

PROGRAMY A PROJEKTY

REGIONÁLNYCH ÚRADOV
VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA V SR

ROK 2016

-
odpočet plnenia

JANUÁR 2017

© VYPRACOVAL ÚRAD VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Odbor organizačno - dokumentačný

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Banskej Bystrici**

ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

Doc. MUDr. Kvetoslava KOPPOVÁ, PhD. – vedúca oddelenia

Oddelenie HŽPZ RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici sa v roku 2016 podieľalo ako riešiteľ na plnení šiestich úloh Programov a projektov Úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike na rok 2016 a ďalšie roky; z toho dvoch úloh pre odbor HŽPZ (úlohy 1.1 a 1.2) a štyroch úloh (7.1,7.2, 7.8, 7.9) odboru Objektivizácie faktorov prostredia (BŽP, MŽP, CHA, FF).

Plnenie bolo nasledovné:

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

Gestor: ÚVZ SR

Riešitelia: Vybrané RÚVZ v SR

Akčný plán pre životné prostredie a zdravie NEHAP IV. má stanovené a schválené štyri regionálne prioritné ciele. RÚVZ Banská Bystrica sa podieľa na plnení troch z týchto cieľov:

- 1) - Chrániť ľudské zdravie pred nepriaznivými účinkami kontaminovanej vody.
Zabezpečiť prístup k zdravotne bezpečnej pitnej vode, k sanitácii a tiež sledovanie kvality vôd na kúpanie.

Na dosahovaní tohto cieľa sa oddelenie HŽPZ podieľa systematickým štátnym zdravotným dozorom nad verejným zásobovaním pitnou vodou a vodou na kúpanie, ako i monitoringom kvality pitnej vody u spotrebiteľa, navrhovaním a prijímaním opatrení pri zistení nevyhovujúcej kvality vody a informovaním verejnosti s využitím prevádzkovaných informačných systémov Pitná voda a Voda na kúpanie.

K zvýšeniu odbornosti posudzovania a hodnotenia kvality vody určenej na ľudskú spotrebu a vody na kúpanie prispieva i zriadenie odberovej skupiny na odber vôd na oddelení HŽPZ, ktorá vykonáva akreditované odbery vôd pre všetky oddelenia RÚVZ i v rámci expertíznych činností v Banskobystrickom kraji (oddelenie HŽPZ vykonáva akreditované odbery vzoriek vôd od 11.9.2009 a pravidelne sa zúčastňuje kurzu vzorkovania povrchových a pitných vôd a medzilaboratórnych porovnávacích skúšok na VÚVH Bratislava). Odber vzoriek vôd (podzemnej, pitnej, povrchovej, vody na kúpanie) je činnosť akreditovaná SNAS, ktorá vykonáva na odd. HŽPZ dohľad a reakreditáciu, s platnosťou akreditácie do 20.5.2020.

- 2) - Prevenca a zníženie respiračných ochorení spôsobených znečistením vzduchu vo vnútri aj vonku a tým zníženie chorobnosti a úmrtnosti z dôvodu akútnych aj chronických respiračných ochorení

Za najzávažnejšie z hľadiska vplyvov na zdravie sa vo voľnom ovzduší v súčasnosti považujú dve látky: jemné prachové častice a prízemný ozón.

Vedúca oddelenia je kontaktnou osobou pri prijímaní opatrení pri zistení výskytu prekročenia informačného alebo výstražného hraničného prahu ozónu a jemných prachových častíc za Banskobystrický kraj. Prijíma elektronické hlásenia o koncentráciách ozónu a jemných prachových častíc a prekročení uvedených prahov a v prípade ich prekročenia spolupracuje so samosprávami a poskytuje informácie o zdravotných účinkoch ozónu a jemných prachových častíc a spôsobe ochrany zdravia dotknutej populácie.

V druhom polroku 2016 bol nahlásený:

- „Signál upozornenie pre častice PM 10“ o zvýšených hodinových koncentráciách prachových častíc PM 10 na AMS Banská Bystrica – Štefánikovo nábrežie. Dňa 22. novembra 2016 bol v Banskej Bystrici na AMS Štefánikovo nábrežie prekročený informačný prah pre častice PM 10 (po nameraní prekročenia prahu dva po sebe nasledujúce dni a zároveň je za posledných 6 hodín na automatických monitorovacích staniciach v zóne alebo v aglomerácii rastúci trend hodinových koncentrácií častíc PM 10 aspoň na polovici počtu staníc).

22.11.2016 – priemerná 24 h koncentrácia PM 10: 102 $\mu\text{g}/\text{m}^3$

23.11.2016 – priemerná 24 h koncentrácia PM 10: 130 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

V súvislosti s touto situáciou boli poskytnuté médiám (Slovenský rozhlas, Slovenská televízia) informácie o zdravotných účinkoch znečistenia ovzdušia prachovými časticami na zdravie ľudí a spôsobmi a možnosťami ochrany ľudí pred vplyvom znečisteného ovzdušia. Súčasne bola informácia pre verejnosť poskytnutá formou tlačovej správy na web sídla RÚVZ, ktorú následne prebrali médiá vo veľkom počte.

- Prekročenie denných koncentrácií PM 10 nad hodnotu 45 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ bolo nahlásené v dňoch 04.12. – 06. 12.2016, s predpokladom že nedôjde k zlepšeniu situácie (signál pre uplatnenie krátkodobých opatrení).

- Prekročenie denných koncentrácií PM 10 nad hodnotu 45 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ bolo nahlásené v dňoch 16.12. – 18. 12.2016, s predpokladom že nedôjde k zlepšeniu situácie (signál pre uplatnenie krátkodobých opatrení).

Na tejto nepriaznivej situácii sa okrem hlavných zdrojov znečisťovania (doprava, vykurovanie, priemyselné podniky) podieľa aj umiestnenie AMS v údolnej polohe mesta, s nepriaznivými podmienkami pre rozptyl znečisťujúcich látok, v blízkosti frekventovanej komunikácie (ide o AMS orientovanú na dopravu), a v súčasnej dobe veľká rozostavanosť v centre mesta, súvisiaca s výstavbou autobusovej stanice.

3) - Zameranie sa na zníženie výskytu nádorových ochorení kože

Na dosahovaní tohto cieľa sa oddelenie podieľa výkonom štátneho zdravotného dozoru a posudkovej činnosti v soláriách, kde sa vyžaduje vykonávanie meraní UV žiarenia a dodržiavanie stanovených limitov UV žiarenia. Vo všetkých zariadeniach solárií (20) bol v mesiacoch september - október 2016 vykonaný cieľový štátny zdravotný dozor podľa usmernenia ÚVZ SR. Zistené porušovanie povinností prevádzkovateľov solárií bude RÚVZ riešiť v rozsahu svojich kompetencií podľa zákona č. 355/2007 Z. z.

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – NASTAVENIE A PLNENIE NOVÝCH NÁRODNÝCH CIEĽOV

Gestor: ÚVZ SR

Riešitelia: ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR

Slovenská republika ratifikovala Protokol o vode a zdraví v roku 2001, v súčasnosti boli pripravené aktualizované národné ciele SR, ktoré majú byť v súlade s Plánom práce na roky 2014 – 2016, ktorý bol prijatý na stretnutí zmluvných strán Protokolu, ktoré sa uskutočnilo 25.11. - 27.11.2013 v Oslo. Aktualizáciu národných cieľov z poverenia vlády SR pripravil rezort zdravotníctva a rezort životného prostredia, pričom sa ako jedna z dôležitých priorít a cieľov zdôrazňuje zvýšenie zdravotnej bezpečnosti pitnej vody. Materiál Protokol o vode a zdraví k Dohovoru o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992 – Národné ciele SR III. bol schválený vládou SR.

Národné ciele SR III. majú stanovených 12 konkrétnych cieľov, s určením inštitúcií zodpovedných za ich implementáciu. RÚVZ Banská Bystrica, oddelenie HŽPZ sa podieľa na plnení 4 zo stanovených cieľov, konkrétne:

1) - Zlepšenie kvality a zdravotnej bezpečnosti pitnej vody.

Praktickou aplikáciou a uplatnením tohto cieľa Protokolu o vode a zdraví v podmienkach RÚVZ Banská Bystrica je plnenie projektu „Kvalita pitnej vody a vedľajšie produkty dezinfekcie“. Hlavným cieľom projektu je zvýšenie zdravotnej bezpečnosti pitnej vody a ochrana verejného zdravia pred nežiaducimi účinkami vedľajších produktov dezinfekcie. V rámci tohto projektu na základe pravidelného sledovania kvality pitnej vody verejných vodovodov Kordíky a Osrblie, Hronec, rozšíreného o sledovanie ekotoxicity bola v prvom polroku 2015 schválená skúšobná prevádzka verejných vodovodov v obciach Kordíky a Osrblie bez zabezpečovania dezinfekcie chlórými prípravkami. Skúšobná prevádzka verejného vodovodu bez dezinfekcie chlórými prípravkami v roku 2016 pokračovala vo verejnom vodovode v obci Osrblie. Vo verejnom vodovode Kordíky bola prevádzka bez dezinfekcie chlóróm na základe žiadosti prevádzkovateľa vodovodu ukončená k 01.02.2016 a vodovod je prevádzkovaný v pôvodnom režime.

2) - Zníženie zdravotných rizík spojených s kvalitou vody na kúpanie.

K plneniu tohto cieľa RÚVZ Banská Bystrica prispieva systematickým výkonom štátneho zdravotného dozoru nad kvalitou vody na kúpanie, aktualizáciou údajov v informačnom systéme o vode na kúpanie a poskytovaním informácií verejnosti.

3) - Zmapovanie výskytu enterovírusov vo vodách na kúpanie.

K naplneniu tohto cieľa oddelenie HŽPZ prispieva plnením úlohy 7.8.

4) - Sledovanie vývoja vodných plôch ovplyvnených rozvojom cyanobaktérií

K naplneniu tohto cieľa oddelenie HŽPZ prispieva plnením úlohy 7.1.

7.1 CYANOBAKTÉRIE

Gestor: ÚVZ SR

Riešitelia: ÚVZ SR, RÚVZ v SR

Oddelenie HŽPZ v rámci plnenia tejto úlohy zabezpečuje odber vzoriek povrchovej vody a vodného kvetu z vodárenských nádrží Turček, Hriňová, Klenovec, Málinec a odber vzoriek surovej a upravenej vody z úpravni vôd pri týchto vodárenských nádržiach na stanovenie cyanobaktérií, akútnej toxicity a ďalších vybraných biologických ukazovateľov.

V roku 2016 boli v mesiacoch jún odobraté 4 vzorky vody zo 4 vodárenských nádrží, 4 vzorky surovej vody a 4 vzorky upravenej vody zo 4 úpravni vôd. V mesiacoch júl až október bolo odobratých 12 vzoriek povrchovej vody zo 4 vodárenských nádrží, 12 vzoriek surovej vody a 12 vzoriek upravenej vody zo 4 úpravni vôd. V mesiaci august bola z vodárenskej nádrže Turček odobratá vzorka vodného kvetu.

7.2 LEGIONELY A AMÉBY V ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENIACH, NEBYTOVÝCH BUDOVÁCH A V ODDYCHOVÝCH ZÓNACH

Gestor: ÚVZ SR

Riešitelia: ÚVZ SR, RÚVZ v SR

Oddelenie HŽPZ sa na plnení úlohy podieľa zabezpečovaním akreditovaných odberov vzoriek vody na vyšetrenie legionel a améb v zariadeniach kúpalísk, z bazénov s vodnými

atrakciami, pri ktorých vznikajú vodné aerosoly. V roku 2016 bolo v rámci úlohy odobratých 22 vzoriek na stanovenie legionel a améb vo vodách na kúpanie odobratých z bazénov s vodnými atrakciami. Prítomnosť Legionella sp. bola zistená v jednej vzorke vody odobratej z vírivého bazéna v Saunovom svete, ktorý sa nachádza vo vyčlenených priestoroch Krytej plavárne v meste Banská Bystrica (v opakovane odobratej vzorke vody po vykonaných opatreniach na zlepšenie kvality vody prítomnosť Legionella sp. nebola zistená). Nález améb kultivovateľných pri 36 a 44 °C bol zistený vo vzorkách vody odobratých zo 4 bazénov (detský bazén na KP v meste Banská Bystrica, vírivý bazén v Hoteli Stupka na Táloch – voda v bazénoch bola ihneď vymenená, atypický a detský bazén na Plážovom kúpalisku v meste Banská Bystrica – prevádzkovateľ vykonal zvýšenú dezinfekciu vody v bazénoch).

7.8 MONITORING VÝSKYTU ENTEROVÍRUSOV VO VODÁCH URČENÝCH NA KÚPANIE

Gestor: ÚVZ SR

Riešitelia: ÚVZ SR, RÚVZ v SR, SZU Bratislava

Pracovníci oddelenia HŽPZ RÚVZ Banská Bystrica zabezpečujú v rámci tejto úlohy odber vzoriek vody z vodných nádrží v Banskobystrickom kraji, ktoré sú počas letnej turistickej sezóny využívané na kúpanie. V roku 2016 vykonali prípravu na odber vzoriek z vodných nádrží a jazier Ružiná, Teplý Vrch, Veľké Kolpašské jazero, Vindšachtské jazero a Počúvadlianske jazero (7 vzoriek). Ďalej zabezpečovali komunikáciu s jednotlivými oddeleniami HŽPZ v Lučenci, Rimavskej Sobote a Žiari nad Hronom zodpovednými za odber vzoriek (odber vzoriek bol vykonaný v mesiaci august), ako aj komunikáciu s laboratóriami RÚVZ Banská Bystrica a ÚVZ SR Bratislava.

7.9 VEDĽAJŠIE PRODUKTY DEZINFEKČIE A KVALITA PITNEJ VODY

Gestor: ÚVZ SR

Riešitelia: ÚVZ SR, RÚVZ Bratislava, hl.m. SR, RÚVZ Dunajská Streda, RÚVZ Banská Bystrica

Oddelenie HŽPZ na základe schváleného projektu a podpísanej zmluvy o spolupráci (ÚVZ SR, Stredoslovenská vodárenská spoločnosť, Stredoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť, RÚVZ) je samostatným riešiteľom projektu v spádovom území RÚVZ Banská Bystrica. Úlohy vyplývajúce z projektu sú plnené v rámci schváleného harmonogramu.

Zo sledovaných verejných vodovodov Kordíky, Osrblie, Hronec v roku 2016 odobrali pracovníci odd. HŽPZ celkom 87 vzoriek vody (Kordíky – 7 odberových miest – 26 vzoriek, Osrblie – 7 odberových miest – 38 vzoriek, Hronec – 4 odberové miesta – 23 vzoriek). Vo vzorke odobratej z VDJ Kordíky bol zistený nález živých organizmov, vo vzorke odobratej z vodojemu Hronec boli prekročené limitné hodnoty koliformných baktérií, enterokokov a kultivovateľných mikroorganizmov pri 37°C (prekročenie limitných hodnôt v distribučnej vodovodnej sieti nebolo zistené). V 1 vzorke odobratej z vodojemu Osrblie boli prekročené medzné hodnoty koliformných baktérií, kultivovateľných mikroorganizmov pri 37°C a zistený nález plesní (vodojem bol vypustený a vyčistený). V 1 vzorke vody odobratej z budovy Obecného úradu obce Osrblie bol zistený nález mikromycét.

Ďalších 86 vzoriek odobrali z týchto verejných vodovodov pracovníci StVPS a.s., Banská Bystrica (v 2 vzorkách z VDJ Osrblie – nález koliformných baktérií, v 1 vzorke

z prameňa Kordíky - nález koliformných baktérií, v 1 vzorke z budovy OÚ Osrbliu – nález enterokokov).

Na stanovenie akútnej ekotoxicity bolo odobratých 34 vzoriek vody a ani u jednej nedošlo k prekročeniu limitnej hodnoty 30 % účinku na všetky 3 skúšané organizmy.

Do sledovania v rámci tejto úlohy boli v roku 2016 zahrnuté aj verejné vodovody Jasenie-Predajná-Nemecká (úprava vody – zvýšené hodnoty arzénu v surovej vode, dezinfekcia vody chlórdioxidom) a Čierny Balog (zdroj vody – povrchový tok, úprava vody filtráciou a ozonizáciou – zákal, dezinfekcia vody chlórdioxidom).

Z obidvoch vodovodov bolo v roku 2016 odobratých po 12 vzoriek vody surovej, po úprave a pitnej po dezinfekcii. Vzorky vody boli odobraté aj na stanovenie ekotoxikologických ukazovateľov.

Limitná hodnota 30 % toxického účinku bola prekročená u kôrovca *Thamnocephalus platyurus*, ktorý je primárnym konzumentom biomasy až po dezinfekcii vody chlórdioxidom v 11-tich vzorkách: 1x úpravňa vody v Jasení (voda po úprave a dezinfekcii), 2x vodojem Predajná, 2x OÚ v Predajnej, 1x budova materskej školy v Jasení, 2x predajňa potravín v obci Čierny Balog, časť Dobroč, 1x predajňa potravín, obec Čierny Balog, časť Pusté, 1x predajňa potravín obec Nemecká, 1x vodojem obec Čierny Balog.

Rok 2016 bol posledným, tretím rokom plnenia projektu. Dosiahnuté výsledky projektu a získané skúsenosti budú zosumarizované a zhodnotené v záverečnej správe projektu, a využité na prípravu návrhov a odporúčaní, vrátane informovania odbornej i laickej verejnosti.

ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

MUDr. Jarmila BELÁKOVÁ – vedúca oddelenia

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Gestor

ÚVZ SR (úlohy č. 2.1.1, 2.1.3, 2.1.4)

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici (úlohy č. 2.1.2, 2.1.3)

RÚVZ so sídlom Prievidzi (úloha č.2.1.4)

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Cieľ

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ďalej „ŠZD“) vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, zisťovať rizikové faktory práce a výskyt zdravotných problémov u zamestnancov pri podozrení na výskyt choroby z povolania na danom pracovisku. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch.

Etapy riešenia

rok 2016 a ďalšie roky

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Anotácia

Viesť evidenciu rizikových prác za príslušný okres, región a SR podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Prehodnotiť vydané rozhodnutia o určení rizikových prác (resp. profesií) podľa predchádzajúcich legislatívnych úprav. V rámci ŠZD sledovať pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. V rámci výkonu ŠZD sledovať výsledky a intervaly lekárskech preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou. Uplatňovať databázu rizikových prác obsahovo zosúladenú s platnými právnymi predpismi na ochranu zdravia pri práci.

Realizačné výstupy

Získavať aktuálne údaje o:

- počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v jednotlivých okresoch, regiónoch a v SR podľa štandardných výstupov programu databázy ASTR,
- počte nových rizikových prác v danom roku,
- počte a druhu sankcií uložených zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce.

Sledovať vývoj zmien počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce (trendy) v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi.

Budovať centrálny register údajov a regionálne registre o:

- individuálnych meraniach expozícií na tvorbu databáz údajov o miere expozície rizikovým faktorom a na tvorbu reálnych profilov profesií,
- podmienkach práce u prípadov ohrozenia chorobou z povolania a u priznaných prípadov s chorobou z povolania.

Zosúladiť registrované údaje s požiadavkami národných a medzinárodných inštitúcií.

Preskúmať možnosti prepojenia registra s ďalšími registrami na analýzy zdravotných rizík a využitie údajov k stanoveniu priorít vo výkone ŠZD a v usmerňovaní tvorby zdravých pracovných podmienok.

Plnenie

RÚVZ vedie evidenciu o podnikoch/živnostníkoch (subjekt, závod, pracovisko, IČO, adresa, prevažujúca činnosť, počet zamestnancov, zabezpečenie zdravotného dohľadu, profesie, faktory práce a kategórie práce), v ktorých sú rozhodnutím RÚVZ práce zaradené do kategórie rizika na území okresov Banská Bystrica a Brezno.

Podľa výstupov z programu informačného systému ASTR v.5_8 k 31.12.2016 bolo v spádovom území RÚVZ v 3. a 4. kategórii prác (rizikových prác) evidovaných celkom 4 198 zamestnancov z toho 1 020 žien. V 3. kategórii bolo evidovaných 3 961 zamestnancov z toho 1 006 žien. V 4. kategórii bolo evidovaných 237 zamestnancov z toho 14 žien.

K 31.12.2016 bolo vydaných celkovo 25 rozhodnutí o zaradení pracovných činností do kategórií rizikových prác, zmene v zaradení rizikových prác do kategórií alebo o vyradení pracovných činností z kategórií rizikových prác.

V 6 prípadoch boli vydané rozhodnutia o zaradení prác do kategórie rizika novým právnym subjektom. Predmetom činnosti spoločností sú *asfaltérske práce; piliarska výroba, servis a opravy pracovných strojov; montáž nábytku z dodaných komponentov; úprava nerastov; výkon činností, ktoré súvisia so spravovanými tokmi*. V spoločnosti zaoberajúcej sa piliarskou výrobou práce spĺňali kritéria 4. kategórie pre faktor hluk. Rozhodnutie o zaradení prác do 4. kategórie bolo vydané na časovo obmedzené obdobie jedného rok. V ostatných subjektoch boli pracovné činnosti zaradené do 3. kategórie pre faktory práce hluk, vibrácie, pevné aerosóly a karcinogénne faktory/faktory spôsobujúce vznik prof. kožných ochorení (PAU).

V 7 prípadoch boli vydané rozhodnutia z dôvodu prehodnotenia miery rizika právnym subjektom, v ktorých aj v predchádzajúcom období boli práce zaradené do kategórie rizika. Prevažujúcou činnosťou uvedených spoločností je *nástrojárstvo; kovoobrábanie; zváranie kovov; výroba nástrojov; výroba ocelových konštrukcií; drevárska a piliarska výroba; opracovanie odliatok z hliníka a jeho zliatin a výroba papierenských výrobkov*. Miera zdravotného rizika zamestnancov bola aktuálne prehodnotená z dôvodu realizácie technických

opatrení, ktoré zamestnávateľa vykonali na zníženie zdravotného rizika zamestnancov a výsledkov objektivizácie faktorov pracovného prostredia. Okrem toho v niektorých spoločnostiach došlo k presťahovaniu pracovísk do iných priestorov; zníženiu objemu výroby a organizačným zmenám (zmena organizačnej štruktúry pracovísk s vyhlásenými rizikovými prácami).

V 9 spoločnostiach napriek zabezpečeniu opatrení nebolo možné technicky znížiť riziko expozície zamestnancov faktorom pracovného prostredia na úroveň 3. kategórie a RÚVZ vydal opakovane rozhodnutia o zaradení prác do 4. kategórie na obdobie jedného roka, počas ktorého zamestnávateľa zrealizujú ďalšie opatrenia na zníženie rizika.

V 3 subjektoch zaoberajúcich sa *poľnohospodárskou výrobou* boli rozhodnutím RÚVZ práce vyradené z 3. kategórie pre faktory práce hluk a vibrácie. Zamestnávateľ vykonal opatrenia na zníženie zdravotného rizika zamestnancov: technické (výmena poľnohospodárskych strojov a zariadení vozových parkov družstiev za novšie typy) a organizačné (skrátene času obsluhy vozidiel zamestnancami v súvislosti so zmenou náplne práce zamestnancov). Na základe predložených hodnotení zdravotných rizík vykonávané pracovné činnosti zodpovedajú 2. kategórii pre uvedené faktory práce.

V 1 spoločnosti, zaoberajúcou sa *výrobou a vývojom oceľových rúr*, zamestnávateľ vykonal opatrenia na zníženie fyzickej záťaže zamestnancov (v predchádzajúcom období práca spĺňala kritéria 3. kategórie). Po prehodnotení miery rizika pracovné činnosti spĺňajú kritéria 2. kategórie pre faktor práce fyzická záťaž.

Podľa výstupov z programu ASTR v.5_8 naďalej najviac zamestnancov (prevažne mužov) vykonáva práce zaradené do 3. a 4. kategórie v priemyselnej výrobe (*výroba strojov; spracovanie dreva a výrobkov z dreva; zlievarenstvo*) a v zdravotníctve (*terapeutické výkony súvisiace s aplikáciou cytostatík*), kde prevažuje počet žien. Činnosti zaradené do kategórie rizikových prác vykonávajú najčastejšie zamestnanci v profesiách *obsluha kovoobrábacích strojov a drevoobrábacích strojov; obsluha strojov na výrobu papierenských výrobkov; chemik; hutník a odlievač; lekár a sestra*. Uvedený stav ostal oproti predchádzajúcim rokom nezmenený.

V kalendárnom roku 2016 došlo v porovnaní s rokom 2015 k zníženiu počtu zamestnancov vykonávajúcich práce 3. aj 4. kategórie. Celkový počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce sa znížil oproti minulému kalendárnemu roku o 430 osôb, počet žien o 34 osôb. Celkový počet zamestnancov vykonávajúcich práce 3. kategórie sa znížil o 399 osôb, počet žien o 34 osôb. Počet zamestnancov vykonávajúcich práce 4. kategórie sa znížil celkovo o 31 osôb, počet žien v tejto kategórii ostal nezmenený.

Zamestnávateľa (hlavne zaoberajúci sa poľnohospodárskou výrobou a kovovýrobou) vykonali technické opatrenia na zníženie zdravotného rizika zamestnancov súvisiaceho s expozíciou hluku a vibráciám (výmena poľnohospodárskych mechanizmov a strojných zariadení za novšie typy). Taktiež boli vykonané opatrenia na zníženie fyzickej záťaže zamestnancov spočívajúce v organizácii práce (striedanie vykonávaných činností v rámci pracovnej zmeny). Ďalším dôvodom poklesu počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce bolo zníženie objemu výroby.

V rámci ŠZD boli vykonané kontroly v 57 subjektoch, v ktorých sú rozhodnutím RÚVZ zaradené práce do kategórie rizika. ŠZD bol zameraný na kontrolu zabezpečenia zdravotného dohľadu pre zamestnancov; spôsobu zabezpečenia lekárskeho preventívneho prehliadok zamestnancov vo vzťahu k práci; kontrolu náležitostí lekárskeho posudkov o zdravotnej spôsobilosti zamestnancov na prácu; opatrení vykonaných na zníženie expozície

zamestnancov faktorom pracovného prostredia; kontrolu evidencie zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce; ako aj na kontrolu náležitosti záznamov o zamestnancoch v súvislosti s kvalitatívnym a kvantitatívnym zisťovaním zdraviu škodlivých faktorov pracovného prostredia. V rámci výkonu ŠZD bolo skontrolované zabezpečenie minimálnych zdravotných požiadaviek na pracoviskách. Osobitná pozornosť bola venovaná pracoviskám, na ktorých zamestnanci vykonávajú práce 4. kategórie a pracoviskám, na ktorých bolo vykonané prešetrovanie pracovných podmienok a spôsobu práce v súvislosti s podozrením na chorobu z povolania u zamestnanca.

Na kontrolovaných pracoviskách nebolo zistené porušenie povinností zamestnávateľov týkajúcich sa zabezpečenia opatrení na ochranu zdravia zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce.

RÚVZ rozdal 84 kontrolných listov informovanosti, ktorými sa overilo poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov. Zistené skutočnosti boli pri výkone ŠZD prekonzultované so zamestnávateľmi a zástupcami zamestnancov a aj na základe zistených skutočností zamestnávateľa realizovali ďalšie opatrenia na ochranu zdravia zamestnancov.

Údaje o všetkých subjektoch, v ktorých sú rozhodnutím RÚVZ práce zaradené do kategórie rizika sú naďalej evidované a v prípade zmien aktualizované v informačnom systéme ASTR v.5_8. Využívajú sa pri plánovaní a výkone ŠZD na pracoviskách.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnej úpravy - nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD. Cielene kontrolovať zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Zabezpečovať poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov. Získavanie údajov o likvidácii obalov a nepoužiteľných zbytkov od veľmi toxických a toxických látok a zmesí a ďalej sledovať ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

Realizačné výstupy

Získavať údaje o:

- vykonaných previerkach zameraných na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami,
- klasifikácii látok a zmesí podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS, o oboznámení sa zamestnancov s kartami bezpečnostných údajov (KBÚ) a o expozičných scenároch a stanovených DNEL a DMEL v KBÚ
- vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami (na základe skúšky pred komisiou a bez vykonania skúšky na základe overenia dĺžky odbornej praxe),

- vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie,
- mimoriadnych situáciách a haváriách a ich dôsledkoch.

Dosiahnuť zvýšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva veľmi toxickým a toxickým látkam a zmesiam.
Overenie formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Plnenie:

V roku 2016 bolo vykonaných 28 kontrol v rámci ŠZD v okresoch Banská Bystrica a Brezno so zameraním na skladovanie a používanie veľmi toxických a toxických látok a zmesí a na kontrolu dodržiavania povinností zamestnávateľov. Zdravotný dozor bol vykonaný v chemických laboratóriách, vo výskumných ústavoch, v laboratóriách vysokých škôl a v zdravotníckych zariadeniach.

Vo všetkých kontrolovaných subjektoch boli preverené podmienky manipulácie a skladovania veľmi toxických a toxických látok a zmesí podľa nariadenia vlády SR č.355/2006 Z.z., ich evidencia a odborná spôsobilosť riadiacich zamestnancov. Najčastejšie zistené nedostatky súviseli s nedostatočným vybavením na likvidáciu mimoriadnej situácie a lekárničiek prvej pomoci (prostriedky na poskytnutie prvej pomoci pre prípad otravy po expirácii). Tieto nedostatky boli uvedené v záznamoch z výkonu ŠZD s určeným termínom na ich odstránenie. Zistené nedostatky boli odstránené v určených termínoch, čo bolo overené v rámci výkonu ŠZD.

Na všetkých pracoviskách, kde zamestnanci manipulujú a skladujú veľmi toxické a toxické látky a zmesi je zamestnávateľom posúdené zdravotné riziko a pracovné činnosti predstavujú únosnú mieru zdravotného rizika – 2. kategória alebo minimálnu mieru zdravotného rizika – 1.kategória (najmä lekárne) podľa zaradenia prác do kategórií.

Pri výkone ŠZD bola vykonaná kontrola informovanosti zamestnancov prostredníctvom Dotazníkov informovanosti zamestnancov „C“ v počte 15.

K 31.12.2016 bolo vydaných celkom 38 osvedčení o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Z toho 35 osvedčení bolo vydaných na základe preukázaných dokumentov o dĺžke odbornej praxe t.j. žiadatelia skúšku podľa platnej legislatívy nemuseli vykonať a 3 osvedčenia boli vydané na základe úspešne vykonanej skúšky. Ku všetkým žiadostiam bol doložený aj doklad o absolvovaní odbornej prípravy na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami podľa § 16 ods. 12 písm. b) zákona č.355/2007 Z. z. Komisia na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami pre oblasť Banskobystrického kraja zasadala 3-krát.

Novelizáciou zákona č.355/2007 Z.z. vznikla nová povinnosť pre držiteľa osvedčenia na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami a to absolvovať aktualizáciu odbornej prípravy v akreditovanej vzdelávacej inštitúcii a predložiť doklad o absolvovaní tejto prípravy najneskôr do 30 dní po jej absolvovaní na príslušný RÚVZ, ktorý takéto osvedčenie vydal.

K 31.12.2016 bolo na RÚVZ predložených celkom 42 dokladov o absolvovaní aktualizácie odbornej prípravy, z toho 41 pre držiteľov osvedčenia, ktorých RÚVZ vedie v registri odborne spôsobilých osôb od 1.9.2007 podľa zákona č.355/2007 Z.z., 1 doklad o absolvovaní

odbornej prípravy bol zaslaný fyzickou osobu, ktorá nie je držiteľom osvedčenia na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami.

V rámci posudkovej činnosti RÚVZ vydal 3 rozhodnutia na manipuláciu a skladovanie veľmi toxických látok podľa § 13 ods. 4 písm. i) zákona č.355/2007 Z. z. pre laboratórium v zdravotníckom zariadení a v priemysle.

V problematike veľmi toxických a toxických látok a zmesí bolo poskytnutých 32 konzultácií týkajúcich sa najmä predloženia dokladu o absolvovaní odbornej alebo aktualizacej prípravy, vypracovania prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku, odbornej spôsobilosti, klasifikácie látok a prípravkov.

V roku 2016 nebola hlásená ani riešená žiadna mimoriadna situácia ani havária v okresoch Banská Bystrica a Brezno.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov a nariadenia vlády SR č. 301/2007 Z. z. a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenských, pri výkone ŠZD.

Vyhľadávať pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov.

Zamerať sa aj na vyhľadávanie a posudzovanie expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu, ktoré sú podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHs v rámci svojej triedy nebezpečnosti zaradené v kategórii 1A alebo 1B a na látky narúšajúce endokrinný systém.

Objektivizovať expozíciu, zavádzať nové meracie a hodnotiace metódy expozície týmto látkam (BET, priame, nepriame). Vytvárať a viesť databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Cielene vyhľadávať pracovné procesy súvisiace so zvýšenou expozíciou azbestu (búracie, stavebné činnosti) a nariaďovať účinné opatrenia na minimalizáciu expozície zamestnancov a obyvateľstva a na zvyšovanie uvedomovania si súvisiacich zdravotných rizík a možností účinnej prevencie.

Realizačné výstupy

Získavať aktuálne údaje:

- o počtoch zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi podľa kategórií rizika v jednotlivých organizáciách, okresoch, regiónoch a v SR,
- o vývoji zmien a trendov v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi,
- o jednotlivých organizáciách, v ktorých sa pracuje s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi a kde sa vyskytujú pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity.

Doplniť údaje o látkach poškodzujúcich reprodukciu a látkach narúšajúcich endokrinný systém.

Dosiahnuť zvýšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva karcinogénnym a mutagénnym faktorom vrátane azbestu ako aj z expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu a látkam narúšajúcim endokrinný systém.

Zameriavať sa aj na búracie a rekonštrukčné práce pri odstraňovaní azbestových materiálov v exteriéroch aj v interiéroch budov. Pozornosť venovať odstraňovaniu a opravám odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v bytových jadrách v budovách na bývanie.

Overenie formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Plnenie:

V roku 2016 bolo vykonaných 25 kontrol v rámci ŠZD v okresoch Banská Bystrica a Brezno so zameraním na manipuláciu a skladovanie chemických karcinogénov a mutagénov vrátane azbestu a na kontrolu dodržiavania povinností zamestnávateľov. Zdravotný dozor bol vykonaný najmä v chemických laboratóriách výrobných podnikoch, v lekárňach a pri odstraňovaní azbestu.

Vo všetkých kontrolovaných subjektoch boli preverené podmienky manipulácie, skladovania a opatrenia na zníženie expozície chemických karcinogénov a mutagénov podľa nariadenia vlády SR č.356/2006 Z. z. Osobitná pozornosť bola venovaná hodnoteniu zdravotných rizík pri práci s karcinogénmi a mutagénmi, vymedzeniu a označeniu oblasti nebezpečenstva (kontrolované pásmo), dodržiavaniu zákazu fajčenia v priestoroch a vedeniu zoznamov exponovaných zamestnancov so záznamami o expozícii (povinnosť zamestnávateľov uchovávať 40 rokov).

Pri výkone ŠZD nebola vykonaná kontrola informovanosti zamestnancov prostredníctvom Dotazníkov informovanosti zamestnancov „K“.

Nadalej sa vedie databáza organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a organizácií s pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Okrem spoločností, v ktorých sú vyhlásené rizikové práce s karcinogénnymi faktormi (napr. drevospracujúce prevádzky, zdravotnícke zariadenia), evidujeme aj pracoviská, kde sa manipuluje a skladujú chemické karcinogény a mutagény v malých objemoch (napr. lekárne, obchodné spoločnosti, chemické laboratória) a kde pracovné činnosti s chemickými karcinogénmi predstavujú minimálnu alebo únosnú mieru zdravotného rizika.

K 31.12.2016 evidujeme celkom 211 zamestnancov z toho 147 žien, ktorí vykonávajú rizikovú prácu 3. kategórie s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi. Rizikovú prácu 3.kategórie vykonávajú len zamestnanci spoločností v okrese Banská Bystrica (zdroj ASTR_2011 v. 5_6). Najviac exponovaných zamestnancov bolo v riziku karcinogénnych faktorov v rezorte zdravotníctva pri práci s cytostatikami celkom 170 z toho 141 žien. V sledovanom období nastali len minimálne zmeny v celkovom počte evidovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikovú prácu 3.kategórie s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi oproti predchádzajúcemu roku.

Celkovo bolo vykonaných 10 kontrol zameraných na plnenie povinností zamestnávateľov vyplývajúcich z nariadenia vlády SR č.253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci. ŠZD bol vykonaný u tých organizácií, ktoré oznámili začatie výkonu prác. Dozor sa vykonával priamo pri

odstraňovaní azbestu zo stavieb, pričom bolo kontrolované dodržiavanie opatrení na ochranu zdravia zamestnancov pred expozíciou azbestu.

Pri výkone ŠZD nebola vykonaná kontrola informovanosti zamestnancov prostredníctvom Dotazníkov informovanosti zamestnancov „A“.

V roku 2016 RÚVZ v BB vydal:

1. 4 rozhodnutia na činnosti spojené s manipuláciou a skladovaním chemických karcinogénov a mutagénov podľa § 13 ods. 4 písm. j) zákona č. 355/2007 Z.z.;
2. 38 rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb podľa § 13 ods.4 písm. k) zákona č.355/2007 Z.z., z toho:
 - 18 rozhodnutí - azbestocementové odpadové potrubia v bytových jadrách,
 - 17 rozhodnutí - strešná krytina (eternit) a
 - 3 rozhodnutia - interiér budov (podhľady).

Všetky spoločnosti mali ÚVZ SR vydané oprávnenie na odstraňovanie azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb. RÚVZ v rámci posudzovania návrhov na odstraňovanie azbestu zo stavieb od augusta 2014, kedy došlo k novelizácii zákona č.355/2007 Z. z., schvaľuje aj prevádzkové poriadky pre posudzovanú činnosť. Celkovo bolo schválených 38 prevádzkových poriadkov.

V sledovanom období bolo v problematike manipulácie a skladovania chemických karcinogénov a mutagénov, vrátane azbestu poskytnutých 42 konzultácií týkajúcich sa vypracovania prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku, klasifikácie karcinogénov a mutagénov, ochranných preventívnych opatrení, ako aj ďalších povinností zamestnávateľa, ktoré upravuje súčasne platná legislatíva.

Podľa anotácie táto úloha zahŕňa aj znižovanie zdravotných rizík z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém. Látky poškodzujúce reprodukciu (dusičnan sodný, oxid olovičitý, dusičnan olovnatý) sme zaznamenali ako súčasť reagenčného aparátu, ktorý je používaný v niektorých lekárňach. Tieto chemické látky sa však používajú v minimálnych množstvách.

2.1.4 Pilotné testovanie nových navrhovaných metód hodnotenia fyzickej záťaže pri práci

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ Prievidza (NRC pre fyziológiu práce)

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ Banská Bystrica, RÚVZ Košice, RÚVZ Martin, RÚVZ Rožňava a vybrané RÚVZ ad hoc

Cieľ

Hlavným cieľom úlohy je odskúšať v praxi pripravovaný nový metodický postup na hodnotenie fyzickej záťaže pri práci a pripraviť podklady pre zavedenie metodiky v rámci novely vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci.

Špecifické ciele

- aktualizácia a zosúladenie právneho predpisu s medzinárodnými požiadavkami a trendami, uľahčenie vykonateľnosti

- zjednodušenie problematiky hodnotenia fyzickej záťaže pri práci pre zamestnávateľov
- získanie objektívnejších podkladov pre hodnotenie fyzickej záťaže pre rôzne pracovné činnosti
- získanie objektívnejších podkladov pre posudzovanie DNJZ v súvislosti s možným profesionálnym poškodením zdravia

Anotácia

Nový pohľad na možnosti hodnotenia fyzickej záťaže pri práci použitím indexových metód si vyžaduje vypracovanie a odskúšanie praktického situačného modelu zrozumiteľného zamestnávateľovi, pracovným zdravotným službám, resp. osobám vykonávajúcim hodnotenie zdravotných rizík pre tento faktor. Na základe analýzy vo svete používaných prístupov k hodnoteniu fyzickej záťaže bol národným referenčným centrom pre fyziológiu práce navrhnutý viacúrovňový metodický postup hodnotenia. Uvedený postup je potrebné v praxi odskúšať a po pripomienkovaní navrhnuť do legislatívneho procesu.

Etapy riešenia

rok 2016 a ďalšie roky

Realizačné výstupy

- oboznámenie sa s novým metodickým postupom, navrhovaným NRC pre fyziológiu práce
- školenie o možnostiach praktického využitia v praxi
- realizácia pilotného testovania fyzickej záťaže pri práci u vybraných subjektov
- zapracovanie pripomienok a príprava konečnej verzie návrhu metodiky

Plnenie:

Plnenie projektu v hodnotenom období spočívalo v pilotnom testovaní nového návrhu metodického postupu. Testovanie vykonali vybrané RÚVZ, vrátane RÚVZ Banská Bystrica, hodnotené boli zložky fyzickej záťaže na základe referenčného videozáznamu.

V rámci organizovaných odborných seminárov v dňoch 3.11.2016 a 30.11.2016 za účasti všetkých riešiteľov boli prezentované a konzultované postupy hodnotenia lokálnej fyzickej záťaže pri práci formou kontrolných listov s ukážkami príkladov z praxe. Po vyhodnotení referenčného videa boli prediskutované jednotlivé výsledky.

Úloha bude pokračovať ďalším testovaním, hodnotením referenčných videí a riešením problematických kazuistík aj v budúcom roku.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

Vybrané RÚVZ v SR

Cieľ

Napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

Špecifické ciele

- navrhovať a usmerňovať realizovanie intervenčných aktivít zameraných na znižovanie zdravotných rizík zo životného štýlu, z práce a z pracovného prostredia,
- navrhovať a usmerňovať zlepšovanie pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov v spolupráci so zamestnávateľmi, SZČO a PZS (prostredníctvom poradní zdravia pri RÚVZ v SR, projektu Zdravé pracoviská, a i.),
- zapájať sa do európskych informačných kampaní, vedených európskymi inštitúciami, zameraných na informovanie o povinnostiach zamestnávateľov v ochrane zdravia pri práci, odkomunikovanie zdravotných rizík z faktorov práce a pracovného prostredia, hľadanie efektívnych spôsobov ochrany a podpory zdravia pri práci a realizáciu vhodných preventívnych opatrení,
- realizovať regionálne aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi,
- zvyšovať odbornú a technickú vybavenosť pracovísk na poskytovanie odborného poradenstva a vykonávanie objektívnych zisťovaní,
- zabezpečiť informovanie verejnosti, zamestnávateľov a zamestnancov o kombinovanom pôsobení faktorov z práce, pracovného prostredia a faktorov životného štýlu, a o možnosti zosilňovania až znásobenia ich negatívnych účinkov na zdravie,
- zabezpečiť informovanie verejnosti, zamestnávateľov a zamestnancov prostredníctvom médií o možnostiach ochrany a podpory zdravia pri práci a pri zmene návykov v spôsobe života.

Etapy riešenia

rok 2016 a ďalšie roky

2.2.1 Zdravé pracoviská

Anotácia

Prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu zamestnancov prostredníctvom aktivít poradní zdravia, propagovať u zamestnávateľov intervenčné programy. Zamerať sa na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu. Osobitne poskytovať poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO). Realizovať regionálne aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi. Vychádza sa z poznatku, že zamestnanec, ktorý je informovaný a vzdelaný o spôsobe a miere rizika, sa správa tak, že miera jeho zdravotného rizika sa významne zníži. Usmerňovať PZS v SR.

Realizačné výstupy

Zvýšenie informovanosti o vzájomne pôsobiacich faktoroch práce a životného štýlu.

Údaje o prebiehajúcich intervenčných programoch v podnikoch, počty podnikov a osôb zapojených do programov podpory zdravia pri práci. Údaje o počtoch podnikov zapojených do projektu a konkrétne informácie o každom podniku: prevádzka, výrobné zameranie, realizované výkony v rámci projektu a ich výsledky, objektivizácie faktorov práce a pracovného prostredia, intervenčné aktivity zamerané na ochranu a podporu zdravia pri práci.

Údaje o regionálnych aktivitách zameraných na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi.

Meranie účinnosti programov meraním prevalencie rizikových faktorov v skupinách pracujúcej populácie.

Plnenie:

V hodnotenom období sme sa aktívne podieľali v rámci poradenskej činnosti na zdravotno-výchovných aktivitách v oblasti ochrany a podpory zdravia za účelom zvyšovania zdravotného povedomia zamestnávateľov a zamestnancov. Boli využité rôzne metódy zdravotno-výchovného pôsobenia - individuálne, skupinové a hromadné.

Zdravotno-výchovné aktivity v rámci individuálneho poradenstva pre zamestnávateľov boli väčšinou súčasťou kontrol v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru.

Odborné poradenstvo a konzultácie sa týkali problematiky nových legislatívnych úprav v oblasti ochrany zdravia pri práci a zabezpečovania zdravotného dohľadu pre všetkých zamestnancov, lekárske preventívne prehliadky vo vzťahu k práci a odbornej spôsobilosti pri práci s toxickými látkami a zmesami. Nadalej bola aktuálna problematika rizikových prác, zriadenia pracovísk pre zdravotne postihnutých zamestnancov a hodnotenia zdravotných rizík. Osobitnú časť tvorili informácie a stanoviská k novým legislatívnym úpravám v oblasti ochrany zdravia pri záťaži teplom a chladom a ochrany zdravia pred účinkami elektromagnetického poľa pri práci.

Individuálne konzultácie 280 konzultácií – osobné, telefonické a najmä elektronicky boli poskytované pre zamestnávateľov aj zamestnancov, osobne aj priamo na pracoviskách.

V rámci kontrol rizikových pracovísk tam, kde bola zabezpečená účasť PZS sme usmerňovali odborných členov tímov PZS, aby rozšírili poskytované služby a podieľali sa na ďalších činnostiach v rámci ich náplne. V súčasnosti, keď postupne vykonali aktualizáciu hodnotenia rizík a zabezpečili systém dohľadu nad zdravím zamestnancov je potrebné pokračovať v realizácii intervenčných programov ochrany a podpory zdravia zamestnancov, podieľať sa na výchove zamestnávateľov a zamestnancov v problematike vplyvu faktorov práce a životného štýlu na zdraví.

Zamestnávateľom aj zamestnancom bol poskytovaný zdravotno-výchovný propagačný materiál.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Anotácia

Realizovať informačné aktivity pre zamestnávateľov a zamestnancov, zamerané na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci podľa aktuálne vyhlásenej témy kampane. Aktívne sa zapojiť do Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. V prípade potreby spolupracovať s orgánmi inšpekcie práce a NIP (národné kontaktné miesto OSHA) a realizovať spoločné previerky podľa aktuálnej témy kampane.

Realizačné výstupy

Údaje o realizovaných intervenčných a informačných aktivitách zameraných na aktuálnu tému kampane, informácie o aktivitách v rámci Európskeho týždňa BOZP.

Informácia o spolupráci s orgánmi inšpekcie práce a NIP.

Plnenie:

V rámci kampane, vyhlásenej Európskou agentúrou pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci na obdobie rokov 2016-2017 - Zdravé pracoviská pre všetky vekové kategórie, neboli v hodnotenom období realizované spoločné aktivity. Spolupráca orgánov verejného zdravotníctva a inšpekcie práce bola realizovaná spoločnými dozornými aktivitami oboch

orgánov, v rámci ktorej bola v pôsobnosti RÚVZ vykonaná kontrola predajne potravín spoločnosti CBA Slovakia, a.s. – Cent, Supermarket CBA.

V tejto súvislosti nosnou témou spoločných **pracovných stretnutí (4 stretnutia)** bol výber, kontrolovaných subjektov a organizačné zabezpečenie previerok, ich realizácia a vyhodnotenie.

Ďalšou témou spoločných stretnutí bolo plnenie opatrení a odstránenie nedostatkov zistených v rámci spoločných previerok v predchádzajúcom roku (BBRSC, a.s.), problematika rizikových prác, prešetrovanie podozrení na chorobu z povolania zisťovanie príčin ich vzniku a prerokovanie spôsobu zabezpečovania zdravotného dohľadu pre všetkých zamestnancov.

2.3 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

Geneticko-epidemiologická štúdia ochorení močového mechúra (GERMM)

Gestor

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

v spolupráci s Lekárskou fakultou Univerzity v New Yorku (Mount Sinai School of Medicine)

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, ÚVZ SR, vybraní poskytovatelia zdravotnej starostlivosti, Lekárska fakulta Univerzity v New Yorku (Mount Sinai School of Medicine).

Spoluriešitelia: Národné centrum zdravotníckych informácií v Bratislave - Národný onkologický register

Cieľ

Sledovať epidemiologickými metódami príčinné súvislosti vzniku nádorových ochorení so zameraním na identifikáciu vonkajších príčinných súvislostí v pracovnom prostredí, v životnom prostredí, v životnom štýle vo vzťahu k vnútorným geneticky podmieneným procesom. Uplatňovať poznatky o rizikových faktoroch v prevencii a ochrane zdravia pred nádorovými chorobami.

Špecifický cieľ

Zvyšovať odborné kapacity na onkoepidemiologické skúmania vo verejnom zdravotníctve spoluprácou so špecializovanými zahraničnými pracoviskami a domácimi klinickými pracoviskami s podporou z MZ SR na vedecký výskum.

Anotácia

Overí sa spolupráca s americkými výskumníkmi. Protokol štúdie a pracovné postupy čerpajú zo štúdií nádorových ochorení pľúc, vedených IARC Lyon tým istým hlavným riešiteľom.

Rakovina močového mechúra je 9. najčastejšie diagnostikovanou rakovinou vo svete. Predstavuje heterogénnu skupinu zhubných nádorov s rôzne invazívnym rastom, kde sa v príčinných súvislostiach ochorenia uplatňujú vonkajšie faktory doposiaľ neznámou mierou a rozdielne. Študujú sa najmä súvislosti s fajčením, s pracovnou expozíciou arylamínom, s užívaním liekov, s bakteriálnymi a vírusovými zápalmi močových ciest; ďalej sa zisťujú pracovné a mimopracovné súvislosti s expozíciou ionizujúcemu žiareniu, arzenu, chlóru ďalším 31 chemickým látkam a ich zmesiam.

Je to epidemiologická štúdia typu prípad-kontrola.

V priebehu celého riešenia projektu v rokoch 2013-2015 sa snažiť získať k spolupráci 120 pacientov s diagnózou rakovina močového mechúra a 120 kontrol.

Riadeným rozhovorom bude od pacientov a kontrol získavaná osobná anamnéza so zameraním na infekčné a urologické choroby, rodinná anamnéza so zameraním na nádory, údaje o užívaní liekov, výživové faktory, údaje o používaní tabakových výrobkov, údaje o používaní produktov na farbenie vlasov, pracovná anamnéza a údaje o bývaní. Všetkým pacientom a kontrolám bude na genetické analýzy odobratý biologický materiál (krv, moč; u pacientov aj vzorka tkaniva).

Realizačné výstupy

- Zvýšiť úroveň poznania o etiológii vzniku nádorov močového mechúra uplatnením epidemiologických metód a metód molekulárnej epidemiológie.
- Skúmaním genetickej vnímavosti a vonkajších faktorov identifikovať biomarkery pre včasnú detekciu zdravotných rizík.
- Odhadnúť úlohu možných rizikových faktorov životného štýlu, pracovného prostredia a životného prostredia v etiológii vzniku rakoviny močového mechúra (fajčenie, práca s arylamínmi, so zdrojmi ionizujúceho žiarenia).
- Zhodnotiť úlohu osobnej, pracovnej a rodinnej anamnézy
- Odobrať a uchovať vzorky biologického materiálu (krv) na genetickú analýzu v spolupráci s MSSM
- Publikovať výsledky v odbornej domácej a zahraničnej tlači, prezentovať ich na odborných vedeckých podujatiach, výsledky zakomponovať do preventívnych a poradenských činností v rámci špecializovaných úloh RÚVZ.
- Zistené poznatky uplatniť v štátnom zdravotnom dozore nad chemickými faktormi a osobitne karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi pri práci a v rámci poradenstva v oblasti zdravia pri práci.
- Pripraviť pokračovaciu implementačnú štúdiu

Etapy riešenia

rok 2016 a ďalšie roky

Plnenie:

Zber údajov do projektu bol ukončený v roku 2015. V prvom polroku 2016 sme spracovávali údaje. Doplnila sa databáza údajov a pracovalo sa na vyhodnotení získaných informácií, realizovali sa záverečné epidemiologické analýzy a štatistické hodnotenia. V požadovanom termíne k 30.4.2016 bola zaslaná z RÚVZ v B. Bystrici záverečná správa na MZ SR k ukončeniu plnenia úloh projektu schváleného MZ SR a podporeného grantom MZ SR na vedecký výskum. Poznatky zo štúdie boli zapracované do monografie : *Eleonóra Fabiánová a kolektív: Možnosti prevencie rakoviny močového mechúra. Banská Bystrica: Regionálny úrad verejného zdravotníctva; vydavateľ PRO, s.r.o. Banská Bystrica, 2016, 100 s. ISBN: 978-80-89057-63-4.* Celkový počet výťažkov 100 ks. Monografia bola recenzovaná a zhodnotená ako vedecká monografia. Táto publikácia bola postupne distribuovaná riešiteľom a spolupracujúcim pracoviskám a na všetky RÚVZ v SR k uplatneniu v prevencii nádorových chorôb v praxi verejného zdravotníctva.

2.4 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská
RÚVZ v SR

Cieľ

Chránená dielňa a chránené pracovisko sú pracoviská zriadené právnickou osobou alebo fyzickou osobou, v ktorých pracuje najmenej 50 % občanov so zdravotným postihnutím, ktorí nie sú schopní nájsť si zamestnanie na otvorenom trhu práce. Ďalej sú to pracoviská, na ktorých sa občania so zdravotným postihnutím zaškoľujú alebo pripravujú na prácu a v ktorých sú pracovné podmienky vrátane nárokov na pracovný výkon prispôbené zdravotnému stavu občanov so zdravotným postihnutím (§ 55 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

Projekt bol zaradený do Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2013 - 2017 (2020), opatrenie č. 11 Zamestnávanie.

V rámci štátneho zdravotného dozoru je potrebné vykonať kontrolu pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov chránených dielní a chránených pracovísk podľa metodického usmernenia ÚVZ SR na výkon štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách; pri zistení nedostatkov nariadiť opatrenia.

Anotácia

Každý RÚVZ vykoná štátny zdravotný dozor najmenej v piatich chránených dielnach alebo na chránených pracoviskách. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sa použije metodický postup na výkon ŠZD doplnený o údaje o zamestnancoch na chránených pracoviskách z hľadiska ich zdravotných obmedzení a uplatnenia potrebných úprav pracovných podmienok; použijú sa aj kontrolné listy informovanosti zamestnancov.

Realizačné výstupy

V tejto úlohe spolupracovať s príslušnými Úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny (získať zoznam chránených pracovísk).

Vyhodnotiť štátny zdravotný dozor v chránených dielnach v jednotnej štruktúrovanej forme.

Etapy riešenia

rok 2016 a ďalšie roky

Plnenie

V roku 2016 bolo vydaných 16 nových rozhodnutí na uvedenie priestorov do prevádzky, kde žiadatelia boli uchádzačmi o priznanie štatútu chránených pracovísk resp. chránených dielní pre zamestnancov – osoby so zdravotným postihnutím a 9 stanovísk pre žiadateľov, ktorí rozširovali počet zamestnancov – osôb so zdravotným postihnutím v priestoroch, ktoré už mali schválené orgánom verejného zdravotníctva.

V rámci riešenia projektu bolo v roku roku 2016 vykonaných celkom 27 kontrol. Predmet kontroly vyplýval z anotácie úlohy. Kontroly boli vykonané v existujúcich prevádzkach, ktorým boli vydané rozhodnutia na uvedenie priestorov do prevádzky. V niektorých prípadoch boli kontroly vykonané v súvislosti s vytvorením nových pracovných miest pre

zamestnancov – osoby so zdravotným postihnutím resp. náhodným výberom. Jednalo sa napr. o prevádzky výrobného zamerania: výroba kancelárskych potrieb, výroba sviečok, šitie pracovných odevov, kancelárie, kde sa vykonávajú ekonomické a účtovné služby, poradenstvo resp. výroba web stránok, polygrafická výroba. Kontroly boli zamerané najmä na preverenie minimálnych požiadaviek na pracovisku, podmienok práce a pracovných náplní a špecifických požiadaviek s ohľadom na predmet činnosti.

Osoby so zdravotným postihnutím pred nástupom do zamestnania absolvujú lekársku preventívnu prehliadku. Na pracoviská sú zaraďované osoby, ktoré sú spôsobilé na daný výkon práce na základe lekárskeho posudku. Posudok od ošetrojúceho lekára býva k nahliadnutiu u zamestnávateľa, neobsahuje však údaje o zdravotnom postihnutí zamestnanca, jeho druh, resp. diagnózu ochorenia podľa MKCH.

V rámci kontroly bolo zistené, že posudzované priestory spĺňajú požiadavky ustanovené v nariadení vlády SR č. 391/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko, oddychové miestnosti boli vybavené zariadením na odpočinok počas pracovnej zmeny.

Zamestnanci, najmä pri administratívnych prácach, remeselnej a krajčírskej výrobe, vykonávajú prácu prevažne v sede. Usporiadanie a vybavenie pracovísk - pracovným stolom a pracovným sedadlom s ergonomicky výškovo nastaviteľným sedadlom s opierkou chrbta, umožňuje pohodlnú pracovnú polohu pri práci v sede, čím sú splnené požiadavky na ochranu zdravia zamestnancov pred fyzickou, senzorickou a taktiež psychickou pracovnou záťažou.

Zamestnancom – osobám so zdravotným postihnutím bolo rozdanych 38 kontrolných listov informovanosti, ktorými sa overilo poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov.

Na všetkých kontrolovaných pracoviskách bol zvolený vhodný výrobný program, pracovné a technologické postupy, ktoré nepredstavujú možné riziko poškodenia zdravia. Na žiadnom kontrolovanom pracovisku nie sú vyhlásené rizikové práce.

Vyhodnotenie úlohy ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZP na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy	Zistené nedostatky	Uložené opatrenia	Poznámky (napr. vykonané úpravy pracovných podmienok na pracovisku a pod.)
	rozhodnutí	stanov.				(aké, koľko)	(aké, koľko)	(aké, koľko)	
B.Bystrica	16	9	27	27	58	38	žiadne	žiadne	

Vysvetlivky:

CHP – chránené pracoviská

ZP – zdravotné postihnutie

Kontrolné listy: A – azbest, B – biologické faktory, C – chemické faktory, H – hluk, K – karcinogénne a mutagénne faktory,
N – neionizujúce žiarenie, P – psychická pracovná záťaž, R – bremená, V – vibrácie, Z – zobrazovacie jednotky

V komentári v texte pod tabuľkou uviesť za jednotlivé pracoviská:

- Vykonávanú činnosť

- Druh (skupiny) postihnutia: Telesné, Duševné, Intelektové alebo Zmyslové postihnutia

ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY

MUDr. Ivana SEDLIAČIKOVÁ, MPH – vedúca oddelenia

3.1 BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV A OCHRANA SPOTREBITEĽOV

Projekt bol ukončený v r. 2016 záverečnou správou za SR.

3.2 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV Z BAMBUSU

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici nebol riešiteľským pracoviskom tejto úlohy.

3.3 PROBLEMATIKA PLASTIFIKÁTOROV V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici nebol riešiteľským pracoviskom tejto úlohy.

3.4 PREHĽAD 5-ROČNÉHO VÝKONU HRANIČNÝCH KONTROL NAD MELAMÍNOVÝMI A POLYAMIDOVÝMI VÝROBKAMI V SR A EÚ

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici nebol riešiteľským pracoviskom tejto úlohy.

3.5 MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici sa podieľal na riešení tejto úlohy odberom 3 vzoriek výživových doplnkov s obsahom probiotík a ich zaslaním RÚVZ Trenčín.

3.6 MONITORING PRÍJMU JÓDU

Odobratých bolo 24 vzoriek kuchynskej soli, v ktorých bolo analyzované množstvo KJ, KJO₃ a ferokyanidu draselného. Analyzované vzorky vykazovali deklarované množstvo jodidu draselného resp. jodičnanu draselného. Obsah ferokyanidu draselného neprekračoval legislatívou daný limit.

3.7 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK DO POTRAVÍN A ARÓM

V rámci monitoringu spotreby prídavných látok boli na základe dotazníkov (10 mužov a 10 žien v 2 vekových kategóriách) vytypované potraviny, ktorých vzorky boli odobraté na analýzu. Ide o vzorku nealkoholického nápoja (analýza zameraná na obsah E 951 - aspartámu), cukrovinky (analýza zameraná na obsah E 960 - glykosidov steviolu) a vzorku výživového doplnku (analýza zameraná na obsah E 104 - chinolínovej žltej). Výsledky analýzy vzoriek ako aj údaje z dotazníkov boli spracované do požadovaných tabuliek a zaslané na ÚVZ SR.

3.8 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

V rámci projektu boli odobraté 3 vzorky obedového menu (polievka, mäso, príloha, šalát (1x)) + 2 vzorky chleba a 1 vzorka pečiva v ZSS verejného sektora, závodného stravovania a nemocničného stravovania, v ktorých bol analyzovaný obsah NaCl. Zároveň boli spracované dotazníky o frekvencii spotreby vybraných potravín a 24-hodinový jedálny lístok od 10 mužov a 10 žien v 2 vekových kategóriách. Všetky zistené údaje boli tabuľkovo spracované aj za celý BB-kraj (frekvenčný dotazník za celé Slovensko) a zaslané ÚVZ SR.

7.4 REZÍDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČENSKÚ A DETSKÚ VÝŽIVU

Oddelenie hygieny výživy sa na plnení tejto úlohy podieľalo odberom 1 vzorky potraviny pre dojčatá a malé deti na báze zeleniny a ovocia, ktorá bola zaslaná do ÚVZ SR na analýzu obsahu reziduí pesticídov.

ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

Doc. MUDr. Katarína SLOTOVÁ, PhD. – vedúca oddelenia

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENČIE OBEZITY NA ROKY 2015-2025 (NAPPO).

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, RÚVZ v SR

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

V roku 2016 bolo realizované:

- **Podpora zdravšieho prostredia v školách.**

1. Zabezpečiť kontrolu predávaného sortimentu s cieľom zistiť, aké je percentuálne zastúpenie ponúkaných zdravých druhov potravín a potravín s množstvom prebytočnej energie, resp. s vysokým obsahom soli, ktoré prispievajú k riziku vzniku nadhmotnosti až obezity.

Realizovaný bol výkon cieleného ŠZD so zameraním na monitoring obsahu kuchynskej soli v pokrmoch v 3 zariadeniach školského stravovania. Laboratórnymi analýzami odobratých vzoriek kompletných obedov z 2 ZŠ a 1 SŠ bolo zistené, že **% prekročenia jedlej soli v podávaných pokrmoch bolo oproti odporúčaným výživovým dávkam vyššie v rozpätí od 234,8% - 408,4%.**

S výsledkami analýz boli uvedené školské stravovacie zariadenia oboznámené pričom zároveň uviedli, že pri príprave stravy postupujú podľa príslušných receptúr.

2. Na základe prípisu ÚVZ SR zo dňa 11. 10. 2016 č. HDM/8688/27785/2016 vo veci vykonania mimoriadnych kontrol so zameraním na monitoring prítomnosti marketingu a reklamy v zariadeniach školských bufetov, automatov a ostatných formách ambulantného predaja na základných a stredných školách bol vykonaný štátny zdravotný dozor v 11 zariadeniach z ktorých v 6 bola dokázaná prítomnosť marketingu a reklamy: nalepené plagáty na sladené nápoje (coca-cola, kofola, fanta a pod.) a dodanie zariadení v rámci vybavenosti prevádzok bufetov firmou coca-cola (chladiace vitríny a stoly na konzumáciu jedál a nápojov), ojedinele boli zistené plagáty na keksy delisa, tyčinky twix a chipsy.

- **Edukačné aktivity.**

K formovaniu správnych postojov k zdravému životnému štýlu vrátane správnych výživových návykov a k zodpovednosti za vlastné zdravie, dopĺňané vhodným zdravotno-výchovným materiálom a odborným poradenstvom v zdravej výžive poskytovaným pracovníkmi poradne zdravia pri RÚVZ.

Pedagógom poskytujeme lektorov k aktuálnym skupinovým aktivitám, participujeme na organizácii a príprave podujatí, ktoré rozširujú poznanie a zručnosti žiakov a ich rodičov v oblasti podpory zdravia vrátane prevencie obezity.

1. Prednášková činnosť zameraná na otázky zdravej výživy, nadhmotnosti a obezity v prevencii ochorení bola vykonaná v týchto zariadeniach:

- Špeciálna základná škola internátna Valaská– lokálna úroveň, cieľová skupina - žiaci, učitelia, edukovaných 49 žiakov, prednáška 1 „Otázky zdravej výživy“ + distribúcia edukačných materiálov
 - Špeciálne odborné učilište internátne Valaská – lokálna úroveň, cieľová skupina - študenti, učitelia, edukovaných 32 študentov, prednáška 1 „Prečo ovocie a zelenina?“ + distribúcia edukačných materiálov
 - Základná škola Poniky - lokálna úroveň, cieľová skupina - žiaci, učitelia, edukovaných 102 žiakov, prednášky 3 „Otázky zdravej výživy“, „Prečo ovocie a zelenina?“ + distribúcia edukačných materiálov
- Spolu: počet edukovaných: 183
počet prednášok: 5

2. Prednášková činnosť v rámci projektu „Viem čo zjem“, ktorý je súčasťou celosvetového programu na podporu zdravej výživy detí v školskom veku (9-12 rokov) „Nestlé Healthy Kids Global Programme“, organizovanom firmou Nestlé a ÚVZ SR bola vykonaná v piatich základných školách v meste Banská Bystrica v termíne od 11.11.2016 do 15.12.2016. Prednáška na tému „Prevencia nesprávneho stravovania“ bola prezentovaná pre žiakov 3. až 7. ročníkov, pre 22 tried, spolu 413 žiakov. Cieľom tejto 1. lekcie projektu, ktorú pracovníci RÚVZ realizovali ako lektori, bolo: metódou brainstormingu spoločne so žiakmi preskúmať, aký vplyv má výživa na ľudské zdravie, vysvetliť čo znamená, ak sa o niekom povie, že „má problémy s výživou“ a viesť deti v spolupráci s odborníkmi a pedagógmi k zdravej výžive a vyváženému životnému štýlu. Program sa momentálne realizuje v 80 krajinách sveta, vrátane EÚ, z okolitých krajín napr. v Českej republike, Poľsku či Maďarsku.

• Mliečny program

Realizácia školského mliečneho programu (ŠMP) v okrese Banská Bystrica a Brezno pokračovala aj v roku 2016. Počet zapojených školských zariadení do ŠMP eviduje Okresný úrad – odbor školstva v Banskej Bystrici, ktorému jednotlivé školské prevádzky uvedené údaje hlásia na štatistické spracovanie.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru v školských zariadeniach a v súvislosti s realizáciou ŠMP neboli zistené žiadne výrazné problémy. V zariadeniach kde sa realizácia ŠMP zabezpečuje prostredníctvom zariadení školského stravovania neboli zisťované nedostatky v odbornej spôsobilosti pracovníkov manipulujúcich s mliekom, v uskladňovaní a dodržiavaní dátumu minimálnej trvanlivosti, vo vyhradení chladiarenských zariadení na skladovanie mlieka a pod.

• Zabezpečiť efektívny a účinný výkon štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež a vo výdajniach stravy.

V roku 2016 bol štátny zdravotný dozor, zameraný na podmienky zabezpečenia stravovania a kvalitu podávanej stravy, vykonaný v 132 stravovacích prevádzkach určených pre deti a mládež vrátane zotavovacích podujatí pre deti a mládež. Kontrolované bolo zabezpečenie podmienok pre prípravu stravy z hľadiska prevencie vzniku a prenosu infekčných ochorení prenosných fekálne orálne cestou a zároveň bola kontrolovaná pestrosť stravy a dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálneho lístka s ohľadom na odporúčané výživové dávky s osobitným zameraním na výdajne stravy kde je strava zabezpečovaná dovozom.

- **Kontrolovať hygienické podmienky pri príprave diétného stravovania.**

Hygienické podmienky pri príprave diétného stravovania boli za sledované obdobie sledované v 2 zariadeniach spoločného stravovania pre deti a mládež.

- **Kontrolovať dodržiavanie pitného režimu pre deti v predškolských zariadeniach, presadzovať používanie pitnej vody a nesladených nápojov.**

V období roka 2016 bol štátny zdravotný dozor vykonaný v 56 zariadeniach starostlivosti o deti predškolského veku. Kontrolované boli podmienky zabezpečovania pitného režimu detí a odporúčané podávať deťom pitnú vodu a nesladený čaj. Vedenie predškolských zariadení v spolupráci s rodičmi presadzujú tento spôsob pitného režimu detí a väčšinou sa deťom podáva pitná voda alebo nesladené nápoje.

- **Zisťovať počet stravujúcich sa detí a mládeže v školských stravovacích zariadeniach.**

Počet stravujúcich sa detí a mládeže má v zariadeniach pre deti a mládež v regionálnej pôsobnosti RÚVZ Banská Bystrica mierne narastajúci trend. V roku 2013 bol počet stravujúcich sa detí a mládeže v školských stravovacích zariadeniach 69,7%, v roku 2014 a v roku 2015 to bolo 71,4%.

- **Poskytovať nutričné vzdelávania odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení.**

Odborní pracovníci oddelenia HDM sa zúčastnili:

- odborného seminára Slovenského zväzu kuchárov a cukrárov s názvom „Prevenčia obezity, kvalita potravín a verejné obstarávanie v školskom stravovaní“, určeného pre pracovníkov školského stravovania
- Odborného seminára Slovenskej spoločnosti pre výživu „Zdravé stravovanie“ určeného pre študentov stredných škôl a pracovníkov školského stravovania

V spolupráci s Mestom Banská Bystrica bol v rámci plnenia projektu DG SANCO „Užívaj si zdravý život“ („WE love eating“) zabezpečený preklad a vydanie publikácie WHO „Stravovacia a výživová politika pre školy. Program rozvoja školského stravovania v európskom regióne“ (Food and nutrition policy for schools. A tool for development of school nutrition programmes in the European Region), ktorú vydal Regionálny úrad WHO pre Európu v roku 2006 pod č. EUR/06/5073063.

- **Podpora pohybových aktivít.**

V rámci podpory pohybových aktivít odborní pracovníci oddelenia HDM v roku 2016 zabezpečili hodnotenie monitoringu využitia hodín telesnej výchovy v 3. a 8. ročníku na základných školách, ktoré sa uskutočnilo v roku 2014 a 2015 na všetkých RÚVZ v SR. Výsledky plnenia uvedenej úlohy sú uvedené v samostatnom bode tejto správy – úloha č. 4.4.

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Gestor: MZ SR, ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: vybrané RÚVZ v SR

Cieľom projektu je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa realizovali porovnateľnou metodikou.

V roku 2016 neboli zo strany gestorov projektu požiadavky na plnenie úloh do ktorých bolo zapojené RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

4.3 MONITORING ÚRAZOVOSTI DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t. j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti a pod. a porovnanie získaných výsledkov s výsledkami sledovania s predchádzajúcimi rokmi. Na základe získaných údajov sa overí účinnosť intervenčných opatrení, zameraných na zníženie počtu úrazov u detí, ako aj ich vážnych zdravotných následkov v rámci predchádzajúceho prieskumu. Vzhľadom na to, že v Slovenskej republike dodnes nie je k dispozícii komplexná štatistika resp. evidencia detských úrazov, výstupy z projektu by mali do istej miery poskytnúť prehľad v tejto oblasti.

V roku 2016 boli do riešenia úlohy zapojené 2 školy, mestská škola ZŠ Moskovská, Banská Bystrica a vidiecka škola ZŠ s MŠ Tajovského 2, Badín. Dotazníkového prieskumu sa zúčastnili deti vo veku 11-14 rokov, a to 30 detí v ZŠ Moskovská, Banská Bystrica a 30 detí v ZŠsMŠ Badín. Databáza údajov bola zaslaná na ÚVZ SR v Bratislave.

4.4 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL; VYUŽITIE HODÍN TV

Gestor: RÚVZ so sídlom vo Zvolene, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR.

Cieľom úlohy je zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb ich zdravého fyzického a duševného vývinu a odborne zdôvodniť potrebu minimálne 30 minútovej pohybovej aktivity denne pre všetkých žiakov v školách v súlade s Globálnou stratégiou WHO pre výživu, fyzickú aktivitu a zdravie a v súlade s jednou z 12 koncepcií redukcie a prevencie nadváhy a obezity u detí a mládeže Európskeho informačného systému životného prostredia a zdravia.

Pre plnenie úlohy č.4.4 bol na RÚVZ Banská Bystrica pripravený metodický postup, podľa ktorého za účelom dosiahnutia cieľov projektu uvedených v anotácii projektu sa vykonával cielený výkon štátneho zdravotného dozoru zameraný na pedagogický proces a na monitorovanie fyzickej aktivity detí na hodinách telesnej výchovy v 3. a v 8. ročníku v tých školských zariadeniach, ktoré boli vybraté pre plnenie mimoriadnej úlohy HH SR.

Pre získanie potrebných údajov boli pripravené dotazníky:

- Dotazník „Pohybová aktivita detí počas hodiny telesnej výchovy“ pre odborných pracovníkov RÚVZ v SR za účelom sledovania využitia hodín TV, počet cvičiacich žiakov na hodinách TV, dôvody necvičenia a pod..
- Dotazník „Dotazník pohybovej aktivity žiaka“ určený pre 20 žiakov (10 chlapcov, 10 dievčat) z 3. a 8. ročníka každej vybratej školy (spolu 40 žiakov) za účelom zistenia úrovne ich telesnej aktivity, názorov na hodiny telesnej výchovy v školách a návrhov na ich zlepšenie, využívanie prestávok počas vyučovacieho procesu a pod..

Na RÚVZ Banská Bystrica bola vytvorená celková databáza údajov zo všetkých RÚVZ v SR. Analýzami získaných údajov bolo zistené:

- Sledovanie pohybovej aktivity detí počas hodiny telesnej výchovy sa v roku 2014 uskutočnilo v 360 základných školách v SR, z toho v 179 ZŠ v mestách (49,72%) a v 181 ZŠ (50,28%) na vidieku. Organizácia hodiny telesnej výchovy, počet cvičiacich a necvičiacich detí ako aj príčiny necvičenia na hodine TV sa sledovali u celkového počtu 13 302 detí, z toho u 7334 detí v mestských ZŠ (55,13%) a u 5968 detí na vidieckych ZŠ (44,87%). O priebehu hodiny TV pre 805 tried bolo celkovo vyplnených 733 dotazníkov. Z celkového počtu detí sa na 1. stupni sledovala hodina TV pre 6550 detí (49,24%) a na 2. stupni pre 6752 (50,76%) detí. V čase prieskumu cvičilo na školách spolu 90,84% detí z celkového počtu detí, ktoré boli prítomné v škole a podľa rozvrhu hodín sa mali zúčastniť telesnej výchovy.
- Najčastejšou príčinou necvičenia bol návrat do školy po ochorení (43,96%, z toho mesto 44,61% a vidiek 42,98%) a úrazy a poranenia (11,82%, z toho mesto 11,81% a vidiek 11,84%). Zdravotnú TV navštevovalo 4,82% detí (mesto 4,52%, vidiek 5,26%), oslobodených od TV bolo celkovo 3,50% detí, z toho v meste 2,62% detí a na vidieku 4,82% detí. Pomerne vysoké % žiakov (7,79%) bolo počas hodiny TV zamestnané plnením iných povinností, a to v meste 8,45% žiakov, na vidieku 6,80% žiakov.
- Hlavná časť hodiny telesnej výchovy pozostávala prevažne z loptových hier. 21 – 30 min zo 45 min hodiny telesnej výchovy sa loptovým hram venovalo na 33,42% sledovaných hodín TV (mesto 35,79%, vidiek 30,88%). 10-20 min z celej hodiny TV sa loptovým hram venovalo na 27,97% sledovaných hodín TV (mesto 27,37, vidiek 28,61%). Málo času sa na sledovaných hodinách TV venovalo gymnastike a atletike. Počas 21-30min sledovanej hodiny TV bola gymnastika len na 5,46% (mesto 5,46%, vidiek 5,10%) a atletika len na 9,55% (mesto 9,21%, vidiek 9,92%) sledovaných hodín TV. Beh a telesné cvičenie boli do priebehu sledovaných hodín TV zaraďované len v rámci rozcvičky počas 5-10 min, a to na 85 % sledovaných hodín TV.

Súčasťou monitoringu hodiny TV prebiehal aj dotazníkový prieskum u žiakov 3. a 8. ročníka základných škôl v SR. Analýzami databázy vytvorených údajov bolo zistené:

- Požadované údaje boli získané od 14077 žiakov, a to z mestskej oblasti od 7232 žiakov, t.j. 51,37% a z vidieckej oblasti od 6845 žiakov, t.j.48,63%. Pravidelnej pohybovej aktivite, okrem hodín telesnej výchovy, sa venuje 50,14% žiakov v meste a 48,20% žiakov na vidieku. Nepravidelnú pohybovú aktivitu vykonáva 27,45% žiakov v meste a 32,07% žiakov na vidieku. Organizovanú formu telesnej aktivity navštevuje 52,74% žiakov v meste a 55,49% žiakov na vidieku.
- Sledovaním spôsobu dochádzania do školy bolo zistené, že žiaci najčastejšie dochádzajú do školy pešo, a to 53,21% žiakov v meste a 55,11% žiakov na vidieku. Druhým najčastejším spôsobom dochádzky do školy je využívanie auta, a to 31,13% žiakov v meste a 21,33% žiakov na vidieku. Kombináciou dopravného prostriedku a pešo minimálne 200m dochádza do školy 12,67% žiakov v meste a 11,02% žiakov na vidieku. Bicyklom dochádza do školy 2,03% žiakov v meste a 8,71% žiakov na vidieku.

- Žiaci trávia voľný čas najčastejšie s kamarátmi – idem von, a to 65,64 % žiakov v meste a 69,48% žiakov na vidieku. Športovým aktivitám sa venuje 57,92% žiakov v meste a 58,13% žiakov na vidieku. Sledovaniu TV sa venuje 24,72% žiakov (mesto 24,74%, vidiek 24,70%), práci na počítači 37,20% žiakov (38,07% v meste a 36,29% na vidieku), oddychu – ležím, sedím sa venuje 24,20% žiakov (26,33% v meste a 21,94% na vidieku).
- Počas školských dní je najviac detí vonku viac ako 2 hod, a to 46,33% (41,77% mesto a 51,15% vidiek). Menej ako 1 hod je 14,46% detí (mesto 15,40%, vidiek 13,47%). Počas víkendových dní je najviac detí vonku viac ako 3 hod, a to 59,74% (mesto 56,83, vidiek 62,82%). Priemerne 2-3 hod vonku počas víkendových dní uviedlo 23,17% žiakov (mesto 24,57%, vidiek 21,69%) a priemerne 1-2 hod vonku uviedlo 12,38% žiakov (mesto 13,65%, vidiek 11,04%). Menej ako 1 hod počas víkendových dní je vonku 4,38% žiakov (mesto 4,54%, vidiek 4,22%).

ODDELENIE OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

MUDr. Pavol ADÁMEK – vedúci oddelenia

5.1 ZHODNOTENIE ZDRAVOTNÉHO RIZIKA Z PRÍRODNEJ RÁDIOAKTIVITY V BALENÝCH VODÁCH DODÁVANÝCH DO DISTRIBUČNEJ SIETE V RÁMCI SR

Gestor

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, RÚVZ so sídlom v Košiciach a RÚVZ so sídlom v Nitre

Cieľ

Na základe výsledkov stanovení rádiologických ukazovateľov v balených vodách bude vypracované „Odborné usmernenie na meranie a hodnotenie obsahu prírodných rádionuklidov v balenej vode“, podľa potreby budú navrhnuté legislatívne zmeny vo vyššie uvedenej vyhláške. Výsledky stanovení budú po zhodnotení zaslané príslušným orgánom Európskeho spoločenstva spolu s návrhom na legislatívne zmeny zhrnuté vo vypracovanej komplexnej správe.

Anotácia

Balené vody sú dnes významným zdrojom príjmu vody pre ľudí všetkých vekových kategórií v rámci ich pitného režimu. Konzumácia balených vôd sa stala veľmi populárnou ako na Slovensku, tak v rámci Európskeho spoločenstva. To znamená, že nezanedbateľná časť ľudskej populácie pije balené vody alebo nápoje pripravené z týchto vôd. Monitorovanie prírodnej rádioaktivity v týchto vodách za účelom zistenia koncentrácií prírodných rádionuklidov v rôznych typoch balených vôd sa dnes stalo celosvetovo atraktívne. V záujme ochrany zdravia konzumenta sa dnes dostáva do popredia otázka rizika pre zdravie človeka a predovšetkým pre deti, vyplývajúceho z konzumácie balených vôd s vyšším obsahom prírodných rádionuklidov, napr. rádia a uránu.

Vyhláška MZ SR č. 528/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na obmedzenie ožiarenia z prírodného žiarenia ustanovuje pre jednotlivé typy balených vôd smerné hodnoty na vykonanie opatrení a najvyššie prípustné hodnoty pre obsah jednotlivých prírodných rádionuklidov. Európska únia má vo svojom legislatívnom predpise Smernica Rady 98/83/EC len limit pre ročný úväzok efektívnej dávky 0,1 mSv/rok platný pre konzumáciu pitnej vody. Vzhľadom na plánovanú implementáciu smernice Rady 2013/59/Euratom bolo riešenie úlohy pozastavené

5.2 MONITOROVANIE RÁDIOAKTIVITY V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ PRE ÚČELY PLNENIA POŽIADAVIEK ODPORÚČANIA EURÓPSKEJ KOMISIE C(2000) 1299)(2000/473/EURATOM A ZABEZPEČOVANIE ČINNOSTI KOMUNIKAČNÉHO INFORMAČNÉHO SYSTÉMU MEDZI ÚVZ SR A EURÓPSKOU KOMISIOU.

Anotácia

ÚVZ SR a vybrané regionálne úrady verejného zdravotníctva zabezpečujú monitorovanie radiačnej situácie na území SR a súčasne vykonávajú dozor na pracoviskách, kde sa vykonávajú činnosti vedúce k ožiareniu. Údaje o monitorovaní rádioaktivity v zložkách životného prostredia požaduje Európska komisia na základe čl. 35,36 Euratom Treaty od každej členskej krajiny a slúžia ako základ pre hodnotenie ožiarenia obyvateľstva. Tieto úlohy

sa musia vyhodnocovať, spracovať a v pravidelných intervaloch zasielať Európskej komisii. Úloha zahŕňa aj zabezpečenie komunikačného informačného kanálu medzi ÚVZ SR a Európskou Komisiou a reagovanie na požiadavky Európskej Komisie súvisiace s obsahom monitorovania spôsobov komunikácie výsledkov.

Cieľ úlohy

Pre účely monitorovania je potrebné pravidelné hodnotenie toho, ktoré zložky životného prostredia a ktoré kategórie rádionuklidov sú relevantnými indikátormi skutočných a potenciálnych úrovní rádioaktivity v životnom prostredí a ožiarení populácie. V podmienkach Slovenskej republiky sa monitorovanie rádioaktivity v životnom prostredí vykonáva v zložkách životného prostredia ako sú vody (pitné a povrchové), vzduch, pôda a potraviny. Pre účely hodnotenia vonkajšieho ožiarenia sa vykonáva aj monitorovanie dávkových príkonov vo vzduchu. Namerané hodnoty sa po ich spracovaní a vyhodnotení komunikujú do výskumného centra Európskej komisie.

Monitorovanie sa vykonáva podľa schváleného monitorovacieho plánu.

V rámci povinného merania rádioaktivity v životnom prostredí pre účely plnenia požiadaviek odporúčania Európskej komisie 2000/473/Euratom vykonáva OOZPŽ RÚVZ Banská Bystrica najmä tieto úlohy

- monitorovanie výskytu rádionuklidov ^{137}Cs a ^{90}Sr v mlieku (Zvolen 1 x mesačne)
- Stanovenie rádionuklidov ^{137}Cs , ^{90}Sr , ^{40}K a stabilného Ca v celodennej strave (FNsP FDR Banská Bystrica - 1 x štvrtročne)
- sledovanie objemovej aktivity umelých rádionuklidov v povrchových vodných tokoch (Zvolen, Hron, 1 x mesačne)
- sledovanie objemovej aktivity umelých rádionuklidov v pitnej vode (vodná nádrž Turček, 1 x mesačne, vodná nádrž Nová Bystrica, odberové miesto RÚVZ Žilina, štvrtročne, podzemný vodný zdroj Ľadová studňa, odberové miesto RÚVZ Banská Bystrica, štvrtročne, ^{137}Cs , ^{90}Sr , sumárna alfa, sumárna beta, trícium)

Zložka ŽP Odberové miesto	Meraná kategória	
	Hustá sieť	Riedka sieť
Ovzdušie Turček, Zvolen, Nová Baňa, Hronský Beňadik, Tlmače, Nový Tekov, Bátovce, Dudince		Príkon dávkového ekvivalentu, mesačne
Povrchové vody Hron		Cs- 137 mesačne
Pitné vody Banská Bystrica, Žilina	H-3, Sr-90. Cs-137 Prírodné rádionuklidy podľa Smernice Rady 98/83/EC, štvrtročne	
Mlieko Zvolen		Cs- 137, Sr-90 mesačne
Celodenná strava FNsP FDR Banská Bystrica	Cs- 137, Sr-90 štvrtročne	

Zabezpečenie kvality (QA/QC): Laboratórium OOZPŽ sa povinne musí zúčastňovať medzinárodných laboratórných porovnávacích meraní, ktoré určí každoročne EÚ.

5.3 SLEDOVANIE A HODNOTENIE VEĽKOSTI OŽIARENIA PACIENTOV Z LEKÁRSKEHO OŽIARENIA

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

Regionálny úrad verejného zdravotníctva Bratislava hlavné mesto so sídlom v Bratislave, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, RÚVZ so sídlom v Košiciach a RÚVZ so sídlom v Nitre

Anotácia

Ochrana zdravia obyvateľstva pred ionizujúcim žiarením je jednou zo základných úloh radiačnej ochrany a úradov verejného zdravotníctva. Lekárske ožiarenie predstavuje vo vyspelých krajinách najvýznamnejší zdroj ožiarenia populácie. Jeho príspevok k veľkosti ožiarenia populácie sa za uplynulých desať rokov takmer zdvojnásobil, na čo v súčasnosti upozorňujú mnohé medzinárodné inštitúcie a organizácie – WHO, Medzinárodná agentúra pre jadrovú energiu (MAAE), Vedecký výbor pre sledovanie účinkov atómového žiarenia (UNSCEAR), Európska komisia a ďalšie. Vzhľadom k tomu je hodnotenie veľkosti ožiarenia populácie z lekárskeho ožiarenia jednou zo základných požiadaviek ochrany zdravia obyvateľstva pred ionizujúcim žiarením, ktoré sú zakotvené v základnej zmluve o založení Európskeho spoločenstva pre Atómovú energiu (EURATOM). Stanovenie veľkosti individuálnych dávok pri jednotlivých typoch rádiologických výkonov umožní stanoviť celkovú kolektívnu dávku populácie Slovenskej republiky z lekárskeho ožiarenia a kvantifikovať tak riziká negatívnych účinkov žiarenia na populáciu Slovenskej republiky, ktoré pochádzajú z lekárskeho ožiarenia. Získanie komplexných informácií o veľkosti ožiarenia pacientov pri vybraných rádiologických vyšetreniach umožní neskôr definovať nové národné diagnostické referenčné úrovne pre vybrané typy rádiologických vyšetrení a stanoviť bližšie požiadavky na optimalizáciu a zníženie ožiarenia pacientov pri lekárskom ožiarení slovenskej populácie a môže zabrániť zbytočnému ožiareniu pacientov a znížiť tak riziko vzniku radiačných poškodení zdravia vyvolaných ionizujúcim žiarením (vznik nádorových ochorení a genetického poškodenia).

Zber dát z pracovísk nukleárnej medicíny o aktivitách a aplikovaných rádiofarmakách pacientom pri jednotlivých typoch vyšetrení v nukleárnej medicíne a pri CT vyšetreniach. Štatistické spracovanie výsledkov a výpočet efektívnej dávky pacientov pri jednotlivých vyšetreniach v nukleárnej medicíne a stanovenie kolektívnej dávky populácie Slovenskej republiky z rádiologických vyšetrení metódami NM a výpočet efektívnej dávky pacientov pri jednotlivých CT vyšetreniach.

Vzhľadom na plánovanú implementáciu smernice Rady 2013/59/Euratom bolo riešenie úlohy pozastavené

ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

Doc. MUDr. Mária AVDIČOVÁ, PhD. – vedúca odboru

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Úloha:

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním:

Manažment očkovania:

Kontrola očkovania v SR

Plnenie:

Kontrola priebehu imunizácie sa vykonávala priebežne ako súčasť metodických návštev pracovísk vykonávajúcich očkovanie, najmä u pediatrov, ale aj u praktických lekárov pre dospelých najmä pri ochoreniach preventabilných očkovaním. Pracovníci odboru epidemiológie vykonávali individuálne konzultácie pre očkujúcich lekárov zamerané na usmernenie postupov pri očkovaní, pri kombinácii vakcín a u detí, ktoré boli čiastočne očkované v zahraničí. 25x bolo riešené odmietnutie očkovanie návštevou v rodine, 8x na pôde RÚVZ. Najčastejšie sa jedná o odmietanie čiastočné a to preočkovanie Infanrix Polio, Boostrix Polio a MMR, ojedinele úplné odmietanie.

Činnosť poradne pre očkovanie

V roku 2016 pokračovala činnosť **poradne pre očkovanie**. Činnosť bola spropagovaná na portáli RÚVZ, ako aj opakovanou tlačovou správou. Individuálne sme usmerňovali rodičov detí podliehajúcich očkovaniu v otázkach povinnosti očkovania a to 56x osobne a 116 telefonicky.

Samostatnú kapitolu tvorili konzultácie o nutnosti očkovania pred cestami do zahraničia, ktorých bolo podaných celkom 452, z toho 58x osobne v poradni pre očkovanie, ostatné telefonicky. Zároveň bolo vydaných 50 medzinárodných očkovacích preukazov.

V dňoch 25.4. až 30. 4. 2016 sa pracovníci RÚVZ zapojili do EIW (Európsky imunizačný týždeň) aktivitami vzdelávacieho charakteru pre verejnosť cez médiá a tiež vzdelávacími aktivitami pre odbornú verejnosť v rámci XXI. Červenkových dní preventívnej medicíny, ktoré sa konali v tomto termíne na Tál'och – okres Brezno.

Administratívna kontrola očkovania

V septembri vykonávali pracovníci odboru administratívnu kontrolu očkovania na jednotlivých pediatrických obvodoch okresov Banská Bystrica a Brezno. Bol skontrolovaný výkon očkovania u celého ročníka narodenia 2014,2013,2012, 2009,2004 a 2002. Celkom bolo skontrolovaných celkom 8911 záznamov detí podliehajúcich v danom veku základnému očkovaniu alebo preočkovaniu proti 10-tim chorobám. Výsledky sú popísané v osobitnej správe. V novembri boli spracované výsledky kontroly očkovania za BBSK, t.j. za jeho 13 okresov. Správa o tejto kontrole bola podaná na ÚVZ SR 29.11.2016.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH OCHORENÍ

Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení:

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Zlepšenie komunikácie s poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti

Plnenie:

Aktivity smerované k odbornej verejnosti: Hlásenie prenosných chrípky a ChPO bolo riešené opakovanými upozoreniami PZS, ktorí sú povinní zo zákona hlásiť a tiež počas odborných seminárov určených pre všeobecných lekárov a tiež pri zasielaní informácií o výskyte prenosných ochorení v okresoch Banská Bystrica a Brezno. PZS boli vyzvaní, aby všetci začali používať internet a tým zrýchlili výmenu informácií medzi RÚVZ a nimi. Zatiaľ sa nepodarilo dosiahnuť ideálny stav, riešenie problematiky je v naďalej procese. Rovnako sme propagovali on line hlásenie jednotlivých prípadov prenosných ochorení. Zlepšila sa výrazne internetová komunikácia medzi spolupracujúcimi zdravotníckymi zariadeniami.

Aktivity smerované k laickej verejnosti: Edukácia obyvateľstva v prevencii prenosných ochorení sa vykonáva priebežne najmä cestou médií. Pracovníci odboru v spolupráci s tlačovou hovorkyňou úradu pravidelne vystúpili s dôležitými informáciami v TV Hronka, STV 1, STV 2, TA 3 ako aj v Regionálnom denníku STV 2, v Slovenskom rozhlase, v rádiu Regína, rádiu Lumen a rádiu Viva a publikovali články v regionálnych novinách – MY SME, Horehronie, Podbrezovan, Echo a to na nasledovné témy:

Prevencia hnačkových ochorení v letnom období, Pravidelné očkovanie detí, Nebezpečné kliešte, Choroby prenášané kliešťami, Očkovanie proti kliešťovej encefalitíde, Ochorenia prenášané kliešťami a možnosti ich prevencie, Prevencia chrípky, Význam očkovania proti chrípke.

Významnou súčasťou edukácie obyvateľstva je práca v ohniskách nákaz pri výskyte jednotlivých ochorení, kde neoddeliteľnou súčasťou je preberanie podrobných informácií o prevencii daného ochorenia.

V celom roku boli edukačné materiály zverejňované na sociálnej sieti (Face book), pod názvom www.facebook.com/Epidemiologickéinformácie, ktoré sú pomerne hojne navštevované laickou verejnosťou.

Súčasťou posilnenia surveillance je aj aktívne odoberanie vzoriek biologického materiálu od pacientov, chorých na chrípku, pertussis a u návštevníkov poradne pre prevenciu AIDS. V rámci tejto činnosti bolo odobratých 194 vzoriek biologického materiálu.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ - EPIS

Úlohy:

- priebežné a rýchle hlásenie prípadov prenosných ochorení do systému EPIS
- dodržiavanie kompletnosti požadovaných údajov v zmysle požiadaviek ECDC pre systém TESSY ako aj národných požiadaviek
- priebežná kontrola kvality údajov
- priebežná kontrola funkčnosti systému
- aktualizácia premenných v systéme podľa nových požiadaviek a poznatkov
- kontrola výstupov v tlačových zostavách, grafoch a mapách
- komunikácia s dodávateľom softvéru
- inovácia a rozširovanie systému
- dopracovanie modulu hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie.

Plnenie:

Úloha sa plní priebežne, vykonávajú sa pravidelné kontroly kvality údajov vložených do systému, ktoré sa exportujú do ECDC – TESSy. Počas celého roka 2016 sa ďalej hlásili rutine aj ochorenia SARI – akútne ťažké respiračné infekcie do systému EPIS a ich následný transfer do systému TESSy. Úloha sa plní priebežne.

Naďalej bežala činnosť pracovnej skupiny pre dopracovanie on-line hlásenia laboratórnych výsledkov do systému EPIS z vybraných laboratórnych pracovísk. Členmi pracovnej skupiny sú pracovníci ÚVZ SR, RÚVZ hl.mesta Bratislava, RÚVZ Banská Bystrica RÚVZ Trenčín

a RUVZ Komárno, zástupcovia laboratórií HPL a Alfa Medical. V roku 2016 sa problémy riešili individuálne. Jednalo sa o rozširovanie spektra hlásenia vybraných pozitívnych výsledkov, rokovalo sa aj individuálne s predstaviteľmi laboratória HPL a NRC. V roku sa podarilo skvalitniť on line hlásenie z ďalších 2 laboratórií. Osobitná pozornosť bola naďalej venovaná hláseniu pohlavne prenosných chorôb, ktoré sa podarilo zjednotiť a získané údaje sa poskytujú NCZI. Bolo riešené hlásenie sérotypov a fagotypov salmonel z NRC pre salmonelózy. Riešila sa nezrovnalosť s počtom hlásených vybraných pohlavne prenosných chorôb a to konkrétne kongenitálnych syfilisov. Problém bolo potrebné riešiť na úrovni HH SR a riaditeľa NCZI.

V priebehu celého roka 2016 sa pokračovalo v štvrťročnom hlásení zoonóz do TESSy, s čím súvisela aj priebežná kontrola kvality týchto údajov. Kontrolovali sa údaje za 52 hlásených ochorení za rok 2015 a doplňali sa premenné podľa metadatasetu 32, požiadavkám ktorého museli byť uspokojené všetky hlásené údaje. Mimoriadne náročné bolo dohlasovanie údajov o meningokokových meningitídach, legionelózach, salmonelózach a STI. Spolupráca s jednotlivými RÚVZ bola dobrá a stále sa zlepšuje.

V celom roku 2016 prebiehala intenzívna spolupráca s fy.Softec, ktorá pripravuje prenos databázy údajov EPIS zo servera, ktorý je doposiaľ umiestnený v RÚVZ BB na vládne úložisko dát tzv. vládny cloud. Jedná sa o centrálny server s vysokým stupňom bezpečnosti a ochrany dát. Pre tento účel bolo potrebné vykonať zmeny v samotnom softvéri EPIS a tieto následne otestovať.

V systéme EPIS bolo v roku 2016 nahlásených celkom za SR 76.892 individuálnych prípadov ochorení, ktorých kvalitu pracovníci odboru priebežne kontrolovali a vybrané aj exportovali do TESSy. Z tohto počtu sa v 10.031 prípadoch jednalo o NN. V systéme bolo spracovaných 784 epidémií a 591 hlásení do systému rýchleho varovania.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Úlohy:

- priebežná analýza výskytu nozokomiálnych nákaz
- organizácia prevalenčnej štúdie výskytu NN na vybraných oddeleniach vybraných ZZ
- zapojenie sa do štúdie HELICS
- zapojenie sa do kampane Umy ruky, zachráň život.
- skvalitnenie surveillance a kontroly nozokomiálnych nákaz zabezpečením:
 - vysokej kvality diagnostických možností patogénnych mikroorganizmov
 - vysokej kvality monitorovania a kontroly nozokomiálnych nákaz
- zvýšenie bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach
- kontrola užívania štandardných čistiacich, dezinfekčných a sterilizačných postupov pre manipuláciu so zdravotníckymi pomôckami
- kontrola dodržiavania štandardných postupov hygienickej a chirurgickej dezinfekcie rúk
- vykonávanie priebežnej kontroly hygienicko - epidemiologického režimu v ZZ okresov Banská Bystrica a Brezno
- edukácia zdravotníckych pracovníkov v prevencii NN
- organizácia vzdelávacích aktivít pre pracovníkov verejného zdravotníctva a LPS úseku. So zameraním na hygienu rúk

Plnenie:

Surveillance NN:

V rámci tejto úlohy sú dôležité požiadavky na posilnenie surveillance a kontroly závažných nozokomiálnych nákaz na rizikových lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení najmä chirurgických smerov, intenzívnej starostlivosti, OAIM.

Odborom epidemiológie boli v roku 2016 vykonané v tejto úlohe nasledovné aktivity:

- V roku 2016 bolo zo zdravotníckych zariadení v okresoch B.Bystrica a Brezno nahlásených a následne analyzovaných spolu 564 prípadov nozokomiálnych nákaz (509 v ZZ okrese Banská Bystrica a 55 v ZZ okrese Brezno). Podľa lokalizácie infekcie prevládajú nákazy močových ciest po zavedení katétra a bronchopneumónie po umelej pľúcnej ventilácii. Kontrola výskytu NN sa vykonávala výkonom štátneho zdravotného dozoru plánovaného a následného po výskyte závažných NN. V najväčších zdravotníckych zariadeniach zasadala štvrtročne komisia pre sledovanie a analýzu NN za účasti epidemiológov RÚVZ.

Na jednotlivých klinikách a oddeleniach zdravotníckych zariadení boli sledované výkony bariérovej ošetrovacej techniky, kontrola výkonu dekontaminácie a funkčnosti sterilizačných prístrojov ako aj dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov.

Počas roka boli námatkovo vykonávané odtlačky rúk zdravotníckeho personálu do kultivačnej pôdy a kontrolovaný postup zdravotníckych pracovníkov pri vykonávaní dekontaminácie rúk. Súčasne bolo vedenie kliník a oddelení upozorňované na zistený neuspokojivý technický stav umývadiel a dezinfektorov podložných mís na lôžkových pracoviskách.

Celkovo bolo v roku 2016 vykonaných 490 kontrol HER v ambulatných a lôžkových ZZ okresov Banská Bystrica a Brezno a to tak v rámci ŠZD ako aj v rámci posudkovej činnosti. Celkom bolo odobratých 7769 vzoriek a to sterov z prostredia, rúk personálu, ovzdušia, vody, sterilných predmetov a kontrol účinnosti sterilizačných prístrojov bioindikátormi.

Štúdie:

HELICS

V roku 2016 sa RÚVZ BB nezapojil do projektu.

HAILT

RÚVZ Banská Bystrica sa zapojil do projektu monitorovania NN v zariadeniach sociálnych služieb pre dlhodobo chorých. V júni bol k tejto problematike zorganizovaný prípravný seminár pre časť RÚVZ-ov v SR. V septembri prebehla bodová prevalenčná štúdia v 3 zariadeniach, a to vo 2 v okrese Banská Bystrica a v jednom zariadení v okrese Brezno. Štúdia bola ukončená vyplnením požadovaných dotazníkov o jednotlivých zariadeniach a nahlásením zistených prípadov NN. V súčasnosti je v štádiu analýzy na národnej úrovni.

Sledovanie infekcií spôsobených Clostridium difficile:

V I.polroku prebiehala príprava na túto štúdiu. Boli vykonané úpravy v systéme EPIS, ktoré umožnili export dát o jednotlivých zaznamenaných prípadoch a to tak komunitných ako ja nozokomiálnych. Samotná štúdia prebehla v mesiacoch október až december, v súčasnosti je v štádiu dohlasovania potrebných údajov o charakteristike jednotlivých ZZ zaradených do štúdie a v dohlasovaní prípadov do EPIS-u. Potom prebehne konečné vyhodnotenie.

Intervencie

V I. polroku prebiehala opakovaná kampaň – **6.ročník „Umy ruky, zachráň život a Čistá starostlivosť, bezpečná starostlivosť“ (Clean care, save care).**

V rámci tejto kampane prebiehali v ZZ oboch okresov vzdelávacie aktivity zamerané na zvýšenie vedomostí zdravotníckych pracovníkov v problematike dekontaminácie prostredia ZZ umývania a dezinfekcie rúk a ich významu pre prevenciu NN. Okrem prednášok boli pripravené aj nástenky zamerané na túto tématiku a tiež boli poskytnuté informácie cez médiá. V II.polroku dobiehali niektoré aktivity vzdelávacieho charakteru.

Vzdelávanie:

1. V apríli roku 2016 bola zorganizovaná medzinárodná konferencia XXI. Červenkové dni preventívnej medicíny na Táľoch, kde jedna veľká sekcia bola venovaná prevencii a problematike nozokomiálnych nákaz. Konferencia mala veľmi dobrú účasť ako aj odozvu.
2. V druhom polroku sme sa venovali individuálnym vzdelávacím aktivitám popri vykonávaných kontrolách opatrení zameraných na zamedzenie šírenia rezistentných mikroorganizmov v ZZ.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Úlohy:

- pokračovanie úlohy - zlepšenia všeobecnej pripravenosti verejného zdravotníctva na Slovensku na pandémiu chrípky
- informovanosť profesionálnej ako aj laickej verejnosti ohľadne možnosti očkovania proti novému typu chrípky v rámci sezónneho očkovania
- zlepšenie všeobecnej pripravenosti verejného zdravotníctva na Slovensku na krízové situácie a výskyt VNN
- príprava stratégie krízovej komunikácie

V rámci tejto úlohy sa kladie dôraz na rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie pri ohrození biologickými látkami alebo v súvislosti s epidemickým až pandemickým výskytom chrípky.

Plnenie:

- zabezpečovali sme represívne opatrenia pri výskyte sporadických prípadov ochorení u občanov SR a kontrolovali sme dodržiavanie nariadených opatrení .

Informovali sme všetkých lekárov prvého kontaktu, zdravotnícke zariadenia v okresoch, Banskobystrický samosprávny kraj, lekárne, všetky ZŠ, SŠ, VŠ a predškolské zariadenia o všetkých opatreniach pri epidemickom výskyte chrípky a CHPO. Bola vykonávaná zosťrená aktívna surveillance „SARI“ t.j. závažných akútnych respiračných infekcií, ich diagnostike, sledovanie dopadu výskytu SARI na zdravie obyvateľstva a ich priebežné hlásenie do IS EPIS a ich transfer do TESSy.

V I. polroku 2016 bol aktualizovaný pandemický plán pre okresy Banská Bystrica a Brezno a BBSK ako aj aktualizácie protiepidemického plánu a zloženia protiepidemických komisií. Pracovníci odboru (3) sa zúčastnili konferencie zameranej na vybavenosť pracovníkov pri riešení mim. situácií v Zlíne. Na pôde RÚVZ Banská Bystrica sa uskutočnil 1 seminár za účasti zdravotníckych pracovníkov (urgentné prijímy, infekčné odd.), pracovníkov RÚVZ v BBSK, KOS a krízových manažmentov ZZ s cieľom posilniť pripravenosť zdravotníctva na zvládnutie VNN. Osobitne sa preberalo OU na opatrenia pri výskyte VNN. Odbor epidemiológie bol vybavený oblečením na prácu v ohnisku VNN a boli uskutočnené opakované tréningy spojené s nácvičom obliekania a správneho vyzliekania týchto oblekov. Školenia ZP v rámci BBSK pokračovali školeniami v iných okresoch BBSK.

V druhej polovici roka boli pripravené opatrenia pri zavlečení ZIKA vírusových nákaz a ich možnosti evidencie v EPIS-e a ich hlásenia do TESSy.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Gestor

ÚVZ SR, NRC pre poliomyelitídu

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých aktivitách surveillance poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetrenia odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov a iných enterovírusov vo vonkajšom prostredí. Sledovanie cirkulácie poliomyelitických vírusov a iných enterovírusov vyšetrením odpadových vôd sa začalo v rámci surveillance poliomyelitídy vykonávať vo vybraných lokalitách Slovenska v roku 1970.

Environmentálna surveillance spočíva vo virologickom vyšetrení odpadových vôd vykonávanom celoslovensky podľa nariadenia hlavného hygienika Slovenskej republiky. Vzorky sa odoberajú systematicky najmä vo väčších mestách a v utečeneckých táboroch a to v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

Etapy riešenia

I. etapa: Organizačné zabezpečenie. Príprava harmonogramu odberov.

Časové obdobie: **január – február 2016**

II. etapa

Vykonanie odberov v niekoľkých lokalitách spádového územia každého z troch virologických laboratórií regionálnych úradov verejného zdravotníctva. Odbery sa vykonávajú každý druhý mesiac podľa platných pokynov hlavného hygienika Slovenskej republiky vypracovaných NRC ÚVZ SR. Sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov a iných enterovírusov v odpadových vodách a zasielanie izolovaných kmeňov do Regionálneho referenčného laboratória v Helsinkách.

Časové obdobie: **marec 2016 – február 2017**

III. etapa

Vyhodnotenie výsledkov za rok **2016** a ich porovnanie s predchádzajúcim obdobím.

Realizačné výstupy

1. Udržanie certifikácie eradikácie poliomyelitídy v SR.
2. Vyhlásenie globálnej eradikácie.
3. Eradikácia umožní v budúcnosti zrušiť pravidelné povinné očkovanie a finančné prostriedky posunúť na iné očkovaní.

Plnenie a výsledky: V roku 2016 bolo odobratých 6 vzoriek odpadových vôd, všetky vyšetrenia sú ukončené a mali negatívny výsledok.

6.7 PREVENIA HIV/AIDS

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Projekt vychádza z prijatých programov a aktivít HIV/AIDS v SR a z interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“, predlohou ktorého bol projekt nemeckej Spolkovej centrály pre zdravotnú osvetu BZgA, nazvaný „Mitmach - Parcours zu AIDS, Liebe und Sexualität“.

I napriek dostupnosti informácií, ktoré sú v dnešnej dobe k dispozícii, sa počet HIV pozitívnych stále zvyšuje. Prevencia je prevažne založená na báze pasívneho prijímania informácií. Pokiaľ nie je vytvorený priestor pre diskusiu a hlbšie pochopenie, základné fakty bývajú väčšinou čiastočne známe, ale neakceptované. Preto v rámci projektu sa na školách budú organizovať stretnutia so študentmi, kde získajú potrebné vedomosti a informácie v danej problematike netradičnými metódami. Súčasťou projektu bude aj zisťovanie vedomostnej úrovne a zmeny postojov študentov pred účasťou a po účasti na stretnutí, ktoré sa uskutoční formou dotazníkov.

Etapy riešenia

Projekt sa uskutočňuje v rokoch 2012 – 2016 (5 rokov)

Každoročne sa zabezpečí:

- marec - november vlastná realizácia projektu na všetkých RÚVZ v Slovenskej republike;
- dotazníkové spracovanie a vyhodnotenie vedomostnej úrovne študentov pred a po účasti na stretnutí - RÚVZ v SR;
- december – spracovanie, vyhodnotenie a zaslanie výsledkov uskutočnených aktivít na RÚVZ so sídlom v Košiciach,
- záverečnú správu RÚVZ so sídlom v Košiciach zašle na ÚVZ SR.

Výstupy

Zvýšiť úroveň informovanosti a zmeny postojov mladých ľudí v problematike HIV/AIDS a iných pohlavne prenosných ochorení.

Termín ukončenia: December 2016

Plnenie a výsledky.

V I. polroku 2016 bolo poskytované výhradne poradenstvo pre záujemcov cez telefón. Sedenia so žiakmi boli pozastavené. V II. polroku dve školy prejavili záujem o pokračovanie projektu a bolo uskutočnené sedenie s 2 skupinami detí zo základných škôl, 1x deti združené v Centre voľného času a 1x osobitná ZŠ. Poradňu pre prevenciu AIDS navštívilo 165 osôb a bolo u nich vykonané 107 odberov na HIV, z toho 30 anonymných, dve s reaktívnym a neskôr potvrdeným pozitívnym výsledkom. Telefonicky bolo poradenstvo poskytnuté ďalším 306 osobám. Poradňa vydala jeden medzinárodný certifikát o HIV negativite a 19x potvrdení o negativite pre partnera.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Cieľ

Posilnenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ Bratislava – hlavné mesto, RÚVZ so sídlom v Trnave

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Očkovanie patrí k významným a účinným spôsobom prevencie infekčných chorôb. Tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. V krajinách, kde je zaočkovanosť nízka, t. j. nie je dostatočná kolektívna imunita, dochádza k epidemickým výskytom mnohých, očkovaním preventabilných ochorení. ÚVZ SR a regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike zaznamenávajú nárast antivakcinačných aktivít. Správna informovanosť o očkovaní má jednoznačne pozitívny vplyv na podporu zaočkovanosti populácie.

Riešenie

Poskytovanie informácií o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní – povinnom, odporúčanom, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín či nežiaducich reakciách.

Časové obdobie

Priebežne.

Realizačné výstupy

- zvýšenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach,
- zníženie odmietaní očkovania,
- informovanie verejnosti o vakcinologickom poradenstve RÚVZ (gynekolog.- pôrod. oddelenia, čakárne gynekolog. ambulancií a čakárne všeobecných lekárov).

Plnenie a výsledky. Poradňa pre očkovanie vyvíja svoju činnosť od roku 2012.

Činnosť bola spropagovaná na portáli RÚVZ, ako aj opakovanou tlačovou správou, ktorú prevzalo 15 médií. Individuálne sme usmerňovali rodičov detí podliehajúcich očkovaníu v otázkach povinnosti očkovania a to 22 x osobne a 58x telefonicky.

V rámci EIW boli doručené do čakární pediatrov informačné materiály o dôležitosti očkovania, boli vykonané prednášky pre zdravotníkov v rámci XXI.ČDPM v sekcii „Nákazy preventabilné očkovaním“, pracovníci sa aktívne zúčastnili VII.Vakcinologického kongresu a o význame očkovania viedli jednu besedu s matkami.

V roku 2016 pokračovala činnosť **poradne pre očkovanie**. Činnosť bola spropagovaná na portáli RÚVZ, ako aj opakovanou tlačovou správou. Individuálne sme usmerňovali rodičov detí podliehajúcich očkovaníu v otázkach povinnosti očkovania a to 56 x osobne a 116 telefonicky.

Samostatnú kapitolu tvorili konzultácie o nutnosti očkovania pred cestami do zahraničia, ktorých bolo podaných celkom 452, z toho 58x osobne v poradni pre očkovanie, ostatné telefonicky. Zároveň bolo vydaných 50 medzinárodných očkovacích preukazov.

6.9 IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVŇUJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

Cieľ

Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov malých detí a budúcich rodičov k očkovaniu, trend vývoja a nasledovná cielená intervencia.

Gestor

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, RÚVZ so sídlom v Komárne

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR, SZU Bratislava - FVZ

Anotácia

Očkovanie je najvýznamnejším preventívnym opatrením na zabránenie šíreniu prenosných ochorení. V súčasnosti zaznamenávame narastajúci trend antivakcinačných aktivít, najmä medzi mladými ľuďmi a rodičmi malých detí. Postoje týchto osôb k očkovaniu sú často ovplyvňované rôznymi informáciami z médií, z aktivít usporadúvaných laikmi, z internetu. Šíreniu zastrašujúcich a nepravdivých informácií a spochybňovanie významu a bezpečnosti očkovania závažným spôsobom ohrozuje stav kolektívnej imunity, dáva priestor vzniku vakcinačných dier a zavlečeniu a šíreniu prenosných ochorení. Cieľom projektu je identifikovať kľúčové faktory ovplyvňujúce postoj mladých ľudí a rodičov k očkovaniu. Prieskum bude realizovaný formou dotazníkov so zameraním sa na dve cieľové skupiny: budúcich rodičov - žiakov náhodne vybraných stredných resp. vysokých škôl a skupinu rodičov malých detí - oslovených cestou náhodne vybraných pediatrických ambulancií. Zistenia z prieskumu budú slúžiť na realizáciu cielených intervencií so zámerom znížiť počet odmietnutí očkovania.

Etapy riešenia

I. etapa

1. marec – apríl 2013: odborné – metodická príprava, pilotný projekt
2. máj – jún 2013: realizácia výskumnej časti I.
3. júl – september 2013: vyhodnotenie, publikácia, intervencie

II. etapa

4. máj – jún 2016: realizácia výskumnej časti II
5. júl 2016 vyhodnotenie trendov a účinnosti intervencií
6. modifikácia intervencií, publikácie

Časové obdobie

Do konca roku 2016

Realizačné výstupy

RÚVZ Banská Bystrica sa podieľal na príprave školy očkovania a vzdelávania v oblasti „Hodnoty očkovania“. Rok 2016 bude venovaný výchovným aktivitám na stredných školách. Realizoval sa edukačný projekt, pre ktorý boli vypracované pomocné materiály. Pilotný projekt prebehol v máji so žiakmi SZŠ-3.ročník, ktorí ho absolvovali na pôde RÚVZ. V projekte plánujeme pokračovať v roku 2017.

6.10 OSTATNÉ ÚLOHY

6.10.1 Výkon štátneho zdravotného dozoru v ZZ

- zdravotnícke zariadenie okresu Banská Bystrica a Brezno a to ambulancné i lôžkové, lekárne, kúpele Brusno

Plnenie:

Celkove bolo vykonaných za rok 2016 490 priebežných kontrol hygienicko-epidemiologického režimu v lôžkových a ambulancných zdravotníckych zariadeniach a lekárnach v okresoch B. Bystrica a Brezno ako aj ŠZD pri výkone deratizácie. Pri výkone ŠZD bolo odobratých celkom 7769 vzoriek z prostredia, ovzdušia, sterilných predmetov a vzoriek na kontrolu účinnosti sterilizačných prístrojov.

6.10.2 Výkon štátneho zdravotného dozoru v ohniskách nákaz v okresoch Banská Bystrica a Brezno.

- Kontrola plnenia odporúčaní uložených na mieste a kontrola uložených opatrení na rozhodnutím regionálneho hygienika

Plnenie:

Úloha sa bezproblémovo plnila podľa aktuálnej epidemiologickej situácie. Bolo spracovaných 1897 ohnisk v okrese Banská Bystrica (1555) a Brezno (342), v ktorých bolo potrebné vykonať opatrenia, bolo riešených 11 epidémií a vzniklo 16 situácií, ktoré si vyžiadali informáciu do SRV.

6.10.3 Posudková činnosť

zameraná na zdravotnícke zariadenia novo-vznikajúce, so zmenou pôsobnosti alebo po rekonštrukcii.

Na odbor epidemiológie bolo doručených v roku 2016 376 podaní, na riešenie ktorých bolo vydaných 1035 rozhodnutí a 7 záväzných stanovísk a 1074 iných stanovísk. Zároveň bolo poskytnutých 3680 konzultácií.

6.10.4 Zdravotná výchova obyvateľstva v prevencii prenosných ochorení

- Preventívna- cestou médií – TV, rozhlas, printové médiá, web stránka RÚVZ - www.vzbb.sk, systému EPIS – www.epis.sk o osobnými alebo telefonickými informáciami
- V ohniskách nákaz – osobnými konzultáciami a pohovormi s osobami, ktoré boli v kontakte s osobami, chorými na prenosné ochorenie, tiež prostredníctvom tlačených informácií – skladačky, brožúry,...

6.10.5 Metodické vedenie odborov epidemiológie BBSK

- Poskytovanie konzultácií
- Usmerňovanie plnenia HÚ a programov odboru epidemiológie
- Organizácia porád pracovníkov odboru epidemiológie RÚVZ Lučenec, Rimavská Sobota, Veľký Krtíš, Zvolen a Žiar nad Hronom

Plnenie:

Počas roka bolo poskytnutých 59 konzultácií ohľadne plnenia úloh. Porada sa uskutočnila v rámci celoslovenskej porady epidemiológov v novembri 2016 v Prešove.

6.10.6 Práca v odborných pracovných skupinách a zboroch podľa nominácie ÚVZ SR, MZ SR, OÚ Banská Bystrica a RÚVZ Banská Bystrica

Členstvo a plnenie

- Vedenie PS pre EPIS – konzultácie prebiehali pomocou internetu.
- Práca v PS pre podporu zdravia – poradne zdravia (ÚVZ SR).
- Členstvo v Poradnom zbore pri ECDC, poradný zbor zasadá 3x, február, máj, september a 1x prebehol formou telekonferencie – december.
- Členstvo v pracovnej skupine pre hlásenie prenosných ochorení do ECDC – TESSY (ÚVZ SR) – úloha sa plní kontinuálne.
- Vykonávanie úloh vyplývajúcich z postu Národného kontaktného bodu pre surveillance
- Členstvo v pracovnej skupine pre hlásenie prenosných ochorení z oddelení klinickej mikrobiológie – úloha sa plní priebežne.
- Členstvo v Poradnom zbore HH pre epidemiológiu (ÚVZ SR) *účasť na zasadnutiach poradného zboru podľa plánu hlavnej odborníčky pre epidemiológiu, v roku 2016 1x 2 dňové v Martine v októbri.*
- Vedenie CINDI programu v SR (MZ SR). V rámci tejto úlohy odbor analyzoval a ďalej publikoval výsledky štúdie TOHES. Účasť na porade riaditeľov CINDI programu v Lisabone.
- Členstvo v PS pre realizáciu NPPZ.
- Členstvo PS pre kontrolu drog pri Úrade vlády SR .
- Členstvo v pracovnej skupine pre vypracovanie štandardov pre kontrolu HER zdravotníckych zariadení.
- Národný kontaktný bod pre surveillance prenosných chorôb v SR
- Členstvo v expertnej skupine EFSA za SR – výskyt zoonóz a alimentárnych nákaz u ľudí.

6.10.7 Komisia pre skúšky na výkon epidemiologickej závažných činností pre prácu v masážnych salónoch

Skúšobná komisia má 5 členov a skúšky sa vykonávajú podľa potreby uchádzačov – v roku 2016 nepožiadala o skúšky s vydaním potvrdenia o vykonávaní epidemiologickej závažnej činnosti žiadna osoba.

6.10.9 Koordinácia likvidácie živočíšnych škodcov v spádovom území RÚVZ Banská Bystrica

Úlohy:

- Organizácia jarnej a jesennej akcie
- Prieskumy premnoženia hlodavcov
- Odporúčania na vykonanie deratizácie
- Kontrola účinnosti deratizácie
- Kontrola likvidácie uhynutých hlodavcov

Plnenie:

V jarných mesiacoch apríl, máj a jún 2016 bol vykonávaný prieskum výskytu premnoženia hlodavcov v meste Banská Bystrica a Brezno, zasadali komisie pre ochrannú DDD činnosť a po vykonaní deratizácie bola vykonávaná kontrola výkonu ako aj účinnosti .

Celkovo bolo realizovaných 53 výkonov v teréne, z toho 2 prieskumy, 9 kontrol a 42 zásahov na mieste hláseného výskytu alebo pochybenia DD pracovníkov.

6.10.10 Komisia pre skúšky spôsobilosti na výkon DD

Úlohy:

- Prednášky v príprave uchádzačov o skúšku
- Účasť na skúškach
- Hodnotenie
- Príprava podkladov pre vydanie potvrdenia o spôsobilosti

Plnenie:

V roku 2016 prebehli 2 kurzy so záverečnými skúškami a vydaním osvedčenia o odbornej spôsobilosti pre 33 účastníkov.

ODDELENIE CHEMICKÝCH ANALÝZ

Ing. Daniela Borošová, PhD. – vedúca oddelenia

Oddelenie chemických analýz ako riešiteľ plní nasledovné úlohy PaP:

Číslo programu	Názov úlohy	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
1.3	Ľudský biomonitoring - sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí	87	113	207
2.1	Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce	284	1033	4998
3.6	Monitoring príjmu jódu	145	433	451
3.7	Monitoring spotreby vybraných prídavných látok a aróm v potravinách	12	24	30
3.8	Monitoring príjmu kuchynskej soli	84	84	194
4.1	Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia národného akčného plánu v prevencii obezity na rok 2015 – 2025 (NAPPO)	8	8	18
7.9	Vedľajšie produkty dezinfekcie a kvalita pitnej vody	111	1316	1432
	Výkony celkom:	731	3018	7325

ODDELENIE LEKÁRSKEJ MIKROBIOLÓGIE (VRÁTANE MŽP A BŽP)

RNDr. Jozef Strhársky, PhD. - vedúci oddelenia

Oddelenie lekárskej mikrobiológie (OLM) RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici bolo v roku 2016 gestorom 4 úloh „Programov a projektov Úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike na rok 2016 a na ďalšie roky“. 2 projekty boli z OFŽP (7.10 a 7.11) a 2 projekty boli z OLM (8.2 a 8.3). Okrem toho sme sa podieľali na ďalších 6 úlohách ako spoluriešitelia (6.6, 7.1, 7.2, 7.8, 7.9 a 8.1).

7.10 PEĽOVÁ INFORMAČNÁ SLUŽBA (PIS) – MONITORING BIOLOGICKÝCH ALERGÉNOV V OVZDUŠÍ

Gestor: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, ÚVZ SR, RÚVZ Košice, RÚVZ Nitra, RÚVZ Trnava, RÚVZ Žilina

Etapy riešenia: 2016 a ďalšie roky

Anotácia:

Polinózy patria medzi najčastejšie alergické ochorenia, ktorými trpí viac ako tretina populácie. V rámci prevencie je pre alergológov i alergikov dôležitá dostupnosť presných a včasných informácií o výskyte peľu v ovzduší. V Slovenskej republike bola v roku 2006 obnovená funkčná sieť monitorovacích staníc PIS pod gestorstvom verejného zdravotníctva. Ich hlavnou úlohou je identifikácia a kvantifikácia peľových zŕn a spór húb (plesní) v ovzduší. Dostupnosť aktuálnych hlásení o peľovej situácii v regiónoch a čo najrozsiahljšia medializácia peľových správ je dôležitá pre alergikov a lekárov. Presným určením najvhodnejšieho termínu začiatku liečby, a tiež jej ukončenia po sezóne, je okrem minimalizácie až dočasnej eliminácie zdravotných problémov alergika je možné vďaka cielenej diagnostike i správne načasovanej liečbe ušetriť značné finančné prostriedky.

Cieľ:

- monitoring biologických alergénov v ovzduší ako súčasť prevencie zameranej na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení,
- medializácia peľového spravodajstva a jeho využitie na zlepšenie životných podmienok a kvality života dotknutých skupín obyvateľstva vrátane jeho použitia pri diagnostike a správnom načasovaní liečby polinóz,
- iniciovať rozšírenie siete monitorovacích staníc PIS v Slovenskej republike,
- riešiť možnosti eliminácie najvýznamnejších alergénov (výsadba vhodnej zelene, udržiavanie a kosenie trávnych porastov, eliminácia neudržiavaných plôch ako rezervoára alergologicky významných druhov).

Výstupy:

- týždenné peľové spravodajstvo formou tlačových správ, medializácia peľového spravodajstva na stránkach RÚVZ, www.alergia.sk, www.zdravie.sk a v ďalších médiách,
- prezentácia výsledkov monitoringu v médiách, na odborných podujatiach, publikácie v odborných časopisoch,
- využitie databázy PIS pre riešenie medzinárodných projektov týkajúcich sa zmien bioklímy a šírenia invázných druhov rastlín.

Vyhodnotenie

Metodika:

Odber vzoriek a laboratórna diagnostika peľových alergénov v ovzduší bola na oddelení BŽP RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici vykonávaná akreditovanou metódou ŠPP_OLM_64/07_BIO spracovanou podľa zásad európskej peľovej informačnej služby. Ostatné monitorovacie stanice ÚVZ SR Bratislava, RÚVZ Košice, Nitra, Trnava a Žilina nemajú túto skúšku akreditovanú, ale postupujú jednotne podľa tejto štandardnej metódy.

Priebeh peľového monitoringu 2016 a medializácia výsledkov:

RÚVZ Banská Bystrica je gestorom úlohy, na ktorej sa spoluriešiteľsky podieľajú monitorovacie stanice na ÚVZ SR a RÚVZ Košice, Nitra, Trnava a Žilina.

Peľový monitoring roku 2016 sme podľa poveternostnej situácie oficiálne spustili od 15.2.2016. Monitorovacia stanica v Banskej Bystrici začala s monitorovaním už od začiatku februára (5.2.2016) a monitorovacia stanica ÚVZ SR v Bratislave o týždeň neskôr (10.2.2016). Monitorovali sme do konca októbra, monitorovacia stanica pri ÚVZ SR v Bratislave do konca novembra a koordinačné pracovisko PIS v Banskej Bystrici ukončilo monitorovanie až v decembri, keď už poveternostné podmienky neumožňovali bezpečnú prevádzku lapača.

V rámci monitorovania biologických častíc v ovzduší (aerobiologický monitoring) bolo na všetkých monitorovacích staniaciach PIS pri RÚVZ v SR celkovo vyhodnotených kvalitatívnou a kvantitatívnou analýzou 1 616 vzoriek trvalých mikroskopických preparátov peľových zŕn a spór vzdušných húb zachytených v lapačoch peľu. Celkovo bol v rámci peľového monitoringu vykonaných 28 446 analýz. Podrobný prehľad o počte vyšetrených vzoriek je uvedený v tabuľke.

Monitorovacia stanica	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
ÚVZ SR Bratislava	290	861	5 593
RÚVZ Banská Bystrica	318	954	6 287
RÚVZ Košice	252	756	2 364
RÚVZ Nitra	256	768	4 558
RÚVZ Trnava	241	723	4 819
RÚVZ Žilina	259	777	4 825
SPOLU	1 616	4 839	28 446

Priebežné výsledky výskytu biologických alergénov v ovzduší sa z jednotlivých monitorovacích staníc týždenne zasielali formou protokolov cez stránku www.alergia.sk na koordinačné pracovisko RÚVZ v Banskej Bystrici. Po overení nameraných údajov bola na koordinačnom pracovisku spracovaná prognóza na nasledujúci týždeň a výsledky peľového monitoringu boli publikované na stránke spolu s textovou správou o aktuálnej peľovej situácii na Slovensku. Monitorovacie stanice poskytovali týždenné peľové spravodajstvo na portáli www.alergia.sk, www.zdravie.sk a na webových stránkach úradov. Koordinačné pracovisko na základe podkladov z monitorovacích staníc pripravovalo týždenne tlačové správy o aktuálnej peľovej situácii v SR s prognózou na nasledujúci týždeň, ktoré boli poskytované pre tlačové agentúry (SITA, TASR) a regionálne denníky. Celkom bolo na RÚVZ BB vypracovaných 45 týždenných tlačových správ s prognózou, zrealizované 3 rozhovory pre televízne vysielanie (RTVS, Markíza, JOJ), poskytnuté podklady k článkom o PIS pre SME a Pravdu. Pracovníci pri RÚVZ v Banskej Bystrici a ÚVZ SR Bratislave sa zároveň podieľali na vypracovaní odborných stanovísk ohľadne monitorovania peľových alergénov v ovzduší pre masmédiá i verejnosť a tiež k plánovanej výsadbe drevín vzhľadom na ich alergenicitu.

V spolupráci s HŽPaZ ÚVZ SR sme sa podieľali na spracovaní projektového zámeru a príprave realizácie „Rozšírenie siete monitorovacích staníc na sledovanie koncentrácie biologických alergizujúcich častíc v o vonkajšom ovzduší“ v rámci OP Kvalita životného prostredia. V rámci kontroly zabezpečenia kvality akreditovaných meraní bol na pracovisku RÚVZ v Banskej Bystrici vykonaný 27.9.2016 dohľad pracovníkmi SNAS.

Prednášková a publikačná činnosť:

1. Lafféřsová, J., Hochmuth, L., Snopková, Z.: Peľová sezóna 2015 [poster], konferencia XIV. Martinské dni imunológie, Martin, 12.-16.4.2016.
2. Lafféřsová, J., Hochmuth, L., Snopková, Z.: Peľová sezóna 2015 na Slovensku [abstrakt], Klinická imunológia a alergológia, číslo 2016, ISSN, Bratislava 2016.
3. Lafféřsová, J., Hochmuth, L., Hrubíško, M.: Začiatok a koniec peľovej sezóny na Slovensku. Článok in Klinická imunológia a alergológia, číslo 1.2016, ISSN, Bratislava 2016.
4. Hrabovský, M., Ščevková, J., Mičieta, K., Lafféřsová, J., Dušička, J. : Expansion and aerobiology of *Ambrosia artemisiifolia* L. in Slovakia. *In Annals of Agricultural and Environmental Medicine*, 2016, 23(1), 141–147.
5. Lafféřsová, J., Hochmuth, L., Snopková, Z.: Peľová sezóna 2016 [poster], XXXIV. zjazd českých a slovenských alergológov a imunológov, Plzeň, 12.-15.10.2016.

Iná odborná činnosť v rámci riešeného projektu:

1. Barátová, E.: rozhovory -1 x regionálna TV v Nitre
2. Lafféřsová, J.: RTVS rozhovory - 2x RTVS, 20 týždenných tlačových správ o peľovej situácii v SR- informácie pre tlačové agentúry (SITA, TASR).
3. Lafféřsová, J.: hodnotiaci správa za roky 2014 a 2015 – Priebeh peľovej sezóny vybraných indikátorov (jeľša, breza, ambrózia, trávy) v Banskej Bystrici, Bratislave, Košiciach, Nitre, Trnave a Žiline do monitorovacieho systému UNIPHE (podľa metodiky UNIPHE).
4. Lafféřsová, J.: spolupráca s HŽPaZ ÚVZ SR na spracovaní projektového zámeru „Rozšírenie siete monitorovacích staníc na sledovanie koncentrácie biologických alergizujúcich častíc v o vonkajšom ovzduší“ v rámci OP Kvalita životného prostredia.
5. Lafféřsová, J.: vypracovanie odborných stanovísk ohľadom monitorovania biologických alergénov v ovzduší pre masmédiá a verejnosť – poskytnutá 1 konzultácia a 2 konzultácie k článkom pre denníky Pravda a SME.
6. Zámečníková, M.: vypracovanie odborných stanovísk ohľadom monitorovania biologických alergénov v ovzduší pre masmédiá a verejnosť – poskytnuté konzultácie a odpovede, informácie o peľovej situácii v Bratislave pre tlačové agentúry (SITA, TASR).

7.11 MONITORING ALERGÉNOV ROZTOČOV VO VNÚTORNOM PROSTREDÍ

Gestor úlohy: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, RÚVZ BB, ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR, NRC pre hodnotenie vplyvu voľného ovzdušia a ovzdušia uzavretých priestorov nevýrobného charakteru na zdravie populácie

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, ÚVZ SR, RÚVZ v SR, NRC pre hodnotenie vplyvu voľného ovzdušia a ovzdušia uzavretých priestorov nevýrobného charakteru na zdravie populácie

Etapy riešenia: 2016 a ďalšie roky

Anotácia

Na vzniku respiračných alergií sa vo veľkej miere podieľajú alergény vnútorného prostredia (roztोče, zvieracie alergény, plesne). Roztoče sú podľa najnovších štúdií až v 50% pôvodcami respiračných alergií, ktoré často prechádzajú do ťažkých astmatických stavov. V prevencii treba predchádzať alergizácii organizmu najmä u ľudí s alergickou dispozíciou, ktorí nemajú klinické prejavy alergickej choroby, ale sú v alergizujúcom prostredí. Profylaktickými opatreniami treba chrániť alergikov pred vplyvom špecifického alergénu najmä úpravou prostredia. Prevencia a profylaxia pri liečbe respiračných alergií patria do problematiky verejného zdravotníctva.

Cieľ:

- zmonitorovať aktuálny stav výskytu alergénov roztočov v prachu z vnútorného prostredia budov so zameraním najmä na ubytovacie zariadenia rôznej kategórie určené pre verejnosť, domovy sociálnych služieb, spoločné zariadenia pre deti a mládež, bytové priestory,
- využitie výsledkov monitorovania na hodnotenie zdravotného rizika a pri aktualizácii platnej legislatívy.

Výstupy:

- správa o výskyte alergénov roztočov vo vnútornom prostredí budov sledovaných zariadení,
- návrh programov na zlepšenie podmienok prostredia a aktualizáciu legislatívy,
- čiastkové závery a výsledky budú uvedené v odpočtoch a priebežne publikované v odborných časopisoch, prezentované na odborných podujatiach formou prednášok a posterov.

Vyhodnotenie

Metodika:

Laboratórna diagnostika výskytu alergénov roztočov v prachu bola na oddelení BŽP RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici vykonávaná akreditovanou semikvantitatívnou metódou ŠPP_OLM_76 / 08 BIO. Vyhodnotenie výsledkov sme realizovali podľa vyhlášky MZ SR č. 259/2008 Z.z. o podrobnostiach a požiadavkách na vnútorné prostredie budov o minimálnych požiadavkách na byty nižšieho štandardu a na ubytovacie zariadenia.

V tomto období boli odobraté vzorky a spracované hodnotiace správy z kontrol výskytu alergénov roztočov v zariadeniach sociálnej starostlivosti pre oddelenie HŽPaZ RÚVZ Galanta. Výsledky získané spracovaním **9 vzoriek** boli vyhodnotené v zmysle platnej legislatívy.

Vyhodnotenie podľa tabuľky:

Stupeň obsahu alergénov roztočov	Obsah guanínu /g prachu
1 - vysoká prítomnosť alergénov roztočov	> 10 000 µg/g
2 - stredná prítomnosť alergénov roztočov	2 500 – 10 000 µg/g
3 - nízka prítomnosť alergénov roztočov	600 - 2 500 µg/g
4 - neprítomné alergény roztočov	< 600 µg/g
5 - neprítomné alergény roztočov	< 600 µg/g
6 - neprítomné alergény roztočov	< 600 µg/g

Na základe prepočtových tabuliek, ktoré k nameraným stupňom výskytu alergénov roztočov v prachu priradujú prislúchajúce hladiny guanínu udávané v µg na 1g prachu, je možné výsledky vyhodnotiť v súlade s požiadavkami platnej legislatívy.

Výskyt roztočov v prachu je možné posudzovať a hodnotiť podľa ustanovení vyhlášky MZ SR č. 259/2008 Z.z. o podrobnostiach a požiadavkách na vnútorné prostredie budov a o minimálnych požiadavkách na byty nižšieho štandardu a na ubytovacie zariadenia.

§1, ods. 2, písm. b) definuje biologické znečisťujúce látky: alergény roztočov sú tráviace enzýmy roztočov z čeľade Pyroglyphidae obsiahnuté v ich tráviacom trakte a vylučované spoločne s exkrementami do prostredia. Príloha č.4, tabuľka č. 7 uvádza limitné hodnoty biologických ukazovateľov kvality vnútorného ovzdušia budov a to $<2 \mu\text{g}$ alergénov roztočov /1g prachu alebo 0,6 mg guanínu/g prachu.

V súvislosti s trendom v európskych laboratóriách sme si vedomí, že je potrebné na skvalitnenie práce v laboratórnej diagnostike a pri kvantifikácii výsledkov zaviesť nové metódy s využitím ELISA testov, ktoré majú vyššiu výpovednú hodnotu ako v súčasnosti používaná semikvantitatívna metóda, preto sme pripravili podklady na zavedenie metódy stanovenia alergénov roztočov s využitím ELISA testov.

Hodnotenie – závery:

Alergény roztočov sú celoročné alergény preto je potrebné za účelom prevencie alergických ochorení systematické odstraňovanie rizikových faktorov ich vzniku. Zásady údržby prostredia sú súčasťou prevádzkových poriadkov – je potrebné dôraznejšie vyžadovať správny systém vetrania, odstraňovania prachu, pranie textílií, údržbu kobercov, posteľných matracov a ostatného čalúneného nábytku.

Roztoče sú podľa najnovších štúdií až v 50 % pôvodcami respiračných alergií, ktoré často prechádzajú do ťažkých astmatických stavov. V prevencii treba predchádzať alergizácii organizmu najmä u ľudí s alergickou dispozíciou, ktorí nemajú klinické prejavy alergickej choroby, ale sú v alergizujúcom prostredí. Profylaktickými opatreniami je možné chrániť alergikov pred vplyvom špecifického alergénu aj vhodnou úpravou prostredia. Vzorky odobraté v zariadeniach sociálnej starostlivosti oddelením HŽPaZ RÚVZ Galanta boli tentoraz zo zariadení, ktoré pri predchádzajúcej kontrole nespĺňali požiadavky vyhlášky. V zariadeniach boli medzitým vykonané nápravné opatrenia a tento odber bol zameraný na kontrolu účinnosti vykonaných opatrení na elimináciu výskytu alergénov roztočov. Výsledky kontrol nám poukazujú na ich dôležitosť pri zlepšovaní podmienok v ubytovacích zariadeniach rôznej kategórie určených pre verejnosť, domovoch sociálnych služieb, spoločných zariadeniach pre deti a mládež i bytových priestoroch v čo najširšom meradle.

Iná odborná činnosť v rámci riešeného projektu:

1. Lafférová, J.: 2x konzultácie študentky SZU v rámci bakalárskej práce zameranej na prítomnosť alergénov roztočov v predškolských zariadeniach okresov Banská Bystrica a Brezno.
2. Lafférová, J.: konzultantka študentky SZU k bakalárskej práci zameranej na prítomnosť alergénov roztočov v predškolských zariadeniach okresov Banská Bystrica a Brezno.
3. Slotová, K.: školiteľka študentky Fakulty zdravotníctva SZU - M.Lukáčovej k bakalárskej práci „Výskyt alergénov roztočov v detských kolektívnych zariadeniach“ zameranej na prítomnosť alergénov roztočov v predškolských zariadeniach okresov Banská Bystrica a Brezno.

8.2 SURVEILLANCE INVAZÍVNYCH PNEUMOKOKOVÝCH OCHORENÍ

Monitorovanie cirkulácie kmeňov *Streptococcus pneumoniae* spôsobujúcich invazívne pneumokokové ochorenia v populácii a sledovanie zastúpenia sérotypov týchto kmeňov.

Gestor: RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ Banská Bystrica

Etapa riešenia: 2016 a ďalšie roky

Anotácia:

Invazívne pneumokokové ochorenia (IPO) sú závažné infekcie ohrozujúce najmä vekové kategórie detí do dvoch rokov a osoby nad 65 rokov. Len niekoľko z 93 doposiaľ známych sérotypov *S. pneumoniae* má potenciál stať sa pôvodcom IPO. Väčšina týchto sérotypov je obsiahnutá vo vakcínach, ktoré v súčasnosti predstavujú účinnú formu prevencie. Na Slovensku sú k dispozícii 3 vakcíny – dve konjugované, ktoré sú aj súčasťou povinného očkovania a polysacharidová vakcína určená pre osoby staršie ako dva roky.

Cieľ:

Cieľom projektu je monitorovanie zastúpenia sérotypov kmeňov *S. pneumoniae*, ktoré sú pôvodcami invazívnych pneumokokových ochorení ako aj skvalitnenie surveillance IPO na Slovensku.

Záver:

Všetky kmene *S. pneumoniae* izolované z pôvodne sterilných miest sú posielané do NRC pre pneumokokové nákazy, kde sú podrobené podrobnejšej analýze, pod ktorú spadá najmä stanovenie sérotypu pomocou klasických sérologických metód, prípadne určenie genetickej príbuznosti. Keďže nie všetky pozitívne biologické vzorky sú zároveň kultivačne úspešné, je potrebné myslieť aj na stanovenie sérotypu priamo z biologického materiálu. V prípade, že daný kmeň nie je dostatočne viabilný, je možné na stanovenie sérotypu použiť aj molekulárno-biologické metódy.

Vyhodnotenie

Metodika a novozavedené metódy:

Diagnostika bola vykonávaná metódami zavedenými v rámci NRC pre pneumokokové nákazy.

NRC využíva rôzne klasické mikrobiologické, sérologické a molekulárno-biologické metódy. Z klasických mikrobiologických metód sa vykonávala kultivácia kmeňov *S. pneumoniae* zaslaných do NRC z regionálnych mikrobiologických laboratórií. V prípade potreby bol vykonaný optochínový test na potvrdenie druhovej príslušnosti ako aj test rozpustnosti v žlči. Každý kmeň bol následne podrobený sérotypizácii pomocou molekulárno-biologických metód (multiplex PCR) a klasických sérologických metód (latexovej aglutinácie a Quellung reakcie). Kmene boli zároveň uskladnené ako súčasť zbierky kmeňov *S. pneumoniae* NRC.

Medzilaboratórne porovnania:

Dňa 7.6.2016 boli do NRC doručené 4 vzorky určené na medzilaboratórne porovnanie (Národní referenční laboratoř pro streptokokové infekce, SZÚ Praha) pomocou klasických sérologických a molekulárno-biologických metód slúžiacich na sérotypizáciu. Test bol vykonaný so 100% úspešnosťou.

NRC sa zároveň zapojilo do medzinárodného medzilaboratórneho porovnania organizovaného ECDC (EU IBD LabNET). Dňa 24.11.2016 bolo do NRC doručených

celkovo 6 vzoriek určených na sérotypizáciu *S. pneumoniae*. Tri materiály predstavovali modelové vzorky likvoru určené na sérotypizáciu pomocou molekulárno-biologických metód dôkazu a ďalšie tri vzorky boli určené na sérotypizáciu pomocou sérologických metód dôkazu. Výsledky medzilaboratórneho porovnania by mali byť k dispozícii v marci 2017.

Iná odborná činnosť v rámci riešeného projektu:

V rámci zabezpečenia skvalitnenia surveillance IPO na Slovensku NRC spolupracovalo s lekármi, mikrobiologickými laboratóriami a epidemiológiami, usmerňovalo ich pri transporte živých kmeňov *S. pneumoniae* a poskytovalo odborné konzultácie a prednášky pre lekárov, mikrobiológov a odbornú verejnosť.

Počet vyšetrených vzoriek a stanovenie ich sérotypu, rok 2016

V roku 2016 bolo do NRC doručených spolu 57 kmeňov resp. pôvodných biologických materiálov *S. pneumoniae*.

Zastúpenie sérotypov ako aj pôvodných biologických materiálov sumarizujú tabuľky č. 1 a 2. Všetky informácie týkajúce sa kmeňov izolovaných z pôvodne sterilných tekutín, zaslané do NRC na sérotypizáciu a ďalšiu analýzu sú zároveň prístupné po kontaktovaní pracovníkov NRC (www.vzbb.sk).

Tab. 1: Prehľad sérotypov *S. pneumoniae* identifikovaných v NRC, rok 2016.

Sérotyp	Počet izolovaných kmeňov
1	5
3	11
4	4
5	4
6A	1
6C	2
7F	2
8	6
10A	2
10F/10C/33C	1
12F/12A/12B/44/46	1
15A	2
15C	1
17F	1
18A	1
19A	7
23B	2
33B/33C/33D	1
34	1
35F	1
38	1

Tab. 2: Prehľad biologických materiálov, z ktorých boli pneumokokové kmene izolované.

Materiál	Počet
Hemokultúra	35
Likvor	11
Hemokultúra + likvor	1
Hemokultúra + hrudný punktát	1
Pleurálny punktá/výpotok	8
Absces Bartoliniho žľazy	1

Publikačná a prednášková činnosť, účasti na školeniach, 1. polrok 2016**Prednášky**

1. Bottková, E., Maďarová, L., Klement, C., Avdičová, M., Hudečková, H.: Výskyt invazívnych pneumokokových ochorení a ich kauzálnych sérotypov na Slovensku v rokoch 2011 – 2015, [prednáška], VII. Vakcinologický kongres, hotel Patria, Štrbské Pleso, 14.-16.1.2016.
2. Bottková, E., Maďarová, L., Klement, C., Avdičová, M.: Diagnostika a evidencia IPO v NRC - čo môžeme zlepšiť?, [prednáška], XIII. Vedecko-odborná konferencia Národných referenčných centier pre surveillance infekčných chorôb v SR, Bratislava, 15.03.2016.
3. Bottková E., Maďarová L., Klement C., Avdičová M., Hudečková H. Invazívne pneumokokové ochorenia na Slovensku. Ako zlepšiť surveillance?, [prednáška], XXI. Červenkové dni preventívnej medicíny, Hotel Stupka, Tále, 25.-27.4.2015.
4. Maďarová, L., Bottková, E., Kráľinský, K., Klement, C., Avdičová, M., Feiková, S.: Invasive pneumococcal diseases: NATIONAL SURVEILLANCE SYSTEM IN SLOVAKIA, 2011-2015, [poster], 10th International Symposium On Pneumococci and Pneumococcal Diseases. Glasgow Scotland, 26.-30.6.2016.
5. Kráľinský, K., Maďarová, L., Bottková, E., Dluholucký, S., Klement, C., Avdičová, M., Feiková, S.: Surveillance invazívnych pneumokokových ochorení na Slovensku v rokoch 2011-2015 s fókusom na detskú populáciu, [prednáška], Getlikov deň, UN Bratislava, Nemocnica sv. Cyrila a Metoda, Bratislava, 10. 3. 2016.
6. Kráľinský, K., Maďarová, L., Bottková, E., Klement, C., Avdičová, M., Feiková, S.: Impact of pneumococcal conjugate vaccines on public health (invasive pneumococcal diseases), [prednáška], IMCO konferencia, Bratislava Polianky, Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety, 18.5.2016.
7. Bottková, E.: NRC pre pneumokokové a hemofilové nákazy – možnosti laboratórnej diagnostiky, [prednáška], II. Konzultačný deň NRC RÚVZ Banská Bystrica, 14.11.2016.
8. Bottková, E.: Invazívne pneumokokové ochorenia v Európe a na Slovensku, [prednáška], II. Konzultačný deň NRC RÚVZ Banská Bystrica, 14.11.2016.

Publikácie:

1. Bottková E., Kráľinský K., Maďarová L., Klement C., Avdičová M., Feiková S., Mačaj M., Perďochová L., Hudečková H.: Vývoj surveillance invazívnych pneumokokových ochorení na Slovensku v rokoch 1997-2015, Čes-slov Pediat. 71 (7-8): 354-360.
2. Bottková, E., Maďarová, L., Klement, C., Avdičová, M., Hudečková, H.: Výskyt invazívnych pneumokokových ochorení a ich kauzálnych sérotypov na Slovensku v rokoch 2011 – 2015, [abstrakt], Zborník abstraktov z prednášok, VII. Vakcinologický kongres, hotel Patria, Štrbské Pleso, 14.-16.1.2016, ISBN 978-80-89797-08-0

3. Kráľinský K., Maďarová L., Bottková E., Dluholucký S., Klement C., Avdičová M., Feiková, S.: Surveillance invazívnych pneumokokových ochorení na Slovensku v rokoch 2011 - 2015 s fókusom na detskú populáciu. *Pediatrics* 2016 11(2): s. 103-105.
4. Bottková E., Maďarová L., Klement C., Avdičová M., Hudečková H.: Invazívne pneumokokové ochorenia na Slovensku. Ako zlepšiť surveillance? [abstrakt], XXI. Červenkové dni preventívnej medicíny. Zborník abstraktov z prednášok ISBN 978-80-89797-13-4.
5. Mehmet Ceyhan, Ron Dagan, Abdullah Sayiner, Liudmyla Chernyshova, Ener Çağrı Dinleyici, Waleria Hryniewicz, Andrea Kulcsár, Lucia Maďarová, Petr Pazdiora, Sergey Sidorenko, Anca Streinu-Cercel, Arjana Tambić-Andrašević & Lyazzat Yeraliyeva. Surveillance of pneumococcal diseases in Central and Eastern Europe. *Human Vaccines & Immunotherapeutics*. ISSN: 2164-5515 (Print) 2164-554X (Online) Journal homepage: <http://www.tandfonline.com/loi/khvi20>
6. Maďarová, L., Bottková, E., Kráľinský, K., Klement, C., Avdičová, M., Feiková, S.: Invasive pneumococcal diseases: NATIONAL SURVEILLANCE SYSTEM IN SLOVAKIA, 2011-2015. [abstract book], 10th International Symposium On Pneumococci and Pneumococcal Diseases, Glasgow Scotland, 26.-30.6.2016.

Účasť na medzinárodných konferenciách:

Maďarová, L.: 10th International Symposium On Pneumococci and Pneumococcal Diseases, Glasgow Scotland, Medzinárodná konferencia, 26.- 30.6.2016.

8.3 SURVEILLANCE BORDETELLA PERTUSSIS

Monitorovanie cirkulácie kmeňov *B. pertussis* v populácii ako aj sledovanie séroprevalencie IgG anti-PT *B. pertussis*. Zavedenie nových diagnostických metód na sledovanie príbuznosti resp. odlišnosti izolovaných kmeňov *B. pertussis* od kmeňov vakcinálnych.

Gestor: RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ Banská Bystrica v spolupráci s oddeleniami epidemiológie jednotlivých RÚVZ a vybranými zdravotníckymi zariadeniami.

Etapa riešenia: 2016 a ďalšie roky

Anotácia:

V súvislosti so stúpajúcou incidenciou pertussis v mnohých krajinách sveta sa pozornosť sústreďuje aj na vakcináciu proti pertussis. V súčasnosti je vypracovaných mnoho štúdií zaoberajúcich sa účinnosťou vakcinácie ale aj skúmaním genetickej príbuznosti resp. odlišnosti izolovaných kmeňov z jednotlivých epidémií a vakcinálnych kmeňov. Je preto nevyhnutné najmä pre potreby NRC a surveillance pertussis v SR zaviesť do diagnostiky metódu PFGE, slúžiacu na zisťovanie genetickej príbuznosti resp. odlišnosti kmeňov.

Cieľ:

Cieľom projektu je v súlade s najnovšími odporúčaniami ECDC (EU PertstrainGroup) poukázať na nevyhnutnosť skvalitnenia surveillance pertussis a na zosúladenie diagnostiky tohto agens na všetkých úrovniach. Najdôležitejším cieľom projektu je monitorovanie cirkulácie kmeňov *B. pertussis* v populácii ako aj sledovanie séroprevalencie IgG anti-PT *B. pertussis*.

Závery:

Väčšina prípadov pertussis v SR, hlásená do EPIS-u, je diagnostikovaná pomocou sérologických metód dôkazu protilátok. Laboratórna diagnostika pertussis musí byť smerovaná k rýchlemu odhaleniu pôvodcu pomocou priamych diagnostických metód. Na prvom mieste je teda potrebné myslieť na kultiváciu a PCR. Sérológia by mala byť v prípade pertussis využívaná najmä ako metóda konfirmačná. Vzhľadom na vysoký počet vyšetrení pertussis pomocou sérologických metód v SR je potrebné zmeniť prístup k diagnostike tohto agens tak u odbornej ako aj u laickej verejnosti.

Vyhodnotenie

Metodika a novozavedené metódy:

Diagnostika bola vykonávaná v súlade so štandardnými pracovnými postupmi (ŠPP). Všetky použité metódy dôkazu sú akreditované.

Z priamych diagnostických metód sa vykonávala kultivácia *Bordetella sp.*, *B. pertussis* a *B. parapertussis* v nazofaryngeálnom výtere ako aj real-time PCR na dôkaz prítomnosti DNA spomínaných agens. Diagnostika pomocou real-time PCR bola upravená a doplnená v súlade s najnovšími odporúčaniami ECDC na diagnostiku týchto agens. Real-time PCR bola doplnená o dôkaz prítomnosti génu zodpovedného za tvorbu pertussického toxínu (*ptxA-Pr*). V rámci interpretácií výsledkov vyšetrení pomocou real-time PCR bol v prípade dôkazu IS1001 doplnený ukazovateľ *B. bronchiseptica*, nakoľko táto sekvencia sa nachádza aj u tohto druhu.

Z nepriamych diagnostických metód bola vykonávaná diagnostika prítomnosti resp. hladiny protilátok tried IgG a IgA na dôkaz prítomnosti protilátok proti pertussickému toxínu u *Bordetella pertussis*. Aglutinácia sa vykonávala na dôkaz prítomnosti protilátok proti *Bordetella parapertussis* (hodnotenie 4 násobného vzostupu titra protilátok).

V súvislosti so zaznamenaním epidémií pertussis v mnohých krajinách sa stále väčšia pozornosť sústreďuje na vakcináciu proti pertussis. V súčasnosti je vypracovaných mnoho štúdií zaoberajúcich sa účinnosťou vakcinácie ale aj skúmaním genetickej príbuznosti resp. odlišnosti izolovaných kmeňov z jednotlivých epidémií a vakcinálnych kmeňov. Tieto analýzy sa vykonávajú prevažne pomocou pulznej elektroforézy (PFGE). Získané pulzotypy sú triedené do skupín a porovnáva sa ich príbuznosť resp. odlišnosť. Z tohto dôvodu pre potreby NRC a surveillance pertussis v SR bola validovaná aj táto metóda za použitia zbierkových referenčných kmeňov *B. pertussis*, *B. parapertussis* a *B. holmesii*.

Medzilaboratórne porovnania a zosúladenie diagnostiky:

Dňa 25.4.2016 boli do NRC doručené 2 vzorky určené na medzilaboratórne porovnanie (Labquality, Fínsko) pomocou sérologických metód dôkazu (ELISA IgG anti PT a ELISA IgA anti PT). Test bol vykonaný so 100% úspešnosťou.

NRC sa zároveň zapojilo do medzinárodného projektu organizovaného pod záštitou ECDC "Pertussis Laboratory Surveillance Network (EUper-labnet)", súčasťou projektu je aj časť venovaná externej kontrole kvality pomocou sérologických metód dôkazu pomocou ELISA (dôkaz protilátok triedy IgG – kvantitatívne). Spolu bolo testovaných 8 vzoriek sér zaslaných z ECDC. Test bol vykonaný so 100% úspešnosťou. Výsledky externej kontroly kvality budú publikované formou technických protokolov ECDC.

Iná odborná činnosť v rámci riešeného projektu:

V rámci zabezpečenia skvalitnenia surveillance pertussis na Slovensku NRC priebežne spolupracovalo s lekármi, usmerňovalo ich pri odbere a transporte materiálu, určeného najmä na kultiváciu *B. pertussis* a dôkaz pomocou real-time PCR a poskytovalo odborné konzultácie a prednášky pre lekárov a odbornú verejnosť. NRC oslovilo niektoré oddelenia klinických

mikrobiológií (OKM) na Slovensku a ponúklo im spoluprácu na zavedení kultivácie pertussis v rámci SR. Kultiváciu *Bordetella* spp. vykonávajú okrem NRC aj na OKM Považská Bystrica a OKM Liptovský Mikuláš, OKM Martin (Klinická biochémia, s.r.o.), OKM Čadca, OKM Dolný Kubín.

V roku 2016 pokračovala spolupráca s lekármi prvého kontaktu pre deti a dorast z Banskej Bystrice, spolu 11 ambulancií, ktoré vytvorili sentinelový systém zasielania materiálov v Banskej Bystrici. Sentinelový spôsob zasielania materiálov prispieva ku zvýšenej pravdepodobnosti pozitívneho záchytu *B. pertussis* na Slovensku.

V roku 2016 sa Slovensko zapojilo do projektu organizovaného ECDC pod názvom “Pertussis Laboratory Surveillance Network (EUpert-labnet)“. Hlavným cieľom vytvorenej siete a projektu je zabezpečiť integrovaný dohľad nad pertussis v Európe. Projekt bude prebiehať v rokoch 2015-2019. Koordinujúcim pracoviskom je inštitút THL vo Fínsku, Turku, s ktorým má NRC dlhodobu dobrú spoluprácu.

V rámci vyššie spomínaného projektu bola vedúca NRC na workshope v THL inštitúte vo Fínsku v Turku, ktorý bol zameraný na identifikáciu kmeňov *Bordetella pertussis*, ktoré sa líšia na molekulárnej úrovni od kmeňov vakcinálnych. V októbri sa vedúca NRC zúčastnila ďalšieho workshopu, ktorého cieľom bolo zosúladienie sérologickej diagnostiky v rámci krajín EU/EEA. Workshop bol organizovaný ECDC a miestom konania bolo pracovisko THL vo Fínsku, Turku.

Dňa 14.11.2016 NRC pre pertussis a parapertussis spoluorganizovalo konzultačný deň Národných referenčných centier zriadených na RÚVZ Banská Bystrica s cieľom prispieť ku zvýšeniu počtu pracovísk zaoberajúcich sa kultiváciou pertussis na Slovensku.

Počet vyšetrených a pozitívnych vzoriek, rok 2016

Počet vyšetrených materiálov pomocou jednotlivých metód skúšania je uvedený v Tab. 1.

Pomocou kultivácie bolo vyšetrených v prvom polroku 2016 spolu 74 nasofaryngeálnych výterov, prítomnosť *B. pertussis* nebola potvrdená ani v jednom z prípadov. Prítomnosť *B. parapertussis* bola potvrdená v jednom prípade. Išlo o pozitívny záchyt zo sentinelového systému v Banskej Bystrici, u dieťaťa bola zároveň potvrdená vo výtere z nosohltana aj prítomnosť RSV.

Tab. 1: Počet vyšetrených a pozitívnych vzoriek na prítomnosť *B. pertussis* a *B. parapertussis* v NRC pre pertussis a parapertussis, rok 2016.

	Spolu vyšetrených	Pozitívne
Aglutinácia <i>Bordetella parapertussis</i> (párové vzorky)	86	0
ELISA IgG anti PT <i>Bordetella pertussis</i>	265	50
ELISA IgA anti-PT <i>Bordetella pertussis</i>	265	47
kultivácia	74	1 <i>B. parapertussis</i>
real-time PCR <i>Bordetella sp.</i>	478	30
real-time PCR <i>B. parapertussis</i> / <i>B. bronchiseptica</i>	509	10
real-time PCR <i>Bordetella pertussis</i> , <i>ptxA-Pr</i> (gén zodpovedný za tvorbu pertussického toxínu)	78	22

Publikačná a prednášková činnosť, účasti na školeniach, rok 2016

1. Maďarová, L., Bottková, E., Klement, C., Avdičová, M.: *Bordetella pertussis*: nové trendy v diagnostike. Slovensko v projekte ECDC na zosúladienie diagnostiky pertussis, [prednáška], XIII. Vedecko-odborná konferencia NRC pre surveillance infekčných chorôb v SR, Bratislava MZ SR, 15.3.2016.
2. Maďarová, L., Klement, C., Bottková, E., Avdičová, M.: Slovensko v projekte ECDC na zosúladienie laboratórnej diagnostiky pertussis. Diagnostika *Bordetella pertussis* pomocou kultivácie na Slovensku, [prednáška], VII. Vakcinologický kongres, hotel Patria, Štrbské Pleso, 14.-16.1.2016.
3. Maďarová, L., Bottková, E., Avdičová, M., Klement, C.: Pertussis – epidemiológia, laboratórna diagnostika a interpretácia výsledkov vyšetrení, [prednáška], XIX. Kežmarské lekárske dni Dr. Vojtecha Alexandra, Stará Lesná, hotel Academic, 11.-12.3.2016.
4. Maďarová, L., Bottková, E., Avdičová, M., Klement, C.: Aktuálna epidemiologická situácia a trendy v diagnostike *Bordetella pertussis*. Slovensko v projekte ECDC na zosúladienie diagnostiky pertussis, [prednáška], XXI. Červenkové dni preventívnej medicíny, Tále, hotel Stupka, 25.-27.4.2016.
5. Kráľinský, K., Maďarová, L., Petrik, O., Takáč, B., Bottková, E., Klement, C., Ťažký, B., Tuhársky, T., Gondová, I.: *Bordetella pertussis* – still current issue. (Malignant pertussis – case report), [prednáška], Health conference IMCO, Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety, Bratislava polianky, 18.5.2016.
6. Maďarová, L.: Laboratórna diagnostika pertussis, [prednáška], II. Konzultačný deň NRC zriadených na RÚVZ Banská Bystrica, 14.11.2016.
7. Maďarová, L.: Interpretácia výsledkov vyšetrení – pertussis [prednáška], II. Konzultačný deň NRC zriadených na RÚVZ Banská Bystrica, 14.11.2016.
8. Maďarová, L.: Organizácia externej kontroly kvality pertussis pomocou PCR a real-time PCR, [prednáška], II. Konzultačný deň NRC zriadených na RÚVZ Banská Bystrica, 14.11.2016.

Publikácie:

1. Maďarová, L., Klement, C., Bottková, E., Avdičová, M.: Slovensko v projekte ECDC na zosúladienie laboratórnej diagnostiky pertussis. Diagnostika *Bordetella pertussis* pomocou kultivácie na Slovensku, [abstrakt], Zborník abstraktov z prednášok VII. Vakcinologický kongres, ISBN 978-80-89797-08-0.
2. Maďarová, L., Bottková, E., Avdičová, M., Klement, C.: Aktuálna epidemiologická situácia a trendy v diagnostike *Bordetella pertussis*. Slovensko v projekte ECDC na zosúladienie diagnostiky pertussis, [abstrakt], Zborník abstraktov z prednášok XXI. Červenkové dni preventívnej medicíny, ISBN 978-80-89797-13-4.
3. Kráľinský, K., Maďarová, L., Petrik, O., Takáč, B., Bottková, E., Klement, C., Ťažký, B., Tuhársky, T., Gondová, I.: *Bordetella pertussis* – still current issue (Malignant pertussis – case report). In: Suvada, J., Czarnecki, P., Mrazova, M.: *Interdisciplinary Updates on Health in Europe*, 2016, p. 355-375, WMU Publishing House ISBN: 978-83-7520-214-4.

Absolvované stáže:

Maďarová, L.: Workshop: „Hands-on training workshop of *Bordetella pertussis* antigen expresion“, Turku Fínsko, 14.-17.2.2016.

Maďarová, L.: Medzinárodné stretnutie odborníkov v problematike pertussis a vakcínami preventabilných ochorení. ECDC, Stockholm, Švédsko, 26.-27.9.2016.

Maďarová, L.: Workshop: „Training on serological diagnosis of Bordetella pertussis“, Turku Fínsko, 3.-5.10.2016.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Gestor: ÚVZ SR Bratislava, NRC pre poliomyelitídu

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Etapa riešenia: 2016 a ďalšie roky

RÚVZ Banská Bystrica - OLM, počet vyšetrených vzoriek, rok 2016

V rámci stredoslovenského regiónu boli v roku 2016 vo virologickom laboratóriu OLM RÚVZ v Banskej Bystrici vyšetrené odpadové vody z 13-tich odberových lokalít - čističiek odpadových vôd (ČOV) v 13-tich okresoch Banskobystrického a Žilinského kraja a jedného záchytného utečeneckého tábora vo Veľkom Krtíši – Opatovej.

Vzorky boli vyšetrené podľa štandardných metodík WHO v pokuse o izoláciu vírusu na bunkových substrátoch RD-A, Hep2 a L20B.

Počet odobratých vzoriek odpadových vôd bol 84, čo po opracovaní metódou dvojfázovej separácie - spodná fáza (SF), interfáza (IF), predstavuje celkovo 168 vzoriek. 86 odpadových vôd má ukončené vyšetrenie (7 z roku 2015, 79 z roku 2016). 5 odpadových vôd nemá ukončené vyšetrenie (ZA, PD, ZH, RS, LC – odbery november 2016). Za uvedené obdobie nebol izolovaný žiadny poliovírus, ostatné izolácie sú uvedené v tabuľke.

Izolovaný enterovírusový kmeň	Odberová lokalita	Dátum odberu	Dátum očkovania	Ukončenie vyšetrenia
Coxsackie B5	B. Bystrica	22.7.2016	25.7.2016	22.8.2016
	Lučenec	26.7.2016	22.8.2016	3.10.2016
	Martin	20.9.2016	3.10.2016	24.10.2016
	Pov. Bystrica	20.9.2016	3.10.2016	24.10.2016
Coxsackie B5	Zvolen	26.7.2016	15.8.2016	19.9.2016
ECHO11+NPEV	Pov. Bystrica	19.7.2016	1.8.2016	22.8.2016
NPEV	Žilina	19.7.2016	1.8.2016	22.8.2016

Pre obdobie rokov 2016/17 bol vypracovaný a RÚVZ Banskobystrického a Žilinského kraja zaslaný časový harmonogram odberu odpadových vôd na obdobie marec 2016 - február 2017.

Iná odborná činnosť v rámci riešeného projektu:

1. Kissová, R.: Konzultácie k bakalárskej práci študentky VŠ a laboratórna prax - Environmentálna surveillance poliomyelitídy.
2. Kissová, R.: Hodnotiaca správa vyšetrení odpadových vôd za obdobie marec 2015 - február 2016.
3. Kissová, R.: Vypracovanie časového harmonogramu odberu odpadových vôd na obdobie marec 2016 – február 2017 pre okresy Banskobystrického a Žilinského kraja.
4. Kissová, R., pracovníci virologického laboratória: . Likvidácia zásob vírusového kmeňa Polio 2. Na základe listu Hlavného hygienika SR z dňa 7.6.2016 o likvidovaní zásob Sabinových kmeňov PV2 vrátane potenciálne infekčných materiálov (PI), v súlade s požiadavkami WHO Globálneho akčného plánu na minimalizovanie

poliovírusového rizika v súvislosti so zariadeniami/organizáciami, ktoré zaobchádzajú a/alebo skladujú zásoby poliovírusu po typovo-špecifickej eradikácii, sme zlikvidovali všetky zásoby Sabinových kmeňov vírusu Polio2, vrátane potenciálne infekčných materiálov (PI), ktoré sa nachádzali na našom pracovisku, v laboratóriu lekárskej virológie. Likvidácia prebehla tepelnou inaktiváciou podľa internej smernice SM_OLM_32 o likvidácii nebezpečného odpadu, dňa 14.6.2016. Predmetné vírusové kmene sa používali ako interné referenčné materiály pri pokusoch o izoláciu poliovírusov a iných enterálnych vírusov na bunkových kultúrach.

Úlohy OFŽP: 7.1, 7.2, 7.8. a 7.9

Tab. 1: Počty vyšetrení v laboratóriu biológie životného prostredia, rok 2016

Číslo programu	Názov úlohy	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
7.1	Cyanobaktérie	87	87	98
7.2	Legionely a améby v zdravotníckych zariadeniach, nebytových budovách a oddechových zónach	33	66	363
7.8	Monitoring výskytu enterovírusov vo vodách určených na kúpanie	6	18	68
7.9	Vedľajšie produkty dezinfekcie a kvalita pitnej vody	111	756	972

*7.1 - v zmysle plnenia úlohy boli odobraté a na prítomnosť cyanobaktérií vyšetrené vzorky vôd vyhlásených kúpacích oblastí – Ružiná, Teplý vrch, Počúvadlo, Vindšachta, Kolpachy (výskyt vodného kvetu nebol nezaznamenaný). Ďalšie vzorky vôd boli odoberané z vodárenských nádrží Turček, Hriňová, Klenovec a Málinec – vodný kvet *Planktothrix rubescens* zachytený vo februári na zamrzutej nádrži Turček. Súbežne boli na úpravniach vody odobraté a na prítomnosť cyanobaktérií vyšetrované vzorky surovej a upravenej vody, v letných mesiacoch bol výskyt vodného kvetu riešený 25.8.2016 na VN Turček, pričom tentoraz mal dominantné zastúpenie druh *Microcystis aeruginosa* a percentuálne zastúpenie druhov *Planktothrix rubescens*, *Woronichinia naegeliiana*, *Microcystis ichthyoblabe* a *M. novacekii* sa pohybovalo v rozmedzí 0,5 - 1%. Vzorky na prítomnosť toxínov a ekotoxicitu vyšetrovalo NRC pre ekotoxikológiu ÚVZ SR.

*7.2 - z o spracovaných 33 vzoriek bolo na prítomnosť améb pozitívnych 10 vzoriek, ale len pri teplote 36°C. Tieto boli odoslané do NRC pre termotolerantné améby v Prievidzi, kde nám identifikovali zachytené améby – vykultivované boli améby rodov *Valkamphia*, *Hartmanella*, *Acanthamoeba*, *Vanella*, *Naegleria*. *Naegleria* a *Acanthamoeba* bola prítomná v 2 vzorkách.

Tab. 2: Počty vyšetrení v laboratóriu mikrobiológie životného prostredia, rok 2016

Číslo programu	Názov úlohy	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
7.2.	Legionely a améby v zdravotníckych zariadeniach, nebytových budovách a oddychových zónach	31	31	78
7.8	Monitoring výskytu enterovírusov vo vodách určených na kúpanie	6	12	113
7.9	Vedľajšie produkty dezinfekcie a kvalita pitnej vody	111	623	954

Tab. 3: Počty vyšetrení v laboratóriu virológie, rok 2016

Číslo programu	Názov úlohy	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
7.8	Monitoring výskytu enterovírusov vo vodách určených na kúpanie	7	0	0

V rámci monitoringu výskytu enterovírusov vo vodách určených na kúpanie bolo V období augusta 2016 boli odobratých a následne spracovaných 7 rekreačných vôd z troch okresov. Z okresu Žiar nad Hronom to bola voda z Vindšachtského jazera v Štiavnických Baniach, Počúvadlo a Banský Studenec. Z okresu Lučenec boli odobraté vzorky rekreačných vôd z Divína a Ružinej. Z okresu Rimavská Sobota boli odobraté vzorky z vodnej nádrže Teplý vrch, pláž Drieňov a pláž Ormet.

8.1 DIFERENCIÁLNA DIAGNOSTIKA RESPIRAČNÝCH OCHORENÍ

Gestor: ÚVZ SR Bratislava, NRC pre chrípku

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ Banská Bystrica a RÚVZ Košice

Etapa riešenia: Projekt má dlhodobý charakter a jeho riešenie sa uskutočňuje priebežne.

RÚVZ Banská Bystrica - OLM, počet vyšetrených vzoriek, rok 2016

V roku 2016 bolo vo laboratóriu virologickej kultivácie OLM RÚVZ v Banskej Bystrici, vyšetrených 131 materiálov, z toho 50 bolo s diagnózou SARI, 20 materiálov bolo od sentinelových lekárov. Pokusom o izoláciu vírusov na bunkových kultúrach bolo vyšetrených 111 materiálov, dokázané boli 3 prípady chrípky B (z výterov u pacientov z BB - 3x z infekčného odd. NFDR). Rýchlotestom bolo vyšetrených 85 výterov, z toho bol 1 materiál pozitívny na chrípku A (1x z BB – ARO NFDR). Súhrnný prehľad vyšetrených vzoriek je uvedený v Tab. 1.

Tab. 1: Vyšetrenia vzoriek podozrivých na prítomnosť chrípky v laboratóriu virologickej kultivácie, rok 2016

Kraj	Okres	Počet vzoriek na rýchlotest	Rýchlotest pozit. chr. A	Rýchlotest pozit. chr. B	Počet kultivačne vyšetrených vzoriek	Kultivačne pozitívna chrípka A	Kultivačne pozitívna chrípka B
BB	BB	74	1	0	67	0	3
	BR	3	0	0	2	0	0
	LC	0	0	0	5	0	0
	RS	3	0	0	11	0	0
	VK	1	0	0	3	0	0
	ZH	1	0	0	3	0	0
	ZV	0	0	0	0	0	0
ZA	CA	1	0	0	3	0	0
	DK	1	0	0	1	0	0
	LM	0	0	0	2	0	0
	MT	1	0	0	13	0	0
	ZA	0	0	0	1	0	0
SPOLU		85	1	0	111	0	3

Od chrípkovej sezóny 2013/2014 sa v súlade s odporúčaniami Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO) vykonáva kultivácia chrípkových vírusov na bunkových kultúrach MDCK. Každá vzorka od pacientov so SARI, podozrivá na prítomnosť vírusu chrípky, bola vyšetrená pomocou molekulárno-biologických metód (RT-PCR resp. real-time PCR) ako aj pomocou rýchlotestov Directigen EZ Flu A+B a následne aj kultivačne na bunkových kultúrach. Vzorky od non SARI pacientov a sentinelových lekárov boli vyšetované kultiváciou na bunkových kultúrach. Všetky kultivačne pozitívne (resp. suspektné) vzorky boli následne vyšetované (resp. typizované a subtypizované) molekulárno-biologickými metódami.

Každá vzorka od pacientov so SARI bola najprv podrobená RT-PCR resp. real-time PCR na dôkaz prítomnosti vírusu chrípky typu A bez bližšej identifikácie a chrípky typu B. Následne boli všetky vzorky pozitívne na prítomnosť vírusu chrípky typu A podrobené ďalšej PCR za účelom subtypizácie a teda zisťovania prítomnosti pandemickej chrípky typu A/H1N1. Postup pri týchto vyšetreniach bol v súlade s najnovším manuálom na diagnostiku chrípkových vírusov vydaným WHO (www.who.int).

Sérológickými metódami (HIT) na chrípku A/H1N1, A/H3N2 a na chrípku B neboli vyšetrené žiadne séra (Tab. 2).

Tab. 2: Diferenciálna diagnostika chrípky v laboratóriu sérológie, rok 2016

Zdravotnícky výkon	Počet vzoriek	Pozitívne vzorky	Analýzy
HIT Chrípka A/H1	0	0	0
HIT Chrípka A/H3	0	0	0
HIT Chrípka pandemickej A/H1N1	0	0	0
HIT Chrípka B	0	0	0

Súhrn vyšetrených a pozitívnych vzoriek pomocou molekulárno-biologických metód dôkazu (RT-PCR a real-time PCR) sú uvedené v Tab. 3.

Tab. 3: Molekulárna biológia, diagnostika a diferenciálna diagnostika chrípky, rok 2016

Agens	Počet vyšetrených materiálov	Z toho pozitívnych materiálov
Chrípka A	234	16
Chrípka A/H1	2	0
Chrípka A/H3	2	0
Chrípka B	234	36
Pandemická A/H1N1	18	2
RSV	500	19
Adenovírus	398	1

Prednášková a publikačná činnosť:

1. Kissová, R., Maďarová, L., Bottková, E., Klement, C.: Priama diagnostika chrípky za obdobie 5 rokov na OLM RÚVZ v Banskej Bystrici, [poster], XXI. Červenkové dni preventívnej medicíny, 25.-27.4.2016, Tále.
2. Kissová, R.: Laboratórna diagnostika chrípky, sentinelový spôsob zasielania materiálov, možnosti a limity diagnostiky chrípky, [prednáška], II. Konzultačný deň Národných referenčných centier RÚVZ Banská Bystrica, 15.11.2016.

Účasť na konferenciách, školeniach a seminároch:

1. Kissová, R.: XIII. Vedecko-odborná konferencia NRC pre surveillance infekčných chorôb v SR. 15.3.2016, MZ SR Bratislava.
2. Kissová, R.: XXI. Červenkové dni preventívnej medicíny, 25.-27.4.2016, Tále.
3. Kissová, R.: IMCO 2016 - 1. Medzinárodná multidisciplinárna konferencia. 18.5.2016, Univerzita sv. Alžbety, Bratislava.
4. Kissová, R.: Konzultačný deň NRC pre poliomyelitídu, NRC pre chrípku, NRC pre MMR, NRC pre arbovírusy a hemoragické horúčky, ÚVZ SR, 24.5.2016, Bratislava.
5. Kissová, R.: II. Konzultačný deň Národných referenčných centier RÚVZ Banská Bystrica, 15.11.2016.

Iná odborná činnosť v rámci riešeného projektu:

1. Kissová, R.: Konzultácie k bakalárskej práci študentky VŠ a 1 mesačná prax – Laboratórna diagnostika chrípky.
2. Kissová, R.: Hodnotiaca správa vyšetrení chrípky za rok 2016.

ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA

MUDr. Silvia KONTROŠOVÁ, MPH – vedúca oddelenia

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA (NPPZ)

Medziodborová úloha – plnia oddelenie podpory zdravia, oddelenie epidemiológie, oddelenie hygieny životného prostredia, oddelenie preventívneho pracovného lekárstva a oddelenie hygieny výživy.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR

Realizácia úlohy v roku 2016

OPZ RÚVZ v Banskej Bystrici naďalej vykonáva množstvo aktivít zameraných na zlepšovanie súčasného stavu v jednotlivých oblastiach vymedzených v aktualizácii NPPZ. Pri plánovaní a realizácii aktivít zameraných na splnenie čiastkových cieľov NPPZ spolupracujeme s úradmi, školami, zdravotníckymi zariadeniami a ďalšími organizáciami. Snažíme sa o presadzovanie našich cieľov aj posilnením komunikácie s médiami, aby prinášali čo najširšiemu okruhu obyvateľov informácie o zdravom životnom štýle a o možnostiach eliminovať riziká ohrozujúce zdravie, o možnostiach poradenstva v podpore zdravia a o našich projektoch.

A) VÝŽIVA A STRAVOVACIE ZVYKLOSTI

Zdravá výživa, ako jeden z nosných pilierov prevencie chronických chorôb, je pevnou súčasťou všetkých zdravotno-výchovných aktivít a vzdelávacích prednášok o životospráve a o možnostiach znížiť riziko rozvoja kardiovaskulárnych, metabolických a onkologických ochorení. Distribúcia zdravotno-výchovných materiálov je súčasťou poradenstva aj skupinových aktivít.

V súlade s Programom ozdravenia výživy obyvateľov SR a s Národným programom prevencie obezity informujeme všetkých klientov našich poradní o zásadách správnej výživy. Téma bola súčasťou 18 skupinových vzdelávacích aktivít – 16 pre mládež a 2 pre seniorov. S cieľom zlepšiť stravovacie návyky a zvyšovať celkové uvedomenie a pochopenie vplyvu výživy a režimu stravovania na zdravie človeka vzdelávame školákov, seniorov aj iné skupiny obyvateľstva. Zdravá výživa bola akcentovaná aj pri poradenských výjazdoch a na akcii „Dni zdravia“ zamestnancov Slovenskej pošty, počas ktorých sme vyšetřovali záujemcov a poskytovali sme im poradenstvo a vzdelávacie materiály.

Z príležitosti Svetového dňa zdravia boli v priebehu mesiaca apríl zrealizované OPZ tieto aktivity:

1. Na súkromnej pedagogickej a sociálnej akadémii v Brezne boli odprednášané dve prednášky, ktorých sa zúčastnilo 47 študentiek 3. a 4. ročníka na tému: *"Predchádzajme rizikám cukrovky 2. typu pohybovou aktivitou,,.*

2. 7. apríla, kedy je WHO tento deň vyhlásený ako Svetový deň zdravia bol výjazd základnej poradne zdravia do regiónu Brezna, kde na MU pracovníci oddelenia podpory zdravia poskytovali vyšetrenia na zistenie rizikových faktorov z nesprávneho životného štýlu, ktoré môžu byť príčinou KVCH ako aj onkologických ochorení. Každému záujemcovi bol vyšetrený celkový cholesterol, cukor, dobrý cholesterol. Celkom bolo vyšetrených 33 osôb (8 mužov a 25 žien). CCHOL malo 24 % osôb v norme, 51% osôb ho malo zvýšený do 6,2 mmol/l. Cukor mali všetci vyšetrení v norme. Triglyceridy u 33% boli v kritických hodnotách, dobrý cholesterol malo 54% vyšetrených osôb nedostatočný, u 30% osôb boli zistené zvýšené hodnoty krvného tlaku. Na záver u každej vyšetrenej osoby bolo vykonané individuálne poradenstvo na základe zistených skutočností.

3. Dňa 13.4.2016 bola na Základnej škole vo Valaskej prednáška „spojená s besedou pre 34 žiakov (+ 2 pedagógovia) 5. ročníka na tému „Zdravé stravovanie a pitný režim“.

4. Dňa 14.apríla bol uskutočnený výjazd Základnej poradne zdravia na Slovenskú zdravotnícku univerzitu, kde 15 záujemcom (zamestnancom, študentom) boli pracovníkmi oddelenia podpory zdravia poskytnuté vyšetrenia na zistenie rizikových faktorov z nesprávneho životného štýlu, ktoré môžu byť príčinou KVCH ako aj onkologických ochorení. Každému záujemcovi bol vyšetrený celkový cholesterol, cukor, dobrý cholesterol, krvný tlak a CO vo vydychovanom vzduchu – predovšetkým u fajčiarov a na záver bolo u každej vyšetrenej osoby vykonané individuálne poradenstvo na základe zistených skutočností.

5. Dňa 20.4.2016 bola na Základnej škole v Pohorelej prednáška s besedou so žiakmi 5., 6.a 7.ročníka (celkom 51 detí a dvaja pedagógovia) k problematike zdravého životného štýlu, prevencia diabetu, problematika závislostí - problematika fajčenia a užívania drog.

6. V priestoroch RÚVZ sme zabezpečili odborný panel s tematikou DIABETES pod heslom *Buďme aktívni – jedzme zdravo – riad'me sa radami lekárov.*

7. Dňa 22.4.2016 sme vyšetrovali pracovníkov firmy ASERCO na prítomnosť rizikových faktorov KVCH a možných komplikácií (DM). Bolo vyšetrených 13 klientov (10 mužov a 3 ženy), sedem z nich malo CCHOL v norme, GLU mali všetci v norme, u 5-tich sme zistili TK nad 140/90. U všetkých vyšetrených klientov na záver bolo dané poradenstvo zamerané na zdravý životný štýl.

8. Dané aktivity RUVZ boli dané do povedomia obyvateľstva regiónu aj cestou médií (TASR), rozhlas LUMEN.

Pri príležitosti *Svetového dňa výživy* sa na ZŠ J. Simana vo Valaskej uskutočnili 4 prednášky spojené s besedou pre 90 žiakov 7. roč. a 4 pedagógov a 1 prednáška spojená s besedou na Gymnázium A. Sladkoviča (87 študentov a 4 pedagógovia). Prednášky boli zamerané na zdravé stravovanie a prevenciu obezity.

V uplynulom roku 2016 sa OPZ zapojil do projektu „Viem čo zjem“, ktorý je súčasťou celosvetového programu na podporu zdravej výživy detí v školskom veku 9-12 rokov „Nestlé Healthy Kids Global Programme“. Program sa realizuje v 80 krajinách sveta vrátane EU. Gestorom projektu je UVZ SR, NESTLÉ SR a spoluriešitelia z 8 RÚVZ v rámci krajov. Realizácia projektu by mala prebehnúť v období od októbra 2016 do apríla 2017.

V regióne Banská Bystrica je do projektu zapojených 6 ZŠ. RÚVZ malo na starosti realizáciu jednej zo 4 lekcii a to „Prevenciu nesprávneho stravovania“. V novembri a decembri 2016 sme spolu s pracovníkmi s oddelenia hygieny detí a mládeže edukovali spolu 725 žiakov z nich 602 žiakov (t.j.83%) udávalo, že získali aj nové a užitočné informácie z danej problematiky .

K realizácii danej úlohy sme mali k dispozícii metodický pokyn vrátane pracovných listov. Cieľom projektu je, aby súťažnou, zábavnou formou, diskusiou boli žiaci oboznámení s rizikami nesprávneho stravovania. Metóda brainstormingu a 3 aktivít s pracovnými listami oslovila žiakov, žiaci pracovali tvorivo a s nadšením.

V rámci prvej aktivity, ktorá bola zameraná na triedenie obrázkov do kategórií „nesprávne stravovacie návyky“, išlo o tieto kategórie nadváha a obezita, podvýživa, nedostatok vitamínov a minerálnych látok, zlá hygiena a nevhodný stravovací režim.

Druhá aktivita bola zameraná na prácu v skupinách, kde deti prezentovali výsledky svojej práce formou diskusie v skupine.

Tretia aktivita bola zameraná na individuálnu prácu s dotazníkom., kde sa žiak sám vyjadruje k jednotlivým rizikám z nesprávneho stravovania, kde mali uviesť svoje nesprávne stravovacie návyky a navrhnúť ako ich mienia zmeniť.

Pracovníci RÚVZ sa v budúcnosti budú snažiť výsledky tejto štúdie bližšie analyzovať a podľa potreby sa zamerajú na riešenie nedostatkov v stravovaní vhodnou edukáciou.

Pracovníčka OPZ zosumarizovala výsledky projektu „Ovocie a zelenina do škôl“ z Banskobystrického kraja za školský rok 2015/2016 a odoslala súhrnnú správu.

B) FYZICKÁ INAKTIVITA

OPZ RÚVZ BB pomáha vytvárať podporné prostredie pre realizáciu činností, ktoré zvýšia pohybovú aktivitu a fyzickú zdatnosť populácie, najmä tým, že informuje partnerské organizácie a obyvateľstvo o tom, že fyzická inaktivita sa na rozvoji metabolického syndrómu a obezity podieľa najvýznamnejšou mierou. Informujeme cieľové skupiny obyvateľstva o benefitoch pohybovej aktivity pre zdravie všetkými dostupnými formami – prostredníctvom médií, webstránky, panelov, organizovaním zážitkových podujatí a prednášok, inštruktívnymi pohybovými kurzami aj odborným vedením.

Naše inštruktorky v roku 2016 viedli pravidelné skupinové cvičenia, spojené s kontrolou krvného tlaku s 9 skupinami - 3 skupiny cvičia v priestoroch OPZ, 4 v priestoroch klubu Harmónia, 1 v klube Rozmarín a 1 na krytej plavárni UMB.

Pri plánovaní aktivít v mesiacoch máj a jún v rámci *Svetového dňa „Pohybom ku zdraviu“* sme najprv oslovili všetky základné a stredné školy v našom regióne a ponúkli sme tieto aktivity:

1. *Prednášky a besedy zamerané na význam pohybovej aktivity v prevencii chronických neinfekčných ochorení,*
2. *Posudzovanie držania tela u žiakov a inštruktáž správneho držania tela,*
3. *Jednoduché testy na zistenie telesnej zdatnosti s následným individuálnym poradenstvom a pohybovou inštruktážou,*
4. *Meranie tlaku krvi a testovanie úsilného výdychu za jednu sekundu – spirometriu.*
5. *Skupinové cvičenia.*

Postupne ako sa prihlasovali jednotlivé školy sme urobili harmonogram našej činnosti v danej problematike .Tabuľka jednotlivých aktivít je prílohou tohto listu.

Zhrnuté výsledky sú:

Ad 1) Odprednášalo sa 19 prednášok a bolo edukovaných 584 osôb, z toho 482 žiakov.
Ad 2) bolo 5 výjazdov na 4 ZŠ a jednu SŠ, celkom bolo u 64 detí posúdené držania tela vrátane inštruktáže správneho držania tela
Ad 3) 4 výjazdy -2x ZŠ, Jednota dôchodcov, 1x SŠ, 1x Deň otvorených dverí RÚVZ, kde u 63 osôb boli urobené jednoduché testy na zistenie telesnej zdatnosti s následným individuálnym poradenstvom.
Ad 4) V rámci 10-tich výjazdov základnej poradne zdravia (mesto-Brezno, Technické služby Brezno, MU B.Bystrica, EUROPA SC B.Bystrica, SZU B.Bystrica, 2x ZŠ, Slovenská pošta, Policia deťom- námestie SNP B.Bystrica) a v základnej poradni zdravia bolo vyšetrených 288 klientov (bola robená spirometria, monitoring rizikových faktorov KVCH, bol vyšetrovaný CCHOL a meraný krvný tlak).
Celkom sa urobilo v rámci všetkých aktivít (máj – jún) 443 meraní spirometrom.
Ad 5) Celkom bolo 6 skupinových cvičení (2x klub dôchodcov, 2x ZŠ, 1x Univerzita 3. veku), kde bolo celkom edukovaných 434 osôb.

Zhrnutie - celkom bolo edukovaných 1018 osôb, z toho bolo 67% detí. Základná poradňa zdravia mala 10 výjazdov, kde bolo vyšetrených 288 klientov.

Na propagáciu pohybovej aktivity pre zdravie sa v r. 2016 uskutočnili skupinové vzdelávacie aktivity na 16-tich školách a 8-mich seniorských kluboch. Pre seniorov boli odprednášané a v besedách prediskutované tieto témy: Choroby oporno-pohybového ústrojenstva-klasifikácia, manažment, pohyb ako súčasť liečby, Predchádzanie chronickým ochoreniam a ich dôsledkom vhodným pohybom, Možnosti fyzickej aktivity pri rôznych zdravotných obmedzeniach, Majte sa radi. Jednoduché cviky pre každého, Pohybová aktivita a cukrovka druhého typu, Pohybom proti osteoporóze, Vhodné cvičenia pri osteoporóze.

C /TABAK, ALKOHOL, DROGY

Pracovníčky oddelenia podpory zdravia ukončili v roku 2016 s odstupom 4 školských rokov dotazníkový prieskum medzi študentmi 4. ročníka SZŠ v Banskej Bystrici zameraný na monitorovanie nikotínovej závislosti budúcich zdravotníckych pracovníkov. Celkový počet vyplnených a zaevidovaných dotazníkov do elektronickej podoby bol 122. V budúcom školskom roku plánujeme pokračovať v tejto preventívnej aktivite.

Prevencii fajčenia a odvykaniu od fajčenia bola venovaná aj prednáška pre študentov SZU (15). Mladí fajčiari si v rámci tejto zdravotno-preventívnej akcie mali možnosť zistiť aj stupeň svojej závislosti na nikotíne na základe vyplnenia Fagerströmovho dotazníka nikotínovej závislosti (5) a zmeraním oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzér.

Pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku boli realizované v 2 blokoch edukačné aktivity pre 48 žiakov 6. ročníkov v ZŠ na Sitnianskej ulici. Obsahom bolo premietanie DVD filmu „Kým stúpa dym...“, beseda na tému negatívne následky aktívneho a pasívneho fajčenia v školskom veku, riziká používania vodnej fajky a elektronickej cigarety najmä v období dospievania. Zároveň si žiaci mali možnosť dať zmerať Spirometrom úsilný výdych za jednu sekundu (47).

Pracovníčka nastavbovej poradne pre odvykanie od fajčenia počas 6 stretnutí v rámci individuálneho kurzu odvykania od fajčenia poskytla odborné poradenstvo 2 klientom na základe vyhodnotenia dotazníkov s fajčiarskou anamnézou, osobného rozhovoru a meraní oxidu uhoľnatého (5) a 1 klientovi informácie o POF. Odborné rady ako prestať s fajčením a zvládnuť abstinenčné príznaky poskytla 4 fajčiarom cez telefón a všetkým fajčiarom počas výjazdov základnej poradne zdravia, ktorým bol zmeraný aj oxid uhoľnatý (26).

na základe rozhodnutia HH SR v súvislosti s nadobudnutou účinnosťou zákona č. 89/2016 Z. z. o výrobe, označení a predaji tabakových výrobkov a súvisiacich výrobkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov bolo počas 2 týždňov pracovníčkou POF v mesiaci marec poskytované telefonické odborné poradenstvo pri odvykaní od fajčenia 149 fajčiarom.

Informácie o prevádzke Linky pomoci na odvykanie od fajčenia ako aj o Poradniach na odvykanie od fajčenia boli poskytnuté televízii JOJ (2x).

Pracovného stretnutie pracovnej skupiny Prevencia fajčenia sa ako členka zúčastnila jedna pracovníčka z Oddelenia podpory zdravia.

Na základe žiadosti redaktora RTVS bolo e-mailom zaslané odborné stanovisko k elektronickým cigaretám.

K Svetovému dňu bez tabaku, Medzinárodnému dňu proti zneužívaniu drog a obchodovaniu s drogami, Európskemu týždňu boja proti drogám a Medzinárodnému dňu bez fajčenia boli v priestoroch RÚVZ B.B. venované aj panely (4) s danou tematikou.

V súvislosti s realizáciou aktivít k „Európskemu týždňu boja proti drogám“ ÚVZ SR zorganizoval druhý ročník celoslovenskej súťaže s názvom „Najlepšia protidrogová nástienka“. Súťaž sa týkala žiakov 7. ročníkov ZŠ, my sme oslovili všetky ZŠ v našom regióne, nemáme informáciu koľko škôl sa do danej aktivity zapojilo.

Kontroly fajčenia na verejných miestach:

Kontrolu dodržiavania zákazu fajčenia ustanoveného v zákone č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len zákon č. 377/2004 Z. z.) vykonávajú jednotlivé odbory RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru a zabezpečujú hlásenie počtu vykonaných kontrol nápravných opatrení v mesačných intervaloch odboru podpory zdravia. V priebehu mesiacov január – december 2016 bolo vykonaných 2087 kontrol. Podrobný prehľad vykonaných kontrol podľa mesiacov a jednotlivých odborov je uvedený v tabuľke:

Mesiac	Oddelenie					Spolu
	EPID	HDM	HV	HŽP	OPPL	
Január	11	16	38	18	38	121
Február	7	21	54	37	37	156
Marec	10	27	40	34	36	147
Apríl	18	30	40	37	41	166
Máj	8	25	42	43	48	166
Jún	11	30	53	43	61	198
Júl	8	14	29	36	52	139
August	8	15	43	32	58	156
September	42	35	33	36	62	208
Október	8	40	63	35	59	205
November	9	40	43	50	85	227
December	8	26	30	53	81	198
Spolu	148	319	508	454	658	2087

2. Počet uložených sankcií na základe priestupkového konania: 0

3. Výška pokút v rámci priestupkového konania (vrátane blokových pokút) : 2 x 100 €

4. Počet uložených sankcií v rámci správneho konania rozhodnutím: 0

5. Výška pokút v rámci správneho konania: 0

OPZ RÚVZ v Banskej Bystrici naďalej vykonáva množstvo aktivít zameraných na zlepšovanie súčasného stavu v jednotlivých oblastiach vymedzených v aktualizácii NPPZ. Pri plánovaní a realizácii aktivít zameraných na splnenie čiastkových cieľov NPPZ spolupracujeme s úradmi, školami, zdravotníckymi zariadeniami a ďalšími organizáciami. Snažíme sa o presadzovanie našich cieľov aj posilnením komunikácie s médiami, aby prinášali čo najširšiemu okruhu obyvateľov informácie o zdravom životnom štýle a o možnostiach eliminovať riziká ohrozujúce zdravie, o možnostiach poradenstva v podpore zdravia a o našich projektoch.

D/ ZDRAVÉ PRACOVNÉ A ŽIVOTNÉ PODMIENKY

OPZ RÚVZ BB zabezpečuje početné poradenské výjazdy do škôl a na pracoviská okresov Banská Bystrica a Brezno, kde na základe anamnézy a vyšetrení vykonaných za štandardných podmienok poskytujú pracovníčky OPZ poradenstvo o zdravom životnom štýle aj s ohľadom na pracovné prostredie a charakter práce klientov. ***V roku 2016 sme takéto služby v rámci výjazdov základnej poradne zdravia poskytli 437 zamestnancom na 19 pracoviskách..***

O význame životného prostredia a hygienicky vhodných životných podmienok pre zdravie sme informovali jednak prostredníctvom nástieniek a panelov v priestoroch RÚVZ, tiež pri skupinových aktivitách zameraných na zdravý životný štýl a na prevenciu infekčných a onkologických ochorení.

Preventívne opatrenia vedúce k zníženiu výskytu infekčných ochorení

Oddelenie podpory zdravia sa zapojilo do plnenia úlohy č.6.9 spolu s oddelením epidemiológie pod názvom „***Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania***“. Hlavným cieľom je zvýšenie povedomia budúcich rodičov o závažnosti ochorení preventabilných očkovaním a o význame povinného očkovania. Vzdelávanie sme realizovali u 30 študentov 3. ročníka strednej zdravotníckej školy v Banskej Bystrici. Išlo o interaktívnu formu v rámci ktorej študenti pracovali v štyroch skupinách. Efekt bol overovaný formou dotazníka vyplňaného pred a po intervencii.

9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATELSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY A ZDRAVOTNÉHO UVEDOMENIA

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská
ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR
Realizácia úlohy v roku 2016

Vyhodnocovaním dát z Testu zdravé srdce za celú SR prispieva OPZ RÚVZ BB k získaniu prehľadu o zdravotnom stave časti obyvateľstva – klientoch Poradní zdravia. Zistené výsledky spolu s hodnotením efektivity poradenstva boli prezentované na XXI. Červenkových dňoch preventívnej medicíny s medzinárodnou účasťou, ako aj na vedeckej konferencii MUDr. Ivana Stodolu a na vedeckej konferencii chronických ochorení na Starých Horách. Oddelenie podpory zdravia participovalo na príprave podkladov z okresov SR pre prípravu Výročnej správy za Poradenské centrá v SR rok 2015.

Od mája 2016 sa všetky RÚVZ v SR zapojili do realizácie Prieskumu Zdravotného uvedomenia a správania sa obyvateľstva SR v roku 2016. V roku 2016 bolo vyplnených 104 dotazníkov za región Banská Bystrica a Brezno

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE NADVÁHY A OBEZITY

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská
MZ SR, ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR

V roku 2016 sa vykonávalo špecializované individuálne poradenstvo pre klientov s nadváhou a obezitou v rámci služieb základnej poradne zdravia v Banskej Bystrici a v Brezne, ako aj na 38 výjazdových aktivitách, kde bolo vyšetrených 327 osôb. Odborné poradenstvo znižovania nadváhy a obezity sa poskytovalo na základe zistených skutočností (percento telesného tuku, BMI).

Danej problematike sme sa venovali aj prostredníctvom regionálnych médií (RTVS, LUMEN). V II. polroku 2016 sa realizoval projekt „VIEM ČO ZJEM“, ktorý je súčasťou celosvetového programu na podporu zdravej výživy detí v školskom veku 9-12 rokov „Nestlé Healthy Kids Global Programme“. Program sa realizuje v 80 krajinách sveta vrátane EU. Gestorom projektu je ÚVZ SR, NESTLÉ SR a spoluriešitelia z 8 RÚVZ v rámci krajov. Realizácia projektu by mala prebehnúť v období od novembra 2016 do apríla 2017.

V regióne Banská Bystrica je do projektu zapojených 6 ZŠ. RÚVZ malo na starosti realizáciu jednej zo 4 lekcií a to „Prevenčiu nesprávneho stravovania“. V novembri a decembri 2016 sme spolu s pracovníkmi s oddelenia hygieny detí a mládeže edukovali spolu 725 žiakov a 602 žiakov (t.j.83%) z nich udávalo že získali aj nové a užitočné informácie z danej problematiky.

K realizácii danej úlohy sme mali k dispozícii metodický pokyn vrátane pracovných listov. Cieľom projektu je „aby súťažnou, zábavnou formou, diskusiou boli žiaci oboznámení s rizikami nesprávneho stravovania. Metóda brainstormingu a 3 aktivít s pracovnými listami oslovila žiakov, žiaci pracovali tvorivo s nadšením.

V rámci prvej aktivity, ktorá bola zameraná na triedenie obrázkov do kategórií „nesprávne stravovacie návyky“, išlo o tieto kategórie nadváha a obezita, podvýživa, nedostatok vitamínov a minerálnych látok, zlá hygiena a nevhodný stravovací režim.

Druhá aktivita bola zameraná na prácu v skupinách, kde deti prezentovali výsledky svojej práce formou diskusie v skupine.

Tretia aktivita bola zameraná na individuálnu prácu s dotazníkom., kde sa žiak sám vyjadruje k jednotlivým rizikám z nesprávneho stravovania, kde mali uviesť svoje nesprávne stravovacie návyky a navrhnúť ako ich mienia zmeniť.

Pracovníci RÚVZ v budúcnosti sa budú snažiť výsledky tejto štúdie bližšie analyzovať a podľa potreby sa zamerajú na riešenie nedostatkov v stravovaní vhodnou edukáciou.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie

Gestor
CINDI program SR a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská
ÚVZ SR , všetky RÚVZ v SR

Na výzvu SZO stredoeurópskeho a východoeurópskeho krajinám s programom CINDI prebieha od r. 2005 na Slovensku vždy v **nepárnom roku** kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity obyvateľstva, kde má byť (podľa poľského vzoru „Postaw serce na nogi“) motiváciou účasť v súťaži. S prípravou VII. ročníka kampane sa začalo v II. polroku 2016, pripravili sme časový rámec: leto - jeseň 2016 – získavali sme partnerov a podporovateľov, jeseň - zima 2016 návrh plagátov a účastníckych listov, január - február 2017 - tlač materiálov, opakované oslovenie sponzorov kampane a plánovanie propagačných podujatí v jednotlivých regiónoch. V každom z doterajších ročníkov sa preukázala pozitívna korelácia úbytku hmotnosti so vstupným BMI – pokles hmotnosti sa týkal najmä osôb s nadváhou a obezitou. Na základe týchto výsledkov sa v r. 2013 tento projekt začlenil medzi úlohy OPZ RÚVZ v SR súvisiace so stratégiami zameranými na znižovanie nadváhy a obezity, čo v súčasnosti je vážnym zdravotným problémom na celom svete.

9.3 PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA SLOVENSKU

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská
Vybrané RÚVZ v SR

Realizácia úlohy v roku 2016

Danej problematike sa naše oddelenie venovalo okrajovo, podľa potrieb komunitných asistentov. Na RÚVZ sa pravidelne organizujeme zber obnoseného šatstva, ktoré potom podľa potreby nosíme do rómskych komunít. V roku 2016 sme boli s danými vecami dvakrát (leto, zima).

V októbri 2016 sme sa zúčastnili pracovného seminára k „sledovaniu vybraných ukazovateľov zdravotného stavu rómskej populácie na základe analýzy údajov z Listov o prehliadke mŕtveho“ konaného v Poprade.

Seminár bol zameraný na oprávnenosť úradov verejného zdravotníctva spracúvať osobné údaje príslušníkov rómskej národnosti z Listov o prehliadke mŕtveho a výsledky sledovania vybraných ukazovateľov zdravotného stavu majoritnej a rómskej populácie v okresoch Poprad, Kežmarok a Levoča v rokoch 1996-2012 na základe analýzy dát z listov o prehliadke mŕtveho, ďalej na zber údajov o počte a vekovom zložení rómskeho obyvateľstva. Bola nám rozdaná metodická príručka „Sledovanie vybraných ukazovateľov zdravotného stavu rómskej populácie na základe analýzy dát z Listov o prehliadke mŕtveho“. V budúcnosti sa plánuje túto úlohu realizovať v rámci Slovenska vo vybraných okresoch.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Gestor
ÚVZ SR

Riešitelia

Medzirezortná pracovná skupina, ÚVZ SR a všetky RÚVZ v SR

Realizácia úlohy v roku 2016

Táto úloha sa realizovala v rámci iných zdravotno-výchovných aktivít pre žiakov ZŠ, ako súčasť zdravého životného štýlu. Akcie sú popísané v úlohe 9.1 a 9.6

9.5 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ v SR, Jednota dôchodcov Slovenska, Slovenská Alzheimerova spoločnosť.

Realizácia úlohy v roku 2016

Už z minulých rokov máme intenzívnu spoluprácu so seniormi, seniorskými organizáciami a zariadeniami sociálnych služieb pre dôchodcov, zameranú na zdravotnú výchovu a vzdelávanie, poradenstvo, prevenciu chorôb a na podporu zdravia a zdraviu prospešných aktivít starších ľudí.

Pokračujú výjazdy základne poradne zdravia vyhradené starostlivosti o seniorskú klientelu - do denných centier seniorov, do domovov dôchodcov, pre Jednotu dôchodcov.

Do denných centier a do Agentúry sociálnych služieb chodia pracovníčky OPZ RÚVZ BB monitorovať seniorom krvný tlak, v niektorých kluboch vedú aj skupinové cvičenia seniorov. Skupinových cvičení v priestoroch OPZ pod vedením našich inštruktoriek sa tiež zúčastňujú v prevažnej miere seniorky.

Bolo zrealizovaných 9 skupinových vzdelávacích aktivít pre seniorov

Kampaň Týždeň mozgu :

V roku 2016 pripadol Týždeň mozgu na 14. – 18.3.2016. Pri tejto príležitosti sme pripravili niekoľko sprievodných zdravotno-preventívnych aktivít pre klientov v produktívnom aj poproduktívnom veku. Zúčastnenci mali možnosť oboznámiť sa

s anatómiou a funkciou mozgu, jeho ochoreniami a poruchami pamäti. Zároveň získali informácie ako si udržať dobrú pamäť a ďalej si ju rozvíjať prostredníctvom logických úloh. Na otestovanie svojej pamäti využili pracovné listy (110 klientov). V rámci týždňa mozgu pracovníci RÚVZ na 8-mich miestach (zariadenie pre seniorov Krivánska č.16 Sásová, Rozmarín, Harmónia, agentúra soc. starostlivosti, UMB Univerzita 3. veku, RÚVZ B. Bystrica, Stredisko sociálnych služieb B. Bystrica) sa zamerali predovšetkým na tréning pamäte pracovnými testami, ako aj individuálnym poradenstvom zameraným na funkciu mozgu a prevenciu mozgových činností.

Prezentácia daných aktivít bola aj v RTVS, na webovej stránke RÚVZ, formou názornej agitácie v priestoroch RÚVZ.

Na jeseň sme sa zúčastnili Olympiády seniorov, ktorá bola organizovaná MÚ B.Bystrica, my sme poskytovali monitoring rizikových faktorov KVCH a monitoring krvného tlaku, celkom sem vyšetrili 30 seniorov.

Pri príležitosti Svetového dňa osteoporózy si mali možnosť seniorky DC Harmónia vypočuť prednášku spojenú s besedou na tému „Cvičením proti osteoporóze“. Súčasťou tejto

edukačno-preventívnej aktivity boli aj ukážky vhodných cvikov zameraných na prevenciu osteoporózy.

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ v SR, spolupracujúce mimovládne organizácie, orgány samosprávy a štátnej správy

Realizácia úlohy v roku 2016

Edukačno-zážitkové programy pre deti a mládež boli v roku 2016 zamerané predovšetkým na fyzickú inaktivitu, kde sme počas mája a júna mali celý rad aktivít pre ZŠ, SŠ. Bližšie podklady sú uvedené v časti B).

V priebehu celého apríla 2016 z príležitosti Svetového dňa zdravia boli nasledovné aktivity :

1. Na súkromnej pedagogickej a sociálnej akadémii v Brezne boli odprednášané dve prednášky, ktorých sa zúčastnilo 47 študentiek 3. a 4. ročníka na tému: *"Predchádzajme rizikám cukrovky 2. typu pohybovou aktivitou"*.

2. Na Základnej škole vo Valaskej prednáška spojená s besedou pre 34 žiakov (+ 2 pedagógovia) 5. ročníka na tému *„Zdravé stravovanie a pitný režim“* a na Základnej škole v Pohorelej bola prednáška s besedou so žiakmi 5., 6. a 7. ročníka (celkom 51 detí a dvaja pedagógovia) k problematike zdravého životného štýlu, prevencia diabetu, problematika závislostí - problematika fajčenia a užívania drog.

3. Výjazd Základnej poradne zdravia na Slovenskú zdravotnícku univerzitu, kde boli 15 záujemcom (zamestnancom, študentom) pracovníkmi oddelenia podpory zdravia poskytnuté vyšetrenia na zistenie rizikových faktorov z nesprávneho životného štýlu, ktoré môžu byť príčinou KVCH ako aj onkologických ochorení. Každému záujemcovi bol vyšetrený celkový cholesterol, cukor, dobrý cholesterol, krvný tlak a CO vo vydychovanom vzduchu – predovšetkým u fajčiarov a na záver bolo u každej vyšetrenej osoby vykonané individuálne poradenstvo na základe zistených skutočností.

Pri príležitosti *Svetového dňa výživy* sa na ZŠ J. Simana vo Valaskej uskutočnili 4 prednášky spojené s besedou pre 90 žiakov 7. roč. a 4 pedagógov a 1 prednáška spojená s besedou na Gymnázium A.Sládkoviča (87 študentov a 4 pedagógovia). Prednášky boli zamerané na zdravé stravovanie a prevenciu obezity.

O význame fyzickej aktivity v prevencii metabolického syndrómu a cukrovke 2.typu pri príležitosti *Svetového dňa diabetu* sa v rámci edukačnej aktivity oboznámili študenti 3. ročníka (87) a 8 pedagógovia Gymnázia A. Sládkoviča v B.B. a v dvoch prednáškach pri príležitosti *Svetového dňa artritídy, chrčtice a osteoporózy* študenti 2. ročníka GJGT (120) a 2 pedagógovia.

Študenti 2. ročníka GJGT (120) a 2 pedagógovia si pri príležitosti *Svetového dňa duševného zdravia a Európskeho dňa depresie* vypočuli prednášku (2) na tému „*Ochrana duševného zdravia – prevencia samovrážd, duševné poruchy, škodlivosť a prevencia závislosti, partnerstvo, rodičovstvo a medzigeneračné rodinné vzťahy*“.

Projekt „*VIEM ČO ZJEM*“, ktorý je súčasťou celosvetového programu na podporu zdravej výživy detí v školskom veku 9-12 rokov „*Nestlé Healthy Kids Global Programme*“ je uvedený v bode 9.1. a 9.2.

Úlohy 9.6.1 a 9.6.2 sme na OPZ RÚVZ BB v roku 2016 nerealizovali. Pri prednáškach pre žiakov v rámci vzdelávacích blokov o ochrane zdravia detí, dospievajúcich a adolescentov sme sa stomato-hygiene venovali zdôrazňovaním nutnosti prevencie zubného kazu a infektov, ktoré pri nedostatočnej orálnej hygiene môžu prispievať k rozvinutiu závažných poškodení zdravia celého organizmu.

9.7 CINDI PROGRAM SR

Gestor

RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR ,

Realizácia úlohy v roku 2016 :

Program CINDI sa mimo obdobia skriningov uplatňuje najmä prostredníctvom Poradní zdravia, formou vyhľadávania rizikových faktorov KV, niektorých metabolických a onkologických chorôb u príslušníkov bežnej populácie bez manifestného ochorenia a bez evidentných klinických známkov. Návštevníci Poradní zdravia sú vyšetřovaní s následným individuálnym poradenstvom a nefarmakologickou intervenciou. V prípade potreby, ak je zistená závažná porucha, sú odosielaní do starostlivosti lekárov v kuratívne. Vedúca oddelenia podpory zdravia bola gestorom pracovnej skupiny pre prípravu manuálu na činnosť Základnej poradne zdravia v SR.

Manuál bol za významnej finančnej pomoci Slovenskou epidemiologickou a vakcinologickou spoločnosťou daný do tlače pre účastníkov VII. Vedeckej konferencie Surveillance chronických ochorení konanej v marci na Starých Horách. Z ÚVZ SR nám prišiel tento dokument až koncom marca 2016, hoci do tlače bol pripravený už v novembri 2015.

V roku 2016 bolo celkom v základnej poradni zdravia vyšetřených za štandardných podmienok 346 klientov, z toho bolo prvovýšetřených 102 klientov (17 mužov a 85 žien) na opakovanú kontrolu prišlo 244 klientov (71 %). Za celý rok bolo zrealizovaných 38 výjazdov Základnej poradne zdravia, kedy bolo vyšetřených 715 klientov. O služby Poradne zdravia mali záujem predovšetkým vysokoškólači (42 %) a stredoškólači s maturitou (39 %). Pri prvej návšteve PZ u 68 klientov bol zistený zvýšený krvný tlak (40% žien a 60% mužov). Pri prvej návšteve základnej poradni zdravia hodnotu TK nepoznalo 42 klientov (t.j.41,2%, 8 mužov a 34 žien). Hypertenziu v osobnej anamnéze pri prvej návšteve malo uvedenú 50 klientov (t.j. 51%), z nich bolo liečených 43 klientov, čiže bez liečby bolo 7 klientov (nakolko liečbu odmietli), ale u 25 klientov (t.j.58%) liečených bola pravdepodobne farmakologická terapia nedostatočná nakolko im bol nameraný vysoký krvný tlak. Zároveň sme podchytili 18 suspektných hypertenzií. Pri opakovaných kontrolách u klientov u ktorých boli zistené zvýšené hodnoty rizikových biochemických parametrov - u 29,3 % klientov došlo po individuálnom poradenstve k poklesu celkového cholesterolu, u 64,3 % klientov sa upravila

hladina triglyceridov, u 32,4 % klientov sa upravil systolický krvný tlak a u 30,4 % klientov diastolický krvný tlak. U 76 % klientov sa zvýšil dobrý cholesterol (HDL), ale na druhej strane sa len u 3,8% klientov podarilo upraviť BMI.

Na realizácii cieľov programu CINDI sa podieľajú aj špecializované poradne. Pracovníčky OPZ vedú Poradňu pre optimalizáciu pohybovej aktivity, Poradňu pre odvykanie od fajčenia, Poradňu pre nefarmakologické ovplyvňovanie krvného tlaku.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Bardejove**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

RÚVZ so sídlom v Bardejove nie je riešiteľským pracoviskom.

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ - PLNENIE NÁRONÝCH CIEĽOV

RÚVZ so sídlom v Bardejove nie je riešiteľským pracoviskom.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

RÚVZ so sídlom v Bardejove nie je riešiteľským pracoviskom.

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTKO VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKOL NA ZDRAVIE DETÍ V RÔZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia, odbor hygieny detí a mládeže a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Plnenie úlohy sa na regionálnej úrovni k 31.12.2016 nerealizovalo.

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTKO V PITNÝCH VODÁCH

Cieľom úlohy je získať prehľad o výskyte reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách SR. Úloha sa t. č. plní na celoštátnej a medzirezortnej úrovni.

1.6 ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASTÍC VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ)

Táto úloha sa zatiaľ nerealizuje.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

CIEĽ:

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev a odborné usmernenia ÚVZ SR. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, zisťovať rizikové faktory práce a výskyt zdravotných problémov u zamestnancov pri podozrení na výskyt choroby z povolania na danom pracovisku. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Evidencia rizikových prác sa vedie podľa Vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradovanie prác do kategórií.

V okrese Bardejov evidujeme 18 subjektov, v ktorých sú vyhlásené rizikové práce. K 31. 12. 2016 sme v okrese Bardejov evidovali programom ASTR 150 zamestnancov z toho 19 žien, ktorí vykonávajú prácu zaradenú do 3. a 4. kategórie z hľadiska zdravotných rizík.

V roku 2016 boli vydané 3 rozhodnutia na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác:

- 1) DAH Biomasa, s. r. o., Budovateľská 35, 080 01 Prešov – štiepkovanie drevnej hmoty, Štefánikova 3842, Bardejov,
- 2) LESY SR, š. p., Odštepny závod Prešov, Obrancov mieru 6, 080 01 Prešov – manipulačno – expedičný sklad dreva, Priemyselná ul., Bardejov
- 3) FLAMEshoes, s. r. o., Kružlov 292, 086 04 Kružlov – výroba plastovej a gumenej obuvi, Kružlov 292

z ktorých 2 rozhodnutia boli vydané pre nové právne subjekty a 1 rozhodnutie pre LESY SR, š. p., bolo vydané na základe prehodnotenia rizík a aktuálnej objektivizácii faktorov pracovného prostredia.

Najzávažnejšími rizikovými faktormi v pracovnom prostredí sú v poradí hluk, chemické látky a zmesi, biologický faktor a vibrácie.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru sme sledovali pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. Bolo vykonaných 18 previerok. Ďalej v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru sledujeme výsledky a intervaly lekárskech preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného

procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou. Je možné konštatovať, že intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci sú vykonávané v súlade s legislatívou.

Za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce neboli v roku 2016 uložené sankcie.

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2016 v okrese Bardejov
- podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktoru

(1. stupeň)

kód	Prevažujúca činnosť Názov	Počet exp. pracovníkov		3. kat.		4. kat.	
		celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
A	Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	6	0	0	0	6	0
C	Priemyselná výroba	126	4	126	4	0	0
Q	Zdravotníctvo a sociálna pomoc	18	15	18	15	0	0
	Spolu	150	19	144	19	6	0

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2016 v okrese Bardejov
- podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktoru

(2. stupeň)

kód	Prevažujúca činnosť Názov	Počet exp. pracovníkov		3. kat.		4. kat.	
		celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
02	Lesníctvo a ťažba dreva	6	0	0	0	6	0
15	Výroba kože a kožených výrobkov	24	0	24	0	0	0
16	Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku, výroba predmetov zo slamy a prúteného materiálu	53	4	53	4	0	0
23	Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov	3	0	3	0	0	0
25	Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	39	0	39	0	0	0
28	Výroba strojov a zariadení i. n.	7	0	7	0	0	0
86	Zdravotníctvo	18	15	18	15	0	0
	Spolu	150	19	144	19	6	0

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Pri výkone ŠZD sme kontrolovali uplatňovanie nariadenia vlády č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev.

V rámci štátneho zdravotného dozoru sme vykonali 11 previerok poľnohospodárskych subjektov so zameraním hlavne na zisťovanie používania a skladovania veľmi toxických a toxických látok a zmesí, vypracovanie posudkov o riziku a schválenie prevádzkových poriadkov, spôsob evidencie veľmi toxických a toxických látok a zmesí, zabezpečenie odbornej spôsobilosti zamestnancov na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami a dĺžku odbornej praxe, poskytovanie OOPP zamestnancom a ich používanie, zabezpečenie preventívnej zdravotnej starostlivosti o zamestnancov a pod..

V súvislosti s tým je možné konštatovať, že v poľnohospodárskych subjektoch sme nezistili používanie veľmi toxických látok a zmesí. Pokračuje trend z predchádzajúcich rokov a to, že na ochranu rastlín sa používajú prípravky klasifikované len ako toxické látky a zmesi, aj to len v ojedinelých prípadoch, pretože poľnohospodárske subjekty sa zamerali skôr na používanie menej škodlivých prípravkov, ktoré nie sú klasifikované ako toxické. V prevažnej miere sa uprednostňuje nákup prípravkov na ochranu rastlín priamo pred ich aplikáciou a len v potrebnom množstve, čím sa nevytvárajú skladové zásoby, resp. si poľnohospodárske subjekty zabezpečujú ochranu rastlín dodávateľským spôsobom, ktorým im dodávateľské firmy poskytnú kompletne tieto služby. Boli získavané údaje o likvidácii obalov a nepoužiteľných zbytkov od veľmi toxických a toxických látok a zmesí. Ďalej bolo sledované ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

Previerkami neboli zistené žiadne závažné nedostatky, resp. porušenie právnych predpisov.

K 30. 12. 2016 na RÚVZ so sídlom v Bardejove bolo doručených 10 oznámení o začatí vykonávania dezinfekcie a regulácii živočíšnych škodcov.

V roku 2016 sme nezaznamenali žiadnu mimoriadnu situáciu a haváriu v okrese Bardejov súvisiacu s uvedenou problematikou.

V súvislosti s overovaním poskytovania informácií zamestnancov v oblasti ochrany zdravia pri práci s chemickými faktormi bolo celkovo použitých 8 kontrolných listov.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Medzi pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity je v našom okrese zaradená práca s cytostatikami v onkologickej ambulancii NsP Sv. Jakuba, n. o., Bardejov, ktorá je zároveň z hľadiska zdravotných rizík zaradená do tretej kategórie rizikových prác. V roku 2016 bolo spotrebovaných 3 989 ampuliek, čo je o 191 viac ako v roku 2015.

V súvislosti so znižovaním zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu bolo uplatňované nariadenie vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov a nariadenie vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD.

V roku 2016 v rámci štátneho zdravotného dozoru sme vykonali 23 previerok so zameraním na pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity, t. j. na práce, pri ktorých dochádza k expozícii zamestnancov prachu z rôznych druhov tvrdého dreva. Išlo prevažne o drevospracujúce prevádzky, respektíve stolárske dielne. Podobne ako aj v predchádzajúcich rokoch bolo zistené, že v drevospracujúcich resp. stolárskych prevádzkach sa opracovávajú alebo vyrábajú finálne výrobky z dubového a bukového dreva len sporadicky, t.j. nepravidelne na objednávky v obmedzených časových intervaloch. V stolárskych dielňach na výrobu nábytku sa využíva v prevažnej miere drevotrieskový materiál.

V súvislosti s odstraňovaním azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb bolo RÚVZ so sídlom v Bardejove v roku 2016 vydaných 10 rozhodnutí pre subjekty:

- 1) Dušan Poperník, Gen. Svobodu 682/5, 089 01 Svidník – demontáž stúpačkových azbestocementových kanalizačných rúr v bytových jadrách v Bytovom dome na ul. Komenského č. 12 – 15 v Bardejove,
- 2) Dušan Poperník, Gen. Svobodu 682/5, 089 01 Svidník - demontáž stúpačkových azbestocementových kanalizačných rúr v bytových jadrách v Bytovom dome na ul. Sázkavského č. 13 - 18 v Bardejove,
- 3) Dušan Poperník, Gen. Svobodu 682/5, 089 01 Svidník - demontáž stúpačkových azbestocementových kanalizačných rúr v bytových jadrách v Bytových domoch na ul. Komenského č. 40 – 45 a na ul. Partizánska č. 5 v Bardejove,
- 4) Dušan Poperník, Gen. Svobodu 682/5, 089 01 Svidník - demontáž stúpačkových azbestocementových kanalizačných rúr v bytových jadrách v Bytovom dome na ul. Komenského č. 34 - 37 v Bardejove,
- 5) Dušan Poperník, Gen. Svobodu 682/5, 089 01 Svidník - demontáž stúpačkových azbestocementových kanalizačných rúr v bytových jadrách v Bytovom dome na ul. Nábrežná č. 3 v Bardejove,
- 6) SAMP SLOVAKIA s. r. o., 29. augusta 4, 085 01 Bardejov – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu v Stebníku č. 129,
- 7) SHOTT, s. r. o., Orechová 6, 085 01 Bardejov - demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu Farnosti v Andrejovej č. 57,
- 8) Dušan Poperník, Gen. Svobodu 682/5, 089 01 Svidník - demontáž stúpačkových azbestocementových kanalizačných rúr v bytových jadrách v Bytových domoch na ul. Nábrežná č. 5 a na ul. Ťačevská č. 5 v Bardejove,
- 9) Vokup kl i m s. r. o., Šebastovská 4, 080 06 Prešov – demontáž stúpačkových azbestocementových kanalizačných rúr v bytových jadrách v Bytovom dome na ul. Pod papierňou A6 v Bardejove,
- 10) SAMP SLOVAKIA s. r. o., 29. augusta 4, 085 01 Bardejov – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu v obci Hervartov č. 58 a 59

Uvedené firmy predložili 10 oznámení o začatí činnosti s azbestom alebo s materiálmi obsahujúcimi azbest. Po oznámení o začatí činnosti s azbestom alebo s materiálmi obsahujúcimi azbest bola následne vykonaná kontrola – miestne zisťovanie, ktorá bola ukončená záznamom (6).

V rámci ŠZD sa zameriavame na vyhľadávanie pracovných postupov a technológií s použitím chemických karcinogénov a mutagénov, na vyhľadávanie a posudzovanie expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu, ktoré sú podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHs v rámci svojej triedy nebezpečnosti zaradené v kategórii 1A alebo 1B a na látky narúšajúce endokrinný systém.

Vedíme databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity.

V súvislosti s overovaním poskytovania informácií zamestnancov v oblasti ochrany zdravia pri práci s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi vrátane azbestu bolo celkovo použitých 5 kontrolných listov.

2.2. INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Cieľ:

Napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

V spolupráci so zamestnávateľmi a PZS sa realizujú aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci, usmerňovanie zlepšovania pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov. Zapájame sa do európskych informačných kampaní zameraných na informovanie o povinnostiach zamestnávateľov v ochrane zdravia pri práci, odkomunikovanie zdravotných rizík z faktorov práce a pracovného prostredia, hľadanie efektívnych spôsobov ochrany a podpory zdravia pri práci a realizáciu vhodných preventívnych opatrení. Osobitne sa vykonáva poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO).

Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (EU – OSHA) začala svoju dvojročnú kampaň „Zdravé pracoviská pre všetky vekové kategórie“. Táto kampaň je zameraná na pomoc zamestnávateľom pri riešení výziev spojených so starnutím pracovnej sily a zvyšovaní informovanosti o význame udržateľnej práce počas celého pracovného života zamestnancov. Kampaň Zdravé pracoviská 2016 – 2017 má tieto základné ciele – propagovať udržateľné a zdravé starnutie a význam prevencie počas celého pracovného života; pomôcť zamestnávateľom a zamestnancom (vrátane malých podnikov a mikropodnikov) poskytovaním informácií a nástrojov na riadenie BOZP v súvislosti so starnutím pracovnej sily; umožniť výmenu informácií a výmenu postupov dobrej praxe v tejto oblasti. Od 24. októbra 2016 sa začal Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, v rámci ktorého sme dňa 27. 10. 2016 pripravili Deň otvorených dverí „Zdravé pracoviská pre všetky vekové kategórie“, o uskutočnení ktorého bola uverejnená informácia v regionálnej tlači a na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Bardejove. V rámci toho dňa pracovníci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie poskytovali poradenstvo pre zamestnávateľov, ale aj zamestnancov v otázkach – právne predpisy týkajúce sa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, preventívne hodnotenie zdravotných rizík z faktorov práce a pracovného prostredia, obmedzovanie pôsobenia zdraviu škodlivých faktorov práce a pracovného prostredia a ich negatívne pôsobenie na zdravie zamestnancov.

2.4 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Cieľ:

Chránená dielňa a chránené pracovisko sú pracoviská zriadené právnickou osobou alebo fyzickou osobou, v ktorých pracuje najmenej 50 % občanov so zdravotným postihnutím, ktorí nie sú schopní nájsť si zamestnanie na otvorenom trhu práce. Ďalej sú to pracoviská, na ktorých sa občania so zdravotným postihnutím zaškoľujú alebo pripravujú na prácu a v ktorých sú pracovné

podmienky vrátane nárokov na pracovný výkon prispôsobené zdravotnému stavu občanov so zdravotným postihnutím (§ 55 zákona č. 5/2004 Z.z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

V roku 2016 bolo posúdených 18 nových chránených pracovísk alebo dielní a boli vydané 2 stanoviska.

V rámci ŠZD boli vykonávané kontroly zamerané prevažne na kontrolu pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov chránených dielní a chránených pracovísk podľa metodického usmernenia ÚVZ SR na výkon štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách, doplneného o údaje o zamestnancoch z hľadiska ich zdravotných obmedzení a uplatnenia potrebných úprav pracovných podmienok. Pri týchto kontrolách bolo zistené, že všetky pracoviská vyhovujú požiadavkám uvedeným v zákone č. 355/2007 Z. z., všeobecne záväzným predpisom vydaných na jeho vykonanie a iným všeobecne záväzným právnym predpisom, ktoré upravujú ochranu verejného zdravia. Neboli uložené žiadne nápravné opatrenia. Kontrolné listy informovanosti neboli použité na žiadnom pracovisku. Na pracoviskách sú zamestnávané osoby zdravotne spôsobilé.

V roku 2016 bolo RÚVZ so sídlom v Bardejove vykonaných v rámci štátneho zdravotného dozoru 6 kontrol pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov chránených dielní a chránených pracovísk, a to:

- ❖ V predajni na ul. Nám. Čsl. armády č. 158/3 v Zborove, kde pracuje 1 občan so zdravotným postihnutím (muž – druh postihnutia I - Choroby obehovej sústavy) v profesii predavač. Činnosť je zameraná na predaj širokého sortimentu tovaru (elektronika, mobilné telefóny, výpočtovej techniky a pod.). Pracovná činnosť nie je zaradená do kategórie rizikových prác. Priestory boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Bardejove č. BJ/2013/287-3 zo dňa 9. 5. 2013.
- ❖ V knižnici v objekte Obecného úradu v obci Kurov, kde pracuje 1 občan so zdravotným postihnutím (muž – druh postihnutia I - Choroby obehovej sústavy) v profesii knihovník. Činnosť je zameraná na poskytovanie výpožičných služieb knižničných dokumentov, evidenciu a revíziu dokumentov v knižničnom fonde. Pracovná činnosť nie je zaradená do kategórie rizikových prác. Priestory boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Bardejove č. BJ/2013/93-3 zo dňa 21. 2. 2013.
- ❖ V predajni kvetinárstva na ul. Mlynská č. 1 v Bardejove, kde pracuje 1 občan so zdravotným postihnutím (žena – epilepsia) v profesii predavač. Činnosť je zameraná na predaj tovaru, výrobu vencov a kytíc, aranžovanie kvetov a pod.. Pracovná činnosť nie je zaradená do kategórie rizikových prác. Priestory boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Bardejove č. BJ/2013/154-3 zo dňa 13. 3. 2013.
- ❖ V predajni na ul. Fučíkova č. 25 v Bardejove, kde pracujú 2 občania so zdravotným postihnutím (muži – druh postihnutia M - Choroby svalovej a kostrovej sústavy) v profesii predavač. Činnosť je zameraná na predaj poľovníckych potrieb. Pracovná činnosť nie je zaradená do kategórie rizikových prác. Priestory boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Bardejove č. BJ/2016/164-3 zo dňa 2. 3. 2016.
- ❖ V kancelárii v objekte Obecného úradu v obci Vyšná Voľa č. 89, kde pracuje 1 občan so zdravotným postihnutím (muž – druh postihnutia E - Choroby žliaz s vnútorným vylučovaním, výživy a premeny látok – diabetes mellitus) v profesii administratívny pracovník. Činnosť je zameraná na archiváciu a administratívne práce. Pracovná činnosť nie je zaradená do kategórie rizikových prác. Priestory boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Bardejove č. BJ/2010/563-3 zo dňa 21. 6. 2010.

- ❖ V stolárskej dielni v Osikove č. 238, kde pracuje 1 občan so zdravotným postihnutím (muž – druh postihnutia M - Choroby svalovej a kostrovej sústavy) v profesii stolár a stolár opravár. Činnosť je zameraná na ručné odborné práce a hlavne na práce na drevoobrábacích strojoch pri kusovej výrobe nábytku, stavebno – stolárskych výrobkov (okná, dvere, steny a pod.). Pracovná činnosť nie je zaradená do kategórie rizikových prác. Priestory boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Bardejove č. BJ/2012/793-3 zo dňa 27. 11. 2012.

Vyhodnotenie úlohy ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH – december 2016

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestancov so ZPS na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy *	Zistené nedostatky	Uložené opatrenia	Poznámky
	rozhodnutí	stanov.				(aké, koľko)	(aké, koľko)	(aké, koľko)	
Bardejov	18	2	6	6	7	0	nie	nie	-

Pozn. 1:

Kontrolné listy: A – azbest, B – biologické faktory, C – chemické faktory, H – hluk, K – karcinogénne a mutagénne faktory, N – neionizujúce žiarenie, P – psychická pracovná záťaž, R – bremená, V – vibrácie, Z – zobrazovacie jednotky

RÚVZ	Vydané rozhodnutia 2009-2015	Vydané stanoviská 2009-2015
Bardejov	2009 - 49	0
	2010 – 88	0
	2011 – 45	0
	2012 – 26	0
	2013 - 46	0
	2014 - 30	6
	2015 - 19	3
Spolu	303	9

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1. BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV A OCHRANA SPOTREBITEĽOV

V rámci tejto úlohy bolo v roku 2016 odobratých spolu **10 vzoriek** kozmetických výrobkov, chemicky bolo vyšetrených 7 vzoriek na obsah konzervačných látok, 1 vzorka na prítomnosť ťažkých kovov a 2 vzorky na obsah farbív. Mikrobiologicky bolo vyšetrených 8 vzoriek, z toho 3 vzorky na test stability. Výsledky laboratórných vyšetrení vyhovelí požiadavkám aktuálne platnej legislatívy. Bolo vykonaných **28 kontrol**, z toho 25 kontrol na povinné označovanie kozmetických výrobkov a 3 kontroly na spoločné tvrdenia používané v súvislosti s kozmetickým výrobkom.

3.6. MONITORING PRÍJMU JÓDU

V rámci tejto úlohy bolo v roku 2016 odobratých a laboratórne analyzovaných na množstvo jodidu draselného a ferokyanidu draselného spolu **24 vzoriek** kuchynskej soli (vrátane morskej soli), z toho 1 vzorka (Kardiosol) nevyhovovala požiadavkám Potravinového kódexu SR pre nižší obsah KI. Upozornenie bolo zaslané RÚVZ Prešov v mieste sídla baliarne soli. Ostatné vzorky boli v súlade s údajmi deklarovanými na obale odobratých vzoriek a vyhovovali požiadavkám Potravinového kódexu SR.

3.7. MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

V roku 2016 sa vykonával monitoring spotreby **3 vybraných prídavných látok**: E 104 chinolínová žltá, E 951 aspartam a E 960 glykozidy steviolu na základe dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia vytypovaných potravín.

Monitoring spotreby vybraných prídavných látok sa vykonával získaním údajov od 20 respondentov dotazníkovou metódou vo vekovej kategórii 19 – 35 rokov (5 žien a 5 mužov) a vo vekovej kategórii 36 - 54 rokov (5 žien a 5 mužov). V rámci tejto úlohy boli odobraté 3 vzorky potravín: 2 vzorky na obsah prídavných látok E 104 chinolínová žltá a E 951 aspartam a 1 vzorka na obsah E 960 glykosidov steviolu. Výsledky laboratórných rozborov vyhovelí požiadavkám platnej legislatívy. Výsledky monitoringu spotreby vybraných prídavných látok do potravín a aróm boli spracované a zaslané na ÚVZ SR na ďalšie spracovanie.

3.8. MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

V roku 2016 sa vykonával monitoring príjmu kuchynskej soli v dvoch etapách. V 1. etape sa vykonal odber 9 vzoriek hotových pokrmov zo zariadení spoločného stravovania a 3 vzoriek chleba a pekárskych výrobkov od výrobcov SR na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli. V 2. etape sa zabezpečoval monitoring príjmu kuchynskej soli na základe 24 hod. dotazníka u spolu 20 klientov (dospelá populácia muži/ženy v dvoch vekových kategóriách 19 r. – 34 r. a 35 r. – 62 r. v každej kategórii klientov a vykonalo sa porovnanie príjmu s OVD.

Výsledky monitoringu príjmu soli boli v tabuľkovej forme zaslané krajskému odborníkovi na ďalšie spracovanie.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNEHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

Gestorom projektu je Úrad verejného zdravotníctva SR.

V súvislosti s epidemickým nárastom prevalencie obezity v celosvetovom meradle vláda Slovenskej republiky schválila Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025, ktorého súčasťou sú úlohy a aktivity, zamerané na zníženie výskytu obezity detskej a dospelostvej populácie. Zlé stravovacie návyky a nízka fyzická inaktivita predstavujú významné faktory obezity u dospelých, rovnako ako aj u detí a mladých ľudí. Uvedené faktory vedú k nadhmotnosti a obezite a v dôsledku toho sa môžu uplatniť nezávislé rizikové faktory chronických neprenosných ochorení.

V súvislosti s plnením uvedeného projektu sa zamestnancami RÚVZ v Bardejove zabezpečuje výkon štátneho zdravotného dozoru vrátane poradenskej činnosti a realizácia zdravotno-výchovných aktivít so zameraním na prevenciu obezity v rámci nasledovných priorit:

a) Podpora zdravého štartu do života

V rámci poradenskej činnosti RÚVZ Bardejov sa organizuje “Klub matiek“ pre tehotné ženy. Pri stretnutiach boli vykonávané edukačné aktivity zamerané hlavne na podporu zdravej výživy, dojčenia a pohybovej aktivity v období tehotenstva a dojčenia. S uvedeným zameraním sa v hodnotenom období uskutočnilo 20 stretnutí, v rámci ktorých bolo vykonaných 10 prednášok o zdravej výžive a prevencii obezity. Činnosť v klube sa zameriava tiež na realizáciu primeranej pravidelnej pohybovej aktivity, ktorá sa ako príprava na pôrod vykonáva pri každom stretnutí.

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

Plnenie uvedenej úlohy sa vykonáva hlavne v predškolských a školských zariadeniach vrátane telovýchovných zariadení, v zariadeniach spoločného stravovania pre deti a mládež a v bufetoch v školách, kde sa okrem kontroly dodržiavania hygienických požiadaviek vyplývajúcich z platných právnych predpisov vykonáva aj poradenská činnosť v rámci plnenia programov a projektov na ochranu a podporu zdravia detí a mládeže so zameraním na zdravú výživu, pohybovú aktivitu a pod. V zariadeniach spoločného stravovania pre deti a mládež sa sleduje tiež zostavovanie a pestrosť jedálnych lístkov, pitný režim a pod. s cieľom zabezpečenia pestrosti stravy s čo najvyšším zastúpením zdravých druhov potravín a čo najnižším zastúpením potravín, pokrmov a nápojov s vysokou energetickou hodnotou, ktoré prispievajú k riziku vzniku nadhmotnosti až obezity.

V okrese Bardejov je zriadených 95 zariadení spoločného stravovania pre deti a mládež, z toho je 85 školských stravovacích zariadení vrátane 8 výdajných školských kuchýň. V uvedených zariadeniach bolo v roku 2016 vykonaných spolu 117 kontrol.

- Na základe prípisu ÚVZ SR so sídlom v Bratislave bolo v termíne od 24.10. 2016 do 8. 11. 2016 zamestnancami RÚVZ v Bardejove vykonaných 34 kontrol vo vybraných školách, školských zariadeniach, bufetoch a automatoch zriadených v rámci zariadení pre deti a mládež so zameraním na prítomnosť marketingu a reklamy nezdravých potravín vo forme letákov, propagačných materiálov, nástieniek, upútaviek, reklamných predmetov a pod. adresovaných deťom a mládeži. V rámci výkonu ŠZD boli prevádzkovatelia bufetov, automatov, škôl a školských zariadení usmernení hlavne v oblasti sortimentu s odporúčaním zabezpečiť v školskom prostredí predaj najmä výživovo hodnotných potravín a zdravých nápojov.

- V rámci výkonu ŠZD sa okrem iného monitoruje plnenie programov a projektov na ozdravenie výživy detí a mládeže: „Školský mliečny program“ a projekt „Školské ovocie – Ovocie a zelenina do škôl“, ktoré sa v okrese Bardejov realizujú najmä cestou školských jedální a v niektorých školách aj prostredníctvom predajných automatov.

- Zásobovanie zariadení pre deti a mládež pitnou vodou. V každom zariadení pre deti a mládež je k dispozícii tečúca pitná voda s možnosťou zabezpečiť pitný režim detí a mládeže. Vyššia pozornosť sa venuje zariadeniam zásobovaných z individuálnych vodných zdrojov, ktorých je cca 9 % zo všetkých zariadení pre deti a mládež. Jedná sa hlavne o materské a základné školy vrátane školských klubov a telocviční a stravovacie zariadenia pri MŠ a ZŠ v obciach, kde nie sú verejné vodovody. Problematika v zásobovaní predškolských, školských a stravovacích zariadení pitnou vodou sa rieši v spolupráci s prevádzkovateľmi predmetných zariadení pri výkone štátneho zdravotného dozoru, ktorý je zameraný na zabezpečenie odbornej starostlivosti o vodné zdroje, pravidelnej kontroly obsahu voľného chlóru a overovanie kvality pitnej vody v zmysle platnej legislatívy a v rámci poradenskej a konzultačnej činnosti za účelom zlepšenia kvality vody.

V rámci plnenia uvedených úloh sa realizuje aj edukačná činnosť v predškolských a školských zariadeniach, kde sa vykonávajú rôzne zdravotno-výchovné aktivity pre deti a mládež. V priebehu roku 2016 bolo v uvedených zariadeniach vykonaných 16 prednášok a 11 besied so zameraním na správnu výživu - prevenciu obezity a pitný režim.

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

V tomto roku bola zabezpečená aktívna účasť na 2 poradách vedúcich školských jedální organizovaných mestom Bardejov, na ktorých účastníkom boli prezentované najnovšie poznatky v oblasti zdravej výživy s cieľom prevencie obezity a ďalších ochorení súvisiacich s výživou detí a mládeže. V súvislosti s plnením uvedenej úlohy sa najmä v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru a pri rôznych pracovných stretnutiach so zriaďovateľmi, prevádzkovateľmi a zamestnancami zariadení pre deti a mládež vykonávala poradenská činnosť s dôrazom na dodržiavanie zásad racionálnej výživy za účelom zdravotno-výchovného pôsobenia na deti a mládež, ale tiež aj na rodičov a pedagogických pracovníkov s cieľom zvýšiť celkové uvedomenie a pochopenie vplyvu výživy na zdravie ľudí. V školských jedálňach boli prevádzkovateľmi organizované aktivity pre stravníkov. V rámci mesta Bardejov to bola aktivita „Varíme moderne, zdravo a chutne“, ktorá bola realizovaná vo všetkých ŠJ v meste, kde sa pripravovali jedlá podľa nových receptúr s cieľom podporiť záujem detí a mládeže a ich rodičov o zdravé stravovanie. V ZŠ Raslaviciach bol organizovaný deň zdravia zameraný na zdravú výživu a pohybovú aktivitu. Na uvedených aktivitách sa podieľali aj zamestnanci RÚVZ Bardejov v rámci poradenskej a edukačnej činnosti.

d) Podpora pohybových aktivít

V hodnotenom roku sa v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru pokračovalo v realizácii monitoringu telovýchovných zariadení pri základných a stredných školách vrátane vonkajších telovýchovných plôch a pieskovísk z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy a prevádzkových poriadkov telovýchovných zariadení. Sledovalo sa využívanie iných športových plôch a zariadení na telovýchovu a šport v rámci výučby žiakov (plaváreň, športová hala, verejné ihrisko), realizácia malých foriem telesnej výchovy v školách, napr. využívanie telovýchovných chvíľok, možnosti aktívneho odpočinku počas prestávok a pod. Cieľom poradenskej činnosti a edukačných aktivít v školách je podpora aktívnej fyzickej aktivity detí a mládeže v záujme zlepšenia ich telesnej kondície a zdravia. V telovýchovných školských zariadeniach bolo v roku 2016 vykonaných spolu 15 kontrol a v rámci edukácie detí v oblasti pohybovej aktivity boli vykonané 4 prednášky.

Okrem uvedených aktivít v oblasti prevencie detskej obezity bol zamestnancami RÚVZ v Bardejove realizovaný projekt COSI (Childhood Obesity Surveillance Initiative), ktorý je súčasťou Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025. Plnenie projektu je vyhodnotené samostatne.

4.2. ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Cieľom projektu je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

Gestorom projektu je Ministerstvo zdravotníctva SR – Odbor koordinácie protidrogovej stratégie a monitorovania drog a Úrad verejného zdravotníctva SR.

V roku 2016 nebola zo strany gestora zadaná požiadavka na realizáciu prieskumov v uvedenej oblasti. V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru v predškolských a školských zariadeniach bolo pracovníkmi oddelenia vykonaných 208 kontrol zameraných na dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov.

4.3. MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t. j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti a pod. a porovnanie získaných výsledkov s výsledkami sledovania v predchádzajúcich rokoch. Na základe získaných údajov sa overí účinnosť intervenčných opatrení, zameraných na zníženie počtu úrazov u detí, ako aj ich vážnych zdravotných následkov. Vzhľadom na to, že v Slovenskej republike dodnes nie je k dispozícii komplexná štatistika resp. evidencia detských úrazov, výstupy z projektu by mali do istej miery poskytnúť prehľad o situácii v tejto oblasti.

Gestorom projektu je Úrad verejného zdravotníctva SR.

V roku 2016 bol projekt „Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku“ na základe metodického usmernenia gestora realizovaný formou dotazníkového prieskumu u vekovej skupiny 11-14 ročných detí. Do plnenia projektu boli vybrané dve základné školy, a to jedna mestská: Základná škola, Wolkerova 10, 085 41 Bardejov, z ktorej sa prieskumu zúčastnilo 43 žiakov z dvoch tried v rámci II. stupňa ZŠ a jedna vidiecka: Základná škola,

Družstevná 222, 086 12 Kurima, z ktorej sa prieskumu zúčastnilo 40 žiakov taktiež z dvoch tried v rámci II. stupňa ZŠ. Spolu sa prieskumu zúčastnilo 83 žiakov vo vekovej skupine od 11-14 rokov. Získané údaje boli vložené do vytvorenej počítačovej databázy a v stanovenom termíne zaslané gestorovi.

4.4. MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL; VYUŽITIE HODÍN TV

Cieľom projektu je zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb zdravého fyzického a duševného vývinu. Odborne zdôvodniť potrebu minimálne 30 minútovej pohybovej aktivity denne pre všetkých žiakov v školách v súlade s Globálnou stratégiou WHO pre výživu, fyzickú aktivitu a zdravie a v súlade s jednou z 12 koncepcií redukcie a prevencie nadváhy a obezity u detí a mládeže Európskeho informačného systému životného prostredia a zdravia.

Gestorom projektu je RÚVZ so sídlom vo Zvolene, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a Úrad verejného zdravotníctva SR.

Na regionálnej úrovni sa projekt plnil v predchádzajúcich rokoch na základe metodických usmernení gestorov formou zisťovania údajov vykonávaním cieleného štátneho zdravotného dozoru a dotazníkového prieskumu so zameraním na monitoring hygienického stavu telovýchovných zariadení v zmysle platných právnych predpisov, na pedagogický proces na hodinách telesnej výchovy na základných školách, monitorovanie chorobnosti, zdravotného stavu žiakov atď. Získané údaje z dotazníkov boli vkladané do vytvorených počítačových databáz a tieto boli zaslané spolu so sprievodnými správami v stanovených termínoch gestorovi projektu – ÚVZ SR so sídlom v Bratislave.

V roku 2016 sa projekt realizoval na úrovni gestorov (tvorba databázy získaných údajov z regiónov, analýzy a vyhodnotenie údajov a pod.).

PROJEKT COSI (CHILDHOOD OBESITY SURVEILLANCE INITIATIVE)

Cieľom projektu COSI (Childhood Obesity Surveillance Initiative), ktorý je súčasťou Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 je monitorovať správny vývoj detí mladšieho školského veku.

Projekt je realizovaný MZ SR metodikou Svetovej zdravotníckej organizácie a bol schválený etickou komisiou. Prebieha v 21 krajinách Európskej únie. Bol pripravený pracovníkmi 1. detskej kliniky a 2. detskej kliniky LF UK a DFNSP v Bratislave v spolupráci s ÚVZ SR a Regionálnymi úradmi verejného zdravotníctva na Slovensku na základe plnenia uznesenia vlády SR č. 488/2015 k uvedenému národnému akčnému plánu.

Za týmto účelom bolo potrebné zmerať jednotlivé proporcie tela detí vo veku od 7-7,99 roka pri návšteve základnej školy. Ide o meranie telesnej hmotnosti a výšky, obvodu pása a bokov. Svetová zdravotnícka organizácia bude po skompletizovaní meraní a dát analyzovať údaje zo všetkých škôl. Údaje budú anonymne štatisticky spracované, pričom dáta sa spracúvajú, poskytujú a zverejňujú v súlade so zákonom.

Na základe metodického pokynu gestorov bol projekt realizovaný zamestnancami RÚVZ Bardejov koncom roka 2015 a v priebehu prvého polroka 2016 vo vybraných troch školách okresu, z toho boli dve mestské a jedna vidiecka škola. Na základe výberu detí podľa požadovaných vekových kritérií a následného informovaného súhlasu rodičov boli koncom roka vykonané merania telesnej hmotnosti a výšky, obvodu pása a bokov detí vo veku od 7,00 – 7,99 rokov.

Počet detí, ktoré sa zúčastnili projektu v jednotlivých školách:

1. Základná škola Bartolomeja Krpelca, Tarasa Ševčenka 3, 085 55 Bardejov: 23 detí, z toho 13 dievčat a 10 chlapcov.
 2. Základná škola, Komenského 23, 085 01 Bardejov – 55 detí, z toho 27 dievčat a 28 chlapcov.
 3. Spojená škola, Školská 478, 086 33 Zborov – 46 detí, z toho 27 dievčat a 19 chlapcov.
- Spolu sa v okrese Bardejov projektu zúčastnilo 124 detí mladšieho školského veku. Počas merania bol pre každé dieťa vyplnený „Dotazník pre meranie detí“. Zároveň bol vyplnený „Školský dotazník“, ktorý bol zameraný najmä na údaje o škole, podmienky stravovania a pohybovej aktivity žiakov v jednotlivých školách. Získané údaje z „Dotazníkov pre meranie detí“ a „Školských dotazníkov“ boli zadávané do vytvorenej databázy v počítačovom programe Excel a následne do elektronickej formy dotazníkov. Po zadaní údajov do e-formy boli vyplnené dotazníky a sprievodné materiály spätne odoslané gestorovi projektu.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Pravidelné povinné očkovanie sa vykonáva proti desiatim prenosným ochoreniam a to proti tuberkulóze, detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, ružienke, mumpsu a proti pneumokokovým invazívnym infekciám. Očkovacie schémy sú súčasťou očkovacieho kalendára na rok 2016, ktorý bol vypracovaný v súlade so zákonom MZ SR č. 355/2007 Z. z., o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a s kategorizáciou očkovacích látok, určených na povinné očkovanie detí platnou na rok 2016.

Vlastné očkovanie je zabezpečované praktickými lekármi pre deti, dorast a dospelých v okrese Bardejov. Očkovacia schéma, ktorá je súčasťou očkovacieho kalendára bola zaslaná všetkým praktickým lekárom pre deti a dorast a dospelých nášho okresu. V našom okrese pracuje 18 praktických lekárov pre deti a dorast a 29 praktických lekárov pre dospelých.

Pravidelne vykonávanou kontrolou očkovania k 31.8. sledujeme zaočkovanosť našej populácie. Kontrola povinného očkovania detí a dospelých v okrese Bardejov bola naposledy vykonaná v roku 2016 podľa Usmernenia hlavného hygienika SR č. OE/6290/2016, RZ - 19532/2016 z 1.7.2016 a bola zaslaná na RÚVZ so sídlom v Prešove. Vo všetkých ambulanciách pre deti a dorast nebola v rámci povinného očkovania zaočkovanosť nižšia ako 98 %. Pri kontrole očkovania neboli zistené nedostatky v evidencii, dokumentácii a vo výkone očkovania. V našom okrese nie sú utečenecké tábory, preto ani problémy s tým súvisiace sa nás netýkali. Nemali sme hlásené žiadne nežiaduce postvaccinačné reakcie po očkovaní. Pri kontrole očkovania neboli zistené závažnejšie problémy, menšie problémy sa riešili priebežne, osobným kontaktom s lekármi, zasielaním upozornení rómskym spoluobčanom, aby sa dostavili na povinné očkovanie.

Odmietnutie povinného očkovania sme zaznamenali v 18 - tich prípadoch. V 5 – tich prípadoch ide o odmietnutie všetkých troch dávok základného očkovania, v jednom prípade odmietnutie 2. dávkou, v siedmych prípadoch Priorix v 15. mesiaci života, v troch prípadoch preočkovanie v 6. veku života a v dvoch preočkovanie v 13. veku života.

Pri kontrole očkovania bola na jednotlivých ambulanciách všeobecných praktických lekárov pre deti a dorast vykonaná kontrola so zameraním na dodržiavanie chladového reťazca. Kontrolou bolo zistené, že vo všetkých (18) ambulanciách sú k dispozícii samostatné

chladničky na uchovávanie vakcín, taktiež je pravidelne vykonávaná kontrola chladového reťazca chladničkovými teplomerami a sú zaznamenávané údaje o dosiahnutej teplote.

Počas Európskeho imunizačného týždňa (EIW), ktorý sa konal v dňoch od 24.4. do 30.4.2016, boli pracovníkmi Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Bardejove vykonané nasledovné aktivity:

1. V regionálnej tlači, v Bardejovských novostiach, bol uverejnený článok na tému Európsky imunizačný týždeň, s uvedením adresy a telefonického kontaktu na oddelenie epidemiológie pre informovanie verejnosti o očkovaní.
2. V priebehu celého týždňa boli na teletextových stránkach našej regionálnej bardejovskej televízie (BTV) uverejňované informácie o význame EIW s uvedením telefonického kontaktu na oddelenie epidemiológie pre poskytovanie informácií o očkovaní.
3. Všetkým praktickým lekárom pre deti, dorast a dospelých v okrese Bardejov (44) bola zaslaná informácia o význame EIW. Súčasne bol všetkým uvedeným lekárom zaslaný leták „Európsky imunizačný týždeň“, ktorý bol vyvesený vo všetkých čakárňach pre pacientov ako informácia pre rodičov očkovaných detí a ostatných pacientov.
4. Vo vestibule budovy RÚVZ so sídlom v Bardejove boli na nástenke uverejnené informácie o tejto aktivite pre informovanie verejnosti so základnými informáciami o očkovaní – povinné očkovanie, očkovanie pred cestou do zahraničia a pod..
5. Na webovej stránke nášho RÚVZ so sídlom v Bardejove bol uverejnený článok na tému „Európsky imunizačný týždeň“, s uvedením adresy a telefonického kontaktu na oddelenie epidemiológie pre poskytovanie informácií verejnosti o očkovaní.
6. V školských a predškolských zariadeniach okresu boli rozdistribuované letáky s témou očkovania.
7. V rámci poradenstva v oblasti očkovania boli v tomto týždni poskytované informácie pre laickú verejnosť (12) a zdravotníckych pracovníkov (5) najčastejšie o očkovaní pred cestou do zahraničia a očkovaní zdravotníckych pracovníkov proti VHB a posune očkovania z dôvodu KI.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Cieľom je znižovať chorobnosť, úmrtnosť a následky po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnuť zlepšenia kvality života, skvalitniť surveillance prenosných ochorení a zvýšiť edukáciu obyvateľstva v problematike prenosných ochorení.

Čo sa týka hlásenia prenosných ochorení, spolupráca s lekármi primárneho kontaktu pre dospelých, deti a dorast, s infektológmi a laboratóriami, ktoré zabezpečujú mikrobiologickú diagnostiku je veľmi dobrá.

Informovanosť a zvyšovanie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení je zabezpečovaná aj cestou programu EPIS, ktorý sprostredkováva širokej verejnosti všetky základné informácie o prenosných ochoreniach, ich výskyte v SR, o možnostiach ich predchádzania, o očkovaní, a ďalších preventívnych opatreniach. Vzdelávanie verejnosti zabezpečujeme aj vydávaním článkov v mestskej tlači (3 články v týždenníku Bardejovské novosti – Európsky imunizačný týždeň, Chrípka a možnosti jej prevencie, 1.december – Svetový deň boja proti AIDS) a zverejňovaním aktuálnej epidemiologickej situácie na web stránke nášho úradu (12x). Lekárom prvého kontaktu zasielame mesačne aktuálne informácie o epidemiologickej situácii v našom okrese spolu aj s novinkami v očkovaní a výskyte ochorení preventabilných očkovaním.

Taktiež zdravotnícka a laická verejnosť má prístup k aktuálnym informáciám, ktoré sú uverejňované na web stránke nášho RÚVZ (mesačná aktuálna epidemiologická situácia

v okrese Bardejov, iné dôležité informácie). Pri oddelení epidemiológie pracuje poradňa očkovania, ktorá za rok 2016 poskytla informácie 12 klientom poradne, zväčša telefonicky, prípadne mailom.

Analýza prenosných ochorení za rok 2016, porovnanie výskytu prenosných ochorení s rokom 2015, analýza za posledných 5 rokov, dlhodobé trendy:

Pri sledovaní zdravotného stavu obyvateľstva vidíme rozdiely v chorobnosti v porovnaní s minoritnou skupinou rómskeho obyvateľstva. V okrese žije cca 10 % Rómov v 24 osadách. Nízky hygienický štandard bývania, často bez zásobovania rómskeho obyvateľstva nezávadnou pitnou vodou, obydlia so suchým záchodom, vysoká, takmer 100% nezamestnanosť, výrazne vplývajú nielen na šírenie prenosných ochorení, ale celkovo na zdravotný stav, pričom priemerná dĺžka života Rómov v okrese je kratšia o 8 – 10 rokov. V súvislosti s tým zaznamenávame pravidelne výskyt vírusovej hepatitídy typu A (VHA). Cyklický výskyt VHA je každých 4 – 5 rokov v našom okrese, čo potvrdzuje aj 20 ročné sledovanie. V roku 2005 ochorelo 31 osôb, v roku 2008 sme zaznamenali až 104 prípadov ochorenia. V roku 2009 nastal pokles ochorení na 57 prípadov, čo svedčí o spomínanej cykličnosti výskytu tohto ochorenia. Od roku 2013 (v decembri) sme zaznamenali prvé prípady ochorenia, ktoré pretrvávali až do roku 2014 s celkovým počtom 95 prípadov, čo potvrdzuje už spomínanú cykličnosť tohto ochorenia. V roku 2015 sme zaznamenali 8 prípadov a v roku 2016 iba 3 prípady ochorenia.

Počet iných prenosných ochorení je každý rok približne rovnaký, s výkyvom chorobnosti na črevné ochorenia, zvlášť salmonelózy a kamylobakteriízy.

Stabilne dobrá situácia je u chorôb preventabilných očkovaním a to u morbíl, ktorú sme nezaznamenali od roku 1997 a rubeoly od roku 1996. Čo sa týka ochorenia na pertussis, v roku 2016 sa vyskytol jeden prípad, ochorenie na parotitídu ani jeden prípad. Exotické, resp. importované ochorenia sme nezaznamenali ani v tomto roku.

Čo sa týka výskytu salmonelóz, v roku 2016 evidujeme výrazný nárast ochorení. V roku 2016 bolo zaznamenaných 109 ochorení, čo je výrazný nárast vo výskyte salmonelóz oproti roku 2015 (73). Vo výskyte salmonelóz sme zaznamenali niekoľko rodinných epidémií (9), kde ako faktor prenosu v dvoch rodinách uviedli domáce vajcia a v ostatných rodinách faktor prenosu nebol zistený. Najčastejším pôvodcom nákazy zostáva naďalej *Salmonella enteritidis* (100), *S. typhimurium* (4), *S. brandenburg* (1), *S. infantis* (2), *S. paratyphi B* (1), v 1 prípade nie je určený typ salmonelózy.

Za posledné roky zaznamenávame nárast vo výskyte alimentárnych ochorení vyvolaných kamylobaktériami, avšak počet ochorení za rok 2016 bol 91, čo znamená mierny pokles oproti roku 2015 (112). Najčastejším faktorom prenosu sú nedostatky pri príprave a manipulácii so surovým mäsom (kuracie, bravčové), o čom svedčí i sporadický výskyt tohto ochorenia, zväčša u ľudí, ktorí pripravovali stravu (opekačky, domácnosť). Nezaznamenala sa ani jedna rodinná epidémia. Ochorenia vyvolala 87x *Campylobacter jejuni* a 3x *Campylobacter coli* a v jednom prípade nebol špecifikovaný typ kamylobakteriízy.

Podobná situácia bola aj u dyzentérie, kde posledným vyšším výskytom bol rok 2000/68 prípadov, v roku 2016 sme zaznamenali 4 prípady, čo je nižší počet ako v roku 2015, kde sme zaznamenali 12 prípadov. 3 ochorenia sa vyskytli v rodinách s nízkym hygienickým štandardom, v 1 prípade faktor prenosu nebol nezistený. Všetky ochorenia vyvolala *S. flexneri*. Počet črevných ochorení vyvolaných inými mikroorganizmami (*E. coli* enteropatogénne) sa výrazne znížil za posledné roky. V roku 2016 bolo evidovaných 7 ochorení vyvolaných rôznymi sérotypmi.

Epidemický výskyt vírusovej hepatitídy typu A sa naposledy vyskytol na prelome rokov 2008 a 2009 s počtom ochorení 161. V roku 2010 a 2011 sa nevyskytol ani jeden prípad, v roku 2012 dva prípady, v roku 2013 (48), v roku 2014 – 46 prípadov, v roku 2015 sme zaznamenali 8 prípadov a v roku 2016 sa vyskytli iba 3 prípady ochorenia.

Akútna VHB sa vyskytuje už niekoľko rokov len vzácné. V roku 2006 bol potvrdený len jeden prípad ochorenia, odvtedy neevidujeme žiadne akútne ochorenie. Je to výsledok zavedenia pravidelného povinného očkovania detí.

Z hepatítid zaznamenávame len výskyt chronického nosičstva VHC a HBsAg pri VHB. V roku 2009 sme zaznamenali 10 prípadov chronického nosičstva VHC, v roku 2010/4, v roku 2011/2, v roku 2012/9 prípadov nosičstva, v roku 2013/3, v roku 2014/4, v roku 2015/3 a v roku 2016 boli zaznamenané 2 prípady chronického nosičstva VHC.

Od roku 2002 evidujeme nárast prípadov nosičstva HBsAg. Za rok 2008 a v roku 2009 sme zaevidovali 14 prípadov nových nosičov HBsAg, v roku 2010 pribudlo ďalších 13 nových prípadov, v roku 2011 stúpol počet nových prípadov nosičstva na 18, v roku 2012 to bolo 10 prípadov, v roku 2013 – 14 prípadov, v roku 2014 stúpol počet prípadov nosičstva na 20, v roku 2015 bolo evidovaných 13 prípadov nosičstiev a v roku 2016 klesol počet nových prípadov nosičstva na 4. Takmer vo všetkých prípadoch išlo o bezpríznakové nosičstvo zistené v rámci preventívnej prehliadky alebo ako súčasť vyšetrení v rámci predoperačného vyšetrenia.

Počet ochorení na varičelu koliše po poklese v roku 2009. V roku 2006 bolo hlásených 336 ochorení, v roku 2007/302, v roku 2008/192, v roku 2009/125, ale v roku 2010 sme zaznamenali nárast prípadov ochorenia na 380. V roku 2011 bolo zaznamenaných už len 104 prípadov ochorenia, v roku 2012 to bolo 270 prípadov, v roku 2013 – 317 prípadov, v roku 2014 – 206 prípadov, v roku 2015 – 455 prípadov a v roku 2016 bolo evidovaných 174 ochorení. Ochorenia prebiehali bez komplikácií a vyskytovali sa prevažne u detí predškolského a školského veku.

V roku 2007 sme zaznamenali 3 prípady ochorenia na meningokokovú meningitídu, v roku 2010 sme mali len 1 prípad meningokokovej meningitídy u 15 - ročného chlapca, vyvolanú *Neisseria meningitidis* typu B. V roku 2011 sme tiež zaznamenali len 1 prípad meningokokovej meningitídy u 2,5 - ročného rómskeho chlapca, vyvolanú *Neisseria meningitidis* typu B (6 rodinných kontaktov - ZZD). V roku 2012, 2013 sme nezaznamenali ani jedno ochorenie. V roku 2014 sa vyskytlo 1 ochorenie u 30 – ročného muža, vyvolané *Neisseria meningitidis* typ C (5 – rodinných kontaktov). V roku 2015 sme zaznamenali 1 prípad meningokokovej meningitídy u 3 ročného rómskeho dievčaťa, vyvolanú *Haemophilus influenzae* typu B a 1 prípad streptokokovej meningitídy u 68 ročného muža, vyvolanú *Streptococcus pneumoniae* sérotyp 3. V roku 2016 sme nezaznamenali ani jeden prípad. Zaznamenali sme 1 prípad Guillain – Barrého syndróm u 6- ročného dievčaťa z Bardejova. Dieťa najprv liečené pre folikulárnu angínu, TT do 40 st. C. Po dobratí ATB (Ospen) začali bolesti kolenných kĺbov, padanie z nôh pri chôdzi. Pre tieto ťažkosti bola hospitalizovaná na DO NsP, n. o. Bardejov a následne preložená na odd. detskej neurológie, DFN Košice. V neurologickom náleze prítomné známky fr. paraparézy, areflexia L2/S2 dif. dg. postin. Sy Gullain Barré. Boli odobraté vzorky stolice za účelom vyšetrenia na prítomnosť poliovírusov s negatívnym výsledkom. Dieťa riadne očkované proti poliomyelitíde.

Posledný výskyt kliešťovej encefalitídy sme zaznamenali v roku 2008 u 75 – ročného dôchodcu, ktorý udával prisatie kliešťá. Odvtedy sme nezaznamenali žiadny prípad, až v 1. polroku 2014 u 50 – ročného muža, ktorý udával konzumáciu ovčieho syra, prisatie kliešťá neudával. V roku 2016 sme nezaznamenali žiadny prípad.

Čo sa týka Lymeskej boreliózy, zaznamenávame výkyvy v počte ochorení. V roku 2007 bolo hlásených 32 ochorení, v roku 2008 a 2009 bolo hlásených len po 5 prípadov ochorení, ale už v roku 2010 bolo zaznamenaných 31 prípadov ochorenia, v roku 2011/21, v roku 2012/43, v roku 2013/44, v roku 2014/36 ochorení, v roku 2015/25 ochorení a v roku 2016 sme zaznamenali 16 prípadov ochorenia. Väčšina chorých uvádza akvizíciu kliešťá. V roku 2016 nemáme evidovaný nový prípad nosičstva HIV a ani ochorenie na AIDS.

Čo sa týka analýz prenosných ochorení, tie vykonávame 1 x mesačne, štvrťročne, polročne a ročne v písomnej forme.

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Cieľom EPIS-u je posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení a začlenenie našej surveillance infekčných ochorení do sietí EÚ.

Využívame možnosti, ktoré EPIS poskytuje - vkladanie prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, vkladanie prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne a systém rýchleho varovania (v zmysle „Štandardných postupov pre manažment prípadov infekčných ochorení“).

Za rok 2016 sme spracovali a do epidemiologického informačného systému prenosných ochorení vložili 896 otvorených prípadov a zadali sme 15 hlásení do SRV. Za uvedené obdobie sme spracovali 290 ohnisk nákaz (salmonelóza, dyzentérie, kampylobakteriáza, Clostridiá difficile, VHA, VHC, nosičov HBsAg, Lymeských boreliáz, poranenie neznámym zvieratom).

Za uvedené obdobie sme nariadili opatrenia formou rozhodnutí v 128 prípadoch ako LD a ZZD.

Prístup do EPIS-u je umožnený 3 pracovníčkam oddelenia epidemiológie, ktoré vstupujú do systému cez vstupné heslo, ktoré má každá pracovníčka oddelenia, a ktoré sa mení každý polrok.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Cieľom sledovania NN je zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach.

Pravidelným vykonávaním kontrol zameraných na dodržiavanie hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky v zdravotníckych zariadeniach sa môže znížiť výskyt NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe zistených výsledkov a analýz hlásených NN. Sleduje sa aj mikrobiálna rezistencia na ATB a biocídy a endemické osídľovanie nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi.

Analýza výskytu nozokomiálnych nákaz za rok 2016:

Počet hlásených NN z oddelení NsP Sv. Jakuba, n. o., Bardejov je približne každý rok rovnaký, čo považujeme za snahu nemocnice riešiť túto problematiku. Za rok 2012 bolo hlásených 147 NN, za rok 2013 bolo hlásených 139 NN, za rok 2014 bolo hlásených 138 NN, za rok 2015 bolo hlásených 117 NN. Za rok 2016 bolo hlásených 120 NN. Najviac NN bolo hlásených z LDCH (79). Nemocničné nákazy najčastejšie postihovali urologický systém, črevný systém a respiračný systém. Najčastejším etiologickým agensom vyvolávajúcim NN bola Klebsiella pneumoniae ESBL, St. aureus MRSA, E.coli ESBL a Proteus mirabilis ESBL.

Porovnanie výskytu NN podľa oddelení za posledné 4 roky:
viď tbl.

Porovnanie výskytu NN podľa oddelení v lôžkových zariadeniach v okrese Bardejov				
	rok 2013	rok 2014	rok 2015	rok 2016
Chirurgické	0	1	1	3
Detské	6	1	3	6
Interné	1	0	1	3

Neurologické	0	0	0	0
Novorodenecké	0	0	0	1
OAIM	30	25	17	22
Geriatra	0	0	1	3
FRO	4	5	8	2
Gynekologické	0	5	1	0
LDCH	98	101	85	79
Psychiatrické	0	0	0	1
Spolu	139	138	117	120

Za rok 2016 bolo vykonaných 103 previerok v zdravotníckych zariadeniach, v rámci ktorých bolo preverené dodržiavanie HER oddelenia a boli odobraté nasledovné vzorky: 37 vzoriek sterilného materiálu, 188 sterov z prostredia a skontrolovaná bola účinnosť 21 horúcovzdušných sterilizátorov a autoklávov (70 bioindikátorov).

Dňa 5.5.2016 sa uskutočnil 11. ročník kampane „Umývaj si ruky – zachrániš život“, ktorý je súčasťou programu WHO. Hlavným cieľom kampane je poukázať, že správna hygiena rúk je najúčinnější spôsob prevencie nozokomiálnych nákaz a šírenia rezistencie mikroorganizmov na antibiotiká.

V rámci tejto kampane pracovníci referátu epidemiológie, RÚVZ so sídlom v Bardejove realizovali aktivity zamerané na hygienu a dezinfekciu rúk formou plagátov a letákov pre zdravotníckych pracovníkov (5 momentov hygieny rúk), formou informácie v regionálnej bardejovskej televízii a informácie na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Bardejove.

Vyhodnotenie aktivít bolo zaslané dotazníkom na RÚVZ so sídlom v Trenčíne, ktorý kampaň vyhodnocuje.

6.5. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Cieľom je ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami, zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie), skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a riešenie osobitných zdravotných hrozieb.

Pripravenosť obyvateľov okresu Bardejov na pandémiu chrípky sme realizovali poskytovaním aktuálnej epidemiologickej informácie o výskyte chrípky a ARO (12x) na teletexte Bardejovskej televízie, na web stránke RÚVZ so sídlom v Bardejove.

Bol aktualizovaný aj Plán opatrení pre prípad pandémie chrípky v okrese Bardejov, Havarijný plán RÚVZ so sídlom v Bardejove pre prípad výskytu mimoriadnej epidemiologickej situácie a plán pre zabezpečenie dostatočného množstva dezinfekčných prípravkov a ochranných pracovných pomôcok v prípade výskytu pandémie chrípky, prípadne iných mimoriadnych epidemiologických situácií.

6.6. ENVIROMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Cieľom je monitorovanie cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Vzorky vôd sa odoberajú v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd. Organizačné zabezpečenie a príprava harmonogramu na odber odpadovej vody na

zachytenie poliovírusu (podľa harmonogramu RÚVZ Košice) bol realizovaný v stanovenom termíne oddelením HŽP.

V roku 2016 bol odber odpadovej vody vykonaný 6 x na jednom odbernom mieste – kanalizačný zberač ČOV Bardejov.

Všetky výsledky odpadových vôd na prítomnosť poliovírusov boli negatívne.

6.7. PREVENCIA HIV/AIDS

Cieľom je zvýšiť úroveň informovanosti a zmenu postojov mladých ľudí v problematike HIV/AIDS a iných pohlavne prenosných ochorení.

Referát ochrany zdravia spolu s referátom epidemiológie vykonáva v priebehu roka prednášky žiakom základných a stredných škôl. Za rok 2016 bolo zorganizovaných 7 prednášok a 7 x bol realizovaný workshop „Hrou proti AIDS“, u ktorého sme využívali vlastné panely.

Realizovalo sa to:

- V SŠ – 5x prednáška a 5x workshop „Hrou proti AIDS“ – počet žiakov 122
- V ZŠ – 2x prednáška a 2x workshop „Hrou proti AIDS“ – počet žiakov 41

Taktiež pri RÚVZ so sídlom v Bardejove pracuje „poradňa AIDS“, ktorá zabezpečuje anonymné poradenstvo (4 telefonické konzultácie).

V našom okrese nemáme evidovaný nový prípad nosičstva HIV ani ochorenie na AIDS. Na webovej stránke nášho úradu sú pravidelne uverejňované aktuálne informácie o HIV/AIDS a aktuálnych počtoch ochorení v SR.

Taktiež pracovníci referátu epidemiológie a referátu ochrany k zdraviu sú k dispozícii poskytovať poradenstvo a konzultácie k tejto téme priamo na pracovisku úradu, alebo prostredníctvom telefonických konzultácií. Telefónne čísla na konzultáciu a výzva na poskytnutie poradenstva bola uverejnená už v spomínanom príspevku uverejnenom v tlači a na našej web stránke. Všetky informačné letáky o HIV/AIDS sú pripravované RÚVZ so sídlom v Bardejove.

6.8. PORADNE OČKOVANIA

Od 1.1.2012 pracuje pri referáte epidemiológie poradňa očkovania, kde sú poskytované informácie o očkovaní. Tieto informácie sa v poradni očkovania poskytujú priamo pri osobnej návšteve, telefonicky, prípadne písomne. V rámci poradenstva boli poskytované informácie pre laickú verejnosť a zdravotníckych pracovníkov. Za rok 2016 sme poskytli v poradni informácie 12 klientom.

Odmietnutie povinného očkovania sme zaznamenali v 18 - tich prípadoch. V 5 – tich prípadoch ide o odmietnutie všetkých troch dávok základného očkovania, v jednom prípade odmietnutie 2. dávkou, v siedmich prípadoch Priorix v 15. mesiaci života, v troch prípadoch preočkovanie v 6. veku života a v dvoch preočkovanie v 13. veku života.

6.9. IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVŇUJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

Očkovanie je najvýznamnejším preventívnym opatrením na zabránenie šírenia prenosných ochorení. V súčasnosti zaznamenávame narastajúci trend antivakcinačných aktivít, najmä medzi mladými ľuďmi a rodičmi malých detí.

Postoj rodičov k očkovaniu svojich detí ovplyvňujú hlavne správy v médiách a na internete. Rodičia, ktorí odmietajú dať dieťa zaočkovať to zdôvodňujú tým, že očkovačia látka obsahuje

nebezpečné látky, vakcíny nie sú prírodné, očkovanie nie je potrebné, keďže ochorenia sa nevyskytujú a hlavne že v ostatných krajinách nie je očkovanie povinné.

Referát epidemiológie spolu s referátom ochrany zdravia vykonali vzdelávanie študentov stredných škôl pod názvom „Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania“. Úloha bola realizovaná na troch stredných školách v cieľovej skupine vyšších ročníkov (4. ročník). Vykonala sa interaktívnou formou, v rámci ktorej študenti pracovali v štyroch skupinách. Vedomosti boli overované formou dotazníka pred a po intervencii. Výsledný efekt bol veľmi dobrý.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Aktualizovaný NPPZ je prioritne zameraný na ovplyvňovanie determinantov zdravia, znižovanie rizikových faktorov, elimináciu výskytu porúch zdravia, ktoré znižujú kvalitu života a ohrozujú človeka predčasnou smrťou. Ovplyvňujeme determinanty zdravia, zvyšovaním informovanosti obyvateľov s cieľom ochrany, zachovania alebo vrátenia zdravia edukáciou prostredníctvom besied, prednášok, individuálnym poradenstvom zdravého životného štýlu a ďalšími zdravotno-výchovnými aktivitami. Zásady zdravého spôsobu života vedúce k zlepšeniu zdravotného stavu a preventívne opatrenia realizujeme aktivitami zameranými na plnenie cieľov, ktoré smerujú k znižovaniu výskytu závažných a najčastejšie sa vyskytujúcich ochorení obyvateľstva

Národný program podpory zdravia je zlúčený z preventívne zameraných národných programov ako: „Národný program prevencie ochorení srdca a ciev“, „Národný diabetologický program“, „Skríningové programy onkologických ochorení – karcinómu hrubého čreva, karcinómu prsníka a karcinómu krčka maternice“ a program „Preventívneho opatrenia, zameraného na znižovanie výskytu infekčných ochorení“. Na prevenciu ochorení srdca a ciev a diabetu vykonávame poradenskú činnosť v rámci poradne zdravia s biochemickým vyšetrením krvi a prednáškovú činnosť pre verejnosť a študentov zameranú na možnosti predchádzania týchto ochorení resp. včasných príznakov, skorého diagnostikovania a tým aj skoršieho liečenia.

Prednášky so zameraním na prevenciu vzniku nádorov na témy: „Prevencia nádorov hrubého čreva“, „Prevencia nádorov krčka maternice“, „Prevencia nádorov semenníkov“, „Prevencia nádorov prsníka“ sme vykonali pre študentov na Súkromnom gymnáziu, pre seniorov v priestoroch RÚVZ v Bardejove, pre učiteľky v MŠ na Gorkého ulici v Bardejove a taktiež v rámci spolupráce s ligou proti reumatizmu pre ich členov a verejnosť v priestoroch „Seniorcentra“ v Bardejove. Celkom sme vykonali 5 prednášok, pri ktorých sme využili informačné zdravotno-výchovné materiály – „Prevencia kolorektálneho karcinómu“ a rozdávali letáky s praktickými návodmi na samovyšetrovacie praktiky prevencie rakoviny prsníka a semenníkov. Prevenciu na ochorenia diabetom sme pripomínali aktivitami pre študentov a učiteľov stredných škôl, ale i pre seniorov. V prednáškach sme upozornili na možné príznaky začínajúceho diabetu. Z príležitosti „Dňa diabetu“ sme vykonali aj 2 výjazdy spojené s vyšetrením glykémie a besedou „O rizikových faktoroch diabetu a jeho prevencii pohybovou aktivitou“.

V rámci kampane MOST zameranej na prevenciu srdcovocievnych ochorení sme záujemcom merali niektoré rizikové faktory ako - hladina celkového cholesterolu, glykémii, krvný tlak, BMI, obvod pásu. Pri kampani spolupracovali študenti zo Strednej priemyselnej školy, ktorí v teréne informovali občanov, kde si môžu dať v tento deň vyšetriť svoje rizikové faktory,

rozdávali propagačné letáky s „kódom zdravého života“ a s tematikou KV ochorení. O vyšetrenie celkového cholesterolu malo záujem 50 klientov. Z toho 17 mužov a 33 žien. Zvýšené hodnoty cholesterolu boli zistené u 10 mužov a 20 žien. U niektorých záujemcov sme merali aj orientačne postprandiálnu glykémiu. Celkom sme vyšetřili glykémiu u 60 záujemcov. Poruchu tolerancie glukózy sme zistili u 1 muža a 3 žien. Boli odporučené na kontrolu glykémie na lačnou u obvodného lekára. Všetkým sme zmerali krvný tlak a vypočítali BMI. Vyšší až vysoký krvný tlak sme namerali u 10 žien a 9 mužov klientov, z toho novozistená hypertenzia bola u 5 klientov, ktorým bola doporučená zmena životného štýlu, pravidelné kontroly krvného tlaku a návšteva obvodného lekára.

Z hľadiska preventívneho opatrenia, zameraného na znižovanie výskytu infekčných ochorení sme sa podieľali s oddelením epidemiológie na vzdelávacom workshope „Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania“ pre študentov stredných škôl.

Pre mamičky, ktoré navštevujú „Klub matiek“ sme vykonali prednášky o rizikách ochorení detí, ktorým je možné zabrániť očkovaním. Zároveň sme besedovali s budúcimi mamičkami o aktuálnych problémoch spojených s odmietaním očkovania, kolektívnej imunity a pod.

V spolupráci s firmou CORD BLOD CENTER a firmou AVENT boli vykonané 2 prednášky pre tehotné v rámci Klubu matiek o možnosti odberu pupečníkovej krvi a jej využitia v prevencii a liečby niektorých ochorení. Vykonali sme prednášky - besedy pre verejnosť, SŠ a MŠ na ďalšie rôzne témy: škodlivosť fajčenia 11 prednášok, drogy a rizika užívania anabolík 12 prednášok, alkohol 11 prednášok, prvá pomoc 10 prednášok, stomatohygiena 28 prednášok, základné hygienické návyky 11 prednášok, AIDS 7, panelové súťaže - AIDS workshop 7, chrbtica školáka 9 prednášok, mozog 9 prednášok, poruchy príjmu potravy- zdravá výživa 10 prednášok, sex a dospievanie 12 prednášok, riziká pohlavného života 9 prednášok, starostlivosť o zdravie diabetes mellitus 4 prednášky, epilepsia 3 prednášky, osteoporóza 4, prevencia úrazov v domácnosti 4. Celkom sa zúčastnilo 4190 záujemcov. Pri prednáškach sme použili zdravotno-výchovné videofilmy, ktoré boli premietnuté 23 krát a to v rámci prednášky stomatohygiena, základné hygienické návyky a škodlivosť fajčenia, anabolika a pod. Účastníkom sme poskytli zdravotno-výchovný materiál - letáky.

9.1.1 SLEDOVANIE A HODNOTENIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Vyplnili a zaslali sme na ÚVZ SR 104 dotazníkov „Zdravotné uvedomenie občanov SR“.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015-2025

Výskyt obezity klientov poradne zdravia riešime formou poradenstva o vhodnom životnom štýle. Snažíme sa u klientov poradne zdravia a poradne výživy upraviť nadváhu resp. obezitu, čím sa naplňa sekundárny cieľ NPPPO, a to: zníženie počtu nových prípadov ochorenia súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, ako aj zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení. V rámci poradne sme poskytli poradenstvo 87 ženám a 23 mužom s centrálnou obezitou resp. s vyšším BMI a boli odporučené do poradne pohybovej aktivity. S cieľom úpravy hmotnosti a zvýšenia pohybovej aktivity vedieme poradňu pohybovej aktivity, ktorú navštevujú ženy v produktívnom a poproduktívnom veku. Cvičenia sa konajú 2 x týždenne a uskutočnili sa 168 krát. So seniormi sme uskutočnili 2 turistické vychádzky do prírody na Mihaľov, kde športovými aktivitami pre seniorov sme precvičovali obratnosť a postreh. V rámci športových dní, ktoré

sa organizujú na základných a stredných školách vykonávame besedy o prevencii ochorení pohybovou aktivitou , prvá pomoc , zdravá výživa v prevencii obezity. Žiaci v tento deň súťažia na jednotlivých stanovištiach v rôznych športových disciplínach a hrách.

Prednášky na témy zdravý životný štýl, zdravá výživa význam pohybovej aktivity sme vykonali pre mamičky v rámci „Klubu matiek“ .

9.3. PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT /OBYVATEĽOV SEGREGOVANÝCH A SEPAROVANÝCH RÓMSKÝCH OSÁD

Spolupráca na projekte „Zdravé komunity“, ktorý koordinuje n.o. Zdravé komunity a MZ SR , sa toho roku nerealizovala. Zdravotno-výchovné aktivity zamerané na zvýšenie zdravotného povedomia obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád sme vykonávali na základe požiadaviek zo základných škôl pre rómske deti a v rámci „ Stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020“, ktorá bola schválená uznesením vlády č.1/2012 zo dňa 11.januára 2012 zabezpečiť zdravotnú výchovu obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád, zameranú na prevenciu ochorení a podporu zdravého životného štýlu

Pre deti znevýhodnených komunit sme vykonali celkovo 22 prednášok pre 627 detí na témy: Základné hygienické návyky 3 prednášky, Dospievanie 5 prednášok, Riziká pohlavného života 5 prednášok, sex a zdravie 5 prednášok, dentálna hygiena 4 prednášky. Prednášky sme vykonali v škole na Poštárke v Bardejove, Zborove, Snakove a v Gaboltove.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Zámerom Európskeho akčného plánu je poskytnúť krajinám usmernenie v podobe konkrétnych návrhov aktivít a v ich úsilí znižovať negatívne následky spôsobené užívaním alkoholu. Ponecháva však samotným krajinám na zváženie, ktoré z navrhovaných opatrení najlepšie zodpovedajú ich potrebám. V rámci svetového dňa hepatitídy sme pri výjazde vo fy Edymax vyšetřovali jeden z pečňových testov, ktorého zvýšená hladina môže súvisieť aj s nadmernou konzumáciou alkoholu, zmerali sme krvný tlak a poskytli sme zdravotno-výchovné materiály s tematikou zdravotných a spoločenských poškodení v súvislosti s požívaním alkoholu.

K problematike zneužívaniu alkoholu sme vykonali 11 prednášok na základných a stredných školách.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH „NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA“

Výchovno-vzdelávacie úlohy realizujeme priebežne počas celého roka aktivitami na zlepšovanie úrovne zdravotného uvedomenia seniorov.

Vykonali sme prednášky motivujúce obyvateľstvo k väčšiemu záujmu o problematiku zdravého starnutia a edukačné aktivity na precvičovanie pamäti. V prednáškach sme pripomenuli aj dôležitosť pestrosti v strave, ktoré potraviny sú najlepšie pre náš mozog. Zábavnou formou sme plnili rôzne úlohy ako: poprehadzované písmenka, bludisko a pod. Pre verejnosť a seniorov bola prednáška spojená s pracovnými listami, ktoré sme spoločne vyplňovali. Aktivity sme vykonali v RÚVZ Bardejov, v priestoroch Senior centra na Toplianskej ulici pre verejnosť a pre členov Ligy proti reumatizmu, pre členov Klubu dôchodcov pri ČK v Bardejove. Súčasná mladá generácia by mala byť o problematike starnutie tiež informovaná, mala by vedieť, že staroba je súčasťou nášho života, ktorú treba

akceptovať a pripravovať sa na ňu od mladosti. Tieto aktivity a prednášky sme vykonali aj v ZŠ Pod Vinbargom, MŠ Zborov a v ZŠ Fričkovce pre deti a žiakov. So seniormi sme uskutočnili dve turistické vychádzky do prírody na Mihaľov, kde športovými aktivitami sme so seniormi precvičovali obratnosť a postreh. V rámci spolupráce s mestom každoročne sa organizuje športový deň pre seniorov „O pohár primátora mesta“. Seniori súťažia v jednoduchých športových disciplínach. Pri jeho priebehu sme zabezpečovali zdravotný dozor.

V súvislosti s mesiacom úcty k starším sme vykonali prednášky v Seniorcentre na Toplianskej ul. v Bardejove, v penzióne „Antic“ na ulici Pod papierňou v Bardejove a v priestoroch RÚVZ v Bardejove pre seniorov – verejnosť. Na každom stretnutí odzneli prednášky na témy: „Očkovanie seniorov proti chrípke a pneumokokom“, „Prevencia úrazov v seniorskom veku“, „Osteoporóza a jej prevencia výživou a pohybovou aktivitou“, „Príznaky začínajúceho diabetu“. Zároveň sme distribuovali zdravotno-výchovné materiály s týmito tematikami. Všetkým edukovaným /73/ sme zmerali krvný tlak, BMI a 31 seniorom vyšetrili aj hladinu cholesterolu.

9.6.1 ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU-STOMATOHYGIENA

Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí v materských školách prebieha formou hry, využívame vytlačené obrázky rôznych potravín – zdravých a nezdravých jedál, ktoré vplyvajú na kazivosť zúbkov detí. Na objasnenie stavby zuba využívame anatomickú pomôcku zub a pri čistení zubov máme veľký model zubov a zubnej kefky. Deti si názorne na modeli skúšajú čistenie zubov. Zdôrazňovali sme potrebu správnej techniky denného umývania zúbkov, ale aj pravidelných preventívnych prehliadok u zubného lekára. Vykonali sme 28 prednášok pre 683 žiakov MŠ, ZŠ a bol premietnutý zdravotno-výchovný film s témou „Stomatohygiena“. Z toho 3 prednášky o správnej technike umývania boli aj pre študentov strednej školy ekonomickej a SPŠ a 4 prednášky pre rómske deti.

9.7. CINDY PROGRAM SR

Program má za cieľ znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom a to najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a tým aj zlepšiť zdravotný stav obyvateľstva. V súlade s týmto systematicky pravidelne monitorujeme zdravotný stav a vyhľadávame relatívne zdravé osoby v riziku a chorých nepodchytených v kuratíve. Identifikujeme individuálne riziko poskytujeme poradenstvo spojené s nefarmakologickou intervenciou v oblasti zmeny životného štýlu v poradniach zdravia, v špecializovaných nadstavbových poradniach, zameraných na elimináciu jednotlivých rizikových faktorov, počas výjazdových akcií poradní zdravia do obcí, na pracoviská, školy, úrady a pod.

V poradni zdravia sme vyšetrili pomocou prístroja Reflotron spolu 200 klientov /41 mužov, 159 žien/.

Vykonali sme 16 výjazdov poradne zdravia do terénu. Niektoré výjazdy pre verejnosť sa uskutočnili súvislosti s významnými svetovými dňami /Svetový deň zdravia, Svetový deň pohybu, Svetový deň srdca, Svetový deň hepatitídy/. Vyšetrovali sme biochemické parametre, merali sme tlak krvi a množstvo podkožného tuku. 19 Fajčiarom sme vykonali merania obsahu % COHb v krvi pomocou prístroja Smokerlyzer a vykonali sme krátke poradenstvo na odvykanie od fajčenia s poskytnutím zdravotno-výchovného materiálu. U 94 klientov sme vykonali vyšetrenie pomocou spirometra. Klientom /107/, ktorí mali zvýšené biochemické

parametre, sme poskytli poradenstvo na zlepšenie životného štýlu a poskytli sme im vhodný zdravotno -výchovný materiál .

U 63 klientov, ktorým sa zistil zvýšený tlak krvi sme poskytli poradenstvo ako znížiť krvný tlak bez medikamentov.

V **poradni zdravej výživy** sme poskytli poradenstvo 147 klientom / toho bolo 123 žien a 24 mužov/. Z vyplnených jedálničkov sme zhodnotili stravovacie zvyklosti a porovnávali nutričné a energetické hodnoty s odporúčanými výživovými dávkami. V poradni AIDS sme poskytli telefonicky poradenstvo 6 klientom. **Vedíme poradňu pohybovej aktivity**, ktorú navštevujú ženy v produktívnom aj poproduktívnom veku. Cvičenia sa konajú 2 x týždenne uskutočnili sa 168 krát. Vzdelaná matka ďalej vzdeláva celú svoju rodinu a zdravé návyky prenáša do výchovy dieťaťa. **Vedíme Klub matiek - poradňu pre tehotné a dojčiace matky**. Mamičky boli v poradni 21 krát. V rámci poradne oboznamujeme tehotné s priebehom pôrodu, s dojčením, zdravou výživou, prvou pomocou a so starostlivosťou o novorodenca. Mamičky informujeme o problémoch pri dojčení, o prvých vhodných príkrmoch pre dojčatá, o pohybovej aktivite, o stomatohygiene. Zároveň sme besedovali s budúcimi mamičkami o aktuálnych problémoch spojených s odmietaním očkovania, kolektívnej imunity a pod.

V spolupráci s firmou CORD BLOD CENTER a firmou AVENT boli vykonané 2 prednášky pre tehotné o možnosti odberu pupočníkovej krvi pri pôrode a jej využitia v prevencii a liečby niektorých ochorení . Na každom stretnutí cvičíme dychové cvičenia ako prípravu na pôrod.

9.8 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2013-2016

Zvyšujeme celospoločenské povedomie o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických problémov spôsobených škodlivým užívaním drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi. Prostredníctvom prednášok a besied oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych a ilegálnych návykových látok Celkom sme pre študentov vykonali 12 prednášok a besied na tému drogy.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva Bratislava,
hlavné mesto so sídlom v Bratislave**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1. PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

V priebehu sledovaného obdobia roku 2016 sa pokračovalo v plnení úloh v rámci akčného plánu NEHAP IV.

Úlohy sa týkali najmä:

V rámci posudkovej činnosti i štátneho zdravotného dozoru sa priebežne vykonávala kontrola zákona o ochrane nefajčiarov v zariadeniach dozorovaných odborom hygieny životného prostredia a v tomto smere neboli zistené nedostatky, ktoré by si vyžiadali ukládanie nápravných opatrení.

Významná bola problematika podnetov na hluk v životnom prostredí chránených území a budov. V hodnotenom období bolo riešených celkom 79 podnetov na hluk z celkového počtu 197 evidovaných podnetov na odbore HŽP. V roku 2016 bolo na odstránenie objektívne preukázanej nadmernej hlučnosti vydaných 12 pokynov, kde ako zdroje hluku dominovali vzduchotechnické a chladiace zariadenia (6x), technologické komplexy (2x), hudobná produkcia (2x), miestny rozhlas obecného úradu (1x) a fitness prevádzka v bytovom dome (1x). 6 pokynov bol splnených v stanovených termínoch, v 2 prípadoch prebieha výkon rozhodnutia v celkovej sume 1083 € (hluk z hudobnej produkcie v prevádzke Giraffe bar, Rybárska brána Bratislava v sume 1 x 333 € a opakovane v sume 500 €, hluk VZT v Herni go4game, Radlinského ul., Bratislava v sume 250 €), v 1 prípade bol výkon rozhodnutia odložený (VZT v reštaurácii Pulitzer, Bratislava), u ostatných pokynov sú termíny uložených opatrení ešte splatné. Sankčné postihy za neplnenie pokynov z roku 2014 – 2016 (realizované až v roku 2016) predstavovali celkovú sumu 4 199 €. V 3 prípadoch boli vydané rozhodnutia na uloženie pokuty v celkovej sume 900 € za správny delikt porušovania § 27 zák. č. 355/2007 Z.z. (Zlaté piesky, Bratislava – hudobné podujatie – pokuta v sume 150 €, hluk z VZT v reštaurácii Suvlaki na Krížnej ul. v Bratislave v sume 150 € a hluk z električkovej dopravy na Vajnorskej ulici v Bratislave – 600 €).

Ďalšie podnety sa týkali prítomnosti pachových látok v obytnom prostredí zo zariadení spoločného stravovania a zariadení odpadového hospodárstva (ČOV Devínska Nová Ves, ČOV Malacky, kompostáreň Bernolákovo, chov hospodárskych zvierat fyzických osôb), ktoré boli odstupované na riešenie kompetentným orgánom životného prostredia alebo obciam.

Aktuálnym problémom bolo rušivé svetlo z reklamných zariadení. Odbor HŽP sa v tejto súvislosti zaoberal 7 podnetmi obyvateľov na zhoršenie svetelnej pohody bývania (reklamné panely na ul. Rádiová, Františkánske nám., Tržnica Šancová ul., Rázusovo nábrežie, Radničné námestie, Gagarinova ul. parkovisko MV SR), ktoré všetky boli na základe výzvy nášho úradu úspešne doriešené.

Významným ťažiskom práce odboru HŽP bol monitoring pitných vôd a monitoring a ŠZD rekreačných vôd. V rámci monitoringu pitných vôd bolo odobraných a laboratórne analyzovaných 370 vzoriek a v rámci monitoringu spolu so ŠZD sa odobralo 113 vzoriek vôd z prírodných jazier. Ďalej sa počas roka v rámci ŠZD odobralo 449 vzoriek bazénových vôd so sezónnou a celoročnou prevádzkou. O priebežnom plnení týchto úloh boli vypracované osobitné správy (LTS) alebo budú súčasťou výročnej správy za rok 2016.

Významná bola posudková činnosť a štátny zdravotný dozor v ubytovacích zariadeniach, zariadeniach starostlivosti o ľudské telo najmä zameraním na soláriá a pedikúry, v športovo-rekreačných zariadeniach, vrátane mimoriadnych kontrol vykonaných na základe pokynov nadriadeného orgánu na letných kúpaliskách a v soláriách v Bratislavskom kraji.

ŠZD v ubytovacích zariadeniach bol zameraný najmä na vybrané hotelové komplexy a to v súvislosti s predsedníctvom SR v Rade EÚ 2016 a aktivitami Rady v hlavnom meste SR Bratislave. V období apríla – september 2016 sa v rámci ŠZD cielené previerky v počte 28 kontrol. Výsledky všetkých kontrol potvrdili vysoký hygienický štandard a nadštandardné vybavenie ubytovacích častí sledovaných hotelov vrátane ich doplnkových služieb (wellness). Výsledky kontrolnej činnosti v zariadeniach LTS boli uspokojivé a nevyžadovali represívne opatrenia. Výnimkou bol zákaz kúpania na jazere Kuchajda a v detském bazéne na kúpalisku Zbojnička – Rača pre nevyhovujúcu mikrobiologickú kvalitu vody na kúpanie, ktorý bol po vykonaní nápravných opatrení a preukázaní vyhovujúcej kvality vody na kúpanie v oboch prípadoch následne odvolaný. ŠZD v soláriách bol zameraný dodržiavanie hygienických požiadaviek z hľadiska objektivizácie UV žiarenia používaných trubíc opaľovacích prístrojov. Preverilo sa 66 prevádzok, v 16 prípadoch sa zistilo prekročenie limitných hodnôt celkovej účinnej ožiarivosti a tieto nedostatky sa v súčasnosti riešia v správnom konaní.

Veľká pozornosť sa tiež venovala tiež tvorbe zdravých podmienok na bývanie v rámci posudkovej činnosti pri príprave obytných zón a objektov. Ich posudzovanie bolo v zložitých podmienkach výstavby najmä hlavného mesta kvantitatívne, odborne i časovo veľmi náročné. Na tomto úseku činnosti bolo vydaných 1708 záväzných stanovísk k projektovým dokumentáciám stavieb a ich kolaudáciám a ďalej 309 iných odborných stanovísk k činnostiam v pôsobnosti odboru hygieny životného prostredia.

Pracovníci odboru hygieny životného prostredia poskytovali informácie o zdravotných aspektoch jednotlivých faktorov životného prostredia a o aktuálnych témach v rámci environmentálno-zdravotnej poradne na odbore hygieny životného prostredia (ústne, telefonicky, e-mailom) a prostredníctvom viacerých vstupov do masmédií v celkovom počte 178.

1.2. PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV

V roku 2016 nebola gestorom úlohy požadovaná osobitná súčinnosť nášho úradu na plnení uvedenej úlohy.

1.3. ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

V roku 2016 nebola gestorom úlohy požadovaná osobitná súčinnosť nášho úradu na plnení uvedenej úlohy.

1.4. SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTOK VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKOL NA ZDRAVIE DETÍ V ROZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

V roku 2016 nebola gestorom úlohy požadovaná osobitná súčinnosť nášho úradu na plnení uvedenej úlohy.

1.5. ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTOK V PITNÝCH VODÁCH

V roku 2016 nebola gestorom úlohy požadovaná osobitná súčinnosť nášho úradu na plnení uvedenej úlohy.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1. ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPOSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

RÚVZ Bratislava hlavné mesto vedie evidenciu o počte exponovaných zamestnancov, ktorí vykonávajú rizikové práce v zamestnávateľských subjektoch pôsobiacich na území okresov Bratislava I – Bratislava V, Malacky, Pezinok a Senec.

Podľa výstupov programu informačného systému ASTR_2011 bolo v roku 2016 v spádovom území RÚVZ Bratislava hlavné mesto v 3.a 4. kategórii rizikových prác evidovaných celkom 6924 zamestnancov, z toho 2735 žien v 173 zamestnávateľských subjektoch. Z celkového počtu je v 3. kategórii evidovaných 6454 zamestnancov, z toho 2725 žien, v 4. kategórii 470 zamestnancov, z toho 10 žien.

V roku 2016 bolo vydaných 40 rozhodnutí o zaradení prác do kategórie rizikových prác a 13 rozhodnutí o zrušení rizikových prác.

Novozaradené boli práce v 14 spoločnostiach: Lagermax Autotransport Slovakia, spol. s.r.o., Servis motorových vozidiel Rybníčná 40/C, Bratislava, hluk premenný 3, vibrácie prenášané na ruky 4; PROFY, s.r.o., NZZ Klinika PROFY, Na Paši 2, Bratislava, laser, 3; FCC Bratislava, s.r.o. (bývalé Technické služby - A.S.A. s.r.o.) Bazová 6, Bratislava, Letná a zimná údržba na verejných priestranstvách mesta Bratislava, hluk premenný 3,4; Physio-Medical s.r.o., NZZ – SVALZ v odbore fyziatria, balneológia, liečebná rehabilitácia Príkopova 6 Bratislava, laser, 3; Marius Pedersen a.s., triediaca hala a zvoz komunálneho odpadu, Viničianska cesta 5973/25, Pezinok, hluk 3, fyzická záťaž (muži 50-65 r.) 3; OBUK Slovakia s.r.o., Výroba plastových výplní, hliníkových rámov ALU a ornamentových rámkov, Cesta mládeže 18, Malacky, hluk premenný 3, pevný aerosól s prevažne dráždivým účinkom (prach z polymérnych materiálov sklolaminátu) 3; VW SLOVAKIA, a.s., Hala H3-montáž SUV, úsek Hochtakt, pracovné miesto: 16.1-16.14, 17.1-17.4, 17.6, 17.7, 17.10, 17.11, 19.1-19.7, fyzická záťaž-pracovná poloha HK, krku, trupu, 3; IAC Group (Slovakia) s.r.o., APP Lozorno 1006, Výroba interiérových obkladov do automobilov-projekt Daimler, zahýbanie a naťahovanie kože, fyzická záťaž 3; Motor-Car Bratislava, spol. s.r.o., lakovnícka dielňa, Servisné stredisko Tuhovská 5 Bratislava, lakovník junior, senior, expert, lakovník, hluk premenný 3, vibrácie prenášané na ruky 3; ESPRIMI, s.r.o., Výkup, opravy paliet, Nitrianska 3, Senec, hluk premenný 3; GARAY SLOVAKIA, s.r.o., Výrobná hala pre automobilový priemysel Tehelňa 16, Bratislava, hluk premenný 3; CALMAR spol. s.r.o., Sklad a distribúcia potravín, Na pántoch 15, Bratislava, záťaž chladom 3; Laurentis, s.r.o., Partizánska 8, 811 03 Bratislava, kozmetický salón Mierova 103 Bratislava, laser tr. 4, kat.3; Okresný súd Bratislava I, Záhradnícka 10, 812 44 Bratislava, psychická pracovná záťaž 3.

V 26 prípadoch boli rizikové práce aktualizované z dôvodu prehodnotenia miery rizika, zmien v organizačnej štruktúre spoločnosti, organizácie práce a náplne práce, ktoré sa prejavili zmenami v profesiách, pracovnom zaradení, počtoch zamestnancov a kategórie práce ako i z dôvodu vyhlásenia rizikových prác 4. kategórie na obdobie jedného roku, počas ktorého sa nepodarilo znížiť mieru rizika: Doprastav, a.s., Závod Bratislava- stredisko špeciálnych činností Drieňova 31, vibrácie 4, pevné aerosóly s prevažne fibrogénnym účinkom – horninové 4, hluk impulzný 4; LESY SR, š.p., BB, OZ Smolenice, Expedičný sklad Pezinok, hluk premenný 4, vibrácie prenášané na ruky 4, vibrácie prenášané na telo 4; MEDISKIN s.r.o., Dermatovenerologická ambulancia Mýtna 5 Bratislava, laser 4. tr., 3; CRH

(Slovensko) a.s., Cementáreň Rohožník, hluk premenný 3,4, pevné aerosóly s nešpecifickým účinkom 3,4; Slomatec s.r.o., Montážna a skladovacia hala I, Tehelňa 20, Bratislava, hluk premenný 3, 4, fyzická záťaž (výrobné linky, z hľadiska celkovej fyzickej záťaže, lokálnej svalovej záťaže malých svalov predlaktia a ruky a z hľadiska pracovných polôh) 3; Doprastav, a.s., Drieňova 27, Bratislava, Závod Prefa – Armovňa, Nitrianska cesta 5, Senec, hluk premenný 3,4; NOU Klenová 1 Bratislava vyradenie BF – odd. patológie a cytológie, zaradenie BF – Mcb. tbc Endoskopicko-pneumologické odd., kat.3; Wertheim, s.r.o., výroba trezorov, Dolná 134, Modra, hluk premenný 3, vibrácie prenášané na ruky 3, zvaračské pevné aerosóly 3, pevné aerosóly s prevažne fibrogénnym účinkom (ostatné kremičitany) 3, s prevažne nešpecifickým účinkom (cement) 3, preradenie hluku z kat. 4 do 3; Holger Christiansen Production Slovakia, s.r.o., Montážna, Demontážna hala, Plastovňa, Gaštanová alej 7, Bernolákovo, hluk 3, 4; HSF spol. s.r.o., Hala na výrobu plastových a hliníkových okien a dverí, Jesenského 50, Malacky, hluk premenný 3,4; PONGRATZ s.r.o., Výroba komponentov, montáž prívesov, zvarovňa, Dolná 2066, Modra, hluk premenný 3, pevné aerosóly s možným fibrogénnym účinkom –zvaračské 4; SLOVNAFT MONTÁŽE A OPRAVY a.s., Dielňa špeciálnych činností KS PS 330500, hluk premenný 4; VW SLOVAKIA, a.s., Hala H8 – Zvarovňa náprav SUV, hluk premenný 3; TOWER AUTOMOTIVE, a.s. Továrnska 13, Malacky, deštruktér, operátor, zoraďovač, údržbár, vodič VZV, majster lisovne, vedúci lisovne, hluk premenný, 3,4, vibrácie prenášané na ruky 4, pevný aerosól s prevažne nešpecif. účinkom, železo a jeho zliatiny 4; DOKA Slovakia, Debniaca technika s.r.o., Hala č. 3 – kontrola a servis materiálu, Ivanská cesta 28, Bratislava, hluk premenný 3,4; GussBearbeitungsGesellschaft k.s., dielňa opracovania odliatok, Nádražná 34, Ivanka pri Dunaji, hluk premenný 4, pevný aerosól –železo a jeho zliatiny 3; Vrabel & Dziak s.r.o., Dielňa opracovania odliatok a pieskovania GussBearbeitungsGesellschaft k.s., Nádražná 34, Ivanka pri Dunaji, hluk premenný 4, pevný aerosól –železo a jeho zliatiny 3; Biomedicínske centrum SAV, Dúbravská cesta 9/5779 Bratislava, Virologický ústav, vedecký pracovník, doktorand, laborant, zamestnanec zverinca, BF 3. skupiny, kat. 3 (účastník je právny nástupcom Virologického ústavu SAV- zrušené právne účinky rozhodnutia vydaného pre Virologický ústav SAV); RAJO a.s., výroba kyslomliečnych výrobkov, sprejovej šľahačky, smotanky do kávy, trvanlivých mliek a smotany (stará hala), tvarohu, syra a ultrafiltrácie srvátky, ESL mlieka a kyslomliečnych nápojov na Studenej 35 v Bratislave, hluk premenný 3; LOGAN INVESTMENT,a.s. Otryskávanie drťou, Šenkvičná 5 Pezinok, hluk premenný 4; RAJO a.s., výroba kyslomliečnych výrobkov, sprejovej šľahačky, smotanky do kávy, trvanlivých mliek a smotany (stará hala), tvarohu, syra a ultrafiltrácie srvátky, ESL mlieka a kyslomliečnych nápojov na Studenej 35 v Bratislave, fyzická záťaž 3; TEBAU, spol. s r.o., čistenie kovových podláh, Bojnická 18/C Bratislava, hluk premenný z kat. 4 do kat. 3; PERI spol. s r.o., čistiaca kabína, Šamorínska 18/4227 Senec, hluk premenný 4; Premac, spol. s r.o., Výroba cementových výrobkov, Stará Vajnorská 25 Bratislava, hluk premenný 3; Inteva Products Slovakia spol. s r.o., Automobilový priemyselný park Hala A 1006, Lozorno, Výroba strešných okien, hluk premenný 4, ÚV žiarenie 3; VW SLOVAKIA ,a.s. H8 - výroba agregátov, tím 1a,1b, fyzická záťaž-bremená 3.

V roku 2016 bolo vydaných 13 rozhodnutí o zrušení rizikových prác z dôvodu prehodnotenia miery rizika na základe realizácie technických a organizačných opatrení, zrušenia pracoviska, ukončenia výroby a zmeny prevádzkovateľa: Ján Karovič, Výroba liateho betónu, Železničná 4, Lozorno, hluk 3, ukončenie výroby; BEZ TRANSFORMÁTORY,a.s., Deliarení sklotextitu, zámočnícka dielňa, sklad hutného materiálu, Rybníčná 40, Bratislava, hluk premenný 3,4, zrušenie pracovísk Deliarení sklotextitu, Sklad hutného materiálu- delenie a otryskávanie; Zámočnícka dielňa ostáva; Slovenské elektrárne, a.s., Malá vodná elektráreň Mošon Bratislava – Čunovo, hluk ustálený 3

(zmena prevádzkovateľa); Ústav lekárskej kozmetiky a.s., pracovisko Avion Shopping Park, Ivánska cesta 16 Bratislava, laser tr. 4, ukončenie činnosti; ThyssenKrupp Materials Slovakia spol. s r.o., Spracovanie betonárskej ocele, Bojnická 18, Bratislava, hluk 4, zrušenie prevádzky; FYTOPHARMA, a.s., rezáreň, homogenizácia a baliareň, Duklianskych hrdinov 47/651, Malacky, hluk 3, výmena strojnej technológie a nová objektívizácia; Druna, v.d., stolárska dielňa, Galvaniho 16, Bratislava, hluk 3, zrušenie pracoviska; MRAMOR spol. s r.o. Kamenárska dielňa Vlčie Hrdlo 64 Bratislava, hluk 3, zrušenie dielne; Istrochem Explosives a.s., Nobelova 34 Bratislava, výbušninar, výroba a balenie, nitroglykol 3, ukončenie výroby sypkých a poloplastických trhavín; Dopravný podnik Bratislava, a.s., Malá zámočnícka dielňa a servisná hala Depo autobusov, Betliarska 1 Bratislava, hluk 3, zrušenie malej zámočníckej dielne a prehodnotenie rizika na základe aktuálnych výsledkov merania; SENES, spol. s r.o., Práčovňa a chemická čistiareň, tetrachlóretylén/perchlóretylén 3, modernizácia technológie a výsledky aktuálnej objektívizácie; hameln rds a.s., Horná 36, Modra, Zverinec, hluk 3, zrušenie chovu psov; Physio-Medical s.r.o., NZZ Príkopova 6 Bratislava, laser 3, zmena adresy prevádzky a zrušenie laserového pracoviska v danom zariadení.

K návrhom na zaradenie, resp. vyradenie prác do/z 3. a 4. kategórie bolo vydaných 11 rozhodnutí o prerušení konania. V 1 prípade bolo konanie vo veci vyradenia prác z 3. kategórie zastavené z dôvodu neuhradenia správneho poplatku, v 5 prípadoch boli konania zastavené zápisom v spise, nakoľko účastník konania vzal svoj návrh späť.

V roku 2016 sa vykonalo v rámci štátneho zdravotného dozoru 52 previerok na pracoviskách s vyhlásenými rizikovými prácami za účelom kontroly ochrany zdravia zamestnancov a aktualizácie údajov o rizikových prácach. Bolo poskytnutých 63 konzultácií v problematike zabezpečenia zdravotného dohľadu pre zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce.

Registrácia rizikových prác, t.j. prác, pri ktorých je zvýšené riziko vzniku choroby z povolania, profesionálnej otravy, alebo iného poškodenia zdravia v súvislosti s prácou a pracovnými podmienkami sa realizuje v informačnom systéme ASTR_2011.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V roku 2016 bolo vykonaných 17 previerok zameraných na kontrolu dodržiavania opatrení na ochranu zdravia pri práci s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami vyplývajúcich zo zákona NR SR č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a NV SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov na vedecko-výskumných pracoviskách, v priemysle, v lekárňach a predajniach na území Bratislavského kraja. Bolo skontrolované:

- používanie a skladovanie toxických a veľmi toxických látok a zmesí
- používanie a skladovanie látok uvedených v prílohe č. 3 k zák. č. 355/2007 Z.z., na ktorých odborné využívanie je potrebné vykonať skúšku
- používanie a skladovanie vybraných chemických faktorov, ktoré sú zakázané podľa prílohy č. 3 k NV SR č. 355/2006 Z.z.
- klasifikácia látok a zmesí podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS, spôsob oboznámenia sa zamestnancov s kartami bezpečnostných údajov (KBÚ)
- schválenie používania veľmi toxických látok a zmesí orgánom verejného zdravotníctva
- schválenie prevádzkového poriadku orgánom verejného zdravotníctva, vypracovanie posudku o riziku
- evidencia veľmi toxických látok a zmesí

- preukázanie odbornej spôsobilosti zamestnancov na manipuláciu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami
- poskytovanie OOPP zamestnancom a ich používanie
- likvidácia prázdnych obalov a nespotrebovaných zvyškov prípravkov na ochranu rastlín a zaobchádzanie s nebezpečným odpadom
- zabezpečenie zdravotného dohľadu pre zamestnancov.

V štátnom zdravotnom dozore sa použilo 36 kontrolných listov –dotazníkov informovanosti zamestnancov (C), pričom sa zistilo, že zamestnanci sú informovaní o zdravotných rizikách vyplývajúcich z expozície chemickým faktorom pri práci, pravidelne sa zúčastňujú školení, sú vybavení osobnými ochrannými pracovnými prostriedkami, zamestnávateľ zabezpečuje opatrenia na ochranu ich zdravia. Bolo poskytnutých 93 konzultácií, týkajúcich sa povinností pri manipulácii s toxickými látkami a zmesami.

V špecializovaných predajniach záhradkárskeho potrieb, v ktorých sa uskutočňuje predaj chemických prípravkov na ošetrovanie rastlín v originálnych malospotrebiteľských baleniach, nebol zistený predaj toxických látok, resp. vedúca predajne disponuje osvedčením o odbornej spôsobilosti na prácu s toxickými látkami.

Aplikácia požiadaviek na ochranu zdravia zo strany zamestnávateľa bola posudzovaná v prevádzkových poriadkoch predkladaných na schválenie orgánu verejného zdravotníctva. V roku 2016 bolo posúdených a schválených spolu 293 prevádzkových poriadkov (141 pre pracoviská s nebezpečnými chemickými faktormi a 152 pre práce spojené s odstraňovaním materiálov s obsahom azbestu), pričom viaceré konania boli prerušené z dôvodu nedostatočnej odbornej úrovne predložených materiálov (žiadatelia boli vyzvaní doplniť klasifikáciu látok a zmesí podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS, identifikáciu nebezpečenstiev a hodnotenie zdravotných rizík z expozície zamestnancov toxickým a veľmi toxickým látkam a zmesiam, uviesť spôsob oboznámenia sa zamestnancov s KBÚ) a nepreukázania odbornej spôsobilosti pracovníka priamo riadiaceho prácu s toxickými látkami, v 6 prípadoch bolo konanie zastavené, v 10 prípadoch vzal účastník konania svoje podanie späť a konanie bolo zastavené zápisom v spise.

V 1 prípade bola uložená pokuta spoločnosti MEDICAL GLASS, a.s., Agátova 22, 844 03 Bratislava vo výške 2000,- € za správny delikt podľa § 57 ods. 29 písm. e) zák.č.355/2007 Z.z. - nezabezpečenie technických, organizačných a iných opatrení na ochranu zamestnancov pri práci s chemickými faktormi (vrátane toxických) podľa § 39 zák. 355/2007 Z.z. (neaktualizovanie PP, nezabezpečenie KBÚ v štátnom jazyku, nepreukázanie informovania zamestnancov o údajoch získaných z posúdenia rizík).

V roku 2016 bolo vydaných 7 rozhodnutí k návrhom na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami vo vedecko-výskumných spoločnostiach pre: Ústav molekulárnej fyziológie a genetiky SAV, Pavilón lekárskeho vied, Dúbravská cesta 9/6322 Bratislava: 2-merkaptetanol, cisplatina, vinkristin, tunikamycin, azid sodný, uranylacetát, oxid osmičelý, etídium bromid, lektín RCA, tetrodotoxin, hygromycin, blasticidín; HighChem s.r.o., Meracia miestnosť autentických štandardov, endogénnych a sekundárnych metabolitov a environmentálnych kontaminantov, Leškova 11 Bratislava: 1,3-Diaminopropane, Mandelonitrile, N,N-Dimethyl-p-phenylenediamine dihydrochloride, N,N-Dimethyl-p-phenylenediamine, N,N-Dimethyl-p-phenylenediamine oxalate, Atropine sulfate monohydrate; Biomedicínske centrum SAV, Dúbravská cesta 9, Bratislava: cytochalazín D, B, 2-merkaptetanol, 4 α -Forbol, 7-Amino aktinomycín, AflatoxínB1, Antimycín, Arzenitan sodný, Azid sodný, Blastidín S hydrochlorid, Brómkyán, Cisplatín, Cycloheximid, Daktinomycín, Demekolcín (kolcimid), Dieldrín, Dietyléter-fluorid britý komplex, Digoxín, Dichróman draselný, Dimetyl sulfát, Uranyl acetát dihydrát, Epinefrín, epinefrín hydrogen tartarát, Etídium bromid, Faloidín, Faloidín –fluoresceín izotiokyanát, Faloidín-tetrametylrodamin, B izotiokyanát, Fluorid boritý, Hydrazín hydrát, Hydrazín, Hygromycín –

B, Skopolamín hydrochlorid, Skopolamín, Chlorid kademnatý, Chlorid ortuťnatý, Indometacín, Kolchicín, Kyanid draselný, Kyanid sodný, Kys. fluorovodíková, Aminopterin, L-(-)-Noradrenalin, Melfalán, Mitomycín, Monenzín, Myxothiazol, p-Chlór-merkurybenzoan sodný, Nátrium-N-dodekanoyl-sarkozinát, N-Etylmaleimid, Norepinefrín, Ortuť, Oxid arzenitý, Oxid osmičelý, Pyridín-4-ylamín, Seleničitan sodný, Tiomersál, Toxín cholery, Trihydrido(kyano)boritan sodný, Tunikamycín, Valinomycín, Vinkristín sulfát, Wortmannin; AXON Neuroscience R&D Services SE, vedecko-výskumné priestory a zdravotnicke zariadenie ambulantného typu – SVALZ v odbore klinická biochémia, Dúbravská cesta 9 Bratislava: aminopterin, azid sodný, brómkyán, 2-cyklohexén-1-ón, dichróman didraselný, etylchlórformiát, hygromycín B, kolcemid, kolchicín, 2-merkaptóetanol, oxid osmičelý, seleničitan sodný, skopolamín hydrochlorid, tetraisopropylpyrophosphoramid, tiomersal, uranylacetát; Axxence Slovakia s.r.o., Výroba aromatických látok v hale 2 a 3, Agátová 27 Bratislava: dichróman draselný, furfuryl alkohol; Ústav pre výskum srdca SAV na Dúbravskej ceste 9 v Bratislave: 2-merkaptóetanol, wortmannin, azid sodný, uranylacetát, osmium tetroxid; PROSALUTE s.r.o., lekáreň SALVATOR Dukelská 29 Modra, dichróman draselný. Konanie bolo v 1 prípade prerušené na návrh účastníka konania.

Používanie a skladovanie vybraných chemických faktorov, ktoré sú zakázané podľa prílohy č. 3 k NV SR č. 355/2006 Z.z. nebolo zistené. V Bratislavskom kraji nebola v roku 2016 riešená žiadna mimoriadna situácia ani havária.

Komisia na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami, zriadená na RÚVZ Bratislava zaevidovala 69 žiadostí o vydanie osvedčenia odbornej spôsobilosti. V 31 prípadoch boli žiadatelia vyzvaní na doplnenie podania o požadované náležitosti (doklad o dĺžke odbornej praxe, doklad o dosiahnutom vzdelaní, zoznam látok, doklad o absolvovaní odbornej prípravy). V 3 prípadoch zoznam neobsahoval toxické látky. Skúšky sa v roku 2016 uskutočnili 4x, v 2 prípadoch žiadateľ pri skúške nevyhovel. Dôvodom skúšania bola nedostatočná dĺžka praxe (6 prípadov) a látky uvedené v príl. č. 3 k zák.355/2007 Z.z.

RÚVZ v sídle kraja	Počet vydaných osvedčení o odbornej spôsobilosti na prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami			Počet odobraných osvedčení
	Na základe skúšky pred komisiou	Na základe dĺžky odbornej praxe (bez skúšky)	Spolu	Spolu
RÚVZ Bratislava	13	60	73	0

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V roku 2016 boli v Bratislavskom kraji schválené činnosti spojené so spracovaním, manipuláciou, skladovaním, chemických karcinogénov a mutagénov 1A,1B v 12 spoločnostiach: HighChem s.r.o., Meracia miestnosť autentických štandardov, endogénnych a sekundárnych metabolitov a environmentálnych kontaminantov, Leškova 11 Bratislava; Ústav molekulárnej fyziológie a genetiky SAV, Pavilón lekárskeho vied, Dúbravská cesta 9/6322 Bratislava; Alpha medical, s.r.o., Laboratórne centrum SVALZ v odboroch klinická biochémia, mikrobiológia, hematológia, imunológia, alergológia, lekárska genetika, patologická anatómia, Polianky 7, Bratislava; VOLKSWAGEN SLOVAKIA,a.s., 113 Laboratórium kvality, J. Jonáša 1, Bratislava; Biomedicínske centrum SAV, Dúbravská cesta 9, Bratislava; AXON Neuroscience R&D Services SE, vedecko-výskumné priestory

a zdravotnícke zariadenie ambulantného typu – SVALZ v odbore klinická biochémia, Dúbravská cesta 9 Bratislava; Axxence Slovakia s.r.o., Výroba aromatických látok v hale 2 a 3, Agátová 27 Bratislava; Alpha medical patológia, s.r.o. Laboratórium SVALZ v odbore patologická anatómia na Poliankach 7 v Bratislave; Ústav pre výskum srdca SAV na Dúbravskej ceste 9 v Bratislave; Duslo, a.s. Závodný hasičský útvar, Nobelova 34 Bratislava; PROSALUTE s.r.o., lekáreň SALVATOR Dukelská 29 Modra; BRENNTAG SLOVAKIA s.r.o., Glejovka 15, Pezinok. Konanie bolo v 1 prípade prerušené na návrh účastníka konania.

Schválené činnosti spojené so spracovaním, manipuláciou, skladovaním
chemických karcinogénov a mutagénov 1A,1B v roku 2016

Organizácia	Chemický karcinogén, mutagén, proces s rizikom chem. karcinogenity (vrátane azbestu)	Klasifikácia/ kateg.* Nariadenie ES č. 1272/2008 NV SR č. 356/2006 Z.z. , zák. č. 67/2010 Z.z.	Počet exponov (vrátane azbestu a RP) celkom/ ženy	Výsl. merania/ množstvo spotrebovaných látok/rok **
HighChem s.r.o., Leškova 11 BA	2-Acetamidofluorene	1A	3/3	1 g
	8- methoxypsoralen	1A muta 1A		1 g
	beta-Estradiol	1A		1 g
	Hydroxyurea	muta 1B		1 g
Duslo a.s., Šaľa, Nobelova 34, BA	Formaldehyd	1B	8/7	18 l
AXON Neuroscience R&D Services SE, Dúbravská cesta 9 BA	aminopterín	1B	9/7	0,001 g
	congo red			5,0 g
	dichróman didraselný			
	dimetylformamid			0,3 l
	evans blue			
	CHAPS			6,0 g
	chlorid kobaltnatý			2,5 g
	imidazol			10,0 g
	kolchicin			0,5 g
	kys. boritá			50,0 g
	3-metylchlantrén			0,2 g
	rotiphorese gel 30			5,0 l
	Axxence Slovakia s.r.o., Výroba aromatických látok v hale 2 a 3, Agátová 27 BA;			dichróman draselný
kys. chromsírová		0,5 l		
Biomedicínske centrum SAV, Dúbravská cesta 9, BA (Virologický ústav , Ústav exp. onkológie, Ústav exp. endokrinológie, Ústav klinického a translačného výskumu)	arzenitan sodný	1A	150/128	
	benzén			
	benzidín dihydrochlorid			
	benzidín			
	hydrogenarzeničnansodný			
	chlorid nikelnatý			
	oxid arzenitý			
	síran nikelnatý heptahydrát			
	tamoxifén citrát	1B		
	1,2-dibróm-3chlórpropán			
	1-metyl-3-nitro-1- nitrozoquanidín			
	3,3' TNBT			
	3,3' DAB			
	3-metylcholantrén			
	deoxycytidín			
	5,9-dimetyldibenzo[c,g] karbazol			

Organizácia	Chemický karcinogén, mutagén, proces s rizikom chem. karcinogenity (vrátane azbestu)	Klasifikácia/ kateg.* Nariadenie ES č. 1272/2008 NV SR č. 356/2006 Z.z. , zák. č. 67/2010 Z.z.	Počet exponov (vrátane azbestu a RP) celkom/ ženy	Výsl. merania/ množstvo spotrebovaných látok/rok **
Biomedicínske centrum SAV, Dúbravská cesta 9, BA (Virologický ústav , Ústav exp. onkológie, Ústav exp. endokrinológie, Ústav klinického a translačného výskumu)	7,12 dimetylbenz[a] antracén	1B	150/128	
	7H-dibenzo[c,g] karbazol			
	7-metyldibenzo[c,g] karbazol			
	7-nitroindazol			
	9-etylkarbazol-3-ylamén			100 tbl.
	aflatoxín B1			
	acrylamid			320 g
	benz[a]antracén			50 µg
	benzo(a)pyrén			
	benzo[r,s,t]pentaľen			
	bouinov roztok			
	broxuridín			6 g
	cisplatín			50 mg
	cycloheximid			200 µg
	cyclosporin A			
	cyklofosfamid hydrát			
	dichróman draselný			
	dimetyl sulfát			
	doxorubicín hydrochlorid			50 mg
	formaldehyd 36,5-38%			2 856 ml
	formalin roztok 10%			5 g
	formamid			280 ml
	fuchsín báľický			100 g
	ganciclovir			
	HIS –select cobalt affinity gel			150 ml
	hydrazín hydrát			
	hydrazín			
	hydroxymočovina			
	chlóramfenikol			205 mg
	chlorid kademnatý			90 µg
	chlorid kobaltnatý			
	hexahydrát			
	chróman draselný			
imidazol	101 g			
kanamycín	0,5 mg			
kanamycín sulfát	2,27 g			
kobalt nitrát hexahydrát				
kolchicín				
kyselina boritá	470 g			
kyselina chromsírová				

Organizácia	Chemický karcinogén, mutagén, proces s rizikom chem. karcinogenity (vrátane azbestu)	Klasifikácia/ kateg.* Nariadenie ES č. 1272/2008 NV SR č. 356/2006 Z.z., zák. č. 67/2010 Z.z.	Počet exponov (vrátane azbestu a RP) celkom/ ženy	Výsl. merania/ množstvo spotrebovaných látok/rok **
Biomedicínske centrum SAV, Dúbravská cesta 9, BA (Virologický ústav, Ústav exp. onkológie, Ústav exp. endokrinológie, Ústav klinického a translačného výskumu)	melfalán	1B	150/128	
	metotrexát			
	metyl metánsulfonát			
	N,N-dimetylformamid			
	ortuť			
	ribavirín			50µg
	síran kobaltnatý			
	heptahydrát			
	tamoxifén			
	trypanová modrá			
	evans modrá;			
Ústav molekulárnej fyziológie a genetiky SAV, Pavilón lekárskeho ústavu, Dúbravská cesta 9/6322 BA	Akrylamid	1B muta 1B	16/4	500 g
	Cisplatina	1B		5 ml
	Azacytidín			5 ml
	Propylénoxid			120 ml
	Formaldehyd			5 ml
Ústav pre výskum srdca SAV, Dúbravská cesta 9 BA	Akrylamid	1B	11/7	150 g
	Formaldehyd			100 ml
	Trypan blue			2 ml
	Wy-1463			10 mg
	Streptozotocín			1,2 g
	Dusičnan kobaltnatý			0,2 g
	Propylén oxid			500 ml
	Doxorubicín			2 ml
Alpha medical patológia, s.r.o., Polianky 7 BA	Formaldehyd	1B	20/20	1080 l
Alpha medical, s.r.o. Polianky 7, BA	Formaldehyd	1B	20/20	1080 l
VOLKSWAGEN SLOVAKIA,a.s.	petroléter	1B	18/5	1200 ml
BRENNTAG SLOVAKIA s.r.o., Glejovka 15, Pezinok	Formaldehyd	1B	16/0	15,6t
PROSALUTE s.r.o. Dukelská 29, Modra	Benzén	1A	3/3	do 100 ml
	Dichróman draselný	1B		
	Fenolftaleín	1B		
	Formaldehyd	1B		

** Spotreba látok v Biomedicínskom centre SAV závisí od riešenia konkrétneho projektu v danom roku. Nie sú uvedené spotreby látok, ktoré sa v roku 2016 nepoužívali.

V 1 prípade bolo zastavené konanie vo veci vymedzenia kontrolovaného pásma CM European Power Slovakia, s.r.o., Tepláreň Vlčie hrdlo 1, Bratislava. V spoločnosti TPA Spoločnosť pre zabezpečenie kvality a inovácie s.r.o. bol pri pracovných činnostiach

v laboratóriu na ul. Svornosti 69 v Bratislave nahradený trichlóretylén, karcinogén 1B za menej nebezpečný perchlóretylén.

V roku 2016 sa v Bratislavskom kraji evidovalo celkom 705 zamestnancov, z toho 548 žien, ktorí vykonávajú rizikové práce 3. kategórie s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom. Rizikové práce s rizikovým faktorom karcinogénne a mutagénne faktory neboli v roku 2016 vyhlásené, aktualizované ani zrušené.

Používanie látok, ktoré poškodzujú reprodukciu bolo zaznamenané v malých množstvách (napr. tetraboritan dvojsodný dekahydrát 50g/rok, AQUASECO s.r.o., laboratórium vôd, Ivanka pri Dunaji; oxid vanadičný pri výrobe elektrickej energie z odpadového tepla v Holcim (Slovensko), a.s.; hydroxyurea, dioetylphalate a nitrobenzene á 1g/rok v HighChem s.r.o., Leškova 11 Bratislava; dusičnan olovnatý, citrát olovnatý 150g/rok v Ústave pre výskum srdca SAV, Dúbravská cesta 9 Bratislava; chlorid nikelnatý v Biomedicínskom centre SAV, Dúbravská cesta 9, Bratislava; bis (2-etylhexylyl)ftalát, Buchler Epo-Heat Reis, toluén v laboratóriu kvality 113 VOLKSWAGEN SLOVAKIA, a.s.), práce boli zaradené do 2. kat. Ochrana žien pri práci s uvedenými látkami je zohľadnená v prevádzkových poriadkoch a posudkoch o riziku.

Rozhodnutím bol schválený v 23 prípadoch prevádzkový poriadok pre práce s expozíciou chemickým, karcinogénnym a mutagénnym faktorom na vedecko-výskumných pracoviskách, v automobilovom a chemickom priemysle, v laboratóriách, na ČS PHM a v 152 prípadoch pre práce súvisiace s odstraňovaním stavebných materiálov s obsahom azbestu.

V sledovanom období bolo vykonaných 32 previerok zameraných na plnenie povinností zamestnávateľov vyplývajúcich z NV SR č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacim s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov. Posudzovali sa pracoviská s výskytom týchto faktorov najmä v odvetví zdravotníctva, priemyslu a vedecko-výskumné pracoviská. Opatrenia na odstránenie hygienických nedostatkov pri manipulácii s karcinogénnymi látkami neboli uložené. V štátnom zdravotnom dozore sa použilo 17 kontrolných listov (K) - dotazníkov informovanosti zamestnancov a 11 kontrolných listov (A). Vyhodnotením dotazníkov sa zistilo, že zamestnanci sa dobre orientujú v problematike ochrany zdravia pri práci s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi, pravidelne sa zúčastňujú školení, zamestnávatelia poskytujú zamestnancom osobné ochranné pracovné prostriedky a na pracoviskách sa vykonávajú preventívne opatrenia na ochranu zdravia zamestnancov. Bolo poskytnutých 36 konzultácií v problematike manipulácie a skladovania chemických karcinogénov a mutagénov, najmä pri vypracovaní prevádzkových poriadkov, posudkov o riziku, klasifikácii karcinogénov a mutagénov.

Cielene sa vykonával dozor pri búraní a demoláciách stavieb obsahujúcich azbestocementový materiál a pri rekonštrukciách a opravách objektov, pri ktorých bol použitý stavebný materiál s obsahom azbestu. Odstraňovanie materiálov s obsahom azbestu (6x priečky a káblové lávky elektrostanice v jednotlivých množstvách od 2,5t.- 75 t.; 19 x štítové steny bytových domov (BD), unimobuniiek 2,6t.-5,0t.; 1x oplatenie pri rodinnom dome (RD) 0,5 t.; 124x strešné krytiny: BD, RD, chatky, prístrešky, sklady, farský dom, obecný dom, dielne, haly, sýpka, odchovňa, teľatník, administratívno-sociálna budova, výrobná hala, ošipáreň, pôrodnica 1-180 t.; 138 x kanalizačné stúpačky a odvetrávacie potrubia BD, škôlka, objekt OÚ 0,3t.- 15 t.; 12x stropné podhl'ady BD, VU 0,4-15,0t.; 5x priečky admin. budova, TS, kostol - 20 t.; 1x obloženie schodiska, balkónov, izolačné dosky pod svetidlami 7,5t.; 2x vonkajší komín 0,5 t.; 2x materiál zo zhoreniska 5 t.; 5x nelegálna skládka 4t.; 1x vnútro montážnej jamy v objekte garáže 2 t.; 1x podhl'ady vodojemu a čerpacej stanice, 16t.; 2x voľne uložené šablóny pri RD 0,4t.; 3 x AZC potrubia zo stavby D1, závlahové potrubie 40 t.; 1x hmota z vnútra acetylénových fliaš 2,3t.) bolo v roku 2016 realizované na základe kladného rozhodnutia RUVZ Bratislava na 328 stavbách v Bratislavskom kraji za použitia

zapuzdrovacích a viažucích prípravkov spoločnosťami A.A.SERVICE, s.r.o., Bratislava; ARGUSS, s.r.o., Bratislava; ASTANA, s.r.o., Poprad; ASCORP, s.r.o., Bratislava; AZ-Group spol. s.r.o., Poprad; BAUGROUP TZB, s.r.o., Bratislava; BBC consulting, s.r.o., Nitra; BISMONT, s.r.o., Vranov nad Topľou; BYTOVÉ DOMY s.r.o., Dolné Hámre; Concret, s.r.o., Boleráz; DILMUN SYSTEM, s.r.o., Bratislava; Dušan Jančo, Trenčín; Dušan Miezga – MOVAK, Vrbové; E-RAN TZB s.r.o., Bratislava; FILLA, spol. s.r.o., Bratislava; FRIVAN, s.r.o., Sabinov; GAMA MONT s.r.o., Nitra; Imrich Kelley, Hamuliakovo; Imrich Vanko - VAREMONT, Horné Saliby; KROVMONT s.r.o., Dolný Kubín; KUMAN s.r.o., Bratislava; M-GAS s.r.o., Trenčianska Turná; Michal Choma-BUILD & PLAST, Snina; Milan Marčan COBRA, Nitra; Miroslav Mlích – M-SERVIS, Kysucké Nové Mesto; MODACO, s.r.o., Bratislava; MRÁŽ, s.r.o., Duplín, Stropkov; OK- plus, s.r.o., Bratislava; ORAVEX Slovakia s.r.o., Dežerice; OPERATON s.r.o., Stupava; Oto Banyák, Bratislava; PALKOVIČ-SK, s.r.o. Senica; Pavol Černek - STAVEBNO MONTÁŽNE PRÁCE, Martin; Peter Pilip BYTSERVIS, Svidník; P + K s.r.o., Bratislava; PROSERVIS Strážske, s.r.o.; Regena ES s.r.o., Strážske; ReTrash, s.r.o., Kremnica; SD Gelnica, s.r.o.; STABIL spol. s.r.o., Trnava; TERMOTECHNA, a.s., Bratislava; TOMAR best s.r.o., Spišská Teplica; VOKUPE, spol. s.r.o., Bratislava; VÝŠKOP, s.r.o., Kvetoslavov; Zilizi s.r.o., Tešedíkovo; Zuzana Ostrožanská, Sládkovičovo, ktoré disponujú oprávnením ÚVZ SR na odstraňovanie materiálov s obsahom azbestu. V 8 prípadoch bolo konanie prerušené, v 1 prípade zastavené. Štátny zdravotný dozor bol vykonaný pri odstraňovaní AZC materiálu 32 x , z toho v 18 prípadoch u účastníkov konania, ktorí oznámili začatie výkonu prác, resp. ktorí neboli v uplynulom roku kontrolovaní (3x FILLA, spol. s.r.o., Bratislava; 2x FRIVAN, s.r.o., Sabinov; Imrich Vankó - VAREMONT, Horné Saliby; MODACO, s.r.o., Bratislava; Pavol Černek - STAVEBNO MONTÁŽNE PRÁCE, Martin; PROSERVIS Strážske, s.r.o.; 2x DILMUN SYSTEM, s.r.o., Bratislava; 2x Dušan Miezga – MOVAK, Vrbové; GAMA MONT s.r.o., Nitra; Peter Pilip BYTSERVIS, Svidník; 2x TOMAR best s.r.o., Spišská Teplica; Concret, s.r.o., Boleráz) a pri prešetrovaní 10 (aj opakovaných) podnetov na odstraňovanie materiálov s obsahom azbestu. Za zistené správne delikty, týkajúce sa odstraňovania AZC materiálu boli v roku 2016 uložené 2 pokuty účastníkom konania: Dušan Miezga – MOVAK Družstevná 553/3, 922 03 Vrbové, IČO: 36 989 819- porušenie povinností vyplývajúcich z § 41 ods. 16 a ods. 17 zák. č. 355/2007 pri odstraňovaní materiálov s obsahom azbestu v bytovom dome na ul. Ľ. Fullu 1641/2,4,6 v Malackách vo výške 2000,- € a LUKYSTAV, s.r.o., Váhovská cesta 517, 925 63 Dolná Streda, IČO: 45 601 992 - odstránenie AZC potrubia v byte na 5. poschodí BD na Šášovskej 14 v Bratislave bez predloženia návrhu pred začiatkom prác podľa § 41 ods. 13 zák. č. 355/2007 Z.z. vo výške 2000,- €. Pri kontrolách zameraných na plnenie povinností zamestnávateľa, ktoré vyplývajú z NV SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci sa použilo 11 kontrolných listov (A) – dotazníkov informovanosti zamestnancov. Kontrolné listy preukázali dostatočnú informovanosť zamestnancov vo veci ochrany zdravia pri práci s azbestom. Kontrolné merania prachu s obsahom azbestu v pracovnom prostredí (podľa NV SR č. 253/2006 Z.z.) a po realizácii demontážnych prác (v súlade s vyhl. MZ SR č. 259/2008 Z.z.) boli uložené viacerým spoločnostiam, najmä pri odstraňovaní AZC kanalizačných potrubí z obytných domov. Podľa predložených protokolov z merania v životnom prostredí po vyčistení priestorov po odstránení materiálov s obsahom azbestu, počet azbestových vlákien bol prevažne $<100 \text{ vl.m}^{-3}$ - 260 vl.m^{-3} (1 chryzotil); v pracovnom prostredí $<926 \text{ vl.m}^{-3}$.

V roku 2016 odbor riešil akceptovanie protokolu VINCOTTE INTERNATIONAL HUNGARY Kft. o meraní prašnosti v priestore kontrolovaného pásma po realizácii demontážnych prác spoločnosťou KROVMONT s.r.o., nakoľko odber vzoriek vykonal konateľ spoločnosti KROVMONT s.r.o., ktorý následne predložil osvedčenie vydané

spoločnosťou VINCOTTE INTERNATIONAL HUNGARY Kft. na odber vzoriek na účely kvalitatívneho a kvantitatívneho zisťovania faktorov životného a pracovného prostredia. ÚVZ SR na základe údajov z informačného systému vnútorného trhu IMI System (International Market Information System) príslušných maďarských inštitúcií zaslal RÚVZ Bratislava vyjadrenie, podľa ktorého p. Marián Chmelár nie je podľa § 16 ods. 38 zák. č. 355/2007 Z.z. odborne spôsobilý na meranie počtu azbestových vlákien v ovzduší. Taktiež bolo riešené akceptovanie protokolu akreditovaného laboratória WESSLING GmbH, Bochum z priestorov škôlky na Pekníkovej ul. v Bratislave, nakoľko citlivosť analýzy bola 1854 vl.m-3, čo je vyššia hodnota ako limit (1000 vl.m⁻³) podľa prílohy č. 4 k vyhl. MZ SR č. 259/2008 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na vnútorné prostredie budov a o minimálnych požiadavkách na byty nižšieho štandardu a na ubytovacie zariadenia - tab. č. 6 Limitné hodnoty chemických látok a tuhých častíc vo vnútornom ovzduší budov a podnet zákazníka spoločnosti DILMUN SYSTEM, s.r.o., na odber vzoriek pracovníkom spoločnosti DILMUN SYSTEM, s.r.o. Spoločnosť DILMUN SYSTEM, s.r.o. predložila certifikáty zo školenia, vykonaného spoločnosťou WESSLING GmbH, Bochum, na základe ktorého môžu vyškolení zamestnanci DILMUN SYSTEM, s.r.o. vykonávať odbery vzoriek vzduchu pre laboratórium Wessling. ÚVZ SR dňa 11.11.2016 požiadal prostredníctvom IMI System príslušné nemecké inštitúcie o vyjadrenie.

V roku 2016 odbor riešil 10 podnetov, z toho niektoré boli podávané opakovane a viacerými osobami v tej istej veci, na neodborné a neoprávnené odstraňovanie materiálov s obsahom azbestu (aj vopred predpokladané). Podnety vyplývali najmä z negatívneho postoja niektorých vlastníkov bytov k odstraňovaniu materiálov s obsahom azbestu v bytových domoch. Na základe vykonaného ŠZD bolo 8 podnetov uzavretých ako neopodstatnené. Podnet, týkajúci sa búracích prác a odstraňovania azbestu v areáli vyhoreného objektu bývalej policajnej stanice na Janotovej 15 v Bratislave- Dlhé Diely bol uzavretý ako opodstatnený. MČ Bratislava - Karlova Ves bola vyzvaná na zastavenie búracích prác a po analýze odobratej vzorky v NRC RÚVZ Nitra na zabezpečenie likvidácie zhoreniska spoločnosťou, ktorá disponuje oprávnením ÚVZ SR na odstraňovanie materiálov s obsahom azbestu. Podnet, týkajúci sa odberu ovzdušia na prítomnosť azbestových vlákien pracovníkom spoločnosti DILMUN SYSTEM, s.r.o. je v riešení.

2.2. INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

Realizácia intervenčných aktivít zameraných na ochranu a podporu zdravia zamestnancov vo vybranej organizácii

Realizáciu intervenčných aktivít zameraných na ochranu a podporu zdravia zamestnancov v Orchestri SND na Pribinovej 17 v Bratislave sa z technických dôvodov nepodarilo uskutočniť. Následne bola vybraná spoločnosť FINAL – CD Bratislava, spol. s.r.o., Škultétyho 437/18, 958 01 Partizánske, IČO: 45 960 470, prevádzka Predajno-servisné centrum motorových vozidiel, Ivánska cesta 30, Bratislava. Spoločnosť disponuje kladným rozhodnutím tunajšieho úradu č. PPL/16813/2012 zo dňa 07.11.2012 na uvedenie priestorov predajno – servisného centra motorových vozidiel na Ivanskej ceste č. 30 v Bratislave do prevádzky, na schválenie prevádzkových poriadkov pre činnosti súvisiace s expozíciou hluku a chemickým faktorom a na nakladanie s NO na pracovisku. V prevádzke pracuje celkovo 33 zamestnancov, z toho 8 žien, predmetom činnosti sú mechanické opravy a diagnostika motorových vozidiel, pneuservisné, klampiarske, lakovnícke práce, predaj náhradných dielov a prevádzkových náplní, predaj motorových vozidiel a súvisiace administratívne práce. Objektivizáciu faktorov práce a pracovného prostredia vykonal v roku 2012 RÚVZ Prievidza

so sídlom v Bojniciach, NRC pre problematiku uhoľných baní, Nemocničná 8, 972 01 Bojnice. Z posúdenia rizika vyplynulo, že práce v lakovni a servisnej dielni sú zaradené do druhej kategórie s faktorom chemické faktory a práce v klampiarskej dielni sú zaradené do druhej kategórie s faktorom hluk. Pracovnú zdravotnú službu zabezpečuje na základe zmluvy BOZPO, s.r.o., Ciglianska cesta 3 C, 971 01 Prievidza, IČO: 36 332 151.

Intervenčné aktivity sa ani v tejto spoločnosti nepodarilo zrealizovať, spoločnosť prestala s RUVZ Bratislava vo veci intervenčných aktivít komunikovať a spolupracovať.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Na základe Dohody o spolupráci a koordinácii činností medzi ÚVZ SR a NIP v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, usmernenia ÚVZ SR vo veci výkonu spoločných koordinovaných kontrol s orgánmi inšpekcie práce v roku 2016 boli v Bratislavskom kraji vykonané 4 spoločné previerky RÚVZ Bratislava a IP Bratislava v nasledovných právnych subjektoch: S and R, s.r.o., Bratislavská 87, 900 46 Most pri Bratislave, IČO: 35 742 305, prevádzka Pekáreň Starý otec, Závodná 78/C, 821 06 Bratislava; Stupavar, spol. s r.o., Cementárenská 15, 900 31 Stupava, IČO: 46 673 059, prevádzka Pivovar Stupavar, Cementárenská 1414/15, Stupava; VÍNO MATYŠÁK s.r.o., Holubyho 85, 902 01 Pezinok, IČO: 35 836 113, prevádzka Víno Matyšák s.r.o., Glejovka 1361/10, Pezinok; TINA spol. s r.o., Mlynská 9, 903 01 Senec, IČO: 17 642 779, prevádzka Baliareň a pražiareň potravín Reca. Za účelom zabezpečenia plnenia úlohy RÚVZ Bratislava zvolal dňa 01.06.2016 koordinačnú poradu so zástupcami IP v Bratislave. RÚVZ Bratislava vykonal štátny zdravotný dozor podľa metodiky na výkon ŠZD so zameraním na kontrolu dodržiavania právnych a ostatných predpisov a monitoring možných rizík na pracoviskách a na plnenie povinností zamestnávateľov, ktorých zamestnanci vykonávajú práce zaradené do 1. a 2. kategórie. IP Bratislava vykonal previerky so zameraním na kontrolu BOZP.

Spoločné previerky orgánov verejného zdravotníctva a orgánov inšpekcie práce				
vo vybraných organizáciách				
Organizácia	Prevádzka	Plnenie povinností zdravotného dohľadu	Rozhodnutia RÚVZ BA/ Opatrenia RÚVZ BA na odstránenie nedostatkov	Nedostatky zistené IP BA
S and R, s.r.o., Bratislavská 87 900 46 Most pri Bratislave IČO: 35 742 305 Počet zamestnancov: 14/9	Pekáreň Starý otec Závodná 78/C 821 06 Bratislava	Práce s expozíciou chemickým faktorom (rastlinný pevný aerosól), fyzickej záťaži, záťaži teplom, 2. kat. Michal Jobbágy – SaWo consulting Záhradnícka 231/15, 927 01 Šaľa, ABT OPPL/9994/2014 Nedostatky pri plnení zdravot. dohľadu neboli zistené.	Opatrenie uložené v zázname zo ŠZD: Predložiť protokol z objektívneho merania chemických faktorov (rastlinný pevný aerosól) v pracovnom prostredí pekárne	1 nedostatok v oblasti BOZP
Stupavar, spol. s r.o., Cementárska 15 900 31 Stupava IČO: 46 673 059 Počet zamestnancov: 5/1	Pivovar Stupavar Cementárska 1414/15 Stupava	Práce s expozíciou hluku, 2. kat. Humania spol. s r.o., Strečnianska 13, 851 05 Bratislava OPPL-7465/2009-Oj Nedostatky pri plnení zdravot. dohľadu neboli zistené	Opatrenie uložené v zázname zo ŠZD: Predložiť protokol z objektívneho merania hluku v pracovnom prostredí	4 nedostatky v oblasti BOZP
VÍNO MATYŠÁK s.r.o., Holubyho 85 902 01 Pezinok IČO: 35 836 113 Počet zamestnancov: 50/25	Víno Matyšák s.r.o., Glejovka 1361/10 Pezinok	Práce s expozíciou hluku, chemickým faktorom, fyzickej záťaži 2. kat. Centrum hygieny a epidemiológie, s.r.o. Harmónia 3034, 900 01 Modra Dohľad nad pracovnými podmienkami, verejný zdravotník PPL/6693/2014 Nedostatky pri plnení zdravot. dohľadu neboli zistené	Rozhodnutie PPL/11190/2016 z 01.07.2016- súhlas so zmenou v prevádzkovaní priestorov výrobné haly spočívajúcou v zriadení prevádzkového laboratória a schválenie PP pre pracovné činnosti súvisiace s expozíciou hluku a ch.f. na pracovisku prevádzkového laboratória a vo výrobné hale – fláškovni; schválenie zmeny PP pre pracovné činnosti súvisiace s expozíciou ch.f. na pracovisku výrobné haly spočívajúcej v inovácii technologických zariadení a v aktualizácii chemickej legislatívy.	4 nedostatky v oblasti BOZP
TINA spol. s r.o., Mlynská 9 903 01 Senec IČO: 17 642 779 Počet zamestnancov: 8/5	Baliareň a pražiareň potravín 925 26 Reča bývalý areál PD	Práce s expozíciou hluku 2. kat. MED POINT, s.r.o., Hollého 14, 903 01 Senec OPPL-8097/2007-Oj Nedostatky pri plnení zdravot. dohľadu neboli zistené	Neboli uložené	9 nedostatkov v oblasti BOZP a 1 nedostatok v oblasti nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania

Na pracovných stretnutiach zástupcov RÚVZ Bratislava a IP Bratislava bol prerokovaný spoločný postup vo veci riešenia podnetov postúpených na IP Bratislava a na RUVZ Bratislava, ktoré sa týkajú pracovného prostredia. V rámci plnenia úloh NIP pri kontrolách so zameraním na plnenie ustanovení doplnkového dôchodkového poistenia

v spoločnostiach s evidovanými rizikovými prácami (práce 3. a 4. kategórie) bola zo strany RÚVZ Bratislava poskytnutá súčinnosť IP Bratislava, týkajúca sa evidencie rizikových prác. Záznamy zo 4 stretnutí IP Bratislava a RUVZ Bratislava ako i záznamy zo spoločných previerok boli zaslané na ÚVZ SR. Spolupráca RÚVZ Bratislava s IP Bratislava bola na dobrej úrovni.

2.4. ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Kontrolované chránené pracoviská v Bratislavskom kraji v roku 2016

Počet nových rozhod.	Počet nových stanovísk	Počet kontrolov. CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZP na kontrolovaných CHP v danom roku	Kontrolné listy aké, koľko	Zistené nedostatky aké, koľko	Uložené opatrenia aké, koľko	Poznámky vykonané úpravy
24, z toho 1x nesúhlas	10	29	35	67	Z/6 H/2 C/1	0	0	režim práce – 2x

Vykonávaná činnosť:

Administratívne práce- 17x, skladové práce - 3x, stolárske práce – 1x, polygrafické práce, digitálna tlač, potlač textilu – 4x, výroba drobných reklamných, darčkových a dekoratívnych predmetov – 4x, výroba keramiky -1x, predaj textilu, vodoinštaláčného materiálu – 3x, baliaca činnosť – 1x.

Druh (skupiny) postihnutia:

Telesné – 55; Duševné – 8; Intelektové -1; Zmyslové - 3

Kontrolné listy:

A-azbest, B-biologické faktory, C – chemické faktory, H-hluk, K- karcinogénne a mutagénne faktory, N-neionizujúce žiarenie, P-psychická pracovná záťaž, R – bremená, V- vibrácie, Z-zobrazovacie jednotky

Rozhodnutia boli vydané k začatiu prevádzky, v 1 prípade k rozšíreniu činnosti. Stanoviská boli vydané k rozšíreniu počtu pracovných miest zamestnancov so zdravotným postihnutím na existujúcich pracoviskách. Zamestnanci chránených pracovísk zväčša pracujú v skrátenej pracovnej dobe, v prevažnej väčšine ide o pracoviská administratívneho charakteru, resp. o drobné manuálne práce s malým počtom pracovníkov do 6 osôb.

V rámci schvaľovania sa zisťoval druh postihnutia zamestnancov z hľadiska ich zdravotných obmedzení a uplatnenia potrebných úprav pracovných podmienok, zabezpečenia prístupu na pracovisko, vybavenia zariadení na osobnú hygienu. V roku 2016 na posudzovaných pracoviskách nebolo potrebné vykonať úpravy na žiadnom pracovisku, v 2 prípadoch bolo potrebné upraviť režim práce (prestávky, dĺžka pracovnej doby) na základe odporúčania posudkového lekára. Zabezpečenie prispôsobenia pracoviska (najmä prístup na pracovisko, zariadenia na osobnú hygienu) zamestnancovi so zdravotným postihnutím v súlade s NV SR č. 391/ 2006 Z.z. (ak je to potrebné) je plne v kompetencii zamestnávateľa a kontrola zabezpečenia je súčasťou výkonu štátneho zdravotného dozoru.

Nesúhlasné rozhodnutie bolo vydané pre HOFI Trading, s.r.o., Mlynské Nivy 77, Bratislava k uvedeniu administratívno-skladových priestorov na ul. Mlynské nivy 77 v Bratislave do prevádzky, nakoľko účastník konania nepredložil doklad stavebného úradu o užívaní stavby na posudzovaný účel pre administratívno- skladové priestory a podľa zmluvy o nájme išlo o nevykurovaný skladový nebytový priestor, v ktorom mal pracovnú činnosť vykonávať zamestnanec so zdravotným postihnutím. ÚVZ SR rozhodnutie tunajšieho úradu

na základe odvolania účastníka konania zrušil a vec vrátil RÚVZ Bratislava na nové pojednávanie a rozhodnutie. Nakoľko účastník konania neodstránil nedostatky podania, konanie bolo zastavené. Následne účastník konania podal nový návrh na uvedenie administratívnych priestorov s chráneným pracoviskom na Gorkého 5 v Bratislave do prevádzky a jeho návrhu bolo vyhovené.

Konania boli vo viacerých prípadoch prerušené a v prípade, že účastníci konania neodstránili nedostatky podania, boli následne zastavené. Dôvodom zastavenia konania bolo aj nepredloženie lekárskeho posudku o zdravotnej spôsobilosti zamestnancov so zdravotným postihnutím na prácu.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVIN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1. BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV A OCHRANA SPOTREBITEĽOV

V roku 2016 došlo k ukončeniu programu, výsledky z rokov 2014 až 2015 budú zosumarizované ÚVZ SR.

3.2. BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV Z BAMBUSU

Podľa plánu bol vykonaný odber 2 vzoriek výrobkov z bambusu určených na priamy styk s potravinami. Vzorky boli odoslané na laboratórnu analýzu do NRL RÚVZ so sídlom v Poprade, všetky vyhovelí požiadavkám platnej legislatívy.

3.3. PROBLEMATIKA PLASTIFIKÁTOROV V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

V máji 2016 boli odobraté 2 vzorky fliaš na uchovávanie potravín s plastovým tesnením. Odoslané boli do laboratória NRL RÚVZ so sídlom v Poprade. Vzorky vyhovelí požiadavkám platnej legislatívy.

3.5. MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH.

V 2. polroku bol vykonaný odber 2 vzoriek probiotík v potravinách určených na osobitné výživové účely. Odoslané boli do laboratória RÚVZ so sídlom v Trenčíne. Výsledky t.č. nie sú k dispozícii.

3.6. MONITORING PRÍJMU JÓDU

Odbor hygienických laboratórií participoval na riešení tejto úlohy v spolupráci s Odborom hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov. V roku 2016 bolo do laboratória doručených 26 vzoriek rôznych druhov kuchynskej soli, každá na dva sledované ukazovatele – KJ a KJO3. Odbor hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov odobral celkom 22 vzoriek, 2 vzorky boli doručené z RÚVZ so sídlom v Komárne a 2 vzorky z RÚVZ so sídlom v Nových Zámkoch. Dôvodom analýzy vzoriek z Komárna a Nových Zámkov bola porucha prístroja v laboratóriách RÚVZ so sídlom v Nitre. Všetky vzorky boli zanalyzované a protokoly s výsledkami skúšok odoslané žiadateľom.

3.7. MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK A ARÓM V POTRAVINÁCH

V roku 2016 bolo v rámci monitorovania spotreby prídavných látok odobratých a na analýzu doručených spolu 37 vzoriek potravín a výživových doplnkov. Z toho 27 vzoriek bolo odobratých iba na analýzu syntetických farbív, 3 vzorky na analýzu syntetických sladidiel, 3 vzorky na analýzu konzervačných látok a syntetických farbív 1 vzorka na analýzu konzervačných látok, 1 vzorka na analýzu syntetických farbív a syntetických sladidiel a 2

vzorky na analýzu syntetických farbív, syntetických sladidiel, konzervačných látok a glykozidov steviolu. Spolu bolo analyzovaných 60 ukazovateľov. Všetky analýzy boli ukončené a protokoly s výsledkami skúšok odovzdané Odboru hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov.

3.8. MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

V I. etape úlohy bol vykonaný odber 3 vzoriek hotových pokrmov a 3 vzoriek chleba a pekárskych výrobkov ponúkaných v zariadeniach spoločného stravovania. Vzorky boli analyzované v laboratóriu RUVZ Bratislava hlavné mesto so sídlom v Bratislave, všetky vyhoveli požiadavkám platnej legislatívy. V II. etape bol vykonaný monitoring príjmu kuchynskej soli na základe 24 hodinového dotazníka vyplneného 20 respondentmi dospeléj populácie /10 žien a 10 mužov vo veku 19r. – 35 r. a 36 r. – 54 r.. Tabuľkové spracovanie údajov bolo zaslané na ÚVZ SR na ďalšie spracovanie.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1. AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENČIE OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

4.1.1 Podpora zdravého štartu do života

Podpora zdravého štartu do života bola realizovaná predovšetkým v rámci posudkovej činnosti – posudzovanie projektových dokumentácií a podkladov pred uvedením priestorov materských a rodinných centier do prevádzky.

4.1.2. Podpora zdravšieho prostredia v školách

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru v školských stravovacích zariadeniach sme sa okrem iného zameriavali na kontrolu predávaného sortimentu, preferovanie zdravých potravín a pod. Zistilo sa, že pri príprave pokrmov sa používajú výlučne čerstvé suroviny, vyhovujúcej kvality a pestrosti, ku ktorým vo všetkých prípadoch bola predložená dokumentácia (dodacie listy). V ojedinelých prípadoch v zimnom období sú využívané hlboko mrazené polotovary (hydínové mäsa a zelenina). V bufetoch pri školách všetkých typov sa sortiment prispôbuje dopytu zákazníkov. V týchto doplnkových stravovacích zariadeniach predaj tzv. nezdravých potravín predstavuje 55 až 65% sortimentu. Vo vysokoškolských bufetoch nie je obmedzený ani predaj rozlievateľného alkoholu, nakoľko ide o dospelú populáciu a legislatíva neobmedzuje tento predaj v objektoch škôl a iných vysokoškolských zariadeniach. V rovnakom zmysle na naše upozornenie v predmetnej veci reagoval aj rektor UK Bratislava.

Na základe požiadaviek bol v prvom polroku 2016 vykonaný monitoring obsahu kuchynskej soli v pokrmoch v 9 ŠJ pri školách všetkých typov Bratislavského kraja. Z vyhodnotenia laboratórnych analýz vyplynulo, že priemerná hodnota chloridu sodného vo všetkých odobratých vzorkách v porovnaní s odporúčanými výživovými dávkami bola prekročená, a to od 68 do 199,1 %. Naše odporúčania smerovali k potrebe znižovať obsah kuchynskej soli pri príprave pokrmov. Je potrebné vyzvať aj autorov materiálo-spotrebných noriem MŠ SR o prehodnotenie receptúr s cieľom zníženia obsahu kuchynskej soli vo finálnych pokrmoch.

Za účelom posúdenia kvality stravy pripravovaných v ŠJ pri školách všetkých typov bolo odobratých 97 vzoriek zeleniny, sirupov a hotových pokrmov na chemické vyšetrenie (dusičnanov a farbív), z ktorých 13 vzoriek nevyhovelo požiadavkám zdravotnej nezávadnosti, ako aj 85 vzoriek hotovej stravy na mikrobiologické vyšetrenie, z ktorých nevyhovela iba jedna vzorka.

V porovnaní s minulým rokom zvýšil sa počet ŠJ, ktoré pripravujú desiate pre žiakov. V 20 ŠJ pri ZŠ, 2 stredných školách a 18 školských zariadeniach vyžadujúcich osobitnú starostlivosť sú podávané desiate, z ktorých väčšina je v rámci mliečného programu.

Edukačné aktivity formou komunikácií s deťmi sú súčasťou každej hygienickej kontroly, najčastejšie pri zistení, že dieťa si nezoberie šalát, prípadne ovocie, ktoré je súčasťou obeda.

Mliečny program v školskom roku 2016/2017 bol zabezpečovaný štyrmi spôsobmi :

- podávaním mliečnych výrobkov v rámci desiat, ktoré boli denne pripravované v školských jedálňach a podávané cez veľkú prestávku žiakom,
- podávaním mlieka a mliečnych výrobkov, ktoré boli súčasťou pokrmov v rámci obeda, desiat a olovrantu (v zmysle NV SR č. 339/2008 Z. z. o poskytovaní pomoci na

podporu spotreby mlieka a mliečnych výrobkov pre deti v materských školách, pre žiakov na základných školách a pre žiakov na stredných školách). Manipulácia s výrobkami bola zabezpečená pracovníkmi ŠJ a formou automatov. Mliečny program zabezpečovala Tatranská mliekareň, a. s., Kežmarok,

- školský mliečny program s názvom „Školská mliečna liga“ zabezpečovala firma Danone, spol. s.r.o Bratislava formou automatov a podávala viacero druhov mliečnych výrobkov. Do niektorých zariadení mlieko a mliečne výrobky dodávajú aj nové subjekty Syrárne Havran, a.s., Senica, AG Foods Group a.s., ČR a Organika, Piešťany.
- „Rajo brejky“ firmou a.s. RAJO - formou mliečného automatu za pomoci čipovej karty. V ponuke boli jogurty rôznej chuti a ochutené mlieko (kakaové, vanilkové a ovocné).
- V rámci výkonu ŠZD v priebehu roka 2016 za účelom kontroly podmienok pri zabezpečovaní mliečnych akcií bolo vykonaných 144 kontrol ŠJ z toho 85 ŠJ pri MŠ, 46 ŠJ pri ZŠ, 6 ŠJ pri gymnáziách, 3 ŠJ pri SOSŠ a 4 ŠJ pri spojených školách. Hygienické podmienky pri zabezpečovaní mliečnych akcií boli vyhovujúce.

Projekt školského ovocia v školskom roku 2016/2017 bol zabezpečovaný dvomi spôsobmi, cestou ŠJ a pedagogickými pracovníkmi.

V rámci výkonu ŠZD v priebehu roka 2016 za účelom kontroly podmienok pri zabezpečovaní projektu školského ovocia bolo vykonaných 85 kontrol, pri ktorých neboli zistené hygienické nedostatky. Do zariadení je dodávané výlučne čerstvé ovocie (najčastejšie jablká a hrušky) a 100 %-né ovocné šťavy. Vo všetkých prípadoch manipulovali s tovarom zdravotne a odborne spôsobilí zamestnanci stravovacieho zariadenia, ktorí zabezpečujú preberanie, skladovanie, umývanie a podávanie ovocia a štiav. Podmienky skladovania boli vyhovujúce (chladené sklady, chladiace zariadenia) s dostupnou dokumentáciou (dodacie listy). Ovocie sa podáva v jedálni ako súčasť desiaty v MŠ a ako súčasť obeda v ZŠ, ovocná šťava najčastejšie ako súčasť obeda. V prevažnej väčšine škôl sa v rámci tohto projektu podáva ovocie 1x týždenne a šťavy taktiež 1x týždenne.

Účinnosť a efektívnosť výkonu ŠZD v školských stravovacích zariadeniach je možné hodnotiť pozitívne. V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru bolo vykonaných 298 hygienických kontrol, z ktorých bolo 178 v ŠJ, 83 vo výdajniach stravy a 37 v bufetoch. Väčšina stravovacích zariadení je na dobrej hygienickej úrovni, aj keď výsledky štátneho zdravotného dozoru poukázali na pomerne veľa nedostatkov technického a prevádzkového charakteru, o čom svedčí počet uložených represívnych opatrení. Výskyt alimentárnych ochorení (protrahovaný výskyt salmonelózy v ŠJ pri ZŠ Limbach a epidemický výskyt salmonelózy v ŠJ pri ZŠ s MŠ Ivanka pri Dunaji) je dôkazom toho, že najdôležitejším faktorom v prevencii ochorení je dodržiavanie zásad správnej výrobnéj praxe – ochrana pred krížovou kontamináciou a dodržiavanie zásad osobnej hygieny. Závažným problémom je absencia Materiálno-spotrebných noriem a receptúr na prípravu pokrmov pre deti jaselského veku, ako aj požiadaviek na prípravu mliek a mliečnych pokrmov pre dojčatá a zásad skladby jedálnych lístkov pre vekovú skupinu 0-3 roky.

Diétne stravovanie je zabezpečené v 10 stravovacích zariadeniach, z toho v 3 ŠJ pri ZŠ, 1 pri MŠ a 6 pri ŠJ pri ZZS. Podmienky na ich prípravu sú štandardné a hygienicky vyhovujúce. V ostatných školských stravovacích zariadeniach sa realizuje čiastočná diétna úprava pokrmov napr. u žiakov alergických na kravské mlieko sa finálna úprava pokrmu robí sojovým mliekom a pod. Do niektorých stravovacích zariadení rodičia donášajú diétnu stravu pre dieťa, pripravenú v domácnosti. Tieto donášky stravy sa uskutočňujú na základe lekárskeho potvrdenia a vedúca ŠJ túto skutočnosť doplní do prevádzkového poriadku. V stravovacích zariadeniach vysokých škôl, ak o veľké prevádzky, kde sa varí cca 2000 až

3000 jedál je v ponuke cca 10 druhov jedál denne. Pri ponuke jedál sa prihliada na vegetariánov a celiatikov.

Pitný režim temer vo všetkých školách a predškolských zariadeniach je realizovaný hygienicky vyhovujúcim spôsobom. Deťom MŠ v chladnejšom období je podávaný čaj (ovocný/bylinkový), v teplom období čistá pitná voda. Žiaci ZŠ a SŠ majú k dispozícii umývadlá s prívodom tečúcej hygienicky vyhovujúcej pitnej vody. V ostatnom čase sa stretávame (zatiaľ v ojedinelých prípadoch) s inštaláciou pitných fontaniek v komunikačných chodbách základných škôl a v priestoroch detských ihrísk. Neosvedčilo sa zabezpečovanie pitného režimu formou galónov z dôvodu kolísavej mikrobiologickej kvality vody galónov.

Celková úroveň stravovacích zariadení a záujem stravníkov o stravovanie v ŠJ bude vyhodnotené vo výročnej správe za rok 2016 po zosumarizovaní údajov s odborom školstva OÚ Bratislava, nakoľko počty stravníkov sa v priebehu roka menia. Odbery pokrmov na energeticko- biologickú hodnotu neboli realizované.

Kontrolou jedálnych lístkov sa zisťuje, že sú pripravované v súlade s požiadavkami racionálneho stravovania. Iba v niekoľkých prípadoch sa zistila nedostatočná frekvencia podávania šalátov z čerstvej zeleniny a podávania ovocia. V ojedinelých prípadoch sa zisťuje nevyznačovanie alergénov v jedálnych lístkoch.

4.1.3 Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

V roku 2016 sa uskutočnilo jedno školenie pracovníkov ŠJ okresu Senec a jedna prednáška pre vedúce ŠJ Bratislavského kraja organizovaného Okresným úradom Bratislava na tému škodlivosti kuchynskej soli na detský organizmus, ktorú aj z podkladov odboru HDM predniesla pracovníčka Poradne zdravia - MUDr. Gérová.

Vedomosti na prácu v epidemiologicky závažných činnostiach boli preverené u 225 pracovníčok školských stravovacích zariadení a pracovníčok v zariadeniach verejného stravovania, ktoré úspešne zvládli skúšky a získali odbornú spôsobilosť na predmetnú činnosť.

4.1.4 Podpora pohybových aktivít

Vzhľadom k tomu, že telocvične a TV trakty pri školách rôznych typov boli v minulých rokoch pomerne podrobne zhodnotené a nedošlo k výraznejším zmenám. V priebehu roka 2016 sme venovali pozornosť prioritne podmienkam na detských ihriskách a kvalite vody v bazénoch všetkých druhov.

V rámci mimoriadnej úlohy zameranej na aktuálne hygienické podmienky DI a pieskovísk bolo vykonaných 37 kontrol a odobratých bolo 37 vzoriek piesku na laboratórne vyšetrenie. Z celkového počtu odobratých vzoriek, požiadavkám Vyhlášky MZ SR č. 521/2007 o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská nevyhovela 1 vzorka z dôvodu zvýšeného počtu termotolerantných koliformných baktérií a fekálnych streptokokov. V jednom prípade boli zistené vajíčka bližšie nešpecifikovaného geohelminthu a v 4 prípadoch boli zistené bližšie nešpecifikované kokcidie. Vo všetkých prípadoch s nevyhovujúcou kvalitou piesku boli zrealizované opatrenia na nápravu - výmena piesku.

Za účelom posúdenia kvality bazénovej vody bolo odobratých 50 vzoriek vody zo školských, detských rehabilitačných bazénov a z bazénov pre plávanie malých detí. Požiadavkám zdravotnej nezávadnosti nevyhovelo 28 vzoriek bazénovej vody. Vo všetkých prípadoch boli uložené opatrenia na nápravu, vrátane pokuty formou úhrady nákladov za laboratórne vyšetrenia vzoriek.

Záujem detí o ďalšie pohybové aktivity- napr. lyžiarske a plavecké výcviky, školy v prírode a hromadné športové podujatia budú zhodnotené v rámci výročnej správy za rok 2016.

4.2. ZNEUŽIVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

V roku 2016 nebola gestorom úlohy požadovaná osobitná súčinnosť nášho úradu na plnení uvedenej úlohy.

4.3. MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

V roku 2016 monitoring bol zrealizovaný podľa požiadaviek u 11 až 14 ročných žiakov vo vybraných školách Bratislavského kraja – ZŠ Hubeného ul. č. 23 v Bratislave a ZŠ na Školskej ul.č.11 Slovenský Grob pracovníkmi odboru hygieny detí a mládeže tunajšieho úradu a bolo zabezpečené vyplnenie a spracovanie databázy z dotazníkov od 78 respondentov.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

V rámci Národného imunizačného programu sa v roku 2016 priebežne vykonávala surveillance ochorení preventabilných očkovaním. V tomto období bolo hlásených a epidemiologicky vyšetrených 112 ochorení na pertussis s najvyššou vekovo-špecifickou chorobnosťou v skupine 25-34 ročných (chorobnosť 28,62/100000). U detí do 15 rokov boli hlásené 3 ochorenia. V dospeljej populácii (20 a viac ročných) bolo zaznamenaných celkom 107 prípadov, t.j. 95,6% z celkového počtu hlásených ochorení. Riadne očkovanie v minulosti udávalo 74 osôb, v 38 prípadoch očkovanie nebolo vykonané (ide o osoby staršej vekovej kategórie, prípadne o osoby očkované len proti diftérii a tetanu bez pertussickej zložky). Všetky ochorenia boli laboratórne potvrdené.

Z ďalších ochorení preventabilných očkovaním bolo hlásené 1 ochorenie na parotitídu u očkovaného 11 ročného chlapca z okresu Bratislava IV. Ochorenie bolo dovlečené z Rakúska.

Invazívne pneumokokové ochorenia boli evidované v 8 prípadoch u neočkovaných dospelých osôb vo veku od 18 do 88 rokov. Z uvedeného počtu bola pneumokoková sepsa hlásená u 1 osoby, pneumokoková meningitída u 1 osoby a pneumokoková pneumónia s pozitívnou hemokultúrou u 6 osôb.

Prostredníctvom kampane SZO prebiehajúcej pod názvom Európsky imunizačný týždeň boli vykonané zdravotno-výchovné aktivity, ktorých cieľom bolo zvýšiť povedomie širokej verejnosti o význame a nutnosti očkovania v prospech zdravia jednotlivca i celej spoločnosti. Prostredníctvom prednášok pre laickú verejnosť (2x prednáška + beseda) pracovníci RÚVZ informovali obyvateľstvo o význame očkovania a možnostiach využívania vakcín v prevencii proti infekčným ochoreniam. Cieľom uvedených aktivít bolo oboznámiť laickú verejnosť o užitočnosti očkovania, informovať o existujúcich očkovacích látkach a ich indikáciách, zdôrazniť dostupnosť očkovania pre všetkých ako i pre vybrané skupiny obyvateľstva, ktoré sú vystavené riziku nákazy pri práci. Hlavným poslaním bolo poukázať na mylne prezentované informácie o škodlivosti očkovania ako i dôležitosť prevencie infekčných ochorení s dôrazom, že očkovanie musí zostať prioritou, pokiaľ sa budú vyskytovať infekčné ochorenia, ktoré ohrozujú zdravie verejnosti.

V priebehu septembra a októbra vykonali pracovníci epidemiológie kontrolu povinného pravidelného očkovania u 138 praktických lekárov pre deti a dorast v 143 ambulanciách Bratislavského kraja. V porovnaní s kontrolou očkovania realizovanou v minulom roku sme zaznamenali mierny vzostup celokrajскеj zaočkovanosti vo viacerých druhoch povinného očkovania. Najvýraznejší vzostup zaočkovanosti o 2,8% bol evidovaný pri očkovaní proti MMR v ročníku narodenia 2014 (z 90,1% na 92,9%) a k mierny pokles zaočkovanosti o 0,3% bol zaznamenaný u detí narodených v roku 2004 pri preočkovaní vakcínou MMR. Na území Bratislavského kraja sme v kontrolovaných ročníkoch narodenia evidovali celkom 2103 odmietnutí očkovania a 179 prípadov neodôvodneného odkladania očkovania bez prítomnosti akýchkoľvek kontraindikácií.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHOROB

V priebehu roka 2016 bolo evidovaných a analyzovaných celkom 7440 infekčných ochorení, čo predstavuje oproti rovnakému obdobiu v roku 2015 (hlásených 7237 ochorení) mierny vzostup o 2,8%. Z exotických ochorení boli evidované 3 ochorenia na maláriu a 2 prípady horúčky dengue. V porovnaní s predchádzajúcim rokom 2015 neboli zaznamenané významnejšie zmeny v epidemiologickej situácii v Bratislavskom kraji. V skupine črevných

nákaz bol evidovaný pokles u vírusových črevných infekcií (o 41,0%). Naopak vzostup bol zaznamenaný u salmonelovej enteritídy (o 27,7%), u hnačiek a gastroenteritíd pravdepodobne infekčnej etiológie (o 83,2%) a u bacilovej dyzentéria (8 násobný vzostup). V skupine vírusových hepatitíd bol evidovaný nárast počtu ochorení na VHA (o 11,1%) a akútnej VHB (o 80,0%). Zvýšenie chorobnosti sme zaznamenali i u toxoplazmózy (o 112,5%) a bakteriálnych meningitíd (o 11,1%). V skupine pohlavne prenosných ochorení bol evidovaný pokles chorobnosti u chlamýdiových infekcií (o 40,7%) aj u gonokokových infekcií (o 7,5%). Pokles chorobnosti o 8,2% bol evidovaný u pertussis a naopak vzostup u varicelly (o 35,7%). Na zabezpečenie informovanosti obyvateľstva o možnostiach predchádzania prenosným ochoreniam, o očkovaní alebo ďalších preventívnych opatreniach využívali pracovníci epidemiológie mediálnu komunikáciu (tlač, rozhlas, televízia). Jednalo sa najmä o chrípku a chrípke podobné ochorenia, vírusové hepatitídy, kliešťovú encefalitídu, lymfskú boreliózu, črevné nákazy a možnostiach očkovania pred cestou do zahraničia

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

V priebehu roka 2016 bolo v informačnom systéme spracovaných 7350 prípadov ochorení, z toho v 2561 prípadoch išlo o nozokomiálny charakter výskytu. Z celkového počtu ochorení bolo 4813 potvrdených a 2537 nepotvrdených. Na odbore epidemiológie bolo spracovaných 4294 ohnisk nákazy a vydaných 489 rozhodnutí orgánu na ochranu zdravia. Očkovanie bolo vykonané u 202 priamych kontaktov a špecifická antibiotická profylaxia u 135 priamych kontaktov. Za sledované obdobie bolo v Bratislavskom kraji zaznamenaných šesť epidémií:

- epidemický výskyt 9 prípadov akútnych gastroenteritíd pravdepodobne infekčného pôvodu u pacientov oddelenia veľkých detí II. Detskej kliniky DFNSP v Bratislave. Celkový počet exponovaných 32 osôb (18 pacientov a 14 zdravotníckych pracovníkov)
- 3 prípady omfalitídy u novorodencov na Novorodeneckom oddelení UNB Nemocnice akad.L.Dérera v Bratislave s kultivačne dokázaným pôvodcom Staphylococcus aureus.
- epidemický výskyt 21 prípadov akútnych gastroenteritíd pravdepodobne infekčného pôvodu na Klinike detskej chirurgie v DFNSP v Bratislave. Celkový počet exponovaných 88 osôb (34 personál, 35 pacienti, 19 sprievod).
- epidemický výskyt 13 prípadov akútnych gastroenteritíd pravdepodobne infekčného pôvodu na Gerontopsychiatrickej klinike v psychiatrickej nemocnici Pphilippa Pinela v Pezinku. Celkový počet 71 osôb (46 pacientov, 25 zdravotníckych pracovníkov).
- epidemický výskyt 22 prípadov akútnych gastroenteritíd pravdepodobne infekčného pôvodu na II.PK ženskom oddelení v psychiatrickej nemocnici Philippa Pinela v Pezinku. Celkový počet 133 exponovaných osôb (90 pacientov, 43 zdravotnícky personál).
- epidemický výskyt 103 prípadov salmonelózy u detí a žiakov ZŠ a MŠ Ivanka pri Dunaji v okrese Senec, ktoré sa stravovali v spoločnej školskej jedálni. V 63 prípadoch bol kultivačne potvrdený pôvodca Salmonella enteritidis. V epidémii bolo celkovo exponovaných 940 osôb.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

6.4.1 Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EU HELICS – IPSE

V druhom polroku 2016 sa pokračovalo v plnení programu EÚ HELICS (Hospital in Europe Link for Infection Control through Surveillance), ktorý je založený na sledovaní

vybraných nozokomiálnych nákaz v anonymne a dobrovoľne zapojených zdravotníckych zariadeniach jednotlivých krajín EÚ. Program umožňuje zistiť a porovnať ich výskyt, zosúladiť údaje, určiť mieru rizika vzniku nozokomiálnych nákaz v jednotlivých štátoch Európy a v konečnom dôsledku aj navrhnúť opatrenia, ktoré by efektívnym ovplyvňovaním rizikových faktorov redukovali množstvo nozokomiálnych infekcií a nárast rezistencie na antibiotiká.

V roku 2016 bola realizovaná časť programu HELICS zameraná na sledovanie infekcií v mieste chirurgického výkonu. Sledovanými chirurgickými výkonmi v rámci SR sú cholecystektómie a minimálne časové obdobie pre sledovanie infekcií v mieste chirurgického výkonu je 3 mesiace. Proces výberu minimálneho setu údajov bol zameraný na najvýznamnejšie premenné pre analýzu rizika infekcie v mieste chirurgického výkonu. Používa sa rizikový index NNIS v súvislosti so zaradením pacienta podľa hlavných rizikových faktorov: riziko kontaminácie rany (čistá rana, čistá-kontaminovaná rana, kontaminovaná rana, znečistená alebo infikovaná rana), kondícia pacienta podľa ASA skóre (zdravý pacient, pacient s miernym systémovým ochorením až moribudný pacient), trvanie operácie, urgentnosť intervencie, endoskopické procedúry. Dotazníkovou formou a následne aj elektronicky bolo spracovaných celkovo za rok 2016 152 chorobopisov pacientov, u ktorých bola na Chirurgickej klinike Univerzitetnej nemocnice Bratislava, Nemocnica akad. L. Dédera v období február 2014 - október 2014 vykonaná cholecystektómia. Elektronické výstupy budú zaslané celoslovenskému koordinátorovi tohto programu.

6.4.2 Európska surveillancie infekcií *Clostridium difficile* podľa protokolu ECDC

Európske centrum pre prevenciu a kontrolu infekcií (ECDC) vyzvalo Slovenskú republiku k začatiu Surveillance infekcií spôsobených *Clostridium difficile* (CDI). Táto surveillancie bola realizovaná v období október – december 2016 prostredníctvom epidemiologického informačného systému (EPIS). Dotazníkovou formou a následne aj elektronicky bolo spracovaných 124 chorobopisov pacientov z Univerzitetnej nemocnice Bratislava, konkrétne 96 chorobopisov pacientov z Nemocnice akad. L. Dédera, 22 chorobopisov z Nemocnice Ružinov, 6 chorobopisov z Nemocnice Sv. Cyrila a Metoda. V sledovanom období 12 vzoriek stolíc od pacientov s pozitívnym toxínom *Clostridium difficile* odoslaných na účely mikrobiologickej surveillancie do Ústavu mikrobiologickej imunológie JLF UK v Martine.

V roku 2017 prebehne analýza údajov, vyhodnotenie a distribúcia výsledkov za jednotlivé nemocničné zariadenia a publikácia výsledkov pre odbornú verejnosť. Súčasne sa bude presadzovať snaha o zavedenie kontinuálnej ročnej surveillancie incidencie CDI prostredníctvom EPIS.

6.4.3 Bodové prevalenčné sledovanie infekcií asociovaných s poskytovaním zdravotnej starostlivosti v zariadeniach dlhodobej starostlivosti (*Healthcare – Associated Infections in Long – Term Care Facilities HALT-3*) podľa štandardného protokolu vypracovaného ECDC

V období september – november 2016 bola v rámci Slovenskej republiky realizovaná prevalenčná štúdia HALT-3 v zariadeniach dlhodobej starostlivosti. Hlavným cieľom HALT - 3 je identifikovať prevalenciu HAIs a užívania antimikrobiálnych látok v európskych zariadeniach dlhodobej starostlivosti (LTCFs) a merať štrukturálne a procesové indikátory prevencie a kontroly infekcií. Do štúdie boli zapojené dve zariadenia dlhodobej starostlivosti, spolu so 133 klientami. V roku 2017 bude prebiehať analýza údajov, vyhodnotenie bodového prevalenčného sledovania, distribúcia výsledkov za jednotlivé zúčastnené zariadenia

prostredníctvom epidemiológov jednotlivých RUVZ a publikácia výsledkov pre odbornú verejnosť. V súvislosti s realizáciou ďalších štúdií bude prebiehať spolupráca s ECDC na inovácii protokolu, resp. postupná príprava realizácie ďalšej prevalenčnej štúdie HALT.

6.5. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

V Bratislavskom kraji pokračovalo monitorovanie (hlásenie chrípky a akútnych respiračných ochorení, sledovanie cirkulácie vírusov chrípky v populácii, informovanie o očkovaní) a vykonávanie protiepidemických opatrení v súvislosti s výskytom sezónnej i pandemickej chrípky, ktorá sa objavila na jar v roku 2009. V priebehu roka 2016 nebol na území Bratislavského kraja hlásený žiadny prípad SARI a taktiež nebolo evidované úmrtie na chrípku alebo SARI. Zo 170 odberov realizovaných v Bratislavskom kraji bolo v NRC pre chrípku pozitívnych na chrípkové vírusy 82 odberov (A/California (H1N1)-11x, A/Switzerland (H3N2)-2x, A/Hong Kong (H3N2)-11x, A/swH1-1x, A/H1pdm09-7x, B/Brisbane-48x, B bez bližšieho určenia-2x). U lekárov prvého kontaktu sa vykonávalo očkovanie proti sezónnej chrípke vakcínou, ktorá obsahovala i pandemický kmeň. Lekári prvého kontaktu boli vyzvaní, aby dôsledne vykonávali očkovanie proti chrípke a pneumokokovým infekciám najmä v domovoch dôchodcov, liečebniach pre dlhodobo chorých a pod.

6.6. ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Po eradikácii poliomyelitídy v SR sa i naďalej pokračuje vo vykonávaní surveillance tohto ochorenia, ku ktorej patrí i pravidelné virologické vyšetrenie odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov vo vonkajšom prostredí. V roku 2016 bolo v Bratislavskom kraji vykonaných a virologicky vyšetrených celkom 14 odberov odpadových vôd z dvoch lokalít (ČOV Vrakuňa a ČOV Malacky). Virologické vyšetrenie na poliovírusy bolo vo všetkých prípadoch negatívne.

6.7. PREVENCIA HIV/AIDS

Interaktívny projekt „Hrou proti AIDS“ je súčasťou Národného programu prevencie HIV/AIDS a jeho aktivity č. 6.1.5 Edukačné programy zamerané na mládež. Projekt je cieleň na HIV infekciou a pohlavne prenosnými chorobami najohrozenejšiu skupinu populácie, ktorou sú u nás mladí ľudia. V roku 2016 bola v rámci výučby predmetov verejné zdravotníctvo a preventívne lekárstvo bola prednesená problematika HIV infekcie, pohlavne prenosných chorôb a ich prevencie v štyroch triedach Strednej zdravotníckej školy v okrese Bratislava V. V týchto triedach boli študenti oboznámení s projektom „Hrou proti AIDS“ a bola realizovaná interaktívna časť projektu.

6.8. PORADNE OČKOVANIA

V dôsledku nárastu antivakcinačných aktivít sme v Bratislavskom kraji zaznamenali zvyšujúci sa počet rodičov odmietajúcich povinné očkovanie svojich detí. Vzhľadom na uvedenú skutočnosť bola zavedená poradňa očkovania, kde 1x týždenne sú rodičom poskytované informácie o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín a nežiaducich reakciách po očkovaní. Rodičia, ktorí majú pochybnosti o očkovaní sa môžu informovať i telefonicky mimo vyhradeného času

v poradni očkovanja a to kedykoľvek v priebehu pracovných dní. V roku 2016 poradňu očkovanja využilo 29 rodičov, ktorí sa nevedeli rozhodnúť o očkovaní svojho dieťaťa.

6.9. ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

V období od 25.05.2016 do 15.06.2016 bola realizovaná praktická časť projektu „Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania“ u študentov 3. ročníka na Pedagogickej a kultúrnej akadémii v Modre a Gymnáziu Jána Papánka V Bratislave. Hlavným cieľom projektu bolo zvýšenie povedomia budúcich rodičov o závažnosti ochorení preventabilných očkovaním a o význame povinného očkovania prostredníctvom vzdelávania študentov stredných škôl interaktívnou formou. Vplyv edukácie v rámci projektu bol overený formou dotazníka vyplneného pred a po intervencii. Vyplnené dotazníky boli zaslané na RÚVZ v Komárne, kde bolo zabezpečené ich centrálné vyhodnotenie.

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.1. CYANOBAKTÉRIE

Plnenie úlohy bolo zabezpečované počas letnej sezóny 2016 v rámci monitoringu a štátneho zdravotného dozoru nad kvalitou vôd na kúpanie z prírodných jazier (Zlaté Piesky, Vajnory, Slnčné jazerá – Senec, Ivanka pri Dunaji (vody určené na kúpanie) a sledované monitoringom a ďalej Kuchajda, Veľký Draždiak, Rusovce, Čunovské jazerá, Nové Košariská, Plavecký Štvrtok, Malé Leváre) kvalita vôd sledovaná v rámci ŠZD). Celkovo sa odobralo a laboratórne vyšetrilo 113 vzoriek vôd, všetky vzorky v danom ukazovateli boli vyhovujúce.

7.2.LEGIONELY A AMÉBY V ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENIACH, NEBYTOVÝCH BUDOVÝCH A V ODDYCHOVÝCH ZÓNACH

V LTS 2016 bol preverený výskyt legionel na vybraných umelých kúpaliskách v Bratislavskom kraji, ktoré disponujú vodnými atrakciami (Zlaté Piesky, Delfín, Rača, Rosnička, Matador, LK Malacky a Pezinok, Aquathermal Senec). Celkovo sa odobralo a laboratórne vyšetrilo 18 vzoriek vôd, ktoré všetky v danom ukazovateli boli vyhovujúce.

7.4. REZÍDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČENSKÚ A DETSKÚ VÝŽIVU

Podľa plánu úradnej kontroly potravín bolo odobratých 5 vzoriek potravín pre dojčatá a malé deti /1 vzorka bola určené pre Európsky monitoring/, pričom bol počet navýšený o 1 vzorku, tá bola odobratá za RÚVZ so sídlom v Prievidzi. Vzorky boli zaslané na laboratórnu analýzu do laboratória ÚVZ SR . Všetky vzorky vyhoveli požiadavkám platnej legislatívy.

7.9. VEDĽAJŠIE PRODUKTY DEZINFEKČIE A KVALITA PITNEJ VODY

V roku 2016 prijal Odbor hygienických laboratórií 691 vzoriek pitných vôd z hromadného zásobovania. V 256 vzorkách boli vykonané analýzy voľného chlóru. V mesiaci máj bol pre potreby terénnych oddelení zakúpený kolorimeter, ktorý umožňuje meranie voľného chlóru a chlórdioxidu priamo v teréne. Tieto merania sú od júna vykonávané terénnymi pracovníkmi priamo pri odbere, v súlade s STN EN ISO 5667-3. Okrem merania voľného chlóru boli požadované aj analýzy ďalších vedľajších produktov dezinfekcie vody - trihalometánov. Nakoľko metóda na tieto analyty nebola doteraz zavedená, vykonali sme v roku 2016 jej validáciu. Získané výsledky pre 4 vybrané ukazovatele zo skupiny trihalometánov - chloroform, bromoform, dibromochlórmetán a bromodichlórmetán nedosahovali uspokojivé validačné charakteristiky a používaná prístrojová technika nie je vhodná na takéto merania, nakoľko neumožňuje vykonávať uvedené analýzy s dostatočnou presnosťou a citlivosťou.

7.16. MONITORING OBSAHU DUSIČNANOV VO VODNÝCH ZDROJOV INDIVIDUÁLNYCH ZÁSOBOVANIA

Obsah dusičnanov vo vodných zdrojoch individuálneho zásobovania (najmä na území Bratislavského kraja) bol sledovaný v rámci Svetového dňa vody. Analyzovaných bolo 119

prinesených vzoriek, z ktorých 45 (37, 81%) vzoriek nevyhovelo v danom ukazovateli požiadavkám platnej legislatívy.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1. NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

OPZ prostredníctvom svojich 3 základných a špecializovaných poradní realizuje skrining rizikových faktorov voľnoradikálových ochorení a cielenú komplexnú edukáciu - posilnenie osobnej zodpovednosti klientov za svoje zdravie a motiváciu k pozitívnej zmene životného štýlu a výživy.

9.1.1 Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky

V rámci primárnej prevencie sme formou 23 výjazdových aktivít základnej poradne realizovali skrining rizikových faktorov u 1531 klientov, z toho 1009 klientov produktívneho veku a 522 seniorov. Rizikovým klientom bolo odporučené kontrolné vyšetrenie v PZ resp. boli odporučení do starostlivosti špecialistov.

Poradňu na odvykanie fajčenia oslovilo 16 klientov a poradňu na podporu psychického zdravia navštívili 11 klientov. V mesiaci október sme 2 týždne prevádzkovali protifajčiarsku telefónnu linku. Počet telefonujúcich 51 (84% muži + 16% ženy), 43% prejavilo záujem o pokračovanie odvykania v PZ a 53% telefonátov bolo neopodstatnených, ironizujúcich a dehonestujúcich našu prácu.

V rámci zvyšovania zdravotnej a nutričnej gramotnosti sme realizovali 20 prednášok pre produktívny vek kde bolo edukovaných 2624 účastníkov, 4 prednášky pre mladú generáciu z problematiky výživy a životného štýlu počet účastníkov 92, 2 prednášky s protidrogovou a protialkoholickou tematikou a 4 protifajčiarske prezentácie a diskusie s mladou generáciou.

Odborné poradenstvo z problematiky životného štýlu a výživy sme realizovali tiež mailovou a telefonickou konzultáciou v počte 84.

V základných a špecializovaných poradniach zdravia – Ružinovská a Kýčerského bolo v roku 2016 vyšetrených 1098 klientov, v poradni na Osuského bolo komplexne vyšetrených 20 klientov.

V audiovizuálnych a printových masmédiách bolo prezentovaných a uverejnených 84 príspevkov z problematiky nutričie a životného štýlu.

Participovali sme na riešení 4 celonárodných projektoch- GYTS –515 respondentov, Školské ovocie -240 respondentov, Zdravotné uvedomenie –104 respondentov. V súčasnosti realizujeme edukačný projekt zameraný na mladú generáciu Viem čo zjem. Do projektu je zapojených 28 ZŠ bratislavského kraja. Edukovaných bolo 1346 detí, projekt pokračuje a bude ukončený v marci 2017.

Zapojili sme sa do preventívno-edukačných aktivít podľa harmonogramu ÚVZ – Týždeň mozgu, Svetový deň zdravia, Svetový deň srdca, Svetový deň osteoporózy, Svetový deň diabetu.

Na vedeckých podujatiach sme prezentovali 6 odborných prednášok a posterov.

9.2. NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015-2025

Cieľom je vytvoriť efektívny systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity. Intenzívne pokračujeme v edukačných a skriningových aktivitách prostredníctvom PZ a tiež v spolupráci so VŠZP a ďalšími občianskymi

a neziskovými organizáciami sme edukovali 4105 dospelých klientov a 1382 detí v rámci projektu a aktivít zameraných na túto populačnú skupinu.

V rámci plnenia programu starostlivosti o deti a dorast sme na 4 základných školách realizovali pre žiakov druhého stupňa prednášky a diskusiu na tému - zdravá výživa detí, počet účastníkov 156. Na 4 stredných školách sme realizovali protifajčiarske a protidrogové prednášky spojené s premietaním videofilmu, počet účastníkov 111. Aktívne sme zapojení do výchovného medzinárodného projektu Viem čo zjem kde bolo edukovaných 1382 detí.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu : Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

V základných poradniach a pri výjazdových preventívnych akciách sme zintenzívnili propagáciu významu pravidelnej pohybovej aktivity . Na webovej stránke sme propagovali Svetový deň – Pohybom ku zdraviu a 2. ročník Európskeho týždňa športu.

9.5. NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA

9.5.1 Národný program aktívneho starnutia v Bratislavskom samosprávnom kraji

Cieľom aktivít je zlepšenie životného štýlu a zdravotného uvedomenia seniorov a eliminácia sociálnej izolácie. Aktívne sme sa zapojili do Mesiaca úcty k starším, v PZ a na 7 výjazdových akciách bolo v Kluboch dôchodcov a Domovoch dôchodcov preventívne vyšetrených 522 seniorov nad 65 rokov. Špecializovanú poradňu na podporu psychického zdravia navštívilo 11 seniorov. Na webovej stránke sme v mesiaci október propagovali Medzinárodný deň starších, realizovali Deň otvorených dverí na RUVZ. Aktívne spolupracujeme s Okresnou organizáciou Jednoty dôchodcov Slovenska - Bratislava II a DK Ružinov kde sme spoluorganizovali VII.ročník Akadémie tretieho veku. V spolupráci s odborními sociálnych vecí MÚ-Staré mesto, MU- Nové mesto, MÚ-Ružinov a MÚ-Petržalka, KD Stupava, sme realizovali sériu edukačných prednášok v kluboch dôchodcov z problematiky výživy a životného štýlu a prevenciu depresie v seniorskom veku. Prednášky absolvovalo 690 seniorov V spolupráci s STU sme realizovali prednášku - Mýta a fakty o výžive pre účastníkov Univerzity tretieho veku. Prednášky boli spojené so skrínigovým vyšetrením rizikových faktorov civilizačných ochorení. Poradňa zdravia Petržalka iniciovala nácvik kondično-posilňovacích cvičenia pre 80 seniorov zamerané na udržanie telesnej kondície, zvýšenie sebavedomia a elimináciu sociálnej izolácie Cvičenie zvyšuje motiváciu účastníkov k zdravej životospráve v seniorskom veku, súčasťou je poradenstvo na prevenciu hypertenzie a obezity. Pri preventívno – edukačných aktivitách pokračovala spolupráca so Slovenskou Alzheimerovou spoločnosťou a občianskymi združeniami.

9.6. EFEKTÍVNA PODPORA KARDIOMETABOLICKÉHO ZDRAVIA V PROSTREDÍ STREDNÝCH ŠKOL V BRATISLAVSKOM SAMOSPRÁVNOM KRAJI

Autorka spracovala výsledky projektu „Rešpekt pre zdravie“ a prácu v rozsahu 50 strán je pripravená na recenziu a následne do tlače.

9.7. CINDI PROGRAM SR

OPZ prostredníctvom svojich 3 PZ pokračuje v plnení projektu CINDI s cieľom znížiť chorobnosť a úmrtnosť na srdcovo-cievne a nádorové ochorenia. Formou 23 výjazdových skriningových aktivít sme zvyšovali nutričnú a zdravotnú gramotnosť ako aj zodpovednosť za vlastné zdravie. Následne bolo v PZ komplexne vyšetrených a individuálne usmernených 1083 klientov a 526 klientov v rámci hromadných akcií pri príležitosti výročných dní.

Traja pracovníci OPZ boli zapojení do pracovných skupín pripravujúcich aktualizáciu manuálov pre poradenskú činnosť v :

- základnej poradni
- výživovej poradni
- poradni na podporu psychického zdravia
- poradni na odvykanie od fajčenia
- poradni na prevenciu drogových závislostí

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Čadci**

1. ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1 Plnenie Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP IV.)

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OHŽPaZ

Úloha bola zameraná na zber údajov o kvalite pitnej vody a bazénovej vody.

PITNÁ VODA: do zberu údajov a dozornej činnosti bolo zaradených pre rok 2016 celkovo 31 vodovodov, v okrese Čadca 19 vodovodov, v okrese Kysucké Nové Mesto 12 vodovodov. V zmysle platnej legislatívy a odborného usmernenia ÚVZ SR sa vykonáva odber vzoriek vody pre pitné účely v rozsahu preverovacieho a kontrolného monitoringu, laboratórne spracovanie vzoriek centrálné spracováva RÚVZ so sídlom v Žiline. Za uplynulé obdobie bolo terénnym oddelením odobratých celkovo 66 vzoriek pitnej vody z vodovodov hromadného zásobovania pre laboratórne stanovenie v rozsahu minimálnej analýzy. Za okres Čadca 45, v okrese Kysucké Nové Mesto 21. V rozsahu úplnej analýzy boli odobraté 4 vzorky vody v okrese CA 2 a KM 2. Nebola zaznamenaná epidémia vodou prenosných ochorení a nebolo potrebné udeliť výnimky v zásobovaní obyvateľstva pitnou vodou. Vyššie uvedenými odbermi vody bola plnená úloha monitoringu kvality vody pre roky 2013-2016 pre správu pre Európsku komisiu a taktiež boli aktualizované dáta pre veľké a malé zásobované oblasti pitnou vodou a zaslané na ÚVZ SR. Riešil sa podnet od občana Kysuckého Lieskovca na kvalitu vody z titulu zákalu na jednej vetve vodovodu počas daždivého obdobia. Orgán na ochranu zdravia odobral vzorky vody (pozitívny nález) a následne kontrolné vzorky, ktoré preukázali súlad s platnou legislatívou, vydal opatrenia prevádzkovateľovi vodovodu Obci Kysucký Lieskovec na odstránenie nedostatkov, zahájil správne konanie s udelením pokuty podľa § 57 zák. č.355/2007 Z. z. Prevádzkovateľ vodovodu pokutu uhradil a vykonal nápravu.

Vodárenská nádrž Nová Bystrica patrí do štátneho zdravotného dozoru v súčinnosti s vodou ochranným dozorom Okresným úradom Žilina. V uplynulom období bolo vydané stanovisko k jedno rázovému vstupu občanov do ochranného pásma pri príležitosti spomienkovej akcie stretnutia rodákov. K úprave lesných protipožiarnych ciest v ochrannom pásme bolo vydané súhlasné stanovisko k predloženej projektovej dokumentácii. Pracovníčka oddelenia hygieny životného prostredia a zdravia vykonala šetrenie na mieste samom v súčinnosti s Okresným úradom v Žiline, Povodím Váhu Piešťany a zástupcami Lesov SR za účelom kontroly stanovených nápravných opatrení – úprava lesných ciest, obhospodarovanie území v zmysle platnej legislatívy. Komisionálne jednanie a sprísnený vodoochranný dozor pokračoval v uplynulom roku a naviazal na predchádzajúce obdobie. Komisia sa zišla na 2 jednaniach na mieste samom a prijala opatrenia. Za uplynulé obdobie bol zaznamenaný pozitívny dopad na dotknuté územie a výkon obhospodarovania jednotlivými subjektmi, došlo k náprave a stabilizovaniu územia. V štátnom vodoochrannom dozore za účasti orgánu na ochranu zdravia sa bude pokračovať.

Prebehla akcia „Svetový deň vody“. V roku 2016 boli občanom sprostredkované analýzy kvality vody tzv. prúžkovou metódou v ukazovateľoch dusitany a dusičnany celkovo v 108 prípadoch, pričom v 1 prípade bolo zistené prekročenie v ukazovateli dusičnany. Poskytnutých bolo 142 telefonických a 93 ústnych konzultácií na tému pitná voda, ochrana vodných zdrojov. Rozdaných bolo 59 letáčikov na dotknutú tému. Akcia bola propagovaná cez web stránku tunajšieho úradu a samospráv miest a obcí a taktiež bola poskytnutá informácia pre regionálne noviny MY Kysuce.

Na požiadanie občanov ako platená služba bolo vykonaných 26 odberov vzoriek vôd za účelom zistenia kvality vody, vhodnosti využívania vlastného vodného zdroja pre pitné účely.

KÚPACIE VODY: : v okrese Čadca a Kysucké Nové Mesto nie sú sústredené a vyhradené lokality ako rekreačné územia s možnosťou prírodných kúpalísk a ani neboli zaevidované lokality s divokým kúpaním. Zber a spracovanie údajov a následné evidovanie je zamerané a sústredené na dodržiavanie prevádzkovej a osobnej hygieny, legislatívy a hygienických požiadaviek na Krytej plavárni v Čadci. Zariadenie KP Čadca tvorí komplex pre športovú a relaxačnú činnosť. Sú tu situované a využívané sauna, fitnesscentrum, solárium. Nosnú časť tvorí športové a rekreačné plávanie. V zmysle platnej legislatívy stanoveného monitoringu kvality vôd sú vykonávané analýzy kvality bazénovej vody. Majiteľom objektu je Mesto Čadca, prevádzkovateľom Mestský podnik služieb Čadca – Podzávoz. Celkovo za uplynulé obdobie bolo odobratých z bazénovej vody na Krytej plavárni Čadca 13 vzoriek – 4 vzorky vody v rámci štátneho zdravotného dozoru a 9 vzoriek prevádzkovateľom zariadenia (spracované v IS). Počet vyšetrených ukazovateľov bol v zmysle platnej legislatívy celkom 170, ktoré boli vyhovujúce v zmysle platnej legislatívy. Do prevádzky bola uvedená letná terasa s 3 detskými prenosnými bazénikmi s hĺbkou cca 40 cm za účelom relaxu a ochladenia v letných horúčavách. V procese schvaľovania bolo uvedenie do prevádzky nekrytého netermálneho neplaveckého umelého bazéna na rekreačný účel pri ubytovacom zariadení Hotel Severka Zákopčie, ktoré je tiež zahrnuté do IS kúpacích vôd. V rámci štátneho zdravotného dozoru na základe objednávky prevádzkovateľa zariadenia za účelom uvedenia zariadenia do prevádzky bola odobratá 1 vzorka bazénovej vody s počtom vyšetrených ukazovateľov 13 a 1 vzorka napúšťacej pitnej vody. Výsledky preukázali súlad s platnou legislatívou. Zariadenie bolo uvedené do sezónnej prevádzky, prevádzka bola ukončená z dôvodu klimatických podmienok v mesiaci august.

POSUDZOVANIE STAVIEB: v rámci posudzovania územných plánov, stavebných dokumentácií bolo celkovo posúdených 71 stavebných dokumentácií pre stavebné povolenie ako platená služba nad rámec platného zákona o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia, pre územné konanie a kolaudačné konanie stavieb bolo vypracovaných 118 záväzných stanovísk, k zmene účelu užívania stavby bolo vydaných 15 záväzných stanovísk, k zámerom činnosti v zmysle EIA bolo vydaných 6 stanovísk, UPN miest a obcí 7 stanovísk odborného charakteru a bolo posúdených 14 strategických dokumentov pre ŽSK a ÚVZ SR a 13 Programov hospodárskeho rozvoja obcí. Celkovo bolo vydaných 184 vyjadrení odborného charakteru. Za uplynulé obdobie bolo podaných 388 informácií, ktoré predchádzali vydaniu rozhodnutí, stanovísk a iných odborných stanovísk.

Na **web stránke** sú zverejnené dozorované zariadenia, kvalita kúpacích vôd je sprístupnená cez IS kúpacie vody internetovým spojením, kde sa vkladajú údaje, vykonáva sa týždenné hlásenie s aktualizáciou údajov, zverejnené sú údaje o získaní odbornej spôsobilosti pre výkon epidemiologicky závažnej činnosti, uvedené sú pokyny pre občanov - Proti záplavové opatrenia, Problematika prevádzok solárií, Katalóg služieb a vzorový prevádzkový poriadok, pričom na stránke sú zverejňované aktuality viazané na tému resp. ročné obdobie (Rapex, Letná sezóna kúpaliská, Svetový deň vody).

INFORMAČNÉ SYSTÉMY: Pitná voda - priebežne sú vkladané údaje z monitoringu a štátneho zdravotného dozoru za príslušný rok do IS pitná voda, ktoré sú podkladom pre výročnú správu. Kúpacie vody - napĺňaný je IS Kúpacie vody, prístupný cez internetové spojenie aj laickou verejnosťou. Do systému sú vložené údaje za zariadenie Krytá plaváreň Čadca a bazén pri ubytovacom zariadení Hotel Severka Zákopčie – relaxačný bazén sezónny. Od 17. júna 2016 sa vykonávala tzv. týždenná hlásna služba počas letnej turistickej sezóny.

Ukončenie sezóny LTS s vyhodnotením bolo vykonané ku 04.októberu 2016 a zaslané na ÚVZ SR.

1.2 Protokol o vode a zdraví – plnenie národných cieľov

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OHŽPaZ

Gestorom úlohy nebola zaslaná metodika riešenia a úloha bude plnená podľa pokynov gestora po schválení materiálu Vládou SR.

1.5 Zmapovanie aktuálneho stavu výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách

Gestor úlohy: RÚVZ so sídlom v Košiciach, NRC pre pitnú vodu

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OHŽPaZ

Úloha bola plnená podľa pokynov gestora a záverov celoslovenských porád odboru hygieny životného prostredia a zdravia vytypovaním záujmovej oblasti, ktorej sa zmapovanie reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách môže týkať. Krajský odborník odboru eviduje nahlásenú lokalitu za spádové územie tunajšieho úradu verejného zdravotníctva VN Nová Bystrica. Lokalita bola zaradená do riešenia úlohy NRC pre pitnú vodu RÚVZ Košice, pričom gestor nezaslal metodiku a postupy realizácie tejto úlohy

1.6 Rozšírenie siete monitorovacích staníc na sledovanie koncentrácie biologických alergizujúcich častíc vo vonkajšom ovzduší

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OHŽPaZ

Gestorom úlohy nebola zaslaná metodika riešenia úlohy a za uplynulé obdobie nedošlo k materiálno – technickému vybaveniu tunajšieho úradu za účelom plnenia úlohy a nedošlo ani k zaškoleniu pracovníkov, ktorí majú byť zapojení do plnenia úlohy. Úloha bude plnená podľa pokynov gestora a v zmysle záverov celoslovenskej rady odborov hygieny životného prostredia konanej v Ráztočne následne v nadchádzajúcom roku.

2. ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, RÚVZ so sídlom v Prievidzi
Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPPLaT

K zvýšeniu odbornej úrovne hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov boli využívané odborné usmernenia ÚVZ SR a legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci v súlade s legislatívnymi úpravami harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev.

Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov bolo overované poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov. Dotazníkovou metódou bola zisťovaná informovanosť o podmienkach práce pri expozícii hluku, chemickým faktorom, vibráciám, azbestu a zobrazovacím jednotkám u 35 právnych subjektov. Na oddelenie preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie bolo z celkového počtu 420 dotazníkov doručených 331 na ďalšie spracovanie, čo predstavuje takmer 79 %.

V zmysle príslušných nariadení vlády bolo požadované spracovanie podkladov pre vypracovanie posudkov o riziku a prevádzkových poriadkov. V hodnotenom období bolo posúdených samostatne 22 návrhov prevádzkových poriadkov, resp. k ich zmene pre pracovné činnosti s expozíciou hluku, chemickým faktorom, biologickým faktorom, vibráciám a zvýšenej fyzickej záťaži. Pre pracovné činnosti s expozíciou hluku a chemickým faktorom súčasne s odovzdaním priestorov do prevádzky bolo vydaných 14 prevádzkových poriadkov, na činnosti spojené s manipuláciou a skladovaním chemického karcinogénu a mutagénnu bol schválený 1 prevádzkový poriadok, pre pracovné činnosti s manipuláciou materiálov obsahujúcich azbest bolo schválených 12 návrhov prevádzkových poriadkov a spolu s rozhodnutím o zaradení prác do tretej a štvrtej kategórie boli posúdené a schválené 3 prevádzkové poriadky pre pracovné činnosti s expozíciou hluku, chemickým faktorom pri práci a cytostatikám. Celkom bolo v roku 2016 schválených pre jednotlivé faktory 52 prevádzkových poriadkov.

Zo 64 subjektov s vyhlásenými rizikovými prácami bolo zabezpečenie zdravotného dohľadu zmluvne dodávateľským spôsobom tímom pracovnej zdravotnej služby zistené u 57 zamestnávateľov. Za iný správny delikt na úseku verejného zdravotníctva – nezabezpečenie zdravotného dohľadu pracovnou zdravotnou službou pre zamestnancov, ktorí vykonávali rizikovú prácu tretej kategórie, bol uplatnený pre zamestnávateľa sankčný postih.

V sledovanom období bolo v súčinnosti s pracovnou zdravotnou službou vykonaných 71 konzultácií týkajúcich sa práce vykonávanej na rizikových pracoviskách. Konzultácie boli prevažne zamerané na hodnotenie zdravotných rizík, kategorizáciu prác, plnenie preventívnych opatrení na ochranu zdravia a na problematiku zaoberajúcu sa ochranou zdravia a plnením povinností zamestnávateľa pri práci

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Evidencia rizikových prác sa vykonáva v programe ASTR. Výstupné zostavy sú zasielané na ÚVZ SR v určených lehotách, spracované k 30. 06. a k 31. 12. daného roka.

V evidencii oddelenia preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie je k dátumu 31. 12. 2016 64 právnych subjektov, v ktorých sú zaradené práce do tretej a štvrtej kategórie s celkovým počtom 4 291 zamestnancov, z toho 1 328 žien. Oproti predchádzajúcemu roku došlo k nárastu počtu exponovaných zamestnancov o 226, ale znížil sa počet subjektov

s rizikovými prácami o 1 zamestnávateľa. Najviac osôb podľa prevažujúcej činnosti je zamestnaných na rizikových pracoviskách v odvetví priemyselnej výroby - 3 796, z toho 973 žien, nasleduje činnosť zdravotníctva a sociálnej pomoci s počtom osôb 368, z toho 337 žien.

Na rizikových pracoviskách tretej kategórie je evidovaných 4 205 zamestnancov, z toho 1 327 žien a práce štvrtej kategórie vykonávalo 86 zamestnancov, z toho 1 žena v 5 organizáciách – Schaeffler Kysuce, s. r. o. Kysucké Nové Mesto, Promont, s. r. o. Krásno nad Kysucou, Údržba mesta Kysucké Nové Mesto a ASPERA SPINN, s. r. o. Čadca a Redizon, s. r. o. Čierne. Oproti roku 2015 nastal pokles zamestnancov vykonávajúcich rizikovú prácu štvrtej kategórie o 3, ale pribudli 2 priemyselné podniky, kde sú zaradené práce do štvrtej kategórie. Jedná sa o spoločnosti s ručením obmedzeným ASPERA SPINN, Čadca a Redizon Čierne.

Prehodnotenie rizikových prác v roku 2016 sa vykonávalo u tých zamestnávateľov a na tých pracoviskách, kde došlo k zmenám podmienok práce a pracovného prostredia, ktoré ovplyvnili veľkosť zdravotného rizika a kategóriu prác. Prehodnotenie evidencie rizikových prác bolo vykonané v zmysle Vyhlášky MZ SR číslo 448/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov podľa predložených návrhov vypracovaných zamestnávateľmi v spolupráci s pracovnou zdravotnou službou. Na základe výsledkov hodnotenia zdravotných rizík boli postupne podľa platnej legislatívy vydávané rozhodnutia na zaradenie prác do tretej a štvrtej kategórie, prípadne na zmenu alebo vyradenie rizikových prác. Pre 1 novovzniknutý subjekt, ktorého prevažujúcou činnosťou je výroba kovových konštrukcií, boli práce zaradené do tretej a štvrtej kategórie s faktorom hluk a vibrácie. V neštátnom zdravotníckom zariadení – onkologická ambulancia a mamodiagnostika – práca s cytostatikami bola zaradená do tretej kategórie.

Celkom boli v sledovanom období podané 13-krát návrhy na zaradenie prác do 3. a 4. kategórie. Z uvedeného počtu bolo konanie 6-krát v predmetnej veci prerušené a po prepracovaní návrhov bolo vydaných celkom 11 rozhodnutí na zaradenie prác do tretej alebo štvrtej kategórie, prípadne na vyradenie pracovísk, kde práca tretej kategórie bola zrušená alebo bola preradená do druhej kategórie. V 2 prípadoch konanie nebolo do t.č. ukončené z dôvodu, že lehoty ešte plynú.

Z dôvodu zníženia objemu výroby, resp. zániku činnosti bolo podaných 6 návrhov na vyradenie prác z tretej a štvrtej kategórie, z toho 2-krát bolo konanie v predmetnej veci prerušené a po následnom objektívnom posúdení a zhodnotení hluku meraním bolo vydané rozhodnutie na vyradenie prác z rizika 5 subjektom. V 1 prípade ešte neuplynuli uložené lehoty splnenia.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru u zamestnávateľov, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce, sa sledujú v zmysle zákona č. 355/2007 Z. z. intervaly výkonu lekárskeho preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci, posudky o zdravotnej spôsobilosti na výkon konkrétnej činnosti a zabezpečenie zdravotného dohľadu pri práci pracovnou zdravotnou službou. V roku 2016 bol vykonaný štátny zdravotný dozor u 26 zamestnávateľov. Zo záverov z výkonu štátneho zdravotného dozoru vyplynulo pre 7 subjektov plnenie opatrení na predchádzanie ochorení podmienených prácou a na ich obmedzenie.

Z dôvodu nezabezpečenia zdravotného dohľadu zamestnávateľom DINEX, s. r. o., Stará Bystrica pre zamestnancov, ktorí vykonávali rizikovú prácu tretej kategórie, bola uložená sankcia za iný správny delikt na úseku verejného zdravotníctva v oblasti ochrany zdravia pri práci - § 57 ods.22 písm. b) zákona č. 355/2007 Z. z. .

Začiatkom roka 2016 po zaslanej urgencii boli dodatočne predložené 11 subjektmi informácie podľa § 30 ods. 1 písm. l) zákona č. 355/2007 Z. z. o výsledkoch hodnotenia zdravotných rizík a opatreniach vykonaných na ich zníženie alebo odstránenie. Z počtu 64 subjektov so zaradenými rizikovými prácami, k dátumu 31. 12. 2016 si povinnosť zaslať informácie o výsledkoch hodnotenia zdravotných rizík a vykonaných opatreniach na ich zníženie, resp. odstránenie, s počtom zamestnancov a hodnotenie zdravotného stavu zamestnancov, ktorí vykonávajú rizikovú prácu, doteraz nesplnilo 13, čo predstavuje necelých 21 %.

Štátny zdravotný dozor zameraný na kontrolu plnenia povinnosti pri ochrane zdravia pri práci, ktorá bola vedená ako riziková, bol v priebehu roka 2016 vykonaný v 26 subjektoch, kde zamestnanci vykonávajú rizikovú prácu na 44 pracoviskách. U všetkých bolo kontrolované zabezpečenie zdravotného dohľadu pracovnou zdravotnou službou a plnenie ostatných povinností v zmysle § 30 zákona č. 355/2007 Z. z., hlavne posudzovanie zdravotnej spôsobilosti na prácu, hodnotenie zdravotného rizika, vypracovanie kategorizácie prác z hľadiska zdravotných rizík a posudku o riziku a iné povinnosti, ktoré sú zamestnávateľia povinní plniť pri ochrane zdravia pri práci, ktorá je riziková.

Na základe vzájomnej dohody ÚVZ SR s NIP spoločná dozorná aktivita bola vykonaná zamestnancami RÚVZ v Čadci a zamestnancami IP Žilina u zamestnávateľa, kde zamestnanci vykonávajú rizikovú prácu tretej kategórie. Jednalo sa o spoločnosť LBT, s. r. o., Oščadnica, ktorej výrobný program je zameraný na výrobu obrazových a zrkadlových rámov. Na odstránenie zistených nedostatkov boli vydané opatrenia na predchádzanie vzniku ochorení podmienených prácou a na ich obmedzenie. Jednalo sa prevažne o prehodnotenie zdravotných rizík na súčasný stav vystavenia zamestnancov faktorom práce a pracovného prostredia. Zamestnávateľ odstránil zistené nedostatky v stanovenej lehote a na základe výsledkov hodnotenia zdravotných rizík boli práce s expozíciou hluku a chemickým faktorom vyradené z tretej kategórie prác.

Z dôvodu zistenia informovanosti o faktoroch práce a pracovného prostredia bolo poskytnutých pre zamestnancov s vyhlásenými rizikovými prácami 329 dotazníkov informovanosti na vyplnenie, vrátených a spracovaných bolo 246, čo činilo takmer 75 %. Najčastejšie nedostatky zistené v informovanosti zamestnancov bola problematika týkajúca sa výsledkov hodnotenia zdravotných rizík a výsledkov merania faktorov práce a pracovného prostredia.

V sledovanom období bolo predložených oddeleniu preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie na posúdenie 51 protokolov z merania faktorov práce a pracovného prostredia vypracovaných subjektmi, ktoré spĺňajú požiadavky ustanovené v § 16 ods. 4 písm. b) zákona č. 355/2007 Z. z. Protokoly boli vypracované pre 22 subjektov. Najčastejšie bol objektívne posúdený meraním hluk ako dominantný faktor práce a pracovného prostredia v tomto regióne (v počte 21), nasledovali chemické faktory s 19 predloženými protokolmi

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Oddelenie PPLaT eviduje 2 subjekty, ktoré manipulujú s veľmi toxickými látkami a zmesami. Schaeffler Kysuce, s.r.o. Kysucké Nové Mesto – bývalá INA Kysuce používa dichróman draselný, síran ortuťnatý, kyanid draselný v chemickom laboratóriu ako súčasť setov a ortuť v chemickom laboratóriu a galvanizovni, OMNIA KLF, a. s. Kysucké Nové Mesto – kyanid sodný pri technologických procesoch v elektrických kaliacich peciach na kalenie a cementovanie náradia na pracovisku náradovňa. Toxické látky a zmesi sa skladujú a používajú v priemyselných podnikoch KINEX-BEARINGS a Marpin Kysucké Nové Mesto.

Cielený štátny zdravotný dozor na pracoviskách s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami v roku 2016 bol vykonaný v chemickom laboratóriu spoločnosti Schaeffler Kysuce, s. r. o. Kysucké Nové Mesto zameraný na používanie, skladovanie a manipuláciu s kyanidom sodným klasifikovaným ako veľmi toxická látka. Zamestnávateľ na tomto pracovisku zabezpečuje špecifické ochranné a preventívne opatrenia v zmysle NV SR č. 82/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa NV SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami, súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov. RÚVZ vydal rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s uvedenou veľmi toxickou látkou. Oddelenie eviduje 11 oznámení o dezinfekcii a regulácii živočíšnych škodcov v subjektoch okresov Čadca a Kysucké Nové Mesto vykonané oprávnenými osobami.

Vydávanie osvedčení o odbornej spôsobilosti pre prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami spadá do kompetencie RÚVZ Žilina.

Overenie informovanosti zamestnancov sa vykonáva formou kontrolných listov. Dotazníky informovanosti boli dané zamestnancom pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami v počte 25 ks.

Pracovníci oddelenia PPLaT poskytujú poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov, zamestnancov a pracovné zdravotné služby, ktoré vykonávajú dohľad nad pracovnými podmienkami pri zaobchádzaní s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami. V hodnotenom období to bolo 27 – krát. Pri poskytovaní konzultácií a poradenstva sa kladie dôraz na uvedenie si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov veľmi toxickým a toxickým látkam a zmesiam a na oboznámenie sa zamestnancov s kartami bezpečnostných údajov.

V sledovanom období bola na RÚVZ so sídlom v Čadci hlásená priemyselná udalosť – prítomnosť amoniaku v pracovnom ovzduší v spoločnosti KINEX-BEARINGS Kysucké Nové Mesto. Zamestnávateľ vykonal celkovú výmenu chladiacej emulzie v centrálnom chladiacom systéme, odkiaľ sa predpokladal zdroj amoniaku, čo sa ale nepotvrdilo. Prítomnosť amoniaku v pracovnom ovzduší bola overená meraním opakovane. Namerané hodnoty neprekračovali NPEL amoniaku. Uvedená udalosť nebola hlásená ako mimoriadna udalosť. Neboli hlásené žiadne prípady poškodenia zdravia v súvislosti s touto udalosťou.

Iné mimoriadne situácie a havárie sa v sledovanom období v regióne nevyskytli.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V rámci štátneho zdravotného dozoru sú cielene vyhladávané pracovné postupy a technológie s chemickými karcinogénmi a mutagénmi pri práci a pri práci s azbestom.

Vzhľadom na charakter regiónu sa venuje pozornosť prehodnocovaniu miery zdravotného rizika pracovísk drevovýroby so zameraním na spracovanie tvrdého dreva. V roku 2016 bola vyradená práca z tretej kategórie, pri ktorej dochádzalo k expozícii zamestnancov prachu z tvrdého dreva, v spoločnosti DINEX, s. r. o., Stará Bystrica s počtom zamestnancov 24, z toho 11 žien. Práce sú evidované v druhej kategórii. V tomto roku v Kysuckej nemocnici s poliklinikou Čadca práca s cytostatikami, ktorým je exponovaných 22 osôb, z toho 20 žien, je vedená v tretej kategórii prác. Neštátnemu zdravotníckemu zariadeniu Širanec s. r. o. Čadca – onkologická ambulancia a mamodiagnostika bolo vydané rozhodnutie na zaradenie prác s cytostatikami do tretej kategórie, súčasne bol schválený návrh prevádzkového poriadku pre pracovný proces s rizikom chemickej karcinogenity. Karcinogénnym a mutagénnym faktorom - cytostatikám sú exponované 3 osoby onkologickej ambulancie, z toho 2 ženy.

V programe ASTR evidujeme v 2. stupni triedenia chemické látky a zmesi – chemický karcinogén – mutagén 25 osôb, z toho 22 žien. Látkam poškodzujúcich reprodukciu je vystavených 31 pracovníkov, z toho 28 žien.

V sledovanom období boli vykonávané práce, kde sa manipulovalo s azbestom a materiálmi obsahujúcimi azbest s hmotnosťou 24 120 kg pri odstraňovaní odpadových, kanalizačných a odvetrávacích rúr z azbestocementových materiálov v bytových domoch v Kysuckom Novom Meste, pri demontáži strešnej krytiny z rodinných domov, hospodárskej budovy, drevenice a asanácii celej budovy materskej školy.

Túto činnosť vykonali oprávnené organizácie AMELLA, s. r. o. Martin, Eduard Mittelham Žilina, M. Mlich-M-Servis, Kysucké Nové Mesto, AZ – Group, s. r. o. Poprad, Energokontrol, s. r. o. Považská Bystrica, Darta Service, s. r. o. Dolný Kubín a EURO-KP, s. r. o. Bratislava so 48 odborne spôsobilými osobami. V 6 prípadoch sa jednalo o práce v exteriéroch a 6-krát o práce v interiéroch budov.

Bolo vydaných 12 rozhodnutí pre práce s odstraňovaním azbestu zo stavieb, súčasne boli schválené aj prevádzkové poriadky pre práce s materiálom obsahujúcich azbest. Uvedené subjekty ohlásili predpísaným spôsobom začiatok a ukončenie prác. Kontrolné listy informovanosti pri práci s azbestom boli použité 13-krát. Nedostatky v informovanosti zistené neboli

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPPLaT

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

V priebehu rokov 2016 - 2017 prebieha informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) podľa aktuálne vyhlásenej témy kampane „Zdravé pracoviská na roky 2016-2017 pre všetky vekové kategórie“, ktorá má 3 kľúčové ciele: propagovať udržateľnú prácu a zdravé starnutie od začiatku pracovného života, predchádzať zdravotným problémom počas celého pracovného života a ponúkať zamestnávateľom a zamestnancom spôsoby na riadenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v súvislosti so starnúcou pracovnou silou.

V rámci európskeho týždňa BOZP sa uskutočnil „Deň otvorených dverí oddelenia preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie“ pre odbornú a laickú verejnosť. Zamestnanci oddelenia poskytovali konzultácie k otázkam ochrany zdravia pri práci, o rizikových faktoroch práce a pracovného prostredia, hodnotení zdravotných rizík, kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a vykonávaní preventívnych opatrení na elimináciu vplyvu zdraviu škodlivých faktorov práce a pracovného prostredia.

Konzultácie boli poskytnuté 21-krát zamestnávateľom, fyzickým osobám, SZČO a zástupcom pracovnej zdravotnej služby.

Spoločná preverka podľa aktuálnej témy kampane s orgánom inšpekcie práce a NIP v tomto roku nebola vykonaná.

Pracovníci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie v súčinnosti s oddelením epidemiológie RÚVZ Čadca sa podieľali na zabezpečení distribúcie dotazníka Európskej siete biologickej bezpečnosti týkajúceho sa oblasti zdravotnej starostlivosti z hľadiska prevencie poranení ostrými predmetmi, ktorý bol určený pre zdravotnícke zariadenia.

2.4 Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPP/RPPLaT

V hodnotenom období oddelenie preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie vydalo 12 rozhodnutí k zriadeniu chránených pracovísk, resp. dielní, 8 stanovísk k zriadeniu chránených pracovísk/dielní a 1 stanovisko k rozšíreniu chráneného pracoviska.

Štátny zdravotný dozor bol v sledovanom období vykonaný celkom na 29 chránených pracoviskách, na ktorých pracovalo 56 osôb so zdravotným postihnutím. Chránené pracoviská/dielne neboli zriaďované na pracoviskách, kde sú práce zaradené do tretej a štvrtej kategórie.

V rámci projektu bol vykonaný štátny zdravotný dozor na 9 chránených pracoviskách/dielňach s počtom 27 osôb so zdravotným postihnutím, z toho bolo 16 žien.

Na všetkých kontrolovaných chránených pracoviskách v sledovanom období je zamestnaných 56 zamestnancov so zdravotným postihnutím.

Zamestnanci kontrolovaných pracovísk vykonávali jednoduché činnosti bez fyzickej záťaže v profesiách predavačka, údržbár, upratovačka šička, strihač, administratívna pracovníčka, krajčírka, pomocný pracovník – údržbár.

Konzultácie týkajúce sa zabezpečovania ochrany zdravia pri práci na chránených pracoviskách boli poskytnuté 51-krát.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru boli použité kontrolné listy informovanosti a dané na vyplnenie 18 zamestnancom so zdravotným postihnutím pri administratívnej práci a monitorovaní objektov kamerovým systémom so zobrazovacími jednotkami. Po vyplnení 5 zamestnávateľa predložili dotazníky tunajšiemu oddeleniu, nedostatky v poskytnutí informácií v zabezpečení ochrany zdravia pri práci zistené neboli.

Vyhodnotenie úlohy: Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZPS na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy *	Zistené nedostatky	Uložené opatrenia	Poznámky
	Rozhodnutí	Stanovísk				(aké, koľko)	(aké, koľko)	(aké, koľko)	
Čadca	14	9	32	9	56	Z - 18	4	0	-

Komentár k tabuľke:

Kontrolné listy: Z – zobrazovacie jednotky

Nedostatky sa týkali najmä zabezpečenia zdravotného dohľadu, kategorizácie prác a výkonu lekárskeho preventívnych prehliadok. Tieto boli v stanovenom termíne odstránené.

Zdravotné postihnutie osôb so ZP sa týkalo prevažne telesného postihnutia, postihnutie podporno-pohybového aparátu podľa MKCH označenia (M00 –M99).

3. ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY, PREDMETOV BEŽNÉHO POUŽITIA A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 Bezpečnosť kozmetických výrobkov a ochrana spotrebiteľov

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OHV, PBP a KV

Úloha bola plnená prioritne cieľným sledovaním obsahu rôznych látok v kozmetických výrobkoch odberom vzoriek so zameraním sa na bezpečnosť kozmetických výrobkov a ochranu spotrebiteľa. Počas roka 2016 bolo odobratých 11 vzoriek kozmetických výrobkov. Odbery boli cielene zamerané na sledovanie obsahu konzervačných látok, pH a mikrobiologických ukazovateľov v 2 vzorkách výrobkov pre deti (šampóny, výrobky na sprchovanie a do kúpeľa). 3 vzorky výrobkov pre dospelých – krémy na pleť s obsahom UV filtrov – boli odobraté na kontrolu vonných látok, UV filtrov, konzervačných látok, pH a mikrobiologických ukazovateľov. Boli odobraté i 4 vzorky zubných pást pre deti na stanovenie fluóru, peroxidu vodíka a mikrobiologické vyšetrenie a 2 vzorky ceruziek, leskov a rúžov na pery na stanovenie ťažkých kovov a test stability. Laboratórne vyšetrenia boli vykonané v RÚVZ Poprad, RÚVZ hl. mesta Bratislava a RÚVZ Žilina s vyhovujúcimi výsledkami.

Odbery vzoriek boli spojené s kontrolou povinného označenia výrobkov v súlade s platnou EÚ legislatívou so spísaním protokolov, pričom v 1 prípade označenie nevyhovovalo a zistenie bolo odstúpené RÚVZ Nitra. Na označovanie kozmetických výrobkov bolo vykonaných celkom 19 kontrol.

V roku 2016 bolo vykonaných 35 kontrol zameraných na dodržiavanie podmienok skladovania a prevádzkovej hygieny, bola vykonaná 1 obhliadka za účelom uvedenia priestorov do prevádzky a 83 kontrol so zameraním na výskyt nebezpečných výrobkov hlásených rýchlym výstražným systémom pre nepotravinárske výrobky RAPEX.

Kampaň pre distribútorov, predajcov, ale i spotrebiteľov bola vykonávaná v rozsahu postupu v prípade zistenia nežiaducich účinkov z kozmetických výrobkov, vrátane ohlásenia takéhoto zistenia, nakoľko neboli v priebehu uvedeného časového obdobia zistené závažné nežiaduce účinky z kozmetických výrobkov. Na kontrolu kritérií pravdivosti tvrdení bolo vykonaných 6 kontrol. Získané výsledky sa priebežne spracovávali v programe ICSMS.

Podrobné informácie k plneniu úlohy so zameraním sa na plán dozoru, posudzovanie výrobkov a spracovanie výsledkov v systéme ICSMS boli predmetom celoslovenskej pracovnej porady a školenia zamestnancov, ktorí vykonávajú ŠZD nad kozmetickými výrobkami, v mesiaci marec 2016 s účasťou 2 pracovníkov HV..

3.2 Bezpečnosť výrobkov z bambusu

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OHV, PBP a KV

Plnenie úlohy je stanovené až do roku 2018. V roku 2016 gestor úlohy RÚVZ so sídlom v Poprade nestanovil pre RÚVZ Čadca požiadavku participovať na úlohe odberom vzoriek. Podľa nariadenia EK (EÚ) č. 10/2011 boli vykonané len kontroly bez odberu vzoriek zamerané na kontrolu označovania.

3.3 Problematika plastifikátorov v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OHV, PBP a KV

Úloha bude plnená v roku 2017 podľa požiadaviek riešiteľského pracoviska, vrátane rozsahu odberu vzoriek s požiadavkami vyšetrenia. Výsledky z plnenia úlohy budú určené na prípravu letákov a rôznych propagačných materiálov.

Výkon kontroly nad materiálmi a predmetmi určenými na styk s potravinami bol realizovaný v súlade s metodickým pokynom a viacročným plánom ÚKP, pričom bol po dohode s krajskou odborníčkou pre hygienu výživy zostavený plán odberov vzoriek. Počas roka 2016 boli vykonané úradné kontroly s odberom vzoriek a úradné kontroly bez odberu vzoriek, ktoré boli zamerané na požiadavky na uvádzanie plastových obalových materiálov a plastových predmetov na trh. Boli odobraté tieto 4 vzorky materiálov a predmetov určených na styk s potravinami: melamínová miska pre deti na stanovenie formaldehydu a melamínu, nylonové kuchynské náradie na určenie primárnych aromatických amínov, nerezové hrnce na laboratórne vyšetrenie prítomnosti Cd, Pb, Cr, Ni a posúdenie rizika ovplyvnenia senzorických vlastností – vzhľad a papierové obrúsky na stanovenie formaldehydu, primárnych aromatických amínov, fenolov a bisfenolu A. Výsledky laboratórnych vyšetrení boli vyhovujúce. Pri odbere vzoriek boli vyplnené záznamy o úradnej kontrole s dôrazom na označovanie, skladovanie a dostupnosť dokumentácie v súlade s platnou legislatívou. Laboratórne vyšetrenia a posúdenie bezpečnosti vykonalo Národné referenčné centrum pre predmety bežného používania a obalové materiály pri Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade.

Bez odberu vzoriek bolo vykonaných celkom 9 úradných kontrol so zameraním sa na označovanie a požadovanú dokumentáciu výrobkov nachádzajúcich sa v distribučnej sieti – v reštauračných zariadeniach a v zariadeniach s čapovaním sudových vín s vyplnením samostatných záznamov. Kontroly boli zamerané na plastové výrobky – PET fľaše na víno, misky na polievku, menu boxy a pod. V niektorých kontrolovaných zariadeniach neboli k dispozícii k nahliadnutiu vyhlásenia o zhode a podporná dokumentácia k vyhláseniu o zhode, nakoľko sa jednalo o maloobchodný predaj. Bolo zistené i nevyhovujúce skladovanie. Na základe uvedeného boli uložené opatrenia v zápisnici z kontroly na odstránenie zistených nedostatkov.

V okrese Čadca a Kysucké Nové Mesto evidujeme výrobu PET fliaš z predliskov, výrobu domácich potrieb z kombinovaných materiálov a sklad obalového materiálu.

Počas roka 2016 sme zaznamenali dve hlásenia Rýchleho výstražného systému pre potraviny a krmivá RASFF, v rámci ktorých boli vykonané dve ciele kontroly za účelom zistenia výskytu nebezpečných výrobkov. V oboch prípadoch sa jednalo o migráciu kadmia a kobaltu z keramického raňajkového setu z Číny. V jednom prípade predajca KIK 4376, Slobody 3039, 022 01 Čadca prijal dobrovoľné opatrenie a v jednom prípade mu bolo v zmysle platnej legislatívy uložené opatrenie na stiahnutie nevyhovujúceho výrobku z predaja a zabezpečenie informovanosti pre zákazníkov o možnosti vrátenia zakúpeného nebezpečného výrobku.

3.4 Prehľad 5-ročného výkonu hraničných kontrol nad melamínovými a polyamidovými výrobkami v SR a EÚ

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OHV, PBP a KV

Úloha má poskytnúť prehľad o výkone hraničných kontrol nad melamínovými a polyamidovými výrobkami dovážanými z Číny a Hongkongu, a to za obdobie r. 2011 až 2016. V prípade hlásenia dovozu takýchto výrobkov bolo potrebné postupovať v zmysle metodického pokynu so spracovaním podkladov pre RÚVZ so sídlom v Poprade.

Počas tohto roka RÚVZ so sídlom v Čadci nezaznamenalo hlásenie colnej správy so zistením nedostatkov nad melamínovými a polyamidovými výrobkami dovážanými z Číny a Hongkongu dovozcami, príp. distribútormi z nami dozorovaného regiónu

3.5 Monitoring probiotík v potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Trenčíne

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OHV, PBP a KV

Monitoring má za cieľ zistiť prítomnosť deklarovaných probiotík vo vybraných potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch. Pozostáva nielen zo stanovenia rodového zastúpenia probiotík a kontroly deklarovaného množstva probiotických kmeňov na hmotnostnú alebo objemovú jednotku výrobku, ale i zo sledovania mikrobiálnej kontaminácie.

Probiotiká v potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch boli v roku 2016 monitorované vykonaním 48 kontrol so zameraním sa na ich označovanie. Zároveň bola v poslednom štvrtroku 2016 krajskou odborníčkou hygieny výživy zaslaná požiadavka, na základe ktorej boli odobraté 2 vzorky výživových doplnkov v tekutej forme – kvapiek, na laboratórne vyšetrenie na kontrolu obsahu mezofilných baktérií mliečneho kvasenia. Vzorky boli odoslané gestorovi úlohy, ktorým je RÚVZ so sídlom v Trenčíne. K dnešnému dňu sme výsledky vyšetrenia neobdržali.

3.6 Monitoring príjmu jódu

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OHV, PBP a KV

Úloha bola v roku 2016 odbornými pracovníkmi oddelenia hygieny výživy, PBP a KV plnená odberom 25 vzoriek jedlej soli v originálnom balení na území nášho regiónu. V okrese Čadca bolo odobratých 22 vzoriek jedlej soli a v okrese Kysucké Nové Mesto boli odobraté 3 vzorky. Všetky soli boli vyšetrené na KJ a zároveň na KJO_3 a na ferrokyanid sodný v počte 24 vzoriek a na ferrokyanid draselný bola vyšetrená 1 vzorka. Všetky vzorky pochádzali zo zahraničnej produkcie. Pri vyhodnotení výsledkov bolo zistené, že stanovený obsah KJ (KJ a KJO_3 ako KJ) v rozmedzí od 15-35 $mg.kg^{-1}$ bol v hornej hranici 35 $mg.kg^{-1}$ prekročený v dvoch prípadoch, čo predstavuje 9,09 % odobratých vzoriek. Najvyššie namerané hodnoty KJ (KJ a KJO_3 ako KJ) boli 40,40 $mg.kg^{-1}$ a 36,00 $mg.kg^{-1}$. Najnižšia nameraná hodnota bola 22,70 $mg.kg^{-1}$ a pohybuje sa v stanovenom rozmedzí. Obsah ferrokyanidov nebol ani v jednom prípade vyšší ako 20 $mg.kg^{-1}$. Analýza vzoriek bola vykonaná akreditovanými skúškami v Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Žiline – odbor laboratórnych analýz a Národné referenčné centrum pre kozmetické výrobky. V nami dozorovaných okresoch neregistrujeme žiadne prevádzky, ktoré vyrábajú alebo skladujú soľ. V okrese Čadca sa nachádza 1 dodávateľ soli do obchodných reťazcov - LIBEX Čadca - Horelica. V zariadeniach spoločného stravovania bolo odobratých celkom 22 vzoriek soli, z tohto počtu sa v zariadeniach spoločného stravovania otvoreného typu odobralo 19 vzoriek a v zariadeniach spoločného stravovania uzavretého typu boli odobraté 3 vzorky originálne balenej soli. V troch prípadoch bol odber vykonaný

v obchodnej sieti. V okresoch Čadca a Kysucké Nové Mesto sa nachádza 1 výrobná lahôdkarských výrobkov a 10 pekárenských výrobní, v ktorých sa používa jodidovaná soľ. Údaje získané pri plnení monitoringu boli v stanovenom termíne spolu s textovou správou zaslané v tabuľkovom spracovaní podľa osnovy gestorovi úlohy.

3.7 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok a aróm v potravinách

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OHV, PBP a KV

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok a aróm v potravinách, ako preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení. Prebieha súčasne na základe požiadavky platnej európskej legislatívy s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm v danom členskom štáte. V roku 2016 bol monitoring u dospeljej populácie zameraný na spotrebu E 104 - chinolínová žltá, E 951 - aspartam a E 960 - glykozidy steviolu s cieľom zistiť úroveň spotreby týchto látok a porovnať príjem každej vybranej látky so stanoveným denným príjmom (ADI). Realizácia úlohy bola rozdelená do dvoch etáp. V I. etape prebehla metodická príprava a zber údajov dotazníkovou metódou a v II. etape bol vykonaný odber vzoriek s predpokladaným obsahom sledovaných prídavných látok. 24 - hodinové dotazníky umožnili získať údaje od 20 respondentov o predpokladanom množstve skonzumovanej prídavnej látky. Respondenti boli rozdelení do kategórií podľa pohlavia a podľa veku v zmysle členenia fyziologických skupín uvedených v OVD SR. Výsledky boli jednotlivo za každého respondenta spracované do tabuliek. Odber vzoriek s obsahom príp. s predpokladaným obsahom sledovaných prídavných látok bol zakomponovaný do plánu ÚK. Výsledky laboratórnych vyšetrení, vykonaných v akreditovanom laboratóriu RÚVZ Žilina, boli taktiež tabuľkovo spracované. Všetky údaje boli k 30.11.2016 zaslané gestorovi úlohy..

3.8 Monitoring príjmu kuchynskej soli

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OHV, PBP a KV

Realizácia úlohy bola rozdelená na časť kontroly pridanej jedlej soli vo vzorkách hotových pokrmov, pekárskych výrobkov a chleba a časť vyplnenia 24 – hodinového dotazníka o frekvencii spotreby potravín s pridanou jedlou soľou v nadväznosti na 9. revíziu OVD, a to v prvej polovici roka 2016 pod odbornou koordináciou krajskej odborníčky pre hygienu výživy a v zmysle metodického pokynu. Na odber vzoriek boli vybrané zariadenia spoločného stravovania otvoreného typu, uzavretého typu a nemocničné stravovanie. Údaje pre dotazník boli získané od 20 respondentov vykonávajúcich ľahkú prácu, ktorí boli rozdelení podľa pohlavia a vekových kategórií od 19 do 34 rokov a od 35 do 62 rokov. Výsledky obsahu soli z laboratórneho vyšetrenia a údaje z dotazníkov boli spracované do tabuliek a v termíne zaslané gestorovi úlohy.

Celkové výsledky úlohy budú zakomponované do preventívnych programov verejného zdravotníctva PVV v oblasti aktualizovaného Programu ozdravenia výživy obyvateľov SR s cieľom dosiahnuť postupné znižovanie príjmu kuchynskej soli v nadväznosti na prijaté úlohy oblasti rizikových faktorov vo výžive.

4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015-2025 (NAPPO)

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OHDM

PROJEKT COSI (Childhood Obesity Surveillance Initiative)

Projekt je súčasťou Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025. Realizovaný je MZ SR metodikou WHO a schválený etickou komisiou. Cieľom projektu je podpora zdravia a správneho vývoja detí na Slovensku. Odborným garantom ÚVZ SR boli vytypované dve školské zariadenia pre RÚVZ so sídlom v Čadci (1 vidiecka a 1 mestská škola) - Základná škola Milana Mravca, Raková 950 a Základná škola Rázusova 2260, Čadca. Do vybraných škôl bolo distribuovaných 80 ks tlačív- Informované súhlasy pre zákonných zástupcov dieťaťa a dotazník určený pre školu. Pracovníci RÚVZ počas merania antropometrických ukazovateľov žiakov (telesná hmotnosť, výška, obvod bokov, obvod pásu) vekovej kategórie od 7 do 7,99 rokov zároveň vyplňali zadaný dotazník. Získané údaje od žiakov základných škôl, v celkovom počte 72 respondentov boli vkladané do elektronickej formy a zaslané gestorovi projektu.

a) Podpora zdravého štartu do života – výchovné aktivity zamerané na poradenskú a konzultačnú činnosť v oblasti zdravého životného štýlu v zariadeniach, kde sa stretávajú matky s deťmi nemohli byť pracovníkmi vykonávané, z dôvodu absencie materských a rodičovských centier v našej spádovej oblasti.

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách - Výkonom štátneho zdravotného dozoru a úradnej kontroly potravín, v celkovom počte 153, boli preverené zariadenia školského stravovania, v ktorých sa pripravujú pokrmy, prípadne v ktorých sa zabezpečuje výdaj hotových pokrmov pre deti školských a predškolských zariadení. Bolo kontrolované dodržiavanie správnej výrobnjej praxe pri príprave pokrmov, dodržiavanie schválených prevádzkových poriadkov, hodnotenie pestrosti jedálneho lístka, pričom nebolo zistené zaradovanie rizikových potravín do pripravovaných pokrmov. Na podnet pracovníkov RÚVZ začali vybraté školské zariadenia poskytovať žiakom výživovo hodnotné desiaty.

Výkonom ŠZD v 18 školských bufetoch bolo zistené, že v ponuke potravinového sortimentu pre deti sú výživovo hodnotné druhy potravín, ako napr. celozrnné a cereálne výrobky, mliečne produkty, ale naďalej vo vysokej miere je zastúpený i sortiment, ktorý je zdrojom rýchlej energie – keksy, dobošky, čokolády. 17 školských zariadení je zapojených do projektu „Školský mliečny program“ v rámci ktorého sú dodávané mliečne produkty formou rozlievania mlieka v školských jedálňach alebo umiestnením mliečnych automatov v priestoroch základných a stredných škôl. Pitný režim detí v predškolských zariadeniach je zabezpečený podávaním čaju, ovocných štiav, v stále väčšej miere je uprednostňovaná pitná voda z verejného vodovodu, prípadne nesladená balená voda.

V rámci mimoriadnej cielenej úlohy v spolupráci s MŠ, vedy, výskumu a športu SR bol realizovaný monitoring obsahu kuchynskej soli v potravinách vo vybranom školskom stravovacom zariadení – Školská jedáleň pri obchodnej akadémii Dušana Metoda Janotu v Čadci odberom vzorky hotového pokrmu – kompletného obedu. Dodržiavanie hygienických požiadaviek a kvalita jedál v školských stravovacích zariadeniach je sledovaná kontrolnými odbermi hotovej stravy. Na laboratórne stanovenie mikrobiologických

ukazovateľov bolo odobratých 27 vzoriek hotových pokrmov zo zariadení školského stravovania.

Zamestnanci zabezpečujúci prípravu pokrmov v školách sú pravidelne pri výkone kontroly informovaní o vytváraní optimálnych podmienok v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí.

S cieľom zabezpečiť ochranu pred marketingovými praktikami, ktoré podporujú nezdravé potraviny a nápoje v predškolských zariadeniach, školách a iných miestach pre deti bol vykonaný štátny zdravotný dozor v subjektoch ako bufety, automaty, predškolské zariadenia, školské kluby, centrá voľného času, priestory základných a stredných škôl. Prítomnosť marketingu a reklamy na nezdravé potraviny a nápoje v 16 kontrolovaných zariadeniach určených pre deti a mládež zistená nebola.

- c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení** - Okresný úrad v Čadci organizoval v mesiaci júl školenie pre všetkých zamestnancov zariadení školského stravovania okresu Čadca, ktorého sa aktívne zúčastnil odborný pracovník oddelenia hygieny detí a mládeže. Prednáška bola zameraná na dodržiavanie zásad vyplývajúcich z HACCP (správna výrobná prax pri príprave pokrmov). Pre okres Kysucké Nové Mesto bolo školenie organizované v mesiaci august. Odborného školenia sa za obidva okresy celkovo zúčastnilo cca 225 osôb.

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Gestor úlohy: Ministerstvo zdravotníctva SR – Odbor koordinácie protidrogovej stratégie a monitorovania drog, ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OHDM

Získané výsledky zneužívania návykových látok na základných a stredných školách z roku 2014 boli zaslané na ďalšie spracovanie na ÚVZ SR v stanovenom termíne. V roku 2016 boli zapojené do projektu len vybrané RÚVZ, medzi ktoré náš RÚVZ nebol zaradený. Projekt bude pokračovať do roku 2025 podľa pokynov gestora.

4.3 Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OHDM

Projekt je zameraný na zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku. V roku 2016 bola databáza údajov realizovaná prostredníctvom dotazníkovej metódy. Údaje boli získané od rodičov detí vekovej kategórie 11 – 14 ročných, prípadne ich zákonných zástupcov. Náhodným výberom bola do prieskumu zaradená jedna mestská škola - Základná škola J. A. Komenského v Čadci a jedna vidiecka škola – Základná škola v Zákopčí. Získané údaje od 60 respondentov (4 triedy v rámci II. stupňa mestskej a vidieckej ZŠ) boli vložené do programu EXCEL a zaslané na ďalšie spracovanie.

4.4 Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl, využitie hodín TV

Gestor úlohy: RÚVZ so sídlom vo Zvolene, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OHDM

Podľa informácie hlavnej odborníčky Hygieny detí a mládeže sa realizácia projektu bude vykonávať v roku 2017.

6. ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program SR

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OE

Realizácia vlastného očkovania – vykonáva sa priebežne.

Vlastné očkovanie vykonávajú PZS podľa schválenej očkovacej schémy.

Viacúčelové imunologické prehľady v SR

RÚVZ so sídlom v Čadci sa bude podieľať na realizácii podľa pokynov ÚVZ SR.

V roku 2016 neboli realizované žiadne zmeny v očkovačom kalendári.

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy)

– vykonáva sa priebežne. V roku 2016 sme zaznamenali 6 ochorení preventabilných očkovaním na pertussis. Ochorenia mali sporadický charakter. V piatich prípadoch boli chorí riadne očkovaní, v jednom prípade u chorej chýbalo preočkovanie v 3. roku života.

Evidujeme 2 prípady ochorenia na parotitídu bez komplikácií, riadne očkované vzhľadom na vek 2 dávkami. Ochorenia na osýpky, rubeolu a poliomyelitídu nám neboli hlásené.

Manažment očkovania – 67 lekárom prvého kontaktu z okresov Čadca a Kysucké Nové Mesto sme zaslali aktuálny očkovač kalendár a praktický očkovač kalendár na rok 2016. Očkovač kalendár aj praktický očkovač kalendár na rok 2016 bol zverejnený i na webovej stránke tunajšieho RÚVZ. V marci a apríli uskutočnili pracovníci oddelenia epidemiológie „Vzdelávanie budúcich sestier na SZŠ“. Edukačnej aktivity sa zúčastnili študenti III. a IV. ročníka odboru zdravotnícky asistent a externe študujúci – odbor sanitár zo SZŠ sv. Františka z Asissi v Čadci. Spolu bolo edukovaných 77 študentov. Zároveň obdržali edukačné materiály k danej problematike. Na ambulancie PLDD, PLD, primárom a vedúcim sestram oddelení KNsP Čadca bola preposlaná informácia o EIW i s odbornými materiálmi pre informovanie verejnosti. Štvrtročne zasielame štatistické údaje v oblasti odmietania povinného očkovania na ÚVZ SR. Lekárom prvého kontaktu bolo zaslané stanovisko ÚVZ SR, týkajúce sa zameniteľnosti vakcín v prípade očkovania proti vírusovej hepatitíde typu A, pri nedostatku vakcíny Havrix. Zároveň bolo rozposlané stanovisko ÚVZ SR o zameniteľnosti vakcín Infanrix Hexa a Hexacima pri základnom povinnom očkovaní, ďalej im bola zaslaná informácia o dostupnosti vakcíny MMR VAX PRO, informácia o očkovaní proti VHA u detí vo veku 2 rokov žijúcich v miestach s nízkym hygienickým štandardom na všetky pediatrické obvody okresov Čadca a KNM.

Kontrola očkovania – vykonáva sa podľa odborného usmernenia na kontrolu očkovania v mesačných intervaloch zo všetkých 25 pediatrických obvodov okresov Čadca a Kysucké Nové Mesto. Podľa očkovacieho kalendára bolo v roku 2016 zaznamenaných 9 242 očkovacích výkonov.

Vlastná administratívna kontrola očkovania - bola vykonaná k 31.8.2016 v zmysle platného usmernenia ÚVZ SR - HH SR zo dňa 1.7.2016 č. OE/6290/2016, RZ-19532/2016 na jednotlivých zdravotníckych obvodoch v ambulanciách praktických lekárov pre deti a dorast. Zaočkovanosť v jednotlivých kontrolovaných ročníkoch narodenia u jednotlivých druhov očkovania sa v okrese Čadca pohybovala od 97,24% do 99,66%. V okrese Kysucké Nové Mesto

sa zaočkovanosť pohybovala od 98,07% do 99,39%. Nižšiu zaočkovanosť ako 95% sme v rámci povinného očkovania nezaznamenali. Neboli zaznamenané nedostatky v evidencii, dokumentácii, vo výkone očkovania, skladovaní vakcín a dodržiavaní chladového reťazca. Preplnenosť chladničiek nebola zistená v žiadnom obvode. Očkovacie látky boli uskladnené podľa dĺžky expirácie. Správa z vyhodnotenia kontroly očkovania k 31.8.2016 za okresy Čadca a Kysucké Nové Mesto bola v stanovenom termíne zaslaná RÚVZ so sídlom v Žiline.

6.2 Surveillance infekčných chorôb

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OE

Zlepšenie laboratórnej spolupráce – prostredníctvom programu EPIS dochádza k hláseniu laboratórných výsledkov z OKM FNŠP Žilina.

Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení – aj napriek propagovaniu využívania on-line hlásenia prenosných ochorení do existujúceho informačného systému EPIS, hlásna služba PZS sa uskutočňuje len poštovou formou, výnimočne e-mailovou poštou. Pre zlepšenie hlásnej služby prenosných ochorení sme na web sídla uverejnili zoznam povinne hlásených prenosných ochorení i vzor individuálneho hlásenia prenosnej choroby. Elektronickou poštou sme tieto informácie poskytli 67 lekárom prvého kontaktu z okresov Čadca a Kysucké Nové Mesto.

Analýza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení systém rýchleho varovania sa využíva priebežne na hlásenie zákonom stanovených prenosných ochorení – hlásili sme 15 sporadických prípadov (2x A84.1, 2x G03, J107, 4x A370, B269, B172, A390, A403, A415, A410), 1 rodinnú epidémiu (1x A020) a 4 epidémie s dg. A020, A879, A084, B86. V systéme EPIS vykazujeme 19 epidémií. V mesiaci január 1 epidémia – na Nešpecifikovanú vírusovú črevnú infekciu. V mesiaci február sme zaznamenali 1 epidémiu na Svrab – epidemický výskyt ochorenia v rodine. V mesiaci marec sme zaznamenali 1 epidémiu na Salmonelovú enteritídu v rodine, pravdepodobným faktorom prenosu boli domáce vajcia. V apríli 1 epidémia na nešpecifikovanú vírusovú meningitídu. V mesiaci máj 4 epidémie rodinného charakteru. V troch prípadoch etiologický agens bol rotavírus, v 1 prípade salmonela enteritidis, pravdepodobným faktorom prenosu bol nedopečený trdelník zakúpený na slávnostiach. V mesiaci jún sme zaznamenali 2 rodinné výskyty ochorení na salmonelovú enteritídu, kde pravdepodobným faktorom prenosu boli zákusky z domácich vajec, a 1 rodinnú epidémiu, kde rizikovým faktorom prenosu bola majonéza z domácich vajec. Etiologickým agens bola salmonella enteritidis. V mesiaci júl sa zaznamenala 1 epidémia s etiologickým agens campylobacter jejuni, faktor prenosu sa nepodarilo zistiť. V mesiaci september 3 rodinné epidémie na svrab. V októbri vykazujeme epidémiu na zápal mozgových plien vyvol. inými a nešpec. príčinami u dvoch sestier. V mesiaci november 1 rodinnú epidémiu na šarlach. V decembri sme zaznamenali dve epidémie na svrab. Prvá bola v ZpS a DSS KNM, kde ochorelo 12 klientov zariadenia z celkového počtu 180 exponovaných. Rozhodnutím regionálneho hygienika boli nariadené príslušné protiepidemické opatrenia, druhá epidémia mala rodinný charakter.

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení sa uskutočňuje priebežne prostredníctvom web stránky RÚVZ a zasielaním informácií lekárom prvého kontaktu e-mailovou poštou – Európsky imunizačný týždeň, Kampaň – hygiena a dezinfekcia rúk. Praktická edukácia v rámci kampane – hygiena a dezinfekcia rúk sa vykonávala na oddeleniach KNŠP a ambulanciách PLD, PLDD, odborných lekárov okresov

Čadca a Kysucké Nové Mesto. V poradni očkovania poskytujeme poradenské služby, a taktiež edukačný materiál s danou tematikou. Na web sídle úradu sme zverejnili informáciu o epidémii žltej zimnice v Angole a Konžskej demokratickej republike. Na web sídle úradu sme zverejnili usmernenie HH SR v súvislosti s vírusom ZIKA, informácia bola zaslaná PZS v okresoch Čadca a Kysucké Nové Mesto, v mesiaci august bolo aktualizované usmernenie v súvislosti s vírusom ZIKA, následne bolo preposlané PZS v okresoch Čadca a Kysucké Nové Mesto.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OE

Skvalitňovanie hlásenia zo strany poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorí sú povinní zo zákona hlásiť. Aj napriek propagovaniu využívania on-line hlásenia prenosných ochorení do existujúceho informačného systému EPIS, hlásna služba sa uskutočňuje len poštovou formou, výnimočne e-mailovou poštou. Rozšírilo sa on-line hlásenie laboratórných výsledkov z OKM FNŠP Žilina.

Kontrola kvality údajov v EPISe - vykonáva sa priebežne.

Vyhľadanie všetkých relevantných údajov podľa požiadaviek legislatívy EÚ

Priebežne reagujeme na nové požiadavky položiek povinne hlásených do sietí, ktoré boli zohľadnené pri tvorbe programu EPIS. V roku 2016 sme evidovali 1 378 prenosných ochorení.

Manažment kontaktov a ohnisk vykonávame priebežne. V roku 2016 sme evidovali 603 ohnisk s protiepidemickým zabezpečením kontaktov. V ohniskách boli nariadené nasledovné protiepidemické opatrenia: dezinfekcia – 423x, informovanie zainteresovaných – 115x, sprísnenie hyg. epid. režimu – 99x, vyhľadanie podozrivých z nákazy – 162x, zdravotná výchova – 576x, laboratórne vyšetrenie faktoru prenosu - 36x, lekársky dohľad – 105x, likvidácia odpadu – 24x, zákaz výkonu epid. závaž. činností – 1x, ZZD – 24x. Počet chránených osôb v ohniskách bol 377

Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC, TESSY. Denne dopĺňame centrálnu databázu prípadov infekčných ochorení. Pravidelne v týždenných intervaloch evidujeme prípady ARO a CHPO od 67 lekárov prvého kontaktu, v mimoriadnych situáciách využívame systém rýchleho varovania (SRV).

6.4 Nozokomiálne nákazy

Gestor úlohy: RÚVZ so sídlom v Trenčíne a v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OE

Surveillance vybraných nemocničných nákaz na jednotkách intenzívnej starostlivosti a infekcií v mieste chirurgického výkonu a infekcií vyvolaných Clostridium difficile podľa protokolu ECDC

Oddelenie epidemiológie sa zapojilo do realizácie Surveillance infekcií spôsobených Clostridium difficile v spolupráci s KNŠP Čadca. Projekt bol realizovaný v spolupráci s mikrobiologickým oddelením KNŠP Čadca v období október až december 2016. 6 prípadov ochorení hlásených z mikrobiologického laboratória spĺňa kritéria pre zaradenie do projektu. Pri epidemiologickom šetrení bol spracovaný požadovaný formulár s následným zaznamenaním údajov v IS EPIS.

Participovali sme na realizácii prevalenčnej štúdie zameranej na infekcie spojené s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a používaním ATB v zariadeniach dlhodobej starostlivosti – HALT 3. V zmysle stanovených kritérií bola v mesiaci október štúdia realizovaná v 2 zariadeniach dlhodobej starostlivosti s vyplnením dotazníkov, elektronickým spracovaním a zaslaním gestorovi.

Realizácia kampane Clean care is save care

V rámci „Kampane hygiena a dezinfekcia rúk“ sme v máji vykonali názorné ukážky umývania a dezinfekcie rúk na oddeleniach, operačných sálach KNsP Čadca, chirurgických ambulanciách a ambulanciách PLD, PLDD, odborných ambulanciách okresov Čadca a Kysucké Nové Mesto. Primárom, vedúcim sestram oddelení KNsP Čadca, na ambulancie PLD, PLDD, odborným ambulanciám boli zaslané edukačné materiály o správnej hygiene a dezinfekcii rúk. Následne sme odobrali 91 sterov z rúk zdravotníckeho personálu, z toho bolo 7 pozitívnych. Informácia o kampani bola zverejnená na web stránke úradu a zaslaná lekárom prvého kontaktu a primárom, vedúcim sestram oddelení KNsP Čadca spolu s edukačnými materiálmi k danej problematike.

Implementácia moderných foriem vzdelávania epidemiológov a cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN – vykonáva sa priebežne.

Skvalitnenie surveillance a kontroly nozokomiálnych nákaz. Priebežne vykonávame kontrolu NN v KNsP Čadca a v ambulatných zdravotníckych zariadeniach. Hlásených nám bolo 85 NN z KNsP Čadca. V súvislosti s odberom vzoriek sterov bol 44x vykonaný ŠZD. Celkovo bolo odobratých 758 sterov z prostredia (bez sterov z rúk). Z tohto počtu bolo 94 vzoriek pozitívnych. Zo sterilného materiálu bolo odobratých 80 vzoriek, z toho 2 s pozitívnym nálezom, predpokladá sa sekundárna kontaminácia. V spolupráci s oddelením hygieny životného prostredia sme 36x vykonali štátny zdravotný dozor – komplexné kontroly na ambulanciách PLD, PLDD, odborných ambulanciách. V 61 prípadoch sme posudzovali návrhy prevádzkových poriadkov zdravotníckych zariadení pri predložení návrhov na uvedenie priestorov do prevádzky. Kontrolu sterilizačnej techniky sme vykonali 21x, pričom bola skontrolovaná funkčnosť 35 HVS, 14 AUT.

Analýza výskytu nozokomiálnych nákaz sa vykonáva mesačne. Pri výskyte nozokomiálnych nákaz v rámci ŠZD boli vykonané kontrolné stery a kontrola HER. Celkovo evidujeme 85 nozokomiálnych nákaz v KNsP Čadca. Na detskom oddelení 7 NN – dg. A08.0 - 5x, A08.1 – 2x, na internom oddelení + JIS - 21 NN – dg. A04.7 – 5x, A08.0 -3x, A08.1 -1x, A41.1 – 1x, A41.5 – 1x, I80 – 1x, J15.1 – 1x, J15.6 – 1x, N30 – 3x, T81.4 – 1x, Z22.8 – 3x, na oddelení dlhodobo chorých 40 NN – dg. A047 – 21x, A080 – 2x, A41.5 – 1x, J04 – 1x, L89 – 2x, N30 – 3x, Z22.8 – 10x, na gyn. pôr. oddelení 3 NN – dg. O85 -1x, O86 – 1x, N30 – 1x, oddelenie úrazovej chirurgie 1 NN – dg. L08-1x, na odd. OAIM 6 NN – dg. A41.5 – 2x, J15.0 – 2x, J15.8 – 1x, Z22.8 – 1x, na DOS 4 NN – dg. N30 – 1x, Z22.8 – 3x, na neurologickom oddelení 3 NN – dg. A08.1 – 1x, J04 – 1x, Z22.8 -1x.

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom Čadci, OE

Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo – monitorovanie, zabezpečenie včasného varovania pred závažnými ohrozeniami zdravia a využívanie spoľahlivých informácií sa vykonáva priebežne

podľa epidemiologickej situácie. V roku 2016 sa regionálna hygienička zúčastnila na základe Usmernenia HH SR – Koordinácia postupov pri zistení VNN v SR a v súlade s pokynmi a Plánom OKM MZSR v súčinnosti s OÚ Žilina, RÚVZ Žilina, KR a HaZZ a Žilinským samosprávnym krajom seminára s témou „Pripravenosť okresov ŽK na koordinácii postupov pri izolácii osoby podozrivej z ochorenia na VNN.“ V nadväznosti na usmernenie HHSR č. OE/2312/2015 na koordináciu postupov pri zistení VNN v SR sa podieľala na nácviku činnosti urgentného príjmu a zainteresovaných zamestnancov KNsP Čadca, KOS ZZS pri podozrení na výskyt VNN. V prípade výskytu sa bude postupovať podľa odborného usmernenia.

Posilniť globálnu zdravotnú bezpečnosť (varovanie a reakciu na epidémiu, ohrozenie biologickými zbraňami)

Zamestnanci oddelenia epidemiológie boli oboznámení s Odborným usmernením HH SR, ktoré zahŕňa postup pri podozrení na ochorenie vyvolané infekciou vírusom Zika. Uvedený materiál bol preposlaný PLD, PLDD i vedeniu a primárom KNsP v Čadci a na Infektologickú ambulanciu KNsP Čadca. V auguste roku 2016 došlo k aktualizácii usmernenia hlavného hygienika v súvislosti s vírusom ZIKA, ktoré bolo zverejnené na web. stránke RÚVZ Čadca a zaslané PLD, PLDD i vedeniu a primárom KNsP v Čadci a na Infektologickú ambulanciu KNsP Čadca.

6.6 Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Gestor úlohy: ÚVZ SR, NRC pre poliomyelitídu

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OE

Na základe prípisu MZ SR, HH SR podľa §5 ods. 4, písm. k) zákona NR SR č. 355/2007 Z. z. a príslušného harmonogramu sme vykonali 6 odberov vzoriek odpadových vôd na prítomnosť divých a vakcinálnych kmeňov polio vírusov z mestskej ČOV Čadca a následne doručili do virologického laboratória v Banskej Bystrici. Všetky výsledky sú s negatívnym nálezom.

6.7 Prevencia HIV/AIDS

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OE

Pre verejnosť poskytujeme záujemcom o prevenciu HIV/AIDS individuálne poradenstvo.

V rámci edukačných programov sme uskutočnili projekt primárnej prevencie HIV/AIDS – Hrou proti AIDS, ktorého cieľom bolo dať možnosť mládeži získať základné informácie o spôsobe prenosu a ochrany pred infekciou HIV/AIDS. V súlade s usmernením HH SR zn. OE/835/2016, RZ – 1973/2016 sme oslovili vedenie 8 ZŠ a 8 SŠ regiónu Kysúc. Do projektu sa zapojili len 1 SŠ (študenti 1.ročníkov) a 1 ZŠ (žiaci 9.ročníka). Prostredníctvom interaktívnych panelov sme zrealizovali 3 interaktívne cykly, ktorých sa zúčastnilo celkovo 117 žiakov a študentov. Zúčastnení pedagógovia hodnotili projekt na vysokej profesionálnej úrovni, ktorý bol prínosom pre študentov/žiacov. V rámci svetového dňa sme pripravili 2 informačné panely v budove RÚVZ, kde sme umiestnili aktuálne informácie o AIDS, článok o svetovom dni sme zverejnili na web. sídle RÚVZ Čadca, informačné materiály o HIV/AIDS boli zaslané emailom lekárom prvého kontaktu v počte 71x. Realizovaná bola 1 prednáška na SŠ pre 26 študentov s uvedenou problematikou.

6.8 Poradne očkovania

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ Bratislava hlavné mesto, RÚVZ so sídlom v Trnave

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OE

V poradni poskytujeme pre verejnosť konzultačnú a poradenskú činnosť v oblasti ochorení preventabilných očkovaním. Poradňu navštívilo 15 osôb. V roku 2016 sme poskytovali hlavne poradenstvo v očkovaní pred cestou do zahraničia a poradenstvo v problematike odporúčaného očkovania – 78 telefonických konzultácií. Pre narastajúci počet hlásených odmietnutí očkovania detí sme 47 zákonným zástupcom detí odmietajúcich povinné pravidelné očkovanie detí zaslali poučenie pri odmietnutí očkovania s výzvou možnosti poradenstva v problematike vakcinácie v poradni očkovania.

V marci a apríli uskutočnili pracovníci oddelenia epidemiológie „Vzdelávanie budúcich sestier na SZŠ“. Edukačnej aktivity sa zúčastnili študenti III. a IV. ročníka odboru zdravotnícky asistent a externe študujúci – odbor sanitár zo SZŠ sv. Františka z Asissi v Čadci. Spolu bolo edukovaných 77 študentov. V prípade pokračovania projektu praktickej výučby budúcich sestier na SZŠ a vzdelávania sestier v rámci SKS a PA sa zapojíme podľa pokynov gestora do jeho realizácie.

6.9 Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania

Gestor úlohy: RÚVZ so sídlom v Komárne

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OE

V rámci zvýšenia povedomia o ochoreniach preventabilných očkovaním zrealizovali pracovníci oddelenia epidemiológie v spolupráci s oddelením hygieny detí a mládeže, oddelením výchovy k zdraviu edukačné aktivity pre študentov 3. ročníka na 3 stredných školách okresu Čadca, kde bolo zúčastnených celkovo 78 študentov. Jednoduchým a interaktívnym spôsobom edukácie boli študenti oboznámení o rizikách súvisiacich s priebehom, možnými komplikáciami a následkami, o možnostiach a význame účinnej prevencie očkovaním, o samotných ochoreniach preventabilných očkovaním, platným očkovacím kalendárom, kolektívnej imunity. Počas edukácie bol kladený dôraz na dôležitosť očkovania a na význam individuálnej a kolektívnej imunity najmä v súčasnej dobe.

9. ODDELENIE VÝCHOVY K ZDRAVIU

9.1 Národný program podpory zdravia

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OVkZ

Oddelenie výchovy k zdraviu v RÚVZ Čadca sa zameriava na veľký počet aktivít zameraných na zlepšenie zdravotného stavu obyvateľov, ktorý žijú v oblastiach našej pôsobnosti. Pre plnenie NPPZ spolupracujeme so školami (MŠ, ZŠ, SŠ, mestskými/ obecnými úradmi, zdravotníckymi organizáciami a mnoho ďalšími). Snažíme sa o šírenie informácií o zdravom životnom štýle a o možnostiach zníženia rizík znižujúcich kvalitu života (ohrozujúcich zdravie), osvetu prevencie a poradenstvo v podpore zdravia.

V rámci plnenia Národného programu podpory zdravia sme pokračovali v spolupráci s regionálnymi printovými médiami: MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, ďalej s regionálnymi elektronickými médiami: internetový portál e-kysuce, zdravie a štýl. sk, internetové stránky miest Čadca, Turzovka, Kysucké Nové Mesto, Krásno nad Kysucou, ďalej sme pokračovali v spolupráci s Kysuckou knižnicou v Čadci, Mestskou políciou v Čadci, Okresným riaditeľstvom Policajného zboru v Čadci – odbor komunikácie a prevencie, Slovenským červeným krížom - územným spolkom Čadca, Slovenskou Alzheimerovou spoločnosťou, Slovenskou nadáciou srdca, Jesseniovou lekárskou fakultou v Martine Univerzity Komenského v Bratislave a i.

V súčinnosti s oddelením epidemiológie, oddelením hygieny deti a mládeže sme sa podieľali na realizácii projektu „Zvýšenie povedomia o ochoreniach preventabilných očkovaním“ Edukačných aktivít sa zúčastnili študenti 3. ročníkov z 3 stredných škôl okresu Čadca v počte 78 študentov. Jednoduchým a interaktívnym spôsobom edukácie boli študenti oboznámení o rizikách súvisiacich s priebehom, možnými komplikáciami a následkami, o možnostiach a význame účinnej prevencie očkovaním, o samotných ochoreniach preventabilných očkovaním, platným očkovacím kalendárom, kolektívnej imunite. Počas edukácie bol kladený dôraz na dôležitosť očkovania a na význam individuálnej a kolektívnej imunity najmä v súčasnej dobe. Spomínaná úloha sa tešila záujmu zo strany študentov.

Oddelenie výchovy ku zdraviu realizovalo 1 prednášku pre 26 študentov 1. ročníka Obchodnej akadémie v Čadci s tematikou prevencie HIV/AIDS. V rámci prevencie HIV/AIDS bol v tunajšom RÚVZ realizovaný projekt „Hrou proti AIDS“, ktorého sa zúčastnilo 116 žiakov 9. ročníka ZŠ a 1. ročníka SŠ. Do projektu sa zapojili školy Stredná odborná škola drevárska v Čadci a ZŠ Rázusova v Čadci.

V spolupráci s pracovnou zdravotnou službou FM CONSULTING spol. s r.o. sme zabezpečili Deň zdravia pre pracovníkov spoločnosti Hanes Global Supply Chain Slovakia a.s. K ďalším aktivitám NPPZ patria aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou, ktorú sme zabezpečili uverejňovaním článkov a edukačno-intervenčných materiálov vo vyššie spomínaných printových a elektronických médiách. Počas roka 2016 sme spropagovali Svetový deň boja proti rakovine, Svetový deň vody, Svetový deň zdravia, Svetový deň pohybom k zdraviu, Svetový deň bez tabaku, Medzinárodný deň povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme, Európsky deň

ústneho zdravia, Mesiac úcty k starším, Svetový deň duševného zdravia a Svetový deň diabetu. Okrem spropagovania svetových dní sme poskytli médiám články k celoslovenským kampaniam „Týždeň mozgu“ a „MOST 2016“ a tiež články „Letné horúčavy“, Vianočné sviatky a strava“ a „Mráz- ako sa naň pripraviť?“. Väčšina z týchto významných dní bola spropagovaná článkom a vytvorením panelu pri vstupe do budovy.

4. február - Svetový deň boja proti rakovine

V súvislosti s týmto významným dňom sme vypracovali článok na túto tému a zaslali ho na uverejnenie na internetové stránky miest Čadca, Turzovka, Krásno nad Kysucou, Krásno nad Kysucou a tiež aj na internetovú stránku tunajšieho RÚVZ so sídlom v Čadci. Taktiež sme vykonali edukačné aktivity formou besied pre študentov stredných škôl a gymnázií. Prebehli 4 prezentácie pre 134 študentov (Gymnázium L. Štúra v Turzovke, SOŠ Drevárska v Krásne nad Kysucou, Stredná zdravotnícka škola sv. F. z Assisi v Čadci, SOŠ obchodu a služieb.

22. marec - Svetový deň vody

Pri príležitosti Svetového dňa vody sme v spolupráci s Oddelením hygieny životného prostredia pripravili a zaslali článok na uverejnenie do regionálnych internetových médií (webová stránka RÚVZ Čadca, internetový portál e-kysuce a zdravie a štýl.sk, printový denník MY Kysucké noviny, internetová stránka miest Turzovka, Čadca, Krásno nad Kysucou Kysucké Nové Mesto).

14. - 20. 3. - Celosvetová kampan „Týždeň mozgu“

Článok s informáciou k Týždňu mozgu sme zaslali na uverejnenie do regionálneho printového týždenníka MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, ďalej do regionálnych elektronických médií: internetové portály e-kysuce a zdravie a štýl. sk, internetové stránky miest Čadca, Turzovka a Kysucké Nové Mesto, Krásno nad Kysucou, Informáciu sme tiež zverejnili aj na internetovej stránke tunajšieho RÚVZ. V rámci Týždňa mozgu sme zorganizovali 5 prezentácií pre 4. ročník ZŠ (ZŠ Rázusova v Čadci). Prezentácie boli obohatené o interaktívne hry a zúčastnilo sa ich 78 žiakov.

7. apríl - Svetový deň zdravia

Článok pripravený k tomuto dňu sme zaslali na uverejnenie do regionálnych internetových médií (portály e-kysuce a zdravie a štýl.sk, MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, webové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka, Krásno nad Kysucou) a na internetovú stránku tunajšieho RÚVZ.

V rámci Svetového dňa zdravia zamestnanci vykonali edukačno - preventívne vyšetrenie zamerané na populáciu produktívneho veku v orgánoch štátnej správy a samosprávy. Bolo vykonaných 19 vyšetrení pomocou prístroja REFLOTRON, z kvapky krvi sme stanovili hladinu glykémie nalačno a aj hladinu cholesterolu. Počas merania bol zabezpečený aj výpočet rizika Diabetes mellitus 2. typu (dotazník), a taktiež bolo vykonané meranie hmotnosti, obvodu pása a bokov a komplexné odborné a nutričné poradenstvo.

V tomto období zamestnanci vykonali aj edukačné aktivity formou besied pre žiakov základných a študentov stredných škôl. Bolo odprednášaných 8 prezentácií na tému zdravý životný štýl pre 145 žiakov a študentov (Pedagogická a sociálna akadémia svätej Márie Goretti, Stredná

zdravotnícka škola sv. Františka z Assisi v Čadci, Základná škola v Oščadnici, Základná škola Staškov).

10. máj - Svetový deň „Pohybom ku zdraviu“

V rámci tohto dňa sme pripravili článok a zaslali ho na uverejnenie do regionálneho printového týždenníka MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, a na internetové portály e-kysuce a zdravie a štýl.sk, na webové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka a Krásno nad Kysucou a na webovú stránku RÚVZ so sídlom v Čadci. Pri príležitosti spomínaného dňa vykonala pracovníčka 13 prezentácií pre 286 žiakov, ktoré boli okrem iného zamerané aj na poruchy pohybového aparátu, nesprávne držanie tela a na prevenciu obezity (Základná škola Rázusova v Čadci).

31. máj - Svetový deň bez tabaku

Pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku pracovníčka Referátu výchovy ku zdraviu pripravila článok a zaslala na uverejnenie do regionálnych printových týždenníkov MY Kysucké noviny a Kysucký večerník a internetových médií (webové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka a Krásno nad Kysucou, portály e-kysuce a zdravie a štýl.sk a internetovú stránku tunajšieho RÚVZ). Obsah oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu sme smokerlyzerom odmerali 58 žiakom a študentom.

V rámci tohto dňa sme zrealizovali 12 prezentácií pre 227 žiakov a študentov (Základná škola Rázusova v Čadci, Gymnázium L. Štúra v Turzovke, SOŠ Drevárska v Krásne nad Kysucou, SOŠ Technické v Čadci).

9. september – Medzinárodný deň povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme

V súvislosti s týmto významným dňom sme vypracovali článok na túto tému a zaslali ho na uverejnenie do regionálneho printového týždenníka MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, na internetové portály e-kysuce a zdravie a štýl.sk, a na internetové stránky miest Čadca, Turzovka, Krásno nad Kysucou, Krásno nad Kysucou a tiež aj na internetovú stránku tunajšieho RÚVZ so sídlom v Čadci. Taktiež sme vykonali edukačné aktivity formou besied pre študentov stredných škôl a gymnázií. Prebehli 2 prezentácie pre 50 študentov (Stredná zdravotnícka škola sv. F. z Assisi v Čadci, Pedagogická a sociálna akadémia svätej Márie Goretti).

12. september – Európsky deň ústneho zdravia

V rámci tohto dňa sme pripravili článok a zaslali ho na uverejnenie do regionálneho printového týždenníka MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, a na internetové portály e-kysuce a zdravie a štýl.sk, na webové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka a Krásno nad Kysucou a na webovú stránku RÚVZ so sídlom v Čadci. Pri príležitosti spomínaného dňa vykonala pracovníčka 5 prezentácií pre 97 žiakov (Základná škola Rázusova v Čadci, Základná škola v Oščadnici- Nižný koniec, Základná škola v Staškove). Popri prezentáciách boli deťom premietnuté rozprávky z edície „Prečo zvieratka bolia zúbky?“. Deťom boli tiež rozdane reklamné predmety od spoločností Lacalut a Elmex.

29. september – Svetový deň srdca

Pracovníci Oddelenia výchovy k zdraviu opäť participovali na tomto podujatí a zabezpečili meranie antropometrických a biochemických ukazovateľov, sprístupnili informácie

o požadovanej akcii a taktiež poskytovali poradenstvo v danej problematike.

Informácia o realizácii kampane bola zaslaná na uverejnenie do regionálnych printových a elektronických médií (týždenníky MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, internetový portál e-kysuce, webová stránka RÚVZ so sídlom v Čadci, webová stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka a Krásno nad Kysucou).

Kampaň MOST 2016 prebiehala v supermarkete TEMPO v Čadci. Kampane sa zúčastnilo 63 osôb, ktorým bolo poskytnuté poradenstvo v rámci zdravia a zdravého životného štýlu. 50-tim osobám bola zistená hladina cholesterolu v krvi. 60 osobám bola zistená hodnota glukózy v krvi, 63 osobám bola stanovená hodnota BMI. 61 osobám bol zmeraný krvný tlak. O kampaň bol veľký záujem, avšak záujemcovia sa sťažovali na nedostatok diagnostického materiálu, pretože najväčší záujem bol o zistenie hladiny cholesterolu v krvi.

október – Mesiac úcty k starším

Pre toto obdobie bol vytvorený článok, ktorý bol uverejnený na internetových stránkach mesta Krásno nad Kysucou, Turzovka, Čadca, Kysucké nové Mesto, na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Čadci, e- kysuce a v regionálnych týždenníkoch MY Kysucké noviny a Kysucký večerník, taktiež bol vytvorený informačný panel na danú tému pri vstupe do budovy. V rámci spomínaného dňa vykonali zamestnanci edukačno - preventívne vyšetrenie zamerané pre cieľovú skupinu 50+, počas ktorého bolo 31 klientom odmeraný krvný tlak, stanovené BMI a taktiež im bolo poskytnuté poradenstvo zamerané na zdravý životný štýl a preventívne očkovanie seniorov. V tomto období zamestnanci taktiež vykonali edukačné aktivity formou prednášok/besied, a to nasledovne: Očkovanie seniorov a Osteoporóza pre 31 poslucháčov vo vek. kat. 50+ (Zariadenie pre seniorov a domov sociálnych služieb PARK v Čadci) a Osteoporóza pre 22 poslucháčov vo vek. kat. 50+ (Zväz telesne postihnutých v Zborove nad Bystricou).

10. október – Svetový deň duševného zdravia

Článok s informáciami k uvedenému dňu sme zaslali na uverejnenie do regionálnych elektronických médií ako sú internetové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Krásno nad Kysucou a Turzovka a tiež portály e-kysuce a zdravie a štýl.sk, článok sme zverejnili i na internetovej stránke nášho Regionálneho úradu verejného zdravotníctva.

14.november – Svetový deň diabetu

Zabezpečili sme osvetu prostredníctvom internetových stránok miest Krásno nad Kysucou, Turzovka, Čadca, Kysucké nové Mesto, na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Čadci, e-kysuce a v týždenníkoch MY Kysucké noviny, Kysucký večerník. Zároveň vytvorili informačný panel na danú tému pri vstupe do budovy a pri vstupe do ambulancie Poradne zdravia.

Taktiež sme vykonali edukačné aktivity formou besied pre žiakov základných škôl a študentov stredných škôl a gymnázií na tému Zdravý životný štýl, pri ktorých bol kladený dôraz na problematiku diabetu a jeho prevenciu. Prezentácie boli vykonané nasledovne: 6 prezentácii na danú tému pre 134 študentov (Gymnázium E. Štúra v Turzovke, Obchodná akadémia D. M. Janotu v Čadci) a 4 prezentácie na tanú tému pre 70 žiakov (ZŠ E. A. Cernana - Vysoká nad Kysucou, ZŠ Oščadnica- Nižný koniec).

Článok „Letné horúčavy“

V rámci horúcich letných dní sme pripravili článok a zaslali ho na uverejnenie do regionálnych printových týždenníkov MY Kysucké noviny, Kysucký večerník a regionálnych elektronických

médií ako sú internetové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Krásno nad Kysucou a Turzovka a internetové portály e-kysuce a zdravie a štýl.sk. Článok sme tiež zverejnili na internetovej stránke tunajšieho RÚVZ.

Článok „Vianočné sviatky a strava“

V predvianočnom období sme pripravili článok „Vianoce - sviatky pokoja a hojnosti“ a zaslali na uverejnenie na internetové stránky miest Krásno nad Kysucou, Turzovka, Čadca, Kysucké nové Mesto, na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Čadci, e- kysuce a v týždenníkoch MY Kysucké noviny, Kysucký večerník.

9.1.1 Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OVkZ

Evidovaním dát do Testu zdravé srdce, následným spracovaním (výročná správa) a archivovaním prispievame k získaniu prehľadu o zdravotnom stave obyvateľov, konkrétne klientov v Poradni zdravia.

Počas tohto roku sa vykonáva aj monitoring Zdravotného uvedomenia a správania sa obyvateľov SR v roku 2016. V období máj - august prebehol monitoring, následne sme spracovali údaje do programu Excel a v súčasnosti sa očakávajú výsledky spomínaného dotazníkového prieskumu.

9.2 Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OVkZ

Realizácia Národného programu prevencie nadváhy a obezity sa vykonáva formou prezentácií na základných a stredných školách v okresoch Čadca a Kysucké Nové Mesto. Pri realizácii tohto programu bolo zrealizovaných 20 prezentácií na tému „Zdravý životný štýl a poruchy príjmu potravy“, „Zdravá životospráva a poruchy príjmu potravy“ pre 443 žiakov ZŠ a študentov SŠ, a to 3 prezentácia pre 51 žiakov 9. ročníka v ZŠ Vysoká nad Kysucou, 1 prezentácia pre 33 žiakov 7. ročníka v Čierne- Vyšný koniec, 3 prezentácie pre 98 študentov 2. ročníka Pedagogickej a sociálnej akadémie v Čadci, 2 prezentácie pre 43 žiakov ZŠ Oščadnica- Nižný koniec, 1 prezentácia pre 29 študentov Strednej zdravotníckej školy sv. Františka z Assisi v Čadci, 2 prezentácie pre 28 žiakov 9. ročníka ZŠ v Staškove, 1 prezentácia pre 21 študentov 2 ročníka SOŠ Drevárskej v Krásne nad Kysucou, 1 prezentácia pre 34 študentov na Gymnázium Ľ. Štúra v Turzovke, 4 prezentácie pre 85 študentov Obchodnej akadémie D. M. Janotu v Čadci, 2 prezentácie pre 41 žiakov ZŠ v Oščadnici- Nižný koniec. Prezentácie boli doplnené premietaním DVD filmu „Sami“ a meraním na váhe OMRON, kde sa dozvedeli zaujímavé informácie (údaje) o svojom tele.

Pre potrebu zvyšovania zdravotného a nutričného uvedomenia u detí a rodičov sa realizovalo priebežné hodnotenie k programu „Školské ovocie“, ktorý je zameraný na spotrebu ovocia a zeleniny u detí a žiakov v základných školách. Pracovníčka zabezpečila vyplnenie 180 ks dotazníkov rodičmi detí/ žiakov a ich následné spracovanie do programu Microsoft Excel.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu - Celonárodná medzinárodné koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie

Gestor úlohy: CINDI program SR a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OVkZ

Realizácia kampane prebieha 1x za 2 roky, naposledy prebiehala v roku 2015, najbližšie sa bude realizovať v roku 2017.

9.3. Podpora zdravia znevýhodnených komunit (obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád)

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: vybrané RÚVZ v SR

RÚVZ so sídlom v Čadci sa na tomto programe nezúčastňuje.

9.4 Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OVkZ

Aktivity v rámci tohto programu sa vykonávajú formou edukačných aktivít zameraných na prevenciu užívania drog, tabaku, alkoholu a alkoholických nápojov. Na tému drogových závislostí, alkoholu a iných bolo zrealizovaných 28 prezentácií pre 611 žiakov 18 prezentácií pre žiakov ZŠ Rázusovej v Čadci, 2 prezentácie pre žiakov 7. a 8. ročníka ZŠ Vysoká nad Kysucou, 2 prezentácie pre študentov Gymnázia Ľ. Štúra v Turzovke, 3 prezentácie pre žiakov ZŠ v Oščadnici- Nižný koniec, a 3 prezentácie pre študentov Obchodnej akadémie D.M. Janotu v Čadci). Edukácia prebehla v rámci prednášok v nižšie spomenutej kapitole 9.8.

9.5 Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh národného programu aktívneho starnutia

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OVkZ

Aktivity týkajúce sa plnenia úloh Národného programu ochrany a podpory zdravia starších ľudí budú prebiehať najmä v októbri 2016 (v rámci aktivít ako je napr., Medzinárodný deň starších, Mesiac úcty k starším, Svetový deň duševného zdravia, Svetový deň osteoporózy).

V ambulancii Poradni zdravia pracovníčka vykonáva edukačno - preventívne vyšetrenia, kde sa zameriava na aktívne starnutie, prevenciu chronických neinfekčných ochorení a celkové zlepšenie zdravotného stavu klientov.

Počas mesiaca október vykonali zamestnanci edukačno - preventívne vyšetrenie zamerané pre cieľovú skupinu 50+, počas ktorého bolo 31 klientom odmeraný krvný tlak, stanovené BMI a taktiež im bolo poskytnuté poradenstvo zamerané na zdravý životný štýl a preventívne očkovanie seniorov. V tomto období zamestnanci taktiež vykonali edukačné aktivity formou prednášok/besied, a to nasledovne: 1 prezentácia na tému Očkovanie seniorov a Osteoporóza pre 31 poslucháčov vo vek. kat. 50+ (Zariadenie pre seniorov a domov sociálnych služieb PARK v Čadci), a 1 prezentácia na tému Osteoporóza pre 22 poslucháčov vo vek. kat. 50+ (Zväz telesne postihnutých v Zborove nad Bystricou).

V rámci „Týždňa mozgu“ bolo zrealizovaných 5 prezentácie na tému „Na čo nám je mozog?“, a to 4 prezentácie pre 78 žiakov 4. ročníka Základnej školy Rázusovej v Čadci a 1 prezentácia pre 1 žiakov 4. ročníka v ZŠ Žarec v Čadci pre 40 žiakov. Prezentácie boli doplnené o realizáciu logických hier (sudoku, krížovky, pexeso, hlavolamy a optické klamy), upozorňovali sme žiakov na aktívne starnutie ich starých rodičov.

9.6 Efektívna podpora kardiometabolického zdravia v prostredí stredných škôl v Bratislavskom samosprávnom kraji

Gestor úlohy: RÚVZ Bratislava

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Bratislava

RÚVZ so sídlom v Čadci sa na tomto programe nezúčastňuje.

9.6.1 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku - stomatohygiena

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OVkZ

V rámci tohto programu bolo počas roku 2016 zrealizovaných 6 prezentácia na tému „Zdravé zúbky“ pre 114 detí v MŠ a žiakov 1. ročníka (ZŠ Vysoká nad Kysucou, MŠ Staškov, ZŠ v Oščadnici- Nižný koniec a ZŠ Rázusova v Čadci). Popri prezentáciách boli žiakom premietané DVD rozprávky z edície „Prečo zvieratka bolia zúbky?“ s názvom: Čo sa stalo medvedíkovi, Lakomý syseľ, Prečo líštička stratila krásu, Prečo vlk šušlal, Maškrtná veverička. Počas prezentácie boli žiaci odmeňovaní darčekomými predmetmi vo forme vzorky zubnej pasty, omaľovánkami a pod. od spoločností: Zdravotná poisťovňa Dôvera, Lacalut.

9.7 CINDY program SR

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OVkZ

Program CINDI sa dlhodobo realizuje prostredníctvom Základnej poradne zdravia, a to vyšetrením biochemických parametrov pomocou prístroja REFLOTRON s následným individuálnym poradenstvom a nefarmakologickou intervenciou. V Základnej poradni zdravia bolo počas roku 2016 vyšetrených 137 klientov (37 mužov a 100 žien), z toho prvýkrát vyšetrených klientov bolo 21 (6 mužov a 15 žien), a 116 (31 mužov a 85 žien) klientov bolo vyšetrených opakovane. Zistené údaje sú zaznamenané v počítačovom programe „Test zdravé srdce“, z ktorého sa zisťuje index kardiovaskulárneho rizika TC/HDL, TG/HDL a LDL/HDL. Klientom prichádzajúcim do Základnej poradne zdravia sa zaznamenáva rodinná a osobná anamnéza, meria sa krvný tlak, obvod bokov a pásu s následným stanovením indexu WHR, výška a hmotnosť s následným stanovením indexu BMI. V roku 2016 bolo tiež vykonaných 96 vyšetrení pečňových transferáz, z toho 31 u mužov a 65 u žien.

V spolupráci s pracovnou zdravotnou službou FM CONSULTING spol. s r.o. sme zabezpečili Deň zdravia pre 30 pracovníkov spoločnosti Hanes Global Supply Chain Slovakia a.s., ktorým boli na prístroji Reflotron Plus stanovené hodnoty GLU, CHOL a TG, odmerané % hodnoty telesného tuku na prístroji OMRON. Okrem spomínaných biochemických ukazovateľov im bolo poskytnuté poradenstvo o zdravom životnom štýle, zdravotnom stave a pod.

9.8. Akčný plán realizácie národnej protidrogovej stratégie SR na obdobie rokov 2013 - 2016

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OVkZ

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Čadci realizuje program prostredníctvom edukačného pôsobenia najmä na žiakov základných a študentov stredných škôl. Prezentácie sú zamerané najmä na prevenciu závislostí (tabak, drogy, alkohol), zdravý životný štýl a prevenciu fyzickej inaktivity (neefektívne využitý voľný čas súčasnej mládeže pri počítačoch).

Na tému prevencie fajčenia bolo v zrealizovaných 17 prezentácií na tému „Kým stúpa dym“, pre 299 žiakov a študentov, a to 1 prezentácia pre 17 detí v Detskom domove Semeteš- Vysoká nad Kysucou, 4 prezentácie pre 55 žiakov 8. a 9. ročníka ZŠ Vysoká nad Kysucou, 2 prezentácie pre 42 študentov 1. ročníka na Gymnázium Ľ. Štúra v Turzovke, 7 prezentácií pre 137 žiakov 7. a 8. ročníka v ZŠ Rázusova v Čadci, 2 prezentácie pre 21 študentov s SOŠ Drevárska v Krásne nad Kysucou a 2 prezentácie pre 27 študentov SOŠ Technickej v Čadci.

Na tému drogových závislostí, alkoholu a iných bolo zrealizovaných 28 prezentácií pre 611 žiakov 18 prezentácií pre žiakov ZŠ Rázusovej v Čadci, 2 prezentácie pre žiakov 7. a 8. ročníka ZŠ Vysoká nad Kysucou, 2 prezentácie pre študentov Gymnázia Ľ. Štúra v Turzovke, 3 prezentácie pre žiakov ZŠ v Oščadnici- Nižný koniec, a 3 prezentácie pre študentov Obchodnej akadémie D.M. Janotu v Čadci).

Prezentácie boli doplnené o premietanie DVD filmu „Kým stúpa dym...“ a meraniami oxidu uhľnatého vo vydychovanom vzduchu prístrojom MicroSmokerlyzér. O merania CO prístrojom smokerlyzér celkovo prejavilo záujem 82 žiakov a študentov a taktiež mali možnosť vyskúšať si „opilecké“ okuliare, ktoré navodzujú stav opilosti a poukazujú na riziko pitia alkoholu na seba a okolie.

V roku 2016 sa uskutočnil aj prieskum GYTS (Global outh Tobacco Survey) zameraný na mládež základných škôl na celom svete. Do tohto prieskumu je zapojený aj RÚVZ so sídlom v Čadci a zabezpečil realizáciu tohto prieskumu na škole v našom spádovom okrese. Prieskum prebiehal formou dotazníkov, v našom prípade ich bolo 56 ks.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Dolnom Kubíne**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY /NEHAP IV/

Kvalitu pitnej vody sleduje RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne v rámci monitoringu pitnej vody a v rámci štátneho zdravotného dozoru. Spolu bolo k vyhodnocovaciemu obdobiu odobratých v rámci kontrolného monitoringu 115 vzoriek pitných vôd /v okresoch Dolný Kubín 39, Námestovo 44, Tvrdošín 32/ a v rámci preverovacieho monitoringu 1 vzorka pitnej vody /Novot' - okres Námestovo/. Celkove nevyhovovalo 5 vzoriek vôd - v okrese Dolný Kubín 1 vzorka /Jasenová - nadlimitné množstvo železa/, v okrese Tvrdošín 1 vzorka /Vitanová – nadlimitná hodnota železa/ a v okrese Námestovo 3 vzorky - /Zákamenné – Riečka - nadlimitná hodnota železa; Rabčice – nadlimitná hodnota mangánu, farby, zákalu a železa; Krušetnica - nadlimitná hodnota absorbancie a chemickej spotreby kyslíka manganistanom/.

Štátny zdravotný dozor bol vykonávaný na menších skupinových vodovodoch, z ktorých sú zásobované pitnou vodou rekreačné zariadenia. Bolo odobratých 30 vzoriek pitných vôd, z toho 3 vzorky pitnej vody nevyhovovali v mikrobiologických ukazovateľoch a pre podlimitnú hodnotu chlóru /Penzión Príslop pri Hruštíne, Penzión Slnecný dvor v Zázrivej a Hotel Orava v Dolnom Kubíne - Srňacie/. Prevádzkovateľom vyššie uvedených zariadení RÚVZ uložil náhrady nákladov /NN/, v celkovej sume 553,70 €, ktoré boli aj zaplatené.

Pri príležitosti Svetového dňa vody RÚVZ propagoval tento deň na svojej www stránke a zaslaním e – mailovej informácie všetkým obciam o jeho význame a poskytovaných službách na našom RÚVZ. V rámci aktivít RÚVZ poskytol 46 konzultácií verejnosti, ktorá sa zaujímala najmä o individuálne vodné zdroje.

Voda na kúpanie bola odobratá v rámci štátneho zdravotného dozoru *na umelých kúpaliskách*: v Oraviciach na termálnom kúpalisku TK Oravice – 4 vzorky, na termálnom kúpalisku Meander Park Oravice – 10 vzoriek (v 2 vzorkách vyšetrený aj ukazovateľ Legionella species), z bazéna Penziónu Rosnička v Kraľovanoch 1 vzorka; *na prírodných kúpaliskách*: na Oravskej priehrade pred začiatkom kúpacej sezóny - 5 vzoriek /pri ATC Stará Hora, ATC Slanica, ATC JAMI, ATC Prístav a Námestovo Nábřežie/, v sezóne 3 vzorky /pri ATC Stará Hora, ATC Slanica, Námestovo Nábřežie/, 1 vzorka VK z veľkého jazera Kraľovany – Rieka. Celkovo bolo odobratých 9 vzoriek vôd na kúpanie na prírodných kúpaliskách a 15 vzoriek vôd na kúpanie z umelých kúpalísk, spolu 24 vôd. Odobraté vzorky vyhovovali vo vyšetrovaných ukazovateľoch limitom uvedeným v platnej legislatíve, okrem 3 vzoriek vody na kúpanie: 2 na umelom kúpalisku TK Oravice – odobraté z veľkého kľudového bazéna s neupravovanou geotermálnou vodou a 1 vzorka, odobratá z bazéna Penziónu Rosnička v Kraľovanoch, ktoré boli nevyhovujúce pre nadlimitnú hodnotu mikroorganizmov kultivovateľných pri 36±1°C. Prevádzkovateľovi TK Oravice bola za odber a vyšetrenie vzoriek uložená náhrada nákladov vo výške 251,32 €. Správne konanie o uložení NN za chybnú vzorku vody na kúpanie z bazéna voči prevádzkovateľovi Penziónu Rosnička bude pokračovať v roku 2017.

Problematiku vonkajšieho znečistenia ovzdušia a hluku preventívne rieši RÚVZ v rámci posudzovania projektových dokumentácií pre územné konania stavieb, príp. v rámci vydávania stanovísk k územnoplánovacím dokumentáciám /ÚPN/. RÚVZ Dolný Kubín vydal záväzné stanoviská a čiastkové stanoviská k predloženým zámerom, navrhovaným činnostiam, hodnotiacim správam, na základe vyžiadania iných štátnych orgánov a inštitúcií v oblasti

ochrany, podpory a rozvoja verejného zdravia /EIA/. Kvalita vnútorného ovzdušia sa v hodnotenom období nesledovala.

2.ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Počet exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce, podľa štandardných výstupov z programu ASTR, je v regióne Oravy 2107, z toho 619 žien. Oproti roku 2015 došlo k vzostupu pracovníkov pracujúcich na rizikových pracoviskách o 151. Tento fakt súvisí hlavne s rozširovaním výroby (a teda aj zvyšovaním počtu zamestnancov) hlavne v podnikoch zaoberajúcich sa strojárskou výrobou. Jedná sa hlavne o firmy pracujúce pre automobilový priemysel. Mierny nárast z dôvodu rozširovania výroby bol aj v oblasti drevospracujúceho priemyslu. Celkový počet firiem, kde sú vyhlásené rizikové práce je 97, čo znamená pokles o 4 firmy. Tento fakt súvisí hlavne so zánikom niektorých menších firiem, hlavne v oblasti drevovýroby.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V rámci štátneho zdravotného dozoru sme kontrolovali zaobchádzanie s toxickými a veľmi toxickými chemickými látkami a zmesami, najmä ich skladovanie, vrátane spôsobu evidencie, používanie týchto látok a zmesí, odbornú spôsobilosť na manipuláciu s nimi, prevádzkové poriadky, zabezpečenie preventívnej zdravotnej starostlivosti zamestnancov (vstupné a periodické lekárske preventívne prehliadky), zabezpečenie OOPP pre zamestnancov, vybavenie pracovísk lekárničkami prvej pomoci, likvidáciu prázdnych obalov a nespotrebovaných zvyškov. Zásadné nedostatky pri práci s toxickými a veľmi toxickými chemickými látkami a zmesami sme nezaznamenali. Vydali sme 5 rozhodnutí na skladovanie a manipuláciu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Vydali sme 11 rozhodnutí v súvislosti s nariadením vlády SR č. 253/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci.

2.1.4 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V roku 2016 sme prešetrili jedno podozrenie a začali jedno prešetrovanie podozrenia na profesionálnu chorobu 29 – DNJZ. Nakoľko posledná žiadosť z Univerzitetnej nemocnice v Martine, Kliniky pracovného lekárstva a toxikológie, bola prijatá až v mesiaci december 2016, prešetrovanie bude pokračovať aj v roku 2017. Jedná sa o pomocného stavebného robotníka, ktorý pracoval (spravidla krátkodobo na dobu určitú) pre rôzne stavebné firmy. U prešetrovaného podozrenia sa jednalo o dojiča, ktorý pracoval od roku 1977 v poľnohospodárskom družstve, z toho od roku 1993 do roku 2016 ako dojič. V roku 1997 došlo k zásadnej modernizácii dojárne. Práca dojiča je na základe posúdenia rizika zaradená do 2. kategórie prác - práca dynamická, vykonávaná malými aj veľkými svalovými skupinami. Nevykonávajú sa práce s obmedzením pohybu dolných končatín a zmien polôh trupu a končatín, s vynúteným tempom práce. Nevykonávajú sa práce s premiestňovaním bremien, pri ktorých by dochádzalo k prekračovaniu smerných hmotnostných hodnôt podľa NV SR č. 281/2006 Z. z. U pracovníka sa prejavovali dlhodobé rôznorodé zdravotné problémy zo strany pohybového aparátu – hlavne z cervikálnej a lumbálnej časti chrbtice. Bolesť v pravom ramene sa objavili prvýkrát v roku 2000, v roku 2014 absolvoval operáciu v oblasti pravého ramena. Vzhľadom na dlhodobú expozíciu pracovného zaradenia - dojič (23 rokov), sme nevyklúčili profesionálny pôvod ochorenia. U pracovníka však boli v popredí aj problémy s kardiovaskulárnym systémom. V auguste 2016 mu bol priznaný čiastočný invalidný dôchodok vo výške 60%, z toho 50% pre ochorenie srdca, 10% pre ostatné pridružené ochorenia.

Vydali sme 3 rozhodnutia na vyhlásenie rizikových prác – 3. kategória prác - u dodávateľov pre automobilový priemysel, pre profesiu operátor v montážnej hale. Takmer u všetkých dodávateľov pre automobilový priemysel, u ktorých sa vykonávajú montážne práce, bola vykonaná objektivizácia jednostrannej nadmernej záťaže pohybového systému. Objektivizácia preukázala spravidla potrebu rotácie pracovníkov, aby splňali podmienky pre zaradenie do 2. kategórie prác. Tieto pracoviská si však vyžadujú pravidelné sledovanie v rámci štátneho zdravotného dozoru, ako aj spoluprácu s príslušnými zmluvnými pracovnými službami u jednotlivých podnikateľských subjektov.

2.2 ITERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

V poradni ochrany a podpory zdravia pri práci a v rámci terénnej práce sme poskytli informácie z oblasti ochrany zdravia pri práci 366 fyzickým a právnickým osobám. Celkový počet poskytnutých konzultácií, osobných i telefonických, bol v priebehu sledovaného roka 789.

2.3 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne nerieši.

2.4 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne nerieši.

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

V roku 2016 sme vydali 42 rozhodnutí a 8 stanovísk na uvedenie priestorov do prevádzky, ktoré plánovali zamestnávať občanov so zdravotným postihnutím.

Jednalo sa prevažne o práce administratívneho charakteru (ako vedenie účtovníctva a iné administratívne práce), predajne rôznych tovarov (mobilov, textilu, autodiélov, potrieb pre remeselníkov a podobne), drobné remeselnícke práce, vrátnikov, montážnych pracovníkov v elektrotechnickom priemysle, pomocné práce na obecných úradoch, v kuchyniach, práčovni. Pracovné priestory, ako aj vykonávaná práca boli vhodné pre osoby so zdravotným postihnutím. Pri uvádzaní týchto pracovísk do prevádzky sme nie vždy oboznámení so zdravotným stavom osôb so zníženou pracovnou schopnosťou, nakoľko zamestnávateľ nemal o tomto fakte znalosť z dôvodu, že údaje ešte neboli poskytnuté zo strany úradov práce. Nevydali sme žiadne rozhodnutie, kde by osoby so zdravotným postihnutím boli zaradené na pracovisko, kde boli vyhlásené rizikové práce. Pokiaľ sme mali znalosti o zdravotnom postihnutí, jednalo sa v prevažnej miere o postihnutie pohybového systému a sluchu.

Vykonalí sme štátny zdravotný dozor na deviatich chránených pracoviskách, ktorých prevádzka bola schválená v minulých obdobiach. Zistili sme, že pracoviská sú spravidla v prevádzke po nevyhnutnú dobu, určenú úradmi práce v súvislosti s poskytovaním benefitov na tieto pracoviská. Chránené pracoviská však spravidla zanikajú po termíne, ktorý je potrebný dodržať pre splnenie podmienok dotácie z úradov práce. Niektoré pracoviská zaniknú úplne, iné sa po prerušení prevádzkovania a splnení podmienok na novú dotáciu z úradov práce, opätovne zriaďujú.

RÚVZ Dolný Kubín	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných	Počet	Počet zamestnanco v	Kontrolné listy *	Zistené nedostatky	Uložené opatrenia	Poznámky
	Rozhodnutí	stanov.	CHP	kontrol	so ZPS na kontrolovan ých CHP v danom roku (spolu)	(aké, koľko)	(aké, koľko)	(aké, koľko)	
	42	8	59	59	69	nie	nie		

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV A OCHRANA SPOTREBITEĽA

Odborní pracovníci oddelenia HV vykonali na základe odborného usmernenia štátny zdravotný dozor nad kozmetickými výrobkami vo výrobných prevádzkach s dôrazom na kontrolu informačnej zložky a správnej výrobnéj praxe, tiež vykonali odber vzoriek podľa plánu a reagovali na hlásenia z Európskych systémov na ochranu spotrebiteľa – RAPEX.

3.3 PROBLEMATIKA PLASTIFIKÁTOROV V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti materiálov a predmetov určených na styk s potravinami vo vzťahu k migrácii rôznych typov plastifikátorov. V rámci projektu odborní pracovníci oddelenia HV odobrali v roku 2016 jednu vzorku plastovej dosky na krájanie na analýzu. Výsledok bol vyhovujúci.

3.6 MONITORING PRÍJMU JÓDU

Na základe vypracovaného plánu pre odber vzoriek boli zo zariadení spoločného stravovania a z distribúcie odoberané vzorky tuzemskej a zahraničnej kuchynskej soli na stanovenie jodidu draselného, jodičnanu draselného a feroxyanidu draselného. V priebehu roku 2016 bolo odobratých 26 vzoriek NaCl, všetky s vyhovujúcimi výsledkami.

3.7 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK A ARÓM V POTRAVINÁCH

Cieľom projektu je zistiť úroveň spotreby vybraných prídavných látok a aróm v potravinách u dospeléj a detskej populácie a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom. V rámci projektu boli odobraté 3 vzorky potravín (výživový doplnok, farebný kokos, prírodné sladidlo) na monitorovanie spotreby aspartánu, chinolínovej žltej a glykozidov steviolu. Výsledky vyhovovali.

3.8 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Cieľom projektu je dosiahnuť postupne znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive a platnosti výnosu MZ SR zo dňa 1.12.2015 na regulovanie pridávania kuchynskej soli do potravín. V rámci projektu boli odobraté 3 vzorky hotových jedál a 3 vzorky chleba a pekárenských výrobkov. Monitoring príjmu kuchynskej soli bol sledovaný aj na základe 24 hodinového dotazníka u 20 klientov dospeléj populácie mužov a žien v dvoch vekových kategóriách. Všetky výsledky laboratórnych vyšetrení boli vyhovujúce.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENČIE OBEZITY NA ROKY 2015-2025 (NAPPO)

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru a realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek a detí a mládeže prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity. V rámci podpory zdravšieho prostredia v školách bolo vykonaných 99 kontrol stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež a výdajní stravy, zamerali sme sa na podporu poskytovania desiat vyrábaných a podávaných zo školskej kuchyne. Edukačných aktivít v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy bolo vykonaných 24 a zúčastnilo sa na nich 644 detí, realizované boli aj aktivity v rámci mliečneho programu a programu školské ovocie do ktorého sa zapojilo 150 detí. Kontrola dodržiavania pitného režimu pre deti a

používanie pitnej vody a nesladených nápojov v predškolských zariadeniach bola vykonaná v 83 zariadeniach. Pestrosť stravy bola kontrolovaná v 12-tich jedálnych lístkoch, 96 kontrol bolo zameraných na kontrolu dodržiavania zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky, odobratých bolo 48 vzoriek na mikrobiologické vyšetrenie. V spolupráci s odborom školstva na krajskej úrovni a školskými úradmi na okresnej úrovni bolo realizované školenie pre vedúcich zamestnancov školských jedální. V rámci podpory pohybových aktivít bolo vykonaných 6 kontrol telovýchovných zariadení.

4.3 MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

Cieľom projektu, ktorý sme realizovali v mesiaci jún 2016 bolo komplexné zmapovanie úrazovosti detí predškolského a školského veku v širšom kontexte t.j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí a porovnanie získaných výsledkov s výsledkami sledovania z predchádzajúcich rokov. Na základe získaných údajov sa overovala účinnosť intervenčných opatrení, zameraných na zníženie počtu úrazov u detí, ako aj ich vážnych zdravotných následkov. Do projektu sa zapojilo 32 detí (11-14 ročných) zo Základnej školy s materskou školou Dlhá nad Oravou (vidiecka ZŠ) a 33 detí (11-14 ročných) zo Základnej školy s materskou školou v Dolnom Kubíne (mestská ZŠ). Išlo o prieskum dotazníkovou metódou. Zozbierané a zosumarizované údaje sa budú zadávali do pripravených masiek v programe Excel.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1.NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

V roku 2016 boli realizované nasledovné úlohy:

- monitorovanie situácie v oblasti imunizácie
- zlepšenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním
- monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním, zhromažďovanie údajov
- zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie
- surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy)
- aktivity zamerané na udržanie vysokej preočkovanosti detskej i dospeljej populácie prostredníctvom výchovy odborných pracovníkov na všetkých úrovniach, laickej verejnosti, najmä mladých rodičov a médií
- zabezpečenie očkovacieho kalendára na rok 2016, plán očkovacích výkonov pre spádovú oblasť RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne na podklade očkovacieho kalendára platného od 1.1. 2016, vypracovaného ÚVZ SR v súlade so zákonom 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a s kategorizáciou očkovacích látok, určených na povinné očkovanie detí
- zabezpečenie realizácie aktuálnych zmien v povinnom a odporúčanom očkovaní detskej populácie
- informácia o stanovisku „Pracovnej skupiny pre imunizáciu“, ktoré sa týkalo zameniteľnosti vakcín Infanrix Hexa a Hexacima v prípade ich nedostatku

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním:

Lekári prvého kontaktu sú opakovane informovaní o nevyhnutnosti zabezpečiť laboratórnu diagnostiku u pacientov, u ktorých bolo podozrenie na ochorenie, ktoré podlieha povinnému očkovaniu. Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním si vyžaduje priebežné vzdelávanie a doškoloňovanie zdravotníckeho personálu, ako aj vzdelávanie rodičov ako súčasť prevencie antivakcinačných aktivít.

Manažment očkovania:

V rámci plnenia hlavných cieľov bola realizovaná metodická a konzultačná pomoc očkujúcim lekárom a zdravotným sestram. Pre manažment očkovania je potrebné urýchliť prijatie odborného usmernenia na vykonávanie a kontrolu očkovania, ktoré chýba už niekoľko rokov. V roku 2016 sa nepodarilo realizovať imunologické prehľady.

Kontrola očkovania:

Pri kontrole očkovania postupujeme podľa odborného usmernenia na kontrolu očkovania a na kritériá vyhodnotenia administratívnej kontroly.

Vlastná administratívna kontrola očkovania v regióne bola vykonaná v mesiacoch september a október 2016 na 32-och ambulanciách pre deti a dorast a 3-och nefrologických ambulanciách. Kontrola zaočkovania proti chrípke a pneumokokovým infekciám u klientov zariadení sociálnych služieb bola v uvedených termínoch vykonaná na ambulanciách pre dospelých a jednotlivých DD a DSS.

Ďalej bolo vykonávané:

- usmernenie lekárov ku kategorizácii a k indikačným obmedzeniam vakcín
- informácia o realizácii Európskeho imunizačného týždňa 2016 - informácia v lokálnych periodikách a na seminároch s lekármi prvého kontaktu, tiež na stránke RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne
- distribúcia letákov na ambulancie lekárov prvého kontaktu
- lekári v spádovej oblasti RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne boli informovaní o epidemiologickej situácii vo výskyte ochorení preventabilných očkovaním v Európe a vo svete
- informácia lekárom prvého kontaktu o hlásení nežiaducich účinkov v súvislosti s očkovaním.

V súvislosti s opakovanými hláseniami lekárov pre deti a dorast, bolo rodičom odmietajúcim povinné očkovanie u detí doporučene zasielané písomné poučenie s cieľom informovať ich o význame a výhodách očkovania spolu s pozvánkou na konzultáciu do poradne očkovania. Rodičia sú však pod silným vplyvom antivakcinačných skupín a ich postoj je odbornými argumentmi nezmeniteľný. Problematika si nevyhnutne vyžaduje legislatívne zmeny. Od mája sme rodičov odmietajúcich povinné očkovanie začali písomne pozývať do poradne očkovania. Záujem rodičov o poradenstvo je malý.

V mesiaci apríl 2016 boli realizované prednášky pre študentov SZŠ v Dolnom Kubíne v rámci projektu „Vzdelávania študentov SZŠ v oblasti vakcinológie“ v školskom roku 2015/2016. Spolu sa prednášok zúčastnilo 41 študentov.

Počas roka pracovníci oddelenia absolvovali vzdelávanie v problematike vakcinológie (Slovenský vakcinologický kongres a Vakcinačný deň SR).

Očkujúci lekári zasielajú na oddelenie epidemiológie mesačne hlásenia o očkovacích výkonoch v ich spádovej oblasti. Na základe týchto hlásení sa mesačne vykonáva register výkonov na jednotlivých ambulanciách a v okresoch. V zmysle usmernení z UVZ SR budeme postupovať pri príprave registra očkovaných, ako aj evidencie o očkovaní, chladovom reťazci a hospodárení s vakcínami.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH OCHORENÍ

V roku 2016 bola vykonávaná mesačná analýza prenosných ochorení za región a zasielaná elektronicky príp. písomne všetkým štátnym a hlásiacim neštátnym zdravotníckym zariadeniam.

Dôraz je kladený na surveillance v prípade výskytu ochorení imunizačného programu. V týchto prípadoch je zabezpečená laboratórna verifikácia diagnózy.

V oblasti výskytu chrípky a ARO aktuálne celé chrípkové obdobie elektronicky informujeme dotknuté organizácie o aktuálnej situácii, informáciu zverejňujeme na webovej stránke. Každý rok sa vykonáva kampaň na podporu očkovania proti chrípke a pneumokokovým infekciám v lokálnych médiách, na seminároch pre verejnosť a lekárov prvého kontaktu. Na seminári pre všeobecných lekárov bola prezentovaná prednáška „Výsledky kontroly

očkovania proti chrípke a pneumokokom“. Od pacientov s príznakmi virózy boli vykonané 4 odbery na laboratórne vyšetrenie. Vírus chrípky A bol potvrdený v jednom prípade (RT PCR). Lekári lôžkových oddelení boli upozorení na posilnenie hlásenia ochorení a úmrtí na SARI. K 31.12.2016 prípad SARI nebol hlásený.

V súvislosti so skvalitnením individuálnej prevencie obyvateľstva v oblasti prenosných ochorení zverejňujeme mesačné analýzy hlásených infekčných ochorení na webovej stránke RÚVZ a na stránke zverejňujeme aj informácie o aktuálne sa vyskytujúcich ochoreniach. V informačnom systéme prenosných ochorení bolo spracovaných 3178 prípadov, čo je v priemere 265 hlásení prenosných ochorení mesačne a o 1106 viac ako v roku 2015. Epidemiologické šetrenie spojené s protiepidemickými opatreniami a edukáciou obyvateľstva bolo realizované v 1164-och ohniskách.

Nedostatky v laboratórnej spolupráci a v hlásení prenosných ochorení boli riešené priebežne.

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Program EPIS je plne v prevádzke a využíva sa aj pre manažment epidémií. Lekári prvého kontaktu majú možnosť priamo z ambulancie vstupovať do užívateľského portálu, zatiaľ túto možnosť nevyužívajú aj napriek opakovanej propagácii programu v teréne. V programe EPIS sa zaviedol je plne využívaný systém rýchleho varovania a začali sme pracovať aj s manažérskym informačným systémom- MIS. Na spracovanie analýz je využívaný aj export dát. Každý štvrtrok sa realizujú opravy a doplnenie databáz. Mesačne sú realizované analýzy hlásených ochorení a výstupy z portálu sú zverejňované na webovej stránke RUVZ so sídlom v Dolnom Kubíne. V systéme sú pravidelne hlásené laboratórne potvrdené prípady z NRC aj výsledky z laboratórií klinickej mikrobiológie.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

V roku 2016 sme realizovali tieto opatrenia na prevenciu nozokomiálnych nákaz:

- v zmysle zvyšovania bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach bolo realizovaných 82 kontrol hygienicko-epidemiologického režimu na oddeleniach NsP a v súkromných zdravotníckych zariadeniach

- odobratých bolo 144 sterov zo sterilného materiálu a 995 sterov z prostredia

- overená bola funkčnosť 87-ich sterilizačných zariadení

- na základe výsledkov kontrol a analýz hlásených NN boli realizované hodnotenia a navrhnuté opatrenia pre jednotlivé oddelenia NsP 79x.

- začlenenie výskytu NN medzi indikátory kvality poskytovania zdravotníckej starostlivosti

- v mesiaci január sú realizované ročné analýzy hlásenia nozokomiálnych nákaz a na ich základe sú prijaté postupy pre manažment jednotlivých NsP

- k 31.12.2016 bolo hlásených 233 ochorení nozokomiálneho charakteru (141 z DO NsP v Dolnom Kubíne a 92 z HO NsP v Trstenej), čo je približne na úrovni roku 2015 (239 nozokomiálnych nákaz). Komisia nozokomiálnych nákaz zasadala v roku 2016 v DO NsP Dolný Kubín 1x a v HO NsP Trstená 1x.

- na základe spolupráce s oddelením klinickej mikrobiológie DO NsP v Dolnom Kubíne je zabezpečené pravidelné monitorovanie mikrobiálnej rezistencie na ATB, výskyt multirezistentných kmeňov na jednotlivých oddeleniach nemocníc v regióne, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými, multirezistentnými kmeňmi a následná aplikácia správnych režimových opatrení.

Na realizáciu uvedených úloh je potrebné zabezpečiť finančné prostriedky na dostatočnú edukáciu pracovníkov oddelenia epidemiológie v rozsiahlej a zložitej problematike prevencie nozokomiálnych nákaz. V mesiaci jún sme realizovali na lôžkových oddeleniach DO NsP pilotnú časť PPS (bodová prevalenčná štúdia), ktorá bude prebiehať vo všetkých regiónoch SR v roku 2017.

Zavádzanie surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz:

V rámci prevencie šírenia nozokomiálnych nákaz sme v máji 2016 realizovali regionálnu kampaň „Zvýšenie hygieny a dezinfekcie rúk v zdravotníckych zariadeniach“. V rámci tejto kampane bolo realizovaných 54 sterov z rúk zdravotníckeho personálu na oddeleniach DO a HO NsP DO NsP a HO NsP, 17 x kontrol hygieny rúk na oddeleniach, bola realizovaná prednáška o hygiene rúk pre študentov SZŠ v Dolnom Kubíne vrátane praktického nácviku a kontroly pomocou Derma LiteCheck. K edukácii zdravotníckych pracovníkov bola zabezpečená distribúcia edukačných materiálov o prevencii šírenia nozokomiálnych nákaz rukami personálu.

V roku 2016 sme pokračovali v projekte Helics SSI na chirurgickom oddelení HO NsP v Trstenej a chirurgickom oddelení v DO NsP v Dolnom Kubíne. Spolu bolo spracovaných 60 chorobopisov pacientov hospitalizovaných za účelom operácie žľníka. Údaje boli spracované elektronicky a zaslané gestorovi projektu RÚVZ v Trenčíne.

6.5. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo

Úlohy zabezpečujúce vysokú ochranu zdravia obyvateľov je možné plniť len v prípade monitoringu, zabezpečenia včasného varovania pred závažnými ohrozeniami zdravia a pri získavaní a využívaní spoľahlivých informácií.

Posilniť globálnu zdravotnú bezpečnosť (varovanie a reakciu na epidémie, ohrozenie biologickými zbraňami)

K 31.3.2016 bol aktualizovaný krízový plán a zoznam členov protiepidemickej komisie.

V roku 2016 bola riešená alimentárna epidémia väčšieho rozsahu v obci Oravský Biely Potok, 2 alimentárne epidémie u účastníkov lyžiarskeho zájazdu a rodinné epidémie menšieho rozsahu. Všeobecným lekárom bolo zaslané usmernenie hlavného hygienika Slovenskej republiky v súvislosti s vírusom Zika.

Bola monitorovaná situácia vo výskyte chrípky vo svete, SR a v regióne, výskyt ochorení na osýpky, rubeolu a pertussis v Európe a výskyt ochorení prenášaných vírusom Zika.

V nadväznosti na Usmernenie HH SR č. OE/2312/2015 na koordináciu postupov pri zistení VNN sa pracovníci oddelenia epidemiológie zúčastnili krajského pracovného stretnutia zameraného na súčinnosť postupov pri výskyte VNN a podieľali sa na vykonaní praktického nácviku postupov v lôžkových zdravotníckych zariadeniach regiónu pri zistení podozrenia VNN u osoby na príjmovej ambulancii.

V tomto roku pokračovalo monitorovanie ťažkých akútnych respiračných infekcií (SARI) na lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení. Primári interných detských oddelení a oddelenia anestézie a intenzívnej medicíny obidvoch NsP v spáde boli listom opakovane upozornení na povinnosť hlásiť a vyšetrovať pacientov so SARI.

6.6. ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

V roku 2016 sa priebežne plnili úlohy surveillance poliomyelitídy-monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Epidemiologické vyšetrenie každej aseptickkej meningitídy a suspektnej ACHP. V roku 2016 podozrenie, alebo ochorenie na akútnu chabú parézu nebolo hlásené.

Pokračovali sme v monitorovaní cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

K 31.12.2016 bolo vykonaných 6 odberov odpadových vôd na virologické vyšetrenie-zistenie prítomnosti poliovírusov resp. iných enterálnych vírusov vo vonkajšom prostredí.

Odbery na ČOV Gäcel' v Dolnom Kubíne. Výsledky virologických vyšetrení boli negatívne.

6.7. PREVENCIA HIV/AIDS

V druhom polroku 2016 sme realizovali projekt „Hrou proti AIDS“. Informácia o tejto aktivite bola opakovane zaslaná na školy v regióne, ale záujem je slabý. Bolo vykonaných 9 aktivít na ktorých sa zúčastnilo 200 študentov stredných škôl. V roku 2016 bol počet klientov poradne prevencie HIV/AIDS 40 a anonymne bolo vyšetrených 25 osôb (o 14 viac ako v roku 2015). O projekte sme prednáškou oboznámili počas praxe aj študentov odboru verejného zdravotníctva KU v Ružomberku. Niektorí študenti sa na projekte aj aktívne zúčastnili.

6.8. PORADNE OČKOVANIA

Očkovanie tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. V posledných 6-ich rokoch postupne v spádovej oblasti RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne narastal počet rodičov, ktorí odmietajú povinné očkovanie detí. Nárast antivakcinačných aktivít je výrazný hlavne od konca roku 2012. Stúpajúci trend pokračuje aj v tomto roku. Mnohí rodičia akceptujú len antivakcinačné informácie z internetu, z bulvárnych médií a podceňujú odborné informácie. Diskusia s týmito rodičmi je veľmi náročná a ich presvedčenie o neúčinnosti a škodlivosti očkovania také silné, že neprijímajú žiadne odborné argumenty.

V tomto roku boli laickej verejnosti poskytované informácie o priebehu ochorenia preventabilných očkovaním, očkovaní – povinnom, odporúčanom, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín či nežiaducich reakciách. Aj napriek opakovanému zverejneniu informácie o zriadení poradne očkovania na RÚVZ nebol výrazný záujem zo strany rodičov o odborné poradenstvo. V roku 2013 sa osobne do poradne dostavili 3 rodičia aj keď pozvánka do poradne bola zaslaná 90-im, v roku 2014 to bolo 5 rodičov a v roku 2015 len 2 rodičia a v roku 2016 do poradne očkovania prišlo 6 rodičov. Problematika odmietania povinného očkovania si vyžaduje legislatívne zmeny a jednotný postup všetkých RÚVZ v SR. Každý štvrťrok je na ÚVZ SR zasielaný aktualizovaný počet rodičov odmietajúcich povinné očkovanie. V roku 2013 bolo hlásených 88 detí, ktorých rodičia si túto povinnosť nesplnili. V roku 2014 bolo hlásených 106 a v roku 2015 bolo 138 nových prípadov odmietnutia povinného očkovania. V roku 2016 bolo hlásených 147 nových prípadov. Každý rok pribúdajú hlavne kompletne odmietnutia všetkých očkovaní.

6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Cieľom úlohy je zvýšenie vedomostí budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním. Projektu predchádzal projekt „Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu“, ktorý sme realizovali dotazníkovou formou v roku 2013 u študentiek na 3-och stredných školách v regióne, ktoré boli náhodne vybrané gestorom úlohy.

Cieľom pôvodného projektu bola identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov malých detí a budúcich rodičov k očkovaniu. Pokračovaním projektu je následná cielená intervencia zameraná na študentov vyšších ročníkov stredných škôl. Interaktívna edukácia sa zameriava na 4 základné tematické okruhy: povinné očkovanie, zdroje informácii o očkovaní, kvalita života očkovanej a neočkovanej osoby a význam individuálnej a kolektívnej ochrany. V mesiaci máj a jún 2016 sme projekt realizovali na 2 stredných školách v Dolnom Kubíne. Do aktivity bolo zapojených 129 študentov. Účinnosť intervencie bola overovaná dotazníkmi pred zahájením akcie a po jej skončení. Vyplnené dotazníky boli zaslané na RÚVZ so sídlom v Komárne.

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA

7.5 REZÍDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČENSKÚ A DETSKÚ VÝŽIVU

Odobratá bola 1 vzorka na následnú výživu dojčiat od 6. mesiaca do 1. roka (Hipp Bio Combiotik - Bio následná mliečna dojčenská výživa). Laboratórne výsledky boli vyhovujúce.

9. VÝCHOVA K ZDRAVIU

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

9.1.1 *Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia*

Realizovaný bol dotazníkový prieskum o zdravotnom uvedomení a správaní sa obyvateľov nášho regiónu v zmysle anotácie. Pridelených sme mali 104 dotazníkov, ktoré budú slúžiť ako jeden z podkladov pre vypracovanie správy o zdravotnom stave obyvateľstva SR.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015-2025

Na zvýšenie informovanosti obyvateľov o význame pohybovej aktivity v prevencii chronických chorôb s cieľom zvýšiť pohybovú aktivitu dospelaj populácie sme realizovali v aktivite k Svetovému dňu zdravia, Svetovému dňu – Pohybom ku zdraviu a Európskeho týždňa športu. Aktivity boli zamerané na všetky vekové skupiny.

Svetový deň zdravia – záujemcovia mali možnosť zapojiť sa do nami organizovanej pohybovej aktivity – okruh mestom v dĺžke necelé dva km- názov Chôdzou k zdraviu (okruh zvolený s prihliadnutím na seniorov, matky s deťmi a pre prípad nepriaznivého počasia). Pre deti boli pripravené viaceré pohybové aktivity počas celej akcie, ako skákanie cez švihadlo, skákanie stanovenú dráhu, kto mal bicykel mohol ho použiť, hádzanie kruhmi, skákanie škôlky, prípadne mohli ísť celý okruh ako dospelí (deti iniciatívne behali). Okruhu Chôdzou k zdraviu sa zúčastnilo – 16 osôb (prevažne seniory) a detských pohybových aktivít- 90 detí.

K svetovému dňu – Pohybom ku zdraviu - vytvorili sme nástenku o význame pohybovej aktivity a informácie uverejnili aj na internetovej stránke. Na základnej škole boli realizované prednášky o zdravej životospráve so zdôraznením významu pohybovej aktivity 2x a zúčastnilo sa ich 66 detí. Na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj a detskej populácie bol v spolupráci s miestnym spolkom červeného kríža, realizovaný pochod **“Pohybom k zdraviu celej rodiny“** z Rabče do Rio de Klin. V cieľi boli plánované rôzne pohybové aktivity pre deti aj dospelých, no vzhľadom na veľmi nepriaznivé počasia sa akcia presunula do požiarnej zbrojnice. Akcie sa zúčastnilo len 20 osôb. Z dôvodu nepriaznivého počasia bol **„Deň pohybu“** na strednej odbornej škole zrušený. Mal pozostávať z pohybových aktivít na dvore (futbal, basketbal a pod.), prednášky o zdravej výžive, zdravom športe bez užívania anabolík a využitím DVD.

V spolupráci s Mestom Dolný Kubín, boli v rámci **Európskeho týždňa športu**, realizované v telocvični bývalej základnej školy merania celkového cholesterolu, percento tuku a svalovej hmoty, množstvo viscerálneho tuku a BMI u záujemcov, ktorí si prišli zacvičiť. Celkom sa akcie zúčastnilo 31 osôb, zároveň bola informácia uverejnená na internetovej stránke úradu a vytvorená nástenka o pozitívnom vplyve pohybu na zdravie.

Zamestnanci majú možnosť zúčastňovať sa každú stredu cvičenia.

Problematike sa venujeme priebežne. Na základných školách bolo realizovaných 10 edukačných aktivít zameraných na zdravú životosprávu a pohyb, ktorých sa zúčastnilo 297 žiakov, 15 bolo zameraných na zdravú výživu a zúčastnilo sa 532 žiakov. V materských

školách bolo realizovaných 20 besied (432 detí). Na strednej škole bola realizovaná pri príležitosti dňa diabetu, jedna prednáška zameraná na zdravú životosprávu a prevenciu diabetu 2 typu (90 študentov). Pre seniorov bolo realizovaných 5 besied zameraných na výživu, prevenciu osteoporózy a pádov.

Na základných a materských školách bol realizovaný priebežný monitoring vplyvu projektu „Školské ovocie“ na zvyšovanie zdravotného a nutričného uvedomenia detí a rodičov. Do prieskumu sa zapojilo 144 rodičov.

Pre dospelú populáciu poskytujeme záujemcom možnosť využiť poradňu úpravy hmotnosti. Túto možnosť k 31.12.2016 využilo 10 osôb (10 žien), ktoré sú zaradené do programu úpravy hmotnosti a 6 je opakovane sledovaných.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie

Kampaň je vyhlasovaná každé dva roky.

9.3 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT (OBYVATEĽOV SEGREGOVANÝCH A SEPAROVANÝCH RÓMSKÝCH OSÁD)

V našom regióne sa aktivity nerealizovali.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Z pozície RÚVZ vykonávame edukačné aktivity s cieľom prevencie nadmerného pitia alkoholu. Našou prioritnou skupinou sú deti a mládež. Urobili sme 4 edukačné aktivity na základnej škole pre 200 účastníkov.

Pri príležitosti **Medzinárodného dňa povedomia o alkoholovom fetálnom syndróme** bola realizovaná 1 prednáška, zameraná na konzumáciu alkoholu a jeho následky zamerané prevažne na ženy. Aktivity sa zúčastnilo 38 žiakov z 9. ročníka základnej školy. Na školy bol distribuovaný edukačný materiál a informácie boli uverejnené aj na internetovej stránke.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STÁRNUTIA

Realizujeme prostredníctvom edukačných aktivít, ktoré by mali motivovať obyvateľstvo k väčšiemu záujmu o problematiku zdravého starnutia. Zapojili sme sa do „**Týždňa mozgu**“, kde sme v zmysle anotácie vykonávali aktivity, v 2 kluboch dôchodcov, zamerané na poskytovanie informácií o zdravom starnutí, cvičeniach mozgu a distribúciu materiálov o mozgu. Záujemcovia si mohli precvičiť mozog a pomocou dotazníka otestovať, či netrpia poruchou pamäti. Aktivít sa zúčastnilo 40 osôb.

Taktiež v rámci aktivít **Svetového dňa zdravia** si seniori mohli precvičiť pamäť alebo sa zapojiť do pohybovej aktivity.

Pri príležitosti „**Októbra – mesiaca úcty k starším**“ boli pre seniorov realizované 4 akcie. V spolupráci s Oravským kultúrnym strediskom bola seniorom (Slovákom žijúcim v zahraničí) vyšetrená hladina celkového cholesterolu, HDL cholesterolu, zmeraný krvný tlak a poskytnuté poradenstvo. Zároveň boli pripravené pracovné listy na precvičenie pamäti a prednáška o zdravej výžive a jej špecifikách u seniorov. Akcie sa zúčastnilo 16 seniorov.

Dve prednášky o prevencii pádov a osteoporóze a jedna o prevencii chrípky a očkovaní proti chrípke boli realizované v kluboch dôchodcov na vidieku (55 účastníkov). Jedna prednáška o prevencii chrípky a očkovaní proti chrípke bola aj v Kardioklube (35 seniorov).

Mimo celoslovenských kampaní zameraných na seniorov boli tiež realizované prednášky v kardioklube (prevencia Alzheimerovej choroby + cvičenia na pamäť) a domove dôchodcov (Výživa seniorov). Edukačných aktivít sa zúčastnilo 56 seniorov.

9.6 EFEKTÍVNA PODPORA KARDIOMETABOLICKÉHO ZDRAVIA V PROSTREDÍ STREDNÝCH ŠKÔL V BRATISLAVSKOM SAMOSPRÁVNOM KRAJI

Nerealizujeme.

9.6.1 ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

Hlavnou cieľovou skupinou projektu zameraného na zlepšenie ústneho zdravia sú 3 – 6-ročné deti, ktoré navštevujú materské školy, ale aj žiaci prvého a druhého ročníka základných škôl. Uskutočnili sme 54 edukačných aktivít pre 1256 detí.

9.7 CINDI PROGRAM SR

Plníme predovšetkým prostredníctvom činnosti základnej poradne zdravia. Štandardne sme vyšetrili a poskytli poradenstvo v súvislosti s osobným rizikovým skóre 175 klientom /37 mužov a 138 žien/.

V rámci rôznych kampaní bolo 247 klientom poskytnuté poradenstvo prevažne s vyšetrením hladiny celkového a HDL cholesterolu, tlaku krvi a BMI.

9.8. AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2013 – 2016

V zmysle anotácie realizujeme u detí a mládeže výchovu predovšetkým k zdravému životnému štýlu, formou zdravotnej osvety v oblasti problematiky závislosti a užívania legálnych aj ilegálnych návykových látok (alkohol, tabak, drogy). K 31.12.2016 bolo realizovaných 19 prednášok zameraných na legálne návykové látky. Na prevenciu závislosti na tabakových výrobkoch bolo realizovaných 10 prednášok na základných školách (410 žiakov) a 4 prednášky na stredných školách (103 žiakov). Na prevenciu závislosti na alkohole boli realizované 4 prednášky na základnej škole, ktorej sa zúčastnilo 200 žiakov.

V rámci aktivít spojených s **Európskym týždňom boja proti drogám** bola realizovaná jedna edukačná aktivita na základnej škole so zameraním na alkohol, fajčenie a jeho účinky na mladých ľudí. Aktivity sa zúčastnilo 28 žiakov. Na školy bol distribuovaný edukačný materiál a informácie boli uverejnené aj na internetovej stránke.

Zároveň boli pre siedme ročníky základných škôl distribuované plagáty s informáciou a súťažou "Najlepšia protidrogová nástenka."

V apríli bol realizovaný celosvetový prieskum o užívaní tabaku u mládeže GYTS. V rámci spádovej oblasti RÚVZ boli do prieskumu zaradené 4 školy a do prieskumu sa zapojilo 294 žiakov 7.-9. ročníkov.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Dunajskej Strede**

1. ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.5 Zmapovanie aktuálneho stavu výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách

Pre plnenie tohto projektu boli vytypované dva verejné vodovody, v ktorých po určení laboratória s vhodným prístrojovým vybavením budú vyšetrované ukazovatele poukazujúce na výskyt reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách. Táto úloha sa t.č. plní na celoštátnej a medzirezortnej úrovni.

2. ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Údaje o rizikových prácach sme spracovali pomocou programu ASTR_2011. Počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v okrese Dunajská Streda k 31.12.2016 je 567 z toho 95 žien.

Počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce podľa rizikových faktorov je najvyšší v riziku hluku (414 z toho 55 žien), na druhom mieste v riziku chemických látok a zmesí (201 z toho 20 žien).

Podľa prevažujúcej činnosti najviac zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce je v priemyselnej výrobe (425 z toho 55 žien), ďalej v poľnohospodárstve, lesníctve a rybolove (68 z toho 13 žien).

V sledovanom období došlo oproti predchádzajúcemu roku k miernemu zníženiu celkového počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikovú prácu (z 578 na 567), a to pre zníženie počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikovú prácu s expozíciou chemickým látkam a zmesiam v dôsledku pokračovania v organizačných zmenách v poľnohospodárskych družstvách, ktoré sa začleňovali do skupiny E.X.A.T.A – Group, a.s. Bratislava (centralizácia na úseku chemickej ochrany rastlín), resp. v dôsledku zlepšenia podmienok práce na úseku chemickej ochrany rastlín (výmena starej poľnohospodárskej techniky na modernejšiu a bezpečnejšiu a k nahradeniu nebezpečných chemických látok na menej nebezpečné pre zdravie a bezpečnosť zamestnancov). Ďalej v dôsledku zmien v prevádzke vodného diela Gabčíkovo nový prevádzkovateľ po vykonaní opatrení, zabezpečení objektivizácie expozície

zamestnancov elektromagnetickému poľu a po prehodnotení rizika zaradil práce do kategórie 2.

V hodnotenom období bolo vydaných celkom 10 rozhodnutí o návrhu na zaradenie prác do kategórií.

V 2 prípadoch boli vydané nové rozhodnutia o návrhu na zaradenie prác, a to pre KAMENÁRSTVO ŠAMORÍN, s.r.o., Zlaté Moravce, prevádzka Šamorín (hluk, kategórie 3) a pre Condor realitis s.r.o., Veľký Meder (hluk, zväračské pevné aerosóly, kategória 3).

V 8 prípadoch boli prehodnotené kategorizácie rizikových prác, z toho v 3 prípadoch boli vyradené práce z kategórie 3 do kategórie 2 (pre chemický faktor – pesticídy: SENSPOL, spol. s r.o., Veľká Paka a AGROLENS spol. s r.o., Čenkovce; pre chemický faktor – inertný prach: Innopharma s.r.o., Mliečany, Dunajská Streda), v ostatných prípadoch boli preradené z kategórie 4 do kategórie 3 alebo ostali v kategórii 3 (Wertheim, s.r.o., Dunajská Streda - hluk, zväračské aerosóly, resp. hluk, vibrácie, zväračské aerosóly; Innopharma s.r.o., Mliečany, Dunajská Streda – hluk; MOTOKOM SLOVAKIA s.r.o., Veľký Meder – hluk; Sempol spol. s r.o., Bratislava, závod v Dolnom Štáli – hluk, pevný aerosól obilný), resp. boli opätovne zaradené do kategórie 4, kde vzhľadom na charakter výrobného programu, ani po vykonaní opatrení na zníženie expozície, nebolo možné zaradiť práce do nižšej kategórie (MOTOKOM SLOVAKIA s.r.o., Veľký Meder – hluk; Farma HYZA a.s., Topoľčany - živočíšny pevný aerosól – perie na pracoviskách výrobného strediska v Padáni; Wertheim, s.r.o., Dunajská Streda - hluk).

K 31.12.2016 sme vykonali 43 štátnych zdravotných dozorov na pracoviskách, kde sa vykonáva riziková práca. Kontroly boli zamerané na pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde sa vykonávajú rizikové práce, ako aj na zabezpečenie pracovnej zdravotnej služby. V rámci štátneho zdravotného dozoru sme sledovali aj výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe výsledkov lekárskeho preventívneho prehliadok.

V jednom poľnohospodárskom subjekte bolo zistené, že zamestnávateľ v čase štátneho zdravotného dozoru nemal zabezpečený zdravotný dohľad pre svojich zamestnancov (nemal ešte podpísanú zmluvu s vybraným tímom pracovnej zdravotnej služby). V ostatných prípadoch nedostatky neboli zistené.

Mieru uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov, ktorí vykonávajú rizikové práce, sme overili formou kontrolných listov informovanosti u 260

zamestnancov. Zistené skutočnosti budú pri výkone štátneho zdravotného dozoru prekonzultované so zamestnávateľmi.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Výkon štátneho zdravotného dozoru bol v sledovanom období zameraný na kontrolu uplatňovania nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov.

V 17 prípadoch sme cielene kontrolovali zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami na pracoviskách vrátane ich použitia pri dezinfekcii, regulácii živočíšnych škodcov a na ochranu rastlín. Súčasne sme sledovali ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia registrovaných prípravkov na ochranu rastlín a iných prípravkov“ a spôsob likvidácie obalov a nepoužiteľných zbytkov od týchto látok a prípravkov.

Vo všetkých kontrolovaných subjektoch boli preverené podmienky manipulácie a skladovania veľmi toxických a toxických látok a zmesí podľa nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z. z., ich evidencia a odborná spôsobilosť riadiacich zamestnancov. Niektoré zistené menšie nedostatky boli prevádzkovateľmi odstránené ešte počas kontroly. Nápravné opatrenia na odstránenie ostatných zistených nedostatkov s termínmi ich realizácie boli uvedené v zápisniciach zo štátneho zdravotného dozoru. Zistené nedostatky boli odstránené do konca hodnoteného obdobia.

Osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami, resp. doklady o absolvovaní aktualizáčnej odbornej prípravy, ako aj doklady o oboznámení sa zamestnancov s prevádzkovým poriadkom vrátane kariet bezpečnostných údajov v každom prípade boli predložené k nahliadnutiu.

V sledovanom období nebolo vydané rozhodnutie o návrhu na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami.

Mimoriadne situácie ani havárie v sledovanom období v našom okrese sa nevyskytli.

Mieru uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov veľmi toxickým látkam a zmesiam a toxickým látkam a zmesiam sme v 27 prípadoch overili formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Fyzické osoby – podnikatelia a právnické osoby, ktoré vykonávajú dezinfekciu a reguláciu živočíšnych škodcov ako profesionálnu činnosť, nám túto činnosť písomne oznámili v 14 prípadoch.

V sledovanom období pre zamestnávateľov a zamestnancov sme priebežne zabezpečovali poradenstvo a konzultácie v problematike veľmi toxických a toxických látok a prípravkov, týkajúce sa najmä vypracovania prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku, odbornej spôsobilosti, klasifikácie látok a prípravkov a predloženia dokladu o absolvovaní aktualizáčnej odbornej prípravy.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V sledovanom období došlo k zníženiu počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi v našom okrese. V Nemocnici s poliklinikou v Dunajskej Strede, v ambulanciách klinickej onkológie je 6 zamestnancov exponovaných chemickým karcinogénom – cytostatikám (oproti 9 v predchádzajúcom období).

V roku 2016 tunajší orgán verejného zdravotníctva vydal 38 rozhodnutí k návrhom na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb, z toho 34 rozhodnutí k návrhu na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest v exteriéroch a 4 rozhodnutia k návrhu na odstránenie materiálu obsahujúceho azbest v interiéri.

Do konca sledovaného obdobia sme v 6 prípadoch vykonali štátny zdravotný dozor pri práci s azbestom pri odstránení stavebných materiálov obsahujúcich azbest podľa nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z.z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci. V jednom prípade osoba oprávnená na odstraňovanie stavebného materiálu s obsahom azbestu nepredložil orgánu verejného zdravotníctva návrh na odstránenie azbestocementového materiálu zo stavby pred začiatkom výkonu práce a v jednom prípade osoba oprávnená na odstraňovanie stavebného materiálu s obsahom azbestu na začiatku prác nezabezpečil pre zamestnancov primeraný filter pri vstupe do ochranného pásma a nezabezpečil dodržiavanie zákazu vstupu do ochranného pásma počas demolačných prác. Tieto nedostatky na výzvu orgánu verejného zdravotníctva dotknutá osoba odstránila.

Začiatok a ukončenie výkonu odstraňovania azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest na konkrétnej stavbe bolo nám oznámené v 28 prípadoch. Oneskorené oznámenia o začatí demolačných prác nám v niektorých prípadoch neumožnili vykonať štátny zdravotný dozor.

Pokuta bola uložená v 1 prípade pre fyzickú osobu – podnikateľa, ktorý pred začiatkom výkonu práce na odstránenie stavebného materiálu obsahujúceho azbest nepredložil orgánu verejného zdravotníctva návrh na odstraňovanie azbestového materiálu zo stavby a nezdržal sa výkonu práce do času posúdenia navrhovanej činnosti.

Mieru uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov azbestu sme v 10 prípadoch overili formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Zo strany správcov bytových domov neboli oznámené ďalšie práce súvisiace s odstraňovaním azbestových stien, ktoré sa používali pri montovaní bytových jadier.

V sledovanom období bolo vydané 1 rozhodnutie o návrhu na skladovanie a manipuláciu s karcinogénnymi látkami alebo mutagénnymi látkami (práce pri vstupnej kontrole liečiv vo verejnej lekární).

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

2.2.1. Zdravé pracoviská

V našom okrese neevidujeme právnické osoby ani fyzické osoby – podnikatelia, ktoré by boli zapojené do projektu „Zdravé pracoviská“.

Individuálne bolo poskytnutých 1230 konzultácií v otázkach ochrany a podpory zdravia pri práci. Pri výkone ŠZD na pracoviskách sme zamestnávateľom aj zamestnancom poskytovali informácie o platných legislatívnych úpravách z oblasti ochrany zdravia pri práci. Osobitná pozornosť bola venovaná usmerneniam v oblasti hodnotenia zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície faktorom pracovných podmienok a vypracovania prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku.

Na oddelení podpory zdravia pracuje mobilná poradňa, ktorá vykonáva svoju preventívnu činnosť aj v závodoch a v podnikoch. V roku 2016 preventívnym vyšetrením celkom 197 zamestnancov u 8 zamestnávateľov sa zisťovala hladina cholesterolu, cukru, triglyceridov a HDL cholesterolu v krvi, meral sa krvný tlak a vybrané somatické ukazovatele a boli zisťované anamnestické údaje. Opakované vyšetrenie zamestnancov s rizikovými hodnotami boli spojené s intervenciou zameranou na zmenu životného štýlu a na odstránenie škodlivých návykov.

2.2.2. Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

V hodnotenom období sme pripravili zdravotno-výchovné materiály a článok o aktuálne vyhlásenej téme 2-ročnej Európskej kampane na roky 2016 – 2017: „Zdravé pracoviská pre všetky vekové kategórie“, ktoré sú zverejnené na webovej stránke a informačnej tabuli úradu. V rámci výkonu ŠZD sme propagovali uvedenú kampaň u 10 zamestnávateľov, poskytovali sme informačné letáky o prebiehajúcej kampani a poradenstvo vo veci ochrany zdravia pri

práci v súvislosti so starnúcou pracovnou silou a výmeny informácií. V rámci Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v 43. kalendárnom týždni sme k uvedenej problematike organizovali 28.10.2016 deň otvorených dverí na tunajšom úrade.

V tomto polroku sme neboli požiadaní o realizáciu spoločných previerok s orgánmi inšpekcie práce a NIP (národné kontaktné miesto OSHA) podľa aktuálnej témy kampane.

2.5. Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

V sledovanom období tunajším regionálnym úradom verejného zdravotníctva bolo vydaných 7 rozhodnutí k návrhom na uvedenie priestorov s chránenými pracoviskami do prevádzky a 18 stanovísk k zriadeniu chránených pracovných miest v už schválených prevádzkach.

V roku 2016 bol počet kontrolovaných subjektov s chránenými pracoviskami 21, v ktorých sa vykonalo celkom 26 štátnych zdravotných dozorov (za celý RÚVZ). Počet zamestnancov so zdravotným postihnutím v prevádzkach kontrolovaných v roku 2016 bol celkom 34.

Vykonávané činnosti na pracoviskách kontrolovaných v roku 2016: výroba obalov, administratívne práce, gravírovanie darčkových predmetov, predaj potravín, správca športového zariadenia, správca budovy, stráženie objektov, obsluha kamerového systému, chyžná v ubytovacom zariadení, kultúrny referent.

Druh postihnutia zamestnancov na kontrolovaných pracoviskách: v každom prípade ide o **telesné postihnutie** - choroby svalovej a kostrovej sústavy a spojivového tkaniva.

Pri výkone ŠZD sme použili metodický postup na výkon ŠZD, pričom sme zápisnice doplnili aj o údaje o zamestnancoch na chránených pracoviskách z hľadiska ich zdravotných obmedzení a uplatnenia potrebných úprav pracovných podmienok.

Pracoviská kontrolované v hodnotenom období spĺňali všeobecné požiadavky na pracovisko so zohľadnením zdravotného postihnutia osôb, resp. ich zdravotného obmedzenia.

Na chránených pracoviskách sme nezistili, že by pracovné a technologické postupy predstavovali možné riziko nežiaducich expozícií škodlivým faktorom práce a pracovného prostredia. V kontrolovaných subjektoch sa nevykonáva riziková práca.

3. ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY A PREDMETOV BEŽNÉHO UŽÍVANIA

3.1 Bezpečnosť kozmetických výrobkov a ochrana spotrebiteľa

V súlade s usmernením ÚVZ SR na zabezpečenie jednotného výkonu ŠZD nad kozmetickými výrobkami v roku 2016 a harmonogramom cielených sledovaní bolo v mesiacoch február, marec, apríl, júl a september odobratých z distribučnej siete **10** vzoriek kozmetických

výrobkov. Vo februári boli odobraté a v laboratóriu RÚVZ so sídlom v Bratislave chemicky vyšetrené 3 vzorky krémov na ruky na zistenie obsahu regulovaných látok (konzervačné látky: izopropyl-4-hydroxybenzoát sodná a iné soli, izobutyl-4-hydroxybenzoát sodná a iné soli, fenyl-4-hydroxybenzoát, benzyl-4-hydroxybenzoát, pentyl-4-hydroxybenzoát, 4-chlor-m-krezol, 4-chlor-3,5xylenol, benzalkónium chlorid, bromid, sacharínat+, benzetónium chlorid, triklosan, chlórbutanol, kyselina salicylová a jej soli, kyselina-4-hydroxybenzoová, jej soli a estery, vonné látky: eugenol, izoeugenol, kumarín, bynzyalkohol, benzybenzoát) a súčasne bolo vykonané ich mikrobiologické vyšetrenie. V marci boli odobraté a laboratórne vyšetrené v RÚVZ so sídlom v Žiline 2 vzorky výrobkov na sprchovanie na zistenie obsahu regulovaných konzervačných látok (izopropyl-4-hydroxybenzoát sodná a iné soli, izobutyl-4-hydroxybenzoát sodná a iné soli, fenyl-4-hydroxybenzoát, benzyl-4-hydroxybenzoát, pentyl-4-hydroxybenzoát, kyselina-4-hydroxybenzoová a jej soli a estery, kyselina salicylová a jej soli +, kyselina benzoová a benzoan sodný, chlórbutanol), test stability a pH. V mesiaci apríl boli v laboratóriu RÚVZ so sídlom v Poprade vyšetrené 2 vzorky lakov na nechty na zistenie obsahu regulovaných konzervačných látok (izopropyl-4-hydroxybenzoát sodná a iné soli, izobutyl-4-hydroxybenzoát sodná a iné soli, fenyl-4-hydroxybenzoát, benzyl-4-hydroxybenzoát, pentyl-4-hydroxybenzoát, ostatné soli kyseliny benzoovej a estery kyseliny benzoovej, kyselina 4-hydroxybenzoová a jej soli a estery, kyselina salicylová a jej soli+, chlórbutanol, fenoxyetanol, 1-fenoxypropán-2-ol, formaldehyd). V júli bola odobratá a v laboratóriu RÚVZ so sídlom v Poprade vyšetrená 1 vzorka značkovej parfumovanej vody na zistenie obsahu zakázaných látok – ftalátov. V mesiaci september boli odobraté a v laboratóriu RÚVZ so sídlom v Bratislave vyšetrené 2 vzorky krémov deklarujúcich protizápalové účinky na zistenie obsahu zakázaných látok – hormónov (estradiol, estriol, progesteron, glukokortikoidy, hydrochinón) a súčasne bolo vykonané ich mikrobiologické vyšetrenie.

Pri odberoch vzoriek uvedených výrobkov bola vykonaná kontrola ich označenia a ku každej odobratej vzorke bol vyplnený protokol z hodnotenia označenia.

V rámci cielených sledovaní bola vykonaná kontrola tvrdení na obale 3 odobratých výrobkov a kontrola tvrdení v reklame uvedenej na internete k jednému kozmetickému výrobku. Pri kontrole ku každému výrobku bol vyplnený protokol z hodnotenia tvrdení. Ďalej bola vykonaná kontrola použitia farieb na pokožku u 3 odobratých výrobkov.

Výsledky kontrol a laboratórných skúšok boli spracované do systému ECAS.

Na základe rapexových hlásení ÚVZ SR bolo vykonaných v distribučnej sieti 172 kontrol.

3.2 Bezpečnosť výrobkov z bambusu

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti výrobkov z bambusu určených na styk s potravinami vo vzťahu k migrácii formaldehydu, melamínu a ďalších kontaminantov vyplývajúcich z materiálového zloženia a kontrola správneho označovania v súlade s požiadavkami nariadenia EP a Rady č. 1935/2004.

Podľa Plánu úradnej kontroly a štátneho zdravotného dozoru orgánov verejného zdravotníctva na rok 2016 a prijatého harmonogramu odberov vzoriek v rámci Trnavského kraja na rok 2016 úloha bola realizovaná v septembri, odberom 1 vzorky bambusovej plastovej dosky na krájanie, ktorá bola vyšetrená v NRL pre materiály prichádzajúce do kontaktu s potravinami RÚVZ so sídlom v Poprade. Na základe výsledku laboratórneho rozboru testovaná vzorka v parametri - obsah formaldehydu vo výluhu do 3% kyseliny octovej za podmienok testu spĺňala požiadavky nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011 zo 14. januára 2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami a jeho dodatkov nariadenia Komisie (EÚ) č. 1282/2011, nariadenia Komisie (EÚ) č. 1183/2012, nariadenia Komisie (EÚ) č. 202/2014, nariadenia Komisie (EÚ) č. 174/2015 a nariadenia Komisie (EÚ) č. 1416/2016.

3.3 Problematika plastifikátorov v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti materiálov a predmetov určených na styk s potravinami vo vzťahu k migrácii rôznych typov plastifikátorov.

Podľa Plánu úradnej kontroly a štátneho zdravotného dozoru orgánov verejného zdravotníctva na rok 2016 a prijatého harmonogramu odberov vzoriek v rámci Trnavského kraja na rok 2016 úloha bola realizovaná v septembri, odberom 1 vzorky fólie na balenie potravín, ktorá bola vyšetrená v NRL pre materiály prichádzajúce do kontaktu s potravinami RÚVZ so sídlom v Poprade. Na základe výsledku laboratórneho rozboru testovaná vzorka v parametri - obsah esterov kyseliny ftalovej ESBO vo výluhu do 95% etanolu za podmienok testu spĺňala požiadavky nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011 zo 14. januára 2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami a jeho dodatkov nariadenia Komisie (EÚ) č. 1282/2011, nariadenia Komisie (EÚ) č. 1183/2012, nariadenia

Komisie (EÚ) č. 202/2014, nariadenia Komisie (EÚ) č. 174/2015 a nariadenia Komisie (EÚ) č. 1416/2016.

3.4 Prehľad 5 – ročného výkonu hraničných kontrol nad melamínovými a polyamidovými výrobkami v SR a EÚ

Riešiteľským pracoviskom projektu bol RÚVZ so sídlom v Poprade.

3.5 Monitoring probiotík v potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch

Riešiteľským pracoviskom projektu bol RÚVZ so sídlom v Trenčíne v spolupráci s odborními hygieny výživy a bezpečnosti potravín RÚVZ v sídlach krajov.

3.6 Monitoring príjmu jódu

Úloha je zameraná na monitorovanie príjmu jódu s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu prostredníctvom kontroly obsahu jódu v jódovanej kuchynskej soli.

Na zistenie obsahu KJ a KJO_3 v kuchynskej soli bolo v sledovanom období v zariadeniach spoločného stravovania odobratých 24 vzoriek a laboratórne vyšetrených v laboratóriu RÚVZ so sídlom v Trnave. Na základe výsledkov laboratórných rozborov sa obsah KJ a KJO_3 , prepočítaný na obsah KJ, v 7 vzorkách pohyboval v rozmedzí 15 – 25 mg/kg, v 16 vzorkách v rozmedzí 25 – 35 mg/kg a v 1 vzorke nad 35 mg/kg, pričom priemerný obsah KJ bol 26,38 mg/kg, minimálny obsah 22,40 mg/kg a maximálny obsah 35,10 mg/kg.

3.7 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok a aróm v potravinách

Cieľom projektu je monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm u dospeljej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm v roku 2016 sa realizoval u ľahko/stredne pracujúcich žien a mužov v dvoch vekových kategóriách (19 r. – 34 r., 35 r. – 54 r.). Na realizácii projektu sa zúčastnilo 20 klientov, po 5 osôb podľa členenia fyziologických skupín uvedených v Odporúčaných výživových dávkach obyvateľov SR. V rámci monitoringu sa dotazníkovou metódou sledovala spotreba vybraných prídavných

látok (E 104 chinolínová žltá, E 951 aspartam a E 960 glykozidy steviolu) a laboratórnym vyšetrením ich obsah vo vzorkách vytypovaných potravín.

Každý respondent vyplnil 24 hodinový dotazník spotreby potravín, pokrmov a nápojov.

Dotazníkovým spôsobom bola priebežne sledovaná aj životospráva - stravovacie zvyklosti (frekvencia spotreby vybraných druhov potravín a nápojov) respondentov.

V rámci úlohy v súlade s plánom úradnej kontroly potravín na rok 2016 boli odobraté vzorky potravín (po 1 vzorke) na sledovanie obsahu uvedených prídavných látok v laboratóriu RÚVZ v Trnave (E 104 chinolínová žltá, E 951 aspartam) resp. ÚVZ SR (E 960 glykosidy steviolu).

Výsledky o predpokladanom množstve skonzumovanej prídavnej látky respondentmi a frekvencie spotreby vybraných druhov potravín, ako aj výsledky laboratórných rozborov odobratých vzoriek boli tabuľkovo spracované a v stanovenom termíne zaslané na ÚVZ SR na ďalšie spracovanie.

3.8 Monitoring príjmu kuchynskej soli

Cieľom projektu je dosiahnutie postupného znižovania príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

V rámci úlohy v súlade s plánom úradnej kontroly potravín na rok 2016 boli odobraté 3 vzorky hotových pokrmov (kompletný obed z menu) a 3 vzorky pekárskeho výrobku (2 vzorky chleba a 1 vzorka pečiva) na laboratórnu kontrolu pridanej kuchynskej soli.

Monitorovanie príjmu kuchynskej soli sa uskutočňovalo u ľahko pracujúcich žien a mužov v dvoch vekových kategóriách (19 r. – 35 r., 36 r. – 54 r.). Na realizácii projektu sa zúčastnilo 20 klientov, po 5 osôb podľa členenia fyziologických skupín uvedených v Odporúčaných výživových dávkach obyvateľov SR. V rámci monitoringu sa dotazníkovou metódou monitoroval príjem kuchynskej soli a príjem sa porovnal s OVD. Každý respondent vyplnil 24 hodinový dotazník spotreby potravín, pokrmov a nápojov a dotazníkovým spôsobom bola priebežne sledovaná aj životospráva - stravovacie zvyklosti (frekvencia konzumácie potravín s pridanou jedlou soľou) respondentov.

Výsledky monitoringu spotreby kuchynskej soli boli zosumarizované, tabuľkovo spracované, a v stanovenom termíne zaslané na RÚVZ so sídlom v Trnave na ďalšie spracovanie.

4. ODDELNIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia národného akčného plánu prevencie obezity

V roku 2016 v školských bufetoch bolo vykonaných 25 kontrol. V rámci štátneho zdravotného dozoru okrem prevádzkovej a osobnej hygieny bol kontrolovaný aj sortiment bufetov. Pri kontrolách bolo zistené, že sortiment bufetov zodpovedá sortimentu, ktorý bol schválený orgánom na ochranu zdravia. V bufetoch pre žiakov je dostupné mlieko a mliečne výrobky, nápoje a prírodné šťavy bez konzervačných prípravkov a so zníženým obsahom cukru. Prevádzkovatelia bufetov ponúkajú aj ovocie a zeleninu v čerstvom stave, celozrnné a cereálne výrobky, ale podľa vyjadrení zamestnancov bufetov žiaci o tieto druhy výrobkov neprejavujú veľký záujem. Zo strany žiakov naďalej pretrváva záujem o sladkosti, slané výrobky a sladené nápoje.

V tomto roku v školských jedálňach bolo vykonaných 47 kontrol. V rámci štátneho zdravotného dozoru bolo zistené, že v dvoch školských jedálňach pri ZŠ sa pripravuje a podáva aj desiata pre žiakov.

Na základe listu UVZ SR č. HDM/27785/2016 zo dňa 11.10.2015 bol vykonaný ŠZD v čase od 24.10.2016 do 08.10.2016 zameraný na monitoring prítomnosti marketingu a reklamy nezdravých potravín v 54 školských zariadeniach (v 24 školských bufetoch, 15 základných a 15 stredných školách v okrese Dunajská Streda). V rámci ŠZD iba pri jednom školskom bufete bolo zistené umiestnenie reklamy nezdravých potravín a nápojov. Išlo o plagát Lays chips a kartónovú figurku reklamujúcu výrobok od firmy Pepsi Cola, avšak uvedený nápoj v sortimente bufetu nebol nájdený.

V rámci programu „Školské ovocie“ boli monitorované vedomosti rodičov detí v dvoch materských a dvoch základných školách (z ktorých jedna bola zapojená a druhá nebola zapojená do programu) o význame konzumácie ovocia a zeleniny cieľom zníženia obezity u detí.

Rodičia vyplnili 87 dotazníkov. Údaje z dotazníkov boli počítačovo spracované a zaslané na ÚVZ SR.

V školských jedálniach nie sú zabezpečené podmienky na prípravu dietnej stravy.

Pitný režim je zabezpečený v predškolských a školských zariadeniach podávaním pitnej vody a výživovo hodnotných nápojov hygienicky vyhovujúcim spôsobom. Pri štátnom zdravotnom dozore sa kontroluje aj pestrosť podávanej stravy. Jedálne lístky sú zostavované podľa predpísaných receptúr, v ktorom sa zohľadňuje ročné obdobie, vek dieťaťa.

V stravovacích zariadeniach sa pripravuje strava podľa materiálo spotrebných noriem a receptúr pre predškolské a školské stravovanie.

V rámci plnenia „Národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015-2025“ bol realizovaný projekt COSI.

V roku 2015 do projektu boli zaradené sedemročné deti z jednej vidieckej základnej školy (ZŠ s VJM Čilizská Radvan) a z jednej mestskej základnej školy (ZŠ Ármina Vámberého s VJM Dunajská Streda). Zo súboru 129 detí navštevujúcich 1. a 2. ročník mestskej základnej školy bolo po súhlase rodičov vykonané antropometrické meranie u 42 žiakov. Zo súboru 52 detí navštevujúcich 1. a 2. ročník vidieckej základnej školy bolo po súhlase rodičov vykonané antropometrické meranie u 28 žiakov. Súčasne, pri antropometrickom meraní bol vyplnený so žiakmi zaradenými do projektu „Dotazník pre meranie detí“ a s riaditeľmi škôl „Školský dotazník“. Získané dáta boli počítačovo spracované a podľa metodického usmernenia dňa 31.05.2016 zaslané gestorovi projektu.

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

V roku 2016 nebol realizovaný projekt.

4.3 Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

V rámci plnenia úlohy bol vykonaný zber údajov od 11-14 ročných detí v 1 vidieckej (40 dotazníkov) a v 1 mestskej základnej škole (35 dotazníkov). Údaje boli získané od rodičov detí resp. ich zákonných zástupcov. Získané údaje boli počítačovo spracované a zaslané dňa 29.06.2016 na ÚVZ SR Bratislava.

4.4 Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl; využitie hodín TV

Projekt (zber dát) sme realizovali v roku 2015.

Mimoriadny projekt

Prieskum jodúrie

Na základe prípisu HDM/7996/25267 zo dňa 21.06.2016 sme realizovali prieskum jodúrie u detí a dospeléj populácie. O spoluprácu bolo oslovených 160 rodičov detí predškolského a školského veku. Do skupiny dospelých osôb boli zaradení zamestnanci a rodinní príslušníci

zamestnancov nášho úradu. Zber vzoriek moču sa realizoval dňa 09.11.2016 od 14 detí vo veku od 3–6 rokov (Materská škola s VJM, Cintorínska 5, Gabčíkovo), od 12 žiakov vo veku od 10-12 rokov (Základná škola Gyulu Szabóa s VJM, Školská 936/1, Dunajská Streda) a od 12 dospelých respondentov (6 žien vo veku od 18-35 rokov a 6 žien vo veku od 36 do 54 rokov).

Po zozbieraní vzoriek od všetkých respondentov, vzorky boli doručené na ÚVZ SR dňa 9.11.2016.

6. ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2016

Epidemiologickú situáciu v roku 2016 je možné hodnotiť ako priaznivú, hlavne u tých ochorení, u ktorých základom je očkovanie.

Administratívna kontrola povinného očkovania detí v okrese Dunajská Streda a vyhodnotenie získaných údajov s následnými nápravnými opatreniami bola vykonaná v mesiacoch august, september a október.

6.2. Surveillance infekčných chorôb

Rok 2016 bola zameraná na skvalitnenie surveillance prenosných ochorení zabezpečením včasnosti a kvality hlásenia prenosných ochorení lekármi 1. kontaktu a mikrobiologickými laboratóriami.

Pri vykonávaní protiepidemických opatrení odborní referenti oddelenia epidemiológie v každom navštívenom ohnisku nákazy (947) vykonali prevenciu prenosných ochorení a informovali osoby podozrivé z nákazy o spôsoboch predchádzania vzniku infekčných ochorení.

V rámci opatrení na predchádzanie ochorení boli osoby podozrivé z nákazy rozhodnutím regionálneho hygienika pod lekársnym dohľadom u svojho zmluvného lekára.

V roku 2016 bol nariadený lekársky dohľad 143 kontaktom s infekčne chorým pacientom.

Zo zamestnania bolo vyradených 38 osôb vykonávajúcich epidemiologicky závažné činnosti, a to: 16x formou čerpania dovolenky, 14x formou PN a 8x formou čerpania náhradného voľna po dobu dokladovania negatívneho laboratórneho výsledku.

6.3. Informačný systém prenosných ochorení

Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do informačného systému EPIS zo strany laboratórií je na dobrej úrovni, hlásenie prenosných ochorení do informačného systému EPIS využívajú aj niektorí lekári 1. kontaktu.

Systém rýchleho varovania sa využíva na hlásenie mimoriadnych situácií. V roku 2016 do systému rýchleho varovania sme hlásili:

1x iné závažné sporadické ochorenia – meningitídy a sepsy - A39.0

1x iné závažné sporadické ochorenia – meningitídy a sepsy – G03

2x iné informácie – A37.0

1x sporadické ochorenia skupiny A – vírusové hepatitídy - B17.1

1x epidémie – A08.1

2x sporadické ochorenie skupiny A – vírusové hepatitídy – B15

1x epidémiu – B15

6.4. Nozokomiálne nákazy

V sledovanom období bolo hlásených 139 nozokomiálnych nákaz. Najviac ochorení bolo hlásených z neurologického oddelenia (45), z chirurgického oddelenia (38) a z novorodeneckého oddelenia (18) NsP Dunajská Streda

V roku 2016 bolo hlásených o 70 nozokomiálnych nákaz viac ako v roku 2015.

Analýza výskytu nozokomiálnych nákaz za posledných 5 rokov v NsP Dunajská Streda.

Rok	2012	2013	2014	2015	2016
Počet NN	41	41	57	69	139

Štátny zdravotný dozor v zdravotníckych zariadeniach v roku 2016 sa vykonalo v 8 prípadoch, 3x boli nariadené opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov.

V rámci ŠZD sme odobrali 201 sterov z prostredia a zo sterilného materiálu v zdravotníckych zariadeniach.

V rámci kampane „Clean Care Is Safer Care“ sme odobrali 60 sterov z rúk zdravotníckych zamestnancov a pripravili sme informačný materiál pre zdravotníkov a pre laickú verejnosť.

Štúdie:

RÚVZ so sídlom v Dunajskej Strede sa zapojil do projektu sledovania infekcií spôsobených Clostrídium difficile v nemocnici v Dunajskej Strede v období od 1.10.2016 do 31.12.2016.

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie

V roku 2016 sme vykonali školenie o postupoch v prípade mimoriadnych epidemiologických situácií pre lekárov prvého kontaktu a pre vedúcich lekárov oddelení NsP Dunajská Streda.

V roku 2016 vykazujeme 2 epidémie: A081(1x) a B15(1x).

6.6 Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie vdpv

Podľa harmonogramu virologického laboratória ÚVZ SR boli vykonané odbery vzoriek odpadových vôd z kanalizácie mesta Dunajská Streda, ÚPZC Medveďov, ZT Rohovce a UT Gabčíkovo. Vzorky vôd sa vyšetrili na zistenie prítomnosti divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov z osobitným zreteľom na sledovanie VDPV (Vaccine - derived polioviruses) a iných enterálnych vírusov vo vonkajšom prostredí.

V roku 2016 bolo odobratých 28 vzoriek. Výsledky vyšetrenia boli 26x negatívne a 2x pozitívne (enterovírusy a coxsackievírus B35).

6.7 Prevencia HIV/AIDS

V rámci projektu HIV/AIDS RÚVZ so sídlom v Dunajskej Strede vykonával prednášky s prezentáciou pre žiakov ZŠ na Jilemnického ulici v Dunajskej Strede. Cieľom prednášok bolo zvýšiť informovanosť mladých ľudí v problematike HIV/AIDS, nakoľko sú najohrozenejšou skupinou.

Pri príležitosti Svetového dňa AIDS bola vo vestibule úradu RÚVZ panelová výstava s tematikou boja proti AIDS a na webovej stránke úradu bolo uverejnené Vyhlásenie SK PRES k Svetovému dňu HIV/AIDS.

6.8 Poradne očkovania

Posilnenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochorení je zabezpečené konzultačnou a poradenskou činnosťou s cieľom zvýšiť povedomie o dôležitosti očkovania. Osobné konzultácie a telefonické poradenstvo sme vybavovali podľa potreby, v počte 120. Samostatnú kapitolu tvorili konzultácie o nutnosti očkovania pred cestami do zahraničia, ktorých bolo podaných celkom 12, z toho 4 osobne a ostatné telefonicky.

V rámci EIW - 2016 sme pripravili informačný materiál a letáky s tematikou „Vyplňme medzeru v imunizácii“, ktoré sme rozdávali v zdravotníckych zariadeniach a základných školách okresu.

6.9 Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania

V súlade s pilotným projektom „Očkovanie hrou“ sme zabezpečili edukáciu žiakov 3. ročníkov stredných škôl v okrese Dunajská Streda. Na projekte sa zúčastnili študenti Gymnázia Imre Madácha s VJM v Šamoríne, študenti Športového gymnázia s VJM v Dunajskej Strede a študenti Strednej odbornej školy rozvoja vidieka s VJM v Dunajskej Strede v počte spolu 67.

9. Podpora zdravia

9.1. Národný program podpory zdravia

Výživa a stravovacie zvyklosti

Výchova a edukácia obyvateľov na zlepšenie stravovacích návykov bola zameraná hlavne na zamestnancov podnikov a úradov, na obyvateľov obcí a na deti a mládež. Aktivity boli realizované prostredníctvom poradne zdravej výživy a mobilnej poradne.

V poradni zdravej výživy bolo za rok 2016 vyšetrených 80 osôb a mobilnou poradňou 994 osôb. Meranie krvného tlaku sa počas roka uskutočnilo 1255 osobám. Hypertenzia I., II. a III. stupňa bola zistená u 20 osôb, ktorí boli zaradení do programu test zdravého srdca.

V spolupráci s diabetologickými ambuláciami a oddeleniami NSP v Dunajskej Strede bola pre diabetikov pravidelne zabezpečená edukácia zameraná na dôležitosť dodržiavania správneho diétného režimu. Za rok bolo edukovaných 68 osôb.

Z príležitosti Svetového dňa zdravia, témou ktorého bol „Diabetes“, sa uskutočnili počas celého mesiaca apríl aktivity zamerané hlavne na populáciu v produktívnom veku.

V priebehu mesiaca bolo pracovníčkou poradne edukovaných 10 diabetikov.

V súvislosti so Svetovým dňom diabetu sa uskutočnila akcia – „Deň diabetu“ pre zamestnancov a klientov v zariadení pre dlhodobu chorých -Vitalita n.o. Lehnice. Biochemické vyšetrenie z kapilárnej krvi na cholesterol, glukózu a meranie tlaku krvi bolo vykonané 38 klientom. 12 klientom ktorým boli zistené zvýšené hodnoty glukózy sa formou besedy poskytlo odborné poradenstvo zamerané na stravovací režim. Článok s fotodokumentáciou z uvedenej akcie bol uverejnený v miestnych novinách – Lehnický hlásnik.

Propagácia Svetového dňa diabetu 2016 sa uskutočnila aj cez webovú stránku úradu a informáciami umiestnenými na paneli vo vestibule úradu.

Akcia „Deň zdravia“ sa uskutočnila v troch základných a troch stredných školách v Dunajskej Strede. 109 zamestnancom škôl bolo vykonané biochemické vyšetrenie z kapilárnej

krvi na cholesterol, glukózu a meranie tlaku krvi. Každému klientovi so zvýšenými hodnotami bolo poskytnuté odborné poradenstvo a doporučené kontrolné vyšetrenie v poradni zdravej výživy.

Na oddelení podpory zdravia sa dňa 25.04.2016 uskutočnil „Deň otvorených dverí“ počas ktorého bolo zabezpečené meranie tlaku krvi a beseda o zdravom životnom štýle. Akcie sa zúčastnilo 17 osôb.

Monitoring vedomostí rodičov a žiakov v rámci programu „Školské ovocie“ sa uskutočnil vo vybraných materských a základných školách v okrese. Bolo vyplnených 87 dotazníkov, ktoré boli následne zadané do počítačového programu a zaslané na ÚVZ SR.

Deň zdravia sa organizoval aj v obci Lehnice, kde 35 osobám bolo vykonané preventívne biochemické vyšetrenie, meranie TK a poskytnuté odborné poradenstvo. Deň zdravia bol spropagovaný v týždenníku Csallóköz –Žitný ostrov.

Fyzická inaktivita

Aktivity na úseku výchovy obyvateľstva okresu boli zamerané aj na propagáciu pohybovej aktivity s cieľom prevencie nadváhy a na znižovanie nadhmotnosti.

Odborné poradenstvo v tejto problematike bolo poskytnuté 58 klientom. Na oddelení podpory zdravia je pre klientov počas celého roka zabezpečené cvičenie na kondičných prístrojoch. Za rok sa uskutočnilo 1232 návštev.

Tabak, alkohol, drogy

Zvyšovanie informovanosti obyvateľstva o negatívnom dopade užívania návykových látok na zdravie sa uskutočnilo hlavne cestou poradne prevencie protidrogovej závislosti do ktorej je začlenená poradňa prevencie a odvykania fajčenia. Prevencia bola zameraná hlavne na žiakov základných škôl a bola zabezpečená premietaním zdravotno-výchovných videofilmov priamo na školách. Na akcii sa zúčastnilo 31 žiakov.

Prostredníctvom poradne zdravia sme sa zapojili do projektu Svetovej zdravotníckej organizácie – GYTS, monitorovania užívania tabaku, ako aj na sledovania odrazu opatrení na kontroly tabaku u vybranej cieľovej skupiny populácie, ktorou bola mládež vo veku 13-15 rokov. Sledovanie sa zameralo aj na postoj mládeže k pasívnemu fajčeniu doma a mimo domova ako aj na dostupnosť informácií o tabaku a odvykaní od fajčenia.

Do projektu bolo zapojených 22 žiakov z 8 ročného Gymnázia v Dunajskej Strede. Akcie, organizovanej RÚVZ so sídlom v Dunajskej Strede, „Beh proti drogám“, ktorá sa uskutočnila v športovom areáli v Dunajskej Strede sa zúčastnilo 58 osôb.

V súvislosti s nadobudnutím účinnosti zákona o výrobe, označovaní a predaji tabakových výrobkoch bola zriadená mobilná telefónna linka pomoci na odvykanie od fajčenia, pre celé Slovensko. Na RÚVZ so sídlom v Dunajskej Strede bolo poradenstvo poskytnuté 89 osobám v termíne od 21.11.2016 do 02.12.2016, v čase od 8,00 -15,00h pracovníčkou poradne, ktorá sa zúčastnila školenia „Komunikácia s klientom“ v Bratislave a odborného školenie v Martine.

Zdravé pracovné a životné podmienky

O zdravých životných a pracovných podmienkach sme poskytli informácie e-mailom, telefonicky a osobne 150 osobám, odborný zdravotno - výchovný materiál bol poskytnutý 145 osobám.

9.1.1 Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky

Sledovanie zdravotného uvedomenia a správania sa obyvateľov SR sa realizovalo dotazníkovým prieskumom v okrese Dunajská Streda u 104 náhodne vybraných respondentov. Dotazníky boli zadané do počítačového programu a zaslané na ÚVZ SR Bratislava.

9.2 Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 -2025

V rámci aktivít poradne optimalizácie pohybovej aktivity a poradne detí a mládeže bola venovaná osobitná pozornosť k prevencii nadváhy a obezity. Kondičného cvičenia sa zúčastnilo 58 novoevidovaných osôb, ktorí opakovane uskutočnili 1232 cvičení.

Pre žiakov základných a stredných škôl sa usporiadal „Týždeň zdravia na škole“. Akcie sa zúčastnilo 31 žiakov.

Z príležitosti „Svetového dňa – Pohybom ku zdraviu 2016“, sme organizovali týždennú akciu, ktorej sa zúčastnilo 20 osôb. Z toho vo veku 50+ bolo 14 osôb.

O zdravom životnom štýle a prevencii nadváhy a obezity sa môžu obyvatelia okresu informovať osobne, prostredníctvom telefónnej linky, alebo e-mailom. Podľa požiadaviek občanov im bol poskytnutý edukačný materiál.

Dňa 05.05.2016 pracovníčka poradne uskutočnila v priestoroch OPZaPC besedu na tému „Prečo je dôležité hýbať sa“, na ktorej sa zúčastnilo 18 osôb.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu: Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Tento rok sa súťaž neorganizovala.

9.5. Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu aktívneho starnutia

Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh národného programu ochrany a podpory zdravia starších ľudí sa uskutočňujú prostredníctvom poradní zdravia. Obyvatelia v poproduktívnom veku pravidelne navštevujú poradňu optimalizácie pohybovej aktivity, a poradňu zdravej výživy. Poskytujeme im odborné poradenstvo a edukačný materiál, so zameraním na zlepšenie kvality ich života tak, aby sa upevnila ich fyzická a duševná pohoda.

Poradňu optimalizácie pohybovej aktivity navštívilo 29, poradňu zdravej výživy 47, poradňu nefarmakologického ovplyvňovania TK 607 a poradňu ochrany a podpory zdravia pri práci 150 občanov v poproduktívnom veku.

Preventívne vyšetrenie mobilnou poradňou na cholesterol, glukózu, meranie tlaku krvi a odborné poradenstvo sa uskutočňujú v spolupráci s obcami, klubom a domovmi dôchodcov.

Aktivity v rámci celosvetovej akcie „*Týždňa mozgu*“ sa realizovali v spolupráci s Alzheimerovou spoločnosťou a boli zamerané aj na seniorov v domovoch a v kluboch dôchodcov.

V Domove dôchodcov v Dunajskej Strede uskutočnila pracovníčka poradne zdravia prednášku na tému: „Ako precvičovať mozog v každom veku“, ktorej sa zúčastnilo 31 seniorov. Seniorom bolo poskytnuté preventívne vyšetrenia mobilnou poradňou na cholesterol, glukózu, meranie tlaku krvi, odborné poradenstvo a zdravotno-výchovný materiál.

Jednota dôchodcov na Slovensku a Krajská organizácia v Trnave v spolupráci s RÚVZ so sídlom v Dunajskej Strede usporiadala Celoslovenské spoločenské hry a turistický zraz seniorov v športovom areáli X-Bionic Sphere v Šamoríne. Pracovníčky poradne zdravia vykonali meranie krvného tlaku 72 seniorom pred súťažami a po skončení súťaže. Každému seniorovi bol rozdán materiál „Aktívne starnutie“ a poskytnuté poradenstvo zamerané na aktívne a zdravé starnutie.

V Domove dôchodcov v Dunajskej Strede v rámci akcie „Október – mesiac úcty k starším“, sa uskutočnila prednáška zameraná na propagáciu pohybu a na význam očkovania proti chrípke. Akcie, ktorej sa zúčastnilo 33 senior bolo vykonané preventívne biochemické vyšetrenie na glukózu a cholesterol a meranie tlaku krvi. Z akcii bola urobená fotodokumentácia, ktorá bola zaslaná na ÚVZ SR. Propagácia „Mesiaca úcty k starším“ sa uskutočnila na paneli vo vestibule úradu a na webovej stránke úradu.

9.7 CINDI program SR

Stratégia zdravotno-výchovných aktivít v rámci programu je rozpracovaná v „Intervenčnom programe podpory zdravia a primárnej prevencie neinfekčných ochorení v okrese Dunajská Streda“. V rámci tohto programu sú v databáze údaje o zdravotnom stave občanov okresu Dunajská streda. Úlohy sa plnia v poradni zdravej výživy, v poradni podpory psychického zdravia, v poradni optimalizácie pohybovej aktivity, v poradni deti a mládeže, v poradni protidrogovej závislosti, a v poradni nefarmakologického ovplyvnenia TK.

Akcia „Deň zdravia“ sa uskutočnila v troch základných a troch stredných školách v Dunajskej Strede. 109 zamestnancom škôl bolo vykonané biochemické vyšetrenie z kapilárnej krvi na cholesterol, glukózu a meranie tlaku krvi. Každému klientovi so zvýšenými hodnotami bolo poskytnuté odborné poradenstvo a doporučené kontrolné vyšetrenie v poradni zdravej výživy.

Na oddelení podpory zdravia sa dňa 25.04.2016 uskutočnil „Deň otvorených dverí“ počas ktorého bolo zabezpečené meranie tlaku krvi a beseda o zdravom životnom štýle. Zúčastnilo sa 17 osôb.

Pre 15 nezamestnaných, ktorí absolvovali kurz prvej pomoci prostredníctvom SČK v DS boli vykonané biochemické merania z kapilárnej krvi na cholesterol a glukózu. Všetkým bol odmeraný tlak krvi a poskytnuté odborné poradenstvo a zdravotno-výchovný materiál.

Počas letnej sezóny bolo 7 krát zabezpečené bezplatné meranie krvného tlaku, poradenstvo pre návštevníkov termálneho kúpaliska Termalpark Dunajská Streda. Túto možnosť využilo 581 návštevníkov kúpaliska. U 45 ľudí bola zistená hypertenzia I, II alebo III stupňa.

V súvislosti s realizáciou kampane MOST 2016, ktorej heslom bolo: „Desatoro pre zdravé srdce“, bolo dňa 29.9.2016 vykonané v ZOC MAX v Dunajskej Strede bezplatné meranie tlaku krvi, hladiny cholesterolu v krvi a antropometrické merania. Poskytnuté bolo odborné poradenstvo a zdravotno-výchovný materiál so zameraním na prevenciu rizikových faktorov kardiovaskulárnych ochorení. Na akcii sa zúčastnilo 48 osôb. Z akcie bola

vyhotovená fotodokumentácia. Informácia pre obyvateľov mesta a okresu bola uverejnená na webovej stránke úradu.

Počas Žitnoostrovského jarmoku bolo pre návštevníkov jarmoku zabezpečené rozdávanie zdravotno-výchovných letákov propagujúcich zdravý životný štýl.

K Svetovému dňu duševného zdravia ktorého téma sa vzťahovala na psychologickú prvú pomoc, sa na oddelení podpory zdravia uskutočnila pre 16 osôb prednáška na tému „Čo je stres?“. Klientom pri záverečnom pohovore boli poskytnuté techniky zvládania stresu podľa poskytnutého materiálu ÚVZ SR.

Z príležitosti „Svetového dňa AIDS“ boli pre 55 žiakov siedmeho ročníka Základnej školy v Dunajskej Strede pracovníčkou OPZ zabezpečené 2 prednášky s prezentáciou AIDS. Súčasne bol realizovaný dotazníkový prieskum o vedomostiach žiakov.

„Svetový deň AIDS“ bol spropagovaný prostredníctvom webovej stránky RÚVZ DS a panelovou výstavou vo vestibule.

Mobilnou poradňou sme uskutočnili 20 výjazdov, pri ktorých bolo vyšetrených 309 osôb a odmeraný tlak krvi 994 osobám.

V teste zdravé srdce je evidovaných 11 308 občanov okresu Dunajská Streda.

9.8 Akčný plán realizácie národnej protidrogovej stratégie SR na obdobie rokov 2013 - 2016

Spolupráca so školami podporujúce zdravie sa realizuje cestou poradne detí a mládeže, a poradňou prevencie protidrogovej závislosti. Podľa požiadaviek škôl sú pre žiakov materských, základných a stredných škôl zabezpečené prednášky a besedy spojené s premietaním videofilmov s tematikou drogovej závislosti.

RÚVZ so sídlom v Dunajskej Strede v spolupráci s Mestom Dunajská Streda a Marathon Clubom Žitný ostrov v Dunajskej Strede organizoval pre obyvateľov okresu „BEH PROTI DROGÁM“. Akcia bola bezplatná a konala sa dňa 14.05.2016 v Parku voľného času v Dunajskej Strede. Prezentácia účastníkov bola v mestskej športovej hale v Dunajskej Strede. Behu sa zúčastnili všetky vekové kategórie – deti, mládež, dospelí, seniori, každý, kto chcel urobiť niečo pre svoje zdravie. Počet účastníkov bol 58. Každý účastník bol odmenený medailou, diplomom a vecnými darmi, ktoré poskytli na akciu sponzori (Mesto Dunajská Streda, Marathon klub Žitný ostrov, C-Product s.r.o. a H.Konzum s.r.o.). Odborná pracovníčka poradne zdravia zabezpečila meranie krvného tlaku. Propagácia behu a Svetového dňa sa uskutočnila prostredníctvom letákov a plagátov, cez webovú stránku úradu a informáciami umiestnenými na paneli vo vestibule úradu. Televízia DSTV

uskutočnila reportáž z tejto akcie. Článok o behu proti drogám bol uverejnený Dunajskostredskom hlásniku.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Galante**

1. ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1

Plnenie Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP IV.)

Oddelenie v rámci svojej činnosti sa podieľa na sledovaní a monitoringu niektorých zložiek životného prostredia uvedených v dokumente NEHAP IV.

Monitorujeme pitnú vodu a vodu na kúpanie. V oblasti pitnej vody sledujeme zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou a monitorujeme kvalitu pitnej vody vo verejných vodovodoch. V rámci monitoringu bolo v roku 2016 odobratých spolu 107 vzoriek pitných vôd, v rámci ŠZD to bolo 7 vzoriek pitných vôd. Počas svetového dňa vody pracovníci oddelenia poskytovali odborné konzultácie a poradenstvo pre záujemcov – bolo poskytnutých 50 konzultácií a bolo vyšetrených spolu 65 vzoriek vôd.

Kvalita vody na kúpalisku sa sleduje na všetkých prevádzkovaných kúpaliskách. Spolu bolo kontrolovaných 8 kúpalísk, z toho boli dve kúpaliská so sezónnou prevádzkou. Počas roka 2016 bolo spolu odobratých 46 vzoriek vôd na kúpanie na vyšetrenie mikrobiologických, biologických a chemických ukazovateľov. Z tohto počtu 11 vzoriek boli opakované odbery z dôvodu mikrobiologickej závadnosti prvotne odobraných vzoriek vôd na kúpanie.

V rámci letnej sezóny 2016 boli zo štyroch prírodných lokalít, ktoré sa využívajú počas letnej sezóny na neorganizovanú rekreáciu, odobrané vzorky vody.

1.2

Protokol o vode a zdraví plnenie národných cieľov

Do plnenia tejto úlohy nie sme zapojení.

1.3

Ľudský biomonitoring – sledovanie záťažových skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí

Do plnenia tejto úlohy zatiaľ nie sme zapojení, plnenie na základe usmernenia gestora.

1.4

Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší škôl na zdravie detí v rôznych regiónoch Slovenska

Plnenie tejto úlohy zabezpečuje oddelenie hygieny detí a mládeže.

1.5

Zmapovanie aktuálneho stavu výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách

Do plnenia tejto úlohy sa zapojíme podľa usmernenia gestora, za okres Galanta boli do mapovania zaradené vodné zdroja Jelka.

1.6

Rozšírenie siete monitorovacích staníc na sledovanie koncentrácie biologických alergizujúcich častíc vo vonkajšom ovzduší

Do plnenia tejto úlohy nie sme zapojení.

1.7

Zhodnotenie stavu dekontaminácie vo vybraných prevádzkach pedikúr v okrese Levice

Úloha RÚVZ so sídlom v Leviciach.

Spolupráca s odborom Objektivizácia faktorov prostredia (BŽP, MŽP, CHA, FF) pri plnení úlohy

7.11 Monitoring alergénov roztočov vo vnútornom prostredí

V spolupráci s RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici sme v tomto roku pokračovali v odberoch vzoriek prachu z matracov postelí, vzorky boli odobrané v jednom ubytovacom zariadení, spolu odobraných 9 vzoriek prachu. Vyšetrenie vzoriek prachu bolo zamerané na zistenie účinnosti vykonaných opatrení na elimináciu prachu a alergénov roztočov v matracoch.

7.14 Monitoring celkového organického uhlíka v prírodných a umelých kúpaliskách

Na základe spolupráce s RÚVZ so sídlom v Trnave bolo spolu na stanovenie TOC odobratých 6 vzoriek vôd na kúpanie a 4 vzorky vody zo zdroja natívnej vody, ktorá sa používa na napúšťanie bazénov.

2. ODD. PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1

Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1

Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Priebežne sa prehodnocujú vyhlásené rizikové práce a po vydaní rozhodnutí sa vyžaduje dôsledné plnenie povinností zamestnávateľa na vykonanie nápravných opatrení na znížovanie expozície rizikovým faktorom.

Evidencia rizikových prác za okres je vedená v ASTR, databáza sa aktualizuje priebežne.

Prehodnotenie vydaných rozhodnutí o rizikovej práci sa realizuje v zmysle požiadaviek vyplývajúcich z výstupu úlohy:

- návrh na vyhlásenie, resp. prehodnotenie rizikových prác je v štádiu riešenia so štatutárnym zástupcom organizácie, za prítomnosti zástupcu zamestnancov za bezpečnosť pri práci, niekedy aj za prítomnosti PZS
- vyžaduje sa aktuálne kvantitatívne a kvalitatívne zisťovanie škodlivých faktorov vyskytujúcich sa v hodnotenom pracovnom prostredí, posudok o riziku a prevádzkový poriadok
- kontroluje sa plnenie nápravných opatrení (plán riadenia rizík) prijatých na ochranu zdravia zamestnancov a v prípade ich neplnenia sa vyvodí sankčné opatrenia
- vyžaduje sa návrh opatrení na zníženie vystavenia pracovníkov rizikovým faktorom
- vyžaduje sa primeraný zdravotný dohľad so zreteľom na rizikový faktor, evidencia pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce
- v prípade zrušených rizikových prác je zamestnávateľ upozornený na výstupné lekárske prehliadky a povinnosti súvisiace s uchovávaním posudkov o zdravotnej spôsobilosti na prácu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce 20 rokov od skončenia práce.

V rámci cieleného štátneho zdravotného dozoru bolo v roku 2016 vykonaných 20 previerok rizikových pracovísk zameraných na kontrolu plnenia nápravných opatrení. Na základe zistených zmien, vzniku nových prevádzok a objektivizácie rizikových faktorov bolo vydaných 10 rozhodnutí o určení, resp. prehodnotení rizikových prác a 3 rozhodnutia o zrušení rizikových prác. Súčasťou návrhov boli aj posudky o riziku a prevádzkové poriadky.

Individuálne i skupinové poradenstvo v oblastiach súvisiacich so zabezpečením ochrany zdravia pri práci sa v prípade záujmu zabezpečuje hlavne individuálnou konzultáciou a poradenstvom pri vzniku nových prevádzok už počas projektovej prípravy a taktiež v priebehu výkonu štátneho zdravotného dozoru so zreteľom na faktory pracovného prostredia.

2.1.2

Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických látok a zmesí a toxických látok a zmesí

Pracovníci odd. PPLaT pri previerkach v prevádzkach s výskytom chemických látok zabezpečujú poradenstvo a konzultácie o aktuálnej chemickej legislatíve, o povinnostiach ohľadne evidencie, označovania, Karty bezpečnostných údajov, klasifikácie a toxikologickej charakteristike používaného chemického prípravku. V prípade rozporov s požiadavkami Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok (REACH) boli prevádzkovatelia na tieto skutočnosti zakaždým upozorňovaní. Tieto povinnosti sa vyžadujú aj pri vypracovávaní prevádzkových poriadkov na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci, posudkoch o riziku a návrhoch na vyhlásenie rizikových prác s rizikovým faktorom chemických látok.

Cielene sa pri ŠZD kontroluje zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Zabezpečuje sa poradenstvo a konzultácie o zmenách v chemickej legislatíve, o povinnostiach ohľadne evidencie, označovania, klasifikácie a toxikologickej charakteristike používaného chemického prípravku.

Boli vykonané 4 previerky v prevádzkach s výskytom chemických látok, použitie toxických a veľmi toxických látok a zmesí nebolo zistené.

2.1.3

Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Bolo vydaných 22 rozhodnutí - súhlasy na manipuláciu s materiálom, obsahujúcim azbest pri búracích prácach. V štyroch prípadoch sa jednalo o odstraňovanie AZC rúr v interiéri bytového domu a v ostatných prípadoch sa jednalo o likvidáciu AZC krytiny v exteriéri. Kontrolou bolo zistené, že nariadené opatrenia na ochranu zamestnancov a obyvateľov boli dodržané.

2.1.4

Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V prevádzkach, ktorých predmetom činnosti je montáž, skladanie a balenie výrobkov pre elektrotechnický a automobilový priemysel je práca vykonávaná vo väčšine prípadov v stoji so zapojením oboch horných končatín. V týchto prípadoch sa rieši možnosť úpravy miesta výkonu práce, primeraná pracovná poloha, organizácia práce a režim práce a odpočinku, tak, aby boli v súlade s legislatívnymi požiadavkami vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a sensorickou záťažou pri práci. Riešenie v týchto prípadoch je problematické, nakoľko sa jedná o zahraničné (kórejské) spoločnosti, ktoré sú zamerané na objem produkcie.

V roku 2016 bolo riešené a jedno podozrenie na možný vznik choroby z povolania v súvislosti s výkonom práce z DNJZ, ktoré bolo aj potvrdené.

2.2

Intervencie na podporu zdravia pri práci

2.2.1

Zdravé pracoviská

Je snahou pracovníkov RÚVZ Galanta, odd. PPLaT aktívne propagovať projekt zdravé pracoviská na odbornej i verejnej úrovni a poskytovať odborné poradenstvo v oblasti zavádzania programov na redukciu a prevenciu neprítomnosti zamestnancov v práci z dôvodu ochorení súvisiacich s prácou.

2.2.2

Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Na základe dohody o spolupráci a koordinácii činností medzi ÚVZ SR a NIP v oblasti ochrany zdravia pri práci a bezpečnosti pri práci, boli realizované s IP TT dve spoločné previerky v októbri 2016 v prevádzkach bez vyhlásených rizikových prác.

2.5

Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

V spolupráci s ÚPSVaR v Galante sa každoročne poskytuje aktualizovaný zoznam s priznaným štatútom chránených dielní a pracovísk. Evidencie rozhodnutí a stanovísk, ktoré boli vydané RÚVZ k zriadeniu prevádzky s chráneným pracovným miestom sa zosúladujú s týmto zoznamom. V najväčšej miere sú zastúpené hlavne kozmetické salóny s masérskymi službami, účtovníctvo, výroba reklamných predmetov, šitie pracovných odevov, tlačenie a obáľkovanie návodov na použitie, skladanie reklamných letákov apod.

Štátny zdravotný dozor bol vykonaný v 30 prevádzkach, z ktorých 5 bolo jestvujúcich a 23 nových, resp. rozšírených. V 4 prevádzkach sme spolupracovali s oddelením HŽPaZ a s oddelením HV. Dotazníky informovanosti zamestnancov neboli použité, nakoľko v kontrolovaných prevádzkach sa nevyskytovali hodnotené faktory. Na základe ŠZD bolo zistené, že pracovné podmienky boli prispôbené so zreteľom na zdravotné obmedzenie zamestnancov, ktorí si časové rozloženie a pracovné tempo môžu prispôsobiť podľa zdravotného stavu. Nápravné opatrenia nebolo nutné nariadiť ani v jednej prevádzke. Prevádzkovatelia boli upozornení, že v prípade zmeny pracovníka na chránenom pracovnom mieste je nutné zohľadniť zdravotné obmedzenie nového pracovníka a v prípade potreby pracovné podmienky prispôsobiť. Oznamovaciu povinnosť si väčšina zamestnávateľov plní.

Vyhodnotenie úlohy

ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZP na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy (aké, koľko)	Zistené nedostatky (aké, koľko)	Uložené opatrenia (aké, koľko)	Poznámky (napr. vykonané úpravy pracovných podmienok na pracovisku a pod.)
	rozhodnutí	stanov.							
Galanta	8 (+4 s HV a HŽP)	11	23 nových +5 jestvujúcich	30	31 na nových a 7 na jestvujúcich	0			

V 4 prípadoch sme sa spolupodieľali na vydaní rozhodnutí na uvedenie priestorov do prevádzky s odd. HŽPaZ a HV.

ZP: 31 T, 3 D, 4Z

3. ODD. HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVIN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1

Bezpečnosť kozmetických výrobkov a ochrana spotrebiteľa

Cieľ:

- 1.kontrola dodržiavania legislatívnych obmedzení látok
- 2.kontrola povinného označenia výrobkov a spoločných kritérií na tvrdenia používaných v súvislosti s kozmetickým výrobkom
- 3.vzdelávanie spotrebiteľov „Hlásenie závažných nežiaducich účinkov kozmetických výrobkov“

V rámci ŠZD nad kozmetickými výrobkami sa aj v roku 2016 vykonávala kontrola zameraná na prítomnosť konzervačných a vonných látok, ťažkých kovov, test stability vo vybraných kozmetických výrobkoch a pH, ktoré ho deklarovali. U troch náhodne vybraných kozmetických výrobkoch pre dospelých sa kontrolovala prítomnosť farieb na pokožku podľa prílohy IV. Nariadenia ES č. 1223/2009. Jeden výrobok bol kontrolovaný na tvrdenia v reklame uvedenej na internete. Pri každom kozmetickom výrobku sa vykonávala kontrola jeho označenia podľa platnej legislatívy a vo vybraných kozmetických výrobkoch tvrdenia o výrobku. Informácie o odobratých kozmetických výrobkoch (t.j výsledky skúšok, identifikačné údaje o výrobku, fotografie atď.) sú priebežne aktualizované v informačnom a komunikačnom systéme pre dohľad nad trhom ICSMS.

V roku 2016 bol vykonaný preventívny zdravotný dozor u výrobcu, ktorý plánoval zahájenie výroby čistiacich prostriedkov a kozmetických prípravkov, avšak po vykonanej obhliadke priestorov sa rozhodol len pre výrobu čistiacich prostriedkov. Zároveň v uvedenom roku ukončila činnosť prevádzka s výrobnou kozmetických výrobkov so sídlom v Seredi „VIJOLLA Cosmetic, s.r.o.“ .

Za účelom laboratórnej analýzy sa odobralo na vyšetrenie 12 kusov kozmetických výrobkov (11 podľa harmonogramu na rok 2016, 1 na základe podnetu).

Na základe 23 hlásení zo systému RAPEX bolo pracovníkmi odd. HV vykonaných 187 kontrol. V spolupráci s odd. HŽPaZ bolo v sektore služieb vykonaných 38 kontrol, zameraných na výskyt nebezpečných výrobkov na trhu, pričom bolo skontrolovaných 93 výrobkov. Prítomnosť inkriminovaných nebezpečných výrobkov nebola zistená.

3.2

Bezpečnosť výrobkov z bambusu

RÚVZ v Galante nebol v roku 2016 súčasťou riešiteľského tímu uvedenej úlohy.

3.3

Problematika plastifikátorov v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti materiálov a predmetov určených na styk s potravinami vo vzťahu k migrácii rôznych typov plastifikátorov.

V mesiaci apríl sa z distribučnej siete mesta Galanta za účelom stanovenia plastifikátorov: estery kyseliny ftalovej, ESBO zrealizoval odber fliaš na uchovávanie potravín s plastovým tesnením, a to koreničky zo skla s plastovým tesnením. Zároveň bola vykonaná kontrola skladovania, označovania a dokumentácie v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1935/2004 o materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami a o zrušení smerníc 80/590/EHS a 89/109/EHS.

3.4

Prehľad 5-ročného výkonu hraničných kontrol nad melamínovými a polyamidovými výrobkami v SR a EÚ

Cieľom je poskytnutie prehľadu výkonu hraničných kontrol nad melamínovými a polyamidovými výrobkami dovážaných z Číny a Hongkongu za obdobie 2011- 2016.

Úradné kontroly boli realizované podľa samostatného metodického pokynu. Ku každej odobratej vzorke bol vyplnený záznam o úradnej kontrole. Zároveň sa s odbermi vzoriek vykonávali aj inšpekcie.

V záujme ochrany zdravia spotrebiteľov z dôvodu vysokého výskytu varovaní v RASFF týkajúcich sa materiálov určených na styk s potravinami dovážaných z Číny a Hongkongu, z ktorých sa do potravín uvoľňujú také množstvá chemických látok, ktoré nie sú v súlade s právnymi predpismi Únie, prijala Komisia nariadenie (EÚ) č. 284/2011, ktorým sa ustanovujú osobitné podmienky a podrobné postupy dovozu polyamidových a melamínových plastových kuchynských potrieb pochádzajúcich alebo odosielaných z Čínskej ľudovej republiky a z čínskej osobitnej administratívnej oblasti Hongkong.

V okrese Galanta boli pozastavené zásielky polyamidových a plastových kuchynských potrieb počas sledovaného obdobia uskladnené v dočasnom sklade DHL Logistic Tesco v Gáni. Kontrola totožnosti a fyzická kontrola nad dovozom kuchynských potrieb pochádzajúcich z Číny a Hongkongu bola vykonávaná pracovníkmi RÚVZ so sídlom v Galante za účasti zástupcu colného úradu mesta Galanta na žiadosť Národného referenčného centra pre obalové materiály a predmety bežného používania v Poprade, kde sa realizovalo laboratórne vyšetrenie odobratých vzoriek. V roku 2012 bola do Národného referenčného centra zaslaná 1 vzorka (t.j. 12 setov kuchynských potrieb), v roku 2013 bola taktiež vyšetrená 1 vzorka obracačiek v počte 12 ks, v roku 2014 bol realizovaný odber 2 vzoriek (nylonová stierka a nylonová naberačka s otvormi), v novembri 2015 to boli 4 vzorky v počte 48 ks a v roku 2016 8 druhov polyamidových kuchynských potrieb v celkovom počte 96 ks. Počas sledovaného obdobia všetky testované vzorky boli v súlade s nariadením Komisie (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami a zásielky boli prepustené do voľného obehu.

3.5

Monitoring probiotík v potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch

Cieľom úlohy je prostredníctvom monitoringu zistiť prítomnosť deklarovaných probiotík vo vybraných potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch. Gestorom a riešiteľským pracoviskom je RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

3.6

Monitoring príjmu jódu

Úloha je ako súčasť realizácie preventívnych programov verejného zdravotníctva Programového vyhlásenia vlády na rok 2012-2016 v oblasti aktualizovaného programu ozdravenia výživy obyvateľov SR. Monitorovanie obsahu jódu v kuchynskej soli je jedným z hlavných kritérií pre zabezpečenie kontinuálneho príjmu jódu do organizmu.

V prvom polroku 2016 bol z vyvarujúcich zariadení spoločného stravovania, ako aj bufetov rýchleho občerstvenia realizovaný odber 24 vzoriek soli za účelom laboratórnych analýz zameraných na obsah KJ/KJO₃ (najnižšia hodnota 17,55 mg/kg, najvyššia hodnota 33,85 mg/kg) a feroxyanidu draselného (najnižšia hodnota 1,31 mg/kg, najvyššia hodnota 12,9 mg/kg).

Na základe výsledkov laboratórnych vyšetrení všetkých 24 vzoriek vyhovelo legislatívnym požiadavkám ako pre obsah KJ/KJO₃ (15 – 35 mg/kg), tak aj pre obsah KFECN₆ (<20 mg/kg) v kuchynskej soli.

3.7

Monitoring spotreby vybraných prídavných látok a aróm v potravinách

Cieľom monitoringu je zistiť úroveň spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm u dospeljej populácie a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

V mesiacoch február až november 2016 bolo v okrese Galanta do projektu zapojených 20 respondentov (10 žien a 10 mužov vo vekovej kategórii 19-35 rokov a 36 – 54 rokov s rovnakým zastúpením u oboch pohlaví), u ktorých sa na základe 24 hodinového dotazníka spotreby potravín, pokrmov a nápojov sledovala spotreba 3 prídavných látok (E 104 chinolínová žltá, E 951 aspartam a E 960 glykozidy steviolu). Zároveň bol v sledovanom období realizovaný odber 9 vzoriek za účelom laboratórneho stanovenia sledovaných prídavných látok.

3.8

Monitoring príjmu kuchynskej soli

Úloha sa realizovala v mesiacoch marec až apríl, pričom pozostávala z dvoch etáp. V rámci prvej etapy sa v mesiaci marec vykonal odber 3 druhov hotových jedál vrátane polievky (menu) a 3 druhov pekárskych výrobkov za účelom dodržania platnej legislatívy pre obsah soli v pokrmoch a potravinách. Na základe zistených výsledkov 2 vzorky nevyhovovali výnosu Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky z 20. marca 2015 č. S08975-OL-2014, ktorým sa ustanovujú požiadavky na jedlú soľ v potravinách a prevádzkovatelia boli upozornení na dodržiavanie receptúry. Druhá etapa prebiehala na vzorke 20 respondentov (10 žien a 10 mužov vo vekovej kategórii 19-35 rokov a 35-62 rokov s rovnakým zastúpením u oboch pohlaví), u ktorých sa na základe 24 hodinového dotazníka spotreby potravín, pokrmov a nápojov sledoval príjem soli v súlade s novelizovanými odporučenými výživovými dávkami pre obyvateľstvo a frekvencia konzumácie vytypovaných potravín s pridaným obsahom soli. Na základe spracovania výsledkov dotazníka v programe ALIMENTA bolo zistené, že až u 16 respondentov (z toho u všetkých mužov) prekročoval príjem soli v prijatých potravinách odporúčanú výživovú dávku.

4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1

Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia Národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015-2025

V rámci Národného akčného plánu prevencie obezity na r. 2015-2025 bola zrealizovaná ku koncu roka 2015 pilotná štúdia projektu COSI, gestorom ktorej bolo Ministerstvo zdravotníctva SR. Projekt bol zameraný na zisťovanie antropometrických ukazovateľov u 7 ročných žiakov na 3 vybraných ZŠ v okrese, celkom u súboru 80 detí. Súčasťou monitorovania bola aj dotazníková forma získavania údajov (žiaci, škola).

Projekt bol ukončený v júni 2016, zaslaním údajov koordinátorovi WHO.

4.2

Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Úloha sa k 31.12.2016 nerealizovala.

4.3

Monitoring úrazovosti detí predškolského a školského veku

V okrese Galanta bola v mesiaci október 2016 zrealizovaná dotazníkovou formou ďalšia etapa projektu (žiaci 2.stupňa) na vybranej základnej škole v meste: Cirkevná základná škola v Seredi (súbor 30 žiakov) a na vidieku: Základná škola v obci Pata (súbor 37 žiakov). Získané údaje z dotazníkov boli nahodené do databázy a zaslané na ÚVZ SR.

4.4

Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl, využitie hodín TV

Úloha sa k 31.12.2016 nerealizovala.

Iné riešené projekty

Monitoring jodúrie

Na realizácii projektu sa v mesiaci november 2016 podieľali pracovníci odd. HDM (deti MŠ, ZŠ) a odd. VZ (dospelí), ktorí zabezpečili odber vzoriek moču od požadovaného počtu respondentov (13 detí vo veku 3-6r., 14 detí vo veku 10-12r., a 12 dospelých). Projekt bol realizovaný v spolupráci s Medzirezortnou komisiou zriadenou pri ÚVZ SR, ako plánovaný monitoring v rámci problematiky jódovej profylaxie a príjmu jódu u populácie na Slovensku.

Prevenia HIV/AIDS (projekt odd. epidemiológie č. 6.7)

Oddelenie aktívne spolupracovalo pri realizácii projektu primárnej prevencie „Hrou proti AIDS“, organizovaného na 2 ZŠ (65 žiakov 8.a 9.roč.) a 2 SŠ (61 žiakov 1.roč.) v okrese Galanta, netradičnou formou – interaktívna hra, pri ktorej žiaci získavajú základné informácie o HIV/AIDS, formách prenosu, a ako sa proti nemu chrániť.

Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania (projekt odd. epidemiológie č. 6.9)

Oddelenie sa podieľalo len na organizačnom zabezpečení úlohy a na výbere škôl (3 SŠ v okrese Galanta). Na samotnej realizácii projektu „Očkovanie hrou“ sa podieľalo oddelenie epidemiológie.

6. ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1

Národný imunizačný program SR (NIP SR)

Analýza plnenia imunizačného programu bola vypracovaná v rámci výročnej správy RÚVZ za rok 2015. Pravidelne informujeme odbornú verejnosť o všetkých pripravovaných a už realizovaných zmenách týkajúcich sa očkovacieho kalendára a samotných vakcín formou príloh k mesačným hláseniam pre očkujúcich lekárov a elektronickou poštou. Všeobecným lekárom pre deti, dorast a dospelých sme zaslali očkovací kalendár na rok 2016.

V rámci Európskeho imunizačného týždňa (EIW) v dňoch 24.4.-30.4.2016 sme distribuovali do všetkých 22 ambulancií pre deti a dorast v okrese Galanta, ako aj na detské oddelenie NsP Sv..Lukáša Galanta, a.s. farebné výtlačky (kartičky) o prehľade povinného a odporúčaného očkovania v SR na rok 2016. Informácie o EIW boli zverejnené pre zdravotníckych pracovníkov a laickú verejnosť na internetovej stránke RÚVZ a na nástennom paneli RÚVZ Galanta. V rámci vakcinačnej poradne bola pre laickú verejnosť poskytnutá 78x osobná, 95x telefonická a 3x písomná konzultácia. Problematika očkovania bola zaradená aj do náplne školenia pre pracovníkov vykonávajúcich epidemiologicky závažné činnosti.

K 31.8.2016 bola vykonaná kontrola pravidelného povinného očkovania v zmysle usmernenia ÚVZ SR č. OE/6290/2016 RZ-19532/2016 zo dňa 1.7.2016.

Vykonalí sme mimoriadnu kontrolu očkovania:

- proti tetanu u mužov a žien ročník narodenia 1984
- dospelých osôb proti chrípke a pneumokokovým invazívnym nákazám v sezóne 2015/2016
- zdravotníckych pracovníkov prvého kontaktu proti vírusovej hepatitíde typu B, vírusovej hepatitíde typu A, tetanu a chrípke v sezóne 2015/2016
- zdravotníckych pracovníkov NsP Sv.Lukáša Galanta, a.s. proti vírusovej hepatitíde typu B a chrípke v sezóne 2016/2017.

6.2

Surveillance infekčných chorôb

K 31.1.2016 sme vypracovali výročnú správu oddelenia epidemiológie za okres Galanta za rok 2015.

Vypracovali sme týždenné a mesačné analýzy výskytu prenosných ochorení, mesačné a štvrtročné analýzy nozokomiálnych nákaz. Súčasťou mesačných analýz boli aj informácie pre očkujúcich lekárov o aktuálnej epidemiologickej situácii u nás a vo svete.

Epidemiologická situácia vo výskyte chrípky a chrípke podobných ochorení bola priaznivá. V záujme prerušenia šírenia procesu nákazy ako i možných komplikácií u chorých v kolektívnych zariadeniach bol v roku 2016 prerušený vyučovací proces v 20 MŠ, 14 ZŠ a 2 SŠ. Boli hlásené 4 ochorenia na chrípku, z toho 3 u dospelých osôb vyvolané vírusom chrípky B a 1 u dieťaťa MK vyvolané vírusom chrípky A.

Zaznamenali sme 4 ochorenia na nešpecifikovanú vírusovú meningitídu, z toho 3x u dospelých osôb a 1x u žiaka ZŠ.

Z ochorení preventabilných očkovaním boli hlásené 4 sporadické ochorenia diagnostikované ako divý kašeľ vyvolaný Bordetellou pertussis, z toho 1x u očkovaného študenta SŠ, 2x u očkovaných dospelých osôb a 1x pre kontraindikáciu neočkovaného študenta SŠ. Hlásilo sa 1 ochorenie na parotitídu u očkovaného dospelého muža.

V rámci sledovania exantémových ochorení bolo hlásených 695 ochorení na varicellu, 15 ochorení na šarlach, 4 ochorenia na šiestu chorobu, 24 ochorení na piatu chorobu a 59 ochorení na enterovírusovú vezikulárnu stomatitídu s exantémom.

Bolo hlásené 1 ochorenie na akútnu vírusovú hepatitídu typu B, 1 ochorenie na akútnu vírusovú hepatitídu typu E, 11 bezpríznakových nosičstiev HCV a 7 nosičstiev HBV. Protiepidemické opatrenia v ohniskách nákazy boli v plnom rozsahu realizované. Boli vydané 2 rozhodnutia pre osoby v kontakte s chorým na VHB, 5 rozhodnutí pre osoby v kontakte s chorými na VHE (z toho 2 osoby boli v kontakte s chorými z iných okresov) a 4 rozhodnutia pre osoby v kontakte s chorými na VHA z iných okresov.

V roku 2016 bolo hlásených 106 manifestných ochorení na salmonelózu, 1 vylučovanie salmonel a 1 mimočrevná lokalizácia salmonelózy. Zaznamenali sme 5 rodinných výskytov, z toho 3x po 2 ochorenia (predpokladaný faktor prenosu nákazy 2x vajcia z obchodnej siete, 1x kuracie mäso), 1x po 3 ochorenia (predpokladaný faktor prenosu nákazy zmiešaná strava) a 1x po 4 ochorenia (predpokladaný faktor prenosu nákazy vajcia z obchodnej siete). Hlásila sa 1 epidémia salmonelózy – z 25 návštevníkov klubu dôchodcov ochorelo 6 dôchodkýň a vnučka jednej z nich, predpokladaný faktor prenosu nákazy domáci zákusok. Zaevidovala sa 1 importovaná nákaza z Rumunska. Pre 8 osôb vykonávajúcich epidemiologicky závažnú činnosť, ktoré boli v kontakte s chorým na salmonelózu, boli vydané rozhodnutia orgánu verejného zdravotníctva.

Prešetrili sme 260 hlásených prípadov kamylobakteriálnej enteritídy. Bolo zaznamenaných 5 rodinných výskytov, z toho 1x po 3 ochorenia (predpokladaný faktor prenosu

nákazy kuracie mäso), 4x po 2 ochorenia (predpokladaný faktor prenosu nákazy 3x kuracie mäso, 1x nezistený). Zaevidovala sa 1 importovaná nákaza z Maďarska a 1 z Bulharska. Pre 13 osôb vykonávajúcich epidemiologicky závažnú činnosť, ktoré boli v kontakte s chorým na kamylobakteriózu, boli vydané rozhodnutia orgánu verejného zdravotníctva.

Bolo hlásených 28 sporadických prípadov gastroenteritis acuta, 2 ochorenia na giardiózu, 5 enteritíd zapríčinených *Yersinia enterocolitica*, 9 enterokolitíd zapríčinených *Clostridium difficile* a 11 infekcií enteropatogénnymi *E.coli*.

Z vírusových črevných infekcií bolo hlásených 43 rotavírusových infekcií (1 rodinný výskyt po 2 ochorenia), 15 adenovírusových enteritíd, 34 norovírusových enteritíd (1 rodinný výskyt po 2 ochorenia) a 1 nešpecifikovaná vírusová črevná infekcia.

Z antropozoonóz bolo hlásených 12 poranení, z toho 9x neznámymi psami a 3x mačkami. Antirabická profylaxia bola vykonaná vo všetkých prípadoch. Bolo hlásené 1 ochorenie na toxoplazmózu, 6 ochorení na enterobiózu.

Z nákaz kože a slizníc bolo hlásených 10 ochorení na svrab.

V rámci monitoringu pohlavných chorôb bolo hlásených 21 ochorení prenosných sexuálnym spôsobom, z toho 8x gonokoková infekcia, 7x sexuálne prenášané chlamydiové choroby, 4x syfilis, 1x urogenitálna trichomonóza a 1x anogenitálne bradavice.

V skupine nákaz s prírodnou ohniskovosťou bolo hlásené 1 ochorenie na kliešťovú encefalitídu.

Zaevidovali sme 13 prípadov septikémie, nie nozokomiálneho pôvodu.

Na vykonanie jarnej a jesennej celoplošnej celoobecnej deratizácie na reguláciu živočíšnych škodcov bolo zaslané odporúčenie pre všetky mestské a obecné úrady okresu Galanta.

Zapojili sme sa do surveillancu infekcií *Clostridium difficile* sledovaním komunitných infekcií, prípadov v súvislosti s pobytom v nemocničnom zariadení a v súvislosti s pobytom v zariadení sociálnych služieb. Podieľali sme sa na štúdiu HALT-3, ktorej cieľom bolo sledovanie infekcií spojených s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a používanie antibiotík v zariadeniach sociálnej starostlivosti.

Prostredníctvom internetovej stránky RÚVZ Galanta sme zabezpečili pravidelné informovanie širokej verejnosti o aktuálnej epidemiologickej situácii vo výskyte infekčných ochorení.

6.3

Informačný systém prenosných ochorení

Nadalej vykonávame pravidelné rutinné zadávanie sporadických prípadov infekčných ochorení, epidémií, prípadov chrípky a CHPO hlásených hromadne do informačného systému EPIS a údajov do systému rýchleho varovania. Do centrálného registra prenosných ochorení (EPIS) bolo k 31.12.2016 zaevidovaných spolu 1635 prípadov. Vykonáva sa propagácia využívania on-line hlásenia všeobecnými lekármi, lekármi pre deti, dospelých a dospelých.

6.4

Nozokomiálne nákazy

Z nemocničných zariadení okresu bolo v roku 2016 hlásených 144 nozokomiálnych nákaz, z toho 35 prebehlo pod obrazom sepsy, ktoré boli aktívne vyhľadané.

Kontrola hygienicko-epidemiologického režimu bola vykonaná v 90 zdravotníckych zariadeniach, z toho 1x na oddelení centrálného príjmu, 6x na lôžkových oddeleniach, 7x na operačnom trakte, 27x na odborných ambulanciách, 13x na ambulanciách všeobecných lekárov pre dospelých, 12x na ambulanciách všeobecných lekárov pre deti a dospelých, 15x na zubných ambulanciách, 5x na gynekologických ambulanciách, 1x na stanici záchrannej

zdravotnej služby, 1x na ambulancii dentálnej hygieny, 1x na pôrodných sálach, 1x na centrálnej JIS pre operačné odbory.

V rámci preventívneho zdravotného dozoru bolo vydaných 18 rozhodnutí na súhlas na uvedenie pracovných priestorov do prevádzky a odsúhlasenie prevádzkového poriadku.

Nadalej pravidelne sledujeme mikrobiálnu rezistenciu nozokomiálnych kmeňov izolovaných u hospitalizovaných pacientov.

V rámci sledovania infekcií akvirovaných na jednotkách intenzívnej starostlivosti programom HELICS sme realizovali na základe protokolu ECDC zber údajov na OAIM NsP Sv. Lukáša Galanta.

V mesiaci máj sme v rámci 8. ročníka národnej kampane „Save Lives: Clean Your Hands“ (Umývaj si ruky – zachrániš život“) zabezpečili:

1. Odber sterov z rúk u 12 zdravotníckych pracovníkov na chirurgickom oddelení a chirurgickom operačnom trakte
2. Zhotovenie informačného panela vo vestibule RÚVZ Galanta
3. Informáciu laickej verejnosti na webovej stránke RÚVZ Galanta
4. Poskytnutie edukačných materiálov (letákov) pre zdravotníckych pracovníkov.

6.5

Mimoriadne epidemiologické situácie

Nadalej rutinne pokračujeme v dôslednom realizovaní epidemiologickej surveillancie ARO, chrípky a chrípke podobných ochorení. V lokálnych médiách ako aj prostredníctvom internetovej stránky RÚVZ pravidelne podávame informácie o aktuálnej epidemiologickej situácii vo výskyte ARO a CHPO a o potrebe vykonávania preventívnych opatrení vrátane očkovania proti chrípke. V prvom polroku 2016 vykonali pracovníci RÚVZ preškolenie zdravotníckych pracovníkov okresu Galanta o postupoch pri zistení osoby podozrivej z ochorenia na vysoko nebezpečnú nákazu (VNN) a zúčastnili sa na nácviku príjmu osoby s podozrením na VNN na oddelení centrálneho príjmu NsP Sv. Lukáša Galanta, a.s.

6.6

Environmentálna surveillancie poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V rámci surveillancie poliomyelitídy a sledovania VDPV sme v roku 2016 podľa harmonogramu NRC pre poliomyelitídu zabezpečili 7 odberov odpadovej vody, z toho 4x s negatívnym výsledkom, 1x sa izoloval Coxsackievirus B5 a 1x Non-Polio Enterovírus. Vedeckú evidenciu pravidelných týždenných hlásení ACHO z príslušných nemocničných oddelení. K 31.12.2016 nebolo hlásené podozrenie na akútnu chabú obrnu. Analýzu situácie vo výskyte akútnych chabých obrn sme vykonali vo výročnej správe za rok 2015.

6.7

Prevenia HIV/AIDS

V roku 2016 sa realizoval projekt primárnej prevencie HIV/AIDS „Hrou proti AIDS“. Do projektu bolo zapojených 126 respondentov, z toho 75 žiakov 7., 8., a 9. tried z dvoch ZŠ a 61 študentov 1. ročníkov z dvoch SŠ.

6.8

Poradne očkovania

Na RÚVZ Galanta je od 1.1.2012 zriadená poradňa očkovania. Konzultačná činnosť v oblasti prevencie chorôb, ktorým sa dá predísť očkovaním, sa poskytuje každý posledný štvrtok v mesiaci v čase od 13.00 – 14.00 hod.. Konzultácie sa poskytujú telefonickou formou alebo formou osobnej konzultácie pre rodičov detí aj pre zdravotníckych pracovníkov. V roku 2016 bolo hlásených 44 prípadov odmietnutia očkovania, bolo realizovaných 78 konzultácií s rodičmi, v 8 prípadoch bola uložená bloková pokuta a v 18 prípadoch bola pokuta uložená

rozhodnutím. Rodičia, ktorí odmietajú očkovať svoje dieťa sú pozývaní na osobný pohovor na RÚVZ, sú im formou konzultácie poskytnuté informácie o očkovaní a možných vedľajších účinkoch očkovania.

6.9

Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania

Realizoval sa projekt „Očkovanie hrou“, ktorého sa zúčastnilo 93 študentov 2., 3. a 4. ročníkov z troch SŠ.

9. ODDELENIE VÝCHOVY K ZDRAVIU

9.1

Národný program podpory zdravia

NPPZ sa opiera o výsledky monitorovania zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a tiež o projekty a programy, ktoré mapujú výskyt rizikových faktorov chronických neinfekčných ochorení u obyvateľov Slovenska. Aktualizovaný program je prioritne zameraný na ovplyvňovanie determinantov zdravia, znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva a na zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti. Hlavným cieľom aktualizovaného programu podpory zdravia ostáva dlhodobé zlepšovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky - elimináciou výskytu porúch zdravia, ktoré znižujú kvalitu života a ohrozujú človeka predčasnou smrťou.

Zdravotno-výchovná intervencia vychádzala z Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v SR aktualizovaného NPPZ s cieľom zvýšiť informovanosť o aktívnej podpore zdravia, zlepšiť zdravotný stav obyvateľstva pozitívnym ovplyvňovaním vedomostí, postojov a správania individuálnym a skupinovým poradenstvom na základe analýzy štatistických údajov o zdravotnom stave obyvateľstva, monitorovanie skriningového vyšetrenia zdravotného stavu. Zdravotno-výchovné aktivity boli zamerané na jeho priority - pohybová aktivita, správna výživa, prevencia obezity s dôrazom na mladú generáciu, prevencia a eliminovanie škodlivých návykov, prevencia drogovej závislosti, výchova k partnerstvu a rodičovstvu s dôrazom na mladú generáciu, otázky ochrany životného a pracovného prostredia ako jednej zo základných podmienok podpory environmentálneho zdravia.

9.1.1

Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky

Sledovanie zdravotného uvedomenia je zamerané na najzávažnejšie rizikové faktory a ich výskyt v populácii. Zdravotné uvedomenie a správanie ľudí vypovedá o ich vzťahu k vlastnému zdraviu a o jednom z možných vplyvov na ich zdravotný stav. Je založené na osobnej zodpovednosti za vlastné zdravie a za zdravie svojich najbližších, ale i širšej spoločnosti. Je základom pre znižovanie chorobnosti a úmrtnosti a je predpokladom pre zvyšovanie priemerného veku dožitia – strednej dĺžky života.

V roku 2016 bolo vyplnených a nahodených 104 dotazníkov.

9.2

Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025

Zámerom Národného akčného plánu v prevencii obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt obezity, zníženie počtu nových prípadov ochorení

súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení.

Zdravotno-výchovné aktivity sú zamerané na zvýšenie zdravotného povedomia detí a mládeže a zároveň zdravotného povedomia občanov v produktívnom a postproduktívnom veku, na pozitívny vplyv na zdravý spôsob života, vytvorenie zdravie podporujúcich podmienok pre zamestnancov na monitorovanie výskytu nadváhy.

V rámci výživy sa zdôrazňuje výber zloženia biologickej hodnoty stravy v zmysle zásad zdravej výživy, zároveň i na zmenu tak výživových návykov u detí a mládeže, ako i populácie v produktívnom veku.

Zdravotno-výchovná intervencia bola zameraná na zvyšovanie zdravotného uvedomenia obyvateľstva, vytváranie pozitívnych postojov a správania sa ku zdraviu, na motivovanie k aktívnemu pohybu ako významnej zložky zdravého spôsobu života a ku skvalitneniu výživy. U klientov v Poradenskom centre v rámci poradenskej činnosti bola doporučená pohybová aktivita ako jedna z možností ovplyvnenia zistenej nadváhy v nadväznosti na odporúčania týkajúce sa úpravy stravovacích návykov.

V rámci prevencie obezity boli na MŠ Nová Doba Galanta, MŠ Úzka Galanta, MŠ SNP Galanta, Súkromná škôlka Galanta, MŠ Šintava, MŠ Pata, ZŠ SNP Galanta, ZŠ Štefánikova Galanta, ZŠ Pata, ZŠ G. Dusíka Galanta, SOŠOaS Galanta, Gymnázium J. Matušku Galanta, Súkromnom bilingválnom gymnáziu Galanta a v Matici slovenskej v Galante zrealizované prednášky a besedy o význame správneho zloženia stravy, o dôležitosti pitného režimu a správneho výberu nápojov, zvýšenia pohybovej aktivity, ktoré boli spojené s interaktívnymi hrami. Prednášok a besied zameraných na prevenciu obezity sa zúčastnilo 650 detí, žiakov a študentov a 28 dospelých.

V rámci realizácie Národného akčného plánu prevencie obezity bol realizovaný program „Ovocie a zelenina do škôl“, ktorého cieľom je zvýšiť konzumáciu ovocia a zeleniny u detí, vplývať na zmenu ich stravovacích návykov a predchádzať chorobám z nadhmotností a obezity. V rámci programu prebehla dotazníková štúdia, ktorej sa zúčastnilo 145 respondentov.

V spolupráci s vedením MŠ Sever v Galante bola zrealizovaná. Škôlkarská olympiáda pre deti všetkých MŠ v Galante s Adamkom na tému „Aktívne prežívanie voľného času a utužovanie zdravia pohybom“. Športového dňa sa zúčastnilo cca 180 účastníkov.

V spolupráci s OÚ Gáň boli pre deti predškolského veku realizované v rámci poradne pohybovej aktivity pohybové hry pre deti 1 x týždenne, ktorých sa zúčastnilo 182 detí a rodičov.

V spolupráci so SČK a Maticou Slovenskou v Galante bola pre dospelú populáciu zrealizovaná prednáška a beseda na tému správna životospráva spojená s vyšetrením cholesterolu a glykémie v krvi a meraním tlaku krvi. Zdravotno-výchovnej aktivity sa zúčastnilo 44 osôb.

V spolupráci s MÚ Galanta bola realizovaná zdravotno-výchovná aktivita „Beh zdravia Galantou“. Účastníkom podujatia bola ponúknutá možnosť zmerania TK, meranie podkožného tuku, výpočet BMI, meranie CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzér. Akcie sa zúčastnilo 120 osôb.

V spolupráci s OÚ Gáň bola realizovaná zdravotno-výchovná aktivita „Beh obcou“. Podujatie bolo zamerané na zvýšenie pohybovej aktivity. V rámci akcie bola občanom ponúknutá možnosť vyšetrení celkového cholesterolu, glykémie, meranie TK, meranie podkožného tuku a výpočet BMI. Akcie sa zúčastnilo 350 osôb.

V spolupráci s MÚ Galanta, vedeniami ZŠ v Galante a Mestskou políciou v Galante bola realizovaná zdravotno – výchovná aktivita v rámci Európskeho týždňa mobility, ktorého

cieľom je vyzvať účastníkov využívať pre prepravu multimodálnu dopravu a poukázať na dôležitosť pohybovej aktivity. Akcie sa zúčastnilo 150 žiakov.

V spolupráci s RC Bambul'kovo v Galante bola realizovaná zdravotno-výchovná aktivita „Beh dojícajich matiek“. Podujatie bolo zamerané na zvýšenie pohybovej aktivity. V rámci akcie bola účastníkom ponúknutá možnosť merania TK, meranie podkožného tuku a výpočet BMI. Akcie sa zúčastnilo cca 60 osôb.

9.2.1

Vyzvi srdce k pohybu: Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie

Cieľom projektu je zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov – pohybovej inaktivity.

V roku 2016 sa kampaň nerealizovala.

9.3

Podpora zdravia znevýhodnených komunit (obyvateľov segregovaných a separovaných osád)

Cieľom podpory zdravia znevýhodnených skupín je prostredníctvom komunitných pracovníkov zdravotnej výchovy (KPZV) dosiahnuť významné zlepšenie zdravotného stavu populácie v rómskych komunitách cestou zlepšenia informovanosti, hygienických návykov, ako aj návykov súvisiacich s podporou a udržiavaním zdravia. Prostredníctvom KPZV zlepšiť akceptáciu zdravého životného štýlu a upevniť vnímanie zdravia ako hodnoty cieľovou skupinou projektu. Znížiť relatívny výskyt ochorení ktoré sa u cieľovej skupiny vyskytujú častejšie než u väčšinovej populácie.

OVZ RÚVZ Galanta nie je zapojený do tohto projektu.

9.4

Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike

Hlavným cieľom akčného plánu je zvýšenie celospoločenského povedomia o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu a prijímanie opatrení zameraných na riešenie problematiky škodlivého užívania alkoholu a skvalitnenie monitorovacích a kontrolných systémov.

V spolupráci s Maticou slovenskou a SČK v Galante bola realizovaná prednáška na tému „Škodlivé účinky alkoholu na ľudský organizmus“, ktorej sa zúčastnilo 49 osôb.

Pre žiakov ZŠ SNP Galanta bola realizovaná prednáška a beseda na tému „Prevenia závislostí“, ktorej sa zúčastnilo 18 žiakov.

9.5

Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu aktívneho starnutia

Cieľom NPAS je zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí a eliminovať tak sociálnu izoláciu, ktorá má negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí. Demografický vývoj vo svete i na Slovensku je charakterizovaný starnutím populácie ako dôsledok poklesu pôrodnosti a postupného posunu silných populačných ročníkov do dôchodkového veku. Súčasná mladá generácia by mala byť na túto situáciu pripravená, mala by vedieť, že staroba je súčasťou nášho života, ktorú treba akceptovať a pripravovať sa na ňu od mladosti.

Výchovno-vzdelávacie aktivity OVZ boli zamerané na zlepšovanie úrovne zdravotného uvedomenia seniorov a motivovanie obyvateľstva a seniorov k väčšiemu záujmu

o problematiku zdravého a aktívneho starnutia a propagovať aktívny prístup k životu v každom veku.

V rámci Týždňa mozgu bola v Klube dôchodcov v Gáni zrealizovaná prednáška pre seniorov na tému „Žijeme život prosperujúci mozgu?“. Prednášky sa zúčastnilo 45 seniorov. Počas prednášky boli účastníkom poskytnuté letáky: Trápi vás pamäť? a použité materiály so zameraním na tréning pamäti: Pracovné listy pre seniorov. Zároveň bola seniorom ponúknutá možnosť merania krvného tlaku.

V spolupráci s MÚ Sereď bol zrealizovaný Deň zdravia. Seniori si vypočuli prednášku na tému „Prevencia osteoporózy“ a mali možnosť dať si vyšetriť množstvo cholesterolu a glykémie v krvi a odmerať krvný tlak. Zdravotno-výchovnej aktivity sa zúčastnilo 22 seniorov.

V spolupráci s Klubom dôchodcov v Sereďi bol zrealizovaný „Deň zdravia pre seniorov“ spojený s prednáškami na tému „Ako predchádzať osteoporóze“ a „Prevencia rakoviny“. Zároveň bola ponúknutá možnosť vyšetrenia cholesterolu a glykémie v krvi a merania krvného tlaku. Zdravotno-výchovnej aktivity sa zúčastnilo 64 seniorov.

V spolupráci s OÚ a SČK Váhovce bola v rámci Dňa zeme zrealizované prednášky a besedy na témy „Ako si chrániť životné prostredie“ a „Separovanie odpadu“, ktoré boli spojené s možnosťou vyšetrenia cholesterolu, glykémie a meraním TK. Zdravotno-výchovnej aktivity sa zúčastnilo 45 seniorov.

V spolupráci s OÚ Veľké Úľany bol realizovaný „Deň zdravia pre seniorov na vidieku“ spojený s prednáškou na tému Osteoporóza. Edukovaných bolo 35 seniorov a mali možnosť dať si vyšetriť množstvo cholesterolu a glykémie v krvi a odmerať krvný tlak.

V spolupráci s Klubom dôchodcov v Sereďi boli zrealizované prednášky na témy : Očkovanie, Prevencia osteoporózy a Duševné zdravie. Seniorom bola ponúknutá možnosť vyšetrenia množstva cholesterolu a glykémie v krvi a odmerania krvného tlaku. Aktivity sa zúčastnilo 35 seniorov.

V rámci zdravotno-výchovných podujatí boli využité edukačné materiály. V priestoroch RÚVZ Galanta boli realizované propagačné panely na témy: Týždeň mozgu, Prevencia osteoporózy a Prevencia rakoviny.

9.6

Efektívna podpora kardiometabolického zdravia v prostredí stredných škôl v Bratislavskom samosprávnom kraji

Hlavným cieľom preventívneho projektu je skrining vybraných rizikových faktorov kardiometabolických ochorení u stredoškolskej mládeže.

OVZ RÚVZ Galanta nie je riešiteľom tohto projektu.

9.6.1

Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena

Hlavnou cieľovou skupinou projektu zameraného na zlepšenie ústneho zdravia sú 3 – 6-ročné deti, ktoré navštevujú materské školy. Obsahom zdravotno-edukačného pôsobenia je nácvik správnej techniky čistenia zubov, návyk celodenného udržiavania ústnej hygieny, formovanie postojov detí k správnej výžive, zubným prehliadkam a zubnému ošetrovaniu v spolupráci s rodičmi a pedagógmi.

Zdravotno-výchovné aktivity boli zamerané na cieľovú skupinu 3 – 6 ročných detí MŠ (predškolská výchova) a ich rodičov, na zlepšenie vedomostí a stomatohygienických návykov. V tomto období je možné pôsobiť na deti v malých skupinkách za účelom prevencie kazovosti zubov, ako aj upevnenia návyku na pravidelnú, každodennú starostlivosť o chrup a ústnu dutinu.

Intervenčné zdravotno-výchovné pôsobenie bolo zamerané na dôležitosť čistenia zubov, jeho demonštráciu s praktickým nácvikom, správnu výživu vo vzťahu k stomatologickým ochoreniam, negatívne následky neošetreného chrupu na zdravotný stav, dôležitosť pravidelných preventívnych prehliadok.

V rámci prevencie kazovosti zubov boli na MŠ Abrahám, ZŠ G. Dusíka Galanta, ZŠ Veľká Mača a SOŠOaS Galanta realizované besedy o význame pravidelnej a každodennej starostlivosti o chrup a ústnu dutinu, správneho zloženia stravy a dôležitosť správneho výberu nápojov, ktoré boli spojené s interaktívnymi hrami. Prednášok a besied sa zúčastnilo 125 detí.

9.7

CINDI program SR

Cieľom CINDI programu je znižovať celkovú úmrtnosť populácie Slovenska, predovšetkým úmrtnosti na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov.

Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na vybrané ochorenia obehovej sústavy a onkologické ochorenia vhodnými formami intervencie, zameranými na znižovanie výskytu prioritných rizikových faktorov chronických (tzv. civilizačných) ochorení.

Znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom a to najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a neschopnosť zvládať stres. Zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy.

V roku 2016 bola v okrese Galanta zameraná zdravotno-výchovná činnosť na zníženie chorobnosti a úmrtnosti na vybrané skupiny civilizačných ochorení so zameraním na zníženie prevalencie osôb s rizikovým životným štýlom. Cestou činnosti Poradenského centra zdravotno-výchovná intervencia bola realizovaná individuálnou, skupinovú a mediálnou formou poradenskej činnosti so zameraním na správnu výživu, prevenciu fajčenia, požívanie alkoholu, nedostatočnú pohybovú aktivitu, hypertenziu, stres a zmenu životného štýlu. Ťažiskom poradenskej činnosti bolo poskytnúť základné informácie o zdravotnom stave a poradenstvo čo najväčšiemu počtu klientov, čo bolo realizované mobilnou poradňou v spolupráci s MÚ, OÚ, GOS, s vedeniami DK Sereď, MsKS Sereď, MsKS Galanta, OÚ Gáň, OÚ Váhovce, OÚ a SČK Veľké Úľany, OÚ a SČK Jelka, SČK Galanta, ZŠ Pata, Sociálnej poisťovni Galanta, Samsung Galanta, Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, Slovenskej nadácii srdca, Bekaert Sládkovičovo a DD Patria Galanta.

V roku 2016 bolo vyšetrených 695 klientov, z toho bolo 236 klientov prvovýšetrených a 459 klientov opakovane vyšetrených.

Výchova a vzdelávanie matiek v oblasti zdravého životného štýlu bola zameraná na ovplyvnenie a zmenu životného štýlu celej rodiny. Vzdelaná matka vzdeláva svoju rodinu a zdravé návyky prenáša do výchovy dieťaťa.

OVZ ako odborný garant edukačno intervenčných zv. aktivít sa podieľalo na odbornej náplni činnosti Rodinného centra Bambuľkovo ako i lektorskej činnosti k odbornej problematike.

V roku 2016 boli zrealizované prednášky a besedy na témy - zdravý životný štýl a význam zdravej životosprávy v detskom veku.

O svojej činnosti Rodinné centrum Bambuľkovo informuje prostredníctvom webovej stránky.

Pohybové aktivity pre deti predškolského a mladšieho školského veku zabezpečovalo OVZ:

- v spolupráci s OÚ v Gáni – pohybové hry pre deti 1x týždenne, ktorých sa zúčastnilo 182 detí .

V spolupráci s vedeniami MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Galanta boli realizované nasledovné zv. aktivity:

1. Prednášky a besedy zamerané na tému: „Zdravý životný štýl – význam správneho stravovania a telesnej aktivity pre zdravie“ boli realizované na školách (MŠ Pata, MŠ Gáň, MŠ Sever Galanta, MŠ Nová Doba Galanta, MŠ Úzka Galanta, MŠ SNP Galanta, Súkromná MŠ Galanta, MŠ Šintava, ZŠ Štefánikova Galanta, ZŠ Pata, ZŠ G. Dusíka Galanta a ZŠ SNP Galanta) deťom sa prihovárala mimická bábka ADAMKO - hravo a zdravo, podporujúca zdravý životný štýl, kladný vzťah k pohybovej aktivite a správne výživové návyky u detí a ich rodičov. Prednášok sa zúčastnilo 681 detí a žiakov.

Pre žiakov II. stupňa ZŠ G. Dusíka v Galante boli realizované prednášky a besedy na tému „Zdravý životný štýl“, ktorých sa zúčastnilo 35 žiakov.

2. V spolupráci s vedením MŠ Sever v Galante bol zrealizovaný Športový deň pre deti s Adamkom na tému „Aktívne prežívanie voľného času a význam pohybu pre zdravie“. Športového dňa sa zúčastnilo 180 účastníkov.

3. Prednášky na témy: „Denný režim a aktívne využitie voľného času“, „Prevencia úrazov a prvá pomoc“ boli realizované na ZŠ Pata a ZŠ SNP Galanta. Zdravotno-výchovných aktivít sa zúčastnilo 124 žiakov.

4. V spolupráci s vedením Súkromného bilingválneho gymnázia v Galante, SOŠOaS v Galante a Gymnázia J. Matušku v Galante boli realizované Dni zdravia. Študenti si vypočuli prednášky na témy „Prevencia rakoviny“ a „Zdravá životospráva“ a zároveň im boli ponúknuté zdravotno-výchovné aktivity: meranie BMI, TK a meranie CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzér. Zdravotno-výchovných aktivít sa zúčastnilo 202 študentov.

5. OVZ v spolupráci s oddelením epidemiológie, odd. hygieny detí a mládeže, vedeniami základných a stredných škôl ZŠ Sever Galanta, ZŠ SNP Galanta, Gymnázium Sereď a Obchodná akadémia Sereď realizovalo projekt Hrou proti HIV/AIDS, ktorého cieľom bolo dať mládeži možnosť netradičným spôsobom získať základné informácie o spôsoboch prenosu vírusu HIV ako i ďalších pohlavne prenosných infekcií. Zdravotno-výchovných akcií sa zúčastnilo 120 žiakov.

V rámci programu CINDI boli realizované nasledovné zdravotno-výchovné aktivity:

1. Oddelenie výchovy k zdraviu každoročne realizuje týždeň zdravotno-výchovných aktivít k svetovému Dňu zdravia v spojení s Dňom narcisov. V roku 2016 boli realizované Dni zdravia mobilnou poradňou so zameraním na prevenciu civilizačných ochorení a vyhľadávanie skrytých rizikových faktorov u zdravých osôb v produktívnom veku (vyšetrenie biochemických parametrov Reflotrónom, meranie TK, výživové poradenstvo). V spolupráci s MsKS Galanta bolo vyšetrených 76 klientov, MsKS Sereď bolo vyšetrených 78 klientov, OÚ a SČK Veľké Úľany bolo vyšetrených 69 klientov, KD Sereď bolo vyšetrených 50 klientov, OÚ a SČK Jelka bolo vyšetrených 35 klientov, ÚS SČK Váhovce bolo vyšetrených 45 klientov, SČK Galanta bolo vyšetrených 25 klientov, MÚ v Galante bolo vyšetrených 115, vedením firmy Samsung Galanta a Všeobecnou zdravotnou poisťovňou bolo vyšetrených 55 klientov, vedením firmy Bekaert Sládkovičovo bolo vyšetrených 172 klientov, Slovenskou nadáciou srdca bolo vyšetrených 50 klientov, DD Patria v Galante bolo vyšetrených 50 klientov, Klubom dôchodcov v Sereďi bolo vyšetrených 35 klientov, SČK Galanta bolo vyšetrených 16 klientov.

2. V spolupráci s vedením Sociálnej poisťovne v Galante bol zorganizovaný Deň zdravia pre zamestnancov, počas ktorého bolo vyšetrených 23 zamestnancov. Klientom bol vyšetrený celkový cholesterol, glykémia, triglyceridy, HDL cholesterol a meraný krvný tlak.
3. V spolupráci s OÚ Gáň bol v rámci Svetového dňa Pohybom ku zdraviu realizovaný Športový deň - Beh Gáňom, kde boli realizované preventívne vyšetrenia mobilnou poradňou so zameraním na vyhľadávanie rizikových faktorov civilizačných ochorení s dôrazom na pohybovú aktivitu ako významnú zložku životného štýlu. Športovej aktivity sa zúčastnilo 350 účastníkov. Vyšetrených mobilnou poradňou bolo 35 účastníkov, ktorým bolo poskytnuté odborné poradenstvo.
4. V spolupráci s OÚ a ÚS SČK Váhovce, Veľké Úľany a Jelka boli realizované Dni zdravia pre občanov obce. Klientom boli poskytnuté preventívne vyšetrenia zamerané na vyhľadávanie rizikových faktorov civilizačných ochorení s dôrazom na pohybovú aktivitu ako významnú zložku životného štýlu. Vyšetrení sa zúčastnilo 115 klientov.
5. Pracovníci OVZ v spolupráci s MÚ Sereď realizovali zdravotno-výchovnú aktivitu v rámci Sereďského jarmoku, kde mali návštevníci možnosť dať si vyšetriť množstvo cholesterolu a glykémiu v krvi a odmerať krvný tlak. Klientom bolo poskytnuté výživové poradenstvo. Zdravotno-výchovnej aktivity sa zúčastnilo 47 klientov.
6. V spolupráci s PZS MED point, vedením RTVS Bratislava a vedením ČSOB Poisťovňa a.s., Bratislava boli zorganizované Dni zdravia pre zamestnancov. Klientom bolo poskytnuté výživové poradenstvo spojené s meraním cholesterolu, glukózy a TK. Akcie sa zúčastnilo 78 zamestnancov.
7. V spolupráci s vedením firmy Schindler Eskalátory, s.r.o., Dunajská Streda bola pre zamestnancov realizovaná zdravotno-výchovná akcia spojená s možnosťou preventívneho vyšetrenia prístrojom Reflotrón, merania TK, meranie podkožného tuku a meranie CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzár, ktorej sa zúčastnilo 90 zamestnancov.
8. Pracovníci OVZ v spolupráci s MÚ Galanta realizovali zdravotno-výchovnú aktivitu v rámci Galantských trhov, kde mali návštevníci možnosť dať si vyšetriť množstvo cholesterolu a glykémiu v krvi a odmerať krvný tlak. Klientom bolo poskytnuté výživové poradenstvo. Zdravotno-výchovnej aktivity sa zúčastnilo 115 klientov.
9. V spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou a vedením firmy Samsung Galanta bol zorganizovaný Deň zdravia pre zamestnancov. Klientom bolo poskytnuté výživové poradenstvo spojené s meraním cholesterolu, glukózy a TK. Akcie sa zúčastnilo 55 zamestnancov.
10. V spolupráci s vedením firmy Bekaert Slovakia, s.r.o., Sládkovičovo bola pre zamestnancov realizovaná zdravotno-výchovná akcia spojená s možnosťou preventívneho vyšetrenia prístrojom Reflotrón, merania TK, meranie podkožného tuku a meranie CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzár, ktorej sa zúčastnilo 172 zamestnancov.
11. V spolupráci so Slovenskou nadáciou srdca a Mestským úradom v Seredi pracovníci Poradenského centra realizovali preventívne vyšetrenia. V rámci tejto akcie bolo vyšetrených 50 klientov, u ktorých boli vyšetrené všetky parametre stanovené Slovenskou Nadáciou srdca (anamnestické údaje, antropometrické vyšetrenie, BMI, meranie tlaku krvi a pulzu a vybrané

biochemické parametre: celkový cholesterol a glukóza). Pracovníci OVZ realizovali individuálne poradenstvo so zameraním na rizikové faktory srdcovo-cievnych ochorení a zdravý životný štýl a vysvetlili obsah a zmysel Kódu zdravého života a doplnili vhodným propagačným a edukačným materiálom.

12. V spolupráci s Klubom dôchodcov v Seredi a DD Patria v Galante boli realizované zdravotno-výchovné aktivity v rámci ktorých bol seniorom odmeraný krvný tlak, vyšetrený celkový cholesterol, stanovené hodnoty BMI. Klientom bolo poskytnuté poradenstvo zamerané na zdravý životný štýl v prevencii rizikových faktorov civilizačných ochorení. Akcie sa zúčastnilo 85 klientov.

9.8

Akčný plán realizácie Národnej protidrogovej stratégie SR na obdobie rokov 2013 – 2016

Cieľom NPS je predchádzať škodlivému užívaniu a zneužívaniu drog a vzniku závislostí od psychoaktívnych látok, zamerať prevenciu na rizikové vývinové obdobia, v ktorých sa začínajú užívať psychoaktívne látky a zvýšiť informovanosť o rizikách spojených s užívaním nelegálnych drog a iných psychoaktívnych látok a súvisiacich dôsledkoch.

V spolupráci s Osvetovým strediskom v Galante, Hasičským záchranným zborom v Galante, Mestskou políciou v Galante a Policajným zborom SR v Galante bola zorganizovaná zdravotno-výchovná akcia „Drogám povedz nie“ pre deti MŠ v meste Galanta. Akcie sa zúčastnilo 116 detí.

V spolupráci s vedením ZŠ SNP v Galante boli zorganizované pre žiakov I. stupňa prednášky a besedy na tému „Prevencia závislostí“, ktorých sa zúčastnilo 38 detí.

Iné projekty a úlohy riešené na RÚVZ so sídlom v Galante k 31.12.2016
príloha

Názov úlohy	riešilo odd., odbor	spoluriešilo
Infekcie súvisiace s poskytovaním zdrav.starostlivosti v európskych zariadeniach dlhodobej starostlivosti (HALT-3)	Odd. epidemiológie	
Prevalenčné sledovanie výskytu Clostridium difficile u pacientov na lôžkových oddeleniach	Odd. epidemiológie	
8. ročník národnej kampane „Save Lives: Clean Your Hands“ (Umývaj si ruky – zachrániš život“)	Odd. epidemiológie	
Kontrola očkovania proti chrípke v sezóne 2015-2016 u zdravotníckych pracovníkov na detských a obvodných a odborných ambulanciách.	Odd. epidemiológie	
Kontrola očkovania proti chrípke a pneumokokovým invazívnym infekciám v sezóne 2015-2016 u celého obyvateľstva a v kolektívnych zariadeniach.	Odd. epidemiológie	
Kontrola základného očkovania a preočkovania u detí v okrese Galanta.	Odd. epidemiológie	
Kontrola očkovania proti hepatitíde B u zdravotníckych pracovníkov NsP sv. Lukáša v Galante a hepatitíde A u zdravotníckych pracovníkov na detských a obvodných ambulanciách.	Odd. epidemiológie	
Kontrola očkovania proti tetanu u 30 ročných mužov a žien v okrese Galanta.	Odd. epidemiológie	
Kontrola zaočkovanosti na chrípku u zdrav. pracovníkov na lôžkových odd. nemocníc v TT-kraji - prieskum	Odd. epidemiológie	
Sledovanie výživového stavu obyvateľstva vybraných vekových skupín dospelaj populácie (80 respondentov)	Odd. HV	OVZ
Projekt Monitoring jodúrie u detí a dospelých – ober moču	Odd. HDM, OVZ	
Hrou proti AIDS – 2 ZŠ, 2 SŠ (126 respondentov)	Odd. epid.	HDM, OVZ
Očkovanie hrou – 3 ŠŠ (90 respondentov)	Odd. epid.	HDM
V spolupráci s PZS MED point a RTVS Bratislava a vedením ČSOB Poist'ovňa a.s., Bratislava, Schindler Eskalátory, s.r.o., Dunajská Streda boli zorganizované Dni zdravia pre zamestnancov. Klientom bolo poskytnuté výživové poradenstvo spojené s meraním cholesterolu, glukózy a TK. Akcie sa zúčastnilo 167 zamestnancov	OVZ	PZS MED point Senec, RTVS BA ČSOB Poist'ovňa a.s., BA, Schindler Eskalátory, s.r.o., DS, VŠZP

<p>Projekt: Materské centrá - cvičenie s deťmi počet stretnutí - 2 Besedy na témy: Zdravý životný štýl a Význam zdravej životosprávy v detskom veku</p> <p>V spolupráci s RC Bambuľkovo v Galante bola realizovaná zdravotno-výchovná aktivita „Beh dojčiacich matiek“. Podujatie bolo zamerané na zvýšenie pohybovej aktivity. V rámci akcie bola účastníkom ponúknutá možnosť merania TK , meranie podkožného tuku a výpočet BMI. Akcie sa zúčastnilo cca 60 osôb.</p>	OVZ	Rodinné centrum Bambuľkovo Galanta
<p>Projekt: Pohybové hry pre deti – cvičenie s deťmi predškolského veku, Zameranie: na prevenciu chybného držania tela, prevenciu plochých nôh a zlepšenie pohybovej koordinácie. Cvičenia prebiehajú 1x týždenne. Počet zúčastnených - 182 detí. V spolupráci s MÚ Galanta, vedeniami ZŠ v Galante a Mestskou políciou v Galante bola realizovaná zdravotno – výchovná aktivita v rámci Európskeho týždňa mobility, cieľom ktorého bolo vyzvať účastníkov využívať pre prepravu multimodálnu dopravu a poukázať na dôležitosť pohybovej aktivity. Akcie sa zúčastnilo 150 žiakov.</p>	OVZ MÚ Galanta	Obecný úrad Gáň Mestská polícia GA, vedenia ZŠ
<p>Projekt: Prevencie protispoločenskej činnosti mládeže s dôrazom na problematiku záškoláctva a požívania alkoholu a tabakových výrobkov na území mesta Galanty.</p>	OVZ	vedenia ZŠ
<p>Projekt Globálneho prieskumu fajčenia školskej mládeže (Global Youth Tobacco Survey – GYTS) Zber dát formou vyplňania dotazníkov žiakmi 7.–9. ročníka.</p>	OVZ	vedenia ZŠ
<p>Prevencia úrazovosti a bezpečnosť na cestách: prednáška pre žiakov I. stupňa ZŠ SNP Galanta, ktorej sa zúčastnilo 64 žiakov.</p>	OVZ	vedenie ZŠ
<p>V spolupráci s SČK Galanta boli realizované prednášky a Súťaž mladých zdravotníkov.</p>	OVZ	SČK Galanta

Regionálny úrad verejného zdravotníctva

so sídlom v Humennom

1 Oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia

1.1 Plnenie akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky (NEHAP IV.)

Gestor úlohy nepožadoval žiadne podklady.

1.2 Protokol o vode a zdraví – plnenie národných cieľov

RÚVZ so sídlom v Humennom nebol zaradený medzi riešiteľské pracoviská.

1.3 Ľudský biomonitring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí

RÚVZ so sídlom v Humennom nebol zaradený medzi riešiteľské pracoviská.

1.4 Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší na zdravie detí v rôznych regiónoch Slovenska

RÚVZ so sídlom v Humennom nebol zaradený medzi riešiteľské pracoviská.

1.5 Zmapovanie aktuálneho stavu výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách

Pre zmapovanie aktuálneho výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách v našom regióne sa vytypovala oblasť VN Starina. Gestor úlohy – NRC pre pitnú vodu, zatiaľ nepožadoval súčinnosť.

1.6 Rozšírenie siete monitorovacích staníc na sledovanie koncentrácie biologických alergizujúcich častíc vo vonkajšom ovzduší

RÚVZ so sídlom v Humennom nebol zaradený medzi riešiteľské pracoviská.

1.7 Zhodnotenie stavu dekontaminácie vo vybraných prevádzkach pedikúr v okrese Levice

Riešiteľským pracoviskom je iba RÚVZ so sídlom v Leviciach.

2. Projekty vyplývajúce z aktuálnych potrieb regiónu

2.1. Kontrola kvality vody a režimu hospodárenia v PHO VN Starina

Na úpravni vody v Stakčine bolo v priebehu roka 2016 odobratých na vyšetrenie 12 vzoriek surovej a 12 vzoriek upravenej vody, ktoré boli skúšané v rozsahu minimálneho rozboru. Z výsledkov skúšok vzoriek vody vyplýva, že surová voda zodpovedala v jednom prípade v ukazovateľoch $CHsK_{Mn}$, mangán, železo, zákal a živé organizmy, v štyroch prípadoch v ukazovateľoch mangán, železo, zákal a živé organizmy, v dvoch prípadoch v ukazovateľoch zákal a živé organizmy a v štyroch prípadoch v ukazovateli živé organizmy kategórii A2 a v ostatných ukazovateľoch kategórii A1 vyhlášky MŽP SR č. 636/2004 Z.z., ktorou sa ustanovujú požiadavky na kvalitu surovej vody a na sledovanie kvality vody vo verejných

vodovodoch (ďalej len vyhl. MŽP SR č. 636/2004 Z.z.). Upravená voda zodpovedala požiadavkám stanoveným vyhláškou NV SR č. 354/2006 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu v znení nariadenia vlády SR č. 496/2010 Z.z.. Okrem toho bolo odobratých 15 vzoriek vôd z prítokov do VN Starina - Cirocha, Stružnica, Berezovec a z hladiny pri priehradnom múre. U týchto prítokov boli vyšetrované NEL, CHsK_{Mn}, reakcia vody, vodivosť a zákal. Vyšetrované ukazovatele zodpovedali v dvoch prípadoch v ukazovateli CHsK_{Mn} a zákal a v štyroch prípadoch v ukazovateli zákal kategórii A2 a v ostatných ukazovateľoch kategórii A1 vyhlášky MŽP SR č. 636/2004 Z.z.

V rámci plnenia úlohy bola zabezpečená aj kontrola režimu hospodárenia v PHO VN Starina. Kontrola bola vykonávaná v rámci kontrolných dní zvolávaných orgánom štátnej vodnej správy.

V tabuľke je uvedený prehľad o odobratých vzorkách a ich kvalite

Odberové miesto	Počet vzoriek	Počet závadných vzoriek							
		Fyzikálno-chemicky		Mikrobiologicky		Biologicky		Spolu	
		abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
ÚV Stakčín - upravená voda	12	0	0	0	0	0	0	0	0

V tabuľke je uvedený prehľad o kvalite surovej vody a jej zaradenie do kategórií

Odberové miesto	Počet odobraných vzoriek	Kategórie úpravy						Počet závadných vzoriek	
		A1		A2		A3		abs.	%
		abs.	%	abs.	%	abs.	%		
ÚV Stakčín - surová voda	12	1	8,33	11	91,67	0	0	0	0
Prítoky VN Starina	15	9	60,00	6	40,00	0	0	0	0
Spolu	27	10	37,04	17	62,96	0	0	0	0

2.2. Kontrola dodržiavania režimu hospodárenia v ochranných pásmach vodných zdrojov hromadného zásobovania pitnou vodou

Zo 119 obcí regiónu má verejný vodovod 57 obcí. V správe VVS, a.s., je 52 vodovodov, verejné vodovody v obciach Jabloň, Oľka, Čertižné, Habura a Volica sú spravované obcami. ŠZD bol zameraný na kontrolu vodných zdrojov, dodržiavanie režimu hospodárenia a kontrolu stavu vodojemov. V priebehu roka bolo preverených sedem vodných zdrojov. Zistené nedostatky boli prejednané s prevádzkovateľmi vodných zdrojov.

Vzorky vôd boli odobrané zo všetkých kontrolovaných vodných zdrojov a vyšetrované v rozsahu minimálneho rozboru. Z výsledkov skúšok vzoriek vody vyplýva, že voda

zodpovedala kategórii A1 surovej vody z podzemných zdrojov vyhlášky MŽP SR č. 636/2004 Z.z., ktorou sa ustanovujú požiadavky na kvalitu surovej vody a na sledovanie kvality vody vo verejných vodovodoch.

2.3. Kvalita pitnej vody v individuálnych zdrojoch vody

Cieľom úlohy je získavanie objektívnych údajov o kvalite vody v individuálnych vodných zdrojoch vody, ktoré zatiaľ nemajú vybudované verejné vodovody. V okrese Humenné zo 62 obcí nemá verejný vodovod 25 obcí a z celkového počtu 63 204 obyvateľov je pitnou vodou z individuálnych zdrojov zásobovaných 9 043 obyvateľov, čo je 14,30 %. V okrese Snina z 34 obcí je 24 bez verejného vodovodu a z 37 197 obyvateľov okresu je vodou z individuálnych zdrojov zásobovaných 6 231 obyvateľov okresu, čo je 16,75 %. V okrese Medzilaborce z 23 obcí je bez verejného vodovodu 13 obcí a z 12 133 obyvateľov okresu je zásobovaných vodou z individuálnych zdrojov 31,02 %.

Z obcí okresu Humenné (Humenné, Jasenov, Kamenica nad Cirochou, Karná, Lukačovce, Pakostov, Papín, Ptičie, Slovenské Krivé, Turcovce, Víťazovce, V. Hrušov, Závadka, Zubné) bolo odobratých dvadsať dva vzoriek vôd, v okrese Snina (Belá nad Cirochou, Kolbasov, Kolonica, Ladomírov, Michajlov, Pčoliné, Uličské Krivé, Zboj, Zemplínske Hámre) bolo odobratých jedenásť vzoriek, v okrese Medzilaborce (Čabalovce, Čabiny, Ňagov, Kalinov, Krásny Brod, Oľka, Palota, Radvaň n/L., Rokytovce, Roškovce, Sukov, Volica, Zbojné) bolo odobratých sedemnášť vzoriek.

Z protokolov o skúškach vzoriek vôd vyplýva, že kvalita vody nezodpovedá požiadavkám ustanoveným v nariadení vlády SR č. 354/2006 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu v znení nariadenia vlády SR č. 496/2010 Z.z. Najčastejšie, až v 87-tich % prípadov, bolo zistené nedodržanie limitných hodnôt mikrobiologických ukazovateľov. Z mikrobiologických a biologických ukazovateľov bol najčastejšie zistený pozitívny nález koliformných baktérií, enterokokov, Escherichia coli, kultivovateľných mikroorganizmov pri 22°C a 36°C.

Z fyzikálno-chemických ukazovateľov bolo najčastejšie zisťované prekračovanie limitných hodnôt mangánu, železa, zákalu, chemickej spotreby kyslíka manganistanom, amónnych iónov a dusičnanov.

Zisťovaná vysoká závadnosť vzoriek vôd odoberaných z individuálnych zdrojov je dostatočným dôvodom na to, aby tejto problematike bola venovaná pozornosť naďalej, pretože počet obyvateľov odkázaných na takýto druh zásobovania pitnou vodou je stále pomerne vysoký (cca 20 %).

Výsledky laboratórnych rozborov boli poskytnuté samosprávam, resp. majiteľom nehnuteľností, na ktorých sa vodný zdroj nachádza.

2 Oddelenie preventívneho pracovného lekárstva

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Cieľom tejto úlohy je zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov a na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ďalej ŠZD) vykonávaného RÚVZ v SR je potrebné uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenských. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overujú

zamestnanci oddelenia PPL poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, čo umožňuje zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch a zvyšovanie kvality odborných poradenských služieb pre zamestnávateľov v oblasti ochrany zdravia pri práci a činnosti pracovnej zdravotnej služby.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

V roku 2016 sme viedli evidenciu rizikových prác za príslušný región (okresy Humenné, Snina a Medzilaborce) podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Rizikové práce boli k 31.12.2016 prehodnotené nasledovne: z evidencie bola vyradená riziková práca v dvoch organizáciách. Zaradenie do evidencie rizikových prác bolo celkom v 14 organizáciách na 46 pracoviskách. Do kategórie rizika 3 boli zaradené pracovné činnosti pre rizikové faktory hluk, chemický faktor a vibrácie v siedmich organizáciách na 28 pracoviskách. Do kategórie rizika 4 boli zaradené pracovné činnosti v siedmich organizáciách na 18 pracoviskách pre hluk a vibrácie. V rámci ŠZD sme sledovali pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. Bolo vykonaných 164 previerok. V rámci výkonu ŠZD sme sledovali výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V roku 2016 sme pri výkone ŠZD uplatňovali legislatívne úpravy - nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov, harmonizovanej s právom Európskych spoločenstiev. Cieľene sme kontrolovali zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Boli vykonané dve previerky. Zabezpečovali sme poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov. Pri previerkach sme upozorňovali na skladovanie a likvidáciu obalov a nepoužiteľných zvyškov od veľmi toxických a toxických látok a zmesí a ďalej sledovali ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

V roku 2016 sme neevidovali vydanie osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Nezaznamenali sme žiadnu mimoriadnu situáciu ani haváriu.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V roku 2016 sme naďalej uplatňovali legislatívne úpravy - nariadenia vlády SR č. 83/2015 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády SR č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 301/2007 Z. z. a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred

rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločností, pri výkone ŠZD. Pokračovali sme vo vyhľadávaní pracovných postupov a technológií s použitím chemických karcinogénov a mutagénov. Vykonalí sme previerky u siedmich zamestnávateľov. Pokračovali sme vo vedení evidencie organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. V regióne evidujeme 12 takýchto organizácií: RMR Humenné - Galvanizovňa, Nemocnica A. Leňa Humenné a.s., Jagerglass Humenné, Nexis Fibers a.s. Humenné, VVS Humenné - Laboratórium ČOV v Humennom, Laboratórium pitných vôd Stakčín, Bytové družstvo Humenné, Michal Choma Snina, H&L Tesárstvo Humenné, GAS Service Humenné, Vladimír Lakata Snina a TESAR-DACH s.r.o. Humenné.

Bolo vydaných 20 súhlasných rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb a vykonávatelia týchto prác nám doručili 71 oznámení o likvidácii azbestu zo stavieb. Bolo vykonaných päť previerok na pracoviskách pri odstraňovaní azbestu a materiálov s obsahom azbestu. Zabezpečili sme vyplnenie 18 kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Zameriavali sme sa aj na vyhľadávanie a posudzovanie expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu, ktoré sú podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1278/2008/EHs v rámci svojej triedy nebezpečnosti zaradené v kategórii 1A alebo 1B a na látky narúšajúce endokrinný systém. Vedíme databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity.

2.1.4 Pilotné testovanie nových navrhovaných metód hodnotenia fyzickej záťaž pri práci

Hlavným cieľom úlohy je odskúšať v praxi pripravovaný nový metodický postup na hodnotenie fyzickej záťaž pri práci a pripraviť podklady pre zavedenie metodiky v rámci novely vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci. Nový pohľad na možnosti hodnotenia fyzickej záťaž pri práci použitím indexových metód si vyžaduje vypracovanie a odskúšanie praktického situačného modelu zrozumiteľného zamestnávateľovi, pracovným zdravotným službám, resp. osobám vykonávajúcim hodnotenie zdravotných rizík pre tento faktor. Na základe analýzy vo svete používaných prístupov k hodnoteniu fyzickej záťaž bol národným referenčným centrom pre fyziológiu práce navrhnutý viacúrovňový metodický postup hodnotenia. Uvedený postup je potrebné v praxi odskúšať a po pripomienkovaní navrhnuť do legislatívneho procesu. RÚVZ so sídlom v Humennom patrí medzi riešiteľské pracoviská. V roku 2016 sa jeden zamestnanec oddelenia PPL zúčastnil dvoch odborných seminárov k návrhu nového metodického postupu na hodnotenie lokálnej fyzickej záťaž pomocou kontrolných listov. Seminára sa konali na ÚVZ SR v Bratislave 03.11.2016 a 30.11.2016. Na prvom seminári bol vysvetlený metodický postup hodnotenia fyzickej záťaž a následne bol účastníkom seminára elektronickou poštou odoslaný videozáznam, ktorý slúžil ako podklad k hodnoteniu fyzickej záťaž. Vypracované hodnotenia boli účastníkmi odoslané oddeleniu PPL ÚVZ SR. Na druhom seminári prebehlo vyhodnotenie a spätná väzba k spracovaným hodnoteniam.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

Cieľom tejto úlohy je prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu zamestnancov prostredníctvom aktivít poradní zdravia a propagovať u zamestnávateľov intervenčné programy (napr. „Zdravé pracoviská“). Je potrebné zamerať sa na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu a osobitne poskytovať poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO). Úloha bude riešená

v spolupráci s oddelením výchovy k zdraviu a poradenským centrom ochrany a podpory zdravia (PCOAPZ). Činnosť pri plnení tejto úlohy bude koordinovaná s európskou informačnou kampaňou Zdravé pracoviská.

V rámci projektu neboli v roku 2016 realizované žiadne aktivity.

2.4 Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

Chránená dielňa a chránené pracovisko sú pracoviská zriadené právnickou osobou alebo fyzickou osobou, v ktorých pracuje najmenej 50 % občanov so zdravotným postihnutím, ktorí nie sú schopní nájsť si zamestnanie na otvorenom trhu práce. Ďalej sú to pracoviská, na ktorých sa občania so zdravotným postihnutím zaškoľujú alebo pripravujú na prácu a v ktorých sú pracovné podmienky vrátane nárokov na pracovný výkon prispôsobené zdravotnému stavu občanov so zdravotným postihnutím (§ 55 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

V rámci štátneho zdravotného dozoru sme v roku 2016 vykonali kontrolu pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov chránených dielní a chránených pracovísk podľa metodického usmernenia ÚVZ SR na výkon štátneho zdravotného dozoru na týchto ôsmich pracoviskách: MsÚ Medzilaborce na pracovisku kamerového systému, ACADEMICA s.r.o. - šijacia dielňa v Humennom, Krajčírsky dielne Boutique Valentína Humenné, MIA Exclusive Humenné, Záhradkárské potreby Humenné, PRO-SANUS-MR s.r.o. Snina – administratívna činnosť, Martin Kašubjak Lackovce – dielňa na spracovanie prírodného kameňa a PANEP s.r.o. Medzilaborce na pracovisku výroby nesterilného obvázového materiálu. V skontrolovaných pracoviskách pracovalo spolu 15 osôb so zmenenou pracovnou schopnosťou. Išlo o zamestnancov pri obsluhu kamerového systému, krajčírky, aranžérku, administratívneho zamestnanca a zamestnancov pri výrobe obvázového materiálu. V piatich prípadoch sme rozdali kontrolné listy zamestnancom pracujúcim so zobrazovacími jednotkami.

V roku 2016 sme vydali sedem rozhodnutí na uvedenie priestorov chránených dielní do prevádzky a štyri stanoviská k vydaným rozhodnutiam na uvedenie chránených dielní do prevádzky.

Vyhodnotenie úlohy ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH k 31.12.2016

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZPS na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy *	Zistené nedostatky	Uložené opatrenia	Poznámky
	rozhodnutí	stanov.				(aké, koľko)	(aké, koľko)	(aké, koľko)	
Humenné	7	4	8	8	15	5/Z	0	0	

Pozn. 1:

Kontrolné listy: A – azbest, B – biologické faktory, C – chemické faktory, H – hluk, K – karcinogénne a mutagénne faktory, N – neionizujúce žiarenie, P – psychická pracovná záťaž, R – bremená, V – vibrácie, Z – zobrazovacie jednotky

Pozn. 2:

Jednotlivé pracoviská: MsÚ Medzilaborce - pracovisko kamerového systému, ACADEMICA s.r.o. Humenné - šijacia dielňa, Krajčírské dielne Boutique Valentína a MIA Exclusive Humenné, Záhradkárské potreby Humenné, PRO-SANUS-MR s.r.o. Snina – administratívna činnosť, Martin Kašubjak Lackovce – dielňa na spracovanie prírodného kameňa a PANEP s.r.o. Medzilaborce – výroba nesterilného obvazového materiálu.

Vykonávaná činnosť: Išlo o zamestnancov pri obsluhu kamerového systému, krajčírky, aranžérku, administratívneho zamestnanca a zamestnancov pri výrobe obvazového materiálu.

Druh (skupiny) postihnutia (uvádzajú sa podľa MKCH podľa ich kódového/skupinového označenia, napr. C, E, F, G atď.) -

3 Oddelenie hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov

3.3 Problematika plastifikátorov v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami

Cieľ:

Kontrola bezpečnosti materiálov a predmetov určených na styk s potravinami vo vzťahu k migrácii rôznych typov plastifikátorov.

Anotácia:

Používanie plastifikátorov najmä na báze esterov kyseliny ftalovej je legislatívne upravené nariadením EK (EÚ) č. 10/2011 pričom pre rôzne typy sú ustanovené obmedzenia a reštrikcie pre ich bezpečné používanie z hľadiska výroby ale aj použitia. Cieľom bude nielen kontrola samotného používania plastifikátorov pri výrobe ako aj správne používanie finálnych výrobkov dostupných na trhu v Slovenskej republike.

Plnenie: V rámci I. etapy: január 2016 - december 2017 – príprava projektu a analýzy vzoriek podľa harmonogramu odberu vzoriek na rok 2016 boli odd. HV BP a KV v apríli odobraté 2 vzorky predmetov určených na styk s potravinami (4 ks sklenenej dózy na uskladnenie a 4 ks plastovej dózy Pojemik S121511). Následne tieto vzorky boli zaslané RÚVZ so sídlom v Poprade na chemickú laboratórnu analýzu v sledovaných rizikových ukazovateľoch – estery kyseliny ftalovej a ESBO.

Vyhodnotenie: Obidve vyšetrené vzorky vyhovovali požiadavkám platnej legislatívy v sledovaných rizikových ukazovateľoch – estery kyseliny ftalovej a ESBO.

3.6 Monitoring príjmu jódu

Cieľ:

Monitorovanie príjmu jódu s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu prostredníctvom:

- kontroly obsahu jódu v jodidovanej kuchynskej soli (potravín).

Anotácia:

Monitoring obsahu jódu v kuchynskej soli prebieha v SR od roku 1992 prostredníctvom pracovísk hygieny výživy RÚVZ v SR. Zavedenie povinnej fortifikácie kuchynskej soli jódom v SR bolo prijaté koncom 50-tých rokov, z dôvodu nedostatočného prísunu jódu do organizmu a ťažkých poškodení zdravia obyvateľov SR. Monitorovanie obsahu jódu v kuchynskej soli je jedným z hlavných kritérií pre zabezpečenie kontinuálneho príjmu jódu do organizmu. Sledovanie vylučovania jódu v moči je jedným z ukazovateľov pre posúdenie jeho príjmu (WHO, 2001).

Úloha je ako súčasť realizácie preventívnych programov verejného zdravotníctva PVV na r.2012 – 2016 v oblasti aktualizovaného Programu ozdravenia výživy obyvateľov SR.

Plnenie: RÚVZ so sídlom v Humennom vykonáva kontrolu obsahu jódu v jodidovanej kuchynskej soli. Na monitorovanie obsahu jódu v kuchynskej soli (vrátane morskej soli) bolo odobratých 24 vzoriek na laboratórne vyšetrenie na množstvo KJ, KJO₃.

Vyhodnotenie: Z vyšetrených vzoriek 1 vzorka nevyhovovala chemickým ukazovateľom určeným v PK SR (Jedlá soľ vákuová jódovaná, hodnota KJ = 38,36 mg/kg).

3.7 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok a aróm v potravinách

Cieľ:

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm u dospelých a detskej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

Anotácia:

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm je základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období. Monitorovanie spotreby, ako preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení. Monitorovanie spotreby prídavných látok prebieha súčasne na základe požiadavky platnej európskej legislatívy s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm v danom členskom štáte.

Plnenie: V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných prídavných látok – E 104 chinolínová žltá, E 951 aspartam, E 960 glykozidy steviolu na základe dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia vytypovaných potravín. V roku 2016 bolo monitorovaných 20 respondentov ľahko/stredne pracujúci (10 žien a 10 mužov - z toho 5 mladší a 5 starší). Každý respondent vyplnil 24 hodinový dotazník spotreby potravín/pokrmov/nápojov.

Vyhodnotenie: V rámci úlohy boli odobraté 2 vzorky na laboratórne vyšetrenie na prídavné látky, a to:

1. sýtená limonáda s príchuťou kiwi na chinolínovú žltú, zistené množstvo látky 11,6 mg/kg,
2. OÁZA - nesýtená limonáda s príchuťou multiovocie na aspartam, zistené množstvo látky 29,3 mg/kg.

3.8 Monitoring príjmu kuchynskej soli

Cieľ:

Dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Anotácia:

Sol' je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch (napr. WHO Akčný plán pre výživu a potraviny 2016 – 2020, Viedenská deklarácia pre výživu). V oblasti predchádzajúceho Programu ozdravenia výživy pre obyvateľov SR bol prijatý cieľ dosiahnuť postupne zníženie príjmu soli 5 g deň u dospelých populácie a tento cieľ bude rovnako posunutý do Akčného plánu pre potraviny a výživu na r. 2016 – 2025, ktorý bude predložený na schválenie vláde SR do 28.2.2016. Od 1.decembra 2015 vstúpil do platnosti výnos MZ SR na regulovanie pridávania kuchynskej soli do potravín, ktorý oproti predchádzajúcemu výnosu znižuje obsah pridávanej kuchynskej soli v hotových pokrmoch na 13 000 mg/kg a v chlebe a pekárskech výrobkoch na 18 000 mg/kg.

Plnenie: V rámci I. etapy monitoringu príjmu kuchynskej soli boli odobraté 3 vzorky hotových pokrmov (polievka alebo hlavný pokrm) a 2 vzorky chleba a pekárskeho výrobku (od výrobcov SR) v ZSS na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli. Výsledky boli

v stanovenom termíne spracované podľa komodity v tabuľkovej forme a zaslané KO v HV na ďalšie spracovanie.

V rámci II. etapy bol zabezpečený monitoring príjmu kuchynskej soli na základe 24 hod dotazníka u spolu 20 klientov (dospelá populácia muži/ženy v dvoch vekových kategóriách 19 r.-35 r. a 36 r.-54 r. – v každej kategórii klientov). Zároveň bol porovnaný príjem kuchynskej soli s OVD (9. revízia – percentuálny podiel). Dotazníky boli v stanovenom termíne spracované a zaslané KO v HV na ďalšie spracovanie.

Vyhodnotenie: Celkovo bolo odobratých 6 vzoriek, a to:

- 3 vzorky hotových pokrmov, pričom ani v jednej vzorke nebol prekročený obsah prídávanej kuchynskej soli nad stanovený maximálny limit 13 000 mg/kg,
- 2 vzorky chleba a 1 vzorka pekárenského výrobku, pričom ani v jednej vzorke nebol prekročený obsah prídávanej kuchynskej soli nad stanovený maximálny limit 18 000 mg/kg.

4 Oddelenie hygieny detí a mládeže

4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015 – 2025 (NAPPO)

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

Plnenie: Etapy riešenia

a) Podpora zdravého štartu do života

Doposiaľ v našej územnej pôsobnosti Humenné materské centrá ani rodičovské centrá nie sú zriadené, nevidujeme ani zariadenie podobného typu, preto aktivity v oblasti zdravého životného štýlu, prevencie obezity v takýchto zariadeniach neuplatňujeme. Samotné matky na materskej dovolenke zatiaľ nevzniesli požiadavky pre spoluprácu v danej oblasti s našim RÚVZ. V ďalších rokoch v prípade záujmu, resp. zriadenia zariadenia pre matky s deťmi na materskej dovolenke radi pomôžeme a navrhujeme aj prvé kroky spolupráce, príp. aktivity zamerané na poradenskú a konzultačnú činnosť zdravého životného štýlu.

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

V okresoch Humenné, Snina a Medzilaborce v priebehu roka 2016 evidujeme celkom 10 bufetov, z toho 7 pri SŠ a 3 pri ZŠ. Vykonaných bolo 13 kontrol. Sortiment bufetov pozostáva z balených cukroví, nealkoholických nápojov v originálnom balení, balených a nebalených pekárenských výrobkov, v malom množstve pokrmov rýchleho občerstvenia, obloženého pečiva a základných školských potrieb. Vo väčšine prípadov obložené pečivo je pripravované denne, priamo v bufete, je náležite označené a podmienky na prípravu pokrmov sú vytvorené.

Na predaj sú ponúkané aj cereálne tyčinky a iné cereálne výrobky, ovocie a jogurty, o ktoré aj napriek ponuke je minimálny záujem. Zastúpenie takýchto výrobkov je v minimálnom množstve, pretože ich predaj predstavuje problém pre predajcu (DMT, DS). Problémom v našich bufetoch je predaj sladkých nealkoholických nápojov, presladených želatínových cukroví a lízaniek, po ktorých je zo strany detí a mládeže veľký dopyt, a predajca aj napriek našej intervencii znížiť ich predaj, svoju prevádzku nimi zásobuje.

Na niektorých školách sa podávajú aj desiate, ktoré sa pripravujú v školskej jedálni, ide o chlieb s nátierkou, obložené pečivo a mliečny nápoj. Pri podávaní mliečnych nápojov a príprave desiat neboli pri výkone ŠZD zistené nedostatky.

Školský mliečny program sa v jednotlivých školách rieši v zmysle metodického usmernenia č. 12/2008 zo 6. októbra 2008 k realizácii nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 339/2008 Z. z. o poskytovaní pomoci na podporu spotreby mlieka a mliečnych výrobkov pre deti v materských školách, pre žiakov na základných školách a pre žiakov na stredných školách znení nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 342/2009 Z. z. a metodického usmernenia 16/2009-R z 27. augusta 2009, ktorým sa mení a dopĺňa vyššie citované usmernenie a má slúžiť na podporu spotreby mlieka a mliečnych výrobkov u detí a mládeže v čase vyučovania. Do mliečneho programu bolo v roku 2016 v okresoch Humenné, Snina a Medzilaborce zapojených celkom 65 škôl (Humenné 39, Snina 18, Medzilaborce 8), t.j. 42,8 %, z celkového počtu 152 škôl.

Školský mliečny program je realizovaný prevažne cez Kežmarskú mliekareň a.s., ktorá zabezpečuje aj rozvoz mlieka. Skladovanie je zabezpečené v chladiacich zariadeniach ZŠS-ŠJ, čo nepredstavuje žiadne problémy. Používa sa len mlieko rozlievané, úkony s tým spojené zabezpečuje personál ZŠS-ŠJ, ktorý je odborne i zdravotne spôsobilý.

Program školské ovocie je sledovaný, školy sa do programu aktívne zapájajú, podáva sa čerstvé ovocie alebo 100 % ovocná šťava.

Ďalej bola venovaná pozornosť spoločnému stravovaniu detí a mládeže z pohľadu kvality výrobného procesu, t.j. správnej výrobnéj praxe (HACCP). Podieľali sme sa na hodnotení zariadení poskytujúcich spoločné stravovanie v zmysle programu ISÚVZ – Kontrola a ochrana zdravej výživy. Stravovaniu detí a mládeže sme sa venovali predovšetkým z hľadiska skladby stravy a jej možného ovplyvnenia zdravotného stavu, plnenia pitného režimu v školských a predškolských zariadeniach. V roku 2016 v zariadeniach spoločného stravovania pre deti a mládež bol vykonaný odber vzoriek varenej stravy na mikrobiologickú bezpečnosť (11 x 5 vzoriek) a 6 vzorky varenej stravy na chemické laboratórne vyšetrenie.

Našou snahou je aj naďalej intenzívne propagovať pitný režim, orientovať sa na pitie čistej pitnej vody, ochutených nápojov bez pridania cukru (citrón, pomaranč) alebo len málo sladených nápojov.

V zariadeniach pre deti a mládež sa približne stravuje 93 % detí a mládeže, čo pozorujeme už niekoľko rokov.

Jedálne lístky sú pravidelne zostavené, primerane pestré, je zaradzované dostatočné množstvo ovocia, zeleniny a strukovín. Nestretávame sa s neprimeraným používaním živočíšnych tukov, soli, dochucovadiel, a nezistili sme vôbec používanie hotových dehydrovaných polievok, omáčok a pod. Strava je pripravovaná každý deň čerstvá. Pestrosť a primeranú vyváženosť zabezpečuje aj softwarové vybavenie ZŠS - ŠJ, kde sú potraviny normované v súlade s OVD.

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení.

Spolupracujeme s metodičkou odboru školstva na krajskej úrovni, kde sa zúčastňujeme na školiaciach akciách pracovníkov školského stravovania. V tomto roku zo strany odboru školstva nebola na spoluprácu vznesená požiadavka.

d) Podpora pohybových aktivít

V roku 2016 v rámci výkonu ŠZD pravidelne sledujeme priestory pre pohybovú aktivitu žiakov (telocvične, cvičebne, posilňovne, ihriská). Priestory pre pohybovú aktivitu žiakov sa v školách pravidelne udržiavajú, niektoré sú po rekonštrukciách (ZŠ Kudlovska 11, Humenné, CSS Duchnovičova 24, Humenné, SOŠ technická, Družstevná 1737, Humenné, CSS Švermova 10, Snina, ZŠ s MŠ Dlhé nad Cirochou, ZŠ s MŠ Ubl'a, ZŠ s MŠ Stakčín 412, ZŠ Duchnovičova 480/29, Medzilaborce). V 2. polroku 2016 bol v rámci ŠZD vykonaný monitoring telovýchovných podmienok na niektorých školách. Mestské školy využívajú na športovú činnosť aj športovú halu, verejné ihriská, zimný štadión a plaváreň, školy v obciach prevažne multifunkčné obecné ihriská.

Monitoring telovýchovných podmienok sme začali sledovať v 2. polroku 2016. Priestory pre telovýchovu a šport na školách sa využívajú denne aj v rámci mimoškolských aktivít pre deti v školskom klube, v rámci krúžkovej činnosti, tréningov športovcov a pod. Vykonaných bolo 22 kontrol.

Sledovanie realizácie foriem pohybových aktivít na školách :

- počas vyučovacieho procesu pri únave žiakov sa realizujú v rámci vyučovacích hodín telovýchovné chvíľky,
- počas prestávok sa často využívajú pre pohyb detí spevnené plochy v areáli, ihriská, oddychové zóny, počas nepriaznivého počasia stolno-tenisové herne, stolno-tenisové stoly na chodbách škôl a pod.,
- počet hodín TV do týždňa 2 x, pri športových triedach 3x, necvičiacich žiakov počas hodín TV nie je vysoký, stáva sa to len ojedinele, úplne, resp. čiastočne oslobodených žiakov školy nemajú, alebo je ich zastúpenie len v menšej miere, z toho dôvodu sa zdravotná TV na školách nerealizuje,

- pohybovými aktivitami detí oslobodených od TV sa škola nezaobrá, pretože nie je možné sústrediť v jednej skupine na jednej škole viacerých žiakov s rovnakým telesným postihnutím (rôzne zdravotné indikácie), čiastočne oslobodení žiaci sa zúčastňujú na hodinách TV spolu so zdravými žiakmi, s tým, že vyučujúci rešpektuje ich obmedzenia,
- na niektorých školách sa každoročne organizuje športovo-zábavné popoludnie pre žiakov 1. stupňa s ich zákonnými zástupcami, súťaže vo vybíjanej, stolno-tenisový, futbalový, florbalový turnaj a pod.,
- základné školy pre žiakov každoročne zabezpečujú plavecký výcvik, lyžiarsky výcvik a sporadicky aj ŠvP.

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Cieľom projektu je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v SR zisťovať trendy v danej oblasti, porovnávať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa realizovali porovnateľnou metodikou.

Plnenie: Zo strany gestora úlohy nebola v roku 2016 vznesená požiadavka na spoluprácu.

4.3 Monitoring úrazovosti detí predškolského a školského veku

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí v predškolských a školských kolektívach v širšom kontexte, t.j. sledoval sa druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus poranenia, prognóza, následky.

Na základe získaných údajov budú vypracované účinné intervenčné opatrenia zamerané na zníženie počtu úrazov u detí, ako aj ich vážnych zdravotných následkov.

Úrazy sa môžu prihodiť v každom prostredí, ale najrizikovejším prostredím je domov, kde zohráva úlohu detská zvedavosť a nedbanlivosť rodičov. Na druhom mieste sa deti často zrania na detskom ihrisku pri hrách a športovaní. Tretie miesto patrí úrazom na ulici (kolobežka, bicykel).

Plnenie: Databáza bola čiastočne zrealizovaná v 1. polroku 2016 prostredníctvom dotazníkovej metódy, kde sa údaje získali od rodičov detí, resp. ich zákonných zástupcov. Vybraných bolo 60 detí ZŠ (11 – 14 ročné). Prieskum bol realizovaný v týchto zariadeniach: Cirkevná spojená škola, Duchnovičova č. 24, Humenné, ZŠ s MŠ Vyšný Hrušov č. 63 a ZŠ s MŠ Udavské č. 80.

Údaje zo 60-tich dotazníkov boli v 2. polroku 2016 vložené v programe Excel a dňa 24.08.2016 odoslané na celoslovenské spracovanie na ÚVZ SR Bratislava.

4.4 Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl; využitie hodín TV

Cieľom projektu je zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb zdravého fyzického a duševného vývinu. Odborne zdôvodniť potrebu minimálne 30 minútovej pohybovej aktivity denne pre všetkých žiakov v školách v súlade s Globálnou stratégiou WHO pre výživu, fyzickú aktivitu a zdravie a v súlade s jednou z 12 koncepcií redukcie a prevencie nadváhy a obezity u detí a mládeže Európskeho informačného systému životného prostredia a zdravia.

Plnenie: Zo strany gestora úlohy nebola však v roku 2016 vznesená požiadavka na spoluprácu.

„Childhood Obesity Surveillance Initiative (COSI)“

Projekt je realizovaný MZ SR metodikou WHO a bol schválený etickou komisiou.

Ide o rutinné meranie žiakov. Uvedený projekt prebieha vo viacerých európskych krajinách. Svetová zdravotnícka organizácia bude po skompletizovaní meraní a dát analyzovať údaje.

V roku 2015 v mesiaci august boli v regióne Humenné pre vyššie uvedený projekt vybrané základné školy, jedna mestská - Základná škola Jána Švermu, Štefánikova č. 31, Humenné a štyri vidiecke - Základná škola, Osloboditeľov č. 204, Kamenica nad Cirochou, Cirkevná základná škola s materskou školou sv. Petra a Pavla, Komenského č. 64/17, Belá nad Cirochou, Základná škola s materskou školou, Školská č. 231, Dlhé nad Cirochou a Základná škola s materskou školou, Papín č. 199. Školy zapojené do projektu boli vopred oslovené listom štátneho tajomníka MZ SR o možnosti participácie na projekte.

V mesiacoch november a december 2015 išlo o rutinné meranie žiakov základných škôl vo veku od 7 do 7,99 rokov. Na tento účel sme získavali informovaný súhlas rodičov a vyplňali dotazník pre meranie detí. Každú školu sme označili kódmi, ktoré jednotlivým školám boli pridelené odborným garantom ÚVZ SR.

Počas merania sme zaznamenávali dátum narodenia žiaka, pohlavie, bydlisko, stupeň šk. dochádzky, dátum merania, oblečenie počas merania, hmotnosť, výška, obvod pása a bokov.

Vyplnený dotazník sme podpísali a označili kódom vyšetrujúceho, súčasne sme skontrolovali pedagógom vyplnený školský dotazník. Celkom bolo vyplnených 81 dotazníkov pre žiakov a 5 školských dotazníkov.

Vyplnené údaje z dotazníkov boli ešte v 1. polroku 2016 vložené do e-formy a zaslané na celoslovenské spracovanie na ÚVZ SR Bratislava, následne dotazníky boli vložené v programe Open Clinica priamo do centrály WHO pre ďalšie spracovanie.

6 Oddelenie epidemiológie

6.1 Národný imunizačný program SR

Plnenie imunizačného programu je realizované v spolupráci s detskými a dospelými lekármi. Jednou zo základných úloh imunizačného programu je udržanie vysokej úrovne zaočkovanosti v rámci povinného očkovania.

V roku 2016 neboli hlásené závažné problémy pri výkone očkovania. Zaznamenali sme osem odmietnutí preočkovania dieťaťa vakcínou proti MMR a vakcínou proti DTaP-IP, tri odmietnutia očkovania proti pneumokokom a jedno kompletne odmietnutie očkovania.

V roku 2016 sme nemali hlásené reakcie po očkovaní. Mimoriadne očkovanie nebolo nariadené.

Zabezpečenie Európskeho imunizačného týždňa:

- realizovaný odborný seminár – „Vyplňme medzeru v imunizácii“ pre zdravotníckych pracovníkov. Témy seminára boli zamerané na očkovanie dospelých a dospelých, očkovanie proti VHA a TBC, správne skladovanie vakcín. Zdravotníckych pracovníkov sme oboznámili aj s vyhodnotením administratívnej kontroly očkovania v SR k 31.8.2015. Seminára sa zúčastnilo 29 zdrav. pracovníkov.,

- článok pripravený pre širokú verejnosť o význame očkovania bol zverejnený na internetovej stránke úradu a na stránke www.humencanonline.sk,

- v priestoroch RÚVZ bol umiestnený informačný panel k EIW 2016.

Kontrola očkovania:

V okresoch Humenné, Snina a Medzilaborce sme nezaznamenali pokles zaočkovanosti v rámci povinného očkovania pod 95 %.

V okrese Humenné bol v decembri 2006 zriadený Záchytný tábor, očkovanie spadá do kompetencie MV SR. Počet zaočkovaných utečencov za obdobie november 2015 – august 2016.

PRIORIX - 166 utečencov dostalo 1. dávku (151 z nich dostalo aj 2. dávku), spolu podaných 317 vakcín. **ENGERIX B20** - 112 utečencov dostalo 1. dávku (87 z nich dostalo aj 2. dávku, 1 dostal aj 3. dávku), spolu podaných 200 vakcín. **ENGERIX B10** - 29 utečencov dostalo 1. dávku (19 z nich dostalo aj 2. dávku, 2 dostali aj 3. dávku), spolu podaných 50 vakcín. **IMOVAX DT** - 138 utečencov dostalo 1. dávku (103 z nich dostalo aj 2. dávku), spolu podaných 241 vakcín. **IMOVAX POLIO** - 5 utečencov dostalo 1. dávku (2 z nich dostali aj 2. dávku), spolu podaných 7 vakcín. **PREVENAR** - 11 utečencov dostalo 1. dávku (2 z nich dostali aj 2. dávku), spolu podaných 13 vakcín. Dvaja migranti zaočkovaní 1 dávkou vakcíny Infanrix Hexa a Prevenar 13.

Všetkým pediatrom sme elektronicky zaslali informáciu o postupe očkovania detí počas nedostupnosti hexavalentnej vakcíny Infanrix Hexa v SR a list z ÚVZ SR o zameniteľnosti vakcín Infanrix Hexa a Hexacima.

V januári sme sa zúčastnili Vakcinologického kongresu na Štrbskom plese a v júni mali pasívnu účasť na Vakcinačnom dni v Košiciach.

6.2 Surveillance infekčných ochorení

V roku 2016 sme pokračovali v priebežnom monitorovaní výskytu prenosných ochorení a v realizácii potrebných preventívnych a represívnych opatrení. Údaje z epidemiologickej a laboratórnej surveillance boli vkladané do epidemiologického informačného systému EPIS.

V roku 2016 sme nahlásili do EPIS-u celkom 933 prípadov prenosných ochorení. Nebol zaznamenaný ani jeden prípad poliomyelitídy, rubeoly ani diftérie. Pokračoval epidemický výskyt ochorení na vírusovú hepatitídu typu A (spolu 74 potvrdených prípadov) vo všetkých

troch okresoch, a to v Humennom 65 potvrdených prípadov VHA, v Snine 8 potvrdených prípadov a v Medzilaborciach 1 prípad (s najvyšším výskytom v mesiacoch január a február). V okrese Humenné bolo navštívených za účelom protiepidemických opatrení 350 ohnísk, v okrese Snina 171 ohnísk a v okrese Medzilaborce 45 ohnísk. Zabezpečili sme odber jednej vzorky biologického materiálu pri podozrení na výskyt pandemickej chrípky s negatívnym výsledkom a zabezpečili sme vyšetrenie desiatich kusov vajec a jedného tvarohu s podozrením na výskyt salmonely.

Pravidelne zverejňujeme informácie o výskyte akútnych respiračných ochorení a CHPO na internetovej stránke úradu. Edukáciu obyvateľstva v problematike prenosných ochorení vykonávame prostredníctvom médií. K 31.12.2016 sme poskytli 9 informácii pre printové a internetové médiá a televíziu, a to: Informácia o výskyte VHA v Humennom, Informácia o výskyte VHA v našom regióne (2), Informácia o prevencii kliešťovej encefalitídy (3), Salmonelóza (2) a kampylobakteriόza, Výskyt ARO a norovírusu v našom regióne - odpovede na otázky. Počas epidemického výskytu prípadov VHA sme pravidelne týždenne zverejňovali aktuálny počet prípadov na internetovej stránke nášho úradu.

Infekčné ambulancie v našej pôsobnosti sme informovali o činnosti NRC pre rickettsiόzy.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

Úloha sa plní priebežne, denne vkladáme údaje do systému EPIS a vykonávame pravidelné kontroly kvality údajov vložených do systému. V roku 2016 sme hlásili 1 prípad SARI.

Do systému EPIS sme v roku 2016 nahlásili celkom 933 prípadov individuálnych prenosných ochorení, počet spracovaných ohnísk 566. V systéme sme spracovali 26 epidémií a 24 hlásení do systému rýchleho varovania.

6.4 Nozokomiálne nákazy

Pri plnení tejto úlohy sme sa zamerali na:

- zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach v okresoch Humenné a Snina,
- priebežný monitoring mikrobiálnej kontaminácie prostredia zdravotníckych zariadení, sterilných zdravotníckych materiálov a dezinfekčných roztokov,
- na vykonávanie kontrol funkčnosti sterilizačnej techniky na oddeleniach nemocníc a neštátnych ambulanciách.

V roku 2016 bolo zo zdravotníckych zariadení hlásených 28 prípadov nozokomiálnych nákaz (18 NN Humenné, 10 NN Snina). Počet hlásených nozokomiálnych nákaz nezodpovedá skutočnému výskytu NN. V marci a v novembri sme boli prítomní na rokovaníach Nozokomiálnej komisie v Nemocnici A. Leňa Humenné, a.s..

Pri kontrolách dodržiavania hygienicko-epidemiologického režimu sme v roku 2016 vykonali 70 previerok zdravotníckych zariadení, odobrali sme 485 vzoriek sterov z prostredia a 70 vzoriek zo sterilných zdravotníckych pomôcok. Odobrali sme 23 vzoriek dezinfekčných roztokov na kontrolu účinnosti. Bolo otestovaných 61 sterilizačných prístrojov.

V rámci realizácie kampane „Umývaj si ruky, zachrániš život“ sme zariadeniam pre dlhodobu chorých, ambulantným zariadeniam a špecializovanej nemocnici ORL v Humennom zaslali informácie ku kampani a letáky – 5 momentov hygieny rúk. Kampaň orientovaná na zdravotníckych pracovníkov zahŕňala prednášku na tému hygiena rúk v Nemocnici v Humennom, odborný panel a informáciu na webovej stránke úradu. V rámci kampane boli vykonávané kontroly dezinfekcie rúk u zdravotníckych pracovníkov - stery z rúk a z pracovného odevu na siedmich oddeleniach v Nemocnici Snina s.r.o. a v Špecializovanej nemocnici ORL Humenné s.r.o.. Informáciu o novele vyhlášky týkajúcej sa hygieny rúk sme

elektronicky zaslali aj ZSS, kde sa poskytuje ošetrovateľská starostlivosť.

Ústavné zdravotnícke zariadenia a zariadenia sociálnych služieb, kde sa poskytuje ošetrovateľská starostlivosť sme elektronicky upozornili na význam očkovania zdravotníckych pracovníkov proti chrípke. V decembri sme zaslali informáciu o výskyte KRAB v Európe.

V roku 2016 sme participovali na prevalenčnej štúdií „Infekcie spojené s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a používanie antibiotík v zariadeniach dlhodobej starostlivosti v Európe (HALT-3)“. V júni sme sa zúčastnili pracovného stretnutia v Banskej Bystrici k danej štúdií. Sledovanie sme vykonali v októbri v štyroch zariadeniach v územnej pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Humennom.

Spolupracovali sme na projekte ECDC Surveillance infekcií spôsobených *Clostridium difficile* v období 1.10.2016 – 31.12.2016.

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie

Na oddelení epidemiológie využívame Systém rýchleho varovania (SRV) v programe EPIS. Údaje sú do systému vkladané bezodkladne.

Lekárom a zdravotníckym zariadeniam v našej spádovej oblasti sme zaslali na vedomie nasledovné informácie: Usmernenie hlavného hygienika SR v súvislosti s vírusom Zika (v auguste sme zaslali aktualizované usmernenie).

V apríli sme sa zúčastnili školenia postupov pri zistení osoby s VNN v Košiciach.

V máji sme sa aktívne zúčastnili nácviku postupov v príjmovej ambulancii Nemocnice Snina, s.r.o. pri zistení osoby s podozrením na vysoko nebezpečnú nákazu.

Nemocnica A. Leňa Humenné, a.s. nám oznámila, že dňa 9.8.2016 sa uskutočnil praktický nácvik zameraný na precvičenie koordinovaných postupov zdravotníckeho personálu nemocnice pri zistení podozrenia na výskyt vysoko nebezpečnej nákazy (podľa Usmernenia hlavného hygienika SR č. OE/2312/2015), konkrétne u osoby v príjmovej ambulancii Chirurgického oddelenia Nemocnice A. Leňa Humenné, a.s.. Nácvik sa uskutočnil pod vedením primára chirurgického oddelenia a samostatného odborného referenta ÚKRHaM. Nácviku sa zúčastnilo 32 zamestnancov oddelenia

Pracovné stretnutie zamerané na vzájomnú koordináciu postupov pri výskyte VNN v zariadeniach pre utečencov sa realizovalo v súvislosti s vykonaním ukážkového cvičenia v rámci medzinárodnej konferencie Medicína katastrof v Tatranských Matliaroch konaného dňa 16. júna 2016. Pracovného stretnutia sa aktívne zúčastnil regionálny hygienik.

6.6 Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V roku 2016 sme odobrali osem vzoriek odpadovej vody z ČOV v Humennom s negatívnymi výsledkami. Doteraz sme nemali hlásený žiadny prípad poliomyelitídy.

6.7 Prevencia HIV/AIDS – plní výchova k zdraviu

V roku 2016 sme nemali hlásené žiadne ochorenia na HIV a AIDS.

Pri príležitosti Svetového dňa boja proti AIDS sme realizovali projekt „Hrou proti AIDS“ v priestoroch úradu. Projektu sa zúčastnili dve základné školy a štyri stredné školy z Humenného, spolu 272 žiakov. Prostredníctvom besied v rámci svetového dňa bola priblížená téma HIV/AIDS žiakom a študentom škôl. Spolu sme realizovali štyri besedy pre 59 žiakov a študentov. Článok venovaný problematike AIDS bol uverejnený na internetovej stránke úradu a v priestoroch RÚVZ boli umiestnené informačné materiály o HIV/AIDS.

V oblasti prevencie iných sexuálne prenosných ochorení sme uskutočnili 17 edukačných

aktivít na školách.

6.8 Poradne očkovania

Očkovanie patrí k významným a účinným spôsobom prevencie infekčných ochorení. Zaznamenali sme osem odmietnutí preočkovania dieťaťa vakcínou proti MMR a vakcínou proti DTaP-IP, tri odmietnutia očkovania proti pneumokokom a jedno kompletne odmietnutie očkovania. V poradni očkovania poskytujeme aj informácie o očkovaní pri cestách do zahraničia.

6.9 Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania

Cieľom projektu je jednoduchým a interaktívnym spôsobom edukácie zvýšiť povedomie najmä budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním, o rizikách súvisiacich s ich priebehom, možnými komplikáciami a následkami, o možnostiach a význame účinnej prevencie očkovaním. Projekt má tri časti: vstupný dotazník, edukácia a výstupný dotazník. V apríli 2016 sme sa zúčastnili školenia pracovníkov RÚVZ k realizácii tejto úlohy. V mesiaci jún sme projekt realizovali u študentov 3. ročníka na troch stredných školách, a to: Gymnázium arm. gen. L. Svobodu Humenné, Súkromná pedagogická a sociálna akadémia EBG Humenné a Gymnázium Snina. Projektu sa spolu zúčastnilo 67 študentov.

9 Podpora zdravia

9.1 Národný program podpory zdravia

V rámci plnenia aktualizovaného Národného programu podpory zdravia realizujeme preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických ochorení a infekčných ochorení.

A. Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení

I. Opatrenia zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu sú rozdelené do týchto oblastí:

1. Výživa a stravovacie zvyklosti – zamestnanci oddelenia edukujú obyvateľov v zásadách správnej výživy, vzdelávajú všetky vekové skupiny s cieľom zlepšiť stravovacie návyky obyvateľov (22. marec – Sv. deň vody; 7. apríl – Sv. deň zdravia; médiá).

2. Fyzická inaktivita – edukácia obyvateľstva o benefitoch zdraviu prospešnej pohybovej aktivity (10. máj – Svetový deň Pohybom ku zdraviu; médiá).

3. Tabak, alkohol, drogy – realizácia prevent. opatrení, ktoré znižujú možnosť vzniku závislosti so zameraním najmä na deti a mládež (31. máj – Sv. deň bez tabaku; médiá).

II. Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia:

1. Kardiovaskulárne ochorenia,
2. Diabetes mellitus,
3. Vybrané nádorové ochorenia.

V rámci plnenia úloh NPPZ realizujeme aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou:

Svetový deň boja proti rakovine – 4. február – spolupracovali sme so Spoločnosťou klinickej onkológie, konkrétne so združeniami Prameň a Nádej, realizovaných bolo sedem besied o prevencii proti rakovine pre ľudí v produktívnom a postproduktívnom veku, článok uverejnený na internetovej stránke úradu a pripravený odborný panel v priestoroch úradu.

Týždeň mozgu – 14. – 20. marec – aktivity k Týždňu mozgu sme vykonávali pre deti materských škôl, žiakov základných škôl a pre seniorov. Celkovo bolo edukovaných 433 detí a žiakov počas 22 realizovaných aktivít. V spolupráci s trénerkou pamäti v Humennom sme pripravili aktivity aj pre seniorov, aktivít sa zúčastnilo 26 seniorov.

Článok k Týždňu mozgu bol uverejnený na internetovej stránke úradu, v regionálnych médiách a odborný panel bol umiestnený v priestoroch úradu.

Svetový deň vody - 22. marec – k danému dňu sme realizovali prednášky o význame vody pre ľudský organizmus v materskej škole pre 12 detí a na strednej škole pre 19 študentov.

Svetový deň zdravia - 7. apríl – pri príležitosti Svetového dňa zdravia sme usporiadali „Deň otvorených dverí“ pre občanov nášho regiónu. Tejto akcie sa celkovo zúčastnilo 15 občanov (6 mužov a 9 žien), ktorým bol vyšetrený celkový cholesterol v kapilárnej krvi, množstvo telesného tuku a krvný tlak. Z analýzy výsledkov vyšetrených osôb sme zistili zvýšenú hladinu celkového cholesterolu v kapilárnej krvi u šiestich klientov (40,0%). Zvýšené množstvo telesného tuku malo 9 klientov (60,0%) a rizikové hodnoty krvného tlaku sme namerali u 2 klientov (13,3%). Vekové skupiny klientov: muži od 25 do 73 rokov a ženy od 37 do 58 rokov.

Preventívna akcia pre ženy z OZ Ženy a tradície spojená s meraním krvného tlaku a telesného tuku – zúčastnených 31 žien.

Zdravotno-výchovná akcia bola realizovaná vo Vihorlatskej knižnici v Humennom (21. apríl; téma – Prečo Francúzi nedržia diétu) spojená s meraním hladiny celkového cholesterolu v

kapilárnej krvi, krvného tlaku a množstva telesného tuku – zúčastnených 24 osôb.

Edukačno–preventívne vyšetrenia pre zamestnancov Mestského úradu (21. apríl) a Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Humennom (28. apríl) realizované v spolupráci so Zväzom diabetikov Humenné – vyšetrenie hladiny celk. cholesterolu a glukózy v kapilárnej krvi, meranie krvného tlaku a množstva telesného tuku spojené s odborným poradenstvom – spolu vyšetrených 71 zamestnancov.

Na základných školách a v materských školách bolo realizovaných 17 besied pre 311 detí a žiakov.

Pre 12 dospelých osôb odznela prednáška k Svetovému dňu zdravia a zároveň sme im odmerali krvný tlak, množstvo telesného tuku a hladinu celkového cholesterolu v kapilárnej krvi.

Informácia o Svetovom dni zdravia bola uverejnená na internetovej stránke úradu a v regionálnych médiách. Panel s odbornými informáciami bol umiestnený v priestoroch úradu.

Svetový deň – Pohybom ku zdraviu – 10. máj – pri príležitosti tohto svetového dňa bol na našej internetovej stránke uverejnený článok o pozitívnom vplyve pohybovej aktivity. V rámci edukačnej činnosti odznelo 18 besied pre 543 žiakov a študentov o význame pravidelnej pohybovej aktivity, o zdravej výžive a prevencii obezity. Počas besied sme zúčastneným odmerali aj množstvo telesného tuku (111 osôb), krvný tlak (93 osôb) a CO (24 osôb). Počas šiestich besied 213 žiakov aj aktívne športovalo.

Svetový deň bez tabaku – 31. máj – pre 144 žiakov základných škôl (7 aktivít) a 77 študentov stredných škôl (3 aktivity) sme pripravili prednášky o negatívnych dôsledkoch fajčenia. Spolu odznelo 10 prednášok, na ktorých bolo žiakom a študentom prezentované video s negatívnymi dôsledkami fajčenia a 30 žiakom a študentom sme odmerali oxid uhľnatý vo vydychovanom vzduchu.

Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a obchodovaniu s nimi – 26. jún – článok uverejnený na internetovej stránke úradu a odborný panel umiestnený v priestoroch úradu.

Medzinárodný deň povedomia o Fetálnom alkoholovom syndróme – 9. september – k tomuto dňu sme realizovali 3 prednášky pre 139 študentov stredných škôl o negatívnych dôsledkoch užívania alkoholu počas tehotenstva. Článok s danou tematikou bol uverejnený na internetovej stránke úradu a odborný panel umiestnený v priestoroch úradu.

Európsky deň ústneho zdravia – 12. september - v dňoch 12. – 16. septembra 2016 sme realizovali edukačné a intervenčné aktivity pre detí v materských školách a pre žiakov v základných školách. Cieľové skupiny sme edukovali o správnej starostlivosti o ústnu dutinu a súčasťou edukácie bol aj praktický nácvik správnej stomatohygieny a premietanie rozprávok s danou tematikou na DVD. Žiakov základných škôl sme edukovali aj o správnej výžive ako dôležitej prevencii vzniku zubného kazu. Spolu sme realizovali 10 aktivít pre 239 detí a žiakov (1 aktivita pre materské školy a 9 aktivít pre základné školy). Odborný panel s danou tematikou bol umiestnený v priestoroch úradu.

Deň srdca – 26. september - pri príležitosti Dňa srdca bolo zriadené 1 meracie miesto v obchodnom dome Laborec na Námestí slobody v Humennom. Zamestnanci oddelenia podpory zdravia na RÚVZ so sídlom v Humennom záujemcom z radov občanov merali hladinu celkového cholesterolu v kapilárnej krvi, krvný tlak a pulz, obvod pása a množstvo telesného tuku. V tento deň sme vyšetřili 50 klientov vo vekovom rozpätí 18 – 84 rokov. S vyšetřenými občanmi sme vyplňali dotazník zameraný na kardiovaskulárne ochorenia a distribuovali sme letáky „Deň srdca“. V blízkosti meracieho miesta sa nachádzali 2 hliadky zostavené zo štyroch študentiek Strednej zdravotníckej školy v Humennom. Študentské hliadky oslovovali okoloidúcich, rozdali im letáky a dávali informácie, kde je meracie miesto. Odborný panel s danou tematikou bol umiestnený v priestoroch úradu.

Svetový deň potravy – 16. október – realizovali sme 20 edukačných aktivít pre 457 detí

materských škôl, žiakov základných škôl a študentov stredných škôl (2 aktivity pre materské školy, 16 aktivít pre základné školy a 2 aktivity pre stredné školy). Počas besied si 124 žiakov aktívne zacvičilo zumbu, merali sme množstvo telesného tuku (21 žiakov, 36 študentov), krvný tlak (21 žiakov, 30 študentov) a CO (11 študentov). Článok k Svetovému dňu potravy bol zverejnený na internetovej stránke úradu. Odborný panel s danou tematikou bol umiestnený v priestoroch úradu.

Svetový deň osteoporózy - 20. október – V rámci edukačnej činnosti sme prezentovali 3 prednášky o osteoporóze pre 19 seniorov v dennom stacionári v Jabloni a v Lackovciach a 41 členov občianskeho združenia Únia žien Slovenska. Odborný panel s danou tematikou bol umiestnený v priestoroch úradu.

Svetový deň diabetu – 14. november – v dňoch 14.11. – 28.11.2016 sme realizovali 7 prednášok pre 184 študentov stredných škôl (3 prednášky gymnázium Humenné, 3 prednášky gymnázium Medzilaborce, 1 prednáška SZŠ Humenné) a 3 besedy pre 36 seniorov (1 beseda DC Humenné, 1 beseda DS Lieskovec, 1 beseda DS Myslina). Článok k Svetovému dňu diabetu bol zverejnený na internetovej stránke úradu a v priestoroch úradu bol umiestnený odborný panel s danou tematikou.

Európsky týždeň boja proti drogám – 14. – 18. november – vykonali sme 19 aktivít pre základné školy (438 žiakov) a 6 aktivít pre stredné školy (218 študentov) z oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych i ilegálnych návykových látok (alkohol, tabak, ilegálne drogy). Článok s danou problematikou bol uverejnený na internetovej stránke úradu a v priestoroch RÚVZ bol umiestnený panel s informačnými materiálmi s danou tematikou.

Svetový deň boja proti AIDS – 1. december - pri príležitosti daného dňa boja sme realizovali projekt „Hrou proti AIDS“ v priestoroch úradu. Projektu sa zúčastnili 2 základné školy z Humenného, spolu 100 žiakov a 4 stredné školy z Humenného, spolu 172 študentov. Prostredníctvom besied bola priblížená téma HIV/AIDS žiakom základných škôl. Spolu sme realizovali 4 besedy pre 59 žiakov. Dve základné školy a jedna stredná škola sú zapojené do preventívnej kampane „Červené stužky“. Článok venovaný problematike AIDS bol uverejnený na internetovej stránke úradu a v priestoroch RÚVZ boli umiestnené informačné materiály o HIV/AIDS.

9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky

V mesiacoch máj až august 2016 sme realizovali dotazníkový prieskum „Zdravotné uvedomenie a správanie obyvateľov SR“. Dotazníky nám boli zaslané z ÚVZ SR a zabezpečili sme vyplnenie 104 dotazníkov. V mesiacoch september a október sme vyplnené dotazníky zadávali do pripravenej masky v exceli a následne zaslali na ÚVZ SR.

9.2 Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 - 2025

Zamestnanci oddelenia realizujú na školách prednášky a besedy z oblasti zdravej výživy a prevencie obezity, o dostatočnom pitnom režime a význame pohybovej aktivity. V roku 2016 bolo realizovaných 158 prednášok a besied pre 3755 detí, žiakov a študentov v Humennom, Snine a Medzilaborciach.

9.4 Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike

V roku 2016 sme vykonali 31 besied zameraných na prevenciu užívania alkoholu pre 776 žiakov a študentov.

9.5 Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu

aktívneho starnutia

Výchovno-vzdelávacie aktivity, ktoré prispievajú k zlepšovaniu úrovne zdravotného uvedomenia seniorov sme realizovali v denných centrách v Humennom a v denných stacionároch v Humennom a v obciach Hrubov, Baškovce, Lieskovec, Závadka, Myslína, Brekov, Jabloň, Lackovce, Ľubiša a Hankovce. Seniorov sme edukovali o prevencii proti rakovine, o zdravej výžive a pitnom režime, o prevencii VHA, opatreniach pri horúčavách a rizikových faktoroch kardiovaskulárnych ochorení, ako sa starať o svoje duševné zdravie, o preventívnom očkovaní a zároveň sme záujemcom merali krvný tlak, množstvo telesného tuku a hladinu celkového cholesterolu v krvi. Aktivít sa spolu zúčastnilo 505 seniorov.

9.6.1 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena

Danú úlohu sme vykonávali v materských školách a na základných školách. V roku 2016 sme uskutočnili 42 stretnutí pre 1064 detí a žiakov v štyroch materských školách a v siedmich základných školách v našej spádovej oblasti. Na základných školách realizujeme tento projekt u žiakov 1. a 2. ročníkov, kde deti učíme prostredníctvom praktického nácviku správnu techniku čistenia zubov a starostlivosť o ústnu dutinu.

9.7 CINDI program SR

Program CINDI je zameraný na skrining zdravotného stavu metódou prierezovej štúdie zdravotného stavu spojený s vyšetrovaním základných parametrov pre určenie zdravotného rizika chronických ochorení.

V roku 2016 bol celkový počet klientov vyšetrených v Základnej poradni 142 (28 mužov a 114 žien), z toho 55 prvovýšetrených a 87 opakovane vyšetrených klientov. Z celkového počtu klientov bolo 14 fajčiarov (2 muži a 12 žien).

V roku 2016 sme počas výjazdov vykonali u 856 osôb meranie krvného tlaku a pulzu, u 822 osôb sme odmerali množstvo telesného tuku a 325-im osobám sme určili hladinu celkového cholesterolu v kapilárnej krvi.

Počas roka sme realizovali prostredníctvom poradne zdravia 5 výjazdov, na ktorých sme zabezpečili komplexné vyšetrenie Testu zdravé srdce (ÚPSVaR Humenné, CSŠ Humenné, DS Myslína, ŠZŠ Humenné, ZŠ Dargov. hrdinov Humenné), počas ktorých sme vyšetřili 63 klientov z celkového počtu vyšetrených klientov.

9.8 Akčný plán realizácie Národnej protidrogovej stratégie SR na obdobie rokov 2013 - 2016

Plnenie úloh Národnej protidrogovej stratégie SR sme realizovali prostredníctvom edukačných aktivít v prostredí škôl. V prevencii drogových závislostí sme vykonávali edukačné aktivity formou zážitkového učenia, využívali sme aj DVD – Kým stúpa dym. Edukačné aktivity v prevencii fajčenia – 30 besied pre 745 žiakov a študentov, edukačné aktivity v prevencii užívania alkoholu – 34 besied pre 915 žiakov a študentov, v prevencii užívania drog odznelo 28 prednášok a edukovaných bolo 652 žiakov a študentov. V prevencii drogových závislostí sme spolu realizovali 92 aktivít a edukovaných bolo 2312 žiakov a študentov.

Programy, projekty a úlohy riešené na regionálnej úrovni:

Projekt prevencie rakoviny prsníka s názvom „Zdravé prsia“ sme v roku 2016 realizovali pre

študentky Obchodnej akadémie v Humennom a študentky Gymnázia v Medzilaborciach. Hlavnou časťou projektu je nácvik samovyšetovania prsníkov pomocou didaktického modelu. Na projekte sa zúčastnilo 52 študentiek.

Pre 30 členov Klubu onkologických pacientov v Humennom sme realizovali aktivitu v rámci prevencie rakoviny spojenú s meraním hladiny celkového cholesterolu v kapilárnej krvi, krvného tlaku a telesného tuku. Merania sa zúčastnilo 26 členov.

V prostredí škôl realizujeme aj besedy a prednášky na témy súvisiace so zdravým životným štýlom (zdravá výživa, pitný režim, pohybová aktivita). Spolu sme prezentovali na základných a stredných školách 112 prednášok.

V oblasti výchovy k zdravým vzťahom a sexuálneho zdravia sme uskutočnili 29 edukačných aktivít. Ďalšie témy, ku ktorým sa vykonávajú edukačné aktivity – Riziká piercingu a tetovania (4), Hygienické návyky (18), Dopravná výchova (8), Pozor na slnko a solária (1). Aktivity zamerané na pamäť – 45. Spolu bolo realizovaných na základných a stredných školách 217 edukačných aktivít.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Komárne**

ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 Plnenie Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP IV)

RÚVZ so sídlom v Komárne sa zúčastňuje na plnení tejto úlohy v rozsahu svojich kompetencií.

Monitoruje sa kvalita pitnej vody a vody určenej na kúpanie. Celkom bolo odobratých z verejných vodovodov 209 vzoriek pitnej vody. Z celkového počtu vzoriek odobratých z verejných vodovodov bolo z mikrobiologického hľadiska nevyhovujúcich 21 vzoriek, čo predstavuje 10,05 % z odobratých vzoriek pitnej vody.

V záujme ochrany zdravia obyvateľov a návštevníkov regiónu Komárna boli orgánom verejného zdravotníctva pred začiatkom a počas letnej kúpacej sezóny 2016 sledované dve prírodné lokality s vodnými plochami využívanými na rybolov a neorganizovanú rekreáciu obyvateľov, z ktorých bolo k 31.12.2016 odobratých spolu 8 vzoriek s vyhovujúcou mikrobiologickou kvalitou podľa platnej legislatívy. V regióne Komárna nie sú evidované lokality vyhlásené v zmysle vodného zákona za vody určené na kúpanie.

K 31.12.2016 bolo na umelých kúpaliskách odobratých spolu 248 vzoriek vody. Medzné hodnoty mikrobiologických ukazovateľov boli prekročené v 48 vzorkách, čo predstavuje 19,35 % z odobratých vzoriek.

V ubytovacích zariadeniach regiónu Komárna bolo vykonaných 11 výkonov štátneho zdravotného dozoru, v ktorých nedostatky z hľadiska dodržiavania požiadaviek na ochranu verejného zdravia neboli zistené.

V zariadeniach starostlivosti o ľudské telo bolo vykonaných 87 výkonov štátneho zdravotného dozoru. V 2 prevádzkach solárií bolo na základe neplnenia požiadaviek na ochranu verejného zdravia uložené opatrenie zabezpečiť objektivizáciu UV žiarenia v soláriách a prevádzkovateľom bude uložená sankcia. Iné závažné nedostatky v dozorovaných prevádzkach neboli zistené.

V súvislosti s aktivitami na podporu nefajčenia sa v kontrolovaných prevádzkach priebežne sledovalo dodržiavanie ustanovení zákon č.377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov, v znení neskorších predpisov. Celkom bolo vykonaných 196 kontrol, pri ktorých nedostatky zistené neboli.

1.2 Protokol o vode a zdraví nastavenie na plnenie nových cieľov

RÚVZ so sídlom v Komárne sa nezúčastňuje na plnení tejto úlohy.

1.3 Ľudský biomonitoring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí

RÚVZ so sídlom v Komárne sa nezúčastňuje na plnení tejto úlohy.

1.4 Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší škôl na zdravie detí v rôznych regiónoch Slovenska

Plnenie úlohy na RÚVZ so sídlom v Komárne zabezpečuje odd. hygieny detí a mládeže.

1.5 Zmapovanie aktuálneho stavu výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách

Sledovanie výskytu reziduálnych pesticídnych látok je plánované podľa usmernenia ÚVZ SR v pitnej vode z vodárenského zdroja na Alžbetinom ostrove v Komárne. Odbery vzoriek do 31.12.2016 neboli zabezpečené.

1.6 Rozšírenie monitorovacích staníc na sledovanie koncentrácie biologických alergizujúcich častíc vo vonkajšom ovzduší

RÚVZ so sídlom v Komárne sa nezúčastňuje na plnení tejto úlohy.

1.7 Zhodnotenie stavu dekontaminácie vo vybraných prevádzkach pedikúr v okrese Levice

RÚVZ so sídlom v Komárne sa nezúčastňuje na plnení tejto úlohy.

ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1. – Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce).

Evidencia rizikových prác je spracovaná v programe ASTR_2011. K 31.12.2016 v kat. rizika č. 3 evidujeme celkom 959 zamestnancov z toho 217 žien, v kat. rizika č. 4. evidujeme 14 zamestnancov (mužov). Najčastejšie sa vyskytujúcim zdrojom škodlivým faktorom pracovného prostredia bol hluk. Nadmernému hluku k 31. 12. 2016 evidujeme 701 zamestnancov z toho 182 žien. Druhým najčastejšie sa vyskytujúcim faktorom práce a pracovného prostredia podľa počtu exponovaných zamestnancov bola expozícia chemickým látkam. Evidujeme 269 zamestnancov z toho 33 žien. Tretím najčastejšie sa vyskytujúcim faktorom je expozícia biologickým látkam – exponovaní 2 zamestnanci z toho 2 ženy. V I. polroku sme tiež zaznamenali expozíciu optickému žiareniu – exponovaný je 1 zamestnanec.

Na základe výsledkov merania a zhodnotenia rizikových faktorov práce a pracovného prostredia bolo k 31. 12. 2016 vydaných 31 rozhodnutí, z toho 9 určených rizikovej práce. Určili sme 9 nových rizikových prác, ktoré vykonáva 98 zamestnancov.

Plnenie opatrení nariadených na pracoviskách s rizikovými prácami ako aj na pracoviskách, na ktorých nie sú evidované rizikové práce bolo vykonávané v rámci štátneho zdravotného dozoru. Štátny zdravotný dozor bol vykonaný v počte 523 z toho na 12 rizikových pracoviskách, pri ktorých sa dôsledne sledovalo aj zabezpečenie pracovnej zdravotnej služby (PZS) a ochrana nefajčiarov.

Všetky organizácie, u ktorých sú evidované rizikové práce v kategórii rizika 3 a 4 majú uzatvorenú zmluvu so spoločnosťami zabezpečujúcimi PZS.

2.1.2. – znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a prípravkov.

Štátny zdravotný dozor na pracoviskách s výskytom chemických látok bol vykonaný v počte 52, z uvedeného počtu boli 4 vykonané pri maloobchodnom predaji agrochemikálií, v 4 poľnohospodárskych organizáciách v súvislosti so skladovaním a manipuláciou s agrochemikáliami, pričom u týchto subjektov nebola zistená manipulácia s veľmi toxickými látkami a zmesami.

Bolo vydaných 40 rozhodnutí na schválenie prevádzkového poriadku, z toho 31 aj s uvedením priestorov do prevádzky.

Formou kontrolných listov bolo u 8 zamestnávateľov vykonané overenie informovanosti zamestnancov.

V hodnotenom období sme zaznamenali hlásenia o použití chemických prípravkov na ochranu rastlín a pri DDD činnosti. Do 31. 12. 2016 bolo evidovaných 34 hlásení o použití chemických prípravkov pri výkone DDD činnosti.

Mimoriadne situácie a havárie sa nevyskytli.

2.1.3. – Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu.

Na území regiónu RÚVZ so sídlom v Komárne sa používajú chemické karcinogény a mutagény v obmedzených množstvách v priemyselnej výrobe, v analytických chemických laboratóriách a v zdravotníctve. V sledovanom období boli vykonané 2 previerky

v zdravotníckom zariadení – práca s cytostatikami a práca s formaldehydom, so zameraním sa na plnenie povinností zamestnávateľa v súlade s platnou legislatívou.

Bolo vydaných 38 posudkov na odstraňovanie stavebného materiálu obsahujúceho azbestocement zo stavieb, v rámci ktorých bol schválený aj prevádzkový poriadok. Kontroly zabezpečenia búracích prác na stavbách s použitými materiálmi z azbestocementu boli vykonané v počte 2. Pri dozornej činnosti nebolo zistené porušenie týchto povinností.

2.1.4. – *Znižovanie psychickej pracovnej záťaže .*

RÚVZ nie je riešiteľom tohto projektu.

2.1.5. - *Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého nadmerného jednostranného zaťaženia.*

V sledovanom období k 31. 12. 2016 sme prešetrovali 1 podozrenie na chorobu z povolania z dlhodobého nadmerného jednostranného zaťaženia 29-2, dg. Impigementsy ramien obojstranne u zamestnanca v profesii kuchárka napracovisku OAZIS – zariadenie sociálnych služieb, zariadenie spoločného stravovania. Na základe záverov zo ŠZD bolo konštatované, že nie možné jednoznačne určiť, či ochorenie vzniklo v priamej súvislosti s výkonom práce. V júni 2016 bol RÚVZ doručený z Kliniky pracovného lekárstva a toxikológie lekársky posudok z povolania a ohrozenia chorobou z povolania s výsledkom – choroba z povolania neuznaná.

V uvedenom období bolo vydané rozhodnutie o vyhlásení rizikovej práce pre faktor fyzická záťaž v spoločnosti KROMBERG & Schubert s.r.o. (výroba káblových zväzkov).

2.1.6. - *Prevenia ochorení chrbtice súvisiacich prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia práce so zameraním na ochorenia chrbtice.*

Nebolo hlásené podozrenie na ochorenie chrbtice.

2.2. Intervencie na podporu zdravia pri práci

Počas výkonu ŠZD sú pracovníci dozorovaných prevádzok oboznamovaní s platnou legislatívou, vykonáva sa objektivizácia pracovného prostredia, kontroluje sa dodržanie vykonávanie preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci a používanie OOP.

2.5. Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

Vydaných bolo 19 vyjadrení k zriadeniu chráneného pracoviska alebo chránenej dielne. V rámci štátneho zdravotného dozoru sme sa zamerali na kontrolu pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov a ich prispôsobenia zdravotnému postihnutiu zamestnancov.

Druh (skupiny) postihnutia: jednalo sa o nasledovné skupiny postihnutia – nádorové ochorenia, choroby žliaz s vnútorným vylučovaním, duševné poruchy, choroby nervového systému, choroby obehovej sústavy, choroby svalovej a kostrovej sústavy.

Vyhodnotenie úlohy ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZPS na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy* (aké, koľko)	Zistené nedostatky (aké, koľko)	Uložené opatrenia (aké, koľko)	Poznámky
	rozhodnutí	stanov.							
Komárno	7	16	27	38	49	Z 9x, C 2x	Nie	Nie	

Pozn. 1:

Kontrolné listy: A – azbest, B – biologické faktory, C – chemické faktory, H – hluk, K – karcinogénne a mutagénne faktory, N – neionizujúce žiarenie, P – psychická pracovná záťaž, R – bremená, V – vibrácie, Z – zobrazovacie jednotky

Pozn. 2:

V komentári v texte pod tabuľkou uviesť za jednotlivé pracoviská:

- **Vykonávanú činnosť** administratívne práce, remeselná výroba, výroba cestovín, pomocná kuchárka, polygrafické práce, služby – predaj kvetín, textilu, krajčírka, monitorovacie centrum – práca so zobrazovacou jednotkou.

- **Druh (skupiny) postihnutia** – T, D, I

ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 Bezpečnosť kozmetických výrobkov a ochrana spotrebiteľov

Odber vzoriek kozmetických výrobkov je vykonávaný podľa plánu ŠZD nad kozmetickými výrobkami, v roku 2016 bolo odobratých 6 výrobkov, u ktorých bola vykonaná aj kontrola označovania.

3.2 Bezpečnosť výrobkov z bambusu

Úloha nadväzuje na spoločnú EU legislatívu v danej oblasti podľa plánu Úradnej kontroly potravín na rok 2016, RÚVZ so sídlom v Komárne nemal plánovaný odber.

3.3 Problematika plastifikátorov v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami

Úloha nadväzuje na spoločnú EU legislatívu v danej oblasti podľa plánu Úradnej kontroly potravín na rok 2016, RÚVZ so sídlom v Komárne odobral 3 vzorky materiálov a predmetov určených na styk s potravinami .

3.4 Prehľad 5-ročného výkonu hraničných kontrol nad melamínovými polyamidovými výrobkami v SR a EÚ

Úloha nadväzuje na úlohy spojené s EU legislatívou a ochranou zdravia obyvateľov v SR, RÚVZ so sídlom v Komárne sa na plnení úlohy nepodieľal.

3.5 Monitoring probiotík v potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch

Riešiteľským pracoviskom je RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

3.6 Monitoring príjmu jódu

V rámci monitoringu jodidácie kuchynskej soli boli odobraté 2 vzorky soli mesačne. K 31.12.2016 bolo odobratých 24 vzoriek soli.

3.7 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok a aróm v potravinách

RÚVZ so sídlom v Komárne sa v roku 2016 podieľal na plnení celoslovenskej úlohy – monitoringu spotreby vybraných prídavných látok v potravinách, v rámci ktorého bolo vykonané poradenstvo a monitoring predpokladaného množstva skonzumovaných aditív u 20 respondentov vybraných vekových kategórií.

Na monitoring obsahu vybraných prídavných látok boli odobraté 3 vzorky potravín (na prítomnosť chinolínovej žltej, aspartamu a glykozidov steviolu), všetky boli vyhovujúce.

3.8 Monitoring príjmu kuchynskej soli

V rámci monitoringu príjmu kuchynskej soli boli v zariadeniach spoločného stravovania v rámci 1.etapy odobraté 3 vzorky hotových pokrmov a 3 vzorky pekárenských výrobkov na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli a v 2.etape sa zabezpečoval monitoring príjmu kuchynskej soli na základe 24 hod. dotazníka u 20 respondentov dospeljej populácie v dvoch vekových kategóriach.

ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015-2025 (NAPPO)

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu obezity. V roku 2016 sa realizovali aktivity zamerané na podporu zdravšieho prostredia v školách. V rámci svojej činnosti zamestnanci vykonali v rámci štátneho zdravotného dozoru 71 kontrol v zariadeniach školského stravovania, 30 kontrol prevádzkovania školských bufetov, 38 kontrol zabezpečenia pitného režimu, kde bola preferovaná konzumácia pitnej vody a nesladených nápojov, 2 kontroly zabezpečenia hygienických podmienok pri príprave diétného stravovania, 2 kontroly prevádzkovania mliečnych automatov RAJO. Z celkového počtu (30 kontrol) prevádzkovania školských bufetov bolo 19 kontrol zameraných na výskyt marketingu a reklamy v školských zariadeniach a 1kontrola mliečneho automatu zameraná na výskyt marketingu a reklamy v školských zariadeniach. Z cieľom monitoringu obsahu kuchynskej soli v pokrmoch v zariadeniach školského stravovania bol vykonaný odber hotových pokrmov v počte 4 vzorky.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru sme venovali pozornosť kontrole jedálnych lístkov zameraných na pestrosť a vyváženosť stravy.

Pracovníci oddelenia odprezentovali 2 prednášky s tematikou zdravej výživy na pracovnej porade organizovanej Okresným úradom v Nitre, odborom školstva.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru sme venovali pozornosť priestorom určeným pre pohybovú aktivitu žiakov. Vykonaných bolo 17 kontrol telocviční, 4 kontroly multifunkčných ihrísk a dopravných ihrísk.

V spolupráci s oddelením epidemiológie bol realizovaný projekt s názvom „Očkovanie hrou“, ktorého gestorom je RÚVZ so sídlom v Komárne. Pilotná časť projektu bola realizovaná v mesiacoch marec a apríl na 3 stredných školách okresu Komárno.

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Cieľom projektu je na základe dlhodobých štúdií zneužívanie alkoholu, tabaku a drog u detí a mládeže v Slovenskej republike zistiť trendy v danej oblasti a porovnať s výsledkami štúdií vybraných európskych krajín.

V roku 2016 prebieha spracovanie získaných údajov a výstupy z projektu.

4.3 Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

Cieľom projektu je kompletne zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku. Získané údaje budú slúžiť na porovnanie výsledkov z predchádzajúcich rokov a vyhodnotenie účinnosti intervenčných opatrení. V roku 2016 sa realizoval dotazníkový prieskum u 11-14 ročných detí vidieckej a mestskej školy. Prieskum bol realizovaný v ZŠ na Ul.pohraničnej v Komárne (30 detí) a ZŠ v Pribete (30 detí). V druhom polroku bolo realizované štatistické spracovávanie a zaslanie údajov.

4.4 Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl, využitie hodín TV

Cieľom projektu je zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a mládeže.

Predpokladáme, že projekt prispeje k legislatívnej úprave pohybovej aktivity všetkých žiakov minimálne 30 minút denne, vytváraniu intervenčných programov na školách zameraných na rozvoj fyzickej aktivity a vyškoleniu skupín na pôsobenie medzi deťmi a mládežou.

V roku 2016 prebieha tvorba databázy získaných údajov, analýza a vyhodnotenie údajov, záverečné spracovanie.

1.4 Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší škôl na zdravie detí v rôznych regiónoch Slovenska.

Projekt bol riešený v Základnej škole, Ul. Komenského č.3 v Komárne v mesiaci marec 2014 (vo vykurovacom období). Zber údajov vykonali pracovníci oddelenia hygieny detí a mládeže v priebehu 5 dní v týždni. Pracovníci vykonali kontrolu zameranú na výskyt plesní a vlhkosti v celej budove, triedach a budovách. V troch triedach sa okrem monitorovania vykonala aj podrobnejšia kontrola a žiaci v monitorovaných triedach vyplnili dotazníky (75 žiakov vo veku od 9 -12 rokov).

V roku 2016 prebieha vyhodnotenie získaných údajov.

Štúdie a projekty, ktoré nie sú súčasťou Programov a projektov vyhlásených HH SR:

Projekt COSI (Childhood Obesity Surveillance Initiative)

Cieľom projektu WHO je podpora zdravia a správneho vývoja detí na Slovensku . Projekt je realizovaný vo viacerých európskych krajinách. Informácie získané z týchto dotazníkov budú použité na vytváranie lepších zdravotných programov. Praktická realizácia projektu prebiehala v druhom polroku 2015 u žiakov základných škôl: 1 mestskej (ZŠ na Ul. Komenského v Komárne) a 2 vidieckych (ZŠ, Cesta na vršku, Marcelová a ZŠ s VJM,Cesta na vršku, Marcelová) u detí vo veku od 7 do 7,99 rokov. U žiakov bolo vykonané meranie telesnej hmotnosti, výšky, obvodu pása a bokov a vyplnené dotazníky pre meranie detí. Celkovo bolo respondovaných 80 žiakov. V roku 2016 prebehlo spracovávanie získaných údajov v počítačovom programe a distribúcia údajov gestorovi projektu.

Projekt Monitoring Jodúrie u detí a dospelaj populácie Slovenska

Cieľom projektu je zavedenie dlhodobého monitorovania jodúrie u detí, ako indikátora nasýtenia jódom v organizme dieťaťa, s cieľom zistiť aktuálny stav ale aj trendy v dlhodobom sledovaní tejto problematiky. Realizácia projektu je naplánovaná na 3 roky. V roku 2016 bola zabezpečená distribúcia a zber informovaných súhlasov pre rodičov, zber biologického materiálu (moč) od 13 detí Materskej školy, Ul Kapitánova č. 29, Komárno, 14 detí Základnej školy, Ul. rozmarínova 1, Komárno vekovej skupiny 10 - 12 rokov a 12 dospelých respondentov. Následne bol zabezpečený transport biologického materiálu do laboratória.

ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Realizácia vlastného očkovania:

Očkovanie je v okrese Komárno zabezpečované v súlade s platnou legislatívou. Pravidelné očkovanie bolo v roku 2016 naďalej vykonávané lekármi prvého kontaktu, ktorým bol zaslaný aktuálny očkovací kalendár. Zamestnanci oddelenia epidemiológie poskytovali konzultačnú činnosť zdravotníckym pracovníkom vykonávajúcim očkovanie ako aj širokej verejnosti, v roku 2016 prejednali 1 priestupok pre odmietnutie očkovania v rámci poradne očkovania.

Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2016:

- zabezpečenie Národného imunizačného programu SR: oddelenie epidemiológie naďalej vykonávalo aktivity na podporu očkovania, zabezpečovalo metodické poradenstvo pre očkujúcich lekárov, činnosť poradne očkovania a prejednávalo priestupky pre odmietnutie očkovania
- príprava imunologických prehľadov – návrh stratégie nie je v kompetencii RÚVZ
- zabezpečenie očkovacieho kalendára pre rok 2016 nebolo v kompetencii RÚVZ. Schválený očkovací kalendár pre rok 2016 bol zaslaný všetkým očkujúcim lekárom.
- zabezpečenie realizácie aktuálnych zmien v povinnom a odporúčanom očkovaní detskej populácie – očkovanie prebiehalo podľa platnej legislatívy a z nej vyplývajúceho očkovacieho kalendára pre rok 2016
- udržanie vysokej úrovne zaočkovanosti v rámci povinného očkovania - v okrese naďalej pretrvávala v rámci povinného očkovania zaočkovanosť na vysokej úrovni. Na propagácii očkovania sa oddelenie aktívne podieľa cestou školení a činnosťou poradne očkovania.
- príprava registra očkovaných osôb - nie je v náplni RÚVZ so sídlom v Komárne
- Surveillance a kontrola ochorení, ktorým možno predchádzať očkovaním v súlade s odporúčaniami WHO a ECDC:
RÚVZ vykonáva dôslednú surveillance ochorení preventabilných očkovaním v spolupráci s ošetrojúcimi lekármi a laboratóriami a vykonáva aktivity na zabezpečenie vysokej zaočkovanosti v regióne. aktívna činnosť „Poradní očkovania“ – v rámci poradne očkovania bola realizovaná 1 konzultácia.
- Príprava registra očkovaných osôb – 7.modul EPIS – nebolo v kompetencii RÚVZ.

Viacúčelové imunologické prehľady v SR

Úloha zatiaľ nebola nere realizovaná. Finančné zabezpečenie nie je v kompetencii RÚVZ. V prípade realizácie úlohy je RÚVZ pripravené sa aktívne zapojiť do realizácie imunologického prehľadu v okrese.

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO, (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy):

V priebehu roku 2016 zamestnanci oddelenia epidemiológie intenzívne vykonávali surveillance prenosných ochorení preventabilných očkovaním. Lekárom prvého kontaktu poskytovali odborné poradenstvo a vykonávali metodickú činnosť v otázkach očkovania aj pre laickú verejnosť.

Oddelenie epidemiológie sa v apríli 2016 aktívne zapojilo do pravidelnej kampane Európskeho imunizačného týždňa. Pozornosť bola venovaná propagácii očkovania medzi laickou aj odbornou verejnosťou a odvráteniu narastajúcich antivakcinačných aktivít.

Manažment očkovania:

Zamestnanci oddelenia epidemiológie naďalej metodicky usmerňovali lekárov vykonávajúcich očkovanie. Priebežne bola poskytovaná poradenská činnosť v oblasti očkovania osôb vystavených riziku nákazy na základe rozhodnutia orgánu verejného zdravotníctva.

Kontrola očkovania v SR:

Kontrola očkovania bola vykonaná vo všetkých pediatrických obvodoch. Z kontroly vyplynulo, že zaočkovanosť je v okrese Komárno vo všetkých prípadoch vyššia ako 95%. Nedostatky v evidencii, dokumentácii a vo výkone očkovania neboli zistené.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Zlepšenie laboratórnej spolupráce:

RUVZ naďalej úzko spolupracovalo s Oddelením mikrobiológie životného prostredia pri RÚVZ so sídlom v Nitre, regionálnym mikrobiologickým laboratóriom (MEDIREX GROUP), OKM nemocnice Zvolen, národnými referenčnými centrami. Spolupráca s laboratóriami bola zameraná na dôslednú diagnostiku a diferenciálnu diagnostiku ochorení, včasné hlásenie pozitívnych výsledkov zo strany laboratórií za účelom možnosti realizácie včasných opatrení na zabránenie šíreniu nákazy.

Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení:

Podstatnú časť hlásených ochorení tvoria naďalej ochorenia hlásené cestou mikrobiologických laboratórií. Regionálnym mikrobiologickým laboratóriom MEDIREX GROUP, boli ochorenia hlásené priebežne priamo do informačného systému EPIS. Ďalšie laboratóriá pôsobiace v našom regióne nevyužívajú možnosť online hlásenia, boli však vyzvané na včasné a dôsledné plnenie si hlásnej povinnosti. Ošetrojúcim lekárom bola opakovane zdôrazňovaná táto povinnosť, u všeobecných lekárov aj vrátane týždenného hlásenia akútnych respiračných a chrípke podobných ochorení. Oddelenie epidemiológie úzko spolupracovalo aj s regionálnou infektologickou ambulanciou a spádovou Infekčnou klinikou v Nitre.

Analýza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení:

Pri analýze hrozby a výskytu infekčných ochorení bol intenzívne využívaný informačný systém EPIS a systém rýchleho varovania (SRV). Vykonané boli analýzy, na základe ktorých sa nariaďovali príslušné opatrenia. Pracovníci oddelenia sa za účelom získavania nových informácií naďalej pravidelne vzdelávali jednak formou samoštúdia, ako aj účasťou na vzdelávacích aktivitách.

Epidemiologický dohľad, monitorovanie, kontrola a riadenie importovaných prenosných ochorení prostredníctvom príst'ahovalcov:

V okrese Komárno nie sú zriadené utečenecké tábory a strediská.

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Odd. epidemiológie naďalej pravidelne informovalo verejnosť o aktuálnej problematike v oblasti prenosných ochorení a ich prevencii cestou médií, informačných letákov, webovej stránky RÚVZ.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Skvalitňovanie hlásenia zo strany poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorí sú povinní zo zákona hlásiť

Nadálej bola propagovaná možnosť on-line hlásenia prenosných ochorení do informačného systému EPIS. Napriek tomu je táto možnosť zo strany lekárov využívaná minimálne, aktuálne sú registrovaní 4 lekári. Regionálne mikrobiologické laboratórium MEDIREX GROUP už túto možnosť pravidelne využíva.

Kontrola kvality údajov v EPISe :

Kontrola kvality údajov zadávaných do systému EPIS bola vykonávaná priebežne pri každodennej činnosti oddelenia, ako aj pri mesačnej analýze prenosných ochorení cestou exportu údajov.

Vyhľadanie všetkých relevantných údajov podľa požiadaviek legislatívy EÚ:

Nie je v kompetencii RÚVZ so sídlom v Komárne

Manažment epidémií:

Oddelenie epidemiológie riešilo v roku 2016 spolu 30 epidémií. Konkrétne sa jednalo o:

- Rodinnú epidémiu svrabu - 11x
- Epidemický výskyt vírusových infekcií charekterizovaných kožnými léziami v kolektívnych zariadeniach – 2x (1xMŠ, 1xZŠ)
- Rodinný epidemický výskyt vírusových infekcií charekterizovaných kožnými léziami - 1x
- Norovírusová epidémia v zdravotníckom zariadení – 5x
- Norovírusová epidémia v kolektívnom zariadení – 3x (1xMŠ, 2xDD)
- Rodinná norovírusová epidémia - 1x
- Epidemický výskyt pravdepodobne infekčného charakteru A09 v kolektívnom zariadení – 2x (ZŠ)
- Epidémia kamylobakteriôzy v kolektívnom zariadení – 1x (SŠ)
- Rodinná epidémia salmonelôzy – 2x
- Rodinná epidémia kamylobakteriôzy - 1x
- Epidémia šarlachu v kolektívnom zariadení – 1x (MŠ)

Manažment kontaktov a ohnísk:

Epidemiologické vyšetrenia boli v roku 2016 vykonané v 453 ohniskách nákaz, v ktorých boli prijaté príslušné protiepidemické opatrenia. Rozhodnutím boli 180x vydané opatrenia na zabránenie šíreniu nákazy. Všetky druhy opatrení pre pacienta, kontakty a ohniská boli evidované a dokumentované aj v informačnom systéme EPIS. Pri svojej činnosti oddelenie úzko spolupracovalo s ošetrojúcimi lekármi pacientov a kontaktov, infektológom, spádovou infekčnou klinikou a pracovníkmi mikrobiologického laboratória.

Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC – TESSY- „The Epidemiological Surveillance System“, úprava existujúceho systému EPIS podľa nových definovaných požiadaviek ECDC.

Hlásenie do TESSY nie je v kompetencii RÚVZ so sídlom v Komárne.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz na jednotkách intenzívnej starostlivosti a infekcií v mieste chirurgického výkonu podľa protokolu ECDC.

- RÚVZ so sídlom v Komárne riešilo v roku 2016 spolu 58 nozokomiálnych nákaz.

Realizácia kampane Clean care is save care:

- RÚVZ so sídlom v Komárne sa aktívne zapojilo do kampane. V rámci kampane boli realizované stery z rúk v počte 19 ks v spádovej nemocnici (chirurgické ambulancie a chirurgické oddelenie). Boli rozdane plagáty a letáky pre zdravotníckych pracovníkov. Na internetovej stránke www.ruvzkn.sk bola zverejnená informácia ohľadne kampane.

Implementácia moderných foriem vzdelávania epidemiológov a cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN:

Pracovníci oddelenia epidemiológie sa naďalej pravidelne vzdelávali a zúčastňovali vzdelávacích aktivít v oblasti nozokomiálnych nákaz. Získané poznatky sa ďalej odovzdávali zdravotníckym pracovníkom so snahou o ich aplikáciu v praxi.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo

Oddelenie epidemiológie má vypracovaný krízový plán a podrobný plán opatrení pre prípad pandémie chrípky pre okres Komárno.

V roku 2016 sme pre hrozbu možného zavlečenia a šírenia vysoko virulentnej nákazy realizovali 2 odborné školenia pre zdravotníckych pracovníkov, priebežne sme informovali o aktuálnej epidemiologickej situácii odbornú i laickú verejnosť.

Pre zamestnancov RÚVZ sú zabezpečené OOPP v potrebnom množstve na výkon činnosti v ohnisku nákazy a mimoriadnych udalostiach

Posilniť globálnu zdravotnú bezpečnosť (varovanie a reakciu na epidémie, ohrozenie biologickými zbraňami)

Implementovanie Medzinárodných zdravotných predpisov (2005) do legislatívy SR nebolo v kompetencii RÚVZ so sídlom v Komárne.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Podľa pokynov ÚVZ SR boli vykonávané pravidelné odbery odpadových vôd v meste Komárno. V roku 2016 bolo realizovaných 7 odberov, výsledky boli vyhovujúce.

6.7 Prevencia HIV/AIDS

RÚVZ so sídlom v Komárne je riešiteľom projektu „Hrou proti AIDS“. V roku 2016 bola realizovaná 1 aktivita na ZŠ v Komárne pre 31 žiakov.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Zamestnanci odd. epidemiológie propagovali činnosť zriadenej poradne očkovania cestou očkujúcich lekárov aj médií.

6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Hlavným cieľom projektu je, zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a o význame očkovania. Cieľovou skupinou sú študenti vyšších

ročníkov stredných škôl. Gestorom projektu je Regionálny úrad verejného zdravotníctva (ďalej len „RÚVZ“) so sídlom v Komárne, ktorý v prvom polroku 2016 v rámci I.etapy riešenia vykonal aktivity pilotného projektu na 3 stredných školách v mestách Komárno a Hurbanovo. RÚVZ so sídlom v Komárne vypracoval manuál k realizácii projektu a 18.4.2016 vykonal celoslovenské školenie v Banskej Bystrici. Následne boli distribuované praktické pomôcky potrebné k realizácii 35-im zapojeným RÚVZ.

V rámci II. etapy bol výskum realizovaný na 35-och RÚVZ v Slovenskej republike. Edukácia bola realizovaná interaktívnou formou v malých skupinách na rôznych stredných školách. Efekt intervencie bol overovaný formou opakovane vyplneného dotazníka pred a po intervencii.

RÚVZ Komárno ako gestor úlohy následne realizoval nahrávanie údajov a vyhodnotenie efektivity intervencie.

Edukovaných bolo spolu 2497 študentov v 96 školách vo všetkých krajoch Slovenskej republiky. Väčšiu časť študentov tvorili dievčatá (69%) a študenti bývajúci na vidieku (55%). Po edukácii došlo k štatisticky významnému nárastu počtu správnych odpovedí na otázky týkajúce sa nákaz a očkovania ($p < 0,001$). Zaznamenaný bol aj nárast počtu študentov, ktorí by dali svoje dieťa očkovať (o 425 osôb, t.j. +24%), pokles v skupine, ktorí by jednoznačne dieťa očkovať nedali (o 66 osôb, t.j. -50,4%) a pokles v skupine tých, ktorí neboli rozhodnutí, t.j. odpovedali neviem (o 359, t.j. - 62,6%). Použitím Kruskal-Wallisovho testu sme preukázali aj predpoklad, že edukácia má význam v pozitívnom rozhodnutí študenta o očkovaní, nakoľko po edukácii mali osoby s vyššou úrovňou poznatkov s vysokou pravdepodobnosťou rozdielne hodnoty v rozhodnutí očkovať ako osoby s nižšou úrovňou vedomostí $P < 0,001$.

6.10 UMÝVANIE A DEZINFEKCIA RÚK V ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENIACH

RÚVZ so sídlom v Komárne nebol riešiteľským pracoviskom. Uvedenej problematike však bola venovaná pozornosť v rámci kampane „Clean care is save care“.

OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (NRC pre Vibrionaceae)

7.16 Monitoring baktérií z čeľade Vibrionaceae vo vodnom prostredí s cieľom ochrany verejného zdravia

Ambíciou predkladaného projektu je širšie koncipované štúdium baktérií z čeľade Vibrionaceae – Vibrio, Aeromonas, Plesiomonas vyskytujúcich sa v rôznych typoch akvatických biotopov, ktoré môžu ovplyvňovať zdravie ľudskej populácie.

Overenie mikrobiologických vyšetrených metód tzv. cholerovej techniky a ich vhodnosť na selektívnu kultiváciu .

V rámci projektu sme k 31.12.2016 vyšetřili 86 vzoriek povrchových vôd štrkoviskových jazier /Apáli, Kava, Bohatá /. Z uvedených vzoriek bolo izolovaných 73 kmeňov baktérií z čeľade Vibrionaceae- 43 kmeňov Vibrio cholerae non O1, 20 kmeňov Aeromonas sp. a 10 kmeňov Plesiomonas shigelloides. Izolované kmene Vibrio cholerae non O1 sú zaradené do zbierky NRC a budú poskytnuté spoluriešiteľským pracoviskám za účelom vykonania genotypovej analýzy využitím molekulárno – biologických metód systému PCR.

Za účelom vykonania molekulárno-biologických analýz spoluriešiteľskému pracovisku – Prír. fak. UK Bratislava / Doc. Seman/ sme vyšetřili 18 vzoriek vôd východoslovenských riek a zároveň sme vyšetřili pre uvedené pracovisko 17 kmeňov bez diagnostiky baktérií z čeľade Vibrionaceae.

Na základe požiadavky RÚVZ Nové Zámky v roku 2016 sme vyšetřili 36 vzoriek vôd TK v Podhájskej, s cieľom prešetřiť epidemickú súvislosť návštevníčky uvedených kúpeľov z Prahy, kde bol v SZU Praha / r.2014/ izolovaný kmeň Vibrio vulnificus z výteru defektu na dolnej končatine. Selektívnymi mikrobiologickými postupmi z uvedených vzoriek neboli izolovaní žiadni zástupcovia rodu Vibrio.

Molekulárno-biologické vyšetřenia:

- Molekulárna identifikácia a konfirmácia izolátov molekulárnymi PCR technikami, vychádzajúcimi z použitia druhovo špecifických génov pre V.cholerae. Ide o gény kódujúce druhovo špecifické proteíny, konkrétne proteíny omp W aU, ktoré sa vyskytujú iba u V.cholerae. Identifikujú spoľahlivo tak V. cholerae O1, ako aj V. cholerae non O1.

Metodika: PCR analýza za použitia špecifických primerov

- Molekulárna identifikácia hlavných determinantov virulencie, ktoré reprezentujú gény ctxA, tcpA / gén pre toxín koregulujúci pilus/, toxR /dominantný gén, regulačnej kaskády/, zot, ace, hlyA, st – gény pre aditívne toxíny.

Metodika : PCR analýza za použitia špecifických primerov

Vyšetřenia zabezpečí spoluriešiteľ projektu : Katedra molekulárnej biológie Prírodovedeckej Fakulty UK Bratislava

Gestor projektu: RÚVZ so sídlom v Komárne, NRC pre Vibrionaceae

Spoluriešiteľské pracoviská : Prírodovedecká fakulta UK Bratislava

PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

V súvislosti s Aktualizáciou Národného programu podpory zdravia bol zrealizovaný výskum Zdravotné uvedomenie a správanie sa obyvateľstva SR v roku 2016. V rámci aktuálnej časti výskumu bola realizovaná distribúcia dotazníkov, zber a následné zadávanie údajov do masky od 104 respondentov.

Od roku 2005 referát výchovy k zdraviu (ďalej len "RVZ") realizuje vlastný projekt s názvom „Zdravý životný štýl“, ktorého cieľom je poskytnúť možnosť obyvateľstvu okresu Komárno oboznámiť sa so zásadami zdravého životného štýlu. V rámci projektu boli vykonané 4 prednášky pre 66 žiakov stredných škôl v okrese Komárno v spolupráci s gynekológom ako súčasť „Svetového dňa boja proti rakovine“, kde boli na tému " Zdravý životný štýl" odprednášané 2 prednášky a na tému " Prevencia rakoviny " 2 prednášky.

Na tému „Prevencia fajčenia“ bolo vykonaných 7 prednášok pre 151 žiakov základných a stredných škôl.

V rámci Poradenského centra ochrany a podpory zdravia boli vykonané preventívne vyšetrenia v orgánoch štátnej správy (ÚPSVR, Mestský úrad Kolárovo), kde boli realizované vyšetrenia lipidových parametrov (cholesterolu, triglyceridov a HDL cholesterolu) vrátane glukózy, krvného tlaku, obvodu pása, bokov a taktiež bolo poskytnuté poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu pre 24 záujemcov.

V rámci „Svetového dňa zdravia“ bolo zabezpečených 6 prednášok pre 90 študentov stredných škôl na tému „Diabetes mellitus .Pre deti základných a špeciálnych škôl bola zorganizovaná výtvarná súťaž pod názvom „Zdravý životný štýl očami detí“, do ktorej sa zapojili 4 školy. V MŠ Kapitánova v Komárne boli v rámci „Týždňa mozgu“ vykonané aktivity na tréningy pamäte pre 15 detí.

V nadväznosti na „Svetový deň zdravia“ bola 30.apríla 2016 v rámci hromadného podujatia „XV. Komárňanských dní“ zorganizovaná celodenná akcia pod názvom „**Prechádzka črevom**“, ktorá bola zameraná na prevenciu kolorektálneho karcinómu. Uvedená problematika patrí medzi regionálne priority v okrese Komárno vzhľadom na vysoký výskyt ochorení práve na južnom Slovensku. Edukácia bola vykonávaná priamo v nafukovacej makete čreva pre 713 obyvateľov okresu Komárno. Zabezpečená bola taktiež distribúcia zdravotno- výchovného materiálu.

V spolupráci s oddelením epidemiológie a hygieny detí a mládeže bol realizovaný projekt s názvom „**Očkovanie hrou**“, ktorého gestorom je RÚVZ so sídlom v Komárne. Pilotná časť projektu bola realizovaná v mesiacoch marec a apríl na 3 stredných školách okresu Komárno. Podrobne je projekt rozpisovaný v časti 6.9.

V rámci „Svetového dňa vody“ boli vykonané 4 prednášky pre deti základných škôl s celkovým počtom 117 žiakov .

9.1.1 SLEDOVANIE A HODNOTENIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva SR je zamerané na najzávažnejšie rizikové faktory, ich výskyt v populácii, cieľom je nasmerovať aktivity, edukácie a činnosti zamerané na preventívne opatrenia vedúce k zlepšeniu zdravotného stavu a zvýšenie zdravotného uvedomenia. V rámci poradenského centra ochrany a podpory zdravia bolo vyšetrených 124 klientov, ktorým boli vykonané merania HDL cholesterolu, glukózy,

triglyceridov a LDL cholesterolu, z toho bolo 88 meraní realizovaných v rámci 6 výjazdov referátu výchovy k zdraviu a 36 v poradenskom centre ochrany a podpory zdravia.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015-2025

Cieľom Národného programu prevencie obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje jej výskyt. Pracovníci RVZ v rámci svojich prednášok o zdravom životnom štýle a prevencii obezity sa pravidelne venujú problematike optimálnej hmotnosti. V spolupráci s Regionálnym osvetovým strediskom a Univerzitou Selyeho v rámci akcie „Pohybom ku zdraviu“ bolo realizovaných 7 prednášok na tému zdravá výživa pre deti materských škôl a taktiež bola vykonaná názorná ukážka s maketami ovocia a zeleniny ako edukácia zdravého životného štýlu. Na tému „Stomatohygiena“ u detí predškolského veku pre bolo zrealizovaných 7 prednášok pre 210 detí MŠ a premietnuté boli 2 rozprávky s danou tematikou a taktiež bola vykonaná názorná ukážka s maketami ovocia a zeleniny ako edukácia zdravého životného štýlu.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU: CELONÁRODNÁ MEDZINÁRODNE KOORDINOVANÁ KAMPAŇ NA ZVÝŠENIE POHYBOVEJ AKTIVITY DOSPELEJ POPULÁCIE

V roku 2016 kampaň „Vyzvi srdce k pohybu“, nebola realizovaná.

Referát výchovy k zdraviu (RVZ) Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Komárne (RÚVZ v Komárne) s cieľom podpory pohybovej aktivity organizoval v rámci Svetového dňa – „Pohybom ku zdraviu“ IV. ročník zdravotno-výchovnej akcie s názvom „**Prechádzka na podporu a rozvoj zdravia**“ konanej dňa 28. 5. 2016. Cieľom akcie bolo upriamiť pozornosť na význam pohybu z hľadiska telesného a duševného zdravia (vrátane zvládania stresu), dôležitosť pobytu na čerstvom vzduchu a na jednoduchosť, finančnú nenáročnosť a „nezávislosť“ od počasia pri vykonávaní zdravia podporujúcej a rozvíjajúcej aktivity. Dĺžka trasy bola približne 7,8 km v okolí mesta Komárno (pre deti bola určená skrátená trasa), pre účastníkov boli pripravené ceny v rôznych kategóriách. Akcie sa zúčastnilo 71 ľudí (deti do 10 rokov- 23 detí, od 11 - do 18 rokov 8 detí a 40 dospelých).

Zabezpečená bola informácia o plánovaných aktivitách na webovej stránke organizácie, na facebookovej stránke organizácie a základné, stredné a špeciálne školy boli o akciách informované listom.

Plánované akcie boli medializované prostredníctvom regionálnej tlače (dvojtyždenníku Komárňanské listy) a prostredníctvom regionálnej televízie - TV Komárno.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Pracovníci RVZ sa v rámci projektu „Zdravý životný štýl“ venovali problematike užívania alkoholu, resp. abstinencii od alkoholu.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA

Cieľom uvedeného projektu je zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí, ako aj eliminovať ich sociálnu izoláciu. V rámci „Týždňa mozgu“ boli realizované prednášky v zariadení sociálnych služieb pre 35 klientov na tému „Žijeme život prospievajúci mozgu“ a taktiež boli vykonané aktivity na tréningy pamäte. V rámci „Mesiaca úcty k starším“ boli pracovníkmi RVZ realizované merania TK,P, hladiny cholesterolu, BMI, výšky a váhy pre 30 seniorom. Zrealizovaná bola distribúcia zdravotno výchovného materiálu v podobe letákov. Rovnako v domove sociálnych služieb boli vykonané merania cholesterolu a tlaku krvi u 46 obyvateľov. Zrealizovaná bola prednáška pre 65+ na tému „Prevencia osteoporózy a pohybová aktivita“ v domove sociálnych služieb s počtom edukovaných 36 .

9.6.1. ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

Hlavnou cieľovou skupinou projektu zameraného na zlepšenie ústneho zdravia sú 3 – 6 ročné deti. Zdravotno výchovné aktivity sú zamerané na nácvik správnej techniky čistenia zubov, návyk celodenného udržiavania ústnej hygieny, formovania postojov detí k správnej výžive. Zrealizovaných bolo 7 prednášok na tému „Stomatohygiena“ u detí predškolského veku pre 210 detí MŠ a premietnuté boli 2 rozprávky s danou tematikou a taktiež bola vykonaná názorná ukážka s maketami ovocia a zeleniny ako edukácia zdravého životného štýlu.

9.7 CINDI PROGRAM SR

Pracovníci PCO a PZ v roku 2016 vyšetrili 124 klientov, bolo realizovaných 6 výjazdov na vybrané miesta v okrese Komárno.

9.8. AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE NA OBDOBIE ROKOV 2013 - 2016

Cieľom uvedeného programu je realizácia preventívnych programov výchovou detí a mládeže k zdravému životnému štýlu, zdravotnou osvetou v oblasti drogovej problematiky a užívania psychoaktívnych látok.

Na tému " Zdravý životný štýl " boli vykonané 2 prednášky pre 66 žiakov stredných škôl, na tému „Prevencia fajčenia“ bolo odprednášaných 7 prednášok pre 151 žiakov základných a stredných škôl. Pre deti základných a špeciálnych škôl bola zorganizovaná výtvarná súťaž pod názvom „Zdravý životný štýl očami detí“, do ktorej sa zapojili 4 školy. Pre žiakov základných škôl bola zabezpečená informácia o celoslovenskej súťaži

" Najlepšia protidrogová nástienka". V rámci telefonickej linky odvykania od fajčenia bolo poskytnuté poradenstvo pre 38 klientov a v rámci nadstavbovej poradne odvykania od fajčenia bolo poskytnuté poradenstvo pre 4 klientov.

Plnenie lokálnych priorít oddelenia podpory zdravia

PREVENCIA KOLOREKTÁLNEHO KARCINÓMU V OKRESE KOMÁRNO

Dňa 30.apríla 2016 v rámci hromadného podujatia „XV. Komárňanských dní“ bola zorganizovaná celodenná akcia pod názvom „Prechádzka črevom“, ktorá bola zameraná na prevenciu kolorektálneho karcinómu. Edukácia bola vykonávaná priamo v nafukovacej

makete čreva pre 713 obyvateľov okresu Komárno. Zabezpečená bola taktiež distribúcia zdravotno- výchovného materiálu.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Komárne, referát výchovy k zdraviu v spolupráci s gastroenterológom – odborníkom na problematiku ochorení tráviaceho traktu plánuje realizovať projekt pod názvom „Prevencia kolorektálneho karcinómu“. Projekt je zameraný na prevenciu a včasný záchyt kolorektálneho karcinómu v spoločnosti, čo vedie k zníženiu počtu trvalých následkov a invalidizácie jednotlivcov, zlepšuje ich zaradenie v spoločnosti, čo v konečnom dôsledku zlepšuje kvalitu ich života a znižuje náklady na liečbu.

V roku 2016 bola vykonávaná edukačná činnosť v školských zariadeniach zameraná na zdravý životný štýl a zdravý spôsob stravovania ako dôležitý prvok prevencie. Vykonaných bolo 8 prednášok pre 158 detí žiakov.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Košiciach**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 Plnenie akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky (NEHAP IV.)

Mikrobiologická a biologická analýza vzoriek pitných vôd

V rámci ŠZD a monitoringu kvality pitnej vody sa *Odborom mikrobiológie životného prostredia* podľa platnej legislatívy za rok 2016 analyzovalo 1410 vzoriek pitných vôd, z toho 722 vzoriek pitných vôd pre RÚVZ Košice, pre RÚVZ Michalovce 245 vzoriek, RÚVZ Rožňava 281 vzoriek a RÚVZ Trebišov 162 vzoriek. Z celkového počtu analyzovaných vzoriek pitných vôd bolo po mikrobiologickej stránke pozitívnych 125 vzoriek vôd z vodovodov, 85 zo studní a 9 vzoriek z prameňov, spolu je to 219 pozitívnych vzoriek, čo predstavuje 15,5% z celkového počtu.

Biologickým požiadavkám na kvalitu pitnej vody nevyhovelo 9 vzoriek a to v ukazovateľoch abiosestón a bezfarebné bičikovce.

V súvislosti s hnačkovým ochorením boli analyzované 3 vzorky na prítomnosť baktérií rodu *Salmonella*, všetky s negatívnym výsledkom.

Na prítomnosť baktérií rodu *Legionella* bolo analyzovaných 38 vzoriek, z ktorých 7 bolo pozitívnych.

Mikrobiologická a biologická analýza piesku

Za rok 2016 sa *Odborom mikrobiológie životného prostredia* analyzovalo 81 vzoriek piesku, z toho pre odbor HDaM RÚVZ Košice 32 vzoriek, RÚVZ Trebišov 30 vzoriek piesku, RÚVZ Rožňava 8 vzoriek a RÚVZ Michalovce 11 vzoriek, podľa ukazovateľov uvedených vo Vyhláske MZ SR č.521/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská.

Všetky analyzované vzorky vyhovovali limitom pre biologické ukazovatele. V 6 vzorkách boli prekročené limity pre mikrobiologické ukazovatele termotolerantné koliformné baktérie, fekálne streptokoky a v 1 vzorke bola izolovaná *Salmonella Infantis*.

2 Odbor preventívneho pracovného lekárstva

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

V roku 2016 bolo vydaných 73 rozhodnutí na zaradenie prác do 3. a 4. kategórie, a to:

- a) 54 rozhodnutí na základe prehodnotenia zdravotných rizík s tým, že staré rozhodnutia na zaradenie prác do kategórie stratili účinnosť právoplatnosťou vydaných nových rozhodnutí.
- b) 19 nových rozhodnutí na základe návrhov zamestnávateľa na zaradenie prác do kategórie, pričom podkladom bola objektivizácia faktorov práce a pracovného prostredia a hodnotenie zdravotného rizika pri práci.

61 rozhodnutí na zaradenie prác do 3. a 4. kategórie bolo zrušených z dôvodu prehodnotenia zdravotných rizík, organizačných zmien a zániku prevádzok.

V sledovanom období bolo na rizikových pracoviskách vykonaných 219 kontrol, v rámci ktorých boli rozdane zamestnancom na vyplnenie kontrolné listy informovanosti v počte 157 (typ C – 10, H – 96, K – 41, V – 10).

Evidencia rizikových prác bola priebežne doplňovaná a aktualizovaná v programe ASTR_2011.

Údaje v tabuľke porovnávajú počty vydaných rozhodnutí a ŠZD za roky 2015 a 2016

<i>Rok</i>	<i>2015</i>	<i>2016</i>	<i>trend</i>
Nové rozhodnutia RP	09	19	+ 10
Prehodnotené rozhodnutia RP	54	54	=
Vydané rozhodnutia spolu	63	73	+ 10
Zrušené rozhodnutia RP	66	61	- 05
ŠZD – previerky RP	241	219	- 22

Prehľad počtu exponovaných zamestnancov rizikovým faktorom a subjektov s RP za rok 2015 a rok 2016

Okres	Za rok 2015			Za rok 2016		
	Počet subjektov	Počet zamestnancov v riziku		Počet subjektov	Počet zamestnancov v riziku	
		celkom	z toho ženy		celkom	z toho ženy
Košice I, II, III, IV a Košice – okolie	103	11 642	1 085	111	12 042	1 111

**Prehľad počtu exponovaných zamestnancov rizikovým faktorom
za obdobie rokov 2012 - 2016**

Počet exponovaných rizikovým faktorom									
2016		2015		2014		2013		2012	
Spolu	ženy	spolu	ženy	Spolu	ženy	Spolu	ženy	spolu	Ženy
12 042	1 111	11 642	1 085	11 986	1 112	12 263	1 107	12 386	1 069

Z celkového prehľadu za posledných 5 rokov je zrejmé, že v priebehu roka 2016 došlo oproti rokom 2015 a 2014 k zvýšeniu počtu zamestnancov zaradených do 3. a 4. kategórie, a to najmä v dôsledku prehodnotenia prác v existujúcich prevádzkach, resp. zaradenia prác do 3. a 4. kategórie v novovzniknutých prevádzkach.

Stanovenie koncentrácie pevných aerosólov bolo vykonávané *Odborom chemických analýz* za účelom objektivizácie pracovného prostredia pre okres Košice a Košice – okolie, Sp. N. Ves, Gelnica a Rožňava. Prevádzky, na ktorých sa vykonávali odbery, boli pekáreň Furča Košice a píla Poľov, pre Rožňavu to boli vzorky dodané firmou Belmer. V Sp. N. Vsi boli vzorky odobraté vo firme Embraco na požiadanie PZS ProCare. Všetky vzorky boli v limite.

Pevný aerosól

ODBER	POČET VZORIEK	POČET UKAZOVATEĽOV	POČET ANALÝZ
<i>osobný</i>	<i>147</i>	<i>314</i>	<i>430</i>
<i>stacionárny</i>	-	-	-
spolu	147	314	430

V druhom polroku sa vykonávali odbery vzoriek v okrese Košice okolie – Teide s. r. o. Sandrik Štós a Kolonial Medzev, kde bol prekročený 1 osobný odber v Lakovni pri nanášaní práškovej farby. V spoločnosti Hydina Slovensko v Košiciach bol prekročený osobný odber u výrobného robotníka pri porážke hydiny viac ako 2-násobne. V okrese Gelnica v prevádzke Potrubie Prakovce boli prekročené 2 osobné odbery pre profesiu zámočník a zvárač viac ako 2-násobne.

Chemické faktory v ovzduší

ODBER	POČET VZORIEK	POČET UKAZOVATEĽOV	POČET ANALÝZ
<i>osobný</i>	<i>41</i>	<i>279</i>	<i>454</i>
<i>stacionárny</i>	<i>47</i>	<i>230</i>	<i>350</i>
spolu	88	509	804

Stanovenie koncentrácie chemických faktorov bolo vykonané pre okresy Košice, Rožňava, Sp. N. Ves a Trebišov a tiež pre Prešovský kraj. V okrese Rožňava bol vykonaný odber vzoriek v SCA Hygiene Gemerská Hôrka v ČOV, kde sa stanovoval formaldehyd, amoniak, oxidy dusíka, kyselina sírová a chlorovodíková, prchavé organické látky a detekčne sírovodík, oxid siričitý a etylmerkaptán. Všetky namerané hodnoty boli v norme.

V okrese Sp. N. Ves boli vykonané merania vo firme Embraco pre PZS ProCare, stanovovali sa minerálne oleje, hliník, kyselina sírová a kyselina fosforečná, žiadne namerané hodnoty neboli prekročené. V tomto okrese boli vykonané aj odbery vo firme Agrovýkrm Spiš na stanovenie amoniaku a sirovodíka detekčne, hodnoty boli v limite.

V okrese Trebišov bolo vykonané meranie vo firme GMP Pribeník, kde sa merali prchavé organické látky pri nanášaní farby striekaním. Namerané hodnoty boli v limite.

V okrese Poprad boli odobraté vzorky v spoločnosti Whirlpool Slovakia na stanovenie formaldehydu, oxidu uhoľnatého a oxidu uhličitého, všetko v limite.

V okrese Košice bola vykonaná objektivizácia pracovného ovzdušia v spoločnosti U-shin Slovakia, kde sa sledovala koncentrácia prchavých organických látok, kyseliny sírovej a olova. Výsledky boli v limite.

Pre PZS Nemocnica Šaca Košice boli vykonané merania v spoločnosti RMS Vstupný areál U. S. Steel, profesia hutný murár torkretár a zámočník.

Vo vzorkách na stanovenie kyseliny mandľovej a fenyglyoxylovej bol stanovený aj kreatínin, na ktorý sa výsledky prepočítavajú. Hodnoty kyseliny mandľovej a fenyglyoxylovej boli v 6 prípadoch prekročené a tieto vzorky boli opätovne odobraté a analyzované.

Vzorky na stanovenie kyseliny δ -aminolevulovej boli dodané zo Železničného zdravotníctva Košice, jednalo sa o vzorky pracovníkov U-Shin Slovakia, v 1 prípade bola koncentrácia prekročená. V každej vzorke sa stanovila aj koncentrácia kreatínínu.

Biologické expozičné testy

CHEMICKÝ FAKTOR	POČET VZORIEK			POČET UKAZOVATEĽOV	POČET ANALÝZ
	dodaných	odobraných	analyzovaných		
<i>Kyselina mandľová a fenyglyoxylová</i>	42	-	42	124	246
<i>Kyselina δ-aminolevulová</i>	16	-	16	32	117
Spolu	58	-	58	156	363

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V sledovanom období bolo v rámci štátneho zdravotného dozoru (ŠZD) vykonaných 32 kontrol zameraných na kontrolu dodržiavania právnych predpisov na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami (ďalej len VTLaZ a TLaZ).

Išlo o 2 pracoviská Parazitologického ústavu SAV, pracoviská Ústav fyziológie hospodárskych zvierat SAV a Neurobiologický ústav SAV, kde sa VTLaZ a TLaZ používajú pri laboratórnych analýzach, pri vedecko-výskumnej a vzdelávacej činnosti. Na obdobné účely sa tieto látky používajú aj na pracoviskách UPJŠ, a to v Laboratóriách nukleárnej magnetickej rezonancie, na Katedre organickej chémie, Katedre analytickej chémie, Katedre anorganickej chémie, Katedre biochémie a Katedre fyzikálnej chémie Ústavu chemických vied, ďalej na Ústave experimentálnej medicíny Lekárskej fakulty UPJŠ, na Ústave fyzikálnych vied a na Ústave lekárskej a klinickej mikrobiológie Lekárskej fakulty UPJŠ. V Botanickej záhrade sa VTLaZ používajú na laboratórne činnosti pri riedení a aplikácii prípravkov na ochranu rastlín. Spoločnosť DB Biotech, spol. s r. o. používa VTLaZ a TLaZ pri laboratórnej výrobe klonálnych protilátok.

Ďalšie kontroly boli vykonané v spoločnosti U. S. Steel Košice, s. r. o. V DZ Zušľacht'ovňa a obalová vetva, na prevádzke Pocínovne a prevádzke Deliace linky a zlievareň anód sa VTLaZ používajú vo výrobnom procese. V prevádzke Útvar GM pre environment v laboratóriu GME sa VTLaZ používajú na sledovanie kvality odpadových, podzemných a povrchových vôd pomocou fyzikálno-chemických analýz. Kontrola bola vykonaná aj v prevádzke Útvar GM pre materiálové riadenie v sklade nebezpečných látok, kde sa vykonáva príjem, skladovanie a výdaj chemikálií a na DZ Energetika v prevádzke Vodné hospodárstvo – ČOV Sokolany, kde sa VTLaZ používajú v laboratóriu na sledovanie kvality odpadových vôd.

V spoločnosti USS Košice, Labortest s. r. o. sa VTLaZ naďalej používajú na rôzne laboratórne analýzy v laboratóriu Koksovne, laboratóriu Studenej valcovne a Kvantometricom laboratóriu. Ďalej boli kontroly vykonané v spoločnosti VVS, a. s. v laboratóriu pitných vôd, v spoločnosti GETRAG FORD Transmissions Slovakia, s. r. o. v špecializovanom laboratóriu vôd a laboratóriu odpadových vôd, v spoločnosti TEKON a. s. - akreditovanom skúšobnom laboratóriu, v spoločnosti FRUCONA Košice a. s., kde sa v laboratóriu vykonávajú analytické rozbery alko, nealko nápojov, konzervárenských výrobkov a pochutín. V spoločnosti GEOLAB s. r. o. sa VTLaZ používajú na laboratórne analýzy vôd a zemín a v spoločnosti Carmeuse Slovakia s. r. o. v Závode Vápenka Košice na laboratórne skúšky na zaistenie kvality vstupných a výstupných surovín.

V roku 2016 bolo vydaných 11 súhlasných rozhodnutí na používanie VTLaZ, a to pre pracoviská Parazitologického ústavu SAV na Hlinkovej 3 a Puškinovej 6 v Košiciach, pre Ústav lekárskej a klinickej mikrobiológie Lekárskej fakulty UPJŠ, pre spoločnosť PANDA-KOŠICE s. r. o., pre U. S. Steel Košice, s. r. o. DZ Zušľacht'ovňa a Obalová vetva, EUROCAST Košice, s. r. o., Laboratóriá analýzy vôd a zemín spoločnosti GEOLAB s. r. o., Ústav chemických vied PF UPJŠ, Botanickú záhradu UPJŠ a pre dve pracoviská spoločnosti VVS, a. s., konkrétne pre Laboratórium odpadových vôd a Špecializované laboratórium vôd. Pre obidve pracoviská Parazitologického ústavu SAV, pre U. S. Steel Košice, s. r. o. DZ Zušľacht'ovňa a obalová vetva, pre Ústav lekárskej a klinickej mikrobiológie Lekárskej fakulty UPJŠ, pre spoločnosť GEOLAB s. r. o., Ústav chemických vied UPJŠ, Botanickú záhradu UPJŠ a pre obe pracoviská VVS, a. s. bol jedným rozhodnutím vydaný zároveň aj súhlas na činnosti spojené s manipuláciou a skladovaním chemických karcinogénov a mutagénov. Spoločnosti PANDA-KOŠICE s. r. o. bol zároveň vydaný súhlas na použitie VTLaZ pri dezinfekcii, regulácii živočíšnych škodcov a na ochranu rastlín.

Porušenie predpisov na ochranu zdravia pri používaní VTLaZ a TLaZ nebolo v priebehu roka 2016 zaznamenané.

Bolo zistené, že vo väčšine prevádzkových poriadkov pre prácu v expozícii chemickým faktorom predkladaných po 01. 06. 2015 sú chemické faktory klasifikované podľa Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008 o klasifikácii, označovaní a balení látok a zmesí.

V roku 2016 bolo 3. a 4. kategórie práce pre expozíciu TLaZ zaradených 227 zamestnancov, z toho 51 žien a pre expozíciu VTLaZ bolo zaradených 19 zamestnancov, z toho 0 žien.

V sledovanom období bolo vydaných spolu 136 osvedčení, pričom 128 osvedčení sa týkalo práce s VTLaZ a TLaZ a 8 osvedčení bolo vydaných na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie. Na základe skúšky bolo vydaných 8 osvedčení (na VTLaZ a TLaZ) a bez vykonania skúšky, t. j. na základe overenia dĺžky odbornej praxe, 128 osvedčení. Komisia na preskúšanie odbornej spôsobilosti zasadala 1-krát.

Mimoriadna situácia, resp. havária v súvislosti s expozíciou VTLaZ a TLaZ sa v sledovanom období nevyskytla.

	Počet
Previerky	32
Osvedčenia o odbornej spôsobilosti pre prácu s VTLaZ a TLaZ	128

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V roku 2016 bolo v rámci ŠZD vykonaných 39 kontrol zameraných na vystavenie zamestnancov karcinogénnym a mutagénnym faktorom (ďalej len KaMF) na pracovisku.

RÚVZ so sídlom v Košiciach (ďalej len RÚVZ Košice) vydal 11 rozhodnutí na zaradenie prác do 3. a 4. kategórie pre faktor KaMF.

Pre spoločnosť U. S. Steel Košice, s. r. o. bolo vydaných 8 rozhodnutí, a to pre DZ Mechanika (expozícia šesťmocnému chrómu - Cr⁶⁺), DZ Koksovňa, DZ Údržba, útvar GM pre bezpečnosť a hygienu USSK, útvar Riaditeľa pre inšpekciu strategických zariadení, útvar Riaditeľa pre spoľahlivosť vyhradených technických zariadení a útvar Generálneho manažéra pre environment (pracovný proces s rizikom expozície polycyklickým aromatickým uhl'ovodíkom - ďalej len PAU) a DZ Koksovňa (expozícia PAU, fenolu a benzénu).

Pre Detskú fakultnú nemocnicu Košice boli vydané 2 rozhodnutia na zaradenie prác do 3. kategórie pre KaMF (práca s cytostatikami), a to pre Oddelenie detskej onkológie a hematológie (ďalej len ODOH). Prvé rozhodnutie bolo vydané vo februári 2016, dôvodom bolo zrušenie profesie cytostatická sestra a zaradenie novej profesie zdravotnícky asistent do rizikovej kategórie. Takisto novou skutočnosťou bolo, že príprava cytostatík prešla do lekárenskej starostlivosti a vykonáva sa na novo vytvorenom pracovisku Oddelenia prípravy cytostatík nemocničnej lekárne, na ktorom bola práca vykonávaná profesiami farmaceut, farmaceutický laborant, sanitár a upratovačka zaradená do 3. kategórie pre karcinogénne a mutagénne faktory. Do 3. kategórie bola zaradená práca vykonávaná profesiami lekár, sestra pri lôžku, sanitár, sestra na ambulancii, vedúca sestra, zdravotnícky asistent a upratovačka na ODOH a profesiami farmaceut a farmaceutický laborant v Nemocničnej lekární. Druhé rozhodnutie bolo vydané v decembri 2016. V hodnotení zdravotných rizík súvisiacich s expozíciou zamestnancov cytostatikám bolo konštatované, že vytvorením pracoviska oddelenia prípravy cytostatík nemocničnej lekárne, kde cytostatiká pripravujú farmaceut a farmaceutický laborant, nedochádza ku priamej expozícii zamestnancov ODOH cytostatikám. Nariadené cystostatiká sú na ODOH aplikované v uzavretých systémoch intravenózne a intratekálne. Ku sekundárnej expozícii zamestnancov ODOH cytostatikám vylučovaným z tela pacientov môže dochádzať pri ošetrovateľskej starostlivosti, starostlivosti o osobnú hygienu pacientov, pri upratovaní a sanitácii, pri manipulácii s nebezpečným odpadom, preto boli práce vykonávané profesiou sestra v nepretržitej prevádzke, sanitár, zdravotnícky asistent, upratovačka zaradené do 3. kategórie a práce vykonávané profesiou lekár, sestra na ambulancii a vedúca sestra boli zaradené do 2. kategórie.

Pre Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, súdnolekárske a patologickoanatomické pracovisko Košice bolo vydané 1 rozhodnutie na zaradenie prác do 3. a 4. kategórie, konkrétne pre profesie lekár, toxikológ VŠ, histologický laborant, toxikologický laborant, pitevný sanitár, umývačka skla, upratovačka do tretej kategórie

pre biologické faktory a pre profesie toxikológ VŠ a toxikologický laborant do 4. kategórie pre karcinogénne a mutagénne faktory (benzén).

V porovnaní s rokom 2015 mierne poklesol (o 10) počet zamestnancov zaradených do 3. a 4. kategórie práce pre faktor KaMF. Kým v roku 2015 to bolo 726 zamestnancov, z toho 215 žien, tak v roku 2016 je to 716 zamestnancov, z toho 192 žien (zdroj ASTR). V 3. kategórii prác je zaradených 566 zamestnancov, z toho 186 žien a vo 4. kategórii je to 150 zamestnancov, z toho 6 žien.

Najviac zamestnancov zaradených do 3. a 4. kategórie práce pre faktor KaMF, konkrétne PAU, vykonáva pracovné činnosti na DZ Koksovňa. Ide o zamestnancov spoločnosti U. S. Steel Košice s. r. o., ISS Facility Services s. r. o. a KOKSMONT a. s. Košice.

V priebehu roka 2016 bolo na pracoviskách U. S. Steel Košice, s. r. o. vykonaných 11 kontrol so zameraním na vystavenie zamestnancov KaMF na pracovisku. Pri kontrole vykonanej na DZ Zušľacht'ovne a obalová vetva, prevádzka Zušľacht'ovne III, časť – Lakoplastovacia linka bolo zistené, že na predmetnom pracovisku došlo k organizačným zmenám a z používania boli vyradené chemické zmesi na báze šesťmocného chrómu (karcinogén kategórie 1A, mutagén kategórie 1B). Pri výrobnom procese sú v súčasnosti na finálne spracovanie ocelových zvitkov valcovaných za studena a pozinkovaných zvitkov nanášané organické povlaky, ktoré nie sú klasifikované ako karcinogénne a mutagénne.

Kontrolou vykonanou na DZ Zušľacht'ovne a obalová vetva, časť Obalová vetva, prevádzka Pocínovne a Deliace linky a zlievareň anód vykonanou na základe žiadosti spoločnosti o schválenie prevádzkového poriadku pre prácu v expozícii hluku a vydanie súhlasu na činnosti spojené s manipuláciou a skladovaním chemických karcinogénov a mutagénov a skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami bolo zistené, že pri čistení a odmasťovaní nádrže prístroja Elipsomer S/N 258 používaná zmes Leksol AL (reprodukčná toxicita kategória 1B) a pri výrobe pocínovaných plechov vo zvitkoch a tabuliach, ktoré sa následne využívajú na výrobu konzervových plechoviek ako obalového materiálu v potravinárskom a chemickom priemysle je používaný oxid chrómový (karcinogén kategória 1A, mutagén kategória 1B) a dichroman sodný (karcinogén kategória 1B, mutagén kategória 1B, reprodukčná toxicita kategória 1B).

Na druhom mieste v počte zamestnancov exponovaných KaMF sú zdravotnícke zariadenia, v ktorých je do 3. kategórie zaradená práca s cytostatikami. Ide o Východoslovenský onkologický ústav a. s., Kliniku hematológie a onkohematológie UNLP Košice, Nemocničnú lekáreň UNLP Košice, Oddelenie detskej onkológie a onkohematológie Detskej fakultnej nemocnice Košice, Nemocničnú lekáreň Detskej fakultnej nemocnice Košice a Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, súdnolekárske a patologickoanatomické pracovisko Košice.

Pri výkone ŠZD v UNLP Košice, pracovisko Tr. SNP 1 bolo zistené, že v bývalých priestoroch oddelenia prípravy sterilných liekov nemocničnej lekáreň boli zahájené rekonštrukčné práce pre potreby zriadenia pracoviska centrálnej riediarne cytostatík s termínom ukončenia do 31. 12. 2016.

V sledovanom období bolo vydaných 9 súhlasných rozhodnutí na činnosti spojené s používaním, manipuláciou a skladovaním KaMF (3 rozhodnutia pre pracoviská Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2 rozhodnutia pre pracoviská Parazitologického ústavu SAV a Východoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a. s. a po 1 rozhodnutí pre spoločnosť U. S. Steel Košice, s. r. o. a spoločnosť GEOLAB, s. r. o).

V roku 2016 RÚVZ Košice vydal 33 súhlasných rozhodnutí na činnosti spojené s manipuláciou s materiálmi obsahujúcimi azbest, klasifikovaný ako karcinogén 1A a látka s toxicitou pre špecifický cieľový orgán po opakovanej expozícii (STOT RE) kategórie 1. Je to o 12 rozhodnutí menej ako v roku 2015. Činnosti spojené s odstraňovaním azbestu

v exteriéri boli posudzované v 28-ich prípadoch, z toho 14 x bol azbest odstraňovaný zo striech rodinných domov, 2 x zo striech bytových domov, 1 x zo strechy chaty a 8 x zo striech nebytových budov, 2 x boli odstraňované panely z obvodových plášťov budov a 1x boletické panely. V interiéri boli demontované azbestocementové (ďalej len azc) lávky v káblových kanáloch (2 rozhodnutia), stúpačky bytových jednotiek (2 rozhodnutia) a obkladové dosky zo sauny rodinného domu (1 rozhodnutie). Spolu bolo odstránených cca 177,26 ton materiálov s obsahom azbestu.

V uplynulom polroku bola vykonaná 1 kontrola zameraná na dodržiavanie nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci. Išlo o kontrolu odstraňovania azc kanalizačných potrubí v bytovom dome na Kurskej 2 v Košiciach realizovaného na základe podnetu. Zistené bolo, že demontáž vykonávala spoločnosť NOVÁK IMRICH s. r. o. bez súhlasného rozhodnutia RÚVZ Košice na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb a bez oznámenia začiatku a ukončenia výkonu odstraňovania azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb, na základe čoho bolo vo veci začaté správne konanie a spoločnosti bola uložená sankcia.

V priebehu roka 2015 vypracoval odbor PPL 358 odborných vyjadrení k prevádzkovým poriadkom pre prácu v expozícii chemickým faktorom formou interných oznámení pre odbory HDM, HŽPaZ a HV, pričom v 10-tich prípadoch upozornil podľa § 3 ods. 5 NV SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov na zákaz používania chemických karcinogénov a mutagénov (fenolftaleín a síran nikelnatý) na základných a stredných školách.

Pri vypracovaní vyjadrenia k prevádzkovému poriadku pre prácu v expozícii chemickým faktorom pre Nemocničnú lekáreň Detskej fakultnej nemocnice Košice bolo zistené, že v rámci nemocničnej lekárne bola zriadená centrálna riediareň cytostatík podľa ustanovení vyhlášky MZ SR č. 129/2012 Z. z. o správnej lekárenskej praxi, čím bude možné zrušiť riedenie cytostatík na lôžkovej časti Oddelenia detskej onkológie a onkohematológie Detskej fakultnej nemocnice Košice.

Znižovanie zdravotných rizík z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém bolo zamerané na ich aktívne vyhľadávanie.

V roku 2016 bolo v 3. a 4. kategórie práce pre expozíciu látkam poškodzujúcich reprodukciu zaradených 276 zamestnancov, z toho 141 žien (zdroj ASTR).

Pri výkone ŠZD v spoločnosti TPA s. r. o. bolo zistené, že na pracovisku Laboratórium Geča zamestnávateľ vyradil z používania rozpúšťadlo trichlóetylén, (karcinogén kategórie 1B) a nahradil ho terachlóetylénom. Po zmene rozpúšťadla bola vykonaná objektivizácia tetrachlóetylénu v pracovnom ovzduší, z ktorej vyplynulo, že NPEL v pracovnom ovzduší nebol prekročený. Na základe výsledkov objektivizácie bolo vykonané nové hodnotenie zdravotného rizika a práca vykonávaná profesiou laborant bola zaradená do 2. kategórie pre chemické faktory. V súvislosti s uvedeným schválil RÚVZ Košice pre predmetné pracovisko nový prevádzkový poriadok pre prácu v expozícii chemickým faktorom. Výkon ŠZD bol tiež zameraný na aktívne vyhľadávanie zamestnancov exponovaných látkam poškodzujúcim reprodukciu a látkam narúšajúcim endokrinný systém (endokrinné disruptory). Zistené bolo, že endokrinné disruptory sa na pracovisku nepoužívajú a neboli ani nájdené. Na pracovisku je používaný chemický faktor imidazol (reprodukčná toxicita kategórie 1B) a skladovaný je N, N-dimetylformamid (reprodukčná toxicita kategória 1B).

Na pracovisku Laboratórna výroba klonálnych protilátok spoločnosti DB Biotech, spol. s r. o. bolo zistené, že látky poškodzujúce reprodukciu a látky narúšajúce endokrinný systém sa na pracovisku už nepoužívajú a nie sú ani skladované.

Látky poškodzujúce reprodukciu a narúšajúce endokrinný systém boli aktívne vyhľadávané aj pri kontrole vykonanej pred vydaním súhlasu na manipuláciu a skladovanie chemických karcinogénov a mutagénov pre pracoviská Parazitologického ústavu SAV na Hlinkovej 3 a Puškinovej 6 v Košiciach. Zistené bolo, že na pracoviskách sú používané a skladované reprodukčne toxické látky a zmesi (TBE pufer, formamid, chlorid kademnatý, chlorid kobaltnatý, borohydrid sodný, síran kademnatý, citrát olova, tetraboritan sodný) a endokrinné disruptory (chlorid kademnatý, síran kademnatý, citrát olova).

Pri kontrole vykonanej na Neurobiologickom ústave SAV, ktorý vykonáva výskumné činnosti v oblasti nervového systému stavovcov bolo zistené, že pracovisko skladuje chlorid kobaltnatý (karcinogén kategórie 1B, reprodukčná toxicita kategória 1B) a farbičku evans blue (karcinogén kategória 1B). Pri laboratórnej činnosti je používaný propylénoxid (karcinogén kategória 1B, mutagén kategória 1B), diaminobenzidine (karcinogén kategória 1B), hydrazín (karcinogén kategória 1B), akrylamide (karcinogén kategória 1B, mutagén kategória 1B). Taktiež bolo zistené, že dichroman draselný, používaný na čistenie skla, bol vyradený z používania.

Na akademických pracoviskách Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach (ďalej len UPJŠ), ktoré zabezpečujú výchovno-vzdelávacie a vedecko-výskumné pracovné činnosti, bolo vykonaných 10 kontrol. Kontrolami bolo zistené, že pracoviská skladujú a pri svojej činnosti používajú aj látky a zmesi klasifikované ako karcinogénne, mutagénne, reprodukčne toxické a narúšajúce endokrinný systém. *Ústav lekárskej a klinickej mikrobiológie Lekárskej fakulty UPJŠ* skladuje fuchsín (karcinogén kategórie 1A) a neufuchsín (karcinogén kategórie 1A), ktoré sa v súčasnosti pri laboratórnych činnostiach nepoužívajú. Pracoviská *Botanickej záhrady UPJŠ* pri príprave preparátov pre karyologické štúdium vyšších rastlín a ich ďalšej analýze používajú kolchicín (akútna toxicita kat 2, karc. kat. 1B). V *Laboratóriu nukleárnej magnetickej rezonancie* je ako rozpúšťadlo používaný N,N-dimetylformamid a 2-etoxyetanol (reprodukčná toxicita kategória 1B). *Katedra analytickej chémie* používa pri výskumných činnostiach imidazol (reprodukčná toxicita kategória 1B), zlúčeniny kadmia (karcinogén kategória 1B, mutagén kategória 1B) a niklu (karcinogén 1A). Pracoviská *Katedry biochémie* používajú chróman draselný (karcinogén kategória 1B, mutagén kategória 1B). *Katedra anorganickej chémie* pri laboratórnych činnostiach využíva chlorid kobaltnatý (karcinogén kategória 1B, reprodukčná toxicita kategória 1B), benzén (karcinogén kategória 1A, mutagén kategória 1B), síran kademnatý (karcinogén kategória 1B, mutagén kategória 1B, reprodukčná toxicita kategória 1B, akútna toxicita kategória 2) a N,N-dimetylformamid (reprodukčná toxicita kategória 1B). Ďalej bolo zistené, že *Katedra fyzikálnej chémie* vyradila z používania dichromam draselný (karcinogén kategória 1A, mutagén kategória 1B, reprodukčná toxicita kategória 1B, akútna toxicita kategória 2) a *Katedra organickej chémie* jeho používanie obmedzuje na nevyhnutné množstvá, pričom zlúčeniny kadmia, olova a ortute vyradila z používania.

V priebehu roka 2016 boli pracoviská Špecializovaného laboratória vôd a Laboratória odpadových vôd spoločnosti Východoslovenská vodárenská spoločnosť, a. s. (ďalej len VVS, a. s.), presťahované do novovybudovaných priestorov na Vodárenskej ulici. Pre predmetné pracoviská vydal RÚVZ Košice súhlasné rozhodnutie na uvedenie týchto priestorov do prevádzky, súhlas na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami a súhlas na činnosti spojené s manipuláciou a skladovaním chemických karcinogénov a mutagénov. Pracoviská vykonávajú laboratórne činnosti spojené so stanovením jednotlivých ukazovateľov v pitných a odpadových vodách a kaloch. Pri týchto činnostiach sú používané látky klasifikované ako KaMF a reprodukčne toxické, a to dichroman draselný, fenolftaleín, kyselina boritá, formaldehyd, hexachlórbenzén, hydrazínsulfát, chlorid kobaltnatý, štandardný roztok arzenu a štandardný roztok niklu. Pri výkone ŠZD na pracovisku Laboratórium pitných vôd, Úpravňa vody Bukovec VVS, a. s.

bolo zistené, že na pracovisku je používaný chlorid kobaltnatý (reprodukčná toxicita kategória 1B).

Do prevádzky boli uvedené aj priestory Laboratória analýzy vôd a zemín spoločnosti GEOLAB, s. r. o. Zamestnanci spoločnosti používajú pri laboratórnych činnostiach KaMF, reprodukčne toxické látky a látky narušajúce endokrinný systém (kobalt, nikel, chlorid kobaltnatý, chroman draselný, dichroman draselný, formaldehyd, benzén, 1,2-dichlóretán, štandardný roztok berília a dusičnan olovnatý). Spoločnosti bol preto súčasne vydaný aj súhlas na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami, súhlas na činnosti spojené s manipuláciou a skladovaním chemických karcinogénov a mutagénov a schválený bol prevádzkový poriadok pre prácu v expozícii chemickým faktorom a biologickým faktorom.

Výkon ŠZD v spoločnosti Carmeuse Slovakia, s. r. o. bol okrem iného zameraný aj na aktívne vyhľadávanie látok klasifikovaných ako KaMF a reprodukčne toxické. Pri kontrole bolo zistené, že pri skúškach kvality vstupných a výstupných surovín závodu Vápenka Košice je používaný fenolftaleín (karcinogén kategória 1B) a kyselina boritá (reprodukčná toxicita kategória 1B).

Pri kontrole na pracovisku Akreditovaného skúšobného laboratória spoločnosti TEKO, a. s. bolo zistené, že z používania bol vyradený chloroform, ktorý bol nahradený iným organickým rozpúšťadlom (acetón).

Pri posudzovaní prevádzkových poriadkov pre prácu v expozícii chemickým faktorom pri práci v 3 prípadoch upozornil odbor PPL v internom oznámení pre odbor HDaM, na potrebu zabezpečenia opatrení na zníženie zdravotných rizík z expozície látkam klasifikovaným ako reprodukčne toxické (octan olovnatý – kategória 1A, dusičnan olovnatý – kategória 1A, chlorid olovnatý – kategória 1A, kyselina boritá – kategória 1B, tetraboritan sodný – kategória 1B), prípadne na potrebu nahradiť ich chemickými faktormi, ktoré nie sú klasifikované ako reprodukčne toxické.

PAU, BaP a azbest

ODBER stacionárny	POČET VZORIEK odobratých	POČET VZORIEK analyzovaných	POČET UKAZOVATEĽOV	POČET ANALÝZ
<i>PAU</i>	53	27	384	986
<i>BaP</i>	9	9	55	83
<i>azbest</i>	9	9	56	76
<i>Spolu</i>	71	45	495	1145

2 vzorky azbestu boli odobraté *Odborom chemických analýz* v spoločnosti U. S. Steel na požiadanie firmy ASTANA Poprad, 3 vzorky boli odobraté v Pôdohospodárskej platobnej agentúre v Košiciach a 4 vzorky v bytoch po výmene azbestocementových rúr v okrese Prešov. Vzorky boli zaslané na vyhodnotenie do NRC RÚVZ Nitra.

27 vzoriek PAU bolo odobratých na jar v U. S. Steel, v troch prípadoch boli hodnoty prekročené, v 1 prípade viac ako 2-násobne.

Zároveň bolo odobratých a analyzovaných počas roka aj 9 vzoriek BaP.

Genetická toxikológia

V roku 2016 boli monitorované nasledovné pracoviská s vyhláseným rizikom karcinogenity, resp. prevádzky s mutagénnym rizikom v pracovnom prostredí a chemické látky s možným, mutagénnym vplyvom:

U. S. Steel Košice, s.r.o.- DZ KOKSOVŇA : VKB1, VKB3, RaRV, CHÉMIA, ODSÍRENIE KP
SWS spol. s. r.o. Vojany
DIAKOL Strážske s. r.o.
STERIS AST SK, s. r. o.
VÚSCH, a.s. Košice

V roku 2016 bolo celkovo odobraných 156 vzoriek krvi:

3 kontrolné vzorky

100 vzoriek z DZ Koksovňa - VKB3(20), VKB1 (20), CHÉMIA (20), Odsírenie KP(20), RaRV (20)

SWS spol. s. r.o. Vojany 14 vzoriek

DIAKOL Strážske s. r.o. 23 vzoriek

STERIS AST SK, s. r. o. 13 vzoriek

VÚSCH a.s. Košice 3 vzorky

Expedované vzorky v roku 2016: 117

U. S. Steel Košice, s.r.o.- DZ KOKSOVŇA 100 vzoriek

SWS spol. s. r.o. Vojany 14 vzoriek

VÚSCH a.s. Košice 3 vzorky

V roku 2017 bude zanalyzovaných a vyexpedovaných 23 vzoriek DIAKOL Strážske s. r. o. a 13 vzoriek STERIS AST SK, s. r. o.

2.1.4 Pilotné testovanie nových navrhovaných metód hodnotenia fyzickej záťaž pri práci

Po prvý krát sa pracovná skupina na prípravu novelizácie vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci stretla dňa 30. 03. 2016 na RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach. Bolo dohodnuté, že vedúca NRC dopracuje metodický postup na rýchle skríningové hodnotenie fyzickej záťaž pri práci formou kontrolných listov indexových metód a pripraví ho na pilotné testovanie vybranými RÚVZ.

Na poradnom zbere (PZ) hlavnej odborníčky hlavného hygienika SR pre preventívne pracovné lekárstvo a toxikológiu konanom dňa 26. 10. 2016 na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici vedúca NRC pre fyziológiu práce a ergonómiu - MUDr. Mária Šťastná oboznámila členov PZ s pilotným overovaním návrhu metodického postupu na rýchly odhad zdravotného rizika pri lokálnej fyzickej záťaž (ďalej „metodický postup“) v praxi. Bolo dohodnuté, že na pilotnom overovaní metodického postupu sa bude podieľať 12 RÚVZ v SR.

Na základe výberu sme sa dňa 03. 11. 2016 zúčastnili na ÚVZ SR na odbornom seminári k návrhu nového metodického postupu na hodnotenie lokálnej fyzickej záťaž pomocou kontrolných listov (rýchly odhad zdravotného rizika), ktorého účelom bolo oboznámiť sa s metodickým postupom a min. technickým vybavením na pilotné testovanie.

Dňa 30. 11. 2016 sa konal ďalší odborný seminár na ÚVZ SR, na ktorom došlo ku vyhodnoteniu pilotného testovania nového návrhu metodického postupu vybranými RUVZ pomocou referenčného videa č. 1, v rámci riešenia úlohy 2.I.4 Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v SR na rok 2016 a na ďalšie roky. Bolo dohodnuté, že úloha bude pokračovať aj v roku 2017.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

2.2.1 Zdravé pracoviská

V sledovanom období boli poskytované informácie o zdraví škodlivých faktoroch práce a pracovného prostredia najmä formou osobného poradenstva, resp. pri získavaní informácií do kontrolných dotazníkov, a to priamo zamestnancom alebo ich zamestnávateľom. Samostatné regionálne aktivity neboli vykonané.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

V roku 2016 boli dohodnuté spoločné aktivity orgánov verejného zdravotníctva a orgánov inšpekcie práce, a to na základe listu ÚVZ SR č. OPPL/427/17652/2016 zo dňa 10. 06. 2016 po vzájomnej dohode ÚVZ SR a NIP v roku 2016, so zameraním za košický kraj :

- 2 spoločné previerky podľa aktuálnej situácie sa konali v okresoch Michalovce a Rožňava,
- 2 spoločné previerky zamerané na zamestnávateľov, ktorých zamestnanci vykonávali práce zaradené do 1. a 2. kategórie sa konali v okresoch Spišská Nová Ves a Košice.

RÚVZ Košice v spolupráci s IP Košice sa dňa 06. 07. 2016 podieľal na prešetrovaní podnetov, a to v spol. U. S. Steel Košice, s.r.o., DZ Zušľacht'ovňa a Obalová vetva, prevádzka Zušľacht'ovne III – Lakoplastovacia linka. Previerka bola zameraná na nevyhovujúce pracovné podmienky – splodiny lakov a riedidiel vo výrobnéj hale počas výroby štvornáteru. Obidve strany sa o výsledkoch prešetrovania vzájomne informovali. Okrem toho bol spoločne s IP KE prešetrovaný podnet p. Martina Ďzavoronoka, ktorý sa sťažoval na nevhodné pracovné podmienky pre občanov v hmotnej núdzi na pracovisku Mestská časť Košice, Nad Jazerom.

O priebehu a záveroch z vykonania uvedených spoločných kontrol RÚVZ so sídlom v Košiciach informoval UVZ SR a zaslal záznamy z prešetrovania.

2.3 Príčinné súvislosti nádorových ochorení v pracovnom a životnom prostredí a životný štýl

Geneticko-epidemiologická štúdia ochorení močového mechúra (GERMM)

Na plnení tejto úlohy sa náš úrad nepodieľá.

2.4 Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

V roku 2016 bol vykonaný ŠZD a obhliadky u 105 prevádzkovateľov, ktorí zamestnávajú, resp. navrhovali zamestnávať občanov zo zdravotným postihnutím (ZP).

V 19 prípadoch išlo o existujúce prevádzky s celkovým počtom zamestnancov 43, z toho so zdravotným postihnutím (ZP) 14 mužov a 29 žien.

Na 45 pracoviskách bolo zistené zrušenie chránených pracovísk s celkovým počtom zamestnancov 139, z toho so ZP 114, z toho 68 žien a 46 mužov. Dôvodom bolo u 7-ich z nich aj to, že ÚPSVaR im zrušil štatút chráneného pracoviska alebo došlo ku presunu chráneného pracoviska na inú adresu.

Rozhodnutím RÚVZ bolo uvedených do prevádzky 35 nových pracovísk s celkovým počtom zamestnancov 163, z toho so ZP bolo 81 zamestnancov (51 žien a 30 mužov). V spolupráci s odborom hygieny výživy bolo schválené pracovisko s postavením chránenej

dielne v prevádzke Pekáreň pri sýpke s počtom zamestnancov so ZP 4, všetko ženy – 2 pekárky a 2 predavačky.

V sledovanom období bolo 6 x prerušené konanie pre doplnenie podania o doklad stavebného úradu o užívaní stavby na posudzovaný účel, 5 x účastník konania pre chýbajúci doklad vzal späť svoju žiadosť, 2 x bola už schváleným pracoviskám s postavením CHD alebo CHP zaslaná kladná odpoveď na rozšírenie pracovných miest pre občanov so ZP, 1 x bolo vydané súhlasné rozhodnutie k územnému a stavebnému konaniu - prístavba k existujúcemu pracovisku a 3 x bolo vydané stanovisko k zmene v užívaní stavby.

Tak ako aj po minulé roky bolo pri obhliadkach vykonaných pred uvedením priestorov do prevádzky zistené, že prevádzkovateľ v čase schvaľovacieho konania nemá vedomosť o zdravotnom postihnutí zamestnanca, ktorého bude zamestnávať. O uvedenej skutočnosti sa dozvie až na základe ponuky z ÚPSVaR po schválení štatútu chráneného pracoviska, resp. chránenej dielne.

Ďalej vyplynulo, že všetky posudzované priestory spĺňali požiadavky ustanovené v nariadení vlády SR č. 391/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko. Zamestnanci chránených dielní a chránených pracovísk vykonávali jednoduché manuálne činnosti bez fyzickej záťaže. V prevádzke pekárne 2 zamestnanci so ZP boli exponovaní pri výrobe múčných výrobkov pevnému rastlinnému aerosólu - múke. Na základe predložených výsledkov meraní v pracovnej pozícii pekár bola uvedená profesia zaradená do 2. kategórie práce.

Počet vytvorených pracovných miest na jedno pracovisko sa pohybuje od 1 do 3. Zamestnanci vykonávajú nenáročné ľahké práce v administratíve, ako predavačka, krajčír – strihač, montáž nábytku, dispečer, informátor a rôzne pomocné práce.

Ostatné zistenia sú obdobné ako po minulé roky. Ani na jednom pracovisku nie sú zamestnanci zaradení do 3. a 4. kategórie práce. Pred zaradením na výkon pracovnej činnosti boli obvykle u zamestnancov vykonané vstupné lekárske preventívne prehliadky vo vzťahu k práci.

Kontrolné dotazníky boli vyplnené zamestnancami na 4 pracoviskách. Z nich vyplynulo, že na pracoviskách pracujú osoby s 50 a viac % zdravotným postihnutím a zamestnávateľia im vytvárajú vhodné pracovné podmienky s individuálnym prístupom a umožňujú im pracovné prestávky.

Tak ako v predošlých rokoch aj v sledovanom období bolo zistené, že na pracoviskách často dochádza ku zmene v počte osôb so ZP, k ich obmene ale aj ku zrušeniu do 2 rokov od vydania súhlasného rozhodnutia na uvedenie priestorov do prevádzky. Stáva sa, že niektoré pracoviská ani po schválení priestorov RÚVZ za účelom zriadenia chránených miest nezískali štatút postavenia chránenej dielne alebo chráneného pracoviska, preto boli vyradené z evidencie alebo celkom zrušené.

V sledovanom období sme boli požiadaní a informácie, a to Prezídiom PZ národnou kriminálnou agentúrou, národnou protikorupčnou jednotkou, expozitúra Východ vo veci sa chránených pracovísk u dvoch subjektov.

Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZP na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy aké, koľko	Zistené nedostatky aké, koľko	Uložené opatrenia Aké, koľko
rozhodnutí	stanovísk						
25	4	105	105	238	Z - 8	0	0

Odbor hygieny detí a mládeže v danom období neuviedol do prevádzky priestory, ktorých účelom by bolo priznanie postavenia chránenej dielne.

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 Bezpečnosť kozmetických výrobkov a ochrana spotrebiteľov

Plnenie úlohy a dosiahnuté výsledky

V hodnotenom období v rámci plnenia úlohy boli zamestnancami Odboru hygieny výživy z distribučnej siete mesta Košice odobraté vzorky kozmetických výrobkov v počte **12 vzoriek kozmetických výrobkov** na laboratórne vyšetrenia. Odobraté vzorky boli vyšetrené v mikrobiologických ukazovateľoch (prítomnosť *Staphylococcus aureus*, *Pseudomonas aeruginosa*, *Candida albicans* a prítomnosť patogénnych a podmienene patogénnych mikroorganizmov) a chemicky na kontrolu regulovaných látok a to: chemických konzervačných (kyselina benzoová, a ostatné soli kyseliny benzoovej, kyselina 4-hydroxybenzoová a jej soli a estery, kyselina sorbová, kyselina salicylová, benzylalkohol, chlórbutanol,), chemických prvkov (kadmium, olovo, ortuť, chróm, nikel, zinok, meď) vonných látok (hexylcinnamal, linalool, geraniol, citronellol, coumarin, benzylsalicylate, citral-cis, citral-trans, limonene), ftalátov a nepovolených látok a regulovaných látok vo farbách na vlaso-fenyléndiamín, m-fenyléndiamín, toluén-2,4-diamín, o-aminofenol, p-aminofenol, 4-amino-2-hydroxytoluén, hydrochinón, rezorcinol.

Všetky vyšetrené vzorky v sledovaných ukazovateľoch **vyhoveli** požiadavkám nariadenia európskeho parlamentu a rady (ES) č. 1223/2009 o kozmetických výrobkoch v platnom znení.

3.2 Bezpečnosť výrobkov z bambusu

RÚVZ so sídlom v Košiciach sa na tejto úlohe nepodieľa

3.3 Problematika plastifikátorov v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami

Plnenie úlohy a dosiahnuté výsledky

V hodnotenom období v rámci plnenia úlohy bola odobratá zamestnankyňou odboru hygieny výživy tunajšieho úradu vo veľkosklade Sklo a porcelán Poltár na území mesta Košice **jedna vzorka sklenej fľaše na úschovu potravín, pôvodom z Turecka.**

Vzorka bola vyšetrená v laboratóriu Národného referenčného centra pre obalové materiály a predmety bežného užívania RÚVZ so sídlom v Poprade, na prítomnosť esterov kyseliny ftalovej (dimetylftalát, dietylftalát, diizobutylftalát, dibutylftalát, butylbenzylftalát, di(2-etylhexyl) ftalát, di-n-oktylftalát, diizononylftalát, dialylftalát, diizodecylftalát, dicyklohexylftalát).

Vyšetrená vzorka v sledovaných ukazovateľoch **vyhovela** požiadavkám nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami a jeho dodatkov nariadenia Komisie (EÚ) č. 1282/2011, nariadenia Komisie (EÚ) č. 1183/2012, nariadenia Komisie (EÚ) č. 202/2014 a nariadenia Komisie (EÚ) č. 174/2015.

3.4 Prehľad 5-ročného výkonu hraničných kontrol nad melamínovými a polyamidovými výrobkami v SR a EÚ

Plnenie úlohy a dosiahnuté výsledky

RÚVZ so sídlom v Košiciach sa na tejto úlohe nepodieľa.

3.5 Monitoring probiotík v potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch

Plnenie úlohy a dosiahnuté výsledky

Na plnenie úlohy boli z lekární na území mesta Košice odobraté **3 vzorky výživových doplnkov** a to: BioGaia- citrónová príchuť – výživový doplnok s náhradnými sladidlami, Biopron – probiotické kvapky a Jamieson – acidophilus komplex bakteriálnych kultúr. Odobraté vzorky boli zaslané na stanovenie prítomnosti a počtu deklarovaného množstva probiotických kmeňov na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Trenčíne. Výsledky mikrobiologických skúšok do t. č. nie sú k dispozícii.

3.6 Monitoring príjmu jódu

Plnenie úlohy a dosiahnuté výsledky

Bol rozpracovaný plán plnenia úlohy na odber vzoriek kuchynskej soli z distribučnej siete okresov Košice. Výroba resp. baliareň kuchynskej soli sa na dozorovanom území nenachádza. Podľa vypracovaného plánu bol stanovený odber vzoriek na jednotlivé mesiace počas celého roka a 2 vzorky vrátane morskej soli.

Za hodnotené obdobie bolo odobratých celkom **24 vzoriek kuchynskej soli, z toho 8 vzoriek soli morskej**, s cieľom stanovenia jodidu resp. jodičnanu draselného.

Obsah jodidu draselného resp. jodičnanu draselného (vyjadrený na KI) bol vo všetkých vzorkách posúdený podľa požiadavky Potravinového kódexu SR (15 – 35 mg/kg) a zároveň podľa označenia obsahu jódu na obale výrobku.

Všetky vyšetrené vzorky **vyhoveli** požiadavke PK SR.

Odborom chemických analýz bolo prijatých so spádových okresov 97 vzoriek soli (RÚVZ Košice – 24 vzoriek, RÚVZ Trebišov – 25 vzoriek, RÚVZ Rožňava – 24 vzoriek a RÚVZ Michalovce – 24 vzoriek). V uvedených vzorkách bolo požadovaných 299 ukazovateľov (KI, KIO₃, ferokyanidy, v niektorých aj fluór). V rámci tejto úlohy bolo vykonaných 534 analýz. 2 vzorky soli nespĺňali požadované kritéria (nízky obsah KI).

3.7 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok a aróm v potravinách

Plnenie úlohy a dosiahnuté výsledky

Plnenie úlohy bolo vykonané podľa určenej metodiky a v stanovenom termíne. Na monitoringu sa zúčastnilo **20 klientov v 2 vekových kategóriách: muži a ženy ľahko/stredne pracujúci** (zaradení podľa členenia fyziologických skupín uvedených v Odporúčaných výživových dávkach obyvateľov SR - Vestník MZ SR čiastka 4-5 z 19. júna 2015, 9. revízia), a to v každej kategórii **po 5 klientov** nasledovne:

- pracujúce ženy – stredná práca, veková kategória 19-35 rokov
- pracujúce ženy – stredná práca, veková kategória 36-54 rokov
- pracujúci muži – stredná práca, veková kategória 19-35 rokov
- pracujúci muži – stredná práca, veková kategória 36-54 rokov

V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných 3 skupín prídavných látok, a to:

- E 104 chinolínová žltá
- E 951 aspartam
- E 960 glykozidysteviolu

Spotreba týchto prídavných látok z potravín bola monitorovaná dotazníkovou metódou a laboratórnym vyšetrením vybraných potravín s ich predpokladaným obsahom.

Na zber dát (dotazníkovou metódou) bol použitý 1 druh dotazníka, a to **24-hodinový retrospektívny dotazník spotreby potravín/pokrmov/nápojov** (príloha 1).

24-hodinové dotazníky o spotrebe boli spísané klientmi retrospektívne, do ktorých uviedol každý klient konkrétny druh potraviny s jeho presným obchodným názvom, presný názov pokrmu a nápoja, ktorý skonzumoval v daný deň a skonzumované množstvo uvedené v merných jednotkách. Získané údaje slúžili na zistenie najčastejšie konzumovaných pokrmov a potravín vrátane nápojov s predpokladaným obsahom sledovaných prídavných látok, ako aj na zistenie predpokladaného skonzumovaného množstva týchto potravín.

Laboratórne vyšetrenie

Na základe údajov získaných z 24-hodinových retrospektívnych dotazníkov spotreby z najfrekvencovanejšie konzumovaných potravín, ktoré obsahujú aspoň 1 sledovanú prídavnú látku, boli vybrané vzorky potravín za účelom ich odberu na laboratórne skúšky - stanovenie obsahu uvedených prídavných látok.

Z distribučnej siete obchodných reťazcov boli odobraté celkovo 3 vzorky potravín za účelom stanovenia obsahu sledovaných prídavných látok, a to nasledovne:

- 2 vzorky potravín (2 nealkoholické nápoje: „RAUCH – bravo multivitamínový viac druhový ovocný nápoj“ a „Slice – pomaranč – limonáda s príchuťou pomaranča so sladidlami“) boli odobraté na stanovenie obsahu aspartámu,
- 1 vzorka na obsah glykozidov steviolu (nealkoholický nápoj s názvom LiptonlemonICE TEA – ľadový čaj s citrónovou príchuťou, s cukrom a sladidlom).

Potraviny s obsahom chinolínovej žltej (E 104) sme nenašli.

Vzorky na stanovenie obsahu glykozidov steviolu boli zaslané na laboratórne skúšky Úradu verejného zdravotníctva v Bratislave (ďalej len „ÚVZ SR v Bratislave“).

Spracovanie údajov z dotazníkov a výsledkov chemických laboratórnych skúšok

Získané údaje a výsledky boli vložené do určených tabuliek - excel tabuľky č. 1 a), 1 b), 1 c), 2 a), 2 b), 2 c).

Výsledky skúšaných vzoriek z chemického laboratória RÚVZ Košice a ÚVZ SR v Bratislave boli spracované do určených tabuliek a odoslané ÚVZ SR v Bratislave pre ich ďalšie spracovanie - porovnanie získaných výsledkov s aktuálnymi hodnotami ADI.

Na kvalitatívne stanovenie syntetických farbív boli *Odborom chemických analýz* odobratých 9 vzoriek, čo predstavuje 9 ukazovateľov a 18 analýz.

Požadovaným kritériám nevyhoveli: 1 vzorka - zistený výskyt farbiva chinolínova žltá a 1 vzorka - zistený výskyt farbív tartrazín a žltá SY.

Taktiež boli stanovované konzervačné látky (kyselina benzoová a kyselina sorbová), dodaných bolo 29 vzoriek, požadovaných bolo 57 ukazovateľov a vykonaných 91 analýz.

Najčastejšie sledovanou komoditou boli šaláty, v menšom počte aj iné komodity- zákusky, nealko nápoje, hamburgery, steaky, sirupy a výživové doplnky.

Výsledky analýz spĺňali požadované kritéria pre obsah konzervačných látok v jednotlivých komoditách.

3.8 Monitoring príjmu kuchynskej soli

Plnenie úlohy a dosiahnuté výsledky

Úloha bola plnená v dvoch etapách a to:

1. etapa: Odber 3 vzoriek hotových pokrmov (obedového menu) a 3 vzoriek chleba a pečiva od výrobcov SR v ZSS na stanovenie obsahu kuchynskej soli.
V rámci plnenia úlohy boli odobraté a laboratórne vyšetrené 3 vzorky obedového menu z prevádzok ZSS a to: verejného, uzavretého a nemocničného pre zamestnancov. Zároveň boli odobraté 2 vzorky chleba a jedna vzorka pečiva. V odobratých vzorkách bol stanovený obsah NaCl. Výsledky boli spracované do určených tabelárnych prehľadov aj RÚVZ Košického kraja a boli zaslané na celoslovenské spracovanie RÚVZ so sídlom v Trenčíne.
2. etapa: Dotazník o frekvencii konzumácie potravín s pridanou jedlou soľou, ktorý bol vyplnený 20 respondentmi v 2 vekových kategóriách (19 - 34 r., 35 - 62 r.) u oboch pohlaví.

Získané údaje z dotazníkov boli zaslané na ďalšie spracovanie podľa usmernenia RÚVZ Banská Bystrica.

V rámci tejto úlohy každé RÚVZ v sídle kraja odobralo vzorky hotových pokrmov (polievka a jednotlivé časti hlavného jedla) a vzorky chleba alebo pekárskeho výrobku (od výrobcov SR) zamerané na kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli. V rámci tejto úlohy bolo *Odborom chemických analýz* vyšetrených 48 vzoriek: z RÚVZ Košice – 14 vzoriek, RÚVZ Trebišov – 12 vzoriek, RÚVZ Rožňava – 12 vzoriek a RÚVZ Michalovce – 10 vzoriek.

Spolu bolo stanovených 48 ukazovateľov a vykonaných 96 analýz.
Stanovené limity obsahu pridanej soli neboli prekročené v žiadnej vzorke.

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia Národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015 - 2025 (NAPPO)

Realizácia projektu v sledovanom období:

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

- cielený výkon ŠZD prioritne zameraný na:
 - posudzovanie energetickej a biologickej hodnoty stravy,
 - kontrolu pestrosti stravy,
 - kontrolu dodržiavania zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na OVD,
 - dodržiavanie pitného režimu pre deti v predškolských zariadeniach,
 - odber vzoriek pokrmov na laboratórne vyšetrenie obsahu kuchynskej soli v pokrmoch podávaných v školských stravovacích zariadeniach,
 - hygienické podmienky pri príprave diétného stravovania.

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

- školiace akcie organizované SČK územný spolok Košice v rámci kurzov pred získaním odbornej spôsobilosti na epidemiologicky závažné činnosti pri výrobe, manipulácii a uvádzaní do obehu potravín a pokrmov v zariadeniach spoločného stravovania pre deti a mládež, súčasťou ktorých sú aj prednášky o racionálnej výžive,
- edukačné aktivity v oblasti zdravej výživy detí, problematiky HACCP, prevádzkovej a osobnej hygieny, prevádzkových poriadkov, aktuálnej legislatívy, PZS v ŠJ, zdravotným dôsledkom pri nadmernej konzumácii kuchynskej soli: organizované zriaďovateľmi ZŠ a SŠ v rámci Košického kraja a mesta Košice a Národným centrom celoživotného vzdelávania Košice (počet prednášok: 9).

d) Podpora pohybových aktivít

- podpora pohybových aktivít je realizovaná v rámci prednášok o racionálnej výžive.

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Realizácia úlohy v sledovanom období :

V sledovanom období nebola daná požiadavka zo strany gestora.

4.3 Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

Realizácia úlohy v sledovanom období :

Úloha bola zrealizovaná v II. polroku v mesiaci september. Súbor sledovaných detí pozostával zo 60 detí vo veku 11 – 14 rokov (2 triedy ZŠ v rámci II. stupňa - 1 mestská, 1 vidiecka). Údaje boli zisťované prostredníctvom dotazníkov priamo od žiakov, odpovede boli kódované číselnými symbolmi. Na spracovanie údajov bol použitý program EXCEL. Spracované údaje boli zaslané elektronicky gestorovi projektu .

4.4 Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl; využitie hodín TV

Realizácia projektu v danom období: Monitoring telovýchovných podmienok v rámci základných škôl bol realizovaný v roku 2014. T. č. gestor projektu spracováva získané údaje do databázy, na základe ktorej bude spracovaná analýza a vyhodnotenie získaných údajov.

5 ODBOR OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

5.1 Zhodnotenie zdravotného rizika z prírodnej rádioaktivity v balených vodách dodávaných do distribučnej siete v rámci SR

Plnenie úlohy

V dôsledku personálnych zmien na jednotlivých RÚVZ došlo aj k zmenám pracovných skupín riešiacich Hlavnú úlohu č. 5.1. Pracovná vyťaženosť pracovníkov vo všetkých pracovných skupinách je zvýšená aj nevyhnutnosťou prác na transpozícii nových smerníc EC. Harmonogram prác sa musel prispôbiť pracovnému vyťaženiu pracovníkov a narastajúcim problémom s prístrojovým vybavením laboratórií.

Na celoslovenskej porade pracovníkov odborov ochrany zdravia pred žiarením v dňoch 22.03. – 23.03.2016 v Dudinciach sa dohodlo, že Hlavná úloha č. 5.1 sa v roku 2016 preruší a ukončí sa do konca roku 2017. V roku 2017 sa zhodnotia výsledky ako celok a súčasne každá skupina bude prezentovať výsledky vykonané na svojom pracovisku, teda laboratóriu, vo forme publikácií.

5.2 MONITOROVANIE RÁDIOAKTIVITY V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ PRE ÚČELY PLNENIA POŽIADAVIEK ODPORÚČANIA EURÓPSKEJ KOMISIE A ZABEZPEČOVANIE ČINNOSTI KOMUNIKAČNÉHO INFORMAČNÉHO SYSTÉMU MEDZI ÚVZ SR A EURÓPSKOU KOMISIOU

Plnenie úlohy

Rádioaktivita stavebných materiálov

Na obsah prírodných rádionuklidov sa vyšetrilo 12 vzoriek stavebného materiálu a surovín a 3 vzorky kalov z U. S. Steel Košice. V odobratých vzorkách sa stanovovala aktivita nasledujúcich rádionuklidov: ^{226}Ra , ^{232}Th , ^{40}K a index hmotnostnej aktivity - I. V 7 vzorkách bolo zistené prekročenie úrovne 120 Bq.kg^{-1} pre ^{226}Ra - najvyššia hodnota bola nameraná v kale s označením KB 2 - 209, $17 \pm 2,01 \text{ Bq.kg}^{-1}$.

Rádioaktivita pitných vôd

Zo 167 odberových miest bolo odobratých 525 vzoriek pitných vôd a vykonalo sa v nich 525 vyšetrení.

Od 1. januára 2016 vstúpilo do platnosti Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 8/2016 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 354/2006 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu v znení nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 496/2010 Z. z., ktoré sprísnilo indikačnú hodnotu v ukazovateli celková objemová aktivita alfa z hodnoty $0,2 \text{ Bq.l}^{-1}$ na hodnotu $0,1 \text{ Bq.l}^{-1}$. Pretože obce Východoslovenského regiónu sú väčšinou zásobované vodou z podzemných zdrojov, bol očakávaný zvýšený počet vzoriek vôd, ktoré hodnotu $0,1 \text{ Bq.l}^{-1}$ prekročia a bude sa musieť pokračovať v tzv. optimalizácii podľa prílohy č. 2 obrázku č. 1. vyššie spomínaného Nariadenia vlády SR. Získané výsledky to v plnej miere potvrdili.

Postup optimalizácie zahrňuje overenie alebo spresnenie situácie opakovaným odberom a následným stanovením rádiologických ukazovateľov v ďalších vzorkách, identifikáciu zdroja vody, ktorý je zodpovedný za zvýšený obsah rádionuklidov, analýzu situácie, návrh a realizáciu opatrení na zníženie obsahu rádionuklidov v pitnej vode.

V ukazovateli celková objemová aktivita alfa indikačná hodnota $0,1 \text{ Bq.l}^{-1}$ bola prekročená v 14 vzorkách vôd. Maximálna hodnota bola zistená vo vzorke vody odobratej

z vodovodu v kuchyni ZŠ (vlastný vodný zdroj) v Gemerskej Panici (okres Rožňava) – $a_{V,\alpha} = 0,54 \text{ Bq.l}^{-1} \pm 14\%$. Trikrát bolo zistené prekročenie indikačnej hodnoty vo vzorkách vôd odobratých v Trstenom pri Hornáde – 2 krát z verejného vodovodu v kuchyni materskej škôlky - 19.4.2016 aktivita $a_{V,\alpha} = 0,144 \text{ Bq.l}^{-1} \pm 25\%$ a 9.6.2016 aktivita $a_{V,\alpha} = 0,12 \text{ Bq.l}^{-1} \pm 22\%$ a raz z verejného vodovodu na OcÚ - 21. 11. 2016 aktivita $a_{V,\alpha} = 0,16 \text{ Bq.l}^{-1} \pm 25\%$. Dvakrát bolo zistené prekročenie indikačnej hodnoty vo vzorkách vôd odobratých na Bočiari – 17.5.2016 z verejného vodovodu v kuchyni rodinného domu č. 24 - $a_{V,\alpha} = 0,137 \text{ Bq.l}^{-1} \pm 23\%$ a 7. 3. 2016 z verejného vodovodu na WC-ženy na OcÚ - $a_{V,\alpha} = 0,134 \text{ Bq.l}^{-1} \pm 31\%$. Prekročenie indikačnej hodnoty bolo ďalej zistené vo vodách odobratých z vodného zdroja - studne HGK-5 v Kechneci - $a_{V,\alpha} = 0,13 \text{ Bq.l}^{-1} \pm 22\%$, z verejného vodovodu na OcÚ v Gyňove - $a_{V,\alpha} = 0,13 \text{ Bq.l}^{-1} \pm 19\%$, z verejného vodovodu v turistickej ubytovni LIPA v Lipanoch - $a_{V,\alpha} = 0,12 \text{ Bq.l}^{-1} \pm 19\%$, z vodovodu na RÚVZ v Prešove- $a_{V,\alpha} = 0,12 \text{ Bq.l}^{-1} \pm 20\%$, z verejného vodovodu v kuchyni na OcÚ v Ruskove - $a_{V,\alpha} = 0,116 \text{ Bq.l}^{-1} \pm 34\%$, z verejného vodovodu v umývarke na OcÚ v Skároši - $a_{V,\alpha} = 0,104 \text{ Bq.l}^{-1} \pm 53\%$ a dvakrát z verejného vodovodu v umývarke na OcÚ v Pači (okres Rožňava) - 28. 11. 2016 aktivita $a_{V,\alpha} = 0,14 \text{ Bq.l}^{-1} \pm 44\%$ a 12. 12. 2016 aktivita $a_{V,\alpha} = 0,11 \text{ Bq.l}^{-1} \pm 45\%$.

V ukazovateli celková objemová aktivita beta namerané hodnoty neprekročili indikačnú hodnotu $0,50 \text{ Bq.l}^{-1}$. Maximálna hodnota bola zistená vo vzorke vody odobratej z vodovodu v kuchyni ZŠ (vlastný vodný zdroj) v Gemerskej Panici (okres Rožňava) – $a_{V,\beta} = 0,46 \text{ Bq.l}^{-1} \pm 25\%$.

V ukazovateli objemová aktivita ^{222}Rn bola indikačná hodnota 100 Bq.l^{-1} prekročená vo vodách z dvoch odberových miest. Jednalo sa o vzorky vôd odobratých v kuchyni MŠ (obecný rezervoár) v Hýľove – (okres Košice – okolie) - $a_{V,^{222}\text{Rn}} = 191,3 \text{ Bq.l}^{-1} \pm 14\%$ (odber 12. 12. 2016) a $a_{V,^{222}\text{Rn}} = 156,5 \text{ Bq.l}^{-1} \pm 12\%$ (odber 15. 11. 2016) a vzorky vôd odobratých v umývarke na OcÚ (obecný vodovod) v Pači (okres Rožňava) - $a_{V,^{222}\text{Rn}} = 147,2 \text{ Bq.l}^{-1} \pm 13\%$ (odber 28. 11. 2016) a $a_{V,^{222}\text{Rn}} = 136,8 \text{ Bq.l}^{-1} \pm 14\%$ (odber 12. 12. 2016).

V odberových miestach, v ktorých boli odobraté vzorky vôd, v ktorých boli prekročené indikačné hodnoty rádiologických ukazovateľov, bol začatý proces optimalizácie za účelom identifikácie zdroja vody, ktorý je zodpovedný za zvýšený obsah rádionuklidov v pitnej vode, na analýzu situácie a na návrh a realizáciu opatrení na zníženie obsahu radónu v pitnej vode.

V odberových miestach Krásna nad Hornádom (fy TAMAS), Gemerská Panica (ZŠ), Trstené pri Hornáde (OcÚ) a Lekárovce (OcÚ) boli odobraté vzorky pitných vôd na stanovenie rádionuklidu trícium ^3H . Stanovenia vykonal ÚVZ SR v Bratislave. Aktivita trícia v pitných vodách sa pohybovala na úrovni detekčného limitu použitej aparatury a nepresiahla hodnotu $2,5 \pm 1,4 \text{ Bq/l}$.

Rádioaktivita minerálnych vôd

Vo vzorkách minerálnych vôd sa oproti pitným vodám zaznamenávajú vyššie hodnoty rádioaktivity. Rádioaktivita minerálnych a geotermálnych vôd je určovaná predovšetkým vlastnosťami geologického podložia lokalít, v ktorých sa vrty nachádzajú.

Z 28 lokalít bolo odobratých 84 vzoriek minerálnych vôd. Vykonal sa v nich 84 vyšetrení. Vzorky pre stanovenie ukazovateľov celková objemová aktivita alfa a celková objemová aktivita beta z dôvodu nedostatočnej kapacity meracieho zariadenia neboli odobierané.

V stanovovaných ukazovateľoch sa rádioaktivita minerálnych vôd pohybovala na úrovni dlhodobých priemerných hodnôt charakteristických pre daný zdroj vody.

Maximálne hodnoty objemovej aktivity radónu-222 boli zaznamenané vo vzorkách vôd odobratých z prameňa Ondrej na Sivej Brade (okres Levoča) – odber 4. 4. 2016 - $a_{V,^{222}\text{Rn}} = 193,2 \text{ Bq.l}^{-1} \pm 23\%$ a odber 12. 12. 2016 - $a_{V,^{222}\text{Rn}} = 173,6 \text{ Bq.l}^{-1} \pm 14\%$. Maximálna

hodnota objemovej aktivity rádia-226 - $a_{V,226Ra} = 0,825 \pm 0,038 \text{ Bq.l}^{-1}$ bola stanovená vo vode z vrtu CH-1 Cígelka v Cígelke (okres Bardejov). Maximálna hodnota koncentrácie prírodného uránu - $c_{U_{nat}} = 0,554 \pm 0,020 \text{ mg.l}^{-1}$ bola stanovená vo vode z tretieho vrtu (bazén) na Sivej Brade (okres Levoča).

Rádioaktivita termálnych vôd

Rádioaktivita termálnych vôd je určovaná vlastnosťami geologického podložja lokalít, v ktorých sa vrty nachádzajú.

Z 8 lokalít (Vyšné Ružbachy - 5, Vrbov - 2, Zemplínska Šírava - 1) bolo odobratých 36 vzoriek termálnych vôd a vykoná sa v nich 36 rádiologických vyšetrení.

Maximálna hodnota v ukazovateli celková objemová aktivita alfa bola stanovená vo vode odobratej z vrtu 2 vo Vrbove (okr. KK) - $a_{V,\alpha} = 17,06 \text{ Bq.l}^{-1} \pm 31 \%$. Maximálne hodnoty v ukazovateľoch celková objemová aktivita beta - $a_{V,\beta} = 6,66 \text{ Bq.l}^{-1} \pm 11 \%$ a objemová aktivita rádia-226 - $a_{V,226Ra} = 3,249 \text{ Bq.l}^{-1} \pm 3 \%$ boli stanovená vo vode z vrtu 1 vo Vrbove. Maximálna hodnota v ukazovateli objemová aktivita radónu-222 bola stanovená vo vode z vrtu Kráter vo Vyšných Ružbachoch (okr. SL) - $a_{V,222Rn} = 57,3 \text{ Bq.l}^{-1} \pm 13 \%$. Maximálna hodnota koncentrácia prírodného uránu $c_{U_{nat}} = 0,187 \text{ mg.l}^{-1} \pm 2 \%$ bola stanovená vo vode z vrtu GTH-1 v TermalParku Zemplínska Šírava, obec Kaluža (okr. MI)

Rádioaktivita povrchových vôd a ich sedimentov

Vzorky povrchových vôd sa v lokalite Krásna nad Hornádom odoberajú v pravidelných mesačných intervaloch a v lokalite Viničky (okres Trebišov) v kvartálnych intervaloch. V roku 2016 bolo odobratých 32 vzoriek povrchových vôd a uskutočnilo sa v nich 32 vyšetrení rádioaktivity. V meraných vzorkách povrchových vôd neboli zaznamenané zvýšené hodnoty rádioaktivity. Maximálna hodnota v ukazovateli celková objemová aktivita alfa bola zistená vo vzorke vody odobratej dňa 27. 01. 2016 z rieky Hornád v Krásnej nad Hornádom - $a_{V,\alpha} = 0,097 \text{ Bq.l}^{-1} \pm 58\%$ a maximálna hodnota v ukazovateli celková objemová aktivita beta bola stanovená vo vzorke vody odobratej dňa 12. 10. 2016 z rieky Bodrog vo Viničkách - $a_{V,\beta} = 0,17 \text{ Bq.l}^{-1} \pm 20\%$.

Spolu so vzorkami povrchových vôd sa z odberových miest odoberajú aj vzorky riečnych sedimentov. Vo vzorkách sa stanovujú hmotnostné aktivity prírodných rádionuklidov a ^{137}Cs . Maximálna hodnota ^{137}Cs bola stanovená vo vzorke sedimentu z lokality Viničky (Bodrog), odber dňa 12. 10. 2016 a hodnota je $5,45 \pm 0,15 \text{ Bq.kg}^{-1}$.

V odberových miestach Krásna nad Hornádom (rieka Hornád), Gemerská Panica (rieka Slaná), Trstené pri Hornáde (rieka Hornád) a Lekárovce (rieka Uh) boli odobraté vzorky povrchových vôd na stanovenie rádionuklidu trícium ^3H . Stanovenia vykonal ÚVZ SR v Bratislave. Aktivita trícia v povrchových vodách sa pohybovala na úrovni detekčného limitu použitej aparatury a nepresiahla hodnotu $2,9 \pm 1,4 \text{ Bq/l}$.

Rádioaktivita zrážkových vôd

Vzorka snehových zrážok bola odobraná 15. januára 2016 na lúke pri RÚVZ v Košiciach na Ipeľskej 1. Vzorka je v súčasnosti v štádiu spracovania pre gamaspektrometrické vyšetrenie.

Vzorky dažďovej vody v roku 2016 neboli odobraté.

Rádioaktivita odpadových vôd

V roku 2016 bola vyšetrovaná jedna vzorka odpadovej vody pre GJ U. S. Steel Košice. Vo vzorke bola stanovená hmotnostná aktivita ^{40}K a ^{226}Ra a dosiahla hodnoty $a_{40K} = 11,23 \pm 1,07 \text{ Bq.l}^{-1}$ a $a_{226Ra} = 0,22 \pm 0,02 \text{ Bq.l}^{-1}$.

Kontinuálne meranie príkonu dávkového ekvivalentu – RÚVZ Košice

Merania príkonu dávkového ekvivalentu (PDE) sa uskutočňovali sondou FHZ 621 G-L2 na streche budovy RÚVZ, Ipeľská č. 1, Košice. Celodenné meranie pozostáva z kontinuálneho merania PDE v hodinových intervaloch. Priemerný mesačný PDE sa stanovuje z priemerných denných PDE. Zistené hodnoty sa zasielajú do Ústredia radiačnej monitorovacej siete SR (RMS SR) na ÚVZ SR v Bratislave.

V roku 2016 bolo vykonaných 291 celodenných meraní. Významné zvýšenie hodnôt PDE nad dlhodobý priemer nebolo zaznamenané. Priemerný denný PDE bol $93,98 \pm 21,12 \text{ nSv.h}^{-1}$ s maximálnou hodnotou $123,29 \pm 5,32 \text{ nSv.h}^{-1}$ nameranou 16. 12. 2016 a minimálnou hodnotou $67,65 \pm 2,12 \text{ nSv.h}^{-1}$ nameranou 10. 05. 2016. Dlhodobý priemer PDE pre dané odberové miesto je $106,81 \text{ nSv.h}^{-1}$.

V čase od 3.10.2016 do 16.12.2016 bola sonda na overovacích meraniach na SMÚ v Bratislave.

Plošné integrálne a jednorazové meranie príkonu dávkového ekvivalentu

Na 18-tich pevných stanovištiach v Košickom a Prešovskom kraji sú od roku 1989 rozmiestnené termoluminiscenčné dozimetre (TLD), ktorých pravidelná výmena sa uskutočňuje v kvartálnych intervaloch. V roku 2016 sa výmeny TLD uskutočnili v dňoch 20. – 27. januára, druhá výmena v dňoch 12. – 20. apríla, tretia výmena v dňoch 22. – 30. júna a štvrtá výmena v dňoch 4. – 12. októbra.

Pretože RÚVZ Košice nevlastní prístroj na vyhodnocovanie dozimetrov tieto sú po výmene merané na zariadení ÚVZ SR v Bratislave. Po vyhodnotení na RÚVZ v Košiciach sú výsledky zasielané do centra Slovenského ústredia radiačnej monitorovacej siete na ÚVZ SR v Bratislave.

V roku 2016 nebolo zaznamenané významné zvýšenie rádioaktivity a hodnoty integrálnych meraní PDE v sledovaných lokalitách sa pohybovali na úrovniach dlhodobých priemerov charakteristických pre danú lokalitu. Maximálna hodnota PDE bola zistená na stanovišti Milhošť (okres Košice – okolie) za II. kvartál 2016 - $\text{PDE} = 176 \pm 25 \text{ nSv.h}^{-1}$. Minimálna hodnota bola zistená na stanovišti Stará Voda (okres Gelnica) za II. kvartál 2016 - $\text{PDE} = 67 \pm 15 \text{ nSv.h}^{-1}$.

Pri odberoch vzoriek v teréne sa meria aj aktuálny príkon dávkového ekvivalentu (PDE) v danom odberovom mieste. V roku 2016 bol PDE zmeraný jednorazovými meraniami prenosným meračom DC-3-E v 206 odberových miestach. Nebolo zaznamenané významné zvýšenie hodnôt PDE oproti dlhodobým priemerom. Hodnoty PDE sa pohybovali na úrovniach charakteristických pre dané lokality. Maximálne hodnoty PDE boli namerané pred vstupom do štôlne Jozef v Gelnici $\text{PDE} = 292 \pm 4 \text{ nSv.h}^{-1}$ a v priestoroch štôlne PDE v intervale od 175 do 246 nSv.h^{-1} . Minimálna hodnota bola nameraná v odberovom mieste na poľnohospodárskom dvore v Jarovniciach (okres Prešov) - hodnota $\text{PDE} = 65 \pm 5 \text{ nSv.h}^{-1}$.

Rádioaktivita prašného spad

Odberové miesto pre vzorky mesačného spad sa nachádza na streche budovy RÚVZ, Ipeľská č. 1, Košice. Meranie vzoriek sa uskutočňuje na gamaspektrometri (^{137}Cs a ^7Be) a nízkopozad'ovom alfa-beta merači. Vyhodnotených bolo 12 vzoriek. Obsah ^{137}Cs je pod detekčným limitom a najvyššia hodnota ^7Be bola nameraná vo vzorke spad z mesiaca júl – $110,07 \pm 10,38 \text{ Bq.m}^{-2}$. Najvyššie hodnoty alfa ($92,69 \pm 4,83 \text{ Bq.m}^{-2}$) a beta ($45,77 \pm 2,26 \text{ Bq.m}^{-2}$) boli namerané vo vzorke odoberanej od 1.4. – 2.5.2016.

Rádioaktivita aerosólov v ovzduší

Jedno zo stanovišť merania aerosólov v ovzduší sa nachádza v priestoroch Slovenského hydrometeorologického ústavu v Stropkove - Tisinci, kde vzorky aerosolov

odoberali pracovníci SHMÚ kontinuálne počas jedného týždňa v každom mesiaci. Filtre boli zasielané na vyhodnotenie na RÚVZ v Košiciach.

Už v roku 2015 bolo odobratých iba 7 vzoriek aerosólov. Uvedená skutočnosť sa vyskytla v dôsledku zastaraného prístrojového vybavenia na odber aerosólov. Slovenský hydrometeorologický ústav oznámil RÚVZ Košice, že z dôvodu vznikajúcich prevádzkových problémov pri činnosti predmetného zariadenia, zastavuje odber vzoriek aerosólov v ďalších mesiacoch a požaduje zakúpenie nového odberového zariadenia. Z toho dôvodu v roku 2016 vzorky aerosólov neboli odoberané.

Meranie vzoriek potravinového reťazca

Pri monitorovaní sa berie zreteľ na sledovanie tých druhov potravín, ktoré predstavujú rozhodujúci zdroj príjmu rádionuklidov obyvateľstvom. U plodín sú hmotnostné aktivity na takej nízkej úrovni, že sa vytvárajú zmesné vzorky a pomocou špeciálnej metodiky sa ^{137}Cs koncentruje. Merania sa vykonávali na RÚVZ Košice gamaspektrometrickou analýzou.

V rámci monitorovania rádioaktivity v životnom prostredí boli v sledovanom období odoberané vzorky kravského (16) a ovčieho (19) mlieka. Kravské mlieko sa odoberalo v mliekarni Kežmarok a Sabinov a na dvoch poľnohospodárskych družstvách (Jarovnice a Turnianska Nová Ves) a ovčie mlieko sa vzorkovalo na PD Kluknava - Slatvina, PD Hermanovce a PD Uzovské Pekľany. Hodnoty aktivity sa stanovovali v mesačných zlievaných vzorkách (100 ml/deň). Najvyššia hodnota objemovej aktivity ^{137}Cs vo vzorkách kravského mlieka bola nameraná vo vzorke odobratej v apríli na družstve v Turnianskej Novej Vsi - $^{137}\text{Cs} = 0,032 \pm 0,006 \text{ Bq.l}^{-1}$. Vo vzorkách ovčieho mlieka sme namerali hodnoty ^{137}Cs : min.: $0,015 \pm 0,005 \text{ Bq.l}^{-1}$ vo vzorke odobratej v marci z PD v Uzovských Pekľanoch a max.: $0,064 \pm 0,006 \text{ Bq.l}^{-1}$, ktorá bola nameraná v mlieku taktiež z PD v Uzovských Pekľanoch v mesiaci jún.

V súvislosti s požiadavkou Európskej únie sa od roku 2005 odberajú vzorky celodennej stravy bez diétnych obmedzení na pracoviskách Univerzitnej nemocnice L. Pasteura. Z odobratých vzoriek sa vytvára zmesná vzorka, ktorá sa po spracovaní gamaspektrometricky vyhodnocuje. Najvyššia hodnota hmotnostnej aktivity ^{137}Cs bola nameraná vo vzorke odobratej 7.6.2016 – $0,020 \pm 0,006 \text{ Bq.kg}^{-1}$.

Gamaspektrometricky boli vyhodnotené aj vzorky sladu, sladovníckeho jačmeňa a sladového kvetu zo sladovne v Michalovciach. Vo vzorkách namerané hodnoty ^{137}Cs boli pod detekčný limitom.

Meranie vzoriek pôd a porastov

V súvislosti so vstupom do Európskej únie za účelom sledovania migrácie ^{137}Cs v hĺbkovom profile vrstvenom na 0 – 5 cm, 5 – 15 cm a 15 – 30 cm sa v lokalite Krásna nad Hornádom, v povodí rieky Hornád a v lokalite Viničky, v povodí rieky Bodrog, raz kvartálne odberajú vzorky pôd. Spolu so vzorkami pôd sa v uvedených lokalitách odoberali aj vzorky porastov. Vzorky pôd a porastov sa raz ročne odberajú aj v lokalitách, kde sú rozmiestnené termoluminiscenčné dozimetre.

V roku 2016 bolo odobraných 77 vzoriek pôd a 24 vzoriek porastov. Najvyššia hodnota aktivity ^{137}Cs bola stanovená vo vzorke pôdy z I. vrstvy z lokality Rudná (24. 06. 2016) a dosiahla hodnotu $15,05 \pm 0,46 \text{ Bq.kg}^{-1}$. Minimálna hodnota aktivity ^{137}Cs bola stanovená vo vzorke pôdy z I. vrstvy z lokality Krásna nad Hornádom odobratej 30.6.2016 a dosiahla hodnotu $0,69 \pm 0,19 \text{ Bq.kg}^{-1}$.

Radón v obytných a pracovných priestoroch a pôdnom vzduchu (v životnom prostredí)

Objemová aktivita radónu (OAR) v obytných priestoroch a objemová aktivita radónu v pôdnom vzduchu v roku 2016 nebola stanovovaná v žiadnom objekte ani v žiadnej lokalite.

Objemová aktivita radónu v pracovnom prostredí bola meraná v prostredí banskej štôlne Jozef v Gelnici. OAR bolo merané pred vstupom do štôlne a v 20 m intervaloch od vstupu do štôlne. Namerané hodnoty OAR sa pohybovali v intervale od 2 406 Bq.m⁻³ do 6 267 Bq.m⁻³.

Na základe nameraných hodnôt objemovej aktivity radónu a v zmysle § 34 ods. 2 písm. b) a písm. d) NV SR č. 345/2006 Z. z. o základných bezpečnostných požiadavkách na ochranu zdravia pracovníkov a obyvateľov pred ionizujúcim žiarením možno priestory štôlne Jozef zaradiť do kategórie pracovisko s rizikom z ožiarenia pracovníkov zvýšeným prírodným ionizujúcim žiarením.

Vzhľadom k tomu, že v budúcnosti sa predpokladá prestavba štôlne a jej následné využitie na múzejné účely, je potrebné v súlade s § 35 NV SR č. 345/2006 Z. z. o základných bezpečnostných požiadavkách na ochranu zdravia pracovníkov a obyvateľov pred ionizujúcim žiarením, zabezpečiť radiačnú ochranu pracovníkov na pracovisku so zvýšeným prírodným ionizujúcim žiarením.

Príležitostný a krátkodobý pobyt návštevníkov v priestoroch šachty z hľadiska radiačnej ochrany obyvateľstva nepredstavuje významné zvýšenie radiačnej záťaže a zdravotného rizika týchto osôb.

Objemová aktivita radónu v pracovnom prostredí bola meraná vo vybraných priestoroch prečerpávacej vodnej elektrárne (PVE) Čierny Váh a vodnej elektrárne (VE) Bešeňová. Vyšetrovacía úroveň 400 Bq. m⁻³ pre objemovú aktivitu radónu (OAR) v ovzduší pri výkone prác na pracoviskách v podzemných priestoroch elektrárni (v zmysle § 34, ods. 1, písm. a) Nariadenia vlády SR č. 345/2006 Z. z. o základných bezpečnostných požiadavkách na ochranu zdravia pracovníkov a obyvateľov pred ionizujúcim žiarením) nebola prekročená v žiadnom odberovom mieste.

Jahodná – okolie prieskumných vrtov a príľahlé lokality

V súvislosti s negatívnymi reakciami rôznych ochranárskych organizácií na geologicko-prieskumnú činnosť a vo vzťahu k možnej ťažbe uránu v lokalite Jahodná - Kurišková boli v roku 2016 uskutočnené merania a odbery vzoriek v lokalitách Jahodná, Košická Belá, Alpinka, Myslava a Nižný Klátov.

V odberových miestach (20 miest) bolo vykonaných 104 meraní aktuálneho príkonu dávkového ekvivalentu (PDE). Nebolo zaznamenané významné zvýšenie rádioaktivity a hodnoty PDE sa pohybovali na úrovniach dlhodobých priemerov charakteristických pre dané odberové miesto. Príkon dávkového ekvivalentu sa v týchto miestach pohyboval v intervale PDE = 101 ± 4 nSv.h⁻¹ (stanovište TLD na Jahodnej) až PDE = 187 ± 4 nSv.h⁻¹ (na Jahodnej, na ryhe (ryha = miesto s najvyššou koncentráciou uránovej rudy)).

Pitné vody (30 vzoriek) boli odobraté zo šiestich príľahlých lokalít. V stanovovaných ukazovateľoch (celková objemová aktivita alfa, celková objemová aktivita beta, objemová aktivita ²²²Rn, objemová aktivita ²²⁶Ra, koncentrácia prírodného uránu C_{U^{nat}}, gamaspektrometrické vyšetrenie) bolo zistené prekročenie indikačných hodnôt platných pre pitnú vodu v ukazovateli celková objemová aktivita alfa: vlastný vodný zdroj – studňa č. 1, chata Klatovianka, Nižný Klátov - a_{v,α} = 0,154 Bq.l⁻¹ ± 39% a vlastný vodný zdroj, hotel Gardena, Košická Belá - a_{v,α} = 0,124 Bq.l⁻¹ ± 41%. Maximálne hodnoty celkovej objemovej aktivity beta sa pohybovali pod úrovňou 0,094 Bq.l⁻¹. Maximálna hodnota objemovej aktivity radónu-222 a_{v,222Rn} = 146,5 Bq.l⁻¹ ± 23% bola zistená vo vzorke vody: vlastný vodný zdroj, chata Klatovianka, Nižný Klátov. Hodnoty objemovej aktivity rádia-226 vo všetkých vodách

nepresahovali úroveň $0,024 \text{ Bq.l}^{-1}$. Maximálna hodnota koncentrácie prírodného uránu $c_{\text{U}_{\text{nat}}} = 0,016 \pm 0,003 \text{ mg.l}^{-1}$ bola stanovená vo vode z vlastného vodného zdroja na chate Jahodná na Jahodnej.

Povrchové vody a ich sedimenty boli odoberané z piatich lokalít. Odoberatých bolo 25 vzoriek povrchových vôd a 5 vzoriek ich sedimentov. V povrchových vodách v stanovovaných ukazovateľoch (celková objemová aktivita alfa, celková objemová aktivita beta, objemová aktivita ^{222}Rn , objemová aktivita ^{226}Ra a koncentrácia prírodného uránu $c_{\text{U}_{\text{nat}}}$) nebolo oproti dlhodobým hodnotám zaznamenané zvýšenie hodnôt týchto ukazovateľov. Najvyššia stanovená hodnota ^{137}Cs v sedimente, bola vo vzorke z Čermeľského potoka na Alpinke - $4,12 \pm 0,19 \text{ Bq.kg}^{-1}$.

Zároveň bolo odobraných 24 vzoriek pôd. Najvyššia hodnota aktivity ^{137}Cs bola stanovená vo vzorke pôdy z II. vrstvy z lokality Jahodná – hlavná ryha a dosiahla hodnotu $42,83 \pm 1,40 \text{ Bq.kg}^{-1}$. Minimálna hodnota aktivity ^{137}Cs bola stanovená vo vzorke pôdy z I. vrstvy z lokality Košická Belá a dosiahla hodnotu $1,65 \pm 0,65 \text{ Bq.kg}^{-1}$.

Spolu so vzorkami pôd sa v uvedených lokalitách odobralo 7 vzoriek porastov, 1 vzorka zmesi húb a 1 vzorka bylinky - papraď samčia. Stanovené hodnoty v týchto vzorkách sa pohybujú na úrovni dlhodobého priemeru a nevykazujú zvýšenie hodnôt.

5.3 SLEDOVANIE A HODNOTENIE VEĽKOSTI OŽIARENIA PACIENTOV Z LEKÁRSKEHO OŽIARENIA

Plnenie úlohy

V rámci riešenia projektu „Sledovanie a hodnotenie veľkosti ožiarenia pacientov z lekárskeho ožiarenia“ prebiehalo vyhodnocovanie a spracovávanie získaných výsledkov týkajúcich sa počtu vyšetrení vykonaných na jednotlivých pracoviskách oddelení nukleárnej medicíny v rámci Slovenskej republiky.

V dňoch 22. – 23. 03. 2016 sa uskutočnila celoslovenská porada pracovníkov Odborov ochrany zdravia pred žiarením. Prejednávaný bol aj stav riešenia Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva Slovenskej republiky. Aktuálny stav riešenia úloh je dočasne pozastavený vzhľadom na pracovnú záťaž vyplývajúcu z povinnosti transpozície Smernice Rady 2013/59 Euratom do právnych predpisov Slovenskej republiky.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program SR

Plnenie:

Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2016

Prípisom ÚVZ SR HH SR č. OE/9504/2015, RZ-31475/2015 zo dňa 30.11.2015 bol aktualizovaný očkovač kalendár pre povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých na rok 2016. Na povinné očkovanie dočiat proti pneumokokovým invazívnym ochoreniam boli k dispozícii 13-valentná a 10-valentná konjugovaná vakcína. Preočkovanie dospelých proti záškrtu a tetanu sa vykonávalo kombinovanou očkovačou látkou každých 15 rokov, prvé preočkovanie dospelých sa odporúča vo veku 30 rokov a ďalej každých 15 rokov. Aktualizovaný očkovač kalendár bol uverejnený na internetovej stránke RÚVZ.

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním, manažment očkovania

Priebežne je vykonávaný monitoring ochorení preventabilných očkovaním vrátane laboratórnej diagnostiky. Z ochorení, proti ktorým sa vykonáva pravidelné povinné očkovanie, boli hlásené sporadické výskyty ochorení na **pertussis** a **parotitídu**.

V prípade ochorení na **pertussis** bolo spolu zaznamenaných 12 ochorení: v okr. Košice I – 3, Košice II – 4, Košice III – 3, Košice okolie – 2. Ochorenia boli zaznamenané vo vekových skupinách: 5-9 roč.=1x, 25-34 roč.=1x, 35-44 roč.=7x a 45-64 roč.=3x. V 1 prípade bolo dieťa riadne očkované 4 dávkami, v 11 prípadoch sa údaj o očkovaní nepodarilo zistiť.

V r. 2016 bolo hlásených 15 ochorení na **parotitídu**: v okr. Košice I 1, v okr. Košice II 1, Košice IV 1 a v okr. Košice okolie 12 ochorení (v obci Kalša, Veľká Ida, Žarnov – po jednom prípade, Moldava nad Bodvou – 9 ochorení). Ochorenia sa vyskytli vo vekových skupinách: 1-4 roč.= 1x, 5-9 roč.= 4x, 10-14 roč.=1x, 15-19 roč.=1x, 20-24 roč.=3x, 25-34 roč.=2x, 35-44 roč.=2x a 45-64 roč.=1x. Očkovač status: 4 detí boli očkované 1 dávkou, 4 chorí 2 dávkami. V 4 prípadoch neboli dospelí chorí očkovaní pre vek a v 3 prípadoch údaj o očkovaní nebol k dispozícii. V 7 prípadoch bolo ochorenie potvrdené na základe laboratórneho vyšetrenia a klinického obrazu. Ostatných 8 ochorení bolo potvrdených na základe klinických príznakov a epidemiologickej súvislosti. Hlásená bola 1 komplikácia – parotitická meningitída.

Na Odbore lekárskej mikrobiológie bolo v roku 2016 vyšetrených 23 vzoriek sér (46 vyšetrení) a 7 vzoriek likvoru (14 vyšetrení) na prítomnosť protilátok proti osýpkam triedy IgM a IgG. Protilátky triedy IgM neboli pozitívne ani v jednej vzorke.

V súlade s listom ÚVZ SR č. OE/2623, RZ-10526/2016 zo dňa 11. 04. 2016 boli dňa 19.05.2016 vyhodnotené aktivity **Európskeho imunizačného týždňa 2016 „Vyplňte diery v imunizácii“**, ktoré boli realizované od 24.- 30.04.2016. V roku 2016 bola kampaň zameraná na opatrenia, ktoré je potrebné prijať v európskych krajinách, aby bola zabezpečená primeraná ochrana pred výskytom a šírením osýpok a rubeoly v európskom regióne. Aktivity na zvýšenie povedomia o dôležitosti očkovania sú realizované v priebehu celého roka cestou Poradne očkovania, pre zdravotníckych pracovníkov organizovaním seminárov a sprístupňovaním aktuálnych informácií na webovej stránke úradu. Kampaň bola orientovaná na laickú verejnosť, zdravotníckych pracovníkov a rómsku komunitu s využitím printového média (KOŠICE:DNES), webovej stránky tunajšieho úradu, edukačných a propagačných letákov a pod. Spolu bolo zrealizovaných 98 aktivít, z toho bolo 25 určených pre laickú verejnosť, 70 pre zdravotníckych pracovníkov a 3 pre rómsku komunitu. Edukačné aktivity vykonávali odborní zamestnanci Odboru epidemiológie a Odboru podpory zdravia. Na organizácii každoročného **Východoslovenského vakcinačného dňa**, ktorý sa konal 08.06.2016, sa podieľalo 5 zamestnancov odboru, z toho 1 lekár aktívne s prednáškou.

Kontrola očkovania

V období september - november bola vykonaná kontrola povinného pravidelného očkovania detí, ktoré dosiahli určený vek v zmysle Odborného usmernenia ÚVZ SR č. OE/6290/2016, RZ-19532/2016 zo dňa 01.07.2016 vrátane spracovania a vyhodnotenia výsledkov na okresnej a krajskej úrovni.

Výsledky kontroly boli na celokrajскеj úrovni priaznivé, v priemere 95,5 % (od 94,6 % do 96,1 %), v roku 2015 95,6 %. K poklesu zaočkovanosti pod 95 % na celookresnej úrovni došlo v 5 okresoch – v okresoch Košice I-IV a v okr. Spišská N. Ves. Na znížení percenta zaočkovanosti sa podieľali predovšetkým:

- vysoký počet odmietaní povinného pravidelného očkovania detí zo strany zákonných zástupcov, spochybňovanie významu očkovania v rámci agresívnych antivakcinačných aktivít zameraných cielene na rodičov detí a na budúcich rodičov,
- dlhodobý pobyt v zahraničí,
- migrácia obyvateľov minoritnej skupiny bez udania adresy
- chyba malých čísiel.

Na požiadanie všeobecných lekárov pre deti a dorast boli RÚVZ Košice u 56 detí schválené návrhy očkovacích schém na dodatočné doočkovanie detí v rámci povinného pravidelného očkovania detí, ktoré dosiahli určený vek.

6.2 Surveillance infekčných chorôb

Plnenie:

V zmysle pokynov ÚVZ SR boli spracované štatistické a analytické podklady a vypracovali sa *výročné správy* za rok 2015 za okr. Košice I-IV, Košice okolie a Košický kraj v termíne a požadovanej kvalite a rozsahu. Pravidelne a podľa potreby sa vypracovávali analýzy aktuálnej *epidemiologickej situácie* a výskytu mimoriadnych situácií v spádovom území RÚVZ.

Cielene podľa aktuálnej epidemiologickej situácie sa sledoval stav *zaočkovanosti u nákaz* zaradených do Národného imunizačného programu SR (NIP). V sledovanom období nebolo hlásené podozrenie ani ochorenie u očkovaných detí na diftériu, morbilli, tetanus, poliomyelitídu, rubeolu či invazívne hemofilové ochorenie. Pretrváva sporadicky výskyt ochorení na pertussis a parotitídu. V okr. Košice I-IV bolo hlásených 10 ochorení a v okr. Košice okolie 2 ochorenia na pertussis. V sledovanom období bolo nahlásených 15 ochorení na parotitídu: v okr. Košice I 1, v okr. Košice II 1, Košice IV 1 a v okr. Košice okolie 12 ochorení. V rámci surveillance legionelózy sme spolupracovali pri spracovaní a doplnení epidemiologickej anamnézy muža (Slováka) vodiča TIR, ktorý ochorel na legionelózu vo Francúzsku resp. u zamestnávateľa v Taliansku. Vyšetrenie, zabezpečenie laboratórnej diagnostiky a následne edukácia rodinných príslušníkov i cestujúcich bola vykonaná pri výskyte ochorenia vyvolaného Zika vírusom u muža z Košíc, ktorý sa vrátil chorý z dovolenky v Karibiku.

V súlade s listom ÚVZ HH SR č. OE/2460/2013, RZ-9842/2013 zo dňa 07.05.2013 sa pokračuje v sledovaní ochorení a úmrtí na SARI.

Vyhodnotenie chrípkovej sezóny 2015/2016

Aktivitu chrípkovej v chrípkovej sezóne 2015/2016 v okresoch Košice I-IV a Košice okolie možno charakterizovať zníženým výskytom ochorení na akútne respiračné ochorenia (ARO) a chrípku v porovnaní s predchádzajúcou sezónou. Ochorenia sa vyskytovali sporadicky až na malé epidémie v predškolských a školských zariadeniach.

Priebeh sezóny:

V sezóne 2015/2016 bolo v **okresoch Košice I-IV** hlásených 62 853 ARO, čo predstavuje chorobnosť 60 222,72/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov. Z toho ako chrípka bolo hlásených 2721 ochorení, chorobnosť 2665,55/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov. Z celkového počtu hlásených ARO tvorila chrípka 4,3%. Spolu bolo hlásených 770 komplikácií (1,2%).

V predchádzajúcej sezóne bolo hlásených 74 818 všetkých ARO, čo predstavuje chorobnosť 63 325,25/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov. Z toho ako chrípka bolo hlásených 4246 ochorení, chorobnosť 3715,75/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov.

V porovnaní s predchádzajúcou sezónou došlo k poklesu počtu hlásených ARO o 11 965, čo predstavuje 16% a chrípky o 1525 prípadov, čo je 35,9% .

V **okr. Košice okolie** bolo hlásených 17 463 všetkých ARO, čo predstavuje chorobnosť 49565,01/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov. Z toho ako chrípka bolo hlásených 383 ochorení, chorobnosť 1087,08/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov. Z celkového počtu hlásených ARO tvorila chrípka 2,2%. Spolu bolo hlásených 29 komplikácií.

V predchádzajúcej sezóne bolo hlásených 21 561 všetkých ARO, čo predstavuje chorobnosť 60750,01/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov. Z toho ako chrípka bolo hlásených 1264 ochorení, chorobnosť 3561,43/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov.

V porovnaní s predchádzajúcou sezónou došlo k poklesu počtu hlásených ARO o 4098, čo predstavuje 19% a chrípky o 881 prípadov, čo je 69,7%.

V **okresoch Košice I-IV** sa krivka chorobnosti pohybovala od najvyššej 2835,2/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov (v 7. KT), kedy bolo hlásených 2461 ARO (z toho 197 chrípok) po 971,3/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov (v 52. KT), hlásených bolo 826 ochorení ARO (z toho 9 chrípok).

Najviac komplikácií – 89 bolo hlásených v 43. KT, čo tvorilo 4,08% z celkového počtu hlásených ochorení v tomto KT.

V **okr. Košice okolie** sa chorobnosť na ARO a chrípku v chrípkovej sezóne pohybovala od najvyššej 2380,3/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov v 9. KT, kedy bolo hlásených 1011 ARO (z toho 28 chrípok), po najnižšiu 932,5/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov v 52. KT, hlásených bolo 299 ARO (z toho 1 chrípka).

Najviac komplikácií - 6 bolo hlásených v 6. KT, čo tvorilo 0,8% z celkového počtu hlásených ochorení.

Vekovo-špecifická chorobnosť:

Najvyššia vekovo-špecifická chorobnosť na ARO v okresoch Košice I-IV bola v okr. Košice III vo vekovej skupine **0-5 ročných** – 261 970,95/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov pri počte 4209 ochorení.

V okrese Košice okolie bola najvyššia vekovo-špecifická chorobnosť vo vek. skupine **6-14 ročných** a činila 128 768,4/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov pri počte 5773 ochorení.

Najnižšia vekovo-špecifická chorobnosť na ARO v okresoch Košice I-IV bola v okrese Košice IV vo vekovej skupine 60+ 7522,4/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov pri počte 434 ochorení.

V okr. Košice okolie bola najnižšia vekovo-špecifická chorobnosť vo vekovej skupine 20-59 ročných a činila 21 292,3//100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov pri počte 3937 ochorení.

Protiepidemická komisia: Z dôvodu nízkeho počtu ochorení na akútne respiračné ochorenia a chrípku v tejto sezóne regionálna protiepidemická komisia nezasadala.

Vyučovací proces:

V okresoch Košice I-IV bol z dôvodu viac ako 30% chorobnosti žiakov prerušený vyučovací proces v 31 MŠ a 2 ZŠ. V okrese Košice okolie bol prerušený vyučovací proces v 15 MŠ, 10 ZŠ a 1 SŠ.

Sentinelová surveillance SARI a chrípky A(H1N1):

V sledovanej sezóne bol vo virologickom laboratóriu RÚVZ so sídlom v Košiciach z okresov Košice I – IV a Košice okolie

izolovaný: 6x vírus chrípky A/California/7/2009-pdm(H1N1)-like

15x vírus chrípky A(H1N1)

13x vírus chrípky B/Brisbane/60/2008-like

Izolovaný vírus chrípky B/Brisbane/60/2008 nebol antigénne zhodný s vakcinálnym kmeňom vírusu chrípky B/Phuket/3073/2013, ktorý bol obsiahnutý v očkovacích látkach určených pre sezónu 2015/2016.

Ochorenia: dg. J10.9 - 21x (Košice I – 2x, Košice II – 7x, Košice III – 4x, Košice IV – 1x, Košice okolie 7x)

Počet prípadov SARI: 0

Úmrtia: 0

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

Plnenie:

Nad'alej priebežne pri metodických návštevách lekárov prvého kontaktu a v rámci odborných seminárov boli informovaní zdravotnícki pracovníci o možnosti *využívania systému EPIS* v lekárskej praxi – on-line hlásenia infekčných ochorení. Dosiaľ túto možnosť využívajú 7 praktickí lekári, z toho 2 z okr. Košice okolie. On-line hlásenia do EPIS podáva mikrobiologické laboratórium HPL a NRC. Kontrola kvality údajov v EPISe sa vykonáva priebežne a 1x mesačne na základe zaslaných výstupov z RÚVZ B. Bystrica. Pre zabezpečenie rozšírených údajov v programe EPIS a posúdenie objemu práce v ohnisku nákaz sa komplexne spracovávali ohniská nákaz vírusových hepatítid, meningokokovej meningitídy a pertussis.

V roku 2016 bolo spracovaných a do systému EPIS:

1. vložených a potvrdených prípadov: 3761
2. počet hlásení do SRV: 61
3. počet epidémií: 31, z toho 22 rodinných (s počtom chorých 2-5) a 1 epidémia s počtom chorých 44 (kliešťová encefalitída).

V rámci epidemiologického vyšetrovania a prijatých opatrení bolo vydaných 193 rozhodnutí (71 v okr. Košice I-IV a 122 v okr. Košice okolie). Úplnosť a správnosť povinných údajov a premenných zadávaných do EPISu je pravidelne kontrolovaná vedúcim pracovníkom.

6.4 Nozokomiálne nákazy

Plnenie:

Analýza a evidencia hlásených nozokomiálnych nákaz (ďalej NN) sa vykonáva v pravidelných mesačných intervaloch. Za obdobie r. 2016 lôžkové zdravotnícke zariadenia nahlásili **437 nozokomiálnych nákaz** (v r. 2015 - 455), z toho bolo **89 septických infekcií** (r. 2015 - 80), **60 respiračných infekcií** (r. 2015 - 71), **28 ochorení zo skupiny iných nozokomiálnych nákaz** (r. 2015 - 50), **82 infekcií v mieste chirurgického výkonu** (r. 2015 -

97), **32 urogenitálnych infekcií** (r. 2015 - 38) a **146 črevných nákaz** (z toho bolo 80 klostrídiových infekcií, 23 rotavírusových a 5 norovírusových).

Etiologický agens bol potvrdený v 369 prípadoch (23 x negatívny výsledok kultivácie, 45x biologický materiál neodobratý). Najčastejšími vyvolávateľmi NN boli: mikroorganizmy rodu *Staphylococcus* 123x – druh *Staphylococcus aureus* 53x (z toho 27x MRSA), *Staphylococcus epidermidis* 39x (z toho 34x MRSE) a *Staphylococcus haemolyticus* 31x (z toho 24x MRSB). Ďalšími najčastejšími vyvolávateľmi NN boli: *Clostridium difficile* 78x, *Pseudomonas aeruginosa* 34x, *E. coli* 23x (z toho 1x rezistentná na karbapenémy) a rotavírus 23. **144 nozokomiálnych infekcií (t.j. 32,95 %) bolo vyvolaných polyrezistentnými mikrobiálnymi kmeňmi (z toho 94x multirezistentnými kmeňmi). 9x bola nozokomiálna nákaza vyvolaná kmeňmi Enterobacteriaceae produkujúcimi karbapenemázy (Klebsiella pneumoniae 8x a E. coli 1x).** Na pracoviskách, kde bol zaznamenaný výskyt mikroorganizmov s klinicky a epidemiologicky významnými mechanizmami rezistencie voči antibiotikám, boli prijaté protiepidemické opatrenia na zabránenie ich ďalšieho šírenia. Za uvedené obdobie nebol v zdravotníckych zariadeniach zaznamenaný epidemický výskyt septických infekcií spôsobených meticilín – rezistentným mikrobiálnym kmeňom. Ochorenia sa vyskytovali sporadicky.

Univerzitná nemocnica L. Pasteura Košice hlásila 220 nemocničných nákaz (r. 2015-282x), Detská fakultná nemocnica Košice 94 ochorení (r. 2015-79x), Nemocnica Košice-Šaca, a.s., 1.súkromná nemocnica 52 ochorení (r. 2015-44x), Kúpele Štós, a.s. 42 ochorení (r. 2015-0x), Východoslovenský ústav srdcových a cievnych chorôb a.s. Košice 15 ochorení (r. 2015-21x), Východoslovenský onkologický ústav a.s. 7 NN (r. 2015-10x), Letecká vojenská nemocnica a.s. 4 nemocničné náказы (r.2015-10x), Vysokošpecializovaný odborný ústav geriatrický n.o. sv. Lukáša v Košiciach 2 prípady (r. 2015-8x) a Ústav na výkon väzby a ústav na výkon trestu odňatia slobody - 1 NN (r. 2015-0x).

V súvislosti s monitoringom hygienicko - epidemiologického režimu ako prevencie vzniku nozokomiálnych nákaz bolo v rámci ŠZD vykonaných 166 kontrol, počas ktorých bolo odobratých 3627 vzoriek, z toho 878 cielených sterov z prostredia, predmetov a plôch, 885 sterilných predmetov, 1436 biologických a chemických indikátorov na kontrolu účinnosti sterilizačného procesu sterilizátorov, 48 vzoriek dialyzačných vôd, 1 dezinfekčných roztokov na kontrolu účinnosti a 20 vzoriek z ovzdušia. Za sledované obdobie bolo posúdených 201 prevádzkových poriadkov s hygienicko – epidemiologickým režimom. Výkon ŠZD zameraný na dodržiavanie hygienicko - epidemiologického režimu, bariérovej ošetrovacej techniky, dodržiavanie dekontaminačných (sterilizačných a dezinfekčných) procesov bol v tomto roku zameraný predovšetkým na stomatologické ambulancie na území okresov mesta Košice a Košice - okolie.

V rámci tohtoročnej kampane „**Clean care is safer care**“ boli vykonané kontroly účinnosti dezinfekcie rúk zdravotníckych pracovníkov, počas ktorých bolo z rúk zdravotníckych pracovníkov po vykonaní dezinfekcie odobratých spolu 80 sterov. Všetkým ústavným zdravotníckym zariadeniam bola poskytnutá informácia o tejto kampani a o možnosti zaregistrovať sa do siete nemocníc WHO.

Do programu **HELICS** v súčasnej dobe nie je zapojené žiadne lôžkové zdravotnícke zariadenie.

V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 - 2020) a odporúčaním Rady Európy o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií vzniknutých v súvislosti so zdravotnou starostlivosťou (2009/C 151/01) bol v priebehu mesiaca september realizovaný **Bodový prevalenčný prieskum infekcií súvisiacich so zdravotnou starostlivosťou a užívania antimikrobiálnych látok v zariadeniach pre dlhodobu chorých (HALT-3)**. Štúdia bola realizovaná v dvoch zariadeniach: ARCUS – Špecializované zariadenie a zariadenie pre seniorov na Skladnej 4 v Košiciach a v Zariadení

opatrovateľskej služby na Južnej triede 23 v Košiciach. Spolu bolo vyplnených 232 dotazníkov od klientov a dva formuláre pre zariadenie, ktoré boli zadané do predpísaného software - u. Gestorom projektu sú RÚVZ so sídlom v Trenčíne a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, ktoré následne dotazníky spracujú a vyhodnotia za celú SR.

V súlade s Odporúčaním Rady 2009/C 151/01 z 9. júna 2009 o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií spojených so zdravotnou starostlivosťou bola v období od októbra do decembra 2016 realizovaná **Surveillance infekcií spôsobených Clostridium difficile** v Univerzitetnej nemocnici L. Pasteura Košice. Prípady infekcií spôsobených Clostridium difficile zaznamenané za uvedené obdobie (18x) boli štandardne zadané do EPIS a následne exportované do TESSy.

V rámci monitoringu hygienicko - epidemiologického režimu ako prevencie vzniku nozokomiálnych nákaz bolo *Odborom mikrobiológie životného prostredia* analyzovaných 3760 vzoriek čo predstavuje 4876 ukazovateľov a 19778 analýz. Súčasťou vykonaných kontrol v zdravotníckych zariadeniach bolo skúšanie účinnosti vzoriek dezinfekčných roztokov, celkovo bolo vyšetrených 29 vzoriek. Na kontrolu účinnosti sterilizačnej techniky bolo vyšetrených 543 sterilizačných prístrojov. V zdravotníckych zariadeniach bola sledovaná účinnosť sanitácie a dekontaminácie povrchov plôch, predmetov a ovzdušia, na tento účel bolo celkovo vyšetrených 3188 vzoriek.

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie

Plnenie:

V rámci plnenia úlohy sa priebežne sledovali odozvy správy v SRV s využitím filtra „vlastné hlásenie“ .

Pre posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení sa využíval (denne a týždenne) systém rýchleho varovania (SRV) v SR. V sledovanom období bolo do SRV zadaných 61 hlásení. Informácie z ÚVZ SR, ako kontaktného bodu o výskyte prenosných ochorení a preventívnych opatreniach sú okamžite sprístupnené na internetovej stránke úradu resp. sú postúpené ďalej lekárom či zdravotníckym zariadeniam.

V zmysle prílohy č. 6 Usmernenia HH SR „Koordinácia postupov pri zistení vysoko nebezpečnej nákazy v Slovenskej republike“ zo dňa 18.06.2015 pod č. OE/2312/2015 boli vykonané školenia všeobecných lekárov pre deti a dorast, všeobecných lekárov pre dospelých, operátorov krajského operačného strediska ZZS Košice a primárov CPO lôžkových zdravotníckych zariadení v Košickom a Prešovskom kraji. Predmetom školenia boli postupy a používanie OOPP pri zistení osoby podozrivej z ochorenia na VNN.

V súlade s plánom hlavných úloh v oblasti prípravy na obranu, krízové situácie a na plnenie opatrení hospodárskej mobilizácie v rezorte zdravotníctva pre rok 2016 sa zamestnanec odboru zúčastnil praktických nácvikov zameraných na precvičenie postupov centrálného prijímacieho oddelenia pri zistení podozrenia na výskyt VNN v 2 lôžkových zdravotníckych zariadeniach (dňa 13.04.2016 v Univerzitetnej nemocnici L. Pasteura Košice a dňa 22.06.2016 v Detskej fakultnej nemocnici Košice). Precvičenie príjmu osoby podozrivej na VNN na Klinike infektológie a cestovnej medicíny v Univerzitetnej nemocnici L. Pasteura Košice bolo za účasti zamestnanca odboru realizované dňa 08.06.2016.

Dňa 16.06.2016 sa odborní zamestnanci RÚVZ Košice aktívne zúčastnili vykonania ukázkového cvičenia „Tatranské Matliare 2016“. Ukázkové cvičenie, ktorého témou bola činnosť zložiek integrovaného systému záchranného systému a zdravotníctva pri zistení osoby s podozrením na vysoko nebezpečnú nákazu v zariadení pre utečencov bolo súčasťou XIX. ročníka medzinárodnej konferencie Medicína katastrof v Slovenskej republike. Cieľom cvičenia bolo prakticky precvičiť a ukázať pre účastníkov konferencie koordináciu činnosti

a postupy dotknutých síl a prostriedkov, ich vybavenie osobnými ochrannými prostriedkami a zariadeniami na riešenie výskytu osoby s podozrením z ochorenia vysoko nebezpečnou nákazou ustanovených v zdravotníctve Slovenskej republiky.

6.6 Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Plnenie:

V januári bol Odborom lekárskej mikrobiológie RÚVZ Košice vypracovaný harmonogram odberov odpadových vôd z ČOV pre Východoslovenský región pre sledovanie cirkulácie poliovírusov a iných enterálnych vírusov vo vonkajšom prostredí. Pracovníci odboru epidemiológie spolu odobrali 12 vzoriek odpadových vôd v lokalitách spádového územia určeného pre RÚVZ Košice: ČOV Kokšov-Bakša a ČOV Moldava nad Bodvou v zmysle vypracovaného harmonogramu. Výsledky všetkých laboratórnych vyšetrení odobratých vzoriek odpadovej vody boli negatívne na prítomnosť enterálnych vírusov.

Každý týždeň je z DFN Košice hlásený výskyt hospitalizácie detí do 15 rokov s tzv. polio like ochorením s akútnou chabou obrnou. V roku 2016 nebol hlásený u detí do 15 rokov ani jeden prípad akútnej chabej obrny. V okresoch Košice I-IV a Košice okolie bolo zaznamenaných 17 ochorení s dg. paréza nervu facialis (G51). V sledovanom období bol hlásený jeden prípad ochorenia na Guillainov-Barrého syndróm (okr. Košice I).

Dosiahnuté výsledky:

Systém práce pri riešení tejto úlohy spočíva v dodržiavaní vypracovaného časového harmonogramu odberu odpadových vôd, ich zaslanie do virologického laboratória RÚVZ Košice (v týždenných intervaloch z dvoch okresov), následné spracovanie a laboratórne vyšetrenie na výskyt poliovírusov a iných enterálnych vírusov.

V roku 2016 bolo Odborom lekárskej mikrobiológie vyšetrených 84 vzoriek odpadových vôd, v dvoch prípadoch s pozitívnym výsledkom kultivácie enterálnych vírusov:

– ČOV Vranov nad Topľou, odber vzorky 29.06.2016: SF - negatívna, IF - ECHOVÍRUS 15

– ČOV Trebišov, odber vzorky 10.08.2016: SF aj IF - ECHOVÍRUS 6

V hodnotenom období sme vyšetřili 547 klinických materiálov na prítomnosť enterovírusov, všetky s negatívnym výsledkom. S diagnózou suspektná akútna chabá obrna (ACHO) od dvoch pacientov do 15 rokov sme vyšetřovali 6 materiálov s negatívnym výsledkom a nad 15 rokov od dvoch pacientov 8 materiálov taktiež s negatívnym výsledkom.

Plnenie úlohy a jej dopad na zdravie:

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých doteraz vykonávaných aktivitách surveillance poliomyelitídy na udržanie stavu bez poliomyelitídy, predovšetkým v rýchlej detekcii zavlečených divokých vírusov a v detekcii cirkulácie vírusov derivovaných z vakcíny. Významnou aktivitou je vyšetřovanie odpadových vôd, preto bol pre obdobie rokov 2016/17 vypracovaný a Regionálnym úradom verejného zdravotníctva Košického a Prešovského kraja zaslaný časový harmonogram odberu odpadových vôd na obdobie marec 2016 – február 2017.

Návrh na ďalší postup:

Vzhľadom na výskyt VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses) v odpadových vodách Západoslovenského regiónu v minulých rokoch je nevyhnutné naďalej pokračovať v monitorovaní cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetřovaním odpadových vôd a stolíc od pacientov s diagnózou akútna chabá obrna.

6.7 Prevencia HIV/AIDS

Plnenie:

V rámci plnenia úlohy č. 6.7. Prevencia HIV/AIDS na projekte „Hrou proti AIDS“ spolupracovali pracovníci rôznych oddelení RÚVZ, predovšetkým oddelení epidemiológie, podpory zdravia a oddelenia hygieny detí a mládeže s cieľom zážitkovou formou upevniť charaktery mladých ľudí vo vzťahu k bezpečnému a zdravému spôsobu života.

Edukačné aktivity v rámci projektu „Hrou proti AIDS“ realizované RÚVZ v SR a iné edukačné aktivity:

RÚVZ	Hrou proti AIDS			Besedy/prednášky (ZŠ.....x/.....osôb, SŠ.....x/.....osôb)	Iné aktivity (.....x panely, médiá, letáky, WEB.....)
	Počet aktivít/ počet edukov.	ZŠ/ poč. žiakov	SŠ/poč. štud.		
Bardejov	0	0	0	ZŠ-1/41, SŠ-3/122	1x WEB RÚVZ, 1x nástenka, 1x článok v médiách
Banská Bystrica	2/40	2/40	0	ZŠ-2/42	1x nástenka
Bratislava hl. m.	3/84	0	3/84	0	3x médiá
Čadca	2/117	1/48	1/69	SŠ-1/26	2x panel, 1x WEB RÚVZ, 1x info lekárom
Dolný Kubín	9/200	0	9/200	0	1x WEB RÚVZ, 1x nástenka, 1x leták
Dunajská Streda	2/55	2/55	0	ZŠ-2/55	1x panel, 1x WEB RÚVZ
Galanta	4/126	2/65	2/61	SŠ-3/42	1x WEB RÚVZ, 1x panel
Humenné	6/272	2/100	4/172	ZŠ-17/350, SŠ-6/105	1x panel, 1x WEB RÚVZ
Komárno	1/31	1/31	0	SŠ-3/64	1x WEB RÚVZ, 1x nástenka
Košice	0	0	0	ZŠ-31/704, SŠ-14/365	4x WEB RÚVZ, 3x WEB stredných škôl
Levice	0	0	0	ZŠ-1/19, SŠ-15/320, zdr. pracovníci 2/57	3x panely, 2x médiá, 1x WEB RÚVZ
Liptovský Mikuláš	0	0	0	ZŠ-1/20, SŠ-3/69, VŠ-1/4	1x nástenka
Lučenec	0	0	0	ZŠ-6/81, SŠ-2/50	0
Martin	0	0	0	0	0
Michalovce	0	0	0	ZŠ-3/20, SŠ-3/90	2x panely, 1x WEB RÚVZ
Nitra	0	0	0	ZŠ-2/40	1x WEB RÚVZ, 1x panel, 1x info leták
Nové Zámky	0	0	0	ZŠ-2/46	10x letáky, 1x panel, 1x WEB RÚVZ
Poprad	0	0	0	SŠ-3/95	1x WEB RÚVZ, 5x článok v médiách, 1x nástenka, 112x letáky
Považská Bystrica	0	0	0	ZŠ-7/310, SŠ-3/216	1x panel, 2x WEB RÚVZ
Prešov	0	0	0	SŠ-8/200	1x WEB RÚVZ, 1x nástenka

Prievidza	8/157	4/101	4/56	ZŠ-6/101, SŠ-2/56	1x propagácia, 2x WEB RÚVZ
Rimavská Sobota	3/140	3/140	0	SŠ-1/45	1x WEB RÚVZ, 1x nástenka
Rožňava	0	0	0	ZŠ-3/53, SŠ-2/80	1x nástenka, info letáky
Senica	4/112	0	4/112	SŠ-12/316	nástenky, plagáty na RÚVZ, panely
Spišská Nová Ves	6/150	2/50	4/100	ZŠ-5/125, SŠ-15/375	1x panel, 2x média, 1x leták, 1x sviečkový pochod, 1x športové a 1x kultúrne podujatie (s peer aktivistami)
Stará Ľubovňa	0	0	0	ZŠ-4/81, SŠ-4/79	1x leták, 1x WEB, 1x propagácia, 1x distribúcia, 2x fotodokumentácia z besedy, 4x prieskum vedomosti
Svidník	2/163	1/39	1/124	ZŠ-10	2x panel, 3x média, 1x WEB RÚVZ
Trebišov	0	0	0	ZŠ-1/32	1x panel, 1x WEB RÚVZ, 1x sviečkový pochod
Trenčín	0	0	0	ZŠ-13/525, SŠ-4/319	1x WEB RÚVZ, 1x názorná propagácia k AIDS
Topoľčany	0	0	0	ZŠ-7/152, SŠ-9/229	1x panel
Trnava	0	0	0	ZŠ-5/82, DD-1/15	1x WEB RÚVZ
Veľký Krtíš	0	0	0	SŠ-2/70	2x DVD projekcie
Vranov n. Topľou	0	0	0	ZŠ-3/180, SŠ-1/127	1x panel, 1x WEB RÚVZ
Zvolen	0	0	0	ZŠ-2/36	1x panel
Žiar nad Hronom	0	0	0	SŠ-5/92	75x zdravotno-výchovný materiál
Žilina	2/87	0	2/87	SŠ-2/87	0
SPOLU	54/1734	20/669	34/1065		

V rámci projektu „Hrou proti AIDS“ bolo spolu zrealizovaných 54 aktivít pre 1734 žiakov a študentov. Prístup zúčastnených k danej tematike sa zmenil z pasívneho na aktívny – interaktívny projekt, respondenti mali možnosť zúčastniť sa besied, kde neplnili len pasívnu úlohu, ale plnením rôznych úloh na piatich stanovištiach hravou formou získavali informácie k danej téme. Edukáciou mládeže za súčasného využitia audiovizuálnej techniky a formou diskusie mladých ľudí s odborníkmi sa postupne dosahuje zmena postojov mládeže k infekcii HIV a iným pohlavne prenosným ochoreniam. Zo strany pedagógov bol projekt hodnotený ako výborná výchovná pomôcka. Negatívna medializácia projektu v minulom roku mala za následok pokles záujmu zo strany škôl, resp. neúčast' niektorých RÚVZ na plnení projektu v roku 2016.

Na edukáciu a informačnú kampaň boli využité média, webové stránky jednotlivých RÚVZ, nástenky, panely, verejné tabule, DVD projekcie a distribúcia zdravotno-výchovných materiálov do školských a zdravotníckych zariadení. Zamestnanci niektorých RÚVZ usporiadali a aktívne sa zúčastnili Sviečkového pochodu a športového a kultúrneho podujatia s peer aktivistami.

Na RÚVZ pracovali poradne prevencie HIV/AIDS, resp. telefonické linky pomoci AIDS.

6.8 Poradne očkovania

Plnenie:

Priebežne sa realizuje vzdelávanie zdravotníckeho personálu i rodičov o význame očkovania vzhľadom na opakované antivakcinačné aktivity a zabezpečení dôslednej dokumentácie o odmietnutí očkovania.

Od 21.09.2012 je súčasťou Poradenského centra ochrany a podpory zdravia na úrade Poradňa očkovania, ktorú v priebehu roka 2016 navštívilo 79 osôb. Za sledované obdobie sa riešilo 72 prípadov odmietnutia povinného pravidelného očkovania detí, ktoré dosiahli určený vek zo strany rodičov. Po ústnom prejednaní na Odbore epidemiológie boli prípady odmietnutia povinného očkovania postúpené k priestupkovému konaniu.

Za sledované obdobie bolo na RÚVZ so sídlom v Košiciach nahlásených všeobecnými lekármi pre deti a dorast 145 odmietnutí povinného pravidelného očkovania zo strany zákonných zástupcov, čo predstavuje oproti roku 2015 pokles o 18 odmietnutí.

Laická a odborná verejnosť bola v rámci EIW 2016 informovaná o vakcinologickom poradenstve na RÚVZ Košice prostredníctvom internetovej stránky úradu a cestou propagačných letákov.

6.9 Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania

Plnenie:

Dňa 18.04.2016 sa dvaja zamestnanci tunajšieho úradu zúčastnili školenia, ktoré sa konalo na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici k úlohe č. 6.9. Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike na rok 2016 a ďalšie roky pod názvom „Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania“. Na edukácii študentov realizovanej v období od 29.04.2016 do 03.06.2016 sa podieľali zamestnanci Odboru epidemiológie a Odboru podpory zdravia.

V zmysle manuálu k danej úlohe bolo vzdelávanie študentov 3. ročníka vykonané na 2 stredných školách – na Hotelovej akadémii, Južná trieda 10, Košice, v dňoch 25 a 26.06.2016 a Strednej zdravotníckej škole, Moyzesova 17, Košice, dňa 03.06.2016. V rámci pilotného projektu k danej úlohe boli dňa 29.04.2016 edukovaní aj študenti 1. ročníka bakalárskeho štúdia v odbore Verejné zdravotníctvo na Lekárskej fakulte UPJŠ v Košiciach. (Tab)

Efekt intervencie bol overovaný formou dotazníka vyplňaného pred a po edukácii. Celkovo bolo vyplnených **170 dotazníkov I a II**. Podľa pokynov z vyššie uvedeného školenia boli dotazníky po vyplnení zaslané na RÚVZ so sídlom v Komárne.

Tab.

Názov školy	Počet edukovaných študentov	Počet vyplnených dotazníkov I a II
Hotelová akadémia, Južná trieda 10, Košice	50	100
Stredná zdravotnícka škola, Moyzesova 17, Košice	23	46
1. ročník bakalárskeho štúdia v odbore Verejné zdravotníctvo na LF UPJŠ, Tr. SNP 1, Košice	12	24
SPOLU	85	170

7 OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.1 Cyanobaktérie

Pri plnení úlohy v roku 2016 bolo *Odborom mikrobiológie životného prostredia* analyzovaných 119 vzoriek vôd z rekreačných nádrží, 79 vzoriek z RÚVZ Košice z vodných nádrží: Košice Jazero, Bukovec, Ružín, 39 vzoriek z RÚVZ Michalovce z vodných nádrží: Zemplínska Šírava a Vinianske jazero a 1 vzorka RÚVZ Rožňava: Palmanská Maša.

Odbor MŽP sa aj v roku 2016 podieľal na plnení projektu "Eliminácia výskytu siníc v lokalite - rekreačná oblasť Nad Jazerom Košice", ktorý vypracoval a realizoval Sdružení Flos Aquae, pod vedením Prof. Ing. Blahoslava Maršálka PhD.

V jednej vzorke vody z Jazera Košice bol prekročený limit pre cyanobaktérie a v 16 vzorkách bol prekročený limit pre chlorofyl.

V 1 vzorke z Vinianskeho jazera a v 1 vzorke zo Zemplínskej Šíravy boli prekročené limity pre cyanobaktérie a v 6 vzorkách limit pre chlorofyl.

Okrem cyanobaktérií sa vo vodách z rekreačných nádrží sledovali aj mikrobiologické ukazovatele, celkovo sa analyzovalo 74 vzoriek. Všetky vzorky vyhovelí limitom pre mikrobiologické ukazovatele.

Za rok 2016 sa analyzovalo aj 733 bazénových vôd. Z toho pre RÚVZ Košice 514 vzoriek, RÚVZ Michalovce 167 vzoriek, RÚVZ Rožňava 36 vzoriek a RÚVZ Trebišov 16 vzoriek. Limitom pre mikrobiologické ukazovatele nevyhovelo 43 vzoriek bazénových vôd, čo predstavuje 5,8% pozitívnych vzoriek. Prekročené boli limity pre kultivovateľné mikroorganizmy pri 36°C, *Pseudomonas aeruginosa* a *Enterokoky*.

V bazénových vodách sa sledovali aj biologické ukazovatele. Všetky vzorky vyhovelí daným limitom.

V roku 2016 odobrali pracovníci odboru Hygiena životného prostredia a zdravia (ďalej len HŽPaZ) spolu 79 vzoriek vôd z prírodných vodných plôch na zistenie prítomnosti cyanobaktérií. Z toho počtu bolo 8 vzoriek odobratých z vodnej nádrže Ružín, 8 vzoriek z vodnej nádrže Pod Bukovcom a 63 vzoriek zo štrkoviska Jazero, ktoré je prírodným kúpaliskom (z počtu 63 vzoriek bolo 38 vzoriek odobratých planktónovou sieťkou).

Medzná hodnota v ukazovateli cyanobaktérie, stanovená v prílohe č. 1 vyhlášky č. 308/2012 Z. z. o požiadavkách na kvalitu vody a o požiadavkách na prevádzku, vybavenie prevádzkových plôch, priestorov a zariadení na prírodnom kúpalisku a na umelom kúpalisku, resp. v prílohe č. 4 k vyhláške č. 309/2012 Z. z. o požiadavkách na vodu určenú na kúpanie v znení vyhlášky 397/2013 Z.z. vo všetkých 16 vzorkách vôd odobratých z vodnej nádrže Ružín a z vodnej nádrže Pod Bukovcom, v hĺbke 10-30 cm pod hladinou vody, nebola prekročená.

V štrkovisku Jazero zabezpečovalo Mesto Košice v spolupráci so spoločnosťou Sdružení Flos Aquae, Brno, ČR, ďalšie opatrenia na zlepšenie kvality vody v ukazovateli cyanobaktérie (2x aplikácia chemických prípravkov PAX – LR a 1x aplikácia PROFI baktérií). Počas kúpackej sezóny vykonávali pracovníci odboru HŽPaZ odbery vzoriek z viacerých odberných miest. Vzorky odobraté planktónovou sieťkou (38 vzoriek) boli odobraté výlučne pre potreby spoločnosti Sdružení Flos Aquae, Brno, ČR. Vo vzorkách vôd odobratých po prvej aplikácii chemických prípravkov (27. 06. 2016) bola zistená prítomnosť cyanobaktérií v hodnotách nad 20 000 buniek/ml vody, preto RÚVZ Košice vydal odporúčanie nekúpať sa pre citlivú časť populácie, t.j. deti, alergikov a osoby s oslabeným imunitným systémom. Po týždni hodnoty cyanobaktérií klesli pod hodnotu 20 000 buniek/ml vody a voda bola vhodná na kúpanie bez akýchkoľvek obmedzení. Napriek tomuto krátkodobému obmedzeniu kúpania,

medzná hodnota v ukazovateli cyanobaktérie stanovená vo vyššie citovaných vyhláškach MZ SR č. 308/2012 Z. z. a č. 309/2012 Z. z. (100 000 buniek/ml vody) vo všetkých 63 vzorkách odobratých zo Štrkoviska Jazero počas celej kúpacej sezóny 2016 prekročená nebola.

7.2.1 Legionely a améby v zdravotníckych zariadeniach, nebytových budovách a v oddychových zónach

Zamestnanci odboru HŽPaZ vo februári 2016 odobrali a doručili do laboratória 5 vzoriek vôd teplej úžitkovej vody (TÚV) z Východoslovenského onkologického ústavu v Košiciach. Prítomnosť legionel v týchto vzorkách nebola laboratórne zistená.

V prvom polroku 2016 odobrali vzorky TÚV na zistenie prítomnosti legionely z týchto zariadení sociálnych služieb:

1. Zariadenie pre seniorov (ZpS) na Garbiarskej 4 v Košiciach - 4 vzorky
2. ZpS a špecializované zariadenie ARCUS, Skladná 4, Košice - 4 vzorky
3. ZpS a zariadenie opatrovateľskej služby Dom pokojnej staroby, Južná trieda – 4 vzorky
4. ZpS a SZ Meričiam v Košických Hámroch - 4 vzorky
5. ZpS Patria Drienovecké kúpele - 4 vzorky
6. DSS a ZpS Košice - Barca - 4 vzorky

Z odobratých vzoriek bola v 7-ich vzorkách zistená prítomnosť Legionelly species a to:

- v 3 vzorkách zo ZpS na Garbiarskej ulici,
- v 2 vzorkách zo ZpS Košice – Barca,
- v 2 vzorkách zo ZpS Patria Drienovecké kúpele.

Tieto vzorky boli zaslané na ÚVZ SR v Bratislave, kde ďalšími mikrobiologickými analýzami bol potvrdený sérotyp vykultivovaných legionel. Vo všetkých prípadoch sa jednalo o Legionellu pneumophilu sérotyp 3.

Prevádzkovatelia zariadení sociálnych služieb, u ktorých v odobratých vzorkách bola zistená prítomnosť Legionelly species, navrhli tieto technické opatrenia na ich elimináciu:

- pravidelná mesačná termodezinfekcia TÚV v zásobníkoch vody, v rozvode a cirkulačnom potrubí (zohriatie vody na 75° C), s následným preplachom rozvodnej siete TÚV
- denné ohriatie vody na 60° C v solárnych zariadeniach.

Problematiku výskytu legionel v rozvodnej sieti TÚV (teplej úžitkovej vody) riešia pracovníci odboru HŽPaZ v spolupráci s Ústavom pozemného staviteľstva (ÚPS) Stavebnej fakulty Technickej univerzity v Košiciach. S touto problematikou sa pracovníci odboru HŽPaZ spolu s ÚPS prihlásili do výskumných projektov (ktorých gestorom je ÚPS), a to: do projektu APVV-15-047 pod názvom „Hygienický audit rozvodov vody a vzduchu v budovách pre zdravotníctvo“ a do projektu VEGA 1/0697/17 pod názvom „Návrh technickej platformy hygienického auditu na elimináciu mikrobiologického znečistenia vzduchotechniky v nemocniciach“.

7.4 Rezíduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu

Plnenie úlohy a dosiahnuté výsledky

V rámci plnenia úlohy bola podľa plánu v prvom polroku 2016 *Odborom hygieny výživy* odobratá z distribučnej siete mesta Košice 1 vzorka potraviny pre dojčatá a malé deti:

OVKO BIO brokolicové pyr e so zemiakmi od 4. mesiaca veku, ktor a bola zaslan a na laboratórne skúšky na pr tornosť rezid u pesticídov ÚVZ SR.

Vo vzorke bola zisťovaná pr tornosť a mnozstvo 192 druhov pesticídov, ktorých pr tornosť pouzitou metodikou nebola zisten a.

7.7 Objektivizácia  cinok zdrojov optického ziarenia v pracovnom a zivotnom prostredí

Výsledky v rámci plnenia úlohy Odborom chemických analýz:

Oddelenie fyzikálnych analýz RÚVZ so sídlom v Košiciach pokračovalo v priebehu roka 2016 v riešení projektu meraním ultrafialového ziarenia v zivotnom prostredí – na opaľovacích prístrojoch.

Na meranie UV ziarenia disponuje RÚVZ so sídlom v Košiciach nasledovným prístrojovým vybavením:

- prístroj Almemo 2290-8, fy. Ahlborn, Germany
- sn ma  PMA 1101-S-420-20 s erytem lne v zenou spektrálnou citlivosťou podľa CIE (STN EN 60335-2-27) v rozsahu 280 až 400 nm.

Snímač k prístroju Almemo je kalibrovan  SM  Bratislava a možno ho pouz ť pri hodnoten  sol ri  podľa STN EN 60335-2-27.

Meranie UV ziarenia bolo vykon van  v **82** prevádzkach sol ri  situovaných v Košickom (36 prevádzok), Prešovskom (35 prevádzok) a Banskobystrickom (11 prevádzok) kraji na základe štátneho zdravotného dozoru ako aj objednávok prevádzkovateľov sol ri , ktor  sú v zmysle platnej legislatívy povinn  predloz ť protokol z objektivizácie UV ziarenia UV ziar chov.

Prehľad o počte vykonaných meran  ultrafialového ziarenia na opaľovacích prístrojoch je uveden  v nasledujúcej tabuľke:

Tab. . 1

Počet prevádzok	Počet opaľovacích prístrojov		Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
	vertikálny	horizontálny			
82	95	54	353	353	1765

Z meran  vyplynulo, že zo **149** opaľovacích prístrojov, na ktorých bolo v roku 2016 vykonan  meranie UV ziarenia, požiadavkám Vyhlášky MZ SR  . 554/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na zariadenia starostlivosti o ľudske telo, v znení Vyhlášky MZ SR  . 75/2014 Z. z. nevyhovovalo **7** opaľovacích prístrojov a na **33** opaľovacích prístrojoch nebolo možné vyjadriť súlad alebo nesúlad so špecifikáciou. Ostatn  prístroje (spolu **109**) požiadavkám vyšie citovanej Vyhlášky MZ SR vyhovovali.

Maximálna doba opaľovania nebola prekro en  na **108** opaľovacích prístrojoch sledovaných v roku 2016, na **17** z nich sa súlad alebo nesúlad so špecifikáciou podľa vyhlášky MZ SR  .554/2007 Z. z. v znení Vyhlášky MZ SR  .75/2014 Z. z. nedal vyjadriť, pretože vypo itan  doba expozície stanoven  (stiahnut ) na  inn  prahov  dávku oz arenia H_{er} podľa miestne rozšírených typov pokožky bola nad limitnou hodnotou o hodnotu menšiu, ako rozšíren  neistota merania a na **24** opaľovacích prístrojoch prev dzkovateelia nemali maximálnu dobu opaľovania uveden  vôbec.

Najčastejšie nedostatky, ktoré boli v prevádzkach sol ri  zisten  počas merania UV ziarenia:

- prev dzkovateelia nemajú technick  dokumentáciu k opaľovac m prístrojom – návod na obsluhu prístroja

- dodávateľia UV žiaričov neposkytujú prevádzkovateľom solárií technickú dokumentáciu k trubiciam ani maximálne odporúčané časy opaľovania pre jednotlivé typy pokožky pre daný typ trubíc
- dodávateľia pri výmene UV žiaričov deklarujú prevádzkovateľom solárií, že nové trubice spĺňajú EU normu, čo však výsledky následne vykonaného merania UV žiarenia vylučujú.

7.8 Monitoring výskytu enterovírusov vo vodách určených na kúpanie

Plnenie úlohy Odborom lekárskej mikrobiológie:

Systém práce pri riešení tejto úlohy spočíva v dodržiavaní vypracovaného časového harmonogramu odberu rekreačných vôd vybranými RÚVZ Prešovského a Košického kraja, ich zaslanie do virologického laboratória RÚVZ Košice, následné spracovanie, uchovanie a zaslanie na vyšetrenie do NRC pre poliomyelitídu ÚVZ SR v Bratislave.

V roku 2016 bolo spracovaných a zaslaných na vyšetrenie 13 vôd určených na kúpanie.

7.10 Peľová informačná služba (PIS) – Monitoring biologických alergénov v ovzduší

Sledovanie koncentrácie peľových zŕn a spór plesní v ovzduší

V súvislosti s peľovým monitoringom bolo Odborom mikrobiológie životného prostredia analyzovaných 252 vzoriek ovzdušia. Priebežné výsledky výskytu peľových zŕn a spór plesní sú týždenne uvádzané na webovej stránke nášho úradu www.alergia.sk a www.pelovespravy.sk. Peľový monitoring sa zahájil v 8 kalendárnom týždni. V priebehu roka boli vysoké koncentrácie peľových zŕn rastlín nasledovné: v jarných mesiacoch to boli hlavne peľové zrná liesky, jelše, topoľa a čeľade tisovité, v mesiacoch máj a jún bola zaznamenaná vysoká koncentrácia peľových zŕn z čeľade borovicovitých. V júli a v auguste boli vysoké koncentrácie peľových zŕn čeľade pŕhl'avovité. Vysoká koncentrácia spór plesní bola dosahovaná od februára a pretrvávala až do konca septembra.

7.14 Monitoring celkového organického uhlíka v prírodných a umelých kúpaliskách

Dosiahnuté výsledky

V rámci monitoringu TOC RÚVZ so sídlom v Košiciach odobral 5 vzoriek z prírodných kúpalísk a RÚVZ so sídlom v Michalovciach odobral 13 vzoriek taktiež z prírodných kúpalísk. Spolu bolo pri plnení tohto programu v roku 2016 spracovaných 18 vzoriek, stanovených 18 ukazovateľov a vykonaných 26 analýz.

7.15 Epidemiologická prevencia rizika karcinogenity v populácii

Dosiahnuté výsledky

V rámci plnenia tohto projektu Oddelenie genetickej toxikológie v roku 2016 pokračovalo v spolupráci s Východoslovenským onkologickým ústavom a s Ligou proti rakovine v Košiciach pri získavaní údajov pre anamnestické analýzy od pacientov, ktorí majú histologicky potvrdené rakovinové ochorenie. Kompletne anamnestické údaje v roku 2016 boli získané od 57 chorých pacientov, ktorí dobrovoľne poskytli údaje do tohto projektu. Spracovanie čiastkovej záverečnej správy k tomuto projektu bude predložené začiatkom roka 2017.

V projekte sa bude pokračovať aj v ďalších rokoch.

8 LEKÁRSKA MIKROBIOLÓGIA

8.1 Diferenciálna diagnostika respiračných ochorení

Aktívna účasť pri plnení úloh vyplývajúcich z členstva v EISN- European Influenza Surveillance Network.

Dosiahnuté výsledky:

Priamy dôkaz: pokus o izoláciu vírusov na bunkových kultúrach a dôkaz vírusov chrípky metódou PCR.

V roku 2016 bolo vyšetrených 448 materiálov od 430 pacientov s ochorením horných ciest dýchacích, z toho 84 odberov od sentinelových lekárov, 19 pitevných materiálov od 6-tich pacientov, 8 materiálov od pacientov s diagnózou SARI a jeden materiál od pacienta s diagnózou ARDS.

82 materiálov bolo pozitívnych na vírusy chrípky, z toho bola identifikovaná 55-krát chrípka A a 27-krát chrípka B.

Za účelom bližšej identifikácie izolovaných kmeňov bolo 34 materiálov zaslaných do NRC pre chrípku na ÚVZ SR v Bratislave, kde boli identifikované nasledovne:

- 20-krát A/California/7/2009(H1N1) pdm-like (z toho 8-krát od sentinelových lekárov),
- 14-krát B/Brisbane/60/2008-like (z toho 4-krát od sentinelových lekárov).

Metódou RT-PCR boli dokázané vírusy chrípky nasledovne:

- 35-krát A(H1) pdm09 (z toho 16-krát od sentinelových lekárov, 3-krát od pacientov s dg.SARI a 3-krát z pitevného materiálu od troch pacientov),
- 13-krát B (z toho 3-krát od sentinelových lekárov).

Rýchlotestom bolo vyšetrených 37 materiálov na chrípku A a B, z nich bolo 8 pozitívnych na chrípku A a 4 na chrípku B.

Nepriamy dôkaz: dôkaz protilátok.

V roku 2016 bolo na dôkaz protilátok proti respiračným vírusom vykonaných 2780 sérologických vyšetrení metódou KFR. Štandardná sada vyšetrení obsahuje 5 antigénov (vírus chrípky A a B, adenovírus, RS-vírus, Mycoplasma pneumoniae).

Pozitívne vyšetrenia: 26x chrípka A, 11x chrípka B, 11x RS-vírus, 5x mykoplazma a 3x adenovírus.

Metódou ELISA na dôkaz špecifických protilátok triedy IgM a IgG proti chrípke bolo vyšetrených 33 sér od 28 pacientov (132 vyšetrení). Z toho malo 29 vzoriek od 23 pacientov zvýšenú hladinu protilátok IgG proti chrípke A. V jednej vzorke bola zistená zvýšená hladina protilátok triedy IgM proti chrípke B a v 15 vzorkách od 17 pacientov zvýšená hladina protilátok triedy IgG proti chrípke B.

Na vyžiadanie vyšetrujeme metódou KFR aj protilátky proti ornitóze, Q-horúčke, chlamýdiómu skupinovému antigénu a legionelám. V tomto roku sme vyšetřili 30 vzoriek, všetky s negatívnym výsledkom.

Plnenie úlohy a jej dopad na zdravie:

Materiál na vyšetrenie od pacientov s akútnym respiračným ochorením odoberajú ošetrojúci lekári v spolupráci s pracovníkmi odborov epidemiológie jednotlivých RÚVZ Košického a Prešovského kraja. Hlásenie o výsledkoch sa posiela v týždenných intervaloch do NRC pre chrípku.

Návrh na ďalší postup:

Neustále sa snažiť o vylepšovanie laboratórnej diagnostiky chrípky a chrípke podobných ochorení.

8.4 Diagnostika exantémových ochorení

Aktívna účasť pri plnení úloh vyplývajúcich z procesu eliminácie osýpok v Slovenskej republike a vo svete.

Dosiahnuté výsledky:

Laboratórium vykonáva vyšetrenie protilátok triedy IgM a IgG u vzoriek sér dodaných od ošetrojúcich lekárov Košického a Prešovského kraja. V mesačných intervaloch k 20. dňu bežného mesiaca spracováva hlásenie v tabuľkovej forme o počte vyšetrených materiálov v stanovených vekových skupinách a zasiela elektronickou formou do NRC pre morbili, rubeolu a parotitídu ÚVZ SR.

V roku 2016 bolo vyšetrených 23 vzoriek sér a 7 vzoriek liquoru na prítomnosť protilátok triedy IgM a IgG u osýpok, celkovo 60 vyšetrení s negatívnym výsledkom na prítomnosť protilátok triedy IgM.

Plnenie úlohy a jej dopad na zdravie obyvateľstva:

Osýpky (morbili) je infekčné ochorenie, ktoré spôsobuje epidémie najmä v detskom veku. Očkovaním sa výskyt tohto ochorenia znížil na minimum, ale v porovnaní s ostatnými vakcinovanými nákazami sa osýpky sporadicky stále v modifikovanej forme vyskytujú. Je potrebné sledovať výskyt tohto ochorenia vyšetrením protilátok triedy IgM a tým zabrániť vzniku lokálnych epidémií v detskej populácii.

Návrh na ďalší postup:

Pokračovať v spolupráci s lekármi Košického a Prešovského kraja, s pracovníkmi jednotlivých oddelení epidemiológie RÚVZ a s NRC na zabezpečenie stavu eliminácie osýpok v Slovenskej republike.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 Národný program podpory zdravia (NPPZ)

Medziodborová úloha – na jej plnení sa podieľajú odbor podpory zdravia, odbor epidemiológie, odbor hygieny životného prostredia, odbor preventívneho pracovného lekárstva, odbor hygieny výživy a odbor hygieny detí a mládeže.

Plnenie aktualizovaného Národného programu podpory zdravia v SR z roku 2014 (ďalej len *NPPZ*) bolo realizované činnosťou vzťahujúcou sa k dvom vymedzeným oblastiam – A., B.

Oblasť A. Preventívne opatrenia zamerané na zníženie výskytu chronických neinfekčných ochorení

I. Opatrenia zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu

S cieľom podieľať sa na znižovaní výskytu rizikových faktorov, ktoré súvisia so životným štýlom jednotlivca či skupín obyvateľstva, participujeme súčasne na plnení ďalších programov, t. j. *Národného programu prevencie obezity* (2008) v gescii ÚVZ SR (vrátane *Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025*, schváleného vládou SR), *Národného programu duševného zdravia* (2004) prijatého vládou SR, *Národného programu aktívneho starnutia na roky 2014 – 2020*, *Národného programu prevencie HIV/AIDS v SR na roky 2013 – 2016*, *Národnej protidrogovej stratégie na obdobie 2013 – 2020* (spolu s *Akčným plánom realizácie NPS SR na obdobie rokov 2013 – 2016* v rezorte zdravotníctva), *Národného programu kontroly tabaku* (2007) schváleného vládou SR, *Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom na roky 2013 – 2020* a v neposlednom rade na plnení *Stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020* a *Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014 – 2020*. Jedným zo základných východiskových dokumentov, ktorý aktuálne určuje smerovanie nielen preventívnych programov podpory zdravia a prioritných oblastí pôsobenia je *Strategický rámec starostlivosti o zdravie pre roky 2014 – 2030*.

V praxi, prevenciu vybraných chronických ochorení realizujeme ovplyvňovaním informovanosti a zdravotného uvedomenia obyvateľov v zmysle zásad zdravého spôsobu života, uplatňujúc najmä zdravotno-výchovnú edukáciu a činnosti Poradne zdravia (stabilnej a mobilnej zložky). V poradni sú klienti, resp. záujemcovia vyšetrení v zmysle štandardnej metodiky za účelom identifikovania rizikových faktorov srdcovocievnych ochorení (metabolického syndrómu). Na základe zistených údajov, nadväzujúce odborné poradenstvo je zamerané na zlepšenie nameraných hodnôt a optimalizáciu zložiek životného štýlu nefarmakologickou cestou.

V hodnotenom období sme okrem individuálneho poradenstva (včítane telefonických konzultácií) v stabilnej Poradni zdravia, zorganizovali a uskutočnili akcie výjazdovou formou pre pracovné kolektívy, seniorov a ostatnú verejnosť, pri ktorých sa spolupracovalo s rôznymi inštitúciami (bližšia informácia je uvedená v **bodoch 9.2, 9.5, 9.7**).

Výchovno-vzdelávacie aktivity sme orientovali predovšetkým na mladú generáciu. Objektom nášho záujmu sú však aj ostatné vekové kategórie. Konkrétne realizačné výstupy sa týkajú všetkých priorit tejto oblasti NPPZ, t. j. bodov 1. až 4.:

1. Výživa a stravovacie zvyklosti

Rizikové faktory výživy obyvateľstva sledujeme hlavne cez analýzy anamnestických dát od klientov *Poradenského centra ochrany a podpory zdravia* (ďalej len *PCOPZ*), vkladanych do Testu zdravé srdce. Edukáciou a propagáciou v oblasti zásad správnej výživy

sa snažíme zvyšovať celkové uvedomenie obyvateľstva, zlepšiť stravovacie návyky u všetkých jeho vekových skupín.

Téma ozdravenia výživy je v súlade s celoeurópskymi princípmi zahrnutými v dokumente „Zdravie 21. storočia“ a na národnej úrovni s úlohami Programového vyhlásenia vlády SR na roky 2012 – 2016 na úseku verejného zdravotníctva a ochrany zdravia obyvateľov SR. V nadväznosti na to sa v spolupráci s Odborom hygieny výživy podieľame na ich plnení prostredníctvom vybraných aktivít PCOPZ, t. j. *Poradne zdravia* (stabilnej aj mobilnej zložky) a *Poradne správnej výživy* (pozri **bod 9.2**). Činnosť si kladie za cieľ vplývať na zlepšenie stravovacích návykov vo vybraných populačných skupinách, realizovať monitoring, intervencie a tiež zisťovať ich výživový stav.

Zdravotno-výchovný charakter má z našej strany podpora Národnej stratégie SR pre program „*Ovocie a zelenina do škôl*“, ktorej ciele majú napomôcť zvýšiť konzumáciu ovocia a zeleniny u detí, vplývať na zmenu ich stravovacích návykov a predchádzať chorobám z nadhmotnosti a obezity. V spádovom území sa na vybraných MŠ, ZŠ a SŠ realizujú *skupinové edukačné aktivity* (výklad s besedou, prednáška s diskusiou, s aplikáciou prvkov zážitkového učenia, panelová diskusia, projekcia DVD filmu) so zameraním na racionálnu výživu a zdravý spôsob života. Pre propagačné účely – ako doplnok edukácie – sa využívajú prezentačné materiály (letáky, skladačky, maľovanky) od rôznych editorov vrátane ÚVZ SR.

V roku 2016 boli edukačné aktivity realizované v 2 materských školách, v 8 základných školách (I. a II. stupeň), na niektorých opakovane, a v 4 stredných školách. Intervenovaných bolo spolu 75 detí z MŠ, 510 žiakov zo ZŠ a 173 študentov z SŠ.

Podľa metodického pokynu ÚVZ SR, sme sa v II. polroku školského roka 2015/2016 zapojili do realizácie *priebežného hodnotenia (monitoringu) vplyvu uvedeného programu na zvyšovanie zdravotného a nutričného uvedomenia u detí a rodičov*. V zmysle metodiky sa výber vzorky realizoval podľa stanovených kritérií – typu, sídla a zapojenia školy do programu. Cieľovou skupinou boli deti/žiaci z rovnakých škôl, ktoré sa zúčastnili vstupného monitoringu v roku 2011. Zber dát sa uskutočnil prostredníctvom dotazníkov, ktoré boli distribuované rodičom detí/žiakov vybraných vekových skupín (v celkovom počte 240) v MŠ, ZŠ a – v sídlach krajov navyše – v ZŠ so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami – t. j. v zapojených a nezapojených školách do daného programu. Zadané údaje z dotazníkov do masky v súbore programu Excel boli následne elektronicky zaslané na ÚVZ SR k celoslovenskému vyhodnoteniu.

Ďalej sme v súvislosti s programom „*Ovocie a zelenina do škôl*“, v reakcii na požiadavku ÚVZ SR, zaslali odpočet sprievodných edukačných aktivít za školský rok 2015/2016 – sumárny prehľad za RÚVZ v Košickom kraji (t. j. RÚVZ so sídlom v Košiciach, Michalovciach, Rožňave, Spišskej Novej Vsi a Trebišove). Príslušné RÚVZ napĺňali ciele programu na lokálnej a regionálnej úrovni prostredníctvom činnosti dvoch odborných útvarov, t. j. Podpory zdravia/Výchovy k zdraviu a Hygieny detí a mládeže. Cieľovými skupinami intervencií boli deti materských škôl, žiaci základných škôl, študenti stredných a vysokých škôl ako aj personál zariadení školského stravovania, príp. učitelia.

Uplatňované boli dve hlavné formy aktivít, t. j. *skupinová edukácia* pre deti a mládež (ako výklad s besedou, prednáška s diskusiou, s aplikáciou prvkov interaktívneho, zážitkového učenia, panelová diskusia, vedomostný kvíz, ponuka informačno-propagačných materiálov), s konaním na vybraných MŠ, ZŠ, SŠ, VŠ, v niektorých regiónoch aj vo verejnej knižnici či na SČK (spolu 269 akcií, s počtom intervenovaných cca 4239 osôb, z toho 66 osôb v produktívnom veku). Niektoré z aktivít – tematicky prierezové – boli realizované súbežne s inými projektmi (napr. na RÚVZ v Spišskej Novej Vsi s projektom „*Pozdravy – pohyb, zdravie, výživa*“, na RÚVZ v Košiciach s internetovým kurzom zdravého životného

štýlu „Hravo ži zdravo“, resp. s „*Dňom zdravej výživy*“ v rámci *Svetového dňa potravy* na Súkromnej SOŠ Postupimská 37 v Košiciach a pod.).

Ďalšou formou aktivity/intervencie bol *štátny zdravotný dozor* vo vybraných zariadeniach predškolského, školského stravovania (ZŠ, SŠ). Jeho účelom bolo sledovanie podmienok skladovania a manipulácie s ovocím, zeleninou; kvality spoločného stravovania; informovanie o význame dodržiavania zásad správnej výživy, o potrebe zaraďovania ovocia, zeleniny do jedálnych lístkov ako aj súvisiaca edukácia prevádzkovateľov/personálu daných zariadení, príp. učiteľov.

Na podporu propagácie internetového (súťažného) kurzu zdravého životného štýlu „*Hravo ži zdravo*“ boli v prvej polovici školského roka 2015/2016 písomne oslovené ZŠ v pôsobnosti RÚVZ Košice. Kurz je určený žiakom ZŠ, najmä na 2. stupni (súťažne len pre žiakov V. ročníka). Vyhlasovateľom kurzu je Potravinárska komora Slovenska pod záštitou Kancelárie Svetovej zdravotníckej organizácie na Slovensku a Úradu verejného zdravotníctva SR. Kurz reaguje na absenciu systematického programu o správnych stravovacích návykoch detí v našich školách. V rámci participácie na projekte formou jeho propagácie sa ponúkla zapojeným školám spolupráca v organizovaní zdravotno-výchovných aktivít na tému „Zdravie a zdravý životný štýl školákov“. Na základe dopytu bolo v tomto smere intervenovaných 6 ZŠ (spolu 405 žiakov). Na webovom sídle RÚVZ Košice bola umiestnená upútavka – informačný leták ku kampani z edície RÚVZ Košice, s možnosťou jeho využitia k nástennému vystaveniu alebo rozhlasovému vysielaniu na školách.

Zapojili sme sa do celoslovenského projektu „*Viem, čo zjem*“ (ktorý je súčasťou celosvetového programu na podporu zdravej výživy detí vo veku 9 – 12 rokov „Nestlé Healthy Kids Global Programme“). Organizátorom projektu je Neuropea, s. r. o., Bratislava a odborným garantom ÚVZ SR. Zámerom projektu je popularizácia zdravého spôsobu života, zdravej výživy a pohybovej aktivity. Realizuje sa na zaregistrovaných základných školách v školskom roku 2016/2017 a je určený najmä žiakom IV. – VII. ročníka. Vykonávateľmi edukačných aktivít sú lektori z vybraných RÚVZ v SR ako aj pedagógovia zapojených škôl.

V rámci prípravnej etapy, zúčastnili sme sa (ako členovia) zasadnutia pracovnej skupiny pre realizáciu projektu "Viem, čo zjem", ktorého organizátormi boli ÚVZ SR v spolupráci s Neuropea, s. r. o. a RÚVZ Žilina (s konaním na RÚVZ so sídlom v Žiline dňa 12.9.2016).

Vzdelávacie aktivity k prvej lekcii „*Prevenencia nesprávneho stravovania*“ boli na prihlásených školách zabezpečené prostredníctvom pracovníkov RÚVZ. V územnej pôsobnosti RÚVZ Košice miestom konania aktivít je 14 ZŠ. V roku 2016 bolo zo strany RÚVZ Košice intervenovaných 12 ZŠ, na ktorých sa uskutočnilo spolu 44 edukačných aktivít pre celkovo 1013 žiakov prevažne IV. – VII. roč.). Za každú intervenovanú školu (po odučení prvej lekcie) bol, na základe požiadavky zo strany Neuropea, s. r. o. a ÚVZ SR, zasielaný záznam o priebehu školenia.

Na webových sídlach troch ZŠ boli zverejnené príspevky o projekte a spolupráci ZŠ s RÚVZ Košice (pozri odkazy na uverejnené príspevky, t. j. mesačné prehľady za november a december 2016 na webovom sídle RÚVZ Košice v priečinku O nás – Masmediálne príspevky).

V rámci nadchádzajúcej spolupráce RÚVZ Košice (Odboru podpory zdravia, Odboru hygieny výživy – Poradne správnej výživy) a **O. Z. Slovenská sieť proti chudobe** (angl. skr. SAPN) bol vypracovaný projekt výskumu pod názvom „*Dostupnosť zdravého životného štýlu u obyvateľov Slovenskej republiky ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením (Spotreba potravín, ich kvalita a stravovacie návyky v kontexte príjmu, statusu, sociálneho environmentu)*“.

Prípravná fáza zahŕňala komunikáciu a pracovné stretnutia so zainteresovaným externým subjektom SAPN (objednávateľ/realizátor projektu), internú spoluprácu v rámci RÚVZ Košice (zostavovateľ/realizátor projektu) a:

- spracovanie anotácie výskumného projektu;
- zostavenie projektu a metodiky (t. j. nástroja pre zber dát – dotazník/rozhovor).

Z medzinárodných dní venovaných problematike výživy sme sa sústredili na **Svetový deň zdravia – 7. apríl**, s heslom v roku 2016 „Porazme cukrovku“ a s heslom pre Európsky región WHO „Buďme aktívni – jedzme zdravo – riad'me sa radami lekárov“; **Svetový deň potravy/výživy – 16. október** a **Svetový deň diabetu – 14. november**, s témou v rokoch 2014 až 2016 „Zdravý životný štýl“. Prehľad informačno-propagačnej a intervenčnej činnosti vo vzťahu k rôznym cieľovým skupinám, ktorou sme podporili uvedené termíny sa nachádza v **bodoch 9.2 a 9.7**.

2. Fyzická inaktivita, dôležitosť podporovania fyzickej aktivity

Na podporu a propagáciu pohybovej aktivity (odporúčanej, primeranej) vo vzťahu k obyvateľstvu (školskej mládeži, dospeljej populácii, seniorom) využívame najmä edukáciu, poradenstvo, výstupy cez médiá. Hlavným zámerom aktivít bolo poukázať na význam pohybovej aktivity, jej priaznivý vplyv na zdravie, ak je pravidelnou súčasťou spôsobu života.

Uvedená priorita NPPZ o. i. úzko súvisí s úlohou pod názvom „**Vyzvi srdce k pohybu**“, ktorá sa realizuje v rámci CINDI programu SR, bez časového obmedzenia, každé dva roky zväčša v jarnom období (pozri **bod 9.2.1**).

V súvislosti s propagáciou **Svetového dňa „Pohybom ku zdraviu“ – 10. máj**, zaradeného do kalendára významných dní SZO od roku 2003, ako aj plnením *Národného programu prevencie obezity*, v oblasti pohybovej aktivity, realizovala sa informačno-propagačná a intervenčná činnosť v časovom období máj až jún 2016. Aktivity boli určené pre rôzne cieľové skupiny (z hľadiska veku, profesie, záujmu, ako aj pre širokú verejnosť) v spádovom území RÚVZ Košice. Ich stručný prehľad z hľadiska foriem, miesta výkonu uvádzame nižšie:

- **Edukácia s poradenstvom k pohybovej aktivite** pre seniorov (celkový počet aktivít: 8, v mesiaci máj 2016; počet spolupracujúcich inštitúcií: 2, celková účasť 82 osôb) na tému: „*Prevencia osteopénie a osteoporózy pohybom*“ (teoretický výklad, názorná ukážka cvikov – rozcvička a precvičovanie zostavy cvikov) s konaním v dvoch zariadeniach:
 - Denné centrum seniorov MČ Košice-Sídlisko KVP, Trieda KVP 1, Košice – séria štyroch stretnutí (v pondelky);
 - Denné centrum seniorov MČ Košice-Sever, Obrancov mieru 2, Košice – séria štyroch stretnutí (vo štvrtky).(Vyššie uvedené aktivity sú realizované priebežne počas celého roka.)
- **Edukácia s poradenstvom k pohybovej aktivite** pre deti a rodičov (celkový počet aktivít: 3, dňa 31. 5. 2016; počet spolupracujúcich inštitúcií: 1) na tému: „*Zdravý spôsob života s akcentom na zdravú výživu a význam pohybovej aktivity*“ – zorganizovanie a realizácia zdravotno-výchovného podujatia pre Domoc sociálnych služieb pri SČK, územnom spolku Košice-mesto, s nasledovným programom:
 - Pohybové a športové aktivity pre klientov DSS (názorná ukážka cvikov, precvičovanie, súťažné disciplíny, s účasťou 18 detí);
 - Zdravý spôsob života a význam pohybovej aktivity pre dospelých (teoretický výklad s besedou, s účasťou 3 osôb – 1 rodič, 2 zamestnankyne zariadenia);
 - distribúcia zdravotno-výchovných materiálov – 13 titulov (rôznej produkcie).
- **Edukácia k pohybovej aktivite** pre deti predškolského a mladšieho školského veku (celkový počet aktivít: 5; počet spolupracujúcich inštitúcií: 2) na tému „*Význam*

pohybovej aktivity“ (teoretický výklad so skupinovým rozhovorom a názornými ukázkami cvikov) s konaním v dvoch školách:

- ZŠ Krosnianska 4, Košice – 3 prednášky (počet edukovaných 120 žiakov I. a II. roč., dňa 19. 5. 2016);
- MŠ Poľná 4, Valaliky – 2 prednášky (počet edukovaných 45 detí, dňa 7. 6. 2016).

➤ *Poradensko-edukačné aktivity* pre dospelú populáciu v produktívnom veku – profesijné skupiny, resp. verejnosť (celkový počet aktivít: 6; počet spolupracujúcich inštitúcií: 9), formou *prezentácie služieb mobilnej Poradne zdravia* (zahrňujúc štandardné, resp. vybrané vyšetrenia s poradenstvom¹ k zdravému spôsobu života vrátane pohybovej aktivity) s konaním na piatich miestach:

- KulturPark, Kukučínova 2, Košice, dňa 21. 5. 2016 (aktivita realizovaná v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s., krajskou pobočkou Košice a Slovenskou diabetologickou spoločnosťou – Obezitologickou sekciou, v rámci 1. slovenského dňa obezity pod heslom „Budme akční pre zdravšiu budúcnosť: Pripojme sa k Európskemu dňu obezity!“, s cieľom zvýšenia povedomia o rizikách obezity, o možnostiach jej liečby, o význame zdravej výživy a pohybovej aktivity v prevencii obezity), pre verejnosť/návštevníkov podujatia – s ponukou vybraných vyšetrení (z biochemických: stanovenie celkového cholesterolu a glukózy) s poradenstvom (pre 140 záujemcov);

(Popis aktivity: Program podujatia obsahoval okrem služieb mobilnej Poradne zdravia, t. j. vyšetrenia vybraných rizikových faktorov metabolického syndrómu (hladiny celkového cholesterolu, glukózy, krvného tlaku a i. parametrov), s následným poradenstvom zameraným na optimalizáciu zložiek spôsobu života, ďalšie ponúkané aktivity, ako konzultácie s odborníkmi ohľadom zdravého jedálneho lístka; konzultácie a hodnotenie rizikových faktorov rozvoja ochorení pridružených k obezite lekármi – odborníkmi na liečbu obezity; športové aktivity zamerané na optimalizáciu telesnej hmotnosti a konzultácie v oblasti vhodných pohybových aktivít z hľadiska frekvencie a intenzity zaťaženia. O pitný režim sa postarali Slovenské pramene a žriedla minerálnej vody Gemerka.)

- Allianz – Slovenská poisťovňa, a. s., Štúrova 7 v Košiciach, dňa 24. 5. 2016 (aktivita realizovaná v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s., krajskou pobočkou Košice), pre zamestnancov spoločnosti (v počte 57) – ponukou vybraných vyšetrení vrátane merania hladiny celkového cholesterolu a poradenstva;
- U. S. Steel Košice, s. r. o., Vstupný areál U. S. Steel, Košice, dňa 4. 6. 2016 (aktivita realizovaná v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s., krajskou pobočkou Košice, v rámci štvrtého ročníka podujatia „Family Safety Day“ s podtitulom „Kde pracuje môj otec, moja mama?“), pre zamestnancov spoločnosti U. S. Steel Košice a dcérskych spoločností a ich rodinných príslušníkov (v počte 134) s ponukou vybraných vyšetrení s poradenstvom;

(Popis aktivity: Tohtoročný „firemný rodinný deň“ návštevníkom ponúkal: exkurziu do výrobných priestorov (teplej valcovne), autobusovú prehliadku areálu podniku, sprievodný program na parkovisku a prilahlej trávnej ploche formou športovo-zábavných, zdravotno-osvetových stanovišť, ako stánok zameraný na poradenstvo zdravého životného štýlu – Poradňa zdravia, stánok stomatóloga a i.)

- Botanická záhrada Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach, Mánesova 23, Košice, dňa 4. 6. 2016 (aktivita realizovaná v spolupráci s Ligou proti rakovine, pobočkou Košice, v rámci 5. ročníka podujatia „Radosť zo života víťazí nad chorobou“), pre onkologických pacientov a rodinných príslušníkov (v celkovom počte 46) – s ponukou vybraných vyšetrení vrátane merania hladiny celkového cholesterolu a poradenstva.

(Popis aktivity: Okrem vybraných služieb mobilnej Poradne zdravia boli v ponuke pre účastníkov poradenské služby onkológov, rehabilitačné cvičenia, rýchlokurz orientálnych tancov, bubnovanie pre radosť, cvičenie jogy, súťaže pre deti a dospelých, možnosť prehliadky Botanickkej záhrady spojenej s výstavou motýľov.)

- Skanska Technológie, a. s., Alejová 2, Košice, dňa 6. 6. 2016 (aktivita realizovaná v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s., krajskou pobočkou Košice) pre zamestnancov spoločnosti (v počte 45) – s ponukou vybraných vyšetrení vrátane merania hladiny celkového cholesterolu a poradenstva.

- Univerzita P. J. Šafárika v Košiciach – areál Botanickej záhrady, Mánesova 23, Košice, dňa 24. 6. 2016 (aktivita realizovaná v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s., krajskou pobočkou Košice, v rámci „Športového dňa“), pre zamestnancov univerzity (celkovo 33 účastníkov) – s ponukou vybraných vyšetrení vrátane merania hladiny celkového cholesterolu a poradenstva.

¹ *Ponúkané služby zahŕňali:* vyšetrenie celkového cholesterolu, resp. ďalších parametrov (triglyceridy, HDL, glukóza) z kapilárnej krvi prostredníctvom biochemického analyzátora Reflotron, Accutrend Plus; meranie vybraných antropometrických parametrov (výška, hmotnosť, obvod pása, bokov), výpočet indexu telesnej hmotnosti – BMI a indexu centrálnej obezity – WHR; stanovenie percenta telesného tuku; meranie tlaku krvi, pulzu; u fajčiarov stanovenie hladiny oxidu uhoľnatého (CO) a karboxyhemoglobínu (COHb) vo výdychu prístrojom Smokerlyzer a zistenie stupňa závislosti prostredníctvom dotazníkových metód; individuálne poradenstvo k jednotlivým zložkám spôsobu života vrátane podpory pohybovej aktivity (vyplnenie anamnestických dotazníkov a rozhovor), distribúcia tlačенých zdravotno-výchovných materiálov a i.

- *Zorganizovanie Športového dňa pre zamestnancov RÚVZ so sídlom v Košiciach* (počet aktivít: 1) v lokalite Alpínka, dňa 2. 6. 2016, pre celkový počet 94 účastníkov, z toho 83 žien a 11 mužov.

Popis aktivity: Organizačné zabezpečenie a propagáciu podujatia (sprostredkovanie informácie zamestnancom formou vývesky na informačných tabuliach, e-mailom) boli zastrešené Odborom podpory zdravia. Ťažiskom Športového dňa bola spoločná pešia, resp. cyklistická turistika z Čermeľského údolia do cieľa podujatia – areálu Alpínky. V cieľi každý z účastníkov mal možnosť dať si odmerať tlak krvi, pulzovú frekvenciu a realizovať vybrané voľné športové disciplíny (kolektívneho charakteru, ako cvičenie s lektorkou, bedminton, loptové hry), resp. priniesť si vlastné športové potreby. V rámci menu bol podávaný guláš s nealkoholickým nápojom.

- *Informačno-propagačná činnosť – v oblasti témy svetového dňa*, so zámerom informovania zamestnancov RÚVZ Košice a verejnosti/návštevníkov úradu, bola zabezpečená prostredníctvom nástennej propagácie na informačných tabuliach/paneloch v budovách úradu.

Správa o uskutočnených aktivitách k Svetovému dňu „Pohybom ku zdraviu“ bola zaslaná na ÚVZ SR v požadovanom termíne (v júni 2016).

Pri príležitosti druhého ročníka *Európskeho týždňa športu v Košiciach* (10. – 17. septembra 2016), zúčastnili sme sa **diskusného fóra „Dialóg s občanmi o Európe“**, s konaním v priestoroch Historickej radnice mesta Košice na Hlavnej ulici 59, dňa 10.9.2016 (organizátor: Europe Direct Košice). Témami dialógu s predstaviteľmi Slovenskej republiky/Európskeho parlamentu a Európskej komisie boli aktuálne otázky Európskej únie, vzdelávania, kultúry, športu, pohybovej aktivity a podpory zamestnanosti.

V roku 2016 sme sa v spolupráci s Klubom turistov „Medicína“ Košice a Klubom turistov mesta Košice podieľali na organizačnom zabezpečení športového podujatia **Onkokardioturistika – 29. ročníka** pre košickú verejnosť. *Jarná časť* sa konala v areáli Čermeľ – Alpínka, s cieľom Horný Bankov, dňa 10.4.2016. O nami ponúkané vybrané služby mobilnej Poradne zdravia (individuálne konzultácie, stanovenie celkového cholesterolu z kapilárnej krvi, meranie krvného tlaku, pulzu, výpočet indexov BMI a WHR) prejavilo záujem celkovo 50 účastníkov podujatia. V *jesennej časti 29. ročníka* dňa 16.10.2016 sa prostredníctvom mobilnej Poradne zdravia nechalo vyšetriť 26 účastníkov akcie.

3. **Tabak, alkohol, drogy**

Zvýšenú pozornosť v rámci primárnej prevencie drogových závislostí venujeme vybraným skupinám obyvateľstva, ktoré sú vystavené riziku poškodenia zdravia v dôsledku užívania návykových látok, prioritne deťom a mládeži, ženám v reprodukčnom veku a sociálne znevýhodneným skupinám obyvateľstva.

Často využívanými formami sú:

- výchovno-vzdelávacia a poradenská činnosť (napr. výkon Poradne na odvykanie od fajčenia);

- propagačná a edičná činnosť – tvorba a distribúcia informačných materiálov pre školskú mládež, kontaktné dospelé osoby (učitelia, rodičia atď.) a iné cieľové skupiny;
- účasť na informačných kampaniach (napr. pri príležitosti významných termínov s protidrogovou tematikou);
- participácia na preventívnych programoch, projektoch, úlohách zameraných na škodlivosť návykových látok a na zmysluplné využívanie voľného času (vrátane prípravy, koordinácie, realizácie, vyhodnocovania) v spolupráci s inými subjektmi;
- pôsobenie cez mienkotvorné médiá v oblasti propagácie aktivít a spôsobu života bez drog.

Edukačná činnosť vo vzťahu k školám je zameraná všeobecne na prevenciu drogových závislostí vrátane prevencie závislosti od legálnych drog. Za hodnotené obdobie sme v rámci územnej pôsobnosti RÚVZ Košice uskutočnili výchovno-vzdelávacie akcie na 8 základných školách, 6 stredných školách (na viacerých opakovane), s celkovou účasťou 1273 žiakov a študentov. Z didaktického hľadiska, podujatia zväčša pozostávali z teoretického výkladu, individuálnej i skupinovej práce. Rešpektujúc vekové kritérium, žiakom boli v rámci intervencií premietnuté videofilmy a distribuované zdravotno-výchovné materiály. Na prvom stupni ZŠ a v MŠ sa z hľadiska edukačných cieľov volila hravá forma oboznamovania sa s danou problematikou (využívanie prostriedkov, ako mimická bábka Adamko, maľovanky a i.). U žiakov druhého stupňa ZŠ a na SŠ sa zisťovala spätná väzba, resp. prostredníctvom dotazníkovej metódy sa mapovali názory, postoje a poznatková úroveň z problematiky drog, drogových závislostí a osobitne tabakizmu. Študenti – fajčiari (na báze dobrovoľnosti) mali možnosť si otestovať na prístroji Smokerlyzer percentuálne množstvo alveolárneho CO vo výdychu.

V spojitosti s **propagačnou činnosťou** vo vzťahu k **významným termínom** venovaným problematike zdravia a drogovej prevencie, reflektovali sme na nasledovné dni:

Svetový deň bez tabaku – 31. máj, pri príležitosti ktorého sme uskutočnili aktivity zamerané na prevenciu tabakizmu a zanechanie fajčenia, t. j.:

- *exkurziu edukačno-poradenského charakteru* pre študentov z Gymnázia, Šrobárova 1, Košice (v počte 12 v sprievode pedagogického zamestnanca) v Poradenskom centre ochrany a podpory zdravia (v základnej Poradni zdravia a Poradni na odvykanie od fajčenia) – na Odbore podpory zdravia pri RÚVZ Košice dňa 26. 5. 2016 (s cieľom predstaviť činnosť menovaných útvarov);
- *prezentáciu témy svetového dňa a Poradne na odvykanie od fajčenia na informačných tabuliach* v budovách RÚVZ Košice s určením pre zamestnancov a návštevníkov úradu.

V rámci vyššie uvedenej edukačnej akcie na gymnázium sa u záujemcov (fajčiarov) realizovala intervenčná činnosť zahrňujúca stanovenie hladiny oxidu uhoľnatého (CO) a karboxyhemoglobínu (COHb) vo výdychu prístrojom Smokerlyzer a zistenie stupňa závislosti prostredníctvom dotazníkových metód; individuálne poradenstvo k jednotlivým zložkám spôsobu života (vyplnenie anamnestických dotazníkov a rozhovor), distribúciu tlačenej zdravotno-výchovných materiálov a i.

Významný termín **Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nelegálnemu obchodovaniu s nimi – 26. jún** sme dali do pozornosti žiakom a študentom edukačnými aktivitami (teoretickým výkladom a besedou, celkovo prostredníctvom desiatich akcií) na troch školách (podľa požiadaviek škôl). Uskutočnili sa: na Evanjelickom gymnázium J. A. Komenského, Škultétyho 10, Košice, k téme *Prevencia alkoholizmu* dňa 20. 6. 2016 (pre žiakov prímý v počte 34); na Obchodnej akadémii, Polárna 1, Košice, k téme *Prevencia drogových závislostí* dňa 24. 6. 2016 (pre študentov I. – III. roč. v počte 60); na Gymnázium, Šrobárova 1, Košice, k trom vzdelávacím blokom *Prevencia závislostí od legálnych drog – tabakizmus, Alkoholizmus a fetálny alkoholový syndróm, Prevencia závislostí od nelegálnych drog* dňa 27. 6. 2016 (pre študentov I. – III. roč. v počte 96).

Z hľadiska **masmediálneho pôsobenia**, informácia o podujatí k termínu Medzinárodný

deň proti zneužívaniu drog a nelegálnemu obchodovaniu s nimi (26. jún) bola spolu s fotodokumentáciou uverejnená, napr. na webovom sídle Obchodnej akadémie, Polárna 1, Košice, pozri mesačný prehľad uverejnených príspevkov v médiách za RÚVZ Košice za jún 2016 na www.ruvzke.sk (položka Hlavné menu – O nás – Masmédiálne príspevky).

Medzinárodný deň povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme – 9. september sme z hľadiska preventívno-edukačných cieľov dali do povedomia širokej verejnosti prostredníctvom informačného letáka pod rovnomenným názvom, umiestnením na webovú stránku RÚVZ Košice. Všetky stredné školy v územnej pôsobnosti boli oslovené listom vo veci informácie o užívaní alkoholu u mládeže a o Medzinárodnom dni povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme (9. september)– žiadosti o spoluprácu pri propagovaní významného termínu.

V danej súvislosti sme sa v spolupráci s Krajským riaditeľstvom Policajného zboru v Košiciach podieľali na edukačnom podujatí s protidrogovou tematikou pod názvom „*Svoj život si riadiš ty!*“, na Strednej zdravotníckej škole, Moyzesova 17 v Košiciach dňa 27.9.2016, s určením pre študentov I. ročníka (v počte 115). Program podujatia pozostával zo vzdelávacích blokov, kde na skladbe interaktívnych prednášok sa podieľali viacerí lektori, a jeho súčasťou boli aj ukážky činnosti služobnej kynológie pri vyhľadávaní drog. Naš vstup bol zameraný na látkové závislosti.

Ďalším vzdelávacím podujatím na spomínanej škole bola preventívna školská akcia „*Človek a jeho zdravie*“ dňa 16.11.2016. Dané podujatie malo taktiež širší tematický záber – praktické ukážky v poskytovaní prvej pomoci, prevencia násilia páchaného na ženách a deťoch, zvýšenie všeobecného právneho povedomia, prevencia závislosti od alkoholu, a participovali na ňom viacerí externí lektori. Nami bola zastrešená prednáška pod názvom „*Fetálny alkoholový syndróm*“ pre študentov 4 tried II. ročníka (v celkovom počte 102). Obsahom témy boli informácie o výskyte tohto syndrómu, o hlavných rizikových faktoroch jeho vzniku, o jeho prejavoch u novorodencov a starších detí, možnostiach prevencie a terapie, s cieľom zvýšiť zdravotné povedomie študentov a profesionálnu vnímavosť k danému problému.

V súvislosti s významným termínom ***Európsky týždeň boja proti drogám*** (tretí novembrový týždeň) sme všetkým základným školám v Košiciach a okolí e-mailovou formou spropagovali ***2. ročník celoslovenskej súťaže*** pod názvom "***Najlepšia protidrogová nástenka***" s určením pre žiakov VII. ročníka ZŠ. Vyhlasovateľom súťaže bol ÚVZ SR s finančnou podporou MZ SR v rámci účelovej dotácie na podporu protidrogových aktivít pre rok 2016, a jej cieľom bolo poukázať na význam primárnej prevencie a pôsobiť na vytváranie aktívneho protidrogového postoja u žiakov ZŠ. Termín vyhlásenia súťaže bol 8. november 2016 a termín uzávierky 6. december 2016. Spropagovanie propozícií súťaže sme zabezpečili aj umiestnením plagátu produkcie ÚVZ SR na webové sídlo RÚVZ Košice (do priečinka Aktuality).

V informácii o súťaži bola školám ponúknutá edukácia so zameraním na prevenciu závislostí od legálnych a nelegálnych drog, s určením pre žiakov základných škôl (nielen VII. ročníka).

Napríklad na SPŠ dopravnej, Hlavná 113, Košice, sme aktívne participovali na preventívnej akcii pod názvom „*Deň zdravia a bezpečnosti – Zdravie a bezpečnosť pre školu ako aj pre život*“ dňa 21.11.2016. V spolupráci s OR PZ v Košiciach sme uskutočnili prednášky s protidrogovou tematikou pre študentov I. ročníka (v počte 92). Súčasťou daného podujatia boli aj ďalšie nami realizované výchovno-vzdelávacie aktivity na tému zdravý životný štýl, spojené s ponukou služieb mobilnej Poradne zdravia, určené pre pedagógov a študentov.

Počas *Európskeho týždňa boja proti drogám* sme edukačné aktivity zamerané na problematiku prevencie závislostí uskutočnili v 5 základných školách (s celkovou účasťou 429 žiakov).

V **Poradni na odvykanie od fajčenia** (skr. POF) sme v hodnotenom období poskytli poradenstvo individuálnou formou (vrátane telefonických konzultácií) pre 195 klientov (75 mužov, 120 žien). Dominoval produktívny vek a záujem o jednorazovú intervenciu. V rámci edukačnej činnosti, skupinové poradenstvo využilo celkovo cca 401 žiakov zo základných a stredných škôl. Ďalší prehľad realizovaných aktivít POF uvádzame v **bodoch 9.2, 9.5, 9.7.**

V súvislosti s **projektom globálneho monitorovania užívania tabaku** (vypracovaného a koordinovaného SZO a Centrom pre kontrolu chorôb a prevenciu v Atlante, USA) a v zmysle inštrukcií ÚVZ SR a metodického usmernenia Ústavu verejného zdravotníctva JLF UK Martin, zapojili sme sa do medzinárodnej štúdie/prieskumu „*Global Youth Tobacco Survey na Slovensku (GYTS)*“ – celosvetového prieskumu užívania tabaku u školskej mládeže na Slovensku, s cieľovou populáciou vo veku 13 – 15 rokov, t. j. žiakov VII. – IX. roč. ZŠ, resp. sekundy – kvarty osemročného gymnázia. Naša participácia na prieskume zahŕňala:

- účasť na školení k realizácii prieskumu organizovanom JLF UK Martin a ÚVZ SR (Martin, 8. 4. 2016);
- logistické zabezpečenie zberu údajov (v mesiacoch apríl – máj 2016), administrácia samotného zberu údajov (osobná účasť pri zbere, asistencia pri vyplňaní dotazníkov respondentmi) v zmysle metodiky a stanovených kritérií pre vzorku;
- vyplnené dotazníky boli zaslané koordinátorovi prieskumu na Slovensku (JLF UK v Martine).

V rámci **publikačnej činnosti** sme v aktuálnom období zaznamenali nasledovné uverejnené príspevky:

- Schnitzerová, Eva. Drogová situácia v sociálne marginalizovaných komunitách. In: Pavol Beňo, Anna Sabová, Miron Šramka, eds. *Sociálne problémy marginalizovaných skupín: Aktuálne problémy v sociálnej práci; Rodina a deti; Rómska minorita; Zdravotne postihnutí, závislosti; Dopady ekonomickej krízy; Etické a právne aspekty. Zborník vedeckých prác.* Vydanie prvé. Báčsky Petrovec, SRBSKO: Ústav sociálnej práce Martina Luthera, Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety, n. o., 2016, s. 190-195. ISBN 978-86-80092-19-5.
- Schnitzerová, Eva. Užívanie návykových látok v sociálne marginalizovaných komunitách. *II. príspevok k 3. Verejnému vypočutiu o chudobe 2016.* [online]. [cit. 2016-06-01]. Dostupné na: <<http://sapn.sk/liferay/web/slovenska-siet-proti-chudobe>>.

V roku 2016 sme sa zúčastnili nižšie uvedených **odborných a vzdelávacích podujatí**, tematicky korešpondujúcich s danou prioritou, t. j.:

- zasadnutia Komisie pre prevenciu kriminality a inej protispoločenskej činnosti (s pôsobnosťou v rozsahu Košického kraja), zriadenej Okresným úradom Košice (Okresný úrad Košice, 16. 2. 2016);
- IX. krajského seminára medicínsko-technických pracovníkov v Košiciach (GeS Club, Nám. L. Novomeského 13, Košice, 3. 3. 2016). Organizátor: Slovenská komora medicínsko-technických pracovníkov v zastúpení Regionálnej komory MTP Košice. Aktívna účasť s príspevkom: Gregová, S., Zajacová, A., Fabianová, M., Holovková, M. *Primárna prevencia užívania tabaku u žiakov ZŠ zo znevýhodnených komunit na regionálnej úrovni*;
- odborného seminára pre medicínsko-technických pracovníkov (RÚVZ so sídlom v Košiciach, 5. 4. 2016). Organizátor: RÚVZ so sídlom v Košiciach. Aktívna účasť s príspevkom: Kollárová, J., Bobrovská, M. *Fetálny alkoholový syndróm*;

- pracovného stretnutia (školenia) k realizácii prieskumu Global Youth Tobacco Survey (GYTS) na Slovensku v roku 2016 (Edukačné centrum Jesseniovej lekárskej fakulty v Martine UK, Malá Hora, Martin, 8. 4. 2016). Organizátori: ÚVZ SR a Ústav verejného zdravotníctva JLF UK;
- odborného seminára pre pracovníkov s VŠ vzdelaním (RÚVZ so sídlom v Košiciach, 19. 5. 2016). Organizátor: RÚVZ so sídlom v Košiciach. Aktívna účasť s príspevkom: Schnitzerová, E. *Mýty a fakty o návykových látkach a ich užívateľoch*;
- 3. Verejného vypočutia o chudobe 2016 (NR SR Bratislava, 25. 5. 2016) a prípravného stretnutia (hotel Tatra Bratislava, 24. 5. 2016). Organizátorom podujatia bola Slovenská sieť proti chudobe v spolupráci s Nadáciou Friedrich Ebert Stiftung. Aktívna účasť s príspevkom: Schnitzerová, E. *Užívanie návykových látok v sociálne marginalizovaných komunitách*;
- zasadnutia pracovnej skupiny „Prevencia fajčenia“ (s celoslovenskou pôsobnosťou), zriadenej ÚVZ SR, s konaním na RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach, 25. 5. 2016. Organizátori: ÚVZ SR v spolupráci s RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach;
- tlačovej konferencie "Destigmatizácia a prevencia duševných porúch" (hotel DoubleTree by Hilton, Hlavná 1, Košice, 24. 6. 2016) v rámci XII. Slovenského psychiatrického zjazdu "Psychiatria a súčasná medicína" (23. 6. – 25. 6. 2016). Organizátori: Slovenská psychiatrická spoločnosť SLS v Košiciach a Liga za duševné zdravie SR;
- zasadnutia pracovnej skupiny "Prevencia fajčenia" (s celoslovenskou pôsobnosťou), zriadenej ÚVZ SR, s konaním na RÚVZ so sídlom v Martine, 3.10.2016. Organizátori: ÚVZ SR v spolupráci s RÚVZ Martin;
- Kurzu komunikačných zručností pre výkon poradenstva POF prostredníctvom telefonической linky (Operačné stredisko záchranej zdravotnej služby, Trnavská cesta 8/A, Bratislava, 7.11. – 8.11.2016). Organizátori: ÚVZ SR v spolupráci s Operačným strediskom záchranej zdravotnej služby.

V súvislosti s našim členstvom v *Komisii pre prevenciu kriminality a inej protispoločenskej činnosti* Okresného úradu Košice (s pôsobnosťou v rozsahu Košického kraja) sme na základe požiadavky MV SR – OÚ Košice zaslali vyhodnotenie aktivít RÚVZ so sídlom v Košiciach v oblasti prevencie protispoločenskej činnosti a kriminality, realizovaných v rámci spádového územia (t. j. v územných obvodoch okresov Košice-mesto a Košice-okolie) za rok 2015.

4. Zdravé pracovné a životné podmienky

a) pracovné prostredie

V rámci podpory zdravého životného štýlu na pracoviskách sme participovali ako spoluorganizátori na akciách, ako Deň zdravia, resp. Športový deň, s určením pre vybrané profesijné skupiny, pozri **body 9.1 – A.I.2, 9.2, 9.7.**

b) životné prostredie

Každoročne na základe spolupráce s Magistrátom mesta Košice predkladáme písomný podklad pre zápis do *Kroniky mesta Košice* (stručnú charakteristiku činnosti RÚVZ Košice, zaznamenané zmeny, výsledky, ktorými sme sa podieľali na rozvoji mesta Košice za uplynulý rok).

V rámci členstva pôsobíme v odbornej poradnej skupine pre *oblasť "Košice – Zdravé a čisté mesto"*, za účelom prípravy Programu rozvoja mesta Košice na roky 2015 – 2020 s výhľadom do roka 2025 (s pôsobnosťou v rozsahu mesta Košice), zriadenej Mestom Košice.

Z odborných podujatí na národnej i medzinárodnej úrovni, zameraných aj na problematiku danej priority, ktorých sme sa zúčastnili, je možné spomenúť napríklad:

- odborný seminár "Sociálne a zamestnanecké štandardy v európskej občianskej spoločnosti" (Knížnica P. O. Hviezdoslava, Hlavná 139, Prešov, 5. 5. 2016). Organizátori: Europe direct Prešov v spolupráci so Slovenskou sieťou proti chudobe; OZ KOVO; Inštitútom aplikovanej etiky A. Spesza pri KU; Knížnicou P. O. Hviezdoslava Prešov; Sociálnym Prešovom, O. Z.;
- I. medzinárodný kongres miest, životného prostredia a zdravia/I. International Urban, Environment, Health Congress (Kongresové centrum Kaya Artemis, Severný Cyprus, 10. 5. – 14. 5. 2016). Organizátori: Gazi University Ankara; Adnan Menderes University Aydın. Aktívna účasť s príspevkom: Kollárová, J. *Podpora zdravia v Slovenskej republike*;
- konferencia k Európskemu roku rozvoja 2015 a súčasným problémom s migráciou (Magistrát mesta Košice, Tr. SNP 48, Košice, 30. 5. 2016). Organizátor: Európsky parlament;
- odborný diskusný seminár „Slovenská národná a kultúrna identita v zjednotenej EÚ“ (Libresso Books & Coffee, Hlavná 29, Prešov, 23. 6. 2016). Organizátori: Europe direct Prešov v spolupráci so Slovenskou sieťou proti chudobe a Katedrou aplikovanej etiky FF UPJŠ Košice;
- verejná diskusia „Dialóg s občanmi o Európe“ so zameraním na oblasť vzdelávania, kultúry, športu, pohybovej aktivity s predstaviteľmi EK a SR pri príležitosti otvorenia Európskeho týždňa športu v Košiciach (Historická radnica mesta Košice, Hlavná 59, Košice, 10.9.2016). Organizátor: Europe Direct Košice;
- XXIV. vedecko-odbornú konferenciu s medzinárodnou účasťou „Životné podmienky a zdravie“ (Kongresové centrum Kúpeľov Nový Smokovec, a. s., 26.9. – 28.9.2016). Organizátori: Slovenská spoločnosť hygienikov SLS; Ústav hygieny LF UK Bratislava; RÚVZ so sídlom v Poprade; Slovenská spoločnosť pracovného lekárstva SLS; Slovenská epidemiologická a vakcinologická spoločnosť SLS. Aktívna účasť s príspevkom: Kollárová, J. *Podiel rizikových faktorov na stratených rokoch života v Slovenskej republike*.

II. Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia

1. Kardiovaskulárne ochorenia (ďalej len „KVO“)

V oblasti prevencie chronických ochorení dlhodobo participujeme na pozitívnom ovplyvňovaní zdravotného uvedomenia a zvyšovaní informovanosti obyvateľstva o rizikových faktoroch KVO.

V rámci uvedenej priority bol v uplynulom roku vypracovaný návrh projektu s názvom „**Zisťovanie rizika výskytu kardiovaskulárnych ochorení u vybraných cieľových skupín skríningovým vyšetrením rizikových faktorov ako aj príjmu soli zo stravy**“. Projekt je pilotný a vychádza z cieľov aktualizovaného NPPZ a plnenia uznesenia č. 1 z 3. zasadnutia Ústrednej koordinačnej rady na ochranu a podporu zdravia. Na jeho riešení participujú odbory, ako hygiena výživy, hygiena detí a mládeže, preventívne pracovné lekárstvo, hygiena životného prostredia, chemické analýzy (alternatívne odbor mikrobiológie životného prostredia). Cieľovou skupinou projektu sú zamestnanci z troch rôznych typov pracovísk (priemyselné odvetvie, materské školy a zariadenie sociálnych služieb). Obsahovo je zameraný na výživovú hodnotu a pestrosť stravy (vo vzťahu k odporúčaným výživovým dávkam) vo vybraných zariadeniach a prevenciu rizikových faktorov kardiovaskulárnych ochorení na individuálnej/skupinovej úrovni.

2. *Diabetes mellitus* (ďalej len „DM“)

Podľa NPPZ základnou formou prevencie DM je racionalizácia životného štýlu a vytvorenie podmienok pre realizáciu zdravého životného štýlu (pravidelná a primeraná fyzická aktivita, racionálna energeticky vyvážená strava, kde zdrojom živín sú tzv. zdravé potraviny), redukcia telesnej hmotnosti (v prípade nadváhy alebo obezity), redukcia stresu. Činnosť v tomto smere vykazujeme najmä v **bodoch 9.1, 9.2, 9.7**.

Príkladom boli aktivity pri príležitosti významného termínu SZO *Svetového dňa zdravia* – 7. apríl, s heslami v roku 2016 „Porazme cukrovku“ a pre Európsky región SZO „Budme aktívni – jedzme zdravo – riadme sa radami lekárov“ a významného termínu Medzinárodnej diabetologickej federácie (skr. IDF), podporovaného SZO, *Svetového dňa diabetu* – 14. november. V rokoch 2014 až 2016 s témou „Zdravý životný štýl“ (viac v **bodoch 9.2, 9.7**).

3. *Vybrané nádorové ochorenia*

Na prevencii nádorových ochorení sa podieľame hlavne poradenskou činnosťou a účasťou na edukačných kampaniach. V aktivitách spolupracujeme najmä s neziskovou organizáciou Ligou proti rakovine, pobočkou Košice a Klubom turistov „Medicína“ Košice, viac v **bodoch 9.1 – A.I.2, 9.2**.

Zdravotno-výchovnou činnosťou sme podporili významný termín *Svetový deň rakoviny* – 4. február, vyhlásený Medzinárodnou úniou proti rakovine. V rokoch 2016 – 2018 sa tento termín nesie v duchu hesla „My to dokážeme. Ja to dokážem.“. Realizované aktivity boli dvojakého druhu:

1. Informačno-propagačná činnosť:

- prostredníctvom informačného materiálu pod názvom „Svetový deň proti rakovine – 4. február“ (prezentácie so základnými informáciami zameranými na primárnu prevenciu rakoviny), uverejneného na webovom sídle RÚVZ Košice počnúc dňom 4.3.2016, s určením pre širokú verejnosť;
- zostavenie tematických informačných panelov k téme prevencie rakoviny (t. j. nástenné vystavenie informačných materiálov), umiestnených vo vstupných priestoroch všetkých troch budov RÚVZ Košice (na ústrednom pracovisku na Ipeľskej ul. a na oboch detašovaných pracoviskách – Rooseveltova ul. a Senný trh v Košiciach), s určením pre zamestnancov úradu a verejnosť;
- distribúcia informačno-propagačných materiálov spojenú s odborným poradenstvom a konzultáciami, zameranými na primárnu prevenciu onkologických ochorení, s určením pre všetkým klientov základnej Poradne zdravia, ktorí poradňu navštívili v mesiaci február až prvá polovica marca 2016.

2. Skupinová edukačná činnosť – prostredníctvom interaktívnych prednášok s besedou, najmä pre cieľovú skupinu žiakov základných škôl a študentov LF UPJŠ v Košiciach, z čoho môžeme spomenúť napríklad:

- dve prednášky na tému „Vplyv výživy na výskyt onkologických ochorení“ v ZŠ s MŠ M. R. Štefánika, Budimír 11, pre žiakov VII. roč. (v počte 38) dňa 2.2.2016;
- dve prednášky na tému „Svetový deň proti rakovine“ v ZŠ Čaňa, Pionierska 33, pre žiakov VII. roč. (v počte 32) dňa 2.2.2016;
- dve prednášky na tému „Zdravý spôsob života, výživa a prevencia rakoviny“ v ZŠ sv. Košických mučeníkov, Čordákova 50 v Košiciach, pre žiakov V. – VI. a VIII. – IX. roč. (v počte 77) dňa 10.2.2016;
- prednáška na tému „Prevencia onkologických ochorení“ pre študentov I. roč. bakalárskeho štúdia odboru Verejné zdravotníctvo na Lekárskej fakulte Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach (v počte 12).

V problematike prevencie chronických neinfekčných ochorení sme sa zúčastnili viacerých odborných vzdelávacích podujatí. Napríklad išlo o:

- IX. krajský seminár medicínsko-technických pracovníkov v Košiciach (GeS Club, Nám. L. Novomeského 13, Košice, 3.3.2016). Organizátor: Slovenská komora medicínsko-technických pracovníkov v zastúpení Regionálnej komory MTP Košice. Aktívna účasť s príspevkom: Šmídeková, I., Kollarová, J. *Osteoporóza*;
- odborný seminár pre medicínsko-technických pracovníkov (RÚVZ so sídlom v Košiciach, 5. 4. 2016). Organizátor: RÚVZ so sídlom v Košiciach. Aktívna účasť s príspevkom: Kollarová, J. *Global Burden of Disease a indikátor DALY – profil Slovenska*;
- medzinárodná vedecká konferencia "Ošetrovatelstvo a zdravie X." (Trenčianska univerzita A. Dubčeka v Trenčíne, Študentská 1, Trenčín, 20.4.2016). Organizátori: Fakulta zdravotníctva Trenčianskej univerzity v spolupráci s RÚVZ Trenčín, Kanceláriou WHO na Slovensku, Trenčianskym samosprávnym krajom, Univerzitou Palackého v Olomouci, Panstwowou Wyszou Szkolou Zawodowou w Nysie, Regionálnou komorou SaPA v Trenčíne a FN Trenčín. Aktívna účasť s príspevkom: Kollarová, J. *Udržateľné rozvojové ciele a podpora zdravia*;
- odborný seminár pre pracovníkov s VŠ vzdelaním (RÚVZ so sídlom v Košiciach, 19. 5. 2016). Organizátor: RÚVZ so sídlom v Košiciach. Aktívna účasť s príspevkom: Kollarová, J. *Global Burden of Disease a indikátor DALY – profil Slovenska*;
- pracovné stretnutie „Stratégia rozvoja systému verejného zdravotníctva v Slovenskej republike" (Ministerstvo zdravotníctva SR, Limbová 2, Bratislava, 31.5.2016). Organizátor: MZ SR;
- vedecká konferencia 39. dni zdravotnej výchovy MUDr. Ivana Stodolu (Kúpele Nový Smokovec, Vysoké Tatry, 23.6. – 24.6.2016). Organizátori: ÚVZ SR, MZ SR, FVZ SZU, Kancelária SZO na Slovensku, SLS – SSSL. Aktívna účasť s príspevkom: Kollarová, J. *Závažnosť chorôb a indikátor DALY – profil Slovenska*;
- pracovné stretnutie k projektu č. 7 Programového vyhlásenia vlády SR na roky 2016 – 2020 (Ministerstvo zdravotníctva SR, 18.8.2016);
- VIII. medzinárodná vedecká konferencia "Aktivizácia seniorov a nefarmakologické prístupy v liečbe Alzheimerovej choroby" (Garni*G hotel, Košická 52, Bratislava, 22.9. – 23.9.2016). Organizátori: O. Z. Slovenská Alzheimerova spoločnosť, Centrum Memory, n.o., Neuroimunologický ústav SAV. Aktívna účasť (poster): Schnitzerová, E. *Podpora duševného zdravia – charakteristika celonárodnej kampane „Týždeň mozgu“ a participácie RÚVZ Košice*;
- zasadnutie pracovnej skupiny pre Infobody Slovenskej Alzheimerovej spoločnosti (Garni*G hotel, Košická 52, Bratislava, 23.9.2016). Organizátor: O. Z. Slovenská Alzheimerova spoločnosť;
- 7. zasadnutie pracovnej skupiny "Podpora zdravia seniorov" (ÚVZ SR, Bratislava, 13.10.2016). Organizátor: ÚVZ SR. Aktívna účasť s príspevkom: Schnitzerová, E., Šmídeková, I. *Informovanosť o osteoporóze u osôb 50+ (vybrané výsledky z prieskumu v regióne Košice)*;
- seminár "Aplikovaná štatistika v medicíne so softvérom IBM SPSS" (Univerzitná nemocnica L. Pasteura Košice, 21.11.2016). Organizátori: ACREA ČR, s.r.o.; ACREA SR, s.r.o. v spolupráci s UNLP Košice;
- odborný seminár pre pracovníkov s VŠ vzdelaním (RÚVZ so sídlom v Košiciach, 24.11.2016). Organizátor: RÚVZ so sídlom v Košiciach. Aktívna účasť s príspevkom: Schnitzerová, E., Šmídeková, I., Kollarová, J. *Osteoporóza – vybrané výsledky prieskumu o informovanosti*;

- XII. patientsky seminár v rámci XX. košických chemoterapeutických dní – konferencia edukačného charakteru s medzinárodnou účasťou, pod záštitou ministra zdravotníctva SR JUDr. Ing. T. Druckera; primátora mesta Košice, MUDr. R. Rašiho, PhD., MPH; dekana LF Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach, prof. MUDr. D. Pellu, PhD., (Magistrát mesta Košice, 3.12.2016). Organizátori: Slovenská chemoterapeutická spoločnosť; Slovenská onkologická spoločnosť; Východoslovenský onkologický ústav, a. s., Košice; LF UPJŠ Košice, Liga proti rakovine – pobočka Košice. Aktívna účasť formou prezentácie mobilnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia, ponukou služieb účastníkom konferencie;
- pracovné stretnutie k návrhu protokolu medzinárodnej štúdie HBSC (So zdravím súvisiace správanie adolescentov v ich sociálnom kontexte) na pripravovaný zber údajov 2016/2017 (Ministerstvo zdravotníctva SR, 14.12. – 15.12.2016).

Oblasť B. Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení

V súvislosti s danou oblasťou, nami uskutočnené zdravotno-výchovné aktivity boli zamerané hlavne na zvyšovanie informovanosti mladej generácie ohľadom prevencie sexuálne prenosných nákaz, infekcie HIV/AIDS a ochorení preventabilných očkovaním a významu očkovania (pozri body 6.7 i 6.1 a 6.9).

Na prevencii infekcie HIV/AIDS sme sa podieľali realizáciou aktivít v súlade s vybranými úlohami *Národného programu prevencie HIV/AIDS v Slovenskej republike na roky 2013 – 2016* (ďalej len *NPP HIV/AIDS v SR*), t. j. bodu 5. *Aktivity na zabezpečenie úloh NPP HIV/AIDS*, bodu 5.1. *Preventívne aktivity – Aktivity č. 1, 3, 4, 5*. Ich odpočet je uvedený nižšie, resp. v rámci bodu 6.7 tejto správy.

Medziodborová úloha Programov a projektov ÚVZ v SR pod č. **6.7 Prevencia HIV/AIDS**, t. j. edukačné programy/aktivity pre mládež – *interaktívny projekt „Hrou proti AIDS“*; nadväzuje na zmienený NPP HIV/AIDS v SR a participujú na nej pracovníci odborov epidemiológie, podpory zdravia, hygieny detí a mládeže a lekárskej mikrobiológie.

Edukačné aktivity realizované na školách v roku 2016 (**tab. 1 a 2**) mali charakter teoretického výkladu s besedou, resp. panelovej diskusie k stanoveným tematickým blokom a boli zamerané na témy, ako Dospievanie, Výchova k zodpovednému partnerstvu, manželstvu, rodičovstvu, Prevencia sexuálne prenosných nákaz vrátane infekcie HIV/AIDS, význam Poradne prevencie HIV/AIDS (dve posledne menované témy s určením pre starších žiakov a študentov). Na základných školách boli aktivity organizované zväčša osobitne pre chlapcov a dievčatá. Predmetná problematika bola zakomponovaná i do širšieho tematického rámca – Zdravý spôsob života a prevencia drogových závislostí.

Uskutočnených bolo celkovo **72 edukačných aktivít** (z toho 49 na ZŠ a 23 na SŠ). **Intervenovaných** bolo **spolu 1706 osôb** (1083 žiakov z 10 ZŠ; 623 študentov z 6 SŠ), pozri tab. 1.

Tab. 1**Prehľad realizovaných edukačných aktivít k problematike sexuálneho a reprodukčného zdravia na školách v územnej pôsobnosti RÚVZ Košice v roku 2016**

P. č.	Dátum	Inštitúcia	Ročník/počet edukovaných	Počet edukačných aktivít
1.	7. 3. 2016 ⁽¹⁾ 23. 5. 2016 ⁽²⁾ 13. 6. 2016 ⁽³⁾ 16. 11. 2016 ⁽⁴⁾	ZŠ s MŠ M. R. Štefánika Budimír 11, okres Košice-okolie	VI. roč./17 ⁽¹⁾ IX. roč./39 ⁽²⁾ , 41 ⁽³⁾ VII. roč./45 ⁽⁴⁾	1 ⁽¹⁾ 2 ⁽²⁾ 4 ⁽³⁾ 2 ⁽⁴⁾
2.	16. 3. 2016 ⁽¹⁾ 8. 12. 2016 ⁽²⁾	ZŠ Staničná 13, Košice	IX. roč./57 ⁽¹⁾ VII. roč./53 ⁽²⁾	2 ⁽¹⁾ 4 ⁽²⁾
3.	17. 5. 2016	ZŠ Hlavná 346, Nižná Myšľa, okres Košice-okolie	I. – IV. roč./56	2
4.	20. 5. 2016 ⁽¹⁾ 3. 6. 2016 ⁽²⁾	Špeciálna ZŠ Vtáčkovce 2, okres Košice-okolie	II. – IX. roč./68 ⁽¹⁾ , 41 ⁽²⁾	2 ⁽¹⁾ 2 ⁽²⁾
5.	19. 6. 2016	ZŠ Krosnianska 4, Košice	I. – II. roč./60	3
6.	24. 6. 2016	Obchodná akadémia, Polárna 1, Košice	I. – III. roč./60	3
7.	27. 6. 2016	Gymnázium, Šrobárova 1, Košice	I. – III. roč./96	2
8.	27. 9. 2016 ⁽¹⁾ 16. 11. 2016 ⁽²⁾	Stredná zdravotnícka škola, Moyzesova 17, Košice	I. roč./115 ⁽¹⁾ II. roč./102 ⁽²⁾	3 ⁽¹⁾ 4 ⁽²⁾
9.	6. 10. 2016	Súkromná SOŠ Postupimská 37, Košice	IV. roč./21	1
10.	8. 11. 2016 9. 11. 2016	Súkromná ZŠ Dneperská 1, Košice	III. roč./60 ⁽¹⁾ IV. roč./60 ⁽²⁾	3 ⁽¹⁾ 3 ⁽²⁾
11.	21. 11. 2016	SPŠ dopravná, Hlavná 113, Košice	I. roč./92 ⁽¹⁾ I. roč./92 ⁽²⁾	3 ⁽¹⁾ 3 ⁽²⁾
12.	22. 11. 2016 ⁽¹⁾ 28. 11. 2016 ⁽²⁾	ZŠ Gemerská 2, Košice	V. – VIII. roč./53 ⁽¹⁾ , 70 ⁽²⁾	3 ⁽¹⁾ 3 ⁽²⁾
13.	25. 11. 2016 ⁽¹⁾ 2. 12. 2016 ⁽²⁾ 13. 12. 2016 ⁽³⁾	ZŠ Belehradská 21, Košice	IX. roč./17 ⁽¹⁾ IX. roč./55 ⁽²⁾ VI. – VII. roč./55 ⁽³⁾	1 ⁽¹⁾ 1 ⁽²⁾ 2 ⁽³⁾
14.	29. 11. 2016	ZŠ Hlavná 5, Družstevná pri Hornáde, okres Košice- okolie	VI. – IX. roč./100	3
15.	1. 12. 2016	Gymnázium, Park mládeže 5, Košice	II. roč./45	4
16.	8. 12. 2016	ZŠ Severná 21, Moldava nad Bodvou, okres Košice- okolie	V. – VII. roč. /70 ⁽¹⁾ VIII. – IX. roč./66 ⁽²⁾	3 ⁽¹⁾ 3 ⁽²⁾
SPOLU			1083 žiakov ZŠ a 623 študentov SŠ	72

¹Prvá akcia v poradí. ²Druhá akcia v poradí. ³Tretia akcia v poradí.

Tlačené zdravotno-výchovné materiály boli distribuované na školy súbežne s realizovanými edukačnými aktivitami. Išlo o tieto tituly:

- *Prečo ma puberta neminie?* Košice: RÚVZ, 2011,
- *Prečo povedať drogám „NIE“!* Košice: RÚVZ, 2015,
- *Hygiena, starostlivosť o telo počas nástupu puberty.* Košice: RÚVZ, 2010.

Výchovno-vzdelávacie aktivity u sociálne znevýhodnených skupín detí a mládeže (tab. 2) boli širšie tematicky ladené. Uskutočnené boli na 3 základných školách (t. j. v ZŠ s MŠ M. R. Štefánika Budimír 11, v ZŠ Hlavná 346, Nižná Myšľa a v Špeciálnej ZŠ Vtáčkovce 2, celkovo pre 182 žiakov). Edukácia bola orientovaná na témy Zdravý spôsob života a prevencia drogových závislostí (s využitím DVD projekcie filmu „Aj my Rómovia dokážeme veľké veci“), s účasťou 34 žiakov. Ďalšie témy, ako Prevencia sexuálne prenosných nákaz vrátane infekcie HIV/AIDS a Výchova k zodpovednému partnerstvu, manželstvu, rodičovstvu (osobitne pre chlapcov a dievčatá) s doplnením o DVD film „Sex a zdravie“, boli určené pre starších žiakov v celkovom počte 41. Podpora zdravia znevýhodnených komunit so zameraním na problematiku Choroby z nečistoty – prevencia vybraných infekčných a parazitárnych nákaz, možnosti očkovania, s doplnením o DVD film „Starostlivosť o vlastné zdravie“, bola určená pre 107 žiakov.

Tab. 2
Prehľad realizovaných edukačných aktivít k problematike sexuálneho a reprodukčného zdravia na školách v územnej pôsobnosti RÚVZ Košice, u žiakov z marginalizovaného prostredia, v roku 2016

P. č.	Dátum	Inštitúcia	Ročník	Počet edukačných aktivít	Počet edukovaných
1.	7. 3. 2016	ZŠ s MŠ M. R. Štefánika Budimír 11, okres Košice-okolie	VI. roč.	1	17
2.	17. 5. 2016	ZŠ Hlavná 346, Nižná Myšľa, okres Košice-okolie	I. – IV. roč.	2	56
3.	20. 5. 2016 3. 6. 2016	Špeciálna ZŠ Vtáčkovce 2, okres Košice-okolie	II. – IX. roč.	2 ⁽¹⁾ 2 ⁽²⁾	68 ⁽¹⁾ 41 ⁽²⁾
SPOLU				7	182 žiakov

¹Prvá akcia v poradí. ²Druhá akcia v poradí.

Verejnosti bola v hodnotenom období spropagovaná napríklad problematika Výchovy k zodpovednému partnerstvu, manželstvu a rodičovstvu, cez webové sídlo SZŠ Moyzesova 17, Košice. Odkaz na príslušný titul sa nachádza v mesačnom prehľade príspevkov uverejnených v médiách za RÚVZ Košice na stránke <www.ruvzke.sk> (položka Hlavné menu – O nás – Masmediálne príspevky, pozri 03/2016). Informácia o ďalšej akcii, na ktorej sme participovali, pod názvom „Deň boja proti AIDS – Prevencia na škole“ bola uverejnená na webovej stránke Gymnázia, Park mládeže 5, Košice (odkaz na titul je na webovej stránke RÚVZ Košice v položke Hlavné menu – O nás – Masmediálne príspevky, pozri 12/2016).

Svetový deň AIDS – 1. december (s ústrednou témou v roku 2016 „Dvihnite ruky za prevenciu HIV“) sme dali do pozornosti školskej populácii prostredníctvom edukačných aktivít na témy Prevencia infekcie HIV/AIDS (na 2 ZŠ a 1 SŠ) a Výchova k zodpovednému partnerstvu, manželstvu, rodičovstvu (na 1 SŠ). Uskutočnených bolo celkovo 9 aktivít v období od 1. 12. do 8. 12. 2016. Intervenovaných bolo spolu 153 žiakov/študentov, z toho 108 na ZŠ, 45 na SŠ.

Informovanie verejnosti bolo zabezpečené prostredníctvom umiestnenia informácie pod titulom „Svetový deň boja proti AIDS – 1. december“, doloženej plagátom pod rovnomenným názvom a letákom „Stanovisko v rámci Slovenského predsedníctva

v Rade EÚ“ (v slov. a angl. jaz.), na webovom sídle RÚVZ Košice (v časti Hlavné menu – Aktuality).

V rámci Poradne HIV/AIDS bolo pracovníkmi odboru lekárskej mikrobiológie vykonaných 313 sérologických vyšetrení, z toho 1 vzorka bola pozitívna. Súčasťou vyšetrenia v poradni je odber krvi, predtestové a potestové poradenstvo a založenie karty klienta.

V súvislosti s **Európskym imunizačným týždňom (24. – 30. apríl 2016)** – 11. ročníkom kampane SZO pre zvýšenie povedomia o dôležitosti očkovania ako najjednoduchšej, bezpečnej a efektívnej forme prevencie prenosných ochorení, s tohtoročným zameraním na opatrenia, ktoré je potrebné prijať v európskych krajinách, aby bola zabezpečená primeraná ochrana pred výskytom a šírením osýpok a rubeoly v európskom regióne, s heslom „*Vyplňte medzeru v imunizácii: Očkovanie pre všetkých po celý život*“, bol v spolupráci s Odborom epidemiológie revidovaný informačný leták „*Európsky imunizačný týždeň: Očkovanie = ochrana pred nákazami: Poradňa očkovania pri RÚVZ so sídlom v Košiciach*“ (umiestnený na webovom sídle RÚVZ Košice v položke Aktuality).

V oblasti propagácie témy uvedenej kampane boli z našej strany oslovené materské centrá v meste Košice (v počte 9) a elektronickou formou im bolo sprostredkovaných 5 titulov informačných materiálov: 1. „*Európsky vakcinačný týždeň – Predchádzaj, chráň, imunizuj*“, 2. „*Vyplňte medzeru v imunizácii – Očkovanie pre všetkých po celý život*“ (postery produkcie WHO), 3. „*Osýpky*“, 4. „*Rubeola*“ (letáky produkcie WHO), 5. „*Európsky imunizačný týždeň: Očkovanie = ochrana pred nákazami: Poradňa očkovania pri RÚVZ so sídlom v Košiciach*“ (leták produkcie RÚVZ Košice).

8. ročník kampane „**Umývaj si ruky – zachrániš život**“ v rámci programu SZO „*Čistá starostlivosť je bezpečná starostlivosť*“, ktorý sa uskutočnil 5. mája 2016, so zámerom poukázať na význam správnej hygieny a dezinfekcie rúk v rámci prevencie šírenia infekcií nielen v zdravotníckych zariadeniach, sme podporili osvetovými aktivitami vo vzťahu k školám, vykonanými v širšom časovom úseku, t. j.:

- dvomi prednáškami na tému „*Hygienu rúk*“ pre žiakov I. až IV. ročníka na Základnej škole, Hlavná 346, Nižná Myšľa, s počtom edukovaných 56;
- dvomi prednáškami tému „*Hygienu rúk, choroby z nečistoty*“ pre I. a II. stupeň Špeciálnej základnej školy, Vtáčkovce 2, s počtom edukovaných žiakov 34;
- štyrmi prednáškami na tému „*Hygienu rúk, choroby z nečistoty*“ pre žiakov I. až II. ročníka na Základnej škole Krosnianska 4, Košice, s počtom edukovaných 120.

V rámci ďalšej spolupráce s Odborom epidemiológie sme sa zapojili plnenia úlohy č. 6.9 „**Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania – Očkovanie hrou**“, ktorá je súčasťou Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v SR na rok 2016 a ďalšie roky a vyplynula zo štúdie realizovanej v roku 2013 pod názvom „*Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu*“. Gestorom úlohy je RÚVZ Komárno. V úvodnej etape riešenia sme sa zúčastnili pracovného stretnutia (školenia) k danej projektovej úlohe (RÚVZ Banská Bystrica, 18. 4. 2016). Organizátormi stretnutia boli: ÚVZ SR, RÚVZ Komárno a RÚVZ Banská Bystrica.

V zmysle manuálu k pilotnému projektu cieľovou skupinou sú študenti vyšších ročníkov stredných škôl. V našej územnej pôsobnosti bolo vzdelávanie interaktívnou formou realizované v období od 29. 4. 2016 do 3. 6. 2016 prostredníctvom zamestnancov Odboru epidemiológie a Odboru podpory zdravia. Intervenovaných bolo celkovo 85 študentov z troch škôl rôzneho stupňa, konkrétne študenti 3. ročníka Hotelovej akadémie, Južná trieda 10, Košice (v počte 50) v dňoch 25. 6. a 26. 6. 2016; študenti III. ročníka Strednej zdravotníckej školy, Moyzesova 17, Košice (v počte 23) dňa 3. 6. 2016; študenti I. ročníka bakalárskeho

štúdia v odbore Verejné zdravotníctvo na Lekárskej fakulte UPJŠ, Tr. SNP 1, Košice (v počte 12) dňa 29. 4. 2016. Efekt intervencie bol overovaný formou vyplnenia dotazníka I. pred edukáciou a dotazníka II. po edukácii. Celkovo bolo vyplnených 170 dotazníkov (I. a II.). Podľa pokynov z vyššie uvedeného školenia boli vyplnené dotazníky zaslané na RÚVZ so sídlom v Komárne.

So zámerom prevencie a zvýšenia informovanosti verejnosti v otázkach ako sa chrániť pred kliešťom a ochoreniami, ktoré najčastejšie prenáša (lymská borelióza, kliešťová encefalitída), boli dva informačné letáky s titulom „Ako sa chrániť pred kliešťom – deti“ a „Ako sa chrániť pred kliešťom – verejnosť“ (produkcie ÚVZ SR a Európskeho centra pre prevenciu a kontrolu chorôb) umiestnené na webovej stránke RÚVZ Košice (v položke Aktuality). Intervencia na báze osobného kontaktu sa spolu s distribúciou informačných letákov vykonáva priebežne na akciách edukačného i poradenského charakteru pre rôzne cieľové skupiny.

Pre účely vzdelávania, zúčastnili sme sa XIX. východoslovenského vakcinačného dňa Louisa Pasteura (LF UPJŠ Košice, dňa 8. 6. 2016). Podujatie zorganizovali: Slovenská epidemiologická a vakcinologická spoločnosť SLS, Univerzitná nemocnica L. Pasteura Košice, Lekárska fakulta UPJŠ v Košiciach, RÚVZ so sídlom v Košiciach, a A-medi management.

9.1.1 Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky

V súvislosti s aktualizovaným Národným programom podpory zdravia a podľa metodického pokynu ÚVZ SR sme sa v hodnotenom období zapojili do dotazníkového prieskumu *Zdravotné uvedomenie a správanie sa obyvateľov SR*, ktorý sa realizuje periodicky (posledne v roku 2013). Prieskum je zameraný na najzávažnejšie rizikové faktory spôsobu života a ich výskyt v populácii. Umožňuje porovnanie ukazovateľov, ktoré sa týkajú hodnotenia vlastného zdravia, názorov, postojov a návykov slovenskej populácie. Výber respondentov sa realizoval podľa vopred stanovených kritérií (veková štruktúra, pohlavie, bydlisko – mesto, vidiek). Použitou metódou bol anonymný dotazník obsahujúci 93 položiek, ktorý na báze dobrovoľnosti vyplnilo 104 respondentov (52 mužov a 52 žien) podľa určenej kvóty. Zber dát sa uskutočnil v mesiacoch máj až jún 2016. Údaje z dotazníkov boli zadané do súboru (vytvorenej masky) v programe Excel. Kompletná databáza bola v termíne (do októbra 2016) zaslaná na ÚVZ SR k štatistickému vyhodnoteniu. Výsledky prieskumu budú súčasťou správy o zdravotnom stave obyvateľstva Slovenskej republiky, ktorá sa zostavuje každé tri roky.

9.2 Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025

Činnosť v súvislosti s plnením akčného plánu je možné charakterizovať z viacerých hľadísk. Formou individuálneho a skupinového poradenstva (včítane telefonických konzultácií) sa podieľame na aktivitách PCOPZ, ktoré zahŕňajú organizovanie a uskutočňovanie akcií pre verejnosť, pracovné kolektívy, seniorov združujúcich sa v denných centrách (predtým kluboch dôchodcov) a i.

V rámci prevencie chronických ochorení a realizácie individuálneho poradenstva bolo v roku 2016 v Poradni zdravia vyšetrených spolu 2003 osôb, z toho 607 mužov a 1396 žien. Práca bola zameraná najmä na monitoring zdravotného stavu klientov, ktorí poradňu navštívili. U 194 klientov (36 mužov a 158 žien) bola odobratá kapilárna krv na vyšetrenie parametrov, sledovaných pri metabolickom syndróme (glukóza, celkový cholesterol, HDL, triglyceridy) prístrojom Reflotron, uskutočnené boli antropometrické merania s určením percenta tuku v tele a meranie krvného tlaku. Klienti zároveň vyplnili dotazník, týkajúci sa životného štýlu. Na základe nameraných hodnôt sa individuálne hodnotili výsledky

a hľadali možnosti pozitívneho ovplyvnenia zníženia rizika metabolického syndrómu (ďalej len *MS*). U ostatných klientov bol z kapilárnej krvi vyšetrený len celkový cholesterol, uskutočnené boli antropometrické merania s určením percenta tuku v tele a meranie krvného tlaku. Všetkým klientom bolo poskytnuté individuálne poradenstvo.

Analýza výsledkov vyšetrení všetkých klientov poradne sa nachádza v nižšie uvedenej tabuľke.

Rizikový faktor	počet dotazovaných	spolu	muži	ženy
OPZ rok 2016				
Fajčenie	počet dotazovaných	2003	607	1396
	z toho fajčiarov	195	75	120
	percentuálne vyjadrenie	9,74	12,36	8,60
BMI	počet vyšetrených	1996	604	1392
	nadváha – BMI ≥ 25 , <30	653	257	396
	percentuálne vyjadrenie	32,72	42,55	28,45
	obezita – BMI ≥ 30	351	123	228
	percentuálne vyjadrenie	17,59	20,36	16,38
Krvný tlak	počet vyšetrených	1939	584	1355
	z toho TK $\geq 140/90$ mmHg	551	205	346
	percentuálne vyjadrenie	28,42	35,10	25,54
Cholesterol celkový (skr. CCH)	počet vyšetrených	1994	600	1394
	z toho CCH $\geq 5,2$ mmol/l	921	186	735
	percentuálne vyjadrenie	46,19	31,00	52,73
Glukóza	počet vyšetrených	1165	190	975
	z toho glukóza $\geq 6,0$ mmol/l	168	41	127
	percentuálne vyjadrenie	14,42	21,58	13,03
Konzumácia alkoholu	počet dotazovaných	194	36	158
	Vôbec	49	5	44
	Príležitostná	144	30	114
	Pravidelná	1	1	0
Fyzická aktivita	počet dotazovaných	194	36	158
	Žiadna	14	2	12
	Rekreačná	136	24	112
	Pravidelná	44	10	34
Príjem ovocia a zeleniny	počet dotazovaných	194	36	158
	do 2 porcií/deň	75	15	60
	3 – 5 porcií/deň	98	18	80
	> 5 porcií/deň	21	3	18

V spolupráci s rôznymi inštitúciami v regióne sme realizovali akcie s ponukou služieb základnej Poradne zdravia (t. j. vyšetrenie celkového cholesterolu, resp. ďalších biochemických parametrov z kapilárnej krvi, meranie vybraných antropometrických ukazovateľov, tlaku krvi, pulzu s následným individuálnym poradenstvom) a Poradne

na odvykanie od fajčenia (t. j. stanovenie hladiny oxidu uhoľnatého a karboxyhemoglobínu vo výdychu fajčiara prístrojom Smokerlyzer a zistenie stupňa závislosti prostredníctvom dotazníkových metód s následným individuálnym poradenstvom).

Účasťou na preventívnych programoch verejného zdravotníctva PVV na roky 2012 – 2016 na úseku verejného zdravotníctva a ochrany zdravia obyvateľov SR, spolupracujeme v rámci PCOPZ v poradenskej činnosti s Odborom hygieny výživy – Oddelením fyziológie výživy.

Z hľadiska prehľadu, poradenské služby *pre rôzne cieľové skupiny klientov* sme prezentovali na týchto akciách:

V spolupráci s *Ligou proti rakovine – pobočkou Košice*, pracoviskom Klinickej onkológie a rádioterapie pri UN L. Pasteura v Košiciach (a ďalšími partnermi, ako Klub turistov „Medicína“ Košice, Klub turistov mesta Košice), sme sa v roku 2016 podieľali na usporiadaní štyroch turisticko-osvetových akcií s určením pre onkologických pacientov, príbuzných a turistov. Prvou v poradí bola *Onkokardioturistika (29. ročník – jarná časť)* v areáli Čermel' – Alpínka – Horný Bankov, dňa 10. 4. 2016. O služby mobilnej Poradne zdravia (individuálne konzultácie, stanovenie celkového cholesterolu z kapilárnej krvi, meranie krvného tlaku, pulzu, výpočet BMI, WHR) prejavilo záujem celkovo 50 účastníkov podujatia. Druhou spoločnou akciou s Ligou proti rakovine bol 5. ročník športovo-osvetového podujatia „*Radosť zo života víťazí nad chorobou*“, usporiadaný pre onkologických pacientov, ich rodinných príslušníkov a priateľov. Akcia sa konala v priestoroch Botanickej záhrady Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach dňa 4. 6. 2016. Vybrané vyšetrenia s poradenstvom boli poskytnuté 46 účastníkom.

V II. polroku 2016 sme sa podieľali na organizačnom zabezpečení *jesennej časti Onkokardioturistiky (29. ročníka)* pre košickú verejnosť, tradične s konaním v areáli Čermel' – Alpínka dňa 16. 10. 2016. O vybrané služby mobilnej Poradne zdravia (individuálne konzultácie, stanovenie celkového cholesterolu z kapilárnej krvi, meranie krvného tlaku, pulzu, výpočet indexov BMI a WHR) prejavilo záujem celkovo 26 účastníkov podujatia.

V poradí štvrtou akciou v roku 2016, na ktorej sme spolupracovali s Ligou proti rakovine – pobočkou Košice bola konferencia edukačného charakteru s medzinárodnou účasťou – XII. patientsky seminár v rámci XX. košických chemoterapeutických dní (Magistrát mesta Košice, 3. 12. 2016). Organizátormi boli: Slovenská chemoterapeutická spoločnosť, Slovenská onkologická spoločnosť, Východoslovenský onkologický ústav, a. s., Košice, LF UPJŠ Košice, Liga proti rakovine – pobočka Košice. Účastníkom podujatia sme prezentovali vybrané služby mobilnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia.

Pokračujúca spolupráca so *Slovenským Červeným krížom ÚzS Košice-mesto a ÚzS Košice-okolie* spočíva v plánovaní, organizovaní a praktickej realizácii poradensko-edukačných aktivít preventívneho/zdravotno-výchovného charakteru, s určením pre rôzne cieľové skupiny. Prevažovali aktivity k vybraným významným termínom (Svetový deň zdravia – 7. apríl, Svetový deň “Pohybom ku zdraviu” – 10. máj, Kampaň MOST – Svetový deň srdca – 29. september, Mesiac úcty k starším – október a pod.), v rámci ktorých SČK prispel do programu prezentáciou ukážok prvej pomoci a RÚVZ Košice ponukou služieb Poradne zdravia. K spoločne organizovaným edukačno-poradenským aktivitám patrili napríklad akcie s určením pre:

- zamestnancov Miestneho úradu MČ Košice-Staré Mesto, Hviezdoslavova 7 a seniorov z príslušného denného centra, dňa 5. 4. 2016 (akcia v spolupráci s VŠZP a SČK ÚzS Košice-mesto);
- zamestnancov Mestského úradu, Školská 2, Moldava nad Bodvou (v počte 38), dňa 21. 4. 2016 (akcia v spolupráci s VŠZP a SČK ÚzS Košice-okolie);

- zamestnancov Knížnice pre mládež mesta Košice – KulturPark, Kukučínova 2, Košice, dňa 28. 4. 2016 (akcia v spolupráci s VŠZP a SČK ÚzS Košice-mesto);
- zamestnancov Spojenej školy sv. Košických mučeníkov, Čordákova 50, Košice (4 osoby vyšetrené na riziko MS a 4 osoby vyšetrené na hladinu celkového cholesterolu), dňa 5. 5. 2016 (akcia v spolupráci s SČK ÚzS Košice-mesto, v rámci mestského kola Súťaže mladých zdravotníkov prvej pomoci);
- verejnosť v rámci Dňa otvorených dverí (DOD) na SČK ÚzS Košice-mesto, Komenského 19, Košice, 22. 6. 2016 v čase od 9.00 do 16.30 h. Zo strany RÚVZ Košice boli v rámci DOD návštevníkom/záujemcom ponúkané vybrané služby základnej Poradne zdravia – mobilnej zložky. Z biochemických parametrov bola hladina celkového cholesterolu vyšetrená u 20 záujemcov. Zároveň im bolo poskytnuté poradenstvo v oblasti zásad zdravého spôsobu života. Ďalšie aktivity počas DOD boli zastrešené SČK (hra na záchranára – oživovanie, defibrilátor, obväzovanie; fit v záhrade; rehabilitácia TheraSuit; kreatívna dielňa; maľovanie na tvár).
- verejnosť v rámci kampane MOST – Deň srdca (29.9.2016) v OD Tesco, Hlavná 111, Košice a HM Tesco Extra, Trolejbusová 1, Košice. V mobilnej Poradni zdravia bolo vyšetrených 120 záujemcov (akcia v spolupráci s SČK ÚzS Košice-mesto);
- seniorov/klientov (v počte 20) z Denného centra MČ Košice-Sever, Obrancov mieru 2, Košice, dňa 9.11.2016, v súvislosti s realizáciou interaktívnej prednášky s diskusiou na tému: "Prevenia pádov a úrazov v staršom veku", spojenej s ukázkami predlekárskej prvej pomoci dobrovoľníkmi z SČK ÚzS Košice-mesto;
- seniorov (v počte 30) z Denného centra MČ Košice-Barca, Abovská 32, Košice (akcia v budove Pošty – Abovská 30), dňa 16.11.2016, v súvislosti s realizáciou interaktívnej prednášky s diskusiou na tému: "Prevenia pádov a úrazov v staršom veku", spojenej s ukázkami predlekárskej prvej pomoci dobrovoľníkmi z SČK ÚzS Košice-mesto;
- študentov a zamestnancov SPŠ dopravnej, Hlavná 113, Košice, v rámci školskej akcie „Zdravie a bezpečnosť“ dňa 21.11.2016 (akcia v spolupráci s SČK ÚzS Košice-mesto). Vyšetrených na hladinu celkového cholesterolu bolo 28 osôb (pedagógovia i študenti);
- seniorov/klientov (v počte 40) z Denného centra MČ Košice-Sídlisko KVP, Cottbuská 36, Košice, dňa 22.11.2016, v súvislosti s realizáciou interaktívnej prednášky s diskusiou na tému: "Prevenia pádov a úrazov v staršom veku", spojenej s ukázkami predlekárskej prvej pomoci dobrovoľníkmi z SČK ÚzS Košice-mesto;
- seniorov (v počte 30) z Denného centra MČ Košice-Krásna, Opátska 18, Košice, dňa 23.11.2016, v súvislosti s realizáciou interaktívnej prednášky s diskusiou na tému: "Prevenia pádov a úrazov v staršom veku", spojenej s ukázkami predlekárskej prvej pomoci dobrovoľníkmi z SČK ÚzS Košice-mesto.

Vyšetrenia s poradenstvom v štandardnom rozsahu, resp. vyšetrenia vybraných parametrov boli na základe dopytu a pokračujúcej spolupráce poskytnuté zamestnancom 5 škôl: v ZŠ *Košická Belá 235*, dňa 19. 1. 2016, s účasťou 10 pedagógov; v *Súkromnej strednej odbornej škole, Bukovecká 17, Košice*, v dňoch 7. 4. a 8. 4. 2016, s účasťou 28 pedagógov; v *Súkromnej strednej odbornej škole, Postupimská 37, Košice*, dňa 6. 10. 2016, s účasťou 18 pedagógov a študentov; v ZŠ *L. Fullu, Maurerova 21, Košice*, dňa 6. 10. 2016, s účasťou 13 pedagógov a rodičov; v ZŠ *Krosnianska 4, Košice*, v dňoch 15. 12. a 16. 12. 2016, s účasťou 19 pedagógov (vyšetrených na MS).

Vyššie uvedenými aktivitami súčasne participujeme na plnení úlohy č. 4.1 **Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia Národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015 – 2025** (skr. NAPPO) – priority a) **Podpora zdravého štartu do života**. Zameranie danej priority stavia na výchovnom vplyve poradenskej a konzultačnej činnosti v oblasti zdravého spôsobu života, prevencie obezity a ponuke služieb Poradne zdravia

inštitúciám/zariadeniam, ako školy, materské/rodičovské centrá a pod. a kontaktným cieľovým skupinám (matky, rodičia, učitelia).

V spolupráci so *Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s., krajskou pobočkou v Košiciach* (ďalej len *VŠZP*) sme v hodnotenom období uskutočnili 16 spoločných akcií mobilnej Poradne zdravia s konaním na 14 miestach. Dominovala orientácia na klientelu najmä v produktívnom veku z rôznych profesií. Pri niektorých aktivitách boli oslovené záujmové skupiny, resp. verejnosť. Klientom boli poskytnuté služby zahrňujúce individuálnu konzultáciu v otázkach ozdravenia spôsobu života, meranie celkového cholesterolu (príp. ďalších parametrov) z kapilárnej krvi, pulzu, krvného tlaku, výpočet BMI, WHR, percenta telesného tuku a u fajčiarov poradenstvo na odvykanie od fajčenia. Na realizovaných akciách bolo prostredníctvom mobilnej Poradne zdravia intervenovaných spolu 1154 klientov, z toho 421 mužov a 733 žien, vo vekovom rozpätí od 15 do 89 rokov. Prehľad akcií z hľadiska konkrétneho miesta konania a početnosti klientov základnej Poradne zdravia podľa pohlavia a vekových kategórií ako aj početnosti klientov Poradne na odvykanie od fajčenia uvádza **tab. 1**.

Tab. 1 Poradenské aktivity realizované v spolupráci so *VŠZP, a. s., krajskou pobočkou Košice*

P. č.	Dátum	Miesto konania (inštitúcia)	Klienti základnej Poradne zdravia (PZ) podľa pohlavia a vekových skupín						SPOLU podľa pohlavia		SPOLU	Počet fajčiarov z počtu klientov základnej PZ – klienti POF		
			do 30 r.		31 – 64 r.		od 65 r.		M	Ž		M	Ž	Spolu
			M	Ž	M	Ž	M	Ž						
1.	10. 3. 2016	Východoslovenská energetika, a.s., Hollého 3, Košice <i>(Deň zdravia – pre zamestnancov)</i>	9	1	27	58	0	0	36	59	95	0	4	4
2.	5. 4. 2016	Miestny úrad MČ Košice- Staré Mesto, Hviezdoslavova 7, Košice <i>(Deň zdravia – pre zamestnancov)</i>	0	2	11	13	4	14	15	29	44	2	4	6
3.	13. 4. 2016 14. 4. 2016 15. 4. 2016	Getrag Ford Transmissions Slovakia, s. r. o., Kechnec, Perínska cesta 282 <i>(Dni zdravia – pre zamestnancov)</i> Akcia v spolupráci so Železničnou NsP Košice	40	14	92	25	1	0	133	39	172	20	1	21
4.	16. 4. 2016	Aupark Shopping Centre Košice, Nám. Osloboditeľov 1, Košice <i>(„Škola zdravia 2016“ – pre verejnosť)</i>	18	15	35	55	12	29	65	99	164	9	12	21
5.	21. 4. 2016	Mestský úrad, Školská 2, Moldava nad Bodvou <i>(Deň zdravia – pre zamestnancov)</i>	0	5	10	23	0	0	10	28	38	4	4	8
6.	25. 4. 2016	Asseco Central Europe, a. s., pobočka Košice, Werferova 1 <i>(Deň zdravia – pre zamestnancov)</i>	2	1	7	3	0	0	9	4	13	0	0	0
7.	28. 4. 2016	Knižnica pre mládež mesta Košice, Kulturpark, Kukučínova 2, Košice <i>(Deň zdravia – pre zamestnancov)</i>	2	6	1	29	0	1	3	36	39	2	6	8
8.	21. 5. 2016	Kulturpark, Kukučínova 2, Košice <i>(Slovenský deň obezity – pre verejnosť)</i>	11	32	23	56	3	15	37	103	140	2	4	6
9.	24. 5. 2016	Allianz Slovenská poisťovňa, a. s., pobočka Košice, Štúrova 7 <i>(Deň zdravia – pre zamestnancov)</i>	2	2	10	42	0	1	12	45	57	0	4	4
10.	4. 6. 2016	U. S. Steel Košice, s. r. o., Vstupný areál U. S. Steel <i>(5. ročník Family Safety Day –</i>	7	19	40	61	2	5	49	85	134	7	10	17

		pre zamestnancov a ich rodiny)												
11.	24. 6. 2016	Botanická záhrada Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach, Mánesova 23 (Deň zdravia – pre zamestnancov univerzity)	0	3	4	25	1	0	5	28	33	0	0	0
12.	8. 9. 2016	Úrad Košického samosprávneho kraja, Nám. Maratónu mieru 1, Košice (Deň zdravia – pre zamestnancov a verejnosť)	8	6	13	46	12	9	33	61	94	3	8	11
13.	20. 9. 2016	SPP, a.s., Moldavská cesta 12, Košice (Deň zdravia – pre zamestnancov)	2	6	5	19	0	0	7	25	32	0	0	0
14.	29. 9. 2016	Slovenská pošta, a. s., Košice 2, Thurzova 3 (Deň zdravia – pre zamestnancov)	1	2	6	90	0	0	7	92	99	0	0	0
SPOLU			102	114	284	545	35	74	421	733	1154	49	57	106

Vysvetlivky: M – muž, Ž – žena; POF – Poradňa na odvykanie od fajčenia

Riziko chronických neinfekčných ochorení (najmä srdcovocievnych) bolo zisťované na základe už zmieneneho vyšetrenia vybraných biochemických a antropometrických parametrov a stanovenia výsledného rizikového skóre v Teste Zdravé srdce. Pre ilustráciu uvádzame dva zo základných ukazovateľov, celkový cholesterol a tlak krvi, ktoré boli zisťované u všetkých klientov poradne na akciách s VŠZP (tab. 2 a 3).

Tab. 2 Hladina celkového cholesterolu u vyšetrených klientov Poradne zdravia na akciách v spolupráci so VŠZP, a. s., krajskou pobočkou Košice

Celkový cholesterol		Mladí dospelí do 30 r.			Produktívny vek od 31 do 64 r.			Seniori od 65 r.			SPOLU		
		abs.	%		abs.	%		abs.	%		abs.	%	
			(↓)	(→)		(↓)	(→)		(↓)	(→)		(↓)	(→)
Muži	normálne hodnoty	83	81,4	29,5	173	61,1	61,6	25	71,4	8,9	281	66,9	100,0
	rizikové hodnoty	19	18,6	13,7	110	38,9	79,1	10	28,6	7,2	139	33,1	100,0
	Spolu muži	102	100,0	24,3	283	100,0	67,4	35	100,0	8,3	420	100,0	100,0
Ženy	normálne hodnoty	80	70,2	25,5	210	38,5	66,9	24	32,4	7,6	314	42,8	100,0
	rizikové hodnoty	34	29,8	8,1	336	61,5	80,0	50	67,6	11,9	420	57,2	100,0
	Spolu ženy	114	100,0	15,5	546	100,0	74,4	74	100,0	10,1	734	100,0	100,0
SPOLU	normálne hodnoty	163	75,5	27,4	383	46,2	64,4	49	45,0	8,2	595	51,6	100,0
	rizikové hodnoty	53	24,5	9,5	446	53,8	79,8	60	55,0	10,7	559	48,4	100,0
	Spolu	216	100,0	18,7	829	100,0	71,8	109	100,0	9,5	1154	100,0	100,0

Vysvetlivky:

Celkový cholesterol: normálne hodnoty ≤ 5 mmol/l; rizikové hodnoty > 5,0 mmol/l (podľa Testu Zdravé srdce)

(↓), (→): orientačné znaky pre smer výpočtu % v rámci jednotlivých kategórií

Tab. 3 Tlak krvi u vyšetrených klientov Poradne zdravia na akciách v spolupráci so VŠZP, a. s., krajskou pobočkou Košice

Tlak krvi		Mladí dospelí do 30 r.			Produktívny vek od 31 do 64 r.			Seniori od 65 r.			SPOLU		
		abs.	%		abs.	%		abs.	%		abs.	%	
			(↓)	(→)		(↓)	(→)		(↓)	(→)		(↓)	(→)
Muži	normálne hodnoty	93	89,4	26,9	224	79,7	64,7	29	82,9	8,4	346	82,4	100,0
	rizikové hodnoty	11	10,6	14,9	57	20,3	77,0	6	17,1	8,1	74	17,6	100,0
	Spolu muži	104	100,0	24,8	281	100,0	66,9	35	100,0	8,3	420	100,0	100,0
Ženy	normálne hodnoty	104	89,7	16,4	471	86,6	74,4	58	78,4	9,2	633	86,2	100,0
	rizikové hodnoty	12	10,3	11,9	73	13,4	72,3	16	21,6	15,8	101	13,8	100,0
	Spolu ženy	116	100,0	15,8	544	100,0	74,1	74	100,0	10,1	734	100,0	100,0
SPOLU	normálne hodnoty	197	89,5	20,1	695	84,2	71,0	87	79,8	8,9	979	84,8	100,0
	rizikové hodnoty	23	10,5	13,1	130	15,8	74,3	22	20,2	12,6	175	15,2	100,0
	Spolu	220	100,0	19,1	825	100,0	71,5	109	100,0	9,4	1154	100,0	100,0

Vysvetlivky:

Tlak krvi (TK): normálne hodnoty <140/<90 (vrátane nízkych hodnôt TK); rizikové hodnoty ≥140/≥90 (podľa Testu Zdravé srdce)

(↓), (→): orientačné znaky pre smer výpočtu % v rámci jednotlivých kategórií

V hodnotenom období sme s mobilnou Poradňou zdravia navštívili dvakrát *Denné centrum seniorov pri MČ Košice-Západ*, Laborecká 2, Košice. Poradenstvo s vyšetrením sme poskytli celkovo 29 záujemcom (prevažovali ženy). U klientov boli uskutočnené štandardné kompletne vyšetrenia vrátane poradenstva so zhodnotením rizika výskytu metabolického syndrómu.

Na základe dopytu po službách základnej Poradne zdravia zo strany dvoch mestských častí, boli poradenské služby s realizáciou štandardného vyšetrenia poskytnuté zamestnancom: na *Miestnom úrade MČ Košice-Sídliisko KVP*, Trieda KVP 1, Košice, v počte 14 intervenovaných/vyšetrených na riziko MS, z toho 8 žien v dôchodkovom veku, dňa 12.4.2016; na *Miestnom úrade MČ Košice-Sever*, Festivalové nám. 2, Košice, v počte 19 intervenovaných/vyšetrených na riziko MS a 10 zamestnancov (zo Zariadenia opatrovateľskej služby pri MÚ) vyšetrených na hladinu celkového cholesterolu v krvi, dňa 18.4.2016.

Výchovno-vzdelávaciu činnosť uplatňujeme najmä vo vzťahu k deťom a mládeži s cieľom zvyšovať ich zdravotné uvedomenie zvlášť v problematike zdravého životného štýlu s akcentom na správnu výživu a podporu pohybovej aktivity, čo patrí k často preferovaným zdravotno-výchovným témam, pozri **body 9.1, 9.7**.

Príkladom informačno-propagačnej činnosti a vzdelávania vo vzťahu k školám je aj organizovanie a praktická realizácia exkurzií na pôde RÚVZ Košice – Odboru podpory zdravia a PCOPZ (v základnej Poradni zdravia a Poradni na odvykanie od fajčenia). V hodnotenom období prejavili záujem o takúto formu spolupráce dve stredné školy:

- Stredná zdravotnícka škola, Kukučínova 40, Košice – pre študentov III. roč. študijného odboru Masér (v počte 19 v sprievode 2 pedagogičiek) dňa 15.3.2016 a pre študentov I. roč. študijného odboru Diplomovaný fyzioterapeut – VOŠ (v počte 20 v sprievode 1 pedagogičky) dňa 9.6.2016;
- Gymnázium, Šrobárova 1, Košice – pre vekovo zmiešanú skupinu študentov v počte 12 (s prevahou študentov I. roč.) v sprievode 1 pedagogičky, dňa 26.5.2016;
- LF UPJŠ Košice – k téme "Životný štýl ako determinant zdravia" – pre študentov I. roč. Bc. štúdia odboru Ošetrovateľstvo v počte 23 (z toho 18 osôb vyšetrených na hladinu

celkového) v rámci praxe na RÚVZ Košice, dňa 30.11.2016.

Súčasťou exkurzií bola edukácia (výklad s besedou), zameraná na predstavenie činnosti Odboru podpory zdravia a PCOPZ – základnej PZ, POF, praktické ukážky vybraných služieb oboch poradní, s možnosťou absolvovať vybrané biochemické a somatometrické vyšetrenia.

Z významných, tematicky súvisiacich termínov, ku ktorým sme vykázali činnosť, môžeme spomenúť:

Svetový deň srdca – 29. september, verejnosti sme dali do povedomia pripojením sa do celonárodnej kampane *MOST (Mesiac o srdcových témach – september) – 10. ročník*, so zameraním na informovanie občanov o závažných rizikových faktoroch srdcovo-cievnych ochorení. Iniciátormi kampane sú Slovenská nadácia srdca a Slovenská kardiologická spoločnosť. V Košiciach sa na jej organizačnom zabezpečení podieľali RÚVZ Košice v spolupráci so Slovenským Červeným krížom, územným spolkom Košice-mesto (ďalej len SČK), Strednou zdravotníckou školou, Kukučínova 40 a Lekárňou HM Tesco Košice na Trolejbusovej 1. Akcia poradensko-edukačného charakteru sa uskutočnila dňa 29. 9. 2016 (v Deň srdca) v dvoch obchodných prevádzkach, t. j. v OD Tesco Košice, Hlavná 111 a v Hypermarkete Tesco Extra Košice, Trolejbusová 1 (v čase od 9:00 do 16:00 h). V každej z nich bolo zriadené jedno meracie miesto s určením pre verejnosť, t. j. návštevníkov/zákazníkov ako aj zamestnancov.

Program pozostával z prezentácie poradenských služieb mobilnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia – pre návštevníkov/zákazníkov aj zamestnancov prevádzky Tesco. Študenti z menovanej strednej školy (v celkovom počte 4), z ktorých boli zostavené dve dvojčlenné hliadky, zabezpečili na meracom mieste technickú výpomoc a propagáciu akcie. Poradenstva v otázkach zdravého spôsobu života, ktorého súčasťou bolo vyšetrenie tlaku krvi, pulzu, celkového cholesterolu, výpočet BMI a ďalších parametrov, sa zúčastnilo celkovo 120 osôb (20 v Hypermarkete Tesco Extra a 100 v Obchodnom dome Tesco). Prostredníctvom dobrovoľníkov z SČK boli laickej verejnosti prezentované aktivity organizácie a ukážky poskytovania predlekárskej prvej pomoci.

Kampaň MOST – Deň srdca boli spropagované na webovom sídle RÚVZ Košice, v položke Aktuality, kde boli umiestnené dve upútavky (zdravotno-výchovný leták z edície RÚVZ Košice a link s presmerovaním na stránku Slovenskej nadácie srdca).

Pri príležitosti **Svetového dňa potravy – 16. október** sme na SSOŠ, Postupimská 37, Košice, realizovali k téme „Zdravý životný štýl“ preventívnu akciu spojenú s ukážkou práce mobilnej Poradne zdravia dňa 6. 10. 2016. Vyšetrených na hladinu celkového cholesterolu bolo 18 osôb (študenti a pedagógovia).

K Svetovému dňu diabetu – 14. november (v rokoch 2014 až 2016 s témou „Zdravý životný štýl“) sme uskutočnili nasledovnú činnosť:

- oslovili sme stredné školy a internáty v spádovom území listom ohľadom informácie o svetovom dni a žiadosti o spoluprácu pri jeho propagovaní;
- prezentačný materiál pod názvom „Svetový deň diabetu – 14. november“ z edície RÚVZ Košice, od autoriek MUDr. J. Kollárová, A. Zajacová, s určením pre verejnosť bol umiestnený na webové sídlo RÚVZ Košice (do položky Aktuality);
- inštalované boli tri monotematické postery vo vstupných priestoroch RÚVZ Košice;
- zorganizovali sme edukačné podujatie na ZŠ s MŠ M. R. Štefánika, Budimír 11 k téme „Zdravý životný štýl s akcentom na zdravú výživu“ pre žiakov VII. ročníka (v počte 45) dňa 16. 11. 2016;
- zapojili sme sa do školského projektu “Deň zdravia a bezpečnosti – Zdravie a bezpečnosť pre školu ako aj pre život“ na SPŠ dopravnej, Hlavná 113, Košice. V rámci daného projektu sme realizovali edukačno-poradenskú aktivitu na tému „Zdravý životný štýl“, s určením pre 92 študentov I. ročníka, dňa 21.11.2016. Vybrané služby mobilnej Poradne

zdravia (poradenstvo s vyšetrením hladiny celkového cholesterolu) boli ponúknuté študentom III. ročníka a pedagógom (prejavilo o ne záujem celkovo 27 osôb).

Vyššie uvedené akcie sa konali na požiadanie škôl.

Z hľadiska masmediálneho pôsobenia v oblasti prevencie chronických ochorení, zvýšenia kvality života a poradenskej činnosti, mali sme publikovaných 26 príspevkov (z toho 1 v Rádiu Kiss, 2 v Rádiu Košice, 1 v denníku Košice: Dnes, 1 v periodiku MČ Košice-Staré Mesto, 7 na webovej stránke RÚVZ Košice, v priečinku Aktuality, 14 na webových stránkach iných inštitúcií).

Pracovníci odboru HDM sa v roku 2016 podieľali na plnení tejto úlohy v rámci plnenia mimoriadnych úloh stanovených ÚVZ SR a to:

- monitoring obsahu kuchynskej soli v pokrmoch v zariadeniach školského stravovania,
- cieleň ŠZD so zameraním na monitoring prítomnosti marketingu a reklamy v bufetoch, automatoch a iných formách ambulatného predaja zriadených v rámci zariadení pre deti a mládež.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu: Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie

Úloha sa plní bez časového obmedzenia, s organizovaním kampane raz za dva roky.

Posledne, v roku 2015 sme sa zapojili do 6. ročníka tejto celoštátnej a medzinárodne koordinovanej kampane zameranej na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie. Cieľom predmetnej akcie je upriamiť pozornosť verejnosti na význam pohybu vo voľnom čase, ako dôležitého faktora v podpore zdravia a v prevencii civilizačných ochorení. Gestorom kampane na národnej úrovni je RÚVZ v Banskej Bystrici. Účasť RÚVZ Košice, ako riešiteľského pracoviska, zahŕňala propagačné a intervenčné aktivity rôzneho cieľového určenia, realizované aj v spolupráci s inými regionálnymi inštitúciami a médiami.

9.3 Podpora zdravia znevýhodnených komunit na Slovensku (obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád)

Úloha súvisí s Revidovaným akčným plánom Dekády začleňovania rómskej populácie na roky 2015-2020 (s prioritou zdravie), so Stratégiou Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020 (s oblasťou zabezpečenia výchovy k zdraviu u obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád, zameranej na prevenciu ochorení, zvýšenie zdravotného povedomia a podporu zdravého životného štýlu) a so spoluprácou na projekte „Zdravé komunity“, ktorý koordinuje MZ SR a Zdravé komunity, n. o.

Z aktivít, ktoré sa týkali problematiky marginalizovaných skupín, a na ktorých sme v hodnotenom období participovali, môžeme menovať tieto:

- spoluprácu na pilotnom projekte Európskej komisie (DG SANTE) s názvom „VulnerABLE“, vyplňanie mustry o príkladoch dobrej praxe týkajúcich sa práce so zraniteľnými skupinami so zameraním na zdravie a prístup k zdravotnej starostlivosti;
- IX. krajský seminár medicínsko-technických pracovníkov v Košiciach (GeS Club, Nám. L. Novomeského 13, Košice, 3. 3. 2016). Organizátor: Slovenská komora medicínsko-technických pracovníkov v zastúpení Regionálnej komory MTP Košice. Aktívna účasť s príspevkom: Gregová, S., Zajacová, A., Fabianová, M., Holovková, M. *Primárna prevencia užívania tabaku u žiakov ZŠ zo znevýhodnených komunit na regionálnej úrovni*;
- 3. Verejné vypočutie o chudobe 2016 (Národná rada SR – kinosála, Nám. A. Dubčeka 1, Bratislava, 25. 5. 2016) a prípravné stretnutie (hotel Tatra, Nám. 1. mája 5, Bratislava, 24. 5. 2016). Organizátori: Slovenská sieť proti chudobe v spolupráci s Nadáciou Friedrich

Ebert Stiftung. Aktívna účasť s príspevkom: Schnitzerová, E. *Užívanie návykových látok v sociálne marginalizovaných komunitách*;

- konferenciu k Európskemu roku rozvoja 2015 a súčasným problémom s migráciou (Magistrát mesta Košice, Tr. SNP 48, Košice, 30. 5. 2016). Organizátor: Európsky parlament;
- edukačnú činnosť, v rámci nej sa dlhoročne spolupracuje so školami s vyššou koncentráciou žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia, ako príklad môžeme uviesť Špeciálnu ZŠ, Inžinierska 24, Košice, ZŠ Hlavná 346, Nižná Myšľa, Špeciálnu ZŠ, Vtáčkovce 2, kde boli žiaci opakovane intervenovaní ohľadom tém, ako zdravý spôsob života a hygiena životného prostredia, stomatohygiena, prvá pomoc a prevencia úrazov, výchova k zodpovednému partnerstvu, manželstvu, rodičovstvu a i. Spolupráca sa rozvíja s detskými domovmi v územnej pôsobnosti, v zdravotno-edukačných aktivitách pre klientov/deti a mládež, zamestnancov zariadení ako aj profesionálnych rodičov;
- prípravu a distribúciu dvoch informačno-propagačných materiálov pre komunitných pracovníkov na témy „Svrab“, „Pedikulóza“.

9.4 Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike

V preventívnom pôsobení sa sústreďujeme najmä na nižšie vekové kategórie, resp. špecifické sociálne skupiny obyvateľstva – nachádzajúce sa vo zvýšenom riziku vzniku závislostí. Výchovno-vzdelávacie prístupy z tematického hľadiska zameriavame na predchádzanie problémom súvisiacim s alkoholom a inými návykovými látkami, na podporu abstinentného spôsobu života, resp. situačnej abstinencie vo vzťahu k alkoholu, na podporu zdravého životného štýlu.

V oblasti primárnej prevencie závislostí a prevencie užívania alkoholu aktuálne dominuje edukačno-poradenská a informačno-propagačná činnosť, pri ktorej spolupracujeme s regionálnou štátnou správou, samosprávou, školami a inými inštitúciami, organizáciami. Edukačnú činnosť orientujeme na *skupinové intervenčné metódy* (teoretický výklad spojený s besedou doplnený o aktivizačné prvky, ako práca v skupinách, panelová diskusia, premietnutie videofilmu, tvorba a distribúcia propagačno-náučných materiálov a i.).

Z informačno-propagačnej činnosti môžeme spomenúť účasť na *edukačnom programe BECEP* (využívajúci formu edukačnej kampane a výchovných opatrení). Realizuje sa na základe Národného plánu SR pre bezpečnosť cestnej premávky na roky 2011 – 2020. Aktivity v rámci programu BECEP sú zamerané na prevenciu rizika požitia alkoholu, omamných látok, liečiv počas vedenia vozidla, na používanie reflexných a ochranných prvkov, cyklistických prilb a na prevenciu dopravných úrazov prioritne u detí a mládeže.

Viac informácií v bode 9.1 – A.I.3.

9.5 Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu aktívneho starnutia

Na podporu stratégie aktívneho starnutia sme zdravotno-výchovnú činnosť (poradenskú spojenú s edukáciou) vo vzťahu k seniorom v denných centrách (ďalej len DC), resp. ostatných zariadeniach upriamili najmä na oblasť zdravého životného štýlu.

Propagačnou formou sme podporili tri *informačné kampane*:

1. „*Týždeň mozgu – Brain Awareness Week*“ (14. – 20. marec 2016), celosvetovo organizovanú od roku 1996, na Slovensku po deviatykrát. Iniciátormi na národnej úrovni boli Slovenská Alzheimerova spoločnosť, Nadácia MEMORY, Centrum MEMORY a Neuroimunologický ústav SAV. Záštitu nad kampaňou prevzal ÚVZ SR. Jej hlavným zámerom bolo zvýšiť záujem verejnosti a najmä starších ľudí o zdravé starnutie, prevenciu mozgových ochorení a o tréning pamäťových a kognitívnych schopností človeka. V rámci našej účasti sme akciu dali do povedomia verejnosti rôzneho veku viacerými druhmi

aktivít:

- *seniorom* sme zorganizovali edukačné podujatia s ukázkami tréningu pamäti a testov ďalších kognitívnych schopností a vo vybraných prípadoch aj poradenské a pohybovo-tanečné aktivity v desiatich zariadeniach/denných centrách, na témy:
 - „*Vybrané psychosociálne aspekty starnutia*“ (prednáška s besedou), 29. 2. 2016 o 9:00 h, Arcus – Špecializované zariadenie a zariadenie pre seniorov, Skladná 4, Košice – klienti zariadenia v počte 35 a vybraní zamestnanci;
 - „*Žijeme život prospievajúci mozgu?*“ (prednáška s besedou) 14. 3. 2016 o 14:00 h, Denné centrum seniorov MČ Košice-Vyšné Opátske, Nižná Úvrať 25, Košice – seniory v počte 21;
 - „*Týždeň mozgu*“ (prednáška s besedou), 15. 3. 2016 o 14:30 h, Denné centrum seniorov MČ Košice-KVP, Cottbuská 36, Košice – seniory v počte 40;
 - „*Mozog náš každodenný: Žijeme život prospiešný mozgu?*“ (prednáška s besedou) 15. 3. 2016 od 15:00 h, Denné centrum seniorov MČ Košice-Staré Mesto, Hviezdoslavova 7, Košice – seniory v počte 37 a 2 zamestnanci MÚ;
 - „*Význam zdravého životného štýlu v prevencii mozgových demencií*“ (Poradňa zdravia a prednáška s besedou) 17. 3. 2016 od 8:00 h, Denné centrum seniorov MČ Košice-Západ, Laborecká 2, Košice – seniory v počte 17;
 - „*Týždeň mozgu*“ (prednáška s besedou) 17. 3. 2016 o 9:30 h, Denné centrum seniorov MČ Košice-Sever, Obrancov mieru 2, Košice – seniory v počte 6;
 - „*Žijeme život prospievajúci mozgu?*“ (prednáška s besedou), 17. 3. 2016 o 13:00 h, Denné centrum seniorov MČ Košice-Juh, Milosrdenstva 4, Košice – seniory v počte 13 ;
 - „*Týždeň mozgu*“ (prednáška s besedou), 17. 3. 2016 o 15:00 h, Denné centrum seniorov MČ Košice-Sídlisko Ťahanovce, Americká trieda 15, Košice – seniory v počte 38;
 - „*Týždeň mozgu*“ (prednáška s besedou), 21. 3. 2016 o 13:30 h, Denné centrum seniorov MČ Košice-Dargovských hrdinov, Jegorovovo nám. 5, Košice – seniory v počte 37;
 - „*Týždeň mozgu 2016*“ (prednáška s besedou), 11. 4. 2016 o 14:00 h, Denné centrum seniorov MČ - Košice-Šaca, Železiarenská 7, Košice – seniory v počte 20.
- *deťom a školákam* boli venované *edukačné aktivity* na troch školách v Košiciach a okolí, na témy:
 - „*Mozog náš každodenný*“ (dvakrát výklad s besedou a kognitívne aktivity), 7. 3. 2016 od 11:30 h, ZŠ s MŠ Budimír 11, Košice-okolie – žiaci 7. – 8. roč. v celkovom počte 80;
 - „*Mozog náš každodenný*“ (päť besied, ktorým predchádzal výklad, a kognitívne aktivity) v dňoch 14. 3. 2016 o 10:55 h; 15. 3. 2016 o 10:00 h; 18. 3. 2016 o 12:45 h, ZŠ Belehradská 21, Košice – žiaci 8. roč. v celkovom počte 94;
 - „*Mozog náš každodenný*“ (dvakrát výklad s besedou a kognitívne aktivity), 18. 3. 2016 od 10:55 h, ZŠ Staničná 13, Košice – žiaci 7. a 8. roč. v celkovom počte 90;
- *študentom* prezentáciami na témy:
 - „*Žijeme život prospievajúci mozgu?*“ (prednáška s besedou a Poradňa zdravia), 15. 3. 2016 od 13:00 h, RÚVZ so sídlom v Košiciach, Rooseveltova 8, Košice – študenti 3. roč. študijného odb. masér zo SZŠ Kukučínova 40, Košice, v počte 19 a 2 pedagogy;
 - „*Mozog náš každodenný*“ (tri prednášky s besedou a ukázkami tréningu pamäti), 16. 3. 2016 od 8:00 h, Knižnica pre mládež mesta Košice – Kulturpark,

Kukučínova 2, Košice – študenti I. roč. SZŠ Moyzesova 17, Košice, v počte 90, 2 pedagogičky, 4 zamestnankyne knižnice a 2 návštevníci/čitatelia;

- „*Žijeme život prospievajúci mozgu?*“ (prednáška s besedou, vedomostné a kognitívne aktivity), 18. 3. 2016 o 11:30 h, Lekárska fakulta Univerzity P. J. Šafárika Košice, Šrobárova 2, Košice – študenti I. roč. Bc. štúdia odb. VZ, v počte 10;
- *širokej verejnosti* prostredníctvom informácií a prezentácií aktivít v masmédiách:
 - umiestnením dvoch titulov „*Medzinárodná kampaň Týždeň mozgu 14. – 20. marca 2016*“ a „*Ako si zachovať funkčný mozog*“ na webovom sídle RÚVZ so sídlom v Košiciach, v položke Aktuality (t. j. odkazy s presmerovaním na stránku Slovenskej Alzheimerovej spoločnosti), od 4. 3. 2016 doteraz;
 - informáciou „*Trénovali si mozog*“ na úvodnej stránke webového sídla Knižnice pre mládež mesta Košice, od 16. 3. 2016 doteraz;
 - informáciou „*Týždeň mozgu 2016*“ na webovom sídle MČ Košice–Staré Mesto, v časti Denné centrum seniorov – aktuality, uverejnenej od 16. 3. 2016;
 - informáciou „*Týždeň mozgu 2016*“ uverejnenou v Staromestských listoch č. 2, roč. 15, 2016 – Informačný spravodajca MČ Košice-Staré Mesto;
 - propagáciou kampane prostredníctvom nástenného vystavenia informačných materiálov v priestoroch vestibulu ústredného pracoviska RÚVZ Košice a oboch detašovaných pracovísk, s určením pre zamestnancov úradu a verejnosť;
- *odbornej verejnosti* prostredníctvom príspevku na tému „*Žijeme život prosperujúci mozgu?*“ na odbornom seminári pre MTP pracovníkov na RÚVZ so sídlom v Košiciach, Rooseveltova 8, Košice 5. 4. 2016;
- *pre zamestnancov zariadenia Vision plus, n. o.* boli elektronickou formou sprostredkované zdravotno-výchovné materiály od Slovenskej Alzheimerovej spoločnosti, o. z., k predmetnej kampani.

O aktivity tohto zamerania je záujem, preto v informovaní verejnosti pokračujeme i mimo kampane.

2. **Svetový deň Pohybom ku zdraviu – 10. máj**, k uvedenému termínu bola činnosť realizovaná v širšom časovom úseku, mala informačný, edukačný i poradenský charakter, bola venovaná rôznym vekovým kategóriám vrátane seniorov. Konkretizáciu aktivít uvádza **bod 9.1 (A.I.2)**.
3. Termíny, ako **Mesiac úcty k starším – október**, **Svetový deň duševného zdravia – 10. október** a **Svetový deň osteoporózy – 20. október** sme dali do povedomia zariadeniam sociálnych služieb vrátane denných centier seniorov v pôsobnosti miestnej samosprávy/Úradu KSK/MVO v územných obvodoch Košice-mesto a Košice-okolie, prostredníctvom listu vo veci „Informácie o významných termínoch venovaných problematike zdravia a ponuky tematicky súvisiacich zdravotno-výchovných aktivít a materiálov – požiadavky o spoluprácu v propagačnej oblasti“. Nadväzujúce edukačno-poradenské aktivity boli uskutočnené v časovom období od 3.10.2016 do 23.11.2016. Vykonaných bolo celkovo 33 aktivít. Spolupracujúcich inštitúcií bolo 8 (vrátane SČK ÚzS Košice-mesto). Súčasťou edukácie bola distribúcia informačno-propagačných materiálov k danej tematike (letákov, skladačiek) od rôznych editorov vrátane ÚVZ SR a RÚVZ Košice. Z hľadiska prehľadu išlo o nasledovnú činnosť:
 - edukačno-poradenské aktivity (v počte 14) na tému „*Prevenia osteopénie a osteoporózy pohybom*“ (teoretický výklad, cvičebný program pre seniorov – názorná ukážka cvikov, rozcvička, precvičovanie zostavy cvikov, distribúcia ZV materiálov), v 6 denných centrách (DC MČ Košice-Sever, DC MČ Košice-Sídlisko KVP, DC OcÚ

- Kalša, DC MČ Košice-Západ, DC MČ Košice-Krásna, DC MČ Košice-Barca) a v 1 DSS (ZSS – DSS pre seniorov Lux, n. o.), s celkovou účasťou 179 seniorov;
- prednášky s besedou (v celkovom počte 14) na témy, ako „*Osteoporóza a riziká vzniku osteoporotických zlomenín, predchádzanie pádom*“, *Prevenia osteoporózy pohybom*“, „*Prevenia pádov a úrazov v staršom veku (edukácia doplnená o ukážky predlekárskej prvej pomoci dobrovoľníkmi z SČK)*“, *Podpora duševného zdravia – preventívne prístupy pri Alzheimerovej chorobe*“, „*Očkovanie v staršom veku (proti chrípke a pneumokokom)*“, „*Životospráva v staršom veku*“, v 7 zariadeniach SS (DC OcÚ Kalša, DC MČ Košice-Západ, DC MČ Košice-Krásna, ZSS – DSS pre seniorov Lux, n. o., DC MČ Košice-Sever, DC MČ Košice-Barca, DC MČ Košice-Sídlisko KVP), s celkovou účasťou 215 osôb;
 - poradenské akcie (v počte 5) formou služieb mobilnej Poradne zdravia a POF, s konaním v 4 DC (DC OcÚ Kalša, DC MČ Košice-Západ, DC MČ Košice-Krásna, DC MČ Košice-Juh) a v 1 DSS (ZSS – DSS pre seniorov Lux, n. o.), vyšetrených bolo spolu 97 záujemcov.

K **Svetovému dňu osteoporózy – 20. október** sme zorganizovali ukážkovú hodinu cvičebného programu „*Pohybom proti osteopénii a osteoporóze*“ aj pre zamestnancov RÚVZ Košice. Náplňou stretnutí, ktoré sa konali v dňoch 15.11.2016 a 29.11.2016, bola cvičebná zostava na prevenciu osteoporózy, spojená s distribúciou súvisiaceho informačno-propagačného materiálu. O aktivitu prejavilo záujem celkovo 12 zamestnancov.

V hodnotenom období sme s mobilnou Poradňou zdravia (na základe požiadavky) navštívili dvakrát *Denné centrum seniorov pri MČ Košice-Západ*, Laborecká 2, Košice. Poradenstvo so štandardným vyšetrením sme poskytli celkovo 29 záujemcom (prevažovali ženy).

S dvomi dennými centrami seniorov v Košiciach sa nadviazala intenzívna spolupráca v oblasti edukačno-poradenských aktivít zameraných na **Preveniu osteopénie a osteoporózy pohybom**. Pre klientov DC pri MČ Košice-Sever, Obrancov mieru 2, Košice (od roku 2015) a DC pri MČ Košice-KVP, Cottbuská 36, Košice (od mája 2016) sa realizujú opakované stretnutia (cca v týždňových intervaloch), ktorých náplňou je podpora pohybovej aktivity cez krátky cvičebný program na posilnenie pohybového systému (v tempe primeranom veku a zdravotnému stavu účastníkov). V hodnotenom období:

- v DC MČ Košice-Sever sa uskutočnilo 23 stretnutí/skupinových poradenstiev (v období od 14.1.2016 do 12.12. 2016), s celkovým počtom 205 účastí, s priemernou účasťou cca 9 osôb/1 akciu;
- v DC MČ Košice-KVP sa uskutočnilo 30 stretnutí/skupinových poradenstiev (v období od 2.5.2016 do 19.12.2016), s celkovým počtom 187 účastí, s priemernou účasťou cca 6 osôb/1 akciu.

Z hľadiska vzdelávania, pre potreby zabezpečenia adekvátneho regionálneho pôsobenia, zúčastnili sme sa nasledovných odborných podujatí:

- seminára "Podpora zdravia a výchova k zdraviu u seniorov" (hotel Čingov, Smižany, okres Spišská Nová Ves, 10. 2. 2016). Organizátorom bol ÚVZ SR;
- VIII. medzinárodnej vedeckej konferencie „Aktivizácia seniorov a nefarmakologické prístupy v liečbe Alzheimerovej choroby“ (Garni*G hotel, Košická 52, Bratislava, v dňoch 22.9. – 23.9.2016. Aktívna účasť (poster): Schnitzerová, E. *Podpora duševného zdravia – charakteristika celonárodnej kampane „Týždeň mozgu“ a participácie RÚVZ Košice*. Organizátori: O. Z. Slovenská Alzheimerova spoločnosť; Centrum Memory, n. o. a Neuroimunologický ústav SAV, s podporou Rady Slovenských vedeckých spoločností;

- zasadnutia pracovnej skupiny pre Infobody Slovenskej Alzheimerovej spoločnosti (Garni*G hotel, Košická 52, Bratislava, 23.9.2016). Organizátor: O. Z. Slovenská Alzheimerova spoločnosť;
- 7. zasadnutia pracovnej skupiny na podporu zdravia seniorov (v rámci členstva v danej pracovnej skupine), na ÚVZ SR, Trnavská cesta 52, Bratislava, dňa 13.10.2016. Aktívna účasť s príspevkom: Schnitzerová, E., Šmídeková, I. *Informovanosť o osteoporóze u osôb 50+ (vybrané výsledky z prieskumu v regióne Košíc)*;
- odborný seminár pre pracovníkov s VŠ vzdelaním (RÚVZ Košice, 24.11.2016). Aktívna účasť s príspevkom Schnitzerová, E., Šmídeková, I., Kollárová, J. *Osteoporóza – vybrané výsledky prieskumu o informovanosti*.

9.6 Efektívna podpora kardiometabolického zdravia v prostredí stredných škôl v Bratislavskom samosprávnom kraji

Uvedenú úlohu gestoruje a rieši RÚVZ so sídlom v Bratislave.

9.6.1 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena

Pilotná časť projektovej úlohy (pod názvom „*Stomatohygiena u detí predškolského veku – zdravotno-výchovné pôsobenie a monitorovanie stavu orálneho zdravia*“), so začiatkom realizácie na regionálnej úrovni v roku 2008, sa stala komponentom celoslovensky riešeného projektu od roku 2009. Obsahový rámec pilotnej časti nadväzoval na pôvodný celoslovenský projekt z roku 2005, bol však z hľadiska stratégie a metodického postupu doplnený a rozpracovaný na podmienky územných obvodov Košice-mesto a Košice-okolie. Hlavnými riešiteľmi a odbornými garantmi na regionálnej úrovni sú dve pracoviská: Odbor podpory zdravia pri RÚVZ so sídlom v Košiciach a Klinika stomatológie a maxilofaciálnej chirurgie Lekárskej fakulty Univerzity P. J. Šafárika a Univerzitnej nemocnice L. Pasteura v Košiciach.

Spoluriešiteľmi sú vybrané materské školy (ďalej len MŠ) z Košíc a okolia (v celkovom počte 19, t. j. 9 mestských a 10 vidieckych, z toho 3 MŠ s deťmi zo sociálne znevýhodneného prostredia), ďalej *príslušná samospráva* podľa miestne spadajúcich MŠ (11 samosprávnych orgánov – zriaďovateľov škôl) a *iné oslovené subjekty (partneri a donori)* v celkovom počte 14, menovite Union zdravotná poisťovňa, a. s.; Všeobecná zdravotná poisťovňa, a. s.; Interpharm Slovakia, a. s.; EuDent, s. s r. o.; MČ Košice – Staré Mesto; KK Dent, s. s r. o. Prešov; Listerine®; Zdravé zuby – franšízová predajňa spoločnosti Profimed International, s. s r. o. Košice; Anežka centrum, s. s r. o.; Magistrát mesta Košice; Mesto Medzev a od roku 2010 aj PROFIMED International, s. s r. o.; *GC EUROPE N.V.* Slovakia a stomatológ MUDr. Milan Tomka.

Pilotná časť regionálneho projektu zahŕňala edukačné pôsobenie, dotazníkový prieskum (realizované cez RÚVZ Košice) a monitorovanie stavu orálneho zdravia (zabezpečené stomatológmi spolupracujúcimi na úlohe). Podľa metodického plánu, hlavnou cieľovou skupinou boli deti vo veku 3 – 6 rokov, ďalšiu cieľovú skupinu tvorili rodičia a učiteľky MŠ. Vytvorené boli dve intervenčné skupiny škôl s odlišne načasovanou intervenčnou etapou vzhľadom ku vstupnej a výstupnej kontrole stavu chrupu. *Cieľom tejto klinickej časti projektu* bolo zhodnotiť súčasný stav v kazivosti chrupu detí a posúdiť efektívnosť intervenčno-edukačného pôsobenia (s odstupom dvoch rokov). *Cieľom dotazníkového prieskumu*, ktorého respondentmi boli rodičia detí a učiteľky MŠ, bolo získať informácie o úrovni starostlivosti o chrup a skladbe stravy, z hľadiska jej relevantnosti pre ústne zdravie. Získané údaje sa využijú pre konkretizáciu prospektívneho zdravotno-edukačného pôsobenia.

Retrospektívne môžeme činnosť v rámci úlohy charakterizovať takto:

Obe *prieskumno-výskumné aktivity* sa súbežne na všetkých MŠ vykonali cca po dvoch rokoch.

Vstupnú *prehliadku chrupu* v roku 2008 absolvovalo 471 detí (z toho 68 bolo rómskych) vo veku v priemere 4 rokov. *Výstupnej prehliadky* sa v rokoch 2010-2011 zúčastnilo 441 detí (z toho 68 rómskych) vo veku cca 6 rokov. Na základe vybraných zistení je možné konštatovať, že v priemere 50,74 % 4-ročných detí má intaktný chrup. (u nerómskych detí je to 54,84 % a u rómskych 26,47 %). Sanovanosť chrupu je na nízkej úrovni, v priemere 5,44 % (u rómskych detí takmer nulová). S odstupom dvoch rokov sa intaktný mliečny chrup vyskytol u 30,84 % 6-ročných detí (u majoritnej skupiny s podielom 32,98 % a u rómskych detí 19,12 %). Z hľadiska porovnania, bol skúmaný súbor detí rozšírený aj o vekovú skupinu 12-ročných detí (neintervenované).

Dotazníkového šetrenia sa vo vstupnej fáze zúčastnilo 443 respondentov – rodičov detí a 118 učiteľiek, vo výstupnej fáze (v roku 2010) to bolo 369 rodičov a 95 pedagógov. Distribuované boli tri druhy dotazníkov, zostavené a modifikované podľa predlohy ÚVZ SR.

Preventívne aktivity vzdelávacieho charakteru zahájené v roku 2008 boli určené trom cieľovým skupinám – deťom, učiteľkám a rodičom.

Z hľadiska sumárneho prehľadu, v priebehu dvoch rokov (t. j. 2008 – 2010) sa v rámci prvej intervenčnej skupiny (9 MŠ), medzi vstupnou a výstupnou prehliadkou chrupu a ústnej dutiny, uskutočnilo u detí spolu 65 stretnutí (opakovaná edukácia). Intervencie vo vzťahu k učiteľkám a rodičom sa vykonali zväčša jednorazovo.

U druhej intervenčnej skupiny (10 MŠ) sa zdravotno-edukačné pôsobenie ukončilo v I. polroku 2011. Edukácia detí sa začala realizovať po výstupnej prehliadke chrupu v roku 2010. Na všetkých 10 MŠ sa realizovalo spolu 34 edukačných hodín s určením pre deti, 11 intervencií pre pedagógov a 6 pre rodičov.

Z hľadiska metodického prístupu, uplatňovaný bol interaktívny a hravý spôsob (zahrňujúci výklad, besedu) s využitím rôznych výučbových pomôcok, ako magnetická tabuľa Flipchart s použitím symbolov a piktogramov (znázorňujúcich zdravé a pokazené zuby, ovocie, zeleninu, sladkosti), DVD, maľovanky, detské zubné pasty, kefkы, modely chrupu, ústne zrkadielka, tablety na detekciu zubného povlaku a i.

Zo zmieneného dotazníkového prieskumu vyberáme výňatok – niekoľko sumárnych všeobecných postrehov, zistení, týkajúcich sa obľuby sladkostí, sladkých jedál, nápojov a ústnej hygieny u detí a rodičov z pohľadu celosúborových výsledkov zo vstupného a výstupného šetrenia.

Podľa preferencie druhu prijímaných tekutín u detí, najčastejšie bol uvádzaný čaj, aj keď v jeho príjme nastal pokles oproti vstupnému prieskumu (zo 44,5 % na 34,5 %). Ten bol sprevádzaný miernym nárastom konzumácie čistej vody (20,7 % : 25,7 %), ale aj rôznych sladkých nápojov (19,7 % : 23,2 %). Veľmi nízko zastúpená je konzumácia mlieka (0,9 % : 1,4 %). V nasledovných položkách sa stav medzi oboma prieskumami zreteľne nemenil: Viac ako polovici detí z celého súboru rodičia pravidelne kupujú sladkosti. Denne jedáva nejakú sladkosť každé druhé dieťa. Napríklad, cukríky konzumuje niekoľkokrát za týždeň viac ako tretina detí (denne cca 15 % z nich). Jedno balenie čokolády za týždeň si dáva cca 40 % detí. Ostatné sladkosti (medovníky, keksy, tyčinky, napolitánky) má niekoľkokrát týždenne takmer polovica detí (vyše 45 %), denne cca pätina (vyše 20 %). Domáce koláče, resp. iné sladké jedlá jedáva raz týždenne cca polovica opýtaných a niekoľkokrát za týždeň viac ako pätina detí. Sladkosť pred ovocím uprednostňuje viac ako polovica detí. Naproti tomu zeleninu konzumuje s obľubou cca 58 % detí. Aj keď obľúbenosť sladkých pokrmov a sladkostí u detí je zrejmá, vyvažujúcim faktorom je priaznivý posun v umývaní zúbkov v škôlke (z 33,2 % na 72,9 %). Rozšírenosť a udržateľnosť tohto trendu by mohlo napomôcť podpore ústneho zdravia v predškolskom veku.

Väčšina opýtaných rodičov (62,5 %) vyhľadala prvý raz zubného lekára s dieťaťom vo veku 2 – 3 rokov. Ako dôvod prevláda *preventívna prehliadka*, dvakrát za rok ju absolvovala v priemere tretina detí. S *návštevou zubára* spája negatívne, resp. iné nešpecifikované pocity vyše 60 % detí. Deti našich respondentov si začali *samostatne (bez nútenia) čistiť zuby* vo veku cca 2,7 rokov. Väčšina rodičov pre ne volí detskú zubnú pastu.

Rodičia v rámci svojej ústnej hygieny, najčastejšie uviedli *frekvenciu čistenia zubov* dvakrát denne. Ako hlavný *dôvod čistenia chrupu* bol uvádzaný najmä zdravotný (u cca 44 % opýtaných) a estetický (u cca 31 % opýtaných). Z hľadiska uplatnenej *techniky čistenia zubov*, dominovali krúživé pohyby (s podielom cca 54 %). Päťna rodičov volila čistenie zubov od krčka k žuvacej ploche, a takmer päťna opýtaných vodorovné pohyby (nesprávny spôsob). Pri kúpe zubnej kefky respondenti podľa odpovedí prihliadajú najmä na mäkkosť, tvar štetín a následne na cenu. *Kefku si menia* cca po 2 – 3-mesačnom používaní.

Pre zachovanie zdravého chrupu, väčšina respondentov uviedla potrebu zvýšenej konzumácie zeleniny, ovocia, mlieka a mliečnych výrobkov. Surové ovocie a zelenina je u väčšiny považovaná za podporný prostriedok samočistenia zubov. *Z potravín, ktoré poškodzujú chrup*, boli v najvyššom zastúpení označené sladkosť. Zároveň za *najdôležitejší spôsob ochrany pre vznikom zubného kazu* opýtaní vo významnej miere uviedli pravidelnú ústnu hygienu, správnu techniku čistenia zubov.

Pokiaľ ide o *zdroje informácií o zdraví ústnej dutiny*, naši respondenti (rodičia i pedagógovia) medzi rozhodujúce zaradili zubného lekára, masmédiá, zdravotno-výchovný materiál (brožúry, plagáty).

Ďalšie informácie k plneniu projektovej úlohy:

V územnej pôsobnosti RÚVZ Košice, o osvetu v oblasti ústneho zdravia prejavujú záujem nielen materské školy, ale aj základné školy a iné zariadenia, podľa možností na ich požiadavky reflektujeme. V roku 2016 sme intervenovali 12 základných škôl (s účasťou 989 žiakov) a 17 materských škôl (s účasťou 707 detí).

Pri príležitosti **Európskeho dňa ústneho zdravia – 12. september** sme písomnou cestou kontaktovali materské a základné školy v Košiciach a okolí. Informovali sme ich o významnom termíne venovanom problematike ústneho zdravia a požiadali ich o spolupráci v propagačnej oblasti. Školám boli dané do pozornosti dva informačné letáky: 1. Európsky deň ústneho zdravia; 2. Nedajme kazom šancu (reedície z roku 2016). Oba tituly boli spropagované aj širokej verejnosti prostredníctvom webového sídla RÚVZ Košice (v položke Aktuality). Ponúknutá edukačná aktivita na tému „*Stomatohygiena: podpora zdravia ústnej dutiny*“ sa uskutočnila na 8 ZŠ (pre 822 žiakov z I. a II. stupňa) a na 15 MŠ (pre 650 detí).

Spolupráca RÚVZ Košice so školami v danej oblasti bola spropagovaná cez príspevky na webových stránkach 5 škôl (MŠ, ZŠ).

9.7 CINDI program SR

Pre aktuálne šírenie hovoreného, písaného slova i obrazovej formy sprostredkovania informácií slúžia iniciatívy rozmanitého charakteru (vo vzťahu k inštitúciám, pri verejne dostupných hromadných akciách i v prístupe k jednotlivcom) ako aj prostriedky masmediálnej prezentácie (tlač, rozhlas, televízia) a internetovej komunikácie.

Plnenie cieľa na regionálnej úrovni predstavujú najmä intervenčné aktivity v zmysle individuálnej i populačnej stratégie vo vzťahu k úlohám č. **9.1** „Národný program podpory zdravia“, **9.2** „Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025“.

Medzi vybrané skupiny adresného pôsobenia, so zámerom vytvárania odborného potenciálu pre ďalšie rozširovanie informácií, patrili pedagógovia, dobrovoľníci z radov matiek, seniorov, rómski aktivisti, ale i poslucháči vysokoškolského štúdia, odboru Verejné

zdravotníctvo na Lekárskej fakulte Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach, u ktorých sa spája záujem o danú problematiku s potrebou prispieť k riešeniu celospoločensky prioritných úloh.

Prostredníctvom poradenstva vykonávaného na individuálnej i skupinovej úrovni, zameraného na znižovanie hypertenzie nefarmakologickou cestou, resp. ovplyvňovanie zložiek životného štýlu jedincov, sa podieľame na aktivitách základnej mobilnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia.

Rozsiahla je edukačná činnosť – rôzne zdravotno-výchovné aktivity, priority orientované na školskú mládež (uvedené aj v **bode 9.1**). Z hľadiska prístupu, dominovali *skupinové intervenčné metódy* – prednášková činnosť doplnená o aktivizačné metódy, uskutočnená k deviatim hlavným témam (prevencia závislostí od legálnych a nelegálnych drog; zdravý životný štýl a výživa; hygiena životného prostredia; prvá pomoc a prevencia úrazov; výchova k zodpovednému partnerstvu, manželstvu a rodičovstvu; prevencia pohlavne prenosných nákaz a infekcie HIV/AIDS; stomatohygiena; prevencia infekčných ochorení – chrípky, vírusovej hepatitídy typu A; podpora duševného zdravia). Kvôli zvýšeniu účinnosti nášho vplyvu tvoríme a distribuujeme propagačno-náučný materiál najmä letáky a plagáty, využívame videoprojekciu, uplatňujeme rôzne formy skupinovej práce, spätnej väzby a pod.

Tradičné skupinové edukačné aktivity boli vykonané v 18 materských školách, 34 základných školách (I. a II. stupeň), 9 stredných školách – gymnáziách, SZŠ, SOŠ (na niektorých opakované), 1 VŠ a i. Intervenovaných v rámci vyššie uvedených tém a navštívených škôl, školských zariadení bolo spolu vyše 5128 žiakov a študentov (ZŠ, SŠ, VŠ), 680 detí z materských škôl.

Poradensko-konzultačnú činnosť v oblasti zdravotno-výchovnej metodiky, práce s informačno-propagačným materiálom (letáky, plagáty, brožúry) a v oblasti výpožičky videofilmov z našej filmotéky, poskytujeme na požiadanie, resp. podľa aktuálnosti.

Na základe usmernenia ÚVZ SR, zapojili sme sa v roku 2016 do komunikačnej kampane o násilí páchanom na deťoch a o kontaktoch pomoci, ktorá sa realizuje v intenciách Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím. Garantom kampane je Národné koordinačné stredisko pre riešenie problematiky násillia na deťoch MPSVaR SR. V súvislosti s našou účasťou na kampani a podporou osvetu, doposiaľ sme sa zúčastnili dvoch odborných a koordinačných stretnutí k problematike násillia páchaného na deťoch – školení ku komunikačnej kampani (Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Košice, Žižkova 21, v dňoch 10. 12. 2015 a 25. 2. 2016). V nadväznosti na uvedené, boli sme zahrnutí do e-learningového vzdelávania (teoretickej prípravy, absolvovania testov) v oblasti ochrany detí pred násilím.

Dlhoročne spolupracujeme s občianskymi iniciatívami, ktoré združujú ľudí v poproduktívnom veku, ako sú denné centrá (predtým kluby dôchodcov). Podobne je tomu v prípade mladých mamičiek s deťmi, ktoré sa zapájajú do činnosti v materských/rodinných centrách.

So všeobecne kladnou odozvou sa stretávajú naše intervencie pre pracovné kolektívy, napr. u zamestnancov samosprávy, škôl, zo súkromnoprávneho sektora, kde majú pomerne pravidelnú periodicitu.

Zámerom aktivít iniciovaných a organizovaných *v rámci kalendára významných termínov* je informovať verejnosť (laickú či odbornú) o aktuálnych, prioritných problémoch týkajúcich sa zdravia. Ich realizácia spočívala vo využití rôznych edukačno-intervenčných prístupov, masmediálneho priestoru a edičnej činnosti. Napríklad významný termín SZO – **Svetový deň zdravia – 7. apríl**, tohto roku v znamení hesla „Porazme cukrovku“, a pre Európsky región s heslom „Budme aktívni – jedzme zdravo – riadme sa radami lekárov“, sme dali do povedomia rôznym cieľovým skupinám cez propagačné, edukačné a poradenské aktivity. Činnosť bola zabezpečená formou:

1. Propagácie svetového dňa pre verejnosť:

- informačného materiálu pod rovnomenným názvom (t. j. prezentácie zameranej na primárnu prevenciu diabetu z edície RÚVZ Košice), uverejneného na webovom sídle RÚVZ Košice (v priečinku Hlavné menu – Aktuality) odo dňa 5.4.2016;
 - zostavením troch tematických panelov k téme primárnej prevencie diabetu (násteným vystavením informačných materiálov), umiestnených vo vstupných priestoroch všetkých troch budov RÚVZ Košice (v budove ústredného pracoviska na Ipeľskej ul. a v oboch detašovaných pracoviskách na Rooseveltovej ul. a Sennom trhu v Košiciach), s určením pre zamestnancov úradu a verejnosť.
2. Výchovno-vzdelávacími aktivitami (prednášky/besedy) najmä pre školskú mládež, s konaním na:
- ZŠ Belehradská 21, Košice, k téme „Zdravý životný štýl s akcentom na zdravú výživu“ pre žiakov 3. – 5. ročníka (v počte 54) dňa 7.4.2016;
 - ZŠ a Súkromnej SOŠ Bukovecká 17, Košice, k téme „7. apríl Svetový deň zdravia – Primárna prevencia cukrovky“ pre zamestnancov školy (v počte 28) v dňoch 7.4. a 8.4.2016 (akcia spojená s ponukou služieb Poradne zdravia);
 - ZŠ Belehradská 21, Košice, k téme „Zdravý životný štýl s akcentom na zdravú výživu“ pre žiakov 4. ročníka v počte 79, dňa 12.4.2016 a pre žiakov 2. ročníka (v počte 65) dňa 19.4.2016;
 - Miestnom úrade MČ Košice-Sever, Festivalové námestie 2, Košice, k téme „Zdravý životný štýl, prevencia cukrovky“ pre opatrovatelky (v počte 10) dňa 18.4.2016;
 - LF UPJŠ Košice, Ústav sociálnej a behaviorálnej medicíny, k téme "Životný štýl ako determinant zdravia" pre študentov 1. roč. Bc. štúdia odboru Verejné zdravotníctvo (v počte 11) dňa 22.4.2016.
3. Poradenskou činnosťou cez mobilnú zložku základnej Poradne zdravia na nasledovných miestach:
- Miestny úrad MČ Košice-Staré Mesto, Hviezdoslavova 7, Košice, dňa 5.4.2016, akcia v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s., krajskou pobočkou v Košiciach a so Slovenským Červeným krížom ÚzS Košice-mesto (prezentáciou ukážok prvej pomoci), s určením pre zamestnancov úradu a seniorov z príslušného denného centra (44 osôb vyšetrených na hladinu celkového cholesterolu a glukózy);
 - ZŠ a Súkromná stredná odborná škola Bukovecká 17, Košice, v dňoch 7.4. a 8.4.2016, s určením pre zamestnancov škôl (odborné poradenstvo a vyšetrenie všetkých parametrov metabolického syndrómu bolo poskytnuté celkovo 28 klientom);
 - LF UPJŠ Košice, dňa 8.4.2016, s určením pre študentov odboru Verejné zdravotníctvo, I. ročník bakalárskeho štúdia (odborné poradenstvo poskytnuté so zameraním na primárnu prevenciu diabetu, spojené s vyšetrením celkového cholesterolu u 9 klientov);
 - Onkokardioturistika v rekreačnej lokalite Čermeľ – Alpínka – Horný Bankov, dňa 10.4.2016, akcia v spolupráci s Klubom turistov "Medicína" Košice, Klubom turistov mesta Košice, s určením pre verejnosť (odborné poradenstvo a zisťovanie hladiny celkového cholesterolu bolo poskytnuté 50 klientom);
 - Miestny úrad Košice-Sídlisko KVP, Trieda KVP 1, dňa 12.4.2016 (odborné poradenstvo a vyšetrenie všetkých parametrov metabolického syndrómu poskytnuté 22 zamestnancom úradu);
 - Getrag Ford Transmissions Slovakia, s. s. r. o., Perínska cesta 282, Kechnec, jarný termín „Dni zdravia“ 13.4. – 15.4.2016, akcia v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s., krajskou pobočkou v Košiciach (odborné poradenstvo a vyšetrenie celkového cholesterolu poskytnuté 172 zamestnancom spoločnosti);

- OC Aupark, Námestie osloboditeľov 1, Košice, dňa 16.4.2016, akcia pod názvom „Škola zdravia“ v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s., krajskou pobočkou v Košiciach, Spolkom medikov pri LF UPJŠ v Košiciach a Slovenskou asociáciou študentov medicíny, s určením pre verejnosť (odborné poradenstvo a vyšetrenie celkového cholesterolu a hladiny glukózy v krvi bolo poskytnuté 164 záujemcom);
- Miestny úrad MČ Košice-Sever, Festivalové námestie 2, Košice, dňa 18.4.2016 (odborné poradenstvo a vyšetrenie na riziko výskytu metabolického syndrómu bolo poskytnuté 19 zamestnancom úradu, počas pokračovania akcie v popoludňajších hodinách o vybrané služby prejavilo záujem 10 zamestnancov – opatrovateľky),
- Mestský úrad, Školská 2, Moldava nad Bodvou, 21.4.2016, akcia v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s., krajskou pobočkou v Košiciach a SČK ÚzS Košice-okolie (prezentáciou ukážok prvej pomoci) – odborné poradenstvo a vyšetrenie na celkový cholesterol a glukózu bolo poskytnuté 38 klientom;
- Asseco Central Europe, a. s., pobočka Košice, Werferova 1, 25.4.2016, akcia v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s., krajskou pobočkou v Košiciach (odborné poradenstvo a vyšetrenia na celkový cholesterol a glukózu poskytnuté 13 klientom);
- Knižnica pre mládež mesta Košice – Kulturpark, Kukučínova 2, Košice, 28.4.2016, akcia v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s., krajskou pobočkou v Košiciach a s SČK ÚzS Košice-mesto (prezentáciou ukážok prvej pomoci) – odborné poradenstvo a vyšetrenia na celkový cholesterol a glukózu boli poskytnuté 39 zamestnancom.
- Spojená škola sv. Košických mučeníkov Čordáková 50, Košice, 5.5.2016, akcia v spolupráci so Slovenským Červeným krížom ÚzS Košice-mesto (prezentáciou ukážok prvej pomoci) – odborné poradenstvo a vyšetrenie na riziko výskytu metabolického syndrómu bolo poskytnuté 35 klientom.

Svetový deň duševného zdravia – 10. október sme spropagovali cez webové sídlo RÚVZ Košice sprievodným slovom a letákom „Čo je stres: Zdravé zvládanie stresu“, z edície ÚVZ SR.

(Ďalšia činnosť k významným termínom sa nachádza v **bodoch 9.1, 9.2, 9.5**).

Pre potreby odborného-metodického usmernenia sa konali dve celoslovenské porady vedúcich odborov/oddelení podpory zdravia/výchovy k zdraviu RÚVZ v SR (prvá v poradí: v hoteli Čingov Smižany, okres Spišská Nová Ves, v dňoch 11.2. – 12.2.2016; druhá: v horskom hoteli Remata Ráztočno, v dňoch 12.12. – 13.12.2016). Hlavným organizátorom oboch porád bol ÚVZ SR, Odbor podpory zdravia.

V rámci vnútroúradného vzdelávania, aktívne sme prispeli do programu odborných seminárov pre pracovníkov s VŠ vzdelaním a pre MTP pracovníkov, organizovaných na RÚVZ so sídlom v Košiciach. Tituly prezentovaných príspevkov, tematicky korešpondujúce aj so zameraním programu CINDI, sú uvedené v **bodoch 9.1 – A.I.3, A.II**.

9.8 Akčný plán realizácie Národnej protidrogovej stratégie SR na obdobie rokov 2013 – 2016

V súlade s predmetným akčným plánom – v oblasti zníženia dopytu po drogách a priority zameranej na preventívne programy, naša účasť spočíva v priebežnom zabezpečení a realizácii aktivít formou výchovy a vzdelávania detí a mládeže v oblasti zdravého životného štýlu, v oblasti prevencie závislostí od legálnych a nelegálnych návykových látok (alkohol, tabak, iné drogy) a v problematike nelátkových závislostí. Prehľad realizovaných preventívnych aktivít uvádza **bod 9.1 – A.I.3**.

9.9 Znižovanie epidemiologického a chemického rizika pokrmov rýchleho občerstvenia v okrese Levice

Uvedenú úlohu gestoruje a rieši RÚVZ so sídlom v Leviciach.

9.10 Stravovacie návyky a spotrebný potravinový kôš u obyvateľov okresu Levice

Uvedenú úlohu gestoruje a rieši RÚVZ so sídlom v Leviciach.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Leviciach**

1 ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1. Plnenie Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky (NEHAP IV.)

Cieľom tejto úlohy je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľov SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia: redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami.

Oddelenie HŽP sa priamo na riešení tejto úlohy nepodieľa, avšak v rámci svojej činnosti sleduje niektoré zložky životného prostredia, ktoré môžu súvisieť so zlepšením zdravotného stavu obyvateľov okresu Levice. V oblasti pitnej vody je zabezpečený monitoring pitnej vody z verejných vodovodov v našom okrese, pričom v roku 2016 bolo vyšetrených 216 vzoriek pitných vôd, z ktorých 80,6 % vyhovovalo požiadavkám platnej legislatívy. V rámci Svetového dňa vody 2016 bolo orientačne vyšetrených 174 vzoriek pitnej vody z individuálnych vodných zdrojov obyvateľov v ukazovateľoch dusičnany a dusitany, z ktorých 106 nevyhovovalo v ukazovateli dusičnany, 1 vzorka v ukazovateli dusitany. V oblasti zásobovania obyvateľov pitnou vodou bolo vykonaných v rámci štátneho zdravotného dozoru (ďalej len ŠZD) 22 hygienických kontrol.

Monitorovanie kvality vôd na kúpanie je zabezpečené oddelením HŽP ako aj prevádzkovateľmi jednotlivých lokalít v celoročných aj v sezónnych zariadeniach. V rámci ŠZD bolo v roku 2016 odobratých zamestnancami oddelenia HŽP 43 vzoriek vôd na kúpanie z kúpacích lokalít a bolo vykonaných 55 hygienických kontrol, pričom neboli zistené žiadne závažné nedostatky. Na LTS 2016 boli uvedené do prevádzky Rekreačné zariadenie Margita – Ilona a Wellness Santovka, prírodná lokalita vodná nádrž Lipovina v Bátovciach nemá prevádzkovateľa a kúpanie je len na vlastné riziko obyvateľov.

Pri posudzovaní projektových dokumentácií sa venuje zvýšená pozornosť dodržiavaniu požiadaviek na vnútorné prostredie budov určených na dlhodobý pobyt ľudí, pri umiestňovaní športovísk a hracích plôch pre deti sú vyžadované zariadenia, ktoré zabezpečia prevenciu nehôd a úrazov detí. Na prevenciu ochrany zdravia detí bolo v roku 2016 odobratých oddelením HDM 25 vzoriek piesku z pieskovísk v meste Levice.

Oddelením HŽP bolo počas tohto obdobia vykonaných 262 kontrol zameraných na ochranu zdravia nefajčiarov.

Úloha 1.7 Zhodnotenie stavu dekontaminácie vo vybraných prevádzkach pedikúr v okrese Levice

Cieľom tejto úlohy bolo zhodnotenie stavu dekontaminácie v prevádzkach pedikúr v okrese Levice a prijatie účinných opatrení na zníženie rizika poškodenia zdravia klientov týchto prevádzok.

V roku 2016 bolo zamestnancami oddelenia HŽP vykonaných v rámci štátneho zdravotného dozoru 66 kontrol v prevádzkach pedikúr v okrese Levice. Štátny zdravotný dozor bol zameraný na kontrolu dodržiavania prevádzkového poriadku daných prevádzok s dôrazom na spôsob dekontaminácie pracovných nástrojov, uchovávanía vysterilizovaných pomôcok, používania dezinfekčných prípravkov a manipulácie s použitými nástrojmi. Zároveň bol v prevádzkach kontrolovaný aj spôsob zabezpečovania čistoty ostatných pracovných plôch a povrchov prevádzok, frekvencia upratovania a dodržiavanie osobnej hygieny hlavne čo sa týka rúk zamestnancov.

V okrese Levice bolo v roku 2016 v prevádzke 20 pedikúr. Počas tohto obdobia bolo v 18 prevádzkach odobratých 134 vzoriek sterov z pracovných nástrojov, vaničky, uteráka a rúk zamestnancov. Z odobratých vzoriek sterov boli 3 vzorky nevyhovujúce, 2 z rúk

zamestnankýň a 1 z uteráka. Na základe výsledkov sterov boli uložené prevádzkovateľom pedikúr opatrenia. V rámci opakovaného výkonu ŠZD v predmetných prevádzkach bolo zistené, že uložené opatrenia boli splnené, opakovane odobraté vzorky sterov v prevádzkach boli vyhovujúce.

Na základe výkonov ŠZD a výsledkov odobratých sterov v prevádzkach pedikúr počas roka 2016 je možné konštatovať, že dekontaminácia pedikúr v okrese Levice je vykonávaná prevažne na dostatočnej úrovni.

2 ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO PROSTREDIA

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

RÚVZ so sídlom v Leviciach vedie v zmysle § 6 zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov register rizikových prác. Využíva na to štatisticko-informačný program ASTR_2011.

K 31.12.2016 bolo v okrese Levice evidovaných 57 právnych subjektov, ktoré majú vyhlásených 2 814 rizikových prác. Na týchto pracovných pozíciách pracuje 674 žien. Oproti roku 2015 kedy bolo evidovaných 58 právnych subjektov došlo k miernemu poklesu počtu pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce (rok 2015 evidovaných 2 850 pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce), ale na druhej strane stúpol počet žien vykonávajúcich rizikové práce (rok 2015 bolo evidovaných 628 žien). Pokles počtu pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2016 možno pripísať dôsledkom znižovania počtu zamestnancov v niektorých organizáciách, zmenám pracovných pozícií, úpravám pracovných náplní a uskutočneným strojno-technologickým zmenám v prevádzke.

Dlhodobejšie je najviac rizikových prác v okrese Levice evidovaných v oblasti dodávok elektriny (atómová elektráreň Mochovce) a pri výrobe kovových konštrukcií. Dominantným rizikovým faktorom v pracovnom prostredí je hluk. V menšej miere sú to faktory ionizujúce žiarenie, vibrácie, chemické látky a zmesi.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí.

Ochrana zamestnancov, ktorí pri výkone svojej pracovnej činnosti dochádzajú do kontaktu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami, je v okrese Levice zabezpečená v zmysle požiadaviek nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci. Zamestnanci sú pravidelne oboznamovaní s kartami bezpečnostných údajov látok a zmesí s ktorými prichádzajú do kontaktu a majú ich k dispozícii.

V roku 2016 bolo v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru zamestnancami oddelenia preventívneho pracovného lekárstva RÚVZ so sídlom v Leviciach vykonaných 5 previerok so zameraním na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Pri štátnom zdravotnom dozore bola zistená informovanosť zamestnancov formou kontrolných listov v počte 10.

V roku 2016 bolo schválených 34 prevádzkových poriadkov v prevádzkach s expozíciou chemickým faktorom. Okrem toho právne subjekty (v počte 36) vykonávajúce dezinfekcie, dezinfekcie a deratizácie pravidelne zasielali informácie o tom, že kedy, kde a s akým chemickým prostriedkom budú vykonávať tieto práce.

2.1.2.1 Expozícia zamestnancov chemickým faktorom pri práci s agrochemikáliami a prípravkami na ochranu rastlín u samostatne hospodáriacich roľníkov v okrese Levice

Zamestnanci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva RÚVZ so sídlom v Leviciach sa pri výkone štátneho zdravotného dozoru zameriavali na kontrolu ochrany zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci s agrochemikáliami a prípravkami na ochranu rastlín u samostatne hospodáriacich roľníkov (ďalej „SHR“).

V roku 2016 bolo v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru uskutočnených 31 kontrol so zameraním na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s agrochemikáliami a prípravkami na ochranu rastlín u SHR. Obce sú informované o činnosti SHR a vedú ich zoznamy. Počas kontrol bolo problematickejšie zastihnúť SHR na kontaktných údajoch, ktoré poskytovali obciam. Ďalej sa zistilo, že SHR aplikovali na poľnohospodárske kultúry

prípravky na ochranu rastlín, ktoré nie sú zaradené medzi veľmi toxické a toxické látky a zmesi. Skladovanie agrochemikálií a prípravkov na ochranu rastlín nevykonával žiaden z kontrolovaných SHR. Aplikácia prípravkov na ochranu rastlín na poľnohospodárske kultúry bola vykonávaná v deň ich dovozu. Likvidácia prázdnych obalov je zabezpečená zmluvne a to prostredníctvom oprávnených organizácií. SHR majú vydané osvedčenie o odbornej spôsobilosti na aplikáciu prípravkov na ochranu rastlín alebo iných prípravkov Slovenskou poľnohospodárskou a potravinárskou komorou Bratislava. V roku 2016 nedošlo k žiadnej mimoriadnej situácii alebo havárii súvisiacej s touto úlohou.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém.

V roku 2016 bolo v okrese Levice evidovaných 39 zamestnancov (z toho 5 žien), ktorí vykonávajú rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi. V porovnaní s rokom 2015 došlo k miernemu nárastu počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce s týmto faktorom (celkovo 25 zamestnancov, z toho 5 žien).

V Nemocniciach s poliklinikami, n.o. Nitra, prevádzka ZZ Levice v ambulancii klinickej onkológie sú karcinogénnemu a mutagénnemu faktoru v kategórii rizika 3 exponovaní jedna lekárka a dve zdravotné sestry.

V stavebno-montážnej firme Ing. Jozef Horniak - VIALLE, Levice, ktorej činnosť je zameraná na opravu miestnych komunikácií sú karcinogénnemu a mutagénnemu faktoru v kategórii rizika 3 exponovaní 12 muži v profesii asfaltér.

V spoločnosti Fibra s.r.o. Šahy, ktorej činnosť je zameraná na výrobu drevených sedákov sú karcinogénnemu a mutagénnemu faktoru v kategórii rizika 4 exponovaní 12 zamestnanci, z toho 2 ženy.

V roku 2016 bolo v okrese Levice schválených 24 plánov práce na likvidáciu materiálov obsahujúcich azbest. Najčastejšie dochádza k odstraňovaniu azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo striech budov a azbestových rúr z bytových jadier. V okrese evidujeme 8 subjektov, ktoré majú vydané oprávnenie Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky na odstraňovanie azbestového materiálu zo stavieb a celkovo v našom okrese odstraňovalo materiály obsahujúce azbest 11 subjektov.

2.1.4 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia.

RÚVZ so sídlom v Leviciach nebol riešiteľským pracoviskom úlohy.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

Fyzickým a právnickým osobám boli priebežne poskytované informácie na dosiahnutie optimálneho pracovného prostredia pre zamestnancov. Najčastejšie boli poskytované informácie týkajúce sa najmä odstraňovania materiálov obsahujúcich azbest a spôsobu zabezpečenia zdravotného dohľadu nad pracovným prostredím pre zamestnancov.

Pracovníci RÚVZ so sídlom v Leviciach pravidelne konzultovali prípravnú realizáciu nových prevádzok s predpokladanými negatívnymi vplyvmi, ktoré vyplývali z navrhovanej výroby a technológie. Prioritou bolo umiestňovanie nových výrobných areálov vo vzťahu k najbližšiemu okoliu - hlavne bytovej zástavby tak, aby nedochádzalo k jej negatívnemu vplyvu na životné podmienky obyvateľov žijúcich v jej bezprostrednom okolí. Následne potom sa riešila problematika navrhovania, usmerňovania a zlepšovania pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov.

Positívnym trendom je, že do novovznikajúcich prevádzok a v niektorých prípadoch aj do zabehnutých prevádzok sa inštalujú automatické a poloautomatické strojné zariadenia, pri ktorých je vystavenie zamestnancov rizikovým faktorom pracovného prostredia úplne

minimalizované (v niektorých prípadoch zamestnanec ani nedôjde do kontaktu s rizikovým faktorom).

2.2.1 Zdravé pracoviská

V rámci programu Zdravé pracoviská sa realizovala analýza rizík práce a pracovného prostredia spolu s objektivizáciou rizikových faktorov v pracovnom prostredí (najmä chemické faktory, hluk, pevné aerosóly a mikroklimatické podmienky). Pozornosť bola zameraná aj na hodnotenie úrovne a účinnosti opatrení vykonávaných zamestnávateľom na predchádzanie vzniku chorôb z povolania, vypracovanie prevádzkových poriadkov, zabezpečenie zdravotného dohľadu nad pracovnými prostredím a zabezpečenie lekárskeho preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci pracovnou zdravotnou službou a na monitorovanie úrovne expozície zamestnancov rizikovým faktorom.

Aktivita „Zdravé pracoviská – hodnotenie rizík“ bola realizovaná v drevárskom podniku NEFAB Packaging Slovakia, s.r.o., Industrial Park Géňa, ul. Zeppelina 2, Levice. Hlavným výrobným programom firmy je výroba drevených obalov rôznych veľkostí a tvarov a výroba paliet. V spomínanej organizácii celkovo pracuje 130 zamestnancov, z toho 35 žien. Na pracovisku výroby drevených kontajnerov je vyhlásené riziko s rizikovým faktorom hluk v kategórii 3. Exponovaných je 93 pracovníkov, z toho 15 žien.

Zamestnanci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva RÚVZ so sídlom v Leviciach poskytovali aj v roku 2016 konzultácie pred zahájením činnosti nových výrobných prevádzok fyzickým a právnickým osobám, ako aj konzultácie počas výkonu štátneho zdravotného dozoru.

Odborné poradenstvo a konzultácie pre fyzické aj právnické osoby sa týkali najmä:

- ustanovení legislatívnych úprav v oblasti ochrany zdravia pri práci a ich zavádzanie do praxe,
- zabezpečenia zdravotného dohľadu nad pracovným prostredím,
- vykonávania lekárskeho preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci,
- zriadenia chránených pracovísk a dielní,
- vypracovania prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku,
- zabezpečenia zdravých pracovných podmienok,
- ochrany zdravia zamestnancov pri expozícii faktorom práce a pracovného prostredia,
- používania účinných osobných ochranných pracovných prostriedkov,
- chorôb z povolania,
- problematiky fajčenia na pracovisku.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci.

RÚVZ so sídlom v Leviciach pravidelne a priebežne poskytuje zamestnávateľom a zamestnancom informácie zamerané na prevenciu rizík pri práci.

V rámci spoločných dozorných aktivít RÚVZ so sídlom v Leviciach vykonal v spolupráci s Inšpektorátom práce Nitra spoločnú kontrolu v mesiaci september 2016 v spoločnosti TAPLAST SK, s.r.o., Vicenzy 2209/8A, Šamorín, ktorej predmetom činnosti je výroba plastových obalov. Zo strany RÚVZ so sídlom v Leviciach bol štátny zdravotný dozor v uvedenej prevádzke so zaradením prác do 2. kategórie zameraný na plnenie § 30 zákona č. 355/2007 Z. z. Počas výkonu štátneho zdravotného výkonu zameraného na podmienky pracovného prostredia neboli zistené žiadne nedostatky ani uložené opatrenia.

2.3. Príčinné súvislosti nádorových ochorení v pracovnom a životnom prostredí a životný štýl

RÚVZ so sídlom v Leviciach nebol riešiteľským pracoviskom úlohy.

2.4. Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

Problematika chránených pracovísk a chránených dielní, na ktorých pracuje najmenej 50 % občanov so zdravotným postihnutím bola riešená v súlade so zákonom NR SR č. 96/2013 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Zamestnanci RÚVZ so sídlom v Leviciach v roku 2016 posúdili 14 nových chránených pracovísk, ktorých priestory boli rozhodnutím uvedené do prevádzky a vydali 52 stanovísk v súvislosti so zriadením, rozšírením a preobsadením pracovného miesta na chránených pracoviskách.

V roku 2016 bolo v levickom okrese evidovaných 159 chránených pracovísk, čo je v porovnaní s predchádzajúcim rokom vyšší počet (135 chránených pracovísk). Na chránených pracoviskách je zamestnaných 245 zamestnancov so zmenenou pracovnou schopnosťou. Štátny zdravotný dozor bol vykonaný v 59 subjektoch a bol zameraný kontrolu podmienok práce a pracovného prostredia v zmysle nariadenia vlády SR č. 391/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko, pričom boli použité aj kontrolné listy na zobrazovacie jednotky v počte 11 kusov. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru neboli zistené nedostatky, ktoré by mali vplyv na zhoršenie zdravotného stavu pracovníkov so zdravotným postihnutím.

RÚVZ so sídlom v Leviciach pri plnení tejto úlohy spolupracoval s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Levice.

Vyhodnotenie úlohy ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH k 31.12.2016

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZPS na kontrolovaných CHP v roku 2016 (spolu)	Kontrolné listy *	Zistené nedostatky	Uložené opatrenia
	rozhodnutí	stanovísk				(aké, koľko)	(aké, koľko)	(aké, koľko)
Levice	14	52	159	59	245	11 (Z)	0	0

Vysvetlivky:

Kontrolné listy: Z – zobrazovacie jednotky, pracovisko

V okrese Levice pracovali v roku 2016 zamestnanci so zdravotným postihnutím na chránených pracoviskách, kde vykonávali nasledovné druhy prác: predavač, krajčírka, údržbár, masér, pomocný pracovník v predajni, administratívny pracovník, pomocný pracovník pri výrobe (cukrárskej, pekárskej) a pod.

Zamestnanci so zmenenou pracovnou schopnosťou mali postihnutia podporno-pohybového aparátu, porúch metabolizmu, onkologického ochorenia, neurologického ochorenia, srdcovo-cievneho ochorenia, porúch zraku a sluchu.

3 ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY

V kalendárnom roku 2016 zabezpečuje odd. HV plnenie úloh vyplývajúcich zo 6 projektov.

3.1 Bezpečnosť kozmetických výrobkov a ochrana spotrebiteľa.

Cieľ

1. Kontrola dodržiavania legislatívnych obmedzení látok
2. Kontrola povinného označovania výrobkov a spoločných kritérií na tvrdenia používaných v súvislosti s kozmetickým výrobkom
3. Vzdelávanie spotrebiteľov – „Hlásenie závažných nežiaducich účinkov kozmetických výrobkov“.

V rámci plnenie bodov 1 a 2 uvedeného projektu boli k laboratórnemu rozboru odobraté vzorky kozmetických výrobkov v celkovom počte 13. Vyšetrené vzorky vyhovovali požiadavkám platnej legislatívy. V prípade hlásenia nežiaducich účinkov kozmetických výrobkov sú spotrebiteľia upozorňovaní uverejnením zoznamu týchto výrobkov na internetovej stránke regionálneho úradu verejného zdravotníctva.

3.6 Monitoring príjmu jódu

Cieľ

Monitorovanie príjmu jódu s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu prostredníctvom:

Kontroly obsahu jódu v jodidovanej kuchynskej soli.

V roku 2016 bolo odobratých 24 vzoriek jedlej soli k laboratórnemu rozboru. Vo všetkých prípadoch sa jednalo o soľ z dovozu. Obsah jódu zodpovedal požiadavkám platnej legislatívy a bol v súlade s množstvom deklarovaným na obale.

3.7 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok a aróm v potravinách

Cieľ

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm u dospelých a detskej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným denným príjmom (ADI).

Úloha bola plnená v spolupráci s oddelením výchovy ku zdraviu. Na základe dotazníkov vyplnených respondentami boli v roku 2016 odobraté vzorky potravín na vyšetrenie prítomnosti prídavných látok – chinolínovej žltej a aspartamu. Odobraté boli 2 vzorky potravín a tie vyhovovali vo vyšetrených parametroch požiadavkám platnej legislatívy.

V rámci monitoringu bol sledovaný príjem prídavných látok a aróm v potravinách (E 104 chinolínová žltá, E 951 aspartam, E 960 glykozidy steviolu) na základe dotazníkovej metódy (24 hodinový jedálny lístok) od 20 respondentov rozdelených podľa pohlavia a veku s nasledovným výsledkom:

Glykosidy steviolu – príjem od 10 g do 900 g bol preukázaný u 7 respondentov (6x u žien) a hlavným donorom boli ochutené nápoje, mliečne dezerty, menej výrobky z kakaa a čokolády, resp. cukríky na osvieženie dychu.

Chinolínová žltá – spotreba 10 g bola preukázaná u starších žien pri spotrebe alkoholických nápojov s nižším obsahom alkoholu a u mladších mužov 15 g zo spotreby cukrovínok.

Aspartam – vyšší príjem 200 g až 1100 g bol preukázaný zo spotreby rôznych nápojov až v 7 prípadoch - hlavne u mužov (6x rovnako starší ako mladší). Nižšie hodnoty príjmu od 1,4 g do 12 g boli zaznamenané zo spotreby cukrovínok a žuvačiek bez cukru u 3 mladších žien.

3.8 Monitoring príjmu kuchynskej soli

Cieľ

Dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Úloha bola riešená v dvoch etapách.

V I. etape boli odobraté 3 vzorky hotových pokrmov a 3 vzorky pekárskeho výrobkov od slovenských výrobcov. Vyšetrené vzorky pekárskeho výrobkov a hotových pokrmov vyhovovali požiadavkám platnej legislatívy na obsah soli. Vo vzťahu k odporúčanej dennej dávke soli boli namerané hodnoty obsahu soli prekročené. V prepočte na percenta v prípade hotového pokrmu odobratého v otvorenom zariadení spoločného stravovania bola hodnota 142,39% a pokrmu odobratého v uzatvorenom zariadení spoločného stravovania (NsP) 123,51%.

Voči doporučenému podielu jedlej soli na obed boli tieto hodnoty prekročené vo všetkých vyšetrených hotových pokrmoch. V prípade hotového pokrmu z otvoreného zariadenia spoločného stravovania v prepočte na percenta bola hodnota 406,83%, v prípade pokrmu odobratého v prevádzke závodnej kuchyne bola hodnota 262,71% a v pokrme z kuchyne nemocnice bola hodnota 352,89%.

Druhá etapa – monitoring príjmu kuchynskej soli na základe 24 hod. dotazníka u 20 klientov dospeléj populácie bol vykonávaný v spolupráci s oddelením výchovy ku zdraviu.

Zozbieraných a spracovaných bolo 20 dotazníkov od respondentov (muži, ženy) v dvoch vekových kategóriách. Dotazníky boli spracované v programe ALIMENTA.

Príjem soli u žien v oboch vekových kategóriách bol v rozmedzí od 183 mg do 7 986 mg, čo bola najvyššia hodnota. V porovnaní s odporúčanou dennou dávkou bol príjem vo vekovej kategórii 19-34 rokov u 3 žien nižší a u 2 žien prekročoval limit nad 100%. Vo vekovej kategórii 35-62 rokov bol tento príjem v porovnaní s dennou odporúčanou dávkou u 2 žien pod 90% a u 3 žien prekročoval 100%.

Príjem soli u mužov v oboch vekových kategóriách bol vyšší v porovnaní so ženami. Najnižšia vypočítaná hodnota bola 4113 mg a najvyššia hodnota bola 22 852mg.

V porovnaní s odporúčanou dennou dávkou bol vo vekovej kategórii 19 -34 rokov u 1 muža príjem soli pod 90% a u 2 mužov nad 100%. V kategórii 35 – 62 bol príjem nad 100% u všetkých 5 mužov.

7.4 Reziduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu

Cieľ

- monitoring obsahu reziduí pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu v obchodnej sieti
- ochrana zdravia detskej populácie
- plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EÚ nad kontrolou obsahu reziduí pesticídov v dojčenskej a detskej výžive, zavádzanie nových metód stanovenia reziduí pesticídov

V zmysle plánu odberu vzoriek bola odobratá 1 vzorka k laboratórnemu vyšetreniu v druhom polroku 2016. Vyšetrená vzorka vyhovovala požiadavkám platnej legislatívy.

9.9 Znižovanie epidemiologického a chemického rizika pokrmov rýchleho občerstvenia v okrese Levice

Cieľ

Zvýšenie dôrazu na sledovanie kvality pokrmov rýchleho občerstvenia v okrese Levice so zameraním na mikrobiologické a chemické riziká.

V priebehu roka bolo odobratých celkom 72 vzoriek pokrmov rýchleho občerstvenia na mikrobiologické vyšetrenie. Z celkového počtu vyšetrených vzoriek 25 vzoriek nevyhovelo pre prítomnosť koliformných baktérií. Na chemické vyšetrenie bolo odobratých 12 vzoriek, z toho 8 vzoriek na obsah soli a 4 vzorky na prítomnosť ťažkých kovov. Z celkového

vyšetreného počtu vzoriek 2 vzorky nevyhoveli požiadavkám platnej legislatívy pre zvýšený obsah soli.

V rámci plnenia projektu bolo odobratých 40 vzoriek sterov z pracovného prostredia a 11 sterov z rúk pracovníkov pripravujúcich pokrmy rýchleho občerstvenia v prevádzkach rýchleho občerstvenia. Z celkového množstva odobratých sterov z prostredia bolo nevyhovujúcich 21 a 5 sterov z rúk pracovníkov nevyhovovalo tiež.

Na základe výsledkov laboratórnych vyšetrení vzoriek pokrmov a sterov sú prevádzkovateľom ukladané opatrenia na vykonanie nápravy a/alebo sú ukladané sankcie.

4 ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1. Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015 – 2025 (NAPO)

- Na základe plnenia uznesenia vlády SR č. 488/2015 k Národnému akčnému plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 sme sa podieľali na riešení projektu COSI, ktorý je súčasťou uvedeného národného akčného plánu. Jeho cieľom je podpora zdravia a správneho vývoja detí na Slovensku. Vykonané bolo rutinné meranie žiakov základných škôl vo veku od 7 do 7,99 rokov. Projekt bol realizovaný dotazníkovou metódou, „dotazník pre meranie detí“ vyplnili pracovníci RÚVZ počas merania detí a „školský dotazník“ vyplnili riaditelia zúčastnených škôl. V okrese Levice boli do projektu zapojené nasledovné školy: ZŠ Levice Saratovská 43 (za mesto), ZŠ s VJM Želiezovce, Komenského 1 a ZŠsMŠ Šarovce (za vidiek). Celkom bolo do projektu zapojených 66 detí. V I. polroku 2016 bolo vykonané aj PC spracovanie dotazníkov podľa metodických pokynov gestora a zaslané na ďalšie spracovanie.
- V rámci projektu boli zo strany RÚVZ v Leviciach sledované aktivity v rámci priority: „**Podpora zdravšieho prostredia v školách**“, kde sme sa zamerali hlavne na zapojenie ŠJ do „mliečného školského programu“ a programu „školské ovocie“. Kontrolovali sme dodržiavanie pitného režimu detí a druh podávaných nápojov, pestrosť stravy, dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na OVD. Sledovali sme počet stravujúcich sa detí a mládeže v školských stravovacích zariadeniach. Za rok 2016 sme vykonali 80 kontrol v rámci uvedeného projektu.
- V apríli 2016 sme vykonali cieľový ŠZD so zameraním na monitoring obsahu kuchynskej soli v pokrmoch v zariadeniach školského stravovania. Bola odobratá vzorka obeda dieťaťa predškolského veku v ŠJ pri KSS sv. Vincenta de Paul v Leviciach. Na základe laboratórnych analýz množstvo jedlej soli v pokrme predstavovalo 1,13 g soli / 575g pokrmu, čo je prekročenie jedlej soli oproti OVD (odporúčané výživové dávky) + 61,82 %. Odporúčaný denný príjem soli pre predškolský vek je do 2 g, obed predstavuje 35% celodenného príjmu potravy. Vzhľadom k uvedenému bolo prevádzkovateľovi ŠJ uložené, aby pri príprave pokrmov zabezpečoval dodržiavanie Materiálno – spotrebných noriem a receptúr pre školské stravovanie.
- V rámci priority „**Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení**“ sme sa zúčastnili pracovnej porady vedúcich zamestnancov školského stravovania organizovanej Okresným úradom Nitra, odborom školstva s aktívnou účasťou (MUDr. Alena Frtúsová, MPH a DAHE Jarmila Sucháčová).

4.2. Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Zo strany gestora nebola v roku 2016 vznesená požiadavka na participáciu projektu.

4.3. Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

Cieľom projektu bolo zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v SR. V rámci cieľovej sledovanosti bolo zisťované: druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognóza... V I. polroku 2016 bol realizovaný v okrese Levice dotazníkový prieskum vekovej skupiny 11 – 14 ročných žiakov. Do projektu boli zapojené 2 triedy základných škôl (1 mestská – ZŠ, Mierová 65 Želiezovce a 1 vidiecka – ZŠ Veľký Ďur). Celkom bolo zozbieraných 60 dotazníkov, za každú ZŠ 30 dotazníkov. Po zadaní údajov do PC boli zaslané na ÚVZ SR k ďalšiemu spracovaniu.

4.4. Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl; využitie hodín TV

RÚVZ so sídlom v Leviciach realizoval uvedený projekt v roku 2014 dotazníkovou metódou, dotazníky boli zaslané k ďalšiemu spracovaniu na ÚVZ SR. V roku 2016 bude zo strany gestora vypracovaná záverečná etapa projektu.

Projekt: „Monitoring jodúrie u detí“.

Cieľom projektu je zavedenie dlhodobého monitorovania jodúrie (obsah jódu v moči) u detí, ako indikácia nasýtenia jódom v organizme dieťaťa v snahe zistiť jeho aktuálny stav. Deficit jódu v organizme človeka môže spôsobiť vážne zdravotné problémy (ochorenie štítnej žľazy). V rámci projektu bolo realizované vyšetrenie 3 – 6 ročných detí (MŠ), 10 – 12 ročných detí (ZŠ) a dospelých. Za týmto účelom bolo vykonané odobranie biologického materiálu – vzorku ranného moču. Laboratórny rozbor odobratých vzoriek vykonal ÚVZ SR v Bratislave. V okrese Levice boli do projektu zapojené MŠ Rybník, ZŠ Rybník, ako aj zamestnanci týchto zariadení a vybraní zamestnanci RÚVZ Levice. Celkom bolo do projektu zapojených 39 respondentov, z toho 13 detí MŠ, 14 detí ZŠ a 12 dospelých.

6 ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program

Hlásenia výkonov očkovania v rámci okresu sa v mesačných intervaloch zabezpečuje z jednotlivých ambulancií lekárov prvého kontaktu, na oddelenie epidemiológie RÚVZ elektronickou (e - maily) alebo písomnou formou – **úloha sa plní**, v pravidelných mesačných intervaloch príslušní lekári podávajú písomnú alebo elektronickú správu o zahájení očkovania vo svojom obvode – 12 mesiacov.

Kontrola očkovania bola vykonaná v priebehu mesiaca september, v ktorej bolo vyhodnotené obdobie od 1.9.2015 do 31.8.2016. Kontrola očkovania bola vykonaná v 32 pediatrických ambulanciách okresu. Celková zaočkovanosť v okrese presiahla úroveň 95%. Výnimkou je základné očkovanie proti osýpkam, mumpsu a ružienke v ročníku narodenia 2012, kde zaočkovanosť dosiahla 94,58 %.

V rámci priestupkových konaní bolo podľa § 55 ods. 1 zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov a podľa § 56 ods. 2 zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia za nepodrobenie sa povinnému očkovaniu v roku 2016 bolo vydaných **16 rozhodnutí** v celkovej sume **2454 eur** (+ **256 eur** trovy konania), v **2 prípadoch** po ukončení priestupkového konania rozhodli zástupcovia dieťaťa dať dieťa zaočkovať a v **4 prípadoch** bola uložená **bloková pokuta** v celkovej sume **364 eur**. V **1 prípade** bolo rozhodnutím prerušené priestupkové konanie z dôvodu potreby doplnenia dôkazov s termínom do 31.1.2017 a v **1 prípade** po nahlásení lekárom odmietnutia očkovania sa rodičia dostavili do Poradne očkovania a následne dali svoje dieťa zaočkovať.

6.2 Surveillance infekčných ochorení

RÚVZ v Leviciach

odporučil v roku 2016 vykonať 3 odbery TR na kultiváciu – 37 prípadov kontaktov s hnačkovým ochorením u osôb vykonávajúcich epidemiologicky závažnú činnosť

Rozhodol o

lekárskom dohľade 85 osôb

20x kontakty so Shigelou,

57x kontakt s VHA,

1x kontakt s VHE,

2x kontakt s VHB a

5x poranenie zdravotníckeho pracovníka pri manipulácii s injekčnou ihlou

o zvýšenom zdravotnom dohľade 5 osôb - 5x kontakt s VHA

o vykonaní očkovania – 0 - nebolo potrebné zahájiť

o podávaní protilátok – 0 - nebolo potrebné zahájiť

o podávaní profylaktickej antibiotickej liečby – nebolo potrebné zahájiť

Na základe hlásenia výskytu prípadov ochorení infekčnej etiológie bolo vykonané **šetrenie v ohniskách nákaz – 1069 epidemiologických šetrení** v ohniskách nákaz prenosných ochorení.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení - EPIS

prenosné ochorenia i nozokomiálne nákazy – pravidelným denným vkladáním informácií, následným spracovaním a zasielaním v pravidelných týždenných intervaloch = **2530 prípadov prenosných ochorení a nozokomiálnych nákaz**

6.4. Nozokomiálne nákazy

V rámci výkonu ŠZD v lôžkových i ambulantných zdravotníckych zariadení je zabezpečený výkon kontroly hlásenia nozokomiálnych nákaz a zabezpečenia preventívnych opatrení pri výskyte ochorenia. V roku 2016 bolo v okrese Levice hlásených **482 prípadov nozokomiálnych nákaz**.

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie

Elektronickou formou (e-mail) sa v pravidelných týždenných intervaloch zasiela informácia o mimoriadnych epidemiologických situáciách na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Nitre (aj v prípade negatívnych výsledkov). Táto správa obsahuje údaje o

akútnych respiračných ochorení a chrípky - pravidelne v týždenných intervaloch - **52 týždňov**

epidémie tzv. systém rýchleho varovania (SRV) – jedná sa o systém okamžitého zadávania údajov po výkone šetrenia v ohnisku nákazy – **2x hnačkové ochorenia** v epidemiologickej súvislosti, **4x svrab** (rodinná epidémia).

menigitídy (len bakteriálne), sepsy –	0 prípadov
akútne chabé obrny –	3 prípady
osýpky, rubeola, parotitídy -	0 prípadov
vírusové hepatitídy –	2 prípady
iné informácie -	0 prípadov

6.6 Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Oddelenie epidemiológie sa podieľa na celoplošnom vyšetrení odpadových vôd v SR na prítomnosť poliovírusov a iných enterálnych vírusov vo vonkajšom prostredí v určených termínoch.

Na základe nariadenia ÚVZ SR zo dňa 3.2.2015 č. OLM/2216/3697/2015 bola v dňa 10.2.2016 odobratá a do NRC pre poliomyelitídu ÚVZ SR v Bratislave zaslaná **1 vzorka** odpadovej vody.

Na základe nariadenia ÚVZ SR zo dňa 2.2.2016 č. OLM/1753/3150/2016 bolo v dňoch 30.3.2016, 4.5.2016, 22.6.2016, 10.8.2016, 28.10.2016 a 23.11.2016 odobratých a do NRC pre poliomyelitídu ÚVZ SR v Bratislave zaslané **6 vzoriek** odpadovej vody.

6.7 Prevenia HIV/AIDS

Ambulancie na výkon prevencie HIV/AIDS sa nachádzajú na RÚVZ - och v sídlach krajov. V prípade výskytu pozitívneho prípadu HIV na RÚVZ Levice zisťujeme všetky údaje potrebné k vyplneniu podrobnej správy, s následným zasielaním správy na RÚVZ so sídlom v Bratislave. Vedúca oddelenia zabezpečuje na požiadanie škôl prednášky týkajúce sa prevencie HIV/AIDS pre študentov stredných škôl v okrese Levice. V roku 2016 bolo odprednášaných **16 prednášok** s tematikou pohlavné ochorenia infekčnej etiológie Uvedená prednáška je zameraná na prevenciu vzniku a šírenia pohlavných ochorení, s dôrazom na vznik, šírenie, aktuálny výskyt a prevenciu AIDS. V zdravotníckych zariadeniach okresu boli vedúcou oddelenia odprednášané **2 prednášky** týkajúce sa výskytu a prevencie AIDS/HIV.

6.8. Poradňa očkovania

Dňom 1.1.2012 zahájila na oddelení epidemiológie činnosť Poradňa v očkovaní. V rámci poradne, ktorú vedie vedúca oddelenia epidemiológie MUDr. Cziganýiová, MPH, sa uskutočňujú osobné konzultácie z oblasti povinného pravidelného očkovania osôb

dosiahnutých stanovený vek. Konzultačná činnosť, ktorú si klienti dohodnú na základe telefonátu, sa poskytuje 1x mesačne v 1. štvrtok v mesiaci v poobedňajších hodinách, pričom v prípade potreby sa konzultácie poskytujú aj v iných termínoch. V roku 2016 bola Poradňa pre klientov k dispozícii 12x, záujem o osobnú konzultáciu prejavil 1 manželský pár, ktorí na základe získaných informácií rozhodli dať svoje dieťa zaočkovať. Zamestnanci oddelenia, poskytujú telefonické konzultácie ohľadom výkonu očkovania, ktorých bolo poskytnutých **58x**. Najčastejšie dotazy sa týkali výkonu očkovania a hradenia očkovacích látok, výkonu povinného pravidelného očkovania po prisťahovaní sa z iného štátu, posunutia očkovacieho termínu z dôvodu dočasnej kontraindikácie, možnosť skrátenej očkovacej doby, povinnosť očkovania zdravotníckych pracovníkov proti VH-B, iné druhy nepovinného očkovania a dotazy na legislatívny postup v prípade odmietnutia očkovania. V rámci prednáškovej činnosti vedúca oddelenia vykonala v strednej škole v Leviciach **3x prednášku** s názvom „Očkovanie áno či nie?“

6.9 Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním.

V priebehu mesiacov máj – jún 2016 sa odborné pracovníčky oddelenia výchovy ku zdraviu a oddelenia epidemiológie aktívne zapojili do projektu „Očkovanie hrou“. V rámci uvedeného projektu zabezpečili **v troch stredných školách** v Leviciach (Gymnázium Andreja Vrábľa, Stredná odborná škola ul. sv. Michala a Pedagogická a sociálna akadémia) interaktívnou formou školenie študentov tretích ročníkov. Do projektu bolo celkovo zapojených **49 študentov**, ktorí vyplňaním dotazníkov s otázkami zameranými na výkon povinného pravidelného očkovania, ako aj za pomoci odborných pracovníčok hravou formou, získali vedomosti v oblasti očkovania.

6.10 Umývanie a dezinfekcia rúk v zdravotníckych zariadeniach

V rámci výkonov štátneho zdravotného dozoru zameraného na kontrolu hygienicko – epidemiologického režimu v zdravotníckych zariadeniach okresu vykonala odborná pracovníčka oddelenia odber **75 vzoriek** sterov z rúk zdravotníckych zamestnancov. V **58 prípadoch** sa jednalo o výkon hygienickej dezinfekcie rúk a v **17 prípadoch** o predoperačnú prípravu rúk. U každého zamestnanca sa vykonal odber párovej vzorky steru a to pred výkonom dezinfekcie (hygienickej resp. predoperačnej) a po výkone dezinfekcie. Kultivačné výsledky odobratých vzoriek sterov z rúk po výkonoch hygienickej dezinfekcie boli v 1. prípade pozitívne a po výkonoch predoperačnej dezinfekcie boli odobraté vzorky sterov vo všetkých prípadoch vyhovujúce.

9 ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA

9.1 Národný program podpory zdravia

Cieľom aktualizovaného NPPZ je osloviť obyvateľov SR na všetkých úrovniach. Plnenie úloh tohto programu by malo byť zárukou, ktorá prispeje dostatočnou mierou k podpore zdravia a tým k zníženiu výskytu závažných ochorení obyvateľstva. V rámci preventívnych aktivít sme vykonali:

Výživa a stravovacie zvyklosti: V roku 2016 pracovníčky VkZ odprezentovali 32 prednášok spojených s premietnutím videofilmu (4-krát) o zdravej výžive pre ZŠ, SŠ, pre obyvateľov produktívneho a poproduktívneho veku. S cieľom zlepšiť stravovacie návyky a zvýšiť povedomie o vplyve výživy na zdravie sme na verejných priestranstvách mesta zhotovili 13 panelov. Téma bola 4-krát spropagovaná na web stránke a 2-krát v regionálnej televízii. V poradni zdravia základnej bolo poskytnuté cielené poradenstvo a konzultácie 333 klientom, ktorým bol poskytnutý zdravotno-výchovný materiál – 9 titulov opakovane.

Fyzická inaktivita: Význam správneho aktívneho pohybu v prevencii srdcovo-cievnych ochorení sme obyvateľom okresu spropagovali na 12 paneloch na verejných priestranstvách a 5-krát na web stránke RÚVZ. Pre žiakov ZŠ a SŠ bolo odprednášaných 7 prednášok. Cielené poradenstvo na zníženie hmotnosti získalo 123 klientov poradne zdravia. Priebežne je obyvateľom poskytovaný zdravotno-výchovný materiál – 11 titulov.

Tabak, alkohol, drogy: Téma „Drogové závislosti“ bola spropagovaná na 10 paneloch na verejných priestranstvách a 3-krát na web stránke RÚVZ. Pre ZŠ a SŠ bolo uskutočnených 22 prednášok, spojených s premietnutím videofilmu o škodlivosti fajčenia. Poradenstvo v odvykaní od fajčenia bolo v poradni zdravia poskytnuté 30 fajčiacim klientom. Smokerlyzerom bolo vykonaných 33 meraní na zistenie oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu. Fagerströmov dotazník na zistenie miery závislosti na nikotíne vyplnilo 16 klientov. SŠ v okrese bol e-mailom poskytnutý zdravotno-výchovný materiál zameraný na prevenciu škodlivosti fajčenia. Klientom, ktorí fajčia bolo poskytnutých 5 titulov zdravotno-výchovného materiálu.

OVkZ so sídlom v Leviciach sumarizuje počet vykonaných kontrol dodržiavania zákona č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov. V roku 2016 bolo vykonaných 1348 kontrol. Počet uložených pokút za zistenie fajčenia v priestoroch zdravotníckeho zariadenia v blokovom konaní – 2-krát, výška pokuty 2x10 EUR – uložené oddelením epidemiológie.

Počty vykonaných kontrol fajčenia podľa jednotlivých oddelení:

Oddelenie	EPID	HDM	HV	HŽP	PPL	Spolu
	84	112	631	262	259	1348

Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia: Svetový deň proti rakovine sme spropagovali na web stránke RÚVZ, vedúca oddelenia poskytla rozhovor regionálnej televízii a regionálnym novinám „Levičan“. Za účelom zvýšenia povedomia o tomto ochorení, o jeho príčinách a príznakoch sme na verejných priestranstvách zhotovili 4 panely, pre dospelú populáciu bola odprednášaná 1 prednáška a študentom SŠ a Gymnazií v okrese sme elektronickou poštou distribuovali informácie uvedené v letáku „Prevencia kolorektálneho karcinómu“.

Témou Svetového dňa zdravia v roku 2016 bol Diabetes mellitus, ktorý sa významnou mierou podieľa na chorobnosti, invalidite a úmrtnosti. V rámci preventívnych aktivít sme informácie o prevencii diabetu spropagovali na web stránke RÚVZ a na 3 paneloch v meste. Odprezentovali sme 11 prednášok pre ZŠ, SŠ, produktívny a poproduktívny vek. Mobilnou PZ sme uskutočnili 18 štandardných a 21 neštandardných vyšetrení spojených s poradenstvom

a distribúciou 7 titulov zdravotno-výchovného materiálu. K Svetovému dňu diabetu bol na 3 paneloch a web stránke umiestnený leták vlastnej edície.

V mesiaci september prebiehal 10. ročník kampane kardiologickej spoločnosti MOST. Opakovane sme sa zapojili do kampane formou vyšetrovania rizikových faktorov srdcovo-cievnych ochorení. Všetkým 50 záujemcom o vyšetrenie sme podali ciele poradenstvo a poskytli zdravotno-výchovný materiál dodaný z kardiologickej spoločnosti a z vlastnej edície. Regionálnej televízii bol poskytnutý rozhovor na propagáciu kampane MOST. Akcia bola spropagovaná na web stránke RÚVZ.

9.1.1 SLEDOVANIE A HODNOTENIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

V súvislosti s aktualizáciou NPPZ je vo vedľajších cieľoch zvyšovať zdravotné uvedomenie obyvateľov a navodzovať postupnú zmenu postojov k vlastnému zdraviu. Z tohto dôvodu prebiehala v roku 2016 realizácia prieskumu Zdravotné uvedomenie a správanie sa obyvateľstva SR. Bolo distribuovaných, zozbieraných a spracovaných 104 dotazníkov, ktoré boli k celoslovenskému spracovaniu zaslané do ÚVZ SR.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCI OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025

V poradni zdravia základnej a v poradni správnej výživy bolo klientom 305-krát poskytnuté individuálne poradenstvo zamerané na zníženie hmotnosti za účelom zníženia počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou. Obezitu ako rizikový faktor KVO sme spropagovali 13-krát na paneloch v meste, 8-krát v regionálnych médiách a na web stránke RÚVZ. Téma obezita bola súčasťou 32 prednášok pre ZŠ, SŠ, produktívny a poproduktívny vek. V rámci prevencie obezity bolo vykonaných 182 meraní % tuku v tele a 9 meraní na osobnej váhe s telesnou analýzou. Cielene bolo poskytnutých 21 titulov zdravotno-výchovného materiálu.

9.3 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT (OBYVATEĽOV SEGREGOVANÝCH A SEPAROVANÝCH RÓMSKÝCH OSÁD)

V ŠŽŠI v Leviciach bolo uskutočnených 7 prednášok. V Komunitnom centre v Mýtnych Ludanoch sme uskutočnili 2 prednášky, spojené s vyšetrovaním TK a somatometrických meraní – spolu u 21 záujemcov. Súčasťou prednášok bola distribúcia zdravotno-výchovného materiálu – 55 kusov. Študentke UKF v Nitre, Fakulta Sociálnych vied a zdravotníctva bola poskytnutá konzultácia k diplomovej práci na tému „Implementácia stratégie SR pre integráciu Rómov vo vybranom okrese“.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Cielene bolo vykonaných 9 prednášok pre ZŠ a SŠ o škodlivosti alkoholu a opodstatnenosti znižovania jeho spotreby v dospelosti. V PZ základnej bolo 8 klientom doporučené znížiť spotrebu najmä nasýtených tukov a obmedzenie príjmu alkoholu. Na 3 paneloch a na web stránke sme spropagovali tému „Fetálny alkoholizmus“.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA

Mobilnou poradňou zdravia sme uskutočnili 7 výjazdových aktivít (M. Ludany, N. Dedina, Kalná nad Hronom, 2x DSS Fénix Levice, DSS Šahy a DSS Želiezovce), kde bolo odprednášaných 7 prednášok a zároveň bolo 28 záujemcom poskytnuté vyšetrenie rizikových faktorov (cholesterol, TK, % tuku, somatometria). Aktivít sa spolu zúčastnilo 99

obyvateľov vo veku 50+. Počas akcií bolo distribuovaných 36 titulov zdravotno-výchovného materiálu.

9.6.1 ZDRAVOTNO – VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU - STOMATOHYGIENA

Pre deti MŠ, ZŠ a ŠZŠI bolo odprednášaných 12 prednášok spojených s premietaním DVD o prevencii zúbkov. Počas každej prednášky bolo poskytnutých 9 titulov zdravotno-výchovného materiálu.

9.7 CINDI program SR

Cieľom programu v okrese Levice naďalej zostáva znižovanie úmrtnosti obyvateľov na choroby srdca a ciev a nádorové ochorenia formou intervenčných zdravotno-výchovných aktivít zameraných na znižovanie výskytu rizikových faktorov. V roku 2016 bolo vykonaných 406 vyšetrení rizikových faktorov spojených s poradenstvom. Anonymné poradenstvo v špecializovaných poradniach bolo poskytnuté 26-krát.

9.8 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2013 – 2016

Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a obchodovaniu s drogami bol spropagovaný na verejných priestranstvách mesta - 3 panely a na web stránke RÚVZ. Na tému „Prevencia závislostí“ bolo odprezentovaných 22 prednášok pre ZŠ a SŠ, na verejných priestranstvách bolo zhotovených 7 panelov a 2-krát bola téma spropagovaná na web stránke RÚVZ.

9.10 STRAVOVACIE NÁVYKY A SPOTREBNÝ POTRAVINOVÝ KÔŠ u obyvateľov okresu Levice

V roku 2016 sme pokračovali v realizácii prieskumu o stravovacích návykoch a spotrebe potravinových komodít. Z 800 ks distribuovaných dotazníkov sme získali 561 vyplnených dotazníkov. Získané informácie boli analyzované v MS EXCEL a následne boli údaje spracované k ďalšiemu vyhodnocovaniu. Uskutočnili sme analýzu úvodnej časti dotazníka, v ktorej boli vyhodnotené všeobecné otázky (bydlisko, pohlavie, vek, ekonomická aktivita, prítomnosť ochorení a otázky zamerané na sledovanie stravovacích návykov). Získané informácie zo ŠÚ SR za roky 1997 – 2014 týkajúcich sa demografie, najčastejších príčin smrti ako aj spotreby potravín v SR a niektorých komodít v EÚ boli spracované do záverečných tabuliek. Zrealizovala sa analýza reálnej spotreby 65 sledovaných potravinových komodít u obyvateľov rozdelených podľa pohlavia a jednotlivých vekových kategórií. Získané informácie o priemernej spotrebe potravín na jedného obyvateľa v kg/l za rok 2015 u obyvateľov okresu Levice sme vyhodnotili a porovnali s odporúčanými dávkami potravín a spotrebou potravín v SR. V úlohe prebehlo aj porovnanie, zistenie ako sa časom stravovacie návyky a spotreba jednotlivých druhov potravín u obyvateľov okresu Levice zmenili v porovnaní s výsledkami štúdií realizovaných v rokoch 1998, 2003. Závery štúdie boli spracované do tabuliek, grafov a textových vyhodnotení. Spracované údaje prebralo oddelenie HV.

Oddelenie výchova k zdraviu sa zapojilo do plnenia úloh PaP aj v spolupráci s odd. HV:

3.7 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok a aróm v potravinách

Oddelenie VkJ sa spolupodieľalo na úlohe oddelenia HV. V monitoringu bol sledovaný príjem prídavných látok a aróm v potravinách (E 104 chinolínová žltá, E 951 aspartam, E 960 glykozidy steviolu) na základe dotazníkovej metódy (24 hod. jedálny lístok), ktorá sa vykonala u 20 respondentov, rozdelených podľa pohlavia a veku. Zrealizovala sa distribúcia, zber dotazníkov, analýzy jedálnych lístkov a výber potravín obsahujúcich prídavné látky.

Vykonalí sme monitoring spotreby a výskytu vybraných prídavných látok v potravinových výrobkoch v distribučnej sieti hypermarketov a vo vybraných predajniach na území mesta Levice a v Kalnej nad Hronom. Spracované informácie boli poskytnuté oddeleniu HV ku konečnému spracovaniu.

3.8 Monitoring príjmu kuchynskej soli

Oddelenie VkJ sa spolupodieľalo na plnení úlohy HV. Bolo zozbieraných a spracovaných 20 ks dotazníkov od respondentov. Jedálne lístky boli spracované a vyhodnotené v programe ALIMENTA. Sledované vybrané faktory – E,B,T,S, soľ ako aj informácie z dotazníka o spotrebe potravín boli zanalyzované v 3 tabuľkových súboroch. Spracované informácie boli poskytnuté oddeleniu HV ku konečnému spracovaniu.

6.9 Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania

Pracovníčky oddelenia VkJ sa spolupodieľali na realizácii projektu oddelenia Epidemiológie formou edukácie žiakov GAV, PASA a SOŠ, ktorého cieľom je zvýšenie povedomia o ochoreniach preventabilných očkovaním, o ich rizikách a o význame prevencie očkovaním.

Médiá za RÚVZ

Prednášky:	136
Tlač:	15x
Televízia:	7x
web stránka RÚVZ:	19x

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Liptovskom Mikuláši**

I. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

Podľa materiálu Programy a projekty úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike na rok 2016 a ďalšie roky Odbor hygieny životného prostredia a zdravia plnil nasledovné úlohy:

Úloha č. 1.1. Plnenie akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky (NEHAP IV.) – rieši ÚVZ SR – termín ukončenia – rok 2016 a ďalšie roky.

Úloha č. 1.2. Protokol o vode a zdraví plnenie – národných cieľov – rieši ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR – termín ukončenia - je pre každý národný cieľ individuálny.

Úloha č. 1.3. Ľudský biomonitring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí – rieši ÚVZ SR, RÚVZ v sídlach krajov, vybrané RÚVZ v SR a vybrané odbory PPL a OFŽP – termín ukončenia – rok 2016 a ďalšie roky.

Úloha č. 1.4. – Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší škôl na zdravie detí v rôznych regiónoch Slovenska – rieši ÚVZ SR, RÚVZ v sídlach krajov, vybrané RÚVZ v SR a vybrané odbory HDM a OFŽP – termín rok 2016.

Úloha č. 1.5. – Zmapovanie aktuálneho stavu výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách – rieši NRC pre pitnú vodu, ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR – etapy riešenia - rok 2016 a ďalšie roky.

Úloha č. 1.6. – Rozšírenie siete monitorovacích staníc na sledovanie koncentrácie biologických alergizujúcich častíc vo vonkajšom ovzduší – rieši ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR – termín riešenia – rok 2016 a ďalšie roky.

Úloha č. 1.7. – Zhodnotenie stavu dekontaminácie vo vybraných prevádzkach pedikúr v okrese Levice – rieši RÚVZ so sídlom v Leviciach – termín riešenia – rok 2016.

V roku 2016 sa pracovníci oddelenia hygieny životného prostredia a zdravia RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši nepodieľali na plnení vyššie uvedených Programov a projektov Úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike.

II. ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

Úloha č. 2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Úloha bola plnená v nasledovnom rozsahu:

- **Štátny zdravotný dozor** – počet kontrol **327** (ŠZD na základe písomného podnetu, žiadostí o uvedenie priestorov do prevádzky, kolaudácií a kontrola rizikových prác)
- posudzované prevádzkové poriadky a posudky o riziku – **počet schválených prevádzkových poriadkov 208, z toho 1 prevádzkový poriadok neschválený rozhodnutím**
- počet nariadených opatrení rozhodnutím: **300 opatrení** (prerušené konania, rozhodnutia o uvedenie priestorov do prevádzky, pokyny, vyhlásenie rizikových prác, opatrenia ukladané v rámci výkonov štátneho zdravotného dozoru)
- konzultácie a usmernenia – **počet 498**

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce):

Evidencia rizikových prác je vykonávaná v programe ASTR v súlade s vyhláškou MZ SR č. 448/2007 Z.z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií v znení neskorších predpisov.

Štátny zdravotný dozor bol zameraný na kontrolu plnenia povinností vyplývajúcich z rozhodnutí o určení rizikových prác a povinností vyplývajúcich pre zamestnávateľa z príslušných ustanovení § 30 zákona č. 355/2007 Z.z., najmä:

- vykonané opatrenia na zníženie expozície zamestnancov škodlivým faktorom práce a pracovného prostredia
- zabezpečenie zdravotného dohľadu a posudzovanie zdravotnej spôsobilosti na prácu u pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce
- lekárske posudky o zdravotnej spôsobilosti zamestnancov na prácu u pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce
- zabezpečenie hodnotenia zdravotného rizika, vypracovanie kategorizácie prác z hľadiska zdravotných rizík a posudku o riziku
- vedenie a uchovávanie evidencie zamestnancov podľa kategórií prác
- zabezpečenie poskytovania osobných ochranných pracovných prostriedkov a kontrolu ich používania
- pracovné podmienky zamestnancov
- mieru expozície zamestnancov
- realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľa na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce
- zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou

Na základe výsledkov štátneho zdravotného dozoru RÚVZ uložil niektorým kontrolovaným subjektom plniť povinnosti vyplývajúce zo zákona č. 355/2007 Z.z., konkrétne:

- pokyny na posúdenie a na aktualizovanie posúdenia zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície pracovníkov zdraviu škodlivým faktorom práce a pracovného prostredia boli vydané pre **13** subjektov
- nariadené opatrenia v zápisnici z dozoru – zabezpečiť vedenie a uchovávanie evidencie zamestnancov podľa kategórií, predkladať každoročne informáciu o výsledkoch hodnotenia zdravotných rizík a o vykonaných opatreniach na zníženie alebo odstránenie zdravotných rizík - § 30 ods. 1 písm. i), písm. l) zákona č. 355/2007 Z.z. pre **8** subjektov
- uloženie pokuty (400 €) voči jednému subjektu s vyhlásenými rizikovými prácami za nesplnenie povinností vyplývajúcich z § 30 zákona č. 355/2007 Z.z.

Realizačné výstupy:

- k 31.12.2016 je v regióne Liptov **107** právnických osôb a fyzických osôb – podnikateľov s vyhlásenými rizikovými prácami
- počet exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v tretej a štvrtej kategórii – **2 585**, z toho 569 žien; v štvrtej kategórii sú práce zaradené u 7 podnikateľských subjektov s celkovým počtom zamestnancov 66, z toho 10 žien

Do 31.12.2016 bolo Regionálnym úradom verejného zdravotníctva so sídlom v Liptovskom Mikuláši vydaných **29** rozhodnutí vo veci zaradenia, vyradenia alebo zmeny rizikových prác, z toho:

- 21 rozhodnutí bolo vydaných k zaradeniu prác do kategórií
- 3 rozhodnutia boli vydané k zmene zaradenia pracovných činností do príslušných kategórií (z tretej kategórie do druhej kategórie práce)
- 2 rozhodnutia na zaradenie prác do štvrtej kategórie (existujúce pracoviská, každoročne vydávané rozhodnutie)
- 3 rozhodnutia boli vydané vo veci vyradenia prác z tretej kategórie z dôvodu ukončenia výrobných činností.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí:

RÚVZ na tomto úseku cielene sleduje používanie nebezpečných chemických faktorov na pracoviskách a expozíciu zamestnancov pri každom výkone ŠZD a taktiež pri uvádzaní priestorov do prevádzky. Posudzovanie chemických látok a chemických zmesí sa riadi nariadením Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS a NV SR č. 82/2015 Z.z. ktorým sa mení a dopĺňa NV SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov.

Možno konštatovať, že používanie veľmi toxických látok a zmesí a toxických látok a zmesí sa v praxi u zamestnávateľov redukuje. Z posudzovaných a schválených prevádzkových poriadkov bolo **82** prevádzkových poriadkov, týkajúcich sa používania alebo expozícií chemickým faktorom pri práci. Konzultácie k problematike sú priebežne poskytované.

Pri uvádzaní priestorov do prevádzky pre zamestnávateľa, ktorého predmetom činnosti je navíjanie cievok, výroba transformátorov a vinutých dielov a zároveň schvaľovaní prevádzkového poriadku pre pracovné činnosti spojené s expozíciou chemickým faktorom, bolo podľa predložených kariet bezpečnostných údajov zistené, že jeden z používaných prípravkov je klasifikovaný a zaradený v súlade s nariadením 1272/2008/EC do triedy nebezpečenstva - toxicita pre špecifický cieľový orgán s výstražným upozornením H372. Vzhľadom k tomu bol počas štátneho zdravotného dozoru účastník konania upozornený na povinnosti zamestnávateľa vyplývajúce z príslušných ustanovení NV SR č. 82/2015 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa NV SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov.

Zároveň bol účastník konania upozornený na povinnosť vylúčiť z používania pri pracovných činnostiach v prevádzke tento prípravok do doby získania dokladu o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami zamestnanca, ktorý bude zodpovedný za odborné vykonávanie činností. Následne prevádzkovateľ oznámil, že práce s prípravkom boli ukončené a zabezpečená bola výmena tohto prípravku za ekologický impregnát. Zároveň bola predložená karta bezpečnostných údajov, podľa ktorej v súlade s nariadením 1272/2008EC nie je ekologický impregnát zaradený medzi nebezpečné látky alebo zmesi.

Pri uvádzaní priestorov do prevádzky bolo zistené, že sú používané veľmi toxické a toxické látky a zmesi v koželužskom priemysle, vo verejných lekárňach (reagenčný aparát), v biochemickom laboratóriu (diagnostiká), v predajni hobbí a v predajniach záhradkárskeho potrieb (originálne balenia určené na predaj). Účastníci konania týchto prevádzok boli upozornení na povinnosť vyplývajúcu z § 6 ods. 2 písm. d) nariadenia vlády SR č. 82/2015 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov (NV SR č. 82/2015 Z.z.) – zabezpečiť, aby vedúci zamestnanec, ktorý je na pracovisku zodpovedný za odborné vykonávanie činností, alebo fyzická osoba – podnikateľ alebo zamestnanec, ktorý vykonáva prácu samostatne, bol odborne spôsobilý na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami v zmysle § 16 ods. 2 zákona č. 355/2007 Z.z. Uvedená povinnosť bola zo strany účastníkov konania plnená.

T.č. je v riešení problematika expozície pracovníkov nemocničnej lekárne pri manipulácii s formaldehydom a kyselinou peroctovou. RÚVZ konanie v predmetnej veci prerušil a účastníkovi konania uložil povinnosť vykonať posúdenie rizika podľa identifikácie nebezpečných vlastností chemických faktorov s uvedením fyzikálnych, fyzikálno-chemických, toxikologických a ďalších významných vlastností chemických faktorov z hľadiska bezpečnosti a zdravia poskytovanú dodávateľom, úrovne, druhu a trvania skutočnej expozície konkrétnym chemickým faktorom, podmienkam práce súvisiacich s chemickými faktormi vrátane ich množstva, najvyššími prípustnými expozičnými limitmi alebo biologickými medznými hodnotami, zo záverov z vykonaného zdravotného dohľadu, ak sú dostupné a doplniť plán riadenia rizika s uvedením účinnosti vykonaných alebo zamýšľaných preventívnych a ochranných opatrení, v súlade s § 4 ods. 2 NV SR č. 82/2015 Z.z.

Do 31.12.2016 bol vykonaný štátny zdravotný dozor u troch prevádzkovateľov v poľnohospodárskom sektore, ktorý bol zameraný na zaobchádzanie s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami. Následne bolo dvom prevádzkovateľom vydané rozhodnutie – pokyn s uložením povinnosti aktualizácie posúdenia zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície pracovníkov chemickým faktorom.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém:

V rámci tejto úlohy bolo posúdených **56 žiadostí** na manipuláciu s azbestom pri odstraňovaní azbestových materiálov zo stavieb – práce zabezpečovali oprávnené organizácie a bolo vydaných **56 súhlasných rozhodnutí**. Zároveň bolo schválených 56 prevádzkových poriadkov pre prácu s expozíciou pracovníkov prachu z azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest, podľa § 13 ods. 4 písm. b) zákona č. 355/2007 Z.z., ktoré tvorili súčasť žiadostí k návrhom na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest.

Jedna spoločnosť oprávnená na odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb porušila povinnosti vyplývajúce z § 52 ods.1 písm. f) zákona č. 355/2007 Z.z., t.j. nedodržovala pracovné a technologické postupy a schválený prevádzkový poriadok. Voči tejto spoločnosti bolo začaté správne konanie s následným uložením pokuty (výška sankcie 150 €).

U jedného z prevádzkovateľov v elektrotechnickom priemysle bolo zrušené pracovisko pokovovacej linky, na ktorom boli o.i. zaradené práce do tretej kategórie karcinogénne faktory.

Pri posudzovaní priestorov do prevádzky prevádzkovateľa výroby brašnárskych a sedlárskeho výrobkov a iných výrobkov z kože a podobných materiálov bol zároveň schválený prevádzkový poriadok pre pracovné činnosti spojené s expozíciou chemickým faktorom, pričom bolo podľa predložených kariet bezpečnostných údajov zistené, že jeden z používaných prípravkov s plánovaným použitím ako čistič je o.i. klasifikovaný symbolom nebezpečenstva H361d - Podozrenie z poškodzovania nenarodeného dieťaťa a ďalší z prípravkov s predpokladaným použitím ako tvrdidlo je o.i. klasifikovaný symbolom nebezpečenstva H351 – Podozrenie na vyvolanie rakoviny. Prevádzkovateľ bol upozornený na obmedzenie používania prípravkov na čo najnižšiu mieru, príp. nahradenie inými prípravkami.

Expozícia karcinogénnym a mutagénnym faktorom je okrem zamestnancov, ktorí vykonávajú odstraňovanie azbestových materiálov, alebo materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb najmä v zdravotníckych zariadeniach pri aplikácii cytostatík, v spaľovni odpadov zo zdravotníckych zariadení, pri prácach vo vonkajšom teréne - pokládke asfaltu /benzo(a)pyrén/, v laboratóriách pri vykonávaní laboratórnych analýz v koželužskom priemysle a v prevádzke na výrobu želatíny. Register zamestnávateľov, u ktorých sa používajú karcinogénne a mutagénne faktory je vedený. Tento bude doplnený o register zamestnávateľov, u ktorých sú používané reprotoxické látky z dostupných podkladov o hodnotení rizík pri práci s chemickými faktormi.

Úloha č. 2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

Intervencie zamerané na znižovanie zdravotných rizík pri práci boli zabezpečované prostredníctvom konzultácií priebežne. V roku 2016 boli použité dotazníky informovanosti zamestnancov a subjektívneho hodnotenia zamestnancov na zrkovú záťaž pri práci.

2.2.1 Zdravé pracoviská

V oblasti prevencie chronických neinfekčných ochorení (srdcovo - cievnych, nádorových a cukrovky) boli realizované intervenčné aktivity:

- vyšetrenie krvi: vyšetované parametre TCHOL, GLU, TG, HDL,
- meranie tlaku krvi a pulzu,
- zisťovanie osobnej a rodinnej anamnézy,
- meranie antropometrických parametrov,
- poskytovanie poradenstva v oblasti rizikových faktorov spôsobu života so zameraním sa na oblasť výživy, pohybovej aktivity a nefajčenia.

Intervenčné aktivity boli realizované v nasledovných zariadeniach:

1. IKEA Industry, Závažná Poruba, Závod Jasná (vyšetrených 61 zamestnancov),
2. MŠ Nábřežie Dr. A. Stodolu, Lipt. Mikuláš (vyšetrených 14 zamestnancov),
3. MŠ Komenského ul. 13, Lipt. Mikuláš (vyšetrených 9 zamestnancov),
4. Detské jasle, Komenského ul. Lipt. Mikuláš (vyšetrených 9 zamestnancov),
5. MŠ Závažná Poruba (vyšetrení 4 zamestnanci),
6. ZŠ Závažná Poruba (vyšetrených 9 zamestnancov),
7. ZŠ Čsl. brigády L. Mikuláš (vyšetrených 15 zamestnancov),
8. ZŠ s MŠ Lubelňa (vyšetrených 14 zamestnancov),
9. ZŠ s MŠ Demänovská ul. 408/4A, Lipt. Mikuláš (vyšetrených 24 zamestnancov),
10. MŠ 4 apríla, Lipt. Mikuláš (vyšetrených 14 zamestnancov),

11. ZŠ. M.R. Martákovej, Lipt. Mikuláš (vyšetrených 14 zamestnancov),
 12. Wellness Hotel Chopok, Demänovská dolina (vyšetrených 21 zamestnancov),
 13. VÚB, Štúrova ul., Lipt. Mikuláš (vyšetrených 14 zamestnancov),
 14. Dugecatering s.r.o Lipt. Hrádok (vyšetrených 16 zamestnancov),
 15. Slovenská sporiteľňa, Štúrova, Lipt. Mikuláš (vyšetrených 16 zamestnancov),
 16. ZPS GOLDEN AGE, Mincova 5, Ondrašová (vyšetrených 12 zamestnancov),
 17. Liptovská vodárenská spoločnosť a.s. Revolučná 595, Lipt. Mikuláš (vyšetrených 16 zamestnancov),
 18. MONDI SCP a.s., Ružomberok (vyšetrených 62 zamestnancov),
 19. Evanjelické gymnázium, Komenského 10, Lipt. Mikuláš (vyšetrených 16 zamestnancov),
 20. SOŠ Stavebná, Školská 8, Lipt. Mikuláš (vyšetrených 11 zamestnancov).
- Celkový počet vyšetrených zamestnancov: **371**

Vyšetrovanie zamestnancov bolo vykonávané s použitím nasledovných prístrojov:

- Omron – analyzátor stavby tela (meranie podielu tuku v tele (%), množstvo viscerálneho (vnútrobrušného tuku), meranie podielu kostrového svalstva (%), výpočet BMI a bazálneho metabolizmu);
- Tlakomerom OMRON- ic-10;
- Biochemické ukazovatele boli vyšetrované prístrojom Reflotron Plus a Accutrend.

Podľa zistených hodnôt a údajov, bolo niektorým zamestnancom vypočítané celkové rizikové skóre (podľa Európskej kardiologickej spoločnosti 2013), ktorým sa určuje pravdepodobnosť ochorenia na diabetes mellitus v najbližších 10 rokoch. Klientom bolo poskytované poradenstvo v oblasti nefarmakologického ovplyvňovania krvného tlaku. Zdravotné uvedomenie, okrem vyššie uvedených aktivít, bolo klientom zvyšované prostredníctvom letákov poskytnutých ÚVZ SR a letákov pripravených na oddelení podpory zdravia.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Aktuálne zapojenie bolo riešené v Európskom týždni bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Úloha č. 2.4 Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

Na základe žiadostí v rámci uvedenia priestorov do prevádzky, príp. zriadenia chráneného pracoviska, alebo chránenej dielne už v posúdených priestoroch bolo vydaných **13 rozhodnutí a 11 stanovísk**. Počas štátneho zdravotného dozoru, ktorý bol vykonaný pri posudzovaní priestorov, chránených pracovísk/dielní do prevádzky, bolo kontrolované splnenie všeobecných požiadaviek na pracovisko v súlade s NV SR č. 391/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko so zohľadnením zdravotného postihnutia pracovníkov. Riziko expozícií zdraviu škodlivým faktorom práce a pracovného prostredia u pracovníkov so zdravotným postihnutím nebolo v posudzovaných prevádzkach zistené.

Kontrola pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov v už posúdených prevádzkach bola vykonaná na **5 chránených pracoviskách**. Pri kontrole jedného z chránených pracovísk boli zistené, že toto bolo v pôvodne posúdených priestoroch zrušené.

Na kontrolovaných pracoviskách v už posúdených prevádzkach pracuje spolu 24 zamestnancov so zdravotným postihnutím. Druh zdravotného postihnutia - ochorenie podporno-pohybového aparátu, kardiovaskulárne ochorenie, zrakové postihnutie. Zároveň boli počas dozoru použité dotazníky informovanosti zamestnancov a subjektívneho hodnotenia zamestnancov na zrakovú záťaž pri práci.

Počas kontroly neboli zistené nedostatky a neboli uložené žiadne opatrenia.

Štátny zdravotný dozor bol vykonaný na základe metodického usmernenia ÚVZ SR na výkon štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách, bolo kontrolované aj plnenie povinností zamestnávateľa zlepšovať pracovné podmienky a prispôbovať ich zamestnancom.

Pracovníci chránených dielní majú vytvorené okrem šatní a denných miestností aj oddychové miestnosti, kde majú možnosť oddychu kedykoľvek počas pracovnej doby. Pracovné tempo je voľné, práca nie je úkolovaná a pracovníci môžu pracovné činnosti kedykoľvek počas pracovnej doby prerušiť. Zamestnávateľia zároveň zohľadňujú meniace sa okolnosti a zabezpečujú na pracoviskách podmienky v súlade s ergonomickými, fyziologickými a psychologickými požiadavkami práce, pracovníci majú možnosť vykonávať pracovné činnosti v pracovných polohách ktoré dovoľuje ich zdravotný stav, taktiež nie sú zamestnávateľom obmedzovaní v absolvovaní lekárskeho vyšetrení a prehliadok vo vzťahu k ich zdravotnému postihnutiu. Pracovníci, ktorí vykonávajú prácu v noci sa v tejto súvislosti zúčastňujú pravidelne preventívnych lekárskeho prehliadok.

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZP na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy (aké, koľko)	Zistené nedostatky (aké, koľko)	Uložené opatrenia (aké, koľko)	Poznámky
	rozhodnutí	stanov.							
LM	13	11	5	29	24	5 Z	žiadne	žiadne	

- **vykonávaná činnosť na pracoviskách kontrolovaných chránených pracovísk:** prevádzkovanie strážnej služby – pult centrálnej ochrany, administratívne činnosti, remeselná výroba dekoratívnej keramiky, predaj textilu
- **vykonávaná činnosť v novo posúdených chránených pracoviskách a dielnach:** administratívne činnosti, stolárske práce, práca v profesiách skladník, asistent predaja, operátor-balič, predaj tovaru, strihanie psov a predaj chovateľských potrieb, dispečer, šitie podľa zákaziek, údržbár, upratovačka, predavačka, fotoslužba, internetový predaj, výroba dekorácií z textilu a dreva, údržbárske práce
- **druh postihnutia:** telesné, duševné a zmyslové postihnutia

III. ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVIN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN
3.1	<p>BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV A OCHRANA SPOTREBITEĽOV Efektívny ŠZD na úseku kozmetických výrobkov</p> <ul style="list-style-type: none"> – v súvislosti s usmernením na zabezpečenie jednotného výkonu štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami v roku 2016 bolo: <ul style="list-style-type: none"> – na základe ŠZD celkovo vykonaných: 208 kontrol, z toho: <ul style="list-style-type: none"> ▪ na základe hlásení zo systému RAPEX: 190 kontrol ▪ na dodržiavanie Správnej výrobnjej praxe: 2 kontroly ▪ informačnej zložky o výrobku: 2 kontroly ▪ počet kontrol vykonaných na povinné označovanie výrobkov: 8 kontrol ▪ počet kontrol vykonaných na pravdivosť tvrdení: 4 kontroly – počet skontrolovaných kozmetických výrobkov spolu: 15 kozmetických výrobkov, z toho: <ul style="list-style-type: none"> ▪ odobratých na analýzu do laboratórií v rámci plánu: 7 výrobkov ▪ predávaných cez internet (predaj na diaľku): 1 výrobok ▪ v rámci kontroly informačnej zložky: 4 výrobky ▪ na povinné označovanie: 14 výrobkov ▪ na pravdivosť tvrdení: 7 výrobkov – celkovo bolo odobratých 10 vzoriek kozmetických výrobkov (z toho 7 výrobkov na analýzu do laboratórií v rámci cielených sledovaní a 3 výrobky na kontrolu označovania a pravdivosti tvrdení) v zmysle usmernenia na zabezpečenie jednotného výkonu štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami v roku 2016, z toho: <ul style="list-style-type: none"> • 2 vzorky kozmetických výrobkov pre dospelých – výrobky do kúpeľa a na sprchovanie na stanovenie obsahu regulovaných látok (konzervačné látky), test stability a kontrolu označovania. Vzorky vyhoveli v chemických analýzach stanoveným ukazovateľom pre konzervačné látky, v mikrobiologických analýzach (test stability) a v označovaní. • 3 vzorky kozmetických výrobkov pre dospelých – ceruzky, lesky a rúže na pery na stanovenie obsahu (prítomnosti) zakázaných látok (ťažké kovy), test stability a kontrolu označovania. Vzorky vyhoveli v chemických analýzach stanoveným ukazovateľom (zakázané látky: ťažké kovy nezistené), v mikrobiologických analýzach (test stability) a v označovaní. • 2 vzorky kozmetických výrobkov pre dospelých – krémy deklarujúce protizápalové účinky (napr. na psoriázu, akné, dermatitídu, bielenie pokožky) na stanovenie obsahu (prítomnosti) hormónov, na mikrobiologickú analýzu a kontrolu označovania. 	ÚVZ SR

	<p>Vzorky vyhoveli stanoveným ukazovateľom v chemických analýzach (hormóny nezistené), v mikrobiologických analýzach a v označovaní.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 3 vzorky kozmetických výrobkov pre dospelých na pokožku na kontrolu farieb na pokožku podľa prílohy IV nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1223/2009 o kozmetických výrobkoch podľa uvedeného zloženia na výrobku a kontrolu označovania (neboli zasielané do laboratórií na analýzu). <p>Vzorky 2 výrobkov vyhoveli kontrole na označovanie a na pravdivosť tvrdení, 1 výrobok s nedostatkami v tvrdeniach o výrobku: “Liečivý kúpeľ,“ Medovka/Pomaranč ALPI FRESH WELLNESS, výrobca Rudolf Lenhart GmbH&Co, KG, Liststrase 2-4, 71336 Waiblingen, www.lenhart.de, Made in Germany - nedostatok v označení tvrdenia – deklarovanie liečivého účinku v názve výrobku – <u>zistenie odstúpené ÚVZ SR</u> – výrobca prijal dobrovoľné opatrenie - zmení názov a zlikviduje zásoby obalov, výrobky s nevyhovujúcim obalom v počte 700-800 ks budú dopredané.</p> <ul style="list-style-type: none"> – sankcie neboli uložené – podnety neboli evidované – počet druhov/ks výrobkov stiahnutých z obehu na základe opatrenia: 0 	
	RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši	31.december 2016
3.2	BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV Z BAMBUSU Úloha neplnená RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši.	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade
	RÚVZ v SR, RÚVZ so sídlom v Poprade	30. marec 2018
3.3	PROBLEMATIKA PLASTIFIKÁTOROV V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI Úloha neplnená RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši.	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade
	RÚVZ v SR, RÚVZ so sídlom v Poprade	30. marec 2018
3.4	PREHĽAD 5-ROČNÉHO VÝKONU HRANIČNÝCH KONTROL NAD MELAMÍNOVÝMI A POLYAMIDOVÝMI VÝROBKAMI V SR A EÚ Úloha neplnená RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši.	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade
	RÚVZ v SR, RÚVZ so sídlom v Poprade	30. marec 2017
3.5	MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH Úloha neplnená RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši.	RÚVZ so sídlom v Trenčine
	RÚVZ so sídlom v Trenčine	15. január 2017

3.6	MONITORING PRÍJMU JÓDU Úloha neplnená RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši.	ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Košiciach
	ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Košiciach	marec 2017
3.7	MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK A ARÓM V POTRAVINÁCH - v rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných prídavných látok (E 104 chinolínová žltá, E 951 aspartam, E 960 glykozidy steviolu) na základe dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia vytypovaných potravín u 20 respondentov. Tabuľky boli spracované programom EXCEL a výsledky v programe WORD a boli zaslané na ÚVZ SR v samostatnom vyhodnotení projektu dňa 21.10.2016.	ÚVZ SR
	RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši	30.apríl 2017
3.8	MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI Plán odberu vzoriek na rok 2016 – 24 vzoriek, odobratých bolo 24 vzoriek z distribučnej siete, vzorky vyhoveli, monitorovacia úloha Kontrola pridanej jedlej soli do hotových pokrmov v ZSS, pekárskych výrobkov a chleba (odobratých v ZSS) - miesto odberu: ZSS verejné vyvarujúce (1 kompletný obed z menu), ZSS uzatvorené (závodné stravovanie – 1 kompletný obed z menu), ZSS nemocničná jedáleň pre zamestnancov – len diéta č.3, spolu boli odobraté 3 vzorky + odobraté 3 vzorky chleba a pečiva, po laboratórnom vyšetrení boli výsledky spracované do tabuliek EXCEL a zaslané do RÚVZ Trenčín, formou dotazníkov bolo oslovených 20 respondentov, výsledky jedálneho lístka boli spracované programom Alimenta a vybrané výživové faktory boli zaznamenané v tabuľkách a zaslané na ich spracovanie do RÚVZ B.Bystrica	ÚVZ SR
	RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši, ÚVZ SR	30. máj 2016

Programy a projekty úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike na rok 2016 a na ďalšie roky – vyhodnotenie plnenia za rok 2016

IV. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1. Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015 – 2025 (NAPPO)

Uvedený program má 4 priority (a, b, c, d). V rámci jeho plnenia sme realizovali len aktivity priority b) – Podpora zdravšieho prostredia v školách, konkrétne:

- v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí, mliečneho programu a programu školské ovocie sme vykonali na vybraných mestských a vidieckych materských a základných školách dotazníkový prieskum o spotrebe ovocia a v týchto školách sme zabezpečili distribúciu edukačného materiálu (plagátu) o programe školské ovocie (tvorcom plagátu bolo oddelenie podpory zdravia). Celkovo boli do dotazníkového prieskumu zapojené nasledovné školy:

1. Materská škola, Komenského 13, Liptovský Mikuláš – 15 detí
2. Materská škola, Na Majeri 543/1, Liptovské Sliače – 14 detí
3. Základná škola s materskou školou, Partizánska Lupča – 6 detí MŠ a 7 žiakov ZŠ
4. Materská škola, Kráľova Lehota - 10 detí
5. Základná škola s materskou školou, Liptovské Revúce – 10 detí MŠ a 11 žiakov ZŠ
6. Základná škola s materskou školou, Hradná, Liptovský Hrádok – 30 žiakov
7. Základná škola, Čs. brigády 4, Liptovský Mikuláš – 30 žiakov
8. Základná škola, Liptovské Sliače – 23 žiakov
9. Základná škola s materskou školou, Školská 290, Komjatná – 14 žiakov
10. Základná škola s materskou školou, Liptovská Kokava – 5 žiakov, spolu **175 respondentov**. Údaje z dotazníkového prieskumu boli spracované do zaslaných tabuliek v programe excel a v stanovenom termíne do 30.06.2016 boli odoslané gestorovi – Úradu verejného zdravotníctva SR.

- vykonávali sme štátny zdravotný dozor v školských jedálňach a výdajných školských jedálňach – celkom sme v roku vykonali 57 kontrol

- vykonávali sme kontrolu predávaného sortimentu v školských bufetoch a automatoch – celkom sme v roku 2016 vykonali 16 kontrol

4.2. Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Na plnení uvedeného projektu sme sa v roku 2016 nepodieľali.

4.3. Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

V rámci plnenia tohto projektu sme v roku 2016 realizovali dotazníkový prieskum o úrazovosti detí vo vekovej kategórii od 11 do 14 rokov (II. stupeň základnej školy). Celkovo bolo do projektu zapojených **70 žiakov**, zo základných škôl v Liptovských Revúcoch a Pribyline (vidiecke základné školy) a zo základnej školy Hradná v Liptovskom Hrádku (mestská základná škola). Údaje získané z dotazníkového prieskumu sme v stanovenom

termíne do 30.09.2016 spracovali a zaslali gestorovi projektu - Úradu verejného zdravotného SR.

4.4. Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl, využitie hodín TV

Na plnení tohto projektu sme sa v roku 2016 nepodieľali, nakoľko v roku 2016 prebiehalo záverečné spracovanie a ukončenie projektu, ktoré realizoval gestor – RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

Okrem uvedených projektov sme sa zapojili do realizácie ďalšieho projektu:

Projekt COSI (Childhood Obesity Surveillance Initiative)

Projekt bol riešený v rámci Národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015 – 2025, gestorom je Ministerstvo zdravotníctva SR. V rámci plnenia tohto projektu sme v roku 2016 vykonali spracovanie údajov, ktoré sme získali z dotazníkového prieskumu a z meraní detí.

Údaje sme spracovávali v programe excel a tiež do databázy Open Clinica. Celkovo sme spracovali údaje od žiakov z 2 mestských a 2 vidieckych základných škôl, konkrétne od:

35 žiakov zo Základnej školy Janka Kráľa, Žiarska 679/13, Liptovský Mikuláš

23 žiakov zo Základnej školy s materskou školou, Okoličianska 404, Liptovský Mikuláš

18 žiakov zo Základnej školy s materskou školou, Ľubeľa 161 a

21 žiakov zo Základnej školy Jozefa Hanulu, Školská ulica 927/2, Liptovské Sliače, spolu od **97 žiakov.**

Spracované údaje boli odoslané gestorovi projektu – MZ SR, odboru verejného zdravia.

V. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1.NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

V roku 2016 boli realizované nasledovné úlohy:

- monitorovanie situácie v oblasti imunizácie
- monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním
- zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie
- surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO, (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy)
- aktivity zamerané na udržanie vysokej zaočkovanosti detskej aj dospeljej populácie prostredníctvom výchovy odborných pracovníkov na všetkých úrovniach, laickej verejnosti, najmä mladých rodičov a médií
- zabezpečenie očkovacieho kalendára na rok 2016, plán očkovacích výkonov pre spádovú oblasť RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši na podklade očkovacieho kalendára platného od 1.1. 2016, vypracovaného ÚVZ SR v súlade so zákonom 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a s kategorizáciou očkovacích látok, určených na povinné očkovanie detí
- zabezpečenie realizácie aktuálnych zmien v povinnom a odporúčanom očkovaní detskej populácie

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním:

Lekári prvého kontaktu sú opakovane informovaní o nevyhnutnosti zabezpečiť laboratórnu diagnostiku u pacientov, u ktorých bolo podozrenie na ochorenie, ktoré podlieha povinnému očkovaniu. Táto činnosť si vyžaduje priebežné vzdelávanie a doškoľovanie zdravotníckeho personálu, ako aj vzdelávanie rodičov v prevencii antivakcinačných aktivít.

Manažment očkovania:

V rámci plnenia hlavných cieľov bola realizovaná metodická a konzultačná pomoc očkujúcim lekárom a zdravotným sestram. Pre manažment očkovania je potrebné urýchliť prijatie odborného usmernenia na vykonávanie a kontrolu očkovania, ktoré chýba už niekoľko rokov. V roku 2016 sa z dôvodu nedostatku financií nepodarilo realizovať imunologické prehľady.

Kontrola očkovania:

Pri kontrole očkovania postupujeme podľa odborného usmernenia na kontrolu očkovania a podľa kritérií na vyhodnotenie administratívnej kontroly.

Vlastná administratívna kontrola očkovania v regióne bola tak ako každoročne vykonaná v mesiacoch september a október 2016 v 27 ambulanciách pre deti a dorast.

Kontrola zaočkovania proti chrípke a pneumokokovým infekciám u klientov zariadení sociálnych služieb nám bola písomne doručená od vedúcich sestier z DD a DSS. Správa o kontrole očkovania bola v termíne odoslaná na RÚVZ so sídlom v Žiline.

Ďalej bolo vykonávané:

- informácia o realizácii Európskeho imunizačného týždňa 2016 – nástenka, deň otvorených dverí na oddelení epidemiológie a tiež informácia na www stránke RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši
- realizácia Európskeho imunizačného týždňa.

V súvislosti s opakovanými hláseniami lekárov pre deti a dorast, bolo rodičom odmietajúcim povinné očkovanie u detí doporučene zasielané písomné poučenie s cieľom informovať ich o význame a výhodách očkovania spolu s pozvánkou na konzultáciu do poradne očkovania. Rodičia sú však pod silným vplyvom antivakcinačných skupín a ich postoj je odbornými argumentmi väčšinou nezmeniteľný. Problematika si nevyhnutne vyžaduje legislatívne zmeny.

Písomne sme pozývali do poradne očkovania rodičov odmietajúcich očkovanie. Záujem je malý a takmer polovica pozvaných na naše pozvánky nereagovala.

Na TK „Škola očkovania „, v mesiaci jún bol prezentovaný projekt „Očkovanie hrou“ . Projekt bol realizovaný na strednej Hotelovej škole v školskom roku 2016/2017. RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši patrí medzi koordinátorov tohto projektu.

Očkujúci lekári zasielajú na oddelenie epidemiológie mesačne hlásenia o očkovacích výkonoch v ich spádovej oblasti. Na základe týchto hlásení sa mesačne vykonáva register výkonov na jednotlivých ambulanciách a v okresoch.

V pravidelných štvrtročných intervaloch zasielame počty detí, ktorých rodičia odmietajú očkovanie na ÚVZ SR.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH OCHORENÍ

V roku 2016 bola vykonávaná mesačná analýza prenosných ochorení za región a zasielaná elektronicky všetkým štátnym a hlásiacim neštátnym zdravotníckym zariadeniam.

Dôraz je kladený na surveillance v prípade výskytu ochorení zaradených do imunizačného programu. V týchto prípadoch je zabezpečená laboratórna verifikácia diagnózy.

V oblasti výskytu chrípky a ARO aktuálne celé chrípkové obdobie elektronicky informujeme dotknuté organizácie o aktuálnej situácii, informáciu zverejňujeme na webovej stránke počas chrípkovej sezóny.

Od pacientov s príznakmi virózy boli vykonané 3 odbery na laboratórne vyšetrenie. Vírus chrípky nebol potvrdený. Lekári lôžkových oddelení boli opakovane upozornení na povinnosť hlásenia ochorení a úmrtí na SARI. V roku 2016 nám nebol zhlásený prípad SARI.

V súvislosti so skvalitnením individuálnej prevencie obyvateľstva v oblasti prenosných ochorení zverejňujeme mesačné analýzy hlásených infekčných ochorení na webovej stránke RÚVZ a na stránke zverejňujeme aj informácie o aktuálne sa vyskytujúcich ochoreniach. V informačnom systéme prenosných ochorení bolo spracovaných 2365 prípadov, čo je v priemere 197 prenosných ochorení hlásených za mesiac. Epidemiologické šetrenie spojené s protiepidemickými opatreniami a edukáciou obyvateľstva bolo realizované v 1372 ohniskách.

Nedostatky v laboratórnej spolupráci a v hlásení prenosných ochorení boli riešené priebežne s dotknutými subjektmi.

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Program EPIS je plne v prevádzke a využíva sa aj pre manažment epidémií. Lekári prvého kontaktu majú možnosť priamo z ambulancie vstupovať do užívateľského portálu, zatiaľ túto možnosť využívajú len dve lekárnice aj napriek opakovanej propagácii programu v teréne. V programe EPIS je plne využívaný systém rýchleho varovania.

Na spracovanie analýz je využívaný aj export dát. Každý štvrťrok sa realizujú opravy a doplnenie databáz.

Mesačne sú realizované analýzy hlásených ochorení a výstupy z portálu sú zverejňované na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši. V systéme sú pravidelne hlásené laboratórne potvrdené prípady z NRC až na NRC PCH a PVN.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

V roku 2016 sme realizovali tieto opatrenia na prevenciu nozokomiálnych nákaz:

- v zmysle zvyšovania bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach bolo realizovaných 19 kontrol hygienicko-epidemiologického režimu na oddeleniach LNŠP a 4 kontroly v súkromných zdravotníckych zariadeniach
- odobratých bolo 380 sterov zo sterilného materiálu, 445 sterov z prostredia
- overená funkčnosť 17 sterilizačných prístrojov
- na základe výsledkov kontrol a analýzy hlásených NN boli realizované hodnotenia a navrhnuté opatrenia pre jednotlivé oddelenia LNŠP.
- celkovo bolo v roku 2016 hlásených 30 ochorení nozokomiálneho charakteru.
- na základe spolupráce s mikrobiologickým odd. LNŠP je zabezpečené pravidelné monitorovanie mikrobiálnej rezistencie na ATB, výskyt multirezistentných kmeňov na jednotlivých oddeleniach nemocníc v regióne, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi a následná aplikácia správnych režimových opatrení.

Zavádzanie surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz:

V rámci prevencie šírenia nozokomiálnych nákaz sme v máji 2016 realizovali regionálnu kampaň „Zvýšenie hygieny a dezinfekcie rúk v zdravotníckych zariadeniach“. V rámci tejto kampane bola prezentovaná prednáška pre zdravotníckych pracovníkov a zároveň boli realizované ukážky a praktický nácvik správnej hygienickej dezinfekcie rúk využitím UV lampy v LDCH Liptovská Štiavnička, edukácia v súkromných odborných ambulanciách v okresoch Liptovský Mikuláš a Ružomberok a v rámci ŠZD na dialyzačnom oddelení v LNŠP Liptovský Mikuláš sme realizovali edukáciu a stery z rúk zdravotníckeho personálu. V súvislosti s protiepidemickými opatreniami s výskytom enterobaktérií s produkciou karbapenemázy boli pre jednotlivé oddelenia v Liptovskej nemocnici s poliklinikou vydané 3 rozhodnutia, 1 rozhodnutie bolo vydané v zariadení pre seniorov v Partizánskej Ľupči, 4 rozhodnutia u kontaktov, ktoré boli v kontakte s osobou pozitívnou na Klebsiellu pneumoniae karbapenemáza (KPC) .

6.5. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo

Úlohy zabezpečujúce vysokú ochranu zdravia obyvateľov je možné plniť len v prípade monitoringu, zabezpečenia včasného varovania pred závažnými ohrozeniami zdravia a pri získavaní a využívaní spoľahlivých informácií.

Posilniť globálnu zdravotnú bezpečnosť (varovanie a reakciu na epidémiu, ohrozenie biologickými zbraňami)

V roku 2016 bolo riešených 16 alimentárnych epidémií .

Bola monitorovaná situácia vo výskyte novel flu chrípky vo svete, SR a v regióne a výskyt ochorení na osýpky, rubeolu a pertussis v Európe.

V tomto roku pokračovalo monitorovanie a hlásenie ťažkých akútnych respiračných infekcií (SARI) na lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení.

V súvislosti s prebiehajúcou epidémiou vírusu ZIKA v krajinách Afriky, Južnej Ameriky a Ázie bola monitorová epidemiologická situácia. RÚVZ-ty boli pravidelne informované o aktuálnej situácii vo svete a poučené v prípade výskytu v SR.

6.6. ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

V roku 2016 sa priebežne plnili úlohy surveillance poliomyelitídy-monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Epidemiologické vyšetrenie každej aseptickej meningitídy a suspektnej ACHP. V roku 2016 nám bolo hlásené jedno podozrenie na akútnu chabú parézu tvárového nervu u neočkovaného dieťaťa, avšak nebolo potvrdené.

Pokračovali sme v monitorovaní cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

K 31.12.2016 bolo vykonaných 6 odberov odpadových vôd na virologické vyšetrenie-zistenie prítomnosti poliovírusov resp. iných enterálnych vírusov vo vonkajšom prostredí.

Výsledky virologických vyšetrení boli negatívne.

6.7. PREVENCIA HIV/AIDS

V roku 2016 bolo anonymne vyšetrených 16 osôb. Odpovedali sme na telefonické a mailové dotazy v počte 30.

6.8. PORADNE OČKOVANIA

Očkovanie tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. V posledných rokoch postupne v spádovej oblasti RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši narastal počet rodičov, ktorí odmietajú povinné očkovanie detí. Nárast antivakcinačných aktivít je výrazný hlavne od konca roku 2012. Počet nových hlásení o odmietnutí očkovania je približne na rovnakej úrovni ako minulý rok. Mnohí rodičia akceptujú len antivakcinačné informácie z internetu, z bulvárnych médií a podceňujú odborné informácie. Diskusia s týmito rodičmi je veľmi náročná a ich presvedčenie o neúčinnosti a škodlivosti očkovania také silné, že neprijímajú žiadne odborné argumenty.

Aj napriek opakovanému zverejneniu informácie o zriadení poradne očkovania na RÚVZ nebol výrazný záujem zo strany rodičov o odborné poradenstvo. V roku 2016 navštívilo poradňu očkovania 25 rodičov. Problematika odmietania povinného očkovania si vyžaduje legislatívne zmeny a jednotný postup všetkých RÚVZ v SR.

Každý štvrtýrok je na ÚVZ SR zasielaný aktualizovaný počet rodičov odmietajúcich povinné očkovanie. V roku 2016 bolo celkom hlásených 76 prípadov odmietania očkovania.

6.9 IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVŇUJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

Cieľom úlohy je identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov malých detí a budúcich rodičov k očkovaniu, trend vývoja a nasledovná cielená intervencia.

Očkovanie je najvýznamnejším preventívnym opatrením na zabránenie šíreniu prenosných ochorení. V súčasnosti zaznamenávame narastajúci trend antivakcinačných aktivít, najmä medzi mladými ľuďmi a rodičmi malých detí. Postoje týchto osôb k očkovaniu sú často ovplyvňované rôznymi informáciami z médií, z aktivít usporadúvaných laikmi, z internetu. Šíreniu zastrašujúcich a nepravdivých informácií a spochybňovanie významu a bezpečnosti očkovania závažným spôsobom ohrozuje stav kolektívnej imunity, dáva priestor vzniku vakcinačných dier a zavlečeniu a šíreniu prenosných ochorení. V roku 2016 sme realizovali projekt „Očkovanie hrou“. Cieľom projektu je identifikovať kľúčové faktory ovplyvňujúce postoj mladých ľudí a rodičov k očkovaniu. Prieskum bol realizovaný v mesiaci jún 2016 formou dotazníkov so zameraním sa na cieľovú skupinu: budúcich rodičov - študentov stredných škôl. Oslovených bolo 51 študentov na Hotelovej akadémii v Liptovskom Mikuláši. Dotazníky boli vyplnené pred a po edukácii a následne boli vyhodnotené. Vyplnené dotazníky boli zaslané na RÚVZ so sídlom v Komárne. Gestor ukončil vyhodnotenie dotazníkovej časti projektu.

VI. ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA

9.1 Národný program podpory zdravia

I. Opatrenia zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu

Počty zdravotno-výchovných aktivít v nasledovných prioritných oblastiach NPPZ:

Výživa a stravovacie zvyklosti: 167 zdravotno-výchovných aktivít, z toho 124 besied, 31 aktivít zabezpečujúcich priebeh akcie so spolupracujúcimi organizáciami (ponuka besied, vybavenie žiadostí s termínom a témou besedy - telefonicky alebo e-mailom), 19 aktivít spojených s distribúciou a tvorbou letáčikov, počet edukovaných 1902 klientov.

Fyzická inaktivita: 22 zdravotno-výchovných aktivít (13 besied, 7 aktivít zabezpečujúcich priebeh akcie so spolupracujúcimi organizáciami a 2 iné aktivity (demonštrácia cvičení, hodnotenie držania tela, distribúcia letákov), počet edukovaných 192 klientov.

Tabak: 139 zdravotno-výchovných aktivít (93 besied, 29 aktivít zabezpečujúcich priebeh akcie so spolupracujúcimi organizáciami a 14 iných aktivít (meraní CO Hb smokerlyzerom, použitie DVD), počet edukovaných 1193 klientov.

Alkohol: 93 zdravotno-výchovných aktivít (54 besied, 14 aktivít zabezpečujúcich priebeh akcie so spolupracujúcimi organizáciami a použitie simulátora opitosti - 29), počet edukovaných 577 klientov.

Stomatohygiena: 15 aktivít, počet edukovaných 322 žiakov.

Iné témy, nezaradené vyššie: 89 aktivít, počet edukovaných 993 klientov.

Celkový počet aktivít: 538.

II. Opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia

Kardiovaskulárne ochorenia:

Edukačná činnosť vykonaná v zariadeniach:

- SOŠ drevárska, Lipt. Hrádok,
- ZŠ Okoličné Lipt. Mikuláš,
- SOŠ lesnícka Lipt. Hrádok.

Téma edukačných aktivít: „Výživa v prevencii srdcovo-cievnych ochorení“.

Nádorové ochorenia:

Edukačná činnosť vykonaná v zariadeniach:

- ZŠ Nábřežie Dr. A Stodolu Lipt. Mikuláš;
- Súkromné bilingválne gymnázium, Bystrická cesta, Ružomberok,
- Klub seniorov, Lipt. Mikuláš,
- SOŠ drevárska, Lipt. Hrádok,
- SOŠ lesnícka Lipt. Hrádok.

Témy edukačných aktivít: „Výživa v prevencii nádorových ochorení, Colorektálny karcinóm-význam výživy v prevencii a Spôsob života v prevencii nádorových ochorení“.

Diabetes mellitus:

V rámci preventívnych opatrení bol realizovaný skrining zvýšených hodnôt glykémie a výpočet rizika Diabetes mellitus II. podľa Európskej kardiologickej spoločnosti 2013, s následným poradenstvom v oblasti výživy a pohybu u 84 obyvateľov regiónu Liptov a u zamestnancov dvoch stredných škôl.

- Evanjelické gymnázium, Komenského 10, Liptovský Mikuláš,

- SOŠ stavebná , ul. Školská 10, Liptovský Mikuláš.

V uvedených zariadeniach bolo realizovaných 9 aktivít, z toho prednášky na tému „Diabetes mellitus 2. typu - prevalencia, príznaky, prevencia“, vrátane použitia edukačného DVD s predmetnou problematikou.

Do procesu podpory zdravia boli zainteresované:

Orgány štátnej správy a samosprávy:

Školské zariadenia

Edukačná zdravotno - výchovná činnosť v oblasti znižovania výskytu rizikových faktorov spôsobu života bola realizovaná v zariadeniach okresov Liptovský Mikuláš a Ružomberok.

- Materské školy:

- MŠ Nábřežie Dr. A Stodolu, Lipt. Mikuláš,
- MŠ Závažná Poruba,
- MŠ Nábřežie 4. Apríla, Lipt. Mikuláš.

- Základné školy:

- ZŠ Čsl. brig., Lipt. Mikuláš,
- ZŠ Klačno ,Ružomberok,
- ZŠ Zarevúca 18, Ružomberok,
- ZŠ Okoličné, Lipt. Mikuláš,
- ZŠ M. R. Martákovej, Nábřežie 4. apríla Lipt. Mikuláš,
- ZŠ s MŠ Ľubel'a,
- ZŠ s MŠ Demänovská cesta 408/A, Lipt. Mikuláš,
- ZŠ s MŠ J. D. Matejovie, Lipt. Hrádok,
- ZŠ s MŠ Lisková,
- ZŠ s MŠ Komjatná,
- ZŠ Bystrická cesta, Ružomberok
- ZŠ Kvačany,
- ZŠ Apoštola Pavla, Ul. Jura Janošku 11, Lipt. Mikuláš
- ZŠ Nábřežie Dr. A Stodolu, Lipt. Mikuláš (škola so 100% rómskymi žiakmi, žiaci so sociálne znevýhodneného prostredia)

- Stredné školy:

- Súkromné bilingválne gymnázium, Bystrická cesta, Ružomberok,
- SOŠ Stavebná, Školská 8, Lipt. Mikuláš,
- SOŠ Drevárska L. Hrádok, SOŠ lesnícka Lipt. Hrádok,
- Hotelová akadémia, Čsl. Brigády Lipt. Mikuláš,
- Evanjelická Spojená škola, Komenského 10, Lipt. Mikuláš (evanjelické gymnázium),

- Školský internát, Petrovičovo nábřežie Liptovský Mikuláš,

- Domov sociálnych služieb Nádej Likavka - realizácia celoslovenského dotazníkového prieskumu "Zdravotné uvedomenie a správanie sa obyvateľstva SR v roku 2016",

- MsÚ Ružomberok, Oddelenie školstva a športu – spolupráca pri zabezpečovaní prednáškovej činnosti.

Zdravotnícke organizácie:

- Ambulancie všeobecných lekárov pre dospelých,
- Ambulancia odborných lekárov v špecializačnom odbore interná medicína a diabetológia.

Iné organizácie:

- Slovenská nadácia srdca - akcia "Mesiac o srdcových chorobách",
- MsÚ Lipt. Mikuláš - činnosť v Komisii na prevenciu kriminality mesta Liptovský Mikuláš,

- Centrum sociálnych služieb EDEN, Sady M. R. Štefánika 66/3, Lipt. Hrádok,
- Property holding, a.s. Panenská 13, Bratislava Prevádzka Wellness hotel Chopok, Demänovská Dolina 20 (vyšetrovanie krvi u zamestnancov a poradenstvo),
- VÚB, Štúrova ul., L. Mikuláš (vyšetrovanie krvi u zamestnancov a poradenstvo),
- Slovenská Sporiteľňa, Štúrova ul. L. Mikuláš (vyšetrovanie krvi u zamestnancov a poradenstvo),
- TESCO, Kamenné Pole. Lipt. Mikuláš (spolupráca pri zabezpečovaní akcie „MOST“),
- Dugecatering s.r.o Liptovský Hrádok (vyšetrovanie krvi u zamestnancov a poradenstvo),
- Všeobecná zdravotná poisťovňa, pobočka Banská Bystrica (vyšetrovanie krvi zamestnancov MONDI SCP, Ružomberok).

9.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky

V rámci dotazníkového prieskumu „Zdravotné uvedomenie a správanie sa obyvateľstva SR v roku 2016“ bolo v okresoch Liptovský Mikuláš a Ružomberok vyplnených 104 dotazníkov, ktoré boli následne zadané do tabuľky v programe exel.

9.2 Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 - 2025

Intervenčné aktivity:

- meranie telesných parametrov klientom: výška, váha, pás, boky, stanovenie indexov BMI, WHR
- meranie tlaku krvi, pulzu,
- analýza stavby tela prístrojom OMRON: stanovenie hodnôt viscerálneho tuku, percenta kostrových svalov, percenta tukov v tele a bazálny metabolizmus,
- poskytnutie odborného poradenstva v oblasti znižovania nadváhy (výživa a pohyb).

Celkový počet vyšetrených :265 klientov.

Uvedených intervenčných aktivít sa zúčastnili zamestnanci v nasledovných zariadeniach:

- MŠ Nábřežie Dr. A. Stodolu, Lipt. Mikuláš,
- MŠ Komenského Lipt. Mikuláš,
- MŠ 4 apríla, Lipt. Mikuláš,
- DJ Komenského ul. Lipt. Mikuláš,
- MŠ Závažná Poruba,
- ZŠ Milan Rúfusa, Závažná Poruba,
- ZŠ Čsl. brig. ,Lipt. Mikuláš,
- ZŠ s MŠ Ľubeľa,
- ZŠ s MŠ Demänovská ul. 408/4A , Lipt. Mikuláš,
- RÚVZ so sídlom v Lipt. Mikuláši,
- klienti v rámci špecializovanej poradne (2).

Oblasť výživa - edukačná činnosť: v oblasti zmien výberu v rámci zloženia biologickej hodnoty stravy v zmysle zásad zdravej výživy sa uskutočnilo celkovo 167 zdravotno-výchovných skupinových aktivít, z toho 124 prednášok spojených s besedou, 31 aktivít zabezpečujúcich priebeh akcie so spolupracujúcimi organizáciami (ponuka besied, vybavenie žiadostí s termínom a témou besedy - telefonicky alebo e-mailom),19 aktivít spojených s distribúciou a tvorbou letáčikov.

Počet edukovaných 1902 klientov.

V cieľovej skupine detí a mládeže: bolo vykonaných 160 aktivít v 19-tich základných školách a 8. stredných školách okresov Liptovský Mikuláš a Ružomberok.

V cieľovej skupine poproduktívny vek:

7 aktivít vykonaných v nasledovných zariadeniach:

- Zariadenie pre seniorov GOLDEN AGE , Mincova 5, Ondrašová,
- Klub seniorov, Lipt. Mikuláš.

Témy edukačných aktivít: Výživa v prevencii civilizačných ochorení, Správna výživa školáka, Chyby v stravovacích návykoch školáka, Pitný režim (riziká energetických nápojov a nápojov obsahujúcich kofeín), Nutrienty zeleniny a ovocia, Výživa v období telesného vývoja a rastu, Výživa v prevencii obezity u detí, Výživa v prevencii diabetes mellitus a obezity. Súčasťou edukačných aktivít bolo vyplňanie pracovných listov a v jednom prípade ochutnávka nápojov žiakmi základnej školy.

Individuálne intervencie:

Do poradne zdravia boli odoslané 2 obézne pacientky v rámci spolupráce s praktickými lekármi v Liptovskom Mikuláši. Bolo im poskytnuté poradenstvo v oblasti zmeny výživových a pohybových zvyklostí. Poradenstvo v oblasti zmeny výživových zvyklostí bolo poskytnuté aj v Poradni zdravej výživy. Počet klientov: **191**.

9.3 Podpora zdravia znevýhodnených komunit - rok 2016

V tomto období pracovníci RÚVZ so sídlom V Liptovskom Mikuláši projekt nerealizovali. Projekt realizovali len vybrané RÚVZ v SR.

9.4. Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike (NAPPA)

Zvyšovanie celospoločenského povedomia o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu bolo realizované formou zdravotno-výchovných aktivít v počte: 93 (54 besied, 14 spoluprác a použitie simulátora opitosti - 29) v nasledovných školských zariadeniach okresu Liptovský Mikuláš a Ružomberok.

- ZŠ Klačno, Ružomberok,
- ZŠ s MŠ Demänovská ul. 408/4A , Lipt. Mikuláš,
- ZŠ s MŠ Ľubel'a, ZŠ Lisková,
- ZŠ Komjatná,
- ZŠ Bystrická cesta, Ružomberok,
- ZŠ Bystrická cesta, Ružomberok (objekt na Dončovej ul.),
- ZŠ Klačno Ružomberok,
- ZŠ s MŠ Ľubel'a,
- ZŠ Kvačany,
- ZŠ Apoštola Pavla, Ul. Jura Janošku 11, Lipt. Mikuláš,
- ZŠ Sládkovičova, Ružomberok,
- SOŠ stavebná, ul. Janošku 4, Liptovský Mikuláš.

Celkový počet edukovaných: **577** klientov.

Témy edukačných aktivít: Abúzus alkoholu a jeho vplyv na ľudský organizmus a Dôsledky chronického užívania alkoholu.

Cieľová skupina: žiaci, študenti a pedagógovia.

9.5 Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh národného programu aktívneho starnutia

Zlepšenie úrovne zdravotného uvedomenia seniorov bolo realizované intervenčnými aktivitami v piatich zariadeniach:

- Klub dôchodcov, Palúdzka,

- Klub seniorov, Lipt. Mikuláš,
- Klub dôchodcov, Závažná Poruba,
- Centrum sociálnych služieb EDEN, Sady M.R.Štefánika 66/3, Liptovský Mikuláš,
- Zariadenie pre seniorov GOLDEN AGE, Mincova 5, Ondrašová.

Celkový počet aktivít: **32**

Celkový počet edukovaných: **131** klientov.

A./Vzdelávacie aktivity:

Témy edukačných aktivít: Spôsob života v prevencii nádorových ochorení, Kolorektálny karcinóm, Výživa v prevencii nádorových ochorení, Nádorové ochorenie (incidencia, prevalencia), Vplyv spôsobu života na funkcie mozgu, Tréning pamäti, Alzheimerova choroba, Spôsob života v prevencii nádorových ochorení, Fajčenie a jeho dopad na ľudský organizmus, Závislosť na nikotíne. Použité boli videozáznamy „ No smoking „ „The oral cancers „.

B./ Meranie tlaku krvi:

Zariadenie pre seniorov GOLDEN AGE, Mincova 5, Ondrašová.

Počet meraní tlaku a pulzu: 35 seniorov.

9.6.1 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku - stomatohygiena

Na zlepšení ústneho zdravia detskej populácie sa pracovníci oddelenia podpory zdravia podieľali realizáciou **15** zdravotno-edukačných aktivít (prednášky). Edukovaných bolo **335** zúčastnených

(z toho 13 pedagogických pracovníkov) v základných školách v okrese Liptovský Mikuláš a Ružomberok:

- ZŠ Nábřežie Dr. A Stodolu Liptovský Mikuláš,
- ZŠ Milana Rúfusa, Závažná Poruba,
- ZŠ Zarevúca č. 18, Ružomberok,
- ZŠ s MŠ Liptovská Kokava.

Odprednášané témy: Dodržiavanie hygieny dutiny ústnej, Metóda čistenia zubov ako prevencia proti zubnému kazu, Výživa v prevencii zubného kazu, Výživa a starostlivosť o chrup ako prevencia proti zubnému kazu.

9.7 CINDI program SR

Realizované intervencie: individuálne aj skupinové v oblasti prevencie chronických ochorení.

1. Individuálne aktivity:

Poradenstvo v poradni zdravia bolo poskytnuté: **1045** klientom.

V **Základnej** poradni zdravia bolo vyšetrených **480** klientov, z toho prvovýšetrených bolo 420 klientov (117 mužov a 303 žien), opakovane vyšetrených klientov bolo 60 (13 muži a 47 žien).

Analyzátorom stavby tela bolo vyšetrených 265 klientov.

Vyšetrované parametre: biochemické hodnoty v krvi (cholesterol, triacylglyceroly, glukóza a HDL) meranie tlaku krvi, pulzu, anamnéza a antropometria. V rámci výjazdov do terénu boli

realizované intervenčné aktivity u zamestnancov v nasledovných zariadeniach:

- IKEA Industry, Závažná Poruba, Závod Jasná (vyšetrených 61 zamestnancov),
- MŠ Nábřežie Dr. A. Stodolu, Lipt. Mikuláš (vyšetrených 14 zamestnancov),
- MŠ Komenského ul. 13, Lipt. Mikuláš (vyšetrených 9 zamestnancov),
- Detské jasle, Komenského ul. Lipt. Mikuláš (vyšetrených 9 zamestnancov),

- MŠ Závažná Poruba (vyšetrení 4 zamestnanci),
- ZŠ Závažná Poruba (vyšetrených 9 zamestnancov),
- ZŠ Čsl. brig. L. Mikuláš (vyšetrených 15 zamestnancov),
- ZŠ s MŠ Ľubel'a (vyšetrených 14 zamestnancov),
- ZŠ s MŠ Demänovská ul. 408/4A, Lipt. Mikuláš (vyšetrených 24 zamestnancov),
- MŠ 4 apríla, Lipt. Mikuláš (vyšetrených 14 zamestnancov),
- ZŠ. M.R. Martákovej, Lipt. Mikuláš (vyšetrených 14 zamestnancov),
- Wellness Hotel Chopok, Demänovská dolina (vyšetrených 21 zamestnancov),
- VÚB, Štúrova ul., L. Mikuláš (vyšetrených 14 zamestnancov),
- Dugecatering s.r.o Liptovský Hrádok (vyšetrených 16 zamestnancov),
- Slovenská sporiteľňa, Štúrova ul., Lipt. Mikuláš (vyšetrených 16 zamestnancov),
- ZPS GOLDEN AGE, Mincova 5, Ondrašová (vyšetrených 12 zamestnancov),
- Liptovská vodárenská spoločnosť a.s. Revolučná 595, L. Mikuláš (vyšetrených 16 zamestnancov),
- MONDI SCP a.s. Ružomberok (vyšetrených 62 zamestnancov),
- Evanjelické gymnázium, Komenského 10, Lipt. Mikuláš (vyšetrených 16 zamestnancov),
- SOŠ Stavebná, Školská 8, Lipt. Mikuláš (vyšetrených 11 zamestnancov).

V rámci skríningu hyperglykémie a výpočtu rizika Diabetes mellitus II. podľa Európskej kardiologickej spoločnosti 2013 - bolo vykonané **84** klientom.

Špecializované poradne

Poradenstvo v oblasti zmeny spôsobu života bolo poskytované klientom v základnej Poradni zdravia a v **špecializovaných** poradniach.

Špecializované poradenstvo bolo poskytnuté celkovo **565** klientom.

Poradňa zdravej výživy – navštívilo ju **191** klientov , z toho prvovýšetrených bolo 148 (23 mužov a 125 žien), opakovane vyšetrených bolo spolu 43 (6 mužov a 37 žien) v zariadeniach:

- MŠ Nábřežie Dr. A. Stodolu, L. Mikuláš,
- MŠ Komenského L. Mikuláš,
- DJ Komenského ul., L. Mikuláš,
- MŠ Závažná Poruba,
- ZŠ M.R. Martákovej, L. Mikuláš,
- Wellness Hotel Chopok, Demänovská Dolina
- VÚB, Štúrova ul., L. Mikuláš,
- Slovenská sporiteľňa, Štúrova ul. L. Mikuláš,
- Dugecatering s.r.o. Liptovský Hrádok,
- Zariadenie pre seniorov GOLDEN AGE, Mincova 5, Ondrašová,
- Liptovská vodárenská spoločnosť, Revolučná ul.595, L. Mikuláš,
- RÚVZ so sídlom v Lipt. Mikuláši (Katolícka univerzita Ružomberok -študenti).

Poradňa optimalizácie pohybovej aktivity: **75** klientov (22 mužov a 53 žien.) z toho prvovýšetrených bolo 63 (18 mužov a 45 žien), opakovane vyšetrených bolo spolu 12 (4 muži a 8 žien) v zariadeniach:

- Liptovská vodárenská spoločnosť a.s. Revolučná 595, L. Mikuláš ,
- Evanjelické gymnázium, Komenského 10, Lipt. Mikuláš,
- SOŠ Stavebná, Školská 8, Lipt. Mikuláš.

Poradňa odvykania od fajčenia: 149 klientov z toho prvovýšetrených bolo 142 (102 mužov a 40 žien), opakovane vyšetrených bolo spolu 7 žien.

Aktivity: **Merania CO** vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzer a odborné poradenstvo bolo vykonané u **144** žiakov základných a študentov stredných škôl v zariadeniach:

- SOŠ Stavebná, Školská 8, Lipt. Mikuláš (80 študentov),
- ZŠ s MŠ Demänovská ulica Lipt. Mikuláš (3 žiakov),
- Hotelová akadémia, Čsl. brig. L. Mikuláš (28 žiakov),
- ZŠ Apoštola Pavla, Ul. Jura Janošku 11, Lipt. Mikuláš (12 žiakov),
- TESCO poradenstvo pre 6 fajčiarom v rámci akcie „Deň srdca“.

Poradňa nefarmakologického ovplyvňovania tlaku krvi: 150 klientov z toho prvovýšetrených bolo 129 (45 mužov a 86 žien), opakovane vyšetrených 21 (7 mužov a 14 žien).

Počet klientov v špecializovaných poradniach celkovo: **565** klientov.

Aktivity:

Výpočet rizika Diabetes mellitus II podľa Európskej kardiologickej spoločnosti 2013

V rámci preventívnych opatrení bol realizovaný skrining zvýšených hodnôt glykémie s následným poradenstvom v oblasti u 84 obyvateľov regiónu Liptova.

Merané hodnoty: BMI, obvod pásu, tlak krvi, glykémia.

Anamnéza: výskytu DM2 a hypertenzie v príbuzenstve.

Poradenstvo v oblasti výživy a pohybovej aktivity.

Špecializované poradenstvo bolo poskytnuté celkovo **565** - tím klientom.

Skupinové aktivity: Intervenčné a zdravotno-výchovné aktivity v oblasti ovplyvňovania rizikových faktorov spôsobu života (pohybová inaktivita, nezdravá výživa, fajčenie, nadmerná konzumácia alkoholu a iné).

Celkový počet edukačných aktivít: **538**.

Mediálne vstupy propagujúce zdravotno-výchovné aktivity: počet **-14**.

Do regionálnych novín „My Liptov“ boli odoslané články:

- Možnosť vyšetrenia glykémie v krvi v Poradni zdravia RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši (pri príležitosti „Svetového dňa zdravia“),
- 31. máj „Svetový deň bez tabaku“,
- Akcia „Deň srdca“ v Liptovskom Mikuláši.

Na web stránky RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši boli umiestnené materiály k problematike na témy:

- Kolorektálny karcinóm (1)
- „Nanočastice používané v potravinovom priemysle pri príležitosti „Svetového dňa potravy“ a „Svetového dňa cukrovky“,
- informácie k súťaži "Najlepšia protidrogová nástenka".

Na centrálnu nástenku RÚVZ bol umiestnený osvetový materiál s problematikou

- Kolorektálny karcinóm – prevalencia, rizikové faktory spôsobu života so zameraním na výživu - pri príležitosti „Svetového dňa proti rakovine“ (1).
- Diabetes mellitus – význam pohybovej aktivity v prevencii a liečbe, v rámci „Svetového dňa zdravia“,

- Pohyb v prevencii a liečbe nádorových ochorení v rámci „Svetového dňa Pohybom k zdraviu“.

Propagačný materiál

Spracovanie a zhotovenie zdravotno- výchovných letáčikov na témy:

- Kolorektálny karcinóm (1),
- Diabetes mellitus – odporučené stravovanie - pre klientov Poradne zdravia (1),
- Projekt "Školské ovocie",
- Diabetes mellitus – faktory spôsobu života.

9.8 Akčný plán realizácie národnej protidrogovej stratégie na obdobie rokov 2013 -2016

V rámci osvetu v oblasti užívania psychoaktívnych látok - legálnych návykových látok (alkohol, tabak) boli realizované preventívne edukačné aktivity pre deti a mládež.

A./Realizácia prednášok v oblasti užívania tabaku - počet a druh realizovaných prevenčných aktivít: V edukačnej oblasti zameranej na prevenciu užívania tabakových výrobkov na základných a stredných školách a zvýšenie zdravotnej uvedomenosti v oblasti vplyvu fajčenia na zdravotný stav, vznik závislosti a často krát na zanechanie závislosti, ďalej na finančné dôsledky fajčenia u študentov stredných škôl boli realizované aktivity: v celkovom počte **139** zdravotno-výchovných aktivít (93 besied, 29 spoluprác, 14 iných aktivít (použitie smokerlyzera počas besied na meranie CO Hb a použitie DVD).

Edukačná činnosť: 93 besied v nasledovných zariadeniach:

ZŠ Nábregie Dr. A. Stodolu, Lipt. Mikuláš, RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši (pre študentov Katolíckej univerzity v Ružomberku), ZŠ s MŠ Demänovská ul. 408/4A , Lipt. Mikuláš,

ZŠ s MŠ J. D. Matejovie, Lipt. Hrádok, ZŠ s MŠ Ľubel'a, ZŠ M. Rúfusa, Závažná Poruba, SOŠ drevárska, Lipt. Hrádok, Centrum sociálnych služieb EDEN Sady M. R. Štefánika, Lipt. Hrádok, SOŠ stavebná, Lipt. Mikuláš, ZŠ s MŠ Lisková, ZŠ s MŠ Komjatná, Hotelová akadémia Čsl. brigády, Lipt. Mikuláš, ZŠ Bystrická cesta, Ružomberok, ZŠ Kvačany, ZŠ Apoštola Pavla, Lipt. Mikuláš, ZŠ Zarevúca, Ružomberok, Spojená škola J. Rumana, Lipt. Mikuláš, ZŠ s MŠ Liptovská Kokava, ZŠ s MŠ Pribylina .

Odprednášané boli nasledovné témy: Vplyv cigaretového dymu na ľudský organizmus, Závislosť na nikotíne, Pasívne fajčenie, Fajčenie a jeho dopad na ľudský organizmus ,Nebezpečné chemické látky v cigaretovom dyme a Zákon č. 377/2007 Z.z. o ochrane nefajčiarov. Použité boli aj videozáznamy „ No smoking „, a „The oral cancers“.

Merania CO vo vydychovanom vzduchu bolo vykonané u **144** žiakov základných a študentov stredných škôl. Celkový počet edukovaných **1193** klientov.

B./ Realizácia prednášok v oblasti užívania alkoholu - počet a druh realizovaných prevenčných aktivít: 93, z toho (54 besied, 14 spoluprác a použitie simulátora opitosti - 29), v školských zariadeniach okresu Liptovský Mikuláš a Ružomberok:

ZŠ Klačno, Ružomberok, ZŠ s MŠ Demänovská ul. 408/4A , Lipt. Mikuláš, ZŠ s MŠ Ľubel'a,

ZŠ Lisková, ZŠ Komjatná, ZŠ Bystrická cesta, Ružomberok, ZŠ Bystrická cesta, Ružomberok (objekt Dončova ul.), ZŠ Klačno Ružomberok, ZŠ Ľubel'a, ZŠ Kvačany, ZŠ Apoštola Pavla, Ul. Jura Janošku 11, Lipt. Mikuláš, ZŠ Sládkovičova Ružomberok , SOŠ stavebná, ul. Janošku 4, Liptovský Mikuláš.

Celkový počet edukovaných: **577** klientov.

Odprednášané témy: Abúzus alkoholu a jeho vplyv na ľudský organizmus a Dôsledky chronického užívania alkoholu.

Cieľová skupina: žiaci, študenti a pedagógovia.

C./ Realizácia celoslovenskej súťaže „**Najlepšia protidrogová nástenka**“ pre žiakov 6. a 7. ročníkov základných škôl na Slovensku.

Informácie o súťaži boli:

- umiestnené na web stránkach RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši,
- prostredníctvom Oddelenia školstva a športu, Mestského úradu Ružomberok distribuované do základných škôl. Na oddelenie podpory zdravia, ako aj na ÚVZSR, boli zaslané nástenky zo ZŠ Lisková a ZŠ Kvačany.

Programy a projekty, ktoré nie sú súčasťou dokumentu „Programy a projekty“ vyhláseného HH SR

1. Projekt „Školské ovocie“

Aktivity v rámci projektu:

- pedagógovia aj rodičia detí školského zariadenia boli oboznámení s projektom
- bola realizovaná edukačná činnosť v zariadeniach:
 - ZŠ Milana Rúfusa, Závažná Poruba,
 - ZŠ Nábřežie Dr. A Stodolu L. Mikuláš,
 - ZŠ Čsl. brigády, Lipt. Mikuláš,
 - ZŠ s MŠ Demänovská cesta 408/A, Lipt. Mikuláš
 - ZŠ s MŠ Demänovská cesta 408/A, Lipt. Mikuláš, objekt na ul. P. J. Kerna, Demänová (2).

Prednášková činnosť bola realizovaná pre žiakov aj pedagógov - na témy: Výživa v prevencii zubného kazu, Správne stravovacie zvyklosti v školskom veku a Pyramída zdravej výživy.

V rámci projektu „Školské ovocie“ bol poskytnutý leták a propagačný materiál pre rodičov detí.

2. Populačná stratégia – aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou

4.február „Svetový deň proti rakovine“

Intervenčné výchovno-vzdelávacie aktivity: prednášková činnosť.

Miesto realizácie prednášok:

- Súkromné bilingválne gymnázium, Bystrická cesta 174/5, Ružomberok,
- Základná škola Nábřežie Dr. A. stodolu 1863, Lipt. Mikuláš,
- RÚVZ so sídlom v Lipt. Mikuláši (študenti Katolíckej univerzity, Ružomberok),
- Klub dôchodcov Palúdzka, Lipt. Mikuláš,
- Klub seniorov II, Lipt. Mikuláš,
- Klub dôchodcov Závažná Poruba.

Témy edukačných aktivít: Nádorové ochorenia - prevalencia, incidencia, Prevencia nádorových ochorení so zameraním na výživu, Kolorektálny karcinóm, Rizikové faktory spôsobu života: nedostatok pohybu, fajčenie, alkohol, obezita - v prevencii nádorových ochorení.

Ďalšie aktivity: Pred vstupnými priestormi OPZ a RÚVZ so sídlom v Lipt. Mikuláši boli k dispozícii pre záujemcov letáky s témou: Prevencia kolorektálneho karcinómu. Na webovú stránku a na nástenke RÚVZ boli umiestené informácie k danej problematike.

14.-18.marec 2016 „Týždeň mozgu“

Intervenčné výchovno-vzdelávacie aktivity: prednášková činnosť.

Miesto realizácie prednášok:

- Klub dôchodcov Palúdzka, Lipt. Mikuláš,
- RÚVZ so sídlom v Lipt. Mikuláši (študenti Katolíckej univerzity v Ružomberku, v rámci praktickej výučby).

Témy edukačných aktivít: Vplyv spôsobu života na funkcie mozgu, Tréning pamäti, Alzheimerova choroba - prevalencia, príznaky.

Použitie DVD filmu pre cieľovú skupinu seniorov aj mládeže.

7.apríl. 2016 „Svetový deň zameraný na Diabetes mellitus“

Intervenčné výchovno-vzdelávacie aktivity: poskytovanie poradenstva v oblasti zmeny výživových a pohybových zvyklostí u klientov, neliečených na cukrovku.

Miesto realizácie:

- ZŠ Čsl. brigády, Lipt. Mikuláš (zamestnanci),
- RÚVZ so sídlom v Lipt. Mikuláši (občania mesta)

Vyšetrenie: glykémie bolo vykonané 14 osôb, spojené s meraním tlaku krvi a meraním vnútrob brušného tuku.

Ďalšie aktivity: Akcia bola medializovaná v regionálnych novinách „My Liptov“.

10. máj „Svetový deň pohybom k zdraviu“

Intervenčné výchovno-vzdelávacie aktivity: prednášková činnosť.

Miesto realizácie prednášok:

- ZŠ Demänovská cesta, L. Mikuláš

Témy edukačných aktivít: Vplyv pohybu na telesný rozvoj u detí, Psychologické účinky pohybu, Držanie tela - vplyv pohybu.

Ďalšie aktivity: zhotovenie nástenky vo vstupných priestoroch RÚVZ, na tému: Pohyb v prevencii a liečbe nádorových ochorení.

31.máj „Svetový deň bez tabaku“

Intervenčné výchovno-vzdelávacie aktivity: prednášková činnosť.

Miesto realizácie prednášok:

- ZŠ J.D. Matejovie Lipt.Hrádok

Témy edukačných aktivít: Vplyv cigaretového dymu a Závislosť na nikotíne.

Ďalšie aktivity: do regionálnych novín „My Liptov“ bol odoslaný článok k predmetnej téme.

26.jún „Svetový deň boja proti drogám“

Intervenčné výchovno-vzdelávacie aktivity: prednášková činnosť, kvíz a vyšetrenie smokerlyzerom.

Miesto realizácie prednášok:

- Stredná odborná škola Stavebná, Lipt. Mikuláš

Témy edukačných aktivít: Vplyv fajčenia na ľudský organizmus, Nebezpečné chemické látky v cigaretovom dyme a „Zákon 377/2007“, použitie videa (2x) mp4 na tému „No smoking“, a „The oral cancers“, (prednášky sa zúčastnilo 45 študentov).

Vyšetrenie smokerlyzerom: absolvovalao 50 študentov.

Išlo o akciu realizovanú školou, ktorá je zapojená do projektu „Škola bez drog, tabaku, alkoholu“. Na záver bol vykonaný kvíz pre 200 študentov školy a poskytnuté im boli letáky ÚVZ SR „Chceš prestať fajčiť“.

16. október „Svetový deň potravín“

Na web stránku RÚVZ bola daná téma: Nanočastice používané v potravinárskom priemysle.

Október „Mesiac úcty k starším“

Intervenčné výchovno-vzdelávacie aktivity: prednášková činnosť pre seniorov.

Miesto realizácie prednášok: Zariadenie pre seniorov GOOLDEN AGE, Mincová 5, Ondrašová.

Témy edukačných aktivít: Prevencia úrazov u seniorov, Výživa v prevencii osteoporózy, Pohyb v prevencii osteoporózy, Pitný režim seniorov, Chrápka a Pneumokokové ochorenia u seniorov.

Vyšetrenia: Seniorom zariadenia bol meraný tlak krvi, zisťované boli antropometrické údaje (výška a váha) na výpočet BMI. Ďalej bola zisťovaná osobná anamnéza. Vyšetrených bolo 35 seniorov (klientov zariadenia) vo veku od 71 do 92 rokov (3 muži a 32 žien). Zdravotné uvedomenie, okrem vyššie uvedených aktivít, bolo seniorom zvyšované prostredníctvom letáčikov zameraných na informácie ohľadom: nefarmakologického znižovania tlaku krvi, výživy a pohybu v prevencii osteoporózy. Taktiež bola realizovaná demonštrácia jednoduchých cvičení. Ďalej bolo vyšetrených 12 zamestnancov zariadenia, z toho 8 vo veku 50 +. Okrem antropometrických údajov im bolo vykonané aj biochemické vyšetrenie krvi (cholesterol, triacylglyceroly, glukóza a LDL). Niektorým bolo poskytnuté poradenstvo v oblasti nefarmakologického ovplyvňovania krvného tlaku a zníženia hladiny cholesterolu.

14. november „Svetový deň diabetu 2016“

Intervenčné výchovno-vzdelávacie aktivity: prednášková činnosť v stredných školách a vyšetrenie dospeléj populácie.

Miesto realizácie prednášok:

- Evanjelické gymnázium Juraja Tranovského, Komenského 10, Liptovský Mikuláš,
- Stredná odborná škola stavebná, Školská 8, Liptovský Mikuláš.

Témy edukačných aktivít: Výživa v prevencii diabetes mellitus, Pohyb v prevencii diabetu, Obezita ako rizikový faktor diabetu a použitie DVD - vysvetlenie vzniku diabetu.

Celkovo sa edukačných aktivít (troch besied) zúčastnilo **52** študentov a 2 pedagogickí pracovníci.

Vyšetrenie dospeléj populácie:

- ESS - Evanjelické gymnázium Juraja Tranovského, Komenského 10, Lipt. Mikuláš. Vyšetrených: 16 klientov (14 žien + 2 muži),
- Stredná odborná škola stavebná, Školská 8, Liptovský Mikuláš. Vyšetrených: 11 klientov (9 žien + 2 muži),
- Liptovská vodárenská spoločnosť a.s. Revolučná 595, Liptovský Mikuláš. Vyšetrených 16 klientov (12 žien + 4 muži).

Okrem glukózy bola zisťovaná u rizikových klientov i hladina celkového cholesterolu, HDL a LDL. Zisťovaná bola osobná a rodinná anamnéza, meraný bol tlak krvi a vykonávané boli antropometrické merania (pás, boky, výška a hmotnosť) na zistenie BMI a WHR. Podľa zistených hodnôt a údajov, klientom bolo vypočítané celkové rizikové skóre (podľa Európskej kardiologickej spoločnosti 2013), ktorým sa určuje pravdepodobnosť ochorenia na diabetes mellitus v najbližších 10 rokoch. Klientom bolo poskytované poradenstvo v oblasti nefarmakologického ovplyvňovania krvného tlaku v oblasti zdravej výživy a pohybovej aktivity. Zdravotné uvedomenie, okrem vyššie uvedených aktivít, bolo

študentom a klientom zvyšované prostredníctvom **letáčikov** poskytnutých ÚVZ SR a letáčikov pripravených na tunajšom oddelení podpory zdravia. Na web stránke RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši bol uvedený oznam o možnosti bezplatného vyšetrenia hodnoty cukru v krvi u občanov, vrátane možnosti konzultačného programu v poradni zdravia. Na web stránku RÚVZ bola umiestnená téma: „Svetový deň cukrovky“.

1.december „Svetový deň boja proti HIV/AIDS“

Intervenčné výchovno-vzdelávacie aktivity: prednášková činnosť študentom vysokej školy , strednej a základnej školy.

Miesto realizácie prednášok:

- RÚVZ so sídlom v Lipt. Mikuláši (študenti KU v Ružomberku),
- Hotelová akadémia Čsl. brig. 1804 L. Mikuláš,
- ZŠ s MŠ J. Lajčiaka, Bribylina.

Témy edukačných aktivít: HIV/AIDS (imunitný systém človeka, história ochorenia, cesty prenosu, príznaky ochorenia a prevencia). Celkovo sa edukačných aktivít (piatich besied) zúčastnilo 91 študentov a 4 pedagogickí pracovníci. Zdravotné uvedomenie, okrem vyššie uvedených aktivít, bolo študentom zvyšované prostredníctvom letáčikov „ Fakty o HIV“

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Lučenci**

1. ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

Riešiteľské pracovisko: ÚVZ SR

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ - PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING - SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

medzi odborová úloha (odbory HŽP, PPL a OFŽP),

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, RÚVZ v sídlach krajov a ďalšie vybrané RÚVZ v SR

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTOK VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKÔL NA ZDRAVIE DEŤÍ V RÔZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

medzi odborová úloha (odbory HŽP, HDM a OFŽP)

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v sídlach krajov a ďalšie vybrané RÚVZ

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTOK V PITNÝCH VODÁCH

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, RÚVZ v SR

1.6 ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASTÍC VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR

1.7 ZHODNOTENIE STAVU DEKONTAMINÁCIE VO VYBRANÝCH PREVÁDZKACH PEDIKÚR V OKRESE LEVICE

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Leviciach

RÚVZ so sídlom v Lučenci, oddelením HŽPaZ neboli horeuvedené programy a projekty v roku 2016 realizované (RÚVZ nie je medzi riešiteľskými pracoviskami).

2. ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1. ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

OPPLaT RÚVZ so sídlom v Lučenci vedie register rizikových prác pre okresy Lučenec a Poltár. V roku 2016 vykonávalo rizikové práce v tomto spádovom území 1263 zamestnancov, z toho 252 žien.

V riziku 3. kategórie evidujeme 1227 zamestnancov, z toho 252 žien, práce zaradené do 4. kategórie rizika vykonáva 36 zamestnancov, žiadne ženy.

Najviac zamestnancov je exponovaných hluku – 1200, chemickým látkam a zmesiam – 118, fyzickej záťaži – 49, s nižším počtom zamestnancov nasleduje riziko vibrácií– 28, biologické faktory - 16, záťaž teplom a chladom – 2.

Podľa prevažujúcej činnosti je najviac pracovníkov exponovaných rizikovým faktorom v priemyselnej výrobe (spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva).

Kontroly, ktoré sme priebežne vykonávali, boli zamerané na plnenie opatrení, ktoré vyplývajú zamestnávateľom z rozhodnutí o vyhlásení rizikových prác. Hodnotili sme dodržiavanie schválených prevádzkových poriadkov, plnenie plánovaných opatrení na zníženie rizík, prevádzkové podmienky a zabezpečenie zdravotného dohľadu.

V roku 2016 sme vydali 15 rozhodnutí, ktorými boli pracovné činnosti zaradené do kategórie rizikových prác. Rozhodnutia boli vydané pre už existujúce spoločnosti z dôvodu prehodnotenia rizík v dôsledku vykonaných zmien alebo boli opakovane vyhlásené rizikové práce 4. kategórie v prevádzkach, kde sa nepodarilo vykonať tak účinné opatrenia, aby sa riziko znížilo. Schválené boli 3 návrhy na vyradenie prác z tretej kategórie – rizikové práce boli na základe nových posúdení rizík zrušené. Pred vydaním rozhodnutia bol objektivizovaný skutkový stav miestnym šetrením, podmienky zaradenia prác do kategórie rizika boli so zamestnávateľmi prekonzultované a zároveň boli zamestnávatelia upozornení na dodržiavanie povinností vyplývajúcich z vydaných rozhodnutí.

V rámci výkonu ŠZD neboli vykonané žiadne meranie za účelom objektivizácie pracovného prostredia, prevádzkovatelia využívali služby najmä týchto subjektov: MIKROLAB s.r.o., Rimavská Sobota, ProCare a.s. Bratislava a Inžinierske služby s.r.o., Martin.

Všetky rizikové práce boli vyhlásené na základe návrhu zamestnávateľa, možnosť vyhlásiť rizikové práce z vlastného podnetu nebol dôvod využiť. Zamestnávatelia spracovali návrhy na zaradenie prác do tretej a štvrtej kategórie podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Zamestnávateľom neboli uložené žiadne sankcie za neplnenie povinností v oblasti ochrany zdravia zamestnancov.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V prvom polroku 2016 bolo vydaných 16 rozhodnutí o uvedení priestorov do prevádzky kde sa súčasne schvaľovali aj prevádzkové poriadky na ochranu zamestnancov pred rizikami s expozíciou nebezpečným chemickým faktorom pri práci, z toho 9 vo výrobe a 7 v maloobchodných predajniach. Samostatným rozhodnutím boli schválené 4 prevádzkové

poriadky. Používanie veľmi toxických látok nebolo schvaľované v žiadnom z predložených návrhov.

Toxické a veľmi toxické látky a zmesi sú vo veľmi malých množstvách skladované a používané v zubných ambulanciách, v lekárňach a v predajniach elektronických cigariet (náplne s obsahom nikotínu nad 1 hm.%). Pre laboratórne účely skladujú a využívajú toxické a veľmi toxické látky v závodoch THORMA Výroba k.s. Fiľakovo a Stredoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť, a.s. (Laboratórium Lučenec).

Spoločnosti, v ktorých sa používajú a skladujú veľmi toxické látky a zmesi majú odborne spôsobilých vedúcich zamestnancov, ktorí zodpovedajú za odborné vykonávanie týchto činností v zmysle platnej legislatívy.

Oddeleniu hygieny životného prostredia sme poskytli 4 písomné konzultačné stanoviská, ktoré boli podkladom pre schválenie prevádzkových poriadkov pre prácu s nebezpečnými chemickými faktormi a oddeleniu epidemiológie 1 písomné stanovisko k schváleniu prevádzkového poriadku.

V roku 2016 bolo doručených 41 oznámení o vykonaní prác v oblasti regulácie živočíšnych škodcov od 13 oprávnených subjektov. Ani v jednom prípade neboli pri týchto činnostiach používané látky klasifikované ako toxické alebo veľmi toxické.

Mimoriadne situácie a havárie sa v sledovanom období nevyskytli.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Spoločnosti, v ktorých sú pracovné činnosti zaradené do kategórie rizikových prác :

Firma	Počet pracovníkov	Riziko	Kategória
Mäspoma s.r.o. Zvolen – výroba štiepky Rovňany	2/0	prach – tvrdé drevo	3

V kontrolovaných subjektoch boli preverené podmienky manipulácie, skladovania a opatrenia na zníženie expozície chemických karcinogénov a mutagénov podľa NV SR č. 356/2006 Z.z. v platnom znení. Osobitnú pozornosť venujeme hodnoteniu zdravotných rizík na pracoviskách a prevádzkach, na ktorých prichádza do úvahy riziko chemických karcinogénov a mutagénov.

Štátny zdravotný dozor bol vykonaný THORMA Výroba k.s. Fiľakovo –pracovisko galvanizovňa, v technologickom procese galvanizácie používajú Proseal XZ – 120 s obsahom síranu kobaltnatého. Pri kontrole boli preverené podmienky manipulácie, skladovania a opatrenia na zníženie expozície chemických karcinogénov a mutagénov podľa NV SR č. 356/2006 Z.z. v aktuálnom znení, nedostatky neboli zistené.

K-Kart s.r.o., Lučenec – galvanické pokovovanie – dvojchróman draselný - karcinogén 1A, riziko kateg. 2, nedostatky neboli zistené.

Mäspoma s.r.o., Zvolen vyrába údenársku štiepku na pracovisku v Rovňanoch – okres Poltár, práce sú stále zaradené do rizika 3. kategórie – faktor prach z tvrdého dreva 1A., nedostatky neboli zistené.

V laboratórnych podmienkach firiem – THORMA Výroba k.s. Fiľakovo, Veolia – vodárenská spoločnosť Lučenec - evidujeme používanie a skladovanie karcinogénnych látok, ale pracovné činnosti predstavujú únosnú mieru rizika – 2 kategória.

Používanie a skladovanie karcinogénov evidujeme v technologickom procese vo výrobnom podniku EL.ZET. s.r.o., Lučenec - galvanické pokovovanie – dvojchróman draselný -

karcinogén 1A, riziko kateg. 2. , spoločnosť LC- Oncomed s.r.o. – používanie cytostatík v liečebnom procese – riziko kateg. 2.

V roku 2016 sme vydali 5 rozhodnutia pre tri právne subjekty k návrhu na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest (4x búracie práce pri odstraňovaní strešnej krytiny, 1x stupačky v jadrách bytových domov). Súčasne sa s týmito návrhmi schvaľovali vo všetkých prípadoch aj prevádzkové poriadky o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci. ŠZD bol vykonaný v dvoch prípadoch (1x odstraňovanie strešnej krytiny, 1x stupačky), nedostatky neboli zistené.

2.1.4 Pilotné testovanie nových navrhovaných metód hodnotenia fyzickej záťaže pri práci

RÚVZ sa nepodieľa na plnení tejto úlohy.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1. Zdravé pracoviská

Cieľom tejto úlohy je napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci.

Zamestnávateľom ale aj zamestnancom sme poskytovali informácie hlavne týkajúce sa ochrany zdravia v súvislosti s platnou novelou zákona o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia. Osobitne sme sa snažili zamerať na poskytovanie poradenstva malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO), ktorí často krát podceňujú starostlivosť o vlastné zdravie z hľadiska pôsobenia faktorov pracovného prostredia.

2.2.2. Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

V priestoroch RÚVZ je vytvorená vývesná tabuľa s informáciami o Európskej kampani na roky 2016 – 2017 „Zdravé pracoviská pre všetky vekové kategórie“. Hlavnou témou kampane sú „Bezpečné a zdravé pracovné podmienky počas celého pracovného života sú prínosom pre zamestnancov, podniky i celú spoločnosť“ Poradňa zdravia má vlastné aktivity, ktorými u zamestnávateľov propaguje intervenčné programy na ochranu zdravia s cieľom zlepšiť zdravotný stav zamestnancov.

2.4 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Pri riešení tejto úlohy sme hodnotili úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách, zhodnotili sme pracovné prostredie a spôsob výkonu práce vo vzťahu k zdravotným obmedzeniam zamestnancov. Neposudzovali sme pracovné zaradenie z hľadiska individuálnych diagnóz, ale zamerali sme sa na plnenie povinnosti zamestnávateľa zlepšovať pracovné podmienky a prispôbovať ich zamestnancom; zohľadňovať pritom meniace sa skutočné a predvídateľné okolnosti; zabezpečiť na pracoviskách podmienky v súlade s ergonomickými, fyziologickými a psychologickými požiadavkami práce.

Podľa údajov ÚPSVaR je v okresoch Lučenec a Poltár zamestnaných 98 zamestnancov v 82 subjektoch, ktorým bol priznaný štatút chráneného pracoviska.

V roku 2016 sme vydali 1 rozhodnutie, ktoré slúžilo ako podklad pre priznanie postavenia chráneného pracoviska. Jednalo sa o priestory „Údržba a oprava motorových vozidiel“ v Lučenci, kde pracovnú činnosť vykonáva sám účastník konania (SZČO).

Vykonali sme 4 ciele kontroly v existujúcich prevádzkach, ktorým bolo postavenie chránenej dielne alebo chráneného pracoviska priznané v predchádzajúcich rokoch.

Edita Cibul'ová – SZČO, pracovisko: „Krajčírka dielňa“, M. Rázusa 29, Lučenec

Predmet činnosti: výroba ostatného vrchného ošatenia

Umiestnenie pracoviska: mimo domáceho prostredia - prenajatý priestor

Typ pracoviska: samostatná dielňa v polyfunkčnom objekte.

Milada Spodniaková – SZČO, pracovisko: „Masážny salón relax Artemis“, Trhová 4, Fil'akovo (rozhodnutie vydané OHŽPaZ)

Predmet činnosti: poskytovanie služieb týkajúcich sa telesnej pohody – masérske služby

Umiestnenie pracoviska: mimo domáceho prostredia – prenajatý priestor

Typ pracoviska: samostatné pracovisko v polyfunkčnom objekte

Eva Magyarová – SZČO, pracovisko: „Kancelária“, Mocsaryho 14, Fil'akovo

Predmet činnosti: účtovnícke a audítorské činnosti, vedenie účtovných kníh

Umiestnenie pracoviska: mimo domáceho prostredia - prenajatý priestor

Typ pracoviska: samostatná kancelária v polyfunkčnom objekte

Vranský Pavel- VRANEL SERVIS – SZČO, pracovisko: „Oprava elektrospotrebičov“, Sládkovičova 1, Fil'akovo

Predmet činnosti: oprava elektrických prístrojov

Umiestnenie pracoviska: mimo domáceho prostredia – prenajatý priestor

Typ pracoviska: samostatná dielňa na prízemí bytového domu

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZPS na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy *	Zistené nedostatky	Uložené opatrenia	Poznámky
	rozhodnutí	stanov.				(aké, koľko)	(aké, koľko)	(aké, koľko)	
Lučenec	1	0	5	5	5	0	0	0	

3. ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY

3.1. Bezpečnosť kozmetických výrobkov a ochrana spotrebiteľov

Gestor úlohy : ÚVZ SR Bratislava

Cieľ: Cieľom úlohy je kontrola dodržiavania legislatívnych obmedzení látok, kontrola povinného označovania výrobkov a spoločných kritérií na tvrdenia používaných v súvislosti s kozmetickým výrobkom, vzdelávanie spotrebiteľov – Hlásenie závažných nežiadúcich účinkov kozmetických výrobkov.

Anotácia: *Kontrola vybraných regulovaných látok v kozmetických výrobkoch, kontrola povinného označenia výrobkov, kontrola spoločných kritérií na tvrdenia a požiadavka hlásenia vzniku nežiadúcich účinkov vychádza z nových právnych predpisov pre kozmetické výrobky, platných v EÚ od 11.7.2013. Súčasťou programu je kampaň pre spotrebiteľov ako ohlasovať závažné nežiadúce účinky.*

Etapy riešenia:

I.etapa: 2014 - 2015- odber a analýza vzoriek

2014 – mediálna kampaň na ochranu spotrebiteľa

II.etapa: 2015 – hlásenie závažných nežiadúcich účinkov kozmetických výrobkov

III.etapa: marec 2016 ukončenie - správa

V rámci cielených sledovaní na základe usmernenia OHVBP KV/7-141/2016/Ko zo dňa 07.01.2016 bolo za rok 2016 odobratých a analyzovaných 14 vzoriek KV. Odber vzoriek bol vykonaný za účelom mikrobiologickej a chemickej analýzy - **kontrola regulovaných látok** – výrobky pre dospelých - **konzervačné látky** - podrobené analýze 5 vzoriek KV -šampóny, krémy na pleť s obsahom UV filtrov z toho 3 vzorky KV analyzované aj na **vonné látky a UV filtre, formaldehyd** – podrobené analýze 2 vzorky – laky na nechty, **Fluór, peroxid vodíka** – podrobené analýze 4 vzorky – zubné pasty s bieliacim účinkom, **kontrola zakázaných látok** – výrobky pre dospelých - **ťažké kovy** - podrobené analýze 3 vzorky – ceruzky na oči, rúže na pery. Všetky odobraté a analyzované vzorky vyhoveli legislatívnym požiadavkám. U všetkých odobratých vzoriek sa sledovalo a hodnotilo aj ich označovanie, ktoré bolo v súlade s požiadavkami legislatívy.

3.2. Bezpečnosť výrobkov z bambusu

Gestor úlohy : ÚVZ SR Bratislava a RÚVZ so sídlom v Poprade

Cieľ: Cieľom je kontrola bezpečnosti výrobkov z bambusu určených na priamy styk s potravinami vo vzťahu k migrácii formaldehydu, melamínu a ďalších kontaminantov vyplývajúcich z materiálového zloženia a kontrola správneho označovania v súlade s požiadavkami nariadenia EP a rady č.1935/2004.

Anotácia: *V súčasnej dobe narastá používanie bambusu pri výrobe materiálov a predmetov určených na priamy styk s rôznymi typmi potravín. Bambus ako taký je prírodný materiál avšak na dosiahnutie vhodných vlastností sa stmeluje fenol-formaldehydovými živícami a rôznymi aditívami a adhezívami, z ktorých môžu migrovať kontaminanty ako formaldehyd a melamín. Problematické je aj legislatívne zaradenie týchto výrobkov. Bambus nespadá pod nariadenie Ekč.10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch avšak práve používanie rôznych živíc a adhezív spôsobuje, že na daný materiál sa majú uplatňovať požiadavky tohto nariadenia.*

Etapy riešenia

I.etapa: január 2016 – december 2017 - príprava projektu a analýzy vzoriek

II.etapa: 30. marec 2018 – záverečná správa

RUVZ Lučenec sa na plnení úlohy v roku 2016 nepodiel'a.

3.3. Problematika plastifikátorov v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami

Gestor úlohy : ÚVZ SR Bratislava a RÚVZ so sídlom v Poprade

Cieľ: Cieľom je kontrola bezpečnosti materiálov a predmetov určených na styk s potravinami vo vzťahu k migrácii rôznych typov plastifikátorov.

Anotácia: Používanie plastifikátorov najmä na báze esterov kyseliny ftalovej je legislatívne upravené nariadením EK č.10/2011 pričom pre rôzne typy sú ustanovené obmedzenia a reštrikcie pre ich bezpečné používanie z hľadiska výroby ale aj použitia. Cieľom bude nielen kontrola samotného používania plastifikátorov pri výrobe ako aj správne používanie finálnych výrobkov dostupných na trhu v Slovenskej republike.

Etapy riešenia

I.etapa: január 2016 – december 2017 - príprava projektu a analýzy vzoriek

II.etapa: 30. marec 2018 – záverečná správa

RUVZ Lučenec sa na plnení úlohy v roku 2016 nepodiel'a

3.4. Prehľad 5 – ročného výkonu hraničných kontrol nad melamínovými a polyamidovými výrobkami v SR a EÚ

Gestor úlohy : ÚVZ SR Bratislava a RÚVZ so sídlom v Poprade

Cieľ: Poskytnutie prehľadu výkonu hraničných kontrol nad melamínovými a polyamidovými výrobkami dovážanými z Číny a Hongkongu za obdobie 2011-2016.

Anotácia: V roku 2011 vstúpilo do platnosti nariadenie Komisie (EÚ) č.284/2011, ktorým sa ustanovujú osobitné podmienky a podrobné postupy dovozu polyamidových a melamínových plastových kuchynských potrieb pochádzajúcich alebo odosielaných z Čínskej ľudovej republiky a z čínskej osobitnej administratívnej oblasti Hongkong. Z tohto dôvodu sa zaviedli hraničné kontroly nad touto komoditou výrobkov, ktoré trvajú už 5 rokov. Projekt poskytne prehľad o počtoch vykonaných kontrol, prehľad o nebezpečných výrobkoch, sumarizáciu a porovnanie výsledkov v krajinách EÚ a v SR.

Etapy riešenia

I.etapa: január 2016 – december 2016 - sumarizácia výsledkov

II.etapa: 30. marec 2017 – záverečná správa

RUVZ Lučenec sa na plnení úlohy v roku 2016 nepodiel'a.

3.5 Monitoring probiotík v potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch

Gestor: RÚVZ so sídlom v Trenčíne

Riešiteľské pracovisko : RÚVZ so sídlom v Trenčíne v spolupráci s odbormi HV a BP RUVZ v sídlach krajov

Cieľ: Prostredníctvom monitoringu zistiť prítomnosť deklarovaných probiotík vo vybraných potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch. Pokračovať v zisťovaní rodového zastúpenia probiotík, kontrola deklarovaného množstva probiotických kmeňov na

hmotnostnú alebo objemovú jednotku výrobku a sledovanie mikrobiálnej kontaminácie (t.j. prítomnosti iných bakteriálnych kmeňov okrem probiotík).

Anotácia: Priaznivé účinky probiotík na ľudský organizmus, zvlášť ich potenciálna schopnosť imunomodulácie je dokázaná v rade štúdií. Vzhľadom na širokú ponuku týchto výrobkov s rôznymi druhmi a obsahmi mikroorganizmov je potrebné preveriť mikrobiálnu bezpečnosť a životaschopnosť mikroorganizmov patriacich k probiotikám stanoveným jednotným postupom.

Etapy riešenia:

I. etapa: pokračovanie v monitoringu priebežne počas r. 2016

II. etapa: vyhodnotenie, záverečná správa – december 2016

RUVZ Lučenec sa na plnení úlohy v roku 2016 nepodielá.

3.6. Monitoring príjmu jódu

Gestor: UVZ SR a RUVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracoviská : RUVZ v SR

Cieľ: Monitorovanie príjmu jódu cieľom zabezpečenia kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu prostredníctvom :

- kontroly obsahu jódu v jodidovanej kuchynskej soli (potravín)

Anotácia:

Monitoring obsahu jódu prebieha od roku 1992 prostredníctvom pracovísk Hygieny výživy. Zavedenie povinnej fortifikácie kuchynskej soli jódom v SR bolo rozhodnuté koncom 50-tych rokov, z dôvodu nedostatočného prísunu jódu do organizmu a ťažkých poškodení zdravia obyvateľov SR. Monitorovanie obsahu jódu v kuchynskej soli je jedným z hlavných kritérií pre zabezpečenie kontinuálneho príjmu jódu do organizmu. Sledovanie vylučovania jódu v moči je jedným z ukazovateľov pre posúdenie jeho príjmu (WHO, 2001).

Úloha je ako súčasť realizácie preventívnych programov verejného zdravotníctva PVV na r. 2012-2016 v oblasti aktualizovaného Programu ozdravenia výživy obyvateľov SR.

Etapy riešenia:

I. etapa – odber vzoriek kuchynskej soli / vrátane morskej soli / a jej laboratórne vyšetrenie na množstvo KJ, KJ O₃ .

časové obdobie: január – december 2016

II. etapa – správa a výstupy 15. január 2017

V rámci plnenia tejto úlohy boli pracovníkmi oddelenia hygieny výživy v roku 2016 odobraté vzorky kuchynskej soli v maloobchodných predajniach potravín a v ZSS v lokalitách okresu Lučenec a Poltár na laboratórne vyšetrenie stanovenia jodidu draselného, jodičnanu draselného a feroxyanidu draselného. Spolu bolo odobratých **24 vzoriek kuchynskej soli** z domácej i zahraničnej produkcie. Úloha bola spracovaná v tabuľkovej verzii formou vyhodnotenia sledovania ukazovateľov chemického vyšetrenia - stanovenia KJ a KJO₃ a feroxyanidu draselného.

3.7 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok a aróm v potravinách

Gestor : ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská : ÚVZSR, RUVZ v SR

Cieľ: Cieľom úlohy je monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok a aróm v potravinách u dospelaj a detskej populácie s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom / ADI /.

Anotácia: Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách je základom pre hodnotenie zdravotného rizika potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období. Monitorovanie spotreby, ako preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení. Monitorovanie spotreby prídavných látok prebieha súčasne na základe požiadavky platnej európskej legislatívy s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách v danom členskom štáte.

Etapy riešenia:

I. etapa: február 2016 - november 2016: odborne - metodická príprava monitoringu; zber údajov a analýzy vzoriek

II. etapa: december 2016 – 1. štvrt'rok 2017 - vyhodnotenie monitoringu - záverečná správa

Výstup: Záverečná správa obsahujúca údaje o úrovni spotreby vybraných prídavných látok do potravín a aróm u dospelých a detskej populácie

V roku 2016 sa na tomto monitoringu podieľalo **20 respondentov** dospelých populácie – veková kategória 19 až 35 rokov a 36 až 54 rokov, muži a ženy ľahko / stredne pracujúci (10 žien a 10 mužov – z toho 5 mladší a 5 starší). Každý účastník vyplňoval 24 hodinový dotazník spotreby potravín/pokrmov/nápojov. Projekt bol realizovaný aj v spolupráci s odd. poradne zdravia na RUVZ Lučenec.

V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných prídavných látok –E 104 chinolínová žltá a E 951 aspartam.. Vykonan sa odber 2 vzoriek nápojov (LIMONIT sirup s príchuťou pomaranč, Coca cola light, nízkoenergetická limonáda) s predpokladaným obsahom sledovaných prídavných látok pre každú prídavnú látku, ktoré boli následne laboratórne vyšetrené. Uvedené sumáre dotazníkov, výsledkov respondentov a výsledkov vyšetrených nápojov boli zaslané tabuľkovou formou na UVZ SR na ďalšie spracovanie.

3.8. Monitoring príjmu kuchynskej soli

Gestor : ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská : ÚVZ SR a RÚVZ v SR

Cieľ: Dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Anotácia: Soľ je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch (napr. WHO Akčný plán pre výživu a potraviny 2016-2020, Viedenská deklarácia pre výživu). V oblasti predchádzajúceho Programu ozdravenia výživy pre obyvateľov SR bol prijatý cieľ dosiahnuť postupne zníženie príjmu soli 5 g deň u dospelých populácie a tento cieľ bude rovnako posunutý do Akčného plánu pre potraviny a výživu na rok 2016-2025, ktorý bude predložený na schválenie vláde SR do 28.2.2016. Od 1 decembra 2015 vstúpil do platnosti výnos MZSR na regulovanie pridávania kuchynskej soli do potravín, ktorý oproti predchádzajúcemu výnosu znižuje obsah pridávanej kuchynskej soli v hotových pokrmoch na 13 000mg/kg a v chlebe a pekárenských výrobkoch na 18 000mg/kg.

Etapy riešenia:

I.etapa:

1. Každé RÚVZ v sídle kraja odobrať 3 vzorky hotových pokrmov (polievka alebo hlavný pokrm) a 3 vzorky chleba alebo pekárenských výrobkov (od výrobcov SR) v ZSS na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli, pod koordináciou KO v HV
Termín: február . marec 2016
2. Výsledky spracované podľa komodity v tabuľkovej forme zaslať na UVZ SR
Termín: do 30.4.2016

II. etapa:

1. Každé RÚVZ v sídle kraja zabezpečí monitoring príjmu kuchynskej soli na základe 24 hod. dotazníka spolu u 20 klientov (dospelá populácia muži/ženy v dvoch vekových kategóriách 19 r.-35r. a 36 r.-54r. v každej kategórii klientov), porovnanie príjmu s OVD (9. revízia percentuálny podiel) – pod koordináciou KO v HV
Termín: február – marec 2016
2. Výsledky monitoringu príjmu na úrovni kraja spracujú KO v HV v termíne do 30.4.2016 a zašlú ich ÚVZ SR v tabuľkovej forme za každé RUVZ do 30.5.2016

Samotná metodika k monitoringu kuchynskej soli pozostávala z 2 etáp úloh: 1 etapa: Kontrola pridanej jedlej soli do hotových pokrmov v ZSS, pekárskych výrobkov a chleba a 2. etapa: Dotazník o frekvencii konzumácie potravín s pridanou jedlou soľou. V rámci plnenia 1. etapy úlohy boli pracovníkmi oddelenia hygieny výživy odobraté a odoslané na laboratórnu analýzu obsahu pridanej kuchynskej soli 3 vzorky hotových pokrmov a 3 vzorky chleba a pekárskych výrobkov v troch ZSS - reštaurácia, závodné stravovanie a DD. Všetky analyzované vzorky vyhoveli obsahu kuchynskej soli podľa výnosu MZ SR platného od 1. decembra 2015. Plnenia 2. etapy úlohy sa podieľalo 20 respondentov dospelaj populácie, z toho v zastúpení 10 mužov dvoch vekových kategórií / 19-34, 35-62 roční / a 10 žien dvoch vekových kategórií /19-34, 35-62 ročné /.Každý respondent vyplňoval dotazník o frekvencii konzumácie potravín s pridanou jedlou soľou a za účelom monitoringu príjmu kuchynskej soli bol vyplňovaný aj 24 hod. jedálny lístok, ktorý bol spracovaný v programe ALIMENTA . Spracované výsledky monitoringu boli zaslané v tabuľkovej forme v excel súboroch na ďalšie spracovanie KO v HV na RUVZ Banská Bystrica.

4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

V roku 2016 sme sa podieľali v rámci programov a projektov ÚVZ SR v odbore hygiena detí a mládeže na riešení nasledovných úloh :

Úloha: 4.1. *Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia Národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015 –2025 (NAPPO)*

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko : ÚVZ SR, RÚVZ v SR,

Termín ukončenia : rok 2025

Na riešení danej úlohy sme sa v roku 2016 podieľali aktívnou účasťou na projekte COSI –Childhood Obesity Surveillance Initiative – súčať k Národnému akčnému plánu obezity na roky 2015-2025. V mesiacoch január až máj sme realizovali vkladanie údajov z „ Dotazníka pre meranie detí a zo „ Školského dotazníka“ do online programu WHO.

V rámci uvedenej úlohy sme vykonali v mesiaci október – november mimoriadnu cieleňú kontrolu so zameraním na monitoring prítomnosti marketingu a reklamy propagujúcej nezdravé potraviny a nápoje v predškolských zariadeniach, školách a iných miestach pre deti. výkon štátneho zdravotného dozoru sme realizovali v 28 subjektoch - v školských bufetoch a v priestoroch základných a stredných škôl. Počet subjektov so zistenou prítomnosťou marketingovej propagácie nezdravých potravín bol v počte 5. Správa o záveroch mimoriadnej cieleňú kontroly bola zaslaná dňa 15. 11. 2016 na ÚVZ SR.

Úloha: 4.2. *Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak drogy) u detí a mládeže na Slovensku*

Gestor: MZ SR , ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko : ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR

Termín ukončenia : rok 2025

Na riešení danej úlohy sme sa v roku. 2016 nepodieľali.

Úloha: 4.3. *Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku*

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko : ÚVZ SR a RÚVZ v SR

Termín ukončenia : rok 2017

Na riešení danej úlohy sme sa podieľali v mesiaci december. Cieľová skupina v rámci uvedenej úlohy bola vo vekovej kategórii 11 až 14 ročných detí. 15 dotazníkových prieskumov bolo uskutočnených v mestskej škole ZŠ s MŠ Kubínyiho 6, Lučenec a 15 dotazníkov vo vidieckej škole ZŠ s MŠ Kalinovo. Dotazníky boli nahrané v programe Excel a elektornicky zaslané na ÚVZ SR.

Úloha: 4.4. *Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl : využitie hodín TV*

Gestor: RÚVZ so sídlom vo Zvolene , RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko : RÚVZ v SR

Termín ukončenia : rok 2016

Na riešení danej úlohy sme sa v roku 2016 nepodieľali.

6. ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1. Národný imunizačný program SR:

Hlásenie výkonov očkovania v rámci okresov sa v mesačných intervaloch zabezpečuje z jednotlivých ambulancií prvého kontaktu (VLPD a VPLDD) na odd. epidemiológie písomnou formou – úloha sa plní priebežne.

V septembri 2016 bola vykonaná administratívna kontrola očkovania na všetkých ambulanciách VLDD okresu Lučenec a Poltár (20 obvodov) za sledované obdobie.

V okrese Lučenec sa zaočkovanosť detí pohybovala v rozmedzí od 93,6% - 96,4%. Nižšia zaočkovanosť v rámci povinného pravidelného očkovania na úrovni okresov pod 95% bola zistená v ročníkoch narodenia 2014 (MMR – 93,6% detí).

V okrese Poltár sa zaočkovanosť detí pohybovala v rozmedzí od 95,9% - 99,4%. Nižšia zaočkovanosť v rámci povinného pravidelného očkovania pod 95% nebola zistená.

Odmietnutie očkovania r. 2016:

Počet kompletných odmietnutí povinného pravidelného očkovania : 2

Počet čiastočných odmietnutí : 8

Počet nežiadúcich účinkov: 2

Písomné predvolanie na osobný pohovor do Poradne očkovania: 7 x (LC a PT)

Blokové pokuty podľa § 56 ods.2 zák.č.355/2007 Z.z.) za r. 2016: 5 (450,-€).

Počet vykonaných aktivít EIW 2016: 195 aktivít, z toho bolo 126 určených pre laickú verejnosť, 68 pre zdravotníckych pracovníkov, 2 x web a 1 x médiá (regionálna tlač). Na ambulancie PLDD, PLD, primárom a vedúcim sestram oddelení VŠNsP Lučenec n.o. bola preposlaná informácia o EIW i s odbornými materiálmi pre informovanie verejnosti.

6.2. Surveillance infekčných chorôb

Za rok 2016 sme nahlásili do EPIS – u celkom 391 prípadov prenosných ochorení a pokračovali v priebežnom monitorovaní výskytu prenosných ochorení a v realizácii potrebných preventívnych a represívnych opatrení, ktoré boli taktiež vložené do systému.

Vykonanie opatrení na predchádzanie ochoreniam:

rozhodnutím – 9x

o lekárskom dohľade – 14x

o vykonaní očkovania – 9x

o podaní profylaktickej antibiotickej liečby – 5x

V okrese Lučenec a Poltár bolo spracovaných 92 ohnisk /počet opatrení – 288 /.

V ohniskách boli nariadené nasledovné protiepidemické opatrenia: dezinfekcia, informovanie zainteresovaných, sprísnenie hyg. epid. režimu, vyhľadanie podozrivých z nákazy, zdravotná výchova, laboratórne vyšetrenie faktoru prenosu a lekársky dohľad..

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

V roku 2016 bola vykonaná (12x) mesačná analýza prenosných ochorení za 2 okresy.

Týždenné spracovanie ARO a ChPO: 52 x (okr. Lučenec a Poltár)

V oblasti výskytu chrípky a ARO aktuálne celé chrípkové obdobie elektronicky informujeme dotknuté organizácie a zdravotnícke zariadenia o aktuálnej situácii.

6.4. Nozokomiálne nákazy

V roku 2016 sme vykonali 106 výkonov ŠZD v lôžkových a špecializovaných ambulantných zariadeniach. Celkove sme odobrali 375 vzoriek (82 sterov zo sterilných materiálov, 224

sterov z prostredia) a 63 vzoriek mikrobiálnej čistoty vnútorného ovzdušia. Nápravné opatrenia uložené 12 krát .

Celkovo za rok 2016 evidujeme 9 nozokomiálnych nákaz vo VŠNsP Lučenec n.o.

Na oddelení úrazovej chirurgie a ortopédie - 3x, chirurgické odd.(septické) – 2x, infekčné oddelenie – 2x , interné oddelenie – 1x a detské oddelenie 1x.

V mesiaci máj sme v rámci národnej kampane „Save Lives: Clean Your Hands“ (Umývaj si ruky – zachrániš život“), ale aj počas celého roka odobrali 36 sterov z rúk zdravotníckeho personálu (centrálne operačné sály, infekčné oddelenie, gynekológia, JIS – ky...). Z celkového počtu boli 4 pozitívne. Primárom, vedúcim sestrám oddelení VŠNsP Lučenec n.o., na ambulancie PLD, PLDD, odborným ambulanciám boli zaslané edukačné materiály o správnej hygiene a dezinfekcii rúk. Informácia o kampani bola zverejnená na web stránke úradu

6. 5. Mimoriadne epidemiologické situácie:

V r. 2016 nebolo potrebné riešiť. Za obdobie od 1.1.2016 – 31.12.2016 oddelenie epidemiológie vložilo do systému rýchlej výstrahy 2 hlásenia za okres Lučenec.

Epidémie – A080-Fiľakovo (počet exp.- 5, počet chorých – 3)

- A090 – Halier (počet exp. – 20, počet chorých – 4).

Všetkým praktickým lekárom pre deti, dorast a dospelých v okrese Lučenec a Poltár, vedeniu VŠNsP Lučenec n.o. bol zaslaný edukačný materiál pripravenosti na vysoko nebezpečné nákazy.

6.6. Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV:

V okr. Lučenec je 1 odborné miesto odpad. vody - kanalizačný zberač ČOV v meste Lučenec.

Za rok 2016 bolo vykonaných 6 odberov na monitorovanie cirkulácie enterovírusov v odpadových vodách podľa pokynov referenčného laboratória pre poliovírusy „neboli izolované VDPV. Výsledky odberov odpadových vôd na virologické vyšetrenia boli 5 x negatívne a 1 x pozit.(enterovírusy – pozit., identifikácia – coxsackievírus B5). V okrese Poltár je ČOV, neboli nariadené odbery odpadovej vody.

V roku 2016 nebol hlásený u detí do 15 rokov ani jeden prípad akútnej chabej obrny. Ochorenia na Guillainov-Barrého syndróm v sledovanom období bol zaznamenaný 1 krát.

6.7. Prevencia HIV/AIDS :

V roku 2016 sa projekt primárnej prevencie HIV/AIDS „Hrou proti AIDS“ nerealizoval (edukáciu zabezpečovala PZ). Zároveň bol zhotovený informačný panel s edukačnými materiálmi o ochorení a prevencii tohto ochorenia.

6.8. Poradňa očkovania :

Konzultačná činnosť v oblasti ochorení preventabilných očkovaním, poskytovanie informácií o povinnom a odporúčanom očkovaní, o indikáciách a kontraindikáciách očkovania, o zložení vakcín a nežiaducich účinkoch po očkovaní sa vykonáva priebežne.Za r.2016 sa riešilo 10 prípadov odmietnutia povinného pravidelného očkovania, ktoré dosiahli určený vek zo strany rodičov.

Samostatnú kapitolu tvorili konzultácie o nutnosti očkovania pred cestami do zahraničia, ktorých bolo celkom 4, z toho 1x osobne v poradni pre očkovanie, ostatné telefonicky. Vydané medzinárodné očkovacie preukazy - 0.

6.9 Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania

Na edukácii študentov realizovanej v období máj a jún 2016 sa podieľali zamestnanci oddelenia epidemiológie. Prednášky boli prednášané študentom 2 a 3. ročníkov v dvoch odboroch na Združenej odbornej škole hotelovej a dopravných služieb, Zvolenská cesta 83, Lučenec. Prítomných bolo 60 študentov a ich získané vedomosti boli overené dotazníkmi po edukácii. Celkovo bolo vyplnených 120 dotazníkov (I a II). Podľa pokynov boli dotazníky po vyplnení zaslané na RÚVZ so sídlom v Komárne.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

V územnom celku RÚVZ so sídlom v Lučenci – okres Lučenec, Poltár – sme úlohu realizovali formou rôznych aktivít – prednášková činnosť, besedy, mobilná poradňa. V oblasti prevencie a zdravotno – výchovného pôsobenia sme sa orientovali na všetky vekové skupiny (deti a mládež, produktívny vek, poproduktívny vek). Cieľom edukačných aktivít je presadzovanie zásad zdravého životného štýlu, motivácia, utváranie postojov, rozvíjanie úrovne zdravia širokej verejnosti. Konkrétne realizované aktivity sú rozpísané v bodoch 9.2, 9.3, 9.4, 9.5, 9.7, 9.8.

9.1.1 SLEDOVANIE A HODNOTENIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Sledujeme vývoj zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky. V predchádzajúcom roku bola spracovaná hodnotiacia správa z realizovaného dotazníkového prieskumu zdravotného uvedomenia obyvateľov Slovenska. V roku 2016 pokračujeme v realizácii dotazníkového prieskumu zameraného na zdravotné uvedomenie obyvateľstva SR, projekt pokračuje do konca októbra, kedy bude vyhodnotenie. Pokračovali sme v zdravotnej výchove, zvyšovali sme informovanosť širokej verejnosti cestou masovo komunikačných prostriedkov o prevencii chronických a infekčných chorôb, s dôrazom na individuálnu zodpovednosť za svoje zdravie. Podporovali sme správne výživové návyky, upozorňovali sme na dôležitosť pravidelnej pohybovej aktivity u všetkých vekových kategórii počas celého života. Prednáškami a edukačnými materiálmi sme motivovali mladú generáciu v boji proti drogám a iným návykovým látkam. Apelovali sme na dôležitosť preventívnych lekárskeho prehliadok u celej populácie a propagovali sme význam očkovania nielen u detskej populácie, ale najmä proti chrípke vo vyšších vekových kategóriách.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015-2025

Nadváha a obezita je spolu s fajčením najčastejšou príčinou predčasnej smrti, sú rizikovými faktormi srdcovo – cievnych a niektorých nádorových ochorení.

Úlohu plníme prostredníctvom poradne zdravia. V roku 2016 sme v základnej poradni vyšetrili 171 klientov. U klientov bola následne urobená intervencia v oblasti životného štýlu a poradenstvo v oblasti faktorov spôsobu života ovplyvňujúcich hmotnosť.

Cieľovými skupinami boli aj zamestnanci RÚVZ v Lučenci (antropometrické, biochemické vyšetrenie, štandardné meranie krvného tlaku, meranie telesných tukov v %, BMI), členovia klubu dôchodcov a široká verejnosť – aktivity pod názvom **Deň pre Vaše zdravie**. Ponúkali sme rôzne prednášky na tému Úprava životného štýlu, srdcovo - cievne ochorenia, Zásady zdravej výživy, Zmena výživových návykov u detí a mládeže, ako i populácie v produktívnom veku. Edukačné aktivity sme realizovali na ZŠ, MŠ a v kluboch dôchodcov v rámci Svetového dňa zdravia .

Program „Ovocie a zelenina do škôl“

V rámci programu sme realizovali v školských zariadeniach intervenciu zameranú na oblasť výživových zvyklostí – besedy a prednášky na tému „Význam ovocia a zeleniny v strave“, „Výživa a pitný režim“, „Zdravá výživa“ pre žiakov a rodičov. Prednáška na tému

„Vitamíny hravo zdravo“ bola určená pre deti navštevujúce predškolské zariadenia. Cieľovou skupinou monitoringu boli deti z rovnakých škôl, ktoré boli zapojené do vstupného monitoringu.

Mestské ZŠ, MŠ – zapojené- ZŠ a MŠ Poltár, nezapojené- ZŠ Novomeského LC, MŠ – Štefánika LC.

Vidiecke ZŠ, MŠ – zapojené- ZŠ a MŠ Cinobaňa, nezapojené – ZŠ a MŠ Kalinovo.

Cieľom programu bolo zvýšiť konzumáciu ovocia a zeleniny u detí a vplývať na zmenu ich stravovacích návykov. Vyplnené dotazníky v počte 180 kusov boli nahodené do programu EXCEL Školské ovocie 2016- maska a odoslané na ďalšie spracovanie na ÚVZ SR .

7.apríl – svetový deň zdravia –Diabetes melitus a životospráva- edukačná aktivita – ZŠ pre deti s poruchami reči- Lučenec 3.4.- 5.- 6.7.- 8.9. ročníky- 101 žiakov – príprava a distribúcia edukačného materiálu

21.apríl –v rámci svetového dňa vody – Voda, kolobeh vody - prednáška a distribúcia edukačného materiálu pre žiakov ŠZŠ v Lučenci (37 žiakov)

28.jún – svetový deň - pohybom ku zdraviu – informácie prostredníctvom prednášok na Obchodnej akadémii v Lučenci v rámci zdravého životného štýlu, pohybovej aktivity a distribúcia edukačného materiálu.

16.október – svetový deň potravy – Zdravé stravovanie – potraviny s obsahom železa – prednáška a distribúcia edukačného materiálu pre žiakov ZŠ Štefánika v Lučenci (6. trieda - 32 žiakov)

19.10.2016 - Na pitie je voda, nie cukornička – prednášky pre deti ZŠ s chybami reči v Lučenci - druhý stupeň (106 žiakov)

25.10.2016 - Zdravé stravovanie detí – MŠ a ZŠ s chybami reči v Lučenci (prvý stupeň a MŠ – 71 detí)

30.11.2016 – Zdravý životný štýl – edukačná aktivita ZŠ Halič - 5.6. – 7. – 8.9. ročníky – 81 žiakov - príprava a distribúcia edukačného materiálu

09.12.2016 - Zdravý životný štýl – edukačná aktivita ZŠ Halič - 1.-4. ročníky – 48 žiakov - príprava a distribúcia edukačného materiálu

Program ozdravenia výživy obyvateľov SR

Oddelenie podpory zdravia zabezpečuje úlohy v oblasti ozdravenia výživy, zdravého spôsobu života, fyzickej- pohybovej aktivity a prevencie nadmernej hmotnosti a obezity rôznymi strategickými zámermi :

- preventívne vyšetrenie klientov v poradni zdravia, kde sa okrem anamnestických údajov, antropometrických vyšetrení, meria TK, pulz, BMI, telesný tuk a zisťujú sa v krvi základné biochemické parametre – cholesterol, glukóza, triglyceridy. Vyšetrujeme nových klientov a klientov dispenzarizovaných, ako aj klientov zaradených do úlohy OHV „výživový stav obyvateľstva“,

- preventívne vyšetrenie klientov počas výjazdu pracovníkov OPZ k cieľovým skupinám rôznych vekových kategórií, s rôznym vzdelaním a povoláním,

- podľa zistených výsledkov vyšetrenia sa realizuje poradenstvo zamerané na oblasť výživy, zdravý spôsob života a životného štýlu, zvýšenia pohybovej aktivity, využitia správnej výživy, významného faktoru prevencie metabolických, onkologických, kardiovaskulárnych ochorení a pre redukciu nadmernej hmotnosti a obezity,

- odporúčame znížiť príjem tukov, najmä celkový príjem nasýtených tukov, konzumovať potraviny, ktoré zabezpečia všetky potrebné živiny, najmä zvýšiť príjem ovocia a zeleniny, vlákniny, zvýšiť celkový príjem polysacharidov, znížiť príjem cukrov a alkoholu, udržať telesnú hmotnosť správnym pomerom medzi energetickým príjmom a aktívnym pohybom,
- zvyšujeme záujem o poradňu nielen pre klientov strednej a staršej vekovej kategórie, ale aj pre nižšie vekové skupiny obyvateľov, ako aj klientov s nižším vzdelaním a zo slabšej sociálnej oblasti. Informácie o poradni zdravia, ako aj akciách ktoré realizujeme, sa majú možnosť klienti dozvedieť z tlače, mestského rozhlasu, internetu.

V prednáškach sa zameriavame na všeobecnú prevenciu, ktorá sa dotýka celej populácie. Realizujeme ju najmä v školách a u špeciálnych skupín obyvateľstva /seniori, kardiaci, ľudia s metabolickým syndrómom./

V poradni používame metódy individuálnej prevencie u konkrétnych osôb trpiacich nadváhou a obezitou. Selektívna prevencia sa týka najrizikovejších skupín produktívneho veku, ale tu je naše snaženie najmenej efektívne. Veľmi dôležité je zamerať sa na prevenciu u detskej populácie. Počas celého roka realizujeme prednášky pre deti MŠ, základných a stredných škôl a pre dospelú populáciu o zdravom stravovaní, význame mlieka a o pitnom režime, apod.

Odborné poradenstvo znižovania nadváhy a obezity sa poskytovalo na základe zistených skutočností (percento telesného tuku, BMI).

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU

- Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Kampaň je realizovaná 1x za 2 roky, ďalší ročník prebehne v roku 2017.

9.3 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT (OBYVATEĽOV SEGREGOVANÝCH A SEPAROVANÝCH RÓMSKYCH OSÁD)

Riešiteľskými pracoviskami tohto projektu boli vybrané RÚVZ v SR, medzi ktoré RÚVZ so sídlom v Lučenci nepatrí, preto tento projekt nerealizujeme. V rámci problematiky sme boli oslovení neštátnou organizáciou Platforma na podporu zdravia znevýhodnených skupín, ktorí nás žiadali o spoluprácu. Problematika bola prediskutovaná aj na krajskej porade vedúcich pracovníkov Oddelenia podpory zdravia v Banskej Bystrici.

Projekt Zdravé komunity od októbra 2014 realizuje nová organizácia „Zdravé komunity, n.o.“, ktorá požiadala o súčinnosť pri jej činnosti. Koncom roka sme zaslali dotazník, pre návrh efektívneho systému monitorovania zdravotného stavu rómskej populácie.

V roku 2015 sme sa zúčastnili na pracovných stretnutiach v Bratislave a v Spišskej Novej Vsi týkajúce sa projektu Zdravé komunity.

V roku 2016 sa nevykonali žiadne konkrétne akcie vo vzťahu k znevýhodneným komunitám, odoslali sme odpoveď na čerpanie prostriedkov. S koordinátormi a asistentmi v spádovej oblasti RÚVZ Lučenec (Poltár, Fil'akovo) sme v kontakte vďaka našej iniciatíve. Spätná väzba funguje, ale projekt je vo fáze vzájomného vyčkávania, keďže sme žiadne finančné prostriedky v rámci projektu nedostali, žiadne sme ani neminuli.

Dňa 5.10.2016 sa v Poprade konal seminár „sledovanie vybraných ukazovateľov zdravotného stavu rómskej populácie na základe analýzy údajov z Listov o prehliadke mŕtveho“ . Predmetom diskusie bolo aj zapojenie jednotlivých RÚVZ do sledovania vybraných ukazovateľov zdravotného stavu rómskej populácie na základe analýzy údajov z Listov o prehliadke mŕtveho.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Škodlivosť používania nadmerného množstva alkoholu zdôrazňujeme pri individuálnom poradenstve klientom poradní zdravia a využívame poznatky z projektu a kampane organizovanej ku Dňu zodpovednosti, o zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov, v súvislosti s upozorňovaním na zásady správnej výživy a na dôležitosť dodržiavania pitného režimu. Osvetovo – vzdelávacie pôsobenie na deti a mládež vo forme besied, premietanie DVD filmu s názvom „Alkohol, skrytý nepriateľ“ a distribúcia zdravotne – výchovného materiálu realizujeme na ZŠ v okrese Lučenec a Poltár.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA

Staroba je súčasťou nášho života, ktorú treba akceptovať a pripravovať sa na ňu od mladosti. Charakteristika projektu : zvýšenie kvality zdravia ľudí a zdravotného uvedomenia starších ľudí, ktorí dosiahli a presiahli vek 65 rokov. Cieľová skupina: obyvatelia SR vo veku nad 65 rokov. Hlavný cieľ: vzbudiť záujem starších ľudí o svoje vlastné zdravie, zvýšiť kvalitu života, zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí. Plnenie úlohy má veľmi dobrú odozvu zo strany seniorov. Výchovno – vzdelávacie aktivity realizujeme priebežne počas celého roka, v roku 2016 nasledovné edukačné aktivity :

- **Domov dôchodcov a sociálnych služieb Sušany**

odborná prednáška pre klientov DDaSS na témy :

15.02.2016 – Chrípka, očkovanie, Prevencia nádorových ochorení – 32 klientov

Prednáška bola spojená s diskusiou k danej problematike a odborným poradenstvom diskutujúcim, meraním krvného tlaku a distribúciou zdravotne – výchovného materiálu .

- **DDaSS Libertas Lučenec**

05.02.2016 – Chrípka, očkovanie proti chrípke nad 65+, Prevencia vzniku nádorových ochorení - prednáška, príprava a distribúcia edukačných materiálov- 70 klientov

15.03.2016 – Pamäť v staršom veku - príprava a distribúcia edukačných materiálov a prednášková činnosť v rámci Týždňa mozgu – letáky, logické hádanky, pracovné listy na tréning pamäti – 35 klientov

- **Klub dôchodcov v Lučenci , Spoločnosť psoriatickov v Lučenci**

26.02.2016 – Prevencia vzniku nádorových ochorení – prednáška, príprava a distribúcia edukačného materiálu – 35 klientov

14 –20. marec - Týždeň uvedomenia si mozgu – medzinárodná akcia – propagovaná v rámci projektu Mám 65+ a teší ma že žijem zdravo. Jej hlavným zámerom bolo zvýšiť záujem verejnosti a najmä starších ľudí o zdravé starnutie, prevenciu mozgových pamäťových schopností človeka.

18.marec – prednášková činnosť, tréning mozgu - logické hádanky pre seniorov, matematické úlohy, meranie krvného tlaku, príprava a distribúcia edukačného materiálu – 43 klientov.

06.04.2016 – Bolesť a starnutie – prednáška, príprava a distribúcia edukačného materiálu Prevencia počas letných horúčav, Ako sa chrániť pred ochoreniami prenášanými kliešťami, Osteopénia a osteoporóza, pohybová aktivita – vhodné stravovacie návyky – príprava a distribúcia edukačného materiálu, meranie TK – 22 klientov

26.10.2016 - prednáška na tému Očkovanie a pohybová aktivita seniorov, príprava a distribúcia edukačného materiálu, meranie TK - 42 klientov

- *Klub dôchodcov vo Vidinej*

27.02.2016 – Chríпка, očkovanie, Prevencia vzniku nádorových ochorení – prednáška, príprava a distribúcia edukačného materiálu –24 klientov

12.05.2016 - Reumatické ochorenia- prednáška ,individuálne poradenstvo a meranie tlaku krvi – 37 klientov v rámci svetového dňa - pohybom ku zdraviu

- *Klub dôchodcov Mikušovce*

07.10.2016 – prednáška na tému Očkovanie a pohybová aktivita seniorov, príprava a distribúcia edukačného materiálu, vyšetrenie cholesterolu, meranie TK, TT%, BMI a poradenstvo - 12 klientov

- *Klub dôchodcov vo Fil'akove*

07.11.2016 - prednáška na tému Očkovanie a pohybová aktivita seniorov, príprava a distribúcia edukačného materiálu, vyšetrenie hladiny cukru v krvi, meranie TK, TT%, BMI a poradenstvo (15 klientov)

Okrem skupinových aktivít sme poskytovali individuálne poradenstvo v poradni zdravia v oblasti znižovania hladiny cholesterolu a pohybovej aktivity u seniorov.

9.6.1 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku - stomatohygiena

Intenzívnu primárnu prevenciu zubného kazu je potrebné robiť už v útlom veku. Predškolský vek je optimálny aj z vývinovo – psychologického hľadiska, kedy si dieťa relatívne ľahko osvojuje nové návyky a spôsoby správania. Intervenčné, zdravotno – edukačné pôsobenie u detí v materských školách spojené s nácvikom správnej techniky umývania zubov má pozitívnu odozvu zo strany detí, učiteliek MŠ a rodičov.

V rámci edukačnej činnosti v materských školách a prvý stupeň ZŠ sme premietali DVD filmy „O maškrtnej veveričke, Čo sa stalo medvedíkovi a Lakomý sysel“ a po premietaní sme realizovali besedu s deťmi na tému – zdravé a čisté zúbky, ovocie zelenina – sladkosti.

16.06.2016 - **MŠ Rúbanisko - Lučenec** - prednáška, beseda, DVD rozprávka, príprava a distribúcia edukačného materiálu – 34 detí

19.05.2016 – **ŠZŠ Lučenec** - edukačná aktivita - prednáška, beseda, DVD rozprávka, príprava a distribúcia edukačného materiálu – 25 detí

25.10.2016 – **MŠ pre deti s chybami reči v Lučenci** - edukačná aktivita - prednáška, beseda, DVD rozprávka, príprava a distribúcia edukačného materiálu – 46 detí

9.7 CINDI PROGRAM SR

Našu činnosť v rámci plnenia programu CINDI charakterizujeme nasledovne : individuálne a skupinové poradenstvo a základná mobilná Poradňa zdravia. Rozsiahla je prednášková činnosť orientovaná prioritne na školskú mládež a seniorov - kluby dôchodcov (Lučenec, Vidiná, Mikušovce, Fil'akovo), zariadenia sociálnych služieb pre seniorov (Sušany, AMBRA, LIBERTAS), Spoločnosť psoriatickov. Najviac sú preferované témy zdravý životný štýl a zdravé stravovanie, prevencia kardiovaskulárnych ochorení, chronických neinfekčných ochorení. Angažujeme sa v celoslovensky prebiehajúcich akciách, kampaniach.

V rámci poradne zdravia v roku 2016 bolo celkovo vyšetrených 171 klientov .

Poradňa zdravia pôsobila aj na výjazdoch kde sa robili vyšetrenia za štandardných podmienok. Počas výjazdov (8) bolo vyšetrených 211 klientov (cholesterol, glukóza, štandardné meranie krvného tlaku, % telesného tuku, BMI, spirometria, obsah CO vo vydychovanom vzduchu a v niektorých prípadoch aj celkové biochemické vyšetrenie). Výjazdové aktivity poradne zdravia do obcí, na úrady a pracoviská (Obecný úrad Panické Dravce, Obchodná akadémia v Lučenci, MsÚ Lučenec, Okresný úrad v Lučenci, Mestský úrad Fil'akovo), hromadných podujatiach (svetový deň bez tabaku, svetový deň pohybu, svetový deň srdca).

V spolupráci s oddelením hygieny výživy realizujeme dlhodobo plnenie projektu „Sledovanie výživového stavu vybraných skupín dospeléj populácie SR“ - antropometrické a biochemické vyšetrenia, vyplnenie dotazníkov, odborné poradenstvo po získaní výsledkov a individuálna intervencia .

4. február -Svetový deň proti rakovine - propagácia na webovej stránke RÚVZ Lučenec, na paneloch a v mestskom rozhlase.

- Edukačná aktivita pre verejnosť- Prevencia nádorových ochorení, príprava a distribúcia edukačného materiálu, meranie TK – pracovníci DDaSS Libertas -30 klientov- 5.2.2016, Spoločnosť psoriatickov LC – 35 klientov, 26.2.2016

- Edukačná aktivita pre študentov stredných škôl - Prevencia nádorových ochorení, príprava a distribúcia edukačného materiálu, meranie TK – študenti PaSA LC -15 klientov -5.2.2016

14. marec – prednáška pre zamestnancov RÚVZ - Mozog, tajomstvo života, ukážka zábavných logických úloh na tréning pamäti, pracovné listy- 23 klientov

17. marec – krátka prezentácia Týždňa mozgu 2016 pre účastníkov školenia na preskúšanie odbornej spôsobilosti v epidemiologicky závažných činnostiach, ukážka zábavných logických úloh na tréning pamäti – 54 účastníkov

18. marec – deň otvorených - dverí na oddelení podpory zdravia, meranie základných biochemických ukazovateľov (Chol, Gl , Tg), meranie tlaku krvi, telesného tuku, BMI, individuálne poradenstvo, antropometrické merania, spirometria a distribúcia zdravotno-výchovného materiálu 10 klientov

7. apríl – svetový deň zdravia - deň otvorených dverí na oddelení podpory zdravia , meranie základných biochemických ukazovateľov (Chol, Gl , Tg), meranie tlaku krvi, telesného tuku, BMI, individuálne poradenstvo, antropometrické merania, spirometria a distribúcia zdravotno-výchovného materiálu.

10. máj – svetový deň - pohybom ku zdraviu – informácie pre klientov poradne zdravia

- **Propagácia svetového dňa Pohybom ku zdraviu** - na webovej stránke RÚVZ Lučenec, na paneloch a v mestskom rozhlase.

- **Deň pohybu** pre zamestnancov RÚVZ v Lučenci – 13.05.2016 – areál RÚVZ - 23 účastníkov

- **Edukačno-preventívne aktivity pre verejnosť- zamerané na populáciu produktívneho veku** /12.5.2016- Mestský úrad Lučenec- 31 klientov - biochemické vyšetrenie / Gl, Chol/, tlak krvi, %TT, BMI, WHTr, výška, váha, pás, boky, individuálne poradenstvo doplnené o komplexné odborné a nutričné poradenstvo, príprava a distribúcia edukačného materiálu

- **Edukačná aktivita pre študentov stredných škôl** - Pohyb a zdravie - príprava a distribúcia edukačného materiálu, beseda - 23.5.2016- Súkromné gymnázium Lučenec- 25 študentov

- **Aktivita mobilnej poradne zdravia na Športovom dni** Obchodnej akadémii v Lučenci- 28.06.2016 - športový areál, Fil'akovská cesta, vyšetrenie základných biochemických parametrov: cholesterol, TK, TT %, WHTR, BMI, spirometria a distribúcia edukačných materiálov – 30 klientov (študenti, pedagógovia).

- Spoluúčasť pri organizovaní behu zdravia bežcov Klubu Lučenec - 19 účastníkov – trasa Šiatoroš – Karanč- Šalgótarján – 7.5.2016.

Deň pre Vaše zdravie

7. apríl – Obecný úrad Panické Dravce — meranie TK, TT, BMI, celkového cholesterolu, antropometrické merania, spirometria , individuálne poradenstvo, príprava a distribúcia edukačného materiálu - 24 klientov

12. máj – MsÚ Lučenec - meranie TK, %TT, BMI, WHTR, celkového cholesterolu, antropometrické merania, spirometria, individuálne poradenstvo, príprava a distribúcia edukačného materiálu - 31 klientov

28. jún – Obchodná akadémia v Lučenci - meranie TK, %TT, BMI, WHTR, celkového cholesterolu, antropometrické merania, spirometria, individuálne poradenstvo, príprava a distribúcia edukačného materiálu - 35 klientov

23.august – Okresný úrad Lučenec - meranie TK, TT, BMI, celkového cholesterolu, antropometrické merania, spirometria , individuálne poradenstvo, príprava a distribúcia edukačného materiálu - 30 klientov

24.august – Mestský úrad Fil'akovo - meranie TK, TT, BMI, celkového cholesterolu, antropometrické merania, spirometria , individuálne poradenstvo, príprava a distribúcia edukačného materiálu - 25 klientov

Kampaň MOST 29.9.2016

Oddelenie podpory zdravia pri RÚVZ – Lučenec zabezpečil meracie miesto pred budovou RÚVZ , Petöfioho 1, v Lučenci, kde sa uskutočnilo meranie jednotlivých parametrov: meranie tlaku krvi, pulzu, BMI, obvod pásu, výška, váha, % telesného tuku, cholesterolu, spojenú s odborným individuálnym poradenstvom a distribúciou edukačného materiálu. V rámci svetového dňa srdca sme vyšetřili a poskytli poradenstvo v otázkach prevencie KVO 59 klientom. Cieľom akcie bolo upozorniť širokú verejnosť na základné rizikové faktory srdcovo – cievnych ochorení: vysoký krvný tlak, vysoký cholesterol, nedostatok fyzickej aktivity, nesprávne stravovacie návyky, obezita, stres a fajčenie. Počas celého týždňa sme informovali

aj klientov poradne zdravia o Kampani MOST 2016 a zabezpečili sme im komplexné biochemické vyšetrenie, meraním Tg, Gl, celkového cholesterolu, HDL a LDL. Na bezplatných meraniach a konzultáciách sa podieľali pracovníci oddelenia podpory zdravia. Ohlasy z meraní boli priaznivé, klienti túto aktivitu, ktorú sme spropagovali prostredníctvom internetu a mestského rozhlasu vnímali veľmi pozitívne.

Mená zúčastnených odborníkov - MUDr. Ján Lupták a Mgr. Alica Gubániová,
Vyhodnotenie tejto akcie bolo zaslané aj s fotodokumentáciou na ÚVZ SR a organizátorovi kampane.

Prieskum Zdravotné uvedomenie a správanie sa obyvateľov SR 2016

Za každý RÚVZ sa vyplnilo 104 dotazníkov. Veková kategória respondentov bola 15-24, 25-64 a 65 a viac rokov. Všetci respondenti vyplnili jednotný dotazník. Vyplnené dotazníky sa zadali do počítača v programe Excel do zaslaného súboru Zdravotné uvedomenie obyvateľov SR 2016_maska a vyplnený súbor sme odoslali na ÚVZ SR v termíne do 30. októbra 2016.

Svetový deň diabetu

počas mesiaca november v rámci svetového dňa diabetu 2016 sme realizovali nasledovné výchovno- vzdelávacie aktivity:

-zadanie na webovú stránku RÚVZ, informácie na nástenke v budove RÚVZ, informácie v mestskom rozhlase

10.11.2016 - Deň zdravia – Klub dôchodcov Fil'akovo – prednáška „ Seniori a cukrovka“ , meranie TK, TT% a vyšetrenie glukózy - 20 klientov

21.11.2016- Fakty o cukrovke – prednáška pre študentov prvých ročníkov SZŠ v Lučenci- 52 študentov

30.11.2016- Zdravé stravovanie a cukrovka v detskom veku – prednášky pre druhý stupeň ZŠ Halič – 6. ročník – 18 žiakov

7. ročník - 17 žiakov

8 -9. ročník - 32 žiakov

07.12.2016 – **Choroba špinavých rúk-hepatitída A**, prednáška a edukačná aktivita pre žiakov a zamestnancov **ZŠ** a zamestnancov **OÚ Veľké Dravce** – 52 žiakov a 10 zamestnancov.

9.8 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2013 - 2016

Sledovanie a hodnotenie výkonu kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámení kontrolných inštitúcií

V súvislosti s prijatím zákona č.377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, Oddelenie zdravotnej výchovy na základe listu HH SR značka CKT / 3046/2008 sumarizuje každý mesiac výsledky kontrol, polročne podáva informácie za RÚVZ Lučenec o počte vykonaných kontrol zameraných na dodržiavanie uvedeného zákona. Za sledované obdobie (rok 2016) bolo vykonaných **513 kontrol fajčenia** v zariadeniach, v ktorých sa vykonáva štátny dozor.

Hygiena detí a mládeže : 49

Hygiena výživy : 255

Hygiena životného prostredia: 55

Epidemiológia : 37
Preventívne pracovné lekárstvo: 117

PROJEKT GYTS

Zameriava sa na monitorovanie užívania tabaku. GYTS je dotazníkový anonymný prieskum, cieľovou populáciou je školská mládež vo veku 13 -15 rokov. V okrese Lučenec a Poltár boli náhodne vybrané školy ZŠ Lovinobaňa (7.8.9. ročníky- 65 žiakov) a Súkromné gymnázium v Lučenci (tercia , kvarta – 19 žiakov). Vyplnené dotazníky boli odoslané na Ústav verejného zdravotníctva JLF UK Martin

31.máj – svetový deň bez tabaku

Svetový deň bez tabaku sme propagovali klientom pri poradenských a ZV aktivitách - odborné poradenstvo, meranie krvného tlaku, telesného tuku, vyšetrenie obsahu CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom smokerlyzer .

Ďalšie realizované aktivity :

- informácie v médiách - noviny, rozhlas, webová stránka RÚVZ
- informácie na nástenkách v priestoroch RÚVZ
- propagačné materiály do škôl a verejné priestory
- prednášky (7) a premietanie DVD filmu Kým stúpa dym na (7) ZŠ a SŠ a meranie obsahu CO (36) vo vydychovanom vzduchu prístrojom smokerlyzer realizujeme systematicky počas celého roka- 85 žiakov

Linka pomoci na odvykanie od fajčenia

15.08.–26.08.2016 – poskytovanie telefonického poradenstva na odvykanie od fajčenia v čase od 8.00 do 15.00 hod. Poskytli sme poradenstvo 155 záujemcom.

Najlepšia protidrogová nástenka

ÚVZ SR v rámci Európskeho týždňa boja proti drogám organizoval celoslovenskú súťaž s názvom „Najlepšia protidrogová nástenka" ktorá bola určená pre 7. ročníky základných škôl na celom území SR. Potrebné informácie boli nami zaslané na všetky základné školy v okrese Lučenec a Poltár..

Európsky týždeň boja proti drogám

21.11.2016 - Problematika fajčenia, vykonaná edukačná aktivita pre študentov I. ročníkov SZŠ v Lučenci spojená s praktickým meraním kapacity pľúc a meraním obsahu CO vo vydychovanom vzduchu (50 študentov)

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Martine**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1. Plnenie Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky (NEHAP IV).

Plnenie úlohy: oddelenie HŽPaZ RÚVZ Martin sa podieľa na plnení súčasného Akčného plánu – NEHAP IV. v rozsahu kompetencií a náplne práce odboru hygiena životného prostredia a zdravia so zameraním na znižovanie negatívneho vplyvu zložiek a faktorov životného prostredia na zdravie ľudí:

- systematickým monitorovaním kvality pitnej vody v rámci hromadného zásobovania obyvateľstva pitnou vodou (bolo odobratých 142 vzoriek v rozsahu minimálneho rozboru a 8 vzoriek v rozsahu kompletného/úplného rozboru podľa NV SR č. 354/2006 Z.z. v platnom znení), pričom 7 vzoriek v rozsahu minimálneho rozboru nevyhoveli limitom ukazovateľov kvality pitnej vody v mikrobiologických ukazovateľoch (Koliformné baktérie, enterokoky, E. coli, živé organizmy, kultivovateľné mikroorganizmy). Na základe uvedeného boli odbery vzoriek pitnej vody na príslušných odberných miestach bezodkladne zopakované. Hodnoty prekročených ukazovateľov kvality pitnej vody na 6/7 odberných miest spĺňali najvyššie medzné hodnoty. Opakovaný rozbor pitnej vody na jednom zo siedmich odberných miest potvrdil výsledky prvotného rozboru, na základe čoho boli prevádzkovateľovi verejných vodovodov a prevádzkovateľovi na spotrebisku uložené nápravné opatrenia písomnou formou. Po odstránení nedostatkov (písomná informácia) pracovníci RÚVZ so sídlom v Martine vykonali opakovaný odber vzorky pitnej vody, ktorý vyhovoval limitom kvality pitnej vody v prekročených ukazovateľoch;
- zvyšovaním povedomia ľudí v otázkach dôležitosti pitnej vody formou informovania verejnosti s využitím webovej stránky, ako aj individuálnymi konzultáciami poskytovanými občanom pri príležitosti Svetového dňa vody;
- dohľadom nad vodami určenými na kúpanie - posudzovanie, povoľovanie a priebežná kontrola kúpalísk - sezónnych aj celoročných;
- priebežne pri posudzovaní návrhov na územné konanie, umiestňovaní stavieb s vylúčením negatívnych vplyvov na životné prostredie, na obytnú a rekreačnú funkciu objektov, s posudzovaním možných vplyvov na životné prostredie formou štúdií; pri kolaudácii objektivizáciou relevantných negatívnych dopadov okolia na stavbu, resp. stavby na obytnú zástavbu a rekreačné územia. Podľa situácie vyžadujeme rozptylové/emisno-imisné štúdie, svetlotechnické posudky, hlukové štúdie, resp. objektivizáciu hluku pri kolaudácii a uvedení priestorov do prevádzky.

1.2. Protokol o vode a zdraví – plnenie národných cieľov.

Plnenie úlohy : RÚVZ so sídlom v Martine toho času nie je zapojený do projektu, oddelenie HŽPaZ sa zapojí na požiadanie ÚVZ SR podľa pokynov gestora úlohy.

1.3. Ľudský biomonitoring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí.

Plnenie úlohy: RÚVZ so sídlom v Martine toho času nie je zapojený do projektu, oddelenie HŽPaZ sa zapojí na požiadanie ÚVZ SR podľa pokynov gestora úlohy.

1.4. Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší škôl na zdravie detí v rôznych regiónoch Slovenska.

Plnenie úlohy: V terajšom štádiu plnenia odd. HŽPaZ nie je zapojené do projektu.

1.5. Zmapovanie aktuálneho stavu výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách.

Plnenie úlohy: V terajšom štádiu plnenia odd. HŽPaZ nie je zapojené do projektu.

1.6. Rozšírenie siete monitorovacích staníc na sledovanie koncentrácie biologických alergizujúcich častíc vo vonkajšom ovzduší

Plnenie úlohy: V terajšom štádiu plnenia odd. HŽPaZ nie je zapojené do projektu.

1.7. Zhodnotenie stavu dekontaminácie vo vybraných prevádzkach Levice

Plnenie úlohy: Danú problematiku rieši RÚVZ so sídlom v Leviciach.

Vlastné programy a projekty odd. HŽPaZ nerieši.

Zahraničné programy a projekty odd. HŽPaZ nerieši.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Od roku 2011 sa na oddeleniach PPLaT v Slovenskej republike používa nový štatisticko-informačný PC program ASTR (ASTR_2011). Program umožňuje evidovať právne subjekty, pracoviská, vykonávané práce/profesie, faktory práce a pracovného prostredia pre 3. a 4. kategóriu rizikových prác, 1. a 2. kategóriu prác, prešetrované podozrenia na profesionálne poškodenia zdravia, priznané choroby z povolania, všetky vykonávané činnosti na oddeleniach so štatistickým spracovaním a výstupmi do požadovaných formátov, výstupov pre potreby celoštátnych sledovaní, ako aj regionálnych analýz a rozborov existujúcej situácie. Databázu autori obsahovo zosúladiť s platnými právnymi predpismi na ochranu zdravia pri práci, flexibilita riešenia umožňuje napojenie získaných individuálnych údajov do jednotného zdravotníckeho informačného systému. Databáza je neustále inovovaná a udržiavaná v súlade s platnou legislatívou a potrebami praxe.

Podľa pripomienok a poznatkov, vyplývajúcich z praktického využívania programu ASTR, sa tento priebežne inovuje a vylepšuje, do 31.12.2016 bola distribuovaná verzia aktualizácie 5_8. Dňa 15.11.2016 sa uskutočnil v zasadacej miestnosti Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Martine celoslovenský seminár k užívateľskému programu ASTR, zameraného na evidenciu subjektov a kategórií prác, určený pre pracovníkov odborov a oddelení PPL RÚVZ v SR.

Program:

1. MUDr. Tibor Záborský, PhD., MPH; MUDr. Miloš Janoušek, CSc.: Program na evidenciu rizikových prác ASTR, jeho používanie, využívanie možností a perspektívy ďalšieho rozvoja.
2. Zmena klasifikácie látok a zmesí v databáze ASTR v súlade s nariadením CLP (klasifikácia, označovanie a balenie) Smernica (ES) 1272/2008.
3. Aktualizácia databázy pre účely výstupov pre výročnú správu (karcinogény a mutagény).
4. Otázky, pripomienky, námety k používaniu ASTR, skúsenosti používateľov.
5. Rôzne.

„Nepovinný“ PC program evidencie výkonov zdravotného dohľadu bol implementovaný do programu ASTR, takže evidencia výkonov v súvislosti so zabezpečovaním zdravotného dohľadu (vrátane kvalitatívnych a kvantitatívnych parametrov) je jednoduchá a veľmi rýchla. Stačí, aby program odborní pracovníci používali a využívali, vrátane zadávania údajov. Jeho štruktúra vychádza z dotazníka zdravotného dohľadu, ktorý sa vyplňa pri každom výkone ŠZD. Uvedený dotazník bol zaslaný ÚVZSR ako jednotný nástroj pre všetky RÚVZ v SR.

K 31.12.2016 bolo v okresoch Martin a Turčianske Teplice vyhlásených v 3. a 4. kategórii rizikových prác **3421 (v roku 2015 to bolo 3603)** zamestnancov/pracovníkov, z toho **1485 žien (v roku 2015 to bolo 1503 žien)**. Jedná sa o **153 (v roku 2015 to bolo 164)** právnych subjektov.

Najviac rizikových prác je evidovaných v priemyselnej výrobe, zdravotníctve a poľnohospodárstve.

Počet pracovníkov zaradených do rizikových prác podľa faktorov:

Rizikový faktor	Počet exponovaných pracovníkov					
	3. kategória		4. kategória		spolu	
	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
1. stupeň						
Biologický faktor	164	133	0	0	164	133
Elektromagnetické polia	20	0	0	0	20	0
Fyzická záťaž	1006	579	0	0	1006	579
Hluk	1587	270	154	44	1741	314
Chemické látky a zmesi	905	416	20	4	925	420
Ionizujúce žiarenie	295	191	0	0	295	191
Optické žiarenie	180	7	0	0	180	7
Psychická pracovná záťaž	701	590	0	0	701	590
Vibrácie	240	11	2	0	242	11
Záťaž teplom a chladom	528	184	0	0	528	184

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2016 podľa druhu a kategórie rizikového faktora - chemické látky a zmesi (2. stupeň)						
						Tab.:2
Chemická látka	Počet exponovaných pracovníkov					
	3. kategória		4. kategória		spolu	
	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
2. stupeň						
alergén	193	107	0	0	193	107
dermatotropný	47	33	9	2	56	35
dráždivé	381	228	9	2	390	230
chem. karcinogén/mutagén	369	218	0	0	369	218
jedovaté - toxické	196	138	0	0	196	138
látky poškodzujúce reprodukciu	83	63	0	0	83	63
pevné aerosoly	321	39	20	4	341	43
veľmi jedovaté - veľmi toxické	36	6	0	0	36	6
žieravé	121	100	0	0	121	100

U takmer všetkých právnych subjektov sa vyskytuje kombinácia 2 a viac faktorov.

Ako najčastejšie sa vyskytujúci faktor práce a pracovného prostredia stále dominuje hluk – najvyšší počet exponovaných pracovníkov je najmä v priemyselnej výrobe – strojárnska výroba, drevospracujúci priemysel, spracovanie kovov....

Veľký počet pracovníkov, najmä žien, je vyhlásených v riziku psychická pracovná záťaž, fyzická záťaž, biologické faktory a chemické faktory, vrátane karcinogénov, mutagénov a teratogénov. Sú to prevažne pracovníci, ktorí svoju činnosť vykonávajú v zdravotníckych zariadeniach, domovoch sociálnych služieb, detských domovoch a školách.

V roku 2016 bolo vydaných **15** rozhodnutí o vyhlásení rizikových prác, z toho **6** na dobu určitú (4. kategória rizika). **8** rozhodnutí bolo vydaných vo veci vyradenia z evidencie rizikových prác. **7** právnych subjektov bolo vymazaných z registra rizikových prác, nakoľko firma bola vymazaná z obchodného registra, alebo objekt/prevádzka je dlhodobo (niekoľko rokov) uzatvorená, nie je možné doručiť konateľom písomnosť. Právne subjekty nehlásia/neoznamujú ukončenie činnosti alebo vykonávanie rizikových prác. Žiadny právny subjekt nedoručil materiály, ktoré je povinný doručiť zo zákona príslušnému orgánu verejného zdravotníctva pri ukončení činnosti.

V regióne Turiec majú uzatvorenú zmluvu o vykonávaní PZS všetky firmy s vyhlásenými rizikovými prácami.

Dostávame sa znovu do stavu, keď síce legislatíva, odborné postupy pre riešenie zásadných ohrození zdravia a života pracovníkov teoreticky existujú, v praxi sa však kontrolujú a vyžadujú (informovane a fundovane) nie vždy a nie dôsledne. Pokiaľ v uvedených a naznačených súvislostiach vstúpi na scénu/pracovisko tzv. pracovná zdravotná služba v osobe bezpečnostného technika, autorizovaného bezpečnostného technika, bezpečnostnotechnickej služby, vypracujú ktorejkoľvek firme akékoľvek podklady, posudky o riziku a prevádzkové poriadky, legislatívne a odborne nekorešpondujúce s problematikou verejného zdravotníctva a ochrany zdravia pri práci. Pokiaľ sa súčasné verejné zdravotníctvo nevymaní z hľadania si dôvodov, prečo neposudzovať aj pracovné podmienky a s tým súvisiace „papierové“ podklady, s evidenciou a následným riešením nedostatkov v materiáloch „tako kvalitne vypracovaných“, potom sa nikdy nedostaneme na úroveň, ktorá bude znamenať kvalitatívne vyššiu starostlivosť o pracovníkov prostredníctvom odborne zdatných osôb, ktoré budú vedieť vypracovať kvalitné podklady v ochrane a podpore zdravia pri práci, budú vedieť svoje výsledky obhájiť, čím sa ochrana a podpora zdravia pracovníkov posunie na úroveň, zodpovedajúcu roku 2016. Ak kvalitu, spôsob a odborný puvoár obchodných partnerov zamestnávateľov a živnostníkov (vykonávajúcich zdravotný dohľad) nebudeme kontrolovať a z nesprávnych až zlých výsledkov nebudeme vyvodzovať dôsledky (ustanovené zákonom 355/2007), pôjde len o drahú, v podstate zbytočnú službu, ktorá nebude/nie je prínosom a toľko očakávanou a potrebnou formou pomoci pre zamestnávateľov v oblasti, ktorá svojou dynamikou v oblasti legislatívy a odborných poznatkov sa vyrovná a možno aj predstihne väčšinu ostatných oblastí hospodárstva a odborností. Zostáva a zostane biznisom pre ľudí, ktorí sú presvedčení, že problematiku ovládajú. Nakoľko však páky orgánov verejného zdravotníctva na ich „pacifikáciu“ sú veľmi obmedzené až žiadne, tento ich pocit sa stáva realitou. A práve odborné a erudované postupy odborne spôsobilých a zdatných pracovníkov v oblasti verejného zdravotníctva, nielen príslušných orgánov verejného zdravotníctva, v podstate vychádzajú na posmech, pretože pre svoje angažovanie pre zlepšenie služby pracovníkom nemajú adekvátnu, alebo žiadnu morálnu, legislatívnu ani politickú podporu.

Aj naďalej sú riešené nedostatky v podkladoch spracovaných pracovnými zdravotnými službami pre podnikateľské subjekty v okresoch Martin a Turčianske Teplice. Podklady, spracované PZS, nie sú vypracované podľa súčasne platnej legislatívy, a to : identifikácia všetkých zdravotných rizík a nebezpečenstiev; hodnotenie všetkých zdravotných rizík; posudky o riziku u jednotlivých pracovných činností a profesií (podľa §§ 30, 31 zákona NR SR č. 355/2007 Z.z., v náväznosti na vyhlášku MZ SR č. 448/2007 Z.z. a ďalšiu platnú legislatívu SR, upravujúcu problematiku jednotlivých škodlivých faktorov pracovného prostredia); prevádzkové poriadky a v náväznosti na všetky identifikované a posúdené zdravotné riziká, spôsob a vhodná forma ich zníženia formou kolektívnych a individuálnych opatrení zamestnávateľa/prevádzkovateľa, vrátane presných typov používaných OOPP, frekvencie ich výmeny, účinnosti, spôsobu a miesta ich údržby, vhodnosti na konkrétnu pracovnú činnosť. Väčšinu predložených podkladov jednotlivými subjektami je potrebné prepracovať, dopracovať, upraviť a aktualizovať podľa konkrétne vykonávaných činností, aktuálneho stavu pracovísk a pracovných miest, konkrétnej expozície a komplexne zavzatých a zohľadnených platných legislatívnych úprav. Údaje uvedené v podkladoch, spracovaných PZS, sú často v rozpore s údajmi získanými od právnych subjektov odbornými pracovníkmi RÚVZ so sídlom v Martine.

Odborní pracovníci odd. PPLaT vykonávajú (tak je zadaná prioritou) cieľový ŠZD vo firmách, kde sú vyhlásené rizikové práce, so zameraním na činnosť PZS v jednotlivých subjektoch, posúdenie zdravotných rizík na pracoviskách zamestnávateľov, aktuálnosť vyhlásených RP rozhodnutím, vypracované lekárske posudky o zdravotnej spôsobilosti na prácu u jednotlivých pracovníkov, kontrolu zasielania hodnotiacich správ predkladaných k 31.12. každoročne.

Veľkým problémom, tak ako v minulých rokoch, u viacerých právnych subjektov je nedostatočné vypracovanie posudkov o zdravotnej spôsobilosti na prácu, chýbajú posúdené faktory práce a pracovného prostredia a ich kategorizácia, obsahová náplň PLP nezodpovedá identifikovaným zdravotným rizikám, závery sú len všeobecné, bez reálnej výpovednej hodnoty pre zamestnávateľa (obmedzenia pracovnej spôsobilosti sú v rozpore so skutočne vykonávanou činnosťou – stavebný robotník má pracovať s bremenami, náradím do 2 kg, nepracovať v predklone, vo vynútených polohách...).

Výber vhodných OOPP a ich pridelenie je vo veľkom percente prípadov formálne – bezpečnostný technik/BT si vezme na pomoc počítačový program, vytlačí formálnu smernicu o poskytovaní OOPP (ktorá vôbec nezodpovedá konkrétnym pracovným podmienkam, jednotlivým zdravotným rizikám vo vzťahu pracovná činnosť – faktor práce a pracovného prostredia na pracoviskách, ani NV SR č. 395/2006 Z.z.) a zamestnanci môžu dostávať OOPP (hlavným a skoro jediným kritériom je najnižšia cena), ktoré v niektorých prípadoch sú skôr na škodu ako na osoh. Pokiaľ máme riešiť ochranu pracovníkov nielen v kolektívnom rozsahu ale aj individuálnom, musíme riešiť aj OOPP. Kontroly, vykonávané v tejto oblasti inšpektormi práce sú formálne, kvalitatívne vlastnosti OOPP na ochranu sluchu, dýchacích ciest,... vo vzťahu k aktuálnej expozícii faktorom práca a pracovného prostredia nie sú riešené, kontroluje sa len poskytnutie/neposkytnutie OOPP. Aj z uvedených dôvodov sa môžeme celkom ľahko o niekoľko rokov ocitnúť v situácii, keď sa napriek poskytovaným, prideleným a používaným OOPP (formálne vyhovujúcich) začnú objavovať znovu poškodenia sluchu z hluku, poškodenia dýchacích orgánov...

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2016 podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktora (1. stupeň)

Tab.:3

Kód	Prevažujúca činnosť (1. stupeň)	Počet exponovaných pracovníkov					
		3. kategória		4. kategória		spolu	
		celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
A	Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	174	8	4	3	178	11
B	Ťažba a dobývanie	22	0	2	0	24	0
C	Priemyselná výroba	1575	316	150	41	1725	357
D	Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	64	0	2	0	66	0
E	Dodávka vody; čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	21	0	0	0	21	0
F	Stavebníctvo	53	0	9	2	62	2
G	Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov	11	8	0	0	11	8
H	Doprava a skladovanie	0	0	0	0	0	0
N	Administratívne a podporné služby	2	0	0	0	2	0
O	Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	31	20	0	0	31	20
P	Vzdelávanie	82	71	0	0	82	71
Q	Zdravotníctvo a sociálna pomoc	1217	1015	0	0	1217	1015
S	Ostatné činnosti	2	1	0	0	2	1
	Spolu	3254	1439	167	46	3421	1485

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2016 podľa druhu a kategórie rizikového faktora - chemické látky a zmesi (3. stupeň)

Tab.:4

Chemická látka 3. stupeň	Počet exponovaných pracovníkov					
	3. kategória		4. kategória		spolu	
	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
Agrochemikálie (okrem OFI a karbamátov)	29	4	0	0	29	4
Benzén	44	37	0	0	44	37
Benzo(a)pyrén	9	0	0	0	9	0
Cement (Portlandský)	28	0	0	0	28	0
Cytostatiká	54	51	0	0	54	51
Dolomit	0	0	9	2	9	2
Drevo exotických drevín - pevný aerosol	12	0	0	0	12	0
Drevo ostatných drevín - pevný aerosol	18	4	0	0	18	4
Drevo tvrdé - pevný aerosol	54	9	0	0	54	9
Etylénoxid	3	0	0	0	3	0
Fluorovodík a fluoridy	1	0	0	0	1	0
Formaldehyd = aldehyd kyseliny mravčej	113	95	0	0	113	95
Hliník a jeho oxidy (aluminium)	28	0	0	0	28	0
Hormonálne prípravky	17	14	0	0	17	14
Horninové pevné aerosoly	3	0	0	0	3	0
Chrómu (VI) zlúčeniny	4	2	0	0	4	2
Kremičitany ostatné /okrem azbestu/	31	4	0	0	31	4
Kyselina octová	3	3	0	0	3	3
Mangán a jeho zlúčeniny (manganese)	2	0	0	0	2	0
Metylmetakrylát	6	6	0	0	6	6
Múka	49	19	0	0	49	19
Olovo a jeho zlúčeniny	2	0	0	0	2	0

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2016 podľa druhu a kategórie rizikového faktora - chemické látky a zmesi (3. stupeň)						
						Tab.:4
	Počet exponovaných pracovníkov					
Chemická látka	3. kategória		4. kategória		spolu	
3. stupeň	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
Oxid zinočnatý	4	0	0	0	4	0
Ozón	8	0	0	0	8	0
Papier - pevný aerosol z opracovania	8	0	0	0	8	0
PAU - práce s expozíciou polycyklickým aromatickým uhľovodíkom	6	2	0	0	6	2
Polyesterové živice	4	0	0	0	4	0
Pôdne pevné aerosoly	3	0	0	0	3	0
Rastlinný pevný aerosol ostatný (vrátane obilného)	10	0	0	0	10	0
Sadze	1	0	0	0	1	0
Sevofluórán	202	130	0	0	202	130
Škrob - pevný aerosol z opracovania	8	0	0	0	8	0
Škvára, popoľček	8	0	0	0	8	0
Toluén	14	10	0	0	14	10
Trichlóretylén	2	0	0	0	2	0
Uhlie hnedé a lignit	8	0	2	0	10	0
Umelé brusivo	4	0	0	0	4	0
Vápenec (calcium carbonate)	0	0	9	2	9	2
Xylén	33	23	0	0	33	23
Zlievarenské aerosoly	18	3	0	0	18	3
Zváračské pevné aerosoly - bázičné elektródy	10	0	0	0	10	0
Zváračské pevné aerosoly - neobalené elektródy	4	0	0	0	4	0
Zváračské pevné aerosoly - zmes dymov zo zvárania bez bližšieho určenia	34	0	0	0	34	0
Železo a jeho zliatiny - pevný aerosol	6	0	0	0	6	0

V tabuľke sú uvedené počty jednotlivých pracovných pozícií, zaradených do kategórie 3. – 4. rizikových prác vo všetkých chemických faktoroch (vrátane pevných aerosólov a CMR látok).

Od r. 2012 sa cielene vykonáva štátny zdravotný dozor v poľnohospodárskych družstvách, ktorý bol zameraný na kontrolu životných a pracovných podmienok v priestoroch hospodárskych dvorov, na činnosť PZS v jednotlivých subjektoch a posúdenie všetkých zdravotných rizík zamestnávateľom, ako aj aktuálnosť vyhlásených rizikových prác, vypracované posudky o zdravotnej spôsobilosti na výkon konkrétnych činností/lekárske posudky o zdravotnej spôsobilosti na prácu u jednotlivých pracovníkov, kontrolu zasielaných hodnotiacich správ za predchádzajúci rok. Uskutočnili sa ústne prejednávania na RÚVZ so sídlom v Martine, na oddelení PPLaT, zamerané na riešenie zistených nedostatkov. Plánované postreky s obsahom a množstvom používaných pesticídov obchodný názov / účinná látka / lokalita / dátum a čas aplikácie v roku 2016 poľnohospodárske družstvá zasielali pravidelne 3, menej pravidelne ďalšie 2.

Časť prípravkov, ktoré sú poľnohospodárskymi družstvami aplikované, sú na ochranu proti škodcom, časť na plesne a iné. Pre právne subjekty priamo zo zákona nevyplýva povinnosť zasielať oznámenia o aplikácii pesticídov príslušnému orgánu verejného zdravotníctva. RÚVZ so sídlom v Martine sa však na základe výkonov ŠZD dohodol s právnymi subjektami o oznamovaní aplikácie pesticídov, zakotvenom v rozhodnutiach na uvedenie priestorov do prevádzky (skúšobnej prevádzky).

Z uvedenej problematiky, ktorá odnepamäti bola doménou odborníkov v ochrane zdravia sa postupom času ochrana zdravia vytratila, problematiku „postrekov“ na prvý pohľad v celom rozsahu prevzal Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky

v Bratislave/ÚKSUP (starostlivosť a ochrana zdravia postrekovačov je zo strany ÚKSUP-u len deklarovaná, skutočné naplnenie vo formálnej a najmä obsahovej rovine chýba). Zo strany aplikácie nebezpečných chemických látok v poľnohospodárskej a lesníckej sfére, s ich účinkami nielen akútnymi, ale najmä dlhodobými/neskorými na zdravie zíva čierna diera.

Zabezpečovanie dohľadu nad výkonom nielen postrekovacích prác, ale akýchkoľvek činností je nesmierne dôležitá úloha, nakoľko nám uchádzajú ochorenia, vznikajúce práve pri uvedených činnostiach (alebo s podielom expozície pesticídmi). Orgán verejného zdravotníctva len zložito získava od zamestnávateľov podklady ku skutočnej expozícii, systém/spôsob ochrany pracovníkov, ktorí v rezorte pôdohospodárstva pracujú.

Pri výkone ŠZD v súvislosti s manipuláciou s chemickými látkami a zmesami sa kontroluje, či zodpovední zamestnanci majú platné osvedčenia o odbornej spôsobilosti, resp. overenie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a s toxickými látkami a zmesami.

Na RÚVZ so sídlom v Martine bolo zaslaných 495 mailom doručených oznámení o vykonaní činností DDD v rôznych organizáciách, ktorú realizoval Anton FEDOR - FEDOREX.

Niektoré poľnohospodárske subjekty nahlásili postreky – používanie prípravkov na ochranu rastlín, najmä herbicídov, fungicídov a insekticídov. Celkom bolo doručených 98 oznámení o aplikácii pesticídov poľnohospodárskymi subjektami. Všetky postreky boli pozemné a boli použité len také prípravky na chemickú ochranu rastlín, ktoré sa nachádzajú v platnom zozname povolených prípravkov na daný kalendárny rok. V každom sklade chemických látok a zmesí je vedená evidencia pesticídov.

Pre organizácie, kde sa používajú chemické látky a zmesi :

- bolo vydaných 30 rozhodnutí k uvedeniu priestorov do prevádzky;
- 9 x rozhodnutie do skúšobnej prevádzky;
- 10 x prerušenie správneho konania;
- 5 x zastavenie správneho konania;
- v 13 prípadoch bolo vydané záväzné stanovisko ku kolaudácii stavby, z toho 1 nesúhlas;
- boli riešené 2 podnety;
- k rôznym žiadostiam, najčastejšie k predloženým projektovým dokumentáciám bolo vydaných 21 odborných stanovísk;
- nebolo prešetrované žiadne podozrenie na profesionálne ochorenie z profesionálnej expozície chemickým látkam a zmesiam;
- u 13 účastníkov konania, u ktorých sa vydávali nové rozhodnutia o vyhlásení rizikových prác, sa tieto týkali aj NCHL (vrátane pevných aerosólov), resp. posudzovania expozície NCHL;

Keď sa vrátíme ku problematike pracovného lekárstva/zdravia pri práci, je nevyhnutné mať poznatky o expozícii pracovníkov (zamestnancov a SZČO/fyzických osôb – podnikateľov) jednotlivým faktorom práce a pracovného prostredia aj pre práce zaradené v 2.kategórii, a v celoslovenskom meradle evidovať aj 2. kategóriu prác, pretože rozdiel, resp. deliaca čiara medzi 2. a 3. kategóriou je niekedy taká tenká, že jej presná identifikácia nie je možná. Nevyhnutnosť evidovania týchto údajov vyplýva aj z dôvodov posudzovania profesionálnych ochorení/chorôb z povolania. Z hľadiska evidovania stavu pracovných

podmienok je to jediná cesta, ako by sa dal aspoň čiastočne opísať stav pracovných podmienok na Slovensku. Evidenčný program ASTR takúto formu evidovania umožňuje (súčasťou podkladov za rok 2016 je aj návrh možných výstupov). Keď budú k dispozícii informácie o stave pracovného prostredia aj v 2. kategórii rizika, bude možné z pohľadu verejného zdravotníctva/pracovného lekárstva reálnejšie navrhovať a následne riešiť projekty, ktoré budú mať konkrétny cieľ a uplatnenie v znižovaní reálnych zdravotných rizík, vyskytujúcich sa v praxi, s dopadom na zdravie pracujúcej populácie.

Osobitným problémom hodným zreteľa je riešenie SZČO, v terminológii zákona 355/2007 Z.z. fyzických osôb – podnikateľov, ktorí vykonávajú najrizikovejšie a najhoršie práce bez akejkoľvek ochrany svojho zdravia, nielen z neznalosti, ale aj z nedostatku finančných prostriedkov. Vykonávajú tú istú prácu ako predtým zamestnanci, ale bez adekvátnych OOPP, preventívnych lekárskeho prehládok...

Je nevyhnutné dohodnúť rovnaké pravidlá pre celú Slovenskú republiku, o.i. začať riešiť aj problematiku a vykonávanie činností v profesiách píliarov, pracovníkov v stavebníctve, ..., alebo deklarováť, že podmienky, ktoré stanovuje zákon 355/2007 Z.z. pre fyzické osoby - podnikateľov kontrolovať príslušnými orgánmi verejného zdravotníctva nie je potrebné.

2.1.2.1 Expozícia zamestnancov chemickým faktorom pri práci s agrochemikáliami a prípravkami na ochranu rastlín u samostatne hospodáriacich roľníkov v okrese Levice.

Oddelenie PPLaT RÚVZ so sídlom v Martine expozíciu zamestnancov chemickým faktorom pri práci s agrochemikáliami a prípravkami na ochranu rastlín u samostatne hospodáriacich roľníkov v okrese Levice ako samostatnú úlohu nerieši.

Problematike agrochemikálií sa odborní pracovníci PPLaT RÚVZ so sídlom v Martine venujú viac rokov spolu s problematikou pôdohospodárstva a poľnohospodárstva.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2016 podľa druhu a kategórie rizikového faktora - chemické látky a zmesi (2. stupeň)						
Tab.:5						
Chemická látka 2. stupeň	Počet exponovaných pracovníkov					
	3. kategória		4. kategória		spolu	
	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
alergén	193	107	0	0	193	107
dermatotropný	47	33	9	2	56	35
dráždivé	381	228	9	2	390	230
chem. karcinogén/mutagén	369	218	0	0	369	218
jedovaté - toxické	196	138	0	0	196	138
látky poškodzujúce reprodukciu	83	63	0	0	83	63
pevné aerosoly	321	39	20	4	341	43
veľmi jedovaté - veľmi toxické	36	6	0	0	36	6
žieravé	121	100	0	0	121	100

Celkový počet zamestnancov vykonávajúcich práce s rizikovým karcinogénnym a mutagénnym faktorom je 369 osôb, z toho 218 žien. Najviac zamestnancov zaradených do rizikových faktorov karcinogén a mutagén (aj v kombinácii) pracuje v UNM Martin a Jesseniova lekárska fakulta UK v Martine.

2. kategória (zameranie na azbest a počet exponovaných pracovníkov)

Tab.:6

Nazpodnik_presny	NAZZAVOD	NAZPRAC	Profesia_presne	CELKOM	ZIEN	FAKTOR_text	K	Index
Pavol Černek - STAVEBNO MONTÁŽNE PRÁCE	FO_Pavol Černek - STAVEBNO MONTÁŽNE PRÁCE	FO_Pavol Černek - STAVEBNO MONTÁŽNE PRÁCE - azbest	Prevádzkový pracovník obsluhu a údržby vodovodnej siete	2	0	Azbest	2	chem. karcinogén/mutagén
DARTA SERVICE, s.r.o.	DARTA SERVICE, s.r.o.	DARTA SERVICE, s.r.o. - azbest	Montér kanalizácií, vodovodov a plynovodov (potrubár)	4	0	Azbest	2	chem. karcinogén/mutagén
DILMUN SYSTEM s.r.o.	DILMUN SYSTEM s.r.o.	DILMUN SYSTEM s.r.o. - azbest	Iný kvalifikovaný stavebný pracovník a remeselník inde neuvedený	3	0	Azbest	2	chem. karcinogén/mutagén
KOVOMAT SLOVAKIA, s.r.o.	KOVOMAT SLOVAKIA, s.r.o.	KOVOMAT SLOVAKIA, s.r.o. - azbest	Iný kvalifikovaný stavebný pracovník a remeselník inde neuvedený	4	0	Azbest	2	chem. karcinogén/mutagén
ReTrash s.r.o.	ReTrash s.r.o.	ReTrash s.r.o. - azbest	Iný kvalifikovaný stavebný pracovník a remeselník inde neuvedený	4	0	Azbest	2	chem. karcinogén/mutagén
SD Gelnica, s.r.o.	SD Gelnica, s.r.o.	SD Gelnica, s.r.o. - azbest	Montér kanalizácií, vodovodov a plynovodov (potrubár)	4	0	Azbest	2	chem. karcinogén/mutagén
Poľnohospodárske družstvo "SNP" so sídlom v Sklabíni	Poľnohospodárske družstvo "SNP" so sídlom v Sklabíni	Chemická ochrana rastlín	Traktorista (poľnohospodárstvo)	1	0	Agrochemikálie (okrem OFI a karbamátov)	2	chem. karcinogén/mutagén
AFG s.r.o.	AFG s.r.o. - Hospodársky dvor Dolná Štubňa - Majer	CHOR	Traktorista (poľnohospodárstvo)	1	0	Agrochemikálie (okrem OFI a karbamátov)	2	chem. karcinogén/mutagén
KANAT MT, s.r.o.	KANAT MT, s.r.o.	KANAT MT, s.r.o. - azbest	Montér kanalizácií, vodovodov a plynovodov (potrubár)	4	0	Azbest	2	chem. karcinogén/mutagén
AMELLA, s.r.o.	AMELLA, s.r.o.	AMELLA, s.r.o. - azbest	Montér kanalizácií, vodovodov a plynovodov (potrubár)	1	0	Azbest	2	chem. karcinogén/mutagén
ASTANA, s.r.o.	ASTANA, s.r.o.	ASTANA, s.r.o. - azbest	Montér kanalizácií, vodovodov a plynovodov (potrubár)	3	0	Azbest	2	chem. karcinogén/mutagén
Concret, s.r.o.	Concret, s.r.o.	Concret, s.r.o. - azbest	Montér kanalizácií, vodovodov a plynovodov (potrubár)	4	0	Azbest	2	chem. karcinogén/mutagén

3. kategória (zameranie na azbest a počet exponovaných pracovníkov)

Tab.:7

Nazpodnik_presny	NAZZAVOD	NAZPRAC	Profesia_presne	CELKOM	ZIEN	FAKTOR_text	K	Index
AFG s.r.o.	AFG s.r.o. - Hospodársky dvor Dolná Štubňa - Majer	CHOR	Traktorista (poľnohospodárstvo)	1	0	Agrochemikálie (okrem OFI a karbamátov)	3	chem. karcinogén/mutagén
Agromajetok s.r.o.	Agromajetok s.r.o.	Agromajetok s.r.o. - Chemická ochrana rastlín	Špecialista v rastlinnej výrobe, agronóm	1	0	Agrochemikálie (okrem OFI a karbamátov)	3	chem. karcinogén/mutagén
Agromajetok s.r.o.	Agromajetok s.r.o.	Agromajetok s.r.o. - Chemická ochrana rastlín	Traktorista (poľnohospodárstvo)	1	0	Agrochemikálie (okrem OFI a karbamátov)	3	chem. karcinogén/mutagén
Farmácia Martin a.s.	Farmácia Martin a.s.	Plnenie injekčných roztokov	Operátor strojov a zariadení vo farmaceutickej výrobe	11	9	Hormonálne prípravky	3	chem. karcinogén/mutagén
Farmácia Martin a.s.	Farmácia Martin a.s.	Príprava injekčných roztokov	Operátor strojov a zariadení vo farmaceutickej výrobe	6	5	Hormonálne prípravky	3	chem. karcinogén/mutagén
EUROVIA - Kameňolomy, s.r.o.	EUROVIA - Kameňolomy, s.r.o., správa spoločnosti	Výrobné stredisko Kameňolom Dubná Skala - Vrútky	Operátor ťažkej mechanizácie	3	0	Kremičitany ostatné /okrem azbestu/	3	chem. karcinogén/mutagén
EUROVIA - Kameňolomy, s.r.o.	EUROVIA - Kameňolomy, s.r.o., správa spoločnosti	Výrobné stredisko Kameňolom Dubná Skala - Vrútky	Operátor ťažkej mechanizácie	2	0	Kremičitany ostatné /okrem azbestu/	3	chem. karcinogén/mutagén
EUROVIA - Kameňolomy, s.r.o.	EUROVIA - Kameňolomy, s.r.o., správa spoločnosti	Výrobné stredisko Kameňolom Dubná Skala - Vrútky	Vodič nákladného motorového vozidla, kamiónu	7	0	Kremičitany ostatné /okrem azbestu/	3	chem. karcinogén/mutagén
EUROVIA - Kameňolomy, s.r.o.	EUROVIA - Kameňolomy, s.r.o., správa spoločnosti	Výrobné stredisko Kameňolom Dubná Skala - Vrútky	Strojník zariadení na úpravu nerudných surovín	2	0	Kremičitany ostatné /okrem azbestu/	3	chem. karcinogén/mutagén
EUROVIA - Kameňolomy, s.r.o.	EUROVIA - Kameňolomy, s.r.o., správa spoločnosti	Výrobné stredisko Kameňolom Dubná Skala - Vrútky	Prevádzkový zámočník (údržbár)	2	0	Kremičitany ostatné /okrem azbestu/	3	chem. karcinogén/mutagén
EUROVIA - Kameňolomy, s.r.o.	EUROVIA - Kameňolomy, s.r.o., správa spoločnosti	Výrobné stredisko Kameňolom Dubná Skala - Vrútky	Stavebný prevádzkový elektrikár	1	0	Kremičitany ostatné /okrem azbestu/	3	chem. karcinogén/mutagén

Nazpodnik_presny	NAZZAVOD	NAZPRAC	Profesia_presne	CELKOM	ZIEN	FAKTOR_text	K	Index
EUROVIA - Kameňolomy, s.r.o.	EUROVIA - Kameňolomy, s.r.o., správa spoločnosti	Výrobné stredisko Kameňolom Dubná Skala - Vrútky	Strelmajster	1	0	Kremičitany ostatné /okrem azbestu/	3	chem. karcinogén/mutagén
GGB Slovakia s.r.o.	GGB Slovakia s.r.o.	Bunka 177 - Miešareň kaší (Hala výroby pásov)	Nastavovač a obsluha kovoobrábacích strojov inde neuvedený	2	0	Olovo a jeho zlúčeniny	3	chem. karcinogén/mutagén
GGB Slovakia s.r.o.	GGB Slovakia s.r.o.	Bunka 177 - Miešareň kaší (Hala výroby pásov)	Nastavovač a obsluha kovoobrábacích strojov inde neuvedený	2	0	Olovo a jeho zlúčeniny	3	látky poškodzujúce reprodukciu
JAMID, s.r.o.	JAMID, s.r.o.	stolárstvo	Stolár, výrobca nábytku	2	0	Drevo tvrdé - pevný aerosol	3	chem. karcinogén/mutagén
JAMID, s.r.o.	JAMID, s.r.o.	stolárstvo	Pomocný pracovník v drevospracujúcej výrobe	5	2	Drevo tvrdé - pevný aerosol	3	chem. karcinogén/mutagén
Eliška Horná kominárske služby	Eliška Horná kominárske služby	Pridelené rajóny	Kominár	1	0	Benzo(a)pyrén	3	chem. karcinogén/mutagén
Eliška Horná kominárske služby	Eliška Horná kominárske služby	Pridelené rajóny	Kominár	1	0	Benzo(a)pyrén	3	látky poškodzujúce reprodukciu
Univerzitná nemocnica Martin	Klinika detí a dorastu	Onkologická časť	Pediater intenzívnej medicíny	1	1	Cytostatiká	3	chem. karcinogén/mutagén
Univerzitná nemocnica Martin	Klinika detí a dorastu	Onkologická časť	Pediater intenzívnej medicíny	1	1	Cytostatiká	3	látky poškodzujúce reprodukciu
Univerzitná nemocnica Martin	Klinika detí a dorastu	Onkologická časť	Sestra špecialistka v pediatrickom ošetrovatelstve	7	7	Cytostatiká	3	chem. karcinogén/mutagén
Univerzitná nemocnica Martin	Klinika detí a dorastu	Onkologická časť	Sestra špecialistka v pediatrickom ošetrovatelstve	7	7	Cytostatiká	3	látky poškodzujúce reprodukciu
Univerzitná nemocnica Martin	Klinika detí a dorastu	Onkologická časť	Sanitár	2	2	Cytostatiká	3	chem. karcinogén/mutagén
Univerzitná nemocnica Martin	Klinika detí a dorastu	Onkologická časť	Sanitár	2	2	Cytostatiká	3	látky poškodzujúce reprodukciu
Univerzitná nemocnica Martin	Klinika hematológie transfuziológie KHaT	Lôžková časť	Hematológ a transfuziológ	5	3	Cytostatiká	3	chem. karcinogén/mutagén
Univerzitná nemocnica Martin	Klinika hematológie transfuziológie KHaT	Lôžková časť	Hematológ a transfuziológ	5	3	Cytostatiká	3	látky poškodzujúce reprodukciu
Univerzitná nemocnica Martin	Klinika hematológie transfuziológie KHaT	Lôžková časť	Sestra na lôžkovom oddelení, špecialistka vo vnútornom lekárstve, špecialistka odboroch chirurgie	9	9	Cytostatiká	3	chem. karcinogén/mutagén
Univerzitná nemocnica Martin	Klinika hematológie transfuziológie KHaT	Lôžková časť	Sestra na lôžkovom oddelení, špecialistka vo vnútornom lekárstve, špecialistka odboroch chirurgie	9	9	Cytostatiká	3	látky poškodzujúce reprodukciu
Univerzitná nemocnica Martin	Klinika hematológie transfuziológie KHaT	Lôžková časť	Sanitár	3	3	Cytostatiká	3	chem. karcinogén/mutagén
Univerzitná nemocnica Martin	Klinika hematológie transfuziológie KHaT	Lôžková časť	Sanitár	3	3	Cytostatiká	3	látky poškodzujúce reprodukciu
Univerzitná nemocnica Martin	Oddelenie centrálnej sterilizácie	Centrálna sterilizácia	Zdravotná sestra inde neuvedená	6	6	Formaldehyd = aldehyd kyseliny mravčej	3	chem. karcinogén/mutagén
Univerzitná nemocnica Martin	Oddelenie centrálnej sterilizácie	Centrálna sterilizácia	Sanitár	8	8	Formaldehyd = aldehyd kyseliny mravčej	3	chem. karcinogén/mutagén
Univerzitná nemocnica Martin	Onkologické centrum	Oddelenie rádioterapie ORO	Sestra na lôžkovom oddelení, špecialistka vo vnútornom lekárstve, špecialistka odboroch chirurgie	11	11	Cytostatiká	3	chem. karcinogén/mutagén
Univerzitná nemocnica Martin	Onkologické centrum	Oddelenie rádioterapie ORO	Sestra na lôžkovom oddelení, špecialistka vo vnútornom lekárstve, špecialistka odboroch chirurgie	11	11	Cytostatiká	3	látky poškodzujúce reprodukciu
Univerzitná nemocnica Martin	Onkologické centrum	Oddelenie rádioterapie ORO	Sanitár	4	3	Cytostatiká	3	chem. karcinogén/mutagén
Univerzitná nemocnica Martin	Onkologické centrum	Oddelenie rádioterapie ORO	Sanitár	4	3	Cytostatiká	3	látky poškodzujúce reprodukciu

Nazpodnik_presny	NAZZAVOD	NAZPRAC	Profesia_presne	CELKOM	ZIEN	FAKTOR_text	K	Index
Univerzitná nemocnica Martin	Onkologické centrum	POKO	Klinický onkológ	3	3	Cytostatiká	3	chem. karcinogén/mutagén
Univerzitná nemocnica Martin	Onkologické centrum	POKO	Klinický onkológ	3	3	Cytostatiká	3	látky poškodzujúce reprodukciu
Univerzitná nemocnica Martin	Onkologické centrum	POKO	Sestra na lôžkovom oddelení, špecialistka vo vnútornej lekárske, špecialistka odboroch chirurgie	4	4	Cytostatiká	3	chem. karcinogén/mutagén
Univerzitná nemocnica Martin	Onkologické centrum	POKO	Sestra na lôžkovom oddelení, špecialistka vo vnútornej lekárske, špecialistka odboroch chirurgie	4	4	Cytostatiká	3	látky poškodzujúce reprodukciu
Univerzitná nemocnica Martin	Onkologické centrum	POKO	Sanitár	1	1	Cytostatiká	3	chem. karcinogén/mutagén
Univerzitná nemocnica Martin	Onkologické centrum	POKO	Sanitár	1	1	Cytostatiká	3	látky poškodzujúce reprodukciu
Univerzitná nemocnica Martin	Ústav patologickej anatómie	Patologická anatómia	Patológ	7	3	Formaldehyd = aldehyd kyseliny mravčej	3	chem. karcinogén/mutagén
Univerzitná nemocnica Martin	Ústav patologickej anatómie	Patologická anatómia	Laborant zdravotníckych laboratóriách a na patológii inde neuvedený	12	12	Formaldehyd = aldehyd kyseliny mravčej	3	chem. karcinogén/mutagén
Univerzitná nemocnica Martin	Ústav patologickej anatómie	Patologická anatómia	Sanitár	3	3	Formaldehyd = aldehyd kyseliny mravčej	3	chem. karcinogén/mutagén
Janka Jakobová - ZUBNÁ TECHNIKA	NZZ - Janka Jakobová Martin, ZUBNÁ TECHNIKA	ZUBNÁ TECHNIKA	Zubný technik	1	1	Kremičitany ostatné /okrem azbestu/	3	chem. karcinogén/mutagén
Eva Kozáková ZUBNÁ TECHNIKA	NZZ - Eva Kozáková Martin, ZUBNÁ TECHNIKA	ZUBNÁ TECHNIKA	Zubný technik	1	1	Kremičitany ostatné /okrem azbestu/	3	chem. karcinogén/mutagén
Helena Štadaniová, Zubná technika	NZZ- Helena Štadaniová Martin, Zubná technika	Zubná technika	Zubný technik	1	1	Kremičitany ostatné /okrem azbestu/	3	chem. karcinogén/mutagén
Anna Vrtilková - Súkromná zubná technika	NZZ - Anna Vrtilková Martin, Súkromná zubná technika	NZZ - Anna Vrtilková Martin, Súkromná zubná technika	Zubný technik	1	1	Kremičitany ostatné /okrem azbestu/	3	chem. karcinogén/mutagén
Poľnohospodárske družstvo "TURIEC" so sídlom v Dubovom	Poľnohospodárske družstvo "TURIEC" so sídlom v Dubovom	Chemická ochrana rastlín	Špecialista v rastlinnej výrobe, agrónóm	1	0	Agrochemikálie (okrem OFI a karbamátov)	3	chem. karcinogén/mutagén
Poľnohospodárske družstvo "TURIEC" so sídlom v Dubovom	Poľnohospodárske družstvo "TURIEC" so sídlom v Dubovom	Chemická ochrana rastlín	Traktorista (poľnohospodárstvo)	2	0	Agrochemikálie (okrem OFI a karbamátov)	3	chem. karcinogén/mutagén
Poľnohospodárske družstvo "Valča", družstvo	Hospodársky dvor Valča	Chemická ochrana rastlín	Špecialista v rastlinnej výrobe, agrónóm	1	1	Agrochemikálie (okrem OFI a karbamátov)	3	chem. karcinogén/mutagén
Poľnohospodárske družstvo "Valča", družstvo	Hospodársky dvor Valča	Chemická ochrana rastlín	Traktorista (poľnohospodárstvo)	1	0	Agrochemikálie (okrem OFI a karbamátov)	3	chem. karcinogén/mutagén
Poľnohospodárske družstvo Belá - Dulice	Poľnohospodárske družstvo Belá - Dulice	Chemická ochrana rastlín	Špecialista v rastlinnej výrobe, agrónóm	1	0	Agrochemikálie (okrem OFI a karbamátov)	3	chem. karcinogén/mutagén
Poľnohospodárske družstvo Belá - Dulice	Poľnohospodárske družstvo Belá - Dulice	Chemická ochrana rastlín	Traktorista (poľnohospodárstvo)	3	0	Agrochemikálie (okrem OFI a karbamátov)	3	chem. karcinogén/mutagén
Poľnohospodárske družstvo Belá - Dulice	Poľnohospodárske družstvo Belá - Dulice	Chemická ochrana rastlín	Vedúci strediska v poľnohospodárstve	0	0	Agrochemikálie (okrem OFI a karbamátov)	3	chem. karcinogén/mutagén
Poľnohospodárske družstvo "Cesta mieru" Necpaly - Žabokreky	Poľnohospodárske družstvo "Cesta mieru" Necpaly - Žabokreky	Chemická ochrana rastlín	Traktorista (poľnohospodárstvo)	1	0	Agrochemikálie (okrem OFI a karbamátov)	3	chem. karcinogén/mutagén
Poľnohospodárske družstvo Dražkovce so sídlom v Dražkovciach	Poľnohospodárske družstvo Dražkovce so sídlom v Dražkovciach	Chemická ochrana rastlín	Pomočný pracovník v zmiešanom hospodárstve	1	0	Agrochemikálie (okrem OFI a karbamátov)	3	chem. karcinogén/mutagén
Poľnohospodárske družstvo Dražkovce so sídlom v Dražkovciach	Poľnohospodárske družstvo Dražkovce so sídlom v Dražkovciach	Chemická ochrana rastlín	Špecialista v rastlinnej výrobe, agrónóm	1	1	Agrochemikálie (okrem OFI a karbamátov)	3	chem. karcinogén/mutagén
Poľnohospodárske družstvo "SNP" so sídlom v Sklabani	Poľnohospodárske družstvo "SNP" so sídlom v Sklabani	Chemická ochrana rastlín	Pomočný pracovník v zmiešanom hospodárstve	1	0	Agrochemikálie (okrem OFI a karbamátov)	3	chem. karcinogén/mutagén
Poľnohospodárske družstvo GADER Blatnica	Poľnohospodárske družstvo GADER Blatnica	Chemická ochrana rastlín	Špecialista v rastlinnej výrobe, agrónóm	2	1	Agrochemikálie (okrem OFI a karbamátov)	3	chem. karcinogén/mutagén

Nazpodnik_presny	NAZZAVOD	NAZPRAC	Profesia_presne	CELKOM	ZIEN	FAKTOR_text	K	Index
Poľnohospodárske družstvo GADER Blatnica	Poľnohospodárske družstvo GADER Blatnica	Chemická ochrana rastlín	Traktorista (poľnohospodárstvo)	1	0	Agrochemikálie (okrem OFI a karbamátov)	3	chem. karcinogén/mutagén
Poľnohospodárske družstvo GADER Blatnica	Poľnohospodárske družstvo GADER Blatnica	Chemická ochrana rastlín	Vodič špeciálneho nákladného motorového vozidla	1	0	Agrochemikálie (okrem OFI a karbamátov)	3	chem. karcinogén/mutagén
URBÁR MARTIN, pozemkové spoločenstvo	URBÁR MARTIN, pozemkové spoločenstvo	Lesná škôlka, Bysučka Lazy	Technik pre ťažbovú činnosť v lesníctve	1	0	Agrochemikálie (okrem OFI a karbamátov)	3	chem. karcinogén/mutagén
UK v Bratislave Jesseniova lekárska fakulta Martin	Ústav anatómie	Laboratórium elektrónovej mikroskopie	Docent	1	1	Benzén	3	chem. karcinogén/mutagén
UK v Bratislave Jesseniova lekárska fakulta Martin	Ústav anatómie	Laboratórium elektrónovej mikroskopie	Docent	1	1	Formaldehyd = aldehyd kyseliny mravčej	3	chem. karcinogén/mutagén
UK v Bratislave Jesseniova lekárska fakulta Martin	Ústav anatómie	Laboratórium elektrónovej mikroskopie	Odborný asistent vysokej školy	1	1	Benzén	3	chem. karcinogén/mutagén
UK v Bratislave Jesseniova lekárska fakulta Martin	Ústav anatómie	Laboratórium elektrónovej mikroskopie	Odborný asistent vysokej školy	1	1	Formaldehyd = aldehyd kyseliny mravčej	3	chem. karcinogén/mutagén
UK v Bratislave Jesseniova lekárska fakulta Martin	Ústav anatómie	Laboratórium elektrónovej mikroskopie	Pracovník v oblasti osobnej zdravotnej starostlivosti inde neuvedený	1	0	Benzén	3	chem. karcinogén/mutagén
UK v Bratislave Jesseniova lekárska fakulta Martin	Ústav anatómie	Laboratórium elektrónovej mikroskopie	Pracovník v oblasti osobnej zdravotnej starostlivosti inde neuvedený	1	0	Formaldehyd = aldehyd kyseliny mravčej	3	chem. karcinogén/mutagén
UK v Bratislave Jesseniova lekárska fakulta Martin	Ústav anatómie	Laboratórium elektrónovej mikroskopie	Laborant v zdravotníckych laboratóriách a na patológii inde neuvedený	3	3	Benzén	3	chem. karcinogén/mutagén
UK v Bratislave Jesseniova lekárska fakulta Martin	Ústav anatómie	Laboratórium elektrónovej mikroskopie	Laborant v zdravotníckych laboratóriách a na patológii inde neuvedený	3	3	Formaldehyd = aldehyd kyseliny mravčej	3	chem. karcinogén/mutagén
UK v Bratislave Jesseniova lekárska fakulta Martin	Ústav anatómie	Pitevňa	Odborný asistent vysokej školy	3	2	Benzén	3	chem. karcinogén/mutagén
UK v Bratislave Jesseniova lekárska fakulta Martin	Ústav anatómie	Pitevňa	Odborný asistent vysokej školy	3	2	Formaldehyd = aldehyd kyseliny mravčej	3	chem. karcinogén/mutagén
UK v Bratislave Jesseniova lekárska fakulta Martin	Ústav anatómie	Pitevňa	Odborný asistent vysokej školy	1	1	Benzén	3	chem. karcinogén/mutagén
UK v Bratislave Jesseniova lekárska fakulta Martin	Ústav anatómie	Pitevňa	Odborný asistent vysokej školy	1	1	Formaldehyd = aldehyd kyseliny mravčej	3	chem. karcinogén/mutagén
UK v Bratislave Jesseniova lekárska fakulta Martin	Ústav farmakológie	Experimentálne laboratórium	Farmaceutický laborant bez špecializácie	2	2	Formaldehyd = aldehyd kyseliny mravčej	3	chem. karcinogén/mutagén
UK v Bratislave Jesseniova lekárska fakulta Martin	Ústav farmakológie	Experimentálne laboratórium	Farmaceutický laborant bez špecializácie	2	2	Toluén	3	látky poškodzujúce reprodukciu
UK v Bratislave Jesseniova lekárska fakulta Martin	Ústav histológie a embryológie	Laboratórium histológie a embryológie	Docent	1	1	Benzén	3	chem. karcinogén/mutagén
UK v Bratislave Jesseniova lekárska fakulta Martin	Ústav histológie a embryológie	Laboratórium histológie a embryológie	Docent	1	1	Formaldehyd = aldehyd kyseliny mravčej	3	chem. karcinogén/mutagén
UK v Bratislave Jesseniova lekárska fakulta Martin	Ústav histológie a embryológie	Laboratórium histológie a embryológie	Laborant biochemik	3	3	Benzén	3	chem. karcinogén/mutagén
UK v Bratislave Jesseniova lekárska fakulta Martin	Ústav histológie a embryológie	Laboratórium histológie a embryológie	Laborant biochemik	3	3	Formaldehyd = aldehyd kyseliny mravčej	3	chem. karcinogén/mutagén
UK v Bratislave Jesseniova lekárska fakulta Martin	Ústav histológie a embryológie	Laboratórium histológie a embryológie	Odborný asistent vysokej školy	3	3	Benzén	3	chem. karcinogén/mutagén
UK v Bratislave Jesseniova lekárska fakulta Martin	Ústav histológie a embryológie	Laboratórium histológie a embryológie	Odborný asistent vysokej školy	3	3	Formaldehyd = aldehyd kyseliny mravčej	3	chem. karcinogén/mutagén
UK v Bratislave Jesseniova lekárska fakulta Martin	Ústav lekárskej biochémie	Laboratórium 2 - 7	Profesor	2	0	Benzén	3	chem. karcinogén/mutagén
UK v Bratislave Jesseniova lekárska fakulta Martin	Ústav lekárskej biochémie	Laboratórium 2 - 7	Laborant v zdravotníckych laboratóriách a na patológii inde neuvedený	3	3	Benzén	3	chem. karcinogén/mutagén
UK v Bratislave Jesseniova lekárska fakulta Martin	Ústav lekárskej biochémie	Laboratórium 2 - 7	Docent	2	1	Benzén	3	chem. karcinogén/mutagén
UK v Bratislave Jesseniova lekárska fakulta Martin	Ústav lekárskej biochémie	Laboratórium 2 - 7	Odborný asistent vysokej školy	3	3	Benzén	3	chem. karcinogén/mutagén
UK v Bratislave Jesseniova lekárska fakulta Martin	Ústav lekárskej biochémie	Pracovisko bunkových kultúr	Profesor	1	0	Benzén	3	chem. karcinogén/mutagén
UK v Bratislave Jesseniova lekárska fakulta Martin	Ústav lekárskej biochémie	Pracovisko bunkových kultúr	Odborný asistent vysokej školy	1	1	Benzén	3	chem. karcinogén/mutagén

Nazpodnik_presny	NAZZAVOD	NAZPRAC	Profesia_presne	CELKOM	ZIEN	FAKTOR_text	K	Index
UK v Bratislave Jesseniova lekárska fakulta Martin	Ústav lekárskej biochémie	Pracovisko bunkových kultúr	Laborant v zdravotníckych laboratóriách a na patológii inde neuveďený	2	2	Benzén	3	chem. karcinogén/mutagén
UK v Bratislave Jesseniova lekárska fakulta Martin	Ústav lekárskej biológie	Laboratórium lekárskej biológie	Docent	1	0	Benzén	3	chem. karcinogén/mutagén
UK v Bratislave Jesseniova lekárska fakulta Martin	Ústav lekárskej biológie	Laboratórium lekárskej biológie	Laborant biochemik	2	2	Benzén	3	chem. karcinogén/mutagén
UK v Bratislave Jesseniova lekárska fakulta Martin	Ústav lekárskej biológie	Laboratórium lekárskej biológie	Odborný asistent vysokiej školy	2	2	Benzén	3	chem. karcinogén/mutagén
UK v Bratislave Jesseniova lekárska fakulta Martin	Ústav mikrobiológie a imunológie	Pracovisko mikrobiológie a imunológie	Odborný asistent vysokiej školy	3	3	Benzén	3	chem. karcinogén/mutagén
UK v Bratislave Jesseniova lekárska fakulta Martin	Ústav mikrobiológie a imunológie	Pracovisko mikrobiológie a imunológie	Odborný asistent vysokiej školy	3	3	Formaldehyd = aldehyd kyseliny mravčej	3	chem. karcinogén/mutagén
UK v Bratislave Jesseniova lekárska fakulta Martin	Ústav mikrobiológie a imunológie	Pracovisko mikrobiológie a imunológie	Odborný asistent vysokiej školy	1	1	Benzén	3	chem. karcinogén/mutagén
UK v Bratislave Jesseniova lekárska fakulta Martin	Ústav mikrobiológie a imunológie	Pracovisko mikrobiológie a imunológie	Odborný asistent vysokiej školy	1	1	Formaldehyd = aldehyd kyseliny mravčej	3	chem. karcinogén/mutagén
UK v Bratislave Jesseniova lekárska fakulta Martin	Ústav mikrobiológie a imunológie	Pracovisko mikrobiológie a imunológie	Laborant biochemik	3	3	Benzén	3	chem. karcinogén/mutagén
UK v Bratislave Jesseniova lekárska fakulta Martin	Ústav mikrobiológie a imunológie	Pracovisko mikrobiológie a imunológie	Laborant biochemik	3	3	Formaldehyd = aldehyd kyseliny mravčej	3	chem. karcinogén/mutagén
UK v Bratislave Jesseniova lekárska fakulta Martin	Ústav mikrobiológie a imunológie	Pracovisko mikrobiológie a imunológie	Pracovník v oblasti osobnej zdravotnej starostlivosti inde neuveďený	1	1	Benzén	3	chem. karcinogén/mutagén
UK v Bratislave Jesseniova lekárska fakulta Martin	Ústav mikrobiológie a imunológie	Pracovisko mikrobiológie a imunológie	Pracovník v oblasti osobnej zdravotnej starostlivosti inde neuveďený	1	1	Formaldehyd = aldehyd kyseliny mravčej	3	chem. karcinogén/mutagén
TURIEC - AGRO s.r.o.	Hospodársky dvor v Turčianskom Ďure	CHOR	Pomočný pracovník v rastlinnej výrobe	3	0	Agrochemikálie (okrem OFI a karbamátov)	3	chem. karcinogén/mutagén
TURIEC - AGRO s.r.o.	Hospodársky dvor v Turčianskom Ďure	Morička osív	Pomočný pracovník v rastlinnej výrobe	1	1	Agrochemikálie (okrem OFI a karbamátov)	3	chem. karcinogén/mutagén
TURIEC - AGRO s.r.o.	Hospodársky dvor v Turčianskom Ďure	Morička osív	Technik v rastlinnej výrobe	1	0	Agrochemikálie (okrem OFI a karbamátov)	3	chem. karcinogén/mutagén
TURIEC - AGRO s.r.o.	Hospodársky dvor v Turčianskom Ďure	CHOR	Technik v poľnohospodárstve a potravinárstve inde neuveďený	1	0	Agrochemikálie (okrem OFI a karbamátov)	3	chem. karcinogén/mutagén
Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou	Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou	Súdnolekárske a patologicko anatomické pracovisko	Patológ	4	1	Formaldehyd = aldehyd kyseliny mravčej	3	chem. karcinogén/mutagén
Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou	Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou	Súdnolekárske a patologicko anatomické pracovisko	Patológ	1	1	Formaldehyd = aldehyd kyseliny mravčej	3	chem. karcinogén/mutagén
Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou	Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou	Súdnolekárske a patologicko anatomické pracovisko	Farmakológ, toxikológ	3	2	Formaldehyd = aldehyd kyseliny mravčej	3	chem. karcinogén/mutagén
Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou	Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou	Súdnolekárske a patologicko anatomické pracovisko	Laborant v zdravotníckych laboratóriách a na patológii inde neuveďený	5	5	Formaldehyd = aldehyd kyseliny mravčej	3	chem. karcinogén/mutagén
Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou	Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou	Súdnolekárske a patologicko anatomické pracovisko	Sanitár	2	2	Formaldehyd = aldehyd kyseliny mravčej	3	chem. karcinogén/mutagén
Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou	Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou	Súdnolekárske a patologicko anatomické pracovisko pítevňa	Sanitár	4	1	Formaldehyd = aldehyd kyseliny mravčej	3	chem. karcinogén/mutagén
STATON, s.r.o.	STATON, s.r.o.	Povlakovňa	Operátor pokovovania	2	0	Kremičitany ostatné /okrem azbestu/	3	chem. karcinogén/mutagén
STATON, s.r.o.	STATON, s.r.o.	Povlakovňa	Operátor pokovovania	2	0	Trichlóretylén	3	chem. karcinogén/mutagén
STATON, s.r.o.	STATON, s.r.o.	Striekáreň nástrojov	Maliar	1	0	Toluén	3	látky poškodzujúce reprodukciu
Servis pre pozemné komunikácie, s.r.o.	Servis pre pozemné komunikácie, s.r.o.	Výrobná hala, práca na pozemných komunikáciách	Majster (supervizor) v priemyselnej výrobe inde neuveďený	2	0	Benzo(a)pyrén	3	chem. karcinogén/mutagén
Servis pre pozemné komunikácie, s.r.o.	Servis pre pozemné komunikácie, s.r.o.	Výrobná hala, práca na pozemných komunikáciách	Majster (supervizor) v priemyselnej výrobe inde neuveďený	2	0	Benzo(a)pyrén	3	látky poškodzujúce reprodukciu
Servis pre pozemné komunikácie, s.r.o.	Servis pre pozemné	Výrobná hala, práca na	Pomočný pracovník pri výstavbe a	6	0	Benzo(a)pyrén	3	chem. karcinogén/mutagén

Nazpodnik_presny	NAZZAVOD	NAZPRAC	Profesia_presne	CELKOM	ZIEN	FAKTOR_text	K	Index
	komunikácie, s.r.o.	pozemných komunikáciách	údržbe pozemných komunikácií					
Servis pre pozemné komunikácie, s.r.o.	Servis pre pozemné komunikácie, s.r.o.	Výrobná hala, práca na pozemných komunikáciách	Pomocný pracovník pri výstavbe a údržbe pozemných komunikácií	6	0	Benzo(a)pyrén	3	látky poškodzujúce reprodukciu
ALDIMA s.r.o.	ALDIMA s.r.o.	ALDIMA s.r.o. - výroba stoličiek	Nastavovač a operátor drevoobrábacieho stroja	14	2	Drevo tvrdé - pevný aerosol	3	chem. karcinogén/mutagén
AHP HYDRAULIKA, a. s.	AHP HYDRAULIKA, a. s.	Lakovňa	Lakovač, natierač kovu a kovových konštrukcií	1	0	Toluén	3	látky poškodzujúce reprodukciu
SZT - Stroje, s.r.o.	SZT - Stroje, s.r.o.	Výroba konštrukcií	Maliar	1	0	Toluén	3	látky poškodzujúce reprodukciu
Jozef Pavlík	Jozef Pavlík - stolárske práce	Jozef Pavlík - stolárske práce	Stolár, výrobca nábytku	1	0	Drevo tvrdé - pevný aerosol	3	chem. karcinogén/mutagén
Ivan Kubík	Ivan Kubík - stolárske práce	Ivan Kubík - stolárske práce	Stolár, výrobca nábytku	1	0	Drevo tvrdé - pevný aerosol	3	chem. karcinogén/mutagén
Dušan Janík	Dušan Janík - drevospracujúca výroba a zámočníctvo - údržbárske práce	Dušan Janík - drevospracujúca výroba a zámočníctvo - údržbárske práce	Prevádzkový zámočník (údržbár)	1	0	Drevo tvrdé - pevný aerosol	3	chem. karcinogén/mutagén
Patológia, s.r.o.	Patologické laboratórium - Záborského2, MT	Patologické laboratórium Nové	Patológ	8	3	Formaldehyd = aldehyd kyseliny mravčej	3	chem. karcinogén/mutagén
Patológia, s.r.o.	Patologické laboratórium - Záborského2, MT	Patologické laboratórium Nové	Zdravotnícky laborant, laboratórny diagnostik v metódach v patológii a súdnom lekárstve	8	8	Formaldehyd = aldehyd kyseliny mravčej	3	chem. karcinogén/mutagén
Patológia, s.r.o.	Patologické laboratórium - Záborského2, MT	Patologické laboratórium Nové	Zdravotnícky laborant bez špecializácie	5	5	Formaldehyd = aldehyd kyseliny mravčej	3	chem. karcinogén/mutagén
Patológia, s.r.o.	Patologické laboratórium - Záborského2, MT	Patologické laboratórium Nové	Iný pomocný pracovník inde neuvedený	4	4	Formaldehyd = aldehyd kyseliny mravčej	3	chem. karcinogén/mutagén
Patológia, s.r.o.	Patologické laboratórium - Záborského2, MT	Patologické laboratórium Nové	Sanitár	2	2	Formaldehyd = aldehyd kyseliny mravčej	3	chem. karcinogén/mutagén
Patológia, s.r.o.	Patologické laboratórium - Záborského2, MT	Patologické laboratórium Nové	Odborný administratívny asistent v zdravotníckom zariadení	3	3	Formaldehyd = aldehyd kyseliny mravčej	3	chem. karcinogén/mutagén
AFG s.r.o.	AFG s.r.o. - Stredisko Turany - hospodársky dvor	CHOR	Traktorista (poľnohospodárstvo)	2	0	Agrochemikálie (okrem OFI a karbamátov)	3	chem. karcinogén/mutagén
SKANVOR s.r.o.	SKANVOR s.r.o.	SKANVOR s.r.o.	Murár	4	0	Kremičitany ostatné /okrem azbestu/	3	chem. karcinogén/mutagén
SKANVOR s.r.o.	SKANVOR s.r.o.	SKANVOR s.r.o.	Stavebný montážnik jednoduchých stavieb	3	0	Kremičitany ostatné /okrem azbestu/	3	chem. karcinogén/mutagén
Kamil Kubík	Kamil Kubík	Kamil Kubík	Stolár a výrobca výrobkov z dreva inde neuvedený	5	0	Drevo tvrdé - pevný aerosol	3	chem. karcinogén/mutagén
Kamil Kubík	Kamil Kubík	Kamil Kubík	Stolár a výrobca výrobkov z dreva inde neuvedený	3	0	Drevo tvrdé - pevný aerosol	3	chem. karcinogén/mutagén
Kamil Kubík	Kamil Kubík	Kamil Kubík	Stolár a výrobca výrobkov z dreva inde neuvedený	4	0	Drevo tvrdé - pevný aerosol	3	chem. karcinogén/mutagén
Kamil Kubík	Kamil Kubík	Kamil Kubík	Stolár a výrobca výrobkov z dreva inde neuvedený	1	0	Drevo tvrdé - pevný aerosol	3	chem. karcinogén/mutagén
Kamil Kubík	Kamil Kubík	Kamil Kubík	Stolár a výrobca výrobkov z dreva inde neuvedený	4	4	Drevo tvrdé - pevný aerosol	3	chem. karcinogén/mutagén
Jozef Baroš	FO Jozef Baroš - stolár	Jozef Baroš - stolárske práce	Stolár, výrobca nábytku	1	0	Drevo tvrdé - pevný aerosol	3	chem. karcinogén/mutagén
PEEG-WOOD s.r.o.	PEEG-WOOD s.r.o.	Prírezovňa	Nastavovač a operátor drevoobrábacieho stroja	12	1	Drevo tvrdé - pevný aerosol	3	chem. karcinogén/mutagén
Univerzitná nemocnica Martin	Oddelenie upratovania	Klinika hematológie lôžkové oddelenie; Onkologické centrum	Upratovačka (chýžná)	4	4	Cytostatiká	3	chem. karcinogén/mutagén
Univerzitná nemocnica Martin	Oddelenie upratovania	Klinika hematológie lôžkové oddelenie; Onkologické centrum	Upratovačka (chýžná)	4	4	Cytostatiká	3	látky poškodzujúce reprodukciu
Patológia, s.r.o.	Patologické laboratórium - Záborského2, MT	Patologické laboratórium Nové	Zdravotnícky laborant, laboratórny diagnostik v metódach v patológii a súdnom lekárstve	1	1	Formaldehyd = aldehyd kyseliny mravčej	3	chem. karcinogén/mutagén

Nazpodnik_presny	NAZZAVOD	NAZPRAC	Profesia_presne	CELKOM	ZIEN	FAKTOR_text	K	Index
Ján Tichý - KOMINÁRSTVO	Ján Tichý - KOMINÁRSTVO	Ján Tichý - KOMINÁRSTVO	Kominár	1	0	Sadze	3	chem. karcinogén/mutagén
CONTROL-VHS-SK, s.r.o.	CONTROL-VHS-SK, s.r.o.	CONTROL-VHS-SK, s.r.o. "Skúšobné laboratórium"	Technický pracovník pri ťažbe nerastných surovín	6	2	PAU - práce s expozíciou polycyklickým aromatickým uhl'ovodíkom	3	chem. karcinogén/mutagén
Dong Jin Industrial Slovakia, s.r.o.	Dong Jin Industrial Slovakia, s.r.o.	Hala B (bodové zväranie umiestnené na pracovisku zvarovne)	Zvárač kovov	4	2	Chrómu (VI) zlúčeniny	3	chem. karcinogén/mutagén
Dong Jin Industrial Slovakia, s.r.o.	Dong Jin Industrial Slovakia, s.r.o.	Hala B (bodové zväranie umiestnené na pracovisku zvarovne)	Zvárač kovov	4	2	Chrómu (VI) zlúčeniny	3	látky poškodzujúce reprodukciu
Slovenská národná knižnica	Detašované pracovisko Konzervačné digitalizačné centrum Vrútky	Oddelenie reštaurovania a konzervovania	Knihovník špecialista	3	2	Toluén	3	látky poškodzujúce reprodukciu
Slovenská národná knižnica	Detašované pracovisko Konzervačné digitalizačné centrum Vrútky	Oddelenie reštaurovania a konzervovania	Knihovník špecialista	4	4	Toluén	3	látky poškodzujúce reprodukciu
Slovenská národná knižnica	Detašované pracovisko Konzervačné digitalizačné centrum Vrútky	Oddelenie reštaurovania a konzervovania	Knihovník špecialista	1	1	Toluén	3	látky poškodzujúce reprodukciu
Slovenská národná knižnica	Detašované pracovisko Konzervačné digitalizačné centrum Vrútky	Oddelenie reštaurovania a konzervovania	Knihovník špecialista	1	1	Toluén	3	látky poškodzujúce reprodukciu
Slovenská národná knižnica	Detašované pracovisko Konzervačné digitalizačné centrum Vrútky	Oddelenie reštaurovania a konzervovania	Knihovník špecialista	3	0	Etylénoxid	3	chem. karcinogén/mutagén

Uvedené tabuľky (Tab.6; Tab.7) sú návrhom nového výstupu z programu ASTR k 2., 3., 4. kategórii prác, evidovaných v zložke faktorov, ktoré sú označené ako **karcinogény, mutagény, teratogény**. Pôvodná tabuľka z výročnej správy Tab. 5a - Počet zamestnancov exponovaných karcinogénnym a mutagénnym faktorom v SR je vyplňovaná na základe informácií, doručovaných/nedoručovaných na príslušné RÚVZy. Nakoľko ide o duplicitné zadávanie údajov (subjekty množstvo použitých/spotrebovaných CMR látok buď nehlásia vôbec, alebo až na urgencie), údaje nie sú validné – nikdy neboli k dispozícii údaje od všetkých právnych subjektov, bude jednoduchšie, rýchlejšie a efektívnejšie využiť údaje, ktoré sa už nachádzajú v programe ASTR. Podmienkou je zadať do programu aj 2. kategóriu prác, týkajúcich sa CMR látok, do budúcnosti všetkých faktorov práce a pracovného prostredia.

V roku 2016 bolo vydaných 21 rozhodnutí (1 nesúhlasné) k nakladaniu s azbestom, resp. azbestovými materiálmi pre spoločnosti AMELLA, s.r.o., ASTANA, s.r.o., Concret, s.r.o., DARTA SERVICE, s.r.o., DILMUN SYSTEM s.r.o., KANAT MT, s.r.o., KOVOMAT SLOVAKIA, s.r.o., ReTrash s.r.o., SD Gelnica, s.r.o., Pavol Černek - STAVEBNO MONTÁŽNE PRÁCE.

Firmy, zabezpečujúce likvidáciu azbestu, priebežne nahlasovali termíny realizácie prác, následne odborní pracovníci oddelenia PPLaT vykonávali štátny zdravotný dozor aj náhodne, zameraný na dodržiavanie opatrení na ochranu zdravia pri práci s azbestom priamo v oblasti manipulácie a nakladania s azbestom a materiálmi obsahujúcimi azbest, vrátane zhotovenia videodokumentácie.

V rozhodnutí na manipuláciu s azbestocementovým materiálom má každý právny subjekt stanovenú povinnosť dodržiavať postup likvidácie azbestu a materiálov, obsahujúcich azbest zo stavieb, uvedený v príslušnom oprávnení vydanom Úradom verejného zdravotníctva SR, dodržať podmienky, uvedené v § 8 NV SR č. 253/2006 Z.z. a najneskôr do 15 dní po

ukončení prác spojených s manipuláciou s azbestocementovým materiálom preukázateľne doručiť na RÚVZ so sídlom v Martine správu o vykonaných prácach a spôsobe zabezpečenia podmienok na ochranu zdravia, vyplývajúcich z platnej legislatívy a tohto rozhodnutia.

Presné odlišenie a rozdelenie výkonov alebo činností v náväznosti na presnú klasifikáciu nebezpečných chemických faktorov klasifikovaných ako toxické, veľmi toxické, karcinogénne, mutagénne sa navzájom prelína a je veľmi ťažké ich rozlíšiť, resp. oddeliť, nakoľko mnohé karcinogény sú zároveň klasifikované ako toxické, resp. veľmi toxické alebo škodlivé. Okrem uvedeného je v súčasnosti aktuálna klasifikácia chemických látok podľa direktívy EU 1272/2008.

Vždy sa posudzuje problematika podľa konkrétnej chemickej látky resp. zmesi, pracovných podmienok a konkrétnych pracovných postupov/technológií. Uvedené predstavuje súčasne najväčší problém, nakoľko samotní účastníci konania, pracovné zdravotné služby (veľakrát) a bezpečnostní technici (tí obzvlášť) neriešia posúdenie zdravotných rizík v náväznosti na uvedený algoritmus. V drvivej väčšine prípadov najmä na 1. krát pozostáva posúdenie rizika z formálnych tvrdení (použitie Ctrl+C a Ctrl+V), v tom úplne najlepšom prípade z údajov prevzatých zo starej/neaktuálnej karty bezpečnostných údajov, skoro nikdy nie sú riešené konkrétne pracovné podmienky/konkrétne riziká pre výkon konkrétnych pracovných činností a postupov. V oblasti odhadu a posudzovania zdravotných rizík čaká verejné zdravotníctvo na Slovensku veľký kus cesty.

2.1.4 Pilotné testovanie nových navrhovaných metód hodnotenia fyzickej záťaž pri práci

Dňa 30.03.2016 na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva Prievidza so sídlom v Bojniciach sa uskutočnila porada pracovnej skupiny na prípravu návrhu novelizácie vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci, ktorej sa zúčastnil vedúci oddelenia PPLaT RÚVZ so sídlom v Martine za účelom prerokovania pracovného návrhu novely vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z. z. v časti fyzická záťaž pri práci a dohodnutie ďalšieho postupu v rámci predlegislatívnej prípravy.

Záver z porady:

1. Dopracovať metodický postup na rýchle skriningové hodnotenie fyzickej záťaž pri práci pomocou kontrolných listov (checklistov) indexových metód a pripraviť ho na pilotné odskúšanie vybranými RÚVZ.
Z: vedúca NRC pre fyziológiu práce a ergonómiu T: 31.05.2016
2. Vypracovať definície základných pojmov v metodickom postupe na zabezpečenie ich jednotného výkladu.
Z: vedúca NRC pre fyziológiu práce a ergonómiu v spolupráci s členmi pracovnej skupiny T: 31.05.2016
3. Prostredníctvom krajských odborníkov vybrať riešiteľské RÚVZy do pilotného projektu odskúšania metodického postupu na hodnotenie fyzickej záťaž pri práci pomocou kontrolných listov (checklistov) indexových metód.
Z: vedúci pracovnej skupiny v spolupráci s členmi pracovnej skupiny T: 15.06.2016
4. Vybrať podniky pre pilotný projekt.
Z: vedúci pracovnej skupiny v spolupráci s členmi pracovnej skupiny T: 30.06.2016
5. Zabezpečiť školenia pre riešiteľov pilotného projektu.
Z: vedúci pracovnej skupiny v spolupráci s vedúcou NRC pre fyziológiu práce a ergonómiu T: september - október 2016

6. Priebežný zber pripomienok z používania metodík, návrhov, ich ev. zapracovanie do textu pre metodický postup na hodnotenie fyzickej záťaže pri práci pomocou checklistov a indexových metód určený do odborného usmernenia MZ SR, resp. novelizovanej legislatívy.

Z: vedúca NRC pre fyziológiu práce a ergonómiu v spolupráci s členmi pracovnej skupiny
T: priebežne

Poradný zbor HO HH pre PPLaT:

- prerokovaný návrh metodického postupu Hodnotenie lokálnej fyzickej záťaže pomocou kontrolných listov – 1. a 2. úroveň (rýchly odhad zdravotného rizika);

3. novembra 2016 na Úrade verejného zdravotníctva SR v Bratislave:

- seminár k pilotnému testovaniu návrhu nového metodického postupu na hodnotenie lokálnej fyzickej záťaže;
- referenčné video č. 1;

30. novembra 2016 na Úrade verejného zdravotníctva SR v Bratislave:

- seminár k pilotnému testovaniu návrhu nového metodického postupu na hodnotenie lokálnej fyzickej záťaže;
- vyhodnotenie referenčného videa č. 1;

Nové testovacie zadanie – referenčné video č. 2 s popisom bolo zaslané – termín na spracovanie do 28.02.2017;

2.2 INTERVENČIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

Trim Leader a.s. Košťany nad Turcom

Hlavnou výrobnou činnosťou subjektu je šitie autopoťahov pre automobilový priemysel. V organizácii je zamestnaných cca 732 pracovníkov, z celkového počtu je cca 600 prevažne žien na pracovnej pozícii šička autopoťahov.

V podniku sa vyskytuje dlhodobovo zvýšené množstvo profesionálnych poškodení zdravia z titulu DNJZ. Z uvedeného dôvodu zamestnávateľ prijal a postupne realizuje opatrenia na elimináciu zdravotných rizík z expozície faktorom práce a pracovného prostredia a pravidelne predkladá na RÚVZ so sídlom v Martine informácie o ich realizácii a účinnosti. Zamestnávateľ pokračuje v objektivizácii lokálnych svalových síl, ako aj celkovej fyzickej záťaže a návrhov opatrení na jej zníženie. Fyzická pracovná záťaž - dlhodobé nadmerné jednostranné zaťaženie a pracovné polohy sú primárnou noxou vo zvýšenej neinfekčnej chorobnosti zamestnancov tohto závodu z hľadiska vplyvu práce a pracovného prostredia na zdravie pracovníkov. Frekvencia periodických PLP, napriek zaradeniu vykonávaných prác v uvedenom faktore a aj v ďalších faktoroch práce a pracovného prostredia do 2. kategórie z hľadiska zdravotných rizík, je 1 x za 2 roky. Pracovníci majú počas pracovnej zmeny zaradené povinné strečingové cvičenia. PZS navrhla ďalšie opatrenia na zníženie rizikových faktorov v pracovnom prostredí, ktoré je zamestnávateľ povinný realizovať.

Problematika karpálneho tunela ako profesionálneho ochorenia vystupuje čoraz viac do popredia. Ukazuje sa, že v podobných prevádzkach, kde nie sú k dispozícii výsledky objektivizácií, ktoré by prekračovali povolené limity, nie je dostatok reálnych nástrojov, ktoré má k dispozícii orgán verejného zdravotníctva, aby donútil zamestnávateľa napríklad reálne

skrátit' expozíciu, nepovoliť nadčasovú prácu, nepovoliť predĺžené pracovné zmeny. Okrem toho zdravotný stav slovenskej populácie nie je optimálny (aspoň tej, ktorá je ochotná pracovať ako šič/šička v podniku na šitie autopoťahov).

Ďalšie subjekty, v ktorých sa realizujú aktivity spojené s podporou zdravia pri práci, sú aj všetky dozorované subjekty. Prioritné aktivity, spojené s riešením pracovnolekárskej problematiky v pracovnom prostredí boli a ďalej budú riešené: ECCO Slovakia, a.s., UNM Martin,....

Súčasťou uvedených aktivít sú odborné konzultácie, vzájomné stretnutia zástupcov uvedených subjektov a odborných pracovníkov RÚVZ so sídlom v Martine, hľadajúce riešenia optimálnejšie ako sú existujúce, zamerané na znižovanie počtov chorôb z povolania, zdravé pracovné podmienky, konzultácie posudkov zdravotnej spôsobilosti...

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Bezpečné a zdravé pracovné podmienky počas celého pracovného života sú prínosom pre zamestnancov, podniky i celú spoločnosť. To je hlavným posolstvom kampane Zdravé pracoviská, ktorá sa koná v rokoch 2016 až 2017.

Kampaň Zdravé pracoviská na roky 2016 – 2017 má ciele:

- propagovať udržateľnú prácu a zdravé starnutie od začiatku pracovného života,
- predchádzať zdravotným problémom počas celého pracovného života,
- ponúkať zamestnávateľom a zamestnancom spôsoby na riadenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v súvislosti so starnúcou pracovnou silou a
- podporovať výmenu informácií a dobrej praxe.

V rámci možností sa odborní pracovníci RÚVZ so sídlom v Martine snažia spolupracovať s Inšpektorátom práce Žilina na základe ich požiadaviek na vykonanie spoločných previerok, odstúpenie zistených skutočností pri výkone štátneho zdravotného dozoru, a ďalších pracovných aktivitách.

V roku 2016 boli realizované 2 spoločné kontroly (resp. kontroly v spolupráci):

- KraussMaffei Technologies, spol. s r.o., IČO: 35871229, Hlavná 2077, 038 52 Sučany
- Cause, s.r.o., IČO: 46 442 928, Hájska 10/12, 038 61 Vrútky

2.3 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

Geneticko-epidemiologická štúdia ochorení močového mechúra (GERMM)

Oddelenie PPLaT RÚVZ so sídlom v Martine Pilotnú štúdiu rakoviny močového mechúra nerieši.

2.4 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

V roku 2016 oddelenie PPLaT vydalo 17 rozhodnutí pre chránené pracoviská a chránené dielne v novo zriaďovaných prevádzkových priestoroch a 12 stanovísk pre

chránené pracoviská a chránené dielne v zariadeniach/prevádzkach už fungujúcich na trhu práce v predchádzajúcom období.

Tu možno spomenúť nevyhnutnosť posudzovania priestorov aj inými oddeleniami RÚVZ v súlade s platnou legislatívou (v posudzovaných prevádzkach často chýba základné technicko-prevádzkové vybavenie a zázemie pre pracovníkov napr. denné miestnosti, sprchy naväzujúce na šatne, ...). V prípadoch, kedy posudkovú činnosť pre vydanie rozhodnutí na uvedenie priestorov do prevádzky vykonávajú odborní pracovníci iných oddelení RÚVZ so sídlom v Martine a oddelenie PPLaT RÚVZ so sídlom v Martine posudzovalo následne, resp. súbežne chránené pracovisko.

Bolo by nanajvýš vhodné doriešiť podmienky komplexného posudzovania chránených pracovísk na území SR do prevádzky, resp. podmienky vydávania odborných stanovísk v prípade existencie právoplatného rozhodnutia orgánu verejného zdravotníctva na uvedenie priestorov do prevádzky. Okrem toho by bolo vhodné dohodnúť rozsah posudzovania činností a dokladov ku zriaďovaniu chráneného pracoviska, pretože pre posúdenie vhodnosti prijatia vhodnej osoby na chránené pracovisko je nutné dosiahnuť súlad medzi konkrétnym zdravotným postihnutím osoby a zdravotnými rizikami, ktoré sú, resp. budú prítomné na pracovisku. Pre pracovné zdravotné služby sú takéto činnosti (posudzovanie zdravotných rizík, vykonanie preventívnej lekárskej prehliadky) väčšinou nelukratívne, resp. pre žiadateľov sú takéto služby príliš drahé a tak orgán verejného zdravotníctva zostáva jediným, kto dokáže vhodnosť zriadenia pracoviska a umiestnenia osoby so zdravotným postihnutím posúdiť.

Tab.: 8

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZP na kontrolovaných CHP v danom roku/polroku (spolu)	Počet výmen pracovníkov ZŤP	Kontrolné listy (aké, koľko)	Zistené nedostatky (aké, koľko)	Uložené opatrenia (aké, koľko)	Poznámky
	rozhodnutí	stanovísk								
Martin	17	12	33	31	74	20	0	*	0	0

* parciálne nedostatky, ktoré boli odstránené v priebehu správneho konania, neboli závažného a zásadného charakteru;

Najčastejším druhom postihnutia pre jednotlivé posudzované právne subjekty/pracoviská sú telesné postihnutia.

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 Bezpečnosť kozmetických výrobkov a ochrana spotrebiteľov

Cieľom je:

1. kontrola dodržania legislatívnych obmedzení látok,
2. kontrola povinného označenia výrobkov a spoločných kritérií na tvrdenia používaných v súvislosti s kozmetickým výrobkom,
3. vzdelávanie spotrebiteľov - „Hlásenie závažných nežiaducich účinkov kozmetických výrobkov“.

Riešiteľským pracoviskom sú jednotlivé regionálne úrady verejného zdravotníctva v SR. Zistené výsledky sa uplatnia ako podklad pri odhade rizika pri príprave plánu dozoru v nasledujúcich rokoch.

V rámci bezpečnosti kozmetických výrobkov a ochrany spotrebiteľov a v rámci výkonu ŠZD boli RÚVZ Martin za rok 2016 realizované nasledovné úlohy:

Odber a analýza vzoriek:

Cielené úlohy s odberom vzoriek:

1.9. V mesiaci február 2016, v súlade s usmernením na zabezpečenie jednotného výkonu štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami v roku 2016, boli v rámci realizácie úlohy „Regulované látky - konzervačné látky“ vo výrobkoch pre dospelých – krémy s obsahom Q 10 odobraté **3 vzorky** krémov s obsahom Q 10 na laboratórne vyšetrenie chemických a mikrobiologických ukazovateľov.

Výkon štátneho zdravotného dozoru bol zameraný aj na kontrolu označovania kozmetických výrobkov a pravdivosť tvrdení u výrobkov s tvrdením: bez parabénov, bez konzervačných látok, pH. Označovanie kozmetických výrobkov bolo v súlade s Nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1223/2009 o kozmetických výrobkoch.

Požiadavkám bezpečnosti v chemických a mikrobiologických ukazovateľoch všetky vzorky **vyhoveli**.

2.9. V mesiaci marec 2016, v súlade s usmernením na zabezpečenie jednotného výkonu štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami v roku 2016, boli v rámci realizácie úlohy „Regulované látky - konzervačné látky“ vo výrobkoch pre deti – krémy a oleje odobraté **2 vzorky** výrobkov na laboratórne vyšetrenie chemických ukazovateľov a mikrobiologických ukazovateľov.

Výkon štátneho zdravotného dozoru bol zameraný aj na kontrolu označovania kozmetických výrobkov a pravdivosť tvrdení u výrobkov s tvrdením: bez parabénov, bez konzervačných látok, pH. Označovanie kozmetických výrobkov bolo v súlade s Nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1223/2009 o kozmetických výrobkoch. Pravdivosť tvrdení bola kontrolovaná u jedného výrobku, ktorý deklaroval tvrdenie: bez parabénov – laboratórnym vyšetrením nebola prítomnosť parabénov dokázaná. Požiadavkám bezpečnosti v chemických a mikrobiologických ukazovateľoch obidve vzorky **vyhoveli**.

3.9. V mesiaci apríl 2016, v súlade s usmernením na zabezpečenie jednotného výkonu štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami v roku 2016, boli v rámci realizácie úlohy „Regulované látky - konzervačné látky“ vo výrobkoch pre dospelých – výrobky na čistenie pokožky odobraté **2 vzorky** kozmetických výrobkov na laboratórne vyšetrenie chemických ukazovateľov a test stability (záťažový test).

Výkon štátneho zdravotného dozoru bol zameraný aj na kontrolu označovania kozmetických výrobkov a pravdivosť tvrdení u výrobkov s tvrdením: bez parabénov, bez konzervačných látok, pH. Označovanie kozmetických výrobkov bolo v súlade s Nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1223/2009 o kozmetických výrobkoch. Pravdivosť tvrdení bola kontrolovaná u jedného výrobku, ktorý deklaroval tvrdenie: bez parabénov – laboratórnym vyšetrením nebola prítomnosť parabénov dokázaná. Požiadavkám bezpečnosti v chemických ukazovateľoch a v teste stability (záťažový test) obidve vzorky **vyhoveli**.

4. V mesiaci september 2016, v súlade s usmernením na zabezpečenie jednotného výkonu štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami v roku 2016, boli v rámci realizácie úlohy „Zakázané látky - Ťažké kovy“ vo výrobkoch pre dospelých – tónovacie podklady, krémy, púdre odobraté **3 vzorky** výrobkov na laboratórne vyšetrenie chemických ukazovateľov a test stability (záťažový test).

Výkon štátneho zdravotného dozoru bol zameraný aj na kontrolu označovania kozmetických výrobkov. Označovanie kozmetických výrobkov bolo v súlade s Nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1223/2009 o kozmetických výrobkoch. Požiadavkám bezpečnosti v chemických ukazovateľoch a v teste stability (záťažový test) všetky vzorky **vyhoveli**.

5. V mesiaci október 2016, v súlade s usmernením na zabezpečenie jednotného výkonu štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami v roku 2016, boli v rámci realizácie úlohy „Výrobky pre dospelých – farby na vlasy“ odobraté **2 vzorky** výrobkov na laboratórne vyšetrenie chemických ukazovateľov.

Výkon štátneho zdravotného dozoru bol zameraný aj na kontrolu označovania kozmetických výrobkov. Označovanie kozmetických výrobkov bolo v súlade s Nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1223/2009 o kozmetických výrobkoch.

Požiadavkám bezpečnosti v chemických ukazovateľoch všetky vzorky **vyhoveli**.

Cielené úlohy bez odberu vzoriek:

V mesiaci október 2016, v súlade s usmernením na zabezpečenie jednotného výkonu štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami v roku 2016, bola v rámci realizácie úlohy: **Kontrola tvrdení v reklame uvedenej na internete** hodnotená pravdivosť tvrdení u dvoch kozmetických výrobkov. Tvrdenia boli **vyhovujúce**, z hodnotenia boli vypracované protokoly a vložené do systému ICSMS.

V mesiaci august 2016 v rámci realizácie úlohy: **Kontrola použitia farieb na pokožku** podľa príl. IV. Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1223/2009 o kozmetických výrobkoch boli prekontrolované dva výrobky na kontrolu označovania a pravdivosť tvrdení. U obidvoch výrobkov **boli zistené nedostatky** – pri kozmetickom výrobku JOVI (farby na tvár, www.jovi.sk; distribútor: DAVER s.r.o., Kmeťova 12, Nové mesto nad Váhom, T: 00421 327715913, www.daver.sk; JOVI, S.A.(Avda. Bizet, 39-41, Polígono Ind. CanJardí, 08191 Rubí (Barcelona), Made in Spain) bolo zistené, že na obale výrobku je uvedená **značka zhody CE** a pri hodnotení výrobku FACE COLOURS (farby na tvár, KOH-I-NOOR HARDMUTH a.s., F.A. Gerstnera 21/3, 371 30 České Budejovice, Czech republic, www.koh-i-noor.cz; distribútor: KOH-I-NOOR HARDMUTH SLOVENSKO a.s., Senec; krajina pôvodu: Kórea) bolo zistené, že na obale výrobku je uvedená **značka zhody CE** a tiež je uvedené, že „**odpovedajú predpisom platným pre kozmetické prípravky**“, čo nie je v súlade s právnymi predpismi. Miestne príslušným RÚVZ bola odstúpená informácia o nevyhovujúcom označení konkrétnych výrobkov. Protokoly boli vložené do systému ICSMS.

V rámci štátneho zdravotného dozoru bola v mesiaci október 2016 u výrobcu kozmetických výrobkov skontrolovaná **informačná zložka a správna výrobná prax** k 1 kozmetickému výrobku.

Kontrolou bolo zistené, že informačná zložka o výrobku je v súlade s článkom č. 11 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1223/2009 o kozmetických výrobkoch uchovávaná zodpovednou osobou. K predmetnému výrobku bola vypracovaná dokumentácia – „Správa o bezpečnosti kozmetického výrobku“, ktorá obsahuje údaje: časť A - informácia o bezpečnosti kozmetického výrobku a časť B - posudzovanie bezpečnosti kozmetického výrobku.

Pri výkone ŠZD bol vyplnený **dotazník na kontrolu informačnej zložky** o predmetnom výrobku a **dotazník kontroly dodržiavania zásad správnej výrobnéj praxe podľa STN EN ISO 22716**.

Údaje o výrobku, výrobcovi a dotazníky boli vložené do systému ICSMS.

Kontroly na základe hlásení o výskyte nebezpečných kozmetických výrobkov (RAPEX):

Na základe hlásení zo systému RAPEX boli v zmysle zákona č. 355/2007 Z. z. odbornými pracovníkmi oddelenia hygieny výživy a hygieny životného prostredia vykonané kontroly hlásených nebezpečných kozmetických výrobkov, pričom v roku 2016 bolo **vykonaných 207 kontrol** (199 oddelenie HV, 8 oddelenie HZP). Kontroly boli vykonané v maloobchodných jednotkách, resp. aj v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo; v prekontrolovaných zariadeniach sa predmetné výrobky nenachádzali.

3.2 Bezpečnosť výrobkov z bambusu

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti výrobkov z bambusu určených na priamy styk s potravinami vo vzťahu k migrácii formaldehydu, melamínu a ďalších kontaminantov vyplývajúcich z materiálového zloženia a kontrola správneho označovania v súlade s požiadavkami nariadenia Európskeho parlamentu a rady č. 1935/2004.

Riešiteľským pracoviskom je Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade, ktorý vykonáva prípravu vzoriek, laboratórne vyšetrenie a hodnotenie bezpečnosti výrobkov. Regionálne úrady verejného zdravotníctva v SR vykonávajú odber vzoriek v zmysle stanoveného harmonogramu uvedeného vo viacročnom pláne úradnej kontroly potravín vykonávanej orgánmi verejného zdravotníctva na príslušný rok.

Úloha bola rozdelená do dvoch etáp, pričom v prvej etape: január 2016 - december 2017 sa realizuje príprava projektu a analýzy vzoriek. V druhej etape: 30. marec 2018 bude vypracovaná záverečná správa o plnení predmetnej úlohy, ktorú spracuje RÚVZ so sídlom v Poprade. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

Na rok 2016 nebol pre RÚVZ so sídlom v Martine stanovený v rámci harmonogramu odberu vzoriek, ani v rámci špeciálnej kampane odber predmetných vzoriek, t.j. **RÚVZ so sídlom v Martine sa pri plnení danej úlohy v roku 2016 nepodieľal.**

3.3 Problematika plastifikátorov v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti materiálov a predmetov určených na styk s potravinami vo vzťahu k migrácii rôznych typov plastifikátorov.

Riešiteľským pracoviskom je Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade, ktorý vykonáva laboratórne vyšetrenie a hodnotenie bezpečnosti výrobkov. Regionálne úrady verejného zdravotníctva v SR vykonávajú odber vzoriek v zmysle stanoveného harmonogramu uvedeného vo viacročnom pláne úradnej kontroly potravín vykonávanej orgánmi verejného zdravotníctva na príslušný rok.

Úloha bola rozdelená do dvoch etáp, pričom v prvej etape: január 2016 - december 2017 sa realizuje príprava projektu a analýzy vzoriek. V druhej etape: 30. marec 2018 bude vypracovaná záverečná správa o plnení predmetnej úlohy, ktorú spracuje RÚVZ so sídlom v Poprade. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

V roku 2016 RÚVZ so sídlom v Martine odobral v súlade s harmonogramom uvedeným vo viacročnom pláne úradnej kontroly potravín vykonávanej orgánmi verejného zdravotníctva na rok 2016 2 vzorky materiálov a predmetov určených na styk s potravinami – strech/mäkčené obalové fólie na vyšetrenie chemických ukazovateľov – plastifikátorov: esterov kyseliny ftalovej.

Podľa výsledkov laboratórnych rozborov predmetné vzorky v testovaných parametroch splnili požiadavky nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami a jeho dodatkov nariadenia Komisie (EÚ) č. 1282/2011, nariadenia Komisie (EÚ) č. 1183/2012, nariadenia Komisie (EÚ) č. 202/2014 a nariadenia Komisie (EÚ) č. 174/2015.

3.4 Prehľad 5-ročného výkonu hraničných kontrol nad melamínovými a polyamidovými výrobkami v SR a EÚ

Cieľom projektu je poskytnutie prehľadu výkonu hraničných kontrol nad melamínovými a polyamidovými výrobkami dovážanými z Číny a Hongkongu za obdobie 2011 – 2016.

Riešiteľským pracoviskom je Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade.

Úloha bola rozdelená do dvoch etáp, pričom v prvej etape: január 2016 - december 2016 sa realizuje príprava projektu a analýzy vzoriek. V druhej etape: 30. marec 2017 bude vypracovaná záverečná správa o plnení predmetnej úlohy, ktorú spracuje RÚVZ so sídlom v Poprade. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

Na rok 2016 nebol pre RÚVZ so sídlom v Martine stanovený v rámci harmonogramu odberu vzoriek, ani v rámci špeciálnej kampane odber predmetných vzoriek, t.j. ***RÚVZ so sídlom v Martine sa pri plnení danej úlohy v roku 2016 nepodieľal.***

3.5 Monitoring probiotík v potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch

Cieľom projektu je prostredníctvom monitoringu zistiť prítomnosť deklarovaných probiotík vo vybraných potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch, pokračovať v zisťovaní rodového zastúpenia probiotík, kontrole deklarovaného množstva probiotických kmeňov na hmotnostnú alebo objemovú jednotku výrobku a sledovanie mikrobiálnej kontaminácie (t.j. prítomnosti iných bakteriálnych kmeňov okrem probiotík).

Riešiteľským pracoviskom je Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Trenčíne v spolupráci s odborními hygieny výživy a bezpečnosti potravín regionálnych úradov verejného zdravotníctva v sídlach krajov.

Úloha bola rozdelená do dvoch etáp, pričom v prvej etape: priebežne počas r. 2016 sa pokračuje v monitoringu. V druhej etape: december 2016 bude zrealizované vyhodnotenie a bude vypracovaná záverečná správa o plnení predmetnej úlohy. Zistené výsledky sa uplatnia pri prijímaní nápravných opatrení v rámci úradnej kontroly. Na základe analýzy výsledkov sa zhodnotí overenie výrobcov deklarovanej kvality potravín na osobitné výživové účely a výživových doplnkov obsahujúcich probiotiká a zhodnotí sa z toho vyplývajúci zdravotného benefit pre konzumenta.

Na rok 2016 nebol pre RÚVZ so sídlom v Martine stanovený v rámci harmonogramu odberu vzoriek, ani v rámci špeciálnej kampane odber predmetných vzoriek, t.j. *RÚVZ so sídlom v Martine sa pri plnení danej úlohy v roku 2016 nepodielal.*

3.6 Monitoring príjmu jódu

Cieľom projektu je monitorovanie príjmu jódu s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu prostredníctvom kontroly obsahu jódu v jodidovanej kuchynskej soli.

Riešiteľským pracoviskom sú jednotlivé regionálne úrady verejného zdravotníctva v SR. Úloha je rozdelená do dvoch etáp, pričom v prvej etape: január 2016 - december 2016 sa realizuje odber vzoriek kuchynskej soli (vrátane morskej soli) a jej laboratórne vyšetrenie na množstvo KI, KIO₃. V druhej etape: 15. január 2017 bude vypracovaná záverečná správa o plnení predmetnej úlohy.

V rámci prvej etapy bolo v roku 2016 RÚVZ so sídlom v Martine odobratých na laboratórne vyšetrenie 24 vzoriek kuchynskej soli. Obsah jodidu, resp. jodičnanu draselného, bol posúdený podľa požiadavky Potravinového kódexu SR (dvadsaťštvrtá hlava - Pochutiny) aj napriek skutočnosti, že požiadavka (15 - 35 mg/kg KI) sa na vzorky vyrobené, resp. na trh uvedené v niektorých z členských štátov EU nevzťahuje. Vzhľadom nato, že pôvod soli na trhu v SR je rôznych a častokrát označený len „vyrobené v EU“ (aj v Slovenskej republike je balená jedlá soľ rôzneho pôvodu), bol v roku 2010 upravený počítačový program na vyhodnotenie monitoringu jodidácie, kde sa jedlé soli nerozdeľujú na soľ z dovozu a tuzemskej produkcie.

Z výsledkov stanovenia obsahu KI a KIO₃ vo vyšetrených vzorkách jedlej soli za rok 2016 vyplýva:

- z celkového počtu 24 analyzovaných vzoriek požiadavke stanovenej Potravinovým kódexom SR na minimálny obsah KIO₃ (15 mg/kg soli) vyhovel všetky odobraté vzorky,
- vyšší obsah KI ako stanovuje Potravinový kódex SR nebol zistený v žiadnej z 24-roch vzoriek,
- požiadavke Potravinového kódexu SR (15-35 mg/kg) vyhovel všetky odobraté vzorky,
- z odobratých 24 vzoriek jedlej soli bol obsah ferokyanidu draselného vyšetrený vo všetkých 24-roch vzorkách, pričom všetky odobraté vzorky vyhovel požiadavke Potravinového kódexu SR (najvyššie prípustné množstvo 20 mg/kg).

Druhá etapa danej úlohy nebola v roku 2016 RÚVZ so sídlom v Martine realizovaná.

3.7 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok a aróm v potravinách

Cieľom projektu je monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm u dospelaj a detskej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

Riešiteľským pracoviskom sú jednotlivé regionálne úrady verejného zdravotníctva v SR a ÚVZ SR. Úloha je rozdelená do dvoch etáp, pričom v prvej etape: február 2016 - november 2016 prebieha odborne – metodická príprava monitoringu, zber údajov a analýza vzoriek a v druhej etape: december 2016 - 1. štvrtrok 2017 bude prebiehať vyhodnotenie monitoringu a ÚVZ SR bude vypracovaná záverečná správa. Výstupy monitoringu spotreby vybraných prídavných látok v potravinách budú základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období a ako preventívne opatrenie umožnia bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení.

V rámci danej úlohy bolo v roku 2016 vyšetrených 20 respondentov, rozdelených na 2 vekové kategórie mužov a žien pre ľahkú, resp. strednú prácu podľa členenia fyziologických skupín uvedených v „Odporúčaných výživových dávkach obyvateľov SR (9. revízia)“. V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných prídavných látok – E 104 chinolínová žltá, E 951 aspartam, E 960 glykozidy steviolu na základe dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia vytypovaných potravín.

Analýzou 24-hodinového dotazníka spotreby potravín/pokrmov/nápojov, ktorý zahŕňal konzumáciu potravín počas jedného dňa, boli získané údaje o predpokladanom množstve skonzumovanej prídavnej látky u dospelaj populácie, ktoré budú porovnané s jej stanoviteľným denným príjmom (ADI).

Okrem vyplnenia dotazníka jednotlivými klientmi, boli v roku 2016 v distribučnej sieti odobraté: 1 vzorka potraviny na stanovenie hodnoty „E 104 chinolínová žltá“ (vo vzorke - PARTY likér s vaječnou príchuťou bola laboratórnou analýzou stanovená hodnota $45,6 \pm 1,6$ mg/kg); 1 vzorka potraviny na stanovenie hodnoty „aspartámu“ (vo vzorke - MAXX Energy drink – sytený nealkoholický nápoj bola laboratórnou analýzou stanovená hodnota $551,3 \pm 25,9$ mg/kg); 1 vzorka potraviny na stanovenie glykozidov steviolu (vo vzorke - Horká čokoláda so sladidlami, bez pridaného cukru bola laboratórnou analýzou stanovená hodnota $32,0 \pm 4,5$ mg/kg).

3.8 Monitoring príjmu kuchynskej soli

Cieľom projektu je dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Riešiteľským pracoviskom sú jednotlivé regionálne úrady verejného zdravotníctva v SR a ÚVZ SR. Úloha je rozdelená do dvoch etáp, pričom v prvej etape: február – marec 2016 každé RÚVZ v SR odoberie 3 vzorky hotových pokrmov (polievka, hlavný pokrm) a 3 vzorky chleba alebo pekárskych výrobkov (od výrobcov SR) v ZSS na laboratórnú kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli, pod koordináciou KO v HV, ktorí výsledky spracované podľa komodít v tabuľkovej forme zašlú na ÚVZ SR do 30.4.2016. V druhej etape: február – marec 2016 každé RÚVZ v SR zabezpečí monitoring príjmu kuchynskej soli na základe 24 hod. dotazníka u 20 klientov (dospelá populácia muži/ženy v dvoch vekových kategóriách 19 r. – 35 r. a 36. r. – 54.r. – v každej kategórii klientov); porovnanie príjmu s OVD (9. revízia – percentuálny podiel) – pod koordináciou KO v HV, ktorí výsledky monitoringu príjmu na úrovni kraja spracujú a zašlú na ÚVZ SR do 30.4.2016. ÚVZ SR pripraví v termíne do

30.05.2016 záverečnú správu, ktorá bude podkladom pre ďalšie aktivity v rámci intervencie v príjme soli a pre PRES SK.

V rámci danej úlohy boli v roku 2016 odobrané 3 vzorky kompletného obeda z menu (menu tvorili jednotlivé časti: polievka (300 g) a hlavný pokrm, ktorý pozostával z mäsa bez omáčky (100 g) a prílohy (200 g), príp. šalát). Každá časť predstavovala samostatnú vzorku, ktorá sa samostatne vyhodnocovala k limitu pre pridanú kuchynskú soľ podľa výnosu MZ SR. Vzorky hotových pokrmov boli odobraté nasledovne: 1 vzorka v ZSS verejné – vyvarujúce (reštaurácia), 1 vzorka v ZSS uzatvorené (závodné stravovanie) – vyvarujúce a 1 vzorka v ZSS nemocničná jedáleň pre zamestnancov (odoberala sa len diéta č. 3). Zároveň boli odobraté 2 vzorky chleba a 1 vzorka pekárskeho výrobku (od výrobcov SR) v ZSS na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli. Množstvo pridanej jedlej soli zistené laboratórnou analýzou v jednotlivých odobratých vzorkách hotových pokrmov a pekárskeho výrobku neprekročili najvyššie prípustné množstvo pridanej jedlej soli stanovené vo Výnose MZ SR z 20. marca 2015 č. S08975-OL-2014, ktorým sa ustanovujú požiadavky na jedlú soľ v potravinách.

V rámci danej úlohy bola zároveň u spolu 20 respondentov (dospelá populácia ženy / muži v dvoch vekových kategóriách 19 r. - 35 r. a 36 r. - 54 r. vykonávajúca ľahkú prácu) sledovaná frekvencia a množstvo skonzumovaných potravín s pridanou jedlou soľou za mesiac na základe dotazníka o frekvencii konzumácie potravín s pridanou jedlou soľou. Každý respondent súčasne obdržal 24 hodinový dotazník - jedálny lístok, ktorý poskytol údaje o energetickom príjme, príjme základných živín – B, T, S, NaCl, Na, ktoré boli porovnané s OVD SR (9. revízia - Vestník MZ SR čiastka 4-5/2015, zo dňa 19.júna 2015). Výsledky monitoringu príjmu boli za účelom ďalšieho spracovania zaslané KO v HV.

Pokračovanie v sledovaní výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie

Úloha je rozdelená do 3 častí:

Prvá časť zahŕňa:

Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie SR - výber cieľovej skupiny – 2 vekové kategórie mužov a žien pre ľahkú prácu v zmysle OVD SR (Vestník MZ SR čiastka 4-5/2015, zo dňa 19.júna 2015)

- a) ľahko pracujúce ženy – vek. kat. 19 až 34 r. v počte 5
- b) ľahko pracujúce ženy – vek. kat. 35 až 54 r. v počte 5
- c) ľahko pracujúci muži – vek. kat. 19 až 34 r. v počte 5
- d) ľahko pracujúci muži – vek. kat. 35 až 59 r. v počte 5

na základe vyplnenia dotazníka o životospráve, ktorý poskytuje informácie: o stravovacích zvyklostiach, o spotrebe pokrmov, pohybovej aktivite v zime a v lete a vplyve stresu na organizmus.

Druhá časť zahŕňa vyplnenie klinicko-somatického dotazníka klientom - poskytuje informácie o: hmotnosti, výške, BMI, WHR, Tks, Tkd,

Tretia časť zahŕňa vyplnenie záznamového listu na základe biochemického vyšetrenia.

RÚVZ so sídlom v Martine pokračoval pri plnení danej úlohy v roku 2016 so zníženým počtom klientov (t.j. do projektu sa v rámci roku 2016 nezapojí spolu 80 klientov ale 20). Každý klient obdržal 1 - dňový jedálny lístok, pre zhodnotenie bolo použité počítačové spracovanie v programe ALIMENTA – nadstavbová verzia, ktorý poskytol údaje

o energetickom príjme, príjme základných živín – T, S, B, vitamínov, minerálnych látok, hrubej vlákniny, cholesterolu zo stravy, NaCl, príjmu tekutín.

V rámci možných výstupov z programu ALIMENTA sa pracovníci oddelenia hygieny výživy v roku 2016 zamerali na vyhodnotenie plnenia nutričnej hodnoty stravy k platným OVD (odporúčané výživové dávky pre obyvateľstvo v Slovenskej republike uvedené vo Vestníku MZ SR čiastka 4-5/2015, zo dňa 19.júna 2015).

RÚVZ so sídlom v Martine pri plnení danej úlohy v roku 2016 nerealizoval druhú a tretiu časť.

Realizovali sme 3 mimoriadne cielené kontroly:

1. „Pripravenosť na letnú sezónu 2016 a kontroly prevádzok výroby a predaja nebalenej zmrzliny“

Dňa 12.05.2016 bol na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine doručený list Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky č. OHVBP KV/4858/2016/Jo, zo dňa 11.5.2016 vo veci žiadosti o zaslanie stručnej správy z pripravenosti prevádzok s výrobou a predajom nebalenej zmrzliny na letnú sezónu 2016 a o vykonávanie intenzívnych kontrol v prevádzkach s výrobou a predajom nebalenej zmrzliny počas celej letnej sezóny 2016 v Slovenskej republike, v nadväznosti na povinnosti vyplývajúce orgánom verejného zdravotníctva podľa zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v platnom znení (ďalej len „zákon č. 355/2007 Z. z.“) vo veci výkonu štátneho zdravotného dozoru (ďalej len „ŠZD“) nad zariadeniami poskytujúcimi stravovacie služby a vo veci výkonu úradnej kontroly potravín (ďalej len „UKP“) podľa § 23 ods. 2. písm. a) zákona č. 152/1995 Z. z. o potravinách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 152/1995 Z. z.“) v prevádzkarniach verejného stravovania vrátane výroby zmrzliny.

V okresoch Martin a Turčianske Teplice sa počas letnej sezóny 2016 nachádzalo **11 prevádzok s výrobou a predajom nebalenej zmrzliny**. Počas letnej sezóny 2016 bolo vydaných 6 súhlasných rozhodnutí na výrobu a predaj nebalenej zmrzliny na letnú sezónu 2016. 5 zariadení má vydané súhlasné rozhodnutie RÚVZ so sídlom v Martine na trvalú prevádzku na výrobu a predaj nebalenej zmrzliny.

V sezónnych prevádzkach na výrobu a predaj nebalenej zmrzliny bol v roku 2016 vykonaný štátny zdravotný dozor pred vydaním rozhodnutia na ich uvedenie do prevádzky, pričom bolo zistené, že priestory, vybavenie a dispozičné riešenie je v súlade s požiadavkami platnej legislatívy z oblasti verejného zdravotníctva; u prevádzok s výrobou a predajom nebalenej zmrzliny boli predložené aktuálne protokoly o vyšetrení pitnej vody v rozsahu minimálnej analýzy, ktorých výsledky boli vyhovujúce.

V okresoch Martin a Turčianske Teplice sa počas letnej sezóny 2016 nachádzalo **21 prevádzok s predajom nebalenej zmrzliny**. Počas letnej sezóny 2016 bolo vydaných 17 súhlasných rozhodnutí na predaj nebalenej zmrzliny na letnú sezónu 2016. 3 zariadenia majú vydané súhlasné rozhodnutie RÚVZ so sídlom v Martine na trvalú prevádzku na predaj nebalenej zmrzliny.

V sezónnych prevádzkach na predaj nebalenej zmrzliny bol v roku 2016 vykonaný štátny zdravotný dozor pred vydaním rozhodnutia na ich uvedenie do prevádzky, pričom bolo zistené, že priestory, vybavenie a dispozičné riešenie je v súlade s požiadavkami platnej legislatívy z oblasti verejného zdravotníctva.

Sumárne výsledky:

- a) počet celkovo vykonaných kontrol: **81**
- v prevádzkach s výrobou a predajom nebalenej zmrzliny bolo vykonaných v rámci ŠZD 14 kontrol a v rámci ÚKP 21 kontrol
- v prevádzkach s predajom nebalenej zmrzliny bolo vykonaných v rámci ŠZD 30 kontrol a v rámci ÚKP 16 kontrol
- b) počet skontrolovaných zariadení: **32**
- skontrolovaných bolo 11 zariadení s výrobou a predajom nebalenej zmrzliny
- skontrolovaných bolo 21 zariadení s predajom nebalenej zmrzliny
- c) najčastejšie zisťované nedostatky pri kontrolách: nedodrhaná osobná hygiena, prevádzková hygiena; nezabezpečená hygienická úroveň predaja zmrzliny; nepredložené doklady: o preškolení zamestnancov, o pôvode predávanej zmrzliny; nedostatky v skladovaní zmrzliny
- d) počet uložených opatrení : **1** - okamžité stiahnutie potraviny z trhu
- e) počet uložených blokových pokút/celková suma: **4/210.- eur**
- f) počet uložených sankcií/celková suma: **0**
- g) počet odobraných sterov z prostredia, pracovných plôch, odevov pracovníkov a rúk pracovníkov - výsledky laboratórnej analýzy: **0**
- h) počet odberov vzoriek zmrzliny na mikrobiologické vyšetrenie - výsledky laboratórnej analýzy: **42 vzoriek, z toho 3 vzorka nevyhoveli** kritériám procesu výroby pre prekročenie najvyššieho prípustného množstva plesní a kvasiniek
- i) počet odberov vzoriek zmrzliny na chemické vyšetrenie - výsledky laboratórnej analýzy: **8 vzoriek, všetky vzorky v sledovaných ukazovateľoch vyhoveli,**
- j) počet nevyhovujúcich vzoriek zmrzlín/ počet uložených úhrad nákladov v celkovej sume: **3 vzorky/ 2 náhrady nákladov v sume 76 eur** za výkon v teréne, vyhodnotenie laboratórnych výsledkov, prepravné náklady
- k) zoznam zariadení so zistenými nedostatkami (spracovať do nižšie uvedenej tabuľky):

Názov a adresa ZSS	Zistené nedostatky	Opatrenia	Blokové pokuty	Návrh sankcií
Cukráreň u ALIJEVIČA, 1. čsl. brigády 6, 038 61 Vrútky	osobná hygiena, hygienická úroveň predaja zmrzliny, prevádzková hygiena	-	Zákon č. 152/1995 Z.z. 1/90.- eur	-
Zmrzlina SUNLAND, Dom	nepredložené doklady:	1 Zákon	Zákon č. 152/1995	-

služieb, Komenského 1120, 038 53 Turany	o preškolení zamestnancov, o pôvode predávanej zmrzliny, skladovanie zmrzliny, prevádzková hygiena	č. 152/1995 Z.z. (§ 19 ods. 2 a § 20 ods. 9 a 12 písm. a) okamžité stiahnutie potraviny z trhu	Z.z. 2/90.- eur	
Cukráreň - Sučany, Ď. Langsfelda 159, 038 52 Sučany	nepredložené doklady: o pôvode predávanej zmrzliny	-	Zákon č. 152/1995 Z.z. 1/30.- eur	-
Zmrzlina NINA, Záturčianska 3775/95, 036 01 Martin	nevyhovujúca vzorka zmrzliny v mikro- biologických ukazovateľoch	-	-	Zákon č. 152/1995 Náhrada nákladov 1/28.- eur

2. „Kontrola mäsa v zariadeniach spoločného stravovania“

Dňa 16.05.2016 bol na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine doručený list Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky č. OHVBP KV/4945/2016/Jo, zo dňa 13.05.2016 vo veci žiadosti o vykonanie mimoriadnej kontroly v zariadeniach spoločného stravovania so zameraním sa na kontrolu hygieny, označovania a vysledovateľnosti mäsa používaného na prípravu hotových pokrmov, v nadväznosti na povinnosti vyplývajúce orgánom verejného zdravotníctva podľa zákona č. 355/2007 Z. z..

Kontrola bola zameraná na reštaurácie, stánky s rýchlym občerstvením a podobné prevádzky, v ktorých sa stravuje verejnosť a boli vykonané v termíne **od 26.05.2016 do 03.06.2016**. Vykonané kontroly boli zamerané na hygienu, označovanie, vysledovateľnosť mäsa aj na iné hygienické nedostatky (podmienky skladovania mäsa, spoločné skladovanie nezlučiteľných potravín, nepovolené zmrazovanie mäsa, dodržiavanie osobnej a prevádzkovej hygieny).

Pri kontrolách bolo zistené nasledovné:

- počet vykonaných kontrol - **18**
- počet skontrolovaných prevádzok ZSS – **18**

(Bistro Linda, Čachovský rad 1, Vrútky; Ranč Stará tehelen, Kalinčiakova 1956, Sučany; Reštaurácia Dedkov dvor, Kláštor pod Znievom; Pizzeria Luana, Záturčianska 36, Martin; Penzión Martiin, Martin; Pasáž, M. R. Štefánika 48, Martin; Česká hospoda, 29. augusta 3, Martin; Smack & Café Sokolovňa, Mošovce; Reštaurácia ASTRIA U HOMOLOV, Vrútky; Reštaurácia CARLO, M. R. Štefánika 42, Martin; Reštaurácia INSOMNIA, 29. augusta, Martin; U mäsiarov – vývarovňa PD Sklabaňa; Turčiansky dvor, Košťany nad Turcom 332, 038 41 Košťany nad Turcom; Ranč Žabokreky č. 140, 038 40 Žabokreky; Penzión „Mliečna víla“, SNP 105, Turčianske Teplice; Penzión – restaurant OÁZA s.r.o., SNP 544, Turčianske Teplice; Penzión GITKA, Hoskorná 69, Lipovec; Koliba 77, Francúzskych partizánov 8, Martin)

Z celkového počtu skontrolovaných zariadení spoločného stravovania boli **v troch prípadoch zistené nedostatky** týkajúce sa porušení platných právnych predpisov pri manipulácii s potravinami. Za zistené nedostatky boli pracovníkom uložené **3 blokové pokuty** v celkovej sume **180 eur**. Zoznam zariadení spoločného stravovania so zistenými nedostatkami je spracovaný v nižšie uvedenej tabuľke.

Názov a adresa prevádzky	Zistené nedostatky	Opatrenia	Blokové pokuty	Návrh sankcií
Pizzeria Luana, Záturčianska 36, Martin	rozmrazovanie mäsa pri kuchynskej teplote	-	1/30,00 €	-
Penzión – restaurant OÁZA s.r.o., SNP 544, Turčianske Teplíce	nesprávne skladovanie (ochrana pred kontamináciou, zachovanie vzájomnej kompatibility skladovaných potravín), označovanie nebolo v slovenskom jazyku	Okamžité stiahnutie potraviny z trhu – hovädzie stehno mrazené v množstve 46,8 kg, ktoré boli neoznačené v slovenskom jazyku	1/120,00 €	-
Koliba 77, Francúzskych partizánov 8, Martin	nesprávne skladovanie (ochrana pred kontamináciou, zachovanie vzájomnej kompatibility skladovaných potravín)		1/30,00 €	-

V rámci kontrol bolo zistené, že distribútor Bidvest Slovakia, s.r.o., Piešťanská 2321/71, 915 01 Nové Mesto nad Váhom prelepuje originálnu etiketu od výrobcu etiketou s údajmi v slovenskom jazyku, pričom údaje na pôvodnej etikete sú čiastočne prekryté, po jej odlepení dochádza k znehodnoteniu pôvodnej etikety, nie je možné zistiť úplne pôvodné údaje (údaje na etikete v slovenskom jazyku nie sú uvedené kompletne podľa pôvodnej etikety). Uvedená informácia bola odstúpená na došetrenie z hľadiska miestnej príslušnosti na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Trenčíne.

Nedostatky týkajúce sa vysledovateľnosti mäsa používaného na prípravu hotových pokrmov neboli zistené v žiadnej z kontrolovaných prevádzok. Kontrolované zariadenia spoločného stravovania sú zásobované len od schválených distribútorov resp. predajcov mäsa.

3. „Mimoriadna kontrola zariadení stánkového a ambulatného predaja potravín počas konania hromadných podujatí – vianočných (Mikulášskych) trhov v Slovenskej republike“

Dňa 18.11.2016 bol na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine doručený elektronickou poštou list Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky č. OHVBP KV/9435/2016, zo dňa 14.11.2016 vo veci zaslania žiadosti UVZ SR o vykonanie mimoriadnej kontroly v zariadeniach stánkového a ambulatného predaja potravín počas konania hromadných podujatí – vianočných (Mikulášskych) trhov v Slovenskej republike podľa zákona č. 355/2007 Z. z. vo veci výkonu štátneho zdravotného dozoru nad zariadeniami poskytujúcimi stravovacie služby a zákona č. 152/1995 Z. z. vo veci výkonu úradnej kontroly nad bezpečnosťou potravín, so zameraním sa na kontrolu prípravy, manipulácie a podávania pokrmov a nápojov:

- kontrola vysledovateľnosti (t.j. pôvodu surovín),
- kontrola chladiaceho reťazca, teplotného reťazca,
- kontrola dátumu spotreby, resp. dátumu minimálnej trvanlivosti surovín, potravín,
- označovania (vrátane označenia alergénov a prídavných látok - azofarbivá),
- kontrola prevádzkovej hygieny,
- kontrola manipulácie s odpadom, osobitnú pozornosť venovať organickému odpadu a použitým olejom,
- dodržiavanie osobnej hygieny zamestnancov, prichádzajúcich do styku s potravinami/pokrmami (pracovný odev, šperky),
- kontrola dokladov odbornej a zdravotnej spôsobilosti,
- námatkový odber vzoriek na laboratórnu analýzu (mikrobiologická kontrola).

V termíne konania kontroly, t.j. od 28.11.2016 do 19.12.2016 boli doručené Regionálnemu úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Martine 2 písomné oznámenia o organizovaní hromadného podujatia „Vianočné trhy“. Celkovo bolo vykonaných **6 kontrol** v zariadeniach stánkového a ambulatného predaja potravín, pokrmov a nápojov počas konania vianočných trhov v okrese Martin (mesto Martin, mesto Vrútky).

Pri kontrolách bolo zistené nasledovné :

- a) počet vykonaných kontrol/ počet skontrolovaných zariadení: **6/6**
- b) počet zariadení so zistenými nedostatkami: **4**
- c) najčastejšie zisťované nedostatky: nezabezpečené vyhovujúce zariadenie na osobnú a prevádzkovú hygienu zamestnancov prichádzajúcich do styku s potravinami, nepredložený doklad o pôvode tovaru, nepredložený doklad o odbornej spôsobilosti
- d) počet uložených opatrení : **0**
- e) počet uložených blokových pokút/celková suma: **4/120 eur**
- f) počet navrhnutých sankcií/celková suma: **0**

Zoznam zariadení spoločného stravovania so zistenými nedostatkami je spracovaný v nižšie uvedenej tabuľke.

Zariadenie	Zistené nedostatky	Opatrenia, pokuty, sankcie
Ambulantný predaj predajný stánok Vianočné trhy, Martin J a J Trans, s.r.o, Žilina	Nevhodné zabezpečené zariadenie na osobnú hygienu zamestnancov prichádzajúcich do styku s potravinami	Bloková pokuta 1/30.- Eur
Ambulantný predaj predajný stánok Vianočné trhy, Martin Danica Bellová, Martin	Nepredložený doklad o pôvode tovaru, nevyhovujúca prevádzková hygiena	Bloková pokuta 1/30.- Eur
Ambulantný predaj predajný stánok Vianočné trhy, Martin Ľubica Ježíková, Slovany	Nepredložený doklad o odbornej spôsobilosti, nepredložený doklad o pôvode tovaru	Bloková pokuta 1/30.- Eur
Ambulantný predaj predajný stánok Vianočné trhy, Vrútky Peter Stankoviánsky, Vrútky	Nezabezpečené vyhovujúce zariadenie na osobnú a prevádzkovú hygienu zamestnancov prichádzajúcich do styku s potravinami	Bloková pokuta 1/30.- Eur

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015 – 2025 (NAPPO)

Cieľ

Cieľom aktivít je komplexný výkon štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

Anotácia

V súvislosti s epidemickým nárastom prevalencie obezity v celosvetovom meradle vláda Slovenskej republiky schválila Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025, ktorého súčasťou sú úlohy a aktivity, zamerané na zníženie výskytu obezity detskej a dospelostvej populácie. Zlé stravovacie návyky a nízka fyzická inaktivita predstavujú významné faktory obezity u dospelých, rovnako ako aj u detí a mladých ľudí. Uvedené faktory vedú k nadhmotnosti a obezite a v dôsledku toho sa môžu uplatniť nezávislé rizikové faktory chronických neprenosných ochorení.

Gestor : ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská : RÚVZ v SR

Etapy riešenia :

Každoročne od roku 2015 do roku 2025 realizovať priority a), b), c) a každé 3 roky realizovať aktivity v rámci priority d) :

a) Podpora zdravého štartu do života

– zamerať sa v rámci poradní zdravia na matky s deťmi na materskej dovolenke. Výchovné aktivity zamerané na poradenskú a konzultačnú činnosť v oblasti zdravého životného štýlu, prevencie obezity realizovať v zariadeniach kde sa stretávajú matky s deťmi napr. materské centrá, rodičovské centrá.

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

- zabezpečiť kontrolu predávaného sortimentu a kontrolu dodacích listov u predajcov s cieľom zistiť, aké je percentuálne zastúpenie ponúkaných zdravých druhov potravín a potravín s množstvom prebytočnej energie, resp. potravín s vysokým obsahom soli, ktoré nezabezpečujú zdravý vývoj dieťaťa a prispievajú k riziku vzniku nadhmotnosti až obezity.
- podporovať poskytovanie desiat vyrábaných a podávaných zo školskej kuchyne,
- zabezpečiť edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí, mliečneho programu pre deti, programu školské ovocie,
- zabezpečiť efektívny a účinný výkon štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež a vo výdajniach stravy,
- kontrolovať hygienické podmienky pri príprave diétno stravovania,
- kontrolovať dodržiavanie pitného režimu pre deti, v predškolských zariadeniach presadzovať pri realizácii pitného režimu detí používanie pitnej vody a nesladených nápojov,
- zisťovať počet stravujúcich sa detí a mládeže v školských stravovacích zariadeniach,
- posudzovať energetickú a biologickú hodnotu stravy,
- kontrolovať pestrosť stravy,
- kontrolovať dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky.

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

- zúčastňovať sa pracovných porád pracovníkov školského stravovania organizovaných okresnými úradmi, odborom školstva a Spoločnými školskými úradmi,
- v spolupráci s odborními školstva na krajskej úrovni a Spoločnými školskými úradmi na okresnej úrovni zrealizovať školenie pracovníkov školského stravovania.

d) Podpora pohybových aktivít

- realizovať monitoring TV podmienok žiakov základných a stredných škôl, vrátane vonkajších telovýchovných plôch z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy (priestorové usporiadanie, vybavenie, tepelno-vlhkostná mikroklíma a pod.),
- v rámci výkonu ŠZD sledovať využívanie priestorov telocviční na mimoškolské aktivity, dodržiavanie prevádzkových poriadkov telovýchovných zariadení,
- sledovať využívanie iných športových plôch a zariadení na telovýchovu a šport v rámci výučby žiakov sledovanej školy (plaváreň, športová hala, verejné ihrisko),
- sledovať realizáciu malých foriem telesnej výchovy v školách, napr. využívanie telovýchovných chvíľok, možnosti aktívneho odpočinku počas prestávok a pod.,
- monitorovať využitie hodín TV v rámci hygieny pedagogického procesu: počet hodín TV do týždňa, zaraďovanie hodín TV do rozvrhu hodín, percento cvičiacich žiakov a študentov na hodinách TV, poskytovanie LTV – zdravotné cvičenia pre žiakov,
- v pravidelných intervaloch (1x za 3 roky) sledovať počty a zdravotné indikácie u žiakov a študentov, ktorí sú úplne alebo čiastočne oslobodení od TV,
- zisťovať možnosti telesnej aktivity detí oslobodených od cvičenia na hodinách TV.

Realizačné výstupy

- počet edukovaných matiek v oblasti zdravého stravovania a pohybovej aktivity detí,
- počet zariadení s vytvorenými optimálnymi podmienkami pre vytvorenie zdravšieho prostredia,
- počet škôl s obmedzením automatov so sladenými nápojmi,
- počet škôl umožňujúcich odbornému personálu ZŠS vzdelávanie vo výžive,
- počet škôl s vytvorenými optimálnymi podmienkami pre realizáciu telovýchovných aktivít,
- vypracovanie sumárnej správy projektu bude slúžiť ako podklad pre odpočet aktivít plnenia Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025.

Trvanie projektu

1.11.2015 – 31.12.2025

Termín ukončenia:

r. 2025

RÚVZ so sídlom v Martine realizuje priebežne prioritu b), d) v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru a prioritu c) v rámci spolupráce s odbornými pracovníkmi školstva nasledovne:

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

- v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru bolo vykonaných celkovo 134 kontrol zameraných na kontrolu predávaného sortimentu v školských bufetoch a predajných automatoch, kontrolu dodacích listov v školských stravovacích zariadeniach a v školských bufetoch. Taktiež boli kontroly zamerané aj na všetky formy marketingovej propagácie nezdravých potravín t.j. letáky, propagačné materiály, nástenky, upútavky,

reklamné predmety, a pod. (jednalo sa hlavne o potraviny s vysokým obsahom soli, tukov, cukrov, sladených nápojov a pod.,

- podporovanie poskytovania desiat vyrábaných a podávaných zo školskej kuchyne – v okrese Martin a Turčianske Teplice 3 zariadenia školského stravovania, ktoré zabezpečujú poskytovanie desiat pre žiakov ZŠ. V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru boli vykonané 4 kontrol. Poskytovanie desiat prostredníctvom školských jedální plní významnú úlohu v oblasti prevencie detskej obezity. Zostavovanie ponúkaného sortimentu desiat vykonávajú odborne vzdelaní pracovníci v oblasti školského stravovania (vedúca školskej kuchyne v spolupráci s riaditeľom školy, resp. stravovacou komisiou, ktorá je zriadená v škole) a pripravovaná desiata zodpovedá požiadavkám v súlade s receptúrami a technologickými postupmi pri príprave pokrmov v súlade Materiálno spotrebnými normami určenými pre školské stravovanie, ktoré vychádzajú z obsahu výživových faktorov podľa OVD pre jednotlivé vekové kategórie stravníkov,
- edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí,
- podporovanie mliečneho programu pre deti, programu školské ovocie,

Oddelenie HDM dlhodobo a pravidelne sleduje poskytovanie mliečneho programu v zariadeniach pre deti a mládež podľa metodického usmernenia č. 12/2008 zo 6. októbra 2008 k realizácii nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 339/2008 Z.z. o poskytovaní pomoci na podporu spotreby mlieka a mliečnych výrobkov pre deti v materských školách, pre žiakov na základných školách a pre žiakov na stredných školách znení nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 342/2009 Z. z. a Metodického usmernenia 16/2009-R z 27. augusta 2009, ktorým sa mení a dopĺňa vyššie citované usmernenie. Mliečny program je realizovaný na 64 školách v rámci školského stravovania (mlieko podávané po obede alebo ako mliečna desiata pre žiakov ZŠ resp. počas celého dňa pre deti MŠ) a prostredníctvom mliečnych automatov, ktorých hlavnou výhodou takejto formy distribúcie školského mlieka je jeho dostupnosť pre všetky deti školy, kedykoľvek majú chuť. V porovnaní s predchádzajúcimi školskými rokmi stúpol záujem o školský mliečny program. Odborní pracovníci oddelenia HDM pri výkone štátneho zdravotného dozoru sa zameriavajú na kontrolu mliečnych výrobkov dodávaných ako produkty mliečneho programu. Kontrola je zameraná na pôvod tovaru - predloženie dodacích listov k mliečnym výrobkom, správne označenie mliečnych výrobkov, dodržiavanie dátumu spotreby, plynulosť dodávky mliečnych výrobkov, skladovanie mliečnych výrobkov, celistvosť obalu, a pod.. Výsledky sledovania mliečneho programu na školách sú za jednotlivé RÚVZ spracované každoročne vo výročnej správe.

Podporovanie programu „Školské ovocie“ - do programu je zapojených 63 škôl. RÚVZ v SR podporujú realizáciu projektu „ Program ovocie a zelenina do škôl“, do ktorého je zapojená Slovenská republika prostredníctvom Ministerstva pôdohospodárstva SR“. V roku 2016 odborní pracovníci oddelenia hygieny detí a mládeže pri výkone štátneho zdravotného dozoru monitorovali podmienky a zapojenie jednotlivých školských prevádzok do projektu „ Program ovocie a zelenina do škôl “. Dodávku ovocia a zeleniny súvisiacu s plnením „Programu ovocie zelenina do škôl“ zabezpečujú schválené dodávateľské firmy. /Odborní pracovníci oddelenia HDM a Poradenských centier zdravia/Výchovy k zdraviu realizovali v rámci „Programu ovocie a zelenina do škôl“ prednášky v zariadeniach v 3 materských školách a 1 základnej škole. Celkovo bolo realizovaných 134 ktorých sa zúčastnilo 151 detí. Prednášky boli zamerané na zdravý spôsob života, zdravé stravovanie, zdravú výživu detí, prevenciu obezity, poruchy príjmu potravy. Cieľom edukačných aktivít bolo podporiť základy zdravého stravovania u detí a mládeže. V MŠ edukačné aktivity boli zamerané : poznať základné stavebné prvky potravín, ich význam pre organizmus a schopnosť rozlíšiť vhodné resp. zdravé a nevhodné resp. nezdravé potraviny, informácie boli sprostredkované

prostredníctvom improvizácie pomocou makiet, ktoré znázorňujú dôležité látky a vitamíny v organizme. Informácie boli podávané formou rozhovoru, básničiek a riekaniek.

- zabezpečiť efektívny a účinný výkon štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež a vo výdajniach stravy,
- posudzovať energetickú a biologickú hodnotu stravy,

V školských stravovacích zariadeniach zamestnanci oddelenia HDM preverovali podmienky prevádzkovania zariadení spoločného stravovania pre deti a mládež, vrátane pitného režimu a mliečneho programu, kontrolovali zostavovanie jedálnych lístkov, pestrosť stravy, označovanie alergénov na jedálnych lístkoch, posudzovali podmienky pre diétne stravovanie žiakov, sledovali dodržiavanie systému HACCP v praxi, vykonávali zatriedňovanie zariadení spoločného stravovania do jednotlivých kategórií. Zabezpečovali metodické vedenie vedúcich a kuchárov zariadení školského stravovania a oboznamovali ich s novinkami aktuálnymi pre zariadenia spoločného stravovania. Celkovo vykonali v zariadeniach školského stravovania a vo výdajniach stravy bolo vykonaných 344 kontrol v rámci štátneho zdravotného dozoru (školské jedálne – 296 kontrol, výdajne stravy 48 kontrol) a v rámci úradnej kontroly potravín 97 kontrol.

Odborní pracovníci HDM v zariadeniach spoločného stravovania pre deti a mládež vykonali odber vzoriek hotových pokrmov, lahôdkarských výrobkov, mliečnej dojčenskej a detskej stravy na laboratórnu analýzu. V priebehu roka 2016 bolo odobratých 57 vzoriek stravy (z toho 54 vzoriek hotových pokrmov a lahôdkarských výrobkov na mikrobiologické vyšetrenie, 3 vzorky na stanovenie energetickej a biologickej hodnoty stravy). Pri kontrole obsahu soli v hotových pokrmoch ani jedna vzorka nevyhovovala požadovaným odporúčaniam v súlade s OVD pre jednotlivé vekové skupiny, avšak vyhovela limitu stanovenému pre hotové pokrmy v Potravinovom kódexe. Vedúce stravovacích prevádzok prísne kontrolujú pridávanie soli do hotových pokrmov, v súlade s OVD, avšak vo viacerých prípadoch pri príprave pokrmu zohráva úlohu komponent použitý na prípravu pokrmu s vyšším obsahom soli,

- kontrolovať hygienické podmienky pri príprave diétneho stravovania,

V okrese Martin a Turčianske Teplice sa nachádza 60 zariadení školského stravovania, ktoré zabezpečujú prípravu diétnej stravy pre strávníkov. V roku 2016 bolo v týchto zariadeniach vykonaných 40 kontrol. Najčastejšie pripravovaná strava v týchto zariadeniach je bezlepková, bezlaktózová a šetriaca. Prevádzkovatelia školských zariadení na prípravu stravy majú vyčlenené pracovné úseky, náradie, náčinie a vyškolený personál. Podmienky pripravovanej diétnej stravy majú zapracované v prevádzkových poriadkoch, ktoré majú schválené príslušným úradom verejného zdravotníctva. Ak nie je možné prípravu diétnej stravy realizovať v školskom zariadení, sú stanovené podmienky pre donesenie stravy rodičmi, ktoré sú taktiež spracované v prevádzkovom poriadku a schválené príslušným úradom verejného zdravotníctva.

- kontrolovať dodržiavanie pitného režimu pre deti, v predškolských zariadeniach presadzovať pri realizácii pitného režimu detí používanie pitnej vody a nesladených nápojov,

V priebehu roka 2016 odborní pracovníci HDM vykonali v rámci štátneho zdravotného dozoru 188 kontrol zameraných na dodržiavanie pitného režimu pre deti.

Používanie pitnej vody resp. nesladených nápojov v rámci pitného režimu je pracovníkmi RÚVZ odporúčané, ale údajom, koľko zariadení školského stravovania podáva pitnú vodu resp. nesladené nápoje v rámci pitného režimu konkrétne nedisponujeme. Z poznatkov z výkonu štátneho zdravotného dozoru bolo zistené, že v MŠ sa presadzuje pitná voda podávaná deťom počas dňa (okrem podávania nápoja k jedlu), v zimnom období nesladený čaj. V niektorých ZŠ boli zriadené na chodbách fontánky s pitnou vodou, taktiež pitná voda sa nachádza v každej triede (umývadlo na ruky s tečúcou pitnou vodou). Pri

poskytovaní nápoja k jedlu školské jedálne podávajú sladené nápoje s používaním sirupov s vyšším podielom ovocnej zložky,

- zisťovať počet stravujúcich sa detí a mládeže v školských stravovacích zariadeniach - priemerný počet stravujúcich sa detí v školských jedálňach nasledovný : MŠ – 100,00 % detí, ZŠ – 66,03 %, SŠ a gymnáziá – 52,77 %, SOŠ 35,33 %. Na základe porovnania s predchádzajúcimi rokmi nie je evidovaný pokles stravníkov stravujúcich sa v školských zariadeniach,
- kontrolovať pestrosť stravy - celkovo bolo posúdených 49 jedálnych lístkov na vyhodnotenie pestrosti stravy, všetky jedálne lístky vyhovel požiadavkám pestrosti stravy - koeficient nebol nižší ako 0,5,
- kontrolovať dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky - celkovo bolo posúdených 49 jedálnych lístkov na dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky podľa Prílohy č.1 k Vyhláške MŠ SR č.330/2009 Z.z. o zariadení školského stravovania. Na základe výsledkov hodnotenia zásad na zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach školského stravovania bolo najčastejšie zisťované nedostatky : nedodržaná časová štruktúra jedálnych lístkov počas piatich stravovacích dní, neboli zaradované prívarky s využitím najmä strukovín dvakrát za mesiac, nebola zaradovaná zelenina denne a podľa sezónnosti čerstvá zelenina, neboli zaradované raz týždenne hlavné jedlá z rýb, nedodržaná zásada zvýšenia podielu potravín s obsahom bielkovín okrem mlieka na desiatu a olovranty. Pri zostavovaní jedálneho lístka u desiat a u olovrantov využívať pestrosť ponúkaných receptúr nátierok a pečiva ktoré obsahujú materiálno - spotrebné normy a receptúry pre školské stravovanie nebolo zaradované ovocie denne (podľa finančných možností). Na základe uvedeného a v záujme skvalitnenia poskytovanej stravy v Školskej jedálni bolo odporúčené dbať pri skladbe jedálneho lístka a normovaní na správne zastúpenie jednotlivých druhov potravín tak, aby základné živiny, nerastné látky a vitamíny boli dodávané v potrebnom množstve pre stravníkov jednotlivých vekových skupín podľa platnej legislatívy. Zostavovať jedálne lístky a dodržiavať receptúry a technologickú prípravu pokrmov v súlade Materiálno spotrebné normy určené pre školské stravovanie, ktorá vychádza z obsahu výživových faktorov podľa OVD pre jednotlivé vekové kategórie stravníkov uvedené vo Vestníku MZ SR čiastka 4-5, dňa 19. Júna 2015, Ročník 63. Dodržiavať zásady pre zostavovanie jedálnych lístkov podľa Prílohy č.1 k Vyhláške MŠ SR č.330/2009 Z.z. o zariadení školského stravovania.

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

- v rámci konzultačných činností spolupracujeme s okresnými úradmi, odborom školstva a Spoločnými školskými úradmi - v priebehu roka 2016 sme sa zúčastnili 4 pracovných konzultácií.
- v spolupráci s odbormi školstva na krajskej úrovni a Spoločnými školskými úradmi na okresnej úrovni zrealizovať školenie pracovníkov školského stravovania – 1 školenie pre vedúcich zamestnancov a pracovníkov školských jedální.

d) Podpora pohybových aktivít

Monitoring telovýchovných podmienok pre žiakov nebol v roku 2016 realizovaný (prebiehal v roku 2014, opakovaný má byť každé 3 roky).

Čo sa týka ostatných aktivít - využívanie telocviční na mimoškolskú činnosť, využívanie iných zariadení na telovýchovu a šport, počet hodín TV, zdravotná TV- tieto sú zisťované len v rámci štátneho zdravotného dozoru v školách. V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru boli vykonané 4 kontroly telocviční pri školských zariadeniach a bolo

zistené, že telocvične sú využívané aj na mimoškolskú činnosť, v rámci výučby TV sú využívané aj iné športoviská resp. plochy (plaváreň, verejné ihriská, zimný štadión a pod.), počet hodín TV je štandardne 2 hodiny týždenne, iba v niektorých školách, ktoré majú športové triedy majú zaradené 3 vyučovacie hodiny týždenne, zdravotná TV nie je realizovaná v žiadnej škole v regióne.

Na viacerých školách, na základe pridelených finančných prostriedkov z predložených projektov, boli vykonané rekonštrukcie telocviční, čo prispelo k zlepšeniu podmienok vhodných na realizáciu telovýchovných aktivít pre deti.

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Cieľ

Cieľom je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdií vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

Gestor: Ministerstvo zdravotníctva – Odbor koordinácie protidrogovej stratégie a monitorovania drog, ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská : ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR

Termín ukončenia : priebežne podľa požiadaviek gestora

Prieskum je zameraný, okrem iného, na oblasť závislostí – t.j. fajčenie, konzumáciu alkoholu, zneužívanie liekov a drog a pod.

Etapy riešenia projektu sú zamerané na:

- účasť na pracovných stretnutiach, organizovaných Odborom koordinácie protidrogovej stratégie a monitorovania drog,
- pracovné stretnutia prispievateľov do Národnej správy o drogách na Slovensku.

Realizačné výstupy

- Získanie výsledkov zneužívania návykových látok na základe realizácie opakovaných celoslovenských prieskumov na základných a stredných školách na Slovensku.
- Spolupráca na príprave Národnej správy o drogách a jej poskytnutie RÚVZ v SR.
- Sledovanie trendov zneužívania návykových látok u žiakov, študentov a učiteľov základných a stredných škôl.
- Vytváranie intervenčných programov na školách, zameraných na prevenciu zneužívania návykových látok, vrátane zdravotnej výchovy v tejto oblasti (prednášky, letáky, plagáty, brožúry).
- Vyškolenie rovesníckych skupín na pôsobenie medzi mládežou.
- Spolupráca pri rozpracovaní systému monitoringu a vyhodnocovania niektorých kľúčových indikátorov drogovej problematiky.
- Spracovanie podkladov pre Národnú správu o drogách.
- Podpora Národného programu boja proti drogám.

Projekt je realizovaný priebežne na základe požiadaviek gestora a metodického usmernenia UVZ SR. V súčasnosti projekt nie je realizovaný.

4.3 Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

Cieľ:

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t. j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti a pod. a porovnanie získaných výsledkov s výsledkami sledovania s predchádzajúcimi rokmi. Na základe získaných údajov sa overí účinnosť intervenčných opatrení, zameraných na zníženie počtu úrazov u detí, ako aj ich vážnych zdravotných následkov v rámci predchádzajúceho prieskumu.

Vzhľadom na to, že v Slovenskej republike dodnes nie je k dispozícii komplexná štatistika resp. evidencia detských úrazov, výstupy z projektu by mali do istej miery poskytnúť prehľad o situácii v tejto oblasti.

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: všetky RÚVZ v SR

Termín ukončenia: r. 2017

V súvislosti so schválenými programami a projektmi úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike na rok 2014 a na ďalšie roky bola vypracovaná metodika na riešenie tohto projektu. Tento projekt nadväzuje na výsledky získané predchádzajúcim prieskumom a je v súlade s vytýčenými prioritnými oblasťami pre odbor hygieny detí a mládeže na toto obdobie. Projekt je realizovaný v jednotlivých etapách : rok 2014 - návrh projektu, vypracovanie jeho metodiky a dotazníkov, realizácia dotazníkového prieskumu u vekovej skupiny 3 - 6 ročných detí, rok 2015 - realizácia dotazníkového prieskumu u vekovej skupiny 7 - 10 ročných detí, rok 2016 - realizácia dotazníkového prieskumu u vekovej skupiny 11- 14 ročných detí, 2017 - celkové vyhodnotenie projektu a príprava záverečnej správy, vypracovanie intervenčných opatrení, zameraných na zníženie detskej úrazovosti.

V 2. polroku 2016 odborní pracovníci oddelenia hygieny detí a mládeže zabezpečili realizáciu III. etapy projektu. Projekt sa realizoval v 2 základných školách, 1 mestská – ZŠ s MŠ Hurbanova, Martin a 1 vidiecka ZŠ Košťany nad Turcom. Celkovo sa prieskumu zúčastnilo 60 respondentov vekovej skupiny 11 - 14 ročných detí. Vyplnené dotazníky boli spracované do masky v programe Excel a zaslané na ďalšie spracovanie na ÚVZ SR.

4.4 Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl; využitie hodín TV

Cieľ

Zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb zdravého fyzického a duševného vývinu. Odborne zdôvodniť potrebu minimálne 30 minútovej pohybovej aktivity denne pre všetkých žiakov v školách v súlade s Globálnou stratégiou WHO pre výživu, fyzickú aktivitu a zdravie a v súlade s jednou z 12 koncepcií redukcie a prevencie nadváhy a obezity u detí a mládeže Európskeho informačného systému životného prostredia a zdravia.

Gestor : RÚVZ so sídlom vo Zvolen, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská : RÚVZ v SR

Spoluriešiteľ : MŠVVaŠ SR

Termín ukončenia: r. 2016

Úloha je rozdelená do troch etáp. V roku 2013 v termíne od 02.04.2013 do 22.04.2013 sa realizovala I. etapa, ktorá bola vykonaná na základe usmernenia ÚVZ SR „Vykonanie mimoriadnej cieľovej kontroly zameranej na dodržiavanie legislatívnych požiadaviek, týkajúcich sa priestorov, určených na výučbu telesnej výchovy na základných a stredných školách v Slovenskej republike“, ktorá bude nadväzovať na plánovanú realizáciu projektu „Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl; využitie hodín TV“, ktorý vyplýva z plnenia Národného programu prevencie obezity a bolo potrebné okrem získania údajov dotazníkovým prieskumom, zmonitorovať hygienický stav priestorov, určených na výučbu telesnej výchovy na základných a stredných školách, vrátane vonkajších telovýchovných plôch, z hľadiska dodržiavania požiadaviek príslušnej legislatívy, ustanovení vyhlášky MZ SR č. 527/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na zariadenia pre deti a mládež.

II. etapa bola realizovaná na základe listu ÚVZ SR č. HDM/2765/5396/2014, zo dňa 17.03.2014, vo veci vykonania mimoriadnej cieľovej kontroly zameranej na pedagogický proces na hodinách telesnej výchovy na základných školách, v súvislosti s plnením úloh v rámci prioritných oblastí na úseku hygieny detí a mládeže, ako aj v zmysle naplňovania úloh EÚ akčného plánu detskej obezity na roky 2014 – 2020 a zefektívnenia výkonu cieľového zdravotného dozoru pre vytvorenie predpokladov na zlepšenie životných podmienok detí a mládeže.

V I. polroku 2016 RÚVZ so sídlom v Martine už projekt nerealizuje. V priebehu roku 2016 gestori projektu spracovávajú získané údaje, z ktorých bude spracovaná záverečná správa s realizačnými výstupmi.

Iné programy a projekty realizované v spolupráci s Ministerstvom zdravotníctva Slovenskej republiky :

Projekt COSI (Childhood Obesity Surveillance Initiative)

Na základe plnenia uznesenia vlády SR č. 488/2015 k Národnému akčnému plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 bol realizovaný projekt COSI . Projekt je realizovaný MZ SR metodikou WHO a bol schválený etickou komisiou. Ide o rutinné meranie žiakov základných škôl vo veku od 7 do 7,99 rokov. Uvedený projekt prebieha vo viacerých európskych krajinách. Svetová zdravotnícka organizácia bude po skompletizovaní meraní a dát analyzovať údaje zo všetkých škôl. K projektu boli zaslané materiály : rozdeľovník s kódmi škôl, informovaný súhlas pre rodičov, dotazník pre meranie detí. Školy uvedené v rozdeľovníku už boli oslovené listom štátneho tajomníka MZ SR o možnosti participovať na projekte.

Odborní pracovníci RÚVZ so sídlom v Martine projekt realizovali v mesiaci november – december 2015 a projektu sa malo zúčastniť 80 respondentov – žiakov vekovej skupiny od 7 do 7,99 rokov. Do projektu boli pôvodne zapojené 3 základné školy – 1 mestská škola (ZŠ s MŠ, Dolinského, Martin) a 2 vidiecke školy (ZŠ Benice, ZŠ J.Kollára, Mošovce). Vzhľadom na nízku účasť žiakov na projekte, z dôvodu nesúhlasu rodičov žiakov zúčastniť sa projektu, bolo potrebné doplniť chýbajúci počet respondentov a zaradiť do projektu ďalšie 2 školy – 1 mestská škola EZŠ, M.R.Štefánika, Martin a 1 vidiecka škola ZŠ Horná Štubňa.

Odborní pracovníci RÚVZ v jednotlivých školách vykonali zber údajov podľa zaslaného usmernenia od 15.11 do 15.12.2015, z dôvodu aby bol zber dát optimálny (poznámka : zber dát sa nesmel uskutočniť minimálne 2 týždne po prázdninách, alebo po dlhšom uzatvorení škôl. Malo byť vybrané obdobie, kedy sa predpokladá, že bude najviac detí v škole.). Meranie bolo uskutočnené v škole vo vyhradenej miestnosti, ráno, následne po použití WC. Počas merania odborní pracovníci RÚVZ zaznamenávali údaje: dátum

narodenia, pohlavie, bydlisko, stupeň šk. dochádzky, dátum merania, oblečenie počas merania, hmotnosť, výška, obvod pása a bokov, komorbidita. Na meranie bola použitá kalibrovaná prenosná digitálna váha, prenosný výškomer, neelastický meter na meranie obvodu pása a bokov). Počas merania dieťa bolo vyzuté, v ľahkom oblečení. Parametre sa merali s presnosťou na desatinu. Zistené údaje boli zaznamenané do dotazníka pre meranie detí.

V I. polroku 2016 odborní pracovníci oddelenia HDM získané údaje zadávali do elektronickej formy dotazníkov a tabuliek v programe Microsoft Excel a priebežne podľa požiadaviek gestora zasielali ďalšie doplňujúce údaje súvisiace s riešením projektu COSI. Spracované údaje boli zaslané Ministerstvu zdravotníctva Slovenskej republiky, Odbor verejného zdravia Limbová 2, 837 52 Bratislava.

Realizovali sme 3 mimoriadne ciele kontroly :

1. „Mimoriadna cieľná kontrola zameraná na dodržanie hygienických požiadaviek na pieskoviská “

Na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine dňa 12.05.2016 bol doručený elektronickou poštou list č. HDM/4854/14269/2016, zo dňa 12.05.2016, vo veci vykonania mimoriadnej cieľnej kontroly zameranej na dodržanie hygienických požiadaviek na pieskoviská pri predškolských zariadeniach podľa zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o doplnení a zmene niektorých zákonov v platnom znení (ďalej len „zákon č. 355/2007 Z.z.“) a vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská (ďalej len „vyhláška č. 521/2007 Z.z.“) a na vybraných pieskoviskách v rámci občianskej vybavenosti.

Odborní pracovníci oddelenia hygieny detí a mládeže RÚVZ so sídlom v Martine vykonali cieľnú kontrolu v termíne od 23.05.2016 do 03.06.2016 v okresoch Martin a Turčianske Teplice a bolo zistené nasledovné :

- a) počet vykonaných kontrol 37
- b) počet skontrolovaných pieskovísk 37 (34 pieskoviská pri MŠ, 1 pieskovisko – detský domov, 2 pieskoviská v rámci občianskej vybavenosti)
- c) najčastejšie zisťované nedostatky 0
- d) počet uložených opatrení – uviesť presne aké : 0
- e) počet uložených sankcií/celková suma 0
- f) rok poslednej výmeny piesku :
 - 2006 – 2 zariadenia
 - 2010 – 2 zariadenia
 - 2012 – 3 zariadenia
 - 2013 – 4 zariadenia
 - 2014 – 7 zariadení
 - 2015 – 13 zariadení
 - 2016 – 6 zariadení
- g) zoznam pieskovísk so zistenými nedostatkami (tabuľka - príloha č.1) – nevyplnená zariadenia bez zistených nedostatkov

V čase vykonávania cieľných kontrol bol vykonaný na 10 pieskoviskách odber piesku na mikrobiologické a parazitologické vyšetrenie. Výsledky laboratórnych vyšetrení 10 vzoriek piesku vyhoveli požadovaným kritériám vyhlášky č. 521/2007 Z.z..

Záverom možno konštatovať, že prevádzkovatelia pieskovísk pri predškolských zariadeniach a pieskovísk pri občianskej vybavenosti venujú dôkladnú pozornosť príprave

pieskovísk pred sezónou. Prevádzkovatelia pieskovísk majú vypracované a schválené prevádzkové poriadky, určené zodpovedné osoby, ktoré zabezpečujú údržbu pieskoviska a vedú záznamy o čistení a údržbe pieskoviska. V čase výkonu štátneho zdravotného dozoru vykonaného na základe cielenej úlohy neboli zistené nedostatky a nebolo nutné ukladať prevádzkovateľom zariadení opatrenia na ich odstránenie.

Problematické sú skôr pieskoviská, ktoré sa už niekoľko rokov nevyužívajú, nespĺňajú svoju funkciu a pieskoviská, ktoré si pred svojimi domami a panelákmi vytvorili svojpomocne samotní občania. Ak odborní pracovníci Regionálneho úradu verejného zdravotníctva pri výkone štátneho zdravotného dozoru zistia, že pieskovisko nespĺňa požiadavky v súlade s platnou legislatívou v oblasti verejného zdravotníctva a nie je pravidelne udržiavané, rieši túto problematiku so zodpovednými zástupcami mesta resp. obce.

2. „Mimoriadna cieleňá kontrola zameraná na dodržiavanie hygienických požiadaviek počas konania letných zotavovacích podujatí pre deti a mládež“.

Dňa 02.08.2016 bol na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine doručený elektronickou poštou list č. HDM/7045/21949/2016, zo dňa 02.08.2016, vo veci vykonania mimoriadnej cielenej kontroly zameranej na dodržiavanie hygienických požiadaviek počas konania letných zotavovacích podujatí podľa zákona č.355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v platnom znení (ďalej len „zákon 355/2007 Z.z.“) a vyhlášky MZ SR č.526/2007 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na zotavovacie podujatia.

Odborní pracovníci oddelenia hygieny detí a mládeže RÚVZ so sídlom v Martine vykonali v okresoch Martin a Turčianske Teplice v termíne od 08.08.2016 do 19.08.2016 nasledovné :

a) počet vykonaných kontrol	7
b) počet skontrolovaných letných zotavovacích podujatí pre deti a mládež	7
(ZP v zariadení Chatová osada RS NATUR, Turček, ZP – detský indiánsky stanový tábor, Svätajánska lúka, Turček, ZP v zariadení Chatová osada Havranovo, ZP v zariadení ŠRZ Drienok, Mošovce (2 podujatia), ZP v zariadení Hotel Gader, Blatnica, ZP – detský stanový tábor, Socovce)	
c) najčastejšie zisťované nedostatky	0
d) počet uložených opatrení	0
e) počet uložených blokových pokút/celková suma	0
f) počet uložených sankcií/celková suma	0
g) zoznam letných zotavovacích podujatí so zistenými nedostatkami (viď. Príloha č.1)	

Záverom možno konštatovať, že odborní pracovníci oddelenia hygieny detí a mládeže regionálnych úradov verejného zdravotníctva majú veľmi ťažkú prácu v teréne pri schvaľovaní zotavovacích podujatí pre deti a mládež. Mnohí organizátori zotavovacích podujatí pre deti a mládež sa snažia obchádzať súčasnú platnú legislatívu t.j. zákon č. 355/2007 Z.z. a príslušné legislatívne predpisy a podľa ich vyjadrenia neorganizujú ZP (zistenia z výkonu štátneho zdravotného dozoru napr. nelegálne organizovanie ZP - organizátor uvádza, že sa nejedná o organizovanie ZP, stará sa o deti rodinných príslušníkov resp. deti cirkevníkov, CK organizuje výlety, ZP organizované ako prímestské tábory bez spania, ktoré zabezpečujú celodenné stravovanie, organizátor ZP uvádza organizovanie pobytov kratších ako 4 dni, len aby sa nejednalo o ZP, atď.). Uvádzané zistenia z výkonu štátneho zdravotného dozoru sú aktuálne celoslovensky, v záujme ochrany zdravia detí je potrebné túto situáciu riešiť komplexne v rámci SR tak, aby bola zabezpečená ochrana verejného zdravia detí, zabránenie, či obmedzenie možného rizika ohrozenia zdravia a rizika vzniku a šírenia prenosných ochorení a stanoviť jednotný postup .

Odporúčame :

- Legislatívnu úpravu na úseku VZ
- zákon č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
- vyhláška MZ SR č. 526/2007 Z. z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na zotavovacie podujatia

Poznámka :

Výkon štátneho zdravotného dozoru na zotavovacích akciách organizovaných pre deti a mládež vykonávali odborní pracovníci oddelenia hygieny detí a mládeže RÚVZ so sídlom v Martine počas celej letnej sezóny 2016. V mesiaci júl 2016 v okrese Martin a Turčianske Teplice boli počas organizovania zotavovacích podujatí riešené nasledovné nedostatky :

- problematika nelegálneho organizovania zotavovacích podujatí pre deti a mládež u organizátora CK Boomerang s.r.o., Bratislava (problematika bola riešená aj prostredníctvom médií – odvysielaný príspevok v TV Markíza na nevyhovujúce podmienky v stanovom tábore zistené pri výkone štátneho zdravotného dozoru). Cestová kancelária organizuje zotavovacie podujatia pre deti a mládež, počas prázdnin, v dvoch lokalitách už niekoľko rokov. Odborní pracovníci oddelenia hygieny detí a mládeže každoročne riešia rovnakú problematiku t.j nepripravenosť organizátora na organizovanie zotavovacích podujatí a ich nelegálne prevádzkovanie, za čo boli uložené CK opatrenia na mieste v súlade s § 55 ods. 1 písm. f) a ods. 2 písm. g) zák. č.355/2007 Z.z a následne aj navrhnuté sankcie. Na začiatku mesiaca august 2016, po splnení požiadaviek v súlade so súčasnou platnou legislatívou v oblasti verejného zdravotníctva, príslušným orgánom verejného zdravotníctva vydal organizátorovi súhlasné rozhodnutie na organizovanie zotavovacích podujatí pre deti a mládež,
- nedostatky v prevádzkovej hygiene zariadení v ktorých boli organizované ZP,
- bola riešená odborná spôsobilosť zdravotníka na zotavovacom podujatí,
- nevedenie zdravotného denníka.

Prevádzkovatelia (organizátori) zotavovacích podujatí zistené nedostatky priebežne odstraňovali a v čase realizácie mimoriadnej cieľenej kontroly zameranej na dodržiavanie hygienických požiadaviek počas konania letných zotavovacích podujatí pre deti a mládež v období od 08.08.2016 – 19.08.2016 boli odstránené a prekontrolované letné zotavovacie podujatia boli bez nedostatkov.

3. „Výkon cieľeného ŠZD so zameraním na monitoring prítomnosti marketingu a reklamy“.

Na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine bol doručený dňa 13.10.2016 elektronickou poštou list č. HDM/8688/27785/2016 zo dňa 11.10.2016, vo veci riadenia, kontroly a koordinácie výkonu štátnej správy, so žiadosťou o vykonanie mimoriadnej kontroly zameranej na monitoring prítomnosti marketingu a reklamy, adresovaných deťom a mládeži. Úloha sa rieši v spolupráci s Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR a nadväzuje na plnenie úlohy č. 3.4. aktivít Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 v súlade s EU Akčným plánom detskej obezity 2014 - 2020.

Cieľom úlohy bolo zabezpečenie ochrany pred marketingovými praktikami, ktoré podporujú nezdravé potraviny a nápoje v predškolských zariadeniach, školách a iných miestach pre deti, napríklad v športových kluboch/halách, rekreačných miestach tak, aby sa tieto zariadenia stali chráneným prostredím bez marketingu.

V rámci štátneho zdravotného dozoru sa odborní pracovníci oddelenia hygieny detí a

mládeže RÚVZ so sídlom v Martine zamerali na všetky formy marketingovej propagácie nezdravých potravín t.j. letáky, propagačné materiály, nástenky, upútavky, reklamné predmety, a pod.. Jednalo sa hlavne o potraviny s vysokým obsahom soli, tukov, cukrov, sladených nápojov a pod..

Odborní pracovníci oddelenia hygieny detí a mládeže vykonali v okresoch Martin a Turčianske Teplice v termíne od 24.10.2016 do 08.11.2016 štátny zdravotný dozor v 16 školských zariadeniach. Jednalo sa o školské bufety, predajné automaty nachádzajúce sa na základných a stredných školách (v prekontrolovaných zariadeniach je zabezpečovaná pre žiakov aj mimoškolská záujmová činnosť a športové aktivity).

Celkovo bolo vykonaných 19 kontrol (15 kontrol v školských bufetoch a 4 kontroly predajných automatov umiestnených v objektoch školských zariadení).

Tab. č. 1 Výsledky monitoringu prítomnosti marketingu a reklamy

Počet zariadení v ktorých bol vykonaný cieľový ŠZD na prítomnosť marketingu a reklamy	Počet zariadení s dokázanou prítomnosťou marketingu a reklamy
16 zariadení / 19 kontrol	3 školské bufety : - v 1 prípade reklama na potraviny s vysokým obsahom cukrov (bufet v ZŠ – na čelnej strane bufetu umiestnený nástenný kalendár, ktorý propagoval potraviny s vysokým obsahom cukrov) - v 2 prípadoch reklama na sladené nápoje – bufety umiestnené na stredných školách : - reklama na sladené nápoje bola umiestnená na čelnej strane bufetu, - priamo v bufete umiestnená reklamná nástenka na sladené nápoje
Poznámka : v 1 bufete bol zistený predaj sladeného nápoja – Limonáda s príchuťou maliny, ktorý obsahoval farbivo E 122, ktoré môže mať nepriaznivé účinky na činnosť a pozornosť detí	

Na základe výkonu štátneho zdravotného dozoru a zistenej marketingovej propagácie nezdravých potravín bolo prevádzkovateľom školských bufetov nariadené odstránenie reklám podporujúcich predaj potravín/nápojov s vysokým obsahom cukrov z prevádzkových priestorov bufetu.

V 1 bufete bol daný zákaz predaja sladeného nápoja – Limonáda s príchuťou maliny, ktorý obsahoval farbivo E 122, ktoré môže mať nepriaznivé účinky na činnosť a pozornosť detí.

Uložené opatrenia boli prejednané aj s riaditeľmi škôl a školských zariadení v ktorých sa reklama nezdravých potravín zistila a boli upozornení na povinnosť zabezpečenia ochrany pred marketingovými praktikami, ktoré podporujú nezdravé potraviny a nápoje v predškolských zariadeniach, školách a iných miestach pre deti, napríklad v športových kluboch/halách, rekreačných miestach tak, aby sa tieto zariadenia stali chráneným prostredím bez marketingu.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program SR (NIP SR)SR

Zabezpečenie Národného imunizačného programu s cieľom udržania pravidelného povinného očkovania je jednou z priorít pre rok 2016. Oddelenie epidemiológie poskytuje telefonicky, písomne a v rámci „Poradne očkovania“ usmernenia v oblasti povinného, odporúčaného očkovania a očkovania do zahraničia. V rámci Európskeho imunizačného týždňa boli realizované prednášky o očkovaní určené pre zdravotníckych pracovníkov a študentov.

Aktuálne informácie týkajúce sa výskytu infekčných ochorení, ako aj informácií o prevencii voči nim sú pravidelne uverejňované na web stránke a nástenkách úradu.

V roku 2016 k 31.12.2016 bolo nahlásených 100 odmietnutí povinného očkovania, celkovo 354 odmietnutí.

V rámci plnenia toho programu sa vychádzalo z jeho anotácie a postupovali sme v súlade s navrhnutými etapami riešenia.

Ad Realizácia vlastného očkovania:

- v rámci tejto etapy odborní pracovníci odd. epidemiológie:
 - o usmerňovali lekárov prvého kontaktu pre deti i dospelých v problematike pravidelného povinného i odporúčaného očkovanie v rámci NIP,
 - o informovali o očkovacom kalendári na rok 2016 a vysvetľovali jeho význam, odborne zdôvodňovali a rozširovali informácie medzi zdravotníckymi pracovníkmi i laickou verejnosťou,
 - o aktuálne informovali o novej kategorizácii vakcín pre očkujúcich lekárov prvého kontaktu,
 - o poskytovali konzultácie v rámci okresu týkajúce sa špecifických problémov v súvislosti s očkovaním, očkovaním pred cestou do zahraničia - počet konzultácií 598 (85 osobne, 513 telefonicky), +135
 - o poskytovali konzultácie na regionálnej a národnej úrovni – problematika očkovacích látok, kategorizácie vakcín, indikačných a preskripčných obmedzení, odborné stanoviská k vývozu vakcín,
 - o aktívne sa zúčastnili na úprave a zmenách Národného imunizačného programu SR (Pracovná skupina pre imunizáciu), kategorizáciu vakcín (v Kategorizačnej komisii MZ SR a Pracovnej skupine J07 pre kategorizáciu vakcín),
 - o pripravovali podklady a stanoviská pre MZ SR a Štátny ústav pre kontrolu liečiv (ŠÚKL): zákaz vývozu vakcín – podklady, objektivizácia rizík pri nedostupnosti vakcín, podklady pre možnosť použitia iných nekategorizovaných vakcín (v prípade nedostatku kategorizovanej vakcíny), podklady pre mimoriadny dovoz vakcín pri nedostupnosti kategorizovaných vakcín, zabezpečovanie vakcín a príslušná legislatíva, zmeny charakteristík referenčných skupín vakcín,
 - o realizovali kontroly očkovania proti chrípke a pneumokokom v zariadeniach sociálnej starostlivosti, KI a reakcie po očkovaní danými vakcínami.

Ad Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2016:

- metodická a konzultačná pomoc pri návrhu a príprave zmien v očkovacom kalendári SR platnom od 1.1.2016,
- metodická a konzultačná pomoc očkujúcim lekárom pri odporúčaných očkovaníach proti:
 - o rotavírusovým infekciám u dojčiat
 - o varicelle
 - o sezónnej chrípke a pneumokokom
 - o meningokokom
 - o kliešťovej encefalitíde
 - o herpes zoster
 - o VHA a VHB
 - zameniteľnosť vakcín proti VHA (HAVRIX, AVAXIM, VAQTA)
- pri:
 - o doplnení chýbajúcich očkovaní detí v rámci povinného očkovania,
 - o zmena očkovacieho kalendára detí pre posun očkovania z dôvodu relatívnej kontraindikácie, posunu alebo odmietnutia očkovania rodičmi,
 - o nedostupnosti alebo nedostatku vakcín pre zabezpečenie včasnosti očkovanie v rámci povinného očkovania detí.

Ad Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním:

- v rámci tejto surveillance odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:
 - o epidemiologické vyšetovanie všetkých pravdepodobných ochorení preventabilných očkovaním, odbery vzoriek a zabezpečenie laboratórnych vyšetrení v rámci diferenciálnej diagnostiky:
 - o počet odobratých vzoriek a laboratórnych vyšetrení
 - u ochorení na sezónnu chrípku : 14
 - o informovanosť lekárov prvého kontaktu o výskyte týchto ochorení a príslušných opatreniach v ohniskách nákazy,
 - o priebežné konzultácie lekárov a laickej verejnosti v problematike ochorení preventabilných očkovaním,
 - o odborné prednášky a postery v problematike očkovania proti ochoreniam preventabilným očkovaním, proti sezónnej a pandemickej chrípke na:
 - medzinárodnej úrovni: 9 (1 x prednáška, 8x poster)
 - celoslovenskej úrovni: 13 (9x prednáška, 4x poster)
 - na regionálnej a lokálnej úrovni: 3

Ad Manažment očkovania:

- odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili v okresoch Martin a Turčianske Teplice:
 - o včasnú a dostatočnú informovanosť zdravotníckych pracovníkov, ktorí vykonávajú očkovanie, o zmenách a novinkách v oblasti vakcinológie,
 - o kontrola chladového reťazca vakcín na pediatrických ambulanciách okresov Martin, Turčianske Teplice,
 - o kontrolu dodržovania štandardných postupov pri manipulácii, skladovaní a aplikácii vakcín v počte 48.
- podklady a podnety pre zasadania Pracovnej skupiny pre imunizáciu ÚVZ SR (prof. Hudečková – predseda PSPI),

- podklady pre zasadanie Pracovnej skupiny J07 pre kategorizáciu vakcín (predseda prof. Hudečková),
- podklady pre kategorizáciu vakcín, zmeny indikačných a preskripčných obmedzení vakcín, podklady pre zvýšenie úhrady zdravotnými poisťovňami,
- podklady pre ŠÚKL (prof. Hudečková),
- účasť na zasadaní PSPI ÚVZ SR - (prof.Hudečková),
- účasť na zasadaní Kategorizačnej komisie - (prof.Hudečková).

Ad Kontrola očkovania:

- odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili v okresoch Martin a Turčianske Teplice:
 - o priebežnú kontrolu zaočkovanosti v okresoch Martin a Turčianske Teplice,
 - o kontrola evidencie o očkovaní sa uskutočnila v mesiaci september 2016.

6.2 Surveillance infekčných chorôb

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie vykonali:

- pravidelné mesačné analýzy v regióne Turiec (okresy Martin a Turčianske Teplice),
- analýzy epidemických výskytov v rámci mesačných analýz,
- analýzy chrípky a chrípke podobných ochorení.

Pri realizácii surveillance infekčných ochorení pracovníci oddelenia epidemiológie spolupracovali s:

- lekármi primárneho kontaktu pre deti a pre dospelých (spolupráca s pediatriami je už tradične na vyššej úrovni),
- Klinikou infektológie a cestovnej medicíny UNM – u hospitalizovaných pacientov s infekčnými ochoreniami, pacientov ambulantne vyšetrených a ošetrovaných,
- Klinikou biochémie s.r.o, mikrobiológiou Martin,
- Oddelením mikrobiológie a NRC - RÚVZ Banská Bystrica,
- vedením ZŠ a SŠ v čase zvýšeného výskytu chrípky a chrípke podobných ochorení (denné hlásenie z jednotlivých škôl v okr. Martin a Turčianske Teplice),
- Neurologickou klinikou, Klinikou detí a dorastu, Klinikou anesteziológie a intenzívnej medicíny UNM a Klinikou infektológie a cestovnej medicíny – pri surveillance akútnych chabých obrn,
- jednotlivými lôžkovými oddeleniami v rámci epidemiologického vyšetovania pri vzniku a hlásení nozokomiálnych nákaz.

V rámci edukácie obyvateľstva regiónu Turiec v problematike prenosných nákaz sme spolupracovali s televíziou TURIEC a televíziou Martin TV, regionálnym týždenníkom „My - turčianske noviny“.

Iné aktivity:

- konzultácie k povinnému, odporúčanému a individuálnemu očkovaníu (celkový počet 598),
- informácie o aktuálnej epidemiologickej situácii v regióne Turiec (celkový počet 3x),
- odborné prednášky o očkovaní pre odbornú verejnosť – 5x,
- Európsky týždeň imunizácie 2016 (prieskum znalosti laickej verejnosti o očkovaní),
- Vzdelávanie v problematike povinného očkovania na stredných školách – 2x.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:

- plynulú prevádzku programu EPIS,
- jeho využívanie pre sporadické prípady prenosných ochorení, ako aj pre epidemické výskyty,
- v programe EPIS sa plne využíval systém rýchleho varovania, najmä v súvislosti s vyšším výskytom akútnych respiračných ochorení a chrípky,
- kontrola údajov zadaných do databázy EPIS na celoslovenskej úrovni - časť ochorení preventabilné očkovaním (zabezpečuje prof. Hudečková),
- od 1.1.2016 do 31.12.2016 – bolo hlásených a zaznamenaných do EPISu celkovo 1784 prípadov prenosných ochorení, z toho za okres Martin 1675 a za okres Turčianske Teplice 109 prípadov.

6.4 Nozokomiálne nákazy

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:

- manažment a koordinovaný postup pri sledovaní a riešení závažných nozokomiálnych nákaz v UN Martin v spolupráci s pracovníkmi príslušných oddelení,
- kvalitnú surveillance nozokomiálnych nákaz,
- pravidelné kontroly HER a BOT v rámci zdravotníckych zariadení (UN Martin, neštátne zdravotnícke zariadenia),
- za obdobie od 1.1.2016 do 31.12.2016 bolo v EPISe evidovaných celkom 628 prípadov NN hlásených z UN Martin,
- účasť na Komisii pre účelnú farmakoterapiu UN Martin,
- prednášky pre odbornú verejnosť – 2x (problematika rúk v zdravotníctve),
- praktické ukážky kvality dekontaminácie rúk zdravotníkov – 6x.

6.5 Surveillance chronických ochorení

- v zmysle anotácie jednotlivé etapy tohto projektu sú realizované v okr. Martin a Turčianske Teplice poradňou zdravia RÚVZ Martin.

6.6 Mimoriadne epidemiologické situácie

O aktuálnej epidemiologickej situácii vo výskyte chrípky počas chrípkovej sezóny boli informovaní všetci členovia protiepidemickej komisie zriadenej pri RÚVZ. Pracovníci oddelenia epidemiológie boli pravidelne informovaní o aktuálnej epidemiologickej situácii prostredníctvom hlásení z ECDC a ÚVZ SR. Údaje o aktuálnej epidemiologickej situácii a prípadných opatreniach pri výskyte ochorení boli zasielané lekárom primárneho kontaktu a UN Martin.

Pracovníci oddelenia epidemiológie pravidelne informovali o priebehu epidémie chrípky zdravotníckych pracovníkov a členov Protiepidemickej komisie RÚVZ Martin, ako aj ďalších zainteresovaných (školsťvo, veterinári, atď.).

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:

- sledovanie a hlásenie SARI do systému rýchleho varovania EPIS,
- sledovanie ARO a chrípky,

- zabezpečenie epidemických výskytov alimentárnych nákaz,
- edukácia o výskyte, šírení a protiepidemických opatreniach pri ZIKA vírusovej infekcii a vírusu vtácej chrípky H5N8.

Údaje o aktuálnej epidemiologickej situácii boli pravidelne zasielané lekárom primárneho kontaktu, riaditeľovi UN Martin, riaditeľom ústavov sociálnej starostlivosti v spádovom území.

6.7 Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:

- odber vzoriek odpadových vôd na sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliomyelitídy podľa pokynov hlavného hygienika,
- výsledky v roku 2016:
 - negatívne na záchyt divých a vakcinálnych kmeňov poliomyelitídy - počet odobratých vzoriek odpadových vôd – 5x,
- surveillance akútnych chabých paréz: 250 x negatívnych hlásení a 1x pozitívne hlásenie v UN Martin,
 - aktívne na surveillance spolupracujú tieto pracoviská UN Martin: Klinika detí a dorastu, Neurologická klinika, Klinika infektológie a cestovnej medicíny, Klinika anestéziológie a intenzívnej medicíny, Klinika detskej anestéziológie a intenzívnej medicíny,
 - k 31.12.2016 bol z Neurologickej kliniky hlásený 1 prípad ochorenia na chabú parézu na základe klinických príznakov. Národné referenčné centrum pre poliomyelitídu v Bratislave laboratótnou diagnostikou vírus poliomyelitídy v stolici pacientky nezachytil. Od októbra 2013 vzhľadom na záchyt divokých kmeňov poliovírusov v Izraeli, Sýrii a na Ukrajine bola posilnená surveillance ACHO. Súčasne sa zvýšená pozornosť venuje z hľadiska poliomyelitídy migrantom.

6.8 Prevencia HIV/AIDS

Oddelenie epidemiológie RÚVZ Martin vykonáva anonymný odber krvi a poskytuje individuálne poradenstvo v problematike AIDS a HIV pozitívnym osobám, ktoré o to požiadajú. Problematika HIV/AIDS je súčasťou výchovných prednášok pre deti a dorast (realizované najčastejšie pracovníkmi Poradne zdravia).

Anonymný odber krvi 1x

- konzultácie: telefonicky 34 x, mailom 3x, osobne 3x.

6.9 Poradňa očkovania

Na RÚVZ Martin je zriadená Poradňa očkovania, v ktorej sú poskytované informácie o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín či nežiaducich reakciách. Poradenstvo sa poskytuje osobne alebo telefonicky.

Pracovníci oddelenia epidemiológie poskytujú 1x mesačne:

- poradenstvo pre rodičov, dospelých a cestujúcich do zahraničia,
- konzultácie v oblasti pravidelného povinného očkovania detí a dospelých, v oblasti

odporúčaného očkovania detí a dospelých, o možnostiach očkovania z hľadiska osobného alebo profesionálneho rizika.

6.10 Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu

Projekt realizovaný na RÚVZ Komárno a Banská Bystrica.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 „Národný program podpory zdravia“

PCZ a VkZ RÚVZ so sídlom v Martine plní úlohy vyplývajúce z Národného programu podpory zdravia v jeho prioritných oblastiach. Oddelenie PCZ a VkZ sa vo svojej hlavnej činnosti venuje ovplyvňovaniu zložiek životného štýlu jednotlivca, komunity a verejnosti s cieľom vytvárania podmienok na zlepšenie spôsobu života a zvýšenie kvality života, ale aj učením sa preberať zodpovednosť za vlastné zdravie. Základnými aktivitami sú: zvyšovanie informovanosti obyvateľov, monitorovanie vybraných determinantov zdravia. V rámci poradenstva sa venujeme výchove obyvateľov k zdravej výžive, zvyšujeme informovanosť o zdraví prospešných potravinách. Ďalšou prioritou ktorej sa venujeme je prevencia užívania návykových látok, a to formou prednášok, besied, ale aj školením odborných zdravotníckych pracovníkov a kampaní s cieľom obrátiť pozornosť širokej verejnosti na tento problém. Ďalšou prioritou NPPZ ktorej sa venujeme, je zníženie výskytu chronických neinfekčných ochorení a ich následkov v rámci programu CINDI.

Vo februári 2016 sme sa zúčastnili zdravotno – výchovnej kampane „Smoke day free“, ktorá má nabádať mladých ľudí odvykať od fajčenia a podporovať nefajčiarov a zdravý životný štýl. Kampaň organizoval Martinský klub medikov. Počas tejto kampane sme vyšetrili 21 klientov, z toho 14 klientom bol zmeraný CO vo vydychovanom vzduchu, 21 klientom bol zmeraný celkový cholesterol z kapilárnej krvi, krvný tlak, BMI a percento podkožného tuku. Študenti všeobecného lekárstva rozdávali letáky „Ako prestať fajčiť“ a na modeli pľúc demonštrovali anatomicke a pato-fyziologické zmeny vznikajúce v dôsledku fajčenia.

V máji 2016 sme sa zúčastnili 3. zasadnutia poradného zboru HH SR pre odbor výchova ku zdraviu na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom vo Zvolene.

V úvode stretnutia privítal Dr. Ochaba, hlavný odborník pre odbor výchova ku zdraviu, členov poradného zboru. V úvode stretnutia sme sa venovali o plnení záverov z 2. zasadnutia poradného zboru a o programoch a projektoch ÚVZ SR na rok 2016 a ďalšie roky. Zo stretnutia vyplynuli viaceré závery, a to pripomienkovanie koncepcie rozvoja a nového usporiadania informačného systému úradov verejného zdravotníctva, potreba aktualizácie TZS do vyššej verzie programu ACCES, zaslanie otvoreného listu o spolupráci na MŠ SR o spolupráci v rámci výchovy ku zdraviu, zriadenie quitline od 21. mája 2016 – zákon č. 89/2016 Z.z. o výrobe, označovaní a predaji tabakových a iných súvisiacich výrobkov, personálne a technické posilnenie odborov VkZ, príprava a financovanie metodické príručky pre poradne zdravia na deti – úloha presunutá do ďalšieho Programovacieho obdobia BCA 2018 – 2019, zaslanie návrhov na možnosti spolupráce s poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti.

V dňoch 11. – 12. februára 2016 som sa zúčastnila celoslovenskej porady vedúcich odborov podpory zdravia RÚVZ SR. Počas programu bolo odprednášaných množstvo príspevkov.

V úvode Dr. Ochaba, vedúci odboru podpory zdravia, otvoril poradu a odprezentoval návrh Programov a projektov na rok 2016. Dr. Molin, MPRaSV SR, predstavil problematiku násilia na deťoch, ktorej by sme sa mali aj my venovať v rámci zvyšovania povedomia u širokej verejnosti o tejto problematike. Dr. Račková zhodnotila aktivity úradov verejného zdravotníctva v rámci Dní zdravia seniorov 2015 a o návrhu aktivít pre seniorov na rok 2016. Oddelenia výchovy ku zdraviu budú realizovať Týždeň mozgu 2016. Projekt Školské ovocie sa bude spájať s projektom Mliečny program a v rámci jeho plnenia budú odbory pracovať na

priebežnom monitoringu v zapojených školách. Z ÚVZ SR budú zaslané dotazníky, manuál aj maska na nahadzovanie údajov a sprievodné listy.

V II. polroku 2016 budeme realizovať prieskum Zdravotné uvedomenie obyvateľstva SR – 104 respondentov. Ukončenie projektu sa plánuje na október 2016. Mgr. Kadličeková prezentovala návrh aktivít v problematike drogových závislostí: celoslovenská kampaň „Behom proti drogám“, ktorá sa má realizovať 10.5.-26.6.2016, celoslovenská súťaž „Trojboj maturantov“, celoslovenská informačná kampaň „Fetálny alkoholový syndróm“ a celoslovenská súťaž „Protidrogová nástenka“

V dňoch 23. a 24. júna 2016 sa bude konať celoslovenská konferencia Dni zdravotnej výchovy MUDr. I. Stodolu.

Vo I. polroku 2016 sme sa zúčastnili Diskusného sústreďenia v epidemiológii chronických neinfekčných ochorení. Predmetom stretnutia boli odborné prednášky na témy výživa, pohybová aktivita, hypercholesterolémia, atď..

V februári 2016 sme sa zúčastnili 4. pracovného stretnutia „prevencia“. Úlohou členov pracovnej skupiny bolo navrhnúť konkrétne aktivity v oblasti prevencie na rok 2016, a to v súvislosti s možnosťou získania 30 000 EUR z OECD, tak ako to bolo prezentované Dr. Vadovičovou. Momentálne pracovná skupina aktívne nepracuje, keďže na MZSR v priebehu I. polroka prišlo k organizačným a personálnym zmenám.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine sa 17. apríla 2016 zúčastnil zdravotno – výchovnej kampane „Jarný beh v Tulipe“, ktorú zorganizovalo OC Tulip. Súčasťou aktivít v rámci kampane bol beh po nábreží rieky Turiec, prednášky o zdraví, diagnostika tupozrakosti, zrakový tréning, vyšetrenie očného tlaku a odber krvi Národnou transfúznou stanicou. RÚVZ Martin sa na kampani podieľal odberom kapilárnej krvi na vyšetrenie hladiny glukózy v krvi a vyšetrením krvného tlaku. Klientom sme poskytovali odborné poradenstvo v prevencii diabetu mellitus zdravým životným štýlom a materiál o zdravej výžive a diétnych opatreniach pri cukrovke. Vyšetrených bolo 47 klientov, z toho 19 mužov a 28 žien.

Oddelenie poradenské centrum zdravia a výchova ku zdraviu pripravili dva zdravotno – výchovné panely s témou Cukrovka a jej riziká. Boli umiestnené na RÚVZ so sídlom v Martine a Mestskom úrade Martin.

Dňa 25. mája 2016 sme sa zúčastnili zasadnutia pracovnej skupiny „Prevencia fajčenia“ na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Bojniciach. Hlavným cieľom tohto stretnutia bolo informovať o inštrukciách k používaniu telefonickej linky – administratívne náležitosti. Keďže na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Martine bola linka v minulosti prevádzkovaná, odprezentovala som naše skúsenosti s prevádzkou a činnosťou linky. Dr. Ochaba informoval o zákone č. 89/2016 o výrobe, označovaní a predaji tabakových výrobkov a súvisiacich výrobkov ... a o elektronických cigaretách.

10. februára 2016 sa konal odborný seminár „Podpora zdravia a výchova k zdraviu u seniorov“. Doc. Bartošovič prednášal o charakteristikách a odlišnostiach, ktoré sprevádzajú seniorský vek a o nutnosti venovať sa tejto problematike v rámci verejného zdravotníctva, keďže v populačnej krivke počet seniorov narastá. Dr. Čunderlíková, centrum MEMORY, prednášala o pamäti a jej špecifikách seniorského veku a o Montreal Cognitive Assessment – teste zameranom na kognitívne funkcie.

26. júna 2016 sme sa zúčastnili vedeckej konferencie, ktorá bola venovaná Prevencii najčastejšie sa vyskytujúcich chronických neinfekčných ochorení. V úvode konferencie zaznel príhovor hlavného hygienika SR prof. MUDr. I. Rovného, PhD., MPH a prezidenta Slovenskej spoločnosti sociálneho lekárstva Dr. Ozorovského, ale aj štátneho tajomníka MZSR Dr. Špánika. Po príhovoroch hlavný hygienik udelil medaily MUDr. I. Stodolu za prínos v zdravotnej výchove.

Konferencia bola rozdelená na 3 sekcie. I. a II sekcia sa venovala prevencii kardiovaskulárnych ochorení a problematike diabetu mellitu, III. sekcia sa venovala pohybovej aktivite. Značná časť I. sekcie sa venovala nádorovým ochoreniam prsníka, prevalencii tohto ochorenia a jej prevencii, očkovaníu proti HPV, ale aj prevencii karcinómu krčka maternice na Slovensku. Ďalšiu časť tvorila problematika výskytu diabetu mellitu hlavne u detskej populácie, jej prevencii, ale aj významu edukácie detského pacienta a rodičov.

II. sekcia bola zameraná na výsledky prvo a opakovane vyšetrených klientov v poradniach zdravia SR a stravovaniu a pitnému režimu u stredoškolských študentov.

III. sekcia poukázala na dôležitosť pohybovej aktivity v prevencii kardiovaskulárnych ochorení, nádorových ochorení a v zdravom životnom štýle.

Dňa 18. októbra 2016 sme sa zúčastnili 4. zasadnutia Poradného zboru HH SR za odbor výchova ku zdraviu na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva Prievidza so sídlom v Bojniciach. V úvode stretnutie sme boli informovaní o splnení záverov z 3. zasadnutia Poradného zboru HH SR pre odbor výchova ku zdraviu. Zo stretnutia vyplynuli závery:

- linka na odvykanie od fajčenia bude realizovaná RÚVZ podľa navrhnutého harmonogramu do roku 2017
- potreba aktualizácie TZS do vyššej verzie programu ACCES
- osloviť hlavného odborníka HH SR pre informatiku ohľadom upgradu programu TZS, príp. tvorby nového programu pre potreby PCZ
- konferencia Dni zdravotnej výchovy MUDr. I. Stodolu je plánovaná v roku 2017 v Piešťanoch
- porada vedúcich odborov VkZ je plánovaná na 12. – 13. december 2016
- 5. zasadnutie Poradného zboru HH SR pre odbor výchova ku zdraviu je plánované 12. decembra 2016 v doobedňajších hodinách
- je pripravované školenie operátorov telefonickej linky na odvykanie od fajčenia pre všetky RÚVZ

Dňa 12. decembra 2016 sa konalo 5. zasadnutie Poradného zboru HH SR pre odbor výchova ku zdraviu. V úvode sme boli informovaní o plnení záverov prijatých zo 4. zasadnutia poradného zboru. Boli sme informovaní o návrhu štatútu Poradného zboru HH SR pre VkZ, ktorý bude jeho členom zaslaný na pripomienkovanie. V 2. časti zasadnutia sme sa venovali tvorbe novej výkazníckej tabuľky, ktorá by lepšie zohľadňovala výkony oddelenia VkZ a korelovala s tabuľkami vo výročnej správe, ktoré by prípadne po zmene osnovy mohli nahradiť doterajšie tabuľky vo VS.

V dňoch 12. – 13. decembra sa konala porada vedúcich pracovníkov odboru VkZ. V úvode porady sme boli informovaní o priebehu tvorby a problémoch súvisiacich so súťažou „Najlepšia protidrogová nástienka“, ktorá prebieha práve v týchto dňoch a jej vyhodnotenie prebehne na začiatku januára 2017, odovzdávanie cien 9. januára 2017 na Urade verejného zdravotníctva SR. Boli sme informovaní o projekte „Viem, čo zjem“, ktorí realizujú krajské

regionálne úrady verejného zdravotníctva SR. Projekt je realizovaný v spolupráci s firmou Nestlé a Neuropea. Pripomienky boli k administrácii projektu a k cieľovej vekovej skupine. Projekt je určený pre vekovú kategóriu 9-12 ročných, avšak po praktických skúsenostiach by sa cieľová skupina mala posunúť na vekovú kategóriu 9-10 roční. Projekt sa vyčítalo, že nie je systematický. Jeho ukončenie zo strany RÚVZ je marec 2017. Do projektu je zapojených 88 škôl, za ZA kraj 9 škôl.

Ďalší blok sa venoval sociálnym determinantom a nerovnosti v zdraví. Táto oblasť bude čoraz častejšie vstupovať aj do problematiky verejného zdravotníctva. Je súčasťou plánovaných aktivít v oblasti VZ SR.

Návrh výkazníckej tabuľky pripravenej PZ HH SR pre odbor výchovy ku zdraviu bol prezentovaný vedúcim oddelení VkZ, s malými pripomienkami prijatý už za I. polrok 2017.

9.1.1 „Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia“

Projekt „Školské ovocie“

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine sa podieľal na dotazníkovom prieskume „Školské ovocie“. Cieľom programu je zvýšiť konzumáciu ovocia a zeleniny u detí predškolského a školského veku, naučiť deti a rodičov pravidelne konzumovať ovocie a zeleninu, vzdelávať deti o dôležitosti jej konzumácie. Monitorovanie sme realizovali v materských a základných školách, zapojených a nezapojených do projektu, v meste a na vidieku. Cieľovou skupinou boli deti z rovnakých škôl, ktoré boli zapojené do vstupného monitoringu. Monitoring prebiehal v mesiacoch máj a jún 2016. Vybierané údaje boli vložené do súboru excel a zaslané na ÚVZ SR. Za Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine sa projektu zúčastnili MŠ A. Stodolu (mesto, nezapojená), MŠ Priehradná (mesto, zapojená), MŠ Krpeľany (vidiek, nezapojená), MŠ Mošovce (vidiek, zapojená), ZŠ P. Mudroňa (mesto, nezapojená), ZŠ Gorkého (mesto, zapojená), ZŠ Turany (vidiek, nezapojená), ZŠ Sučany (vidiek, zapojená). Celkovo bolo vybraných 161 dotazníkov.

Projekt GYTS

Program globálneho monitorovania užívania tabaku vo vybraných cieľových skupinách populácie vypracovala a vykonáva Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) v spolupráci s Centers for Disease Control and Prevention v Atlante, USA (CDC) spolu s ďalšími partnermi. Jeho význam spočíva najmä v tom, že okrem monitorovania užívania tabaku a faktorov s ním súvisiacich sa zameriava predovšetkým na účinok opatrení kontroly tabaku a spoločenských aspektov tejto problematiky, t.j. výskytu a postojov k pasívnemu fajčeniu, informovanosti o fajčení a postojov k nemu, úlohe masmédií, spoločenské prostredie (názory a postoje k preventívnym opatreniam, dodržiavanie legislatívnych opatrení), aktivity výrobcov a distribútorov tabaku ako aj dostupnosť informácií o odvykaní a liečbe nikotinizmu. Okrem toho, v porovnaní s inými prieskumami podobného zamerania, projekty Global Tobacco Surveillance System majú jednotnú štandardnú metodológiu, ktorá umožňuje získavať veľmi presné a reprezentatívne údaje porovnateľné medzi jednotlivými krajinami ako aj porovnateľné v čase pri opakovaných prieskumoch. V rámci programu sa vykonávajú na pravidelnej báze prieskumy užívania tabaku a s ním súvisiacich faktorov vo vybraných cieľových skupinách populácie: Prieskum sa vykonáva na základných školách a cieľovou skupinou sú deti vo veku 13 až 15 rokov.

Regionálny úrad so sídlom v Martine realizoval projekt v dvoch základných školách: ZŠ A. Bernoláka a ZŠ J. Kronera. V oboch školách boli do prieskumu zapojené všetky 7, 8 a 9 ročníky, spolu 9 tried – 171 dotazníkov. Skompletizované dotazníky boli doručené na

Ústav verejného zdravotníctva JLF UK Martin a budú zasielané na spracovanie do CDC v Atlante.

Oddelenie PCZ a VkJ sa podieľa na realizácii projektu (dotazníkového prieskumu) „Zdravotné uvedomenie a správanie obyvateľov SR“. Sledovanie zdravotného uvedomenia je zamerané na najzávažnejšie rizikové faktory, ich výskyt v populácii. Umožňuje porovnanie v ukazovateľoch, ktoré vyjadrujú hodnotenie vlastného zdravia, ale aj zmenu v názoroch, postojoch a návykoch našej populácie. Všetkých respondentov sme poučili o význame prieskumu, spôsobe vyplňania dotazníka, ale aj o jeho dobrovoľnosti a anonymite. K 30. septembru 2016 sme uskutočnili zber dát vo vekových kategóriách tak, aby bol naplnený počet respondentov 104. V mesiaci október 2016 prebehlo vkladanie dát na štatistické spracovanie s využitím programu SPSS a tým vytvoreniu databázy.

9.2 „Národný program prevencie nadváhy a obezity“

V rámci projektu CINDI, zdravotno – výchovných kampaní a v rámci svetových dní WHO sme každému návštevníkovi poradne zdravia určili hodnotu BMI a WHR indexu s odborným poradenstvom o zdravom životnom štýle. Každému klientovi sa vyhodnotili rizikové faktory metabolického syndrómu s intervenciou pre konkrétny rizikový faktor, ale aj súčinnosti rizikových faktorov navzájom. Pri neštandardných a štandardných výjazdoch sme u 123 klientov určili percento tuku v tele a BMI.

V rámci spolupráce so zdravotnými poisťovňami a inými organizáciami sme vyšetrili aspoň jeden rizikový faktor srdcovo – cievnych ochorení u 353 klientov. Každému klientovi bolo poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti zdravej výživy.

V rámci svetového dňa „Pohybom ku zdraviu“ sa pracovníci RÚVZ so sídlom v Martine zapojili do celonárodnej súťaže „Do práce na bicykli“, ktorú vyhlásil národný cyklokoordinátor Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR. Mesto Martin sa zapojilo do tohoto projektu s cieľom prispieť k zlepšeniu zdravia obyvateľov a vyskúšať si zdravý a ekologický spôsob dochádzania do práce. Do súťaže sa zapojil aj náš trojčlenný tím RÚVZ Martin – CYKLO 3. Úlohou každého tímu bola preprava do a z práce na bicykli a týždenná sumarizácia najazdených kilometrov.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine sa 17. apríla 2016 zúčastnil zdravotno – výchovnej kampane „Jarný beh v Tulipe“, ktorú zorganizovalo OC Tulip. Súčasťou aktivít v rámci kampane bol beh po nábreží rieky Turiec, prednášky o zdraví, diagnostika tupozrakosti, zrakový tréning, vyšetrenie očného tlaku a odber krvi Národnou transfúznou stanicou. RÚVZ Martin sa na kampani podieľal odberom kapilárnej krvi na vyšetrenie hladiny glukózy v krvi a vyšetrením krvného tlaku. Klientom sme poskytovali odborné poradenstvo v prevencii diabetu mellitus zdravým životným štýlom a materiál o zdravej výžive a diétnych opatreniach pri cukrovke. Vyšetrených bolo 47 klientov, z toho 19 mužov a 28 žien.

RÚVZ so sídlom v Martine sa podieľalo na dvoch kampaniach v spolupráci s Všeobecnou zdravotnou poisťovňou: Memoriál J. Gabčíka vo výcvikovom stredisku ozbrojených síl Žilina a Športový deň v Slovenskej národnej knižnici. Celkovo sa zúčastnilo kampaní 132 klientov, z toho 49 mužov a 83 žien. Každému klientovi sme poskytli meranie hladiny celkového cholesterolu v kapilárnej krvi a meranie krvného tlaku a odborné poradenstvo v zdravom životnom štýle. V rámci kampane bolo ponúknuté vyšetrenie očného pozadia a celkového zloženia tela.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine realizoval k Svetovému dňu diabetu kampaň v OC Tulip v spolupráci s Martinským klubom medikov. Klientom sme poskytli vyšetrenie glukózy v kapilárnej krvi, vyšetrenie krvného tlaku a poradenstvo v zdravom životnom štýle. Vyšetrených bolo 20 klientov. Informácia o problematike bola uverejnená aj na www stránke Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Martine.

9.2.1 „Vyzvi srdce k pohybu: Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelých populácie“

Kampaň „Vyzvi srdce k pohybu“ sa v roku 2016 nerealizuje

9.3 „Národný program podpory zdravia znevýhodnených komunit (obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád)“

Tento program RÚVZ so sídlom v Martine nerealizuje.

9.4 „Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike“

- aktivity v roku 2016 neboli realizované

9.5 „Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu aktívneho starnutia“

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine sa podieľal na realizácii aktivít v rámci Týždňa mozgu 2016. V spolupráci s Univerzitou III. veku sme zorganizovali kampaň „Zdravá pamäť“. Počas kampane sme merali celkový cholesterol v krvi, krvný tlak a každému klientovi bolo poskytnuté poradenstvo „ako si zlepšovať pamäť aj v seniorskom veku“. Akcie sa zúčastnilo 35 klientov. Oddelenie výchovy k zdraviu realizovalo Deň otvorených dverí pre seniorov. Naše služby využilo počas tohto dňa 18 klientov.

13. októbra 2016 sme sa zúčastnili 7. zasadnutia pracovnej skupiny na podporu zdravia seniorov na Úrade verejného zdravotníctva SR v Bratislave. Predmetom stretnutia bolo oboznámenie sa s výsledkami prieskumu „Osteoporóza vo vedomí obyvateľov SR“. V závere stretnutia sme sa dohodli na realizovaní prednášky „Prevencia pádov“ v zariadeniach sociálnych služieb počas mesiaca Úcty k starším“. Ďalším záverom bolo pripomenutie príručky Mám 65+ a žijem zdravo.

V mesiaci október a november sme v Centre Ligy proti rakovine zrealizovali prednášku Prevencia pádov, ktorej sa zúčastnilo 10 klientov. Na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Martine sme k mesiacu Úcty k starším realizovali kampaň, v rámci ktorej bolo klientom Univerzity III. veku vyšetrená hladina celkového cholesterolu v krvi a krvný tlak. Kampane sa zúčastnilo 30 klientov.

9.6 „Efektívna podpora kardiometabolického zdravia v prostredí stredných škôl v Bratislavskom samosprávnom kraji“.

- realizuje RÚVZ so sídlom v Bratislave

9.7 „CINDI program SR“

Za obdobie od 01.01.2016 do 31.12.2016 sme uskutočnili 2 štandardné výjazdy do rôznych firiem, organizácií a inštitúcií, ktorých úlohou bolo vyšetrenie rizikových faktorov srdcovo-cievnych ochorení v rámci prevencie chronických neinfekčných ochorení a poskytnutie krátko poradstva o zdravom životnom štýle. 9 výjazdov bolo neštandardných, t.z. nebolo poskytnuté komplexné vyšetrenie rizikových faktorov srdcovo – cievnych ochorení, ale len čiastkové vyšetrenie. V rámci štandardných výjazdov a neštandardných výjazdov bolo vyšetrených 353 klientov.

„Liga proti rakovine“ spolupráca s Centrom pomoci ligy proti rakovine

RÚVZ so sídlom v Martine v spolupráci s Centrom pomoci ligy proti rakovine, ktoré pôsobí v okrese Martin poskytujeme klientom každú prvú stredu v mesiaci vyšetrenie rizikových faktorov srdcovo – cievnych ochorení a odborné poradenstvo v oblasti zdravej životosprávy. V I. polroku 2016 sme vyšetřili 16 klientov.

V rámci spolupráce medzi RÚVZ Martin a Jesseniovou lekárskou fakultou Martin sme v priebehu I. polroka 2016 zabezpečili výuku absolventov odboru verejného zdravotníctva JLF UK v Martine. Súčasťou výuky boli aj preventívne vyšetřenia v PCZ, ktoré pozostávali z merania TK, percenta tuku, BMI, odberu kapilárnej krvi, z ktorej sa vyšetřovali: glukóza, celkový cholesterol, TG, HDL cholesterol. 14 absolventov bolo oboznámených s prácou v poradni zdravia a ZV.

V I. polroku 2016 sme vytvorili 4 propagačné materiály na aktuálne témy: „Vplyv počasia na ochorenia spojené s imunitou“, „Kolorektálny karcinóm“, „Prevencia chrípky“ a „Klimatizácia“. 12 materiálov bolo uverejnených k aktuálnym svetovým dňom zdravia v priestoroch RÚVZ so sídlom v Martine, v priestoroch Mestského úradu Martin a umiestnené na webových stránkach regionálneho úradu.

9.8 Akčný plán realizácie Národnej protidrogovej stratégie SR na obdobie rokov 2013 – 2016

Dňa 25. mája 2016 som sa zúčastnila zasadnutia pracovnej skupiny „Prevencia fajčenia“ na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Bojniciach. Hlavným cieľom tohto stretnutia bolo informovať o inštrukciách k používaniu telefonickej linky – administratívne náležitosti. Keďže na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Martine bola linka v minulosti prevádzkovaná, odprezentovala som naše skúsenosti s prevádzkou a činnosťou linky. Dr. Ochaba informoval o zákone č. 89/2016 o výrobe, označovaní a predaji tabakových výrobkov a súvisiacich výrobkov ... a o elektronických cigaretách. Na regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Martine bola linka prevádzkovaná v čase od 20. mája do 30. mája 2016.

3. októbra 2016 zorganizoval Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine v spolupráci s odborom podpory zdravia Úradu verejného zdravotníctva SR odborný seminár k problematike realizácie telefonického poradenstva odvykania od fajčenia. Odprednášané boli praktické skúsenosti s realizáciou linky, ale aj odborné témy týkajúce sa problematiky. Školenia sa zúčastnilo cca 45 pracovníkov regionálnych úradov verejného zdravotníctva.

9.9 Znižovanie epidemiologického a chemického rizika pokrmov rýchleho občerstvenia v okrese Levice

- RÚVZ so sídlom v Martine nerealizuje

9.10 Stravovacie návyky a spotrebný potravinový kôš u obyvateľov okresu Levice

- RÚVZ so sídlom v Martine nerealizuje

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Michalovciach**

ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

7.1. Cyanobaktérie

Cieľ:

- monitorovanie výskytu cyanobaktériových vodných kvetov vo vodách určených na kúpanie, prírodných kúpaliskách
- zisťovanie akútnej toxicity a prítomnosti cyanotoxínov
- zisťovanie korelácií medzi výskytom vodných kvetov a znečistením vody
- zisťovanie osídlenia vodných plôch makrofytní v súvislosti s premnožením cyanobaktérií
- včasné varovanie obyvateľstva pred možnými zdravotnými rizikami

Monitoring výskytu cyanobaktériových vodných kvetov na prírodných kúpaliskách Zemplínska Šírava (ZŠ) a Vinianske jazero (VJ) bol vykonávaný v rámci odberu vzoriek vôd. Zároveň bolo vykonávané vizuálne pozorovanie premnoženia cyanobaktérií vo vodách prírodných kúpalísk.

V roku 2016 bolo odobratých 38 vzoriek rekreačných vôd, z toho 31 vzoriek zo ZŠ a 7 vzoriek z VJ. Pri vizuálnej kontrole vody na ZŠ a VJ bolo premnoženie cyanobaktérií vo vzorkách vyhodnotené v stupni I (žiadny výskyt) a v stupni II (pozorovateľný). Premnoženie cyanobaktérií a zhoršene kvality vody bolo zistené v mesiaci jún 2016 po laboratórnom vyšetrení vzoriek vôd zo ZŠ, strediská Kamenec, Paľkov a VJ. O uvedenej skutočnosti boli informované obce, v katastri ktorých sa predmetné strediská nachádzajú. Zároveň bolo zverejnené odporúčanie nekúpať sa pre deti, alergikov a osoby s oslabeným imunitným systémom. Prekročenie medznej hodnoty ukazovateľa cyanobaktérií bolo potvrdené v dvoch vzorkách vôd, a to v 1 vzorke zo ZŠ, stredisko Paľkov (mimo prevádzky) a v 1 vzorke z VJ na konci kúpaciej sezóny.

7.8. Monitoring výskytu enterovírusov vo vodách určených na kúpanie

Cieľ:

- monitoring výskytu enterovírusov vo vodách určených na kúpanie, v prírodných a umelých kúpaliskách
- overenie a zavedenie diagnostiky enterovírusov použitím metód molekulárnej biológie
- sledovanie mikrobiologického a biologického oživenia monitorovaných vôd

V rámci monitoringu výskytu enterovírusov vo vodách určených na kúpanie, v prírodných kúpaliskách ZŠ a VJ boli odobraté 3 vzorky vôd, z toho 2 zo ZŠ a 1 z VJ, ktoré boli doručené na vyšetrenie do laboratórií RÚVZ Košice.

ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY A BEZPEČNOSTI POTRAVÍN

3.3. Problematika plastifikátorov v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami

V rámci plnenia tejto úlohy boli v marci 2016 odobraté 2 vzorky materiálov a predmetov určených na styk s potravinami z obchodnej siete, ktoré boli zaslané na laboratórne vyšetrenie RÚVZ so sídlom v Poprade. Jednalo sa o tieto vzorky:

1) Plastová doska na krájanie farebná – BEST ALL, požadované vyšetrenie: celková migrácia látok monoméry/aditíva/prísady v súlade s nariadením Komisie (EÚ) č.10/2011, senzorické hodnotenie. Na základe skúšok bola vzorka hodnotená ako vyhovujúca.

2) Plastová rýchlovarná kanvica – elektrická varná kanvica – ORAVA 1,7 litra; požadované vyšetrenie: Cb, Pb, formaldehyd, primárne aromatické aminy, ChSK-Mn, A²⁵⁴, pH, TOC, senzorické hodnotenie. Na základe skúšok bola vzorka hodnotená ako vyhovujúca.

3.6. Monitoring príjmu jódu

Za sledované obdobie bolo odobratých a vyšetrených **24 vzoriek jedlej soli** v originálnom malospotrebiteľskom balení z odberových miest okresu Michalovce a Sobrance.

Z toho bolo 21 vzoriek Varenej jódovanej jedlej soli distribútora Solivary Trade, Jilemnického č.1, Prešov vyrobené v Rakúsku, 1 vzorka Varenej jódovanej jedlej soli s flouórom, distribútora Solivary Trade, Jilemnického č.1, Prešov vyrobené v Rakúsku a 2 vzorky soli Gemma di mare, morská jedlá soľ jódovaná jemná, výrobcu Compagnia Italiana Sali Porto Viro Taliansko. Všetky odobrané vzorky soli boli v čase laboratórneho vyšetrenia vo výrobcovi doporučenej spotrebnej lehote.

V týchto vzorkách bol stanovený obsah KI, KIO₃ a ferokyanid draselný. Všetky vzorky boli vyšetrené v laboratóriách RÚVZ so sídlom v Košiciach metódami doporučenými hlavným odborníkom SR pre chemické analýzy – odmernou analýzou.

Všetky odobraté vzorky soli boli v čase laboratórneho vyšetrenia vo výrobcovi doporučenej spotrebnej lehote. V čase odberu vzoriek neboli zistené hygienické nedostatky v ich skladovaní a uchovávaní.

Prehľad stanovených hodnôt Jodidu draselného, Jodičnanu draselného (ako KI) a Ferokyanidu draselného vo vzorkách soli je uvedený v nasledujúcej tabuľke.

PREHLAD

o obsahu ferokyanidu, KI a KIO₃ vo vzorkách soli odobratých pracovníkmi RÚVZ Michalovce v roku 2016.

P. Č.	Názov výrobku	Výrobca Príp. Baliareň Distribút.	Obsah jódu deklarovaný na obale	Dátum minimálnej trvanlivosti	Dátum odberu	Lab.zistený obsah KI v mg/kg	Lab. zistený obsah KIO₃ v mg/kg	Lab. zistený obsah Ferokyanidu draselného v mg/kg
1.	Varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	Od 15 - 35 mg/kg	19.11.2017	19.01.2016	25	<6,7	10,2
2.	Varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	Od 15 - 35 mg/kg	30.11.2017	19.01.2016	29	<6,7	9,3
3.	Varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	Od 15 - 35 mg/kg	14.12.2017	10.02.2016	26	<6,7	12,9
4.	Varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	Od 15 - 35 mg/kg	04.01.2018	10.02.2016	27	<6,7	10,8
5.	Varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	Od 15 - 35 mg/kg	08.02.2018	03.03.2016	30	<6,7	10,3
6.	Varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	Od 15 - 35 mg/kg	08.02.2018	03.03.2016	29	<6,7	10,4

1. pokračovanie tabuľky

7.	Varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	Od 15 - - 35 mg/kg	01.02.2018	05.04.2016	31	<6,7	9,8
8.	Varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	Od 15 - - 35 mg/kg	14.09.2017	05.04.2016	29	<6,7	8,5
9.	Varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	Od 15 - - 35 mg/kg	11.01.2018	03.05.2016	30	<6,7	9,8
10.	Varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	Od 15 - - 35 mg/kg	04.01.2018	03.05.2016	30	<6,7	10,3
11.	Varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	Od 15 - -35 mg/kg	15.02.2018	07.06.2016	29	<6,7	11,6
12.	Varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	Od 15 - -35 mg/kg	11.04.2018	07.06.2015	27	<6,7	11,2
13.	Varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	Od 15 - -35 mg/kg	16.05.2018	07.07.2016	25	<6,7	9,6
14.	Varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	Od 15 - -35 mg/kg	11.04.2018	06.07.2016	30	<6,7	8,8

2. pokračovanie tabuľky

15.	Varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	15 – 35 mg/kg	01.08.2018	30.08.2016	26	<6,7	9,9
16.	Varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	15-35 mg/kg	04.07.2018	30.08.2015	27	<6,7	9,9
17.	Varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	15– 35 mg/kg	11.01.2018	05.10.2016	31	<6,7	12,8
18.	Varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	15– 35 mg/kg	05.09.2018	05.10.2016	25	<6,7	13,3
19.	Varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	15– 35 mg/kg	01.08.2018	25.10.2016	27	<6,7	10,2
20.	Varená jódovaná jedlá soľ s florom	Solivary a.s. Prešov	15– 35 mg/kg	15.02.2018	02.08.2016	23	<6,7	10,2
21.	Gemma di mare morská jedlá soľ jódovaná	Taliansko	Od 20 - 34 mg/kg	06.2018	02.08.2016	30	<6,7	< 5,0
22.	Gemma di mare morská jedlá soľ jódovaná	Taliansko	Od 20 - 34 mg/kg	05.2018	25.10.2016	32	<6,7	< 5,0
23.	Varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	15 – 35 mg/kg	03.10.2018	03.10.2016	26	<6,7	10,8
24.	Varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	15 – 35 mg/kg	01.08.201	03.11.2016	26	<6,7	9,7

1. Názov úlohy : „Monitoring spotreby vybraných prídavných látok a aróm v potravinách“.

2. Evidenčné číslo úlohy : 3.7

3. Riešiteľská organizácia : RÚVZ Michalovce

4. Gestor úlohy : ÚVZ SR Bratislava

5. Spoluriešitelia : RÚVZ Michalovce : 1 VŠ, 1 AHE

6. Splnenie cieľa :

Monitorovaním spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u dospeljej populácie bola zistená úroveň ich spotreby. Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách je základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období. Monitorovanie spotreby, ako preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení.

7. Etapy riešenia :

I etapa : február 2016 až november 2016 – zber údajov a analýza vzoriek.

II. etapa : november 2016 - vyhodnotenie monitoringu, záverečná správa

Sledovanie prídavných látok v potravinách sa uskutočnilo u vybranej populačnej skupiny obyvateľstva muži a ženy v dvoch vekových kategóriách :

- ľahká práca - ženy – veková kategória 19-35 rokov v počte 5
- ľahká práca - ženy – veková kategória 36- 54 rokov v počte 5
- ľahká práca – muži – veková kategória 19-35 rokov v počte 5
- ľahká práca- muži – veková kategória 36- 54 rokov v počte 5

Spolu bolo sledovaných 20 respondentov. Všetci respondenti boli zo skupiny ľahko pracujúcí.

V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných 3 prídavných látok :

- E 104 – chinolínová žltá
- E 951 – aspartam
- E 960 – Glykozidy steviolu

Každý respondent vyplnil jeden 24 hodinový jedálny lístok, spotrebu pokrmov a nápojov za celý deň. V každom jedálnom lístku respondenti uviedli, aké potraviny konzumovali, miesto ich konzumácie, napr. doma, v reštaurácií, v práci a podobne. K jedálnemu lístku bola priložená tabuľka do ktorej vyznačovali : názov prídavnej látky a arómy, názov potraviny, množstvo potraviny.

Tieto hodnoty skonzumovaných potravín s uvedenými prídavnými látkami sa potom následne spracovávali do tabuliek v programe excel.

Druhy odoberaných potravín a nápojov s obsahom uvedených prídavných látok :

Aspartam

Potravina (presný obchodný názov)	Kategória potraviny	Množstvo potraviny (podľa označenia na obale)	Zistené množstvo látky v mg/kg	LOQ	LOD	Použitá laboratórna metóda
PEPSI MAX- Maximum Taste	Nealkoholický nápoj	1,5 l	523			HPLC

Pozn.: LOQ a LOD nebolo vyšetrené. Neistota ($\text{mg}\cdot\text{kg}^{-1}$) – 33,0

Chinolínová žltá

Potravina (presný obchodný názov)	Kategória potraviny	Množstvo potraviny (podľa označenia na obale)	Zistené množstvo látky v mg/kg	LOQ	LOD	Použitá laboratórna metóda
-						

Glykozidy steviolu

Potravina (presný obchodný názov)	Kategória potraviny	Množstvo potraviny (podľa označenia na obale)	Zistené množstvo látky v mg/kg	LOQ	LOD	Použitá laboratórna metóda
-						

8. Realizačné výstupy :

Sledované prídavné látky sa najviac konzumovali v týchto potravinách :

- Chinolínová žltá : cukrovinky, žuvačky, trvanlivé pečivo
- Aspartám : ochutené nápoje, cukrovinky
- Glykozidy steviolu : ochutené nápoje, trvanlivé pečivo.

1. Názov úlohy : „Monitoring príjmu kuchynskej soli“.

2. Evidenčné číslo úlohy : 3.8

3. Riešiteľská organizácia : RÚVZ Michalovce

4. Gestor úlohy : ÚVZ SR Bratislava

5. Spoluriešitelia : RÚVZ Michalovce : 1 VŠ, 1 AHE

6. Splnenie cieľa :

Soľ je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch. V oblasti predchádzajúceho Programu ozdravenia výživy pre obyvateľov SR bol prijatý cieľ dosiahnuť postupne zníženie príjmu soli 5 g na deň u dospelaj populácie a tento cieľ bol rovnako posunutý do Akčného plánu pre potraviny a výživu na rok 2016-2025 a bol predložený na schválenie vláde SR. Monitorovanie spotreby, ako preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení.

7. Etapy riešenia :

I etapa : február až marec 2016 - odber vzoriek a analýza vzoriek.

II. etapa : február až marec 2016 - monitoringu, záverečná správa

Sledovanie príjmu kuchynskej soli v potravinách sa uskutočnilo u vybranej populačnej skupiny obyvateľstva muži a ženy v dvoch vekových kategóriách :

- ľahká práca - ženy – veková kategória 19-35 rokov v počte 5
- ľahká práca - ženy – veková kategória 36- 54 rokov v počte 5
- ľahká práca – muži – veková kategória 19-35 rokov v počte 5
- ľahká práca- muži – veková kategória 36- 54 rokov v počte 5

Spolu bolo sledovaných 20 respondentov.

Každý respondent vyplnil jeden 24 hodinový jedálny lístok, spotrebu pokrmov a nápojov za celý deň. V každom jedálnom lístku respondenti uviedli, aké potraviny konzumovali, miesto ich konzumácie, napr. doma, v reštaurácií, v práci a podobne. K jedálnemu lístku bol priložený dotazník o frekvencii konzumácie potravín s pridanou jedlou soľou.

Jedálne lístky ako aj skonsumované potraviny s uvedenou konzumáciou jedlej soli sa potom následne spracovávali do tabuliek v programe excel.

a) Odbery vzoriek :

boli realizované v troch zariadeniach spoločného stravovania (1 zariadenie bolo verejné, 1 uzatvorené závodné stravovanie a 1 nemocničné zariadenie)

➤ **pokrmy:**

Polievka:

Pokrm presný názov	Množstvo jedlej soli mg(/kg	Množstvo jedlej soli g/100	Množstvo jedlej soli na hmotnosť pokrmu	Hmotnosť pokrmu	Množstvo soli pridanej podľa receptury mg/kg	Konečné množstvo pridanej soli	Vyhovuje nevyhovuje
Slepačia polievka s cestovinou	3497	0,35	0,90	256	2360	3497	vyhovuje
Polievka poľná	8525	0,85	2,82	331	3030	8525	vyhovuje
Slepačia polievka s cestovinami	4778	0,48 g	1,48	310	3000	4778	vyhovuje

Hlavný pokrm:

Pokrm presný názov	Množstvo jedlej soli mg(/kg	Množstvo jedlej soli g/100	Množstvo jedlej soli na hmotnosť pokrmu	Hmotnosť pokrmu	Množstvo soli pridanej podľa receptury mg/kg	Konečné množstvo pridanej soli	Vyhovuje nevyhovuje
Kuracie prsia	3739	0,37	0,35	94,8	2700	3739	vyhovuje
Kuraci plátok na bylinkovom masle	8253	0,83	0,58	70,2	9090	8253	vyhovuje
Hovädzia roštenka	3325	0,33 g	0,37	111	3000	3325	vyhovuje

Prílohy:

Pokrm presný názov	Množstvo jedlej soli mg(/kg	Množstvo jedlej soli g/100	Množstvo jedlej soli na hmotnosť pokrmu	Hmotnosť pokrmu	Množstvo soli pridanej podľa receptury mg/kg	Konečné množstvo pridanej soli	Vyhovuje nevyhovuje
Noky	340	0,03	0,07	215	170	340	vyhovuje
Dusená zelenina	6918	0,69	2,10	304	3330	6918	vyhovuje
Tarhoňa	10534	1,05 g	1,57	149	1500	10534	vyhovuje

➤ **chlieb alebo pekárske výrobky**

Potravina (presný obchodný názov)	Množstvo jedlej soli mg/kg	Množstvo jedlej soli g/100	Množstvo jedlej soli na hmotnosť krajca chleba v gramoch	Hmotnosť krajca chleba v gramoch	Vyhovuje nevyhovuje
Chlieb pšenično-ražný-tmavý-krájaný balený	7648	0,76	0,51	67,1	vyhovuje
Pšenično-ražný chlieb krájaný	10384	1,04	1,55	149	vyhovuje
Rožok tukové pečivo	9741	0,97 g	1,25	128	vyhovuje

b) Spotreba výživových faktorov z údajov z jedálnych lístkov

Mladšie ženy - energetický príjem bol naplnený na 100% OVD, príjem energie neprekročil OVD. Príjem bielkovín bol prekročený v 2 prípadoch, tuky a sacharidy boli prekročené u 1 klienta, NaCl prekročená v 4 prípadoch.

Mladší muži – energetický príjem bol prekročený v 1 prípade, bielkoviny v 3 prípadoch, tuky v 4 prípadoch, sacharidy prekročené neboli a NaCl bola prekročená vo všetkých 5 prípadoch.

Staršie ženy – energetický príjem prekročený v 3 prípadoch, bielkoviny boli prekročené v 4 prípadoch, tuky vo všetkých 5 prípadoch, sacharidy a NaCl v 2 prípadoch.

Starší muži – energia a tuky boli prekročené u 3 klientoch, bielkoviny v 5 prípadoch, sacharidy v 1 prípade, NaCl v 3 prípadoch.

Z uvedeného vyplýva, že najviac je zvýšená spotreba soli a bielkovín. Zvýšené boli aj hodnoty tukov.

c) Dotazníky a frekvencia konzumácie potravín s pridanou jedlou soľou

1) Najčastejšie boli konzumované potraviny ako chlieb a pečivo, trvanlivé mäsové výrobky, chipsy, oriešky, vegeta, maggi a to 4 až 5x do týždňa vo všetkých vekových skupinách .

2) Menej často sa konzumujú napríklad mäkké mäsové výrobky, syry, olivy a šampiňóny v slanom náleve a horčica.

Názov úlohy:

7.4. Rezíduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu

V rámci plnenia tejto úlohy bola odobratá vzorka počiatočnej mliečnej výživy dojčiat (do 6 mesiacov) „Sunar complex 1“, 600 g, Hero Slovakia s.r.o., Murgašova 2, Nitra, dátum výroby: 20.10.2015, dátum minimálnej trvanlivosti: 20.10.2017, šarža:L15293KRO01, ktorá bola zaslaná na laboratórne vyšetrenie – rezíduá pesticídov na ÚVZ SR Bratislava. V zaslanom protokole o skúškach výsledky hodnôt reziduí pesticídov sú ND (nezistené použitou metódou).

ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENČIE OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Riešenie projektu a výstupy:

Cieľom aktivít projektu je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

Realizácia projektu odd. HDM :

Priorita - Podpora zdravého štartu do života

- Pripravovali sme lokálny projekt „Čakáme na bociana“ – kurz o zdravom tehotenstve a materstve, ktorý ponúka informácie o priebehu tehotenstva, pôrodu, starostlivosti o novorodenca a ženu prostredníctvom lektorov z odborov klinickej medicíny aj verejného zdravotníctva. V roku 2016 sa realizovali 3 kurzy, ktorých sa zúčastnilo 15 mamičiek.

Priorita - Podpora zdravšieho prostredia v školách

- Podieľali sme sa na riešení projektu COSI (Childhood Obesity Surveillance Initiative), ktorý je súčasťou Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 (NAPPO). V mesiacoch november/december 2015 sme v rámci projektu na vybraných základných školách vykonávali meranie žiakov vo veku od 7 do 7,99 rokov. Merala sa (hmotnosť, výška, obvod pása a bokov) detí, zároveň sa vyplňal dotazník za školu. Do projektu boli zapojené deti na ZŠ, Ul. Švermu, Michalovce, ZŠ P. Horova, Ul. Kpt. Nálepku, Michalovce, ZŠ s MŠ Palín, ZŠ s MŠ Rakovce nad Ondavou, ZŠ s MŠ Trhovište, ZŠ s MŠ Zalužice a CZŠ s VJM Vojany. Celkovo bolo vyšetrených 43 žiakov na mestských školách a 51 žiakov na vidieckych školách. V máji 2016 boli získané údaje vložené do elektronickej databázy a zaslané gestora projektu na ďalšie vyhodnotenie.
- V roku 2016 bolo v zariadeniach spoločného stravovania pre deti a mládež ako aj v zariadeniach spoločného stravovania poskytujúcich stravovanie počas konania zotavovacích podujatia vykonaných 85 kontrol v rámci štátneho zdravotného dozoru a 10 kontrol v rámci úradnej kontroly potravín. Výkon kontrol bol zameraný na podporu rozvoja školského stravovania, presadzovanie racionálnej výživy, energetickej a biologicky hodnotnej stravy pre jednotlivé vekové skupiny detí a mládeže, dodržiavanie zásad na zostavovanie jedálnych lístkov, dodržiavanie pitného režimu. U sledovaných jedálnych lístkov bola zabezpečená pestrosť stravy a dodržiavanie zásad na ich zostavovanie. Vedúci stravovacích zariadení pre deti a mládež zabezpečujú sledovanie nutričnej a energetickej hodnoty podávanej stravy prostredníctvom elektronickej databázy

používaného v školskej jedálni, čo sa námatkovo sledovalo aj pri kontrolnej činnosti. V dozorovaných zariadeniach sa nepripravovalo diétne stravovanie – deti so špecifickými podmienkami stravovania sa v zariadeniach buď vôbec nestravujú, alebo je ich stravovanie riešené formou donášky stravy (podmienky donášky sú riešené v prevádzkovom poriadku zariadenia školského stravovania). Odobraných bolo 25 vzoriek pokrmov na mikrobiologickú nezávadnosť pokrmov, všetky vzorky vyhoveli stanoveným požiadavkám.

- Pri poskytovaní pitného režimu pri podávaní stravy, resp. počas pobytu v zariadení sa v materských školách preferoval ovocný čaj a pitná voda, menej voda ochutená sirupom. Obdobné to bolo aj na základných a stredných školách, kde majú žiaci okrem nápoja k podávanej strave k dispozícii aj umývadlá s prívodom pitnej vody, v menšej miere aj zásobníky na balenú pitnú vodu.
- Bolo vykonaných 16 kontrol v bufetoch pri zariadeniach pre deti a mládež, ktoré poskytujú doplnkové stravovanie. Sortiment bufetov pozostával z cukrovínok, nealkoholických nápojov v originálnom balení (často sladené nápoje) bez obsahu kofeínu a chinínu, balených a nebalených pekárskech výrobkov, obložených pekárskech výrobkov denne pripravovaných v bufete, resp. dodávaných z hygienicky odsúhlasených výrobní. Prevádzkovatelia zariadení ponúkajú na predaj aj cereálne tyčinky a iné cereálne výrobky, ovocie a jogurty, o ktoré je však žiaci neprejavujú veľký záujem. Prevádzkovateľom sa pri výkone štátneho zdravotného dozoru odporúčalo prehodnotiť predávaný sortiment a uprednostniť ponuku energeticky a výživovo hodnotného tovaru. V rámci mimoriadnej úlohy zameranej na prítomnosť marketingu a reklamy na nezdravé potraviny sme vykonali kontroly v bufetoch a nápojových automatoch, kde bola takáto reklama zistená v 9 prípadoch, prevádzkovatelia boli pri výkone kontroly upozorení na odstránenie takejto reklamy.
- V časti zariadení pre deti a mládež aj naďalej pokračuje zapojenie do školského mliečneho programu a programu „Školské ovocie“. Pri štátnom zdravotnom dozore sme sledovali aj podmienky na zabezpečenie týchto programov – neboli zistené žiadne nedostatky. Vykonali sme anonymný dotazníkový prieskum podľa metodického pokynu ÚVZ SR „Školské ovocie“ určený na hodnotenie spotreby ovocia a zeleniny. Prieskum bol vykonaný v spolupráci s oddelením podpory zdravia – zapojené školy: mestské školy - ZŠ Strážske; ZŠ, Kpt. Nálepku, Michalovce; MŠ Okružná, Michalovce a MŠ, Komenského, Michalovce; vidiecke školy – ZŠ a MŠ Bracovce, ZŠ Budkovce, ZŠ a MŠ Veľké Revištia, MŠ Vysoká nad Uhom, MŠ Poruba pod Vihorlatom, MŠ Pozdišovce. Spotreba ovocia a zeleniny bola zmonitorovaná u 180 detí, výsledky boli zaslané gestorovi na ďalšie spracovanie.
- Pri kontrolnej činnosti sme vykonávali aj edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania, presadzovali sme výber výživovo hodnotných potravín, podávanie čerstvého ovocia a zeleniny, zapájanie sa do školského mliečneho programu a programu školské ovocie.

Priorita - Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

- Zúčastnili sme sa na pracovnom stretnutí zamestnancov zariadení školského stravovania so zástupcami štátnej správy (orgány školskej správy, verejného zdravotníctva a školského úradu), kde sme poskytovali konzultácie ohľadne aktuálnej problematiky v školskom stravovaní.
- Zúčastnili sme sa na seminári „Organizácia a prevádzka v zariadení školského stravovania“ pre vedúce ŠJ, hlavné kuchárky a ostatných zamestnancov s prednáškami na tému „Povinnosti pracovníkov ŠJ, osobná hygiena, manipulácia s potravinami, prevádzková hygiena“. „Realizácia HACCP v školských zariadeniach a povinná dokumentácia“ a

„Vybrané otázky a odpovede“. Organizátorom seminára bolo Regionálne vzdelávacie centrum Michalovce.

Priorita - Podpora pohybových aktivít

- V rámci štátneho zdravotného dozoru sme presadzovali vytváranie zodpovedajúcich podmienok pre telesnú výchovu na školách (telocvične, ihriská, základná telesná výchova, telovýchovné aktivity mimo vyučovania). K rozvoju pohybovej aktivity prispieva aj konanie športových podujatí na školách a zvýšenie počtu organizovaných zotavovacích podujatí (školy v prírode).
- Počas mimoriadnej úlohy zameranej na dodržiavanie hygienických požiadaviek na pieskoviská na detských ihriskách pri zariadeniach pre deti a mládež a v rámci občianskej vybavenosti sme vykonali 69 kontrol pieskovísk v 22 zariadeniach, pri kontrolách bolo odobratých 9 vzoriek (1 bola vyhodnotená ako nevyhovujúca). Za zistené nedostatky bola v jednom prípade uložená náhrada nákladov, v troch prípadoch bol vydaný pokyn na odstránenie nedostatkov.
- „**Saunováčik**,– účinky saunovania sú dávno známe, pôsobí preventívne i ako podporná liečba a fyziatrická procedúra pri recidivujúcich ochoreniach. RÚVZ ako preventívny orgán na ochranu zdravia pripravil vlastný regionálny projekt ktorého cieľom bolo preskúmať a potvrdiť dobre známe účinky saunovania, prípadne vylúčiť niektoré tvrdenia o procedúrach a získať nové poznatky. V spolupráci s IX. MŠ Komenského v Michalovciach, ktorá prevádzkuje saunovanie detí sme v mesiacoch október 2015 – apríl 2016 prostredníctvom mesačných hlásení, v ktorých sú zaznamenané symptómy detí po saunovaní sledovali - počet detí, pocity, závraty, palpitácie, bolesť pri srdci, bolesť brucha, dýchavica, slabosť, rozmazané videnie, zmeny na koži, počet chorých detí, akútne infekcie horných a dolných dýchacích ciest, choroby s komplikáciami, alergie, chorobnosť detí v zariadení počas mesiaca ako rinitída, nazofaryngitída, sinusitída, pharyngitída, tonsilitída, laryngitída, pneumónia, bronchitída. Vyhodnotenie projektu - v priebehu jedného mesiaca sa saunovalo 12 – 17 detí vo veku 5 – 6 rokov, symptómy pri saunovaní: pocit horúčavy uvádzali všetky deti, ostatné príznaky ako závraty, slabosť dýchavica a iné.... sa nevyskytli ani raz. Chorobnosť detí, ktoré sa pravidelne saunovali bola len sporadicky počas zimných mesiacov, zo 17-tich mali 3 deti virózu s teplotami, kolektív nenavštevovali 1 týždeň.

Termín ukončenia: r. 2025

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTKOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Gestor

Ministerstvo zdravotníctva SR – Odbor koordinácie protidrogovej stratégie a monitorovania drog, ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR

Riešenie projektu a výstupy:

Cieľom projektu je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

Realizácia projektu odd. HDM:

- V roku 2016 RÚVZ Michalovce nebol zapojený do riešenia projektu.

Termín ukončenia: priebežne podľa požiadaviek

4.3 MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: všetky RÚVZ v SR

Riešenie projektu a výstupy:

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t. j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku a porovnanie, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti a pod. a porovnanie získaných výsledkov s výsledkami sledovania s predchádzajúcimi rokmi.

Projekt sa rieši v 4. etapách. V r. 2016 prebiehala III. etapa do ktorej je zapojená veková skupina 11 – 14 ročných detí: 2 triedy ZŠ II. stupňa (1 mestská a 1 vidiecka) cca po 30 detí t. j. spolu 60 detí.

Realizácia projektu odd. HDM:

- Do projektu bolo zapojených 32 žiakov ZŠ s MŠ Rakovec nad Ondavou a 30 žiakov ZŠ, P. O. Hviezdoslava 43, Veľké Kapušany. Údaje získané z dotazníkov boli zadané do databázy a zaslané gestorovi na celkové vyhodnotenie.

Termín ukončenia: r. 2017

4.4 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL; VYUŽITIE HODÍN TV

Úloha podporuje plnenie Národného programu prevencie obezity

Gestor: RÚVZ Banská Bystrica, RÚVZ Zvolen

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR
spoluriešiteľ MŠVVaŠ SR

Úloha podporuje plnenie Národného programu prevencie obezity.

Riešenie projektu a výstupy:

Cieľom je zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb zdravého fyzického a duševného vývinu. Odborne zdôvodniť potrebu minimálne 30 minútovej pohybovej aktivity denne pre všetkých žiakov v školách v súlade s Globálnou stratégiou WHO pre výživu, fyzickú aktivitu a zdravie.

Realizácia projektu odd. HDM:

- V roku 2016 RÚVZ Michalovce nebol zapojený do riešenia projektu.

Termín ukončenia: r. 2016

ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

V roku 2016 oddelenie PPLaT plní tieto úlohy:

Úloha č. 2.1. – Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce, **pozostáva z týchto bodov:**

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík – rizikové práce.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Úloha č. 2.2 – Intervencie na podporu zdravia pri práci, **pozostáva z týchto bodov:**

2.2.1. Zdravé pracoviská.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci.

Úloha č. 2.4. - Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách.

Plnenie úlohy č. 2.1: Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce.

Bod č. 2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce):

V roku 2016 pri štátnom zdravotnom dozore naďalej sledujeme zabezpečenie zdravotného dohľadu zamestnávateľom podľa § 30a a § 30d zák. č. 355/2007 Z. z.. Pri ŠZD si zamestnanci odd. PPLaT, ale aj ostatných oddelení RÚVZ, overujú zabezpečenie PZS tak, že si dávajú predložiť k nahliadnutiu zmluvy uzavretú s jednotlivými PZS, resp. s osobami oprávnenými na výkon niektorých činností PZS. V prípade zabezpečenia zdravotného dohľadu vlastnými zamestnancami dávajú si predkladať pracovné zmluvy. Taktiež si dávajú predkladať harmonogramy LPP, zoznamy zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce, ktoré zamestnávateľ poskytuje lekárovi vykonávajúcemu LPP, závery z vykonaných LPP – posudky o zdravotnej spôsobilosti pre výkon danej pracovnej činnosti, kategorizáciu zamestnancov.

V okrese Michalovce v roku 2016 pre nezabezpečenie zdravotného dohľadu boli uložené 3 sankcie:

1. Jana Lešigová, Zempl. Široká 310 – sankcia podľa § 57 ods. 22 písm. b), f), h), i) a § 57 ods. 42 písm. d) zák. č. 355/2007 Z. z. – suma 300 eur – uhradená,
2. Milan Hricík, Nad Laborcom 4, Michalovce – prevádzka autoservis, Kostolné námestie, Michalovce - sankcia podľa § 57 ods. 22 písm. b), f), h), i) zák. č. 355/2007 Z. z. – suma 300 eur – odvolanie 20.5.2016 – odstúpené na ÚVZ SR, sankcia bola potvrdená,
3. TIPOX, s.r.o. Kostolné námestie 13, Michalovce - sankcia podľa § 57 ods. 22 písm. b), f), h), i) zák. č. 355/2007 Z. z. – suma 300 eur – uhradená. Prehľad o zabezpečení

zdravotného dohľadu v okresoch Michalovce a Sobrance – tab. č. 2a, 2b, 2c, 2d.

V roku 2016 neevidujeme v poľnohospodárstve rizikové práce s expozíciou chemickým látkam, ktoré sa používajú na chemickú ochranu rastlín. V roku 2016 k 31.12. nebolo zistené pri vlastnej chemickej ochrane rastlín používanie toxických a veľmi toxických látok a zmesí, toxické látky sú používané pri plynovaní obilia.

V okresoch Michalovce a Sobrance evidujeme rizikové práce v **30 firmách, okrem toho boli určené rizikové práce u 2 SZČO v pracovnom zaradení zvarač, rizikové faktory: hluk, vibrácie a chem. faktory – zvaračské pevné aerosóly a v profesii lakovač, rizikový faktor polyesterové živice. Uvedené práce živnostníci vykonávajú v spoločnosti Kerex, s.r.o. Michalovce.** K návrhu na určenie rizikových prác doložili posúdenia rizík pre uvedené faktory, výsledky objektivizácie faktorov a prevádzkové poriadky.

V okrese Sobrance evidujeme rizikové práce v 3 organizáciách a to: Regionálna nemocnica Sobrance, n. o. Sobrance, LESY SR, š.p. – odštepny závod Sobrance, pričom ale pracovisko Mechanizačno – expedičný sklad sa nachádza v okrese Michalovce, a v spoločnosti Daryn, s.r.o. Sobrance.

Na uvedených pracoviskách pracuje celkom 949 (1247 expozícií) exponovaných zamestnancov (nárast o 75 zamestnancov oproti roku 2015), z toho je 301 (314 expozícií) žien (nárast o 4 oproti roku 2015). Z uvedeného počtu pracovníkov, v okrese Sobrance pracuje 9 pracovníkov (1 žena) exponovaných rizikovým faktorom hluk, vibrácie, infekčné ochorenia (TBC), pevné aerosóly – zvaračské dymy.

V 3 kategórií rizikových prác evidujeme spolu 941 zamestnancov (1235 expozícií) z toho 301 žien (314 expozícií), a 8 zamestnancov (12 expozícií), len muži, ktorí vykonávajú rizikové práce v 4 kategórii. Oproti roku 2015 došlo k poklesu o 11 zamestnancov v dôsledku prehodnotenia zamestnancov exponovaných hluku v spoločnosti eustream, a.s. Bratislava – Kompresorová stanica č.1 Veľké Kapušany. Na základe objektivizácie a posúdenia rizika boli zamestnanci preradení do 3 kategórie rizikových prác.

V okresoch Michalovce a Sobrance evidujeme zamestnancov exponovaných týmto rizikovým faktorom: biologický faktor (TBC), elektromagnetické polia, fyzická záťaž (bremená + DNJZ), hluk, chemické látky a zmesi, chemické karcinogény, ionizujúce žiarenie, vibrácie a záťaž teplom a chladom – teplo .

Rizikové práce s rizikovým faktorom **ionizujúce žiarenie** evidujeme v týchto spoločnostiach: Chemstroj, s.r.o. – pracovisko Defektoskopia, Strážske (1 zamestnanec), Nemocnica s poliklinikou ŠK Michalovce, a.s. Michalovce – oddelenie nukleárnej medicíny (5 zamestnancov z toho 3 ženy), Karotáž a cementace, s.r.o. Hodonín – odštepny závod Michalovce (4 zamestnanci, len muži). Rizikové práce boli určené po prekonzultovaní na RÚVZ Košice – odbor ochrany zdravia pred žiarením. **Celkom ide o 10 zamestnancov, z toho sú 3 ženy.**

K 31.12.2016 bolo vydaných **11** rozhodnutí na určenie rizikových prác, a 1 rozhodnutie na zrušenie rizikových prác.

Nové rozhodnutia:

- SZČO Stanislav Dzvónik, Stretava 19 - pracovisko Kerex, s.r.o. Michalovce, rizikový faktor – polyesterové živice, 3 kategória rizikových prác,
- Michatek, k. s. Michalovce – pracovisko NISS – brusiareň – 8 zamestnancov, rizikový faktor hluk premenný, 3 kategória rizikových prác,

- Správa ciest Košického samosprávneho kraja – stredisko Lastomírska 6, Michalovce, v profesiách vodič mechanizačných prostriedkov – STZ a vodič CMV – STZ, celkom 24 zamestnancov, rizikové faktory hluk a vibrácie,
- Duslo, a.s. Šaľa – Úsek výroby Strážske – došlo k zmene právneho subjektu.

Prehodnotené rizikové práce:

- Nemocnica s poliklinikou ŠK Michalovce, n. o. Michalovce – išlo o prehodnotenie rizikových prác z dôvodu organizačných zmien na jednotlivých pracoviskách,
- Ehlebracht Slowakei, s.r.o. Michalovce – na dvoch pracoviskách (mlyn, montáž), na základe objektivizácie a po posúdení rizika, boli vyhlásené rizikové práce v 3 kategórii pre faktor hluk, celkom 4 zamestnanci (3 ženy),
- Kerex, s.r.o. Michalovce – na základe objektivizácie a po posúdení rizika u zamestnancov už zaradených v 3 kategórii rizikových prác pre faktor hluk, bol doplnený faktor **vibrácie**,
- Chemko, a.s. Slovakia Strážske – rizikové práce boli prehodnotené na základe organizačných zmien,
- eustream, a.s. – Kompresorová stanica Veľké Kapušany – prehodnotené rizikové práce na základe objektivizácie a na základe organizačných zmien,
- Cassspos, a.s. Košice – závod Zest Michalovce, prehodnotené rizikové práce, pričom pribudli nové profesie pre rizikový faktor vibrácie – 3 kategória rizikových prác,
- Lesy SR, š.p. – OZ Sobrance – Mechanizačno expedičný sklad Michalovce – prehodnotenie.

Rizikové práce boli **zrušené** v Poľnohospodárskom družstve Choňkovce. Z evidencie rizikových prác boli taktiež vyradení zamestnanci ATV – výrobné družstvo Strážske, nakoľko pri výkone ŠZD bolo zistené, že uvedené družstvo ukončilo svoju činnosť.

Ďalšie zmeny:

V roku 2016 došlo k poklesu počtu zamestnancov exponovaných

- biologickým faktorom o 4 zamestnancov,

K nárastu počtu zamestnancov došlo vo faktoroch

- vibrácie o 29 zamestnancov,
- EMG o 1 zamestnanca,
- hluk o 82 zamestnancov,
- chemické látky a zmesi o 8 zamestnancov,
- záťaž teplom o 1 zamestnanca.

Vo faktoroch ionizujúce žiarenie a fyzická záťaž nedošlo k zmene v počtoch exponovaných zamestnancov.

- V okresoch Michalovce a Sobrance bolo vykonaných pracovníkmi odd. PPLaT celkom **55** previerok na pracoviskách s rizikovými prácami. Prehľad počtu pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce za obdobie rokov 2010 až 2016 je uvedený v nasledujúcej tabuľke:

Rok	Počet exp. pracovníkov		3.kat.		4.kat.	
	Celkom	Žien	Celkom	Žien	Celkom	Žien
2010	1194	464	1587	500	5	0
2011	1021	357	1215	367	15	0
2012	1379	365	1281	363	98	2
2013	1431	335	1319	335	112	0
2014	1317	312	1215	310	102	2
2015	874	297	1117	304	19	0
2016	949	301	941	301	8	0

Podrobnejšie údaje o rizikových prácach a exponovaných pracovníkoch sú uvedené v priložených tabuľkách - výstup z ASTR (tab. č.1a,1b,1c,1d,1e).

Výsledky meraní zamestnávateľa predkladali na RÚVZ Michalovce, resp. boli poskytnuté pri výkone ŠZD.

Problematika pracovných podmienok a zabezpečenia zdravotnej starostlivosti pre zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce bola prerokovaná so zástupcami týchto spoločností:

- **Fiberstruct, s.r.o. Strážske** – išlo o prerokovanie výsledkov biologických expozičných testov u zamestnancov exponovaných pri práci styrénu. Vzhľadom na prekročenie biologického limitu pre kyselinu mandľovú u jedného zamestnanca, bol tento preradený mimo expozíciu styrénu, následné bolo u neho zopakované vyšetrenie biologického materiálu a po normalizácii výsledkov sa vrátil na pôvodné pracovisko. Tiež bola prerokovaná možnosť zvýšenia účinnosti odsávania pár styrénu. Na základe uvedeného, v roku 2017 by mala prebehnúť rekonštrukcia a posilnenie vzduchotechnického zariadenia.

- **Casspos, a.s. – závod Zest Michalovce** – na základe záverov prešetrovania podozrenia na chorobu z povolania u zamestnanca pracujúceho pri obrusovaní výrobkov zamestnávateľ zabezpečil objektivizáciu vibrácií u pracovníkov pracujúcich so zdrojmi vibrácií (uhlové brúsky) a následne boli zamestnanci preradení do 3 kategórie rizikových prác pre faktor vibrácie prenášané na ruky.

- **Kerex, s.r.o. Michalovce** – predmetom pracovného stretnutia bolo prerokovanie spôsobu zabezpečenia zdravotného dohľadu u živnostníkov, ktorí v uvedenej firme vykonávajú rizikové práce na základe zmluvy, ide o zvéračov. V súčasnosti u týchto pracovníkov je zabezpečované preškolenie a informovanie o faktoroch práce na pracoviskách a o spôsobe zabezpečenia zdravotného dohľadu. Na základe uvedeného boli t. č. u 2 SZČO určené rizikové práce.

K 31.12.2016 bolo prešetrovaných 15 podozrení na choroby z povolania, z toho v 9 prípadoch išlo o ochorenie len z DNJZ, v 2 prípadoch išlo o kombináciu DNJZ+ AB, 2x to bol ekzém HK, 1x DNJZ +AB + vibrácie, 1x DNJZ + profesionálna rinitída. Celkovo sa podozrenie na ochorenie z DNJZ prešetrovalo v 13 prípadoch, Astma bronchiálne v 2

prípadoch, vibrácie v 1 prípade, profesionálna rinitída v 1 prípade a ekzém na HK v dvoch prípadoch (prehľad prešetrovaných podozrení v priloženej tabuľke). U podozrení na CHzP z DNJZ ide predovšetkým o kanálové syndrómy a epicondylitídy, PHS, Impingement syndróm, artrózy rôznych kĺbov HK a ich vzájomnú kombináciu. Podozrenia na všetky prešetrované CHzP sa vyskytovali u zamestnancov v týchto odvetviach: strojárstvo 9, obchod 1, potravinársky priemysel 1, zdravotníctvo 1, poľnohospodárstvo 2, služby 1. Možná súvislosť s vykonávanou prácou bola vyslovená v 5 prípadoch, v 6 prípadoch bol vyslovený názor, že ochorenie nevzniklo v súvislosti s vykonávanou prácou, v 9 prípadoch, vzhľadom na zistené údaje nebolo možné vysloviť jednoznačný záver a preto bolo odporúčené ich prekonzultovanie na RKD.

K 31.12.2016 sme obdržali z KPL Košice 14 rozhodnutí o priznaní CHzP, pričom v 9 prípadoch išlo o CHzP z DNJZ a v 4 prípade o Astmu bronchiálne. Priznané CHzP sa vyskytovali v týchto odvetviach: 9x strojárenský priemysel, 2x potravinársky priemysel, 1x poľnohospodárstvo, v 2 prípadoch to boli v čase šetrenia nezamestnaní, ktorí pracovali v Slovakia Steel Mills, s.r.o. Strážske (v čase šetrenia už spoločnosť neprevádzkovala, činnosť ukončila k 1.3.2015).

Rozhodnutia o nepriznaní CHzP z KPL Košice sme zatiaľ obdržali v 7 prípadoch, vo všetkých prípadoch išlo o podozrenie na CHzP z DNJZ (prehľady o prešetrovaných podozreniach na CHzP, priznaných CHzP a nepriznaných podozrení na CHzP vid' tab. č. 5a,5b,5c).

K prevádzkovým poriadkom pre prácu s chemickými faktormi, pre prácu s expozíciou hluku, biologickým faktorom, vibráciám, pre záťaž teplom a chladom a pre fyzickú záťaž bolo vydaných k 31.12.2016 celkom **54** rozhodnutí, z toho bolo 24 rozhodnutí pre prevádzkové poriadky s expozíciou chemickým látkam, 5 rozhodnutí pre prevádzkové poriadky s expozíciou hluku pri práci, 12 rozhodnutí pre biologické faktory, 4 rozhodnutia pre vibrácie, v 6 prípadoch to boli prevádzkové poriadky pre záťaž teplom a chladom a v 3 prípadoch pre **fyzickú záťaž – išlo o 3 predajne spoločnosti Tesco Stores, a.s., ktorá požiadala o schválenie uvedený PP napriek tomu, že zamestnanci boli zaradení do 2 kategórie prác**. V tomto počte nie sú zahrnuté **rozhodnutia na uvedenie priestorov do prevádzky**, ktorými súčasne boli schválené aj prevádzkové poriadky – celkom **50** rozhodnutí, z toho v **34** prípadoch išlo o prevádzkové poriadky s expozíciou chemickým látkam, v 6 prípadoch o prevádzkové poriadky s expozíciou hluku a chemickým látkam, v 2 prípadoch o expozíciu biologickým faktorom, v 2 prípadoch to boli prevádzkové poriadky pre chemické látky a biologické faktory, v 2 prípadoch išlo o expozíciu chemickým látkam a karcinogénom, v 1 prípade záťaž teplom a chladom a v 1 prípade boli schválené prevádzkové poriadky pre pracovné činnosti s expozíciou hluku, vibráciám a chemickým látkam. Prevádzkové poriadky pre práce s biologickými a chemickými faktormi sú okrem toho konzultované ostatnými oddeleniami RÚVZ Michalovce s odd. PPLaT– celkom 23 (17 pre odd. epidemiológie, 2 konzultácie pre odd. HŽP, 2 pre HDM, 2 pre HV).

K 31.12.2016 bolo vyplnených celkom **74** dotazníkov informovanosti (hluk 19, bremená 14, chemické látky 20, vibrácie 3, biologické faktory 7, zobrazovacie jednotky 11). Úloha sa plní aj v ďalších rokoch.

Bod č. 2.1.2. **Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí.**

V roku 2016, k 31.12. boli preverky zamerané na prácu s toxickými a veľmi toxickými chemickými látkami a zmesami, ako aj na prácu s ostatnými nebezpečnými chemickými látkami vykonávané podľa NV SR č. 355/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov, pri ktorých bolo zistené:

V poľnohospodárstve v roku 2016 neevidujeme vykonávanie rizikových prác pri chemickej ochrane rastlín. Jestvujúce roľnícke družstvá prevádzkujú len s minimálnym počtom zamestnancov, a väčšinou si objednávajú vykonávanie CHOR u firiem zaoberajúcich sa touto činnosťou a teda ich kmeňoví zamestnanci neprichádzajú do priameho kontaktu s pesticídmi, alebo len v obmedzenej miere. V roku 2016 evidujeme 40 organizácií, ktoré vykonávajú chemickú ochranu rastlín vlastnými zamestnancami, štátny zdravotný dozor bol vykonaný v 6 organizáciách, kde CHOR vykonávalo 25 zamestnancov, len muži. Vzhľadom na množstvá používaných prípravkov na CHOR a dobu expozície, sú zamestnanci na základe posúdenia rizika zaradení do 2 kategórie prác. Za nakladanie a manipuláciu s týmito látkami sú zodpovední vedúci zamestnanci. Pri ŠZD sa zamestnanci odd. PPLaT zameriavajú na kontrolu manipulácie s prípravkami na chemickú ochranu rastlín, spôsob ich skladovania, spôsob vedenia evidencie (je vedená vo väčšine prípadov počítačovou formou), dostupnosť KBÚ, na prevádzkové poriadky, kontrolu balenia a označovania používaných chemických látok. Súčasne v KBÚ je sledované, či používané chemické prípravky nemajú karcinogénne účinky, neovplyvňujú reprodukčný a endokrinný systém. Pri ŠZD bolo zistené, že poľnohospodárske organizácie, ktoré vykonávajú chemickú ochranu rastlín vlastnými zamestnancami, majú k dispozícii traktory s uzavretými kabínami s klimatizáciou, odpruženými sedadlami, posilnením riadenia. Na chemickú ochranu sú používané postrekové zariadenia s premiešavacou dýzou. Prípravu postrekových látok zabezpečujú vedúci zamestnanci, pri postrekoch sa dbá na ich vykonávanie za vhodných klimatických podmienok, zamestnancom sú pridelované potrebné OOPP. Pokiaľ ide o skladovanie prípravkov na chemickú ochranu rastlín, organizácie majú vytvorené skladové priestory, tieto sú však využívané len v prípade nepriaznivého počasia na prechodné uskladnenie prípravkov, nakoľko organizácie si nakupujú len potrebné množstvá prípravkov, nerobia si zásoby a zakúpené prípravky ihneď aplikujú. Používanie toxických látok bolo zistené v AGRO družstvo Čičarovce.

V roku 2016 boli pracovníkmi odd. PPLaT vykonávané tiež kontroly predaja chemických látok, pri ktorých bol kontrolovaný aj predaj toxických látok, celkom v 7 predajniach okresov Michalovce a Sobrance. Bolo zistené, že predaj prípravkov na chemickú ochranu rastlín je zabezpečený pultovým spôsobom, alebo sú prípravky uložené v uzamknutých skrinkách a zákazníkovi sú vydávané na základe požiadania, k dispozícii sú karty bezpečnostných údajov, pričom KBÚ sú spracované podľa platnej legislatívy. V predajniach sa nenachádzali hračky, ani potraviny, prevádzkovatelia boli držiteľmi osvedčení o odbornej spôsobilosti pre prácu s toxickými látkami a zmesami. Ostatné chemické látky, detergenty, dezinfekčné látky, čistiace prostriedky a pod. predávané v predajniach so zmiešaným tovarom, sú uložené na vyčlenených regáloch, osobitne od ostatného tovaru. Predajcovia mali vypracované a schválené prevádzkové poriadky, ktorých súčasťou sú aj posudky o riziku.

Zamestnanci odd. PPLaT pri ŠZD na pracoviskách, kde sú zamestnanci exponovaní chemickým látkam kontrolujú, či organizácie pri práci s chemickými látkami vychádzajú z platnej legislatívy, vrátane REACH, CLP, taktiež zisťujú, či používané látky nemajú negatívne účinky na reprodukciu, endokrinný systém a či nie sú karcinogénne, kontrola

REACH bola vykonaná celkom v 75 prípadoch. Uvedené údaje sú uvádzané v záznamoch zo ŠZD.

Organizácie a firmy, ktoré používajú pri práci chemické látky, aj v roku 2016 predkladali na schválenie prevádzkové poriadky a zmeny v prevádzkových poriadkoch, celkom bolo k 31.12. schválených **24** prevádzkových poriadkov pre pracovné činnosti s expozíciou chemickým látkam. V uvedenom počte nie sú zarátané tie prevádzkové poriadky, ktoré boli súčasťou žiadostí o súhlas s uvedením pracovných priestorov do prevádzky – **34**, ďalej nie sú zarátané tie rozhodnutia, ktorým boli schválené prevádzkové poriadky aj pre ďalšie faktory: **2** rozhodnutia pre činnosti chemickými a biologickými faktormi, **2** rozhodnutia pre činnosti s chemickými a karcinogénnymi látkami, **1** rozhodnutie pre činnosti s expozíciou hluku, vibráciám a chemickým látkam. Prevádzkové poriadky pre práce s chemickými faktormi sú okrem toho konzultované ostatnými oddeleniami RÚVZ Michalovce s odd. PPLaT pri uvádzaní priestorov do prevádzky, predovšetkým u zdravotníckych zariadení – celkom **23** (17 pre odd. epidemiológie, 2 konzultácie pre odd. HŽP, 2 pre HDM a 2 pre odd. HV).

V okresoch Michalovce a Sobrance evidujeme celkom **16** organizácií, ktoré používajú pri práci VTLaZ a TLaZ. Práce s uvedenými látkami vykonáva celkom 175 zamestnancov, z toho je 63 žien (40 zamestnancov, z toho 27 žien pracuje s VTLaZ). Ide o organizácie, ktoré VTL a TL používajú pri chemických analýzach, alebo o organizácie, ktoré tieto látky skladujú, ale pri práci ich nepoužívajú a nie je doriešený spôsob likvidácie, resp. firmy so zameraním na chemickú výrobu nechcú tieto látky zlikvidovať, lebo je predpoklad, že v budúcnosti ich ešte použijú. V roku 2016, k 31.12. bolo vykonaných **16** previerok so zameraním na kontrolu nakladania, skladovania a manipulácie s VTLaT a TLaZ. Prehľad organizácií používajúcich pri práci VTLaZ a TLaZ je uvedený v priloženej tabuľke č.3.

V roku 2016, k 31.12. neevidujeme **mimoriadnu, situáciu** v oblasti nakladania s nebezpečnými chemickými látkami. Vykonávanie **DDD** činnosti bolo hlásené v **74** prípadoch, v **2** prípadoch boli oznamovatelia písomne upozornení na nedostatky v oznámení o vykonávaní DDD, v 1 prípade bola vykonaná kontrola na mieste výkonu DDD.

V roku 2016 vedúca odd. PPLaT bola členkou komisie na preskúšanie odbornej spôsobilosti pre prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami zriadenej pri RÚVZ so sídlom v Košiciach.

V roku 2016 bolo vykonaných 7 previerok v rámci prevencie závažných priemyselných havárií, ktorým predchádzali koordinované porady zvolané SIŽP – IŽP Košice, v týchto spoločnostiach:

- Spoločnosť pre skladovanie, a.s. Trakovice – pracovisko na PS 1 Budkovce,
- FLAGA, spol. s r.o. Pezinok – prevádzka Bánovce nad Ondavou,
- Duslo, a.s. Šaľa – prevádzka Strážske,
- Diakol Strážske, s.r.o. Strážske,
- Chemko, a.s. Slovakia Strážske,
- Transpetrol, a.s. – Prečerpávací stanica 1, Budkovce,
- SWS, spol. s r. o. Vojany 332,

Pozvánky na koordinované porady, ako aj výstupy z previerok boli zasielané na ÚVZ SR e – mailom. V **10 prípadoch** sme sa vyjadrovali k aktualizáciám bezpečnostných správ podnikov kategórie B:

- Chemko, a.s. Slovakia Strážske – vzhľadom na nedostatky v predkladanej BS, boli postupne vydané, na základe žiadosti OkÚ, 3 stanoviská,
- Diakol Strážske, s.r.o. Strážske – z rovnakých dôvodov vydané postupne 2 stanoviská,

- FLAGA, spol. s r, o. – prevádzka Bánovce nad Ondavou – 2 stanoviská,
- Duslo, a.s. Šaľa – Úsek výroby Strážske – 1 stanovisko k aktualizácii BS,
- SWS, spol. s r.o. Vojany 332 – 2 stanoviská k aktualizácii BS.

Na web. stránke sú uverejnené edukačné materiály, tieto sú umiestňované aj na nástenky v rámci RÚVZ.

Úloha sa plní aj v ďalších rokoch.

Bod č. 2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém.

V okresoch Michalovce a Sobrance evidujeme práce s chemickými karcinogénmi celkom v 20 organizáciách, pričom do uvedeného počtu sú zarátané aj spoločnosti, ktorých sídlo sa nachádza mimo okresov Michalovce a Sobrance, ale v uvedených okresoch odstraňovali materiály s obsahom azbestových vlákien.

K 31.12.2016 v riziku chemickej karcinogenity evidujeme celkom **49 zamestnancov** (z toho je 35 žien) a to: zamestnanci **NsP Š. Kukuru Michalovce, a.s.** – oddelenie onkologické + ambulancia 38 zamestnancov (35 žien), ktorí sú exponovaní cytostatikám, zamestnanci spoločnosti **STERIS AST SK, s.r.o. Michalovce** (bývalý EBSTER SK, s.r.o.) – 11 zamestnancov, len muži, ktorí sú exponovaní etylénoxidu, resp. prípravku Siadtox s 10% alebo 15% obsahom etylénoxidu, prípravok je zároveň klasifikovaný ako mutagén 1B.

V roku 2016 k 31.12. boli na základe žiadostí prevádzkovateľov vydané **2 rozhodnutia** na používanie, skladovanie a manipuláciu s chemickými karcinogénmi, súčasne týmito rozhodnutiami boli schválené kontrolované pásma a prevádzkové poriadky. Ide o tieto spoločnosti:

- **Ing. Dušan Šimko, Hažín 66 – ČS PHM Slovnaft, Močarianska 5, Michalovce** – benzíny, motorová nafta – karcinogény 1B a mutagénny 1B.

- **Nafta, a.s. Bratislava – ZPS Senné, ZPS Moravany, ZPS Ptruksa, Testovacia jednotka Bánovce nad Ondavou, Laboratórium Michalovce a pracovisko v SWS Vojany, počet zamestnancov 47 – 2 kategória prác, karcinogény: gazolín, ložisková voda.**

- V roku 2016 bol daný súhlas s uvedením priestorov do prevádzky a súčasne súhlas na manipuláciu s chemickým karcinogénom pre:

Nafta, a.s. Bratislava – prevádzka Michalovce, ktorá sa presťahovala do nových priestorov. Súčasne týmto rozhodnutím bol daný súhlas na manipuláciu s chemickým karcinogénom chromanom draselným (1B) a bolo schválené kontrolované pásmo. S chromanom draselným pracuje 1 pracovníčka – laborantka, je zaradená do 2 kategórie prác,

Peter Rjabinčák, Murgaša 69, Michalovce – Skladovacie priestory, Vihorlatská 4, Michalovce, Súčasne týmto rozhodnutím bol daný súhlas na manipuláciu s chemickým karcinogénom – **azbest**.

Do evidencie boli zaradené aj organizácie a firmy, ktorých zamestnanci v roku 2016 vykonávali práce spojené s odstraňovaním azbestu, resp. materiálov s obsahom azbestových vlákien v okresoch Michalovce a Sobrance, a to aj firmy, ktorých sídlo sa nenachádza v týchto okresoch. Ide celkom o 5 firiem:

- **H&L TESÁRSTVO, s.r.o. Humenné,**
- **Peter Rjabinčák RaR, Michalovce,**
- **Proservis, s.r.o. Strážske,**
- **Ing. František Salanci GAS – SERVICE, Humenné,**
- **LAMA - Ladislav Magda, s.r.o. Veľký Šariš.**

Zamestnanci uvedených firiem sú na základe hodnotenia a posúdenia rizika zaradení do 2 kategórie prác.

K 31.12.2016 evidujeme 252 zamestnancov (z toho je 47 žien), ktorí prichádzajú do kontaktu s chemickými karcinogénmi, pričom však na základe posúdenia rizík sú zaradení do 2 kategórie prác.

Na pracoviskách, kde sú zamestnanci exponovaní chemickým karcinogénom boli zástupcovia firiem upozorňovaní na povinnosti, ktoré pre nich vyplývajú zo zákona č. 355/2007 Z. z., NV SR č. 355/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov a NV SR č. 356/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov, tiež na ustanovenie REACH a zák. č. 67/2010 Z. z.. Celkom bolo vykonaných **15 previerok**. V rámci previerok zamestnanci odd. PPLaT kontrolujú prevádzkové poriadky, vytvorenie a označenie kontrolovaného pásma, v prípade rizikových prác výstupy z LPP - posudky o zdravotnej spôsobilosti, používanie OOPP, posudky o riziku, vedenie evidencie o spotrebe chemických karcinogénov a o skladovaných množstvách, spôsob skladovania. Taktiež kontrolujú KBÚ, označovanie a balenie chemických karcinogénov, tiež sú kontrolované CMR látky. Organizácie majú k dispozícii KBÚ spracované v súlade s novou legislatívou v oblasti chemických látok – REACH a zák. č. 67/2010 Z. z..

Pokiaľ ide o práce spojené s azbestom, bolo vydaných **19 rozhodnutí** na odstraňovanie materiálov s obsahom azbestových vlákien, pričom v **6** prípadoch išlo o práce v **interiéri** (odstraňovanie rúr v inštaláčnych šachtách bytových jadier). V **13** prípadoch boli práce vykonávané v **exteriéri**, pričom v **12** prípadoch išlo o odstraňovanie strešnej krytiny a v **1** prípade o odstraňovanie opláštenia bytového domu. Uvedené práce v okresoch Michalovce a Sobrance v roku 2016 vykonávali tieto firmy: **H&L TESÁRSTVO, s.r.o. Humenné, Peter Rjabinčák RaR, Michalovce, Proservis, s.r.o. Strážske, Ing. František Salanci GAS – SERVICE, Humenné, LAMA - Ladislav Magda, s.r.o. Veľký Šariš**. Oznámenie o začatí prác sme obdržali v **19 prípadoch**, pričom často tieto oznámenia prichádzali už v čase, kedy sa práce vykonávali, resp. u fyzických osôb boli tieto práce vykonávané počas voľných dní. Z uvedených dôvodov boli vykonané len **2** previerky so zameraním na kontrolu pracovných podmienok pri odstraňovaní materiálov s obsahom azbestu (odstraňovanie potrubí, strešných krytín). Pri previerkach neboli zistené nedostatky, spoločnosti pri odstraňovaní materiálov postupovali v súlade s plánom práce, pre pracovníkov boli zabezpečené potrebné OOPP a tieto aj pri práci používali, u zamestnancov boli vykonané LPP a boli preukázateľne oboznámení s prevádzkovými poriadkami, taktiež boli preškolení zo základných zásad bezpečnosti pri práci s materiálmi obsahujúcimi azbest. Po ukončení sanačných prác boli na RÚVZ zasielané **záverečné správy – 5**.

V okrese Michalovce evidujeme teda celkom 301 zamestnancov z toho je 82 žien, ktorí pri práci prichádzajú do kontaktu s karcinogénmi, resp. zabezpečujú ich skladovanie, avšak rizikové práce sú evidované u 49 zamestnancov (z toho je 35 žien), nakoľko na ostatných pracoviskách na základe posúdenia rizika nie sú splnené kritéria na zaradenie do rizikových kategórií prác podľa § 31 zák. č. 355/2007 Z. z. a Vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z.. Všetky uvedené organizácie a spoločnosti majú súhlas na manipuláciu, používanie, a skladovanie

chemických karcinogénov podľa §13 ods. 4 písm. i) zák. č. 355/2007 Z. z., taktiež sú určené a vyznačené kontrolované pásma.

Prehľad firiem v okresoch Michalovce a Sobrance, kde sú pri práci používané chemické karcinogény:

1. STERIS AST SK, s.r.o. Michalovce – na sterilizáciu je používaný prípravok Siadtox s 10% alebo 15% obsahom etylénoxidu. Ide o zmes čistého etylénoxidu s oxidom uhličitým, zmes je dodávaná v tlakových fľašiach. Ročná spotreba zmesi etylénoxidu s oxidom uhličitým bola 151 860 kg, z toho spotreba zmesi s 10% obsahom etylénoxidu bola 21 360kg, spotreba zmesi s 15% obsahom etylénoxidu bola 130 500kg. Látka sa používa na chemickú sterilizáciu výrobkov pre zdravotníctvo (infúzne sety, kanyly, močové vrecká a pod.). Zamestnanci sú evidovaní v 3 kategórii rizikových prác - 11 výrobných zamestnancov – muži v pracovnom zaradení operátor, z toho 1 pracovník je vedúci, pracovníčky 2 – laborantky sú zaradené v 2 kategórii prác. Zdravotný dohľad je zabezpečený PZS. V roku 2016 boli u všetkých zamestnancov vykonané LPP vrátane vyšetrenia periférnej krvi so zameraním na cytogenetickú analýzu periférnych lymfocytov. Pri výkone ŠZD bolo konštatované, že zamestnanci zavážajú a vyvážajú jednotlivé autoklávy podľa spracovaných pokynov. V uvedených pokynoch je zakotvená ich povinnosť tráviť prestávky v práci mimo výrobných priestorov, obmedzenie času pobytu vo výrobných priestoroch – harmonogram striedania pri navážke a vyvážke autoklávov, používanie ochranných polomasiek s výmenným filtrom 412 AX farba hnedá. Po každom procese vyvážky nasleduje technologická prestávka v trvaní minimálne 15 minút, potom nasleduje navážka autoklávov. Po jej ukončení sa vymení dvojica operátorov podľa stanoveného rozpisu. Reálna expozícia etylénoxidu 1 zamestnanca je v trvaní 60 minút za zmenu. Výroba je riadená automatizovaným riadením cyklov sterilizácie.

2. VVS, a.s. Košice - závod Michalovce – V tejto firme sa používa pri chemických analýzach dvojchroman draselný - zostatok na skade je 140 g (v roku 2016 sa nepoužíval), chroman draselný – spotreba 40g a indikátor fenolftalein - spotreba 0,5g. Uvedené látky sú používané na jednom pracovisku – laboratóriu, kde pracuje celkom 6 zamestnancov, z toho je 5 žien. Zamestnanci sú zaradení do 2 kategórie prác.

3. Nemocnica s poliklinikou Š. Kukuřu Michalovce, a.s. Michalovce - oddelenie klinickej onkológie - používané chem. karcinogény – cytostatika, celková spotreba za rok 1 938 553mg. Počet exponovaných pracovníkov evidovaných v riziku chemickej karcinogenity je 38 z toho je 35 žien. Ide o zamestnancov, ktorí sú exponovaní cytostatikám pri príprave a podávaní injekčných a infúzných roztokov, pri ošetrovaní pacientov, pri manipulácii s prádlom a biologickým materiálom, pri práci na ambulancii. Pracovníci majú pridelované jednorazové OOPP.

Príprava roztokov a ich skladovanie je riešené vo vyhradených priestoroch. Vlastná príprava sa vykonáva v bioboxe UNIMAK ABX 2000, kde je zabezpečené automatické vetranie s laminárnym prúdením vzduchu. Likvidáciu odpadu zabezpečuje NsP ŠK Michalovce, a.s. cestou oprávnených organizácií.

4. Eurovia – Services, a.s. Košice – Obalovačka Zbudza – Detašované laboratórium - Na uvedenom pracovisku je pri analýzach používaný trichlóretylén, spotreba k 31.12. bola 40 l. S uvedenou látkou pracuje 1 zamestnanec – muž, ktorý je zaradený na základe posudku o riziku do 2 kategórie prác.

5. Chemko, a.s. Strážske v likvidácii, Priemyselná 720, Strážske – V tejto spoločnosti sú skladované zvyšky PCB – 300 ton tuhých zvyškov PCB. Kontrola skladovania je vykonávaná 1 zamestnankyňou, s uvedenými látkami pracovníčka teda neprichádza do

priameho kontaktu, o kontrolách je vedená evidencia. Kontrola zo strany RÚVZ je vykonávaná 1x ročne.

6. TP 2, s.r.o. Strážske – na pracovisku Laboratórium MOK tejto firmy je pri analýzach odpadových vôd používaný chroman draselný, ročná spotreba 50g. S chromanom draselným pracuje jedna zamestnankyňa, ktorá je zaradená do 2 kategórie prác.

7. Chemko, a.s. Slovakia Strážske - chemické karcinogény sú používané na 4 pracoviskách:

Odbor riadenia a kontroly kvality (ORaKK), kde sú používané tieto karcinogény: dvojjchroman draselný, bromičnan draselný, chroman draselný, skladované sú zvyšky benzénu, ďalej je to 1,2-dichlóretán a síran hydrazínu. S uvedenými látkami pracuje 10 zamestnancov – len ženy. Spotreba je uvedená v priloženej tabuľke.

Odbor vývoja a výskumu (OVAV), kde sú používané tieto karcinogény: dvojjchroman draselný, chroman draselný, benzén, bromičnan draselný, oxid nikelnatý, 1,2-dichlóretán, síran kademnatý. S uvedenými látkami pracuje celkom 5 zamestnancov, len ženy, spotreba je uvedená v tabuľke.

Výrobnia Novokol – pri výrobe je používaný formaldehyd, ročná spotreba 60 ton. Formaldehydu je exponovaných 19 zamestnancov, len muži v 2 kategórii prác.

Laboratórium technickej a procesnej kontroly – používaný je dvojjchroman draselný, s ktorým pracuje 5 zamestnancov (len ženy) zaradené do 2 kategórie prác, ročná spotreba 10 325g.

8. Nafta a.s. Bratislava, prevádzka Michalovce – pracovisko laboratórium, používaný karcinogén chroman draselný, spotreba 5g, pracovníčka je zaradená do 2 kategórie prác. Pracoviská Zberné strediská plynu – karcinogény gazolín a ložisková voda, počet zamestnancov 47, len muži, ktorí sú zaradení do 2 kategórie prác. Množstvo vyťažených látok 135 815kg.

9. FIBERSTRUCT, s.r.o. Strážske – Pri výrobe plastových roštov je používaná chemická látka N.N dimethylanilín. Skladovanie je v uzavretých nádržiach. Počet exponovaných zamestnancov 32 - muži, ktorí sú zaradení do 2 kategórie prác. Ročná spotreba 195,46kg.

10. Proservis, s.r.o. Strážske – ide o spoločnosť, ktorá sa zberá odstraňovaním materiálov s obsahom azbestových vlákien. Uvedené práce vykonáva 15 zamestnancov. V roku 2016 odstránili 19,350 ton odpadu s obsahom azbestových vlákien.

11. Transpetrol, a.s. Bratislava – Prečerpávacía stanica 1 Budkovce - spoločnosť zabezpečuje prepravu ropných látok. Práce s chloroformom vykonávajú 6 zamestnanci – v profesiách 1 skladník (muž) a 5 laborantiek, ročná spotreba – 60 l. Práce s ropu (prečerpávanie, skladovanie) vykonáva 22 zamestnancov (4 ženy). Všetci zamestnanci sú zaradení do 2 kategórie prác.

12. SWS, s.r.o. Vojany – spoločnosť sa zameriava na prepravu ropy a ropných produktov. Zamestnanci pri uvedenej činnosti prichádzajú do kontaktu s benzénom, čiernouhol'ným dechtom, benzolom, naftalénovým olejom a pracím olejom. Ide o 16 zamestnancov, ktorí sú zaradení do 2 kategórie prác. Pracovná činnosť spočíva v prečerpávaní produktov z cisterien so širokým rozchodom. Práce sú vykonávané vo vonkajšom prostredí. Kategória karcinogénov a ročné množstvá prepravených produktov sú uvedené v tabuľke.

13. Peter Rjabinčák RaR, Michalovce – vykonáva stavebné práce a súčasne odstraňuje materiál s obsahom azbestových vlákien. Práce vykonávajú 3 zamestnanci, ktorí sú zaradení do 2 kategórie prác. V roku 2016 odstránili celkom 16,89 ton materiálu s obsahom azbestových vlákien.

14. H&L Tesárstvo, s.r.o. Humenné - vykonáva stavebné práce a súčasne odstraňuje odpad s obsahom azbestových vlákien. Práce vykonávajú 7 zamestnanci, ktorí sú zaradení do 2 kategórie prác, v roku 2016 odstránili 9 ton odpadu s obsahom azbestových vlákien.

15. DIAKOL, s.r.o. Strážske – výroba a spracovanie formalínu a močovinoformaldehových lepidiel. Počet exponovaných zamestnancov 27, z toho 2 ženy. Množstvo spotrebovaného formaldehydu za rok 2016 je 24 233 ton.

16. TIMOTI, s.r.o. Michalovce – prevádzka EVO Vojany - používaný karcinogén hydrazín hydrát pri úprave technologickej vody, spotreba zo rok 2016 802 kg. Prácu vykonávajú 7 zamestnanci.

17. Duslo, s.r.o. – prevádzka Strážske – používaný karcinogén formaldehyd, exponovaní sú 4 zamestnanci (ženy), na základe posúdenia rizika sú zaradení do 2 kategórie prác.

18. Lama - Ladislav Magda, s.r.o. Veľký Šariš - odstraňuje odpad s obsahom azbestových vlákien. Práce vykonávajú 3 zamestnanci, ktorí sú zaradení do 2 kategórie prác, v roku 2016 odstránili 1,820 ton odpadu s obsahom azbestových vlákien.

19. Ing. František Salanci GAS – SERVICE, Humenné - vykonáva stavebné práce a súčasne odstraňuje odpad s obsahom azbestových vlákien. Práce vykonávajú 6 zamestnanci, ktorí sú zaradení do 2 kategórie prác, v roku 2016 odstránili 20 ton odpadu s obsahom azbestových vlákien.

20. Ing. Dušan Šimko – ČS PHM Michalovce – predaj motorovej nafty a benzínov, počet zamestnancov 6, z toho 2 ženy. Zamestnanci sú zaradení do 2 kategórie prác.

Všetky firmy, ktoré vykonávajú práce spojené s odstraňovaním stavebných materiálov s obsahom azbestových vlákien sú držiteľmi osvedčenia o odbornej spôsobilosti na vykonávanie tejto činnosti, vedúci zamestnanci sú taktiež držiteľmi osvedčenia o odbornej spôsobilosti pre prácu s toxickými látkami a zmesami a veľmi toxickými látkami a zmesami.

Počet zamestnancov exponovaných karcinogénnym a mutagénnym faktorom– najčastejší výskyt v okresoch Michalovce a Sobrance za rok 2016.

Chemický karcinogén, chem.mutagén proces s rizikom chemickej karcinogenity (vrátane azbestu)		Klasifikácia	Počet exponovaných (vrátane azbestu, vrátane RP) celkom/ženy	Počet podnikov/orga nizácií	Výsl. merania/množstvo spotrebovaných látok/rok
1	Chroman draselný	1B	23/22	4 (5 pracovísk)	spotrebovaných 102g, zásoba 1097g
2	Azbest	1A	34/0	5	63,06 ton odpadu
3	Formaldehyd	1B	50/6	3	25 197 ton
4	Dvojchroman draselný	1B	26/25	2 (4 pracoviská)	702,2g + 40018 zásoby

Prehľad spotreby chemických karcinogénov za rok 2016 v okresoch Michalovce a Sobrance je uvedený v priloženej tabuľke č.4. Úloha sa plní aj v ďalších rokoch.

Úloha č. 2.2. – Intervencie na podporu zdravia pri práci.

2.2.1. Zdravé pracoviská – riešia vybrané RÚVZ v SR. V okresoch Michalovce a Sobrance podniky nie sú zapojené do intervenčných programov.

V roku 2015 boli pracovníkmi RÚVZ Michalovce – odd. PPLaT pripravené edukačné materiály, ktoré boli používané aj v roku 2016 a pri výkone ŠZD boli poskytnuté zástupcom zamestnávateľa:

- **Zabezpečenie zdravotného dohľadu u zamestnávateľa po novele zákona č. 355/2007 Z. z.. Uvedený materiál bol uverejnený na web. stránke RÚVZ Michalovce a na nástenkách na RÚVZ Michalovce.**

- **Používajte chemické látky bezpečne,**

- **Endokrinné disruptory,**

- **Chránené pracoviská.**

Na odborné semináre RÚVZ Michalovce boli pripravené tieto prednášky:

- **Zdravotné riziká v spoločnosti Unomedical, s.r.o. Michalovce, autori: Kniežová, D., Humeníková, J.,**

- **Nebezpečná udalosť v spoločnosti BSH Drives and Pumps, s.r.o., autori: Battová, A., Bánociová, I..**

- **Ochrana zdravia zamestnancov pred záťažou teplom a chladom pri práci, autori: Bánociová, I., Battová, A., Humeníková, J.**

Na odborný seminár pre pracovníkov s VŠ Vzdelaním na RÚVZ Košice bola pripravená prednáška:

„**Pracovné podmienky zamestnancov autobusovej dopravy, autori: Kniežová, D., Humeníková, J., Bánociová, I.**

Bola spracovaná informácia o opatreniach na ochranu zdravia pred nadmernou záťažou teplom. Uvedené materiály sú poskytované zamestnávateľom pri výkone ŠZD, taktiež sú uverejnené na www. stránke RÚVZ Michalovce a na jednotlivých nástenkách v budove RÚVZ, ako aj na hlavnom paneli vo vestibule RÚVZ.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci.

Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci. V rokoch 2016 – 2017 prebieha pod názvom „Zdravé pracoviská pre všetky vekové kategórie“. Začala sa v apríli 2016. Zamestnancami odd. PPLaT bol pripravené edukačné materiály spracované OSHA Bilbao. Materiály o kampani sú umiestnené na panely vo vestibule RÚVZ, na nástenkách a na stránke RÚVZ. V rámci ŠZD sú zamestnávatelia informovaní o uvedenej kampani, tiež sú im poskytované edukačné materiály, s ktorými sú následne zamestnanci oboznamovaní v rámci prebiehajúcich školení.

V rámci uvedenej kampane bol dňa 26.10.2016 „Deň otvorených dverí na RÚVZ – odd. PPLaT.“ Spolu 50 zamestnávateľom boli poskytnuté edukačné materiály a materiály ku kampani OSHA.

Úloha č. 2.4. – Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách.

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet Kontrol na CHP v danom roku (spolu)	Počet zamestnancov so ZPS na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy *	Zistené nedostatky	Uložené opatrenia	Poznámky
	rozhodnutí	stanov.							
Michalovce	5	0	12	7	29 (z toho 17 žien)	-	-	-	-

Pozn. 1:

Kontrolné listy: A – azbest, B – biologické faktory, C – chemické faktory, H – hluk, K – karcinogénne a mutagénne faktory, N – neionizujúce žiarenie, P – psychická pracovná záťaž, R – bremená, V – vibrácie, Z – zobrazovacie jednotky

Pozn. 2:

V komentári v texte pod tabuľkou uviesť za jednotlivé pracoviská:

- Vykonávanú činnosť
- Druh (skupiny) postihnutia (uvádzajú sa podľa MKCH podľa ich kódového/skupinového označenia, napr. C, E, F, G atď.)

Výkony za roky 2009 až 2016:

RÚVZ Michalovce	Vydané rozhodnutia	Vydané stanoviská
2009	7	-
2010	4	1
2011	10	2
2012	47	4
2013	21	-
2014	14	1
2015	7	1
2016	5	-

Štátny zdravotný dozor na chránených pracoviskách bol vykonávaný podľa zák. NR SR č. 355/2007 Z. z. a predpisov vydaných na jeho vykonanie a NV SR č. 391/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko.

V roku 2016 k 31.12. bol vykonaný zamestnancami odd. PPLaT ŠZD v 12 firmách, celkom na 7 pracoviskách, nakoľko bolo zistené, že v 5 prípadoch boli pracoviská zrušené. Pri previerkach bolo zistené, že zdravotná starostlivosť o zamestnancov je zabezpečovaná ich praktickými lekármi, resp. príslušnými špecialistami. Zamestnanci sú informovaní o opatreniach, ktoré zamestnávateľa realizovali na pracoviskách za účelom vytvorenia zdravých pracovných podmienok a za účelom eliminácie rizikových faktorov na pracoviskách. Informácie sú zamestnancom poskytované v rámci školení pri nástupe do zamestnania a 1x ročne pri školeniach zameraných na bezpečnosť pri práci.

Pri previerkach bolo ďalej zistené, že prevádzkovatelia vybavili pracoviská so zreteľom na zdravotný stav zamestnancov tak, aby nedochádzalo k nadmernej fyzickej záťaži zamestnancov (ergonomické stoličky, usporiadanie pracovných miest, dosahové vzdialenosti, práca s bremenami – technické zariadenia), takisto pracovné prostredie vyhovovalo podmienkam podľa NV SR č. 391/2006 Z. z., neboli zistené nedostatky. Vo väčšine prípadov bolo zistené, že je upravená pracovná doba – skrátená, resp. sú určené pravidelné prestávky v práci po dvoch hodinách.

U všetkých zamestnancov boli vykonané vstupné LPP a zamestnávateľa deklarovali spôsobilosť zamestnancov pre danú pracovnú činnosť závermi z týchto vstupných LPP.

Na uvedených kontrolovaných pracoviskách pracovalo spolu celkom 29 zamestnancov, z toho bolo 17 žien v tomto pracovnom zaradení:

- potravinársky priemysel (balenie syrov) 19 zamestnancov (9 žien),
- šička 6 žien,
- administratívni zamestnanci 3 (2 ženy),
- montážnik nábytku 1- muž

Rozdelenie zamestnancov podľa skupín diagnóz:

- M (pohybové ústrojenstvo) - 13
- I (kardiovaskulárne ochorenia) - 5
- J (dýchacie ústrojenstvo) - 3
- K (GIT) - 2

- H (ochorenie sluchového aparátu) - 3
- D (nádorové ochorenia) - 2
- G (nervový systém) - 2
- E (endokr. systém) - 1

Z uvedeného prehľadu vyplýva, že niektorí zamestnanci majú priznanú ZPS z dôvodu viacerých diagnóz.

V roku 2016 k 31.12. bolo vykonaných zamestnancami odd. PPLaT, na základe žiadostí účastníkov konania, celkom 5 obhliadok priestorov pred ich uvedením do prevádzky. Orgánom verejného zdravotníctva bolo teda vydaných 5 rozhodnutí na uvedenie priestorov pracovísk do prevádzky, ktoré budú mať štatút chráneného pracoviska, resp. dielne: 2x predajňa – textilu a predajňa rakiev, 1x kancelária, 1x krajčírska dielňa, 1x keramická dielňa. Celkový počet zamestnancov 6, z toho bolo 5 žien.

Pri obhliadkach bolo konštatované, že pracoviská sú riešené v súlade s platnou legislatívou, priestorové riešenie a vybavenie pracovísk je prispôsobené zdravotnému stavu zamestnancov. V rozhodnutiach údaj o tom, že pôjde o chránené pracovisko je uvádzaný v odôvodnení.

V 6 prípadoch boli vydané stanoviská, na základe žiadosti prevádzkovateľov, ako doklad pre ÚPSVaR a to napriek tomu, že pre uvedené prevádzky už boli orgánom verejného zdravotníctva vydané rozhodnutia – súhlas s uvedením do prevádzky. Vo väčšine prípadoch sa jednalo o navýšenie, resp. zníženie počtu zamestnancov na danom pracovisku, maximálne však o 1 zamestnanca, alebo išlo o zmenu veľkosti plochy daného pracoviska.

**Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v okrese MICHALOVCE
a SOBRANCE za rok 2016 -
podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktoru (1. stupeň)**

Tabuľka č. 1a

Kód	Prevažujúca činnosť (1.stupeň)	Celkom 3 kategória	Žien 3 kategória	Celkom 4 kategória	Žien 4 kategória	SPOLU	ŽIEN
A	Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	3	0	6	0	9	0
B	Ťažba a dobývanie	4	0	0	0	4	0
C	Priemyselná výroba	759	236	0	0	759	236
D	Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	80	0	2	0	82	0
F	Stavebníctvo	24	0	0	0	24	0
Q	Zdravotníctvo a sociálna pomoc	71	65	0	0	71	65
	SPOLU	941	301	8	0	949	301

**Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v okrese MICHALOVCE
a SOBRANCE za rok 2016 -
podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktoru (2. stupeň)**

Tabuľka č. 1b

Kód	Prevažujúca činnosť (2.stupeň)	Celkom 3 kategória	Žien 3 kategória	Celkom 4 kategória	Žien 4 kategória	SPOLU	ŽIEN
01	Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	3	0	2	0	5	0
02	Lesníctvo a ťažba dreva	0	0	4	0	4	0
09	Pomocné činnosti pri ťažbe	4	0	0	0	4	0
10	Výroba potravín	222	65	0	0	222	65
13	Výroba textilu	60	59	0	0	60	59
20	Výroba chemikálií a chemických produktov	94	22	0	0	94	22
22	Výroba výrobkov z gumy a plastu	123	83	0	0	123	83
24	Výroba a spracovanie kovov	30	4	0	0	30	4
25	Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	206	0	0	0	206	0
32	Iná výroba	23	3	0	0	23	3
33	Oprava a inštalácia strojov a prístrojov	1	0	0	0	1	0
35	Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	80	0	2	0	82	0
43	Špecializované stavebné práce	24	0	0	0	24	0
86	Zdravotníctvo	71	65	0	0	71	65
	SPOLU	941	301	8	0	949	301

**Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v okrese MICHALOVCE
a SOBRANCE za rok 2016 -
podľa druhu a kategórie rizikového faktoru
(I. stupeň)**

Tabuľka č. 1c

Rizikový faktor 1.stupeň	Celkom 3 kategória	Žien 3 kategória	Celkom 4 kategória	Žien 4 kategória	SPOLU	ŽIEN
Biologický faktor	25	24	0	0	25	24
Elektromagnetické polia	12	0	0	0	12	0
Fyzická záťaž	140	139	0	0	140	139
Hluk	579	71	8	0	587	71
Chemické látky a zmesi	334	77	0	0	334	77
Ionizujúce žiarenie	10	3	0	0	10	3
Vibrácie	107	0	4	0	111	0
Záťaž teplom a chladom	28	0	0	0	28	0

**Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v okrese MICHALOVCE a
SOBRANCE za rok 2016 -
rizikové faktory (okrem chemických látok a zmesí) podľa kategórie rizikového faktoru
(2. stupeň)**

Tabuľka č. 1d

Rizikový faktor 1.stupeň	Rizikový faktor 2.stupeň	Celkom 3 kategória	Žien 3 kategória	Celkom 4 kategória	Žien 4 kategória	SPOLU	ŽIEN
Biologický faktor	Tuberkulóza	25	24	0	0	25	24
Elektromagnetické polia	Elektromagnetické polia	12	0	0	0	12	0
Fyzická záťaž	Dlhodobé nadmerné jednostranné zaťaženie	60	59	0	0	60	59
Fyzická záťaž	Práca s bremenami	80	80	0	0	80	80
Hluk	Premenný	334	4	8	0	342	4
Hluk	Ustálený	245	67	0	0	245	67
Ionizujúce žiarenie	V priemysle	5	0	0	0	5	0
Ionizujúce žiarenie	V zdravotníctve	5	3	0	0	5	3
Vibrácie	Prenášané na ruky	107	0	4	0	111	0
Záťaž teplom a chladom	Záťaž teplom	28	0	0	0	28	0

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v okrese MICHALOVCE a SOBRANCE za rok 2016 - chemické látky a zmesi podľa kategórie rizikového faktoru (2. stupeň)

Tabuľka č. 1e

Chemická látka 2. stupeň	Celkom 3 kategória	Žien 3 kategória	Celkom 4 kategória	Žien 4 kategória	SPOLU	ŽIEN
dermatotropný	103	14	0	0	103	14
dráždivé	151	50	0	0	151	50
chem. karcinogén/mutagén	85	53	0	0	85	53
jedovaté - toxické	48	19	0	0	48	19
látky poškodzujúce reprodukciu	37	34	0	0	37	34
pevné aerosoly	107	1	0	0	107	1
žieravé	37	19	0	0	37	19

Zdravotný dohľad v okresoch Michalovce a Sobrance v roku 2016.

Tab. č. 2a

PZS u zamestnávateľa – vlastnými zamestnancami								
RÚVZ	Tímom PZS		Lekárom		Verejným zdravotníkom		Bezpečnostným technikom**)	
	Počet subjektov*	Počet zamestnancov / z toho v kategórii 3 a 4	Počet subjektov*	Počet zamestnancov	Počet subjektov*	Počet zamestnancov	Počet subjektov*	Počet zamestnancov
B. Bystrica								
Bardejov								
Bratislava								
Čadca								
Dol. Kubín								
D. Streda								
Galanta								
Humenné								
Komárno								
Košice								
Levice								
L. Mikuláš								
Lučenec								
Martin								

Michalovce	1	40/0	1	761	-	-	4	92
Nitra								
N. Zámky								
Poprad								
P. Bystrica								
Prešov								
Prievidza								
R. Sobota								
Rožňava								
Senica								
Sp. N. Ves								
S. Lubovňa								
Svidník								
Topoľčany								
Trebišov								
Trenčín								
Trnava								
V. Krtíš								
Vranov n/T								
Zvolen								
Žiar n/H								
Žilina								
S p o l u								

Tab.č.2b

PZS u zamestnávateľa – dodávateľským spôsobom								
RÚVZ	Tímom PZS		Lekárom		Verejným zdravotníkom		Bezpečnostným technikom*)	
	Počet kontrolovaných subjektov	Počet zamestnancov / z toho v kategórii 3 a 4	Počet kontrolovaných subjektov	Počet zamestnancov	Počet kontrolovaných subjektov	Počet zamestnancov	Počet kontrolovaných subjektov	Počet zamestnancov
B. Bystrica								
Bardejov								
Bratislava								
Čadca								
Dol. Kubín								
D. Streda								
Galanta								
Humenné								

Komárno								
Košice								
Levice								
L. Mikuláš								
Lučenec								
Martin								
Michalovce	105	6421/949	-	-	-	-	292	2490
Nitra								
N. Zámky								
Poprad								
P. Bystrica								
Prešov								
Prievidza								
R. Sobota								
Rožňava								
Senica								
Sp. N. Ves								
S. Ľubovňa								
Svidník								
Topoľčany								
Trebišov								
Trenčín								
Trnava								
V. Krtíš								
Vranov n/T								
Zvolen								
Žiar n/H								
Žilina								
S p o l u								

PZS – zamestnávateľ nemá zabezpečenú				
RÚVZ	v subjektoch, kde nie sú vyhlásené rizikové práce		v subjektoch s vyhlásenými rizikovými prácami	
	Počet kontrolovaných subjektov	Počet zamestnancov	Počet kontrolovaných subjektov	Počet zamestnancov / z toho v kategórii 3 a 4
B. Bystrica				
Bardejov				
Bratislava				
Čadca				
Dol. Kubín				
D. Streda				
Galanta				
Humenné				
Komárno				
Košice				
Levice				
L. Mikuláš				
Lučenec				
Martin				
Michalovce	8	18	-	-
Nitra				
N. Zámky				
Poprad				
P. Bystrica				
Prešov				
Prievidza				
R. Sobota				
Rožňava				
Senica				
Sp. N. Ves				
S. Eubovňa				
Svidník				
Topoľčany				
Trebišov				
Trenčín				
Trnava				
V. Krtíš				
Vranov n/T				
Zvolen				
Žiar n/H				
Žilina				
S p o l u				

Sankcie za správne delikty súvisiace so zabezpečením PZS a činnosťou PZS (k 31.12.)					
RÚ VZ	Názov a sídlo kontrolovaného subjektu	Správny delikt podľa § 57 ods. 22 písm. b) zákona č. 355/2007 Z. z. (zamestnávateľ nezabezpečil zdravotný dohľad pre zamestnancov)	Správny delikt podľa § 57 ods. 24 zákona č. 355/2007 Z. z. (nedostatky týkajúce sa činnosti tímov PZS – držiteľov oprávnenia na výkon PZS)	Správny delikt podľa § 57 ods. 45 zákona č. 355/2007 Z. z. (nedostatky týkajúce sa subjektov, ktoré vykonávajú samostatne dohľad nad pracovnými podmienkami)	V sume €
1.	Jana Lešigová, Zemplínska Široká 310	+	-	-	300
2.	Milan Hricík, Nad Laborcom 4, Michalovce	+	-	-	300
3.	Tipox, s.r.o. Kostolné námestie 13, Michalovce	+	-	-	300

Prehľad organizácií používajúcich pri práci toxické a veľmi toxické chemické látky a zmesi v okresoch Michalovce a Sobrance k 31.12.2016.

Porad. Číslo	Názov organizácie	Názov chemickej látky
1.	Chemko, a.s. Slovakia Strážske	Chroman draselný
		Dvojchroman draselný
		Síran ortuťnatý
		Bromičnan draselný
		Síran kademnatý
		Fenol
		Formaldehyd
		Oxid nikelnatý
		Dibutylftalát
		Síran hydrazín
		1,2-dichlóretán
		o- fenantrolín
2.	Diakol, s.r.o. Strážske	Metanol
		Formaldehyd

3.	Fiberstruct, s.r.o. Strážske	Accelerátor NL-65-100
		Accelerátor NL-63-100
		Trigonox K-90
4.	TP 2, s.r.o. Strážske	Chroman draselný
		Fenantrolín
		Chlorid barnatý
5.	Duslo, s.r.o. Strážske	Formaldehyd
		Metanol
		Kyselina fluorovodíková
		Dusičnan olovnatý
		Amoniak
6.	NsP Štefana Kukuru Michalovce, a.s. Michalovce	Formaldehyd
7.	VVS, a.s. Košice – závod Michalovce	Dvojjchroman draselný
		Chroman draselný
		Azid sodný
		Nitroprusid
		Fenantrolín
8.	Casspos, a.s. závod Michalovce	Pragokor Brunigal S
9.	Nafta, a.s. Bratislava – prev. Michalovce	Metanol
		Amoniak
		Chlorid barnatý
		Metylová oranž – indikátor
10.	Transpetrol, a.s. Bratislava – PS1 Budkovce	Dusičnan ortuťnatý Metanol Acetón Toluén
11.	Agro družstvo Čičarovce	Symetra Decis EW 50 Pyrinex 48 EC
12.	Ladislav Lechman – DDD Zalužice	Ekophos ALP, Phostoxin K-OTHRINE FICAN 80 WP
13.	STERIS SK, s.r.o. Michalovce	SIADTOX
14.	TIMOTI, s.r.o. Michalovce – ChÚV v SE, a.s. EVO Vojany	Hydrazín T
15.	HANKE CRIMP TECHNIK, s.r.o. Michalovce	Pragokor Brunigal N
16.	Mangini, s.r.o. Sobrance	Quick PHOS TS 566E

Prehľad spotreby chemických karcinogénov za rok 2016 v okrese Michalovce.

Tab.č.4

Podnik Organizácia Spoločnosť	Chemický karcinogén, chem.mutagén proces s rizikom chemickej karcinogenity (vrátane azbestu)	Klasifikácia/kateg. Podľa NV SR č. 356/2006 Z.z., Zákona č. 67/2010 Z.z.	Počet exponovaných celkom/ženy	Množstvo spotrebovaných látok/rok**
STERIS AST SK, s.r.o. Michalovce	Siadtox s 10% a 15% obsahom etylénoxidu	1B	13/2	10% - 21 360kg 15% - 130500 kg
VVS, a.s. závod Michalovce	Dvojchroman draselný Chroman draselný Indikátor fenolftaleín	1B 1B 1B	6/5	140g (zásoba) 40 g 0,5 g
NsP Michalovce	Cytostatika	1B	38/35	1 938 553 mg
Eurovia- Services, s.r.o. DL Zbudza	Perchlóretylén	1B	1/0	40 l
Chemko, a.s. v likvidácii Strážske	PCB tuhé	2 2	1/1	300 t
TP2, s.r.o. Strážske	Chroman draselný	1B	1/1	50 g
Chemko, a.s. Slovakia, Strážske – Pracovisko odbor riadenia a kontroly kvality (OraKK)	Dvojchroman draselný Bromičnan draselný Chroman draselný Benzén 1,2 dichlóretán Síran hydrazínu	1B 1B 1B 1A 1B 1B	10/10	370,2g 56 g 7,0 g zásoby 4000ml zásoby 3800 ml zásoby 3000 g
Pracovisko Odbor vývoja a výskumu (OvaV)	Dvojchroman draselný Chroman draselný Benzén Bromičnan draselný Oxid nikelnatý Síran kademnatý 1,2-Dichloretán	1B 1B 1A 1B 1A 1B 1B	5/5	zásoby 39 878 g zásoby 1097 g zásoby 2940 ml 12g zásoby 2000 g zásoby 1700g zásoby 5 100 ml
Výrobňa Novokol	Formaldehyd	1B	19/0	60 ton
Laboratórium tech. a procesnej kontroly	Dvojchroman draselný	1B	5/5	350 g
Nafta, a.s. Bratislava prev. Michalovce	Chroman draselný Gazolín, ložisková voda	1B 1B	1/1 47/0	5g 135815kg
Proservis, s.r.o. Strážske	Azbest	1A	15/0	19,350 ton odpadu

Fiberstruct, s.r.o. Strážske	N,N dimethylanilin	1B	32/0	195,46 kg
Transpetrol, a.s. PS 1 Budkovce	Chloroform Ropa	1B 1B	6/5 22/4	60 l 3650 l
SWS, spol. s r.o. Vojany 332	Benzén Čiernouhoľný decht Benzol Naftalénový olej Prací olej	1A 1A 1A 1B 1B	16/0	89 980 ton 48 490 ton 7 231 ton n 230 ton
Peter Rjabinčák R&R, Michalovce	Azbest	1A	3/0	16,89 ton odpadu
H&L Tesárstvo, s.r.o. Humenné	Azbest	1A	7/0	5 ton odpadu
Diakol, s.r.o. Strážske	Formaldehyd	1B	27/2	25 197 ton
TIMOTI, s.r.o. Michalovce – prevádzka EVO Vojany	Hydrazín hydrát	1B	7/0	300 kg
DUSLO, s.r.o. prevádzka Strážske	Formaldehyd	1B	4/4	N
LAMA- Ladislav Magda, s.r.o. Veľký šariš	Azbest	1A	3/0	1,820 ton
Ing. František Salanci, GAS- SERVICE, Humenné	Azbest	1A	6/0	20 ton
Ing. Dušan Šimko – ČS PHM Michalovce	Benzíny Motorová nafta	1B 1B	6/2	N N

* kat. 1A – dokázaný karcinogén pre ľudí

kat. 1B – pravdepodobný karcinogén

proces s r.ch.k – proces s rizikom chemickej karcinogenity

**N – objektivizácia nevykonaná, resp. spotreba neudaná

Prešetrované podozrenia na choroby z povolania v okresoch Michalovce a Sobrance - rok 2016

Tab.č.5a

	Č. položky Zoznam CHzP	Dg.	Organizácia (posledný zamestnávateľ)	Profesia	Záver prešetrovania S / N / ? / K / X*	Lehota (v dňoch)
1.	29	PHS bilat., Epicond. Radialis humeri bilat. et ulnaris humeri l.dx., Syn. canalis carpi	Unomedical, s.r.o. Michalovce	operátor výroby	S	25
2.	29	PHS bilat. typ imping. syn. subacromi., Tendovaginitis t.m.bi.brachii bilat., Epicon. ulnaris et rad. humeri bilat.	KOMFOS Prešov, s.r.o. Ľubotice - Predajňa CBA, Michalovce	predavačka	N	20
3.	29	Syn. canalis carpi bilat., PHS l. utrq., Epicond. rad. et uln. humeri l. dx., Tendovaginitis ext. et flex. man. l. utrq.	BSH Drives and Pumps, s.r.o. Michalovce	operátor výroby - obsluha linky	?K	19
4	29	Imping. syn. bilat. chron., PHS bilat. chron., Epicond. Uln. humeri bilat	SYRÁREŇ BEL SLOVENSKO, a.s. Michalovce	operátor zariadenia na výrobu mliečnych výrobkov - oper. výroby prírodných syrov II	?K	15
	37	Bronchiálna astma	SYRÁREŇ BEL SLOVENSKO, a.s. Michalovce	operátor zariadenia na výrobu mliečnych výrobkov - oper. výroby prírodných syrov II	?K	15
5	22	Recidivujúci ekzém rúk	YWTS, s.r.o. Michalovce	operátor výroby - formovanie kabeláže	N	27
6	29	Imping. synd. Omis bilat., Epicond. Radialis humeri bilat., Epicond. Ulnaris humeri l. sin.	NsP ŠK Michalovce, a.s. Michalovce	prevádzkový pracovník - pomocník v kuchyni	?K	17

7	29	DNJZ	Casspos, a.s. Košice - závod ZEST Michalovce	lakovač	?K	18
	37	Astma bronchiále	Casspos, a.s. Košice - závod ZEST Michalovce	lakovač	?K	18
	28	Ochorenie z vibrácií	Casspos, a.s. Košice - závod ZEST Michalovce	lakovač	?K	18
8	29	Syn. canalis carpi l. dx. I st., Epicond. rad. et uln. humeri bilat., PHS l. utrq. s imping. syn. subacromiale gr. I-II	YWTS, s.r.o. Michalovce	operátor výroby - stredná výroba, zásobovač	S	19
9	22	Eczema chronicum mans. L. utrq., Impetigo faciei recidivans	YWTS, s.r.o. Michalovce	operátor výroby - predáčka kvality	N	18
10	29	Epicond. radialis et ulnaris humeri bilat., Syn. canalis carpi bilat.	HaBe SERVICE, s.r.o. Vinné 202	montážny pracovník	S	11
11	29	Epicon.rRad. et uln. hum. bilat., Syn. canalis carpi l. dx., Imping. syn. bilat. gr. II	YWTS, s.r.o. Michalovce	operátor výroby - konečná výroba - zvárač	S	18
	47	Prof. Rinitída	YWTS, s.r.o. Michalovce	operátor výroby - konečná výroba - zvárač	N	
12	29	Epicon. radialis et uln. humeri bilat., PHS bilat., Syn. can. carpi l. dx.	DONA, s.r.o. Veľké Revišťa	stavebný robotník	N	15
	37	Astma bronchiale	DONA, s.r.o. Veľké Revišťa	stavebný robotník	S	

13	29	Syn. canalis carpi bilat.,	YWTS, s.r.o. Michalovce	operátor výroby- konečná výroba - montáž kabeláže	?K	14
14	29	PHS bilat., Syn. canalis carpi bilat., Epicon. Radialis et uln. humeri bilat., Imping. syn. bilat.	Roľnícke družstvo Voľa, Voľa 109	dojička	?K	20
15	29	PHS bilat., Impnin. Syn. l.sin., Epicondylitis rad. et ul. bilat., Syn. canalis carpi prec. l. dx	Gradus, s.r.o. Michalovce	pomocná kuchárka	N	17

Zdroj: RÚVZ v SR

Poznámka: V tabuľke je uvedený počet prešetrení podľa položiek zoznamu chorôb z povolania (nezhoduje sa

s počtom fyzickým osôb, u ktorých bola prešetrovaná choroba z povolania, vzhľadom na to, že

u jednej fyzickej osoby bolo prešetrovanie podozrenia na chorobu z povolania, ktorá zahŕňa viac

položiek zoznamu chorôb z povolania – najčastejšia kombinácia položiek

28/29).

Záver prešetrenia:

S = súvisí – pracoval za podmienok kedy môže vzniknúť choroba z povolania

N = nesúvisí – nepracoval za podmienok kedy môže vzniknúť choroba z povolania

? = nejednoznačné/sporné

K = podozrenie na chorobu z povolania bude došetrené na regionálnej alebo celoslovenskej komisii na posudzovanie chorôb z povolania

X = nedoriešené = nedoriešené v danom roku, alebo záver nebol stanovený (pracovisko v zahraničí, zánik spoločnosti, spoločnosť v likvidácii, žiadosť odstúpená orgánu VZ iného rezortu, inému RÚVZ v SR, pracovník zomrel, adresát neznámy, prešetrenie nebolo indikované z dôvodu dodatočne zisteného úrazového deja ochorenia) – uviesť dôvod

Vzor vyplnenia stĺpca Záver prešetrenia - napr.:

S
? K
N
?

Lehota = lehota vypracovania odborného stanoviska pri podozrení na chorobu z povolania od prijatia žiadosti zo špecializovaného pracoviska po odoslanie stanoviska (§ 31a ods. 4 zákona č. 355/2007 Z. z.)

* pri nedoriešených prípadoch a v prípade nedodržania maximálnej lehoty 90 dní uviesť aj dôvod v príslušnom stĺpci, napr.: X spoločnosť v likvidácii; 138 dní (objektívizácia hluku zamestnávateľom)

Tab.č.5b

Priznané choroby z povolania v okresoch Michalovce a Sobrance - rok 2016					
1	29	Syn.canalis carpi bilat., Epicondilitis rad. humeri bilat.	YWTS, s.r.o. Michalovce	obsluha výrobnnej linky - montáž kabeláže	U 5.2.2016
2	29	Syn.canalis carpi bilat., Epicondilitis rad. humeri bilat.m Imping. syn.	Syrárň Bel Slovensko, a.s. Michalovce	operátor zariadenia na výrobu mliečnych výrobkov	U1.2.2016
3.	37	Astma bronchiále	Syrárň Bel Slovensko, a.s. Michalovce	operátor zariadenia na výrobu mliečnych výrobkov	U 23.3.2016
4	37	Astma bronchiále	Slovakia Steel Mils, s.r.o. Strážske (t.č. ukončená činnosť)	majster výroby	U 23.3.2016
5	29	Imping. syn. subacromiale. PHS l. dx., Syn. camalis cubiti l. dx.	Unomedical, s.r.o. Michalovce	operátor stroja na výrobu plastov	U 12.4.2016
6	37	Astma bronchiále	Unomedical, s.r.o. Michalovce	operátor stroja na výrobu plastov	U 12.4.2016
7	29	Syndrom canalis carpi	YWTS, s.r.o. Michalovce	operátor strednej výroby	U 6.6.2016

8	37	Astma bronchiálne	nezamestnaný (SLOVAKIA STEEL MILLS, a.s. Strážske)	majster výroby	U 7.6.2016
9	29	Syndrom canalis carpi	YWTS, s.r.o. Michalovce	operátor výroby - konečná výroba	U 30.6.2016
10	29	Epicondylitis rad. et uln. humeri bilat.	Unomedical, s.r.o. Michalovce	operátor výroby	U 28.7.2016
11	29	Synd. canalis carpi	YWTS, s.r.o. Michalovce	operátor konečnej výroby - monáž kabeláže	U 28.6.2016
12	29	Syn. canalis carpi	HaBe Service, s.r.o. Vinné č. 202	operátor výroby	U 26.7.2016
13	37	Astma bronchiálne	DONA, s.r.o. Veľké Revištia 160	vodič, údržbár	U 22.7.2016
14	29	Syn. canalis carpi	BSH Drives and Pumps, s.r.o. Michalovce	operátorka výroby	U 22.11.2016

Nepriznané choroby z povolania v okresoch Michalovce a Sobrance - rok 2016					
1.	29	Imping. syn. bilat., Epicond. Rad. humeri bilat.	YWTS, s.r.o. Michalovce	obsluha výrobnjej linky	N 11.1.2016
2.	29	Imping. syn. bilat., Epicond. rad. humeri bilat.	Unomedical s.r.o. Michalovce	operátor výroby	N 29.2.2016
3.	29	DNJZ	Syráreň Bel Slovensko, a.s. Michalovce	operátor výroby	N 23.3.2016
4.	29	DNJZ	KOFOS Prešov, s.r.o., Predajňa CBA Michalovce	predávačka	N 9.3.2016
5.	29	DNJZ	DONA, s.r.o. Veľké Revištia	vodič, údržbár	N 22.7.2016
6.	29	DNJZ	NsP Š. Kukuřu, a.s. Michalovce	prevádzkový pracovník - člen rozvoznjej čaty	N 14.9.2016
7	29	DNJZ	GRADUS, s.r.o. Michalovce	pomocná kuchárka	N 6.12.2016

ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1. Národný imunizačný program

V súvislosti s plnením tejto úlohy bolo zabezpečené metodické usmerňovanie príslušných pediatrických NZZ a NZZ pre dospelých v okresoch Michalovce a Sobrance.

V období od 1.1.- 31.12.2016 bola odbornými zamestnancami oddelenia epidemiológie priebežne poskytovaná poradenská, prednášková a konzultačná činnosť v problematike imunizácie a výskytu prenosných ochorení. **Spolu: 59 x**

Metodické usmerňovanie NZZ : 347

- **Očkovací kalendár na rok 2016 pre povinné pravidelné očkovanie** (všetky NZZ pre deti a dorast a NZZ pre dospelých v okrese Michalovce a Sobrance): **90**
- **Očkovanie proti VHA – odporúčané očkovanie osôb, vystavených zvýšenému nebezpečenstvu vybraných nákaz** (všetky NZZ pre deti a dorast v okrese Michalovce a Sobrance): **31**
- **zameniteľnosť vakcín Infanrix Hexa a Hexacima** – pravidelné povinné očkovanie proti záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, detskej obrne, VHB a hemofilovým invazívnym infekciám (všetky NZZ pre deti a dorast v okrese Michalovce a Sobrance): **31**
- **stanovisko zdravotných poisťovní v SR k úhrade očkovacej látky proti VHA** (NZZ pre deti a dorast a NZZ pre dospelých v okrese Michalovce a Sobrance): **90**
- **informácia ohľadne úhrady obidvoch dávok vakcíny proti VHA v súvislosti s epidemickým výskytom ochorení na VHA v meste Sobrance** (predškolské a školské zariadenia v meste Sobrance, MsÚ Sobrance, Obvodný úrad Sobrance , lekáreň primula Plus Sobrance, NZZ pre deti a dorast Sobrance): **15**
- **Očkovací kalendár na rok 2017** (všetky NZZ pre deti a dorast a NZZ pre dospelých v okrese Michalovce a Sobrance): **90**

Previerky očkovania: 98

- kontrola dodržiavania očkovacieho kalendára pre pravidelné povinné očkovanie detí a dospelých : **31**
- kontrola zaočkovanosti detí v NZZ pre deti a dorast v okrese Michalovce a Sobrance, zameraná na očkovanie detí nar. v r. 2009 proti DTaP, Poliomyelitída, 2002 proti dTaP a poliomyelitíde, 2004 proti morbilám, mumpsu, ružienke : **30**
- kontrola očkovania proti sezónnej chrípke a invazívnym pneumokokovým nákazám v Zariadeniach sociálnych služieb v okr. Michalovce a Sobrance: **8**
- administratívna kontrola očkovania k 31.8.2016 v NZZ pre deti a dorast v okrese Michalovce a Sobrance: **27**
- kontrola očkovania Dialýza LOGMAN Michalovce : **1**
- kontrola očkovania u detí HBsAg pozitívnych matiek: **1**

V skupine nákaz preventabilných očkovaním sme zaznamenali v okrese Michalovce 8 ochorení na mumps, z toho v 1 prípade sa jednalo o importované ochorenie zo Škótska – Glasgow (Pavlovce n/Uhom – 7x – rodinný výskyt, Trhovište – 1x) vo vekových skupinách: 1-4 – 2x, 10-14 – 4x, 15-19 – 1x, 25-34 – 1x. Ochorenia boli potvrdené klinicky a serologicky (4x). V 6 prípadoch boli choré osoby kompletne zaočkované, v 1 prípade bolo dieťa čiastočne zaočkované len 1 dávkou očkovacej látky proti MMR a v 1 prípade sa údaj o očkovaní nepodarilo zistiť.

V okrese Michalovce sme zaznamenali 2 ochorenia na akútnu VHB:

- 24 – ročný nezamestnaný muž, bytom Oborín, t.č. nápravné zariadenie Košice. Ochorenie zistené náhodne v rámci skriningového vyšetrenia vo výkone trestu. V epidem. anamnéze udávaná neodborná tetováž a drogy. Neočkovaný proti VHB.
- 66-ročný nezamestnaný muž z obce Pavlovce nad Uhom, neočkovaný proti VHB, epidemiologická anamnéza negatívna.

V okr. Sobrance sme nezaznamenali žiadne ochorenie preventabilné očkovaním.

V súvislosti s realizáciou kampane euroregiónu SZO, s názvom Európsky imunizačný týždeň, ktorá prebiehala v dňoch 24.4. – 30.4.2016, odborní zamestnanci oddelenia epidemiológie RÚVZ Michalovce vykonali tieto aktivity v rámci predmetnej kampane:

A. Spolupráca so samosprávou

1. Elektronickou poštou zaslaný odborný materiál o Európskom imunizačnom týždni 2016 a prezentácia o význame povinného pravidelného očkovania v SR starostom obcí v okrese Michalovce a Sobrance a MsÚ v obci Michalovce, Sobrance, Veľké Kapušany, Strážske. Spolu bolo oslovených 76 Obecných úradov a 4 MsÚ v okrese Michalovce a Sobrance.
2. Elektronickou poštou zaslaný odborný materiál o Európskom imunizačnom týždni 2016 (prezentácie a publikácie v oblasti povinného očkovania) riaditeľom všetkých školských a predškolských zariadení v okrese Michalovce a Sobrance. Spolu bolo oslovených 17 MŠ, 55 ZŠ a 13 SŠ v okrese Michalovce a Sobrance.

B. Médiá

1. Informácia o konaní Európskeho imunizačného týždňa 2016 bola uverejnená na web stránkach mesta Michalovce, Sobrance, Obecného úradu Stretava a RÚVZ so sídlom v Michalovciach.
2. Regionálne televízie (TV Mistral) – odvysielanie statickej reklamy s informáciou o prebiehajúcom Európskom imunizačnom týždni 2016.

C. Školy

1. zdravotno-výchovné aktivity, vyhotovenie nástenných panelov o aktivitách v rámci EIT, distribúcia informačných letákov s tematikou prevencie pred infekčnými ochoreniami, vrátane imunizácie – ZŠ v obciach s početným rómskym obyvateľstvom (Michalovce, Vrbnica, Laškovce, Markovce, Kapušianske Kľačany, Pavlovce n/Uhom, Iňačovce, Draňov, Úbrež), besedy o význame a nutnosti očkovania: 6x
2. Odborná prezentácia „Význam povinného pravidelného očkovania“ uverejnená na nástenných paneloch v priestoroch MŠ, ZŠ a SŠ: 17 MŠ, 55 ZŠ a 13 SŠ v okrese Michalovce a Sobrance
3. Odborná prednáška na tému očkovania a aktivitách vykonaných v rámci EIT 2016 – Stredná zdravotnícka škola Michalovce

D. Široká verejnosť

1. propagácia vlastných edukačných materiálov – polikliniky, NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s., PN Michalovce, n.o., Regionálna nemocnica Sobrance, n.o., čakárne NZZ pre deti a dorast v okrese Michalovce a Sobrance
2. propagácia vlastných edukačných materiálov, aktivity zamerané na zvýšenie povedomia a dôležitosti očkovania, vyzdvihnutie dôležitosti očkovania v rámci povinného pravidelného očkovania, možnosti očkovania proti ľudskému

papilomavírusu, chrípke, rotavírusovým infekciám – edukácia sociálne neprispôsobivých skupín populácie pracovníkmi epidemiológie v spolupráci so zamestnancami Obecných úradov v obciach s početným rómskym obyvateľstvom (Vrbnica, Markovce, Kapušianske Kľačany, Pavlovce n/Uhom, Iňačovce, Laškovce, Drahňov, Úbrež) a MsÚ Michalovce, Sobrance, Veľké Kapušany (Angi mlyn Michalovce, Ul. Michalovská, Sobrance, rómska osada v obci Veľké Kapušany)

3. propagácia očkovania v rómskych osadách (Angi mlyn Michalovce, Laškovce, Drahňov, Veľké Kapušany, Ul. Čičarovská, Sobrance, Ul. Michalovská) prostredníctvom asistentov osvetu zdravia pôsobiacich v týchto lokalitách, pracovníkov Odboru soc. vecí pri MsÚ Michalovce, referát soc. pomoci vylúčených skupín a zamestnancov kancelárie terénnych pracovníkov a asistentov pri MsÚ Veľké Kapušany
4. poradenstvo v oblasti očkovania:
 - a. osobná komunikácia – 2x

E. Areál budovy RÚVZ Michalovce

1. Nástenka a informačný panel v priestoroch budovy RÚVZ Michalovce - vlastný informačný materiál týkajúci sa propagácie a zvýšenia povedomia o dôležitosti očkovania .
2. Informácia o EIT – uverejnená na úradnej tabuli RÚVZ Michalovce

F. Zdravotnícke zariadenia

- a. poradenstvo v oblasti očkovania – zdravotnícki pracovníci:
 - telefonická komunikácia: 2x
 - písomná komunikácia: 2x
- b. distribúcia zdravotno-výchovného materiálu s tematikou prevencie pred infekčnými ochoreniami v priestoroch štátnych zdravotníckych zariadení v okr. Michalovce a Sobrance

V 1. polroku 2016 (máj 2016) bola zamestnancami oddelenia epidemiológie RÚVZ Michalovce realizovaná výskumná časť projektu Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania na vybraných stredných školách v okrese Michalovce a Sobrance (Stredná zdravotnícka škola Michalovce, Stredná odborná škola Strážske, Gymnázium Sobrance). Vyplnené dotazníky boli zaslané na RÚVZ so sídlom v Komárne 25.5.2016.

6.2. Surveillance infekčných ochorení

Surveillance prenosných infekčných ochorení vykonáva oddelenie epidemiológie RÚVZ Michalovce v spolupráci s primárnou zdravotníckou starostlivosťou, nemocničnou starostlivosťou, rôznymi sociálnymi a inými službami mimo zdravotnícky systém.

Epidemiologické vyšetřovanie v ohniskách nákaz sa vykonávalo priebežne v závislosti na epidemiologickej situácii vo výskyte prenosných ochorení. V období od 1.1.2016 do 31.12.2016 bolo v okrese Michalovce a Sobrance spracovaných 489 ohnisk /počet opatrení – **2145**/. Súčasne sa vykonávala v rámci prevencie prenosných ochorení aj edukačná činnosť v rodinách chorých a tiež v školských a predškolských zariadeniach, kde sa jednotlivé prípady vyskytli.

Do informačného systému EPIS bolo vložených za uvedené obdobie 2470 hlásení o prenosných ochoreniach v okrese Michalovce a Sobrance. Okrem toho prebiehalo pravidelné týždenné spracovanie hlásení o výskyte chrípky a ostatných ARO, ako aj mimoriadnych epidemiologických situáciách. V rámci SRV bolo vložených do inf. systému 25 hlásení.

V skupine nákaz preventabilných očkovaním sme zaznamenali v okrese Michalovce 8 ochorení na mumps, z toho v 1 prípade sa jednalo o importované ochorenie zo Škótska – Glasgow (Pavlovce n/Uhom – 7x(z toho rodinný výskyt 6), Trhovište – 1x) vo vekových skupinách: 1-4 – 2x, 10-14 – 4x, 15-19 – 1x, 25-34 – 1x. Ochorenia boli potvrdené klinicky a serologicky (4x). V 6 prípadoch boli choré osoby kompletne zaočkované, v 1 prípade bolo dieťa čiastočne zaočkované len 1 dávkou očkovacej látky proti MMR a v 1 prípade sa údaj o očkovaní nepodarilo zistiť.

V okrese Michalovce sme zaznamenali 2 ochorenia na akútnu VHB:

- 24 – ročný nezamestnaný muž, bytom Oborín, t.č. nápravné zariadenie Košice. Ochorenie zistené náhodne v rámci skriningového vyšetrenia vo výkone trestu. V epidem. anamnéze udávaná neoborná tetováž a drogy. Neočkovaný proti VHB.
- 66-ročný nezamestnaný muž z obce Pavlovce nad Uhom, neočkovaný proti VHB, epidemiologická anamnéza negatívna.

V uvedenom období sme zaznamenali v okrese Michalovce 2 importované ochorenia / Spojené kráľovstvo – A02.0, Spojené kráľovstvo – B26/.

Boli zaznamenané 2 úmrtia na prenosné ochorenia.

V prvom prípade (Dg A04.7) sa jednalo o 21-ročného nezamestnaného muža, bytom Drahňov, prijatý na JIS chirurg. Odborov pre výraznú algodyspeptickú symptomatiku s hnačkami a vracaním (základná dg DMO GCS11 a epilepsia). Pre rozvoj tachykardie a rozvoj hypotenzie preložený na OAaIM NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s. realizované kolonoskopické vyšetrenie s nálezom obrazu klostrídiovej kolitídy. Po prechodnom zlepšení zdravotného stavu sa ochorenie komplikuje s následkom smrti. Vykonaná pitva: priama príčina smrti septický šok a prvotná príčina smrti Enterokolitída zapríčinená Clostridium difficile.

V druhom prípade sa jednalo o 76 ročnú ženu – oddelenie OAaIM NsP Š. Kukru Michalovce, a.s. (Dg A41.1) pre septický stav.HK – Staph. hominis, pitva nerobená, priama príčina smrti sepsa, prvotná príčina smrti staphylokoková artritída.

V roku 2016 boli v okr. Michalovce zaznamenané 4 epidemické výskyty VHA (Ul. Mlynská a Gerbová Michalovce, obec Malčice, obec Laškovce), kde bolo spolu vydaných rozhodnutím RH RÚVZ Michalovce 4151 lekárskech dohľadov a 10 zvýšených zdravotných dozorov.

Ďalšie hlásené epidemické výskyty v okr. Michalovce v r. 2016:

B26.9 – 6 ochorení (rodinný výskyt), Pavlovce nad Uhom

A05.9 – 6 ochorení (školská jedáleň – GPH Michalovce)

A05.0 – 13 ochorení (DSS Súcit, Veľké Kapušany)

A02.0 – 8 ochorení (rodinný výskyt), Žbince

V roku 2016 boli v okr. Sobrance 4 epidemické výskyty VHA (Ul. Gorkého, Michalovská, Sobrance, Blatné Remety), kde bolo vydaných rozhodnutím RH RÚVZ Michalovce 1776 lekárskech dohľadov a 50 zvýšených zdravotných dozorov.

Ďalšie epidemické výskyty v okr. Sobrance:

A08.0 – 11 ochorení – RN Sobrance, n.o.

Epidémie (viď bližšie mimoriadne situácie)

V rámci surveillance prenosných ochorení sa vykonáva aj enviromentálna surveillance poliomyelitídy. V období od 1.1.2016 do 31.12.2016 bolo odobratých 6 vzoriek odpadovej vody na záchytnosť enterovírusov, polio, resp. polio like vírusov s negatívnymi výsledkami.

Okrem enviromentálnej surveillance sa sleduje a organizačne zabezpečuje aj epidemiologická surveillance, ktorá spočíva v sledovaní výskytu ACHO, polio like ochorení, ktoré sa povinne hlásia a informácia sa týždenne spracováva a hlási v rámci havarijnej situácie na RÚVZ Košice a následne na ÚVZ SR Bratislava. V uvedenom období nebolo zaznamenané žiadne ochorenie. Očkovanie polio: priebežne sa očkuje v priebehu roka inaktivovanou vakcínou proti poliomyelitíde.

Na Slovensku bol podľa odporúčaní Európskej siete pre surveillance chrípky EISS zavedený sentinelový spôsob sledovania vírusov chrípky cirkulujúcich v populácii. Je založený na systematickom odbere vzoriek biologického materiálu tzv. sentinelovými lekármi, ktorí v priebehu celého roka odoberajú od chorých na suspektnú chrípku vzorky na virologické vyšetrenie.

Sentinelový spôsob monitorovania chrípky a chrípke podobných ochorení je zabezpečovaný v okrese Michalovce a Sobrance 3 lekármi (2 lekári pre detskú populáciu a 1 lekár pre dospelých), resp. infekčným oddelením a oddelením pneumológie a ftizeológie NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s. V uvedenom období bolo odobratých 5 vzoriek biologického materiálu na záchytnosť vírusu chrípky u chorých s negatívnymi výsledkami.

V súvislosti so zvýšeným počtom chrípky, ARO a CHPO v chrípkovej sezóne 2015/2016 bolo prerušené vyučovanie:

Okres Michalovce – 4 MŠ, 3 ZŠ, 1 ZUŠ, 1 CVČ

Okres Sobrance - 5 MŠ, 2 ZŠ

v chrípkovej sezóne 2016/2017 bolo prerušené vyučovanie:

Okres Michalovce – 1 MŠ, 4 ZŠ

Okres Sobrance - 0

V rámci plnenia tejto úlohy bola zabezpečovaná edukácia širokej verejnosti v problematike prenosných ochorení prostredníctvom bezplatnej konzultačnej činnosti, web stránky RÚVZ Michalovce, informačných paneloch v priestoroch budovy RÚVZ Michalovce a v ohniskách nákaz.

6.3. Informačný systém prenosných ochorení

Pracovníci oddelenia epidemiológie sú zodpovední za zber údajov o prenosných ochoreniach na okresnej úrovni, vykonávanie týždenných, mesačných a ročných analýz. V rámci mesačných analýz sa vykonáva analýza mesačného hodnotenia epidemiologickej situácie v okrese Michalovce a Sobrance, vrátane popisu mimoriadnych a závažných výskytov a epidémií. Uvedené analýzy za jednotlivé mesiace sú pravidelne uverejňované aj na webovej stránke RÚVZ Michalovce www.ruvzmi.sk.

V období od 1.1.2016 do 31.12.2016 bolo do informačného systému EPIS vložených 2470 hlásení o prenosných ochoreniach v okrese Michalovce a Sobrance

V okrese Michalovce a Sobrance bolo spracovaných 489 ohnisk /počet opatrení – 2145/.

V uvedenom období sme zaznamenali v okrese Michalovce 2 importované ochorenia / Spojené kráľovstvo – A02.0, Spojené kráľovstvo – B26/. Boli zaznamenané 2 úmrtia na prenosné ochorenia (Dg A04.7, A41.1 – OaIM NsP Š. Kukuru Michalovce, a.s.)

Výskyt ochorení: sporadický, rodinný, epidemický (VHA, B26, A02. A08.0, A05.9, A05.0)

V rámci protiepidemických opatrení v ohniskách nákaz bolo vydaných rozhodnutím v okrese Michalovce a Sobrance 5987 opatrení. V roku 2016 bolo vykonaných v NZZ pre deti a dorast a NZZ pre dospelých 5567 kontrol plnenia nariadených opatrení.

V súčasnosti EPIS umožňuje po zaregistrovaní vkladať hlásenia priamo poskytovateľom zdravotníckej starostlivosti. V okrese Michalovce a Sobrance sú zaregistrovaní 7 poskytovatelia zdrav. starostlivosti /MUDr. Varjassy, MUDr. Varga, MUDr. Vargová, MUDr. Kučáková G., MUDr. Fučko L., MUDr. Paľová M., MUDr. Žužo J., MUDr. Mikulová/, ktorí sú oprávnení týždenne hlásiť údaje o výskyte akútnych respiračných ochorení a z nich chrípke podobných ochorení.

Súčasťou EPIS-u je aj systém rýchlej výstrahy. Dôvodom na hlásenie môže byť výmena informácií, podozrenie na výskyt, jeho potvrdenie, návrh opatrení, prijatie a koordinácia opatrení. Informácie vkladané do systému v priebehu celého týždňa sa každý piatok sumarizujú do materiálu Týždenná informácia o mimoriadnych epidemiologických situáciách. V období od 1.1.2016 – 31.12.2016 oddelenie epidemiológie vložilo do systému rýchlej výstrahy za okres Michalovce a Sobrance 25 hlásení.

6.4.Nozokomiálne nákazy

Surveillance nemocničných nákaz sa vykonáva najmä v lôžkových zdravotníckych zariadeniach:

NsP Š.Kukuru Michalovce, n.o. /569 lôžok na 20 lôžkových oddeleniach/

PN Michalovce, n.o. /260 lôžok na 3 lôžkových oddeleniach/

Regionálna nemocnica Sobrance, n.o. /58 lôžok na 3 lôžkových oddeleniach/

Za obdobie od 1.1.2016 do 31.12.2016 bolo hlásených 71 NN /vid' analýza výskytu NN/

- NsP Š.Kukuru Michalovce, n.o. NN - 66
- PN Michalovce, n.o. - 0
- RN Sobrance, n.o. – 5

Dňa 5.mája 2016 sa uskutočnil na RÚVZ Michalovce 11. ročník kampane „*Umývaj si ruky – zachrániš život*“, ktorý je súčasťou programu WHO – hygiena rúk ako prevencia nozokomiálnych nákaz a šírenia rezistencie mikroorganizmov na antibiotiká. Aktivity regionálnej kampane boli vykonávané v 3 lôžkových zdravotníckych zariadeniach (NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s, Regionálna nemocnica Sobrance, n.o., Psychiatrická nemocnica, n.o.)

Aktivity:

- oslovenie k registrácii do siete nemocníc
- realizácia sterov z rúk na 8 oddeleniach NsP Š. Kukuru Michalovce, a.s.
- informačné nástenné panely, letáky, informácia na web stránke RÚVZ Michalovce

RÚVZ Michalovce sa od 1.9.2016 – 31.10.2016 zapojilo do projektu vykonanie prevalenčného sledovania „Infekcie súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti v európskych zariadeniach dlhodobej starostlivosti (HALT-3)“

- o do prevalenčnej štúdie za okresy Michalovce a Sobrance bolo spolu zapojených 260 klientov zo 4 zariadení dlhodobej starostlivosti

RÚVZ Michalovce sa od 1.10.2016 – 31.12.2016 participovalo na projekte „Európska surveillance infekcií Clostridium difficile“

- o do projektu je zapojená NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s.

- o t.č. je projekt v štádiu vyhodnocovania

Kontrola funkčnosti sterilizačných prístrojov: 303 kontrol

- v uvedenom období bolo podľa harmonogramu výkonov ŠZD vykonaných:
 - o NsP Š.Kukuru Michalovce (148 kontrol), a.s. - 34 kontrol funkčnosti autoklávov, 104 kontrol funkčnosti HS , kontroly FS - 10
 - o PN Michalovce, n.o. – 0
 - o Regionálna nemocnica Sobrance, n.o – 0 HS
 - o iné štátne zdrav. zariadenia v okrese Michalovce: 1 HS
 - o NZZ v okrese Michalovce: 62 HS, 49 AUT, 8 DAC
 - o NZZ v okrese Sobrance: 17 HS, 7 AUT, 2 DAC
 - o zariadenia osobných služieb Michalovce: 8 HS, 1 AUT
 - o platená služba: 7 (5x NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s., 1x Super lekáreň Michalovce, Zariadenie pre seniorov Michalovce)

Odbery sterov v rámci ŠZD na jednotlivých oddeleniach v lôžkových zariadeniach:

- v NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s. bolo spolu odobratých na 19 oddeleniach 479 vzoriek z vonkajšieho prostredia (z toho 7,10 % s pozitívnymi výsledkami) a 346 vzoriek zo sterilných predmetov s negatívnymi výsledkami.
- PN Michalovce, n.o. – 11 oddelení, 185 vzoriek z vonkajšieho prostredia (z toho 1,62 % s pozitívnymi výsledkami)
- v RN Sobrance, n.o. : 4 oddelenia, 78 vzoriek z vonkajšieho prostredia (z toho 1,28 % s pozitívnymi výsledkami) a 16 vzoriek zo sterilných predmetov s negatívnymi výsledkami
- Poliklinika Veľké Kapušany n.o. (DOS)– 22 vzoriek z vonkajšieho prostredia (z toho 4,55 % s pozitívnymi výsledkami)
- ciele kontroly:
 - 1 (Pedikúra Michalovce), spolu odobratých 11 vzoriek z vonkajšieho prostredia a 10 vzoriek so sterilných predmetov s negatívnymi výsledkami.
 - 1 DSS Súcit Veľké Kapušany, spolu odobratých 52 vzoriek z vonkajšieho prostredia (z toho 17,31 s pozitívnymi výsledkami)

Odbery sterov v rámci ŠZD v NZZ:

- spolu bolo odobratých v 4 NZZ v okr. Michalovce 48 vzoriek z vonkajšieho prostredia / z toho 2,08 % s pozitívnymi výsledkami/, 12 vzoriek zo sterilných predmetov s negatívnymi výsledkami.
- NZZ v okr. Sobrance : 1 NZZ , spolu bolo odobratých 10 vzoriek z vonkajšieho prostredia a 10 vzoriek zo sterilných predmetov s negatívnymi výsledkami.

Kontrola účinnosti dezinfekčných prostriedkov: 0

Kontrola čistoty ovzdušia: 0

Celkový počet odobratých sterov v okresoch Michalovce a Sobrance

P.č.	Stery	Sterilný materiál			prostredie		
		testov	z toho pozit.		sterov	z toho nevyhovujúcich	
		abs.	abs.	%	abs.	abs.	%
1.	NsP Š.K. Michalovce	346	0	-	479	34	7,10
2.	PN, n.o. Michalovce	0	-	-	185	3	1,62
3.	RN Sobrance, n.o.	16	0	-	78	1	1,28
4.	Poliklinika V.Kapušany, n.o.	0	-	-	22	1	4,55
5.	Cielené kontroly	10	0	-	52	9	17,31
6.	Platená služba	0	-	-	0	-	-
7.	NZZ Mi + SO	22	0	-	58	1	1,72
SPOLU :		394	0	-	874	49	5,61

Kontroly v rámci vykonávania ŠZD v NZZ: 37

- v uvedenom období bolo vykonaných 25 obhliadok pred uvedením priestorov NZZ do prevádzky, 12 kontrol v rámci výkonu ŠZD

Kontroly v rámci vykonávania ŠZD v ŠZZ: 45

- v uvedenom období bolo vykonaných 44 kontrol v rámci výkonu ŠZD a 1 obhliadka pred uvedením priestorov do prevádzky

Výskyt NN podľa oddelenia a lokalizácie infekcie okres MICHALOVCE

Druh oddelenia	Lokalizácia infekcie														Spolu
	Črevná		respiračná		urogenitálna		kože a slizníc		Infekcia v mieste chir. výkonu a popaleniny		sepsy		ostatné		
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	
NsP Š. Kukuru Michalovce, a.s.															
OAAaIM	2	13,33	9	60,00							4	26,66			15
Infekčné													1	100,0	1
Geriatrické	4	44,44	5	55,55											9
Gynekologické															
Chirurgické			1	14,28			1	14,28	5	71,42					7
Nervové															
Novorodenecké															
Traumatologické	1	9,09	3	27,27	1	9,09			5	45,45	1	9,09			11
Interné	2	25,0	1	12,5			3	37,5			1	12,5	1	12,5	8
Ortopedické			3	100,0											3
Pľúčne	2	66,66											1	33,33	3
Urologické					1	50,00							1	50,0	2
JIS-CH.T.U.	2	50,0	2	50,00											4
Detské			2	100,0											2
Onkologické	1	100,0													1
SPOLU	14	21,21	26	39,40	2	3,03	4	6,06	10	15,15	6	9,09	4	6,06	66

Druh oddelenia	Lokalizácia infekcie														Spolu
	Črevná		respiračná		urogenitálna		kože a slizníc		Infekcia v mieste chir. výkonu a popaleniny		sepsy		Ostatné		
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.
PN Michalovce, n.o.															
Akútne psych. odd.1															
Akútne psych. odd.2															
Detské psych. odd.															
SPOLU															

Výskyt NN podľa oddelenia a lokalizácie infekcie okres SOBRANCE

Druh oddelenia	Lokalizácia infekcie														Spolu
	Črevná		respiračná		urogenitálna		kože a slizníc		Infekcia v mieste chir. výkonu a popaleniny		sepsy		Ostatné		
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.
RN Sobrance, n.o.															
LDCH ONS	2	100,0													2
Interné	3	100,0													3
SPOLU	5	100,0													5

6.5. Mimoriadne epidemiologické situácie

V roku 2016 boli zaznamenané v okr. Michalovce a Sobrance tieto epidemické výskyty:

A02.2 - Žbince

V obci Žbince bola zaznamenaná lokálna rodinná epidémia salmonelózy. V čase od 1.1.2016 do 5.1.2016 ochorelo z celkového počtu 24 osôb 8 členov domácnosti (osoby žijúce v níz. hyg. štandarde). Klinické príznaky: hnačka, T do 38,7 °C, zvracanie, triaška. V štyroch prípadoch si ochorenie vyžiadalo hospitalizáciu osôb na inf. oddelení, vo všetkých 8 prípadoch kultivačne potvrdená *S. enteritidis*. Pravdepodobným faktorom prenosu boli vajcia z obchodnej siete, ktoré boli použité na prípravu domáceho krému - zákusok s vanilkovým krémom. Protiepidemické opatrenia boli vykonané v plnom rozsahu.

B26 – Pavlovce nad Uhom

V čase od 21.2. – 11.3.2016 bolo spolu hlásených 6 ochorení na parotitídu (rodinný výskyt) v obci Pavlovce nad Uhom, z toho v prvom prípade sa jednalo o importované ochorenie zo Škótska - Glasgow. Z klinických príznakov dominoval opuch parot. žľazy (jednostranný aj obojstranný) a TT do 39 st. C. Vyšetrení obvodným lekárom prvého kontaktu. Ochorenia potvrdené na základe typických klinických príznakov a epidemiologickej súvislosti. Ochorenia bez komplikácií, zdravotný stav chorých osôb si nevyžiadali hospitalizáciu. Vekové skupiny: 0-4 - 1 ochorenie; 10-14 - 3 ochorenia; 15.-19.r. – 1 ochorenie; 20-59 r. - 1 ochorenie Celkový počet očkovaných: 5 1. dávka: 3; 2. dávkami: 2; chýba záznam o očkovaní: 1; Komplikácie: 0. Protiepidemické opatrenia v ohniskách nákaz - v rodine boli vykonané dňa 11.3.2016 pracovníkmi oddelenia epidemiológie RÚVZ Michalovce.

A08.0 – Regionálna nemocnica, n.o. Sobrance

Od 17.3.2016 do 19.3.2016 bol zaznamenaný epidemický výskyt rotavírusovej GE na internom oddelení RN Sobrance, n.o. Pri epidemiologickom šetrení v ohnisku nákazy bolo zistené, že z celkového počtu 14 pacientov a 19 osôb personálu ochoreli 4 pacienti a 7 osôb z personálu. Vek. kategória: 25 -34 ročný: 1 prípad ochorenia; 35 - 44 roč.: 3 prípady; 45 - 54 roč.: 2 prípady; 55 - 64 roč.: 2 prípady; 65 +: 3 prípady ochorenia. Spolu ochorelo 11 osôb, z toho 3 prípady ochorenia, sú klasifikované ako NN. U jednej pacientky bola laboratórne potvrdená rotavírusová etiológia ochorenia. Pacientka prijatá na interné oddelenie dňa 16.3.2016 pre fibriláciu predsiení, kde v anamnéze pri príjme udávala hnačky od 15.3.2016. Ochorenia u pacientov a personálu boli zaznamenané v dňoch 17.3. - 19.3.2016. V klinickom obraze ochorení dominovali zvracanie, hnačky, v jednom prípade aj zvýšená telesná teplota. Protiepidemické opatrenia boli vykonané v plnom rozsahu.

A05.9 – ŠJ Gymnázium P. Horova Michalovce

Dňa 6.4.2016 bolo hlásených Infekčným oddelením NsP Š.kukuru Michalovce, a.s. 6 prípadov ochorení na gastroenteritídu u študentov Gymnázia Pavla Horova Michalovce. Medzi klinickými príznakmi dominovalo úporné zvracanie, zvýšená teplota, riedka stolica. Pri epidemiologickej depistáži bolo zistené, že dňa 6.4.2016 chýbalo z celkového počtu 750 študentov 17 % žiakov a v nasledujúcich dňoch od 24 % - 36,9 % študentov takisto pre

gastrointestinálne klinické príznaky, avšak ani jedno ďalšie ochorenie nám nebolo nahlásené prostredníctvom neštátnych zdravotníckych zariadení v okr. Michalovce a Sobrance a väčšina z nich ani nevyhľadala lekárske ošetrovanie, nakoľko klinické príznaky trvali cca 1 deň. Klinické príznaky udávali aj pedagogickí zamestnanci predmetnej školy. Kultivačné výsledky výterov z recta u chorých nepreukázali pôvodcu nákazy. Stolicu u chorých na laboratórne vyšetrenie sa nepodarilo odobrať. Ďalej bolo zistené, že študenti konzumovali deň predtým 5.4.2016 pečené kuracie stehno na kyslej kapuste, zemiakové pyré, rybaciú zeleninovú polievku a citronádu. Prvé klinické príznaky chorí zaznamenali už o 15, 30 hod. v ten istý deň ako konzumovali tento obed. Protiepidemické opatrenia boli nariadené dňa 6.4.2016 v plnom rozsahu v spolupráci s oddelením HDaM RÚVZ Michalovce. Boli odobraté povinne uchovávané vzorky stravy zo dňa 5.4.2016, 6.4.2016 a hotový pokrm zo dňa 7.4.2016 a stery z kuchyne Gymnázia P.H., kde boli izolované mikroorganizmy fekálneho znečistenia (Enterobacter, Citrobacter - kuracie stehno, zemiaková kaša, ryža, cestovina do polievky, citronáda, mriežka vo vnútri chladničky na vajcia, pracovný stôl na vytĺkanie vajec). Boli nariadené celému personálu kuchyne výtery z recta, kde v jednom prípade u hlavnej kuchárky bol z výteru z recta izolovaný Enterobacter.

B15 - Ul. Michalovská, Sobrance

- **výskyt od 1.4.2016 do 15.10.2016**
- hlásených 36 ochorení na vírusovú hepatitídu A na ul. Michalovská, Sobrance z toho 32 prípadov u rómskych obyvateľov žijúcich v neštandardných hygienických podmienkach bývania, osobnej hygieny a stravovania. Ochorenia sa vyskytli vo vekových skupinách: 1- 4 ročný - 20 prípadov, 5- 9 ročný - 10 prípadov, 10-14 - 3 ochorenia, 35-44 roč. - 3 prípady ochorenia
- ochorenia potvrdené serologicky
- hospitalizovaní - 13 osôb
- aktívne vyhľadani - 23 osôb
- protiepidemické opatrenia boli vykonané v plnom rozsahu zamestnancami oddelenia epidemiológie RÚVZ Michalovce.
- **počet vydaných opatrení RH RÚVZ Michalovce: 285 LD**

B15 - Ul. Gorkého a Hviezdoslavova Sobrance

- **výskyt od 18.5.2016 do 1.9.2016**
- hlásených 25 ochorení na vírusovú hepatitídu A v meste Sobrance z 2 spojených ulíc (Gorkého a Hviezdoslavova), z toho v 23 prípadoch u osôb žijúcich v neštandardných hygienických podmienkach bývania a stravovania. 18 ochorení bolo aktívne vyhľadaných v ohnisku nákazy. Ochorenia sa vyskytli vo vekových skupinách : 1-4 - 10 prípadov, 5-9 -7 prípadov. 10-14 - 5 prípadov, 15-19 r. - 2 prípady, 20-59 r. - 1 prípad
- ochorenia potvrdené serologicky.
- protiepidemické opatrenia boli vykonané v plnom rozsahu zamestnancami oddelenia epidemiológie RÚVZ Michalovce v spolupráci s oddelením HDaM.
- **počet vydaných opatrení RH RÚVZ Michalovce: 150 LD, 1 ZZD**

B15 – Ul. Bernoláková a Nová, Sobrance

- **výskyt od 6.7.2016 do 26.8.2016**
- hlásených 14 ochorení na VHA v meste Sobrance. Epidemiologickou depistážou bolo zistené, že ochoreli osoby žijúce na ulici Bernolákovej a Novej, ktoré susedia priamo s ulicou Michalovskou, kde predtým prebiehal epidemický výskyt VHA u rómskych

obyvateľov (26 prípadov) – vid' epidémie Sobrance. Výskyt bol zaznamenaný vo vekových skupinách 1-4 r. - 1 prípad, 10-14 r. – 1 žiačka 8-roč.- Gymnázia So, t.č. prázdniny; 15-19 r. – 1 študent Gymnázia So, t.č. prázdniny; 35 -44 r. – 3 ženy a 2 muži; 45-54 r. - 1 muž a 3 ženy, 55- 64 r. - 1 muž a 1 žena. Vo všetkých prípadoch sa jednalo o obyvateľov žijúcich v štandardných hygienických podmienkach. V dvoch prípadoch sa jednalo o osoby vykonávajúce epidemiologicky závažné činnosti (predavačka COOP jednota Sobrance, kuchárka v pizzerii Sobrance) Ochorenia potvrdené vo všetkých prípadoch serologicky anti HAV IgM pozit. Z klinických príznakov dominovali malátnosť, únava, TT 38,5 C, bolesti žalúdka, tmavý moč, zvracanie. Všetky prípady ochorenia si vyžiadali hospitalizáciu na Inf. odd. NsP Š. Kukuru Michalovce, a.s. Protiepidemické opatrenia zabezpečené v plnom rozsahu v rodinách + kolektívy v spolupráci s odd. hygieny životného prostredia a odd. hygieny výživy RÚVZ Michalovce a mestom Sobrance.

V súvislosti s výskytom VHA v meste Sobrance boli vykonávané nasledovné opatrenia :

- epidemiologické vyšetrenie v ohniskách nákazy na základe ktorých boli nariadené protiepidemické opatrenia v dotknutých domácnostiach a zariadeniach,
 - + *zdravotná osвета obyvateľstva na ul. Bernolákova, Sobrance (august 2016) – osobne upozornenie zamestnancami odd. epidemiológie na zákaz pitia vody zo studní a na polievanie zeleniny (do domácností dodané letáky)*
- na pracoviskách prebiehala úzka komunikácia so zamestnávateľmi,
- za účelom potreby prijímania protiepidemických opatrení vo vzťahu k zamestnávateľom a zákazníkom boli najprv písomne upozornení všetci prevádzkovatelia potravinárskych zariadení (prípis z 3.8.2016) v okresoch Michalovce a Sobrance a následne sa uskutočnilo aj pracovné stretnutie s týmito prevádzkovateľmi na RÚVZ Michalovce za účelom prijatia ešte dôslednejších a prísnejších opatrení,
- preventívne protiepidemické opatrenia boli určené samospráve, východoslovenskej vodárenskej spoločnosti, slovenskému vodohospodárskemu podniku, úradu práce a sociálnych vecí, Slovenskej pošte, potravinárskym prevádzkam, zdravotníckym zariadeniam a ďalším dotknutým organizáciám,

Štátny zdravotný dozor bol vykonávaný v spolupráci –

- s odd. HV – v 7 potravinárskych prevádzkach, kde bol evidovaný výskyt VHA u pracovníka prevádzky, bolo na mieste nariadené uzatvorenie prevádzky do doby vykonania sanitácie a do doby predloženia zdravotnej a odbornej spôsobilosti
- súčasťou ŠZD v 5 prevádzkach bol aj odber sterov na zistenie dekontaminácie prostredia - spolu bolo odobraných 55 sterov, z toho v 21 steroch boli izolované podmienené patogénne baktérie;
- s odd. HŽP - odber vzoriek vôd - 12 vzoriek, z toho 8 vzoriek z verejnej studne na ul. Michalovská Sobrance (úžitková voda, ktorú používajú na pitné účely);
- s odd. HDM – 15 kontrol v školských a predškolských zariadeniach;
- s odd. PPL - 10 kontrol, prevažne v prevádzkach, kde bolo zaznamenané ochorenie na VHA.

RÚVZ Michalovce vydalo 3 verejné vyhlášky :

- dodržiavať zásady osobnej hygieny a vykonať okamžitú a pravidelnú účinnú dezinfekciu studňovej vody
- zákaz organizovania hromadných podujatí v meste Sobrance
- podrobiť sa očkovaniu detí vo veku od jedného roku do pätnásteho roku veku s trvalým pobytom v meste Sobrance a všetkým fyzickým osobám vo veku od troch rokov do pätnásteho roku veku návštevujúce predškolské a školské zariadenia v meste Sobrance
- RÚVZ Michalovce zmanažovalo v spolupráci so zdravotnými poisťovňami, všeobecnými lekármi pre deti a dorast v okrese Sobrance, zriaďovateľom a štatutári školských a predškolských zariadení v meste Sobrance a riaditeľom Gymnázia Sobrance celý proces očkovania detí vo veku od jedného roku do pätnásteho roku veku s trvalým pobytom v meste Sobrance a vo veku od troch rokov do pätnásteho roku veku návštevujúce predškolské a školské zariadenia v meste Sobrance.
- **všeobecnými lekármi pre deti a dorast v okrese Sobrance bolo zaočkovaných 1 399 detí z 1432 detí podliehajúcich očkovaniu, čo činí 97,7%.**

Ďalšie aktivity RÚVZ Michalovce :

- spolupráca s médiami
- účasť RH RÚVZ Michalovce na Bezpečnostnej rade okresu Sobrance na základe pozvánky OÚ Sobrance - 21.9.2016
- v zmysle § 15 odst.(1) písmeno j) zákona NR SR č. 42/1994 Z.z. o civilnej obrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov vyhlásilo **mesto Sobrance dňa 21.9.2016 na území mesta Sobrance mimoriadnu situáciu (odvolaná bola dňa 12.12.2016)**
 - účasť zástupcov RÚVZ na krízovom štábe pri MsÚ Sobrance

B15 - Blatné Remety

- **výskyt od 6.4.2016 do 21.7.2016**
- hlásených 13 ochorení na vírusovú hepatitídu A v obci Blatné Remety, okr. Sobrance u rómskych obyvateľov žijúcich v neštandardných hygienických podmienkach bývania a stravovania. Ochorenia sa vyskytli vo vekových skupinách: 5-9 r. - 4 prípady, 10-14 roč. - 4 prípady, 15-19 - 4 prípady, 20-59 r. - 1 prípad.
- ochorenia potvrdené serologicky
- hospitalizácia na Inf. oddelení NsP Š. Kukuru Michalovce, a.s. - 9 osôb
- aktívne vyhľadani – 5 osôb
- v 4 prípadoch sa jednalo o žiakov ZŠ v obci Blatné Remety; 1 prípad u študenta SOŠ Sobrance, v 1 prípade ochorela poštová doručovateľka y obce Blatné Remety
- ochorenia po očkovaní - 2 (19 dní; 30 dní po očkovaní)
- protiepidemické opatrenia boli vykonané v plnom rozsahu zamestnancami oddelenia epidemiológie RÚVZ Michalovce v spolupráci s oddelením HDaM.
- **počet vydaných opatrení RH RÚVZ Michalovce: 189 LD**

B15 - Ul. Mlynská, Michalovce

- **výskyt od 8.3.2016 do 23.6.2016**
- **počet chorých - 26 rómskych detí** žijúcich v neštandardných hygienických podmienkach bývania a stravovania, z toho 12 ochorení bez klinických príznakov
- aktívne vyhľadani: 12 osôb
- počet hospitalizovaných: 15

- vekové skupiny: 0-roční - 1
1-4 - 18
5-9 - 7
- potvrdené serologicky: 26
- kolektívy: 3x III. ZŠ Michalovce (z toho v 1 prípade elokovaná trieda Ul. Mlynská Michalovce)
- **počet vydaných opatrení RH RÚVZ Michalovce: 329 LD**
- Protiepidemické opatrenia boli vykonávané v plnom rozsahu zamestnancami oddelenia epidemiológie RÚVZ Michalovce v spolupráci s oddelením HDaM. RÚVZ Michalovce, Infekčným oddelením NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s., NZZ pre deti a dorast a dospelých v okr. Michalovce a Sobrance, sociálnymi pracovníkmi a zdravotníckymi asistentami pôsobiacimi v lokalite Ul. Mlynská Michalovce.

B15 - Ul. Gerbova, Michalovce

- **výskyt od 8.6.2016 do 18.7.2016**
- **počet chorých - 49 rómskych obyvateľov** žijúcich v neštandardných hygienických podmienkach bývania a stravovania
- aktívne vyhľadani: 43 osôb
- počet hospitalizovaných: 10
- vekové skupiny: 1-4 - 12
5-9 - 19
10-14 - 15
15-19 - 3
- potvrdené serologicky: 49
- **počet vydaných opatrení RH RÚVZ Michalovce: 148 LD**

Protiepidemické opatrenia boli vykonávané v plnom rozsahu zamestnancami oddelenia epidemiológie RÚVZ Michalovce v spolupráci s oddelením HDaM. RÚVZ Michalovce, Infekčným oddelením NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s., NZZ pre deti a dorast a dospelých v okr. Michalovce a Sobrance.

B15 – obec Malčice

- **výskyt od 21.11.2016 – 9.12.2016**
- **počet chorých – 13 osôb** žijúcich v neštandardných hygienických podmienkach bývania a stravovania
- individuálne vodné zdroje, bez verejnej kanalizácie
- aktívne vyhľadani: 12 osôb
- počet hospitalizovaných: 3
- vekové skupiny: 1-4 - 4
5-9 - 9
- potvrdené serologicky: 13
- **počet vydaných opatrení RH RÚVZ Michalovce: 196 LD**

Protiepidemické opatrenia boli vykonávané priebežne aj v spolupráci s NZZ pre deti a dorast a odd. HDaM RÚVZ Michalovce.

B15 – obec Laškovce

- **výskyt od 26.8.2016 – 7.12.2016**
- počet chorých – 14 osôb, z toho v 11 prípadoch sa jednalo o obyvateľov rómskej osady, ktorí žijú v obydliach s nízkym štandardom bývania, bez verejnej kanalizácie
- aktívne vyhľadani: 4 osoby
- počet hospitalizovaných: 12
- vekové skupiny: 1-4 - 1
5-9 - 7
10-14 - 3
20-59 - 3
- potvrdené serologicky: 14
- **počet vydaných opatrení RH RÚVZ Michalovce: 130 LD**

Protiepidemické opatrenia boli vykonávané priebežne aj v spolupráci s NZZ pre deti a dorast, odd. HDaM RÚVZ Michalovce a miestnou samosprávou

A05.0 – DSS Súcit Veľké Kapušany

- **výskyt od 26.11.2016 – 28.11.2016**

Dňa 28. 11. 2016 bol na RÚVZ Michalovce nahlásený výskyt hnačkových ochorení v zariadení pre seniorov DSS Súcit, Zelená 275, 45, Veľké Kapušany. Pri epidemiologickom šetrení vykonanom dňa 28. 11. 2016 bolo zistené, že v čase od 26.11.2016 do 28. 11. 2016, z celkového počtu 90 klientov ochorelo 13 klientov DSS. V klinickom obraze prevládali hnačky, následne prudké zvracanie. Trvanie klinických príznakov ochorenia: cca 1-2 dni. Liečba bola symptomatická - rehydratácia, diéta, Endiex. Na laboratórne vyšetrenie boli odobraté rektálne výtery, vzorky stolice sa nepodarilo odobrať. Z rektálnych výterov chorých osôb neboli izolované epidemiologicky závažné mikroorganizmy. ŠZD bol vykonaný v spolupráci s oddelením hygieny výživy. Pri výkone ŠZD boli vykonané stery z prostredia kde boli izolované epidemiologicky závažné mikroorganizmy (kuchyňa, jedáleň): Enterobacter, Staph. aureus produkujúci enterotoxín. Vo vzorkách stravy neboli izolované žiadne epidemiologicky závažné mikroorganizmy. V zariadení boli nariadené protiepidemické opatrenia v plnom rozsahu, personálu zariadenia boli nariadené rektálne výtery (všetky rektálne výtery u personálu boli s negatívnym výsledkom). Nakoľko bol zistený v pracovnom kuchynskom prostredí Staph. aureus produkujúci enterotoxín, predpokladáme, že sa pravdepodobne jednalo o alimentárnu stafylokokovú intoxikáciu.

V súvislosti so zvýšeným počtom chrípky, ARO a CHPO v chrípkovej sezóne 2015/2016 bolo prerušené vyučovanie:

Okres Michalovce – 4 MŠ, 3 ZŠ, 1 ZUŠ, 1 CVČ

Okres Sobrance - 5 MŠ, 2 ZŠ

v chrípkovej sezóne 2016/2017 bolo prerušené vyučovanie:

Okres Michalovce – 1 MŠ, 4 ZŠ

Okres Sobrance - 0

6.6. Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V rámci surveillance prenosných ochorení sa vykonáva aj enviromentálna surveillance poliomyelitídy. V období od 1.1.2016 do 31.12.2016 bolo odobratých 6 vzoriek odpadovej vody na záchytnosť enterovírusov, polio, resp. polio like vírusov s negatívnymi výsledkami.

Okrem enviromentálnej surveillance sa sleduje a organizačne zabezpečuje aj epidemiologická surveillance, ktorá spočíva v sledovaní výskytu ACHO, polio like ochorení, ktoré sa povinne hlásia a informácia sa týždenne spracováva a hlási v rámci havarijnej situácie na RÚVZ Košice a následne na ÚVZ SR Bratislava. V uvedenom období nebolo hlásené žiadne ochorenie na akútnu chabú obrnu.

6.7. Prevencia HIV/AIDS

V roku 2016 boli v rámci projektu organizované zamestnancami RÚVZ Michalovce v školských zariadeniach v okr. Michalovce a Sobrance stretnutia so študentami, kde im boli poskytnuté potrebné informácie v danej problematike. Prednášky sa uskutočnili v 3 ZŠ (20 žiakov) a 3 SŠ (90 študentov). Informácie o danej problematike boli uverejnené aj na informačných paneloch v priestoroch RÚVZ so sídlom v Michalovciach a na web stránke úradu.

6.8. Poradenstvo v očkovaní

V súvislosti s plnením tejto úlohy boli poskytované odbornými zamestnancami oddelenia epidemiológie informácie o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní – povinnom, odporúčanom, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín, či nežiadúcich reakciách. Informácie boli poskytované priebežne lekárom neštátnych a štátnych zdravotníckych zariadení na základe písomnej alebo telefonickej žiadosti, laickej verejnosti v rámci projektu RÚVZ Michalovce „Čakáme na bociana“ a v rámci EIT. V období od 1.1.-31.12.2016 bola odbornými zamestnancami oddelenia epidemiológie priebežne poskytovaná poradenská, prednášková a konzultačná činnosť v problematike imunizácie a výskytu prenosných ochorení. **Spolu: 59 x**

6.9. Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania

V 1. polroku 2016 (máj 2016) bola zamestnancami oddelenia epidemiológie RÚVZ Michalovce realizovaná výskumná časť projektu Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania na vybraných stredných školách v okrese Michalovce a Sobrance (Stredná zdravotnícka škola Michalovce, Stredná odborná škola Strážske, Gymnázium Sobrance). Vyplnené dotazníky boli zaslané na RÚVZ so sídlom v Komárne 25.5.2016.

ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA

Národný program podpory zdravia

A. Preventívne opatrenia, zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení

I. Opatrenia zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu

1. Výživa a stravovacie zvyklosti

Oddelenie Podpory zdravia má vo svojej činnosti ako primárnu úlohu podporu zdravého životného štýlu aj prostredníctvom základnej poradne, ktorá poskytuje bezplatné vyšetrenia kapilárnej krvi na celkový cholesterol, HDL a LDL cholesterol, triglyceridy a glukózu. Zároveň ponúka každému klientovi informácie o zdravých stravovacích návykoch a individuálne poradenstvo. Od začiatku roka do konca septembra poradňu navštívilo spolu 525 klientov. Poskytujeme informačné materiály / diéty, výživové odporúčania a dávky, energetické tabuľky potravín...../

Činnosť poradne je zverejnená na web stránke RÚVZ Michalovce, priebežne distribuujeme informačné letáky pre širokú verejnosť a pri príležitosti spoločných akcií s firmami či inštitúciami.

Podľa metodického pokynu ÚVZ SR podľa zákona č. 355/2007 Z.z. a predpisov o spotrebe ovocia a zeleniny u detí a žiakov v školách „**Školské ovocie**“ sme v marci odštartovali anonymný dotazníkový prieskum určený na hodnotenie spotreby ovocia a zeleniny.

Dodržiavame harmonogram zberu dát podľa toho, či sú to ZŠ, MŠ vidiecké, mestské, zapojené, alebo nezapojené do projektu.

V spolupráci s oddelením HDM, nakoľko nám pomôžu s odovzdávaním na jednotlivé školy, zmonitorujeme spotrebu ovocia a zeleniny u 180 tých detí.

V júni bola úloha ukončená, údaje zadané v excel maske so stručným popisom boli zaslané na ÚVZ BA. V podmienkach nášho okresu sú všetky MŠ a ZŠ zapojené do projektu, preto v tabuľke nefigurujú žiadne nezapojené školy.

Zastúpenie škôl je nasledovné: mestské školy- ZŠ Strážske, 8. ZŠ Michalovce, MŠ Okružná Michalovce, MŠ Komenského Michalovce.

Vidiecke - ZŠ a MŠ Bracovce, Pozdišovce, Budkovce, Veľké Revištie, Vysoká nad Uhom, Poruba pod Vihorlatom.

Prieskum zdravotného uvedomenia a správania obyvateľstva SR v roku 2016

Podľa metodického usmernenia sme vybrali respondentov v príslušných vekových kategóriách, mužov i ženy, v rozpätí rokov 15 – 24, 25 – 64 a 65 a viac. Spolu 104.

V programe excel boli všetky údaje zaznamenané a v požadovanom termíne odoslané na ÚVZ. Za RÚVZ Michalovce bola úloha ukončená 19. septembra.

Prednášky:

Obchodná akadémia Michalovce – Stravovacie návyky/ Mgr. Erdélyiová/ – pre 60 študentov 3. ročníka

ZŠ Strážske Stravovacie návyky / Mgr. Erdélyiová/ - pre 50 žiakov 3. ročníka

IX. MŠ Michalovce – Zdravo a chutne / Mgr. Erdélyiová/ - 50 detí, staršia skupina – 5- 6 ročné deti

MŠ Školská Michalovce – 35 detí, Zdravá výživa, prezentácia zdravých a chutných nátierek
Seminár RÚVZ- prednáška odporúčané výživové dávky- Mgr. Erdélyiová / 30 poslucháčov/

2. Fyzická inaktivita

Všetci klienti poradne sú oboznámení o potrebe primeranej fyzickej aktivity podľa veku a zdravotného stavu, počas prednáškových aktivít sa špecifikujeme na jednotlivé cieľové skupiny. Zapájame sa do akcií v spolupráci s mestom a školami.

Prednášky:

MŠ . Vajanského – správne držanie tela – 30 detí / v skupine - 5 ročné/

10.5. Svetový deň pohybu- prednášky pre deti MŠ Komenského a MŠ Školská Michalovce o fyzickej aktivite, prevencii obezity a zdravej výžive. Zúčastnili sme sa podujatí, ktoré škôlky organizovali pri príležitosti MDD spojených malou pohybovou olympiádou. Spolu 120 detí.

Programy a projekty Úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike na rok 2016 a na ďalšie roky

3. Tabak, alkohol, drogy – počas celého roka realizujeme merania Smokerlyzerom na stanovenie hodnoty CO vo vydychovanom vzduchu u fajčiarov, doteraz spolu 180 meraní.

Prednášky:

Gymnázium Pavla Horova Michalovce - 30 študentov Prevencia závislostí

Gymnázium L. Štúra Michalovce – 30 študentov Prevencia závislostí , Alkohol a tehotné ženy

SOŠO Kapušianska Michalovce- 60 študentov- Drogy

III. ZŠ Michalovce – Drogy – 50 žiakov - 9. Ročník

Drogy, fajčenie a iné závislosti- ZŠ Bracovce - 70 žiakov

3.10. 2016 – pracovná porada RÚVZ Martin- Linka pomoci na odvykanie od fajčenia/ metodika, vzory evidencie, doterajšie skúsenosti kolegov z RÚVZ, kde už linka bola zapojená a zrealizovaná jej prevádzka , príklady spôsobu komunikácie, kontakty na zaškolenie so psychológmi , možnosť zaškoliť sa/ V júli 2017 táto linka bude sprevádzkovaná v Michalovciach.

9.9.2016 Medzinárodný deň o fetálnom alkoholovom syndróme

Posolstvom tohto dňa je odkaz, aby sa ženy počas tehotenstva zdržiavali akéhokoľvek množstva alkoholu, aby im prostredie v ktorom žijú vytváralo podmienky a podporovalo ich v tomto rozhodnutí.

Odpočet aktivít, ktoré sme zrealizovali pri príležitosti druhého ročníka Medzinárodného dňa o fetálnom alkoholovom syndróme:

V týždni od 5.9. 2016 sme zrealizovali štyri prednášky k téme pre študentov stredných škôl v Michalovciach.

Zúčastnilo sa spolu 150 študentov SZŠ, SOŠE, SOŠO a SOŠT v Michalovciach.

Prezentácie sa uskutočnili v Zemplínskom osvetovom stredisku Michalovce i priamo v priestoroch škôl.

Zároveň sme oslovili cirkvi v meste Michalovce a Sobrance , aby v tento deň zazneli symbolicky zvony ako prejav úcty k životu. / vid'. príloha/

Prieskum Global Youth Tobacco Survey na Slovensku:

Je to súčasť projektu globálneho monitorovania užívania tabaku vypracovaného a koordinovaného Svetovou zdravotníckou organizáciou a Centrom pre kontrolu chorôb a prevenciu / Centers for Disease Control and Prevention/ v Atlante, USA.

Koordinátorom prieskumu GYTS na Slovensku je MUDr. Tibor Baška , PhD v Martine.

Celosvetový prieskum užívania tabaku u mládeže 13 – 15 ročnej. V našom okrese boli vybrané zo 66 škôl na Slovensku : ZŠ P.Horova Michalovce 40 detí, ZŠ Veľké Slemence 19 detí, Gymnázium Sobrance 30 detí.

Na požiadanie participujeme na projekte od apríla 2016.V júni bol materiál odovzdaný.

31.5. Svetový deň bez tabaku- v poradni – meranie prístrojom Smokerlyzer a poradenstvo, edukačné materiály pre verejnosť a zverejnenie aktuálnej problematiky na web stránke RÚVZ

4. Zdravé pracovné a životné podmienky – informačné letáky v autorskom prevedení RÚVZ Michalovce o správnom držaní tela pri práci s počítačom postupne zverejňujeme počas akcií .

1. Kardiovaskulárne ochorenia (ďalej len „KVO“)

Lokálny projekt „Tichá ischemia myokardu“ pozostáva z vyhotovenia EKG záznamu s kompletným popisom a interpretáciou normálneho záznamu a prípadných patologických zmien , charakter krivky, frekvencia, typ, prevod predsieň – komora, konfigurácia, prítomnosť dysrytmií, extrasystol predsieňových a komorových.

U vybraných klientov urobíme kondičnú ergometriu.

Projekt je zameraný na prevenciu KVCH a tichej ischemie myokardu vo vekovom rozmedzí 20 – 55 rokov, s pozitívnou rodinnou záťažou na KVCH , akútny IM, NMCP, esenciálna hypertenzia bez pravidelnej medikácie a dispenzarizácie na odbornej kardiologickej ambulancii. Nutný je súhlas klienta.

V období do konca septembra 2016 bolo vyšetrených 120 klientov.

Kampaň MOST 2016

29.9.2016 WHO vyhlásila tento deň za Medzinárodný deň srdca.

Slovenská nadácia srdca a ÚVZ oslovila aj tento rok jednotlivé RÚVZ , aby sa zapojili do kampane.

RÚVZ Michalovce v spolupráci s MsÚ Michalovce a SZŠ Michalovce zrealizovali spoločne akciu pre širokú verejnosť, na ktorej boli ponúkané antropometrické merania, odbery kapilárnej krvi na celkový cholesterol a poradenstvo o zdravej výžive ako i merania prístrojom Smokerlyzer pre fajčiarov. Spolu bolo v dopoludňajších hodinách vyšetrených 50 záujemcov v rôznom vekovom rozpätí.

2. Diabetes mellitus

Vyšetrenie glukózy je zahrnuté v základnom biochemickom vyšetrení kapilárnej krvi v poradni. Tohtoročný Svetový deň zdravia 7 apríl 2016 vyhlásený WHO sa sústreďuje na Diabetes mellitus, nakoľko sa počet chorých na cukrovku stále zvyšuje. V dôsledku akútnych a chronických komplikácií sa významnou mierou podieľa na chorobnosti, invalidite a j úmrtnosti. V Slovenskej republike podľa štatistických údajov z Národného centra zdravotníckych informácií SR je výskyt za rok 2013 - 340 445 diabetikov, čo je okolo 7 % z celej populácie. Nad'alej pretrváva vysoká miera novo diagnostikovaných prípadov , okolo 22 000 – 22 557 . 90% prípadov je diabetes 2 typu, pri ktorom je faktorom vzniku i nadváha, obezita, nízka fyzická aktivita.

Pri tejto príležitosti sme spropagovali už počas mesiaca marec aktivity, ktoré súvisia s touto problematikou. Edukačno –preventívne vyšetrenia pre populáciu produktívneho veku a skrining rizikových chorôb v orgánoch štátnej správy a samosprávy- meranie TK, glukózy, prípadne ďalšie parametre. Počas mesiaca apríl ,sme sa aktívne zapojili do spomínaných aktivít.

Ponuku sme zaslali na mestské a obecné úrady v okrese. Spolu bolo vyšetrených 100 záujemcov - pracovníkov úradov.

3. Vybrané nádorové ochorenia.

Medzinárodná únia proti rakovine UICC vyhlásila 4. február za Svetový deň proti rakovine. Účelom je zvyšovanie povedomia o ochorení, o jeho príčinách, príznakoch a liečbe.

Podľa údajov z Národného centra zdravotníckych informácií patria nádory dlhodobo medzi 2. najčastejšie príčiny smrti s podielom okolo 25 %. V roku 2014 zomrelo 13 643 osôb so zhubným nádorom, ktorého lokalizácia bola klinicky veľmi závažná.

4. február – Svetový deň proti rakovine – počas celého mesiaca.....

- odborný panel vo vstupných priestoroch RÚVZ Michalovce a na web stránke úradu s edukačným materiálom
- 4 prednášky na GPH a GEŠ Michalovce / 90 študentov/
- 2 prednášky v Zemplínskom osvetovom stredisku Michalovce pre dospelú populáciu / 50 študentov/
- propagácia info materiálu o prevencii onko ochorení vo vestibule polikliniky a ambulancií v meste
- 2 prednášky v klube dôchodcov / 30 poslucháčov/
- 1 prednáška na ZŠ Strážske pre starších žiakov ú 40 žiakov/

B. Preventívne opatrenia, zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení.

Info letáky na tému:

očkovanie, chrípka, hepatitída typu A, ako sa chrániť pred kliešťom pre širokú verejnosť.

V mesiaci **september**, vzhľadom na epidémiu vírusovej hepatitídy typu A v regióne a začiatok školského roka boli expedované na školy i pre širokú laickú verejnosť letáky o tom ako predchádzať tomuto infekčnému ochoreniu. Predovšetkým o správnom umývaní rúk. Pokračujeme v realizácii prednášok o VHA i význame očkovania na školách. Za september spolu 5 prednášok pre 300 žiakov.

V novembri- ZŠ Strážske- 3 prednášky- 100 žiakov

Špeciálna ZŠ Sobrance- november- hygiena tela, umývanie rúk, prevencia hep. A- 100 žiakov

1. december AIDS - 2 prednášky stredné školy Michalovce 100 študentov, info na web RÚVZ

C. Regionálne projekty:

a.) „**Saunováčik** „– účinky saunovania sú dávno známe, pôsobí preventívne i ako podporná liečba a fyziatrická procedúra pri recidivujúcich ochoreniach. RÚVZ ako preventívny orgán na ochranu zdravia pripravil vlastný regionálny projekt ktorého cieľom je preskúmať a potvrdiť dobre známe účinky saunovania, prípadne vylúčiť niektoré tvrdenia o procedúrach a získať nové poznatky .

IX.MŠ Komenského v Michalovciach prevádzkuje saunovanie detí - požiadali sme ich o spoluprácu. V mesiacoch september 2015 – jún 2016 nám zasielajú mesačné hlásenia ,v ktorých sú zaznamenané symptómy detí po saunovaní / počet detí, pocity ,závraty, palpitácie, bolesť pri srdci, bolesť brucha, dýchavica, slabosť, rozmazané videnie, zmeny na koži, počet chorých detí, akútne infekcie horných a dolných dýchacích ciest, choroby s komplikáciami, alergie, chorobnosť detí v zariadení počas mesiaca ako rinitída, nazofaryngitída, sinusitída, pharyngitída, tonsilitída, laryngitída, pneumónia, bronchitída...../

Prvé vyhodnotenie projektu sme zrealizovali v letných mesiacoch 2016. Výsledky boli odprezentované na vnútroústavnom seminári Michalovce a krajskom odbornom seminári v Košiciach.

b.) „Čakáme na bociana“ – náš lokálny dlhoročný projekt pokračuje i v roku 2016. Kurz pre budúce mamičky ponúka informácie o tehotenstve, pôrode, starostlivosti o novorodenca i ženu v zastúpení lektorov z odborov klinickej medicíny aj verejného zdravotníctva. Realizujeme podľa záujmu.

V tomto roku to boli tri kurzy – zúčastnilo sa spolu 15 budúcich mamičiek.

9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva SR

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025

Obezita je celosvetovou pandémiou, v súčasnosti sa považuje za hlavnú hrozbu zdravotného problému.

Február- prednášky ZŠ Strážske – pre 3.ročník / 60 žiakov/ prevencia obezity „Nechcem byť tučko“

Marec- MŠ sv. Terezky – pre 30 detí „Nechcem byť tučko“

September – 2 prednášky – I stupeň ZŠ Michalovce, 90 detí.

Prevenciu obezity sme zahrnuli do aktivít s dôrazom na fyzickú aktivitu, sú zaznamenané v časti fyzická inaktivita 1.2

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu Celonárodná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity

9.3 Podpora zdravia znevýhodnených komunit na Slovensku na roky 2009 - 2015

9.4 Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v SR

9.5 Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu aktívneho starnutia.

V dňoch od 14. do 20.3.2016 prebiehala medzinárodná kampaň „Týždeň mozgu“, ktorej cieľom je upozorniť verejnosť na ľudský mozog a jeho činnosť, tiež hovoriť o mozgových ochoreniach a spôsoboch ich prevencie. Téma sa venuje celoročne. V týchto dňoch sme zrealizovali **3 prednášky v kluboch dôchodcov – pre 90 seniorov**, pokračujeme však aj naďalej v mesiaci apríl.

1 prednáška v stacionári Arcidiecéznej Charity Košice – pobočka Michalovce – 30 poslucháčov

Stretnutia pozostávali z prezentácie Alzheimerova choroba, diskusia so zúčastnenými, distribúciou informačných letákov od Alzheimerovej spoločnosti.

So seniormi sme vyplnili dotazník porúch pamäti, Mini- mental state examination test, OCA test – montreal cognitiv assessment test.

Interview o Alzheimerovej chorobe pre TV Mistral – odvysielané 28.4.2016 Mgr. Dagmar Erdélyiová

2 prednášky v marci - Slnčné žiarenie – 50 seniorov. S blížiacim sa obdobím jari a leta je táto téma aktuálna a je o ňu záujem aj so strany verejnosti.

Osteoporóza – prednáška v dennom stacionári Bajany v spolupráci so Zemplínskym osvetovým strediskom – 20 seniorov

1.6.- 6.6. seniárska olympiáda v spolupráci s MsÚ a klubmi dôchodcov v Michalovciach.

Seniori na ihrisku IV.ZŠ Komenského v Michalovciach absolvovali niektoré z atletických výkonov ako beh, skok do diaľky, hod guľou, loptové hry. Meranie tlaku krvi a cholesterolu sme vykonali počas týchto dní 50 seniorom.

2 prednášky o fyzickej aktivite – spolu 100 seniorov

V letných mesiacoch júl a august – 5 prednášok v kluboch dôchodcov o slnečnom žiarení, pitnom režime a prevencii obezity – spolu 9 seniorov v meste Michalovce.
Téma KVCH – v septembri- denný stacionár Zalužice – 25 seniorov

Október - mesiac úcty k starším :

Duševné zdravie v staršom veku- 18.10. denný stacionár - Zalužice 15 seniorov
26.10.klub dôchodcov Komenského Michalovce 20 seniorov
27.10. Klub dôchodcov Straňany – 20 seniorov

Osteoporóza 25.10 denný stacionár – Zalužice 18 seniorov, 26.10.denný stacionár Lúčky –
srdcovo cievne ochorenia 16 seniorov, 27.10.**Očkovanie** - klub dôchodcov Krymska Michalovce 14 seniorov, 28.10.**Pohyb je zdravie** – klub dôchodcov Krymska Michalovce 11 seniorov, 31.10.**Prevencia Alzheimerovej choroby** – Červený kríž Michalovce – pre seniorov mesta 35 seniorov.

9.6 Efektívna podpora kardiometabolického zdravia v prostredí stredných škôl v Bratislavskom samosprávnom kraji

9.6.1 Zdravotnovýchovné pôsobenie u detí preškolského veku – stomatohygiena

Ponúkame tento projekt už niekoľko rokov. V I. polroku sme zrealizovali 3 prednášky na dvoch MŠ v meste pre 60 detí a poskytli sme 5 videofilmov pre škôlky podľa záujmu. V septembri 2 prednášky- MŠ Michalovce - spolu 40 detí.
November- 2 prednášky – 40 detí MŠ Michalovce

9.7. CINDY program SR

9.8 Akčný plán realizácie národnej protidrogovej stratégie SR na obdobie rokov 2013 – 2016

9.9 Znižovanie epidemiologického a chemického rizika pokrmov rýchleho občerstvenia v okrese Levice

9.10 Stravovacie návyky a spotrebný potravinový kôš u obyvateľov okresu Levice

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Nitre**

1. HYGIENA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1. PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY IV (NATIONAL ACTION PLAN FOR ENVIRONMENT AND HEALTH – NEHAP IV.)

1. V rámci tejto úlohy prebieha plnenie regionálneho prioritného cieľa č. 3, ktorý je zameraný na prevenciu a zníženie respiračných ochorení spôsobených znečisteným ovzduším s osobitným dôrazom na detskú populáciu (1.4).

2. Realizovať opatrenia na predchádzanie ochoreniam súvisiacich s užívaním pitnej vody

V rámci tejto úlohy sú priebežne riešené problémy s kvalitou vody v obciach, v ktorých zatiaľ nie je vybudovaný vodovod a to v obci Ladice, Neverice, Host'ovce a Kostol'any pod Tribečom v okrese Zlaté Moravce.

Súčasťou tejto úlohy je aj monitorovanie kvality vody z verejných vodných zdrojov – pramene, artézske studne v okresoch Nitra, Zlaté Moravce a Šaľa s dôrazom na prítomnosť ťažkých kovov vo vode. V priebehu roka 2015 boli odobraté vzorky vôd na overenie kvality vody – tieto zdroje vykazujú kolísavú kvalitu vodu, hlavne po stránke mikrobiologickej (hlavne pramene v meste Nitra).

1.4. SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTOK VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKÔL NA ZDRAVIE DETÍ V RÔZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

Jedná sa o medziodborový projekt oddelenia hygieny životného prostredia a hygieny detí a mládeže. Tento pilotný projekt je zameraný na sledovanie kvality ovzdušia v slovenských školách. Na všetkých vybraných školách bol zabezpečený dotazníkový prieskum. Environmentálny monitoring zrealizoval odbor laboratórnych činností na dvoch školách. V roku 2016 zabezpečilo odd. HDM štatistické spracovanie získaných údajov, analýzu a vyhodnotenie výsledkov s formuláciou záverov a odporúčaní na regionálnej úrovni.

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.2. LEGIONELY A AMÉBY V ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENIACH, NEBYTOVÝCH BUDOVÁCH A V ODDYCHOVÝCH ZÓNACH

V rámci plnenia projektu boli vykonané odbery vzoriek vôd na kúpanie z letných a termálnych kúpalísk počas LTS 2016 aj na prítomnosť Legionelly sp. Ani v jednom prípade nebola zistená ich prítomnosť.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.5. POPULAČNÁ STRATÉGIA - AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÝCH DNÍ S OSOBITNÝM ZAMERANÍM NA TÉMY A TERMÍNY ODPORÚČANÉ SVETOVOU ZDRAVOTNÍCKOU ORGANIZÁCIOU

1. Uplatňovať všetky dostupné metódy a formy skupinového a hromadného pôsobenia na obyvateľstvo so zabezpečením zdravotno-výchovných aktivít pre obyvateľov s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO.

Aj v roku 2016 sa pracovníci oddelenia zamerali na Svetový deň vody a Svetový deň životného prostredia. K týmto dňom boli uskutočnené nasledovné aktivity :

V rámci Svetového dňa vody, ktorý sa v roku 2016 niesol v znamení motta „Voda a zamestnanosť“ bolo zabezpečené bezplatné vyšetrenie vzoriek vôd z individuálnych vodných zdrojov obyvateľov pracovníkmi odboru OCHA N-testom na prítomnosť dusičnanov a dusitanov. Celkovo bolo vyšetrených 188 vzoriek vôd. Obyvateľom bolo poskytované odborné poradenstvo v oblasti zabezpečenia ochrany vlastných vodných zdrojov, o vyhovujúcich zdrojoch vôd v obciach okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce, o prameňoch v meste Nitra a verejných vodných zdrojoch v obciach uvedených okresov, o kvalite vody verejných vodovodov v dozore RÚVZ Nitra, o zdravotných indikáciách v súvislosti s nevyhovujúcou kvalitou vody, o ochranných pásmach vodných zdrojov najmä v súvislosti s haváriami /poradenstvo bolo poskytované pri osobnej návšteve na RÚVZ, telefonicky resp. v teréne v rámci výkonu ŠZD / a pod. Na webovú stránku RÚVZ bol daný aktuálny príspevok oddelenia HŽP k Svetovému dňu vody o aktivitách RÚVZ k tomuto významnému dňu a zhodnotenie kvality vody verejných vodovodov okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce za rok 2015. Zhotovené boli tiež 2 panely na danú tému.

K Svetovému dňu životného prostredia bol zhotovený informačný panel.

Pre informovanosť obyvateľov sme využívali aj médiá, internetovú stránku a elektronickú poštu.

2. Na úseku zdravotnej výchovy a poradenstva obyvateľom v rámci oddelenia pracuje počas celého roka **environmentálna poradňa zdravia.**

2. PREVENTÍVNE PRACOVNÉ LEKÁRSTVO

Oddelenie PPL RÚVZ so sídlom v Nitre v sledovanom roku 2016 sa zúčastnilo na plnení nasledovných programov a projektov:

č. 2.1: Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane Azbestu a látok poškodzujúcich reprodukciu na narušajú endokrinný systém

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

č. 2.2 Intervencie na podporu zdravia

2.2.1. Zdravé pracoviská

2.2.2. Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská - Spolupráca pri prevencii rizík“

č.2.5 Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

V rámci plnenia uvedených Programov a projektov bolo realizovaných 705 výkonov zameraných na riešenie problémov v oblasti ochrany zdravia pri práci.

Úloha č.2.1.: Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce .

Výkon štátneho zdravotného dozoru bol zameraný predovšetkým na plnenie povinností ktoré pre zamestnávateľov vyplývajú z legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskeho spoločenstva.

Pri výkone dozoru boli používané kontrolné listy na overenie informovanosti zamestnancov o otázkach súvisiacich s ochranou zdravia pri práci. V 49 prípadoch boli použité kontrolné listy zamerané na práce v prostredí s rizikovým faktorom hluk, chemické faktory, karcinogénne a mutagénne faktory a biologické faktory.

Zamestnávatelia predkladali na schválenie prevádzkové poriadky samostatne alebo v rámci vydávania rozhodnutí o uvedení pracovných priestorov do prevádzky. V 47 prípadoch boli prevádzkové poriadky schválené spolu s uvedením priestorov do prevádzky a v 63 prípadoch boli prevádzkové poriadky posúdené a schválené na základe samostatných žiadostí o posúdenie prevádzkových poriadkov. Súčasťou týchto dokumentov bol zároveň aj posudok o riziku.

Zo strany zamestnávateľov bolo predložených 30 návrhov na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác a 4 návrhy na zrušenie rizikových prác.

V priebehu roku 2016 bol pracovníkmi oddelenia PPL RÚVZ Nitra v rámci plnenia programov a projektov štátny zdravotný dozor zameraný aj na kontrolu plnenia povinností zamestnávateľov uvedenej v § 30 ods. 1 písm. b) zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravotníctva a o zmene a doplnení niektorých zákonov – zabezpečovať zdravotný dohľad pre svojich zamestnancov podľa §§ 30a a 30d. Na základe výsledkov týchto kontrol možno konštatovať, že v

prípadoch, kedy zamestnávateľa nezabezpečujú zdravotný dohľad subjektmi oprávnenými na tieto činnosti, je prístup k hodnoteniu zdravotných rizík často nedostatočný a lekárske preventívne prehliadky zamestnancov sa nevykonávajú vo vzťahu k práci.

Kontroly s týmto zameraním boli pracovníkmi oddelenia PPL vykonané celkom v 298 subjektoch, z toho v 82 subjektoch s určenou rizikovou prácou. Môžeme konštatovať, že všetky kontrolované subjekty s vyhlásenými rizikovými prácami majú zabezpečenú PZS dodávateľsky alebo vlastnými PZS. Boli prípady zamestnávateľov, ktorým v zmysle platnej legislatívy nevyplýva povinnosť mať zabezpečený zdravotný dohľad tímom PZS, ale vzhľadom na výskyt viacerých rizikových faktorov v pracovnom prostredí a väčší počet zamestnancov majú uzatvorenú zmluvu s PZS.

Úloha č. 2.1.1. Rizikové práce

Dozorná činnosť vychádzala z priorit a bola osobitne zameraná na:

➤ práce pri ktorých sú pracovné činnosti zaradené do 3. alebo 4. kategórie rizika a na pracovné činnosti pri ktorých sa používajú toxické, veľmi toxické látky, karcinogény, chemické látky zakázané, či s obmedzeným použitím.

➤ prehodnotenie pracovných podmienok v súvislosti s výskytom profesionálnych ochorení.

Údaje o rizikových prácach v dozorovanom území (okresy Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce) sa spracovávajú v programe ASTR 2011. V priebehu roka sa aktualizujú počty zamestnancov v riziku práce priebežne na základe údajov získaných pri štátnom zdravotnom dozore a na základe údajov zaslaných zamestnávateľmi na RÚVZ. Týmto spôsobom sa vytvorila databáza závodov, pracovísk, počtov exponovaných osôb podľa jednotlivých rizikových faktorov, kategórií rizikových prác a podľa prevládajúcich činností. Závěry z protokolov o meraní a analýz škodlivých faktorov v pracovnom prostredí, ktoré sú vykonané laboratórnym pracoviskom RÚVZ v Nitre sú použité pre hodnotenie zdravotných rizík v rozhodovacom konaní RÚVZ. V roku 2016 bolo vydaných 34 nových rozhodnutí na zaradenie prác do kategórií (z toho počtu rozhodnutie o vyhlásení RP: 30, rozhodnutie o zrušení zaradenia prác do 3. alebo 4. kategórie RP: 4).

Z celkového počtu 5211 dozorovaných organizácií v územnej pôsobnosti RÚVZ Nitra je 152 organizácií s vyhlásenými rizikovými prácami s celkovým počtom zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce 5333, z toho 1161 žien.

V období roku 2016 bolo vykonaných 82 kontrol rizikových pracovísk s výskytom zdraviu škodlivých faktorov práce a pracovného prostredia. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sme sa zamerali najmä na plnenie povinností zamestnávateľov vyplývajúcich z legislatívnych úprav v oblasti ochrany zdravia pri práci harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, najmä z ustanovení zákona č. 355/2007 Z.z. v znení neskorších predpisov.

V podnikoch, kde už boli rozhodnutím orgánu verejného zdravotníctva v minulosti vyhlásené rizikové práce, sme sa zamerali na prehodnotenie pracovných podmienok, úroveň expozície zamestnancov jednotlivým rizikovým faktorom a na plnenie opatrení na ochranu zdravia zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v súlade so schválenými prevádzkovými poriadkami. Pri posudzovaní návrhov na určenie rizikových prác na nových pracoviskách resp. pri nových pracovných činnostiach bola pozornosť zameraná na dôsledné hodnotenie posudkov o riziku, zaradovanie zamestnancov na rizikové práce na základe zdravotnej spôsobilosti na výkon práce a úroveň ochranných opatrení na zníženie rizík na pracovisku.

V dozorovanom území bolo v roku 2016 novozaradených resp. prehodnotených na rizikové práce celkom 525 zamestnancov (z toho 130 žien). Z uvedeného počtu v 3. kategórii 506 zamestnancov (125 žien), v 4.kategórii 19 zamestnancov (5 žien).

Zvýšenie odbornej úrovne hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zistujeme u zamestnávateľov, ktorí majú zabezpečené

pracovné zdravotné služby. Problémom aj naďalej sú zamestnávateľa s malým počtom zamestnancov, pre ktorých zabezpečenie dohľadu nad pracovnými podmienkami znamená značné finančné zaťaženie.

Ďalší vývoj rizikových prác v dozorovanom území sa bude odvíjať i od skvalitnenia doterajšieho spôsobu ich posudzovania zamestnávateľmi - od zabezpečovania hodnotenia zdravotných rizík pre zamestnávateľov odbornými zdravotníckymi pracovníkmi tímov PZS, ale i od ďalšieho rozvoja alebo útlmu najmä priemyselnej výroby a následným vytváraním nových alebo zánikom existujúcich prevádzok a pracovných miest v regióne.

Úloha č. 2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a prípravkov

Dozorná činnosť bola zameraná na:

➤ Uplatňovanie legislatívnej úpravy – nariadenia vlády č. 355/2006 Z. z. v znení neskorších doplnkov a zmien. V sledovanom období bolo vykonaných celkom 71 kontrol na pracoviskách s výskytom chemických faktorov. Previerky boli zamerané na dodržiavanie povinností zamestnávateľov pri ochrane zdravia zamestnancov pri výrobe, predaji, skladovaní a inom zaobchádzaní s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami. Prevádzkovatelia predkladali na schválenie prevádzkové poriadky a posudky o riziku pri práci s nebezpečnými chemickými faktormi. Celkovo bolo schválených 41 prevádzkových poriadkov pre práce spojené s vystavením zamestnancov nebezpečným chemickým faktorom, ktorých súčasťou boli posudky o riziku so zaradením pracovných činností do príslušnej kategórie rizika.

Najvýznamnejším podnikom zameraným na chemickú výrobu na území dozorovanom RÚVZ so sídlom v Nitre je spoločnosť Duslo, a. s. Šaľa. Je významný z hľadiska počtu zamestnancov aj z hľadiska výskytu rizikových faktorov a ich kombinácií. Podnik je zameraný na výrobu priemyselných hnojív, gumárenských chemikálií, prípravkov na ochranu rastlín, disperzných lepidiel typu Duvilax, výrobkov horčíkovej chémie a pod. V podniku v roku 2016 evidujeme 215 zamestnancov (z toho 11 žien) exponovaných chemickým faktorom spôsobujúcim vznik kožných ochorení, 190 zamestnancov (z toho 7 žien) exponovaných chemickým faktorom a 105 zamestnancov (z toho 6 žien) exponovaných pevnému aerosólu. Na všetkých pracoviskách s rizikom chemických faktorov boli zamestnávateľom vypracované prevádzkové poriadky a posudky o riziku so zaradením do príslušnej kategórie. Podnik v aj priebehu roku 2016 priebežne predkladal na schválenie aktualizované a doplnené prevádzkové poriadky resp. ich zmeny, posudky o riziku pri práci s chemickými faktormi v súvislosti s novou klasifikáciou chemických látok a chemických zmesí podľa zákona č. 67/2010 Z.z. o podmienkach uvedenia chemických látok a chemických zmesí na trh a o zmene a doplnení niektorých zákonov (chemický zákon).

➤ V roku 2016 bolo komisiou na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami vydaných 62 osvedčení o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami (z toho v 6 prípadoch na základe skúšky pred komisiou, v 56 prípadoch na základe predložených dokladov a dĺžke odbornej praxe). V uvedenom roku bolo na RÚVZ so sídlom v Nitre uplatnených 10 žiadostí o vydanie osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie (z toho v 1 prípade na základe skúšky pred komisiou, v 9 prípadoch na základe predložených dokladov a dĺžke odbornej praxe).

➤ Evidovali sa hlásenia o použití chemických prípravkov na ochranu rastlín a pri DDD činnosti. V roku 2016 bolo evidovaných 67 hlásení o použití chemických prípravkov pri výkone DDD činnosti. Vo všetkých prípadoch sa používali povolené prípravky a práce zabezpečovali osoby s odbornou spôsobilosťou na výkon uvedených činností.

➤ Pri výkone štátneho zdravotného dozoru bolo zistené, že práce s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami riadia odborne spôsobilé osoby.

Úloha č. 2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém.

➤ Dozorná činnosť bola zameraná na uplatňovanie legislatívnej úpravy – nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z.z. v znení neskorších doplnkov a zmien v praxi.

Na území ktoré dozoruje RÚVZ so sídlom v Nitre sa používajú chemické karcinogény a mutagény v priemyselnej výrobe (najviac v Duslo, a.s. Šaľa), v chemických laboratóriách pri výučbe (SPÚ Nitra, UKF Nitra), v diagnosticko-analytických biochemických zdravotníckych (Medirex a.s., Pezinok, laboratóriá v Nitre) a veterinárnych pracoviskách (Ústav štátnej kontroly veterinárnych biopreparátov a liečiv Nitra, Plemenárske služby SR, š.p. Bratislava, pracovisko Nitra - Lužianky) a v laboratórnych zariadeniach výskumných pracovísk (Ústav ekológie lesa SR, Zvolen, pobočka biológie drevín Nitra, Výskumné centrum AgroBioTech, SPÚ Nitra). V roku 2016 bolo vykonaných 11 kontrol zameraných na používanie chemických karcinogénov a to v podnikoch : Matador a.s. Vráble , Duslo a.s. Šaľa, Kongsberg Automotive, a.s., Vráble, FN Nitra, ŠN Sv. Svorada Zobor, Nitra, BIA Plastic and Plating Technology Slovakia Čab, s.r.o., Giesecke Devrient s.r.o. Nitra, Secop s.r.o. Zlaté Moravce). Kontrolná činnosť bola zameraná hlavne na zabezpečovanie zdravotného dohľadu na pracoviskách vrátane preventívnych lekárskech prehliadok vo vzťahu k práci a dodržiavanie opatrení na minimalizáciu expozície zamestnancov karcinogénnym a mutagénnym faktorom.

Prehodnocovali sa prevádzkové poriadky a hodnotenie zdravotných rizík zamestnancov pri práci s chemickými karcinogénmi v existujúcich zariadeniach (Duslo, a.s., Šaľa, Špecializovaná nemocnica Sv. Svorada, Nitra, MUDr. Gremeň, onkologická ambulancia Šaľa, Ústav ekológie lesa, Nitra, Secop, s.r.o., Továrenská 49, Zlaté Moravce a SLUŽBA Nitra, s.r.o., Pražská 33, 949 01 Nitra, Kongsberg Automotive, a.s., Vráble a ÚŠKVBL, Biovetská 34, Nitra, FN Nitra, BIA Plastic and Plating Technology Slovakia, s.r.o., Čab) ako aj práca s chemickými karcinogénmi a mutagénmi v novozriadených prevádzkach (novozriadené pracovisko Výskumné centrum AgroBioTech , SPÚ Nitra).

➤ V roku 2016 bolo vydaných 83 posudkov (76 rozhodnutí a 7 stanovísk) na odstraňovanie stavebného materiálu obsahujúceho azbestocement zo stavieb. Kontroly zabezpečenia búracích prác na stavbách s použitými materiálmi z azbestocementu boli vykonané v spolupráci s Národným referenčným centrom pre zdravotnú problematiku vláknitých prachov RÚVZ v Nitre.

➤ Pri posudzovaní projektovej dokumentácie pri rekonštrukčných a búracích prácach boli stavebníci upozorňovaní na povinnosti, ktoré sú povinní plniť pri likvidácii stavebných materiálov s obsahom azbestu.

➤ ŠZD bol tiež zameraný na zisťovanie používania chemických látok, ktoré sú zakázané alebo ich používanie je obmedzené. Pri dozornej činnosti nebolo zistené porušenie týchto povinností.

Úloha č. 2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V roku 2016 sme prešetrovali podozrenia na profesionálne ochorenie podľa položky 29 - ochorenia kostí, kĺbov, šliach a nervov končatín z DNJZ v 2 prípadoch:

V 1. prípade bolo hlásené podozrenie na chorobu z povolania z DNJZ - dg. Sy canalis carpi dx. v podniku TIMS s.r.o Nitra u zamestnanca v profesii stavebný robotník.

V 2. prípade bolo hlásené podozrenie na chorobu z povolania z DNJZ - dg. Sy canalis carpi dx. v podniku Giesecke Devrient s.r.o Nitra u zamestnanca v profesii skladník senior. Zo záverov šetrenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a charakteru vykonávaných pracovných činností bolo konštatované, že ani v jednom z prešetrovaných prípadoch neboli splnené kritériá dlhodobosti, jednostrannosti a nadmernosti zaťaženia.

Úloha č. 2.2 Intervencie na podporu zdravia:

2.2.1. Zdravé pracoviská

Projekt „Zdravé pracoviská“ realizujeme v spoločnosti DUSLO a.s., Šaľa zameranej na chemickú výrobu.

Plnenie programu „Zdravé pracoviská“ v spoločnosti Duslo a.s. Šaľa je zamerané na :

- analýzu zdravotného rizika na pracoviskách :
 - s kombinovaným účinkom nebezpečných chemických faktorov
 - na pracoviskách ktoré používajú v technologických procesoch NCHF klasifikované ako karcinogény kat. 1A, 1B, 2.
- Upresnenie zdravotného rizika z expozície zamestnancov NCHF na základe osobných odberov a analýz vzoriek ovzdušia.
- analýzu zdravotného stavu zamestnancov vo vzťahu k profesionálnym rizikám na základe posudkových záverov z LPP

Závod Duslo, a.s. Šaľa patrí k najvýznamnejším spoločnostiam chemického priemyslu na Slovensku. Výrobný program je zameraný na výrobu priemyselných hnojív, gumárnských chemikálií, polyvinylacetátových a polyakrylátových lepidiel, disperzií, rôznych špeciálnych produktov organickej a anorganickej chémie a produktov horčíkovej chémie. Od roku 2005 je súčasťou medzinárodného holdingu AGROFERT Holding, a.s., globálne pôsobiaceho v chemickom priemysle, poľnohospodárstve a potravinárstve. Súčasťou Dusla a.s. je od r. 2006 závod Istrochem, a.s. Bratislava. Celkový počet zamestnancov Dusla a.s. z toho počet žien k 1.12.2016 je 2105/398 , z toho na pracoviskách v Šali: 1 782/354.

Zdravotný dohľad na pracoviskách zabezpečuje zamestnávateľ vlastnou pracovnou zdravotnou službou od r. 2006, na základe oprávnenia – rozhodnutia ÚVZ SR č. OPPL-5589/2006-Oj zo dňa 19.9.2006.

Z hľadiska charakteristiky pracovných podmienok na jednotlivých pracoviskách sú najčastejšími rizikovými faktormi hluk - s počtom exponovaných 364/8, chemické faktory spôsobujúce vznik kožných ochorení - 215/11, chemické faktory - 190/7, pevný aerosol - 105/6, ionizujúce žiarenie - 4/0, laserové žiarenie 4/4. Celkový počet zamestnancov zaradených k 30.6.2015 do 3. kategórie zdravotného rizika z expozície škodlivým faktorom v pracovnom prostredí je 633/28. Rizikové práce sú určené rozhodnutiami RÚVZ v Nitre č. PPL/A/2015/00749 zo dňa 22.4.2015 a č. PPL/A/2016/00952 zo dňa 16.3.2016.

Merania hluku, chemických faktorov a pevného aerosólu v pracovnom ovzduší vykonáva oddelenie centrálnych laboratórií odboru riadenia kontroly a kvality v Duslo, a.s. a organizácia Eurofins Bel/Novamann s.r.o.

Pri závode Duslo a.s. Šaľa je zriadené Centrum zdravotnej starostlivosti, v ktorom sa zabezpečujú pre zamestnancov lekárske preventívne prehliadky vo vzťahu k práci. Pre zamestnancov v riziku práce sú lekárske prehliadky zabezpečované ambulanciou pracovného lekárstva, lekárom s predpísanou špecializáciou. Pre zamestnancov v riziku hluku, chemických škodlivín, pevných aerosólov a ionizujúceho žiarenia sa zabezpečujú rekondičné pobyty vo vybraných zariadeniach, ktoré garantujú okrem iného obsahovú náplň pobytov v zmysle Vyhl. č. 148/2010 Z.z. Zamestnanci sa môžu každoročne zúčastniť vyšetrenia rizikových faktorov - TK, triglyceridy, celkový cholesterol, cukor, vyšetrenie KVS a tí, ktorí vykonávajú práce pri počítačoch významnú časť pracovnej doby majú poskytované odborné poradenstvo – inštruktážne cvičenia (škola chrbta) , cestou fyziatricko-rehabilitačného pracoviska. PZS poskytuje zdravotno-výchovné materiály na prevenciu poškodenia zraku a podporno – pohybovej sústavy .

V závode sa realizovali spoločné previerky PZS a BT služby, ktorých sa zúčastnili i zástupcovia zamestnancov. Závety týchto spoločných previerok sú poskytnuté pri výkone štátneho zdravotného dozoru .

Lekárske preventívne prehliadky vo vzťahu k zdravotným rizikám u zamestnancov Duslo a.s. Šaľa sa realizujú podľa vypracovaného harmonogramu v CZS Duslo Šaľa. Lekárske posudky sú dokumentované na predpísaných tlačivách v zmysle legislatívy a sú archivované. V roku 2016 nebol zaznamenaný prípad podozrenia na chorobu z povolania, ani ohrozenie chorobou z povolania. Nebol zaznamenaný ani prípad iného poškodenia zdravia vplyvom práce a pracovných podmienok.

V spolupráci s PZS Duslo, a.s. sme priebežne pokračovali v realizácii intervenčných aktivít zameraných na zlepšenie pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov, ochranu a podporu zdravia zamestnancov v závode Duslo, a.s. Šaľa. Riešili sa zvýšené expozície amoniaku pri jeho stáčaní a závodu boli navrhnuté opatrenia na ochranu zdravia, ktoré sú takmer úplne zrealizované. Po ich ukončení budú opätovne vykonané merania amoniaku a na základe výsledkov osobných odberov bude prehodnotené zdravotné riziko zamestnancov ktorí sú amoniaku vystavení.

V Duslo, a.s. v roku 2016 v dôsledku organizačných zmien bolo aktualizovaných päť prevádzkových poriadkov na ochranu zdravia pri práci s nebezpečnými chemickými faktormi. Posudky o riziku sú súčasťou všetkých prevádzkových poriadkov.

Prehľad o pracoviskách s rizikovou prácou a počtoch zamestnancov v riziku podľa faktorov

Rizikový faktor	Počet pracovísk s rizikovou prácou	Počet zamestnancov v riziku práce
Chemické faktory	50	190/7
Hluk	86	364/8
Prach	22	105/6
Chem. zlúč. spôsob. vznik kožných ochorení	62	215/11
Ionizujúce žiarenie	1	4/0
Laserové žiarenie	2	4/4
Celkový počet (bez rozlíšenia rizikových faktorov)	166	633/28

2.2.2. Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská - Spolupráca pri prevencii rizík“

> V súlade s témou informačnej kampane Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) na aktuálne obdobie - „Spolupráca pri prevencii rizík“ boli zamerané aj spoločné dozorné aktivity orgánov inšpekcie práce a orgánov verejného zdravotníctva v SR.

Spoločné dozorné aktivity orgánov verejného zdravotníctva a orgánov inšpekcie práce vyplývajú z Dohody o spolupráci a koordinácii činností uzatvorenej medzi ÚVZ SR Bratislava a NIP Košice dňa 15.3.2011.

RÚVZ so sídlom v Nitre a IP Nitra vykonali spoločnú previerku v spoločnosti **Foxconn Slovakia, spol. s r.o., Dolné Hony 29, Nitra** zameranú na kontrolu zabezpečenia zdravotného dohľadu (§ 6 ods. 3 písm. k) bod 2 zák.č.355/2007 Z.z.- kontrola u zamestnávateľa a jeho vlastných zamestnancov, ktorí vykonávajú činnosti pracovnej zdravotnej služby (§ 30a ods. 2), na plnenie povinností zamestnávateľa

na pracoviskách s expozíciou zamestnancov laserovému žiareniu v prevádzke Automont (automatická montáž dosiek plošných spojov).

Spoločnosť sa zaoberá výrobou LCD televízorov, ktorú zabezpečuje 884 kmeňových zamestnancov, z toho 479 žien a 1091 externých zamestnancov v jedno až trojzmennom pracovnom režime. Pracovná činnosť pozostáva z prevažne manuálnej ručnej práce pri montážnych linkách (skladanie, montáž, čistenie, kompletizácia, skúšanie LCD televízorov vrátane ich údržby a opráv).

Pri ŠZD nebolo zistené porušenie ustanovení zák. č. 355/2007 Z.z. týkajúcich sa zabezpečenia zdravotného dohľadu vlastnými zamestnancami zamestnávateľa, boli však zistené iné nedostatky, ako : nezabezpečenie objektivizácie hladiny hluku na pracovisku Automont, hodnotenie fyzickej záťaže z hľadiska pracovných polôh pri montážnych linkách, manipulácia s bremenami pri nakladaní a vykladaní malých a veľkých dosiek plošných spojov na pracovisku Automont, práce vykonávané dlhodobo v stoji pri linkách a hodnotenie zdravotných rizík pri práci so zobrazovacími jednotkami na stredisku Office.

Spoločnosti boli orgánom verejného zdravotníctva nariadené opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov do termínu 28.2.2017.

> Okrem spoločných previerok spolupracujeme s inšpektormi práce pri výkone štátneho zdravotného dozoru pri kolaudačných konaniach, pri konaniach o zmene účelu užívania stavieb alebo pri šetrení podnetov a sťažností zo strany zamestnancov poukazujúcich na porušovanie povinností zamestnávateľov v oblasti ochrany zdravia pri práci.

Koordinácia spoločných dozorných aktivít, vzájomné poskytovanie informácií a výmena skúseností pri riešení problémov je predmetom pracovných stretnutí zástupcov orgánov verejného zdravotníctva a inšpektorov práce uskutočňovaných v rámci Nitrianskeho kraja v štvrtročných intervaloch. V roku 2016 sa uskutočnili 4 pracovné stretnutia za účasti pracovníkov oddelenia PPL RÚVZ v NR kraja i Inšpektorov práce Nitra, na ktorých boli dohodnuté spoločné postupy pri výkone kontrolnej činnosti, riešené aktuálne problémy a konštatovaná dobrá spolupráca oboch inštitúcií.

Úloha č.2.5 Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

Kontroly boli zamerané na zhodnotenie pracovného prostredia a spôsobu výkonu práce vo vzťahu k zdravotným obmedzeniam tam pracujúcich zamestnancov, zhodnotenie prispôbenia práce zamestnancov v zmysle § 52 ods.1 písm. i) zákona č. 355/2007 Z.z. a v zmysle § 6 ods.1 písm. b) zákona č. 124/2006 Z.z.

V sledovanom období roku 2016 bolo na základe žiadostí jednotlivých subjektov posúdených celkom 26 pracovísk na ktorých zabezpečovali práce osoby so zdravotným postihnutím, z toho v 20 prípadoch bolo vydané rozhodnutie na uvedenie priestorov do prevádzky a v 6 prípadoch bolo vydané stanovisko k zmenám na existujúcich pracoviskách s prideleným štatútom chránenej dielne/pracoviska.

V roku 2016 zamestnanci oddelenia PPL RÚVZ so sídlom v Nitre vykonali previerky v 5 spoločnostiach, pre ktoré už boli orgánom na ochranu zdravia vydané rozhodnutia na uvedenie priestorov pracovísk do prevádzky a na uvedených pracoviskách pracovné činnosti vykonávali zamestnanci so zdravotným obmedzením. Boli to nasledovné subjekty:

- DeLUX ZPS, a.s. Vráble, ktorej predmetom činnosti je výroba, balenie, skladovanie a distribúcia OOPP s počtom zamestnancov so zdravotným postihnutím 23 z toho 16 žien.

- SIPPI s.r.o. Veľké Zálužie, ktorej predmetom činnosti je výroba nábytku s počtom zamestnancov so zdravotným postihnutím 5 z toho 3 ženy.

- Najdrevo Tešedíkovo s.s.o. Tešedíkovo ktorej predmetom činnosti je výroba a spracovanie dreva s počtom zamestnancov so zdravotným postihnutím 2 z toho 1 žena.

- Obecný Úrad Žihárec s počtom zamestnancov so zdravotným postihnutím 2 z toho 2 ženy.

- DATAROOM s.r.o. na Lehotskej 14 v Nitre, ktorej predmetom činnosti je digitalizácia dokumentov, zabezpečovanie bezpečnosti, ochrany a správy dát, predaj softvérov, poradenstvo a vzdelávacia činnosť s počtom zamestnancov so zdravotným postihnutím 5 z toho 3 ženy.

V uvedených subjektoch sa kontrolovalo dodržiavanie pracovných podmienok a pracovného režimu zamestnancov so zdravotným postihnutím určených v rozhodnutí orgánu verejného zdravotníctva o uvedení priestorov ako chráneného pracoviska resp. chránenej dielne do prevádzky. Kontrolou bolo zistené, že prevádzkovatelia pri zriaďovaní chránených pracovísk resp. chránených dielní prispôbovali pracovné podmienky charakteru zdravotného postihnutia a pre pracovníkov boli vytvorené vhodné pracovné podmienky zodpovedajúce ich zdravotnému stavu napr. bezbariérovým prístupom na pracovisko, dodržiavaním osobitného režimu práce (skrátene pracovný čas, nočná práca, práca na zmeny,...), zabezpečením vhodných ergonomických sedadiel, situovaním pracovísk mimo priestorov s rizikovými faktormi (pracoviská bez expozície hluku a chemickým škodlivinám), zabezpečením vyhovujúcich zariadení na osobnú hygienu (WC, umyvárky, sprchy, denná miestnosť), atď.

Vzhľadom k tomu, že chránené pracoviská nie sú vytvorené na pracoviskách s významnejším výskytom rizikových faktorov, kontrolné listy neboli použité.

V rámci kontrol neboli zistené zásadné nedostatky v oblasti dodržiavania predpisov na ochranu zdravia ľudí ako ani podstatné zmeny podmienok na pracoviskách oproti skutočnostiam uvedeným v rozhodnutiach na uvedenie priestorov do prevádzky. Zmeny sa týkali väčšinou počtu zamestnancov so zdravotným postihnutím na daných pracoviskách. V prípade prijatia nových zamestnancov na tieto pracoviská s iným zdravotným postihnutím zamestnávateľia požiadali orgán na ochranu verejného zdravotníctva o vydanie stanoviska k rozšíreniu počtu zamestnancov so zdravotným postihnutím na existujúcej prevádzke.

Zamestnanci so zdravotným postihnutím mali preukázanú zdravotnú spôsobilosť na výkon konkrétnych pracovných činností, potvrdenia o zdravotnej spôsobilosti pre týchto zamestnancov v prevažnej miere boli vystavené územne príslušnými všeobecnými lekármi.

Pri zriaďovaní chránených pracovísk resp. chránených dielní zamestnanci oddelenia PPL poskytovali zamestnávateľom aj budúcim zamestnancom poradenstvo a konzultácie týkajúce sa postupu pri podávaní žiadostí, vytváraní špecifických pracovných podmienok a požiadaviek na priestorové usporiadanie pracovísk.

Príloha: 1 x Tabuľka Chránené pracoviská

Vyhodnotenie úlohy ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH – 31.12. 2016

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZPS na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy *	Zistené nedostatky	Uložené opatrenia	Poznámky
	rozhodnutí	stanov.				(aké, koľko)	(aké, koľko)	(aké, koľko)	
Nitra	20	6	31	31	71	-	-	-	

3. HYGIENA VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVIN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV A OCHRANA SPOTREBITEĽOV

Program bol rozdelený na 3 etapy. Prvá etapa – roky 2014 – 2015 bola zameraná na odber vzoriek výrobkov, ich analýzu v akreditovaných laboratóriách . Druhá etapa bola zameraná na výchovu spotrebiteľov v oblasti – hlásenie poškodenia zdravia z používania kozmetických výrobkov. V rámci 3 etapy bola v marci 2016 ÚVZ SR spracovaná výsledná správa a program bol ukončený.

3.2. BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV Z BAMBUSU

Cieľom tejto úlohy bola kontrola bezpečnosti výrobkov z bambusu určených na priamy styk s potravinami vo vzťahu k migrácii formaldehydu. V mesiaci júl boli odobraté 2 vzorky bambusových výrobkov: bambusová varecha s otvormi 30 cm, krajina pôvodu Čína, doska na krájanie bambusová 30x20 cm, krajina pôvodu Čína, distribútorom je Tescoma s.r.o., Slovenská republika. Stanovený bol obsah formaldehydu vo výluhu vzorky do 3 % kys. octovej. Obidve vzorky v sledovanom ukazovateli vyhovovali požiadavkám predpisov.

3.5 MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH

Cieľom monitoringu bolo zistiť prítomnosť deklarovaných probiotík vo vybraných potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch. Na základe analýzy výsledkov sa zhodnotila a overila výrobcom deklarovaná kvalita potravín na osobitné výživové účely a výživových doplnkov obsahujúcich probiotiká. Gestorom úlohy je RÚVZ Trenčín, ktorý vykonal analýzu a vyhodnotenie vzoriek. Úloha bola dodatočne zaradená, nakoľko rozpis odberov pre jednotlivé RÚVZ bol spracovaný následne. RÚVZ so sídlom v Nitre sa spolupodieľal na plnení úlohy odberom jednej vzorky výživového doplnku BIOGaia ProTectis s citrónovou vôňou s pôvodom zo Španielska. Laboratórnou analýzou bolo potvrdené deklarované množstvo mezofilných baktérií mliečného kvasenia.

3.6. MONITORING PRÍJMU JÓDU

V rámci monitorovania príjmu jódu s cieľom zabezpečenia kontinuálneho prísunu jódu do organizmu prostredníctvom kontroly obsahu jódu v jodidovanej kuchynskej soli, bol na rok 2016 určený odber 24 vzoriek kuchynskej soli. Na základe laboratórnych vyšetrení bolo zistené, že vo všetkých 24 odobratých a vyšetrených vzorkách boli hodnoty KI v rozmedzí od 15 do 35 mg/kg. U 15 vzoriek (62,5 %) boli hodnoty KI v rozmedzí od 15-25 mg/kg a u 9 vzoriek (37,5 %) boli hodnoty od 25 mg/kg do 35 mg/kg. Priemerná hodnota obsahu KI v odobratých vzorkách bola 24,87 mg/kg. Vzorky jedlej soli boli odobraté zo zariadení spoločného stravovania.

Vo vzorkách jedlej soli bolo zároveň sledované dodržanie maximálne prípustnej hladiny $KFeCN_6$, pričom bolo zistené, že ani v jednom prípade sa neprekročila.

3.7 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

V rámci monitoringu spotreby vybraných prídavných látok v potravinách, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI), bola sledovaná spotreba vybraných prídavných látok – chinolínovej žltej E-104, aspartamu E 951, a glykozidu steviolu E 960 na základe dotazníkovej metódy.

Projekt bol v roku 2016 realizovaný na vzorke 20 respondentov, pričom vybraná vzorka populácie bola zložená z rovnakého počtu ľahko pracujúcich žien (10) a mužov (10) v dvoch vekových kategóriách a to od 19 - 34 rokov a od 35 do 54 rokov v počte po 5 respondentov. Sledovala sa 24 hodinová spotreba potravín. V rámci úlohy boli odobraté 3 vzorky s obsahom sledovaných prídavných látok a to: cukrársky výrobok - rez malinový s obsahom chinolínovej žltej, nealkoholický nápoj - pomarančový nektár na stanovenie obsahu aspartamu a mliečny nápoj s vanilkovou príchuťou na stanovenie obsahu glykozidov steviolu. Laboratórnym vyšetrením bolo zistené že koncentrácia prídavných látok v kontrolovaných potravinách vyhovovala požiadavkám legislatívy. Výsledky monitoringu boli spracované v mesiaci november a zaslané na ÚVZ SR.

3.8. MONITORING PRIJMU KUCHYNSKEJ SOLI

V rámci monitoringu príjmu kuchynskej soli s cieľom dosiahnutia postupného znižovania príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive boli odobraté 3 vzorky pekárskeho výrobku (2 vzorky chleba a 1 vzorka pečiva) a 3 vzorky hotových pokrmov zo zariadení spoločného stravovania (1 ZSS verejné stravovanie, 1 závodné stravovanie a 1 nemocničná jedáleň pre zamestnancov). Obsah soli sa zisťoval v každej časti pokrmu osobitne (polievka, príloha, mäso, šalát). Výsledky boli porovnávané s hodnotami výnosu MZ SR na regulovanie pridávania kuchynskej soli do potravín, ktorý vstúpil do platnosti od 1. decembra 2015 a ktorý znižuje obsah pridávanej kuchynskej soli do potravín v hotových pokrmoch na 13 000 mg/kg a u pekárskeho výrobku na 18 000 mg / kg. Laboratórnym vyšetrením bol zistený obsah NaCl v hotových pokrmoch v rámci legislatívy: (polievkach od 580 mg – 10 500 mg/kg, v mäse od 292 mg/kg – 8 600 mg/kg, v prílohe od 292 mg/kg – 12 900 mg/kg), v pekárskeho výrobku od 9 900 mg/kg – 17 300 mg/kg.

Zároveň bol monitoring príjmu kuchynskej soli vyhodnocovaný na základe 24 hodinového dotazníka spolu u 20 klientov - dospelá populácia muži/ženy v rovnakom počte v dvoch vekových kategóriách (19 - 35 rokov a 36 a 54 rokov). Zistené hodnoty boli spracované v programe Alimenta, pričom vybrané výživové faktory (vrátane príjmu soli) boli porovnané s odporúčanými výživovými dávkami (9. revízia – percentuálny podiel). Viac ako 110 % odporúčanej dávky príjmu soli bolo zistených u 9 mužov z celkového počtu 10 a u 4 žien z celkového počtu 10. Úloha bola realizovaná v I. polroku 2016

4. HYGIENA DETÍ A MLÁDEŽE

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTOK VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKÔL NA ZDRAVIE DETÍ V RÔZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

medzi odborová úloha (odborníci HŽP, HDM a OFŽP)

Projekt realizujú odborné zamestnankyne oddelenia hygieny detí a mládeže a odboru laboratórnych činností RÚVZ v Nitre. V rokoch 2014 a 2015 boli do projektu zapojené 4 ZŠ (ZŠ, Beethovenova ul., Nitra; ZŠ, Nábřežie mládeže, Nitra; ZŠ s MŠ Trnovec nad Váhom; ZŠ, Litoměřická ul., Topoľčianky). Na všetkých školách bol zabezpečený dotazníkový prieskum. Environmentálny monitoring zrealizoval odbor laboratórnych činností na dvoch školách. V roku 2016 zabezpečilo odd. HDM štatistické spracovanie získaných údajov, analýzu a vyhodnotenie výsledkov s formuláciou záverov a odporúčaní na regionálnej úrovni. Oddelenie HDM pripravuje publikovanie výsledkov pre verejnosť i jednotlivé školy.

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENIE OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

4.3 MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

4.4 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL; VYUŽITIE HODÍN TV

Úloha podporuje plnenie Národného programu prevencie obezity

4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia Národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015 – 2015 (NAPPO)

Zamestnankyne RÚVZ Nitra sa venujú pravidelne aktivitám v oblasti plnenia NAP prevencie obezity, najmä pri realizácii priorít v bodoch b) – **Podpora zdravšieho prostredia na školách** a c) – **Poskytovanie nutričného vzdelávania odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení.**

Zabezpečujeme vzdelávacie a zdravotno-výchovné aktivity. Aktivity sú ciele predovšetkým na vykonávanie edukácie za účelom dosiahnutia zdravšieho spôsobu života všetkých, ktorí v škole pracujú, učia alebo s ňou prichádzajú do styku.

1. Aktivity realizované v školách a škôlkach boli zameriavané na podporu zdravej výživy, a to zvyšovaním konzumácie ovocia a zeleniny, nahradzaním sladkých jedál ovocím a zeleninou, ochutnávkami zdravých jedál pre rodičov, podporou pitného režimu, sprístupňovaním poznatkov o zdravej výžive deťom i rodičom.

2. V rámci výkonu ŠZD v školských jedálňach pri školách všetkých typov sledujeme zostavovanie jedálnych lístkov so zameraním na správne zloženie podávanej stravy v zmysle zásad racionálnej výživy a v súlade so zásadami na zostavovanie vzorových jedálnych lístkov, presadzujeme pravidelné zaraďovanie menej atraktívnych a obľúbených jedál (ryba, čerstvé ovocie, zelenina, strukoviny), a tým podporujeme aj edukatívnu funkciu školského stravovania a podporu zabezpečenia zdravého vývoja detí a mládeže.

3. Na školách sledujeme zabezpečenie pitného režimu deťom a najmä podávanie zdravotne vhodných nápojov hygienicky vyhovujúcim spôsobom.

4. Výkonom ŠZD na školách sledujeme a podporujeme konzumáciu mlieka a mliečnych výrobkov v rámci zariadení školského stravovania. Priebežne sledujeme počet škôl zapojených do školského mliečného programu.

5. Ďalšie aktivity boli cieleňé na zlepšovanie telesného, duševného a sociálneho zdravia detí: ranné rozcvičky, plavecké výcviky, branné vychádzky a podpora pohybu na čerstvom vzduchu, školy v prírode, športové krúžky, aktívnejšie využívanie hodín telesnej výchovy, protidrogová, prosociálna a environmentálna výchova, výchova k prevencii úrazov. Pri požiadaní poskytujeme jednotlivým školám prednášky na vybrané témy.

6. Ďalej informuje pedagógov o výsledkoch projektov hygieny detí a mládeže a podpory zdravia – TAD, ESPAD, Správne držanie tela detí, Zdravotné uvedomenie a správanie obyvateľov SR.

7. Pravidelne niekoľkokrát ročne sa zúčastňujeme pracovných porád pre vedúcich zamestnancov ŠJ organizovanými v spolupráci s odborními školstva Okresného úradu v Nitre a Nitrianskeho samosprávneho kraja. Cieľom pracovných porád je poskytnutie poznatkov a skúseností z výkonu štátneho zdravotného dozoru a úradnej kontroly potravín v ŠJ, informovanie o nových metodických usmerneniach ÚVZ SR, o výsledkoch mimoriadnych cieleňých kontrol v zariadeniach školského stravovania, ale aj o najnovších poznatkoch v oblasti zdravej výživy a prevencii neprenosných ochorení.

Školy, ktoré sa aktívne zapájajú do aktivít, uvádzajú nasledovné dosiahnuté výsledky: zlepšenie dochádzky a zníženie chorobnosti u detí, hlavne predškolského veku, zvýšenie telesnej zdatnosti, zvýšený záujem o pohybové aktivity aj vyššia úspešnosť v športových aktivitách, zlepšenie stravovacích návykov, slušnosť a ohľaduplnosť v správaní detí voči sebe navzájom i voči dospelým, negatívny postoj a odmietavý postoj k drogám, zlepšenie vzťahu detí k prírode a záujem o jej ochranu, pocit zodpovednosti za vlastné zdravie a snaha viesť zdravý spôsob života.

4.3 Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

Zamestnankyne odd. HDM zabezpečili zber a elektronické spracovanie 104 dotazníkov zameraných na monitorovanie úrazovosti u vekovej skupiny 11 – 14 ročných detí. Do projektu boli zapojené ZŠ Ivanka pri Nitre (vidiecka, 52 dotazníkov) a ZŠ Nábregie mládeže v Nitre (mestská, 52 dotazníkov). V každej škole boli vybrané dve triedy II. stupňa cca po 30 detí. Základný súbor detí bol vytvorený tak, aby spĺňal požadované kritériá na štatistické vyhodnotenie a údaje z neho získané boli validné. Zber dotazníkov bol realizovaný u rodičov týchto detí. Databáza údajov bola po naplnení zaslaná gestorovi úlohy – ÚVZ SR.

Prieskum GYTS (Global Youth Tobacco Survey) Slovakia 2016

Zamestnankyne oddelenia hygieny detí a mládeže RÚVZ so sídlom v Nitre zabezpečili zber dotazníkových údajov prieskumu GYTS na vzorke 153 žiakov vo vybraných školách u žiakov 7. – 9. ročníka: ZŠ, Školská ul., Mojmírovce (48 žiakov), ZŠ s MŠ s vyučovacím jazykom maďarským – Alapiskola és Óvoda, Vlčany (50 žiakov), ZŠ s MŠ, Červený Hrádok (33 žiakov), ZŠ, Jedľové Kostolány (22 žiakov).

Sledované základné školy netrvali pred realizáciou prieskumu na informovanom súhlase zákonných zástupcov žiakov. Informácie o prieskume boli zverejnené na webových stránkach školy. ZŠ s MŠ s vyučovacím jazykom maďarským – Alapiskola és Óvoda vo Vlčanoch sme pri realizácii prieskumu museli spolupracovať s pedagógmi, ktorí žiakom všetky dotazníkové otázky aj s možnosťami museli prekladať.

Projekt COSI (Childhood Obesity Surveillance Initiative)

Na základe plnenia uznesenia vlády SR č. 488/2015 k Národnému akčnému plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 spolupracoval RÚVZ v Nitre na riešení projektu COSI (Childhood Obesity Surveillance Initiative). Uvedený projekt sa uskutočnil vo viacerých európskych krajinách. SZO bude po skompletizovaní meraní a dát analyzovať údaje zo všetkých krajín. Počas merania detí bol vyplňaný dotazník pre meranie detí. Merania sa uskutočnili u detí od 7 - 7,99 roka vo vybraných školách (ZŠ kniežaťa Pribinu, Ul. A. Šulgana, Nitra – 6 zapojených tried, 43 zapojených detí; ZŠ Veľké Zálužie – 4 triedy, 28 detí a ZŠ Lehota – 2 triedy, 12 detí). V roku 2016 bolo zrealizovaných elektronické spracovanie projektu, raz do databázy v programe excel, druhýkrát v programe Open Clinica.

Projekt Monitoring jodúrie u detskej a dospeljej populácie

Cieľom projektu je zavedenie dlhodobého monitorovania jodúrie u detí ako indikátora nasýtenia jódom v organizme dieťaťa a zistiť aktuálny stav, ale aj trendy v dlhodobom sledovaní tejto problematiky. Na Slovensku dlhodobo absentuje monitorovanie jódu v biologickom materiáli, aj keď v okolitých krajinách je táto problematika dlhodobo v strede záujmu preventívnej medicíny. Deficit jódu v organizme človeka môže spôsobiť vážne zdravotné problémy, čoho jedným z dôkazov môže byť aj narastajúci počet ochorení štítnej žľazy. Zvlášť rizikový je v tomto ohľade vyvíjajúci sa detský organizmus. Projekt je realizovaný Úradom verejného zdravotníctva SR a RÚVZ v SR.

Realizácia projektu je naplánovaná na tri roky. V roku 2016 bolo vyšetrených 11 detí vo veku 3 - 6 z MŠ Párovská v Nitre a 14 detí vo veku 10 - 12 rokov zo ZŠ kráľa Svätopluka, Drážovská, Nitra. Celkový počet zapojených detí bol 25. Deťom bola odobratá vzorku ranného moču do vopred pripravenej skúmavky. Vzorky moču boli laboratórne vyšetrené na ÚVZ SR v Bratislave.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Hlavným cieľom tohto projektu je zvýšenie povedomia budúcich rodičov o závažnosti ochorení, ktorým je možné predchádzať očkovaním a o význame povinného očkovania detí v SR. Uvedená úloha je intervenciou, ktorá vyplynula zo štúdie realizovanej jednotlivými RÚVZ v SR v roku 2013 pod názvom „Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniam“. Výsledky tejto štúdie poukázali na nedostatočné vedomosti študentov o nákazách preventabilných očkovaním a na ich váhavý až negatívny postoj k očkovaniam. Až štvrtina opýtaných dievčat uviedla, že by svoje dieťa nedali očkovať, ak by očkovanie nebolo povinné. Tento fakt by postupne viedol k významnému ohrozeniu kolektívnej imunity. Realizácia tejto úlohy je dôležitá z hľadiska ochrany a podpory verejného zdravia a má aj celospoločenský význam, najmä v období stále pretrvávajúcich antivakcinačných kampaní.

Cieľovou skupinou na vzdelávanie boli vybraní študenti 3.- 4. ročníkov stredných škôl. Ide o vzdelávanie študentov interaktívnou formou. Efekt intervencie bol overovaný dotazníkovou metódou, realizovanou pred a po intervencii. V rámci projektu študenti pracovali v 4 skupinách a postupne sa vystriedali na 4 rôznych stanovištiach:

- Stanovište č. 1: Povinné očkovania (prehľbenie vedomosti účastníkov o jednotlivých povinných očkovaniam a o ochoreniach preventabilných očkovaním),
- Stanovište č. 2: Zdroje informácií o očkovaní, kritický pohľad na internet (osvojiť si kritický pohľad k zdrojom informácií o očkovaní, najmä k internetu ako zdroju prevažne s nerecenzovanými, osobnými, ne odbornými názormi),
- Stanovište č. 3: Prečo toľko vakcín (informácie o množstve antigénov v bežnom živote človeka a ich množstve vo vakcínach),
- Stanovište č. 4: Individuálna a kolektívna imunita (princíp individuálnej a kolektívnej imunity a zodpovednosti).

Odborné zamestnankyne RÚVZ v Nitre projekt realizovali v týždni od 23.05. do 27.05.2016. Projektu sa zúčastnili študenti 3. ročníkov z nasledovných škôl:

- Gymnázium, Párovská 1, Nitra (40 študentov),
- Gymnázium sv. Cyrila a Metoda, Farská ul. v Nitre (41 študentov),
- Gymnázium, Golianova ulica v Nitre (23 študentov).

Celkovo sa projektu zúčastnilo 104 stredoškolských študentov.

5. OCHRANA ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

V rámci odboru ochrany zdravia pred žiarením je v roku 2016 plnená iba jedna úloha, a to úloha č. 5.2 „Monitorovanie rádioaktivity v životnom prostredí pre účely plnenia požiadaviek odporúčania Európskej komisie a zabezpečovanie činnosti komunikačného informačného systému medzi ÚVZ SR a Európskou Komisiou“, do ktorej nie je RÚVZ Nitra zapojený ako riešiteľské pracovisko.

Všetky ostatné úlohy odboru boli pozastavené z dôvodu potreby implementovania smernice Rady 2013/59/Euratom z 5. decembra 2013 do slovenskej legislatívy najneskoršie k termínu 6. február 2018. Na tvorbe novej legislatívy sa podieľa všetkých 5 pracovísk radiačnej ochrany zriadených v rámci úradov verejného zdravotníctva (ÚVZ SR, RÚVZ Bratislava hl. mesto, RUVZ Banská Bystrica, RÚVZ Košice a RÚVZ Nitra).

V rámci odboru preventívneho pracovného lekárstva bola Pracovná skupina pre ochranu zdravia pred žiarením zapojená do plnenia úlohy č. 2.1.: „Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce“.

Hlavným cieľom tejto úlohy je zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov.

V roku 2016 bolo vykonaných spolu 113 previerok podmienok používania zdrojov ionizujúceho a laserového žiarenia. Z celkového počtu previerok bolo 57 zameraných aj na problematiku rizikových prác. Zamestnávateľom a pracovným zdravotným službám (napr. ProCare, a.s., Bratislava, PZS Duslo, a.s., Šaľa, MEDISON, s.r.o., Košice, Sanos Vráble, s.r.o., Vráble, BOZPO, s.r.o., Prievidza a Falck Healthcare, a.s., Bratislava) boli poskytnuté viaceré konzultácie k problematike zaraďovania pracovníkov so zdrojmi ionizujúceho žiarenia do kategórií A a B, kategorizácii prác so zdrojmi ionizujúceho a laserového žiarenia a aj celkovo k hodnoteniu veľkosti zdravotného rizika a z toho vyplývajúcich povinností zamestnávateľov a pracovníkov. Boli prešetrované prípady zvýšených dávok ožiarenia vyhodnotených na osobných telových dozimetrioch pracovníkov oddelenia rádioterapie a klinickej onkológie ako aj neurochirurga Fakultnej nemocnice Nitra, neurochirurga Fakultnej nemocnice s poliklinikou Nové Zámky a štyroch defektoskopárov WIZACO NDT, s.r.o., Bratislava a zaznamenaná strata osobných dozimetrov 45 pracovníkov FORLIFE, n.o. Komárno po ich odoslaní poštou Slovenskej legálnej metrológii, n.o., Bratislava. V hodnotenom roku bolo v pracovnom prostredí vykonaných 749 meraní príkonu kermy vo vzduchu rtg a gama žiarenia a povrchovej rádioaktívnej kontaminácie a 914 meraní kvality primárneho zväzku röntgenových prístrojov. V problematike vyhlasovania, resp. rušenia rizikových prác z titulu rizikového faktora laserové žiarenie bola vyhlásená riziková práca kategórie 3 pre profesiu lekár - dermatovenerológ v spoločnosti Skin & General, spol. s r.o., Vráble v Zlatých Moravciach a pre profesie lekár – oftalmológ a zdravotná sestra asistujúca pri laserových zákrokoch v spoločnosti Imunoalergológia Dzurilla s.r.o., Nitra a zrušená riziková práca v spoločnosti M.c.M. Mada, s.r.o., Zlaté Moravce.

V súčasnosti sú v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce evidované 3 subjekty s vyhlásenou rizikovou prácou z titulu rizikového faktora ionizujúce žiarenie (37 pracovníkov, z toho 19 žien). ide o spoločnosti IZOTOPCENTRUM, s.r.o., Nitra (pracovisko nukleárnej medicíny), KARDIOCENTRUM NITRA, s.r.o., Nitra (výkon intervenčných kardiologických zákrokov na operačných sálach) a Duslo, a.s. Šaľa (výkon defektoskopie s uzavretými rádioaktívnymi žiaričmi a technickými rtg prístrojmi na stálom a dočasných defektoskopických pracoviskách). V uvedených okresoch je 17 subjektov s vyhlásenou rizikovou prácou v riziku laserového žiarenia, pričom v riziku laserov 3B. triedy je 19 pracovníkov, z toho 16 žien a v riziku laserov 4. triedy 25 pracovníkov, z toho 20 žien. Stav počtu pracovníkov vykonávajúcich rizikovú prácu so zdrojmi ionizujúceho, resp. laserového žiarenia sa v porovnaní so stavom ku koncu roka 2015 významnejšie nezmenil.

V rámci štátneho zdravotného dozoru sa pri každej previerke kontroluje u jednotlivých prevádzkovateľov splnenie povinnosti zabezpečenia zdravotného dohľadu nad pracovnými podmienkami podľa požiadavky § 30 ods.1 písm. b/ zákona č. 355/2007 Z.z. v znení neskorších predpisov. Najčastejšou formou jeho zabezpečenia je dodávateľským spôsobom, a to buď autorizovaným bezpečnostným technikom alebo tímom pracovnej zdravotnej služby. Nezabezpečenie

zdravotného dohľadu bolo v hodnotenom období konštatované pri 17 subjektoch, pričom 13 z nich sú prípady, keď subjekt nemá žiadnych zamestnancov a ani vyhlásenú rizikovú prácu a ostatné prípady boli v štádiu riešenia napr. ak začínajúci podnikateľský subjekt alebo išlo o ukončenie platnosti zmluvy v dôsledku náhleho úmrtia zmluvného bezpečnostného technika.

Na pracovisku sa priebežne aktualizuje databáza programu ASTR_2011, v ktorej sa evidujú údaje o počtoch pracovníkov v riziku ako aj ďalšie údaje súvisiace s vyhlásenými rizikovými prácami v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce a generujú sa požadované výstupy, ktoré sú tiež poskytované rôznym subjektom na základe ich vyžiadania. Jedna pracovníčka Pracovnej skupiny pre ochranu zdravia pred žiarením zabezpečuje zdravotný dohľad nad pracovnými podmienkami pre RÚVZ Nitra.

6. ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

Zabezpečovanie realizácie imunizačného programu patrí medzi prioritné úlohy v oblasti surveillance a kontroly prenosných ochorení, čo je jeden zo základných cieľov Programového vyhlásenia vlády na úseku verejného zdravotníctva.

6.1 Národný imunizačný program

V rámci plnenia programového vyhlásenia vlády v oblasti surveillance a kontroly prenosných ochorení sme aj v roku 2016 zabezpečovali:

- sledovanie a dispenzarizáciu nosičov HBsAg a anti HCV pozitívnych osôb
- epidemiologické vyšetovanie v ohniskách nákaz, vrátane nariadenia protiepidemických opatrení,
- spracovanie výskytu prenosných ochorení do informačného systému EPIS na okresnej a regionálnej úrovni,
- výmenu informácií medzi odborníkmi v oblasti verejného zdravotníctva prostredníctvom systému rýchleho varovania,
- surveillance nemocničných nákaz, vrátane kontrol HER,
- výchovu obyvateľstva v prevencii prenosných ochorení.

Monitoring nákaz preventabilných očkovaním

Priebežne počas roka 2016 sa monitoroval výskyt nákaz preventabilných očkovaním, t.j. detská obrna, záškrt, tetanus, divý kašeľ, žltáčka typu A a typu B, hemofilové invazívne nákazy, pneumokokové invazívne ochorenia, mumps, ružienka, osýpky a tuberkulóza. V hodnotenom období sa v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce nevyskytlo ochorenie na VHB u detí do 15. roku života. Zaznamenali sme 6 prípadov ochorení na TBC u dospelých osôb, 20 ochorení na pertussis, 5 akútnych ochorení na VHA, 3 prípady chronického ochorenia na VHB a jeden prípad akútneho ochorenia na parotitídu.

Kontrola plnenia imunizačného programu

Plnenie IP a priebeh imunizácie detí sa kontroloval viacerými spôsobmi:

V roku 2016 bolo hlásených 212 odmietnutí povinného očkovania praktickým lekárom pre deti a dorast. Individuálne pohovory uskutočňujeme v poradni pre očkovanie na základe žiadosti rodičov o konzultáciu vo veci povinného očkovania.

V priebehu sledovaného obdobia boli priebežne poskytované telefonické konzultácie ako aj písomné vyjadrenia pre pediatrov týkajúcich sa očkovania.

PZS boli pravidelne mesačne informovaní o výskyte prenosných ochorení ako aj o aktuálnej problematike na úseku verejného zdravia.

Pre širokú verejnosť sme priebežne poskytovali informácie a rady osobne alebo telefonicky o možnosti očkovania rôznych druhov očkovaní, ktoré nie je hrazené zo základného zdravotného poistenia a tiež o povinnom a odporúčanom očkovaní osôb pred cestou do zahraničia.

6.2 Surveillance infekčných chorôb

V rámci prevencie ostatných prenosných ochorení pracovníci odboru epidemiológie nariaďovali opatrenia na zabránenie vzniku ďalších ochorení v 2667 ohniskách nákaz. Súčasne v rodinách chorých bolo vykonané poradenstvo a podávanie informácií (1812-krát), ako aj v školských, predškolských a ostatných kolektívnych zariadeniach (spolu 205- krát), kde sa jednotlivé prípady vyskytli.

Spolupracujeme s klinikou lekárskej mikrobiológie vo FN v Nitre a s ďalšími subjektmi na regionálnej, národnej úrovni (NRC v BB, BA, LF UK, SAV, CL Bratislava, HPL (MEDIREX), ALPHA MEDICAL Bratislava, Synlab Slovakia s.r.o), ktoré zabezpečujú a zaručujú vyššiu kvalitu diagnostických možností.

Spolupracujeme s lekármi primárneho kontaktu pre dospelých, deti a dorast, ako aj s infektológmi, odborníkmi pre tuberkulózu a pohlavne prenosné ochorenia.

U kontaktov novozistených nosičov HBsAg (13 prípadov) a v ohniskách nákazy pri vírusových hepatitídach (5 krát VHA, 3 krát chronická VHB, 8 krát chronická VHC, 10 krát VHE) boli vykonané protiepidemické opatrenia s odberom materiálu na sérologické vyšetrenia. V ohniskách hepatitíd boli vydávané rozhodnutia regionálneho hygienika o lekárskom dohľade a zvýšenom zdravotnom dozore. Pri negatívnych výsledkoch bolo u VHA a VHB zahájené očkovanie.

Pozornosť sa venuje aj predchádzaniu profesionálnym nákazám v zdravotníctve sústavným sledovaním poranení ihlou a ostrými krvou kontaminovanými predmetmi (zaznamenali sme 39 poranení). Evidujeme 18 novodiagnostikovaných anti HCV pozitívnych osôb, z nich 8 krát bola sérologicky potvrdená chronická VHC.

Kontinuálne sme sledovali a v týždenných intervaloch analyzovali výskyt chrípky a ARO v pôsobnosti RÚVZ Nitra ako aj v Nitrianskom kraji. V sledovanom období sme zabezpečili 14 odberov biologického materiálu na vyšetrenie do NRC pre chrípku, z toho bolo 7 izolátov. V štyroch prípadoch bola zaznamenaná chrípka typu B/Brisbane/60/2008-like a po jednom prípade A/California/7/2009(H1N1) pdm-like, A/HongKong/4801/2014 (H3N2) - like a vírus chrípky typu B bez bližšej špecifikácie .

6.3 Epidemiologický informačný systém

Využívame všetky možnosti, ktoré poskytuje - centrálnu databázu prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnu databázu prípadov chrípky, CHPO, ARO hlásených hromadne, systém rýchleho varovania:

- vložených 3984 hlásení o prenosných ochoreniach
- týždenné spracovanie o výskyte chrípky a ARO
- týždenné spracovanie hlásení o MES na regionálnej a krajskej úrovni.

6.4 Nozokomiálne nákazy (NN)

Za rok 2016 evidujeme zo zdravotníckych zariadení okresov Nitra, Zlaté Moravce a Šaľa spolu 830 nozokomiálnych ochorení (NO), z ktorých 359 (t.j. 43,3 %) bolo aktívne vyhľadaných v spolupráci s klinickou mikrobiológiou. V okrese Nitra to bolo 707 NO (337 vyhľadaných), v okrese Zlaté Moravce 110 NO (18 vyhľadaných) a v okrese Šaľa 13 NO (4 vyhľadané).

V rámci vykonávania surveillancie nozokomiálnych nákaz v zdravotníckych zariadeniach v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce pokračovali previerky hygienicko-epidemiologického režimu v zdravotníckych zariadeniach a zariadeniach starostlivosti o ľudské telo. V tomto roku sme vykonali 436 kontrol (z toho 99-krát opakované a 11-krát v súvislosti s výskytom NN) spojených s odberom materiálu na mikrobiologické vyšetrenia. Taktiež boli poskytované konzultácie k projektovej dokumentácii, k hygienicko-epidemiologickému režimu, poradenstvo pri výskyte multirezistentných bakteriálnych kmeňov. Komisia pre sledovanie a analýzu nozokomiálnych nákaz v zdravotníckych zariadeniach zasadala 3-krát (v Špecializovanej nemocnici Nitra – Zobor, v Psychiatrickej nemocnici Veľké Zálužie a v Mestskej nemocnici prof. MUDr. R. Korca Zlaté Moravce).

V rámci prevencie NN sme vykonávali kontrolu sterilizačnej techniky v nemocniciach v Nitre a v Zlatých Moravciach na oddelení centrálnej sterilizácie, operačných sálach, ako aj v ostatných ambulanciách a v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo. Skontrolovaných bolo 637 sterilizačných prístrojov a spolu bolo odobratých 412 sterov z prostredia a sterilného materiálu, 34-krát bolo aeroskopom skontrolované ovzdušie operačných sál, 6-krát sedimentačné meranie ovzdušia na zistenie plesní (NTS v Nitre), 4-krát odber vody v súvislosti s výskytom legionel a 34-krát dezinfekčný prostriedok na zistenie účinnosti.

Poranenie zdravotníckych pracovníkov kontaminovaným nástrojom od pacienta s neznámym stavom infekciozity v tomto roku bolo hlásené 51-krát. Lekársky dohľad bol nariadený v 39-ich prípadoch a 12 poranení bolo podľa miesta trvalého bydliska nahlásených na príslušné RÚVZ.

Lekársky dohľad v súvislosti s výskytom vírusovej hepatitídy typu A bol nariadený 19-krát (Klinika novorodencov detí a dorastu FN v Nitre) a 1-krát bol nariadený lekársky dohľad kontaktu s Klebsiela pneumoniae produkujúcou CPE.

V súvislosti s výskytom nozokomiálnych ochorení boli 9-krát rozhodnutím nariadené protiepidemické opatrenia.

Rozhodnutím regionálneho hygienika boli 11-krát schválené priestory zdravotníckych zariadení spolu s prevádzkovými poriadkami, 6-krát len samotné prevádzkové poriadky ambulancií. 75-krát bola poskytnutá konzultácia k prevádzkovým poriadkom.

Kontrola dodržiavania Zákona 377/2004 O ochrane nefajčiarov v zdravotníckych zariadeniach bola vykonaná 339-krát. Porušenie zákona nebolo zistené ani v jednom prípade.

V mesiaci apríl boli všetky pracoviská FN v Nitre upozornené na dodržiavanie Vyhlášky MZ SR č.553/2007, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na prevádzku zdravotníckych zariadení z hľadiska ochrany zdravia pri parenterálnych zákrokoch (§ 5 písm. i - je nutné používať sterilné zdravotnícke pomôcky na parenterálne výkony – t.z., že na každé podanie inzulínu použiť sterilnú ihlu. Podľa § 5 písm. n - zneškodňovať použité jednorazové ihly, striekačky a iné ostré predmety bez ďalšej manipulácie uložením do hrubostenných nepriepustných nádob a na použité ihly nenasadzovať kryty).

6.5 Surveillance chronických ochorení

V oblasti prevencie neinfekčných ochorení sa pracovníčky oddelenia NI a sterilizácie podieľali aj na činnosti poradni zdravia pri individuálnych a hromadných podujatiach zameraných na prevenciu ochorení a to meraním TK, BMI, cholesterolu, glukózy, telesného tuku a poradenstva (Dni zdravia pre zamestnancov MÚ, zamestnancov COOP Jednota Nitra a VŠZP v Nitre).

6.6 Mimoriadne epidemiologické situácie

Uplatňujeme opatrenia proti vzniku a šíreniu prenosných ochorení, vrátane mimoriadnych opatrení pri hromadnom výskyte prenosných ochorení.

V roku 2016 sme vykazovali 50 epidémií: A02 (3x), A04.5 (2x), A08.0 (2x), A08.1 (12x), A09 (15x), B86 (16x) z toho 7 epidémií malo nozokomiálny pôvod A08.1 (3x) a A09 (4x).

6.7 Environmentálna surveillance poliomyelitídy

Po eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike sa aj naďalej pokračuje v plnení úloh vo všetkých doteraz vykonávaných surveillance. Pozornosť sa venovala výskytu akútnych chabých paréz, serózných meningitíd a encefalitíd s dôrazom na odber materiálu na laboratórnu diagnostiku. V rámci plnenia úloh environmentálnej surveillance polio-like sme vykonali spolu 14 odberov odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov a enterovírusov vo vonkajšom prostredí, a to po 7 krát z ČOV v Nitre a v Zlatých Moravciach. Virologické vyšetrenie odobratých vzoriek odpadových vôd bolo na prítomnosť poliovírusov vo vonkajšom prostredí negatívne. V Zlatých Moravciach bol v jednom prípade izolovaný Echovírus 6, 2 krát bol izolovaný vírus Coxackie B5 a taktiež 2 krát bol izolovaný Coxackie vírus B5 z ČOV v Nitre.

6.8. Prevencia HIV/AIDS - testovanie, poradenstvo, sledovanie

Laboratórna diagnostika HIV

V spolupráci s Ústavom klinickej mikrobiológie FN v Nitre v rámci nariadenia zvýšeného zdravotného dozoru zameraného na zamedzenie prenosu HIV/AIDS v zdravotníckych zariadeniach okresu Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce bolo vykonané vyšetrenie anti-HIV1, anti-HIV2 a vyšetrenie antigénu 39 krát pri zistení poranenia zdravotníckych pracovníkov a študentov SZŠ a UKF v Nitre.

6.8. Prevencia HIV/AIDS - testovanie, poradenstvo, sledovanie

Špecializovaná poradňa HIV / AIDS

Za účelom prevencie výskytu HIV/AIDS poskytovala svoje služby poradňa pre prevenciu HIV/AIDS zriadená pri RÚVZ so sídlom v Nitre. Jej činnosť bola vykonávaná plynule počas celého roka 2016 na základe požiadaviek klientov. Poradňa poskytla odborné poradenstvo 41 klientom. Poradenstvo bolo predodberové aj poodberové. Bolo vykonaných 102 návštev a 41 výkonov. Na vyšetrenie HIV protilátok a antigénu bolo odobratých 41 sér a v troch prípadoch bol vydaný medzinárodný preukaz do zahraničia. Poradňu navštívilo 25 mužov a 16 žien. Bolo vykonaných 24 anonymných vyšetrení. V jednom anonymnom prípade bol výsledok HIV reaktívny. Klient bol odoslaný na infektologickú kliniku vo FN v Nitre za účelom ďalšieho vyšetovania. Odborné poradenstvo sa týkalo konkrétnych opatrení na ochranu zdravia.

6.9. Poradne očkovania

Na RÚVZ so sídlom v Nitre je zriadená poradňa očkovania, ktorej základným cieľom je konzultačná činnosť v oblasti ochorení preventabilných očkovaním - poskytovanie informácií o povinnom a odporúčanom očkovaní, o indikáciách a kontraindikáciách očkovania, o zložení vakcín a nežiaducich účinkoch po očkovaní. Na web stránke je zverejnená jej obsahová náplň ako aj termín jej činnosti. Stretnutia boli vykonávané osobne na základe dohodnutých termínov, resp. telefonicky. Podľa obsahovej stránky to boli konzultácie pred cestou do zahraničia, konzultácie k problematike povinného pravidelného očkovania, v problematike odporúčaného očkovania (spolu 25 krát).

9.10 Organizácia zdravotno-výchovných akcií pre obyvateľov s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO

Dňa 5. mája 2016 sa uskutočnil 11. ročník kampane "Save Lives: Clean Your Hands" (umývaj si ruky - zachrániš život), ktorý je súčasťou programu Svetovej zdravotníckej organizácie "First Global Patient Safety Challenge - Clean Care Is Safer care". Hlavným cieľom kampane bolo poukázať, že správna hygiena rúk je najúčinnější spôsob prevencie nozokomiálnych nákaz a šírenia rezistencie mikroorganizmov na antibiotiká.

Hlavným cieľom tohtoročnej kampane je zameranie sa na informovanie zdravotníckych pracovníkov o význame hygieny rúk ako ochrany pacienta. Tento rok je kampaň zameraná na chirurgické odbory (od chirurgických ambulancií cez chirurgické oddelenia až po operačné sály).

Na podporu kampane bol všetkým zdravotníckym zariadeniam a chirurgickým ambulanciám zaslaný edukačný materiál, ktorého súčasťou bola aj prezentácia o novelizácii vyhlášky MZ SR č. 553/2007, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na prevádzku zdravotníckych zariadení z hľadiska ochrany zdravia.

Vykonané boli tieto aktivity:

1. Informácie o danej kampani boli uverejnené na webovej stránke RÚVZ.
2. Elektronickou poštou boli rozposlané materiály o význame hygieny rúk ako ochrany pacienta pred rezistentnými kmeňmi (prednáška a letáky) vedeniu nemocníc a vrchným sestram nitrianskeho okresu (Fakultná nemocnica v Nitre, Špecializovaná nemocnica sv. Svorada Zobor, n.o. Nitra a Psychiatrická nemocnica Veľké Zálužie), Mestskej nemocnici prof. MUDr. R. Korca Zlaté Moravce, štyrom dialyzačným centráram (dvom v Nitre, v Zlatých Moravciach a v Šali), Kardiocentru a.s. v Nitre, Hospic sv. Bernadety v Nitre, Avelane clinic s.r.o., Alegreta-očné centrum Nitra, Medicínske centrum Pro Care s.r.o., MKP Centrum s.r.o., Jednodňová nitrianska chirurgia, s.r.o Nitra, zariadenia sociálnej starostlivosti (Olichov, Borinka, Viničky, Nitrava) a ambulancie zariadenia – v Poliklinike Duslo Šaľa.
3. Edukácia zdravotníckych pracovníkov o význame hygieny rúk bola realizovaná prostredníctvom vrchných sestier na seminároch jednotlivých oddelení.
4. Stery z rúk zdravotníckych pracovníkov sme odobrali : Avelane clinic Nitra a FN Nitra - operačné sály.
5. Pri kontrole ŠZD sme vykonali edukáciu s názornou ukážkou dezinfekcie rúk v 26 stomatologických a odborných ambulanciách okresov Nitra, Zlaté Moravce a Šaľa.

Priebeh Európskeho imunizačného týždňa na RÚVZ so sídlom v Nitre

V súvislosti s kampaňou EIW, ktorá sa uskutočnila v dňoch 24.4.2016 – 30.4.2016, boli realizované nasledovné aktivity:

1. Na internetovej stránke RÚVZ bola zverejnená informácia o prebiehajúcom EIW pre laickú verejnosť. Poskytovateľom zdravotnej starostlivosti pre deti a dorast a detským domovom v regióne bol zaslaný elektronickou poštou edukačný materiál o EIW 2016 „Sedem hlavných dôvodov prečo je očkovanie dôležité“. Informačný materiál, zameraný na ochorenie osýpok a rubeoly vo forme letáku, bol doručený osobne za účelom vyvesenia na nástenky pred ambulanciami PZS.
2. Poskytovateľom zdravotnej starostlivosti - gynekologickým ambulanciám v pôsobnosti RÚVZ v Nitre, boli elektronickou poštou zaslané materiály „Informácie o prebiehajúcom EIW 2016“, „Fakty o očkovaní“, „Stanovisko ÚVZ SR k očkovaníu detí migrantov, ktoré neboli očkované“, „Výsledky administratívnej kontroly očkovania k 31.8.2016 v SR“ a leták „Osýpky“.
3. V spolupráci s oddelením zdravotnej výchovy RÚVZ v Nitre bola na RÚVZ vytvorená nástenná tabuľa s materiálom k danej veci a na Mestskom úrade v klientskom centre v Nitre bol inštalovaný informačný panel o prebiehajúcom EIW 2016.
4. Pre cieľovú skupinu obyvateľov rómskej komunity v Nitre - Orechov dvor, bol vypracovaný edukačný materiál o očkovaní vo forme letáku a doručený v spolupráci s terénnym pracovníkom oddelenia referátu sociálneho bývania a krízovej intervencie MÚ v Nitre.
5. Počas EIW v rámci vakcinačnej poradne prostredníctvom odborných pracovníkov odboru epidemiológie boli pre verejnosť telefonicky a osobne poskytované konzultácie o povinnom očkovaní a očkovaní do zahraničia.
6. V spolupráci s oddelením Hygieny detí a mládeže RÚVZ v Nitre bola zabezpečená distribúcia edukačného materiálu o EIW 2016 pre predškolské zariadenia vo forme letáku. Pre študentov a pedagógov SZŠ v Nitre a UKF v Nitre - Fakulty soc. vied a zdravotníctva - Katedry ošetrovateľstva, boli doručené materiály vo forme prednášky - „Európsky imunizačný týždeň 2016“, „Fakty o očkovaní“, „Osýpky sú vážne infekčné ochorenie“. Prevádzkovatelia školských zariadení boli požiadaní o vyvesenie edukačného materiálu na nástenky a doručené materiály k prebiehajúcej EIW boli prezentované na školských seminároch.

V mesiacoch september - október 2016 bola realizovaná prevalenčná štúdia – Infekcie spojené s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a používanie antibiotík vo vybraných zariadeniach dlhodobej starostlivosti v ZSS Borinka a v Hospici – Dom pokoja a zmieru u Bernadety v Nitre.

Dňa 31.12.2016 bola ukončená štúdia Surveillance infekcií spôsobených *Clostridium difficile*, ktorá prebiehala od 1.10. do 31.12.2016 vo FN Nitra. Do štúdie boli zaradené 4 ochorenia, ktoré mali nozokomiálny charakter.

- Činnosť odboru epidemiológie za rok 2016

Epidemiologické vyšetrenie v ohnisku nákazy bolo vykonané 2 667 krát, bolo uskutočnených 711 odberov vzoriek na mikrobiologické vyšetrenie, vydaných 269 rozhodnutí RH, 3 220 výpisov potrebných údajov k spracovaniu nálezov ev. analýz, 2983 krát bola vykonaná analýza epidemiologickej situácie, v 2 761 prípadoch poradenské aktivity, kontrola HER bola vykonaná v 438 prípadoch, spracovanie chrípky a CHPO 52 krát.

Oddelenie epidemiológie - Nitriansky región rok 2016		Počet
Epidemiologické vyšetovanie v ohniskách nákazy (okrem NN)	<ul style="list-style-type: none"> ○ prvá. návšteva v ohnisku ○ opakované návštevy v ohnisku ○ počet vyšetrených osôb ○ zvýšený zdravotný dozor ○ lekársky dohľad ○ iné protiepidemické opatrenia ○ spolu: 	<p>2667 396 252 4 248 7 3574</p>
Odber vzoriek na mikrobiologické vyšetrenie (okrem NN):	<ul style="list-style-type: none"> ○ vzorky biologického materiálu celkom ○ vzorky materiálu z vonkajšieho prostredia: <ul style="list-style-type: none"> ○ voda ○ potraviny ○ iné ○ spolu: 	<p>224 17 14 10 265</p>
Výpisy potrebných údajov k spracovaniu nákaz, ev. analýz	<ul style="list-style-type: none"> ○ z chorobopisov ○ zo zdravotných záznamov ○ z laboratórnych protokolov ○ iné ○ spolu: 	<p>1572 819 820 9 3220</p>
Imunizačný program	<ul style="list-style-type: none"> ○ metodické návštevy lekárov ○ kontrola očkovania ○ kontrola skladovania očk. látok ○ prejednanie neúčasti na očkovaní ○ priestupkové konanie ○ iné ○ spolu: 	<p>68 13909 55 0 0 182 142014</p>
Práca v EPIS-e	<ul style="list-style-type: none"> ○ preberanie hlásení ○ zadávanie prípadov ○ kontrola a uzatváranie prípadov ○ spracovanie dotazníkov k epidémii ○ SRV ○ chrípka ○ spolu: 	<p>2133 3963 3971 63 72 101 10303</p>
Analýza epidemiologickej situácie	<ul style="list-style-type: none"> ○ denná ○ týždenná ○ mesačná ○ ročná ○ na požiadanie ○ príprava podkladov ○ spolu: 	<p>250 52 12 2 0 2667 2983</p>
Poradenstvo a podávanie informácií	<ul style="list-style-type: none"> ○ v zdravotníctve ○ v ohniskách rodinných ○ v ohniskách kolektívnych ○ pre verejnosť ○ v médiách ○ iné ○ spolu: 	<p>603 1812 205 25 70 46 2761</p>
Odborné analýzy	<ul style="list-style-type: none"> ○ správa ○ rozbor ○ podklad ○ stanovisko ○ spolu: 	<p>26 4 9 50 89</p>

Prednášková činnosť	<ul style="list-style-type: none"> ○ prednášky pre verejnosť ○ prednášky pre ZP ○ spolu: 	<p>0 2 2</p>
Publikácie pre verejnosť	<ul style="list-style-type: none"> ○ autor ○ spoluautor ○ spolu: 	<p>0 0 0</p>
Publikačná činnosť vo odborných a vedeckých časopisoch	<ul style="list-style-type: none"> ○ autor ○ spoluautor ○ spolu: 	<p>0 0 0</p>
Účasť na konferenciách	<ul style="list-style-type: none"> ○ aktívna ○ pasívna ○ spolu: 	<p>0 4 4</p>
Práca na osobitných štúdiách a programoch	<ul style="list-style-type: none"> ○ príprava zadania ○ zber podkladov ○ sumarizácia ○ analýza ○ iné (príprava) ○ spolu: 	<p>2 8 170 2 4 186</p>
Vydané certifikáty (AIDS), medzinárodný očkovací preukaz, osvedčenie o odbornej spôsobilosti		3
Plánovaný ŠZD v ZZ - kontrola HER a BOT	<ul style="list-style-type: none"> ○ kontroly pracoviska ○ opakované návštevy ○ odber vzoriek zo sterilných materiálov ○ odber vzoriek z prostredia ○ odber vzoriek z ovzdušia ○ odber vzoriek dez. prostriedkov ○ odber iných vzoriek ○ počet testovaných HVS ○ počet testovaných AUT ○ počet testovaných EO ○ počet testovaných FS ○ iná sterilizačná technika ○ spolu: 	<p>326 95 107 240 34 30 11 281 336 0 9 11 1480</p>
NN - cieleňá kontrola HER a BOT v súvislosti s výskytom NN	<ul style="list-style-type: none"> ○ kontroly pracoviska ○ opakované návštevy ○ odber vzoriek zo sterilných materiálov ○ odber vzoriek z prostredia ○ odber vzoriek z ovzdušia ○ odber vzoriek dezinfekčných prostriedkov ○ odber iných vzoriek ○ počet testovaných HVS ○ počet testovaných AUT ○ počet testovaných EO ○ počet testovaných FS ○ iná sterilizačná technika ○ spolu: 	<p>13 4 0 65 0 4 0 0 0 0 0 0 0 86</p>
Epidemiologické vyšetřovanie v súvislosti s chorobou z povolania	<ul style="list-style-type: none"> ○ počet osôb ○ počet vzoriek odobratého materiálu ○ počet vyžiadaných potvrdení 	<p>0 0 0</p>
Posudková činnosť	<ul style="list-style-type: none"> ○ štúdie projektov ○ konzultácie ○ spracovanie ○ kolaudácia 	<p>1 75 17 0</p>

	o vydanie posudkov	0
	o spolu:	93
Podnety a sťažnosti	o počet	0
Sankcie	o počet	0
Rozhodnutia	o počet	269
Odvolania	o počet	0

7. OLČ (oddelenia chemických a fyzikálnych analýz, MŽP, NRC pre zdravotnú problematiku vláknitých prachov)

Názov úradu	Číslo programu	Názov úlohy	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov
RÚVZ Nitra OCHFA	1.3	Ľudský biomonitoring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí medziodborová úloha (odbory HTP, PPL a OFTP), RÚVZ v sídlach krajov a ďalšie vybrané RÚVZ	0	0
	1.4	Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší škôl na zdravie detí v rôznych regiónoch Slovenska medziodborová úloha (odbory HŽP, HDM a OFŽP)	0	0
	2.1.	Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce	193	269
	3.6	Monitoring príjmu jódu Úloha nadväzuje na aktualizovaný Program ozdravenia výživy obyvateľov SR na r. 2008 – 2015 a na úlohy PVV na r. 2012-2016 na úseku verejného zdravotníctva	113	339
	3.7	Monitoring spotreby vybraných prídavných látok a aróm v potravinách Úloha nadväzuje na spoločnú EU legislatívu v danej oblasti	37	138
	3.8	Monitoring príjmu kuchynskej soli Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2012-2016 na úseku verejného zdravotníctva a ochranu zdravia obyvateľov SR.	93	93
MŽP	7.2	Legionelly a améby v zdravotníckych zariadeniach, v nebytových budovách a oddychových zónach ÚVZ SR a RÚVZ v SR	36	72

	7.10	Peľová informačná služba (PIS) – Monitoring biologických alergénov v ovzduší RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, ÚVZ SR, RÚVZ Košice, RÚVZ Nitra, RÚVZ Trnava, RÚVZ Žilina	256	768
	6.5	Mimoriadne epidemiologické situácie medziodborová úloha	154	308

9. PODPORA ZDRAVIA

9 ODDELENIE VÝCHOVY K ZDRAVIU

9.1 Národný program podpory zdravia

Aktualizovaný NPPZ je prioritne zameraný na ovplyvňovanie determinantov zdravia, znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva a na zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti. Hlavným cieľom aktualizovaného programu podpory zdravia ostáva dlhodobé zlepšovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky - elimináciou výskytu porúch zdravia, ktoré znižujú kvalitu života a ohrozujú človeka predčasnou smrťou.

Plnenie programu bolo realizované aktivitami na splnenie jednotlivých cieľov, ktoré smerovali k znižovaniu výskytu závažných a najčastejšie sa vyskytujúcich ochorení obyvateľstva prostredníctvom individuálnych a hromadných metód zdravotno – výchovného pôsobenia s využitím všetkých dostupných foriem a prostriedkov (prednášky, besedy, konzultácie, panely, nástenky, pravidelné prispievanie aktuálnych informácií do regionálnych týždenníkov, rozhlasu a televízie a na webovu stránku RÚVZ Nitra) pre všetky cieľové skupiny obyvateľstva. Jednotlivé úlohy sa zabezpečovali priamo v poradenskom centre ochrany a podpory zdravia pri osobnom kontakte s klientom, alebo sa realizovali prostredníctvom intervenčných aktivít v inštitúciách (školy, organizácie, podniky a závody a pod.). Mnohé aktivity boli spájané s vyhlásenými dňami Svetovej zdravotníckej organizácie.

9.1.1 Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky

V roku 2016 bol v zmysle metodického usmernenia ÚVZ SR realizovaný dotazníkový prieskum „Zdravotné uvedomenie a správanie sa obyvateľov Slovenskej republiky“. Prieskum bol zameraný na najzávažnejšie rizikové faktory a ich výskyt v populácii a umožňoval porovnanie v ukazovateľoch, ktoré vyjadrujú hodnotenie vlastného zdravia, ale aj zmenu v názoroch, postojoch, návykoch v našej populácii. Výber respondentov bol realizovaný podľa vopred ustanovených kritérií (vekové zloženie, pohlavie, bydlisko). Použitou metódou na zber údajov od respondentov bol anonymný dotazník, ktorý obsahoval 93 položiek, a bol vyplnený na báze dobrovoľnosti. Na prieskume sa zúčastnilo celkovo 104 respondentov (mužov: 52, žien: 52). Zber dát bol uskutočnený v mesiacoch máj – jún 2016. Výsledky prieskumu budú slúžiť ako jeden z podkladov pre vypracovanie správy o zdravotnom stave obyvateľstva Slovenskej republiky.

9.2 Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025

Realizácia Národného akčného plánu v prevencii obezity spočívala v zdravotno-výchovných aktivitách, ktoré boli zamerané na zvýšenie zdravotného povedomia detí a mládeže a zároveň zdravotného povedomia občanov v produktívnom a post produktívnom veku s využitím všetkých dostupných nástrojov majúcich pozitívny vplyv na zdravý spôsob života, vytvorenie zdravie podporujúcich podmienok pre zamestnancov na monitorovanie výskytu nadváhy.

V r. 2016 sme vykonávali odborné poradenstvo pre klientov s nadváhou a obezitou v rámci služieb základnej poradne zdravia, ako aj na 9 výjazdových aktivitách mobilnej poradne zdravia. Odborné poradenstvo sa poskytovalo na základe zistených skutočností (WHR, BMI, percento telesného tuku). Klientom boli odporúčené pohybové aktivity ako jedna z možností ovplyvnenia zistenej nadváhy v nadväznosti na odporúčania týkajúce sa úpravy stravovacích návykov.

V roku 2016 bolo zrealizovaných 21 prezentácií a besied zameraných na propagáciu a uplatňovanie zásad zdravej výživy, pozitívne ovplyvňovanie stravovacích návykov a celkovú zmenu životného štýlu. Prednášková činnosť: MŠ - Nitra, Štefánikova (1x), MŠ - Vráble – Horný Ohaj (1x), MŠ - Zbehy 148 (1x), MŠ – Mojmírovce (1x), ZŠ – Nitra, Škultétyho (1x), ZŠ – Nitra, Petzwalova (3x), ZŠ – Mojmírovce (1x), ZŠ – Nové Sady (1x), Špeciálna základná škola – Červeňova ul. Nitra (1x), Špeciálna základná škola – Mudroňova ul. Nitra (1x), ZŠ kniežaťa Pribinu, Nitra (2x), ZŠ Na hôrke, Nitra (2x), ZŠ Benkova, Nitra (2x), ZŠ – Ščasného (2x), ZŠ –Krčméryho, Nitra (1x).

V zmysle metodického usmernenia ÚVZ SR sme realizovali na vybraných školách projekt „*Viem, čo zjem*“. Cieľom projektu bolo viesť deti v spolupráci s odborníkmi a pedagógmi k zdravej výžive a vyváženému životnému štýlu. Uvedený projekt je súčasťou celosvetového programu na podporu zdravej výživy v školskom roku veku (9-12 rokov) „Nestlé Healthy Kids Global Programme“. V roku 2016 sme zrealizovali celkovo 9 vzdelávacích aktivít formou interaktívnych prednášok na 5 vybraných základných školách v Nitre.

V rámci činnosti Poradne zdravia boli tieto aktivity zamerané na monitorovanie výskytu obezity u jednotlivých klientov, u ktorých boli realizované antropometrické, biochemické a somatické vyšetrenia. Klientom boli im poskytnuté individuálne konzultácie a odborné poradenstvo s dôrazom na zdravú výživu, dodržiavanie správneho pitného režimu a vhodnú pohybovú aktivitu s cieľom predísť nadváhe a obezite, prípadne nadmernú hmotnosť redukovat' a znížiť zdravotné riziká.

V roku 2016 bol realizovaný priebežný monitoring vplyvu projektu „*Program školské ovocie*“, na zvyšovanie zdravotného a nutričného uvedomenia detí a rodičov. Zber údajov prebiehal v mesiacoch apríl – máj 2016. Dotazníky boli anonymné a vyplňovali ich rodičia detí. Cieľovou skupinou boli deti z rovnakých škôl, ktoré boli zapojené do vstupného monitoringu (vstupný monitoring bol realizovaný v r. 2010). Dotazníky boli anonymné a vyplňovali ich rodičia detí. Prieskumu sa zúčastnilo celkovo 240 respondentov. Zdrojové dáta boli zadané do programu EpiInfo a následne v elektronickej podobe odoslané v mesiaci jún 2016 na Úrad verejného zdravotníctva SR na ďalšie štatistické vyhodnotenie.

9.4 Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike

V rámci prevencie vo vzťahu k zvyšovaniu povedomia a informovanosti o nepriaznivých zdravotných a sociálnych dôsledkoch konzumácie alkoholu sme vykonávali edukačné aktivity. Cieľovou skupinou boli deti a mládež. V roku 2016 sme odprezentovali 9 prednášok na základných a stredných školách (ZŠ kniežaťa Pribinu Nitra, ZŠ Beethoveho, ZŠ Krčméryho, ZŠ Benkova – 2x, SOŠ Animus, SOŠ potravinárska Cabajská, SOŠ polygrafická Zlaté Moravce, SOŠ Škultétyho Nitra).

9.5 Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu aktívneho starnutia

Národný program aktívneho starnutia bol realizovaný prostredníctvom edukačných aktivít, ktorých cieľom bolo motivovať obyvateľstvo k väčšiemu záujmu o problematiku zdravého starnutia. V rámci plnenia tejto úlohy sme zrealizovali v roku 2016 celkovo 24 aktivít. Aktivity pozostávali z prednáškovej činnosti, poskytovaním príspevkov do regionálnych médií a na webovu stránku RÚVZ Nitra, vyhovovaním informačných panelov, distribúciou informačných letákov a brožúr. Tematické okruhy prednášok boli zamerané na výživu a jej vplyv na seniora, príklady vzorového jedálneho lístka, pohyb a zdravie, fyzické a psychické zmeny v starobe, prevencia demencie, prevencia úrazov v seniorskom veku, poruchy spánku, problematika inkontinencie, prevencia osteoporózy, zdravý životný štýl – cesta k prevencii srdcovo-cievnych ochorení. Prednášková činnosť bola zrealizovaná v týchto zariadeniach: Denné centrum seniorov Baničova ul. v Nitre (1x), Zariadenie pre seniorov Jánskeho ul. Nitra – Zobor (4x), JDS Nitra – Chrenová Olympia (2x), Centrum seniorov Šaľa (2x), DC seniorov Šaľa (2x), JDS Vráble – (1x).

V spolupráci s MS SČK v Šali a Slovenskou úniou proti osteoporóze (pobočka Šaľa) sme zorganizovali celodenné podujatie pre seniorov, v rámci ktorého boli odprezentované prednášky na tému: „Úrazy seniorov a možnosti ich prevencie“ a „Najčastejšie prípady poskytovania rýchlej zdravotnej pomoci“. Počas akcie sa realizovali preventívne vyšetrenia na zisťovanie ukazovateľov zdravotného stavu (meranie krvného tlaku, meranie výšky, váhy s následným výpočtom BMI, pomocou váhy Body Compositor sme zisťovali celkový podiel tuku v tele, viscerálny tuk, bazálny metabolizmus, podiel kostrového svalstva). O vyšetrenia prejavilo záujem celkovo 28 návštevníkov.

Pri príležitosti mesiaca „Október - Mesiac úcty k starším“ sme uskutočnili preventívne zdravotne – výchovné podujatia pre seniorov „Deň zdravia seniorov“, ktorý sa uskutočnil v zariadení pre seniorov na Jánskeho ul. v Nitre. V rámci podujatia sme realizovali merania ukazovateľov zdravotného stavu: tlak krvi, pulz, celkový cholesterol, hmotnosť a BMI. Celkovo bolo vyšetrených 33

osôb. Na základe zistených výsledkov bolo návštevníkom poskytnuté individuálne odborné poradenstvo.

Denné centrá pre seniorov, kluby dôchodcov, domovy dôchodcov boli oslovené ponukovým listom edukačných aktivít pre seniorov. Do týchto zariadení sme distribuovali edukačné materiály, informačné letáky a brožúry zdravotno – výchovnej edície.

9.7 CINDI program SR

Program CINDI bol realizovaný na individuálnej a skupinovej úrovni prostredníctvom Poradne zdravia formou vyhľadávania rizikových faktorov srdcovo-cievnych ochorení, niektorých metabolických a onkologických chorôb u príslušníkov bežnej populácie bez manifestného ochorenia a bez evidentných klinických príznakov s cieľom, čo najobjektívnejšie určiť u klienta mieru rizika srdcovo - cievnych ochorení a zároveň mu poskytnúť odborné poradenstvo a nefarmakologickú intervenciu. V prípade závažného problému sa klientovi odporúčala návšteva ošetrojúceho lekára a ďalšie potrebné vyšetrenia.

V roku 2016 bolo v základnej poradni zdravia vyšetrených celkovo za štandardných podmienok 13 klientov. Prvovyšetrených bolo 11 klientov (7 mužov a 4 ženy) a na opakovanú kontrolu prišli 2 klienti (1 muž a 1 žena). V rámci mobilnej poradne bolo zrealizovaných 9 výjazdov, počas ktorých bolo vyšetrených 422 osôb (104 mužov a 318 žien).

Aktuálne informácie z oblasti prevencie srdcovo-cievnych ochorení pre verejnosť sme poskytovali prostredníctvom letákov, brožúr a vytvorením informačných panelov vo vestibule budovy RÚVZ Nitra. Pozornosť tejto problematike sme venovali zabezpečením poskytovania pravidelných informácií do printových regionálnych médií (tlač, televízia, rozhlas).

9.8 Akčný plán realizácie Národnej protidrogovej stratégie SR na obdobie rokov 2013 - 2016

Realizácia Národnej protidrogovej stratégie SR sa vykonávala formou edukačných aktivít zameraných na prevenciu užívania drog, tabaku, alkoholu, ktoré boli súčasťou prezentácií.

V roku 2016 sme odprezentovali 24 prednášok, toho 3 prednášky boli odprezentované v rámci Svetového dňa bez tabaku (ZŠ Nitra – 15 x, ZŠ Šaľa – 2x, SOŠ Zlaté Moravce – 3 x, SOŠ Vráble – 1x). Cieľom prednášok bola edukácia k zdravému životnému štýlu a osвета v oblasti drogovej problematiky a užívania psychoaktívnych látok. V predškolských a školských zariadeniach sme vykonávali osvetu formou distribúcie zdravotno – výchovných materiálov a zapožičaním DVD filmov. Informovanosť obyvateľstva o negatívnom dopade užívania návykových látok na zdravie sa realizovala aj v rámci Poradne na odvykanie od fajčenia. Odborné poradenstvo ako prestať s fajčením a zvládnuť abstinenčné príznaky bolo poskytnuté celkovo 8 x.

V rámci Svetového dňa bez tabaku (31.5.2016) sme v priestoroch mestského úradu Nitra v spolupráci „Medicentrum Dzurilla“ s MUDr. Danielom Paulovičom, PhD poskytovali odborné poradenstvo v oblasti odvykania od fajčenia. U fajčiarov sme monitorovali množstvo oxidu uhoľnatého a karboxyhemoglobínu vo vydychovanom vzduchu. Túto možnosť využilo 23 osôb. Pre žiakov ZŠ sme odprezentovali 3 prednášky na tému „Zdravotné riziká z fajčenia a možnosti prevencie“ spojené s premietnutím DVD filmu „Kým stúpa dym“ pre žiakov ZŠ Cabaj, ZŠ Svätoplukovo a ZŠ Benkova.

V súvislosti s realizáciou aktivít k „Európskemu týždňu boja proti drogám“ sme podľa usmernenia ÚVZ SR oslovili listom všetky základné školy o podmienkach zapojenia sa do celoslovenskej súťaže „Najlepšia protidrogová nástenka“. Na webovej stránke RÚVZ Nitra sme uverejnili propagačný leták s pravidlami súťaže.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Nových Zámkoch**

Oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia:

1.1 Plnenie Akčného plánu pre prostredie a zdravie SR IV. (NEHAP IV)

Cieľom je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami. Gestorom aktualizácie je ÚVZ SR Bratislava.

Plnenie Akčného plánu za rok 2016:

Pitná voda:

V rámci výkonu monitoringu kvality pitnej vody, odberové miesta, pokiaľ to dovoľuje odberová sieť, sú stanovené tak, aby čo v najväčšej miere zahŕňali predškolské a školské zariadenia v okrese. V roku 2016 z celkového počtu 127 odberových miest je 27 odberových miest v predškolských zariadeniach, 25 odberových miest v školských zariadeniach a 4 odberové miesta v zariadeniach sociálnej starostlivosti. Vzhľadom k tomu, že všetky predškolské a školské zariadenia sú napojené na obecné vodovody, v tomto smere nie sú problémy s kvalitou pitnej vody. V priebehu roka 2016 neboli zaznamenané v okrese Nové Zámky epidémie vodou prenosných ochorení, nebol zaznamenaný prípad dusičnanovej alimentárnej methemoglobinémie.

V rámci okresu Nové Zámky (62 sídelných útvarov) okrem jednej obce (Pavlová, počet obyvateľov cca 270) majú všetky obce a mestá vybudovaný obecný vodovod.

Výsledky monitoringu kvality pitnej vody v rámci hromadného zásobovania obyvateľstva pitnou vodou a orientačného sledovania kvality vody v artézskych studniach v meste Nové Zámky sú pravidelne aktualizované na internetovej stránke úradu. Údaje o kvalite pitnej vody v rámci hromadného zásobovania obyvateľstva pitnou vodou sú k dispozícii aj v rámci informačného systému (IS) Pitná voda.

Orientačné výsledky sledovania kvality vody vo verejných vodovodoch:

- kontrolný monitoring: 150 vzoriek
- preverovací monitoring: 34 vzoriek

Z celkového počtu 184 rozborov vzoriek vody, odobratých v rámci monitoringu, vyhovovalo 161 vzoriek, nevyhovovalo 23 vzoriek (12,5 %).

Z celkového počtu 23 nevyhovujúcich vzoriek vody:

- 13 vzoriek nevyhovovalo po stránke mikrobiologickej
- 9 vzoriek po stránke fyzikálno-chemickej
- 1 vzorka po stránke mikrobiologickej a fyzikálno-chemickej.

Odbery v rámci štátneho zdravotného dozoru boli vykonané v prípade nevyhovujúcej vzorky vody, odobratej v rámci monitoringu (ukazovatele MH, NMH).

Počet takto odobratých vzoriek: 31

Z celkového počtu 31 nevyhovujúcich vzoriek vody, 6 vzoriek nevyhovovalo po stránke mikrobiologickej. Vzorky vody, odobraté z rozvodnej vodovodnej siete vyhovovali, z uvedeného dôvodu boli vykonané opatrenia (preplach a dezinfekcia) v objektoch, kde boli zaznamenané závadné vzorky vody. Po vykonaní opatrení nebola zaznamenaná mikrobiologická závadnosť odobratých vzoriek vody.

Mikrobiologická závadnosť vzoriek pitnej vody je spôsobovaná hlavne v takých prípadoch, keď odberové miesto je väčší objekt s minimálnym odberom pitnej vody, čo spôsobuje pomalú obmenu vody vo vodovodných rozvodoch.

Výnimky na kvalitu pitnej vody vo vodovodnej sieti neboli vydané.

Problematika vody na kúpanie:

1.Kúpaliská s celoročnou prevádzkou:

1a.Otvorené kúpaliská:

Termálne kúpalisko Podhájska:

V celoročnej prevádzke sú, okrem technických prestávok pred letnou a zimnou prevádzkou, 3 bazény (2 termálne - sedací antikorový, detský antikorový a ochladzovací bazén), v letnej sezóne je v prevádzke ďalších 9 bazénov (rekreačný predný kľudový, oddychový, relaxačný, dojazdový, detský netermálny antikorový, plavecký, neplavecký, nové tobogany, detský bazén pri toboganoch). V priebehu roku 2016 bolo na kúpalisku odobratých 138 vzoriek vody, 77 vzoriek nevyhovovalo (všetko fyzikálno-chemické ukazovatele hlavne chemická spotreba kyslíka manganistanom, priehľadnosť a ich kombinácia). Nevyhovujúca kvality vody v týchto ukazovateľoch v bazénoch, ktoré sú napúšťané termálnou vodou (sedací, detský termálny, rekreačný predný s kľudovým režimom, oddychový) je spôsobená jej prirodzenými vlastnosťami (chloridy minerálneho pôvodu).

TK I Štúrovo /Vadaš/:

V celoročnej prevádzke sú 3 bazény (oddychový, detský v krytej hale v prípade nepriaznivého počasia, sedací pri krytej hale), ďalších 7 bazénov (plavecký, relax, Hviezda, sedací perličkový, detský, Lagúna, dojazdový) sú v prevádzke počas LTS. V priebehu roku 2016 bolo na kúpalisku odobratých 145 vzoriek vody, 1 vzorka nevyhovovalo vo fyzikálno-chemických ukazovateľoch (teplota vody), 4 vzorky v mikrobiologických ukazovateľoch.

1b.Kryté haly:

Wellness centrum Aquamarin Podhájska:

V celoročnej prevádzke je 9 bazénov (rekreačný, integrovaný vírivý, detský, vírivý, turecký, jaskyňa, sedací vonkajší, detský vonkajší, ochladzovací vonkajší). V priebehu roku 2016 bolo odobratých 137 vzoriek vody, 48 vzoriek nevyhovovalo – všetko vo fyzikálno-chemických ukazovateľoch (chemická spotreba kyslíka manganistanom). Nevyhovujúca kvality vody v bazénoch, ktoré sú napúšťané termálnou vodou (sedací vonkajší, detský vonkajší) je spôsobená jej prirodzenými vlastnosťami.

Wellness centrum Palárikovo:

V celoročnej prevádzke je 1 bazén. V priebehu roku 2016 bolo odobratých 13 vzoriek vody, všetky vzorky vyhovovali.

Nové Zámky, Relax centrum 2 bazény:

V priebehu roku 2016 bolo odobratých 22 vzoriek vody, dve vzorky nevyhovovali v mikrobiologických ukazovateľoch, jedna vzorka vo fyzikálno-chemických ukazovateľoch (voľný chlór, kultivovateľné mikroorganizmy pri 36° C).

Guest Centre Štúrovo:

Bazén nie je v prevádzke pre verejnosť.

Penzión Energy I Podhájska:

V prevádzke je 1 bazén. V priebehu roku 2016 bolo odobratých 23 vzoriek vody, 6 vzoriek nevyhovovalo, všetko vo fyzikálno-chemických ukazovateľoch (chemická spotreba kyslíka manganistanom - prekročenie ukazovateľa môže byť spôsobené vysokým obsahom chloridov minerálneho pôvodu).

Lagáň Radava - vnútorný bazén:

V priebehu roku 2016 nebol v prevádzke.

Plavecké jasličky „Žabka“ Nové Zámky:

V prevádzke je 1 bazén. Bolo odobratých 17 vzoriek, 6 vzoriek nevyhovovalo (oddelenie nedozoruje toto zariadenie).

SOŠ Dvory nad Žitavou:

V prevádzke je 1 bazén. Bolo odobratých 5 vzoriek vody, jedna vzorka nevyhovovala v mikrobiologických ukazovateľoch (oddelenie nedozoruje toto zariadenie).

Počas roku 2016 neboli zaznamenané ochorenia, ktoré by súviseli s pobytom na uvedených kúpaliskách a bazénoch.

2.Kúpaliská so sezónou prevádzkou:

2a.Otvorené kúpaliská:

Termálne kúpalisko Nové Zámky:

V prevádzke je 6 bazénov (plavecký, rekreačný, kľudový termálny, detský termálny, dojazdový, perličkový). V priebehu roku 2016 bolo na kúpalisku odobratých 33 vzoriek vody, 1 vzorka nevyhovovala v mikrobiologických ukazovateľoch, 2 vzorky nevyhovovali vo fyzikálno-chemických ukazovateľoch (kľudový termálny bazén, detský termálny bazén - chemická spotreba kyslíka manganistanom). Nevyhovujúca kvality vody v tomto ukazovateli je spôsobená prirodzenými vlastnosťami termálnej vody (amónne ióny minerálneho pôvodu)

TK II Štúrovo /Pri hrádzi/:

Na kúpalisku je 1 bazén. V priebehu roku 2016 bolo na kúpalisku odobratých 8 vzorky vody, jedna nevyhovovala vo fyzikálno-chemických ukazovateľoch.

TK Tvrdošovce:

V roku 2016 bol v prevádzke z dvoch bazénov relaxačno-plavecký bazén. Bolo odobratých 17 vzoriek bazénovej vody, 2 vzorky nevyhovovali vo fyzikálno-chemických ukazovateľoch.

Lagáň Radava – vonkajší bazén:

V roku 2016 boli odobraté 4 vzorky vody, 1 vzorka nevyhovovala vo fyzikálno-chemických ukazovateľoch.

Rekreačný areál Tona Šurany

V roku 2016 nebol v prevádzke.

Netermálne kúpalisko Chľaba-Kováčov:

V roku 2016 nebolo v prevádzke (bazén využívaný ako požiarna nádrž).

Počas roku 2016 neboli zaznamenané ochorenia, ktoré by súviseli s pobytom na uvedených kúpaliskách a bazénoch.

Prírodné kúpacie oblasti: Štrkovisko Tona Šurany – vzhľadom k tomu, že od roku 2009 nie je uvedená vodná plocha na zozname vôd určených na kúpanie, počas letnej kúpacej sezóny boli v roku 2016 zo štrkoviska realizované 3 odbery vzoriek vody v rámci orientačného sledovania kvality vody.

Orientačné výsledky sledovania kvality vody:

I.odber dňa 15.6.2016 – všetky 3 vzorky vyhovovali požiadavkám vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky (MZ SR) č.308/2012 Z.z. o požiadavkách na kvalitu vody, kontrolu kvality vody a o požiadavkách na prevádzku, vybavenie prevádzkových plôch, priestorov a zariadení na prírodnom kúpalisku a na umelom kúpalisku.

II.odber dňa 13.7.2016 – všetky 3 vzorky vyhovovali požiadavkám vyhlášky MZ SR č.308/2012 Z.z.

III.odber dňa 17.8.2016 – jedna vzorka nevyhovovala požiadavkám vyhlášky MZ SR č.308/2012 Z.z. pre prekročenú medznú hodnotu črevných enterokokov, ostatné dve vzorky vyhovovali požiadavkám právneho predpisu.

Vzhľadom k tomu, že v roku 2015 vyhovovali všetky odobraté vzorky vody určenej na kúpanie na štrkovisku „Tona“ Šurany požiadavkám vyhlášky MZ SR) č.308/2012 Z.z., nebolo potrebné

v roku 2016 kvalitu vody určenej na kúpanie prerokovať s majiteľom štrkoviska (mesto Šurany) ani označiť vodnú plochu informačnými tabuľami „voda nie je vhodná na kúpanie zo zdravotných dôvodov“.

O vyššie uvedení výsledkoch orientačného sledovania kvality vody bol dňa 19.9.2016 písomne informovaný Okresný úrad v Nitre, odbor starostlivosti o životné prostredie.

Oddelenie zabezpečovalo spracovanie harmonogramu odberu vzoriek vody zo všetkých druhov kúpalísk v rámci monitoringu a odber vzoriek bazénových vôd a vzoriek vody zo štrkoviska Tona Šurany.

1.2 Protokol o vode a zdraví plnenie národných cieľov.

V súčasnej etape riešenia sa na plnení projektu oddelenie nepodieľa.

1.3 Ľudský biomonitoring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí.

V sledovanom období sme sa na plnení úlohy nepodieľali.

1.4 Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší škôl na zdravie detí v rôznych regiónoch Slovenska.

V sledovanom období sme sa na plnení úlohy nepodieľali.

1.5 Zmapovanie aktuálneho stavu výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách.

V sledovanom období sme sa na plnení úlohy nepodieľali.

1.6 Rozšírenie siete monitorovacích staníc na sledovanie koncentrácie biologických alergizujúcich častíc vo vonkajšom ovzduší.

Úloha sa netýka okresu Nové Zámky, na plnení úlohy sa oddelenie nepodieľa.

1.7 Zhodnotenie stavu dekontaminácie vo vybraných prevádzkach pedikúr v okrese Levice

Úloha sa netýka okresu Nové Zámky, na plnení úlohy sa oddelenie nepodieľa.

Oddelenie hygieny detí a mládeže:

4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENČIE OBEZITY na roky 2015 – 2025 (NAPPO)

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

Podpora zdravšieho prostredia v školách

- V rámci podpory poskytovania desiat vyrábaných a podávaných zo školskej kuchyne sa zapojila školská jedáleň ZŠ G. Bethlena s ponukou prípravy a podávania desiat a raňajok pre deti ZŠ.

- Edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí, mliečneho programu pre deti, programu školské ovocie. Do projektu mliečneho programu je zapojených 19 materských škôl, 13 základných škôl a 10 ZŠsMŠ; do projektu školské ovocie je zapojených 24 materských škôl a 15 základných škôl.

- k „Programu ovocie a zelenina do škôl“ súvisiaci s realizáciou a monitorovaním spotreby ovocia a zeleniny, zdravotného uvedomenia a pozitívnych zmien stravovacích návykov v rámci programu „Školské ovocie“ v základných školách sa realizovali prednášky v obci Gbelce na ZŠ s VJM k uvedenej téme. Prednášky sa zúčastnilo 40 detí 8. a 9. ročníkov.

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Cieľom je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

Projekt sa nerealizoval v roku 2016.

4.3 Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

Projekt sa realizoval dotazníkovou metódou v ZŠ obci Palárikovo, projektu sa zúčastnilo 30 detí vo veku 11-14 ročných a v meste Nové Zámky na ZŠ Devínska sa zúčastnilo projektu 30 detí vo veku 11-14 ročných. Dotazníky boli zaslané v mesiaci október na ÚVZ SR Bratislava na ďalšiu analýzu dát zistených dotazníkovou metódou.

4.4 Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl; využitie TV

Projekt v roku 2016 nepokračoval.

Projekt „Monitoring jodúrie u detí“

Na základe činnosti Medzirezortnej komisie zriadenej pri ÚVZ SR pre problematiku jódovej profylaxie a príjmu jódu bol zrealizovaný projekt na prieskum jodúrie u 3- 6 ročných detí a u 10-12 ročných detí.

Cieľom projektu je zavedenie dlhodobého monitorovania jodúrie (obsah jódu v moči) u detí ako indikátora nasýtenia jódom v organizme dieťaťa a zistiť nielen aktuálny stav, ale aj trendy v dlhodobom sledovaní tejto problematiky. V rámci realizácie projektu sa odoberal moč od detí na vyšetrenie jódu (vyšetrovaný v laboratóriu ÚVZSR Bratislava).

V okrese Nové Zámky sa do projektu jodúrie zapojila Materská škola na Ulici Šoltésovej, moč bol odobratý od 12 detí vo veku 3-6 ročných, a v meste Nové Zámky na Základnej škole

Hradná bol odobratý moč u detí vo veku 10-12 ročných. Biologický materiál - moč bol odoslaný do laboratória ÚVZ SR Bratislava v novembri 2016 na vyšetrenie jódu.

Projekt COSI

Na základe uznesenia vlády č. 488/2015 k Národnému programu prevencie obezity na roky 2015- 2025 sa realizoval projekt COSI v Základnej škole v obci Bánov (19 respondentov) v Základnej škole Jána Ámosa Komenského v obci Tvrdošovce (17 respondentov), v meste Šurany v Základnej škole na ulici SNP (22 respondentov) a na ulici A. Bernoláka v Šuranoch (25 respondentov). Do programu boli zaradené deti vo veku 7,0 – 7,99 veku u ktorých sa vykonalo rutinné meranie (výška, váha, obvod pásu a bokov). Vyplnené údaje z dotazníka sa v prvom polroku 2016 vkladali do e- formy on-line dotazníka.

Uvedený projekt prebiehal v 26 európskych krajinách. WHO bude po skompletizovaní meraní a dát analyzovať údaje zo všetkých škôl.

9.6.2 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku - stomatohygiena

Projekt je zameraný na deti predškolského veku s cieľom zlepšiť ich vedomosti a stomatohygienické návyky. V roku 2016 sa riešil formou krátkych besied na tému zdravá výživa a hygiena dutiny ústnej v súvislosti s prevenciou zubného kazu. Súčasťou týchto aktivít bola aj praktická ukážka a nácvik správnej techniky umývania zubov, kontrola dentálnych pomôcok, poskytnutie edukačného materiálu pre deti a personál materských škôl. Prednášky boli vykonané v materských školách v obci Komoča (14 detí), v MŠ v VJM v Tvrdošovciach (7 detí), v MŠ vo Dvoroch nad Žitavou (21 detí), MŠ Bartókova v Štúrove (22 detí).

Národný akčný plán na kontrolu tabaku

Počas výkonu ŠZD v dozorovaných školských zariadeniach oddelenie HDM vykonáva kontrolu dodržiavania ustanovení zákona č.377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Oddelenie hygieny výživy:

1 BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV A OCHRANA SPOTREBITEĽOV

Kontrola vybraných regulovaných látok v kozmetických výrobkoch, kontrola povinného označenia výrobkov, kontrola spoločných kritérií na tvrdenia a požiadavka hlásenia vzniku nežiaducich účinkov vychádza z nových právnych predpisov pre kozmetické výrobky, platných v EÚ od 11. 7. 2013. Súčasťou programu je kampaň pre spotrebiteľov ako ohlasovať závažné nežiaduce účinky.

Plnenie :

Odobratých a vyšetrených bolo:

2 vzorky krém a olej pre deti - obe vyhovovali podmienkam zdravotnej nezávadnosti

2 vzorky dezodorantov sú v štádiu vyšetovania na ÚVZ SR

3 vzorky očných tieňov

Spolu bolo odobratých **7 vzoriek** kozmetických výrobkov.

Všetky vzorky vyhovovali podmienkam zdravotnej nezávadnosti

2. MONITORING PRÍJMU JÓDU

Monitoring obsahu jódu v kuchynskej soli prebieha v SR od roku 1992 prostredníctvom pracovísk hygieny výživy RÚVZ v SR. Zavedenie povinnej fortifikácie kuchynskej soli jódom v SR bolo prijaté koncom 50 - tých rokov, z dôvodu nedostatočného prísunu jódu do organizmu a ťažkých poškodení zdravia obyvateľov SR. Monitorovanie obsahu jódu v kuchynskej soli je jedným z hlavných kritérií pre zabezpečenie kontinuálneho príjmu jódu do organizmu. Sledovanie vylučovania jódu v moči je jedným z ukazovateľov pre posúdenie jeho príjmu (WHO, 2001).

Úloha je ako súčasť realizácie preventívnych programov verejného zdravotníctva PVV na r. 2012 – 2016 v oblasti aktualizovaného Programu ozdravenia výživy obyvateľov SR.

Plnenie : Odobratých a vyšetrených bolo **24 vzoriek soli** (vrátane morskej), z toho **jedna vzorka** mala znížený obsah KJ.

3. MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm je základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období. Monitorovanie spotreby, ako preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení. Monitorovanie spotreby prídavných látok prebieha súčasne na základe požiadavky platnej európskej legislatívy s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm v danom členskom štáte.

Plnenie :

Boli odobraté a vyšetrené **2 vzorky**

1 vzorka farbiva , **1 vzorka** na obsah sladidiel .

Bolo rozdanych a spracovaných **20 dotazníkov** od klientov.

Sumárne spracované - vyplnené tabuľky boli zaslané na ÚVZ SR ktorý ich spracuje za celú SR.

4. MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Sol' je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch (napr. WHO

Akčný plán pre výživu a potraviny 2016 – 2020, Viedenská deklarácia pre výživu). V oblasti predchádzajúceho Programu ozdravenia výživy pre obyvateľov SR bol prijatý cieľ dosiahnuť postupne zníženie príjmu soli 5 g na deň u dospelých populácie a tento cieľ bude rovnako posunutý do Akčného plánu pre potraviny a výživu na r. 2016 - 2025, ktorý bude predložený na schválenie vláde SR do 28.2.2016. Od 1.decembra 2015 vstúpil do platnosti výnos MZ SR na regulovanie pridávania kuchynskej soli do potravín, ktorý oproti predchádzajúcemu výnosu znižuje obsah pridávanej kuchynskej soli v hotových pokrmoch na 13 000 mg/kg a v chlebe a pekárenských výrobkoch na 18 000 mg/kg.

Plnenie :

Odobraté : 2 vzorky chleba a 1 vzorka pečiva, 3 vzorky hotových pokrmov- kompletné menu (polievka, príloha, mäso) . Vzorky vyhovovali na obsah NaCl.

Bolo spracovaných **20 dotazníkov** a 24 hodinových jedálnych lístkov klientov do tabuliek, ktoré boli zaslané na RÚVZ Levice, kde boli spracované za Nitriansky kraj a následne zaslané na spracovanie na ÚVZ SR.

5. MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH

Priaznivé účinky probiotík na ľudský organizmus, zvlášť ich potenciálna schopnosť imuno-modulácie je dokázaná v rade štúdií. Vzhľadom na širokú ponuku týchto výrobkov s rôznymi druhmi a obsahmi mikroorganizmov je potrebné preveriť mikrobiálnu bezpečnosť životaschopnosť mikroorganizmov patriacich k probiotikám stanoveným jednotným postupom.

Plnenie :

Bola odobratá **1 vzorka** probiotika a zaslaná na vyšetrenie na RÚVZ Trenčín.

Oddelenie epidemiológie:

6/1 Úloha – Národný imunizačný program SR - pravidelné povinné očkovanie je vykonávané proti desiatim prenosným ochoreniam a to proti detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, pneumokokovým invazívnym ochoreniam, osýpkam, ružienke a mumpsu, v súlade s vyhláškou MZ SR č. 585/2008 Z.z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení neskorších predpisov. Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia až eliminácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním, pri dosiahnutí minimálne 95% zaočkovanosti na celoslovenskej, krajskej a okresnej úrovni. Okrem zaočkovanosti sa kontroluje aj evidencia a dokumentácia očkovania, postvákcináčnej reakcie, kontraindikácie očkovania a dodržiavanie chladového reťazca pri manipulácii s vakcínami. Zo záverov preverky očkovania vykonanej k 31.08.2016 vyplynuli nasledovné výsledky:

Základné očkovanie detí v ročníku narodenia 2014 proti DTaP-VHB-Hib-IPV bolo vykonané na 97,3%. Základné očkovanie detí v ročníku narodenia 2014 proti PCV bolo vykonané na 97,1%. Preočkovanie proti DTaP-IPV v šiestom roku života (ročník narodenia 2009) bolo vykonané na 98,3%. Preočkovanie detí proti dTaP-IPV v 13. roku života (ročník narodenia 2002) bolo realizované na 98,8%. Základné očkovanie detí proti MMR bolo v ročníkoch 2012, 2013 a 2014 vykonané na 96,9%, 96,8% a 95,3%. Následné preočkovanie detí v 11. roku života proti MMR bolo vykonané v ročníku narodenia 2004 na 98,4%. Očkovanie zdravotníckych pracovníkov je naďalej na dobrej úrovni, percento zaočkovania sa pohybuje od 90% - 100%. U očkovania študentov nadstavbového štúdia zdravotníckeho zamerania dosiahla zaočkovanosť 96,3%. Zaočkovanosť u novorodencov HBsAg pozitívnych matiek a hemodialyzovaných pacientov dosiahla 100%. Očkovanie proti VHB u vybraných skupín osôb vystavených zvýšenému riziku nákazy VHB, bolo vykonané u 5 kontaktov chorých na VHB, 17 kontaktov nosičov HBsAg, u 443 chovancov zariadení pre mentálne postihnutých a u 20 detí v resocializačných strediskách pre drogovu závislé osoby. Očkovanie proti chrípke a invazívnym pneumokokovým nákazám u osôb umiestnených v zariadeniach sociálnych služieb, bolo vykonané proti chrípke u 795 obyvateľov a zaočkovanosť dosiahla 85,2%, proti invazívnym pneumokokovým nákazám u 100 osôb a zaočkovanosť dosiahla 10,7%. U odporúčaného očkovania, alebo očkovania na žiadosť rodičov u detí do 15 rokov života bolo očkovanie vykonané celkovo u 539 detí, z toho 142x proti Kliešťovej encefalitíde, 97x proti Chrípke, 72x proti VHA, 10x proti Meningokokovej meningitíde, 149x proti Rotavírusovým infekciám, 20x proti Ovčím kiahňam, 39x proti HPV infekcii a 10x proti Tuberkulóze.

6/2 Úloha – surveillance infekčných chorôb - je vykonávaná v súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014–2020) a na základe analýzy epidemiologickej situácie v SR za rok 2015. Aktívnym výkonom surveillance je zabezpečovaná vysoká úroveň ochrany obyvateľov pred infekčnými ochoreniami s dodržaním etických hodnôt a kódexov správania. Je zabezpečená aktívna spolupráca s laboratórnymi zložkami v rámci okresu, krajskými pracoviskami a s jednotlivými NRC. K zlepšeniu hlásenia infekčných ochorení praktickými lekármi jednotlivými oddeleniami FNŠP i laboratórnymi zložkami sú vykonávané pravidelné kroky. Cestou systému rýchleho varovania sú prezentované i prijímané dôležité informácie o epidemiologickej situácii v rámci SR, ako i o mimoriadnych situáciách prezentovaných cestou ECDC a WHO. V priebehu roka 2016 bolo zaznamenaných 1521 ohnisk infekčných ochorení v rámci okresu. K zlepšeniu informovanosti a edukácie verejnosti je aktívne dávaný do povedomia informačný systém EPIS, ďalšie dôležité informácie sú prezentované na internetovej stránke RÚVZ a pravidelne uverejňované v okresných i krajských médiách.

6/3 Úloha – Informačný systém prenosných ochorení - systém posilnenia surveillance a kontroly infekčných ochorení je vykonávaný cestou informačného systému EPIS, ktorý bol v súlade s požiadavkami EÚ inovovaný. Bol prepracovaný na základe podkladov z terénnych epidemiologických pracovísk jednotlivých vybraných RÚVZ v SR. Poskytuje možnosti centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne. Taktiež centrálnej databázy prípadov akútnych respiračných ochorení a chrípke podobných ochorení hlásených hromadne. Ďalej je tu vedená centrálna databáza vykonaných vyšetrení v NRC v rámci projektu systému rýchleho varovania. Cestou novelizovaného informačného systému EPIS je zabezpečovaný systematický zber, sumarizácia a analýza informácií o infekčných ochoreniach, a o monitorovaní zdravia obyvateľov. V priebehu roka 2016 bolo vykonaných pracovníkmi oddelenia epidemiológie v informačnom systéme EPIS 13190 záznamov. Na základe podrobných databáz údajov sú spracované kvalitné výstupy a podrobné správy - informácie o epidemiologickej situácii na Slovensku. Tieto, ako i ďalšie odborné informácie sú voľne prístupné občanom na internetovej stránke portálu Epidemiologického informačného systému. Hlásenie infekčných ochorení cestou systému EPIS v priebehu roka 2016 realizovali dvaja lekári (1 praktický lekár pre deti a dorast a 1 praktický lekár pre dospelých), ktorí aktívne využívajú možnosti elektronického hlásneho systému.

6/4 Úloha – Nozokomiálne nákazy - je realizovaná celoročne s cieľom posilnenia prevencie, kontroly a znižovania výskytu prenosných ochorení – nemocničných nákaz súvisiacich s pobytom osôb v zdravotníckych zariadeniach. Redukciou príčin vzniku nemocničných nákaz, rezistencie bakteriálnych kmeňov na antimikrobiálne látky. Realizujú sa previerky štátnych i neštátnych zdravotníckych zariadení, ktoré sú zamerané na kontrolu dodržiavania vyhlášky MZ SR č. 553/2007 Z.z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na prevádzku zdravotníckych zariadení z hľadiska ochrany zdravia. V priebehu roka 2016 bolo prešetrených 329 nozokomiálnych infekcií. Bolo realizovaných 188 previerok štátnych i neštátnych zdravotníckych zariadení, ktoré boli zamerané na kontrolu dodržiavania vyhlášky MZ SR č. 553/2007 Z.z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na prevádzku zdravotníckych zariadení z hľadiska ochrany zdravia. V rámci výkonu ŠZD bolo odobratých 683 vzoriek na mikrobiologické vyšetrenie, z čoho bolo 50 vzoriek zo sterilného materiálu, 256 vzoriek z prostredia zdravotníckych zariadení, 288 vzoriek zo vzduchotechnických zariadení a ovzdušia a 89 vzoriek z dezinfekčných roztokov. Bolo vykonané testovanie 205 sterilizačných prístrojov, kde bolo otestovaných 516 vzoriek biologických indikátorov na mikrobiologické vyšetrenie. V rámci realizácie programu HELICS (Hospital in Europe Link for Infection Control through Surveillance) bolo prešetrených 137 nozokomiálnych infekcií na jednotkách intenzívnej starostlivosti. V rámci projektu HALT3 (Infekcie súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti v Európskych zariadeniach pre dlhodobu chorých) bolo prešetrených 26 infekcií. Pri riešení projektu „Surveillance nozokomiálnych infekcií spôsobených *Clostridium difficile*“ bolo prešetrených 11 nozokomiálnych infekcií. Aktívne sa realizujú stretnutia lekárov poverených sledovaním a analýzou NN v rámci „nozokomiálnych komisií“. V priebehu roka 2016 sa zasadnutie komisie uskutočnilo dňa 24.05.2016 a 18.10.2016. Operatívne sa rieši realizácia represívnych opatrení pri nedostatkoch zisťovaných v rámci FNŠP s vedením nemocnice. Úroveň sledovania a hlásenia NN jednotlivými oddeleniami hodnotíme v priebehu roka 2016 ako dobrú. Dňa 5.05.2016 bol zrealizovaný s lôžkovými oddeleniami FNŠP v Nových Zámkoch 8. ročník národnej kampane „Save Lives: Clean Your Hands“ („Umývaj si ruky – zachrániš život“), ako súčasť programu WHO s názvom „Hygiena a dezinfekcia rúk a pomoc nemocniciam pri registrácii do siete nemocníc“.

6/5 Úloha – mimoriadne epidemiologické situácie - je založená na rýchlej koordinovanej reakcii na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie. Rozvíjajú sa stratégie a postupy pre stanovenie, testovanie, hodnotenie a revidovanie nepredvídaných udalostí na okresnej a miestnej úrovni. Tieto môžu vzniknúť v súvislosti s napr. očakávanou pandémiou chrípky, alebo nečakanými bioteroristickými aktivitami, prípadne rozšírením staronových ochorení. Prioritnú úlohu na okresnej úrovni zohrávajú stratégie spoločnej krízovej komunikácie, pripravenosť zdravotníctva, medzirezortná spolupráca, ktorá sa opiera o vypracované krízové plány na podporu všeobecnej pripravenosti a vhodnej reakcie na ohrozenie zdravia v prípade potreby. Na úrovni okresu sú spracované aktualizované materiály „Okresný havarijný plán“ a „Okresný plán pre prípad pandémie chrípky“. V roku 2009 bola zriadená regionálna protiepidemická komisia pri RÚVZ v Nových Zámkoch. Zároveň bol vypracovaný i jej štatút a rokovací poriadok. Vedúci oddelenia epidemiológie je členom Krízového štábu obvodného úradu Nové Zámky a členom Okresnej evakuačnej komisie Nové Zámky pre zdravotnícke zabezpečenie evakuácie. Všetci pracovníci oddelenia epidemiológie boli podrobne oboznámení s materiálom „Podrobný plán opatrení pre prípad pandémie chrípky v SR“. Ich súčasťou je i problematika aktuálnej informovanosti obyvateľov. Dôležitú úlohu zohráva kvalitný monitoring so zabezpečením systému rýchleho varovania, ktorý je vykonávaný cestou informačného systému EPIS, v spolupráci s ECDC a WHO. V súvislosti s usmernením HH SR „Koordinácia postupov pri zistení vysoko nebezpečnej nákazy v Slovenskej republike“, pracovníci oddelenia epidemiológie zrealizovali pre všetkých praktických lekárov pre dospelých, praktických lekárov pre deti a dorast a CPPO FNŠP v Nových Zámkoch odborné školenie, ku koordinácii postupov pri zistení osoby podozrivej z ochorenia na VNN v ambulancii praktického lekára, v ambulancii CPPO a volajúcej z domácnosti. Zároveň bola odprezentovaná filmová inštruktáž o správnom používaní OOPP pri vstupe a výstupe z ohniska VNN. Na základe požiadavky ÚVZ SR útvaru krízového riadenia bola zaslaná informácia o stave pripravenosti RH na VNN. V rámci plánu hlavných úloh (PHÚ) v oblasti prípravy na obranu, krízové situácie a na plnenie opatrení hospodárskej mobilizácie v rezorte zdravotníctva pre rok 2017 bolo vypracované stanovisko za RÚVZ Nové Zámky.

6/6 Úloha – enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDP – po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v SR je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých doteraz vykonávaných aktivitách surveillance poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetřovania odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov vo vonkajšom prostredí. V roku 2016 sa vyšetřovanie uskutočnilo v ČOV Nové Zámky a ČOV Štúrovo. Boli odobraté vzorky odpadových vôd pred ich vyústením do ČOV. Vykonaných bolo dvanásť odberov vzoriek odpadových vôd /6x ČOV Nové Zámky, 6x ČOV Štúrovo/ na vyšetřenie prítomnosti enterálnych vírusov. Poliovírusy v odobratých vzorkách dokázané neboli, bol dokázaný 1x NPEV a 1x Coxackie vírus B5.

6/7 Úloha - prevencia HIV/AIDS - najohrozenejšou skupinou u nás sú mladí ľudia, ktorí v súčasnosti skôr dospievajú, začínajú skôr pohlavne žiť, ale nemajú ešte upevnené väzby zodpovednosti voči sebe samým i okoliu. Správajú sa riskantnejšie. Mladí ľudia sú 10x náchylnejší k pohlavne prenosným ochoreniam, vrátane AIDS, než dospelí. Cieľom projektu je, aby mladí ľudia, hlavne žiaci 9.ročníkov základných škôl a stredných škôl diskutovali o týchto problémoch a netradičným spôsobom (hrou), účasťou na tomto projekte, získali a osvojili si čo najviac vedomostí o problematike HIV/AIDS, iných pohlavne prenosných ochorení, antikoncepcii, sexuálnom správaní, až po formovanie humánneho prístupu a podpore sociálneho cítenia k ľuďom HIV pozitívnym a chorým na AIDS. Dôslednou

realizáciou projektu očakávame zmenu postojov a chovania sa mladých ľudí. Cielené aktivity v oblasti zdravotno-výchovných aktivít za oddelenie epidemiológie RÚVZ,- bolo zrealizované vyhodnotenie aktivít RÚVZ v rámci úlohy NPP HIV/AIDS v SR na roky 2013 – 2016 za rok 2015. Z príležitosti svetového dňa HIV/AIDS boli zrealizované 2 prednášky pre 46 žiakov ZŠ, bolo pripravených 10 letákov, 1 panel na RÚVZ a 1 odborný príspevok na webovej stránke RÚVZ k problematike HIV/AIDS. V rámci konzultačnej a poradenskej činnosti bol v deviatich prípadoch konzultovaný ďalší postup u občanov udávajúcich sexuálny kontakt s osobou s neznámym HIV statusom. V dvoch prípadoch bol vykonaný obder krvi na stanovenie protilátok anti HIV 1,2, s negatívnym výsledkom.

6/8 Úloha – poradne očkovania - očkovanie patrí k významným a účinným spôsobom prevencie infekčných chorôb. Tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. V krajinách, kde je zaočkovanosť nízka, t. j. nie je dostatočná kolektívna imunita, dochádza k epidemickým výskytom mnohých, očkovaním preventabilných ochorení. regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike zaznamenávajú nárast antivakcinačných aktivít. Správna informovanosť o očkovaní má jednoznačne pozitívny vplyv na podporu zaočkovanosti populácie. Pracovníci poradne očkovania poskytovali priebežne fyzickým osobám i zdravotníckym pracovníkom informácie o ochoreniach preventabilných očkovaním, o jednotlivých druhoch očkovaní, očkovacích látkach a ich zložení, ako i o možných nežiaducich reakciách po očkovaní. Oddelenie epidemiológie RÚVZ vykonávalo v priebehu roka 2016 poradenskú činnosť ohľadom očkovaní pred cestou do zahraničia, konzultácie pre praktických lekárov v problematike povinného pravidelného očkovaní, poradenskú činnosť pre rodičov v prípade odmietania očkovaní a prejednanie zistených nedostatkov, ako i konzultácie pre FNŠP v prípade odporúčaného očkovaní a pri poranení biologicky kontaminovanými predmetmi u zdravotníckych pracovníkov.

6/9 Úloha – Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovaní - Projekt je zameraný na realizáciu intervencie, ktorá vyplynula z výsledkov výskumu realizovaného v rámci Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v rokoch 2013 – 2014 pod názvom „Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaní.“ Cieľom projektu je jednoduchým a interaktívnym spôsobom edukácie zvýšiť povedomie najmä budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním, o rizikách súvisiacich s ich priebehom, možnými komplikáciami a následkami, o možnostiach a význame účinnej prevencie očkovaním. Cieľovou skupinou budú najmä žiačky vyšších ročníkov stredných škôl. Pozornosť sa zameria aj na vybudovanie kritického postoja účastníkov k rôznym zdrojom informácií súvisiacich s očkovaním. Súčasťou edukácie bude aj ukážka manipulatívnych a zavádzajúcich techník používaných odporcami očkovaní. Dotazníkový prieskum s edukáciou bol realizovaný dňa 17.05.2016 na Obchodnej akadémii v Šuranoch, dňa 24.05.2016 a dňa 30.05.2016 na Gymnáziu v Nových Zámkoch. Celkom sa do prieskumu zapojilo 76 študentiek uvedených stredných škôl.

7/ Špecializácia odborných činností je založená na surveillance infekčných a chronických ochorení, identifikácii príčin, príprave preventívnych a represívnych opatrení, konzultačnej a metodologickej činnosti i doškolenia. Oddelenie epidemiológie vykonáva špecializované činnosti v spolupráci ÚVZ SR v Bratislave a ostatnými NRC v SR v nasledovných oblastiach:

- imunizačný program
- surveillance poliomyelitídy
- surveillance osýpok, rubeoly a parotitídy
- surveillance pertussis

- surveillance chrípky
- surveillance meningokokových invazívnych ochorení
- surveillance HIV/AIDS
- surveillance alimentárnych infekcií
- surveillance vírusových hepatítid
- problematika bioterorizmu a emergentných situácií
- problematika chronických ochorení, vrátane CINDI, EHES
- surveillance vybraných zoonóz, kliešťovej meningoencefalitídy a hemoragických horúčok
- nozokomiálne nákazy
- sterilizácia, DDD a regulácia živočíšnych škodcov
- surveillance hemofilových a pneumokokových invazívnych infekcií

8/ Výskumná úloha:

V priebehu roka 2016 MUDr.Benko a RNDr.Matušková pokračovali v spolupráci s fi. GlaxoSmithKline z Belgicka a 9 obvodnými lekármi pre deti a dorast okresu Nové Zámky v realizácii záverečnej fázy B štúdie 104106 OKAH 179 EXT181 s očkovacou látkou /Varilrix/, v rámci ktorej bolo spracovaných 65 odberov krvi na sérum.

Oddelenie preventívneho pracovného prostredia:

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík – rizikové práce

Na oddelení preventívneho pracovného lekárstva vedieme evidenciu rizikových prác v celoslovenskom programe ASTR, ktorý sa pravidelne aktualizuje. V okrese Nové Zámky v tomto roku evidujeme rizikové práce vo výrobných závodoch a v súkromných firmách s celkovým počtom pracovníkov 1 554, z tohto počtu vykonáva rizikové práce 304 žien. V priebehu roka 2016 mierne stúpol počet vyhlásených rizikových prác z toho dôvodu, že sa vytvorili nové pracovné miesta, alebo sa menil charakter výroby vo firmách. Rizikové práce v 3. a 4. kategórii rizika podľa Vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z.z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií, v znení Vyhlášky č. 96/2016 Z.z. boli vyhlásené v 7 prípadoch, zrušenie rizikových prác rozhodnutím na žiadosť prevádzkovateľa firmy bolo vykonané v 1 prípade.

Pri vykonávaní štátneho zdravotného dozoru na rizikových pracoviskách sa kládol dôraz na zaraďovanie pracovníkov do pracovného procesu na základe výsledkov preventívnych lekárskech prehliadok, ďalej sme sledovali intervaly preventívnych lekárskech prehliadok, poskytovanie, používanie a údržbu osobných ochranných pracovných prostriedkov, pravidelnú objektivizáciu faktorov pracovného prostredia, vypracovanie aktuálnych prevádzkových poriadkov, posudkov o riziku a zabezpečenie zdravotného dohľadu.

Štátny zdravotný dozor na pracoviskách, kde sú vyhlásené rizikové práce bol vykonaný v 43 prípadoch a bol medzi inými zameraný aj na dodržiavanie povinnosti zamestnávateľov o zabezpečení pracovnej zdravotnej služby vyplývajúcej zo zákona č. 470/2011 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 124/2006 Z.z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov.

Sankcie za neplnenie povinnosti zamestnávateľov za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde sú vyhlásené rizikové práce neboli uložené, nakoľko sa táto povinnosť vo všetkých prípadoch v prevažnej miere plní.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Pri vykonávaní štátneho zdravotného dozoru sme sa zameriavali na uplatňovanie požiadaviek Nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci, v znení Nariadenia vlády SR č. 300/2007 Z.z..

V okrese Nové Zámky sa veľmi toxické, alebo toxické látky a zmesi nevyrobujú. Pri zaobchádzaní s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami sme vykonali štátny zdravotný dozor v 2 prípadoch. Používanie veľmi toxických a toxických látok a zmesí podľa jednotlivých druhov a skupín sa vykonáva podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia registrovaných prípravkov na ochranu rastlín a iných prípravkov“. Letecká aplikácia veľmi toxických a toxických látok a zmesí sa v roku 2016 nevykonávala. Rozhodnutie o návrhu na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami pri výkone dezinfekcie a deratizácie sme nevydali ani v jednom prípade.

Pri došlých hláseniach o dezinfekcii a regulácii živočíšnych škodcov preverujeme u fyzických osôb – podnikateľov a právnických osôb dodržiavanie uvedeného Nariadenia vlády. Mimoriadne situácie, ani havárie sa v okrese Nové Zámky nevyskytli.

Odbornú prednášku pre pracovníkov v poľnohospodárstve na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a prípravkami pracovníci RÚVZ so sídlom v Nových Zámkoch nevykonali ani v jednom prípade.

V poslednom prípade, pre firmu Osram, a.s. Komárňanská cesta č. 7, 940 93 Nové Zámky, bolo vydané v roku 2014 rozhodnutie, na uvedenie priestorov výrobných linky HQI-T, ktorá slúži na výrobu metalhalidových žiaroviek s obsahom ortuti do prevádzky. Linka je v prevádzke podľa požiadaviek zákazníkov.

Od 1.9.2007 – od platnosti Zákona NR SR č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov nie je na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Nových Zámkoch zriadená komisia na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami podľa Nariadenia Vlády SR č. 360/2006 Z.z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti o rozsahu požadovaných vedomostí pre skúšky odbornej spôsobilosti, o zriaďovaní a činnosti skúšobných komisií a o obsahu osvedčenia o odbornej spôsobilosti.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sme sa taktiež zameriavali na vyhľadávanie pracovísk s výskytom karcinogénnych a mutagénnych faktorov a na dodržiavanie ustanovení Nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnych a mutagénnych faktorov, v znení NV SR č. 301/2007 Z.z.

V okrese Nové Zámky sa vyskytujú dve ambulancie klinickej onkológie a vnútorného lekárstva (na ul. SNP 42/A v Nových Zámkoch a vo Fakultnej nemocnici s Poliklinikou na Slovenskej 11 v Nových Zámkoch), ktoré slúžia aj na podávanie cytostatík.

Búracie práce (odstránenie strešnej krytiny zo stavieb), ďalej odstránenie azbestocementových dosiek z balkónov bytových domov a kanalizačných rúr v bytových domoch kde sa vyskytuje v stavebnom materiáli azbest boli vykonané v 36 prípadoch. Túto prácu vykonali pracovné skupiny, oprávnené vykonávať túto činnosť. V okrese Nové Zámky máme dve pracovné skupiny, ktoré pravidelne vykonávajú práce pri odstraňovaní azbestocementového materiálu a to : firma BTB, s.r.o. J.Simora č. 5/7940, Nové Zámky a Enerbyt s.r.o. Lipová č. 1/939 Štúrovo. Ďalej práce vykonávajú pravidelne mimo okresné firmy Emtrade NR s.r.o. Vašinova 14 Nitra, Enerbyt s.r.o. Lipová 1/939 Štúrovo, OK – plus s.r.o. Trenčianska ul. Č. 57, 825 10 Bratislava a BTB, s.r.o. J.Simora 5/7940 Nové Zámky) a Ohrádka IRS s.r.o. Ul.Jána Stila č. 301, 059 86 Nová Lesná a ďalšie mimookresné firmy. Uvedené firmy predložili kladné rozhodnutie na vykonávanie týchto prác od Úradu verejného zdravotníctva SR, Trnavská cesta, 52 Bratislava. V prevažnej miere sa jednalo o prácu s azbestocementovými doskami v exteriery. Ďalej každé podanie má vypracovaný samostatný prevádzkový poriadok a posudok o riziku na tú akciu, na ktorú sa žiada vydať kladné rozhodnutie orgánu verejného zdravotníctva.

2.2. Intervencie na podporu zdravia pri práci

RÚVZ so sídlom v Nových Zámkoch nie je vybraným riešiteľským pracoviskom.

2.2.1.Zdravé pracoviská – RÚVZ so sídlom v Nových Zámkoch nie je vybraným riešiteľským pracoviskom.

2.2.2. Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci.

Pracovníci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva v mesiaci október 2016 sa aktívne zapojili do Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a na RÚVZ so

sídlom v Nových Zámkoch sa uskutočnil tak, ako každý rok, deň otvorených dverí v spolupráci s oddelením výchovy ku zdraviu. Ďalej pracovníci oddelenia denne, podľa záujmu zamestnávateľov a širokej verejnosti poskytujú poradenstvo všetkým zamestnávateľom a samostatne zárobkovo činným osobám.

2.4. Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

Pracovníci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva RÚVZ so sídlom v Nových Zámkoch vykonali štátny zdravotný dozor na 22 chránených pracoviskách, na základe žiadosti na uvedenie priestorov do prevádzky. Štátny zdravotný dozor z vlastného podnetu, sme vykonali na piatich už existujúcich chránených pracoviskách. Pre zriadenie chránených pracovísk (na uvedenie do prevádzky) sme vydali 14 rozhodnutí a 27 písomných stanovísk na preobsadenie chráneného pracoviska, alebo na ich rozšírenie. Na zriadených pracoviskách pracovalo 48 pracovníkov so zdravotným postihnutím a na pracoviskách sme použili 7 kontrolných listov informovanosti zamestnancov, ktorí pri práci používajú zobrazovacie jednotky. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sme nezistili nedostatky a z toho dôvodu sme neuložili ani opatrenia. Taktiež sme nenariadili úpravy pracovných podmienok na pracoviskách. Jednalo sa v prevažnej miere o drobné prevádzky a to : práce pri rýchlom občerstvení, opravu hodín, predajne galantérie, sklad reklamných vzorkovníkov, pracovisko – knižnice, vrátnice a strážnu službu. Jednalo sa o zdravotné postihnutie pracovníkov z dôvodu výskytu telesného alebo zmyslového postihnutia.

Výkon štátneho zdravotného dozoru sme vykonali na základe požiadaviek odborného usmernenia Hlavného hygienika SR, ktorý bol doplnený o údaje o zamestnancoch na chránených pracoviskách z hľadiska ich zdravotných obmedzení a uplatnenia potrebných úprav pracovných podmienok.

Oddelenie výchovy k zdraviu:

CHARAKTERISTIKA

Výchova k zdraviu je významnou súčasťou verejného zdravotníctva, je to proces umožňujúci jednotlivcovi a spoločnosti prevziať zodpovednosť za vlastné zdravie, jeho kontrolu a rozvoj. Poslaním výchovy k zdraviu ako nástroja podpory zdravia je ponímanie zdravia ako zdroja pre každodenný život. Cieľom je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľov a zároveň zvýšenie kvality života ľudí pozitívnym ovplyvnením spôsobu života. Výchova k zdraviu zahŕňa komplexný proces systémov vo vzťahu k posudzovaniu zdravotného stavu od jednotlivca k spoločnosti. Z toho vyplýva nutnosť pôsobenia na viacerých úrovniach – na obecnej, regionálnej, národnej aj medzinárodnej úrovni a taktiež na úrovni rezortov vlády SR, jednotlivých organizácií a ďalších zložiek spoločnosti, ktoré sa navzájom dopĺňajú.

Ad1: Iniciovat' a organizovat' zdravotno-výchovné akcie pre obyvateľov s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané WHO a úloh vyplývajúcich z Národných programov a akčných plánov.

Cieľ: Zlepšiť informovanosť obyvateľstva o prioritných a aktuálnych problémoch ohrozujúcich zdravie, prehĺbiť záujem obyvateľov o problematiku zdravia, mobilizovať obyvateľov k aktívnej ochrane a podpore zdravia.

- Zorganizovali sme zdravotno-výchovné intervencie s využitím všetkých dostupných metód a foriem skupinového a hromadného zdravotno-výchovného pôsobenia pre vybrané skupiny obyvateľov okresu s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou a úlohy vyplývajúce z Národných programov; prednášky, besedy:
 - 3x prednáška na tému „Prevencia kolorektálneho karcinómu“
 - 1x prednáška „10 vecí, ktoré by ste mali vedieť o ľudskom mozgu“
 - 1x prednáška „Žijeme život prospievajúci mozgu?“
 - 3x prednáška „Poruchy príjmu potravy“ s premietnutím DVD
 - 3x prednáška „Zdravá životospráva“
 - 1x prednáška „Zdravý životný štýl a správna výživa seniorov“
 - 4x prednáška „Zdravý životný štýl“
 - 2x prednáška „Prevencia obezity“
 - 3x prednáška „Duševné zdravie“
 - 2x prednáška „Osteoporóza“
 - 1x prednáška „Očkovanie seniorov“
 - 1x prednáška „Prevencia kardiovaskulárnych ochorení“
 - 1x prednáška „Fajčenie a účinky na organizmus“ s premietnutím DVD
 - 1x prednáška „Zdravý životný štýl - prevencia cukrovky“
 - 2x prednáška „Prevencia ochorenia AIDS“
- v miestnych masmédiách a na webovej stránke RÚVZ sme uverejnili články a propagáciu svetových a medzinárodných dní „Svetový deň proti rakovine“, „Svetový deň vody“,
- „Týždeň mozgu“, „Európsky imunizačný týždeň“, „Svetový deň zdravia“, „Svetový deň - Pohybom ku zdraviu“, „Svetový deň darcov krvi“, „Európsky týždeň športu“, „Medzinárodný deň povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme“, „Európsky deň ústneho zdravia“, „Svetový deň srdca“, „Svetový deň duševného zdravia“, „Svetový deň Alzheimerovej choroby“, „Medzinárodný deň starších“, „Svetový deň osteoporózy“, „Svetový deň diabetu“, „Európsky týždeň boja proti drogám“, „Svetový deň AIDS“ a naďalej sme pokračovali v zdravotno-výchovných aktivitách Svetových dní zdravia, v spolupráci so základnými a strednými školami, Regionálnym osvetovým strediskom,

Mestským úradom, Miestnym spolkom SČK, Centrom voľného času, Domovom dôchodcov, Domovom - penziónom pre dôchodcov a pod.

Ad 2: Rozvíjať poradensko-konzultačnú činnosť na úseku výchovy k zdraviu v Poradenských centrách ochrany a podpory zdravia (PCOPZ) za účelom vedenia obyvateľstva k zdravému životnému štýlu.

Cieľ: Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva pozitívnym ovplyvňovaním vedomostí, postojov a správania sa klientov formou individuálneho a skupinového poradenstva zameraného na prevenciu zdravotných problémov minimalizovaním rizikových faktorov zdravia.

- Pokračovali sme v poradenskej činnosti podľa koncepcií PCOPZ s využitím rozšírenej spolupráce s ostatnými odbormi RÚVZ;
- naďalej sme spolupracovali so štátnymi a neštátnymi odborníkmi a všeobecnými obvodnými lekármi okresu v rámci monitorovania negatívnych rizikových faktorov životného štýlu obyvateľstva;
- priebežne sme vykonávali v PCOPZ, somatické a antropometrické vyšetrenia: počet vyšetrených 21 osôb, vyšetrenie TK: 133, 133 vyšetrení % celkového tuku tukomerom, 133 stanovení BMI na základe telesnej výšky a váhy. Pre ciele poradenstvo-konzultačné intervencie a ciele intervencie pri prevencii civilizačných ochorení; počet individuálnych konzultácií: 187x a 87 vyšetrení hladiny cholesterolu v spolupráci s NTS Nové Zámky v rámci Svetového dňa darcov krvi a v spolupráci s poisťovňou UNION ku „Dňu zdravia“ bolo vyšetrených 28 klientov, v spolupráci so Slovenskou nadáciou srdca k „Svetovému dňu srdca v kampani MOST 2016 bolo vyšetrených 29 klientov, a v rámci „Medzinárodného dňa starších“ - október Mesiac úcty k starším sme uskutočnili 22 vyšetrení cholesterolu, meraní krvného tlaku, stanovení BMI pre seniorov z vidieka okresu Nové Zámky a 11 meraní krvného tlaku, stanovení BMI pre seniorov z Nových Zámkov.
- Počas nezmenených ordinačných hodín sme naďalej poskytovali širokej verejnosti služby v Poradni zdravia, t.j. /utorok a štvrtok, od 8.00 hod. – 10,00 hod./

V Poradni pre tehotné matky – Klub matiek (spolupráca s FNsP Nové Zámky):

- naďalej sme pokračovali v spolupráci s Klubom matiek a odborníčkou pre neonatológiu a ošetrovanie novorodencov Mgr. Maďarovou z Neonatologickej kliniky FNsP Nové Zámky na úrovni informovania mamičiek o možnosti poradenstva v tehotenstve, zapožičiavania ZV videofilmov s tematikou gravidity a pôrodu a poskytovania zdravotno-výchovných materiálov s dôrazom na výživový, imunologický a psychologický význam dojčenia pre dieťa - v počte: 7 ks

V rámci ostatných poradní zdravia:

- vypracovali sme letáky, propagačné materiály so zameraním na témy WHO i aktuálnu zdravotno-výchovnú problematiku
- cielene sme spolupracovali so zdravotníckymi i nezdravotníckymi organizáciami

Ad 3 :Využívať vhodné formy a spôsoby informovania obyvateľov okresu o výsledkoch činnosti RÚVZ a problémoch životného štýlu pôsobiacich na ich zdravie, monitorovať zdravotné uvedomenie a správanie sa jednotlivých skupín obyvateľstva v záujme zisťovania aktuálnych potrieb, foriem a rozsahu ZV intervencií.

Ciel: Zvýšiť záujem a aktivizovať štátne orgány, organizácie i dobrovoľné združenia na riešení prioritných enviromentálnych a behaviorálnych rizík zdravia obyvateľstva, získať spätné informácie o stave uvedomenia a záujme.

- Zapojili sme sa do programu CINDY, prieskumu GYTS, prieskumu Zdravotné uvedomenie a správanie sa obyvateľstva SR v roku 2016, programu „Školské ovocie“, kampane „MOST“, organizovania svetových a medzinárodných dní „Svetový deň proti rakovine“, „Svetový deň vody“, „Týždeň mozgu“, „Európsky imunizačný týždeň“, „Svetový deň zdravia“, „Svetový deň - Pohybom ku zdraviu“, „Svetový deň darcov krvi“, „Európsky týždeň športu“, „Medzinárodný deň povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme“, „Európsky deň ústneho zdravia“, „Svetový deň srdca“, „Svetový deň duševného zdravia“, „Medzinárodný deň starších“, „Svetový deň osteoporózy“, „Svetový deň diabetu“, „Európsky týždeň boja proti drogám“, „Svetový deň AIDS“ a prevzali sme informácie k podporovanému projektu „Viem čo zjem“;
- spolupodielali sme sa na sledovaní výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie ako súčasť spolupráce s oddelením hygieny výživy;
- participovali sme na projekte Potravinárskej komory Slovenska „Hravo ži zdravo“, so zameraním na výchovu k zdravému životnému štýlu v školách s možnosťou prevencie obezity;
- spolupracovali sme na projekte „Očkovanie hrou“ s oddelením epidemiológie; ktorého cieľom bolo overiť a prehĺbiť vedomosti účastníkov o jednotlivých povinných očkovaníach a ochoreniach preventabilných očkovaním; projekt sa realizoval v Obchodnej akadémii v Šuranoch a v Gymnázii v Nových Zámkoch; s oddelením epidemiológie ďalej participovalo na tvorbe panelu v rámci „Európskeho imunizačného týždňa“;
- v spolupráci s oddelením hygieny životného prostredia sa OvkZ podieľalo pri organizovaní „Svetového dňa vody“ tvorbou panelu a propagáciou na stredných školách v Nových Zámkoch a v Záchrannej zdravotnej službe na pracovisku v Nových Zámkoch;
- zrealizovali sme dotazníkový prieskum k „Programu ovocie a zelenina do škôl“ súvisiaci s realizáciou a monitorovaním spotreby ovocia a zeleniny, zdravotného uvedomenia a pozitívnych zmien stravovacích návykov v rámci programu „Školské ovocie“ v materských a základných školách v meste a na vidieku v počte 90 respondentov; Program „Školské ovocie“ bol taktiež spojený s realizáciou besied a prednášok na školách so zameraním na význam ovocia a zeleniny a zdravého životného štýlu;
- v rámci „Týždňa mozgu“ a „Svetového dňa zdravia“ sme uskutočnili edukačné aktivity pre seniorov ZSS „Vek nádeje“ Nové Zámky;
- edukačno – preventívne vyšetrenia zamerané na populáciu produktívneho veku a skrining rizikových osôb v orgánoch štátnej správy boli realizované v rámci „Svetového dňa zdravia – meranie tlaku krvi, stanovenie hladiny glykémie pomocou Reflotronu s poskytnutím odborného poradenstva“;
- v spolupráci s NTS Nové Zámky sme sa zúčastnili na odberoch v rámci „Svetového dňa darcov krvi“, (počet vyšetrených klientov 87);
- v spolupráci s poisťovňou UNION v rámci Svetového dňa zdravia sme vyšetřili 28 klientov;
- v spolupráci so Slovenskou nadáciou srdca sme sa zúčastnili kampane MOST 2016 „Svetový deň srdca“, kde sme uskutočnili odbery cholesterolu a meranie tlaku krvi pre 29 klientov;
- v rámci „Medzinárodného dňa starších“ - október Mesiac úcty k starším sme uskutočnili 22 vyšetření cholesterolu, meraní krvného tlaku, stanovení BMI pre seniorov z vidieka okresu Nové Zámky a 11 meraní krvného tlaku, stanovení BMI pre seniorov z Nových Zámkov;

- v spolupráci s oddelením epidemiológie a odd. hygieny detí a mládeže bol realizovaný na RÚVZ „Európsky týždeň športu“ s výstupom na Zobor v Nitre a absolvovaním cyklotrasy do Nitrianskeho Hrádku;
- v rámci dotazníkového prieskumu GYTS ako súčasť projektu globálneho monitorovania užívania tabaku a postojov školskej mládeže vo veku 13-15 rokov k tejto problematike, sme zrealizovali dotazníkový prieskum v základnej škole s vyučovacím jazykom maďarským v Gbelciach;
- dotazníkový prieskum „Zdravotné uvedomenie a správanie sa obyvateľstva SR“ v roku 2016, bol realizovaný s cieľom zvyšovať zdravotné uvedomenie obyvateľov a navodzovať postupnú zmenu postoja obyvateľov k vlastnému zdraviu s hodnotením výskytu rizikových faktorov životného štýlu
- v rámci spolupráce s odd. hygieny detí a mládeže sme sa aktívne podieľali na realizácii prieskumu jedúrie u dospeljej populácie vo vekovej kategórii 18-35 rokov a 36-54 rokov u 12 žien;
- v súvislosti s nadobudnutím účinnosti zákona č. 89/2016 Z.z. o výrobe, označovaní a predaji tabakových výrobkov a súvisiacich výrobkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov sme podľa vypracovaného harmonogramu poskytovali telefonické poradenstvo na odvykanie fajčenia
- podľa výsledkov ukazovateľov sme vypracovali aktuálne a vhodné formy a spôsoby účinnej zdravotno-výchovnej intervencie s cieľom zvýšiť záujem a aktivizovať štátne orgány na riešení prioritných enviromentálnych a behaviorálnych rizík zdravia obyvateľstva okresu so získaním spätnej väzby a prehľadu o zdravotnej uvedomelosti a postojov k zdraviu;
- v záujme informovania obyvateľov o výsledkoch činnosti RÚVZ v účinnej ochrane a podpore zdravia a problémov životného štýlu sme informovali miestne a okresné masmédiá;
- masmédiá sme využili aj na podnietenie aktívnej zainteresovanosti štátnych orgánov a organizácií na riešení prioritných enviromentálnych a behaviorálnych rizík zdravia obyvateľstva.

Ad 4 :Zdravotno-výchovne podporovať dané priority aktualizovaného NPPZ a realizovať úlohy vyplývajúce z harmonogramu NPPZ.

Cieľ: Vyššia efektívnosť celospoločenských zdravotníckych, zdravotno-výchovných aktivít primárnej prevencie aktualizovaného NPPZ, ktorej predpokladom je riešenie aktuálnych problémov na úrovni regiónov.

- Oddelenie podpory zdravia sa spolu podieľalo na aktívnej podpore zdravia s hlavným zameraním na priority NPPZ, projekty WHO a projekty Zdravé školy, Zdravé mestá, Zdravie podporujúce pracoviská.
- Spolupracovali sme so všeobecnými lekármi okresu ďalej so štátnymi orgánmi, organizáciami i dobrovoľnými združeniami pri riešení danej problematiky (s Miestnym spolkom SČK, Regionálnym osvetovým strediskom, Mestským úradom, Mestskou políciou Nové Zámky, základnými a strednými školami).
- Dotazníkový prieskum Zdravotné uvedomenie a správanie sa obyvateľstva SR v roku 2016, bol realizovaný s cieľom zvyšovať zdravotné uvedomenie obyvateľov a navodzovať postupnú zmenu postoja obyvateľov k vlastnému zdraviu s hodnotením výskytu rizikových faktorov životného štýlu.

- OVkZ a PCOPZ sa v spolupráci so všetkými oddeleniami RÚVZ podieľalo na výchove a vzdelávaní v oblasti zdravia a na zvyšovaní zdravotnej uvedomenosti obyvateľov okresu na všetkých úrovniach populácie v rámci projektov ochrany zdravia obyvateľstva.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Poprade**

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Evidencia rizikových prác pre spádovú oblasť RÚVZ t.j. okresy Poprad, Kežmarok a Levoča sa vedie v programe ASTR. Program sa pravidelne vylepšuje, dopĺňa. Postupným vylepšovaním a zadávaním program ASTR už slúži nielen ako databáza rizikových prác, ale aj ako evidencia subjektov a výkonov oddelenia PPLaT. V súčasnosti databáza obsahuje 1565 subjektov. V 98 subjektoch v ktorých je zahrnutých 233 pracovísk a 525 profesií sú rozhodnutím RÚVZ vyhlásené rizikové práce.

V programe ASTR je evidovaných 3627 pracovníkov zaradených do rizikových kategórií, z nich 962 žien. V roku 2016 došlo k nárastu zamestnancov pracujúcich v 3. kategórii rizika z dôvodu vzniku 2 nových firiem (Dizeta Slovakia s.r.o., PRETOLOG s.r.o.) a vytvorenia nového pracoviska v spoločnosti GGP Slovakia s.r.o. Poprad, v ktorých rozhodnutím RÚVZ boli vyhlásené rizikové práce.

V roku 2016 bola zrušená 1 firma s vyhláseným rizikom, v PDP Švábovce sa rozhodnutím zrušilo riziko, resp. došlo k zrušeniu pracovnej činnosti - postreková čata. V piatich firmách bolo riziko prehodnotené - výkonom novej objektívizácie a posúdením rizika boli zamestnanci následne zaradení do 2. kategórie rizika v zmysle platnej legislatívy. V 15-tich spoločnostiach pribudli nové rizikové pracoviská.

V rizikových kategóriách v spádovej oblasti RÚVZ so sídlom v Poprade pracuje 962 žien, čo predstavuje 26,5 % zastúpenie. Najviac exponovaných pracovníkov je zaradených do rizika v priemyselnej výrobe 75,7 %, nasleduje zdravotníctvo a sociálna pomoc 18 %. Tretím odvetvím s najväčším zastúpením rizikových prác je dodávka elektriny, plynu, vody, čistenie a odvod odpadových vôd s 2 % zastúpením. V 4. kategórii rizika je taktiež najviac zastúpeným odvetvím priemyselná výroba 94%, druhým odvetvím je zdravotníctvo 4 %, kde majú ženy 86 % zastúpenie.

Aj v tomto roku bol pri zaradzovaní prác do rizika najviac zastúpený rizikový faktor hluk 61,6 % (premenný 75%, ustálený 24 %), chemické látky a zmesi 17 % z nich pevné aerosóly tvorili až 81 %, tretím faktorom bol biologický faktor *Mycobacterium tuberculosis* 12 %.

Výkon štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách, na ktorých sú vyhlásené rizikové práce, bol zameraný predovšetkým na dodržiavanie ustanovení § 30 a § 31 zákona č. 355/2007 Z.z. hlavne výkon preventívnych lekárskech prehliadok, posudzovanie rizík, spolupráce zamestnávateľa s pracovnou zdravotnou službou. Pri predkladaných návrhoch na zaradenie prác do kategórií resp. vyradení z kategórie rizík sa dôraz kladie hlavne na aktuálnu situáciu a zmenu pracovných podmienok pri výkone prác na základe predloženej novej objektívizácie pracovného prostredia (meranie fyzikálnych, chemických faktorov v pracovnom prostredí), na vypracované posudky o riziku, prevádzkové poriadky, technické, organizačné a náhradné opatrenia na ochranu zdravia zamestnancov.

V roku 2016 bolo vydaných 18 rozhodnutí o zaradení zamestnancov do rizikovej kategórie. V 6 prípadoch boli u zamestnávateľov prehodnotené rizikové práce. Jednalo sa o zamestnávateľov v poľnohospodárskej výrobe, kde riziká boli vyhlásené v profesii aplikácia pesticídnych látok. Nakoľko zamestnávatelia vykonávajú tieto postreky dodávateľským

spôsobom, zanikol dôvod vyhlásenia rizikovej práce. K zrušeniu rizík došlo aj u prevádzkovateľov, u ktorých sa znížil počet zamestnancov a na základe novej objektivizácie a posúdenia rizika neboli zamestnanci zakategorizovaní do rizík. Boli to stolárske dielne.

V roku 2016 bola 1 firma (stolárska dielňa) s vyhláseným rizikom zrušená.

Najviac zastúpeným rizikovým faktorom pri vyhlasovaní rizikových prác je hluk. Ďalšími rizikovými faktormi boli zväčša pevné aerosóly, pevný aerosól s obsahom živice s fibrogénnym účinkom, železo a jeho zliatiny, chemické látky a vibrácie.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí.

Veľmi jedovaté látky a prípravky – veľmi toxické látky a zmesi v regióne používajú spravidla deratizačné skupiny pri výkone deratizačných akcií – ničenie hlodavcov, hmyzu. V roku 2016 bolo oddeleniu preventívneho pracovného lekárstva nahlásených 85 deratizačných akcií.

Rozhodnutie na používanie veľmi jedovatých látok a prípravkov s označením T+ a T bolo vydané v 1 prípade pre PD Tatry Spišská Belá.

V rámci znižovania zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí bol pri schvaľovaní prevádzkových poriadkov zvýšený dôraz kladený na špecifikácie týkajúce sa expozičných scenárov a stanovených DNEL a DMEL, ktoré majú byť súčasťou KBÚ.

Mimoriadne situácie, havárie v roku 2016 neboli hlásené.

2.1.2.1 Expozícia zamestnancov chemickým faktorom pri práci s agrogemikáliami a prípravkami na ochranu rastlín u samostatne hospodáriacich roľníkov v okrese Levice.

RÚVZ so sídlom v Poprade do tejto úlohy nie je zapojený

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

RÚVZ so sídlom v Poprade v roku 2016 v zmysle zákona NR SR č. 355/2007 Z.z. §13 ods. 4 písm. k) vydal 33 rozhodnutí.

V zmysle povinností vyplývajúcich z nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z.z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci bolo v roku 2016 na RÚVZ so sídlom v Poprade zaslaných 34 oznámení činnosti o odstraňovaní azbestových materiálov zo stavieb v bytových domoch. Na odstraňovaní azbestových materiálov zo stavieb v bytových domoch v roku 2016 pracovalo 53 pracovníkov. V roku 2016 3 nové právne subjekty s pôsobnosťou v iných regiónoch SR v našej spádovej oblasti vykonávali odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb.

2.1.4 Pilotné testovanie nových navrhovaných metód hodnotenia fyzickej záťaže pri práci

RÚVZ so sídlom v Poprade do tejto úlohy nie je zapojený

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

RÚVZ so sídlom v Poprade do tejto úlohy nie je zapojený

2.2.1 Zdravé pracoviská

V rámci intervencie na podporu zdravia pri práci zamestnanci oddelenia vyvíjajú zdravotno-výchovné aktivity formou individuálneho poradenstva pre fyzické osoby a menšie spoločnosti. Neoddeliteľnou súčasťou práce všetkých zamestnancov oddelenia v rámci výkonu ŠZD je informovanie verejnosti, zamestnávateľov, zamestnancov o kombinovanom pôsobení faktorov z práce a pracovného prostredia a faktorov životného štýlu ako aj identifikácia nebezpečenstiev hlavne z fyzikálnych, chemických, biologických faktorov práce a pracovného prostredia a sledovanie expozície jednotlivých zamestnancov z hľadiska intenzity, dĺžky a frekvencie pôsobenia týchto faktorov na zamestnancov. Intervenčné aktivity v oblasti podpory zdravia pri práci vyvíjali aj pracovníci oddelenia Hygieny detí a mládeže a výchovy k zdraviu, ktorí pripravili 21 príspevkov do 6 médií.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská - Spolupráca pri prevencii rizík“

V Európskej únii je 43. kalendárny týždeň kalendárneho roka každoročne vyhlásený za Európsky týždeň pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci. Jeho hlavným cieľom je poskytovať informácie pre zlepšovanie bezpečnosti a ochrany zdravia na pracoviskách. Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia (EU-OSHA) oficiálne oznámila aktivity Európskeho týždňa dňa 4. októbra na svojej webovej stránke www.osha.europa.eu a na stránke aktuálnej kampane Zdravé pracoviská pre všetky vekové kategórie.

RÚVZ sa každoročne zapája do Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, kde v prípade potreby spolupracuje s orgánmi inšpekcie práce a NIP (národné kontaktné miesto OSHA) a realizuje spoločné previerky. V roku 2016 vykonali odborní zamestnanci oddelenia PPLaT RÚVZ so sídlom v Poprade spoločnú dozornú aktivitu s IP Prešov na pracovisku s vyhláseným rizikom 3.kategórie pre rizikový faktor hluk. Zástupca RÚVZ so sídlom v Poprade sa zúčastnil na diskusii za okrúhlym stolom konanej v rámci Medzinárodnej konferencie „Aktuálne otázky bezpečnosti práce“ organizovanej Katedrou bezpečnosti a kvality produkcie Strojníckej fakulty Technickej univerzity v Košiciach v spolupráci s Národným inšpektorátom práce SR a Asociáciou BOZP a OPP dňa 26.09.2016

2.3 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

RÚVZ so sídlom v Poprade do tejto úlohy nie je zapojený

2.3.2 Pilotná štúdia rakoviny močového mechúra

RÚVZ so sídlom v Poprade do tejto úlohy nie je zapojený

2.4 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM A PRACOVNOM PROSTREDÍ.

RÚVZ so sídlom v Poprade do tejto úlohy nie je zapojený

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

V roku 2016 oddelenie PPL vykonalo 15 previerok na chránených pracoviskách, v ktorých pracovalo 24 osôb so zdravotným postihnutím podporno-pohybovej sústavy, sluchového postihnutia, zrakového a onkologického postihnutia. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sa používal metodický postup na výkon ŠZD doplnený o údaje o zamestnancoch na chránených pracoviskách z hľadiska ich zdravotných obmedzení a uplatnenia potrebných úprav pracovných podmienok; kontrolné listy informovanosti zamestnancov sa vyplňali na 5 pracoviskách, kde sa k práci používala stabilná zobrazovacia jednotka. V administratívnych prevádzkach na ktorých pracovali zamestnanci so zmenenou pracovnou schopnosťou sa väčšinou používali notebooky.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade – oddelenie PPLaT v roku 2016 vydalo 9 rozhodnutí a 10 stanovísk k zriadeniu chránených pracovísk, resp. chránených dielní, kde pracuje 83 osôb so zmenenou pracovnou schopnosťou.

ŠZD bol vykonaný v prevádzkach so zameraním na administratívne práce, výrobu dekoratívnych predmetov, drobné rezbárske práce, predaj gastronomických zariadení, predaj kníh, plastových okien, nábytkových komponentov, opravu obuvi. Na uvedených pracoviskách neboli zistené nedostatky týkajúce sa uplatňovania úprav pracovných podmienok pre pracovníkov so zmenenou pracovnou schopnosťou. Na prevádzkach je reálny predpoklad existencie pracovných podmienok, ktoré prevádzkovateľ dokáže prispôsobiť zdravotnému stavu občanov so zdravotným postihnutím.

Zamestnávateľia (prevádzkovatelia) plne rešpektovali všetky obmedzenia, prípadne odporúčania, ktoré špecifikujú lekári posudzujúci zdravotnú spôsobilosť na prácu alebo príslušní odborní lekári v rámci vstupnej a počas prevádzky chráneného pracoviska aj periodických lekárskech prehliadok kvôli minimalizovaniu možných negatívnych dopadov faktorov pracovného prostredia na zdravie pracovníkov so zdravotným postihnutím.

Vyhodnotenie úlohy ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZPS na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy *	Zistené nedostatky	Uložené opatrenia	Poznámky
	rozhodnutí	stanov.				(aké, koľko)	(aké, koľko)	(aké, koľko)	
Poprad	9	10	19	15	107	0	0	0	

Pozn. 1:

Kontrolné listy: A – azbest, B – biologické faktory, C – chemické faktory, H – hluk, K – karcinogénne a mutagénne faktory, N – neionizujúce žiarenie, P – psychická pracovná záťaž, R – bremená, V – vibrácie, Z – zobrazovacie jednotky

Pozn. 2:

V komentári v texte pod tabuľkou uviesť za jednotlivé pracoviská:

- **Vykonávanú činnosť:** krajčírka, rezbár, ekonómka, predavač, administratívny pracovník, drobné skladacie práce – výroba obálok

- **Druh (skupiny) postihnutia** (uvádzajú sa podľa MKCH podľa ich kódového/skupinového označenia, napr. C, E, F, G atď.)

- 56 x telesné postihnutie
- 15 x zmyslové
- 20 x duševné
- 16 x intelektové

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV A OCHRANA SPOTREBITEĽOV

Cieľ:

1. kontrola dodržania legislatívnych obmedzení látok
2. kontrola povinného označenia KV a spoločných kritérií na tvrdenia používaných v súvislosti s kozmetickým výrobkom
3. vzdelávanie spotrebiteľov „Hlásenie závažných nežiaducich účinkov kozmetických výrobkov“

Program na ochranu zdravia „Bezpečnosť kozmetických výrobkov a ochrana spotrebiteľov“ (termín riešenia úlohy 2014 – 2016) bol ukončený a vyhodnotený v správe vypracovanej ÚVZ SR odbor HVBPKV v spolupráci s NRC pre kozmetické výrobky pri RÚVZ so sídlom v Žiline v júli 2016.

Gestor:

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko:

ÚVZ SR, RÚVZ v SR

3.2 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV Z BAMBUSU

Cieľ

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti výrobkov z bambusu určených na priamy styk s potravinami vo vzťahu k migrácii formaldehydu, melamínu a ďalších kontaminantov vyplývajúcich z materiálového zloženia a kontrola správneho označovania v súlade s požiadavkami nariadenia EP a rady č. 1935/2004.

Gestor

ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Poprade (príprava vzoriek, laboratórne vyšetrenie, hodnotenie) v spolupráci s RÚVZ v SR (ober vzoriek)

Anotácia

V súčasnej dobe narastá používanie bambusu pri výrobe materiálov a predmetov určených na priamy styk s rôznymi typmi potravín. Bambus ako taký je prírodný materiál avšak na dosiahnutie vhodných vlastností sa stmeluje fenol-formaldehydovými živícami a rôznymi aditívami a adhezívami, z ktorých môžu migrovať kontaminanty ako formaldéhyd a melamín. Problematické je aj legislatívne zaradenie týchto výrobkov. Bambus nespadá pod nariadenie EK (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch avšak práve používanie rôznych

živíc a adhezív spôsobuje, že na daný materiál sa majú uplatňovať požiadavky tohto nariadenia.

Etapy riešenia:

I. etapa : január 2016 - december 2017 – príprava projektu a analýzy vzoriek

II. etapa : 30. marec 2018 - záverečná správa

Výstupy

Záverečná správa. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

Ukončenie úlohy

31. december 2017

Záverečná správa

30. marec 2018

Vyhodnotenie k roku 2016

V roku 2016 bolo celkovo laboratórne vyšetrených 16 výrobkov (dosky na krájanie, napichovadlá, obracačky, lopatky, lyžice, špajle, varechy, misy). 14 výrobkov malo pôvod v Číne, 1 z Českej republiky a 1 z Nemecka. Vo vyšetrovanom ukazovateli – formaldehyd splnili všetky testované výrobky požiadavky nariadenia EK (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch.

3.3 PROBLEMATIKA PLASTIFIKÁTOROV V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

Cieľ

Kontrola bezpečnosti materiálov a predmetov určených na styk s potravinami vo vzťahu k migrácii rôznych typov plastifikátorov.

Gestor

ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Poprade (laboratórne vyšetrenie, hodnotenie) v spolupráci s RÚVZ v SR (odber vzoriek)

Anotácia

Používanie plastifikátorov najmä na báze esterov kyseliny ftalovej je legislatívne upravené nariadením EK (EÚ) č. 10/2011 pričom pre rôzne typy sú ustanovené obmedzenia a reštrikcie pre ich bezpečné používanie z hľadiska výroby ale aj použitia. Cieľom bude nielen kontrola samotného použitia plastifikátorov pri výrobe ale aj správne používanie finálnych výrobkov dostupných na trhu v Slovenskej republike.

Etapy riešenia:

I. etapa : január 2016 - december 2017 – príprava projektu a analýzy vzoriek

II. etapa : 30. marec 2018 - záverečná správa

Výstupy

Záverečná správa. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

Ukončenie úlohy

31. december 2017

Záverečná správa

30. marec 2018

Vyhodnotenie k roku 2016

V roku 2016 bolo celkovo laboratórne vyšetrených 23 výrobkov: z toho 16 rôznych sklenených alebo plastových dóz alebo fliaš určených na konzervovanie potravín alebo uskladňovanie potravín s twist off uzávermi a 7 mäkkých obalových fólií.

Vo vyšetrovaných ukazovateľoch – obsah esterov kyseliny ftalovej (dimetylftalát (DMP), dietylftalát (DEP), diizobutylftalát (DIBP), dibutylftalát (DBP), butylbenzylftalát (BBP), di(2-etylhexyl)ftalát (DEHP), di-n-oktylftalát (DNOP), diizononylftalát (DINP), dialylftalát (DAP), diizodecylftalát (DIDP), dicyklohexylftalát (DCHP) splnili všetky testované výrobky požiadavky nariadenia EK (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch.

3.4 PREHLAD 5 ROČNÉHO VÝKONU HRANIČNÝCH KONTROL NAD MELAMÍNOVÝMI A POLYAMIDOVÝMI VÝROBKAMI V SR a EÚ

Cieľ

Poskytnutie prehľadu výkonu hraničných kontrol nad melamínovými a polyamidovými výrobkami dovážanými z Číny a Hongkongu za obdobie 2011 – 2016.

Gestor

ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Poprade

Anotácia

V roku 2011 vstúpilo do platnosti nariadenie Komisie (EÚ) č. 284/2011, ktorým sa ustanovujú osobitné podmienky a podrobné postupy dovozu polyamidových a melamínových plastových kuchynských potrieb pochádzajúcich alebo odosielaných z Čínskej ľudovej republiky a z čínskej osobitnej administratívnej oblasti Hongkong. Z tohto dôvodu sa zaviedli hraničné kontroly nad touto komoditou výrobkov, ktoré trvajú už 5 rokov. Projekt poskytne prehľad o počtoch vykonaných kontrol, prehľad o nebezpečných výrobkoch, sumarizáciu a porovnanie výsledkov v krajinách EÚ a v SR.

Etapy riešenia:

I. etapa : január 2016 - december 2016 – sumarizácia výsledkov

II. etapa : 30. marec 2017 - záverečná správa

Výstupy

Záverečná správa. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

Ukončenie úlohy

31. december 2016

Záverečná správa

30. marec 2017

Vyhodnotenie k roku 2016

Sumarizácia výsledkov za obdobie 2011 – 2016.

3.5 MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH

Gestor:

RÚVZ so sídlom v Trenčíne

Riešiteľské pracovisko:

RÚVZ so sídlom v Trenčíne a RÚVZ v sídlach krajov

Cieľ

Prostredníctvom monitoringu zistiť prítomnosť deklarovaných probiotík vo vybraných potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch. Pokračovať v zisťovaní rodového zastúpenia probiotík, kontrola deklarovaného množstva probiotických kmeňov na hmotnostnú alebo objemovú jednotku výrobku a sledovanie mikrobiálnej kontaminácie, (t.j. prítomnosti iných bakteriálnych kmeňov okrem probiotík).

Výstupy:

RÚVZ so sídlom v Poprade zabezpečil odber 3 druhov vzoriek potravín na osobitné výživové účely s deklarovanou prítomnosťou probiotík. Gestor úlohy v sprievodnom liste k protokolom o skúškach uviedol, že jeden druh výrobku bude následne riešený za účelom prerokovania výsledku laboratórnych analýz so zodpovednou osobou za umiestňovanie výživového doplnku na trh prostredníctvom RÚVZ Bratislava Hlavné mesto so sídlom v Bratislave.

3.6 MONITORING PRÍJMU JÓDU

Cieľ

Monitorovanie príjmu jódu s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu prostredníctvom kontroly obsahu jódu v jodidovanej kuchynskej soli (potravín).

Výstupy:

Boli vykonané odbery vzoriek kuchynskej soli na laboratórne vyšetrenie KJ, KJO₃, ferokyanid draselný v počte 12 vzoriek zahraničnej produkcie, všetky vyhoveli pre obsah KJ, KJO₃, ferokyanid draselný.

Gestor

ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

3.7 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK A ARÓM V POTRAVINÁCH

Cieľ: Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm u dospelých a detskej populácie s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky a jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

Gestor:

ÚVZ SR

Výstupy:

I. etapa : február 2015 - november 2016: odborne – metodická príprava monitoringu; zber údajov a analýzy vzoriek – na obsah prídavných látok – E 104 chinolínová žltá, E 951 aspartam a E 960 glykozidy steviolu.

Spracované údaje z dotazníkov - (výsledky o predpokladanom množstve skonzumovanej prídavnej látky z 24 h. retrospektívneho dotazníka (spracovaných 10 žien a 10 mužov, z toho mladších po 5, starších po 5) a výsledky laboratórneho vyšetrenia z odobratých vzoriek s predpokladaným obsahom sledovaných prídavných látok podľa plánu ÚK na rok 2016. Sledované vybrané prídavné látky – E 104 chinolínová žltá, E 960 Aspartam. Nevyšetrovali sa E 960 glykosidy steviolu. Správa o plnení bola odoslaná podľa plánu na ÚVZ SR.

II. etapa : december 2016 - 1. štvrťrok 2017 – vyhodnotenie monitoringu záverečná správa.

Riešiteľské pracovisko:

ÚVZ SR, RÚVZ v SR

3.8 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI**Cieľ**

Dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Gestor

ÚVZ SR

Etapy riešenia a výstupy:

I. etapa: V ZSS boli odobraté 3 vzorky hotových pokrmov (polievka a hlavný pokrm), 3 vzorky pekárskeho výrobku od výrobcov v SR na laboratórnu kontrolu obsahu kuchynskej soli. Výsledky boli spracované podľa komodity v tabuľkovej forme pod koordináciou KO v HV.

II. etapa: Bol vykonaný monitoring príjmu kuchynskej soli na základe 24 h dotazníka o spotrebe potravín s obsahom soli a tiež podľa vypracovaného jedálneho lístka (retrospektívna anamnéza) a porovnané na OVD (9. revízia – percentuálny podiel) u spolu 20 klientov (dospelá populácia muži a ženy v dvoch vekových kategóriách 19 - 35 roční a 36

a 54 r). Úloha bola splnená, vyhodnotenie spracované v tabuľkovej forme a odovzdané KO pre HV Prešovského kraja.

Riešiteľské pracoviská
ÚVZ SR, RÚVZ v SR

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia Národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015-2025 (NAPPO)

Jednou z priorit Národného programu podpory zdravia je podpora v oblasti zdravého stravovania, pretože nevyvážená strava spolu s nedostatkom pohybovej aktivity zapríčiňujú vznik nadváhy a obezity u obyvateľov SR. Tento problém predstavuje už riziko aj u mladej generácie nakoľko až 1/3 detí má nadváhu.

RÚVZ so sídlom v Poprade plnilo projekt „Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál“. Posledný cieleň prieskum bol v kategórii 18-ročných stredoškôľakov (120 študentov). Z celoslovenského hodnotenia vyplynulo, že nepravidelne raňajkuje až 32,3%, nejedáva vôbec raňajky 19,0% a nepravidelne obeduje 18,2% študentov.

V súvislosti s Národným akčným plánom v prevencii obezity na roky 2015 a ďalšie roky sa koncom roka 2015 a v prvom kvartáli r. 2016 plnil projekt COSI. Členské štáty uznali potrebu harmonizovať sledovacie systémy, ktoré poskytnú údaje o miere nadváhy/ obezity u detí základných škôl. Podľa stanovených pokynov vo vybranej vekovej skupine populácie detí (vek od 7-7,99 rokov) boli zisťované okrem antropometrických údajov (výška, telesná hmotnosť, pás, boky) aj údaje o podmienkach pre pohybovú aktivitu na školách, spôsob stravovania, výber potravín, druhy nápojov v rámci pitného režimu so zreteľom na príjem cukru v nich. V našom súbore bolo 84 žiakov, čím sme splnili stanovený limit 80 žiakov za každé RÚVZ. Získané údaje boli po zadaní do medzinárodných dotazníkov zaslané gestorovi úlohy na MZ SR. Z analýzy údajov v našom súbore 84 detí uvedenej vekovej kategórie vyplýva, že priemerná hmotnosť u chlapcov bola 26,97 kg, u dievčat 27,47 kg. Porovnaním s výsledkami posledného celoslovenského antropometrického merania v SR (r. 2011) u 7 ročných chlapcov (27,46 kg) a 7 ročných dievčat (26,5 kg) možno konštatovať, že v našom súbore chlapci mali nižšiu hmotnosť ako celoslovenský priemer, 7 ročné dievčatá mali hmotnosť vyššiu o 1 kg oproti celoslovenskému priemeru. Hodnoty BMI v našom súbore detí porovnaním s celoslovenským súborom 7-ročných detí boli takmer identické.

MZ SR upravilo koncom roka 2015 požiadavky na obsah pridávanej jedlej soli vo vybraných komoditách – chlieb a pečivo a hotové pokrmy v súlade s európskymi dokumentmi v oblasti zdravia. Dôvodom tejto úpravy je, že soľ je rizikovým faktorom kardiovaskulárnych ochorení, spolupodieľa sa aj na vzniku nadváhy. Naša populácia má oveľa vyšší denný príjem soli ako sú odporúčané hodnoty pre deti predškolského veku, staršie deti a dospelých. V súvislosti s touto problematikou bol zabezpečený na jar a v jeseni 2016 monitoring zameraný na odber hotových pokrmov vo vybraných školských stravovacích zariadeniach (13). Laboratórne zistený obsah pridávanej soli v hotových pokrmoch bol porovnávaný s najvyšším prípustným množstvom pre hotové pokrmy na priamu spotrebu (13g/kg-Výnos MZ SR). Vo všetkých vzorkách boli prekročené prípustné množstvá pridávanej soli o viac ako 20%.

Predpokladá sa, že MSN pre školské stravovanie v tejto súvislosti budú upravované a pri výrobe hotových pokrmov sa nebude dosáť. Dôležitá je však zmena stravovacích návykov u detí. Ide o dlhodobý proces, ovplyvňovaný aj socioekonomickými faktormi.

Cieľom našich aktivít v tejto oblasti sú a budú edukačné aktivity a všeobecná informovanosť žiakov za zdravé stravovanie, na úseku štátneho zdravotného dozoru intervencia zameraná na podporu zdravých potravín v školskom stravovaní, zapájanie sa škôl do programu školské

mlieko a školské ovocie, využívanie čerstvej zeleniny a ovocia v školskom stravovaní, zmenu technologických postupov pri výrobe pokrmov, edukácia a pracovné semináre aj pre zamestnancov stravovacích zariadení.

Projekt bude pokračovať aj v r. 2017.

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

RÚVZ so sídlom v Poprade si každoročne zabezpečuje na regionálnej úrovni monitoring a zber údajov o tabaku, alkohole a drogách podľa štandardizovaných dotazníkov (TAD1, TAD2). V r. 2016 boli do prieskumu vybraté dve školské zariadenia (ZŠ Palešovo nám., Spišské Podhradie, Gymnázium J.F.Rimavského, Levoča) s počtom 223 respondentov. V cirkevnom Gymnáziu v Poprade bol vykonaný monitoring prevalencie fajčenia a zdravotných dôsledkov z fajčenia, súbor tvorilo 76 respondentov vo vekovej kategórii 15-19 rokov.

Bola zabezpečená analýza dotazníkov. Čo sa týka výsledkov prevalencie fajčenia a jeho zdravotných dôsledkov- v súbore prevahu tvorili dievčatá (71,1%), najväčšiu skupinu (61,8%) tvorili nefajčiari. Do kategórie pravidelných denných fajčiarov sa zaradilo „len“ 7,9% študentov, pričom 1,3% z nich vyfajčí denne 6-10 cigariet a rovnaké percento (1,3%) vyfajčí denne 11-15 cigariet. Skupinu príležitostných fajčiarov tvorilo 15,8% študentov. Medzi bývalých fajčiarov sa zaradilo 14,5% študentov. Čo sa týka rodinného prostredia, 13,2% študentov žije v rodine s fajčiarom.

Študenti majú dobré vedomosti o súvislosti medzi fajčením a rakovinou pľúc, rakovinou ústnej dutiny, chronickým zápalom priedušiek – čiže s ochoreniami, ktoré súvisia s dýchacím systémom. Naopak, o vplyve fajčenia na etiológiu vzniku ochorení ako sú ochorenia ciev na končatinách, ochorenia koronárnych ciev, či emfyzému pľúc sú vedomosti študentov slabé. Skoro všetci respondenti (96,1%) zastávajú názor, že fajčiari by mohli zanechať fajčenie keby chceli, 61,8% študentov je za legislatívne opatrenie týkajúce sa zákazu tabakových výrobkov a zvyšovania cien tabakových výrobkov.

V súbore 127 žiakov (8-15 ročných) v ZŠ Palešovo nám., Spišské Podhradie má za sebou prvé pokusy s cigaretou 29,9% žiakov, s alkoholom až 49,6% žiakov a 45% žiakov má kamarátov, ktorí už fajčia. Cigaretu z marihuany vyskúšalo 5,5 % žiakov. Čo sa týka pedagógov (20) a ich názorov na podiel výchovy žiakov v oblasti zdravotnej výchovy na škole, kladne odpovedalo iba 5 učiteľov.

V súbore gymnazistov (92) z Levoče je 19,2% študentov už pravidelnými fajčiarmi, stav podnaperitosti uviedlo až 79% študentov. Cigaretu z marihuany vyskúšalo 20% respondentov, za jej legalizáciu je 37% študentov.

Zúčastneným školám po analýze dotazníkov boli zaslané výsledky v písomnej a grafickej podobe, boli oboznámení s výsledkami žiaci, pedagógovia a rodičia. Slúžia pre ďalšiu spoluprácu v intervencii v oblasti výchovy a podpory zdravia mladej generácie.

Je predpoklad, že edukačné aktivity a zasielanie propagačných materiálov v oblasti prevencie rizikových faktorov civilizacyjnych ochorení prispievajú k zvýšeniu vzdelanostnej úrovne v oblasti ochrany vlastného zdravia.

Svetová zdravotnícka organizácia od r. 1999 celosvetovo sleduje výskyt fajčenia tabaku a faktorov s ním spojených v populácii školopovinných žiakov. V prvom polroku 2016 bol vykonaný monitoring (GYTS) o výskyte fajčenia tabaku podľa stanovených pravidiel WHO vo vekovej kategórii 13-15 rokov ako súčasť globálneho monitorovania o výskyte tabaku.

V našom regióne sme zabezpečovali zber údajov formou anonymných dotazníkov v súbore 139 žiakov v dvoch vybraných školách (ZŠ Tatranská Lomnica a Spojená škola Spišská Stará Ves). Vyplnené formuláre vkladali respondenti do uzatvorených obálok, ktoré sa odovzdali gestorovi úlohy ÚVZ JLF Martin.

Pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku (31.5.2016), Európskeho týždňa boja proti drogám (november 2016), Svetového dňa boja proti AIDS (1.12.2016) sme všetkým školám zaslali elektronickou poštou informatívne letáky ako podporu v oblasti zvyšovania zdravotného uvedomenia a zdravého spôsobu života. Bolo zabezpečených 24 prednášok a besied na tému fajčenie, drogy, AIDS, počet prítomných žiakov a študentov bol 571. Projekt bude pokračovať aj v r. 2017.

4.3 Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

Cieľom bolo zmapovať úrazovosť u školopovinných žiakov 2. stupňa ZŠ (11-14 roční). Gestor úlohy - ÚVZ SR zaslal riešiteľským pracoviskám dotazníky, pomocou ktorých sa mapovali úrazy u žiakov za posledné dva roky. Súbor tvorilo 60 žiakov (vidiecka ZŠ, mestská ZŠ) uvedenej vekovej kategórie. Zber údajov formou štandardizovaných dotazníkov (počet úrazov za posledné dva roky, miesto vzniku úrazu, ktorá časť tela bola poranená, mechanizmus vzniku úrazu, závažnosť poranenia, prípadná hospitalizácia, osobitnú skupinu tvorili dopravné úrazy) bol uskutočnený v ZŠ Spišský Štvrtok a v ZŠ G. Haina Levoča.

Výsledky na úrovni regiónu: rozloženie súboru podľa pohlavia - 38,3% chlapci, 61,7% dievčatá. Za posledné dva roky zo súboru malo 50% žiakov úraz, u 23 žiakov (38,3%) si úraz vyžadoval lekárske ošetrenie, šesť žiakov bolo hospitalizovaných (10%). Najčastejšie boli poranené končatiny (83%).

Iba 4 úrazy boli dopravnými úrazmi, následkami bola znížená pohyblivosť, pretrvávajúca bolesť, bez trvalých následkov.

V r. 2017 bude celkové vyhodnotenie projektu, záverečná správa a vypracovanie intervenčných opatrení zameraných na zníženie úrazovosti a projekt bude ukončený.

4.4 Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl, využitie hodín TV

Okrem konzumácie nezdravých potravín sa významnou mierou na vzniku civilizačných ochorení podieľa aj pohybová inaktivita detí a mládeže a sedavý spôsob životného štýlu. V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru sme monitorovali oblasť podmienok pre zabezpečovanie telesnej výchovy na školách, v druhej etape bolo sledovanie pohybových aktivít žiakov na hodinách TV podľa metodiky gestora úlohy (vo vybraných ročníkoch), priebeh a náplň hodín TV s cieľom zlepšenia fyzickej aktivity a plnenia cieľov Národného programu prevencie obezity.

V našom regióne bolo vybratých 5 vidieckych a 5 mestských základných škôl.

Získané údaje boli zaslané na vyhodnotenie gestorovi úlohy na analýzu a záverečné spracovanie. Zo získaných údajov v teréne v rámci nášho regiónu oddelenie hygieny detí a mládeže vykonalo analýzu.

Celkovo sme sledovali 398 žiakov 3. a 8. ročníka v 10 základných školách. Na hodinách telesnej výchovy trvá rozcvička priemerne necelých 9 minút, vlastné cvičenie (podľa učebných plánov) 25,6 minút a záverečná relaxačná časť 4,25 minút.

Na 2. stupni ZŠ bolo zaznamenané vyššie percento necvičiacich žiakov ako na 1. stupni ZŠ. Dôvody boli rôzne, okrem zdravotných aj účasť na súťažiach mimo školy a iných školských aktivitách.

Nedostatky v prevádzkach telocviční, školských ihrísk a športovísk, najmä technického charakteru, ktoré boli zisťované pri plnení úlohy, boli formou pokynov zasielané prevádzkovateľom školských zariadení na odstránenie.

Ministerstvo školstva by malo byť nápomocné pri vytváraní podmienok využitia ďalších možností pre zvyšovanie pohybových aktivít aj v rámci voľno časových aktivít detí (telocvične prístupné aj mimo vyučovania, využívanie školských areálov po skončení vyučovania žiakmi a rodinnými príslušníkmi).

Projekt bol ukončený.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Realizácia imunizačného programu prebiehala v roku 2016 v pôsobnosti RÚVZ Poprad podľa plánu. Imunizačný program sa realizoval podľa vydaného očkovacieho kalendára platného od 1.1.2016. Očkovací kalendár bol v čase vydania uverejnený na webovej stránke úradu aj v novej praktickej podobe. Išlo o povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých. Realizáciu imunizácie vykonávali ošetrojúci lekári.

V rámci surveillancie ochorení preventabilných očkovaním bolo v regióne hlásených 9 ochorení na pertussis: u 6 dospelých žien, kde sa stav očkovania nepodarilo zistiť, u 21-ročnej ženy s kompletným očkovaním 5 dávkami – posledná pred 16 rokmi a rodinný výskyt – 2 ochorenia u 18 ročnej matky očkovanej 5 dávkami – posledná pred 12. rokmi a jej 1 mesačného neočkovaného dieťaťa. Hlásených bolo 8 prípadov pneumokokového invazívneho ochorenia - u 7 dospelých osôb (2 prípady sepsy, 1 prípad pleuroperikarditídy, 1 prípad pneumónie a 3 prípady meningitídy) a u 1 dieťaťa prípad sepsy. Dva prípady akútnej hepatitídy B u riadne očkovaných 23 roč. muža a 14-ročného chlapca, 56 prípadov novozistených nosičstiev vírusu hepatitídy B a 9 prípadov parotitídy.

V priebehu mesiaca augusta bola podľa usmernenia ÚVZ SR vykonaná kompletná kontrola povinného očkovania, pri ktorej v okresoch Poprad, Kežmarok a Levoča bola zistená zaočkovanosť – od 91,3% (základné očkovanie proti osýpkam, mumpsu a rubeole v ročníku narodenia 2014 v okrese Levoča) do 99,6% u kontrolovaných druhov pravidelného očkovania v kontrolovaných ročníkoch narodenia.

Väčšina očkujúcich pediatrov nám zasiela mesačné písomné hlásenia o vykonaných očkovacích výkonoch.

V apríli sme sa zúčastnili aktivít Európskeho imunizačného týždňa – 6 článkov v regionálnej tlači, články a leták umiestnené na webovej stránke, 2 prednášky pre žiakov a študentov Strednej zdravotníckej školy o ochoreniach preventabilných očkovaním, nástenka v priestoroch RÚVZ a v priestoroch SZŠ v Levoči a 14 konzultácií s rodičmi odmietajúcimi očkovanie (osobný rozhovor a telefonicky).

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Surveillance infekčných ochorení sa realizovala v zmysle platnej legislatívy (zák. č. 355/2007 Z.z.) a štandardných definícií prenosných ochorení.

Hlásenie infekčných ochorení podľa skupín A, B, C, D sa prevažne dodržiava. Každý mesiac bola vypracovaná analýza výskytu prenosných ochorení v našom regióne, ktorá bola zaslaná ošetrojúcim lekárom a ústavným zdravotníckym zariadeniam a v januári bola vykonaná analýza výskytu prenosných ochorení za rok 2015.

Informovali sme verejnosť o výskyte prenosných ochorení formou mesačných hlásení o výskyte prenosných ochorení a týždenných hlásení o výskyte ARO a CHPO na internetovej stránke nášho úradu.

Osobitná pozornosť bola venovaná ochoreniam preventabilných očkovaním, najmä pokiaľ ide o laboratórnu dg. týchto chorôb.

Oddelenie epidemiológie sa aktívne snaží udržiavať dobrú spoluprácu so zdravotníckymi zariadeniami v regióne, hlavne s oddeleniami klinickej mikrobiológie v oblasti surveillancie infekčných ochorení.

V rámci surveillancie chrípky bolo do NRC pre chrípku odoslaných 29 materiálov od sentinelových lekárov.

Zvýšená pozornosť v tomto roku bola venovaná ochoreniam na tuberkulózu u rómskych detí, kde pokračuje nariadené očkovanie detí z nižšieho hygienického štandardu

v obciach Hranovnica, Výborná a Krížová Ves a bolo nariadené očkovanie týchto detí aj v obci Veľká Lomnica. V tomto roku bolo zaočkovaných na základe rozhodnutia 140 detí.

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Pokračovali sme v surveillance a kontrole infekčných ochorení používaním epidemiologického informačného systému EPIS a využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje - centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnej databázy prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne, centrálnej databázy vyšetrení vykonaných v NRC a oddeleniach klinickej mikrobiológie, systému rýchleho varovania, manažmentu epidémií a manažmentu kontaktov a ohnísk.

V roku 2016 bolo hlásených a v informačnom systéme spracovaných 4062 prípadov infekčných ochorení, z nich 590 bolo NN. ARO a chrípka sa hlásili telefonicky. V roku 2016 bolo zaevidovaných 23 epidémií. Hlásenia zadávali do informačného systému pracovníci oddelenia epidemiológie. Zabezpečoval sa aj systém rýchleho varovania, kde bolo zadaných 15 hlásení. Nedostatočné je hlásenie prípadov do systému od samotných ošetrojúcich lekárov, hlásenie pozitívnych prípadov z OKM Nemocnice Poprad je vykonávané.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz sa naďalej vykonáva aj v rámci hlásenia v EPISe. Hlásených bolo 5909 sporadických nozokomiálnych nákaz. Naďalej sa prešetroval každý pozitívny výsledok hemokultúry hlásený OKM Nemocnice Poprad, a.s. V roku 2016 sme sa už po šiesty krát zapojili do programu HELICS – sledovania NN na jednotke intenzívnej starostlivosti – na OAIM Nemocnice Poprad a.s., kde pri retrospektívnom incidenčnom sledovaní bola zistená incidencia nozokomiálnych nákaz 20,3%.

V rámci ŠZD bolo vykonaných 46 kontrol aj so zameraním na kontrolu dodržiavania hygienicko – epidemiologického režimu, bariérovej ošetrovateľskej techniky, pri ktorých bolo odobraných 956 vzoriek z prostredia, 145 vzoriek na sterilitu, 9 vzoriek dezinfekčných roztokov. Súčasťou kontroly bolo aj testovanie funkčnej schopnosti sterilizačných prístrojov a to u 110 horúcovzduchových a 90 parných sterilizačných prístrojov. Podrobná analýza bude vo Výročnej správe oddelenia epidemiológie za rok 2016.

Začiatkom mája sme sa zúčastnili kampane „hygiena a dezinfekcia rúk“ v rámci ktorej sme vykonali 8 aktivít na podporu tejto kampane (prednášky, ukážky správnej techniky umývania a dezinfekcie rúk, stery z rúk zdravotníckych pracovníkov).

Zapojili sme sa do sledovania výskytu nozokomiálnych nákaz v zariadeniach sociálnej starostlivosti, kde v 4 zariadeniach bolo prešetrených 357 klientov.

V mesiacoch október – december 2016 sme sa zapojili do surveillance infekcií vyvolaných *Clostridium difficile* podľa protokolu ECDC.

6.5. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

V roku 2016 sa priebežne aktualizovali plány opatrení pre prípad pandémie chrípky a havarijný plán hlavne so zameraním na počty reprofilizovaných lôžok v jednotlivých zariadeniach a aktualizáciu kontaktných osôb jednotlivých dotknutých inštitúcií.

6.6. ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

V rámci tejto surveillancie hlásenie ACHO v týždenných intervaloch zainteresovanými oddeleniami je nedostatočné. Hlásia sa len hospitalizované prípady, nie negatívny stav. Tieto informácie sa získavajú aktívne epidemiológom. V roku 2016 nebol hlásený žiadny prípad ACHO. V pravidelných intervaloch podľa plánu virologického laboratória RÚVZ so sídlom v Košiciach sa vykonávali odbery odpadových vôd na čističke odpadových vôd vo Veľkej Lomnici na sledovanie VDPV. V priebehu roku 2016 bolo odobratých 6 vzoriek odpadových vôd podľa harmonogramu virologického laboratória RÚVZ so sídlom v Košiciach s negatívnym výsledkom.

6.7. PREVENCIA HIV/AIDS

Na RÚVZ so sídlom v Poprade je súčasťou poradenského centra ako jedna z nadstavbových poradní Poradňa pre AIDS. Na webovej stránke úradu sú uvedené kontakty pre verejnosť. Poradenstvo vykonáva lekár epidemiológ, ktorý zároveň koordinuje činnosť v prevencii AIDS na úrade, v úzkej spolupráci s oddelením Podpory zdravia a oddelením hygieny detí a mládeže. Klienti okrem poradenstva dostanú informáciu o možnosti vyšetrenia HIV protilátok. V roku 2016 bolo vykonaných 6 anonymných odberov na anti HIV vyšetrenie v Oddelení klinickej biochémie Poprad s negatívnym výsledkom. Neboli vykonané žiadne odbery na vyšetrenie anti HIV protilátok v OKM Nemocnice Poprad. Traja klienti boli odporučení na vyšetrenie do RÚVZ Košice prostredníctvom poradne pre AIDS.

V rámci prevencie AIDS boli rozdané vzdelávacie materiály (letáky) do 112 školských zariadení. Boli vykonané besedy na 3 SOŠ s účasťou 95 žiakov.

RÚVZ so sídlom v Poprade vykonával edukačnú činnosť a zároveň obyvateľstvo regiónu informoval o epidemiologickej situácii vo výskyte AIDS v rámci Slovenska prostredníctvom regionálnych médií (TV Poprad, Chemosvit noviny, noviny Whirpool, Podtatranské noviny, noviny Kežmarok, Tatranský denník) na nástenkách v SZŠ v Levoči, Poradni zdravia pri RÚVZ a na chodbách RÚVZ.

Vyhodnotenie tejto úlohy bolo zaslané koncom roka 2016 na RÚVZ so sídlom v Košiciach.

6.8. PORADNE OČKOVANIA

V novembri 2011 bola na oddelení epidemiológie zriadená Poradňa očkovania. Na webovej stránke úradu sú uvedené kontakty o možnosti telefonického poradenstva aj osobnej návštevy po telefonickej dohovore.

V roku 2016 bolo do poradne pozvaných 25 rodičov, ktorí odmietajú očkovanie svojich detí. Dostavilo sa 22 rodičov. V dvoch prípadoch bol tento pohovor úspešný a rodičia svoje dieťa dali zaočkovať.

V roku 2016 poradňu navštívili 3 cestovatelia, ktorí sa prišli poradiť o očkovaní pri cestách do zahraničia a následne boli vystavené 2 medzinárodné očkovacie preukazy, a bol vykonaný 1 zápis o očkovaní do existujúceho preukazu.

6.9. ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH RODIČOV O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA.

Projekt sme realizovali v mesiaci máj 2016 na troch stredných školách v okrese Poprad, Kežmarok a Levoča. Zúčastnilo sa ho 64 študentov. Kompletne vyplnené dotazníky odovzdalo 59 študentov. Dotazníky boli k ďalšiemu spracovaniu zaslané na RÚVZ so sídlom v Komárne.

7. ŠPECIALIZOVANÉ LABORATÓRIUM 2 MIKROBIOLOGICKÝCH ANALÝZ

7.3. MATERSKÉ MLIEKO

Cieľ:

Sledovala sa kvalita nepasterizovaného mlieka ako odozva na zdravotný stav matky a spôsob manipulácie s mliekom. Mikrobiologické vyšetrenia boli zamerané na sledovanie účinnosti pasterizácie materského mlieka porovnávaním mikrobiologickej kvality mlieka pred a po jeho pasterizácii.

Zisťovala sa prítomnosť patogénnych mikroorganizmov v nepasterizovanom a pasterizovanom mlieku a prítomnosť stafylokokového enterotoxínu v pasterizovanom mlieku, ako prevencia proti ohrozeniu zdravia novorodencov podávaním kontaminovaného mlieka. Izolované kmene *Staphylococcus aureus* boli odoslané do NRC pre KPS a ich toxíny v Košiciach, kde sa sledovala prítomnosť stafylokokového enterotoxínu.

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko:

RÚVZ so sídlom v Poprade – **Špecializované laboratórium 2 mikrobiologických analýz** vyšetrilo za rok 2016 **80** vzoriek (80 ukazovateľov, 316 analýz) materského mlieka.

Bolo vyšetrených **40** vzoriek materského mlieka **pred pasterizáciou:**

V týchto vzorkách boli identifikované mikroorganizmy:

<i>Acinetobacter haemolyticus</i>	1
<i>Acinetobacter lwoffii</i>	4
<i>Acinetobacter sp.</i>	11
aeróbne sporulanty	4
<i>Bacillus cereus</i>	5
<i>Brevundimonas diminuta</i>	1
<i>Eikenella corrodens</i>	1
<i>Enterobacter sp.</i>	2
enterokoky	1
<i>Escherichia coli</i>	3
<i>Klebsiella oxytoca</i>	4
saprofytické stafylokoky	23
<i>Staphylococcus aureus</i>	6
<i>Streptococcus sp.</i>	4

Bolo vyšetrených **40** vzoriek materského mlieka **po pasterizácii:**

V týchto vzorkách boli identifikované mikroorganizmy:

<i>Acinetobacter</i> sp.	1
aeróbne sporulanty	2
enterokoky	1
<i>Klebsiella pneumoniae</i>	2
<i>Klebsiella oxytoca</i>	1
saprofytické stafylokoky	10

Záver:

V 26 vzorkách (65%) bola pasterizácia účinná a neboli tam zistené žiadne mikroorganizmy.
V 14 vzorkách (35%) aj po pasterizácii bola potvrdená prítomnosť mikroorganizmov.
Ani v jednom prípade izolovaných kmeňov *Staphylococcus aureus* nebola potvrdená produkcia **enterotoxínu**.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 Národný program podpory zdravia

Ide o celospoločenský program so zainteresovanosťou viacerých rezortov, ktorého cieľom je prevencia ochorení súvisiacich s nesprávnym spôsobom života či životného štýlu nášho obyvateľstva. NPPZ má 6 základných priorít (podpora za zdravú výživu, za zvýšenie pohybovej aktivity, za nefajčenie, za nefarmakologické ovplyvňovanie zvýšeného krvného tlaku, za prevenciu drogových závislostí a prevenciu HIV/AIDS).

9.1.1 Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky

Poradňu zdravia za r. 2016 navštívilo 86 klientov, z toho v základnej poradni zdravia opakovane (kontrolné vyšetrenie) bolo 45 klientov. Nadstavbovú poradňu zdravej výživy navštívilo 45 klientov. Niektorí z nich poradňu zdravej výživy navštívili na odporúčanie svojho ošetrojúceho lekára (napr. z dôvodov zníženia nadváhy resp. obezity v rámci prípravy na operáciu bedrového kĺbu). Z počtu 45 klientov opakovane navštívilo poradňu 10 klientov z dôvodov vlastnej iniciatívy na znižovanie svojej nadváhy. Podrobnejšie hodnotenie sa uvádza v tabuľkách výročnej správy.

Pri príležitosti Svetového dňa zdravia, kedy ústrednou témou bola cukrovka - diabetes mellitus, bola dňa 7. 4. 2016 v rámci poradne zdravia realizovaná výjazdová akcia v obchodnom dome Tesco v Kežmarku. Klientom bola z kapilárnej krvi vyšetovaná hladina glukózy a súčasne bolo zabezpečené meranie hmotnosti, BMI, a edukácia o rizikách spojených s nadváhou, obezitou, nedostatkom pohybu či nesprávnymi stravovacími návykmi. Celkovo bolo vyšetrených 40 klientov. Pri príležitosti mesiaca úcty k starším v novembri 2016 bolo vyšetrených 25 seniorov (cholesterol, poradenstvo) v Dome opatrovateľskej služby v Poprade.

Úloha bude pokračovať aj v r. 2017.

9.2 Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025

Jednou z priorít Národného programu podpory zdravia je podpora za zdravé stravovanie a zmenu stravovacích návykov, pretože nevyvážená strava, nesprávne stravovanie spolu s nedostatkom pohybovej aktivity zapríčiňujú vznik nadváhy a obezity u obyvateľov SR. Tento problém predstavuje už aj riziko u mladej generácie, nakoľko až 1/3 detí má nadváhu.

Výsledky posledného antropometrického merania v rámci celého Slovenska (r. 2011) poukazujú na fakt, že 18 roční chlanci, kedy už výška stagnuje, boli ťažší o 3,8 kg ako pri antropometrickom meraní v r. 2001. Naopak u dievčat vo veku 18 rokov priemerná hmotnosť bola nevýznamná. V tomto veku dievčatá experimentujú s diétami.

Našu pozornosť sme zamerali na populáciu detí a mladistvých. RÚVZ so sídlom v Poprade plnilo projekt „Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR“ a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál vo vekových kategóriách detí predškolského veku, mladšieho a staršieho školského veku a dorastového veku. Posledná etapa monitoringu bola zameraná na populáciu adolescentov. Z celoslovenského hodnotenia tejto úlohy vyplýva, že v kategórii 18 – ročných detí nepravidelne raňajkuje 32,3%, nejedáva vôbec raňajky 19,0%, nepravidelne obeduje 18,2% adolescentov.

V súvislosti s Národným akčným plánom v prevencii obezity na roky 2015 a ďalšie roky sme začali koncom roka 2015 plniť projekt COSI (jeho ukončenie bolo na jar 2016), ktorý bol realizovaný MZ SR metodikou WHO a bol schválený etickou komisiou. Podľa metodického pokynu bol zabezpečený výber základných škôl (2 vidiecke a 2 mestské), bola stanovená veková kategória žiakov od 7 – 7,99 rokov a veľkosť súboru (80 detí). V našom súbore bolo 84 žiakov. Vybrané a zisťované antropometrické údaje (výška, telesná hmotnosť, pás, boky) boli spolu so zistenými údajmi o podmienkach stravovania na školách, pohybovej aktivite zaslané gestorovi úlohy na MZ SR. Sme jednou z európskych krajín, kde tento projekt bol zabezpečovaný. Po analýze údajov za celú SR budú riešiteľské pracoviská informované.

Úloha v oblasti prevencie obezity bude pokračovať aj v r. 2017 našou prioritou bude edukácia populácie detí a mládeže, informovanosť rodičov, intervencie zainteresovaných pracovníkov v oblasti školstva.

9. 2. 1 „Vyzvi srdce k pohybu“: Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie

Táto celonárodná kampaň, zameraná na zvýšenie fyzickej aktivity dospeléj populácie, prebieha v dvojročných intervaloch, naposledy v r. 2015. V r. 2016 naše aktivity v oblasti podpory na zvýšenie pohybovej aktivity smerovali na populáciu detí a mládeže. Všetkým školským zariadeniam v našom regióne (224) boli zaslané letáky s propagáciou významu pohybu a telesnej aktivity ako dôležitého faktoru v prevencii obezity a kardiovaskulárnych ochorení. Bol uverejnený článok s touto tematikou v 6 – tich regionálnych médiách. Ako odozvu o realizácii pohybových aktivít nám elektronickou poštou bolo zaslaných niekoľko informácií s obrazovými prílohami z 9 materských škôl, 3 základných škôl, 1 gymnázia, 3 špeciálnych základných škôl a z jednej strednej školy.

9. 3. Podpora zdravia znevýhodnených komunit (obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád)

Pre monitorovanie zdravotného stavu znevýhodnených komunit náš RÚVZ vykonával analýzu príčin úmrtí podľa vybraných diagnóz (nádorové ochorenia, ochorenia dýchacej sústavy, obehovej sústavy, tráviacej sústavy, poranenia, otravy a vonkajšie príčiny smrti, vrodené vývojové vady novorodencov) z listov o prehliadke mŕtveho za r. 2015 (údaje za r. 2016 budú k dispozícii až v r. 2017).

V okrese Kežmarok – z celkového počtu úmrtí obyvateľov s trvalým pobytom v tomto okrese (394) bolo 48 Rómov. Najčastejšou príčinou úmrtia v marginalizovanej skupine obyvateľov, podľa vybraných diagnóz, boli ochorenia obehovej sústavy (43,8%), druhou najpočetnejšiu príčinou úmrtí boli nádorové ochorenia (16,7%).

V okrese Poprad – z celkového počtu úmrtí obyvateľov s trvalým pobytom v okrese Poprad (672) bolo 46 Rómov. Najčastejšou príčinou úmrtia v tejto skupine populácie boli, tak ako v okrese Kežmarok, ochorenia obehovej sústavy (32,6%) a druhou najčastejšou príčinou úmrtí boli nádorové ochorenia (23,3%).

V okrese Levoča – z celkového počtu úmrtí obyvateľov s trvalým pobytom v okrese Levoča (217) boli štyria Rómovia. V tomto okrese u Rómov bolo najčastejšou príčinou úmrtia nádorové ochorenie (75%) a ochorenia obehovej sústavy (25%).

V októbri 2016 bol z iniciatívy RÚVZ Poprad realizovaný v Poprade seminár za účasti tých RÚVZ, ktoré plnili úlohy v oblasti podpory zdravia znevýhodnených komunit, na ktorom boli prezentované naše výsledky od r. 2009 a súčasne bola iniciovaná podpora voči zúčastneným RÚVZ o zapojenie sa do plnenia tejto úlohy.

V našom regióne plnenie úlohy bude pokračovať aj v r. 2017, prioritou budú edukačné aktivity, spolupráca so starostami obcí s cieľom zlepšenia životného prostredia a bývania tejto komunity.

9. 4. Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike

Je všeobecne známy fakt, že na Slovensku je alkohol drogou č. 1. Pri realizácii zdravotne – výchovných aktivít na školách je jednou z tém aj prevencia drogových závislostí. Každoročne, okrem besied vo vybraných školách, zabezpečujeme monitoring formou anonymných dotazníkov, ktoré sú zamerané aj na zisťovanie pitia alkoholických nápojov, ponuky alkoholických nápojov pri rôznych príležitostiach, stavy opitosti, sociálne pozadie v rodinách respondentov a podobne. Z poslednej analýzy v skupine 138 študentov vo veku 15 – 18 rokov vyplýva, že až 88,4% študentov dostalo ponuku alkoholu zo strany dospelých a pitie rodinného príslušníka vníma ako „problém“ 18,8% študentov. K stavu podnapitosti sa priznalo až 75,4% respondentov a 26,1% respondentov uviedlo, že bezprostredné okolie odsudzuje ich popíjanie.

V rámci edukačných aktivít na 24 školách pre 571 žiakov a študentov, ako aj v poradenskom centre bola pracovníkmi RÚVZ zabezpečovaná informovanosť žiakov, klientov a verejnosti o škodlivosti konzumácie alkoholu vo zvýšenej miere a jeho zdravotných následkoch.

9. 5. Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenie úloh Národného programu aktívneho starnutia

Na základe pokynu ÚVZ SR – odboru podpory zdravia bol v prvom polroku 2016 realizovaný monitoring a hodnotenie úrovne zdravotného uvedomenia a výskytu rizikových faktorov životného štýlu pre vekové kategórie populácie 15 – 65 a viac rokov formou dotazníkov zaslaných z ÚVZ SR. Celý náš súbor tvorilo 104 respondentov, vo vekovej kategórii 65 rokov a viac bolo 30 respondentov. Z analýzy údajov našich seniorov vyplynulo, že seniori hodnotia svoju psychickú kondíciu ako uspokojivú, fyzickú kondíciu ako nie veľmi dobrú, takmer všetci sledovaní seniori sú nefajčiarmi, v poslednom roku najviac seniorov absolvovalo preventívne prehliadky u urológa, na internej ambulancii, 90% seniorov sa lieči na vysoký krvný tlak, 30% seniorov má cukrovku. Získané údaje sa zosumarizovali v programe MS Excel a boli zaslané gestorovi úlohy ÚVZ SR.

Pracovníčky oddelenia sa v mesiaci február 2016 zúčastnili seminára „Podpora zdravia a výchova k zdraviu seniorov“ na Čingove v okrese Spišská Nová Ves. Bola zabezpečená jedna beseda na témy chrípka, cukrovka v Dome opatrovateľskej služby v Poprade.

9. 6. 1 Zdravotne – výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena

Projekt „Starostlivosti o chrup pre deti predškolského veku“ je v našom regióne rozšírený, riaditeľky MŠ boli metodicky usmernené, predškolské zariadenia ho využívajú podľa zaradenia v plánoch svojich výchovných činností (v r. 2016 - 3 materské školy, 75 detí).

9. 7. CINDI program SR

Dlhodobým a konečným cieľom programu je znižovanie celkovej úmrtnosti populácie na chronické neinfekčné ochorenia, predovšetkým na srdcovo – cievne a nádorové ochorenia a predĺžiť tak strednú dĺžku života.

Tento program je realizovaný všetkými aktivitami vyššie uvedenými. Pozornosť sme venovali zabezpečeniu pravidelných informácií obyvateľstvu, ktoré boli zamerané na zvyšovanie zdravotného uvedomenia obyvateľstva. Informácie boli podávané prostredníctvom webovej stránky RÚVZ, kde boli pravidelne uverejňované články v súvislosti s významnými svetovými dňami vyhlasovanými WHO. Celkovo bolo na webovej stránke nášho úradu uverejnených 8 príspevkov (Svetový deň proti rakovine, Týždeň mozgu, Svetový deň zdravia, Svetový deň pohybu, Svetový deň bez tabaku, Svetový deň výživy, Svetový deň boja proti AIDS, pri príležitosti Medzinárodného týždňa boja proti drogám). Rovnako tak sme informovali zamestnancov a návštevníkov nášho úradu prostredníctvom nástenky v priestoroch budovy. Využívali sme možnosti podávania pravidelných informácií z oblasti podpory verejného zdravia prostredníctvom regionálnych masmédií (noviny - Chemosvitské, Whirpool, Podtatranské, Poprad, Kežmarok a TV Poprad) v počte 11 príspevkov (napr. pohyb, fajčenie, týždeň mozgu, Svetový deň proti rakovine).

Tento program v podstate zahŕňa všetky ciele v oblasti znižovania prevalencie rizikových faktorov životného štýlu formou edukácie a informovanosti jednotlivých skupín obyvateľstva. Podrobnejší popis činností je uvádzaný aj v úlohách odd. hygieny detí a mládeže.

9. 8. Akčný plán realizácie národnej protidrogovej stratégie SR na obdobie rokov 2013 – 2016

Boli realizované preventívne programy výchovných aktivít k zdravému životnému štýlu v populácii detí a mládeže. Bolo zabezpečených 27 prednášok pre 773 žiakov. Boli vykonávané aj monitoringy v uvedenej populácii zamerané na zdravotné uvedomenie v oblasti legálnych a nelegálnych návykových látok (tri školské zariadenia, počet respondentov 299). Podrobnejší popis činností v tejto oblasti je uvádzaný v úlohách odd. hygieny detí a mládeže.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Považskej Bystrici**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1 *Plnenie akčného plánu pre životné prostredia a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky (NEHAP IV.)*

Chrániť ľudské zdravie pred nepriaznivými účinkami kontaminovanej vody.

RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici v rámci plnenia úloh tohto programu vykonáva monitoring pitnej vody a štátny zdravotný dozor nad hromadným zásobovaním obyvateľstva pitnou vodou a dodržiavaním povinností právnických a fyzických osôb, uložených zákonom č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Usiluje sa o poskytovanie kvalitných a včasných informácií verejnosti o zásobovaní pitnou vodou v regióne, o kvalite vody z verejných vodovodov, o kvalite vody na umelých kúpaliskách v povážskobystrickom regióne, ale aj edukačných informácií ako sú napr. význam a biologická hodnota pitnej vody pre zdravie človeka, zdravotné účinky kontaminovanej vody na ľudský organizmus, spôsoby dezinfekcie vody či už pitnej alebo vody na kúpanie atď.

V roku 2016 sme zabezpečili odber a analýzu vzoriek vôd z 28 verejných vodovodov: v rámci kontrolného monitoringu - 212, preverovacieho monitoringu -33 v rámci ŠZD -32, spolu 277 vzoriek. Vyšetrených bolo 36 vzoriek z individuálnych vodných zdrojov, z toho obsah dusičnanov 0-10 mg/l obsahovalo 19 vzoriek, 10-50 mg/l obsahovalo 17 vzoriek a ani v jednom prípade nebol zistený obsah dusičnanov nad 50 mg/l (ani vo vzorkách odobratých z verejných vodovodov). Rozšírili sa vodovody v dvoch miestnych častiach Púchov – Vieska a Ladce – Tunežice. Zvýšený záujem verejnosti o pitnú vodu a o vyšetrenie pitnej vody z vlastných zdrojov je každoročne zaznamenávaný pri príležitosti Svetového dňa vody. V marci 2016 bol zabezpečený transport 22 privezených vzoriek vody z individuálnych vodných zdrojov do laboratória RÚVZ so sídlom v Trenčíne. Všetkým záujemcom boli poskytnuté konzultácie.

Bazénov s celoročnou prevádzkou v našom regióne je 18, počet predložených protokolov o analýze kvality vody od prevádzkovateľov bol 64. Počet odobratých vzoriek v rámci ŠZD bol 129, z toho 5 vzoriek bolo nevyhovujúcich.

Celkový počet dozorovaných letných kúpalísk v našom regióne je 7, uvedených do prevádzky v roku 2016 bolo len 6 z technických príčin. Predložených protokolov o kvalite vody (prevádzkovateľmi) bolo 20 a všetkých 17 vzoriek odobratých v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru bolo vyhovujúcich.

V piatich už spomínaných prípadoch bazénov s celoročnou prevádzkou bol nevyhovujúci stav kvality vody riešený s prevádzkovateľmi aj formou sankcie. Uložené opatrenia, ktoré boli v každom prípade vykonané v určenej lehote boli účinné a opakované aj overené.

Môžeme konštatovať, že v roku 2016 bola spolupráca s prevádzkovateľmi vodovodov aj kúpalísk a bazénov na dobrej úrovni a že táto situácia sa odrazila aj v snahe zo strany prevádzkovateľov zabezpečiť nielen vyhovujúce a príjemné prostredie na rekreáciu a relax ale aj ponúkať samotnú vodu, či už pitnú alebo určenú na kúpanie, vyhovujúcej kvality ako jeden zo zdrojov zdravia. Zároveň však musíme uviesť aj to, že v roku 2016 sme sa podieľali na riešení situácie, súvisiacej s aplikáciou nadmerného množstva biologického odpadu na polia v blízkosti vodných zdrojov, čo viedlo k určitým náročným opatreniam a takmer havarijnému stavu.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici získava údaje a vedie evidenciu o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v zamestnávateľských subjektoch pôsobiacich na území okresov Púchov, Považská Bystrica a Ilava v programe ASTR, ktorého aktualizácia je pravidelne vykonávaná podľa požiadaviek ÚVZ SR. Podľa štandardných výstupov programu bolo k 31.12. 2016 v 3. a 4. kategórii rizikových prác v pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici evidovaných celkom 3204 exponovaných zamestnancov, z toho 556 žien. Počet zamestnávateľských subjektov, u ktorých evidujeme rizikové práce je 115. Podľa evidencie ASTR najviac rizikových prác evidujeme v rezorte priemyselnej výroby - 2717 zamestnancov. 21 pracovníkov vykonáva rizikové práce v oblasti zdravotníctva a sociálnej pomoci. V poľnohospodárstve, lesníctve a rybolove evidujeme 40 zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce. Rizikové práce v oblasti administratívnych a podporných služieb vykonáva 106 pracovníkov, v oblasti dodávky vody, čistenia a odvodu odpadových vôd, odpadov a služieb odstraňovania odpadov vykonáva rizikové práce 60 pracovníkov a v odborných, vedeckých a technických činnostiach vykonáva rizikové práce 24 pracovníkov. V stavebníctve a pri ťažbe a dobývaní vykonáva rizikové práce 35 pracovníkov a v oblasti skladovania a dopravy 122 pracovníkov. 79 pracovníkov vykonáva rizikové práce v oblasti veľkoobchodu a maloobchodu. Z jednotlivých rizík sú pracovníci pri výkone prác zaradených do tretej alebo štvrtej kategórie najviac exponovaní rizikovému faktoru hluk (2373 exponovaných pracovníkov, z toho 2250 v 3. kat. a 123 v 4. kat.). Chemickým látkam je exponovaných 1090 pracovníkov (z toho 959 v 3. kategórii a 131 v 4. kategórii), z tohto počtu je pevnému aerosólu exponovaných 897 pracovníkov (z toho 820 v 3. kat. a 77 v 4. kat.). Nešpecifickému faktoru - mikroklimatické podmienky je exponovaných 382 pracovníkov (záťaž teplom - 338 pracovníkov a 44 pracovníkov - záťaž chladom). Vibráciám je exponovaných 144 pracovníkov. Nadmernej fyzickej záťaži - DNJZ sú exponovaní 2 pracovníci v 3. kat., zvýšenému tlaku na lakt'ový nerv 16 exponovaných pracovníkov, všetci v 3. kategórii a nevhodnú pracovnú polohu pri práci na čas presahujúci limity stanovené legislatívou zaujíma 135 zamestnancov. 129 pracovníkov je exponovaných nadmernej fyzickej záťaži pri ručnej manipulácii s bremenami, všetci v 3. kategórii. Biologickým faktorom je exponovaných spolu 15 pracovníkov v 3. kat., optickému žiareniu sú vystavení 4 pracovníci v 3. kategórii.

V porovnaní s údajmi získanými k 31.12. 2016 došlo k navýšeniu počtu pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce o 335 pracovníkov - nové rizikové práce v spoločnostiach CCN Group Castings, s.r.o., Považská Bystrica, CCN GROUP Slovakia, s.r.o., Beluša, DECRAN-SK, s.r.o., Považská Bystrica, KOGUM, s.r.o., Púchov, NEMOCNICA S POLIKLINIKOU POVAŽSKÁ BYSTRICA, SLOVENSKÝ VODOHOSPODÁRSKY PODNIK, š.p. - Odštepny

závod Piešťany - Správa povodia stredného Váhu I. Púchov, DS Smith Packaging s.p. z o.o. organizačná zložka Slovensko, Ilava, EMT Púchov s.r.o., Púchov, DCA Industry, s.r.o., Nová Dubnica, KN plast s.r.o., Považská Bystrica, Porsche Werkzeugbau s.r.o., Dubnica nad Váhom, ELSUN CONSTRUCTION, s.r.o., Sverepec, CEMEX Aggregates Slovakia s.r.o., Bratislava - Nové Mesto - Kameňolom Mojtín (zmena názvu spoločnosti), ZTS METALURG, a.s., Dubnica nad Váhom (zmena názvu spoločnosti).

Z hľadiska expozície jednotlivým rizikovým faktorom boli zmeny zaznamenané v expozícii hluku - o 303 exponovaných viac, najmä z dôvodu zaradenia pracovníkov spoločností CCN GROUP Slovakia, s.r.o. Beluša, SLOVENSKÝ VODOHOSPODÁRSKY PODNIK, š.p. - Odštepny závod Piešťany - Správa povodia stredného Váhu I. Púchov do 3. kategórie z hľadiska zdravotných rizík, menší počet pracovníkov bol zaradený do 3. kategórie aj v iných spoločnostiach. V expozícii chemickým látkam (vrátane pevných aerosólov) došlo k nárastu počtu pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce o 161 najmä z dôvodu zaradenia prác pracovníkov spoločnosti CCN GROUP Castings, s.r.o., Považská Bystrica (expozícia SO₂, zlievarenským pevným aerosólom a minerálnym olejom) do tretej príp. štvrtej kategórie. Viacerí z týchto pracovníkov sú zároveň exponovaní zvýšenou záťažou teplom, preto zmeny evidujeme aj v počte pracovníkov vykonávajúcich prácu pri zvýšenej záťaži teplom. Zvýšenie počtu pracovníkov vykonávajúcich prácu pri zvýšenej záťaži teplom je tiež spôsobené zaradením prác v spoločnosti Hanon Systems Slovakia, s.r.o., Ilava do tretej kategórie.

K nárastu počtu pracovníkov vykonávajúcich práce v riziku expozície vibráciám (o 64 pracovníkov viac) došlo z dôvodu zaradenia prác na pracoviskách spoločností SLOVENSKÝ VODOHOSPODÁRSKY PODNIK, š.p. - Odštepny závod Piešťany - Správa povodia stredného Váhu I. Púchov, Porsche Werkzeugbau s.r.o., Dubnica nad Váhom, CCN GROUP Castings, s.r.o., Považská Bystrica, DONGWON SK s.r.o., Dubnica nad Váhom do tretej príp. štvrtej kategórie. Nárast bol zaznamenaný aj vo výkone rizikových prác - rizikový faktor fyzická záťaž - neprijateľné pracovné polohy na pracoviskách spoločnosti Hanon Systems Slovakia, s.r.o., Ilava, ktoré boli na základe výsledkov hodnotenia celkovej fyzickej záťaže pracovníkov zaradené do 3. kategórie.

Nové práce boli do tretej kategórie zaradené v spoločnostiach ZVS IMPEX, a.s. Dubnica nad Váhom (expozícia hluku), PSL, a.s., Považská Bystrica (expozícia chemickým faktorom - minerálne oleje a hluku), CCN GROUP Castings, s.r.o., Považská Bystrica (expozícia vibráciám, zvýšenej záťaži teplom, chemickým faktorom - minerálne oleje, SO₂, zlievarenské pevné aerosóly), Crystalgraf, a.s., Lednické Rovne (expozícia hluku), DONGWON SK, s.r.o., Dubnica nad Váhom (expozícia hluku, chem. faktorom - pevný aerosól, vibráciám), KOVAL SYSTEMS, a.s., Beluša (expozícia hluku), Hanon Systems Slovakia, s.r.o., Ilava (expozícia zvýšenej fyzickej záťaži a záťažou teplom), SEOYON E-HWA AUTOMOTIVE SLOVAKIA s.r.o., Dubnica nad Váhom (expozícia umelému optickému žiareniu - laser 4. triedy), NEMOCNICA S POLIKLINIKOU POVAŽSKÁ BYSTRICA (expozícia látkam, zmesiam a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity - práca s cytostatikami).

V niektorých spoločnostiach došlo k vyradeniu prác z tretej resp. štvrtej kategórie z dôvodu vykonaných opatrení na jednotlivých pracoviskách, na základe novej objektivizácie či zrušenia pracoviska:

- VS MONT, s.r.o., Lazy pod Makytou - vyradenie prác z tretej kategórie na základe výsledkov nových meraní.
- Púchovský mäsový priemysel, a.s., Púchov - vyradenie práce zo štvrtej kategórie na základe výsledkov nových meraní.

- Nemocnica s poliklinikou Považská Bystrica - vyradenie prác z tretej kategórie na základe opätovného posúdenia rizika pri práci s biologickými faktormi na pracoviskách Infektologická ambulancia, Interné oddelenie II. Vyradenie prác z tretej kategórie (expozícia chemickým faktorom pri práci) na základe nových meraní a výsledkov posúdenia rizika na pracoviskách Patologicko-anatomické oddelenie, Operačné sály.
- RONA, a.s., Lednické Rovne - vyradenie práce z tretej kategórie (expozícia hluku) na základe výsledkov nových meraní a posúdenia rizika.
- HORÁK - interiéry, s.r.o., Ilava - vyradenie práce z tretej kategórie (expozícia hluku) na základe výsledkov nových meraní a posúdenia rizika.
- EVPÚ a.s., Nová Dubnica - vyradenie práce z tretej kategórie (expozícia vibráciám) na základe výsledkov meraní a opätovného posúdenia rizika.
- Continental Matador Rubber s.r.o., Púchov - vyradenie práce zo štvrtej kategórie (expozícia pevnému aerosólu) na základe výsledkov nových meraní a posúdenia rizika.
- UNI - TECH, s.r.o., Púchov - vyradenie práce zo štvrtej kategórie (expozícia pevnému aerosólu - vápenec, inertný prach) na základe výsledkov nových meraní a posúdenia rizika.
- M - CAST s.r.o., Považská Bystrica - vyradenie práce zo štvrtej kategórie (expozícia hluku, vibráciám) na základe opatrení vykonaných zamestnávateľom.

Opatreniami zo strany zamestnávateľa sa nepodarilo za obdobie jedného roka znížiť mieru rizika a pracovné činnosti naďalej spĺňali kritéria pre zaradenie do štvrtej kategórie. Z dôvodu straty platnosti rozhodnutia boli vydané do 31.12. 2016 nové rozhodnutia pre nasledovných účastníkov konania: Redemaker Slovakia, s.r.o., Šebeštanová, Ľubomír Záhorec, Nemšová - pracovisko HF Najus, a.s., Dubnica nad Váhom, Raven a.s., Považská Bystrica, LOKO TRANS Slovakia, s.r.o., Dubnica nad Váhom, Continental Matador Truck Tires, s.r.o., Púchov, GIMAX Servis, s.r.o., Púchov, GIMAX ADZ s.r.o., Púchov, PSL, a.s., Považská Bystrica.

Celkovo bolo k 31.12. 2016 vydaných 44 rozhodnutí podľa § 13 ods. 4 písm. k) zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon č. 355/2007 Z.z.).

Za účelom znižovania miery zdravotných rizík zamestnancov bol vykonávaný ŠZD podľa odborného usmernenia ÚVZ SR zameraný na dodržiavanie ustanovení jednotlivých nariadení vlády. Súčasťou štátneho zdravotného dozoru bolo overenie informovanosti zamestnancov o rizikách vyplývajúcich z expozície jednotlivým faktorom pracovného prostredia:

- Hluk - 7 subjektov - spolu 130 dotazníkov „H“
- Chemické látky - 2 subjekty - spolu 29 dotazníkov „C“
- Azbest - 2 subjekty - spolu 8 dotazníkov „A“
- Vibrácie - 1 subjekt - spolu 17 dotazníkov „V“
- Mikroklimatické podmienky - 1 subjekt - spolu 23 dotazníkov „M“

Okrem toho je expozícia pracovníkov jednotlivým faktorom pracovného prostredia posudzovaná aj pri výkone ŠZD v rámci posudkovej činnosti pri uvádzaní priestorov do prevádzky a následne pri posudzovaní výsledkov hodnotenia zdravotných rizík ako splnenia opatrení uložených pri výkone štátneho zdravotného dozoru. Tiež bola expozícia pracovníkov (výsledky meraní, údaje z

kariet bezpečnostných údajov ...) hodnotená aj v rámci posudkovej činnosti pri prehodnocovaní zaradenia pracovných činností do tretej alebo štvrtej kategórie.

Na pracovisku výroby zmesí spoločnosti Continental Matador Rubber, s.r.o., Púchov došlo k zníženiu rizika z expozície pracovníkov karcinogénnym látkam ukončením používania oleja Triumf ako prísady do zmesí klasifikovaného ako karcinogén kategória 1A.

Realizáciou opatrení na patologicko-anatomicom oddelení (nový excidačný stôl) a operačných sálach (výmena anestetických prístrojov) došlo k zníženiu miery rizika súvisiaceho s expozíciou chemickým faktorom pri práci. Na základe nových meraní a posúdenia rizika došlo k zmene v zaradení prác z tretej do druhej kategórie.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

K 31.12. 2016 bol ŠZD podľa NV SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov (ďalej len NV SR č. 355/2006 Z.z.) zameraný na kontrolu dodržiavania ustanovení § 8 uvedeného nariadenia vlády vykonaný v piatich prevádzkach (Patologicko-anatomické oddelenie NsP Považská Bystrica, Beluša Foods, s.r.o., Beluša, Fakulta priemyselných technológií Púchov, ZVS holding, a.s., Dubnica nad Váhom, Burnsén SK, a.s., Nová Dubnica). V rámci ŠZD boli sledované podmienky skladovania, príjmu a výdaja toxických a veľmi toxických látok a zmesí, ako aj samotná manipulácia s týmito látkami a karty bezpečnostných údajov. Zároveň bolo pri výkone ŠZD kontrolované splnenie povinnosti na zabezpečenie odbornej spôsobilosti na prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami. Vlastníci osvedčení o odbornej spôsobilosti boli tiež upozorňovaní na povinnosť absolvovania aktualizácie odbornej prípravy v zmysle zákona. Pri výkone ŠZD neboli zistené závažné nedostatky.

K 31.12. 2016 nebol podaný na posúdenie návrh na skladovanie, manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami podľa § 13 ods. 4 písm. h) zákona č. 355/2007 Z.z. Manipulácia s toxickými látkami a overenie splnenia požiadavky na odbornú spôsobilosť bola posudzovaná aj v rámci medziodborovej spolupráce pri posudzovaní prevádzkových poriadkov lekární pred ich uvedením do prevádzky. Toxické látky sú využívané sporadicky vo veľmi malých množstvách ako súčasť reagenčného aparátu.

RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici neoveruje a nevydáva osvedčenia o odbornej spôsobilosti pre prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami. Žiadatelia sú odporúčaní na RÚVZ v sídle kraja (RÚVZ Trenčín). Na RÚVZ v sídle kraja sú odporúčaní aj v prípade predkladania potvrdení o absolvovaní aktualizácie odbornej prípravy, prípadne sú tieto potvrdenia odstúpené. Fyzické osoby - podnikatelia a právnické osoby, ktoré vykonávajú dezinfekciu a reguláciu živočíšnych škodcov ako profesionálnu činnosť sú povinné oznámiť začiatok každej takejto činnosti RÚVZ písomne, najneskôr 48 hodín pred jej začiatkom. Túto povinnosť si k 31.12. 2016 splnilo 408 organizácií.

Mimoriadne a havarijné situácie týkajúce sa priamo manipulácie s toxickými a veľmi toxickými látkami neboli zaznamenané.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

K 31.12. 2016 evidujeme v programe ASTR celkom 236 zamestnancov z toho 6 žien, ktorí vykonávajú práce v 3. a 4. kategórii s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi. Do tohto počtu sú zaradení pracovníci spoločností Continental Matador Rubber, s.r.o. a Continental Matador Truck Tires, s.r.o., Púchov, agentúry dočasného zamestnávania GIMAX ADZ, s.r.o., Púchov a GIMAX servis, s.r.o., Púchov, ktorí sú exponovaní sadziam (spolu 195 mužov), ktoré však podľa predložených KBÚ nie sú klasifikované ako karcinogénne.

RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici eviduje práce s rizikom chemickej karcinogenity pri práci s cytostatikami na pracovisku ambulantnej chemoterapie Nemocnice s poliklinikou Považská Bystrica. Na základe záverov posúdenia rizika boli práce na uvedenom pracovisku z dôvodu zvýšenej miery zdravotného rizika zo špecifického pôsobenia karcinogénnych a mutagénnych faktorov zaradené do 3. kategórie.

Poskytovanie ambulantnej liečebno-preventívnej starostlivosti v odbore klinická onkológia sa vykonáva tiež na súkromnej ambulancii nešťátneho zdravotníckeho zariadenia. Počet použitých ampuliek sa eviduje.

Okrem toho evidujeme pracovné činnosti zaradené do tretej alebo štvrtej kategórie, pri ktorých sú zamestnanci exponovaní karcinogénnym látkam (pevný aerosól z tvrdého dreva) v podniku na výrobu drevených schodísk - INTERMONEX, s.r.o., Dubnica nad Váhom (16 zamestnancov), 3 SZČO v prevádzke na výrobu drevených násad. Do druhej kategórie rizikových prác sú zaradení pracovníci exponovaní pevnému aerosólu z tvrdého dreva v spoločnosti Pilamus, s.r.o., Ihrište. V spoločnosti GALVANIKA, s.r.o., Dolná Breznica sú zamestnanci exponovaní zlúčeninám šesťmocného chrómu pri povrchovej úprave kovov (4 pracovníci v 3. kat.). Na oddelení patológie NsP Ilava sú pracovníci exponovaní formaldehydu (5 pracovníkov). Na základe realizovaných opatrení na oddelení patológie NsP Považská Bystrica (nový stôl na excidovanie vzoriek) zamestnávateľ zabezpečil meranie formaldehydu a iných chemických látok v pracovnom prostredí. Na základe výsledkov merania a posúdenia rizík boli práce preradené z tretej do druhej kategórie z hľadiska zdravotných rizík. Karcinogénnym látkam - agrochemikáliám sú exponovaní 2 pracovníci - PD Vršatec.

Okrem spoločností, kde sú vyhlásené rizikové práce s karcinogénnymi faktormi bola expozícia zamestnancov týmto látkam hodnotená aj v rámci posudzovania prevádzkových poriadkov. Jednalo sa však o pracoviská, kde sa manipuluje a skladujú sa chemické karcinogény a mutagény v malých objemoch (napr. lekárne, laboratóriá) a kde pracovné činnosti s chemickými karcinogénmi predstavujú únosnú mieru zdravotného rizika – 2. kategória podľa zaradenia prác do kategórií.

ŠZD za účelom hodnotenia expozície karcinogénnym faktorom bol vykonaný v NsP Považská Bystrica, Beluša Foods, s.r.o., Beluša, kde sú pracovníci exponovaní karcinogénnym látkam (chróman draselný, fenolftaleín, formaldehyd, fenol, kongo červeň a fuchsín) pri laboratórnych činnostiach. V rámci posudkovej činnosti boli vydané 2 rozhodnutia podľa § 13 ods. 4 písm. i) zákona č. 355/2007 Z.z. na činnosti spojené s manipuláciou, skladovaním chemických karcinogénov a mutagénov na pracovisku. Zároveň boli schválené prevádzkové poriadky pre činnosti s expozíciou chemickým faktorom pri práci.

Na pracovisku výroby zmesí spoločnosti Continental Matador Rubber, s.r.o., Púchov došlo k zníženiu rizika z expozície pracovníkov karcinogénnym látkam ukončením používania oleja Triumf ako prísady do zmesí klasifikovaného ako karcinogén kategória 1A.

Pracovníkmi OPPLaT RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici bolo k 31.12. 2016 posúdených 33 návrhov na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb podľa § 13 ods. 4 písm. j) zákona č. 355/2007 Z.z.:

- 18 rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest z odpadových a kanalizačných rúr v bytových jadrách
- 10 rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo strešnej krytiny
- 2 rozhodnutia na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stropných podhládov v pivničných priestoroch
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest - dupronitové dosky nachádzajúce sa na stenách
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo šablon uložených v hospodárskej časti pri rodinnom dome
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest z izolácie objektu kotolne K3 - K5

Odstraňovanie azbestového materiálu vykonávali spoločnosti Batko, s.r.o., Horná Poruba (2 návrhy), ASTANA, s.r.o., Poprad (3 návrhy), BAUGROUP TZB, s.r.o., Bratislava (1 návrh), E - RAN TZB, s.r.o., Bratislava (1 návrh), Stavebné bytové družstvo Púchov (7 návrhov), Krovmont, s.r.o., Dolný Kubín (1 návrh), Darta Service, s.r.o., Dolný Kubín (1 návrh), Losstav, s.r.o., Streženice (4 návrhy), SD Gelnica, s.r.o. (6 návrhov), ReTrash, s.r.o., Kremnica (1 návrh), EKOMA TATRY, s.r.o., Poprad (1 návrh), TREMEX s.r.o., Nová Dubnica (1 návrh), Concret s.r.o., Boleráz (1 návrh), Kovomat Slovakia s.r.o., Žilina (1 návrh), Ekopres s.r.o., Nová Dubnica (1 návrh), Dilmun System s.r.o., Bratislava (1 návrh), ktoré vlastnia oprávnenie ÚVZ SR na odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb.

2.2 INTERVENČIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

Za účelom zlepšenia zdravotného stavu zamestnancov prostredníctvom aktivít poradní zdravia bolo vyšetrených (meranie celkového cholesterolu, tlaku krvi, pulzu) 120 zamestnancov spoločnosti Danfoss Power Solutions a.s., 21 zamestnancov RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici (meranie tlaku krvi, pulzu, celkového % tuku v tele, glukózy, triglyceridov, stanovenie BMI a viscerálneho tuku) a 83 zamestnancov spoločnosti Bel Power Solutions, s.r.o. v Dubnici nad Váhom (meranie tlaku krvi, pulzu, % CO vo vydýchnutom vzduchu u fajčiarov, meranie hladiny celkového cholesterolu). Zamestnancom bolo zároveň poskytnuté individuálne poradenstvo a zdravotno-výchovný materiál. Dlhodobým problémom pri realizovaní týchto aktivít je nedostatok finančných prostriedkov na materiál potrebný k vyšetreniam a neochota oslovených firiem spolupodieľať sa na financovaní týchto vyšetrení.

V rámci podpory zdravia pri práci odborní pracovníci OPPLaT vykonávali edukačnú činnosť zamestnávateľov a zamestnancov počas výkonu štátneho zdravotného dozoru priamo na pracoviskách. Ďalšie informácie a usmerňovania boli poskytované telefonickou formou, v menšej miere elektronickou formou, písomnou formou alebo priamou komunikáciou účastníka konania na RÚVZ. Najčastejšie konzultovanou témou boli požiadavky pri uvádzaní priestorov do prevádzky, náležitosti žiadostí, výsledky hodnotenia zdravotných rizík a postup pri zaraďovaní

prác do tretej alebo štvrtej kategórie, pri hodnotení záťaže teplom a zabezpečovaní pitného režimu.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

V rámci Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci (24. – 28. októbra 2016) sa uskutočnil na RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici dňa 28.10. 2016 deň otvorených dverí odboru preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie za účelom poskytnutia informácií pre odbornú a laickú verejnosť k danej téme. O dni otvorených dverí boli zverejnené informácie na web stránke úradu a na výveske.

2.4 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

K 31.12. 2016 bolo oddelením **PPLaT** vydaných **21 rozhodnutí** na uvedenie priestorov do prevádzky za účelom priznania postavenia chráneného pracoviska alebo dielne. Tiež bolo vydaných **8 stanovísk** k zamestnávaniu osôb so ZPS v prevádzke, na ktoré už bolo vydané súhlasné rozhodnutie na uvedenie priestorov do prevádzky. Podľa charakteru činností v posudzovaných prevádzkach OPPLaT spolupracovalo pri ich posudzovaní aj s ostatnými oddeleniami RÚVZ. Ostatnými oddeleniami RÚVZ (**HŽPaZ, HV**) bolo vydaných **12 rozhodnutí** na uvedenie priestorov do prevádzky za účelom priznania postavenia chráneného pracoviska, alebo dielne po ich predchádzajúcom posúdení pracovníkom OPPLaT.

Vydaniu rozhodnutia resp. stanoviska predchádzal výkon štátneho zdravotného dozoru (**spolu kontrol 41**) zameraný na kontrolu splnenia požiadaviek podľa prílohy č. 1 bod. 22 NV SR č. 391/2006 Z.z. a splnenia požiadaviek na prispôsobenie pracovných podmienok charakteru zdravotného postihnutia pracovníka, ktorý bude vykonávať činnosť v posudzovaných priestoroch. V rámci posudkovej činnosti však neboli posudzované priestory pre pracovníkov s ťažkým postihnutím podporno-pohybového aparátu s obmedzenou pohybovou schopnosťou vyžadujúce špeciálne stavebné úpravy - upravená šírka dverí, bezbariérový prístup, bezbariérové WC... Vo väčšine prípadov sa jednalo o pracoviská, kde zamestnanci vykonávajú práce administratívneho charakteru.

Pracovníci so zníženou pracovnou schopnosťou nachádzali uplatnenie najčastejšie pri výkone administratívnych činností (12 rozhodnutí + 1 stanovisko), pri predaji rôznych výrobkov (7 rozhodnutí + 3 stanoviská), pri výkone krajčírskych prác (2 rozhodnutia + 1 stanovisko), v zariadeniach spoločného stravovania (1 rozhodnutie), v zariadení starostlivosti o ľudské telo (2 rozhodnutia + 1 stanovisko), v salóne pre psov (1 rozhodnutie), vo veterinárnej ambulancii (1 rozhodnutie), v práčovni (1 rozhodnutie), v oblasti upratovacích služieb (3 rozhodnutia + 1 stanovisko), pri výkone montážnych prác (1 stanovisko), v elektrotechnickom priemysle (1 rozhodnutie), pri výkone servisných prác (1 rozhodnutie). V uvedených priestoroch sa spolu zamestnalo **68 osôb** so zníženou pracovnou schopnosťou.

Následný štátny zdravotný dozor bol vykonaný v **11** chránených dielňach resp. pracoviskách

- dielňa na montáž komponentov elektrických serverových líšt, vodotesných zásuviek a káblových prepojení na dobíjanie elektroautomobilov - 6 pracovníkov
- krajčírská dielňa - 1 pracovník
- elektrodieselňa - 2 pracovníci

- kancelária - 1 pracovník
- upratovacie práce - 1 pracovník
- krajčírska dielňa - 6 pracovníkov
- kancelária na poskytovanie počítačových a sociálnych služieb - 1 SZČO + 1 pracovník
- administratívna miestnosť - 2 pracovníci
- stredisko služieb - 8 pracovníkov
- detský svet Mimmi - 2 pracovníci
- potlač metrového textilu - 1 pracovník

Pri výkone ŠZD neboli na uvedených pracoviskách použité **kontrolné listy** na overenie informovanosti pracovníkov o rizikách, nakoľko si to charakter práce nevyžadoval.

Neevidujeme vykonávanie prác zaradených do tretej alebo štvrtej kategórie pracovníkmi so zníženou pracovnou schopnosťou.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru na žiadnom z uvedených pracovísk nebolo zistené závažné porušenie zákona č. 355/2007 Z.z. a jeho vykonávacích predpisov a neboli uplatnené sankčné opatrenia. Odstránenie drobných nedostatkov bolo účastníkom konania uložené v zápisnici z výkonu štátneho zdravotného dozoru - vypracovanie kategorizácie prác, zabezpečenie zdravotného dohľadu, vedenie záznamov o pracovníkoch

Tab. č. 1 Vyhodnotenie úlohy ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH – rok 2014

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestancov so ZPS na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy *	Zistené nedostatky	Uložené opatrenia	Poznámky
	rozhodnutí	stanov.				(aké, koľko)	(aké, koľko)	(aké, koľko)	
PB	33 (21 PPLaT a 12 HV+HŽP)	8	52	52	68	0	0	0	

Pozn. 1:

Kontrolné listy: A – azbest, B – biologické faktory, C – chemické faktory, H – hluk, K – karcinogénne a mutagénne faktory,
N – neionizujúce žiarenie, P – psychická pracovná záťaž, R – bremená, V – vibrácie, Z – zobrazovacie jednotky

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV A OCHRANA SPOTREBITEĽA

V roku 2016 boli zrealizované v zmysle usmernenia gestora odbery 13 vzoriek kozmetických výrobkov s ich analýzou v RÚVZ Poprad, RÚVZ Bratislava a RÚVZ Žilina. Pri odberoch boli vykonané kontroly za účelom preverenia povinného označenia výrobkov v súlade s platnou EÚ legislatívou.

V roku 2016 bolo nahlásených 25 hlásení o výskyte nebezpečných kozmetických výrobkov v Európskej únii cestou Národného kontaktného bodu pre RAPEX. Na základe postúpených hlásení bolo celkom vykonaných 304 kontrol v prevádzkach drogerií a v prevádzkach pre profesionálne použitie 44 kontrol.

3.2 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV Z BAMBUSU

V rámci plnenia tejto úlohy bol v roku 2016 vykonaný odber 1 vzorky z bambusu s cieľným vyšetrením na formaldehyd a melamín. Testovaná vzorka splnila požiadavky platnej legislatívy.

3.5 MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH

Na plnení úlohy sa podieľa RÚVZ so sídlom v Trenčíne v spolupráci s odborními HV v sídle krajov. Odobraté bolo v roku 2016 celkom 2 vzorky výživových doplnkov na zistenie deklarovaného množstva probiotických baktérií. Na základe obdržaných skúšok boli vyšetrené vzorky vyhovujúce.

3.6 MONITORING PRÍJMU JÓDU

V roku 2016 bolo odbornými pracovníkmi RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici – oddelenia hygieny výživy a PBP odobratých na území spadajúcom do našej kompetencie - okres Púchov, Ilava a Považská Bystrica celkom 24 vzoriek jedlej soli. Z celkového odobratého množstva vzoriek bolo vyšetrených na KJ a zároveň na KJO3 24 vzoriek a z toho na ferokyanid draselný bolo vyšetrených 24 vzoriek.

Pri vyhodnotení výsledkov bolo zistené, odobraté vzorky jedlej soli zodpovedali rozsahu povoleného obsahu KJ (KJ a KJO3 ako KJ) 15 - 35 mg/kg. Analýza vzoriek jedlej soli v stanovených chemických ukazovateľoch bola vykonaná v Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Trenčíne, oddelenie chemických analýz. Na základe protokolov laboratórnych vyšetrení nebolo u vyšetrených vzoriek zistené porušenie požiadaviek vyhlášky Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky č. 309/2015 zo 4. novembra 2015 o pochutinách, jedlej soli, dehydrovaných pokrmoch, polievkových prípravkoch a o ochucovadlách.

3.7 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK DO POTRAVIN A ARÓM

V rámci monitoringu boli sledované vybrané prídavné látky – E 104 - chinolínová žltá, E 951 - aspartam a E 960 glykozidy steviolu na základe dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia vytypovaných potravín. V roku 2016 bolo vyplnených 20 dotazníkov respondentmi podľa vekovej kategórie a ostatných požadovaných kritérií v zmysle usmernenia ÚVZ SR. Zároveň boli po dohode s RÚVZ v Trenčíne odobraté vzorky - 1 vzorka potravín na stanovenie E 104 - chinolínovej žltej, 1 vzorka na stanovenie E 951 - aspartamu, 1 vzorka na stanovenie E 960 - glykozidov steviolu so žiadosťou o vyšetrenie na ÚVZ SR Bratislava. Tabuľkové spracovanie monitoringu spotreby prídavných látok do potravín a aróm bolo zaslané na ÚVZ SR v Bratislave.

3.8 Monitoring príjmu kuchynskej soli

Sol' je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom kardiovaskulárnych ochorení. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch (napr. WHO Akčný plán pre výživu a potraviny 2016-2020, Viedenská deklarácia pre výživu). Cieľom akčného plánu pre potraviny a výživu je dosiahnuť postupné zníženie príjmu soli na 5 g na deň u dospeljej populácie. Od 1. decembra vstúpil do platnosti výnos MZ SR na regulovanie pridávania kuchynskej soli do potravín, ktorý oproti predchádzajúcemu výnosu znižuje obsah pridávanej kuchynskej soli v hotových pokrmoch na 13 000 mg/kg a v chlebe a pekárskech výrobkoch na 18 000 mg/kg. Plnenie úlohy sa skladala z dvoch častí.

1.časť : Kontrola pridanej jedlej soli v hotových pokrmoch v ZSS a v pekárskech výrobkoch.

Vzorky hotových pokrmov a pekárskech výrobkoch podľa usmernenia ÚVZ SR boli odobraté v :

ZSS verejné- vyvarujúce - 1 vzorka (polievka gulášová, bravčový steak, dusená ryža, zeleninový šalát).

ZSS uzatvorené (závodné stravovanie) – 1 vzorka (polievka šošovicová, hovädzie mäso dusené, ryža dusená, omáčka na maďarský spôsob).

ZSS (nemocničné) - 1 vzorka (diéta č. 3 – polievka drožďová, milánska mäsová omáčka, varené špagety).

1 odobratá vzorka hotového pokrmu pozostávala z kompletného obeda.

Výsledky laboratórnych vyšetrení odobratých hotových pokrmov vyhovovali požiadavkám výnosu MZ SR z 20.marca 2015 č. S08975-OL-2014, ktorým sa ustanovujú požiadavky na jedlú sol' v potravinách.

V rámci monitoringu príjmu kuchynskej soli vo vybraných pekárskech výrobkoch boli pracovníkmi oddelenia hygieny výživy RÚVZ Považská Bystrica odobraté na laboratórne vyšetrenie 3 vzorky pekárskech výrobkoch (2 vzorky chlieb konzumný, 1 vzorka rožok biely). Výsledky laboratórnych vyšetrení odobratých pekárskech výrobkoch vyhovovali požiadavkám výnosu MZ SR z 20.marca 2015 č. S08975-OL-2014, ktorým sa ustanovujú požiadavky na jedlú sol' v potravinách.

2. časť: Dotazník o frekvencii konzumácie potravín s pridanou jedlou soľou u dospeléj populácie

V rámci zabezpečenia tejto úlohy sme oslovili celkom 20 osôb a to:

- 5 ľahko pracujúcich žien vo veku 19-34 rokov
- 5 ľahko pracujúcich žien vo veku 35-62 rokov
- 5 ľahko pracujúcich mužov vo veku 19-34 rokov
- 5 ľahko pracujúcich mužov vo veku 35-62 rokov

Klienti vyplnili dotazníky o frekvencii konzumácie potravín s pridanou jedlou soľou, ktoré bolo následne spracované programom Alimenta a výstupy boli zaslané na RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNEHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

V súvislosti s plnením aktivít prevencie detskej obezity v kontexte plnenie Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 vykonávali odborné pracovníčky oddelenia Hygieny detí a mládeže na RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici v roku 2016 nasledovné aktivity.

- a) Podpora zdravého štartu do života
 - zamerať sa v rámci poradní zdravia na matky s deťmi na materskej dovolenke. Výchovné aktivity zamerané na poradenskú a konzultačnú činnosť v oblasti zdravého životného štýlu, prevencie obezity realizovať v zariadeniach kde sa stretávajú matky s deťmi napr. materské centrá, rodičovské centrá
 - V spolupráci s pracovníkmi úseku Podpory zdravia RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici prebehla v mesiaci september zdravotno – výchovná aktivita v Krízovom centre pre matky s deťmi, Považská Bystrica, ktorá bola zameraná na správnu prípravu stravy pre deti, prevenciu ochorení z pripravovanej stravy ako aj vznik obezity. V nasledujúcom kalendárnom roku sú podobné aktivity naplánované v materských centrách. Ich realizácia bude závisieť aj od počtu a vytiaženia pracovníkov RÚVZ.
- b) Podpora zdravšieho prostredia v školách
 - zabezpečiť kontrolu predávaného sortimentu a kontrolu dodacích listov u predajcov s cieľom zistiť, aké je percentuálne zastúpenie ponúkaných zdravých druhov potravín a potravín s množstvom prebytočnej energie, resp. potravín s vysokým obsahom soli, ktoré nezabezpečujú zdravý vývoj dieťaťa a prispievajú k riziku vzniku nadhmotnosti až obezity
 - v roku 2016 bolo vykonaných 18 kontrol školských bufetov, pri ktorých bolo zistené, že deťom sú ponúkané okrem iného sladené nápoje, cukrovinky, bagety, slané potraviny. Napriek tomu, že prevádzkovateľov bufetov ako aj riaditeľov škôl upozorňujeme, že sortiment v školskom bufete musí byť výživovo hodnotný, naďalej pretrváva problém, že sa v školských bufetoch predávajú aj nezdravé potraviny. Pracovníci Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Považskej Bystrici vykonali kontrolu v 17 zariadeniach ako školské bufety, automaty a priestory určené na športové a mimoškolské aktivity v školách so zameraním na propagáciu nezdravých potravín formou letákov, plagátov
 - podporovať poskytovanie desiat vyrábaných a podávaných zo školskej kuchyne
 - v roku 2016 sa vykonalo 98 kontrol v zariadeniach školského stravovania a výdajní stravy, v rámci ktorých boli sledované aj podmienky prípravy desiat. Niektoré školy podporujú poskytovanie desiat vyrábaných a podávaných zo školskej kuchyne, iné naopak toto zabezpečujú

cez školské bufety. Záujem o poskytovanú službu je aj so strany rodičov, ktorí túto požiadavku adresujú vedeniu škôl.

- zabezpečiť edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí, mliečného programu pre deti, programu školské ovocie

- v oblasti zdravého stravovania, zdravej výživy, programu školské ovocie realizuje oddelenie HDM aj v spolupráci s oddelením Výchovy k zdraviu a úsekom Podpory zdravia prednášku „Zdravý životný štýl“, ktorá zahŕňa všetky tri témy. Bolo zistené, že prednášky na uvedené témy sú poskytované aj platenými lektormi zo súkromného sektoru. Vedenie škôl však víta ponuky bezplatných prednášok so strany RÚVZ v SR. O poskytovanie aktivít je so strany škôl veľký záujem, ktorý je však limitovaný personálnymi možnosťami jednotlivých úradov.

- zabezpečiť efektívny a účinný výkon štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež a vo výdajniach stravy,

- v roku 2016 sa vykonalo 98 kontrol v zariadeniach školského stravovania a výdajní stravy

- kontrolovať hygienické podmienky pri príprave diétného stravovania,

- v roku 2016 boli vykonané 3 ciele kontroly v zariadení školského stravovania, ktoré pripravujú diétnu stravu. Všetky podmienky pri príprave diétného stravovania boli vopred prekonzultované s pracovníkmi HDM a uvedené v prevádzkovom poriadku zariadenia. Neustále pribúda detí s rôznymi zdravotnými problémami, ktoré im nedovoľujú stravovať sa v bežnom režime stravovacieho zariadenia. Rodičia vítajú možnosť diétného stravovania v ZŠS.

- kontrolovať dodržiavanie pitného režimu pre deti, v predškolských zariadeniach presadzovať pri realizácii pitného režimu detí používanie pitnej vody a nesladených nápojov,

- v roku 2016 sa vykonalo 174 kontrol v materských školách, základných školách a na zotavovacích podujatiach súčasťou ktorých bola aj kontrola pitného režimu. Tento je zabezpečený väčšinou cez zariadenie školského stravovania. Deťom sa ponúka sladený čaj, ovocné vody. Mnohé zariadenia prechádzajú len na ponúkanie nesladeného čaju, pitnej vody, prípadne pitnej vody ochutenej citrónom a matou. Tieto sa tešia obľube hlavne u menších detí. Na základných školách je pitný režim riešený individuálne. Nápoj je ponúkaný len deťom, ktoré sa stravujú v ZŠS. Každá škola však musí mať zabezpečený dostatočný prísun pitnej vody aj v jednotlivých triedach. Deti sú so strany učiteľov nabádané na dodržiavanie pitného režimu. Na uvedenú tému sú prezentované aj prednášky pracovníkov OPZ.

- zisťovať počet stravujúcich sa detí a mládeže v školských stravovacích zariadeniach,

- v roku 2016 sa vykonalo 98 kontrol v zariadeniach školského stravovania a výdajní stravy, v rámci ktorých sa zisťoval aj počet stravníkov. Tento však kolíše. Presné údaje sa zisťujú na základe koncoročných výkazov jednotlivých ZŠS.

- posudzovať energetickú a biologickú hodnotu stravy

- v roku 2016 bolo odobraných 3 kompletné obedy na laboratórnu analýzu energetickej hodnoty a množstva soli a 9 vzoriek hotových pokrmov na mikrobiologickú analýzu

- kontrolovať pestrosť stravy,

- v roku 2016 sa vykonalo 98 kontrol v zariadeniach školského stravovania a kontrol výdajní stravy, v rámci ktorých sa kontrolovala aj pestrosť stravy.

- kontrolovať dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky

- v roku 2016 sa vykonalo 98 kontrol v zariadeniach školského stravovania a výdajní stravy, v rámci ktorých sa kontrolovalo aj dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov, neboli zisťované výrazné nedostatky. Skladba JL bola dodržiavaná v zmysle pokynov, niektoré ZŠS sa prispôbujú regionálnym zvyklostiam. V mnohých zariadeniach sa sťažujú na správanie detí, ktoré odmietajú ovocie, mliečne výrobky, ktoré sú podávané k obedu. V mnohých prípadoch tieto končia v koši.

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

- zúčastňovať sa pracovných porád pracovníkov školského stravovania organizovaných okresnými úradmi, odborom školstva a Spoločnými školskými úradmi

- v spolupráci s odborními školstva na krajskej úrovni a Spoločnými školskými úradmi na okresnej úrovni zrealizovať školenie pracovníkov školského stravovania

- Aktívna účasť na pracovnej porade vedúcich zariadení školského stravovania v regióne Púchov, 11.10.2016

d) Podpora pohybových aktivít

V rámci štátneho zdravotného dozoru v základných a stredných školách je vždy vykonaný aj dozor telocvične. V roku 2016 bolo skontrolovaných 46 základných škôl a 10 stredných škôl. V roku 2016 bolo vydaných aj 5 záväzných stanovísk ku kolaudácii nových multifunkčných ihrísk. Čo sa týka sledovania využívania priestorov telocviční mimo vyučovania, väčšinou sú to kluby, ktoré združujú aj deti navštevujúce danú školu. V rámci hodín využívajú niektorí učitelia možnosť telovýchovných chvíľok Pracovníci odboru hygieny detí a mládeže sa v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru v predškolských a školských zariadeniach zamerali na kontrolu predávaného sortimentu a kontrolu dodacích listov u predajcov v školských bufetoch. Zisťovalo sa zastúpenie ponúkaných zdravých druhov potravín a potravín s množstvom prebytočnej energie, resp. potravín s vysokým obsahom soli, ktoré nezabezpečujú zdravý vývoj dieťaťa a prispievajú k riziku vzniku nadhmotnosti až obezity.

4.3 MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t. j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti. Na základe získaných údajov sa porovnávajú výsledky, získané realizáciou projektu s výsledkami, získanými v roku 2009 a overí sa účinnosť vypracovaných intervenčných opatrení, zameraných na zníženie počtu úrazov u detí, ako aj ich vážnych zdravotných následkov.

Projekt je v trvaní od r. 2014 do r. 2017. V roku 2014 prebehla prvá etapa a v roku 2015 prebehla druhá etapa riešenia:

V mesiaci máj 2016 boli oslovené základné školy na spoluprácu v rámci tretej etapy projektu. Po vzájomnej dohode sme si stanovili termín na realizáciu zberu dát v mesiaci september 2016. Bola vykonaná

- realizácia dotazníkového prieskumu u vekovej skupiny 11-14 ročných detí
- napĺňanie databázy údajmi získanými od respondentov

Projekt sa realizoval dotazníkovou metódou u vopred určenej vekovej skupiny **11 – 14 ročných** detí v mestskej a vidieckej ZŠ. Bola zaradená Základná škola, Beluša a Základná škola, SNP 1484, Považská Bystrica. Podľa metodického postupu riešenia sa do projektu zaradilo **60 detí** z vybraných základných škôl (30 detí z vidieckej školy a 30 detí z mestskej školy). Po zbere **údajov** boli tieto následne vložené do masky v programe Excel a zaslané na ďalšie spracovanie ÚVZ SR.

Okrem uvedených programov a projektov Úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike na rok 2016 a na ďalšie roky sa pracovníci HDM RÚVZ so sídl. v Považskej Bystrici podieľali na plnení:

1. Program „Školské ovocie“ školský rok 2015/2016

Cieľom programu je zvýšiť konzumáciu ovocia a zeleniny u detí, vplývať na zmenu ich stravovacích návykov a predchádzať chorobám z nadhmotnosti a obezity.

Hodnotenie (monitorovanie) realizovali pracovníci regionálnych úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike z odborov podpory zdravia a výchovy k zdraviu v spolupráci s odborom hygieny detí a mládeže v súčinnosti s poverenými zamestnancami vybraných škôl.

Podľa zaslanej metodiky boli vybrané materské a základne školy – zapojené aj nezapojené do „programu“. Celkovo sme oslovili 5 MŠ a 5 ZŠ. Poverení pracovníci RÚVZ Považská Bystrica po dohode s riaditeľmi monitorovaných škôl rozdali dotazníky a zároveň informovali o spôsobe vyplnenia dotazníkov s dôrazom na ich pravdivé vyplnenie. Po zozbieraní dotazníkov pracovníci RÚVZ zadali získané údaje z dotazníkov do súboru v programe Excel: Školské ovocie 2016 _maska. Tento bol zaslaný v elektronickej podobe na odbor podpory zdravia Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky. Celkovo bolo zozbieraných 173 dotazníkov.

2. Projekt COSI- (Childhood Obesity Surveillance Initiative)

V mesiaci november 2015 sme začali sa v spolupráci s MZ SR, Odborom verejného zdravia podieľať **na projekte s názvom COSI- (Childhood Obesity Surveillance Initiative)**, ktorý je súčasťou Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025. Projekt je realizovaný MZ SR metodikou WHO a bol schválený etickou komisiou a **práce na projekte pokračovali aj v prvej polovici roku 2016.**

Išlo o rutinné meranie **žiakov základných škôl vo veku od 7 do 7,99 rokov.** Uvedený projekt prebieha vo viacerých európskych krajinách. Svetová zdravotnícka organizácia bude po skompletizovaní meraní a dát analyzovať údaje zo všetkých škôl.

Našou úlohou bolo:

- 1. Kontaktovať vybranú školu** do 15.11 2015 podľa rozdeľovníka s kódmi škôl v danom kraji a **rozdistribúvať informovaný súhlas rodičov** – dokument s názvom Váž pani/ váž. pán. **Informovať pedagógov** o potrebe odovzdať dokument rodičom, ktorí následne podpíšu jeho prevzatie.

2. **Zmerať deti zapojené do projektu vo veku 7-7,9 roka a vyplniť „Dotazník pre meranie detí“** po dohode s pedagogickým personálom podľa vyššie uvedených inštrukcií.
3. **Vyplnené údaje z „Dotazníka pre meranie detí“ vložiť do e-formy** – v mesiacoch január-marec 2016 boli podľa pokynov koordinátora nahadzované dotazníky.
4. **V priebehu mesiacov marec, apríl, máj 2016** boli stále doplňané informácie podľa požiadaviek MZ SR, Odboru verejného zdravia

Po zadaní údajov do e-formy boli dotazníky spätne zaslané na adresu: Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky, Odbor verejného zdravia, Limbová 2, 837 52 Bratislava. Pri realizácii uvedeného projektu sa vyskytlo viacero komplikácií napr. školy odmietali podieľať sa na projekte, ak súhlasili školy, tak veľa rodičov nesúhlasilo so zaradením dieťaťa do projektu, čím sa neustále predlžoval termín. Získať deti k samotnému meraniu bolo náročné, vzhľadom na komplikovanú spoluprácu s rodičmi, nebolo možné získať ich podpisy, niektorí nám nevrátili formuláre, čím dochádzalo aj k navyšovaniu počtu rozdaných formulárov. Veľa rodičov si neželalo ani aby sa uvádzali ich mená a priezviská. Napriek uvedenému v súčasnosti disponujeme nameranými údajmi od cca 50 detí vo veku od 7 do 7,99 rokov. Do projektu boli zaradené 4 školy, z toho jedna odmietla.

3. Projekt monitorovania jódu a USG vyšetrovania štítnej žľazy detí a dospelaj populácie na Slovensku

Na základe žiadosti ÚVZ SR č. HDM/7996/25267/2016 zo dňa 21.9.2016 o spolupráci na realizácii **projektu monitorovania jódu a USG vyšetrovania štítnej žľazy detí a dospelaj populácie na Slovensku** vykonali pracovníci Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Považskej Bystrici sa v zmysle inštrukcií zber informovaných súhlasov od zákonných zástupcov detí, ktoré sa zúčastnili projektu. Po dohovore s riaditeľmi boli zákonným zástupcom odovzdané odberové nádoby na vzorku moču. Tieto nám rodičia doniesli do školského a predškolského zariadenia a my sme ich následne transportovali do laboratória ÚVZ SR v Bratislave.

Celkovo bolo odobratých vzoriek moču od :

13 detí od 3 do 6 rokov

12 detí od 10 do 12 rokov

6 žien od 18 do 34 rokov

5 mužov od 36 do 54 rokov

2 tehotné ženy

Celkovo bolo odobratých 38 vzoriek.

Realizácia projektu bola veľmi časovo náročná a komplikovaná. Veľa rodičov sa pýtalo, prečo by mali dávať vzorku moču na vyšetrenie niekomu inému ako ošetrojúcemu lekárovi. Preto sme oslovili väčšinou zamestnancov RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici, nakoľko ľudia neboli ochotní zúčastniť sa projektu. Pri odbere vzorky od tehotných žien sme na spoluprácu oslovili gynekologickú ambulanciu a klienti v tomto prípade nemali odmietavý postoj. Bolo pre nich prirodzené odovzdávať vzorku moču u lekára a nie v školskom alebo predškolskom zariadení.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

Realizačné výstupy

- pravidelné usmerňovanie a informovanie všeobecných lekárov pre deti a dospelých a všeobecných lekárov pre dospelých - telefonicky, písomne a osobne o problémoch súvisiacich s očkovaním,
- pravidelné usmerňovanie a informovanie všeobecných lekárov pre deti a dospelých a všeobecných lekárov pre dospelých o všetkých zmenách týkajúcich sa imunizačného programu,
- aktívna činnosť poradne očkovania, vrátane poskytovania odborného poradenstva pri očkovaní osôb cestujúcich do zahraničia,
- v rámci "Európskeho imunizačného týždňa" - vytvorenie informačných materiálov pre zdravotníckych pracovníkov a laickú verejnosť, materiálov na web stránku úradu,
- realizácia úlohy „Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania“ - zapojených 30 študentov.
- kontrola očkovania v SR - vyhodnotenie administratívnej kontroly očkovania k 31.8.2016 v okresoch Považská Bystrica, Púchov a Ilava:
 - základné očkovanie proti diftérii, tetanu, pertussis, vírusovej hepatitíde typu B, hemofilovým invazívnym infekciám, poliomyelitíde - v ročníku narodenia 2014 bolo zaočkovaných z celkového počtu 1 525 detí tromi dávkami kombinovanej vakcíny 1 455 detí - 95,4 %.
 - základné očkovanie proti invazívnym pneumokokovým infekciám - v ročníku narodenia 2014 bolo zaočkovaných z celkového počtu 1 525 detí tromi dávkami konjugovanej pneumokokovej vakcíny (PCV) 1 452 detí - 95,2 %.
 - zreočkovanie proti diftérii, tetanu, pertussis a poliomyelitíde (v 6. roku života) - v kontrolovanom ročníku 2009 bolo z celkového počtu 1 471 detí zaočkovaných vakcínou proti DTaP-IPV 1 442 detí – 98,0 %.
 - zreočkovanie proti diftérii, tetanu a poliomyelitíde (v 13. roku života) - v kontrolovanom ročníku 2002 bolo z celkového počtu 1 337 detí zaočkovaných vakcínou proti dTaP-IPV 1 326 detí - 99,2 %.
 - základné očkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde - v kontrolovanom ročníku narodenia 2014 bolo z celkového počtu 1 525 detí zaočkovaných 1 423 detí – 93,3 %. V kontrolovanom ročníku narodenia 2013 bolo z celkového počtu 1 647 detí zaočkovaných 1 560 detí - 94,7 %. V kontrolovanom ročníku narodenia 2012 bolo z celkového počtu 1 463 detí zaočkovaných 1 384 detí – 94,6 %.
 - preočkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde (v 11. roku života) - v kontrolovanom ročníku narodenia 2004 bolo z celkového počtu 1 444 detí zaočkovaných detí 1 419 - 98,3 %.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Realizačné výstupy

- analýza prenosných ochorení (k 31.12.2016 bolo spracovaných 2 052 prípadov),
- skvalitnenie surveillance prenosných ochorení, zlepšenie spolupráce s laboratóriami,

- zvýšenie informovanosti obyvateľstva v oblasti prevencie prenosných ochorení formou informácií na web stránke úradu, článkov, rozhovorov s regionálnymi médiami, konzultácií,
- zlepšenie hlásenia prenosných ochorení; mikrobiologické laboratóriá, všeobecní lekári, primári oddelení v nemocniciach upozornení na povinnosť hlásenia prenosných ochorení; vypracované materiály týkajúce sa hlásenia prenosných ochorení slúžiace ako pomôcka hlásiacim subjektom
- prednáška o VNN a riziku importu nákaz v súvislosti s migráciou pre príjmové oddelenia NsP Považská Bystrica.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Realizačné výstupy

- dopĺňanie a udržiavanie centrálnej databázy (zbieranie údajov o výskyte prenosných ochorení je vykonávané cestou lekárov prvého kontaktu, pediatrov, odborných lekárov a mikrobiologických laboratórií),
- zvýšenie počtu poskytovateľov zdravotnej starostlivosti v okresoch Považská Bystrica, Ilava a Púchov s prístupom do EPISu a jeho aktívne využívanie na hlásenie prenosných ochorení
- k 31.12.2016 bolo spracovaných a vložených do epidemiologického informačného systému 2 052 prípadov prenosných ochorení (1123 možných, 305 pravdepodobných, 623 potvrdených, 4 epidémie, 10 rodinných epidémií), do SRV boli vložené 4 hlásenia.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Realizačné výstupy

- na základe pravidelného harmonogramu sa vykonáva mikrobiálny monitoring v lôžkovej časti zdravotníckych zariadení, kontrola účinnosti sterilizačnej techniky, pravidelné kontroly dodržiavania hygienicko epidemiologického režimu v zdravotníckych zariadeniach,
- v rámci výkonu ŠZD bolo v roku 2016 odobratých 728 vzoriek na mikrobiologické vyšetrenie nemocničného prostredia. Vzorky boli odobraté z materiálu deklarovaného ako sterilný a z prostredia, súčasťou prevencie šírenia NN bolo aj sledovanie funkčnosti sterilizačnej techniky (36 vzoriek),
- v roku 2016 bolo zaznamenaných a analyzovaných 86 prípadov nozokomiálnych nákaz,
- kampaň „Clean care is safer care“ - prednáška pre zamestnancov Ortopedického oddelenia NsP Považská Bystrica a zamestnancov NsP Ilava s nácvikom techniky hygieny rúk, príprava a distribúcia letákov, informácie o kampani na web stránke RÚVZ,
- odbery sterov z rúk pri výkone ŠZD v zdravotníckych zariadeniach,
- realizácia bodového prevalenčného sledovania v dvoch vybraných zariadeniach pre dlhodobu chorých – 200 klientov; zaslané na RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Realizačné výstupy

- participácia na realizácii školenia „Koordínácia postupov pri výskyte VNN“ určeného pre zamestnancov príjmových oddelení NsP Považská Bystrica.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Realizačné výstupy

- na základe stanoveného harmonogramu odberov sa v pravidelných intervaloch vykonáva odber vzoriek odpadovej vody pred jej vyústením do čističky odpadovej vody, v čističke odpadových vôd Považská Bystrica. Výsledky za rok 2016:
 - 15.03.2016 negat.
 - 17.05.2016 negat.
 - 19.07.2016 ECHO vírus 11 + non polio enterálny vírus
 - 20.09.2016 Coxackie vírus B5
 - 15.11.2016 negat.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Realizačné výstupy

- Projekt „Hrou proti AIDS“ sa na RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici nevykonáva.
- V roku 2016 oddelenie Podpory zdravia realizovalo aktivity zamerané na prevenciu HIV/AIDS formou prednášok na základných a stredných školách. Celkovo sa realizovalo 20 prednášok na témy Výchova k partnerstvu a rodičovstvu a Prevencia pohlavne prenosných ochorení, ktorých súčasťou bola aj prevencia HIV/AIDS. 13 prednášok bolo vykonaných na 6 základných školách a 1 špeciálnej ZŠ pre 8., 9. ročník s celkovým počtom žiakov 310. Na 2 stredných školách a 1 gymnáziu sa realizovalo 7 prednášok pre 1. ročník s počtom študentov 216.
- K svetovému dňu boja proti AIDS bol umiestnený informačný materiál na web stránku RÚVZ a vytvorený informačný panel
- Na RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici je zriadená pre verejnosť poradňa HIV/AIDS bez možnosti vyšetrenia.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Realizačné výstupy

- zvýšenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach študentov stredných škôl – úloha 6.9
- informovanie verejnosti o vakcinologickom poradenstve RÚVZ - informácia o zriadenej poradni očkovania je sprístupnená na web stránke RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici.

6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Realizačné výstupy

- realizácia edukácie v júni 2016 – preškolených 30 študentov, dotazníky odoslané na RÚVZ so sídlom v Komárne na spracovanie.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

9.1.1 *Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva slovenskej republiky*

V súvislosti s Aktualizáciou Národného programu podpory zdravia v roku 2014 je uvedené vo vedľajších cieľoch aj zvyšovať zdravotné uvedomenie obyvateľov a navodzovať postupnú zmenu postoja obyvateľov k vlastnému zdraviu, taktiež monitorovanie a hodnotenie úrovne zdravotného uvedomenia a výskytu rizikových faktorov životného štýlu. Z tohto dôvodu sa realizoval prieskum Zdravotné uvedomenie a správanie sa obyvateľov SR v roku 2016. Prieskum prebiehal dotazníkovou formou a boli vyplňané v mesiacoch máj - august. Dotazníky boli distribuované do Domova sociálnych služieb v Nosiciach, do Zariadenia pre seniorov, Lánska v Považskej Bystrici, do hotelov Relax, Čertov a v Lazoch pod Makytou, do rekreačného zariadenia v Podskalí, vo firme Bel Power Solutions&Protection v Dubnici nad Váhom. Celkovo bolo spracovaných 106 dotazníkov.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 - 2025

V podmienkach RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici sa vykonáva najmä prednášková činnosť na všetkých typoch škôl od MŠ po SŠ v pôsobnosti regiónu.

Prednášky zamerané na zdravý životný štýl, zdravú výživu a dostatočnú pohybovú aktivitu u detí sa realizovali na 7 základných školách, 2 špeciálnych ZŠ a jednej MŠ. Na túto tému sa realizovalo 14 prednášok a edukovaných bolo 482 žiakov a detí.

Význam zdravej výživy bol zdôraznený aj v rámci všetkých preventívnych vyšetrení, ktoré boli zamerané na sledovanie rizikových faktorov KVCH. Na každej preventívnej akcii bolo zároveň poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu so zameraním na význam zdravej výživy. Všetkým klientom, ktorí mali vysokú hladinu celkového cholesterolu a triglyceridov bolo doporučené zmeniť stravovacie návyky.

V spolupráci s poisťovňou Dôvera a Oddelením výchovy k zdraviu, Regionálneho úradu verejného zdravotníctva v Trenčíne sa vykonávali preventívne vyšetrenia zamestnancov vo firme **Continental, Púchov**. Vykonávali sa merania tlaku krvi, pulzu, obvodu pása/bokov, % telesného tuku, % CO vo vydýchnutom vzduchu u fajčiarov a z kapilárnej krvi sa zisťovala hladina celkového cholesterolu. Intervenovalo sa v problematike KVCH.

Program Školské ovocie

Počas mesiacov apríl - máj 2016 na základe Národnej stratégie Slovenskej republiky pre program podpory spotreby ovocia a zeleniny u detí a žiakov v školách - program Školské ovocie na školský rok 2015/2016 sa realizovalo priebežné hodnotenie (priebežný monitoring) vplyvu uvedeného programu na zvyšovanie zdravotného a nutričného uvedomenia u detí a rodičov. Prieskum prebiehal formou dotazníkov, ktoré boli distribuované do vybraných MŠ a ZŠ po dohode s riaditeľmi 2 MŠ Grznára, Považská Bystrica, ZŠ Nemocničná, Považská Bystrica, MŠ a ZŠ Bolešov, MŠ a ZŠ Pruské, ZŠ Ilava a ZŠ Slovanská, Púchov. Celkovo bolo vyplnených 173 dotazníkov, boli spracované a zaslané na ÚVZ SR.

Počas celého roka prebiehali aj sprievodné akcie v rámci tohto programu. Prebiehali aktivity s cieľom upozorniť na dôležitosť zdravého stravovania, ktorého súčasťou je aj dostatok

ovocia a zeleniny. Uskutočnili sa v 6 ZŠ, v jednej špeciálnej ZŠ a jednej MŠ. Celkovo bolo 380 edukovaných žiakov a detí.

Preventívne aktivity realizované v mesiacoch máj - jún k Svetovému dňu „Pohybom ku zdraviu“

Úsek podpory zdravia zrealizoval prednášky o zdravom životnom štýle a dôležitosti pohybovej aktivity na 3 ZŠ pre 233 žiakov. Boli premietnuté aj DVD Maškrtná veverička, Lakomý syseľ a Prečo vlk šušlal.

V spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou a oddelením HDM sa uskutočnili preventívne vyšetrenia zamestnancov **vo firme Danfoss, Považská Bystrica**, meranie tlaku krvi, celkového CHOL v kapilárnej krvi a bolo poskytnuté odborné poradenstvo, ktorého cieľom bolo upozorňovať na dôležitosť pohybovej aktivity v prevencii kardiovaskulárnych a iných ochorení. Celkovo bolo 120 vyšetrených.

Počas mesiaca máj sa v spolupráci s oddelením HDM tiež uskutočnili preventívne vyšetrenia zamestnancov **SOŠ stavebná, Považská Bystrica**, meranie tlaku krvi, obvodu pásu/bokov, BMI, % telesného tuku, % kostrového svalstva, brušného tuku a bazálneho metabolizmu, meranie celkového CHOL, GLU, TG a HDL v kapilárnej krvi. Tiež bolo poskytnuté odborné poradenstvo a celkovo bolo 21 vyšetrených.

Význam pohybovej aktivity bol zdôraznený i v rámci všetkých preventívnych vyšetrení, ktoré boli zamerané na sledovanie rizikových faktorov KVCH. Na každej preventívnej akcii bolo zároveň poskytnuté **odborné poradenstvo** v oblasti zdravého životného štýlu so zameraním na význam pohybovej aktivity. Všetkým klientom, ktorí mali nízku hladinu HDL cholesterolu bolo doporučené zvýšiť pohybovú aktivitu.

K tomuto dňu bol uverejnený na web stránke RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici a v regionálnej tlači článok 10. máj - Svetový deň Pohybom ku zdraviu, ktorý bol zameraný na dôležitosť aktívneho pohybu. Vo vestibule úradu a areáli Nemocnice s poliklinikou v Považskej Bystrici sa urobila aj názorná propagácia, ktorá bola venovaná pohybovej aktivite.

9.3 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNANÝCH KOMUNIT NA SLOVENSKU (OBYVATEĽOV SEGREGOVANÝCH A SEPAROVANÝCH RÓMSKÝCH OSÁD)

Problematike znevýhodnených skupín sa venuje v rámci zdravotno-výchovných prednášok na ZŠ a špeciálnych ZŠ.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Vzhľadom na skutočnosť, že zdravotné uvedomenie o rizikových faktoroch chronických neprenosných chorôb a fajčenie spojené s vysokou spotrebou tabaku predstavujú závažný zdravotný problém sa naďalej pokračuje v realizácii prednášok na ZŠ aj SŠ.

Prednášky na tému: **Podpora nefajčenia a abstinencie** – sa realizovali na 3 základných školách. Celkovo sa realizovalo 9 prednášok na túto tému pre 138 žiakov. V rámci prednášok mali žiaci možnosť dať si vyšetriť množstvo CO a HbCO vo výdychu Smokerlyzerom.

Počas aktivity 26. jún - **Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nelegálnemu obchodovaniu s nimi** bol uverejnený článok na web stránke úradu a v regionálnej tlači. Vo

vestibule úradu a areáli Nemocnice s poliklinikou v Považskej Bystrici sa uskutočnila názorná propagácia s cieľom upozorniť na nové psychoaktívne látky na trhu a prevenciu ich zneužívania.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA

Počas preventívnych vyšetrení sa venuje pozornosť aj problematike aktívneho starnutia. Seniori sú oboznámení s pozitívnym účinkom zdravého stravovania, pravidelného pitného režimu a pohybovej aktivity v prevencii osteoporózy a ďalších ochorení spojených so starnutím.

V spolupráci s oddelením komunikácie a prevencie Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Považskej Bystrici a s oddelením HDM sa konali prednášky Alzheimerova choroba a prevencia a Inšpiratívne tipy pre precvičenie pamäti pre **Jednotu dôchodcov na Obecnom úrade v Pružine**. Vyšetrených bolo 15 seniorov.

Počas mesiaca október - Mesiaca úcty k starším sa vykonávali preventívne vyšetrenia v **Zariadení pre seniorov, Lánska v Považskej Bystrici**. Vyšetrených bolo 12 záujemcov.

Obidve aktivity boli spojené s meraním tlaku krvi, pulzu a bolo poskytnuté odborné poradenstvo v prevencii KVCH.

9.6 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

V podmienkach RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici sa vykonáva najmä prednášková činnosť na všetkých typoch škôl od MŠ po SŠ v pôsobnosti regiónu.

Témy prednášok:

Zdravý životný štýl 14x: na 7 ZŠ, 2 špeciálnych ZŠ a 1 MŠ, edukovaných 482 žiakov a detí

Prevencia drogových závislostí 11x: na 2 ZŠ, 2 SŠ a 1 gymnáziu, edukovaných 268 žiakov a študentov

Podpora nefajčenia a abstinencie 9x: na 3 ZŠ, edukovaných 138 žiakov

Výchova k partnerstvu a rodičovstvu, prevencia AIDS 15x: na 1 SŠ, 6 ZŠ a 1 špeciálnej ZŠ, edukovaných bolo 360 žiakov a študentov

Úrazy a prvá pomoc 2x: na 1 ZŠ, edukovaných 67 žiakov

Dopravná výchova 16x: na 5 MŠ, 4 ZŠ a 1 špeciálnej ZŠ, edukovaných 394 žiakov

Prevencia pohlavne prenosných ochorení 5x: na 1 SŠ a 1 gymnáziu, edukovaných 166 študentov

Stavba mozgu a precvičovanie pamäti 3x: na 1 ZŠ s MŠ, edukovaných 88 žiakov a detí

Duševné zdravie 1x: na 1 ZŠ, edukovaných 25 žiakov.

9.6.1 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena

Tejto problematike sa venovalo na 3 MŠ a 4 ZŠ. Celkovo bolo edukovaných 240 detí.

9.7 CINDI PROGRAM SR

V roku 2016 sa podporovalo a rozvíjalo verejné zdravie s cieľom dosiahnuť trvalé zlepšenie zdravia obyvateľstva. Celkový počet vyšetrených klientov v poradni zdravia bol 340. Z toho tvorilo 139 mužov a 201 žien. V PZ a na výjazdových akciách sa u vyšetrených klientov vykonalo spolu 1561 vyšetrení, z tohto počtu tvorili biochemické vyšetrenia 492, meranie tlaku 330, meranie pulzu 330 a meranie telesného tuku 104. Zároveň bolo poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu, prípadne boli klienti odporčení do starostlivosti ošetrojúceho lekára.

Spolupráca s inými organizáciami

- v spolupráci s poisťovňou Dôvera a Oddelením výchovy k zdraviu, Regionálneho úradu verejného zdravotníctva v Trenčíne sa vykonávali preventívne vyšetrenia pre zamestnancov vo firme **Continental, Púchov**. Vykonávali sa merania rizikových faktorov KVCH.
- v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou sa vykonávali preventívne vyšetrenia zamestnancov vo firme **Danfoss, Považská Bystrica**. Celkovo bolo 120 vyšetrených.
- vykonávali sa preventívne vyšetrenia zamestnancov **SOŠ stavebnej v Považskej Bystrici**. Kompletne bolo vyšetrených 21 zamestnancov.
- v spolupráci s oddelením komunikácie a prevencie Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Považskej Bystrici sa konali prednášky Alzheimerova choroba a prevencia a Inšpiratívne tipy pre precvičenie pamäti pre **Jednotu dôchodcov na Obecnom úrade v Pružine**. Boli spojené s meraním tlaku krvi a pulzu a vyšetrených bolo 15 seniorov.
- v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou sa vykonávali preventívne vyšetrenia zamestnancov **Bel Power Solutions&Protection v Dubnici nad Váhom**. Vykonávali sa merania tlaku krvi, pulzu, % CO vo vydýchnutom vzduchu u fajčiarov a z krvi sa zisťovali hladiny celkového cholesterolu. Vyšetrených bolo 83 zamestnancov.
- vykonávali sa preventívne vyšetrenia zamestnancov **SOŠ sklárskeho v Lednických Rovniach**. Vykonávali sa merania tlaku krvi, pulzu, % telesného tuku, % kostrového svalstva, brušného tuku, bazálneho metabolizmu, obvodu pása/bokov, % CO vo vydýchnutom vzduchu u fajčiarov a z krvi sa zisťovali hladiny celkového cholesterolu, HDL-cholesterolu, triglyceridov a glukózy. Vyšetrených bolo 10 zamestnancov.
- v spolupráci so študentkami Strednej zdravotníckej školy v Považskej Bystrici sa vykonávali preventívne vyšetrenia v **Strednej priemyselnej škole v Považskej Bystrici**. Vykonávali sa merania tlaku krvi a pulzu. Vyšetrených bolo 80 študentov a 5 zamestnancov.
- v spolupráci s oddelením HDM a so študentkami Strednej zdravotníckej školy v Považskej Bystrici vykonávali preventívne vyšetrenia v **Považskom osvetovom stredisku v Považskej Bystrici**. Vykonávali sa merania tlaku krvi, pulzu, % telesného tuku, obvodu pása/bokov, % CO vo vydýchnutom vzduchu u fajčiarov a z krvi sa zisťovali hladiny celkového cholesterolu a glukózy. Vyšetrených bolo 40 záujemcov a 9 študentov.
- sa vykonávali preventívne vyšetrenia v **Zariadení pre seniorov, Lánska v Považskej Bystrici**. Vykonávali sa merania tlaku krvi a pulzu. Vyšetrených bolo 12 záujemcov.
- v spolupráci s Centrom pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Považskej Bystrici a s Oddelením komunikácie a prevencie okresného riaditeľstva Policajného zboru v Považskej Bystrici sa uskutočnila akcia s názvom "Kolotoč" v **ZŠ Dominika Tatarku v Plevníku-Drienovom**. V spolupráci s Centrom pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Považskej Bystrici sa tiež uskutočnili aktivity v **ZŠ Domaníža**. Bolo poskytnuté

vyšetrenie Smokelyzerom - meranie % CO vo vydýchnutom vzduchu a % COHb v krvi u fajčiarov, 30 vyšetrených záujemcov.

Zároveň bolo poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu a ponúknutý zdravotno-výchovný materiál.

9.8 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2013 – 2016

Realizujú sa preventívne programy výchovou predovšetkým detí a mládeže k zdravému životnému štýlu, zdravotnou osvetou v oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych i nelegálnych návykových látok (alkohol, tabak a ilegálne drogy).

Prednášky na tému: **Prevenia drogových závislostí** – sa realizovali na 2 základných školách, 2 stredných školách a jednom gymnáziu. Celkovo sa realizovali 11 prednášok na túto tému pre 268 žiakov a študentov. V rámci prednášok mali žiaci a študenti možnosť dať si vyšetriť množstvo CO a HbCO vo výdychu Smokerlyzerom.

Ku dňu 31. máj - **Svetový deň bez tabaku** sa uskutočnila aj názorná propagácia vo vestibule úradu a areáli Nemocnice s poliklinikou v Považskej Bystrici.

Počas aktivity 26. jún - **Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nelegálnemu obchodovaniu s nimi** sa uskutočnili prednášky s témou Drogy, fajčenie a prevencia drogovej závislosti v jednej ZŠ SNP a jednej Strednej zdravotníckej škole v Považskej Bystrici. Bolo poskytnuté vyšetrenie Smokelyzerom - meranie % CO vo vydýchnutom vzduchu a % COHb v krvi u fajčiarov. Edukovaných bolo 99 žiakov a študentov.

Bol uverejnený článok na web stránke úradu a v regionálnej tlači. Vo vestibule úradu a areáli Nemocnice s poliklinikou v Považskej Bystrici sa uskutočnila názorná propagácia s cieľom upozorniť na nové psychoaktívne látky na trhu a prevenciu ich zneužívania.

Počas mesiaca november v rámci aktivít ku **Európskemu týždňu boja proti drogám** sa konali prednášky s témou Drogy, fajčenie a prevencia drogovej závislosti v 3 ZŠ, jednej SŠ a v jednom gymnáziu v Považskej Bystrici. V ZŠ Dominika Tatarku v Plevníku-Drienovom sa uskutočnila akcia s názvom "Kolotoč" v spolupráci s Centrom pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Považskej Bystrici a s Oddelením komunikácie a prevencie okresného riaditeľstva Policajného zboru v Považskej Bystrici. V ZŠ Domaniža sa tiež uskutočnili aktivity v spolupráci s Centrom pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Považskej Bystrici. Bolo poskytnuté vyšetrenie Smokelyzerom - meranie % CO vo vydýchnutom vzduchu a % COHb v krvi u fajčiarov, 30 vyšetrených záujemcov. Edukovaných bolo 279 žiakov a študentov.

Na web stránke RÚVZ bola zverejnená informácia o súťaži "Najlepšia protidrogová nástenka" pre žiakov 7. ročníkov ZŠ.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Prešove**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTOK VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKÔL NA ZDRAVIE DETÍ V RÔZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia, odbor hygieny detí a mládeže a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská
ÚVZ SR, ďalšie RÚVZ v sídle krajov a ďalšie vybrané RÚVZ v SR

Cieľ

Cieľom je plnenie Regionálneho prioritného cieľa III (RPG III) uvedeného v Deklarácii ministrov prijatej na Parmskej konferencii o životnom prostredí a zdraví, ktorým je prevencia akútnych a chronických respiračných ochorení a alergií u detí prostredníctvom zlepšovania kvality vnútorného prostredia v školách uplatnením environmentálno-zdravotných indikátorov.

Anotácia

Zámerom tejto úlohy je zúročenie personálnych a technických kapacít a skúseností získaných realizáciou medzinárodných projektov SEARCH a SINPHONIE pri sledovaní kvality vnútorného prostredia základných škôl v rôznych regiónoch Slovenska ako nástroja pre overovanie a ďalšie rozvíjanie environmentálno-zdravotných indikátorov špecificky určených na zisťovanie pokroku pri plnení CEHAPE.

Metodika preverená realizáciou medzinárodných projektov SEARCH a SINPHONIE, do riešenia ktorých bol ÚVZ SR zapojený, umožňuje sledovať kvalitu vnútorného ovzdušia škôl prostredníctvom vybraných chemických (CO₂, prachové častice PM_{2,5} a PM₁₀), fyzikálnych (teplota, relatívna vlhkosť) a biologických (alergény, plesne) faktorov prístrojovou technikou, a prostredníctvom dotazníkového prieskumu. Dotazníky vďaka ich širokému zameraniu slúžia zároveň aj na odhaľovanie možných vonkajších i vnútorných príčin zhoršovania kvality ovzdušia v školách. Získané poznatky sú následne využité pri tvorbe nových politík v oblasti prevencie vzniku alergických a respiračných ochorení u detí, akými sú napr. astma či bronchitída a zároveň aj tvorbu všeobecných a prípadne aj konkrétnych odporúčaní pre manažment škôl zameraných na zlepšovanie kvality prostredia v školských triedach.

Zámerom uvedeného projektu je zaškoliť pracovníkov vybraných RÚVZ a aplikovať osvedčenú metodiku, používanú pre štúdie tohto typu v Európe, aj v ďalších regiónoch Slovenska. V rámci projektu sa predpokladá zapojenie aspoň 10 škôl v každom z 8 krajov SR do realizácie dotazníkového prieskumu za účelom získania údajov vhodných pre zavedenie nových indikátorov komplexného informačného systému o životnom prostredí a zdraví (ENHIS) na národnej úrovni, a realizácia projektu v širšom rozsahu, t.j. vrátane merania vybraných faktorov vnútorného ovzdušia škôl prístrojovou technikou na 2 z 10 vybraných škôl v každom z 8 krajov Slovenska.

Úloha bude realizovaná v spolupráci odborov hygieny životného prostredia, detí a mládeže a objektivizácie faktorov v životnom a pracovnom prostredí.

Etapy riešenia

Rok 2013 – vypracovanie pilotného projektu zameraného na sledovanie kvality ovzdušia v slovenských školách (vytvorenie riadiacej jednotky pre koordinovanie projektu, výber lokalít pre realizáciu projektu, resp. zapojených RÚVZ, vytipovanie a kontaktovanie škôl, príprava dokumentov pre komunikáciu so školami, príprava dotazníkov), príprava metodiky pre prácu v teréne.

Rok 2014 - finalizácia metodiky pre prácu v teréne, príprava laboratórií na prácu s prístrojovou technikou (zapožičanie prístrojov, inštruktáž k ich obsluhu), tlač dotazníkov, realizácia terénnej časti pilotného projektu (meranie vybraných parametrov ovzdušia v školách, zber údajov prostredníctvom dotazníkov) vo vykurovacom období (január-marec 2014, november-december 2014), spracovanie údajových databáz.

Rok 2015 – pokračovanie v terénnej časti projektu (január–marec 2015), spracovanie údajových databáz, analýza získaných údajov.

Rok 2016 – vyhodnotenie výsledkov, formulácia záverov a odporúčaní, vypracovanie záverečnej správy, publikovanie výsledkov a záverov verejnosti a zástupcom škôl.

Výstupy

- databáza údajov pre hodnotenie kvality vnútorného ovzdušia v školách a respiračného zdravia detí v rôznych regiónoch Slovenska,
- záverečná správa, materiály pre informovanie verejnosti, tlačové správy
- odporúčania pre rezort školstva, národný workshop
- environmentálno-zdravotné indikátory

Termín ukončenia

31.12.2016

Stav plnenia k 31. 12. 2016:

V plnení úlohy sa postupuje podľa usmernenia ÚVZ SR. V roku 2015 RÚVZ Prešov vykonal objektivizáciu vybraných parametrov ovzdušia a v roku 2016 prebieha na ÚVZ SR analýza získaných údajov, vyhodnotenie výsledkov, formulácia záverov pre verejnosť a zástupcom škôl.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1. ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Ciel':

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ďalej ŠZD) vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, zisťovať rizikové faktory práce a výskyt zdravotných problémov u zamestnancov pri podozrení na výskyt choroby z povolania na danom pracovisku. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch.

Gestor: ÚVZ SR

ÚVZ SR (úlohy č. 2.1.1, 2.1.3, 2.1.4, 2.1.5)

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici (úlohy č. 2.1.2, 2.1.3)

Riešiteľské pracoviská:

RÚVZ v SR

Etapy riešenia : rok 2016 a ďalšie roky

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Anotácia :

Viest' evidenciu rizikových prác za príslušný okres, región a SR podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Prehodnotiť vydané rozhodnutia o určení rizikových prác (resp. profesií) podľa predchádzajúcich legislatívnych úprav. V rámci ŠZD sledovať pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. V rámci výkonu ŠZD sledovať výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou. Uplatňovať nový informačný systém o rizikových prácach obsahovo zosúladený s platnými právnymi predpismi na ochranu zdravia pri práci a umožňujúci napojenie individuálnych údajov v jednotnom zdravotníckom informačnom systéme.

Realizačné výstupy

Získavať aktuálne údaje o

- počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v jednotlivých okresoch, regiónoch a v SR podľa štandardných výstupov programu ASTR,
- počte nových rizikových prác v danom roku,

- počte a druhu sankcií uložených zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce.
Sledovať vývoj zmien počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce (trendy) v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi.

Budovať centrálny register údajov a regionálne registre o :

- individuálnych meraniach expozícií na tvorbu databáz údajov o miere expozície rizikovým faktorom a na tvorbu reálnych profilov profesií,
- podmienkach práce u prípadov ohrozenia chorobou z povolania a u priznaných prípadov chorobou z povolania .

Zosúladiť registrované údaje s požiadavkami národných a medzinárodných inštitúcií.

Preskúmať možnosti prepojenia registra s ďalšími registrami na analýzy zdravotných rizík a využitie údajov k stanoveniu priorít vo výkone ŠZD a v usmerňovaní tvorby zdravých pracovných podmienok .

Stav plnenia :

Organizácie, ktoré majú rozhodnutím RÚVZ vyhlásené rizikové práce, sú kontrolované v rámci štátneho zdravotného dozoru, ktorý je zameraný na úroveň pracovných podmienok zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov. Sledujú sa výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou.

K 31.12. 2016 evidujeme v okrese Prešov a Sabinov 1987 pracovníkov zaradených do 3. a 4. kategórie, z toho je 527 žien.

Najčastejšie sa vyskytujúcim rizikovým faktorom v pracovnom prostredí s najväčším počtom exponovaných zamestnancov je hluk (1 312 zamestnancov). Ďalšími významnými faktormi práce a pracovného prostredia podľa počtu exponovaných zamestnancov sú chemické látky a zmesi (722), vibrácie (172), záťaž teplom a chladom, a biologické faktory.

V okrese Prešov a Sabinov máme v evidencii 102 organizácii, kde sú práce zaradené do 3. a 4. kategórie. V priebehu roku 2016 bolo vydaných 32 rozhodnutí, z toho pre existujúce firmy na základe prehodnotenia rizík 23 rozhodnutí a 8 rozhodnutí pre nové právne subjekty. V jednej organizácii boli vyradené práce z evidencie rizikových prác. Sankcie neboli udelené. Evidencia rizikových prác je vedená v programe ASTR.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnej úpravy - nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD. Cielene kontrolovať zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Zabezpečovať poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov. Získavanie údajov o likvidácii obalov a nepoužiteľných zbytkov od veľmi toxických a toxických látok a zmesí a ďalej sledovať ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

Realizačné výstupy

Získavať údaje o:

- vykonaných previerkach zameraných na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami,
- klasifikácii látok a zmesí podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS, o oboznámení sa zamestnancov s kartami bezpečnostných údajov(KBÚ) a o expozičných scenároch a stanovených DNEL a DMEL v KBÚ,
- vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami (na základe skúšky pred komisiou a bez vykonania skúšky na základe overenia dĺžky odbornej praxe),
- vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie,
- mimoriadnych situáciách a haváriách a ich dôsledkoch.

Dosiahnuť zvýšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva veľmi toxickým a toxickým látkam a zmesiam.

Overenie formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Stav plnenia :

Štátny zdravotný dozor zameraný na plnenie úlohy je vykonávaný v poľnohospodárskych organizáciách a organizáciách, kde zamestnanci prichádzajú do kontaktu s chemickými látkami. V poľnohospodárskych organizáciách je to hlavne v období výkonu postrekových prác (marec, apríl, september, október). V okrese Prešov a Sabinov evidujeme stabilne 6 poľnohospodárskych organizácii a 1 súkromne hospodáriaceho roľníka. Štátny zdravotný dozor je zameraný na odbornú a zdravotnú spôsobilosť, zabezpečenie OOPP, zdravotný dohľad, prevádzkové poriadky, KBÚ, podmienky skladovania a evidenciu látok deklarovaných ako veľmi toxické a toxické látky a zmesi. Prípravky na ochranu rastlín sú sezónnym tovarom, ktorý sa nakupuje na priamu spotrebu.

Poľnohospodárske družstvá zabezpečujú výkon chemickej ochrany rastlín dodávateľským spôsobom, čím sa znížila expozícia zamestnancov týmto látkam. Pri chemickej ochrane rastlín sa čoraz viac používajú prípravky, ktoré nie sú klasifikované ako veľmi toxické a toxické látky a zmesi.

V prevádzkach, kde zamestnanci sú priamo exponovaní chemickým látkam sa zameriavame hlavne na kontroly kariet bezpečnostných údajov a informovanosť zamestnancov.

V roku 2016 bolo vydaných 80 osvedčení na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami, z toho 24 osvedčení na prácu s azbestom. Osvedčenia boli vydané na základe overenia dĺžky praxe, vzdelania a absolvovaní odbornej prípravy.

Mimoriadne a havarijné situácie sa neriešili.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - Nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení Nariadenia vlády SR č. 301/2007 Z. z. a Nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD.

Vyhľadávať pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov.

Zamerať sa aj na vyhľadávanie a posudzovanie expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu, ktoré sú podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1278/2008/EHs v rámci svojej triedy nebezpečnosti zaradené v kategórii 1A alebo 1B a na látky narúšajúce endokrinný systém.

Objektivizovať expozíciu, zavádzať nové meracie a hodnotiace metódy expozície týmto látkam (BET, priame, nepriame). Vytvárať a viesť databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Cieľene vyhľadávať pracovné procesy súvisiace so zvýšenou expozíciou azbestu (búracie, stavebné činnosti) a nariaďovať účinné opatrenia na minimalizáciu expozície zamestnancov a obyvateľstva a na zvyšovanie uvedomovania si súvisiacich zdravotných rizík a možností účinnej prevencie.

Realizačné výstupy

Získavať aktuálne údaje:

- o počtoch zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi podľa kategórií rizika v jednotlivých organizáciách, okresoch, regiónoch a v SR,
- o vývoji zmien a trendov v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi,
- o jednotlivých organizáciách, v ktorých sa pracuje s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi a kde sa vyskytujú pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity.

Doplniť údaje o látkach poškodzujúcich reprodukciu a látkach narúšajúcich endokrinný systém.

Dosiahnuť zvýšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva karcinogénnym a mutagénnym faktorom vrátane azbestu ako aj z expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu a látkam narúšajúcim endokrinný systém.

Zameriavať sa aj na búracie a rekonštrukčné práce pri odstraňovaní azbestových materiálov v exteriéroch aj v interiéroch budov. Pozornosť venovať odstraňovaniu a opravám odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v bytových jadrách v budovách na bývanie.

Overenie formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Stav plnenia :

Úloha je plnená celoročne. V rámci ŠZD sa zameriavame na udržiavanie zodpovedajúcej úrovne, alebo primeraného vylepšenia pracovných podmienok v organizáciách používajúcich karcinogénne a mutagénne látky.

Evidujeme 14 organizácií kde sa používajú karcinogény, respektíve sa jedná o pracovný proces s rizikom chemickej karcinogenity, v 5 organizáciách je to prach z tvrdého dreva. Zlúčeniny Cr⁶⁺ sa používajú najmä na povrchovú úpravu výrobkov, cytostatiká v zdravotníctve. Na týchto pracoviskách každoročne je vykonávaná objektívizácia chemických faktorov v pracovnom ovzduší oddelením OLC pri RÚVZ a vyšetrenia biologického materiálu.

K 31.12.2016 bolo vydaných 58 rozhodnutí k sanačným prácam, súvisiacim s likvidáciou azbestu. Jedná sa o stabilné spoločnosti pôsobiace v okrese Prešov a Sabinov. Každá z týchto spoločností žiadajúca o vydanie rozhodnutia k sanácii azbestu predkladá prevádzkové poriadky, hodnotenie rizík. Informovanosť zamestnancov sa overuje dotazníkmi – kontrolnými listami informovanosti zamestnancov.

Nadalej je cieľom našich zisťovaní prítomnosť látok poškodzujúcich reprodukciu a látok narúšajúcich endokrinný systém.

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Cieľ :

Chránená dielňa a chránené pracovisko sú pracoviská zriadené právnickou osobou alebo fyzickou osobou, v ktorých pracuje najmenej 50 % občanov so zdravotným postihnutím, ktorí nie sú schopní nájsť si zamestnanie na otvorenom trhu práce. Ďalej sú to pracoviská, na ktorých sa občania so zdravotným postihnutím zaškoľujú alebo pripravujú na prácu a v ktorých sú pracovné podmienky vrátane nárokov na pracovný výkon prispôbené zdravotnému stavu občanov so zdravotným postihnutím (§ 55 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov). Projekt bol zaradený do Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2013 - 2017 (2020), opatrenie č. 11 Zamestnávanie. V rámci štátneho zdravotného dozoru vykonať kontrolu pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov chránených dielní a chránených pracovísk podľa metodického usmernenia ÚVZ SR na výkon štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách; pri zistení nedostatkov nariadiť opatrenia.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Každý RÚVZ vykoná štátny zdravotný dozor najmenej v piatich chránených dielnach alebo na chránených pracoviskách. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sa použije metodický postup na výkon ŠZD doplnený o údaje o zamestnancoch na chránených pracoviskách z hľadiska ich zdravotných obmedzení a uplatnenia potrebných úprav pracovných podmienok; použijú sa aj kontrolné listy informovanosti zamestnancov.

Etapy riešenia

Rok 2016 a ďalšie roky

Realizačné výstupy

V tejto úlohe spolupracovať s príslušnými Úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny (získať zoznam chránených dielní).

Vo vyhodnotení projektu uviesť nasledujúce informácie : počet posúdení nových chránených pracovísk RÚVZ-om v danom roku (rozhodnutia, stanoviská)

- počet kontrolovaných chránených pracovísk v danom roku
- počet vykonaných kontrol na chránených pracoviskách v danom roku - počet zamestnancov so zmenenou pracovnou schopnosťou (na všetkých kontrolovaných chránených pracoviskách spolu)
- vykonávaná činnosť
- druh postihnutia (skupiny)
- použité kontrolné listy - aké, koľko
- zistené nedostatky - aké, koľko
- uložené opatrenia - aké, koľko
- počet vydaných rozhodnutí od roku 2009
- počet vydaných stanovísk od roku 2009.

Zistenia uplatniť pri usmernení zamestnávateľa na prijatie preventívnych, ochranných opatrení.
Ukladanie nápravných opatrení.

Stav plnenia :

K 31. 12. 2016 bolo vydaných 43 rozhodnutí k zriadeniu chránených dielní. V rámci štátneho zdravotného dozoru sa vykonávajú kontroly na pracoviskách, ktoré majú Úradom práce sociálnych vecí a rodiny v zmysle § 55 ods. 1 zák. NR SR č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti pridelený štatút chráneného pracoviska. Štátny zdravotný dozor je zameraný na kontrolu pracovných podmienok, úroveň pracovného prostredia, vybavenie prevádzok, spôsobu práce. Prevažne sa jedná o zamestnancov so zdravotným postihnutím pohybového aparátu (M 50, M 54), ochorenie žliaz s vnútorným vylučovaním (E 13) a onkologické onemocnenia, ochorenie, ochorenie obehovej sústavy.

V kontrolovaných prevádzkach nedochádza oproti vydaným rozhodnutiam k zmenám. Priestory sú pôvodné, priestorové usporiadanie a vybavenie korešponduje s vydanými rozhodnutiami. Zamestnanci majú možnosť dodržania osobnej hygieny, možnosť stravovania, v prípade vynútenej pracovnej polohy možnosť oddychu. Jedná sa o činnosti ako – administratívny zamestnanec, obsluha v kaviarni, výroba darčkových predmetov, výroba odevov.

Na kontrolovaných pracoviskách neboli doposiaľ zistené žiadne nedostatky.

Počet rozhodnutí k prevádzkam, na základe ktorých bol priznaný ÚPSVaR štatút chránenej dielne v zmysle ustanovení § 55 ods. 1 zák. NR SR č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti v znení neskorších predpisov za roky 2009 – 2016 :

- rok 2009 – 68 rozhodnutí
- rok 2010 – 72 rozhodnutí
- rok 2011 – 70 rozhodnutí
- rok 2012 – 64 rozhodnutí
- rok 2013 - 52 rozhodnutí
- rok 2014 – 47 rozhodnutí
- rok 2015 – 35 rozhodnutí
- rok 2016 – 43 rozhodnutí

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1. BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV A OCHRANA SPOTREBITEĽOV

Cieľ

1. kontrola dodržania legislatívnych obmedzení látok
2. kontrola povinného označenia výrobkov a spoločných kritérií na tvrdenia používaných v súvislosti s kozmetickým výrobkom
3. vzdelávanie spotrebiteľov - „Hlásenie závažných nežiaducich účinkov kozmetických výrobkov“.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

ÚVZ SR, RÚVZ v SR

Výstupy

Zistené výsledky sa uplatnia ako podklad pri odhade rizika pri príprave plánu dozoru v nasledujúcich rokoch.

Vyhodnotenie výsledkov k 31. 12. 2016

V roku 2016 bol vykonaný štátny zdravotný dozor v 8 maloobchodných predajniach a 1 prevádzke kozmetického salónu zameraný na kontrolu dodržiavania legislatívnych obmedzení, najmä kontrolu označenia výrobkov a odber vzoriek kozmetických výrobkov na stanovenie zakázaných, regulovaných látok a mikrobiologickú analýzu. Odobratých bolo 11 vzoriek kozmetických výrobkov určených pre dospelých – 3 vzorky pleťových krémov s obsahom UV filtrov na stanovenie konzervačných látok, vonných látok, mikrobiologickú analýzu a stanovenie UV filtrov, 2 vzorky toaletných mydiel a 2 vzorky vlasovej kozmetiky s obsahom keratínu, 2 vzorky dezodorantov na stanovenie vonných látok a mikrobiologickú analýzu, 2 vzorky krémov deklarujúcich protizápalové účinky na stanovenie hormónov a mikrobiologickú analýzu. Na stanovenie ftalátov a mikrobiologickú analýzu bola odobratá 1 vzorka sprchového gélu a šampónu 2 v 1 v plastovom obale (postavička Mimoň) s vôňou – malina určeného pre deti, pripomínajúca hračku.

Na kontrolu povinného označenia výrobkov a spoločných kritérií na tvrdenia používaných v súvislosti s kozmetickým výrobkom boli prekontrolované 2 vzorky kozmetických výrobkov.

V rámci kontroly povinného označenia a spoločných kritérií na tvrdenia používané v súvislosti s kozmetickým výrobkom sa zistilo, že na výrobku - mydlo Chante Clair bolo na obale uvedené pH neutrálne (pH neutro) a $\text{pH} = 10,63$ zistené laboratórne, vo vzorke mydla s antibakteriálnym účinkom – Fa Hygiene & Care s antibakteriálnym účinkom nebola v zložení uvedená zložka deklarujúca antibakteriálny účinok mydla. Prostredníctvom ÚVZ SR budú zodpovedné osoby požiadané o stanovisko ku zisteniam.

Na základe sťažnosti bola z prevádzky kozmetického salónu odobratá vzorka Cosmetic Teeth Whitening Gel, 30 ml tuba, značka Pearlsmile na stanovenie peroxidu vodíka.

Vzorky kozmetických výrobkov v sledovaných ukazovateľoch zodpovedali požiadavkám nariadenia č. 1223/2009 o kozmetických výrobkoch.

Počas roka neboli hlásené závažné nežiaduce účinky kozmetických výrobkov.

3.6. MONITORING PRÍJMU JÓDU

Cieľ

Monitorovanie príjmu jódu s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu prostredníctvom:

- kontroly obsahu jódu v jodidovanej kuchynskej soli (potravín).

Gestor

ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Etapy riešenia

I. etapa – odber vzoriek kuchynskej soli (vrátane morskej soli) a jej laboratórne vyšetrenie na množstvo KJ, KJO₃

- časové obdobie: január - december 2016

II. etapa – správa a výstupy 15. január 2017

Realizačné výstupy

Trend vývoja za obdobie posledných 10 rokov v oblasti fortifikácie kuchynskej soli.

Pokračovanie v úlohe

Rok 2016 a ďalšie roky

#

Vyhodnotenie výsledkov k 31. 12. 2016

K uvedenému termínu bolo odobratých 24 vzoriek kuchynskej soli z distribučnej siete a zo zariadení spoločného stravovania okresov Prešov a Sabinov. Všetky vzorky obsahom jodičnanu draselného prepočítaného na KJ vyhovelí požiadavkám platnej legislatívy a boli v súlade s deklarovaným označením obsahu uvedeným výrobcom na obale v rozmedzí od 15 – 35 mg/kg.

3.7. MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK A ARÓM V POTRAVINÁCH

Cieľ

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm u dospelých a detskej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská
ÚVZ SR, RÚVZ v SR

Etapy riešenia

I. etapa : február 2016 - november 2016: odborne – metodická príprava monitoringu; zber údajov a analýzy vzoriek

II. etapa : december 2016 - 1. štvrťrok 2017 – vyhodnotenie monitoringu - záverečná správa

Výstup

Záverečná správa obsahujúca údaje o úrovni spotreby vybraných prídavných látok do potravín a aróm u dospelaj a detskej populácie.

Vyhodnotenie výsledkov k 31. 12. 2016:

V rámci projektu boli odobraté 4 vzorky potravín na stanovenie obsahu prídavných látok. Na prítomnosť farbiva E 104 - chinolínová žltá bola odobratá 1 vzorka výživového doplnku Carnitine aktivity / Drink s kofeínom s príchuťou červený pomaranč/ a na prítomnosť sladidla E 951 – aspartámu boli odobraté 3 vzorky – 2 vzorky výživových doplnkov Carnitine aktivity / Drink s kofeínom s príchuťou červený pomaranč /, Imunoactiv Spectrum s vit. C a zinkom a 1 vzorka limonády so zázvorovou príchuťou s cukrami a sladidlom – KINLEY GINGER ACE. Odobraté vzorky vyhoveľi požiadavkám.

Respondenti v počte 20 - 10 žien, z toho 5 mladších žien a 5 starších žien a 10 mužov, z toho 5 mladších a 5 starších /veková kategória 19 až 35 rokov a 36 až 54 rokov, muži a ženy ľahko /stredne pracujúci /poskytli 24 hodinový dotazník spotreby potravín/pokrmov/nápojov.

3.8 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská
ÚVZ SR a RÚVZ v SR

Cieľ

Dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Etapy riešenia

I. etapa:

1. Každé RÚVZ v sídle kraja odobrať 3 vzorky hotových pokrmov (polievka alebo hlavný pokrm) a 3 vzorky chleba alebo pekárskech výrobkov (od výrobcov SR) v ZSS na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli, pod koordináciou KO v HV

T: február - marec 2016

Z: RÚVZ v sídle kraja

2. Výsledky spracované podľa komodity v tabuľkovej forme zaslať na ÚVZ SR v termíne do 30. 4. 2016
Z: KO v HV

II. etapa:

1. Každé RÚVZ v sídle kraja zabezpečí monitoring príjmu kuchynskej soli na základe 24 hod. dotazníka u spolu 20 klientov (dospelá populácia muži / ženy v dvoch vekových kategóriách 19 r. – 35 r. a 36. r. – 54 r. – v každej kategórii klientov); porovnanie príjmu OVD (9. revízia – percentuálny podiel) – pod koordináciou KO v HV.
T: február - marec 2016
Z: RÚVZ v sídle kraja
2. Výsledky monitoringu príjmu na úrovni kraja spracujú KO v HV v termíne do 30.4.2016 a zašlú ich ÚVZ SR v tabuľkovej forme za každé RÚVZ.
Z: KO v HV

Ukončenie úlohy:

30.5.2016

Výstupy

Záverečnú správu pripraví ÚVZ SR v termíne do 30.5.2016. Bude podkladom pre ďalšie aktivity v rámci intervencie v príjme soli a odborné podklady pre PRES SK.

Vyhodnotenie výsledkov k 31. 12. 2016:

Monitoring príjmu kuchynskej soli bol vykonaný u 20 klientov (dospelá populácia - muži / ženy v dvoch vekových kategóriách 19 r. – 35 r. a 36. r. – 54 r. – v každej kategórii klientov). Všetci klienti vyplnili 24 hod. dotazník o frekvencii konzumácie potravín s pridanou jedlou soľou, ktorý bol spracovaný v programe Alimenta. V zariadeniach spoločného stravovania boli odobraté 3 vzorky hotových pokrmov – obedov a 3 vzorky chleba a pekárskeho výrobku na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli. Spracované výsledky podľa komodity vyhovelí požiadavkám a boli zaslané v tabuľkovej forme na ÚVZ SR.

PRIORITY 2016

Výkon štátneho zdravotného dozoru

- v rámci ŠZD bolo vykonaných 397 kontrol v potravinárskych prevádzkarniach, z toho v zariadeniach spoločného stravovania 289 kontrol a 10 kontrol v predajniach kozmetiky,
- v rámci hlásenia nebezpečných kozmetických výrobkov zo systému RAPEX bolo vykonaných 240 kontrol.

Výkon úradnej kontroly potravín

- v rámci ÚK bolo vykonaných 316 kontrol, z toho vo výrobe 1 kontrola, distribúcia a doprava 5 kontrol, v maloobchode 44 kontrol, v sektore služieb 163 kontrol, vo výrobe a predaji zmrzliny 52 kontrol a v ostatných prevádzkach 51 kontrol,
- v rámci výskytu nebezpečných výrobkov hlásených zo systému RASFF bolo hlásených 7 výrobkov, vykonaných bolo 32 kontrol, pričom bolo nariadené rozhodnutím 1 opatrenie na zákaz distribúcie nevyhovujúceho výrobku a na mieste uložené 2 opatrenia na zákaz uvádzania na trh nevyhovujúcich výživových doplnkov.

- odobratých bolo 536 vzoriek potravín a 507 sterov z pracovného prostredia a osobnej hygieny a 18 vzoriek kozmetických výrobkov,
- z toho nevyhovelo 34 vzoriek pre mikrobiologickú kontamináciu a 9 vzoriek nevyhovelo chemicky, hygienickým požiadavkám nevyhovelo 64 sterov.

Najčastejšie zisťované nedostatky -

- v prevádzkovej hygiene, nedodržanie účelu využitia pracovných plôch pri manipulácii s potravinami, nesprávna manipulácia s potravinami, neoznačené potraviny v slovenskom jazyku, nesprávne označené potraviny, pracovníci bez odbornej spôsobilosti, svojvoľne zmrazované potraviny, nevyhovujúce skladovanie potravín a hotových pokrmov, skladovanie nezlúčiteľných druhov potravín, nedostatky v systéme HACCP - nepredloženie evidencie teplôt od príjmu surovín až po výdaj hotových pokrmov, nevyhovujúce laboratórne nálezy vzoriek zmrzlín, cukrárskych výrobkov a hotových pokrmov, pri výrobe zmrzliny používanie zakázaných prídavných látok, nedostatky v osobnej hygiene.

Za zistené nedostatky boli uložené –

- blokové pokuty v počte **50** v sume **2370,- eur**
- náhrady nákladov v počte **2** v sume **170,20,- eur**
- rozhodnutím uložené pokuty - **6** v sume **8800,- eur**
- **10** opatrení rozhodnutím (zákaz uvádzania nevyhovujúcich výživových doplnkov hlásených RASFF na trh, zabezpečiť správne označenie výrobkov podľa platnej legislatívy, vypracovanie systému HACCP)
- **7** opatrení na mieste (zákaz uvádzania nevyhovujúceho výživového doplnku a kozmetického výrobku na trh, zákaz uvádzania zmrzlín po dátume spotreby na trh, zákaz uvádzania nepovolených farbív – nesprávne označených na trh)

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1. AKTIVITY PREVENIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015-2025 (NAPPO)

Gestor

ÚVZ v SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Cieľ

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

Anotácia

V súvislosti s epidemickým nárastom prevalencie obezity v celosvetovom meradle vláda Slovenskej republiky schválila Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015-2025, ktorého súčasťou sú úlohy a aktivity, zamerané na zníženie výskytu obezity detskej a dorastovej populácie. Zlé stravovacie návyky a nízka fyzická aktivita predstavujú významné faktory obezity u dospelých, rovnako ako aj u detí a mladých ľudí. Uvedené faktory vedú k nadhmotnosti a obezite a v dôsledku toho sa môžu uplatniť nezávislé rizikové faktory chronických neprenosných ochorení.

Etapy riešenia

Každoročne od roku 2015 do roku 2025 realizovať priority a) b) c). Každé tri roky realizovať aktivity v rámci priority d):

a) Podpora zdravého štartu do života

- zamerať sa v rámci poradní zdravia na matky s deťmi na materskej dovolenke. Výchovné aktivity zamerané na poradenskú a konzultačnú činnosť v oblasti zdravého životného štýlu, prevencie obezity realizovať v zariadeniach kde sa stretávajú matky s deťmi napr. materské centrá, rodičovské centrá.

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

- zabezpečiť kontrolu predávaného sortimentu a kontrolu dodacích listov u predajcov s cieľom zistiť, aké je percentuálne zastúpenie ponúkaných zdravých druhov potravín a potravín s množstvom prebytočnej energie, resp. potravín s vysokým obsahom soli, ktoré nezabezpečujú zdravý vývoj dieťaťa a prispievajú k riziku vzniku nadhmotnosti až obezity,
- podporovať poskytovanie desiat vyrábaných a podávaných zo školskej kuchyne,
- zabezpečiť edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí, mliečneho programu pre deti, programu školské ovocie,
- zabezpečiť efektívny a účinný výkon štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež vo výdajniach stravy,
- kontrolovať hygienické podmienky pri príprave diétneho stravovania,
- kontrolovať dodržiavanie pitného režimu detí používanie pitnej vody a nesladených nápojov,

- zisťovať počet stravujúcich sa detí a mládeže v školských stravovacích zariadeniach,
 - posudzovať energetickú a biologickú hodnotu stravy,
 - kontrolovať pestrosť stravy,
 - kontrolovať dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky
- c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení**
- zúčastňovať sa pracovných porád pracovníkov školského stravovania organizovaných okresnými úradmi, odborom školstva a Spoločnými školskými úradmi,
 - v spolupráci s odbormi školstva na krajskej úrovni a Spoločnými školskými úradmi na okresnej úrovni zrealizovať školenie pracovníkov školského stravovania
- d) Podpora pohybových aktivít**
- realizovať monitoring TV podmienok žiakov základných a stredných škôl vrátane vonkajších telovýchovných plôch z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy (priestorové usporiadanie, vybavenie, tepelno-vlhostná mikroklima a pod.),
 - v rámci výkonu ŠZD sledovať využívanie priestorov telocviční na mimoškolské aktivity, dodržiavanie prevádzkových poriadkov telovýchovných zariadení,
 - sledovať využívanie iných športových plôch a zariadení na telovýchovu a šport v rámci výučby žiakov sledovanej školy (plaváreň, športová hala, verejné ihrisko),
 - sledovať realizáciu malých foriem telesnej výchovy v školách, napr. využívanie telovýchovných chvíľok, možnosti aktívneho odpočinku počas prestávok a pod.,
 - monitorovať využívanie hodín TV v rámci hygieny pedagogického procesu: počet hodín TV do týždňa, zaradovanie hodín TV do rozvrhu hodín, percento cvičiacich žiakov a študentov na hodinách TV, poskytovanie LTV – zdravotné cvičenia pre žiakov,
 - v pravidelných intervaloch (1 x 3 roky) sledovať počty a zdravotné indikácie u žiakov a študentov, ktorí sú úplne alebo čiastočne oslobodení od TV,
 - zisťovať možnosti telesnej aktivity detí oslobodených od cvičenia na hodinách TV.

Realizačné výstupy

- počet edukovaných matiek v oblasti zdravého stravovania a pohybovej aktivity detí
- počet zariadení s vytvorenými optimálnymi podmienkami pre vytvorenie zdravšieho prostredia
- počet škôl s obmedzením automatov so sladenými nápojmi
- počet škôl umožňujúcich odbornému personálu ZŠS vzdelávanie vo výžive
- počet škôl s vytvorenými optimálnymi podmienkami pre realizáciu telovýchovných aktivít
- vypracovanie sumárnej správy projektu bude slúžiť ako podklad pre odpočet aktivít plnenia Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015-2025

Trvanie projektu

1.11.2015 – 31.12.2025

Termín ukončenia:

r. 2025

a) Podpora zdravého štartu do života

aktivity zahrnuté do tohto bodu v roku 2016 neboli vykonávané

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

V roku 2016 v rámci kontroly predávaného sortimentu v školách vykonali pracovníčky odd. HDM kontroly v **25 školských bufetoch**. Porušenia zákona v dodržiavaní sortimentu bufetov neboli zistené, pracovníci bufetov boli usmerňovaní v oblasti ponuky zdravých druhov potravín tj. potravín so zníženým množstvom prebytočnej energie, obmedzenie potravín s vysokým obsahom soli.

-V rámci kontroly potravín s vysokým obsahom soli bol vykonaný **Monitoring obsahu kuchynskej soli v pokrmoch v zariadeniach školského stravovania**. Prebiehal na základe prípisu ÚVZ SR č. HDM/2617/6066/2016 zo dňa 03.03.2016 o vykonanie mimoriadnej kontroly cieľeného ŠZD v zariadeniach školského stravovania v mesiaci apríl 2016. V rámci už spomínaného monitoringu soli sa odoberali vzorky zo **7 stravovacích zariadení** s vekovým zastúpením stravníkov od troch do 18 rokov (teda v ŠJ pri MŠ, ZŠ a SŠ). Po doručení výsledkov z laboratória sa zistené množstvá porovnali s odporúčaným množstvom soli výživových dávok, vypočítalo sa percentuálne prekročenie oproti OVD. Vo všetkých odobratých vzorkách bolo zistené prekročenie obsahu soli v hotových pokrmoch oproti odporúčaným výživovým dávkam. Zistené údaje boli dňa 02.05.2016 zaslané ÚVZ SR Bratislava v správe z výkonu uvedených kontrol.

V oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí v šk. r. 2015/2016 bolo do programu

- „**Školské mlieko**“ **zapojených v okrese Prešov 69 škôl s počtom 11 835 zapojených detí** a žiakov, v okrese Sabinov 25 škôl s počtom 4130 zapojených detí

- „**Školské ovocie**“ **zapojených v okrese Prešov 70 škôl s počtom 12 105 žiakov**, v okrese Sabinov 24 škôl s počtom 4 204 zapojených žiakov

- V roku 2016 v rámci zabezpečenia efektívneho výkonu ŠZD vykonali pracovníčky odd. HDM RÚVZ Prešov **65 kontrol stravovacích zariadení** pri predškolských a školských zariadeniach, **15 kontrol výdajní stravy**

- **Diétne stravovanie** je zabezpečené v 18 ŠJ pre celiatikov, v 8 ŠJ pre diabetikov a v 8 ŠJ sa pripravuje šetriaca diéta. Pracovníčky ktoré pripravujú diétnu stravu absolvovali odborné školenia v spôsobe prípravy stravy a zostavovania jedálnička pre jednotlivé diéty.

- Výkon ŠZD bol zameraný aj na **sledovanie pitného režimu** v základných a stredných školách s cieľom zvýšiť informovanosť detí a mládeže o potrebe konzumácie zdravotne bezchybnej vody a preferovať zdravotne vyhovujúce nápoje. K novembru 2016 bolo **odobratých 41 vzoriek pitných vôd z individuálnych vodných zdrojov** na laboratórne vyšetrenie RÚVZ Prešov, z toho 6 vzoriek v mikrobiologických ukazovateľoch nevyhovovalo kritériám Nariadenia vlády SR č. 354/2006 Z.z v znení neskorších predpisov. Po vykonaných nápravných opatreniach a opätovnom laboratórnom rozboře vzoriek kvalita pitných vôd spĺňa kritéria Nariadenia vlády SR č. 354/2006 Z.z. Pitný režim na školách je zabezpečený hygienicky vyhovujúcim spôsobom (pitná voda z vodovodu, ktorej kvalita spĺňa kritéria Nariadenia vlády SR č. 354/2006 Z.z v znení neskorších predpisov NV SR č. 496/2010). V prípade nevyhovujúceho zásobovania, zriaďovateľ predškolských a školských zariadení do doby zabezpečenia vyhovujúcej kvality pitnej vody, rieši pitný režim formou minerálok v originálnom balení alebo prostredníctvom dávkovačov veľkoobjemovo balených vôd tzv. watercoolerov.

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania

- vedúca oddelenia HDM sa do novembra 2016 zúčastnila 4 porád pracovníkov školského stravovania, organizovaných okresným úradom, odborom školstva.

d) Podpora pohybových aktivít

V roku 2016 bolo odobratých 15 vzoriek vôd z detských bazénov. Na základe vykonaných laboratórnych rozborov RÚVZ Prešov kvalita vody v sledovaných ukazovateľoch zodpovedala kritériám Vyhlášky MZ SR č.308/2012 Z. z. o požiadavkách na kvalitu vody, kontrolu kvality vody a o požiadavkách na prevádzku, vybavenie prevádzkových plôch, priestorov a zariadení na prírodnom kúpalisku a na umelom kúpalisku.

PROJEKT COSI (Childhood Obesity Surveillance Initiative)

COSI je súčasťou Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015-2025 a realizovaný MZ SR metodikou WHO. Ide o rutinné meranie žiakov základných škôl vo veku od 7 do 7,99 rokov. Uvedený projekt prebieha vo viacerých európskych krajinách. Svetová zdravotnícka únia bude po skompletizovaní meraní a dát analyzovať údaje zo všetkých škôl. Počas merania sa do zaslaných dotazníkov zaznamenávali : dátum narodenia, pohlavie, bydlisko, stupeň školskej dochádzky, dátum merania, oblečenie počas merania, hmotnosť, výška, obvod pásu a bokov. Merania sa uskutočnili v čase od 15.11. 2015 do 15.12.2015. Do tohto projektu boli zapojené dve základné školy – mestská ZŠ Šmeralova, Prešov a vidiecka ZŠ Ľubotice. K meraniu detí bolo potrebné získať informovaný súhlas rodičov, čo bol dosť problém hlavne u detí z mestských škôl a preto namerané počty žiakov vo vybranej škole (ZŠ Šmeralova , Prešov) boli nižšie ako bolo požadované od projektového tímu. Po predĺžení termínu meraní žiakov do 15.01.2016 boli chýbajúce počty žiakov požadovanej vekovej kategórie doplnené zo ZŠ Kúpeľná, Prešov. Celkom bolo vyplnených 80 dotazníkov. V 1.polroku 2016 boli údaje z dotazníkov zadávané do tabuliek a zaslané 23.02.2016 MUDr. Ľ. Tichej – zodpovednej za riešenie úlohy v rámci EU. Po vygenerovaní a zaslaní centrálnych kódov pre jednotlivých účastníkov projektu boli vyplnené dotazníky zadávané do e-formy WHO - Open Clinica vo forme on-line dotazníkov na ďalšie spracovanie. Vyplnené dotazníky a informované súhlasy rodičov boli 24.06.2016 zaslané MUDr. Ľ. Tichej.- osoby zodpovednej za plnenie COSI na Slovensku- Detská fakultná nemocnica – Limbová 1, Bratislava.

4.2. ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Cieľ

Cieľom je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

Gestor

Ministerstvo zdravotníctva SR - Odbor koordinácie protidrogovej stratégie a monitorovania drog, ÚVZ

Riešiteľské pracoviská
ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR

Anotácia

Prieskum je zameraný, okrem iného, na oblasť závislostí – t.j. fajčenie, konzumáciu alkoholu, hranie na výherných automatoch, zneužívanie liekov a drog a pod.

Etapy riešenia projektu budú zamerané na:

- účasť na pracovných stretnutiach, organizovaných Odborom koordinácie pracovná protidrogovej stratégie a monitorovania drog
- pracovné stretnutia prispievateľov do Národnej správy o drogách na Slovensku

Realizačné výstupy

- Získanie výsledkov zneužívania návykových látok na základe realizácie opakovaných celoslovenských prieskumov na základných a stredných školách na Slovensku
- Spolupráca na príprave Národnej správy o drogách a jej poskytnutie RÚVZ v SR
- Sledovanie trendov zneužívania návykových látok u žiakov, študentov a učiteľov základných a stredných škôl
- Vytváranie intervenčných programov na školách, zameraných na prevenciu zneužívania návykových látok, vrátane zdravotnej výchovy v tejto oblasti (prednášky, letáky, plagáty, brožúry)
- Vyškolenie rovesníckych skupín na pôsobenie medzi mládežou
- Spolupráca pri rozpracovaní systému monitoringu a vyhodnocovania niektorých kľúčových indikátorov drogovej problematiky
- Spracovanie podkladov pre Národnú správu o drogách
- Podpora Národného programu boja proti drogám

Termín ukončenia

priebežne podľa požiadaviek gestora

Projekt sa realizuje dotazníkovou metódou podľa požiadaviek gestora (Úrad vlády SR - odbor koordinácie protidrogovej stratégie, Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie). V roku 2016 sa nerealizoval.

4.3. MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

Cieľ:

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t.j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti a pod. a porovnanie získaných výsledkov s výsledkami sledovania s predchádzajúcimi rokmi.

Na základe získaných údajov sa overí účinnosť intervenčných opatrení, zameraných na zníženie počtu úrazov u detí, ako aj ich vážnych zdravotných následkov v rámci predchádzajúceho prieskumu.

Gestor:
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská:

Všetky RÚVZ v SR

Anotácia:

Jedným zo závažných problémov, pred ktorými stojí v súčasnosti nielen zdravotníctvo, ale aj celá spoločnosť, sú detské úrazy. WHO upozorňuje, že problematike úrazov, nie je venovaná dostatočná pozornosť napriek tomu, že viac ako polovica úmrtí detí je v dôsledku úrazov. U dieťaťa sa na úrazovom deji zúčastňujú osobitné vplyvy. Mechanizmy úrazov sú iné ako u dospelých, príčiny sú omnoho rôznorodejšie ako u dospelých.

Základný súbor detí bude vytvorený tak, aby spĺňal požadované kritéria na štatistické vyhodnotenie a údaje z neho boli získané validne. Vzhľadom na rôznorodosť prostredia, v ktorom k detským úrazom dochádza, bude súbor obsahovať deti z mestských a deti z vidieckych predškolských a školských zariadení vopred určených vekových skupín.

Databáza údajov bude realizovaná prostredníctvom dotazníkovej metódy, údaje sa budú získavať od rodičov. Do súboru budú zaradené deti nasledovne:

Rok 2014 - veková skupina 3-6 ročných detí: 2 triedy MŠ (1 mestská, 1 vidiecka) cca po 15 detí, t.j. spolu 30 detí

Rok 2015- veková skupina 7-10 ročných detí: 2 triedy ZŠ v rámci I. stupňa, (1 mestská, 1 vidiecka) cca po 30 detí, t.j. spolu 60 detí

Rok 2016 veková skupina 11-14 ročných detí: 2 triedy ZŠ v rámci II. stupňa, (1 mestská, 1 vidiecka) cca po 30 detí, t.j. spolu 60 detí. Na základe hore uvedeného by mal celkový počet respondentov predstavovať cca 5400 detí.

Trvanie projektu:

r.2014- r. 2017

Do tohto projektu boli zapojení žiaci dvoch základných škôl vo veku 11-14 rokov. Jednalo sa o mestskú Základnú školu, Komenského 13 v Sabinove (zúčastnilo sa 30 žiakov) a vidiecku ZŠ Svinia (zúčastnilo sa 30 žiakov). Údaje od respondentov boli zadávané do masky a zaslané 03.11.2016 ÚVZ SR Bratislava na ďalšie spracovanie.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

Hodnotenie a analýza

V roku 2016 oddelenie epidemiológie plnilo 9 úloh. Programy a projekty sú rozdelené do jednotlivých kapitol. Tieto kapitoly majú svoju štruktúru s krátkym popisom činnosti.

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Cieľ

1. rozvoj a zlepšenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, monitorovania situácie v oblasti imunizácie
2. príprava stratégií a opatrení pre NIP SR a odporúčaní na ich vykonávanie
3. zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním
4. zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie
5. odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v ťažko dostupných marginálnych skupinách obyvateľstva (rómske komunity, migranti)
6. surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy)
7. aktivity zamerané na udržanie vysokej zaočkovanosti detskej i dospeljej populácie prostredníctvom výchovy odborných pracovníkov na všetkých úrovniach, laickej verejnosti, najmä mladých rodičov a médií
8. aktívna činnosť „Poradní očkovania“
9. príprava registra očkovaných osôb

Realizácia k 31.12.2016

Od 1.1.2016 nadobudol platnosť nový očkovací kalendár pre povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých. Očkovací kalendár platný od januára 2016 zahŕňa povinné pravidelné očkovanie detí proti záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, vírusovej hepatitíde typu B, hemofilovým invazívnym infekciám, detskej obrne, pneumokokovým invazívnym infekciám, osýpkam, ružienke, mumpsu a povinné preočkovanie dospelých proti diftérii a tetanu. Nový očkovací kalendár bližšie špecifikuje očkovanie hexavakcínou a očkovanie vakcínou proti pneumokokovým invazívnym ochoreniam, ktoré sa má vykonávať tromi dávkami v 3., 5. a v 11. mesiaci života, so zdôraznením podania prvej dávky najskôr v prvom dni desiateho týždňa života vzhľadom na epidemiologickú situáciu vo výskyte čierneho kašľa. Na povinné očkovanie dojčiat proti pneumokokovým invazívnym ochoreniam je určená 13-valentná konjugovaná vakcína alebo 10-valentná konjugovaná vakcína a všetky dávky základného očkovania sa majú podať rovnakou očkovacou látkou. Preočkovanie dospelých proti záškrtu a tetanu sa vykonáva kombinovanou očkovacou látkou každých 15 rokov. V prípade prekročenia odporúčaného intervalu sa preočkovanie proti záškrtu a tetanu vykoná vždy len jednou dávkou pokiaľ je v zdravotnej dokumentácii pacienta dokumentované základné očkovanie tromi dávkami očkovacej látky proti tetanu. Základné očkovanie dospelých proti záškrtu a tetanu tromi dávkami sa vykoná len v prípade, ak nie je dôveryhodná dokumentácia základného očkovania v minulosti. Prvé preočkovanie dospelých proti záškrtu a tetanu sa odporúča vo veku 30 rokov a ďalej každých 15 rokov.

Všetci očkujúci lekári, t. j. praktickí lekári pre deti a dorast, spolu 49 a taktiež praktickí lekári pre dospelých, spolu 93 boli oboznámení s očkovacím kalendárom pre rok 2016.

V roku 2016 sa RÚVZ so sídlom v Prešove podobne ako po iné roky zapojilo do kampane Európskeho imunizačného týždňa (EIW), ktorý prebiehal od 24.4.2016 – 30.4.2016. V rámci aktivít EIW boli uverejnené informácie o očkovaní v printovom médiu, na webovej stránke ako aj na nástenke RÚVZ so sídlom v Prešove.

V mesiaci september 2016 odborní pracovníci oddelenia epidemiológie Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Prešove vykonali kontrolu povinného pravidelného očkovania, v rámci ktorej bola kontrolovaná úroveň zaočkovanosti vo všetkých všeobecných ambulanciách pre deti a dorast v okrese Prešov a Sabinov. Vyhodnotenie výsledkov kontroly očkovania v okrese Prešov a Sabinov bolo vykonané podľa odborného usmernenia Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky č. OE/6290/2016, RZ-19532/2016 zo dňa 1.7.2016 za obdobie od 1.9.2015 do 31.8.2016.

Zaočkovanosť v porovnaní s predchádzajúcim kontrolovaným obdobím sa v okrese Prešov nezmenila, v okrese Sabinov bol zaznamenaný pokles zaočkovanosti o 2%. Zaočkovanosť sa v okrese Prešov v kontrolovanom období podobne ako minulý rok pohybovala v rozsahu od 91,6% do 96,0%. V okrese Sabinov sa zaočkovanosť v kontrolovanom období pohybovala v rozsahu od 94,1% do 98,7%. (minulý rok od 96,1% do 98,2%). Zaočkovanosť nižšia ako 95% bola v okrese Prešov zistená v 4 druhoch očkovania (základné očkovanie proti diftérii, tetanu, pertussis, vírusovej hepatitíde B, hemofilovým invazívnym ochoreniam, poliomyelitíde v ročníku narodenia 2014; očkovanie proti pneumokokovým invazívnym ochoreniam v ročníku narodenia 2014; základné očkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde v ročníku narodenia 2014; základné očkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde v ročníku narodenia 2013), v predchádzajúcom kontrolovanom období v 6 druhoch očkovania. V okrese Sabinov bola zaočkovanosť nižšia ako 95 % zistená v 1 druhu očkovania (preočkovanie proti diftérii, tetanu, pertussis a poliomyelitíde v ročníku narodenia 2002), v predchádzajúcom kontrolovanom období zaočkovanosť nižšia ako 95% nebola zaznamenaná. Hranicu 90% zaočkovanosti nedosiahlo v okrese Prešov 15 a v okrese Sabinov 3 všeobecné ambulancie pre deti a dorast. V rámci kontroly povinného pravidelného očkovania bolo v okrese Prešov a Sabinov zaznamenaný nárast celkového počtu zdravotných kontraindikácií očkovania. V okrese Prešov bolo zistených 134 kontraindikácií očkovania, z toho 52 trvalých a 82 dočasných (minulý rok 106 kontraindikácií, z toho 41 trvalých a 65 dočasných). V 13-tich všeobecných ambulanciách všeobecných lekárov pre deti a dorast okresu Sabinov bolo zistených 58 kontraindikácií, z toho 5 trvalých a 53 dočasných (minulý rok 15 kontraindikácií, z toho 5 trvalých a 10 dočasných).

Výsledky kontroly očkovania za Prešovský kraj boli spracované na základe podkladov zaslaných z jednotlivých RÚVZ Prešovského kraja. Zaočkovanosť u všetkých druhov povinného očkovania detí prekročila 95%. Zaočkovanosť sa pohybovala v rozsahu od 95,4% do 97,7%, čo predstavuje mierny pokles v porovnaní s predchádzajúcim kontrolovaným obdobím. Na okresnej úrovni bola v Prešovskom kraji pri kontrole očkovania zistená zaočkovanosť v rozsahu od 89,7% do 100%. V porovnaní s predchádzajúcim rokom došlo k zvýšeniu zaočkovanosti o 0,8%. Zaočkovanosť nižšia ako 95% bola evidovaná v 4 okresoch Prešovského kraja, v okrese Levoča, Prešov, Sabinov a Medzilaborce (predchádzajúci rok v 3 okresoch). Hranicu 90% zaočkovanosti nedosiahlo 36 všeobecných ambulancií pre deti a dorast v Prešovskom kraji, čo predstavuje 18,8% (predchádzajúci rok 90% úroveň zaočkovanosti nedosiahlo 13,3% zo všetkých všeobecných ambulancií pre deti a dorast). V rámci kontroly povinného pravidelného očkovania v Prešovskom kraji bol zistený nárast počtu zdravotných kontraindikácií očkovania. V kontrolovanom období k 31.8.2016 bolo zaznamenaných 451 kontraindikácií, z toho 316 dočasných – 70,1% a 135 trvalých – 29,9% (v predchádzajúcom kontrolovanom období bolo zaznamenaných 380 kontraindikácií očkovania – 243 dočasných a 137 trvalých). Výsledky kontroly očkovania za Prešovský kraj boli následne zaslané na celoslovenské spracovanie na ÚVZ SR.

Aj v roku 2016 je venovaná zvýšená pozornosť ochoreniam preventabilných očkovaním. U týchto ochorení sa zisťuje hlavne predchádzajúce očkovanie. Oddelenie epidemiológie vykonáva pravidelné poradenstvo v oblasti očkovania a očkovania pred cestou do zahraničia. Pracovníci oddelenia sa zúčastnili rôznych vzdelávacích akcií, seminárov a odborných podujatí v oblasti vakcinológie: napr. Vakcinologického kongresu a Východoslovenského vakcinačného dňa Louisa Pasteura.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Cieľ

1. znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života
 2. skvalitnenie surveillancie prenosných ochorení
 3. edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení
- Dosiahnutie cieľa si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný, odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a epidemiologický informačný systém.

Realizácia k 31.12.2016

V roku 2016 bola vykonávaná surveillancie prenosných ochorení v okresoch Prešov a Sabinov na základe hlásení od ošetrojúcich lekárov a mikrobiologických laboratórií.

Následne bola vykonávaná analýza ochorení za jednotlivé mesiace za okresy Prešov a Sabinov. Výsledky analýz a informácie pre ošetrojúcich lekárov sú pravidelne uverejňované na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Prešove.

Analýza výskytu prenosných ochorení v okrese Prešov a Sabinov za rok 2015 bola spracovaná vo VS v termíne do 10.2.2016. Analýza výskytu prenosných ochorení v Prešovskom kraji za rok 2015 bola spracovaná na základe výstupov z Epidemiologického informačného systému a na základe podkladov zaslaných z jednotlivých RÚVZ Prešovského kraja v termíne do 26.2.2016.

Pri vykonávaní protiepidemických opatrení a epidemiologickom vyšetrowaní jednotlivých prípadov ochorení zároveň prebiehala individuálna edukácia obyvateľstva v oblasti prenosných ochorení.

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Cieľ

1. posilnenie surveillancie a kontroly infekčných ochorení
2. začlenenie našej surveillancie infekčných ochorení v SR do siete EÚ
3. dopracovanie modulu hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie
4. návrh 7. modulu EPIS: Register očkovaných osôb

Realizácia k 31.12.2016

Všetky prenosné ochorenia hlásené za okres Prešov a Sabinov sú zadávané do epidemiologického informačného systému EPIS. V roku 2016 to predstavovalo spolu 2 722 prenosných ochorení (okres Prešov 1 888, okres Sabinov 834).

V súvislosti so surveillance ARO a CHPO sú na základe hlásení od praktických lekárov týždenne spracovávané analýzy výskytu ARO a CHPO v okrese Prešov a Sabinov a následne na základe hlásení z jednotlivých RÚVZ Prešovského kraja aj v Prešovskom kraji.

V systéme rýchleho varovania (SRV) sú spracovávané týždenné hlásenia a to v 6 kategóriách (akútne chabé obrny; epidémie; meningitídy/sepsy; osýpky, rubeola, parotitída; vírusové hepatitídy a iné informácie). Hlásenia sú spracovávané za okresy Prešov a Sabinov a Prešovský kraj.

Výstupy z informačného systému, mesačné analýzy slúžia na porovnávanie chorobnosti prenosných ochorení v okrese Prešov a Sabinov v jednotlivých mesiacoch roka a ako informácia o epidemiologickej situácii pre zdravotníkov ako aj pre verejnosť.

Špeciálne analýzy, ktoré je možné vytvoriť v rámci informačného systému EPIS boli na požiadanie poskytnuté pre potreby študentov rôznych stredných a vysokých škôl a primárom niektorých oddelení FNsP J. A. Reimana Prešov.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Cieľ

1. zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach
2. rozšírenie prevencie NN na princípe dobrovoľnosti a anonymity so spätnou väzbou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti
3. ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN
4. získanie výsledkov jednotnou metodikou ako v iných krajinách EÚ s cieľom možnosti porovnania s inými krajinami a v rámci nemocníc
5. organizácia prevalenčnej štúdie NN na vybraných oddeleniach vybraných ZZ každý rok tak, aby bola štúdia raz za 5 rokov vykonaná na každom lôžkovom ZZ

Realizácia k 31.12.2016

V roku 2016 boli pravidelne hlásené nozokomiálne nákazy zo zdravotníckych zariadení pôsobiacich v okrese Prešov. V okrese Sabinov nebol zaznamenaný výskyt NN. Všetky hlásené nozokomiálne nákazy sú zadávané v informačnom systéme EPIS a na základe ich závažnosti sú vykonávané protiepidemické opatrenia. V okrese Prešov a Sabinov sa v zdravotníckych zariadeniach vykonáva kontrola HER v zmysle platných právnych predpisov priebežne, ako aj pri výskyte nozokomiálnych nákaz. Vzhľadom na najväčšie riziko vzniku nozokomiálnych nákaz sa zvýšená pozornosť venuje kontrole HER na JIS a operačných sálach jednotlivých oddelení FNsP J. A. Reimana v Prešove.

V okrese Prešov v roku 2016 boli nozokomiálne nákazy hlásené len FNsP J. A. Reimana Prešov. V roku 2016 bolo hlásených spolu 213 nozokomiálnych nákaz. Podľa lokalizácie infekcie bolo najviac hlásených respiračných nákaz (31%), črevných nákaz (29,1%) a infekcií chirurgickej rany (17,4%). Najviac NN hlásilo AIM (59 – 27,7%) a odd. klinickej hematológie (25 – 11,7%) FNsP J. A. Reimana v Prešove. Pri vzniku NN sa uplatnila najmä Klebsiella a Clostridium difficile.

Podobne ako po iné roky aj v roku 2016 sa RÚVZ so sídlom v Prešove zapojilo do kampane „Save Lives: Clean Your Hands“, ktorá sa prebiehala dňa 5.5.2016. Nakoľko v roku 2016 bola kampaň zameraná na chirurgické odbory, RÚVZ so sídlom v Prešove v rámci aktivít k tejto kampani realizovalo 15 sterov z rúk zdravotníckych pracovníkov na overenie

správnosti postupov v dezinfekcii rúk (6 na COS, 5 na odd. chirurgie a 4 na odd. úrazovej chirurgie).

6.5. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Cieľ

1. ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami
2. zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh
3. podporovať medzirezortnú spoluprácu
4. skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a riešenie osobitných zdravotných hrozieb,
5. rozvíjať stratégiu spoločnej krízovej komunikácie

Realizácia k 31.12.2016

Od 10.8.2010, kedy bola generálnou riaditeľkou ukončená pandémia chrípky A (H1N1)2009 sa až do súčasnosti nachádzame v post-pandemickej fáze. Neustále však prebieha monitorovanie výskytu prípadov SARI a ich hlásenie v epidemiologickom informačnom systéme a v SRV epidemiologického informačného systému. V roku 2016 v okrese Prešov a Sabinov neboli hlásené prípady SARI.

V roku 2016 neboli v okrese Prešov a Sabinov zaznamenané mimoriadne epidemiologické situácie.

6.6. ENVIROMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Realizácia k 31.12.2016

V roku 2016 sa realizovali odbery vzoriek odpadovej vody, ktoré boli zaslané na virologické vyšetrenie na RÚVZ so sídlom v Košiciach. Odbery vzoriek vôd boli vykonávané v termínoch, ktoré vypracovalo virologické laboratórium RÚVZ so sídlom v Košiciach. Odobraných bolo 6 vzoriek odpadovej vody, všetky s negatívnym výsledkom.

6.7. PREVENCIA HIV/AIDS

Cieľ

Najohrozenejšou skupinou u nás sú mladí ľudia, ktorí v súčasnosti skôr dospievajú, začínajú skôr pohlavne žiť, ale nemajú ešte upevnené väzby zodpovednosti voči sebe samým a okoliu.

Správajú sa riskantnejšie. Mladí ľudia sú 10x náchylnejší k pohlavne prenosným ochoreniam, vrátane AIDS, než dospelí.

Cieľom projektu je, aby mladí ľudia, hlavne žiaci 9. ročníkov základných škôl a stredných škôl diskutovali o týchto problémoch a netradičným spôsobom (hrou), účasťou na tomto projekte, získali a osvojili si čo najviac vedomostí o problematike HIV/AIDS, iných pohlavne prenosných ochorení, antikoncepcii, sexuálnom správaní, až po formovanie humánneho prístupu a podpore sociálneho cítenia k ľuďom HIV pozitívnym a chorým na AIDS.

Dôslednou realizáciou projektu očakávame zmenu postojov a chovania sa mladých ľudí.

Realizácia k 31.12.2016

V roku 2016 projekt „Hrou proti AIDS“ nebol realizovaný. V rámci prevencie HIV/AIDS je na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Prešove zriadená Poradňa prevencie HIV/AIDS, kde sa okrem poradenstva vykonávajú aj anonymné odbery biologického materiálu na vyšetrenie HIV protilátok. Odbery vykonáva RÚVZ so sídlom v Prešove ako jediný v rámci RÚVZ v Prešovskom kraji. V roku 2016 bolo v rámci Poradne prevencie HIV/AIDS realizovaných 14 odberov biologického materiálu na virologické vyšetrenie. Odbery boli realizované u 11 mužov a 3 žien. Najčastejším dôvodom vyšetrenia bola u klientov prítomnosť rizikovej situácie - nechránený pohlavný styk.

Súčasne s činnosťou Poradne prevencie HIV/AIDS je v prevádzke telefonická linka prevencie HIV/AIDS, ktorú kontaktovalo 12 klientov, v 5 prípadoch bola klientom poskytnutá informácia osobne. Najčastejšími dotazmi boli možnosti vyšetrenia HIV protilátok, prenosu infekcie HIV a možnosti prevencie.

V roku 2016 bolo realizovaných 8 edukačných aktivít v problematike prevencie HIV/AIDS. Realizovaných bolo 8 besied so študentmi stredných škôl, ktorých sa zúčastnilo spolu 200 študentov.

V rámci aktivít svetového dňa boja proti AIDS bola informácia uverejnená na webovej stránke a nástenke RÚVZ so sídlom v Prešove.

6.8. PORADNE OČKOVANIA

Cieľ

Posilnenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach.

Realizácia k 31.12.2016

Na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Prešove je zriadená poradňa očkovania, ktorá poskytuje pre verejnosť poradenstvo a konzultácie v oblasti ochorení preventabilných očkovaním. Poradenstvo je zamerané na:

- problematiku povinného pravidelného očkovania osôb, ktoré dosiahli určený vek
- očkovania pred cestou do zahraničia
- problematiku odporúčaného očkovania
- očkovania detí s kontraindikáciami
- poradenstvo týkajúce sa očkovacieho kalendára, odstupov medzi jednotlivými očkovaniami

V rámci poradne očkovania bola v roku 2016 poskytnutá informácia týkajúca sa povinného očkovania, odporúčaného očkovania príp. očkovania pred cestou do zahraničia v 39 prípadoch (v 32 prípadoch telefonicky a 7 prípadoch osobne).

6.9. IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVNĽUJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

Cieľ

Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov malých detí a budúcich rodičov k očkovaniu, trend vývoja a nasledovná cielená intervencia.

Realizácia k 31.12.2016

V rámci tejto úlohy sa oddelenie epidemiológie RÚVZ so sídlom v Prešove zapojilo do realizácie vzdelávacej aktivity pod názvom „Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania“. Vzdelávacia aktivita bola realizovaná v mesiaci jún na 3 stredných školách: SOŠ podnikania v Prešove, SZŠ sv. Bazila Veľkého v Prešove a Pedagogickej a sociálnej akadémii v Prešove. Aktivitu sa zúčastnilo spolu 55 študentov 3. ročníkov uvedených stredných škôl. Vzdelávanie sa vykonávalo interaktívnou formou, v rámci ktorej študenti pracovali v 4 skupinách. Efekt bol overovaný formou dotazníka, ktorý bol vyplňaný pred a po intervencii. Dotazníky boli následne zaslané na spracovanie gestorovi tejto úlohy, ktorým je RÚVZ so sídlom v Komárne.

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.1 Cyanobaktérie

Projekt vychádza z Akčného plánu pre životné prostredia a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky, regionálny cieľ: chrániť ľudské zdravie pred nepriaznivými účinkami kontaminovanej vody.

Monitorovanie kvality vody na kúpanie z rekreačnej nádrže Veľká Domaša zabezpečujú RÚVZ so sídlom vo Svidníku a Vranove nad Topľou. RÚVZ Svidník odoberá vzorky v dvoch rekreačných strediskách: Tíšava a Valkov. RÚVZ Vranov monitoruje kvalitu vody v piatich rekreačných strediskách: Dobrá, Holčikovce, Kelča, Kelča – Krym a Poľany. V roku 2016 bolo na stanovenie cyanobaktérií vyšetrených 44 vzoriek z rekreačnej nádrže Veľká Domaša. Limit pre cyanobaktérie podľa prílohy č.1 k vyhláške č. 308/2012 Z.z. o požiadavkách na kvalitu vody na prírodnom a umelom kúpalisku nebol ani v jednej vzorke prekročený.

Ďalej bola prítomnosť cyanobaktérií sledovaná vo vzorkách prírodných kúpalísk z lokalít: Chlmec, Slovenská Volová, Laborec, Vyšný Kazimír a Delňa. Spolu bolo z týchto lokalít vyšetrených 18 vzoriek a vo všetkých bol limit pre cyanobaktérie dodržaný.

7.2 Legionely a améby v zdravotníckych zariadeniach, nebytových budovách a v oddychových zónach

Projekt vychádza z Akčného plánu pre životné prostredia a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky, regionálny cieľ: Zabezpečiť prístup k nezávadnej a zdravotne bezpečnej pitnej vode, k sanitácii a tiež zabezpečiť sledovanie kvality vôd na kúpanie.

V priebehu roka 2016 nebolo stanovenie améb požadované.

Legionely boli sledované v 9 vzorkách vôd z umelých kúpalísk a v 1 vzorke pitnej vody. Vzorky vôd umelých kúpalísk vyhoveli určenému kritériu, podľa prílohy č. 3 k vyhláške č. 308/2012 Z.z. o požiadavkách na kvalitu vody na prírodnom a umelom kúpalisku. Vo vzorke pitnej vody bol limit podľa uvedenej vyhlášky prekročený.

7.3 Materské mlieko

Projekt vychádza z Akčného plánu pre životné prostredia a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky, regionálny cieľ: Zameranie na zníženie rizika ochorenia a poškodenia zdravia v dôsledku účinku nebezpečných chemických látok a biologických látok v období detstva.

Pre banku materského mlieka novorodeneckého oddelenia FNsP J. A. Reimana v Prešove bola sledovaná nutričná kvalita a mikrobiologické ukazovatele v materskom mlieku. V 22 vzorkách materského mlieka bolo stanovených 154 chemických ukazovateľov. Na sledovanie mikrobiologickej kvality materského mlieka boli vyšetrené 2 vzorky nepasterizovaného mlieka 60 vzoriek pasterizovaného mlieka, v ktorých bolo spolu stanovených 248 ukazovateľov. V žiadnej vzorke nebola zistená prítomnosť patogénnych mikroorganizmov ani prítomnosť stafylokokového enterotoxínu.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA (NPPZ)

Cieľ

Vytváranie partnerstiev medzi jednotlivými zložkami spoločnosti s cieľom podporovať a rozvíjať verejné zdravie tak, aby sa dosiahlo trvalé zlepšenie zdravia obyvateľstva.

Anotácia

Realizácia cieľov Národného programu podpory zdravia (NPPZ) zabezpečuje intervenciu v širokom zmysle slova – od hospodárskej, sociálnej, zdravotnej politiky štátu, až po intervenčné projekty na všetkých úrovniach spoločnosti. NPPZ sa opiera o výsledky monitorovania zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a tiež o projekty a programy, ktoré mapujú výskyt rizikových faktorov chronických neinfekčných ochorení u obyvateľov Slovenska.

Súčasná Aktualizácia Národného programu podpory zdravia bola vypracovaná na základe Plánu práce vlády SR na rok 2014 a z iniciatívy Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky, v súvislosti s návrhom na zrušenie úlohy B.1. 13, 14 a 15 vyplývajúcej z Uznesenia vlády SR číslo 708/V z 19. decembra 2012.

V zmysle úloh Plánu práce vlády Slovenskej republiky na rok 2013 vyplynula pre Ministerstvo zdravotníctva SR povinnosť predložiť s termínom splnenia dňa 31. Decembra 2013 národné programy ako úlohu B.1. 13, 14, 15 Uznesenia vlády SR číslo 708/V, a to:

Úloha č. 13 Národný program prevencie ochorení srdca a ciev na roky 2014 – 2018.

Úloha č. 14 Národný diabetologický program na roky 2014 – 2018.

Úloha č. 15 Skriningové programy onkologických ochorení – karcinómu hrubého čreva, karcinómu prsníka a karcinómu krčka maternice na roky 2014 – 2018.

Vzhľadom na existenciu významného spoločného menovateľa navrhnutých národných programov predložila Sekcia zdravia Ministerstva zdravotníctva SR návrh na prípravu národného programu zlučujúceho viaceré preventívne zamerané národné programy.

Z uvedených dôvodov navrhla sekcia zdravia, po predchádzajúcej konzultácii s Úradom verejného zdravotníctva SR, implementovanie vyššie uvedených programov riešiacich problematiku tzv. civilizačných chorôb do jedného národného programu, a to do existujúceho „Národného programu podpory zdravia v Slovenskej republike“.

Aktualizovaný program je prioritne zameraný na ovplyvňovanie determinantov zdravia, znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva a na zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti. Hlavným cieľom aktualizovaného programu podpory zdravia ostáva dlhodobé zlepšovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky - elimináciou výskytu porúch zdravia, ktoré znižujú kvalitu života a ohrozujú človeka predčasnou smrťou.

9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej Republiky

Cieľ

Na základe sledovania a hodnotenia zdravotného stavu obyvateľov Slovenskej republiky smerovať aktivity, edukácie a činnosti zamerané na preventívne opatrenia vedúce k zlepšeniu zdravotného stavu a zvýšeniu zdravotného povedomia.

V mesiaci máj 2016 sme začali s realizáciou prieskumu Zdravotné uvedomenie a správanie sa obyvateľstva SR v roku 2016 v súvislosti s Aktualizáciou Národného programu podpory zdravia, ktorého cieľom je zvyšovať zdravotné uvedomenie obyvateľov a navodzovať

postupnú zmenu postoja obyvateľov SR k vlastnému zdraviu a taktiež monitorovať a hodnotiť úroveň zdravotného uvedomenia a výskytu rizikových faktorov životného štýlu.

Prieskum sa realizoval u respondentov v príslušnej vekovej kategórii vo veku od 15 do 65 a viac rokov, rozdelených na vidiek a mesto. Vyplnené dotazníky boli zaslané na ÚVZ SR v elektronickej forme v celkovom počte 92 vyplnených dotazníkov.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025

Cieľ

Zámerom Národného programu prevencie obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení. Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 bol schválený vládou SR 2. septembra 2015.

V roku 2016 sme uskutočnili 37 intervenčno-edukačných aktivít u žiakov a študentov na tému Zdravá strava a Zdravý životný štýl v ZŠ Hanušovce, ZŠ Tulčák, ZŠ Kúpeľná v Prešove, ZŠ Bajarov, ZŠ Fričovce, ZŠ Lipovce, ZŠ Kokošovce, v ZŠ Májové námestie v Prešove, v ZŠ Lutina, na Strednej umeleckej škole v Prešove, na Strednej odbornej škole dopravnej v Prešove, na Gymnáziu J. A. Raymana v Prešove a na Strednej odbornej škole spojenej v Lipanoch. V rámci projektu Viem čo zjem, sme vykonali 54 školení u žiakov základných škôl zapojených do projektu.

Zrealizovali sme niekoľko intervenčných aktivít – besied, exkurzií, prednášok aj aktivít pri príležitosti významných Svetových dní vyhlásených Svetovou zdravotníckou organizáciou.

V rámci realizácie edukačno-preventívneho vyšetrenia zameraného na populáciu produktívneho veku a skriningu rizikových osôb sme v rámci výjazdovej poradne zdravia vyšetrili 25 zamestnancov nákupného reťazca hypermarket TESCO Prešov na ulici Košickej, ktorým v rámci primárnej prevencie pomocou biochemického analyzátoru REFLOTRON bol stanovený z kvapky krvi celkový cholesterol, percento tuku v tele, TK a antropometrické meraie. V rámci základnej poradne zdravia bolo pri príležitosti Svetového dňa zdravia vyšetrených 11 študentov stredných škôl, ktorým bolo okrem komplexného biochemického a antropometrického vyšetrenia vykonaných 6 meraní smokerlyzerom. Uskutočnili sme edukácie na tému „Zdravý životný štýl a diabetes“ a na tému Svetového dňa zdravia bol uverejnený článok v Prešovskom Večerníku a taktiež bol tento Svetový deň spropagovaný na nástenke a webovej stránke úradu.

V súvislosti so Svetovým dňom – Pohybom ku zdraviu, ktorý Svetová zdravotnícka organizácia vyhlásila 10.mája s cieľom poukázať na rastúci počet chronických ochorení spôsobených nedostatkom pohybu, sa aj samotní zamestnanci RÚVZ so sídlom v Prešove aktívne zapojili do pohybovej aktivity – telesnej práce pod názvom „Brigáda – pohybom ku zdraviu“, konanej dňa 21.04.2016 na pôde RÚVZ so sídlom v Prešove. Okrem dobrého pocitu z vykonanej práce sa táto pracovno – športová aktivita odrazila na čistote životného a pracovného prostredia okolia úradu, v ktorom zamestnanci vykonávajú svoje každodenné pracovné činnosti vyplývajúce z náplne práce, no predovšetkým aktívnym pohybom, ako súčasť životného štýlu našich zamestnancov, sme dostali do povedomia význam pohybu pre vlastné zdravie. Tejto pracovno – športovej aktivity sa zúčastnilo 58 zamestnancov. V rámci

Svetového dňa – Pohybom ku zdraviu sme zabezpečili v spolupráci so VŠZP dňa 20.05.2016 v rámci výjazdovej poradne zdravia vyšetrenie 31 klientov – pedagógov na ZŠsMŠ v meste Hanušovce, ktorým v rámci primárnej prevencie bol stanovený celkový cholesterol, percento tuku v tele, TK, antropometrické merania a odborné poradenstvo.

Pri príležitosti Svetového dňa Pohybom k zdraviu sme na výjazdovej poradni zdravia zabezpečili na Strednej priemyselnej škole stavebnej na ulici Plzenskej v Prešove počas branného cvičenia vyšetrenie 15 klientov – pedagógov, ktorým bolo poskytnuté aj odborné poradenstvo. Dňa 23.05.2016 sme uskutočnili so seniormi besedu v Dennom stacionári v obci Drienov na tému „Význam pohybu vo vyššom veku“. Besedy sa zúčastnilo 15 klientov stacionára. Pri príležitosti Svetového dňa proti rakovine v rámci realizácie edukačných aktivít pre cieľovú skupinu - študenti stredných škôl a gymnázií, dospelá populácia, sme na SOŠ dopravnej v Prešove zrealizovali 6 prednášok na tému Zdravý životný štýl a prevencia kolorektálneho karcinómu, edukovaných bolo 126 študentov, a taktiež na Gymnázium J.A. Raymana v Prešove sme zrealizovali edukačné aktivity, na ktorých sa zúčastnilo 79 študentov.

V súvislosti s realizáciou a monitorovaním spotreby ovocia a zeleniny, zdravotného uvedomenia a pozitívnych zmien stravovacích návykov u detí predškolského a školského veku v rámci programu „Školské ovocie“ sme vykonali dotazníkový prieskum u rodičov detí z rovnakých škôl, ktoré boli zapojené do vstupného monitoringu. Vyplnené dotazníky boli elektronickou formou zaslané na ÚVZ SR v počte 179 dotazníkov.

V spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou a Mestským úradom Prešov, sme sa podieľali na realizácii Dia dňa na Mestskom úrade v Prešove, kde sme 60 klientom poskytli odborné poradenstvo s vyhodnotením celkového cholesterolu z kapilárnej krvi.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Cieľ

Národný akčný plán pre problémy s alkoholom na roky 2013 – 2020 bol schválený vládou Slovenskej republiky 3.7.2013 uznesením č.341/2013. Hlavným zámerom národného akčného plánu je v prvom rade zvýšiť zdravotné uvedomenie vo vzťahu k podpore zodpovedného, kultúrneho a kontrolovaného užívania alkoholu. Dôležitou oblasťou je prevencia vo vzťahu k zvyšovaniu povedomia a informovanosti o nepriaznivých zdravotných a sociálnych dôsledkoch. Ďalším významným cieľom je oblasť kontroly predaja alkoholických nápojov, kontroly veku kupujúceho, kontroly požívania alkoholu na pracoviskách a v doprave. Akčný plán definuje konkrétne úlohy jednotlivých orgánov štátnej správy. Na tvorbe akčného plánu spolupracovala medzirezortná pracovná skupina.

Oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu pripravilo seminár pre zamestnancov úradu s témami Alkohol a ženy a Fetálny alkoholový syndróm s účasťou 35 zamestnancov. Uskutočnili sme 13 besied so žiakmi základných škôl a študentmi stredných škôl na tému Riziká alkoholu v mladom veku, na ktorých sa zúčastnilo 325 študentov.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA

V rámci Týždňa mozgu sme uskutočnili v dňoch 15.03.- 17.03.2016 v Denných stacionároch pre seniorov v Nižnej Šebastovej, v Malom Šariši, v Sedliciach a v Miklušovciach pamäťové

cvičenia, na ktorých sa zúčastnilo 57 klientov vo veku 65 rokov a viac. Uverejnený bol aj článok v Prešovskom Večerníku a táto celoslovenská kampaň bola spropagovaná na nástenke a webovej stránke úradu.

V rámci Mesiaca úcty k starším sme uskutočnili dve výjazdové poradne - v obci Jarovnice a v Dennom stacionári v Drienove, kde sme 34 seniorom poskytli odborné poradenstvo, zmerali tlak krvi a určili hodnotu celkového cholesterolu. V Dennom centre pre seniorov na Jiráskovej ulici v Prešove a v priestoroch knižnice v kaštieli v Jarovniciach sme vykonali edukačné aktivity pre seniorov na tému očkovanie, osteoporóza a význam pohybovej aktivity v seniorskom veku. Edukačných aktivít sa zúčastnilo 31 seniorov.

Zorganizovali sme seminár na tému Žijeme život prospievajúci mozgu?, na ktorom sa zúčastnilo 35 zamestnancov RÚVZ so sídlom v Prešove.

Pamäťové cvičenia sme uskutočnili aj so študentmi Strednej odbornej školy dopravnej v Prešove a Strednej odbornej školy stavebnej v Prešove. Pamäť si precvičilo celkovo 50 študentov.

9.7 CINDI PROGRAM SR

Cieľ

Dlhodobý a konečný cieľ programu: Znižovať celkovú úmrtnosť populácie Slovenska, predovšetkým úmrtnosti na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov.

Strednodobý cieľ programu: Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na vybrané ochorenia obehovej sústavy a onkologické ochorenia vhodnými formami intervencie, zameranými na znižovanie výskytu prioritných rizikových faktorov (RF) chronických (tzv. civilizačných) ochorení.

Krátkodobý cieľ programu: Znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom a to najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a neschopnosť zvládať stres.

Zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy.

Dlhodobý, strednodobý a krátkodobý cieľ je plne v súlade s cieľmi a zameraniami Národného programu prevencie ochorenia srdca a ciev. Tým pri plnení programu CINDI v SR sa v parciálnych cieľoch zároveň realizujú aj niektoré úlohy tohto programu.

V základnej poradni zdravia bolo v roku 2016 vyšetrených 142 klientov, z toho 89 žien a 53 mužov.

Uskutočnili sme 10 výjazdových poradní v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, Mestským úradom Prešov, Pivovarom Šariš, s nákupným centrom Hypertesco v Prešove, Základnou školou v Hanušovciach, Strednou priemyselnou školou stavebnou v Prešove, Strednou odbornou školou dopravnou v Prešove, Špeciálnou základnou školou v Prešove, s obcou Jarovnice, Denným stacionárom v Drienove a v spolupráci so Slovenskou nadáciou srdca v rámci kampane MOST. Poskytli sme odborné poradenstvo a vyšetřili celkovo 331 klientov.

9.8. AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2013 – 2016

Vláda Slovenskej republiky uznesením č. 380 z 10. júla 2013 k návrhu Národnej protidrogovej stratégie Slovenskej republiky na obdobie rokov 2013 – v bode B.1 uložila

Ministerstvu zdravotníctva Slovenskej republiky úlohu „rozpracovať stratégiu formou dvoch po sebe nasledujúcich akčných plánov podľa priorít vrátane vecného, časového a finančného zabezpečenia úloh a predložiť ich Rade vlády SR pre protidrogovú politiku“ do 31. decembra 2013 a do 31. augusta 2017. V zmysle predmetného uznesenia vlády SR, MZ SR vypracovalo „Akčný plán realizácie Národnej protidrogovej stratégie Slovenskej republiky na obdobie rokov 2013 – 2016 v rezorte zdravotníctva“.

Participovali sme na plnení projektu GYTS - dotazníkového anonymného prieskumu, zameraného na monitorovanie užívania tabaku, faktorov s ním asociovaných ako aj odrazu opatrení kontroly tabaku. Prieskum sme vykonávali vo vybraných školách v ročníkoch s dominanciou 13-15 ročných detí, t.j. v 7.-9. ročníkoch základných škôl a v zodpovedajúcich ročníkoch 8-ročných gymnázií, t.j. v sekunde až v kvarte. Respondenti vyplňali špeciálny odpoveďový hárok a získané údaje boli následne zaslané koordinátorovi projektu.

Uskutočnili sme 5 edukačných aktivít na stredných školách na tému drogových závislostí a 24 edukačných aktivít na základných a stredných školách v problematike fajčenia a abstinencie. Na RÚVZ so sídlom v Prešove je klientom k dispozícii aj nadstavbová poradňa odvykania od fajčenia, v ktorej bolo v roku 2016 poskytnuté odborné poradenstvo 11 klientom a 7 klientom meraná hodnota CO prístrojom smokerlyzer.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva Prievidza
so sídlom v Bojniciach**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1. Plnenie Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP IV.)

V rámci plnenia tejto úlohy bol vykonaný dozor nad dodržiavaním zákona o ochrane nefajčiarov v zariadeniach to v obchodných reťazcoch, kultúrnych domoch, v kinách a pri poskytovaní služieb. Bolo vykonaných 175 kontrol a nebolo zistené porušenie zákona. Na internetovej stránke úradu sú zverejnené telefónne čísla na nahlasovanie porušovania zákona.

V rámci plnenia tejto úlohy boli vykonané odbery vzoriek rekreačných vôd z kúpalísk a krytých bazénov s celoročnou prevádzkou a odber vzoriek zo sezónnych kúpalísk pred uvedením do prevádzky a počas prevádzky.

Správa o pripravenosti sezónnych rekreačných zariadení a zariadení s celoročnou prevádzkou, ako aj vyhodnotenie letnej turistickej sezóny boli v požadovanom termíne a rozsahu odoslané cez informačný systém .

Kvalita pitnej vody verejných vodovodov a plynulosť dodávky bola priebežne sledovaná v rámci monitoringu a štátneho zdravotného dozoru, k závažným poruchám v dodávke a nedostatkom v kvalite vody v sledovanom období nedošlo. V rámci tohto projektu je vykonávaný monitoring pitných vôd a kontrola kvality vody na umelých a prírodných kúpaliskách v okresoch Prievidza a Partizánske. V roku 2016 bolo odobratých spolu 353 vzoriek pitných vôd a vôd určených na kúpanie.

1.2. Protokol o vode a zdraví – nastavenie a plnenie nových národných cieľov

Cieľom tohto projektu je nastaviť nové národné ciele, ktoré budú uskutočňované prostredníctvom lepšieho využívania vody a ktoré budú zahŕňať ochranu vodných ekosystémov, prevenciu, kontrolu a znižovanie výskytu ochorení súvisiacich s vodou. V sledovanom období nebol úrad zapojený do plnenia.

1.3. Ľudský biomonitring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí

Cieľom je sledovanie vybraných skupín obyvateľstva v životnom prostredí (rodičia a deti) a v pracovnom prostredí (zamestnanci vybraných profesií) z hľadiska expozície chemickým škodlivinám cez sledovanie kadmia a kotinínu (metabolitu nikotínu) v biologickom materiáli (moč). V roku 2013 bol vypracovaný pilotný projekt (špecifikácia populačných skupín, výber respondentov v ŽP a PP). V roku 2014 bola plánovaná príprava a tlač pracovných protokolov, dotazníkov, zaškolenie pracovníkov pre prácu v teréne, príprava laboratórií pre analytickú časť projektu, vyžiadanie súhlasu etickej komisie. RÚVZ Prievidza sa zatiaľ do prípravy nezapojil.

1.5. Zmapovanie aktuálneho stavu výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách .

Úlohou projektu je získať prehľad o výskyte reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách verejných vodovodov v SR a to jednak zo starých záťaží (DDT, Heptachlór, lindan a pod.) ako aj novej generácie pomerne ľahko odbúrateľných pesticídnych látok typu (atrazín, simazín, terbutylazín, chlórtofurón, izoproturón). V roku 2016 sa RÚVZ Prievidza do projektu nezapojil.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

RÚVZ má zavedenú evidenciu rizikovej práce v programe ASTR. Údaje o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce sú pravidelne aktualizované na základe návrhov zamestnávateľov alebo z vlastného podnetu na základe výsledkov štátneho zdravotného dozoru, objektivizácie faktorov pracovného prostredia a následného posúdenia rizika.

Podľa štandardných výstupov programu ASTR bolo v roku 2016 v 3. a 4. kategórii rizikových prác v spádovom území RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach evidovaných celkom 5381 exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce, z toho 826 žien, v 135 subjektoch. Oproti roku 2015 sa zvýšil počet zamestnancov vykonávajúcich rizikovú prácu v tretej a štvrtej kategórii o 299 (5,9 %). Z uvedeného počtu zamestnancov v tretej kategórii pracuje 5228 zamestnancov a v štvrtej kategórii pracuje 153 zamestnancov. Oproti roku 2015 zaznamenávame nárast počtu zamestnancov v tretej kategórii o 256 zamestnancov (5,1 %), i v štvrtej kategórii o 43 zamestnancov (39,1 %).

Najviac rizikových prác evidujeme v priemyselnej výrobe – 3282 zamestnancov a v ťažbe nerastných surovín - 1784 zamestnancov.

V tabuľke 1 sú uvedené počty exponovaných zamestnancov podľa druhu rizikových faktorov.

Tabuľka 1

Rizikový faktor	Počet exponovaných zamestnancov	
	celkom	žien
biologické faktory	29	25
elektromagnetické polia	78	0
fyzická záťaž	1780	10
hluk	4225	608
chemické faktory	653	137
optické žiarenie	68	12
pevný aerosól	1976	106
vibrácie	306	6
záťaž teplom a chladom	112	12

V sledovanom období bolo vydaných 32 rozhodnutí v súvislosti so zaradením, zmenou, resp. vyradením pracovníkov do kategórií rizikových prác.

V sledovanom období boli priebežne vykonávané kontroly (83) plnenia opatrení vyplývajúcich zamestnávateľom z rozhodnutí o zaradení prác do kategórií. Kontroly boli zamerané na znižovanie zdravotných rizík, zosúladienie prevádzkových podmienok a opatrení na znižovanie rizík s údajmi uvedenými v prevádzkových poriadkoch, poskytovanie OOPP, používanie OOPP zamestnancami, informovanosť zamestnancov o rizikách a na kontrolu výkonu cielených lekárske preventívnych prehliadok (LPP) v súvislosti s prácou.

V r. 2016 bola uložená jedna pokuta za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V prvom polroku 2016 sme vykonali 3 kontroly zamerané na uplatňovanie nariadenia vlády SR č.355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov:

- VUP, a.s., Prievidza
- ELMAR Color s.r.o., Žabokreky nad Nitrou
- PLAST-KOM, s.r.o., Nitrianske Pravno, prev. Prievidza

V rámci posudkovej činnosti RÚVZ Prievidza vydal jedno súhlasné rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými zmesami pre spoločnosť ELMAR Color s.r.o., Žabokreky nad Nitrou a zároveň schválil prevádzkový poriadok pre práci s týmito faktormi.

RÚVZ Prievidza taktiež vydal 1 rozhodnutie o schválení prevádzkového poriadku pre prácu s nebezpečnými chemickými faktormi (toxická látka chlór) pre spoločnosť Západoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s., Odštepny závod Topoľčany, Tovarnícka 2208, Topoľčany pre čerpaciu stanicu Hradište. Nakoľko zároveň išlo o uvedenie pracovných priestorov do prevádzky, bol na pracovisku vykonaný štátny zdravotný dozor.

V sledovanom období sme obdržali 32 oznámení o výkone dezinfekcie, deratizácie a dezinfekcie. Oznámenia o výkone postrekov pri pestovaní ovocia sme neobdržali žiadne.

Mimoriadne situácie a havárie v sledovanom období neboli hlásené.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Kontroly uplatňovanie nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 301/2007 Z.z. sme v roku 2016 vykonali 3.

V roku 2016 boli tiež vydané 2 rozhodnutia na schválenie prevádzkových poriadkov pre činnosti s karcinogénnymi a mutagénnymi látkami spojené so skladovaním, spracovaním, manipuláciou a prepravou látok s karcinogénnym a mutagénnym účinkom:

- pre odbor ATBEL – odbor analytických, technicko – bezpečnostných a ekologických laboratórií a Výskumný úsek VVV – odbor výskumu, vývoja a výroby čistých chemikálií na pracoviskách Prievidza a Nováky spoločnosti VUP, a.s., Prievidza. V spoločnosti bola vykonaná kontrola.
- pre NsP Prievidza so sídlom v Bojniciach, oddelenie patológie, v spoločnosti bola vykonaná aj kontrola.

Samotný PP bol schválený pre spoločnosť pre spoločnosť ContiTech Vibration Control Slovakia s.r.o., Dolné Vestenice, ktorá rozšírila používanie gumárenských zmesí, klasifikovaných ako karcinogénne, na základe čoho aktualizovala pôvodný prevádzkový

poriadok. V spoločnosti bola vykonaná kontrola a boli vyplnené dotazníky informovanosti zamestnancov v počte 32 kusov.

Ďalšie kontroly boli vykonané v rámci aktivít Slovenskej inšpekcie životného prostredia na základe zákona NR SR č. 128/2015 Z.z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov a v znení neskorších predpisov v nasledovných spoločnostiach:

- SLOVECA, Sasol Slovakia, spol. s r.o., Bratislava, závod Nováky,
- Slovenské elektrárne, a.s., Elektrárne Nováky, závod, Zemianske Kostolany,
- VEGUM a.s., Dolné Vestenice.

Jedná sa o spoločnosti, kde ako nebezpečné látky sú zaradené i karcinogénne látky a zmesi. Vzhľadom na výsledky kontrol neboli prijaté žiadne opatrenia.

V roku 2016 pracovalo v riziku karcinogénnych a mutagénnych faktorov 333 zamestnancov, z toho 76 žien, a to nasledovne: vinylchlorid – 86, z toho 1 žena; vinylchlorid spoločne s 1,2,-dichlóretánom – 22; 1,2,-dichlóretán - 12; etylénoxid – 3, z toho 1 žena; polyaromatické uhľovodíky pri výrobe karbidu – 71; cytostatiká – 14, z toho 12 žien; formaldehyd - 23, z toho 11 žien; tetrachlóretylén – 4; technický benzín – 60, z toho 51 žien; sadze – 8, agrochemikálie - 30.

V riziku reprodukčnotoxických látok v roku 2016 pracovalo 77 zamestnancov, z toho 14 žien, a to nasledovne: toluén - 11, z toho 2 ženy; cytostatiká - 14, z toho 12 žien; ortuť - 39 a oxid uhoľnatý -13.

V roku 2016 bolo na RÚVZ vydaných 45 rozhodnutí s návrhom na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb podľa § 13 ods. 4 písm. j) zákona č. 355/2007 Z. z.

V sledovanom období bola vykonaná jedna kontrola zameraná na dodržiavanie ustanovení uvedených v nariadení vlády č. 253/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci v spoločnosti ASTANA, s.r.o, Poprad pri odstraňovaní azbestocementovej strešnej krytiny z rodinného domu. Jeden z pracovníkov vyplnil kontrolný list. Počas kontroly neboli zistené žiadne nedostatky.

2.1.4. Pilotné testovanie nových navrhovaných metód hodnotenia fyzickej záťaže pri práci

Pracovník oddelenia sa v rámci riešenia tohto projektu v roku 2016 zúčastnil zasadnutia pracovnej skupiny na prípravu návrhu novelizácie vyhlášky č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci. V druhom polroku sa dvaja pracovníci oddelenia zúčastnili dvoch seminárov k návrhu nového metodického postupu na hodnotenie lokálnej fyzickej záťaže pomocou kontrolných listov. V rámci prípravy na realizáciu pilotného projektu títo pracovníci hodnotili pomocou novonavrhovanej metodiky referenčné video. Výsledky hodnotenia mali možnosť si porovnať ako s výsledkami ostatných účastníkov pilotného testovania, tak so závermi garanta Národného referenčného centra pre fyziológiu práce a ergonómiu, ktorý je autorom testovanej metodiky.

2.2. Intervencie na podporu zdravia pri práci

2.2.1. Zdravé pracoviská

OPM:

V rámci projektu sme v súčinnosti s pracovníkmi poradne zdravia vyšetřovali pracovníkov troch podnikov regiónu:

- Honeywell Safety Products Slovakia s.r.o., Partizánske
- Slovenské elektrárne a.s., Elektrárň Nováky Zemianske Kostol'any
- J.P. PLAST Slovakia, spol. s r.o., Prievidza

V podniku Honeywell SPS sme celkovo vyšetřili 10 administratívnych pracovníkov. Na základe výsledkov biochemických a somatometrických vyšetření bolo vyšetřovaným poskytnuté odborné poradenstvo zamerané na úpravu životného štýlu vrátane odbúrania nadmerného psychického stresu.

Vyšetřenia rovnakého rozsahu spojené s odborným poradenstvom boli poskytnuté aj 20 pracovníkom Elektrárne Nováky. V tejto spoločnosti bola v rámci akcie „Deň zdravia žien“ zrealizovaná prednáška Prevencia najčastejších onkologických ochorení u žien (25 edukovaných). V rámci aktivít k Svetovému dňu diabetu bola prezentovaná prednáška na tému prevencie rizikových faktorov civilizačných ochorení so zameraním predovšetkým na cukrovku. Edukovaných bolo 28 zamestnancov spoločnosti.

V spoločnosti J.P. PLAST Slovakia bol zamestnancom vyšetřovaný celkový cholesterol a meraný krvný tlak, podľa výsledkov poskytované odborné poradenstvo a zdravotno-výchovné materiály. Celkovo bolo vyšetřených 73 pracovníkov spoločnosti.

Referát VZ a PZ:

Riešiteľské pracoviská:

PZ, Honeywell Safety Products Slovakia s.r.o. Partizánske, SE a.s ENEL ,z. Zemianske Kostol'any, JP Plast Slovakia, s.r.o Prievidza, OHS Prievidza

Riešenie:

- **SE a.s ENEL, z. Zemianske Kostol'any** - kompletne vyšetřenia TZS 20 zamestnancov firmy spojené s individuálnym odborným poradenstvom v oblasti zdravého životného štýlu ako aj distribúciou zdravotno-výchovných materiálov
- **SE a.s ENEL, z. Zemianske Kostol'any** - beseda v rámci akcie "Deň zdravia ženy" organizovaným zamestnávateľom pre ženy venovaná prevencii, príznakom a možnostiam diagnostiky najčastejších onkologických ochorení u žien, edukovaných 25 žien
- **Honeywell Safety Products Slovakia s.r.o. Partizánske** - kompletne vyšetřenia v rámci TZS 10 zamestnancov firmy spojené s individuálnym odborným poradenstvom v oblasti zdravého životného štýlu ako aj distribúciou zdravotno-výchovných materiálov
- **JP Plast Slovakia s.r.o. Prievidza** - vyšetřenia hladiny celkového cholesterolu v krvi a meranie tlaku krvi u zamestnancov firmy spojené s individuálnym odborným poradenstvom , celkovo zrealizovaných 73 vyšetření cholesterolu a meraní tlaku krvi

Realizácia:

máj, jún, október

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

V spolupráci s Inšpektorátom práce Trenčín bola v r. 2016 zrealizovaná jedna spoločná previerka v spoločnosti MAKS-D, s.r.o., Nováky. Spoločnosť je zameraná na strojársku výrobu vo svojich vlastných priestoroch a montáž technologických zariadení priamo u zákazníka. Riziková práca nie je vykonávaná. Dvaja zamestnanci sú zaradení do kategórie A pre ionizujúce žiarenie. Z hľadiska plnenia povinností daných zamestnávateľovi zákonom č. 355/2007 Z.z. neboli zistené žiadne nedostatky, spoločnosti boli v zápisnici uložené opatrenia - aktualizovať objektivizáciu hluku, pevného aerosólu a vibrácií pre profesiu zvárač - zámočník pri zváraní a používaní ručnej brúsky.

2.4. Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

V rámci riešenia projektu bolo vykonaných 26 kontrol chránených pracovísk so zameraním sa na plnenie povinností zamestnávateľa zlepšovať pracovné podmienky a prispôbovať ich zamestnancom a ich zdravotnému postihnutiu tak, aby tieto boli v súlade s ergonomickými, fyziologickými a psychologickými požiadavkami práce.

K chráneným pracoviskám a dielňam bolo vydaných celkovo 27 dokumentov. Išlo o rozhodnutia o uvedení do prevádzky (v počte 20), vyjadrenia k zriadeniu chránených pracovísk v už existujúcich prevádzkach alebo k zmene počtu zamestnancov na chránených pracoviskách (6 dokumentov) a jedno záväzné stanovisko.

V žiadnej prevádzke neboli použité kontrolné listy.

Štátny zdravotný dozor zameraný na dodržiavanie platnej legislatívy bol vykonaný v spoločnosti **EcoChange s.r.o. v Nitrianskom Rudne**. V prevádzke renovácie tonerov pracovalo na chránenom pracovisku 6 osôb. V rámci ŠZD v r. 2016 bolo zistené, že došlo k zrušeniu chráneného pracoviska a so zamestnancami bol rozviazaný pracovný pomer.

Spoločnosť **LK Consulting, s.r.o., Bratislava, prevádzka Prievidza** zriadila chránenú dielňu pre jedného zamestnanca so zníženou pracovnou schopnosťou. Zamestnanec vykonáva prípravu hliníkových polotovarov. Subjekt predložil záznam o zdravotnej spôsobilosti zamestnanca vykonávať danú pracovnú činnosť. Pracovné priestory spĺňajú požiadavky nariadenia vlády SR č. 391/2006 Z.z.

HBP Security, spol. s r.o., Sebedražie má zriadenú chránenú dielňu na vrátnici spoločnosti SLOVAKTUAL, spol. s r.o. Pravenec 272. Traja zamestnanci, z toho jedna žena vykonáva strážnu službu. V rámci výkonu ŠZD neboli zistené nedostatky, ktoré by boli v rozpore s požiadavkami Nariadenia vlády SR č. 391/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko.

Spoločnosť **RENITEX, s.r.o., Handlová** má v priestoroch prevádzky zriadené chránené pracovisko. Celkovo pracuje v prevádzke 31 zamestnancov, z toho 5 pracovníčok so zníženou pracovnou schopnosťou. Počas štátneho zdravotného dozoru neboli zistené žiadne nedostatky, ktoré by boli v rozpore s požiadavkami Nariadenia vlády SR č. 391/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko.

Prievidzské pekárne a cukrárne, a.s., Prievidza zriadili dve chránené dielne v prevádzkach Prievidzskej pekárne a cukrárne a Pekárne Nováky. Jedná sa o pracoviská vrátnice, v ktorých pracuje spolu osem zamestnancov so zníženou pracovnou schopnosťou, v každej dielni štyria v rôznych pracovných zmenách. Zamestnanci vykonávajú prácu vrátnika - informátora. V rámci vykonaného ŠZD neboli zistené žiadne nedostatky.

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZPS na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy	Zistené nedostatky	Uložené opatrenia	Poznámky
	rozhodnutí	stanov.							
Prievidza so sídlom v Bojniciach	20	7	25	26	39	0	0	0	-

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVIN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1. Bezpečnosť kozmetických výrobkov a ochrana spotrebiteľov

Úloha bola splnená. Podľa harmonogramu bolo odobratých 10 vzoriek kozmetických výrobkov na laboratórnu analýzu a u 3 vzoriek kozmetických výrobkov bola vykonaná kontrola označovania a zloženia výrobkov. V rámci ochrany spotrebiteľa sa priebežne vykonávalo šetrenie výskytu nebezpečných kozmetických výrobkov v distribučnej sieti na základe hlásení RAPEX.

3.2. Bezpečnosť výrobkov z bambusu

Úloha je splnená. Podľa stanoveného harmonogramu bola odobratá 1 vzorka výrobku z bambusu určeného na styk s potravinami.

3.3. Problematika plastifikátorov v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami

Úloha bola splnená. Vykonané boli kontroly plastových výrobkov bez odberu vzoriek.

3.5. Monitoring probiotík v potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch

Úloha bola splnená. Odobraté a laboratórne vyšetrené boli 2 vzorky výživových doplnkov za účelom stanovenia hladiny baktérií mliečneho kvasenia.

3.6. Monitoring príjmu jódu

Úloha bola splnená. Odobratých a laboratórne vyšetrených na obsah KJ, KJO₃ bolo 24 vzoriek kuchynskej soli. Všetky vzorky vyhoveli požiadavkám v sledovaných ukazovateľoch.

3.7. Monitoring spotreby vybraných prídavných látok a aróm v potravinách

Úloha bola splnená. V rámci monitoringu boli zozbierané 24 hodinové dotazníky od 20 respondentov a odobraté 2 vzorky nealkoholických nápojov na laboratórne vyšetrenie obsahu farbiva chinolínová žltá a sladidla aspartam.

3.8. Monitoring príjmu kuchynskej soli

Úloha bola splnená. Odobratých a laboratórne vyšetrených bolo 12 vzoriek hotových pokrmov a 3 vzorky pekárskeho výrobku v zariadeniach spoločného stravovania. Zozbierané boli 24 hodinové dotazníky od 20 respondentov.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.3. Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

Cieľom projektu bolo komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t.j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti.

Projekt bol realizovaný v I. polroku 2016 v dvoch základných školách (ZŠ Ul. S. Chalupku 313/14, 971 01 Prievidza a ZŠ Školská 766/2, 972 42 Lehota pod Vtáčnikom). Informácie sa získavali dotazníkovou formou od rodičov resp. ich zákonných zástupcov. Dotazníky boli zozbierané od detí vo vekovej skupine 11-14 rokov v dvoch triedach ZŠ v rámci II. stupňa (1 mestská a 1 vidiecka) po 30 detí, t.j. spolu 60 detí. Tieto údaje boli vložené do databázy a tá bola zaslaná na ÚVZ SR - odbor hygieny detí a mládeže.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1. Národný imunizačný program SR (NIP SR)

V rámci výročnej správy RÚVZ za rok 2015 bola vypracovaná analýza plnenia imunizačného programu. Zabezpečili sme pravidelné informovanie očkujúcich lekárov o všetkých pripravovaných a už realizovaných zmenách týkajúcich sa očkovacieho kalendára a samotných vakcín prostredníctvom mesačného hlásenia. Problematike očkovania sme venovali materiál zverejnený na webovej stránke RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach:

- Praktická forma očkovacieho kalendára na rok 2016,
- Očkovací kalendár na rok 2017 pre povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých (platnosť od 1.1.2017).

V rámci Európskeho imunizačného týždňa v dňoch 24.4.2016 - 30.4.2016 sme zabezpečili:

- zverejnenie informačného materiálu o očkovaní na webovej stránke RÚVZ Prievidza,
- vyhotovenie nástenky,
- informácia o prebiehajúcom EIW pre zdravotníckych pracovníkov (130x mailom),
- poradenstvo v oblasti očkovania pre zdravotníckych pracovníkov aj pre laickú verejnosť,
- distribuovaných bolo 130 dotazníkov o prebiehajúcom EIW (104x pre všeobecných lekárov a 17x pre gynekológov).

V apríli 2016 SEVS a SLS usporiadali XXI. Červenkové dni preventívnej medicíny na Táloch, na ktorom sa zúčastnili pracovníci oddelenia.

V mesiacoch september – október 2016 bola podľa usmernenia ÚVZ SR vykonaná kontrola očkovania v 40 pediatrických obvodoch. Správa z kontroly očkovania bola zaslaná na RÚVZ v Trenčíne. V troch kontrolovaných ročníkoch narodenia u piatich druhov základného očkovania v okrese Prievidza aj Partizánske nebola na okresnej úrovni dosiahnutá zaočkovanosť 95% najmä z dôvodu pretrvávajúceho odmietania očkovania zo strany rodičov detí a kontraindikácií očkovania. Pohybovala sa od 87,9% do 94,8%. U ostatných očkovaní sa zaočkovanosť pohybovala od 95,9% do 99,4%.

V roku 2016 bolo VLPDD hlásených 91 odmietnutí povinného očkovania. Počet evidovaných odmietnutí očkovania je štvrtročne hlásený na ÚVZ SR.

V rámci surveillancie a kontroly ochorení preventabilných povinným očkovaním sme v roku 2016 prešetrili 3 ochorenia na VHB, 2 bezpríznakové nosičstvá HbsAg, 12 prípadov ochorení na pertussis, 1 ochorenie na parotitídu, a 1 invazívne pneumokokové ochorenie.

6.2. Surveillancie infekčných chorôb

K 31.1.2016 sme vypracovali výročnú správu odboru epidemiológie (oddelenie infekčnej epidemiológie a oddelenie NN, dezinfekcie a sterilizácie) za okresy Prievidza a Partizánske za rok 2015.

Vypracovali sme týždenné a mesačné analýzy výskytu prenosných ochorení, súčasťou mesačných analýz sú aj informácie pre lekárov o očkovaní, o aktuálnej epidemiologickej situácii u nás a vo svete a informácie o protiepidemických opatreniach.

V rámci zlepšenia hlásenia prenosných ochorení sme pravidelne spolupracovali hlavne s lekármi prvého kontaktu pre deti, dorast a pre dospelých, ale aj s infektológmi, kožnými lekármi a inými odbornými lekármi v rámci Slovenska. Spolupracovali sme aj s laboratóriami, ktoré nám zabezpečujú mikrobiologickú diagnostiku (OKM Bojnica, laboratóriá HPL, Alpha medical a OKM Zvolen). Laboratória HPL a Alphamedical hlásia

pozitívne výsledky on-line prostredníctvom internetu do epidemiologického informačného systému EPIS.

Počas chrípkovej sezóny 2015 - 2016 sme zabezpečili pravidelný sentinelový zber (2 lekári z okresu Prievidza a 2 lekári z okresu Partizánske) biologického materiálu od chorých a pri požiadaní sme zabezpečili jeho transport do NRC pre chrípku na ÚVZ SR v Bratislave. Od začiatku roka 2016 bolo odobratých 12 nasofaryngeálnych výterov z toho bol izolovaný: 3x vírus chrípky AH3N2, 2x vírus chrípky typu A H1N1, 1x vírus chrípky typu AH1 pdm 09, 1x vírus chrípky A, 1x vírus chrípky B a 4x bolo vyšetrenie negatívne.

V rámci epidemického výskytu chrípky a CHPO bolo rozhodnutím regionálneho hygienika zatvorených 7 základných škôl s materskou školou, 6 základných škôl a 1 spojená škola internátna.

Od začiatku roka 2016 bolo nahlásených 5 ochorení na SARI všetky z okresu Prievidza. V 2 prípadoch bol potvrdený vírus chrípky A/H1 pdm 09, v 1 prípade bol potvrdený vírus chrípky B a v 2 prípadoch bolo vyšetrenie negatívne. Na detskom oddelení nemocnice v Bojniciach bola u 21 hospitalizovaných detí potvrdená chrípka vyvolaná RS vírusom.

V roku 2016 sme prešetrili 2 ochorenia na VHA, 3 ochorenia na VHB a 18 ochorení na VHC. Zaznamenané boli 2 bezpríznakové nosičstvá VHB. Protiepidemické opatrenia v ohniskách nákazy boli v plnom rozsahu realizované. V súvislosti s diagnózou vírusová hepatitída boli vydaných 18 rozhodnutí.

Vykázali sme 3 epidémie hnačiek a gastroenteritíd pravdepodobne infekčného pôvodu a 4 epidémie akútnej gastroenteritídy zapríčinennej vírusom Norwalk.

Ďalej sme zaznamenali rodinné epidémie: 1x Campylobacterom jejuni, 1x Salmonelou enteritidis, 1x Rotavírusom, 1x epidémiu svrabu a 1x epidémiu pedikulózy. Protiepidemické opatrenia boli vykonané v plnom rozsahu.

Bolo vydaných 28 rozhodnutí pre osoby vykonávajúce epidemiologicky závažnú činnosť chorých alebo v kontakte s chorými na hnačkové ochorenie.

Prešetrili sme 136 nahlásených pozitívnych hemokultúr, z ktorých 81 bolo uzatvorených ako sepsa.

6.3. Informačný systém prenosných ochorení

Ochorenia, ktoré podliehajú povinnému hláseniu sú pravidelne zadávané do informačného systému EPIS. Výskyt chrípky a akútnych respiračných ochorení je pravidelne hlásený 1x týždenne. Závažné ochorenia a epidémie sú hlásené a aktualizované v SRV.

Do elektronického hlásenia prenosných ochorení EPIS aktívne hlásia:

- chrípku 11 obvodní lekári - 6 pre dospelých (4x okres PD a 2x okres PE) a 5 pediatri z okresu Prievidza
- prenosné ochorenia 8 obvodní lekári (2 pre dospelých – 1x PE, 1x PD, 6 pediatrov - okres Prievidza) a 1 infektológ (z okresu Prievidza).

Zabezpečili sme informovanie verejnosti o aktuálnej epidemiologickej situácii prostredníctvom internetovej stránky RÚVZ Prievidza.

6.4. Nozokomiálne nákazy

K 31.12.2016 bolo nahlásených z nemocničných zariadení regiónu 188 nozokomiálnych nákaz.

Kontrola hygienicko - epidemiologického režimu bola vykonaná v 3 zdravotníckych zariadeniach na 36 lôžkových oddeleniach a na 6 ambulanciách. V uplynulom období neboli vydané žiadne rozhodnutia o zákaze činnosti.

Fyzikálno - biologické testovanie bolo realizované v 175 sterilizačných prístrojoch zdravotníckych zariadení.

V uvedenom období sme prešetrili 258 multirezistentných kmeňov baktérií a 188 kmeňov meticilín - rezistentných SA. V súvislosti s výskytom enterobaktérií produkujúcich karbapenemázu sme zabezpečili opatrenia u 82 pacientov v zdravotníckych zariadeniach a v domácnosti. Prešetrili sme 23 prípadov výskytu *Clostridium difficile*, 19 prípadov bolo vykázaných ako nozokomiálna nákaza, a 2 prípady výskytu *Clostridia perfringens*.

V rámci posudkovej činnosti sme vydali 36 rozhodnutí na uvedenie zdravotníckych zariadení do prevádzky a schválení prevádzkových poriadkov zdravotníckych zariadení a 4 záväzné stanoviská k umiestneniu stavby.

Zúčastnili sme sa aktivít regionálnej kampane zameranej na hygienu a dezinfekciu rúk v rámci projektu „CLEAN CARE IS SAFER CARE“ s témou pre rok 2016: Kampaň – hygiena a dezinfekcia rúk -správna hygiena rúk je najúčinnnejším spôsobom prevencie nozokomiálnych nákaz so zameraním na chirurgické odbory. Edukačný materiál sme uverejnili na našej webovej stránke a taktiež aj v médiách. Všetkým ambulantom a ústavným zariadeniam, ako aj pracoviskám jednodňovej chirurgie v okrese Prievidza a Partizánske bol zaslaný e-mailom alebo poštou informačný materiál. Zdravotníckym pracovníkom boli poskytnuté edukačné letáky. V rámci kampane bolo odobratých 17 sterov z rúk a aktivity boli vykonané na 2 oddeleniach nemocničného zariadenia.

6.5. Mimoriadne epidemiologické situácie

Pandemická pripravenosť:

V auguste 2010 bola ukončená pandémia chrípky a zrušené súvisiace opatrenia. Aj v chrípkovej sezóne 2015/2016 zostali v platnosti opatrenia pri výskyte SARI, pri odbere materiálu, došetrenia prípadov a vykonania opatrení u takejto diagnózy, o čom sme informovali všetky nemocnice a zabezpečovali sme odber biologického materiálu a jeho zasielanie do NRC.

Priebežne sa vykonáva aktualizácia členov v protiepidemických komisiách.

Denne využívame hlásenie v systéme rýchleho varovania.

6.6. Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V roku 2016 sme zabezpečili 6x odber odpadovej vody podľa harmonogramu NRC pre poliomyelitídu s negatívnymi výsledkami.

Vykonalí sme analýzu situácie vo výskyte akútnych chabých obrn vo výročnej správe za rok 2015. V roku 2016 bolo hlásené 1 ochorenie na akútnu chabú obrnu.

6.7. Prevencia HIV/AIDS

OE:

- aktivity sú realizované a vyhodnocované referátom výchova k zdraviu a PZ

Referát VZ a PZ:

Riešiteľské pracoviská:

PZ, SŠI Prievidza, Obchodná akadémia Prievidza, ZŠ Mariánska Prievidza, ZŠ Zemianske Kostolany, ZŠ Klátova Nová Ves

Riešenie:

- prednáška „*HIV/AIDS*“, *zodpovedné sexuálne správanie*“- beseda pre žiakov 9. ročníka špeciálnej základnej školy, edukovaných 14 žiakov
- 2 prednášky „*HIV/AIDS*“, *pohlavné choroby a zodpovedné sexuálne správanie*“- beseda pre žiakov 1. a 2. ročníka strednej školy, edukovaných 56 žiakov

Aktivity pri príležitosti 1. decembra – Svetového dňa AIDS

- názorná propagácia vo vestibule úradu
- príspevok na internetovej stránke úradu
- prednáška „*HIV/AIDS*“, *zodpovedné sexuálne správanie*“- 2 besedy pre žiakov troch tried 9. ročníka základnej školy, edukovaných 38 žiakov
- prednáška „*HIV/AIDS*“, *pohlavné choroby a zodpovedné sexuálne správanie*“- beseda pre žiakov 9. ročníka základnej školy, edukovaných 13 žiakov
- prednáška „*HIV/AIDS*“, *pohlavné choroby a zodpovedné sexuálne správanie*“- 2 besedy pre žiakov 9. ročníka základnej školy, edukovaných 36 žiakov

Realizácia:

január, november, december

6.8. Poradne očkovania

V roku 2012 bola zriadená poradňa pre očkovanie, o čom bola verejnosť informovaná prostredníctvom miestnych médií a webovej stránky úradu. V roku 2016 bola formou konzultácií a písomných vyjadrení poskytnutá informácia o povinnom alebo odporúčanom očkovaní v 64 prípadoch a v očkovaní pred cestou do zahraničia v 15 prípadoch.

6.9. Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania**OE:**

V mesiaci jún sa pracovníci oddelenia epidemiológie v spolupráci s poradňou zdravia zúčastnili na projekte: „Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania“. Vzdelávanie sa uskutočnilo na troch stredných školách v Prievidzi. Po skončení vzdelávania bolo na RÚVZ so sídlom v Komárne zaslaných 178 vyplnených dotazníkov.

Referát VZ a PZ:

Riešiteľské pracoviská:

oddelenie epidemiológie, oddelenie preventívnej medicíny - referát výchova ku zdraviu

Riešenie:

- participácia na projekte oddelenia epidemiológie, realizácia dotazníkového prieskumu pred a po skončení edukácie na 3 stredných školách regiónu

Realizácia:

jún

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.1. Cyanobaktérie – monitorovanie výskytu cyanobaktériových vodných kvetov na vodárenských nádržiach a prírodných kúpaliskách

Na prírodných kúpaliskách sa celoročne sleduje výskyt vodného kvetu. V prípade jeho výskytu sa kvet odoberie aj s príslušnými vzorkami podľa dohodnutých pokynov a pošle sa na ďalšiu analýzu do NRC pre ekotoxikológiu na ÚVZ SR v Bratislave. K 31.12.2016 bolo vyšetrených 8 vzoriek. Vo všetkých prípadoch sme nezachytili výskyt vodného kvetu na sledovaných lokalitách Nitrianske Rudno, Kanianka - priehrada. Hraničné hodnoty Cyaobaktérií boli zaznamenané v augustovom (15. 8. 2016) odbere v lokalite Nitrianske Rudno. Dominantným druhom bola sinica *Snowella lacustris*.

7.2. Legionely a améby v zdravotníckych zariadeniach, nebytových budovách a oddychových zónach

V 53 vzorkách bazénových vôd bol v okrese Partizánske a Prievidza na RÚVZ Prievidza za rok 2016 vyšetrený ukazovateľ améby kultivovateľné pri 36 °C a 44 °C. Vyšetrených bolo 51 termálnych bazénových vôd a 2 bazény netermálnych vôd. V 6 - tich vzorkách termálnych bazénov boli zachytené améby rodov *Vahlkampfia*, *Hartmannella* a *Vannella*. Vo všetkých vyšetrených vzorkách potenciálne patogénne rody *Acanthamoeba* a *Naegleria* zaznamenané neboli.

Na potvrdenie a bližšiu identifikáciu améb kultivovateľných pri 36 °C a 44°C, bolo do NRC pre TTA za rok 2016 dodaných z RÚVZ Banská Bystrica 10 vzoriek

V dvoch vzorkách bola identifikovaná umelo vytvorená skupina *Vahlkampfia/Naegleria*, za účelom zdôraznenia možného výskytu patogénnych améb. Jednalo sa o vzorky z Heľpa – Relax bazén a detský bazén pláž v Banskej Bystrici.

V dvoch prípadoch boli identifikované potenciálne život ohrozujúce améby rodu *Acanthamoeba*. Améby boli vykultivované z Kupko Dolná Stredová oddychový bazén a z Kupko Dolná Stredová vírivý bazén.

S výsledkami zistenia potencionalne patogénnych rodov boli upovedomení pracovníci BŽP RÚVZ Banská Bystrica, ktorí vykonali následne opatrenia na elimináciu možného ohrozenia zdravia.

V ostatných prípadoch sa jednalo o nepatogénnu skupinu améb rodov *Hartmannella*, *Vahlkampfia*, *Echinamoeba*.

Vyšetrenie na Legienel v našom laboratóriu nevykonávame.

7.4. Reziduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu

HVBPKV:

Úloha bola splnená podľa harmonogramu a v stanovenom rozsahu. V obchodnej sieti bola na monitoring odobratá 1 vzorka dojčenskej a detskej výživy.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1. NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

A. Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení

I. Opatrenia zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu

1. Výživa a stravovacie zvyklosti

Riešiteľské pracoviská:

PZ, ZŠ Diviacka Nová Ves, MŠ Športová Prievidza, MŠ Chynorany, MŠ Partizánske – Veľké Bielice, MŠ Poruba, ZŠ S. Chalupku Prievidza, ZŠ Nováky, ZŠ Chynorany, ZŠ Nedožery-Brezany, ZŠ Malinovského Partizánske, ZŠ Klátova Nová Ves, ZŠ Kamenec pod Vtáčnikom, ZŠ Čavoj, ZŠ Bojnice, ZŠ Malonecpalská Prievidza, ZŠ Skačany

Riešenie:

- prednáška „**Zásady správneho stravovania**“ (13.4.2016) – beseda pre žiakov 1. stupňa ZŠ Diviacka Nová Ves venovaná optimálnemu stravovaniu ako aj stravovaciemu režimu s dôrazom na raňajky, edukovaných celkovo 28 žiakov základnej školy
- program „**Školské ovocie**“ školský rok 2015/2016 – realizácia dotazníkového prieskumu pre rodičov detí materských a základných škôl, prieskum bol zrealizovaný na 4 materských a 6 základných školách, odoslaných 167 vyplnených dotazníkov
- prednáška „**Anorexia**“ (2.11.2016) - beseda pre žiačky 8. a 9. ročníka ZŠ Skačany venovaná poruchám príjmu potravy spojená s projekciou filmu „Sami“, Edukovaných 14 žiačok 8. a 9. ročníka základnej školy
- prednáška „**Anorexia**“ (9.11.2016) – beseda pre žiačky 8. a 9. ročníka ZŠ Klátova Nová Ves venovaná poruchám príjmu potravy spojená s projekciou filmu „Sami“, edukovaných celkovo 17 dievčat

Aktivity pri príležitosti 16. októbra – Svetový deň potravy

- názorná propagácia vo vestibule úradu
- príspevok na internetovej stránke úradu
- prednáška „**Zásady správneho stravovania**“ (11.10.2016) – beseda pre žiakov 5. ročníka ZŠ Bojnice venovaná optimálnemu stravovaniu ako aj stravovaciemu režimu s dôrazom na raňajky, edukovaných celkovo 24 žiakov základnej školy
- prednáška „**Anorexia**“ (11.10.2016) – beseda pre žiačky 9. ročníka ZŠ Bojnice venovaná poruchám príjmu potravy spojená s projekciou filmu „Sami“, edukovaných 16 dievčat
- prednášky „**Zásady správneho stravovania**“ (12.10.2016) – 2 besedy pre žiakov 4. a 5. ročníka ZŠ Malonecpalská Prievidza venovaná optimálnemu stravovaniu ako aj stravovaciemu režimu s dôrazom na pitný režim, nebezpečenstvo konzumácie energetických nápojov, edukovaných celkovo 50 žiakov
- prednáška „**Zásady správneho stravovania**“ (14.10.2016) – beseda pre žiakov 1. a 2. ročníka ZŠ Skačany venovaná optimálnemu stravovaniu ako aj stravovaciemu režimu s dôrazom na raňajky, edukovaných celkovo 26 žiakov základnej školy

Realizácia:

apríl, máj, október, november

2. Fyzická inaktivita**Riešiteľské pracoviská:**

PZ, regionálny týždenník Tempo Partizánske, ZŠ Mariánska Prievidza, RÚVZ Považská Bystrica, RÚVZ Trenčín

Riešenie:**Aktivity pri príležitosti 10. mája – Svetový deň – Pohybom ku zdraviu**

- názorná propagácia vo vestibule úradu
- príspevok na internetovej stránke úradu
- príspevok v regionálnom týždenníku Tempo Partizánske
- **ZŠ Mariánska Prievidza (18.6.2016)** – meranie tlaku krvi v rámci športového podujatia „Deň rodiny“ organizovaného základnou školou, zrealizovaných celkovo 47 vyšetrení pedagogických pracovníkov a rodičov žiakov spojených s individuálnym odborným poradenstvom z oblasti nefarmakologickej úpravy krvného tlaku s dôrazom na význam pravidelnej pohybovej aktivity

Aktivity pri príležitosti 2. ročníka Európskeho týždňa športu

- **Výstup na Kľak (14.9.2016)** – organizácia a realizácia športového podujatia pre pracovníkov 3 regionálnych úradov Trenčianskeho samosprávneho kraja, celkovo zúčastnených 58 pracovníkov

Realizácia:

máj, jún, september

II. Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia

3. Diabetes mellitus**Riešiteľské pracoviská:**

PZ, Okresný úrad Prievidza, Mestský úrad Handlová, SE a.s ENEL, z. Zemianske Kostol'any, Odborné učilište, praktická škola Prievidza

Riešenie:**Aktivity pri príležitosti 7. apríla – Svetový deň zdravia**

- názorná propagácia vo vestibule úradu
- príspevok na internetovej stránke úradu
- **Okresný úrad Prievidza (7.4.2016)** – vyšetovania hladiny cukru v krvi a meranie tlaku krvi u zamestnancov príslušného úradu spojené s individuálnym odborným poradenstvom a distribúciou zdravotno-výchovných materiálov s dôrazom na prevenciu cukrovky, celkovo zrealizovaných 50 vyšetrení
- **Mestský úrad Handlová (14.4.2016)** – vyšetovania hladiny cukru v krvi a meranie tlaku krvi u zamestnancov príslušného úradu spojené s individuálnym odborným

poradenstvom a distribúciou zdravotno-výchovných materiálov s dôrazom na prevenciu cukrovky, celkovo zrealizovaných 56 vyšetrení

Aktivity pri príležitosti 14. novembra – Svetového dňa diabetu

- názorná propagácia vo vestibule úradu
- príspevok na internetovej stránke úradu
- **SE a.s ENEL, z. Zemianske Kostol'any (22.11.2016)** – beseda zameraná na prevenciu civilizačných ochorení s dôrazom na riziká vzniku diabetu a zásadami prevencie spojená s meraním krvného tlaku a stanovením BMI ako aj WHR, edukovaných a vyšetrených celkovo 28 zamestnancov podniku
- **Odborné učilište, praktická škola Prievidza (24.11.2016)** – krátka beseda zameraná na prevenciu civilizačných ochorení s dôrazom na riziká diabetu spojená s meraním krvného tlaku a stanovením BMI ako aj WHR, edukovaných 22 študentov a vyšetrených celkovo 12 študentov odborného učilišťa, 7 pedagogických pracovníkov a 1 rodič sprevádzajúci ťažko postihnuté dieťa.

Realizácia:

apríl, november

4. Vybrané nádorové ochorenia

Riešiteľské pracoviská:

PZ, SOŠ Handlová, Obchodná akadémia Prievidza, Osemročné gymnázium Handlová

Riešenie:

Aktivity pri príležitosti 4. februára - Svetového dňa proti rakovine

- príspevok na internetovej stránke úradu venovaný problematike onkologických ochorení a ich prevencie
- názorná propagácia venovaná onkologickým ochoreniam s dôrazom na prevenciu kolorektálneho karcinómu
- 3 besedy „Prevencia onkologických ochorení u mladých dievčat a žien“ – besedy pre študentky 2.,3. a 4. ročníka strednej školy venované prevencii rakoviny prsníka a rakoviny krčka maternice, celkovo edukovaných 60 dievčat
- 2 besedy „Prevencia onkologických ochorení u mladých dievčat a žien“ – besedy pre študentky 2.a 3. ročníka strednej školy venované prevencii rakoviny prsníka a rakoviny krčka maternice, celkovo edukovaných 45 dievčat
- **beseda „Prevencia rakoviny prsníka a krčka maternice“**- beseda pre študentky Osemročného gymnázia Handlová na tému prevencie najčastejších onkologických ochorení u žien, význam preventívnych gynekologických prehliadok, zásady ochrany, edukovaných celkovo 28 študentiek

Realizácia:

február marec, jún

B. Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení

Riešiteľské pracoviská:

PZ, Odborné učilište, praktická škola Prievidza,

Riešenie:

- prednáška „*Chrípkové ochorenia, liečba, prevencia*“ - beseda pre študentov všetkých ročníkov Odborného učilišťa , praktickej školy Prievidza na tému prevencie, liečby chrípkových ochorení, edukovaných 57 študentov

Realizácia:

február

9.2. NÁRODNÝ PROGRAM PREVENIE NADVÁHY A OBEZITY**Riešiteľské pracoviská:**

PZ, ZŠ Mariánska Prievidza, ZŠ Bojnice

Riešenie:

- prednáška „*Poruchy príjmu potravy*“ – beseda pre žiačky 5. ročníka ZŠ Mariánska, Prievidza o anorexii spojená s projekciou zdravotno-výchovného filmu „Sami“, edukovaných 13 žiačok
- prednáška „*Poruchy príjmu potravy*“ – beseda pre žiačky 9. ročníka ZŠ Bojnice o anorexii spojená s projekciou zdravotno-výchovného filmu „Sami“, edukovaných 13 žiačok
- prednáška „*Zdravý životný štýl, prevencia obezity*“ – beseda pre žiakov 8 . ročníka ZŠ Bojnice o zásadách zdravej výživy s dôrazom na prevenciu nadváhy a obezity, edukovaných 15 žiakov
- prednáška „*Zdravý životný štýl, prevencia obezity*“ – 2 besedy pre žiakov 8. ročníka ZŠ Mariánska, Prievidza o zásadách zdravej výživy s dôrazom na prevenciu nadváhy a obezity, edukovaných 51 žiakov

Realizácia:

marec

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE**Riešiteľské pracoviská**

PZ, Gymnázium I. Bellu Handlová,

Aktivity pri príležitosti 9. septembra – Medzinárodného dňa povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme

- príspevok na internetovej stránke úradu venovaný problematike konzumácie alkoholu s dôrazom na nebezpečenstvo FAS
- názorná propagácia venovaná danej problematike
- beseda „Fetálny alkoholový syndróm“ (9.9.2016) – 2 besedy pre študentky 2.a3.ročníka gymnázia venovaná rizikám konzumácie alkoholu v tehotenstve, edukovaných 25 študentiek

Realizácia:

september

9.5. NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA

Riešiteľské pracoviská:

PZ, ZŠ Nováky, Domov dôchodcov Senior Nitrianske Rudno, Slovenská Alzheimerova spoločnosť, TEMPO – regionálny týždenník, Klub dôchodcov Bojnice

Riešenie:

- prednáška „*Podpora zdravia seniorov, zdravý životný štýl*“ – beseda pre seniorov v rámci akcie organizovanej ZŠ Nováky o základných zásadách zdravého životného štýlu seniora spojené s meraním tlaku krvi ako aj individuálnym odborným poradenstvom, distribúcia listov z pracovného zošita č. 4 – „Aktívny aj vo vyššom veku“ centra MEMORY, edukovaných celkovo 18 seniorov

Aktivity pri príležitosti kampane „Týždeň mozgu 2016“

- názorná propagácia vo vestibule úradu
- príspevok na internetovej stránke úradu
- uverejnenie informácií o kampani v regionálnych médiu (Tempo Partizánske) a Sme – Naša Prievdza sk.
- zaslanie prihlášky o plánovaných aktivitách na adresu Slovenskej Alzheimerovej spoločnosti
- prednáška „*Mozog, jeho funkcie*“ – beseda spojená s tréningom pamäte prostredníctvom úloh z pracovného zošita č.4 „Aktívny aj vo vyššom veku“ pre klientov Domova dôchodcov Senior Nitrianske Rudno, edukovaných 27 seniorov

Aktivity pri príležitosti 21. septembra – Svetového dňa Alzheimerovej choroby

- názorná propagácia vo vestibule úradu
- príspevok na internetovej stránke úradu
- beseda pre klientov Domova dôchodcov Senior na tému „Alzheimerova choroba“ a práca so seniormi s použitím pracovných zošitov centra MEMORY, edukovaných 10 klientov sociálneho zariadenia
- distribúcia zdravotno-výchovných materiálov pre sociálne sestry daného sociálneho zariadenia

Aktivity pri príležitosti – Október – Mesiac úcty k starším

- názorná propagácia vo vestibule úradu
- príspevok na internetovej stránke úradu
- **Klub dôchodcov Bojnice** - návšteva a diskusia s členmi mestského klubu spojená s distribúciou zdravotno-výchovných materiálov týkajúcich sa osteoporózy, zásad domáceho monitorovania tlaku krvi ako aj práca s pracovnými zošitmi centra MEMORY, popoludňajšieho stretnutia sa zúčastnilo 15 seniorov
- **Domov dôchodcov Senior Nitrianske Rudno** - meranie tlaku krvi a stanovenie BMI u klientov zariadenia spojené s individuálnym odborným poradenstvom v oblasti zdravého životného štýlu, celkovo vyšetrených a následne edukovaných 26 seniorov
- distribúcia zdravotno-výchovných materiálov ÚVZ SR :
 - „Pohybová aktivita seniorov“
 - „Pády seniorov“
 - „Očkovanie seniorov“

Realizácia

marec, september, október

9.6.1. ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

Riešiteľské pracoviská:

PZ, MŠ Športová Prievidza, Spojená škola internátna Prievidza, MŠ Koš

Riešenie:

- 8 týždňový cyklus prednášok pre deti predškolského veku dvoch materských školách regiónu venované anatómii zubov, mliečnemu a trvalému chrupu ako aj významu zdravej výživy pre vývoj detského chrupu spojených s praktickým nácvikom správneho umývania zubov pomocou názornej ukážky na modeli ústnej dutiny, edukovaných 63 detí

Aktivity pri príležitosti 20. marca – Svetový deň ústneho zdravia

- príspevok na internetovej stránke úradu

Aktivity pri príležitosti 12. septembra – Svetový deň ústneho zdravia

- **Spojovaná škola internátna Prievidza (12.9.2016)** – „Zásady starostlivosti o chrup a ústnu dutinu“ – krátka beseda pre žiakov 1. stupňa špeciálnej základnej školy spojená s praktickou ukážkou správnej techniky umývania zubov s použitím modelu a pracovného zošita z projektu „Stomatohygiena“, edukovaných celkovo 40 žiakov

Realizácia:

február, marec, apríl, september, október, november

9.7. CINDY program SR

Riešiteľské pracoviská: Poradňa zdravia

Riešenie:

Činnosť poradne zdravia je zameraná na stanovenie individuálneho rizika srdcovo-cievnych ochorení u klientov a následné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu ako súčasť prevencie civilizačných ochorení. Poradenstvo je doplnené o distribúciu zdravotno-výchovných materiálov. V Poradni zdravia Prievidza a Partizánske bolo zrealizovaných celkovo 147 vyšetrení, z toho 130 v základnej poradni a 17 v poradni zdravej výživy. V poradni na odvykanie od fajčenia bolo realizované poradenstvo u jednej ženy a jedného muža.

9.8. AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2013-2016

Riešiteľské pracoviská:

PZ, Osemročné gymnázium Handlová, ZŠ Mariánska Prievidza, ZŠ Bojnice

Riešenie:

Aktivity pri príležitosti 31. mája – Svetový deň bez tabaku

- názorná propagácia vo vestibule úradu
- príspevok na internetovej stránke úradu
- prednášky „*Prevencia fajčenia, riziká užívania drog*“ – 2 besedy pre študentov sekundy a tercie Osemročného gymnázia Handlová o škodlivosti užívania tabaku a iných drog, edukovaných celkovo 31 študentov

Aktivity pri príležitosti 26. júna – Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a obchodovaniu s nimi

- názorná propagácia vo vestibule úradu
- príspevok na internetovej stránke úradu

Aktivity pri príležitosti 46. týždňa – Európsky týždeň boja proti drogám

- názorná propagácia vo vestibule úradu na tému drogových závislostí
- príspevok na internetovej stránke úradu

Celoslovenská súťaž „Najlepšia protidrogová nástenka“

- názorná propagácia vo vestibule úradu + plagát
- uverejnenie informácie o podmienkach súťaže na internetovej stránke úradu + plagát
- prednáška „*Nelátkové závislosti*“(15.11.2016) – beseda pre žiakov 7. ročníka základnej školy o nelátkových závislostiach s dôrazom na závislosť na internete a kyberšikanu, edukovaných 28 žiakov základnej školy
- prednáška „*Legálne a nelegálne drogy*“(16.11.2016) – beseda pre žiakov 8. ročníka základnej školy Bojnice o nelátkových závislostiach s dôrazom na závislosť na internete a kyberšikanu, edukovaných 23 žiakov základnej školy

Ostatné aktivity mimo svetových dní týkajúce sa drogových závislostí

- prednáška „*Prevencia fajčenia*“(7.10.2016) – beseda pre žiakov 2 tried 5. ročníka základnej školy Mariánska Prievidza o škodlivosti fajčenia na ľudský organizmus, edukovaných 37 žiakov základnej školy

Realizácia:

máj, jún, október, november

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Rimavskej Sobote**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

Cieľ

Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami.

Anotácia

Od roku 1997 prebiehajú v Slovenskej republike aktivity zamerané na zlepšenie zdravotných ukazovateľov populácie poukazujúce na negatívny vplyv zložiek a faktorov životného prostredia na zdravie ľudí. SR je zapojená do celoeurópskeho procesu v rámci ktorého sa vyvíja veľké úsilie na redukciiu resp. predchádzanie ochoreniam, ktoré priamo alebo nepriamo súvisia s podmienkami života populácie. Na 5. ministerskej konferencii o životnom prostredí a zdraví v Parme v marci 2010 bolo konštatované, že napriek tomu že sa v oblasti environmentálneho zdravia dosiahli pozitívne výsledky, neustále sa objavujú nové hrozby zo životného prostredia, ktorým je európska populácia vystavovaná (nanotechnológie, klimatické zmeny, chemické disruptory a pod.). Na základe nových vedeckých dôkazov sú identifikované nové oblasti, ktorým je potrebné venovať pozornosť zo strany odborných inštitúcií a odborníkov verejného zdravotníctva. Identifikácia a prioritizácia takýchto hrozieb pre populáciu v SR na národnej úrovni (SR) je predmetom súčasného Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky (NEHAP IV.).

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV

Cieľ

Cieľom tohto programu je plniť zaktualizované národné ciele vládou schváleného materiálu *Protokol o vode a zdraví k Dohovoru o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992 – Národné ciele SR III*, ktoré boli nastavené v spolupráci s rezortom životného prostredia a to v súlade s medzinárodným dokumentom *Protokol o vode a zdraví*.

Anotácia

Slovenská republika ratifikovala *Protokol o vode a zdraví* v roku 2001 v nadväznosti na *Dohovor Európskej hospodárskej komisie Organizácie spojených národov o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992*, s cieľom podporiť a zlepšiť využívanie vody, zdokonaľiť prístup k informáciám a posilniť komunikáciu s verejnosťou. Podstatou plnenia Protokolu je prijatie legislatívnych a účelových opatrení, ktoré sa osvedčili pri zabezpečovaní potrieb spoločnosti v súvislosti so zdravotne bezpečnou pitnou vodou a sanitáciou. Prijatím opatrení sa vytvoria predpoklady pre zabezpečenie dostatku pitnej vody a sanitácie v potrebnom množstve, kvalite, v požadovanom čase a na požadovanom mieste.

Ustanovenia Protokolu v Slovenskej republike sa týkajú povrchových a podzemných vôd, uzavretých vodných útvarov, vôd na kúpanie, zásobovania pitnou vodou, odkanalizovania a čistenia odpadových vôd.

Slovenská republika nastavila v roku 2014 nové národné ciele *Protokolu o vode a zdraví* a v roku 2016 bude pokračovať v ich plnení. Plnenie národných cieľov by malo zabezpečiť

efektívnejšie využívanie a ochranu vôd a vodných ekosystémov, zachovanie biodiverzity a zníženie výskytu ochorení prenášaných vodou.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia, odbor preventívneho pracovného lekárstva a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Cieľ

Zabezpečiť pokračovanie procesov zameraných na uplatňovanie ľudského biomonitoringu vo vzťahu k chemickým rizikovým faktorom zo životného i pracovného prostredia a udržateľnosť odborných kapacít pre HBM v rámci ÚVZ SR a RÚVZ v SR.

Anotácia

Biologické monitorovanie (HBM) má jednoznačne preventívne zameranie. Umožňuje sledovať vzťah medzi expozíciou chemickým faktorom zo životného a pracovného prostredia, dávkou, účinkom a poškodením zdravia. Zároveň umožňuje meranie kvantity absorbovaného chemického faktora bez ohľadu na spôsob absorpcie.

Táto úloha je postavená na poznatkoch a skúsenostiach získaných pri realizácii medzinárodného projektu COPHES/DEMOCOPHES v rokoch 2010-2012, ktorý preukázal realizovateľnosť harmonizovaného postupu biomonitorovania súčasne v 17 krajinách Európy. V rámci tohto projektu bola testovaná metodika (nábor respondentov, odber biologického materiálu, dotazníky, laboratórne analýzy, spracovanie a interpretácia výsledkov). Jedným zo záverov projektu je, že HBM je po všetkých stránkach náročná a finančne nákladná činnosť, ktorú bez podpory EK nebude schopná vykonávať ani jedna členská krajina vrátane Slovenska. V súčasnosti prebiehajú na celoeurópskej úrovni aktivity zamerané na posilnenie politiky EÚ v oblasti HBM a poskytnutie podpory členským krajinám. Tieto aktivity sú v súčasnosti zamerané najmä na zmapovanie priorít a kapacít jednotlivých členských krajín v tejto oblasti.

Preto krajiny, medzi nimi aj Slovensko, vstúpili do rokovania s tromi DG EK (DG RESEARCH, DG SANCO, DG ENVIRO) o potrebe posilniť politiku EÚ pre HBM a žiadajú o poskytnutie podpory členským krajinám. Aktuálne boli predložené určité návrhy ako tento proces podporiť zo strany EK a zároveň sa mapujú kapacity jednotlivých členských krajín, ktoré by mohli prispieť svojimi kapacitami a technickými možnosťami k HBM na európskej úrovni.

Zámerom predmetnej úlohy je, aby sa prostredníctvom ÚVZ SR zabezpečila kontinuita spolupráce s ďalšími krajinami na vytvorení európskej platformy pre HBM, ktorá bude určovať zameranie výskumu v závislosti od najzávažnejších problémov v oblasti environmentálneho zdravia v európskom kontexte.

ÚVZ SR ako národný koordinátor aktivít v oblasti environmentálneho zdravia bude v tejto etape procesov pre európsky HBM získavať relevantných partnerov so skúsenosťami potrebnými pre realizovanie biomonitoringu na Slovensku aj z iných inštitúcií prípadne sektorov.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTOK VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKÔL NA ZDRAVIE DETÍ V RÔZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia, odbor hygieny detí a mládeže a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Cieľ

Cieľom je plnenie Regionálneho prioritného cieľa III (RPG III) uvedeného v Deklarácii ministrov prijatej na Parnskej konferencii o životnom prostredí a zdraví, ktorým je prevencia akútnych a chronických respiračných ochorení a alergií u detí prostredníctvom zlepšovania kvality vnútorného prostredia v školách uplatnením environmentálno-zdravotných indikátorov.

Anotácia

Zámerom tejto úlohy je zúročenie personálnych a technických kapacít a skúseností získaných realizáciou medzinárodných projektov SEARCH a SINPHONIE pri sledovaní kvality vnútorného prostredia základných škôl v rôznych regiónoch Slovenska ako nástroja pre overovanie a ďalšie rozvíjanie environmentálno-zdravotných indikátorov špecificky určených na zisťovanie pokroku pri plnení CEHAPE.

Metodika preverená realizáciou medzinárodných projektov SEARCH a SINPHONIE, do riešenia ktorých bol ÚVZ SR zapojený, umožňuje sledovať kvalitu vnútorného ovzdušia škôl prostredníctvom vybraných chemických (CO₂, prachové častice PM_{2,5} a PM₁₀), fyzikálnych (teplota, relatívna vlhkosť) a biologických (alergény, plesne) faktorov prístrojovou technikou, a prostredníctvom dotazníkového prieskumu. Dotazníky vďaka ich širokému zameraniu slúžia zároveň aj na odhaľovanie možných vonkajších i vnútorných príčin zhoršovania kvality ovzdušia v školách. Získané poznatky sú následne využité pri tvorbe nových politík v oblasti prevencie vzniku alergických a respiračných ochorení u detí, akými sú napr. astma či bronchitída a zároveň aj tvorbu všeobecných a prípadne aj konkrétnych odporúčaní pre manažment škôl zameraných na zlepšovanie kvality prostredia v školských triedach.

Zámerom uvedeného projektu je zaškoliť pracovníkov vybraných RÚVZ a aplikovať osvedčenú metodiku, používanú pre štúdie tohto typu v Európe, aj v ďalších regiónoch Slovenska. V rámci projektu sa predpokladá zapojenie aspoň 10 škôl v každom z 8 krajov SR do realizácie dotazníkového prieskumu za účelom získania údajov vhodných pre zavedenie nových indikátorov komplexného informačného systému o životnom prostredí a zdraví (ENHIS) na národnej úrovni, a realizácia projektu v širšom rozsahu, t.j. vrátane merania vybraných faktorov vnútorného ovzdušia škôl prístrojovou technikou na 2 z 10 vybraných škôl v každom z 8 krajov Slovenska.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTOK V PITNÝCH VODÁCH

Cieľ

Získať prehľad o výskyte reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách SR.

Anotácia

Pesticídne látky tvoria širokú a chemicky veľmi rôznorodú skupinu látok, určených na ničenie škodcov, burín a pod. Pre účely sledovania kvality pitnej vody sa laboratórne overujú hlavne herbicídy a im podobné látky. V počiatkoch ich využívania boli pesticídne látky veľmi perzistentné (DDT, heptachlór, lindan a pod.) a aj v súčasnosti môžu predstavovať napriek ich

dlhodobému zákazu problému zo starých záťaží. Nová generácia pesticídnych látok je už pomerne ľahko odbúrateľná, napriek tomu však môžu ohrozovať kvalitu vody vo vodárenských zdrojoch. Čo sa týka týchto látok, vyskytujú sa medzi nimi látky vysoko toxické, ale aj netoxické a podľa toho je ich účinok na zdravie veľmi rôznorodý (poškodenie pečene, obličiek, karcinogénne pôsobenie, narušenie hormonálneho a reprodukčného systému a pod).

V súlade s európskou legislatívou sa podľa aktuálnych národných predpisov v oblasti pitnej vody v SR zisťujú tie pesticídy, ktorých prítomnosť vo vode možno predpokladať. Zmapovanie aktuálneho stavu by nemalo predstavovať len rutinné analýzy, ale ciele stanovenia zamerané na tie pesticídne látky, ktoré sa môžu v konkrétnom vytypovanom vodárenskom zdroji vyskytovať. V SR evidujeme množstvo pesticídnych látok, o ktorých nevieme presnú informáciu, ktorá látka sa v konkrétnom území aplikovala. V posledných rokoch sa na základe odborných informácií v Európe najviac používali nasledovné pesticídne látky: atrazín a príbuzné produkty, simazin, mecoprop, benzatón, diuron, isoproturon a ďalšie. V nadväznosti na aktuálne výskumné úlohy VÚVH Bratislava a laboratorne analýzy Západoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a. s. boli pri aktualizácii látok určených na ničenie hmyzu, burín a pod. vytypované vo vodách na území Žitného ostrova nasledovné reziduá pesticídov: *atrazin, simazin, terbutylazin, chlortaluron, izoproturon*. Na základe pracovných rokovaní s odborníkmi z Národného referenčného laboratória pre pesticídy Univerzity veterinárneho lekárstva a farmácie v Košiciach boli na základe celkovej spotreby v SR a fyzikálno-chemických vlastností pesticídov (podľa aktuálnej databázy ÚKSÚP-u) vybraté nasledovné účinné látky, resp. ich metabolity, ktoré predstavujú potenciálne riziko kontaminácie podzemných vôd vrátane vodárenských zdrojov: acetochlór, glyphosate, propisochlor, s-metolachlor, mcpa, terbuthylazine, metazachlor.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

1.6 ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASTÍC VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ

Cieľ

Hlavným cieľom projektu je poskytovať presné a včasné informácie o obsahu alergizujúcich organických častíc – peľu a spór plesní v ovzduší. Podmienkou na naplnenie hlavného cieľa je rozšíriť existujúcu sieť peľových monitorovacích staníc na úroveň, ktorá je nevyhnutná pre presné a komplexné vyhodnocovanie peľovej situácie v jednotlivých regiónoch Slovenska. Obnova a dobudovanie technického, prístrojového a personálneho vybavenia infraštruktúry peľovej informačnej služby (PIS) zabezpečí adekvátny monitoring environmentálnych zdravotných rizík spôsobených výskytom biologických alergénov v ovzduší pre celé územie Slovenska, čím sa posilní základná úloha v oblasti ochrany a podpory verejného zdravia, a to prevencia.

Anotácia

Negatívny trend nárastu alergických ochorení – najmä polinóza sa stal podnetom pre lekárov, botanikov i aerobiológov iniciovať obnovenie a vybudovanie funkčnej siete monitorovacích staníc peľovej informačnej služby (PIS).

Na Slovensku peľový monitoring od roku 2006 zabezpečuje sieť monitorovacích staníc pod gestorstvom orgánov verejného zdravotníctva. V roku 2014 na Slovensku pracovalo sedem staníc peľovej informačnej služby (PIS), z toho šesť v sieti RÚVZ. Nakoľko súčasná sieť monitorovacích staníc je nerovnomerná a nedostatočne pokrýva územie Slovenska, realizácia projektu zameraného na obnovu a rozšírenie siete monitorovacích staníc PIS by výrazne a vo

veľkej miere prispela k skvalitneniu monitorovania výskytu biologických alergénov v ovzduší Slovenska, čím by v jednotlivých regiónoch umožnila zber adekvátnych údajov potrebných pre tvorbu preventívnych opatrení, a tým rozšírila možností využitia výsledkov aj pre spoluprácu v oblasti medzinárodných štruktúr.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

1.7 ZHODNOTENIE STAVU DEKONTAMINÁCIE VO VYBRANÝCH PREVÁDZKACH PEDIKÚR V OKRESE LEVICE

Cieľ

- zhodnotenie stavu dekontaminácie v prevádzkach pedikúr v okrese Levice
- prijatie účinných opatrení na zníženie rizika poškodenia zdravia klientov

Anotácia

Jedným z hlavných predpokladov správneho vykonávania služieb v prevádzkach zariadení starostlivosti o ľudské telo je vytvorenie takých podmienok, ktoré vylučujú prenos nákaz na zákazníkov a na personál. Veľmi dôležité je používanie výlučne takých opakovane použiteľných nástrojov, pomôcok, prístrojov i ostatných výrobkov, ktoré sú zbavené choroboplodných zárodkov a ostatných nečistôt.

V tomto projekte bude v spolupráci s oddelením epidemiológie zmapovaná úroveň dekontaminácie v jednotlivých prevádzkach pedikúr v okrese Levice a na základe zistených výsledkov prijaté opatrenia na zníženie rizika poškodenia zdravia klientov týchto prevádzok.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNÍŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Cieľ

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ďalej ŠZD) vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, zisťovať rizikové faktory práce a výskyt zdravotných problémov u zamestnancov pri podozrení na výskyt choroby z povolania na danom pracovisku. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizik (rizikové práce)

Anotácia

Viest' evidenciu rizikových prác za príslušný okres, región a SR podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku

kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Prehodnotiť vydané rozhodnutia o určení rizikových prác (resp. profesií) podľa predchádzajúcich legislatívnych úprav. V rámci ŠZD sledovať pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. V rámci výkonu ŠZD sledovať výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou. Uplatňovať databázu rizikových prác obsahovo zosúladenú s platnými právnymi predpismi na ochranu zdravia pri práci.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- výkon ŠZD na rizikových pracoviskách
- získavanie údajov o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v jednotlivých okresoch
- vedenie evidencie rizikových prác v programe ASTR
- získavanie údajov o počte nových rizikových prác
- získavanie údajov o počte prehodnotených rizikových pracovísk
- získavanie údajov o počte zrušených rizikových pracovísk
- získavanie údajov o počte pracovísk s vyhlásenými rizikovými prácami z podnetu orgánu verejného zdravotníctva
- sledovanie vývoja zmien počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce (trendy) v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi
- vedenie evidencie výsledkov vykonaných meraní faktorov práce u jednotlivých profesií
- vedenie údajov o počte ohrození chorobou z povolania a priznaných prípadov chorôb z povolania na rizikových pracoviskách

Odpočet plnenia:

- **výkon ŠZD na rizikových pracoviskách**

Zo 45 evidovaných pracovísk bol v roku 2016 vykonaný ŠZD u 45 dozorovaných subjektov t.j. 100 % (celkom 134 previerok).

V roku 2016 bola uložená sankcia pre 1 spoločnosť s vyhlásenými rizikovými prácami – Aries 2, s.r.o., Tornaľa v sume 400 € (jednalo sa o opakovanú pokutu podľa § 57 ods. 42 písm. b) zákona č. 355/2007 Z.z. za prevádzkovanie haly č.13 a č.14 bez súhlasu RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote). V 1 prípade bolo pre spoločnosť Cestné a stavebné mechanizmy Tisovec, a.s. Žilina, prevádzka Tisovec zahájene konanie vo veci uloženia pokuty z dôvodu porušenia ustanovenia § 30 ods. 1 písm. c) v spojení s § 30e zákona č. 355/2007 Z.z., nakoľko zamestnávateľ nezabezpečil pre svojich zamestnancov posúdenie zdravotnej spôsobilosti na prácu.

- **získavanie údajov o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v jednotlivých okresoch**

K 31.12.2016 evidujeme spolu 45 spoločností, u ktorých sú vyhlásené rizikové práce (28 v okrese Rimavská Sobota a 17 v okrese Revúca). Počet exponovaných pracovníkov je 1207 (457 v okrese Rimavská Sobota a 750 v okrese Revúca). Prehľad firiem a počtu zamestnancov s vyhlásenými rizikovými prácami ku dňu 31.12.2016 je uvedený v tabuľke č. 1.

Tabuľka č. 1: Evidencia v ASTR k 31.12.2016 - Prehľad firiem a počty zamestnancov s vyhlásenými rizikovými prácami ku dňu 31.12.2016

p.č.	Okres Rimavská Sobota	počet *
1	AVIMED, s.r.o., Rimavská Sobota	5
2	BB-tools s.r.o., Rimavská Sobota	4
3	Calmit, spol. s r.o., Bratislava, závod Tisovec	6
4	Cestné a stavebné mechanizmy Tisovec, a.s. Žilina, prevádzka Tisovec	60
5	DREVOX MJ, s.r.o., V. Teriakovce	7
6	FORESTMAN s.r.o. Klenovec, prevádzka Hrachovo	4
7	Gemernákup, a.s., Rimavská Sobota	10
8	Genes, a.s., Hnúšťa	22
9	GND PLAST, s.r.o. Včelince	3
10	Gravplast, s.r.o., Rimavská Sobota	2
11	H.M.H. - DREVOVÝROBA, s.r.o., Kociha	28
12	INTOCAST Slovakia, a.s., Košice, prevádzka Hnúšťa - Hačava	50
13	KSR – Kameňolomy SR, s.r.o., Zvolen, prevádzka Husiná	5
14	K&K WOOD, s.r.o. V. Teriakovce	11
15	László Oto, Ing. , Chanava	1
16	mageba Slovakia s.r.o., Banská Štiavnica, prevádzka Hnúšťa**	28
17	Mestské lesy Tisovec, s.r.o., Tisovec	2
18	Parobek Ján, Klenovec	5
19	PÍLA-PALI Hruška Ivan, Klenovec	8
20	Prega ,spol. s r.o., Klenovec	1
21	Retech, spol. s r.o, Zvolen, prevádzka Rimavská Sobota	4
22	RIMADREV, s.r.o., Repno, prevádzka Rimavská Baňa	21
23	Roller spol. s r.o. Jesenské	5
24	Svet zdravia a.s. Bratislava, Všeobecná nemocnica Rimavská Sobota	28
25	Talos, s.r.o., Rimavská Sobota	10
26	TAURIS, a.s., Rimavská Sobota	120
27	Technické služby mesta Hnúšťa	5
28	Ústav na výkon odňatia slobody Želiezovce, otvorené oddelenie Sabová	2
p.č.	Okres Revúca	počet *
1	Aries 2, s.r.o., Tornaľa	63
2	Drevoxholding s.r.o. Revúca	5
3	Drevex Revúca s.r.o. Revúca	5
4	Gemstav, s.r.o., Revúca	4
5	Hacsi Alexander, Tornaľa	1
6	I.P.A. – Kovovýroba, s.r.o., Rimavská Sobota, prevádzka Tornaľa	21
7	Jozef Hutka – JAAS Revúca a Jozef Hutka Revúca	2
8	LVD S2, s.r.o. Tornaľa	29
9	Oralex - Oravcová Alena, Mokrú Lúka, prevádzka Revúca	5
10	PM, s.r.o. Tisovec, BPS I. a II. Jelšava	7
11	Ráčzko Tomáš, Tornaľa	4
12	REVÚCKE KOBERCE SYNTETICKÉ, spol. s r.o., Revúca	28
13	Nemocnica s poliklinikou, n.o., Revúca	2
14	Sklotextílie Revúca, s.r.o. Revúca	4
15	SLOVMAG, a.s., Lubeník	175
16	SMZ, a.s., Jelšava	372
17	Unicorn - ESK, s.r.o., Tornaľa	23

* počet pracovníkov zaradených do rizika

** v priebehu 1. polroka bolo vydané rozhodnutie o zaradení prác do kategórií v súvislosti so zmenou prevádzkovateľa z Reisner&Wolff s.r.o. na ulici Hlavnej v Hnúšti na spoločnosť mageba Slovakia s.r.o. – pre 1 z 2 prevádzok, ktorých sa zmena dotkla. Konanie vo veci vydania rozhodnutia na zaradenie zamestnancov do kategórií prác pre 2. prevádzku bolo zastavené a zatiaľ nie je doriešené.

- **vedenie evidencie rizikových prác v programe ASTR**

Evidencia rizikových pracovísk sa vykonáva v programovom systéme triedenia rizík ASTR.

- získavanie údajov o počte nových rizikových prác

Rozhodnutie o zaradení činností do rizikových prác „nové rizikové práce“ bolo k 31.12.2016 vydané pre 3 subjekty:

- mageba Slovakia s.r.o. Banská Štiavnica – prevádzka na ulici Hlavnej 133 v Hnúšti

- K&K WOOD, s.r.o. V. Teriakovce

- FORESTMAN, s.r.o. Klenovec

- **získavanie údajov o počte prehodnotených RP v prvom polroku 2016 - rozhodnutia o zmene v zaradení prác do kategórií**

V roku 2016 bolo prehodnotených 16 rozhodnutí (pre 15 subjektov) s činnosťami zaradenými do kategórie rizika 3 a 4 z dôvodov, že práce v 4. kategórii rizika boli zaradené na dobu určitú (väčšinou na 1 rok), zmeny sídla prevádzky a na pracoviskách bolo vykonané nové posúdenie rizika a z neho vyplývajúce zmeny. Jedná sa o nasledovné subjekty:

- SLOVMAG, a.s. Lubeník – 2 rozhodnutia

- Calmit, spol. s r.o. Bratislava, závod Tisovec

- Nemocnica s poliklinikou, n.o., Revúca

- Oralex - Oravcová Alena, Mokrú Lúka, prevádzka Revúca

- AVIMED, s.r.o., Rimavská Sobota

- Technické služby mesta Hnúšťa

- LVD S2 s.r.o., Tornaľa

- Cestné a stavebné mechanizmy Tisovec, a.s. Žilina, prevádzka Tisovec

- FORESTMAN s.r.o., Klenovec, prevádzka Hrachovo

- Aries 2, s.r.o., Tornaľa

- GENES, a.s., Hnúšťa

- SMZ, a.s., Jelšava

- I.P.A. - Kovovýroba spol. s r.o., prevádzka Tornaľa

- Drevex Revúca, s.r.o., Revúca

- H.M.H. - Drevovýroba Kociha, s.r.o., Kociha

- **získavanie údajov o počte zrušených rizikových pracovísk**

K 31.12.2016 nebol vyradený z evidencie ASTR žiadny subjekt. Daily palivá, s.r.o., Tornaľa – prevádzka v Tornali bola zrušená a prevádzkovateľ požiadal o zrušenie rizikových prác k 18.12.2015. K 31.12.2015 firma už nebola v evidencii ASTR, ale až v januári 2016 bolo vydané rozhodnutie o zrušení rizikových prác.

- **získavanie údajov o pracoviskách s vyhlásenými rizikovými prácami z podnetu orgánu verejného zdravotníctva**

V roku 2016 neboli z vlastného podnetu vyhlásené rizikové práce.

- **sledovanie vývoja zmien počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce (trendy) v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi**

V porovnaní stavu zamestnancov na rizikových pracoviskách a počtu subjektov, u ktorých boli rizikové práce vyhlásené v roku 2015 možno konštatovať, že k 31.12.2016 došlo k zvýšeniu počtu evidovaných subjektov o 2 a došlo k zníženiu počtu zamestnancov o 3.

Tabuľka č. 2: Sledovanie vývoja zmien počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v priereze rokov 2003 - 2016

Rok	Počet pracovníkov za okres Rimavská Sobota a Revúca spolu
2003	2 751
2004	2 694
2005	2 239
2006	2 077
2007	1 868
2008	2 055
2009	1 514
2010	1 377
2011	1 343
2012	1 253
2013	1 228
2014	1 208
2015	1 210
2016	1 207

Tabuľka č. 3: Sledovanie vývoja zmien počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v priereze rokov 2007 - 2016 podľa okresov

Rok	Počet pracovníkov v okrese Rimavská Sobota	Počet pracovníkov v okrese Revúca
2007	608	1260
2008	799	1256
2009	650	864
2010	554	823
2011	522	821
2012	467	786
2013	474	754
2014	476	732
2015	442	768
2016	457	750

- **vedenie evidencie výsledkov vykonaných meraní faktorov práce u jednotlivých profesií**

Na oddelenie PPL a T boli k 31.12.2016 predložené výsledky objektivizácie faktorov pracovného prostredia u nasledovných subjektov - profesií:

Tabuľka č. 4: Vykonaná objektivizácia faktorov pracovného prostredia u dozorovaných subjektov - profesií

Subjekt/pracovisko	Profesia	Faktor pracovného prostredia
UNICORN-ESK s.r.o. Tornaľa		
Lakovacia kabína VERTA	Lakovač	chemické látky
Striekacia kabína	Lakovač	chemické látky
Slovenské pramene a žriedla a.s. Budiš – prevádzka Gemerka Tornaľa		
Výrobná hala	Plnič	záťaž teplom
	Balička	záťaž teplom
mageba Slovakia s.r.o., Banská Štiavnica – prevádzka ul. Hlavná 432, Hnúšť'a		
Montáž	Montážnik, lisiar	vibrácie
Príprava kovových dielov	Brusič, brusič-sekač	
Zvarovňa	Zvárač	
Príprava kovových dielov	Palič pri počítači	prach
Príprava kovových dielov Lisovňa Montáž	Tryskač – zinkovanie+ trys. kabína Lisár Montážnik Predák montáže Predák lisovne	prach
Montáž	Montážnik	prach
Príprava kovových dielov Lisovňa Montáž	Tryskač – zinkovanie Lisár Predák lisovne Montážnik Predák montáže	hluk
Montáž	Montážnik	hluk
mageba Slovakia s.r.o., Banská Štiavnica – prevádzka ul. Hlavná 133 Hnúšť'a		
Výrobné priestory	Majster výroby	prach, hluk
Nemocnica s poliklinikou, n.o. Revúca		
Práčovňa	Práčka – žehliarka	hluk
Alena Oravcová – ORALEX, Mokrú Lúka		
Drevovýroba	Obsluha uhlovej píly	prach, hluk
	Pomocník uhlovej píly	prach, hluk
TEDi Betriebs s.r.o. Bratislava – prevádzka Rimavská Sobota		
Priestor predajne a kancelárie	Vedúca predajne, predavačka	umelé osvetlenie
Emil Krajčák, s.r.o. Senica – prevádzka Rimavská Sobota		
Priestor predajne a kancelárie	Vedúci predajne, predavač	umelé osvetlenie
CCC Slovakia, s.r.o. Bratislava – prevádzka Rimavská Sobota		
Priestor predajne a kancelárie	Vedúca predajne, predavačka	umelé osvetlenie
GATE, s.r.o. Žilina – Trnové – prevádzka Rimavská Sobota		
Priestor predajne a	Vedúci predajne, predavač	umelé osvetlenie

kancelárie		
OKAY Slovakia, spol. s r.o. Bratislava – prevádzka Rimavská Sobota		
Priestor predajne a kancelárie	Vedúci predajne, administratívny zamestnanec	umelé osvetlenie
Priestor servisu	Logistic	umelé osvetlenie
Pepco Slovakia, s.r.o. Bratislava – Ružinov – prevádzka Rimavská Sobota		
Priestor predajne a kancelárie	Vedúca predajne, zástupkyňa vedúcej predajne, predavačka, hlavná pokladníčka	umelé osvetlenie
SPORTISIMO SK, s.r.o. Bratislava – prevádzka Rimavská Sobota		
Priestor predajne a kancelárie	Vedúci predajne, predavač, vedúci zmeny	umelé osvetlenie
FORESTMAN, s.r.o., Klenovec, drevovýroba Hrachovo		
Drevovýroba	Pilčík	prach, hluk
SLOVMAG, a.s. Lubeník		
Tehlová prevádzka	Žeriavnik	hluk
Expedícia BS	Nakladač – balič	
Laboratórium	Laborantka	
Herman Slovakia Distribution s.r.o. Košice – prevádzka Mokrú Lúka		
Viacúčelová hala – časť na výrobu a skladovanie rezných a brúsnych kotúčov	Operátori strojov a zariadení, skladník surovín a hotových výrobkov: – Lisiar – Miešanie zmesi – Pomocný pracovník – pomoc pri lisovaní – Pomocný pracovník – pomocné práce vo výrobe	CHF – fenol, formaldehyd, hluk, prach
KONTUR print, Mgr. Peter Kontúr, Muráň		
Tlačiarenská výroba	Sieťotlač- potlač textilu-tlačiar Tampónová potlač - tlačiar	CH F - organické rozpúšťadlá
	Sieťotlač- potlač textilu-tlačiar a pomocník Transférová tlač – obsluha karuselu – tlačiar Transférová tlač – nažehľovanie – tlačiar Tampónová potlač – tlačiar Obsluha laseru Šablonár	hluk

- vedenie údajov o počte ohrození chorobou z povolania a priznaných prípadov chorôb z povolania na RP

V roku 2016 bolo prešetrených 21 suspektných profesionálnych ochorení, z toho na rizikových pracoviskách 15. Jednalo sa o prípady s položkami 28, 29, 38 (v kategórii 4/hluk - 1 prípad, v kategórii 3/hluk - 1 prípad, v kategórii 4/vibrácie - 2 prípady, v kategórii 3/FZ - 9 prípadov, v kategórii 4/FZ – 2 prípady a v kategórii 3/vibrácie - 1 prípad). V niektorých prípadoch bol zamestnanec exponovaný 2 rizikovým faktorom.

Z chorôb prešetrených na rizikových pracoviskách bolo priznaných 10 ochorení, z toho s položkou 29 – 6 prípadov, s položkou 28 – 3 prípady. 1 choroba z povolania s položkou 29 bola priznaná u zamestnanca zaradeného v riziku hluku, pričom v riziku fyzickej záťaže nepracoval.

Z prípadov, ktoré boli prešetrené v minulosti a hlásené v roku 2016 ako profesionálne ochorenia sa jednalo o 8 prípadov, z toho na rizikových pracoviskách bola v 4 prípadoch priznaná choroba s položkou 28, v 1 prípade s položkou 38. V 2 prípadoch sa jednalo

o priznané choroby na nerizikových pracoviskách a v 1 prípade sa jednalo o chorobu z povolania, ktorá bola najprv priznaná a neskôr bola zrušená. V tomto prípade bolo zahájené súdne konanie na podnet zamestnanca.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnej úpravy - nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD. Cielene kontrolovať zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Zabezpečovať poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov. Získavanie údajov o likvidácii obalov a nepoužiteľných zbytkov od veľmi toxických a toxických látok a zmesí a ďalej sledovať ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- výkon ŠZD pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami vrátane kontroly zabezpečovania klasifikácie látok a zmesí podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS,
- vedenie evidencie o vykonaných previerkach zameraných na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami,
- vydávanie rozhodnutí podľa § 13 ods. 4 písm. i) zákona 355/2007 Z.z.
- schvaľovanie prevádzkových poriadkov a ich zmien podľa § 13 ods. 4 písm. b) zákona č. 355/2007 Z.z.
- získavanie údajov o počte exponovaných zamestnancov, prevádzok – trendy vývoja
- kontrolu oboznamovania sa zamestnancov s kartami bezpečnostných údajov (KBÚ)
- získavanie údajov o expozičných scenároch a stanovených DNEL a DMEL v KBÚ
- vedenie evidencie o vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami (na základe skúšky pred komisiou a bez vykonania skúšky na základe overenia dĺžky odbornej praxe) pre zamestnancov v spádovom území RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote,
- vedenie evidencie o vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie pre zamestnancov v spádovom území RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote,
- riešenie mimoriadnych situácií a havárií
- zabezpečiť dosahovanie zvýšenia miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva veľmi toxickým a toxickým látkam a zmesiam formou individuálnych konzultácií, prednášok.
- používanie kontrolných listov informovanosti zamestnancov pri výkone ŠZD.

Odpočet plnenia:

- **výkon ŠZD pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami vrátane kontroly zabezpečovania klasifikácie látok a zmesí podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS**

Z celkového počtu 56 evidovaných prevádzok (vrátane prevádzkovateľov DDD) bol k 31.12.2016 vykonaný ŠZD v 50 prípadoch, čo predstavuje cca 89 %.

Výkonom ŠZD neboli zistené nedostatky, z výsledkov kontrol vyplynulo, že sú dodržané podmienky ustanovené v nariadení vlády SR č. 82/2015 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa

nariadenie vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov.

U všetkých kontrolovaných subjektov boli v rámci výkonu ŠZD predložené zmluvy s organizáciami oprávnenými na likvidáciu nebezpečného odpadu. Nebezpečný odpad, ako sú chemické látky po expirácii a prázdne obaly sú do času ich likvidácie oprávnenou organizáciou uskladnené na vyhradenom mieste, riadne označené a zabezpečené proti odcudzeniu. V rámci výkonu ŠZD sú kontrolované osvedčenia o odbornej spôsobilosti pre prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami, vrátane dokladov o absolvovaní aktualizáčnej odbornej prípravy. Zamestnávateľia sú upozorňovaní na plnenie si povinností ohľadom zabezpečenia absolvovania aktualizáčnej odbornej prípravy zamestnancov vlastniacich osvedčenia o odbornej spôsobilosti.

V rámci výkonu ŠZD bolo zistené, že v 1 prípade prevádzky poľnohospodárskeho družstva v okrese Rimavská Sobota sa v rámci chemickej ochrany rastlín používajú toxické zmesi.

Nakoľko výkonom ŠZD bolo v 4 prevádzkach (3 v okrese Rimavská Sobota – 1 sklad výbušnín, 2 lekárne, 1 v okrese Revúca – 1 lekáreň) zistené, že dlhodobo nepoužívajú a z používania vylúčili toxické a veľmi toxické látky a zmesi, boli tieto prevádzky z evidencie vyradené. Z uvedených 4 prevádzok bol ŠZD vykonaný v 2 prípadoch.

V okrese Rimavská Sobota evidujeme 3 pracoviská, na ktorých sa používajú toxické látky v technologickom procese ako chladiace médium a zamestnanci týmto látkam nie sú exponovaní, pretože neprichádzajú s nimi do priameho kontaktu.

- **vedenie evidencie o vykonaných previerkach zameraných na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami**

Evidencia o vykonaných previerkach je uvedená v nasledovnej tabuľke a v programovom systéme ASTR.

Laboratóriá + laboratóriá výrobných prevádzok

Subjekt	Prevádzka, resp. pracovisko	Rozhodnutie § 13 ods. 4, písm.h)	Osvedčenie o odbornej spôsobilosti	Počet expon. zamestn. n.	ŠZD k 31. 12. 2016
Okres Rimavská Sobota					
MIKROLAB s.r.o., Rimavská Sobota	Laboratóriá	ÁNO	ÁNO 2 zamestnanci	8	ÁNO
GEMERNÁKUP, a.s., Rimavská Sobota	Laboratóriá	ÁNO	ÁNO	0	ÁNO
Stredoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť, a.s. Banská Bystrica	Úpravňa vody Klenovec – laboratórium	ÁNO	ÁNO	2	ÁNO
DETOX s.r.o., Banská Bystrica	Prev. Rimavská Sobota - laboratórium	ÁNO	ÁNO	2	NIE
VINDEVIE, s.r.o., Rimavská Sobota	Laboratórium	ÁNO	ÁNO	1	ÁNO
Tauris, a.s., Rimavská Sobota	Laboratórium	Nevyžaduje sa	ÁNO	3	ÁNO
Calmit, spol. s r.o.,	Závod Tisovec	Nevyžaduje sa	ÁNO	2	ÁNO

Bratislava	– laboratórium	e sa			
SLZ NOVA, a.s. Hnúšťa	Laboratórium	ÁNO	ÁNO	2	ÁNO
Spolu/ prevádzok – 8	8	6	9	20	7
Okres Revúca					
SLOVMAG, a.s. Lubeník	Laboratórium	ÁNO	ÁNO	5	ÁNO
Slovenské pramene a žriedla, a.s. Budiš, Dubové	Prev. Tornaľa – laboratórium	ÁNO	ÁNO	1	ÁNO
REVÚCKE KOBERCE SYNTETICKÉ, spol. s r.o., Revúca	Laboratórium	ÁNO	ÁNO	1	ÁNO
Spolu/ prevádzok – 3	3	3	3	7	3
Okres Rimavská Sobota a Revúca spolu/ prevádzok – 11	11	9	12	27	10

Zdravotnícke zariadenia

Subjekt	Prevádzka, resp. pracovisko	Rozhodnutie § 13 ods. 4, písm.h)	Osvedčenie o odbornej spôsobilosti	Počet expon. zamestn.	ŠZD k 31. 12. 2016
Okres Rimavská Sobota					
	OCS	Nevyžaduje sa	ÁNO	5	ÁNO
Svet zdravia, a.s. Bratislava Všeobecná nemocnica Rimavská Sobota	Lôžkové odd. klinickej onkológie a radiačnej onkológie, špecializovaná ambulancia klinickej onkológie	ÁNO	ÁNO	19	ÁNO
Alpha Medical, s.r.o., Martin	Laboratórium klinickej biochémie a hematológie vo Všeobecnej nemocnici v Rimavskej Sobote	Nevyžaduje sa	ÁNO	11	ÁNO
SELAB s.r.o., Prešov	Laboratórium klinickej biochémie a hematológie v Hnúšti	Nevyžaduje sa	ÁNO	2	ÁNO
Spolu/ prevádzok – 3	4	1	4	37	4

Sklady výbušnín

Subjekt	Prevádzka, resp. pracovisko	Rozhodnutie § 13 ods. 4, písm.h)	Osvedčenie o odbornej spôsobilosti	Počet expon. zamestn. n.	ŠZD k 31. 12. 2016
Okres Rimavská Sobota					
MATRIX SLOVAKIA, s.r.o., Spišská Nová Ves	Kameňolom Husiná	ÁNO	ÁNO	7	ÁNO
Gemerská nerudná spoločnosť, a.s., Hnúšťa	Sklady výbušnín v podzemí	ÁNO	ÁNO	7	ÁNO
Spolu/ prevádzok – 2	2	2	2	14	2
Okres Revúca					
Slovenské magnezitové závody, a.s. Jelšava	Sklad výbušnín v podzemí Jelšava	ÁNO	12 zamestnan cov ÁNO	30	NIE
SLOVMAG, a.s. Lubeník	Sklad výbušnín Lubeník	ÁNO	ÁNO	30	NIE
Spolu/ prevádzok – 2	2	2	13	60	0
Okres Rimavská Sobota a Revúca spolu/ prevádzok – 4	4	4	15	74	2

Iné

Subjekt	Prevádzka, resp. pracovisko	Rozhodnutie § 13 ods. 4, písm.h)	Osvedčenie o odbornej spôsobilosti	Počet expon. zamestn. n.	ŠZD k 31. 12. 2016
Okres Rimavská Sobota					
CHEMSTAR SLOVAKIA a.s., Bratislava	Sklad prípravkov na chemickú ochranu rastlín Rimavská Sobota	ÁNO	ÁNO	1	ÁNO
TravelNetCon Global, s.r.o., Lučenec	Predajňa náplní do elektronických cigaret, Rimavská Sobota	Nevyžaduje sa	ÁNO	2	ÁNO
Poľnohospodárske podielnícke družstvo v Králi, Kráľ	Chemická ochrana rastlín	Nevyžaduje sa	ÁNO	2	ÁNO
Spolu/ prevádzok – 3	3	1	3	5	3
Okres Revúca					
Herman Slovakia Distribution s.r.o., Košice	Výroba a skladovanie rezných a brúsnych kotúčov – pracovisko: sklad Mokrú Lúka	Nevyžaduje sa	ÁNO	4	ÁNO

Spolu/ prevádzok – 1	1	0	1	4	1
Okres Rimavská Sobota a Revúca spolu/ prevádzok – 4	4	1	4	9	4

Lekárne

Subjekt	Prevádzka, resp. pracovisko	Rozhodnutie § 13 ods. 4, písm.h)	Osvedčenie o odbornej spôsobilosti	Počet expon. zamestn.	ŠZD k 31. 12. 2016
Okres Rimavská Sobota					
REN-MED, spol. s r.o., Rimavská Sobota	Lekárneň Jazmín, Rimavská Sobota	ÁNO	ÁNO	2	ÁNO
URTIKA s.r.o., Rimavská Sobota	Verejná lekárneň, Veľký Blh	Nevyžaduje sa	ÁNO	1	ÁNO
Dr. Max 46 s.r.o., Košice	Verejná lekárneň Dr. Max v OD Kaufland, Rimavská Sobota	Nevyžaduje sa	ÁNO	1	ÁNO
Dr. Max 22 s.r.o., Košice	Verejná lekárneň Dr. Max, Rimavská Sobota	ÁNO	ÁNO	1	ÁNO
REDMOON, s.r.o. s.r.o., Košice	Lekárneň Dr. Max, Hnúšť'a	ÁNO	ÁNO	1	ÁNO
Dr. Max 42 s.r.o., Košice	Verejná lekárneň Dr. Max v Hypermarkete TESCO, Rimavská Sobota	ÁNO	ÁNO	1	ÁNO
MÉDIA-RS s.r.o., Rimavská Sobota	Lekárneň MÉDIA, Rimavská Sobota	ÁNO	ÁNO	1	ÁNO
Lekárneň AESCULAP Mgr. Petr Niklíček, Jesenské	Lekárneň AESCULAP, Jesenské	ÁNO	ÁNO	1	ÁNO
VERAPHARM, s.r.o., Hnúšť'a	Lekárneň VERAPHARM, Hnúšť'a	ÁNO	ÁNO	1	ÁNO
PhMr. Zuzana Krahulíková, Hnúšť'a	Lekárneň KLENOVEC, Klenovec	ÁNO	ÁNO	1	ÁNO
ANEMAPHARM s.r.o., Nitra	Lekárneň U Leva, Rimavská Sobota	ÁNO	2 zamestnanci ÁNO	2	ÁNO
PharmDr. Jana Strinková, Revúca	Lekárneň TISOVEC, Tisovec	ÁNO	ÁNO	1	ÁNO
Lekárneň RIMAVA s.r.o., Rimavská Sobota	Lekárneň RIMAVA,	ÁNO	ÁNO	4	ÁNO

	Rimavská Sobota				
PharmDr. Viera Albertová, Jesenské	Lekárneň POLIANKA, Jesenské	ÁNO	ÁNO	1	ÁNO
PHARMINVEST spol. s.r.o., Topoľčany	Lekárneň KAMILKA, Rimavská Sobota	ÁNO	ÁNO	1	ÁNO
SPRINGTIME, s.r.o., Hajnáčka	Lekárneň MYRTUS, Hajnáčka	ÁNO	ÁNO	1	ÁNO
PharmDr. Jozef Baliga, Rimavská Sobota	Lekárneň ARNICA Ožďany	ÁNO	ÁNO	1	ÁNO
MAGMED, s.r.o., Jesenské	Lekárneň MARFARM, Hostice	ÁNO	ÁNO	1	ÁNO
Miraxis s.r.o. Rimavská Sobota	Lekárneň ZÁPAD, Rimavská Sobota	ÁNO	ÁNO	1	ÁNO
Mgr. Michaela Val'ková, Tornaľa	Lekárneň LENARTOVCE, Lenartovce	ÁNO	ÁNO	1	ÁNO
Medic Hnúšť'a, s.r.o., Banská Bystrica	Lekárneň na námestí, Hnúšť'a	ÁNO	ÁNO	1	ÁNO
Spolu/ prevádzok – 21	21	19	22	26	21
Okres Revúca					
Dr. Max 37 s.r.o., Košice	Lekárneň Dr. Max, Revúca	ÁNO	ÁNO	1	ÁNO
SD14 s.r.o., Bratislava	Lekárneň Dr. Max, Tornaľa	ÁNO	ÁNO	1	ÁNO
Mgr. Zoltán Antal, Tornaľa	Lekárneň AZAELA, Tornaľa	ÁNO	ÁNO	1	ÁNO
LIANELA, s.r.o., Revúca	Lekárneň LIANELA, Revúca	ÁNO	ÁNO	2	ÁNO
Ochrana zdravia s.r.o., Tornaľa	Lekárneň, Tornaľa	ÁNO	ÁNO	1	ÁNO
CANNABIS, s.r.o., Revúca	Lekárneň Cannabis, Revúca	ÁNO	ÁNO	2	ÁNO
Bluepharm s.r.o. Revúca, Revúca	Verejná lekárneň, Lubeník	ÁNO	ÁNO	1	ÁNO
Nemocnica s poliklinikou, n.o. Revúca, Revúca	Verejná lekárneň, Revúca	ÁNO	ÁNO	1	ÁNO
Spolu/ prevádzok – 8	8	8	8	10	8
Okres Rimavská Sobota a Revúca spolu/ prevádzok – 29	29	27	30	36	29

Prevádzky s využitím toxických látok v technologickom procese ako chladiace médium:

Subjekt	Prevádzka, resp. pracovisko	Rozhodnutie § 13 ods. 4, písm.h)	Osvedčenie o odbornej spôsobilosti	Počet expon. zamestn.	ŠZD k 31. 12. 2016
Okres Rimavská Sobota					
Technické služby mesta Rimavská Sobota	Zimný štadión Rimavská Sobota	Nevyžaduje sa	Nezistené	Nezistené	NIE
Gemermilk rs, s.r.o., Rimavská Sobota	Výroba, skladovanie mlieka a mliečnych výrobkov; Výroba a skladovanie sušených mliečnych výrobkov	Nevyžaduje sa	Nezistené	Nezistené	NIE
Tauris, a.s., Rimavská Sobota	Výroba a distribúcia mäsových výrobkov	Nevyžaduje sa	ÁNO 4 zamestnanci	4	ÁNO
Spolu/ prevádzok – 3	3	0	4	4	1

Prevádzky s využitím toxických alebo veľmi toxických látok a zmesí pri DDD činnosti:

Subjekt	Prevádzka, resp. pracovisko	Rozhodnutie § 13 ods. 4, písm.h)	Osvedčenie o odbornej spôsobilosti	Počet expon. zamestn.	ŠZD k 31. 12. 2016
Okres Rimavská Sobota					
MVDr. Tomáš Éli, Jesenské	Sklad chemických prípravkov, Hodejovec	ÁNO	ÁNO	1	NIE
Miroslav Lálík – RATUS, Rimavská Sobota	Sklad, Rimavská Sobota	Nevyžaduje sa	Nezistené	Nezistené	NIE
Spolu/ prevádzok – 2	2	1	1	1	0

- **vydávanie rozhodnutí podľa § 13 ods. 4 písm. h) zákona 355/2007 Z.z.**

V okrese Rimavská Sobota:

V rámci posudkovej činnosti RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote vydal k 31.12.2016 2 rozhodnutia oddelením epidemiológie v spolupráci s oddelením PPL a T :

- ANEMAPHARM s.r.o., Nitra, za súčasného schválenia prevádzkového poriadku (zmena prevádzkovateľa)
- MÉDIA-RS s.r.o., Rimavská Sobota, za súčasného schválenia prevádzkového poriadku (zmena právnej subjektivity)

V okrese Revúca:

- SLOVMAG, a.s. Lubeník, za súčasného schválenia prevádzkového poriadku (spoločnosť doteraz vlastnila rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami vydané podľa už neplatných právnych predpisov)
- **schvaľovanie prevádzkových poriadkov a ich zmien podľa § 13 ods. 4 písm. b) zákona č. 355/2007 Z.z.**

V okrese Rimavská Sobota:

- TravelNetCon Global, s.r.o., Lučenec – Predajňa náplní do elektronických cigariet Rimavská Sobota (prest'ahovanie predajne)
- Poľnohospodárske podielnícke družstvo v Králi – Chemická ochrana rastlín

V rámci posudkovej činnosti RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote vydal k 31.12.2016 2 rozhodnutia oddelením epidemiológie v spolupráci s oddelením PPL a T:

- Dr. Max 46 s.r.o. Košice – Verejná lekáreň Dr. Max v OD Kaufland v Rimavskej Sobote (prevádzkový poriadok bol schvaľovaný v súvislosti s uvedením priestorov do prevádzky z dôvodu rekonštrukcie lekárne)
- URTIKA s.r.o., Rimavská Sobota – Verejná lekáreň vo Veľkom Blhu (zmena právnej subjektivity)

V okrese Revúca:

- Herman Slovakia Distribution s.r.o., Košice, prevádzka Výroba a skladovanie rezných a brúsnych kotúčov – pracovisko: sklad Mokrú Lúka (v súvislosti s uvedením priestorov do trvalej prevádzky)

získavanie údajov o počte exponovaných zamestnancov, prevádzok – trendy vývoja

K 31.12.2016 evidujeme 56 prevádzok, čo znamená, že v počte evidovaných prevádzok došlo k zníženiu počtu evidovaných prevádzok o 3. Z celkového počtu 56 prevádzok sa 42 nachádza v okrese Rimavská Sobota a 14 v okrese Revúca. V prevažnej miere sa jedná o prevádzky lekární (29) a laboratórií (11), 4 prevádzky manipulujúce s výbušninami, zdravotnícke zariadenia (3), ďalej o prevádzky s využitím toxických látok a zmesí alebo veľmi toxických látok a zmesí v technologickom procese (3), 1 sklad prípravkov na chemickú ochranu rastlín, 1 prevádzka poľnohospodárskeho družstva, 1 prevádzka predajne náplní do elektronických cigariet a 1 prevádzka výroby a skladovania rezných a brúsnych kotúčov. Subjekty (2) vykonávajúce DDD činnosť sa nachádzajú v okrese Rimavská Sobota.

V porovnaní s rokom 2015 došlo k 31.12.2016 k nasledovným zmenám:

Okres Rimavská Sobota:

V 1 prípade bola prevádzka predajne elektronických cigariet prest'ahovaná do iných priestorov (TravelNetCon Global, s.r.o., Lučenec, prevádzka Rimavská Sobota).

V 1 prípade prevádzky lekárne došlo k zmene prevádzkovateľa (ANEMAPHARM s.r.o., Nitra, prevádzka Rimavská Sobota).

V 2 prípadoch prevádzok lekárne došlo k zmene právnej subjektivity (URTIKA s.r.o., Rimavská Sobota, MÉDIA-RS s.r.o. Rimavská Sobota).

V 1 prípade prevádzky lekárne boli schvaľované priestory z dôvodu rekonštrukcie priestorov (Dr. Max 46 s.r.o. Košice, prevádzka v OD Kaufland Rimavská Sobota).

V 3 prípadoch prevádzok došlo k vyradeniu z evidencie z dôvodu dlhodobého nepoužívania a vylúčenia toxických a veľmi toxických látok a zmesí (2 lekárne – SALVATOR lekáreň s.r.o. Rimavská Sobota, Mgr. Jana Stachá Rimavská Sobota, prevádzka Rimavská Seč, 1 sklad výbušnín – Calmit, spol. s r.o. Bratislava, prevádzka Tisovec).

Okres Revúca:

V 1 prípade prevádzky lekárne došlo k vyradeniu z evidencie z dôvodu dlhodobého nepoužívania a vylúčenia toxických a veľmi toxických látok a zmesí (PHARMACY-JL spol. s r.o. Prešov, prevádzka Jelšava).

V rámci výkonu ŠZD v prevádzkach, na ktorých sa používajú toxické a veľmi toxické látky a zmesi sa aktualizuje počet zamestnancov, ktorí sú týmto látkam exponovaní.

Trend vývoja v evidovaných prevádzkach, vrátane subjektov vykonávajúcich DDD činnosť, ktoré používajú veľmi toxické alebo toxické látky a zmesi a počtu exponovaných osôb v sledovaných rokoch:

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Počet evidovaných prevádzok	31	36	53	53	52	52	48	54	57	59	56
Počet exponovaných osôb	*	*	*	116	128	125	107	187	187	187	155

* nesledované obdobie (údaje nie sú k dispozícii)

- kontrolu oboznamovania sa zamestnancov s kartami bezpečnostných údajov (KBÚ)

Výkonom ŠZD bolo zistené, že zamestnanci sú v rámci školení informovaní o vlastnostiach nebezpečných chemických látok a zmesí, s ktorými prichádzajú do kontaktu pri výkone svojej činnosti, resp. ktorým sú exponovaní. Uvedené školenia sa týkajú aj obsahu KBÚ. Zamestnanci majú prístup ku KBÚ, tieto sú buď vyvesené na viditeľnom mieste na danom pracovisku, alebo sú k dispozícii u vedúceho pracovníka.

- získavanie údajov o expozičných scenároch a stanovených DNEL a DMEL v KBÚ

Informácie týkajúce sa expozičných scenárov a o stanovených DNEL a DMEL boli v KBÚ, ktoré boli k dispozícii zamestnávateľom uvedené len výnimočne.

- vedenie evidencie o vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami (na základe skúšky pred komisiou a bez vykonania skúšky na základe overenia dĺžky odbornej praxe) pre zamestnancov v spádovom území RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote

Register odborne spôsobilých osôb vedie RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote k dnešnému dňu nebol doručený aktualizovaný zoznam vydaných osvedčení o odbornej spôsobilosti.

- vedenie evidencie o vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie pre zamestnancov v spádovom území RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote

Register odborne spôsobilých osôb vedie RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Pre zamestnancov v územnom obvode RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote evidujeme 1 vydané osvedčenie o odbornej spôsobilosti v priebehu roka 2016 na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie, ktoré bolo predložené v súvislosti so schvaľovaním prevádzkového poriadku (toxické a veľmi toxické látky a zmesi sa nepoužívajú).

- riešenie mimoriadnych situácií a havárií

Hlásenie o mimoriadnych situáciách a haváriách v okrese Rimavská Sobota a Revúca k 31.12.2016 nebolo.

- zabezpečiť dosahovanie zvýšenia miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva veľmi toxickým a toxickým látkam a zmesiam formou individuálnych konzultácií, prednášok

Poradenstvo a konzultácie boli poskytované v rámci výkonu ŠZD a priebežne na oddelení PPL a T, príp. v rámci výkonu ŠZD.

- **používanie kontrolných listov informovanosti zamestnancov pri výkone ŠZD**
Kontrolné listy počas výkonu ŠZD k 31.12.2016 neboli distribuované.

2.1.2.1 *Expozícia zamestnancov chemickým faktorom pri práci s agrochemikáliami a prípravkami na ochranu rastlín u samostatne hospodáriacich roľníkov v okrese Levice.*

Cieľ

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ďalej ŠZD) vykonávaného u samostatne hospodáriacich roľníkov uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci s agrochemikáliami a prípravkami na ochranu rastlín. Pomocou kontrolných listov informovanosti overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany samostatne hospodáriacich roľníkov. Zabezpečiť efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby.

Anotácia

Uplatňovanie legislatívy – nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov, pri výkone ŠZD. Kontrolovať ochranu zdravia zamestnancov pri prácach s agrochemikáliami a prípravkami na ochranu rastlín – ich skladovanie a aplikovanie na poľnohospodárske kultúry. Ďalej získavanie údajov o likvidácii obalov a nepoužiteľných zvyškov od veľmi toxických a toxických látok a zmesí.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

2.1.3 *Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém*

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov a nariadenia vlády SR č. 301/2007 Z. z. a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD.

Vyhľadávať pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov.

Zamerať sa aj na vyhľadávanie a posudzovanie expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu, ktoré sú podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHs v rámci svojej triedy nebezpečnosti zaradené v kategórii 1A alebo 1B a na látky narúšajúce endokrinný systém.

Objektivizovať expozíciu, zavádzať nové meracie a hodnotiace metódy expozície týmto látkam (BET, priame, nepriame). Vytvárať a viesť databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Cielene vyhľadávať pracovné procesy súvisiace so zvýšenou expozíciou azbestu (búracie, stavebné činnosti) a nariaďovať účinné opatrenia na minimalizáciu expozície zamestnancov a obyvateľstva a na zvyšovanie uvedomovania si súvisiacich zdravotných rizík a možností účinnej prevencie.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- výkon ŠZD na pracoviskách s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi, látkami poškodzujúcimi reprodukciu a látkami narúšajúcimi endokrinný systém (ďalej vybrané faktory)
- vedenie evidencie o vykonaných previerkach zameraných na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri expozícii vybraným faktorom práce
- vydávanie rozhodnutí podľa § 13 ods. 4 písm. j) zákona č. 355/2007 Z.z.
- schvaľovanie prevádzkových poriadkov a ich zmien podľa § 13 ods. 4 písm. b) zákona č. 355/2007 Z.z.
- vedenie údajov o počte pracovísk, kde sa pracuje s vybranými faktormi
- vedenie evidencie podľa druhu vybraných podnikov faktorov
- vedenie údajov o počtoch zamestnancov vykonávajúcich práce/rizikové práce s expozíciou vybraným faktorom
- o vývoji zmien a trendov v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi v počte pracovísk a počte zamestnancov,
- zabezpečiť dosahovanie zvýšenia miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov vybraným faktorom
- používanie kontrolných listov informovanosti zamestnancov pri výkone ŠZD

AZBEST:

- výkon ŠZD pri práci s azbestom
- vydávanie rozhodnutí podľa § 13 ods. 4 písm. k) zákona č. 355/2007 Z.z.
- schvaľovanie prevádzkových poriadkov a ich zmien podľa § 13 ods. 4 písm. b) zákona č. 355/2007 Z.z. – azbest
- vedenie údajov o vykonaných búracích prácach, počtoch exponovaných zamestnancov a množstvách odstráneného materiálu zo stavieb
- vedenie údajov o oznámeniach o výkone činností a ukončení prác s expozíciou zamestnancov azbestu
- o vývoji zmien a trendov v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi v počte pracovísk a počte zamestnancov,
- zabezpečiť dosahovanie zvýšenia miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov vybraným faktorom
- používanie kontrolných listov informovanosti zamestnancov pri výkone ŠZD.

Odpočet plnenia:

- **výkon ŠZD na pracoviskách s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi, látkami poškodzujúcimi reprodukciu a látkami narúšajúcimi endokrinný systém (ďalej vybrané faktory)**

Z celkového počtu evidovaných prevádzok 57 bol vykonaný ŠZD v 55 prevádzkach, čo predstavuje cca 96% skontrolovaných prevádzok z celkového počtu prevádzok. Z evidencie bolo vyradených 5 spoločností (AZ-GROUP spol. s r.o. Poprad, DAILY PALIVÁ s.r.o. Tornaľa, Fortis MK s.r.o. Točnica, Dr. Max 46 s.r.o. Košice, URTICA s.r.o. Rimavská Sobota). V 2 lekárnach došlo k zmene prevádzkovateľa (ANEMAPHARM s.r.o. Nitra, MÉDIA-RS s.r.o. Rimavská Sobota) a v už evidovanej spoločnosti SLOVMAG, a.s. Lubeník pribudlo pracovisko - chemické laboratórium. Do evidencie pribudlo 5 subjektov (RONAR s.r.o. Košice, OIL& FOOD SERVIS s.r.o., Kováčová, GRK s.r.o. Rimavská Sobota, Herman Slovakia Distribution s.r.o. Košice, BYTOVÉ DOMY s.r.o. Dolné Hámre).

- **vedenie evidencie o vykonaných previerkach zameraných na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri expozícii vybraným faktorom práce**

Prehľad evidencie o vykonaných previerkach je uvádzaný v tabuľke databázy organizácií, ktorých zamestnanci vykonávajú práce s karcinogénnymi alebo mutagénnymi faktormi:

Podnik Organizácia Spoločnosť	Chemický karcinogén, chem. mutagén, proces s rizikom chemickej karcinogenity	Klasifikácia / kateg. * podľa NV SR č. 83/2015 Z. z.	Počet exponovaných celkom / ženy		Výkon ŠZD k 31.12.2016
OKRES RIMAVSKÁ SOBOTA					
Svet zdravia, a.s. Bratislava, Všeobecná nemocnica Rimavská Sobota					
operačné sály	formaldehyd	1.-dokázaný karcinogén podľa IARC	chirurgia 19	9	áno
oddelenie centrálnej sterilizácie			gynekológia 16	9	áno
oddelenie radiačnej onkológie	práca s cytostatikami	proces s r.ch.k 2	5	4	áno
AVIMED, s.r.o. Čereňany					
onkologická ambulancia	práca s cytostatikami	proces s r.ch.k 2	18	16	áno
Alpha medical, s.r.o. Martin					
laboratórium klinickej biochémie a hematológie	laboratórne diagnostiká	2 - K	4	3	áno
Stredoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť, a.s. Banská Bystrica – Úpravňa vody Klenovec					
laboratórium	fenolftaleín	1B -K	2	2	áno
	test na mangán Mn-2	2 - K			
	test na mangán Mn-3	2 - K			
OSBD R. Sobota					
výmena kanaliz. potrubí -	azbest	1A-K	7	0	nie
ASTANA s.r.o. Poprad					
likvidácia azbestocementovej strešnej krytiny, azbestocementových tabúľ z energomostu	azbest	1A-K	3	0	áno
RONAR s.r.o. Košice					
likvidácia azbestocementovej strešnej krytiny	azbest	1A-K	6	0	áno
BYTOVÉ DOMY s.r.o. Dolné Hámre					
výmena kanaliz. potrubí	azbest	1A-K	2	0	áno
Detox, spol. s r.o., prevádzka R. Sobota, spracovanie a likvidácia odpadu					
prevádzka spoločnosti,	azbest	1A	11	2	nie
	PAU (ropné produkty)	2 -K			

laboratórium	dvojchróman draselný	1B – K 1B - M			
	formaldehyd	1.- dokázaný karcinogén podľa IARC			
	bromičnan draselný	2 - K			
	benzén	1 - K			
Mikrolab s.r.o. R. Sobota					
laboratórium	chloroform	2 - K	3	3	áno
	bromičnan draselný – titrisol	2 - K			
	dvojchróman draselný	1B – K 1B – M			
	fenolftaleín	1B – K 2 - M			
	hydrazínium sulfát-síran hydrazínia	1B - K			
	chróman draselný	1B – K 1B - M			
	tioacetamid	1B			
	formaldehyd	1.-dokázaný karcinogén podľa IARC			
	síran kobaltnatý	1B – K 2 - M			
	tetrachlóetylén cykloheximid	2 – K 2 – M			
OIL & FOOD SERVIS s.r.o., Kováčová					
čerpacia stanica	benzín	2 - K	5	1	áno
	nafta	2.			
GRK s.r.o., Rimavská Sobota					
čerpacia stanica	benzín	2 - K	4	0	áno
	nafta	2.			
TRANSPETROL, a.s. Bratislava					
prečerpávacia stanica	ropa	3 - K	4	0	áno
	nafta				
	benzín	2 - K			
Rimadrev, spol. s r.o. Rimavská Baňa, drevovýroba	prach z tvrdého dreva (buk, dub)	1A - K	21	1	áno
BB-Tools, s.r.o., R. Sobota, stolárska dielňa		1A – K	4	0	áno
Prega, spol. s r.o. Klenovec, drevovýroba		1A - K	5	0	áno

KŠK WOOD SLOVAKIA s.r.o. Veľké Teriakovce		1A - K	11	0	áno
Vindevie, s.r.o., R. Sobota, výrobná vlna					
laboratórium	fenolftaleín	1B - K 2 - M	1	1	áno
SLZ NOVA, a.s. Hnúšť'a					
laboratórium	hydrazínium sulfát	1B - K	2	1	áno
	dvojchroman draselný	1B - K 1B - M			
	síran kobaltnatý	1B - K 2 - M			
	fenolftaleín	1B 2 - M			
OKRES REVÚCA					
SMZ, a.s. Jelšava					
olejové hospodárstvo + DON	PAU (ťažký vykurovací olej)	2- K	0***	0	nie
baňa	PAU (dieselové exhaláty)	2- K	113	0	
výrobňa priemyselných trhavin	nafta	2 - K	4	0	áno
	DAP-K	2 - K			
SLOVMAG, a.s. Lubeník					
linka MgO-C	PAU (carbores)	2 - K	10	0	nie
	novokol, borofen (formaldehyd, fenolformaldehydová živica)	1.-dokázaný karcinogén podľa IARC			
chemické laboratórium	dvojchroman draselný	1B - K 1B - M	5	5	áno
	hydroxylamín- hydrochlorid	2 - K			
	o-toluidín	1B - K			
	fenolftaleín	1B - K 2 - M			
	borofen - fenolformadlehydová živica	1.-dokázaný karcinogén podľa IARC			
Herman Slovakia Distribution s.r.o. Košice, prevádzka Mokrú Lúka					
výroba brúsnych kotúčov	fenolová živica	2-K	4	0	áno
	potassium aluminium fluoride	2-K			
ORALEX- Oravcová, Revúca, drevovýroba	prach z tvrdého dreva (buk, dub)	1A - K	4	1	áno

GEMSTAV, spol. s r.o., Revúca, výroba laminátových podláh		1A - K	4	1	áno
Hacsi Alexander, Tornaľa		1A - K	1	0	áno
Drevoxholding s.r.o. Revúca, drevovýroba		1A - K	5	0	áno
Tomáš Ráčzko, Tornaľa, výroba palivového dreva		1A - K	4	0	áno
Slovenské pramene a žriedla a.s. Budiš, Dubové – prevádzka Tornaľa					
laboratórium	fenolftaleín	1B	1	1	áno
REVÚCKE KOBERCE SYNTETICKÉ, spol. s r.o., Revúca - výroba podlahových krytín					
Chemická úpravňa vody centrálnej kotolne a laboratórium plynovej kotolne	fenolftaleín	1B - K 2 - M	1	0	áno
	chloroform	2 - K			
	dvojchróman draselný	1B - K 1B - M			

* kat. 1A - dokázaný karcinogén pre ľudí, Kat. 1B – pravdepodobný karcinogén, kat. 2. - podozrivý karcinogén

proces s r.ch.k - proces s rizikom chemickej karcinogenity

K – karcinogén

M - mutagén

** N - objektivizácia nevykonaná, resp. spotreba neudaná

DON - Denné olejové nádrže

*** V tabuľke sa uvádza počet zamestnancov 0, z dôvodu, že profesia nie je trvale obsadená a v prípade potreby prácu vykonávajú 3 zamestnanci iného pracoviska

Organizácia		Chemický karcinogén	Počet exponovaných celkom	Výkon ŠZD k 31.12.2016
Lekárne v počte 28	okres R. Sobota 19 / Revúca 9	látky obsiahnuté v reagenčnom aparáte	39	28

- **vydávanie rozhodnutí podľa § 13 ods. 4 písm. i) zákona č. 355/2007 Z.z.**

Oddelenie PPL a T vydalo v priebehu roka - 4 rozhodnutia podľa § 13 ods. 4 písm. i) zákona č. 355/2007 Z.z.. Jednalo sa o Stredoslovenskú vodárenskú prevádzkovú spoločnosť - Úpravňu vody Klenovec, spoločnosť SLOVMAG, a.s. Lubeník – laboratórium, GRK s.r.o. Rimavská Sobota, OIL&FOOD SERVIS s.r.o., Kováčová. Oddelenie epidemiológie vydalo 2 rozhodnutia v spolupráci s oddelením PPL a T pre lekáreň (ANEMAPHARM, s.r.o. Nitra – zmena prevádzkovateľa, MÉDIA-RS s.r.o. Rimavská Sobota).

- **schvaľovanie prevádzkových poriadkov a ich zmien podľa § 13 ods. 4 písm. b) zákona č. 355/2007 Z.z.**

V priebehu roka boli vydané 4 rozhodnutia na schválenie prevádzkových poriadkov a ich zmien. Z uvedeného počtu boli 4 rozhodnutia vydané aj podľa § 13 ods. 4 písm. i) zákona č.

355/2007 Z.z. (Stredoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť – Úpravňa vody Klenovec, spoločnosť SLOVMAG, a.s. Lubeník – laboratórium, GRK s.r.o. Rimavská Sobota, OIL&FOOD SERVIS s.r.o., Kováčová). Oddelenie epidemiológie v spolupráci s oddelením PPL a T vydalo 2 rozhodnutia (2 lekárne – zmena prevádzkovateľa).

- **vedenie údajov o počte pracovísk, kde sa pracuje s vybranými faktormi**

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote eviduje 57 prevádzok, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci.

- **vedenie evidencie podľa druhu vybraných podnikov faktorov**

V okrese Rimavská Sobota a Revúca evidujeme nasledovné druhy karcinogénov a mutagénov:

- chemický karcinogén formaldehyd, fenolformaldehdydová živica používaná v lisovacej zmesi na výrobu stavív, fenolová živica a potassium aluminium fluoride- zmes na výrobu brúsnych kotúčov
- práca s cytostatikami,
- prach z tvrdého dreva (dub, buk),
- PAU obsiahnuté v ťažkom vykurovacom oleji, v ropných produktoch, v dieselových exhalátoch, nafta a zmesi carbores používané v lisovacej zmesi na výrobu stavív,
- chemický karcinogén azbest,
- látky obsiahnuté v reagenčnom aparáte lekární,
- v rámci laboratórnych chemikálií dvojchróman draselný, síran kobaltnatý, bromičnan draselný-titrisol, benzén, fenoftaleín, test na mangán Mn- 2, Mn- 3, hydrazínium sulfát-síran hydrazínia, tioacetamid, chróman draselný, tetrachlóretylén, cyklohexamid, chloroform, o-toluidín, fenolformaldehdydová živica, hydroxylamín-hydrochlorid, laboratórne diagnostiká.

Oddelenie PPL a T eviduje 41 subjektov, v ktorých zamestnanci manipulujú s látkami poškodzujúcimi reprodukciu a s látkami narúšajúcimi endokrinný systém. Jedná sa o nasledovné látky, resp. zmesi:

- v rámci laboratórnych chemikálií v spoločnostiach Stredoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť, a.s. Banská Bystrica – Úpravňa vody Klenovec, Detox, spol. s r.o., prevádzka Rimavská Sobota, Mikrolab s.r.o. Rimavská Sobota, Vindevie, s.r.o. Rimavská Sobota, SLZ NOVA, a.s. Hnúšťa, Slovenské pramene a žriedla a.s. Budiš, Dubové, Revúcke koberce syntetické, spol. s r.o. Revúca, SLOVMAG, a.s. Lubeník: dusičnan olovnatý, fenolftaleín, hydrazínium sulfát-síran hydrazínia, Fischerovo činidlo B, síran kobaltnatý, chlorid kobaltnatý, tetraboritan sodný, toluén, chloroform, kyselina boritá, cykloheximid, dvojchróman draselný, petroléter, test na oxid chloričitý, boritan sodný bezvodý.
- látky obsiahnuté v reagenčnom aparáte lekární (dvojchróman draselný, oxid olovičitý, dusičnan olovnatý, tiomočovina roztok),
- trhaviny - elektrická rozbuška (DEM-S, PENTRIT, HEXOGÉN, DEP-S) v spoločnosti SMZ, a.s. Jelšava, SLOVMAG, a.s. Lubeník, Gemerská nerudná spoločnosť, a.s. Hnúšťa, Calmit spol. s r.o. Bratislava, závod Tisovec, sypká banská skalná trhavina DAP-K v spoločnosti SLOVMAG, a.s. Lubeník.
- **vedenie údajov o počtoch zamestnancov vykonávajúcich práce/rizikové práce s expozíciou vybraným faktorom**

Na pracoviskách evidujeme celkom 359 zamestnancov vystavených karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci, čo predstavuje nárast v porovnaní s minulým rokom celkom o 20 zamestnancov. Rozdiel zamestnancov súvisí so zmenou počtu zamestnancov v niektorých prevádzkach evidovaných v roku 2015.

Z celkového počtu evidovaných subjektov sú rizikové pracoviská - faktor chemické karcinogénny vyhlásené v spoločnostiach a u fyzických osôb – živnostníkov, ktoré zamestnávajú aj ďalšie osoby:

- Svet zdravia, a.s. Bratislava – Všeobecná nemocnica Rimavská Sobota
- Hacsí Alexander, Tornaľa
- Gemstav, spol. s r.o. Revúca
- ORALEX – Oravcová Revúca
- AVIMED, s.r.o. Čerenčany
- **o vývoji zmien a trendov v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi v počte pracovísk a počte zamestnancov**

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote eviduje 57 prevádzok, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci. V porovnaní s rokom 2015 nedošlo k zmene počtu prevádzok. Z tabuľky bola vyradená 1 firma zaoberajúca sa likvidáciou azbestocementových materiálov zo stavieb (AZ-GROUP spol. s r.o. Poprad), 1 čerpacia stanica (Fortis MK s.r.o. TOČNICA), 1 drevovýroba (DAILY PALIVÁ s.r.o. Tornaľa) a 2 lekárne (Dr. Max 46 s.r.o. Košice, URTICA s.r.o. Rimavská Sobota). Do tabuľky pribudlo 5 nových subjektov (RONAR s.r.o. Košice, OIL& FOOD SERVIS s.r.o., Kováčová, GRK s.r.o. Rimavská Sobota, Herman Slovakia Distribution s.r.o. Košice, BYTOVÉ DOMY s.r.o. Dolné Hámre).

V okrese Rimavská Sobota spolu evidujeme 38 prevádzok, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci. V okrese došlo k zmenám v počte prevádzok oproti roku 2015 – nárast o 1.

V okrese Revúca evidujeme 19 prevádzok čo predstavuje v porovnaní s minulým rokom pokles o 1.

- **zabezpečiť dosahovanie zvýšenia miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov vybraným faktorom**

Prevádzkovatelia sú počas výkonu ŠZD informovaní o zdravotných rizikách vyplývajúcich z expozície zamestnancov karcinogénnym a mutagénnym faktorom.

- **používanie kontrolných listov informovanosti zamestnancov pri výkone ŠZD**

V priebehu roka 2016 neboli rozdane kontrolné listy informovanosti.

AZBEST:

- **výkon ŠZD pri práci s azbestom**

V priebehu roka 2016 bol vykonaný ŠZD pri práci s azbestom v 3 prípadoch. V 1 prípade na stavbe Meštianskeho domu v Jelšave na základe oznámenia o začiatku výkonu odstraňovania azbestu. Počas výkonu ŠZD na mieste stavby bolo zistené, že odstraňovanie azbestocementovej strešnej krytiny sa nevykonalo z dôvodu, že objekt je v havarijnom stave a hrozilo zrútenie celého krovu. O ďalšom termíne realizácie sanácie stavby bude spoločnosť informovať RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote.

Počas výkonu ŠZD v spoločnosti ARIES 2, s.r.o. Tornaľa bolo zistené, že spoločnosť ASTANA s.r.o. Poprad vykonala demontáž obloženia energomostu obsahujúceho azbest. Demontáž obloženia bola deklarovaná spoločnosťou ARIES 2, s.r.o. Tornaľa predložením preberacieho protokolu o prevzatí diela.

Na základe oznámenia o začiatku výkonu odstraňovania azbestu spoločnosťou BYTOVÉ DOMY s.r.o. Dolné Hámre bol vykonaný ŠZD. Počas obhliadky bolo zistené, že spoločnosť už ukončila výmenu odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v bytových domoch v Rimavskej Sobote.

Okresný úrad Rimavská Sobota, Odbor starostlivosti o životné prostredie v Rimavskej Sobote zvolal komisiu v súvislosti so šetrením nedovoleného nakladania s nebezpečným odpadom – azbestom v k. ú. Hrachovo na stavbe bitúnku, ktorej sa zúčastnil odborný zamestnanec oddelenia PPL a T. Nelegálne odstránenie nebolo preukázané.

V priebehu roka 2016 oddelenie PPL a T evidovalo podnet na podozrenie používania azbestového materiálu na izoláciu steny v súvislosti s pôsobením otvoreného ohňa – azbestových platní v prevádzke TRIO – Rýchle občerstvenie v Hnúšti. Výkonom ŠZD nebolo zistené použitie materiálov obsahujúcich azbest. Jednalo sa o kalcium silikátovú dosku.

- vydávanie rozhodnutí podľa § 13 ods. 4 písm. j) zákona č. 355/2007 Z.z.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote vydalo 9 rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb.

- schvaľovanie prevádzkových poriadkov a ich zmien podľa § 13 ods. 4 písm. b) zákona č. 355/2007 Z.z.- azbest

Pri vydávaní rozhodnutí podľa § 13 ods. 4 písm. j) zákona č. 355/2007 Z.z. boli zároveň schválené prevádzkové poriadky a posudky o riziku z expozície zamestnancov chemickým faktorom pri práci, ktoré boli vypracované v súlade s náležitosťami uvedenými v § 41 ods. 14 zákona č. 355/2007 Z.z..

- vedenie údajov o vykonaných búracích prácach, počtoch exponovaných zamestnancov a množstvách odstráneného materiálu zo stavieb

Firma OSBD Rimavská Sobota vykonala demontáž azbestocementovej strešnej krytiny na rodinnom dome v Dubovci a demontáž azbestocementovej strešnej krytiny z montážnej haly v Hačave, v 2 prípadoch vykonala odstraňovanie a opravy odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v bytových domoch – Tisovec a Tornaľa. Exponovaní boli 7 zamestnanci. Celkové množstvo odstráneného azbestocementového materiálu bolo 7010 kg.

V 1 prípade bolo vykonané odstraňovanie odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v bytových domoch v Rimavskej Sobote spoločnosťou BYTOVÉ DOMY s.r.o., Hodruša Hámre. Exponovaní boli 2 zamestnanci. Celkovo sa odstránilo 2520 kg azbestového odpadu.

Firma ASTANA, s.r.o. Poprad vykonala demontáž azbestocementovej strešnej krytiny na rekreačnej chate v Tisovci, na rodinnom dome v obci Gemerský Milhošť a odstránenie azbestocementových tabuľ z oceľovej konštrukcie energomostu v areáli spoločnosti ARIES 2, s.r.o. v Tornali. Celkovo sa odstránilo 324 m² azbestocementového odpadu. Počas prác boli exponovaní 3 zamestnanci.

Spoločnosť RONAR s.r.o. Košice vykonala demontáž azbestocementovej strešnej krytiny na stavbe Mestského úradu v Tornali a na stavbe Meštianskeho domu v Jelšave. Exponovaných bolo 6 zamestnancov. Celkovo sa odstránilo 24 ton odpadu.

- vedenie údajov o oznámeniach o výkone činností a ukončení prác s expozíciou zamestnancov azbestu

V priebehu roka bolo zaslaných na RÚVZ v Rimavskej Sobote 8 oznámení o výkone činností (firma OSBD Rimavská Sobota – 4 x, z toho v 1 prípade demontáž kanalizačných rozvodov, a to na základe rozhodnutia vydaného v minulom období, RONAR s.r.o. Košice – 3 x, z toho v 2 prípadoch demontáž azbestocementovej strešnej krytiny na Mestskom úrade v Tornali, BYTOVÉ DOMY s.r.o. Dolné Hámre.

Spoločnosť ASTANA, s.r.o. Poprad ani v jednom prípade nedoručila oznámenie o začiatku výkonu odstraňovania azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest na konkrétnej stavbe, čím porušila § 41 ods. 16 zákona č. 355/2007 Z.z., preto RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zahájil konanie o uložení pokuty.

- o vývoji zmien a trendov v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi v počte pracovísk a počte zamestnancov

Na oddelení PPL a T evidujeme 2 firmy s pôsobnosťou v našom regióne s oprávnením na odstraňovanie azbestocementového materiálu zo stavieb – OSBD Rimavská Sobota a Alexander Lörincz – RENOSTAV Gemerská Ves (v roku 2014, 2015, 2016 nevykonali likvidáciu azbestocementového materiálu, preto v tabuľke nie je uvádzaný). Zamestnanci spoločnosti OSBD Rimavská Sobota absolvovali aktualizáciu odbornú prípravu na prácu pri

odstraňovaní azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb a vrátane osôb zodpovedných za prevádzkovanie prác. Naďalej evidujeme prevádzku, ktorá sa zaoberá likvidáciou nebezpečného odpadu – azbestocementového materiálu vzniknutého jeho odstraňovaním zo stavieb – Detox, spol. s r.o. Banská Bystrica, prevádzka Rimavská Sobota. Tabuľka uvádza počet rozhodnutí vydaných ročne na likvidáciu rôzneho druhu azbestocementového materiálu:

Rok	Byty	Strechy	Iné
2011	4	3	1
2012	7	0	0
2013	5	3	2
2014	2	6	0
2015	4	2	2
2016	2	6	1

- zabezpečiť dosahovanie zvýšenia miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov vybraným faktorom

Zvýšenie miery uvedomenia zdravotných rizík v súvislosti s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom sa dosahuje prostredníctvom konzultácií resp. poradenstva v rámci výkonu ŠZD u jednotlivých subjektov.

- používanie kontrolných listov informovanosti zamestnancov pri výkone ŠZD

Kontrolné listy informovanosti neboli rozdane.

2.1.4 Pilotné testovanie nových navrhovaných metód hodnotenia fyzickej záťaže pri práci

Cieľ

Hlavným cieľom úlohy je odskúšať v praxi pripravovaný nový metodický postup na hodnotenie fyzickej záťaže pri práci a pripraviť podklady pre zavedenie metodiky v rámci novely vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci.

Špecifické ciele

- aktualizácia a zosúladenie právneho predpisu s medzinárodnými požiadavkami a trendami, uľahčenie vykonateľnosti
- zjednodušenie problematiky hodnotenia fyzickej záťaže pri práci pre zamestnávateľov
- získanie objektívnejších podkladov pre hodnotenie fyzickej záťaže pre rôzne pracovné činnosti
- získanie objektívnejších podkladov pre posudzovanie DNJZ v súvislosti s možným profesionálnym poškodením zdravia

Anotácia

Nový pohľad na možnosti hodnotenia fyzickej záťaže pri práci použitím indexových metód si vyžaduje vypracovanie a odskúšanie praktického situačného modelu zrozumiteľného zamestnávateľovi, pracovným zdravotným službám, resp. osobám vykonávajúcim hodnotenie zdravotných rizík pre tento faktor. Na základe analýzy vo svete používaných prístupov k hodnoteniu fyzickej záťaže bol národným referenčným centrom pre fyziológiu práce navrhnutý viacúrovňový metodický postup hodnotenia. Uvedený postup je potrebné v praxi odskúšať a po pripomienkovaní navrhnuť do legislatívneho procesu.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom, ale podal požiadavku o zaradenie do projektu – odpoveď bude známa po 30.3.2016.

Odpočet plnenia:

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nebol pôvodne riešiteľským pracoviskom, ale podal požiadavku o zaradenie do projektu – požiadavka bola akceptovaná.

V rámci 1. polroka 2016 bola na celoslovenskej porade PPL a T podaná informácia MUDr. Máriou Šťastnou k navrhovaným metodikám hodnotenia FZ.

V 2. polroku sa realizovali aktivity: dňa 3.11.2016 sa 2 zamestnanci oddelenia PPL a T zúčastnili odborného seminára na ÚVZ SR k návrhu nového metodického postupu na hodnotenie lokálnej fyzickej záťaže. Na základe úlohy uloženej na odbornom seminári bolo vykonané vyhodnotenie fyzickej záťaže podľa navrhnutého metodického postupu na referenčnom videu a zaslané na ÚVZ SR. Dňa 30.11.2016 sa 2 zamestnanci oddelenia PPL a T zúčastnili 2. odborného seminára na ÚVZ SR za účelom vyhodnotenia splnenia úloh a pokračovania v projekte. V priebehu mesiaca december 2016 nám bolo doručené 2. referenčné video k vyhodnoteniu. Na oddelenie PPL a T bol zakúpený silomer.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Cieľ

Napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

Špecifické ciele

- navrhovať a usmerňovať realizovanie intervenčných aktivít zameraných na znižovanie zdravotných rizík zo životného štýlu, z práce a z pracovného prostredia,
- navrhovať a usmerňovať zlepšovanie pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov v spolupráci so zamestnávateľmi, SZČO a PZS (prostredníctvom poradní zdravia pri RÚVZ v SR, projektu Zdravé pracoviská, a i.),
- zapájať sa do európskych informačných kampaní, vedených európskymi inštitúciami, zameraných na informovanie o povinnostiach zamestnávateľov v ochrane zdravia pri práci, odkomunikovanie zdravotných rizík z faktorov práce a pracovného prostredia, hľadanie efektívnych spôsobov ochrany a podpory zdravia pri práci a realizáciu vhodných preventívnych opatrení,
- realizovať regionálne aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi,
- zvyšovať odbornú a technickú vybavenosť pracovísk na poskytovanie odborného poradenstva a vykonávanie objektívnych zisťovaní,
- zabezpečiť informovanie verejnosti, zamestnávateľov a zamestnancov o kombinovanom pôsobení faktorov z práce, pracovného prostredia a faktorov životného štýlu, a o možnosti zosilňovania až znásobenia ich negatívnych účinkov na zdravie,
- zabezpečiť informovanie verejnosti, zamestnávateľov a zamestnancov prostredníctvom médií o možnostiach ochrany a podpory zdravia pri práci a pri zmene návykov v spôsobe života.

2.2.1 Zdravé pracoviská

Anotácia

Prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu zamestnancov prostredníctvom aktivít poradní zdravia, propagovať u zamestnávateľov intervenčné programy. Zamerať sa na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu. Osobitne poskytovať poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO). Realizovať regionálne aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane

a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi. Vychádza sa z poznatku, že zamestnanec, ktorý je informovaný a vzdelaný o spôsobe a miere rizika, sa správa tak, že miera jeho zdravotného rizika sa významne zníži. Usmerňovať PZS v SR.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Anotácia

Realizovať informačné aktivity pre zamestnávateľov a zamestnancov, zamerané na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci podľa aktuálne vyhlásenej témy kampane. Aktívne sa zapojiť do Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. V prípade potreby spolupracovať s orgánmi inšpekcie práce a NIP (národné kontaktné miesto OSHA) a realizovať spoločné previerky podľa aktuálnej témy kampane.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- v rámci týždňa BOZP zabezpečiť deň otvorených dverí
- spolupracovať s orgánmi inšpekcie práce

Odpočet plnenia:

V rámci prevencie zdravotných rizík pri práci sa uskutočňuje poradenstvo pre zamestnávateľov, zamestnancov. V roku 2016 vykonali zamestnanci oddelenia PPL a T 462 individuálnych konzultácií a v rámci skupinového poradenstva boli vykonané 2 prednášky pre zamestnancov činných v chemickej ochrane rastlín v počte 105.

V 1 prípade boli na základe žiadosti zamestnanca o poskytnutie informácie poskytnuté údaje týkajúce sa výsledkov hodnotenia zdravotných rizík jeho zamestnávateľom. V tomto prípade RÚVZ vykonal ŠZD na pracovisku zamestnanca a následne požiadal o spoluprácu IBP v Banskej Bystrici.

Priebežne sa na oddelení PPL a T poskytovali konzultácie zamestnancom PZS a to najmä v súvislosti s nedostatkami v predkladaných prevádzkových poriadkoch a posudkoch o riziku. V 1 prípade sa podarilo v spolupráci s PZS riešiť realizáciu intervenčných aktivít s cieľom minimalizácie fyzickej záťaže zamestnancov na pracovisku pri výrobe káblových zväzkov. Táto PZS spolupracovala aj pri šetrení podozrení na profesionálne ochorenia na pracovisku, zároveň sa jej zamestnanci zúčastnili prešetrenia na mieste.

2.3 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

Geneticko-epidemiologická štúdia ochorení močového mechúra (GERMM)

Cieľ

Sledovať epidemiologickými metódami príčinné súvislosti vzniku nádorových ochorení so zameraním na identifikáciu vonkajších príčinných súvislostí v pracovnom prostredí, v životnom prostredí, v životnom štýle vo vzťahu k vnútorným geneticky podmieneným procesom. Uplatňovať poznatky o rizikových faktoroch v prevencii a ochrane zdravia pred nádorovými chorobami.

Špecifický cieľ

Zvyšovať odborné kapacity na onkoepidemiologické skúmania vo verejnom zdravotníctve spoluprácou so špecializovanými zahraničnými pracoviskami a domácimi klinickými pracoviskami s podporou z MZ SR na vedecký výskum.

Anotácia

Overí sa spolupráca s americkými výskumníkmi. Protokol štúdie a pracovné postupy čerpajú zo štúdií nádorových ochorení pľúc, vedených IARC Lyon tím istým hlavným riešiteľom. Rakovina močového mechúra je 9. najčastejšie diagnostikovaná rakovina vo svete. Predstavuje heterogénnu skupinu zhubných nádorov s rôzne invazívnym rastom, kde sa v príčinných súvislostiach ochorenia uplatňujú vonkajšie faktory doposiaľ neznámou mierou a rozdielne. Študujú sa najmä súvislosti s fajčením, s pracovnou expozíciou arylamínom, s užívaním liekov, s bakteriálnymi a vírusovými zápalmi močových ciest; ďalej sa zisťujú pracovné a mimopracovné súvislosti s expozíciou ionizujúcemu žiareniu, arzenu, chlóru ďalším 31 chemickým látkam a ich zmesiam.

Je to epidemiologická štúdia typu prípad-kontrola.

V priebehu celého riešenia projektu v rokoch 2013-2015 sa snažiť získať k spolupráci 120 pacientov s diagnózou rakovina močového mechúra a 120 kontrol.

Riadeným rozhovorom bude od pacientov a kontrol získavaná osobná anamnéza so zameraním na infekčné a urologické choroby, rodinná anamnéza so zameraním na nádory, údaje o užívaní liekov, výživové faktory, údaje o používaní tabakových výrobkov, údaje o používaní produktov na farbenie vlasov, pracovná anamnéza a údaje o bývaní. Všetkým pacientom a kontrolám bude na genetické analýzy odobratý biologický materiál (krv, moč; u pacientov aj vzorka tkaniva).

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

2.4 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Cieľ

Chránená dielňa a chránené pracovisko sú pracoviská zriadené právnickou osobou alebo fyzickou osobou, v ktorých pracuje najmenej 50 % občanov so zdravotným postihnutím, ktorí nie sú schopní nájsť si zamestnanie na otvorenom trhu práce. Ďalej sú to pracoviská, na ktorých sa občania so zdravotným postihnutím zaškoloľujú alebo pripravujú na prácu a v ktorých sú pracovné podmienky vrátane nárokov na pracovný výkon prispôsobené zdravotnému stavu občanov so zdravotným postihnutím (§ 55 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

Projekt bol zaradený do Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2013 - 2017 (2020), opatrenie č. 11 Zamestnávanie.

V rámci štátneho zdravotného dozoru je potrebné vykonať kontrolu pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov chránených dielní a chránených pracovísk podľa metodického usmernenia ÚVZ SR na výkon štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách; pri zistení nedostatkov nariadiť opatrenia.

Anotácia

Každý RÚVZ vykoná štátny zdravotný dozor najmenej v piatich chránených dielnach alebo na chránených pracoviskách. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sa použije metodický postup na výkon ŠZD doplnený o údaje o zamestnancoch na chránených pracoviskách z hľadiska ich zdravotných obmedzení a uplatnenia potrebných úprav pracovných podmienok; použijú sa aj kontrolné listy informovanosti zamestnancov.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- spoluprácu s príslušnými Úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny - získanie zoznamu chránených pracovísk
- vydávanie rozhodnutí/stanovísk k zriadeniu chránených pracovísk
- vykonávať ŠZD na chránených pracoviskách, pri kontrole používať kontrolné listy, evidovať zistené nedostatky

- zisťovanie trendov vývoja
- vedenie evidencie o jestvujúcich a nových chránených pracoviskách vzhľadom na:
 - vykonávanú činnosť
 - počet zamestnancov so zmenenou pracovnou schopnosťou
 - druh postihnutia (skupiny)
- vykonávať poradenstvo.

Odpočet plnenia:

- **spolupráca s príslušnými ÚPSVaR**

Pri vydávaní rozhodnutí a stanovísk sa spolupracuje s ÚPSVaR, podľa miestnej príslušnosti v okrese Rimavská Sobota alebo Revúca. V prípade nezrovnalostí, alebo akéhokoľvek problému, sú tieto ihneď riešené formou osobných alebo telefonických konzultácií priamo s kompetentným pracovníkom ÚPSVaR v Rimavskej Sobote.

Vydávanie stanovísk je konzultované s pracovníkom ÚPSVaR, ktorému bol spis FO alebo PO pridelený.

K 31.12.2016 je ÚPSVaR v našej územnej pôsobnosti spolu evidovaných 94 chránených pracovísk a dielní, ku ktorým RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote vydával rozhodnutie na uvedenie priestorov do prevádzky. Z toho v okrese Rimavská Sobota 85 a v okrese Revúca 9.

- **vydávanie rozhodnutí/stanovísk k zriadeniu CHP**

V roku 2016 bolo posúdených 15 chránených pracovísk. Oddelením PPL a T bolo vydaných 14 rozhodnutí na uvedenie priestorov (chráneného pracoviska) do prevádzky. Ďalšie 1 rozhodnutie (Mgr. Genská) na chránené pracovisko bolo vydané oddelením HŽP a Z v spolupráci s oddelením PPL a T. Spolu bolo vydaných 15 rozhodnutí.

- **výkon ŠZD na CHP, používanie kontrolných listov a evidencia zistených nedostatkov**

Spolu bolo skontrolovaných 37 prevádzok so štatútom chráneného pracoviska resp. chránenej dielne, kde bolo vykonaných 37 kontrol, t.j. 40 % z celkového počtu chránených pracovísk resp. dielní.

U všetkých novovzniknutých chránených pracovísk resp. dielní bol v roku 2016 vykonaný ŠZD (t.j. 15). ŠZD bol vykonaný na 22 chránených pracoviskách už prevádzkovaných.

Na všetkých prevádzkovaných kontrolovaných pracoviskách prácu vykonáva spolu 50 pracovníkov so zmenenou pracovnou schopnosťou. Z toho 3 pracovníci majú osobného asistenta.

Pri výkone ŠZD neboli v prevádzke dane kontrolné listy.

Pri výkone ŠZD neboli zistené nedostatky a neboli uložené žiadne opatrenia.

- **zisťovanie trendov vývoja**

Vydané rozhodnutia pre udelenie štatútu chráneného pracoviska resp. chránenej dielne – RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote

Rok vydania rozhodnutia	Okres Rimavská Sobota		Okres Revúca		Spolu
	PPL a T	Iné odd.	PPL a T	Iné odd.	
2008	22	-	8	-	30
2009	14	-	6	-	20
2010	24	1	13	1	39
2011	30	4	6	-	40
2012	35	1	8	1	45
2013	23	1	7	-	31
2014	11	2	4	-	17
2015	19	2	-	-	21

2016	13	1	1	-	15
spolu	191	12	53	2	256

Nasledovná tabuľka uvádza prehľad počtu vydaných stanovísk v súvislosti s udelením štatútu chráneného pracoviska resp. chránenej dielne – RÚVZ Rimavská Sobota (po vydaní rozhodnutia na uvedenie priestorov do prevádzky) v období od r. 2008 do 31.12.2016.

Stanoviská sú vydávané na žiadosť prevádzkovateľa chránenej dielne alebo pracoviska a to napr. vo veci zmeny počtu pracovníkov, nožnej úpravy pracoviska, zmeny pracovného zaradenia a pod.

Rok vydania stanoviska	
2009	0
2010	1
2011	4
2012	7
2013	10
2014	4
2015	1
2016	4
spolu	31

- vedenie evidencie o jestvujúcich a nových CHP vzhľadom na – vykonávanú činnosť, počet zamestnancov so zmenenou prac. schopnosťou, druh postihnutia

ŠZD bol zameraný na kontrolu úrovne ochrany zdravia pracovníkov so zmenenou pracovnou schopnosťou a vhodnosť pracovných priestorov vzhľadom na zdravotné postihnutie pracovníka.

Posudzované priestory spĺňali požiadavky na ochranu verejného zdravia ustanovené v zákone č. 355/2007 Z.z. a vyhovujú požiadavkám uvedeným v nariadení vlády SR č. 391/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko a pre prevádzky boli vydané rozhodnutia RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, ktoré boli podkladom pre konanie správneho orgánu (ÚPSVaR v Rimavskej Sobote a Revúcej) vo veci priznania postavenia chráneného pracoviska.

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZPS na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy *	Zistené nedostatky	Uložené opatrenia
	Rozhodn.	Stanov.						
Rimavská Sobota	15	4	37	37	50	-	-	-

P.č.	Pracovisko	Umiestnenie	Poč.prac.	Činnosť
1	Mária Mišáková, R. Sobota Servis PC, IT	Polyfunkčný objekt	1	Opravnárenské práce
2	Lojková Miroslava, R.	Polyfunkčný	3	Pracovníčka skladu,

	Sobota Predajňa textilu	objekt		malopredaj
3	Páneková Lýdia, R. Sobota Predaj chovateľských potrieb	Polyfunkčný objekt	1	Malopredaj
4	ROANRO s.r.o., R. Sobota Rýchle občerstvenie	Polyfunkčný objekt	1	Príprava a predaj rýchleho občerstvenia
5	RNDr.Paulenková, R. Sobota Vzdelávacie centrum	Časť bytu	1 + 1 asist.	Výučba
6	Tomáš Kontra, Revúca Nahrávacie štúdio	Účelový objekt	1	Spracovanie záznamov nahr. štúdia
7	Karabinošová T. Revúca Predajňa detského textilu	Polyfunkčný objekt	1	Malopredaj
8	Miroslav Kubelka, R. Sobota Výroba kľúčov	Účelový objekt	1	Malopredaj - SZČO
9	Miroslav Kubelka, R. Sobota Výroba kľúčov	Účelový objekt	1	Malopredaj
10	OÚ Jesenské Informačné centrum	Účelový objekt	1	Poskytovanie informácií
11	Annamária Liptáková, R. Sobota Kaderníctvo	Polyfunkčný objekt	1	Poskytovanie služieb
12	Gödri František, R. Sobota Masérsky salón	Polyfunkčný objekt	2	Masérské služby, pedikúra
13	Gödri František, R. Sobota Masérsky salón	Polyfunkčný objekt	1	Masérské služby
14	Dug, s r.o. R. Sobota Riad.pracovisko SBS	Účelový objekt	3	Monitorovanie prostredníctvom kamier
15	Peter Henc, R. Sobota Predajňa farieb	Účelová budova	1	Malopredaj
16	Šulej Dušan – Ciky, R. Sobota Masérsky salón	Polyfunkčný objekt	1	Masérské služby
17	Šuchaň Dušan, Ing., R. Sobota Bufet	Účelový objekt	1	Predaj potravín
18	Laudárová Alena, R. Sobota Predajňa nábytku	Polyfunkčný objekt	1	Predaj nábytku, skladanie
19	Lajgút Matej, R. Sobota Predajňa kvetov	Polyfunkčný objekt	2	Predaj kvetov
20	Iványiová Tatiana, R. Sobota Predajňa odevov	Polyfunkčný objekt	1	Predaj odevov a doplnkov

21	MM Retail, R. Sobota Kancelária	Polyfunkčný objekt	2	Administratívne práce
22	Rydzoň Ondrej-RyON, R. Sobota Predajňa odevov	Polyfunkčný objekt	1	Predaj odevov a doplnkov
23	Koco Tomáš, Ing., R. Sobota Kancelária	Účelový objekt	1	Administratívne práce
24	Genská Miriam, Mgr., R. Sobota Masérsky salón	Polyfunkčný objekt	1+1 asist.	Masérské služby
25	Erika Polívková, R. Sobota Novinový stánok	Účelový objekt	1	Predaj tlačovín
26	RNDr. Paulenková, R. Sobota Vzdelávacie centrum	Polyfunkčný objekt	3	Výučba
27	IMAR SK s.r.o., R. Sobota Výroba okien	Polyfunkčný objekt	1	Administratívne práce
28	Vaša spoločnosť, s.r.o., R. Sobota Realitná kancelária	Polyfunkčný objekt	1	Administratívne práce
29	G Quality s.r.o., R. Sobota Predajňa mäsových výrobkov	Polyfunkčný objekt	3	Administratívne práce
30	Juhász Pavol, Jesenské Rýchle občerstvenie	Účelový objekt	1	Pomocné práce
31	Avest s.r.o., R. Sobota Sieťotlač	Polyfunkčný objekt	1	Administratívne práce
32	Colorado s.r.o., R. Sobota Poradenská činnosť	Polyfunkčný objekt	1	Poradenstvo
33	OZ Centrum pre rozvoj zamestnanosti, R. Sobota Domov soc. služieb	Účelový objekt	2	Sociálna služba
34	Ing. Czakó, R. Sobota Predaj a oprava elektrospotrebičov	Polyfunkčný objekt	2	Administratívne práce
35	Dielik s.r.o., Tisovec Výroba darčkových predmetov	Polyfunkčný objekt	1	Výroba darčkových predmetov
36	KOMARS s.r.o., R. Sobota Predaj a oprava záhr. techniky	Účelový objekt	1	Pomocné práce pri predaji
37	Obecný úrad R. Zalužany Administratíva	Polyfunkčný objekt	1	Administratívne práce

- vykonávať poradenstvo

Poradenská činnosť sa vykonáva priebežne formou konzultácií, alebo priamo pri výkone ŠZD.

V kontrolovaných prevádzkach pracovné podmienky a pracovná náplň bola prispôbená zdravotnému stavu pracovníkov. Pracovníci mali k dispozícii vyčlenené priestory, ktoré využívali na oddych počas pracovnej doby.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV A OCHRANA SPOTREBITEĽOV

Cieľ

1. kontrola dodržania legislatívnych obmedzení látok
2. kontrola povinného označenia výrobkov a spoločných kritérií na tvrdenia používaných v súvislosti s kozmetickým výrobkom
3. vzdelávanie spotrebiteľov - „Hlásenie závažných nežiaducich účinkov kozmetických výrobkov“.

Anotácia

Kontrola vybraných regulovaných látok v kozmetických výrobkoch, kontrola povinného označenia výrobkov, kontrola spoločných kritérií na tvrdenia a požiadavka hlásenia vzniku nežiaducich účinkov vychádza z nových právnych predpisov pre kozmetické výrobky, platných v EÚ od 11. 7. 2013. Súčasťou programu bude kampaň pre spotrebiteľov ako ohlasovať závažné nežiaduce účinky.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

3.2 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV Z BAMBUSU

Cieľ

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti výrobkov z bambusu určených na priamy styk s potravinami vo vzťahu k migrácii formaldehydu, melamínu a ďalších kontaminantov vyplývajúcich z materiálového zloženia a kontrola správneho označovania v súlade s požiadavkami nariadenia EP a rady č. 1935/2004.

Anotácia

V súčasnej dobe narastá používanie bambusu pri výrobe materiálov a predmetov určených na priamy styk s rôznymi typmi potravín. Bambus ako taký je prírodný materiál avšak na dosiahnutie vhodných vlastností sa stmeluje fenol-formaldehydovými živícami a rôznymi aditívami a adhezívami, z ktorých môžu migrovať kontaminanty ako formaldehyd a melamín. Problematické je aj legislatívne zaradenie týchto výrobkov. Bambus nespadá pod nariadenie EK (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch avšak práve používanie rôznych živíc a adhezív spôsobuje, že na daný materiál sa majú uplatňovať požiadavky tohto nariadenia.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

3.3 PROBLEMATIKA PLASTIFIKÁTOROV V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

Cieľ

Kontrola bezpečnosti materiálov a predmetov určených na styk s potravinami vo vzťahu k migrácii rôznych typov plastifikátorov.

Anotácia

Používanie plastifikátorov najmä na báze esterov kyseliny ftalovej je legislatívne upravené nariadením EK (EÚ) č. 10/2011 pričom pre rôzne typy sú ustanovené obmedzenia a reštrikcie

pre ich bezpečné používanie z hľadiska výroby ale aj použitia. Cieľom bude nielen kontrola samotného používania plastifikátorov pri výrobe ako aj správne používanie finálnych výrobkov dostupných na trhu v Slovenskej republike.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Odber 1 vzorky výrobku strech / mäkké obalové fólie na stanovenie plastifikátorov (estery kyseliny ftalovej ESBO) v mesiaci máj.

Odpočet plnenia:

Bola odobratá 1 vzorka Primapack – potravinová fólia, ktorá bola zaslaná na analýzu na RÚVZ so sídlom v Poprade. Vyšetrovaná vzorka je v súlade s platnou legislatívou.

3.4 PREHĽAD 5-ROČNÉHO VÝKONU HRANIČNÝCH KONTROL NAD MELAMÍNOVÝMI A POLYAMIDOVÝMI VÝROBKAMI V SR a EÚ

Cieľ

Poskytnutie prehľadu výkonu hraničných kontrol nad melamínovými a polyamidovými výrobkami dovážanými z Číny a Hongkongu za obdobie 2011 – 2016.

Anotácia

V roku 2011 vstúpilo do platnosti nariadenie Komisie (EÚ) č. 284/2011, ktorým sa ustanovujú osobitné podmienky a podrobné postupy dovozu polyamidových a melamínových plastových kuchynských potrieb pochádzajúcich alebo odosielených z Čínskej ľudovej republiky a z čínskej osobitnej administratívnej oblasti Hongkong. Z tohto dôvodu sa zaviedli hraničné kontroly nad touto komoditou výrobkov, ktoré trvajú už 5 rokov. Projekt poskytne prehľad o počtoch vykonaných kontrol, prehľad o nebezpečných výrobkoch, sumarizáciu a porovnanie výsledkov v krajinách EÚ a v SR.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

3.5 MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH

Cieľ

Prostredníctvom monitoringu zistiť prítomnosť deklarovaných probiotík vo vybraných potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch. Pokračovať v zisťovaní rodového zastúpenia probiotík, kontrole deklarovaného množstva probiotických kmeňov na hmotnostnú alebo objemovú jednotku výrobku a sledovanie mikrobiálnej kontaminácie (t.j. prítomnosti iných bakteriálnych kmeňov okrem probiotík).

Anotácia

Priaznivé účinky probiotík na ľudský organizmus, zvlášť ich potenciálna schopnosť imunomodulácie je dokázaná v rade štúdií. Vzhľadom na širokú ponuku týchto výrobkov s rôznymi druhmi a obsahmi mikroorganizmov je potrebné preveriť mikrobiálnu bezpečnosť životaschopnosť mikroorganizmov patriacich k probiotikám stanoveným jednotným postupom.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

3.6 MONITORING PRÍJMU JÓDU

Cieľ

Monitorovanie príjmu jódu s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu prostredníctvom:

- kontroly obsahu jódu v jodidovanej kuchynskej soli (potravín).

Anotácia

Monitoring obsahu jódu v kuchynskej soli prebieha v SR od roku 1992 prostredníctvom pracovísk hygieny výživy RÚVZ v SR. Zavedenie povinnej fortifikácie kuchynskej soli jódom v SR bolo prijaté koncom 50 – tých rokov, z dôvodu nedostatočného prísunu jódu do organizmu a ťažkých poškodení zdravia obyvateľov SR. Monitorovanie obsahu jódu v kuchynskej soli je jedným z hlavných kritérií pre zabezpečenie kontinuálneho príjmu jódu do organizmu. Sledovanie vylučovania jódu v moči je jedným z ukazovateľov pre posúdenie jeho príjmu (WHO, 2001).

Úloha je ako súčasť realizácie preventívnych programov verejného zdravotníctva PVV na r. 2012 – 2016 v oblasti aktualizovaného Programu озdravenia výživy obyvateľov SR.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Odber 24 vzoriek (vždy 2 vzorky mesačne zo zariadenia spoločného stravovania á 500g) kuchynskej soli, vrátane morskej soli a monitorovanie príjmu jódu z potravín (zistovanie druhu používanej soli u výrobcov).

Odpočet plnenia:

Na zabezpečenie plnenia tejto úlohy bolo odobratých 24 vzoriek kuchynskej soli (2 vzorky mesačne). Úloha patrí do monitorovacích úloh. Vyhodnotenie v tabuľkovej forme bolo zaslané na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici na ďalšie spracovanie.

3.7 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK A ARÓM V POTRAVINÁCH

Cieľ

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm u dospelých a detskej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

Anotácia

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm je základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období. Monitorovanie spotreby, ako preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení. Monitorovanie spotreby prídavných látok prebieha súčasne na základe požiadavky platnej európskej legislatívy s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm v danom členskom štáte.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

V mesiacoch február - november 2016 odber 1-2 vzorky potravín na vyšetrenie prídavných látok (vybrané PL: chinolínová žltá, aspartam, glykozidy steviolu) - Monitoring spotreby prídavných látok a aróm - vybrané vekové skupiny dospelých populácie (2 vekové kategórie Ž + M; 19r. – 34r., 35 r.- 54r.; ľahká / stredná práca).

Odpočet plnenia:

Boli odobraté 2 vzorky Eden sirup s príchuťou pomaranč na stanovenie chinolínová žltá a Grand nápoj na stanovenie aspartámu.

Bolo spracovaných 20 dotazníkov v kategóriách mladšie a staršie oboch pohlaví (ženy aj muži), správa bola zaslaná na ÚVZ SR. Na úrovni RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nebola úloha vyhodnocovaná, zozbierané údaje tvoria podklad pre spracovanie údajov za celú SR.

3.8 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Cieľ

Dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Anotácia

Sol' je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch (napr. WHO Akčný plán pre výživu a potraviny 2016 – 2020, Viedenská deklarácia pre výživu). V oblasti predchádzajúceho Programu ozdravenia výživy pre obyvateľov SR bol prijatý cieľ dosiahnuť postupne zníženie príjmu soli 5 g deň u dospeléj populácie a tento cieľ bude rovnako posunutý do Akčného plánu pre potraviny a výživu na r. 2016 – 2025, ktorý bude predložený na schválenie vláde SR do 28.2.2016. Od 1.decembra 2015 vstúpil do platnosti výnos MZ SR na regulovanie pridávania kuchynskej soli do potravín, ktorý oproti predchádzajúcemu výnosu znižuje obsah pridávanej kuchynskej soli v hotových pokrmoch na 13 000 mg/kg a v chlebe a pekárskech výrobkoch na 18 000 mg/kg.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Odber 3 vzoriek hotových pokrmov na stanovenie obsahu kuchynskej soli a 3 vzorky chleba alebo pekárskech výrobkov (od výrobcov SR) v ZSS na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli, pod koordináciou KO v HV.

Monitoring príjmu kuchynskej soli bude vykonaný na základe 24 hod. dotazníka u spolu 20 klientov (dospelá populácia muži / ženy v dvoch vekových kategóriách 19 r. - 35r. a 36. r. – 54.r. – v každej kategórii klientov); porovnanie príjmu s OVD (9.revízia – percentuálny podiel) - pod koordináciou KO v HV.

Odpočet plnenia:

Bolo odobratých 9 druhov pokrmov po tepelnej úprave, ktoré boli analyzované ako 3 vzorky (šošovicová polievka, bravčový guláš a varené kolienka; polievka fazuľová kyslá, bravčové rebierko obložené zeleninou a varená ryža a hovädzia polievka – vývar, grilované pečené stehno a varená ryža, 1 pečivo zo zariadení spoločného stravovania – rožok štandard. Laboratórnym rozborom nebolo teda zaznamenané prekročenie hodnoty NaCl oproti OVD.

Ďalej bolo spracovaných 20 dotazníkov v kategóriách mladšie a staršie u oboch pohlaví (ženy aj muži), správa bola zaslaná do 30.03.2016. Na úrovni RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nebola úloha vyhodnocovaná, zozbierané údaje tvoria podklad pre spracovanie údajov za celú SR.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNEHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

Cieľ

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

Anotácia

V súvislosti s epidemickým nárastom prevalencie obezity v celosvetovom meradle vláda Slovenskej republiky schválila Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025, ktorého súčasťou sú úlohy a aktivity, zamerané na zníženie výskytu obezity detskej a dospelostvej populácie. Zlé stravovacie návyky a nízka fyzická inaktivita predstavujú významné faktory obezity u dospelých, rovnako ako aj u detí a mladých ľudí. Uvedené faktory vedú k nadhmotnosti a obezite a v dôsledku toho sa môžu uplatniť nezávislé rizikové faktory chronických neprenosných ochorení.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

1. Podpora zdravého štartu do života
 - Vytvoriť aktuálnu databázu materských centier v okrese Rimavská Sobota a okrese Revúca
 - Vypracovať ponuku výchovných aktivít v problematike zdravého životného štýlu prioritne zameraných na prevenciu obezity detí
 - Realizovať výchovné aktivity podľa záujmu jednotlivých centier a evidovať počet edukovaných matiek 1x ročne
2. Podpora zdravšieho prostredia v školách
 - V rámci doplnkového stravovania sledovať pri výkone ŠZD
 - v školských bufetoch sortiment, hodnotiť percentuálny podiel komodít s vysokým obsahom energie a soli
 - samostatne sledovať poskytovanie desiat vyrábaných a podávaných zo školskej kuchyne
 - počet škôl s automatmi na sladené nápoje a ovocie
 - V rámci zariadení spoločného stravovania pri výkone ŠZD hodnotiť
 - pestrosť jedálnych lístkov a zásady ich zostavovania, sledovať počet stravníkov
 - odobrať a hodnotiť vzorky stráv na energetickú, biologickú hodnotu a obsah kuchynskej soli
 - sledovať počet škôl zapojených do mliečneho programu a programu školské ovocie, realizovať výchovné aktivity zamerané na zvýšenie spotreby mlieka a ovocia v školách
 - samostatne sa zamerať na diétne stravovanie, vrátane sledovania podmienok
 - kontrolovať pitný režim žiakov, preferovať pitnú vodu
3. Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení
 - Na okresnej úrovni realizovať školenia pracovníkov školského stravovania, zúčastňovať sa pracovných porád pracovníkov školského stravovania
4. Podpora pohybových aktivít
 - V rámci výkonu ŠZD sledovať podmienky pre TV, sledovať malé formy TV, monitorovať využívanie hodín TV, sledovať počty žiakov oslobodených od TV a ich možnosti pohybových aktivít, využívanie vonkajších TV plôch a iných TV zariadení

Odpočet plnenia:

1. Podpora zdravého štartu do života

Za hodnotené časové obdobie bola vytvorená databáza materských centier – evidujeme 1 zariadenie v okrese Revúca (Gombíkovo), bola vypracovaná ponuka vzdelávacích aktivít, na ktorú materské centrum nereagovalo, preto zdravotno – výchovné aktivity neboli realizované. Počet výkonov 3.

2. Podpora zdravšieho prostredia v školách

Podpora zdravého prostredia v školách – realizoval sa výkon ŠZD v 28 školských bufetoch so zameraním na zisťovanie percentuálneho podielu komodít s vysokým obsahom energie a kuchynskej soli, percentuálny podiel týchto komodít sa pohybuje od 50 %– 90 %, so zodpovednými zamestnancami sa pri výkone ŠZD vykonáva primeraná edukácia, no nakoľko nedochádza k porušovaniu platnej legislatívy, odporúčané opatrenia sa nerealizujú. V rámci výkonu ŠZD sa samostatne sleduje aj podávanie desiat deťom pripravovaným v ZSS a počet zariadení s automatmi, doteraz skontrolované 6 zariadenia (3MŠ a 3ZŠ). Do mliečneho programu bolo zapojených 11 zariadení (8ZŠ a 3 MŠ), do programu školské ovocie 8 zariadení (5MŠ,3ZŠ). Vykonan sa aj priebežný monitoring Programu podpory spotreby ovocia a zeleniny u žiakov škôl „Školské ovocie 2015/2016“, ktorého sa zúčastnilo 173 respondentov zo 4 MŠ a 4 ZŠ okresov Rimavská Sobota a Revúca. Výsledky za SR nie sú zatiaľ k dispozícii. Celkový počet výkonov 226.

3. Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

Na základe spoločnej dohody s metodičkami pre spoločné stravovanie v SR sa realizoval prieskum na množstvo pridanej soli v hotových jedlách počas jedného mesiaca inventórnou metódou a zo strany RÚVZ boli vykonané odbery vzoriek stráv hotových pokrmov na obsah kuchynskej soli, v našich podmienkach to boli vzorky z dvoch zariadení. Samostatné edukačné aktivity pracovníkov školského stravovania sa vykonávajú pri ŠZD a ÚK podľa aktuálnych zistení a v prípade závažných nedostatkov sa spolupracuje so zodpovedným zamestnancom na regionálnej úrovni. Celkovo výkonov 5 odobratých vzoriek stráv, ich vyhodnotenie a 85 edukačných aktivít, spolu 90.

4. Podpora pohybových aktivít

V rámci podpory pohybových aktivít sme v spolupráci s odd. PZaPC realizovali aktivity zamerané na zvyšovanie telesnej zdatnosti detí, konkrétne išlo o spoluorganizovanie tzv. „Minimaratónu Kurinec“, nultého ročníka, ktorého sa zúčastnilo 85 detí zo 6 ZŠ regiónu. Všetci účastníci, ktorí beh absolvovali dostali nami vyhotovené motivačné pamätné listy. Počet výkonov 86.

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTKOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Cieľ

Cieľom je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metódikou

Anotácia

Prieskum je zameraný, okrem iného, na oblasť závislostí – t.j. fajčenie, konzumáciu alkoholu, zneužívanie liekov a drog a pod.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- Zapojiť sa do realizácie monitorovacích programov podľa požiadaviek gestora

- Priebiežne realizovať na školách edukačné aktivity zamerané na drogovú prevenciu v spolupráci s odd. PZaPC

Odpočet plnenia:

V spolupráci s odd. PZaPC sme sa zapojili do opakovane realizovaného medzinárodného prieskumu Globálneho monitorovania užívania tabaku (GYTS) v mesiaci máj, kedy sme zozbierali 82 dotazníkov z gestorom vybraného školského zariadenia (ZŠ P.K. Hostinského Rimavská Sobota) od žiakov 7. – 9. ročníka. Dotazníky boli doručené gestorovi projektu. Pred vlastnou realizáciou sa uskutočnilo pracovné stretnutie za účasti jedného odborného zamestnanca nášho RÚVZ. Počet edukačných aktivít na školách bol 2. Celkový počet výkonov 85.

4.3 MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

Cieľ

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t. j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti a pod. a porovnanie získaných výsledkov s výsledkami sledovania s predchádzajúcimi rokmi. Na základe získaných údajov sa overí účinnosť intervenčných opatrení, zameraných na zníženie počtu úrazov u detí, ako aj ich vážnych zdravotných následkov v rámci predchádzajúceho prieskumu.

Vzhľadom na to, že v Slovenskej republike dodnes nie je k dispozícii komplexná štatistika resp. evidencia detských úrazov, výstupy z projektu by mali do istej miery poskytnúť prehľad o situácii v tejto oblasti.

Anotácia

Jedným zo závažných problémov, pred ktorými stojí v súčasnosti nielen zdravotníctvo, ale aj celá spoločnosť, sú detské úrazy. Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) upozorňuje, že problematike úrazov vo všeobecnosti nie je venovaná dostatočná pozornosť napriek tomu, že viac ako polovica úmrtí detí je v dôsledku úrazov. Ide o taký významný podiel na detskej úmrtnosti, ktorý bezpodmienečne vyžaduje ciele sledovanie a účinné preventívne pôsobenie v tejto oblasti.

U dieťaťa sa na úrazovom deji zúčastňujú osobitné vplyvy. Mechanizmy úrazu u detí sú iné ako u dospelých, dochádza k nim za takých okolností, ktoré sú charakteristické iba pre detský vek. Sú podmienené vývojovým štádiom dieťaťa a ich príčiny bezprostredne súvisia so stupňom telesného a duševného vývinu v jeho jednotlivých vekových obdobiach.

Príčiny detských úrazov sú omnoho rôznorodejšie ako u dospelých osôb, viažu sa na úroveň poznania a schopností dieťaťa, na zákonitú zodpovednosť inej osoby, na stupeň a kvalitu výchovy, úroveň rodinného prostredia, organizáciu voľného času a činnosti dieťaťa a na kolektív i priateľov, s ktorými dieťa žije.

Úrazy sa môžu prihodiť v každom prostredí, v ktorom sa dieťa vyvíja. Pre deti útleho a predškolského veku je najrizikovejším prostredím domov, teda miesto, ktoré by malo dieťa chrániť pred nebezpečenstvom okolitého sveta. Príčinou úrazov sú detská zvedavosť a nepozornosť, či nedbanlivosť rodičov. Na druhom mieste sa úrazy v tomto veku prihodia deťom na detskom ihrisku (kolízia s hracím náradím a zariadením, nesprávne využívanie ihriska, nevhodné správanie, poškodené zariadenia). Tretie miesto patrí úrazom na ulici (kolobežka, bicykel).

Databáza údajov bude realizovaná prostredníctvom dotazníkovej metódy, údaje sa budú získavať od rodičov detí resp. ich zákonných zástupcov. Každá odpoveď bude kódovaná číselným symbolom, resp. rodičia doplnia požadovaný číselný údaj podľa typu otázky. Na

spracovanie údajov bude použitý program EXCEL. Na zbere údajov budú participovať pracovníci odborov hygieny detí a mládeže jednotlivých RÚVZ v SR.

Základný súbor detí bude vytvorený tak, aby spĺňal požadované kritériá na štatistické vyhodnotenie a údaje z neho získané boli validné. Vzhľadom na rôznorodosť prostredia, v ktorom k detským úrazom dochádza, bude súbor obsahovať deti ako z mestských, tak vidieckych predškolských a školských zariadení vopred určených vekových skupín.

Do súboru budú preto zaradené deti nasledovne:

- veková skupina 3-6 ročných detí : 2 triedy MŠ (1 mestská, 1 vidiecka) cca po 15 detí, t.j. spolu 30 detí
- veková skupina 7-10 ročných detí : 2 triedy ZŠ v rámci I. stupňa (1 mestská, 1 vidiecka) cca po 30 detí, t.j. spolu 60 detí
- veková skupina 11- 14 ročných detí : 2 triedy ZŠ v rámci II. stupňa (1 mestská, 1 vidiecka) cca po 30 detí, t.j. spolu 60 detí

Na základe horeuvedeného by mal celkový počet respondentov predstavovať cca 5 400 detí.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- realizovať dotazníkový prieskum v súbore 11- 14 ročných detí : 2 triedy ZŠ v rámci II. stupňa (1 mestská, 1 vidiecka) cca po 30 detí, t.j. spolu 60 detí,
- pre gestora vytvoriť databázu a vykonať lokálnu analýzu zozbieraných údajov.

Odpočet plnenia:

Realizácia dotazníkového prieskumu 11-14 ročných detí sa uskutočnila v plánovanom období. V priebehu mesiacov september až december sme zrealizovali dotazníkový prieskum u detí uvedenej vekovej skupiny navštevujúcich dve základné školy regiónu – jednu vidiecku (ZŠ Hrachovo) a jednu mestskú (ZŠ Rimavská Sobota, ul. Dobšinského). Celkom bolo rozdáných 75 dotazníkov, z ktorých sa vrátilo a použilo na vytvorenie databázy 60. Vytvorená databáza bola gestorovi projektu zaslaná v termíne, dňa 19.12.2016.

Lokálnou analýzou poskytnutých údajov bolo zistené, že problematika úrazov v sledovanej vekovej skupine sa výrazne neodlišuje od zistení v skupine 3 – 6 ročných detí, 7-10 ročných. Počet úrazov sa pohyboval od 0 po 8, až u 43% úraz si vyžadoval lekárske ošetrenie a u 10% bola nutná hospitalizácia. Najčastejšie poranenou časťou tela boli končatiny (48,3%), najčastejší mechanizmus vzniku úrazu bol úder alebo náraz, resp. kombinácia s pádom. 30% úrazov detí považovali za stredne ťažké a u 23,3% bol následok úrazu znížená pohyblivosť. Prehľad o výskyte vybraných ukazovateľov pri úrazoch detí vo veku od 3 do 14 rokov je uvedený v nasledujúcej tabuľke:

veková skupina	priem. vek	počet úrazov			lekárske ošetrenie	hospitalizácia	úraz ťažký	následok, zníž. pohyb.	porané končatiny	úraz bol		
		prie m.	mi n.	ma x.						dom a	v škole	inde
3 - 6 (n=30)	4,8	1,8	0	5	36,70%	3,33%	0%	13,3%	26,7%	9,00%	1,00%	6,00%
7 - 10 (n=54)	8,8	2,25	0	20	24,10%	1,90%	3,70%	14,80%	20,40%	9,30%	7,40%	27,80%
11 - 14 (n=60)	12,9	1,1	0	8	43,30%	10,00%	5,00%	48,30%	48,30%	11,70%	15,00%	31,70%

Celkový počet výkonov 125.

4.4 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL; VYUŽITIE HODÍN TV

Cieľ

Zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb zdravého fyzického a duševného vývinu. Odborne zdôvodniť potrebu minimálne 30 minútovej pohybovej aktivity denne pre všetkých žiakov v školách v súlade s Globálnou stratégiou WHO pre výživu, fyzickú aktivitu a zdravie a v súlade s jednou z 12 koncepcií redukcie a prevencie nadváhy a obezity u detí a mládeže Európskeho informačného systému životného prostredia a zdravia.

Anotácia

Úroveň pohybovej aktivity detí a mládeže nie je dostatočná a podporujúca zdravie, nakoľko kondičná pohybová aktivita ešte stále nie je súčasťou bežného denného programu. Príčiny tohto stavu sú rôzne, no najvýznamnejšou z nich je nedostatočná úroveň zdravotného povedomia a nevyhovujúca dostupnosť športovísk, spĺňajúcich minimálne štandardy na ich prevádzku. Každá metóda, ktorá bude orientovaná len do oblasti výchovy ku zdraviu bez vytvorenia možností na vykonávanie pohybovej aktivity, sa stáva kontraproduktívnou. Preto je potrebné aplikovať simultánne oba prístupy, vykonávať dôslednú výchovu detí a mládeže, ale i vytvárať možnosti, príležitosti na splnenie potrieb v oblasti pohybovej aktivity.

Primeraná a vyvážená fyzická aktivita je podmienkou zdravého telesného a duševného vývinu detí a dorastu. Zároveň podporuje osobný rozvoj, je účinná v prevencii telesných i duševných chorôb, predovšetkým chronických neinfekčných a kardiovaskulárnych. Zmysluplné trávenie voľného času napomáha predchádzať závislostiam od tabaku, alkoholu, omamných a psychotropných látok. Pohybová aktivita je spolu s podporou správnej výživy oblasťou, prostredníctvom ktorej by mali byť zabezpečené ciele Národného programu prevencie obezity.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Plniť úlohy podľa požiadaviek gestora, zamerať sa na realizáciu edukačných aktivít s cieľom dosiahnuť 30 minútovú aktivitu denne u žiakov ZŠ a SŠ.

Odpočet plnenia:

Úlohy podľa požiadaviek gestora za hodnotené časové obdobie nevyplnili, ináč plnenie ako pri úlohe 4.1.

- Podľa výsledkov analýz vykonaných gestorom sa sledovanie pohybovej aktivity detí počas hodiny telesnej výchovy sa v roku 2014 uskutočnilo v 360 základných školách v SR, z toho v 179 ZŠ v mestách (49,72%) a v 181 ZŠ (50,28%) na vidieku. Organizácia hodiny telesnej výchovy, počet cvičiacich a necvičiacich detí ako aj príčiny necvičenia na hodine TV sa sledovali u celkového počtu 13 302 detí, z toho u 7334 detí v mestských ZŠ (55,13%) a u 5968 detí na vidieckych ZŠ (44,87%). O priebehu hodiny TV pre 805 tried bolo celkovo vyplnených 733 dotazníkov. Z toho v mestských ZŠ bolo vyplnených 380 (51,84%) a vo vidieckych ZŠ 353 (48,16%) dotazníkov. Z celkového počtu detí sa na 1. stupni sledovala hodina TV pre 6550 detí (49,24%) a na 2. stupni pre 6752 (50,76%) detí. V čase prieskumu cvičilo na školách spolu 90,84% detí z celkového počtu detí, ktoré boli prítomné v škole a podľa rozvrhu hodín sa mali zúčastniť telesnej výchovy. Ďalšími analýzami bolo zistené, že počet necvičiacich detí bol na 1.stupni ZŠ nižší (7,63%) ako na 2. stupni ZŠ (12,66%) a že počet necvičiacich detí bol v meste vyšší (1.stupeň 8,29%, 2.stupeň 14,06%) ako na vidieku (1.stupeň 6,85%, 2.stupeň 10,96%).

Najčastejšou príčinou necvičenia bol návrat do školy po ochorení (43,96%, z toho mesto 44,61% a vidiek 42,98%) a úrazy a poranenia (11,82%, z toho mesto 11,81% a vidiek 11,84%). Zdravotnú TV navštevovalo 4,82% detí (mesto 4,52%, vidiek 5,26%), oslobodených od TV bolo celkovo 3,50% detí, z toho v meste 2,62% detí a na vidieku 4,82% detí. Pomerne

vysoké % žiakov (7,79%) bolo počas hodiny TV zamestnané plnením iných povinností, a to v meste 8,45% žiakov, na vidieku 6,80% žiakov.

Hlavná časť hodiny telesnej výchovy pozostávala prevažne z loptových hier. 21 – 30 min z hodiny telesnej výchovy, t.j. zo 45 min, sa loptovým hram venovalo na 33,42% sledovaných hodín TV (mesto 35,79%, vidiek 30,88%). 10-20 min z celej hodiny TV sa loptovým hram venovalo na 27,97% sledovaných hodín TV (mesto 27,37, vidiek 28,61%). Loptové počas takmer celej hodiny TV boli na 9% sledovaných hodín TV (mesto 8,95%, vidiek 9,07%). Málo času sa na sledovaných hodinách TV venovalo gymnastike a atletike. Počas 21-30min sledovanej hodiny TV bola gymnastika len na 5,46% (mesto 5,46%, vidiek 5,10%) a atletika len na 9,55% (mesto 9,21%, vidiek 9,92%) sledovaných hodín TV. Beh a telesné cvičenie boli do priebehu sledovaných hodín TV zaraďované len v rámci rozcvičky počas 5-10 min, a to na 85 % sledovaných hodín TV.

- **dotazníkový prieskum u žiakov 3. a 8. ročníka základných škôl v SR** (v ktorých sa sledovalo využitie hodín telesnej výchovy) bol zameraný na zistenie celkovej úrovne telesnej aktivity žiakov. Požadované údaje boli získané od 14077 žiakov, a to z mestskej oblasti od 7232 žiakov, t.j. 51,37% a z vidieckej oblasti od 6845 žiakov, t.j.48,63%. Pravidelnej pohybovej aktivity, okrem hodín telesnej výchovy, sa venuje 50,14% žiakov v meste a 48,20% žiakov na vidieku. Nepravidelnú pohybovú aktivitu vykonáva 27,45% žiakov v meste a 32,07% žiakov na vidieku. Organizovanú formu telesnej aktivity navštevuje 52,74% žiakov v meste a 55,49% žiakov na vidieku.

Telesnú aktivitu okrem hodín TV v škole navykonáva 6,97% žiakov v meste a 5,93% žiakov na vidieku. Najčastejším dôvodom prečo sa žiaci nevenujú žiadnemu športu, resp. telesnej aktivite je nedostatok času, čo udáva 17,93% žiakov v meste a 19,56% žiakov na vidieku. Druhým najčastejším dôvodom bolo udávanie vyčerpanosti po športovaní, a to 9,44% žiakov v meste a 10,50% žiakov na vidieku. Nemožnosť športovania pre nedostatok času rodičov udávalo 5,31% žiakov (5,59% mesto, 5,03% vidiek) a nezáujem o šport a telesné aktivity uviedlo 4,93% žiakov (5,24% mesto a 4,60% vidiek).

Sledovaním spôsobu dochádzania do školy bolo zistené, že žiaci najčastejšie dochádzajú do školy pešo, a to 53,21% žiakov v meste a 55,11% žiakov na vidieku. Druhým najčastejším spôsobom dochádzky do školy je využívanie auta, a to 31,13% žiakov v meste a 21,33% žiakov na vidieku. Kombináciou dopravného prostriedku a pešo minimálne 200m dochádza do školy 12,67% žiakov v meste a 11,02% žiakov na vidieku. Bicyklom dochádza do školy 2,03% žiakov v meste a 8,71% žiakov na vidieku.

Žiaci trávia voľný čas najčastejšie s kamarátmi – idem von, a to 65,64 % žiakov v meste a 69,48% žiakov na vidieku. Športovým aktivitám sa venuje 57,92% žiakov v meste a 58,13% žiakov na vidieku. Sledovaniu TV sa venuje 24,72% žiakov (mesto 24,74%, vidiek 24,70%), práci na počítači 37,20% žiakov (38,07% v meste a 36,29% na vidieku), oddychu –ležím, sedím sa venuje 24,20% žiakov(26,33% v meste a 21,94% na vidieku).

Počas školských dní je najviac detí vonku viac ako 2 hod, a to 46,33% (41,77% mesto a 51,15% vidiek). Menej ako 1 hod je 14,46% detí (mesto 15,40%, vidiek 13,47%). Počas víkendových dní je najviac detí vonku viac ako 3 hod, a to 59,74% (mesto 56,83, vidiek 62,82%). Priemerne 2-3 hod vonku počas víkendových dní uviedlo 23,17% žiakov (mesto 24,57%, vidiek 21,69%) a priemerne 1-2 hod vonku uviedlo 12,38% žiakov (mesto 13,65%, vidiek 11,04%). Menej ako 1 hod počas víkendových dní je vonku 4,38% žiakov (mesto 4,54%, vidiek 4,22%).

5. ODBOR OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

5.1 ZHODNOTENIE ZDRAVOTNÉHO RIZIKA Z PRÍRODNEJ RÁDIOAKTIVITY V BALENÝCH VODÁCH DODÁVANÝCH DO DISTRIBUČNEJ SIETE V RÁMCI SR

Cieľ

Na základe výsledkov stanovení rádiologických ukazovateľov v balených vodách bude vypracované „Odborné usmernenie na meranie a hodnotenie obsahu prírodných rádionuklidov v balenej vode“, podľa potreby budú navrhnuté legislatívne zmeny vo vyššie uvedenej vyhláške. Výsledky stanovení budú po zhodnotení zaslané príslušným orgánom Európskeho spoločenstva spolu s návrhom na legislatívne zmeny zhrnuté vo vypracovanej komplexnej správe.

Anotácia

Balené vody sú dnes významným zdrojom príjmu vody pre ľudí všetkých vekových kategórií v rámci ich pitného režimu. Konzumácia balených vôd sa stala veľmi populárnou ako na Slovensku, tak v rámci Európskeho spoločenstva. To znamená, že nezanedbateľná časť ľudskej populácie pije balené vody alebo nápoje pripravené z týchto vôd.

Monitorovanie prírodnej rádioaktivity v týchto vodách za účelom zistenia koncentrácií prírodných rádionuklidov v rôznych typoch balených vôd sa dnes stalo celosvetovo atraktívne. V záujme ochrany zdravia konzumenta sa dnes dostáva do popredia otázka rizika pre zdravie človeka a predovšetkým pre deti, vyplývajúceho z konzumácie balených vôd s vyšším obsahom prírodných rádionuklidov, napr. rádia a uránu.

Vyhláška MZ SR č. 528/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na obmedzenie ožiarenia z prírodného žiarenia ustanovuje pre jednotlivé typy balených vôd smerné hodnoty na vykonanie opatrení a najvyššie prípustné hodnoty pre obsah jednotlivých prírodných rádionuklidov. Európska únia má vo svojom legislatívnom predpise Smernica Rady 98/83/EC len limit pre ročný úväzok efektívnej dávky 0,1 mSv/rok platný pre konzumáciu pitnej vody.

Vzhľadom na plánovanú implementáciu smernice Rady 2013/59/Euratom je riešenie úlohy pozastavené

5.2 MONITOROVANIE RÁDIOAKTIVITY V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ PRE ÚČELY PLNENIA POŽIADAVIEK ODPORÚČANIA EURÓPSKEJ KOMISIE A ZABEZPEČOVANIE ČINNOSTI KOMUNIKAČNÉHO INFORMAČNÉHO SYSTÉMU MEDZI ÚVZ SR A EURÓPSKOU KOMISIOU

Cieľ úlohy

Pre účely monitorovania je potrebné pravidelné hodnotenie toho, ktoré zložky životného prostredia a ktoré kategórie rádionuklidov sú relevantnými indikátormi skutočných a potenciálnych úrovní rádioaktivity v životnom prostredí a ožiarení populácie. V podmienkach Slovenskej republiky sa monitorovanie rádioaktivity v životnom prostredí vykonáva v zložkách životného prostredia ako sú vody (pitné a povrchové), vzduch, pôda a potraviny. Pre účely hodnotenia vonkajšieho ožiarenia sa vykonáva aj monitorovanie dávkových príkonov vo vzduchu. Namerané hodnoty sa po ich spracovaní a vyhodnotení komunikujú do výskumného centra Európskej komisie.

Anotácia

ÚVZ SR a vybrané regionálne úrady verejného zdravotníctva zabezpečujú monitorovanie radiačnej situácie na území SR a súčasne vykonávajú dozor na pracoviskách, kde sa vykonávajú činnosti vedúce k ožiareniu. Údaje o monitorovaní rádioaktivity v zložkách životného prostredia požaduje Európska komisia na základe čl. 35,36 Euratom Treaty od každej členskej krajiny a slúžia ako základ pre hodnotenie ožiarenia obyvateľstva. Tieto úlohy

sa musia vyhodnocovať, spracovať a v pravidelných intervaloch zasielať Európskej komisii. Úloha zahŕňa aj zabezpečenie komunikačného informačného kanálu medzi ÚVZ SR a Európskou Komisiou a reagovanie na požiadavky Európskej Komisie súvisiace s obsahom monitorovania spôsobov komunikácie výsledkov.

Etapy riešenia:

Priebežne

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

5.3 SLEDOVANIE A HODNOTENIE VEĽKOSTI OŽIARENIA PACIENTOV Z LEKÁRSKEHO OŽIARENIA

Anotácia

Ochrana zdravia obyvateľstva pred ionizujúcim žiarením je jednou zo základných úloh radiačnej ochrany a úradov verejného zdravotníctva. Lekárske ožiarenie predstavuje vo vyspelých krajinách najvýznamnejší zdroj ožiarenia populácie. Jeho príspevok k veľkosti ožiarenia populácie sa za uplynulých desať rokov takmer zdvojnásobil, na čo v súčasnosti upozorňujú mnohé medzinárodné inštitúcie a organizácie – WHO, Medzinárodná agentúra pre jadrovú energiu (MAAE), Vedecký výbor pre sledovanie účinkov atómového žiarenia (UNSCEAR), Európska komisia a ďalšie. Vzhľadom k tomu je hodnotenie veľkosti ožiarenia populácie z lekárskeho ožiarenia jednou zo základných požiadaviek ochrany zdravia obyvateľstva pred ionizujúcim žiarením, ktoré sú zakotvené v základnej zmluve o založení Európskeho spoločenstva pre Atómovú energiu (EURATOM). Stanovenie veľkosti individuálnych dávok pri jednotlivých typoch rádiologických výkonov umožní stanoviť celkovú kolektívnu dávku populácie Slovenskej republiky z lekárskeho ožiarenia a kvantifikovať tak riziká negatívnych účinkov žiarenia na populáciu Slovenskej republiky, ktoré pochádzajú z lekárskeho ožiarenia. Získanie komplexných informácií o veľkosti ožiarenia pacientov pri vybraných rádiologických vyšetreniach umožní neskôr definovať nové národné diagnostické referenčné úrovne pre vybrané typy rádiologických vyšetrení a stanoviť bližšie požiadavky na optimalizáciu a zníženie ožiarenia pacientov pri lekárskom ožiarení slovenskej populácie a môže zabrániť zbytočnému ožiareniu pacientov a znížiť tak riziko vzniku radiačných poškodení zdravia vyvolaných ionizujúcim žiarením (vznik nádorových ochorení a genetického poškodenia).

Zber dát z pracovísk nukleárnej medicíny o aktivitách a aplikovaných rádiofarmakách pacientom pri jednotlivých typoch vyšetrení v nukleárnej medicíne a pri CT vyšetreniach.

Štatistické spracovanie výsledkov a výpočet efektívnej dávky pacientov pri jednotlivých vyšetreniach v nukleárnej medicíne a stanovenie kolektívnej dávky populácie Slovenskej republiky z rádiologických vyšetrení metódami NM a výpočet efektívnej dávky pacientov pri jednotlivých CT vyšetreniach.

Zabezpečenie distribúcie štandardných formulárov v elektronickej forme všetkým poskytovateľom zdravotnej starostlivosti v oblasti diagnostickej rádiológie.

Ukončenie zberu dát z pracovísk nukleárnej medicíny o aktivitách aplikovaných rádiofarmakách pacientom pri jednotlivých typoch vyšetrení v nukleárnej medicíne. Získanie informácií o vykonávaných CT vyšetreniach.

Štatistické spracovanie výsledkov a výpočet efektívnej dávky pacientov pri jednotlivých vyšetreniach v nukleárnej medicíne a stanovenie kolektívnej dávky populácie Slovenskej republiky z rádiologických vyšetrení metódami NM a z CT vyšetrení.

Spracovanie záverečnej správy o veľkosti ožiarenia pacientov v nukleárnej medicíne a pri CT vyšetreniach v Slovenskej republike a o veľkosti kolektívnych dávok slovenskej populácie z CT vyšetrení a vyšetrení v nukleárnej medicíne.

Vzhľadom na plánovanú implementáciu smernice Rady 2013/59/Euratom je riešenie úlohy pozastavené.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Cieľ

1. rozvoj a zlepšenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, monitorovania situácie v oblasti imunizácie;
2. príprava stratégií a opatrení pre NIP SR a odporúčaní na ich vykonávanie;
3. zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním;
4. zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie;
5. odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v ťažko dostupných marginálnych skupinách obyvateľstva (rómske komunity, migranti);
6. surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO, (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy);
7. aktivity zamerané na udržanie vysokej zaočkovanosti detskej i dospeljej populácie prostredníctvom výchovy odborných pracovníkov na všetkých úrovniach, laickej verejnosti, najmä mladých rodičov a médií;
8. aktívna činnosť „Poradni očkovania“;
9. príprava registra očkovaných osôb - 7.modul EPIS.

Anotácia

Pravidelné povinné očkovanie sa v Slovenskej republike vykonáva proti desiatim prenosným ochoreniam a to proti detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, ružienke, mumpsu a pneumokokovým invazívnym infekciám. Očkovacie schémy sú súčasťou očkovacieho kalendára na rok 2016, vypracovaného v súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a s kategorizáciou očkovacích látok, určených na povinné očkovanie detí. Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia až eliminácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním, a tým zlepšenie kvality života pri dosiahnutí minimálne 95 % zaočkovanosti na celoslovenskej, krajskej a okresnej úrovni.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobotě zabezpečí:

- spoluprácu pri zabezpečovaní včasnosti a plynulosti pravidelného povinného očkovania
- informovanosť zdravotníckej verejnosti vykonávajúcej vakcináciu o aktuálnom očkovacom kalendári a prípadných zmenách v očkovaní
- spracovanie výsledkov kontroly očkovania k 31.8.2016
- analýzu ochorení preventabilných očkovaním za rok 2016
- publikovanie a oboznámenie širšej odbornej a laickej verejnosti o význame očkovania a dosiahnutej zaočkovanosti
- poradenskú činnosť v oblasti imunizácie aj prostredníctvom „vakcinačnej poradne“

Vlastná administratívna kontrola očkovania v okresoch R. Sobotě a Revúca v období september – október 2016.

Spracovanie a vyhodnotenie získaných údajov s následnými nápravnými opatreniami na lokálnej a okresnej úrovni v mesiacoch október - december 2016.

Odpočet plnenia:

V roku 2016 sa pri vykonávaní a kontrole očkovania postupovalo v súlade s očkovacím kalendárom na rok 2016 pre povinné pravidelné očkovanie osôb, ktoré dosiahli určený vek platný od 1.1.2016, ktorý bol vypracovaný ÚVZ SR v súlade s § 5 zákona č. 355/2007 Z.z. a § 5 až § 6 vyhlášky MZ SR č. 585/2008, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení vyhlášky č. 544/2011 Z.z. V súlade s novelizáciou predmetnej vyhlášky bolo od 1.1.2012 zrušené povinné pravidelné očkovanie novorodencov proti tuberkulóze.

Kontrola povinného očkovania detskej populácie v okresoch Rimavská Sobota a Revúca sa uskutočnila v mesiaci september 2016 a bola vykonaná v zmysle usmernenia hlavného hygienika SR zo dňa 1.7.2016 pod značkou OE/6290/2016, RZ-19532/2016 za obdobie od 1.9.2015 do 31.8.2016.

Zaočkovanosť detskej populácie v rámci povinného očkovania v okrese Rimavská Sobota (18 obvodov) a Revúca (12 obvodov) v sledovanom období neklesla pod 95%. Pri jednotlivých druhoch očkovania sa zaočkovanosť pohybovala v okrese Rimavská Sobota v rozpätí od 97,91 - 100% a v okrese Revúca v rozpätí od 96,99 - 100%. Z iných druhov očkovania u detí do 15 rokov života bolo najviac detí zaočkovaných proti sezónnej chrípke (v okrese Rimavská Sobota - 226, v okrese Revúca – 182). V okrese Rimavská Sobota sme zaznamenali 79,10% zaočkovanosť pri očkovaní proti sezónnej chrípke u osôb umiestnených v zariadeniach sociálnych služieb a 92,04% bolo vakcinovaných v rovnakých zariadeniach v okrese Revúca.

Výskyt ochorení v populácii, ktoré podliehajú povinnému očkovaniu

V roku 2016 sme zaznamenali 2 prípady akútnej hepatitídy B s dg. B 16.9, 2 prípady chronickej vírusovej hepatitídy typu B s dg. B 18.1 a 26 prípadov nosičstva VH B pod dg. Z 22.5 (21 prípadov v okrese Rimavská Sobota a 5 prípadov v okrese Revúca). V sledovanom období boli hlásené aj 2 laboratórne potvrdené ochorenia na pertussis z okresu Revúca. V súvislosti s dg. tuberkulózy evidujeme 4 prípady pod dg. A 15.0, z toho 3 ochorenia v okrese Rimavská Sobota a jeden prípad v okrese Revúca.

V rámci aktivít Európskeho imunizačného týždňa

Na základe listu ÚVZ SR č. OE/2623/2016, RZ-10526/2016 zo dňa 11.4.2016 sa uskutočnili aktivity Európskeho imunizačného týždňa za RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote. V dňoch 24.4. – 30.4.2016 odborní zamestnanci oddelenia epidemiológie nášho RÚVZ vykonali nasledovné aktivity:

1. Článok o EIW 2016 a efektívnosti očkovania pre zdravotníckych pracovníkov a laickú verejnosť uverejnený na webových stránkach RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote a jednom regionálnom informačnom serveri.
2. Beseda pre klientov domovov sociálnych služieb s aktuálnou tematikou zameranou aj na význam povinného a odporúčaného očkovania v rizikových skupinách obyvateľstva.
3. Nástenka s témami: očkovanie proti chrípke, vírusovej hepatitíde typu A, B a kliešťovej encefalitíde umiestnená na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote.
4. V rámci vakcinačnej poradne poskytnutie informácie zdravotníckym pracovníkom (osobne - 10x, telefonicky - 10x), laickej verejnosti (osobne - 30x telefonicky - 5x) a pre rómske komunity (osobne - 20x, telefonicky - 5x) v súvislosti s povinným a odporúčaným očkovaním v SR ako aj o možnostiach vakcinácie pred cestou do zahraničia.

Od 1.1.2012 bola na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zriadená Poradňa očkovania

(ordinačné hodiny - každý štvrtok od 10,00 do 14,30 hod.)

V rámci vakcinačnej poradne sa poskytovali informácie v roku 2016 zdravotníckym pracovníkom aj laickej verejnosti.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Cieľ

1. znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života;
2. skvalitnenie surveillance prenosných ochorení;
3. edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení;

Dosiahnutie cieľa si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný, odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a epidemiologický informačný systém.

Anotácia

Infekčné ochorenia sú závažným problémom zdravotným, ekonomickým i sociálnym. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 - 2020) je potrebné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany pred infekčnými chorobami s dodržaním etických hodnôt a neporušovaním existujúcich kódexov správania. Veľkú pozornosť si vyžaduje možné ohrozenie zdravia našich obyvateľov zvonku, teda importovanými nákazami prostredníctvom prisťahovalcov a zvyšujúcim sa cestovným ruchom, ako aj hrozba ochorení vyvolaných novými alebo „staronovými“ patogénnymi mikroorganizmami. Skvalitnenie epidemiologického dohľadu, zhromažďovania údajov, monitorovania, kontroly a hlásenia prenosných ochorení, zlepšenie laboratórnej spolupráce a monitorovanie rezistencie na ATB sú dôležité pre ochranu našich občanov a zvyšujú schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami. Ochrana pred infekčnými chorobami musí byť zabezpečená na všetkých úrovniach za účasti národných, regionálnych a miestnych orgánov v súlade s vnútroštátnymi predpismi. Pre rozvoj verejného zdravotníctva v oblasti infekčných ochorení je potrebné zlepšiť informovanosť verejnosti a odstrániť všetky rozdiely, aby mali občania SR rovnaký prístup k zdravotníckej starostlivosti bez ohľadu na pohlavie, vek, etnický pôvod, vzdelanie alebo miesto bydliska.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- analýzu prenosných ochorení hlásených zo spádovej oblasti za rok 2015 formou výročnej správy s porovnaním výskytu prenosných ochorení v roku 2014 a za posledných 5 rokov, dlhodobé trendy
- kvalitnú surveillance prenosných ochorení v roku 2016 v súlade s diagnostickými možnosťami v oblasti patogénnych mikroorganizmov v okresoch Rimavská Sobota a Revúca
- hlásenie vybraných prenosných ochorení v roku 2016 cestou portálu epidemiologického informačného systému EPIS odbornými zamestnancami oddelenia epidemiológie
- informovanosť zameranú na „individuálnu“ prevenciu obyvateľov okresov Rimavská Sobota a Revúca v oblasti prenosných ochorení

Odpočet plnenia:

Dlhodobé trendy výskytu hlásených prenosných ochorení podľa jednotlivých diagnóz sa spracúvajú formou výročných správ osobitne za okresy Rimavská Sobota a Revúca.

Prenosné ochorenia, ktoré podliehajú hláseniu v zmysle platnej legislatívy v SR boli monitorované priebežne cestou portálu epidemiologického informačného systému EPIS s mesačnou analýzou, v súlade s diagnostickými možnosťami v oblasti patogénnych mikroorganizmov v okresoch Rimavská Sobota a Revúca. V roku 2016 bolo celkovo hlásených 692 prenosných ochorení z okresu Rimavská Sobota a 381 z okresu Revúca.

Importované nákazy prostredníctvom prisťahovalcov a zvyšujúcim sa cestovným ruchom, ako ani ochorenia vyvolané novými alebo „staronovými“ patogénnymi mikroorganizmami v sledovanom období neboli hlásené. Informovanosť zameraná na „individuálnu“ prevenciu obyvateľov okresov Rimavská Sobota a Revúca v oblasti prenosných ochorení je zabezpečená prostredníctvom odborných zamestnancov oddelenia epidemiológie pri vyšetrovaní jednotlivých prípadov v ohnisku nákazy telefonicky alebo priamo v teréne.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Cieľ

1. posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení,
2. začlenenie surveillance infekčných ochorení v SR do siete EÚ,
3. dopracovanie modulu hlásenia z oddelenia klinickej mikrobiológie,
4. návrh 7. modulu EPIS: Register očkovaných osôb.

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a vytvorenie špecializovaných pracovných skupín. Tie sa budú starať o vybrané skupiny prenosných ochorení a sledovať kvalitu hlásených údajov. Zodpovední za činnosť jednotlivých pracovných skupín budú určení epidemiológovia z vybraných RÚVZ.

Pre dosiahnutie cieľov je potrebné pripraviť a dodržiavať „Štandardné postupy pre manažment prípadov infekčných ochorení“ v záväznom právnom formáte pre verejné zdravotníctvo.

Anotácia

Posilnenie surveillancie a kontroly infekčných ochorení na Slovensku používaním epidemiologického informačného systému EPIS pripraveného v roku 2006 a využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje - centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnej databázy prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne, centrálnej databázy vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu, systému rýchleho varovania. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 - 2020) je potrebné zabezpečiť systematický zber, sumarizáciu a analýzu údajov o infekčných ochoreniach a monitorovaní zdravia obyvateľov, nájsť vhodný spôsob a mechanizmy podávania správ o epidemiologickej situácii na Slovensku a informovanosťou obyvateľov znižovať riziko vzniku infekčných ochorení.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Doplňanie a udržiavanie centrálnej databázy:

1. prípadov infekčných ochorení, hlásených individuálne lekármi zo spádovej oblasti
2. prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne všeobecnými lekármi pre deti, dorast a dospelých z okresov Rimavská Sobota a Revúca
3. vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu
4. systému rýchleho varovania

Odpočet plnenia:

Od 1.10.2006 je celoplošne zavedený epidemiologický informačný portál zameraný na monitorovanie výskytu prenosných ochorení podliehajúcich hláseniu - EPIS (od júla do 30.9.2006 prebiehala skúšobná prevádzka na vybraných RÚVZ v SR, ktorej sa zúčastnil aj náš RÚVZ v Rimavskej Sobote). Od začiatku roku 2007 sa monitoruje výskyt všetkých prenosných ochorení, vrátane pravidelného týždenného hlásenia akútnych respiračných a chrípke podobných ochorení, nozokomiálnych nákaz ako aj mimoriadne epidemiologickej situácie len prostredníctvom uvedeného informačného programu.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Cieľ

1. zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach;
2. rozšírenie prevencie NN na princípe dobrovoľnosti a anonymity so spätnou väzbou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti;
3. ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN;
4. získanie výsledkov jednotnou metodikou ako v iných krajinách EU s cieľom možnosti porovnania s inými krajinami a v rámci nemocníc;
5. posilniť edukáciu epidemiológov a klinických zdravotníckych pracovníkov v problematike surveillancie nozokomiálnych nákaz, hlavne v oblasti intervenčnej epidemiológie pri výskyte NN vyvolaných závažnými nemocničnými patogénmi.

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup, dobrú medziodborovú spoluprácu odborníkov verejného zdravotníctva a zdravotníckej starostlivosti, zdokonalenie a rozpracovanie legislatívy v oblasti nemocničnej epidemiológie zdravotníckych zariadení, vytvorenie štandardných pracovných postupov pre výkon štátneho zdravotného dozoru v zdravotníckych zariadeniach, zintenzívnenie edukačných pregraduálnych a postgraduálnych programov.

Anotácia

Požiadavky na posilnenie surveillance a kontroly závažných nozokomiálnych nákaz na rizikových lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení (chirurgické smery, OAIM, JIS), realizácia výstupov prevalenčných sledovaní NN v zdravotníckych zariadeniach sú v súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 - 2020) a odporúčaním Rady Európy o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií vzniknutých v súvislosti so zdravotnou starostlivosťou (2009/C 151/01). Skvalitnením surveillance a kontroly NN, kontroly hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky, manažmentu závažných NN a spätnej väzby k ošetrovateľom, ako poskytovateľom údajov o NN, môžeme významne ovplyvniť výskyt NN a zvýšiť bezpečnosť pacientov. Sledovanie mikrobiálnej rezistencie na ATB a biocídy, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi, aplikácia správnych režimových opatrení, zlepšenie laboratórnej spolupráce, využitie existujúcich programov EÚ a edukácia odborníkov na kontrolu nemocničných infekcií sú neoddeliteľnou súčasťou všetkých programov zaoberajúcich sa zlepšením bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- analýzu výskytu nozokomiálnych nákaz v zdravotníckych zariadeniach v okrese Rimavská Sobota a Revúca za rok 2015 formou výročnej správy s porovnaním výskytu v roku 2014 a za posledných 5 rokov
- účasť na incidenčnej štúdií HELICS SSI za rok 2015 zameranej na sledovanie nozokomiálnych nákaz v mieste chirurgického výkonu po cholecystektómii na chirurgickom oddelení vo Všeobecnej nemocnici v Rimavskej Sobote
- vzdelávanie zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie nozokomiálnych nákaz a spolupodieľanie sa na kampani: „Clean care is save care“
- sledovanie kolonizácie/infekcie pacientov rezistentnými kmeňmi (MRSA, *C. difficile* a iné) navrhovanie a kontrolovanie protiepidemických opatrení na zamedzenie ich šírenia v zdravotníckych zariadeniach a následného prenosu do komunitného prostredia

Odpočet plnenia:

Hlásené nozokomiálne nákazy zo zdravotníckych zariadení v okrese Rimavská Sobota a Revúca evidujeme prostredníctvom epidemiologického informačného portálu EPIS. Trendy výskytu hlásených nozokomiálnych nákaz sa spracúvajú formou mesačných analýz a výročných správ osobitne za okresy Rimavská Sobota a Revúca.

Do programu EÚ HELICS - SSI bola za náš RÚVZ zaradená Všeobecná nemocnica v Rimavskej Sobote, chirurgické oddelenie, kde sa podľa predloženého manuálu a dotazníka vyhodnotili zo zdravotnej dokumentácie cholecystektómie vykonané v uvedenom zdravotníckom zariadení za obdobie január až december roku 2015 podobne ako predchádzajúce 4 roky so zameraním sa na sledovanie vzniku nozokomiálnych nákaz v mieste chirurgického výkonu po cholecystektómii. Za uvedené ročné obdobie bolo na chirurgickom oddelení Všeobecnej Nemocnice v Rimavskej Sobote vykonaných 50 takýchto operačných zákrokov, kde nebola zistená ani jedna nozokomiálna nákaza po cholecystektómii. Údaje boli spracované prostredníctvom programu HELICS SSI. V programe budeme pokračovať aj v budúcom roku.

V RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici sa dňa 7.6.2016 uskutočnilo celoslovenské pracovné stretnutie v súvislosti s vykonaním prevalenčnej štúdie zameranej na infekcie asociované

s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a používanie antibiotík v zariadeniach dlhodobej starostlivosti (HALT – 3), ktorého sa zúčastnili aj 3 odborní zamestnanci oddelenia epidemiológie z RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote. Prevalenčná štúdia vo vybraných zariadeniach spádového územia RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote bola vykonaná podľa manuálu a štandardizovaných dotazníkov dňa 5.10.2016 v Domove sociálnych služieb a občianskom združení Náš domov, Babin Most a dňa 11.10.2016 v DD a DSS v Rimavskej Sobote. Pri vyhodnocovaní boli zistené 3 prípady infekcie spojenej s poskytovaním zdravotnej starostlivosti v DD a DSS v Rimavskej Sobote (1x gastroenteritída, 1x dermatitída, 1x nešpecifikovaná vaginálna infekcia). Údaje boli spracované prostredníctvom informatizačného programu.

Odborní zamestnanci oddelenia epidemiológie sa v roku 2016 zapojili aj do štúdie „Surveillance infekcií Clostridium difficile“ u hospitalizovaných pacientov vo vybranej Všeobecnej nemocnici v Rimavskej Sobote v období od 1.10.2016 do 31.12.2016. Výsledky spracované podľa priloženého manuálu prostredníctvom programu EPIS.

V rámci výkonu kontroly štátneho zdravotného dozoru v zdravotníckych zariadeniach okresov Rimavská Sobota a Revúca odbornými zamestnancami oddelenia epidemiológie sú zdravotnícki pracovníci priebežne „individuálne“ vzdelávaní v oblasti prevencie nozokomiálnych nákaz. Odborné informácie s uvedenou problematikou sú súčasťou aj každoročnej kampane „Save Lives: Clean Your Hands“ („Umývaj si ruky – zachrániš život“), ktorá je na Slovensku vyhlasovaná v súlade s programom WHO „First Global Patient Safety Challenge - Clean Care Is Safer Care“. RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote sa na uvedenej kampani podieľa 8 rokov uverejňovaním článkov na regionálne webové stránky a ďalšími podpornými aktivitami zameranými na šírenie informácií v tejto oblasti do všetkých zdravotníckych zariadení v okresoch Rimavská Sobota a Revúca.

V roku 2016 sa pokračovalo v sledovaní kolonizácie nemocníc polyrezistentnými kmeňmi baktérií, kde sme zaznamenali:

- Vo Všeobecnej nemocnici v Rimavskej Sobote evidujeme 67 prípadov MRSA (methicilin rezistentný Staphylococcus aureus) z odobratého biologického materiálu, ktoré boli zistené v rámci skriningových vyšetrení pri prijíme pacientov na hospitalizáciu (30x interné oddelenie, 10x chirurgické oddelenie, 8x detské oddelenie, 5x ODCH, 3x neurologické oddelenie, 4x onkologické oddelenie, 5x OAIM, 2x gynekologické oddelenie) a neboli hlásené ako nozokomiálne nákazy. Ďalšie rezistentné kmene z uvedeného zdravotníckeho zariadenia zistené v rámci vstupného skriningu sme zaznamenali aj u iných etiologických agens: Chirurgické oddelenie (8x Klebsiella pneumoniae, 8x E. coli, 4x Proteus mirabilis, 2x Pseudomonas aeruginosa, 1x Enterococcus faecium, 3x Acinetobacter baumannii), Interné oddelenie (21x E.coli, 33x Klebsiella pneumoniae, 8x Proteus mirabilis, 4x Acinetobacter baumannii, 2x Enterococcus faecium, 1x Serratia marcescens, 2x Pseudomonas aeruginosa, 1x Stenotrophomonas maltophilia, 1x Morganella morgani, 1x Enterobacter aerogenes, 1x Citrobacter freundii), Detské oddelenie (6x Klebsiella pneumoniae, 1x Klebsiella oxytoca, 7x E.coli), ODCH (7x Proteus mirabilis, 8x E.coli, 6x Klebsiella pneumoniae, 3x Enterobacter faecalis, 1x Acinetobacter baumannii), OAIM (4x Acinetobacter baumannii, 2x E.coli, 5x Klebsiella pneumoniae, 4x Streptococcus viridans, 1x Pseudomonas aeruginosa, 1x Morganella morgani), Neurologické oddelenie (2x E. coli, 1x Klebsiella pneumoniae).

- V nemocnici v Hnúšti evidujeme 6 prípadov polyrezistentných kmeňov, ktoré neboli hlásené ako nozokomiálne nákazy, keďže boli zistené v rámci vstupných skriningových vyšetrení pri prijíme pacientov na hospitalizáciu na Interné oddelenie (1x MRSA, 1x Streptococcus agalactiae, 1x Acinetobacter baumannii, 1x Klebsiella pneumoniae) a ODCH (1x Klebsiella pneumoniae, 1x E.coli).

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Cieľ

1. ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami;
2. zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh;
3. podporovať medzirezortnú spoluprácu;
4. skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a ďalších vysokovirulentných nákaz (Ebola, MERSCoV, vtáčia chrípka, SARS, atď.),
5. rozvíjať stratégiu spoločnej krízovej komunikácie.

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, komunikáciu na národnej a medzinárodnej úrovni.

Anotácia

Rýchla a koordinovaná reakcia na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie (ktoré môžu vzniknúť v súvislosti s vypustením biologických látok týkajúcich sa prenosných ochorení) alebo v súvislosti s očakávanou pandémiou chrípky, si vyžaduje dostatočné kapacity v oblasti ľudských zdrojov, materiálneho zabezpečenia a vedomostného potenciálu. Na úrovni EÚ, ale aj na národnej, krajských a okresných úrovniach, svoju nezastupiteľnú úlohu zohrávajú stratégie spoločnej krízovej komunikácie, pripravenosť zdravotníctva, medzirezortná spolupráca, risk assesment a risk manažment. Prioritami sú plány na podporu všeobecnej pripravenosti a vhodnej reakcie na ohrozenie zdravia v prípade potreby. V oblasti verejného zdravotníctva dôležitú úlohu zohráva aj informovanosť obyvateľov. Všetky činnosti na ochranu pred zdravotnými ohrozeniami obyvateľov SR sú koordinované s ECDC a EK.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Všeobecnú pripravenosť a koordinovaný postup v prípade pandémie chrípky, vysokovirulentných nákaz (Ebola a iné) alebo inej mimoriadnej epidemiologickej situácie v okresoch Rimavská Sobota a Revúca.

Odpočet plnenia:

V roku 2016 nebolo potrebné riešiť mimoriadnu situáciu hrozby úmyselného vypustenia biologických a chemických látok.

V prípade výskytu mimoriadnej epidemiologickej udalosti sa využíva hlásenie v systéme rýchleho varovania v informačnom programe EPIS, kde k 31.12.2016 boli zaznamenané nasledovné mimoriadne situácie:

- V súvislosti s dg. J 10.7 SARI bol hlásený jeden prípad, ktorý skončil vyzdravením pacienta. Ochorenie sme zaznamenali u 61 ročného dôchodcu (silný fajčiar – 40 cigariet denne) z okresu Rimavská Sobota, ktorý bol hospitalizovaný na Internom oddelení v Hnúšti (prijatý pre kašeľ, respiračné ťažkosti bez teploty), vzhľadom na progresiu ochorenia s rozvojom známkov respiračného a multiorgánového zlyhávania preložený na OAIM v NsP, n.o. Revúca s nutnosťou zabezpečenia umelej pľúcnej ventilácie (RTG nález potvrdil obojstrannú pneumóniu). Pacient nebol v predchorobí očkovaný proti chrípke v sezóne 2015/2016. Virologické vyšetrenie (PCR – RT) u muža nepotvrdilo prítomnosť vírusu chrípky v odobratom biologickom materiáli (nasopharyngeálny výter).

- Vplyvom intenzívnej zrážkovej činnosti vo februári došlo k zatečeniu povrchovej vody do záchytoch vodných zdrojov, čo spôsobilo zvýšený zákal vo verejných vodovodoch v 3 obciach okresu Rimavská Sobota (Dražice, Padarovce, Ostrany) a v obci Ratková z okresu Revúca. Prevádzkovateľ StVPS Banská Bystrica, závod Rimavská Sobota zabezpečil po dohode so starostami obcí náhradné zásobovanie obyvateľov pitnou vodou z dovezených cisterien, a zároveň po ustálení zákalu vykonal aj vyčistenie pramenných záchytiok a vodojemov so zabezpečením laboratórneho vyšetrenia vzoriek vody na uvedených

spotrebiskách. V okrese Revúca v obci Kameňany bolo podobne záplavami zasiahnutých aj 22 individuálnych vodných zdrojov - studní, kde po dohode so starostom obce boli uvedené zdroje pitnej vody vyčistené a dezinfikované, zároveň RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečil laboratórne vyšetrenie vzoriek vody. Vzhľadom na výšku hladiny vnútorných a svahových vôd v meste Revúca a obciach Mokrú Lúka a Lubeník ako aj vodných tokov Zdychava a Muráň bol v júli vyhlásený III. stupeň povodňovej aktivity primátorkou mesta Revúca a starostami uvedených obcí. Záchranne a zabezpečovacie práce ako aj odstraňovanie škôd v časti mesta Revúca a obciach Lubeník a Mokrú Lúka (odčerpávanie zaplavených pivníc, plôch a odstraňovanie naplavenín, nánosov z dvorov a verejných priestranstiev) boli vykonávané vlastnými silami ako aj prostriedkami HaZZ Revúca, Rožňava, Rimavská Sobota, Lučenec, Veľký Krtíš, Brezno, Banská Bystrica a DHZ Revúca, Ratková, Ratkovské Bystré, Držkovce, Gemerská Ves, Muráň a Jelšava. Postupovalo sa v súlade s povodňovými plánmi záchranných prác mesta Revúca a postihnutých obcí.

- V novembri uvedeného roku sme zaznamenali epidemický výskyt ochorenia s klinickými príznakmi subfebrilit a hnačky sprevádzanej vomitom v ZŠ s vyučovacím jazykom maďarským v Tornali. V rámci protiepidemických opatrení bola rozhodnutím nariadená ohnisková dezinfekcia všetkých priestorov školy, vrátane školskej jedálne a kuchyne, ako aj zákaz hromadných podujatí a vyšetrenie personálu kuchyne. Vzhľadom na narastajúcu proporciu neprítomných detí bolo po dohode so štatutárom zariadenia doporučené prerušenie prevádzky a stravovania na 3 dni. Pri epidemiologickom vyšetrowaní boli odobraté aj vzorky stravy z jedálne a zabezpečený odber biologického materiálu od detí, ktoré sa dostavili na vyšetrenie k svojim všeobecným lekárom pre deti a dorast. Všetky výsledky vyšetrení odobratého biologického materiálu (stolica) od detí ako aj laboratórne výsledky odobratých vzoriek stravy z jedálne v uvedenom školskom zariadení boli negatívne. Do epidémie bolo zaradených celkovo 45 detí so špecifickými vyššie uvedenými príznakmi, z toho 2 deti boli hospitalizované na Detskom oddelení vo Všeobecnej nemocnici v Rimavskej Sobote. Ostatné osoby, ktoré neboli prítomné v škole pre iné príčiny a diagnózy boli z epidémie vyradené. Vzhľadom na uvedené záležitosti boli ochorenia uzatvorené a hlásené do Episu pod dg. A 09 Hnačka a gastroenteritída pravdepodobne infekčného pôvodu.

- V roku 2016 sme zaznamenali 7 prípadov laboratórne potvrdeného ochorenia s dg. B 15 akútna hepatitída typu A: 3 prípady v okrese Rimavská Sobota (2 prípady v epidemiologickej súvislosti zaevidované u školopovinných detí žijúcich v lokalite s nízkym hygienickým štandardom, sporadické ochorenie zaznamenané u 75 ročnej dôchodkyne) a 4 sporadické ochorenia v okrese Revúca (2 ochorenia zistené u dospelých osôb, z toho jeden prípad u 67 ročného polymorbidného dôchodcu žijúceho vo veľmi zlých hygienických podmienkach a 2 ochorenia evidujeme u detí predškolského veku žijúcich v lokalitách s nízkym hygienickým štandardom). V rámci protiepidemických opatrení bol rozhodnutím nariadený lekársky dohľad všetkým priamym kontaktom aj v kolektívnych zariadeniach, vrátane aktívnej imunizácie.

- V decembri uplynulého roku bol hlásený jeden sporadický laboratórne potvrdený prípad na vírusovú hepatitídu typu E anikterickej formy u dospeljej ženy po transplantácii pečene, zistený v rámci skriningového vyšetrenia pri hospitalizácii pacientky vo FNŠP v Banskej Bystrici (v anamnéze udaný konzum tatárskeho bifteku z hovädzieho mäsa). Akútne respiračné a chrípke podobné ochorenia boli hlásené pravidelne za každý kalendárny týždeň v priebehu celého sledovaného ročného obdobia. Zvýšený výskyt akútnych respiračných a chrípke podobných ochorení sme zaznamenali v okrese Rimavská Sobota a Revúca v mesiacoch február a marec (hlavne u detí školského a predškolského veku). Keďže úroveň chorobnosti v okresoch nedosahovala epidemický charakter, protiepidemická komisia nezasadala.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Anotácia

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých aktivitách surveillancie poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetrenia odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov a iných enterovírusov vo vonkajšom prostredí. Sledovanie cirkulácie poliomyelitických vírusov a iných enterovírusov vyšetrením odpadových vôd sa začalo v rámci surveillancie poliomyelitídy vykonávať vo vybraných lokalitách Slovenska v roku 1970.

Environmentálna surveillanca spočíva vo virologickom vyšetrení odpadových vôd vykonávanom celoslovensky podľa nariadenia hlavného hygienika Slovenskej republiky. Vzorky sa odoberajú systematicky najmä vo väčších mestách a v utečeneckých táboroch a to v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Odber vzoriek odpadových vôd v čistiarni odpadových vôd v meste Rimavská Sobota podľa harmonogramu odberov, spracovaného RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a ich odvoz.

Odpočet plnenia:

Za sledované ročné obdobie boli odobrané vzorky odpadových vôd v rámci sledovania cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov 6x (9.2., 29.3., 24.5., 26.7., 27.9. a 22.11.2016). Výsledky boli negatívne, rovnako ako v predchádzajúcich 5 rokoch. Sledovanie sa zabezpečuje odberom vzoriek na ČOV Rimavská Sobota v spolupráci s odbornými zamestnancami oddelenia hygieny životného prostredia a zdravia nášho RÚVZ..

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Cieľ

Mladí ľudia v súčasnosti dospievajú skôr, začínajú skôr pohlavne žiť, ale nemajú ešte upevnené väzby zodpovednosti voči sebe samým i okoliu. Správajú sa riskantnejšie a sú náchylnejší k akvizovaniu pohlavne prenosných ochorení, vrátane AIDS, ako dospelí ľudia.

Cieľom projektu je, aby mladí ľudia, predovšetkým žiaci 9. ročníkov základných škôl a stredných škôl diskutovali o týchto problémoch a netradičným spôsobom (hrou), účasťou na tomto projekte, získali a osvojili si čo najviac vedomostí o problematike HIV/AIDS, iných pohlavne prenosných ochorení, antikoncepcii, sexuálnom správaní, až po formovanie humánneho prístupu a podpore sociálneho cítenia k ľuďom HIV pozitívnym a chorým na AIDS. Dôslednou realizáciou projektu očakávame zmenu postojov a správania sa mladých ľudí.

Anotácia

Projekt vychádza z prijatých programov a aktivít HIV/AIDS v SR a z interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“, predlohou ktorého bol projekt nemeckej Spolkovej centrály pre zdravotnú osvetu BZgA, nazvaný „Mitmach - Parcours zu AIDS, Liebe und Sexualität“.

I napriek dostupnosti informácií, ktoré sú v dnešnej dobe k dispozícii, sa počet HIV pozitívnych stále zvyšuje. Prevencia je prevažne založená na báze pasívneho prijímania informácií. Pokiaľ nie je vytvorený priestor pre diskusiu a hlbšie pochopenie, základné fakty

bývajú väčšinou čiastočne známe, ale neakceptované. Preto v rámci projektu sa na školách budú organizovať stretnutia so študentmi, kde získajú potrebné vedomosti a informácie v danej problematike netradičnými metódami.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- vlastnú realizáciu projektu v spádovej oblasti prostredníctvom odborných zamestnancov RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote
- vyhodnotenie vedomostnej úrovne študentov zapojených do projektu
- spracovanie výsledkov a zaslanie záverečnej správy na RÚVZ so sídlom v Košiciach

Odpočet plnenia:

V rámci projektu úradov verejného zdravotníctva v SR „Hrou proti AIDS“ organizovaného pre študentov základných a stredných škôl sa dňa 26.5.2016 uskutočnili 3 podujatia pre žiakov ôsmych a deviatych ročníkov ZŠ v okrese Rimavská Sobota. Akcií sa zúčastnilo spolu 140 žiakov zo 6 tried dvoch základných škôl. Projekt prebiehal podľa manuálu formou 4 panelov zapožičaných z RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Inštruktáž pri jednotlivých stanovištiach zabezpečovali 4 odborní zamestnanci z oddelenia epidemiológie RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote. Úroveň vedomostí sa vyhodnocovala „pred“ a aj „po akcii“ dotazníkovou metódou.

Okrem uvedeného projektu sa vykonali aj ďalšie podporné aktivity, ktoré sú súčasťou Národného programu prevencie HIV/AIDS v SR na roky 2013 - 2016 a k svetovému dňu AIDS za rok 2016. Dňa 20.12.2016 sa uskutočnila prednáška na tému: „HIV/AIDS“ pre 45 študentov strednej Spojenej školy v Rimavskej Sobote. Prezentáciu zabezpečil odborný zamestnanec oddelenia epidemiológie RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote. Aktuálne informácie k „Svetovému dňu AIDS“ boli zverejnené na regionálnej webovej stránke a rovnako aj na nástenke RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Cieľ

Posilnenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach.

Anotácia

Očkovanie patrí k významným a účinným spôsobom prevencie infekčných chorôb. Tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. V krajinách, kde je zaočkovanosť nízka, t. j. nie je dostatočná kolektívna imunita, dochádza k epidemickým výskytom mnohých, očkovaním preventabilných ochorení. ÚVZ SR a regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike zaznamenávajú nárast antivakcinačných aktivít. Správna informovanosť o očkovaní má jednoznačne pozitívny vplyv na podporu zaočkovanosti populácie.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- poradenskú činnosť v spádovej oblasti pri ochoreniach preventabilných očkovaním a v oblasti imunizácie
- vzdelávanie osôb a predovšetkým rodičov v prevencii antivakcinačných aktivít.

Odpočet plnenia:

Od 1.1.2012 bola na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zriadená Poradňa očkovania s ordinačnými hodinami v roku 2016 - každý štvrtok od 10,00 do 14,30 hod.

V rámci Poradne očkovania sa poskytovali informácie: zdravotníckym pracovníkom (101 x) aj laickej verejnosti (90 x). Zdravotnícki pracovníci konzultovali predovšetkým problémy súvisiace so zabezpečovaním dodržiavania termínu povinného očkovania detskej a dospeljej populácie v okresoch Rimavská Sobota a Revúca, kontraindikácie vakcinácie a nežiaduce reakcie po očkovaní. Laická verejnosť sa zaujímala predovšetkým o očkovanie pred cestou do zahraničia.

V roku 2016 sme zaznamenali aj odmietnutia povinného očkovania: 17 v okrese Rimavská Sobota a 5 v okrese Revúca. Zákonným zástupcom boli poštou doručené pozvánky na ústny pohovor do Poradne očkovania. Prípady sú v štádiu riešenia.

6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Cieľ

Hlavným cieľom projektu je zvýšenie vedomostí budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a o význame očkovania.

Anotácia

Projekt je zameraný na realizáciu intervencie, ktorá vyplynula z výsledkov výskumu realizovaného v rámci Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v rokoch 2013 – 2014 pod názvom „Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu.“

Cieľom projektu je jednoduchým a interaktívnym spôsobom edukácie zvýšiť povedomie najmä budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním, o rizikách súvisiacich s ich priebehom, možnými komplikáciami a následkami, o možnostiach a význame účinnej prevencie očkovaním. Cieľovou skupinou budú najmä žiačky vyšších ročníkov stredných škôl. Pozornosť sa zameria aj na vybudovanie kritického postoja účastníkov k rôznym zdrojom informácií súvisiacich s očkovaním. Súčasťou edukácie bude aj ukážka manipulatívnych a zavádzajúcich techník používaných odporcami očkovania. Medzi hlavné 4 tematické okruhy bude patriť:

- problematika povinného očkovania,
- zdroje informácií o očkovaní, kritický pohľad na internet (okruhy s názvami: „Prídavné látky“, „Prečo toľko vakcín“, „Nežiaduce účinky po očkovaní“, „Prečo stále očkujeme“
- kvalita života očkovanej a neočkovanej osoby
- význam individuálnej a kolektívnej imunity,

Efekt intervencie sa plánuje zisťovať formou dotazníka.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote ak bude požiadaný, zabezpečí:

Zhodnotenie úrovne vedomostí v skúmanej oblasti o očkovaní v rámci cieľovej skupiny (žiačky stredných škôl) a efektu intervencie prostredníctvom vyplňania dotazníkov po edukácii a následné spracovanie získaných údajov

Odpočet plnenia:

V rámci projektu úradov verejného zdravotníctva v SR „Očkovanie hrou“ organizovaného pre študentov stredných škôl sa v dňoch 15.6., 16.6. a 27.6.2016 uskutočnili 3 podujatia pre žiakov tretích ročníkov SŠ v okrese Rimavská Sobota. Akcií sa zúčastnilo spolu 85 žiakov z 5 tried 3 stredných škôl. Projekt prebiehal podľa manuálu formou 3 stanovišť, kde inštruktáž zabezpečovali 3 odborní zamestnanci z oddelenia epidemiológie RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote. Úroveň vedomostí sa vyhodnocovala „pred“ a aj „po akcii“ dotazníkovou metódou. Celkovo vyplnených 85 dotazníkov bolo zaslaných ako podklad gestorovi projektu do RÚVZ so sídlom v Komárne.

6.10 UMÝVANIE A DEZINFEKCIA RÚK V ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENIACH

Cieľ

Súčasťou programu WHO „First Global Patient Safety Challenge- Clean Care Is Safer care“ (Čistá starostlivosť je bezpečnejšia starostlivosť) je Slovenskej republike od roku 2009

každoročne prebiehajúca Národná kampaň „**SaveLives: CleanYourHands**“ (Umývaj si ruky – zachrániš život“). Hlavným cieľom kampane je poukázať, že správna hygiena rúk v zdravotníckych zariadeniach patrí medzi najdôležitejšie spôsoby prevencie nozokomiálnych nákaz a je zameraná na edukáciu zdravotníckych pracovníkov ako si správne umývať a dezinfikovať ruky s použitím dezinfekčných prípravkov na báze alkoholu.

Anotácia

Zvýšením počtu odberov sterov rúk zdravotníckych pracovníkov (s dôrazom na rizikové lôžkové oddelenia chirurgického smeru, OAIM, JIS, operačné sály), následnou analýzou laboratórnych výsledkov sa spätnou väzbou k vedúcim lekárom príslušných oddelení ako aj s vedením zdravotníckeho zariadenia, ako poskytovateľom zdravotnej starostlivosti, môžeme významne ovplyvniť výskyt NN a zvýšiť bezpečnosť pacientov. Sledovanie a kontrola endemického osídľovania rúk zdravotníckych pracovníkov, aplikácia správnej techniky umývania a dezinfekcie rúk a edukácia zdravotníckych pracovníkov, sú neoddeliteľnou súčasťou všetkých programov zaoberajúcich sa zlepšením bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.1 CYANOBAKTÉRIE

Projekt vychádza z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky, regionálny cieľ: Chrániť ľudské zdravie pred nepriaznivými účinkami kontaminovanej vody. Snahou je zabezpečiť sledovanie kvality vôd na kúpanie.

Cieľ

- monitorovanie výskytu cyanobaktériových vodných kvetov vo vodách určených na kúpanie, prírodných kúpaliskách a biokúpaliskách,
- monitorovanie výskytu cyanobaktérií vo vodárenských nádržiach v súvislosti s prítomnosťou mikrocystínov v upravenej pitnej vode,
- zisťovanie akútnej toxicity a prítomnosti cyanotoxínov v biomase cyanobaktérií (vo vodných kvetoch) a vo vode,
- zisťovanie korelácií medzi výskytom vodných kvetov a znečistením vody,
- v prípade potreby zisťovanie osídlenia vodných plôch makrofytmí v súvislosti s premnožením cyanobaktérií,
- včasné varovanie obyvateľstva pred možnými zdravotnými rizikami

Anotácia

Monitorovanie, determinácia druhového zloženia cyanobaktériových vodných kvetov a kvantifikácia cyanobaktérií. Venovanie zvýšenej pozornosti výskytu inváznych druhov cyanobaktérií v súvislosti s novými cyanotoxínmi. Stanovovanie cyanotoxínov, akútnej toxicity a súvisiaceho znečistenia vo vodárenských nádržiach, vodách určených na kúpanie, prírodných kúpaliskách a biokúpaliskách s cieľom zníženia zdravotného rizika obyvateľstva pri zásobovaní pitnou vodou a pri kúpaní.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

7.2 LEGIONELY A AMÉBY V ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENIACH, NEBYTOVÝCH BUDOVÁCH A V ODDYCHOVÝCH ZÓNACH

Projekt vychádza z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky, regionálny cieľ: Zabezpečiť prístup k nezávadnej a zdravotne bezpečnej pitnej vode, k sanitácii, a tiež zabezpečiť sledovanie kvality vôd na kúpanie.

Cieľ

- zistiť výskyt legionel a améb vo vodovodných sieťach a klimatizovaných priestoroch vo vybraných zdravotníckych zariadeniach, v rehabilitačných zariadeniach, v priestore fontán a tobogánov,
- diagnostikovať významné druhy legionel a améb metódami molekulárnej biológie,
- zhodnotiť súvislosti medzi výskytom legionel a améb v sledovaných objektoch,
- navrhnúť limity na hodnotenie výskytu legionel a améb vo vodách.

Anotácia

Zhodnotenie výskytu a asociácie legionel a améb vo vodách rehabilitačných zariadení a v aerosóloch vybraných zdravotníckych zariadení, v nebytových budovách a vo vodných stavbách oddychových zón a kúpalísk. Získanie podkladov pre úpravu príslušnej legislatívy na preventívnu ochranu zdravia obyvateľstva.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

7.3 MATERSKÉ MLIEKO

Projekt vychádza z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky, regionálny cieľ IV.: Zameranie na zníženie rizika ochorení a poškodenia zdravia v dôsledku účinku nebezpečných chemických látok a biologických látok v období detstva.

Cieľ

- sledovať nutričnú kvalitu materského mlieka monitorovaním biopozitívnych látok (obsahu bielkovín, tuku, sacharidov, vápnika, železa a medi),
- zisťovať obsah chemických kontaminantov, t.j. bionegatívnych látok v mlieku ako odozvu na životné prostredie matiek (prítomnosť ťažkých kovov- kadmium, olovo, ortuť),
- sledovať kvalitu nepasterizovaného mlieka ako odozvu na zdravotný stav matky a spôsob manipulácie s mliekom,
- sledovať účinnosť pasterizácie materského mlieka porovnávaním mikrobiologickej kvality pred a po jeho pasterizácii,
- zisťovať prítomnosť patogénnych mikroorganizmov v nepasterizovanom a pasterizovanom mlieku a stafylokokového enterotoxínu v pasterizovanom mlieku ako prevenciu proti ohrozeniu zdravia novorodencov podávaním kontaminovaného mlieka,
- zber kmeňov *Staphylococcus aureus* izolovaných z nepasterizovaného materského mlieka za účelom testovania génov kódujúcich stafylokokový enterotoxín metódou multiplex PCR,
- porovnať metodiky stanovenia stafylokokových toxínov produkovaných kmeňmi *Staphylococcus aureus*.

Anotácia

Kvalita materského mlieka závisí od fyziológie matky, od kvality životného prostredia, jej stravovacích návykov, zodpovednosti pri manipulácii s mliekom a spôsobom úpravy a uchovávanía mlieka v laktáriu do jeho použitia. Predmetom riešenej problematiky je cieleá mikrobiologická a chemická kontrola materského mlieka zbieraného od daryň do laktária a po pasterizácii podávaného novorodencom.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

7.4 REZÍDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČENSKÚ A DETSKÚ VÝŽIVU

Projekt vychádza z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky, regionálny cieľ IV., názov aktivity: Kontrola a monitoring cudzorodých látok v potravinách.

Cieľ

- monitoring obsahu rezíduí pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu v obchodnej sieti,
- ochrana zdravia detskej populácie,
 - plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EÚ nad kontrolou obsahu rezíduí pesticídov v dojčenskej a detskej výžive, zavádzanie nových metód stanovenia rezíduí pesticídov.

Anotácia

Participácia na monitoringu krajín EU v nadväznosti na prijaté opatrenia v oblasti kontroly prítomnosti a obsahu rezíduí pesticídov v detskej a dojčenskej výžive a potravinový dozor nad kvalitou dojčenskej a detskej výživy z hľadiska obsahu rezíduí pesticídov v rôznych

druhoch dojčenskej a detskej výživy na báze mlieka, ovocia, zeleniny, mäsa a cereálií a ich kombinácií.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Odber 1 vzorky potravín v mesiaci jún pre dojčatá a malé deti - obilniny s pridanou potravinovou zložkou s vysokým obsahom bielkovín (potraviny z obilia s pridanou potravinovou zložkou, obsahujúcou veľké množstvo bielkovín, ktoré sú zmiešané, alebo ktoré sa musia zmiešať s pitnou vodou alebo inou vhodnou bez bielkovín .1 vzorka pozostáva najmenej z 3 vzoriek (na prípravu zmesnej laboratórnej vzorky o hmotnosti najmenej 0,5 kg, samostatných balení potravín o hmotnosti najmenej 0,2 kg)

Odpočet plnenia:

Bola odobratá 1 vzorka potraviny pre dojčatá a malé deti, zaslaná bola na analýzu na ÚVZ SR, vyšetrovaná vzorka je v stanovených ukazovateľoch na pesticídy negatívna.

7.5 IDENTIFIKÁCIA A TYPIZÁCIA PATOGÉNNYCH MIKROORGANIZMOV METÓDAMI MOLEKULÁRNEJ BIOLÓGIE

Projekt vychádza z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky, regionálny cieľ IV., názov aktivity: Realizovať kontrolu zoonóz a pôvodcov zoonóz v Slovenskej republike.

Cieľ

- vyvinúť a pokračovať už v zavedených metódach pulznej elektroforézy (PFGE) na typizáciu významných patogénov v životnom prostredí,
- zaviesť metódy molekulárnej biológie na diagnostiku a identifikáciu vírusov v potravinách
- zaviesť metódy imunomagnetickkej separácie na detekciu patogénnych sérotypov *Escherichia coli*
- uplatňovať metódu real-time PCR na kvantifikáciu *Legionella sp.* a *Legionella pneumophilla* z vodného prostredia a zaviesť nové molekulárne metódy na druhovú identifikáciu baktérií rodu *Legionella*,
- uplatňovať metódu PCR na identifikáciu a serotypizáciu verotoxín-produkujúcich *Escherichia coli* a iných patogénnych druhov *E.coli*, *Listeria monocytogenes*, enterotoxín-produkujúcich kmeňov *Staphylococcus aureus*, *Campylobacter sp.*,
- spolupracovať na medzinárodnej úrovni pri vývoji a zavádzaní nových metód s európskymi referenčnými laboratóriami (EU-RL) pre danú problematiku.

Anotácia

V mikrobiologickej analýze vzoriek životného prostredia je dôležité rýchle a spoľahlivé odhalenie zdroja mikrobiálnej kontaminácie, prípadne jej šírenia a určenia potenciálneho environmentálneho zdroja pri epidemiologických šetreniach. Súčasný výskum sa zameriava na metódy molekulárnej biológie, na ich vývoj a význam pri diagnostike patogénnych mikroorganizmov. Metódy ako polymerázová reťazová reakcia (PCR), pulzná elektroforéza (PFGE) a iné metódy molekulárnej biológie na báze nukleových kyselín, sú vysoko špecifické, presné a manuálne i časovo nenáročné. Majú rozhodujúce zastúpenie pri detekcii patogénnych mikroorganizmov v potravinách z hľadiska ich kvality a bezpečnosti, vo vzorkách zo životného prostredia i v klinickom materiáli.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

7.6 STANOVENIE OLOVA V KRVI EXPONOVANÝCH ZAMESTNANCOV

Projekt vychádza z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky, regionálny cieľ IV.: Zameranie na zníženie rizika ochorení a poškodenia zdravia v dôsledku účinku nebezpečných chemických látok, názov aktivity: Zavedenie ľudského biomonitoringu do praxe na národnej úrovni.

Cieľ

- sledovať hladinu olova v krvi ľudí vykonávajúcich profesie, pri ktorých prichádzajú do styku s olovom alebo jeho zlúčeninami.

Anotácia

V súčasnosti existuje ešte veľa výrobných činností, pri ktorých v menšej, alebo väčšej miere dochádza k expozícii zamestnancov olovu napr. výroba skla, výroba akumulátorov, spracovanie odpadu obsahujúceho olovo, glazúrovanie kachlí a pod.

Olovo pôsobí na celý organizmus človeka. Vstrebáva sa hlavne dýchacím a tráviacim traktom. V organizme je distribuované do všetkých tkanív, pri dlhodobej expozícii sa ukladá v kostiach. V krvi sa viaže na erytrocyty (96-98 %), menej na plazmatické bielkoviny. Lahko preniká placentou. Závažný je účinok olova na krvotvorbu. Inhibuje syntézu hemu, spôsobuje anémiu. Nebezpečné je pôsobenie olova na centrálny nervový systém – akútne a chronické encefalopatie, poruchy psychiky, zmeny chovania, poruchy intelektu. Postihuje aj tráviaci trakt (inhibícia peristaltiky, črevné koliky), ľadviny (nefropatie), srdcový a cievny systém (poškodenie srdcového svalu, vazokonstrikcia, zvýšený krvný tlak, degeneratívne zmeny na artériách, zmeny na EKG a pod.).

Cieľom projektu je sledovanie hladín olova v krvi zamestnancov vykonávajúcich profesie, pri ktorých prichádzajú do styku s olovom alebo jeho zlúčeninami. Podľa Nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z., v znení NV SR č. 471/2011 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci (Príloha č.2) pre olovo ako jediný chemický faktor existuje limit - záväzná biologická medzná hodnota ($700 \mu\text{g olova.l}^{-1}$ krvi), ktorá by nikdy nemala byť prekročená. Vzhľadom na toxicitu olova, jeho schopnosti kumulácie v tkanivách a závažné účinky na organizmus človeka je potrebné sledovať hladiny olova v krvi zamestnancov profesionálne exponovaných olovu.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

7.7 OBJEKTIVIZÁCIA ÚČINKOV ZDROJOV OPTICKÉHO ŽIARENIA V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ

Projekt vychádza z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky, regionálny cieľ IV.: Zameranie na zníženie rizika ochorení a poškodenia zdravia v dôsledku účinku fyzikálnych javov, názov aktivity: Zavedenie ľudského biomonitoringu do praxe na národnej úrovni.

Cieľ

- objektivizácia podmienok bezpečnosti a ochrany zdravia zamestnancov na pracoviskách, resp. zákazníkov v zariadeniach, v ktorých sa používajú zdroje koherentného a nekoherentného optického žiarenia (OŽ), meraním a výpočtom limitných hodnôt expozície v súlade s požiadavkami platných predpisov.

Anotácia projektu

Na ochranu zamestnancov pred umelým optickým žiarením platí v SR aproximačné nariadenie vlády SR č. 410/2006 Z. z., na ochranu osôb v životnom prostredí vyhláška MZ SR č. 539/2007 a pre soláriá vyhláška MZ SR č. 554/2007 Z. z. V týchto predpisoch sú stanovené limity expozície osôb optickému žiareniu, vyjadrené fyzikálnymi veličinami, ktoré sa musia

merať vhodným prístrojovým vybavením. Výsledky meraní sa majú uplatniť na objektivizáciu miery rizika pre posudky o riziku.

Objektivizácia účinkov OŽ bude vychádzať z merania základných fyzikálnych veličín - ožiarenosti a dávky ožiarovania a ich porovnania s limitmi expozície. Prístroje, ktoré sú, resp. budú k dispozícii, dokážu indikovať množstvo žiarenia, jeho spektrálny (UV, VIS, IR) a časový (lasery) priebeh. Tým sa umožní:

- hodnotenie miery rizika z priameho a odrazeného žiarenia
- preveriť alebo určiť zaradenie lasera do príslušnej triedy
- vypočítať maximálne doby expozície
- overovať vplyv starnutia zdrojov na ich výkon z hľadiska bezpečnosti a ochrany zdravia

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

7.8 MONITORING VÝSKYTU ENTEROVÍRUSOV VO VODÁCH URČENÝCH NA KÚPANIE

Projekt vychádza z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky, regionálny cieľ: chrániť ľudské zdravie pred nepriaznivými účinkami kontaminovanej vody. Zabezpečiť sledovanie kvality vôd na kúpanie.

Cieľ

- monitoring výskytu enterovírusov vo vodách určených na kúpanie, v prírodných a umelých kúpaliskách,
- overenie a zavedenie diagnostiky enterovírusov použitím metód molekulárnej biológie,
- sledovanie mikrobiologického a biologického oživenia monitorovaných vôd.

Anotácia

Voda môže byť nositeľom prenosných infekčných ochorení, ktoré spôsobujú baktérie, vírusy, parazity a plesne. V pozornosti verejného zdravotníctva je celé spektrum patogénnych mikroorganizmov, predovšetkým baktérií a prvokov, ktorých výskyt sa vo vodách pravidelne kontroluje. Enterovírusy sa dlhodobo sledujú len v odpadových vodách, vo vodách na kúpanie sa ich monitorovanie nevykonáva.

Vírusmi sa môžu ľudia nakaziť aj pri kúpaní v prírodných kúpaliskách, pri rekreačných vodných športoch a pri kúpaní v bazénoch. Na príčine často bývajú enterovírusy, ktoré sa vylučujú stolicou a hlienom z dýchacích ciest ľudí, a sú schopné prežiť aj vo vode, na rozdiel od iných vírusov, ktoré mimo živej bunky vo voľnom prostredí veľmi rýchlo hynú. Enterovírusy môžu u citlivých jednotlivcov vyvolať rozličné netypické horúčkovité ochorenia, resp. zápal dýchacích ciest. Môžu tiež spôsobiť závažné akútne alebo chronické ochorenia očí, sliznice úst, kože, kostrového svalstva, srdcového svalu, pečene a pankreasu. Existujú dôkazy o tom, že enterovírusy môžu prispievať k vzniku ďalších ochorení, ktorých výskyt na Slovensku v posledných rokoch stúpa, ako napr. diabetes prvého typu.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

7.9 VEDĽAJŠIE PRODUKTY DEZINFEKČIE A KVALITA PITNEJ VODY

Projekt vychádza z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky, regionálny cieľ I.: Zabezpečiť prístup k nezávadnej zdravotne bezpečnej pitnej vode a k sanitácii, názov aktivity: Zlepšovanie zdravotnej bezpečnosti pitnej vody.

Cieľ

- zvýšenie zdravotnej bezpečnosti pitnej vody a ochrana verejného zdravia pred nežiaducimi účinkami vedľajších produktov dezinfekcie,
- použitie ekotoxikologických metód ako skríningového nástroja na detekciu prítomnosti vedľajších produktov dezinfekcie vo vytipovaných zdrojoch hromadného zásobovania pitnej vody a príslušných verejných vodovodoch pred a po chlorácii,
- monitorovanie kvality vody vybranými chemickými, mikrobiologickými a biologickými ukazovateľmi,
- vyhodnotenie kvality pitnej vody v súvislosti so vznikom vedľajších produktov dezinfekcie počas hygienického zabezpečenia vody prostriedkami na báze chlóru a v skúšobnej prevádzke pri obmedzení, resp. vynechaní dezinfekcie.

Anotácia

Úprava pitnej vody chlóróm a jeho zlúčeninami patrí v SR k najrozšírenejším spôsobom jej hygienického zabezpečenia. Tento spôsob dezinfekcie pitnej vody, nie je úplne neškodný, vzhľadom k tomu, že pri tomto procese môžu vznikať tzn. vedľajšie produkty dezinfekcie. Toxikologické štúdie potvrdili, že tieto látky majú karcinogénne účinky a nepriaznivo vplyvajú na reprodukciu a vývoj ľudského organizmu, a pri chronickej expozícii môžu mať nepriaznivý dopad na zdravie človeka. V súčasnosti je známych viac ako 600 vedľajších produktov dezinfekcie, z ktorých najväčšiu skupinu tvoria trihalometány a haloctové kyseliny. Platná európska legislatíva (Smernica č. 98/83/ES o kvalite vody určenej na ľudskú spotrebu) čiastočne rieši problematiku sledovania vzniku vedľajších produktov dezinfekcie v požiadavke na zisťovanie prítomnosti celkovej sumy špecifikovaných trihalometánov. Pripravovaná revízia smernice obsahuje návrhy na sledovanie ďalších významných látok (kyseliny halogenoctové), ktorých prítomnosť v pitnej vode súvisí s používaním dezinfekčných prostriedkov na báze chlóru.

Keďže laboratórne stanovenie celého spektra chemických látok, ktoré môžu vznikať v dôsledku dezinfekcie pitných vôd je prakticky nerealizovateľné, hľadajú sa iné spôsoby, ako identifikovať ich prítomnosť v pitnej vode. Jednou z možností je použitie ekotoxikologických testov, ktoré umožňujú odhaliť všeobecné znečistenie vody, a to aj bez poznania jej chemického zloženia. Preto sa ekotoxikologické skúšky môžu použiť ako skríningový nástroj na testovanie vzniku vedľajších produktov dezinfekcie, čo umožní znížiť počet vyšetrovaných chemických látok pri sledovaní kvality vody. Táto úloha je súčasťou projektu Kvalita pitnej vody a vedľajšie produkty dezinfekcie, na ktorom budú spolupracovať ÚVZ SR, RÚVZ podľa vybraných verejných vodovodov a príslušné vodárenské spoločnosti v Slovenskej republike.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

7.10 PEĽOVÁ INFORMAČNÁ SLUŽBA (PIS) - MONITORING BIOLOGICKÝCH ALERGÉNOV V OVZDUŠÍ

Cieľ

- monitoring biologických alergénov v ovzduší ako súčasť prevencie zameranej na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení,
- implementácia výsledkov dlhodobého monitoringu vybraných druhov alergénov pri hodnotení záťaže obyvateľstva v súvislosti s klimatickými zmenami – Akčný plán pre životné prostredie a zdravie obyvateľstva SR- NEHAP IV,
- medializácia peľového spravodajstva a jeho využitie na zlepšenie životných podmienok a kvality života dotknutých skupín obyvateľstva vrátane jeho použitia pri diagnostike a správnom načasovaní liečby polinóz,
- iniciovať rozšírenie siete monitorovacích staníc PIS v Slovenskej republike,

- riešiť možnosti eliminácie najvýznamnejších alergénov (výsadba vhodnej zelene, udržiavanie a kosenie trávnych porastov, eliminácia neudržiavaných plôch ako rezervoára alergologicky významných druhov).

Anotácia

Polinózy patria medzi najčastejšie alergické ochorenia, ktorými trpí viac ako tretina populácie. V rámci prevencie je pre alergológov i alergikov dôležitá dostupnosť presných a včasných informácií o výskyte peľu v ovzduší. V Slovenskej republike bola v roku 2006 obnovená funkčná sieť monitorovacích staníc PIS pod gestorstvom verejného zdravotníctva. Ich hlavnou úlohou je identifikácia a kvantifikácia peľových zŕn a spór húb (plesní) v ovzduší. Dostupnosť aktuálnych hlásení o peľovej situácii v regiónoch a čo najrozsiahlejšia medializácia peľových správ je dôležitá pre alergikov a lekárov. Presným určením najvhodnejšieho termínu začiatku liečby, a tiež jej ukončenia po sezóne, je okrem minimalizácie až dočasnej eliminácie zdravotných problémov alergika je možné vďaka cielej diagnostike i správne načasovanej liečbe ušetriť značné finančné prostriedky.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

7.11 MONITORING ALERGÉNOV ROZTOČOV VO VNÚTORNOM PROSTREDÍ

Cieľ

- zmonitorovať aktuálny stav výskytu alergénov roztočov v prachu z vnútorného prostredia budov so zameraním najmä na ubytovacie zariadenia rôznej kategórie určené pre verejnosť, domovy sociálnych služieb, spoločné zariadenia pre deti a mládež, bytové priestory,
- zavedenie a validácia novej metodiky na stanovenie alergénov Der p1 a Der p2 s použitím ELISA kitov
- využitie výsledkov monitorovania na hodnotenie zdravotného rizika a pri aktualizácii platnej legislatívy.
- implementácia výsledkov monitoringu výskytu alergénov roztočov v predškolských zariadeniach a ubytovacích zariadeniach pre deti a mládež pri hodnotení vplyvov nežiaducich faktorov vnútorného prostredia na detský organizmus - Národný program starostlivosti o deti a mládež

Anotácia

Na vzniku respiračných alergií sa vo veľkej miere podieľajú alergény vnútorného prostredia (roztoče, zvieracie alergény, plesne). Roztoče sú podľa najnovších štúdií až v 50% pôvodcami respiračných alergií, ktoré často prechádzajú do ťažkých astmatických stavov. V prevencii treba predchádzať alergizácii organizmu najmä u ľudí s alergickou dispozíciou, ktorí nemajú klinické prejavy alergickej choroby, ale sú v alergizujúcom prostredí. Profylaktickými opatreniami treba chrániť alergikov pred vplyvom špecifického alergénu najmä úpravou prostredia. Prevencia a profylaxia pri liečbe respiračných alergií patria do problematiky verejného zdravotníctva.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

7.12 PREŽÍVANIE TERMOTOLERANTNÝCH KAMPYLOBAKTEROV

Cieľ

- subkultivácia kmeňov termotolerantných kampylobakterov,
- udržiavanie kmeňov termotolerantných kampylobakterov,

- zvýšenie záchytnosti termotolerantných kampylobakterov zo vzoriek potravín vybraných komodít.

Anotácia

Campylobacter jejuni a *Campylobacter coli* sú považované za najčastejších pôvodcov ochorenia z potravín. *Campylobacter jejuni* je hlavným etiologickým agens kampylobakteriôzy. Za jeho hlavný rezervoár je považovaná hydina. Je známa citlivosť termotolerantných kampylobakterov na pH, atmosferický kyslík a teplotu. Keďže sú tieto baktérie značne citlivé na podmienky prostredia, čo má významný vplyv na ich počet a životaschopnosť, izolované kmene v niektorých prípadoch neprežijú subkultiváciu a je problematické aj ich dlhodobjšie udržiavanie za účelom ďalšej diagnostiky. Stúpajúci počet ochorení na kampylobakteriôzu u ľudskej populácie nekoreluje s počtom záchytov kampylobakterov v potravinách.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

7.13 MONITORING EXPOZÍCIE ZAMESTNANCOV OPERAČNÝCH SÁL NARKOTIZAČNÝMI PLYNMI

Cieľ

- monitoring expozície zamestnancov operačných sál narkotizačnými plynmi podľa Nariadenia vlády SR č. 471 MZ SR z 23.11.2011.

Anotácia

Podávanie narkotizačných plynov počas operačných zákrokov je spojené s hladkou rýchlou stratou vedomia počas úvodu do anestézie a s rýchlym nadobudnutím vedomia po ukončení anestézie. Zamestnanci na operačných sálach sú často vystavení pôsobeniu narkotizačných plynov. Medzi často používané narkotizačné plyny pri celkovej narkóze patrí sevofluran. Na základe skúseností s monitorovaním vybraných profesií v UNM Martine v rokoch 2011 – 2012 boli zistené výrazné rozdiely na pracoviskách súvisiace so zabezpečením a nastavením vzduchotechniky. Z preventívneho hľadiska je preto cielené monitorovanie uvedených profesií vysoko aktuálne v záujme zabezpečenia vhodných pracovných podmienok pre zdravotníckych zamestnancov

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

7.14 MONITORING CELKOVÉHO ORGANICKÉHO UHLÍKA V PRÍRODNÝCH A UMELÝCH KÚPALISKÁCH

Cieľ

- monitoring celkového organického uhlíka v prírodných a umelých kúpaliskách podľa vyhlášky č. 308 MZ SR z 1. októbra 2012 o požiadavkách na kvalitu vody, kontrolu kvality vody a o požiadavkách na prevádzku, vybavenie prevádzkových plôch, priestorov a zariadení na prírodnom kúpalisku a na umelom

Anotácia

Celkový organický uhlík (TOC – Total Organic Carbon) je parameter uvádzaný pri vodách, ktorý ukazuje množstvo organických látok prítomných v danej vzorke. Z pohľadu skupinového ukazovateľa TOC je nutné povedať, že jeho vysoká koncentrácia vo vodách je pre človeka veľmi negatívny jav, lebo takto znečistené vody nielen že nie sú vhodné k použitiu ako zdroj pitnej vody, ale ani nie je možné ich využívať na rekreačné účely.

Monitorovanie TOC ako preventívne opatrenie v súvislosti s fyzikálno-chemickými úpravami a dezinfekciou v bazénových vodách.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

7.15 EPIDEMIOLOGICKÁ PREVENCIA RIZIKA KARCINOGENITY V POPULÁCI

Cieľ

- definovať epidemiologicky najvýznamnejšie okruhy karcinogénnych faktorov v prostredí, výžive a životnom štýle populácie a onkochorobnosť vo východoslovenskom regióne,
- diferencovať biologicky účinné a epidemiologicky významné karcinogénne a genotoxické rizikové a životosprávne faktory pomocou klinických cytogenetických vyšetrení a anamnestických analýz aj v profesijne neexponovanej populácii a v korelácii s epidemiologickým sledovaním onkochorobnosti v regióne,
- využiť genetickú toxikológiu v hygienickej praxi nielen pre primárnu prevenciu nádorových ochorení v pracovnom a životnom prostredí, ale aj pre objektivizáciu genotoxických účinkov širokého spektra životosprávnych rizík.

Anotácia

Od roku 1986 vykonávajú pracoviská genetickej toxikológie v hygienickej službe na Slovensku objektivizáciu reálnych genotoxických účinkov na chromozómy u ľudí exponovaných rizikovým faktorom v pracovnom a životnom prostredí. Objektivizácia, skrining a monitoring reálnych genotoxických účinkov sa vykonáva pomocou cytogenetických a anamnestických vyšetrení. Tieto umožnili v doteraz kontrolovanom pracovnom a životnom prostredí udržiavať vplyv prítomných genotoxických faktorov na organizmom tolerovateľnej úrovni a chrániť tak kontrolovanú časť populácie pred vznikom nádorových ochorení pôsobením faktorov prostredia. Cytogenetické a anamnestické analýzy vykonané u niekoľkých tisícov osôb exponovaných aj kontrolných skupín populácie za obdobie 26 rokov jasne ukázali, že je tu ďalšia významná sféra rizikových faktorov a vplyvov osobnej životosprávy jednotlivca, ktorá je však zatiaľ mimo dosah hygienickej a medicínskej primárnej prevencie. Podľa doterajších výsledkov generujú rizikové faktory *životosprávy* aj niekoľko násobne vyššie riziko mutagenity ako faktory pracovného a životného prostredia. To je dôvod pre využitie genotoxikologického skriningu a monitoringu aj pri objektivizácii a diferenciálnej diagnostike účinkov *personálnych životosprávnych rizík*.

Pri pokračujúcom monitorovaní možných karcinogénnych rizík z pracovného prostredia alebo životosprávnych rizík sa pre podporu presadzovania politiky z Národného onkologického programu pre prevenciu vzniku rakoviny, zameriame na edukačnú činnosť so všetkými respondentmi zaradenými do tohto projektu. OGT robí preventívne zamerané vyšetrenie na monitorovanie mutagénnych rizík zo ŽP a PP, pri ktorom aj v roku 2016 zaradí pracovníkov z monitorovaných pracovných prevádzok s rizikom karcinogenity do poradne zdravia genetickej toxikológie pre prevenciu rakoviny.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

7.16 MONITORING BAKTÉRIÍ Z ČEĽADE VIBRIONACEAE VO VODNOM PROSTREDÍ S CIEĽOM OCHRANY VEREJNÉHO ZDRAVIA

Cieľ

- ambíciou predkladaného projektu je širšie koncipované štúdium baktérií s čeľade Vibrionaceae – Vibrio, Aeromonas, Plesiomonas vyskytujúcich sa v rôznych typoch akvatických biotopov, ktoré môžu ovplyvňovať zdravie ľudskej populácie.

- overenie mikrobiologických vyšetrených metód tzv.cholerovej techniky a ich vhodnosť na selektívnu kultiváciu

Anotácia

Prítomnosť patogénnej a podmienene patogénnej mikroflóry v povrchových vodách predstavuje potenciálne nebezpečie jej prenosu do ľudského organizmu s možnosťou posúdenia epidemiologickej závažnosti zistenej situácie. V súvislosti s tým sa zhodnotí výskyt baktérií z čeľade Vibrionaceae v akvatickom prostredí, z epidemiologicky zaujímavých izolátov bude vytvorený reprezentatívny zbierkový súbor. Získané výsledky by mali prispieť k poznaniu účinnej profylaxie voči infekciám z rôznych typov vôd, cielená génotypová a fénotypová analýza prispeje k exaktnej identifikácii vybraných problémových species, ako aj k poznaniu ich dôležitých vlastností s cieľom ochrany verejného zdravia.

Za účelom izolácie uvedenej bakteriálnej čeľade budú používané selektívne mikrobiologické vyšetrovacie metódy – cielená kultivácia , izolácia a identifikácia, ktoré sú zavedené rutinne na našom pracovisku. V ďalšej fáze projektu bude vykonaná genotypová analýza izolovaných kmeňov, využitím systémov metód PCR, ktoré majú zavedené spolupracujúce pracoviská – Ústav molekulárnej biológie prírodovedeckej fakulty ÚK Bratislava, a Odbor lekárskej mikrobiológie Banská Bystrica.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

8. LEKÁRSKA MIKROBIOLÓGIA

8.1 DIFERENCIÁLNA DIAGNOSTIKA RESPIRAČNÝCH OCHORENÍ

Cieľ

Cieľom projektu je laboratórna diagnostika respiračných ochorení vírusového a bakteriálneho pôvodu pomocou kultivačných, sérologických a molekulárno-biologických metód.

Anotácia

Metódou izolácie vírusov na bunkových kultúrach sa budú vyšetrovať vzorky biologického materiálu na prítomnosť vírusu chrípky. Izolované kmene budú identifikované na úroveň typov, subtypov a variantov, čím bude monitorovaný výskyt kolujúcich kmeňov vírusu chrípky v populácii. Metódou polymerázovej reťazovej reakcie (RT-PCR) sa bude vykonávať laboratórna diagnostika vírusu chrípky typu A (A/H3, A/H1pdm09), typu B, vírusu parachrípky sérotypov 1 a 3, adenovírusu a Respiračného syncyciálneho vírusu. Sérologickými metódami bude vykonávaná diagnostika špecifických protilátok v sérach pacientov proti vírusu chrípky typu A, vírusu chrípky typu B, Respiračnému syncyciálnemu vírusu, vírusu parachrípky sérotypov 1, 2, 3, adenovírusu, vírusu lymfocytárnej choriomeningitídy ako aj proti nevírusovým agensom: *Chlamydia psittaci*, *Coxiella burnetii* a *Mycoplasma pneumoniae*.

Metódou bakteriálnej kultivácie a molekulárnej biológie sa budú vyšetrovať *Bordetella pertussis* a *Bordetella parapertussis*, hemofilové, streptokokové, stafylokokové, pneumokokové respiračné ochorenia a *Pneumocystis carinii*.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

8.2 SURVEILLANCE INVAZÍVNYCH PNEUMOKOKOVÝCH OCHORENÍ

Cieľ

Cieľom projektu hodnotenie dopadu celoplošného očkovania na výskyt invazívnych pneumokokových ochorení v populácii a zastúpenia sérotypov u týchto ochorení pomocou sledovania zastúpenia sérotypov *S. pneumoniae* spôsobujúcich invazívne pneumokokové ochorenia pomocou klasických (Neufeldova reakcia), ale aj molekulovo-biologických metód (PCR metóda, PFGE- pulsed field gel electrophoresis, Multiplex PCR) u kmeňov, ktoré sú izolované priamo v NRC pre pneumokokové nákazy alebo zasielané z iných pracovísk.

Anotácia

Invazívne pneumokokové ochorenia ohrozujú všetky vekové kategórie populácie, no osobitě rizikové skupiny tvoria deti do 2 rokov života a osoby staršie ako 65 rokov. Sú obzvlášť závažné, môžu byť život ohrozujúce, no sú preventabilné vakcináciou.

Z týchto dôvodov sa v roku 2009 zaviedlo povinné očkovanie detí proti pneumokokom 7-valentnou vakcínou (Prevenar 7). Neskôr, v roku 2010, bol tento typ vakcíny nahradený 13-valentnou vakcínou (Prevenar 13) a existuje aj možnosť očkovania 10-valentnou vakcínou (Synflorix). Vzhľadom na fakt, že existuje riziko replacementu vakcinačných sérotypov inými sérotypmi, ktoré nie sú obsiahnuté vo vakcíne, je potrebné sledovať, ktoré sérotypy spôsobujú invazívne pneumokokové ochorenia, a zároveň, či tieto sérotypy nespôsobujú ochorenia u zaočkovanej populácie.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

8.3 SURVEILLANCE BORDETELLA PERTUSSIS

Cieľ

Cieľom projektu je v súlade s najnovšími odporúčaniami ECDC (EU PertstrainGroup) poukázať na nevyhnutnosť skvalitnenia surveillance pertussis a na zosúladenie diagnostiky tohto agens na všetkých úrovniach. Najdôležitejším cieľom projektu je monitorovanie cirkulácie kmeňov *B. pertussis* v populácii ako aj sledovanie séroprevalencie IgG anti-PT *B. pertussis*.

Anotácia

V súvislosti so stúpajúcou incidenciou pertussis v mnohých krajinách sveta sa pozornosť sústreďuje aj na vakcináciu proti pertussis. V súčasnosti je vypracovaných mnoho štúdií zaoberajúcich sa účinnosťou vakcinácie ale aj skúmaním genetickej príbuznosti resp. odlišnosti izolovaných kmeňov z jednotlivých epidémií a vakcinálnych kmeňov. Je preto nevyhnutné najmä pre potreby NRC a surveillance pertussis v SR zaviesť do diagnostiky metódu PFGE, slúžiacu na zisťovanie genetickej príbuznosti resp. odlišnosti kmeňov. Väčšina prípadov pertussis v SR, hlásená do EPIS-u, je diagnostikovaná pomocou sérologických metód dôkazu protilátok. Laboratórna diagnostika pertussis musí byť smerovaná k rýchlemu odhaleniu pôvodcu pomocou priamych diagnostických metód. Na prvom mieste je teda potrebné myslieť na kultiváciu a PCR. Sérológia by mala byť v prípade pertussis využívaná najmä ako metóda konfirmačná. Vzhľadom na vysoký počet vyšetrení pertussis pomocou sérologických metód v SR je potrebné zmeniť prístup k diagnostike tohto agens tak u odbornej ako aj u laickej verejnosti.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

8.4 DIAGNOSTIKA EXANTÉMOVÝCH OCHORENÍ

Cieľ

Cieľom projektu je diagnostika exantémových ochorení spôsobených vírusom osýpok, vírusom rubeoly a parvovírusom B19.

Anotácia

Stanovený cieľ WHO dosiahnuť elimináciu osýpok v európskom regióne do konca roka 2015 je stále aktuálny. V súlade s tým je potrebné vykonávať dôslednú surveillance osýpok a rubeoly v SR a plniť úlohy vyplývajúce z Akčného plánu na udržanie stavu eliminácie osýpok a kongenitálneho rubeolového syndrómu a eliminácie rubeoly v SR. Dôležitá je úzka spolupráca medzi lekármi, epidemiológmi a laboratórnymi pracovníkmi. Prínosom projektu je, že umožňuje monitorovať výskyt exantémových ochorení v populácii. Vykonávanie dôslednej surveillance exantémových ochorení má celospoločenský prínos. Laboratórna diagnostika osýpok, rubeoly a parvovírusu B19 sa bude vykonávať dôkazom špecifických protilátok v sérach pacientov metódou ELISA. Budú vykonávané testy avidity IgG protilátok. Vo vzorkách biologického materiálu s podozrením na suspektné osýpky a rubeolu sa bude v NRC pre morbilli, rubeolu a parotitídu vykonávať nadstavbová diagnostika, ktorá sa opiera o vyšetrovacie metódy na báze molekulovej biológie (RT-PCR) a metódu izolácie uvedených vírusov na bunkových kultúrach. V spolupráci s Regionálnym referenčným laboratóriom WHO pre osýpky a rubeolu na Inštitúte Roberta Kocha v Berlíne sa NRC bude podieľať na bližšej identifikácii izolovaných kmeňov z hľadiska genotypovej príslušnosti.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

8.5 TYPIZÁCIA ROTAVÍRUSOV

Cieľ

Cieľom projektu je typizácia rotavírusov pomocou molekulárno-biologických metód (RT-PCR), ktorá umožňuje sledovať prirodzené cyklické striedanie jednotlivých sérotypov ako aj kontrolu prevencie vakcinačných a non-vakcinačných sérotypov, ako aj distribúciu sérotypov u jednotlivých vekových skupinách infikovaných detí.

Anotácia

Metódami molekulárnej biológie – RT-PCR sa budú vyšetřovať rotavírusy z patientských vzoriek stolíc, ktoré boli v predchádzajúcom vyšetření imunochromatografiou pozitívne na rotavírusy. Metódou RT-PCR budú určované najčastejšie sa vyskytujúce typy rotavírusov v európskom regióne – G1, G2, G3, G4, G9, P8, P4. Vzorky stolíc budú zabezpečované prostredníctvom odboru epidemiológie RÚVZ Trenčín od detí s laboratórne potvrdenou dg. rotavírusová gastroenteritída, vykonanou na oddelení klinickej mikrobiológie FN TN. Ide o sentinelové sledovanie detí z územia s ročnou kohortou cca 2000 detí, ktoré pokrýva spád FN v Trenčíne. Toto umožní získať kompletné reálne výsledky o chorobnosti detí v sentinelovej skupine, účinnosť očkovania u nich a prevalenciu jednotlivých sérotypov rotavírusov a umožňuje ich porovnanie a pokrytie vakcínami. Výsledky bude možné extrapolovať na celú detskú populáciu SR. Sentinelová surveillance rotavírusových gastroenteritíd u detí > 5 r. sa kontinuálne vykonáva už 10 rokov a je porovnateľná s inými krajinami EU.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA (NPPZ)

Cieľ

Vytváranie partnerstiev medzi jednotlivými zložkami spoločnosti s cieľom podporovať a rozvíjať verejné zdravie tak, aby sa dosiahlo trvalé zlepšenie zdravia obyvateľstva.

Anotácia

Realizácia cieľov Národného programu podpory zdravia (NPPZ) zabezpečuje intervenciu v širokom zmysle slova – od hospodárskej, sociálnej, zdravotnej politiky štátu, až po intervenčné projekty na všetkých úrovniach spoločnosti. NPPZ sa opiera o výsledky monitorovania zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a tiež o projekty a programy, ktoré mapujú výskyt rizikových faktorov chronických neinfekčných ochorení u obyvateľov Slovenska.

Súčasná Aktualizácia Národného programu podpory zdravia bola vypracovaná na základe Plánu práce vlády SR na rok 2014 a z iniciatívy Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky, v súvislosti s návrhom na zrušenie úlohy B.1. 13, 14 a 15 vyplývajúcej z Uznesenia vlády SR číslo 708/V z 19. decembra 2012 .

V zmysle úloh Plánu práce vlády Slovenskej republiky na rok 2013 vyplynula pre Ministerstvo zdravotníctva SR povinnosť predložiť s termínom splnenia dňa 31. decembra 2013 národné programy ako úlohu B.1. 13, 14, 15 Uznesenia vlády SR číslo 708/V, a to:

Úloha č. 13 Národný program prevencie ochorení srdca a ciev na roky 2014 – 2018.

Úloha č. 14 Národný diabetologický program na roky 2014 – 2018.

Úloha č. 15 Skriningové programy onkologických ochorení – karcinómu hrubého čreva karcinómu prsníka a karcinómu krčka maternice na roky 2014 – 2018.

Vzhľadom na existenciu významného spoločného menovateľa navrhnutých národných programov predložila Sekcia zdravia Ministerstva zdravotníctva SR návrh na prípravu národného programu zlučujúceho viaceré preventívne zamerané národné programy.

Z uvedených dôvodov navrhla sekcia zdravia, po predchádzajúcej konzultácii s Úradom verejného zdravotníctva SR, implementovanie vyššie uvedených programov riešiacich problematiku tzv. civilizačných chorôb do jedného národného programu, a to do existujúceho „Národného programu podpory zdravia v Slovenskej republike“.

Aktualizovaný program je prioritne zameraný na ovplyvňovanie determinantov zdravia, znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva a na zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti. Hlavným cieľom aktualizovaného programu podpory zdravia ostáva dlhodobé zlepšovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky - elimináciou výskytu porúch zdravia, ktoré znižujú kvalitu života a ohrozujú človeka predčasnou smrťou. Člení sa na tieto oblasti:

A. Preventívne opatrenia, zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení

I. Opatrenia zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu

1. Výživa a stravovacie zvyklosti,
2. Fyzická inaktivita,
3. Tabak, alkohol, drogy,
4. Zdravé pracovné a životné podmienky

a) pracovné prostredie,

b) životné prostredie.

II. Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia

1. Kardiovaskulárne ochorenia (ďalej len „KVO“),
2. Diabetes mellitus (ďalej len „DM“),
3. Vybrané nádorové ochorenia.

B. Preventívne opatrenia, zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

A. Preventívne opatrenia, zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení

I. Opatrenia zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu

1. Výživa a stravovacie zvyklosti, zamerať zdravotno-výchovné aktivity na deti mladšieho a staršieho školského veku v oblasti zdravej výživy a účasti detí na školskom stravovaní, samostatne hodnotiť doplnkové stravovanie v školských bufetoch posudzovaním sortimentu
2. Fyzická aktivita - Výchovne pôsobiť na deti a mládež v oblasti podpory ich aktívnej fyzickej aktivity v záujme zlepšenia telesnej kondície
3. Tabak, alkohol a drogy - na požiadanie realizovať zdravotno-výchovné preventívne aktivity k danej problematike, v rámci výkonu ŠZD v spolupráci s odd. HDM kontrolovať povinnosť prevádzkovateľov školských zariadení dodržiavať zákon na ochranu nefajčiarov, zúčastňovať sa na realizovaní celoslovenských prieskumov zameraných na monitorovanie uvedených okruhov
4. Zdravé pracovné podmienky - v spolupráci s oddelením HDM v rámci výkonu ŠZD kontrolovať dodržiavanie zdravých pracovných podmienok detí a mládeže v jednotlivých druhoch škôl a školských zariadení.

a) Pracovné prostredie:

1. Vyzvať pracovné zdravotné služby, ktoré vykonávajú zdravotný dohľad nad zdravím zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce k realizácii programov na vytváranie zdravých pracovných podmienok a kladné ovplyvňovanie zdravia, nakoľko pracovná zdravotná služba sa podľa § 3 Vyhlášky MZ SR č. 208/2014 Z.z. **o podrobnostiach o rozsahu a náplni výkonu pracovnej zdravotnej služby, o zložení tímu odborníkov, ktorí ju vykonávajú, a o požiadavkách na ich odbornú spôsobilosť** zúčastňuje na vypracúvaní a vykonávaní programov ochrany a podpory zdravia zamestnancov vrátane štúdií o vplyve práce, pracovných podmienok a pracovného prostredia na zdravie zamestnancov a podieľa sa aj na výchove a vzdelávaní zamestnávateľov a zamestnancov o ochrane a podpore zdravia pri práci, o problematike vplyvu práce, pracovných podmienok a faktorov pracovného prostredia na zdravie; výchova a vzdelávanie je zamerané na možné príčinné súvislosti akútneho poškodenia zdravia alebo chronického poškodenia zdravia a poškodenia zdravia, ktoré sa môže prejaviť neskôr, na špecifické zmeny a nešpecifické zmeny zdravotného stavu a na prevenciu pred týmito možnými nepriaznivými účinkami na zdravie. Spolupracovať s PZS na plnení úloh.
2. Zamerať sa na zisťovanie vzniku nádorových ochorení u zamestnancov exponovaných na pracoviskách karcinogénom.
3. Zmapovať situáciu v podzemí v spoločnosti SMZ, a.s. Jelšava v súvislosti s expozíciou zamestnancov dieselovým exhalátom.

b) Životné prostredie:

Oddelenie HŽP a Z a oddelenie HV na základe zaslaných vyjadrení na úlohách NPPZ neparticipujú

II. Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia

1. Kardiovaskulárne ochorenia (ďalej len „KVO“),
2. Diabetes mellitus (ďalej len „DM“),
3. Vybrané nádorové ochorenia.

V rámci činnosti poradne zdravia poskytovať klientom odborné poradenstvo zamerané na elimináciu RF v prevencii vybraných kardiometabolických a nádorových ochorení, prostredníctvom odporúčaných zmien v životnom štýle klientov vo vzťahu k zistenému riziku B. Preventívne opatrenia, zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení.

Poradenská činnosť:

- pri všetkých prenosných ochoreniach pre spádovú oblasť okresov Rimavská Sobota a Revúca, poskytovanie odborných konzultácií v zdravotníckej oblasti nielen odborníkom ale aj ostatnej verejnosti
- formou poradenstva individuálneho aj skupinového v lokalitách s nízkym hygienickým štandardom zameraného na celkové zvýšenie zdravotného uvedomenia populácie, významu dodržiavania imunizačného programu, vrátane kontroly dodržiavania karanténnych opatrení nariadených v ohniskách nákazy orgánom na ochranu zdravia
- v poradni očkovania pri ochoreniach preventabilných očkovaním a v oblasti imunizácie pre odbornú verejnosť aj laikov v spádovej oblasti
- v hepatálnej poradni, ktorá je súčasťou poradne zdravia pre obyvateľov okresov Rimavská Sobota a Revúca

Odpočet plnenia:

A. Preventívne opatrenia, zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení

I. Opatrenia zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu

V rámci hodnotenia výživy a stravovacích zvyklostí sme v hodnotenom období vykonali priebežný monitoring Programu podpory spotreby ovocia a zeleniny u žiakov škôl „Školské ovocie 2015/2016“, ktorého sa zúčastnilo 173 respondentov zo 4 MŠ a 4 ZŠ okresov Rimavská Sobota a Revúca. V spolupráci s odd. HDM sa realizoval výkon ŠZD v 28 školských bufetoch so zameraním na zisťovanie percentuálneho podielu komodít s vysokým obsahom energie a kuchynskej soli, percentuálny podiel týchto komodít sa pohybuje od 50 % – 90 %, so zodpovednými zamestnancami sa pri výkone ŠZD vykonáva primeraná edukácia, no nakoľko nedochádza k porušovaniu platnej legislatívy, odporúčané opatrenia sa nerealizujú. V rámci výkonu ŠZD sa samostatne sleduje aj podávanie desiat deťom pripravovaným v ZSS a počet zariadení s automatmi, doteraz skontrolované 6 zariadení (3MŠ a 3 ZŠ). Do mliečneho programu bolo zapojených 11 zariadení (8ZŠ a 3 MŠ), do programu školské ovocie 8 zariadení (5MŠ,3ZŠ). V rámci podpory pohybových aktivít sme realizovali aktivity zamerané na zvyšovanie telesnej zdatnosti detí, konkrétne išlo o spoluorganizovanie tzv. „Minimaratónu Kurinec“, nultého ročníka, ktorého sa zúčastnilo 85 detí zo 6 ZŠ regiónu. Všetci účastníci, ktorí beh absolvovali dostali nami vyhotovené motivačné pamätné listy. Celkový počet výkonov 290.

Pri výkone ŠZD je všetkými oddeleniami RÚVZ sledovaná povinnosť prevádzkovateľov jednotlivých zariadení rešpektovať požiadavky zákona na ochranu nefajčiarov. Sumarizáciu vykonáva odd. PZaPC k danému termínu nasledovne:

Prehľad o výkonoch ŠZD podľa oddelení RUVZ – dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov	
Epidemiológia	74
Hygiena detí a mládeže	154
Hygiena výživy	44
Hygiena životného prostredia a zdravia	67
Preventívne pracovné lekárstvo a toxikológia	231
Spolu	570

a) Pracovné prostredie:

Pracovná zdravotná služba ProBenefit s.r.o. Púchov v rámci hodnotenia rizika fyzickej záťaže zamestnancov (posudok o riziku a prevádzkový poriadok zo dňa 27.5.2016) v spoločnosti YURA ELTEC Corporation Slovakia, s.r.o. Rimavská Sobota navrhla v rámci pracovných operácií, kde riziko fyzickej záťaže zodpovedá kategórii 3, opatrenia organizačného charakteru, ktoré by mali viesť k zníženiu rizika. Kontrola realizácie týchto opatrení bude predmetom výkonu štátneho zdravotného dozoru.

K 31.12.2016 bolo skontrolovaných 55 prevádzok, v ktorých sú zamestnanci exponovaní karcinogénnym a mutagénnym faktorom. V súvislosti s nádorovými ochoreniami nebolo hlásené poškodenie zdravia zamestnancov.

Šetrenie ochorenia z r. 2015 na tumor pľúc I. dx. – epidermoidný nerohovejúci Ca pľúc – st. II. -III. u bývalého zamestnanca pracujúceho v podzemí v magnezitovej bani, bolo v roku 2016 uzavreté ako neuznaná choroba z povolania.

Na základe predložených výsledkov objektivizácie PAU v banskom ovzduší boli v roku 2015 zrušené NPE pre zamestnancov pracujúcich v podzemí. Situácia bola vyhodnotená v roku 2015, preto sa v roku 2016 už neriešila.

b) Životné prostredie:

oddelenie HŽP a Z a oddelenie HV na základe zaslaných vyjadrení na úlohách NPPZ neparticipujú

II. Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia

Za hodnotené časové obdobie bolo v Poradni zdravia poskytnuté konzekventné poradenstvo 100 klientom (27 mužov a 73 žien) z toho 86 klientov bolo v kardiovaskulárnom (25 mužov a 61 žien). V rámci prevencie ochorenia na diabetes mellitus sa k Svetovému dňu diabetu a Svetovému dňu zdravia so zameraním na diabetes sa realizovali nasledovné aktivity – prednáška pre žiakov OA v Rim. Sobote, ktorej sa zúčastnilo 30 žiakov, deň otvorených dverí v PZ, záujem však od klientov nebol, uverejnili sa články v printových a elektronických médiách v celkovom počte 4, informačný panel v priestoroch RÚVZ. Celkom výkonov 781.

B. Preventívne opatrenia, zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení.

Poradenská činnosť:

- v súvislosti s hlásenými prenosnými ochoreniami zo spádovej oblasti okresov Rimavská Sobota a Revúca boli v sledovanom období poskytnuté konzultácie zodpovedným zdravotníckym pracovníkom ale aj poradenstvo pre laickú verejnosť, ktorej sa evidované prípady konkrétne týkali
- počas roku 2016 sme pokračovali v poradenskej činnosti aj v lokalitách s nízkym hygienickým štandardom v spolupráci s rómskymi asistentmi z obecných úradov okresov Rimavská Sobota a Revúca, kde sme sa zamerali na celkové zvýšenie zdravotného uvedomenia, význam vakcinácie ako aj na kontrolu dodržiavania karanténnych opatrení nariadených orgánom na ochranu zdravia v ohniskách nákazy
- v rámci „Poradne očkovania“ nášho RÚVZ sa poskytovali informácie zdravotníckym pracovníkom (101x) aj laickej verejnosti (90x): zdravotnícki pracovníci konzultovali predovšetkým problémy súvisiace so zabezpečením dodržiavania termínu povinného očkovania detskej a dospeléj populácie v okresoch Rimavská Sobota a Revúca, kontraindikácie vakcinácie a nežiaduce reakcie po očkovaní, laická verejnosť sa zaujímala predovšetkým o očkovanie pred cestou do zahraničia
- v roku 2016 navštívilo „hepatálnu poradňu“, ktorá je súčasťou poradne zdravia pre obyvateľov okresov Rimavská Sobota a Revúca – 25 klientov

9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Cieľ

Na základe sledovania a hodnotenia zdravotného stavu obyvateľov Slovenskej republiky smerovať aktivity, edukácie a činnosti zamerané na preventívne opatrenia vedúce k zlepšeniu zdravotného stavu a zvýšeniu zdravotného povedomia.

Anotácia

Správa o zdravotnom stave obyvateľstva Slovenskej republiky sa predkladá na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky každé tri roky, naposledy v roku 2012, kedy bola 5. septembra 2012 uznesením č. 438 schválená vládou Slovenskej republiky.

Na základe tohto uznesenia bola predložená Správa o zdravotnom stave obyvateľstva SR za roky 2012 - 2014 na rokovanie vlády do 30. septembra 2015.

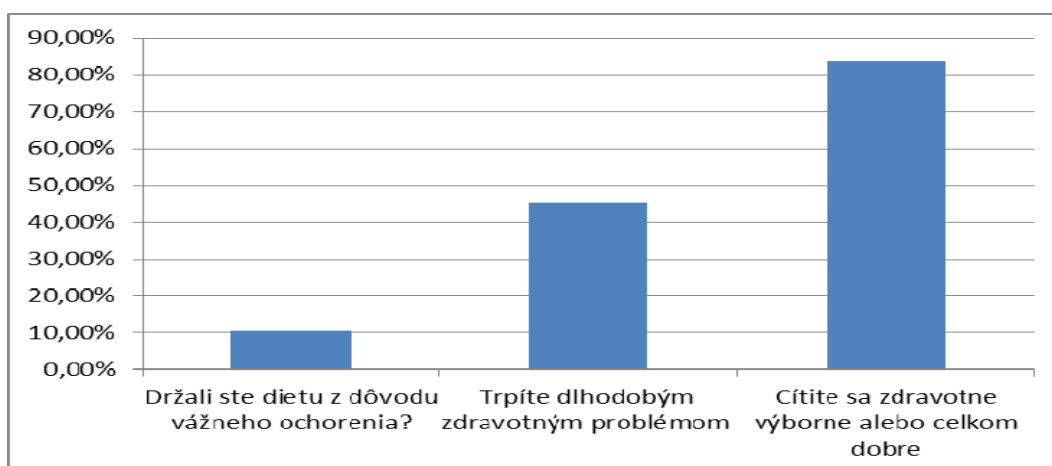
Správa o zdravotnom stave obyvateľstva SR vychádza zo základných údajov demografického vývoja obyvateľstva Slovenskej republiky, ktoré tvoria jej úvodnú časť. Opisuje epidemiologickú situáciu vo vývoji vybraných skupín ochorení chronických neinfekčných i infekčných za dané obdobie. Popisuje vývoj najzávažnejších chronických ochorení a iných závažných skupín chorôb z pohľadu úmrtnosti, chorobnosti, práceneschopnosti, invalidizácie. Správa hodnotí vývoj najmä tých chronických ochorení, ktoré sú najčastejšie príčinou negatívnych zmien zdravotného stavu obyvateľov Slovenskej republiky a zároveň hodnotí vývoj úmrtnosti aj v európskom kontexte. Poukazuje tiež na hlavné, základné rizikové faktory, ich výskyt a monitoring, ktoré súvisia s najčastejšími chronickými ochoreniami, urýchľujú ich vznik a výskyt. Uvádza ich výskyt a prevalenciu v populácii.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

V zmysle anotácie v roku 2015 sa oddelenie PZaPC na realizácii nepodieľa, resp. ak sa bude vykonávať monitoring zdravotného stavu, tak sa oddelenie zapojí.

Odpočet plnenia:

Na základe požiadavky gestora sme sa podľa metodického usmernenia zapojili do realizácie monitoringu „Zdravotné uvedomenie obyvateľov SR 2016“. Od mája 2016 realizujeme dotazníkový prieskum podľa určeného výberu respondentov celkom 104 (52 mužov a 52 žien), v pomernom zastúpení žijúcich v meste a na vidieku v troch vekových skupinách (15-24 roč., 25-64 roč. a 65+ roč.). Zber dotazníkov sa bude vykonávať do augusta 2016 a následne sa vytvorí z údajov databáza do pripravenej masky v súbore excell. Doteraz máme dotazníky od 82 respondentov.

Na základe požiadavky gestora sme sa podľa metodického usmernenia zapojili do realizácie monitoringu „Zdravotné uvedomenie obyvateľov SR 2016“. Od mája do októbra 2016 sa realizoval dotazníkový prieskum podľa určeného výberu respondentov celkom 104 (52 mužov a 52 žien), v pomernom zastúpení žijúcich v meste a na vidieku v troch vekových skupinách (15-24 roč., 25-64 roč. a 65+ roč.). Po zozbieraní dotazníkov sa vytvorila z údajov databáza do pripravenej masky v súbore excell podľa požiadaviek gestora. Databáza bola gestorovi zaslaná v požadovanom termíne (číslo spisu A/ 2016/0058 dňa 4.10.2016). Na základe lokálnej analýzy bolo zistené, že takmer polovica zúčastnených respondentov trpí dlhodobým zdravotným problémom (45,2%). Napriek tomu cca 84% opýtaných uviedlo, že sa zdravotne cíti výborne alebo celkom dobre a podobne až 94% hodnotí svoj život tiež výborne alebo celkom dobre. Zaujímavým je zistenie, že svoju fyzickú kondíciu hodnotí 68% respondentov ako dobrú, no pravidelné športovanie udalo len 28% opýtaných. Celkový počet výkonov 215.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025

Cieľ

Zámerom Národného programu prevencie obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení. Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 bol schválený vládou SR 2. septembra 2015.

Anotácia

Obezita sa stala celosvetovou pandémiou a v súčasnosti sa považuje za hlavnú hrozbu zdravotného problému. Obezita je zodpovedná za 2 – 8 % všetkých výdavkov na zdravotníctvo a 10 – 13 % úmrtí v rôznych častiach európskeho regiónu a počet tých, ktorí sú postihnutí kontinuálne narastá do alarmujúcich rozmerov. Na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 10 z 9. januára 2008 ÚVZ SR vypracoval a dňa 20. decembra 2010 na rokovanie vlády predložil „Správu o plnení Národného programu prevencie obezity v Slovenskej republike za roky 2008 - 2010“. Oblasti realizovaných aktivít: *Spoločná oblasť* (výchova a vzdelávanie, média a komunikácia, zdravotníctvo, socioekonomické faktory prostredia. *Pohybová oblasť* (budovanie športovísk, dopravná infraštruktúra), *Výživa*: poľnohospodárska politika, trh a marketingové stratégie.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Realizovať zdravotno-výchovné aktivity zamerané na zdravý životný štýl, predovšetkým zdravý spôsob stravovania a pohybový režim na školách regiónu a v rámci vyhlásených „Svetových dní“ aj v iných populačných skupinách regiónu

Odpočet plnenia:

V spolupráci s oddelením HDM sa od roku 2015 zúčastňujeme na realizácii medzinárodného projektu COSI (Childhood Obesity Surveillance Initiative), ktorý je súčasťou NAPPO na roky 2015-2025, je realizovaný MZ SR metodikou WHO a bol schválený etickou komisiou. Rutinné vybrané antropometrické merania 7 ročných detí (výška, hmotnosť, obvod pása a bokov) v celkovom počte 80 sa realizovali v mesiaci november a december 2015 na vybraných základných školách (Základná škola, P. Dobšinského, ul. Dobšinského Rimavská Sobota, Základná škola, ul. Hviezdoslavova Revúca, Základná škola, Vladimíra Mináča, 9. Mája 718, Klenovec a Základná škola, Alapiskola, Gemerská Ves 204). Získané údaje a vyplnené dotazníky detí a od štatutárnych zástupcov jednotlivých škôl boli v hodnotenom

období nahraté do vytvorenej excelovskej databázy gestora projektu za SR a do on line databázy WHO. Celkom výkonov 248, výstupy za SR nie sú ešte k dispozícii.

Pre napĺňanie jednotlivých cieľov sme ďalej realizovali v rámci Svetového dňa „Pohybom ku zdraviu“ aktivity zamerané na zvyšovanie telesnej zdatnosti detí, konkrétne išlo o spoluorganizovanie tzv. „Minimaratónu Kurinec“, nultého ročníka, ktorého sa zúčastnilo 85 detí zo 6 ZŠ regiónu. Všetci účastníci, ktorí beh absolvovali dostali pamätné listy. Svetový deň bol spropagovaný v 4 regionálnych médiách a na webovej stránke nášho RÚVZ. Celkový počet výkonov 340.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie

Cieľ

Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov – pohybovej inaktivity

Anotácia úlohy

Formou intenzívnej mediálnej kampane, sprievodných podujatí a súťaže zvýšiť informovanosť obyvateľstva o význame pohybovej aktivity v prevencii chronických neinfekčných ochorení, propagovanie minimálneho objemu a intenzity pohybovej aktivity, ktoré už môžu byť efektívne pri priaznivom ovplyvnení zdravia jedinca s cieľom zvýšiť úroveň pohybovej aktivity dospeléj populácie SR aspoň na túto postačujúcu hranicu, vytvoriť u účastníkov súťaže návyk na pravidelnú pohybovú aktivitu

Analýza údajov z účastníckych listov a výsledkov vyšetrení u účastníkov so záujmom o konzultáciu v „poradni pre optimalizáciu pohybovej aktivity“ metódami bioštatistiky.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Zapojiť sa do realizácie kampane podľa inštrukcií gestora, zabezpečiť informovanosť prostredníctvom lokálnych médií a aktivít poradne zdravia.

Odpočet plnenia:

V hodnotenom období sa kampaň nerealizovala, 1 zamestnanec oddelenia sa zúčastnil odborného podujatia v rámci SR, kde boli vyhodnotené aktivity predchádzajúcich ročníkov kampaní a vylosování výhercovia kampane 2015. V rámci odborného vzdelávania zamestnancov RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote a pre podporu kampane bola spracovaná prezentácia zameraná na vyhodnotenie kampaní. Celkom výkonov 2.

9.3 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009 – 2015

Cieľ

Zabezpečiť dostupnosť aktivít pre obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád zameraných na podporu zdravého životného štýlu

Anotácia

V súlade s Revidovaným akčným plánom Dekády začleňovania rómskej populácie na roky 2015-2020 v prioritě zdravie v rámci Stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020, ktorá bola schválená uznesením vlády č.1/2012 zo dňa 11.januára 2012 zabezpečiť zdravotnú výchovu obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád, zameranú na prevenciu ochorení a podporu zdravého životného štýlu.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Zabezpečiť realizáciu 4 workshopov na pôde RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote so zameraním podľa obsahových aktivít projektu a realizovať aktivity podľa požiadaviek koordinátora projektu.

Odpočet plnenia:

Za hodnotené časové obdobie, pre nedoriešený spôsob financovania projekt nebol realizovaný. Pre riešenie danej problematiky sa 2 zamestnanci zúčastnili 5.10.2016 v Poprade na odbornom seminári „Sledovanie zdravotného stavu Rómov“. Počet výkonov 2.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Cieľ

Národný akčný plán pre problémy s alkoholom na roky 2013 – 2020 bol schválený vládou Slovenskej republiky 3.7.2013 uznesením č.341/2013. Hlavným zámerom národného akčného plánu je v prvom rade zvýšiť zdravotné uvedomenie vo vzťahu k podpore zodpovedného, kultúrneho a kontrolovaného užívania alkoholu. Dôležitou oblasťou je prevencia vo vzťahu k zvyšovaniu povedomia a informovanosti o nepriaznivých zdravotných a sociálnych dôsledkoch. Ďalším významným cieľom je oblasť kontroly predaja alkoholických nápojov, kontroly veku kupujúceho, kontroly požívania alkoholu na pracoviskách a v doprave. Akčný plán definuje konkrétne úlohy jednotlivých orgánov štátnej správy. Na tvorbe akčného plánu spolupracovala medzirezortná pracovná skupina.

Anotácia

Európsky akčný plán znižovania škodlivých účinkov alkoholu 2012 - 2020 bol schválený počas 61. zasadnutia Regionálneho výboru WHO pre Európu (Baku, 12-15. 9. 2011). Slovenská delegácia vo vystúpení podporila prijatie tohto dokumentu v súlade s pozíciou EÚ. Európsky akčný plán vychádza z Globálnej stratégie znižovania škodlivých účinkov alkoholu prijatej v rámci zasadnutia WHA 17-21. 5. 2010.

Zámerom Európskeho akčného plánu je poskytnúť krajinám usmernenie v podobe konkrétnych návrhov aktivít a v ich úsilí znižovať negatívne následky spôsobené užívaním alkoholu. Odporúča krajinám európskeho regiónu WHO formulovať, respektíve revidovať vlastné národné politiky v tejto oblasti. Ponecháva však samotným krajinám na zváženie, ktoré z navrhovaných opatrení najlepšie zodpovedajú ich potrebám.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- V rámci realizovaných činností poradne zdravia zamerať časť intervenčných aktivít aj na zvyšovanie povedomia a informovanosti o nepriaznivých dôsledkoch spojených s abúzm alkoholu,

Odpočet plnenia:

V rámci intervenčných aktivít realizovaných pre klientov Poradne zdravia sa zameriavame aj na nepriaznivé dôsledky spojené s konzumáciou alkoholu a tabaku a snažíme sa klientov motivovať k zanechaniu abúzu. Z celkového počtu klientov 100, ktorí za hodnotené obdobie PZ navštívilo, bolo 13 fajčiarov, nadmernú konzumáciu alkoholu neudal ani jeden klient.

Tiež sme sa zapojili do opakovane realizovaného medzinárodného prieskumu Globálneho monitorovania užívania tabaku (GYTS) v mesiaci máj, kedy sme zozbierali 82 dotazníkov z gestorom vybraného školského zariadenia (ZŠ P.K. Hostinského Rimavská Sobota) od žiakov 7. – 9. ročníka. Dotazníky boli doručené gestorovi projektu. Pred vlastnou realizáciou sa uskutočnilo pracovné stretnutie za účasti jedného odborného zamestnanca nášho RÚVZ. Celkovo výkonov 97.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA

Anotácia

Demografický vývoj vo svete i na Slovensku je charakterizovaný starnutím populácie ako dôsledok poklesu pôrodnosti a postupného posunu silných populačných ročníkov do dôchodkového veku. V Slovenskej republike je 13,95 % obyvateľov vo veku nad 65 rokov, priemerný vek obyvateľstva je u mužov 38,24 a u žien 41,43 rokov. Stredná dĺžka života pri narodení dosiahla v roku 2014 u mužov 73,19 rokov, u žien 80,00 rokov.

Starnutie je aj priamym výsledkom zdravého životného štýlu. Hoci starnutie predstavuje prirodzenú súčasť životného cyklu človeka, v rámci spoločnosti je potrebné riešiť priamy dosah očakávaných demografických zmien. Súčasná mladá generácia by mala byť na túto situáciu pripravená, mala by vedieť, že staroba je súčasťou nášho života, ktorú treba akceptovať a pripravovať sa na ňu od mladosti

Cieľ

Zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí a eliminovať tak sociálnu izoláciu, ktorá má negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí.

Demografický vývoj vo svete i na Slovensku je charakterizovaný starnutím populácie ako dôsledok poklesu pôrodnosti a postupného posunu silných populačných ročníkov do dôchodkového veku. V Slovenskej republike je 13,13 % obyvateľov vo veku nad 65 rokov, priemerný vek obyvateľstva je u mužov 37,68 a u žien 40,87 rokov. Stredná dĺžka života pri narodení dosiahla u mužov 72,47 rokov, u žien 79,45 rokov.

Starnutie je aj priamym výsledkom zdravého životného štýlu. Hoci starnutie predstavuje prirodzenú súčasť životného cyklu človeka, v rámci spoločnosti je potrebné riešiť priamy dosah očakávaných demografických zmien. Súčasná mladá generácia by mala byť na túto situáciu pripravená, mala by vedieť, že staroba je súčasťou nášho života, ktorú treba akceptovať a pri

Súčasná mladá generácia by mala byť na túto situáciu pripravená, mala by vedieť, že staroba je súčasťou nášho života, ktorú treba akceptovať a pripravovať sa na ňu od mladosti.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

V spolupráci s Alzheimerovou spoločnosťou zapojiť sa do realizácie aktivít spojených s „Týždňom mozgu“

Odpočet plnenia:

V rámci „Týždňa mozgu“ bola pripravená pre klientov domova dôchodcov a sociálnych služieb Babin Most beseda zameraná na tréning pamäte, ktorej sa zúčastnilo 20 seniorov a v rámci propagácie pre širokú verejnosť bol uverejnený článok na 2 internetových portáloch (www.rimava.sk a www.gemerland.sk) okresu Rimavská Sobota. V rámci mesiaca úcty k starším boli 3 prednášky pre 73 klientov v zariadeniach sociálnej starostlivosti a na základe požiadavky UVZ SR sa realizovali vybrané antropometrické merania – výška, hmotnosť, počítalo sa BMI a merali sa hodnoty TK a pulzu. Aktivity boli spojené aj s distribúciou letákov vhodných pre seniorov. Spolu výkonov 298.

9.6 EFEKTÍVNA PODPORA KARDIOMETABOLICKÉHO ZDRAVIA V PROSTREDÍ STREDNÝCH ŠKOL V BRATISLAVSKOM SAMOSPRÁVNOM KRAJI

Cieľ

Hlavným cieľom preventívneho projektu je skrining vybraných rizikových faktorov kardiometabolických ochorení u stredoškolskej mládeže.

Anotácia

RÚVZ Bratislava realizuje projekt Efektívna podpora kardiometabolického zdravia v prostredí stredných škôl v Bratislavskom samosprávnom kraji. Hlavným cieľom preventívneho projektu je skrining vybraných rizikových faktorov kardiometabolických ochorení u stredoškolskej mládeže, personalizované poradenstvo, motivácia detí a rodičov k tvorbe pozitívnych postojov a návykov vo vzťahu k celoživotnému kardio-metabolickému zdraviu, propagácia vedecky podložených informácií o kardio-metabolickom zdraví.

Plánované čiastkové aktivity projektu sú v súlade s prioritami NPPD :

- výživa a fyzická aktivita budovanie základov pre celý život
- psychológia zdravia ako prevencia porúch stravovania s cieľom NPPD zabezpečiť adekvátnu starostlivosť o zdravie a rozvoj detí a dorastu v SR v súlade s najnovšími poznatkami a odporúčaniami WHO a Európskej komisie.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

9.6.1 ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

Anotácia

Hlavnou cieľovou skupinou projektu zameraného na zlepšenie ústneho zdravia sú 3 – 6-ročné deti, ktoré navštevujú materské školy (ďalej len MŠ). Obsahom zdravotno-edukačného pôsobenia je nácvik správnej techniky čistenia zubov, návyk celodenného udržiavania ústnej hygieny, formovanie postojov detí k správnej výžive, zubným prehliadkam a zubnému ošetrovaniu.

Ďalšou cieľovou skupinou sú rodičia detí a učiteľky MŠ, u ktorých sa projekt zameriava na zvýšenie ich povedomia ohľadom významu dentálneho zdravia a skvalitnenie informovanosti v oblastiach: správna stomatohygiena – fluoridácia – zdravé výživové zvyklosti.

Regionálny projekt RÚVZ so sídlom v Košiciach je vo finálnej fáze riešenia – zhodnotenia výsledkov dotazníkového prieskumu u rodičov detí a učiteliek MŠ (realizovaného cez RÚVZ Košice) a výsledkov monitorovania stavu ústneho zdravia u bežnej a sociálne znevýhodnenej časti detskej populácie (zabezpečeného stomatológmi spolupracujúcimi na projekte). Prieskumom sa sledujú otázky úrovne starostlivosti o chrup a skladby stravy, z hľadiska jej relevantnosti pre ústne zdravie. Klinická časť projektu sa orientuje na stav v kazivosti chrupu detí a účinnosť intervenčno-edukačného pôsobenia.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

9.7 CINDI PROGRAM SR

Cieľ

Dlhodobý a konečný cieľ programu: Znižovať celkovú úmrtnosť populácie Slovenska, predovšetkým úmrtnosti na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov.

Strednodobý cieľ programu: Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na vybrané ochorenia obehovej sústavy a onkologické ochorenia vhodnými formami intervencie, zameranými na znižovanie výskytu prioritných rizikových faktorov (RF) chronických (tzv. civilizačných) ochorení.

Krátkodobý cieľ programu: Znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom a to najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou

pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a neschopnosť zvládať stres. Zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy.

Dlhodobý, strednodobý a krátkodobý cieľ je plne v súlade s cieľmi a zameraniami Národného programu prevencie ochorenia srdca a ciev. Tým pri plnení programu CINDI v SR sa v parciálnych cieľoch zároveň realizujú aj niektoré úlohy tohto programu.

Anotácia

Vytvorenie integrovanej stratégie na trvalé ovplyvnenie determinantov chronických ochorení v populácii SR na národnej a regionálnych úrovniach. Zahŕňa tri kľúčové funkcie verejného zdravotníctva / podpory zdravia na všetkých úrovniach riadenia.

1. Systematické a pravidelné monitorovanie zdravotného stavu a potrieb komunít v oblasti zdravia.
2. Tvorba komplexnej politiky, ktorá je založená na aktuálnych, dostupných znalostiach a reaguje na potreby komunít v oblasti zdravia.
3. Zabezpečenie zo strany riadiacich orgánov na všetkých úrovniach, že odsúhlasené, vysoko prioritné služby v oblastiach podpory zdravia sa poskytnú a budú dostupné každému členovi komunity kvalifikovanými organizáciami.

Súčasťou je vývoj, testovanie a vyhodnocovanie systémov determinantov a indikátorov zdravia, dotváranie a vylepšovanie programu Test zdravé srdce, vyhodnocovanie efektivity intervencií, tvorba metodík a vzdelávacích programov, budovanie partnerstiev a tvorba koordinačných nástrojov, tvarovanie sociálnych vzťahov, mestského plánovania, dlhodobé spoločenské plánovanie. Významnou stratégiou je spolupráca v rámci rezortu a snaha o zapojenie všetkých zdravotníkov do primárno-preventívnych aktivít, ako aj intersektorálna spolupráca (zdravé školy, zdravé pracoviská, zdravé mestá a i.).

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- Realizovať v súlade s kalendárom vyhlásených dní WHO skupinové intervenčné aktivity pre rôzne populačné skupiny regiónu
- Zapojiť sa do realizácie vyhlásených kampaní
- Realizovať intervenčné aktivity prostredníctvom činnosti Poradenského centra.

Odpočet plnenia:

Podľa kalendára dní WHO sme realizovali z príležitosti „Svetového dňa proti rakovine“ informačnú kampaň zameranú na prevenciu kolorektálneho karcinómu prostredníctvom 4 regionálnych médií, tiež na web stránke nášho RÚVZ a vo vstupných priestoroch poradne zdravia bol inštalovaný informačný panel s danou tematikou so zverejnením informácií o internetových stránkach pre onkologických pacientov. V rámci „Týždňa mozgu“ bola pripravená pre klientov domova dôchodcov a sociálnych služieb Babin Most beseda zameraná na tréning pamäte a v rámci propagácie pre širokú verejnosť bol uverejnený článok na 2 internetových portáloch (www.rimava.sk a www.gemerland.sk) okresu Rimavská Sobota. Pri príležitosti „Svetového dňa vody“ bola pripravená nástenka v priestoroch RÚVZ a uverejnené články o vode v 2 elektronických médiách regiónu. V rámci „Svetového dňa zdravia“ boli v 5-tich regionálnych printových a elektronických médiách zverejnené články zamerané na ústrednú tému „diabetes“, v priestoroch RÚVZ bol inštalovaný panel s danou nosnou témou. Prostredníctvom web stránky RÚVZ bola široká verejnosť informovaná o potrebe venovať sa prevencii cukrovky a v mestskom rozhlase Rimavská Sobota bol opakovane vysielaný príspevok s témou diabetes a následnou informáciou o Dni otvorených dverí, ktorý bol v Poradni zdravia 7.4.2016, ktorých sa zúčastnilo 8 klientov. V rámci ďalších aktivít sme sa zamerali na edukačno – preventívne akcie pre ľudí produktívneho veku, konkrétne dva výjazdy poradne zdravia – Mestský úrad Tornaľa a Rimavská Sobota, kde bolo vyšetrených a intervenovaných 34 záujemcov. Z príležitosti „Svetového dňa pohybom ku zdraviu“ sme ďalej realizovali aktivity zamerané na zvyšovanie telesnej zdatnosti detí,

konkrétne išlo o spoluorganizovanie tzv. „Minimaratónu Kurinec“, nultého ročníka, ktorého sa zúčastnilo 85 detí zo 6 ZŠ regiónu. Všetci účastníci, ktorí beh absolvovali dostali pamätné listy. Svetový deň bol spropagovaný v 4 regionálnych médiách a na webovej stránke nášho RÚVZ. K „Svetovému dňu bez tabaku“ sme pripravili pre záujemcov Deň otvorených dverí zameraný na individuálne poradenstvo na odvykanie od fajčenia, poradňu nikto nenavštívil. V rámci „Mesiaca úcty k starším“ a Svetového dňa duševného zdravia“ boli realizované aktivity uvádzané pri projekte č. 9.5 s celkovým počtom výkonov 298 a ďalej sa pripravila informácia na web stránke nášho RÚVZ k problematike stresu a jeho zvládania a tiež informačný panel v priestoroch RÚVZ s identickou tematikou. Spolu výkonov 300. Pri príležitosti „Svetového dňa diabetu“ sa uverejnili 4 články v regionálnych médiách, 1 prednáška pre strednú odbornú školu zameraná na zdravý životný štýl pre 30 žiakov a daná informácia o dňoch otvorených dverí s možnosťou bezplatného vyšetrenia hladiny cukru v krvi. V spolupráci s odd. epidemiológie sa v rámci „Svetového dňa AIDS“ pripravili články do regionálnych médií a na náš webový portál v počte 2

Zúčastnili sme sa na **kampani MOST**, kde poradenstvo a vyšetrenie klientom bolo poskytované v priestoroch Tesco v určenom čase pre 35 záujemcov, celkový počet výkonov 114. V hodnotenom roku sme poskytovali poradenstvo prostredníctvom „**telefontickej linky pomoci na odvykanie od fajčenia**“ počas dvoch týždňov na prelome mesiacov august a september pre 74 volajúcich, z čoho vážny záujem o poradenstvo malo 56 volajúcich (45 mužov a 11 žien).

Prostredníctvom činnosti poradenského centra bolo poskytované individuálne poradenstvo celkom pre 100 klientov. Spolu všetkých realizovaných výkonov je 1 131.

9.8 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2013 – 2016

Vláda Slovenskej republiky uznesením č. 380 z 10. júla 2013 k návrhu Národnej protidrogovej stratégie Slovenskej republiky na obdobie rokov 2013 – v bode B.1 uložila Ministerstvu zdravotníctva Slovenskej republiky úlohu „rozpracovať stratégiu formou dvoch po sebe nasledujúcich akčných plánov podľa priorít vrátane vecného, časového a finančného zabezpečenia úloh a predložiť ich Rade vlády SR pre protidrogovú politiku“ do 31. decembra 2013 a do 31. augusta 2017. V zmysle predmetného uznesenia vlády SR, MZ SR vypracovalo „Akčný plán realizácie Národnej protidrogovej stratégie Slovenskej republiky na obdobie rokov 2013 – 2016 v rezorte zdravotníctva“.

Anotácia

Cieľom uvedených priorít je zabezpečiť dostupnosť zdravotnej starostlivosti u osôb s drogovou závislosťou s poskytovaním dostatočného rozsahu terapeutických programov formou ambulantnou, ústavnou i stacionárnou, rozvíjať a **realizovať preventívne programy** výchovou predovšetkým detí a mládeže k zdravému životnému štýlu a to formou náukových didaktických sedení v rámci zdravotnej osvetu v oblasti drogovej problematiky a užívania psychoaktívnych látok. **V rámci vecnej pôsobnosti odborov podpory zdravia ÚVZ SR a RÚVZ v SR** plnia úlohu v prioritě II. Preventívne programy:

a) Zabezpečenie univerzálnej prevencie – výchovou predovšetkým detí a mládeže k zdravému životnému štýlu, zdravotnou osvetou v oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych i ilegálnych návykových látok (alkohol, tabak, ilegálne drogy)

Predpokladaný prínos je zníženie incidencie užívania a najmä vzniku závislostí od ilegálnych drog, hlavne u mladej populácie v Slovenskej republike. Ukazovateľ je počet a druh realizovaných prevenčných aktivít.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- zapojiť sa do propagácie celoslovenských súťaží pre žiakov škôl.

- realizovať prednášky zamerané na prevenciu užívania legálnych návykových látok alkohol a tabak.

Odpočet plnenia:

Za hodnotené časové obdobie sa zrealizovala súťaž „Najlepšia protidrogová nástenka“ do ktorej sa zapojili aj školy nášho regiónu, okrem spropagovania ÚVZ SR z našej strany bola poskytnutá informácia s distribuovaním propagačného letáku o súťaži a podmienok a pravidiel súťaže pre všetky základné školy v okr. Rimavská Sobota a Revúca. Tiež táto informácia bola sprístupnená na našej web stránke. Vyhodnotenie súťaže sa uskutoční v mesiaci január 2017. Celkový počet výkonov 4.

9.9 ZNIŽOVANIE EPIDEMIOLOGICKÉHO A CHEMICKÉHO RIZIKA POKRMOV RÝCHLEHO OBČERSTVENIA V OKRESE LEVICE

Cieľ

Zvýšenie dôrazu na sledovanie kvality pokrmov rýchleho občerstvenia v okrese Levice so zameraním na mikrobiologické a chemické riziká

Anotácia

Zvýšená pozornosť mikrobiologickej kontrole pokrmov rýchleho občerstvenia určených k priamemu konzumu, kontrola dodržiavania prevádzkovej hygieny a osobnej hygieny stermi z pracovného prostredia, náradia, náčinia, pracovného odevu a rúk pracovníkov a kontrola obsahu jedlej soli v pokrmoch rýchleho občerstvenia.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

9.10 STRAVOVACIE NÁVYKY A SPOTREBNÝ POTRAVINOVÝ KÔŠ u obyvateľov okresu Levice

Cieľ

Zistenie stravovacích návykov a reálnej spotreby jednotlivých potravinových komodít u obyvateľov v okrese Levice v roku 2015 v porovnaní s odporúčanými dávkami potravín SR. Zistenie ako sa časom stravovacie návyky a spotreba jednotlivých druhov u obyvateľov okresu Levice zmenili v porovnaní s analýzou uskutočnenou v roku 1998 a 2003.

Analýza spotreby potravín môže odhaliť deficit alebo prebytok konzumácie jednotlivých potravín. Na základe analýzy štúdie vypracovať odporúčania na zmeny stravovacích návykov a spotreby jednotlivých potravinových komodít v cieľových skupinách.

Záveru bude možné využívať v zdravotno - výchovnej činnosť na regionálnej úrovni (intervenčná prednášková a publikačná činnosť). Uplatňovanie záverov v každodennej práci oddelenia hygieny výživy a v poradni správnej výživy. Úloha je pripravená k dvojročnému riešeniu v rokoch 2015 a 2016.

Anotácia

Okres Levice patrí k regiónom vykazujúcim dlhodobo nepriaznivé ukazovatele zdravotného stavu obyvateľov, pretrváva vysoká chorobnosť a úmrtnosť, hlavne na ochorenia srdcovocievne a nádorové, čo môžu ovplyvňovať aj stravovacie návyky.

Z dôvodu zabezpečenia objektívnosti a efektívnosti štúdie je žiaduce čo najvyššie percento návratnosti dotazníkov z proporcionálneho rozloženia záujmovej skupiny (obyvatelia celého okresu), preto boli pri distribúcii a zbere dotazníkov požiadané o spoluprácu pri realizácii štúdie samosprávy miest a obcí. Dotazníky boli rozdelené podľa miest, obcí, veku a pohlavia obyvateľov. Práca bola rozložená na 2 roky, v roku 2015 sa vykonáva príprava dotazníkov.

Dotazníky sú anonymné /rozdelené do troch častí/. V prvej úvodnej časti sú všeobecné otázky (bydlisko, pohlavie, vek, ekonomická aktivita, prítomnosť ochorení) - z dôvodu zaradenia

respondentov do štatistických skupín a možného vplyvu týchto ukazovateľov na výsledky hodnotenia. Druhá časť dotazníka obsahuje otázky zamerané na sledovanie stravovacích návykov (forma stravovania v priebehu dňa, rozdelenie príjmu stravy počas dňa, zmeny diéty vo vzťahu k príčinám). V tretej časti dotazníka je sledované množstvo spotreby jednotlivých potravín (65 komodít). Regionálny úrad verejného zdravotníctva zabezpečí distribúciu 800 dotazníkov podľa veku, pohlavia a bydliska. Respondenti budú vybraní náhodným výberom. Po získaní vyplnených dotazníkov z miest a obcí roku 2015 budú informácie z dotazníkov analyzované v pripravenej maske MS EXCEL. Spracovanie v PC, analýza získaných informácií a konečné záverečné hodnotenie bude vykonané v roku 2016.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Rožňave**

1 Oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia

1.1 plnenie akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov slovenskej republiky (nehap iv.)

Cieľ

Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami.

RÚVZ so sídlom v Rožňave nie je riešiteľským pracoviskom.

1.2 protokol o vode a zdraví – plnenie národných cieľov

Cieľ

Cieľom tohto programu je plniť zaktualizované národné ciele vládou schváleného materiálu *Protokol o vode a zdraví k Dohovoru o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992 – Národné ciele SR III*, ktoré boli nastavené v spolupráci s rezortom životného prostredia a to v súlade s medzinárodným dokumentom *Protokol o vode a zdraví*.

Riešiteľskými pracoviskami sú ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR. RÚVZ so sídlom v Rožňave neobdržal vo veci plnenia národných cieľov Protokolu o vode a zdraví žiadne pokyny gestora.

1.3 ľudský biomonitoring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia, odbor preventívneho pracovného lekárstva a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Cieľ

Zabezpečiť pokračovanie procesov zameraných na uplatňovanie ľudského biomonitoringu vo vzťahu k chemickým rizikovým faktorom zo životného i pracovného prostredia a udržateľnosť odborných kapacít pre HBM v rámci ÚVZ SR a RÚVZ v SR.

RÚVZ so sídlom v Rožňave nie je vybraným riešiteľským pracoviskom.

1.4 sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší škôl na zdravie detí v rôznych regiónoch slovenska

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia, odbor hygieny detí a mládeže a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Cieľ

Cieľom je plnenie Regionálneho prioritného cieľa III (RPG III) uvedeného v Deklarácii ministrov prijatej na Parmskej konferencii o životnom prostredí a zdraví, ktorým je prevencia

akútnych a chronických respiračných ochorení a alergií u detí prostredníctvom zlepšovania kvality vnútorného prostredia v školách uplatnením environmentálno-zdravotných indikátorov.

Ide o pokračovanie projektu zameraného na sledovanie kvality ovzdušia v školách v rôznych regiónoch Slovenska. Pracovníci oddelenia HŽPaZ v súčinnosti s pracovníkmi referátu HDaM v priebehu roka 2015 spracovali databázy údajov získaných dotazníkovým prieskumom realizovaným v roku 2014 formou matric, ktoré boli v zmysle pokynov krajskej odborníčky pre odbor HŽPaZ odoslané RÚVZ so sídlom v Košiciach.

V roku 2016 tunajší úrad neobdržal vo veci plnenia tohto projektu žiadne pokyny gestora.

1.5 zmapovanie aktuálneho stavu výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách

Cieľ

Získať prehľad o výskyte reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách SR.

Ide o pokračovanie úlohy z roku 2015. RÚVZ so sídlom v Rožňave nie je vybraným riešiteľským pracoviskom.

1.6 rozšírenie siete monitorovacích staníc na sledovanie koncentrácie biologických alergizujúcich častíc vo vonkajšom ovzduší

Cieľ

Hlavným cieľom projektu je poskytovať presné a včasné informácie o obsahu alergizujúcich organických častíc – peľu a spór plesní v ovzduší. Podmienkou na naplnenie hlavného cieľa je rozšíriť existujúcu sieť peľových monitorovacích staníc na úroveň, ktorá je nevyhnutná pre presné a komplexné vyhodnocovanie peľovej situácie v jednotlivých regiónoch Slovenska. Obnova a dobudovanie technického, prístrojového a personálneho vybavenia infraštruktúry peľovej informačnej služby (PIS) zabezpečí adekvátny monitoring environmentálnych zdravotných rizík spôsobených výskytom biologických alergénov v ovzduší pre celé územie Slovenska, čím sa posilní základná úloha v oblasti ochrany a podpory verejného zdravia, a to prevencia.

Riešiteľskými pracoviskami sú ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR. Tunajší úrad neobdržal vo veci plnenia tohto projektu žiadne pokyny gestora.

1.7 zhodnotenie stavu dekontaminácie vo vybraných prevádzkach pedikúr v okrese Levice

Cieľ

- zhodnotenie stavu dekontaminácie v prevádzkach pedikúr v okrese Levice
- prijatie účinných opatrení na zníženie rizika poškodenia zdravia klientov

Riešiteľským pracoviskom je len RÚVZ so sídlom v Leviciach.

2 Oddelenie preventívneho pracovného lekárstva

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Komentár: V roku 2016 bola priebežne aktualizovaná evidencia subjektov, ktorých gestorom je odd. PPLaT a evidencia subjektov s vykonávanými pracovnými činnosťami súvisiacimi s expozíciou chemickým karcinogénom, mutagénom, toxickým a veľmi toxickým látkam a zmesiam. V spolupráci s jednotlivými oddeleniami RÚVZ bola aktualizovaná aj evidencia vykonávania činností PZS, dopĺňaná na základe výkonu štátneho zdravotného dozoru, prípadne ohlasovacej povinnosti subjektov. Spolupráca s PZS sa realizovala najmä v súvislosti s prešetrovaním podozrení na chorobu z povolania a metodickým usmerňovaní pri hodnotení zdravotných rizík pri práci. Spolupráca s MPSVaR bola realizovaná na regionálnej úrovni v problematike práce osôb so zdravotným postihnutím. Pre potreby ÚPSVaR v Rožňave bolo vydané stanovisko k chráneným pracoviskám v 22 prípadoch.

Pre Slovenskú inšpekciu životného prostredia, Inšpektorát životného prostredia Košice boli v 2 prípadoch podané vyjadrenia k zmene integrovaného povolenia, a to pre prevádzku „Hydinárska farma - Rožňava“ (vydanie kolaudačného rozhodnutia vodnej stavby – rozvod pitnej vody, ktorá je súčasťou stavby „Hala na výkrm brojlerov, hydínová farma JOVICE“) a pre prevádzku KOVOSTROJ a.s. Dobšiná (zrušenie IP pre prevádzku „Pozinkovacia linka“).

Metodické vedenie zamestnávateľov v oblasti ochrany zdravia zamestnancov pri práci bolo zamerané najmä na problematiku zabezpečenia zdravotného dohľadu pre zamestnancov. V rámci ŠZD bolo vykonaných celkom 143 kontrol. Kontrolná činnosť bola zameraná na výsledky hodnotenia zdravotných rizík pri práci a preventívne opatrenia, prijaté zamestnávateľmi na ich obmedzenie. Ďalej bolo vykonaných 93 ohliadok pracovných priestorov a 501 konzultácií.

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík – rizikové práce

Komentár:

Priebežne je aktualizovaná databáza programu ASTR 2011. V roku 2016 boli realizované 2 aktualizácie programu. Bola doplnená databáza prešetrovaných a priznaných chorôb z povolania. Vedúci odd. PPLaT je členom pracovnej skupiny pre prípravu nového dizajnu a prostredia pre automatizovaný systém triedenia rizík.

V okrese Rožňava k 31.12.2016 evidujeme. :

Tab.č.2.1

	POČET EXPONOVANÝCH PRACOVNÍKOV					
	Počet celkom		3.kategória		4.kategória	
	Celkom	Žien	Celkom	Žien	Celkom	Žien
2016	954	89	931	89	23	0

Počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2016
podľa faktorov a kategórie rizikového faktora
(1. a 2. stupeň)

Tab. č. 2.2

Rizikový faktor	Počet exponovaných pracovníkov					
	3. kat		4. kat.		spolu	
	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
Mycobacterium tuberculosis	5	0	0	0	5	0
Biologické faktory spolu:	5	5	0	0	5	0
dlhodobé nadmerné jednostranné zaťaženie	4	4	0	0	4	4
pracovná poloha	13	0	0	0	13	0
Fyzická záťaž spolu:	17	4	0	0	17	4
premenňý	519	45	23	0	542	45
ustálený	316	9	0	0	316	9
Hluk spolu:	835	54	23	0	858	54
pevné aerosóly	185	11	0	0	185	11
alergén	48	12	0	0	48	12
chem. karcinogén/mutagén	52	16	0	0	52	16
látky poškodzujúce reprodukciu	52	16	0	0	52	16
dermatotropný	62	0	0	0	62	0
dráždivé	94	4	0	0	94	4
žieravé	78	12	0	0	78	12
toxické	48	12	0	0	48	12
veľmi toxické	48	12	0	0	48	12
Chemické látky a zmesi spolu:	299	27	0	0	299	27
prenášané na ruky	56	0	3	0	59	0
prenášané na celé telo	27	0	0	0	27	0
Vibrácie spolu:	83	0	3	0	86	0

**Počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2016
podľa prevažujúcej činnosti a kategórie rizikového faktora
(1.stupeň)**

Tab.č.2.3

prevládajúca činnosť		počet exponovaných pracovníkov					
		3.kategória		4.kategória		spolu	
kód	názov	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
A	poľnohosp., lesníctvo a rybolov	19	1	0	0	19	1
B	ťažba a dobývanie	18	4	7	0	25	4
C	priemyselná výroba	814	66	0	0	814	66
D	dodávka elektr.,plynu, pary, stud. vzduchu	28	0	16	0	44	0
F	stavebníctvo	2	0	0	0	2	0
N	administratívne a podporné služby	17	9	0	0	17	9
O	verej. správa a obrana; povinné soc. zabezpečenie	24	0	0	0	24	0
Q	zdravotníctvo a sociálna pomoc	9	9	0	0	9	9
S p o l u		931	89	23	0	954	89

Export databázy rizikových prác za prvý polrok 2016 bol zaslaný na ÚVZ SR Bratislava dňa 4.7.2016 a za celý rok 4.1.2017.

K zmene počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikovú prácu došlo vznikom nových subjektov (Drevovýroba D.L.J. Dobšinská Ľadová Jaskyňa), zaradením profesií do kategórií rizika v existujúcich prevádzkach po prehodnotení rizík (Správa ciest Košického samosprávneho kraja, Stredisko Rožňava) zrušením pracovísk s rizikovými prácami (BFZ TRIO s.r.o. Rožňava), prehodnotením rizikových prác v spoločnostiach (NsP sv. Barbory Rožňava, eustream a.s. Bratislava, Stredisko Jablonov nad Turňou a Rožňava; CMF Slovakia s.r.o. Brzotín, EUROTALC s.r.o. Gemerská Poloma, SHP Slavošovce a.s., CRH (Slovensko) Rohožník, Baňa Fortuna Gemerská Hôrka) alebo zmenou počtu zamestnancov na rizikových pracoviskách.

Predmetom štátneho zdravotného dozoru boli naďalej cielené kontroly dokumentácie v oblasti hodnotenia zdravotných rizík a kategorizácie prác. Súčasťou kontrol je aj prejednávanie zdravotno-hygienickej situácie v jednotlivých subjektoch a metodická podpora pri jej zefektívňovaní.

- Počet subjektov, u ktorých evidujeme vyhlásené rizikové práce: **40**
- Počet opatrení nariadených v rámci kontrolnej činnosť na rizikových pracoviskách:
31

V súlade s požiadavkami Vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o kritériách na zaradovanie prác do kategórií z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií bolo v roku 2016 realizovaných:

- Počet prehodnotených rozhodnutí o rizikových prácach : **6**
- Počet vydaných nových rozhodnutí o rizikových prácach : **2**
- Počet zrušených rozhodnutí o rizikovej práci: **1**

- Počet kontrol / ŠZD / zameraných na posudky rizika a prevádzkové poriadky: **53**
- Počet konzultácií pri metodickom usmerňovaní zamestnávateľov v problematike: **132**
- Počet aktivít v rámci posudzovania nových investičných projektov pri hodnotení zdravotných rizík pri práci v súvislosti s posudzovanou technológiou: **4**
- Počet schválených prevádzkových poriadkov pre činnosti súvisiace s expozíciou škodlivým faktorom pri práci: **25**
Z uvedeného počtu boli schválené PP podľa faktorov:
 - Chemické faktory: 15
 - Hluk: 8
 - Vibrácie: 1
 - Laser: 1
- Sankčné opatrenia /rizikové pracoviská/: **0**

V roku 2016 sa v 1 prípade pristúpilo ku kontrole plnenia povinností PZS uvedenej v § 30c ods. 3 písm. a) zák. č. 355/2007 Z.z. z dôvodu nesúladu predkladanej dokumentácie s požiadavkami na hodnotenie zdravotného rizika pri práci.

Realizovala sa spolupráca s odbornými odd. RÚVZ v problematike ochrany a podpory zdravia pri práci. Vykonali sa cieľové kontroly zamerané na zdravotné riziká pri práci v zariadeniach v gestorstve iných odd. RÚVZ s možnou významnou problematikou vplyvu pracovnej činnosti a pracovných podmienok na zdravie.

Individuálne poradenstvo v oblastiach súvisiacich so zabezpečením ochrany zdravia pri práci bolo zabezpečené v rámci celoročnej činnosti ŠPCOPZP / špecializované poradenské centrum ochrany a podpory zdravia pri práci /. Poradňu ŠPCOPZP navštívilo v roku 2016 celkom **57** klientov, ktorým bolo poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti predchádzania chorobám z povolania, tvorbe zdravého pracovného prostredia a zdravých pracovných podmienok.

V roku 2016 bol realizovaný prieskum informovanosti zamestnancov v problematike pracovného prostredia a pracovných podmienok- vid'. tab. č. 2.1.4. Prieskum konštatuje dobrú úroveň informovanosti zamestnancov v problematike ochrany zdravia pri práci. Výsledky prieskumu boli vyhodnotené a prejednané so zamestnávateľmi.

Tab.č.2.1.4

Organizácia	Počet vyplnených dotazníkov	Kontrolné listy
SCA HP Slovakia s.r.o. G.Hôrka	25	Bremená
MEVAKO s.r.o. Brzotín, AGRO TRADE Group s.r.o. Rožňava, Okresný súd Rožňava	36	Zobrazovacie jednotky
GtO Slovakia s.r.o. Brzotín	24	Chemický faktor
SHP Slavošovce	11	Psychická pracovná záťaž

V rámci spolupráce s Klinikou pracovného lekárstva a klinickej toxikológie evidujeme:

- Počet prešetrených podozrení na chorobu z povolania: **22**
- Počet hlásených chorôb z povolania / z toho ohrození chorobou z povolania: **6/0**
- Účasť na Regionálnych konzultačných dňoch chorôb z povolania na KLPaKT v Košiciach : **10**

Ďalšou prioritou v odbornej činnosti je problematika znižovania výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia.

- Počet prešetrených podozrení na chorobu z povolania v položke 29 zoznamu chorôb z povolania: **9**
- Počet prešetrených podozrení na chorobu z povolania v položke 28 zoznamu chorôb z povolania v súvislosti s DNJZ: **7**
- Počet hlásených chorôb z povolania z titulu DNJZ: **1**

V rámci metodického vedenia bola práca v roku 2016 zameraná na odborné poradenstvo v oblasti ergonomických požiadaviek pri práci ako aj v problematike DNJZ horných končatín pri práci. Uvedená problematika je jednou z priorit v rámci projektu Zdravé pracoviská v SCA HP Slovakia Gemerská Hôrka. Pozornosť bola venovaná aj možnému poškodeniu chrbtice v súvislosti s DNJZ a s dvíhaním a prenosom bremien. Prešetrovanie podozrenia na chorobu z povolania z titulu DNJZ bolo realizované u nasledovných profesií: pilčík – traktorista, baník razič – strojník, vodič VZV, robotník pri výrobe obrúskov – skladník, šička, dojička, elektrikár – údržbár, pomocný tesár - pokrývač. Aktívne prebieha spolupráca v uvedenej problematike s KPLaKT Košice. Vedúci odd. PPLaT je členom pracovnej skupiny pre prípravu novelizácie Vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí.

Aj v roku 2016 je venovaná v rámci ŠZD pozornosť subjektom vykonávajúcim činnosť v rastlinnej výrobe v náväznosti na chemickú ochranu rastlín ako aj na plnenie oznamovacej povinnosti spoločností vykonávajúcich služby v oblasti DDD činnosti. Pozornosť bola v rámci ŠZD venovaná skladovaniu a manipulácii s veľmi toxickými látkami a zmesami. K problematike skladovania a aplikácie chemických prípravkov na ochranu rastlín predložilo podklady **18** subjektov.

- Počet rozhodnutí na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami: 0
- Počet kontrol v rámci ŠZD vykonaných v poľnohospodárskych zariadeniach: 17
- Účasť v komisii na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s TL a VTL: 1 (9 preskúšaných)
- Počet hlásených DDD činností v zariadeniach v územnej pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Rožňave: 30
- Počet kontrol realizácie DDD činnosti v konkrétnom zariadení: 2
- Počet odborných konzultácií pre problematiku ochrany zdravia pri práci s nebezpečnými chemickými faktormi: 106
- Počet havarijných situácií pri práci s toxickými a veľmi toxickými látkami: 0
- Počet realizátorov DDD činnosti: 11
- Počet subjektov vykonávajúcich ekohospodárstvo: 8
- Sankčné opatrenia : 0

Pozornosť bola venovaná metodickému usmerňovaniu subjektov v okrese Rožňava pri uplatňovaní platných právnych úprav pri uvádzaní chemických látok na trh a pri praktickom presadzovaní nariadenia REACH. Súčasťou ŠZD bola aj cieľená kontrola kariet bezpečnostných údajov / KBÚ / vzhľadom na novú klasifikáciu látok a zmesí.

Počet cielených kontrol KBÚ: 17

Odd. PPLaT sa zúčastňovalo procesu schvaľovania prevádzkových poriadkov pre prácu s chemickým faktorom pre školské zariadenia. Boli vykonané 2 cielené kontroly v spolupráci s odd.HDaM. Konštatujeme nedoriešený problém skladovania a likvidácie toxických látok.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém.

V rámci problematiky odstraňovania materiálov obsahujúcich azbest je vedená evidencia oznámení o vykonávanej činnosti subjektov, ktorým bolo príslušným orgánom verejného zdravotníctva vydané rozhodnutie na uvedenú činnosť. V rámci kontrolnej činnosti je venovaná pozornosť aj klasifikácii používaných chemických látok a zmesí so zameraním na karcinogénne a mutagénne riziko. Pravidelne je aktualizovaná databáza subjektov, kde na pracoviskách sú používané chemické karcinogény.

- Počet vydaných rozhodnutí na činnosti spojené s manipuláciou a skladovaním karcinogénov na pracovisku: **0**
- Počet vydaných rozhodnutí na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest: **3**
- Počet oznámení o vykonávaní odstraňovania materiálov obsahujúcich azbest: **9**
- Počet podnetov týkajúcich sa odstraňovania materiálov obsahujúcich azbest : **0**
- Počet kontrol realizácie opatrení pri odstraňovaní materiálov obsahujúcich azbest: **2**
- Sankčné opatrenia: **0**

Kontrola realizácie opatrení pri odstraňovaní materiálov obsahujúcich azbest bola vykonaná v bytovom dome č. 16 na Zakarpatskej ulici a v bytovom dome č. 13 na Slnčnej ulici v Rožňave so zameraním na odstraňovanie kanalizačných rozvodov z AZC materiálu z bytových jadier / OSBD Rimavská Sobota a SD Gelnica /.

Zaobchádzanie s chemickými karcinogénmi / CH.K./:

- Počet organizácií, v ktorých sa manipuluje s CH.K.: **16**
- Počet kontrol v rámci ŠZD / už. povolenie/: **4**

Prehľad chemických karcinogénov zaradených do:

1. skupiny :

azbest - rekonštrukčné práce v stavebníctve, cytostatiká / zaradené /- aplikácia pri liečbe, reagentie, radón – podzemné pracoviská, oxid kremičitý - podzemné pracoviská, zlievárenské piesky, drevný prach /tvrdé drevo- buk, dub / - spracovanie dreva , prípravky používané na povrchovú ochranu kovov

2 . skupiny

výfukové plyny dieselových motorov – podzemné pracoviská, prípravky na ochranu rastlín - zložky jednotlivých zmesí, prípravky na povrchovú ochranu kovov, výroba vápna

2.1.4 Pilotné testovanie nových navrhovaných metód hodnotenia fyzickej záťaž pri práci

V prvom polroku 2016 bolo realizované pracovné stretnutie skupiny zodpovednej za novelizáciu vyhlášky MZSR č. 542/2007 Z.z. pre problematiku hodnotenia fyzickej záťaž pri

práci. Členom pracovnej skupiny je aj ved. odd.PPLaT. Boli prezentované návrhy na riešenie pilotnej štúdie v rámci PaP na rok 2016. Na záver bol dohodnutý ďalší postup v rámci predlegislatívnej prípravy. V mesiacoch november a december boli realizované 2 pracovné stretnutia v problematike. V súlade s návrhom nového hodnotenia lokálnej svalovej záťaže bolo vyhodnotenú referenčné video ako nástroj odskúšania metodiky.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci.

Práca bola zameraná na usmerňovanie realizácie intervenčných programov, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci. V rámci konzultácií a kontrolnej činnosti boli usmerňovaní zamestnávatelia, SZČO a PZS pri realizácii intervenčných aktivít na zlepšovanie pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov.

2.2.1 Zdravé pracoviská

V roku 2016 pokračovalo plnenie projektu v súlade s vypracovaným návrhom aktivít v závode SCA HP Slovakia s.r.o. Gemerská Hôrka. Aktivity boli zamerané na oblasť ergonómie práce s cieľom pokračovať vo vyhodnotení možnosti ergonomických opatrení na jednotlivých pracoviskách baličiek hotových výrobkov. Spolupracovalo sa s PZS OHS Prievidza pri objektivizácii celkovej fyzickej záťaže ako aj lokálnej svalovej záťaže pri práci v profesii balička a linkách EAGLE. Bola vypracovaná analýza problematiky manipulácie s bremenami u zamestnancov s poškodením chrbtice a horných končatín na linkách EAGLE vo výrobnjej hale č.4. Boli navrhnuté opatrenia na elimináciu záťaže pri manipulácii s kritickými surovinami pri výrobnjej linke. Aktívne sa metodicky usmerňovala problematika rekonštrukcie osvetlenia vo výrobných halách VH1 a VH2.

V rámci aktivít počas Safety week v závode SCA HP Slovakia s.r.o. Gemerská Hôrka bola zamestnancom prezentovaná prednáška:

- Mgr. Štefan Roda, Mgr. Jana Molnárová: Prevencia drogových závislostí. Prednáška mala za cieľ poukázať na negatívny dopad užívania drog v pracovnom procese.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP / OSHA Bilbao / zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci.

V rámci svetového dňa BOZP bol v regionálnych novinách uverejnený článok Mgr. Štefan Roda: Ochrana zdravia pred záťažou teplom a chladom pri práci – pitný režim. Článok bol sprístupnený aj na infotextovej stránke Rožňavskej televízie. Bola realizovaná spoločná previerka s IP Košice na pracovisku, kde nie je vyhlásená riziková práca, ale je reálna významná expozícia zamestnancov škodlivým faktorom pracovného prostredia. Zápisnica z prejednávania výsledkov spoločnej previerky RÚVZ so sídlom v Rožňave a IP Košice vykonanej v spoločnosti LUGA s.r.o., Poproč, prevádzka Píliarska výroba, Rožňavská baňa bola zaslaná na ÚVZSR dňa 12.10.2016.

V rámci Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, pripravil Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Rožňave v dňoch 24.– 28.10.2016 Dni otvorených dverí so zameraním na problematiku ochrany a podpory zdravia pri práci.

Pracovníci odd. preventívneho pracovného lekárstva počas uvedeného týždňa poskytli konzultácie celkom 12 klientom, z toho 5 konzultácií bolo poskytnutých prostredníctvom telefonického rozhovoru.

2.3 Príčinné súvislosti nádorových ochorení v pracovnom a životnom prostredí a životný štýl.

RÚVZ so sídlom v Rožňave, odd. PPLaT neplní uvedenú úlohu.

2.4 Ľudský biomonitring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom a pracovnom prostredí.

V roku 2016 odd. PPLaT nebolo vyzvané na spoluprácu pri plnení úlohy.

2.5 Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

Vytvorená databáza subjektov, v ktorých sú zriadené chránené pracoviská a chránené dielne sa v spolupráci s ÚPSVaR Rožňava pravidelne aktualizuje. V rámci štátneho zdravotného dozoru boli vykonané kontroly pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov **12** chránených dielní a chránených pracovísk. Zistenia z výkonu ŠZD neboli v rozpore s podmienkami uvedenia priestorov kontrolovaných chránených pracovísk a dielní do prevádzky.

- Počet rozhodnutí - nové chránené pracoviská: **4**
- Počet stanovísk - nové chránené pracoviská: **5** / zriadené v už uvedených priestoroch do prevádzky /
- Počet vydaných stanovísk k preobsadeniu pracovného miesta na chránenom pracovisku: **15**
- Počet kontrolovaných chránených pracovísk: **12**
- Počet zamestnancov so zmenenou pracovnou schopnosťou na kontrolovaných pracoviskách: 31 / z toho 11 žien /

3 Oddelenie hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov

3.2 Bezpečnosť výrobkov z bambusu

Cieľ: Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti výrobkov z bambusu určených na priamy styk s potravinami vo vzťahu k migrácii formaldehydu, melamínu a ďalších kontaminantov vyplývajúcich z materiálového zloženia a kontrola správneho označovania v súlade s požiadavkami nariadenia EP a rady č. 1935/2004.

Podľa plánu úradnej kontroly potravín na rok 2016 v súlade s Metodickým pokynom k odberom vzoriek k Viacročnému plánu pre úradnú kontrolu potravín „Materiály a predmety určené na styk s potravinami“ bola odobratá 1 vzorka materiálu a predmetu určeného na styk s potravinami - Fackelmann® obracačka, originál Bamboo-bambus na laboratórne vyšetrenie. Testovaná vzorka spĺňa požiadavky uvedené vo všeobecne záväzných právnych predpisoch.

3.6 Monitoring príjmu jódu

Cieľ: Monitorovanie obsahu jódu s cieľom zabezpečenia kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu prostredníctvom:

- kontroly obsahu jódu v jodidovanej kuchynskej soli (potravín).

Odber vzoriek kuchynskej soli (vrátane morskej soli) vykonávali zamestnanci oddelenia hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov RÚVZ so sídlom v Rožňave podľa plánu odberu vzoriek potravín v rámci výkonu úradnej kontroly potravín v roku 2016. Z distribučnej siete regiónu Rožňava bolo celkovo odobratých a laboratórne vyšetrených: 24 vzoriek z dovozu - na množstvo KJ, KJO₃ a feroxyanidu draselného, senzorycky. Všetky laboratórne vyšetrené vzorky jedlej soli boli v zhode s požiadavkami uvedenými vo všeobecne záväzných právnych predpisoch.

3.7 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok a aróm v potravinách

Cieľ: Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm u dospelaj a detskej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

Podľa plánu úradnej kontroly potravín na rok 2016 bola odobratá 1 vzorka potraviny na laboratórne vyšetrenie vybranej prídavnej látky (E 951 aspartam) v mesiaci september 2016. Laboratórne vyšetrená vzorka bola v zhode s požiadavkami uvedenými vo všeobecne záväzných právnych predpisoch.

V mesiaci november bol vykonaný zber údajov u 20 respondentov vybraných vekových skupín dospelaj populácie a spracovali sa dotazníky v rámci monitorovacej úlohy. Výsledky spracovaných údajov z dotazníkov a laboratórnych analýz k monitoringu boli zaslané e-mailom ÚVZ SR Bratislava dňa 29.11.2016.

3.8 Monitoring príjmu kuchynskej soli

Cieľ: Dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Podľa plánu úradnej kontroly potravín na rok 2016 bol vykonaný odber 3 vzoriek hotových pokrmov – Rascová polievka s vajcom, Bravčový guláš, Kolienka a 3 vzoriek chleba a pekárskeho výrobku v Kuchyni NsP sv. Barbory, Rožňava, 3 vzoriek hotových pokrmov – Zeleninová polievka, Bravčové na záhradnícky spôsob, Tarhoňa v Jedálni „Ako doma“, Rožňava, 3 vzoriek hotových pokrmov – Fazuľová polievka kyslá, Prírodný rezeň na šampiňónoch, Varená ryža v Závodnej kuchyni GasTel, Rožňava na laboratórne vyšetrenie obsahu pridanej kuchynskej soli. Všetky laboratórne vyšetrené vzorky boli v zhode s požiadavkami uvedenými vo všeobecne záväzných právnych predpisoch. Výsledky laboratórných analýz boli spracované podľa komodity do tabuľkovej formy a zaslané e-mailom RUVZ so sídlom v Košiciach dňa 25.4.2016.

V mesiaci apríl 2016 bol vykonaný zber údajov u 20 respondentov vybraných vekových skupín dospeléj populácie a spracovali sa dotazníky v rámci monitoringu príjmu kuchynskej soli. Výsledky spracovaných údajov z dotazníkov boli zaslané e-mailom RUVZ so sídlom v Košiciach dňa 25.4.2016.

7.4 Rezíduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu

Cieľ: - monitoring obsahu rezíduí pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu v obchodnej sieti,
- ochrana zdravia detskej populácie,
- plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EÚ nad kontrolou obsahu rezíduí pesticídov v dojčenskej a detskej výžive, zavádzanie nových metód stanovenia rezíduí pesticídov.

Na základe plánu úradnej kontroly potravín na rok 2016 bola odobratá 1 vzorka potraviny Amilk Bifido® 2 Následná dojčenská mliečna výživa od ukončeného 6. mesiaca do 12. mesiaca veku, 600 g na laboratórne vyšetrenie. Laboratórne vyšetrená vzorka bola v zhode s požiadavkami uvedenými vo všeobecne záväzných právnych predpisoch.

4 Oddelenie hygieny detí a mládeže

4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 (NAPPO)

4.1.a) Podpora zdravého štartu do života

- v poradni zdravia neevidovali matky na materskej dovolenke
- v mesiacoch júl a august sme v spojení s referátom epidemiológie poskytovali odborné poradenstvo pre tehotné ženy a matky s deťmi v rómskych komunitách, nakoľko sa v týchto komunitách vyskytovala vírusová hepatitída typu A. Poradenstvo prebiehalo priamo na miestach výskytu vírusovej hepatitídy typu A. V rámci poradenstva sme vysvetľovali matkám a tehotným ženám zásady správnej osobnej hygieny ale taktiež aj zdravého životného štýlu, stravovania sa a osobnej hygieny. Poradenskou činnosťou priamo v ohniskách nákazy sme poučili približne 40 matiek a tehotných žien v celkovom rozsahu 6 hodín. Za edukáciu boli zodpovední: Mgr. Jozef Varga, Mgr. Zuzana Petiová, Mária Žiaková

4.1.b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

- v rámci ŠZD sme zamerali kontroly na sortimentnú náplň školských bufetov, počas výkonu ŠZD sme tento kalendárny rok vykonali kontrolu sortimentnej náplne u všetkých 9 - tich bufetov, ktoré sú prevádzkované pri základných a stredných školách v okrese Rožňava. Taktiež sme sa počas kontroly zamerali aj na nápojové automaty (mliečne automaty a kávomaty) a kontrolovali sme sortimentnú náplň týchto automatov. V školských zariadeniach v okrese Rožňava máme 2 mliečne automaty a 6 kávomatov, ktoré poskytujú len bezkofeínové nápoje. Sústavnou kontrolou sa nám darí v školských bufetoch trvalo znižovať produkty s vysokým obsahom cukru, soli alebo prebytočnej energie

- vo všetkých zariadeniach aktívne vyzývame riaditeľov a riaditeľky, aby aktívne zavádzali desiatu zo školskej kuchyne a dohliadali na dostatočné množstvo a správnosť prípravy pokrmov aj pri podávaní desiaty

- v zariadeniach školského stravovania na podrobnú kontrolu dodacích listov, zisťovanie percentuálneho zastúpenia ponúkaných zdravých druhov potravín, množstva soli a prebytočnej energie rozhovorom s riaditeľkami ZŠS, resp. vedúcimi ŠJ,

- na kontrolu mliečného programu a ovocia na školách, edukovali sme možnosť zapojenia sa do programu,

- v materských školách na kontrolu pitného režimu detí, v zariadeniach sa nám aktívne darí presadzovať pitie čistej vody a nesladených nápojov, o čom svedčia aj výdajníky stolovej vody pre deti a študentov inštalované na školách a v materských školách

- vedúcich školských jedální sme oboznámili s možnosťou telefonického kontaktu odborného zamestnanca Regionálneho úradu verejného zdravotníctva pri zostavovaní jedálneho lístka, čo niektorí aktívne využívajú

- kontrolou v školských jedálňach sme nezaznamenali nedostatky pri zostavovaní jedálnych lístkov, skladovaní surovín ani vo výrobnom procese. Zo zistených údajov konštatujeme, že vedúce a riaditeľky školských jedální sú dostatočne edukované a vykonávajú svoju prácu zodpovedne a v súlade so zásadami správnej výživy

4.1.c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

- informácie o nutričnom stravovaní poskytujú odborní zamestnanci osobne – konzultáciou počas výkonu ŠZD s vedúcimi ŠJ

4.1.d) Podpora pohybových aktivít

- monitoring pohybových aktivít sa realizoval v rámci regionálnej úlohy „Trend rastu nadváhy študentov stredných škôl so znižovaním sa pohybovej aktivity v okrese Rožňava“,
- výsledky regionálnej úlohy nám ukázali smerovanie pohybovej aktivity v okrese Rožňava a štatisticky sme dokázali (porovnávaním údajov z antropometrických meraní v okrese) nárast nadváhy a obezity u dospelievajúcej mládeže. Zároveň nám vyšiel kauzálny vzťah medzi nadváhou (obezitou) so znižujúcou sa pohybovou aktivitou

Projekt prebiehal v 4 fázach:

- realizácia dotazníkového prieskumu u vekovej skupiny 15 – 18 rokov
- priebežné napĺňanie databázy získanými údajmi
- celkové vyhodnotenie a porovnanie získaných údajov s rokmi 1991, 2001 a 2011
- vypracovanie záverečnej správy a prezentácia výsledkov.

V rámci realizácie projektu boli oslovení riaditelia 4 škôl II. cyklu (Gymnázium P. J. Šafárika Rožňava, Gymnázium Dobšiná, SZŠ Rožňava, SOŠOaS Rožňavská Baňa 211, Rožňava). Do vybratých škôl boli distribuované dotazníky v počte 200 kusov. Získané údaje boli zadané do databázy, bola vykonaná analýza získaných výsledkov.

Záverečná správa bola v termíne zaslaná na ÚVZ SR v Bratislave.

- v rámci ŠZD zameriavame pozornosť na telovýchovné podmienky žiakov, na vybavenosť vonkajších i vnútorných telovýchovných plôch,
 - sledujeme využívanie priestorov telocviční na mimoškolské aktivity, dodržiavanie PP telovýchovných zariadení,
 - zameriavame sa na dodržiavanie hodín TV, ich zaraďovanie do rozvrhu hodín.
- V realizácii projektu budeme priebežne pokračovať.

4.2 Zneužívanie návykových látok (tabak, alkohol, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Cieľ: Na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti.

V nadväznosti na predchádzajúce prieskumy „ESPAD – Európsky školský prieskum o alkohole a ostatných drogách“ sa v mesiacoch marec a apríl 2015 uskutočnilo ďalšie opakovanie prieskumu o alkohole a ostatných drogách u žiakov ZŠ a študentov SŠ.

K realizácii projektu bola v okrese Rožňava vybratá Základná škola Zlatá 2, Rožňava a Stredná odborná škola obchodu a služieb Rožňavská Baňa 211, Rožňava.

Prieskum na Základnej škole Zlatá 2 v Rožňave sa uskutočnil dňa 31. 03. 2015, zúčastnilo sa ho 36 žiakov 9. ročníkov, z celkového počtu 52 žiakov.

V Strednej odbornej škole obchodu a služieb bol prieskum vykonaný dňa 01. 04. 2015, zúčastnili sa ho študenti 1. – 4. ročníka v počte 100, z celkového počtu 113.

Vyplnené dotazníky a s ním súvisiace hlásenia za triedu boli v termíne zaslané na ÚVZ SR podľa pokynov gestora. V úlohe budeme naďalej pokračovať v zmysle usmernenia gestora projektu.

4.3 Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

Cieľ: Komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t.j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti a pod. a porovnanie získaných výsledkov s výsledkami sledovania s predchádzajúcimi rokmi.

Trvanie projektu: rok 2014 – 31. 12. 2017.

- 1/ realizácia dotazníkového prieskumu u vekovej skupiny 11 – 14 ročných detí
- 2/ napĺňanie databázy údajmi získanými od respondentov

V rámci realizácie projektu sme distribuovali dotazníky do jednej mestskej (Katolícka základná škola sv.Jána Nepomuckého, Kósu Schoppera 22, Rožňava) a jednej vidieckej (ZŠ Pokroková 199, Krásnohorské Podhradie) školy v rámci okresu Rožňava.

Získané údaje boli zadané do vopred pripravenej mustry a v termíne zaslané na ďalšie spracovanie gestorovi projektu.

4.4 Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl; využitie hodín TV – Prioritný regionálny cieľ

Cieľ: Zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb zdravého fyzického a duševného vývinu. Odborne zdôvodniť potrebu minimálne 30 minútovej pohybovej aktivity denne pre všetkých žiakov v školách v súlade s Globálnou stratégiou WHO pre výživu, fyzickú aktivitu a zdravie, v súlade s jednou z 12 koncepcií redukcie a prevencie nadváhy a obezity u detí a mládeže Európskeho informačného systému životného prostredia a zdravia a v súlade s Národným programom prevencie obezity.

Realizácia projektu v roku 2016 zahŕňa tvorbu databázy získaných údajov, analýzy a vyhodnotenie údajov, ako i záverečné spracovanie zo strany gestora.

1.4 Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší škôl na zdravie detí v rôznych regiónoch Slovenska - Medziodborová úloha.

Cieľ: Hlavným cieľom projektu je plnenie Regionálneho prioritného cieľa III (RPG III) Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie detí v Európe, ktorého priority sú súčasťou Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP IV).

V rámci realizácie projektu boli oslovení zriaďovatelia a následne riaditelia dvoch základných škôl v okrese Rožňava (ZŠ Zlatá, Rožňava a ZŠ Gemerská, Plešivec). V mesiaci marec im boli poskytnuté dotazníky pre rodičov a následne sme do škôl distribuovali dotazníky pre žiakov. V mesiaci jún bola vykonaná inšpekcia, ktorú si realizácia tohto projektu vyžaduje.

Rok 2016 zahŕňa analýzu získaných údajov, vyhodnotenie výsledkov, formuláciu záverov a odporúčaní, publikovanie výsledkov a záverov RÚVZ, verejnosti a zástupcom škôl.

Projekt COSI

V zmysle plnenia uznesenia vlády SR č. 488/2015 k Národnému akčnému plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 sme spolupracovali pri riešení projektu COSI

(Childhood Obesity Surveillance Initiative), ktorý je realizovaný MZ SR metodikou WHO a bol schválený etickou komisiou.

V rámci realizácie bolo vykonané meranie žiakov základných škôl vo veku od 7 do 7,99 rokov. Do riešenia projektu boli vybrané odborným garantom ÚVZ SR – doc. MUDr. Janou Hamade, PhD., MPH, MHA, 2 základné školy, 1 mestská (ZŠ Pionierov 1, Rožňava) a 1 vidiecka (ZŠ P. E. Dobšinského Slavošovce 125) s počtom detí 40 v každej škole. Vybraté školy boli oslovené listom štátneho tajomníka MZ SR o možnosti participovať na projekte. Následne boli distribuované do škôl informované súhlasy pre rodičov/zákonných zástupcov dieťaťa, ktoré po podpísaní boli odovzdané pracovníkom RÚVZ pri meraní detí. Počas merania detí bol vyplňaný dotazník, kde bol zaznamenaný dátum narodenia, pohlavie, bydlisko, stupeň školskej dochádzky, dátum merania, oblečenie počas merania, hmotnosť, výška, obvod pása a bokov, komorbidita. Na meranie boli použité váhy s presnosťou 0,1 kg, prenosný výškomer, neelastický meter na meranie obvodu pása a bokov. Deti boli počas merania vyzuté, v ľahkom oblečení.

Získané údaje boli vložené do e-formy, a zaslané v termíne na ďalšie spracovanie MUDr. Lubici Tichej, PhD., Limbova 1 v Bratislave.

Regionálna úloha

Monitoring rastu nadváhy študentov stredných škôl so znižujúcou sa pohybovou aktivitou v okrese Rožňava

- realizácia dotazníkového prieskumu u vekovej skupiny 15 – 18 rokov
- priebežné napĺňanie databázy získanými údajmi
- celkové vyhodnotenie a porovnanie získaných údajov s rokmi 1991, 2001 a 2011
- vypracovanie záverečnej správy a prezentácia výsledkov.

V rámci realizácie projektu v mesiaci december boli oslovení riaditelia 4 škôl II. cyklu (Gymnázium P. J. Šafárika Rožňava, Gymnázium Dobšiná, SZŠ Rožňava, SOŠOaS Rožňavská Baňa 211, Rožňava). Do vybratých škôl boli distribuované dotazníky v počte 200 kusov. Získané údaje boli zadané do databázy, bola vykonaná analýza získaných výsledkov.

Záverečná správa bola v termíne zaslaná na ÚVZ SR v Bratislave.

6 Oddelenie epidemiológie

6.1 Národný imunizačný program

Program sme plnili v zmysle plánu referátu epidemiológie a v súlade s odporúčaniami ÚVZ SR a SZO.

Na očkujúce pracoviská boli zaslané resp. distribuované:

- očkovací kalendár pre povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých na rok 2016, vypracovaný ÚVZ SR,
- informácia o uverejnení aktualizovanej elektronickej formy očkovacieho kalendára na rok 2016 na internetovej stránke ÚVZ SR.

Na ÚVZ SR sme v rámci plnenia úlohy zaslali:

- hlásenie štatistických údajov v oblasti povinného očkovania v zmysle pokynu ÚVZ SR (OLP/6831/2013) – 1x štvrťročne,
- vyhodnotenie Európskeho imunizačného týždňa.

Zabezpečili sme realizáciu Európskeho imunizačného týždňa (EIW) v termíne od 24.4. do 30.4.2016. Téma tohto ročníka bola „Vyplníme medzeru v očkovaní“.

Do spolupráce boli listami vyzvaní praktickí lekári pre deti a dorast, dospelých, mestské a obecné úrady, predškolské a školské zariadenia v okrese, ktorým sme poskytli edukačný materiál. Verejnosť sme o EIW informovali na webovej stránke RÚVZ Rožňava. Spolu realizovaných 399 aktivít.

Priebežne boli kontrolované výkazy (52) mesačných výkonov o očkovaní, ktoré posielajú lekári po skončení kal. mesiaca na disketách resp. v písomnej forme na RÚVZ. Závažné nedostatky vo včasnosti podania a dodržiavania intervalov medzi jednotlivými dávkami očkovacích látok neboli zistené.

V hodnotenom období praktickí lekári pre deti a dorast hlásili 9 detí, ktoré rodičia odmietli dať zaočkovať.

Ochorenia preventabilné očkovaním nehlásené.

Na webovej stránke RÚVZ Rožňava sú uverejnené informácie o platnom očkovacom kalendári na rok 2016, Národnom imunizačnom programe, nepotvrdení vzťahu medzi očkovaním a autizmom a rozhodnutí Ústavného súdu SR vo veci povinného očkovania detí a o ochoreniach preventabilných očkovaním – osýpky, rubeola, detská obrna.

Troja pracovníci oddelenia epidemiológie a hygieny detí a mládeže sa zúčastnili XIX. Východoslovenského vakcinačného dňa Luisa Pasteura na LF UPJŠ Košice.

Jeden pracovník sa zúčastnil celoslovenskej porady epidemiológov v Prešove, za účasti HH, kde sme preberali súčasné trendy v imunizácii a dlhodobé nedostatky.

Lekári boli v októbri 2016 upovedomení o potrebe nahlasovania odmietačov očkovania. Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Rožňave si odmietačov predvoláva a cielene sa im snaží vysvetliť potrebu očkovania ich detí. Pokiaľ ani osobný pohovor neprispieje k zmene ich názoru prechádzame k sankcionovaniu formou blokových pokút.

6.2 Surveillance infekčných ochorení

Pokračovali sme v priebežnom monitorovaní výskytu infekčných ochorení a realizácii potrebných preventívnych a represívnych opatrení. Údaje boli vkladané a analyzované prostredníctvom epidemiologického informačného systému.

Priebežne sme vykonávali epidemiologické vyšetrenie v ohniskách nákaz, v ktorých boli zabezpečené protiepidemické opatrenia.

V celku epidemiologickú situáciu vo výskyte prenosných ochorení možno hodnotiť ako priaznivú. V okrese Rožňava sme zaznamenali v roku 2016 lokálne epidémie vírusovej hepatitídy typu A, kde bol celkový počet ochorení 136, čo predstavuje oproti minulému roku nárast o 116 ochorení. Zaznamenali sme 7 lokálnych epidémií.

U hnačkových ochorení bol v porovnaní s rovnakým obdobím minulého roka zaznamenaný pokles ochorení. Ochorenia boli prevažne sporadického a rodinného charakteru.

V skupine VH Zaznamenaných 7 epidémií VHA:

- v obci Štítňik a okolí prebiehala protrahovaná epidémia od 26.11.2015 do 18.3.2016 kde spolu ochorelo 9 osôb (z toho 5 hlásených za rok 2015). Osem ochorení sa vyskytlo u minoritnej skupiny obyv. a v jednom prípade ochorela učiteľka MŠ. Jedno dieťa ochorelo na 24 deň po očkovaní – Vaqta.
- v meste Dobšiná prebehla protrahovaná epidémia od 28.1.2016 do 13.5.2016. Spolu ochorelo 17 osôb. Pätnásť ochorení sa vyskytlo u detí z minoritnej skup. obyv., ďalej ochoreli učiteľka ZŠ a učiteľ SOŠ. Dve deti ochoreli po očkovaní Vaqtou na 9. a 3. deň.
- v čase od 23.6.- 27.06.2016 ochoreli v obci Nižná Slaná 9ti ľudia z minoritnej skupiny obyvateľstva. Sú to rodiny z nízkeho hygienického štandardu bez tečúcej pitnej vody.
- V čase od 17.10 – 27.10.2016 bolo hlásených 6 prípadov v rodine z minoritnej skupiny obyvateľstva. Kontakt s inými chorými popierajú, protiepidemické opatrenia boli zabezpečené
- Epidémia VHA v obci Gemerská Poloma. 1. ochorenie hlásené v mesiaci júl. 2. ochorenie vzplanulo 15.9.2016 u 34 roč. muža z majoritnej skup. obyv., bývajúceho na rovnakej ulici. Za 43.kal.t. boli hlásené 2 ochorenia z majoritnej skupiny obyvateľstva. Žena v príbuzenskom vzťahu s chorým v septembri. Uvedené 4 rodiny žijú na štandardnej úrovni bývania v rodinných domoch s tečúcou pitnou vodou a splachovacím WC. Za 44 kal.t. hlásených 9 ochorení v obci. Rodiny žijú na nízkej hygienickej úrovni bývania - zdroj vody vlastná studňa resp. bez vody, WC suché. Za 45 kal.t. hlásené 2 nové ochorenia. Kumulatívne 13 chorých. Minoritná skupina žije rozptýlená v intraviláne obce.
- Rodinný výskyt epidémie VHA v rodine v Dobšinej, osoby z majoritnej skupiny, 3 chorí, zabezpečené protiepidemické opatrenia.
- Epidémia Jovice: Explózívna epidémia vzplanula v rómskej osade Jovice, kde v čase od 27.8.2016 do 22.10.2016 ochorelo 47 detí. Dvadsaťosem detí navštevuje ZŠ v Rožňave, 1 dieťa ZŠ v Nižnej Slanej, 3 deti MŠ Jovice, 1 dieťa ZŠ Brzotín a 1 MŠ Bretka. Ďalej ochoreli 3 dospelé osoby. Rodiny žijú v nízkych hygienických podmienkach bez fungujúcej kanalizácie v bytovkách, v okolitých stavbách bez zariadení na osobnú hygienu. Odpad z bytoviek voľne vyteká do okolia. Tečúca pitná voda je k dispozícii v 2 bytovkách v ostatných stavbách nie. Od 40 kal. týždňa sme evidovali ochorenia aj u dospelých osôb z majoritnej skupiny obyvateľstva z obce Jovice - 9 osôb. Rodiny žijú na štandardnej úrovni bývania. Kumulatívne v epid. súvislosti 59 chorých. Počet obyv. obce Jovice 756.

Ďalej hlásené 2 sporadické prípady VHA a 1 akútna VHE u 70 roč. muža, cestovateľská anamnéza negat., konzumácia mäsových výrobkov s nedostatočnou tepelnou úpravou resp. z domácich zabijačiek nezistené.

V skupine vzdušných nákaz sme zaznamenali pokles hlásených ochorení. Boli hlásené epidemické a rodinné výskyty pri Varicelle. Pri ARO bol zaznamenaný pokles lokálnych epidémií v predškolských a školských zariadeniach.

Z krvných nákaz nebolo zaznamenané ochorenie na akútnu vírusovú hepatitídu typ B, ani ochorenie na kliešťovú meningoencefalitídu.

Výskyt neuroinfekcií priaznivý, zaznamenaná len 1 nešpecifikovaná vírusová encefalitída u 9. roč. chlapca.

V skupine sexuálne prenosných ochorení: Hlásených 6 infekcií – 2 chlamýdiové a 2 trichomonádové infekcie, 1 infekcia genitálií a močovopohlavného systému herpetickým vírusom a 1 choroba HIV vyúsťujúca do iných infekčných a parazitárnych ochorení.

V skupine zoonóz v porovnaní s rokom 2015 zaznamenaný vzostup hlásení.

RÚVZ Rožňava vydal 1438 rozhodnutí osobám, ktoré boli v priamom kontakte s akútnou VHA a 2 rozhodnutia v súvislosti s črevnými infekciami.

Realizácia surveillancie infekčných ochorení sa vykonávala priebežne a umožnila hodnotiť aktuálnu epidemiologickú situáciu, o ktorej po uplynutí kal. mesiaca bola predkladaná analytická správa RÚVZ Košice, RPaVS Rožňava, lekárovi vojenského útvaru Rožňava, riaditeľom zdrav. zariadení na území okresu, všetkým praktickým lekárom pre deti, dorast a dospelých. Pre verejnosť je pravidelne uverejňovaná na našej webovej stránke.

Priebežne z odd. klinickej mikrobiológie boli hlásené pozitívne nálezy vrátane rezistencie na ATB.

Ambulancii prenosných ochorení pri NsP sv. Barbory Rožňava, a.s. bola odovzdaná výzva k spolupráci s NRC pre rickettsiázy.

Epidemiologické vyšetrenie po poranení použitou injekčnou ihlou bolo vykonané u 4 osôb.

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení je zabezpečené prostredníctvom web stránky RÚVZ, kde sú uverejnené informácie: „Aktuálna mesačná analýza infekčných chorôb v okrese Rožňava“, „Leto a črevné ochorenia“, „Nástrahy leta“, „Salmonelózy“, „Kliešťová encefalitída“, „Ako sa chrániť pred kliešťom“.

Dvaja pracovníci odd. epidemiológie a hygieny detí a mládeže sa zúčastnili konferencie XXI. Červenkové dni preventívnej medicíny. Pracovníčka odd. mala aktívnu účasť na vysokoškolskom seminári RÚVZ Košice a seminári SLS v Rožňave (infekcie spôsobené *Cl. difficile*).

6.3 Informačný systém prenosných ochorení (EPIS)

Práca v aplikácii EPIS je súčasťou našej každodennej práce na odd., s ktorou zabezpečujeme systematický zber, sumarizáciu a analýzu údajov o infekčných ochoreniach v okrese. Dokumentujeme v ňom všetky druhy protiepidemických opatrení vykonaných v ohnisku nákazy.

Do centrálnej databázy hlásime individuálne prípady prenosných ochorení, epidémie, hromadné hlásenia chrípky a akútnych respiračných ochorení a mimoriadne udalosti v systéme rýchleho varovania (SRV). V hodnotenom období bolo do systému zadaných 1015 individuálnych hlásení, 18 záznamov v SRV a 7 záznamy v časti epidémie.

Na webovej stránke RÚVZ je pre občanov naďalej vyvesená adresa na informačný portál programu EPIS, kde sa môžu informovať o infekčných chorobách.

Každé hlásenie z klinickej mikrobiológie je kontrolované so systémom EPIS

Každý mesiac je na webovej stránke RÚVZ mesačná analýza prenosných ochorení v okrese Rožňava

Mesačná správa sa zasiela RÚVZ Košice, lekárom prvého kontaktu, NsP sv. Barbory v Rožňave, Psychiatrickej liečebni Plešivec, RVaPS Rožňava a Vojenskému útvaru Rožňava. Na vypracovanie mesačných správ sa plne využíva informačný systém EPIS.

6.4 Nozokomiálne nákazy

V roku 2016 bolo zo zdravotníckych zariadení v okrese hlásených 73 nozokomiálnych nákaz (NN). NsP sv. Barbory Rožňava, a.s. hlásila 61, Psychiatrická liečebňa (PL) S. Bluma Plešivec 5 a PL Rožňava 7 NN. FMC dialyzačné služby s.r.o. – pracovisko Rožňava NN nehlásili.

Štátny zdravotný dozor zameraný na dodržiavanie hygienicko-epidemiologického režimu sme vykonávali podľa harmonogramu a podľa aktuálnej epidemiologickej situácie. Spolu vykonaných 142 kontrol.

Vo vybraných zdravotníckych zariadeniach bola vykonaná aj objektívna kontrola - odobratých 464 vzoriek. Vzorky boli odoberané zo sterilných nástrojov, plôch v zariadeniach ale aj z rúk personálu. Pozitívnych bolo 3,8% vzoriek.

V rámci ŠZD sme preverovali aj výsledky biologicko-funkčných skúšok 123 sterilizačných prístrojov. Skúšky boli vykonané akreditovanými pracoviskami. Sterilizačné prístroje vyhovovali.

V rámci ŠZD v zdravotníckych zariadeniach boli vykonané aj kontroly zákona NR SR č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov v znení neskorších predpisov – 45x.

V zmysle prípisu ÚVZ SR – hlavného hygienika sme sa zapojili do programu WHO „First Global Patient Safety Challenge – Clean Care Is Safer Care“ („Umývaj si ruky - zachrániš život“). RÚVZ so sídlom v Rožňave - regionálna hygienička požiadala NsP sv. Barbory Rožňava a.s., PL s. Bluma Plešivec, PL Rožňava, chirurgické, stomatologické a gynekologické ambulancie o účasť na 8. ročníku kampane. Na usmernenie a edukáciu zdravotníckych pracovníkov bol použitý materiál, ktorý pripravil RÚVZ so sídlom v Trenčíne a bol k dispozícii na stránke www.ruvztn.sk a www.ruvzrv.sk. Pracovníci zdravotníckych zariadení boli edukovaní v rámci seminárov celoústavných, oddelenských aj samovzdelávaním z poskytnutých materiálov. V rámci kampane odborné zamestnankyne RÚVZ odobrali stery z rúk 13 zdravotníckym pracovníkom – prvý ster tesne po výkone a druhý po umytí a dezinfekcii rúk. Patogénne mikroorganizmy boli kultivované v 2 vzorkách po dezinfekcii rúk a v 1 vzorke po umytí rúk. Nedostatky bol prejednané so zodpovednými pracovníkmi a boli prijaté príslušné opatrenia. Vyhodnotenie kampane „Umývaj si ruky – zachrániš život“ spolu s dotazníkom bolo zaslané v zmysle prípisu hlavného hygienika na RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

Pracovníci odd. sa zúčastnili školenia k surveillance NN v zariadeniach dlhodobo chorých, ktoré sa má uskutočniť v mesiacoch september – október 2016. Referát epidemiológie je zapojený do projektu ECDC zameraného na surveillance infekcií *C. difficile*, zber údajov prebiehal v mesiacoch október – december 2016.

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie

Pokračovalo sa v hlásení a monitorovaní akútnych respiračných ochorení vrátane všetkých prípadov ťažkej vírusovej pneumónie, SARI, úmrtí na akútne respiračné ochorenia ako aj lokálneho nahromadenia akútnych respiračných ochorení (ARO) a chrípke podobných ochorení (CHPO). Údaje sme vkladali a spracovávali v týždňových intervaloch.

V roku 2016 sme zaznamenali výskyt 19 lokálnych epidémií ARO v predškolských a školských zariadeniach. Chorobnosť na ARO a CHPO zodpovedala sezónnemu výskytu. Na web stránke úradu je uverejnený článok „Prevencia chrípky“ a týždenné hlásenia ARO a CHPO.

RÚVZ v Rožňave zaslal emailom Usmernenie hlavného hygienika SR v súvislosti s vírusom Zika NsP sv. Barbory Rožňava, a.s., všetkým praktickým lekárom pre dospelých a praktickým lekárom pre deti a dorast v okrese.

Regionálna hygienička a dvaja pracovníci odd. epidmiológie a hygieny deti a dorastu sa zúčastnili školenia zdrav. pracovníkov NsP sv. Barbory Rožňava, a.s. a následne cvičenia zameraného na praktický nácvik postupov pri podozrení na vysoko nebezpečné nákazy. Cvičenie veľmi pozitívne vnímali zamestnanci nemocnice ako aj všetci zúčastnení. Hlásenie ARO v epise sa v našom okrese pohybuje na úrovni medzi 85 až 96%.

6.6 Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Priebežne sme zabezpečovali plnenie úloh vyplývajúcich z Akčného plánu na udržanie stavu bez poliomyelitídy v SR.

V zmysle harmonogramu RÚVZ Košice sme zabezpečili odber vzoriek z vonkajšieho prostredia – odpadové vody za účelom zisťovania cirkulácie poliovírusov. Bolo odobratých 5 vzoriek. Prítomnosť poliovírusov a iných enterálnych vírusov nebola zistená.

Vykonáva sa surveillance akútnych chabých obrn (ACHO) u detí do 15 rokov veku. Z detského, neurologického odd. a z ambulancie prenosných chorôb sme pravidelne týždenne dostávali hlásenie o ochorení resp. podozrení na ACHO. V sledovanom období sme obdržali len negatívne hlásenia.

Všeobecným lekárom, NsP sv. Barbory Rožňava, a.s., neurologickému, detskému odd. a ambulancii prenosných chorôb sme emailom zaslali „Akčný plán na udržanie stavu bez poliomyelitídy v Slovenskej republike na obdobie od certifikácie prerušenia autochtónneho prenosu divého poliovírusu v európskom regióne po vyhlásenie globálnej eradikácie poliomyelitídy“.

6.7 Prevencia HIV/AIDS

Projekt „Hrou proti AIDS“ v roku 2016 nebol realizovaný.

V 1. roku 2016 hlásená choroba HIV vyúsťujúca do iných infekčných a parazitárnych ochorení – toxoplazmóza mozgu u 30 roč. muža z minoritnej skup. obyv. s trvalým bydliskom v okr. Rožňava, dlhodobo sa však združuje mimo trvalého bydliska. Klinická forma : AIDS. Najpravdepodobnejší spôsob získania infekcie: heterosexuálny styk. Výsledok konfirmačného laboratórneho vyšetrenia: anti HIV 1 pozitívny

Pre laickú verejnosť je k dispozícii linka pomoci AIDS (058/7323257,58 klapka 114) ako ja poradňu AIDS, ktoré v sledovanom období nevyhľadal žiadny klient. Na webovej stránke úradu sú uverejnené informácie o HIV/AIDS.

6.8 Poradne očkovania

Poradenstvo bolo poskytnuté 5 zdravotníckym pracovníkom (očkovanie detí HBsAg pozitívnych matiek, doočkovanie detí mimo platného očkovacieho kalendára, očkovanie proti VHA) a 8 laikom (cesta do zahraničia, očkovanie proti kliešťovej encefalitíde a rotavírusom, očkovanie proti VHA).

Poradňu očkovania navštívili 7 rodičia odmietajúcich očkovanie svojich detí.

RÚVZ Rožňava vydal 1 súhlasné stanovisko na doočkovanie detí, u ktorých pominul dôvod ich neočkovania.

Informácia o poradni očkovania je pre širokú verejnosť uverejnená na našej webovej stránke rovnako ako aj informácia o internetovej stránke „Sprievodca očkovaním“.

6.9 Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania

Pracovníci odd. epidemiológie a hygieny detí a mládeže v mesiaci máj 2016 realizovali projekt „Očkovanie hrou“. Projektu sa zúčastnili žiaci škôl Gymnázia P.J. Šafárika Rožňava (30), Gymnázia Dobšiná (23) a Strednej odbornej školy technickej Rožňava (25).

Na RÚVZ Komárno gestora úlohy boli v termíne zaslané dotazníky č. 1 a 2 vyplnené žiakmi uvedených škôl.

6.10 Umývanie a dezinfekcia rúk v zdravotníckych zariadeniach

RÚVZ Rožňava nie je riešiteľským pracoviskom tejto úlohy. Vyhodnotenie kampane „Umývajte si ruky - zachrániš život“ je uvedené v úlohe 6.4. Nozokomiálne nákazy.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Národný program podpory zdravia je prioritne zameraný na ovplyvňovanie determinantov zdravia, znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva a na zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti.

Oddelenie výchovy k zdraviu (ďalej len VKZ) sa v roku 2016 podieľalo na plnení úloh vyplývajúcich zo stanovených cieľov v týchto oblastiach:

- A) Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení.
 - I. Opatrenia zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu

Cieľom zdravotno-výchovných aktivít zameraných na edukáciu obyvateľstva o rizikových faktoroch srdcovo-cievnych ochorení, nádorových ochorení, cukrovky a duševných ochorení je zníženie výskytu neinfekčných ochorení v populácii.

Realizácia úlohy sa zabezpečovala aj podľa vypracovaného plánu zdravotno-výchovných aktivít pri príležitosti významných dní SZO. K 31.12.2016 boli realizované aktivity pri príležitosti 17 významných dní a pri iných príležitostiach (Svetový deň boja proti rakovine, Svetový deň vody, Svetový deň zdravia, Svetový a európsky imunizačný týždeň, Svetový deň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, Svetový deň „Pohybom ku zdraviu“, Svetový deň bez tabaku, Svetový deň životného prostredia, Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a obchodovaniu s drogami, Európsky deň ústneho zdravia, Svetový deň srdca, Medzinárodný deň starších, Európsky deň duševného zdravia, Svetový deň potravy, Svetový deň osteoporózy, Svetový deň diabetu, Svetový deň boja proti AIDS). V rámci Týždňa slovenských knižníc 2016 a Týždňa mozgu 2016 sa v marci 2016 v priestoroch Gemerskej knižnice Pavla Dobšinského konalo podujatie pre širokú laickú verejnosť s názvom „Máte v hlave...?“. Na podujatí sa zúčastnilo cca 40 návštevníkov knižnice vo vekovej skupine starších žiakov, študentov stredných a vysokých škôl, ľudí v produktívnom i seniorskom veku a tiež sa v zariadení pre seniorov FOR REGION – GEMER v Nadabule uskutočnila prednáška a ukážky tréningu pamäti pre klientov tohto zariadenia. Počas týchto aktivít boli distribuované zdravotno-výchovné materiály na tému prevencie mozgových ochorení a ukážky tréningu pamäti.

24.05.2016 sa uskutočnil šiesty ročník súťažného športového podujatia Čo sa hýbe, to je živé na sídlisku Juh v Rožňave. Cieľovou skupinou tohto podujatia boli triedne kolektívy 5. a 6. ročníkov základných škôl v okrese Rožňava. Hlavný cieľ organizátorov tohto podujatia vyplýval z nárastu nadváhy a obezity už v detskom veku a je ním zvýšenie fyzickej aktivity detí a poukázanie na finančne nenáročné pohybové činnosti, ktoré je možné vykonávať kedykoľvek a kdekoľvek. V rámci tohto podujatia si zmerali medzi sebou sily jednotlivé triedy, ktoré súťažili na pripravených 14 stanovištiach (1. Basketbalový kôš, 2. Futbalová bránka, 3. Florbalová bránka, 4. Fúrik, 5. Prenášanie, 6. Beh, 7. Drepy, 8. Kliky, 9. Bicykle a kolobežky, 10. Granáty, 11. Hasičská štafeta, 12. Vedomostná súťaž, 13. KPR, 14. Ošetrovanie zranenia). Technické podmienky a činnosť na jednotlivých stanovištiach zabezpečovali organizátori a animátori zo všetkých stredných škôl v Rožňave (spolu 17 osôb - organizátorov a 38 animátorov). Podľa súčtu získaných bodov z jednotlivých disciplín si triedne kolektívy vyberali ceny, ktoré im venovali sponzori podujatia. Takmer všetky ceny súvisia s vykonávaním pohybovej aktivity a poradie im pripísali až samotní súťažiaci podľa atraktivity pre jednotlivé triedne kolektívy. Počas podujatia prebiehali na sídlisku Juh aj sprievodné aktivity, bola možnosť vyskúšať si lezeckú stenu, využiť maľovanie na tvár a tiež nakresliť logo svojej triedy priamo na asfalt. Pre všetkých účastníkov podujatia bol

zabezpečený pitný režim – čistá pitná voda. Podujatia sa zúčastnilo 16 tried zo 7 základných škôl v okrese Rožňava. Na podujatí bolo 291 žiakov 5. a 6. ročníkov.

Pri príležitosti Októbra - mesiaca úcty k starším sa 12.10. 2016 v Spoločenskej sále na Mestskom úrade v Rožňave uskutočnil Rožňavský veľtrh pre seniorov. Cieľovou skupinou tohto podujatia boli seniori v okrese Rožňava. Hlavnými organizátormi podujatia boli Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Rožňave, Mesto Rožňava a Okresná organizácia Jednoty dôchodcov Slovenska v Rožňave. Program veľtrhu bol koncipovaný tak, aby seniori v jednotlivých informačných blokoch získali informácie z oblasti uspokojovania fyzických, psychických, sociálnych a spirituálnych potrieb. Vzdelávacia časť programu podujatia prebiehala v sále a sprievodné a konzultačné aktivity sa realizovali vo vstupnom vestibule. Odborníci seniorom prednášali na rôzne témy (prevencia inkontinencie a riešenie inkontinencie, terénna opatrovateľská služba, uspokojovanie spirituálnych potrieb podľa jednotlivých kresťanských denominácií, doplnkové zdravotné pomôcky, kompenzácia ťažkého zdravotného postihnutia, patientsky kompas - nadužívanie ATB, polypragmázia, zdroje a kvalita informácií). V rámci všetkých prednesených tém a tiež v oblasti bezpečnosti seniorov a využívania zdvíhacích zariadení u imobilných osôb mali účastníci veľtrhu možnosť diskusie, individuálnej konzultácie a poradenstva. Sprievodné aktivity zabezpečovali Stredná zdravotnícka škola v Rožňave (meranie krvného tlaku, pulzu, hmotnosti, telesných tukov a svalov, cukru v krvi, masáž šije a horných končatín), Stredná odborná škola obchodu a služieb (strihanie vlasov a úprava účesu) a Gemerská knižnica Pavla Dobšinského (ponuka kníh a aktivít). Na podujatí bolo prítomných 60 seniorov.

V súvislosti so Svetovým dňom boja proti AIDS sa uskutočnili zdravotno-výchovné aktivity zamerané okrem prevencie nákazy HIV vírusom aj výchove k manželstvu a rodičovstvu pre žiakov na špeciálnej základnej škole v Dobšinej, na ZŠ Ul. pionierov v Rožňave a pre študentov Strednej zdravotníckej školy v Rožňave.

Na plnení tejto úlohy sa podieľali odborní pracovníci všetkých oddelení RÚVZ podľa zamerania jednotlivých významných dní. Pri realizácii úlohy sa uplatňovali všetky dostupné metódy a formy zdravotno-výchovného pôsobenia pre cieľové skupiny obyvateľstva v okrese Rožňava, články v regionálnych novinách, informácie v infotexte mestskej káblovej televízie, internetová stránka RÚVZ Rožňava, internetové stránky miest, obcí, základných a stredných škôl v okrese, využitie zdravotno-výchovných videokaziet a násteniek umiestnených vo vstupnej hale RÚVZ Rožňava, edukačné materiály dodané z ÚVZ SR a materiály vlastnej edície.

U 366 klientov, ktorí navštívili všeobecné PCOPZ sa sledovala prevalencia najzávažnejších rizikových faktorov neinfekčných ochorení a to spôsob stravovania, pohybová aktivita, stres, fajčenie, nadváha a obezita, hypertenzia, nadmerné užívanie alkoholu. Získané údaje od 323 klientov, ktorí mali vykonané všetky vyšetrenia, boli pridané do databázy TZS v.2009. Údaje od 43 klientov s vyšetrením len niektorých parametrov boli zadané a spracované mimo hlavnej databázy TZS.

Odborní pracovníci v teréne poskytovali služby všeobecného PCOPZ počas 17 výjazdov v 12 zariadeniach okresu, kde bolo spolu vyšetrených 249 klientov, z toho 206 zadaných do databázy TZS a 2 výjazdy, na ktorých bolo vyšetrených 43 klientov s vyšetrením len niektorých parametrov, ktorí neboli zadaní do databázy TZS.

Rožňava	- VVS, a.s., závod Rožňava	- 2 výjazdy	- 22 zamestnancov
Rožňava	- ZŠ, Ul. pionierov	- 2 výjazdy	- 26 zamestnancov
Štítnik	- ZŠ	- 2 výjazdy	- 20 zamestnancov
Rožňava	- ZŠ akademika J.Hronca	- 3 výjazdy	- 35 zamestnancov
Štítnik	- Obecný úrad	- 1 výjazd	- 13 zamestnancov
Brzotín	- Obecný úrad	- 1 výjazd	- 9 seniorov

Rožňava	- Nám. baníkov	- 1 výjazd	- 64 účastníkov kampane MOST
Rožňava	- akcia Kameňák	- 1 výjazd	- 15 účastníkov akcie
Čučma	- Obecný úrad, JDS	- 1 výjazd	- 11 seniorov
Rudná	- Obecný úrad, JDS	- 1 výjazd	- 11 seniorov
Rožňava	- Poisťovňa Allianz	- 1 výjazd	- 12 zamestnancov
Rožňava	- Firma Eustream	- 1 výjazd	- 11 zamestnancov

1. Výživa a stravovacie zvyklosti:

Výchova a edukácia obyvateľov bola zameraná aj na výživu, na zlepšenie stravovacích návykov a na zdraviu prospešné potraviny s využitím všetkých foriem a prostriedkov zdravotno-výchovného pôsobenia (besedy a prednášky, letáky, nástenky, články v novinách, atď.). V rámci vykonávania činnosti vo všeobecnom PCOPZ bola u každého klienta vykonaná intervencia o zdravej výžive. V rámci programu Školské ovocie sa realizoval priebežný monitoring vplyvu uvedeného programu na zvyšovanie zdravotného uvedomenia detí a rodičov v materských a základných školách do programu zapojených i nezapojených. Databáza súboru od 107 respondentov bola odoslaná na ÚVZ SR.

Zdravotno-výchovné aktivity o zdravom životnom štýle vrátane zdravej výživy boli vykonávané v rámci v oblasti onkopreventívnej, prevencie diabetu, prevencie srdcovocievnych chorôb a prevencie vzniku látkových a nelátkových závislostí. Cieľovou skupinou týchto aktivít bola väčšina populácia v predproduktívnom a produktívnom veku.

2. Fyzická inaktivita:

Na zvyšovanie úrovne informovanosti obyvateľstva o zdravom životnom štýle pracovníci oddelenia VKZ uskutočnili aktivity, pri ktorých sa využili individuálne, skupinové a hromadné metódy zdravotno-výchovného pôsobenia a všetky dostupné formy a prostriedky – články v regionálnych novinách, informácie v infotexte mestskej káblovej televízie, hromadná akcia pre žiakov 5. a 6. ročníka ZŠ, prednášky a besedy pre všetky cieľové skupiny obyvateľstva, letáky vlastnej edície, nástenky, internetová stránka RÚVZ Rožňava, internetové stránky miest, obcí, základných a stredných škôl v okrese Rožňava a pod.

V hodnotenom období sa individuálne poradenstvo zdravého životného štýlu vrátane odporúčenia optimálnej pohybovej aktivity poskytlo 366 klientom. V rámci činnosti všeobecného PCOPZ boli u všetkých klientov odobrané anamnestické údaje o vybraných determinatoch zdravia (anamnestické údaje a údaje o stravovacích návykoch a pohybovej aktivite boli zadané do databázy TZS v.2009).

Pohybová aktivita pre verejnosť s názvom Pohyb je podmienkou života prebiehala aj v tomto hodnotenom období v priestoroch RÚVZ. Tieto pohybové aktivity pod vedením odborných pracovníčok oddelenia VKZ boli zamerané na prevenciu ochorení chrbta, inkontinencie, osteoporózy a zlepšenie celkovej telesnej pohody. 12 osôb sa na cvičení stretlo 24-krát. Fitness centrum na RÚVZ využili 6 pracovníci 42-krát.

Šiesty ročník súťažného športového podujatia Čo sa hýbe, to je živé sa uskutočnil 24.05.2016 na sídlisku Juh v Rožňave. Cieľovou skupinou tohto podujatia boli triedne kolektívy 5. a 6. ročníkov základných škôl v okrese Rožňava. Organizátormi tohto podujatia boli: Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Rožňave, Mesto Rožňava, Centrum voľného času v Rožňave, Slovenský Červený kríž - úzs Rožňava, Stredná zdravotnícka škola v Rožňave, Východoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s. Košice, závod Rožňava, Okresné riaditeľstvo PZ v Rožňave, Dobrovoľný hasičský zbor v Plešivci a DOMKA – Združenie saleziánskej mládeže v Rožňave. Hlavný cieľ organizátorov tohto podujatia vyplýval z nárastu nadváhy a obezity už v detskom veku a je ním zvýšenie fyzickej

aktivity detí a poukázanie na finančne nenáročné pohybové činnosti, ktoré je možné vykonávať kedykoľvek a kdekoľvek. V rámci tohto podujatia si zmerali medzi sebou sily jednotlivé triedy, ktoré súťažili na pripravených 14 stanovištiach (1. Basketbalový kôš, 2. Futbalová bránka, 3. Florbalová bránka, 4. Fúrik, 5. Prenášanie, 6. Beh, 7. Drepy, 8. Kliky, 9. Bicykle a kolobežky, 10. Granáty, 11. Hasičská štafeta, 12. Vedomostná súťaž, 13. KPR, 14. Ošetrovanie zranenia). Technické podmienky a činnosť na jednotlivých stanovištiach zabezpečovali organizátori a animátori zo všetkých stredných škôl v Rožňave (spolu 17 osôb - organizátorov a 38 animátorov). Podľa súčtu získaných bodov z jednotlivých disciplín si triedne kolektívy vyberali ceny, ktoré im venovali sponzori podujatia. Takmer všetky ceny súviseli s vykonávaním pohybovej aktivity a poradie im pripísali až samotní súťažiaci podľa atraktivity pre jednotlivé triedne kolektívy. Počas podujatia prebiehali na sídlisku Juh aj sprievodné aktivity, bola možnosť vyskúšať si lezeckú stenu, využiť maľovanie na tvár a tiež nakresliť logo svojej triedy priamo na asfalt. Pre všetkých účastníkov podujatia bol zabezpečený pitný režim – čistá pitná voda. Podujatia sa zúčastnilo 16 tried zo 7 základných škôl v okrese Rožňava. Na podujatí bolo 291 žiakov 5. a 6. ročníkov.

3. Tabak, alkohol, drogy:

Zdravotno-výchovné aktivity boli zamerané aj na zníženie škôd spôsobených alkoholom, drogami a tabakovými výrobkami. Prostredníctvom individuálnych, skupinových a hromadných metód sa v oblasti prevencie, nebezpečenstva a škodlivého vplyvu návykových látok na človeka a tiež v oblasti prevencie nelátkových závislostí pôsobilo na obyvateľstvo, prioritne na deti a mládež (interaktívne metódy zdravotno-výchovného pôsobenia, články, informácie, letáky, nástenky). Pracovníci VKZ sa podieľali aj na propagácii súťaže pre 7. ročníky základných škôl Najlepšia protidrogová nástenka.

Pracovníci oddelenia VKZ sa podieľali na prieskume GYTS (Global Youth Tobacco Survey), ktorý je súčasťou projektu globálneho monitorovania užívania tabaku vypracovaného a koordinovaného Svetovou zdravotníckou organizáciou a Centrom pre kontrolu chorôb a prevenciu v USA. V rámci daného prieskumu boli podľa presnej metodiky zozbierané dáta od 67 žiakov 7. a 8. ročníkov na ZŠ v Dobšinej. Dotazníky boli zaslané koordinátorovi prieskumu GYTS na Slovensku.

V rámci poskytovania telefonického poradenstva na Linke pomoci 0908 888 722 sme túto linku prevzali 09.09.2016 od RÚVZ Rimavská Sobota a následne sme ju odovzdali 23.09.2016 na RÚVZ Košice. Telefonické poradenstvo sme poskytovali 9 pracovných dní v čase od 8.00 do 15.00. Spolu sme vybavili 73 opodstatnených telefonátov, ďalšie hovory boli neopodstatnené, často neslušné a urážajúce. Priemerne malo o poradenstvo záujem 8 volajúcich denne, najmenej 4 a najviac 15 opodstatnených volaní za jeden deň. 59 volajúcich prejavilo záujem prestať fajčiť. Zo 73 volajúcich bolo 56 mužov – 77% a 17 žien – 23% vo veku od 13 do 70 rokov, priemerný vek všetkých volajúcich 38 rokov, mužov 34 a žien 49 rokov. Volajúci fajčili od 1 do 50 rokov, priemerne všetci volajúci fajčili 17,2 roka, muži 15,2 roka a ženy 23,5 roka. Zaznamenaný denný počet vyfajčených cigariet bol od 1 do 40 cigariet, priemerne 21 cigariet, muži 22 cigariet a ženy 20 cigariet.

U 40 klientov – fajčiarov bol vykonaný dotazníkový prieskum zameraný na zistenie závislosti na nikotíne. Vyhodnotením FAGERSTROMOVHO dotazníka sa zistilo, že 23 (57,5%) fajčiarov nie je závislých na nikotíne, 13 (32,5%) vykazuje strednú závislosť, 3 (7,5%) fajčiarov je silne závislých na nikotíne a veľmi silne závislý bol 1 (2,5%) klient. Vo všeobecnom PCOPZ sa vykonávalo individuálne poradenstvo o rizikách nadmerného užívania alkoholu a tabaku u klientov a u ich rodinných príslušníkov. Špecializované PCPOF v roku 2016 navštívilo 33 klientov bez spätnej väzby o efektívite intervencie. Pri opakovaných vyšetreniach klientov vo všeobecnom PCOPZ sme zaznamenali 4 bývalých fajčiarov, ktorí prestali fajčiť aj vďaka našej intervencii v minulosti.

V súvislosti cieľmi aktualizovaného Národného programu podpory zdravia pracovníci oddelenia VKZ vykonávali monitorovanie a hodnotenie úrovne zdravotného uvedomenia a výskytu rizikových faktorov životného štýlu v prieskume Zdravotné uvedomenie a správanie sa obyvateľstva SR v roku 2016 u 104 respondentov podľa metodického usmernenia z ÚVZ SR.

II. Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia

1. Kardiovaskulárne ochorenia

V septembri 2016 sa aj v okrese Rožňava uskutočnila celonárodná kampaň MOST-Mesiac o srdcových témach. Realizovala sa podľa logistických a organizačných pokynov Slovenskej nadácie srdca. Kampani MOST 2016 predchádzala medializácia podujatia v regionálnom denníku MY Gemerské noviny, vo vstupnej hale RÚVZ bola na tému MOST 2016 inštalovaná nástenka a tiež dodané plagáty k tejto akcii. Na Námestí baníkov v Rožňave na dvoch stanovištiach vykonávali aktivity odborní pracovníci oddelenia výchovy k zdraviu pri RÚVZ so sídlom v Rožňave za asistencie 6 študentov zo Strednej zdravotníckej školy v Rožňave. Ďalší 10 študenti z Gymnázia P. J. Šafárika v Rožňave edukovali ľudí a rozdávali zdravotno-výchovné materiály (dodané a aj vlastné) v uliciach mesta. Zároveň títo študenti pozývali oslovených ľudí na bezplatné vyšetrenie rizikových faktorov vedúcich k vážnym srdcovo-cievnyim ochoreniam. V tento deň bolo na 1. stanovišti vyšetrených 24 klientov a na 2. stanovišti 40 klientov, u ktorých bola odobraná osobná a rodinná anamnéza, vykonalo sa meranie krvného tlaku a pulzu, antropometrické vyšetrenie, vyšetrenie množstva telesného tuku, svalstva a viscerálneho tuku, vyšetrenie vybraných krvných parametrov (na jednom stanovišti prístrojom Reflotron a na druhom stanovišti prístrojom Accutrend a prístrojom Accu-Chek). Všetkým klientom bola poskytnutá podľa nameraných výsledkov individuálna intervencia vrátane odovzdania zdravotno-výchovného materiálu.

2. Diabetes mellitus

V rámci dobrej spolupráce so základnými a strednými školami boli aj roku 2016 vykonané edukačné aktivity na tému Zdravá výživa ako súčasť prevencie chronických neinfekčných chorôb, vrátane prevencie cukrovky pre 49 študentov na Strednej zdravotníckej škole v Rožňave a tiež boli vykonané edukačné aktivity pre 64 žiakov 6.ročníka na ZŠ Ul. pionierov v Rožňave.

V spolupráci s miestnymi organizáciami Jednoty dôchodcov Slovenska sa takisto vykonávali zdravotno-výchovné aktivity zamerané na diabetes mellitus (JDS Čučma, JDS Rudná).

3. Vybrané nádorové ochorenia

Prevencii najčastejších nádorových ochorení sa pracovníci oddelenia výchovy k zdraviu venovali počas zdravotno-výchovných aktivít v miestnej organizácii JDS v Brzotíne – 25 seniorov, na Obchodnej akadémii v Rožňave – 71 študentov, na Gymnáziu v Dobšinej – 20 študentov a na Strednej zdravotníckej škole v Rožňave – 49 študentov.

Všetky ďalšie aktivity oddelenia VKZ smerovali v hodnotenom období k prevencii chronických neinfekčných ochorení – osobitne srdcovocievnych ochorení, cukrovky a nádorových ochorení.

9.1.1 SLEDOVANIE A HODNOTENIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Úloha sa v hodnotenom období realizovala na úrovni činnosti všeobecného a špecializovaných poradenských centier ochrany a podpory zdravia. Činnosť PCOPZ je podrobne opísaná v bode 9.7 CINDI PROGRAM SR.

9.2.1 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENIE NADVÁHY A OBEZITY NA ROKY 2015-2025

Zdravotno-výchovné aktivity v rámci prevencie obezity sa zamerali na edukáciu obyvateľstva o zdravom životnom štýle s cieľom prevencie nadváhy a obezity, o rizikových faktoroch cukrovky, srdcovo-cievnych ochorení a nádorových ochorení s cieľom zníženia výskytu neinfekčných ochorení v populácii – distribúcia edukačných materiálov vyhotovených odbornými pracovníkmi oddelenia VKZ, názorná propagácia – formou nástenky umiestnenej vo vstupnej hale RÚVZ, prednášky, interaktívne zážitkové metódy, individuálne a skupinové poradenstvo.

Prostredníctvom všeobecného PCOPZ sa sledovala prevalencia najzávažnejších rizikových faktorov neinfekčných ochorení a to spôsob stravovania, pohybová aktivita, stres, fajčenie, obezita, hypertenzia u klientov, ktorí navštívili všeobecné PCOPZ. Jednalo sa o 366 obyvateľov okresu, ktorým bolo poskytnuté poradenstvo a zdravotno-výchovné materiály so zameraním na udržanie optimálnej telesnej hmotnosti, zdravú výživu a pohybovú aktivitu. Klientom s obezitou, ktorí prejavili záujem o zmenu životného štýlu a úpravu hmotnosti, bola doporučená návšteva špecializovaného poradenského centra správnej výživy a úpravy hmotnosti.

Realizovali sa zdravotno-výchovné akcie zamerané na zdravú výživu, rozvoj a propagáciu pohybovej aktivity obyvateľstva, ktoré sú opísané v časti 9.1 Národný program podpory zdravia.

9.2.2 VYZVI SRDCE K POHYBU – Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Úloha sa v hodnotenom období nerealizovala.

9.3 PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH RÓMSKÝCH KOMUNÍT NA ROKY 2009 - 2015

Úloha sa v roku 2016 realizovala zaslaním stanoviska RÚVZ so sídlom v Rožňave k zhodnoteniu spolupráce s neziskovou organizáciou „Zdravé komunity“.

V októbri 2016 sa pracovníčka oddelenia VKZ zúčastnila v Poprade na odbornom seminári k sledovaniu vybraných ukazovateľov zdravotného stavu rómskej populácie na základe analýzy údajov z Listov o prehliadke mŕtveho.

Počas epidémie hepatitídy typu A sme nadviazali spoluprácu s koordinátorom a asistentkou zdravia z neziskovej organizácie Zdravé komunity. Cieľom spolupráce bolo zlepšenie zdravotného uvedomenia rómskej populácie v našom regióne a efektívnejšie dodržiavanie epidemiologických opatrení v súvislosti s daným infekčným ochorením.

Taktiež v súvislosti s výskytom hepatitídy typu A bola zrealizovaná preventívna zdravotno-výchovná aktivita pre rodičov v ZŠ v Ochtinej.

Všetky ďalšie aktivity oddelenia VKZ sú smerované ku všetkým obyvateľom okresu Rožňava, rómsku populáciu nevynímajúc.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Na znižovanie škodlivých účinkov alkoholu sa v roku 2016 realizovali zdravotno-výchovné aktivity prostredníctvom individuálnych, skupinových a hromadných metód s dôrazom na deti a dospelujúcu populáciu. Mnohé aktivity súviseli s témou zdravého životného štýlu a s prevenciou látkových a nelátkových závislostí. Prostredníctvom všeobecného PCOPZ sa u klientov sledoval aj rizikový faktor problémového užívania alkoholu s následným odporúčením návštevy špecialistu.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA

Do jednotlivých základných organizácii JDS v okrese boli prostredníctvom predsedu OO JDS v Rožňave distribuované zdravotno-výchovné materiály zamerané na zdravý životný štýl, vysoký krvný tlak, cukrovku, fajčenie, duševné zdravie a Alzheimerovu chorobu. U seniorov sa realizujú aj kurzy samomerania krvného tlaku. Absolvovalo ich 21 seniorov. V roku 2016 sa v priestoroch RÚVZ Rožňava realizovali pohybové aktivity s názvom Pohyb je podmienkou života. Tieto pohybové aktivity pod vedením odborných pracovníčok oddelenia VKZ sú zamerané na prevenciu ochorení chrbta, inkontinencie, osteoporózy a zlepšenie celkovej telesnej pohody. Počas 24 stretnutí sa na cvičení stretávalo 12 osôb, prevažne senioriek.

Vo februári 2016 sa konalo zdravotno-výchovné podujatie v miestnej organizácii JDS v Brzotíne pre 25 seniorov. Témou podujatia bola prevencia nádorových ochorení.

V rámci Týždňa mozgu sa uskutočnila zdravotno-výchovná aktivita pre 19 klientov sociálneho zariadenia For region Gemer v Nadabule. Taktiež v súvislosti s Týždňom mozgu sa v spolupráci s RÚVZ so sídlom v Rožňava v Gemerskej knižnici Pavla Dobšinského v Rožňave uskutočnilo podujatie s názvom Máte v hlave?, na ktorom bolo prítomných asi 50 účastníkov rôzneho veku, vrátane seniorov.

Pri príležitosti Októbra - mesiaca úcty k starším sa 12.10. 2016 v Spoločenskej sále na Mestskom úrade v Rožňave uskutočnil Rožňavský veľtrh pre seniorov. Cieľovou skupinou tohto podujatia boli seniori v okrese Rožňava. Hlavnými organizátormi podujatia boli Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Rožňave, Mesto Rožňava a Okresná organizácia Jednoty dôchodcov Slovenska v Rožňave. Program veľtrhu bol koncipovaný tak, aby seniori v jednotlivých informačných blokoch získali informácie z oblasti uspokojovania fyzických, psychických, sociálnych a spirituálnych potrieb. Vzdelávacia časť programu podujatia prebiehala v sále a sprievodné a konzultačné aktivity sa realizovali vo vstupnom vestibule. Rožňavský veľtrh pre seniorov otvorili svojim vystúpením žiaci zo Základnej umeleckej školy v Rožňave. Odborníci seniorom prednášali na rôzne témy (prevencia a riešenie inkontinencie, terénna opatrovateľská služba, uspokojovanie spirituálnych potrieb podľa jednotlivých kresťanských denominácií, doplnkové zdravotné pomôcky, kompenzácia ťažkého zdravotného postihnutia, patientsky kompas - nadužívanie ATB, polypragmázia, zdroje a kvalita informácií). V rámci všetkých prednesených tém a tiež v oblasti bezpečnosti seniorov a využívania zdvíhacích zariadení u imobilných osôb mali účastníci veľtrhu možnosť diskusie, individuálnej konzultácie a poradenstva. Sprievodné aktivity zabezpečovala Stredná zdravotnícka škola v Rožňave (meranie krvného tlaku, pulzu, hmotnosti, telesných tukov a svalov, cukru a cholesterolu v krvi – využilo 38 klientov, masáž šije a horných končatín – využilo 17 klientov), Stredná odborná škola obchodu a služieb (strihanie vlasov a úprava

účesu) a Gemerská knižnica Pavla Dobšinského (ponuka kníh a aktivít). Na podujatí bolo prítomných 60 seniorov.

Počas októbra 2016 bol zrealizovaný 1 výjazd PCOPZ do miestnej organizácie JDS v Čučme počas ktorého bolo vyšetrených 17 klientov a v novembri bol uskutočnený výjazd PCOPZ do miestnej organizácie JDS v Rudnej, kde bolo vyšetrených 11 klientov.

Údaje z meraní a vyšetrení 55 klientov, ktorí boli vyšetrení počas veľtrhu a pri výjazdoch PCOPZ boli zadané do databázy programu Excel a boli odoslané na ÚVZSR. Počas Rožňavského veľtrhu pre seniorov a počas výjazdov boli distribuované zdravotno-výchovné materiály /vlastné i dodané z ÚVZ SR/.

9.6 EFEKTÍVNA PODPORA KARDIOMETABOLICKÉHO ZDRAVIA V PROSTREDÍ STREDNÝCH ŠKÔL V BRATISLAVSKOM SAMOSPRÁVNOM KRAJI

Úloha sa na našom pracovisku nerealizovala.

9.6.1 ZDRAVOTNO – VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

Úloha sa na našom pracovisku nerealizovala.

9.7 CINDI PROGRAM SR

V rámci CINDI programu SR boli vykonávané aktivity zamerané na znižovanie rizikových faktorov životného štýlu obyvateľov a bola zabezpečená spoluúčasť na Národnom kardiovaskulárnom programe prostredníctvom zaistenia plynulej prevádzky všeobecného poradenského centra ochrany a podpory zdravia (ďalej len PCOPZ) ako aj špecializovaných PCOPZ - správnej výživy a úpravy hmotnosti, prevencie a odvykania od fajčenia a ochrany a podpory zdravia pri práci. V roku 2016 boli poskytnuté služby všeobecným PCOPZ a špecializovanými PCOPZ 453 klientom (všeobecné 366 z toho 108 (29,5%) mužov a 136 (70,5%) žien, špecializované 87 z toho 52 (59,8%) mužov a 35 (40,2%) žien). Zabezpečilo sa individuálne a skupinové poradenstvo aj na pracoviskách a v komunitách žijúcich na vidieku výjazdmi všeobecného PCOPZ. V hodnotenom období bolo uskutočnených 17 výjazdov v 12 zariadeniach okresu a vyšetrených bolo 249 klientov, z toho 206 zadaných do databázy TZS a 2 výjazdy, na ktorých bolo vyšetrených 43 klientov s vyšetrením len niektorých parametrov, ktorí neboli zadaní do databázy TZS.

Kurzy samomerania tlaku krvi sa realizovali prostredníctvom všeobecného PCOPZ odbornou pracovníčkou oddelenia VKZ. Absolvovalo ho 39 klientov.

Úlohy a ciele CINDI programu sa propagovali v masovo-komunikačných prostriedkoch, na webovej stránke RUVZ, elektronickou poštou boli odoslané do 50 miest a obcí v okrese, do 37 základných škôl a do 6 stredných škôl, prostredníctvom pokračujúcej regionálnej kampane MOST V AUTOBUSE (kampan z roku 2014) a taktiež prostredníctvom distribúcie zdravotno-výchovného materiálu na miesta so zvýšenou koncentráciou ľudí .

9.8 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2013 - 2016

V roku 2016 bolo prostredníctvom oddelenia výchovy k zdraviu zrealizovaných 45 zdravotno-výchovných aktivít v oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych i nelegálnych návykových látok. Prostredníctvom individuálnych, skupinových a hromadných metód sa v oblasti prevencie, nebezpečenstva a škodlivého vplyvu návykových látok na človeka a tiež v oblasti prevencie nelátkových závislostí pôsobilo na obyvateľstvo, prioritne na deti a mládež v základných a stredných školách v okrese Rožňava (interaktívne metódy zdravotno-výchovného pôsobenia, filmy na DVD, články, informácie, letáky, nástenky).

9.9 ZNIŽOVANIE EPIDEMIOLOGICKÉHO A CHEMICKÉHO RIZIKA POKRMOV RÝCHLEHO OBČERSTVENIA V OKRESE LEVICE

Úloha sa na našom pracovisku nerealizovala.

9.10 STRAVOVACIE NÁVYKY A SPOTREBNÝ POTRAVINOVÝ KÔŠ U OBYVATEĽOV OKRESU LEVICE

Úloha sa na našom pracovisku nerealizovala.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Spišskej Novej Vsi**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV)

Cieľom plánu je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho a vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami.

Gestorom úlohy a riešiteľským pracoviskom je ÚVZ SR. V priebehu roku 2016 neboli dané požiadavky ÚVZ SR na plnenie predmetnej úlohy.

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV

Cieľ

Cieľom tohto programu je plniť zaktualizované národné ciele vládou schváleného materiálu *Protokol o vode a zdraví k Dohovoru o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992* – Národné ciele SR III, ktoré boli nastavené v spolupráci s rezortom životného prostredia a to v súlade s medzinárodným dokumentom *Protokol o vode a zdraví*.

Gestorom úlohy je ÚVZ SR a riešiteľskými pracoviskami sú ÚVZ SR a vybrané RÚVZ. V priebehu roku 2016 neboli dané požiadavky ÚVZ SR na plnenie predmetnej úlohy.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Medziodborová úloha – plnia odbory hygieny životného prostredia, odbor preventívneho pracovného lekárstva a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Cieľ

Zabezpečiť pokračovanie procesov zameraných na uplatňovanie ľudského biomonitoringu vo vzťahu k chemickým rizikovým faktorom zo životného i pracovného prostredia a udržateľnosť odborných kapacít pre HBM v rámci ÚVZ SR a RÚVZ v SR.

Gestorom úlohy je ÚVZ SR, riešiteľské pracoviská sú RÚVZ v sídlach krajov a ďalšie vybrané RÚVZ v SR. V priebehu roku 2016 neboli dané požiadavky gestora úlohy - ÚVZ SR na plnenie predmetnej úlohy.

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTKOV VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKÔL NA ZDRAVIE DETÍ V RÔZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

Medziodborová úloha – plnia odbory hygieny životného prostredia, odbor hygieny detí a mládeže a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Cieľ

Cieľom je plnenie Regionálneho prioritného cieľa III (RPG III) uvedeného v Deklarácii ministrov prijatej na Parmskej konferencii o životnom prostredí a zdraví, ktorým je prevencia

akútnych a chronických respiračných ochorení a alergií u detí prostredníctvom zlepšovania kvality vnútorného prostredia v školách uplatnením environmentálno-zdravotných indikátorov.

V roku 2016 má byť uskutočnená analýza získaných údajov, vyhodnotenie výsledkov, formulácia záverov a odporúčaní, publikovanie výsledkov a záverov RÚVZ, verejnosti a zástupcom škôl.

Gestorom úlohy je ÚVZ SR, riešiteľské pracoviská sú RÚVZ v sídlach krajov a ďalšie vybrané RÚVZ v SR.

V priebehu roku 2016 neboli dané požiadavky gestora úlohy - ÚVZ SR na plnenie predmetnej úlohy.

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTOK V PITNÝCH VODÁCH

Cieľ

Získať prehľad o výskyte reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách SR.

Gestorom úlohy je NRC pre pitnú vodu, riešiteľskými pracoviskami je ÚVZ a RÚVZ v SR.

V priebehu roku 2016 neboli dané požiadavky gestora úlohy - NRC pre pitnú vodu na plnenie predmetnej úlohy.

1.6 ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASTÍC VO VONKAJŠOM PROSTREDÍ

Cieľ

Hlavným cieľom projektu je poskytovať presné a včasné informácie o obsahu alergizujúcich organických častíc – peľu a spór plesní v ovzduší. Podmienkou na plnenie hlavného cieľa je rozšíriť existujúcu sieť peľových monitorovacích staníc na úroveň, ktorá je nevyhnutná pre presné a komplexné vyhodnocovanie peľovej situácie v jednotlivých regiónoch Slovenska. Obnova a dobudovanie technického, prístrojového a personálneho vybavenia infraštruktúry peľovej informačnej služby (PIS) zabezpečí adekvátny monitoring environmentálnych zdravotných rizík spôsobených výskytom biologických alergénov v ovzduší pre celé územie Slovenska, čím sa posilní základná úloha v oblasti ochrany a podpory verejného zdravia, a to prevencia.

Gestorom úlohy je ÚVZ SR, riešiteľské pracoviská sú vybrané RÚVZ v SR.

V priebehu roku 2016 neboli na RÚVZ Spišská Nová Ves dané požiadavky na plnenie predmetnej úlohy.

1.7 ZHODNOTENIE STAVU DEKONTAMINÁCIE VO VYBRANÝCH PREVÁDZKACH PEDIKÚR V OKRESE LEVICE

Cieľ

Zhodnotenie stavu dekontaminácie v prevádzkach pedikúr v okrese Levice a prijatie účinných opatrení na zníženie rizika poškodenia zdravia klientov.

Gestorom úlohy je RÚVZ so sídlom v Leviciach, riešiteľské pracovisko je RÚVZ so sídlom v Leviciach.

Úloha je riešená RÚVZ so sídlom v Leviciach.

ÚLOHY VYPLÝVAJÚCE Z PROBLEMATIKY ÚZEMNÉHO OBVODU

SLEDOVANIE KVALITY VODY V PRAMEŇOCH NA ÚZEMÍ NÁRODNÉHO PARKU SLOVENSKÝ RAJ

V priebehu roka 2016 bolo pracovníkmi oddelenia HŽP odobratých 34 vzoriek vôd zo 17 prameňov nachádzajúcich sa v blízkosti najnavštevovanejších turistických trás na území Národného parku Slovenský raj, a to prameň Pod Gačovskými skalami – Dedinky, prameň Stratenská Píla, prameň Zajmarská roklina (vyvieračka), prameň Suchá Belá, prameň Kysel', prameň sv. Bruna na Kláštorisku, prameň na ceste medzi Kláštoriskom a Podleskom, Glacká cesta – prameň Maisgripin, prameň Klauzy, Novoveská Huta – Kráľov prameň, prameň Podlesok (oproti parkovisku), prameň Breznovica (Prielom Hornádu), prameň pri potoku Lesnica (Pod tiesninou), Košiarny briežok – Skromná studnička, Košiarny briežok – Grófska studňa, Sokolský prameň – Čingov, prameň Čierna dolina – Sokol.

Kvalita vody vo vzorkách: prameň Kysel', prameň sv. Bruna na Kláštorisku, prameň na ceste medzi Kláštoriskom a Podleskom, prameň Čierna dolina – Sokol, prameň Klauzy, prameň Stratenská Píla, prameň Zajmarská roklina (vyvieračka), Košiarny briežok – Skromná studnička, Novoveská Huta – Kráľov prameň, prameň Suchá Belá, Sokolský prameň – Čingov **nezodpovedala** hygienickým požiadavkám, prekročené boli mikrobiologické ukazovatele - E. coli, koliformné baktérie, enterokoky a kultivovateľné mikroorganizmy pri 22°C a 37°C a v hydrobiologickom ukazovateli - živé organizmy.

Výsledky kvality vody boli oznámené Správe Národného parku Slovenský raj, obecným úradom a hlavným prevádzkovateľom ubytovacích a stravovacích zariadení s požiadavkou na zabezpečenie oznámenia pre návštevníkov na informačných tabuliach.

ODBORNE SPOLUPRACOVAŤ SOBECNÝMI ÚRADMI PRI RIEŠENÍ PROBLEMATIKY V ZÁSOBOVANÍ RÓMSKYCH OSÁD PITNOU VODOU

V priebehu roka 2016 bolo odobratých 7 vzoriek pitných vôd z verejných vodovodov v rómskych osadách – Žehra, Rudňany, Vítkovce a Nálepko. V 3 odobratých vzorkách boli prekročené mikrobiologické ukazovatele – E.coli, koliformné baktérie, enterokoky, kultivovateľné mikroorganizmy pri 22°C a biologické ukazovatele – abiosestón, bezfarebné bičíkovce a živé organizmy.

Pri štátnom zdravotnom dozore sú nedostatky zisťované v udržiavaní a funkčnosti verejných studní. Odstraňovanie týchto nedostatkov je veľmi zdĺhavé a v rómskych osadách často neefektívne. Negatívne je potrebné hodnotiť opakované zničenie uzatvárania na studni a zásahy do prevádzky chlórovacího zariadenia. Okolie studní je znečisťované, nie je možné vytvorenie ochranného pásma. Pretrváva ničenie stavebnej úpravy studní a čerpacích zariadení.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1. ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

V roku 2016 bolo v územnom obvode RÚVZ Spišská Nová Ves (okres Spišská Nová Ves a Gelnica) evidovaných 2 094 pracovníkov v riziku práce, z toho je 321 žien. Oproti roku 2015 sa počet exponovaných pracovníkov znížil o 339 pracovníkov, pričom počet exponovaných žien sa znížil o 14.

Podľa prevažujúcej činnosti je najviac evidovaných pracovníkov v priemyselnej výrobe 1 616 (z toho je 293 žien), čo je z celkového počtu 77,17 % pracovníkov. V stavebníctve je v riziku evidovaných 289 pracovníkov (všetko muži), čo je 13,80 %, v ťažbe a dobývaní 92 pracovníkov (z toho je 10 žien) čo tvorí 4,39 % a v poľnohospodárstve, lesníctve a rybolove je evidovaných 29 pracovníkov (mužov), čo predstavuje 1,38 %. V ostatných odvetviach je spolu exponovaných 68 pracovníkov (z toho 18 žien), čo je 3,26 % z celkového počtu exponovaných pracovníkov.

Oproti minulému roku bol celkovo zaznamenaný pokles v počte exponovaných pracovníkov v každom odvetví. Najvýraznejší pokles v počte exponovaných pracovníkov bol zaznamenaný v rezorte priemyselnej výroby o 309 (pričom počet exponovaných žien stúpol o 15 pracovníčok), v stavebníctva bol zaznamenaný pokles exponovaných pracovníkov o 22 mužov, v rezorte ťažby a dobývania pokles o 13 pracovníkov a v rezorte dodávky vody o 9 pracovníkov, v rezorte poľnohospodárstva o 8 pracovníkov a v rezorte veľkoobchodu a maloobchodu bol zaznamenaný pokles exponovaných pracovníkov o 2 mužov. Nárast v počte exponovaných pracovníkov bol zaznamenaný v rezorte dopravy a skladovania a to o 21 mužov a v rezorte zdravotníctva o 3 pracovníkov (z toho o 4 ženy). V rezorte vzdelávania nedošlo oproti minulému roku k žiadnej zmene v počte exponovaných zamestnancov.

Podľa rizikových faktorov je stále najviac pracovníkov exponovaných nadmernému hluku 1 971 pracovníkov, z toho je 274 žien (pokles o 420 pracovníkov, počet exponovaných žien klesol o 16), chemickým látkam a zmesiam vrátane prachu 463 pracovníkov, z toho je 39 žien (pokles o 217 pracovníkov, pričom počet exponovaných žien narástol o 27) a nadmerným vibráciám je exponovaných 342 pracovníkov – mužov (pokles o 138 mužov). Biologickému faktoru je exponovaných 17/11 pracovníkov (nárast o 2/6 pracovníkov) a fyzickej záťaži 30/1 pracovníkov (čo predstavuje nárast o 16 mužov).

Nadalej evidujeme najvyšší počet pracovníkov exponovaných rizikovým faktorom v pracovnom prostredí v spoločnosti EMBRACO Slovakia, s.r.o., Spišská Nová Ves, kde z celkového počtu 2 330/673 zamestnancov (oproti minulému roku nárast v počte zamestnancov o 14, pričom nárast žien o 125). Z uvedeného počtu je 833/152 zamestnancov exponovaných nadmernému hluku. Oproti minulému roku došlo k zníženiu počtu exponovaných pracovníkov o 31, pričom počet exponovaných žien sa zvýšil o 8 pracovníčok.

Ďalšie spoločnosti, v ktorých evidujeme vyšší počet exponovaných pracovníkov sú:

- SEZ, a.s. Krompachy má z celkového počtu zamestnancov 389/233 exponovaných 39/4 pracovníkov nadmerným hlukom, prachom a chemickým látkam,
- MPC CESSI a.s. Spišská Nová Ves má z celkového počtu zamestnancov 290/146 evidovaných 104/53 pracovníkov v riziku hluku a prachu,
- URANPRES, spol. s r.o. Spišská Nová Ves má 140/0 pracovníkov exponovaných riziku hluku, prachu a vibrácií z celkového počtu zamestnancov 240/14,

- Kovohuty, a.s. Krompachy, kde je z celkového počtu zamestnancov 149/12 exponovaných 80 mužov v riziku hluku, prachu, chemických látok (olovo) a fyzickej záťaži,
- Triplus, s.r.o. Spišská Nová Ves má z celkového počtu zamestnancov 147/107 evidovaných 24/20 pracovníkov v riziku hluku,
- STI, spol. s r.o., Krompachy má z celkového počtu zamestnancov 138/4 evidovaných 117 mužov v riziku hluku, prachu a vibrácií,
- SABAR, s.r.o. Markušovce má z celkového počtu zamestnancov 128/27 exponovaných 69/11 pracovníkov v riziku hluku, prachu a vibrácií,
- TREVA s.r.o., Prakovce má z celkového počtu zamestnancov 115/12 evidovaných 96 mužov v riziku hluku, prachu a chemických faktorov,
- Zlieváreň SEZ, a.s. Krompachy má z celkového počtu zamestnancov 102/12 evidovaných 32 mužov v riziku hluku, vibrácií, prachu a infračerveného žiarenia.
- NOVES a.s. Spišská Nová Ves má z celkového počtu zamestnancov 93/8 evidovaných 26 pracovníkov v riziku hluku,
- CFM Slovakia, s.r.o. Spišská Nová Ves má z celkového počtu zamestnancov 91/57 zamestnancov exponovaných 45/21 pracovníkov v riziku hluku,

V ostatných prevádzkach je počet exponovaných pracovníkov nižší.

V roku 2016 boli prehodnotené rizikové práce v 15 existujúcich firmách. Nové rozhodnutia boli vypracované pre 4 právnické organizácie (OKNO FINAL spol. s r.o. Spišská Nová Ves, JOCHMAN s.r.o. Spišská Nová Ves, Správa ciest Košického samosprávneho kraja – stredisko Spišská Nová Ves (3 prevádzky strediska), Kluknavská s.r.o. Gelnica – pľúcna ambulancia).

Prehodnotené rizikové práce s následným preradením do 2. kategórie práce boli buď na základe objektivizácie faktorov pracovného prostredia alebo ukončením činnosti s výskytom rizikových faktorov spolu v 4 organizáciách (biologické faktory v prevádzke Bitúnok (nákup a porážka jatočných zvierat) u SZČO Ing. Stanislav Marcinek Gelnica, chemické faktory v prevádzke Zámočníctvo a kováčstvo u SZČO Miroslav Lacko Prakovce, hluk a vibrácie v spoločnosti IGLASS s.r.o. Markušovce a hluk a chemické faktory v spoločnosti ALKON s.r.o. Spišská Nová Ves).

Celkovo bolo zistené ukončenie činnosti v 5 prevádzkach kde boli vyhlásené rizikové práce (z celkového počtu zrušených 25 prevádzok v priebehu roku 2016). Zrušenie prevádzky písomne oznámili iba 2 firmy (TOM a TOM s.r.o. Košice – prevádzka Píla Nálepko a Elektroconect s.r.o. Hlavná 146 Gelnica – prevádzka Výroby káblových zväzkov Gelnica a Jaklovce). Ostatné prípady boli zistené pri výkone ŠZD, alebo pri vybavovaní žiadosti v súvislosti so zmenou prevádzkovateľa.

Zrušené prevádzky, kde boli vyhlásené RP:

- TOM a TOM s.r.o. Košice – prevádzka Píla Nálepko (riziko hluku),
- Elektroconect s.r.o. Hlavná 146 Gelnica – prevádzka Výroby káblových zväzkov (riziko hluku a vibrácií),
- Primastroje s.r.o. Richnava – Kovovýroba (pri ŠZD, riziko hluku),
- Railway Casted Components a.s., Štefánikova 887/53, Poprad, prevádzka Railway Casted Components a.s., Prakovce č. 13 (riziko hluku, chemických faktorov a vibrácií),
- Ešte v skúšobnej prevádzke bola zrušená činnosť spoločnosti New Country Sawmills s.r.o. Chorvátsky Grob – prevádzka Píla Smolnícka Huta (u predchádzajúcich prevádzkovateľov vyhlásené riziko hluku).

Zrušením prevádzok, tiež prehodnotením rizikových prác s následným zaradením prác do 2.kategórie práce, ale najmä prepúšťaním zamestnancov došlo v roku 2016 k poklesu počtu pracovníkov evidovaných v riziku práce celkovo o 339.

Údaje o vyhlásených rizikových prácach sú aktualizované v programovom vybavení ASTR. V roku 2016 evidujeme celkovo 77 prevádzok s vyhlásenými rizikovými prácami. V rámci štátneho zdravotného dozoru bolo vykonaných 59 kontrol na rizikových pracoviskách, čo predstavuje 74,7 % z celkového počtu rizikových pracovísk. Regionálnemu úradu verejného zdravotníctva Spišská Nová Ves bolo do konca roku zaslaných 73 informácií o výsledkoch hodnotenia zdravotných rizík, t.j. 94,8 % z celkového počtu rizikových pracovísk. Informácie o výsledkoch hodnotenia zdravotných rizík sú na RÚVZ doručované aj v priebehu mesiaca január 2017, informáciu nezaslali prevažne SZČO – pílčici.

Preventívna lekárska starostlivosť a dohľad nad pracovným prostredím je poskytovaná pracovnou zdravotnou službou. Najväčšie zastúpenie majú pracovné zdravotné služby MEDISON s.r.o. Košice, ProCare a.s. Bratislava a BE-SOFT a.s. Košice. Spoločnosť ProCare a.s. Bratislava má v Spišskej Novej Vsi zriadené vysunuté pracovisko – ambulancia pracovného lekára a zástupcu vykonávajúceho dohľad nad pracovným prostredím. Zároveň preventívnu lekársku starostlivosť poskytujú lekári v meste Krompachy a Gelnica pod dohľadom pracovného lekára v Spišskej Novej Vsi. Naďalej nie je doriešená ani problematika SZČO, ktorí pracujú na dohodu v priemyselných podnikoch a v stavebníctve (zvárači, stolári, kovorobotníci ap.).

V územnom obvode RÚVZ Spišská Nová Ves podľa podkladov zistených pri výkone štátneho zdravotného dozoru a podľa zaslaných informácií o hodnotení zdravotných rizík poskytuje služby okrem ProCare a.s. Bratislava a MEDISON s.r.o. Košice viac pracovných zdravotných služieb, sú to napr. Salusé spol. s r.o. Piešťany, Salus – EC s.r.o. Zvolen, PZS s.r.o. Poprad, MEDI RELAX M+M s.r.o. Bratislava, Balsam s.r.o. Komárov, BE-SOFT a.s. Košice). Pracovné zdravotné služby zabezpečujú objektivizáciu faktorov pracovného prostredia, posúdenie rizika, vypracovanie prevádzkových poriadkov. Kvalita predkladaných protokolov je rôzna, v niektorých prípadoch je potrebné protokol vrátiť na dopracovanie. Prevažne sú zisťované chyby v dokumentovaní skutočnej expozície zamestnanca rizikovému faktoru a s tým súvisiaci prepočet.

Prevádzkovatelia predkladali na posúdenie prevádzkové poriadky pre jednotlivé rizikové faktory. Celkovo bolo predložených a posúdených prevádzkových poriadkov zameraných na škodlivé faktory v pracovnom prostredí v počte 60 (hluk, chemické faktory, vibrácie, biologické faktory, AZC materiál, lasery, fyzická záťaž a pod). Z uvedeného počtu prevádzkových poriadkov bolo 17 schválených pri zaradení prác do rizikových kategórií (5x hluk, 5x chemické faktory, 4x vibrácie, 1x fyzická záťaž a 2 x biologické faktory).

Hygienická problematika rizikových prác, nutnosť preventívnej lekárskej starostlivosti, používanie OOPP a zariadení na osobnú hygienu, ako aj osvetová a poradenská činnosť v oblasti preventívneho pracovného lekárstva sa vykonáva pri štátnom zdravotnom dozore, pri predkladaní a prejednávaní projektových dokumentácií. Konzultácie sú podávané najmä v súvislosti s výkonom ŠZD pri uvádzaní priestorov do prevádzky.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a prípravkov

V roku 2016 bolo vykonaných 90 kontrol v prevádzkach, v ktorých sú zamestnanci pri pracovnej činnosti exponovaní chemickým faktorom, z toho 12 kontrol bolo vykonaných na pracoviskách s používaním veľmi toxických a toxických látok a prípravkov (2 kontroly v predajniach záhradkárskych potrieb, 7 v prevádzkach, kde sa používajú chemické látky na aplikáciu pri ochrane rastlín a poľnohospodárskych plodín a 3 kontroly v prevádzkach priemyselnej výroby).

V predajniach záhradkárskych potrieb sa okrem iného predávajú aj prípravky na ochranu rastlín predávajú v malospotrebiteľskom balení a práca je bez priamej manipulácie. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru bol zistený aj predaj chemických prípravkov na ochranu rastlín klasifikovaných ako veľmi toxické látky a prípravky v obmedzenom rozsahu.

Predajcovia pesticídov v záhradkárskych predajniach a v dodávateľa chemických prípravkov na ochranu rastlín (Richtarčíková Záhradkárske služby Spišská Nová Ves, MUŠKÁT s.r.o. Lieskovany) majú predpísanú odbornú spôsobilosť.

Pri výkone ŠZD v poľnohospodárskych spoločnostiach sa zisťuje len ojedinelá aplikácia chemických prípravkov klasifikovaných ako toxické látky a prípravky, avšak sú v súlade so zoznamom a rozsahom použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín vydaného Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky na príslušný rok. Veľmi toxické látky a prípravky v roku 2016 nám oznámilo PD Čingov, na aplikáciu bol použitý prípravok Reglone.

Veľmi toxické látky a zmesi sa používajú v spoločnosti SEZ, a.s. Krompachy v prevádzke povrchovej úpravy kovov (galvanizovňa) a pri laboratórnej činnosti v 6 organizáciách, a to Embraco Slovakia s.r.o. Spišská Nová Ves, KOVOHUTY a.s. Bratislava – prevádzka Krompachy, SABAR s.r.o. Markušovce, Herba Drug s.r.o. Smižany, Štátny geologický ústav Dionýza Štúra (ďalej „ŠGÚDŠ“), Regionálne centrum Spišská Nová Ves. Uvedené spoločnosti majú vydané rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami, zároveň zodpovední zamestnanci sú odborne spôsobilí na práce s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami.

V územnom obvode RÚVZ Spišská Nová Ves bolo v roku 2016 bolo hlásených 42 akcií na reguláciu živočíšnych škodcov a to prevažne v obchodných centrách, skladových priestoroch, predajných priestoroch, vonkajších plochách a pod. (napr. v sústave kanalizačných sietí PVaPS a.s. Spišská Nová Ves, v objekte Mlyna spoločnosti MPC CESSI a.s., v priestoroch ČSOB, Tatrabanka, BILLA, prevádzky OC Tesco v regionálnej pôsobnosti nášho úradu, OC Neo Zóna, JYSK, Elektro Spišská Nová Ves, NAY Elektrodom, v priestoroch čerpacích staníc pohonných hmôt Shell, OMV, prevádzky Slovak Telekom a iné).

Regionálnemu úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Spišskej Novej Vsi bolo v sledovanom období na schválenie predložených 17 prevádzkových poriadkov pre prácu s chemickými faktormi, z toho 12 bolo schválených spolu s uvedením do prevádzky, 4 pri zaradení prác do rizikových kategórií a 1 prevádzkový poriadok pre prácu s chemickými faktormi bol schválený samostatným rozhodnutím. Ani jeden z uvedených návrhov sa netýkal návrhu na schválenie prevádzkového poriadku pre prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami a skladovania a manipulácie s veľmi toxickými látkami a zmesami.

Pri RÚVZ so sídlom v Košiciach je vytvorená komisia na získanie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a prípravkami, ktorej členom je aj zástupca RÚVZ Spišská Nová Ves. Informácie o získaní odbornej spôsobilosti sú uverejnené na internetovej stránke RÚVZ Spišská Nová Ves.

2.1.2.1 Expozícia zamestnancov chemickým faktorom pri práci s agrochemikáliami a prípravkami na ochranu rastlín u samostatne hospodáriacich roľníkov v okrese Levice
Riešiteľským pracoviskom projektu je RÚVZ so sídlom v Leviciach.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách s výskytom chemických látok je zisťovaná prítomnosť látok zaradených medzi karcinogénne a mutagénne faktory. V územnej pôsobnosti RÚVZ Spišská Nová Ves evidujeme tieto prevádzky s výskytom karcinogénnych a mutagénnych látok:

- Ján Urban, URBAN Art INTARS PARKETT Spišské Tomášovce, prevádzka v Spišskej Novej Vsi – spracovávanie bukových a dubových materiálov pri výrobe a pokladaní intarzovaných parkiet. Posúdením rizika pracovnou zdravotnou službou boli zamestnanci pri opracovaní rôznych druhov dreva, vrátane tvrdého dreva, zaradení do 2. kategórie práce, prevádzkový poriadok zameraný na pracovnú činnosť s karcinogénnymi a

mutagénymi faktormi (tvrdé drevo) bol schválený rozhodnutím RÚVZ Spišská Nová Ves. Počet exponovaných zamestnancov v drevovýrobe je 7 (muži).

- Spoločnosť TOMIFA spol. s r.o. Iliášovce pri výrobe nábytku spracováva asi v 5 % bukového a dubového dreva.

- V spoločnosti KOVOHUTY, a.s., Bratislava, pracovisko Krompachy dochádza pri pracovnom procese tavenia (v závislosti od vsádzky) aj k produkcii chemických látok klasifikovaných ako karcinogénne faktory 1.kategórie (nikel a jeho zlúčeniny). Pracovníci na jednotlivých pracoviskách (Stredisko – šachtová pec, Stredisko – Konvertory, Stredisko – Peletizácia a Stredisko – Anódová pec) v príslušných profesiách (tavič, pomocník taviča, kychtár – vsádzkovač, obsluhy filtračnej stanice Zn filtrov, žeriavnik na Hute, obsluha linky Peletizácie) boli posúdením pracovnej zdravotnej služby z titulu expozície karcinogénnym faktorom zaradení do 2.kategórie práce. Prevádzkový poriadok pre prácu s chemickými faktormi, v ktorom sú zapracované aj pracovné činnosti s karcinogénymi faktormi je schválený RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi.

- V spoločnosti Embraco Slovakia s.r.o. Spišská Nová Ves sa pri povrchových úpravách komponentov mangánfosfatáciou používajú chemické látky klasifikované ako karcinogénne a mutagénne látky. Posúdením rizika pracovnou zdravotnou službou boli exponovaní pracovníci zaradení do 2.kategórie práce, prevádzkový poriadok pre prácu s karcinogénymi faktormi je schválený rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi.

- V Nemocnici s poliklinikou Spišská Nová Ves a.s. Spišská Nová Ves prevádzkuje oddelenie POCO bez zmeny. V roku 2016 bolo aplikovaných 1 250 ampuliek cytostatík (o 227 ampuliek viac ako v roku 2015). Počet pracovníkov sa nezmenil 3 ženy (lekárka a 2 zdravotné sestry, všetky fajčiarky). Na pracovisku Hematologicko – transfúzneho oddelenia bolo v roku 2016 onkologickým pacientom aplikovaných 386 ampuliek cytostatík (o 287 ampuliek viac ako v roku 2015). Počet pracovníkov na HTO je 8 žien (2 lekárky a 6 sestier, všetko nefajčiarky). Zamestnanci, ktorí vykonávajú prípravu a podávanie cytostatík sú zaradení do 3.kategórie rizika karcinogénnych faktorov.

- Pri analytických prácach v laboratóriách sa používajú chemické látky klasifikované ako karcinogény a mutagény v spoločnostiach TAURIS a.s. Rimavská Sobota, prevádzka Spišská Nová Ves, ŠGÚDŠ, Regionálne centrum Spišská Nová Ves a EL spol. s r.o. Spišská Nová Ves. Exponovaní zamestnanci v uvedených spoločnostiach sú zaradení do 2. kategórie práce.

V roku 2016 nebola RÚVZ Spišská Nová Ves podaná žiadosť o vydanie rozhodnutia na skladovanie a manipuláciu s karcinogénnymi a mutagénymi látkami, ani žiadosť o schválenie prevádzkového poriadku pre prácu s karcinogénnymi a mutagénymi látkami.

Azbestové materiály sú zisťované najmä na objektoch určených na prestavbu a rekonštrukciu resp. pri odstraňovaní stavieb. V súčasnom období sa vykonáva prevažne pracovná činnosť pri demolačných prácach (odstraňovanie strešných krytín a obvodových plášťoch s obsahom azbestocementového materiálu), pracovná činnosť pri výmene kanalizačných potrubí v jadrách bytových domov, ktoré sú z materiálov obsahujúcich azbest sa vyskytuje v súčasnosti len ojedinele. Pracovnú činnosť v spádovom území RÚVZ Spišská Nová Ves vykonávajú firmy s oprávnením ÚVZ SR. Činnosť je vykonávaná napr. pracovníkmi Bytového družstva Spišská Nová Ves, spoločnosť KANOMIS s.r.o. Jaklovce, Jozef Hanák – A JE TO Spišská Nová Ves, SAE s.r.o. Spišská Nová Ves, okoprim s.r.o. Spišská Nová Ves, TOMAR best s.r.o. Spišská Teplica, RONAR s.r.o. Košice, REGENA s.r.o. Strážske, Proservis s.r.o. Strážske a iné. Odpad je likvidovaný špecializovanými spoločnosťami na skládke nebezpečných odpadov v Žakovciach resp. na skládke v Košiciach.

V roku 2016 bolo vydaných 22 rozhodnutí na odstraňovanie azbestocementových materiálov zo stavieb, všetky sa týkali odstraňovania a výmenu strešnej krytiny.

Každá akcia je samostatne hlásená na RÚVZ s uvedením časového harmonogramu, predpokladaného času manipulácia s azbestocementovým materiálom a predpokladaným

množstvom odpadu, v roku 2016 bolo oznámených 24 akcií (9 na likvidáciu azbestocementového kanalizačného potrubia v jadrách bytových domov a 15 na likvidáciu azbestocementovej strešnej krytiny).

Nadalej ostáva nedoriešený postup pri odstraňovaní azbestocementových materiálov zo striech rodinných domov a hospodárskych budov súkromných osôb. Dodávateľsky vykonávanie predmetných činností – odstraňovanie azbestocementových krytín (eternit) je cenovo pre súkromné osoby neúnosné.

2.1.4. Pilotné testovanie nových navrhovaných metód hodnotenia fyzickej záťaže pri práci
RÚVZ Spišská Nová Ves nie je riešiteľským pracoviskom projektu

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

V rámci výkonu ŠZD sú konzultácie zamerané na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu. Osobitne sa poskytuje poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO). Projekt sa plní aj prostredníctvom aktivít poradne zdravia, kedy sa propagujú intervenčné programy zamerané na zlepšenie zdravotného stavu zamestnancov, tiež aktivity zamerané na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu. V rámci aktivít Poradne zdravia sa vykonávajú antropometrické merania, merania TK, pulzu, tuku, vykonali sa odbery biologického materiálu, zisťovala sa osobná a rodinná anamnéza, taktiež boli zisťované údaje o životospráve zamestnancov najmä v rezortoch štátnej a verejnej správy. U niektorých zamestnancov boli v Poradni zdravia pre optimalizáciu pohybovej aktivity vykonané aj testy telesnej zdatnosti (pracovníci Mestského úradu v Spišskej Novej Vsi).

Z profesií bola možná realizácia projektu prevažne u administratívnych zamestnancov Hotelovej akadémie Spišská Nová Ves, Domu opatrovateľských služieb Spišská Nová Ves, Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Spišskej Novej Vsi a Mestského úradu Spišská Nová Ves (viď projekty oddelenia výchovy k zdraviu).

Následne boli vypracované zostavy výsledkov, na základe ktorých boli vypracované odporúčania a vykonávala sa poradenská činnosť pre zamestnávateľov a zamestnancov. Zamestnávatelia boli informovaní o povinnostiach v oblasti ochrany zdravia pri práci, zdravotných rizikách z faktorov práce a pracovného prostredia. Efektívny spôsob ochrany a podpory zdravia pri práci bol navrhnutý realizáciou vhodných preventívnych opatrení.

Pri realizácii projektu vo výrobných prevádzkach vyvstali viaceré problémy, napr. komplikácie z dôvodu minimálneho prejavu ochoty zamestnávateľov uvoľniť výrobných zamestnancov počas pracovného procesu, problém dohody termínov plnenia projektu, ako aj skutočnosť, že veľmi malé percento výrobných zamestnancov prejavilo záujem dostaviť sa do Poradne zdravia na RÚVZ Spišská Nová Ves vo svojom osobnom voľnom čase. Pri realizácii regionálnych aktivít zameraných na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci so zamestnávateľmi je potrebná úzka a účinná spolupráca s ostatnými oddeleniami RÚVZ, najmä s oddelením Podpory zdravia, ktoré v priebehu roku plní svoje úlohy, čím sa zabezpečenie ďalších spoločných termínov komplikuje.

V nasledujúcom období nadalej plánujeme kontaktovať zamestnávateľov a pracovné zdravotné služby v súvislosti s realizáciou intervenčných programov zameraných na znižovanie rizík z práce a pracovného prostredia a tiež poskytovať poradenstvo zamestnávateľom a podieľať sa na informovaní zamestnancov o rizikách z práce a spôsobe ochrany pred nimi

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci sa koná každý rok v októbri. V celej Európe aj mimo nej vtedy prebiehajú stovky podujatí zameraných na zvyšovanie informovanosti, rôzne kampane, konferencie, výstavy, súťaže, kurzoch odbornej prípravy a rôzne iné činnosti.

V rokoch 2016 a 2017 je téma Európskeho týždňa zameraná na propagáciu zdravého starnutia a trvalo udržateľnú prácu s názvom „Zdravé pracoviská pre všetky vekové kategórie“. V rámci kampane „Zdravé pracoviská pre všetky vekové kategórie“ Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (EU-OSHA) uverejnila elektronickú príručku, v ktorej sú užitočné informácie o tom, prečo je podpora trvalo udržateľnej práce a zdravého starnutia od začiatku pracovnej kariéry taká dôležitá pre pracovníkov aj podniky. Elektronická príručka o riadení bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci pre starnúcu pracovnú silu je rozdelená štyroch tém, podľa profilu záujemcu, teda či sa jedná o zamestnávateľa, pracovníka, pracovníka v oblasti ľudských zdrojov alebo odborného pracovníka v oblasti BOZP.

2.3 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

RÚVZ Spišská Nová Ves nie je riešiteľským pracoviskom projektu

2.4 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Cieľom úlohy bolo v rámci štátneho zdravotného dozoru vykonať kontrolu pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov chránených dielní a chránených pracovísk podľa metodického usmernenia Úradu verejného zdravotníctva SR na výkon štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách s použitím kontrolných listov informovanosti zamestnancov, doplnenú o údaje o zamestnancoch na chránených pracoviskách z hľadiska ich zdravotných obmedzení a uplatnenie potrebných úprav pracovných podmienok a pri zistení nedostatkov nariadiť opatrenia.

Štátny zdravotný dozor bol zameraný na dodržiavanie požiadaviek nariadenia vlády SR č. 391/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko vo vzťahu k zdravotnému obmedzeniu zamestnancov so zdravotným postihnutím a na dodržiavanie pracovných podmienok a pracovného režimu určených rozhodnutím orgánu verejného zdravotníctva o uvedení priestorov pracoviska do prevádzky. Ďalej sa zameriaval na zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov so zdravotným postihnutím na pracoviskách v súvislosti s osobitným režimom práce (skrátene pracovný čas, nočná práca, práca na zmeny) a na zabezpečovanie zdravotného dohľadu na chránených pracoviskách vrátane lekárskeho preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci.

V rámci štátneho zdravotného dozoru v chránených dielniach a na chránených pracoviskách v okresoch Spišská Nová Ves a Gelnica v sledovanom období bolo vykonaných 12 kontrol a boli preverené pracovné podmienky u 29 zamestnancov so ZPS, z toho 9 žien.

Zamestnanci chránených dielní a chránených pracovísk vykonávali jednoduché manuálne činnosti bez fyzickej záťaže a priamej expozície rizikovým faktorom pracovného prostredia, najmä práce výrobného charakteru. napr. autoopravárenské práce, montážne a zámočnicke práce, krajčírské a čalúnnické práce, chov a výcvik koní, fotografické práce, práce v sklade, na vrátnici, v práčovni, šitie odevov a administratívne práce.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru bolo zistené, že zamestnávateľia chránených dielní a chránených pracovísk prispôbovali pracovné podmienky charakteru zdravotného postihnutia zamestnancov. Pre zamestnancov zabezpečovali na pracoviskách podmienky v súlade s ergonomickými, fyziologickými a psychologickými požiadavkami práce – vytvorili

vhodné pracovné podmienky zodpovedajúce ich zdravotnému stavu (napr. bezbariérový prístup na pracovisko, zriadili oddychové miestnosti, zabezpečili vhodné ergonomické sedadlá, zabezpečili vyhovujúce zariadenia na osobnú hygienu) a dodržiavali osobitný režim práce (napr. skrátený pracovný čas, individuálne tempo práce, individuálne prestávky počas práce). Pred zaradením na výkon pracovnej činnosti bola u zamestnancov v rámci lekárskej preventívnej prehliadky vo vzťahu k práci posúdená zdravotná spôsobilosť na výkon ich konkrétnej činnosti. Na overenie úrovne informovanosti o faktoroch pracovného prostredia zamestnanci vyplnili kontrolné listy v počte 10 ks (C).

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru boli zistené nedostatky iba v jednom prípade, a to v prevádzke „Práčovňa“ Krompachy, kde dokumentácia týkajúca sa hodnotenia zdravotných rizík bola uložená v kancelárii externého ABT – PZS). Opatrenia boli splnené predložením dokumentácie v požadovanom termíne.

Pred uvedením pracovných priestorov do prevádzky bolo v roku 2016 vykonaných 31 ohliadok v 25 chránených pracoviskách.

K zriadeniu chráneného pracoviska bolo vydaných 7 vyjadrení. Jedná sa o predbežné posúdenie vhodnosti pracovných priestorov pre danú pracovnú činnosť s podmienkami, ktoré musia byť zohľadnené pri uvedení priestorov do prevádzky v zmysle bodu 22. prílohy č. 1 Nariadenia vlády SR č. 391/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko, ktoré stanovuje požiadavky na pracovisko pre zdravotne postihnutých zamestnancov. V prevažnej miere ide o prípady, kde ešte priestory chráneného pracoviska neboli pripravené na prevádzkovanie (bez zriaďovacích predmetov, bez technologického vybavenia, resp. vyžadovali drobné úpravy).

K vytvoreniu pracovných miest pre občanov so zdravotným postihnutím už v jestvujúcich prevádzkach bolo vydaných 15 akceptačných listov, v ktorých sa pracovné priestory a predmet činnosti nezmenili a pôvodné rozhodnutie RÚVZ k uvedeniu priestorov do prevádzky, vydané v minulosti ostáva v platnosti.

Regionálnym úradom verejného zdravotníctva so sídlom v Spišskej Novej Vsi bolo vydaných 9 rozhodnutí na uvedenie pracovných priestorov do prevádzky, v ktorých pracovnú činnosť vykonávajú občania so zdravotným postihnutím (5x odd. PPL + 4x odd. HŽP).

Pri schvaľovaní prevádzok, kde sa bude vykonávať činnosť prislúchajúca posudzovaniu inému oddeleniu RÚVZ (napr. v priestoroch pre reštauračné služby, lekáreň, ubytovacie služby, zariadenia pre starostlivosť o ľudské telo a i.) sa uplatňuje vzájomná spolupráca medzi jednotlivými oddeleniami s dôrazom na vytvorenie vyhovujúcich pracovných podmienok pre občanov so zdravotným postihnutím vzhľadom na ich zdravotné obmedzenia. Výkon ŠZD si následne zabezpečuje a vykonáva každé oddelenie po svojej línii. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru bolo zistené, že pracovné podmienky pre občanov so zdravotným postihnutím v preverovaných prevádzkach chránených pracoviskách sú vyhovujúce, neboli uložené žiadne opatrenia.

Pracovníci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva budú aj v nasledujúcom období zameriavať štátny zdravotný dozor na úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách.

Príloha: Vyhodnotenie úlohy ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZPS na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy * (aké, koľko)	Zistené nedostatky (aké, koľko)	Uložené opatrenia (aké, koľko)	Poznámky
	rozhodnutí	stanov.							
RÚVZ SNV	9 (5x PPL + 4x HŽP)	22 (7x V + 15x AL)	37 (25x žiadosť + 12x ŠZD)	43 (31x ohliadok + 12 ŠZD)	82 (53 ZPS nové + 29 ZPS v jestvujúcich)	10 (C)	1 (HZR u ABT, nie na prevádzke)	1 (predložiť do 10 dní – splnené)	

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVIN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV A OCHRANA SPOTREBITEĽOV

Cieľ: 1. kontrola dodržania legislatívnych obmedzení látok; 2. kontrola povinného označenia výrobkov a spoločných kritérií na tvrdenia používaných v súvislosti s kozmetickým výrobkom; 3. vzdelávanie spotrebiteľov „Hlásenie závažných nežiaducich účinkov kozmetických výrobkov“.

Riešiteľské pracovisko: ÚVZ SR, RÚVZ v SR

Etapy riešenia: I. etapa: 2014 - 2015 - odber a analýza vzoriek, 2014 - mediálna kampaň na ochranu spotrebiteľa, II. etapa: 2015 - hlásenie závažných nežiaducich účinkov kozmetických výrobkov, III. etapa: marec 2016 ukončenie programu (správa).

Plnenie: RÚVZ v Spišskej Novej Vsi v roku 2014 a 2015 splnil úlohy podľa uvedených cieľov, vyhodnotenie plnenia úloh sa uvádza v hodnotiacich správach za rok 2014 a 2015.

Úlohy boli splnené podľa stanovených harmonogramov. Úloha bola ukončená správou v marci roku 2016.

3.2 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV Z BAMBUSU

Cieľ: Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti výrobkov z bambusu určených na priamy styk s potravinami vo vzťahu k migrácii formaldehydu, melamínu a ďalších kontaminantov vyplývajúcich z materiálového zloženia a kontrola správneho označovania v súlade s požiadavkami nariadenia EP a rady č. 1935/2004.

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Poprade v spolupráci s RÚVZ v SR (odber vzoriek).

Anotácia: V súčasnej dobe narastá používanie bambusu pri výrobe materiálov a predmetov určených na priamy styk s rôznymi typmi potravín. Bambus ako taký je prírodný materiál avšak na dosiahnutie vhodných vlastností sa stmeluje fenol-formaldehýdovými živícami a rôznymi aditívami a adhezívami, z ktorých môžu migrovať kontaminanty ako formaldehyd a melamín.

Etapy riešenia: I. etapa: január 2016 - december 2017 – príprava projektu a analýzy vzoriek II. etapa: 30. marec 2018 - záverečná správa.

RÚVZ v Spišskej Novej Vsi v roku 2016 nebol riešiteľským pracoviskom požiadaný o spoluprácu pri plnení úlohy.

3.3 PROBLEMATIKA PLASTIFIKÁTOROV V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

Cieľ: Kontrola bezpečnosti materiálov a predmetov určených na styk s potravinami vo vzťahu k migrácii rôznych typov plastifikátorov.

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Poprade v spolupráci s RÚVZ v SR (odber vzoriek)

Anotácia: Používanie plastifikátorov najmä na báze esterov kyseliny ftalovej je legislatívne upravené nariadením EK (EÚ) č. 10/2011 pričom pre rôzne typy sú ustanovené obmedzenia a reštrikcie pre ich bezpečné používanie z hľadiska výroby ale aj použitia. Cieľom je nielen kontrola samotného používania plastifikátorov pri výrobe ako aj správne používanie finálnych výrobkov dostupných na trhu v Slovenskej republike.

Etapy riešenia: I. etapa: január 2016 - december 2017 – príprava projektu a analýzy vzoriek
II. etapa: 30. marec 2018 - záverečná správa.

Plnenie: RÚVZ v Spišskej Novej Vsi v roku 2016 splnil úlohy podľa uvedených cieľov. Bol vykonaný odber 1 vzorky výrobku (Potravinová fólia) na testovanie v parametri obsah esterov kyseliny ftalovej.

Úlohy boli splnené podľa stanoveného harmonogramu.

3.4 PREHLAD 5 - ROČNÉHO VÝKONU HRANIČNÝCH KONTROL NAD MELAMÍNOVÝMI A POLYAMIDOVÝMI VÝROBKAMI V SR a EÚ

Cieľ: Poskytnutie prehľadu výkonu hraničných kontrol nad melamínovými a polyamidovými výrobkami dovážanými z Číny a Hongkongu za obdobie 2011 – 2016.

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Poprade

Plnenie: RÚVZ v Spišskej Novej Vsi v roku 2016 úlohu neplnil.

3.5 MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH

Cieľ: Prostredníctvom monitoringu zistiť prítomnosť deklarovaných probiotík vo vybraných potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch. Pokračovať v zisťovaní rodového zastúpenia probiotík, kontrole deklarovaného množstva probiotických kmeňov na hmotnostnú alebo objemovú jednotku výrobku a sledovanie mikrobiálnej kontaminácie (t. j. prítomnosti iných bakteriálnych kmeňov okrem probiotík).

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Trenčíne v spolupráci s odborními hygieny výživy a bezpečnosti potravín RÚVZ v sídlach krajov.

Plnenie: RÚVZ v Spišskej Novej Vsi v roku 2016 úlohu neplnil.

3.6 MONITORING PRÍJMU JÓDU

Cieľ: Monitorovanie príjmu jódu s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu prostredníctvom kontroly obsahu jódu v jodidovanej kuchynskej soli (potravín).

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Anotácia: Monitoring obsahu jódu v kuchynskej soli prebieha v SR od roku 1992 prostredníctvom pracovísk hygieny výživy RÚVZ v SR. Zavedenie povinnej fortifikácie kuchynskej soli jódom v SR bolo prijaté koncom 50 – tých rokov, z dôvodu nedostatočného prísunu jódu do organizmu a ťažkých poškodení zdravia obyvateľov SR. Monitorovanie obsahu jódu v kuchynskej soli je jedným z hlavných kritérií pre zabezpečenie kontinuálneho príjmu jódu do organizmu. Sledovanie vylučovania jódu v moči je jedným z ukazovateľov pre posúdenie jeho príjmu (WHO, 2001). Úloha je ako súčasť realizácie preventívnych programov verejného zdravotníctva PVV na rok 2012 – 2016 v oblasti aktualizovaného Programu ozdravenia výživy obyvateľov SR.

Etapy riešenia: I. etapa – odber vzoriek kuchynskej soli (vrátane morskej soli) a jej laboratórne vyšetrenie na množstvo KJ, KJO3 - časové obdobie: január - december 2016, II. etapa – správa a výstupy 15. január 2017.

Plnenie: V roku 2016 bol vykonaný odber a vyšetrenie 24 vzoriek kuchynskej soli, údaje boli následne spracované a odoslané riešiteľskému pracovisku.

Úloha bola v roku 2016 splnená podľa prijatého harmonogramu.

3.7 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK A ARÓM V POTRAVINÁCH

Cieľ: Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm u dospelých a detskej populácie s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, RÚVZ v SR

Anotácia: Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm je základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období. Monitorovanie spotreby, ako preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení. Monitorovanie spotreby prídavných látok prebieha súčasne na základe požiadavky platnej európskej legislatívy s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm v danom členskom štáte.

Etapy riešenia: I. etapa: február 2016 - november 2016: odborne – metodická príprava monitoringu; zber údajov a analýzy vzoriek; II. etapa: december 2016 - 1. štvrťrok 2017 – vyhodnotenie monitoringu - záverečná správa.

V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných prídavných látok - Chinolínová žltá, Aspartam a Glykozidy steviolu na základe dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia vzoriek vytypovaných potravín.

Plnenie: v roku 2016 bolo spracovaných 20 dotazníkov (10 žien a 10 mužov, vekové kategórie 19 až 35 rokov a 36 až 54 rokov). Ďalej bol vykonaný odber vzoriek potravín, ich laboratórne vyšetrenie a spracovanie získaných údajov o predpokladanom množstve skonzumovanej prídavnej látky a výsledkov analýz vyšetrených vzoriek potravín.

Úloha bola v roku 2016 splnená podľa prijatého harmonogramu.

3.8 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Cieľ: Dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR a RÚVZ v SR

Anotácia: Soľ je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch (napr. WHO Akčný plán pre výživu a potraviny 2016 – 2020, Viedenská deklarácia pre výživu). V oblasti predchádzajúceho Programu ozdravenia výživy pre obyvateľov SR bol prijatý cieľ dosiahnuť postupne zníženie príjmu soli na 5 g deň u dospelých populácie. Od 1. decembra 2015 vstúpil do platnosti výnos MZ SR na regulovanie pridávania kuchynskej soli do potravín, ktorý oproti predchádzajúcemu výnosu znižuje obsah pridávanej kuchynskej soli v hotových pokrmoch na 13 000 mg/kg a v chlebe a pekárskych výrobkoch na 18 000 mg/kg.

Etapy riešenia: I. Etapa: február - marec 2016 - odber 3 vzoriek hotových pokrmov a 3 vzoriek pekárskych výrobkov v zariadeniach spoločného stravovania na laboratórnu kontrolu

obsahu pridanej kuchynskej soli. II. Etapa: február - marec 2016 - monitoring príjmu kuchynskej soli na základe 24 hod dotazníka u spolu 20 klientov (dospelá populácia muži/ženy v dvoch vekových kategóriách 19 r. – 35 r. a 36 r. – 54 r. v každej kategórii klientov) a porovnanie príjmu s OVD. V termíne do 30. 4. 2016 spracovanie výsledkov v tabuľkovej forme a zaslanie ÚVZ SR.

Plnenie: Úloha bola v roku 2016 splnená podľa pokynov a prijatého harmonogramu.

V roku 2016 sa Odd. HV a PBU podieľal na plnení úloh, alebo plnil nasledovné úlohy

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA /BŽP, MŽP, CHA, FF/

7.4 REZÍDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČENSKÚ A DETSKÚ VÝŽIVU

Cieľ: monitoring obsahu rezíduí pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu v obchodnej sieti; ochrana zdravia detskej populácie; plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EÚ nad kontrolou obsahu rezíduí pesticídov v dojčenskej a detskej výžive, zavádzanie nových metód stanovenia rezíduí pesticídov.

Projekt vychádza z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky, regionálny cieľ IV., názov aktivity: Kontrola a monitoring cudzorodých látok v potravinách.

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR a RÚVZ v SR

Anotácia: Participácia na monitoringu krajín EU v nadväznosti na prijaté opatrenia v oblasti kontroly prítomnosti a obsahu rezíduí pesticídov v detskej a dojčenskej výžive a potravinový dozor nad kvalitou dojčenskej a detskej výživy z hľadiska obsahu rezíduí pesticídov v rôznych druhoch dojčenskej a detskej výživy na báze mlieka, ovocia, zeleniny, mäsa a cereálií a ich kombinácií.

Etapy riešenia: etapa: marec – október 2016 - zber a analýzy 40 vzoriek potravín pre dojčenskú a detskú výživu z obchodnej siete prostredníctvom RÚVZ. Etapa: počas roka 2016 – analýza a vyhodnotenie obsahu 134 pesticídov – analytov, podľa Nariadenia Komisie č. 400/2014 z 22. apríla 2014 v 10 vzorkách určených pre monitoring Európskej únie.

Plnenie: V roku 2016 bol vykonaný odber 1 vzorky potraviny pre dojčatá a malé deti na báze obilnín (určené pre deti vo veku do 3 rokov).

Úloha bola splnená podľa prijatého harmonogramu.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENČIE OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

Cieľ:

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Anotácia

V súvislosti s epidemickým nárastom prevalencie obezity v celosvetovom meradle vláda Slovenskej republiky schválila Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025, ktorého súčasťou sú úlohy a aktivity, zamerané na zníženie výskytu obezity detskej a dorastovej populácie. Zlé stravovacie návyky a nízka fyzická inaktivita predstavujú významné faktory obezity u dospelých, rovnako ako aj u detí a mladých ľudí. Uvedené faktory vedú k nadhmotnosti a obezite a v dôsledku toho sa môžu uplatniť nezávislé rizikové faktory chronických neprenosných ochorení.

Etapy riešenia

Každoročne od roku 2015 do roku 2025 realizovať priority a) b) a c).

a) Podpora zdravého štartu do života

- zamerať sa v rámci poradní zdravia na matky s deťmi na materskej dovolenke. Výchovné aktivity zamerané na poradenskú a konzultačnú činnosť v oblasti zdravého životného štýlu, prevencie obezity realizovať v zariadeniach kde sa stretávajú matky s deťmi napr. materské centrá, rodičovské centrá.

Plnenie: V rámci tejto priority prebehli jednania s 3 materskými centrami v Spišskej Novej Vsi a Gelnici a Prakovciach o budúcej spolupráci v rámci realizácie tejto priority.

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

- zabezpečiť kontrolu predávaného sortimentu a kontrolu dodacích listov u predajcov s cieľom zistiť, aké je percentuálne zastúpenie ponúkaných zdravých druhov potravín a potravín s množstvom prebytočnej energie, resp. potravín s vysokým obsahom soli, ktoré nezabezpečujú zdravý vývoj dieťaťa a prispievajú k riziku vzniku nadhmotnosti až obezity.
- podporovať poskytovanie desiat vyrábaných a podávaných zo školskej kuchyne
- zabezpečiť edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí, mliečneho programu pre deti, programu školské ovocie
- zabezpečiť efektívny a účinný výkon štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež a vo výdajniach stravy,
- kontrolovať hygienické podmienky pri príprave diétného stravovania,
- kontrolovať dodržiavanie pitného režimu pre deti, v predškolských zariadeniach presadzovať pri realizácii pitného režimu detí používanie pitnej vody a nesladených nápojov,
- zisťovať počet stravujúcich sa detí a mládeže v školských stravovacích zariadeniach,
- posudzovať energetickú a biologickú hodnotu stravy,
- kontrolovať pestrosť stravy,

- kontrolovať dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky

Plnenie: V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru a úradnej kontroly bolo vykonaných 58 kontrol v zariadeniach školského stravovania vyváraajúcich vo výdajniach a zariadeniach zabezpečujúcich stravovanie detí počas zotavovacích podujatí, odobratých bolo 15 vzoriek pokrmov, odobratých 10 sterov z prostredia a predmetov ZŠS, uložených bolo 8 blokových pokút za nedostatky zistené na úseku hygieny prevádzky, manipulácie a skladovania potravín, v správnom konaní uložené 2 sankcie prevádzkovateľom zariadenia školského stravovania.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru je hodnotená zostava jedálneho lístka, pestrosť stravy a dodržiavanie zásad pri zostave jedálneho lístka. Praktickou realizáciou podpory pitného režimu je priebežne v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru monitorovanie zaradenia nápojov v rámci obeda, desiat a olovrantov ako aj dostupnosť tekutín v priebehu dňa a to z hľadiska vhodnosti druhov nápojov ako aj spôsobu podávania a konzumácie.

Vedúci zamestnanec školskej jedálne v rámci svojej povinnosti v zmysle ustanovení § 10 vyhlášky 533/2007Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na zariadenia spoločného stravovania hodnotí energetickú a nutričnú hodnotu pripravovanej stravy na základe výstupov z elektronického systému školskej jedálne. Podľa kontrolovaných výstupov, priemerná energetická hodnota stravy za obdobie jedného mesiaca zodpovedá hodnotám energie zastúpenej podľa počtu denných jedál v zariadení školského stravovania podľa OVD, oproti tomu priemerné hodnoty bielkovín a vitamínov za obdobie jedného mesiaca sú vo väčšine prípadov nadhodnotené u ostatných nutričných faktorov - cukry, tuky, sa pohybujú v prípustnej tolerancii.

Zabezpečenie realizácie školského mliečneho programu v týchto zariadeniach je obdobné ako v prechádzajúcim období, zabezpečujú ho zamestnanci stravovacieho zariadenia - odborne a zdravotne spôsobilé osoby hygienicky vyhovujúcim spôsobom. Realizácia mliečneho programu a iných programov na zvýšenie spotreby mlieka a mliečnych výrobkov prebiehala na základných školách formou voľného predaja podľa aktuálneho denného záujmu žiakov.

Na 4 základných školách sa školský mliečny program realizuje prostredníctvom chladiacich mliečnych automatov s ponukou ochuteného baleného mlieka.

Zamestnanci oddelenia pri výkone štátneho zdravotného dozoru v školách ovplyvňujú sortiment ponúkaných potravín doplnkového stravovania, a to predovšetkým zdravotne – výchovným pôsobením na vedenie školy, vedúcich pracovníkov školských jedální.

Predaj potravín formou bufetového predaja je ojedinelý, v priebehu roku 2016 došlo k zrušeniu 2 bufetov t.č. evidujeme bufet na 1 strednej škole a pri elokovanom pracovisku vysokej školy.

Sortiment bufetov je aj napriek intervenciám zameriavaný predovšetkým na cukrovinky, sladené nápoje, obložené bagety, smažené zemiakové hranolky, v okrajovom zastúpení sú mliečne výrobky, zeleninové šaláty, cereálne výrobky minerálne vody a nesladené nápoje.

Na zlepšenie postoja detí k ovociu a zelenine sa na školách priebežne realizuje formou akcií tzv. zeleninový - šalátový deň. V školských jedálňach sú pripravované rôzne ovocné a zeleninové šaláty, ktoré sú ponúkané formou švédskych stolov, pričom žiaci majú možnosť voľného výberu z ponúkaných šalátov. Podobne sú zeleninovo ovocné dni realizované aj

v predškolských zariadeniach, pri ktorých sú pedagógmi deti vedené ku konzumácii ovocia a zeleniny aj v rámci rôznych hier.

Na základe uznesenia vlády SR č. 488 /2015 k Národnému akčnému plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 a na základe usmernení ÚVZ SR bola realizovaná spolupráca pri riešení projektu COSI (Childhood Obesity Surveillance Initiative), ktorý je súčasťou vyššie uvedeného národného akčného plánu. Išlo o rutinné merania žiakov základných škôl vo veku 7 – 7,99 roka, v celkovom počte 81 detí. Projekt sa realizoval na 2 základných školách regiónu /mestká a vidiecka/, merania boli podmienené informovaným súhlasom zodpovedných zástupcov detí. Zakladanie údajov získaných meraním a údajov z dotazníkov zapojených škôl do systému WHO Open Clinica bol realizovaný v mesiaci apríl 2016.

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

- zúčastňovať sa pracovných porád pracovníkov školského stravovania organizovaných okresnými úradmi, odborom školstva a Spoločnými školskými úradmi
- v spolupráci s odbormi školstva na krajskej úrovni a Spoločnými školskými úradmi na okresnej úrovni zrealizovať školenie pracovníkov školského stravovania

- **Plnenie:** Máj 2016 – zamestnanci oddelenia HDM sa aktívne zúčastnili pracovnej porady vedúcich školských jedální v spolupráci so školským úradom Sp. Nová Ves a Smižany. V mesiaci júl sa vedúca oddelenia aktívne zúčastnila odborného seminára pre pracovníkov ZŠS s prednáškou „Nedostatky zistené pri kontrolnej činnosti RÚVZ v zariadeniach školského stravovania“. V mesiaci október z príležitosti svetového dňa výživy bol zrealizovaný v spolupráci so školskými úradmi Smižany a Spišská Nová Ves odborný seminár s aktívnou účasťou zamestnancov odd. HDM s prednáškami na témy „Slovenské potraviny“ a „Hovoríme o jedle“. Výsledkom iniciácie aktivít nutričného vzdelávania vedúcou oddelenia HDM bol zrealizovaný odborný seminár so školením pre pracovníkov pripravujúcich v školách diétne stravovanie - realizované krajským školským úradom Košice v mesiaci november 2016.
- V mesiaci september 2016 bola v spolupráci s odd. výchovy k zdraviu zabezpečená výchovnovzdelávacia akcia, „Prevencia obezity“ so zameraním na zníženie konzumácie cukru u detí - mesiac september 2016 – ŠZŠ Gelnica

Každé tri roky realizovať aktivity v rámci priority d):

d) Podpora pohybových aktivít

- realizovať monitoring TV podmienok žiakov základných a stredných škôl, vrátane vonkajších telovýchovných plôch z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy (priestorové usporiadanie, vybavenie, tepelno-vlhkostná mikroklíma a pod.),
- v rámci výkonu ŠZD sledovať využívanie priestorov telocviční na mimoškolské aktivity, dodržiavanie prevádzkových poriadkov telovýchovných zariadení,
- sledovať využívanie iných športových plôch a zariadení na telovýchovu a šport v rámci výučby žiakov sledovanej školy (plaváreň, športová hala, verejné ihrisko),
- sledovať realizáciu malých foriem telesnej výchovy v školách, napr. využívanie telovýchovných chvíľok, možnosti aktívneho odpočinku počas prestávok a pod.

- monitorovať využitie hodín TV v rámci hygieny pedagogického procesu: počet hodín TV do týždňa, zaraďovanie hodín TV do rozvrhu hodín, percento cvičiacich žiakov a študentov na hodinách TV, poskytovanie LTV – zdravotné cvičenia pre žiakov,
- v pravidelných intervaloch (1x za 3 roky) sledovať počty a zdravotné indikácie u žiakov a študentov, ktorí sú úplne alebo čiastočne oslobodení od TV
- zisťovať možnosti telesnej aktivity detí oslobodených od cvičenia na hodinách TV.

Plnenie: Úloha bola realizovaná v roku 2014 v rámci plnenia mimoriadnej úlohy podľa usmernenia ÚVZ SR – HH SR.

V roku 2016 priorita podľa usmernenia nie je plnená.

4.2. ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTKO (TABAK, ALKOHOL, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Cieľ

Cieľom je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdií vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR

Anotácia

Prieskum je zameraný, okrem iného, na oblasť závislostí – t.j. fajčenie, konzumáciu alkoholu, zneužívanie liekov a drog a pod.

Etapy riešenia projektu budú zamerané na:

- účasť na pracovných stretnutiach, organizovaných Odborom koordinácie protidrogovej stratégie a monitorovania drog
- pracovné stretnutia prispievateľov do Národnej správy o drogách na Slovensku.

Realizačné výstupy

- Získanie výsledkov zneužívania návykových látok na základe realizácie opakovaných celoslovenských prieskumov na základných a stredných školách na Slovensku.
- Spolupráca na príprave Národnej správy o drogách a jej poskytnutie RÚVZ v SR.
- Sledovanie trendov zneužívania návykových látok u žiakov, študentov a učiteľov základných a stredných škôl .
- Vytváranie intervenčných programov na školách, zameraných na prevenciu zneužívania návykových látok, vrátane zdravotnej výchovy v tejto oblasti (prednášky, letáky, plagáty, brožúry).
- Vyškolenie rovesníckych skupín na pôsobenie medzi mládežou.
- Spolupráca pri rozpracovaní systému monitoringu a vyhodnocovania niektorých kľúčových indikátorov drogovej problematiky.
- Spracovanie podkladov pre Národnú správu o drogách.
- Podpora Národného programu boja proti drogám.

Termín ukončenia

priebežne podľa požiadaviek gestora

Plnenie: Úloha v roku 2016 nebola plnená, požiadavky gestora nezaslané.

4.3. MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t. j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti a pod. a porovnanie získaných výsledkov s výsledkami sledovania s predchádzajúcimi rokmi. Na základe získaných údajov sa overí účinnosť intervenčných opatrení, zameraných na zníženie počtu úrazov u detí, ako aj ich vážnych zdravotných následkov v rámci predchádzajúceho prieskumu. Vzhľadom na to, že v Slovenskej republike dodnes nie je k dispozícii komplexná štatistika resp. evidencia detských úrazov, výstupy z projektu by mali do istej miery poskytnúť prehľad o situácii v tejto oblasti.

Riešiteľské pracoviská:

Všetky RÚVZ v SR

Anotácia:

Jedným zo závažných problémov, pred ktorými stojí v súčasnosti nielen zdravotníctvo, ale aj celá spoločnosť, sú detské úrazy. Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) upozorňuje, že problematike úrazov vo všeobecnosti nie je venovaná dostatočná pozornosť napriek tomu, že viac ako polovica úmrtí detí je v dôsledku úrazov. Ide o taký významný podiel na detskej úmrtnosti, ktorý bezpodmienečne vyžaduje ciele sledovanie a účinné preventívne pôsobenie v tejto oblasti.

Databáza údajov bude realizovaná prostredníctvom dotazníkovej metódy, údaje sa budú získavať od rodičov detí resp. ich zákonných zástupcov. Každá odpoveď bude kódovaná číselným symbolom, resp. rodičia doplnia požadovaný číselný údaj podľa typu otázky. Na spracovanie údajov bude použitý program EXCEL. Na zbere údajov budú participovať pracovníci odborov hygieny detí a mládeže jednotlivých RÚVZ v SR. Základný súbor detí bude vytvorený tak, aby spĺňal požadované kritériá na štatistické vyhodnotenie a údaje z neho získané boli validne. Vzhľadom na rôznorodosť prostredia, v ktorom k detským úrazom dochádza, bude súbor obsahovať deti ako z mestských, tak vidieckych predškolských a školských zariadení vopred určených vekových skupín.

Na základe horeuvedeného by mal celkový počet respondentov predstavovať cca 5 400 detí.

Etapy riešenia:

rok 2016

- realizácia dotazníkového prieskumu u vekovej skupiny 11-14 ročných detí
- priebežné napĺňanie databázy údajmi získanými od respondentov

Plnenie:

Etapa: rok 2016 – realizácia dotazníkového prieskumu u vekovej skupiny 11-14 ročných detí a naplnenie databázy údajmi získanými od respondentov.

Plnenie projektu podľa požiadaviek gestora bol realizovaný v mesiaci október 2016.

Do prieskumu, podľa usmernenia, boli zaradené 2 základné školy (vidiecka a mestská) – Základná škola, Smreková 38, Smižany – žiaci z 2 tried v rámci 5. ročníkov a 8. ročníka v počte 30 respondentov a Základná škola, Nad Medzou 1, Spišská Nová Ves – žiaci z 2 tried – piaty a ôsmy ročník v počte 30 respondentov.

Databáza so spracovanými údajmi od 60 respondentov bola odoslaná v termíne podľa usmernenia gestora.

4.4 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL, VYUŽITIE HODÍN TV

Cieľom je zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb zdravého fyzického a duševného vývinu. Odborne zdôvodniť potrebu minimálne 30 minútovej pohybovej aktivity denne pre všetkých žiakov v školách v súlade s Globálnou stratégiou WHO pre výživu, fyzickú aktivitu a zdravie a v súlade s jednou z 12 koncepcií redukcie a prevencie nadváhy a obezity u detí a mládeže Európskeho informačného systému životného prostredia a zdravia.

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Spoluriešiteľ

MŠVVaŠ SR

Anotácia

Úroveň pohybovej aktivity detí a mládeže nie je dostatočná a podporujúca zdravie, nakoľko kondičná pohybová aktivita ešte stále nie je súčasťou bežného denného programu. Príčiny tohto stavu sú rôzne, no najvýznamnejšou z nich je nedostatočná úroveň zdravotného povedomia a nevyhovujúca dostupnosť športovísk, splňajúcich minimálne štandardy na ich prevádzku. Každá metóda, ktorá bude orientovaná len do oblasti výchovy ku zdraviu bez vytvorenia možností na vykonávanie pohybovej aktivity, sa stáva kontraproduktívnou. Preto je potrebné aplikovať simultánne oba prístupy, vykonávať dôslednú výchovu detí a mládeže, ale i vytvárať možnosti, príležitosti na splnenie potrieb v oblasti pohybovej aktivity. Primeraná a vyvážená fyzická aktivita je podmienkou zdravého telesného a duševného vývinu detí a dorastu. Zároveň podporuje osobný rozvoj, je účinná v prevencii telesných i duševných chorôb, predovšetkým chronických neinfekčných a kardiovaskulárnych. Zmysluplné trávenie voľného času napomáha predchádzať závislostiam od tabaku, alkoholu, omamných a psychotropných látok. Pohybová aktivita je spolu s podporou správnej výživy oblasťou, prostredníctvom ktorej by mali byť zabezpečené ciele Národného programu prevencie obezity.

Plnenie: Gestorom projektu neboli zaslané pokyny k jeho plneniu.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM

V rámci metodického usmerňovania v Imunizačnom programe, oddelenie epidemiológie RÚVZ v Spišskej Novej Vsi informovalo lekárov prvého kontaktu:

- o prebiehajúcom Európskom imunizačnom týždni (EIW) v I. polroku 2016, o jeho zameraní a cieľoch, ktoré by mohli v rámci svojej preventívnej činnosti využiť na propagáciu očkovania medzi svojimi pacientmi a na zlepšenie ich informovanosti o možnostiach očkovania.

V rámci Európskeho imunizačného týždňa boli realizované pracovníkmi oddelenia epidemiológie nasledujúce aktivity:

- Dôraz sme kládli na propagáciu povinného pravidelného očkovania detí u laickej verejnosti a v zdravotníckych zariadeniach.
- V priestoroch RÚVZ Spišská Nová Ves, Polikliniky pri Hornáde a v zdravotníckych zariadeniach v Spišskej Novej Vsi, tiež v Zdravotnom stredisku v Krompachoch bol pripravený informačný panel a nástenka o prebiehajúcom Európskom imunizačnom týždni, informácie o histórii očkovania, o histórii epidémií infekčných ochorení a ochoreniach podliehajúcich povinnému očkovaniu.
- Na webovej stránke RÚVZ v Spišskej Novej Vsi boli zverejnené informácie o prebiehajúcom Európskom imunizačnom týždni.
- V zdravotníckych zariadeniach cestou ambulancií praktického lekára pre deti a dospelých bol distribuovaný edukačný materiál – leták (v počte 55 kusov) pre laickú verejnosť a zdravotníckych pracovníkov, zameraný na podporu a význam povinného očkovania.

V dňoch 14.-16.1.2016 sme sa zúčastnili na VII. Slovenskom vakcinologickom kongrese na Štrbskom plese, 13.4.2016 školenia O postupoch pri podozrení na vysoko nebezpečnú nákazu v Košiciach, 25.4.2016 – 27.4.2016 na XXI. Červenkových dňoch preventívnej medicíny na Táloch, 8.6.2016 v Košiciach na Východoslovenskom vakcinačnom dni, 26. 9. – 28.9.2016 XXIV. vedecko-odbornej konferenciu Životné podmienky a zdravie v Novom Smokovci.

Opakovane sme upozornili poskytovateľov zdravotnej starostlivosti na dodržiavanie povinnosti hlásiť akútne prenosné ochorenia dýchacích ciest vrátane chrípky raz týždenne a to vždy vo štvrtok do 12,00 hod. na oddelenie epidemiológie RÚVZ Spišská Nová Ves.

Na webovej stránke RÚVZ v Spišskej Novej Vsi boli zverejnené postupy pri zistení vysoko nebezpečnej nákazy.

Ambulantným zdravotníckym zariadeniam pre deti a dospelých boli distribuované informačno-edukačné materiály v súvislosti s povinným pravidelným očkovaním určené pre laickú verejnosť.

Na webovej stránke RÚVZ v Spišskej Novej Vsi bol zverejnený nový očkovací kalendár na rok 2017 pre povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých.

V roku 2016 sme sa aktívne zapojili do plnenia úlohy *6.9 Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania.*

Lekári ambulantných zdravotníckych zariadení pre deti a dospelých boli informovaní o možnosti zameniteľnosti vakcín Infanrix Hexa a Hexacima.

Zdravotníckym pracovníkom v ambulanciách prvého kontaktu bol doručený na vyplnenie dotazník „Váš názor na očkovanie“. Vyplnené dotazníky boli odoslané na SZU Bratislava.

V roku 2016 bolo vedených 18 priestupkových konaní za porušenie povinnosti podrobiť sa povinnému pravidelnému očkovaníu detí. V týchto konaniach boli uložené sankcie v celkovej výške 1908 €.

Z ochorení ovplyvniteľných očkovaním bolo hlásených:

- 7 potvrdených ochorení na pertussis
- 6 podozrení na akútnu hepatitídu A, z toho 4 ochorenia laboratórne potvrdené
- 1 ochorenia na akútnu vírusovú hepatitídu typu B a 16 ochorení na chronickú vírusovú hepatitídu typu B
- 68 prípadov parotitídy bez komplikácií, z toho 5 prípadov bolo laboratórne potvrdených, 60 prípadov ako pravdepodobný výskyt v epidemiologickej súvislosti a 3 podozrenia na ochorenie vyskytujúce sa sporadicky.
- 1 pneumokoková meningitída u 5 ročného dieťaťa, očkovaného 3 dávkami Synflorixu, z likvoru potvrdený letexovou aglutináciou Streptococcus pneumoniae
- 1 sepsa u 79 ročnej neočkovanej ženy, vyvolaná Streptococcus pneumoniae, sérotyp 38
- 1 invazívna streptokoková infekcia, vyvolaná St.pneumoniae, sérotyp 33/B/33/C/33/D

Priebežne vykonávame aj kontrolu očkovania detí, narodených HBsAg pozitívnym matkám. V roku roku 2016 evidujeme 17 detí, ktoré sa narodili HBsAg pozitívnym matkám.

Administratívna kontrola očkovania prebehla na regionálnej úrovni v mesiaci september a október 2016. Výsledky kontroly boli osobitne spracované za okresy Spišská Nová Ves a Gelnica a boli postúpené na krajské spracovanie.

V okrese **Spišská Nová Ves** celková zaočkovanosť nad 95% nebola dosiahnutá ani v jednom kontrolovanom ročníku.

Zaočkovanosť nad 95% nebola dosiahnutá v rámci základného očkovania v ročníkoch narodenia detí **r. 2014**:

DTaP-VHB-HIB-IPV (zaočkovanosť 92,89%) – z celkového počtu 1279 detí je nezaočkovaných 91 (7,11%), z toho 71 detí s pobytom v zahraničí (78,02%), 5 detí z dôvodu odmietnutia (5,49%), 13 detí z dôvodu KI (14,29%) a 2 detí z dôvodu nedostavenia sa na očkovanie (2,20%).

PCV (zaočkovanosť 92,65%) – je nezaočkovaných 94 detí (7,35%), z toho 74 detí s pobytom v zahraničí (78,72%), 13 detí z dôvodu KI (13,83%), 5 detí z dôvodu odmietnutia očkovania (5,32%) a 2 sa na očkovanie nedostavili (2,13%).

MMR (zaočkovanosť 91,24%) – je nezaočkovaných 105 detí (8,21%), z toho 78 detí s pobytom v zahraničí (74,29%), 5 detí z dôvodu odmietnutia (4,76%), 18 detí z dôvodu KI (17,14%) a 4 detí z dôvodu nedostavenia sa na očkovanie (3,81%).

r. **2013**: základné očkovanie MMR

MMR (zaočkovanosť 91,81%) – z celkového počtu 1306 detí je nezaočkovaných 106 (7,16%), z toho 87 detí s pobytom v zahraničí (82,08%), 5 detí z dôvodu odmietnutia (4,72%), 12 detí z dôvodu KI (11,32%) a 2 detí z dôvodu nedostavenia sa na očkovanie (1,88%).

r. **2012**: základné očkovanie MMR

MMR (zaočkovanosť 93,11%) – z celkového počtu 1365 detí je nezaočkovaných 94 (6,89%), z toho 64 detí s pobytom v zahraničí (68,09%), 12 detí z dôvodu odmietnutia (12,77%), 15 detí z dôvodu KI (15,95%) a 3 deti z dôvodu nedostavenia sa na očkovanie (3,19%).

r. 2009: preočkovanie v 6. roku života

DTaP-IPV - (zaočkovanosť 86,76%) – z celkového počtu 1412 detí je nezaočkovaných 187 (13,24%), z toho 180 detí s pobytom v zahraničí (96,25%), 3 deti z dôvodu odmietnutia (1,60%), 3 deti z dôvodu KI (1,60%) a 1 dieťa z dôvodu nedostavenia sa na očkovanie (0,53%).

r. 2004: preočkovanie v 11. roku života

MMR (zaočkovanosť 87,38%) – z celkového počtu 1276 detí je nezaočkovaných 162 (12,70%), z toho 153 detí s pobytom v zahraničí (94,44%), 1 dieťa z dôvodu odmietnutia (0,62%), 6 detí z dôvodu KI (3,71%) a 2 deti z dôvodu nedostavenia sa na očkovanie (1,23%).

r. 2002: preočkovanie v 13. roku života

DTaP-IPV - (zaočkovanosť 88,86%) – z celkového počtu 1194 detí je nezaočkovaných 133 (11,14%), z toho 120 detí s pobytom v zahraničí (90,23%), 4 deti z dôvodu odmietnutia (3,00%), 2 deti z dôvodu KI (1,50%) a 7 detí z dôvodu nedostavenia sa na očkovanie (5,27%).

Celková zaočkovanosť detí v okrese **Gelnica** je vo všetkých kontrolovaných ročníkoch narodenia detí nad 95%.

Okres Gelnica 7 pediatrických obvodov:

V okrese Gelnica bola dosiahnutá zaočkovanosť viac ako 90% vo všetkých kontrolovaných pediatrických obvodoch.

Okres Spišská Nová Ves 25 pediatrických obvodov:

V okrese Spišská Nová Ves nebola dosiahnutá zaočkovanosť vyššia ako 90% v jedenástich pediatrických obvodoch.

Nedostatky vo výkone očkovania - dôvody nízkeho % zaočkovanosti:

- prevaha rómskych detí v obvode
- dlhodobý pobyt rómskych detí s rodičmi v zahraničí, pričom u pediatra sú naďalej evidované, preto sú zahrnuté aj do počtu kontrolovaných detí
- chyba malých čísel, malý počet detí v pediatrickom obvode
- neustále sa zvyšujúci počet rodičov odmietajúcich dať zaočkovať svoje dieťa

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení, ktorými sa dosiahne zlepšenie kvality života jednotlivca aj spoločnosti je cieľ, ku ktorému smeruje celé obsahové zameranie práce na oddelení epidemiológie.

Dôsledné a podrobné vykonávanie opatrení na likvidáciu ohnisk prenosných chorôb, doplnené opakovanou edukáciou obyvateľstva zameranou na dodržiavanie prísnych zásad osobnej hygieny osôb podozrivých z nákazy, ako významnej súčasť opatrení na likvidáciu možných ciest prenosu pôvodcu nákazy, zdôrazňovanie konkrétnych rizikových faktorov, ktoré umožňujú prenos pôvodcu infekcie, veľmi intenzívna a každodenná spolupráca s mikrobiológmi, úzke pracovné vzťahy medzi epidemiológmi, trvalý kontakt s praktickými

lekármi, odborné vzdelávanie a štúdium nových poznatkov, je súbor činností, ktorý postupne prispeje ku skvalitneniu a vysokej úrovni surveillancie prenosných ochorení.

Lekári primárneho kontaktu a zdravotnícke zariadenia sú pravidelne mesačne informovaní o výskyte prenosných ochorení za každý mesiac v okresoch Spišská Nová Ves a Gelnica na webovej stránke RÚVZ v Spišskej Novej Vsi.

Telefonicky boli upozornení poskytovatelia zdravotnej starostlivosti o povinnosti zdravotníckych pracovníkov podľa § 52 ods. 5 písm. a/ zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov hlásiť výskyt prenosného ochorenia, podozrenie na prenosné ochorenie a nosičstvo choroboplodných zárodkov, hlásiť všetky akútne respiračné ochorenia, vrátane chrípky v každom kalendárnom týždni.

V roku 2016 bolo na RÚVZ Spišská Nová Ves hlásených spolu 1646 prenosných chorôb, z toho bolo v okrese Spišská Nová Ves 1298 chorôb a v okrese Gelnica 348 chorôb, spracovaných bolo 451 ohnísk. Aktívne bolo vyhľadaných 1267 kontaktov chorých, lekársky dohľad bol nariadený 220 osobám, zvýšený zdravotný dozor bol nariadený 1 osobe, antibiotická profylaxia bola nariadená 99 osobám a aktívna imunizácia bola nariadená 97 kontaktom.

V roku 2016 sme zaznamenali 4 odbery biologického materiálu na chrípku, z toho 3 od sentinelových lekárov. 3 prípady boli laboratórne potvrdené (1x vírus chrípky A/california/7/2009(H1N1)pdm – like a 2x vírus chrípky B), v 1 prípade sa vírus chrípky nepotvrdil. U jedného hospitalizovaného pacienta bol z výteru potvrdený vírus chrípky A/california/7/2009(H1N1). Nebolo hlásené žiadne podozrenie na SARI.

Tabuľka: Rozdelenie podľa jednotlivých skupín diagnóz:

ochorenia		Okres: SNV	Okres: GL	spolu
Črevné a parazitárne ochorenia	Salmonelózy	89	34	123
	Dyzentérie	6	5	11
	Kampylobakteriové enteritídy	153	51	204
	Vírusové enteritídy	165	53	218
	Ostatné	104	25	129
	Črevné parazity	44	4	48
Hepatitídy	Vírusová hepatitída A	4	0	4
	Vírusová hepatitída B	12	5	17
	Vírusová hepatitída C	1	0	1
	Vírusová hepatitída E	0	1	1
	Cytomegalovírusová hepatitída	1	0	1
	Nosiči HBsAg	24	1	25
Respiračné nákazy	Varicella	200	18	218
	Herpes zoster	65	13	78
	Tuberkulóza	10	0	10

	Pertussis	7	0	7
	Parapertussis	0	0	0
	Parotitída	3	65	68
	Ostatné	61	5	66
Neuroinfekcie	Meningokokcémie	4	1	5
	Vírusové meningitídy	2	0	2
	Kliešťová encefalitída	1	0	1
	Ostatné neuroinfekcie	3	1	4
	ACHO	0	0	0
Nezatriedené ochorenia	Septikémie	59	6	65
	Toxoplazmóza	4	0	4
	Lymeská choroba	41	7	48
	Ohrozenie besnotou	44	19	63
	Erysipelas	5	2	7
	Svrab	157	29	186
	Ostatné ochorenia	21	0	21
	Infekcie HIV/AIDS	1	0	1
STD	Syfilis	1	0	1
	Gonokokové infekcie	1	2	3
	Iné sexuálne prenášané choroby	2	1	3
chripka SARI	SARI	0	0	0
	Chrípka A/H1N1, B	3	0	3
spolu		1298	348	1646

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Čo možno najpodrobnejšie údaje získané pri vykonávaní opatrení v ohnisku prenosného ochorenia sú podkladom pre využitie informačného systému na zhromažďovanie údajov, ich spracovanie a analýzu, s cieľom monitorovať zdravie obyvateľstva a informovať o jeho kvalite.

Úspešné zvládnutie informačného systému znamená získať pre program EPIS, pri vykonávaní opatrení zameraných na likvidáciu ohnísk prenosných chorôb, čo najviac konkrétnych údajov o pôvodcoch nákazy a cestách prenosu s cieľom postupne znižovať počet neznámych a neobjasnených údajov a informácií. Našou snahou je pracovať s programom EPIS tak dôkladne, aby bolo potrebné vykonať čo najmenej opravných zmien.

Poskytovatelia zdravotnej starostlivosti sme informovali o prístupe o možnosti hlásiť prípady prenosných ochorení a chrípku on-line na informačnom portáli EPIS.

Do programu EPIS sú pravidelne vkladané jednotlivé prenosné ochorenia podľa hlásení od ošetrojúcich lekárov, v roku 2016 bolo do informačného systému zadaných:

- 1646 hlásených prenosných ochorení
- 24 epidémií: z toho 17 rodinných epidémií – (8 epidémií salmonelózy, 2 rotavírusové epidémie, 1 norovírusová epidémia, 1 epidémia VHA, 3 epidémie kampylobakteriázy a 2 epidémie svrabu), v školských zariadeniach - 1 rotavírusovu epidémiu, 1 epidémiu vyvolanú vírusom Norwalk, 1 epidémia nešpecifikovanej vírusovej črevnej infekcie a 1 epidémia enterovírusovej vezikulárnej stomatitídy s exantémom, lokálne - 1 epidémia parotitídy, 1 epidémia pertussis a 1 epidémia meningokokcémie
- 12 hlásení do SRV

V mesačných intervaloch sa vykonáva analýza prenosných ochorení.

V programe Excel máme vytvorenú databázu nosičov HBsAg, ktorú neustále aktualizujeme a dopĺňame, čím sme získali prehľadný register s možnosťou jednoduchého vyhľadávania na základe rôznych výberových kritérií. V roku 2016 pribudlo 25 nových nosičov HBsAg v okrese Spišská Nová Ves a Gelnica.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

V rámci štátneho zdravotného dozoru v zdravotníckych zariadeniach bolo realizovaných **163 kontrol dodržiavania hygienicko – epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky**. Na kontrolu vykonávanej dezinfekcie bolo odobratých spolu **724 sterov z prostredia**, u ktorých bola zistená 6,9 % bakteriálna kontaminácia. Na kontrolu sterility predmetov bolo odobratých **192 vzoriek sterilného materiálu**, pričom nebola zistená bakteriálna kontaminácia. Účinnosť dezinfekčných roztokov bola kontrolovaná u **25 vzoriek dezinfekčných roztokov**, účinných na požadovanú dezinfekciu. S výsledkami kontrol boli oboznámení zástupcovia jednotlivých oddelení, v prípadoch zistenia bakteriálnej kontaminácie boli výsledky s nimi prerokované osobne, písomne boli upozornení na dodržiavanie vykonávania účinnej a dôkladnej dekontaminácie podľa platných právnych predpisov pre zdravotnícke zariadenia.

Kontrola **sterilizačnej techniky** bola vykonaná v **197 prípadoch**, z toho bolo otestovaných **140 horúcovzdušných a 57 parných sterilizátorov**, pričom 1 horúcovzduchový a 2 parné prístroje vykazovali pozitivitu. Po opakovanom testovaní vykazovali spávnu funkčnú schopnosť.

V rámci sledovania výskytu nozokomiálnych nákaz hlásených bolo **111 nozokomiálnych nákaz**, z toho: - v NsP Spišská Nová Ves: OAIM 16, Detsko - dojčenecké oddelenie 17, ODCH 23, Chirurgické oddelenie 8, Interné oddelenie 16, JISN 4, Neurologické 11, na Novorodeneckom oddelení 1

- v Nemocnici Krompachy s.r.o. boli hlásené: OAIM 8, Detsko - dojčenecké oddelenie 2, Interné oddelenie 1,

- Dialyzačné stredisku Spišská Nová Ves hlásilo 4 nákazy.

Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EÚ HELICS – SSI

Uvedenú úlohu sme začali plniť zapojením Nemocnice s poliklinikou v Spišskej Novej Vsi do tohto projektu, konkrétne na Chirurgickom oddelení. Surveillance je zameraný na chirurgické rany po cholecystektómiách. Je určený kontaktný lekár oddelenia, s ktorým oddelenie epidemiológie spolupracuje pri vyplňovaní dotazníkov a pri zadávaní údajov do programu.

V sledovanom období január - december 2015 na Chirurgickom oddelení NsP Spišská Nová Ves a.s. bolo realizovaných **138 cholecystektómií**, pričom nebola zistená infekcia v mieste chirurgického výkonu.

Rozdelenie podľa typu operácii a pohlavia

typ operácie	celkový počet		muži		ženy	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
laparoskopicky	109	78,99	26	23,85	83	76,15
klasicky	29	21,01	14	48,27	15	51,73
spolu	138	100	40	28,98	98	71,02

Rozdelenie podľa operácii a vekovej skupiny

vek >	15 - 24		25 - 44		45 - 65		65<		spolu	
typ operácie >	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
laparoskopicky	5	4,58	34	31,20	42	38,53	28	25,69	109	79,70
klasicky	0	0	3	10,34	12	41,38	14	48,28	29	20,30
spolu	5	3,62	37	26,81	54	39,86	42	29,71	138	100

Rozdelenie podľa ASA skóre a podávania antibiotík

ASA skóre >	ASA 1		ASA 2		ASA 3		ASA 4 -5		spolu	
ATB >	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
ATB áno	11	13,25	27	32,53	43	51,80	2	2,40	83	60,14
ATB nie	11	13,25	28	50,90	16	29,09	0	0	55	39,86
spolu	22	15,94	55	39,85	59	42,75	2	1,44	138	100

Rozdelenie podľa dĺžky operácie

dĺžka operácie >	1 hod >		1 – 2 hod		2 hod <		spolu	
typ operácie >	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
laparoskopicky	64	58,72	41	37,62	4	3,66	109	79,70
klasicky	7	24,13	15	51,74	7	24,13	29	20,30
spolu	71	51,44	56	40,58	11	7,98	138	100,00

Realizácia kampane „Clean care is save care“

V súvislosti s 8. ročníkom kampane na Slovensku – 5.máj 2016, ktorá bola zameraná na chirurgické odbory sme realizovali nasledujúce aktivity:

- vypracovali sme edukačné materiály vo forme letákov, ktoré boli určené zdravotníckym pracovníkom a taktiež umiestnené na nástenných paneloch v budove RÚVZ. Edukácia bola zameraná najmä na novelizáciu Vyhlášky MZ SR č.553/2007, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na prevádzku zdravotníckych zariadení z hľadiska ochrany zdravia
- vykonali sme kontrolu dezinfekcie rúk u zdravotníckych pracovníkov:
Nemocnica Krompachy, s.r.o.(40 sterov z rúk): Chirurgické oddelenie + operačné sály, Gynekologicko-pôrodnické oddelenie, OAIM, Chirurgická ambulancia

NsP Spišská Nová Ves a.s. (52 sterov z rúk): Chirurgické oddelenie, OAIM, Detské oddelenie, ODCH, Neurologické oddelenie a chirurgické ambulancie.

Realizácia bodového prevalenčného sledovania

BPS II – na plnení danej úlohy budeme participovať po ukončení prípravnej fázy a absolvovaní edukačných seminárov

BPS – sledovanie NN v zariadeniach pre dlhodobu chorých – **HALT-3**

V mesiaci jún 2016 sme sa zúčastnili pracovného stretnutia v súvislosti s metodikou predmetného prevalenčného sledovania v Banskej Bystrici, kde boli distribuované aj edukačné materiály k danej úlohe. Realizačná fáza sa konala v II. polroku 2016 vo vybraných zariadeniach pre dlhodobu chorých v okrese Spišská Nová Ves a Gelnica.

Surveillance infekcií Clostridium difficile v zdravotníckych zariadeniach

Do projektu bola zapojená NsP Spišská Nová Ves a.s., Jánskeho 1. Surveillance prebiehala v mesiacoch október – december 2016.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

V roku 2016 sme nezaznamenali žiadne mimoriadne epidemiologické situácie v okresoch Spišská Nová Ves a Gelnica.

6.6 ENVIROMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY

Odpadové vody z mesta Spišská Nová Ves sú vyšetrované podľa harmonogramu RÚVZ Košice na prítomnosť poliovírusov a iných enterovírusov. Z odobratých vzoriek odpadovej vody z ČOV v Spišskej Novej Vsi všetky výsledky vyšetrení vzoriek boli negatívne.

Za hodnotené obdobie nebolo hlásené podozrenie na akútnu chabú obrnu u dieťaťa do 15 rokov.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Cielené preventívne programy realizuje oddelenie Podpory zdravia v spolupráci s oddelením Epidemiológie a oddelením Hygieny detí a mládeže. Na oddelení Epidemiológie sa vykonávajú opatrenia proti šíreniu ochorenia v ohnisku hlásených HIV/AIDS prípadov. V roku 2016 bolo hlásené 1 ochorenie HIV/AIDS.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

V rámci poradne očkovania poskytujeme lekárom a aj širokej laickej verejnosti informácie a konzultácie týkajúce sa problematiky povinného pravidelného očkovania detí a dospelých, odporúčaného očkovania, očkovania pred cestou do zahraničia, o očkovaní osôb, ktoré sú profesionálne vystavené zvýšenému nebezpečenstvu vybraných nákaz, očkovaní detí s kontraindikáciami a poradenstvo vo všetkých ďalších problémových oblastiach spojených s očkovaním. Informácie sú poskytované osobne a telefonicky.

6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Plnenie danej úlohy sme začali v mesiaci apríl 2016, kedy sme sa zúčastnili odborného seminára v Banskej Bystrici, ktorý sa zameriaval na metodickú prípravu a oboznámenie sa s projektom.

Projekt sme realizovali v mesiaci jún v tretích ročníkoch na 3 stredných školách: Gymnázium - Školská ulica v Spišskej Novej Vsi, Stredná odborná škola ekonomická v Spišskej Novej Vsi a Gymnázium v Krompachoch. Vzdelávanie prebiehalo interaktívnou formou v štyroch skupinách v každom ročníku. Edukačný vplyv na úroveň vedomosti v danej oblasti bol overovaný formou dotazníka vyplňovaného pred a po intervencii. Do programu bolo zapojených 101 študentov (25 – Gymnázium, Školská ulica, Spišská Nová Ves, 34 – Gymnázium v Krompachoch a 42 – SOŠ ekonomická v Spišskej Novej Vsi).

Vyplnené dotazníky boli zaslané na RÚVZ so sídlom v Komárne.

6.10 UMÝVANIE A DEZINFEKCIA RÚK V ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENIACH Danú úlohu realizuje RÚVZ v Leviciach.

9. PODPORA ZDRAVIA

ÚLOHA Č. 3.7

MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK A ARÓM V POTRAVINÁCH

Úlohu sme realizovali prostredníctvom základnej a terénnej Poradne zdravia ako aj Poradne zdravej výživy v spolupráci s oddelením Hygieny výživy a predmetov bežného užívania.

U vybraných klientov do tejto úlohy sme prostredníctvom dotazníka monitorovali jednodňový príjem potravín a tekutín s uvedením údajov o názve druhu, množstve ako aj čase, mieste a činnosti pri konzumácii uvedených potravinových komodít.

Za sledované obdobie roka 2016 sme podľa metodiky z celkového počtu 20 plánovaných osôb zaradených do plnenia úlohy zmonitorovali všetkých 20 u oboch pohlaví v dvoch vekových kategóriách od 19 –34 rokov (5 mužov a 5 žien) a 35 – 59 rokov (5 mužov a 5 žien). Vyplnené dotazníky od respondentov boli odovzdané oddeleniu Hygieny výživy na ďalšie spracovanie.

Niektorým osloveným klientom sme vyšetrili aj biochemické a antropometrické ukazovatele, odmerali krvný tlak, pulz a obsah tuku a zároveň im poskytli odborné poradenstvo a konzultácie k rizikovým faktorom životného štýlu so zameraním na zdravú výživu a pitný režim.

Oslovení klienti na základe našich zistení a odporúčaní navštívili Poradňu zdravia pri RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi aj opakovane. Časť z nich absolvovala aj záťažové ergometrické a spirometrické testy v rámci Poradne pre optimalizáciu pohybovej aktivity, kde sme im odporúčali vhodnú pohybovú aktivitu.

ÚLOHA Č. 4.2

ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Na tejto úlohe participovalo oddelenie výchovy k zdraviu v rovine primárnej prevencie drogových závislostí, alkoholizmu a tabakizmu. V spolupráci s OZ Mladí ľudia a život a peer klubom organizovaným pri CVČ v Spišskej Novej Vsi sme sa aktívne podieľali v pozícii lektora a odborného garanta na príprave a vzdelávaní rovesníckych tzv. peer skupín počas viacerých špeciálnych výcvikov. Vyškolení peer aktivisti sú vybraní študenti 1. a 2. ročníkov stredných škôl, ktorí získali základné vedomosti z rôznych oblastí týkajúcich sa života mladých ľudí ako aj zručnosti s dôrazom na zážitkové metódy a asertívnu komunikáciu. Chlapci a dievčatá pôsobili v rovesníckom prostredí v oblasti primárnej prevencie, kde jednou z hlavných tém bola aj protidrogová problematika a výchova k nezávislosti mladých ľudí od omamných a psychoaktívnych látok. Pre študentov starších ako 18 rokov, ktorí sa rozhodli nebyť abstinentami, bol dôraz kladený na zodpovedné pitie a trestno-právne aspekty.

ÚLOHA Č. 6.7

PREVENCIA HIV/AIDS

Túto úlohu sme plnili v spolupráci s oddelením Hygieny detí a dorastu, Občianskym združením Mladí ľudia a život a peer klubom pri Centre voľného času, kde pôsobia skúsení peer aktivisti realizujúci pod našou gesciou rôzne odborné a vzdelávacie aktivity pre mládež. Jednou z prioritných tém v rámci ich preventívnej práce v rovesníckom prostredí je aj infekcia HIV a ochorenie AIDS so všetkými aspektami.

Pri plnení úlohy sme aktívne využili panely v rámci projektu „Hrou proti AIDS“. Podľa harmonogramu v mesiaci december 2016 sme vykonali v spolupráci so strednými a základnými školami intervenčné aktivity pre cca 150 študentov z 2 stredných škôl a jednej základnej školy.

Besedy a diskusné fóra v oblasti prevencie infekcie HIV a ochorenia AIDS sme realizovali aj bez používania panelov v rámci aktivít oddelenia ako aj rovesníckych, tzv. peer aktivít určených pre žiakov základných a študentov stredných škôl, v rámci regionálneho projektu „Mladí ľudia a život“. V roku 2016 bolo vykonaných viac ako 30 besied a diskusných fór pre žiakov 9. ročníkov základných škôl a študentov 1. a 2. ročníkov stredných škôl. Edukovaných bolo viac ako 500 mladých ľudí.

V spolupráci s OZ Mladí ľudia a život a ÚS Slovenského červeného kríža v Spišskej Novej Vsi sme sa podieľali na organizácii sviečkového pochodu pri príležitosti Svetového dňa AIDS, športovom a kultúrnom podujatí, ktoré boli určené pre mladých ľudí z mesta Spišská Nová Ves. Všetky tieto aktivity boli súčasťou v poradí už 14.ročníka workshopu „Mladí ľudia a život“, ktorý má v našom meste už dlhoročnú tradíciu a jeho hlavnými organizátormi a realizátormi sú práve aktívni peer aktivisti z OZ Mladí ľudia a život.

ÚLOHA Č. 9.1

NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Úloha bola realizovaná v roku 2016 formou rôznych aktivít (prednášky, besedy, semináre, konzultácie, workshopy, dotazníky, ankety, kurzy, panely, články, interwiev) pre cieľové skupiny deti v predškolskom a školskom veku, mládež, dospelú populáciu a seniorov.

Plnenie tejto úlohy obsahovo dopĺňa a nadväzuje na plnenie ďalších úloh v rámci činnosti oddelenia Výchovy k zdraviu (úlohy 9.2, 9.4, 9.5, 9.6.1, 9.7 a 9.8), kde uvádzame jednotlivé aktivity v kontexte s Národným programom podpory zdravia s dôrazom na zdravú výživu a pitný režim, zvýšenie pohybovej aktivity, podporu nefajčenia a prevenciu alkoholovej a drogovej závislosti, výchovu k partnerstvu, manželstvu a rodičovstvu, prevenciu HIV/AIDS a iných sexuálne prenosných chorôb, podporu duševného zdravia a zvládanie stresu.

ÚLOHA Č. 9.1.1

SLEDOVANIE A HODNOTENIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Správa o zdravotnom stave obyvateľstva SR vychádza zo základných údajov demografického vývoja obyvateľstva Slovenskej republiky, ktoré tvoria jej úvodnú časť. Opisuje epidemiologickú situáciu vo vývoji vybraných skupín ochorení chronických neinfekčných i infekčných za dané obdobie. Popisuje vývoj najzávažnejších chronických ochorení a iných závažných skupín chorôb z pohľadu úmrtnosti, chorobnosti, práceneschopnosti, invalidizácie. Poukazuje tiež na hlavné, základné rizikové faktory, ich výskyt a monitoring, ktoré súvisia s najčastejšími chronickými ochoreniami, urýchľujú ich vznik a výskyt. Uvádza ich výskyt a prevalenciu v populácii.

Úlohu sme realizovali v súlade z celoslovenským prieskumom a sledovaním zdravotného stavu a zdravotného uvedomenia obyvateľstva Slovenskej republiky, ktorý bol vykonaný v 5 – ročnom intervale po predchádzajúcom prieskume v roku 2013.

Do prieskumu, ktorý bol realizovaný prostredníctvom rozsiahleho dotazníka, bolo systémom náhodného výberu zapojených celkom 104 respondentov, z toho 52 mužov a 52 žien. Respondenti boli rozdelení podľa metodiky do 3 vekových kategórií – 15 až 24 rokov, 25 – 64 rokov a 65 rokov a viac. Z najmladšej a najstaršej kategórie bolo po 8 mužov a 8 žien z mesta a vidieka, strednú kategóriu tvorilo 10 mužov a 10 žien žijúcich v meste a na vidieku. Údaje z dotazníkov sú po absolvovaní prieskumu priebežne zakladané do mustry a po kompletizácii celého požadovaného počtu budú odoslané na ÚVZ SR Bratislava podľa metodických pokynov gestora celonárodnej úlohy.

V roku 2017 bude spracovaný celý prieskum a výsledkom bude záverečná hodnotiacia správa o zdravotnom stave a uvedomení obyvateľov SR, ktorá bude predložená na rokovanie vlády.

Na základe sledovania a hodnotenia zdravotného stavu a zdravotného uvedomenia obyvateľov Slovenskej republiky budú nasmerované aktivity, edukácie a činnosti zamerané na preventívne opatrenia vedúce k zlepšeniu zdravotného stavu a k zvýšeniu zdravotného povedomia. Prieskum sa bude opakovať po piatich rokoch a následne budú porovnávané ukazovatele, ktoré vyjadrujú hodnotenie vlastného zdravia, ale aj zmenu v názoroch, postojoch a návykoch v našej populácii.

ÚLOHA Č. 9.2

NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 - 2025

Realizácia Národného programu prevencie nadváhy a obezity spočívala v zdravotno – výchovných aktivitách určených pre deti, mládež, dospelú populáciu a seniorov formou prednášok, besied a diskusií obsahovo zameraných na zdravú výživu a pohybovú aktivitu.

V rámci aktivít určených pre deti v predškolskom veku sme na piatich MŠ rozprávali deťom o dôležitosti pohybu v ich veku a formovaniu pozitívnych pohybových návykov v prevencii najzávažnejších civilizačných chorôb.

Pre deti 5. ročníkov základných škôl sme tieto aktivity realizovali v rámci „Dňa prevencie a zdravia“ pod názvom „POZDRAVY“, kde sme dva zo 4 stanovišť zamerali na pohybovú

aktivitu, prevenciu nadváhy a obezity ako aj význam pohybu pre fyzické a psychické zdravie a taktiež zdravú výživu a pitný režim, ktoré sa výraznou mierou podieľajú u detí na výslednej hmotnosti. V roku 2016 sme touto formou prevencie systémom stanovíšť s využitím rôznych pomôcok a zážitkových foriem edukovali žiakov zo šiestich základných škôl.

V rámci činnosti Poradne zdravia, Poradne zdravej výživy a Poradne pre optimalizáciu pohybovej aktivity boli tieto aktivity zamerané pre jednotlivých klientov, u ktorých boli zrealizované rôzne merania a vyšetrenia a poskytnuté individuálne konzultácie a odborné poradenstvo s dôrazom na zdravú výživu, pitný režim a vhodnú pohybovú aktivitu s cieľom predísť nadváhe a obezite, prípadne nadmernú hmotnosť redukovať a znížiť zdravotné riziká, ktoré sú s ňou spojené.

Pre deti z 2. - 4. ročníkov základnej školy na Kožuchovej ul. sme nadviazali na akcie z predchádzajúcich rokov pod názvom „GIM – FIT“. Cca 100 deťom z uvedenej školy sme vykonali poradenskú a edukačnú činnosť formou vedomostných kvízov "Čo vieš o pohybovej aktivite" a „Čo vieš o zdravej výžive“. Kvízy boli spojené aj s krátkymi besedami o význame pohybu a zdravej výživy ako dôležitých preventabilných faktorov životného štýlu. Deti boli za aktivity odmenené vysvedčením a každá skupinka dostala skladačky vo forme letáku s názvami "Vieš, že pohyb a telesné cvičenie prináša človeku ..." a „Zdravou výživou a správnym pitným režimom predídeme...“. Na oboch školách sme poskytli pedagógom edukačné materiály k zdravej výžive, pitnému režimu, pohybovej aktivite, prevencii úrazov a prvej pomoci pri úrazoch. Naše aktivity sa stretli u detí s pozitívnym ohlasom a deti prejavili veľký záujem o kvízy ako aj informácie o zdravom spôsobe života s dôrazom na pravidelnú a veku primeranú pohybovú aktivitu a zdravú výživu, ktoré sa výraznou mierou podieľajú na prevencii nadváhy a obezity.

V rámci monitorovania rizikových faktorov životného štýlu a vybraných ukazovateľov zdravia vrátane testovania funkčnej zdatnosti a aeróbnej výkonnosti ergometrickým testom W170 v spojitosti s antropometriou a spirometrickým vyšetrením sme pre 25 študentov zo strednej školy v Spišskej Novej Vsi zrealizovali viaceré semináre a diskusie pre menšie skupinky o význame pravidelnej pohybovej aktivity a zdravej výživy v prevencii nadváhy a obezity, srdcovo-cievnych, nádorových a metabolických chorôb.

Podpore pohybových aktivít a prevencie nadváhy a obezity sme sa venovali aj počas monitorovania 3 skupín žiakov z 8-ich ročníkov základných škôl, ktoré bolo zamerané na antropometrický skrining a zisťovanie indexu telesnej zdatnosti Ruffierovým testom.

K Svetovému dňu pohybu sme zorganizovali v spolupráci s peer klubom pri Centre voľného času a športovo-relaxačným centrom Fit House pre študentov stredných škôl a dospelú populáciu ďalší ročník florbalového turnaja o pohár primátora Spišskej Novej Vsi. Pohybové aktivity boli súčasťou projektu „Mladí ľudia a život“. Účastníkom sme zdôraznili význam pravidelnej pohybovej aktivity v prevencii nadváhy, obezity ako aj srdcovo – cievnych a metabolických ochorení. Záujemcom sme poskytli možnosť testovania telesnej zdatnosti a konzultácie k optimálnej pohybovej aktivite v pohybovej poradni.

V spolupráci s CVČ a Mestským úradom sme sa zúčastnili na športových akciách „Športové hry mládeže“ a „Večerný beh mestom“, kde sme poskytovali organizátorom a účastníkom antropometrické merania a jednoduché testy telesnej zdatnosti vrátane odborných konzultácií k optimalizácii pohybovej aktivity.

Pre ženy v produktívnom veku sme sa podieľali počas celého roka formou poradenstva ako aj antropometrických meraní a stanovení funkčnej zdatnosti a aeróbnej výkonnosti na podpore zdravia a zdravého pohybu v rámci skupinových cvičení zameraných na posilňovanie svalstva (body form), prevenciu poškodenia chrbtice resp. korektúru jej deformít na základe špeciálnych cvičebných zostáv (SM systém) ako aj pri cvičeniach na trampolínach (jumping), ktoré organizovalo športovo-relaxačné centrum Fit House v Spišskej Novej Vsi.

Počas športovo – rekondičného dňa určeného pre zamestnancov RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi sme pripravili rôzne skupinové a individuálne pohybové aktivity a poskytovali sme poradenstvo k pohybu s dôrazom na pravidelnosť, intenzitu a trvanie.

K svetovému dňu obezity a Svetovému dňu pohybu sme pre širokú verejnosť zhotovili v priestoroch RÚVZ Spišská Nová Ves informačný panel k predmetnej problematike.

Vo firme Embraco sme pre zamestnancov uskutočnili v rámci celozávodného „Dňa pohybu“ v súlade s olympijskou myšlienkou odborný seminár na tému „Rizikové faktory životného štýlu a prevencia“. Účastníkom sme zdôraznili význam pravidelnej pohybovej aktivity a zdravej výživy ako preventabilných faktorov civilizačných chorôb. V prezentáciách boli názorne demonštrované aj možné ochorenia vrátane nadváhy, obezity, hypertenzie, hypercholesterolémie a diabetu, ktoré vznikajú v súvislosti s nesprávnou životosprávou – pohybovou inaktivitou, kalorickou a nevhodne zloženou stravou s nedostatkom vitamínov, minerálov a vlákniny ako aj fajčením a nadmernou konzumáciou alkoholu. Účastníkom akcie sme poskytli aj merania krvného tlaku a pulzu, spirometrické vyšetrenie a jednoduchý Ruffierov test funkčnej zdatnosti.

Počas zdravotno-výchovných aktivít určených pre seniorov sme aj tejto vekovej skupine zdôraznili veľký význam primeranej, vhodne zvolenej a dostatočne dlho trvajúcej pohybovej aktivity na udržiavaní dobrého telesného zdravia a psychickej pohody.

ÚLOHA Č. 9.2.1

VYZVI SRDCE K POHYBU:

CELONÁRODNÁ MEDZINÁRODNE KOORDINOVANÁ KAMPAŇ NA ZVÝŠENIE POHYBOVEJ AKTIVITY DOSPELEJ POPULÁCIE

Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň zameraná na zvýšenie pohybovej aktivity „Vyzvi srdce k pohybu“ sa v roku 2016 nerealizovala vzhľadom na to, že kampaň sa organizuje v dvojročnom intervale a posledná prebiehala v roku 2015 podľa metodických pokynov gestora úlohy RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Súťaž bola vtedy určená pre širokú verejnosť (dospelých ako aj detských podporovateľov) a termínovo bola nastavená na mesiace marec – jún 2015 na celoštátnej úrovni a vzhľadom na možnosť vyhlásenia výhercov s podporou sponzorov aj v regionálnej pôsobnosti jednotlivých RÚVZ v SR.

Súťaž bola spropagovaná prostredníctvom Poradenského centra na ochranu a podporu zdravia, regionálnych médií, našej webovej stránky, panelu na RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi ako aj distribúciou účastníckych listov formou osobných návštev a konzultácií na mestských základných a stredných školách, úradoch ako aj vybraných organizáciách a firmách v meste Spišská Nová Ves, kde máme dobrú dlhoročnú spoluprácu v zdravotno-výchovných a preventívnych aktivitách.

Do súťaže sa prostredníctvom prihlášok doručených na RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi zapojilo 36 účastníkov, ktorí boli ochotní monitorovať podľa pokynov v účastníckom liste svoje pohybové aktivity počas minimálne 4 týždňov v priebehu súťaže v objeme minimálne 210 minút/týždenne rozdelených do 4 a viacerých častí. Účastníci si zároveň zapisovali na konci týždňa aj svoju aktuálnu telesnú hmotnosť. Viacerí z nich boli aj klientami v Poradni pre optimalizáciu pohybových aktivít, kde sme im vykonali a zhodnotili antropometrické merania ako aj záťažové ergometrické a spirometrické testy. Všetkým sme poskytli konzultácie a poradenstvo k pohybovej aktivite s dôrazom na frekvenciu, trvanie a optimálnu intenzitu vzhľadom na vek a funkčnú zdatnosť.

Všetky účastnícke listy boli odoslané gestorovi úlohy, ktorý ich spracoval a vyhodnotil na celoslovenskej a regionálnej úrovni. V novembri 2015 bolo zrealizované losovanie a vyhlásenie výhercov cien, ktoré venovali do celonárodnej súťaže sponzori kampane.

Najbližšie by mala byť celonárodná kampaň organizovaná v roku 2017.

ÚLOHA Č. 9.3

PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT (OBYVATEĽOV SEGREGOVANÝCH A SEPAROVANÝCH RÓMSKÝCH OSÁD)

Úloha sa plnila v rámci Programu podpory zdravia pre znevýhodnené komunity žijúce v segregovaných a separovaných rómskych osídleniach, ktorú realizoval náš RÚVZ od marca 2007 do decembra 2012 prostredníctvom 3 komunitných asistentiek zdravotnej výchovy.

Od roku 2013 nie je uvedený program z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov z MZ SR naďalej realizovaný. Jeho pokračovanie ako aj reskríning antropometrických a biochemických hodnôt vrátane merania krvného tlaku a monitorovania životného štýlu prostredníctvom dotazníka u 200 klientov zo znevýhodnených komunit je naplánované v prípade finančného zabezpečenia projektu na ďalšie roky.

V oblasti podpory zdravia pre znevýhodnené komunity sme boli oslovení na spoluprácu Asociáciou terénnych zdravotných asistentov (ATZA), ktorá začala svoju činnosť v roku 2014 a transformovala sa na Platformu na podporu zdravia znevýhodnených skupín, ktorá je financovaná z prostriedkov Ministerstva vnútra Slovenskej republiky. Platforma realizuje projekt „Zdravé komunity“ a zamestnáva osvetárov a koordinátorov.

Ich zameranie je prioritne na obyvateľov segregovaných rómskych osád v štyroch oblastiach – ochrana a podpora zdravia, podpora vzdelávania a osvetu, podpora výskumu a propagácia.

V rámci prípadnej spolupráce bude náš prínos spočívať v odbornom usmernení ako aj konzultáciách počas plánovaných workshopov pre terénnych koordinátorov a asistentov osvetu zdravia zo širokej hygienicko-epidemiologickej problematiky v našom regióne a spádovej oblasti.

ÚLOHA Č. 9.4

NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

V sledovanom období sme zrealizovali pre deti 5. ročníkov vybraných mestských základných škôl besedy a prednášky zamerané na rôzne témy vrátane prevencie alkoholizmu a závislosti na alkohole pod názvom „POZDRAVY I – pohyb, zdravie a výživa“.

Jedná sa o intervenčné aktivity formou práce so skupinami v štyroch stanovištiach s využitím rôznych zážitkových metód a hier. Základné témy sa dotýkali oblasti zdravej výživy a pitného režimu, pohybovej aktivity a jej negatívnych dopadoch - obezity, srdcovo-cievnych chorôb a metabolických chorôb, fajčenia a zdravia ako aj alkoholu a závislosti.

Tieto aktivity sme zrealizovali v priestoroch RÚVZ Spišská Nová Ves pre 6 základných škôl. Celkom sa ich zúčastnilo cca 150 detí, ktoré boli rozdelené do 10 – 15 členných skupín. V tejto forme prevencie plánujeme na základe dohody so školami pokračovať aj v roku 2017 pre žiakov mestských základných škôl.

Pre žiakov 8. ročníkov sme zrealizovali 2. časť aktivít pod názvom „PoZdraVy II“, kde sme sa zamerali na ďalšie témy súvisiace s touto vekovou kategóriou – drogové a nelátkové závislosti, duševné zdravie a stres, medziľudské vzťahy a rodina. Intervenčné aktivity absolvovali žiaci zo 4 základných škôl v celkovej počte cca 100 detí.

Počas aktivít dostali žiaci 5. a 8. ročníkov odborné informácie o škodlivosti alkoholu so zameraním na zdravotnú a sociálnu oblasť. Deti mali možnosť formou zážitkových hier vyjadriť aj svoje názory a postoje k pitiu alkoholických nápojov ako aj vlastné skúsenosti s konzumáciou alkoholu v rodinnom a mimoškolskom prostredí. Súčasťou prevencie bol aj video film „Alkohol alebo zdravie“. Aktivity pre žiakov mali medzi deťmi aj pedagógmi veľmi dobrú odozvu a vysoko pozitívnu spätnú väzbu, čo je dôkazom toho, že sa nám uvedený spôsob primárnej prevencie osvedčil a je potrebné v ňom aj naďalej pokračovať.

Na základných školách na Komenského ul. a Nejedlého ul. v Spišskej Novej Vsi ako aj na ZŠ Mlynky sme deťom na druhom stupni odprednášali počas 7-ich aktivít tému „Závislosť na alkohole“ s dopadom na psychické a fyzické zdravie ako aj sociálne zmeny. Po prednáškach diskutovali chlapci a dievčatá k tejto problematike vrátane dostupnosti alkoholu a jeho legálnemu predaju.

Téme alkoholu a závislosti sme sa venovali aj pre žiakov Špeciálnej základnej školy v Spišskej Novej Vsi. Počas 3 aktivít videli deti film a mali možnosť dozvedieť sa a diskutovať o všetkých negatívach, ktoré prináša konzumácia alkoholu pre mladého človeka. Problematiku alkoholizmu a nadmerného pitia ako aj drog sme prezentovali spoločne aj so zástupcom Polície SR pre pedagógov a žiakov na vybraných základných školách v meste a okrese Spišská Nová Ves. Diskusie boli zamerané na problémy vznikajúce v súvislosti s nekontrolovaným pitím a nelegálnym predajom alkoholu pre deti a mládež do 18 rokov ako aj ilegálnym užívaním drog. Deti sa dozvedeli aj právne aspekty a možné trestné postihy pri nelegálnej a nadmernej konzumácii alkoholických nápojov a ostatných psychotropných látok. Dôraz sme kládli na primárnu prevenciu alkoholizmu a drogových závislostí a pri skúsenostiach s alkoholom od 18 rokov na zásadové a kontrolované pitie.

Alkoholizmu a prevencii sa venovali aj nami školení a pripravovaní peer aktivisti organizovaní v OZ Mladí ľudia a život, ktorí zorganizovali a viedli besedy a diskusné fóra na základných a stredných školách v Spišskej Novej Vsi, Levoči, Krompachoch a Gelnici.

Mládež informovali o zdravotných následkoch škodlivého užívania alkoholu, prevencii nadmerného užívania alkoholických nápojov ako aj o zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov a orientačnom čase odbúravania alkoholu v krvi. Pre dospievajúcu mládež sú tieto informácie zvlášť dôležité vzhľadom na rizikové užívanie alkoholických nápojov a následné nezodpovedné správanie vrátane vedenia motorových vozidiel pod vplyvom alkoholu. Na niektoré besedy boli prizvaní aj zástupcovia Polície SR, ktorí prezentovali negatívny dopad konzumácie alkoholu v súvislosti s dopravnými nehodami a trestnými činmi. Peer aktivisti sa venovali aj problematike ambulantnej a ústavnej liečby závislosti na alkohole. Dôraz kládli na linky dôvery, dôveryhodné osoby z rodinného a rovesníckeho prostredia ako aj na včasné vyhľadanie psychologickej prípadne psychiatrickej pomoci v prípade problémov s alkoholom.

ÚLOHA Č. 9.5

NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STÁRNUTIA

Pokračovali sme v aktivitách pre cieľovú skupinu seniorov z predchádzajúceho roka 2015 formou prednášok a besied. Seniorom sme sa venovali aj počas „Týždňa mozgu“.

V roku 2016 sme zrealizovali 8 prednášok spojených s besedami na témy: Ako si vážiť seba samého, Ako prijímať ľudí okolo seba, Zdravá výživa a pitný režim v seniorskom veku, Zdravý životný štýl a psychohygiena. Aktivity boli určené pre seniorov a členov Domova dôchodcov, Klubu dôchodcov a Domu opatrovateľskej služby v Spišskej Novej Vsi.

V rámci týchto aktivít spolupracujeme aj s niektorými vyškolenými dôchodcami, ktorí okrem iného realizujú pre členov aj pohybové aktivity formou turistických vychádzok do prírody. V sekundárnej prevencii chorôb v seniorskom veku je primeraná pohybová aktivita a dostatočný pobyt na čerstvom vzduchu jedným z najdôležitejších faktorov udržania si dobrej vitality a potrebnej mobility.

V rámci týždňa mozgu a Svetového dňa Alzheimerovej choroby sme edukovali skupiny seniorov z Jednoty dôchodcov a Klubu dôchodcov v oblasti duševného zdravia a jeho posilňovaní, funkciách mozgu a škodlivých vplyvov na jeho činnosť ako aj potreby využívania pamäte a jej tréningu vo vyššom veku. Seniorom sme poskytli prednášky a besedy s názvom „Žijeme život prosperujúci mozgu?“ a taktiež sme s nimi realizovali rôzne cvičenia a techniky na podporu pamäte a kognitívneho myslenia. Obom skupinám sme vykonali aj antropometrické merania, merania TK a P ako aj celkového cholesterolu vrátane individuálnych konzultácií k výsledkom meraní, zdravotnému stavu a jeho zlepšeniu. V prezentácii sme sa zamerali na činnosť mozgu, druhy pamäte ako aj riziká vzniku degeneratívnych, cievnych a nádorových chorôb mozgu a nervovej sústavy vrátane účinnej prevencie. O jednotlivých druhoch pamäti a dôležitosti starostlivosti o mozog sme rozprávali aj seniorom v Dome dôchodcov a v Klube dôchodcov. Pri všetkých týchto aktivitách sme poskytli poslucháčom aj letáky a informačné materiály k predmetnej téme. Na RÚVZ bol pre verejnosť k dispozícii panel k téme „Týždeň mozgu“ a „Alzheimerova choroba a prevencia“.

V rámci Svetového dňa zdravia sme vyšetřili spolu 18 senioriek z Jednoty dôchodcov a Klubu dôchodcov, ktorým sme poskytli celé spektrum antropometrických a biochemických vyšetření vrátane individuálnych konzultácii a poradenstva k rizikovým faktorom životného štýlu v postproduktívnom veku.

Problematike zdravia a chorôb v seniorskom veku sme sa venovali aj počas odborných seminárov pre zamestnancov RÚVZ Spišská Nová Ves. Poslucháčom sme odprezentovali témy - Staroba a stárnutie, Biologické, sociálne a psychické stárnutie a Zvláštnosti chorôb v starobe. Jednotlivé témy zamestnancov zaujali a ku každej z nich bola živá diskusia.

V aktivitách určených pre postproduktívny vek sme pokračovali aj počas Mesiaca úcty k starším a Svetového dňa seniorov, kedy sme zhotovili panely a propagačné materiály týkajúce sa problematiky seniorov zo zdravotného a sociálneho hľadiska. U 30 seniorov z Domu dôchodcov a Domu opatrovateľskej služby sme vykonali aj minikviz so zameraním na ich životosprávu a diskutovali sme o negatívnych a pozitívnych vplyvoch na zdravie a vznik chorôb.

ÚLOHA Č. 9.6

EFEKTÍVNA PODPORA KARDIOMETABOLICKÉHO ZDRAVIA V PROSTREDÍ STREDNÝCH ŠKÔL V BRATISLAVSKOM SAMOSPRÁVNOM KRAJI

Túto úlohu oddelenie Výchovy k zdraviu v Spišskej Novej Vsi nerealizovalo.

ÚLOHA Č. 9.6.1

ZDRAVOTNO - VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

V rámci realizácie tejto úlohy sa pokračovalo v zdravotno – výchovných aktivitách z predošlých rokov, ktoré mali veľmi pozitívnu odozvu u detí a pedagógov.

Na 5 materských školách (MŠ Komenského Smižany, MŠ Markušovská, MŠ Slovenská, MŠ Kojšov a MŠ Veľký Folkmár), 4 základných školách (ZŠ Lipová ul., ZŠ Komenského ul., ZŠ Harichovce a ZŠ Kožuchova a 1 špeciálnej základnej škole v Gelnici bolo vykonaných celkom 29 aktivít. Aktivity sa realizovali formou besied a prednášok, premietania video filmov s problematikou hygieny ústnej dutiny, správneho čistenia zubkov ako aj zdravej výživy a pitného režimu, ktoré veľmi intenzívne ovplyvňujú tvorbu zubného kazu a následne aj celkového zdravia. Edukovaných bolo viac ako 300 detí.

Na materských školách sme efektívne využívali pre deti aj model zubkov, na ktorom sme názorne demonštrovali celý postup správneho čistenia chrupu. Na základnej škole sme sa viac orientovali na stomatohygienu z pohľadu celkového zdravia, vyváženej stravy s dostatkom minerálov a vitamínov a dennej starostlivosti o trvalý chrup. Naše aktivity sa stretli u detí a pedagógov s veľkým záujmom a podporou aj do nového školského roka.

S pedagogickými pracovníčkami boli v rámci týchto aktivít vykonané aj konzultácie k problematike stomatohygieny a kontroly správnosti zubných kefiek a pást u detí predškolského a školského veku ako aj zdravej výživy a pitného režimu.

ÚLOHA Č. 9.7

CINDI PROGRAM SR

Túto úlohu plníme v rámci aktivít Poradenského centra zdravotnej výchovy a podpory zdravia. Pri Regionálnom úrade verejného zdravotníctva v Spišskej Novej Vsi máme zriadenú základnú poradňu zdravia a poradňu pre optimalizáciu pohybovej aktivity. Na základe konzultácií a odporúčaní zo základnej poradne poskytujeme klientom aj poradenstvo v oblasti odvykania od fajčenia v poradni pre odvykanie od fajčenia. Od januára 2010 sme zriadili ďalšiu nadstavbovú poradňu – Poradňu zdravej výživy, kde poskytujeme klientom po absolvovaní vyšetrení a konzultácie v základnej poradni odborné poradenstvo v oblasti zdravej výživy a pitného režimu.

V základnej poradni zdravia vykonávame antropometrické merania (hmotnosť, výška, obvod pásu a bokov, výpočet BMI, WHR a WHT indexov), meranie krvného tlaku, pulzu a percentuálneho obsahu tuku v tele ako aj biochemické vyšetrenia celkového a ochranného cholesterolu, triglyceridov a glykémie na prístroji Reflotron. V terénnych podmienkach realizujeme vyšetrenia krvných parametrov prístrojmi Reflotron a Accutrend. Podľa indikácii realizujeme u klientov nadstavbových poradní vyšetrenia spirometrom (respiračné ukazovatele), smokerlyzerom (obsah CO vo vydychovanom vzduchu a HbCO v krvi), váhomerom a tukomerom OMRON (obsahu celkového a viscerálneho tuku, podiel kostrovej svaloviny, percento aktívnej hmoty, obsah vody v organizme, bazálny metabolizmus a množstvo kostnej hmoty), ergometrom (záťažové testy na stanovenie stupňa funkčnej zdatnosti a aeróbnej výkonnosti).

Údaje získané v základnej poradni sú spracované a hodnotené v Teste zdravého srdca. V nadstavbových poradniach využívame programy Ergokoncept, Winspiro a Excel ako aj vlastný program k hodnoteniu ergometrických záťažových testov. Klientom poskytujeme poradenstvo k zmene životného štýlu a k pozitívnemu ovplyvneniu rizikových faktorov s dôrazom na srdcovo – cievne, metabolické a onkologické ochorenia.

Za obdobie od 1.1. – 31.12.2016 navštívilo základnú poradňu zdravia celkom 186 klientov, z toho 137 žien a 49 mužov. 131 záujemcov sme vyšetřili v teréne a 55 na RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi. Prvé vyšetřenie v základnej poradni absolvovalo 113 klientov, z toho 83 žien a 30 mužov a kontrolne vyšetřených bolo v sledovanom období 73 klientov, z toho 54 žien a 19 mužov. 131 záujemcov

Merania a konzultácie vykonávame podľa dohody aj v rámci spolupráce s rôznymi firmami a inštitúciami pre uzavreté skupiny klientov v terénnych podmienkach ako aj pri príležitosti Svetového dňa zdravia a Svetového dňa srdca, kde sú tieto merania s obmedzeným rozsahom určené pre širokú verejnosť.

V rámci Svetového dňa zdravia sme vyšetřili v spolupráci s Fit Housom – športovo relaxačným centrom spolu 21 senioriek z Jednoty dôchodcov a Klubu dôchodcov a 10 zamestnancov RÚVZ, ktorým sme poskytli celé spektrum antropometrických a biochemických vyšetření vrátane individuálnych konzultácií a poradenstva k rizikovým faktorom životného štýlu v postproduktívnom veku.

Počas Svetového dňa srdca sme v rámci kampane MOST poskytli merania a poradenstvo celkom pre 55 záujemcov v priestoroch supermarketu Coop Jednota Spišská Nová Ves a regionálneho úradu verejného zdravotníctva v Spišskej Novej Vsi.

Počas „Dni seniorov“ sme edukovali a vyšetřovali spolu 21 seniorov z Domu opatrovateľskej služby v Spišskej Novej Vsi. Všetkým sme poskytli individuálne poradenstvo k ozdraveniu životného štýlu a podpore zdravia v seniorskom veku.

Antropometrické merania, merania krvného tlaku a základných biochemických ukazovateľov sme poskytli aj zamestnancom Mestského úradu Spišská Nová Ves a pedagógom Hotelovej akadémie v Spišskej Novej Vsi v celkovom počte 48.

Vyšetřenia v Poradni pre optimalizáciu pohybovej aktivity absolvovalo v roku 2016 celkom 113 záujemcov, z toho 50 žien a 63 mužov. 8 mužov a 6 žien využili služby poradne opakovane a mohli tak porovnať svoje predchádzajúce a nové výsledky testovania.

Značnú časť klientov v počte 25 tvorili študenti strednej odbornej školy ekonomickej zo Spišskej Novej Vsi, u ktorých sme realizovali analýzu funkčných, antropometrických a biochemických vyšetření vo vzťahu k pohybovej aktivite, stravovaciemu a pitnému režimu ako aj k životnej pohode, zdraviu a závislostiam. Údaje o životnom štýle sme od nich získali prostredníctvom dotazníka. V rámci regionálneho projektu HBSC, súčasťou ktorého sú okrem prieskumu aj antropometrické merania a Ruffierov test telesnej zdatnosti bolo v POPA monitorovaných až 77 žiakov 9. ročníkov z dvoch základných škôl v Spišskej Novej Vsi.

Všetkým klientom poradne sme vykonali antropometrické merania, merania krvného tlaku, pulzu a zloženia tela ako aj spirometrický a ergometrický resp. iný funkčný záťažový test na stanovenie telesnej zdatnosti a aeróbnej výkonnosti. Výsledky meraní a testov boli vyhodnotené a počítačovo spracované podľa metodiky určenej pre nadstvábovú pohybovú poradňu. Testovaným boli poskytnuté individuálne konzultácie k optimalizácii pohybovej aktivity vzhľadom na pohybovú anamnézu, výsledky testovania a zdravotný stav. Dôraz sme kládli na výber vhodného rekreačného športu ako aj zdravú výživu a pitný režim.

Poradňu zdravej výživy navštívilo celkom 48 klientov, z toho 34 žien a 14 mužov. 30 z nich (3 muži a 27 žien) bolo v Poradni prvý krát, 18 klienti (11 mužov a 7 žien) navštívili poradňu opakovane. U niektorých z nich sme monitorovali prostredníctvom dotazníka aj jednoduchový príjem potravy a tekutín a z toho aj prídavných látok v súvislosti s plnením úlohy č. 3.7. Každému sme poskytli poradenstvo k zdravej výžive a vhodnému pitnému režimu ako aj k zostaveniu jedálnička so zameraním na redukciu nadváhy a obezity.

V poradni pre odvykanie od fajčenia sme poskytli v roku 2016 individuálne konzultácie a poradenstvo až 43 záujemcom, z toho bolo 31 žien a 12 mužov. Všetkým sme vykonali vstupné vyšetřenia Smokerlyzerom a niektorým aj Spirometrom. Klientom sme odporúčali najvhodnejší spôsob zvládnutia nikotínovej závislosti ako aj metódy prevencie relapsu a recidívy fajčenia. 33 fajčiarov sme oslovili prvý krát, 8 klienti využili poradenstvo a merania opakovane. Väčšinu fajčiarov sme vyšetřovali a poskytovali im odborné poradenstvo k odvykaniu počas výjazdov terénnej poradne zdravia ako aj Svetového dňa bez tabaku.

Počas tohto dňa sme v spolupráci s Mestom Spišská Nová Ves a Gymnázium na Javorovej ulici zrealizovali pre stredoškôľakov seminár k problematike fajčenia a odvykania. Pre širokú verejnosť sme s pomocou študentov-dobrovoľníkov zorganizovali akciu „Prestaň fajčiť, daj si

jablko“. Súčasťou akcie bola aj realizácia ankety u dobrovoľníkov – fajčiarov, ktorí boli ochotní zhasiť cigaretu a vymeniť ju za ponúknuté jablká. Celkom bolo oslovených viac než 50 fajčiarov v uliciach mesta, ktorým boli poskytnuté letáky s výhodami nefajčenia ako aj radami ako sa stať nefajčiarom. Akcia sa stretla na verejnosti so záujmom a podporou.

Pre záujemcov z akcie sme vykonali aj meranie oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzer a meranie dychových parametrov prístrojom Spirometer. Pre tých, ktorí sa rozhodli prestať fajčiť, sme poskytovali odborné poradenstvo k odvykaniu od fajčenia a prevencii recidív. K akcii bolo poskytnuté interviu pre TV Redutu a informácie boli zverejnené aj v regionálnej tlači. Na RÚVZ bol k dispozícii informačný panel.

ÚLOHAČ. 9.8

AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2013 - 2016

Pre žiakov 5. ročníkov základných škôl sme pokračovali v realizácii intervenčných aktivít pod názvom „PoZdraVy I – pohyb, zdravie a výživa“ formou práce so skupinami v štyroch stanovištiach s využitím rôznych zážitkových metód a hier. Základné témy sa dotýkali oblasti zdravej výživy a pitného režimu, pohybovej aktivity, fajčenia, alkoholu a závislostí.

Počas roka 2016 sme edukovali v priestoroch RÚVZ Spišská Nová Ves takýmto spôsobom deti zo 6-ich základných škôl v celkovom počte cca 150.

Pre žiakov 8. ročníkov sme zrealizovali 2. časť aktivít pod názvom „PoZdraVy II“, kde sme sa zamerali na témy – drogové závislosti (látkové a nelátkové), duševné zdravie a stres ako aj medziľudské vzťahy a rodinné prostredie. Jednotlivé stanovištia absolvovali žiaci zo 4-och základných škôl v celkovom počte cca 100 detí.

Pre žiakov z troch tried 7. ročníka základnej školy na Nejedlého ul. v Spišskej Novej Vsi sme v rámci protidrogovej edukácie využili efektívne videofilm „Deti a drogy“ zachytávajúci príbeh ambiciózneho dievčiny z chudobnej rodiny a chlapca, ktorý ju svojim spôsobom života priviedol až k drogovej závislosti so všetkými negatívnymi dôsledkami. Príbeh vo filme bol veľmi emotívny a poukázal na reálnu hrozbu skúšania a brania drog z rôznych dôvodov a nezanedbateľný vplyv rovesníkov a partie, kde je droga denno-denným posilňovačom. Po filme sa k predmetnej téme so žiakmi diskutovalo o rôznych aspektoch užívania drog.

Formu prevencie videofilm, prednáška a diskusia sme využili aj pre deti na druhom stupni ZŠ Veľký Folkmár a taktiež pri starších žiakoch na špeciálnej základnej škole v Spišskej Novej Vsi. Deti mali možnosť uvedomiť si reálnu hrozbu experimentovania a následného užívania omamných látok a ich negatívny dopad na psychickú, telesnú a sociálnu oblasť.

V rámci regionálneho projektu HBSC sme 77 žiakom z 9.ročníkov dvoch základných škôl prezentovali tému „Novodobé nelátkové závislosti“, ktoré sa stávajú v súčasnosti rovnako veľkou hrozbou pre mladú generáciu a fixujú mladých ľudí k rôznym ťažko zvládnuteľným závislostiam. Taktiež sme sa v tejto vekovej skupine venovali v rámci diskusií aj prevencii fajčenia, alkoholizmu a drogových závislostí, oblasti duševného zdravia a stresu ako aj vzťahom v rodinnom a školskom prostredí a aktívnemu využívaniu voľného času. Žiakom sme zdôraznili pozitívne vnímanie života a zamerali sa aj na sebahodnotenie ich osoby.

Na stredných školách úzko spolupracujeme s vyškolenými peer aktivistami z OZ Mladí ľudia a život a peer klubu pri CVČ Spišská Nová Ves. Za sledované obdobie roku 2016 sme spoluorganizovali a odborne sa podieľali na 4-och odborných výcvikoch pre novú skupinu peer aktivistov, ktorí sa aktívne zúčastnili posledného 13. ročníka workshopu „Mladí ľudia a život“ v roku 2015. Peer aktivisti samostatne zrealizovali viac ako 50 besied na témy „Životný štýl mladých ľudí“, „Sexualita, láska a antikoncepcia“, „Fajčenie, alkohol a prevencia“, „Drogy - primárna prevencia a prvá pomoc“, HIV/AIDS a sexuálne prenosné ochorenia“ ako aj „Duševné zdravie a stres“. Besedy boli určené prevažne študentom 1. a 2. ročníkov stredných škôl v Spišskej Novej Vsi, Levoči, Krompachoch a Gelnici.

Besedy mali u cieľovej skupiny pozitívny ohlas a stretli sa s veľkou podporou riaditeľov a koordinátorov primárnej prevencie základných a stredných škôl. Počas týchto aktivít bolo vykonaných viac ako 30 konzultácií zameraných na termíny a obsah besied.

K Medzinárodnému dňu proti zneužívaniu drog a obchodovaniu s nimi zrealizovali peer aktivisti v 5-tich stredných školách, kluboch a internátoch v rovesníckom prostredí v rámci regionálneho projektu „Mladí ľudia a život“ 10 besied na tému „Nikotín, alkohol a iné drogové závislosti“ s využitím rôznych zážitkových metód. Dôraz kládli na zdravý životný štýl bez drog a zmysluplné využitie voľného času. Pre študentov zorganizovali pri tejto príležitosti aj koncert, divadelné predstavenie a športové podujatie.

K tomuto dňu sme zorganizovali a odborne viedli 3 semináre pre žiakov druhého stupňa z 3 základných škôl na tému „Vyber si zdravý štýl a nie drogy“ s aktívnym zapojením žiakov pri riešení modelových situácií rôznych životných príbehov mladých ľudí.

V rámci celoslovenského prieskumu GYTS so zameraním na fajčenie sme zrealizovali podľa metodických pokynov gestora z LF v Martine zber dát u žiakov 7. – 9. ročníka v dvoch základných školách – ZŠ Mlynky a ZŠ Krompachy v celkovom počte 144 žiakov. Pri tejto príležitosti sme na oboch školách vykonali po prieskume pre žiakov 3 prednášky spojené s besedami a efektívne sme využili pri podpore nefajčenia a prevencii nikotínovej závislosti aj videofilmu o škodlivosti fajčenia a jeho dopadov na zdravotnú a sociálnu oblasť.

V jesenných mesiacoch sme sa podľa inštrukcií gestora ÚVZ SR Bratislava zapojili do sprostredkovania súťaže „Najlepšia protidrogová nástenka“, ktorá bola určená všetkým triedam žiakov 7. ročníkov základných škôl. Potrebné informácie k súťaži zverejnené na našom webe a zaslané základným školám v okresoch Spišská Nová Ves a Gelnica. Súťaž mal veľmi dobrú odozvu. Jednotlivé zaslané kolektívne práce boli hodnotené a tie najlepšie boli ocenené vecnými cenami za finančnej podpory MZ SR.

Na RÚVZ je k dispozícii pre verejnosť panel „Závislosti“ s obrazovou a textovou časťou k jednotlivým druhom drog, vrátane príznakov pri užívaní a predávkovaní drogami. Panel obsahuje aj návod ako postupovať pri riešení problému konzumácie drog a vzniku drogovej závislosti.

ÚLOHAČ. 9.9

ZNÍŽOVANIE EPIDEMIOLOGICKÉHO A CHEMICKÉHO RIZIKA POKRMOV RÝCHLEHO OBČERSTVENIA V OKRESE LEVICE

Túto úlohu oddelenie Výchovy k zdraviu v Spišskej Novej Vsi nerealizovalo.

ÚLOHAČ. 9.10

STRAVOVACIE NÁVYKY A SPOTREBNÝ POTRAVINOVÝ KOŠ u obyvateľov okresu Levice

Túto úlohu oddelenie Výchovy k zdraviu v Spišskej Novej Vsi nerealizovalo.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Starej Ľubovni**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni nie je riešiteľským pracoviskom.
V roku 2016 nebola gestorom úlohy požadovaná súčinnosť nášho úradu na plnení uvedenej úlohy.

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ - PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV

RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni nie je riešiteľským pracoviskom.
V roku 2016 nebola gestorom úlohy požadovaná súčinnosť nášho úradu na plnení uvedenej úlohy.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni nie je riešiteľským pracoviskom.

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTOK VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKÔL NA ZDRAVIE DETÍ V RÔZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

V roku 2016 nebola gestorom úlohy požadovaná súčinnosť nášho úradu na plnení uvedenej úlohy.

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTOK V PITNÝCH VODÁCH

Cieľom úlohy je získať prehľad o výskyte reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách verejných vodovodov.

V okrese Stará Ľubovňa sú vytypované lokality povrchových vodárenských zdrojov Jakubianka, Lomnický potok, Plaveč (poľnohospodársky a lesohospodársky využívané územia), v ktorých by sa sledovali pesticídne látky podľa pokynov gestora úlohy – RÚVZ so sídlom v Košiciach – NRC pre pitnú vodu. RÚVZ nebol zaradený do plnenia úlohy. Úloha sa bude plniť priebežne v nasledujúcich rokoch podľa pokynov gestora úlohy.

1.6 ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASŤÍ VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ

RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni má jednoznačný záujem zapojiť sa do navrhovaného projektového zámeru (dňa 25.5.2015 predložené stanovisko RÚVZ participovať na uvedenom projekte). Návrh nových 9 monitorovacích staníc bol prezentovaný ÚVZ SR v dňoch 10. - 11. júna 2015 na 26. celoslovenskej porade vedúcich odborov a oddelení hygieny životného prostredia a zdravia ÚVZ SR a RÚVZ v SR v Ľubovnianskych kúpeľoch, hotel Sorea Ľubovňa. Úlohu je možné plniť v nasledujúcich rokoch podľa pokynov gestora úlohy až po vybudovaní peľovej informačnej stanice.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Cieľom úlohy je zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov.

V roku 2016 odborní pracovníci oddelenia PPL dozorovali 542 právnych subjektov, kde bolo vykonaných 347 kontrol v rámci ŠZD.

Bolo vydaných 72 posudkov na uvedenie priestorov do prevádzky, schválených bolo 24 prevádzkových poriadkov.

Pri posudzovaní nových prevádzok bolo v 18 prípadoch konanie prerušené z dôvodu nekompletnej žiadosti, nepripravenosti pracovných priestorov na prevádzkovanie, resp. pre chýbajúce prevádzkové poriadky. V jednom prípade bolo konanie zastavené. K územnému a kolaudačnému konaniu bolo vydaných 15 záväzných stanovísk. Posudzovali sme 21 chránených pracovísk u fyzických a právnických osôb.

Pri posudzovaní projektových dokumentácií sme úzko spolupracovali i s ostatnými oddeleniami RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V priebehu roka 2016 bolo na laboratórny rozbor odobratých 52 vzoriek pitných vôd z vlastných vodných zdrojov dozorovaných právnych subjektov.

V sledovanom období sme uložili 3 pokuty vo výške 450 Eur a 5 náhrad nákladov v sume 171,46 Euro.

V decembri 2016 Fakultná nemocnica s poliklinikou J. A. Reimana v Prešove nás požiadala o prešetrenie choroby z povolania s dg. Choroba z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia končatín u zamestnankyne mkem, spol. s r. o., Stará Ľubovňa. V dôsledku odstávky výroby vo vyššie uvedenej firme do 10.1.2017 prešetrenie choroby z povolania nebolo doposiaľ ukončené.

Overovanie informovanosti zamestnancov pomocou kontrolných listov bolo realizované dotazníkom H u 93 zamestnancov, dotazníkom CH u 9 zamestnancov a dotazníkom Z u 46 zamestnancov.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Zamestnanci oddelenia PPL v sledovanom období prehodnotili vydané rozhodnutia o určení rizikových prác podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií v SPOLAGRO, s. r. o., Šarišské Jastrabie, v EUROKOV SK, s. r. o., Orlov, v PL-Profy, spol. s r. o., Orlov a v Leitech, s. r. o., Stará Ľubovňa. Podľa § 31 ods. 4 písm. a), ods. 5 písm. a) zák. č. 355/2007 Z. z. pracovné činnosti vykonávané na pracovisku Výrobná hala prevádzky kovovýroby v Starej Ľubovni účastníka konania SSE Group, s. r. o., Stará Ľubovňa boli zaradené rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni do tretej a štvrtej kategórie rizikových prác.

V rámci ŠZD v 11 podnikoch sme sa zamerali na sledovanie pracovných podmienok zamestnancov, mieru expozície zamestnancov, na výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou, ako i na prideľovanie a používanie osobných ochranných pracovných prostriedkov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. Pri kontrolách neboli zistené závažné nedostatky.

Evidencia rizikových prác sa vykonáva v programe ASTR priebežne a sleduje sa vývoj zmien v počte zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi.

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2016 podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktora

Prevažujúca činnosť	Počet exp. pracovníkov					
	3. kat.		4. kat.		s p o l u	
	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	8	0	0	0	8	0
Ťažba a dobývanie	5	0	0	0	5	0
Priemyselná výroba	191	16	126	0	317	16
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	5	0	0	0	5	0
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	3	3	0	0	3	3
S p o l u	212	19	126	0	338	19

V 17 podnikateľských subjektoch okresu Stará Ľubovňa evidujeme 338 osôb (zamestnanci a živnostníci - SZČO) exponovaných rizikovým faktorom, z toho 19 žien. Právne subjekty, ktoré majú rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni vyhlásené rizikové práce, majú pracovnú zdravotnú službu zabezpečenú dodávateľským spôsobom. Väčšina organizácií má podpísanú zmluvu s firmou ProCare, a. s. Bratislava. Okrem toho v okrese pôsobia Pracovná zdravotná služba, s. r. o. Poprad, ProBenefit, s. r. o. Púchov, Nemocnica Košice Šaca a.s. 1. súkromná nemocnica a BE-SOFT a. s. Košice.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Vo vykonávaní štátneho zdravotného dozoru boli uplatňované legislatívne úpravy - nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev.

Kontrolná činnosť bola zameraná na zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami a na kontrolu osvedčení o odbornej spôsobilosti na vyššie uvedenú činnosť. Celkovo bolo vykonaných 5 kontrol v poľnohospodárskych podnikoch. Neboli zistené závažné hygienické nedostatky. Pri chemickej ochrane rastlín poľnohospodárske podniky nepoužívajú veľmi toxické látky a zmesi a tiež v malej miere toxické látky podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok. Posúdených bolo 13 prevádzkových poriadkov pre prácu s chemickými faktormi.

V rámci zdravotnej výchovy a prevencie bolo vykonaných 49 konzultácií týkajúcich sa podmienok pre získanie osvedčenia pre odbornú spôsobilosť na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami, predaja agrochemikálii, skladovania a manipulácie s nimi, vypracovania prevádzkového poriadku a pod..

Podľa písomného oznámenia Ľubovnianskej nemocnice n. o., Stará Ľubovňa boli dňa 8.12.2016 na Interné oddelenie Ľubovnianskej nemocnice n. o., Stará Ľubovňa privezené posádkou RZP dve osoby vykonávajúce nočnú zmenu v pekárni Nová Ľubovňa s podozrením na otravu oxidom uhoľnatým (CO). Pri kontrole v rámci ŠZD 8.12.2016 bolo zistené, že jedna zamestnankyňa, ktorá vykonávala od marca 2015 profesiu pracovník pri

balení bola hospitalizovaná. Druhá intoxikovaná, ktorá vykonávala od júna 2016 profesiu pomocný pracovník v pekárni bola po ošetrení prepustená. Výjazdová posádka OR HaZZ v Starej Ľubovni po príchode na miesto havárie zaznamenala analyzátorom VENTIS MX4 hodnoty 24 ppm CO a po 10 minútach intenzívneho vetrania hodnoty 0-8 ppm CO. Prevádzkovateľ - majiteľ povolal na miesto postihnutých pracovníčok dvoch náhradných zamestnancov, ktorí pokračovali v nočnej zmene. V nočnej zmene zo 7. na 8. 12. 2016 pracovalo 5 zamestnancov, pričom nevoľnosť sa prejavila iba u dvoch vyššie uvedených pracovníčok. Podľa vyjadrenia prevádzkovateľa - majiteľa obidve sú fajčiarky. Pracovno-zdravotnú službu v pekárni zmluvne zabezpečuje autorizovaný bezpečnostný technik. Zdravotná starostlivosť je realizovaná slobodnou voľbou lekára. Prevádzkovateľ - majiteľ pri kontrole ŠZD predložil lekárske posudky o zdravotnej spôsobilosti na prácu, potvrdenie o vykonaní čistenia a kontroly komína alebo dymovodu a revízne správy od plynových horákov. Pekáreň v Novej Ľubovni je v prevádzke od roku 1992 a doposiaľ sa nevyskytli žiadne intoxikácie oxidom uhoľnatým. Orgán verejného zdravotníctva upozornil prevádzkovateľa na potrebu zabezpečiť pravidelnú údržbu a kontrolu mechanického odvetrávania pekárne a vykonať poučenie zamestnancov pekárne o obsluhu vzduchotechnickým zariadení v rámci pravidelnej inštruktáže o hygienických, bezpečnostných a protipožiarnych predpisoch.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Od roku 2006 sú vyhlásené rizikové profesie lekár a zdravotná sestra na Onkologickej ambulancii v Ľubovnianskej nemocnici s rizikovým faktorom chemické karcinogény – cytostatiká v kategórii 3. Oproti posudzovanému stavu nenastali podstatné zmeny. Práce sú vykonávané v súlade so schváleným prevádzkovým poriadkom a hodnotením rizika. Pracuje tu jeden lekár a 2 zdravotné sestry, ktorí majú k dispozícii dostatočné množstvo OOPP (ochranný odev, obuv, rúško a jednorazové rukavice).

Na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest zo strešnej krytiny rodinného domu na Rovni č. 375/29 v obci Ľubotín bolo vydané v sledovanom období jedno rozhodnutie Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Starej Ľubovni pre ASTANA, s.r.o., Uherova 2909/29, Poprad. Zároveň bola vykonaná dňa 22.4.2016 kontrola zameraná na dodržiavanie pracovného postupu pri odstraňovaní azbestu vo vyššie uvedenej obci. Práce boli vykonávané v súlade so schváleným rozhodnutím Regionálneho úradu so sídlom v Starej Ľubovni a plánom práce Demontáž „AZC“ krytiny z rodinného domu na Rovni č. 375/29 v obci Ľubotín.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Cieľom je napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieľným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

Pri 713 konzultáciách sme sa okrem iného zameriavali na zabezpečovanie vhodných pracovných podmienok, pracovnej pohody, správnu manipuláciu s veľmi toxickými a toxickými látkami, na prevenciu pred vznikom chorôb z povolania, na bezpečnú prácu so zobrazovacími jednotkami, lasermi, pyrotechnikou, odstraňovaní azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb a na spracovanie prevádzkových poriadkov.

V Poradni na ochranu a podporu zdravia pri práci bolo realizované poradenstvo 42 klientom v oblasti problematiky práce s chemickými a toxickými látkami, chorôb z povolania, nárokov na OOPP, správnych pracovných návykov, telovýchovných aktivít v rámci pracovnej zmeny,

zlepšenia podmienok práce na pracovisku a ochrany pracovníkov so zníženou pracovnou schopnosťou.

O novej legislatíve, plánovaných a ponúkaných aktivitách sme širokú verejnosť informovali aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

2.2.1 Zdravé pracoviská

Od roku 2007 Oddelenie podpory zdravia, PCZ zahájilo realizáciu regionálneho projektu „Zdravé pracoviská“. Do projektu bola zaradená prevádzka MKEM v Starej Ľubovni. V priebehu roka 2011 sme zaradili v rámci regiónu do realizácie aj PL-PROFY v Orlove. V rámci realizácie aktivít v priebehu roka 2016 sme vypracovali a zaslali vlastné edície pre pracovníkov oboch firiem v súvislosti so Svetovým dňom proti rakovine, Svetovým dňom chorých, Medzinárodným dňom zriedkavých ochorení, Svetovým dňom obličiek, Svetovým dňom ústneho zdravia, Svetovým dňom Downovho syndrómu, Svetovým dňom vody, Svetovým dňom tuberkulózy, Svetovým dňom povedomia o autizme, Svetovým dňom zdravia, Svetovým dňom Parkinsonovej choroby, Svetovým dňom práv pacientov, Svetovým dňom bezpečnosti a zdravia pri práci, Európskym imunizačným týždňom, Svetovým dňom astmy, Svetovým dňom čistých rúk, Svetovým dňom pohybom ku zdraviu, Svetovým dňom bez tabaku, Svetovým dňom životného prostredia, Svetovým dňom darcov krvi, Medzinárodným dňom proti zneužívaniu drog a obchodovaniu s drogami, Svetovým dňom hepatitídy, Svetovým týždňom na podporu dojčenia, Medzinárodným dňom povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme, Svetovým dňom prvej pomoci, Svetovým dňom prevencie samovrážd, Svetovým dňom Alzheimerovej choroby, Svetovým dňom srdca, Medzinárodným dňom starších, Svetovým dňom duševného zdravia, Svetovým dňom potravy, Svetovým dňom osteoporózy, Európskym týždňom bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, Svetovým dňom diabetu, Európskym týždňom boja proti drogám, Medzinárodným dňom bez fajčenia, Svetovým dňom AIDS.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Európsky týždeň pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci 2016, ktorý patrí k hlavným bodom kampane Zdravé pracoviská pre všetky vekové kategórie sa uskutočnil v čase od 24. do 28. októbra 2016. Tento týždeň mali pracoviská v Európe spoločný cieľ: podporovať trvalo udržateľný pracovný život a bezpečné a zdravé pracovné podmienky pre všetky vekové kategórie.

Oddelenie preventívneho pracovného lekárstva Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Starej Ľubovni pozvalo v rámci Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci odbornú a laickú verejnosť na „Deň otvorených dverí oddelenia preventívneho pracovného lekárstva“ dňa 28. októbra 2016.

Pracovníci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva poskytovali konzultácie k otázkam týkajúcich sa ochrany zdravia pri práci, faktorov práce a pracovného prostredia, hodnotenia rizík, kategorizácie prác z hľadiska zdravotných rizík a vykonávania preventívnych opatrení na elimináciu vplyvov škodlivých faktorov na zdravie zamestnancov, zabezpečenia zdravotného dohľadu na pracoviskách, k chráneným pracoviskám, k správnej manipulácii s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami, k prevencii pred vznikom chorôb z povolania, k bezpečnej práci so zobrazovacími jednotkami, lasermi, k odstraňovaniu azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb a k spracovaniu prevádzkových poriadkov.

V uvedený deň pracovníci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Starej Ľubovni poskytli 6 konzultácii k vyššie uvedeným otázkam.

Bol spracovaný i leták „Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci“, ktorý je uverejnený aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

2.4 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

V roku 2016 sme posudzovali chránené pracoviská v 21 podnikateľských subjektoch okresu Stará Ľubovňa.

Kontroly boli vykonané v rámci štátneho zdravotného dozoru v piatich chránených pracoviskách.

Tri kontrolované chránené pracoviská boli v Ľubovnianskej nemocnici, n. o. v Starej Ľubovni, išlo o zamestnancov v pracovnej pozícii fyzioterapeut, zdravotný laborant a sestru pri lôžku, dokumentaristka.

V predajni elektroinštalačného materiálu firmy TOTAL LIGHTING, s. r. o. v Starej Ľubovni na kontrolovanom chránenom pracovisku pracovník je zaradený v pracovnej pozícii internetový predajca, vo firme Shellas, s. r. o. v Starej Ľubovni na kontrolovanom chránenom pracovisku pracovníčka pracovala ako šička v šijacej dielni, v stolárskej dielni Jozef Vančo – STOLVAN Hromoš na kontrolovanom chránenom pracovisku majiteľ pracuje ako stolár.

V AMH METAL, s. r. o., Hniezdne, prevádzka Stará Ľubovňa na kontrolovanom chránenom pracovisku 6 pracovníci pracovali ako kovoobrábači.

U 11 pracovníkov ZP sa jednalo o telesné postihnutie a jeden ZP pracovník bol zmyslovo postihnutý.

Vo všetkých kontrolovaných prevádzkach nenastali podstatné zmeny oproti rozhodnutiam o uvedení priestorov do prevádzky v zmysle § 13 ods. 4 písm. a) zák. č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktoré by mali negatívny vplyv na zdravie pracovníkov so zdravotným postihnutím. Prevádzková hygiena bola na požadovanej úrovni.

Pri kontrolách bolo zistené, že boli rešpektované všetky obmedzenia a odporúčania, ktoré špecifikuje lekár posudzujúci zdravotnú spôsobilosť na prácu a pracovné podmienky spĺňajú základné požiadavky aj vo vzťahu k charakteru zdravotného postihnutia občana. Práca je vykonávaná za uľahčených pracovných podmienok, resp. v skrátenom pracovnom čase.

Vyhodnotenie úlohy ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZP na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy (aké,koľko)	Zistené nedostatky (aké,koľko)	Uložené opatrenia (aké,koľko)	Poznámky (napr. vykonané úpravy pracovných podmienok na pracovisku a pod.)
	rozhodnutí	stanov.							
so sídlom v Starej Ľubovni	5	16	7	7	12	0	0	0	-

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVIN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV A OCHRANA SPOTREBITEĽOV

V roku 2016 sme neboli gestormi úlohy zaradení do realizácie.

3.2 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV Z BAMBUSU

V roku 2016 sme neboli gestormi úlohy zaradení do realizácie.

3.3 PROBLEMATIKA PLASTIFIKÁTOROV V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

V roku 2016 sme neboli gestormi úlohy zaradení do realizácie.

3.4 PREHEAD 5 – ROČNÉHO VÝKONU HRANIČNÝCH KONTROL NAD MELAMÍNOVÝMI A POLYAMIDOVÝMI VÝROBKAMI V SR A EÚ

V roku 2016 sme neboli gestormi úlohy zaradení do realizácie.

3.5 MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH

V roku 2016 sme neboli gestormi úlohy zaradení do realizácie.

3.6 MONITORING PRÍJMU JÓDU

Odborní zamestnanci oddelenia HVBPaKV pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni k 31.12.2016 odobrali celkovo 24 vzoriek, ktoré vykazovali zdravotnú neškodnosť.

3.7 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK A ARÓM V POTRAVINÁCH

Odborní zamestnanci oddelenia HVBPaKV pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sa na realizácii úlohy podieľali v auguste 2016, boli odobraté 2 vzorky, ktoré boli v súlade s platnou legislatívou.

3.8 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Odborní zamestnanci oddelenia HVBPaKV v súvislosti s plnením tejto úlohy odobrali 3 vzorky hotových pokrmov (polievka alebo hlavný pokrm) a to 1 vzorku z reštaurácie, 1 vzorku zo závodnej jedálne, 1 vzorku z nemocničnej jedálne pre zamestnancov, 2 vzorky chleba a 1 vzorku pečiva (od výrobcov SR) v ZSS na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli v období február – marec 2016 pod koordináciou krajského odborníka v Hygiene výživy.

Získané výsledky boli následne spracované podľa komodity v tabuľkovej forme a zaslané na RÚVZ so sídlom v Poprade dňa 20.4.2016

V druhej etape RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni zabezpečil počas februára – marca 2016 monitoring príjmu kuchynskej soli na základe 24 hod. dotazníka u spolu 20 klientov (dospelá populácia muži / ženy v dvoch vekových kategóriách 19 r. – 35 r. a 36 r. – 54 r. – v každej kategórii klientov); porovnanie príjmu s OVD (9.revízia – percentuálny podiel) pod koordináciou krajského odborníka v Hygiene výživy.

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

1.4 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

V roku 2016 bol v zariadeniach spoločného stravovania a vo výdajniach stravy pri zariadeniach pre deti a mládež zabezpečovaný efektívny a účinný výkon štátneho zdravotného dozoru, výkon kontrol dodržiavania pestrosti stravy a dodržiavania zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky, na podávanie vhodných nápojov za obedom, či zabezpečenie pitného režimu, spôsob jeho realizácie, druh podávaných nápojov, spôsob konzumácie nápojov. Celkovo bolo vykonaných v roku 2016 v zariadeniach spoločného stravovania odbornými zamestnancami oddelenia HDaM 41 kontrol, 7 kontrol vo výdajniach stravy a 7 kontrol v bufetoch pri zariadeniach pre deti a mládež. V zariadeniach spoločného stravovania bolo vykonaných 11 úradných kontrol potravín.

Väčšina školských stravovacích zariadení v okrese Stará Ľubovňa realizuje projekt „Školské ovocie“, v rámci ktorého sú podávané okrem ovocia aj 100% -né ovocné šťavy.

S cieľom presadzovať pri realizácii pitného režimu študentov na SOŠ ul. Jarmočná v Starej Ľubovni bolo záujemcovi o prevádzkovanie nápojového automatu osobnými a telefonickými konzultáciami zdôraznené obmedzenie nesladených nápojov a vysvetlené požiadavky ohľadom umiestnenia nápojového automatu a kusového automatu v tomto školskom zariadení. Celkovo bolo poskytnutých 3 osobné a 6 telefonických konzultácií.

Pre zriaďovateľa ZŠ ul. Komenského v Starej Ľubovni bola poskytnutá konzultácia ohľadne podmienok poskytovania bezlepkovej stravy v zariadení spoločného stravovania, ktorej príprava a podávanie bolo zahájené od 1.9.2016.

V súvislosti s realizáciou aktivít na podporu zdravšieho prostredia na školách sme v januári 2016 zrealizovali 3 telefonické konzultácie ohľadom zapojenosti škôl a žiakov do Školského mliečného programu v okrese Stará Ľubovňa.

V rámci realizácie projektu sme usporiadali a zabezpečili účasť dňa 27.1.2016 a 15.11.2016 na „Metodickom dni vedúcich oddelení Hygieny detí a mládeže RÚVZ v Prešovskom kraji“, ktorý sa konal na RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a ktorého odborný program zahŕňal aj náležitosti realizácie uvedeného projektu.

V súvislosti so školením v rámci odbornej spôsobilosti na vykonávanie epidemiologicky závažných činností pri výrobe, manipulácii a uvádzaní do obehu potravín a pokrmov sme dňa 8.3.2016, 6.6.2016 a 29.11.2016 odprezentovali v každom termíne po 5 prednášok na tému: „HACCP“; „Úvod do problematiky hygieny, hygiena výživy, základné pojmy“; „Zariadenia spoločného stravovania“; „Označenie potravín“; „Stánkový predaj“ (celkom 15 prednášok).

V rámci III. ročníka „Týždeň nových receptov v školskej jedálni“ sme dňa 9.11.2016 uskutočnili pre žiakov 1.-9. ročníka ZŠ s MŠ v Ľubotíne 2 prednášky pod názvom „Akčný plán prevencie obezity na rok 2016-2025 (zníženie spotreby soli)“. Týmto edukačným aktivitám predchádzali 3 telefonické konzultácie ohľadom prípravy a účasti zástupcov RÚVZ na uvedených aktivitách.

V oblasti poskytovania nutričného vzdelávania odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení sme sa zúčastnili Metodického stretnutia vedúcich Školských jedální v pôsobnosti Spoločného školského úradu Ľubotín v spolupráci s OÚ OŠ Prešov, ktoré sa uskutočnilo dňa 9.11.2016 v Ľubotíne.

V súvislosti s prioritnou oblasťou 3.4 Obmedzenie marketingu a reklamy deťom a mládeže NPPO na roky 2015-2025 a na základe listu HH SR č. HDM/8688/27785/2016 zo dňa 11.10.2016 bol odbornými zamestnancami oddelenia Hygieny detí a mládeže pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni v termíne od 24.10.2016 do 8.11.2016 vykonaný cieľový ŠZD v 5 bufetoch pri zariadeniach pre deti a mládež v meste Stará Ľubovňa, zameraný na všetky

formy marketingovej propagácie a reklamy nezdravých potravín (letáky, propagačné materiály, nástenky upútavky, reklamné predmety, a pod.), najmä potravín s vysokým obsahom soli, tukov a cukrov, sladených nápojov a pod., adresovaných deťom a mládeži. Ani v jednom z kontrolovaných zariadení nebola dokázaná prítomnosť marketingu a reklamy.

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Počas roka 2016 neboli predložené žiadne požiadavky gestora k realizácii uvedeného projektu.

4.3 MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

Projekt bol realizovaný dotazníkovou metódou u 30 detí vo vekovej skupine od 11-14 rokov v mestskej Základnej škole, Levočská 6, 064 01 Stará Ľubovňa a u 30 detí vo vekovej skupine od 11 - 14 rokov vo vidieckej Základnej škole, 065 45 Plavnica 244.

Požadované údaje boli vyplnené žiakmi pri realizácii projektu. Údaje z dotazníkov boli vložené do pripravenej masky v programe Excel a v termíne do 30.10.2016 zaslané na spracovanie na ÚVZ SR v Bratislave spolu so záverečnou správou. V súvislosti s realizáciou projektu boli uskutočnené 4 osobné konzultácie so zástupcami vybraných základných škôl ohľadom vykonania prieskumu.

4.4 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKOL; VYUŽITIE HODÍN TV

Počas roka 2016 neboli predložené žiadne požiadavky gestora k realizácii uvedeného projektu.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Úloha sa plní v súlade so zákonom 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a vyhláškou MZ SR č. 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení.

Pravidelné povinné očkovanie sa v Slovenskej republike vykonáva proti desiatim prenosným ochoreniam a to proti detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, ružienke, mumpsu a pneumokokovým invazívnym infekciám. Očkovacie schémy sú súčasťou očkovacieho kalendára na rok 2017. Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia až eliminácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním, a tým zlepšenie kvality života pri dosiahnutí minimálne 95 % zaočkovanosti na celoslovenskej, krajskej a okresnej úrovni.

Na zabezpečenie plynulosti realizácie povinného očkovania bol očkovací kalendár vypracovaný ÚVZ SR pre pravidelné povinné očkovanie detí a dospelých pre rok 2017 zaslaný všetkým praktickým lekárom v odbore všeobecné lekárstvo zabezpečujúcim imunizáciu detí, dorastu i dospeléj populácie a zverejnený na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Plnenie NIP je na území okresu na veľmi dobrej úrovni (udržiavanie vysokej úrovne zaočkovanosti na území okresu – nad 95 %). Situácia v oblasti imunizácie je priebežne monitorovaná, nahlásené odmietnutia povinného očkovania sú riešené prostredníctvom Poradne očkovania.

V zmysle usmernenia ÚVZ SR bola v mesiaci september 2016 zamestnancami RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni vykonaná kontrola očkovania v 20 zdravotníckych zariadeniach na území okresu (15 APL pre deti a dorast, 2 APL pre dospelých, DSS Legnava, novorodenecký úsek detského oddelenia a NZZ – Nefrologické centrum Logman East, a.s., Stará Ľubovňa). Celková zaočkovanosť (povinné očkovanie) dosiahla úroveň 97,75 % (vzostup v porovnaní s predchádzajúcou sezónou o 0,19 %).

Závažnejšie nedostatky vo výkone očkovania neboli zistené, nebola hlásená žiadna nežiaduca reakcia po očkovaní. Záverečná správa z kontroly očkovania bola v termíne odoslaná na RÚVZ v sídle kraja.

V termíne 24. – 30. 4. 2016 sa konali aktivity v súvislosti s Európskym imunizačným týždňom (EIW), ktoré boli zamerané najmä na zlepšenie informovanosti širokej verejnosti o význame očkovania proti očkovaním preventabilným ochoreniam, ako aj na zvýšenie zaočkovanosti ťažko dosiahnuteľných skupín populácie. V rámci Európskeho imunizačného týždňa boli realizované nasledujúce zdravotno-výchovné aktivity:

1. Realizované 2 prednášky orientované na stredoškolskú mládež ako budúcich rodičov, z toho 1 pre SŠ s prevahou rómskej mládeže.
2. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni (www.vzsl.sk) bola uverejnená vlastná edícia.
3. Zabezpečená distribúcia letáku oddelením epidemiológie a OPZ, PCZ pre laickú verejnosť – 72 subjektom, zdravotníckym pracovníkom - 41 subjektom, rómskej komunite – 4 subjektom, iným rizikovým skupinám – 3 subjektom.
4. Zhotovené boli 2 názorné propagácie v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni vo vstupných priestoroch pre laickú verejnosť a v čakárni Poradne zdravia.
5. Na oddelení epidemiológie RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni bolo poskytované poradenstvo v oblasti očkovania, v rámci EIW boli poskytnuté 4 konzultácie v súvislosti s očkovaním, z toho 1 osobná pre laickú verejnosť, 1 telefonická pre laickú verejnosť a 2 telefonické pre zdravotníckych pracovníkov.
6. Ďalej bolo realizovaných 9 iných aktivít:

- zabezpečená koordinácia 2 pripravovaných aktivít pre laickú verejnosť a rómsku komunitu,
- zabezpečená 2 krát fotodokumentácia z besedy so stredoškolskou mládežou, z toho 1 pre rómsku komunitu,
- spracovaný bol 1 leták k EIW – vlastná edícia,
- realizovaný 1 dotazníkový prieskum v SŠ s účasťou 22 študentov s 1 vyhodnotením,
- realizované vyhodnotenie zdravotno-výchovných aktivít oddelením epidemiológie a OPZ, PCZ.

Správa o aktivitách bola v termíne odoslaná na ÚVZ SR.

PZS sú v oblasti plnenia NIP pravidelne usmerňovaní formou metodických listov v priebehu celého roka, laická verejnosť je informovaná prostredníctvom webovej stránky RÚVZ.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 - 2020) a na základe analýzy epidemiologickej situácie v SR je potrebné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany pred infekčnými chorobami s dodržaním etických hodnôt a neporušovaním existujúcich kódexov správania. Veľkú pozornosť si vyžaduje možné ohrozenie zdravia našich obyvateľov zvonku, teda importovanými nákazami prostredníctvom prísťahovalcov a zvyšujúcim sa cestovným ruchom, ako aj hrozba ochorení vyvolaných novými alebo „staronovými“ patogénnymi mikroorganizmami. Skvalitnenie epidemiologického dohľadu, zhromažďovania údajov, monitorovania, kontroly a hlásenia prenosných ochorení, zlepšenie laboratórnej spolupráce a monitorovanie rezistencie na ATB sú dôležité pre ochranu našich občanov a zvyšujú schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami. Ochrana pred infekčnými chorobami musí byť zabezpečená na všetkých úrovniach.

Úloha sa plnila podľa pokynov gestora a členov špecializovaných pracovných skupín.

V informačnom systéme boli zdokumentované všetky prenosné ochorenia s príslušnými protiepidemickými opatreniami v ohnisku nákazy, kontakty s prenosným ochorením, výsledky laboratórnych vyšetrení, nariadené opatrenia a pod..

Monitorovanie, hlásenie, evidencia a analýza prenosných ochorení boli vykonávané priebežne. Hlásenie prenosných ochorení vykonávali poskytovatelia zdravotnej starostlivosti písomnou formou, v prípade hromadných alebo závažných ochorení aj telefonicky.

Prenosné ochorenia boli hlásené v súlade so štandardnými definíciami prenosných ochorení podliehajúcich ohlasovacej povinnosti v odôvodnených prípadoch doplnených laboratórnymi výsledkami. Zber, evidencia, sumarizácia a analýza hlásených prenosných ochorení, ako aj kontrola kvality údajov sa vykonávala prostredníctvom epidemiologického informačného systému (EPIS). Vďaka údajom v informačnom systéme, zvlášť v systéme rýchleho varovania existuje možnosť získania dôležitých údajov o aktuálnej epidemiologickej situácii v tom – ktorom regióne. Osobitná pozornosť je v prípade nahlásenia venovaná importovaným nákazám. Utečenecké tábory a strediská sa síce v našom regióne nenachádzajú, ale severná hranica okresu hraničí s Poľskom.

Priebežne 1 krát týždenne sa vykonával zber údajov o výskyte akútnych respiračných ochorení, chrípke podobných ochorení a ich komplikácií (52 hlásení v informačnom systéme).

V roku 2016 sme participovali na projekte ECDC so zameraním na surveillance infekcií *Clostridium difficile*. Projekt bol zameraný na zber údajov o ochorení a zber vzoriek biologického materiálu od takýchto pacientov v období 1.10.2016 – 31.12.2016. Gestorom realizácie bol RÚVZ so sídlom v Trenčíne. V sledovanom období sme zaznamenali 4 prípady pozitívnych izolácií *Clostridium difficile*, z toho v troch prípadoch bol zaznamenaný nález *Clostridium difficile* toxin AB, v jednom prípade len *Clostridium difficile*, jedna vzorka stolice bola odoslaná do Ústavu mikrobiológie a imunológie JLF UK Martin.

V mesiaci október 2016 sme vo vybraných zariadeniach dlhodobej starostlivosti (DSS Stará Ľubovňa, DSS Jarabina) realizovali prevalenčnú štúdiu HALT-3, zameranú na zber údajov v súvislosti s poskytovaním ošetrovateľskej starostlivosti. Do štúdie bolo zaradených 157 klientov. Údaje boli zaslané gestorskému pracovisku RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení je zabezpečené prostredníctvom:

- programu EPIS (vstupný portál pre verejnosť),
- webová stránka RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni (52 krát týždenná aktualizácia akútnych respiračných ochorení, 12 krát mesačná analýza prenosných ochorení),
- zdravotno-výchovných aktivít zameraných na prevenciu prenosných ochorení (54 prednášok alebo besied, 10 krát vykonaný dotazníkový prieskum vedomostí u študentov SŠ, vyplnených bolo 246 dotazníkov, 12 krát podané informácie prostredníctvom telefonickej linky prevencie AIDS, 2 iné informácie uverejnené na webovej stránke).

Pre rozvoj verejného zdravotníctva v oblasti infekčných ochorení je potrebné zlepšiť informovanosť verejnosti a odstrániť všetky rozdiely, aby mali občania SR rovnaký prístup k zdravotníckej starostlivosti bez ohľadu na pohlavie, vek, etnický pôvod, vzdelanie alebo miesto bydliska.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Úloha sa plnila podľa pokynov gestora a členov špecializovaných pracovných skupín.

V priebehu sledovaného obdobia sa priebežne monitoroval výskyt infekčných ochorení, získané údaje s príslušnými epidemiologickými údajmi a laboratórnym vyšetrením boli zadávané a následne analyzované prostredníctvom epidemiologického informačného systému EPIS s využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje - centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnej databázy prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne, centrálnej databázy vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu, systému rýchleho varovania. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 – 2020) sa zabezpečuje systematický zber, sumarizácia a analýza údajov o infekčných ochoreniach a monitorovanie zdravia obyvateľov.

Štyria všeobecní lekári a jeden odborný lekár sú užívateľmi epidemiologického informačného systému (EPIS), prostredníctvom ktorého sa vykonáva evidencia a pravidelná analýza hlásených prenosných ochorení.

V hodnotenom období bolo okrem vyššie uvedených údajov spracovaných a do informačného systému vložených:

- 1172 prípadov prenosných ochorení,
- 208 spracovaných ohnisk,
- 2 hlásenia do SRV (systém rýchleho varovania),
- vydaných 5 rozhodnutí s nariadenými opatreniami a ďalších 539 iných opatrení v ohniskách nákazy (184 krát postup dezinfekcie, 4 krát informovanie zainteresovaných, 139 krát vyhľadanie podozrivých z nákazy, 3 krát zákaz výkonu epidemiologicky závažnej činnosti, 2 krát sprísnenie hyg.-epid. režimu a 207 krát zdravotná výchova).

V sledovanom období sme mali hlásených celkom 5 ochorení preventabilných očkovaním – všetky ochorenia na parotitídu, sporadický výskyt, z toho 1 s laboratórne negatívnym výsledkom, 1 vyšetrenie nie je ukončené a ostatné potvrdené na základe klinických príznakov.

Ďalej sme zaznamenali výskyt prenosných ochorení v epidemiologickej súvislosti (rodinné výskyty) na salmonelovú enteritídu (5 krát po 2 prípady), rotavírusovú enteritídu (11 krát po 2 prípady), norovírusovú gastroenteropatiu (2 krát s 3 a 5 prípadmi) a lokálne epidémie

respiračných ochorení na území okresu Stará Ľubovňa, zaznamenané v 5., 6., 9., 10., 48., 49. a 51. kalendárnom týždni.

Informačný systém prenosných ochorení je maximálne (v pracovných dňoch denne) využívaný na evidenciu a hlásenie prenosných ochorení, na analýzy a grafické spracovanie vývoja prenosných ochorení.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia a odporúčaním Rady Európy o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií vzniknutých v súvislosti so zdravotnou starostlivosťou sa vykonáva surveillance a kontrola nozokomiálnych nákaz (NN) na lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení.

Plnenie úlohy na úrovni okresu je v štádiu hlásenia, evidencie, získavania dokumentácie, šetrenia a analýzy výskytu NN (zber hlásení – minimálne 1 krát týždenne, analýza NN - 1 krát mesačne). Komisia NN v sledovanom období zasadala 1 krát.

Z Ľubovnianskej nemocnice, n. o. (ďalej len LN, n. o.) bolo v sledovanom období hlásených a analyzovaných 41 NN.

V rámci ŠZD bolo celkovo odobratých a vyšetrených 582 sterov z prostredia, 536 sterov zo sterilného materiálu, ďalej bolo odobratých a vyšetrených 14 iných vzoriek z prostredia (6 odpadových vôd a 8 čistených vôd).

Zo 62 evidovaných sterilizačných prístrojov bolo otestovaných 52 prístrojov – 303 vzoriek. Opakované kontroly boli vykonávané v súlade s frekvenciou kontrol stanovených vyhl. MZ SR č. 553/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na prevádzku zdravotníckych zariadení z hľadiska ochrany zdravia.

Z iných aktivít zameraných na surveillance nozokomiálnych nákaz a zvýšenie bezpečnosti pacienta boli v roku 2016 realizované zdravotno-výchovné aktivity v rámci kampane vyhlásenej SZO „Umývajte si ruky - zachrániť život“:

- prednášky, semináre na tému význam dezinfekcie rúk v prevencii prenosu multirezistentných mikroorganizmov,
- plagáty pre zdravotníckych pracovníkov,
- letáky pre zdravotníckych pracovníkov,
- nástenné panely,
- informácia na webovej stránke : www.vzsl.sk,
- iné : - stery z rúk zdravotníckych pracovníkov (45 sterov),
 - kontrola sortimentu pomôcok na dezinfekciu rúk,
 - kontrola dostatku jednorazových utierok na osušenie rúk a pod.,
 - vlastná edícia (leták),
 - distribúcia vlastnej edície 68 subjektom so zameraním na zdravotníckych pracovníkov,
 - distribúcia vlastnej edície 45 subjektom so zameraním na laickú verejnosť.

Vyhodnotenie realizovaných aktivít bolo v termíne zaslané na RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Pre prípad mimoriadnej epidemiologickej situácie je vypracovaný a priebežne aktualizovaný havarijný plán pre prípad výskytu mimoriadnej situácie a pandemický plán, v súlade s ktorými je monitorovaná aktuálna epidemiologická situácia na území okresu. Pri RÚVZ sú zriadené zásahové skupiny, ktorých činnosť je koordinovaná podľa potreby a v súlade s vypracovaným plánom.

Na území okresu bola situácia monitorovaná a priebežne, v súlade s Plánom opatrení pre prípad pandémie chrípky v Slovenskej republike boli plnené opatrenia v medzipandemickom období.

V priebehu sledovaného obdobia sme monitorovali epidemiologickú situáciu a spracovávali a zasielali pravidelné hlásenia:

- týždenná informácia o výskyte ARO a CHPO (hlásenie do EPIS 52 krát, správa uverejnená na web stránke – 52 krát),
- pravidelné (mesačné) metodické usmernenia zasielané zdravotníckym zariadeniam, ÚSS, prednostovi okresného úradu a RVPS na území okresu s aktuálnou informáciou o výskyte akútnych respiračných a chrípke podobných ochorení.
- v priebehu roka sme zaznamenali dve hlásenia SARI, ktoré boli zaslané na ÚVZ SR a vložené do informačného systému,
- v rámci systému rýchleho varovania boli do epidemiologického informačného systému vložené a aktualizované 2 hlásenia.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Úloha sa realizovala podľa pokynu ÚVZ SR. V rámci úlohy bol zabezpečený odber vzoriek odpadových vôd podľa harmonogramu odberov, ktorý vypracoval RÚVZ so sídlom v Košiciach a ich virologické vyšetrenie na zistenie prítomnosti poliovírusov a iných enterovírusov vo vonkajšom prostredí. V sledovanom období bolo odobratých 6 vzoriek odpadových vôd pred ich vyústením do ČOV v meste Stará Ľubovňa (na základe laboratórneho vyšetrenia boli všetky vzorky negatívne).

Nadálej sa priebežne monitoruje výskyt akútnych chabých obrn (ACHO). V sledovanom období nebolo hlásené ochorenie ani podozrenie z ochorenia.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Na úrovni okresu sa plní úloha realizovaním zdravotno-výchovných aktivít zameraných na prevenciu HIV/AIDS v zariadeniach pre deti a mládež na území okresu. Edukáciou mládeže za súčasného využitia audiovizuálnej techniky a formou diskusie mladých ľudí s odborníkmi sa postupne dosahuje zmena postojov mládeže k tejto infekcii a iným pohlavne prenosným ochoreniam. Zvýšenú aktivitu a záujem zo strany školských zariadení evidujeme každoročne v mesiacoch október – december (v rámci Svetového dňa AIDS), kedy sú besedy s mládežou organizované pre 8. – 9. ročníky ZŠ a SŠ na území okresu.

V priebehu roka 2016 bolo realizovaných 8 zdravotno-výchovných aktivít (besedy a prednášky) s účasťou 160 edukovaných (81 žiakov ZŠ a 79 študentov SŠ) a ďalších 22 iných aktivít: 1 vlastná edícia – leták, 1 názorná propagácia, 1 vlastná edícia uverejnená na webovej stránke, 1 distribúcia vlastnej edície 155 subjektom, 2 krát fotodokumentácia z besedy, 4 krát prieskum vedomostí (64 vyplnených dotazníkov) a 12 telefonických informácií prostredníctvom Linky prevencie AIDS (otázky boli zamerané prevažne na spôsob a miesto vyšetrenia).

6.8 PORADNE OČKOVANIA

K 1.12.2011 bola na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Starej Ľubovni zriadená poradňa s poskytovaním poradenstva a konzultácií v oblasti očkovania pre zdravotníckych pracovníkov i laickú verejnosť v týchto oblastiach:

- povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých,
- očkovanie pred cestou do zahraničia,
- odporúčané očkovania,

- očkovanie osôb profesionálne vystavených zvýšenému nebezpečenstvu vybraných nákaz,
- očkovanie detí s kontraindikáciami,
- iná problematika spojená s očkovaním.

V roku 2016 bolo poskytnutých celkom 129 konzultácií (z toho 72 telefonických a 57 osobných). Konzultácie boli poskytované odborníkom v oblasti zdravotníctva aj laickej verejnosti.

V rámci Európskeho imunizačného týždňa (EIW) boli realizované 2 besedy so študentmi SŠ zamerané na efektívnosť očkovania. Tieto zdravotno-výchovné aktivity významne prispeli k obohateniu vedomostí budúcich rodičov o význame očkovania ako aj informácií o činnosti poradne očkovania.

6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Hlavným cieľom projektu je zvýšenie vedomostí budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a o význame očkovania.

Cieľom projektu je jednoduchým a interaktívnym spôsobom edukácie zvýšiť povedomie budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním, o rizikách súvisiacich s ich priebehom, možnými komplikáciami a následkami, o možnostiach a význame účinnej prevencie očkovaním. Cieľovou skupinou sú študenti vyšších ročníkov stredných škôl. Do úlohy boli zaradené 4 hlavné tematické okruhy:

1. problematika povinného očkovania,
2. zdroje informácií o očkovaní, kritický pohľad na internet (okruhy s názvami: „Prídavné látky“; „Prečo toľko vakcín“; Nežiaduce účinky po očkovaní“; „Prečo stále očkujeme“;
3. kvalita života očkovanej a neočkovanej osoby,
4. význam individuálnej a kolektívnej imunity.

Táto úloha bola realizovaná zamestnankyňami oddelenia epidemiológie v spolupráci s oddelením HDaM a OPZ, PCV v mesiaci máj a jún 2016. Do projektu „Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania“ boli zaradené 3 stredné školy na území okresu s účasťou 116 študentov a študentiek. Samotný projekt sa realizoval formou edukácie v malých skupinách u študentov 3. ročníka Strednej odbornej školy, Jarmočná 108 v Starej Ľubovni, Gymnázia sv. Mikuláša, Štúrova 3 v Starej Ľubovni a Obchodnej akadémie, Jarmočná 132 v Starej Ľubovni a celkom bolo vykonaných 12 besied. Efekt intervencie sa zisťoval formou dotazníka, ktorý vyplnilo 91 respondentov pred a po edukácií (celkom vyplnených 182 dotazníkov). Dotazníky boli po čiastočnom spracovaní odoslané gestorskému pracovisku: RÚVZ so sídlom v Komárne.

6.10 UMÝVANIE A DEZINFEKCIA RÚK V ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENIACH

Gestorským a riešiteľským pracoviskom tejto úlohy je RÚVZ so sídlom v Leviciach. RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sa podieľa na jej riešení v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru v priebehu celého roka a mimoriadne v rámci Kampane vyhlásenej SZO (5. máj). Aktivity sú vyhodnotené v úlohe 6.4.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

V priebehu roka 2016 sme realizovali pre žiakov ZŠ v Podolínci 2 prednášky pod názvom „Starostlivosť o chrbticu“, ktoré sme doplnili o distribúciu zdravotno-výchovných materiálov. V súvislosti s aktualizáciou NPPZ bol v rámci naplnenia cieľa monitorovať a hodnotiť úroveň zdravotného uvedomenia a výskytu rizikových faktorov životného štýlu realizovaný dotazníkový prieskum „Zdravotné uvedomenie a správanie obyvateľov SR v roku 2016“ u 104 respondentov (52 mužov, 52 žien) v požadovaných vekových kategóriách v období máj – august 2016 v pôsobnosti okresu Stará Ľubovňa. Vyplnené dotazníky boli zadané do mustry v programe Excel a zaslané v požadovanom termíne do 30. októbra 2016 na ÚVZ SR. V súvislosti s realizáciou dotazníkového prieskumu boli uskutočnené 2 telefonické konzultácie ohľadom zberu dát v Domove seniorov v Starej Ľubovni.

V dňoch 23.-24.6.2016 sme sa zúčastnili vedeckej konferencie 39. Dni zdravotnej výchovy MUDr. Ivana Stodolu, ktoré sa uskutočnili v Kúpeľoch Nový Smokovec.

Pre žiakov ZŠ v Hromoši sme uskutočnili prednášku na tému „Zdravá životospráva“, ktorú sme doplnili distribúciou zdravotno-výchovného materiálu s uvedenou problematikou. V súvislosti s realizáciou edukačných aktivít sme poskytli telefonickú konzultáciu.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015-2025

V súvislosti s plnením tejto úlohy prijal RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni členstvo v pracovnej skupine pre Podporu pohybovej aktivity, prevenciu nadváhy a obezity na RÚVZ SR. V tejto súvislosti sme sa dňa 11.3.2016 zúčastnili na RÚVZ so sídlom v Žiline pracovného stretnutia členov pracovnej skupiny pre Podporu pohybovej aktivity, prevenciu nadváhy a obezity na RÚVZ SR ohľadom návrhov spôsobu realizácie úloh NAP v prevencii obezity na roky 2015-2025 a projektu OECD. V rámci edukačných aktivít sme pre žiakov ZŠ ul. Levočská v Starej Ľubovni uskutočnili besedu na tému „Zdravá životospráva“, ktorú sme doplnili premietnutím DVD a distribúciou zdravotno-výchovného materiálu s uvedenou problematikou. Dňa 7.9.2016 sme sa zúčastnili na RÚVZ so sídlom v Žiline pracovného stretnutia členov pracovnej skupiny pre Podporu pohybovej aktivity, prevenciu nadváhy a obezity na RÚVZ SR ohľadom návrhov úloh k Národnému akčnému plánu pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017-2020. Pre žiakov Spojenej školy internátnej v Starej Ľubovni sme uskutočnili prednášku na tému „Výživa a zdravie“, ktorú sme doplnili distribúciou zdravotno-výchovného materiálu.

V súvislosti so zlepšením zdravotného uvedomenia celej populácie sme v roku 2016 uskutočnili aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO:

Pri príležitosti **Svetového dňa proti rakovine - /4.2.2016/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 31), 21 APL pre dospelých, 15 APL pre deti a dorast, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 12 lekárniam v meste Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni a Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali Svetový deň proti rakovine, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ. Pri tejto príležitosti boli uskutočnené 2 prednášky pod názvom „Kolorektálny karcinóm“ na Obchodnej akadémii v Starej Ľubovni a jedna prednáška v Spojenej škole internátnej v Starej Ľubovni, súčasťou ktorých bola aj distribúcia zdravotno-výchovného materiálu s uvedenou problematikou.

V súvislosti so **Svetovým dňom chorých - /11.2.2016/** sme spracovali vlastnú edíciu, ktorú sme distribuovali 12 lekárniam, 21 APL pre dospelých, 43 obciam a mestám v okrese Stará

Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, 14 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska a okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska. Tento svetový deň sme propagovali na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni, ako aj názornou propagáciou v priestoroch čakárne Poradne zdravia. Zároveň sme uskutočnili prednášku pod názvom „Zdravý životný štýl“ pre žiakov Spojenej školy internátnej v Starej Ľubovni. V súvislosti s realizáciou edukačných aktivít sme poskytli telefonickú konzultáciu.

Pri príležitosti **Medzinárodného dňa zriedkavých ochorení - /29.2.2016/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 31), 21 APL pre dospelých, 15 APL pre deti a dorast, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 12 lekárniam v meste Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali tento svetový deň, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ. Pre žiakov Spojenej školy internátnej v Starej Ľubovni sme uskutočnili prednášku pod názvom „Zdravý životný štýl“ spojenú s distribúciou zv materiálu.

V rámci **Svetového dňa obličiek - /10.3.2016/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 31), 21 APL pre dospelých, 15 APL pre deti a dorast, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 12 lekárniam v meste Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali Svetový deň obličiek, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

V rámci **Týždňa mozgu - /14.-20.3.2016/** sme spracovali vlastnú edíciu, ktorú sme prezentovali na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a distribuovali zapojeným školám a zariadeniam. V rámci edukačnej činnosti sme uskutočnili prednášku pre žiakov ZŠ ul. Levočská v Starej Ľubovni, prednášku pre žiakov ZŠ v Kamienke, prednášku pre žiakov Spojenej školy internátnej v Starej Ľubovni a prednášku pre žiakov ZŠ v Podsadku s problematikou fungovania mozgu a potrebe jeho tréningu. Súčasťou edukačných aktivít bola aj distribúcia zv materiálov s uvedenou problematikou edukovaným žiakom. Pre klientov Domova pre seniorov v Starej Ľubovni sme uskutočnili 2 prednášky pod názvom „Týždeň mozgu 2016“ a 1 prednášku pre seniorov mesta Stará Ľubovňa pod názvom „Týždeň mozgu 2016“ spojenú s ukážkou tréningu pamäti, ktorý zabezpečila nami oslovená lektorka Mgr. Šípošová z Ľubovnianskej knižnice. Súčasťou edukačných aktivít boli aj výskumno-prieskumné činnosti, kde sa kognitívnych úloh zúčastnilo 79 žiakov a 30 seniorov. Počas realizácie sme zabezpečili 1 telefonickú konzultáciu ohľadom dohodnutia aktivít. Dňa 24.3.2016 sme zaslali Slovenskej Alzheimerovej spoločnosti vyplnený dotazník k Týždňu mozgu spolu s fotodokumentáciou o realizovaných aktivitách.

Pri príležitosti **Svetového dňa ústneho zdravia - /20.3.2016/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 31), 21 APL pre dospelých, 15 APL pre deti a dorast, 19 zubným ambulanciam, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 12 lekárniam v meste Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni a Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali Svetový deň ústneho zdravia, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ. Pre žiakov Spojenej školy internátnej a Praktickej školy v Starej Ľubovni sme uskutočnili 3 prednášky pod názvom „Stomatohygiena“ spojené s distribúciou zdravotno-výchovného materiálu.

Pri príležitosti **Svetového dňa Downovho syndrómu - /21.3.2016/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 31), 21 APL pre dospelých, 15 APL pre deti a dorast, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 12 lekárniam v meste Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni a Domovu

sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali Svetový deň Downovho syndrómu, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

Pri príležitosti **Svetového dňa vody - /22.3.2016/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 31), 21 APL pre dospelých, 15 APL pre deti a dorast, 12 lekárniam v meste Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni a Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali Svetový deň proti rakovine, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ. V rámci edukačných aktivít sme uskutočnili 2 besedy pre žiakov ZŠ na ul. Levočská v Starej Ľubovni na tému „Voda“, spojené s premietnutím videofilmu a distribúciou zv materiálu k danej problematike.

V rámci **Svetového dňa tuberkulózy - /24.3.2016/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 31), 21 APL pre dospelých, 15 APL pre deti a dorast, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 12 lekárniam v meste Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n.o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni a Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali Svetový deň tuberkulózy, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ. Pre žiakov ZŠ v Kamienke sme uskutočnili besedu pod názvom „Škodlivosť fajčenia na ľudský organizmus“ spojenú s premietnutím videofilmu „Kým stúpa dym“ a distribúciou zdravotno-výchovného materiálu.

Pri príležitosti **Svetového dňa povedomia o autizme - /2.4.2016/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 31), 21 APL pre dospelých, 15 APL pre deti a dorast, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 12 lekárniam v meste Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni a Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali tento svetový deň, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

V súvislosti **so Svetovým dňom zdravia - /7.4.2016/** sme spracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň zdravia“, ktorú sme následne distribuovali MŠ, ZŠ a SŠ (31 subjektom), 12 lekárniam, 21 APL pre dospelých, 15 APL pre deti a dorast, 19 zubným ambulanciám, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina. O plánovaných a ponúkaných aktivitách v súvislosti so Svetovým dňom zdravia sme širokú verejnosť informovali na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Svetový deň zdravia bol propagovaný aj nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Pri príležitosti Svetového dňa zdravia bola zároveň uskutočnená prednáška pod názvom „Anorexia, Bulímia“ v ZŠ Plavnica a prednáška pod názvom „Zdravý životný štýl“ na Spojenej škole internátnej v Starej Ľubovni, súčasťou ktorých bola aj distribúcia zdravotno-výchovného materiálu s uvedenou problematikou.

Svetový deň zdravia bol propagovaný v priebehu mesiaca apríl 2016 (14. - 17. kalendárny týždeň) aj Dňom otvorených dverí v Poradni zdravia na RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a individuálnym poradenstvom formou výjazdu pracovníkov Poradne zdravia pre zamestnancov Okresného úradu v Starej Ľubovni realizované v dňoch 11.4.2016 (13 klientov) a 14.4.2016 (12 klientov). Klientom sme poskytli biochemické vyšetrenie rizikových faktorov KVCH (cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza) z kapilárnej krvi, antropometrické merania (výška, váha, pás, boky s následným stanovením BMI a WHR, percento telesného tuku), štandardné meranie tlaku krvi. Na základe rozhovoru bola u klienta odobratá anamnéza, zhodnotili sa stravovacie zvyklosti, aktuálne biochemické vyšetrenie, meranie TK a antropometrické merania. Zistené výsledky sme spracovali v programe Test zdravé srdce a

klienta sme oboznámili o význame rizikových faktorov vo vzťahu k zdraviu vo všeobecnosti, ale aj o tých, ktoré boli u klienta prítomné. V prípade zvýšenej alebo rizikovej hladiny jednotlivých meraní sa klientovi odporučila nielen úprava životného štýlu, ale v ďalšom postupe bol pozvaný na opakované vyšetrenie do základnej poradne alebo do nadstavbovej poradne, prípadne sa odporučil do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Celkovo sme pri príležitosti Dní otvorených dverí počas apríla 2016 vyšetřili 44 klientov a v rámci výjazdovej poradne zdravia 25 klientov. Zo 69 vyšetřených klientov bolo 31 klientov následne odporúčaných do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Súčasťou vyšetřenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov. V súvislosti so zabezpečením aktivít výjazdovej poradne zdravia sme zabezpečili 2 telefonické konzultácie ohľadom dohodnutia aktivít.

Pri príležitosti **Svetového dňa Parkinsonovej choroby - /11.4.2016/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým 21 APL pre dospelých, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 12 lekárniam v meste Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., 14 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska a 1 okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska, Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali tento svetový deň, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

V rámci **Európskeho dňa práv pacientov - /18.4.2016/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým 21 APL pre dospelých, 15 APL pre deti a dorast, 19 zubným ambulanciám, 12 lekárniam v meste Stará Ľubovňa, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., 14 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska a 1 okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska, Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali tento svetový deň, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

Pri príležitosti **Svetového dňa malárie - /25.4.2016/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým 21 APL pre dospelých, 15 APL pre deti a dorast, 19 zubným ambulanciám, 12 lekárniam v meste Stará Ľubovňa, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., 14 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska a 1 okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska, Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali tento svetový deň, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

V súvislosti so **Svetovým dňom bezpečnosti a zdravia pri práci - /28.4.2016/** sme spracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň bezpečnosti a zdravia pri práci“, ktorú sme distribuovali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 21 APL pre dospelých, 15 APL pre deti a dorast, 19 zubným ambulanciám, 12 lekárniam v meste Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina. Svetový deň bezpečnosti a zdravia pri práci bol propagovaný aj formou nástenky a webovej stránky RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Európsky imunizačný týždeň (EIW) - /24.-30.4.2016/ V súvislosti s EIW zabezpečili pracovníci OPZ, PCZ pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni distribúciu spracovanej vlastnej edície do 12 lekární, 31 MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina (celkom 89 zariadení). EIW bol propagovaný formou nástenky a webovej stránky RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V rámci **Svetového dňa astmy - /3.5.2016/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali 21 APL pre dospelých, 15 APL pre deti a dorast, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 12 lekárniam v meste Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n.o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni a Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali Svetový deň astmy, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ. Pre žiakov ZŠ ul. Levočská v Starej Ľubovni sme uskutočnili prednášku pod názvom „Zdravá životospráva“ spojenú s distribúciou zdravotno-výchovného materiálu. V súvislosti so zabezpečením aktivít sme zabezpečili 1 telefonickú konzultáciu.

V rámci **Svetového dňa čistých rúk - /5.5.2016/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým 21 APL pre dospelých, 15 APL pre deti a dorast, 19 zubným ambulanciám, 12 lekárniam v meste Stará Ľubovňa, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali tento svetový deň, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

Pri príležitosti **Svetového dňa – pohybom ku zdraviu - /10.5.2016/** sme spracovali vlastnú edíciu – leták pod názvom „Svetový deň – pohybom ku zdraviu“, ktorú sme distribuovali 31 MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 12 lekárniam, 21 APL pre dospelých, 15 APL pre deti a dorast, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni a Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, zariadeniu AA GYM v Starej Ľubovni. Opäť bol svetový deň propagovaný formou nástenky a webovej stránky RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V súvislosti so Svetovým dňom pohybom ku zdraviu sme uskutočnili individuálne poradenstvo formou výjazdu pracovníkov Poradne zdravia pre zamestnancov Mestského úradu Stará Ľubovňa realizované v dňoch 16.05.2016 (7 klientov) a 17.05.2016 (5 klienti). Klientom sme poskytli biochemické vyšetrenie rizikových faktorov KVCH (cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza) z kapilárnej krvi, antropometrické merania (výška, váha, pás, boky s následným stanovením BMI a WHR, percento telesného tuku), štandardné meranie tlaku krvi. Na základe rozhovoru bola u klientov odobraná anamnéza, zhodnotili sa stravovacie zvyklosti, aktuálne biochemické vyšetrenie, meranie tlaku krvi a antropometrické merania. Zistené výsledky sme spracovali v programe Test zdravé srdce a klienta sme oboznámili o význame rizikových faktorov vo vzťahu k zdraviu vo všeobecnosti, ale aj o tých, ktoré boli u klienta prítomné. V prípade zvýšenej alebo rizikovej hladiny jednotlivých meraní sa klientovi odporučila nielen úprava životného štýlu, ale v ďalšom postupe bol pozvaný na opakované vyšetrenie do základnej poradne alebo do nadstavbovej poradne, prípadne sa odporučil do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Súčasťou vyšetrenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov. Desiat klientov bolo odporúčaných do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Súčasťou vyšetrenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov. Fajčiarom (1 klient) bolo poskytnuté poradenstvo v odvykaní od fajčenia.

V rámci edukačných aktivít sme poskytli prednášku zameranú na tému „Zdravý životný štýl“ pre žiakov 6. a 7. ročníka ZŠ ul. Za vodou 14 v Starej Ľubovni dňa 19.05.2016. Edukovaných bolo 30 žiakov. Súčasťou edukačných aktivít bolo aj meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi CO monitorom u 6 žiakov a meranie tlaku krvi u 6 zamestnancov.

Pre 25 žiakov 2. a 3. ročníka ZŠ ul. Za vodou 14 v Starej Ľubovni sme dňa 19.05.2016 uskutočnili prednášku zameranú na tému „Chrbtica – Správne držanie tela“. Pre žiakov 5. a 6. ročníka ZŠ Podolíneček sme dňa 23.05.2016 uskutočnili 2 prednášky zamerané na tému „Zdravý životný štýl – Pohybom ku zdraviu“. Súčasťou edukačných aktivít bolo aj meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi CO monitorom u 14 žiakov. Jednu prednášku zameranú na

tému „Pohybom ku zdraviu“ sme uskutočnili pre študentov 1., 2. a 3. ročníka Spojenej školy internátnej, Levočská 22, Stará Ľubovňa dňa 24.05.2016. Edukovaných bolo 30 študentov. Súčasťou edukačných aktivít bolo aj meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi CO monitorom u 4 študentov. Pre žiakov 5. ročníka ZŠ v Šarišskom Jastrabí sme uskutočnili prednášku zameranú na tému „Zdravý životný štýl – Pohybom ku zdraviu“ dňa 27.05.2016. Edukovaných bolo 8 žiakov. Na ZŠ v Kamienke sme edukovali prednáškou pod názvom „Starostlivosť o chrbticu“ žiakov 3. a 4. ročníka dňa 02.06.2016. Edukovaných bolo 25 žiakov. Na ZŠ ul. Levočská v Starej Ľubovni sme pre žiakov 5. ročníka uskutočnili dňa 6.6.2016 dve prednášky zamerané na tému „Pohybom ku zdraviu“. Edukovaných bolo 39 žiakov.

V máji a júni 2016 sme pokračovali v zahájenej aktívnej spolupráci Poradenského centra zdravia pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni s AA GYM v Starej Ľubovni v rámci vstupných (základných) a výstupných (opakovaných) vyšetrení klientov absolvujúcich kurzy cvičení. Celkovo počas mája 2016 absolvovalo v Poradni zdravia základné vyšetrenie 5 klientiek a 18 klientiek opakované vyšetrenie. V mesiaci jún 2016 absolvovalo 5 klientiek opakované vyšetrenie a 1 klientka základné vyšetrenie v Poradni zdravia. O realizovaní jednotlivých aktivít bola spracovaná fotodokumentácia.

RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni spolupracoval na školskej akcii „Deň rodiny“ – zábavno-športové popoludnie pre rodiny žiakov ZŠ ul. Za vodou 14, Stará Ľubovňa“ organizovanej dňa 08.06.2016, na ktorej bolo odbornými zamestnancami výjazdovej Poradne zdravia zabezpečené merania hladiny CO v pľúcach a v krvi CO monitorom (19 vyšetrených osôb) a merania krvného tlaku (21 vyšetrených osôb) spojené s poskytovaním individuálneho poradenstva a distribúciou zdravotno-výchovného materiálu. Z realizácie uvedených aktivít bola spracovaná fotodokumentácia.

Dňa 21.6.2016 sme zorganizovali v rámci prevádzkovej schôdze Športový deň RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni, počas ktorého zamestnanci absolvovali túru peši alebo bicyklom z Lesnice na Červený Kláštor a späť, dvojhru v tenise a tanečné cvičenie. Uvedených aktivít sa zúčastnilo 20 zamestnancov a zároveň bolo zamestnancami Poradne na optimalizáciu pohybovej aktivity poskytnuté skupinové poradenstvo v oblasti optimálnej pohybovej aktivity. Pre zamestnancov RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme zároveň zabezpečili besedu zameranú na „Zdravý životný štýl a význam pohybovej aktivity, jej vplyv na telesné a duševné zdravie“ a na „Poskytnutie prvej pomoci“.

Počas prípravy a realizácie aktivít súvisiacich so Svetovým dňom – Pohybom ku zdraviu bolo uskutočnených celkom 41 osobných a 5 telefonických konzultácií v apríli 2016, 13 telefonických a 25 osobných konzultácií v máji 2016 a 6 osobných konzultácií počas júna 2016. Odpočet realizovaných aktivít spolu s fotodokumentáciou bol v požadovanom termíne zaslaný na ÚVZ SR dňa 1.7.2016.

Pri príležitosti **Svetového dňa bez tabaku - /31.5.2016/** sme spracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň bez tabaku“, ktorý sme distribuovali do MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 21 APL pre dospelých, 15 APL pre deti a dorast, 19 zubným ambulanciám, do 12 lekární v meste Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni a Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina. Tento svetový deň bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. V rámci edukačných aktivít v máji 2016 sme pre žiakov ZŠ ul. Za vodou v Starej Ľubovni uskutočnili prednášku pod názvom „Čo nám škodí“ spojenú s distribúciou zdravotno-výchovného materiálu a meraním hladiny CO v pľúcach a v krvi CO monitorom u 2 žiakov. Začiatkom júna 2016 sme uskutočnili besedu pod názvom „Fajčenie“ pre ZŠ v Podolínci spojenú s premietnutím zdravotno-výchovného videofilmu, distribúciou zv materiálu k uvedenej problematike a meraním hladiny CO v pľúcach a v krvi CO monitorom

u 10 žiakov. Na ZŠ v Kamienke sme uskutočnili prednášku pod názvom „Fajčenie“ spojenú s distribúciou zdravotno-výchovného materiálu a meraním hladiny CO v pľúcach a v krvi CO monitorom u 10 žiakov. V rámci stanovišťa zdravia na RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme uskutočnili meranie tlaku krvi a meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi CO monitorom. Súčasťou vyšetrenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov a poskytnutie odborného poradenstva. V rámci stanovišťa zdravia využilo 20 klientov meranie CO monitorom a 18 klientov meranie tlaku.

V rámci **Svetového dňa životného prostredia - /5.6.2016/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali Svetový deň životného prostredia, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

V súvislosti so **Svetovým dňom darcov krvi - /14.6.2016/** sme spracovali leták pod názvom „Svetový deň darcov krvi“, ktorý sme distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 12 lekárniam, 21 APL pre dospelých, 15 APL pre deti a dorast, 19 zubným ambulanciam, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina. Tento svetový deň bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V rámci **Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s drogami - /26.6.2016/** sme spracovali leták pod názvom „Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s drogami“, ktorý sme distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina. Tento svetový deň bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Pre žiakov ZŠ ul. Levočská v Starej Ľubovni sme uskutočnili prednášku pod názvom „Drogy“ spojenú s distribúciou zdravotno-výchovného materiálu, meraním hladiny CO v pľúcach a v krvi CO monitorom u 8 žiakov. Pre žiakov ZŠ v Šarišskom Jastrabí sme uskutočnili 2 prednášky pod názvom „Fajčenie“ spojené s distribúciou zdravotno-výchovného materiálu, meraním hladiny CO v pľúcach a v krvi CO monitorom u 11 žiakov a zabezpečili sme 1 telefonickú konzultáciu v súvislosti so zabezpečením aktivít.

V súvislosti so **Svetovým dňom hepatitídy - /28.7.2016/** sme spracovali vlastnú edíciu, ktorú sme následne distribuovali do 12 lekární, 21 ambulanciam praktických lekárov, 15 ambulanciam lekárov pre deti a dorast, 7 gynekologickým ambulanciam, 19 zubným ambulanciam, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina. Svetový deň hepatitídy bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Pri príležitosti **Svetového týždňa na podporu dojčenia - /1.-7.8.2016/** sme spracovali vlastnú edíciu s témou „Svetový týždeň na podporu dojčenia“, ktorú sme zaslali do lekární, ambulanciam praktických lekárov, ambulanciam lekárov pre deti a dorast, gynekologickým ambulanciam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o. (celkom 56 subjektov). Svetový týždeň na podporu dojčenia bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Pri príležitosti **Svetového dňa povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme - /9.9.2016/** sme spracovali vlastnú edíciu, ktorú sme distribuovali 12 lekárniam, 21 ambulanciam praktických lekárov pre dospelých, 15 ambulanciam pre deti a dorast, 7 gynekologickým ambulanciam, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ

v okrese Stará Ľubovňa a Ľubovnianskej nemocnici, n. o.. Tento svetový deň bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. V rámci edukačných aktivít sme uskutočnili 2 prednášky pod názvom „Fetálny alkoholový syndróm“ na ZŠ v Šarišskom Jastrabí. Uvedené edukačné aktivity sme doplnili distribúciou zdravotno-výchovného materiálu.

V súvislosti so **Svetovým dňom prevencie samovrážd - /10.9.2016/** sme spracovali leták pod názvom „Svetový deň prevencie samovrážd“, ktorý sme zaslali 12 lekárňam, 21 ambulanciám praktických lekárov, 15 ambulanciám pre deti a dorast, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni a Domovu sociálnych služieb a zariadenia pre seniorov v Jarabine. Tento svetový deň bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V rámci **Svetového dňa prvej pomoci - /10.9.2016/** sme spracovali vlastnú edíciu so zameraním na problematiku prvej pomoci, ktorú sme následne distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, do lekárni, ambulanciám praktických lekárov a ambulanciám lekárov pre deti a dorast, zubným ambulanciám, gynekologickým ambulanciám, obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni a Domovu sociálnych služieb a zariadenia pre seniorov v Jarabine (celkom 151 subjektov). Svetový deň prvej pomoci bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V rámci **Svetového dňa Alzheimerovej choroby - /21.9.2016/** sme spracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň Alzheimerovej choroby“, ktorú sme distribuovali na všetky MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa (celkom 31), 12 lekárňam, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 21 praktickým lekárom pre dospelých v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni a Domovu sociálnych služieb a zariadenia pre seniorov v Jarabine. Tento svetový deň bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V rámci edukačných aktivít sme uskutočnili pre seniorov v Ľubovnianskej knižnici prednášku pod názvom „Alzheimerová choroba a súčasnosť“ doplnenú o tréning pamäti. Edukačná aktivita bola doplnená aj o distribúciu zdravotno-výchovného materiálu a meranie tlaku krvi, ktoré využilo 13 klientov. V súvislosti s prípravou uvedených aktivít v Ľubovnianskej knižnici sme spracovali pozvánku, uverejnili ju pre širokú verejnosť na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a uskutočnili 6 telefonických konzultácií. Z realizovaných aktivít bola spracovaná fotodokumentácia.

Pri príležitosti **Svetového dňa srdca - /29.9.2016/** zamestnanci OPZ, PCZ vypracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň srdca“, ktorá bola uverejnená na webovej stránke RÚVZ (www.vzsl.sk) a distribuovaná na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ (31 subjektov), 12 lekárňam, 21 ambulanciám praktických lekárov pre dospelých, 15 ambulanciám pre deti a dorast, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 19 zubným ambulanciám, Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina. Tento svetový deň bol propagovaný aj nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V súvislosti so **Svetovým dňom srdca** sme v rámci kampane MOST uskutočnili 29.9.2016 aktivity výjazdovou poradňou zdravia na pešej zóne pred Mestským úradom v Starej Ľubovni, kde sme klientom poskytli biochemické vyšetrenie cholesterolu a glukózy z kapilárnej krvi, antropometrické merania (výška, váha, pás, boky s následným stanovením BMI a WHR, percento telesného tuku) a štandardné meranie tlaku krvi. Klienta sme oboznámili o význame rizikových faktorov vo vzťahu k zdraviu vo všeobecnosti, ale aj o tých, ktoré boli u klienta prítomné. V prípade zvýšenej alebo rizikovej hladiny jednotlivých

meraní sa klientovi odporučila nielen úprava životného štýlu, ale v ďalšom postupe bol pozvaný na kompletne vyšetrenie do základnej poradne, prípadne sa odporučil do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Súčasťou vyšetrenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov. Uvedené vyšetrenia na stanovišti zdravia bolo poskytnuté 60 klientom, biochemické vyšetrenie glukózy z kapilárnej krvi 50 klientom. Z realizácie uvedených aktivít bola spracovaná fotodokumentácia.

O propagácii činnosti pracovníkov RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni na stanovišti zdravia sme spracovali vlastnú edíciu „Oznam o Dni srdca“, ktorý sme uverejnili na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. V rámci edukačných aktivít sme tento svetový deň podporili aj prednáškou pre žiakov ZŠ ul. Levočská v Starej Ľubovni a doplnili distribúciou zdravotno-výchovných materiálov.

V rámci **Medzinárodného dňa starších - /1. október 2016/** sme spracovali vlastnú edíciu pod názvom „Medzinárodný deň starších – 1. október 2016“, ktorú sme distribuovali na všetky MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa (celkom 31), 12 lekárniam, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 21 praktickým lekárom pre dospelých, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, okresnej organizácii Jednoty dôchodcov na Slovensku, 14 základným organizáciám Jednoty dôchodcov na Slovensku v okrese Stará Ľubovňa. Aktivity v rámci „Medzinárodného dňa starších – 1. október 2016“ boli propagované nástenkou v priestoroch RÚVZ a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V rámci **Októbra – Mesiaca úcty k starším** sme realizovali individuálne poradenstvo formou výjazdu pracovníkov Poradne zdravia pre seniorov v Šarišskom Jastrabí, Nižných Ružbachoch a v Ľubotíne. Klientom sme poskytli biochemické vyšetrenie rizikových faktorov KVCH (cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza) z kapilárnej krvi, antropometrické merania (výška, váha, pás, boky s následným stanovením BMI a WHR, percento telesného tuku), štandardné meranie tlaku krvi, meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi CO monitorom. Na základe rozhovoru bola u klienta odobratá anamnéza, zhodnotili sa stravovacie zvyklosti, aktuálne biochemické vyšetrenie, meranie TK a antropometrické merania. Zistené výsledky sme spracovali v programe Test zdravé srdce a klienta sme oboznámili o význame rizikových faktorov vo vzťahu k zdraviu vo všeobecnosti, ale aj o tých, ktoré boli u klienta prítomné. V prípade zvýšenej alebo rizikovej hladiny jednotlivých meraní sa klientovi odporučila nielen úprava životného štýlu, ale v ďalšom postupe bol pozvaný na opakované vyšetrenie do základnej poradne alebo do nadstavbovej poradne, prípadne sa odporučil do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Celkovo sme vyšetrili pri výjazde v Šarišskom Jastrabí 10 klientov, v Nižných Ružbachoch 10 klientov a v Ľubotíne 10 klientov. Súčasťou vyšetrenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov. V rámci uvedených aktivít sme realizovali aj edukačné aktivity, pre seniorov v Šarišskom Jastrabí, v Nižných Ružbachoch a v Ľubotíne sme poskytli prednášku na tému „Prevencia pádov v staršom veku a pohybová aktivita ako prevencia osteoporózy“. Edukačné aktivity boli doplnené o distribúciou edičných materiálov „Osteoporóza – tichý zlodej kostí“, „Pády seniorov“, „Pohybová aktivita“, „Očkovanie seniorov. Prečo je dôležité?“, „Zostaň silný. Zostaň stabilný. Jednoduché spôsoby ako zostať aktívny počas celého života“.

V mesiaci október 2016 sme zároveň uskutočnili aj edukačné aktivity pre seniorov spojené s meraním tlaku krvi a distribúciou zdravotno-výchovných materiálov. V Klube dôchodcov v Starej Ľubovni a v Kultúrnom dome v Hniezdnom sme uskutočnili prednášku na tému „Prevencia pádov v staršom veku a pohybová aktivita ako prevencia osteoporózy“ a prednášku na tému „Očkovanie seniorov“. V Ľubovnianskej knižnici sme pre 25 seniorov uskutočnili prednášku pod názvom „Prevencia pádov v staršom veku a pohybová aktivita ako prevencia osteoporózy“. Tlak krvi si nechalo odmerať v Klube dôchodcov v Starej Ľubovni 11 seniorov a v Ľubovnianskej knižnici 8 seniorov. Z realizovaných aktivít v Nižných

Ružbachoch a v Ľubotíne sme zabezpečili fotodokumentáciu. O všetkých zrealizovaných aktivitách pri príležitosti „Medzinárodného dňa starších – 1. október 2016“ a v rámci „Októbra – Mesiaca úcty k starším“ bol spracovaný a uverejnený článok v Ľubovnianskych novinách.

V rámci **Svetového dňa duševného zdravia – /10.10.2016/** sme vypracovali leták, ktorý sme distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ (31 subjektov), 12 lekárniam, 21 ambulanciám praktických lekárov pre dospelých, 15 ambulanciám pre deti a dorast, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina. Tento svetový deň sme propagovali aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a formou nástenky vo vstupných priestoroch RÚVZ. Pre žiakov ZŠ v Podsadku sme uskutočnili besedu pod názvom „Zdravý životný štýl“ spojenú s premietnutím videofilmu „Starostlivosť o vlastné zdravie“. Edukačná aktivita bola doplnená distribúciou zdravotno-výchovných materiálov.

V rámci **Svetového dňa potravy – /16.10.2016/** sme vypracovali leták, ktorý sme distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ (31 subjektov), 12 lekárniam, 21 ambulanciám praktických lekárov pre dospelých, 15 ambulanciám pre deti a dorast, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina. Tento svetový deň sme propagovali aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a formou nástenky vo vstupných priestoroch RÚVZ. Pre žiakov ZŠ ul. Levočská v Starej Ľubovni sme uskutočnili 2 prednášky pod názvom „Význam mlieka“, ktoré sme doplnili distribúciou zdravotno-výchovných materiálov.

V súvislosti so **Svetovým dňom osteoporózy - /20.10.2016/** sme vypracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň osteoporózy“, ktorú sme distribuovali 12 lekárniam, 21 ambulanciám praktických lekárov pre dospelých, 15 ambulanciám pre deti a dorast, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina. Tento svetový deň sme propagovali aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a formou nástenky vo vstupných priestoroch RÚVZ. Pre žiakov ZŠ v Jakubanoch sme uskutočnili besedu pod názvom „Zdravý životný štýl“ spojenú s premietnutím videofilmu „Starostlivosť o vlastné zdravie“. Edukačná aktivita bola doplnená distribúciou zdravotno-výchovných materiálov. V rámci prípravy aktivít boli uskutočnené 2 telefonické konzultácie.

V súvislosti s **Európskym týždňom pre bezpečnosť a zdravie pri práci – /24.- 28.10.2016/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali do 12 lekární, 31 MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 21 ambulanciám praktických lekárov pre dospelých, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa (celkom 108 subjektov). Vlastnú edíciu sme uverejnili aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci bol prezentovaný aj formou názornej propagácie vo vstupných priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a edukačnou aktivitou na Spojenej škole internátnej v Starej Ľubovni. Prezentovanú problematiku „BOZP a prvá pomoc“ sme doplnili o distribúciu zv materiálu s uvedenou problematikou a meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi CO monitorom. Meranie CO monitorom s poradenstvom využilo 5 študentov. V rámci realizácie uvedených edukačných aktivít sme uskutočnili 1 telefonickú konzultáciu.

Pri príležitosti **Svetového dňa diabetu - /14.11.2016/** sme spracovali vlastnú edíciu, ktorú sme distribuovali do 12 lekární v meste Stará Ľubovňa, 21 ambulanciám praktických lekárov pre dospelých, 15 ambulanciám pre deti a dorast, 19 zubným ambulanciám, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, na všetky MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych

služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina (celkom 144 subjektov). Tento svetový deň sme propagovali aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a formou nástenky na RÚVZ. Pre študentov SOŠ Jarmočná v Starej Ľubovni sme uskutočnili 1 prednášku na tému „Diabetes mellitus“ a pre študentov SOŠ technickej v Starej Ľubovni sme uskutočnili 2 prednášky na tému „Diabetes mellitus“. Edukačné aktivity sme doplnili o distribúciu zdravotno-výchovného materiálu zameraného na uvedenú problematiku a meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi CO monitorom. Meranie CO monitorom na SOŠ Jarmočná v Starej Ľubovni využilo 7 študentov a na SOŠ technickej v Starej Ľubovni 14 klientov.

Pre seniorov sme uskutočnili v Ľubovnianskej knižnici prednášku pod názvom „Život s diabetom v staršom veku“, ktorú sme doplnili o distribúciu z materiálu s uvedenou problematikou a meranie tlaku krvi s poradenstvom. Meranie tlaku krvi využili 3 seniori. V súvislosti s propagáciou aktivít pre seniorov sme pripravili vlastnú edíciu – pozvánku pod názvom „Život s diabetom v staršom veku“, ktorú sme zároveň uverejnili na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni, ako aj vlastnú edíciu formou fotodokumentácie z realizovaných aktivít.

Pri príležitosti **Európskeho týždňa boja proti drogám - /14.-20.11.2016/** sme vypracovali leták pod názvom „Európsky týždeň boja proti drogám“, ktorý sme zaslali na všetky MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 12 lekárniam, 21 ambulanciám praktických lekárov pre dospelých, 15 ambulanciám pre deti a dorast, 19 zubným ambulanciám, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa. Tento európsky týždeň sme propagovali aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a formou nástenky vo vstupných priestoroch RÚVZ. Pre žiakov ZŠ v Kamienke sme uskutočnili prednášku pod názvom „Drogy a drogová závislosť“, 5 žiakom sme poskytli meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi CO monitorom, distribúciu z materiálu s uvedenou problematikou a poradenstvo ohľadom prevencie drogovej závislosti. Pre žiakov ZŠ v Podolínci sme uskutočnili dve prednášky pod názvom „Drogy a drogová závislosť“ a pre žiakov Špeciálnej základnej školy ul. Levočská v Starej Ľubovni sme uskutočnili 2 prednášky pod názvom „Protidrogová prevencia“, ktoré sme doplnili o distribúciu z materiálu ohľadom prevencie drogovej závislosti. Edukačné aktivity pod názvom „Drogy a drogová závislosť“ boli doplnené o využitie didaktickej pomôcky - okuliarov simulujúcich stav opitosti. V súvislosti s realizáciou edukačných aktivít sme poskytli 1 telefonickú konzultáciu.

Pri príležitosti **Medzinárodného dňa bez fajčenia - /20.11.2016/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali na všetky MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa (celkom 31), 12 lekárniam, 21 praktickým lekárom pre dospelých, 15 ambulanciám pre deti a dorast, 19 zubným ambulanciám, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa. Vlastnú edíciu sme uverejnili aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Medzinárodný deň bez fajčenia bol prezentovaný aj formou názornej propagácie v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. V súvislosti s Medzinárodným dňom bez fajčenia sme pre žiakov ZŠ v Jakubanoch uskutočnili prednášku na tému „Drogy a drogová závislosť“, ktorú sme doplnili o distribúciu z materiálu zameraného na prevenciu alkoholizmu a fajčenia a meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi CO monitorom pre 9 žiakov. Edukačné aktivity boli doplnené o využitie didaktickej pomôcky - okuliarov simulujúcich stav opitosti. V súvislosti s realizáciou edukačných aktivít sme poskytli 2 telefonické konzultácie.

V rámci **Svetového dňa AIDS – /1.12.2016/** sme spracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň AIDS – 1. december“, ktorú sme distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, do 12 lekární, 21 ambulanciám praktických lekárov, 15 ambulanciám pre deti a dorast, 19 zubným ambulanciám, 43 mestám a obciam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina. Svetový deň AIDS bol propagovaný

nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

9.3 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009 – 2015

V roku 2016 sa program nezačal realizovať a zo strany gestora nebola predložená žiadna požiadavka k realizácii. RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni v rámci zabezpečenia zdravotnej výchovy obyvateľov v segregovaných a separovaných rómskych osád so zameraním na prevenciu ochorení a podporu zdravého životného štýlu uskutočnil vo februári 2016 prednášku na tému „Osobná hygiena“ v ZŠ v Podsadku. Táto edukačná činnosť bola doplnená o distribúciu zdravotno-výchovného materiálu. Dňa 15.3.2016 sme zaslali na ÚVZ SR požadovanú informáciu o zhodnotení spolupráce RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni s neziskovou organizáciou „Zdravé komunity“. V apríli 2016 sme uskutočnili 2 besedy v ZŠ v Šarišskom Jastrabí na tému „Stomatohygiena“ doplnené o premietnutie zdravotno-výchovného videofilmu a distribúciu zdravotno-výchovného materiálu. V júni 2016 sme uskutočnili besedu pod názvom „Prevencia nádorových ochorení“ v Spojenej škole internátnej v Starej Ľubovni spojenú s premietnutím videofilmu a distribúciou zdravotno-výchovného materiálu. V septembri 2016 sme uskutočnili pre žiakov ZŠ v Podsadku prednášku na tému „Fetálny alkoholový syndróm“, ktorú sme doplnili o distribúciu zdravotno-výchovného materiálu s uvedenou problematikou.

Dňa 5.10.2016 sme sa zúčastnili odborného seminára k sledovaniu vybraných ukazovateľov zdravotného stavu rómskej populácie na základe analýzy údajov z Listov o prehliadke mŕtveho, ktorý sa uskutočnil v hoteli Satel v Poprade. V decembri 2016 sme pre žiakov ZŠ v Podsadku uskutočnili prednášku pod názvom „Šikana, kyberšikana“ spojenú s distribúciou zdravotno-výchovného materiálu s uvedenou problematikou. V súvislosti s realizáciou edukačných aktivít sme poskytli celkovo dve telefonické a 1 osobnú konzultáciu.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

V roku 2016 sme v súvislosti s realizáciou projektu uskutočnili pre žiakov ZŠ ul. Levočská v Starej Ľubovni prednášku pod názvom „Drogy“ a prednášku pod názvom „Fajčenie“. Tieto edukačné aktivity boli doplnené o distribúciu zdravotno-výchovného materiálu, meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi CO monitorom u 3 žiakov spojených s poskytnutím odborného poradenstva v oblasti prevencie fajčenia. V septembri 2016 sme pre žiakov ZŠ v Podsadku uskutočnili prednášku na tému „Fetálny alkoholový syndróm“, doplnenú o distribúciu zdravotno-výchovného materiálu s uvedenou problematikou. Na ZŠ v Podolínci sme v októbri 2016 uskutočnili 2 prednášky pod názvom „Drogy – alkohol“ spojené s distribúciou zdravotno-výchovného materiálu. Na ZŠ ul. Komenského v Starej Ľubovni sme uskutočnili prednášku pre žiakov na tému „Alkohol“ spojenú s využitím didaktickej pomôcky okuliarov simulujúcich stav opitosti a doplnenú distribúciou zdravotno-výchovného materiálu. V decembri 2016 sme uskutočnili pre žiakov ZŠ v Orlove besedu na tému „Alkohol – droga“, ktorú sme doplnili premietnutím DVD s názvom „Alkohol skrytý nepriateľ“ a distribúciou zdravotno-výchovného materiálu s uvedenou problematikou. V súvislosti so zabezpečením edukačných aktivít sme poskytli celkovo 2 osobné a 6 telefonických konzultácií.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STÁRNUTIA

V roku 2016 sme sa na realizácii uvedeného projektu podieľali v spolupráci s Okresnou organizáciou Jednoty dôchodcov na Slovensku v Starej Ľubovni. V súvislosti so Svetovým dňom proti rakovine, Svetovým dňom chorých, Medzinárodným dňom zriedkavých ochorení,

Svetovým dňom obličiek, Svetovým dňom ústneho zdravia, Svetovým dňom Downovho syndrómu, Svetovým dňom vody, Svetovým dňom tuberkulózy, Svetovým dňom povedomia o autizme, Svetovým dňom zdravia, Svetovým dňom Parkinsonovej choroby, Európskym dňom práv pacientov, Svetovým dňom malárie, Svetovým dňom bezpečnosti a zdravia pri práci, Európskym imunizačným týždňom, Svetovým dňom astmy, Svetovým dňom čistých rúk, Svetovým dňom pohybom ku zdraviu, Svetovým dňom bez tabaku, Svetovým dňom životného prostredia, Svetovým dňom darcov krvi, Medzinárodným dňom proti zneužívaniu drog a obchodovaniu s drogami, Svetovým dňom hepatitídy, Svetovým dňom prevencie samovrážd, Svetovým dňom prvej pomoci, Svetovým dňom Alzheimerovej choroby, Svetovým dňom srdca, Medzinárodným dňom starších a Októbrom – mesiacom úcty k starším, Svetovým dňom duševného zdravia, Svetovým dňom potravy, Svetovým dňom osteoporózy, Svetovým dňom diabetu, Svetovým dňom AIDS sme spracovali vlastné edície, ktoré sme následne distribuovali základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska v okrese Stará Ľubovňa, okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska v Starej Ľubovni, Domovu seniorov v Starej Ľubovni a Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina. Vo februári 2016 sme realizovali individuálne poradenstvo formou výjazdu pracovníkov Poradne zdravia pre seniorov v Šambrone. Klientom sme poskytli biochemické vyšetrenie rizikových faktorov KVCH (cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza) z kapilárnej krvi, antropometrické merania (výška, váha, pás, boky s následným stanovením BMI a WHR, percento telesného tuku), štandardné meranie tlaku krvi, meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi pomocou prístroja CO monitor. Na základe rozhovoru bola u klienta odobratá anamnéza, zhodnotili sa stravovacie zvyklosti, aktuálne biochemické vyšetrenie, meranie TK a antropometrické merania. Zistené výsledky sme spracovali v programe Test zdravé srdce a klienta sme oboznámili o význame rizikových faktorov vo vzťahu k zdraviu vo všeobecnosti, ale aj o tých, ktoré boli u klienta prítomné. V prípade zvýšenej alebo rizikovej hladiny jednotlivých meraní sa klientovi odporučila nielen úprava životného štýlu, ale v ďalšom postupe bol pozvaný na opakované vyšetrenie do základnej poradne alebo do nadstavbovej poradne, prípadne sa odporučil do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Celkovo sme vyšetřili 9 klientov. Jednému klientovi bola odmeraná hladina CO v pľúcach a v krvi pomocou prístroja CO monitorom s poskytnutím poradenstva v odvykaní od fajčenia a 7 klienti boli následne odporúčaní do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Súčasťou vyšetřenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov.

Pre klientov Domova pre seniorov v Starej Ľubovni sme uskutočnili v marci 2016 počas Týždňa mozgu 2 prednášky pod názvom „Týždeň mozgu 2016“ a 1 prednášku pre seniorov mesta Stará Ľubovňa pod názvom „Týždeň mozgu 2016“ spojenú s ukázkou tréningu pamäti, ktorý zabezpečila nami oslovená lektorka Mgr. Šípošová. Súčasťou edukačných aktivít boli aj výskumno-prieskumné činnosti, kde sa kognitívnych úloh zúčastnilo 30 seniorov.

V súvislosti s plnením tejto úlohy prijal RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni členstvo v pracovnej skupine pre podporu zdravia seniorov pri ÚVZ SR v Bratislave. V tejto súvislosti sme sa dňa 3.10.2016 zúčastnili pracovného zasadnutia pre podporu zdravia seniorov v Martine.

V júni 2016 sme v spolupráci so základnou organizáciou Jednoty dôchodcov Slovenska telefonicky dohodli spoluprácu ohľadom plánovanej akcie pod názvom X. Športové hry členov JDS v Jarabine.

V júli 2016 sme v spolupráci so základnou organizáciou Jednoty dôchodcov Slovenska uskutočnili akciu pod názvom X. Športové hry členov JDS v Jarabine, kde sme účastníkom akcie poskytli meranie TK, merania antropometrických ukazovateľov (výška, váha, pás, boky – BMI, WHR), meranie hladiny CO v pľúcach v krvi CO monitorom, meranie percenta telesného tuku s následným poradenstvom a distribúciou zdravotno-výchovného materiálu. Meranie TK sme poskytli 43 klientom, meranie antropometrie využilo 41 klientov, meranie

CO monitorom 19 klientov. Zároveň bolo každému klientovi poskytnuté odborné poradenstvo a distribuovaný zdravotno-výchovný materiál.

V súvislosti s prípravou a realizáciou aktivít pre seniorov pri príležitosti „Októbra – mesiaca úcty k starším“ sme v spolupráci s Ľubovnianskou knižnicou, Základnými organizáciami Jednoty dôchodcov na Slovensku v Hromoši, Šambrone, Hniezdom, Kamienke, Plavnici, Nižných Ružbachoch, Klubom dôchodcov v Starej Ľubovni, Osvetovým strediskom v Starej Ľubovni a Obecnými úradmi v Šarišskom Jastrabí, Nižných Ružbachoch, Šambrone, Ľubotíne uskutočnili celkovo 27 telefonických konzultácií.

9.7 CINDI PROGRAM SR

V roku 2016 sme poskytli služby celkom 301 klientom v rámci činnosti PCZ. Základnú poradňu navštívilo v roku 2016 spolu 267 klientov, ktorých vyšetrujeme podľa štandardných postupov vyšetrenia klienta v základnej poradni.

Možnosť návštevy PZV využilo roku 2016 celkom 9 klientov, ktorým sa poskytlo individuálne poradenstvo hodnotením stravovacích zvyklostí, najčastejšie analýzou jednodňového jedálneho lístka, spracovaného v počítačovom programe Alimenta a ktorý je východiskom pre intervenciu. Individuálne poradenstvo v POF využili roku 2016 celkom 5 klienti. V poradni na optimalizáciu pohybovej aktivity sme v roku 2016 poskytli skupinové poradenstvo novoevidovanej skupine 2 klientov a opakované poradenstvo 18 klientom.

V oblasti ochrany zdravia pri práci sme roku 2016 poskytli služby v rámci POPZP 42 klientom. V roku 2016 sme prostredníctvom anonymnej telefónnej linky poskytovali občanom okresu možnosť získania odborných informácií súvisiacich s rizikom prenosu, priebehom infekcie a vyšetrením so zameraním najmä na otázky prevencie HIV/AIDS. Celkovo sme poskytli 12 konzultácií. V rámci anonymnej telefónnej linky zameranej na prevenciu odvykania od fajčenia bolo poskytnutých 6 konzultácií. V rámci výjazdovej poradne pri významných dňoch podľa WHO, realizovaných projektoch a iných zv aktivitách sme v roku 2016 klientom poskytovali vyšetrenie biochemických parametrov, antropometrických ukazovateľov, meranie TK, vyšetrenie tukomerom, anamnézu, poradenstvo. Celkom sme uskutočnili 10 aktivít, pri ktorých bolo vyšetrených 100 klientov. Meranie TK v tomto roku mimo základnej a výjazdovej poradne sme vykonali pri 26 aktivitách 200 klientom. Meranie antropometrie a stanovenie percenta telesného tuku sme vykonali pri 2 aktivitách 101 klientom. Meranie CO monitorom sme realizovali pri 25 aktivitách 233 klientom. S praktickými a odbornými lekármi vzájomne spolupracujeme pri odporúčaní klientov z Poradne zdravia do ich ambulantnej starostlivosti. V roku 2016 sme takto odporúčali 112 klientov PZ. Samozrejme aj títo lekári odporúčajú k nám svojich pacientov do základnej poradne alebo do nadstavbových poradní napr. POF, PZV, POPA. Zároveň sme poskytli odborné poradenstvo, konzultácie ohľadom dohodnutia aktivít a následne odovzdali výsledky klientom vyšetrených vo výjazdovej poradni zdravia. V rámci skupinových intervenčných aktivít sme uskutočnili pre žiakov ZŠ ul. Komenského v Starej Ľubovni prednášku na tému „Alkohol“ spojenú s využitím didaktickej pomôcky – okuliarov simulujúcich stav opitosti ako aj distribúciou zv materiálu s uvedenou problematikou. Pre žiakov ZŠ v Mníšku nad Popradom sme uskutočnili prednášku na tému „Duševné zdravie“ spojenú s distribúciou zdravotno-výchovného materiálu. V súvislosti s realizáciou edukačných aktivít sme uskutočnili 1 telefonickú konzultáciu.

9.8 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2013-2016

V roku 2016 sme v súvislosti s realizáciou prednášok v oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych a ilegálnych návykových látok uskutočnili pre žiakov ZŠ ul. Levočská v Starej Ľubovni prednášku pod názvom „Drogy“ a 2 prednášky pod názvom „Gamblerstvo a

kyberšikana“ pre žiakov ZŠ v Šarišskom Jastrabí. Tieto edukačné aktivity boli doplnené o distribúciu zv materiálu a poskytnutie 2 telefonických konzultácií zameraných na dohodnutie aktivít. V júni 2016 sme uskutočnili besedu pod názvom „Drogy“ pre ZŠ v Podolínci spojenú s premietnutím zdravotno-výchovného DVD, distribúciou zdravotno-výchovného materiálu a meraním hladiny CO v pľúcach a v krvi CO monitorom u 17 žiakov a poskytnutím odborného poradenstva v oblasti prevencie fajčenia. V súvislosti s plnením tejto úlohy prijal RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni členstvo v pracovnej skupine „Prevencia fajčenia“ pri ÚVZ SR v Bratislave. V tejto súvislosti sme sa zúčastnili dňa 25.5.2016 v Bojniciach zasadnutia pracovnej skupiny „Prevencia fajčenia“. V októbri 2016 sme pre žiakov ZŠ v Kamienke uskutočnili prednášku na tému „Drogy“ spojenú s distribúciou zdravotno-výchovného materiálu. V súvislosti s prípravou a realizáciou edukačných aktivít sme poskytli 1 telefonickú konzultáciu. V novembri 2016 sme pre žiakov ZŠ ul. Levočská v Starej Ľubovni ako aj pre žiakov ZŠ v Šarišskom Jastrabí uskutočnili prednášku na tému „Drogy a drogová závislosť“ spojenú s distribúciou zdravotno-výchovného materiálu. V súvislosti s prípravou a realizáciou edukačných aktivít sme poskytli 3 telefonické konzultácie. Pre študentov SOŠ technickej v Starej Ľubovni sme v decembri 2016 uskutočnili prednášku na tému „Fajčenie“ spojenú s distribúciou zv materiálu, meraním hladiny CO v pľúcach a v krvi CO monitorom. Meranie CO monitorom s poskytnutím poradenstva využilo 11 študentov.

2.) DOMÁCE PROGRAMY A PROJEKTY RÚVZ SO SÍDLOM V STAREJ ĽUBOVNI

PROJEKT: ADAMKO, HRAVO - ZDRAVO

Do projektu „Adamko, hravo-zdravo“ sú v okrese Stará Ľubovňa zapojené ZŠ s MŠ Kamienka, MŠ Nová Ľubovňa, MŠ a ZŠ Podolíneec.

Jednotlivým projekt realizujúcim školám poskytujeme poradenstvo a spolupracujeme priamo s jednotlivými koordinátormi. V roku 2016 sme v súvislosti s prípravou a realizáciou aktivít poskytli 4 telefonické konzultácie a zabezpečili besedu na ZŠ s MŠ v Kamienke spojenú s premietnutím DVD pod názvom „Maškrtná veverička“. Edukačná aktivita bola doplnená distribúciou zdravotno-výchovného materiálu.

PROJEKT: ZDRAVÉ MESTÁ

Odborní zamestnanci OPZ, PCZ v rámci realizácie projektu Zdravé mesto spolupracovali s garantom projektu pri MÚ v Starej Ľubovni pri príprave aktivít.

Pre obyvateľov zdravého mesta sme zvlášť iniciovali v roku 2016 Svetový deň proti rakovine, Svetový deň chorých, Medzinárodný deň zriedkavých ochorení, Svetový deň obličiek, Svetový deň ústneho zdravia, Svetový deň Downovho syndrómu, Svetový deň vody, Svetový deň tuberkulózy, Svetový deň povedomia o autizme, Svetový deň zdravia, Svetový deň Parkinsonovej choroby, Európsky deň práv pacientov, Svetový deň bezpečnosti a zdravia pri práci, Európsky imunizačný týždeň, Svetový deň astmy, Svetový deň čistých rúk, Svetový deň pohybom ku zdraviu, Svetový deň bez tabaku, Svetový deň životného prostredia, Svetový deň darcov krvi, Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a obchodovaniu s drogami, Svetový deň hepatitídy, Svetový týždeň na podporu dojčenia, Medzinárodný deň povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme, Svetový deň prvej pomoci, Svetový deň samovrážd, Svetový deň Alzheimerovej choroby, Svetový deň srdca, Medzinárodný deň starších a Október – Mesiac úcty k starším, Svetový deň duševného zdravia, Svetový deň potravy, Svetový deň osteoporózy, Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, Svetový deň diabetu, Európsky týždeň boja proti drogám, Medzinárodný deň bez fajčenia, Svetový deň AIDS. V rámci týchto aktivít sme zasielali výzvy, vlastnú edíciu a podporovali realizáciu zv aktivít. V roku 2016 sme v súvislosti s prípravou a realizáciou aktivít v rámci prípravy aktivít k Svetovému dňu pohybom ku zdraviu poskytli 3 telefonické konzultácie.

PROJEKT: UMÝVAJ SI RUKY, ZACHRÁNIŠ ŽIVOT

Na plnení tejto úlohy sa OPZ, PCZ pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni v období roka 2016 podieľalo propagáciou formou nástenky na RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a samotným realizovaním aktivít pri príležitosti Svetového dňa čistých rúk. V tejto súvislosti sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým 21 APL pre dospelých, 15 APL pre deti a dorast, 19 zubným ambulanciám, 12 lekárniam v meste Stará Ľubovňa, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali tento svetový deň. O realizácii uvedených aktivít sme informovali oddelenie Epidemiológie spracovaným odpočtom aktivít. V rámci realizácie projektu sme uskutočnili 2 telefonické konzultácie ohľadom dohodnutia plánovaných aktivít v zariadeniach pre deti a mládež.

PROJEKT: ŠKOLY PODPORUJÚCE ZDRAVIE

Do projektu Školy podporujúce zdravie (ŠPZ) je v okrese Stará Ľubovňa zapojených 6 materských škôl /Podolíneec, Malý Lipník, Nová Ľubovňa, Kamienka, Tatranská SL, Vsetínska SL/, 8 ZŠ /ZŠ Za vodou, ZŠ Levočská, ZŠ Komenského Stará Ľubovňa, ZŠ Šarišské Jastrabie, Jakubany, Kamienka, Malý Lipník, Podsadok/, 1 ŠZŠ Levočská Stará

Ľubovňa a 3 SŠ /Obchodná akadémia, SOŠ Jarmočná Stará Ľubovňa, Gymnázium T. Vansovej Stará Ľubovňa/. Oproti roku 2016 nedošlo k zmene počtu ŠPZ.

K jednotlivým projektom poskytujeme poradenstvo a spolupracujeme priamo s jednotlivými koordinátormi. Zdravotno-výchovné pôsobenie realizujeme v oblasti osobnej hygieny, duševného zdravia, dospievania, zdravého životného štýlu, prevencie drogovej závislosti, fetálneho alkoholového syndrómu, podpory nefajčenia a abstinencie, agresie a šikanovania na školách, stomatohygieny, starostlivosti o chrbticu pre žiakov, pedagógov a rodičov formou prednášok, besied, praktických ukážok správneho čistenia zubov na stomatologickom modeli zuba, využitia didaktických pomôcok – okuliarov simulujúcich stav opitosti.

Zapožičiavame a premietame videokazety, distribuujeme zdravotno-výchovný a propagačný materiál, poskytujeme telefonické a osobné konzultácie, meranie tlaku krvi, hladiny CO v pľúcach a v krvi CO monitorom a podľa záujmu realizujeme aktivity výjazdovej poradne zdravia. V roku 2016 sme v týchto školách uskutočnili 14 prednášok, 3 besedy, poskytli 8 telefonických konzultácií a 1 osobnú konzultáciu, premietli 3 videofilmy, uskutočnili meranie CO monitorom u 24 žiakov pri 2 aktivitách.

Na začiatku školského roka týmto MŠ, ZŠ, ŠZŠ a SŠ zasielame Ponukový list oddelenia podpory zdravia, PCZ a zoznam videokaziet, ktorý im napomáha pri výbere a plánovaní aktivít. Pri príležitosti významných dní vyhlásených SZO realizujeme zdravotno-výchovné pôsobenie a rôzne aktivity.

V týchto školách podporujúcich zdravie sme zvlášť iniciovali v roku 2016 Svetový deň proti rakovine, Medzinárodný deň zriedkavých ochorení, Svetový deň obličiek, Svetový deň ústneho zdravia, Svetový deň Downovho syndrómu, Svetový deň vody, Svetový deň tuberkulózy, Svetový deň povedomia o autizme, Svetový deň zdravia, Svetový deň bezpečnosti a zdravia pri práci, Európsky imunizačný týždňom, Svetový deň pohybom ku zdraviu, Svetový deň bez tabaku, Svetový deň životného prostredia, Svetový deň darcov krvi, Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a obchodovaniu s drogami, Medzinárodný deň povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme, Svetový deň prvej pomoci, Svetový deň Alzheimerovej choroby, Svetový deň srdca, Medzinárodný deň starších a Október – Mesiac úcty k starším, Svetový deň duševného zdravia, Svetový deň potravy, Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, Svetový deň diabetu, Európsky týždeň boja proti drogám, Medzinárodný deň proti fajčeniu, Svetový deň AIDS. V rámci týchto aktivít sme zasielali výzvy, vlastnú edíciu a podporovali realizáciu mnohých iných zv aktivít.

PROJEKT : ROZHOVORY POD LAMPOU

Ľubovnianskou knižnicou v Starej Ľubovni sme boli oslovení pre opakovanú spoluprácu na realizácii aktivít v súvislosti s uvedeným projektom a naplánovaním spoločných edukačných a zdravotno-výchovných aktivít pre rok 2017, ktoré budú realizované v Ľubovnianskej knižnici každý druhý utorok v mesiaci. Dňa 25.11.2016 RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni zaslal plán podujatí na rok 2017 Ľubovnianskej knižnici s jednotlivými oblasťami plánovaných zdravotno-výchovných aktivít pre obyvateľstvo okresu Stará Ľubovňa a návštevníkov Ľubovnianskej knižnice.

PROJEKT: OVOCIE A ZELENINA DO ŠKÔL

V súvislosti s realizáciou programu „Ovocie a zelenina do škôl“ sme v roku 2016 uskutočnili monitoring programu „Ovocie a zelenina do škôl“ v pôsobnosti okresu Stará Ľubovňa.

Samotný zber údajov sa uskutočnil v mesiacoch marec – apríl 2016 a v pôsobnosti okresu Stará Ľubovňa bol realizovaný v zapojenej mestskej MŠ na ul. Štúrova v Starej Ľubovni (15 dotazníkov a zapojenej vidieckej MŠ v Plavči (15 dotazníkov) a nezapojenej vidieckej MŠ Forbasy (10 dotazníkov) a nezapojenej vidieckej MŠ Litmanová (5 dotazníkov). Monitoring

programu „Ovocie a zelenina do škôl“ v okrese Stará Ľubovňa bol realizovaný aj v zapojenej mestskej ZŠ na ul. Levočská v Starej Ľubovni (30 dotazníkov) a v zapojenej vidieckej ZŠ v Novej Ľubovni (30 dotazníkov).

Dňa 28.6.2016 sme vyplnený súbor Školské ovocie 2016_maska.xls so sprievodnou správou a odpočtom aktivít odoslali emailom na ÚVZ SR v Bratislave. Počas realizácie sme zabezpečili 19 telefonických konzultácií ohľadom zberu dát, realizácie štúdie a odovzdania vyplnených dotazníkov.

Dňa 11.10.2016 sme predložili na RÚVZ so sídlom v Prešove odpočet sprievodných edukačných aktivít v súvislosti s programom podpory a spotreby ovocia a zeleniny u detí a žiakov v školách – „Školské ovocie“ v školskom roku 2015/2016 odbornými zamestnancami RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni s vyčíslením finančných nákladov na realizáciu.

PROJEKT: ŽIVOTNÉ PODMIENKY A ZDRAVIE OBYVATEĽOV RÓMSKÝCH OSÁD V OKRESE STARÁ ĽUBOVŇA

V rámci realizácie projektu RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme zamestnancami OPZ, PCZ počas roka 2016 zabezpečili 2 besedy v ZŠ v Lomničke pod názvom „Osobná hygiena“ spojené s premietnutím zdravotno-výchovného videofilmu.

Dňa 16.3.2016 sme na TK – Novinky vo výchove ku zdraviu a podpore zdravia na SZU v Bratislave odprezentovali prednášku na tému „Monitoring zdravotného stavu obyvateľov rómskych osád v okrese Stará Ľubovňa“ pre odborníkov vo Výchove ku zdraviu.

V júni 2015 sme uskutočnili pre žiakov ZŠ v Podsadku prednášku na tému „Fajčenie“, ktoré sme doplnili o distribúciu zdravotno-výchovného materiálu a meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi CO monitorom u 6 žiakov spojených s poskytnutím odborného poradenstva v oblasti prevencie fajčenia.

V súvislosti s prípravou a realizáciou aktivít v rámci realizácie projektu sme poskytli 2 telefonické konzultácie. V októbri 2016 sme pre žiakov Spojenej školy internátnej v Starej Ľubovni uskutočnili besedu pod názvom „Nehoda nie je náhoda – bezpečný návrat domov“ spojenú s premietnutím DVD pod názvom „Nehoda nie je náhoda 2“ a distribúciou zv materiálu. Zároveň sme pre žiakov Spojenej školy internátnej v Starej Ľubovni uskutočnili v decembri 2016 besedu na tému „Alkohol na jeho následky“ spojenú s premietnutím DVD pod názvom „Je alkohol na zdravie?“ a distribúciou zv materiálu so zameraním na uvedenú problematiku. V súvislosti so zabezpečením uvedených aktivít sme poskytli 1 telefonickú konzultáciu.

V decembri 2016 sme uskutočnili pre žiakov ZŠ v Podsadku prednášku na tému „Šikana, kyberšikana“ spojenú s distribúciou zdravotno-výchovného materiálu.

Zamestnancami oddelenia Hygieny detí a mládeže bola v rámci realizácie uvedeného projektu spracovaná metodika pre realizáciu projektu na nasledujúce obdobie.

Dňa 21.12.2016 v rámci uvedeného projektu zabezpečili účasť na „Metodickom stretnutí týkajúcom sa problematiky pedikulózy“ v ZŠ s MŠ v Jakubanoch ohľadom neúnosnej situácie s hygienou a pedikulózou na škole, ako jedna zo zainteresovaných zložiek a na uvedenom stretnutí uskutočnili prednášku na tému „Pedikulóza“ pre rodičov rómskych žiakov ZŠ s MŠ v Jakubanoch.

PROJEKT: ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

V súvislosti s plnením uvedeného projektu sme v roku 2016 poskytli jednotlivým projekt realizujúcim školám poradenstvo a spoluprácu priamo jednotlivým zástupcom.

V máji 2016 sme pre deti MŠ v Šarišskom Jastrabí uskutočnili prednášku pod názvom „Stomatohygiena“ a besedu pod názvom „Stomatohygiena“ spojenú s premietnutím DVD a distribúciou zdravotno-výchovného materiálu.

V septembri 2016 sme pre deti MŠ ul. Vsetínska v Starej Ľubovni uskutočnili prednášku pod názvom „Zdravé zúbky“ spojenú s distribúciou zdravotno-výchovného materiálu a poskytnutím 2 telefonických konzultácií.

V novembri 2016 sme pre deti MŠ sv. Cyrila a Metoda v Starej Ľubovni uskutočnili prednášku pod názvom „Zúbky“ spojenú s distribúciou zdravotno-výchovného materiálu a poskytnutím 2 telefonických konzultácií.

PROJEKT: VIEM, ČO ZJEM

V súvislosti s realizáciou projektu sme sa v roku 2016 zúčastnili pracovného stretnutia k projektu „Viem, čo zjem“, ktoré sa uskutočnilo dňa 12.9.2016 na RÚVZ so sídlom v Žiline.

V septembri 2016 sme spracovali a zaslali na ÚVZ SR v súvislosti s prípravou brožúrky o význame zdravej výživy a vyváženej stravy u detí vo vybranom školskom veku (9-12 rokov) zo zdravotného hľadiska kapitolu č. 3 s názvom „Propagácia ovocia a zeleniny“.

V súvislosti s korektúrou kapitoly č. 3 s názvom „Propagácia ovocia a zeleniny“ sme v spolupráci s ÚVZ SR zabezpečili 1 telefonickú konzultáciu.

ZAHRANIČNÉ PROGRAMY A PROJEKTY

PROJEKT COSI (CHILDHOOD OBESITY SURVEILLANCE INITIATIVE)

Na základe požiadavky MZ SR v rámci plnenia Národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015 – 2025 sme realizovali projekt COSI (Childhood Obesity Surveillance Initiative). Projekt bol realizovaný v jednej mestskej Základnej škole, Komenského 6, 064 01 Stará Ľubovňa a vo vidieckej Základnej škole, 065 11 Nová Ľubovňa 493 a Základnej škole, Školská 2, 065 41 Ľubotín. Do projektu boli zaradené deti vo veku od 7 do 7,99 rokov. U detí s doručeným podpísaným informovaným súhlasom rodičov alebo zákonného zástupcu sa realizovalo meranie výšky, váhy, obvodu pása a bokov. Počas merania sa údaje zaznamenávali do priloženého dotazníka. V roku 2016 sme vo vidieckej Základnej škole, Školská 2, 065 41 Ľubotín odmerali 11 detí a v ZŠ Nová Ľubovňa, 065 11 Nová Ľubovňa 493 boli odmerané 3 deti. Zároveň bol s vedením vybranej školy vyplnený školský dotazník. V súvislosti s realizáciou projektu bolo uskutočnených 13 telefonických konzultácií a 1 osobná konzultácia s gestorom projektu a 1 osobná konzultácia s vedením vybranej vidieckej základnej školy týkajúca sa dohodnutia termínu vykonania dotazníkového prieskumu. Údaje z dotazníkov pre žiakov a pre školy boli zadávané do pripravenej mustry v programe excel a zaslané Detskej fakultnej nemocnici, I. detskej klinike v Bratislave. Následne boli údaje z dotazníkov vkladané aj do programu WHO Open Clinica. Dotazníky pre deti, informované súhlasy od rodičov a dotazníky pre školy boli v požadovanom termíne zaslané Detskej fakultnej nemocnici, I. detskej klinike v Bratislave.

ŠTÚDIA „GYTS“ /súčasťou projektu Global Tobacco Surveillance System/

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Starej Ľubovni sa v súvislosti s realizáciou prieskumu Global Youth Tobacco Survey (GYTS) zúčastnil dňa 8.4.2016 v Martine pracovného stretnutia ohľadom realizácie štúdie GYTS.

Odborní zamestnanci OPZ, PCZ uskutočnili samotný zber údajov v priebehu mája 2016.

V okrese Stará Ľubovňa bola do prieskumu zaradená ZŠ s MŠ v Lomničke, kde bol zber údajov vykonaný dňa 13.05.2016 a do prieskumu podľa metodiky bolo zaradených 6 tried s celkovým počtom 70 zúčastnených žiakov (10 žiakov 7.A.; 12 žiakov 7.B.; 13 žiakov 7.C.; 11 žiakov 8.A.; 8 žiakov 8.B.; 16 žiakov 9.roč.).

V okrese Stará Ľubovňa bola do prieskumu zaradená aj ZŠ s MŠ v Jakubanoch, kde bol zber údajov vykonaný dňa 31.05.2016 a do prieskumu podľa metodiky boli zaradené 4 triedy s celkovým počtom 59 zúčastnených žiakov (19 žiakov 7.roč.; 17 žiakov 8.A.; 6 žiakov 8.B.; 17 žiakov 9.roč.).

Dňa 7.6.2016 sme vyplnené dotazníky so sprievodnou správou a odpočtom aktivít odovzdali osobne na ÚVZ SR v Bratislave. Počas realizácie sme zabezpečili 4 telefonické konzultácie a 2 osobné konzultácie ohľadom zberu dát, realizácie štúdie a odovzdaniu vyplnených dotazníkov.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom vo Svidníku**

HYGIENA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

Vypracovala: Mgr. Helena Hrebeňáková

Regionálna úloha:

Sledovanie kvality vody z prameňov, ktoré obyvatelia využívajú na pitné účely

Cieľ : Sledovanie kvality vody z prameňov v okrese Svidník a Stropkov, ktoré obyvatelia využívajú na pitné účely.

Popis výsledkov:

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom vo Svidníku sleduje v okrese Svidník 5 prameňov /Dubová, Vyšný Orлік - prameň pri lese, smer Kečkovce, odpočívadlo - smer Mestisko a 2 pramene v meste Svidník – Čierna hora a Záhradkárska oblasť/ a v okrese Stropkov 3 pramene v obciach Gribov, Staškovce a Bukovce, ktoré obyvatelia vo väčšej miere využívajú na pitné účely.

Prameň Dubová je zaradený medzi minerálne pramene. Nachádza sa vpravo od štátnej cesty Dubová – Cigla. Vede k nemu poľná spevnená cesta v dĺžke cca 150m. Minerálna voda v obci Dubová je v okolí známa, je často využívaná občanmi, má chuť málo slanej kyselky. Prameň minerálnej vody v obci Gribov sa nachádza asi 1,5km na západ od obce Gribov /smerom na Olšavku/. Prameň je 30m od okraja lesa v rokli v betónovej skruži, hĺbky asi 40 cm s odtokom do potôčika. Voda je sírna /vajcovka/. Medzi minerálne pramene je zaradený aj prameň so sírnou vodou v katastrálnom území obci Staškovce. V obci Bukovce sa vodný prameň nachádza pri cestnej komunikácii. Okolie okolo sledovaných prameňov je vyčistené a udržiavané.

V roku 2016 bolo v okrese Svidník odobratých 6 vzoriek z prameňov v obciach - Dubová, Vyšný Orлік, odpočívadlo - smer Mestisko / 2x/, Čierna hora a Záhradkárska oblasť. V okrese Stropkov boli odobraté 3 vzorky a to z prameňov v obciach Gribov, Staškovce a Bukovce.

Najvyššia medzná hodnota v ukazovateľoch koliformé baktérie bola prekročená vo vode z prameňa Vyšný Orлік /20/KTJ/100ml/, odpočívadlo - smer Mestisko záhradkárska oblasť /2 KTJ/100ml/, prameň Gribov /2 KTJ/100ml/, Bukovce /13 KTJ/100ml v ostatných sledovaných ukazovateľoch boli splnené limity.

Vzorky vody odobraté z ostatných prameňov spĺňali požiadavky na kvalitu pitnej vody vo všetkých ukazovateľoch.

PREVENTÍVNE PRACOVNÉ LEKÁRSTVO

Vypracovala: Ing. Slávka Vasilenková

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Cieľ

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, zisťovať rizikové faktory práce a výskyt zdravotných problémov u zamestnancov pri podozrení na výskyt choroby z povolania na danom pracovisku. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch.

Gestor: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, RÚVZ so sídlom v Prievidzi

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

V dozorovaných okresoch evidujeme k 31.12.2016 v programe ASTR 149 zamestnancov, ktorí vykonávajú prácu zaradenú do 3. a 4. kategórie z hľadiska zdravotných rizík, a to v 7 organizáciách okresu Svidník a 5 organizáciách okresu Stropkov. Evidencia v programe sa pravidelne aktualizuje - na základe návrhu zamestnávateľov a predložených výsledkov meraní sa vyhlasujú nové rizikové práce, kde sa zamestnanci zaraďujú do kategórie rizika v súlade s Vyhláškou MZ SR č.448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a

pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach na zaradenie prác do kategórii.

V rámci posudkovej činnosti RÚVZ so sídlom vo Svidníku vydalo podľa § 13 ods.4 písm. k) zák. č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov 4 rozhodnutia na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác, a to:

- 1/ JV – FEMONT, s.r.o., 089 01 Hrabovčik 10
- 2/ METAL CONTAINER, a. s., Sovietskych hrdinov 629/113, 089 01 Svidník
- 3/ PSS SVIDNÍK, a.s., Sovietskych hrdinov 460/114, 089 01 Svidník
- 4/ TESLA STROPKOV, akciová spoločnosť, Hviezdoslavova 37/46, 091 12 Stropkov

Rizikové práce u SZČO a SHR v okrese Svidník a Stropkov nie sú vyhlásené.

K 31.12.2016 nebolo prehodnotené žiadne rozhodnutie o určení rizikových prác a RÚVZ so sídlom vo Svidníku vydalo 2 rozhodnutia na uvedenie priestorov do skúšobnej prevádzky, nakoľko činnosti vykonávané v prevádzkach si vyžadujú objektivizáciu faktorov práce a pracovného prostredia.

K 31.12.2016 sme obdržali 5 žiadostí o sprístupnenie informácií o zozname spoločností vedených v centrálnom registri rizikových prác v dozorovaných okresoch v zmysle zákona č.211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám. O tieto služby nás požiadali: ING TATRY SYMPATIA Bardejov, AXA AD Košice, NN životná poisťovňa Bratislava a Inšpektorát práce Prešov.

Pri vykonávaní štátneho zdravotného dozoru sa kontrolovalo aj vykonávanie lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci, používanie osobných ochranných pracovných prostriedkov, objektivizácia faktorov pracovného prostredia a vypracovanie prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku. Na všetkých pracoviskách, kde sú vyhlásené rizikové práce, sa zamestnanci podrobujú lekárskeho preventívneho prehliadkam v intervale určenom zákonom, sú vykonané objektivizácie faktorov práce a pracovného prostredia, kde sú súčasne vypracované a schválené prevádzkové poriadky a posudky o rizikách pre jednotlivé faktory (hluk, pevný aerosól zo zvarovania, pevný aerosól s prevažne dráždivým účinkom).

K 31.12.2016 neboli uložené žiadne sankcie zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce.

Tabuľka č. 1a

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce k 31.12.2016 podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktora (1. stupeň):

Kód	Prevažujúca činnosť (1. stupeň)	Počet exponovaných pracovníkov					
		3. kategória		4. kategória		spolu	
		celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
C	Priemyselná výroba	131	9	7	0	138	9
Q	Zdravotníctvo a sociálna pomoc	11	9	0	0	11	9
	Spolu	142	18	7	0	149	18

Tabuľka č. 1b

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce k 31.12.2016 podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktora (2. stupeň):

Kód	Prevažujúca činnosť (2. stupeň)	Počet exponovaných pracovníkov					
		3. kategória		4. kategória		spolu	
		celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
16	Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva	9	0	0	0	9	0
25	Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	56	0	0	0	56	0
26	Výroba počítač., elektronických a optických výrobkov	26	9	2	0	28	9
28	Výroba strojov a zariadení i. n.	40	0	5	0	45	0
86	Zdravotníctvo	11	9	0	0	11	9
	Spolu	142	18	7	0	149	18

Tabuľka č. 1c

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce k 31.12.2016 podľa druhu a kategórie rizikového faktora (1. stupeň):

Rizikový faktor 1. stupeň	Počet exponovaných pracovníkov					
	3. kategória		4. kategória		spolu	
	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
Biologický faktor	8	7	0	0	8	7
Hluk	127	9	3	0	130	9
Chemické látky a zmesi	53	2	4	0	57	2

Tabuľka č. 1d

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce k 31.12.2016 podľa druhu a kategórie rizikového faktora - okrem chemických látok a zmesí (2. stupeň):

Rizikový faktor		Počet exponovaných pracovníkov					
		3. kategória		4. kategória		spolu	
1. stupeň	2. stupeň	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
Biologický faktor	Tuberkulóza	8	7	0	0	8	7
Hluk	Premenný	127	9	3	0	130	9

Tabuľka č. 1e

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce k 31.12.2016 podľa druhu a kategórie rizikového faktora - chemické látky a zmesi (2. stupeň):

Chemická látka 2. stupeň	Počet exponovaných pracovníkov					
	3. kategória		4. kategória		spolu	
	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
dermatotropný	2	0	0	0	2	0
dráždivé	3	2	0	0	3	2
chem.karcinogén/mutagén	3	2	0	0	3	2
látky poškodzujúce reprodukciu	3	2	0	0	3	2
pevné aerosóly	48	0	4	0	52	0

V roku 2016 je v okrese Svidník a Stropkov evidovaných na rizikových pracoviskách 149 zamestnancov, z toho 18 žien, čo je oproti roku 2015 nárast o 10 osôb.

Najzávažnejším škodlivým faktorom v pracovnom prostredí je nadmerný hluk, ktorým je exponovaných 130 zamestnancov. Ďalšie škodlivé faktory práce a pracovného prostredia sú chemické látky a zmesi a biologické faktory.

Pri sledovaní exponovaných zamestnancov podľa prevažujúcej činnosti podniku bolo najviac zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v priemyselnej výrobe (138 zamestnancov, z toho 9 žien), zároveň evidujeme aj najvyšší podiel rizikovej práce žien v danom ekonomickom odvetví ako aj v zdravotníctve (9 žien).

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

K 31.12.2016 zamestnanci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie vykonali 36 previerok v okrese Svidník a Stropkov v rámci štátneho zdravotného dozoru, kde

sa zamerali na uplatňovanie Nariadenia vlády SR č.355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení NV SR č.300/2007 Z. z.. Kontrolovalo sa najmä predaj a skladovanie toxických a veľmi toxických látok a zmesí, posudok o riziku a prevádzkový poriadok, odborná spôsobilosť na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami, zabezpečenie zdravotného dohľadu pre zamestnancov.

RÚVZ so sídlom vo Svidníku schválilo 14 prevádzkových poriadkov pre prácu s nebezpečnými chemickými faktormi.

V poľnohospodárskych objektoch-v rastlinnej výrobe sa sledovalo používanie prípravkov na ochranu rastlín, ich skladové priestory. Situácia je rovnaká ako po minulé roky, organizácie uprednostňujú nákup prípravkov na ochranu rastlín priamo pred ich aplikáciou a len v potrebnom množstve, t.j. nevytvárajú si skladové zásoby, postreky sa vykonávajú dodávateľsky. Nakoľko väčšina poľnohospodárskych fariem v oblasti rastlinnej výroby má ekologické poľnohospodárstvo nepoužívajú sa žiadne chemické prípravky na ochranu rastlín.

Na RÚVZ so sídlom vo Svidníku boli k 31.12.2016 doručené 4 oznámenia o vykonaní DDD činnosti, ktoré realizovali ASANARATES s.r.o. Košice (dezinsekcia, deratizácia, dezinfekcia v obchodnom centre v meste Svidník a Stropkov); DDD STAR, s.r.o., Zeleneč (deratizácia v obchodnom centre v meste Svidník a Stropkov).

K 31.12.2016 neboli zamestnancami odd. PPLaT riešené žiadne mimoriadne situácie a havárie.

Mieru poznania zdravotných rizík zamestnancov z expozície chemickým faktorom sme overovali formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov. Celkove bolo rozdanych 32 dotazníkov.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Aj k 31.12.2016 evidujeme v onkologickej ambulancii Nemocnice arm. generála L. Svobodu Svidník, a.s. prácu s cytostatikami, ktorá je zároveň z hľadiska zdravotných rizík zaradená do tretej kategórie. Prácu vykonávajú 3 osoby, ktoré pacientom podávajú cytostatiká v ampulkách intravenózne alebo vo forme tabliet. Celkový počet používaných ampuliek za rok 2016 bol 1545, čo je oproti roku 2015 pokles o 337 ampuliek. Zároveň boli podávané cytostatiká aj formou tabliet, a to v počte 19 393 ks, čo oproti roku 2015 predstavuje nárast o 6717 ks.

Nadalej evidujeme expozíciu chemickým karcinogénom v TESLA Stropkov, a.s. na prevádzke P1 B, kde sa používa sulfid nikelnatý, v roku 2016 bola evidovaná manipulácia časovo 59 hodín za rok, prácu vykonávajú 2 osoby.

Rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi máme vyhlásené iba v Nemocnici arm. generála L. Svobodu Svidník, a.s. v ambulancii klinickej onkológie - expozícia cytostatikami – látky poškodzujúce reprodukciu.

V roku 2016 sme štátny zdravotný dozor vykonali aj v drevospracujúcich prevádzkach, ako stolárske dielne, píly, v ktorých sú zamestnanci exponovaní tvrdým drevom a v objektoch, kde sa vykonávala manipulácia s azbestovými materiálmi, t.j. výmena stúpacích potrubí v bytových domoch.

V súvislosti s odstraňovaním azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb bolo RÚVZ so sídlom vo Svidníku v roku 2016 vydaných 7 rozhodnutí pre subjekty:

- 1) HSV Trade, s.r.o., Petrovce 11, 094 31 Hanušovce nad Topľou - strešná krytina z rodinného domu v obci Železník,
- 2) Dušan Poperník, gen. Svobodu 682/5, 089 01 Svidník - odborná sanácia azbestu a zneškodnenie nebezpečného odpadu v bytových domoch na Ul. 8.mája 634/22-26, Ul. 8.mája 494/17-21, Ul. Pionierska 357/1-3 a Ul. čs. armády 362/1-3 vo Svidníku,
- 3) Dušan Poperník, gen. Svobodu 682/5, 089 01 Svidník - odborná sanácia azbestu a zneškodnenie nebezpečného odpadu v bytovom dome na Ul. Československej armády 363/4, 5, 6 vo Svidníku,
- 4) Dušan Poperník, gen. Svobodu 682/5, 089 01 Svidník - odborná sanácia azbestu a zneškodnenie nebezpečného odpadu v bytovom dome na Ul. Fučíkovej 370/7 v Gíraltovciach,
- 5) PROSERVIS Strážske, s.r.o., Mierová 101, 072 22 Strážske - odborná sanácia azbestu a zneškodnenie nebezpečného odpadu zo stavieb obvodového plášťa schodiskových traktov Denného stacionára Svidník na Ul. Duklianskej 653/25 vo Svidníku,
- 6) Michal Malík, 9. mája 744/15, 083 01 Sabinov - strešná krytina z rodinného domu v obci Nižná Olšava,
- 7) Dušan Poperník, gen. Svobodu 682/5, 089 01 Svidník - odborná sanácia azbestu a zneškodnenie nebezpečného odpadu v bytovom dome na Ul. Mlynskej 698/9-13 v Stropkove.

Uvedené firmy sú držiteľmi platného oprávnenia na odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb vydaného ÚVZ SR. Bolo predložených 7 oznámení o začatí výkonu odstraňovania azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest. Následne po oznámení bolo v rámci štátneho

zdravotného dozoru vykonaných 7 kontrol ukončených záznamom. Pri kontrolách bolo zistené nasledovné:

- kontrolované pásma boli označené zákazovými a príkazovými značkami, piktogramami podľa NV SR č. 387/2006 Z. z. o požiadavkách na zaistenie bezpečnostného a zdravotného označenia,
- bolo zabezpečené odsávanie priestoru,
- boli používané OOPP,
- bol dodržiavaný plán práce,
- vstup každého zamestnanca do kontrolovaného pásma bol písomne zaznamenaný do denníka,
- zamestnanci boli informovaní o posúdení rizika, boli oboznámení s plánom práce.

Osobám vykonávajúcim sanačné práce boli odovzdané kontrolné listy informovanosti zamestnancov v počte 6 kusov.

Aj v roku 2016 vedieme databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity, vrátane azbestu.

2.2 INTERVENCIE NA PODPOU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Cieľ

Napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

2.2.1 Zdravé pracoviská

Zdravotno-výchovnú činnosť v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci vykonávali zamestnanci oddelenia PPL aj v roku 2016, a to v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru,

prostredníctvom poradne ochrany a podpory zdravia pri práci a masovo-komunikačných prostriedkov.

Poradňu ochrany a podpory zdravia pri práci, ktorej náplňou je vykonávanie odbornej konzultačnej a poradenskej činnosti v oblasti ochrany a podpory zdravia - vplyvov fyzikálnych, chemických faktorov pracovného prostredia, práce a pracovných podmienok na zdravie, zobrazovacie jednotky na pracoviskách v roku 2016 využilo 84 osôb z prevádzok okresu Svidník a Stropkov. Poskytovala sa aj poradenská činnosť pri vypracovaní prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku, odstraňovaní azbestu, zabezpečovaní PZS u novovzniknutých prevádzkach.

Zároveň sa zapájame aj do európskych informačných kampaní zameraných na informovanie o povinnostiach zamestnávateľov v oblasti ochrany zdravia pri práci a realizácii vhodných preventívnych opatrení.

Osobitne sa vykonáva poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO).

Informácie určené širokej verejnosti a týkajúce sa ochrany zdravia zamestnancov boli zverejňované prostredníctvom internetovej stránky RÚVZ so sídlom vo Svidníku, zároveň tieto informácie boli prezentované aj v médiách.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (EU-OSHA) spustila dvojročnú (2016-2017) celoeurópsku kampaň "Zdravé pracoviská pre všetky vekové kategórie".

Bezpečné a zdravé pracovné podmienky počas celého pracovného života sú prínosom pre zamestnancov, podniky i celú spoločnosť.

Kampaň má tri kľúčové ciele: propagovať udržateľnú prácu a zdravé starnutie od začiatku pracovného života; predchádzať zdravotným problémom počas celého pracovného života; ponúkať zamestnávateľom a zamestnancom spôsoby na riadenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v súvislosti so starnúcou pracovnou silou a podporovať výmenu informácií a dobrej praxe.

V rámci tejto úlohy RÚVZ so sídlom vo Svidníku:

- uskutočnil v 43.kalendárnom týždni t.j. 26.10.2016 Deň otvorených dverí, kde zamestnanci sprístupnili zamestnávateľom právne predpisy týkajúce sa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci - preventívne hodnotenie zdravotných rizík z faktorov práce a pracovného prostredia, obmedzovanie pôsobenia zdraviu škodlivých faktorov práce a pracovného prostredia a ich negatívne pôsobenie na zdravie zamestnancov,
- informácia obyvateľov prostredníctvom masovo-komunikačných prostriedkov o realizácii kampane - internetová stránka RÚVZ so sídlom vo Svidníku, regionálna tlač.

V roku 2016 zamestnanci oddelenia PPLaT a Inšpektorátu práce Prešov vykonali 1 spoločnú previerku, ktorá bola zameraná na kontrolu zamestnancov zaradených do 1. a 2. kategórie a dodržiavanie povinností zamestnávateľa. Previerka bola zrealizovaná dňa 17.10.2016 vo firme Stanislav Potoma PS na Ul. Hviezdoslavovej 4 v Stropkove. Záznam zo spoločnej previerky bol elektronickou poštou zaslaný na ÚVZ SR dňa 08.11.2016.

2.4 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Cieľ

Chránená dielňa a chránené pracovisko sú pracoviská zriadené právnickou osobou alebo fyzickou osobou, v ktorých pracuje najmenej 50 % občanov so zdravotným postihnutím, ktorí nie sú schopní nájsť si zamestnanie na otvorenom trhu práce. Ďalej sú to pracoviská, na ktorých sa občania so zdravotným postihnutím zaškoloujú alebo pripravujú na prácu a v ktorých sú pracovné podmienky vrátane nárokov na pracovný výkon prispôsobené zdravotnému stavu občanov so zdravotným postihnutím (§ 55 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

Projekt bol zaradený do Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2013 – 2017 (2020), opatrenie č. 11 Zamestnávanie.

V rámci štátneho zdravotného dozoru vykonať kontrolu pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov chránených dielní a chránených pracovísk podľa metodického usmernenia ÚVZ SR na výkon štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách; pri zistení nedostatkov nariadiť opatrenia.

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

V roku 2016 sme v rámci štátneho zdravotného dozoru vykonávali kontroly na chránených pracoviskách v okresoch Svidník a Stropkov. Pri výkone ŠZD sme používali záznamy podľa metodického postupu na výkon ŠZD, ktorý bol doplnený o údaje o zamestnancoch z hľadiska ich zdravotných obmedzení.

K 31.12.2016 RÚVZ so sídlom vo Svidníku vydalo 15 rozhodnutí k uvedeniu chránených pracovísk do prevádzky a posúdilo 25 návrhov formou stanoviska.

Na RÚVZ so sídlom vo Svidníku evidujeme spolu 182 chránených pracovísk (okres Svidník a Stropkov), k 31.12.2016 bolo vykonaných spolu 117 kontrol v rámci štátneho zdravotného dozoru, kde je zamestnaných 177 občanov so zdravotným postihnutím.

Pri kontrole neboli zistené žiadne závažné nedostatky, neboli uložené žiadne nápravné opatrenia.

Zamestnancom na týchto pracoviskách boli poskytnuté aj kontrolné listy informovanosti zamestnancov na psychickú záťaž, celkovo ich bolo rozdáných 21.

Počet vydaných rozhodnutí a stanovísk k uvedeniu chránených pracovísk do prevádzky:

rok 2009: 121 rozhodnutí a 0 stanovísk

rok 2010: 108 rozhodnutí a 0 stanovísk

rok 2011: 146 rozhodnutí a 0 stanovísk

rok 2012: 55 rozhodnutí a 0 stanovísk

rok 2013: 55 rozhodnutí a 2 stanoviska

rok 2014: 28 rozhodnutí a 43 stanovísk

rok 2015: 23 rozhodnutí a 27 stanovísk

rok 2016: 15 rozhodnutí a 25 stanovísk

Vyhodnotenie úlohy

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestancov so ZPS na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy	Zistené nedostatky	Uložené opatrenia	Poznámky (napr. vykonané úpravy pracovných podmienok na pracovisku a pod.)
	rozhodnutí	stanov.				(aké, koľko)	(aké, koľko)	(aké, koľko)	
Svidník	15	25	117	117	177	21 x PZ	nie	nie	

Ide o postihnutia predovšetkým pohybový aparát, srdcovo-cievne ochorenie, dýchací aparát.

Ich pracovnou náplňou sú rôzne činnosti, ako:

- administratívne práce,
- pomocný predavač potravín,
- evidencia a výdaj kníh, archivačné služby, evidencia pracovníkov na aktivačných prácach,
- pomocné práce v kuchyni,
- práca v sklade, v predajniach,
- nechtový dizajn,
- pomocné stolárske práce,
- údržbárske práce a pod.

3. HYGIENA VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

Vypracovala: Mgr. Denisa Kačmárová, Renáta Tyčová, Emília Krífková

3.1 BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV A OCHRANA SPOTREBITEĽOV

Cieľ

1. Kontrola dodržiavania legislatívnych obmedzení látok
2. Kontrola povinného označenia výrobkov a spoločných kritérií na tvrdenia používaných v súvislosti s kozmetickým výrobkom
3. Vzdelávanie spotrebiteľov – hlásenie závažných nežiaducich účinkov kozmetických výrobkov

Celkovo v roku 2016 bolo v označovaní, odkontrolovaných 42 kozmetických výrobkov. Ani v jednom kontrolovanom kozmetickom výrobku nebolo zistené nesprávne označenie.

Na rok 2016 bolo naplánovaných odobrať 11 vzoriek kozmetických výrobkov. V mesiaci august 2016 bol zrušený odber vzoriek kozmetických výrobkov /farby na pokožku/. Celkovo bolo odobratých 8 vzoriek kozmetických výrobkov na laboratórnu analýzu. Všetky odobraté vzorky vyhoveli platnej legislatíve.

3.2. BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV Z BAMBUSU

Na plnení tejto úlohy v roku 2016 sa odd. hygieny výživy RÚVZ Svidník so sídlom vo Svidníku nepodieľalo.

3.3. PROBLEMATIKA PLASTIFIKÁTOROV V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

Na plnení tejto úlohy v roku 2016 sa odd. hygieny výživy RÚVZ Svidník so sídlom vo Svidníku nepodieľalo.

3.4. PREHLAD 5 – ROČNÉHO VÝKONU HRANIČNÝCH KONTROL NAD MELAMÍNOVÝMI A POLYAMIDOVÝMI VÝROBKAMI V SR A EÚ.

Na plnení tejto úlohy v roku 2016 sa odd. hygieny výživy RÚVZ Svidník so sídlom vo Svidníku nepodieľalo.

3.5. MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH.

Na plnení tejto úlohy v roku 2016 sa odd. hygieny výživy RÚVZ Svidník so sídlom vo Svidníku nepodieľalo.

3.6. MONITORING PRÍJMU JÓDU

V rámci plnenia úlohy v roku 2016 bolo celkovo odobratých 26 vzoriek kuchynskej soli na laboratórne analyzovanie množstva jodidu draselného a feroxyanidu draselného, z toho označené ako tuzemská produkcia v počte 0 a z dovozu v počte 26. Vzorky boli vyšetrené v laboratóriu RÚVZ Prešov. Podľa laboratórných výsledkov všetky odobraté vzorky soli vo vyšetrených ukazovateľoch boli vyhovujúce. Úplná správa za rok 2016 s tabuľkovými sumármi bola zaslaná na ďalšie spracovanie gestorskému pracovisku RÚVZ so sídlom v Prešove.

3.7. MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK A ARÓM V POTRAVINÁCH

V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných prídavných látok – E104 chinolínová žltá, E951 aspartam, na základe dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia vytipovaných potravín. Odber vzoriek glykozidov steviolu E960 bol zrušený. Dotazníky na zistenie spotreby vybraných prídavných látok boli vyplnené respondentmi vo vekovej kategórii 19 – 35 rokov a 36 -54 rokov, muži a ženy ľahko pracujúci /10 žien a 10 mužov z toho 5 mladší a 5 starší/, spolu 20 respondentov. Súčasťou monitoringu bol 24 hodinový dotazník, na základe ktorého boli vypracované tabuľky – príjem aspartamu a príjem chinolínovej žltej jednotlivo za každého respondenta s výsledkami o predpokladanom množstve skonzumovanej prídavnej látky. Odobraté boli 2 vzorky nealkoholických nápojov –

Sprite a CBA sirup s príchuťou pomaranč, ktoré boli odoslané na laboratórnu analýzu do laboratória RÚVZ so sídlom v Prešove, ktoré boli vyhovujúce. Výsledky boli spracované do tabuliek a elektronicky odoslané na ÚVZ SR dňa 26.10.2016.

3.8. MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

RÚVZ Svidník v rámci monitoringu kuchynskej soli v I. etape odobralo 3 vzorky pekárskeho výrobku /2 vzorky chleba a 1 vzorka pečiva/ a 3 vzorky hotových jedál. Jedna vzorka bola tvorená jedným kompletným obedom z menu /polievka a hlavné jedlo, ktoré pozostávalo z mäsa bez omáčky a prílohy/. 1 vzorka bola odobratá z reštaurácie, 1 vzorka zo závodnej jedálne a 1 vzorka z nemocničnej kuchyne pre zamestnancov. II. etapa pozostávala z 24 hodinového dotazníka monitoringu príjmu kuchynskej soli. Dotazník vyplnilo spolu 20 respondentov /dospelá populácia muži a ženy v 2 vekových kategóriách 19 – 35 rokov a 36 - 54 rokov/ v každej kategórii respondentov. Výsledky boli spracované do tabuliek a elektronicky odoslané na RÚVZ so sídlom v Poprade dňa 28.04.2016.

HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

Vypracovala: MVDr. Viera Michališinová, MPH

4.1. AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNEHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

Cieľ

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Etapy riešenia

V roku 2016 sa realizovali tieto priority daného projektu:

a) Podpora zdravého štartu do života:

- doposiaľ v okrese Svidník a Stropkov materské a rodičovské centrá nie sú zriadené, nevidujeme ani zariadenie podobného typu, preto aktivity v oblasti zdravého životného štýlu, prevencie obezity v takýchto zariadeniach neuplatňujeme. Ani samostatné matky, ktoré sú na materskej dovolenke, zatiaľ nevzniesli požiadavky na spoluprácu v danej oblasti s našim RÚVZ.

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách tieto úlohy:

- v rámci ŠZD sme vykonali v okrese Svidník a Stropkov kontrolu vo všetkých 6 bufetoch,
- ktoré evidujeme pri ZŠ a SŠ. Kontroly boli zamerané najmä na sortiment predávaných druhov potravín, pri ktorých bola konzultačná činnosť zameraná na to, čo je z ponúkaných druhov potravín zdravé a ktoré sú s množstvom prebytočnej energie a vysokým podielom soli. Problémom v našich bufetoch je predaj presladených želatínových cukrovín, po ktorých je zo strany detí a mládeže veľký dopyt. Predajca aj napriek našej intervencii znížiť ich predaj, svoju prevádzku nimi aj naďalej zásobuje
- v okrese Svidník a Stropkov sa v školách nepodávajú desiate pripravované v školských jedálňach

- v tejto oblasti oddelenie výchovy k zdraviu realizovalo 43 zdravotno–výchovných aktivít v predškolských zariadeniach, ZŠ a SŠ s tematikou zdravá výživa detí, význam mliečneho programu pre deti a programu školské ovocie
 - v roku 2016 sa vykonávalo v rámci ŠZD 63 kontrol v zariadeniach školského stravovania a vo výdajniach, so zameraním na vyšší dôraz pri kontrole hygienických podmienok pri príprave jedál
 - v rámci ŠZD bolo zrealizovaných 21 kontrol dodržiavania pitného režimu pre deti v predškolských zariadeniach, spojených s konzultáciou, prečo je dôležitejšia pitná voda a nesladené nápoje v pitnom režime
 - jedálne lístky sú zostavované pravidelne, pestrosť je zachovaná s dostatočným množstvom ovocia, zeleniny a strukovín. Strava je pripravovaná každý deň čerstvá, pestrosť a primeranú vyváženosť zabezpečuje softwarové vybavenie školských jedální, kde sú potraviny normované v súlade OVD
- c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení:
- spolupracujeme s metódičkou odboru školstva na krajskej úrovni, kde sa zúčastňujeme na školiacich akciách pracovníkov školského stravovania. V roku 2016 zo strany odboru školstva bola na spoluprácu vznesená 1 požiadavka.
- d) Podpora pohybových aktivít:
- v roku 2016 sme výkon ŠZD zamerali na sledovanie dodržiavania hygienických požiadaviek TV priestorov, vrátane vonkajších telovýchovných plôch /priestorové usporiadanie, vybavenie, tepelno – vlkostná mikroklíma/
 - mestské školy využívajú na športovú činnosť aj športovú halu, verejné ihriska, mestské klzisko a plaváreň. Školy v obciach prevažne multifunkčné obecné ihriska
 - v ZŠ a SŠ v okrese Svidník a Stropkov sa malé formy TV, ako napr. využívanie telovýchovných chvíľok alebo možnosti aktívneho odpočinku počas prestávok sa nerealizuje.

Trvanie projektu

1.11.2015 – 31.12.2025

Termín ukončenia:

r. 2025

4.2. ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Cieľ

Cieľom je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

Gestor

Ministerstvo zdravotníctva SR – Odbor koordinácie protidrogovej stratégie a monitorovania drog, ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR

Etapy riešenia

V roku 2016 nebola zo strany gestorov projektu zadaná požiadavka na realizáciu prieskumov v uvedenej oblasti. V rámci výkonu ŠZD v predškolských a školských zariadeniach bolo pracovníkmi oddelenia vykonaných 63 kontrol zameraných na dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov.

Termín ukončenia

Priebežne podľa požiadaviek gestora.

4.3. MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

Cieľ

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t. j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti a pod. a porovnanie získaných výsledkov s výsledkami sledovania s predchádzajúcimi rokmi. Na základe získaných údajov sa overí účinnosť intervenčných opatrení, zameraných na zníženie počtu úrazov u detí, ako aj ich vážnych zdravotných následkov v rámci predchádzajúceho prieskumu.

Vzhľadom na to, že v Slovenskej republike dodnes nie je k dispozícii komplexná štatistika resp. evidencia detských úrazov, výstupy z projektu by mali do istej miery poskytnúť prehľad o situácii v tejto oblasti.

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľská pracoviská
Všetky RÚVZ v SR

Etapy riešenia

Základný súbor detí bol vytvorený tak, aby spĺňal požadované kritériá na štatistické vyhodnotenie a z neho získané údaje boli validné. Vzhľadom na rôznorodosť prostredia, v ktorom k detským úrazom dochádza, súbor obsahoval deti z mestských aj vidieckych základných škôl vekových skupín u 11- 14 ročných detí.

Do plnenia projektu boli vybrané tri základné školy: vidiecke ZŠ Bukovce - 15 žiakov a ZŠ Havaj – 15 žiakov a mestská ZŠ Komenského Svidník - 30 žiakov. Pri riešení projektu bol vypracovaný dotazník a vzhľadom na nízky vek detí, dotazníky vyplňali spolu s rodičmi.

Zber údajov od detí sa vykonal v prvom polroku 2016. Zozbierané údaje dotazníkov sa budú vkladať do masky v programe excel a budú zaslané na spracovanie na ÚVZ SR v termíne do septembra 2016. Pri realizácii prieskumu boli riaditelia základných škôl požiadaní o spoluprácu prípisom MŠVV a MŠ SR, povoľujúci vstup pracovníkov RÚVZ do zariadení.

Termín ukončenia
r. 2017

4. 4. MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL; VYUŽITIE HODÍN TV

Cieľ

Zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb zdravého fyzického a duševného vývinu. Odborne zdôvodniť potrebu minimálne 30 minútovej pohybovej aktivity denne pre všetkých žiakov v školách v súlade s Globálnou stratégiou WHO pre výživu, fyzickú aktivitu a zdravie a v súlade s jednou z 12 koncepcií redukcie a prevencie nadváhy a obezity u detí a mládeže Európskeho informačného systému životného prostredia a zdravia.

Gestor
RÚVZ so sídlom vo Zvolene, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Etapy riešenia

V roku 2016 zaslané vyhodnotenie celého projektu

Riešiteľské pracoviská
RÚVZ v SR

Spoluriešiteľ
MŠVVaŠ SR

Termín ukončenia
r. 2016

Projekt COSI

Cieľ

Projekt COSI je realizovaný MZ SR metodikou Svetovej zdravotníckej organizácie a bol schválený etickou komisiou. Prebieha v 21 krajinách Európskej únie. Jeho cieľom je monitorovať správny vývoj detí mladšieho školského veku. Bol pripravený pracovníkmi 1. detskej kliniky a 2. detskej kliniky LF UK a DFNSP v Bratislave v spolupráci s ÚVZ SR a Regionálnymi úradmi verejného zdravotníctva na Slovensku.

Gestor
MZ SR

Riešiteľské pracoviská
ÚVZ SR, RÚVZ v SR

Etapy riešenia

Ide o rutinné meranie **žiakov základných škôl vo veku od 7 do 7,99 rokov**. Uvedený projekt prebieha vo viacerých európskych krajinách. Svetová zdravotnícka organizácia bude po skompletizovaní meraní a dát analyzovať údaje zo všetkých škôl. Na tento účel je potrebný informovaný súhlas rodičov a dotazník pre meranie detí, ktoré nám boli zaslané.

- **1. Rozdeľovník škôl** bol vytvorený odborným garantom ÚVZ SR. Obsahoval zoznam škôl v každom RÚVZ SR, ktoré boli do projektu zapojené. V okrese Svidník a Stropkov do projektu bolo zapojených 80 žiakov / 40 žiakov mestských škôl a 40 žiakov vidieckych škôl/ z týchto základných škôl: ZŠ 8. mája Svidník a Spojená škola Svidník, ZŠ Krajná Poľana, ZŠ Ladomirová, ZŠ Okružle, ZŠ Vyšný Mirošov, ZŠ Nižný Mirošov Každá škola mala svoj kód, ktorý pracovníci RÚVZ napísali do Dotazníka pre deti. Školy uvedené v rozdeľovníku boli oslovené listom štátneho tajomníka MZ SR o možnosti participovať na projekte.

- **2. Dotazník pre meranie detí (80 ks)**. Tento dotazník vyplňali pracovníci RÚVZ počas merania detí. V záhlaví bolo nutné doplniť kód školy – podľa priloženého rozdeľovníka škôl,

triedu, ktorú dieťa navštevuje, kód dieťaťa – určil pedagóg podľa zoznamu meraných detí v jednotlivých triedach, ktoré boli do projektu zapojené.

Meranie detí bolo uskutočnené v čase od 15.11 do 15.12.2015. Meranie sa uskutočnilo v škole vo vyhradenej miestnosti, ráno, následne po použití WC. Počas merania boli zaznamenávané: dátum narodenia, pohlavie, bydlisko, stupeň šk. dochádzky, dátum merania, oblečenie počas merania, hmotnosť, výška, obvod pása a bokov, komorbidita. Dieťa bolo vyzuté, v ľahkom oblečení. Vyplnený dotazník pracovník RÚVZ podpísal a označil kódom. Súčasne s Dotazníkom pre meranie detí sa vyplňal aj Dotazník pre školu. Zozbierané dáta projektu COSI sa zadali do e-formy OPEN CLINICA a späťne sa odoslali na adresu: Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky, Odbor verejného zdravia Limbová 2, 837 52 Bratislava.

Termín ukončenia

Rok 2016

EPIDEMIOLOGIA

Vypracovala: MUDr. Ingrid Senajová, MPH

Popis výsledkov:

Lekári vykonávajúci očkovanie v okresoch Svidník a Stropkov boli priebežne metodicky usmerňovaní o všetkých zmenách v očkovačom kalendári v súlade s obdržanými odbornými usmerneniami MZ SR. Obdržali aktuálny očkovač kalendár vrátane .

V rámci mesačných hlásení je zdravotnícky personál pravidelne informovaný o všetkých mimoriadne vzniknutých ochoreniach vo svete prostredníctvom metodických usmernení.

V hodnotenom období sme v okrese Stropkov zaznamenali 1 ochorenie na pertussis u 69 ročnej ženy, 3 ochorenia na TBC u 24, 47 a 49 ročných mužov. Hlásených bolo aj 19 ochorení na rotavírusovú enteritídu u neočkovaných.

V meste Stropkov sme v mesiaci január zaznamenali epidemický výskyt ochorení na parotitídu, kde ochorelo 6 mladých ľudí, ktorí spolu trávili vianočné sviatky a Silvester. Štyri osoby pracujú v Banskej Bystrici, jedna v Prahe a jedna v Stropkove. V klinickom obraze dominoval jednostranný opuch príušnej žľazy a febrility. Priebeh ochorení si vyžiadal hospitalizáciu v jednom prípade. Ochorenia boli potvrdené na základe klinických príznakov a v 4 prípadoch serologicky. Všetci chorí boli očkovaní vzhľadom k veku - úplné očkovanie (2 d.) Po dvoch týždňoch ochorela 54 ročná matka ženy, ktorá tiež bola v kontakte s osobami, ktoré ochoreli začiatkom januára ale u nej klinické príznaky neboli.

V okrese Svidník sme zaznamenali 2 sporadické ochorenia na parotitídu u mužov vo veku 25 a 27 rokov riadne očkovaných dvoma dávkami. Ochorenia boli potvrdené klinicky a v jednom prípade aj serologicky. Hlásených bolo 36 ochorení na rotavírusovú enteritídu a štyri ochorenia na TBC u 49, 54, 75 a 88 ročných mužov a dve u žien vo veku 74 a 75 rokov. Z ostatných nákaz preventabilných očkovaním sme nezaznamenali ani jedno ochorenie.

V priebehu Európskeho imunizačného týždňa boli vykonané tieto aktivity:

1. Laická verejnosť

Na webových stránkach RÚVZ Svidník boli uverejnené informácie o EIW 2016. Na nástenkách RÚVZ boli umiestnené informačné materiály o EIW, očkovaní a možnostiach očkovania pred cestou do zahraničia.

Poradenstvo v oblasti očkovania – informácie boli poskytované telefonicky alebo osobne, išlo o informácie o zmenách očkovacieho kalendára, očkovania do zahraničia, očkovanie proti osýpkam, proti tetanu, diftérii, VHA, varicelle a pneumokokom - spolu boli poskytnuté 3 informácie.

Materským a základným školám v počte 33 sme poskytli informačný materiál o prebiehajúcom EIW, možnostiach očkovania detí, očkovací kalendár, ktoré boli umiestnené na nástenkách jednotlivých oddelení škôlok a škôl v okresoch Svidník a Stropkov.

- V regionálnej tlači v novinách Dukla, Podduklianske novinky a Spektrum boli uverejnené články o EIW - zdôraznení významu očkovania.
- Verejnosť bola informovaná o EIW prostredníctvom infokanálu vo Svidníku a Stropkove.

2. Zdravotnícki pracovníci

Praktickí lekári pre deti a dorast, praktickí lekári pre dospelých a zdravotnícke zariadenia boli elektronickou formou informované o prebiehajúcom EIW a o dôležitosti očkovania, celkový počet ambulancií - 36.

Poradenstvo v oblasti očkovania Zdravotníckym pracovníkom v počte 6 bolo poskytnuté poradenstvo o možnostiach očkovania do zahraničia, o očkovaní detí, ktoré pricestovali zo zahraničia, o možnostiach očkovania o preočkovaní dospelých proti tetanu a diftérii a preočkovaní proti pertussis.

Propagácia očkovania a výchova obyvateľstva prebiehala formou uverejňovania článkov v miestnej tlači a na web stránkach nášho úradu, kde sú aktualizované novinky v oblasti vakcinácie.

Kontrola očkovania bola vykonaná v septembri 2016 na všetkých ambulanciách pre deti a dorast v okrese Svidník a Stropkov, záverečná správa bola poslaná na RÚVZ Prešov.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Popis výsledkov:

V mesačných intervaloch sa vykonáva analýza prenosných ochorení v okresoch Svidník a Stropkov. Lekári prvého kontaktu, infektológ, veterinári sú spätne informovaní.

Akútne respiračné a chrípkové ochorenia sú pravidelne týždenne spracovávané za okresy Svidník a Stropkov. V čase chrípkovej epidémie bola verejnosť v miestnej tlači informovaná o aktuálnej situácii, rovnako ako aj o prenosných ochoreniach.

Surveillance zoonóz v okresoch Svidník a Stropkov sa vykonáva v spolupráci s RVPS.

Ochorenia k 31.12.2016 bolo spracovaných 188 ohnisk infekčných ochorení, kde boli vykonané protiepidemické opatrenia a spolu bolo hlásených do EPIS-u 1071 ochorení. Do systému rýchleho varovania bolo vložených 11 správ o mimoriadnych situáciách v okresoch Svidník a Stropkov a 14 epidemických výskytov do epidémií.

V priebehu roku 2016 bolo hlásených 5 ochorení na SARI z interného oddelenia, kde bol potvrdený v jednom prípade vírus chrípky A/H1/ pdm 09, v ostatných výsledky boli negatívne. Bolo odobratých 5 TN a TH od sentinelových lekárov, vírus chrípky bol potvrdený v 3 prípadoch, v jednom prípade vírus chrípky typ B, v druhom prípade vírus chrípky B/Brisbane/60/2008-like a v treťom prípade vírus chrípky typ A/H1/pdm09. Vírus chrípky typ A/H1/pdm 09 bol potvrdený ešte u 4 pacientov, ktorí neboli hospitalizovaní v nemocnici.

V regionálnych týždenníkoch a v televízii a rozhlase bolo uverejnených 10 článkov a informácií –chrípka, európsky imunizačný týždeň, aktuálny stav vo výskyte ARO. Informácie boli uverejňované aj na webovej stránke RÚVZ Svidník.

V mesiaci september bola vykonaná Prevalenčná štúdia infekcií spojených s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a používania antibiotík v zariadeniach dlhodobej starostlivosti. Štúdia bola realizovaná v dvoch zariadeniach v DSS v Giraltovciach a v Novom domove v Stropkove. Spolupráca pri realizácii štúdie pracovníkmi oddelenia epidemiológie RÚVZ Svidník s pracovníkmi zariadení dlhodobej starostlivosti bola veľmi dobrá. V každom z týchto zariadení bolo zistených po jednej infekcii.

V mesiacoch október – december 2016 sme sa zapojili do štúdie Surveillance infekcií Cl. difficile. Zaznamenaných bolo 5 ochorení.

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Do programu EPIS sú pravidelne vkladané jednotlivé prenosné ochorenia podľa hlásení od ošetrojúcich lekárov a z laboratórií klinickej mikrobiológie. V mesačných intervaloch sa vykonáva analýza prenosných ochorení.

Do systému rýchleho varovania bolo vložených 11 správ o mimoriadnych situáciách v okresoch Svidník a Stropkov. Hlásenie o výskyte chrípky a akútnych respiračných ochorení bolo spracované za 52 kalendárnych týždňov.

Manažment epidémií: Zaznamenali sme 1 epidemický výskyt na parotitídu v okrese Stropkov, 1 epidémiu gastroenteritídy vírusovej etiológie a 1 epidémiu na svrab.

Okres Svidník

V mesiaci september bol hlásený epidemický výskyt svrabu v DSS v Giraltovciach, kde ochorelo 15 klientov, u zamestnancov zariadenia ochorenie nebolo zaznamenané. Počet exponovaných 123 klientov a 87 zamestnancov.

V októbri bol zaznamenaný epidemický výskyt akútnych gastroenteritíd na Základnej škole vo Svidníku. Od 5.10. do 17.10.2016 ochorelo 133 detí (127 detí z okresu Svidník a 6 detí z okresu Stropkov) z celkového počtu 482 exponovaných osôb (426 detí a 56 zamestnancov). V klinickom obraze prítomné vo väčšine prípadov zvracanie a febrilita, v niektorých prípadoch aj hnačky. Ochorenia odznievali v priebehu 24 až 48 hodín. Hospitalizovaných bolo 7 detí na detskom oddelení. U všetkých hospitalizovaných bola odobratá stolica na virologické vyšetrenie s negatívnym výsledkom vzhľadom na rota, adeno a norovírusy. Vzhľadom na klinický priebeh ochorení a inkubačný čas prípadov ide pravdepodobne o nešpecifikovanú vírusovú črevnú infekciu.

Okres Stropkov

V mesiaci január sme zaznamenali epidemický výskyt na parotitídu v okrese Stropkov. Spolu ochorelo 7 osôb. Začiatkom januára ochorelo 6 mladých ľudí, ktorí spolu trávili vianočné sviatky a Silvester. Štyri osoby pracujú v Banskej Bystrici, jedna v Prahe a jedna v Stropkove. V klinickom obraze dominoval jednostranný opuch príušnej žľazy a febrilita. Priebeh ochorení si vyžiadala hospitalizáciu v jednom prípade. Ochorenia boli potvrdené na základe klinických príznakov a v 4 prípadoch serologicky. Všetci chorí boli očkovaní vzhľadom k veku - úplné očkovanie (2 d.) Po dvoch týždňoch ochorela 54 ročná matka ženy, ktorá tiež bola v kontakte s osobami, ktoré ochoreli začiatkom januára ale u nej klinické príznaky neboli.

Do systému EPIS spolu bolo hlásených 1071 ochorení. V okrese Svidník bolo spracovaných 129 ohnisk prenosných ochorení, najviac bolo u salmonelovej enteritídy 65. V ohniskách bolo prijatých 255 opatrení. Najviac opatrení bolo u salmonelovej enteritídy 126. Celkovo bolo chránených 360 osôb, najviac u salmonelózy – 241.

V okrese Stropkov bolo 59 ohnisk. Nariadených bolo 115 protiepidemických opatrení. Najviac opatrení bolo u kampylobakteriálnej enteritídy – 52. Chránených bolo 117 osôb, najviac u kampylobakteriálnej enteritídy - 70.

Vykonáva sa epidemiologické vyšetovanie nosičov s pozitívnym HBsAg so zabezpečením očkovania rodinných príslušníkov.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Popis výsledkov:

Úloha sa plní priebežne v spolupráci so zdravotníckymi zariadeniami. Analýza NN sa vykonáva. Pri zvýšenom výskyte sa prijímajú protiepidemické opatrenia na jednotlivých oddeleniach nemocnice.

Z Nemocnice Svidník, a.s. bolo hlásených 74 NN. Nemocnica v Stropkove hlásila 6 nozokomiálnych nákaz.

V roku 2016 bolo vykonaných celkovo 183 previerok, z toho na uvedenie priestorov do prevádzky 13 previerok. V rámci štátneho zdravotného dozoru bolo odobratých 504 sterov z prostredia, 1 dezinfekčný roztok, otestovaných bolo 42 sterilizátorov na neštátnych zdravotníckych ambulanciách. V Nemocnici Svidník a.s. na základe objednávky boli otestované 2 autoklávy – 1x mesačne, 1 formaldehydový sterilizátor 1x mesačne a vyšetrených 91 vzoriek sterilného materiálu, 6 HS - 1x mesačne na operačných a zákrokových sálach, 5 HS – 2x ročne na ambulanciách a oddeleniach, 1 autokláv – 2x ročne na ambulancii.

V rámci dňa rúk bola použitá UV lampa na jednotlivých oddeleniach v Nemocnici vo Svidníku. Zdravotnícki pracovníci si mohli pomocou UV lampy overiť, či správne vykonávajú dezinfekciu rúk. Boli poučení o dôležitosti alkoholovej dezinfekcie rúk a jej prednosti pred hygienickou dezinfekciou rúk. Na jednotlivé oddelenia Nemocnice bol poskytnutý materiál o dôležitosti dezinfekcie rúk ako základnom prostriedku ochrany pacientov pred vznikom nozokomiálnych nákaz. Boli odoberané stery z rúk u zdravotníckych pracovníkov v počte 24 kusov pred a po vykonanej dezinfekcii rúk.

6.5. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Popis výsledkov:

Na RÚVZ so sídlom vo Svidníku je spracovaný štatút regionálnej protiepidemickej komisie, aktualizovaný havarijný plán na vykonanie mimoriadnych opatrení v okresoch Svidník a Stropkov v prípade zvýšeného výskytu prenosných ochorení, prípadne pri nebezpečenstve ich zavlečenia.

Po obdržaní aktuálnych usmernení zo strany ÚVZ SR sú zdravotnícki pracovníci pravidelne informovaní o mimoriadnych epidemiologických situáciách, rovnako ako aj obyvateľstvo.

Na základe vydaného usmernenia HH SR – Koordinácia postupov pri zistení vysoko nebezpečnej nákazy v SR sme sa zúčastnili na konferencii Medicína Katastrof v Tatranských Matliaroch a školenia v Košiciach, kde sme boli informovaní o úlohách jednotlivých zložiek pri výskyte VNN. V mesiaci jún 2016 Nemocnica vo Svidníku organizovala praktický nácvik zameraný na precvičenie postupov nemocnice pri zistení podozrenia na výskyt VNN u osoby v príjmovej ambulancii a realizáciu určených opatrení v nadväznosti na Usmernenie hlavného hygienika Slovenskej republiky číslo OE/2312/2015 na koordináciu postupov pri zistení vysoko nebezpečnej nákazy v Slovenskej republike, na ktorom sme sa zúčastnili.

Zabezpečený bol odber biologického materiálu na chrípku od sentinelových lekárov, aj z lôžkových zdravotníckych zariadení /SARI/. Spolu bolo odobratých 10 vzoriek materiálu. SARI bolo hlásené v 5 prípadoch.

6.6. ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Popis výsledkov:

V priebehu roku 2016 boli odoberané odpadové vody z čističky odpadových vôd vo Svidníku podľa vypracovaného harmonogramu zaslaného z RÚVZ Košice.

Bolo odobratých 6 vzoriek odpadových vôd v priebehu roku 2016, vzorky boli negatívne.

Hlásené bolo 1 podozrenie na ACHO v mesiaci október u 1 ročného dieťaťa z okresu Svidník. V klinickom obraze febrility a nakláňanie hlavy na jednu stranu od 18.9.2016. Od 21.9.2016 chabá obrna ľavej ruky. Dieťa bolo hospitalizované v DFN v Košiciach na klinike

pediatrickej anesteziológie a intenzívnej medicíny s poruchou motoriky, dýchania, febrilitami, obrnou ľavej ruky. Vzorky stolice na prítomnosť poliovírusov neboli odobraté.

Výsledky likvoru: celk. bielk:4,23g/l, Cukry:3,7mmol/l, chloridy: 114mmol/l, Elementy: 78. Vyšetrenia na enterálne vírusy, herpetické vírusy, borelie, kliešťovú encefalitídu boli negatívne. Na základe MR bola potvrdená akútna demyelinizačná encefalomyelitída pravdepodobne autoimunitného pôvodu.

Dieťa očkované dvomi dávkami Infanrix hexa 8.12.2015, 23.5.2016. Cestovateľská anamnéza ako aj kontakt s osobou zo zahraničia negat.

6.7. PREVENCIA HIV/AIDS

Popis výsledkov:

V roku 2016 sa do projektu „Hrou proti AIDS“ zapojilo oddelenie epidemiológie a výchovy k zdraviu v spolupráci s oddelením hygieny detí a mládeže. Realizovaný bol na 1 strednej škole v meste Stropkov a na 1 základnej škole u žiakov deviateho ročníka v meste Svidník a na strednej škole v Giraltovciach v okrese Svidník. Do projektu bolo zapojených spolu 163 študentov. Projekt bol prijatý s nadšením u študentov aj u pedagógov.

Realizovaných bolo 10 besied o AIDS a pohlavných chorobách pre žiakov základných škôl.

Na RÚVZ so sídlom vo Svidníku funguje linka pomoci AIDS pre laickú verejnosť na tel. čísle 054/7880031, ktorú využili 2 klienti. Otázky boli zamerané na prevenciu, diagnostiku a terapiu HIV/AIDS. Poradenstvo bolo poskytované telefonicky.

Na webovej stránke RÚVZ vo Svidníku bola uverejnená informácia o Svetovom dni boja proti AIDS a základné informácie o výskyte AIDS vo svete a na Slovensku. V regionálnych novinách Dukla, Podduklianske novinky a Spektrum bol uverejnený článok o Svetovom dni boja proti AIDS a informácie o ochorení a preventívnych opatreniach. Informačný materiál bol umiestnený aj na nástenkách RÚVZ vo Svidníku.

6.8. PORADNE OČKOVANIA

Popis výsledkov:

Na RÚVZ bola v mesiaci október 2011 zriadená poradňa očkovania. Ambulancie praktických lekárov pre deti a dorast, ambulancie praktických lekárov pre dospelých a verejnosť boli informovaní o poradenstve očkovania na RÚVZ.

V roku 2016 poradňu využilo 71 klientov. Boli poskytované informácie telefonicky vo väčšine prípadoch zdravotníckym pracovníkom a ľuďom cestujúcim do zahraničia. Boli to informácie o možnostiach očkovania do zahraničia, o očkovaní detí HBsAg pozitívnych matiek, o povinnom a odporúčanom očkovaní, o hradení očkovacích látok, o očkovaní proti tetanu u poranení, očkovaní proti VHA a nedostatku očkovacích látok.

V regióne Svidník sme zatiaľ zaznamenali celkovo 15 odmietaní očkovania zo strany rodičov. V roku 2016 to boli 3 odmietania očkovania. Rodičia boli predvolaní do poradne očkovania. Rodičia i napriek upozorneniam odmietajú očkovanie u svojho dieťaťa.

6.9. ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Popis výsledkov:

V mesiaci máj sme sa zúčastnili školenia ohľadom realizácie tohto projektu. Po obdržaní materiálov sme projekt realizovali na 3 stredných školách pre žiakov 3. ročníkov /2 gymnázia a obchodná akadémia/. Každá trieda bola rozdelená na 4 skupiny, ktorí na jednotlivých stanovištiach boli formou hry informovaní o význame očkovania. Celkovo sa ho zúčastnilo 85 študentov, ktorí vyplňali dotazníky pred a po realizácii projektu. Dotazníky v počte 170 kusov boli zaslané na RÚVZ Komárno.

PODPORA ZDRAVIA

Vypracovala: Mgr. Edita Podaná

9.1 Národný program podpory zdravia

Cieľ

Vytváranie partnerstiev medzi jednotlivými zložkami spoločnosti s cieľom podporovať a rozvíjať verejné zdravie tak, aby sa dosiahlo trvalé zlepšenie zdravia obyvateľstva.

V oblasti podpory zdravia sme zrealizovali v okrese Svidník a Stropkov 178 zdravotno-výchovných aktivít, z toho 43 bolo zameraných na zvyšovanie pohybovej aktivity, 43 na ozdravovanie výživy, 8 na podporu nefajčenia a abstinencie, 22 na výchovu k partnerstvu, rodičovstvu, manželstvu a na prevenciu pohlavných chorôb vrátane HIV/AIDS, 23 na čisté ruky, 3 na osobnú hygienu, 15 v rámci Týždňa mozgu, 1 aktivita zameraná na duševné zdravie, 13 na stomatohygienu, 3 na zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania, 2 aktivity boli zamerané na bezpečnosť na cestách, a 2 pri príležitosti Medzinárodného dňa Zeme.

Zdravotno-výchovné akcie boli určené pre rôzne vekové kategórie. Najmladšou cieľovou skupinou boli deti predškolského a mladšieho školského veku, pre ktorých sme pripravili akcie zamerané na výživu, pohybovú aktivitu, stomatohygienu, na správne držanie tela, na podporu nefajčenia, čisté ruky, úrazovosť a bezpečnosť na cestách. Súčasťou týchto aktivít bolo aj premietanie videofilmov a DVD „Haló, Fitko“, „Pošlime chrbticu do školy“, „Zúbky“, „Prečo zvieratká bolia zúbky?“, „Najlepšia správa je dobrá životospráva“, „Kde bolo tam bolo fajčenie škodilo“ a „Becepáčik“.

Pre starších žiakov základných škôl a stredoškolákov sme pripravili prednášky a besedy zamerané na zdravú výživu a poruchy príjmu potravy, pohybovú aktivitu, fajčenie, alkohol, drogy, význam očkovania a výchovu k partnerstvu, rodičovstvu, manželstvu a na prevenciu pohlavných chorôb vrátane HIV/AIDS. Aktivity pre túto vekovú kategóriu boli rozšírené aj o meranie krvného tlaku, % telesného tuku a o vyšetrenie prístrojom Smokerlyzer, využívali sme aj premietanie DVD a videofilmov „Najlepšia správa je dobrá životospráva“, „Vraždiaci návyk fajčenie“, „Alkohol skrytý nepriateľ“, „Sila osobnosti“, „Kým stúpa dym“.

Pre obyvateľov v produktívnom a poproduktívnom veku sme zabezpečili vyšetrenie rizikových faktorov srdcovo-cievnych ochorení, poskytli sme im aj meranie krvného tlaku, % telesného tuku, vyšetrenie prístrojom Smokerlyzer, prednášky a besedy zamerané na zdravý životný štýl.

Pri práci sme využívali edičný materiál, ktorý sme obdržali od ÚVZ SR a edičný materiál z vlastnej produkcie.

Informácie o pripravovaných aktivitách, ich výsledky, články so zdravotno-výchovným zameraním a informácie o činnosti Poradne zdravia sme publikovali v regionálnej tlači Dukla, Spektrum, Podduklianske novinky, na infokanáloch a web stránkach mesta Svidník a Stropkov, ako aj na web stránke Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom vo Svidníku.

9.1.1 Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky

Na základe plnenia tejto úlohy sme sa podieľali na dotazníkovom prieskume GYTS – ide o celosvetový prieskum užívania tabaku u 13-15 ročnej školskej mládeže. Náhodným výberom nám bola pridelená ZŠ Mlynská v Stropkove s počtom 150 dotazníkov. Prieskumu sa zúčastnilo 126 žiakov zo 7 tried.

Realizovali sme aj monitoring „Školské ovocie“ v počte 157 dotazníkov.

V druhom polroku sme sa zapojili do dotazníkového prieskumu „Zdravotné uvedomenie a správanie sa obyvateľstva SR v roku 2016“ v počte 104 dotazníkov.

9.2 Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 - 2025

Cieľ

Zámerom NPPO je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení.

Pri poradenskom centre je zriadená poradňa na optimalizáciu pohybovej aktivity a redukciu nadváhy. Klientom sa poskytuje individuálne poradenstvo, vyšetrenie telesnej skladby prístrojom Bodystat, antropometrické merania, stanovenie BMI a WHR indexu.

Klienti mali možnosť zúčastniť sa aj pohybových kurzov, ktoré sa realizovali v pohybovom centre zriadenom pri poradni zdravia. V I. polroku 2016 sa týchto kurzov zúčastnilo 12 žien. V II. polroku bola činnosť pohybového centra pozastavená.

V rámci prevencie obezity a zvyšovania pohybovej aktivity sme zrealizovali aj prednášky o zdravom životnom štýle, kde okrem iného zúčastneným meriame aj % podkožného tuku prístrojom Omron.

Pri príležitosti Svetového dňa pohybu sme záujemcom v rámci výjazdovej poradne zdravia poskytli vyšetrenia RF SCCH, meranie krvného tlaku a odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu. Išlo o občanov obcí Rovné, Miková a Dukovce, zamestnancov Spojenej školy vo Svidníku a návštevníkov Múzea ukrajinskej kultúry vo Svidníku. Pre klientov Denného stacionára vo Svidníku sme pripravili besedu – „Benefity pohybovej aktivity seniorov“.

V septembri sme účastníkom Dukelského behu vo Svidníku vyšetrovali celkový cholesterol a merali krvný tlak v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu: Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Cieľ

Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov – pohybovej inaktivity.

Táto kampaň bude prebiehať v roku 2017.

9.4 Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike

Cieľ

Zvýšenie celospoločenského povedomia o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu a prijímanie opatrení zameraných na riešenie problematiky škodlivého užívania alkoholu a skvalitnenie monitorovacích a kontrolných systémov.

K Medzinárodnému dňu povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme sme pre všetkých študentov a pedagógov Strednej zdravotníckej školy milosrdného Samaritána vo Svidníku pripravili intervenčné stretnutie, ktorého cieľom bolo priblížiť budúcim

zdravotníkom nebezpečenstvo konzumácie alkoholických nápojov v gravidite pre možnosti poškodenia vyvíjajúceho sa plodu a upozorniť na špecifická pôsobenia alkoholu na organizmus žien.

9.5 Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu aktívneho starnutia

Cieľ

Zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí a eliminovať tak sociálnu izoláciu, ktorá má negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí.

Pri príležitosti Týždňa mozgu sme pre klientov Denného stacionára vo V. Orlíku a v Havaji zrealizovali vyšetrenie RF SCCH, meranie krvného tlaku a odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu. Súčasťou bola aj beseda – „Nedovoľ svojmu mozgu zostarnúť“, Dotazník porúch pamäti a praktické cvičenia z pracovných listov.

Pri príležitosti Svetového dňa zdravia sme klientom Denného stacionára vo Svidníku poskytli vyšetrenie RF SCCH, meranie krvného tlaku a odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu.

Pre veriacich grécko-katolíckej farnosti vo Svidníku sme uskutočnili besedu o zdravom životnom štýle – „Ako sa dožiť vysokého veku“.

Pri príležitosti Svetového dňa pohybu sme zrealizovali v rámci výjazdovej poradne zdravia vyšetrenia RF SCCH – celkový cholesterol, glukózu, triglyceridy, HDL cholesterol, meranie krvného tlaku a odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu. Išlo o občanov obcí Rovné, Miková a Dukovce. Pre klientov Denného stacionára vo Svidníku sme pripravili besedu – „Benefity pohybovej aktivity seniorov“.

Pre klientov Denného stacionára v Kružľovej sme zrealizovali besedy ohľadom zdravého životného štýlu a Alzheimerovej choroby.

Obyvateľom obce N. Komárnik a klientom Denného stacionára vo Svidníku a vo V. Orlíku sme v rámci Svetového dňa diabetu poskytli vyšetrenie RF SCCH a besedu ohľadom zdravého životného štýlu zameranú na prevenciu diabetu.

9.7 CINDI program SR

Cieľ

Znižovať celkovú úmrtnosť populácie predovšetkým na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov. Znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom, a to najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a neschopnosťou zvládať stres. Zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy.

Činnosť a rozsah vyšetrení v základnej poradni sa oproti minulému roku nezmenil.

V roku 2016 sme v poradni zdravia vyšetřili 672 klientov, z toho 341 v rámci 16 výjazdov. Išlo o 15 obyvateľov obce V. Orlík, 17 obyvateľov obce Havaj, 16 obyvateľov obce Dukovce, 20 obyvateľov obce Miková, 23 obyvateľov obce Kružľová, 20 obyvateľov obce Rovné, 36 klientov denného stacionára vo Svidníku, 25 zamestnancov MŠ gen. Svobodu vo Svidníku, 16 zamestnancov MŠ A. Hlinku v Stropkove, 13 zamestnancov Spojenej školy vo Svidníku, 17 návštevníkov Múzea ukrajinskej kultúry vo Svidníku, 10 obyvateľov obce Želmanovce, 30 obyvateľov mesta Stropkov, 49 zamestnancov ÚPSVaR v Stropkove, 12 obyvateľov obce Hunkovce a 22 obyvateľov obce Cernina.

Informovanie obyvateľstva o činnosti poradne zdravia a medializácia aktuálnych tém v oblasti ochrany a podpory zdravia bola realizovaná v regionálnych novinách Dukla, Podduklianske novinky, Spektrum, na Infokanále mesta Svidník a Stropkov, na internetovej stránke Regionálneho úradu verejného zdravotníctva vo Svidníku a internetovej stránke mesta Svidník a Stropkov.

9.8 Akčný plán realizácie národnej protidrogovej stratégie SR na obdobie rokov 2013-2016

Cieľ

Zabezpečenie univerzálnej prevencie – výchovou predovšetkým detí a mládeže k zdravému životnému štýlu, zdravotnou osvetou v oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych i ilegálnych návykových látok (alkohol, tabak, ilegálne drogy).

Na podporu nefajčenia, abstinencie a ostatných drogových závislostí bolo zrealizovaných 7 zdravotno-výchovných aktivít. Tieto aktivity boli určené najmä pre deti a mládež na základných a stredných školách. Súčasťou boli besedy, prednášky, distribúcia zdravotno-výchovného materiálu, meranie množstva CO vo vydychovanom vzduchu pomocou Smokerlyzera a premietanie DVD.

Aktivity boli prevažne realizované v rámci Svetového dňa bez tabaku a Týždňa boja proti drogám.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Senici**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Oddelenie Hygieny životného prostredia na Programoch a projektoch na rok 2016 neparticipuje.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Vyhodnotenie

V rámci plnenia stanovenej úlohy bolo v roku 2016 vydaných 18 rozhodnutí o rizikových prácach, v 3 organizáciách boli rizikové práce novo určené, v 11 organizáciách boli rizikové práce prehodnotené. V 4 organizáciách boli určené rizikové práce zrušené. V rámci výkonu ŠZD bolo vykonaných 17 previerok zameraných na rizikové práce ukončených záznamom.

V súčasnej dobe evidujeme v okresoch v pôsobnosti RÚVZ Senica 3887 zamestnancov v riziku, z toho 807 žien. Prevládajúcim faktorom je hluk s počtom exponovaných zamestnancov 3492, z toho 765 žien. Počet zamestnancov pracujúcich v profesiách s určenými rizikovými prácami sa zvýšil oproti minulému roku o 234 zamestnancov. V rámci tejto úlohy bolo vyplnených 59 dotazníkov H o informovanosti zamestnancov.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Vyhodnotenie

V rámci plnenia tejto úlohy sa zameriavame na uplatňovanie Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 355/2006 Z.z o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci a jeho legislatívnych úprav NV SR č. 300/2007 Z.z. a NV SR č. 471/2011 Z.z.

V roku 2016 sme v rámci výkonu ŠZD vykonali 22 previerok, bolo vydaných 16 rozhodnutí a schválených 10 prevádzkových poriadkov pre prácu s expozíciou chemickým faktorom . V rámci tejto úlohy boli vyplnené 4 dotazníky C o informovanosti zamestnancov.

V roku 2016 sme nezaznamenali žiadnu mimoriadnu situáciu ani haváriu spôsobenú nesprávnym použitím toxických látok.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narušajúcich endokrinný systém

Vyhodnotenie

Uplatňovanie požiadaviek Nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci a jeho legislatívnych úprav NV SR č. 301/2007 Z.z., NV SR č. 83/2015 Z.z. a Nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z.z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci realizujeme prostredníctvom výkonu ŠZD. V okrese Skalica sú určené rizikové práce – práca s cytostatikami vo Fakultnej nemocnici s poliklinikou Skalica, a.s. v profesii lekár (2/1) a zdravotná sestra (4/4). V okresoch Senica a Skalica evidujeme firmy, v ktorých sa pracuje s karcinogénnymi látkami v laboratóriách (IKO Sales International NV Senica, Fortaco s.r.o.

Holíč) a menšie firmy, ktoré spracovávajú tvrdé drevo. Evidujeme 4 organizácie (Euroframe, a.s. Skalica, PALKOVIČ – SK, s.r.o., Senica, MP Group s.r.o., Skalica, STAVBY STRECHY s.r.o., Cerová) v našej pôsobnosti, ktoré majú oprávnenie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb.

V roku 2016 bolo vydaných 24 rozhodnutí na odstraňovanie stavebných materiálov s obsahom azbestu pre firmy DILMUN SYSTEM s.r.o., Bratislava, PALKOVIČ – SK, s.r.o., Senica, Concret s.r.o., Boleráz, ASTANA s.r.o., Poprad, AZ-Group spol. s r.o., Poprad, NOVEX-B4, v.o.s., Sološnica, Dušan Miezga – MOVAK, Vrbové. V 19 prípadoch sa demontovala strešná krytina, v 3 prípadoch vetracie a kanalizačné potrubia z azbestových materiálov v bytových jadrách v budovách na bývanie a v 2 prípadoch azbestocementové obklady. V 2 prípadoch bol vykonaný štátny zdravotný dozor po oznámení o začatí výkonu odstraňovania azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest.

2.2 INTERVENČIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

Vyhodnotenie

Tejto problematike sa venujeme priebežne, poradenstvo poskytujeme v rámci výkonu ŠZD a konzultácií. Firma ArcelorMittal Tailored Blanks s.r.o. Senica má udelený certifikát „Bezpečný podnik“.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Vyhodnotenie

V priebehu roka 2016 bolo zabezpečené poradenstvo pre zamestnávateľov a zamestnancov najmä v oblasti zdravotných rizík pri práci, škodlivých faktoroch pracovného prostredia za účelom zníženia rizík a zabezpečenia zdravotného dozoru na pracoviskách. Tak isto sme usmerňovali a informovali zamestnávateľov o zabezpečovaní pracovných zdravotných služieb.

2.4 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Vyhodnotenie úlohy ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZPS na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy *	Zistené nedostatky	Uložené opatrenia	Poznámky
	rozhodnutí	stanov.				(aké, koľko)	(aké, koľko)	(aké, koľko)	
Senica	12	11	28	29	140	-	-	-	-

Vysvetlivky:

CHP - chránené pracoviská

ZP – zdravotné postihnutie

Kontrolné listy: A – azbest, B – biologické faktory, C – chemické faktory, H – hluk, K – karcinogénne a mutagénne faktory, N – neionizujúce žiarenie, P – psychická pracovná záťaž, R – bremená, V – vibrácie, Z – zobrazovacie jednotky

V komentári v texte pod tabuľkou uviesť za jednotlivé pracoviská:

- Vykonávanú činnosť

- Druh (skupiny) postihnutia: Telesné, Duševné, Intelektové alebo Zmyslové postihnutia

Vyhodnotenie

V rámci tejto úlohy sme v roku 2016 vydali 12 rozhodnutí k uvedeniu priestorov chránených pracovísk do prevádzky a vydali sme 11 stanovísk k zvýšeniu počtu zamestnancov v existujúcich chránených pracoviskách a dielňach a rozšíreniu priestorov pracovísk. Vykonali sme štátny zdravotný dozor v 28 chránených dielňach a chránených pracoviskách. Na kontrolovaných pracoviskách pracovalo 140 zamestnancov so zmenenou pracovnou schopnosťou z toho 90 žien. Jedná sa o činnosti – jednoduché montážne práce a baliace práce, administratívne práce, predavačka, kontrolór výroby, kozmetička. Prevažovali telesné a duševné postihnutia.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVIN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV A OCHRANA SPOTREBITEĽOV

Plnenie úlohy:

Úloha bola v roku 2016 realizovaná odberom 13 vzoriek kozmetických výrobkov:

- 3 vzorky krémov na ruky a nohy
- 4 vzorky detských zubných pást
- 2 vzorky výrobkov na odličenie pre dospelých
- 2 vzorky výrobkov deklarujúcich protizápalové účinky (na akné, psoriázu)
- 2 vzorky výrobkov na farbenie obočia

Všetky odobraté vzorky kozmetických výrobkov vyhovelí požiadavkám platnej legislatívy.

Súčasne počas celého roka prebiehali kontroly hlásení RAPEX ohľadom nebezpečných kozmetických výrobkov, pričom bolo zrealizovaných 94 kontrol 24 hlásení RAPEX. Kontroly boli vykonávané aj v spolupráci s oddelením hygieny životného prostredia (v prípade farieb na tetovanie). RÚVZ Senica uskutočnil aj 3 kontroly pravdivosti tvrdení na kozmetických výrobkoch, 1 kontrolu správnej výrobných praxe a 1 kontrolu informačnej zložky kozmetického výrobku.

3.2 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV Z BAMBUSU

Plnenie úlohy:

Úloha nebola v roku 2016 realizovaná.

3.3 PROBLEMATIKA PLASTIFIKÁTOROV V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

Plnenie úlohy:

Úloha bola v roku 2016 realizovaná odberom jednej vzorky fľaše na uchovávanie potravín s plastovým tesnením, ktorá vyhovelá požiadavkám platnej legislatívy.

3.4 PREHĽAD 5 - ROČNÉHO VÝKONU HRANIČNÝCH KONTROL NAD MELAMÍNOVÝMI A POLYAMIDOVÝMI VÝROBKAMI V SR a EÚ

Plnenie úlohy:

RÚVZ Senica úlohu nerealizuje.

3.5 MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH

Plnenie úlohy:

RÚVZ Senica úlohu nerealizuje.

3.6 MONITORING PRÍJMU JÓDU

Plnenie úlohy:

Úloha bola realizovaná podľa rozpracovaného plánu a to odberom 2 vzoriek soli mesačne. Celkom bolo v roku 2016 odobratých 24 vzoriek kuchynskej soli na zisťovanie obsahu KJ/KJO3 a ferokyanidu draselného, pôvod solí bol najmä z krajín EÚ. Na základe výsledkov laboratórnych analýz odobraté vzorky vyhovovali v sledovaných ukazovateľoch požiadavkám PK SR. Obsah KI bol v rozmedzí 15 – 35 mg/kg, hodnoty ferokyanidu boli pod 20 mg/kg.

3.7 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK A ARÓM V POTRAVINÁCH

Plnenie úlohy:

V rámci monitoringu boli sledované vybrané prídavné látky – E 104 chinolínová žltá, E 951 aspartam a E 960 glykozidy steviolu. Monitoringu sa zúčastnilo 20 respondentov (5 žien a 5 mužov/každá veková kategória) a boli odobraté 2 vzorky potravín s predpokladaným obsahom sledovaných látok (E104, E 951). Obe vzorky vyhoveli požiadavkám platnej legislatívy. Výsledky boli spracované v požadovanej forme a sumárna správa bola odoslaná na ÚVZ SR v Bratislave.

3.8 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Plnenie úlohy:

V rámci monitoringu kuchynskej soli boli odobraté 3 vzorky hotových pokrmov (1 vzorka z reštaurácie, 1 vzorka zo závodného stravovania, 1 vzorka z nemocnice) a 3 vzorky chleba a pekárenských výrobkov (2 vzorky chleba a 1 vzorka pečiva). Súčasne bol vykonaný monitoring príjmu kuchynskej soli na základe 24 hodinového dotazníka (jedálny lístok za jeden deň) a dotazníka frekvencie spotreby u 20 respondentov (5 žien a 5 mužov/každá veková kategória). Výsledky boli porovnané s OVD, spracované v požadovanej forme a odoslané na RÚVZ Trnava.

4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 (NAPPO)

Projekt COSI – zrealizovaný podľa požiadaviek gestora. Údaje získané antropometrickým vyšetrením 80 žiakov vo veku 7 - 7,99 rokov základných škôl v okrese Senica a dotazníkovým prieskumom, ktorý bol zameraný na školské prostredie, boli zadané do databázy WHO a odoslané gestorovi projektu.

Projekt „Školské ovocie“ - zrealizovaný dotazníkový prieskum „Školské ovocie“, zameraný na monitorovanie spotreby ovocia a zeleniny, zdravotného uvedomenia a pozitívnych zmien stravovacích návykov u detí materských škôl a žiakov základných škôl. Prieskumu sa zúčastnilo 159 respondentov. Získané údaje boli poslané gestorovi projektu.

V rámci podpory zdravšieho prostredia v školách bolo v rámci štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach spoločného stravovania pre deti a mládež bolo vykonaných 57 kontrol, v školských bufetoch a ostatných zariadeniach doplnkového stravovania 15 kontrol a 4 kontroly v telovýchovných zariadeniach pre deti a mládež.

Bol vykonaný cieľový štátny zdravotný dozor zameraný na monitoring obsahu kuchynskej soli v pokrmoch v zariadeniach školského stravovania. Odber vzorky kompletného pokrmu – obeda bol vykonaný v Súkromnej školskej jedálni ako súčasť Súkromnej strednej odbornej školy Via Humana, Mallého 2, Skalica, obed bol pripravený pre vekovú skupinu študentov 15-18 rokov. Laboratórnym rozborom 1 porcie predmetného obeda bolo zistené 7750 mg soli/kg pokrmu (0,00775 g soli/g pokrmu), hmotnosť vzorky bola 1018 g. Z toho bolo vypočítané, že celkové množstvo soli v sledovanej porcii obeda bolo 7,89 g. Pri prepočte % prekročenia jedlej soli oproti OVD bola za normu považovaná hodnota 1,75 g soli, čo je 35% z 5 gramov soli. Množstvo soli v celom sledovanom obede bolo oproti OVD prekročené o 351 %.

Bol vykonaný mimoriadny cieľový ŠZD so zameraním na monitoring prítomnosti marketingu a reklamy na nezdravé potraviny a nápoje (potraviny s vysokým obsahom soli, cukrov, tukov, sladených nápojov a pod.). Bolo skontrolovaných 51 zariadení pre deti a mládež, v žiadnom nebola zistená žiadna forma marketingovej propagácie uvedených potravín a nápojov.

V predškolských zariadeniach sa pri výkone štátneho zdravotného dozoru kládol dôraz na zabezpečenie pitného režimu používaním pitnej vody a nesladených nápojov (32 kontrol).

Boli zrealizované edukačné aktivity pre študentov stredných škôl: „Prevencia kolorektálneho karcinómu,, – prednáška pre študentov Gymnázia Ladislava Novomeského v Senici (26 študentov) a Strednej odbornej školy v Senici (32 študentov), 9 prednášok „Zdravý životný štýl“- študenti Gymnázia L. Novomeského v Senici (188 študentov) a Súkromnej strednej odbornej školy podnikania v Senici (92 študentov). Spolupodielali sme sa na organizácii 6 športových podujatí určených pre deti a mládež (531 účastníkov).

V spolupráci so Spoločným školským úradom v Skalici a Okresným úradom, odborom školstva v Trnave boli zrealizované školenia vedúcich školských jedální, téma školení bola „Povinnosti prevádzkovateľov zariadení spoločného stravovania pre deti a mládež“. Taktiež sme zúčastnili porád vedúcich ŠJ na okresnej aj krajskej úrovni.

4.3 Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

Projekt sa plní podľa požiadaviek gestora. Dotazníkového prieskumu sa zúčastnilo 60 respondentov vo veku 11-14 rokov, 30 z vidieckej základnej školy a 30 z mestskej základnej školy Senica. Zber údajov bol vykonaný v mesiaci jún 2016. Zozbierané údaje z dotazníkového prieskumu boli prevedené do elektronickej podoby a poslané gestorovi projektu.

Projekt „Jodúria“ - monitoring množstva jódu v moči u detskej a dospeljej populácii v SR. Bol zrealizovaný odber vzoriek moču u 3 - 6 a 10 – 12 ročných detí a u dospelých 18-35 a 36-54 ročných žien, ktoré boli odoslané na laboratórne vyšetrenie. Do prieskumu bolo zaradených celkovo 39 respondentov, z toho 27 detí (3- 6 ročné – 13 detí, 10-12 ročné – 14 detí) a 12 dospelých žien (18-34 ročné – 6, 36 – 54 ročné – 6).

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Odpočet plnenia:

Pracovníci oddelenia epidemiológie RÚVZ so sídlom v Senici poskytovali usmernenia v oblasti povinného i odporúčaného očkovania, v postupe pri odmietaní povinného očkovania. Aktuálne informácie týkajúce sa výskytu infekčných ochorení ako aj informácie o prevencii voči nim boli pravidelne uverejňované na web stránke úradu. Očkujúci lekári boli písomne (e-mailami) informovaní o vykonávaní očkovania na základe zaslaného Očkovacieho kalendára na rok 2016, ktorý je k dispozícii na webových stránkach RÚVZ Senica.

Priebežne sa vykonávali telefonické konzultácie ohľadom očkovania detskej i dospeljej populácie vrátane konzultácii pred cestou do zahraničia.

V súvislosti Európskeho imunizačného týždňa 2016 (24. - 30.apríl 2016) European Immunization Week- EIW 2016 web stránkach RUVZ Senica boli prezentované články na zdôraznenie významu očkovania a informačný panel v priestoroch RÚVZ. V 1.polroku 2016 bolo nahlásených 20 odmietnutí povinného očkovania.

V priebehu mesiacov máj - jún 2016 sme sa zapojili do edukačnej aktivity vzdelávania študentov stredných škôl v okresoch Senica a Skalica vo vakcinológii pod názvom „Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preven-tabilných očkovaním a význame očkovania“.

Kontrola očkovania bola realizovaná v zmysle Odborného usmernenia MZ SR Hlavného hygienika SR v II. polroku 2016 s nasledovnými výsledkami:

Okres Senica - pri základnom očkovaní DTP-HIB-VHB-IPV bola pri kontrole zistená zaočkovanosť 97,9%(ročník 2014), očkovanie proti invazívnym penumokokovým infekciám 97,4% (ročník 2014), preočkovanie proti diftérii, tetanu , pertussis a poliomyelitíde 99,2% (ročník 2009), preočkovanie proti diftérii, tetanu , pertussis a poliomyelitíde 99,2% (ročník 2002), základné očkovanie proti osýpkam, parotitíde a rubeole 97,0% (ročník 2014), 96,7% (ročník 2013), 97,2% (ročník 2012) a preočkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde 98,6% (ročník 2004).

Okres Skalica – pri základnom očkovaní DTP-HIB-VHB-IPV bola pri kontrole zistená zaočkovanosť 98,2%(ročník 2014), očkovanie proti invazívnym penumokokovým infekciám 97,8% (ročník 2014), preočkovanie proti diftérii, tetanu , pertussis a poliomyelitíde 98,6% (ročník 2009), preočkovanie proti diftérii, tetanu , pertussis a poliomyelitíde 99,0% (ročník 2002), základné očkovanie proti osýpkam, parotitíde a rubeole 95,7% (ročník 2014), 95,1% (ročník 2013), 97,3% (ročník 2012) a preočkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde 98,8% (ročník 2004).

Neboli zistené nedostatky v dokumentácii očkujúcich lekárov.

Očkovanie novorodencov HBsAg poz. matiek proti VHB sa vykonávalo v zmysle Vyhlášky MZ SR č. 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení vyhlášky MZ SR č. 273/2010 Z. z., 544/2011 Z. z. a Odborného usmernenia na vykonávanie a kontrolu očkovania z 24.3. 2003.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Odpočet plnenia:

Surveillance infekčných chorôb sa vykonáva priebežne v spolupráci s lekármi prvého kontaktu a odbornými lekármi počas celého roka. V mesačných intervaloch sa vykonáva analýza prenosných ochorení za okresy Senica a Skalica, o ktorom sú informovaní lekári prvého kontaktu, zdravotnícke zariadenia v sídle okresov, regionálna veterinárna a potravinová správa a príslušne susediace regionálne RÚVZ s územím okresu Senica a Skalica vrátane Krajskej hygienickej stanice Brno elektronickou formou. Hlásenia akútnych respiračných ochorení, chrípky a chrípke podobných ochorení sú pravidelne spracovávané týždenne a odborná i laická verejnosť je informovaná o aktuálnej situácii v miestnej tlači a na webových stránkach úradu.

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Odpočet plnenia:

Informačný systém EPIS je pravidelne využívaný a sú do neho vkladané údaje o prenosných ochoreniach priebežne počas celého roka. V sledovanom období do 30.12.2016 bolo za okres Senica vložených do systému 728 údajov a 513 epidemiologických šetrení. Za okres Skalica bolo vložených do systému 565 údajov a vykonaných 401 epidemiologických šetrení v ohnisku. Systém rýchleho varovania sa plne využíval počas uplynutého obdobia.

Výstupy z programu EPIS slúžia na okamžitú analýzu epidemiologickej situácie, na spracovávanie mesačných výstupov prenosných ochorení a nozokomiálnych nákaz. Spätne sú o epidemiologickej situácii podľa spádových okresov v mesačných intervaloch informovaní všetci VLD a VLDD a odborná zdravotnícka verejnosť.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Odpočet plnenia:

RÚVZ Senica pokračuje v zapojení sa do projektu HELICS EU aj v roku 2016. Spracúvajú sa sledované zdravotné dokumentácie pacientov hospitalizovaných vo Fakultnej nemocnici s poliklinikou Skalica na oddelení anesteziologie a intenzívnej medicíny, kde sú sledované infekcie na jednotkách intenzívnej starostlivosti (ICU) za obdobie troch mesiacov a na chirurgickom oddelení infekcie v mieste chirurgického zákroku (SSI) za obdobie šiestich mesiacov roku 2015. Celkovo bolo spracovaných a do systému vložených 55 dotazníkov ICU a 69 dotazníkov SSI.

K sledovanému termínu bolo na oddelení epidemiológie evidovaných 123 nozokomiálnych nákaz z oddelení FNsp Skalica.

Na oddeleniach zdravotníckych zariadení boli sledované výkony bariérovej ošetrovacej techniky, kontrola výkonu dekontaminácie ako aj dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov.

V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 - 2020) a odporúčaním Rady Európy o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií

vzniknutých v súvislosti so zdravotnou starostlivosťou (2009/C 151/01) bola Slovenská republika vyzvaná k zapojeniu sa do realizácie ***Bodového prevalenčného prieskumu infekcií súvisiacich so zdravotnou starostlivosťou (HAI) a užívania antimikrobiálnych látok v európskych zariadeniach pre dlhodobo chorých (HALT-3)***.

Oddelenie epidemiológie sa zapojilo v mesiaci október do realizácie prieskumu v troch zariadeniach s dlhodobou starostlivosťou v okrese Skalica (2 zariadenia) a v okrese Senica (1 zariadenie).

6.5. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Odpočet plnenia:

O aktuálnej epidemiologickej situácii vo výskyte chrípky počas chrípkovej sezóny boli informovaní členovia Protiepidemickej komisie zriadenej pri RÚVZ. Údaje o aktuálnej epidemiologickej situácii a prípadných opatreniach pri výskyte ochorení boli zasielané lekárom primárneho kontaktu a riaditeľom nemocníc v spádovom území alebo uverejnené na web stránke RÚVZ so sídlom v Senici.

V súvislosti s vydaným Usmernením hlavného hygienika SR – Koordinácia postupov pri zistení vysoko nebezpečnej nákazy v SR bolo zabezpečené informovanie všeobecných lekárov pre dospelých, všeobecných lekárov pre deti a dorast, primárov a lekárov urgentných príjmov a záchranej zdravotnej služby, ktoré poskytujú zdravotnícku starostlivosť pacientom s VNN. Cieľom je zvýšiť pripravenosť na ochranu verejného zdravia pred hrozbou zavlečenia a šírenia sa vysoko nebezpečnej nákazy (VNN) na území okresov Senica a Skalica, prehĺbiť vedomosti účastníkov školenia a pripraviť ich na zvládnutie opatrení v rezorte zdravotníctva a činností pri riešení situácie po zistení osoby podozrivej z ochorenia na VNN.

6.6. ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Odpočet plnenia:

V spádovom území RÚVZ Senica sa v roku 2016 odoberali vzorky odpadovej vody podľa plánu odberov ÚVZ SR paralelne z dvoch odberových miest čističiek odpadových vôd v Skalici (7 vzoriek) a v Senici (7 vzoriek). Z odobratého počtu 14 vyšetrených vzoriek odpadových vôd v 2 vzorkách boli potvrdené: január ECHOVÍRUS 25 (ČOV Senica) a COXSACKIEVÍRUS B5 (ČOV Skalica), júl COXSACKIEVÍRUS B5 (ČOV Senica) a ECHOVÍRUS 21 (ČOV Skalica), november COXSACKIEVÍRUS B5 (ČOV Senica), ostatné vzorky boli s negatívnymi výsledkami. V sledovanom období neboli hlásené žiadne akútne chabé parézy.

6.7. PREVENCIA HIV/AIDS

Odpočet plnenia:

Pracovníci epidemiológie RUVZ Senica v roku 2016 pokračovali v realizácii interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“.

Realizácia projektu aj tento rok bola v časovom období mesiaca november 2015. Materiály pre jednotlivé stanovišťa na realizáciu projektu boli opätovne po dohode zapožičané z RÚVZ Trnava – oddelenie podpory zdravia.

Spolupracovali sme so strednými školami v meste Senica, kde bol realizovaný interaktívny projekt „Hrou proti AIDS“ pre študentov stredných škôl. Študentom bol predstavený projekt, štruktúra a jeho význam s dôrazom na netradičnosť realizácie formou hry a očakávaní ich aktívnej účasti. Po absolvovaní projektu boli účastníci vždy oboznámení s vyhodnotením a prediskutované ich pripomienky a otázky. Pre študentov stredných škôl bolo realizovaných 12 prednášok o problematike HIV/AIDS.

Ku Svetovému dňu boja proti AIDS bola zabezpečená informovanosť o problematike HIV/AIDS formou nástenky a plagátov na RÚVZ Senica.

Počas týchto aktivít sa interaktívneho projektu zúčastnilo celkovo 112 študentov stredných škôl mesta Senica.

6.8. PORADNE OČKOVANIA

Odpočet plnenia:

V sledovanom období roku 2016 poradňa očkovania poskytovala informácie priebežne o povinnom, odporúčanom očkovaní, ochoreniach preventabilných očkovaním, kontraindikáciách a nežiadúcich účinkoch očkovania, taktiež informácie pred cestou do zahraničia. Poradne využívali viac zdravotnícki pracovníci. Väčšinou sa otázky týkali kontraindikácií očkovania a doočkovania detí jednotlivými očkovacími látkami pri prekročení doporučenej schémy očkovania, prípadne pri presťahovaní sa z krajín EU a mimo EU. Záujem zo strany laickej verejnosti bol minimálny. Informácie ohľadom očkovania žiadali najmä v prípadoch dovolenkového cestovania do zahraničia, pri dlhodobých štúdijných pobytoch študentov a práce v zahraničí.

6.9. ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUD/CICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

V priebehu mesiacov máj - jún 2016 sme sa zapojili do edukačnej aktivity vzdelávania študentov stredných škôl okresov Senica a Skalica vo vakcinológii -

„Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania“.

Hlavným cieľom je zvýšenie povedomia budúcich rodičov o závažnosti ochorení preventabilných očkovaním a o význame očkovania, prioritne v cieľovej skupine študentov vyšších ročníkov (3. a 4. ročník). Edukácia bola interaktívnou formou a efekt overovania vedomostí bol formou

dotazníkov (96 dotazníkov), ktorých vyhodnotenie bolo zabezpečené gestorom úlohy RÚVZ so sídlom v Komárne.

6.10. UMÝVANIE A DEZINFEKCIA RÚK V ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENIACH

Odpočet: Nepodielame sa.

9. ODDELENIE VÝCHOVY K ZDRAVIU

9.1 Národný program podpory zdravia

Plní sa priebežne. V rámci NPPZ sa realizujú všetky nižšie uvedené aktivity.

9.1.1

Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky

Plní sa priebežne. Bol vykonaný dotazníkový prieskum „Zdravotné uvedomenie a správanie sa obyvateľstva SR“ u 104 respondentov od 15 rokov vyššie podľa požiadaviek gestora.

9.2 Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025

Projekt sa realizuje priebežne. Klientom poradní zdravia boli poskytnuté informácie o zdravom životnom štýle. Pri príležitosti Svetového dňa „Pohybom ku zdraviu“ sme sa spolupodieľali na organizácii športových podujatí (8 podujatí, spolu 5832 účastníkov). Počas podujatí sme záujemcom merali krvný tlak a poskytli zdravotno-výchovné poradenstvo. V priestoroch úradu bol inštalovaný edukačný panel, na webových stránkach RÚVZ so sídlom v Senici bol spropagovaný Svetový deň „Pohybom ku zdraviu“ a boli rozdistribúované zdravotno - výchovné materiály do škôl, zdravotníckych zariadení, klubov dôchodcov a osvetových organizácií. Zrealizovali sme prednášku na tému „Zdravý životný štýl“ pre študentov Gymnázia Ladislava Novomeského v Senici, ktorej sa zúčastnilo 76 študentov. K Svetovému dňu zdravia boli zrealizované v spolupráci s Hasičským a záchranným zborom SR – okresným riaditeľstvom, Okresným úradom v Senici, spoločnosťou OMS, spol. s r.o., Dojč a Všeobecnou zdravotnou poisťovňou Dni zdravia. Počas týchto akcií boli zrealizované preventívne vyšetrenia zamestnancov uvedených inštitúcií (antropometrické a biochemické vyšetrenia), na ktoré naviazovalo komplexné poradenstvo. Celkovo bolo vyšetrených 122 ľudí (56 žien, 66 mužov). V priestoroch úradu bol inštalovaný edukačný panel, na webových stránkach RÚVZ so sídlom v Senici bol spropagovaný Svetový deň zdravia a boli rozdistribúované zdravotno - výchovné materiály.

K Svetovému dňu proti rakovine bola uskutočnená prednáška „Prevencia kolorektálneho karcinómu“ pre študentov Gymnázia Ladislava Novomeského v Senici (26 študentov) a Strednej odbornej školy v Senici (32 študentov), v Skalici sa konal hokejbalový turnaj na podporu Onkologického oddelenia FNsP v Skalici, v priestoroch úradu bol inštalovaný edukačný panel, na webových stránkach RÚVZ so sídlom v Senici bol spropagovaný svetový deň a boli rozdistribúované zdravotno - výchovné materiály.

K Svetovému dňu diabetu bolo zrealizovaných 8 prednášok - „Zdravý životný štýl a prevencia cukrovky“ - pre študentov stredných škôl v Senici (Gymnázium L. Novomeského v Senici, študenti 3. ročníka – 112 študentov, Súkromná stredná odborná škola podnikania, študenti 3. ročníka – 92 študentov). V priestoroch úradu bol inštalovaný edukačný panel, na webových stránkach RÚVZ so sídlom v Senici bol spropagovaný Svetový deň diabetu a boli rozdistribúované zdravotno - výchovné materiály.

9.4 Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike

Pri príležitosti Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a obchodovania s nimi sme v spolupráci so strednými školami v Senici uskutočnili prednášky o prevencii drogových závislostí (268 študentov 2. ročníkov stredných škôl). Pravidelne mesačne sa zúčastňujeme zasadnutia Komisie pre prevenciu kriminality a inej protispoločenskej činnosti pri Mestskom zastupiteľstve Senica.

9.5. Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu aktívneho starnutia

Klubu dôchodcov v Senici bol poskytnutý edukačný materiál (Typy pre lepšiu pamäť, Obezita, Stres, Žijeme zdravo, Pyramída zdravej výživy, Alzheimerova choroba, Vysoký krvný tlak). V rámci Týždňa mozgu bola seniorom v Zariadení sociálnych služieb v Senici odprednášaná prednáška na tému „Žijeme život prospievajúci mozgu?“, edukovaných bolo 19 seniorov. Na webových stránkach RÚVZ so sídlom v Senici bol spropagovaný Týždeň mozgu 2016 a v priestoroch úradu bol inštalovaný edukačný panel.

Pri príležitosti Októbra - Mesiaca úcty k starším bol uskutočnený „Deň zdravia pre seniorov na vidieku“ v Smrdákoch, počas ktorého bola odprezentovaná prednáška na tému „Pohybová aktivita – prevencia osteoporózy“ a uskutočnené vyšetrenia seniorov (antropometrické vyšetrenie, určenie BMI, meranie TK) spojené s poradenstvom, zameraným na zdravý životný štýl (11 seniorov, 6 vyšetrených). Ďalej boli uskutočnené 2 prednášky v Senici (Domov dôchodcov v Senici, 10 seniorov, 10 vyšetrených a Klub dôchodcov v Senici, 25 seniorov, 14 vyšetrených), ktoré taktiež boli spojené s vyšetrením seniorov a poradenstvom, zameraným na zdravý životný štýl. Výsledky vyšetrení boli elektronicky spracované a poslané ÚVZ SR. Na webových stránkach RÚVZ so sídlom v Senici bol spropagovaný Október – Mesiac úcty k starším a v priestoroch úradu bol inštalovaný edukačný panel.

9.6 Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu starostlivosti o deti a dorast

V spolupráci so Gymnázium Ladislava Novomeského v Senici boli zrealizované 3 prednášky na tému „Výživa mladých ľudí“, ktorých sa zúčastnilo 74 študentov. K Svetovému dňu bez tabaku bol v spolupráci s CPPPP v Holiči, zrealizovaný projekt „Fajčiť či nefajčiť“- kvíz pre stredoškóľakov a žiakov 9. ročníka ZŠ, v rámci ktorého sme záujemcom vyšetřili hodnotu CO vo vydychovanom vzduchu, poskytli poradenstvo a edukačné materiály (SOŠ Gbely, SOŠ Senica, ZŠ Gbely, ZŠ Kúty). Celkovo sa projektu zúčastnilo 205 žiakov (125 študentov SŠ a 80 žiakov ZŠ) a vyšetrených bolo 112 študentov SŠ a 52 žiakov ZŠ. V priestoroch úradu bol inštalovaný edukačný panel.

Projekt „Kto nás chráni“ bol zrealizovaný v spolupráci s Komisiou pre prevenciu kriminality a inej protispoločenskej činnosti pri mestskom zastupiteľstve Senica. Bola uskutočnená výtvarná súťaž pre žiakov základných, špeciálnych a základných umeleckých škôl zameraná na prevenciu kriminality a drogových závislostí a následne výstava spojená s ocenením víťazných prác.

Bol zrealizovaný dotazníkový prieskum „Školské ovocie“, zameraný na monitorovanie spotreby ovocia a zeleniny, zdravotného uvedomenia a pozitívnych zmien stravovacích návykov u detí materských škôl a žiakov základných škôl. Prieskumu sa zúčastnilo 159 respondentov. Získané údaje boli poslané gestorovi projektu. V súvislosti s projektom „Školské ovocie“ boli uskutočnené 3 interaktívne prednášky - „Zdravá výživa“ - pre deti Materskej školy v Borskom Mikuláši (4 – 6 ročné, 49 detí), žiakov Základnej školy v Senici (3. ročník, 35 žiakov) a Spojenej školy v Senici (II. Stupeň, 28 žiakov).

V rámci Týždňa mozgu 2016 bola pre žiakov 7. ročníka ZŠ Senica zrealizovaná prednáška na tému „Žijeme život prospievajúci mozgu?“ (38 žiakov) a v MŠ Borský Mikuláš prebehol pexesový turnaj, do ktorého sa zapojilo 20 detí MŠ.

V spolupráci s oddelením epidemiológie bol zrealizovaný projekt „Očkovanie hrou“, ktorého sa zúčastnili študenti Gymnázia Ladislava Novomeského v Senici a Gymnázia F. V. Sasinka Skalica.

V Základnej škole Senica bol zrealizovaný dotazníkový prieskum - Globálny prieskum užívania tabaku u mládeže (GYTS), ktorého sa zúčastnilo 109 respondentov (žiaci 7.,8. a 9. ročníka).

V rámci prevencie fajčenia bolo uskutočnených 5 interaktívnych besied so študentmi stredných škôl, ktoré boli spojené s vyšetrením CO vo vydychovanom vzduchu. Edukovaných bolo 112 študentov.

Pokračovala realizácia interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“ v novembri 2016. Materiály pre jednotlivé stanovišťa na realizáciu projektu boli opätovne po dohode zapožičané z RÚVZ so sídlom v Trnave – oddelenie výchovy k zdraviu. Žiakom a študentom bol predstavený projekt, štruktúra a jeho význam s dôrazom na netradičnosť realizácie formou hry a očakávaní ich aktívnej účasti. Po absolvovaní projektu boli účastníci vždy oboznámení s vyhodnotením a prediskutované ich pripomienky a otázky. Tento projekt bol realizovaný v meste Senica v spolupráci so Strednou odbornou školou Senica. Počas týchto aktivít sa interaktívneho projektu zúčastnilo celkovo 112 študentov stredných škôl mesta Senica. Ku Svetovému dňu boja proti AIDS bola zabezpečená informovanosť o problematike HIV/AIDS formou edukačného panelu v RÚVZ so sídlom v Senici, spropagovaním svetového dňa na webových stránkach úradu a 12 prednášok pre študentov senických stredných škôl (204 študentov).

9.7 CINDI program SR

V Centre podpory zdravia pri RÚVZ so sídlom v Senici v základnej poradni bolo vyšetrených 62 klientov (36 mužov, 26 žien). Poradňu na odvykanie od fajčenia navštívilo 11 klientov (8 mužov a 3 ženy). V Poradni zdravej výživy bolo vyšetrených 24 klientov (19 mužov a 5 žien). Všetkým bolo poskytnuté poradenstvo.

Kampaň „MOST 2016“ - zamestnanci RÚVZ Senica v priestoroch Centra podpory zdravia pri RÚVZ so sídlom v Senici zrealizovali meranie a edukáciu v oblasti prevencie KVO pre verejnosť. Záujemcom bola odobratá anamnéza týkajúca sa výskytu KVO, vykonané merania (výška, hmotnosť, obvod pása, TK, P) a vyšetrená hladina celkového cholesterolu v kapilárnej krvi. Následne na vyšetrenie boli zhodnotené výsledky a vyšetreným poskytnuté odborné poradenstvo a edukačné materiály. Celkovo sa akcie zúčastnilo 46 ľudí.

V spolupráci so spoločnosťou ArcelorMittal, Tailored Blanks Senica, s.r.o. sme zrealizovali Týždeň zdravia pre zamestnancov. Počas neho boli uskutočnené vyšetrenia zamestnancov (anamnéza, antropometrické vyšetrenie, TK, P, biochemické vyšetrenie) a edukácia v oblasti prevencie KVO. Vyšetrených a edukovaných bolo 30 ľudí, z toho 6 žien a 24 mužov.

V spolupráci so spoločnosťou TESCO Senica sme uskutočnili Deň zdravia pre zamestnancov. Počas neho boli uskutočnené vyšetrenia zamestnancov (anamnéza, antropometrické vyšetrenie, TK, P, biochemické vyšetrenie) a edukácia v oblasti prevencie KVO. Vyšetrených a edukovaných bolo 13 ľudí, všetko ženy.

9.8 Akčný plán realizácie národnej protidrogovej stratégie SR na obdobie rokov 2013 - 2016

Pri príležitosti Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a obchodovania s nimi sme v spolupráci so strednými školami v Senici uskutočnili prednášky o prevencii drogových závislostí (268 študentov 2. ročníkov stredných škôl). Pravidelne mesačne sa zúčastňujeme zasadnutia Komisie pre prevenciu kriminality a inej protispoločenskej činnosti pri Mestskom zastupiteľstve Senica. Boli zrealizované edukačné aktivity – besedy - pre študentov stredných škôl na tému „Zdravý životný štýl“, edukovaných bolo 76 študentov.

V spolupráci s Komisiou pre prevenciu kriminality a inej protispoločenskej činnosti pri mestskom zastupiteľstve Senica bol uskutočnený 20. ročník projektu „Chráňme sa pred

drogovým nebezpečenstvom“. Projekt je zameraný na prevenciu drogových závislostí, určený pre koordinátorov prevencie drogových závislostí, pedagógov, študentov, kultúrnych a osvetových zamestnancov, pre odbornú a laickú verejnosť. Uskutočnilo sa pracovné stretnutie koordinátorov prevencie drogových závislostí zo škôl v okrese Senica so zástupcami organizácií, ktorí sú členmi Komisie pre prevenciu kriminality a inej protispoločenskej činnosti pri mestskom zastupiteľstve Senica a rokovalo sa o aktuálnych problémoch a o prevencii násilia páchaného na ženách a deťoch.

Počas Európskeho týždňa boja proti drogám sme vykonali 6 prednášok na tému „Drogové závislosti u detí a mládeže“. Prednášok sa zúčastnilo 134 študentov senických stredných škôl. Na webových stránkach RÚVZ so sídlom v Senici bol spropagovaný Európsky týždeň boja proti drogám a v priestoroch úradu bol inštalovaný edukačný panel.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Topolčanoch**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1. Plnenie Akčného plánu pre prostredie a zdravie SR IV. (NEHAP IV)

Cieľom úlohy je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami.

- v rámci regionálneho prioritného cieľa I – aktivity Zlepšovanie zdravotnej bezpečnosti pitnej vody vykonávame monitorovanie kvality pitnej vody vo verejných vodovodoch v okrese Topoľčany. V roku 2016 bolo odobratých a v laboratóriu RÚVZ so sídlom v Nitre bolo vyšetrených spolu 58 vzoriek pitnej vody (31 vzoriek kontrolný monitoring, 27 vzoriek preverovací monitoring). Z uvedeného počtu vzoriek bola záhadná jedna vzorka - prekročenie MH kultivovateľných mikroorganizmov pri 37 °C a MH kultivovateľných mikroorganizmov pri 22 °C v Obecnom vodovode Urmince. Opakovaným vyšetrením vzoriek vody sa záhadnosť nepotvrdila.
- V rámci snahy o redukcii ochorení a úmrtnosti detí spôsobenej gastrointestinálnymi poruchami v dôsledku nevyhovujúcej pitnej vody sme na úseku HŽP a Z venovali zvýšenú pozornosť tzv. dojčenským vodám – v obciach kde nie je k dispozícii verejný vodovod bolo bezplatne zabezpečované vyšetrenie vôd na dusíkaté látky, v laboratóriu RÚVZ Nitra bolo vyšetrených 8 vzoriek tzv. dojčenskej vody. Pri vodárenských zdrojoch určených na hromadné zásobovanie obyvateľov okresu Topoľčany pitnou vodou je obsah dusičnanov pod limitnými hodnotami pre dojčatá. V rámci aktivít k Svetovému dňu vody sme poskytovali občanom z okresu Topoľčany orientačné vyšetrenie prinesených vzoriek vody z domových studní pomocou testovacích indikátorových prúžkov (Nitro-test) v ukazovateľoch dusičnany a dusitany. Vyšetrených bolo 109 vzoriek vody, poskytnutých bolo 146 konzultácií. Z uvedeného počtu vzoriek bolo nevyhovujúcich 71,6 % vzoriek (dusičnany).
- v roku 2016 sme zabezpečovali sledovanie kvality vody na kúpanie na umelých kúpaliskách (Krytá plaváreň Topoľčany, Wellness Hotela Chateau Apony v Oponiciach – celoročná prevádzka; Letné kúpalisko Topoľčany – sezónna prevádzka) aj vo Vodnej nádrži Duchonka. Kvalitu vody na kúpanie sledujeme podľa Pokynov pre monitoring a štátny zdravotný dozor v kúpacjej sezóne 2016 a v rozsahu podľa vyhlášky MZ SR č. 308/2012 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na kvalitu vody kúpalísk, vody na kúpanie a jej kontrolu a na kúpaliská (ďalej len „vyhláška MZ SR č. 308/2012 Z.z.“). Z umelých kúpalísk bolo odobratých spolu 69 vzoriek vody.
- Pred začiatkom letnej sezóny a počas sezóny boli odobraté vzorky vody z troch odberových miest (malá pláž, veľká pláž, hrádzny múr) z VN Duchonka. Analýzami vzoriek vody v mesiaci jún 2016 nebolo zistené prekročenie medzných hodnôt sledovaných ukazovateľov vody podľa Prílohy č. 1 k vyhláške MZ SR č. 308/2012 Z.z. Analýzou júlových vzoriek vody bolo zistené, že voda po mikrobiologickej stránke nevyhovovala požiadavkám na vodu na kúpanie podľa vyhlášky MZ SR č. 308/2012 Z.z. pre prekročenie medznej hodnoty črevných enterokokov v odberovom mieste hrádzny múr VN Duchonka. Vychádzajúc z § 53 písm. c) zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov sme požiadali o spoluprácu Obec Prašice (obec, v katastri ktorej sa VN Duchonka nachádza) a požiadali sme o informovanie obyvateľstva o nevyhovujúcej kvalite vody na kúpanie. Doporučili sme v blízkosti vodnej plochy na viacerých miestach umiestniť oznam o nevyhovujúcej kvalite vody na kúpanie a o kúpaní na vlastné riziko. Oznamy o nevhodnosti vody na kúpanie boli pri VN umiestnené, verejnosť bola informovaná aj prostredníctvom regionálnej tlače. V auguste 2016 boli odobraté ďalšie vzorky vody, mikrobiologické znečistenie nebolo zaznamenané. Celkovo zo

všetkých 9 odobratých vzoriek bolo v 1 vzorke zistené prekročenie medznej hodnoty vyšetrovaných ukazovateľov (črevné enterokoky), čo je 11,1 % vzoriek.

- v rámci regionálneho prioritného cieľa III - v rámci aktivít na podporu nefajčenia sme kontrolovali dodržiavanie zákona č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Od 1.1.2016 do 31.12.2016 zamestnanci odd. HŽP a Z vykonali 69 kontrol dodržiavania zákazu fajčenia (v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo, v úradných budovách, v zdravotníckych zariadeniach, v zariadeniach sociálnych služieb). V rámci RÚVZ so sídlom v Topoľčanoch bolo vykonaných spolu 229 kontrol podľa zákona č. 377//2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov, a to odd. HV (v zariadeniach spoločného stravovania), odd. HDM (v školských a predškolských zariadeniach) a HŽP a Z . Ani v jednom prípade nebolo zistené porušovanie zákona o ochrane nefajčiarov.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Cieľ

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone ŠZD uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločností. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, zisťovať rizikové faktory práce a výskyt pracovných problémov u zamestnancov pri podozrení na výskyt choroby z povolania na danom pracovisku.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Plnenie

V rámci tejto úlohy získavame aktuálne údaje o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce, vedieme evidenciu rizikových prác za náš okres, prehodnocujeme vydané rozhodnutia o určení rizikových prác podľa platnej legislatívy. V roku 2016 bolo vydaných 10 rozhodnutí, z toho boli 4 na zrušenie rizikových prác.

V súčasnosti vedenie evidenciu rizikových prác v 55 organizáciách okresu Topoľčany. Celkový počet pracovníkov exponovaných rizikovým faktorom je 1785 z toho 446 žien. V III. kategórii rizika je exponovaných 1615 pracovníkov z toho 432 žien a v IV. kategórii 170 pracovníkov z toho 14 žien. Pri výkone ŠZD bolo použitých 95 dotazníkov informovanosti zamestnancov. Najviac zamestnancov je podľa prevažujúcej činnosti exponovaných v priemyselnej výrobe a to 1650 zamestnancov z toho 397 žien. Podľa druhu a kategórie rizikového faktora je v kategórii hluk premenný exponovaných 1356 zamestnancov z toho 335 žien.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Plnenie

V rámci úlohy znižovania zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a prípravkov sledujeme zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými látkami a prípravkami a toxickými látkami a prípravkami, bolo schválených 17 prevádzkových poriadkov pri uvedení priestorov do prevádzky. 7 prevádzkových poriadkov bolo schválených samostatne. Úrad dostal 10 oznámenia o začatí DDD činnosti.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narušajúcich endokrinný systém

Plnenie

V rámci úlohy znižovania rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu sme uplatňovaním príslušnej legislatívy vyhľadávali pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov hlavne u spracovateľov tvrdého dreva. Bolo vydané 1 rozhodnutie na činnosti spojené s manipuláciou s karcinogénmi a mutagénmi (manipulácia s tvrdým drevom).

Na odstraňovanie azbestu zo stavieb bolo vydaných 26 rozhodnutí. Išlo o odstránenie AZC z exteriérov ako strechy garáží a dielni poľnohospodárskeho družstva, balkónové výplne

v bytových domoch, kanalizačných rúr v bytových domoch. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru boli kontrolované tri spoločnosti, ktoré odstraňovali azbestové materiály z bytových domov.

2.1.4 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženie

Plnenie

V roku 2016 boli predložené hodnotenie fyzickej záťaže na pracovisku - dva obchodné reťazce a SZČO so zameraním na výrobu pracovného oblečenia. V roku 2016 bolo šetrené jedno podozrenie na chorobu z povolania – rizikový faktor DNJZ, objektívne merania nepotvrdili súvis ochorenia z vykonávanou prácou.

2.2 INTERVENČIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Cieľ

Napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieľným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

2.2.1 Zdravé pracoviská

Plnenie

Pracovníci oddelenia PPLaT spolupracujú pri zlepšovaní pracovných podmienok v spoločnostiach, ktoré majú záujem zlepšovať pracovné podmienky pre svojich zamestnancov napr. Kaufland Slovensko, ZKW Slovakia spol. s.r.o. Krušovce, Decodom spol. s r.o. Poradenstvo je poskytované hlavne drobným živnostníkom, SZČO. Veľmi dobrá spolupráca je s pracovnými zdravotnými službami.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská - Spolupráca pri prevencii rizík“

Plnenie

V II. polroku 2016 sa uskutočnila spoločná previerka s orgánmi IP zameraná na plnenie povinností zamestnávateľov, ktorých zamestnanci vykonávajú práce zaradené do 1. a 2. kategórie. Previerka bola vykonaná v drevospracujúcej spoločnosti.

2.4 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Plnenie

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru v chránených dielňach a pracoviskách sa pracovníci oddelenia zamerali na plnenie povinností zamestnávateľa zlepšovať pracovné podmienky a prispôbovať ich zamestnancom. Tieto je potrebné zabezpečiť v súlade s ergonomickými, fyziologickými a psychologickými požiadavkami. Pracovníci vykonali štátny zdravotný dozor na siedmich pracoviskách (výrobná prevádzka, internetové štúdio, účtovná kancelária, pohostinstvo, počítačové služby, kancelária spracovania dát) kde neboli zistené nedostatky. Zo siedmich kontrolovaných pracovísk šesť subjektov zrušilo šesť miest bez náhrady.

- V roku 2016 boli vydané 3 rozhodnutia na chránené pracoviská a 22 stanovísk
- v roku 2016 bolo kontrolovaných 25 chránených pracovísk
- počet vykonaných kontrol na chránených pracoviskách v roku 2016 bolo 12
- počet zamestnancov so zmenenou pracovnou schopnosťou spolu 18

- vykonávaná činnosť: výrobný robotník, maliar, účtovníčka obsluha v pohostinstve a pod.
- druh postihnutia: podporno-pohybový aparát, srdcovo-cievne ochorenia, onkologické ochorenia
- použité kontrolné listy: 0
- zistené nedostatky: žiadne
- uložené opatrenia žiadne
- počet vydaných rozhodnutí od roku 2009: 51
- počet vydaných stanovísk od roku 2009: 156

Vyhodnotenie úlohy ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZP na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy (aké, koľko)	Zistené nedostatky (aké, koľko)	Uložené opatrenia (aké, koľko)	Poznámky (napr. vykonané úpravy pracovných podmienok na pracovisku a pod.)
	rozhodnutí	stanov.							
Topoľčany	3	22	25	12	18	0	žiadne	žiadne	9 zrušených miest

Telesné postihnutie: 15, Intelektové: 3

Vysvetlivky:

CHP - chránené pracoviská ZP - zdravotné postihnutie

Kontrolné listy: A - azbest, B - biologické faktory, C - chemické faktory, H - hluk, K - karcinogénne a mutagénne faktory,

N - neionizujúce žiarenie, P - psychická pracovná záťaž, R - bremená, V - vibrácie, Z - zobrazovacie jednotky

V komentári v texte pod tabuľkou uviesť za jednotlivé pracoviská:

- Vykonávanú činnosť
- Druh (skupiny) postihnutia: Telesné, Duševné, Intelektové alebo Zmyslové postihnutia

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

Program na ochranu zdravia bol rozdelený na 2 etapy. Prvá etapa – roky 2014 – 2015 bola zameraná na odber vzoriek výrobkov, ich analýza v akreditovaných laboratóriách RÚVZ Bratislava hl. mesto so sídlom v Bratislave, RÚVZ so sídlom v Žiline a RÚVZ so sídlom v Poprade, posúdenie povinného označenia a tvrdení na obale výrobkov podľa ustanovení nariadenia ES č. 1223/2009 o kozmetických výrobkoch (nariadenie 1223/2009) a nariadenia EÚ 655/2013, ktorým sa stanovujú spoločné kritériá na odôvodnenie tvrdení používaných v súvislosti s kozmetickými výrobkami (nariadenie 655/2013) a usmernením EK k nariadeniu (EÚ) 655/2013, ktorým sa stanovujú spoločné kritériá na odôvodnenie tvrdení používaných v súvislosti s kozmetickými výrobkami. Druhá etapa v roku 2014 bola zameraná na výchovu spotrebiteľov v oblasti kozmetovigilance – hlásenie poškodenia zdravia z používania kozmetických výrobkov. II. etapa bola v roku 2015 zameraná na hlásenie závažných nežiaducich účinkov kozmetických výrobkov a úloha bola ukončená v marci 2016 zaslaním správy z ÚVZ SR.

V rámci kontroly dodržiavania bezpečnosti kozmetických výrobkov v oblasti regulovaných látok sme sa v roku 2014 zameriavali na dodržiavanie legislatívnych obmedzení látok, ktoré sa nemôžu používať do kozmetických výrobkov resp. sú v kozmetických výrobkoch regulované. Sledovali sme tiež povinné označenia kozmetických výrobkov vrátane kontroly tvrdení na kozmetických výrobkoch. Zameriavali sme sa na dôkaz a stanovenie fluóru, DEG a peroxidu vodíka, ako regulovaných látok, v detských zubných pastách. V rámci úlohy sme odobrali 4 vzorky detských zubných past a ústnych vôd. Laboratórnu analýzu vzoriek realizovalo akreditované laboratórne pracovisko Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Žiline. Ako vyplynulo z výsledkov analýz ani v jednej vzorke neboli zistené prekročené najvyššie prípustné množstvá sledovaných regulovaných látok. Ani pokiaľ išlo o označovanie, neboli zistené zásadné nedostatky.

V ďalšej časti sme sledovali prítomnosť zakázaných a regulovaných farbív vo výrobkoch na profesionálne použitie (farbenie obočia a mihalnic). Odobraté boli 3 vzorky. V jednej vzorke boli zistené nedostatky v označení výrobku (v časti varovných upozornení ako aj v nedeklarovaní zložky). V tejto vzorke bolo, s ohľadom na prítomnosť látky, ktorá môže byť použitá iba na farbenie vlasov (vrátane obočia), v rozpore s právnymi predpismi uvedený rozsah použitia aj na farbenie rias. Uvedené zistenia boli riešené v samostatnom konaní, nakoľko distribútor predmetného výrobku deklaroval sídlo v územnej pôsobnosti nášho úradu.

V roku 2014 sme riešili aj kontroly spojené s prítomnosťou zakázaných látok v kozmetických výrobkoch. Tu nedostatky zistené neboli.

Zaoberali sme sa aj sledovaním neregulovaných látok AHA kyselín.

V roku 2015 sme sa zapojili v rámci sledovania do piatich častí. V prevej časti sme sa zameriavali na dôkaz a stanovenie regulovaných látok v zubných pastách pre dospelých: fluóru, DEG a peroxidu vodíka. V rámci úlohy sme odobrali 3 vzorky zubných past. Laboratórnu analýzu vzoriek realizovalo akreditované laboratórne pracovisko Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade. Ako vyplynulo z výsledkov analýz ani v jednej vzorke neboli zistené prekročené najvyššie prípustné množstvá sledovaných regulovaných látok. Ani pokiaľ išlo o označovanie, neboli zistené zásadné nedostatky. V prípade tvrdení, nebolo možné, s ohľadom na nemožnosť prístupu k informačnej zložke, toto tvrdenie vyhodnotiť. V druhej časti sme sledovali prítomnosť regulovaných látok v detských vlhčených utierkach. Išlo o dôkaz a stanovenie konzervačných látok. Zároveň bola uskutočnená aj mikrobiologická analýza a v dvoch vzorkách bol realizovaný aj záťažový test t.j. sledovanie mikrobiologickej stability po otvorení kozmetického výrobku vo vzťahu k deklarovanej dobe minimálnej trvanlivosti. Odobrali sme 3 vzorky detských vlhčených obrúskov. Laboratórnu analýzu realizovalo akreditované laboratórne pracovisko Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Žiline. Ako

vyplývalo z výsledkov analýzy, všetky analyzované vzorky spĺňali kritéria bezpečnosti. V tretej časti prvej etapy sme sa zamerali na kontrolu prítomnosti zakázaných látok (hormónov a kortikosteroidov) v kozmetických výrobkoch, ktoré majú deklarovaný anti age účinok, protizápalový účinok a ktoré sú určené na bielenie pokožky a proti pigmentovým škvrám. Zo všetkých kategórií výrobkov sme odobrali 1 vzorku (spolu 3 vzorky). Laboratórnu analýzu 3 odobratých vzoriek realizovalo akreditované laboratórne pracovisko Regionálneho úradu verejného zdravotníctva Bratislava, hlavné mesto SR so sídlom v Bratislave. Ako vyplývalo z výsledkov chemických analýz, ani v jednej z vyšetovaných vzoriek neboli zistené zakázané látky. V ďalšej časti sme zabezpečovali odber 3 vzoriek farieb na vlasy, obočie a mihalnice na dôkaz a stanovenie regulovaných látok. Vzorky sme zaslali Regionálnemu úradu verejného zdravotníctva Bratislava, hlavné mesto SR so sídlom v Bratislave. Ako vyplývalo z výsledkov analýz nedostatky zistené neboli. Posledné sledovanie v roku 2015 bolo v mesiaci november, kedy sme odobrali tri vzorky kozmetických výrobkov pre dospelých, v ktorých bola deklarovaná prítomnosť koenzýmu Q10. Analýzu realizovalo akreditované laboratórne pracovisko Regionálneho úradu verejného zdravotníctva Bratislava, hlavné mesto SR so sídlom v Bratislave. Ani tu sme nedostatky nezistili.

rok	počet skontrolovaných výrobkov				pravdivosť tvrdení
	spolu	zakázané látky	regulované látky	označenie	
2014	49	7	7	35	2
2015	36	6	6	30	5
spolu	85	13	13	65	7

Ako vyplývalo zo záverečnej správy ÚVZ SR ako aj z výsledkov štátneho zdravotného dozoru, je potrebné aj v budúcnosti pokračovať v súčasnom rozsahu analýz. Zvýšenú pozornosť musíme venovať kontrole tvrdení uvedených na obale a v prezentácii výrobkov ako aj pri vzdelávaní spotrebiteľov cestou médií a spotrebiteľských centier.

Uvedené napĺňame aj v roku 2016 v rámci štátneho zdravotného dozoru, kedy sme k 31.12.2016 odobrali na laboratórne vyšetrenie 10 vzoriek kozmetických výrobkov, v ktorých sme sledovali regulované látky – 3 vzorky kozmetických výrobkov pre dospelých s obsahom Q10 na dôkaz a stanovenie konzervačných látok a pravdivosti tvrdení, 2 vzorky kozmetických výrobkov (krémov a olejov) na dôkaz a stanovenie konzervačných látok, 2 vzorky výrobkov na čistenie pokožky na dôkaz a stanovenie konzervačných látok a 2 vzorky deodorantov na dôkaz a stanovenie vonných látok a 1 vzorku parfému na dokaz a stanovenie ftalátov. Okrem laboratórnych analýz sledujeme u odobratých vzoriek aj označovanie týchto výrobkov ako aj pravdivosti tvrdení na obale kozmetických výrobkov ako aj v reklame na internete. Vyhodnotenie časti tvrdení je však komplikované, nakoľko sú v prevažnej miere prípady, kedy nie sú v regiónoch zodpovedné osoby (výrobcovia, dovozcovia atď.), ktoré disponujú informačnou zložkou.

3.2. BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV Z BAMBUSU

Na tejto úlohe momentálne neparticipujeme, nakoľko nie sme v rozpise na zabezpečenie odberu vzoriek pre laboratórnu analýzu, ktorú zabezpečuje RÚVZ so sídlom v Poprade.

3.3. PROBLEMATIKA PLASTIFIKÁTOROV V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

Náš úrad bol do tejto úlohy zapojený odberom vzoriek fliaš na uchovávanie potravín s plastovým tesnením (sklenená dóza s potlačou s uzáverom s plastovým tesnením). Následne bola táto vzorka zaslaná na RÚVZ so sídlom v Poprade, ktorý zabezpečoval laboratórnu analýzu plastifikátorov.

Ako vyplynulo z výsledkov laboratórnej analýzy vzorka spĺňala požiadavky nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011 zo 14. januára 2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami a jeho dodatkov nariadenia Komisie (EÚ) č. 1282/2011, nariadenia Komisie (EÚ) č. 1183/2012, nariadenie Komisie (EÚ) č. 202/2014 a nariadenia Komisie (EÚ) č. 174/2015.

3.4. PREHEAD 5 – ROČNÉHO VÝKONU HRANIČNÝCH KONTROL NAD MELAMÍNOVÝMI A POLYAMIDOVÝMI VÝROBKAMI V SR A EÚ

Na tejto úlohe sme neparticipovali.

3.5. MONITORING PROBIOTIK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VYŽIVOVÝCH DOPLNKOCH

Na tejto úlohe neparticipujeme, ide o regionálnu úlohu.

3.6. MONITORING PRÍJMU JÓDU

Uvedená úloha je súčasťou realizácie preventívnych programov verejného zdravotníctva PVV na roky 2012-2016 v oblasti aktualizovaného Programu ozdravenia výživy obyvateľov SR.

Aj pre rok 2016 je odober vzoriek kuchynskej soli ostal na úrovni 2 vzoriek mesačne z vytypovaných odberových miest. Spolu bolo tak k 31.12.2016 odobratých a laboratórne vyšetrených 24 vzoriek kuchynskej soli. Ani v jednom prípade nebolo množstvo jodidu draselného prekročené a neboli zistené ani podlimitné hodnoty. V rámci úlohy sledujeme v kuchynskej soli aj množstvo feroxyanidu draselného. Vo vyšetrovaných vzorkách neboli prekročené najvyššie prípustné množstvá ani v jednom prípade. Kompletná správa za rok 2016 s tabuľkovými sumármi bola zaslaná na ďalšie spracovanie za nitriansky kraj na RÚVZ so sídlom v Nitre.

3.7. MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK A ARÓM V POTRAVINÁCH

Cieľom monitorovania spotreby prídavných látok v potravinách u dospeljej populácie je zistiť úroveň spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI). V rámci tohto monitoringu bola v prvom polroku 2016 realizovaná metodická príprava pre zber údajov o spotrebe troch vybraných prídavných látok (chinolínová žltá, aspartam a glykosidy seviolu), príprava dotazníkov a podkladov k jedálnym lístkom na spracovanie a inštruktáže pre ich saturovanie údajmi o spotrebe. Boli odobraté aj vzorky potravín na laboratórnu analýzu vybraných prídavných látok (chinolínová žltá a aspartám). Ani v jednej z vyšetrených vzoriek potravín neboli zistené prekročenia limitov vo vyšetrovaných ukazovateľoch. Do monitoringu bolo zapojených podľa požiadaviek po 5 respondentov u požadovanej vekovej kategórii a fyziologickej skupiny (spolu 20 respondentov). Vychádzalo sa tiež z 24 hodinového dotazníka spotreby potravín, pokrmov a nápojov (jedálne lístky).

Výsledky spracovaných jedálnych lístkov spolu s výsledkami laboratórnych analýz boli zosumarizované do tabuliek a zaslané na ďalšie spracovanie za Slovenskú republiku Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky.

3.8. MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Úloha nadväzuje na úlohy PVV na roky 2012-2016 na úseku verejného zdravotníctva a ochranu zdravia obyvateľov SR. V rámci uvedenej úlohy sme zabezpečovali odber 3 vzoriek hotových pokrmov (kompletné obedové menu) z rôznych typov zariadení spoločného stravovania (verejné stravovanie, uzatvorené stravovanie a nemocničné stravovanie zamestnancov), 2 vzoriek chleba a 1 vzorky pečiva (rožok). Laboratórnu analýzu množstva pridanej kuchynskej soli zabezpečovalo akreditované laboratórne pracovisko RÚVZ so sídlom v Nitre. Ako vyplynulo z výsledkov laboratórnych analýz, ani jedna vzorka hotových pokrmov, chleba a pečiva neprekračovala najvyššie prípustné hodnoty pridanej kuchynskej soli. Povolený limit pridanej kuchynskej soli v hotových pokrmoch je aktuálne na úrovni 13000 mg/kg. Povolený limit pridanej kuchynskej soli v chlebe a v pekárskych výrobkoch je aktuálne na úrovni 18000 mg/kg. Zisťované hodnoty pridanej kuchynskej soli v hotových pokrmoch (kompletné obedové menu) sa pohybovali na úrovni od 7562,06 mg/kg do 8003,46 mg/kg. Zisťované množstvo pridanej kuchynskej soli v chlebe bolo na úrovni cca 14000 mg/kg a v prípade pečiva (rožok) na úrovni 11300 mg/kg.

Cieľom je však dosiahnuť príjem soli na úroveň 5 g na deň u dospeljej populácie, čo bude posunuté aj do Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2016 – 2025.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

V roku 2016 oddelenie HDM pri RÚVZ so sídlom v Topoľčanoch plnilo nasledovné prieskumy a projekty :

V mesiaci január roku 2016 oddelenie HDM pokračovalo v realizácii projektu z roku 2015 COSI-/CHILDHOOD OBESITY SURVEILLANCE INITIATIVE/ a to antropometrickým meraním 10 žiakov prvej triedy o vekovej kategórii 7 – 7,99 roku v mestskej základnej škole. Následne v mesiaci január, február, marec 2016 pracovníčky oddelenia vkladali do zaslaných masiek údaje zaslané od gestora projektu Ministerstva zdravotníctva SR v Bratislave získané pri riešení celého projektu. Získané údaje z projektu boli v mesiaci apríl 2016 vkladané do masiek centrály WHO /Open Clinica/. Do celého projektu bolo za náš región zapojených 5 škôl, z toho 3 mestské základné školy a 2 vidiecke základné školy o celkovom počte 91 žiakov prvých a druhých ročníkov. Dotazníky z riešenia projektu-dotazník pre meranie detí, dotazník o škole a informované súhlasy pre rodičov / zákonných zástupcov rodičov/ boli poštou zaslané MUDr. Ľubici Tichej, gestorky projektu.

4.3 projekt : „ Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku “.

V mesiacoch máj – jún 2016 sa pracovníčky oddelenia HDM podieľali na plnení III. etapy riešenia uvedeného projektu. Projekt bol realizovaný dotazníkovou formou u žiakov o vekovej kategórii 11 - 14 rokov. Do súboru bolo zaradených spolu 60 žiakov základných škôl, z toho 30 žiakov mestskej ZŠ s MŠ Gogoľova 2143/7 , Topoľčany a 30 žiakov vidieckej ZŠ s MŠ Urmince 298. Získané údaje z dotazníkov budeme vkladať do zaslanej masky od gestora projektu a budú v stanovenom termíne do 31.10.2016 elektronickou formou zaslané na ÚVZ SR v Bratislave, odbor HDM.

Prieskum jodúrie.

Na základe prípisu HH SR v mesiaci október 2016 sa realizoval v RÚVZ bývalého západoslovenského kraja prieskum jodúrie. Prieskum realizovali pracovníčky oddelenia HDM na základe informovaného súhlasu rodičov, prípadne zákonných zástupcov detí o vekovej kategórii 3-6 rokov, o počte 13 detí, o vekovej kategórii 10-12 ročných o počte 14 a dospeljej populácie

o vekovej kategórii 18-35 rokov, o počte najmenej 6 žien a o vekovej kategórii 36-54 rokov o počte 6 žien. Za okres Topoľčany do prieskumu boli zapojené deti zo ZŠ s MŠ Prašice, prevádzka MŠ a žiaci zo ZŠ s MŠ Šalgovce, prevádzka ZŠ. Osoby zapojené do prieskumu jodúrie boli pred odberom moču upozornené pracovníčkami oddelenia HDM na potrebu zníženého príjmu tekutín večer pred odberom ranného moču. Ranný moč / stredný tok / sa odoberal do odberovej nádoby, ktorú pracovníci obdržali od gestora prieskumu v množstve cca 70 ml. Nádoba s močom sa označila štítkom s menom respondentu. Moč zo školských zariadení bol zozbieraný pracovníčkami oddelenia HDM v chladiacom boxe vybavený chladiacimi náplňami na prepravu. Na prepravu vzoriek moču od všetkých respondentov bol použitý chladiarenský box so zmrazenými náplňami. Moč sa transportoval s menným zoznamom sledovaných osôb s uvedeným dátumom narodenia a s dátumom odberu moču. Odber moču dospelých respondentov bol realizovaný taktiež prostredníctvom pracovníčok oddelenia HDM. Uvedený prieskum je naplánovaný na tri roky.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR)

Cieľom je rozvoj a zlepšenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, monitorovania situácie v oblasti imunizácie; príprava stratégií a opatrení pre NIP SR a odporúčani na ich vykonávanie; zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním; zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie; odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v ťažko dostupných marginálnych skupinách obyvateľstva (rómske komunity, migranti); surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO, (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy); aktivity zamerané na udržanie vysokej zaočkovanosti detskej i dospelaj populácie prostredníctvom výchovy odborných pracovníkov na všetkých úrovniach, laickej verejnosti, najmä mladých rodičov a médií; aktívna činnosť „Poradni očkovania“; príprava registra očkovaných osôb - 7.modul EPIS.

Vyhodnotenie: očkovanie prebiehalo podľa očkovacieho kalendára, ktorý bol vypracovaný v súlade s § 5 zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov a v súlade s vyhláškou MZ SR č. 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení vyhlášky č. 544/2011 Z. z.

Hlásenia výkonov očkovania v rámci okresu sa zabezpečuje priebežne písomnou formou z jednotlivých ambulancií lekárov prvého kontaktu.

V roku 2016 sme mali hlásené tieto ochorenia preventabilné očkovaním: 4 chronické, 1 akútne ochorenie na VHB a 1 nosiča vírusovej hepatitídy typu B u dospelých neočkovaných osôb. Ochorenia (aj akútna VHB) boli diagnostikované v rámci iných vyšetrení alebo prevencie.

Kontrola očkovania sa vykonávala námatkovo a priebežne pri návštevách ambulancií. Administratívna kontrola očkovania v okrese Topoľčany bola vykonaná na všetkých pediatrických ambulanciách (18) v okrese k 31.8.2016. Zaočkovanosť u kontrolovanej populácie v okrese Topoľčany neklesla pod 95%. Pri kontrole očkovania neboli zistené nedostatky v evidencii, dokumentácii ani vo výkone očkovania. Mimoriadne očkovanie k 31.12.2016 v okrese vykonané nebolo.

K 31.12.2016 bolo nariadené formou rozhodnutia regionálnej hygieničky očkovanie proti VHB 6 osobám, ktoré boli v kontakte s chronickou hepatitídou typu B.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

1. **Cieľom je** znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života, skvalitnenie surveillance prenosných ochorení a edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení.

Vyhodnotenie: Spolupracujeme s oddelením klinickej mikrobiológie v NsP Topoľčany a s ďalšími subjektmi na regionálnej, národnej úrovni (NRC Bratislave, Banskej Bystrici, LF UK, HPL, ALPHA MEDICAL, [Laboratória Piešťany s r.o.](#)), ktoré zabezpečujú a zaručujú vyššiu kvalitu diagnostických možností. Spolupracujeme s lekármi primárneho kontaktu pre dospelých, deti a dorast, ako aj s infektológmi, odborníkmi pre tuberkulózu a pohlavne prenosné ochorenia. K 31.12.2016 sme zaznamenali dve epidémie hnačkových ochorení, spôsobenú Norwalk vírusom na neurologickom oddelení v NsP n.o. Topoľčany (14 ochorení) a v ZSS Clementia Kovarce (20 ochorení) a 1 epidémiu svrabu v ZSS Horné Obdokovce (8 ochorení).

Ostatné ochorenia sa vyskytovali väčšinou sporadicky alebo v malých rodinných výskytoch (18x po 2 prípady, 5x 3 prípady a 1x 4 prípady v jednej rodine).

V roku 2016 sme zaznamenali aj jedno úmrtie na infekčné ochorenie u 63 ročného muža, ktorý bol prijatý 18.02.2016 v skorých ranných hodinách najskôr na interné odd. NsP Topoľčany, pre zhoršenie klinického stavu ihneď preložený na OAIM NsP n.o. Topoľčany. Klinické príznaky teplota 39°C, suchý kašeľ, pretrvávajúca dušnosť, bolesti na hrudníku, sťažené dýchanie. 18.02.2015 odobratý NV a vyšetrený v NRC pre chrípku v Bratislave 19.02.2016 s výsledkom vírus chrípky A/H1 09pdm metódou RT-PCR. Pacient nebol očkovaný proti chrípke, cestovateľská anamnéza negat., rizikový faktor: diabetes, ICHS, chronická fibrilácia predsieni, hypertenzia, obezita. Terapia Ciphin od 18.02.2016, od 19.02.2016 pridané Tamiflu. Komplikácie: bronchopneumónia potvrdená RTG snímkou. Pacient bol po celú dobu hospitalizácie na umelej pľúcnej ventilácii. Napriek podanej terapii pacient 24.02.2016 o 10,39 exitoval, prvotná príčina úmrtia J107.

Na základe hlásenia výskytu prípadov ochorení infekčnej etiológie bolo vykonané epidemiologické šetrenie v 886 ohniskách. Opatrenia v ohniskách nákazy sa zdokumentujú v liste epidemiologického vyšetrenia a v programe EPIS, prípadne v zázname o návšteve ohniska. V priebehu sledovaného obdobia boli nariadené opatrenia na predchádzanie vzniku a šíreniu prenosných ochorení podľa § 12 ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. c), d), e), f) a § 51 ods. 1 zákona č. 355/2007 Z.z. formou rozhodnutia 9x.

Počas zvýšeného výskytu akútnych respiračných ochorení a chrípke podobných ochorení boli informovaní obyvatelia formou letákov na vývesných paneloch v meste Topoľčany, na webových stránkach RÚVZ Topoľčany, v regionálnej tlači, počas zdravotno-výchovných akcií oddelenia podpory zdravia formou letákov a propagačných materiálov, v mesačných hláseniach pre lekárov okresu, informačných paneloch na RÚVZ Topoľčany.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Cieľom je posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení, začlenenie surveillance infekčných ochorení v SR do siete EÚ, dopracovanie modulu hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie, návrh 7. modulu EPIS: Register očkovaných osôb.

Vyhodnotenie: Informačný systém EPIS sa využíva v plnej miere na monitorovanie výskytu infekčných ochorení v okrese Topoľčany, ale i v celej SR prostredníctvom Systému rýchleho varovania. O epidemiologickej situácii v okrese 1x mesačne podávame správy na RÚVZ Banská Bystrica, okolitým RÚVZ, všetkým RÚVZ v Nitrianskom kraji, vedeniu NsP n.o. Topoľčany, primárovi OAIM, primárke pediatrického odd., infektológom a všetkým lekárom prvého kontaktu v okrese. Opakovane sme upozorňujeme všetkých lekárov na výhody využívania epidemiologického informačného systému EPIS. V našom okrese cez portál EPIS hlási výsledky laboratórnych vyšetrení zatiaľ jedno (neštátne) laboratórium.

K 31.12.2016 sme spolu vykazovali v informačnom programe EPIS 1223 prenosných ochorení a 25291 akútnych respiračných ochorení, z toho 2344 chrípke podobných ochorení. Spolu bolo hlásených 194 komplikácií, čo je 0,8% z celkovo hlásených ARO a CHPO.

Z celkového počtu vykazovaných ochorení bolo 81 salmonelových enteritíd, 2 vylučovanie salmonel, 1 dyzentéria, 222 kampylobakteriálnych enteritíd, 70 (z toho 3NN) iných hnačkových ochorení, 75 rotavírusových hnačkových ochorení (z toho 1 NN), 124 hnačkových ochorení spôsobených norovírusom (z toho 15 NN), 18 adenovírusových hnačkových ochorení, 1 giardióza, 9 lymfských borelióz, 1 kliešťovú encefalitídu, 3 vírusové meningitídy, 1 herpes, 254 ochorení na varicellu, 1 varicellová encefalitída, 30 herpes zoster, 2 zosterové choroby oka, 5 erysipelas, 1 piata choroba, 1 akútna VHB, 4 chronické VHB, 1 nosiča vírusovej hepatitídy typu B, 4 iné špecif.vírus.infekcie charakterizované léziami, 8 infekčných mononukleóz, 5 šarlachov, 4 septikémie (z toho 2 NN), 2 potvrdené chrípky, 1 SARI, 15 sexuálne prenosných ochorení, 11

svrabov, 1 enterobiózu, 131 akútnych infekcií spôsobených MRSA, 43 nosičstiev MRSA, 1 paratrachóm, 1 extraintestinálna yersinióza, 5 TBC, 6 ohrození besnotou a 96 nozokomiálnych infekcií.

Do programu EPIS sa vkladajú podľa potreby ďalšie údaje, ktoré vyžaduje systém TESSY

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Cieľom je zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach; rozšírenie prevencie NN na princípe dobrovoľnosti a anonymity so spätnou väzbou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti; ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN; získanie výsledkov jednotnou metodikou ako v iných krajinách EÚ s cieľom možnosti porovnania s inými krajinami a v rámci nemocníc; posilniť edukáciu epidemiológov a klinických zdravotníckych pracovníkov v problematike surveillance nozokomiálnych nákaz, hlavne v oblasti intervenčnej epidemiológie pri výskyte NN vyvolaných závažnými nemocničnými patogénmi.

Vyhodnotenie: v okrese Topoľčany je jedno lôžkové zdravotnícke zariadenie – NsP n.o. Topoľčany, s počtom lôžok 325, z ktorého v roku 2016 bolo hlásených 96 nozokomiálnych ochorení. Ide o aktívny a pasívny zber údajov (z hlásenia z jednotlivých oddelení a z oddelenia klinickej mikrobiológie a pri výkone ŠZD). Biologický materiál od všetkých pacientov hospitalizovaných v NsP n.o. Topoľčany vyšetruje oddelenie klinickej mikrobiológie tunajšej nemocnice. K 31.12.2016 sme zaznamenali jednu epidémiu hnačkových ochorení, spôsobenú Norwalk vírusom na neurologickom oddelení v NsP n.o. Topoľčany (14 ochorení). Najviac infekcií hlásilo OAIM+CJIS a neurologické oddelenie. Z celkového počtu hlásených nozokomiálnych nákaz bolo najviac respiračných zapríčinených vnútornými protetickými pomôckami, močových infekcií po zavedení zdravotníckej pomôcky a hnačkových ochorení spôsobených Norwalk vírusom. Ako najčastejšie etiologické agens, ktoré sa uplatnilo pri vzniku nozokomiálnych infekcií boli baktérie rodu Staphylococcus, E.coli, Pseudomonas, Klebsiella, Norwalk vírus a Enterokoky.

V spádovom území okresu Topoľčany evidujeme spolu 202 neštátnych zdravotníckych zariadení. Nemocnica v Topoľčanoch nie je zapojená do programu EÚ HELICS.

Štátny zdravotný dozor bol zameraný na mikrobiálny monitoring oddelení a kontrolu hygienicko-epidemiologického režimu a vykonal sa na týchto oddeleniach: interné, neurologické, pediatrické, COS a gynekologicko-pôrodnické. Vykonaných bolo 15 previerok. Odobratých bolo 148 vzoriek zo sterilného materiálu, z prostredia, z rúk personálu, z odevu personálu, dezinfekčných roztokov.

K 31.12.2016 boli vykonané kontroly funkčnej schopnosti sterilizačných prístrojov na 37 pracoviskách, skontrolovaných bolo 108 prístrojov, čo bolo 200 vzoriek.

Všetky vzorky boli vyšetřované v akreditovanom laboratórnom pracovisku RÚVZ Nitra.

Súčasne boli poskytované konzultácie k projektovej dokumentácii, k hygienicko-epidemiologickému režimu, poradenstvo pri výskyte multirezistentných bakteriálnych kmeňov.

Dňa 05.05.2016 sa uskutočnil 11. ročník Svetového dňa hygieny rúk pod heslom „Umývaj si ruky – zachániš život“, ktorý bol súčasťou programu WHO. Hlavným cieľom kampane bolo poukázať, že správna hygiena rúk je najúčinnější spôsob prevencie šírenia nozokomiálnych nákaz a vzniku rezistencie mikroorganizmov na antibiotiká. Pracovníci oddelenia formou letákov a osobnými pohovormi upozorňovali zdravotníckych pracovníkov na správnu hygienu rúk. V okrese Topoľčany máme jedno lôžkové zdravotnícke zariadenie, v ktorom sú pri umývadlách umiestnené letáky o postupe vykonávania správneho umývania a dezinfekcii rúk, na každom oddelení alebo ambulancii.

V roku 2016 sme vykonali prevalenčné sledovanie infekcií súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti v zariadeniach dlhodobej starostlivosti (HALT-3). V našom okrese bolo toto sledovanie vykonané v dvoch zariadeniach, v ktorých sa počas vykonávania štúdie

nachádzalo spolu 319 klientov. Z celkového počtu vyšetrených klientov, bola u 6 osôb zistená akútna infekcia.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Cieľom je ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami a zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh.

Vyhodnotenie: k 31.12.2016 sme do SRV SR hlásili 7 mimoriadnych epidemiologických udalostí – 1 epidémiu hnačkových ochorení spôsobenú Norwalk vírusom na neurologickom oddelení v nemocnici v Topoľčanoch, 2 podozrenia na SARI, z toho jedno bolo potvrdené – úmrtie 63 ročného muža (popis v časti 6.2.) a 1 sa nepotvrdilo.

Okrem toho sme do SRV hlásili 1 podozrenie na ACHO u 29 - ročného muža z obce Koniarovce, jednu epidémiu ochorení na svrab v ZSS Horné Obdokovce, 1 epidémiu hnačkových ochorení spôsobenú Norwalk vírusom v ZSS Clementia Kovarce a 1 podozrenie na VHE u 26 ročnej ženy z obce Kovarce, ktorá prechodne bývala v Bratislave kde pracuje ako novinárka. Pacientka bola prijatá dňa 23.9.2016 (ochorenie bolo hlásené na RÚVZ ako B99) na IK FN Nitra pre niekoľko dní trvajúce febrility od 18.9.2016, ustupujúce po antipyretikách, okrem toho suchý kašeľ, bolesti svalov, na USG zväčšená 1 LU, už nebolestivá. EA: pacientka sa 13.9.2016 vrátila z Nepálu, kde bola 10 dní, udávala pite iba balenej vody (dokonca aj umývanie zubov), konzumácie kuracieho mäsa s ryžou, konzumáciu bravčového mäsa neudávala. Lekársky dohľad bol nariadený 2 osobám.

Informácie o mimoriadnych udalostiach zasielame v pravidelných týždenných hláseniach na RÚVZ so sídlom v Nitre.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Vyhodnotenie: v rámci plnenia tejto úlohy boli v roku 2016 odobraté vzorky odpadovej vody v ČOV Topoľčany podľa vopred stanoveného harmonogramu ÚVZ SR Bratislava a to: 24.02.2016, 06.04.2016, 18.05.2016, 29.06.2016, 24.08.2016, 12.10.2016 a 07.12.2016. Vzorky odpadových vôd boli vyšetrené vo virologickom laboratóriu Bratislava – všetky vzorky boli s negatívnym výsledkom.

K 31.12.2016 sme mali hlásené jedno podozrenie z ochorenia na akútnu chabú parézu u 29 - ročného muža z obce Koniarovce. Dátum prvých príznakov 24.06.2016, dátum hospitalizácie na IK FN Nitra 25.06.2016, dátum vzniku obrny 24.06.2016, dátum hlásenia 04.07.2016, dátum prvého epid. šetrenia 06.07.2016. Klinické príznaky: TT 38;C, bolesti a paréza ľavej hornej končatiny, bolesti hlavy, zvracanie. Za účelom laboratórneho vyšetrenia na izoláciu poliovírusov sa nepodarilo odobrať vzorky stolice, nakoľko pacient bol v zlom klinickom stave, bez stolice. Pacient pracoval ako robotník po celom Slovensku, staval športoviská a ihriská (naposledy v okrese Bardejov), cestovanie v zahraničí rodina neuvádza, žije s priateľkou, ktorá má 7 ročného syna, ktorý nebol v poslednom období očkovaný. Pacient bol proti poliomyelitíde kompletne očkovaný: 5.3.87; 8.5.87; 18.3.88; 19.5.88 a 13.5.98. Ochorenie bolo diagnosticky uzatvorené ako kliešťová encefalitída.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Cieľ

Cieľom projektu je, aby mladí ľudia, hlavne žiaci 9.ročníkov základných škôl a stredných škôl diskutovali o týchto problémoch a netradičným spôsobom (hrou), účasťou na tomto projekte, získali a osvojili si čo najviac vedomostí o problematike HIV/AIDS, iných pohlavne prenosných ochorení, antikoncepcii, sexuálnom správaní, až po formovanie humánneho prístupu a podpore sociálneho citenia k ľuďom HIV pozitívnym a chorým na AIDS. Dôslednou realizáciou projektu očakávame zmenu postojov a chovania sa mladých ľudí.

Vyhodnotenie: v našom okrese sme k 31.12.2016 v okrese evidujeme 6 prípadov bezpríznakových stavov infekcie HIV – Z21, hlásené v rokoch 2009, 2010, 2014 a 2015.

V roku 2016 bolo spolu vyšetrených 3256 osôb s negatívnym výsledkom v laboratóriu NsP n.o. Topoľčany (darcovia krvi, gravidné ženy, pacienti s pohlavnými chorobami, kožní pacienti, užívatelia drog a iné); certifikát v tomto období nebol vydaný.

K 31.12.2016 bolo prednesených 16 prednášok s problematikou AIDS a pohlavných chorôb 7x na základných školách (152 osobám) a 9x na stredných školách v Topoľčanoch (zúčastnilo sa 229 študentov).

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Cieľ

Posilnenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach.

Vyhodnotenie: na RÚVZ so sídlom v Topoľčanoch je zriadená pri oddelení epidemiológie „Poradňa očkovania“, v ktorej poskytujú informácie pracovníci oddelenia. Činnosť poradne je zameraná najčastejšie na telefonické dotazy a osobné konzultácie. Najčastejšie dotazy sa týkali odmietnutia očkovania, výkonu očkovania pred odchodom do zahraničia, dotazy na iné druhy nepovinného očkovania, nežiadúcich účinkov a kontraindikácií.

V roku 2016 sme mali hlásené tieto ochorenia preventabilné očkovaním: 4 chronické ochorenia na VHB, 1 akútne ochorenie na VHB a 1 nosičau dospelých neočkovaných osôb – všetky ochorenia boli diagnostikované v rámci iných vyšetrení alebo prevencie. Zaevidovali sme 3 odmietnutia základného očkovania.

V okrese Topoľčany boli v týždni od 24.04.2016 do 30.04.2016 realizované tieto aktivity:

1. na internetovej stránke RÚVZ Topoľčany bol uverejnený materiál k EIW 2015, ktorého heslom v tomto roku bolo „Vyplníme medzeru v imunizácii / Close the immunization gap“.
2. na vývesnej tabuli v centre mesta Topoľčany a v budove RÚVZ boli propagačné materiály a článok s názvom Európsky imunizačný týždeň – EIW 2016.
3. distribuovali sme písomný materiál s tematikou EIT do ambulancií lekárov prvého kontaktu a na miesta prístupné laickej verejnosti v poliklinikách a v nemocnici v meste Topoľčany,
4. osobné a telefonické poradenstvo - výskyt ochorení preventabilných očkovaním, očkovací kalendár platný na rok 2016, očkovanie proti ovčím kiahňam, problematika očkovania proti VHB (hradenie poisťovňami), očkovanie proti TBC, HPV, rotavírusom, očkovanie pred cestou do zahraničia, dôsledky odmietnutia očkovania.

6.9 IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVŇUJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

Cieľ

Hlavným cieľom projektu je zvýšenie vedomostí budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a o význame očkovania.

Vyhodnotenie: Najväčší vplyv na odmietavý postoj, najmä mladých ľudí a rodičov malých detí má narastajúci trend antivakcinačných aktivít. Postoje týchto osôb k očkovaniu sú často ovplyvňované rôznymi informáciami z médií, z aktivít usporadúvaných laikmi, z internetu.

V tomto roku sme vykonali projekt zameraný na realizáciu intervencie, ktorá vyplynula z výsledkov výskumu realizovaného v rámci Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v rokoch 2013 – 2014 pod názvom „Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu.“ Cieľom projektu bolo jednoduchým a interaktívnym spôsobom edukácie zvýšiť povedomie najmä budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním, o rizikách súvisiacich s ich priebehom, možnými komplikáciami a následkami, o možnostiach a význame účinnej prevencie očkovaním. Cieľovou skupinou boli najmä žiačky vyšších ročníkov stredných škôl. Pozornosť sa zamerala aj na vybudovanie kritického postoja účastníkov k rôznym zdrojom informácií súvisiacich s očkovaním. Súčasťou edukácie bola aj ukážka manipulatívnych a zavádzajúcich techník používaných odporcami očkovania. Medzi hlavné 4 tematické okruhy patrili:

- problematika povinného očkovania,
- zdroje informácií o očkovaní, kritický pohľad na internet (okruhy s názvami: „Prídavné látky“, „Prečo toľko vakcín“, Nežiaduce účinky po očkovaní“, „Prečo stále očkujeme“
- kvalita života očkovanej a neočkovanej osoby
- význam individuálnej a kolektívnej imunity,

Efekt intervencie sa zisťoval formou dotazníka – jeden dotazník pred edukáciou a jeden po edukácii. Edukácia bola vykonaná na 3 stredných školách, spolu bolo vypísaných 2x 75 dotazníkov. Pred edukáciou sa 14 študentov vyjadrilo k zrušeniu očkovania (odmietavý postoj, resp. ponechať na vôli matky), po edukácii sme nezaznamenali odmietavý postoj k očkovaniu, iba 6 odpovedí bolo „neviem“.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 Národný program podpory zdravia

4. február SVETOVÝ DEŇ PROTI RAKOVINE – zameraný na tému **Kolorektálny karcinóm** – článok v MY Dnešok, internet, web stránka mesta TO. Tvorba a distribúcia plagátu.

1 prednáška pre 23 obyvateľov mesta v Tríbečskej knižnici v TO

1 prednáška pre 31 členov ZPCCH na MsÚ v TO.

14. – 20. marec – TÝŽDEŇ UVEDOMENIA SI MOZGU

Kognitívne funkcie mozgu.....Gymnázium TO.....4 prednášky.....110 študentov

Kognitívne funkcie mozgu.....ZŠ Don Bosca TO.....2 prednášky.....40 žiakov

Kognitívne funkcie mozgu.....MŠ Škultétyho TO.....2 prednášky.....40 detí

20. marec – SVETOVÝ DEŇ ÚSTNEHO ZDRAVIA

3 prednášky v MŠ J. Kráľa Topoľčany pre 64 detí.

7. apríl - SVETOVÝ DEŇ ZDRAVIA

V regionálnom týždenníku MY – DNEŠOK a na internete sme uverejnili článok pod názvom 7. apríl – Svetový deň zdravia „Porazme cukrovku“. Na RÚVZ panel a tvorba plagátu k Dňu otvorených dverí.

13.4. Deň otvorených dverí – v tento deň sme v priestoroch RÚVZ za štandardných podmienok vyšetrili 16 obyvateľov.

10. máj – Svetový deň – Pohybom ku zdraviu

V regionálnom týždenníku MY – DNEŠOK a na internete sme uverejnili článok pod názvom „10. máj – Svetový deň pohybu ku zdraviu“, v ktorom poukazujeme na význam pohybu ako významného faktora prevencie srdcovocievnych ochorení a vyzvali širokú verejnosť k pohybu.

Tvorba plagátu ku dňu otvorených dverí a distribúcia plagátu po organizáciách v meste.

Deň otvorených dverí – 5 obyvateľov mesta – TK, BMI, % tuku, antropometria, edukácia a meranie smokerlyzerom.

4 prednášky pre 87 žiakov ZŠ Kovarce na tému: Pohybová aktivita ako dôležitý faktor v prevencii KVO.

31. máj – SVETOVÝ DEŇ BEZ TABAKU

V mestskej výveske a na panely v RÚVZ sme informovali verejnosť o tomto významnom dni.

Poradňa pre odvykanie od fajčenia za rok 2016 navštívilo 15 klientov, v šiestich prípadoch boli informácie o možnostiach odvykania sprostredkované telefonicky. Klientom, ktorí osobne navštívili poradňu na odvykanie od fajčenia, sme najskôr spravili vstupný pohovor zameraný na abúzy, pri ktorom klienti vyplnili Fageströmov dotazník. Potom sme klientom smokerlyzerom stanovovali koncentráciu CO vo výdychovom vzduchu ako ukazovateľa miery závislosti a porobili niektoré biochemické a antropometrické vyšetrenia, ktoré sa považujú za štandard pri vstupnom pohovore.

29. september – SVETOVÝ DEŇ SRDCA

V spolupráci so Slovenskou nadáciou srdca sme sa zapojili do celoslovenskej kampane MOST.

V priebehu kampane sme vyšetrili 41 obyvateľov, ktorým sme vyšetrili chol, glu, TK, BMI, antropometrické merania a všetkým sme poskytli zdravotno-výchovné poradenstvo zamerané na prevenciu srdcovocievnych a metabolických ochorení. Kampane sa zúčastnila jedna trieda študentiek SZŠ v Topoľčanoch, ktorým sme vysvetlili základnú myšlienku Svetového dňa srdca a cieľ celonárodnej kampane MOST. Asi polovici študentiek sme zmerali krvný tlak, BMI a poskytli zdravotno-výchovný materiál.

Článok k téme na internetovej stránke úradu a v týždenníku Dnešok. V priestoroch úradu sme zhotovili panel.

1.október – MEDZINÁRODNÝ DEŇ STARŠÍCH

V rámci tohto dňa a celého mesiaca októbra, mesiaca úcty k starším sme realizovali nasledovné aktivity: 3 prednášky pre 59 seniorov, súčasne sme zúčastneným seniorom merali krvný tlak. BMI a poskytli zdravotno-výchovné poradenstvo.

10. október – SVETOVÝ DEŇ DUŠEVNÉHO ZDRAVIA

Článok na internetovej stránke úradu pod názvom „Čo je stres?“, panel v priestoroch RÚVZ.

16. október - SVETOVÝ DEŇ VÝŽIVY

Obchodná akadémia v Topoľčanoch usporiadala v súvislosti s týmto dňom „Deň zdravia“, na ktorom sme sa zúčastnili ako odborní garanti. Pri tejto príležitosti sme 83 záujemcom zo strany pedagógov a študentov merali krvný tlak, telesný tuk a vypočítali BMI.

20. október – SVETOVÝ DEŇ OSTEOPORÓZY

3 prednášky pre 67 seniorov na tému „Prevenca osteoporózy a predchádzanie úrazom“.

14. november – SVETOVÝ DEŇ DIABETU

2 prednášky na tému Diabetes mellitus pre 26 študentov SZŠ a 20 členov ZPCCH. Distribúcia letáku „Diabetes mellitus a pohybová aktivita“ na stredné školy v meste Topoľčany. Panel v priestoroch RÚVZ.

14. – 21.11. 2016 EURÓPSKY TÝŽDEŇ BOJA PROTI DROGÁM

6 prednášok pre 146 žiakov ZŠ Kovarce.

Panel k téme v priestoroch RÚVZ.

1. december – SVETOVÝ DEŇ AIDS

13 prednášok pre 289 žiakov základných a stredných škôl. Panel v priestoroch RÚVZ na tému „Prevenca AIDS“.

9.1.1 Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva SR

„Zdravotné uvedomenie a správanie sa obyvateľstva SR v roku 2016“ realizácia prieskumu vo veku od 15 do 65 a viac rokov. Prieskumu sa zúčastnilo 104 respondentov.

„Školské ovocie“ – realizácia programu na zvyšovanie zdravotného a nutričného uvedomenia u detí a rodičov – v regióne Topoľčianskeho okresu boli zapojené 3 - 4 ročné deti MŠ a 7. ročníka ZŠ, spolu 180 dotazníkov.

„GYTS“ – global youth tobacco survey na Slovensku – v našom regióne boli zapojené: 1 mestská a 1 vidiecka základná škola.

„Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania“ – spolupracovali sme s oddelením epidemiológie pri realizácii projektu na Obchodnej akadémii, Gymnázium a Strednej obchodnej školy v Topoľčanoch formou prednáškovej činnosti. Študenti pred a po edukácii vyplňali dotazníky, spolu 75 študentov.

9.2 Národný akčný program v prevencii obezity na roky 2015 – 2025

11.3.2016 6. Zasadnutie pracovnej skupiny pohybovej aktivity, prevencie nadváhy a obezity konaného na RÚVZ v Žiline.

7.9.2016 Pracovné stretnutie – Návrhy úloh k Národnému akčnému plánu pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017-2020

Poradňu pre znižovanie nadváhy a obezity v roku 2016 pravidelne navštevovali 2 klientky. Pri každom ďalšom stretnutí sme klientom robili antropometrické merania, percentuálne stanovenie ich telesného tuku, váhu, analyzovali ich jedálny lístok a pohybovú aktivitu. Takto sa s klientmi stretávame 1-krát za dva týždne.

V mesiaci október sme v spolupráci s ELLE STUDIO FITNESS Topolčany uskutočnili merania BMI, FAT, MUSCLE, bazálny metabolizmus a viscerálny tuk 62 ženám, zameraných na znižovanie nadváhy, resp. na zlepšenie fyzickej kondície a udržanie si hmotnosti pohybovou aktivitou a zmenou životného štýlu.

Prednášková činnosť:

Význam mlieka vo výžive človeka.....ZŠ Kovarce.....	4 prednášky96 žiakov
Výživa dospelujúcej mládeže.....ZŠ sv. Ladislava TO.....	4 prednášky.....	110 žiakov
Zdravá výživa.....OA TO.....	2 prednášky.....	250 študentov
Pitný režimOA TO.....	2 prednášky.....	250 študentov
Zdravá výživa dospelujúcej mládeže.....Gymnázium TO.....	4 prednášky.....	84 študentov
Zdravá výživa a pitný režim.....ZŠ sv. Ladislava TO.....	4 prednášky.....	68 žiakov
Obezita ako rizikový faktor DM.....ZŠ sv. Ladislava TO.....	5 prednášok.....	108 žiakov
Obezita ako rizikový faktor DM.....ZŠ Kovarce.....	4 prednášky.....	120 žiakov
Pohybová aktivita ako faktor prevencie KVO..ZŠ Kovarce.....	4 prednášky.....	87 žiakov

9.4 Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike

Prednášková činnosť:

Zdravotné dôsledky užívania alkoholu....ZŠ sv. Ladislava TO....	2 prednášky.....	58 žiakov
Zdravotné dôsledky užívania alkoholu....OA TO.....	1 prednáška.....	56 študentov

9.5 Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu aktívneho starnutia

Prednášková činnosť:

Výživa a pitný režim v staršom veku.....ZSS Tovarnícka.....	24 seniorov
Výživa mozgu ako faktor prevencie stareckej demencie.....ZSS Tovarnícka.....	23 seniorov
Výživa mozgu ako faktor prevencie stareckej demencie.....ZSS Komfort.....	25 seniorov
Výživa mozgu ako faktor prevencie stareckej demencie.....KD Nádej.....	31 seniorov
Prevencia osteoporózy a predchádzanie úrazom.....KD Jeseň.....	26 seniorov
Prevencia osteoporózy a predchádzanie úrazom.....Denné centrum Senior 4..	21 seniorov
Prevencia osteoporózy a predchádzanie úrazom.....ZPCCH.....	20 členov
Význam očkovania proti chrípke u seniorov.....KD Nádej.....	31 seniorov
Význam očkovania proti chrípke u seniorov.....KD Jeseň.....	26 seniorov

9.7 CINDI program SR

Za rok 2016 sme v **poradni zdravia** vyšetrili 106 klientov (biochemické vyšetrenia, TK a antropometrické merania). Klientom sme na základe ich aktuálneho stavu a výsledkov vyšetrení stanovili skóre rizika KVCH. V indikovaných prípadoch sme klientom odporúčali aj ďalšie sledovanie a kontrolné vyšetrenie v Poradni zdravia.

V teréne sme za štandardných podmienok vyšetrili 10 zamestnancov MŠ na Škultétyho ul. v Topoľčanoch.

V teréne za neštandardných podmienok v spolupráci s VŠZP na tzv. „Dni zdravia“ sme vyšetrili 45 zamestnancov vo firme DECODOM, 53 zamestnancov vo firme BRUCKNER, 65 zamestnancov firmy ZKW a 53 zamestnancov firmy HYZA. Klientom sme vyšetrovali cholesterol, glykémiu, krvný tlak, BMI, antropometriu a poskytli sme ciele zdravotno-výchovné poradenstvo.

9.8 Akčný plán realizácie národnej protidrogovej stratégie SR na obdobie rokov 2013 – 2016

Zdravotné dôsledky fajčeniaOA TO.....2 prednášky.....82 študentov
Zdravotné dôsledky drogovej závislosti...OA TO.....2 prednášky.....64 študentov
Zdravotné dôsledky drogovej závislosti...ZŠ Kovarce.....6 prednášok.....146 žiakov

6.7 PREVENCIA AIDS

Prednášková činnosť:

AIDS a iné pohlavné choroby....Gymnázium TO.....3 prednášky.....92 študentov
AIDS.....ZŠ sv. Ladislava.....3 prednášky.....62 žiakov
Prevenia AIDS.....OA TO.....3 prednášky.....65 študentov
Prevenia AIDS.....OA TO.....3 prednášky.....72 študentov
Prevenia AIDS.....ZŠ sv. Ladislava3 prednášky.....68 žiakov
Prevenia AIDS.....ZŠ Kovarce.....4 prednášky.....84 žiakov
Pohlavne prenosné nákazy.....OA TO4 prednášky 185 študentov
Panel k téme v priestoroch RÚVZ.

V regionálnom týždenníku a na webovej stránke RÚVZ sme zverejnili nasledovné články:

Dni vyhlásené WHO na rok 2016
Týždeň uvedomenia si mozgu
4. február Svetový deň proti rakovine – Kolorektálny karcinóm
7. apríl – Svetový deň zdravia
10. máj – Svetový deň Pohybom ku zdraviu
31. máj – Svetový deň bez tabaku
29. september – Svetový deň srdca
10. október – Svetový deň duševného zdravia
1. december – Svetový deň AIDS

Ostatná prednášková činnosť nezaraďená v predošlom texte:

Význam mlieka vo výžive človeka.....MsÚ TO.....1 prednáška.....47 vedúcich školských jedální
Medzinárodné zdravotnícke predpisy WHO pri vysoko nebezpečných nákazách.....
nemocnica TO1 prednáška.....40 lekárov a zdravotných sestier
Konceptia odboru Výchova ku zdraviu ..2 prednášky49 študentov SZŠ

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Trebišove**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

Cieľ

Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami.

- RÚVZ so sídlom v Trebišove nie je riešiteľským pracoviskom úlohy.

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV

Cieľ

Cieľom tohto programu je plniť zaktualizované národné ciele vládou schváleného materiálu Protokol o vode a zdraví k Dohovoru o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992 – Národné ciele SR III, ktoré boli nastavené v spolupráci s rezortom životného prostredia a to v súlade s medzinárodným dokumentom Protokol o vode a zdraví.

- Tunajší orgán verejného zdravotníctva neobdržal vo veci plnenia národných cieľov Protokolu o vode a zdraví žiadne pokyny od gestora.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Cieľ

Zabezpečiť pokračovanie procesov zameraných na uplatňovanie ľudského biomonitoringu vo vzťahu k chemickým rizikovým faktorom zo životného i pracovného prostredia a udržateľnosť odborných kapacít pre HBM v rámci ÚVZ SR a RÚVZ v SR.

RÚVZ so sídlom v Trebišove nie je vybraným riešiteľským pracoviskom úlohy.

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTOK VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKÔL NA ZDRAVIE DETÍ V RÔZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

Cieľ

Cieľom je plnenie Regionálneho prioritného cieľa III (RPG III) uvedeného v Deklarácii ministrov prijatej na Parnskej konferencii o životnom prostredí a zdraví, ktorým je prevencia akútnych a chronických respiračných ochorení a alergií u detí prostredníctvom zlepšovania kvality vnútorného prostredia v školách uplatnením environmentálno-zdravotných indikátorov.

- Rok 2016 - analýza získaných údajov, vyhodnotenie výsledkov, formuláciu záverov a odporúčaní, publikovanie výsledkov a záverov RÚVZ, verejnosti a zástupcom škôl – zabezpečuje gestor projektu ÚVZ SR Bratislava.

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTOK V PITNÝCH VODÁCH

Cieľ

Získať prehľad o výskyte reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách SR.

- RÚVZ so sídlom v Trebišove nie je vybraným riešiteľským pracoviskom úlohy.

1.6 ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASTÍČ VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ

Cieľ

Hlavným cieľom projektu je poskytovať presné a včasné informácie o obsahu alergizujúcich organických častíc – peľu a spór plesní v ovzduší. Podmienkou na naplnenie hlavného cieľa je rozšíriť existujúcu sieť peľových monitorovacích staníc na úroveň, ktorá je nevyhnutná pre presné a komplexné vyhodnocovanie peľovej situácie v jednotlivých regiónoch Slovenska. Obnova a dobudovanie technického, prístrojového a personálneho vybavenia infraštruktúry peľovej informačnej služby (PIS) zabezpečí adekvátny monitoring environmentálnych zdravotných rizík spôsobených výskytom biologických alergénov v ovzduší pre celé územie Slovenska, čím sa posilní základná úloha v oblasti ochrany a podpory verejného zdravia, a to prevencia.

- RÚVZ so sídlom v Trebišove nie je vybraným riešiteľským pracoviskom úlohy.

1.7 ZHODNOTENIE STAVU DEKONTAMINÁCIE VO VYBRANÝCH PREVÁDZKACH PEDIKÚR V OKRESE LEVICE

Cieľ

- zhodnotenie stavu dekontaminácie v prevádzkach pedikúr v okrese Levice
- prijatie účinných opatrení na zníženie rizika poškodenia zdravia klientov

- RÚVZ so sídlom v Trebišove nie je riešiteľským pracoviskom úlohy.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

V roku 2016 sme vykonali celkovo **225** kontrol v rámci štátneho zdravotného dozoru a v rámci posudkovej činnosti v súlade so zák. č. 355/2007 Z.z. a nadväzujúcich legislatívnych úprav. Z uvedeného počtu bolo v 79 prípadoch vykonaný cielený štátny zdravotný dozor so zameraním na:

- zisťovanie faktorov práce a pracovného prostredia,
- zabezpečenie ochrany zdravia pri práci, prestávok v práci a poskytovanie OOPP,
- zabezpečenie minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadaviek na pracovisko,
- hodnotenie zdravotných rizík.

Na všetkých prevádzkach sa vykonala kontrola plnenia povinností zabezpečenia zdravotného dohľadu podľa § 30 ods. 1 písm.b) zák. č. 355/2007 Z.z. Celkovo sme vyplnili 32 kontrolných listov týkajúcich sa zabezpečenia zdravotného dohľadu pre zamestnancov prostredníctvom pracovnej zdravotnej služby. Z analýzy kontrolných listov vyplýva, že zdravotný dohľad bol v 9 prevádzkach zabezpečený prostredníctvom tímu PZS, v 23 prevádzkach boli služby PZS poskytované dodávateľsky autorizovaným bezpečnostným technikom a bezpečnostnotechnickou službou.

V súčinnosti s odborom infekčnej a neinfekčnej epidemiológie sa vykonala kontrola pracovných podmienok a spôsobu práce v 2 zdravotníckych zariadeniach, zároveň sa vykonala kontrola v 2 školských zariadeniach v súčinnosti s odborom hygieny detí a mládeže. Zisťovali sa rizikové faktory práce a pracovného prostredia ako aj hodnotenie zdravotných rizík.

V rámci výkonu ŠZD ako aj v rámci posudkovej činnosti sa poskytovalo poradenstvo predovšetkým v zabezpečení minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadaviek na pracoviskách, vykonávali konzultácie so zamestnávateľmi o požiadavkách týkajúcich sa objektivizácie rizikových faktorov, o hodnotení zdravotných rizík a zabezpečení zdravotného dohľadu. Zároveň sa poskytovali konzultácie aj poskytovateľom PZS o požiadavkách na vypracovanie dokumentácie na identifikované rizikové faktory v pracovnom prostredí podľa príslušných legislatívnych požiadaviek. Platené konzultácie zahrňovali v tomto roku opäť problematiku vypracovania prevádzkových poriadkov v súlade s platnou legislatívou. Celkovo odbor PPL v roku 2016 poskytol odborné poradenstvo a konzultáciu 380 krát.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Na referáte preventívneho pracovného lekárstva RÚVZ so sídlom v Trebišove sa naďalej získavajú údaje o zdravotných rizikách, vydávajú sa rozhodnutia o zaradení prác do kategórie rizikových prác a vedie sa evidencia o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v zamestnávateľských subjektoch nášho okresu. *Počet prevádzok v okrese Trebišov, u ktorých evidujeme vyhlásené rizikové práce v roku 2016 je celkovo 13.*

V roku 2016 evidujeme v okrese Trebišov **celkovo 322 pracovníkov** vykonávajúcich rizikové práce **z toho 77 žien**, čo je oproti roku 2015 **nárast** celkového počtu pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce o 84, z toho 20 žien. Rizikové práce s faktorom psychická pracovná záťaž sme vyhlásili v Detskom Domove Sečovce na 2 pracoviskách s celkovým počtom exponovaných zamestnancov 22 z toho 20 žien.

V roku 2016 bolo vykonaných 9 cielených kontrol, ktoré sa týkali plnenia opatrení vyplývajúcich zamestnávateľom z rozhodnutí o určení rizikových prác.

Na základe návrhu zamestnávateľa bolo vydaných **8 rozhodnutí** vo veci zaradenia prác do kategórií z hľadiska prehodnotenia zdravotných rizík v nasledovných prevádzkach:

- Eustream a.s., líniová časť Sečovce, boli vyhlásené rizikové práce 3. kategórie (hluk),
- Lesy SR š.p., manipulačný sklad Sečovce rizikové práce 4. kategórie (hluk, vibrácie)
- Východoslovenská distribučná a.s., Košice, prevádzka Servisné služby Sečovce rizikové práce 3. kategórie (elektromagnetické žiarenie)
- Silometal spol. s r.o. Sečovce rizikové práce 3. kategórie (hluk)
- Detský Domov Sečovce, 3. samostatná špecializovaná skupina s opatrovateľskou starostlivosťou rizikové práce 3. kategórie (psychická záťaž)
- Detský Domov Sečovce, 1. a 2. samostatná špecializovaná skupina s ošetrovateľskou starostlivosťou rizikové práce 3. kategórie (psychická záťaž)
- Tatravagónka a.s. Poprad, prevádzkareň Trebišov rizikové práce 3. a 4. kategórie (hluk, pevný aerosól)
- Správa ciest Košického samosprávneho kraja, Stredisko Trebišov rizikové práce 3. kategórie (hluk, vibrácie)

Na 4 už existujúce rizikové pracoviská (Eustream a.s., Lesy SR š.p, VSD a.s., Tatravagónka a.s.) a 4 novo vyhlásené rizikové pracoviská (Silometal spol. s r.o., Detský Domov, Správa ciest KSK, stredisko Trebišov) sme vydali nové rozhodnutia s celkovým počtom exponovaných zamestnancov 233, z toho 26 žien.

Posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu zabezpečovali prevádzkovatelia v súčinnosti s pracovnou zdravotnou službou. V roku 2016 sme z evidencie nevyradili žiadne rizikové práce.

Pokyny na odstránenie nedostatkov alebo sankčné opatrenie za neplnenie povinností na úseku ochrany zdravia zamestnancov, ktorí vykonávajú rizikové práce, sme v roku 2016 neuložili.

Súhrne údaje o rizikových prácach a exponovaných pracovníkoch v roku 2016 za náš okres sme zadávali do programu ASTR a výstupné zostavy sme zaslali e-mailom na ÚVZ SR odbor PPL v Bratislave.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V roku 2016 pracovníci PPL vykonávali priebežné ciele kontroly so zameraním na plnenie povinností pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Odbornú spôsobilosť preukazovali prevádzkovatelia v 4 prevádzkach, ktoré boli zamerané na maloobchodný predaj sortimentu kde sa nachádzali aj agrochemikálie (postreky). Prevádzkovatelia mali zároveň splnenú aj povinnosť aktualizácie odbornej prípravy. Skladovanie ako aj predaj týchto látok bol vyhovujúci. Pri výkone ŠZD sa zistilo, že veľmi toxické a toxické látky a zmesi sa používajú a teda aj predávajú iba zriedkavo. Ochrana rastlín sa zabezpečuje vo väčšine prípadov prípravkami ktoré nespádajú do tejto kategórie.

V roku 2016 sme zaevidovali celkovo 164 hlásení o vykonaní profesionálnej regulácii živočíšnych škodcov v okrese Trebišov.

Mimoriadne situácie alebo havárie v okrese Trebišov sme v roku 2016 nezaznamenali.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V okrese Trebišov v roku 2016 evidujeme 2 rizikové pracoviská, na ktorých dochádza k manipulácii s chemickými karcinogénmi s celkovým počtom exponovaných pracovníkov 28 z toho 22 žien. Jedná sa o onkologické ambulancie a onkologické oddelenie v zariadení NsP a.s. Trebišov. Na týchto pracoviskách sa pacientom podávajú chemoterapeutické prípravky v tabelárnej a injekčnej forme. V roku 2016 bolo na týchto pracoviskách vykonaných 2252 liečebných kúr cytostatikami, z toho na oddelení bolo podaných 1565 a ambulantne 687 cytostatík.

Opatrenia na ochranu zdravia spočívajú v minimalizácii expozície pracovníkov pri príprave chemoterapeutických prípravkov, v dôslednom používaní osobných ochranných pracovných prostriedkov, v dodržiavaní bezpečných pracovných postupov a v pravidelnej účasti na lekárske preventívnych prehliadkach a na školení BOZP.

Ďalej bolo v rámci posudkovej činnosti vydaných 11 rozhodnutí na vykonanie odbornej sanácie azbestového materiálu. V rámci povinného hlásenia týchto činností sme v roku 2016 zaevidovali 8 hlásení podnikateľských subjektov o výkone odbornej sanácie azbestového materiálu.

Na základe prijatého podnetu sme vykonali v 1 prípade cielenú kontrolu likvidácie strešnej krytiny s obsahom azbestového materiálu. Na základe zistených porušení povinností vyplývajúcich z legislatívnych úprav a to, likvidácie krytiny bez príslušného oprávnenia, nevymedzenia kontrolného pásma, nezabezpečenie vhodných OOPP ako ani posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pre zamestnancov, nezabezpečenie vhodnej likvidácie azbestového materiálu a nenahlásenie začatia týchto prác sme začali správne konanie vo veci uloženia pokuty.

2.2 INTERVENČIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

Na RÚVZ so sídlom v Trebišove naďalej prebieha aktívna spolupráca PPL a služieb „Poradne zdravia RÚVZ so sídlom v Trebišove“. Pri tejto spolupráci sa poskytovalo cielené poradenstvo v 6 prevádzkach (Charitný dom, RÚVZ, Obchodná akadémia, Stredná odborná škola, Mestský úrad, Štatistický úrad). V rámci tejto činnosti bolo spolu pre 31 pracovníkov zo toho pre 26 žien priamo na pracovisku prevádzky poskytnuté meranie tlaku, hodnotenie BMI, meranie glukózy a cholesterolu a výživové poradenstvo.

V rámci výkonu ŠZD sa poskytovalo poradenstvo a konzultácie ktoré sa týkali predovšetkým odborných usmernení v problematike objektivizácie rizikových faktorov na pracovisku a hodnotenia zdravotného rizika. Zistené nedostatky sa prejednávali so zamestnávateľmi a zároveň aj s poskytovateľmi pracovných zdravotných služieb, vo väčšej bezpečnostnotechnickými službami. Zdôrazňovala potreba dôkladnej kontroly ochrany nefajčiarov, zabezpečenie minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadaviek na pracovisko, poskytovanie OOPP a zabezpečenie školení zamestnancov o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

V roku 2016 sa RÚVZ so sídlom v Trebišove sa zapojil do kampane „Zdravé pracoviská pre všetky vekové kategórie“, ktorý bol 43. kalendárnym týždňom kalendárneho roka vyhlásený za Európsky týždeň pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci. Dňa **27. októbra 2016** sa konal

deň otvorených dverí na odbore preventívneho pracovného lekárstva, kde pracovníci odboru poskytovali bezplatné konzultácie k otázkam týkajúcim sa ochrany zdravia pri práci.

Spoločné dozorné aktivity s orgánmi inšpekcie práce sa v roku 2016 nerealizovali.

2.4 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

V roku 2016 sme vykonali 14 cielených kontrol v rámci posudkovej činnosti a 6 cielených kontrol v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru. V rámci posudkovej činnosti sme vydali 14 rozhodnutí a 5 stanovísk k jestvujúcim chráneným pracoviskám, kde sa jednalo o zmenu počtu pracovníkov so ZPS alebo o zmenu vykonávanej činnosti. Celkový počet zamestnancov so ZPS na týchto pracoviskách bolo 41 z toho 18 žien.

V rámci týchto činností sme rozdali 4 kontrolné listy „*Dotazník informovanosti zamestnancov ma ochranu zdravia pri práci so zobrazovacími jednotkami*“ a 5 kontrolných listov týkajúce sa práce s bremenami. Z dotazníkov sme zistili, že zamestnanci majú k dispozícii dostatočný čas na odpočinok vrátane obedňajšej prestávky a zamestnávateľ ich informoval o rizikách pri práci so zobrazovacou jednotkou.

Priestorové usporiadanie a vybavenie novozriadených pracovísk spĺňalo požiadavky NV SR č. 391/2006 o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko. Nedostatky na kontrolovaných chránených pracoviskách neboli zistené.

Vyhodnotenie úlohy ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZP na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy (aké, koľko)	Zistené nedostatky (aké, koľko)	Uložené opatrenia (aké, koľko)
	rozhodnutí	stanov.						
Trebišov	14	5	20	20	41	4Z, 5R	0	0

V roku 2016 sme vydali 14 rozhodnutí na novozriadené chránené pracoviská a 5 stanovisk. Celkový počet zamestnancov so ZPS na kontrolovaných pracoviskách bol 41 z toho 18 žien.

Vykonávané činnosti: skladník, stolár, administratívny pracovník, pracovník v krajčírskkej dielni, pomocný pracovník v odevnej výrobe, prekladateľ-tlmočník, školský asistent, predajca potravinárskeho tvaru, predajca rozličného tovaru, predajca rybárskych potrieb a aranžér .

Druh postihnutia: Telesné.

Vysvetlivky:

CHP – chránené pracoviská

ZP – zdravotné postihnutie

Kontrolné listy:

A – azbest, B – biologické faktory, C – chemické faktory, H – hluk, K – karcinogénne a mutagénne faktory,

N – neionizujúce žiarenie, P – psychická pracovná záťaž, R – bremená, V – vibrácie, Z – zobrazovacie jednotky

V komentári v texte pod tabuľkou uviesť za jednotlivé pracoviská:

- Vykonávanú činnosť

- Druh (skupiny) postihnutia: Telesné, Duševné, Intelektové alebo Zmyslové postihnutia

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 Bezpečnosť kozmetických výrobkov a ochrana spotrebiteľa.

Úloha ukončená v marci 2016 správou vypracovanou ÚVZ SR. Zistené výsledky sa uplatnia ako podklad pri odhade rizika pri príprave plánu dozoru v nasledujúcich rokoch.

3.2 Bezpečnosť výrobkov z bambusu

Úlohu plní vybrané RÚVZ Poprad. Tunajší úrad sa na tejto úlohe nepodieľa.

3.3 Problematika plastifikátorov v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami

Úlohu plní vybrané RÚVZ Poprad. Tunajší úrad sa na tejto úlohe nepodieľa.

3.4 Prehľad 5-ročného výkonu hraničných kontrol nad melamínovými a polyamidovými výrobkami v SR a EÚ

Úlohu plní vybrané RÚVZ Poprad. Tunajší úrad sa na tejto úlohe nepodieľa.

3.5 Monitoring probiotík v potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch

Úlohu plní vybrané RÚVZ Trenčín. Tunajší úrad sa na tejto úlohe nepodieľa.

3.6 Monitoring príjmu jódu

Monitorovanie príjmu jódu s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu prostredníctvom kontroly obsahu jódu v jodidovanej kuchynskej soli (potravín).

V rámci plnenia úlohy bolo spolu odobratých 24 vzoriek kuchynskej soli, ktoré boli vyšetrené na obsah KJ, KJO_3 a ferokyanid draselný.

Výsledky vyšetrených vzoriek jedlej soli zodpovedali rozsahu povoleného obsahu KJ (KJ a KJO_3 ako KJ) v rozmedzí u 5 vzoriek 15- 25 mg/kg a u 19 vzoriek 25-35 mg/kg. Minimálna zistená hodnota bola 24 mg/kg a maximálna zistená hodnota bola 33,0 mg/kg. Obsah protihrudkujúcej látky – ferokyanidu draselného ($K_4Fe(CN)_6$) vo vyšetrených vzorkách neprekročil stanovený limit. Hodnota zisteného obsahu $K_4Fe(CN)_6$ bola v rozmedzí od 0,0 do 14,4 mg/kg. Označovanie kontrolovaných výrobkov bolo v súlade s platnou legislatívou.

V regióne, v ktorom úradnú kontrolu vykonáva tunajší úrad, prevádzka, v ktorej bola balená jedlá soľ ukončila svoju činnosť.

Celoročná správa spracovaná v tabuľkovej forme bola zaslaná gestorskému pracovisku RÚVZ so sídlom v Košiciach.

3.7 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok do potravín a aróm v potravinách

S cieľom zistiť úroveň spotreby prídavných látok **E 104 chinolínová žltá**, **E 951 aspartam** a **E 960 glykozidy steviolu** v potravinách u dospelých a detskej populácie a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI) je vykonávaný monitoring u 20 respondentov s ľahkou, resp. strednou prácou v dvoch vekových kategóriách 19 – 35 ročných a 36 – 54 ročných mužov a žien na základe dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia.

Pre realizáciu bolo spracovaných 20 dotazníkov od respondentov vekovej kategórie 19 až 35 rokov a 36 až 54 rokov, muži a ženy ľahko/stredne pracujúcich, po 5 respondentov z každej vekovej kategórie.

Respondenti, ktorí sa zúčastnili projektu boli administratívni pracovníci, zamestnanci potravinárskych prevádzok a zamestnanci tunajšieho úradu. Dotazník pozostával z 24 hodinovej spotreby potravín/pokrmov/nápojov. Na základe údajov získaných z dotazníka, ktorý zahŕňal spotrebu potravín skonzumovaných respondentmi boli odobraté vzorky potravín a zaslané na vyšetrenie do príslušného laboratória. Na stanovenie obsahu E 104 boli odobraté vzorky: Sirup s príchuťou ananás, Sirup s príchuťou kiwi. Na stanovenie obsahu E 951 (Aspartám) boli odobraté vzorky: Spirit s príchuťou citrón – Nízkoenergetická limonáda s príchuťou citrón – zistené množstvo aspartámu 37,3 mg/kg, Orbit spearmint – Žuvačka bez cukru s mäťovou príchuťou so sladidlami - zistené množstvo aspartámu 26,0 mg/kg. Všetky vzorky boli vyšetrené v laboratóriu RÚVZ so sídlom v Košiciach.

V odobratej vzorke, Sirup s príchuťou ananás, vyrobené pre: DMJ Market s.r.o., distribútor: DMJ Market, Budovateľská 1288, Vranov nad Topľou, D.M.T.: 10.5.2017, výrobca deklaroval na obale prítomnosť syntetického farbiva E 104 - chinolínová žltá. Laboratórnym vyšetrením vzorky prítomnosť chinolínovej žltej nebola zistená. Opakovaným vyšetrením vzorky sirupu s príchuťou ananás, len s iným dátumom spotreby, D.M.T.: 24.7.2017 sa opäť nepotvrdila prítomnosť sledovaného farbiva. Vo vzorke, Sirup s príchuťou kiwi, od toho istého výrobcu a distribútora, D.M.T.: 18.7.2017, bol vo vyšetrenej vzorke zistený obsah chinolínovej žltej v množstve 62,8 mg/kg.

Zo spracovaných dotazníkov v kategórii mladšie ženy nebol zistený príjem glykozidov steviolu, u starších žien bol príjem glykozidov steviolu zistený v jednom prípade zo stolových sladidiel a u dvoch žien z ochuteného nápoja. Príjem chinolínovej žltej bol zistený iba u žien mladších z ochuteného nápoja a príjem aspartámu bol zhodne zistený u žien starších aj mladších z konzumácie žuvačiek a aromatizovaného nápoja so zníženou energetickou hodnotou. U mužov v kategórii mladších nebol zistený príjem glykozidov steviolu. U starších jeden respondent uvádzal konzumáciu ochuteného nápoja. Príjem chinolínovej žltej bol zistený iba u mužov starších z ochuteného nápoja a cukríkov na osvieženie dychu a príjem aspartámu bol zhodne zistený u mužov starších aj mladších z konzumácie žuvačiek a aromatizovaného nápoja so zníženou energetickou hodnotou. Celoročná správa aj s tabuľkami bola zaslaná gestorskému pracovisku ÚVZ SR v Bratislave.

3.8 Monitoring príjmu kuchynskej soli

Soľ je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO a preto je úloha zameraná na kontrolu pridanej jedlej soli do hotových pokrmov v ZSS, pekárskeho výrobkov a chleba.

Podľa požiadaviek gestora úlohy boli v ZSS odobraté 3 vzorky (obedové menu) hotových pokrmov v:

- 1. ZSS verejné:** Reštaurácia Marco, Trebišov
držková polievka
labužnícky rezeň
zemiaková kaša
- 2. ZSS uzatvorené (závodné stravovanie):** Kantína Deva, Trebišov
brokolicová polievka s liatým cestom
kuracie prsia na prírodno
varené zemiaky
- 3. ZSS nemocničné:** NsP Trebišov
polievka z kostí s niťovkami
dusená sekaná
zemiaková kaša

a 3 vzorky pekárskeho výrobkov odobratých v ZSS od výrobcov v SR:

1. rožok 40 g tukové pečivo
2. pšenično ražný chlieb krájaný
3. chlieb zemplínsky krájaný.

V ďalšej etape bol realizovaný monitoring príjmu kuchynskej soli na základe 24 hod. dotazníka u 20 klientov spolu (dospelá populácia muži/ženy v dvoch vekových kategóriách 19 r. – 35 r. a 36 r. – 62 r. v každej vekovej kategórii 5 klientov). Dotazníky boli spracované v programe ALIMENTA a porovnané s OVD (9. Revízia – percentuálny podiel). Výsledky boli spracované podľa komodity v tabuľkovej forme podľa požiadaviek gestora a zaslané RÚVZ Košice.

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENČIE OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO).

a) Podpora zdravého štartu do života

Koncom roku 2016 bolo v meste Sečovce zriadené materské centrum Sovička, ktoré rozbieha svoju činnosť. V nasledujúcom období sa chceme podieľať na poradenskej činnosti v oblasti zdravého životného štýlu.

V rámci edukačných aktivít sa realizovali prednášky pre žiakov základných a stredných škôl, zameraných na problematiku zdravého životného štýlu a zdravej výživy, s cieľom vplyvať na zmenu ich stravovacích návykov a prevenciu civilizačných ochorení. Niektoré prednášky boli realizované aj v spolupráci so SČK pre učiteľky – zdravotníčky a Zemplínskou knižnicou v Trebišove. Počet prednášok – 24, počet edukovaných – 638.

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

Pri kontrolách vykonaných v školských bufetoch bola pozornosť zameraná na ponúkaný sortiment, bola vykonaná mimoriadna kontrola zameraná na prítomnosť marketingu a reklamy, propagáciu nezdravých potravín s vysokým obsahom soli, tukov a cukrov. Bolo vykonaných 5 kontrol.

V 4 materských školách boli vytvorené priestorové i prevádzkové možnosti zabezpečenia stravovania u detí, ktoré si vyžadujú diétne stravovanie. Bolo umožnené donášať deťom stravu pripravovanú doma (diabetes, alergie na bielkovinu kravského mlieka, sóju, vaječný bielok, intolerancia laktózy). Na dodržiavanie pitného režimu pre deti materských škôl bolo vykonaných 30 kontrol. Pri kontrolách v rámci štátneho zdravotného dozoru bola kontrolovaná energetická a biologická hodnota podávanej stravy.

c) Poskytovanie nutričného vzdelávania odborným zamestnancom školského stravovania

V rámci SČK pre zdravotníkov materských, základných a stredných škôl boli zrealizované 2 akcie, na ktorých boli prednesené témy s aktuálnou problematikou (stravovacie návyky u detí predškolského veku, soľ v potravinách, nutričné zloženie celodennej stravy), spolu sa zúčastnilo 80 pracovníkov.

d) Podpora pohybových aktivít

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru v 15 základných a stredných školách (13 ZŠ, 2 SŠ) bola pozornosť venovaná telovýchovným podmienkam žiakov. Sú využívané i vonkajšie ihriská a multifunkčné obecné ihriská. Športové aktivity sú realizované i v rámci krúžkov s telovýchovným zameraním (futbal, hádzaná, basketbal). Počas letných prázdnin prebiehajú aktivity športových škôl (2x futbal).

4.1 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Cieľom projektu je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou. Prieskum je zameraný najmä na oblasti závislostí: fajčenie, konzumáciu alkoholu, zneužívanie liekov a drog a pod. V roku 2016 zo strany gestora neboli žiadne požiadavky na realizáciu projektu.

V rámci zdravotno-výchovných aktivít bolo realizovaných 11 besied, zameraných na zneužívanie návykových látok pre žiakov základných a stredných škôl. Počet edukovaných žiakov – 318.

4.2 MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t.j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti a pod. a porovnanie získaných výsledkov s výsledkami sledovania s predchádzajúcimi rokmi. Na základe získaných údajov sa overí účinnosť intervenčných opatrení, zameraných na zníženie počtu úrazov u detí, ako aj ich vážnych zdravotných následkov v rámci predchádzajúceho prieskumu. Vzhľadom na to, že na Slovensku nie je k dispozícii komplexná štatistika resp. evidencia detských úrazov, výstupy z projektu by mali do istej miery poskytnúť prehľad o situácii v tejto oblasti.

Databáza údajov bola realizovaná prostredníctvom dotazníkovej metódy, údaje sa získavali od rodičov detí resp. ich zákonných zástupcov. Každá odpoveď bola kódovaná číslom. Údaje z dotazníkov boli následne spracované v databáze údajov v programe Excel a zaslané na štatistické spracovanie na ÚVZ SR v určenom termíne. Súbor obsahuje deti z mestských a vidieckych predškolských a školských zariadení.

V roku 2016 bola realizovaná III. etapa projektu – realizácia dotazníkového prieskumu u vekovej skupiny 11-14 ročných detí. Boli vybrané dve triedy základných škôl v rámci II. stupňa (ZŠ Komenského Trebišov, ZŠ s MŠ Hrčel'), po 30 detí t.j. spolu 60 detí z jednej mestskej a jednej vidieckej. Zber údajov bol realizovaný prostredníctvom dotazníkového prieskumu. „Dotazníky o úraze“ vyplňali žiaci. Počet respondentov – 60. Zber údajov u detí školského veku a analýza údajov sa uskutočnili v prvom polroku 2016. Údaje z dotazníkov boli následne spracované v databáze údajov v programe excel a zaslané na štatistické spracovanie na ÚVZ SR v určenom termíne (do konca októbra kalendárneho roka).

4.3 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL; VYUŽITIE HODÍN TV

Cieľom je zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb zdravého fyzického a duševného vývinu. Odborne zdôvodniť potrebu minimálne 30 minútovej pohybovej aktivity denne pre všetkých žiakov v školách v súlade s Globálnou stratégiou WHO pre výživu, fyzickú aktivitu a zdravie.

Na školách sú realizované telovýchovné aktivity v priemere 2 hod. týždenne.

V roku 2016 mimo hodín TV na školách sú realizované športové aktivity i v rámci krúžkov s telovýchovným zameraním (futbal, hádzaná, basketbal). Počas letných prázdnin prebiehajú aktivity športových škôl (2x futbal). Na 1 strednej škole je k dispozícii posilňovňa.

9.2. NÁRODNÝ PROGRAM PREVENIE NADVÁHY A OBEZITY

V spolupráci s referátom neinfekčnej epidemiológie a podpory zdravia sa realizoval v súvislosti s plnením Národného programu prevencie nadváhy a obezity v roku 2016 na základných školách v okrese Trebišov projekt COSI (Childhood Obesity Surveillance Initiative).

Jedná sa o projekt Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO), ktorého cieľom je podpora zdravia a správneho vývoja detí na Slovensku v súvislosti s plnením uznesenia vlády SR č. 488/2015 k Národnému akčnému plánu v prevencii obezity na roky 2015-2025. Uvedený projekt prebieha vo viacerých európskych krajinách. Po skompletizovaní meraní a dát WHO bude analyzovať údaje zo všetkých škôl.

Projekt COSI je realizovaný v rokoch 2015- 2016 metodikou WHO, schválený etickou komisiou.

Odborným garantom ÚVZ SR bol vytvorený rozdeľovník škôl, ktoré boli do projektu zapojené. Každá škola má svoj kód, ktorý sa uvádza v dotazníkoch pre meranie detí a v dotazníku pre školy.

Do projektu bolo zaradených 6 základných škôl, z toho 1 mestská (ZŠ Komenského Trebišov) a 5 vidieckych (ZŠ Nižný Žipov, ZŠ Vojčice, ZŠ Michalany, ZŠ s MŠ Čerhov, ZŠ s MŠ Borša).

Do dotazníkového prieskumu bolo zaradených 83 žiakov 1. a 2. ročníkov vo veku od 7 do 7,99 rokov so súhlasom rodičov, resp. zákonných zástupcov, ktorí podpísali informovaný súhlas. Súčasťou projektu sú antropometrické merania (výška, hmotnosť, obvod pása a obvod bokov) žiakov základných škôl vo veku od 7 do 7,99 rokov.

Vyplnenie dotazníkov a merania žiakov zabezpečili pracovníci referátu HDM a referátu neinfekčnej epidemiológie a podpory zdravia.

Údaje z dotazníkov (školské dotazníky a dotazníky žiakov) boli spracované do e-formy Open Clinica kancelárie WHO v Kodani.

NÁRODNÝ PROGRAM „ŠKOLSKÉ OVOCIE“.

Program „Školské ovocie“ je v SR uskutočňovaný od roku 2008 pod vedením a koordináciou Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky. V súvislosti s Programom „Školské ovocie“ za rezort zdravotníctva – bol vykonaný monitoring vstupných a výstupných údajov spotreby ovocia a zeleniny.

Cieľom programu je zvýšiť konzumáciu a spotrebu ovocia a zeleniny u detí predškolského a školského veku, vplývať na zmenu ich stravovacích návykov a predchádzať chorobám z nadhmotnosti a obezity. Cieľovou skupinou sú deti a žiaci materských a základných škôl.

V okrese Trebišov program bol realizovaný na základe metodického pokynu ÚVZ SR pre regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike u 5-6 ročných detí a u žiakov 8. ročníkov. V súvislosti s realizáciou tohto projektu na vybraných materských a základných školách sa monitorovala spotreba ovocia a zeleniny, zdravého uvedomenia a pozitívnych zmien stravovacích návykov. Monitoring sa realizoval na školách, ktoré boli zapojené i nezapojené do programu „Školské ovocie“.

Údaje z dotazníkov získané od 150 respondentov, boli vložené do databázy údajov v programe Excel a zaslané v elektronickej podobe na štatistické spracovanie na ÚVZ SR v určenom termíne do 30.6.2016.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

Referát infekčnej epidemiológie a nozokomiálnych nákaz sa okrem kapitoly 6 podieľa aj na plnení nasledovných projektov a programov:

9.1. Národný program podpory zdravia

Plnenie:

Referát infekčnej epidemiológie a nozokomiálnych nákaz sa podieľa na plnení Národného programu podpory zdravia v časti: *Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení.*

- V roku 2016 boli realizované *edukačné aktivity*:
 - zamerané na propagáciu prospešnosti očkovania, t.j. 3 skupinové intervencie pre *študentov stredných škôl* (pilotný projekt Očkovanie hrou).
 - *Pre pedagógov* materských, základných a stredných škôl z okresu Trebišov boli realizované 2 prednášky na tému *Európsky imunizačný týždeň* – so zameraním na prevenciu výskytu mumps, osýpok, a rubeoly, ako aj 2 prednášky na tému: *Zdravotná spôsobilosť dieťaťa v predškolskom zariadení*. V súvislosti s výskytom VHA boli v roku 2016 realizované 2 prednášky na tému: *Vírusová hepatitída A* pre učiteľky materských, základných a stredných škôl.
 - *Pre lekárov* primárnej zdravotnej starostlivosti bola realizovaná 1x prednáška zameraná na usmernenie v súvislosti so zabezpečením výkonu očkovania v zmysle platnej legislatívy a informácie o vývoji úrovne vakcinácie v rámci povinného pravidelného očkovania.
 - Zabezpečené boli 4x prednášky pre *pracovníkov zdravotníckych zariadení* a 1x pre pracovníkov poskytujúcich *upratovacie služby* v okrese Trebišov na tému: „*Umývanie a hygienická dezinfekcia rúk v zdravotníckej praxi*“. Taktiež sa realizovali 3x prednášky pre zdravotníckych pracovníkov ambulancie a ústavnej zdravotnej starostlivosti na tému: „*Nákazy spôsobené bakteriálnymi pôvodcami s klinicky a epidemiologicky významnými mechanizmami rezistencie*“.
- V roku 2016 boli spracované 2 druhy *edukačných materiálov* týkajúce sa pre prevenciu vzniku a šírenia vírusovej hepatitídy A a svrabu, ktoré boli následne zverejnené na webovej RÚVZ so sídlom v Trebišove.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

1. Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2016

Pre účely zabezpečenia *Národného imunizačného programu SR* bolo v územnej pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Trebišove realizované *metodické usmerňovanie* poskytovateľov zdravotnej starostlivosti pre deti a dorast a pre dospelých, ako aj laickej verejnosti nasledovne:

- *Zverejnenie očkovacieho kalendára* na rok 2016 a na rok 2017 pre povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove a zaslanie aktuálneho očkovacieho kalendára na neštátne zdravotnícke zariadenia v odbore všeobecné lekárstvo pre deti a dorast a pre dospelých;
- Zabezpečená bola *realizácia pilotnej fázy projektu „Očkovanie hrou“*. Realizované boli intervencie u 3 skupín študentov na stredných školách v okrese Trebišov podľa stanovenej metodiky projektu.
- *Pre pedagógov materských, základných a stredných škôl z okresu Trebišov* boli realizované 2 prednášky na tému *Európsky imunizačný týždeň 2016* – so zameraním na prevenciu výskytu mumps, osýpok, a rubeoly, ako aj 2 prednášky na tému: *„Zdravotná spôsobilosť dieťaťa v predškolskom zariadení“*.
- *Pre lekárov primárnej zdravotnej starostlivosti* bola realizovaná 1x prednáška zameraná na *usmernenie v súvislosti so zabezpečením výkonu očkovania v zmysle platnej legislatívy* a informácie o vývoji úrovne vakcinácie v rámci povinného pravidelného očkovania v okrese Trebišov.
- Na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove v časti *Poradňa očkovania* sú uverejnené relevantných informácie týkajúce sa *prospešnosti a bezpečnosti očkovania*. Zabezpečená je *propagácia stránky podporovanej Slovenskou epidemiologickou a vakcinologickou spoločnosťou*: www.sprievodcaockovanim.sk.
- Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove boli zverejnené *edukačné materiály*: *Európsky imunizačný týždeň (EIW) 2016*: informačný materiál o kampani - *„Vyplňte medzeru v imunizácii / Close the immunization gap“*; leták - *„Ružienka“*; leták - *„Osýpky“*.
- V rámci *Európskeho imunizačného týždňa* boli vykonané nasledovné aktivity:
 - *Propagácia Európskeho imunizačného týždňa 2016* - zverejnenie vlastných edukačných letákov (ako aj edukačných materiálov zaslaných gestorom projektu) na web stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove.
 - *Propagácia kampane* na 4 webových stránkach miest: Mesto Trebišov, Mesto Kráľovský Chlmec, Mesto Sečovce, Mesto Čierna nad Tisou a na 46 webových stránkach obcí okresu Trebišov prostredníctvom 3 druhov letákov (Rubeola, Osýpky, informácia o EIW 2016).
 - *Informácia o kampani a letáky* boli zaslané na 28 pediatrických ambulancií. Obsah edukačných materiálov bol zameraný na *dôležitosť očkovania, na ochranu pred výskytom a šírením osýpok a rubeoly, na najdôležitejšie skupiny pri boji s medzerami v očkovaní proti osýpkam a ružienke, na očkovanie na Slovensku a na účinnosť očkovania*. Na

ambulanciách boli edukačné materiály zverejnené na informačných tabuliach a paneloch.

- Prednáška a besedy o význame očkovania - pre učiteľky - „zdravotníčky“ materských škôl – 2x.
- Informačný panel o EIW 2016 bol umiestnený v priestoroch RÚVZ so sídlom v Trebišove.
- *Publikovanie a oboznámenie širšej odbornej a laickej verejnosti o význame očkovania a dosiahnutej zaočkovanosti* – v januári 2016 referát infekčnej epidemiológie informoval lekárov ambulancie a ústavnej zdravotnej starostlivosti vývoji úrovne vakcinácie v rámci povinného pravidelného očkovania za posledných 10 rokov v územnej pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Trebišove.
- V rámci *vakcinačnej poradne* bola priebežne počas roka 2016 poskytovaná poradenská a bezplatná konzultačná činnosť v problematike imunizácie:
 - poskytnuté boli 4 konzultácie o očkovaní do zahraničia;
 - poskytnutých bolo 52 konzultácií o očkovaní pre lekárov prvého kontaktu v okrese Trebišov týkajúcich sa povinného očkovania a individuálnych očkovacích schém;
 - poskytnutých bolo 19 konzultácií pre obyvateľov (laickú verejnosť) okresu Trebišov týkajúcich sa významu a bezpečnosti povinného pravidelného očkovania.
- V roku 2016 bolo realizovaných *10 prejednaní* odmietania očkovania za účelom komunikácie dôvodov odmietania povinného očkovania a poskytnutia relevantných informácií o význame a benefitoch očkovania.
- V roku 2016 bolo za účelom doočkovania detí, ktoré neboli očkované podľa platného očkovacieho kalendára vydaných *52 individuálnych očkovacích schém*. Jedná sa najmä o deti prichádzajúce po dlhodobom pobyte zo zahraničia, o deti neočkované kvôli zdravotným komplikáciám a o deti, u ktorých rodičia odmietajú očkovanie, resp. sa na očkovanie nedostavili v čase predvolania lekárom v súlade s platným očkovacím kalendárom.
- V roku 2016 bol spracovaný *edukačný materiál* týkajúci sa pre prevenciu vzniku a šírenia vírusovej hepatitídy A vrátane významu preventívneho očkovania proti VHA, ktorý bol následne zverejnený na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove a poskytovaný vo všetkých ohniskách nákazy VHA. Zároveň bol odoslaný úradným inštitúciám a potravinárskym prevádzkam v obciach s výskytom VHA v okrese Trebišov - 236 x.

2. Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO, (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy):

- Táto úloha je vykonávaná priebežne. V mesiaci apríl 2016 bola vykonaná kontrola očkovania v zariadeniach sociálnych služieb (očkovanie proti pneumokokovým invazívnym ochoreniam a očkovanie proti chrípke) - *18 kontrol*.
- V mesiaci september 2016 bola vykonaná kontrola očkovania na ambulanciách pre deti a dorast a ambulanciách pre dospelých v územnej pôsobnosti okresu Trebišov - *47 kontrol*.
- V skupine ochorení preventabilných očkovaním boli v roku 2016 hlásené tieto ochorenia:
 - *Pertussis - 1 ochorenie* (očkovací status: 1x očkovanie neznáme)
 - *Parotitída - 2 ochorenia* (očkovací status: 1x očkovanie riadne – jednou dávkou, 1x, neočkovaný)

- *Akútne vírusové hepatitídy B* - 3 ochorenia (očkovací status: 1x kompletne očkovanie - 3 dávky vakcíny proti VHB, 2x neočkovaní)
 - *Chronická vírusová hepatitída B* - 19 ochorení (očkovací status: 19 neočkovaní proti VHB);
 - *Nosičstvo HBsAg* - 34 novoevidovaných nosičov (očkovací status: 2x zaočkovanie riadne 3 dávkami , 32x neočkovaní proti VHB);
 - *Akútna vírusová hepatitída A* - 421 ochorení (očkovací status: 22x čiastočné očkovanie- jednou dávkou, 399 x neočkovaní);
 - *Tuberkulóza* - 4 ochorenia (očkovací status: 1x kompletne očkovanie, 3 x očkovací status –neznámy);
 - *Rotavírusová enteritída* - 26 ochorení (očkovací status: 26x neočkovaní);
 - *Varicella* 449 ochorení (očkovací status: 449x neočkovaní);
 - *Kliešťové encefalitídy* 4 ochorenia (očkovací status: 4x neočkovaní).
- Porovnanie trendu ochorení preventabilných očkovaním so získanými výsledkami administratívnej kontroly očkovania:

Ochorenia preventabilné očkovaním	rok 2016			rok 2015			rok 2014		
	Chorí	Z toho očkovaní úplne	Úroveň zaočkovania popul.	Chorí	Z toho očkovaní úplne	Úroveň zaočkovania popul.	Chorí	Z toho očkovaní úplne	Úroveň zaočkovania popul.
Záškrt	0	-	96,9% - 95,5%	0	-	95,6% - 96,5%	0	-	96,4% - 97,0%
Tetanus	0	-		0	-		0	-	
Pertussis	1	0		2	0		28	27	
Poliomyelitída	0	-	96,9% - 95,5%	0	-	95,6% - 96,5%	0	-	94,1% - 97%
Hemofilové invazívne och.	0	-	96,3%	0	-	95,6%	0	-	94,1%
Akútna a chronická VHB, nosičstvom HBsAg	56	3	21,8%	72	4	54,3%	58	2	62,96%
Pneumokokové invazívne ochor.	0	-	96,3%	2	2	96,2%	0	-	94,1%
Parotitída	2	1	96,3%	5	5	95,1% - 97,1%	172	80	94,4%, 96,4%
Osýpky	0	-	97,1%	0	-		0	-	
Rubeola	0	-	97,3%	0	-		0	-	
Tuberkulóza	4	1	-	11	5	-	6	1	-

Ochorenia preventabilné očkovaním	rok 2016	rok 2015	rok 2014
VHA	421	40	12
Rotavírusové enteritídy	26	92	21
Varicella	449	345	149
Kliešťová encefalitída	4	0	
Meningokokové inva-	0	3	

3. Manažment očkovania

- Lekári a sestry pracujúci v pediatrických obvodoch ako aj v ambulanciách všeobecného lekára pre dospelých okresu Trebišov, boli v roku 2016 (v januári 2016) opätovne usmernení v súvislosti so zabezpečením výkonu očkovania v zmysle platnej legislatívy prostredníctvom prednášky o vývoji úrovne vakcinácie v rámci povinného pravidelného očkovania za posledných 10 rokov v územnej pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Trebišove. Upozornení boli na nutnosť opätovného predvolania detí, ktorých zákonní zástupcovia sa s deťmi nedostavili na očkovania po prvom predvolaní. Inštruovaní boli o spôsobe a obsahu žiadosti na schválenie individuálnych očkovacích schém.
- Schválených bolo *52 individuálnych očkovacích schém* za účelom doočkovania detí, u ktorých došlo k časovému omeškaniu vo vzťahu k platnému očkovaciemu kalendáru povinného pravidelného očkovania detí a dospelých.
- V súvislosti s nedostavením sa na povinné pravidelné očkovanie bolo vykonané *10 x prejednanie* so zákonnými zástupcami odmietajúcimi povinné očkovanie detí.

4. Kontrola očkovania v SR

- V apríli 2016 bola vykonaná kontrola očkovania v zariadeniach sociálnych služieb a v detských domovoch zameraná na očkovanie proti chrípke a proti pneumokokovým ochoreniam - vykonaných bolo *18 kontrol*. Zaočkovanosť proti chrípke bola 85,1% a zaočkovanosť proti pneumokokovým ochoreniam 36,1%.
- V mesiaci september 2016 bola vykonaná kontrola očkovania - *47 kontrol*. Na úrovni okresu Trebišov nebola zistená zaočkovanosť pod 95% ani v jednom z kontrolovaných ročníkov. Na základe výsledkov kontroly očkovania k 31.8.2016 je možné konštatovať **zlepšenie** oproti roku 2015 a to:
 - Zaočkovanosť v kontrolovanom ročníku *2014* proti:
 - diftérii, tetanu, pertussis, VHB, hemofilovým infekciám, poliomyelitíde stúpla - z 95,6% na 96,3%,
 - pneumokokom stúpla - z 96,2% na 96,3%;
 - MMR stúpla oproti predchádzajúcemu roku - z 95,1% na 95,7%.
 - Zaočkovanosť v kontrolovanom ročníku *2013* proti MMR ostala na rovnamej úrovni – 97,1% a v ročníku *2012* zaznamenávame vzostup z 96,7% na 97,3%. V preočkovaní v ročníku *2004* – mierny vzostup z 96,3% na 96,8%.
 - V zaočkovanosti v ročníku *2009* proti DTaP-IPV bol zaznamenaný mierny vzostup z 96,3% na 96,9%, ale pokles v ročníku *2002* z 96,5% na 95,5%.

V kontrolovanom období od 1.9.2015 – 31.8.2016 v porovnaní s rokom 2015 klesol počet dočasných kontraindikácií (*zo 6 na 4 prípadov*) ale stúpol počet trvalých kontraindikácií (*z 12 na 26 prípadov*). Pri kontrole uchovávaní vakcín v ambulanciách neboli zistené žiadne nedostatky

5. Odstránenie rozdielov v zaočkovanosti na všetkých úrovniach, ktoré zabezpečí udržanie vysokej zaočkovanosti populácie

Pre účely udržania vysokej úrovne zaočkovanosti v rámci povinného očkovania a pre účely znižovania až odstraňovania rozdielov v zaočkovaní v ťažko dostupných marginálnych skupinách obyvateľstva sa zabezpečili nasledovné aktivity a postupy:

- *Priebežne počas roka 2016* pokračovala spolupráca s asistentmi a koordinátorom osvetly zdravia (Zdravé komunity n.o.) v mestách Sečovce a Trebišov a v obciach Zemplínska Teplica, Bačkov. Asistenti vykonávajú edukáciu o význame očkovania v rómskych komunitách. Pomáhali pri zabezpečení očkovania a doočkovania detí z marginalizovaných skupín týkajúceho sa povinného očkovania ako aj v súvislosti s očkovaním v ohniskách vírusovej hepatitídy A. Zároveň v tejto oblasti prebieha spolupráca s terénnymi sociálnymi pracovníkmi miest Trebišov, Sečovce a obcí v okrese Trebišov.
- V tejto súvislosti boli počas roka 2016 schvaľované individuálne očkovacie schémy.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

1. Zlepšenie laboratórnej spolupráce

- Laboratórna spolupráca na okresnej úrovni je dobrá. Invazívne kmene *H. influenzae* typu B neboli vykultivované.
- Pravidelne je vykonávaná *analýza polyrezistentných kmeňov*. Celkovo bolo v roku 2016 vykultivovaných *9 rôznych kmeňov*. Tieto boli polyrezistentné v 14-tich prípadoch.

2. Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení

- Úloha je plnená priebežne. Prenosné ochorenia sú hlásené z laboratórií v Košiciach (MEDY s.r.o., Synlab s.r.o., HPL s.r.o.) a Stropkove (Alpha medical a.s.). predmetné laboratória zabezpečujú hlásenie prostredníctvom systému EPIS, mailom alebo telefonicky. Po hlavne prenosné ochorenia sú hlásené z dermatovenerologických a gynekologických ambulancií. Ochorenia na TBC sú hlásené z Oddelenia tuberkulózy a pľúcnych chorôb NsP Trebišov a.s. Zabezpečená bola úzka spolupráca s infekčným oddelením NsP Michalovce a.s. a infekčným oddelením UNLP Košice pre pacientov s trvalým bydliskom v okrese Trebišov. Od marca 2015 je infekčná ambulancia pri NsP Trebišov a.s. zrušená.
- V okrese Trebišov sa proporcia subjektov hlásiacich ARO a chrípke podobné ochorenia pohybuje na priemernej úrovni 72 % (pediatri 71% a všeobecní praktickí lekári pre dospelých 73%).
- Zdravotnícke zariadenia ambulantnej a ústavnej zdravotnej starostlivosti v okrese Trebišov, ktoré nehlásia ARO a chrípke podobné ochorenia sú priebežne upozornené na dodržiavanie povinnosti hlásenia výskytu a podozrenia na výskyt povinne hlásených prenosných ochorení a nosičstva choroboplodných mikroorganizmov.
- V priebehu roka 2016 hlásilo chrípku a prenosné ochorenia do EPIS 11 lekárov.
- Z lôžkových zdravotníckych zariadení bolo v roku 2016 hlásené 1x podozrenie na SARI u 73 ročnej ženy z okresu Trebišov, u ktorej od dňa 06.03.2016 pretrvávala dýchavica, febrilita do 40°C, slabosť. Klinický obraz: pneumónia, resp. insuficiencia. Hospitalizovaná od 06.03.2016 do 07.03.2016 Interné oddelenie NsP n.o. Kráľovský Chlmec, následne dňa 07.03.2016 na OAIM NsP n.o. Kráľovský Chlmec. Rizikový faktor: neznámy. Oč-

kovanie proti chrípke: neznáme. ATB terapia: Gentamycin. UPV – áno od 06.03.2016 – 09.03.2016. Antivirotiká: Tamiflu od 08.03.2016. Odber materiálu: virologické a sérologické vyšetrenie dňa 09.03.2016. Výsledok: dňa 18.3.2016, RT-PCR vírus chrípky A(H1) negatívny, RT-PCR vírus chrípky B negatívny.

3. Analýza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení

Analýza prenosných ochorení za rok 2016 (porovnanie výskytu prenosných ochorení v roku 2015 s výskytom v roku 2014 a za posledných 5 rokov, dlhodobé trendy):

1. Priebežne sa vykonáva *epidemiologické vyšetovanie v ohniskách nákaz* v závislosti na epidemiologickej situácii vo výskyte prenosných ochorení: v roku 2016 bolo evidovaných **2569 hlásení prenosných ochorení**. Z toho v systéme EPIS bolo *spracovaných 1977 ochorení*, spracovaných bolo **724 ohnisk**.

V systéme EPIS spracované:	Ochorenia	Ohniská
2016	1977	724
2015	1271	480
2014	1525	563
2013	1017	418
2012	1072	515
2011	1381	440

2. V roku 2016 došlo v okrese Trebišov k poklesu výskytu ochorení na *mumps*. Celkovo boli hlásené **2 prípady ochorenia**, čo je pokles o 4 prípady oproti minulému roku. Taktiež došlo k poklesu chorobnosti na *pertussis*, v roku 2016 bol hlásený 1 prípad ochorenia (v roku 2015 - 2 ochorenia). Poklesol aj výskyt *tuberkulózy*, v roku 2016 boli hlásené 4 ochorenia, zatiaľ čo v roku 2015 11 ochorení.
3. V okrese Trebišov žije **1** nosič *Brušného týfusu*.
4. Spracovaná bola **12-krát mesačná analýza** prenosných ochorení v okrese Trebišov, prostredníctvom ktorej je zabezpečená priebežná informovanosť o epidemiologickej situácii v okrese Trebišov pre: RÚVZ so sídlom v Košiciach, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, pre lekárov prvého kontaktu, mikrobiológov, infektológov, RVPS a obyvateľstvo - písomne, emailom, aj na webovej stránke RÚVZ Trebišov.
5. *Systém rýchleho varovania (SRV)* – vložené boli **9 informácií** o mimoriadnych epidemiologických situáciách v okrese Trebišov.
6. Priebežne sa vykonávala *surveillance hemokultúr*, s následným epidemiologickým vyšetrením na príslušnom oddelení. V roku 2016 bolo vyšetrených **90 septikémií**. Nárast o 20 septikémií oproti roku 2015, ktoré boli hlásené do systému EPIS.

Analýza chrípkovej situácie v okrese Trebišov:

- **12 - krát** bola vykonaná mesačná analýza situácie v okrese Trebišov. Uverejnená je aj na webovej stránke RÚVZ Trebišov;
- **52 - krát** týždenne bolo spracované hlásenie o výskyte chrípky a akútnych respiračných ochorení, tieto údaje sú uverejnené na webovej stránke RÚVZ Trebišov.

- Spolupracovalo sa na odberoch materiálu na chrípku so sentinelovými lekármi v okrese. V roku 2016 *nebol* u sentinelových lekárov v okrese Trebišov zachytený kmeň pandemickej chrípky typu A (H1N1).

4. Epidemiologický dohľad, monitorovanie, kontrola a riadenie importovaných prenosných ochorení prostredníctvom príst'ahovalcov

V Útvare policajného zaistenia pre cudzincov Sečovce bolo v priebehu roka 2016 umiestnených **105 detí** na krátke prechodné obdobie.

Rozdelenie umiestnených detí podľa pohlavia:

- Dievčatá - počet spolu: 33
- Chlapci - počet spolu: 72

Rozdelenie umiestnených detí podľa veku:

0 roční - 2 detí	10 roční – 5 detí
1 roční – 9 detí	11 roční – 4 detí
2 roční – 0 detí	12 roční – 3 detí
3 roční – 5 detí	13 roční – 8 detí
4 roční – 10 detí	14 roční - 11 detí
5 roční – 2 detí	15 roční – 13 detí
6 roční – 4 detí	16 roční – 11 detí
7 roční – 8 detí	17 roční – 4 detí
8 roční – 4 detí	
9 roční – 2 detí	

V období umiestnenia v predmetnom zariadení, bol očkovací status detí neznámy. Zaistené osoby sú zvyčajne bez akejkoľvek zdravotnej dokumentácie a sú ďalej odosielané do iných útvarov policajného zaistenia pre cudzincov. *Žiadne z detí nebolo* počas umiestnenia v Útvare policajného zaistenia pre cudzincov Sečovce v roku 2016 *očkované*.

V roku 2016 sa v Útvare policajného zaistenia pre cudzincov Sečovce bol zistený zvýšený (epidemický) výskyt ochorení na šarlach. V tejto súvislosti bolo na vyžiadanie útvaru poskytnuté poradenstvo týkajúce protiepidemických opatrení pri epidemickom výskyte tohto ochorenia.

5. Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Vykonávajú sa aktivity zamerané na *zvýšenie informovanosti pre zlepšenie a skvalitnenie „individuálnej“ prevencie obyvateľov v oblasti prenosných ochorení a zvýšenie ich schopnosti vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami:*

1. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove je zabezpečená informovanosť obyvateľstva o výskyte prenosných ochorení v okrese Trebišov (s mesačnou frekvenciou) a o výskyte ARO a chrípke podobných ochorení a ACHO v okrese (s týždennou frekvenciou). Zároveň boli 8x zverejňované informácie o aktuálnom výskyte Vírusovej hepatitídy A v okrese Trebišov a o prijímaných opatreniach a preventívnych opatreniach, 2x informácie o prevencii HIV/AIDS, 1x informácia o prevencii a liečbe svrabu a edukačný materiál o prevencii VHA.

2. Na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove boli ďalej uverejnené nasledovné informácie: „*Praktická forma očkovacieho kalendára na rok 2016 a rok 2017*“, „*Usmernenie hlavného hygienika SR v súvislosti s vírusom Zika*“, „*Usmernenie hlavného hygienika SR – Koordinácia postupov pri zistení vysoko nebezpečnej nákazy v SR*“, „*Celosvetový deň hygieny rúk*“, „*Európsky imunizačný týždeň 2016*“, „*Vírusová hepatitída typu a (žltáčka typu a) - preventívne opatrenia*“, „*Výskyt vírusovej hepatitídy typu A (žltáčky typu A) v okrese Trebišov*“ –2x aktualizácia, „*Svrab staro – nové ochorenie*“, „*Súčasný stav vo vývoji epidemického výskytu VHA v okrese Trebišov a prijímaných protiepidemických opatreniach* -4x aktualizácia“.
3. Na webových stránkach Mesta Trebišov a mesta Kráľovský Chlmec boli uverejnené články: „*Európsky imunizačný týždeň 2015*“.
4. Do predškolských a školských zariadení boli zaslané informačné materiály o význame a prospešnosti očkovania v prevencii výskytu prenosných chorôb. Taktiež boli týmto zariadeniam poskytnuté informačné plagáty a letáky zamerané na prevenciu výskytu: pedikulózy, svrabu, vírusovej hepatitídy A, zavšivavenia a usmernenie ku kolektívnym opatreniam pri výskyte vírusovej hepatitídy A .
5. V súvislosti s epidémiou vírusovej hepatitídy A v marginálnych komunitách s nízkym hygienickým štandardom vydal RÚVZ so sídlom v Trebišove odporúčanie o preventívnych opatreniach a informačné materiály pre zamestnancov Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v pobočke Trebišov, pre zamestnancov Pošty pracujúcich v epidémii postihnutých lokalitách ako aj pre potravinárske zariadenia (potraviny, bary, pohostinstvá, markety, hypermarkety, reštaurácie) a pre obecné úrady v obciach výskytu VHA (spolu pre 32 subjektov). Pracovníci referátu infekčnej epidemiológie a nozokomiálnych nákaz aj v spolupráci s referátom hygieny detí a mládeže, hygieny životného prostredia a hygieny výživy vykonali v súvislosti s epidemickým výskytom VHA štátny zdravotný dozor v: *10 materských školách, 20 základných školách, 2 stredných školách, na 7 pracoviskách, v 2 v obciach v komunálnom prostredí v súvislosti so zásobovaním pitnou vodou* za účelom nariadenia a kontroly protiepidemických opatrení.
6. Poskytnuté boli edukačné materiály o prevencii vírusovej hepatitídy A pre marginalizované skupiny obyvateľstva asistentom osvetly zdravia v rómskych komunitách (Zdravé komunity n.o.) a pre obce.
7. Pri každom vyšetrení v ohnisku nákazy sa vykonáva edukácia zameraná na primárnu a sekundárnu prevenciu výskytu konkrétneho prenosného ochorenia.
8. Vykonávali sa zdravotno-výchovné intervencie na školách pre žiakov (3x „Očkovanie hrou“), pre pedagogických pracovníkov (2x - prevencia výskytu mumps, osýpok, a rubeoly, 2x – *prevencia vírusovej hepatitídy A*). Zabezpečené boli 3x prednášky pre pracovníkov zdravotníckych zariadení a 1x pre pracovníkov poskytujúcich upratovacie služby v okrese Trebišov na tému: „*Umývanie a hygienická dezinfekcia rúk v zdravotníckej praxi*“. Taktiež sa realizovali 3x prednášky pre zdravotníckych pracovníkov ambulancie a ústavnej zdravotnej starostlivosti na tému: *Nákazy spôsobené bakteriálnymi pôvodcami s klinicky a epidemiologicky významnými mechanizmami rezistencie*.

9. V roku 2016 boli spracované 2 druhy *edukačných materiálov* týkajúce sa pre prevenciu vzniku a šírenia vírusovej hepatitídy A a svrabu, ktoré boli následne zverejnené na webovej RÚVZ so sídlom v Trebišove.
10. Na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove (v časti aktuality) boli počas roka 2016:
 - 6x uverejnené analýzy výskytu vírusovej hepatitídy A (VHA) v okrese Trebišov a prehľad prijímaných protiepidemických opatrení;
 - 4x rozhodnutia o opatreniach na predchádzanie vzniku a šírenia prenosných ochorení vydané verejnou vyhláškou v súvislosti s epidemickým výskytom VHA.Informácie o výskyte a opatreniach v súvislosti s epidemickým výskytom VHA boli 12x zverejnené na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove aj v rámci mesačnej správy o epidemiologickej situácii v okrese Trebišov.
11. 9x - v priebehu roka 2016 boli poskytované informácie o preventívnych opatreniach na zamedzenie vzniku a šírenia vírusovej hepatitídy médiám za účelom informovania verejnosti.
12. Pre médiá za účelom informovania verejnosti boli počas roka ďalej poskytnuté informácie o:
 - aktuálnej chorobnosti na ARO, chrípku a chrípke podobné ochorenia v okrese Trebišov, informácie o chorobnosti na norovírusové infekcie v okrese Trebišov v rokoch 2014 až 2016 a o preventívnych opatreniach;
 - potencionálnych zdravotných rizikách vyplývajúcich z premnoženia hmyzu v domácnostiach.

Spolupráca na zabránení šíreniu ochorení prenosných zo zvierat na ľudí s RVPS - Mesačne je zasielaná analýza o epidemiologickej situácii v okrese Trebišov pre RVPS.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

1. Skvalitniť hlásenie zo strany poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorí sú povinní zo zákona hlásiť

- V priebehu roka 2016 hlásilo chrípku a prenosné ochorenia do systém EPIS 11 lekárov. Zdravotnícke zariadenia ambulantnej a ústavnej zdravotnej starostlivosti v okrese Trebišov, ktoré nehlásia ARO a chrípke podobné ochorenia sú priebežne upozornené na dodržiavanie povinnosti hlásenia výskytu a podozrenia na výskyt povinne hlásených prenosných ochorení a nosičstva choroboplodných mikroorganizmov. V okrese Trebišov sa v roku 2016 proporcia subjektov hlásiacich ARO a chrípke podobné ochorenia pohybovala na priemernej úrovni 72% (pediatri 71 % a všeobecní praktickí lekári pre dospelých 73%).

2. Kontrola kvality údajov v EPISe

Priebežne sa vykonáva kontrola kvality údajov systému EPIS ako aj opravy údajov.

3. Vyhľadanie všetkých relevantných údajov podľa požiadaviek legislatívy EÚ

Do systému EPIS sa **vkładajú** údaje podľa zoznamu položiek povinne hlásených do sietí od januára 2007.

- *Systém rýchleho varovania (SRV)* – v roku 2016 vložené boli **9 informácie** o mimoriadnych epidemiologických situáciách v okrese Trebišov.
- *Chrípka - 52 x týždenne* bolo spracované hlásenie o výskyte chrípky a akútnych respiračných ochorení.

4. Manažment epidémií

Analyzovaných bolo **40 epidémií**, ktoré boli hlásené do systému EPIS.

1. V roku 2016 pokračuje **epidemický výskyt ochorení na syfilis**. Celkový počet ochorení v rámci proťahovanej epidémie syfilisu v okrese Trebišov od 03.01.2010 do 31.12.2016 je **329 ochorení**. V roku 2016 bolo hlásených **81 nových ochorení, z toho 1** ochorenie hlásené ako importovaná nákaza z Ukrajiny.
2. Epidémia VHA v meste Trebišov – 296 exponovaných osôb, z toho chorých 17
3. Epidémia VHA Egreš– 108 exponovaných osôb, z toho chorých 11
4. Epidémia VHA Dvorianky - 24 exponovaných osôb, z toho choré 4 osoby;
5. Epidémia VHA Veľká Trňa – 98 exponovaných osôb, z toho choré 4 osoby;
6. Epidémia VHA Nižný Žipov 2 - 63 exponovaných osôb, z toho choré 4 osoby;
7. Epidémia VHA Nový Majer - 239 exponovaných osôb, z toho chorých 29 osôb;
8. Epidémia VHA Veľké Ozorovce - 194 exponovaných osôb, z toho chorých 15 osôb;
9. Epidémia VHA v meste Sečovce - 254 exponovaných osôb, z toho chorých 20 osôb;
10. Epidémia VHA Stanča - 124 exponovaných osôb, z toho choré 4 osoby;
11. Epidémia VHA Brezina - 211 exponovaných osôb, z toho chorých 18 osôb;
12. Epidémia VHA Plechotice - 146 exponovaných osôb, z toho chorých 6 osôb;
13. Epidémia VHA Nižný Žipov - 43 exponovaných osôb, z toho chorých 6 osôb;
14. Epidémia VHA Zempl. Nová Ves - 126 exponovaných osôb, z toho chorých 14 osôb;
15. Epidémia VHA Lastovce - 34 exponovaných osôb, z toho choré 4 osoby;
16. Epidémia VHA Zemplínska Teplica -132 exponovaných osôb, z toho chorých 16 osôb;
17. Epidémia VHA osada Sečovce - 429 exponovaných osôb, z toho chorých 70 osôb;
18. Epidémia VHA Sírnik - 15 exponovaných osôb, z toho chorých 5 osôb;
19. Epidémia VHA Hrčeľ- 391 exponovaných osôb, z toho chorých 31 osôb;
20. Epidémia VHA Novosad - 124 exponovaných osôb, z toho chorých 12 osôb;
21. Epidémia VHA Bačkov - 132 exponovaných osôb, z toho chorých 20 osôb;
22. Epidémia VHA Kravany 64 exponovaných osôb, z toho chorých 11 osôb;
23. Epidémia VHA osada Trebišov - 433 exponovaných osôb, z toho chorých 69 osôb;
24. Epidémia VHA Kuzmice - 261 exponovaných osôb, z toho chorých 31 osôb;
25. Rodinná epidémia Salmonelovej enteritídy v meste Kráľovský Chlmec – exponované 4 osoby, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných - 2;
26. Rodinná epidémia Salmonelovej enteritídy v obci Veľaty - exponovaných 6 osôb, hlásené 3 ochorenia, počet hospitalizovaných - 0;

27. Rodinná epidémia Salmonelovej enteritídy v meste Sečovce - exponované 3 osoby, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 0;
28. Rodinná epidémia Yersínie enterocolitica v obci Plechotice – exponované 4 osoby hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 0;
29. Rodinná epidémia Rotavírusovej enteritídy v meste Kráľovský Chlmec - exponovaných 5 osôb, hlásené 2 ochorenia, hospitalizovaná 1 osoba;
30. Regionálny epidémia Hnačky a gastroenteritídy pravdepodobne infekčného pôvodu na ZŠ, Ul. Pribinova, Trebišov – exponovaných 36 osôb, hlásených 13 ochorení, počet hospitalizovaných 0;
31. Epidémia Septikémie vyvolanej inými gramnegatívnymi mikroorganizmami - *Serratia marcescens* (NN) hlásené 4 ochorenia u pacientov hospitalizovaných na OAİM Trebišov, exponovaných 16 osôb, počet hospitalizovaných 16 osôb;
32. Rodinná epidémia Kamylobakteriálnej enteritídy Milhostov- e exponovaný, z toho choré 2 osoby;
33. Rodinná epidémia Kamylobakteriálnej enteritídy Dvorianky – 7 exponovaných osôb, z toho choré 2 osoby;
34. Rodinná epidémia Kamylobakteriálnej enteritídy Dvorianky – 4, z toho 2 chorí;
35. Rodinná epidémia Salmonelovej enteritídy Sečovce- 2 exponované osoby, z toho choré 2 osoby;
36. Rodinná epidémia Salmonelovej enteritídy Kráľovský Chlmec - 4 exponované osoby, z toho choré 2 osoby;
37. Rodinná epidémia Salmonelovej enteritídy Zemplínska Teplica -6 exponovaných osôb, z toho chorých 5 osôb;
38. Rodinná epidémia Salmonelovej enteritídy Nový Ruskov - 7 exponovaných osôb, z toho chorých 5 osôb;
39. Rodinná epidémia Salmonelovej enteritídy Hriadky - 4 exponované osoby, z toho choré 2 osoby;
40. Epidémia Hnačky a gastroenteritídy pravdepodobne infekčného pôvodu v Špeciálnom zariadení a zariadení opatrovateľskej služby „Prameň nádeje“ Trebišov. – exponovaných 44 osôb, z toho chorých 6 osôb.

RÚVZ so sídlom v Trebišove za účelom zamedzenia vzniku a šírenia epidemického výskytu VHA nariadil individuálne (pre jednotlivcov v kontakte s chorým) a viaceré plošné protiepidemické OPATRENIA:

- **1x** - Zákaz hromadných podujatí v meste Sečovce (9.9.2016) – nariadené verejnou vyhláškou;
- **1x** Zákaz hromadných podujatí v 7 obciach: Hrčel, Brezina, Veľké Ozorovce, Kuzmice, Stanča, Plechotice, Nižný Žipov (5.10.2016) – nariadené verejnou vyhláškou;

- **1x**- Zákaz predaje nebalených pekárenských výrobkov a nebalených dopekaných výrobkov v obciach Hrčel', Brezina, Veľké Ozorovce, Kuzmice, Stanča, Plechotice, Nižný Žipov a v mestách Trebišov, Sečovce (6.10.2016) – nariadené verejnou vyhláškou;
- **1x** - Nariadenie lekárskeho dohľadu a aktívnej imunizácie u detí vo veku od 1 – 15 rokov (vrátane) v obciach: Hrčel', Brezina, Veľké Ozorovce, Kuzmice a v mestskej časti Nový Majer v Trebišove a u detí od 3 - 15 rokov veku (vrátane) u detí navštevujúcich školské zariadenia v obciach Hrčel', Brezina, Veľké Ozorovce, Kuzmice (11.10.2016) – nariadené verejnou vyhláškou;
- **3787 x** – boli rozhodnutím na individuálnej úrovni osobám v priamom kontakte nariadené nasledovné opatrenia: lekárske dohľady, aktívna imunizácia (očkovanie), dezinfekcia prostredia a zvýšená osobná hygiena a ďalšie opatrenia.
- V školách s výskytom VHA boli rozhodnutím nariadené plošná dezinfekcia prostredia – 8 x, plošná dezinfekcia prostredia a zákaz hromadných podujatí – 7x.
- **177 x** – bolo RÚVZ so sídlom v Trebišove zamestnávateľom, ktorí zamestnávajú osoby vykonávajúce epidemiologicky závažné činnosti pri výrobe, manipulácii a uvádzaní do obehu potravín a pokrmov odporúčané zabezpečiť preventívnu vakcináciu (očkovanie) týchto zamestnancov proti VHA. Tieto odporúčania boli zverejnené aj na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove.
- **236 x** bolo RÚVZ so sídlom v Trebišove Všetkým zariadeniam a inštitúciám, ktoré sú určené pre širokú verejnosť predovšetkým v obciach výskytu ochorení na VHA odporúčané až do odvolania vykonávať zvýšenú frekvenciu dezinfekcie dezinfekčnými prípravkami ničiacimi vírus hepatitídy A.
- Tieto odporúčania boli zverejnené aj na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove.

5. Manažment kontaktov a ohnisk

a) V systéme EPIS bolo spolu *spracovaných 1977 ochorení*:

- Potvrdené prípady: 1233
- Pravdepodobné prípady: 11
- Možné prípady: 733
- Importované ochorenia: *hlásené 5 ochorení*
- Profesionálne ochorenia: *neboli hlásené*
- Úmrtie na infekčné ochorenia - *v roku 2016 sme zaznamenali 1 úmrtie na Akútnu hepatitídu B s agensom delta s pečňovou kómou.*

b) Spracovaných bolo **724 ohnisk u 673 prenosných ochorení**, v ktorých boli vykonané protiepidemické opatrenia. V ohniskách bolo **vydaných 2844 opatrení**.

c) Vo všetkých ohniskách bolo vyšetrených **4928 kontaktov** a vykonaných bolo **1234 návštev v ohnisku**.

d) **Analýza jednotlivých ohnisk:**

- Pri vírusovej hepatitíde typu A bolo vyšetrených **3947 kontaktov**, vydaných bolo **3787 rozhodnutí** pre opatrenia v ohniskách 417 laboratórne potvrdených prípadov vírusovej hepatitídy a pre 4 pravdepodobné prípady.

- Pri vírusovej hepatitíde typu B bolo vyšetovaných 48 kontaktov, vydaných bolo 18 rozhodnutí pre opatrenia v ohniskách 3 laboratórne potvrdených prípadov Akútnej VHB a 30 rozhodnutí pre 19 laboratórne potvrdených prípadov chronickej vírusovej hepatitídy typu B.
- Pri vírusovej hepatitíde C bolo vyšetovaných 7 kontaktov, vydaných bolo 7 rozhodnutí pre opatrenia v ohniskách 2 laboratórne potvrdených prípadov Akútnej VHC u 2 laboratórne potvrdených prípadov chronickej VHC neboli vyšetrené kontakty, nakoľko sa jednalo o 2 mužov v nápravnom zariadení,
- Vírusová hepatitída typu E - 2 potvrdený prípad - faktor prenosu ostal neobjasnený.
- Vykonaných bolo 27 návštev v ohniskách 34 HBsAg nosičov, 63 kontaktov bolo odoslaných na vyšetrenie k obvodným lekárom.
- Kliešťová encefalitída bolo vyšetrených 27 kontaktov pri 4 laboratórne potvrdených ochoreniach.
- Pri alimentárnych nákazách bolo odporúčaných na vyšetrenie a vyšetovaných spolu 962 kontaktov:
 - 134 x *Salmonella enteritidis* (A02, A020) – 305 kontaktov
 - 2x *Shigella sonnei* – 9 kontakty
 - 1x *Shigella flexneri*- 2 kontakty
 - 9x Infekcia *E.coli* – 14 kontakty
 - 183x *Kampylobakteriálna enteritída* – 521 kontaktov
 - 4x *Enteritída zapríčinená Yersinia enterocolitica* – 8 kontaktov
 - 26x *Rotavírusová enteritída* – 52 kontaktov
 - 10x *Akútna gastroenteritída zapríč. Vírusom Norwalk*- 36 kontaktov
 - 5x *Enterocolitída zapríč. Clostridium difficile* – 1 kontakt
 - 5x *Adenovírusová enteritída* – 14 kontaktov.

6. Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC – TESSY – „The Epidemiological Surveillance System“, úprava existujúceho systému EPIS podľa nových definovaných požiadaviek ECDC.

Údaje sú zadávané priebežne do systému EPIS. Podľa požiadaviek RÚVZ Banská Bystrica sú priebežne upravované aj údaje za predchádzajúce roky.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

1. Surveillance vybraných nemocničných nákaz na jednotkách intenzívnej starostlivosti a infekcií v mieste chirurgického výkonu podľa protokolu ECDC

Na úlohe program EÚ HELICS sa bude pracovať podľa pokynov ÚVZ SR.

2. Surveillance vybraných nemocničných nákaz na jednotkách intenzívnej starostlivosti a infekcií v mieste chirurgického výkonu a infekcií vyvolaných *Clostridium difficile* podľa protokolu ECDC

RÚVZ so sídlom v Trebišove sa zapojilo do realizácie predmetného programu. Preškolení boli zamestnanci a uskutočnil sa výber zariadení pre dlhodobu chorých pre účely zapojenia

sa do programu. Žiadne zo zariadení pre dlhodobu chorých v okrese Trebišov nespĺnilo kritéria pre zaradenie do programu.

RÚVZ so sídlom v Trebišove participovalo na štúdií **Surveillance infekcií Clostridium difficile**. V sledovanom období (od 1. októbra – 31. decembra 2016) nebol v územnej pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Trebišove hlásený žiadny prípad Enterokolitídy zapríčinennej Clostridium difficile.

Surveillance nozokomiálnych nákaz

- Hlásenie výskytu nozokomiálnych nákaz v roku 2016:
 - NsP Trebišov, a.s.: 71 prípadov NN
 - NsP n.o. Kráľovský Chlmec: 11 prípady NN
 - Liečebňa pre dlhodobu chorých - Geria s.r.o.: 1 prípad NN
- V súvislosti s výskytom kolonizácie/infekcie pacientov závažnými nemocničnými patogénmi (hlavne MRSA, VRE, C. difficile, CPE) bol vykonaný štátny zdravotný dozor za účelom nariadenia a kontroly protiepidemických opatrení na zamedzenie ich šírenia v prostredí zdravotníckych zariadení a následného prenosu do komunitného prostredia v 7 prípadoch.
- Analýza výskytu nozokomiálnych nákaz za rok 2016 a porovnanie výskytu nozokomiálnych nákaz za roky 2015 a 2014.

Nozokomiálne náказы	NsP Trebišov a.s.	NsP n.o. Kráľovský Chlmec	LDCH Geria s.r.o.
2016	71	11	1
2015	53	5	0
2014	24	6	0

- Pre účely skvalitnenia surveillance a kontroly nozokomiálnych nákaz boli v roku 2016 realizované 3 prejednávania s poskytovateľmi ústavnej zdravotnej starostlivosti v okrese Trebišov.
- Za obdobie od 01.01.2016 do 31.12.2016 bolo vykonaných 11 previerok v ústavných zdravotníckych zariadeniach, 35 previerok v ambulantných zariadeniach, odobratých bolo 407 sterov z prostredia a 41 sterilných predmetov, odobratých bolo tiež 17 dezinfekčných roztokov za účelom kontroly ich účinnosti.
- Otestovaných bolo spolu 7 OBJ autoklávov (v 6 prevádzkach) v zdravotníckych zariadeniach.

3. Realizácia kampane Clean care is save care

V roku 2016 bola realizovaná kampan: *Hygiena a dezinfekcia rúk a pomoc nemocniciam pri registrácii do siete nemocníc*.

- RÚVZ so sídlom v Trebišove realizovalo v rámci tejto kampane 3 prednášky pre zdravotníckych pracovníkov a 1 prednášku pre upratovačky upratovacej služby (zabezpečujúcej upratovanie ambulantných zdravotníckych zariadení). Prednášky boli zamerané na význam a rizikové aspekty hygieny rúk zdravotníckych pracovníkov a pracovníkov v zdravotníctve, ako aj na význam rúk v prevencii prenosu multirezistentných mikroorganizmov. Zdravotníckym pracovníkom boli poskytnuté letáky

a informácie o kampani boli zverejnené na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove, mesta Kráľovský Chlmec a Trebišov.

- Informovanie o význame a výhodách registrácie nemocníc do siete nemocníc bola nemocniciam poskytnutá na základe osobnej komunikácie s vedením NsP. Jedna z dvoch nemocníc v okrese sa zaregistrovala ešte v roku 2015. Druhá nemocnica záujem o registráciu nemala ani v roku 2016.
- *Aktivity v rámci kampane boli vykonávané:*
 - 1x celoústavný seminár v NsP n.o. Kráľovský Chlmec pre všetky oddelenia a ambulancie nemocnice
 - 1x Liečebňa dlhodobo chorých (ošetrojúci personál, lekári)
 - 1x Súkromná upratovacia služba (personál)
 - 1x Dialyzačné stredisko (personál)
- V rámci kampane boli vo zvýšenej miere vykonávané kontroly dezinfekcie rúk - stery z rúk u zdravotníckych pracovníkov v rámci ŠZD. Celkovo za obdobie 1. polroka 2016 bolo vykonaných 30 sterov z rúk zdravotníckeho personálu a (z toho:17 s negatívnym výsledkom a 3 s pozitívnym výsledkom – (1x *Enterobacter*, 2x *Staphylococcus haemolyticus*.)

4. Implementácia moderných foriem vzdelávania epidemiológov, cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN

Zamestnanci Referátu infekčnej epidemiológie a nozokomiálnych nákaz sa v roku 2016 zúčastnili za účelom vzdelávania na nasledovných školeniach:

- Tematický kurz o nových poznatkoch v epidemiológii infekčných chorôb, SZU Bratislava, Limbová 12, 01.-04.2.2016, pasívna účasť, 1 osoba (Mgr. et Mgr. Hlebašková).
- Workshop – „*Vakcinológia a využitie matematického modelovania v epidemiológii chorôb preventabilných očkovaním II*“, dňa 01.04.2016, Hotel TURIEC, MARTIN, pasívna účasť, 2 osoby (RNDr. Mgr. Demesová, Mgr. Šantová).
- „*Postupy pri podozrení na vysoko nebezpečnú nákazu*“, UN LP Košice, Trieda SNP 1, 1. poschodie, 13.04.2016, pasívna účasť, 1 osoba (Mgr. et Mgr. Hlebašková).
- *XXI. Červenkové dni preventívnej medicíny*, Tále – Hotel Stupka, okr. Brezno, v dňoch 25.-27.04.2016, pasívna účasť, 1 osoba (RNDr. Mgr. Demesová).
- *Tematický kurz – Hygiena zdravotníckych zariadení*, SZU, Fakulta verejného zdravotníctva, 3. Posch, 11.05-12.05.2016, 1 osoba (Mgr. et Mgr. Hlebašková).
- *Odborný seminár VŠ pracovníkov*, dňa 19.05.2016, RÚVZ so sídlom v Košiciach, Ul. Roosewelta, pasívna účasť, 1 osoba (RNDr. Mgr. Demesová)
- Pracovné stretnutie k projektu – „*Infekcie súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti v Európskych zariadeniach pre dlhodobo chorých (HALT - 3)*“, dňa 26.05.2016, RÚVZ so sídlom v Trenčíne, Legionárska 28, pasívna účasť, 1 osoba (Mgr. Šantová).

- Tematický kurz – *Diskusné sústreďenie v epidemiológii infekčných chorôb*, v dňoch 07.6-08.6.2016, SZU v Bratislave, Fakulta verejného zdravotníctva, pasívna účasť, 1 osoba (Mgr. et Mgr. Hlebašková).
- *Odborný seminár VŠ pracovníkov*, dňa 23.06.2016, RÚVZ so sídlom v Košiciach, Ul. Roosewelta, pasívna účasť, 3 osoby (Mgr. et Mgr. Hlebašková, Mgr. Šantová, Erdelyiová d.a.h.e.).
- *Odborný seminár VŠ pracovníkov*, dňa 20.10.2016, RÚVZ so sídlom v Košiciach, Ul. Roosewelta, pasívna účasť, 2 osoby (Mgr. et Mgr. Hlebašková, Mgr. Šantová)

RÚVZ so sídlom v Trebišove, *Referátom infekčnej epidemiológie a nozokomiálnych nákaz boli realizované nasledovné intervencie pre zdravotníckych pracovníkov:*

- Spolok lekárov Trebišov – Odborný seminár SLK, NsP Trebišov a.s., dňa 28.01.2016, 3 x prednášky, prednášky na témy: v NsP Trebišov a.s. na tému: „*Úroveň verejného zdravia a verejné zdravotníctvo v podmienkach okresu Trebišov*“, „*Hygiena rúk zdravotníckych pracovníkov*“, „*Vyhodnotenie vývoja vakcinácie detskej populácie v rámci pravidelného povinného očkovania a prijatých opatrení v okrese Trebišov*“
- NsP n.o. Kráľovský Chlmec, Liečebňa dlhodobo chorých - Geria s.r.o., Dialyzačné centrum Longman Trebišov, máj 2016 - 3 x prednášky na tému: „*Nákazy spôsobené bakteriálnymi pôvodcami s klinicky a epidemiologicky významnými mechanizmami rezistencie*“,
- NsP n.o. Kráľovský Chlmec, Liečebňa dlhodobo chorých - Geria s.r.o., Dialyzačné centrum Logman Trebišov, Upratovacia spoločnosť Progress cleaning s.r.o., máj 2016 – 4x prednášky na tému: „*Hygiena rúk zdravotníckych pracovníkov*“.

6.5. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

1. Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo (pandémia, bioteroristické útoky)

- V roku 2016 bol opätovne *prekontrolovaný stav OOPP pre pracovníkov RÚVZ*, ktorí v prípade výskytu závažných foriem chrípky budú zasahovať v ohniskách nákaz.
- Usmernenie hlavného hygienika Slovenskej republiky - Koordinácia postupov pri zistení vysoko nebezpečnej nákazy v Slovenskej republike (aktualizované znenie) je zverejnené na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove, www.ruvztv.sk.
- V procese schvaľovania prevádzkových poriadkov zdravotníckych zariadení sa požaduje zapracovanie postupov pri zistení osoby podozrivej z ochorenia na VNN v: ambulancii všeobecného lekára pre dospelých, v ambulancii všeobecného lekára pre deti a dorast, v ambulancii lekárskej služby prvej pomoci a na oddeleniach ústavných zdravotníckych zariadení. Zároveň sa požaduje zapracovanie požiadaviek na zabezpečenie funkčnosti postupov pri zistení osoby podozrivej z ochorenia na VNN na predmetných zdravotníckych pracoviskách.
- Prebieha komunikácia s riaditeľom Útvary policajného zaistenia pre cudzincov Sečovce za účelom informovanosti o výskyte prenosných ochorení u cudzincov vyskytujúcich sa v okrese Trebišov.

- V decembri 2016 boli spracované a zaslané návrhy úloh a opatrení do Plánu hlavných úloh v oblasti prípravy na obranu, krízové situácie a na plnenie opatrení hospodárskej mobilizácie v rezorte zdravotníctva pre rok 2017 realizáciou, ktorých bude sledovaný cieľ udržiavať krízovú pripravenosť orgánov verejného zdravotníctva na biologické, chemické a radiačné hrozby.

2. Posilniť globálnu zdravotnú bezpečnosť (varovanie a reakciu na epidémie, ohrozenie biologickými zbraňami)

- 52x týždenne bolo spracované hlásenie o výskyte chrípky a akútnych respiračných ochorení, tieto údaje sú priebežne uverejňované na webovej stránke RÚVZ Trebišov.
- Pokračuje sa v hlásení SARI z lôžkových zdravotníckych zariadeniach – v roku 2016 bolo hlásené 1 podozrenie na SARI. Ochorenie sa nepotvrdilo.
- Zabezpečené boli podmienky (t.j. dostupnosť odberového materiálu, vhodné podmienky skladovania) pre odber biologického materiálu na chrípku. Spolu boli odobraté 2 vzorky materiálu v ústavnom zdravotníckom zariadení (v súvislosti s podozrením na SARI) v okrese Trebišov.
- V súvislosti s epidemickým výskytom vírusovej hepatitídy A bola v roku 2016 vykonávaná priebežná aktívna surveillanca nových prípadov ochorení na infekčných oddeleniach ústavných zdravotníckych zariadení v NsP Michalovce a.s. a v UNLP Košice.
- Všeobecným lekárom pre deti a dorast a všeobecným lekárom pre dospelých boli priebežne elektronickou poštou zasielané okrem iného aktuálne informácie a usmernenia týkajúce sa hlásenia ochorení na VHA, vydávania potvrdení o zdravotnej spôsobilosti u podozrivých z nákazy pri VHA a o vykonávaní lekárskeho dohľadu pri VHA.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

V priebehu roka 2016 bolo odobraných 12 vzoriek odpadových vôd na záchytnosť enterovírusov v meste Sečovce a 12 vzoriek odpadových vôd v meste Trebišov. Odobraté vzorky boli s negatívnymi výsledkami, okrem vzoriek odobratých dňa 10.08.2016 v ČOV Trebišov: odpadová voda - interfáza s výsledkom *Echovirus 6*, odpadová voda – spodná fáza - *Echovirus 6*.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

1. Činnosť liniek pomoci AIDS

Pre laickú verejnosť bola k dispozícii linka pomoci AIDS (0918680305, 056/6681274), ktorú využili 9 klienti (6 mužov, 3 ženy). Možnosť e-mailovej konzultácie (na tv.demesova@uvzs.sk) využilo roku 2016 5 osôb (3x ženy, 2x muži). Poradenstvo bolo poskytnuté 10x (2x emailom tej istej osobe). Klienti na linke pomoci AIDS položili cca 10 typov otázok, ktoré boli zamerané na: príznaky ochorenia, faktory prenosu, mechanizmus prenosu, riziko infikovania sa, možnosti laboratórnych vyšetrení, vysvetlenie, čo znamenajú

výsledky vyšetrení, možnosti liečby ochorenia, možnosti prevencie, možnosti získania certifikátu o bezinfekčnosti a na epidemiologickú situáciu v SR a na východnom Slovensku.

2. Edukačné programy zamerané na mládež „ Hrou proti AIDS“, rovesnícke programy a iné edukačné aktivity

Edukačné aktivity zamerané na oblasť zdravých partnerských vzťahov a prevencia HIV/AIDS v roku 2016 neboli realizované.

3. Aktivity k Svetovému dňu boja proti AIDS

V rámci aktivít k Svetovému dňu boja proti AIDS sa odborný pracovník RÚVZ so sídlom v Trebišove sa zúčastnil s príhovorom na Sviečkovom pochode organizovanom Územným spolkom SČK v Trebišove. Na Sviečkovom pochode sa zúčastnilo 50 študentov stredných škôl. Jedna zdravotno – výchovná aktivita bola realizovaná na ZŠ Nižný Žipov pre 32 žiakov. Informácie k tejto téme boli uverejnené na internetovej stránke a informačnom paneli RÚVZ so sídlom v Trebišove, na internetovej stránke Územného spolku SČK v Trebišove. Ďalšie plánované edukačné aktivity boli presunuté na rok 2017.

4. Testovanie, poradenstvo, sledovanie

Odber krvi na vyšetrenie anti HIV protilátok nebo vykonaný.

5. Sledovanie pohlavných ochorení

- Na povinnosť hlásiť pohlavné ochorenia boli priebežne upozornení všetci gynekológovia v okrese Trebišov.
- V roku 2016 bolo hlásených *81 prípadov syfilisu*. Analýza ochorení: počet ochorení u mužov: 41, počet ochorení u žien: 40. Najvyššia chorobnosť bola vo vekovej skupine 15-19 ročných (34 prípadov ochorení).
- Hlásené boli *2 gonokokové infekcie* u 1 muža vo vekovej kategórii: 15-19 r. a 1 ženy vo vekovej kategórii 45-54 r.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Úloha je vykonávaná priebežne. V roku 2016 boli vykonané 4 konzultácie o očkovaní do zahraničia; 52 konzultácií o očkovaní pre lekárov prvého kontaktu v okrese Trebišov týkajúcich sa povinného očkovania a individuálnych očkovacích schém a 19 konzultácií pre obyvateľov (laickú verejnosť) okresu Trebišov týkajúcich sa významu a bezpečnosti povinného pravidelného očkovania.

6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Cieľom projektu je jednoduchým a interaktívnym spôsobom edukácie zvýšiť povedomie najmä budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním, o rizikách súvisiacich s ich priebehom, možnými komplikáciami a následkami, o možnostiach a význame účinnej prevencie očkovaním. Cieľovou skupinou budú najmä žiačky vyšších ročníkov stredných

škôl. Pozornosť sa zameria aj na vybudovanie kritického postoja účastníkov k rôznym zdrojom informácií súvisiacich s očkovaním.

Plnenie:

Zamestnanci referátu infekčnej epidemiológie a nozokomiálnych nákaz boli zaškolení v metodike predmetného projektu. Následne bola zabezpečená realizácia pilotného projektu na vybraných školách:

1. Obchodná akadémia v Trebišove
2. Súkromná stredná škola v Trebišove
3. Cirkevná stredná odborná škola sv. Jozafáta v Trebišove

Cieľovou skupinou boli študenti 3. ročníkov. Realizovaná bola edukácia respondentov a zber údajov do vstupného a výstupného dotazníka v súlade s metodikou projektu.

6.10 UMÝVANIE A DEZINFEKCIA RÚK V ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENIACH

- RÚVZ so sídlom v Trebišove nie je riešiteľským pracoviskom predmetného programu.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1. NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA (NPPZ)

Plnenie:

Referát neinfekčnej epidemiológie a podpory zdravia sa vo svojej činnosti, v súlade s aktualizovaný NPPZ, prioritne zameriava na:

- ovplyvňovanie determinantov zdravia,
- znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva,
- zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti.

Aktivity referátu neinfekčnej epidemiológie a podpory zdravia sú dominantne orientované na preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení. Intervenčné aktivity - opatrenia sú zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu t.j. najmä na ovplyvňovanie výživy a stravovacích zvyklostí, fyzickej inaktivity, užívania tabaku, alkoholu a drog a na zvyšovanie zdravotného uvedomenia obyvateľov okresu Trebišov.

Národný program podpory zdravia bol naplňaný nasledovne:

- **Základná poradňa zdravia** - V roku 2016 boli realizované vyšetrenia a poradenstvo u 94 osôb. Z toho bolo 61 osôb prvovýšetrených, 33 osôb opakovane vyšetrených. Počet výkonov pri vyšetreniach spolu: 752 výkonov.
- **Nadstavbové poradne zdravia** - *Výživová poradňa a Poradňa na odvykanie od fajčenia*. Vyšetrenie a poradenstvo v nadstavbových poradniach bolo realizované u 56 osôb. Z toho bolo 51 osôb prvovýšetrených, 5 osoby boli vyšetrené opakovane. Počet výkonov v obidvoch poradniach je spolu 448.
- *V rámci poradní bolo poskytnuté **individuálne poradenstvo a inštruktáž*** - zamerané na zmenu životného štýlu (optimalizáciu: skladby jedálneho lístka, pohybovej aktivity; zanechanie fajčenia, o správnych hodnotách krvného tlaku a iné) .
- **Skupinové edukačné aktivity** – realizovaných bolo spolu 166 intervencií u 3813 účastníkov: zdravá výživa a správne stravovacie zvyklosti - 59 intervencií, optimalizácia fyzickej aktivity - 31 intervencií, prevencia drogových závislostí - 11 intervencie, prevencia fajčenia - 32 intervencií, stomatohygienu - 5 intervencií, tréning pamäte -11 intervencií, prevencia HIV/AIDS - 3 intervencie, zásady osobnej hygieny - 14 intervencií. Spolu bolo realizovaných 470 výkonov.
- **Celoslovenské a regionálne kampane** – realizovaných bolo 13 kampaní:

1. Svetový deň proti rakovine (4.2.2016):

RÚVZ so sídlom v Trebišove	Počet aktivít	Počet edukovaných	Miesto konania aktivít
Uverejnenie informácie o Svetovom dni na web	1	Verejnosť	• RÚVZ so sídlom v Trebišove
Informačný panel	1	Verejnosť	• RÚVZ so sídlom v Trebišove
Prednášky pre školskú	10	281 študentov	• Súkromná stredná odborná

mládež			škola, Trebišov • Cirkevná stredná odborná škola sv.Jozafáta, Trebišov • Obchodná akadémia TV
--------	--	--	---

2. **Týždeň mozgu (10.-16.3.2016):**

RÚVZ so sídlom v Trebišove	Počet aktivít	Počet edukovaných	Miesto konania aktivít
Uverejnenie informácie o Svetovom dni na web	1	Verejnosť	• RÚVZ so sídlom v Trebišove • Mesto Trebišov • Mesto Sečovce • Mesto Kráľovský Chlmec
Informačný panel	1	Verejnosť	• RÚVZ so sídlom v Trebišove
Realizované prednášky s tréningom pamäte pre verejnosť	2	20	• SČK Byšta • SČK Lastovce
Plánované prednášky v marci a v apríli 2016:	9	90	• Domov dôchodcov Lumen Trebišov • ZŠ – M.RŠ. Trebišov (3x) • Denný stacionár Vojčice • ZŠ Kráľovský Chlmec • Stredné školy v okrese Trebišov

3. **Svetový deň zdravia (7.4.2016).** Referát neinfekčnej epidemiológie a podpory zdravia realizoval hromadné informačno-edukačné aktivity a základné individuálne poradenstvo cestou mobilnej Poradne zdravia. Zdravotno-výchovné materiály boli zverejnené na internetových stránkach RÚVZ so sídlom v Trebišove a na internetových stránkach spolupracujúcich obcí. Oslovení boli nižšie uvedení zamestnávateľa a realizované boli vyšetrenia a poradenstvo mobilnou poradňou zdravia na pracoviskách a v Poradni zdravia na RÚVZ so sídlom v Trebišove pre záujemcov z verejnosti.

RÚVZ so sídlom v Trebišove	Počet aktivít	Miesto konania aktivít	Charakter aktivity
Internetové stránky informačno-edukačné materiály	38	• RÚVZ so sídlom v Trebišove • Mesto Trebišov • Mesto Sečovce • Mesto Kráľovský Chlmec • Obce – vidiek v okrese Trebišov	Hromadná
Informačné panely informačno-edukačné materiály	27	• RÚVZ so sídlom v Trebišove • Základné školy okres Trebišov	Hromadná

Poradňa zdravia	7	<ul style="list-style-type: none"> • Obchodná akadémia, Trebišov • Mestský úrad Trebišov • Štatistický úrad SR – pobočka • Trebišov RÚVZ Trebišov 	Individuálne poradenstvo: 35 klientov
-----------------	---	---	--

4. **Svetový deň pohybom ku zdraviu (10.5.2016):**

RÚVZ so sídlom v Trebišove	Počet aktivít	Počet zúčastnených	Miesto konania aktivít
Uverejnenie informácie na internete o: - Svetovom dni pohybom ku zdraviu - Nočnom behu Trebišov	5	Verejnosť	<ul style="list-style-type: none"> • RÚVZ so sídlom v Trebišove 2x • Mesto Trebišov • Mesto Sečovce • Mesto Kráľovský Chlmec
Informačný panel	1	Verejnosť	• RÚVZ so sídlom v Trebišove
Spolupráca s OZ Stopa pri realizácii aktivity: „Nočný beh Trebišov“ 04.06.2016.	1	Verejnosť	• RÚVZ so sídlom v Trebišove
Poskytovanie vyšetrení a poradenstva počas nočného behu: - Meranie krvného tlaku, obvodu pása, obvodu bokov - Meranie percentuálneho podielu tuku, kostrového svalstva v tele biometrickou váhou - Meranie CO vo vydychanom vzduchu		28 klientov 28 klientov 5 klientov	• Mestský park Trebišov
Intervenčné aktivity: - besedy na školách zamerané na podporu pohybovej aktivity s využitím zážitkových metód a testovanie vitálnej kapacity pľúca a testovaním objemu pohybovej aktivity účastníkov besied	2 9	40 243	<ul style="list-style-type: none"> • Súkromná SOŠ Trebišov • ZŠ Čerhov • ZŠ Kráľovský Chlmec • ZŠ M.R.Š. Trebišov • ZŠ Nižný Žipov • ZŠ M.R.Š Trebišov
Športový deň pracovníkov RÚVZ so sídlom v Trebišove - termín konania 9/2016	1	Pracovníci RÚVZ	---

5. **Svetový deň bez tabaku (31.5.2016).** Na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove bola uverejnená bola informácia o svetovom dni ako aj edukačný materiál o škodlivosti fajčenia.

6. **Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a obchodovaniu s drogami (26.6.2015).** Pri príležitosti tejto kampane sa realizovali 4 zdravotno-výchovné intervencie na základnej škole s počtom 109 edukovaných.
7. **Veľatský lesný beh 2016 (3.9.2016)** RÚVZ so sídlom v Trebišove spolupracovalo s OZ STOPA Veľaty pri realizácii ďalšieho ročníka Veľatského lesného behu. Na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove bola uverejnená informácia o tejto aktivite s krátkou edukáciou o význame pohybovej aktivity kondičného charakteru pre zdravie. Pre účastníkov a podporovateľov Veľatského lesného behu 2016 bolo počas akcie vykonané meranie biochemických parametrov, antropometrické meranie, meranie pomeru tuku na biometrickej váhe a následne poskytnuté poradenstvo s edukačnými materiálmi.
8. **Fetálny alkoholový syndróm – FAS. Medzinárodný deň povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme (9.9.2016).** Na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove bola uverejnená informácia o fetálnom alkoholovom syndróme a bolo realizovaných 5 skupinových zdravotno-výchovných intervencií pre študentov stredných škôl v predmetnej problematike.
9. **Európsky deň ústneho zdravia (European Oral Health Day) (12.9.2016).** RÚVZ so sídlom v Trebišove uverejnilo informáciu na internetovej stránke o problematike ústneho zdravia pre širokú verejnosť. V priebehu roka 2016 sa v tejto problematike realizovalo 5 skupinových intervencií.
10. **10. ročník kampane MOST – Mesiac O Srdcových Témach 2016 (29.09.2016).** RÚVZ so sídlom v Trebišove informovalo na svojej internetovej stránke o 10. ročníku kampane MOST. V rámci kampane dňa 29.9.2016 mala verejnosť možnosť dať si vyšetriť biochemické parametre v krvi – celkový cholesterol a glukózu, stanoviť body mass index, vyšetriť tlak krvi a zmerať obsah oxidu uhličitého vo vydychovanom vzduchu. Na realizácii kampane participovali študenti stredných škôl v Trebišove. Vyšetrenia a ciele poradenstvo bolo poskytnuté 25 záujemcov.
11. **Celoslovenská súťaž najlepšia protidrogová nástenka.** Na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove bola uverejnená informácia o súťaži s protidrogovou tematikou určenou pre 7. ročníky základných škôl na Slovensku.

12. Svetový deň diabetu (14.11.2016):

RÚVZ Trebišov	Počet aktivít	Počet	Miesto konania aktivít
Uverejnenie informácie o Svetovom dni diabetu na web stránke	1	Verejnosť	<ul style="list-style-type: none"> • RÚVZ so sídlom v Trebišove • Mesto Trebišov • Mesto Sečovce • Mesto Kráľovský Chlmec

Informačný panel	1	Verejnosť	• RÚVZ so sídlom v Trebišove
Meranie krvného tlaku, obvodu pása, obvodu bokov, Meranie glukózy, cholesterolu, poradenstvo	2	32 klientov	• Denný stacionár Sečovce • Dom humanity SČK Kráľovský Chlmec
Intervenčné aktivity zamerané na prevenciu diabetes mellitus 2.typu	8	192 študentov	• Obchodná akadémia Trebišov • CSOŠ sv. Jozafáta Trebišov • Gymnázium Kr.Chlmec

13. December Svetový deň boja proti AIDS (Ruky hore pre HIV prevenciu) (1.12.20216):

	Hrou proti AIDS	Besedy/prednášky	Iné aktivity
RÚVZ Trebišov	- V roku 2016 nerealizované	- 1 prednáška - 32 žiakov ZŠ Nižný Žipov	- 1x Informačný panel v sídle RUVZ Trebišov
		- Pre výskyt VHA v okrese boli plánované prednášky presunuté na rok 2017 na školách: SOŠ Trebišov, SOŠ Kráľovský Chlmec, Gymnázium Trebišov	- Sviečkový pochod 1.12.2016 (SČK): príhovor pre 50 študentov SŠ

Hromadné edukačné aktivity - v počte **27 aktivít**, ktoré sa realizovali prostredníctvom - internetových stránok RÚVZ Trebišov (www.ruvztv.sk), mesta Trebišov (www.trebisov.sk), mesta Sečovce (www.secovce.sk), mesto Kráľovský Chlmec (www.kralovskychlmec.sk) v súvislosti s regionálnymi a celoslovenskými kampaňami. Na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove bola okrem vyššie uvedeného v letnom období spracovaná a uverejnená informácia: „**Opatrenia pred účinkami extrémneho tepla**“.

- V roku 2016 Referát neinfekčnej epidemiológie a podpory zdravia uskutočnil **dotazníkový zber údajov** a zadávanie údajov (do databázy) pre prieskum: *Zdravotné uvedomenie a správanie sa obyvateľstva Slovenskej republiky* v počte 84 dotazníkov.

9.1.1. Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky

Plnenie:

Referát neinfekčnej epidemiológie a podpory zdravia priebežne sleduje ukazovatele zdravotného stavu obyvateľstva okresu Trebišov na okresnej a obecnej úrovni. Vyhodnocuje ukazo-

vatele zdravotného stavu v porovnaní s ukazovateľmi na úrovni Košického kraja a Slovenskej republiky, zároveň vyhodnocuje trend vývoja sledovaných ukazovateľov toho času za obdobie rokov 2001 – 2014.

Stručná charakteristika zdravotného stavu obyvateľstva v okrese Trebišov

- Stredná dĺžka života u mužov aj u žien vykazuje u všetkých porovnávaných populácií zvyšujúce sa hodnoty. U mužov ako aj u žien žijúcich v okrese Trebišov je však stredná dĺžka života nižšia ako v Košickom kraji a v Slovenskej republike (SR).
- V okrese Trebišov je vyššia miera celkovej, dojčenskej a novorodeneckej úmrtnosti ako aj vyššia úmrtnosť mužov a žien, než je na úrovni Košického kraja a SR.
- Z hľadiska úmrtnosti podľa príčin smrti je v okrese Trebišov úmrtnosť na srdcovo-cievne ochorenia vyššia ako na úrovni spádového kraja a Slovenskej republiky. Trend štandardizovanej úmrtnosti na srdcovo-cievne ochorenia v okrese Trebišov je však klesajúci, čo možno hodnotiť pozitívne.
- Úmrtnosť na onkologické ochorenia je v okrese vyššia ako v Košickom kraji a porovnateľná s úmrtnosťou v SR. Štandardizovaná úmrtnosť na onkologické ochorenia je dlhodobo stúpajúca v okrese Trebišov podobne ako v Košickom kraji a v SR.
- Vývoj zdravotného stavu v okrese Trebišov možno hodnotiť ako nepriaznivý vo väčšine sledovaných ukazovateľov. Tento vývoj je pravdepodobne podmienený najmä nepriaznivými socioekonomickými ukazovateľmi a kultúrnymi zvyklosťami v heterogénnej národnej štruktúre okresu.

9.2. NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 - 2025

Plnenie:

Referát neinfekčnej epidemiológie a podpory zdravia sa vo svojej činnosti, v súlade s národným akčným plánom, prioritne zameriava na zlepšenie zdravotného uvedomenia celej populácie v problematike prevencie nadváhy a obezity.

V roku 2016 boli realizované Referátom neinfekčnej epidemiológie a podpory zdravia v súčinnosti s Referátom hygieny detí a mládeže skupinové intervenčné a zdravotno-výchovné aktivity v cieľovej skupine detí a mládeže v počte:

- 90 besied so zameraním na prevenciu obezity.

Skupinové aktivity sú realizované formou besied s interaktívnymi vstupmi, kde účastníci vyplňajú dotazník, majú možnosť otestovať svoju vitálnu kapacitu pľúc, zhodnotiť svoju úroveň pohybovej aktivity a získať informácie najvhodnejších druhoch telesnej aktivity, ako aj o priaznivých účinkoch pohybu na zdravie a celkovú vitalitu organizmu.

Prostredníctvom *Poradne zdravia* sa realizovalo 282 výkonov zameraných na optimalizáciu výživy a pohybovej aktivity v kontexte prevencie obezity u dospelých a u detí školského veku. Aktivity boli zamerané na určovanie stavu telesnej hmotnosti, rozbor jedálneho lístka a bežne vykonávaných pohybových aktivít. Na základe získaných údajov a informácií

sa poskytovalo individuálne poradenstvo zamerané na optimalizáciu pohybovej aktivity a stravovacieho režimu za účelom optimalizácie telesnej hmotnosti a telesnej zdatnosti.

9.2.1. Vyzvi srdce k pohybu - celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie

Plnenie:

- RÚVZ so sídlom v Trebišove túto úlohu v roku 2016 nerealizoval.

9.3. PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT (OBYVATEĽOV SEGREGOVANÝCH A SEPAROVANÝCH RÓMSKÝCH OSÁD)

Plnenie:

RÚVZ so sídlom v Trebišove nie je vybraným riešiteľským pracoviskom. Aktivity vo vzťahu k znevýhodneným rómskym komunitám boli v roku 2016 realizované predovšetkým cestou spolupráce s asistentmi osvedy zdravia neziskovej organizácie Zdravé komunity. Spolupráca bola zameraná na riešenie aktuálnych problémov v rómskych osadách lokalizovaných v mestách Trebišov a Sečovce. Priebežne prebiehala aj spolupráca s koordinátormi osvedy zdravia. Spolu bolo realizovaných 56 *výkonov*.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Plnenie:

- Referát neinfekčnej epidemiológie a podpory zdravia v súčinnosti s referátom hygieny detí a mládeže realizoval v roku 2016 v cieľovej skupine deti a mládež *11 edukačné aktivity zameraných na prevenciu užívania alkoholu a iných drog pre 318 edukovaných*.
- RÚVZ so sídlom v Trebišove je členom pracovnej skupiny zameranej na vypracovanie štúdie hodnotiacej vplyv zdravotnej výchovy v prevencii alkoholovej závislosti. V roku 2016 prebiehala priebežná komunikácia členov pracovnej skupiny. Pripravená bola základná analýza získaných údajov a ich vyhodnotenie. Získané výsledky boli prezentované na konferencii 39. Dni zdravotnej výchovy MUDr. Ivana Stodolu. Celkovo bolo realizovaných - *21 výkonov*.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA

Plnenie:

- Referát neinfekčnej epidemiológie a podpory zdravia v priebehu roka 2016 realizoval *4 edukačné aktivity pre seniorov v: Dennom stacionári v Sečovciach, Domove dôchodcov Lumen v Trebišove, Územných spolkoch Slovenského červeného kríža v obciach Lastovce a Byšta (spolu bolo edukovaných 50 osôb)*. Intervencie boli zamerané na zachovanie správnych funkcií mozgu a správnu výživu.

9.6 EFEKTÍVNA PODPORA KARDIOMETABOLICKÉHO ZDRAVIA V PROSTREDÍ STREDNÝCH ŠKÔL V BRATISLAVSKOM SAMOSPRÁVNOM KRAJI

Plnenie:

- RÚVZ so sídlom v Trebišove nie je určeným riešiteľským pracoviskom.

9.6.1. Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena

Plnenie:

Referát neinfekčnej epidemiológie a podpory zdravia naplnil v roku 2016 predmetný program prostredníctvom edukačných aktivít zameraných na dentálne zdravie, prevenciu ochorení chrupu a ďasien, správnu hygienu vrátane náviku správnej hygieny. Edukácia bola vykonávaná v školských zariadeniach v okrese (I. stupeň základných škôl). V roku 2016 bolo vykonaných 5 *besied* (spolu intervenovaných 171 *žiakov*).

9.7. CINDI PROGRAM SR

Plnenie:

- RÚVZ so sídlom v Trebišove od roku 1992 realizuje *Program CINDI – Slovensko*. V rokoch 1998 a 2003 bol uskutočnený aj skrining zdravotného stavu obyvateľstva okresu Trebišov (a následne analyzovaný zdravotný stav predmetnej populácie) podľa intencií tohto medzinárodného projektu.
- Mimo tieto roky plynulo prebieha v rámci *poradenského centra* práca s klientmi, kde sú individuálni klienti vyšetrovaní podľa štandardnej metodiky. Vyhodnocovanie získaných údajov je realizované v počítačovom programe Test zdravé srdce. Okrem týchto individuálnych aktivít sú realizované aj skupinové a populačné aktivity na ovplyvnenie životného štýlu obyvateľstva okresu Trebišov s cieľom zníženia chorobnosti a úmrtnosti na chronické ochorenia. V roku 2016 bolo komplexne vyšetrených 94 *klientov*, ktorým bolo poskytnuté odborné poradenstvo podľa zistených výsledkov. *Poradenské aktivity boli vykonané v počte 752 výkonov*.
- Okrem činnosti Poradne zdravia bol program CINDI referátom neinfekčnej epidemiológie a podpory zdravia v roku 2016 napĺňaný aj realizáciou kampaní pri príležitosti svetových dní a iných kampaní (v počte 6 kampaní) realizáciou *902 výkonov*.

9.8 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2013 – 2016

Plnenie:

Referát neinfekčnej epidemiológie a podpory zdravia plnil úlohu v prioritě II. preventívne programy písm. a):

„Zabezpečenie univerzálnej prevencie – výchovou predovšetkým detí a mládeže k zdravému životnému štýlu, zdravotnou osvetou v oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych i ilegálnych návykových látok (alkohol, tabak, ilegálne drogy).“ Predpokladaný prínos je zníženie incidencie užívania a najmä vzniku závislostí od ilegálnych drog, hlavne u mladej populácie v Slovenskej republike.

Ukazovateľom je počet a druh realizovaných prevenčných aktivít:

1. Realizácia *prednášok v oblasti drogovej problematiky* a užívania legálnych i ilegálnych návykových látok (alkohol, tabak, ilegálne drogy). V roku 2016 bolo realizovaných 43 interaktívnych zdravotno-výchovných aktivít (počet edukovaných 745).
2. Realizácia celoslovenskej súťaže „*Najlepšia protidrogová nástenka*“ pre žiakov 6. a 7. ročníkov základných škôl na Slovensku. Na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove bola uverejnená informácia o súťaži s protidrogovou tematikou.
3. V roku 2016 bol zároveň realizovaný dotazníkový prieskum „*Global youth tobacco survey*“. Dotazníkového prieskumu sa zúčastnilo 96 žiakov vybranej Základnej školy v meste Trebišov. Spolu bolo realizovaných 424 výkonov.

9.9. ZNIŽOVANIE EPIDEMIOLOGICKÉHO A CHEMICKÉHO RIZIKA POKRMOV RÝCHLEHO OBČERSTVENIA V OKRESE LEVICE

Plnenie:

- RÚVZ so sídlom v Trebišove nie je určeným riešiteľským pracoviskom.

9.10 STRAVOVACIE NÁVYKY A SPOTREBNÝ POTRAVINOVÝ KÔŠ U OBYVATEĽOV OKRESU LEVICE

Plnenie:

- RÚVZ so sídlom v Trebišove nie je určeným riešiteľským pracoviskom.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Trenčíne**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

Na základe zozbieraných údajov o kvalite pitnej vody RÚVZ so sídlom v Trenčíne informuje verejnosť o kvalite pitnej používanej na prípravu stravy pre dojčatá z hľadiska prevencie methemoglobínémie ako i redukcie ochorení a úmrtnosti detí v dôsledku konzumácie nevyhovujúcej kvality pitnej vody. RÚVZ so sídlom v Trenčíne pravidelne aktualizuje na svojej webovej stránke zoznam verejných vodovodov podľa obsahu dusičnanov (do/nad 10 mg/l) na základe dlhodobých výsledkov monitoringu kvality pitnej vody vo verejných vodovodoch.

Taktiež zabezpečuje v spolupráci s detskými lekármi odbery pitných vôd z individuálnych zdrojov v oblastiach, ktoré nie sú zásobované z verejných vodovodov za účelom informovanosti matiek o kvalite pitnej vody za účelom znižovania rizika výskytu dojčenskej methemoglobínémie pri používaní pitnej vody na prípravu stravy pre dojčatá. V období 1.1.2016 – 31.12.2016 bolo odobratých 33 vzoriek zo studní v oblastiach, ktoré nie sú zásobované verejným vodovodom. V 24 vzorkách bol zaznamenaný prekročený limit nad 10 mg/l a voda nebola doporučená na prípravu stravy pre dojčatá.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

V súčasnosti na úrovni gestora prebieha vypracovanie pilotného projektu a príprava a tlač pracovných dokumentov. Po usmernení gestorského pracoviska bude projekt realizovaný aj v riešiteľskom pracovisku.

1.4. SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTOK VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKÔL NA ZDRAVIE DETÍ V RÔZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

Úloha sa v roku 2016 neriešila

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTOK V PITNÝCH VODÁCH

Gestor úlohy spracováva zaslané podklady z predchádzajúceho obdobia. Následne budú vytipované vodárenské zdroje, z ktorých budú odoberané vzorky na stanovenie vybraných ukazovateľov. Podľa pokynov RÚVZ vykoná odbery a doručí vzorky do vybraných laboratórií.

Odbor HŽPaZ spolupracuje s Laboratóriami RÚVZ v Trenčíne na plnení úloh:

č. 7.1 Cyanobaktérie – sledovanie výskytu a odber vzoriek vody na lokalitách s vodou určenou na kúpanie, resp. v opodstatnených prípadoch aj na vodných útvaroch využívaných

väčším počtom obyvateľov na kúpanie. Odbery boli realizované počas kúpacej sezóny 2016. Celkovo bolo vykonaných 22 odberov povrchových vôd. Ani v jednej zo vzoriek nebolo zistené prekročenie limitnej hodnoty cyanobaktérií.

č. 7.2 Legionely a améby v zdravotníckych zariadeniach, nebytových budovách a v oddychových zónach – odber vzoriek na prítomnosť legionel vo vzorkách vody na kúpanie v zariadeniach (plavárne, ubytovacie zariadenia), v ktorých sa nachádzajú bazény s vodnými atrakciami. V celoročných zariadeniach bolo v období 1.1.2016 – 31.12.2016 odobratých 8 vzoriek na analýzu legionel. Výsledky laboratórných analýz boli vo všetkých prípadoch negatívne. Odbery vzoriek vôd na kúpanie na prítomnosť legionel v bazénoch s vodnými atrakciami boli realizované aj na sezónnych kúpaliskách počas kúpacej sezóny 2016. Celkovo bolo odobratých 6 vzoriek na analýzu legionel. Výsledky všetkých šiestich analýz boli negatívne.

V regióne, v ktorom je vecne a miestne príslušným orgánom verejného zdravotníctva RÚVZ so sídlom v Trenčíne boli v prvom polroku 2016 pracovníkmi odobraté vzorky vody a stery v objektoch Fakultnej nemocnice Trenčín a pracovníkmi ÚVZ SR v objektoch Nemocnice Bánovce – 3. súkromná nemocnica. V odobratých vzorkách vody a v steroch bol potvrdený pozitívny výsledok vyšetrenia na stanovenie legionel.

Na základe uvedeného boli zvolané ústne jednania za účelom prejednania výsledkov rozborov vzoriek vôd. Na základe výsledkov rozborov vzoriek vody a vzhľadom k tomu, že podľa § 3 ods. 1 písm. a) nariadenia vlády SR č. 354/2006 Z.z. sú prevádzkovatelia povinní zabezpečiť, aby dodávaná pitná voda spĺňala požiadavky zdravotnej bezpečnosti a limity ukazovateľov kvality pitnej vody boli prevádzkovatelia vyzvaní, aby predložili návrh systémových opatrení zavedených na klinikách, oddeleniach na zníženie rizika ohrozenia zdravia, technické opatrenia, na zabezpečenie dekontaminácie vodovodných rozvodov a elimináciu výskytu legionely a technické opatrenia na odkalenie a dekontamináciu ohrievačov teplej vody.

Vykonané technické opatrenia zabezpečili elimináciu legionel v rozvodnom vodovodnom systéme v objekte Nemocnice Bánovce, 3. súkromná nemocnica, čo potvrdili predložené negatívne laboratórne stanovenia.

Fakultná nemocnica v Trenčíne doposiaľ neukončila výberové konanie na dodávateľa prác, ktoré by výrazne znížili riziko výskytu legionel v teplej vode a vo výtokoch teplej vody.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Do 31.12.2016 bolo vykonaných 985 štátnych zdravotných dozorov ukončených záznamom. Výkon ŠZD bol zameraný na sledovanie stavu pracovného prostredia a podmienok práce, dodržiavanie legislatívnych požiadaviek v oblasti ochrany zdravia pri práci, najmä na pracoviskách s rizikovými prácami, zabezpečenie zdravotného dohľadu, prešetrovanie podozrení na choroby z povolania. Vydaných bolo 405 rozhodnutí a 126 záväzných stanovísk. Z toho 110 rozhodnutí bolo vydaných na základe žiadostí o zaradenie, zmenu alebo vyradenie prác z kategórií rizikových prác. Uložených bolo 6 sankcií 6 prevádzkovateľom za správny delikt - prevádzkovanie priestorov bez súhlasného rozhodnutia a nezabezpečenie objektivizácie pracovného prostredia. Za účelom odstránenia nedostatkov zistených pri ŠZD boli nápravné opatrenia so záväznými lehotami plnenia ukladané priamo do zápisnice pri výkone ŠZD.

V rámci kontroly pracovných podmienok sme dotazníkovou formou pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov zisťovali informovanosť zamestnancov o riziku chemických faktorov v 18 organizáciách, vystavenia prachu z azbestu v 7 firmách a vplyvu hluku na zdravie v 3 organizáciách, karcinogénnych a mutagénnych faktorov v 5 organizáciách a vplyvu vibrácií na zdravie v 1 spoločnosti.

2.1.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK /RIZIKOVÉ PRÁCE/

Evidenciu rizikových prác sme v priebehu polroka aktualizovali na základe meraní a spresňovali v programe ASTR_2011. V dozorovaných okresoch Trenčín, Nové Mesto nad Váhom, Bánovce nad Bebravou a Myjava sme zaznamenali a vydali 110 rozhodnutí na vyhlásenie, zmenu alebo vyradenie prác z kategórií rizikových prác.

Celkovo evidujeme 3 939 exponovaných zamestnancov (z toho 1 039 žien). V porovnaní s rokom 2015 je to o 114 zamestnancov menej, čo nasvedčuje priaznivému trendu zlepšovania pracovného prostredia z hľadiska rizík.

Podľa prevažujúcej činnosti najvyšší počet exponovaných zamestnancov je evidovaných v priemyselnej oblasti – 3 369 zamestnancov, z toho 880 žien, čo predstavuje o 119 zamestnancov menej ako v roku 2015. Druhou najexponovanejšou činnosťou je zdravotníctvo a sociálna pomoc s celkovým počtom pracovníkov 175 z toho 114 žien, čo je o 9 zamestnancov viac ako v roku 2015.

Podľa druhu a kategórie rizika, najviac zamestnancov sa eviduje v riziku hluku – 3 230 (z toho 748 žien). V porovnaní s rokom 2015 je to o 123 zamestnancov menej. V 4. kategórii rizika hluku evidujeme 240 zamestnancov, z toho 18 žien. V 3. kategórii rizika hluku evidujeme 2 990 zamestnancov, z toho 730 žien.

Najvyšší počet žien máme podobne ako v minulých rokoch evidovaný v riziku hluku (3. kategória – 730 a 4. kategória – 18 žien).

V riziku chemických látok a zmesí evidujeme celkom 672 zamestnancov (z toho 90 žien), čo predstavuje o 8 zamestnancov viac ako v roku 2015.

Objektívizácia hluku v rámci štátneho zdravotného dozoru bola vykonaná v dvoch prevádzkach. Jednalo sa o spoločnosť zaoberajúcu sa povrchovou úpravou kovov (metalizácia, galvanické pokovovanie), brúsením a leštením kovov u zamestnanca v profesii brusič/leštič. Druhá objektívizácia bola vykonaná v prevádzke zameranej na galvanickú povrchovú úpravu kovových súčiastok u zamestnanca v profesii obslužný pracovník a galvanizér pri linke niklovania. Z výsledkov meraní vyplynulo prekročenie dolnej akčnej hodnoty normalizovanej hladiny expozície hluku.

2.1.2 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK Z VEĽMI TOXICKÝCH A TOXICKÝCH LÁTOK A ZMESÍ

ŠZD zameraný cielene na plnenie požiadaviek na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami, najmä na - spôsob skladovania, manipulácie, predaja veľmi toxických a toxických chemických látok a zmesí, spôsob používania pri výrobných procesoch, na evidenciu množstiev používaných látok a zmesí, vypracovanie prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku, odbornú spôsobilosť zamestnancov, opatrenia pri mimoriadnych situáciách a haváriách. V roku 2016 bol vykonaný štátny zdravotný dozor spolu v 22 organizáciách. Vydané boli 2 rozhodnutia na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami (FN Trenčín a ZLATOKOV SK, a.s., Trenčín) a 5 rozhodnutí na skladovanie a manipuláciu s karcinogénmi a mutagénmi (EUROPUR s.r.o., Púchov; FN Trenčín; ZLATOKOV SK, a.s., Trenčín; SPPP Slovakia s.r.o., Bánovce nad Bebravou; IDONA spol. s r.o., Bánovce nad Bebravou). Vydaných bolo 25 rozhodnutí k schváleniu prevádzkových poriadkov pre prácu s chemickými faktormi (CHF) a 36 rozhodnutí k schváleniu prevádzkových poriadkov pre prácu s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi (vrátane azbestu), 5 rozhodnutí k schváleniu prevádzkových poriadkov pre prácu s biologickými faktormi. V rámci vydania rozhodnutí k uvedeniu priestorov do prevádzky bolo zároveň schválených ďalších 27 prevádzkových poriadkov.

Dotazníkovou formou sa informovanosť zamestnancov o riziku CHF zisťovala v 18 firmách, kde bolo vyplnených 34 dotazníkov informovanosti. V 7 spoločnostiach, ktoré odstraňovali AZC materiál zo stavieb bolo v tomto roku vyplnených 17 dotazníkov informovanosti zamestnancov. Vyplýva z nich, že respondenti sú vystavení chemickým a karcinogénnym faktorom najmä - v poľnohospodárskych organizáciách pri skladovaní a manipulácii s pesticídmi, pri práci s materiálmi obsahujúcimi azbest (v interiéroch a exteriéroch budov), v priemysle ide najčastejšie o expozíciu zväčša dymom, prachu z obrusovania, pieskovania, pri povrchových úpravách kovov, pri lakovaní, v drevovýrobách, pri opravách a servise motorových vozidiel. OOPP pre zamestnancov sú poskytované dostatočne, najviac používanými OOPP okrem pracovného odevu a obuvi sú: celotelový overal, rukavice, maska, dýchací prístroj. K opatreniam, ktoré zamestnávateľ zabezpečuje patria najmä ozdravovacie pobyty. Pravidelných lekárskeho vyšetrení v súvislosti s rizikom pri práci sa zúčastňujú všetci zamestnanci.

V priebehu roku 2016 v poľnohospodárskych podnikoch, priemyselných organizáciách a predajniach, v ktorých sa manipuluje s toxickými látkami a zmesami sa nevyskytla žiadna závažná situácia, ktorá by si vyžadovala mimoriadne nápravné opatrenie.

V roku 2016 sme zvolali 5 zasadnutí komisie na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami a boli preskúšaní 12 žiadatelia. Na základe vzdelania, dĺžky praxe a odbornej prípravy žiadateľov sme vydali

bez vyskúšania pred komisiou 23 osvedčení.

Na RÚVZ so sídlom v Trenčíne bolo zaslaných 38 oznámení o začiatku vykonávania dezinfekcie a regulácie živočíšnych škodcov ako profesionálnu činnosť.

2.1.3 ZNIŽOVANIE ZDRAVOTNÝCH RIZÍK Z KARCINOGENNÝCH A MUTAGENNÝCH FAKTOROV VRÁTANE AZBESTU A Z LÁTOK POŠKODZUJÚCICH REPRODUKCIU A NARÚŠAJÚCICH ENDOKRINNÝ SYSTÉM

V roku 2016 sme vydali 51 rozhodnutí na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest pre 18 žiadateľov (22 pre exteriéry budov a 29 pre interiéry budov). Rozhodnutia boli vydané pre nasledovné oprávnené organizácie:

8 x M-GAS s.r.o., Trenčín, 7 x BYTHERM, s.r.o., Bánovce nad Bebravou, 6 x STRECHY Bartek s.r.o., Dolná Súča, 4 x Concret, s.r.o., Boleráz, 4 x ORAVEX SLOVAKIA s.r.o., Dežerice, 3 x E-RAN TZB s.r.o., Bratislava, 3 x Imrich Vanko - VARE-MONT, Horné Saliby, 2 x Re Trash s.r.o., Kremnica, 2 x AZ-Group spol. s r.o., Poprad, 2 x FRIVAN s.r.o., Sabinov, 2 x KROVMONT s.r.o., Dolný Kubín, 2 x ASTANA, s.r.o., Poprad, 1 x LM Construction s.r.o., Trnava, 1 x SD Gelnica s.r.o., Gelnica, 1 x DILMUN SYSTEM, s.r.o., Bratislava, 1 x Dušan Miezga – MOVAK, Vrbové, 1 x PROSERVIS Strážske s.r.o., Strážske, 1 x PALKOVIČ-SK s.r.o., Hlboké.

Všetky tieto subjekty vlastnia oprávnenia na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb podľa § 5 ods. 4 písm. n) zákona NR SR č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zmien a doplnkov.

Podľa NV SR č. 82/2015 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa NV SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov je podľa § 6 ods. 2 písm. d) azbest klasifikovaný ako látka s toxicitou pre špecifický cieľový orgán po opakovanej expozícii kategórie 1 s výstražným upozornením H372. Vzhľadom k tomu je potrebné podľa § 16 zákona č. 355/2007 Z.z., aby riadiaci zamestnanci, ktorí manipulujú s materiálmi obsahujúcimi azbest získali Osvedčenie pre prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami, ktoré žiadatelia prekladajú s ostatnou dokumentáciou v návrhoch na odstraňovanie azbestu, alebo materiálov obsahujúcich azbest príslušnému orgánu verejného zdravotníctva.

V rámci kontroly pracovných podmienok pri práci s AZC materiálmi sme dotazníkovou formou zisťovali informovanosť zamestnancov o riziku vystavenia prachu z azbestu v 7 firmách, kde bol aj vykonaný štátny zdravotný dozor (6 x interiér budov, 1 x exteriér budov). Vyplnených bolo 17 dotazníkov informovanosti pracovníkov vystavených prachu z azbestu. Na RÚVZ so sídlom v Trenčíne bolo zaslaných 42 oznámení o začatí resp. o ukončení prác s materiálmi obsahujúcimi azbest.

K 31.12.2016 evidujeme celkovo 137 zamestnancov, z toho 27 žien, ktorí vykonávajú rizikové práce 3. a 4. kategórie s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi, čo predstavuje o 2 zamestnancov menej ako v roku 2015. Jedná sa o činnosti: pri riedení cytostatík, výkone laboratórnych analýz vody a čistiarenských kalov, spracovanie tvrdého dreva, chemická sterilizácia etylénoxidom pre sterilizácii jednorazovej injekčnej techniky, pri povrchovej úprave kovov, pri analýze drahých kovov, pri príprave roztokov a analýzach vody. V riziku expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu pracuje 29 zamestnancov, z toho 24 žien.

V roku 2016 bolo vykonaných 13 ŠZD, ktoré boli spojené s objektivizáciou chemických faktorov v pracovnom prostredí v nasledovných prevádzkach: FN Trenčín (meranie na oddelení gynekologicko-pôrodnickom v miestnosti dokumentačných sestier), CNC Profihala s.r.o., Nové Mesto nad Váhom (meranie ťažkých kovov pri zváraní a delení hutného materiálu), HS-Tec, s.r.o., Trenčín (meranie ťažkých kovov pri delení a rezaní kovových dielov), KONŠTRUKTA-GALVANIZOVŇA s.r.o., Trenčín (meranie ťažkých kovov v galvanizovni - Zn, Sn, Ni, Cr, eloxovanie), CHIRAGAL, s.r.o., Stará Turá (meranie ťažkých kovov v galvanizovni - Ni linka), NISSENS s.r.o., Čachtice (meranie pri zváraní hliníka), ZLATOKOV SK, a.s., Trenčín (meranie trichlóretylénu v leštiarni šperkov), EUROPUR, s.r.o., Nové Mesto nad Váhom (meranie ťažkých kovov pri povrchovej úprave kovov - Ni linka, eloxovanie Al dielov), Slavomír Mockovčiak RAILEX, Myjava (meranie pevných aerosólov z práškovej farby v striekacom boxe), U. S. Center zubná poliklinika s.r.o., Trenčín (meranie ťažkých kovov - Hg pri výmene amalgámovej plomby), PFS a.s., Myjava (meranie ťažkých kovov - Ni, Al v galvanizovni), Marián Žembera, práčovňa a čistiareň, Trenčín (meranie trichlóretylénu pri chemickom čistení prádla), PENGUIN, s.r.o., Košice, čistiareň v OC Laugarício Trenčín (meranie trichlóretylénu pri chemickom čistení prádla).

Pri objektivizácii v rámci ŠZD sme sa zamerali na sledovanie hlavne ťažkých kovov v prevádzkach, kde sa na pracoviskách vyskytujú. Vo všetkých prevádzkach z nameraných výsledkov vybraných chemických faktorov vyplynulo, že u hodnotených zamestnancov v daných profesiách neboli prekročené normou stanovené prípustné expozičné limity chemických faktorov pracovného prostredia. Zamestnanci, ktorých profesie boli objektivizované, nie sú zaradení do kategórie rizika z hľadiska meraných chemických faktorov.

Po vykonaní analýz a vystavení protokolov, sme jednotlivých prevádzkovateľov písomne informovali o výsledkoch meraní chemických faktorov pracovného prostredia.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 ZDRAVÉ PRACOVISKÁ

Zdravotno-výchovné aktivity a hlavne poradenstvo pre zamestnancov a zamestnávateľov sme uplatňovali pri každom vykonanom ŠZD. V rámci projektu „Zdravé pracoviská“, sme v spolupráci so zamestnancami odboru ochrany a podpory zdravia v roku 2016 vykonali hodnotenia pracovného prostredia a vyšetrenia v 2 organizáciách.

Spoločnosť **Emerson a.s., Nové Mesto nad Váhom** sa zaoberá výrobou a montážou klimatizačných zariadení, záložných zdrojov elektrickej energie, plechových panelov a elektronických riadiacich systémov. Vyšetrenie bolo poskytnuté 17 výrobným a administratívnym zamestnancom.

Prevádzka **Prápor podpory velenia pozemných síl v Trenčíne** je taktickou zložkou pozemných síl Ozbrojených síl Slovenskej republiky s prvoradým poslaním plniť úlohy zabezpečenia činnosti Veliteľstva pozemných síl Ozbrojených síl Slovenskej republiky a podieľať sa na plnení úloh pri obrane a ochrane životných záujmov Slovenskej republiky a jej spojencov pred vojenskými a nevojenskými hrozbami. Vyšetrenie bolo poskytnuté 31 výrobným a administratívnym zamestnancom.

Pre zamestnancov bolo priamo na mieste organizácie zabezpečené :

- meranie antropometrických parametrov – hmotnosť, výška, obvod pása a bokov, BMI, WHR, meranie % tuku v tele a biochemických parametrov - hladina celkového cholesterolu, meranie tlaku krvi, priamo na mieste vyhodnotenie a individuálne poradenstvo.

Všetci pracovníci v rámci ŠZD v teréne, alebo na RÚVZ poskytujú konzultácie o povinnosti zriadenia PZS, o zaradovaní prác do jednotlivých rizík, o legislatíve pri skúškach na získanie osvedčenia pre prácu s toxickými látkami, o náležitostiach prevádzkových poriadkov, o zmenách v právnych predpisoch, európskej chemickej legislatívy, zriadenia pracovísk pre zdravotne postihnutých zamestnancov a pod.

2.2.2 EURÓPSKA INFORMAČNÁ KAMPAŇ EURÓPSKEJ AGENTÚRY PRE BOZP (OSHA BILBAO) ZAMERANÁ NA PREVENCIU ZDRAVOTNÝCH A BEZPEČNOSTNÝCH RIZÍK PRI PRÁCI

V roku 2016 sme sa v rámci spolupráce s Inšpektorátom práce zúčastnili na štyroch pravidelných štvrtročných pracovných poradách, kde sa zhodnotili spoločné dozorné aktivity za rok 2015, dohodnuté boli spoločné previerky za Trenčiansky kraj na pracoviskách v zmysle dohovoru NIP SR a ÚVZ SR a priebežne vyhodnocoval priebeh spoločných dozorných aktivít.

Spoločné previerky boli vykonané v štyroch prevádzkach (4 spoločné kontroly), a to na 2 nerizikových pracoviskách (pracovné činnosti 1. a 2. kategórie) a na 2 rizikových pracoviskách (pracovné činnosti 3. a 4. kategórie) nasledovne, pričom dve z previerok boli vykonané v spádovom regióne RÚVZ Trenčín:

RÚVZ Trenčín: **BKV, spol. s.r.o., Bánovce nad Bebravou** (prevádzka zaoberajúca sa výrobou odevov, nerizikové pracovisko)

CHIRANA Medical, a.s., Stará Turá (prevádzka zaoberajúca sa výrobou zdravotníckej techniky, v prevádzke sú rizikové pracoviská)

RÚVZ Prievidza: **MAKS – D, s.r.o., M. R. Štefánika 1, 972 71 Nováky** (prevádzka zaoberajúca sa strojárskou výrobou, nerizikové pracovisko)

RÚVZ P.Bystrica: **Hanon Systems Slovakia s.r.o., E. Štúra 1033/78, 019 01 Ilava** (prevádzka zaoberajúca sa výrobou klimatizácií pre automobilový priemysel, v prevádzke sú rizikové pracoviská)

RÚVZ sa zameriaval najmä na dodržiavanie povinností zamestnávateľov, ktoré vyplývajú z platnej legislatívy na úseku ochrany zdravia pri práci vrátane sledovania zabezpečenia zdravotného dohľadu pre zamestnancov vo všetkých kategóriách práce (aj u zamestnávateľov, ktorí zamestnávajú zamestnancov na nerizikových pracoviskách). Na záverečnej porade bola celkovo zhodnotená spolupráca v roku 2016, pričom bolo konštatované, že spolupráca splnila svoj stanovený cieľ a v spoločných poradách a kontrolách sa plánuje pokračovať aj v budúcom roku, pričom sa dohodla spolupráca aj pre rok 2017.

2.3 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

Geneticko-epidemiologická štúdia ochorení močového mechúra (GERMM)

Úloha je t.č. je štádiu prípravy.

2.4 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Návrhy na uvedenie priestorov do prevádzky za účelom priznania ich postavenia ako chránené pracovisko boli (podľa charakteru priestorov) posudzované okrem oddelenia PPLaT aj oddeleniami HV a HŽPaZ. K 31.12.2016 bolo novo posúdených 29 pracovísk, ktoré majú charakter chráneného pracoviska, z toho 22 nových rozhodnutí a 8 stanovísk k zvýšeniu počtu zamestnancov. Išlo najčastejšie o administratívne práce, šitie odevov, predaj, výroba a balenie darčkových predmetov a reklamná činnosť. Vykonaných bolo 36 kontrol na existujúcich chránených pracoviskách. Pracoviská boli zariadené podľa druhu vykonávaných činností podľa nariadenia vlády SR č. 391/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru nebolo na žiadnom pracovisku zistené závažné porušenie zákona 355/2007 Z. z. a jeho vykonávacích predpisov (najmä nariadenie č. 391/2006 Z. z.) a neboli uplatnené sankčné opatrenia.

Vyhodnotenie úlohy ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH – ROK 2016

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZPS na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy * (aké, koľko)	Zistené nedostatky (aké, koľko)	Uložené opatrenia (aké, koľko)	Poznámky
	rozhodnutí	stanov.							
Trenčín	21	8	36	36	85	nie	nie	nie	-

RÚVZ	Vydané rozhodnutia	Vydané stanoviská
	2009-2015	2009-2015
Trenčín	358	12

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY , BEZPEČENOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV A OCHRANA SPOTREBITEĽOV

Výkon štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami (ŠZD) v roku 2016 je vykonávaný v zmysle ustanovení zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v platnom znení (zákon 355/2007), nariadenia Európskeho parlamentu a Rady č. 1223/2009 o kozmetických výrobkoch (nariadenie ES 1223/2009), nariadenia Komisie č. 655/2013, ktorým sa stanovujú spoločné kritériá na odôvodnenie tvrdení používaných v súvislosti s kozmetickými výrobkami (nariadenie EÚ 655/2013)

Podľa plánu v zmysle odborného usmernenia HH SR sa vykonávajú kontroly zamerané na

- **kontrolu zloženia a povinného označenia kozmetických výrobkov,**
- **kontrolu dodržiavania ustanovení na pravdivosť tvrdení uvedených na obale a v reklame kozmetických výrobkov,**
- **kontrolu dodržiavania správnej výrobných praxe u výrobcov,**
- **kontrolu informačnej zložky výrobku,**
- **kontrolu dodržiavania povinností fyzických a právnických osôb,**
- **kontrolu výskytu nebezpečných kozmetických výrobkov na trhu Slovenskej republiky, hlásených v rýchlom výstražnom systéme pre spotrebiteľské výrobky RAPEX,**
- **podnety,**
- **iné činnosti.**

V rámci cielených sledovaní sa vykonali odbery vzoriek výrobkov pre deti a dospelých na laboratórne analýzy v akreditovaných laboratóriách RÚVZ so sídlom v Bratislave, RÚVZ so sídlom v Žiline a RÚVZ so sídlom v Poprade za účelom dodržiavania bezpečnosti a stanovenia zakázaných látok (ftalátov), regulovaných látok (konzervačné látky, vonné látky - potenciálne alergény, UV filtre), na kontrolu označovania povinných údajov uvádzaných na obale a pravdivosť tvrdení. Celkovo bolo analyzovaných 11 vzoriek. Nedostatky v zložení ani v označovaní neboli zistené.

Kontrolou výskytu nebezpečných kozmetických výrobkov na trhu v SR na základe hlásení iných členských štátov EÚ bolo spolu vykonaných 297 kontrol u dovozcov, distribútorov, veľkoobchodných predajcov, v prevádzkach hypermarketov, supermarketov, maloobchodných predajniach, lekárnach. V rámci výkonu dozoru v regionálnej pôsobnosti RÚVZ Trenčín bol zistený výskyt kozmetických výrobkov obdobných ako boli uvádzané v zasielaných Rapexových oznámeniach (č. hlásenia 669/16, 1089/16), ale inej výrobných šarže. Predmetné výrobky boli odobraté a zaslané na analýzu do laboratórií RÚVZ Bratislava. Vo vzorkách analyzovaných výrobkov boli zistené nedostatky na základe, ktorých boli výrobky nahlasované do systému Rapex. V jednom prípade bol zistený v predaji v maloobchodnej prevádzke konkrétny typ výrobku *Lucky pig* - kúpeľový a umývací gél uvádzaný pod č. hlásenia 1373/16..

Ďalšie kontroly boli zamerané na dodržiavanie správnej výrobných praxe a dokumentácie - informačnej zložky výrobku, kontroly dodržiavania požiadaviek na tvrdenia o výrobku, ďalej kontroly vykonávané na základe mimoriadnych oznámení, postúpených podaní a podnetov.

3.2 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV Z BAMBUSU

RÚVZ so sídlom v Trenčíne do uvedeného projektu nie je zapojený v rámci odberov vzoriek. Podľa plánu UKP na r. 2016 za Trenčiansky kraj v mesiaci júl zaslať 2 vzorky daných výrobkov (RÚVZ PD, PB).

3.3 PROBLEMATIKA PLASTIFIKÁTOROV V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

Do plnenie tejto úlohy je odbor hygieny výživy, bezpečnosti potravín RÚVZ so sídlom v Trenčíne zapojený formou výkonu úradnej kontroly spojeného s odberom vzoriek v počte 2 druhy (celkovo 8 ks, 1 vzorka á 4 ks) podľa plánu ÚKP na r. 2016 (fľaše, dózy na uchovávanie potravín s plastovým tesnením). Termín zasielania vzoriek pre Trenčiansky kraj – apríl/máj. Dané vzorky - dózy na potraviny s plastovým tesnením boli zaslane v máji 2016.

3.4 PREHĽAD 5-ročného VÝKONU HRANIČNÝCH KONTROL NAD MELAMÍNOVÝMI A POLYAMIDOVÝMI VÝROBKAMI v SR a EÚ.

RÚVZ so sídlom v Trenčíne nevykonával žiadnu kontrolu resp. v spolupráci s colnou správou nebola hlásená žiadna dodávka melamínových a polyamidových výrobkov dovážaných z Číny na územie SR v období rokov 2011-2016.

3.5 MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH

Cieľom úlohy bolo prostredníctvom monitoringu zistiť prítomnosť deklarovaných kmeňov baktérií mliečneho kvasenia vo vybraných potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch.

K roku 2016 bolo vyšetrených 30 vzoriek výživových doplnkov s obsahom baktérií mliečneho kvasenia a jedna surovina na výrobu výživových doplnkov. Odber predmetných vzoriek bol vykonaný u výrobcov, v distribučných skladoch, v špecializovaných predajniach a lekárňach. Pri mikrobiologickom vyšetrení výživových doplnkov na kvantitatívne zastúpenie jednotlivých rodov baktérií mliečneho kvasenia boli použité kultivačné média v zmysle platných noriem STN ISO 15214 a ČSN ISO 29981.

Z celkového počtu vzoriek 30 vyšetrených bolo 9 vzoriek t.j. 30 % vyhodnotených ako nevyhovujúcich z pohľadu zisteného obsahu baktérií mliečneho kvasenia a porovnané s deklarovaným obsahom na obale výrobku. V jednej vzorke bola stanovená prítomnosť baktérií mliečneho kvasenie < 10 KTJ/ml (čo znamená ich neprítomnosť).

V štyroch vzorkách (9 vyhodnotených ako nevyhovujúce) boli stanovené hodnoty baktérií mliečneho kvasenia nižšie ako výrobca deklaruje na obale, avšak zníženie je akceptovateľné, nakoľko bola dodržaná všeobecne uznávaná efektívna dávka 1.10^7 KTJ/kapsula).

V žiadnej vzorke nebola zistená prítomnosť iných mikroorganizmov.

Tabuľka č. 1

Obsah „probiotík“ vo výživových doplnkoch

RÚVZ Trenčín 2016

Číslo protokolu/ vzorky	Obsahujúce rody baktérií mliečneho kvasenie	Vyšetrené rody baktérií mliečneho kvasenia	Výsledok laboratórnej analýzy KTJ/g KTJ/ml	Výsledok laboratórnej analýzy po prepočítaní KTJ/výrobcom stanovený objem	Deklarované množstvo na obale KTJ/výrobcom stanovený objem
6134/16 9754	Lactobacillus reuteri	Mezofilné baktérie mliečneho kvasenia	$1,1 \cdot 10^9$ KTJ/ml	$1,8 \cdot 10^8$ /5 ml	$1 \cdot 10^8$ /5 ml
203/16 350	Lactobacillus reuteri	Mezofilné baktérie mliečneho kvasenia	$7,1 \cdot 10^9$ KTJ/ml	$1,77 \cdot 10^8$ /5 ml	$1 \cdot 10^8$ /5 ml
6014/16 9594	Lactobacillus reuteri	Mezofilné baktérie mliečneho kvasenia	$1,1 \cdot 10^9$ KTJ/ml	$1,6 \cdot 10^8$ /5 ml	$1 \cdot 10^8$ /5 ml
6102/16 9687	Lactobacillus reuteri	Mezofilné baktérie mliečneho kvasenia	$1,4 \cdot 10^{10}$ KTJ/g	$5,6 \cdot 10^9$ /tbl	$1 \cdot 10^8$ /tbl
6282/16 10034	Lactobacillus reuteri	Mezofilné baktérie mliečneho kvasenia	$3,1 \cdot 10^6$ KTJ/g	$5,6 \cdot 10^9$ /kapsula	$1 \cdot 10^8$ /kapsula
6283/16 10035	Lactobacillus reuteri	Mezofilné baktérie mliečneho kvasenia	$1,2 \cdot 10^9$ KTJ/ml	$1,2 \cdot 10^8$ /5 ml	$1 \cdot 10^8$ /5 ml
6071/16 9655	Lactobacillus reuteri	Mezofilné baktérie mliečneho kvasenia	$1,6 \cdot 10^6$ KTJ/g	$6,4 \cdot 10^9$ /kapsula	$1 \cdot 10^8$ /kapsula
6208/16 9903	Lactobacillus reuteri	Mezofilné baktérie mliečneho kvasenia	$1,5 \cdot 10^{10}$ KTJ/g	$6,2 \cdot 10^9$ /tbl	$1 \cdot 10^8$ /tbl
6204/16 9901	Lactobacillus reuteri	Mezofilné baktérie mliečneho kvasenia	$1,6 \cdot 10^{10}$ KTJ/g	$6,4 \cdot 10^9$ /tbl	$1 \cdot 10^8$ /tbl
	Lactobacillus reuteri	Mezofilné baktérie	$1,5 \cdot 10^{10}$ KTJ/g	$6,2 \cdot 10^9$ /tbl	$1 \cdot 10^8$ /tbl

		mliečného kvasenia			
6133/16 9753	Lactobacillus rhamnosus	Mezofilné baktérie mliečného kvasenia	$9,3 \cdot 10^9$ KTJ/ml	$1,9 \cdot 10^9$ /6 kvapiék	$1 \cdot 10^9$ /6 kvapiék
6013/16 9593	Lactobacillus rhamnosus	Mezofilné baktérie mliečného kvasenia	$7,3 \cdot 10^9$ KTJ/ml	$1,5 \cdot 10^9$ /6 kvapiék	$1 \cdot 10^9$ /6 kvapiék
6205/16 9900	Lactobacillus rhamnosus	Mezofilné baktérie mliečného kvasenia	$1,3 \cdot 10^9$ KTJ/ml	$2,6 \cdot 10^8$ /6 kvapiék	$1 \cdot 10^9$ /6 kvapiék
6204/16 9899	Lactobacillus rhamnosus	Mezofilné baktérie mliečného kvasenia	$1,2 \cdot 10^{10}$ KTJ/g	$4,8 \cdot 10^9$ /tbl	$1 \cdot 10^9$ /tbl
	Lactobacillus acidophilus				
6072/16 9656	Probius plantarum	Mezofilné baktérie mliečného kvasenia	$8,7 \cdot 10^{10}$ KTJ/g	$35 \cdot 10^9$ /kapsula	$1 \cdot 10^9$ /kapsula
5906/16 9440	Lactobacillus rhamnosus	Mezofilné baktérie mliečného kvasenia	$3,3 \cdot 10^8$ KTJ/g	$2,3 \cdot 10^9$ /2 kapsule	$15 \cdot 10^9$ /2 kapsule
	Lactobacillus acidophilus				
	Lactobacillus casei				
	„Lactobacillus plarum				
	Lactococcus lactis				
	Bifidobacterium bifidum	Bifidobacterium sp.	$2,2 \cdot 10^8$ KTJ/g		
	Bifidobacterium longum				
	Bofidobacterium bifidum				
	Streptococcus thermophilus	Streptococcus thermophilus	$5,1 \cdot 10^8$ KTJ/g		
5907/16	Lactobacillus			$2,5 \cdot 10^9$ /g	$1 \cdot 10^9$ /g

9441	plantarum	Mezofilné baktérie mliečného kvasenia	$1,1 \cdot 10^9$ KTJ/g		
	Lactococcus lactis				
	Lactobacillus salivarium				
	Lactobacillus acidophilus				
	Lactobacillus paracasei				
	Enterococcus faecium	Enterokoky	$6 \cdot 10^8$ KTJ/g		
	Bifidobacterium lactis biotyp A	Bifidobacterium sp.	$8,4 \cdot 10^8$ KTJ/g		
	Bifidobacterium lactis biotyp B				
6207/16 9902	Lactobacillus acidophilus	Mezofilné aktérie mliečného kvasenia	< 10 KTJ/ml	< 10 /ml	$1,5$ KTJ/mg
	Lactobacillus thermophilus				
6279/16 10031	Bacillus coagulans IS- 2	Mezofilné baktérie mliečného kvasenia	$1,4 \cdot 10^7$ KTJ/ml	$1,4 \cdot 10^8$ / 10 ml	$4,9 \cdot 10^9$ / 10 ml
6346/16 10194	Lactobacillus rhamnosus	Mezofilné baktérie mliečného kvasenia	$1,7 \cdot 10^{10}$ KTJ/g	$8 \cdot 10^9$ /kapsula	$1 \cdot 10^9$ /kapsula
	Lactobacillus acidophilus				
	Lactobacillus plantarum				
	Lactobacillus casei				
	Bifidobacterium bifidum	Bifidobacterium sp.	$2,5 \cdot 10^8$ KTJ/g		
	Bifidobacterium longum				
	Enterococcus faecium	Enterococcus faecalis	$1, 1,5 \cdot 10^9$ KTJ/g		
	Streptococcus thermophilus	Streptococcus thermophilus	$1,3 \cdot 10^9$ KTJ/g		
6346/16 10195	Lactobacillus rhamnosus			$7,6 \cdot 10^9$ /kapsula	$1 \cdot 10^9$ /kapsula

	Lactobacillus acidophilus	Mezofilné baktérie mliečného kvasenia	$1,8 \cdot 10^{10} \text{KTJ/g}$		
	Lactobacillus plantarum				
	Lactobacillus casei				
	Bifidobacterium bifidum	Bifidobacterium sp.	$2,3 \cdot 10^8 \text{KTJ/g}$		
	Bifidobacterium longum				
	Enterococcus faecium	Enterococcus faecalis	$1,3 \cdot 10^8 \text{KTJ/g}$		
	Streptococcus thermophilus	Streptococcus thermophilus	$1,3 \cdot 10^9 \text{KTJ/g}$		
6346/16 10196	Lactobacillus rhamnosus	Mezofilné baktérie mliečného kvasenia	$1,2 \cdot 10^{10} \text{KTJ/g}$	$6 \cdot 10^9 / \text{kapsula}$	$1 \cdot 10^9 / \text{kapsula}$
	Lactobacillus acidophilus				
	Lactobacillus plantarum				
	Lactobacillus casei				
	Bifidobacterium bifidum	Bifidobacterium sp.	$3,7 \cdot 10^8 \text{KTJ/g}$		
	Bifidobacterium longum				
	Enterococcus faecium	Enterococcus faecalis	$7,9 \cdot 10^8 \text{KTJ/g}$		
	Streptococcus thermophilus	Streptococcus thermophilus	$1,4 \cdot 10^8 \text{KTJ/g}$		
6346/16 10197	Lactobacillus rhamnosus	Mezofilné baktérie mliečného kvasenia	$1,4 \cdot 10^{10} \text{KTJ/g}$	$6,8 \cdot 10^9 / \text{kapsula}$	$1 \cdot 10^9 / \text{kapsula}$
	Lactobacillus acidophilus				
	Lactobacillus plantarum				
	Lactobacillus casei				
	Bifidobacterium bifidum	Bifidobacterium sp.	$3,1 \cdot 10^8 \text{KTJ/g}$		
	Bifidobacterium longum				
	Enterococcus	Enterococcus	$1,3 \cdot 10^8 \text{KTJ/g}$		

	faecium	faecalis	10^9 KTJ/g		
	Streptococcus thermophilus	Streptococcus thermophilus	$1,4 \cdot 10^9$ KTJ/g		
	Lactobacillus rhamnosus	Mezofilné baktérie mliečného kvasenia	$1,8 \cdot 10^{10}$ KTJ/g	$7,6 \cdot 10^9$ /kapsula	$1 \cdot 10^9$ /kapsula
6346/16 10198	Lactobacillus rhamnosus	Mezofilné baktérie mliečného kvasenia	$1,2 \cdot 10^{10}$ KTJ/g	$6,4 \cdot 10^9$ /kapsula	$1 \cdot 10^9$ /kapsula
	Lactobacillus acidophilus				
	Lactobacillus plantarum				
	Lactobacillus casei				
	Bifidobacterium bifidum	Bifidobacterium sp.	$3,5 \cdot 10^8$ KTJ/g		
	Bifidobacterium longum				
	Enterococcus faecium	Enterococcus faecalis	$1,3 \cdot 10^9$ KTJ/g		
	Streptococcus thermophilus	Streptococcus thermophilus	$2,1 \cdot 10^9$ KTJ/g		
	Streptococcus thermophilus				
6073/16 9657	Bacillus coagulans	Mezofilné baktérie mliečného kvasenia	$5 \cdot 10^7$ KTJ/g	$1,3 \cdot 10^7$ /kapsula	$4 \cdot 10^7$ /kapsula
6281/16 10033	Bacillus coagulans	Mezofilné baktérie mliečného kvasenia	$3,1 \cdot 10^6$ KTJ/g	$7,8 \cdot 10^5$ /kapsula	$4 \cdot 10^7$ /kapsula
6070/16 9654	Bacillus coagulans	Mezofilné baktérie mliečného kvasenia	$4,8 \cdot 10^7$ KTJ/g	$1,2 \cdot 10^7$ /kapsula	$4 \cdot 10^7$ /kapsula

6280/16 10032	Bacillus coagulans	Mezofilné baktérie mliečného kvasenia	$3,5 \cdot 10^6$ KTJ/g	$8,8 \cdot 10^5$ /kapsula	$4 \cdot 10^7$ /kapsula
6103/16 9686	Bacillus coagulans	Mezofilné baktérie mliečného kvasenia	$1,4 \cdot 10^{10}$ KTJ/g	$2,1 \cdot 10^7$ /tableta	$6 \cdot 10^7$ /tableta

Výsledky laboratórných analýz boli zaslané na jednotlivé RÚVZ podľa miesta odberu. Podľa sídla zodpovednej osoby budú realizované nápravné opatrenia.

3.6 MONITORING PRÍJMU JÓDU

V rámci plnenia tejto úlohy zamestnanci odboru hygieny výživy a bezpečnosti potravín RÚVZ Trenčín odobrali 24 vzoriek kuchynskej soli na laboratórne vyšetrenie obsahu KJ, KJO₃ v kuchynskej soli. Obsah KJ a KJO₃ vo všetkých vzorkách bol v rozmedzí ≥ 15 mg/kg a ≤ 35 mg/kg. Vo vzorkách bol vyšetrený aj obsah FeCN 6 so zistenými hodnotami menej ako 20 mg/kg. Výsledky laboratórných analýz boli spracované za Trenčiansky kraj a odoslané na RÚVZ so sídlom v Košiciach.

3.7 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK A ARÓM V POTRAVINÁCH

Odborní pracovníci RÚVZ so sídlom v Trenčíne odobrali 2 vzorky potravín na stanovenie obsahu stolového sladidla – glykozidy steviolu, 1 vzorku cukrárskeho výrobku na stanovenie obsahu farbiva – chinolínová žltá a 1 vzorku nealkoholického nápoja na stanovenie obsahu stolového sladidla – aspartám. Obsah sledovaných prídavných látok v jednotlivých druhoch potravín neprekračoval najvyššie prípustné množstvo stanovené platnou legislatívou.

Respondentom podľa pohlavia a veku (veková kategória 19 – 34 r. a 35 – 54 r.; muži a ženy) boli odovzdané dotazníky na zistenie spotreby prídavných látok podľa frekvencie konzumácie vybraných druhov potravín ako i zhodnotením jednodňového jedálneho lístka. Celkovo bolo do projektu zapojených 20 respondentov.

Výsledky laboratórnej analýzy, údaje z dotazníkov budú spracované do tabuľkového vyhodnotenia a zaslané na ÚVZ SR v stanovenom termíne, ktorý realizuje spracovanie za celú SR.

3.8 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

V rámci úlohy RÚVZ so sídlom v Trenčíne realizoval odber vzoriek obedového menu a pekárskeho výrobkov na obsah kuchynskej soli, zber dotazníkov na zistenie príjmu kuchynskej soli (20 respondentov).

Výsledky laboratórných analýz boli spracované do tabuľky programu Excel zo všetkých krajov a následne odoslané na ÚVZ SR.

Vyhodnotenie dotazníkov bolo spracované do tabuľkových výstupov za Trenčiansky kraj a odoslané RÚVZ Banská Bystrica.

V odobratých vzorkách hotových pokrmov a pekárskech výrobkov nebolo zistené prekročenie najvyššej medznej hodnoty pre pridanú NaCl v jednotlivých druhoch pokrmov stanovených platnou legislatívou.

Vyhodnotenie obsahu soli v kompletnom obedovom menu je uvedené v tabuľke č. 1.

Vyhodnotenie obsahu soli v pekárskech výrobkoch uvádzajú tabuľky č. 2 a č. 3.

Tabuľka 1

Vyhodnotenie vzoriek obedového menu za RÚVZ Trenčín

P.č.	Názov pokrmu - zostava obedového menu	Výrobca (Meno a adresa prevádzkovateľa a ZSS, IČO)	Množstvo jedlej soli mg/kg	Množstvo jedlej soli g/G*	% odporúčanej dennej dávky (5 g)	% odporúčaného podielu jedlej soli na obed D*
1	kapustová polievka s klobásou - bravčový plátok so šunkovými rezancami - dusená ryža - - sterilizovaná uhorka	Gastroplus s.r.o., J. Derku 1703, Trenčín, IČO: 36 308 935	7118,65	6,67	133,40	381,15
2	polievka drożdžová - hovädzie na rasci - varené zemiaky - - mrkvový šalát	Hospital Catering Solutions s.r.o., Rajska 7, 811 08 Bratislava, IČO: 47 243 147	4477,69	3,93	78,63	224,65
3	zemiakovo - cesnaková polievka - dusené teľacie medailónky s chrumkavou cibuľkou - dusená ryža - - uhorkový šalát	BLD restaurants, s.r.o., Bavlňárska 317/16, 911 05 Trenčín, IČO: 44 152 515	9269,26	7,97	159,43	455,52

Tabuľka č. 2

Vyhodnotenie vzoriek chleba za RÚVZ Trenčín

P.č.	Názov výrobku	Výrobca (Meno a adresa, IČO)	Množstvo jedlej soli mg/kg	Množstvo jedlej soli g/100g	Množstvo jedlej soli g/G*	G*	Neistota merania	Konečné množstvo pridanej jedlej soli mg/kg	NPM vyhovuje/ nevyhovuje
1	chlieb klasik krájaný	PRIMA - Žilina, s.r.o., Marček 97, 013 32 Svederník, IČO: 31 634 893	10287	1,03	0,24	23	607		vyhovuje
2	chlieb domáci 1000 g	Peter Spaček, Záblatská 274/108, 911 06 Trenčín, IČO: 33 167 907	6907	0,69	0,21	31	566		vyhovuje

Tabuľka č. 3

Vyhodnotenie vzoriek pečiva za RÚVZ Trenčín

P.č.	Názov výrobku	Výrobca (Meno a adresa, IČO)	Množstvo jedlej soli mg/kg	Množstvo jedlej soli g/100g	Množstvo jedlej soli g/G*	G*	Neistota merania	Konečné množstvo pridanej jedlej soli mg/kg	NPM vyhovuje/ nevyhovuje
1	rožky biele	TRENPEK, spol. s.r.o., Brnianska 30, 91105 Trenčín, IČO: 34 150 218	9122	0,91	0,41	45	748		vyhovuje

4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNEHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

Priority sú rozdelené :

a) Podpora zdravého štartu do života

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Trenčíne nevykonával v roku 2016 poradenskú a konzultačnú činnosť v oblasti zdravého životného štýlu, prevencie obezity v zariadeniach, kde sa stretávajú matky s deťmi napr. materské centrá, rodičovské centrá (z personálnych dôvodov).

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

Oddelenie zabezpečuje výkon štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež a vo výdajniach stravy, pričom je posudzovaná i pestrosť stravy a dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky ako i kontrolované podmienky pri príprave diétného stravovania. V roku 2016 bolo skontrolovaných 165 zariadení školského stravovania (115 kuchýň, 24 výdajní stravy a 26 bufetov). V rámci dozoru bolo odobratých 5 vzoriek obedov na laboratórnu chemickú analýzu za účelom stanovenia energetickej a nutričnej hodnoty stravy, 19 vzoriek pokrmov na stanovenie obsahu soli a 16 vzoriek pokrmov, 10 vzoriek potravín a 5 vzoriek lahôdkarských výrobkov za účelom laboratórneho mikrobiologického vyšetrenia.

Spôsob zabezpečenia pitného režimu počas pobytu detí v zariadeniach pre deti a mládež je kontrolovaný počas výkonu štátneho zdravotného dozoru v týchto zariadeniach. V predškolských zariadeniach bolo vykonaných 112 kontrol a v zariadeniach starostlivosti o deti do 6 rokov 10 kontrol.

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

Účasť na odbornom seminári pracovníkov školského stravovania „Školské stravovanie – uplatňovanie zásad správnej výrobnéj praxe, opatrenia a odporúčania“, 23.08.2016 v meste Bánovce nad Bebravou.

d) Podpora pohybových aktivít

Podmienky pre TV žiakov a študentov sú monitorované v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru na základných a stredných školách. V základných školách bolo vykonaných 25 kontrol, v stredných školách 12 a 2 kontroly boli vykonané samostatne v telocvičniach pri školských zariadeniach.

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Cieľom je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdií vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

RÚVZ so sídlom v Trenčíne sa na realizácii tohto projektu v roku 2016 nepodieľal.

Ďalšie aktivity:

V roku 2016 oddelenie hygieny detí a mládeže v zariadeniach pre deti a mládež vykonalo 71 kontrol na preverenie uplatňovania ustanovení zákona č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Všetky preverené zariadenia pre deti a mládež dodržiavajú ustanovenia zákona č. 377/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov.

4.3 MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t. j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti a pod. a porovnanie získaných výsledkov s výsledkami sledovania s predchádzajúcimi rokmi.

Na základe získaných údajov sa overí účinnosť intervenčných opatrení, zameraných na zníženie počtu úrazov u detí ako aj ich vážnych zdravotných následkov v rámci predchádzajúceho prieskumu.

Realizácia dotazníkového prieskumu u vekovej skupiny 11 - 14 ročných detí prebehla v mesiaci október 2016 na Základnej škole s materskou školou L. V. Riznera, Bošáca a Základnej škole, Kubranská, Trenčín. Súbor tvorilo 60 detí. Následne boli údaje z dotazníkov vložené do databázy a zaslané na štatistické spracovanie na ÚVZ SR.

4.4 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL; VYUŽITIE HODÍN TV

Cieľom projektu je zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb zdravého fyzického a duševného vývinu. Odborne zdôvodniť potrebu minimálne 30 minútovej pohybovej aktivity denne pre všetkých žiakov v školách v súlade s Globálnou stratégiou WHO pre výživu, fyzickú aktivitu a zdravie a v súlade s jednou z 12 koncepcií redukcie a prevencie nadváhy a obezity u detí a mládeže Európskeho informačného systému životného prostredia a zdravia. V roku 2016 bolo ukončenie projektu.

Oddelenie hygieny detí a mládeže súčasne participuje na napĺňaní nasledovných programov a projektov:

1.4. ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH RODIČOV O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA.

V rámci medziodborovej úlohy „Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania“ zabezpečili pracovníčky oddelenia hygieny detí a mládeže a odboru epidemiológie v dňoch 30.05.2016 – 01.06.2016 vzdelávanie študentov v oblasti očkovania na troch stredných školách. Intervencie sa zúčastnili študenti tretích a štvrtých ročníkov škôl v celkovom počte 74.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM

Zabezpečenie Národného imunizačného programu s cieľom udržania pravidelného povinného očkovania je jednou z priorít pre rok 2016. RÚVZ so sídlom v Trenčíne poskytuje telefonicky, písomne a v rámci „Poradne očkovania“ usmernenia v oblasti povinného, odporúčaného očkovania a očkovania do zahraničia. V rámci Európskeho imunizačného týždňa boli realizované prednášky o očkovaní určené pre zdravotníckych pracovníkov a študentov.

Aktuálne informácie týkajúce sa výskytu infekčných ochorení, ako aj informácií o prevencii voči nim sú pravidelne uverejňované na web stránke a nástenkách úradu.

K 31.12.2016 bolo nahlásených 117 odmietnutí povinného očkovania, 78 bolo prejednaných formou osobného pohovoru.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Surveillance infekčných ochorení, ďalšia z priorít pre rok 2016, je vykonávaná sústavne. V období od 01.01.2016 do 31.12.2016 bolo z ochorení preventabilných očkovaním zaznamenaných:

Choroba	Abs. Počet	Očkovani	Neočkovaní	Nezistené
TBC	10	4	4	2
VHB	5+ 8 nosič HBsAg	0	5 + 8	
VHA	3	0	3	
Pertussis	6	0	5(pre vek)	1
ACHO (POLIO očk.)	2	2	0	
Invaz. pneumok. inf.	1	0	1	
Kliešťová encefalitída	2	0	2	
Ovčie kiahne	1027	5	1022	
Rotavírusová enteritída	204	5 (4 x 2 d., 1 x 3d.)	199	

Edukácia obyvateľstva v prevencii prenosných ochorení je vykonávaná najmä prostredníctvom:

- prednášok v rámci projektu vzdelávanie študentov stredných zdravotníckych škôl
- prednášok na iných odborných podujatiach pre zdravotníkov
- prednášok na Trenčianskej univerzite A. Dubčeka v Trenčíne
- poradne očkovania
- prostredníctvom uverejňovania článkov na web stránke úradu.

Pozn.: Okrem ochorení evidovaných v tabuľke sme vykonali epidemiologické vyšetrenie u 1 pacienta s VHA, 5 chorých na VHB, 1 nosič HBsAg, 30 na VHC, 20 na kliešťovú encefalitídu a 7 bližšie neurčené vírusové meningitídy, ktorí boli hospitalizovaní v Nemocnici pre obvinených a odsúdených Trenčín, na infekčnom oddelení alebo inom oddelení Fakultnej nemocnice Trenčín a následne boli vykazovaní v okresoch, ktoré patria pod výkon ŠZD susedných RÚVZ.

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

K 31.12.2016 bolo do programu EPIS zadaných 3312 prenosných ochorení z toho u 1969 bolo v rámci ŠZD vykonané epidemiologické vyšetrenie. Program EPIS sa využíva aj pre hlásenie vybraných ochorení do SRV. Pracovníci RÚVZ so sídlom v Trenčíne sú pod vedením krajskej odborníčky pre epidemiológiu zodpovední za činnosť pracovnej skupiny pre nozokomiálne nákazy. Na pracovisku sa vykonáva kontrola kvality zadávania hlásení nemocničných nákaz za celú SR.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Sledovanie nozokomiálnych nákaz na JIS:

V roku 2016 sa pokračuje v realizácii projektu sledovania nozokomiálnych nákaz na JIS, prebiehal zber údajov za rok 2015 a údaje boli zaslané do ECDC, kde prebieha príprava výstupov – za SR sú analyzované údaje od 361 pacientov, u ktorých sa vyskytlo 72 nozokomiálnych nákaz.

Sledovanie infekcií v mieste chirurgického zákroku (SSI)

V roku 2016 prebiehal zber údajov za rok 2015 a údaje boli zaslané do ECDC, kde prebieha príprava výstupov – za SR sú analyzované údaje od 532 pacientov po cholecystektómiách.

Prevalenčné sledovanie NN v SR

Bodové prevalenčné sledovanie NN v akútnych nemocniciach bude realizované v roku 2017. V roku 2016 prebieha príprava materiálov k realizácii sledovania a podkladov ku školeniam, ktoré budú prebiehať koncom roka.

Prevalenčná štúdia HAI v zariadeniach s dlhodobou starostlivosťou (HALT – 3)

Pod záštitou ECDC bol v mesiacoch september – november 2016 realizovaný bodový prevalenčný prieskum infekcií asociovaných s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a užívania antimikrobiálnych látok v zariadeniach dlhodobej starostlivosti. Cieľom bolo analyzovať prevalenciu HAI a užívania antimikrobiálnych látok u populácie klientov zariadení, ktoré poskytujú dlhodobú sociálnu a ošetrovateľskú starostlivosť. V úvode roku 2016 boli preložené a pripravené všetky metodické podklady a v mesiaci jún boli realizované dve pracovné stretnutia ohľadne metodiky a realizácie predmetného sledovania. Celkovo bolo v rámci Slovenskej republiky do sledovania zapojených 69 zariadení dlhodobej starostlivosti. Údaje budú po podrobnej kontrole analyzované a prezentované v úvode roku 2017.

Európska surveillance infekcií *Clostridium difficile*

Európske centrum pre prevenciu a kontrolu infekcií (ECDC) vyzvalo Slovenskú republiku k zahájeniu Surveillance infekcií spôsobených *Clostridium difficile* (CDI). Táto surveillance sa týka hospitalizovaných pacientov s potvrdenou CDI. Surveillance CDI je v súlade s Odporúčaním Rady 2009 / C 151/01 z 9. júna 2009 o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií spojených so zdravotnou starostlivosťou. V mesiacoch január - február 2016 prebehlo pilotné sledovanie vo Fakultnej nemocnici Trenčín. Sledovanie CDI bolo realizované v mesiacoch október – december 2016, prostredníctvom systému EPIS na základe inštrukcií pre zúčastnené RÚVZ. Do sledovania bolo zapojených 35 nemocníc v rámci Slovenskej republiky. Údaje budú po kontrole analyzované a prezentované v úvode roku 2017.

Observačná štúdia SERPENS zameraná na mikrobiologicky potvrdené urosepsy

Pod záštitou European Association of Urology – Section of Infections in Urology sa vykonáva observačná štúdia zameraná na mikrobiologicky potvrdené urosepsy na oddelení urológie. Jedná sa o prospektívnu kohortovú štúdiu zhodnotenia rizikových faktorov, príčinných patogénov, manažmentu, klinického výsledku a nákladov u pacientov s urosepsou. Štúdia nadväzuje na štúdie Globálnej prevalencie infekcií v urológii, ktoré preukázali, že urosepsy sú frekventovanými infekciami súvisiacimi s poskytovaním zdravotnej starostlivosti. Observačná štúdia sa vykonáva od januára 2016 na urológickom oddelení Fakultnej nemocnice Trenčín. Za sledované obdobie bolo evidovaných 20 prípadov urosepsí. Predpokladaný dátum ukončenia štúdie marec 2017.

6.5. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

O aktuálnej epidemiologickej situácii vo výskyte chrípky počas chrípkovej sezóny boli informovaní všetci členovia protiepidemickej komisie zriadenej pri RÚVZ ako aj členovia KŠ ObÚ Trenčín. Pracovníci odboru epidemiológie boli pravidelne informovaní o aktuálnej epidemiologickej situácii prostredníctvom interných seminárov. Údaje o aktuálnej epidemiologickej situácii a prípadných opatreniach pri výskyte ochorení boli zasielané lekárom primárneho kontaktu a riaditeľom nemocníc v spádovom území alebo uverejnené na web stránke RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

Začiatkom roka sa zvýšená pozornosť venovala výskytu bakteriálnych pôvodcov infekčných ochorení s klinicky a epidemiologicky významným mechanizmom rezistencie a problematike Zika vírusu. Boli realizované preškolenia VLD, VLDD, primárov centrálnych a urgentných príjmov, a iných oddelení spádových nemocníc, KOS a prevádzkovateľov záchranej zdravotnej služby s akreditáciou k prevozu osôb so susp. VVN.

6.6. ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

V spádovom území RÚVZ Trenčín boli odoberané vzorky odpadovej vody podľa plánu odberov ÚVZ SR z čističky odpadových vôd v Trenčíne. K 31.12.2016 bolo odobratých 7 vzoriek na prítomnosť enterálnych vírusov. V dvoch prípadoch bola vzorka odpadovej vody pozitívna. Plnili sa aj ďalšie úlohy pre udržanie certifikácie eradikácie poliomyelitídy v SR. K 31.12.2016 evidujeme 2 ochorenia na ACHO u očkovaných pacientov.

6.7. PREVENCIA HIV/AIDS

Na RÚVZ so sídlom v Trenčíne je v rámci odboru epidemiológie zriadená Poradňa prevencie HIV/AIDS, kde je poskytované pred a po testové poradenstvo vrátane odberu krvi na detekciu protilátok anti HIV u osôb, ktoré o to požiadajú. V rámci poradne je k dispozícii telefonická linka a mailová adresa pre možnosť poskytovania informácií. K 31.12.2016 bolo vyšetrených 81 osôb. Oddelenie podpory zdravia RÚVZ so sídlom v Trenčíne uskutočnilo v roku 2016 prednášky a besedy na tému sexuálna výchova a prevencia sexuálne prenosných ochorení spolu u 844 žiakov na 4 SOŠ, 15 ZŠ a 1 gymnáziu.

6.8. PORADNE OČKOVANIA

Na RÚVZ so sídlom v Trenčíne je v rámci odboru epidemiológie zriadená Poradňa očkovania, v ktorej sú poskytované informácie o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín či nežiaducich reakciách.

6.9. ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Odbor epidemiológie RÚVZ Trenčín sa zapojil do celoslovenského projektu „Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania“. Vzdelávanie bolo realizované v spolupráci s oddelením hygieny detí a mládeže na 3 stredných školách v dňoch 30.05.2016 – 01.06.2016. Celkovo sa vzdelávania zúčastnilo 74 študentov (Gymnázium L. Štúra Trenčín (študenti 3. ročníka v počte 25), Stredná umelecká škola Trenčín (študenti 3. ročníka v počte 31) a Stredná odborná škola obchodu a služieb Trenčín (študenti 4. ročníka v počte 18)). Študenti pred intervenciou vyplnili dotazník č. I a následne pracovali v štyroch skupinách. Po absolvovaní školenia vyplnili dotazník č. II.

Ostatné lokálne projekty a spoluúčasť na projektoch:

Lokálny projekt: Surveillance rotavírusových infekcií v detskej populácii spádového územia Fakultnej nemocnice Trenčín.

V roku 2016 sa naďalej vykonáva lokálna surveillance rotavírusových ochorení v trenčianskom regióne v spolupráci s Detskou klinikou Fakultnej nemocnice Trenčín. Projekt je jednou z priorít na rok 2016. V roku 2016 bolo odobraných 51 stolíc. V stolicách prevažoval sérotyp G1P8.

V spádovom území RÚVZ Trenčín a okrese Ilava evidujeme v roku 2016 ochorenie u 7 očkovaných detí (6 detí boli očkovaných očkovacou látkou Rotarix a 1 dieťa očkovacou látkou Rotateq). V 5 prípadoch bola nutná hospitalizácia. Interval od posledného očkovania bol u 5 detí menej ako 2 roky a u 2 detí bol interval väčší ako 2 roky. U 4 očkovaných detí bola odobratá vzorka na sérotypizáciu zistený sérotyp v dvoch prípadoch G1P8 a v 2 prípadoch G-P- (1 x sa jedná o import infekcie u dieťa očkovaného v Keni).

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA

7.1 CYANOBAKTÉRIE

V rámci riešenia tohto projektu bolo z prírodného kúpaliska Zelená voda odobratých a vyšetrených 6 vzoriek vody a z vodnej nádrže Opatová 5 vzoriek vody. V 1 vzorke zo Zelenej vody bola zistená prítomnosť *Microcystis aeruginosa* avšak nebol zistený nadlimitný počet cyanobaktérií.

7.2 LEGIONELY A AMÉBY V ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENIACH, NEBYTOVÝCH BUDOVÁCH A V ODDYCHOVÝCH ZÓNACH

V súvislosti so zisťovaním výskytu legionel a améb vo vodovodných sieťach bolo v roku 2016 vyšetrených 23 vzoriek vody, z toho 16x bazénová voda, 3x pitná voda a 4x teplá úžitková voda. V 3 vzorkách teplej úžitkovej vody bola zistená prítomnosť *Legionella pneumophila* sérotyp 1 a v jednej vzorke pitnej vody z verejného vodovodu bola zistená prítomnosť *Legionella spp.*

7.3 MINERÁLNE A PRAMENITÉ BALENÉ VODY A VODY VO WATERCOOLEROCH

Za sledované obdobie bolo v súvislosti s riešením tejto úlohy mikrobiologicky vyšetrených 18 vzoriek balených pitných vôd a 6 vzoriek vody z galónov. Biologicky bolo vyšetrených 9 vzoriek balených pitných vôd. Všetky vzorky vyhovovali mikrobiologickým aj biologickým požiadavkám.

7.14 PREŽÍVANIE TERMOTOLERANTNÝCH KAMPYLOBAKTEROV

Cieľom 4. etapy riešenia projektu bol monitoring termotolerantných kampylobakterov pri použití rôznych vyšetrovacích metód. V priebehu roku 2016 sme v rámci neho vyšetrovali rôzne komodity potravín, spolu 99 vzoriek. Z uvedeného počtu bolo 65 vzoriek hotových pokrmov, 13 vzoriek rýchleho občerstvenia, 1 vzorka bryndze a 20 vzoriek surového hydínového mäsa. Vzorky sme vyšetrili metódou priameho naočkovania na pevné kultivačné médiá - mCCDA a Karmali agar ako i metódou s pomnožením vzorky v tekutom médiu s následným vyočkovaním na pevné médiá. Uvedený cieľ sme si vytýčili z toho dôvodu, že sme predpokladali vyšší záchyt termotolerantných kampylobakterov zo vzoriek, ktoré budeme očkovať priamo na povrch pevných médií, čiže vynecháme selektívne pomnoženie v Boltonovom bujóne. Výsledky, ktoré sme dosiahli v 1., 2. a v 3. etape riešenia nás utvrdili v tom, že niektoré kmene termotolerantných kampylobakterov sú extrémne citlivé a nie sú schopné prežiť ani prvú pasáž, takže je možné, že neprežijú v kultivovateľnej forme ani normou stanovený krok pomnoženia v Boltonovom bujóne. Toto môže byť jedným z dôvodov, prečo je všeobecne nízky záchyt kampylobakterov v potravinách pri použití normou predpísanej metódy vyšetrenia a napriek tomu počet prípadov ochorenia na kampylobakteriózy má už niekoľko rokov stúpajúcu tendenciu. Ako najvhodnejšie vzorky pre pravdepodobný záchyt kampylobakterov sa nám javili vzorky surového hydínového mäsa, avšak vzorky boli bez kože a ich počet zrejme nebol dostatočný na to, aby sme náš predpoklad potvrdili. Výsledky zo všetkých vyšetrených vzoriek nebolo možné štatisticky vyhodnotiť, keďže sme oboma metódami dospeli k negatívnemu výsledku. Hoci sme

vzhľadom na charakter a počet vyšetrených vzoriek nezaznamenali potvrdenie vyššie popísaného predpokladu vyššej záchytnosti kampylobakterov vynechaním pomnoženia v Boltonovom bujóne, náš predpoklad potvrdzujú viacerí autori, ktorí poukazujú na vyššiu záchytnosť termotolerantných kampylobakterov (až 65,8%) práve pri použití metódy priameho naočkovania vzorky na pevné médiá a naopak nižšiu záchytnosť - 39,1% pri 24 hodinovom pomnožení v bujóne a len 16,6% pri 48 hodinovom pomnožení v bujóne (Repérant E., Laisney M. J., Nagard B., Quesne S., Rouxel S., Le Gall F., Chemaly M., Denis M., ANSES - French Agency for Food, Environmental and Occupational Health & Safety, French NRL for Campylobacter, Ploufragan, France : CAMPYLOBACTER DETECTION DEPENDING ON THE MATRIX, METHOD AND MEDIUM, Zborník z 5. vedeckého kongresu zoonózy, ochorenia z potravín a ochorenia z vody, Bratislava 18. – 20.10.2016, ISBN: 978-80-89738-09-0, str.194 – 197).

Podiel L RÚVZ na úlohách iných odborov a oddelení

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ.

V priebehu roka 2016 boli vyšetrených 9 vzoriek na obsah kotinínu v moči.

3.6 MONITORING PRÍJMU JÓDU

- v súvislosti s riešením tejto úlohy bol v jedlej soli vyšetrený obsah KI a KIO₃ v 72 vzorkách.

3.7 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK A ARÓM V POTRAVINÁCH

- 2 vzorky

3.8 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

- spolu 97 vzoriek hotových pokrmov

(Trenčín 49 vzoriek, Považská Bystrica 27 vzoriek, Prievidza 21 vzoriek)

3.9 MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH

Za sledované obdobie sme vyšetřili 33 vzoriek výživových doplnkov na prítomnosť probiotických kmeňov baktérií. Úloha je podrobne spracovaná v rámci Projektov a úloh odboru hygieny výživy a bezpečnosti potravín.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Na predchádzanie nozokomiálnym nákazám vyšetřujeme vzorky prostredia, vzorky materiálu na kontrolu sterility, bioindikátory na kontrolu správnej funkcie sterilizačných prístrojov a stanovujeme účinnosť dezinfekčných prostriedkov na bakteriálne kmene.

V roku 2016 sme vyšetřili 1539 vzoriek sterov z nemocničného prostredia a z kontroly sterility. Z vyšetřených vzoriek bol 17x izolovaný *Pseudomonas aeruginosa*, 1x *Pseudomonas putida*, 19x *Staphylococcus aureus*, 17x *Clostridium perfringens*, 3x *Clostridium ramosum*, 1x *Clostridium butyricum*, 3x *Clostridium sp.*, 2x *Acinetobacter baumannii*, 7x *Enterobacter aerogenes*, 4x *Klebsiella pneumoniae*, 3x *Klebsiella oxytoca*, 1x *Klebsiella ozaenae*, 4x *Escherichia coli*, 2x *Citrobacter sp.*, 2x *Enterobacter sp.*, 96x *Enterococcus faecalis*, 38x *Enterococcus faecium* a 8x *Enterococcus sp.*

Správna funkcia sterilizačných prístrojov bola v roku 2016 overená u horúcovzdušných sterilizátorov bioindikátorom *Bacillus atrophaeus* (691 vzoriek, z nich

bolo 10 pozitívnych) a u parných sterilizátorov bioindikátorom *Geobacillus stearothermophilus* (604 vzoriek, z toho 9 pozitívnych).

Špecializácia odborných činností

OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA

Okruhom špecializovanej činnosti v oblasti Objektivizácie faktorov prostredia je pre Laboratóriá RÚVZ Trenčín:

- **diagnostika baktérií rodu *Campylobacter***. V priebehu roku 2016 bola požiadavka na vyšetrenie tohto ukazovateľa v 99 vzorkách potravín - 65x v hotových pokrmoch, 13x v pokrmoch rýchleho občerstvenia, 1x v letnej bryndzi a 20x v surovom kuracom mäse. Ani v jednej zo vzoriek nebola zistená prítomnosť termotolerantných kampylobakterov.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

V podmienkach RÚVZ Trenčín sa vykonáva najmä prednášková činnosť na všetkých typoch škôl od MŠ po SŠ v pôsobnosti nášho regiónu.

Témy prednášok:

Zdravý životný štýl 41x: na 16 ZŠ, 1 MŠ, 4 špec. ZŠ a 1 SOŠ, edukovaných 1182 žiakov

Fajčenie a drogy 48x: na 16 ZŠ, 2 špeciálne ZŠ, 3 SŠ, edukovaných 1137 žiakov a študentov

Nelátkové závislosti a ich prevencia 7x: na 3ZŠ, edukovaných bolo 141 žiakov

Kiberšikana 7x: na 3ZŠ, počet edukovaných bolo 141 žiakov

Výchova k partnerstvu a rodičovstvu 26x: na 10 ZŠ a 2 SŠ, edukovaných bolo 524 žiakov

AIDS 10x: na 3 ZŠ, 2 SŠ, edukovaných bolo 320 žiakov

Kardiovaskulárne choroby – rizikové faktory, prevencia 1x: na 1 SŠ, edukovaných bolo 38 študentov

Onkologické ochorenia - rizikové faktory, prevencia 3x: na 1 ZŠ, 2 SŠ, edukovaných bolo 98 študentov

9.1.1 SLEDOVANIE A HODNOTENIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

V súvislosti s aktualizáciou Národného programu podpory zdravia v roku 2014 je uvedené vo vedľajších cieľoch aj zvyšovať zdravotné uvedomenie obyvateľov a navodzovať postupnú zmenu postoja obyvateľov k vlastnému zdraviu, taktiež monitorovanie a hodnotenie úrovne zdravotného uvedomenia a výskytu rizikových faktorov životného štýlu. Z tohto dôvodu sa realizoval **prieskum Zdravotné uvedomenie a správanie sa obyvateľstva SR** v roku 2016. Celkovo bolo do prieskumu za RÚVZ Trenčín zapojených 115 respondentov. Údaje z dotazníkov boli spracované a odoslané na ÚVZ SR do Bratislavy.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 - 2025

V spolupráci s Úradom verejného zdravotníctva Bratislava a firmou Neuropea sa realizoval **projekt „Viem čo zjem“**, ktorý je súčasťou celoslovenského programu na podporu zdravej výživy detí „Nestlé Healthy Kids Global Programme“ vo 9-12 rokov. Program sa momentálne realizuje v 80 krajinách sveta, vrátane krajín EÚ. Cieľom projektu je viesť deti v spolupráci s odborníkmi a pedagógmi k zdravej výžive a zdravému životnému štýlu hrovou formou a prostredníctvom súťaží. Úrad verejného zdravotníctva SR prevzal nad projektom odbornú garanciu a zároveň sa stal hlavným partnerom projektu. Ambíciou projektu a jeho realizácie na Slovensku je zapojiť minimálne 8000 žiakov. Projekt je zložený zo štyroch lekcí: Prevencia nesprávneho stravovania, Hygiena a potraviny, Propagácia ovocia a zeleniny a Vyvážená strava. Realizácia prebehla 16.11.2016 na ZŠ Sv. Svorada a Benedikta v Trenčíne. Celkovo bolo zapojených 53 žiakov z I. stupňa. 18.11.2016 sa projekt realizoval na ZŠ Novomeského v Trenčíne, kde bolo zapojených 62 žiakov.

RÚVZ Trenčín bol jedným zo spoluorganizátorov už **X. celoslovenskej odbornej konferencie Ošetrovatelstvo a zdravie**. Organizátormi odbornej konferencie boli zároveň: Fakulta zdravotníctva TnUAD v Trenčíne, RÚVZ so sídlom v Trenčíne, Kancelária WHO na Slovensku, Trenčiansky samosprávny kraj, Odd. zdravotníctva a humánnej farmácie,

Univerzita Palackého v Olomouci, Ústav ošetrovatelství, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Nysie, Instytut Pielęgniarstwa, Regionálna komora Slovenskej komory sestier a pôrodných asistentiek v Trenčíne a Fakultná nemocnica Trenčín. Odborný program tvorilo 21 prednášok, koncipovaných podľa príslušnej problematiky a sekcia posterovej prezentácie. V rámci konferencie odzneli odborné prednášky venované problematike i nadváhy a obezity v našej populácii, význam pohybovej aktivity.

V podmienkach RÚVZ Trenčín sa vykonáva najmä prednášková činnosť na všetkých typoch škôl od MŠ po SŠ v pôsobnosti nášho regiónu. Prednášky zamerané na zdravý životný štýl, zdravú výživu a dostatočnú pohybovú aktivitu u detí sa realizovali na 16 ZŠ, 4 špeciálnych ZŠ, 1 MŠ a 1 SOŠ. Na túto tému sa realizovalo 41 prednášok a edukovaných bolo 1182 žiakov.

V rámci projektov **"Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín obyvateľstva SR"** a **"Monitoringu spotreby prídavných látok v potravinách "** sa uskutočnili preventívne vyšetrenia, ktoré boli zamerané na antropometrické ukazovatele: množstvo telesného tuku v %, viscerálny tuk, bazálny metabolizmus, BMI a množstvo kostrových svalov. Krvné parametre: celkový cholesterol, HDL, triglyceridy a glukózu. Súčasťou vyšetrení bol i krvný tlak a množstvo CO a HbCO u fajčiarov. Preventívne vyšetrenia sa realizovali pre 31 vojakov z Prápora podpory velenia pozemných síl SR v Trenčíne a 12 zamestnancov Trenčianskeho samosprávneho kraja. Celkovo bolo vyšetrených 43 klientov.

Význam zdravej výživy bol zdôraznený i v rámci všetkých preventívnych vyšetrení, ktoré boli zamerané na sledovanie rizikových faktorov KVCH. Na každej preventívnej akcii bolo zároveň poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu so zameraním na význam zdravej výživy. Všetkým klientom, ktorí mali vysokú hladinu celkového cholesterolu a triglyceridov bolo doporučené zmeniť stravovacie návyky.

V tomto roku sa realizovalo priebežné hodnotenie programu „**Školské ovocie**“, ktorý bol zameraný na zvyšovanie zdravotného a nutričného uvedomenia u detí a rodičov. Cieľom programu bolo zvýšiť spotrebu ovocia a zeleniny u detí predškolského a školského veku, naučiť deti a ich rodičov pravidelne konzumovať ovocie a zeleninu, pravidelne vzdelávať deti o dôležitosti konzumácie ovocia a zeleniny pre ich zdravie, podporiť zdravú výživu a zvýšiť informovanosť o výživovej hodnote jednotlivých druhov ovocia a zeleniny a uplatňovaním programu pôsobiť aj na zníženie výskytu obezity u detí. Cieľom priebežného hodnotenia programu bolo overiť efektivitu programu „Školské ovocie“ na zmeny stravovacích návykov detí a rodičov a zintenzívniť edukáciu. Tento program sa realizoval na 4 ZŠ, 5 MŠ a 5 špeciálnych ZŠ. Celkovo bolo vyplnených 230 dotazníkov. Dotazníky boli nahodené do príslušnej masky a odoslané na ÚVZ SR do Bratislavy. Zároveň boli deťom realizované i prednášky zamerané na danú problematiku.

Preventívne aktivity realizované v mesiacoch máj - jún k Svetovému dňu „Pohybom ku zdraviu“

Oddelenie Výchovy k zdraviu pri príležitosti tohto dňa realizovalo prednášky, ktoré boli zamerané na zdravý životný štýl s dôrazom na význam pohybovej aktivity u detí. Prednášky sa uskutočnili na 3 základných školách a edukovaných bolo 312 detí.

Mesto Trenčín 21.6.2016 na Mierovom námestí realizovalo NIGHT RUN Trenčín. Oddelenie Výchovy k zdraviu pri tejto príležitosti uskutočnilo preventívne meranie krvného tlaku a % telesného tuku u 53 klientov. Zároveň bolo klientom poskytnuté odborné poradenstvo a ponúknutý zdravotno-výchovný materiál.

Význam pohybovej aktivity bol zdôraznený i v rámci všetkých preventívnych vyšetrení, ktoré boli zamerané na sledovanie rizikových faktorov KVCH. Na každej preventívnej akcii bolo zároveň poskytnuté **odborné poradenstvo** v oblasti zdravého životného štýlu so zameraním na význam pohybovej aktivity. Všetkým klientom, ktorí mali nízku hladinu HDL cholesterolu bolo doporučené zvýšiť pohybovú aktivitu.

K tomuto dňu bol uverejnený na web stránke RÚVZ v Trenčíne **článok – „Svetový deň – Pohybom ku zdraviu“**, ktorý bol zameraný na dôležitosť aktívneho pohybu. Vo vestibule úradu sa urobila i názorná propagácia, ktorá bola venovaná pohybovej aktivite.

9.2.1. VYZVI SRDCE K POHYBU: CELONÁRODNÁ MEDZINÁRODNE KOORDINOVANÁ KAMPAŇ NA ZVÝŠENIE POHYBOVEJ AKTIVITY DOSPELEJ POPULÁCIE

Uvedená aktivita je vykonávaná Regionálnym úradom verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici.

9.3 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT (OBYVATEĽOV SEGREGOVANÝCH A SEPAROVANÝCH RÓMSKÝCH OSÁD)

Podpore zdravia znevýhodnených skupín sa venuje v rámci zdravotno-výchovných prednášok na ZŠ a špeciálnych ZŠ.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Vzhľadom na skutočnosť, že s konzumáciou alkoholu začínajú už deti a často krát vidia zlý príklad v rodinách a pociťujú dôsledky alkoholizmu u svojich najbližších, je veľmi dôležité edukovať už deti na základných školách a upozorniť ich na zdravotné dôsledky spojené s konzumáciou alkoholu u detí.

Prednášky na tému: „**Zdravotné riziká užívania alkoholu**“ – sa realizovali na 14 základných školách, 2 špeciálnych základných školách, 1 stredných školách. Celkovo sa realizovalo 35 prednášok na túto tému pre 847 žiakov a študentov.

V rámci odborného seminára pre pracovníkov RÚVZ Trenčín sa uskutočnila odborná prednáška na tému: „**Európsky školský prieskum o alkohole a iných drogách ESPAD v SR za rok 2015**“. Edukovaných bolo 55 pracovníkov.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA

25.2.2016 sa v spolupráci s Krajským osvetovým strediskom pre 42 seniorov obce **Chocholná- Velčice** uskutočnila v kultúrnom dome prednáška: „**Osteoporóza - rizikové faktory, diagnostika, liečba a prevencia.**“

11.3.2016 sa na Obecnom úrade v **Chocholnej – Velčice** uskutočnila prednáška pre členky Únie žien na tému: „**Psychologické rizikové faktory civilizačných ochorení, stres, zvládanie záťažových situácií**“. Celkovo bolo edukovaných 50 senioriek.

18.3.2016 sa v spolupráci s Krajským osvetovým strediskom uskutočnila prednáška pre seniorov žijúcich v **Seniorville v Záblatí** na tému: „**Alzheimerova choroba – rizikové faktory, diagnostika, liečba, prevencia a testy pamäte**“. Celkovo bolo edukovaných 35 seniorov.

31.3.2016 sa pre **Senior klub Trenčín** realizovala prednáška na tému: „**Alzheimerova choroba – rizikové faktory, diagnostika, liečba, prevencia a testy pamäte**“. Celkovo bolo edukovaných 10 seniorov.

17.6.2016 sa pre pracovníkov **Slovenských elektrární Trenčín** uskutočnila prednáška na tému: „**Rizikové faktory osteoporózy a jej prevencia**“. Počet edukovaných 22 zamestnancov.

28.9.2016 sa pre pracovníkov **Slovenských elektrární Trenčín** uskutočnila prednáška na tému: „**Kardiovaskulárne ochorenia, rizikové faktory a ich prevencia**“. Počet edukovaných 22 zamestnancov.

17.10.2016 sa pre členov **Senior klubu v Novej Dubnici** realizovala prednáška „**Činnosť RÚVZ**“ a „**Pohybová aktivita pre seniorov**“. Celkovo bolo edukovaných 60 seniorov.

26.10.2016 pre členov **Klubu seniorov, L. Novomeského v Trenčíne** sa uskutočnila prednáška „**Prevencia pádov u seniorov**“. Počet edukovaných 11.

03. 11. 2016 sa pre pracovníkov **Slovenských elektrární Trenčín** uskutočnila prednáška na tému: „**Psychologické rizikové faktory civilizačných ochorení, stres a zvládanie záťažových situácií**“. Počet edukovaných 13 zamestnancov.

07.11.2016 pre členov **Klubu seniorov v Novej Dubnici** sa realizovala prednáška „**Prevencia pádov u seniorov**“. Počet edukovaných 60.

16.11.2016 v Centre seniorov, Osviečimská, Trenčín sa uskutočnila prednáška „**Prevencia pádov u seniorov**“. Počet edukovaných 10.

9.6.1 ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU - STOMATOHYGIENA

V podmienkach RÚVZ Trenčín sa vykonala prednášková činnosť v oblasti stomatohygieny 21x, z toho v 7 materských školách a 10 základných školách. Počet edukovaných detí bolo 611.

9.7 CINDI program SR

V roku 2016 sa podporovalo a rozvíjalo verejné zdravie s cieľom dosiahnuť trvalé zlepšenie zdravia obyvateľstva. Celkový počet vyšetrených klientov v poradni zdravia bol 572. V PZ a na výjazdových akciách sa realizovalo: celkový počet biochemických vyšetrení 888, celkovo bolo 589 meraní tlaku krvi, celkový počet meraní telesného tuku bol 518. Zároveň bolo poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu, prípadne boli klienti odporučení do starostlivosti ošetrojúceho lekára.

9.8 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2013-2016

Vzhľadom na skutočnosť, že zdravotné uvedomenie o rizikových faktoroch chronických neprenosných chorôb a fajčenie spojené s vysokou spotrebou tabaku predstavujú závažný zdravotný problém sa naďalej pokračuje v realizácii prednášok na ZŠ i SŠ.

Prednášky na témy: „**Fajčenie a zdravotné riziká**“ a „**Prevencia drogových závislostí**“ – sa realizovali na 16 základných školách, 2 špeciálnych základných školách, 3 stredných školách. Celkovo sa realizovalo 48 prednášok na túto tému pre 1137 žiakov a študentov. V rámci prednášok mali žiaci i študenti možnosť dať si vyšetriť množstvo CO a HbCO vo výdychu Smokerlyzerom. Zároveň bol žiakom premietnutý film „Kým stúpa dym“, ktorý motivuje žiakov prestať fajčiť, resp. nikdy nezačať.

V mesiacoch apríl až jún sa realizoval na Slovensku Celosvetový prieskum užívania tabaku u školskej mládeže - GYTS (Global Youth Tobacco Survey). Projekt GYTS sa zameriava okrem samotného užívania tabaku a faktorov s ním spojených predovšetkým na účinnosť opatrení kontroly tabaku a spoločenských aspektov tabakizmu, t.j. výskytu a postojov k pasívnemu fajčeniu, informácií o fajčení a postojov k nemu, masmédií, školské prostredie, edukácia, školské programy, dostupnosť tabakových výrobkov, ich distribúcia ako aj informácií o tabaku a odvykaní. Hlavným koordinátorom prieskumu je Svetová zdravotnícka organizácia. Na Slovensku prieskum prebieha v spolupráci s Úradom verejného zdravotníctva SR, Kanceláriou Svetovej zdravotníckej organizácie na Slovensku a s podporou Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR. Na základe poverenia Ministerstva zdravotníctva SR je priebeh prieskumu na Slovensku koordinovaný Ústavom verejného zdravotníctva JLF UK v Martine. Cieľovou populáciou GYTS je školská mládež vo veku 13 – 15 rokov (7., 8. a 9. roč.). Základné školy zaradené do prieskumu boli náhodne vybrané zo 66 základných škôl v rámci Slovenska. Za región v pôsobnosti RÚVZ Trenčín boli vybrané 3 ZŠ: ZŠ Bzince pod Javorinou, ZŠ Dlhé Hony, Trenčín a ZŠ Viestova ul., Myjava. Za RÚVZ Trenčín bolo vyplnených a odoslaných na Ústav verejného zdravotníctva JLF UK do Martina 211 dotazníkov.

V rámci odborného seminára pre pracovníkov RÚVZ Trenčín sa uskutočnila odborná prednáška na tému: **Kyberšikana a detstvo bez násillia**“. Edukovaných bolo 55 pracovníkov.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Trnave**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

Anotácia

Od roku 1997 prebiehajú v Slovenskej republike aktivity zamerané na zlepšenie zdravotných ukazovateľov populácie poukazujúce na negatívny vplyv zložiek a faktorov životného prostredia na zdravie ľudí. SR je zapojená do celoeurópskeho procesu v rámci ktorého sa vyvíja veľké úsilie na redukciiu resp. predchádzanie ochoreniam, ktoré priamo alebo nepriamo súvisia s podmienkami života populácie. Na 5.ministerskej konferencii o životnom prostredí a zdraví v Parme v marci 2010 bolo konštatované, že napriek tomu že sa v oblasti environmentálneho zdravia dosiahli pozitívne výsledky, neustále sa objavujú nové hrozby zo životného prostredia, ktorým je európska populácia vystavovaná (nanotechnológie, klimatické zmeny, chemické disruptory a pod.). Na základe nových vedeckých dôkazov sú identifikované nové oblasti, ktorým je potrebné venovať pozornosť zo strany odborných inštitúcií a odborníkov verejného zdravotníctva. Identifikácia a prioritizácia takýchto hrozieb pre populáciu v SR na národnej úrovni (SR) je predmetom súčasného Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky (NEHAP IV.).

Na rok 2016 nebola určená konkrétna úloha pre odbor HŽP RÚVZ Trnava.

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV

Anotácia

Slovenská republika ratifikovala *Protokol o vode a zdraví* v roku 2001 v nadväznosti na *Dohovor Európskej hospodárskej komisie Organizácie spojených národov o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992*, s cieľom podporiť a zlepšiť využívanie vody, zdokonaľiť prístup k informáciám a posilniť komunikáciu s verejnosťou. Podstatou plnenia Protokolu je prijatie legislatívnych a účelových opatrení, ktoré sa osvedčili pri zabezpečovaní potrieb spoločnosti v súvislosti so zdravotne bezpečnou pitnou vodou a sanitáciou. Prijatím opatrení sa vytvoria predpoklady pre zabezpečenie dostatku pitnej vody a sanitácie v potrebnom množstve, kvalite, v požadovanom čase a na požadovanom mieste.

Ustanovenia Protokolu v Slovenskej republike sa týkajú povrchových a podzemných vôd, uzavretých vodných útvarov, vôd na kúpanie, zásobovania pitnou vodou, odkanalizovania a čistenia odpadových vôd.

Slovenská republika nastavila v roku 2014 nové národné ciele *Protokolu o vode a zdraví* a v roku 2016 bude pokračovať v ich plnení. Plnenie národných cieľov by malo zabezpečiť efektívnejšie využívanie a ochranu vôd a vodných ekosystémov, zachovanie biodiverzity a zníženie výskytu ochorení prenášaných vodou.

Na rok 2016 nebola určená konkrétna úloha pre odbor HŽP RÚVZ Trnava.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Anotácia

Biologické monitorovanie (HBM) má jednoznačne preventívne zameranie. Umožňuje sledovať vzťah medzi expozíciou chemickým faktorom zo životného a pracovného prostredia, dávkou, účinkom a poškodením zdravia. Zároveň umožňuje meranie kvantity absorbovaného chemického faktora bez ohľadu na spôsob absorpcie.

Táto úloha je postavená na poznatkoch a skúsenostiach získaných pri realizácii medzinárodného projektu COPHES/DEMOCOPHES v rokoch 2010-2012, ktorý preukázal realizovateľnosť harmonizovaného postupu biomonitorovania súčasne v 17 krajinách Európy. V rámci tohto projektu bola testovaná metodika (nábor respondentov, odber biologického materiálu, dotazníky, laboratórne analýzy, spracovanie a interpretácia výsledkov). Jedným zo záverov projektu je, že HBM je po všetkých stránkach náročná a finančne nákladná činnosť, ktorú bez podpory EK nebude schopná vykonávať ani jedna členská krajina vrátane Slovenska. V súčasnosti prebiehajú na celoeurópskej úrovni aktivity zamerané na posilnenie politiky EÚ v oblasti HBM a poskytnutie podpory členským krajinám. Tieto aktivity sú v súčasnosti zamerané najmä na zmapovanie priorít a kapacít jednotlivých členských krajín v tejto oblasti.

Preto krajiny, medzi nimi aj Slovensko, vstúpili do rokovania s tromi DG EK (DG RESEARCH, DG SANCO, DG ENVIRO) o potrebe posilniť politiku EÚ pre HBM a žiadajú o poskytnutie podpory členským krajinám. Aktuálne boli predložené určité návrhy ako tento proces podporiť zo strany EK a zároveň sa mapujú kapacity jednotlivých členských krajín, ktoré by mohli prispieť svojimi kapacitami a technickými možnosťami k HBM na európskej úrovni.

Zámerom predmetnej úlohy je, aby sa prostredníctvom ÚVZ SR zabezpečila kontinuita spolupráce s ďalšími krajinami na vytvorení európskej platformy pre HBM, ktorá bude určovať zameranie výskumu v závislosti od najzávažnejších problémov v oblasti environmentálneho zdravia v európskom kontexte.

ÚVZ SR ako národný koordinátor aktivít v oblasti environmentálneho zdravia bude v tejto etape procesov pre európsky HBM získavať relevantných partnerov so skúsenosťami potrebnými pre realizovanie biomonitoringu na Slovensku aj z iných inštitúcií prípadne sektorov.

Na rok 2016 nebola určená konkrétna úloha pre odbor HŽP RÚVZ Trnava.

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTOK VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKÔL NA ZDRAVIE DETÍ V RÔZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia, odbor hygieny detí a mládeže a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Anotácia

Zámerom tejto úlohy je zúročenie personálnych a technických kapacít a skúseností získaných realizáciou medzinárodných projektov SEARCH a SINPHONIE pri sledovaní kvality vnútorného prostredia základných škôl v rôznych regiónoch Slovenska ako nástroja pre overovanie a ďalšie rozvíjanie environmentálno-zdravotných indikátorov špecificky určených na zisťovanie pokroku pri plnení CEHAPE.

Metodika preverená realizáciou medzinárodných projektov SEARCH a SINPHONIE, do riešenia ktorých bol ÚVZ SR zapojený, umožňuje sledovať kvalitu vnútorného ovzdušia škôl prostredníctvom vybraných chemických (CO₂, prachové častice PM_{2,5} a PM₁₀), fyzikálnych (teplota, relatívna vlhkosť) a biologických (alergény, plesne) faktorov prístrojovou technikou, a prostredníctvom dotazníkového prieskumu. Dotazníky vďaka ich širokému zameraniu slúžia zároveň aj na odhaľovanie možných vonkajších i vnútorných príčin zhoršovania kvality ovzdušia v školách. Získané poznatky sú následne využité pri tvorbe nových politík v oblasti prevencie vzniku alergických a respiračných ochorení u detí, akými sú napr. astma či bronchitída a zároveň aj tvorbu všeobecných a prípadne aj konkrétnych odporúčaní pre manažment škôl zameraných na zlepšovanie kvality prostredia v školských triedach.

Zámerom uvedeného projektu je zaškoliť pracovníkov vybraných RÚVZ a aplikovať osvedčenú metodiku, používanú pre štúdie tohto typu v Európe, aj v ďalších regiónoch Slovenska. V rámci projektu sa predpokladá zapojenie aspoň 10 škôl v každom z 8 krajov SR do realizácie dotazníkového prieskumu za účelom získania údajov vhodných pre zavedenie nových indikátorov komplexného informačného systému o životnom prostredí a zdraví (ENHIS) na národnej úrovni, a realizácia projektu v širšom rozsahu, t.j. vrátane merania vybraných faktorov vnútorného ovzdušia škôl prístrojovou technikou na 2 z 10 vybraných škôl v každom z 8 krajov Slovenska.

Na rok 2016 nebola určená konkrétna úloha pre odbor HŽP RÚVZ Trnava.

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTOK V PITNÝCH VODÁCH

Anotácia

Pesticídne látky tvoria širokú a chemicky veľmi rôznorodú skupinu látok, určených na ničenie škodcov, burín a pod. Pre účely sledovania kvality pitnej vody sa laboratórne overujú hlavne herbicídy a im podobné látky. V počiatkoch ich využívania boli pesticídne látky veľmi perzistentné (DDT, heptachlór, lindan a pod.) a aj v súčasnosti môžu predstavovať napriek ich dlhodobému zákazu problémy zo starých záťaží. Nová generácia pesticídnych látok je už pomerne ľahko odbúrateľná, napriek tomu však môžu ohrozovať kvalitu vody vo vodárenských zdrojoch. Čo sa týka týchto látok, vyskytujú sa medzi nimi látky vysoko toxické, ale aj netoxické a podľa toho je ich účinok na zdravie veľmi rôznorodý (poškodenie pečene, obličiek, karcinogénne pôsobenie, narušenie hormonálneho a reprodukčného systému a pod).

V súlade s európskou legislatívou sa podľa aktuálnych národných predpisov v oblasti pitnej vody v SR zisťujú tie pesticídy, ktorých prítomnosť vo vode možno predpokladať. Zmapovanie aktuálneho stavu by nemalo predstavovať len rutinné analýzy, ale ciele stanovenia zamerané na tie pesticídne látky, ktoré sa môžu v konkrétnom vytypovanom vodárenskom zdroji vyskytovať. V SR evidujeme množstvo pesticídnych látok, o ktorých nevieme presnú informáciu, ktorá látka sa v konkrétnom území aplikovala. V posledných rokoch sa na základe odborných informácií v Európe najviac používali nasledovné pesticídne látky: atrazín a príbuzné produkty, simazin, mecoprop, benzatón, diuron, isoproturon a ďalšie. V nadväznosti na aktuálne výskumné úlohy VÚVH Bratislava a laboratórne analýzy Západoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a. s. boli pri aktualizácii látok určených na ničenie hmyzu, burín a pod. vytypované vo vodách na území Žitného ostrova nasledovné reziduá pesticídov: *atrazín, simazin, terbutylazin, chlórtoleuron, izoproturon*. Na základe pracovných rokovaní s odborníkmi z Národného referenčného laboratória pre pesticídy Univerzity veterinárneho lekárstva a farmácie v Košiciach

boli na základe celkovej spotreby v SR a fyzikálno chemických vlastností pesticídov (podľa aktuálnej databázy ÚKSÚP-u) vybraté nasledovné účinné látky, resp. ich metabolity, ktoré predstavujú potenciálne riziko kontaminácie podzemných vôd vrátane vodárenských zdrojov: acetochlór, glyphosate, propisochlor, s-metolachlor, mcpa, terbuthylazine, metazachlor.

Na rok 2016 nebola určená konkrétna úloha pre odbor HŽP RÚVZ Trnava.

1.6 ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASTÍČEK VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ

Anotácia

Negatívny trend nárastu alergických ochorení – najmä polinózy sa stal podnetom pre lekárov, botanikov i aerobiológov iniciovať obnovenie a vybudovanie funkčnej siete monitorovacích staníc peľovej informačnej služby (PIS).

Na Slovensku peľový monitoring od roku 2006 zabezpečuje sieť monitorovacích staníc pod gestorstvom orgánov verejného zdravotníctva. V roku 2014 na Slovensku pracovalo sedem staníc peľovej informačnej služby (PIS), z toho šesť v sieti RÚVZ. Nakoľko súčasná sieť monitorovacích staníc je nerovnomerná a nedostatočne pokrýva územie Slovenska, realizácia projektu zameraného na obnovu a rozšírenie siete monitorovacích staníc PIS by výrazne a vo veľkej miere prispela k skvalitneniu monitorovania výskytu biologických alergénov v ovzduší Slovenska, čím by v jednotlivých regiónoch umožnila zber adekvátnych údajov potrebných pre tvorbu preventívnych opatrení, a tým rozšírila možnosti využitia výsledkov aj pre spoluprácu v oblasti medzinárodných štruktúr.

Na rok 2016 nebola určená konkrétna úloha pre odbor HŽP RÚVZ Trnava.

1.7 ZHODNOTENIE STAVU DEKONTAMINÁCIE VO VYBRANÝCH PREVÁDZKACH PEDIKÚR V OKRESE LEVICE

Anotácia:

Jedným z hlavných predpokladov správneho vykonávania služieb v prevádzkach zariadení starostlivosti o ľudské telo je vytvorenie takých podmienok, ktoré vylučujú prenos nákaz na zákazníkov a na personál. Veľmi dôležité je používanie výlučne takých opakovane použiteľných nástrojov, pomôcok, prístrojov i ostatných výrobkov, ktoré sú zbavené choroboplodných zárodkov a ostatných nečistôt.

V tomto projekte bude v spolupráci s oddelením epidemiológie zmapovaná úroveň dekontaminácie v jednotlivých prevádzkach pedikúr v okrese Levice a na základe zistených výsledkov prijaté opatrenia na zníženie rizika poškodenia zdravia klientov týchto prevádzok.

Na rok 2016 nebola určená konkrétna úloha pre odbor HŽP RÚVZ Trnava.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Anotácia

Viesť evidenciu rizikových prác za príslušný okres, región a SR podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Prehodnotiť vydané rozhodnutia o určení rizikových prác (resp. profesií) podľa predchádzajúcich legislatívnych úprav. V rámci ŠZD sledovať pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. V rámci výkonu ŠZD sledovať výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou. Uplatňovať databázu rizikových prác obsahovo zosúladenú s platnými právnymi predpismi na ochranu zdravia pri práci.

Zadávaním údajov o nových pracoviskách s vyhlásenými RP, počte zamestnancov, rizikových faktoroch atď. do programu ASTR vedieme evidenciu rizikových prác za región Trnava (okresy Trnava, Piešťany, Hlohovec). Sledujeme vývoj zmien počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce. V rámci ŠZD kontrolujeme pracovné podmienky zamestnancov, vykonávanie objektivizácie rizikových faktorov, používanie OOPP, realizáciu opatrení na zníženie rizika a podmienky práce u prípadov ohrozenia chorobou z povolania a pod.

Upozorňujeme zamestnávateľov hlavne na potrebu prehodnotenia pracovných činností zaradených do 4. ktg rizika, resp. na potrebu realizácie opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce 4. ktg.

V rámci výkonu ŠZD sledujeme vykonávanie preventívnych lekárskeho prehliadok a ich intervaly u zamestnancov zaradených na rizikové práce. Zamestnávatelia plnili opatrenia na ochranu zdravia na rizikových pracoviskách, sankcie neboli uložené.

V roku 2016 sme celkovo vykonali 68 previerok v rámci ŠZD, bolo vydaných 14 nových rozhodnutí o zaradení pracovných činností do rizikových prác, 4 rozhodnutia boli na vyradenie z rizikových prác, rozhodnutí o prehodnotení rizikových prác bolo 30.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnej úpravy - nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení

neskorších predpisov harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD. Cieľene kontrolovať zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Zabezpečovať poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov. Získavanie údajov o likvidácii obalov a nepoužiteľných zbytkov od veľmi toxických a toxických látok a zmesí a ďalej sledovať ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

V roku 2016 sme vykonali celkovo 174 previerok zameraných na činnosť podľa NV SR 355/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov v organizáciách, kde sa používajú nebezpečné chemické faktory. Previerky boli vykonané: v priemyselných podnikoch - 79, v poľnohospodárskych organizáciách - 9, v predajniach - 35, v laboratóriách - 6, v lekárňach - 10, v zdravotníckych zariadeniach - 4, v prevádzkach služieb - 16, múzeum - 1, ČOV - 2, v základných školách - 4, sklady farmaceutických liekov a liečiv - 8. Pri previerkach sa sledovalo skladovanie nebezpečných chemických látok a prípravkov, odborná spôsobilosť pracovníkov, spôsob evidencie toxických látok a zmesí, vypracovanie prevádzkových poriadkov, podmienky predaja, používanie OOPP, spôsob nakladania s nebezpečnými odpadmi.

Bolo vydaných 5 povolení na používanie veľmi toxických látok a zmesí.

Osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu alebo obchodovanie s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami boli vydané po preskúšaní pre 109 žiadateľov, bez skúšok pre 67 žiadateľov. Boli vydané 2 duplikáty osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Pre zamestnávateľov i zamestnancov sme poskytovali konzultácie, týkajúce sa práce s nebezpečnými chemickými faktormi. V organizáciách bola overovaná informovanosť zamestnancov formou kontrolných listov v počte 16.

2.1.2.1 Expozícia zamestnancov chemickým faktorom pri práci s agrochemikáliami a prípravkami na ochranu rastlín u samostatne hospodáriacich roľníkov v okrese Levice.

Anotácia

Uplatňovanie legislatívy – nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov, pri výkone ŠZD. Kontrolovať ochranu zdravia zamestnancov pri prácach s agrochemikáliami a prípravkami na ochranu rastlín – ich skladovanie a aplikovanie na poľnohospodárske kultúry. Ďalej získavanie údajov o likvidácii obalov a nepoužiteľných zvyškov od veľmi toxických a toxických látok a zmesí.

Neboli sme riešiteľským pracoviskom.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov a nariadenia vlády SR č. 301/2007 Z. z. a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD.

Vyhľadávať pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov.

Zamerať sa aj na vyhľadávanie a posudzovanie expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu, ktoré sú podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHs v rámci svojej triedy nebezpečnosti zaradené v kategórii 1A alebo 1B a na látky narúšajúce endokrinný systém.

Objektivizovať expozíciu, zavádzať nové meracie a hodnotiace metódy expozície týmto látkam (BET, priame, nepriame). Vytvárať a viesť databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Cielene vyhľadávať pracovné procesy súvisiace so zvýšenou expozíciou azbestu (búracie, stavebné činnosti) a nariaďovať účinné opatrenia na minimalizáciu expozície zamestnancov a obyvateľstva a na zvyšovanie uvedomovania si súvisiacich zdravotných rizík a možností účinnej prevencie.

V rámci ŠZD vyhľadávame pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov a zamestnávateľov upozorňujeme na povinnosť mať tieto postupy posúdené orgánom verejného zdravotníctva. Bolo vydaných 84 súhlasných rozhodnutí na manipuláciu s chemickými karcinogénmi a mutagénmi, z toho bolo vydaných 77 rozhodnutí na manipuláciu s azbestom pri výmene AZC rúr v bytových domoch, pri odstraňovaní AZC strešnej krytiny z rodinných domov, priečok budov a iné. V rámci ŠZD a na základe žiadostí bolo v roku 2016 vykonaných 27 previerok pracovných postupov a technológií s použitím chemických karcinogénov a mutagénov. Pri ŠZD sme kontrolovali zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri manipulácii s chemickými karcinogénmi a mutagénmi v zmysle príslušných nariadení vlády SR. Vedíme databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Informovanosť zamestnancov bola overená formou kontrolných listov v počte 14.

2.1.4 Pilotné testovanie nových navrhovaných metód hodnotenia fyzickej záťaž pri práci

Anotácia

Nový pohľad na možnosti hodnotenia fyzickej záťaž pri práci použitím indexových metód si vyžaduje vypracovanie a odskúšanie praktického situačného modelu zrozumiteľného zamestnávateľovi, pracovným zdravotným službám, resp. osobám vykonávajúcim hodnotenie zdravotných rizík pre tento faktor. Na základe analýzy vo svete používaných prístupov k hodnoteniu fyzickej záťaž bol národným referenčným centrom pre fyziológiu práce navrhnutý viacúrovňový metodický postup hodnotenia. Uvedený postup je potrebné v praxi odskúšať a po pripomienkovaní navrhnuť do legislatívneho procesu.

Zúčastnili sme sa odborných seminárov k návrhu nového metodického postupu na hodnotenie lokálnej fyzickej záťaže pomocou kontrolných listov, ktoré sa konali v ÚVZ SR v Bratislave, v spolupráci s Národným referenčným centrom pre fyziológiu práce a ergonómiu pri RÚVZ Prievidza. Vykonali sme pilotné testovanie jednotlivých postupov hodnotenia lokálnej fyzickej záťaže pri práci.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

Anotácia

Prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu zamestnancov prostredníctvom aktivít poradní zdravia, propagovať u zamestnávateľov intervenčné programy. Zamerať sa na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu. Osobitne poskytovať poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO). Realizovať regionálne aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi. Vychádza sa z poznatku, že zamestnanec, ktorý je informovaný a vzdelaný o spôsobe a miere rizika, sa správa tak, že miera jeho zdravotného rizika sa významne zníži. Usmerňovať PZS v SR.

V roku 2016 sme v rámci ŠZD a prostredníctvom poradne zdravia navrhovali a usmerňovali zamestnávateľov na zlepšenie pracovného prostredia, zdravotného stavu zamestnancov a informovali sme o vzájomne pôsobiacich faktoroch práce a životného štýlu. Na našej webovej stránke máme vytvorenú stránku poradenskej a konzultačnej činnosti odboru PPL, kde uverejňujeme aktuálne problematiky (odstraňovanie AZC materiálov, opatrenia v mimoriadne teplých dňoch a iné.)

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Anotácia

Realizovať informačné aktivity pre zamestnávateľov a zamestnancov, zamerané na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci podľa aktuálne vyhlásenej témy kampane. Aktívne sa zapojiť do Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. V prípade potreby spolupracovať s orgánmi inšpekcie práce a NIP (národné kontaktné miesto OSHA) a realizovať spoločné previerky podľa aktuálnej témy kampane.

Zapájame sa do európskych informačných kampaní zameraných na informovanie o povinnostiach zamestnávateľov v ochrane zdravia pri práci na našom webovom sídle. V októbri 2016 sme v rámci Európskeho týždňa BOZP uverejnili na web sídle RÚVZ Trnava propagačné materiály “ Zdravé pracoviská pre všetky vekové kategórie “.

2.3 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

Geneticko-epidemiologická štúdia ochorení močového mechúra (GERMM)

Anotácia

Overí sa spolupráca s americkými výskumníkmi. Protokol štúdie a pracovné postupy čerpajú zo štúdií nádorových ochorení pľúc, vedených IARC Lyon tým istým hlavným riešiteľom.

Rakovina močového mechúra je 9. najčastejšie diagnostikovanou rakovinou vo svete. Predstavuje heterogénnu skupinu zhubných nádorov s rôzne invazívnym rastom, kde sa v príčinných súvislostiach ochorenia uplatňujú vonkajšie faktory doposiaľ neznámou mierou a rozdielne. Študujú sa najmä súvislosti s fajčením, s pracovnou expozíciou arylamínom, s užívaním liekov, s bakteriálnymi a vírusovými zápalmi močových ciest; ďalej sa zisťujú pracovné a mimopracovné súvislosti s expozíciou ionizujúcemu žiareniu, arzénu, chlóru ďalším 31 chemickým látkam a ich zmesiam.

Je to epidemiologická štúdia typu prípad-kontrola.

V priebehu celého riešenia projektu v rokoch 2013-2015 sa snažiť získať k spolupráci 120 pacientov s diagnózou rakovina močového mechúra a 120 kontrol.

Riadeným rozhovorom bude od pacientov a kontrol získavaná osobná anamnéza so zameraním na infekčné a urologické choroby, rodinná anamnéza so zameraním na nádory, údaje o užívaní liekov, výživové faktory, údaje o používaní tabakových výrobkov, údaje o používaní produktov na farbenie vlasov, pracovná anamnéza a údaje o bývaní. Všetkým pacientom a kontrolám bude na genetické analýzy odobratý biologický materiál (krv, moč; u pacientov aj vzorka tkaniva).

Neboli sme riešiteľským pracoviskom.

2.4 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Anotácia

Každý RÚVZ vykoná štátny zdravotný dozor najmenej v piatich chránených dielňach alebo na chránených pracoviskách. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sa použije metodický postup na výkon ŠZD doplnený o údaje o zamestnancoch na chránených pracoviskách z hľadiska ich zdravotných obmedzení a uplatnenia potrebných úprav pracovných podmienok; použijú sa aj kontrolné listy informovanosti zamestnancov.

V roku 2016 bolo vydaných 16 rozhodnutí na uvedenie priestorov do prevádzky, kde boli zriadené chránené dielne. Stanoviskami bolo posúdených 13 chránených dielní.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru bolo vykonaných 46 kontrol v 43 chránených pracoviskách.

Počet zamestnancov so zmenenou pracovnou schopnosťou na všetkých kontrolovaných chránených pracoviskách bol spolu 154. Ich vykonávaná činnosť bola nasledovná: administratívny pracovník, predavač, čašník – prevádzkar, krajčírka, pracovník výroby reklamných a propagačných predmetov, pracovník výroby darčkových predmetov, pracovník výroby pekárskeho výrobku, obsluha zákazníkov – čašník, pomocné práce pri šití, správca informačných technológií, práca v práčovni a iné.

V rámci štátneho zdravotného dozoru sme vykonali kontrolu pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov v chránených dielňach a v chránených

pracoviskách podľa metodického usmernenia ÚVZ SR na výkon štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách.

Zamestnávateľa prispôbujú pracoviská postihnutiu zamestnancov. Ak zamestnávateľ zamestnáva občanov so zníženou mobilitou, zariadenia na osobnú hygienu (sprchy, WC, umývadlá), spojovacie chodby, schodiská sú vybudované ako bezbariérové. Pracoviská sú vybavené fyziologickými stoličkami, zamestnanci majú k dispozícii denné miestnosti a oddychové miestnosti, pracovná doba je prispôbená ich zdravotnému stavu a zamestnávateľ umožňuje zamestnancom pravidelné prerušenie práce.

V jednej organizácii sme nariadili zabezpečenie objektivizácie pracovného prostredia meraním pevných aerosólov vo výrobných priestoroch.

Vyhodnotenie úlohy ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZP na kontrolovaných CHP v I. polroku v danom roku (spolu)	Kontrolné listy (aké, koľko)	Zistené nedostatky (aké, koľko)	Uložené opatrenia (aké, koľko)	Poznámky (napr. vykonané úpravy pracovných podmienok na pracovisku a pod.)
	rozhodnutí	stanov.							
Trnava	16	13	43	46	154	0	0	1 x objektivizácia prac. prostredia meraním pevných aerosólov	-

Vysvetlivky:

CHP – chránené pracoviská

ZP – zdravotné postihnutie

Kontrolné listy: A – azbest, B – biologické faktory, C – chemické faktory, H – hluk, K – karcinogénne a mutagénne faktory, N – neionizujúce žiarenie, P – psychická pracovná záťaž, R – bremená, V – vibrácie, Z – zobrazovacie jednotky

Počet zamestnancov so zmenenou pracovnou schopnosťou na všetkých kontrolovaných chránených pracoviskách spolu bol 154, ktorých vykonávaná činnosť bola nasledovná: administratívny pracovník, predavač, čašník – prevádzkar, krajčírka, pracovník výroby reklamných a propagačných predmetov, pracovník výroby darčkových predmetov, pracovník výroby pekárskeho výrobku, obsluha zákazníkov – čašník, pomocné práce pri šití, správca informačných technológií, práca v práci a iné.

Druh skupiny postihnutia: telesné - pohybové, duševné, intelektové a zmyslové postihnutia, ochorenie vnútorných orgánov a žliaz s vnútornou sekréciou, neurologické ochorenia.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV A OCHRANA SPOTREBITEĽOV

Anotácia

Kontrola vybraných regulovaných látok v kozmetických výrobkoch, kontrola povinného označenia výrobkov, kontrola spoločných kritérií na tvrdenia a požiadavka hlásenia vzniku nežiaducich účinkov vychádza z nových právnych predpisov pre kozmetické výrobky, platných v EÚ od 11.07.2013. Súčasťou programu bude kampaň pre spotrebiteľov ako ohlasovať závažné nežiaduce účinky.

V rámci úlohy bolo odobraných 11 vzoriek kozmetických výrobkov: mydlá pre dospelých, krémy a oleje pre deti, rúže na pery a farby na obočie. Vzorky vo vybraných parametroch vyhovovali požiadavkám Nariadenia EK č.1223/2009. Na etikete resp. príbalovom letáku boli skontrolované tvrdenia a označovanie. Nedostatok v označovaní bol zistený v jednom prípade. Išlo o farbu na obočie, v ktorej bola zistená prítomnosť p-aminophenolu, ale na obale výrobku nebola táto látka v zložení uvedená.

3.2 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV Z BAMBUSU

Anotácia

V súčasnej dobe narastá používanie bambusu pri výrobe materiálov a predmetov určených na priamy styk s rôznymi typmi potravín. Bambus ako taký je prírodný materiál avšak na dosiahnutie vhodných vlastností sa stmeluje fenol-formaldehydovými živícami a rôznymi aditívami a adhezívami, z ktorých môžu migrovať kontaminanty ako formadehyd a melamín. Problematické je aj legislatívne zaradenie týchto výrobkov. Bambus nespadá pod nariadenie EK (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch avšak práve používanie rôznych živíc a adhezív spôsobuje, že na daný materiál sa majú uplatňovať požiadavky tohto nariadenia.

V rámci rozpracovaného plánu úradnej kontroly v rámci kraja bol odber vzoriek predmetov určených na styk s potravinami realizovaný v septembri 2016. Bola odobratá jedna vzorka kuchynských potrieb z bambusu, ktorá vyhovovala požiadavkám platnej legislatívy.

3.3 PROBLEMATIKA PLASTIFIKÁTOROV V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

Anotácia

Používanie plastifikátorov najmä na báze esterov kyseliny ftalovej je legislatívne upravené nariadením EK (EÚ) č. 10/2011 pričom pre rôzne typy sú ustanovené obmedzenia a reštrikcie pre ich bezpečné používanie z hľadiska výroby ale aj použitia. Cieľom bude nielen kontrola

samotného používania plastifikátorov pri výrobe ako aj správne používanie finálnych výrobkov dostupných na trhu v Slovenskej republike.

V rámci rozpracovaného plánu úradnej kontroly v rámci kraja bol odber vzoriek predmetov určených na styk s potravinami realizovaný v septembri 2016. Bola odobraná jedna vzorka materiálu z plastu, a to plastový tanier do mikrovlnnej rúry (mimoni), ktorá vyhovovala požiadavkám platnej legislatívy.

3.4 PREHĽAD 5 - ROČNÉHO VÝKONU HRANIČNÝCH KONTROL NAD MELAMÍNOVÝMI A POLYAMIDOVÝMI VÝROBKAMI V SR a EÚ

Anotácia

V roku 2011 vstúpilo do platnosti nariadenie Komisie (EÚ) č. 284/2011, ktorým sa ustanovujú osobitné podmienky a podrobné postupy dovozu polyamidových a melamínových

plastových kuchynských potrieb pochádzajúcich alebo odosielaných z Čínskej ľudovej republiky a z čínskej osobitnej administratívnej oblasti Hongkong. Z tohto dôvodu sa zaviedli hraničné kontroly nad touto komoditou výrobkov, ktoré trvajú už 5 rokov. Projekt poskytne prehľad o počtoch vykonaných kontrol, prehľad o nebezpečných výrobkoch, sumarizáciu a porovnanie výsledkov v krajinách EÚ a v SR.

RÚVZ v Trnave nevykonáva dozor hraničných kontrol nad melamínovými a polyamidovými výrobkami dovážanými z Číny a Hongkongu. V regióne nie je dovozca ani vstupné miesto.

3.5 MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH

Anotácia

Priaznivé účinky probiotík na ľudský organizmus, zvlášť ich potenciálna schopnosť imunomodulácie je dokázaná v rade štúdií. Vzhľadom na širokú ponuku týchto výrobkov s rôznymi druhmi a obsahmi mikroorganizmov je potrebné preveriť mikrobiálnu bezpečnosť životaschopnosť mikroorganizmov patriacich k probiotikám stanoveným jednotným postupom.

Na základe usmernenia RÚVZ Trenčín boli v mesiaci november 2016 odobraté 3 vzorky výživových doplnkov s deklarovými probiotickými kultúrami z distribučnej siete. Výsledky zatiaľ nie sú k dispozícii.

3.6 MONITORING PRÍJMU JÓDU

Anotácia

Monitoring obsahu jódu v kuchynskej soli prebieha v SR od roku 1992 prostredníctvom pracovísk hygieny výživy RÚVZ v SR. Zavedenie povinnej fortifikácie kuchynskej soli jódom v SR bolo prijaté koncom 50 – tých rokov, z dôvodu nedostatočného prísunu jódu do organizmu a ťažkých poškodení zdravia obyvateľov SR. Monitorovanie obsahu jódu

v kuchynskej soli je jedným z hlavných kritérií pre zabezpečenie kontinuálneho príjmu jódu do organizmu. Sledovanie vylučovania jódu v moči je jedným z ukazovateľov pre posúdenie jeho príjmu (WHO, 2001).

Úloha je ako súčasť realizácie preventívnych programov verejného zdravotníctva PVV na r. 2012 – 2016 v oblasti aktualizovaného Programu ozdravenia výživy obyvateľov SR.

V roku 2016 na zistenie obsahu KI, KIO₃ a ferokyanidu bolo odobraných 24 vzoriek kuchynskej jedlej soli. Pôvod solí bol z krajín EÚ. Prepočítaný obsah KI bol v rozmedzí 0,40 - 30,5 mg/kg. Jedna vzorka soli bola pod odporúčaným limitom 15 - 35 mg/kg, išlo o vzorku Morská soľ hrubá, pôvod Taliansko. Obsah ferokyanidu draselného ako protihrudkujúcej látky, bol vo všetkých vzorkách pod najvyššou medznou hodnotou, v rozpätí od 2,62 do 12,60 mg/kg. Vzorky jedlej jódovanej soli, okrem jednej, zodpovedali obsahom prepočítaného KI.

Spracované údaje boli z kompletizované za RÚVZ Trnava samostatne, za trnavský kraj kompletne a zaslané gestorovi úlohy RÚVZ Košice v stanovenom termíne.

3.7 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK A ARÓM V POTRAVINÁCH

Anotácia

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm je základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období. Monitorovanie spotreby, ako preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení. Monitorovanie spotreby prídavných látok prebieha súčasne na základe požiadavky platnej európskej legislatívy s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm v danom členskom štáte.

V rámci úlohy bola sledovaná spotreba vybraných druhov prídavných látok: E 960 glykosidy steviolu, farbiva - E 104 chinolínová žltá a sladidla aspartam E 951. Stanovené vzorky potravín boli odobrané a dotazníky o spotrebe predmetných druhov prídavných látok u 20 respondentov boli realizované v 2. polroku 2016. Boli odobraté spolu 4 vzorky potravín na požadované vyšetrenie chinolínová žltá a aspartám 1 vzorka, aspartám (2 vzorky), glykozidy steviolu – 1 vzorka. Všetky vyšetrené vzorky vyhovovali požiadavkám Nariadenia EP a Rady č.1333/2008 o prídavných látkach. Vyhodnotenie bolo zaslané v novembri 2016 na ÚVZ SR.

3.8 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Anotácia

Soľ je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch (napr. WHO Akčný plán pre výživu a potraviny 2016 – 2020, Viedenská deklarácia pre výživu). V oblasti predchádzajúceho Programu ozdravenia výživy pre obyvateľov SR bol prijatý cieľ dosiahnuť postupne zníženie príjmu soli 5 g deň u dospelaj populácie a tento cieľ bude rovnako posunutý do Akčného plánu pre potraviny a výživu na r. 2016 – 2025, ktorý bude predložený na schválenie vláde SR do 28.2.2016. Od 1.decembra 2015 vstúpil do platnosti výnos MZ SR

na regulovanie pridávania kuchynskej soli do potravín, ktorý oproti predchádzajúcemu výnosu znižuje obsah pridávanej kuchynskej soli v hotových pokrmoch na 13 000 mg/kg a v chlebe a pekárenských výrobkoch na 18 000 mg/kg.

V rámci úlohy o sledovaní pridanej kuchynskej soli do pokrmov, chleba a pečiva v zariadeniach spoločného stravovania boli odoberané a laboratórne vyšetrené vzorky pokrmov a pekárenských výrobkoch v troch druhoch zariadení spoločného stravovania, v závodnej reštaurácii, verejnom stravovaní a v stravovacom zariadení v nemocnici. Celkovo bolo odobraných a vyšetrených 11 vzoriek pokrmov a 3 vzorky pekárenských výrobkov. Všetky svojím obsahom vyhovovali požiadavkám nového výnosu MZ SR, v ktorom bola upravená - znížená najvyššia hodnota pridanej soli v jednotlivých potravinách. Súčasťou úlohy bolo aj zisťovanie výživových zvyklostí zameraných na príjem kuchynskej soli a výpočet energetickej a biologickej hodnoty pokrmov prijímaných počas 24 hodín u 20 respondentov. Vyhodnotenie bolo zaslané na RÚVZ Trenčín a Banská Bystrica.

4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNEHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

Anotácia

V súvislosti s epidemickým nárastom prevalencie obezity v celosvetovom meradle vláda Slovenskej republiky schválila Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025, ktorého súčasťou sú úlohy a aktivity, zamerané na zníženie výskytu obezity detskej a dospelostej populácie. Zlé stravovacie návyky a nízka fyzická inaktivita predstavujú významné faktory obezity u dospelých, rovnako ako aj u detí a mladých ľudí. Uvedené faktory vedú k nadhmotnosti a obezite a v dôsledku toho sa môžu uplatniť nezávislé rizikové faktory chronických neprenosných ochorení.

V rámci priorít tejto úlohy boli v roku 2016 zrealizované nasledovné aktivity:

- Na základe plnenia uznesenia vlády SR k Národnému akčnému plánu v prevencii obezity na roky 2015- 2025 sme boli koncom roka 2015 zapojení do projektu COSI, ktorého gestorom je Ministerstvo zdravotníctva SR. V rámci tohto projektu bolo v 4 školách (2 mestské, 2 vidiecke) dopytovaných 82 detí vo veku 7 - 7,99 roka prostredníctvom dotazníka na zvyklosti a zároveň boli vykonané antropometrické merania. Na tento účel bol potrebný aj informovaný súhlas rodičov. Sledované údaje - hmotnosť, výška, obvod pásu a bokov boli zaznamenané do

dotazníka pre meranie detí. Súčasťou úlohy bol aj dotazník o škole. Úloha pokračovala v 1. polroku 2016 nahadzovaním údajov získaných antropometrickým meraním do online databázy SZO - OpenClinica. Taktiež boli zaslané vyplnené dotazníky a požadovaná dokumentácia z projektu COSI MUDr. L. Tichej, PhD.

V mesiaci apríl boli vykonané mimoriadne kontroly v zariadeniach školského stravovania, so zameraním na monitoring obsahu kuchynskej soli v pokrmoch. Odber vzorky kompletného pokrmu - obeda bol vykonaný v 5 - ich zariadeniach školského stravovania. Zároveň bola na základe dohody s metódičkou pre školské stravovanie za Trnavský kraj v dvoch zariadeniach školského stravovania okrem vzorky obeda odobraná aj vzorka desiatej a olovrantu. Na základe laboratórneho vyšetrenia vzoriek pokrmov bolo zistené prekročenie jedlej soli oproti OVD.

Na základe prípisu hlavného hygienika SR boli v rámci pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Trnave vykonané mimoriadne kontroly v 14 školských bufetoch a 14 zariadeniach školského stravovania pri základných a stredných školách so zameraním na monitoring prítomnosti marketingu a reklamy nezdravých potravín a nápojov. Prítomnosť reklamy na nezdravé potraviny a nápoje bola zistená v 6 školských bufetoch.

V nadväznosti na prípis hlavného hygienika SR vo veci realizácie prieskumu jedúrie u detí a dospelých populácie bol Oddelením hygieny detí a mládeže v spolupráci s Oddelením výchovy k zdraviu RÚVZ Trnava zrealizovaný odber moču u detí a žiakov ZŠ s MŠ a u dospelých respondentov - žien. Na projekte sa zúčastnilo 12 detí materskej školy vo veku od 3 do 6 rokov, 14 žiakov základnej školy vo veku od 10 do 12 rokov a 12 žien vo vekovej kategórii 18 až 35 rokov a 36 až 54 rokov. Vzhľadom na to, že odber biologického materiálu

sa realizoval aj u detí, bolo potrebné získať informovaný súhlas od rodičov. Odoberaté vzorky moču boli pracovníkmi odd. HDM doručené na laboratórne vyšetrenie na odbor OFŽP ÚVZ SR, spolu s menným zoznamom a informovanými súhlasmi od rodičov detí.

Počas roka 2016 bolo vykonaných 63 kontrol v rámci ŠZD a 26 kontrol úradnej kontroly potravín v zariadeniach školského stravovania (školské jedálne a výdajné školské jedálne). Výkon ŠZD bol zameraný na kontrolu dodržiavania zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na OVD, kontrolu pestrosti stravy, vyznačovanie alergénov na jedálnych lístkoch, kde neboli zistené závažnejšie nedostatky.

V školských bufetoch bolo vykonaných 23 kontrol v rámci ŠZD a 9 kontrol úradnej kontroly potravín, ktoré boli zamerané na predávaný sortiment a kontrolu dodacích listov. Vo väčšine bufetov sa ponúka aj nevhodný sortiment ako sú cukrovinky, slané čipsy, sladené nápoje. Prevádzkovateľom sa pri výkone ŠZD odporúča prehodnotiť predávaný sortiment a uprednostniť ponuku energeticky a výživovo hodnotného tovaru.

V rámci ÚKP bolo odoberatých 32 vzoriek hotových pokrmov na mikrobiologické vyšetrenie, NaCL a prítomnosť salmonely.

Pri výkone ŠZD v zariadeniach pre deti a mládež kontrolujeme aj dodržiavanie pitného režimu pre deti, ktorý je vo väčšine prípadov zabezpečený pitnou vodou alebo nesladenými nápojmi.

Pracovných porád pracovníkov školského stravovania organizovaných metódičkou pre školské stravovanie za Trnavský kraj sa naše oddelenie nezúčastňovalo, nakoľko je t.č. na našom oddelení redukovaný počet pracovníkov. Pre metódičku sme však pripravovali

podklady na porady, ktoré sa týkali požiadaviek na zariadenia spoločného stravovania v zmysle vyhl. č. 533/2007 Z. z..

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Anotácia

Prieskum je zameraný, okrem iného, na oblasť závislostí – t.j. fajčenie, konzumáciu alkoholu, zneužívanie liekov a drog a pod.

V roku 2016 sme sa na riešení danej úlohy nepodielali.

4.3 MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

Anotácia:

Jedným zo závažných problémov, pred ktorými stojí v súčasnosti nielen zdravotníctvo, ale aj celá spoločnosť, sú detské úrazy. Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) upozorňuje, že problematike úrazov vo všeobecnosti nie je venovaná dostatočná pozornosť napriek tomu, že viac ako polovica úmrtí detí je v dôsledku úrazov. Ide o taký významný podiel na detskej

úmrtnosti, ktorý bezpodmienečne vyžaduje cielené sledovanie a účinné preventívne pôsobenie v tejto oblasti.

U dieťaťa sa na úrazovom deji zúčastňujú osobitné vplyvy. Mechanizmy úrazu u detí sú iné ako u dospelých, dochádza k nim za takých okolností, ktoré sú charakteristické iba pre detský vek. Sú podmienené vývojovým štádiom dieťaťa a ich príčiny bezprostredne súvisia so stupňom telesného a duševného vývinu v jeho jednotlivých vekových obdobiach.

Príčiny detských úrazov sú omnoho rôznorodjšie ako u dospelých osôb, viažu sa na úroveň poznania a schopností dieťaťa, na zákonitú zodpovednosť inej osoby, na stupeň a kvalitu výchovy, úroveň rodinného prostredia, organizáciu voľného času a činnosti dieťaťa a na kolektív i priateľov, s ktorými dieťa žije.

Úrazy sa môžu prihodiť v každom prostredí, v ktorom sa dieťa vyvíja. Pre deti útleho a predškolského veku je najrizikovejším prostredím domov, teda miesto, ktoré by malo dieťa chrániť pred nebezpečenstvom okolitého sveta. Príčinou úrazov sú detská zvedavosť a nepozornosť, či nedbanlivosť rodičov. Na druhom mieste sa úrazy v tomto veku prihodia deťom na detskom ihrisku (kolízia s hracím náradím a zariadením, nesprávne využívanie ihriska, nevhodné správanie, poškodené zariadenia). Tretie miesto patrí úrazom na ulici (kolobežka, bicykel).

Databáza údajov bude realizovaná prostredníctvom dotazníkovej metódy, údaje sa budú získavať od rodičov detí resp. ich zákonných zástupcov. Každá odpoveď bude kódovaná číselným symbolom, resp. rodičia doplnia požadovaný číselný údaj podľa typu otázky. Na spracovanie údajov bude použitý program EXCEL. Na zbere údajov budú participovať pracovníci odborov hygieny detí a mládeže jednotlivých RÚVZ v SR.

Základný súbor detí bude vytvorený tak, aby spĺňal požadované kritériá na štatistické vyhodnotenie a údaje z neho získané boli validné. Vzhľadom na rôznorodosť prostredia,

v ktorom k detským úrazom dochádza, bude súbor obsahovať deti ako z mestských, tak vidieckych predškolských a školských zariadení vopred určených vekových skupín.

Do súboru budú preto zaradené deti nasledovne:

- veková skupina 3-6 ročných detí : 2 triedy MŠ (1 mestská, 1 vidiecka) cca po 15 detí, t.j. spolu 30 detí
- veková skupina 7-10 ročných detí : 2 triedy ZŠ v rámci I. stupňa (1 mestská, 1 vidiecka) cca po 30 detí, t.j. spolu 60 detí
- veková skupina 11- 14 ročných detí : 2 triedy ZŠ v rámci II. stupňa (1 mestská, 1 vidiecka) cca po 30 detí, t.j. spolu 60 detí

V 1. polroku 2016 sme vykonali realizáciu dotazníkového prieskumu u žiakov ZŠ vo vekovej skupine 11-14 rokov. Dotazníky boli rozdane na jednu mestskú a jednu vidiecku základnú školu. Oslovených bolo na každej škole 30 detí, spolu 60 detí. Dotazník vyplnil zákonný zástupca dieťaťa, následne boli dotazníky zozbierané. Návratnosť dotazníkov bola 100, t.j. 100 %. Naplnenie databázy údajmi získanými od respondentov bolo realizované v 2. polroku 2016 a následne zaslané na ÚVZ SR.

4.4 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL; VYUŽITIE HODÍN TV

Anotácia

Úroveň pohybovej aktivity detí a mládeže nie je dostatočná a podporujúca zdravie, nakoľko kondičná pohybová aktivita ešte stále nie je súčasťou bežného denného programu. Príčiny tohto stavu sú rôzne, no najvýznamnejšou z nich je nedostatočná úroveň zdravotného povedomia a nevyhovujúca dostupnosť športovísk, splňajúcich minimálne štandardy na ich prevádzku. Každá metóda, ktorá bude orientovaná len do oblasti výchovy ku zdraviu bez vytvorenia možností na vykonávanie pohybovej aktivity, sa stáva kontraproduktívnou. Preto je potrebné aplikovať simultánne oba prístupy, vykonávať dôslednú výchovu detí a mládeže, ale i vytvárať možnosti, príležitosti na splnenie potrieb v oblasti pohybovej aktivity.

Primeraná a vyvážená fyzická aktivita je podmienkou zdravého telesného a duševného vývinu detí a dorastu. Zároveň podporuje osobný rozvoj, je účinná v prevencii telesných i duševných chorôb, predovšetkým chronických neinfekčných a kardiovaskulárnych. Zmysluplné trávenie voľného času napomáha predchádzať závislostiam od tabaku, alkoholu, omamných a psychotropných látok. Pohybová aktivita je spolu s podporou správnej výživy oblasťou, prostredníctvom ktorej by mali byť zabezpečené ciele Národného programu prevencie obezity.

Na riešení danej úlohy sme sa nepodielali, nakoľko v roku 2015 gestorom projektu bola vykonaná analýza, vyhodnotenie a záverečné spracovanie projektu. Termín ukončenia úlohy bol stanovený na rok 2016.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Anotácia

Pravidelné povinné očkovanie sa v Slovenskej republike vykonáva proti desiatim prenosným ochoreniam a to proti detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, ružienke, mumpsu a pneumokokovým invazívnym infekciám. Očkovacie schémy sú súčasťou očkovacieho kalendára na rok 2016, vypracovaného v súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a s kategorizáciou očkovacích látok, určených na povinné očkovanie detí. Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia až eliminácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním, a tým zlepšenie kvality života pri dosiahnutí minimálne 95 % zaočkovanosti na celoslovenskej, krajskej a okresnej úrovni.

Očkujúci lekári boli elektronickou formou informovaní o Očkovacom kalendári na rok 2016 a osobne na jednotlivé ambulancie všeobecných lekárov pre deti a dorast boli rozdistribuované kartičky s informáciami o očkovaní pre verejnosť.

V RÚVZ sme vykonávali pohovory s rodičmi odmietajúcimi očkovanie svojho dieťaťa, v roku 2016 bolo zaevidovaných 173 nových odmietnutí povinného očkovania zákonnými zástupcami detí, počet odmietnutí bol rovnaký ako v roku 2015 (134). V súvislosti s odmietaním povinného očkovania bolo prerokovaných 14 priestupkových konaní, z toho boli uložené formou rozhodnutia pokuty vo výške 960 €

V rámci iniciatívy SEVS HODNOTA OČKOVANIA sa aktívne podieľame na realizácii projektu vzdelávania študentov SZŠ v oblasti vakcinológie.

Na VII. Vakcinologickom kongrese MUDr. Kollárová prezentovala poster „Vplyv intervencií na zaočkovanosť zdravotníckych pracovníkov proti chrípke. V prezentácii bola vyhodnotená zaočkovanosť ZP proti chrípke v ústavných zdravotníckych zariadeniach v Trnavskom kraji v sezóne 2015/2016.

V rámci EIW 2016 boli do regionálnych médií zaslané 2 články o význame očkovania vzhľadom na migračnú krízu a o povinnom očkovaní v dospelom veku. Informácie o očkovaní boli podávané individuálne aj v rámci Dní zdravia 2016.

V roku 2016 bolo hlásených 8 prípadov infekcií na ochorenia povinne preventabilné očkovaním (8 x pertussis).

Vyhodnotenie kontroly očkovania k 31.8.2016 v okresoch Trnava, Piešťany a Hlohovec:

*V rámci pravidelného povinného očkovania sa v okrese **Trnava okresná zaočkovanosť** pohybovala od **94,68 %** (základné očkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde- ročník narodenia 2012) cez **97,00 %** (základné očkovanie proti pneumokokovým invazívnym ochoreniam - ročník narodenia 2014) **do 99,13 %**. 90%-ná zaočkovanosť nebola dosiahnutá na **6 obvodoch**.*

*V rámci pravidelného povinného očkovania sa v okrese **Piešťany okresná zaočkovanosť** pohybovala od **93,34 %** (základné očkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde - ročník narodenia 2014) **do 98,55 %** (preočkovanie proti diftérii, tetanu, pertussis a detskej obrne - ročník narodenia 2009). **Zaočkovanosť** nižšia ako 90 % na úrovni obvodov bola zistená na **7 obvodoch**.*

*V rámci pravidelného povinného očkovania sa v okrese **Hlohovec okresná zaočkovanosť** pohybovala od **94,85 %** (základné očkovanie proti MMR v ročníku narodenia 2013) **do 99,74 %**. 90%-ná zaočkovanosť nebola dosiahnutá na **2 obvodoch**.*

Vzhľadom na zaočkovanosť na úrovni resp. pod 95 % v ročníkoch narodenia 2012, 2013, 2014 proti MMR boli VLDD v okresoch Trnava, Piešťany a Hlohovec upozornení na dôsledné vykonávanie surveillance exantémových ochorení. Výsledky kontroly očkovania boli poslané zainteresovaným odborníkom v oblasti pediatrie (okresný a krajský odborník pre pediatrickú prax).

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Anotácia

Infekčné ochorenia sú závažným problémom zdravotným, ekonomickým i sociálnym. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 - 2020) je potrebné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany pred infekčnými chorobami s dodržaním etických hodnôt a neporušovaním existujúcich kódexov správania. Veľkú pozornosť si vyžaduje možné ohrozenie zdravia našich obyvateľov zvonku, teda importovanými nákazami prostredníctvom prisťahovalcov a zvyšujúcim sa cestovným ruchom, ako aj hrozba ochorení vyvolaných novými alebo „staronovými“ patogénnymi mikroorganizmami. Skvalitnenie epidemiologického dohľadu, zhromažďovania údajov, monitorovania, kontroly a hlásenia prenosných ochorení, zlepšenie laboratórnej spolupráce a monitorovanie rezistencie na ATB sú dôležité pre ochranu našich občanov a zvyšujú schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami. Ochrana pred infekčnými chorobami musí byť zabezpečená na všetkých úrovniach za účasti národných, regionálnych a miestnych orgánov v súlade s vnútroštátnymi predpismi. Pre rozvoj verejného zdravotníctva v oblasti infekčných ochorení je potrebné zlepšiť informovanosť verejnosti a odstrániť všetky rozdiely, aby mali občania SR rovnaký prístup k zdravotníckej starostlivosti bez ohľadu na pohlavie, vek, etnický pôvod, vzdelanie alebo miesto bydliska.

Odbor epidemiológie evidoval k 31.12.2016 prostredníctvom systému EPIS 3 181 prípadov prenosných ochorení nahlásených z ambulantných zdravotníckych zariadení - od lekárov prvého kontaktu, z mikrobiologických laboratórií, z ambulancií odborných lekárov a z ústavných zdravotníckych zariadení. Epidemiologicky bolo za rok 2016 vyšetrených 689 ohnísk (rok 2015 - 644 ohnísk) prenosných ochorení a 11 epidémií (2015 -15 epidémií), z toho 3 x epidémie gastroenteritíd norovírusovej etiológie (DSS Humanus Hlohovec, Zariadenie pre seniorov Križovany nad Dudvážom, MŠ Limbová 6 Trnava), 4 x epidémie nešpecifikovaných vírusových črevných infekcií (DD T. Vansovej Trnava, Zariadenie pre seniorov Vila Julianna Piešťany, ZŠ sv. Jozefa Hlohovec, DSS Humanus Hlohovec), 2 x epidémie salmonelózy (ÚVTOS Hrnčiarovce n. Parnou, súkromná MŠ Trnava, Naháč), 1 x gastroenteritída pravdepodobne infekčného pôvodu (MŠ Vančurova Trnava) a 1 x epidémie alimentárnej stafylokokovej intoxikácie OC Tesco Trnava) s celkovým počtom 327 prípadov ochorení. V rámci zabezpečenia karanténnych opatrení bolo vydaných spolu 729 rozhodnutí (v roku 2015 - 98 rozhodnutí) - z toho 715 x lekársky dohľad pre osoby v kontakte s prenosnými ochoreniami, 7 x karanténa pre osobu pracujúcu v potravinárstve a 7 rozhodnutí z dôvodu nariadenia protiepidemických opatrení pri výskyte prenosných ochorení v kolektívnom zariadení.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Anotácia

Posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení na Slovensku používaním epidemiologického informačného systému EPIS pripraveného v roku 2006 a využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje - centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení

hlásených individuálne, centrálnej databázy prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne, centrálnej databázy vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu, systému rýchleho varovania. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 - 2020) je potrebné zabezpečiť systematický zber, sumarizáciu a analýzu údajov o infekčných ochoreniach a monitorovaní zdravia obyvateľov, nájsť vhodný spôsob a mechanizmy podávania správ o epidemiologickej situácii na Slovensku a informovanosťou obyvateľov znižovať riziko vzniku infekčných ochorení.

V rámci vykonávania ŠZD v ambulanciách všeobecných lekárov sústavne propagujeme hlásenie prenosných ochorení on - line cez program EPIS. Elektronický spôsob hlásenia cestou EPIS využíva 78 lekárov. V programe EPIS bolo roku 2016 zaevidovaných celkom 214 prípadov prenosných ochorení, 11 epidémií a 52 týždenných krajských hlásení do SRV. V rámci vykonávania kontroly povinného očkovania v pediatrických ambulanciách a vykonávania kontroly očkovania proti diftérii a tetanu v ambulanciách všeobecných lekárov pre dospelých v spádových okresoch boli lekári informovaní o spôsobe hlásenia prostredníctvom informačného systému EPIS, postup hlásenia im bol vysvetlený na praktických ukážkach v tomto informačnom systéme.

Do TESSY boli v týždenných intervaloch prostredníctvom ÚVZ SR hlásené jednotlivé prípady závažných respiračných ochorení tzv. SARI. V roku 2016 boli hlásené 2 prípady SARI.

Výstupy z programu EPIS slúžia na okamžitú analýzu epidemiologickej situácie, na spracovávanie mesačných výstupov prenosných ochorení a nozokomiálnych nákaz. Späťne sú o epidemiologickej situácii podľa spádových okresov v mesačných intervaloch informovaní všetci VLD a VLDD.

Z výstupov programu EPIS a telefonických hlásení sme v roku 2016 vykonali analýzu plnenia si hlásenej povinnosti akútnych respiračných ochorení všeobecnými lekármi vyplývajúcej zo zákona NR SR č. 355/2007 Z. z., vyhodnotenie chrípkovej sezóny spolu s analýzou plnenia si hlásenej povinnosti bolo zaslané elektronickou formou všetkým všeobecným lekárom. Na základe nášho sledovania je možné konštatovať, že plnenie hlásenej povinnosti ochorení s hromadným výskytom je na RÚVZ Trnava na veľmi dobrej úrovni.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Anotácia

Požiadavky na posilnenie surveillance a kontroly závažných nozokomiálnych nákaz na rizikových lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení (chirurgické smery, OAIM, JIS), realizácia výstupov prevalenčných sledovaní NN v zdravotníckych zariadeniach sú v súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 - 2020) a odporúčaním Rady Európy o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií vzniknutých v súvislosti so zdravotnou starostlivosťou (2009/C 151/01). Skvalitnením surveillance a kontroly NN, kontroly hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky, manažmentu závažných NN a spätnej väzby k ošetrovateľským lekárom, ako poskytovateľom údajov o NN, môžeme významne ovplyvniť výskyt NN a zvýšiť bezpečnosť pacientov. Sledovanie mikrobiálnej rezistencie na ATB a biocídy, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi, aplikácia správnych režimových opatrení, zlepšenie laboratórnej spolupráce, využitie existujúcich programov EÚ a edukácia

odborníkov na kontrolu nemocničných infekcií sú neoddeliteľnou súčasťou všetkých programov zaoberajúcich sa zlepšením bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach.

Odbor od r. 2007 realizuje projekt HELICS – EU, ktorý je zameraný na aktívnu surveillance nozokomiálnych nákaz na odd. KAIM.

Zozbieraných bolo 30 dotazníkov na základe dekurzov pacientov hospitalizovaných v roku 2016 na KAIM vo FN Trnava.

V roku 2016 RÚVZ Trnava participoval na projekte sledovania infekcií spojených s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a používania antibiotík v zariadeniach dlhodobej starostlivosti, projekt bol realizovaný v septembri 2016 v dvoch zariadeniach dlhodobej starostlivosti v okrese Trnava a Piešťany.

RÚVZ Trnava je od r. 2016 zapojený do Európskej surveillance infekcií Clostridium difficile, ktorá prebieha v spolupráci s nemocničným epidemiológom FN Trnava a spádovým mikrobiologickým laboratóriom.

V roku 2016 bolo z ústavných zdravotníckych zariadení hlásených RÚVZ Trnava spolu 440 prípadov NN (v roku 2015 438 prípadov NN).

V rámci mimoriadnej úlohy – bronchoskopické pracoviská v SR bol vykonaný cielený komplexný ŠZD, výsledkom ktorého boli nariadené opatrenia zvyšujúce hygienický štandard tohto pracoviska pre FN Trnava formou rozhodnutia RÚVZ Trnava.

Epidemiológ je v štvorčročných intervaloch prizývaný na zasadnutie komisie RALAP vo FN Trnava, v rámci ktorej sa riešia aktuálne problémy zistené pri výkone ŠZD na jednotlivých oddeleniach FN.

V rámci ŠZD bolo v roku 2016 vykonaných 72 previerok zdravotníckych zariadení, v rámci ktorých bolo odobratých 514 vzoriek z prostredia a 78 vzoriek z vysterilizovaného materiálu.

V správnom konaní boli udelené 4 pokuty v celkovej výške 1 100 € (odborným ambulanciám za nedostatky v hyg.- epidemiologickom režime).

Vydaných bolo 81 rozhodnutí (priestory do prevádzky a schválenia prevádzkových poriadkov) a 17 záväzných stanovísk.

V rámci testovania sterilizačných prístrojov formou platenej služby bolo otestovaných 346 prístrojov (159 - horúcovzduchových sterilizátorov, 180 parných sterilizátorov, 2 x chemiclave, 5 x formaldehydový sterilizátor).

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Anotácia

Rýchla a koordinovaná reakcia na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie (ktoré môžu vzniknúť v súvislosti s vypustením biologických látok týkajúcich sa prenosných ochorení) alebo v súvislosti s očakávanou pandémiou chrípky, si vyžaduje dostatočné kapacity v oblasti ľudských zdrojov, materiálneho zabezpečenia a vedomostného potenciálu. Na úrovni EÚ, ale aj na národnej, krajských a okresných úrovniach, svoju nezastupiteľnú úlohu zohrávajú stratégie spoločnej krízovej komunikácie, pripravenosť zdravotníctva, medzirezortná spolupráca, risk assesment a risk manažment. Prioritami sú plány na podporu všeobecnej pripravenosti a vhodnej reakcie na ohrozenie zdravia v prípade

potreby. V oblasti verejného zdravotníctva dôležitú úlohu zohráva aj informovanosť obyvateľov. Všetky činnosti na ochranu pred zdravotnými ohrozeniami obyvateľov SR sú koordinované s ECDC a EK.

V roku 2016 sme pokračovali v plnení úloh vyplývajúcich z úloh WHO v postpandemickom období. Naďalej sa monitoroval výskyt SARI, ktoré boli prostredníctvom SRV a ÚVZ SR hlásené do TESSY. V Trnavskom kraji bolo hlásené 2 prípady ochorenia na SARI v okrese Trnava.

V surveillance SARI sme spolupracovali najmä s ÚVZ SR Bratislava - NRC pre chrípku, s Infekčnou klinikou FN Trnava, sentinelovými lekármi, LSPP a so všetkými lekármi prvého kontaktu.

V súlade s prílohou č. 6 k Usmerneniu hlavného hygienika SR – Koordinácia postupov pri zistení VNN v SR bol na VÚC zorganizovaný seminár pre všeobecných lekárov, lekárov ZZS a CPO vo FN Trnava a v NAW Piešťany, kde bola táto problematika prezentovaná formou dvoch ppt prednášok dňa 22.03. 2016 a 25.05.2016 v NAW Piešťany.

V roku 2016 sme vyšetřovali 11 epidémií (4 x nešpecifikovaná črevná vírusová infekcia, 3 x norovírusová gastroenteritída, 1 x gastroenteritída pravdepodobne infekčnej etiológie, 2 x salmonelová gastroenteritída, 1 x alimentárna stafylokoková intoxikácia) s celkovým počtom 327 prípadov ochorení.

2. júna 2016 bola na základe oznámenia KOS ZS riešená mimoriadna situácia v súvislosti s podozrením na VNN u pacientky z Izraela. Epidemiologickým vyšetřovaním sa podozrenie na VNN nepotvrdilo.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Anotácia

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých aktivitách surveillance poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetřovania odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov a iných enterovírusov vo vonkajšom prostredí. Sledovanie cirkulácie poliomyelitických vírusov a iných enterovírusov vyšetřovaním odpadových vôd sa začalo v rámci surveillance poliomyelitídy vykonávať vo vybraných lokalitách Slovenska v roku 1970.

Environmentálna surveillance spočíva vo virologickom vyšetřovaní odpadových vôd vykonávanom celoslovensky podľa nariadenia hlavného hygienika Slovenskej republiky. Vzorky sa odoberajú systematicky najmä vo väčších mestách a v utečeneckých táboroch a to v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

Vzorky odpadových vôd boli v roku 2016 odoberané podľa časového harmonogramu stanoveného ÚVZ SR Bratislava. Vzorky odpadových vôd boli odoberané paralelne z 2 odberových miest ČOV Zeleneč (7 odberov) a ČOV Piešťany (7 odberov). Výsledky vyšetření vzhľadom na enterovírusy: v januári 1x potvorený non-polio enterovírus, v apríli 1 x potvorený Echovírus 6, v júli 1x potvorený non-polio enterovírus, 1x Echovírus 6, v októbri 2x non-polio enterovírus .

V týždenných intervaloch sledujeme hlásenia ACHO z ústavných zdravotníckych zariadení - na detských, infekčných a neurologických oddeleniach.

V I. polroku 2016 bol hlásený 1 prípad akútnej chabej obrny u 55 ročného muža z Piešťan. Pacient bol v marci hospitalizovaný na neurologickom oddelení vo FN Trnava, laboratórne vyšetrenia likvoru a séra vzhľadom na enterovírusy boli negatívne. Očkovanie proti poliomyelitíde vzhľadom na vek nezistené. V epid. anamnéze zistený turistický pobyt na prelome novembra a decembra 2015 vo Venezuele a v januári 2016 na Srí Lanke, kde bol viackrát poštípaný komárom. Počas pobytu na Srí Lanke 1 deň hnačka. Vzhľadom na pozitívnu epid. anamnézu v rámci dif. dg. odobraté aj sérum na vyšetrenie protilátok proti vírusu Zika, ktoré bolo negatívne.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Anotácia

Projekt vychádza z prijatých programov a aktivít HIV/AIDS v SR a z interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“, predlohou ktorého bol projekt nemeckej Spolkovej centrály pre zdravotnú osvetu BZgA, nazvaný „Mitmach - Parcourszu AIDS, LiebeundSexualität“.

I napriek dostupnosti informácií, ktoré sú v dnešnej dobe k dispozícii, sa počet HIV pozitívnych stále zvyšuje. Prevencia je prevažne založená na báze pasívneho prijímania informácií. Pokiaľ nie je vytvorený priestor pre diskusiu a hlbšie pochopenie, základné fakty bývajú väčšinou čiastočne známe, ale neakceptované. Preto v rámci projektu sa na školách budú organizovať stretnutia so študentmi, kde získajú potrebné vedomosti a informácie v danej problematike netradičnými metódami.

Vykonáva oddelenie výchovy k zdraviu.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Anotácia

Očkovanie patrí k významným a účinným spôsobom prevencie infekčných chorôb. Tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. V krajinách, kde je zaočkovanosť nízka, t. j. nie je dostatočná kolektívna imunita, dochádza k epidemickým výskytom mnohých, očkovaním preventabilných ochorení. ÚVZ SR a regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike zaznamenávajú nárast antivakcinačných aktivít. Správna informovanosť o očkovaní má jednoznačne pozitívny vplyv na podporu zaočkovanosti populácie.

V prvom polroku 2016 bolo zrealizovaných 70 poradenstiev očkovania, z toho 32 x v súvislosti s povinným očkovaním, 21 x s odporúčaným očkovaním a 17 x poradne pred cestou do zahraničia.

Pracovníci odboru priebežne poskytovali telefonické konzultácie pre všeobecných lekárov ohľadom povinného i odporúčaného očkovania detskej a dospeljej populácie a zároveň i konzultácie o možnostiach očkovania pred cestou do zahraničia.

V rámci iniciatívy SEVS HODNOTA OČKOVANIA sa podieľame na vzdelávaní študentov SZŠ v oblasti vakcinológie. V školskom roku 2015/2016 bola v rámci 12 vyučovacích hodín odprednášaná problematika očkovania pre 2. a 4. ročník odboru

zdravotnícky asistent, pre 2. ročník odboru diplomovaná všeobecná sestra a pre 3. ročník odboru diplomovaný fyzioterapeut na SZŠ v Trnave. Celkovo bolo vyškolených 73 študentov.

6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Anotácia

Projekt je zameraný na realizáciu intervencie, ktorá vyplynula z výsledkov výskumu realizovaného v rámci Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v rokoch 2013 – 2014 pod názvom „Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu.“

Cieľom projektu je jednoduchým a interaktívnym spôsobom edukácie zvýšiť povedomie najmä budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním, o rizikách súvisiacich s ich priebehom, možnými komplikáciami a následkami, o možnostiach a význame účinnej prevencie očkovaním. Cieľovou skupinou budú najmä žiačky vyšších ročníkov stredných škôl. Pozornosť sa zameria aj na vybudovanie kritického postoja účastníkov k rôznym zdrojom informácií súvisiacich s očkovaním. Súčasťou edukácie bude aj ukážka manipulatívnych a zavádzajúcich techník používaných odporcami očkovania. Medzi hlavné 4 tematické okruhy bude patriť:

- problematika povinného očkovania,
- zdroje informácií o očkovaní, kritický pohľad na internet (okruhy s názvami: „Pridavné látky“, „Prečo toľko vakcín“, Nežiaduce účinky po očkovaní“, „Prečo stále očkujeme“
- kvalita života očkovanej a neočkovanej osoby
- význam individuálnej a kolektívnej imunity,

Efekt intervencie sa plánuje zisťovať formou dotazníka.

V máji a júni 2016 RÚVZ Trnava v rámci projektu: Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania realizoval vzdelávaciu akciu- očkovanie hrou v troch stredných školách v okresoch Trnava, Piešťany a Hlohovec. Do projektu boli vybrané nasledujúce školy: Gymnázium I. Kupca, Hlohovec; Gymnázium P. Cobertina, Piešťany a Obchodná akadémia v Trnave. Projektu sa zúčastnilo celkovo 71 žiakov III. ročníkov, ktorí zároveň vyplnili dotazníky pred a po realizácii edukácie. Žiaci sa aktívne zaujímali nielen o problematiku povinného očkovania ale aj odporúčaného očkovania, u niektorých žiakov boli zaznamenané antiovacinačné tendencie.

6.10 UMÝVANIE A DEZINFEKCIA RÚK V ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENIACH

Anotácia

Zvýšením počtu odberov sterov rúk zdravotníckych pracovníkov (s dôrazom na rizikové lôžkové oddelenia chirurgického smeru, OAIM, JIS, operačné sály), následnou analýzou laboratórnych výsledkov sa spätnou väzbou k vedúcim lekárom príslušných oddelení ako aj s vedením zdravotníckeho zariadenia, ako poskytovateľom zdravotnej starostlivosti, môžeme významne ovplyvniť výskyt NN a zvýšiť bezpečnosť pacientov. Sledovanie a kontrola endemického osídľovania rúk zdravotníckych pracovníkov, aplikácia správnej techniky umývania a dezinfekcie rúk a edukácia zdravotníckych pracovníkov, sú neoddeliteľnou

súčasťou všetkých programov zaoberajúcich sa zlepšením bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach.

V rámci 7. ročníka kampane „Save Lives: Clean Your Hands“ („Umývaj si ruky zachrániš život“) bolo odobratých a vyšetrených 20 sterov z rúk ZP vo FN Trnava – výsledky boli vyhovujúce. 6.5.2016 sa vo FN Trnava uskutočnil seminár pre lekárov a vedúce sestry na tému Postupy v hygiene rúk podľa vyhl. MZ SR č. 192/2015 Z.z., ktorou je novelizovaná vyhl. MZ SR č. 553/2007 Z.z. Seminára sa zúčastnilo 38 lekárov a sestier.

Odbery sterov z rúk personálu sú vykonávané priebežne v rámci štátneho zdravotného dozoru.

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.1 CYANOBAKTÉRIE

Anotácia

Monitorovanie, determinácia druhového zloženia cyanobaktériových vodných kvetov a kvantifikácia cyanobaktérií. Venovanie zvýšenej pozornosti výskytu inváznych druhov cyanobaktérií v súvislosti s novými cyanotoxínmi. Stanovovanie cyanotoxínov, akútnej toxicity a súvisiaceho znečistenia vo vodárenských nádržiach, vodách určených na kúpanie, prírodných kúpaliskách a biokúpaliskách s cieľom zníženia zdravotného rizika obyvateľstva pri zásobovaní pitnou vodou a pri kúpaní.

Na plnení úlohy sme sa podieľali biologickým vyšetrením vzoriek vôd z prírodných kúpalísk. V priebehu roka 2016 bolo vyšetrených 30 vzoriek vôd z prírodných kúpalísk.

7.10 PEĽOVÁ INFORMAČNÁ SLUŽBA (PIS) - MONITORING BIOLOGICKÝCH ALERGÉNOV V OVZDUŠÍ

Anotácia

Polinózy patria medzi najčastejšie alergické ochorenia, ktorými trpí viac ako tretina populácie. V rámci prevencie je pre alergológov i alergikov dôležitá dostupnosť presných a včasných informácií o výskyte peľu v ovzduší. V Slovenskej republike bola v roku 2006 obnovená funkčná sieť monitorovacích staníc PIS pod gestorstvom verejného zdravotníctva. Ich hlavnou úlohou je identifikácia a kvantifikácia peľových zŕn a spór húb (plesní) v ovzduší. Dostupnosť aktuálnych hlásení o peľovej situácii v regiónoch a čo najrozsiahljšia medializácia peľových správ je dôležitá pre alergikov a lekárov. Presným určením najvhodnejšieho termínu začiatku liečby, a tiež jej ukončenia po sezóne, je okrem minimalizácie až dočasnej eliminácie zdravotných problémov alergika je možné vďaka cielenej diagnostike i správne načasovanej liečbe ušetriť značné finančné prostriedky.

V rámci plnenia tejto úlohy bolo za obdobie roka 2016 vyšetrených 213 vzoriek vonkajšieho ovzdušia.

7.14 MONITORING CELKOVÉHO ORGANICKÉHO UHLÍKA V PRÍRODNÝCH A UMEÝÝCH KÚPALISKÁCH

Anotácia

Celkový organický uhlík (TOC – TotalOrganicCarbon) je parameter uvádzaný pri vodách, ktorý ukazuje množstvo organických látok prítomných v danej vzorke. Z pohľadu skupinového ukazovateľa TOC je nutné povedať, že jeho vysoká koncentrácia vo vodách je pre človeka veľmi negatívny jav, lebo takto znečistené vody nielen že nie sú vhodné k použitiu ako zdroj pitnej vody, ale ani nie je možné ich využívať na rekreačné účely.

Monitorovanie TOC ako preventívne opatrenie v súvislosti s fyzikálno-chemickými úpravami a dezinfekciou v bazénových vodách.

Na plnení úlohy sme sa podieľali vyšetrovaním vzoriek prírodných a umelých kúpalísk odobratých pracovníkmi oddelení hygieny životného prostredia RÚVZ so sídlom v Senici, Dunajskej Strede a Galante. Stanovenie TOC vykonávali laboratóriá ÚVZ SR v Bratislave.

V priebehu roka 2016 bolo analyzovaných 17 vzoriek odobratých z prírodných kúpalísk a umelých bazénov.

Na ostatných úlohách sa v rámci objektivizácie faktorov prostredia nepodieľame z dôvodu nedostatočného prístrojového vybavenia, alebo nie sme riešiteľským pracoviskom.

Ďalej spolupracujeme na plnení ďalších nasledovných úloh Programov a projektov určených pre odbor hygieny výživy a odbor epidemiológie:

3.6 MONITORING PRÍJMU JÓDU

Anotácia

Monitoring obsahu jódu v kuchynskej soli sa sleduje v SR od roku 1992 prostredníctvom pracovísk hygieny výživy RÚVZ v SR. Zavedenie povinnej fortifikácie kuchynskej soli jódom v SR bolo prijaté koncom 50 rokov, z dôvodu nedostatočného prísunu jódu do organizmu a ťažkých poškodení zdravia obyvateľov SR. Monitorovanie obsahu jódu v kuchynskej soli je jedným z hlavných kritérií pre zabezpečenie kontinuálneho príjmu jódu do organizmu. Sledovanie vylučovania jódu v moči je jedným z ukazovateľov pre posúdenie jeho príjmu (WHO, 2001).

Úloha je ako súčasť realizácie preventívnych programov verejného zdravotníctva PVV na r. 2012 – 2016 v oblasti aktualizovaného Programu ozdravenia výživy obyvateľov SR.

Odbor objektivizácie a hodnotenia faktorov prostredia sa na plnení úlohy zúčastnil vyšetrovaním vzoriek kuchynskej soli na obsah jodidu a jodičnanu draselného. V priebehu roka 2016 bolo vyšetrených 101 vzoriek kuchynskej soli odobratých pracovníkmi hygieny výživy RÚVZ so sídlom v Trnavskom kraji.

3.8 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Anotácia

Sol' je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch (napr. WHO Akčný plán pre výživu a potraviny 2016 – 2020, Viedenská deklarácia pre výživu). V oblasti predchádzajúceho Programu ozdravenia výživy pre obyvateľov SR bol prijatý cieľ dosiahnuť postupne zníženie príjmu soli 5 g deň u dospeljej populácie a tento cieľ bude rovnako posunutý do Akčného plánu pre potraviny a výživu na r. 2016 – 2025, ktorý bude predložený na schválenie vláde SR do 28.2.2016. Od 1.decembra 2015 vstúpil do platnosti výnos MZ SR na regulovanie pridávania kuchynskej soli do potravín, ktorý oproti predchádzajúcemu výnosu znižuje obsah pridávanej kuchynskej soli v hotových pokrmoch na 13 000 mg/kg a v chlebe a pekárenských výrobkoch na 18 000 mg/kg.

Odbor objektivizácie a hodnotenia faktorov prostredia sa na plnení úlohy zúčastnil vyšetrením vzoriek pekárenských výrobkov a hotovej stravy na obsah NaCl. V priebehu roka 2016 bolo vyšetrených 176 vzoriek.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Anotácia

Požiadavky na posilnenie surveillance a kontroly závažných nozokomiálnych nákaz na rizikových lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení (chirurgické smery, OAIM, JIS), realizácia výstupov prevalenčných sledovaní NN v zdravotníckych zariadeniach sú v súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 - 2020) a odporúčaním Rady Európy o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií vzniknutých v súvislosti so zdravotnou starostlivosťou (2009/C 151/01). Skvalitnením surveillance a kontroly NN, kontroly hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky, manažmentu závažných NN a spätnej väzby k ošetrovateľom, ako poskytovateľom údajov o NN, môžeme významne ovplyvniť výskyt NN a zvýšiť bezpečnosť pacientov. Sledovanie mikrobiálnej rezistencie na ATB a biocídy, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi, aplikácia správnych režimových opatrení, zlepšenie laboratórnej spolupráce, využitie existujúcich programov EÚ a edukácia odborníkov na kontrolu nemocničných infekcií sú neoddeliteľnou súčasťou všetkých programov zaoberajúcich sa zlepšením bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach.

Odbor objektivizácie a hodnotenia faktorov prostredia sa na plnení úlohy podieľal mikrobiologickým vyšetrením vzoriek sterov a ovzdušia z prostredia zdravotníckych zariadení, vzoriek sterility materiálov a inštrumentálnej techniky používanej v zdravotníckych zariadeniach. Za obdobie roka 2016 bolo vyšetrených 2274 vzoriek.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Anotácia

Rýchla a koordinovaná reakcia na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie (ktoré môžu vzniknúť v súvislosti s vypustením biologických látok týkajúcich sa prenosných ochorení) alebo v súvislosti s očakávanou pandémiou chrípky, si vyžaduje dostatočné kapacity v oblasti ľudských zdrojov, materiálneho zabezpečenia a vedomostného potenciálu. Na úrovni EÚ, ale aj na národnej, krajských a okresných úrovniach, svoju nezastupiteľnú úlohu zohrávajú stratégie spoločnej krízovej komunikácie, pripravenosť zdravotníctva, medzirezortná spolupráca, risk assesment a risk manažment. Prioritami sú plány na podporu všeobecnej pripravenosti a vhodnej reakcie na ohrozenie zdravia v prípade potreby. V oblasti verejného zdravotníctva dôležitú úlohu zohráva aj informovanosť obyvateľov. Všetky činnosti na ochranu pred zdravotnými ohrozeniami obyvateľov SR sú koordinované s ECDC a EK.

Odbor objektivizácie a hodnotenia faktorov prostredia sa na plnení úlohy podieľal mikrobiologickým vyšetrením vzoriek odobratých v rámci riešenia lokálnych epidémií v regióne Trnavského kraja. Za obdobie roka 2016 bolo vyšetrených 71 vzoriek.

9. ODDELENIE VÝCHOVY K ZDRAVIU

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA (NPPZ)

Medziodborová úloha - plnia oddelenie výchovy k zdraviu, odbor epidemiológie, odbor hygieny životného prostredia, odbor preventívneho pracovného lekárstva a odbor hygieny výživy.

Anotácia

Realizácia cieľov Národného programu podpory zdravia (NPPZ) zabezpečuje intervenciu v širokom zmysle slova - od hospodárskej, sociálnej, zdravotnej politiky štátu, až po intervenčné projekty na všetkých úrovniach spoločnosti. NPPZ sa opiera o výsledky monitorovania zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a tiež o projekty a programy, ktoré mapujú výskyt rizikových faktorov chronických neinfekčných ochorení u obyvateľov Slovenska.

Súčasná Aktualizácia Národného programu podpory zdravia bola vypracovaná na základe Plánu práce vlády SR na rok 2014 a z iniciatívy Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky, v súvislosti s návrhom na zrušenie úlohy B.1. 13, 14 a 15 vyplývajúcej z Uznesenia vlády SR číslo 708/V z 19. decembra 2012 .

V zmysle úloh Plánu práce vlády Slovenskej republiky na rok 2013 vyplynula pre Ministerstvo zdravotníctva SR povinnosť predložiť s termínom splnenia dňa 31. decembra 2013 národné programy ako úlohu B.1. 13, 14, 15 Uznesenia vlády SR číslo 708/V, a to:

Úloha č. 13 Národný program prevencie ochorení srdca a ciev na roky 2014 – 2018.

Úloha č. 14 Národný diabetologický program na roky 2014 – 2018.

Úloha č. 15 Skríningové programy onkologických ochorení – karcinómu hrubého čreva, karcinómu prsníka a karcinómu krčka maternice na roky 2014 – 2018.

Vzhľadom na existenciu významného spoločného menovateľa navrhnutých národných programov predložila Sekcia zdravia Ministerstva zdravotníctva SR návrh na prípravu národného programu zlučujúceho viaceré preventívne zamerané národné programy.

Z uvedených dôvodov navrhla sekcia zdravia, po predchádzajúcej konzultácii s Úradom verejného zdravotníctva SR, implementovanie vyššie uvedených programov riešiacich problematiku tzv. civilizačných chorôb do jedného národného programu, a to do existujúceho „Národného programu podpory zdravia v Slovenskej republike“.

Aktualizovaný program je prioritne zameraný na ovplyvňovanie determinantov zdravia, znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva a na zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti. Hlavným cieľom aktualizovaného programu podpory zdravia ostáva dlhodobé zlepšovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky - elimináciou výskytu porúch zdravia, ktoré znižujú kvalitu života a ohrozujú človeka predčasnou smrťou. Člení sa na tieto oblasti:

A. Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení,

I. Opatrenia zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu

1. Výživa a stravovacie zvyklosti,
2. Fyzická inaktivita,
3. Tabak, alkohol, drogy,
4. Zdravé pracovné a životné podmienky,

- a) pracovné prostredie,
- b) životné prostredie,

II. Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia

1. Kardiovaskulárne ochorenia (ďalej len „KVO“),
2. Diabetes mellitus (ďalej len „DM“),
3. Vybrané nádorové ochorenia.

B. Preventívne opatrenia, zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení.

Úlohu sme plnili v poradenskom centre podpory zdravia monitorovaním zdravotného stavu a potrieb komunit v oblasti zdravia spoluprácou s praktickými lekármi v nasledovných projektoch:

Plnenie harmonogramu trvalých projektov:

- *Zdravé mestá*
- *Školy podporujúce zdravie*
- *Zdravé pracoviská*

a v nasledovných poradniach :

- *základná poradňa na podporu zdravia (poradňa zdravej výživy)*
- *poradenstvo o telesnej aktivite*
- *poradenstvo o oblasti používania zdravotno-výchovných metodík a postupov pre orgány, organizácie, inštitúcie, hnutia, svojpomocné skupiny, kluby, školy a iné.*

Zdravé mestá

„Dni zdravia Trnava“

RÚVZ – oddelenie výchovy k zdraviu je na uvedenej akcii jeden z hlavných účastníkov a spoluorganizátorov Mestského úradu v Trnave. V základnej poradni na podporu zdravia bolo vyšetrených 213 ľudí cez TZS, mimo TZS 23 ľudí. Vyšetreniu glukózy a cholesterolu z kvapky krvi predchádzalo vyplnenie dotazníkov TZS, životnej pohody, fajčiari vyplnili Fagerstromov dotazník, dotazník životného štýlu. Následne bolo poskytnuté individuálne poradenstvo k zisteným rizikovým faktorom zdravého životného štýlu s doporučením optimálne priradených zmien v spôsobe životného štýlu.

„Deň zdravia Madunice“

V spolupráci s MS SČK v Maduniciach sme sa dňa 5.10.2016 výjazdom poradne zúčastnili akcie Deň zdravia v obci Madunice - meranie cholesterolu a cukru v krvi, meranie TK a % množstva telesného tuku v počte 32 klientov s následným poradenstvom k daným výsledkom. Účastníkom bol poskytnutý zdravotno-výchovný materiál.

„Deň zdravia Radošovce“

V spolupráci s Jednotou dôchodcov v Radošovciach sme sa dňa 11.10.2016 výjazdom poradne zúčastnili akcie Deň zdravia v obci Radošovce - meranie cholesterolu a cukru v krvi, meranie TK a % množstva telesného tuku v počte 22 klientov s následným poradenstvom k daným výsledkom. Účastníkom bol poskytnutý zdravotno-výchovný materiál.

„Deň zdravia Dolné Dubové“

V spolupráci s TOS Trnava a OÚ Dolné Dubové sme sa dňa 18.10.2016 výjazdom poradne zúčastnili akcie Deň zdravia v obci Dolné Dubové-meranie cholesterolu a cukru v krvi, meranie TK a

% množstva telesného tuku v počte 22 klientov s následným poradenstvom k daným výsledkom. V rámci tejto akcie sme vykonali pre žiakov ZŠ prednášku na tému „Správny životný štýl“. Deťom

boli rozdane omaľovánky s danou tematikou. Účastníkom Dňa zdravia bol poskytnutý zdravotno-výchovný materiál.

Školy podporujúce zdravie:

V rámci tohto projektu sme sa v spolupráci s mestskými úradmi a školskými správami zúčastnili „Dni zdravia“ v jednotlivých školách regiónu, ktoré boli zamerané na poskytovanie zdravotno-výchovných informácií v oblasti životosprávy, pitného režimu, pohybovej aktivity, aktívneho využívania voľného času, podporu duševného zdravia, výchovu k manželstvu a rodičovstvu, správneho životného štýlu, prevencie drogových závislostí a odvykania od fajčenia.

Priebežne vykonávame prednáškové aktivity na uvedené témy a aktivačné hry na všetkých typoch škôl. V roku 2016 bolo na školách vykonaných 93 prednášok.

Pracovníci oddelenia výchovy k zdraviu sa zapojili do programu „Školské ovocie“ na základe Národnej stratégie SR pre program podpory spotreby ovocia a zeleniny u detí a žiakov v školách. Cieľom programu je zvýšiť spotrebu ovocia a zeleniny u detí predškolského a školského veku, naučiť deti a ich rodičov pravidelne konzumovať ovocie a zeleninu, pravidelne vzdelávať deti o dôležitosti konzumácie ovocia a zeleniny pre ich zdravie, podporiť zdravú výživu a zvýšiť informovanosť o výživovej hodnote jednotlivých druhov ovocia a zeleniny a pôsobiť aj na zníženie výskytu obezity u detí.

Dotazníkový prieskum sme vykonali v MŠ, SZŠ a ZŠ Trnavského regiónu v počte 223.

V rámci projektu školské ovocie bolo vykonaných 8 prednášok v počte 223 edukovaných.

Pracovníci Oddelenia výchovy k zdraviu sa zapojili do projektu, ktorý je podporovaný ÚVZ SR Bratislava a je súčasťou celosvetového programu na podporu zdravej výživy detí v školskom roku, vo veku 9-12 rokov „Nestlé Healthy Kids Global Programme“. Cieľom projektu je viesť deti v spolupráci s odborníkmi a pedagógmi k zdravej výžive a vyváženému životnému štýlu hravou formou a prostredníctvom súťaží.

Zrealizovali sme prednášky na vybraných ZŠ, ktoré boli do projektu prihlásené. Vykonaných bolo 25 prednášok, počet edukovaných 412.

Zdravé pracoviská :

„Deň zdravia“ IKEA Trnava, Majcichov

Dňa 27.04.2016 a 28.04.2016 sa pracovníci oddelenia výchovy k zdraviu zúčastnili výjazdom poradne zdravia akcie Dni zdravia IKEA Majcichov a Trnava. Počas týchto dní sme zabezpečili vyšetrenie cholesterolu v krvi, meranie % množstva telesného tuku, meranie TK,P, vyhodnotenie rizikových faktorov ovplyvňujúci zdravý životný štýl a individuálne poradenstvo k zdravej výžive, nefarmakologickému ovplyvňovaniu TK, pohybovej aktivite, zvládaniu stresu a odvykaniu od fajčenia pre 85 klientov.

„Safety week“ Saneca Hlohovec

V dňoch 24.5.2016- 26.5.2016 sa pracovníci oddelenia výchovy k zdraviu zúčastnili výjazdom poradne zdravia akcie SAFETY WEEK Saneca a.s. Hlohovec. Počas týchto dní sme zabezpečili 80 klientom

vyšetrenie cholesterolu a cukru v krvi, meranie % množstva telesného tuku, meranie TK,P, vyhodnotenie rizikových faktorov ovplyvňujúci zdravý životný štýl testom zdravé srdce/TZS/ a individuálne poradenstvo k zdravej výžive, nefarmakologickému ovplyvňovaniu TK, pohybovej aktivity, zvládaniu stresu a odvykaniu od fajčenia. Zároveň bolo poskytnuté vyšetrenie CO vo vydychovanom vzduchu u fajčiarov pomocou prístroja MICRO CO, poskytli sme vhodný z.v. materiál.

„Deň zdravia Samsung Voderady“

V spolupráci so VŠZP Bratislava sme sa v dňoch 18.08.2016 a 08.12.2016 výjazdom poradne zúčastnili akcie „Deň zdravia“ v Samsung Voderady. Zabezpečili sme meranie cholesterolu v krvi, meranie TK, P a % množstva telesného tuku v počte 31 klientov s následným poradenstvom k daným výsledkom. Účastníkom bol poskytnutý zdravotno-výchovný materiál.

„Týždeň zdravia Bekaert Hlohovec“

Oddelenie výchovy k zdraviu sa v dňoch 20.09. a 21.09.2016 výjazdom poradne zúčastnilo akcie „Týždeň zdravia“ v priestoroch fy Bekaert Hlohovec. Zabezpečili sme meranie cholesterolu v krvi, meranie TK, P a % množstva telesného tuku v počte 92 klientov s následným poradenstvom k daným výsledkom. Účastníkom bol poskytnutý zdravotno-výchovný materiál.

„Deň zdravia Slovenská pošta Trnava“

V spolupráci so VŠZP Bratislava sme sa dňa 27.10.2016 výjazdom poradne zúčastnili akcie „Deň zdravia“ v priestoroch Slovenskej pošty v Trnave. Zabezpečili sme meranie cholesterolu v krvi, meranie TK, P a % množstva telesného tuku v počte 53 klientov s následným poradenstvom k daným výsledkom. Účastníkom bol poskytnutý zdravotno-výchovný materiál.

Základná poradňa na podporu zdravia:

Poradňa je určená všetkým obyvateľom spádového územia, ktorí prejavia záujem o svoje zdravie. Odhaľuje individuálne riziká vzniku chronických neinfekčných ochorení poskytovaním spektra vyšetrení:

- anamnestické vyšetrenia
- antropometrické vyšetrenia (BMI, WHR)
- biochemické vyšetrenia na prístroji Reflotrón (celkový cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza)
- somatické vyšetrenie, štandardné merania TK
- hodnota percentuálneho množstva telesného tuku (tukomer Omron BF 300)

Na základe analýz zistených údajov odporúčame optimálne zmeny okamžitou intervenciou:

- vo výžive a spotrebe alkoholu
- vo fyzickej aktivite
- zvládanie stresu
- vo fajčiarskych návykoch
- nefarmakologickom ovplyvňovaní TK

Klientom so zvýšenými hodnotami a rizikovým správaním odporúčame návštevu ďalších poradní v našom poradenskom centre.

Výsledok našej intervencie posudzujeme pri následnej kontrole. Pri pretrvávajúci rizik odporúčame návštevu lekára.

Počet klientov v poradni zdravia bol v roku 2016 492, čo bolo 4 848 výkonov, mimo TZS bolo vyšetrených 413 klientov.

Poradňa zdravej výživy:

Poradenstvo je zamerané na racionálnu výživu, pyramídu zdravej výživy, zdravé stravovacie návyky a na prevenciu nadváhy a obezity. Poradenstvo bolo poskytnuté 492 klientom.

Ovplyvňovanie determinantov zdravia a znižovanie rizikových faktorov

Do tejto úlohy sa oddelenie výchovy k zdraviu zapojilo v spolupráci s oddelením HDM pri realizácii prieskumu jodúrie u detí a dospelaj populácie. Oddelenie výchovy k zdraviu uskutočnilo odbery u dospelaj populácie vo vekovej kategórii 18-35 rokov v počte 6 žien a vo vekovej kategórii 36-54 rokov v počte 6 žien. Vzorok boli spolu s menným zoznamom sledovaných osôb odoslané na ÚVZ SR Bratislava.

Dve pracovníčky oddelenia výchovy k zdraviu sú členkami pracovných skupín Seniori a Deti, mládež a rodina Komunitného plánu sociálnych služieb mesta Trnava.

V súvislosti s realizáciou Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím sa vedúca oddelenia zúčastnila školení identifikácie syndrómu CAN a CSA a zastupuje RÚVZ so sídlom v Trnave v koordinačnej skupine v problematike násilia na deťoch na ÚPSVaR v Trnave.

Poradenstvo v oblasti používania zdravotno-výchovných metodík a postupov pre orgány, organizácie, inštitúcie, hnutia, svojpomocné skupiny, kluby, školy, TU a iné:

Na oddelení výchovy k zdraviu ako i v poradenskom centre podpory zdravia sme realizovali a vyhodnocovali praktickú výučbu študentov Trnavskej univerzity z odboru verejného zdravotníctva. Konzultačnú a poradenskú činnosť sme poskytovali študentom stredných a vysokých škôl pri vypracovávaní diplomových, bakalárskych a iných prác. Konzultácie v používaní zdravotno-výchovných metodík sme poskytli Centru voľného času v Trnave a Hlohovci, Mestskému kultúrnemu stredisku Hlohovec, Trnavskému osvetovému stredisku, základným školám v Trnave a klubom dôchodcov.

V rámci ochrany a podpory zdravia sme poskytovali pre širokú verejnú informácie o správnom životnom štýle, o prevencii drogových závislostí, infekcie HIV.

V rámci plnenia NPPZ sme k vyhláseným svetovým dňom WHO zorganizovali prednášky, dni otvorených dverí a rozdali vhodný zdravotno – výchovný materiál.

9.1.1 SLEDOVANIE A HODNOTENIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATELSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Anotácia

Správa o zdravotnom stave obyvateľstva Slovenskej republiky sa predkladá na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky každé tri roky, naposledy v roku 2012, kedy bola 5. septembra 2012 uznesením č. 438 schválená vládou Slovenskej republiky.

Na základe tohto uznesenia bude predložená Správa o zdravotnom stave obyvateľstva SR za roky 2012-2014 na rokovanie vlády do 30. Septembra 2015.

Správa o zdravotnom stave obyvateľstva SR vychádza zo základných údajov demografického vývoja obyvateľstva Slovenskej republiky, ktoré tvoria jej úvodnú časť. Opisuje epidemiologickú situáciu vo vývoji vybraných skupín ochorení chronických neinfekčných i infekčných za dané obdobie. Popisuje vývoj najzávažnejších chronických ochorení a iných závažných skupín chorôb z pohľadu úmrtnosti, chorobnosti, práceneschopnosti, invalidizácie. Správa hodnotí vývoj najmä tých chronických ochorení, ktoré sú najčastejšie príčinou negatívnych zmien zdravotného stavu obyvateľov Slovenskej republiky a zároveň hodnotí vývoj úmrtnosti aj v európskom kontexte. Poukazuje tiež na hlavné, základné rizikové faktory, ich výskyt a monitoring, ktoré súvisia s najčastejšími chronickými ochoreniami, urýchľujú ich vznik a výskyt. Uvádza ich výskyt a prevalenciu v populácii.

Oddelenie výchovy k zdraviu sa zapojilo do realizácie prieskumu Zdravotné uvedomenie a správanie sa obyvateľstva SR v roku 2016 vo forme dotazníkov v počte 104. Cieľom prieskumu je zvyšovať zdravotné uvedomenie obyvateľov a navodzovať postupnú zmenu postoja obyvateľov k vlastnému zdraviu, taktiež monitorovanie a hodnotenie úrovne zdravotného uvedomenia a výskytu rizikových faktorov životného štýlu. Prieskum bol vykonávaný v období máj – august 2016. Databáza s vyplnenými dotazníkmi bola zaslaná na ÚVZ SR.

Sledovanie zdravotného stavu vykonávame aj formou zberu údajov v TZS.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015-2025

Anotácia

Obezita sa stala celosvetovou pandémiou a v súčasnosti sa považuje za hlavnú hrozbu zdravotného problému. Obezita je zodpovedná za 2 - 8 % všetkých výdavkov na zdravotníctvo a 10 - 13 % úmrtí v rôznych častiach európskeho regiónu a počet tých, ktorí sú postihnutí kontinuálne narastá do alarmujúcich rozmerov. Na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 10 z 9. januára 2008 ÚVZ SR vypracoval a dňa 20. decembra 2010 na rokovanie vlády predložil „Správu o plnení Národného programu prevencie obezity v Slovenskej republike za roky 2008 - 2010“. Správa bola schválená 12. 1. 2011. Správa NPPO - odpočet v máji 2014. Oblasť realizovaných aktivít: *Spoločná oblasť* (výchova a vzdelávanie, média a komunikácia, zdravotníctvo, socioekonomické faktory prostredia. *Pohybová oblasť* (budovanie športovísk, dopravná infraštruktúra), *Výživa*: poľnohospodárska politika, trh a marketingové stratégie.

Dve pracovníčky sú členkami pracovnej skupiny „Podpora pohybovej aktivity, prevencia nadváhy a obezity“.

Pod záštitou Ministra zdravotníctva SR JUDr. Druckera a riaditeľky Kancelárie WHO Slovensko MUDr. Sedlákovej, MPH sa dňa 21.05.2016 konal 1.Slovenský deň obezity 2016. Pracovníci oddelenia výchovy k zdraviu v rámci tohto dňa v priestoroch radnice MÚ v Trnave zabezpečili vyšetrenie cholesterolu v krvi, meranie TK a P, meranie % množstva telesného tuku, vyhodnotenie rizikových faktorov ovplyvňujúci zdravý životný štýl a individuálne poradenstvo k zdravej výžive, nefarmakologickému ovplyvňovaniu TK pre 52 klientov. V rámci Svetového dňa pohybom ku zdraviu sme vykonali 4 prednášky na aktuálnu tému pre žiakov základných škôl.

V spolupráci s MÚ Trnava Kanceláriou Zdravé mesto Trnava sme sa zúčastnili Trnavských športových dní seniorov v areáli TJ Slávia Trnava. Na akcii bol 57 klientom zameraný TK, P, telesný tuk a poskytnuté poradenstvo.

Dňa 07.09.2016 sa vedúca oddelenia zúčastnila pracovného stretnutia - Návrhy úloh k Národnému akčnému plánu pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017-2020 pracovnej skupiny pohybovej aktivity, prevencie nadváhy a obezity na RÚVZ so sídlom v Žiline.

Tematike prevencie obezity sme sa venovali aj v rámci projektu Viem, čo zjem na ZŠ v Trnave.

Poradňa zdravej výživy:

Poradenstvo je zamerané na racionálnu výživu, pyramídu zdravej výživy, zdravé stravovacie návyky a prevenciu nadváhy a obezity. Poradenstvo bolo poskytnuté 492 klientom.

Poradenstvo o telesnej aktivite:

Pohybovú poradňu navštevujú klienti poradne zdravia s nadváhou, nedostatkom pohybovej aktivity a vysokými percentuálnymi hodnotami telesného tuku. Niektorí klienti prichádzajú priamo do nastavbovej poradne, alebo sú vyšetrovaní pri jej výjazdových aktivitách. Pri

intervencii je nutné individuálne posúdenie zdravotného stavu komplexne s ďalšími rizikovými faktormi. Poradenstvo bolo poskytnuté 327 klientom. Súčasťou činnosti o pohybovej aktivite sú individuálne cvičenia so sledovaním zdravotného stavu. Za rok 2016 navštívili za týmto účelom poradňu klienti 128 krát. Merania telesného tuku prístrojom OMRON bolo vykonané 455 klientom, výsledky boli písomne a graficky spracované.

Na Dňoch zdravia v mestách a na pracoviskách bolo poskytnuté poradenstvo v oblasti zdravej výživy a poradenstvo o telesnej aktivite, ktorému predchádzalo meranie percentuálneho množstva telesného tuku prístrojom OMRON BF 300 a meranie % množstva telesného tuku, kostrového svalstva, viscereálneho tuku, hmotnosti, bazálneho metabolizmu a BMI na prístroji OMRON BF 500.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Anotácia:

Formou intenzívnej mediálnej kampane, sprievodných podujatí a súťaže zvýšiť informovanosť obyvateľstva o význame pohybovej aktivity v prevencii chronických neinfekčných ochorení, propagovanie minimálneho objemu a intenzity pohybovej aktivity, ktoré už môžu byť efektívne pri priaznivom ovplyvnení zdravia jedinca s cieľom zvýšiť úroveň pohybovej aktivity dospelaj populácie SR aspoň na túto postačujúcu hranicu, vytvoríť u účastníkov súťaže návyk na pravidelnú pohybovú aktivitu

Analýza údajov z účastníckych listov a výsledkov vyšetrení u účastníkov so záujmom o konzultáciu v „poradni pre optimalizáciu pohybovej aktivity“ metódami bioštatistiky.

V roku 2016 sa nerealizoval.

9.3 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT (OBYVATEĽOV SEGREGOVANÝCH A SEPAROVANÝCH RÓMSKÝCH OSÁD)

Anotácia

V súlade s Revidovaným akčným plánom Dekády začleňovania rómskej populácie na roky 2015-2020 v prioritě zdravie v rámci Stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020, ktorá bola schválená uznesením vlády č.1/2012 zo dňa 11.januára 2012 zabezpečiť

zdravotnú výchovu obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád, zameranú na prevenciu ochorení a podporu zdravého životného štýlu.

V tejto oblasti sme pôsobili formou zdravotno-výchovných aktivít - prednáškami k aktuálnym problematikám s distribúciou zdravotno-výchovného materiálu. Pre rómsku komunitu sme zabezpečovali prednášky na špeciálnych školách v našom regióne, kde je zvýšené zastúpenie detí zo sociálne znevýhodnených rodín a detí z rómskej komunity. V rámci znevýhodnených komunít sme sa venovali aj deťom umiestneným v detskom domove v Trnave, kde sme začali cyklus prednášok na aktuálne témy. V roku 2016 bolo vykonaných pre znevýhodnené komunity 20 prednášok. Deťom bol poskytnutý vhodný zdravotno-výchovný materiál, formou ktorého sme sa snažili vplývať aj na ich rodiny.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Anotácia

Európsky akčný plán znižovania škodlivých účinkov alkoholu 2012 - 2020 bol schválený počas 61. zasadnutia Regionálneho výboru WHO pre Európu (Baku, 12-15.09.2011). Slovenská delegácia vo vystúpení podporila prijatie tohto dokumentu v súlade s pozíciou EÚ. Európsky akčný plán vychádza z Globálnej stratégie znižovania škodlivých účinkov alkoholu prijatej v rámci zasadnutia WHA 17-21. 5. 2010.

Zámerom Európskeho akčného plánu je poskytnúť krajinám usmernenie v podobe konkrétnych návrhov aktivít a v ich úsilí znižovať negatívne následky spôsobené užívaním alkoholu. Odporúča krajinám európskeho regiónu WHO formulovať, respektíve revidovať vlastné národné politiky v tejto oblasti. Ponecháva však samotným krajinám na zváženie, ktoré z navrhovaných opatrení najlepšie zodpovedajú ich potrebám.

Vedúca oddelenia je členkou pracovnej skupiny, prevencie drogových závislostí a pracovnej skupiny k plneniu úlohy č.12 z Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom. Akčný plán napĺňame vykonávaním poradenstva v protidrogovej poradni ako aj prednáškami k tejto tematike.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STÁRNUTIA

Anotácia

Demografický vývoj vo svete i na Slovensku je charakterizovaný starnutím populácie ako dôsledok poklesu pôrodnosti a postupného posunu silných populačných ročníkov do dôchodkového veku. V Slovenskej republike je 13,13 % obyvateľov vo veku nad 65 rokov, priemerný vek obyvateľstva je u mužov 37,68 a u žien 40,87 rokov. Stredná dĺžka života pri narodení dosiahla u mužov 72,47 rokov, u žien 79,45 rokov.

Starnutie je aj priamym výsledkom zdravého životného štýlu. Hoci starnutie predstavuje prirodzenú súčasť životného cyklu človeka, v rámci spoločnosti je potrebné riešiť priamy dosah očakávaných demografických zmien.

Súčasná mladá generácia by mala byť na túto situáciu pripravená, mala by vedieť, že staroba je súčasťou nášho života, ktorú treba akceptovať a pripravovať sa na ňu od mladosti.

Oddelenie výchovy k zdraviu podporilo myšlienku Slovenskej Alzheimerovej spoločnosti na vyhlásenej akcii „Týždeň mozgu“, ktorý sme realizovali v termíne od 14.03.2016 do 18.03.2016.

Pre seniorov, študentov a žiakov ZŠ sme vykonali prednášku na tému Alzheimer spojenú s precvičením pamäti pomocou pracovných listov. Dokumentáciu spolu s vyplneným dotazníkom k „Týždňu mozgu 2016“ sme zaslali Slovenskej Alzheimerovej spoločnosti. Prieběžne počas celého roka vykonávame edukačnú činnosť v spolupráci s JDS.

Oddelenie výchovy k zdraviu sa v spolupráci s Mestským úradom v Trnave, Kanceláriou Zdravé mesto zúčastnilo akcie „Trnavské športové dni seniorov“. Akcia sa uskutočnila v areáli TJ Slávia, 57 účastníkom bol zameraný TK, P a % množstvo telesného tuku a poskytnutý vhodný zdravotno – výchovný materiál.

V spolupráci s Mestským úradom v Trnave, Kanceláriou Zdravé mesto sme sa zúčastnili v rámci Týždňa zdravia meraní TK,P a % množstva telesného tuku v denných centrách seniorov Modranka, Bethowenova ul., Limbova ul. Trnava., kde sme vyšetrili 94 klientov. V dennom centre v Modranke bola zároveň uskutočnená prednáška na tému „Výživa pre seniorov“.

V dňoch 12.-13.10.2016 sme sa výjazdom Poradne zdravia zúčastnili 8. Ročníka Veľtrhu pre seniorov, ktorý organizovalo mesto Trnava v spolupráci so Strediskom sociálnej starostlivosti v Trnave a bol venovaný „Mesiacu úcty k starším“. Prezentovali sme činnosť Oddelenia výchovy k zdraviu, zabezpečili sme účastníkom vyšetrenie cholesterolu z kapilárnej krvi, merali hodnoty TK, % množstva telesného tuku prístrojom OMRON BF 300, kostrového svalstva, viscereálneho tuku, hmotnosti, bazálneho metabolizmu a BMI pomocou prístroja a OMRON BF 500. Poskytli sme individuálne poradenstvo k otázkam zdravého životného štýlu a vhodný zdravotno-výchovný materiál k danej problematike. Cholesterol sme vyšetrili 60 klientom a meranie TK, P, a % množstva telesného tuku 152 klientom. Na Veľtrhu sme vykonali prednášku na tému „Výživa v seniorskom veku“.

V rámci mesiaca úcty k starším sme v Trstíne, Maduniciach, Biňovciach a Dolnom Dubovom zorganizovali prednášku pre dôchodcov „Výživa v seniorskom veku“ a vyšetrili 74 klientov vo veku 55- a viac rokov. Účastníkom bol vyšetrený cholesterol, glukóza, zmeraný TK, tuk, vypočítané BMI, zhodnotené riziko KVCH, poskytnuté poradenstvo a rozdáný zdravotno – výchovný materiál.

Vedúca oddelenia je členkou pracovnej skupiny seniori, v rámci „Komunitného plánu sociálnych služieb“ Mestského úradu Trnava za oblasť seniori.

9.6 EFEKTÍVNA PODPORA KARDIOMETABOLICKÉHO ZDRAVIA V PROSTREDÍ STREDNÝCH ŠKÔL V BRATISLAVSKOM SAMOSPRÁVNOM KRAJI

Anotácia

RÚVZ Bratislava realizuje projekt Efektívna podpora kardiometabolického zdravia v prostredí stredných škôl v Bratislavskom samosprávnom kraji. Hlavným cieľom preventívneho projektu je skrining vybraných rizikových faktorov kardiometabolických ochorení u stredoškolskej mládeže, personalizované poradenstvo, motivácia detí a rodičov k tvorbe pozitívnych postojov a návykov vo vzťahu k celoživotnému kardio-metabolickému zdraviu, propagácia vedecky podložených informácií o kardio-metabolickom zdraví.

Plánované čiastkové aktivity projektu sú v súlade s prioritami NPPD :

- výživa a fyzická aktivita budovanie základov pre celý život
- psychológia zdravia ako prevencia porúch stravovania s cieľom NPPD zabezpečiť adekvátnu starostlivosť o zdravie a rozvoj detí a dorastu v SR v súlade s najnovšími poznatkami a odporúčaniami WHO a Európskej komisie.

9.6.1 ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

Anotácia

Hlavnou cieľovou skupinou projektu zameraného na zlepšenie ústneho zdravia sú 3 – 6-ročné deti, ktoré navštevujú materské školy (ďalej len MŠ). Obsahom zdravotno-edukačného pôsobenia je nácvik správnej techniky čistenia zubov, návyk celodenného udržiavania ústnej hygieny, formovanie postojov detí k správnej výžive, zubným prehliadkam a zubnému ošetrovaniu.

Ďalšou cieľovou skupinou sú rodičia detí a učiteľky MŠ, u ktorých sa projekt zameriava na zvýšenie ich povedomia ohľadom významu dentálneho zdravia a skvalitnenie informovanosti v oblastiach: správna stomatohygiena – fluoridácia – zdravé výživové zvyklosti.

Regionálny projekt RÚVZ so sídlom v Košiciach je vo finálnej fáze riešenia – zhodnotenia výsledkov dotazníkového prieskumu u rodičov detí a učiteliek MŠ (realizovaného cez RÚVZ Košice) a výsledkov monitorovania stavu ústneho zdravia u bežnej a sociálne znevýhodnenej časti detskej populácie (zabezpečeného stomatológmi spolupracujúcimi na projekte).

Prieskumom sa sledujú otázky úrovne starostlivosti o chrup a skladby stravy, z hľadiska jej relevantnosti pre ústne zdravie. Klinická časť projektu sa orientuje na stav v kazivosti chrupu detí a účinnosť intervenčno-edukačného pôsobenia.

Intervenčné aktivity v tejto oblasti uskutočňujeme v materských školách formou praktického nácviku správnej stomatohygieny a premietaním videofilmov k danej tematike. V roku 2016 sme uskutočnili 4 prednášky k danej téme v materských školách.

9.7 CINDI PROGRAM SR

Anotácia

Vytvorenie integrovanej stratégie na trvalé ovplyvnenie determinantov chronických ochorení v populácii SR na národnej a regionálnych úrovniach. Zahŕňa tri kľúčové funkcie verejného zdravotníctva / podpory zdravia na všetkých úrovniach riadenia.

1. Systematické a pravidelné monitorovanie zdravotného stavu a potrieb komún v oblasti zdravia.
2. Tvorba komplexnej politiky, ktorá je založená na aktuálnych, dostupných znalostiach a reaguje na potreby komún v oblasti zdravia.
3. Zabezpečenie zo strany riadiacich orgánov na všetkých úrovniach, že odsúhlasené, vysoko prioritné služby v oblastiach podpory zdravia sa poskytnú a budú dostupné každému členovi komunity kvalifikovanými organizáciami.

Súčasťou je vývoj, testovanie a vyhodnocovanie systémov determinantov a indikátorov zdravia, dotváranie a vylepšovanie programu Test zdravé srdce, vyhodnocovanie efektivity intervencií, tvorba metodík a vzdelávacích programov, budovanie partnerstiev a tvorba koordinačných nástrojov, tvarovanie sociálnych vzťahov, mestského plánovania, dlhodobé spoločenské plánovanie. Významnou stratégiou je spolupráca v rámci rezortu a snaha o zapojenie všetkých zdravotníkov do primárno-preventívnych aktivít, ako aj intersektorálna spolupráca (zdravé školy, zdravé pracoviská, zdravé mestá a i.).

Zdravotno-výchovná činnosť bola zameraná na zníženie chorobnosti a úmrtnosti na vybrané skupiny civilizačných ochorení a zníženie prevalencie osôb s rizikovým životným štýlom. Oddelenie výchovy k zdraviu realizovalo zdravotno –výchovnú intervenciu individuálnou, skupinovú a hromadnou formou poradenskej činnosti so zameraním na správnu výživu, prevenciu fajčenia, požívanie alkoholu, nedostatočnú pohybovú aktivitu, hypertenziu, stres a zmenu životného štýlu. Ťažiskom poradenskej činnosti okrem individuálneho poradenstva bolo poskytnúť základné informácie o zdravotnom stave a poradenstvo čo najväčšiemu počtu klientov, čo bolo realizované výjazdmi základnej

poradne zdravia a realizáciou ostatného poradenstva v spolupráci so školami, závodmi, sociálnymi zariadeniami a mestskými úradmi.

V rámci poradenského centra zdravia dlhodobo pracuje základná poradňa, poradňa zdravej výživy, poradňa prevencie drogových závislostí, poradňa odvykania od fajčenia, poradňa na podporu psychického zdravia a pohybová poradňa a linka pomoci HIV/AIDS.

V základnej poradni zdravia sme v roku 2016 evidovali 492 klientov čo bolo 4 848 výkonov. Mimo TZS bolo vyšetrených 413 klientov. V nadstavbových poradniach bolo roku 2016 vyšetrených 1 356 klientov.

V rámci vyhláseného Svetového dňa proti rakovine sme vykonali 6 prednášok pre stredné školy a pedagógov. Do vstupnej haly RÚVZ so sídlom v Trnave sme pripravili odborný panel k danej problematike a poskytli pre návštevníkov zdravotno-výchovný materiál.

V spolupráci s Trnavským osvetovým strediskom a Ligou proti rakovine sme sa zapojili do celoslovenskej akcie Deň narcisov.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Trnave, oddelenie výchovy k zdraviu v spolupráci s Kanceláriou Zdravé mesto MÚ v Trnave a Strednou zdravotnou

škoolou v Trnave zabezpečoval počas Kampane MOST – Deň srdca vyšetrenie cholesterolu, meranie TK, P, % množstva telesného tuku, BMI, WHR spojené s poradenstvom k prevencii KVCH. Celkovo bolo vyšetrených 104 klientov. Uverejnený leták na [www. stránke](#).

V rámci projektu CINDY sa venujeme vyhláseným svetovým dňom, ako je Svetový deň diabetu, Svetový deň výživy, Svetový deň duševného zdravia, Svetový deň pohybom ku zdraviu..., o ktorých informujeme verejnosť, organizujeme dni otvorených dverí a poskytujeme zdravotný materiál a poradenstvo k danej problematike.

Oddelenie výchovy k zdraviu v rámci Svetového dňa zdravia uskutočnilo vyšetrenia cholesterolu, cukru, triglyceridov a HDL cholesterolu v krvi, meranie % množstva telesného tuku, meranie TK,P, vyhodnotenie rizikových faktorov ovplyvňujúci zdravý životný štýl testom zdravé srdce/TZS/ a individuálne poradenstvo k zdravej výžive, nefarmakologickému ovplyvňovaniu TK, pohybovej aktivite, zvládaniu stresu a odvykaniu od fajčenia pre Trnavské osvetové stredisko 9 klientom a v spolupráci s ÚVZ SR Bratislava a RUVZ Bratislava pre zamestnancov MZ SR Bratislava 24 klientom.

V rámci Svetového dňa diabetu sme pripravili odborný panel vo vstupných priestoroch RUVZ, uverejnili oznam na [www. stránku úradu](#), propagovali diabetes v rámci prednáškových aktivít na ZŠ, SŠ, ŠZŠ, Detskom domove a pre JDS. Distribuovaný bol leták do ambulancií lekárov I. kontaktu.

Pre Ligu zdravia sme uskutočnili prednášku na tému Stres a relax. Prednášky sa zúčastnilo 36 klientov a následne bol spracovaný článok k danej téme do ich časopisu Liga zdravia.

9.8 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2013 - 2016

Anotácia

Cieľom uvedených priorít je zabezpečiť dostupnosť zdravotnej starostlivosti u osôb s drogovou závislosťou s poskytovaním dostatočného rozsahu terapeutických programov formou ambulantnou, ústavnou i stacionárnou, rozvíjať a **realizovať preventívne programy** výchovou predovšetkým detí a mládeže k zdravému životnému štýlu a to formou náukových didaktických sedení v rámci zdravotnej osvetu v oblasti drogovej problematiky a užívania psychoaktívnych látok. **V rámci vecnej pôsobnosti odborov podpory zdravia ÚVZ SR a RUVZ v SR** plnia úlohu v prioritě II. Preventívne programy:

a) Zabezpečenie univerzálnej prevencie – výchovou predovšetkým detí a mládeže k zdravému životnému štýlu, zdravotnou osvetou v oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych i ilegálnych návykových látok (alkohol, tabak, ilegálne drogy)

Predpokladaný prínos je zníženie incidencie užívania a najmä vzniku závislostí od ilegálnych drog, hlavne u mladej populácie v Slovenskej republike. Ukazovateľ je počet a druh realizovaných prevenčných aktivít.

Vedúca oddelenia je členom Riadiaceho výboru Zdravé mesto a drogovej prevencie a komisie Okresného úradu pre prevenciu patologických javov a kriminality.

Vedúca oddelenia je členom pracovnej skupiny, prevencie drogových závislostí a pracovnej skupiny k plneniu úlohy č.12 z Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom. Akčný plán naplníme vykonávaním poradenstva v protidrogovej poradni a v poradni pre odvykanie od fajčenia.

V roku 2016 navštívilo poradňu prevencie drogových závislostí 31 klientov. K téme závislostí na alkohole, ilegálnych látkach a nelátkových závislostiach bolo uskutočnených 21 prednášok na základných a stredných školách v regióne a na tému prevencia fajčenia a negatívne účinky fajčenia bolo vykonaných 8 prednášok.

V rámci Európskeho boja proti drogám sme spoločne s MÚ Trnava Kanceláriou Zdravé mesto, Združením STORM a TOS Trnava organizovali aktivity pre verejnosť a študentov. Bol spracovaný leták, kde bolo uverejnené všetky aktivity zúčastnených organizácií a pravidelne ním boli informovaní obyvatelia o aktivitách cez www.sídla a sociálnu sieť facebook. Oddelenie výchovy k zdraviu v rámci tejto akcie vykonalo 7 prednášok s besedami na základných školách a stredných školách v regióne Trnava, Piešťany, Hlohovec.

Súťaž „Najlepšia protidrogová nástenka“, ktorú organizovalo ÚVZ SR, sme podporili propagáciou informácií na www.sídle úradu.

ÚVZ SR prostredníctvom vybraných RÚVZ vykonáva prieskum Global Youth Tobacco Survey (GYTS) na Slovensku. Ide o projekt globálneho monitorovania užívania tabaku vypracovaného a koordinovaného Svetovou zdravotníckou organizáciou, Centrom pre kontrolu chorôb a prevenciu.

Do uvedeného prieskumu bol zapojený i náš RÚVZ. Monitoring a vykonávanie realizácie terénnej práce na školách uskutočnili pracovníci OVZ na 5 vybraných ZŠ v Trnavskom kraji u žiakov 7.,8. a 9 ročníka. V rámci projektu bolo vyplnených 363 dotazníkov. Akčný plán realizácie národnej protidrogovej stratégie SR na obdobie rokov 2013-2016

9.9 ZNIŽOVANIE EPIDEMIOLOGICKÉHO A CHEMICKÉHO RIZIKA POKRMOV RÝCHLEHO OBČERSTVENIA V OKRESE LEVICE

Anotácia

Zvýšená pozornosť mikrobiologickej kontrole pokrmov rýchleho občerstvenia určených k priamemu konzumu, kontrola dodržiavania prevádzkovej hygieny a osobnej hygieny stermi z pracovného prostredia, náradia, náčinia, pracovného odevu a rúk pracovníkov a kontrola obsahu jedlej soli v pokrmoch rýchleho občerstvenia.

Neboli sme riešiteľským pracoviskom.

9.10 STRAVOVACIE NÁVYKY A SPOTREBNÝ POTRAVINOVÝ KÔŠ U OBYVATEĽOV OKRESU LEVICE

Okres Levice patrí k regiónom vykazujúcim dlhodobu nepriaznivé ukazovatele zdravotného stavu obyvateľov, pretrvávajúca vysoká chorobnosť a úmrtnosť, hlavne na ochorenia srdcovocievne a nádorové, čo môžu ovplyvňovať aj stravovacie návyky.

Z dôvodu zabezpečenia objektívnosti a efektívnosti štúdie je žiaduce čo najvyššie percento návratnosti dotazníkov z proporcionálneho rozloženia záujmovej skupiny (obyvatelia celého okresu), preto boli pri distribúcii a zbere dotazníkov požiadané o spoluprácu pri realizácii štúdie samosprávy miest a obcí. Dotazníky boli rozdelené podľa miest, obcí, veku a pohlavia obyvateľov. Práca bola rozložená na 2 roky, v roku 2015 sa vykonáva príprava dotazníkov.

Dotazníky sú anonymné /rozdelené do troch častí/. V prvej úvodnej časti sú všeobecné otázky (bydlisko, pohlavie, vek, ekonomická aktivita, prítomnosť ochorení) - z dôvodu zaradenia respondentov do štatistických skupín a možného vplyvu týchto ukazovateľov na výsledky hodnotenia. Druhá časť dotazníka obsahuje otázky zamerané na sledovanie stravovacích návykov (forma stravovania v priebehu dňa, rozdelenie príjmu stravy počas dňa, zmeny diéty vo vzťahu k príčinám). V tretej časti dotazníka je sledované množstvo spotreby jednotlivých potravín (65 komodít). Regionálny úrad verejného zdravotníctva zabezpečí distribúciu 800 dotazníkov podľa veku, pohlavia a bydliska. Respondenti budú vybraní náhodným výberom.

Po získaní vyplnených dotazníkov z miest a obcí roku 2015 budú informácie z dotazníkov analyzované v pripravenej maske MS EXCEL. Spracovanie v PC, analýza získaných informácií a konečné záverečné hodnotenie bude vykonané v roku 2016.

Neboli sme riešiteľským pracoviskom.

Plnenie úlohy odboru hygieny detí a mládeže:

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Anotácia

Prieskum je zameraný, okrem iného, na oblasť závislostí – t.j. fajčenie, konzumáciu alkoholu, zneužívanie liekov a drog a pod.

Na tejto úlohe participovalo OVZ v roku 2016 vykonávaním poradenskej činnosti v poradni prevencie drogových závislostí, spoluprácou na intervenčných programoch škôl, vykonávaním prednáškových činností, besied, distribúciou zdravotno-výchovného materiálu k danej tematike na stredných a základných školách v regióne.

Vedúca OVZ je členom Protidrogovej komisie MÚ v Trnave a Komisie prevencie patologických javov KÚ v Trnave. OVZ participuje pri vyhodnocovaní kľúčových indikátorov danej problematiky v regióne a svojou činnosťou zabezpečuje napĺňanie Národného programu boja proti drogám. Spracovali sme správu o činnosti v oblasti prevencie závislostí a kriminality pre KÚ v Trnave.

ÚVZ SR prostredníctvom vybraných RÚVZ vykonáva prieskum Global Youth Tobacco Survey (GYTS) na Slovensku. Ide o projekt globálneho monitorovania užívania tabaku vypracovaného a koordinovaného Svetovou zdravotníckou organizáciou, Centrom pre kontrolu chorôb a prevenciu.

Do uvedeného prieskumu bol zapojený i náš RÚVZ. Monitoring a vykonávanie realizácie terénnej práce na školách uskutočnili pracovníci OVZ na 5 vybraných ZŠ v Trnavskom kraji u žiakov 7., 8. a 9. ročníka. V rámci projektu bolo vyplnených 363 dotazníkov.

Plnenie úlohy odboru epidemiológie:

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Anotácia

Projekt vychádza z prijatých programov a aktivít HIV/AIDS v SR a z interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“, predlohou ktorého bol projekt nemeckej Spolkovej centrály pre zdravotnú osvetu BZgA, nazvaný „Mitmach - Parcours zu AIDS, Liebe und Sexualität“.

I napriek dostupnosti informácií, ktoré sú v dnešnej dobe k dispozícii, sa počet HIV pozitívnych stále zvyšuje. Prevencia je prevažne založená na báze pasívneho prijímania informácií. Pokiaľ nie je vytvorený priestor pre diskusiu a hlbšie pochopenie, základné fakty bývajú väčšinou čiastočne známe, ale neakceptované. Preto v rámci projektu sa na školách budú organizovať stretnutia so študentmi, kde získajú potrebné vedomosti a informácie v danej problematike netradičnými metódami.

V rámci prevencie pracuje na OVZ poradňa pre prevenciu infekcie HIV/AIDS. Poradenstvo je dôverné a vždy ide o stretnutie jedného klienta s jedným poradcom. Rešpektujeme absolútne právo klienta na dôvernosť a anonymitu. Klient je vždy poučený

o správaní, ktoré znižuje riziko infekcie HIV. Počet klientov v roku 2016 bolo 73 , ktorým bola poskytnutá základná informácia o infekcii HIV a jej predchádzaní, o spôsobe vyšetrenia na anti - HIV protilátky (poradenstvo poskytnuté telefonickou linkou pomoci AIDS bolo 50 klientom).

Aktuálne zistené nové poznatky na poradni sú aplikované do ďalšej práce v poradni AIDS a tiež sú prezentované zdravotno-výchovnými materiálmi (letáky, plagáty, postery, panely), prednáškami a príspevkami do tlače a masmédií. Poradňu navštívili resp. telefonické informácie boli podávané prevažne mladým ľuďom, najviac zastúpená je veková kategória od 15 - 19 rokov a 25 - 34 rokov. Celá činnosť poradenstva bola spropagovaná v tlači, na teletexte mestskej televízie, webových stránkach RÚVZ.

V roku 2016 bolo vykonaných 6 prednášok s besedami na tému AIDS a plánované partnerstvo a rodičovstvo. Na prednáškach spojenými s besedami zvyšujeme informovanosť a zmeny postojov mladých ľudí v problematike HIV/AIDS a iných pohlavne prenosných ochorení.

Oddelenie výchovy k zdraviu zabezpečuje poradňu k zodpovednému partnerstvu, rodičovstvu, manželstvu a prevencie chorôb prenášaných pohlavným stykom (HIV/AIDS).

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom vo Veľkom Krtíši**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Veľký Krtíš oddelenie HŽP

RÚVZ vo Veľkom Krtíši nebol vybratý na riešenie úloh 1.1, 1.2., 1.3., 1.4., 1.5. , 1.6. a 1.7..

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Odpočet plnenia úlohy:

Prevádzky s rizikovými pracoviskami sledujeme priebežne v rámci štátneho zdravotného dozoru. Zmeny, ktoré nastali, zaznamenávame pravidelne v programe ASTR. V roku 2016 boli v okrese Veľký Krtíš (k 31.12.2016) vyhlásené rizikové práce v nasledovných spoločnostiach:

1. **eustream a.s. Bratislava, prevádzka KS 03 Veľké Zlievce, 991 23 Veľké Zlievce, IČO: 35 910 712:** spoločnosť sa zaoberá prepravou zemného plynu. Rizikové práce boli vyhlásené pre 61 zamestnancov (pracovná pozícia „technik“), z toho 3 ženy. Rizikové práce boli vyhlásené v 3. kategórii pre 47 zamestnancov / 2 ženy s rizikovým faktorom hluk a vo 4. kategórii pre 14 zamestnancov / 1 žena, s expozíciou rizikovému faktoru hluk.
2. **IKE spol. s.r.o., Slatinka č. 176, 991 03 Pôtor, IČO: 36 057 185:** spoločnosť sa zaoberá výrobou a produkciou reklamy. Rizikové práce boli vyhlásené v 3. kategórii pre 5 zamestnancov / 0 žien (pracovná pozícia „zvárač – zámočník“), s rizikovým faktorom hluk.
3. **BCP BULLONERIA COLOMBO s.r.o. Pôtor, 991 03 Pôtor, IČO: 36 629 031:** spoločnosť sa zaoberá výrobou skrutiek a matiek. Rizikové práce boli vyhlásené v 3. kategórii pre 7 pracovníkov / 0 žien (pracovná pozícia „robotník vo výrobe“), s rizikovým faktorom hluk.
4. **TECHNOGYM E.E. s.r.o. Bratislava, prevádzka Malý Krtíš, 990 01 Malý Krtíš, IČO: 35 930 209:** spoločnosť sa zaoberá výrobou posilňovacích zariadení. Rizikové práce boli vyhlásené pre 96 zamestnancov, z toho 16 žien (pracovná pozícia „všeobecný operátor – brusič“, „všeobecný operátor – pieskovač“ a „lakovač“). Rizikové práce boli vyhlásené v 3. kategórii pre 43 zamestnancov / 0 žien s expozíciou rizikovým faktorom zväčša pevný aerosol, hluk a vibrácie (pracovná pozícia „všeobecný operátor – brusič“). Ďalej boli vyhlásené rizikové práce v 3. kategórii pre 4 zamestnancov / 0 žien s expozíciou rizikovému faktoru hluk (pracovná pozícia „všeobecný operátor – pieskovač“), rizikové práce v 3. kategórii pre 4 zamestnancov / 0 žien s expozíciou rizikovým faktorom hluk, zväčša pevný aerosol (pracovná pozícia „všeobecný operátor – pieskovač“) a rizikové práce v 3. kategórii pre 45 zamestnancov / 16 žien s expozíciou rizikovému faktoru záťaž teplom (pracovná pozícia „lakovač“).

Návrhy na zaradenie prác do kategórií boli vypracované v súlade s Vyhláškou MZ SR č. 448/2007 Z.z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií, v platnom znení. Uvedenými rozhodnutiami na určenie rizikových prác boli zároveň organizáciám nariadené opatrenia na predchádzanie vzniku ochorení podmienených prácou. Pracovné činnosti zaradené do 4. kategórie boli určené na časovo vymedzené obdobie.

RÚVZ so sídlom vo Veľkom Krtíši eviduje rizikové práce aj v ďalších prevádzkach. Tieto boli vyhlásené v predchádzajúcom období v nasledovných spoločnostiach:

1. AMARANTE s.r.o. Kiarov, 991 06 Želovce, IČO: 36 059 137: spoločnosť sa zaoberá výrobou okien. Rizikové práce boli vyhlásené v 3. kategórii pre 5 pracovníkov / 0 žien, s expozíciou rizikovému faktoru hluk (pracovná pozícia: „pracovník pri výrobe okien“ 3 / 0 žien, „zástupca vedúceho výroby“ 1 / 0 žien, „pracovník pri výrobe hranolov“ 1 / 0 žien).

2. ČOV a.s., Slovenská Ľupča, prevádzka Kompostáreň Čebovce, 991 25 Čebovce, IČO: 36 644 340: spoločnosť sa zaoberá výrobou kompostov a organických hnojív. Rizikové práce v 3. kategórii boli vyhlásené pre 3 pracovníkov / 1 žena s expozíciou rizikovým faktorom celkový pevný aerosol, amoniak (pracovná pozícia: „vedúca prevádzky“ 0 / 1 žena + „robotník, obsluha kompostárne“ 3 / 0 žien).

Celkový počet pracovníkov, vykonávajúcich rizikové práce v okrese Veľký Krtíš k 31.12.2016, bol **177 pracovníkov, z toho 20 žien**. V 3. kategórii sme evidovali 163 pracovníkov, z toho 19 žien a vo 4. kategórii to bolo 14 pracovníkov, z toho 1 žena (v spoločnosti eustream a.s. Bratislava, KS 03 Veľké Zlievce). Oproti záveru predchádzajúceho roka počet pracovníkov, zaradených v riziku, stúpol o 64 pracovníkov (zo 113 na 177 zamestnancov). Dôvodom je najmä vznik nového pracoviska v spoločnosti IKE spol. s.r.o. Pôtor (prášková lakovňa) a spustenie výroby skrutiek a matiek v spoločnosti BCP BULLONERIA COLOMBO s.r.o. Pôtor.

Tab. č. 1

Počty pracovníkov vykonávajúcich v okrese Veľký Krtíš rizikové práce k 31.12.2016 (podľa údajov z programu ASTR):						
Prevažujúca činnosť	Počet exponovaných pracovníkov					
	3. kategória		4. kategória		s p o l u	
	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov *	3	1	0	0	3	1
Priemyselná výroba **	113	16	0	0	113	16
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu ***	47	2	14	1	61	3
S P O L U	163	19	14	1	177	20

* spoločnosť ČOV a.s. Slovenská Ľupča, prevádzka Kompostáreň Čebovce

** spoločnosť IKE spol. s.r.o. Slatinka, Pôtor – Slatinka

spoločnosť BCP Bulloneria Colombo s.r.o. Pôtor

spoločnosť TECHNOGYM E.E. s.r.o. Bratislava, prevádzka Malý Krtíš

spoločnosť AMARANTE s.r.o. Kiarov

*** spoločnosť eustream a.s. Bratislava, prevádzka KS 03 Veľké Zlievce

Tab. č. 2

Počty pracovníkov vykonávajúcich v okrese Veľký Krtíš rizikové práce k 31.12.2016 (podľa údajov z programu ASTR):						
Faktor	Počet exponovaných pracovníkov					
	3. kategória		4. kategória		s p o l u	
	celkom	žien	celkom	žien	celkom	Žien
Hluk	115	2	14	1	129	3
Chemické látky a zmesi	50	1	0	0	50	1
Vibrácie	43	0	0	0	43	0
Záťaž teplom a chladom	45	16	0	0	45	16

Pri kontrole prevádzok s vyhlásenými rizikovými prácami sa väčšinou nestretávame s nedostatkami v oblasti ochrany zdravia pracovníkov a uplatňovania nových legislatívnych úprav. Podieľajú sa na tom najmä pracovné zdravotné služby, ktoré u zamestnávateľov s rizikovými pracoviskami poctivo sledujú trend vývoja podnikov a včas reagujú na zmenu situácie výrobných podmienok.

Zamestnanci odd. PPL v rámci štátneho zdravotného dozoru v priebehu roka 2016 upozorňovali organizácie na povinnosť vypracovať informáciu o výsledkoch hodnotenia zdravotných rizík a o vykonaných technických a organizačných opatreniach na pracovisku. Niektorí zamestnávatelia túto povinnosť plnia vlastnými zamestnancami, iní si ich dávajú vypracovávať pracovným zdravotným službám. K 31.12.2016 boli na RÚVZ so sídlom vo Veľkom Krtíši doručené informácie o výsledkoch hodnotenia zdravotných rizík a o vykonaných technických a organizačných opatreniach na pracovisku zo všetkých spoločností s vyhlásenými rizikovými prácami.

Všetky organizácie, v ktorých sú určené rizikové práce, majú uzatvorenú zmluvu s PZS, čo predstavuje 100 %. Jedná sa o zmluvy so spoločnosťami: PZS s.r.o. Banská Bystrica, Falck Healthcare a.s. Bratislava, ProCare a.s. Bratislava a PYROBOSS s.r.o. Banská Bystrica.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí **Odpočet plnenia úlohy:**

Na pracoviskách u rôznych subjektov sa pri používaní toxických a veľmi toxických chemických látok a zmesí zameriavame predovšetkým na skladovanie, spôsob vedenia evidencie, spôsob manipulácie, odbornú spôsobilosť, na manipuláciu s nimi, zabezpečenie preventívnej zdravotnej starostlivosti, zabezpečenie OOPP pre zamestnancov, vybavenie pracovísk lekárničkami prvej pomoci, likvidáciu prázdnych obalov a nespotrebovaných zvyškov atď.

V súvislosti s používaním prípravkov na chemickú ochranu rastlín zisťujeme, že sa čoraz častejšie aplikujú prípravky, ktoré nie sú zaradené medzi toxické látky a zmesi. Skladovanie prípravkov na ochranu rastlín je v súčasnej dobe obmedzené, nakoľko sa prípravky na ochranu rastlín nenakupujú do zásoby, ale objednáva sa len potrebné množstvo. Likvidácia nepoužitých obalov a prípravkov sa zabezpečuje na základe zmlúv cez oprávnené organizácie. Osobitná pozornosť sa venuje zamestnancom pri aplikácii prípravkov na ochranu rastlín, skladovým priestorom v poľnohospodárskych subjektoch či v maloobchodných predajniach. Menšie poľnohospodárske družstvá, ako aj súkromne hospodáriaci roľníci, zabezpečujú výkon chemickej ochrany rastlín prevažne dodávateľským spôsobom. Zamestnanci týchto spoločností majú odbornú spôsobilosť a sú pravidelne školení.

Čo sa týka vykonania skúšok odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami, zamestnanci oddelenia i naďalej poskytujú záujemcom potrebné informácie (celkovo bolo v roku 2016 poskytnutých 7 konzultácií). Odbornú spôsobilosť zamestnancov pre prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami, zabezpečuje RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

V priebehu roka 2016 neboli v okrese Veľký Krtíš hlásené žiadne mimoriadne situácie a havárie.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Odpočet plnenia úlohy:

Výkon štátneho zdravotného dozoru v tejto oblasti je zameraný na sledovanie plnenia povinností zamestnávateľov, podľa Nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom, v znení neskorších predpisov. V okrese Veľký Krtíš evidujeme 1 pracovisko s výskytom týchto látok – t.j. onkologickú ambulanciu Oncomedical s.r.o. Veľký Krtíš s 2 pracovníčkami (lekárka a zdravotná sestra), ktoré sú exponované chemickým karcinogénom – cytostatikám. Cytostatiká sa podávajú ambulantne, infúznou formou.

Čo sa týka kontroly plnenia povinností, vyplývajúcich z Nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z.z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, RÚVZ so sídlom vo Veľkom Krtíši evidoval v roku 2016 iba 2 takéto žiadosti. Jednalo sa o odstránenie eternitovej strechy z hospodárskej budovy v obci Žihľava od spoločnosti Profi – Demont s.r.o. Detva a koncom roka 2016 bola podaná ďalšia žiadosť na odstránenie eternitovej krytiny zo strechy rodinného domu v obci Balog nad Ipl'om od spoločnosti Arpád Bazsó, Slatina. Práce na odstraňovaní tejto AZC krytiny budú prebiehať až v roku 2017 - v závislosti od počasia.

Práce na odstraňovaní azbestu a materiálov obsahujúcich azbest vykonávajú iba firmy, ktoré vlastnia oprávnenie na odstraňovanie azbestocementových materiálov. Výkon práce je pod odborným dohľadom a vždy sú zabezpečené komplexné opatrenia na ochranu zdravia. Návrhy likvidácie azbestocementového materiálu vyhovovali podmienkam, ktoré sú určené NV SR č. 253/2006 Z.z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci a boli v súlade so zákonom č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov.

Zamestnancom aj zamestnávateľom naďalej priebežne poskytujeme poradenské služby a konzultácie v oblasti uvedenia si rizík, vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva karcinogénnym a mutagénnym faktorom, vrátane azbestu, ako aj z expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu a látkam, narúšajúcim endokrinný systém. V roku 2016 bolo poskytnutých pracovníkmi odd. PPL Veľký Krtíš celkom 6 takýchto konzultácií.

2.1.4. Pilotné testovanie nových navrhovaných metód hodnotenia fyzickej záťaže pri práci

Odpočet plnenia úlohy:

RÚVZ Veľký Krtíš nie je riešiteľským pracoviskom.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1. Zdravé pracoviská

Odpočet plnenia úlohy:

Oddelenie PPL na RÚVZ Veľký Krtíš sa snaží napomáhať zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov predovšetkým cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci, ako aj spoluprácou s pracovnými zdravotnými službami. Prostredníctvom Poradne zdravia a jej aktivít sú propagované u zamestnávateľov intervenčné programy, ktorých cieľom je informovať zamestnávateľov o vplyve pracovného prostredia, životného štýlu, zdraviu škodlivých faktorov práce a ich vzájomnej kombinácii na zdravie zamestnancov. V poslednom období zamestnávatelia kladú väčší dôraz na zlepšenie podmienok práce, ako aj pracovného prostredia. Nevhodné pracovné podmienky prevažujú viac – menej iba v tých prevádzkach, ktoré začali svoju činnosť v neúčelových priestoroch. Pracovné prostredie je zväčša vyhovujúce v prevádzkach, ktoré sú vybudované podľa schválenej projektovej dokumentácie. Spracovanie dokumentácie projektanti často konzultujú aj s pracovníkmi odd. PPL a to ešte vo fáze prípravy. K 31.12.2016 bolo k uvedenej tematike (t.j. podpora zdravia pri práci) vykonaných 21 konzultácií, z toho 11 u SZČO, počas ktorých bolo záujemcom poskytované odborné poradenstvo. Zároveň bolo vykonaných 9 kontrol so zameraním na pracovné prostredie a znižovanie zdravotných rizík z práce a pracovného prostredia.

V uvedenej oblasti úzko spolupracujeme aj s Poradňou zdravia pri RÚVZ Veľký Krtíš. Poradňa zdravia pri RÚVZ Veľký Krtíš vykonávala v rámci svojej činnosti aj aktivity, zamerané na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu. Osobitnú pozornosť pracovníčky venovali poradenstvu pre malé a stredné podniky a samostatne zárobkovo činné osoby (SZČO). Do 31.12.2016 bolo vykonaných 9 výjazdových aktivít, zameraných na vyšetrenie krvi v rámci prevencie kardiovaskulárnych ochorení a to v nasledovných prevádzkach:

1. ADANO Veľký Krtíš – výroba trvanlivého pečiva (16 klientov)
2. ADANO Modrý Kameň – výroba trvanlivého pečiva (8 klientov)
3. II. Základná škola Veľký Krtíš – pedagogická činnosť (23 klientov)
4. Hontiansko-novohradská knižnica – výpožičná činnosť (19 klientov)
5. EQUUS Vinica – spracovanie mrazenej zeleniny (15 klientov)

6. Špeciálna základná škola Veľký Krtíš – pedagogická činnosť (23 klientov)
7. ERCE Veľký Krtíš – výroba cestovín (44 klientov, 3 výjazdové aktivity)

Všetkým záujemcom boli prístrojom Reflotron vyšetrené hodnoty celkového cholesterolu, glykémie, HDL a LDL cholesterolu, zmeraný bol krvný tlak, pulz, percento telesného tuku, výška a hmotnosť. Vykonané bolo individuálne poradenstvo pre klientov podľa zistených výsledkov. Pracovníčky PZ pravidelne vykonávajú pre zamestnávateľov aj rôzne poradenské aktivity (napr. informačné panely, konzultácie, prednášky atď.).

V spolupráci s mestom Veľký Krtíš a ďalšími organizáciami, v rámci rôznych zdravotno-výchovných dní (napr. „Svetový deň zdravia“ – beh ulicami mesta, kampaň „MOST“, Banícky jarmok atď.) vykonávajú pracovníčky Poradne zdravia aj výjazdové akcie pre obyvateľov mesta, zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia. Záujemcom je ponúknutá možnosť vyšetrenia kapilárnej krvi Reflotronom, individuálne poradenstvo a zdravotno-výchovné materiály na rôzne témy.

2.2.2. Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Odpočet plnenia úlohy:

V spolupráci s orgánmi inšpekcie práce a NIP boli v II. polroku 2016 vykonané spoločné previerky v spoločnosti CBA Slovakia a.s. Lučenec, prevádzka „Supermarket Cent“ Veľký Krtíš. Zo strany RÚVZ Veľký Krtíš bolo predmetom kontroly plnenie povinností zamestnávateľa pri ochrane zdravia pri práci, podľa Zákona NR SR č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov, všeobecne záväzných predpisov vydaných na jeho vykonanie a iných všeobecne záväzných právnych predpisov, upravujúcich ochranu zdravia pri práci, so zameraním najmä na:

- hodnotenie zdravotných rizík a kategorizáciu prác,
- zabezpečenie zdravotného dohľadu pre zamestnancov,
- vedenie a uchovávanie evidencie zamestnancov podľa kategórií prác,
- zabezpečenie posudzovania zdravotnej spôsobilosti na prácu,
- zabezpečenie požiadaviek v zmysle minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadaviek na pracovisko,
- zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pred fyzickou záťažou pri práci,
- zabezpečenie bezpečnostných a zdravotných požiadaviek pri manipulácii s bremenami
- zabezpečenie ochrany zdravia pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci.

Počas výkonu štátneho zdravotného dozoru boli v prevádzke zistené nedostatky vo vybavení priestorov šatní (nedostatok nábytku na sedenie) a absencia vhodnej dennej miestnosti pre zamestnancov, ktorá bude zároveň slúžiť na zabezpečenie stravy a pitného režimu. V dohodnutom termíne do 31.12.2016 boli nedostatky zo strany zamestnávateľa úplne odstránené.

V rámci Európskeho týždňa pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (43. kalendárny týždeň) sme v priestoroch RÚVZ Veľký Krtíš pripravili pre záujemcov deň otvorených dverí a informačný panel k aktuálnej kampani Európskej agentúry pre bezpečnosť a ochranu zdravia (EU-OSHA) na tému „Zdravé pracoviská pre všetky vekové kategórie“.

2.3 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

Odpočet plnenia úlohy:

RÚVZ Veľký Krtíš nie je riešiteľským pracoviskom.

2.4 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Odpočet plnenia úlohy:

Chránená dielňa a chránené pracovisko sú pracoviská zriadené právnickou osobou alebo fyzickou osobou, v ktorých pracuje najmenej 50 % občanov so zdravotným postihnutím, ktorí nie sú schopní nájsť si zamestnanie na otvorenom trhu práce. Tiež sú to pracoviská, na ktorých sa občania so zdravotným postihnutím zaškoľujú alebo pripravujú na prácu a v ktorých sú pracovné podmienky (vrátane nárokov na pracovný výkon) prispôbené zdravotnému stavu občanov so zdravotným postihnutím. RÚVZ Veľký Krtíš, odbor preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie, k 31.12.2016 vydal 9 rozhodnutí na uvedenie chránených pracovísk a chránených dielní do prevádzky a 4 dodatky k pôvodným rozhodnutiam z dôvodu zmeny počtu ZŤP pracovníkov na danom pracovisku (Miroslav Baláž ELECTRIC Veľký Krtíš, Milan Násaly ELMOUR Kamenné Kosihy, GoSt s.r.o. Veľký Krtíš – 2x).

Do prevádzky boli uvedené nasledovné chránené dielne a pracoviská:

1. T-STORE s.r.o., Modrý Kameň: Rozličný tovar Modrý Kameň, 1 ZŤP pracovník – predavač.
2. Víno Natural Domin & Kušický Veľký Krtíš: Kancelárske priestory Veľký Krtíš – 1 ZŤP pracovník – pomocný administratívny pracovník.
3. GA-JU s.r.o. Nenince: Rozličný priemyselný tovar Nenince – 2 ZŤP pracovníci – predavač.
4. Gabriel Fekete Kosihy nad Ipľom: Predaj plastových okien Veľký Krtíš – 2 ZŤP pracovníci – predavač a administratívny pracovník.
5. Remont Plus s.r.o. Veľký Krtíš: Predaj LED svietidiel Veľký Krtíš – 2 ZŤP pracovníci – skladník a predavač.
6. Miroslav Baláž ELECTRIC Veľký Krtíš: Kancelárske priestory Veľký Krtíš – 1 ZŤP pracovník – pracovník stávkovej kancelárie.
7. INFO PC s.r.o. Čebovce: Kancelárske priestory Veľký Krtíš – 1 ZŤP pracovník – administratívny pracovník.
8. Tibor Kremničan T.K.MARKETING Dolné Plachtince: Administratívna činnosť Dolné Plachtince – 1 ZŤP pracovník – pomocný administratívny pracovník.
9. Pavel Šarina Veľký Krtíš: Kancelária Veľký Krtíš – 1 ZŤP pracovník – administratívny pracovník.

Pri uvádzaní chránených pracovísk a chránených dielní do prevádzky bolo v roku 2016 pracovníkmi odd. PPL Veľký Krtíš vykonaných 9 kontrol, v rámci ktorých boli posudzované pracovné priestory a údaje o zamestnancoch z hľadiska ich zdravotných obmedzení a uplatnenia potrebných úprav pracovných podmienok. Zdravotne postihnutí pracovníci (celkovo sa jedná o 12 nových pracovníkov – prevažne telesné postihnutie, postihnutie srdcovo-cievneho systému a onkologické ochorenia) pred nástupom do zamestnania

absolvovali lekársku prehliadku a sú zdravotne spôsobilí vykonávať prácu na chránenom pracovisku, čo deklarujú lekárske potvrdením pre ÚPSVaR Veľký Krtíš. K dispozícii majú dennú miestnosť, vybavenú aj nad rámec platnej legislatívy (napr. pohovky na možnosť oddychu poležiačky, antialergické nátery stien a podláh a podobne). Pracovné podmienky, vrátane nárokov na pracovný výkon, celkový počet a trvanie prestávok v práci, pracovné tempo a pod.), sú na pracoviskách prispôsobené zdravotnému stavu občanov so zdravotným postihnutím. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru neboli zistené žiadne nedostatky, najmä z dôvodu, že všetci zamestnávateľia ešte pred zriadením samotnej prevádzky na pokyn pracovníkov ÚPSVaR Veľký Krtíš konzultovali vybavenie priestorov a splnenie ďalších podmienok priamo s pracovníkmi RÚVZ Veľký Krtíš.

Okrem odd. PPL vydávali rozhodnutia na uvedenie priestorov chránenej dielne alebo chráneného pracoviska do prevádzky v roku 2016 aj pracovníci oddelenia Hygieny výživy RÚVZ Veľký Krtíš, konkrétne:

1. PŠH VK s.r.o., Veľký Krtíš: Predajňa Potravín, Čebovce – 2 ZŤP pracovníci – predavač.
2. NORIL s.r.o. Kosihy nad Ipľom: Predajňa SPAJZ – rozličný tovar, Dolinka – 2 ZŤP pracovníci – predavač.
3. Ladislav György, Rimavská Sobota: Mäso centrum, Veľký Krtíš – 3 ZŤP zamestnanci – predavač.
4. Schikulka & Macatch s.r.o. Príbelce: Rozličný tovar – 1 ZŤP pracovník – predavač.
5. ADANO s.r.o. Veľký Krtíš: Výroba pekárenských výrobkov, Modrý Kameň – 8 ZŤP pracovníkov – manipulačný pracovník, obsluha pracovných strojov.
6. Ján Pavlov, Stredné Plachtince: Výroba a predaj cukrárenských výrobkov a zmrzliny, predaj nápojov Veľký Krtíš – 4 ZŤP pracovníci – pracovníci vo výrobe a manipulácii s cukrárenskými výrobkami.
7. ADANO s.r.o. Veľký Krtíš: Výroba ostatných pekárenských výrobkov a cestovín Modrý Kameň – 23 zamestnancov – manipulačný pracovník v pekárenskej výrobe, pracovník vo výrobe cestovín, vrátnik.

Vydaný bol aj 1 dodatok k pôvodnému rozhodnutiu z dôvodu zmeny počtu ZŤP pracovníkov na pracovisku pre spoločnosť COBAK s.r.o. Želovce – Výroba a predaj pekárenských a cukrárenských výrobkov, Želovce.

V rámci bežného štátneho zdravotného dozoru bola vykonaná kontrola pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov chránených dielní a chránených pracovísk podľa metodického usmernenia ÚVZ SR na výkon štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách aj v iných, nielen novovzniknutých prevádzkach. Celkovo boli pracovníkmi PPL vykonané 2 takéto kontroly v maloobchodnej predajni a administratívnej prevádzke. Boli použité aj kontrolné listy informovanosti zamestnancov (2 – zobrazovacie jednotky, 1 - bremená), z ktorých vyplynulo, že pracovníci sú informovaní o vplyve práce a pracovných podmienok na ich zdravie, zamestnávateľ im poskytuje OOPP a v prípade potreby majú kedykoľvek možnosť prerušiť výkon práce.

Tab. č. 3

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontr. CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZP na kontrol. CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy *	Zistené nedostatky	Uložené opatrenia (aké, koľko)	Poznámky
	rozhodnutí	stanovísk				(aké, koľko)	(aké, koľko)		
Veľký Krtíš	16	5 *	18 (2 staršie CHP)	18 (2 staršie CHP)	58 (3 zamestnanci na starších CHP, 55 nových zamestnancov)	2 – Z, 1 - R	0	0	individuálne prestávky v práci podľa potreby

* dodatok k pôvodným rozhodnutiam (zmena počtu pracovníkov)

Z – zobrazovacie jednotky, R - bremená

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVIN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 Bezpečnosť kozmetických výrobkov a ochrana spotrebiteľa

Do riešenia projektu sme sa zapojili v jeho prvej etape, ktorý prebiehal v rokoch u 2014-2015 odberom vzoriek kozmetických výrobkov na kontrolu vybraných regulovaných látok a zakázaných látok a na kontrolou tvrdení uvedených na kontrolovaných kozmetických výrobkoch / Odpočet plnenia programov a projektov za rok 2014 a 2015 / . Projekt bol ukončený v tomto roku správou, ktorú vypracoval ÚVZ SR odbor HVBPKV v spolupráci s NRC pre kozmetické výrobky pri RÚVZ so sídlom v Žiline.

3.2 Bezpečnosť výrobkov z bambusu

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti výrobkov z bambusu určených na priamy styk s potravinami vo vzťahu k migrácii formaldehydu, melamínu a ďalších kontaminantov vyplývajúcich z materiálového zloženia a kontrola správneho označovania v súlade s požiadavkami nariadenia EP a rady č. 1935/2004.

- na tejto úlohe sa náš úrad nepodieľa.

3.3 Problematika plastifikátorov v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami

Kontrola používania plastifikátorov hlavne na báze esterov kyseliny ftalovej pri výrobe a správne používanie finálnych výrobkov dostupných na trhu v SR.

- na tejto úlohe sa náš úrad nepodieľa.

3.4 Prehľad 5-ročného výkonu hraničných kontrol nad melamínovými a polyamidovými výrobkami v SR a EÚ

- na tejto úlohe sa náš úrad nepodieľa.

3.5 Monitoring probiotík v potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch

Cieľom monitoringu je zistiť prítomnosť deklarovaných probiotík vo vybraných potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch.

- na tejto úlohe sa náš úrad nepodieľa.

3.6 Monitoring príjmu jódu

V rámci tejto úlohy sa monitoruje obsahu jódu v jodidovanej kuchynskej soli s cieľom sledovania zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu.

V roku 2016 sme v rámci kontroly obsahu jódu odobrali v okrese Veľký Krtíš 24 vzoriek jodidovanej kuchynskej soli. Následne boli vzorky zaslané na chemické analýzy do laboratórií RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Všetky odobraté vzorky boli vyšetrené na jodid draselný (KJ), jodičnan draselný (KJO₃) a ferokyanid draselný.

Na základe laboratórnych rozborov bolo zistené, že obsah jodidu draselného vo všetkých vyšetrených vzorkách bol v súlade s množstvom KJ uvedenom v príslušnej hlave Potravinového kódexu SR.

Obsah ferokyanidu draselného bol vo všetkých vzorkách v hodnote do 20 mg/kg.

Vzorky soli boli odoberané v priebehu celého roka v prevádzkach zariadení spoločného stravovania s prípravou pokrmov.

3.7 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok a aróm v potravinách

Cieľom projektu je monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm u dospelých a detskej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

Na základe usmernenia Úradu verejného zdravotníctva SR č. OHVBP KV/ 2609/ 2016/Tru zo dňa 24.2.2016- Monitoring spotreby vybraných prídavných látok na rok 2016, sme zabezpečili i tomto roku sledovanie spotreby prídavných látok - E 104 chinolínová žltá, E 951 aspartam a E 960 glykozidy steviolu na základe dotazníkovej metódy a laboratórnych vyšetrení vybraných potravín.

Zabezpečili sme pre monitoring 20 dobrovoľných respondentov v stanovených vekových kategóriách. Respondenti: veková kategória 19 až 35 rokov a 36 až 54 rokov-muži /10/ a ženy/10/ ľahko/stredne pracujúci .

Každý z respondentov vyplnil 24 hodinový dotazník / jedálny lístok/ spotreby pokrmov a nápojov. Jednotliví účastníci monitoringu boli oboznámení so štúdiom a tiež k tlačivám k vyplňovaniu spotreby obdržali návod na vyplnenie dotazníka / jedálneho lístka/ pre spotrebu prídavných látok. Jedálne lístky boli vypísané podrobne, podľa priložených pokynov.

V rámci projektu sme odobrali 3 vzorky potravín. V 2 vzorkách bola stanovovaná E 104 chinolínová žltá, 1 vzorka bola v rámci monitoringu odobratá aj na prítomnosť E 951 aspartamu.

Výstupom projektu sú tabuľky výsledkov respondentov o predpokladanom množstve skonsumovaných prídavných látok a výsledky laboratórnych stanovení, ktoré boli zaslané na ÚVZ SR.

3.8 Monitoring príjmu kuchynskej soli

Cieľom projektu je dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli na 5 g na deň u dospelých populácie ako rizikového faktoru vo výžive ľudí. Vysoký príjem soli je spojený s výskytom KVO.

V 1. etape riešenia projektu bola vykonaná kontrola pridanej jedlej soli do hotových pokrmov, do pekárskeho výrobku a chleba v zariadeniach spoločného stravovania /ZSS/.

Kompletné obedové menu bolo odobraté vo verejnom ZSS, uzavretom ZSS a v nemocničnom zariadení zo stravy pre zamestnancov /spolu 10 vzoriek /.

V ZSS boli odobraté 2 vzorky chleba a 1 vzorka pečiva / rožok bez povrchového posypu soli/

V 2. etape sme zabezpečili monitoring príjmu kuchynskej soli na základe 24 hodinového dotazníka u 20 klientov (dospelá populácia muži/ženy v dvoch vekových kategóriách 19 r. - 35 r. a 36 r. -54 r. Oslovení klienti vyplnili aj dotazník o frekvencii konzumácie potravín s pridanou jedlou soľou. 24 hodinový dotazník bol spracovaný v programe Alimenta.

Výsledky z 1. a 2. etapy boli doplnené do pridaných tabuliek a zaslané na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, ktoré vyhodnotilo výsledky za jednotlivé okresy a jednotlivé komodity potravín.

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

V kalendárnom roku 2016 pre Odbor hygieny detí a mládeže v rámci plnenia Programov a projektov Úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike boli určené nasledovné úlohy:

4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia Národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015 - 2025 (NAPPO)

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

V súvislosti s epidemickým nárastom prevalencie obezity v celosvetovom meradle vláda Slovenskej republiky schválila Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025, ktorého súčasťou sú úlohy a aktivity, zamerané na zníženie výskytu obezity detskej a dorastovej populácie. Zlé stravovacie návyky a nízka fyzická inaktivita predstavujú významné faktory obezity u dospelých, rovnako ako aj u detí a mladých ľudí. Uvedené faktory vedú k nadhmotnosti a obezite a v dôsledku toho sa môžu uplatniť nezávislé rizikové faktory chronických neprenosných ochorení.

Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy sú všetky RÚVZ v SR.

Úlohy a priority, vyplývajúce z projektu boli v roku 2016 plnené nasledovne:

a) Podpora zdravého štartu do života

V kalendárnom roku 2016 bola realizovaná výchovná aktivita formou prednášky zameraná na poradenskú a konzultačnú činnosť v oblasti zdravého životného štýlu, prevencie obezity a zdravej výživy v Rodinnom centre Hruštička, o.z. vo Veľkom Krtíši. Prednášku pripravilo Oddelenie podpory zdravia.

b) Podpora zdravšieho prostredia na školách

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru a úradnej kontroly potravín v zariadeniach školského stravovania a v školských bufetoch odborné pracovníčky oddelenia hygieny detí a mládeže sa zameriavali na zisťovanie pôvodu potravín, kontrolu hygienických podmienok prípravy a podávania stravy, zostavenie jedálnych lístkov, počet stravujúcich sa detí a mládeže, kontroly pestrosti stravy, realizáciu pitného režimu detí, zapojenie do školského mliečneho programu a programu školské ovocie, podporu poskytovania desiat vyrábaných a podávaných zo školskej kuchyne. Snažíme sa obmedziť prístup k občerstveniu a ďalším doplnkovým možnostiam menej zdravých potravín v priestoroch školy. Formou cieleného štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach pre deti a mládež nariadeného ÚVZ SR v Bratislave sme zisťovali marketingovú propagandu nezdravých potravín v zariadeniach pre deti a mládež a v školských bufetoch. Diétne stravovanie v školských stravovacích zariadeniach v okrese Veľký Krtíš nie je zabezpečené. Posudzovanie energetickej a biologickej hodnoty stravy sa vykonáva v rámci realizovaných projektov ÚVZ v SR.

Štátny zdravotný dozor a úradná kontrola potravín v školských stravovacích zariadeniach a vo výdajniach stravy bol v roku 2016 vykonaný v počte 45 kontrol.

Edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí realizuje Oddelenie výchovy ku zdraviu. V kalendárnom roku 2016 bol počet edukačných aktivít na školách realizovaný na 8 základných školách (z toho 2 špeciálne ZŠ) prevádzkovaných v okrese Veľký Krtíš.

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

V kalendárnom roku 2016 vedúca oddelenia HDM na poradu pracovníkov školského stravovania organizovaných Okresným úradom Banská Bystrica, odborom školstva nebola pozvaná. Vzdelávanie pracovníkov zariadení školského stravovania vykonávame počas výkonu ŠZD, resp. osobnými alebo telefonickými konzultáciami.

d) Podpora pohybových aktivít

V roku 2014 oddelenie HDM RÚVZ so sídlom vo Veľkom Krtíši sa zapojilo do riešenia úlohy č. 4.4. - Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl; využitie hodín TV programov a projektov ÚVZ v SR.

Úloha na základných školách bola realizovaná v II. polroku 2014. V školách, ktoré boli vybraté pre plnenie mimoriadnej úlohy HH SR a v ktorých boli získané údaje o organizovaní povinných i nepovinných TV aktivít organizovaných školou, t.j. na každej vybratej škole kde bol vyplnený dotazník „Pedagogický proces na hodinách telesnej výchovy na základných školách“ sa sledovala pohybová aktivita detí. Projekt bol realizovaný v 7 plnoorganizovaných základných školách a na 3 málotriednych základných školách.

Pracovník RÚVZ sa zúčastnil hodiny telesnej výchovy v 3. a v 8. ročníku každej školy a vyplnil dotazník „Pohybová aktivita detí počas hodiny telesnej výchovy“. V každom sledovanom ročníku, t.j. v 3. a v 8. ročníku 20 žiakov (10 chlapcov a 10 dievčat) vyplnilo „Dotazník pohybovej aktivity žiaka“. Pri nedostatočnom počte žiakov boli žiaci doplnení zo 4. a 7. ročníka príslušnej ZŠ.

Údaje z dotazníkov sa použili na tvorbu databázy. Údaje z dotazníkov boli vložené do zaslaného formulára na vkladanie údajov. Vyplnená databáza bola zaslaná na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

Projekt COSI - Childhood Obesity Surveillance Initiative - súčasť Národného akčného plánu prevencie obezity

Cieľom projektu Svetovej zdravotníckej organizácie (SZO) je podpora zdravia a správneho vývoja detí na Slovensku. Uvedený projekt bol realizovaný vo viacerých európskych krajinách.

Projekt bol realizovaný na vybraných základných školách v okrese Veľký Krtíš, kde bolo potrebné zmerať žiakov základných škôl vo veku od 7 do 7,99 rokov. Do projektu boli vybraté nasledovné základné školy:

a/ Základná škola, nám. A. H. Škultétyho 9, 990 01 Veľký Krtíš - mestská ZŠ

b/ Základná škola s materskou školou, Krtíšska 26, 991 22 Bušince - vidiecka ZŠ

c/ Základná škola s materskou školou, Imre Madácha 3, 991 02 Dolná Strehová - vidiecka ZŠ

d/ Základná škola s materskou školou, Gottwaldova 81, 991 06 Želovce - vidiecka ZŠ

Celkový počet žiakov, zaradených do projektu bol 80, z toho 40 mestských a 40 vidieckych žiakov.

Rodičom/zákonným zástupcom vybraných žiakov vo veku 7 - 7,99 rokov boli odovzdané informované súhlasy, ich prevzatie bolo podpísané na osobitnom liste.

Po podpísaní informovaného súhlasu rodičmi odborné pracovníčky oddelenia HDM dohodli s vedením školy termín uskutočnenia merania detí - hmotnosť, výška, obvod pása a bokov. Pri meraní do dotazníkov boli zaznamenané: dátum narodenia, pohlavie, bydlisko, stupeň školskej dochádzky, dátum merania, oblečenie počas merania, hmotnosť, výška, obvod pása a bokov. Vyplnené dotazníky boli označené kódmi podľa usmernenia zodpovednej pracovníčky MZ SR.

Zber údajov bol realizovaný v decembri 2015. V 1. polroku 2016 bola vytvorená databáza údajov v programoch Excel a programe WHO Open Clinica.

Vyplnené údaje z "Dotazníka pre meranie detí" boli vložené do e-formy programu Open Clinica do kancelárie WHO v Kodani a do databázy v programe Excel, ktoré boli následne zaslané zodpovednej pracovníčke MZ SR. Vyplnené dotazníky a podpísané informované súhlasy rodičov boli tiež zaslané zodpovednej pracovníčke MZ SR - MUDr. Tichej poštou.

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Cieľom projektu je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v SR zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy sú vybrané RÚVZ v SR.

Projekt bol riešený v I. polroku 2015 podľa pokynov Úradu verejného zdravotníctva SR. Po obdržaní dotazníkov a vypracovaní sprievodného listu - žiadosti o spoluprácu bolo v Gymnáziu A.H. Škultétyho, Školská 21, 990 01 Veľký Krtíš dotazníkovým prieskumom zisťované zneužívanie návykových látok u žiakov 1. - 4. ročníka spomínanej strednej školy. Prieskum bol realizovaný anonymne. Vyplnený dotazník žiaci vložili do obálok, zalepili a odovzdali anketárovi. Počas vyplňovania dotazníka anketár vyplnil tlačivo hlásenie za triedu, kde bol zapísaný aj kód školy. Po skončení vyplňovania dotazníkov boli jednotlivé obálky s dotazníkmi a hlásenie za triedu vložené do jednej veľkej obálky. Veľké obálky za jednotlivé triedy boli zaslané na Úrad verejného zdravotníctva SR na ďalšie hodnotenie.

V kalendárnom roku 2016 zo strany gestora neboli žiadne požiadavky na realizáciu projektu.

4.3 Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku.

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t.j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku, poranenie, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti a pod. a porovnanie získaných výsledkov s výsledkami sledovania s predchádzajúcimi rokmi. Na základe získaných údajov sa overí účinnosť intervenčných opatrení, zameraných na zníženie počtu úrazov u detí, ako aj ich vážnych zdravotných následkov v rámci predchádzajúceho prieskumu. Vzhľadom na to, že v Slovenskej republike nie je k dispozícii komplexná štatistika resp. evidencia detských úrazov, výstupy z projektu by mali do istej miery poskytnúť prehľad o situácii v tejto oblasti.

Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy sú všetky RÚVZ v SR.

Projekt je realizovaný podľa požiadaviek gestora v III etapách u detí vo veku od 3 do 14 rokov.

III. etapa projektu bola realizovaná v roku 2016 u vekovej skupiny 11 - 14 ročných detí dotazníkovým prieskumom. Do prieskumu boli vybraté dve základné školy, 1 mestská - Základná škola s materskou školou, Lipové nám. 296, 992 01 Modrý Kameň a 1 vidiecka - Základná škola s materskou školou, 991 42 Hrušov č. 497, ktorým boli odovzdané dotazníky. Počet vyplnených a vrátených dotazníkov zo škôl bol 69. Údaje z dotazníkov boli vložené do masky v programe Excel a zaslané elektronicky na ÚVZ SR na ďalšie vyhodnotenie.

4.4 Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl; využitie hodín TV

Cieľom projektu je zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb zdravého fyzického a duševného vývinu. Odborne zdôvodniť potrebu minimálne 30 minútovej pohybovej aktivity denne pre všetkých žiakov v školách v súlade s Globálnou stratégiou WHO pre výživu, fyzickú aktivitu a zdravie a v súlade s jednou z 12 koncepcií redukcie a prevencie nadváhy a obezity u detí a mládeže Európskeho informačného systému životného prostredia a zdravia.

Postup plnenia mimoriadnej úlohy sa uskutočnil podľa osobitného listu ÚVZ SR – HH SR, ktorým bol stanovený rozsah a termín vykonania cieleného štátneho zdravotného dozoru zameraného na pedagogický proces na hodinách telesnej výchovy na základných školách. Pracovník RÚVZ v spolupráci s vedením školy v každej vybratej škole vyplnil dotazník „Pedagogický proces na hodinách telesnej výchovy na základných školách“.

Úloha na základných školách bola realizovaná v II. polroku 2014. V školách, ktoré boli vybraté pre plnenie mimoriadnej úlohy HH SR a v ktorých boli získané údaje o organizovaní povinných i nepovinných TV aktivít organizovaných školou, t.j. na každej vybratej škole kde bol vyplnený dotazník „Pedagogický proces na hodinách telesnej výchovy na základných školách“ sa sledovala pohybová aktivita detí.

Pracovník RÚVZ sa zúčastnil hodiny telesnej výchovy v 3. a v 8. ročníku každej školy a vyplnil dotazník „Pohybová aktivita detí počas hodiny telesnej výchovy“. V každom sledovanom ročníku, t.j. v 3. a v 8. ročníku 20 žiakov (10 chlapcov a 10 dievčat) vyplnilo „Dotazník pohybovej aktivity žiaka“. Pri nedostatočnom počte žiakov boli žiaci doplnení zo 4. a 7. ročníka príslušnej ZŠ.

Údaje z dotazníkov sa použili na tvorbu databázy. Údaje z dotazníkov boli vložené do zaslaného formulára na vkladanie údajov. Vyplnená databáza bola zaslaná na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

V prvom polroku 2016 zo strany gestora neboli žiadne požiadavky na realizáciu projektu.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program

V rámci plnenia úloh národného imunizačného programu pracovníci oddelenia epidemiológie vykonali fyzickú kontrolu zaočkovanosti vo všetkých neštátnych zdravotníckych zariadeniach pre deti a dorast, ktoré sa nachádzajú na území okresu Veľký Krtíš.

V rámci Európskeho imunizačného týždňa, ktorý vyhlasuje európska úradovňa Svetovej zdravotníckej organizácie zameranej na posilnenie významu očkovania a zvýšenia zaočkovanosti boli pre laickú verejnosť vyhotovené letáky o imunizácii populácie s aktuálnym očkovacím kalendárom na rok 2016. Článok s príslušnou tematikou bol uverejnený aj na webovej stránke RÚVZ Veľký Krtíš.

Na uverejnenom telefónnom čísle na webovej stránke RÚVZ sa môže verejnosť informovať o problematike očkovania. Zákonných zástupcov detí, ktorí z akéhokoľvek dôvodu odmietajú povinné očkovanie pozývame do poradne v rámci pohovoru o poučení o očkovaní, jeho dôležitosti a o možných následkoch týkajúcich sa zdravia dieťaťa, ako aj verejného zdravia v prípade nezaočkovania dieťaťa.

6.2 Surveillance infekčných chorôb

Odborní pracovníci oddelenia epidemiológie vykonávali epidemiologické vyšetrenia a protiepidemické opatrenia pri výskyte infekčných ochorení v ohniskách nákazy. Za uvedené obdobie bolo vykonaných celkom 133 terénnych šetrení v ohniskách nákaz z toho 65x v ohniskách salmonelóz, 1x v ohnisku šigelóz, 2x kampylobakteriálnej enteritídy, 3x rotavírusových enteritíd, 1x infekcií enteropatogénnymi *Escherichia coli*, 2x hnačiek a gastroenteritíd pravdepodobne infekčného pôvodu, 2x Norovírusov a 1x enterokolitíd zapríčinených *Clostridium difficile*. Protiepidemické opatrenia boli vykonané spolu 46x v ohnisku hepatitídy typu A, 4x typu B a 3x vírusovej hepatitídy typu C. V rámci prevencie šírenia nozokomiálnych nákaz boli vykonané 2 protiepidemické opatrenia.

V rámci sledovania HER v zdravotníckych zariadeniach bolo odobratých spolu 270 sterov mikrobiálnej čistoty, z toho 90 zo sterilného materiálu a 180 sterov z prostredia. Podľa vopred určeného harmonogramu sme odoberali vzorky odpadových vôd z ČOV mesta Veľký Krtíš a z ČOV Opatovská Nová Ves.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

S informačným systémom sa pracuje denne a to, zadávaním prenosných ochorení, sleduje sa systém rýchleho varovania a týždenne sa zadávajú údaje o výskyte akútnych respiračných ochorení a chrípke podobných ochorení.

6.4 Nozokomiálne nákazy

V roku 2016 oddeleniu epidemiológie bola nahlásená 1 nozokomiálna nákaza a to z oddelenia OAIM.

Na predchádzanie NN sa na nemocničných oddeleniach vykonávajú pravidelné kontroly hygienicko-epidemiologického režimu, bariérovej ošetrovateľskej starostlivosti, manažmentu NN a spätnej väzby k ošetrovateľským pracovníkom. Každoročne sa zapájame do kampane hygieny a dezinfekcie rúk, ktorá je súčasťou WHO.

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie

V priebehu roka sa v okrese Veľký Krtíš nevyskytli mimoriadne epidemiologické situácie, len lokálne epidémie respiračných ochorení, ktorým sa zabránilo prerušením výchovno-vzdelávacieho procesu a lokálne epidémie hepatitíd typu A, kde protiepidemické opatrenia boli vykonané v plnom rozsahu.

6.6 Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Podľa vopred určeného harmonogramu sme vykonávali odber vzoriek odpadových vôd z ČOV mesta Veľký Krtíš a z ČOV Opatovská Nová Ves.

6.7 Prevencia HIV/AIDS

V rámci „Svetového dňa boja proti AIDS“ boli na SOŠ v Modrom Kameni a Gymnáziu vo Veľkom Krtíši odprednášané 2 prednášky pre 70 študentov o prevencii AIDS. Pred prednáškou boli študentom rozdane dotazníky „Čo vieš o AIDS“ na zistenie vedomostí študentov o AIDS. Prednáška bola sprevádzaná premietnutím filmu „Anjeli“ z DVD a spoločnou besedou. Do interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“ sme sa nezapojili.

6.8 Poradne očkovania

Na uverejnenom telefónnom čísle na webovej stránke RÚVZ sa môže verejnosť informovať o problematike očkovania. Priebežne aktualizujeme informovanie laickej verejnosti o význame očkovania a očkovaním preventabilných ochorení. Verejnosť informujeme aj formou materiálov o očkovaní, ktoré distribuujeme do detských ambulancií a nemocnice s aktuálnym očkovacím kalendárom.

So všetkými rodičmi detí, ktorí z akéhokoľvek dôvodu odmietajú povinné očkovanie pozývame do poradne v súvislosti s odmietnutím očkovania na pohovor o poučení o očkovaní, jeho dôležitosti a následkoch v prípade nezačkovania dieťaťa.

6.9 Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania.

Zapojili sme sa do projektu "Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania", ktorý sa formou hry snaží edukovať študentov vyšších ročníkov ako budúcich rodičov v oblasti povinného očkovania a jeho významu.

6.10 Umývanie a dezinfekcia rúk v zdravotníckych zariadeniach

Každoročne sa zapájame do Národnej kampane „Save Lives: Clean Your Hands“ a to letákmi pre zdravotníckych pracovníkov o dôležitosti správneho umývania rúk s použitím dezinfekčných prípravkov a odberom sterov z rúk zdravotníckeho personálu.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 „NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA“

Národný program podpory zdravia je prioritne zameraný na ovplyvňovanie determinantov zdravia, znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva a na zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti. Hlavným cieľom aktualizovaného programu podpory zdravia ostáva dlhodobé zlepšovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky - elimináciou výskytu porúch zdravia, ktoré znižujú kvalitu života a ohrozujú človeka predčasnou smrťou.

Aj v tomto roku sme naďalej pokračovali v realizácii aktivít zameraných na splnenie jeho čiastkových cieľov a realizovali aktivity vedúce k zlepšeniu súčasného stavu v jednotlivých oblastiach NPPZ.

Svoje aktivity smerujeme hlavne na mladú generáciu v oblasti zdravého životného štýlu, ďalšími oblasťami sú výživa a stravovacie zvyklosti, dôležitosť fyzickej aktivity, škodlivosť tabaku a zákernosť drog, nebezpečenstvo nadmerného užívania alkoholu, AIDS. Prednášky na tieto témy sme realizovali v základných a stredných školách okresu. Pri príležitosti svetového dňa boja proti rakovine sme študentkám strednej školy v spolupráci s gynekológom podrobnejšie priblížili informácie o rakovine krčka maternice a možnostiach, ako sa pred ňou chrániť.

V poradenskom centre priebežne zisťujeme rizikové faktory chronických neinfekčných ochorení a intervenujeme v závislosti od výsledkov vyšetrení, či už poučením o ozdravení životného štýlu, alebo odoslaním ošetrovateľovi na ďalšiu diagnostiku a liečbu. Máme zriadenú poradňu pohybovej aktivity, poradňu zdravej výživy a poradňu na odvykanie od fajčenia, v ktorej môžu fajčiari získať informácie o možnosti prestať fajčiť.

V rámci preventívnych opatrení na znižovanie výskytu infekčných ochorení sa v prednáškach vykonávaných v špeciálnej základnej škole venujeme zdravej výžive, starostlivosti o osobnú hygienu, hygienu vlasov a potrebu očkovania. V spolupráci s epidemiologickým oddelením sme v dvoch stredných školách – na gymnáziu a na strednej odbornej škole – zrealizovali projekt „Očkovanie hrou“, v ktorom sme študentom prehĺbili vedomosti o jednotlivých povinných očkovaníach a ochoreniach, proti ktorým sa očkuje. Poskytli sme im kritický pohľad na jednotlivé zdroje informujúce o očkovaní a zloženie očkovacích látok. Ďalšou dôležitou súčasťou bolo objasnenie imunity jednotlivca a kolektívnej imunity.

V tomto roku sme sa v súlade s Aktualizáciou Národného programu podpory zdravia zapojili do prieskumu Zdravotné uvedomenie a správanie sa obyvateľstva SR. Oslovili sme 104 respondentov podľa stanovených kritérií, a tí nám vyplnili dotazník. Následne sme ich zadali do počítača a po skompletizovaní odoslali na spracovanie a vyhodnotenie na ÚVZ SR.

9.1.1 SLEDOVANIE A HODNOTENIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Správa o zdravotnom stave obyvateľstva SR vychádza zo základných údajov demografického vývoja obyvateľstva Slovenskej republiky, ktoré tvoria jej úvodnú časť. Opisuje epidemiologickú situáciu vo vývoji vybraných skupín ochorení chronických neinfekčných i infekčných za dané obdobie. Popisuje vývoj najzávažnejších chronických ochorení a iných závažných skupín chorôb z pohľadu úmrtnosti, chorobnosti, práceneschopnosti, invalidizácie. Správa hodnotí vývoj najmä tých chronických ochorení, ktoré sú najčastejšie príčinou negatívnych zmien zdravotného stavu obyvateľov Slovenskej republiky a zároveň hodnotí

vývoj úmrtnosti aj v európskom kontexte. Poukazuje tiež na hlavné, základné rizikové faktory, ich výskyt a monitoring, ktoré súvisia s najčastejšími chronickými ochoreniami, urýchľujú ich vznik a výskyt. Uvádza ich výskyt a prevalenciu v populácii.

Nadalej sledujeme vývoj zdravotného stavu obyvateľstva v našom okrese. V Poradni zdravia a na výjazdových aktivitách sledujeme hodnoty parametrov, týkajúcich sa kardiovaskulárnych ochorení.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015-2025

V súlade s cieľom NPPPO vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý má viesť k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity, sme nadalej pokračovali v aktivitách, ktorých cieľom je eliminovať ich epidemický výskyt.

Úlohy plníme v súčinnosti s inými oddeleniami.

V nadväznosti na preventívne programy sa nadalej zameriavame na vybrané chronické ochorenia, ktoré vo veľkej miere súvisia s nadhmotnosťou a obezitou. Súčasťou všetkých vyšetrení v poradni zdravia aj na výjazdových vyšetreniach v školách a prevádzkach je poskytovanie odborného poradenstva zamerané na dosiahnutie správneho životného štýlu, vrátane eliminácie výskytu obezity a osvojenie si primeranej pohybovej aktivity. Pri príležitosti Svetového dňa zdravia sme uskutočnili výjazdovú akciu do knižnice, kde sme o zásadách správneho stravovania diskutovali so zúčastnenými občanmi.

V materskom centre Hruštička sme edukovali matky v oblasti správnej výživy detí s ohľadom na nebezpečenstvo rozvoja obezity. Pre deti a mládež sme pripravili prednášky o správnej životospráve, zamerané na prevenciu obezity, zvýšenie pohybovej aktivity a správne držanie tela. Prednášky sme vykonali v základnej škole a v špeciálnej základnej škole vo Veľkom Krtíši. Pre seniorov sme pripravili prednášku s besedou o potrebe a priaznivých účinkoch pohybu v každom veku. Pre obyvateľov mesta sme zrealizovali športové podujatie, kedy sme rýchlou chôdzou prešli okruh asi 4 kilometrov. So zamestnancami úradu sme uskutočnili športový deň zameraný na turistiku a kolektívne športové hry.

Zapojili sme sa do priebežného monitoringu programu Školské ovocie, ktorý hodnotí vplyv uvedeného programu na zvyšovanie zdravotného a nutričného uvedomenia u detí a rodičov. Podľa metodického pokynu sme požiadali rodičov, aby vyplnili dotazníky. Nahodené dotazníky sme odoslali na ďalšie spracovanie a vyhodnotenie na ÚVZ SR.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Cieľom tejto kampane je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľov Slovenska elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov chronických neinfekčných ochorení – pohybovej inaktivity.

Do projektu sa v čase jeho konania pravidelne zapájame. Keďže kampaň prebieha každý druhý rok, zapojíme sa do nej v budúcom roku 2017.

9.3 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT (obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád)

Cieľom tohto programu je zabezpečiť aktivity zamerané na podporu zdravého životného štýlu. Zapojili sme sa do projektu Zdravé komunity, zatiaľ sme sa skontaktovali s rómskymi aktivistami, absolvovali sme všetky školenia v rámci tohto projektu. Zúčastnili sme sa na seminári k sledovaniu vybraných ukazovateľov zdravotného stavu rómskej populácie na základe analýzy údajov z Listov o prehliadke mŕtveho, ktorý sa konal v októbri v Poprade.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Hlavným cieľom nového Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom je zvýšenie celospoločenského povedomia o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu. Tejto problematike sa venujeme v prednáškovej činnosti prevažne na druhom stupni základných škôl.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA

Keďže demografický vývoj vo svete i na Slovensku je charakterizovaný starnutím populácie v dôsledku poklesu pôrodnosti a postupného posunu silných populačných ročníkov do dôchodkového veku, je veľmi dôležité venovať sa tejto skupine obyvateľov.

Cieľom je zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí a eliminovať tak sociálnu izoláciu, ktorá má negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí.

Edukačné aktivity motivujúce obyvateľstvo k väčšiemu záujmu o problematiku zdravého starnutia realizujeme v priebehu celého roka, hlavne počas Týždňa mozgu, Svetového dňa Alzheimerovej choroby, Medzinárodného dňa starších a Mesiaca úcty k starším.

Pre seniorov v Klube dôchodcov sme vykonali počas týždňa mozgu prednášku „Život prospešný mozgu“ a precvičovanie pamäti s pracovnými listami. Ponúkli sme im možnosť dať si odmerať tlak krvi. V mesiaci úcty k starším sme v klube dôchodcov zrealizovali prednášku s besedou o očkovaní a vírusovej hepatitíde A. v seniorskom dome sme propagovali dôležitosť pohybu v každom veku a besedovali o možnostiach zdravého životného štýlu.

Domovu dôchodcov a sociálnych služieb sme poskytli zdravotno-výchovné materiály.

9.6 EFEKTÍVNA PODPORA KARDIOMETABOLICKÉHO ZDRAVIA V PROSTREDÍ STREDNÝCH ŠKÔL V BRATISLAVSKOM SAMOSPRÁVNOM KRAJI

Náš úrad nie je riešiteľským pracoviskom tohto projektu.

9.6.1 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku - stomatohygiena

Cieľom tohto projektu je zlepšenie ústneho zdravia detskej populácie, a tým vytvorenie predpokladov k zlepšeniu ústneho zdravia aj v dospelosti.

Hlavnou cieľovou skupinou projektu sú 3 – 6-ročné deti, ktoré navštevujú materské školy. Obsahom zdravotno-edukačného pôsobenia je nácvik správnej techniky čistenia zubov, návyk celodenného udržiavania ústnej hygieny, formovanie postojov detí k správnej výžive, zubným prehliadkam a zubnému ošetrovaniu. Takto tematicky ladenú prednášku priebežne vykonávame v MŠ a v SZŠ.

Ďalšou cieľovou skupinou sú rodičia detí a učiteľky MŠ, u ktorých sa projekt zameriava na zvýšenie ich povedomia ohľadom významu dentálneho zdravia a skvalitnenie informovanosti v oblastiach: správna stomatohygiena – fluoridácia – zdravé výživové zvyklosti. Pedagógov sme edukovali zdravotno-výchovnými materiálmi.

9.7 CINDI PROGRAM SR

Dlhodobým cieľom programu je znižovať celkovú úmrtnosť populácie Slovenska, predovšetkým úmrtnosti na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov.

Pri plnení tohto programu sme sa zamerali na osoby s rizikovým životným štýlom, a to najmä fajčiarov, nezdravo sa stravujúce osoby, osoby s nedostatočnou pohybovou aktivitou s nadmerným užívaním alkoholu. Svojou zdravotno-výchovnou činnosťou sa snažíme zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy a zvýšením pohybovej aktivity. S týmto zameraním sme vykonávali zdravotno-výchovné intervencie pre rôzne vekové skupiny obyvateľstva.

Individuálna stratégia zahŕňa vyhľadávanie zdravých osôb v riziku a chorých, nepodchytených v kuratívnej, vyšetrenie a anamnéza, identifikácia individuálneho rizika, poradenstvo spojené s nefarmakologickou intervenciou v oblasti zmeny životného štýlu, manažment klienta v poradni zdravia, v špecializovaných nadstavbových poradniach pre nefarmakologické znižovanie krvného tlaku a zvýšenie pohybovej aktivity, ako aj v poradni zdravej výživy a počas výjazdových akcií poradne zdravia.

V poradni zdravia bolo v prvom polroku vyšetrených 295 klientov, z toho 84 mužov a 211 žien. Prvovyšetrených bolo celkom 127 klientov, 44 mužov a 83 žien. Opakovane bolo vyšetrených 168 klientov, z toho 40 mužov a 128 žien. Podľa vzdelania bolo 52,5% stredoškolsky a 23,7% vysokoškolsky vzdelaných klientov. Priemerná hodnota cholesterolu bola 5,11 mmol/l. U klientov so zvýšenými vstupnými hodnotami došlo k zníženiu cholesterolu u 9,7 %, zníženiu triglyceridov u 28,4 % zníženiu glukózy v krvi u 22,5 %. Naopak zvýšenie hodnôt HDL cholesterolu sme zaznamenali u 15,4 % klientov s nízkymi vstupnými hodnotami. Nadváhu malo 34,2% a obezitu 16,6% klientov. Absolútni nefajčiari tvorili 48 % návštevníkov poradne. Každému bolo poskytnuté odborné poradenstvo zamerané na úpravu životného štýlu. Klientov vyšetrujeme nielen v priestoroch poradne zdravia, ale aj na výjazdových akciách v regióne. V tomto polroku sme prístrojom Reflotron vyšetřili pracovníkov v troch potravinárskych prevádzkach, pedagogických pracovníkov ZŠ a špeciálnej základnej školy vo Veľkom Krtíši a občanov nášho regiónu počas Banického jarmoku, Dňa srdca a v Hontiansko-novohradskej knižnici počas Svetového dňa zdravia. Celkovo sme na výjazdových akciách vyšetřili 227 klientov.

Populačná stratégia v rámci programu CINDI zahŕňa skupinové intervenčné aktivity, ktoré sme realizovali aj pri príležitosti týchto významných dní WHO:

4. február – Svetový deň rakoviny – propagácia na webstránke úradu. Prednášku o rakovinových ochoreniach u žien sme zrealizovali na strednej odbornej škole v spolupráci s gynekológom.

11. – 17. marec – Týždeň mozgu – túto kampaň sme prezentovali na našej webovej stránke úradu.

So seniormi v klube dôchodcov sme vykonali prednášku „Život prospešný mozgu“ a precvičovanie pamäti s pracovnými listami. Zúčastnení mali možnosť si aj odmerať tlak krvi, pulzu a % telesného tuku. Materiály k tejto téme sme poskytli pracovníkom domova dôchodcov a sociálnych služieb.

22. marec - Svetový deň vody – sme si pripomenuli nástenkou v priestoroch RÚVZ. Spolupracovali sme pri odbere vzoriek vody s odd. HŽP

24. marec - Svetový deň tuberkulózy - informačné tabule v priestoroch RÚVZ

7. apríl - Svetový deň zdravia – sme spropagovali v priestoroch RÚVZ a pre občanov mesta prostredníctvom mestského rozhlasu a týždenníka Pokrok, na stránke RÚVZ a mesta Veľký Krtíš. Už tradične pri tejto príležitosti vyšetrujeme Reflotronom v Hontiansko-novohradskej knižnici a rozdávame zdravotno-výchovné materiály. Tento rok sme vyšetřili Reflotronom 17 občanov.

12. apríl – Deň narcisov - informačné tabule v priestoroch RÚVZ

10. máj - Svetový deň pohybom ku zdraviu - propagácia na nástenke v priestoroch RÚVZ, webstránke úradu a v mestskom rozhlase. Pri tejto príležitosti sme iniciovali športový deň zamestnancov zameraný na turistiku. Pre občanov mesta sme pripravili športové podujatie zamerané na rýchlu chôdzu. Pre žiačky siedmeho ročníka sme pripravili prednášku o správnom držaní tela spojenú s ukázkami a precvičovaním vhodných cvikov.

31. máj - Svetový deň bez tabaku - pri tejto príležitosti sme spropagovali deň otvorených dverí, ponúkli sme fajčiarom možnosť dať si zmerať Smokerlyzerom množstvo CO vo vydychovanom vzduchu na verejnom priestranstve pred budovou nášho úradu. Nefajčiarom sme zmerali tlak krvi, pulz a % telesného tuku. Akciu sme spropagovali na webstránke úradu, v miestnom týždenníku a v priestoroch budovy RÚVZ.

26. jún - Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi – propagácia na webovej stránke a informačnej tabuli v priestoroch RÚVZ.

21. september – Svetový deň Alzheimerovej choroby - pri tejto príležitosti sme vytvorili informačný panel v priestoroch úradu

29. september - Svetový deň srdca - tento deň už tradične prebieha v rámci kampane MOST, ktorá je venovaná celonárodnej edukácii občanov o závažnosti hlavných kardiovaskulárnych rizikových faktorov. Počas tohtoročného „Dňa srdca“ sme v spolupráci s so študentkami gymnázia zriadili meracie miesto v priestoroch obchodného domu Kaufland, kde sme merali TK, pulz, BMI, cholesterol a glukózu v krvi, antropometrické parametre, zisťovali anamnestické údaje, závažné vo vzťahu ku kardiovaskulárnym ochoreniam a na základe zistených skutočností poskytovali odborné poradenstvo. Študentky rozdávali zdravotno-výchovné materiály v uliciach a informovali o možnostiach vyšetřenia krvi na našom stanovišti. Akcie sa tento rok zúčastnilo 50 občanov.

1. október – Medzinárodný deň starších - Pri tejto príležitosti sme v klube dôchodcov zrealizovali prednášku s besedou zameranou na očkovanie a VHA, a v Dome seniorov na vidieku sme vysvetľovali nebezpečenstvo osteoporózy a dôležitosť pohybu v každom veku. Takisto sme im poskytli edukačné materiály. Oboch aktivít sa spolu zúčastnilo 33 seniorov.

10. október – Svetový deň duševného zdravia – uvedený deň a tematiku duševného zdravia sme spropagovali na webovej stránke úradu, taktiež sme vytvorili informačný panel v priestoroch nášho úradu. V rámci poradenstva v základnej poradni sme zdôraznili podporu a starostlivosť o duševné zdravie, techniky zvládania stresu

14. október – Svetový deň potravy – spropagovali sme ho na informačnom paneli v priestoroch úradu a v základnej škole sme pre žiakov druhého stupňa vykonali prednášku zameranú na správnu životosprávu a zdravú výživu.

17. október – Európsky deň ústneho zdravia - v priestoroch budovy sme pripravili informačný panel na túto tému

20. október – Svetový deň osteoporózy – informácie sme uverejnili na webstránke úradu a pripravili sme informačný panel v priestoroch budovy, prednášky na túto tému sme vykonali pre seniorov meste aj na vidieku, rozdali sme im zdravotno-výchovné materiály

10. – 14. november – Európsky týždeň boja proti drogám – počas tohto týždňa sme pre žiakov druhého stupňa základných škôl zrealizovali prednášku o škodlivých následkoch požívania alkoholu a závislosti na drogách

14. november – Svetový deň diabetu – informačný panel v priestoroch budovy, propagácia tejto problematiky na webovej stránke úradu, prednáška na strednej škole

1. december – Svetový deň AIDS – prednášku, v rámci ktorej sme premietli DVD na túto tému sme zrealizovali pre študentov gymnázia.

9.8 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2013-2016

Cieľom, ktorý je v rámci pôsobnosti úradov verejného zdravotníctva, je zabezpečenie univerzálnej prevencie, teda výchova k zdravému životnému štýlu, zdravotná osveta v oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych i nelegálnych návykových látok. Tieto zámery naplníme v týždni boja proti drogám, kedy sa venujeme hlavne žiakom na druhom stupni základných škôl s študentom stredných škôl.

V prvom polroku sme sa zapojili do prieskumu GYTS, ktorý sa zameriava na monitorovanie užívania tabaku a odraz opatrení kontroly tabaku vo vybraných skupinách populácie. Ide o medzinárodný projekt, ktorý realizuje Svetová zdravotnícka organizácia vo viacerých krajinách. Cieľovou skupinou u nás bola školská mládež vo veku 13-15 rokov. Dotazníkový prieskum sme vykonali v základných školách v Hrušove a v Čebovcich, ktoré nám boli určené administrátorom. Po skompletizovaní boli vyplnené dotazníky doručené podľa inštrukcií.

Počas týždňa boja proti drogám sme vykonali v základnej škole prednášky o nebezpečenstve užívania legálnych aj ilegálnych drog, zároveň sme im vysvetlili základné pravidlá zdravého životného štýlu.

Podľa pokynov sme sa zapojili do realizácie súťaže Najlepšia protidrogová nástenka.

Zúčastnili sme sa na školení k poskytovaniu poradenstva v odvykaní od fajčenia prostredníctvom Linky pomoci na odvykanie od fajčenia v Martine.

9.9 ZNÍŽOVANIE EPIDEMIOLOGICKÉHO A CHEMICKÉHO RIZIKA POKRMOV RÝCHLEHO OBČERSTVENIA V OKRESE LEVICE

Náš úrad nie je riešiteľským pracoviskom tohto projektu.

9.10 STRAVOVACIE NÁVYKY A SPOTREBNÝ POTRAVINOVÝ KÔŠ U OBYVATELOV OKRESU LEVICE

Náš úrad nie je riešiteľským pracoviskom tohto projektu.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom vo Vranove nad Topľou**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1 Plnenie akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky (NEHAP IV.).

Cieľ:

Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia, redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou vodou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami.

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou **nebol zaradený** do plnenia tejto úlohy.

1.2 Protokol o vode a zdraví – plnenie národných cieľov

Cieľ:

Cieľom tohto programu je plniť zaktualizované národné ciele vládou schváleného materiálu *Protokol o vode a zdraví k Dohovoru o ochrane a využití hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992 – Národné ciele SR III*, ktoré boli nastavené v spolupráci s rezortom životného prostredia a to v súlade s medzinárodným dokumentom *Protokol o vode a zdraví*.

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou **nebol zaradený** v roku 2016 do plnenia tejto úlohy.

1.3 Ľudský biomonitring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí.

Cieľ:

Zabezpečiť pokračovanie procesov zameraných na uplatňovanie ľudského biomonitringu vo vzťahu k chemickým rizikovým faktorom zo životného prostredia i pracovného prostredia a udržateľnosť odborných kapacít pre HBM v rámci ÚVZ SR a RÚVZ v SR.

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou v roku 2016 **nebol zaradený** do plnenia úlohy.

RÚVZ sa ako spoluriešiteľ podieľa na projekte MZ SR „PCB EXPO“ – expozícia ľudskej populácie vo vybraných regiónoch východného Slovenska 2013-2016.

Štúdie SZU z predchádzajúcich rokov potvrdili, že environmentálna expozícia ľudskej populácie v regióne Michalovce a podobne aj vo vzdialenejších regiónoch Svidník a Stropkov je veľmi vysoká, dokonca patrí medzi najvyššie na svete. V štúdiu sa vychádzalo z predpokladu, že expozícia bude klesať v závislosti od vzdialenosti od zdroja kontaminácie. Veľkým prekvapením bolo zistenie, že v regiónoch Svidník a Stropkov bola zistená PCB expozícia takmer dosahujúca koncentrácie PCB v sére obyvateľov žijúcich v okrese Michalovce.

1.4 Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší škôl na zdravie detí v rôznych regiónoch Slovenska.

Cieľ:

Plnenie Regionálneho prioritného cieľa III (RPG III) uvedeného v Deklarácii ministrov prijatej na Parnskej konferencii o životnom prostredí a zdraví, ktorým je prevencia akútnych a chronických respiračných ochorení a alergií u detí prostredníctvom zlepšovania kvality vnútorného prostredia v školách uplatnením enviromentálno-zdravotných indikátorov.

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou v roku 2016 **nebol zaradený** do plnenia úlohy.

1.5 Zmapovanie aktuálneho stavu výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách.

Cieľ:

Získať prehľad o výskyte reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách SR.

Do mapovania výskytu reziduálnych pesticídnych látok v Prešovskom kraji **neboli zaradené** vodárenské lokality v okrese Vranov nad Topľou.

1.6 Rozšírenie monitorovacích staníc na sledovanie koncentrácie biologických alergizujúcich častíc vo vonkajšom ovzduší.

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou v roku 2016 **nebol zaradený** do plnenia úlohy.

1.7 Zhodnotenie stavu dekontaminácie vo vybraných prevádzkach pedikúr v okrese Levice.

Cieľ:

- zhodnotenie stavu dekontaminácie v prevádzkach pedikúr v okrese Levice
- prijatie účinných opatrení na zníženie rizika poškodenia zdravia klientov

Riešiteľské pracovisko je RÚVZ v Leviciach

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNÍŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Cieľ

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, zisťovať rizikové faktory práce a výskyt zdravotných problémov u zamestnancov pri podozrení na výskyt choroby z povolania na danom pracovisku. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Evidencia rizikových prác sa vykonáva v programe ASTR.

V okrese Vranov nad Topľou je k 31.12.2016 evidovaných 17 organizácií s pracoviskami, na ktorých zamestnanci vykonávajú práce v riziku. Škodlivým faktorom je takto pri práci exponovaných 527 osôb, z čoho 103 je žien. V 3. kategórii rizika evidujeme 422 zamestnancov, z toho 103 žien, v 4. kategórii rizika 105 zamestnancov, pričom ženy práce v tejto kategórii nevykonávajú. Najvyšší počet osôb v riziku pracuje v priemyselnej výrobe, menej v poľnohospodárstve, lesníctve a ťažbe. Rizikovými faktormi, ktorým je exponovaných najviac zamestnancov sú chemické látky a zmesi (362 zamestnancov) a hluk (313 zamestnancov). Z chemických látok a zmesí sa jedná hlavne o pevné aerosóly (332 zamestnancov). Z ďalších rizikových faktorov sú to z chemických látok a zmesí: dráždivé látky 30 zamestnancov, chemické karcinogény a mutagény 192 zamestnancov, toxické látky 3 zamestnanci, veľmi toxické látky 3 zamestnanci, alergény 3 zamestnanci, látky poškodzujúce reprodukciu 12 zamestnancov; ďalším faktorom sú vibrácie, ktorým je exponovaných 50 zamestnancov, 2 pracovníci sú exponovaní optickému žiareniu a 4 biologickému faktoru. Fyzickej záťaži je exponovaných 80 zamestnancov. Na mnohých pracoviskách sa kumuluje účinok viacerých škodlivých faktorov, napr. v drevovýrobách, kovovýrobách, na zvaračských pracoviskách, pri výrobe energií, či pri spracovaní hornín.

V roku 2016 boli do evidencie rizikových prác - kategória práce 4 zaradení zamestnanci spoločnosti **ZEOCEM, a.s. Bystré**, pracujúci na pracoviskách Mlyny, Sušiareň, Drviareň a expedícia triedených zeolitov. Do 4. kategórie prác boli zaradení zamestnanci **pracovísk Lesy SR, š. p.**, ktorí pracujú s vibrujúcimi nástrojmi.

Návrh na zaradenie pracovných činností v profesii stolár a pomocný robotník v stolárskej dielni do tretej kategórie rizikových prác podala aj spoločnosť **Toplawood s.r.o., Hanušovce nad Topľou**. Do 3. kategórie rizikových prác boli zaradení zamestnanci **Inžinierskych stavieb Košice – Cestná čata Zemplín**, ktorí sú pri výstavbe a opravách ciest exponovaní hluku a vibráciám.

U všetkých podaných návrhoch sa jednalo o spoločnosti, kde už boli práce zaradené do rizika, boli však vykonané nové objektívizácie a nové hodnotenie rizík. Dôvodom na

podanie návrhov boli zmeny, ktoré vyplynuli z hodnotení.

Z tretej kategórie rizika pre hluk boli v roku 2016 vyradení zamestnanci spoločností **LINORA s.r.o., VIVI SK s.r.o., VIGNONI SK s.r.o. a EUROVI s.r.o., Hencovce.** Uvedené spoločnosti sa zaoberajú tou istou činnosťou, šitím, farbením a balením pančuchového tovaru. Na oddelení šitia používané šijacie stroje TAKATORI produkovali zvýšené hladiny hluku nad povolené limity. Zamestnávateľ zabezpečil výmenu najhlučnejších strojov a nainštaloval protihlukové bariéry na jednotlivé stroje, čím zabezpečil pokles hlukových hladín do povolenej úrovne.

Z evidencie rizikových prác z titulu chladu na pracovisku boli vyradené práce na Oddelení čerstvých potravín na pracovisku **TESCO Hypermarket Vranov nad Topľou.** Dôvodom na preradenie prác z 3. kategórie rizika do 2. kategórie bola zmena legislatívy, napriek tomu, že podmienky práce zostali nezmenené.

Počet zamestnancov a SZČO, ktorí vykonávajú práce zaradené do rizika zaznamenal oproti roku 2015 pokles zo 661 na 527.

V rámci výkonu ŠZD boli vykonané kontroly vybraných pracovísk, na ktorých zamestnanci vykonávajú práce v riziku, zamerané na pracovné podmienky zamestnancov, vykonávanie objektivizácie rizikových faktorov v pracovnom ovzduší, kontroly zabezpečenia zdravotného dohľadu a preventívnych lekárskech prehliadok vo vzťahu k práci. Objektivizáciu fyzikálnych faktorov zabezpečujú zamestnávatelia pri zmenách na pracoviskách, väčšie prevádzky, napr. BUKOCEL, a.s., Zeocem ap. minimálne 1 krát za 3 roky. U 5-tich zamestnávateľov boli zamestnancom na pracoviskách s vyhlásenými rizikovými prácami poskytnuté kontrolné listy informovanosti (hluk 64, chemický faktor 12, zobrazovacie jednotky 2).

Na pracoviskách s vyhlásenými rizikovými prácami v roku 2016 nebola prešetrovaná choroba z povolania.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V roku 2016 bolo vydané jedno rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami na pracovisku vrátane ich použitia pri dezinfekcii a regulácii živočíšnych škodcov pre spoločnosť **Agrogarant Bystré.**

V priebehu roka 2016 nebol na území okresu evidovaný žiaden subjekt, ktorý by produkoval alebo dovážal toxické látky a zmesi ani veľmi toxické látky a zmesi v množstve nad 1000 t a ktorý by mal povinnosť predregistrovať alebo registrovať tieto látky podľa nariadenia REACH.

Počas výkonu ŠZD je kontrolované dodržiavanie ustanovení chemickej legislatívy, t. j. plnenie povinnosti zamestnávateľa vypracovať systém kontroly látok a zmesí, dostávajúcich sa do výroby a na základe dodaných KBÚ vyhodnocovať, či zmes nie je na zozname zakázaných zmesí v SCA a ECHA a tiež povinnosť vypracovať štandardný operačný postup k uvedenej zmesi na jej používanie na konkrétnom pracovisku a pri konkrétnej činnosti.

Pri výkone ŠZD sa vykonáva kontrola zabezpečenia likvidácie obalov a nepoužiteľných zbytkov od veľmi toxických a toxických látok a zmesí oprávnenými organizáciami.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V okrese Vranov nad Topľou k 31.12.2016 pracovalo na rizikových pracoviskách s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi 192 zamestnancov, z toho 10 žien - 115 v 3. kategórii, 77 v 4. kategórii rizika.

Pôsobeniu karcinogénnym a mutagénnym faktorom sú pri práci vystavení zamestnanci Vranovskej nemocnice, a. s., Vranov nad Topľou, BUKOCELU, a.s., Hencovce a niekoľkých ďalších prevádzok zaoberajúcich sa výrobou alebo opracovaním výrobkov z tvrdého dreva a plastov. V okrese evidujeme 5 prevádzok, ktorých výrobným programom je výroba výliskov z plastov pre automobilový, spotrebný priemysel ale aj pre zdravotníctvo.

Vo Vranovskej nemocnici je na 2 pracoviskách, v onkocentre a na onkohematologickej ambulancii vykonávaná **práca s cytostatikami**.

V spoločnosti BUKOCEL, a.s., Hencovce sú karcinogénom exponovaní zamestnanci na pracoviskách varňa, regeneračný kotol.

V spoločnosti SLAVIA GRATINGS s.r.o. Hanušovce nad Topľou, ktorá vyrába kompozitné rošty zo živicových zmesí, pracuje 20 pracovníkov exponovaných **styrénu** v pracovnom ovzduší.

Pri výkone ŠZD zisťujeme najmä v obchodných sieťach predaj chemických prípravkov s karcinogénnym a mutagénnym účinkom (napr. autolaky), tu však nedochádza ku priamemu kontaktu.

Na odstraňovanie **azbestu** a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb na území okresu Vranov nad Topľou bol v roku 2016 podaných 8 návrhov na vydanie rozhodnutia na vykonanie prác a na schválenie prevádzkového poriadku. Vykonané boli demontáže strešných krytín rodinných domov a v interiéroch bytových jadier. Spoločnosti, ktorým boli vydané rozhodnutia, oznamujú RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou miesto a čas výkonu práce a po ukončení prác predkladajú protokoly z merania koncentrácie azbestových vlákien v ovzduší.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V roku 2016 bol RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou doručený 1 podnet na prešetrenie pracovných podmienok v súvislosti s podozrením na chorobu z povolania z DNJZ, a to u sestry na chirurgickom oddelení Vranovskej nemocnice. Jej pracovná činnosť pozostáva z vykonávania medicínskych úkonov a administratívnej činnosti. Pri medicínskych úkonoch dochádza k manipulácii s pacientom. Jedná sa prevažne o prácu dynamickú, vykonávanú svalstvom horných končatín, v predklone, pričom nie je možné vylúčiť možnosť zaujatia podmienene prijateľných a neprijateľných polôh horných končatín a trupu. Vzhľadom k počtu pacientov na oddelení, používaným pomôckam a postupom sa nepredpokladá prekročenie prípustných limitov polôh ako ani prekročenie maximálnej celozmenovej hmotnosti bremana, aj keď nemožno vylúčiť jednorazové prekročenie maximálnej hmotnosti bremana. Práce na Chirurgickom oddelení Vranovskej nemocnice, a. s., Vranov nad Topľou nie sú zaradené z dôvodu fyzickej záťaže do rizikovej kategórie 3 alebo 4. Ochorenie nebolo hlásené ako choroba z povolania.

Evidencia chorôb z povolania sa vykonáva v systéme ASTR.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Cieľ:

Napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

2.2.1 Zdravé pracoviská

Do riešenia úlohy: „Zdravé pracoviská“ sa RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou nezapojil.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Kampaň agentúry EU – OSHA na roky 2016 – 2017 znie: “Zdravé pracoviská pre všetky vekové kategórie“.

Hlavným posolstvom kampane Zdravé pracoviská sú bezpečné a zdravé pracovné podmienky počas celého pracovného života.

Kampaň Zdravé pracoviská na roky 2016 – 2017 má nasledujúce kľúčové ciele:

1. propagovať udržateľnú prácu a zdravé starnutie od začiatku pracovného života,
2. predchádzať zdravotným problémom počas celého pracovného života,
3. ponúkať zamestnávateľom a zamestnancom spôsoby na riadenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v súvislosti so starnúcou pracovnou silou a
4. podporovať výmenu informácií a dobrej praxe.

Táto kampaň je dôležitá z dôvodu, že pracovná sila starne. Vek odchodu do dôchodku sa zvyšuje, v dôsledku čoho sa predlžuje aj pracovný život. Práca prospieva fyzickému a duševnému zdraviu a dobré riadenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci zvyšuje produktivitu a efektivitu. Demografické zmeny môžu spôsobovať problémy, ale zaistenie udržateľného pracovného života prispieva k zvládnutiu týchto výziev.

V októbri 2016 v rámci Európskej kampane Zdravé pracoviská – Zdravé pracoviská pre všetky vekové kategórie, prebiehal Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom vo Vranove nad Topľou pripravil pri tejto príležitosti Deň otvorených dverí odboru preventívneho pracovného lekárstva, počas ktorého boli zamestnanci odboru pripravení poskytovať konzultácie k danej problematike.

2.3 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

Cieľ:

Sledovať epidemiologickými metódami príčinné súvislosti vzniku nádorových ochorení so zameraním na identifikáciu vonkajších príčinných súvislostí v pracovnom prostredí, v životnom prostredí, v životnom štýle vo vzťahu k vnútorným geneticky podmieneným

procesom. Uplatňovať poznatky o rizikových faktoroch v prevencii a ochrane zdravia pred nádorovými chorobami.

Do riešenia tejto úlohy RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou nebol zapojený.

2.4 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia, odbor preventívneho pracovného lekárstva a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Cieľ:

Sledovať vybrané skupiny obyvateľstva v životnom prostredí (rodičia a deti) a v pracovnom prostredí (zamestnanci vybraných profesií) z hľadiska expozície chemickým škodlivinám cez stanovenie kadmia a kofeínu v biologickom materiáli (moč).

Do riešenia tejto úlohy RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou, oddelenie preventívneho pracovného lekárstva, nebol zapojený.

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Cieľ:

Chránená dielňa a chránené pracovisko sú pracoviská zriadené právnickou osobou alebo fyzickou osobou, v ktorých pracuje najmenej 50 % občanov so zdravotným postihnutím, ktorí nie sú schopní nájsť si zamestnanie na otvorenom trhu práce. Ďalej sú to pracoviská, na ktorých sa občania so zdravotným postihnutím zaskoľujú alebo pripravujú na prácu a v ktorých sú pracovné podmienky vrátane nárokov na pracovný výkon prispôsobené zdravotnému stavu občanov so zdravotným postihnutím (§ 55 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

V rámci ŠZD vykonať kontrolu pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov chránených dielní a chránených pracovísk podľa metodického usmernenia ÚVZ SR na výkon štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách; pri zistení nedostatkov nariadiť opatrenia.

V okrese Vranov nad Topľou každoročne evidujeme návrhy na uvedenie do prevádzky chránených pracovísk alebo dielní, aj keď môžeme konštatovať, že záujem o vytvorenie CHP a CHD v poslednom roku zaznamenal mierny pokles. Návrhy podané za účelom zriadenia chráneného pracoviska alebo chránenej dielne boli zamerané pre rôzne pracovné činnosti. Prevažujú administratívne práce, stolárske dielne, kovodielne, zariadenia spoločného stravovania a predajne, zdravotnícke zariadenia, služby a remeselné činnosti a poskytovanie služieb v oblasti starostlivosti o ľudské telo. V chránených pracoviskách je prevažne zamestnaný 1 zamestnanec so zdravotným postihnutím. V okrese neevidujeme chránené pracovisko s vyšším počtom zamestnancov ako 5. Pred uvedením priestorov do prevádzky požadujeme, aby pracoviská spĺňali požiadavky na výkon práce pre občanov so zdravotným postihnutím. Všetky pracovné miesta musia byť vybavené sedadlom na oddych, v priestoroch musí byť zriadená oddychová miestnosť alebo kútik vybavený kreslom alebo lôžkom na

oddych. Veľká časť chránených pracovísk je zriadená v domoch alebo bytoch, čo umožňuje zamestnancom využívať pracovný čas podľa možností na prácu a oddych. Pri posudzovaní priestorov je nevyhnutné zohľadniť zdravotné postihnutie zamestnanca.

V roku 2016 bolo do prevádzky uvedených 23 pracovísk, ktorým bol priznaný štatút chráneného pracoviska. Najvyšší počet rozhodnutí bolo vydaných pre pracoviská, v ktorých zamestnanci vykonávali administratívne práce, predaj tovaru, šitie odevov, práce súvisiace so starostlivosťou o ľudské telo, práce pri diagnostike a opravách motorových jednotiek vozidiel, v zdravotníckom zariadení, práce v zberni šatstva čistiarne, práce v reštauračnom a ubytovacom zariadení. V uvedenom období bolo vydaných 5 stanovísk k rozšíreniu počtu zamestnancov v chránených pracoviskách a 1 k premiestneniu chráneného pracoviska. V chránených dielňach alebo pracoviskách tak bolo vytvorených 37 pracovných miest. Vo väčšine prípadov je v chránenom pracovisku zamestnaný iba 1 zamestnanec.

U zamestnancov prevažovalo postihnutie pohybového systému (M), často sa vyskytlo postihnutie srdcovocievneho (I), metabolického (E), nervového (G), urologického (N), dýchacieho systému (J), či duševné postihnutie (F).

ŠZD bol vykonaný **v chránenej dielni Gymnázia vo Vranove nad Topľou**, kde sa pri pracovnej pozícii obsluha vrátnice striedajú dvaja zamestnanci so zdravotným postihnutím.

ŠZD bol vykonaný v spoločnosti **M - mont AL systémy s.r.o. Hencovce**, ktorá sa zaoberá výrobou a montážou hliníkových posuvných systémov, okien a dverí. V chránenej dielni sú zamestnaní traja prípravári kovových konštrukcií, jeden skladník a jeden predavač.

Z dôvodu rozšírenia chráneného pracoviska bol ŠZD vykonaný aj **údržbárskej dielni v priestoroch Obecného úradu v Sedliskách**, kde sú v chránenej dielni zamestnaní dvaja zamestnanci so zdravotným postihnutím na pozícii údržbár. Z rovnakého dôvodu bol ŠZD vykonaný aj v priestoroch **vrátnice spoločnosti PROFIL INVEST SLOVAKIA, s.r.o. Vranov nad Topľou**, ktorá zamestnáva 4 zamestnancov so zdravotným postihnutím na pozícii informátor. V spoločnosti **NARAB, s.r.o. Vranov nad Topľou** zaoberajúcou sa administratívnymi prácami, jednoduchým a podvojným účtovníctvom je na pozícii účtovník zamestnaný 1 zamestnanec so zdravotným postihnutím. V spoločnosti **ECOSTONE, s.r.o., Vranov nad Topľou** sú zamestnaní 3 zamestnanci so zdravotným postihnutím na pozícii účtovník. V spoločnosti **STAVIER, s.r.o., Majerovce**, ktorá sa zaoberá logistikou v oblasti nákladnej dopravy pracujú 2 zamestnanci so zdravotným postihnutím v profesii administratívny pracovník.

Pri výkone ŠZD v chránených pracoviskách a chránených dielňach, neboli zistené nedostatky. Zamestnávateľia zabezpečujú pre svojich zamestnancov zdravotný dohľad v zmysle platných predpisov. U dvoch zamestnávateľov boli zamestnancom na pracovisku poskytnuté kontrolné listy informovanosti - zobrazovacie jednotky 2x, hluk 3x.

Vyhodnotenie úlohy ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZPS na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy *	Zistené nedostatky
	rozhodnutí	stanov.				(aké, koľko)	(aké, koľko)
Vranov nad Topľou	23	6	321	29	37	ZJ-2, H-3	0

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV A OCHRANA SPOTREBITEĽA

Cieľ úlohy:

1. kontrola dodržania legislatívnych obmedzení látok
2. kontrola povinného označenia výrobkov a spoločných kritérií na tvrdenia používaných v súvislosti s kozmetickým výrobkom
3. vzdelávanie spotrebiteľov - „Hlásenie závažných nežiaducich účinkov kozmetických výrobkov“.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru bolo v roku 2016 odobratých 14 vzoriek kozmetických výrobkov. Z uvedeného počtu bolo chemicky vyšetrených 14 vzoriek a mikrobiologicky vyšetrených bolo 11 vzoriek. Výsledky laboratórnych rozborov 14 vzoriek vyhoveli požiadavkám Nariadenia EP a Rady (ES) č. 1223/2009 o kozmetických výrobkoch. Výrobcu kozmetických výrobkov v okrese Vranov n. T. nemáme.

Pri každom odbere vzoriek bolo skontrolované aj povinné označenie kozmetických výrobkov. Spolu bolo na povinné označenie skontrolovaných 17 kozmetických výrobkov. U 14 odobratých výrobkov tvrdenia neboli vyhodnotené, nakoľko ich kozmetické výrobky neobsahovali. Kontrola tvrdenia bola vykonaná na 1 výrobku z letáku so záverom, že sa nedal vyhodnotiť, pretože informačná zložka o výrobku bola mimo územia SR. Údaje k tomuto výrobku boli odoslané na ÚVZ SR do Bratislavy pre ďalší postup. U 3 kozmetických výrobkov bola vykonaná kontrola použitia farieb na pokožku - vyhoveli prílohe IV nariadenia ES č. 1223/2009 ŠZD v počte 5 kontrol bol vykonaný pri odberoch vzoriek.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru bolo v roku 2016 v územnej pôsobnosti RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou vykonaných 196 inšpekcií na základe 24 hlásení zo systému RAPEX. Pri kontrolách bolo zisťované, či nebezpečné výrobky, ktoré boli nájdené v niektorom z členských štátov EÚ nie sú uvádzané do obehu v okrese Vranov nad Topľou. Spolu bolo skontrolovaných 119 kozmetických výrobkov. V okrese Vranov nad Topľou sa žiaden z hlásených výrobkov nenašiel.

3.2 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV Z BAMBUSU

Cieľ úlohy:

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti výrobkov z bambusu určených na priamy styk s potravinami vo vzťahu k migrácii formaldehydu, melamínu a ďalších kontaminantov vyplývajúcich z materiálového zloženia a kontrola správneho označovania v súlade s požiadavkami nariadenia EP a rady č. 1935/2004.

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou v roku 2016 danú úlohu neplnil.

3.3 PROBLEMATIKA PLASTIFIKÁTOROV V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

Cieľ úlohy:

Kontrola bezpečnosti materiálov a predmetov určených na styk s potravinami vo vzťahu k migrácii rôznych typov plastifikátorov.

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou v roku 2016 danú úlohu neplnil.

3.4 PREHĽAD 5 - ROČNÉHO VÝKONU HRANIČNÝCH KONTROL NAD MELAMÍNOVÝMI A POLYAMIDOVÝMI VÝROBKAMI V SR a EÚ

Cieľ úlohy:

Poskytnutie prehľadu výkonu hraničných kontrol nad melamínovými a polyamidovými výrobkami dovážanými z Číny a Hongkongu za obdobie 2011 – 2016.

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou v roku 2016 danú úlohu neplnil.

3.5 MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH

Cieľ úlohy:

Prostredníctvom monitoringu zistiť prítomnosť deklarovaných probiotík vo vybraných potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch. Pokračovať v zisťovaní rodového zastúpenia probiotík, kontrole deklarovaného množstva probiotických kmeňov na hmotnostnú alebo objemovú jednotku výrobku a sledovanie mikrobiálnej kontaminácie (t.j. prítomnosti iných bakteriálnych kmeňov okrem probiotík).

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou v roku 2016 danú úlohu neplnil.

3.6 MONITORING PRÍJMU JÓDU

Cieľ úlohy:

Monitorovanie príjmu jódu s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu prostredníctvom:

- kontroly obsahu jódu v jodidovanej kuchynskej soli (potravín).

V roku 2016 sme v RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou odobrali 24 vzoriek kuchynskej soli zo zariadení spoločného stravovania a z distribučnej siete na laboratórny rozbor. Boli to vzorky zahraničnej produkcie. Monitorovanie príjmu jódu v jedlej soli zabezpečí nepretržitý prísun jódu do ľudského organizmu a jeho predpokladaný obsah v organizme. Výsledky monitoringu sú zasielané na RÚVZ so sídlom v Prešove a na RÚVZ so sídlom v Košiciach k 15. januáru nasledujúceho roka.

3.7 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK A ARÓM V POTRAVINÁCH

Cieľ úlohy:

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm u dospelých a detskej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

V rámci monitoringu spotreby vybraných prídavných látok do potravín a aróm sa sleduje spotreba: E 104 chinolímová žltá, E 951 aspartam, E 960 glykozidy steviolu.

Na základe dotazníkovej metódy bolo do monitoringu spotreby vybraných prídavných látok a aróm zapojených 20 respondentov rozdelených na pracujúce ženy a mužov, kde sa veková kategória pohybovala od 19 – 35 rokov a 36 – 54 rokov. Každý respondent obdržal a vyplnil 24 hodinový dotazník spotreby potravín a nápojov.

Z dotazníka sa vyhodnotilo množstvo skonzumovanej prídavnej látky a výsledky sa vpísali do navrhnutých tabuliek za každého respondenta zvlášť.

Sledovala sa spotreba týchto prídavných látok a aróm: E 104 chinolímová žltá, E 951 aspartam, E 960 glykozidy steviolu.

V rámci laboratórneho vyšetrenia boli v roku 2016 odobraté nasledovné potraviny: „Jupík multivitamín“, „Redbull sugar free“, 2x „Coca – cola zero“ – vyšetrenie aspartamu. Všetky vyšetrené potraviny vyhoveli.

Spracované údaje boli elektronicky zaslané na ÚVZ SR v Bratislave.

3.8 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Cieľ úlohy:

Dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

V roku 2016 sme v RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou túto úlohu plnili v dvoch častiach:

Prvú časť tvorila kontrola pridanej jedlej soli do hotových pokrmov v zariadeniach spoločného stravovania, pekárskeho výrobku a chleba. Odbrali sme 2 vzorky chleba a 1 vzorku pečiva. Hotové pokrmy sme odobrali zo ZSS vyvarujúceho – otvorený typ, ZSS vyvarujúceho – uzavretý typ a ZSS nemocničného. Odbrali sme polievku a hlavný pokrm. Laboratórne výsledky boli zadané do tabuliek.

Druhá časť pozostávala z vyplnenia dotazníka o frekvencii konzumácie potravín s pridanou soľou a 24 hodinového jedálnička spracovaného v programe Alimenta. Získané výsledky boli zadané do tabuliek.

Spracovaná úloha bola zaslaná na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade.

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENČIE OBEZITY NA ROKY 2015-2025

Cieľ:

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

Plnenie úlohy:

Úloha vychádza zo skutočnosti epidemického nárastu obezity u detí v celosvetovom meradle. Slovenská republika schválila Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025, ktorého súčasťou sú úlohy a aktivity, zamerané na zníženie výskytu obezity u detskej a dospelostvej populácie. Zlé stravovacie návyky a nízka fyzická aktivita predstavujú významné faktory obezity u dospelých, detí a aj mladých ľudí. Tieto faktory vedú k nadhmotnosti a obezite.

Pri realizácii úlohy sme vychádzali zo štyroch stanovených priorít, podľa ktorých sme vyvíjali aj našu činnosť:

1. **Podpora zdravého štartu do života:** činnosť bola zameraná na poradenskú a konzultačnú činnosť v oblasti zdravého životného štýlu a prevencie obezity.

2. **Podpora zdravšieho prostredia v školách:** V rámci plnenia tejto priority bola naša činnosť zameraná na kontrolu predávania sortimentu v bufetoch, edukačných aktivít v oblasti zdravého stravovania detí, realizáciou mliečneho programu v školských zariadeniach, realizáciou projektu „Školské ovocie“. Zvýšená pozornosť bola venovaná zabezpečením pitného režimu detí v školských zariadeniach a v rámci toho presadzovaním užívania pitnej vody a nie sladených nápojov. Bola realizovaná cieľená úloha zameraná na posudzovanie výživovej hodnoty pripravovanej stravy a to na obsah soli. Priebežne sa kontroluje pestrosť stravy, kedy sa prepočítava koeficient pestrosti a kontrolujú sa zásady pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané OVD.

V rámci plnenia tejto úlohy bol realizovaný **PROJEKT COSI (Childhood Obesity Surveillance Initiative)**. Jeho cieľom je podpora zdravia a správneho vývoja detí na Slovensku. Jedná sa o plnenie uznesenia vlády SR č. 488/2015 k Národnému akčnému plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025. Projekt je realizovaný MZ SR metodikou WHO a bol schválený etickou komisiou. Po skompletizovaní meraní zo všetkých škôl bude údaje analyzovať Svetová zdravotnícka organizácia (SZO). Projekt bol začatý v r. 2015 podľa zaslaných pokynov na jednej mestskej základnej škole – Základná škola Vranov nad Topľou JUH 1054, kde sa meraní zúčastnilo 46 detí a z dôvodu zabezpečenia potrebného počtu žiadaných respondentov až na troch vidieckych školách – Základná škola Sečovská Polianka, Ul. Školská 558/4 s počtom detí 20, Základná škola s materskou školou Továrne 173 s počtom detí 9 a Základná škola Bystré, Hermamnovská 347/7 s počtom detí 19. Projekt zahŕňal rutinné merania žiakov vybraných škôl vo veku od 7 do 7,99 rokov života - meranie telesnej hmotnosti a výšky, obvodu pása a bokov. Súčasťou projektu bolo aj vyplnenie dotazníka žiakmi. V r. 2016 boli získané údaje skompletizované a doplnené pracovníkmi oddelenia a zadávané do zaslanej e-mailovej podoby.

Úlohou projektu „Školské ovocie“ je naučiť detí pravidelne konzumovať ovocie a zeleninu, vzdelávať ich v oblasti dôležitosti konzumácie pre ich zdravie, naučiť dôverovať ovociu a zelenine, vypestovanému v Slovenskej republike, vysvetliť postupy pri pestovaní, realizovať návštevy v sadoch (vysvetliť ekologické pestovanie a integrované pestovanie), podporiť zdravú výživu a zvýšiť informovanosť o výživovej hodnote jednotlivých druhov ovocia a zeleniny.

Rok 2016 zahŕňal zber údajov, zadávanie údajov do databázy zaslanie na ÚVZ SR Bratislava k celkovému spracovaniu. Súbor nášho okresu tvorili deti materských škôl a základných škôl, delených do dvoch skupín (školy zapojené do projektu a školy nezapojené do projektu a zároveň delených na deti z vidieka a deti z miest. Realizoval sa v týchto zariadeniach: (MŠ Sačurov, MŠ Nižný Hrabovec, MŠ Hencovce, MŠ Vranov n/T-JUH, ZŠ Nižný Hrabovec, ZŠ Hanušovce nad Topľou, ZŠ Vranov n/T-Lúčna). Súčasťou realizácie projektu bola aj prednáška s touto témou v každom zariadení pre deti a rodičov zúčastnených sa projektu.

3. Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení: v posudzovanom období nevykazujeme žiadnu činnosť v tejto oblasti

4. Podpora pohybových aktivít: realizuje sa monitoring telovýchovných podmienok na školách a sledovanie využívania priestorov telocviční na mimoškolské aktivity

Počet respondentov: 204

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (TABAK, ALKOHOL, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE SLOVENSKA.

Cieľ:

Na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

Plnenie úlohy: RÚVZ Vranov nad Topľou v posudzovanom období túto úlohu nerealizoval.

4.3 MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

Cieľ:

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t. j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti a porovnanie získaných výsledkov s výsledkami sledovania s predchádzajúcimi rokmi.

Na základe získaných údajov sa overí účinnosť intervenčných opatrení zameraných na zníženie počtu úrazov u detí, ako aj ich vážnych zdravotných následkov v rámci predchádzajúceho prieskumu.

Plnenie úlohy:

Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) upozorňuje, že problematike úrazov vo všeobecnosti nie je venovaná dostatočná pozornosť napriek tomu, že viac ako polovica úmrtí detí je v dôsledku úrazov. Keďže sa úrazy môžu prihodiť v každom prostredí, v ktorom sa dieťa vyvíja, bola realizovaná III. etapa tohoto projektu u 11 – 15 ročných detí. Do projektu bolo vybraných 30 detí z mestskej školy (Základná škola JUH vo Vranove nad Topľou) a 30 detí zo školy vidieckej (Základná škola Hanušovce nad Topľou). Prieskum sa realizoval formou získavania údajov od rodičov detí resp. ich zákonných zástupcov o prekonaných úrazoch detí, formou dotazníkov. Zber údajov bol vykonaný v mesiaci máj 2016. Získané údaje boli zadávané do databázy programu EXCEL v čase letných prázdnin a odoslané k spracovaniu na ÚVZ SR v Bratislave.

Počet respondentov: 60 detí**4.4 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL, VYUŽITIE HODÍN TV.****Cieľ:**

Zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb zdravého fyzického a duševného vývinu, odborne zdôvodniť potrebu minimálne 30 minútovej pohybovej aktivity denne pre všetkých žiakov v školách v súlade s Globálnou stratégiou WHO pre výživu, fyzickú aktivitu a zdravie a v súlade s jednou z 12 koncepcií redukcie a prevencie nadváhy a obezity u detí a mládeže Európskeho informačného systému životného prostredia a zdravia.

Plnenie úlohy:

V posudzovanom období prebieha na ÚVZ SR so sídlom v Bratislave tvorba databázy získaných údajov z celého Slovenska, analýza a vyhodnotenie týchto získaných údajov.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľská pracoviská
RÚVZ v SR

Cieľ

1. rozvoj a zlepšenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, monitorovania situácie v oblasti imunizácie
2. príprava stratégií a opatrení pre NIP SR a odporúčaní na ich vykonávanie;
3. zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním;
4. zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie;
5. odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v ťažko dostupných marginálnych skupinách obyvateľstva (rómske komunity, migranti) ;
6. surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy);
7. aktivity zamerané na udržanie vysokej zaočkovanosti detskej i dospeljej populácie prostredníctvom výchovy odborných pracovníkov na všetkých úrovniach, laickej verejnosti, najmä mladých rodičov a médií;
8. aktívna činnosť „Poradní očkovania“;
9. príprava registra očkovaných osôb - 7.modul EPIS.

Dosiahnutie cieľov – vysokú zaočkovanosť populácie, si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, podporu zdravia a edukácie verejnosti v prevencii antivakcinačných postojov.

Časové obdobie: priebežne

Etapy riešenia

1.Realizácia vlastného očkovania:

Aktuálny kalendár očkovania pre rok 2016 bol zaslaný všetkým očkujúcim lekárom s ďalším usmernením vykonávania vakcinácie.

Kontrola očkovania zo strany RÚVZ VT – písomná forma, resp. elektronická forma
- na úrovni okresu vykonával priebežne administratívnu kontrolou očkovania formou mesačných výstupov očkovacích výkonov od všetkých lekárov vykonávajúcich vakcináciu (praktických lekárov pre dospelých aj pediatrov) a kontrolou doočkovania neočkovaných detí z roku 2015

- podľa týchto výstupov hodnotíme výkon očkovania lekármi - pediatriami vo väčšine prípadov ako veľmi dobrý. Lekári vykonávali očkovanie podľa platnej očkovacej schémy.

Zo strany RÚVZ v mesiacoch september – október 2016 bola vykonaná kontrola očkovania podľa stavu k 31.8.2016, osobnou návštevou vo všetkých 16 pediatrických ambulanciách. Pri vykonaných kontrolách očkovania sme zistili, že všetci pediatri si objednávajú a vyberajú vakcíny v lekárňach po dohode s lekárnikmi sami (lekár, zdravotná sestra, nikdy nie rodič detí, resp. niektoré lekárne doručujú vakcínu priamo do ambulancie). Vakcíny sa prenášajú do ambulancií v termoboxoch a lekári ich majú uskladnené v chladničkách bez výparníkov, denne vykonávajú monitoring teplôt.

2.Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2016

Udržanie vysokej úrovne zaočkovanosti v rámci povinného očkovania.

Časové obdobie: priebežne

3.Viacúčelové imunologické prehľady v SR

Realizácia v prípade získania finančného zabezpečenia.

Poskytnú dôležité informácie overujúce účinnosť realizovaného očkovania a dynamiku hladín protilátok proti jednotlivým infekčným agens vo všetkých vekových kategóriách.

Časové obdobie:

1. 1. 2016 – 31. 12. 2018

Realizačné výstupy

- výsledky budú slúžiť ako podklad pre monitorovanie kolektívnej imunity.

Časové obdobie: priebežne

4.Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy)

Úloha:

- vykonávanie monitoringu ochorení preventabilných očkovaním,
- zabezpečenie vzdelávania a doškoľovania zdravotníckeho personálu v otázkach vakcinácie s dôrazom na vzdelávanie rodičov v prevencii antivakcinačných aktivít.

Vyhodnotenie za rok 2016:

Ochorenia preventabilné očkovaním:

Zaznamenali sme **4 sporadické ochorenia na Divý kašeľ – Pertussis**. 1. prípad u 75- ročnej ženy z Vranova n/T, hospitalizovaná na odd. tuberkulózy a pľúcnych chorôb vo Vyšných Hágoch, neočkovaná. 2. prípad u 4 - ročného dievčaťa z Vranova n/T, nehospitalizovaná, neočkovaná. 3. prípad u 72 - ročného muža z obce Soľ, nehospitalizovaný, neočkovaný. 4. prípad u mesačného chlapca z obce Sačurov, pochádzajúceho z nízkeho hygienického štandardu bývania, hospitalizovaný, neočkovaný.

Zaznamenali sme **1 ochorenie na Parotitídu** u 39-ročného muža z obce Dlhé Klčovo, neočkovaný, nehospitalizovaný. Ochorenie potvrdené na základe klinických a laboratórnych výsledkov.

5. Manažment očkovania:

Úlohy

- a. zabezpečenie kontroly vykonávania očkovania, dodržiavania termínov očkovania podľa očkovacieho kalendára s vypracovaním záznamu o očkovaní,
- b. zabezpečenie mesačnej kontroly očkovania formou písomných, resp. e-mailových oznamovaní počtu zaočkovaných osôb na jednotlivých zdravotných obvodoch a ich pravidelnom vyhodnocovaní,
- c. v prípade zistenia nedostatkov v očkovaní zabezpečiť ich promptné odstránenie

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie za rok 2016:

Plní sa priebežne. Lekári vykonávajúci vakcináciu, zasielajú mesačné vyhodnotenie vakcinačných aktivít.

6. Kontrola očkovania v SR:

- a. vykonať kontrolu očkovania v ročníkoch narodenia určených ÚVZSR k stanovenému termínu
- b. vyhodnotiť očkovanú a v prípade zistenia nedostatkov ich vyriešiť s kompetentnými orgánmi

Časové obdobie: september - október 2016

Vyhodnotenie za rok 2016:

V mesiacoch september-október bola vykonaná kontrola očkovania podľa stavu k 31.8.2016, osobnou návštevou vo všetkých 16-tich pediatrických ambulanciách. Celookresné výsledky zaočkovanosti sa pohybovali od 95,4% do 100%.

- r. nar. 2014 – **95,6%** (DTaP-VHB-HIB-IPV)
- r. nar. 2014 – **96,5%** (PCV 10), **3,5%** (PCV 13)
- r. nar. 2009 – **97,4%** (DTaP-IPV)
- r. nar. 2002 – **97,8%** (DTaP-IPV)
- r. nar. 2014 – **95%** (MMR)
- 2013 – **97,3%** (MMR)
- 2012 – **98%** (MMR)
- r. nar. 2004 – **96,4%** (MMR)
- r. nar. 2016 – **0%** (VHB + HBIG - deti HBsAg pozit matiek)
- r. nar. 2015 – **100%** (VHB + HBIG - deti HBsAg pozit matiek)
- dialýza – **pacienti zaradení do programu – 100%** (VHB)
- **očkovanie kontaktov osôb infikovaných vírusom hep.B – 81,3%**

- odporúčané očkovania alebo očkovania na žiadosť rodičov – deti do 15 rokov veku – zaočkovaných 955 detí
- očkovanie proti chrípke a proti invazívnym pneumokokovým nákazám (IPN) u osôb umiestnených v zariadeniach sociálnych služieb – 16,9 %, proti chrípke – 63,9%.

Príčinou nižšej zaočkovanosti proti IPN je odmietnutie očkovania.

Nad'alej pretrváva problém s účasťou predvolaných osôb na očkovanie. Problém prevažuje u detí, ktoré žijú v nízkom hygienickom štandarde bývania, ktorý pediatri zvládajú len vďaka svojej vytrvalosti v opakovanom predvolávaní detí na očkovanie. Po opakovaných predvolaniach rodičov na očkovanie dieťaťa a následného nedostavenia sa, pediatri hlásia ich neúčasť na očkovaní na príslušnom ÚPSVaR ako zanedbanie starostlivosti o dieťa. V obvodoch, v ktorých sú zriadené komunitné centrá, terénni pracovníci spolupracujú s lekármi a napomáhajú im s účasťou pacientov na očkovaní. Podobne, ako v roku 2015, aj v tomto roku odporúčam zainteresovať do zdravotnej výchovy v otázkach vakcinológie rodičov detí, ktoré žijú v nízkom hygienickom štandarde bývania a tiež pracovníkov komunitných centier, terénnych pracovníkov a pracovníkov zdravotnej osvetly.

Aby mohli pediatri úspešne vykonať očkovanie, mali by úzko spolupracovať s obecnými úradmi, odbormi soc. vecí a rodiny, ktoré sa tam, kde spolupráca je na dobrej úrovni, preukázali ako veľmi prospešné.

V našom okrese sme v tomto roku zaznamenali 40 prípadov VHA, z toho v 37 prípadoch išlo o epidemický výskyt ochorenia. V epidémii Sačurov 12 prípadov, v Sečovskej Polianke 2 prípady a v epidémii Nižný Hrabovec 23.

Počet exponovaných: 4009

Počet chorých: 40 03/2016: 1 ochorenie,
04/2016: 22 ochorení,
07/2016: 4 ochorenia,
08/2016: 10 ochorení,
09/2016: 3 ochorenia,

Vekové skupiny: 0 - 4 roč. - 12 prípadov

5 - 9 roč. - 10 prípadov

10 - 14 roč. - 4 prípady

15 - 19 roč. - 1 prípad

20 – 24 roč. - 2 prípady

25 - 34 roč. - 1 prípad

35 roč. a viac - 7 prípadov

Pre nárast ochorení bolo Regionálnym hygienikom nariadené mimoriadne očkovanie všetkých detí navštevujúcich Základnú školu Nižný Hrabovec šiesty, siedmy, ôsmy a deviaty ročník, v obci Sačurov všetkých detí vo veku od 1 do 15 rokov života, bývajúcich na ulici – Dávidovskej č. 238, č. 240, č. 265, č. 266. Protiepidemické opatrenia v rodinách, školách, na pracoviskách kontaktov realizované v plnom rozsahu.

Zaznamenali sme **3 sporadické prípady**, u 39-ročnej učiteľky z Vranova n/T, u 34-ročného muža z obce Banské a 56-ročnej ženy z Vranova nad Topľou. Všetky 3 sporadické prípady pochádzajú z majoritnej skupiny obyvateľstva. Z celkového počtu ochorení bolo 15 prípadov, ktoré ochoreli po očkovaní jednou dávkou vakcíny a v 1 prípade išlo o ženu, ktorá ochorela po 2 dávkach očkovania (Havrix 2009, 2010).

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Cieľ

1. znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života
2. skvalitnenie surveillancie prenosných ochorení
3. edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Dosiahnutie cieľa si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný, odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a epidemiologický informačný systém.

Etapy riešenia

1.Zlepšenie laboratórnej spolupráce:

- udržiavať spoluprácu s OKM, ktorá je v súčasnosti na dobrej úrovni a spolupracovať aj s ďalšími laboratóriami OKM, ktoré vykonávajú vyšetrenia pre lekárov okresu Vranov nad Topľou

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie za rok 2016:

Od decembra 2011 vykonáva mikrobiologické vyšetrenia pre okres Vranov n./T. laboratórium ALPHA Medical Stropkov a HPL s.r.o. Prešov. Spolupráca s nimi je na veľmi dobrej úrovni. Pozitívne výsledky sú hlásené elektronicky v programe EPIS ihneď po diagnostikovaní etiologického agens. HPL s.r.o. Prešov pozitívne výsledky zaznamenáva v programe EPIS. Od roku 2016 je dobrá spolupráca aj s laboratóriom – Synlab Slovakia s.r.o., Košice, ktorý nám pozitívne výsledky hlási telefonicky.

2.Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení:

- úzkou spoluprácou s lekármi primárneho kontaktu pre dospelých, deti a dorast, s infektológmi, odborníkmi pre tuberkulózu, pohlavné prenosné ochorenia a laboratóriami, ktoré zabezpečujú laboratórnu diagnostiku;
- zavedenie elektronického hlásenia prenosných ochorení terénymi lekármi;
- propagovaním využívania on-line hlásenia prostredníctvom internetu do systému EPIS

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie za rok 2016:

Hlásenie prenosných ochorení je na dobrej úrovni. Pozitívne výsledky z OKM sú hlásené okamžite elektronicky a následne aj písomnou formou na RUVZ. Hlásenie prenosných ochorení e-mailovou poštou využívajú prevažne lôžkové oddelenia Vranovskej nemocnice, a.s.. Všeobecní lekári pre deti a dorast a všeobecní lekári pre dospelých zasielajú hlásenia prevažne písomne formou tlačенých hláseníek a postupne aj telefonicky a e-mailovou poštou.

3.Analýza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení:

- vykonávať kvalitný monitoring v rámci surveillance nových alebo „staronových“ infekčných ochorení, ktoré vznikajú vplyvom ekosystémového narušenia,
- spolupracovať so SLS pri Vranovskej nemocnici, a.s. pri priebežnom vzdelávaní a doškoloňovaní zdravotníckeho personálu,
- zabezpečiť veľmi úzku spoluprácu s mikrobiológmi, infektológmi a lekármi primárneho kontaktu pri zistení nových patogénov, známych chorobách, pri ktorých sa zistili noví pôvodcovia, alebo došlo u nich k vývojovým zmenám, pri znovu objavení sa starých patogénov a pod.

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie za rok 2016:

Plní sa priebežne; „staronové“ ochorenia v uplynulom roku 2016 sme nemali hlásené.

4.Epidemiologický dohľad, monitorovanie, kontrola a riadenie importovaných prenosných ochorení prostredníctvom príst'ahovalcov

Skvalitnenie dohľadu nad utečeneckými tábormi a strediskami, zrýchlenie prijímania preventívnych a represívnych opatrení vrátane očkovania v úzkej spolupráci s MV SR.

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie za rok 2016:

V okrese Vranov nad Topľou nie je utečenecký tábor ani stredisko príst'ahovalcov.

5.Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

- cestou regionálnych médií sprostredkovať širokej verejnosti všetky základné informácie o prenosných ochoreniach, ich výskyte v SR, o možnostiach ich predchádzania, o očkovaní a ďalších preventívnych opatreniach. Upozorniť na vstupný portál programu EPIS ako nového zdroja informácií o prenosných ochoreniach.

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie za rok 2016:

Na webovej stránke RÚVZ sú uverejňované informácie o aktuálnej epidemiologickej situácii, podľa epidemiologickej naliehavosti. Veľmi dobrá je spolupráca s miestnymi novinami „Vranovské noviny“ a „Vranovské novinky“, „Vranovské Spektrum“, „Región“, ktoré uverejňujú aktuálnu situáciu vo výskyte prenosných ochorení, prípadne aj ďalšie informácie o prenosných ochoreniach a ochrane proti ich šíreniu (chrípka, ochorenia ovplyvniteľné očkovaním, alimentárne nákazy a pod).

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Cieľ

1. posilnenie surveillancie a kontroly infekčných ochorení,
2. začlenenie surveillancie infekčných ochorení v SR do siete EÚ,
3. dopracovanie modulu hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie,
4. návrh 7. modulu EPIS: Register očkovaných osôb.

Etapy riešenia

1. Skvalitňovanie hlásenia zo strany poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorí sú povinní zo zákona hlásiť

- propagácia využívania on-line hlásenia všeobecných lekárov pre deti, dospelých a dospelých,
- rozširovanie on-line hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie, rozširovanie spektra laboratórnych výsledkov.

Zodpovední: ÚVZ SR, RÚVZ Banská Bystrica, pracovná skupina pre EPIS

Spolupracujú: všetky RÚVZ v SR

2. Kontrola kvality údajov v EPISe

Zodpovední: určené pracovné skupiny

Spolupracujú: všetky RÚVZ v SR

Časové obdobie: priebežne

3. Vyhľadanie všetkých relevantných údajov podľa požiadaviek legislatívy EÚ

Zodpovedné osoby za vybrané nákazy pripravili zoznam položiek povinne hlásených do sietí, ktoré boli zohľadnené pri tvorbe programu. Tieto je potrebné ďalej aktívne sledovať, reagovať na nové požiadavky a tieto implementovať do položiek programu EPIS.

Časové obdobie: priebežne

4. Manažment epidémií

Manažujú sa epidémie nadregionálneho rozsahu s pridelovaním jedného hesla, ku ktorému sa priradujú príslušné prípady z iných regiónov.

Za pridelovanie kódov epidémií zodpovedá ÚVZ SR.

Časové obdobie: priebežne

5. Manažment kontaktov a ohnísk

Dokumentujú sa všetky druhy protiepidemických opatrení pre pacienta, kontakty a ohnisko. Údaje slúžia pre posúdenie objemu práce v ohnisku/ohniskách, ako aj pre zadministrovanie opatrení.

Časové obdobie: priebežne

6. Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC – TESSY- „The Epidemiological Surveillance System“, úprava existujúceho systému EPIS podľa nových definovaných požiadaviek ECDC

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie za rok 2016:

Počet spracovaných a do systému vložených prípadov :	1612
 Z toho počet uzavretých	1610
 Nepotvrdené	27
 Počet spracovaných ohnísk	375
 Počet chránených kontaktov očkovaním, aktívne, pasívne	619
 Opatrenia prijaté rozhodnutím	421
 Pokynom na mieste	1011

Úlohy sa plnia každodenne vkladaním hlásených ochorení do EPIS, ich mesačnou analýzou, ako podklad pre mesačné správy, systémom rýchleho varovania podľa aktuálnej situácie.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Gestor

RÚVZ so sídlom v Trenčíne a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Cieľ

1. zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach
2. rozšírenie prevencie NN na princípe dobrovoľnosti a anonymity so spätnou väzbou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti
3. ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN
4. získanie výsledkov jednotnou metodikou ako v iných krajinách EU s cieľom možnosti porovnania s inými krajinami a v rámci nemocníc
5. posilniť edukáciu epidemiológov a klinických zdravotníckych pracovníkov v problematike surveillance nozokomiálnych nákaz, hlavne v oblasti intervenčnej epidemiológie pri výskyte NN vyvolaných závažnými nemocničnými patogénmi.

Etapy riešenia

1.Surveillance vybraných nemocničných nákaz na jednotkách intenzívnej starostlivosti a infekcií v mieste chirurgického výkonu podľa protokolu ECDC

Sledovanie infekcií akvirovaných na jednotkách intenzívnej starostlivosti programom HELICS sa v SR vykonáva od roku 2005. Pacienti hospitalizovaní na JIS sú špecifickou cieľovou skupinou pacientov s vysokým rizikom morbidity a letality asociovanej s nemocničnými nákazami. V súčasnosti sú zbierané údaje zo zapojených pracovísk na základe protokolu ECDC, ktorý nadväzuje na program HELICS. V rámci sledovania sa zisťuje incidencia vybraných nákaz (pneumónií, infekcií krvného riečiska a infekcií močového traktu). Zozbierané údaje zaslané národnému koordinátorovi sú následne transportované do systému TESSY.

Infekcie v mieste chirurgického výkonu sú ďalším dôležitým cieľom pri surveillancii nemocničných nákaz. V roku 2011 bol začatý zber údajov na niektorých chirurgických pracoviskách na základe protokolu ECDC vychádzajúce z programu HELICS.

Časové obdobie: priebežne (zapojenie ďalších nemocníc do programu HELICS).

2.Surveillance vybraných nemocničných nákaz na jednotkách intenzívnej starostlivosti a infekcií v mieste chirurgického výkonu a infekcií vyvolaných *Clostridium difficile* podľa protokolu ECDC

Infekcie vyvolané *Clostridium difficile* vyvolávajú závažné = nemocničné nákazy, a preto boli ustanovené ako jedna z najdôležitejších priorít Rady Európy.

Realizácia bodového prevalenčného sledovania

2016: preklad materiálov k výkonu BPS II do slovenského jazyka, vykonanie výberu štandardizovaného súboru slovenských nemocníc (40 nemocníc, vo validačnej časti 5 nemocníc), preklad a príprava materiálov (protokol, codebook, softvér), príprava školení SR, stanovenie validačného tímu, získanie podporného stanoviska MZ SR a HH SR

2016: podľa pokynov ECDC vykonať BPS v zariadeniach pre dlhodobu chorých.

2017: Január – marec- školenie jednotlivých tímov, apríl – jún, výkon BPS II a validačnej BPS II

Júl – kontrola výsledkov – presun do TESSY

Vyhodnotenie za rok 2016:

Pracovníci odd. epidemiológie vykonali surveillancii infekcií *Clostridium difficile* v období 1.10.2016 – 31.12.2016. Vyhodnotenie a ďalšie kroky surveillancii budú piebehať v roku 2017.

3.Realizácia kampane Clean care is save care

február – apríl – príprava vzorových materiálov pre realizáciu kampane – zabezpečí RÚVZ so sídlom v Trenčíne

máj - vlastná realizácia projektu na všetkých RÚVZ v SR – vykonajú všetky RÚVZ v SR

jún - vyhodnotenie realizovanej kampane – vykonajú všetky RÚVZ v SR;

júl – spracovanie a vyhodnotenie za všetky RUVZ v SR na RÚVZ so sídlom v Trenčíne

RÚVZ so sídlom vo Vranove n./T. sa zapojil do kampane WHO: „ Clean care is save care“.

Aktivity zamerané na zdravotníckych pracovníkov prebiehali formou prednášok, seminárov na tému hygieny rúk, plagátov, letákov, nástenných panelov a ukázkou správnej techniky umývania a dezinfekcie rúk.

Vyhodnotenie za rok 2016:

V rámci kampane boli vykonávané kontroly dezinfekcie rúk a dodržiavanie novej vyhlášky MZ SR č.192 z roku 2015, ktorou zakazuje nosenie dlhých gélových alebo umelých nechťov, prsteňov, rôznych ozdôb u zdravotníckych pracovníkov:

- 30 sterov z rúk: 10 lekárom, 13 zdravotným sestram, 5 sanitárkam, 1 asistentke a 1 dokumentačnej sestre.

Aktivity boli vykonávané na chirurgickom oddelení, na urgentnom príjme, na jednodňovej ambulantnej starostlivosti, na príjmovej chirurgickej ambulancii a na oddelení OAIM. Kampaň hygieny rúk bola zverejnená aj na stránke RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou. Rozposielali sme letáky kampane a novelizáciu vyhlášky MZ SR č. 192/2015 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MZ SR č. 553/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na prevádzku zdravotníckych zariadení z hľadiska ochrany zdravia, všetkým všeobecným lekárom pre deti a dospelých a všeobecným lekárom pre dospelých. V budove RÚVZ bol vyhotovený nástenný panel s uvedenou tematikou a v rámci epidemiologických šetrení sú chorí a ich kontakty pracovníkmi oddelenia epidemiológie poučení o význame a správnom postupe pri hygienickej očiste rúk. V roku 2016 vo Vranovskej nemocnici boli určené epidemiologické sestry a epidemiologickí lekári, ktorí sú zodpovední za nozokomiálne nákazy, čím sa skvalitňuje postupne hlásenie nozokomiálnych nákaz nemocničnej hygieničke, s ktorou je dobrá spolupráca.

4.Implementácia moderných foriem vzdelávania epidemiológov a cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN

V rámci postgraduálneho doškolenia zdravotníckych pracovníkov spolupracovať so SZU a lekáorskými fakultami v implementácii moderných foriem vzdelávania v oblasti prevencie nozokomiálnych nákaz v kontexte odporúčania Rady z 9. júla 2009 o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií spojených so zdravotnou starostlivosťou č. 2009/C 151/01.

Vyhodnotenie za rok 2016:

V roku 2016 nebola plánovaná žiadna vzdelávacia akcia pre zdravotníckych pracovníkov.

5.Realizačné výstupy RÚVZ Vranov n/T

- vykonať analýzu výskytu nozokomiálnych nákaz (NN) za rok 2016
- porovnať výskyt NN v roku 2016 s výskytom v roku 2015 a za posledných 5 rokov
- skvalitniť surveillance a kontroly NN zabezpečením:
- vysokej kvality diagnostických možností patogénnych mikroorganizmov v spolupráci s OKM
- vysokej kvality monitorovania a kontroly nozokomiálnych nákaz zaktivizovaním činnosti komisie pre evidenciu a analýzu NN
- zvýšenie bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach zabezpečením kontroly dekontaminačných postupov a verifikáciou mikrobiologickej kontroly prostredia, sterility, dezinfekcie podľa harmonogramu odd. epidemiológie RÚVZ.
- štandardné postupy hygienickej a chirurgickej dezinfekcie rúk

Časové obdobie: priebežne

Zodpovední: za úlohy 1.,2. ÚVZ SR

Vyhodnotenie za rok 2016:

Kontrola sterility:

Sterilné predmety	120
Stery z prostredia	150
Dezinfekčné roztoky	12
Kontrola HS	40
Kontrola autklavu	40
Čistené vody	0

Počet hlásených nozokomiálnych nákaz za rok 2016

Oddelenie	rok 2016	rok 2015
OAIM	15	10
Chirurgické	11	1
Doliečovacie	11	3
Gyn. pôrodnice	2	1
Neurologické	9	4
Detské	2	7
Interné	22	6
Novorodenecké	0	2
Obvodné územné ambulancie	0	0
Dializačné centrum	0	2
Iné zdrav. zariadenia	0	16
Spolu	72	52

6.5. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská
RÚVZ v SR

Cieľ

1. ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami;
2. zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh;
3. podporovať medzirezortnú spoluprácu;
4. skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a ďalších vysokovirulentných nákaz (Ebola, MERSCoV, vtáčia chrípka, SARS, atď.),
5. rozvíjať stratégiu spoločnej krízovej komunikácie.

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, komunikáciu na národnej a medzinárodnej úrovni.

Etapy riešenia

1.Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo

Príprava plánov, rozvoj stratégií a postupov pre stanovenie, testovanie, hodnotenie a revidovanie nepredvídaných udalostí na národnej úrovni, krajských, okresných a miestnych úrovniach, a ich súčinnosť v rámci našej krajiny, ale i medzi členskými štátmi EÚ. Tieto úlohy zabezpečujúce vysokú ochranu zdravia obyvateľov je možné plniť len v prípade monitoringu, zabezpečenia včasného varovania pred závažnými ohrozeniami zdravia a pri získavaní a využívaní spoľahlivých informácií.

Vyhodnotenie za rok 2016:

ÚVZ SR doteraz nepripravil jednotlivé pokyny k riešeniu tejto úlohy v celoslovenskom priestore.

2.Posilniť globálnu zdravotnú bezpečnosť (varovanie a reakciu na epidémie, ohrozenie biologickými zbraňami)

Realizačné výstupy

- posilnenie všeobecnej pripravenosti verejného zdravotníctva na Slovensku na krízové situácie,
- zlepšenie stratégie krízovej komunikácie,
- zaškolenie epidemiológov pri potencionálnom ohrození verejného zdravia biologickými faktormi (podozrivé látky) v otázkach indikovania adekvátnych protiepidemických opatrení a nutnosti laboratórneho vyšetrenia nálezov pri mimoriadnej udalosti ku ktorej sú prizvaní IZS,
- priebežne aktualizovať postupy HH SR pre realizáciu opatrení pri výskyte vysokonebezpečných nákaz,
- príprava koordinovaného postupu v prípade mimoriadnej epidemiologickej situácie,
- priebežná aktualizácia členov a kontaktných údajov v protiepidemických komisiách.

Vyhodnotenie za rok 2016:

V okrese Vranov nad Topľou nevznikla v roku 2016 mimoriadna epidemiologická situácia. Zamestnankyne oddelenia sa zúčastnili školenia s názornou ukážkou prevozu osoby podozrivej z VNN „Školenie primárov centrálnych prijímacích oddelení Košického a Prešovského kraja o postupoch pri podozrení na VNN“ dňa 13.4.2016 v Košiciach.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA A SLEDOVANIE VDPV

SURVEILLANCE

POLIOMYELITÍDY

Gestor

ÚVZ SR, NRC pre poliomyelitídu

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Etapy riešenia

I. etapa: Organizačné zabezpečenie. Príprava harmonogramu odberov.

Časové obdobie: január – február 2016

II. etapa

Vykonanie odberov v niekoľkých lokalitách spádového územia každého z troch virologických laboratórií regionálnych úradov verejného zdravotníctva. Odbery sa vykonajú každý druhý mesiac podľa platných pokynov hlavného hygienika Slovenskej republiky vypracovaných NRC ÚVZ SR. Sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov a iných enterovírusov v odpadových vodách a zasielanie izolovaných kmeňov do Regionálneho referenčného laboratória v Helsinkách.

Časové obdobie: marec 2016 – február 2017

III. etapa

Vyhodnotenie výsledkov za rok **2016** a ich porovnanie s predchádzajúcim obdobím.

Realizačné výstupy

1. Udržanie certifikácie eradikácie poliomyelitídy v SR.
2. Vyhlásenie globálnej eradikácie.
3. Eradikácia umožní v budúcnosti zrušiť pravidelné povinné očkovanie a finančné prostriedky posunúť na iné očkovania.

Vyhodnotenie za rok 2016:

RÚVZ Vranov nad Topľou plní úlohu – odoberá vzorky odpadových vôd na zistenie cirkulácie vírusu poliomyelitídy podľa harmonogramu, ktorý spracoval RÚVZ Košice (odber bol vykonaný 6x). Vyšetrenie na Poliovírusy, resp. iné Enterovírusy boli 1 prípade pozitívne - pokus o izoláciu vírusov na BK s výsledkom: **ECHOVÍRUS 15**.

Ochorenie na **poliomyelitídu** sme nezaznamenali.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Cieľ

Mladí ľudia v súčasnosti dospievajú skôr, začínajú skôr pohlavne žiť, ale nemajú ešte upevnené väzby zodpovednosti voči sebe samým i okoliu. Správajú sa riskantnejšie a sú náchyľnejší k akvizovaniu pohlavne prenosných ochorení, vrátane AIDS, ako dospelí ľudia.

Cieľom projektu je, aby mladí ľudia, predovšetkým žiaci 9. ročníkov základných škôl a stredných škôl diskutovali o týchto problémoch a netradičným spôsobom (hrou), účasťou na

tomto projekte, získali a osvojili si čo najviac vedomostí o problematike HIV/AIDS, iných pohlavne prenosných ochorení, antikoncepcii, sexuálnom správaní, až po formovanie humánneho prístupu a podpore sociálneho cítenia k ľuďom HIV pozitívnym a chorým na AIDS. Dôslednou realizáciou projektu očakávame zmenu postojov a správania sa mladých ľudí.

Etapy riešenia

Projekt sa uskutočňuje v rokoch 2012 – 2016 (5 rokov)

Každoročne sa zabezpečí:

- marec - november vlastná realizácia projektu na všetkých RÚVZ v Slovenskej republike;
- december – spracovanie, vyhodnotenie a zaslanie výsledkov uskutočnených aktivít na RÚVZ so sídlom v Košiciach,
- záverečnú správu RÚVZ so sídlom v Košiciach zašle na ÚVZ SR.

Výstupy

Zvýšiť úroveň informovanosti a zmeny postojov mladých ľudí v problematike HIV/AIDS a iných pohlavne prenosných ochorení.

Termín ukončenia:

December 2016

Vyhodnotenie za rok 2016

- Činnosť liniek pomoci AIDS – linka pomoci je zriadená na RÚVZ už viac ako 10 rokov. Je využívaná veľmi sporadicky. K dnešnému času sa na linku pomoci obrátili 5 klienti – študenti (po prednáškach na stredných školách).

- Aktivity k svetovému dňu boja proti AIDS – boli uskutočnené **4 prednášky** pre žiakov základných a stredných škôl, **2 besedy** s deťmi základných škôl, uverejnené info na webe RÚVZ – 1.december „Svetový deň AIDS“, uverejnené info na informačných paneloch v priestoroch RÚVZ

Prednášky sa uskutočnili na týchto školách: 2x **ZŠ Bernolákova 1061**, Vranov n/T (120 žiakov), 2x **SOU Drevárske** Lúčna 1055, Vranov n/T (254 žiakov)

Besedy s deťmi na základných školách boli zamerané na zamedzenie prenosu HIV medzi mladými ľuďmi a prenosu ostatných venerických ochorení. Besedy sa uskutočnili na týchto základných školách: 2x ZŠ Čaklov (90 žiakov), 1x ZŠ Zámotov, (30 žiakov)

Testovanie, poradenstvo, sledovanie

- Zber epidemiologických údajov, štúdie v skupinách ľudí s rizikovým správaním sa, vyšetrovanie anti-HIV protilátok rizikovo správajúcich sa osôb, vyšetrovanie kontaktov ľudí s HIV, vydávanie medzinárodného certifikátu o výsledku vyšetrenia anti-HIV občanom Slovenskej republiky pred cestou do štátov vyžadujúcich toto vyšetrenie.

V okrese Vranov nad Topľou nie je oficiálny register rizikovo sa správajúcich osôb. Medzinárodný certifikát pre občanov SR pred cestou do krajín vyžadujúcich vyšetrenie na HIV, vydáva RÚVZ so sídlom v Košiciach – laboratórium vyšetrojúce anti-HIV.

- Sledovanie pohlavných ochorení – spolupracujeme s dermatovenerologickými ambulanciami (v okrese 3) a dermatovenerologickými oddeleniami v SR. V roku 2016 boli hlásené 2 ochorenia na syfilis a 2 gonokokové ochorenie. V prípade ich výskytu sú protiepidemické opatrenia kontaktov chorých vykonávané lekármi dermatovenerologických

ambulancií. V prípade porušenia liečebného režimu pacientmi sa lekári obracajú na RÚVZ so žiadosťou o spoluprácu.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ Bratislava – hlavné mesto, RÚVZ so sídlom v Trnave

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Cieľ

Posilnenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochorení.

Riešenie

Poskytovanie informácií o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní – povinnom, odporúčanom, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín či nežiaducich reakciách.

Časové obdobie

priebežne

Realizačné výstupy

- zvýšenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach praktickou výučbou budúcich sestier na SZŠ a vzdelávaním sestier v rámci SKSaPA,,
- zníženie odmietaní očkovania,
- informovanie verejnosti o vakcinologickom poradenstve RÚVZ (gynekolog.- pôrod. oddelenia, čakárne gynekolog. ambulancií a čakárne všeobecných lekárov).

Vyhodnotenie za rok 2016:

V roku 2016 evidujeme 15 odmietnutí očkovania rodičmi detí. Problém sa v prvej etape riešil písomnou formou, poučením o následkoch odmietnutia očkovania. Po neúspešnosti písomnej formy poučenia o následkoch odmietnutia očkovania bude nasledovať osobný pohovor s rodičmi.

Na RÚVZ je zriadená poradňa očkovania, poradenstvo sa uskutočňuje denne v čase 13:00 – 14:00. Poradňa očkovania RÚVZ spolupracuje s pediatrami v súvislosti s odsúhlasením individuálnych očkovacích schém u pacientov, ktorí nemohli byť očkovaní v súlade so schváleným očkovacím kalendárom pre povinné pravidelné očkovanie na príslušný rok.

Oddelenie vykonávalo aktivity v rámci EIW:

- **prednáška a beseda pre Strednú odbornú školu** vo Vranove nad Topľou pre žiakov štvrtých ročníkov na tému „Význam očkovania“ s názornými ukážkami obrázkov pacientov chorých na ochorenia preventabilné očkovaním,
 - **prednášky a besedy pre materské centrum Safari**, kde boli aj distribuované informačné materiály - letáky, plagát, príručky,
 - **2 články uverejnené vo Vranovských novinách** – Vranovské noviny a Vranovské novinky (Spektrum) na tému povinného očkovania, o histórii očkovania, o súčasnom výskyte ochorení preventabilných očkovaním, o aktivitách RÚVZ Vranov nad Topľou v rámci EIW, o poradni očkovania, ktorá v rámci EIT bola zriadená denne od 12:00 do 15:00
 - v priestoroch budovy RÚVZ vo Vranove nad Topľou bol umiestnený výchovno-náučný panel, venovaný Európskemu imunizačnému týždňu,
 - informácie o zriadenej poradni očkovania na našej web stránke a aktuálny elektronický očkovací kalendár,
 - v rámci spolupráce s praktickými lekármi pre deti a dorast a praktickými lekármi pre dospelých, bol rozposlaný elektronicky očkovací kalendár, článok o aktivitách RÚVZ, logo EIW a boli požiadaní k vykonávaniu aktivít týkajúcich sa propagácie očkovania.
- V dňoch 14. - 15. januára sa zamestnankyňa oddelenia aktívne zúčastnila na VII. Vakcinologickom kongrese na Štrbskom plese. V termíne od 1. – 4. 2. 2016 sa zamestnankyňa zúčastnila na „Tematickom kurze o nových poznatkoch v epidemiológii infekčných chorôb“ a dňa 8.6.2016 sa zamestnankyne zúčastnili konferencie „XIX. Východoslovenský vakcinačný deň L. Pasteura“ v Košiciach.

6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Gestor

RÚVZ so sídlom v Komárne

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Cieľ

Hlavným cieľom projektu je zvýšenie vedomostí budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a o význame očkovania.

Etapy riešenia:

I. etapa: január – marec 2016: metodická príprava

apríl 2016: pilotný projekt

II. etapa: máj- jún 2016: realizácia edukácie a vyplňanie dotazníkov

III. etapa: júl – august 2016: nahrávanie údajov

IV. etapa: september – december 2016: vyhodnotenie a komunikácia výsledkov

Časové obdobie

December 2016

Realizačné výstupy

Zhodnotenie úrovne vedomostí v skúmanej oblasti v rámci cieľovej skupiny a efektu intervencie.

Vyhodnotenie za rok 2016:

- v apríli 2016 sa zamestnankyňa zúčastnila edukačnej porady konanej v Banskej Bystrici,
- v máji prebehli prípravy a dohody so strednými školami,
- v júni sme realizovali samotný projekt,

Na projekte sa zúčastnili 2 stredné školy v meste Vranov nad Topľou – Gymnázium a Stredná odborná škola kde sa celkovo zapojilo 36 žiakov.

ODDELENIE HaPM – Výchova k zdraviu

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA (NPPZ)

Cieľ

Vytváranie partnerstiev medzi jednotlivými zložkami spoločnosti s cieľom podporovať a rozvíjať verejné zdravie tak, aby sa dosiahlo trvalé zlepšenie zdravia obyvateľstva.

Realizácia úlohy a výstupy

Vzhľadom na to, že NPPZ je program integrovaný, jeho hlavným cieľom je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR – plníme ho v návaznosti na iné programy: CINDI, Národný program prevencie obezity, Národný akčný plán pre problémy spojené s alkoholom...

Na základe sledovania a hodnotenia zdravotného stavu a zdravotného uvedomenia obyvateľov smerujeme aktivity, edukácie a činnosti zamerané na preventívne opatrenia vedúce k zlepšeniu zdravotného stavu a zvýšeniu zdravotného povedomia obyvateľov.

9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATELSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Cieľ

Na základe sledovania a hodnotenia zdravotného stavu obyvateľov Slovenskej republiky smerovať aktivity, edukácie a činnosti zamerané na preventívne opatrenia vedúce k zlepšeniu zdravotného stavu a zvýšeniu zdravotného povedomia.

Realizácia úlohy a výstupy

V roku 2016 v mesiacoch máj – august sledovať vývoj zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky vyplňaním dotazníkov, v mesiacoch september – október zadávanie informácií do vopred pripravenej masky a následne bolo zaslané na ÚVZ SR.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025

Cieľ

Zámerom Národného programu prevencie obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení. Národný akčný plán v prevencii

obezity na roky 2015 – 2025 bol schválený vládou SR 2. septembra 2015.

Etapy riešenia

Tento program sme uplatňovali v rámci práce PZ už dávno pred jeho schválením (január 2008). Klasickú obezitologickú poradňu s potravinovou váhou a nutričným programom nemáme, ale nosným pilierom našej práce je neustále informovanie o správnej výžive a optimálnej pohybovej aktivite pri všetkých skupinových aktivitách a individuálne poradenstvo, zvlášť u klientov v rizikovom pásme hyperlipidémie, nadváhy, hyperglykémie a samozrejme u obéznych.

Výstupy za rok 2016

- Články zamerané na zdravý životný štýl uverejnené v regionálnej tlači a na web stránke RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou
- besedy o životospráve v základných a stredných školách okresu Vranov nad Topľou
- besedy o životospráve s dospelou populáciou okresu Vranov nad Topľou
- monitoring výskytu nadváhy a obezity klientov vyšetrených v PZ a individuálne poradenstvo

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Cieľ

Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov – pohybovej inaktivity

Konkrétny výstup za rok 2016

- v roku 2016 sa aktivita nerealizovala

9.3 PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009 – 2016

Cieľ

Prostredníctvom komunitných pracovníkov zdravotnej výchovy (KPZV) dosiahnuť významné zlepšenie zdravotného stavu populácie v rómskych komunitách cestou zlepšenia informovanosti, hygienických návykov, ako aj návykov súvisiacich s podporou a udržiavaním zdravia. Prostredníctvom KPZV zlepšiť akceptáciu zdravého životného štýlu a upevniť vnímanie zdravia ako hodnoty cieľovou skupinou projektu. Znížiť relatívny výskyt ochorení ktoré sa u cieľovej skupiny vyskytujú častejšie než u väčšinovej populácie.

Realizačné výstupy za rok 2016

Spolupráca s KPZV v prípade výskytu infekčného ochorenia v segregovaných a separovaných rómskych osídleniach a lokalitách v rámci okresu Vranov nad Topľou.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Cieľ

Vytvorenie nového Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom.

Hlavným cieľom akčného plánu je zvýšenie celospoločenského povedomia o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu a prijímanie opatrení zameraných na riešenie problematiky škodlivého užívania alkoholu a skvalitnenie monitorovacích a kontrolných systémov.

Realizačné výstupy za rok 2016

- edukačné aktivity na základných a stredných školách v okrese Vranov nad Topľou – besedy zamerané na zdravotné, ekonomické a sociálne riziká vyplývajúce z nadmerného užívania alkoholu a závislosti na alkohole (vytvorenie vlastnej prednáškovej prezentácie)
- Fajčenie – SOU Drevárske, Vranov nad Topľou
- Alkohol, fajčenie a drogy – ZŠ Kukučínova, Vranov nad Topľou
- Alkohol, fajčenie a drogy – ZŠ Bernolákova, Vranov nad Topľou
- Fajčenie – ZŠ Bernolákova, Vranov nad Topľou
- Alkohol, fajčenie a drogy – Spojená škola internátna, Vranov nad Topľou
- Alkohol, fajčenie a drogy – ZŠ Soľ

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA

Cieľ

Zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí a eliminovať tak sociálnu izoláciu, ktorá má negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí.

Realizačné výstupy za rok 2016

Intervenovali sme hlavne v oblasti výživy s dôrazom na niektoré ochorenia: hypertenzia, diabetes mellitus, nadváha, osteoporóza, informácie o očkovaní proti chrípke a pod.

- monitoring výskytu nadváhy, obezity, hypertenzie, diabetu mellitu u klientov v dôchodkovom veku vyšetrených v PZ. Individuálne poradenstvo zamerané na zmenu stravovacích návykov a zvýšenie pohybovej aktivity a poradenstvo v rámci ľahkej pohybovej aktivity z dôvodov zdravotných obmedzení u ľudí 65+.
- Seniorom sa vo zvýšenej miere venujeme aj pri štandardnom vyšetrení v poradni zdravia – možnosti individuálneho poradenstva v oblasti pohybovej aktivity a stravovacích návykov určených pre seniorov využilo 87 klientov.
- Aktivity so seniormi v rámci Svetového dňa zdravia a Október – mesiac úcty k starším.
- Prednášky, besedy venované osteoporóze, diabetes mellitus, informácie ohľadom očkovania proti chrípke a monitoring tlaku krvi, cholesterolu a stanovenie BMI v domovoch sociálnych služieb, denných stacionároch a v kluboch dôchodcov v okrese Vranov nad Topľou.

- V budove Regionálneho úradu verejného zdravotníctva vo Vranove nad Topľou bol informačno-vzdelávací panel venovaný duševnému zdraviu, osteoporóze, očkovaniu proti chrípke, diabetes mellitus a boli vydané články s danou tematikou v regionálnych novinách Vranovské noviny a Spektrum – Vranovské novinky.

9.6 EFEKTÍVNA PODPORA KARDIOMETABOLICKÉHO ZDRAVIA V PROSTREDÍ STREDNÝCH ŠKÔL V BRATISLAVSKOM SAMOSPRÁVNOM KRAJI.

Gestor projektu
RÚVZ Bratislava

9.6.1 ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

Cieľ

Zlepšenie ústneho zdravia detskej populácie, a tým vytvorenie predpokladov k zlepšeniu ústneho zdravia aj v dospelosti.

Na riešenie nepriaznivého stavu vo výskyte zubného kazu, masového chronického ochorenia obyvateľov SR, využiť širokú a systematickú prevenciu zubných ochorení. Intenzívnu primárnu prevenciu zubného kazu robiť už v útlom veku, u detí s dočasnou dentitou.

Realizačné výstupy za rok 2016

- Prezentácia, beseda na základných školách vo Vranove nad Topľou, naučné rozprávky a príbehy – zamerané na správnu ústnu hygienu, potrebu správnej životosprávy pre zdravé zuby, vyhýbanie sa rizikovým faktorom ako sú: fajčenie, alkohol ...

9.7 CINDI PROGRAM SR

Cieľ

Dlhodobý a konečný cieľ programu: Znižovať celkovú úmrtnosť populácie Slovenska, predovšetkým úmrtnosti na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov.

Strednodobý cieľ programu: Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na vybrané ochorenia obehovej sústavy a onkologické ochorenia vhodnými formami intervencie, zameranými na znižovanie výskytu prioritných rizikových faktorov (RF) chronických (tzv. civilizačných) ochorení.

Krátkodobý cieľ programu: Znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom a to najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a neschopnosť zvládať stres.

Zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy.

Dlhodobý, strednodobý a krátkodobý cieľ je plne v súlade s cieľmi a zameraniami Národného programu prevencie ochorenia srdca a ciev. Tým pri plnení programu CINDI v SR sa v parciálnych cieľoch zároveň realizujú aj niektoré úlohy tohto programu.

Etapy riešenia

V programe CINDI sa zameriavame na monitoring a evidenciu rizikových faktorov srdcovocievnych a niektorých metabolických ochorení - hypertenzia, nadváha, obezita, hyperglykémia, hyperlipidémie. Preventívne vyšetrenia poskytujeme celej populácii bez vekového obmedzenia a rajónnej príslušnosti, vždy u osôb bez manifestného ochorenia. Ak sú hodnoty RF kritické, klienta odosielame do starostlivosti praktického lekára pre dospelých, alebo priamo do metabolickej poradne.

Klienti s hraničnými hodnotami sa podrobia poradenstvu, ktorým nefarmakologicky intervenujeme do životného štýlu. Kladný výsledok sa odrazí najskôr po 3 mesiacoch, kedy klienta objedávame na 1. kontrolné vyšetrenie.

K 31.12.2016 PZ mala nasledovnú návštevnosť:

Počet vyšetrení:	138 (64 M, 74 Ž)
Počet štandardných vyšetrení:	117 (40M, 77 Ž)
Počet klientov vyšetrených prvý krát:	113 (54 M, 59 Ž)
Počet klientov vyšetrených opakovane:	25 (10 M, 15 Ž)
Počet výjazdových aktivít:	7
Počet vyšetrení pri výjazdových aktivitách:	122
Samostatné meranie TK:	63

V súbore prvovyšetrených dosiahli prvenstvo v návštevnosti klienti zo skupiny 65+ ročných. Najpočetnejšiu skupinu v kontrolných vyšetreniach tvorili 55-64 roční klienti. V celkovej návštevnosti mali prevahu ženy (74) nad mužmi (64).

Ku klinickým odborníkom sme odoslali **4 klientov** pre kritické hodnoty **cholesterolu**, **2** pre kritické hodnoty **glykémie**.

PZ navštívilo 13 klientov s BMI vyšším ako 30

12 klientov - fajčiarov

14 klientov so zvýšeným systolickým tlakom krvi

20 klientov so zvýšeným diastolickým tlakom krvi

S týmito klientmi aktívne pracujeme na zmene ich stravovacích návykov, športovej aktivity a na odstránení ich zlozvykov, ktorých sa chcú zbaviť.

Nadstavbové poradne

Najväčší záujem z nadstavbových poradní javili klienti o **poradňu zdravej výživy**. Navštívili ju takmer všetci klienti s hraničnými a kritickými hodnotami cholesterolu, glykémie, BMI a TK, ale aj klienti s nadváhou.

Zdravá výživa

Na prevenciu chronických ochorení obyvateľov okresu Vranov nad Topľou vplývame aj uverejňovaním článkov s aktuálnou témou v regionálnej tlači a na web stránke RÚVZ VT a vždy aktuálnou témou na výchovno – náučnom panely v budove RÚVZ VT

Články : 4. Február – Svetový deň boja proti rakovine

Vírus ZIKA

Pohybom ku zdraviu

Ako sa zbaviť nepríjemného stresu?
Svetový deň duševného zdravia
14. november – Svetový deň cukrovky
1. december- Svetový deň AIDS (aj a sk verzia)

9.8 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2013 – 2016

Cieľ projektu

Cieľom je zabezpečiť dostupnosť zdravotnej starostlivosti u osôb s drogovou závislosťou s poskytovaním dostatočného rozsahu terapeutických programov formou ambulantnou, ústavnou i stacionárnou, rozvíjať a realizovať preventívne programy výchovou predovšetkým detí a mládeže k zdravému životnému štýlu a to formou náukových didaktických sedení v rámci zdravotnej osvetu v oblasti drogovej problematiky a užívania psychoaktívnych látok.

V rámci vecnej pôsobnosti odborov podpory zdravia ÚVZ SR a RÚVZ v SR plnia úlohu v prioritě

Preventívne programy:

Zabezpečenie univerzálnej prevencie – výchovou predovšetkým detí a mládeže k zdravému životnému štýlu, zdravotnou osvetou v oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych i ilegálnych návykových látok (alkohol, tabak, ilegálne drogy)

Predpokladaný prínos je zníženie incidencie užívania a najmä vzniku závislostí od ilegálnych drog, hlavne u mladej populácie v Slovenskej republike. Ukazovateľ je počet a druh realizovaných prevenčných aktivít.

Realizačné výstupy

1. Realizácia prednášok v oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych i ilegálnych návykových látok (alkohol, tabak, ilegálne drogy):

- Fajčenie – SOU Drevárske, Vranov nad Topľou
- Alkohol, fajčenie a drogy – ZŠ Kukučínova, Vranov nad Topľou
- Alkohol, fajčenie a drogy – ZŠ Bernolákova, Vranov nad Topľou
- Fajčenie – ZŠ Bernolákova, Vranov nad Topľou
- Alkohol, fajčenie a drogy – Spojená škola internátna, Vranov nad Topľou
- Alkohol, fajčenie a drogy – ZŠ Sol'

2. Realizácia celoslovenskej súťaže „Najlepšia protidrogová nástěnka“ pre žiakov 6. a 7. ročníka základných škôl, kde bola zabezpečená propagácia súťaže na web stránke RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou

3. Realizácia celoslovenskej súťaže „Trojboj maturantov proti drogám“ pre žiakov stredných škôl a gymnázií na Slovensku – nebola zrealizovaná

9.9 ZNÍŽOVANIE EPIDEMIOLOGICKÉHO A CHEMICKÉHO RIZIKA POKRMOV RÝCHLEHO OBČERSTVENIA V OKRESE LEVICE

Gestor

RÚVZ so sídlom v Leviciach

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Leviciach

9.10 STRAVOVACIE NÁVYKY A SPOTREBNÝ POTRAVINOVÝ KÔŠ u obyvateľov okresu Levice

Gestor:

RÚVZ so sídlom v Leviciach

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Leviciach

Svetové dni

7 apríl „Svetový deň zdravia“

Ústrednou témou Svetového dňa zdravia pre tento rok je **Diabetes**. Celosvetovo sa počet chorých na cukrovku neustále zvyšuje. Diabetes je ochorenie ktoré sa významnou mierou podieľa na chorobnosti, invalidite aj úmernosti v populácii.

Z tohto dôvodu RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou realizoval nasledovné aktivity:

- Edukačno – preventívne vyšetrenie učiteľov v ZŠ Banské (meranie tlaku krvi, vyšetrenie z kapilárnej krvi rizikových faktorov- celkový cholesterol, glykémia, triglyceridy, HDL. Vyšetrenie bolo sprevádzané kompletným odborným a nutričným poradenstvom).
- Edukačno – preventívne vyšetrenie pracovníkov Hornozemplínskej knižnice vo Vranove nad Topľou. (meranie tlaku krvi, vyšetrenie z kapilárnej krvi rizikových faktorov- celkový cholesterol, glykémia, triglyceridy, HDL. Vyšetrenie bolo sprevádzané kompletným odborným a nutričným poradenstvom.)
- Edukačno – preventívne vyšetrenie pracovníkov denného stacionára Vravka vo Vranove nad Topľou. (meranie tlaku krvi, vyšetrenie z kapilárnej krvi rizikových faktorov- celkový cholesterol, glykémia. Vyšetrenie bolo sprevádzané kompletným odborným a nutričným poradenstvom)
- Propagácia Svetového dňa zdravia na webstránke RÚVZ VT
- Náučno-propagačný panel venovaný Svetovému dňu zdravia v budove RÚVZ VT

„Svetový deň pohybu ku zdraviu“ – 10 máj 2016

- Edukačné aktivity RÚVZ Vo Vranove nad Topľou zahŕňajú potrebu fyzickej aktivity v každom veku.
- Športový deň zamestnancov RÚVZ Vo Vranove nad Topľou venovaný športovej aktivite – futbal, volejbal, tenis...
- Náučno-propagačný panel venovaný Svetovému dňu – Pohybom ku zdraviu v budove RÚVZ VT
- Propagácia Svetového dňa – Pohybom ku zdraviu v lokálnych printových médiách
- Propagácia Svetového dňa – Pohybom ku zdraviu na webstránke RÚVZ VT

Týždeň mozgu

- Aktivity zamerané na seniorov
- Prednášková činnosť
- Denný stacionár - Bystré nad Topľou
- Denný stacionár - Čaklov
- Denný stacionár VRAVKA vo Vranove nad Topľou

- Klub dôchodcov vo Vranove nad Topľou

-

„Európsky imunizačný týždeň 2016“

- **prednáška a beseda pre Strednú odbornú školu vo Vranove nad Topľou pre žiakov štvrtých ročníkov na tému „Význam očkovania“ s názornými ukázkami obrázkov pacientov chorých na ochorenia preventabilné očkovaním,**
- **prednášky a besedy pre materské centrum Safari, kde boli aj distribuované informačné materiály - letáky, plagát, príručky,**
- **2 uverejnené články do Vranovských novín – Vranovské noviny a Vranovské novinky (Spektrum) na tému povinného očkovania, o histórii očkovania, o súčasnom výskyte ochorení preventabilných očkovaním, o aktivitách RÚVZ Vranov nad Topľou v rámci EIW, o poradni očkovania, ktorá v rámci EIT bola zriadená denne od 12:00 do 15:00**
- v priestoroch budovy RÚVZ vo Vranove nad Topľou bol umiestnený výchovno-náučný panel, venovaný Európskemu imunizačnému týždňu,
- informácie o zriadenej poradni očkovania na našej web stránke **a aktuálny elektronický očkovací kalendár,**
- v rámci spolupráce s praktickými lekármi pre deti a dorast a praktickými lekármi pre dospelých, bol rozposlaný elektronicky očkovací kalendár, článok o aktivitách RÚVZ, logo EIW a boli požiadaní k vykonávaniu aktivít týkajúcich sa propagácie očkovania.
- V dňoch 14. - 15. januára sa zamestnankyňa oddelenia aktívne zúčastnila na VII. Vakcinologickom kongrese na Štrbskom plese. V termíne od 1. – 4. 2. 2016 sa zamestnankyňa zúčastnila na „Tematickom kurze o nových poznatkoch v epidemiológii infekčných chorôb“ a dňa 8.6.2016 sa zamestnankyne zúčastnili konferencie „XIX. Východoslovenský vakcinačný deň L. Pasteura“ v Košiciach.

„Materské centrá“

Cieľom práce v programe bolo vzdelávanie matiek v oblasti zdravého životného štýlu, aby prenášali svoje návyky do výchovy dieťaťa a celej rodiny. Poskytli sme rôzne edukačné materiály v podobe letákov vydaných ÚVZ SR: Týranie detí, Stres, Žijeme zdravo, Domáce násilie, Zodpovedný rodič- zodpovedné dieťa, Becep radí cyklistom, korčuľiarom, chodcom, Zodpovedný cyklista – bezpečný bicykel, Pripútaj sa!, Kto sa hrá, musí byť v bezpečí!,

- prezentácie a besedy na základných a stredných školách vo Vranove nad Topľou a okolí.

„Školské ovocie“

Špecifickým cieľom programu je zvýšiť spotrebu ovocia a zeleniny u detí predškolského a školského veku, naučiť deti a ich rodičov pravidelne konzumovať ovocie a zeleninu, pravidelne vzdelávať deti o dôležitosti konzumácie ovocia a zeleniny pre ich zdravie, naučiť dôverovať zelenine a ovociu vypestovanému v Slovenskej republike, vysvetliť postupy pri pestovaní, realizovať návštevy v sadoch (vysvetliť, čo znamená ekologické pestovanie a čo je integrované pestovanie), podporiť zdravú výživu a zvýšiť informovanosť o výživovej hodnote jednotlivých druhov ovocia, zeleniny a uplatňovaním programu pôsobiť aj na zníženie výskytu obezity u detí.

- V rámci spolupráce na tomto projekte s oddelením hygieny detí a mládeže sme realizovali prednášky zamerané na potrebu konzumácie ovocia a zeleniny pre žiakov

a rodičov materských a základných škôl zapojených do tohto projektu v okrese Vranov nad Topľou.

"MOST 2016" – 29 september 2016

Kampaň bola propagovaná už koncom augusta na web. stránke „MOST 2016“, kde bol na úvodnej strane a na náučno-informačnom panely úradu plagát o mieste a čase vyšetrení.

Vo Vranove nad Topľou v rámci kampane boli zriadené 2 meracie miesta:

29.09.2016 - AOC – na 1. poschodí vo Vranove nad Topľou.

30.09.2016 – pracovisko Poradne zdravia pri RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou.

Na uvedených miestach sme merali **cholesterol, glukózu, TK, obvod pásu a bokov –WHR index a BMI**. Vyšetreným sme poskytli krátke poradenstvo o rizikách KVOCH, edičný materiál a kartičku zdravého života. Na týchto miestach sme spolu vyšetřili **50 klientov**.

„Október mesiac úcty k starším“

- Edukačno – preventívne vyšetřenie seniorov denného stacionára Vravka vo Vranove nad Topľou (meranie tlaku krvi, vyšetřenie z kapilárnej krvi rizikových faktorov- celkový cholesterol. Vyšetřenie bolo sprevádzané kompletným odborným a nutričným poradenstvom).
- Beseda a prezentácia – Osteoporóza a očkovanie proti chrípke a edukačno – preventívne vyšetřenie seniorov komunitného centra v Bystrom (meranie tlaku krvi, vyšetřenie z kapilárnej krvi rizikových faktorov- celkový cholesterol. Vyšetřenie bolo sprevádzané kompletným odborným a nutričným poradenstvom).
- Beseda a prezentácia – Osteoporóza a očkovanie proti chrípke a edukačno – preventívne vyšetřenie v zariadení pre seniorov vo Vranove nad Topľou (meranie tlaku krvi, vyšetřenie z kapilárnej krvi rizikových faktorov- celkový cholesterol. Vyšetřenie bolo sprevádzané kompletným odborným a nutričným poradenstvom).

„14. November – Svetový deň diabetu“

Aktivity zamerané pre stredné školy a dospelých

- Článok s rovnomenným názvom uverejnený v regionálnej tlači a na web stránke RÚVZ
- Výchovno – náučný panel venovaný Diabetu v budove RÚVZ
- prednášky zamerané na diabetes mellitus
- Prednášková činnosť
- Stredná odborná škola Obchodná, Vranov nad Topľou
- Gymnázium, Vranov nad Topľou
- Klub dôchodcov, Vranov nad Topľou
- SOU Drevárske, Vranov nad Topľou

„Svetový deň AIDS“

- Článok s rovnomenným názvom uverejnený na web stránke RÚVZ
- Výchovno – náučný panel venovaný AIDS a HIV v budove RÚVZ
- prednášky zamerané na HIV/AIDS
- Prednášková činnosť
- SOU Drevárske, Vranov nad Topľou – téma AIDS

- ZŠ Bernolákova, Vranov nad Topľou – téma AIDS a Prevencia pohlavných chorôb u detí
- ZŠ Zámotov – téma AIDS a Prevencia pohlavných chorôb u detí
- ZŠ Čaklov – téma AIDS

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom vo Zvolene**

Oddelenie epidemiológie

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

Realizácia vlastného očkovania

V rámci poradne na podporu očkovania poskytujeme poradenstvo a konzultácie ohľadom povinného pravidelného očkovania, odporúčaného očkovania, očkovania osôb profesionálne vystavených zvýšenému nebezpečenstvu vybraných nákaz a pred cestou do zahraničia. Na základe požiadania pediatrov vypracovávame individuálny očkovací kalendár pre deti, ktoré presiahli vek, v ktorom už mali byť očkované (posun očkovacieho kalendára). Poradňu na podporu očkovania využívajú okrem matiek aj osoby odchádzajúci služobne alebo súkromne do zahraničia. Zároveň dbáme na dodržiavanie očkovacej schémy (termínov) očkovania u lekárov prvého kontaktu.

Zabezpečenie prioritných úloh za rok 2016

V roku 2016 sme sa podieľali na realizovaní zabezpečenia Národného imunizačného programu SR, participujeme na kontrole a surveillance ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO. Spolupracujeme na príprave registra očkovaných osôb a na udržaní čo najvyššej možnej úrovne zaočkovanosti v rámci povinného očkovania. Realizovali sme imunizačný program u infekčných ochorení, ktorým možno predchádzať očkovaním a udržiavame rozsah povinného a odporúčaného očkovania podľa aktuálnej epidemiologickej situácie v SR.

Viacúčelové imunologické prehľady v SR

Oddelenie epidemiológie RÚVZ so sídlom vo Zvolene bude v prípade realizácie participovať na IP na zistenie účinnosti realizovaného očkovania a na zistenie hladín protilátok proti jednotlivým infekčným agensom vo všetkých vekových kategóriách.

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním

Priebežne sme sa podieľali na vzdelávaní zdravotníckeho personálu v jednotlivých detských ambulanciách a v ambulanciách všeobecných lekárov pre deti a dospelých.

Manažment očkovania

Na základe Vyhlášky MZ SR 585/2008 Z. z. v platnom znení, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení, vykonávame inštruktáž zdravotníckych pracovníkov (evidencia o očkovaní v zdravotných záznamoch, sledovanie chladového reťazca v ambulanciách, hospodárenie s vakcínami).

Kontrola očkovania v regióne Zvolen

Organizačne sme zabezpečili prípravu ku kontrole a samotnú kontrolu očkovania za rok 2016 v okresoch Zvolen, Detva a Krupina u praktických lekárov pre deti a dospelých. Kontrolu vykonáme podľa vypracovaného odborného usmernenia na kontrolu očkovania vydaného ÚVZ SR.

Vykonaná kontrola zaočkovanosti v okrese Zvolen:

Ambulancia pre deti a dorast	Počet ambulancií
Poliklinika Nemocnica Zvolen, a.s.	5
Zvolen centrum	1
Zvolen Sekier	2
Zvolen Západ	3
Budča	1
Sliač	1
Zvolenská Slatina	1
Dobrá Niva	1
Pliešovce	1

Vykonaná kontrola zaočkovanosti v okrese Detva:

Ambulancia pre deti a dorast	Počet ambulancií
Detva	5
Hriňová	1

Vykonaná kontrola zaočkovanosti v okrese Krupina:

Ambulancia pre deti a dorast	Počet ambulancií
Krupina	3
Dudince	1

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Zlepšenie laboratórnej spolupráce

Oddelenie epidemiológie aktívne spolupracuje s Oddelením klinickej mikrobiológie (OKM) Nemocnice Zvolen, a. s., ktorá poskytuje laboratórnu diagnostiku infekčných ochorení. V spolupráci s vedúcou OKM Ing. Janou Krokošovou zabezpečujeme záchyt pozitívnych výsledkov vyšetrení; údaje získané nasledujúcim epidemiologickým šetrením sa zaznamenávajú do Epidemiologického informačného systému.

Zlepšením spolupráce v našom regióne a v regióne Banská Bystrica došlo k priaznivému ovplyvneniu epidemiologickej situácie a zvýšila sa schopnosť včas zahájiť príslušné protiepidemické opatrenia pri jednotlivých prenosných ochoreniach.

Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení

Opakovane sme písomne informovali lekárov prvého kontaktu a ďalších zdravotníckych pracovníkov o povinnosti zo zákona č. 355/2007 Z. z. hlásiť výskyt infekčných ochorení.

Zvýšeným úsilím pracovníkov epidemiológie sme zaznamenali zvýšenie počtu hlásení (v porovnaní s predchádzajúcim rokom 2015) prenosných ochorení od lekárov prvého kontaktu a od odborných lekárov (dermatovenerologické, infektologické, gynekologické a i. ambulancie). Lekárov sme informovali o možnosti získania informácií o výskyte infekčných ochorení v našom regióne cestou otvoreného portálu programu EPIS.

V mesačných analýzach o epidemiologickej situácii v regióne Zvolen informujeme lekárov o epidemiologickej situácii.

Propagujeme využívanie on-line hlásenia prostredníctvom internetu.

Analýza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení

Pracovníčky oddelenia epidemiológie absolvovali školiace akcie zamerané na problematiku nových a staronových infekčných ochorení a na opatrenia pri ich vzniku a šírení. Pre možnosť rizika vzniku týchto infekčných ochorení máme spracovaný havarijný plán na koordináciu postupov pri zistení vysoko nebezpečnej nákazy v SR so zoznamom členov koordinačnej komisie, zoznam monitorovacej skupiny RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a zoznam členov výjazdovej skupiny oddelenia epidemiológie RÚVZ Zvolen s kontaktnými adresami a telefonickými číslami.

Spolupracujeme s pracovníkmi oddelenia mikrobiológie Nemocnice Zvolen, a.s., mikrobiologickým odborom RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a taktiež s lekármi prvého kontaktu a s lekármi infekčného oddelenia v Banskej Bystrici a s infektológom Nemocnice Zvolen, a.s.

Epidemiologický dohľad, monitorovanie, kontrola a riadenie importovaných prenosných ochorení prostredníctvom príst'ahovalcov

V regióne Zvolen nie je zriadený utečenecký tábor ani stredisko.

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľ'stva v problematike prenosných ochorení

Lekárov prvého kontaktu informujeme o epidemiologickej situácii a o výskyte infekčných chorôb v regióne Zvolen prostredníctvom mesačných analýz, ďalej o možnosti získania informácií prostredníctvom otvoreného portálu EPIS o prenosných ochoreniach a o ich výskyte v SR.

Verejnosť informujeme prostredníctvom internetových stránok o možnostiach predchádzania infekčným ochoreniam hlavne očkovaním, ale i ďalšími preventívnymi opatreniami.

Pri výskyte prenosných ochorení v našom regióne individuálne informujeme obyvateľ'ov danej oblasti o preventívnych a represívnych opatreniach, aby mali schopnosť chrániť sa pred infekčným ochorením.

Pracovníci oddelenia epidemiológie každoročne vypracovávajú výročnú správu s kompletnou analýzou hlásených prenosných ochorení, demografiou a porovnaním výskytu ochorení s predchádzajúcim obdobím.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Skvalitňovanie hlásenia zo strany poskytovateľ'ov zdravotnej starostlivosti, ktorí sú povinní zo zákona hlásiť prenosné ochorenia

Propagujeme možnosť využívania on-line hlásenia všeobecnými lekármi pre deti a dorast, všeobecnými lekármi pre dospelých a inými odbornými lekármi.

Aktivizujeme hlásenie infekčných ochorení v mesačných analýzach o epidemiologickej situácii v regióne Zvolen.

Kontrola kvality údajov v EPIS-e

Pracovníčky oddelenia epidemiológie priebežne zadávajú do EPIS-u údaje o prípadoch, pravidelne sledujú systém rýchleho varovania a kontrolujú zadané údaje.

Vyhľadávanie všetkých relevantných údajov podľa požiadaviek legislatívy EÚ a jednotlivých EÚ sietí

U vybraných nákaz aktívne sledujeme zoznamy povinne hlásených položiek, ktoré následne implementujeme do položiek programu EPIS. Zadávame všetky prípady podozrenia z nákazy chrípkou typu A (H1,N1) vrátane laboratórnej diagnostiky, cestovateľskej anamnézy, začiatku klinických príznakov, kontaktu s chorými a pod.

Manažment epidémií

V roku 2016 sme evidovali 23 *epidémií*, vykonané boli príslušné protiepidemické opatrenia.

Okres Zvolen: 11

- A84.1 (Stredoeurópska kliešťová encefalitída) – výskyt ochorenia u 10 ľudí v epidemiologickej súvislosti,
- A09.0 (Hnačka a gastroenteritída pravdepodobne infekčného pôvodu) – gastrointestinálne príznaky u 18 členov dorasteneckého hokejového družstva zo Zvolena,
- A08.1 (Akútna gastroenteropatia zapríčinená vírusom Norwalk) – jednalo sa o rodinný výskyt ochorenia u 4 členov domácnosti,
- A04.5 (Kampylobakteriálna enteritída) – rodinný výskyt kampylobakteriózy u 2 členov domácnosti,
- A04.5 (Kampylobakteriálna enteritída) – rodinný výskyt ochorenia u 2 členov domácnosti,
- A02.0 (Salmonelová enteritída) - rodinný výskyt salmonelózy u 2 členov domácnosti,
- A04.5 (Kampylobakteriálna enteritída) – výskyt 4 prípadov kampylobakteriózy v epidemiologickej súvislosti u 4 osôb,
- A04.5 (Kampylobakteriálna enteritída) – rodinný výskyt s počtom chorých 2,
- A08.1 (Akútna gastroenteropatia zapríčinená vírusom Norwalk) - epidemický výskyt GIT ťažkostí u klientov DDaDSS, celkový počet osôb s príznakmi 61,
- A020 (Salmonelová enteritída) - rodinný výskyt u 5 osôb, z toho evidujeme 4 ochorenia s klinickými príznakmi a 1 prípad vylúčovania,
- A02.0 (Salmonelová enteritída) - rodinný výskyt salmonelózy u 2 členov domácnosti.

Okres Detva: 6

- A84.1 (Stredoeurópska kliešťová encefalitída) – výskyt ochorenia u 2 osôb v epidemiologickej súvislosti,
- A02.0 (Salmonelová enteritída) - rodinný výskyt salmonelózy u 2 členov domácnosti,
- A08.1 (Akútna gastroenteropatia zapríčinená vírusom Norwalk) - rodinný výskyt u 2 členov domácnosti,
- A84.1 (Stredoeurópska kliešťová encefalitída) – výskyt ochorenia u 4 osôb v epidemiologickej súvislosti
- A05.9 (Nešpecifikované baktér. alimentár. intoxikácie) – epidemický výskyt gastrointestinálnych príznakov u účastníkov celoštátneho volejbalového turnaja SŠ,
- A02.0 (Salmonelová enteritída) - rodinný výskyt salmonelózy u 2 členov domácnosti.

Okres Krupina: 6

- B86 (Svrab – scabies) – rodinný výskyt svrabu u 3osôb,
- A02.0 (Salmonelová enteritída) – výskyt ochorenia u 4 členov domácnosti,

- A08.1 (Akútna gastroenteropatia zapríčinená vírusom Norwalk) – epidemický výskyt GIT ochorení u 44 klientov hotela,
- A02.0 (Salmonelová enteritída) – výskyt salmonelózy u 3 členov domácnosti,
- A02.0 (Salmonelová enteritída) – epidemický výskyt salmonelózy u 44 klientov hotela,
- A08.1 (Akútna gastroenteropatia zapríčinená vírusom Norwalk) – epidemický výskyt ochorení u 91 klientov kúpeľov.

Manažment kontaktov a ohnísk

Dokumentujeme všetky druhy protiepidemických opatrení pre pacienta, kontakty a ohnisko.

Hodnotenie - rok 2016

Spracované a vložené prípady do systému – potvrdené + pravdepodobné	1112			
	Zvolen	Detva	Krupina	Spolu:
Počet spracovaných ohnísk	305	123	60	488
Počet chránených kontaktov očkovaním	15	5	3	23
Počet chránených kontaktov inak	449	95	51	475
Opatrenia prijaté rozhodnutím	63	13	1	77
Opatrenia prijaté pokynom na mieste	998	338	888	2224
Zoznam epidémií	11	6	6	23
Počet lekárov hlásiacich cez internet EPIS	1	0	0	1

Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC – TESSY , úprava existujúceho systému EPIS podľa nových definovaných požiadaviek ECDC

Priebežne kontrolujeme údaje zasielané do ECDC – TESSY.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz

Prípisom RÚVZ so sídlom vo Zvolene sme upozornili zdravotnícke zariadenia – lôžkové oddelenia okresov Zvolen, Detva a Krupina na plnenie platnej legislatívy (vrátane hlásenia nozokomiálnych nákaz) pre zdravotnícke zariadenia - Vyhlášky č. 553/2007 Z. z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na prevádzku zdravotníckych zariadení z hľadiska ochrany zdravia.

V rámci kontrol ŠZD sa vykonávalo aktivizovanie hlásenia nemocničných nákaz.

Počet hlásených NN Zvolen – 7, Detva – 0, Krupina – 0.

Implementovať moderné formy vzdelávania cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN

Pracovníčka oddelenia epidemiológie sa zúčastnila odbornej konferencie v prevencii nozokomiálnych nákaz. Získané poznatky odovzdáva zdravotníckymi pracovníkom pri kontrolách ŠZD v ambulantných a lôžkových zdravotníckych zariadeniach.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE, VRÁTANE BIOTERORIZMU

Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo.

RÚVZ Zvolen má vypracovaný havarijný plán mimoriadnych opatrení pre región Zvolen pri hromadnom výskyte nákaz. Obsahuje okrem opatrení havarijného plánu aj opatrenia na predchádzanie vzniku a šírenia ochorení spôsobených vysokopatogénnymi vírusmi, ďalej zabezpečenie činnosti pre likvidáciu následkov použitia bojových biologických prostriedkov. Havarijný plán obsahuje postupy pri možnom vzniku pandémie chrípky.

Sentineloví lekári odoberajú biologický materiál pri výskyte chrípky a chrípke podobných ochoreniach v rámci surveillance chrípky (7 lekárov).

Posilniť globálnu zdravotnú bezpečnosť (varovanie a reakciu na epidémie, ohrozenie biologickými zbraňami)

Havarijný plán mimoriadnych opatrení pre región Zvolen pri hromadnom výskyte nákaz, ktorého obsahom je varovanie, reakcia na epidémie alebo na ohrozenie biologickými zbraňami.

6.6 ENVIROMENTIÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Vykonávame odbery odpadovej vody z ČOV Zvolen – Pustý Hrad na sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov. Zabezpečujeme transport odpadovej vody do virologického laboratória v Banskej Bystrici. Odber odpadovej vody je podľa harmonogramu RÚVZ Banská Bystrica. Doposiaľ boli všetky laboratórne vyšetrenia vzoriek odpadovej vody negatívne.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Cieľom aktivít odd. epidemiológie bolo zvýšenie úrovne informovanosti v problematike HIV/AIDS a iných pohlavne prenosných ochorení.

Oddelenie epidemiológie aktívne spolupracuje s Oddelením klinickej mikrobiológie Nemocnice Zvolen, a. s., ktorá poskytuje laboratórnu diagnostiku HIV. V prípade pozitívneho výsledku pracovníci oddelenia epidemiológie taktiež spolupracujú s NRC pre HIV/AIDS.

Údaje získané nasledujúcim epidemiologickým šetrením sa zaznamenávajú do Epidemiologického informačného systému, a tak sú podkladom na sledovanie epidemiologickej situácie.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

V RÚVZ so sídlom vo Zvolene je zriadená Poradňa na podporu očkovania, ktorej cieľom je zvýšenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach.

V rámci poradne na podporu očkovania poskytujeme poradenstvo a konzultácie ohľadom povinného pravidelného očkovania, odporúčaného očkovania, očkovania osôb profesionálne vystavených zvýšenému nebezpečenstvu vybraných nákaz a osôb cestujúcich do zahraničia.

Adresa a konzultačné hodiny sú zverejnená na internetovej stránke RÚVZ so sídlom vo Zvolene.

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 Bezpečnosť kozmetických výrobkov a ochrana spotrebiteľa.

V zmysle plánu výkonu štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami priebežne odoberáme určené vzorky kozmetických výrobkov, u ktorých je vykonávaná kontrola dodržiavania legislatívnych obmedzení látok, kontrola povinného označovania výrobkov a spoločných kritérií na tvrdenia používané v súvislosti s kozmetickým výrobkom. Výsledky jednotlivých cielených sledovaní u kozmetických výrobkov boli priebežne vkladané do príručky ICSMS. Celoročné sumarizovanie bude uvedené vo výročnej správe.

3.2 Bezpečnosť výrobkov z bambusu.

V rámci plnenia plánu úradnej kontroly nad materiálmi a predmetmi prichádzajúcimi do styku s potravinami sme odobrali vzorku bambusovej servírovacej lyžice a vzorku kuchynskej bambusovej dosky na krájanie na vyšetrenie formaldehydu a melamínu. Laboratórne vyšetrenie vykonalo NRC pre materiály prichádzajúce do kontaktu s potravinami pri RÚVZ so sídlom v Poprade. Obe vzorky v testovaných parametroch spĺňali požiadavky súčasne platnej legislatívy.

3.3 Problematiky plastifikátorov v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami.

Do tejto úlohy RÚVZ Zvolen v roku 2016 nie je zapojený.

3.4 Prehľad 5 – ročného výkonu hraničných kontrol nad melamínovými a polyamidovými výrobkami v SR a EÚ.

Do tejto úlohy RÚVZ Zvolen v roku 2016 nie je zapojený.

3.5 Monitoring probiotík v potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch.

Do tejto úlohy RÚVZ Zvolen v roku 2016 nie je zapojený.

3.6 Monitoring príjmu jódu.

K 31.12.2016 v zmysle plnenia úlohy „Systém kontroly obsahu jódu v jedlej soli“ boli mesačne odoberané dve vzorky jedlej soli. Spolu bolo odobratých a vyšetrených 24 vzoriek kuchynskej soli. Výsledky všetkých laboratórnych analýz vyhoveli súčasne platnej legislatíve. Výsledky vzoriek po nahodení údajov boli zaslané na celoslovenské spracovanie do RÚVZ v Banskej Bystrici.

3.7 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok a aróm v potravinách.

V rámci monitoringu spotreby vybraných prídavných látok v potravinách bola sledovaná spotreba troch vybraných prídavných látok - E 104 – chinolínová žltá, E – 951 aspartam a E 960 glykozidy steviolu na základe dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia vytypovaných potravín.

RÚVZ so sídlom vo Zvolene zabezpečil vyplnenie dotazníkov v kategórií:

ľahká práca – ženy – veková kategória 19 – 35 r., v počte 5

ľahká práca – ženy – veková kategória 36 – 54 r., v počte 5

ľahká práca – muži – veková kategória 19 – 35 r., v počte 5

ľahká práca – muži – veková kategória 36 – 54 r., v počte 5.

Na laboratórne vyšetrenie bola odobratá vzorky sirupu Eden s príchuťou pomaranč na vyšetrenie syntetického farbiva E – 104 - chinolínová žltá a sladidlo E – 951 aspartám. Výsledky analýz z RÚVZ v Banskej Bystrici boli vyhovujúce v sledovaných ukazovateľoch. Na glykozidy stéviolu E - 960 odobral vzorky RÚVZ v Banskej Bystrici, na základe dohody. Úloha bola po kompletnom spracovaní a v stanovenom termíne zaslaná na celoslovenské spracovanie do ÚVZ SR Bratislava.

3.8 Monitoring príjmu kuchynskej soli.

V rámci monitoringu príjmu kuchynskej soli sme odobrali 3 vzorky hotových pokrmov, 3 vzorky chleba a pekárenských výrobkov, ďalej sme zabezpečili vyplnenie dotazníkov spolu u 20 klientov, výsledky boli zaslané na celoslovenské spracovanie v tabuľkovej forme.

Oddelenie hygieny detí a mládeže

4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015-2025 (NAPPO)

Podpora zdravšieho prostredia v školách

V rámci výkonu ŠZD v 80 školských stravovacích zariadeniach, 10 školských bufetoch sme kontrolovali hygienické podmienky pri príprave a výdaji jedla, diétného stravovania, dodržiavanie pitného režimu. V zariadeniach pre deti a mládež presadzujeme pri realizácii pitného režimu detí používanie pitnej vody a nesladených nápojov, kontrolujeme pestrosť podávanej stravy, dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov sohľadom na odporúčané výživové dávky, podporujeme zapojenie škôl do mliečneho programu pre deti, programu školské ovocie, vykonávame poradenstvo ohľadom správnej výživy.

Zrealizované edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy na školách: Zdravá rodina, Špeciálna ZŠ Zvolen (48) 7.- 9.roč., Zdravý životný štýl - otestujte si svoje zdravie, SOŠHSaO Zvolen, (24) 2. ročník.

Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

Aktívna účasť na 3 prednáškach organizovaných Odborom školstva Mesta Zvolen: prednáška na odbornom seminári pre vedúcich pracovníkov ŠSZ, prednáška na pracovnej porade pre vedúcich pracovníkov ŠSZ, prednáška na pracovnom stretnutí riaditeľov materských škôl a základných škôl.

Podpora pohybových aktivít

V rámci výkonu ŠZD bolo skontrolovaných 20 telovýchovných zariadení pri základných školách a 5 telovýchovných zariadení pri stredných školách. 15 základných škôl vrátane špeciálnych základných škôl okresov Zvolen, Detva, Krupina zo 48 škôl nemá vlastné telovýchovné zariadenie. Žiaci cvičia na ihriskách v areáli škôl, v neúčelových ale upravených telovýchovných učebniach škôl alebo v prenajatých telovýchovných zariadeniach (v telocvični inej školy, v telocvični obce, v športových halách, štadiónoch patriacich inej právnickej osobe). V našom regióne sa postupne vylepšujú hygienické podmienky v telovýchovných zariadeniach základných škôl. V meste Krupina bola stavebne dokončená v roku 2016 Športová hala pri Základnej škole E. M. Šoltésovej Krupina, ktorá slúži deťom a mládeži, športovým klubom v meste Krupina. Niekoľko telovýchovných zariadení bolo zrekonštruovaných. Rekonštrukcia sa týkala výmeny pôvodných okien, zateplenia budov, opravy striech, výmeny resp. opravy podlahovej krytiny. Telovýchovné zariadenia školských zariadení sa v odpoledňajších a večerných hodinách využívajú na krúžkovú činnosť žiakov, priestory sa prenajímajú na záujmovú športovú činnosť pre deti a mládež, obyvateľov hlavne v obciach, kde sú jedinou príležitosťou na športové aktivity.

Školy organizujú pre svojich žiakov plavecké výcvikové kurzy, niekedy aj v rámci pobytov v škole v prírode.

V roku 2016 sa zvýšil počet organizovaných lyžiarskych výcvikových kurzov pre žiakov základných škôl (štátna dotácia). Lyžiarske kurzy organizovali aj tie školy, ktoré ich v minulosti neorganizovali, príp. organizovali lyžiarske kurzy dennou dochádzkou.

Projekt COSI

Prieskum COSI, ktorý je súčasťou Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 - 2025 sme realizovali podľa metodického pokynu pre riešenie projektu u žiakov 1.a 2.ročníka základných škôl vo vekovej kategórii od 7 do 7,99 rokov v mestskej základnej škole ZŠ Hrnčiarska 2119/1, 960 01 Zvolen u 57 žiakov a vo vidieckej základnej škole Základná škola s materskou školou Terézie Vansovej 353/3, 962 01 Zvolenská Slatina u 13 žiakov. Koncom roka 2015 sme kontaktovali vybrané školy podľa rozdeľovníka s kódmi

škôl, informovali sme pedagógov vybraných škôl o predmetnom projekte, rozdistribuovali informovaný súhlas rodičov. Po dohode s pedagogickým personálom škôl sme vykonali zber údajov - zmeranie detí základných škôl zapojených do projektu vo veku 7 – 7,99 roka a pri meraní sme vyplnili Dotazník pre meranie detí. V mesiaci január 2016 boli získané údaje z dotazníkov pre meranie detí, dotazníky škôl zadané do e-formy a zaslané spolu so 69 dotazníkmi detí, 69 informovanými súhlasmi od rodičov, 2 dotazníkmi škôl do Detskej fakultnej nemocnice I.detskej kliniky, Bratislava na celoslovenské spracovanie a vyhodnotenie.

4.3 Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku.

Na základe prípisu ÚVZ SR oddelenie hygieny detí a mládeže zrealizovalo projekt „Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku“ podľa metodického pokynu pre plnenie projektu (v roku 2016 veková skupina 11 – 14 roční) u detí staršieho školského veku vo vekovej skupine 11 – 14 ročných v mestskej základnej škole – Základná škola, ulica M. Rázusa 1672/3, 960 01 Zvolen a vo vidieckej základnej škole – Základná škola Adely Ostrolúckej, Ulica Školská 341/28, 962 33 Budča. Zozbierané údaje zo 70 dotazníkov o úraze (34 mestská škola, 36 vidiecka škola) boli zadané a nahraté do pripravených masiek v programe excel a zaslané na ÚVZ SR na ďalšie spracovanie a vyhodnotenie.

Projekty, ktoré nie sú súčasťou

Programov a projektov vyhlásených HH SR.

Program „Školské ovocie“

Na základe Národnej stratégie SR pre program podpory spotreby ovocia a zeleniny u detí a žiakov v školách – Školské ovocie na školský rok 2015/2016 vykonal úsek podpory zdravia oddelenia HDM v spádovom území RÚVZ Zvolen v 4 materských a 5 základných školách okresov Zvolen, Detva, Krupina priebežný monitoring uvedeného programu na zvyšovanie zdravotného a nutričného uvedomenia u detí a ich rodičov. Cieľom predbežného hodnotenia projektu podľa metodického pokynu ÚVZ SR je overiť efektivitu programu školské ovocie na zmeny stravovacích návykov detí a rodičov po predchádzajúcej edukácii zdravotno-výchovnou osvetou prostredníctvom RÚVZ Zvolen, materských, základných škôl a masmédií, formou anonymných dotazníkov pre rodičov detí zapojených a nezapojených materských a základných škôl do predmetného projektu. Vyplnených bolo spolu rodičmi detí 175 dotazníkov a to konkrétne zo zapojených materských škôl: MŠ Centrum Zvolen 17 dotazníkov, MŠ Lieskovec 20 dotazníkov, zo zapojených základných škôl: ZŠ Hrnčiarska Zvolen 34 dotazníkov, ZŠ Víglaš 16 dotazníkov, ZŠ Pliešovce 13 dotazníkov (predtým nezapojená ZŠ), z nezapojených materských škôl do projektu: MŠ Tehelná 17 dotazníkov, MŠ Očová 11 dotazníkov a z nezapojených základných škôl: ZŠ Dudince 20 dotazníkov, ZŠ Bzovík 27 dotazníkov. Údaje z dotazníkov boli zadané do súboru v programe Excel Školské ovocie 2016 maska a zaslané v elektronickej podobe na celoslovenské spracovanie a vyhodnotenie na Odbor podpory zdravia ÚVZ so sídlom v Bratislave.

PODPORA ZDRAVIA

9.1 Národný program podpory zdravia

Úsek podpory zdravia pri RÚVZ Zvolen v rámci naplňania hlavného cieľa NPPZ týkajúceho sa dlhodobého zlepšovania zdravotného stavu obyvateľstva SR s elimináciou výskytu porúch zdravia, ktoré znižujú kvalitu života a ohrozujú človeka predčasnou smrťou, zrealizoval v regióne Zvolen, Detva Krupina v období od 1.1.2016 do 31.12.2016 nasledovné aktivity:

A. Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení

I. Opatrenia zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu

1. Výživa stravovacie zvyklosti

Pre 22 študentov Strednej odbornej školy hotelových služieb a obchodu vo Zvolene sme pripravili 9.2.2016 prednášku na tému „Rakovina a jej prevencia“ s možnosťou merania telesného tuku u záujemcov.

Opakovane sme participovali na projekte „Školské ovocie“. Oslovili sme zapojené a nezapojené základné a materské školy v našom regióne za účelom priebežného dotazníkového monitoringu vplyvu uvedeného programu na zvyšovanie zdravotného a nutričného uvedomenia u detí a rodičov. Program sme realizovali na základe Národnej stratégie SR pre program podpory spotreby ovocia a zeleniny u detí a žiakov na školský rok 2015/2016 v zmysle Metodického pokynu UVZ SR. Zapojené boli MŠ Centrum Zvolen, MŠ Lieskovec, 5.ZŠ Zvolen, ZŠ Vígľaš, ZŠ Pliešovce, nezapojené MŠ Tehelná Zvolen, MŠ Očová, MŠ Dudince, ZŠ Bzovík, ako nový účastník projektu. Zabezpečili sme expedíciu, vyplnenie a počítačové spracovanie 175 dotazníkov za vidiek i mesto v spádovom území RÚVZ Zvolen.

Participovali sme na príprave projektu Mesta Sliach „Zdravie na tanieri“ zameraného okrem iného na prevenciu obezity u detí. Realizácia aktivít sa mala odvíjať po odsúhlasení finančného grantu. Spätnú väzbu sme od realizátora projektu doteraz neobdržali.

12.4.2016 sme pre 24 študentov Strednej odbornej školy hotelových služieb a obchodu vo Zvolene sme pripravili prednášku na tému „Zdravý životný štýl – otestujte si svoje zdravie“ s možnosťou merania telesného tuku u 10 záujemcov.

V spolupráci so Slovenskou lesníckou a drevárskou knižnicou Technickej univerzity vo Zvolene sme pripravili zdravotno-výchovné dopoludnie s prednáškou, „Ako neprehrať sám so sebou“ a meraním tlaku krvi, telesného tuku, obsahu CO vo výdychu, BMI u 13 záujemcov.

V apríli sme participovali sme na koncipovaní otázok do kvízu pre seniorov „Bezpečná jeseň života“ v spolupráci s Mestskou políciou vo Zvolene, Krajskou knižnicou L.Štúra vo Zvolene. Kvíz sa konal po prvýkrát, zúčastnilo sa ho 8 Klubov dôchodcov, 24 súťažiacich a cca 55 podporovateľov seniorov. Boli sme i členmi odbornej poroty.

Pripravili sme Deň otvorených dverí pre seniorov s občerstvením na RÚVZ Zvolen s prednáškou „Princípy prevencie“, voľnou besedou, prehliadkou poradne zdravia a meraním tlaku. Prišlo 10 záujemcov.

V rámci prednášok na SČK pobočka Zvolen opakovane odznela téma „Bezpečné potraviny“, pre budúce opatrovatelky. Poradňu na úpravu telesnej hmotnosti šesťkrát navštívila klientka z Krupiny.

Pre 24 študentov s rôznym zameraním, prechodne ubytovaných na Školskom internáte na ul. J. Švermu vo Zvolene sme 11.10.2016 pripravili zdravotno-výchovné popoludnie s prednáškou a besedou na tému „Desatoro zdravého taniera“. Desať záujemcov si dalo odmerať percento telesného tuku. Rozdávali sme príslušné edukačné materiály.

V priestoroch RÚVZ Zvolen sme pripravili informačný panel s letákom „Desatoro zdravého taniera s upútavkou na Svetový deň potravín.

Pre 24 seniorov z rôznych klubov dôchodcov vo Zvolene sme 27.10.2016 v priestoroch Krajskej knižnice L. Štúra vo Zvolene pripravili prednášku na tému „Vysoký krvný tlak – tichý zabiják“ a súťažný – vedomostný kvíz za účasti médií.

V rámci Akčného plánu prevencie obezity detí sme pravidelne prizývaní do MŠ na Hrnčiarskej ul. vo Zvolene k ochutnávke zdravých a netradičných nátierok s možnosťou výmeny receptov.

24.11.2016 sme pre tri triedy 46 študentov SZŠ Zvolen pripravili prednášky „Zdravý životný štýl a DM2“. V spolupráci s oddelením epidemiológie pri RÚVZ Zvolen sme riešili expedovanie letákov DM do ambulancií lekárov v našom spádovom území.

15.12.2016 sme pre 36 študentov 2.-3.roč. SZŠ Zvolen pripravili prednášku „Prevencia KVO“.

Verejnosť sme edukovali aj počas hromadných akcií napr. Deň srdca v septembri 2016.

2. Fyzická inaktivita, dôležitosť podporovania fyzickej aktivity Zvýšenie pohybovej aktivity

10.5.2016 sme pre 26 žiakov 7.- 9.ročníka ZŠ Detvianska Huta pripravili preventívno-edukačnú aktivitu okrem iného i so zameraním na zvýšenie povedomia o dôležitosti pohybu v súvislosti so Svetovým dňom „Pohybom ku zdraviu“.

Participovali sme na Dni bezpečnosti a zdravia na ZŠ Júliusa Juraja Thurzu v Detve, 18 –tim zamestnancom sme počas športového podujatia vyšetřili celkový cholesterol, glukózu z kvapky kapilárnej krvi na Reflotróne, merali sme tlak krvi, pás, boky, telesný tuk.

12.5.2015 zamestnanci RÚVZ Zvolen absolvovali športovo-turistické podujatie – Baťov kanál.

11.5.2016 sme participovali aj so VšZP a.s. pobočka Zvolen na Dni zdravia Technickej univerzity vo Zvolene. 54 záujemcov si dalo zmerať krvný tlak a 7 obsah CO vo výdychu smokerlyzéróm.

V priestoroch RÚVZ Zvolen sme pripravili informačný panel k Svetovému dňu „Pohybom ku zdraviu“ i s pozvánkou na pochod k vodopádu Bystré, Hriňová v spolupráci s UPSVaR vo Zvolene.

Aj v tomto roku realizujeme kampaň pre zamestnancov RÚVZ Zvolen „Schody ako výzva“, každý podľa vlastných možností môže využívať schody namiesto výťahu a pestovať správne pohybové návyky.

Opakovane sme sa zapojili do Národnej kampane pre podporu enviromentálnej dopravy „Do práce na bicykli“ 2016, ktorá prebiehala v mesiaci máj. Vytvorili sme 4-členný súťažný tím „RÚVZ Zvolen“. Podporili sme rozvoj cyklickej dopravy v našom meste, prispeli k zdravšiemu ovzdušiu, vylepšili si kondičku. Zmerali sme si sily so 60 tímami z iných miest v SR. Skončili sme na 12.mieste z 37 zapojených tímov vo Zvolene. Uskutočnili sme 105 jazd, najazdili 496,8 km a ušetrili 124,2 kg CO₂. 15.6.2016 sme boli prizvaní na vyhodnotenie súťaže a prevzatie diplomov k pani primátorke Ing. Lenke Balkovičovej. Všetci súťažiaci dostali súťažné tričká. Spolupracovali sme s Odborom rozvoja mesta, oddelením kultúry a športových aktivít.

27.10.2016 sme pre 20 žiakov 5.roč. 3.ZŠ vo Zvolene v rámci ich Projektového dňa pripravili prednášku s besedou „ Plán pre moje zdravie“. Počas tohto dňa sme v Krajskej knižnici Ľ. Štúra vo Zvolene v rámci 2. ročníka vedomostného Kvízu „Bezpečná jeseň života“ pripravili pre 24 seniorov prednášku „ Prevencia pádov v staršom veku“.

22.11.2016 zamestnanci RÚVZ Zvolen absolvovali Športový deň na športoviskách Hotela Tenis vo Zvolene. Realizovali sme rôzne športové aktivity v rámci vlastných zdravotných možností zamestnancov s pešou túrou tam i späť a požiarno-bezpečnostným nácvikom.

V priestoroch RÚVZ Zvolen sme pripravili informačný panel „ Pohybová aktivita a ja“ s výzvou osobnostného a pohybového rozvoja pre zamestnancov počas celého roka – života.

3. Tabak, alkohol, drogy Prevencia drogových závislostí

V roku 2016 sme sa zúčastnili 5 zasadnutí pracovnej skupiny pre „ Prevenciu a riešenie závislostí“ v Meste Zvolen. V spolupráci s Mestom Zvolen sme zainteresovaní na pokračovaní plnenia Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Zvolen na roky 2014-2020. Jedným zo sektorových dokumentov je aj problematika prevencie zakotvená v Priorite 4.2 Bezpečnosť obyvateľstva, Opatrenie 4.2.2 Zabezpečenie dostatočnej prevencie negatívnych spoločenských javov. Témou stretnutí je aj monitorovanie plnenie akčného plánu v oblasti prevencie k 30.6. a 31.12. daného roka a koordinácia spoločných aktivít. V Mestskom centre prevencie vo Zvolene sa stretávajú najmä mladí ľudia, PEER aktivisti, deti s poruchami správania, učenia, robia sa aktivity pre deti z náhradných rodín. Bedeker aktivít na rok 2016 je distribuovaný do poštových schránok obyvateľov Mesta Zvolen. Individuálne preventívne aktivity sa spracovávajú do ucelenej podoby na webových stránkach Zvolen - Stop- drogy aj za našej participácie.

Participovali sme na spoločnom Dni prevencie Mesta Zvolen počas „ Dní mesta Zvolen“ 27.-28.5.2016. V spolupráci s ďalšími odborníkmi z našej pracovnej skupiny „ Prevencie riešenia závislostí“ v Meste Zvolen sme 27.5.2016 na Námestí SNP vo Zvolene za účasti širokej verejnosti merali obsah CO vo výdychu a krvný tlak , percento telesného tuku okoloidúcim účastníkom. Zaevidovali sme spolu 37 záujemcov. Mgr. Iveta Gondášová verejným vystúpením na hlavnej tribúne na Námestí SNP vo Zvolene odprezentovala činnosť a poslanie poradne zdravia pri RÚVZ Zvolen s motiváciou verejnosti k zvýšeniu záujmu o vlastné zdravie. Formou letákov a edukačných panelov sme návštevníkom umožnili zviditeľniť našu prácu i pri úprave telesnej hmotnosti a zanechaní fajčenia. Okoloidúci záujemcovia o svoje zdravie konzultovali rôzne zdravotné problémy a zároveň boli oboznamovaní, že 31. máj je svetový deň bez fajčenia a zároveň príležitosť prestať užívať návykové látky. Verejnosť bola informovaná o úspešnej celodennej akcii v regionálnej tlači článkom „ Deň prevencie na Námestí SNP, 2.ročník“. Na akcii participovala aj Mestská a štátna polícia s ukázkami zásahov v teréne pri hľadaní drog a iné. Prizvali sme aj Územný spolok SČK vo Zvolene, aby verejnosti umožnili nácvik poskytovania resuscitácie. Oslovili sme sponzorov – fy Čerínska voda, za účelom zabezpečenia pitného režimu. Na akciu boli prizvané školy z celého regiónu a zároveň prebiehal sprievodný kultúrny program. Každý člen pracovnej skupiny“ Prevencie riešenia závislostí“ v Meste Zvolen odprezentoval verejnosti svoje aktivity a záujemcovia o danú problematiku dostali kontakty na individuálne odborné poradenstvo pri riešení závislostí.

Svetový deň bez tabaku (31.5.) sme si pripomenuli aj formou výzvy pre fajčiarov z radov zamestnancov RÚVZ Zvolen, aby sa aspoň počas tohto dňa vzdali cigarety. Výzvu pre zastavenie nelegálneho obchodovania s tabakovými výrobkami a nedovolené obchodovanie s nimi sme umiestnili aj na vývesnom paneli RÚVZ Zvolen v snahe zvýšiť povedomie

o zdravotnom vplyve nelegálnych tabakových výrobkov na mladých ľudí a ľudí s nízkymi príjmami.

Školy majú vypracované vlastné preventívne plány a podľa potreby nás priebežne prizývajú prednášať v rámci kooperácie cez svojich koordinátorov prevencie v regióne Zvolen, Detva, Krupina.

V júni 2016 pri príležitosti „ Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi“ sme v priestoroch RÚVZ Zvolen pripravili edukačný panel zameraný na danú tematiku. Na internáte SPŠ drevárskej vo Zvolene sme pre 7 fajčiarov pripravili prednášku „ 10 dôvodov prečo nefajčiť“ s meraním obsahu CO vo výdychu s cieľom odnaučiť sa fajčeniu.

Počas Dňa zdravia na MsÚ vo Zvolene sme pre 22 záujemcov odprednášali tému „ Riziká fajčenia“ s meraním CO vo výdychu.

V apríli 2016 sme absolvovali pracovné stretnutie na JLF UK v Martine k prieskumu GYTS Global Youth Tobacco Survey na Slovensku s následným zabezpečením logistiky dotazníkového prieskumu na vybraných základných školách v Detve na Kukučínovej ulici a v Detvianskej Hute. Spolu sme do Edukačného centra JLF UK, Malá Hora v Martine 13.6.2016 osobne doručili 115 vyplnených dotazníkov žiakov 7.-9.ročníkov a ich učiteľov. Išlo o súčasť projektu globálneho monitorovania užívania tabaku vypracovaného a koordinovaného Svetovou zdravotníckou organizáciou a Centrom pre kontrolu chorôb a prevenciu v Atlante, USA v spolupráci s UVZ SR a s Ústavom verejného zdravotníctva Jesseniovej LF UK v Martine.

25.5.2016 sme absolvovali pracovné stretnutie na RÚVZ v Bojniciach k riešeniu poskytovania telefonického poradenstva na odvykanie od fajčenia. O individuálne poradenstvo k odvykaniu od fajčenia prejavil záujem jeden klient z Podkriváňa.

27.5.2016 sme sa podieľali i so študentmi SZŠ vo Zvolene na Dňoch prevencie Mesta Zvolen kde sme 37 záujemcom umožnili okrem iného dať si zmerať tlak krvi, obsah CO vo výdychu, percento telesného tuku, BMI. Verejnosti bola sprístupnená prezentácia „Princípy prevencie“ so živým vstupom Mgr. Ivety Gondášovej na tribúne na Námestí SNP vo Zvolene.

Od 18.-31.7. 2016 sme poskytovali telefonické poradenstvo na odvykanie od fajčenia v rámci celej SR pre 118 volajúcich fajčiarov. Následne sme do konca roka v nadstavbovej poradni na odvykanie od fajčenia prvovýšetrili 3 fajčiarov, 2 ženy a jedného muža. Záujem o opakované telefonické poradenstvo malánásledne klientka zo Zvolena, zatiaľ sme komunikovali deväťkrát.

V spolupráci s Mestským kultúrnym strediskom v Sliači a ZŠ Sliač sme 10.11.2016 pripravili cyklus prednášok „ Fajčenie“ s meraním CO vo výdychu. Akcie sa zúčastnilo 49 žiakov 8.A,B,C.

15.11.2016 sme v spolupráci so Strednou odbornou školou obchodu a služieb, Jablňová ul. Zvolen zorganizovali pre 105 študentov 1.G,E,N,K zdravotno - výchovné dopoludnie s prednáškovým cyklom „ Fajčenie“ a možnosťou merania obsahu CO vo výdychu a následným poradenstvom na odvykanie od fajčenia. Meranie absolvovalo 60 záujemcov z radov študentov i pedagógov školy.

5.12.2016 sme v rámci posunutého projektu „Dúhové dni“, ktoré každoročne v novembri organizuje ZŠ Pliešovce, boli prizvaní odprezentovať tému „ Fajčenie“ s meraním CO vo výdychu smokerlyzérrom, pre 18 žiakov 6. ročníka.

Podpora nefajčenia a abstinencie

Poradňa zdravia v spolupráci s Mestskou políciou vo Zvolene pokračovala v realizácii dlhoročného projektu „Bezpečný návrat domov“. Zámerom bolo zintenzívniť edukáciu žiakov stredných škôl a gymnázií v regióne Zvolen, Detva, Krupina a upozorňovať na prevenciu rizík v dopravnom správaní sa adolescentov vo veku 15-19 rokov. Zamerali sme sa na formovanie životného štýlu mladých aj z hľadiska dopravných úrazov. Organizátorom projektu bol Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky, Bratislava. Hlavnou protagonistkou posolstva „Bezpečný návrat domov“ bola speváčka Celeste Buckingham.

Osvedčila sa nám spolupráca so Strednou odbornou školou hotelových služieb a obchodu vo Zvolene, kde od roku 2014 nás pravidelne prizývajú i s inšpektorom Mestskej polície Zvolen pánom Jozefom Michalíkom na prednáškové cykly spojené s besedami. V roku 2016 sme zrealizovali 2 stretnutia a edukovali 90 študentov na danú tému. Informačný panel o hlavných posolstvách kampane je permanentne v priestoroch RÚVZ Zvolen i SOŠHSaO Zvolen prístupný pre verejnosť. Spoločné akcie pre študentov sme obohatili i o možnosť prakticky si vyskúšať okuliare navodzujúce stav opitosti s 1,5 promile alkoholu v krvi.

Počas Dní Mesta Zvolen 27.5.2016 sme mali na Námestí SNP vo Zvolene zriadené meracie miesto – informačný stánok s cieľným poradenstvom k úprave životosprávy a odvykaniu od fajčenia s rozdávaním zdravotno-výchovných materiálov a oslovovaním respondentov k dotazníkovému monitoringu zdravotného uvedomenia v našom regióne.

V novembri 2016 sme v priestoroch RÚVZ Zvolen pripravili informačný panel „Európsky týždeň boja proti drogám“. Participovali sme na súťaži „Najlepšia protidrogová nástienka“ v prvej fáze v septembri 2016 s oslovovaním základných škôl v spádovom území RÚVZ Zvolen a následným zverejnením informácií na webovej stránke RÚVZ Zvolen, informačnom paneli a v regionálnej tlači.

5.12.2016 sme sa zúčastnili na projektovom dni ZŠ Pliešovce, kde sme pre 16 žiakov 6. Ročníka pripravili prednášku s besedou „Alkohol, skrytý nepriateľ“.

4. Zdravé pracovné a životné podmienky

a) Pracovné prostredie

V snahe motivovať zamestnávateľov vytvárať pre zamestnancov zdravé pracovné podmienky sme s mobilnou poradňou zdravia 15.3.2016 navštívili 9. ZŠ Zvolen, kde sme vyšetrili vybrané biochemické parametre z kapilárnej krvi 17 zamestnancom i s cieľným odborným poradenstvom pri úprave životosprávy a eliminácii stresu. 28.-29.6.2016 sme akciu zrealizovali vo fy LIND MOBLER Slovakia, s.r.o., Priemyselná 6 Krupina, kde sme vyšetrili 22 žien v profesii šička. Našou snahou bolo i podporovať zdravý životný štýl na pracoviskách so zameraním sa na kvalitu a pravidelnosť cvičenia a zvýšenie pohybových návykov pri jednostrannej, nadmernej dlhodobej záťaži. Zapojili sme sa do Projektu Nadácie Memory Bratislava a Slovenskej Alzheimerovej spoločnosti na zvýšenie povedomia o Alzheimerovej chorobe a počas Týždňa mozgu sme okrem iného zrealizovali Deň otvorených dverí na RÚVZ Zvolen. Pre 37 študentov SZŠ vo Zvolene sme pripravili zážitkové podujatie s prednáškou a besedou, testami a kreatívnymi nápadmi žiakov na tému „Mozog.“

20.9.2016 sme v spolupráci s VŠZP a.s. pobočka Zvolen, študentmi medicíny, navštívili fy SPP a.s. pobočka Zvolen, kde sme počas Dňa zdravia vyšetrili cholesterol, zmerali tlak krvi a poskytli cieľné poradenstvo k úprave životosprávy 20-tim zamestnancom.

26.10.2016 sme v spolupráci s VŠZP a.s. Zvolen a odborníkmi na optometriu z Banskej Bystrice mali dohodnuté očné vyšetrenie pre zamestnancov RUVZ Zvolen. Vzhľadom na dlhodobú PN optometristky sa akcia preložila na rok 2017.

b) Životné prostredie

Pri príležitosti Svetového dňa životného prostredia (5.6.2016) sme pripravili vo vstupných priestoroch RÚVZ Zvolen informačný panel s aktuálnou tematikou.

Opakovane sme sa zapojili do Národnej kampane pre podporu enviromentálnej dopravy "Do práce na bicykli" 2016, ktorá prebiehala v mesiaci máj. Vytvorili sme 4-členný súťažný tím „ RÚVZ Zvolen“. Podporili sme rozvoj cyklistickej dopravy v našom meste, prispeli k zdravšiemu ovzdušiu, vylepšili si kondičku. Zmerali sme si sily so 60 tímami z iných miest v SR. Skončili sme na 12.mieste z 37 zapojených tímov vo Zvolene. Uskutočnili sme 105 jázd, najazdili 496,8 km a ušetrili 124,2 kg CO₂. 15.6.2016 sme boli prizvaní na vyhodnotenie súťaže a prevzatie diplomov k pani primátorke Ing. Lenke Balkovičovej. Všetci súťažiaci dostali súťažné tričká. Spolupracovali sme s Odborom rozvoja mesta, oddelením kultúry a športových aktivít.

MUDr. Margaréta Launerová v letných mesiacoch poskytla informácie o stave detských pieskovísk v našom regióne pre RTVS Regina Banská Bystrica.

Mgr. Iveta Gondášová sa zúčastnila 1.12.2016 prednášky „ Dokážeme sa ešte vyhnúť katastrofe?“ v zasadačke MsÚ vo Zvolene. Hostujúci lekár upozorňoval okrem iného na nebezpečenstvá globálneho otepľovania planéty, skleníkový efekt, udržateľnosť vodných zdrojov, pôdy a iné.

15.12.2016 sme pre 11 študentov 3.A SZŠ Zvolen pripravili prednášku „ Životné prostredie a zdravie“.

II. Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronických neinfekčné ochorenia

1. Kardiovaskulárne ochorenia (KVO)
2. Diabetes mellitus (DM)
3. Vybrané nádorové ochorenia

V spolupráci so VŠZP a.s. pobočka Zvolen sme zrealizovali 10.6.2015 zdravotno-výchovnú akciu na podporu zdravia zamestnancov v Špecializovanom liečebnom ústave Marína š.p. Kováčová, kde sme okrem iného robili skrining rizikových faktorov KVO u 35 zamestnancov liečebne. Športovo-zdravotné dopoludnie bolo obohatené i o rozdávanie zdravotno-výchovných materiálov, meranie skladby tela špeciálnou váhou s poradenstvom, kde boli zainteresovaní i študenti medicíny. Opakovane realizujeme v spolupráci s Mestskou políciou vo Zvolene Kampaň „Bezpečný návrat domov“. Ako preventívne prvky užívania návykových látok sa u študentov sa osvedčili interaktívne besedy s možnosťou vyskúšať si okuliare navodzujúce stav opitosti 1,5 promile. V spolupráci s Mestskou políciou vo Zvolene sa snažíme upozorňovať na nebezpečenstvá nárazového pitia, alkoholizmu, prevenciu úrazov, šikany, najmä u 15-16 ročných mladistvých na školách. V máji 2016 sme participovali na 2. ročníku Dní prevencie počas Dní Mesta Zvolen v spolupráci s Mestom Zvolen a členmi pracovnej skupiny Prevencie závislostí. Oslovovali sme fajčiarov, merali obsah CO vo výdychu záujemcom, rozdávali informačné zdravotno-výchovné materiály, merali krvný tlak. K spolupráci sme oslovili aj SZŠ Zvolen, ktorá sa spolupodieľala aj pri našich aktivitách počas „Dňa zdravia“ Mesta Zvolen v apríli 2016. Vychovávame si aj týmto spôsobom možno budúcich kolegov z radov študentov.

Edukáciu o správnom životnom štýle so zámerom znižovania prevalencie hypertenzie, fajčenia, dyslipidémie, obezity, diabetu, vybraných nádorových ochorení sme zabezpečovali

aj formou práce poradne zdravia v ambulancii RÚVZ Zvolen i v teréne. Vyhľadávali sme vysokorizikové osoby, zabezpečovali ich edukáciu a následné znižovanie rizikovosti. Do 30.6.2016 sme uskutočnili 14 výjazdov v spádovom území RÚVZ Zvolen a vyšetrili na prístroji Reflotrón 322 klientov. S mobilnou poradňou zdravia sme navštívili 6. ZŠ Zvolen, Klub dôchodcov Lieskovec, ZŠ J. Thurzu Detva, fy LIND MOBILER Slovakia s.r.o. Krupina, opakovane Mestský úrad Zvolen, ZŠ Slatinské Lazy, Slovenskú lesnícku a drevársku knižnicu pri Technickej univerzite vo Zvolene, Mestský úrad v Sliači, Kúpeľnú liečebňu Marína š.p. Kováčová, Internát SPŠ drevárskej vo Zvolene, Technickú univerzitu vo Zvolene, SOŠHSaO Zvolen.

Zlepšenie prevencie a liečby u marginalizovaných skupín obyvateľstva sme realizovali formou prednášok na Špecializovanej ZŠ vo Zvolene „Zdravá rodina“ pre 48 žiakov 7 -9. triedy s rôznym stupňom zdravotného a sociálneho znevýhodnenia. Zúčastnili sme sa pracovného stretnutia na RÚVZ v Bojniciach k realizácii projektu „ Telefonické poradenstvo na odvykanie od fajčenia“.

Opakovane sme participovali sme na celonárodnej Kampani „ Týždeň mozgu“ v marci 2016, ktorú organizovala Slovenská Alzheimerova spoločnosť Bratislava..

Participovali sme na dotazníkovom prieskume Zdravotného uvedomenie a správanie sa obyvateľov v SR“. Zabezpečovali sme logistiku aktivít v našom regióne. Oslovili sme 104 respondentov dotazníkového prieskumu a jeho počítačové spracovanie.

Tradičné Dni zdravia mesta Zvolen v apríli 2016 sme smerovali k predchádzaniu latentnej formy DM a prediabetického rizikového syndrómu (poruche tolerancie glukózy, hyperglykémie nalačno, metabolickému syndrómu) u obyvateľov mesta a okolia. Cieľom bola i prevencia prechodu rizikového prediabetického štádia do štádia klinického diabetes mellitus v snahe zabrániť rozvinutiu komplikácií DM 2 u vyšetrených klientov. Včasný záchyt, diagnostika a liečbu DM2 vnímame ako zásadný preventívny faktor komplikácií DM2. Akciu sme zastrešovali v spolupráci so SZŠ Zvolen, medikmi a VŠZP a.s. pobočka Zvolen. Študentky SZŠ Zvolen pod vedením ich pedagógov si pre návštevníkov podujatia pripravili interaktívnu prezentácie na danú tému. Podujatie podporili i naši sponzori fy Pavol Kevely so stravovacím režimom a fy Čerínska voda so svojím stánkom s pitným režimom a certifikátom kvality vody, podávaním informácií o dôležitosti primeraného pitného režimu v každom veku. Akcia bola spropagovaná a odvysielaná v regionálnej televízii TV Hronka Banská Bystrica.

Zvyšovanie zdravotného uvedomenia a formovanie životného štýlu najmä mladých ľudí sme realizovali formou „Dní otvorených dverí“ na RÚVZ vo Zvolene. 16.3 2016 našu Poradňu zdravia navštívilo 37 študentov 3. ročníkov SZŠ Zvolen. Spoločne sme riešili racionalizáciu životného štýlu mladých, ich vlastné podnety a návrhy za účelom vytvorenia podmienok pre realizáciu zdravého životného štýlu doma i v škole. Zaoberali sme sa indikátormi výživy, fyzickej aktivity, fajčenia, alkoholizmu. Odznali bloky prednášok na tému „ Mozog“.

29.9.2016 sme participovali na celonárodnej kampani MOST nadácie Srdce. Už tradične sme v spolupráci so SZŠ vo Zvolene v priestoroch MsÚ Zvolen zorganizovali vyšetovanie vybraných biochemických parametrov krvi najmä cholesterol, cukor ale i triglyceridy. 46-tim záujemcom sme zmerali krvný tlak, pás, boky, vypočítali BMI, WHR.

15.12.2016 sme pre 36 študentov 2.ročníkov SZŠ Zvolen pripravili prednášku „Prevencia KVO“,

B. Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení

Úsek podpory zdravia v snahe zamedziť nepriaznivým dôsledkom infekčných ochorení realizoval prednášky na tému „Zdravá rodina“ na 6. ZŠ Zvolen 15.3.2016 pre 48 žiakov 7.-9. ročníkov. Zdravotno-výchovné dopoludnie sme zrealizovali v spolupráci s pedagógmi a riešili sme aj problematiku zavšivavenosti detí. K spolupráci sme vyzvali i vedenie komunitných pracovníkov za účelom praktického nácviku od všivavenia v rodinách.

14.6.2016 sme edukovali na tému „Sex a zdravie“ 45 žiakov 7. ročníkov ZŠ v Sliači. Na zvyšovanie informovanosti populácie o význame očkovania ako dôležitého preventívneho opatrenia a ovplyvňovanie zníženia výskytu a šírenia sexuálne prenosných ochorení sme sa zamerali aj v rámci troch prednáškových blokov pre účastníkov Opatrovateľského kurzu v spolupráci s Územným spolkom SČK Zvolen.

Pre verejnosť sme sprístupnili informačný leták „Ako sa chrániť pred kliešťom a ochoreniami prenášanými kliešťami“ a informačný panel „Očkovanie“ v priestoroch RÚVZ Zvolen.

Po konzultácii so zástupcom Občianskeho združenia „VICTUS“ resocializačného strediska Filius Paul v Žibritove sme uskutočnili besedu na tému „Prevencia VHC“ u 15 klientov daného zariadenia.

22.11.2016 sme pre 8 absolventov opatrovateľského kurzu pri SČK vo Zvolene pripravili prednáškové bloky i so zameraním sa na prevenciu infekčných ochorení v kontexte ošetrovateľstva.

2.12.2016 sme v spolupráci s MsKS Sliač a ZŠ Sliač pripravili dva prednáškové bloky „Prevencia HIV/AIDS“ pre 36 žiakov 9.ročníkov s besedou.

15.12.2016 sme pre 15 študentov 3. ročníka SZŠ Zvolen pripravili prednášku „Prevencia infekčných ochorení“.

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA (NPPZ)

9.1.1 Zdravotné uvedomenie a spávanie sa obyvateľov Slovenskej republiky

Úsek podpory zdravia pri RÚVZ Zvolen zdravia bol zapojený do dotazníkového Prieskumu „Zdravotné uvedomenie a správanie sa obyvateľstva SR v roku 2016. V zmysle Metodického usmernenia UVZ SR sme zabezpečovali logistiku plnenia úlohy. Oslovili sme 104 respondentov mužov a žien vo veku 15-24 rokov, 25-64 rokov a 65 a viac rokov z mesta a vidieka. Po zbere dotazníkov z terénu sme získané dáta zadávali v septembri – októbri 2016 do preddefinovanej masky v programe Excel. Sumarizáciu prieskumu a výstupy za SR sa uskutočnili následne na ÚVZ SR v Bratislave. Cieľom bolo navodzovanie postupnej zmeny postoja obyvateľov k vlastnému zdraviu, monitorovanie a hodnotenie úrovne zdravotného uvedomenia a výskytu rizikových faktorov životného štýlu v populácii SR.

9.2 Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025

Priebežným preventívnym intervenovaním u jednotlivých populačných zložiek obyvateľov nášho regiónu sa snažíme naplňať Národný program prevencie ochorení srdca a ciev na roky 2014-2018, Národný diabetologický program na roky 2014-2018, Skriningové programy onkologických ochorení – karcinómu hrubého čreva, prsníka, krčka maternice na roky 2014-2018. Spoločným rizikovým faktorom danej problematiky je obezita, preto už od roku 2009 máme vytvorenú lokálnu Kampaň „Schody ako výzva“ pre našich zamestnancov i verejnosť s možnosťou nepoužívať výtah, ale schody a využívať i telocvičňu v priestoroch RÚVZ Zvolen. V máji 2016 sme sa opakovane zapojili do Národnej kampane pre podporu enviromentálnej dopravy “Do práce na bicykli” 2016. Vytvorili sme 4-členný súťažný tím „RÚVZ Zvolen“. Podporili sme rozvoj cyklistickej dopravy v našom meste, prispeli k zdravšiemu ovzdušiu, vylepšili si kondičku. Zmerali sme si sily so 60 tímami z iných miest v SR. Skončili sme na 12. mieste z 37 zapojených tímov vo Zvolene. Uskutočnili sme 105 jász, najazdili 496,8 km a ušetrili 124,2 kg CO₂. 15.6.2016 sme boli prizvaní na vyhodnotenie súťaže a prevzatie diplomov k pani primátorke Ing. Lenke Balkovičovej. Všetci súťažiaci dostali súťažné tričká. Spolupracovali sme s Odborom rozvoja mesta, oddelením kultúry a športových aktivít. Participovali sme na Dni bezpečnosti a zdravia na ZŠ Júliusa Juraja Thurzu v Detve, 18-tím zamestnancom sme počas športového podujatia vyšetřili celkový cholesterol, glukózu z kvapky kapilárnej krvi na Reflotróne, merali sme tlak krvi, pás, boky, telesný tuk. V roku 2016 navštevovavala PZ v rámci úpravy telesnej hmotnosti 1 klientka z Krupiny. Cílené poradenstvo k úprave životosprávy sme poskytovali priebežne počas hromadných zdravotno-výchovných akcií Dni zdravia, Dni prevencie i počas výjazdov do jednotlivých firiem a podnikov v spádovom území RÚVZ Zvolen.

Participovali sme na príprave projektu Mesta Sliač „Zdravie na tanieri“ zameraného okrem iného na prevenciu obezity u detí. Realizácia aktivít sa mala odvíjať po odsúhlasení finančného grantu. Spätnú väzbu od zadavateľa projektu sme doteraz neobdržali.

9.2.2016 sme pre 22 študentov SOŠHSaO vo Zvolene pripravili prednášku na tému „Prevencia rakoviny“ a 12.4.2016 prednášku na tému „Otestujte si svoje zdravie“, s meraním telesného tuku pre 24 študentov.

27.10.2016 sme participovali na Projektovom dni 3.ZŠ Zvolen so zameraním sa na prezentačné zručnosti detí a edukáciu zo strany našej poradne zdravia. Deti v skupinách tvorili reklamné slogany a plagáty podporujúce zdravé potraviny. Besedovali na tému celej pravdy o reklame (sladkosti, sladené nápoje) s rovesníckym učením sa. Aktivitu v tímoch

zamerali na prieskum ponuky a predaja v ich školskom bufete a možnosť vzájomného selfmonitoringu nákupov a konzumovaných potravín a nápojov. Čo sa predávalo a konzumovalo počas malej prestávky a čo chýbalo podľa zistení zainteresovaných detí. Žiaci vytvorili i vlastné reklamné plagáty propagujúce zdravé stravovanie a podnecujúce nákup potravín s nižším obsahom cukru, zverejnené na viditeľnom mieste pri školskom bufete.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu – Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Celonárodná Kampaň „Vyzvi srdce k pohybu“ sa v roku 2016 nerealizovala.

9.3 Podpora zdravia znevýhodnených komún (obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád)

RÚVZ so sídlom vo Zvolene nebol do riešenia tejto úlohy zaradený. Úloha bola v riešení neziskovej organizácie Zdravé komunity. Dlhšie problémy - prevenciu v danej oblasti sme riešili operatívne - lokálne v spádovom území RÚVZ Zvolen v súčinnosti so Zdravým Mestom Zvolen, sociálnymi a komunitnými pracovníkmi, pedagogickými pracovníkmi najmä na špeciálnej ZŠ Zvolen a v lokalite Unionka – Balkán Zvolen.

5.10.2016 sme sa zúčastnili na pracovnom seminári pre pracovníkov RÚVZ v SR na tému „Sledovanie vybraných ukazovateľov zdravotného stavu Rómskej populácie na základe listu o obhliadke mŕtveho“ v Hoteli Satel v Poprade.

9.4 Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike na roky 2013 – 2020

Na zvyšovanie zdravotného uvedomenia verejnosti k podpore zodpovedného, kultúrneho a kontrolovaného užívania alkoholu sme vplývali motiváciou počas hromadných akcií ako Deň zdravia Mesta Zvolen, Sliach i počas Dní prevencie v máji 2016 v spolupráci s Mestskou políciou Zvolen, Centrom pedagogicko-psychologického poradenstva Zvolen, Centrom voľného času Zvolen, Krajskou knižnicou vo Zvolene a inými zainteresovanými odborníkmi. Pokračovali sme v projekte „Bezpečný návrat domov“ v spolupráci s Mestskou políciou vo Zvolene so zameraním sa na prevenciu rizík nárazového pitia a užívania alkoholu a dopravné správanie adolescentov vo veku 15-19 rokov. V priebehu 1. polroka 2016 sme edukovali 90 študentov SOŠHSaO Zvolen počas štyroch prednáškových blokov s možnosťou besedy a vyskúšania si okuliarov navodzujúcich stav opitosti. Pripravili sme informačný panel o kampani i s posolstvom hlavnej protagonistky Celeste Buckingham v priestoroch RÚVZ Zvolen a SOŠHSaO Zvolen.

9.9.2016 sme pripravili prednášku „Fetálny alkoholový syndróm“ pre 31 študentov 1.ročníkov Strednej odbornej školy obchodu a služieb v Očovej, spojenej s interaktívnym programom účastníkov – piesne, tanec, do ktorých sa aktívne zapojila i prednášajúca Mgr. Iveta Gondášová. Škola je zameraná na výchovu a výučbu Rómskych detí v odbore kuchár – čašník.

14.9.2016 sme edukovali o „Fetálnom alkoholovom syndróme“ 49 študentov 1.-2. ročníkov Strednej odbornej školy obchodu a služieb na Jablňovej ulici vo Zvolene.

5.12.2016 sme pripravili prednášku pre 16 žiakov 6.ročníka ZŠ Pliešovce na tému „Alkohol, skrytý nepriateľ“ s besedou.

9.5 Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu aktívneho starnutia

Navštívili sme KD v Lieskovci a vyšetrili cholesterol a cukor z kapilárnej krvi 13-tim seniorom. Mgr. Iveta Gondášová bola oslovená Mestskou políciou a krajskou knižnicou Ľ. Štúra vo Zvolene za účelom prípravy 1. a následne 2. ročníka súťažného, vedomostného Kvízu pre seniorov „Bezpečná jeseň života“. Odborná porota zložená zo zástupcov Mestskej a štátnej polície vo Zvolene, RÚVZ Zvolen a Krajskej knižnice Ľ. Štúra vo Zvolene hodnotila vedomosti rôznych súťažných klubov dôchodcov zo Zvolena. Aktivity prebehli v jarnom a jesennom období za účasti verejnosti a médií. Fotodokumentácia je na webových stránkach Krajskej knižnice Ľ. Štúra vo Zvolene i Mestskej polície vo Zvolene. Vzhľadom na dobrú odozvu uvažujeme v budúcnosti o rozšírení aktivity pre seniorov i na okresy Detva a Krupina. Oslovili nás i zástupcovia seniorov pri Lesníckom a drevárskom múzeu vo Zvolene, ktorí sa pravidelne stretávajú a vzdelávajú na rôzne témy. Po konzultáciách sme vytvorili spoločnú zdravotno-výchovnú aktivitu v priestoroch zasadačky RÚVZ Zvolen i s občerstvením, dňa 9.6.2016. Zaujímavcovia (10) vyplňali dotazníky k prieskumu „Zdravotné uvedomenie obyvateľov SR“, mali možnosť vypočítať si prednášku na tému „Princípy prevencie“ s priblížením poslania RÚVZ Zvolen, prehliadkou poradne zdravia a s možnosťou dať si odmerať krvný tlak.

Opakovane sme v spolupráci so Slovenskou Alzheimerovou spoločnosťou Bratislava realizovali aktivity počas Týždňa mozgu 2016. Usporiadali sme Deň otvorených dverí na RÚVZ Zvolen s interaktívnou prednáškou s besedou, tvorivými nápadmi a testami na tému „Mozog“ pre 37 študentov SZŠ Zvolen. Akciu sme propagovali aj formou web stránok RÚVZ Zvolen.

Mesiac úcty k starším – október sme propagovali formou informačného panelu v priestoroch RÚVZ Zvolen i zvýšenou ohľadupnosťou ku starším kolegom v práci i na verejných priestranstvách.

27.10.2016 sme pre 24 seniorov zo zvolenských klubov dôchodcov pripravili v priestoroch krajskej knižnice Ľ. Štúra vo Zvolene prednášky na tému „Vysoký krvný tlak, tichý zabiják“ a „Prevencia pádov u seniorov“ s besedou.

9.6 Efektívna podpora kardiometabolického zdravia v prostredí stredných škôl v Bratislavskom samosprávnom kraji

RÚVZ Zvolen nebol do plnenia úlohy zapojený.

9.6.1 Zdravotno – výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena

RÚVZ Zvolen nebol do plnenia úlohy zapojený.

Európsky deň ústneho zdravia sme spropagovali formou kumulovaného bloku prednášok na SOŠHSaO vo Zvolene pre 49 študentov 1.-2. ročníkov.

9.7 CINDI program SR

Od 1.1.-31.12.2016 navštívilo PZ 206 klientov 41 mužov a 165 žien. 76 klientov bolo prvovýšetrených z toho 13 mužov a 63 žien. Opakovane vyšetrených bolo 130 klientov z toho 28 mužov a 102 žien. Špecializované poradenstvo na úpravu telesnej hmotnosti sme poskytli opakovane - päťkrát klientke z Krupiny. Poradenstvo na odvykanie od fajčenia v prvom

polroku 2016 využil jedenkrát jeden klient z okresu Detva cez telefón. V termíne od 18.7.-31.7.2016 sme prevádzkovali Celoslovenskú telefónnu linku pomoci na odvykanie od fajčenia. V pracovných dňoch v čase od 8,00 do 15,00 sme zaregistrovali a vybavili takmer 200 účastníkov linky pomoci. Stúpol aj záujem o nadstavbovú poradňu na odvykanie od fajčenia. Do konca roka 2016 ju navštívili 1 muž jedenkrát s predpokladanou ďalšou návštevou a 2 ženy, z toho jedna jedenkrát a druhá jedenkrát osobne a deväťkrát následne žiadala o telefonické poradenstvo a podporu pri odvykaní od fajčenia.

Zrealizovali sme 22 výjazdov včítane hromadných akcií, vyšetrili a odmerali sme 520 záujemcov. V TZS máme zaregistrovaných 913 výkonov t.j antropometrických, biochemických meraní, meraní krvného tlaku, nie sú tu zahrnuté merania z výjazdov, spirometrické merania a merania smokerlyzéróm, aterogénne indexy a indexy BMI a WHR. Spracovali sme 206 anamnestických dát klienta. Priebežne sme realizovali 7 Programov a projektov ÚVZ SR schválených pre rok 2016 s 241 výkonmi a ďalšie 3 projekty nezaradené do vyhlásených Programov a projektov vlády SR pre príslušný rok 2016. Plnili sme 3 regionálne a lokálne projekty, 2 národné a 2 medzinárodné projekty Zrealizovali sme 11 informačných zdravotno-výchovných panelov v priestoroch RÚVZ Zvolen. Spolupracovali sme s 13-timi subjektmi a odborne garantovali spoločné zdravotno-výchovné podujatia. Vypracovali sme návrh k poskytovaniu telefonického poradenstva na odvykanie od fajčenia v SR a návrh na spoluprácu medzi poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti a poradňami zdravia. Zrealizovali sme 40 prednášok s 1161 edukovanými. Zorganizovali sme 3. Zasadnutie Poradného zboru Hlavného hygienika SR pre odbor výchova k zdraviu v máji 2016 na RÚVZ Zvolen a v júni a v novembri 2016 sme zorganizovali Porady vedúcich výchovy k zdraviu za Banskobystrický kraj na RÚVZ Zvolen.

Prednášková činnosť :

1. Bezpečný návrat domov, 25.2.2016, SOŠHSaO Zvolen, (15+17) 1K, 1G
2. Bezpečný návrat domov, 25.2.2016, SOŠHSaO Zvolen, (30+28) 1H,1J
3. Zdravá rodina, 14.3.2016, Špeciálna ZŠ Zvolen (48) 7.-9.roč.
4. Mozog, 16.3.2016, Deň otvorených dverí na RÚVZ Zvolen (37) 3.roč. SZŠ Zvolen
5. Riziká fajčenia, 6.4.3.2016, Deň zdravia MsÚ Zvolen (22)
6. Zdravý životný štýl - otestujte si svoje zdravie, 12.4.2016, SOŠHSO Zvolen, (24) 2H
7. Ako neprehrať sám so sebou – otestujte si svoje zdravie, 14.4.2016, Slovenská lesnícka a drevárska knižnica pri Technickej univerzite, Zvolen, (13)
8. 10 dôvodov prečo nefajčiť, Internát SPŠ drevárskej Zvolen, 18.4.2016 (7)
9. Prevencia VHV, Resocializačné zariadenie VICTUS Žibritov, 4.5.2016 (15)
10. Princípy prevencie, 9.6. 2016, Deň otvorených dverí na RÚVZ Zvolen, (10)
11. Sex a zdravie, 14.6.2016, ZŠ Sliač (23), 7. roč. dievčatá
12. Sex a zdravie, 14.6.2016, ZŠ Sliač (22), 7. roč. chlapci
13. Fetálny alkoholový syndróm, 9.9.2016, SOŠ obchodu a služieb, Očová (31) 1A,1B
14. Fetálny alkoholový syndróm, 14.9.2016, SOŠHSaO, Zvolen (49) 1Z, 2M
15. Telefonické poradenstvo na odvykanie od fajčenia, 3.10.2016, RÚVZ Martin (30)
16. Desatoro zdravého taniera, 11.10.2016, Školský internát, ul. J.Švermu, Zvolen (24)
17. Psychohygienu, 13.10.2016, SZŠ Zvolen (22) 1A
18. Psychohygienu, 20.10.2016, SZŠ Zvolen (21) 1B
19. Prevencia pádov vo vyššom veku, 27.10.2016, Krajská knižnica Ľ. Štúra Zvolen (24)
20. Vysoký krvný tlak – tichý zabiják, 27.10.2016, Krajská knižnica Ľ.Štúra Zvolen (22)
21. Plán pre moje zdravie, 27.10.2016, 3.ZŠ Zvolen (20) 5.roč.
22. Fajčenie, 11.11.2016, MsKS Sliač-ZŠ Sliač, 8.A (14)

23. Duševné zdravie, 12.11.2017, Regionálna komora MTP, Rooseveltova nemocnica Banská Bystrica (250) medicínsko technických pracovníkov
24. Fajčenie, 11.11.2016, MsKS Sliač-ZŠ Sliač, 8.B,C (35)
25. Fajčenie, 15.11.2016, SOŠHSaO Zvolen (33+34) 1E,1N
26. Fajčenie, 15.11.2016, SOŠHSaO Zvolen (20) 1K
27. Duševné zdravie + DM2, 18.11,2016, Gymnázium Detva (15) 1.-4.roč.
28. Prevencia infekčných ochorení, 22.11.2016, SČK Zvolen (8)
29. Zdravý životný štýl a DM2, 24.11,2016,SZŠ Zvolen (20) 2.B
30. Zdravý životný štýl a DM2, 24.11.2016, SZŠ Zvolen (15) 2.A
31. Zdravý životný štýl a DM2, 24.11.2016, SZŠ Zvolen (11) 3.A
32. Prevencia HIV/AIDS,2.12.2016, MsKS Sliač-ZŠ Sliač ((18) 9.A
33. Prevencia HIV/AIDS, 2.12,2016, MsKS Sliač-ZŠ Sliač (18) 9.B
34. Alkohol skrytý nepriateľ,5.12.2016, ZŠ Pliešovce (16) 5.roč.
35. Fajčenie, 5.12.2016, ZŠ Pliešovce (18) 6.roč.
36. Telefonická linka na odvykanie od fajčenia, 8.12.2016, RÚVZ Zvolen (27)
37. Prevencia KVO, 15.12.2016, SZŠ Zvolen (17) 2.A
38. Prevencia KVO, 15.12.2016, SZŠ Zvolen (19) 2.B
39. Životné prostredie a zdravie, 15.12.2016, SZŠ Zvolen (11) 3.A
40. Prevencia infekčných ochorení, 15.12.2016, SZŠ Zvolen (15) 3.B

Edukovali sme aj účastníkov opatrovateľského kurzu pri Územnom spolku SČK pobočka Zvolen so zameraním na prevenciu šírenia infekčných ochorení a očkovanie.

Organizovali sme 3. Zasadnutie poradného zboru hlavného hygienika SR pre odbor výchova k zdraviu na RÚVZ Zvolen, dvakrát sme zorganizovali Poradu vedúcich OPZ/VkZ v Banskobystrickom kraji na RÚVZ Zvolen, zúčastnili sme sa deviatich regionálnych, jedenástich celoštátnych, jednej medzinárodnej a ôsmich seminárnych školení v rámci RÚVZ Zvolen z toho šesťkrát aktívne a dvadsaťtrikrát pasívne. V spolupráci s masmédiami sme pripravili 10 príspevkov. Zrealizovali sme 12 aktivít na zvýšenie pohybovej aktivity z toho 7 podľa kalendára SZO so 262 edukovanými. Zrealizovali sme 17 aktivít na ozdravenie výživy z toho 8 podľa kalendára SZO s 310 edukovanými. V rámci prevencie drogových závislostí sme zrealizovali 20 aktivít z toho 9 podľa kalendára SZO s 526 edukovanými. Na podporu nefajčenia a abstinencie sme pripravili 9 aktivít z toho 6 podľa kalendára SZO so 112 edukovanými. Výchovu k partnerstvu, manželstvu, rodičovstvu a prevenciu pohlavných ochorení sme zrealizovali v 10 prípadoch s 205 edukovanými. Zrealizovali sme propagáciu Dňa ústneho zdravia s 49 edukovanými, Zapojili sme sa aj do intervenčných aktivít Týždňa mozgu 2016 s 37 edukovanými. Realizovali sme osvetu k Svetovému Dňu duševného zdravia s 58 edukovanými. DM2 s 61 edukovanými. Verejnosť sme priebežne informovali cez edukačné panely a aj na webových stránkach RÚVZ Zvolen o ďalších významných Svetových dňoch vyhlásených SZO v rámci roka 2016. V rámci základnej poradne zdravia sme poskytli 206 odborných konzultácií, päťkrát sme poskytli e-mailové a telefonické poradenstvo pri úprave životosprávy. V rámci poradne zdravia a následne v určených termínoch päťkrát sme poskytli odborné poradenstvo na úpravu telesnej hmotnosti klientke z Krupiny. Počas hromadných akcií sme motivovali 96 vyšetrených fajčiarov k zanechaniu fajčenia. Spolupracovali sme s VŠZP a.s. pobočka Zvolen, Mestským úradom vo Zvolene v Sliači, kde sme i vďaka ich sponzorstvu mohli zrealizovať vyšetrenie vybraných biochemických parametrov z kapilárnej krvi najmä celkového cholesterolu a glukózy na prístroji Reflotrón. V roku 2016 sme zrealizovali 22 výjazdov, vyšetřili a premerali sme 520 klientov.

Výjazdy PZ:

13 seniorov KD Lieskovec 2.3.2016

17 pedagógov a zamestnancov 9. ZŠ Zvolen 15.3.2016
 24 zamestnancov MsÚ Zvolen, Deň zdravia, 5.4.2016
 68 občanov regiónu Zvolen, Deň zdravia Mesta Zvolen, 6.4.2016
 24 študentov SOŠHSaO Zvolen, meranie % telesného tuku, 12.4.2016
 13 zamestnancov Lesníckej a drevárskej knižnice pri TU Zvolen, meranie TK, % telesného tuku, obsah CO, 14.4.2016
 7 študentov Internát SPŠ drevárskej, Zvolen, 18.4.2016, meranie obsahu CO vo výdychu
 54 zamestnancov TU Zvolen, meranie TK, obsahu CO vo výdychu, 11.5.2016
 18 zamestnancov ZŠ, J.Thurzu Detva 1.6.2016
 22 pedagógov SOŠHSaO Zvolen, 8.6.2016
 37 účastníkov Dňa prevencie Mesta Zvolen, meranie TK, % telesného tuku, obsah CO, 27.5.2016
 35 zamestnancov ŠLÚ Marína š.p.Kováčová, 10.6.2016
 19 občanov Mesta Sliač, Deň zdravia, 16.6.2016
 10 zamestnancov ZŠ Slatinské Lazy, 20.6.2016
 11 zamestnancov fy LIND MOBLER Slovakia, s.r.o. Krupina, 28.6.2016
 11 zamestnancov fy LIND MOBLER Slovakia, s.r.o. Krupina, 29.6.2016
 20 zamestnancov fy SPP a.s. Zvolen, 20.9.2016
 46 občanov regiónu Zvolen, Detva, Krupina, Kampaň MOST - Deň srdca, priestory MsÚ Zvolen, 29.9.2016
 10 študentov Školský internát, J, Švermu Zvolen, meranie % telesného tuku, 11.10.2016
 4 žiaci ZŠ Sliač, meranie obsahu CO vo výdychu + prednáška(49), 11.11.2016
 60 študentov a pedagógov SOŠHSaO Zvolen, meranie CO vo výdychu, 15.11.2016
 7 študentov SZŠ Zvolen, meranie obsahu CO vo výdychu + prednáška (46)
 4 žiaci ZŠ Pliešovce, meranie CO vo výdychu + prednáška (18)
 V roku 2016 sme sa päťkrát zúčastnili zasadnutia Pracovnej skupiny Prevencie a riešenia závislostí v Meste Zvolen. V decembri 2016 primátorka Mesta Zvolen Ing. Lenka Balkovičová ocenila prácu všetkých jej členov a odovzdala Ďakovný list za preventívnu činnosť aj Mgr. Ivete Gondášovej. Menovaná bola v máji 2017 ocenená za prácu v oblasti zdravotnej výchovy a prevencie aj Medailou MUDr. Ivana Stodolu z rúk Hlavného hygienika SR Prof. MUDr. Ivana Rovného Ph.D, MPH a Ministra zdravotníctva SR JUDr. Ing. Tomáša Druckera.

Zúčastnili sme sa Celoslovenského pracovného stretnutia k prieskumu GYTS na JLF UK v Martine, zasadnutia Sociálno-zdravotnej komisie pri SČK Zvolen, 1.a2. ročníka vedomostného Kvízu pre zvolenských seniorov v Krajskej knižnici Ľ.Štúra vo Zvolene „Bezpečná jeseň života, zorganizovali sme 3.zasadnutia Poradného zboru Hlavného hygienika SR pre odbor výchova k zdraviu na RÚVZ vo Zvolene, dvakrát sme zorganizovali Pracovnú poradu vedúcich OPZ/VkZ v Banskobystrickom kraji na RÚVZ Zvolen. Absolvovali sme osem seminárnych školení pre zamestnancov RÚVZ Zvolen z toho jedenkrát aktívne. Zúčastnili sme sa XXI. Červenkových dňoch na Táloch, Diskusného sústreďenia v epidemiológii, prevencii a poradenstve chronických chorôb na SZU v Bratislave, na pracovnom stretnutí k Prevencia fajčenia – poskytovanie telefonického poradenstva na odvykanie od fajčenia na RÚVZ v Bojniciach, na Sneme SK MTP v Nitre, na Dňoch zdravotnej výchovy MUDr. Ivana Stodolu v Novom Smokovci, Celoslovenskom seminári Sledovanie vybraných ukazovateľov zdravotného stavu Rómskej populácie na základe Listu o obhliadke mŕtveho v Hoteli Satel v Poprade. Prezentovali sme pracovné skúsenosti s telefonickou linkou na odvykanie od fajčenia na RÚVZ v Martine. Mgr. Iveta Gondášová sa zúčastnila na 4. Zasadnutí PZ HH SR pre odbor VkZ na RÚVZ v Bojniciach a 5. Zasadnutí PZ HH SR pre odbor VkZ v Ráztočne, kde zároveň absolvovala aj Celoslovenskú poradu vedúcich VkZ.

Verejnosť sme motivovali k zdravému životnému štýlu i na verejných vystúpeniach počas Dňa zdravia a Dní prevencie Mesta Zvolen a Sliač, Informácie o akciách boli zverejňované v Infolistoch Mesta Zvolen, informačných tabuliach, letákoch, webových stránkach. Pri daných aktivitách sme spolupracovali s VŠZP a.s. pobočka Zvolen, SČK územným spolkom Zvolen, Krajskou knižnicou L.Štúra vo Zvolene, Mestským kultúrnym strediskom v Sliači, fy Čerínska voda, fy Pavol Kevely Zvolen, školami a inými inštitúciami v regióne, TV Hronka Banská Bystrica. MUDr. Margaréta Launerová informovala verejnosť o stave pieskovísk v našom regióne počas vystúpenia v RTVS Regina Banská Bystrica.

Boli sme členmi poroty v súťaži Mladých zdravotníkov a tvorcami i porotcami vo vedomostných Kvízoch pre zvolenských seniorov „Bezpečná jeseň života“. Spolupracovali sme pri koordinácii činností pri príležitosti „Týždňa mozgu“ s Centrom Memory a Slovenskou Alzheimerovou spoločnosťou Bratislava a následne so školami i seniormi a inými organizáciami s možnosťou realizácie vlastných aktivít. Správu o uskutočnených aktivitách s fotodokumentáciou sme poslali hlavnej koordinátorke projektu p. Grniakovej do Centra Memory v Bratislave. Na UVZ SR v Bratislave sme priebežne posielali odpočty k uskutočneným jednotlivým preventívnym aktivitám v súvislosti s významnými dňami vyhlásenými SZO pre daný rok.

Už od roku 2009 sa zamestnanci RÚVZ Zvolen zapájajú do stále aktívnej našej Kampane „Schody ako výzva“. Slúži na podporu pohybovej aktivity zamestnancov i stránok a teší sa čoraz väčšiemu záujmu zainteresovaných. V mesiaci máj 2016 sme podporili enviromentálnu kampaň „Do práce na bicykli“. Boli sme spolutvorcami lokálneho projektu MsÚ v Sliači „Zdravie na tanieri“ so zameraním sa na prevenciu detskej obezity. Jeho plnenie záviselo od pridelenia finančného grantu, aktivisti nám nedali doteraz spätnú väzbu o jeho ne/pokračovaní.

9.8 Akčný plán realizácie národnej protidrogovej stratégie SR na obdobie rokov 2013 – 2016

Počas Dní prevencie Mesta Zvolen 27.5.2016 sme participovali na intervenčných aktivitách smerovaných na školskú mládež s ponukou služieb Poradne zdravia pri RÚVZ Zvolen. Záujemcom sme merali krvný tlak obsah CO vo výdychu fajčiarom, merali percento telesného tuku. Na akcii sme spolupracovali aj s odborníkmi z Mestskej polície, Centra pedagogicko psychologického poradenstva, Centra voľného času Zvolen, Krajskej knižnice Zvolen, koordinátormi prevencie na školách.

Prednáškami pre stredoškolskú mládež a žiakov základných škôl sme riešili prevenciu látkových i nelátkových závislostí, prevenciu porúch príjmu potravy, podporu duševného zdravia, aktívne využívanie voľného času, výchovu ku zdravým vzťahom, prevenciu sexuálne prenosných ochorení, význam zdravého životného štýlu.

Študentov SZŠ vo Zvolene sme aktívne zapájali do hromadných akcií poriadanych RÚVZ Zvolen, vypomáhali pri meraniach antropometrických ukazovateľov a krvného tlaku. Počas Dňa otvorených dverí na RÚVZ Zvolen sme im priblížili i prácu v poradni zdravia. Dobrú spoluprácu máme so Strednou odbornou školou hotelových služieb a obchodu vo Zvolene, kde cez školského psychológa sme pravidelne prizývaní na prednáškové cykly zamerané na zdravý životný štýl, prevenciu alkoholizmu a iných návykových látok v spolupráci s Mestskou políciou vo Zvolene.

Počas hromadných akcií na aktivitách OPZ/VkZ spolupodielali aj odborní zamestnanci zo všetkých oddelení RÚVZ Zvolen a vedenie RÚVZ Zvolen za čo im veľmi pekne ďakujem.

9.9 Znižovanie epidemiologického a chemického rizika pokrmov rýchleho občerstvenia v okrese Levice

RÚVZ Zvolen nebol do plnenia úlohy zapojený.

9.10 Stravovacie návyky a spotrebný potravinový kôš u obyvateľov okresu Levice

RÚVZ Zvolen nebol do plnenia úlohy zapojený.

Oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia

Oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia sa nepodieľa na plnení úloh vyplývajúcich z Programov a projektov

Oddelenie preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

- Počet exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v okrese
 - Zvolen: 523 z toho 161 žien
 - Detva: 592 z toho 54 žien
 - Krupina: 169 z toho 0 žien
 - Celkom: 1284 z toho 215 žien**
- Počet nových rizikových prác v okrese:
 - Zvolen: 16
 - Detva: 2
 - Krupina: 0
 - Celkom: 18**
- Počet zrušených rizikových prác v okrese:
 - Zvolen: 40
 - Detva: 0
 - Krupina: 0
 - Celkom: 40**

V spádovom území Zvolen k 31.12.2016 bola vyhlásená riziková práca z titulu hluku 3. kat. v spoločnosti Bučina DDD, spol. s r.o., Zvolen, z titulu hluku, pevných aerosólov a vibrácií 3. kat, z titulu zväčškových dymov 4. kat. v spoločnosti WAY INDUSTRIES, a.s., Krupina, z titulu hluku 4. kat. v spoločnosti Slavia Production Systems a.s., Detva, z titulu hluku a pevných aerosólov 4. kat. v spoločnosti PK Doprastav, a.s., Žilina – prevádzka lom Stožok, z titulu hluku 3. kat. v spoločnosti Mäspoma spol. s r.o., Zvolen, z titulu hluku a pevných aerosólov 3. kat. v spoločnosti WITTUR s.r.o., Krupina, z titulu hluku 3. kat. v spoločnosti Animus s.r.o., Zvolen, z titulu pevných aerosólov a hluku 4. kat. a z titulu hluku 3. kat. v spoločnosti A-Z LOKOMAT s.r.o., Zvolen, z titulu peria 4. kat. v spoločnosti Farma HYZA a.s., Topoľčany – prevádzka Stredisko Dobrá Niva, z titulu hluku 3. kat. v spoločnosti KVL DETVA I s.r.o., Detva, z titulu záťaže teplom 3. kat. v spoločnosti Doprastav, a.s., Bratislava – prevádzka Zvolen, z titulu hluku 3. kat. v spoločnosti SK-ŤAŽIARIK s.r.o., Banská Štiavnica – prevádzky kameňolom Šúplatka - Michalková.

V niektorých spoločnostiach sa počty zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce upravovali z dôvodu úpravy výrobných programov a v spoločnostiach, ktoré majú pracoviská, kde sa vykonávajú práce zaradené do 4. kategórie rizika sa rizikové pracoviská vyhlasujú každoročne.

V spádovom území Zvolen k 31.12.2016 bola rozhodnutím zrušená riziková práca z titulu záťaž chladom 3. kat. v spoločnosti Metro Cash&Carry SR, s.r.o., Ivanka pri Dunaji – prevádzka Zvolen, z dôvodu prehodnotenia pracovných činností v zmysle vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z.z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií v znení noviel.

V spádovom území Zvolen bol k 31.12.2016 zaznamenaný mierny pokles počtu rizikových prác úpravou výrobných programov a platnosti novej legislatívy. K zmenám došlo aj s dôvodu presťahovania niektorých prevádzok, kde sa vykonávajú rizikové práce a rizikové práce boli vyhlásené novým rozhodnutím, zároveň stratilo platnosť pôvodné rozhodnutie na vyhlásenie rizikových prác napr.: Bučina DDD, spol. s.r.o., Zvolen, WAY INDUSTRIES, a.s., Krupina..

V sledovanom období neboli uložené sankcie zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce.

Kontroly na rizikových pracoviskách boli vykonané napr.: v spoločnostiach Intech Slovakia s.r.o., Bratislava – prevádzka divízia Biopalivá Hriňová, IRON ART a.s., Hontianske Tesáre, DRU a.s., Zvolen, SIMAG Slovakia, s.r.o., Banská Bystrica – prevádzka Detva, Continental Automotive Systems Slovakia, s.r.o., Zvolen, KOLIBA, a.s., Hriňová, KNK NAKO, výrobné družstvo, Hriňová, LIND MOBLER SLOVAKIA s.r.o. Krupina, Lesy SR, š.p., Banská Bystrica – odštepny závod Lieskovec, odštepny závod Hontianske Nemce, Mäspoma spol. s r.o., Zvolen, A-Z LOKOMAT s.r.o., Zvolen, PPS Group a.s., Detva, Slavia Production Systems a.s., Detva, Bryndziareň a syráraň, s.r.o., Zvolenská Slatina, BUČINA ZVOLEN, a.s., Zvolen, Doprastav, a.s., Bratislava – prevádzka Zvolen, DAVOS trade-logistics, s.r.o., Krupina, Mestské lesy, s.r.o., Krupina, Ojala Slovakia, s.r.o., Kriváň, Mramor spol. s r.o., Bratislava – prevádzka Krupina, XEPAP, s.r.o., Zvolen.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V roku 2016 bola vykonaná previerka zameraná na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami v priestoroch spoločnosti ANALPO, s.r.o.. Priestory boli schválené rozhodnutím RÚVZ Zvolen pod č. 2007/720-341 dňa 12.4.2007. Prevádzkový poriadok o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci na pracoviskách skúšobného laboratória ANALPO, s.r.o., Zvolen bol schválený rozhodnutím č.: 2016/1790 – 1229/Št dňa 12.9.2016 v dôsledku zmeny legislatívy. Prevádzkové poriadky vypracovala PZS- Salus –EC, s.r.o., Zvolen. Toxické a veľmi toxické látky sú uložené v uzamykateľnej skrini – v trezore. Vedúci oddelení majú osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami, absolvovali aktualizáciu odbornú prípravu na práce s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami.

Prevádzkový poriadok o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci na Galvanizovňa 1,2, Neutralizačná stanica v spoločnosti Continental Automotive Systems Slovakia s.r.o., Zvolen bol schválený rozhodnutím č.: 2016/1902 – 1296/Št dňa 14.10.2016 v dôsledku zmeny legislatívy. Zodpovední zamestnanci majú osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami, absolvovali aktualizáciu odbornú prípravu na práce s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami.

Mimoriadne situácie a havárie sa nevyskytli.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V spádovom území Zvolen neevidujeme rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi. Ako práce s expozíciou karcinogénom sme identifikovali práce pri odstraňovaní azbestocementových materiálov a prácu s tvrdým drevom – dub.

V roku 2016 bolo vydaných 66 rozhodnutí na odstraňovanie azbestocementových materiálov. Z toho bolo vydaných 7 rozhodnutí na odstraňovanie azbestovej strešnej krytiny pre spoločnosti Michal Choma – BUILD & PLAST, Snina, ASTANA s.r.o., Poprad,

MONTA – ZVOLEN spol. s r.o., MONTA DETVA s.r.o., Detva, MQM stavebno obchodná spoločnosť s.r.o., Detva, PROFI – DEMONT s.r.o., Detva, ARGUSS, s.r.o., Bratislava a 59 rozhodnutí na odstraňovanie azbestocementových rúr v stupačkách bytových domov pre Vladimíra Chamulu, Detva (9 rozhodnutí), MONTA – ZVOLEN spol. s r.o., Zvolen (42 rozhodnutí), REMESLO – TZB s.r.o., Lutilla (4 rozhodnutie), Chaban HSU, s.r.o., Tajov (1 rozhodnutie), PROFI – DEMONT s.r.o., Detva (1 rozhodnutie), ASTANA s.r.o., Poprad (1 rozhodnutie), ReTrash s.r.o., Kremnica (1 rozhodnutie). Pri odstraňovaní materiálov obsahujúcich azbest v interiéroch boli nariadené opatrenia na minimalizáciu expozície zamestnancov a obyvateľstva (vykonať meranie na stanovenie koncentrácie azbestových vlákien po ukončení prác a predložiť protokol o meraní, dodržiavať predložený plán práce pre stabilizáciu, demontáž, odvoz a uskladnenie nebezpečného odpadu azbestocementových materiálov, informovanie obyvateľstva o vykonaní sanačných prác).

Práca s dubovým drevom sa vykonáva v spoločnosti IRON ART a.s., Hontianske Tesáre.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

2.2.1 Zdravé pracoviská

Projekt Zdravé pracoviská sa realizuje v spoločnosti LIND MOBLER SLOVAKIA, s.r.o., Krupina, ktorej predmetom hlavnej činnosti je kompletáž čalúnených výrobkov. V spoločnosti sú vyhlásené rizikové práce rozhodnutím RÚVZ so sídlom vo Zvolene pod č. 2015/1268-972/Št zo dňa 21.9.2015 pre rizikový faktor hluk, kat. 3 (profesia stolár v počte 38, operátor na klip stroji v počte 2, pomocný pracovník vo výrobe v počte 2).

Sú schválené prevádzkové poriadky na ochranu zamestnancov pred rizikami s expozíciou hluku a chemickým faktorom v prevádzke Výroba sedacieho nábytku. Na prevádzke Výroba sedacieho nábytku – pracovisku Lepenie vafixu a molitanu a montáže kostier sa používajú tie isté lepidlá pre čalúnnický priemysel. Lepidlá sa nanášajú striekaním zo vzduchovej pištole v lepiacich boxoch.

Spoločnosť má zabezpečenú pracovnú zdravotnú službu - PZS- Anima s.r.o., Zvolen. Od začiatku roka došlo k zvýšeniu objemu výroby, ako aj počtu zamestnancov. V spoločnosti pracuje 619 zamestnancov, z toho 330 žien.

Preventívne lekárske prehliadky u zamestnancov, ktorí vykonávajú rizikové práce vrátane audiometrického vyšetrenia sluchu sa zabezpečujú lekármi zazmluvnenými PZS. Vykonávajú sa v pravidelných intervaloch podľa nástupu zamestnancov do zamestnania. Zamestnávateľ od januára 2016 zabezpečil pre 23 zamestnancov LPP vrátane audiometrického vyšetrenia. Lekárska preventívna prehliadka zameraná na prácu so zobrazovacou jednotkou bola vykonaná u 9 zamestnancov a pre prácu s bremenami u 108 zamestnancov.

Zamestnanci majú možnosť využiť služby maséra (vlastný zamestnanec) 2x do mesiaca po pracovnej zmene. Zamestnávateľ prispieva zo sociálneho fondu. Vybranej skupine zamestnancov v počte 58 bol poskytnutý kurz 1. pomoci.

V sklade látok bol zakúpený prevíjací stroj na látky, ktorý uľahčuje ručnú manipuláciu s bremenami, presne nameria požadovanú dĺžku a odreže tkaninu. V sklade kože bolo inštalované doplnkové osvetlenie. Iné zmeny týkajúce sa strojných zariadení, pracovných postupov nenastali. Zamestnancom v profesii stolár bol poskytnutý Dotazník informovanosti zamestnancov na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou hluku v počte 20 . Administratívnym zamestnancom bol poskytnutý dotazník informovanosti pre prácu so zobrazovacími jednotkami v počte 5. Väčšina zamestnancov je informovaná, aké poškodenia zdravia spôsobuje hluk, aké sú riziká so zobrazovacou jednotkou .

Spoločnosť LIND MOBILER SLOVAKIA, s.r.o., Krupina má vypracované hodnotenie zdravotných rizík a kategorizáciu prác a posúdenie zdravotnej spôsobilosti na prácu - rámcový plán lekárskeho prehliadok.

V 1. polroku 2016 boli úsekom Podpory zdravia vykonané vyšetrenia u 22 žien v profesii šička zamerané na skrining rizikových faktorov a metabolických porúch.

Spolupráca so spoločnosťou je na dobrej úrovni.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Realizujú sa informačné a intervenčné aktivity pre zamestnávateľov a zamestnancov zamerané na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci prevažne v malých a stredných podnikoch. Poskytovali sa konzultácie fyzickým a právnickým osobám k otázkam týkajúcim sa zdravia pri práci, faktorov práce a pracovného prostredia, hodnotenia rizík, chráneným pracoviskám a vykonávanie preventívnych opatrení na elimináciu škodlivých faktorov na zdravie zamestnancov.

Spoločné previerky s IP Banská Bystrica v sledovanom období neboli vykonané.

2.4 Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZPS na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy *	Zistené nedostatky	Uložené opatrenia	Pozn.
	rozhodnutí	stanovísk				(aké, koľko)	(aké, koľko)	(aké, koľko)	
Zvolen	7	17	10	10	32/19	0	0	0	

V roku 2016 boli vykonané kontroly na chránených pracoviskách v počte 24 (7 kontrol zameraných na uvedenie priestorov do prevádzky pre osoby so ZPS):

- SHR Peter Láslo, Krupina, profesia včelár
- adelle s.r.o., Zvolen, profesia administratívny pracovník / skladník
- Mgr. Adriana Jungerová, Zvolen, profesia predavačka
- ADA MAL s.r.o., Hriňová, profesia účtovníčka
- DADA GROUP ECO s.r.o., Detva, profesia všeobecný administratívny pracovník
- Mesto Hriňová, Hriňová, profesia pracovník turisticko informačného centra
- Mi&Ja s.r.o., Zvolen, profesia pomocník v oblasti účtovníctva inde neuvedený

V roku 2016 bolo vydaných 17 stanovísk, resp. posudkov zameraných na zriadenie chránených pracovísk, ktoré už boli uvedené do prevádzky rozhodnutím napr.:

- PNEU DT s.r.o., Detva, profesia všeobecný administratívny pracovník
- Mesto Zvolen, Mestská polícia Zvolen, profesia pracovník verejnej ochrany a bezpečnostných služieb inde neuvedený
- Roffelsen Krupina, s.r.o., profesia pomocný pracovník vo výrobe inde neuvedený
- STABO, s.r.o., Zvolen, profesia konateľ
- Ján Lepieš JALES, Zvolen, profesia nastavovač a obsluha kovoobrábacích strojov i.n.
- Vzor výrobné družstvo Zvolen, Zvolen, profesia pomocný pracovník vo výrobe inde neuvedený

- DD a DSS, Hontianske Tesáre, profesia administratívny pracovník
- J&O group, s.r.o., Veľký Krtíš, profesia pomocný pracovník pri príprave rýchleho občerstvenia
- Dakra Zvolen, s.r.o., Zvolen, profesia skladník
- Peron Slovakia, s.r.o., Očová, profesia pomocný pracovník vo výrobe
- BETONIKA Pstruša, n.o., Pstruša profesia pomocný kuchár
- Beauty Form s.r.o., Zvolen, profesie recepčný (okrem hotelového), všeobecný administratívny pracovník, kaderník.
- Turisticko – informačná kancelária Detva n.o., Detva, profesia pracovník turisticko – informačného centra.

Kontrolovali sa pracovné podmienky, pracovné prostredie a spôsob práce zamestnancov chránených dielní a chránených pracovísk.

Na chránených pracoviskách pracujú osoby so zdravotným postihnutím, ktorých miera postihnutia je viac ako 40%. Pracovný čas trvá od 4 do 8 hodín, výkon práce osôb so zdravotným postihnutím je prispôsobovaný ich aktuálnemu zdravotnému stavu. Osoby so ZPS majú zdravotnú spôsobilosť na výkon práce. Práca nie je úkolová. Prácu môžu prerušiť podľa potreby a oddýchnuť si v priestore na to určenom. V chránených pracoviskách a chránených dielniach uvedených do prevádzky v roku 2016 pracuje celkom 32 osôb so zdravotným postihnutím, z toho 19 žien. Podľa druhu postihnutia zamestnancov (podľa kódového označenia MKCH – 10) prevažujú skupiny C (nádorové ochorenia), M (pohybová sústava), v niektorých prípadoch skupina E (choroby endokrinného a metabolického systému), G (neurologické ochorenia).

Pri kontrolách neboli zistené nedostatky ani neboli nariadené opatrenia.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Žiline**

1 HYGIENA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 Plnenie Akčného plánu pre ŽP a zdravie obyvateľov SR (NEHAP IV.)

Pitná voda: Na základe povinného monitoringu pitnej vody sme odobrali 103 vzoriek na minimálnu analýzu, z toho 30 vzoriek uhradili prevádzkovatelia zdrojov pitnej vody. Ako ŠZD sme vykonali odbery a analýzy 13 vzoriek pitnej vody /z toho 4 na rádiologické vyšetrenie/, podnet na nevyhovujúcu kvalitu nebol žiadny. Platené služby pre fyzické osoby a právnické osoby mimo monitoringu: 83 vzoriek. Kvalita vody je uvedená v informačnom systéme pre pitnú vodu. Z príležitosti Svetového dňa vody sme poskytli konzultácie a poradenstvo pre klientov.

Voda na kúpanie: Ako platenú službu sme odobrali a vyšetrili 195 vzoriek vody na kúpanie z vnútorných bazénov a víriviek (o 73 vzoriek viac oproti roku 2015), 40 vzoriek z vonkajších bazénov (o 11 vzoriek viac oproti roku 2015), zároveň boli vykonané kontroly. V rámci ŠZD bolo odobratých a vyšetrených 7 vzoriek. Kvalita vody je uvedená v informačnom systéme pre vodu na kúpanie. V mesiaci september bola odobratá vzorka vody z Vodného diela Žilina s vyhovujúcou zistenou kvalitou. Ochorenia z pitnej vody a vody na kúpanie hlásené neboli. Dňa 6.7.2016 bol doručený podnet na kvalitu vody v detskom bazéne na Termálnom kúpalisku v Rajeckých Tepliciach a neprítomnosť plavčíka pri detskom bazéne. 12.7.2016 bola sťažovateľovi zaslaná odpoveď, podnet bol opodstatnený.

Vydali sme 494 rozhodnutí a záväzných stanovísk.

Bolo doručených 22 podnetov, z nich 7 bolo opodstatnených, 7 neopodstatnených, 6 podnetov bolo odstúpených, 2 podnety sú v riešení.

Uložili sme 3 pokuty v celkovej sume 750,0 eur.

Výpracovali sme 280 podkladov na fakturáciu, fakturovali sme služby v hodnote 32 833,22 eur. Tri pracovníčky oddelenia sa v 2-týždňových intervaloch zúčastňujú skúšok na získanie odbornej spôsobilosti na výkon epidemiologickej závažných činností. Tri pracovníčky oddelenia tvoria komisiu na overenie odbornej spôsobilosti na prevádzkovanie pohrebnej služby, pohrebiska, krematória. Bolo preskúšaných 11 osôb a bolo vydaných 10 osvedčení. Jedna osoba nevyhovela písomnej časti skúšky.

V prvom polroku 2016 sa riešili aktuálne podnety na zdroje hudobných prevádzok - boli vykonané 3 merania (2x Staromestské slávnosti v Žiline, 1x reprodukováná hudba v Radničnej vinárni v Bytči). Posudzované hodnoty v obidvoch prípadoch boli prekročené v zmysle platnej legislatívy. Čo sa týka Staromestských slávností – ide o každoročné podujatie, kde krátkodobo je prekročená hladina hluku, ktorá nepredstavuje riziko ohrozenia zdravia a života. Hudobná produkcia končí okolo 22,00 hodiny a oproti minulému roku hluk z hudobnej produkcie poklesol. Čo sa týka vinárne, majiteľka robí protihlukové opatrenia, ktorých účinnosť preverí kontrolné meranie hluku. Ďalej bol riešený podnet na hluk z reproduktora umiestneného na streche kostola s reprodukciou zvuku kostolných zvonov. Reprodukcia je na úrovni 5 nadzemného podlažia susedného obytného domu. Správca farnosti stíši zvuk na zdroji

V druhom polroku 2016 sa riešili aktuálne podnety na zdroje z hudobných prevádzok a výrobných prevádzok - boli vykonané 3 merania (1x reprodukováná hudba elektronicky zosilnená z prevádzky LÁŽO-PLÁŽO v Žiline, 1x opakované meranie v ŽP v blízkosti výrobných prevádzok a 1x opakované meranie kostolných zvonov na Sídlišku Solinky v Žiline. Posudzované hodnoty opakovaných meraní sú v súlade s platnou legislatívou. V prípade

merania reprodukovanej hudby elektronicky zosilnenej na terase OC Mirage (LÁŽO-PLÁŽO v Žiline), tu bola posudzovaná hodnota v referenčnom časovom intervale noc prekročená v zmysle platnej legislatívy. Išlo o jednorázovú akciu na záver letnej sezóny. Inak počas letnej sezóny sa tu konali latino tanečné večery do 22,00 hod.

1.2 Protokol o vode a zdraví – nastavenie a plnenie nových národných cieľov.

RÚVZ so sídlom v Žiline nedostal žiadne pokyny na zapojenia sa do plnenia úlohy, až kým nebudú stanovené národné ciele, ktoré schváli rokovanie vlády SR.

1.5 Zmapovanie aktuálneho stavu výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách

Oddelenie HŽPZ zaslalo v r. 2013 správu do Národného referenčného centra pre pitnú vodu do Košíc, v ktorej boli odporúčané v rámci Žilinského kraja: 1/ SKV Nová Bystrica-Žilina (RÚVZ Čadca), 2/ Vodárenská lokalita Ležiachov (RÚVZ Martin).

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Evidencia rizikových prác sa vykonávala programom ASTR_2011. V rámci ŠZD sa prehodnocovali vydané rozhodnutia na rizikové práce, v prípade 4. kategórie RP sa vydali nové prehodnotenú rozhodnutia. Zamestnávateľia predkladali aktuálne podklady: posudky o riziku, objektivizácia faktorov pracovného prostredia, vykonané technické a technologické opatrenia, akékoľvek zmeny súvisiace s výkonom RP a pracovným prostredím. Pri výkone ŠZD sa sledovali výsledky a intervaly LPP vo vzťahu k práci, či zamestnávateľ plní povinnosti, ktoré mu vyplývajú z platnej legislatívy v súvislosti s vyhlásenými RP, či zamestnávateľia majú zazmluvnené PZS a BTS.

V kategórii 3. a 4. rizikových prác je zaradených v **regióne Žilina a Bytča: 128 subjektov**.

Kategória RP	Počet pracovníkov celkom	Z toho počet žien
3. + 4. kategória	4374	1557
3. kategória	4175	1520
4. kategória	199	37

Rozhodnutia na rizikové práce (RP) vydaných bolo 28 rozhodnutí

Počet rozhodnutí	Druh rozhodnutia
6	Rozhodnutia na vyradenie z 3. alebo 4. kat.
28	Rozhodnutia vyhlasujúcich RP

V roku 2016 sme neuložili žiadnu sankciu v súvislosti s povinnosťami zamestnávateľov voči zamestnancom na rizikových prácach. Zamestnávateľia aj naďalej predkladali protokoly a iné podklady na hodnotenie rizikových prác a profesií. Súčasne predkladali aktuálne posudky o riziku a kategorizácie prác.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí:

Celkom vydaných rozhodnutí	57
Z celkového počtu rozhodnutí na uvedenie priestorov do prevádzky + schválenie prevádzkového poriadku	30
Z celkového počtu len rozhodnutia na schválenie prevádzkových poriadkov	27

V roku 2016 bolo vykonaných **67 previerok**. Previerky boli zamerané na uvedenie priestorov do prevádzky (zároveň boli schvaľované prevádzkových poriadkov pre manipuláciu s nebezpečnými chemickými látkami a zmesami). Súčasťou prevádzkových poriadkov sú vždy aj KBÚ. Hodnotili sme odbornosť a správnosť vypracovania prevádzkových poriadkov, tak ako si to vyžaduje legislatíva, upozorňovali sme zamestnávateľov na nedostatky, ktoré musel odstrániť a doplniť. Niektoré spoločnosti, ktoré už mali schválené PP na nebezpečné chemické faktory predkladali aktualizované PP vzhľadom k tomu, že sa zmenil charakter výroby, technologické postupy, skladba používaných chemických látok. Napríklad boli to spoločnosti, ktoré majú viac ako 10

zamestnancov: Kia Motors Slovakia s.r.o., Mobis Slovakia s.r.o., Faurecia s.r.o., KINEX a.s., ale aj subjekty s menším počtom zamestnancov ako 10 zamestnancov.

Počet vydaných osvedčení celkom v kraji ZA + mimo kraj ZA	103
Počet vydaných osvedčení <u>z praxe</u> v kraji ZA + mimo kraj ZA	78
Počet vydaných osvedčení <u>po vykonaní skúšky</u> kraji ZA + mimo kraj ZA	7

Bolo vykonaných **25 skúšok**.

Počet vydaných osvedčení z regiónu Žilina	19
Počet vydaných osvedčení z regiónu Čadca	4
Počet vydaných osvedčení z regiónu Martin	34
Počet vydaných osvedčení z regiónu Liptovský Mikuláš	26
Počet vydaných osvedčení z regiónu Dolný Kubín	4

RÚVZ so sídlom v Žiline vydal **celkom 103 osvedčení**.

Pre **regióny v ZA kraji** bolo vydaných **87 osvedčení**.

Pre **regióny mimo ZA kraj** bolo vydaných **16** (4 x Považská Bystrica, 2 x Púchov, 1 x Košice, 1 x Potvorice, 1 x Banská Bystrica, 1 x Trenčín, 1 x Koplotovce, 1 x Detva, 1 x Margecany, 1 x Ilava, 1 x Beluša, 1 x Zlatná na Ostrove).

V rámci ŠZD sa kontrolovalo uskladnenie a spôsob likvidácie obalov s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Nakladanie s nebezpečnými odpadmi bolo súčasťou rozhodnutí na uvedenie priestorov do prevádzky.

DDD činnosť v regióne Žilina a Bytča:

Počet oznámení zaslaných na RÚVZ	32
Počet prevádzok, v kt. sa činnosť vykonala	76

V našom regióne nebola v roku 2016 zaznamenaná žiadna mimoriadna situácia ani havária.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narušajúcich endokrinný systém:

V roku 2016 **nebolo vydané** nové rozhodnutie na vyhlásenie RP s faktorom karcinogénnym a mutagénnym.

Azbest: - v roku 2016 požiadalo **46** subjektov RÚVZ so sídlom v Žiline o súhlas na odstraňovanie materiálov zo stavieb, ktoré obsahujú azbest a zároveň bolo vydaných 46 rozhodnutí na manipuláciu s azbestom. V roka boli prešetrené **3 podnety (2 opodstatnené, 1 neopodstatnený)** z dôvodu neprofesionálneho manipulovania s azbestom. Naďalej pozorujeme, že spoločnosť a občania si uvedomujú negatívny dopad azbestového vlákna na zdravie človeka a vo väčšej miere si dávajú likvidovať azbestové krytiny a stavebný materiál oprávneným spoločnostiam.

2.1.4. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia:

V rámci ŠZD sa prešetrujú podozrenia na vznik choroby z povolania v zmysle zaslaných žiadostí od špecializovaných pracovísk. Z dôvodu predchádzania zvyšovania počtu ChzP z dg. DNJZ, pri kontrolách v rámci ŠZD a pri uvádzaní priestorov do prevádzky vždy požadujeme **posudok o riziku s faktorom fyzickej pracovnej záťaže**.

V roku 2016 zaslaných žiadostí na prešetrovanie ChzP	28
Prešetrovaných žiadostí na bolo ChzP	16
Odstúpených žiadostí na prešetrovanie bolo	3
Žiadosti z roku 2016 na došetrenie v roku 2017	9
ChzP podľa Dg:	
ChzP s Dg. DNJZ	12
ChzP s Dg. Astma	1
ChzP s Dg. silikóza	1
ChzP s Dg. Nádorové ochorenie v súvislosti s dokázanými karcinogénmi	1
ChzP s Dg. Iné poškodenie zdravia / chemický faktor	1

V regióne Žilina je zaznamenaný výskyt **ochorení** súvisiacich s výkonom prác s Dg. DNJZ prevažne v automobilovom priemysle a v stavebníctve – stavba diaľnic a tunelov. Šetrenie chorôb z povolania je v spolupráci s PZS, prípadne s iným pracovníkom, ktorý zabezpečuje v subjekte zdravotný dohľad (napr. oprávnený bezpečnostný technik, verejný zdravotník) a so zamestnávateľom. V prípade zistených nedostatkov zo strany zamestnávateľa sú vykonávané nápravné opatrenia.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

V rámci výkonu ŠZD bolo v roku 2016 vykonaných **2350** konzultácií s ohľadom na podporu a ochranu zdravia pri práci. Konzultácie boli vykonávané počas kontrol a previerok v rámci ŠZD, ale aj ústnou či písomnou formou po kontakte so subjektom či občanom. Previerky boli zamerané na pracovné prostredie, pracovnú činnosť, dodržiavanie bezpečnostných a zdravotných zásad pri práci, či spĺňajú fyzické osoby-podnikatelia, právnické osoby odbornú spôsobilosť pre danú činnosť, či absolvovali povinnú akreditovanú odbornú prípravu a pod.. Naďalej sme sledovali činnosti, ktoré vykonávajú SZČO, do akej miery majú vypracovaný posudok a riziku a kategorizáciu prác, resp. ako majú s inými spoločnosťami uzatvorené dohody a kto je zodpovedný za pracovné prostredie, poskytovanie OOPP, prípadne zabezpečenie zdravotného dohľadu. Naďalej usmerňujeme zamestnávateľov na dôsledky vplyvu práce na zdravie zamestnancov, s dôrazom na vznik choroby z povolania.

2.5 Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

V rámci výkonu ŠZD bolo v roku 2016 v rámci ŠZD vykonaných **33** obhliadok a previerok v súvislosti s vytvorením chránených pracovísk. Z previerok RÚVZ vydal odborné stanoviská, ktoré následne slúžili pre ich zriadenie. Jednalo sa o chránené pracoviská pre pracovníkov so zníženou pracovnou schopnosťou u duševne chorých a s poruchou správania, poškodením podporno-pohybového systému, s poškodením srdcovo-cievneho systému.

Kontroly vykonané v zmysle PaP v roku 2016:

Na chránených pracoviskách boli vykonané cielené aj opakované previerky pracovných podmienok, zhodnotených pracovných prostredí a spôsobov výkonu práce vo vzťahu k zdravotným obmedzeniam zamestnancov v 3 chránených dielňach:

Pri previerkach bolo zistené, že zamestnávatelia dodržiavajú prispôsobenie obmedzených pracovných podmienok vrátane nárokov na pracovný výkon k zdravotnému

stavu zamestnancov so zdravotným postihnutím. Zamestnávateľa umožňujú zamestnancom individuálne prestávky podľa potreby vyplývajúce z ich zdravotného stavu. V kontrolovaných chránených pracoviskách nebolo zistené riziko expozície zdraviu škodlivých faktorov práce a pracovného prostredia u zamestnancov so zníženou pracovnou schopnosťou. Pri posudzovaní navrhovaných chránených pracovísk sa sleduje, či boli splnené požiadavky NV SR č. 391/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko so zohľadnením na zdravotné postihnutie zamestnancov.

3 Oblasť hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov

3.1 Bezpečnosť kozmetických výrobkov a ochrana spotrebiteľov

RÚVZ so sídlom v Žiline nie je gestorom a riešiteľom tejto úlohy.

Gestorom tejto úlohy je ÚVZ SR Bratislava.

3.2 Bezpečnosť výrobkov z bambusu

RÚVZ so sídlom v Žiline a RÚVZ so sídlom v Poprade je riešiteľom tejto úlohy.

Gestorom tejto úlohy je ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade.

K 30. 06. 2016 boli odobraté 2 vzorky materiálov a predmetov prichádzajúcich do styku s potravinami (výrobky z bambusu). Vzorky boli laboratórne vyšetrené v akreditovanom laboratóriu Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade. Vyšetrované vzorky vyhovujú platnej legislatíve.

3.3 Problematika plastifikátorov v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami

RÚVZ so sídlom v Žiline a RÚVZ so sídlom v Poprade je riešiteľom tejto úlohy.

Gestorom tejto úlohy je ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade

K 30. 06. 2016 boli odobraté 2 vzorky materiálov a predmetov prichádzajúcich do styku s potravinami (fľaše na uchovávanie potravín s plastovým tesnením). Vzorky boli laboratórne vyšetrené v akreditovanom laboratóriu Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade. Vyšetrované vzorky vyhovujú platnej legislatíve.

3.4 Prehľad 5 – ročného výkonu hraničných kontrol nad melamínovými a polyamídovými výrobkami v SR a EÚ

RÚVZ so sídlom v Žiline nie je gestorom a riešiteľom tejto úlohy.

Gestorom tejto úlohy je ÚVZ SR Bratislava a RÚVZ so sídlom v Poprade.

3.5 Monitoring probiotík v potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch

RÚVZ so sídlom v Žiline nie je gestorom a riešiteľom tejto úlohy.

Gestorom tejto úlohy je RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

3.6 Monitoring príjmu jódu

RÚVZ so sídlom v Žiline nie je gestorom a riešiteľom tejto úlohy. RÚVZ so sídlom v Žiline odobral 24 vzoriek soli. Vyšetrované vzorky vyhovujú platnej legislatíve.

Gestorom tejto úlohy je ÚVZ SR Bratislava a RÚVZ so sídlom v Košiciach.

3.7 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok a aróm v potravinách

Odpočet: Cieľom úlohy je monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u dospelaj a detskej populácie, zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI). V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba 2 prídavných látok: E 104 chinolínová žltá a E 951 aspartam na

základe dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia vytypovaných potravín.

Úloha prebiehala v 2 etapách:

I. etapa: február 2016 – november 2016; odborne – metodická príprava monitoringu, zber údajov a analýza vzoriek – v rámci zberu údajov bolo oslovených 20 respondentov (veková kategória 19 až 35 rokov a 36 až 54 rokov, muži a ženy ľahko/stredne pracujúci – 5 žien a 5 mužov každej vekovej kategórie. Respondenti vyplňali 24 hodinový dotazník spotreby potravín, pokrmov a nápojov. Odobrali sa 2 vzorky potravín na laboratórne vyšetrenie prídavných látok a to: PEPSI MAX, Tvarohová kocka.

II. etapa: december 2016; údaje z dotazníkov a výsledky laboratórneho vyšetrenia boli spracované do tabuliek a odoslané v novembri 2016 na Úrad verejného zdravotníctva SR.

3.8 Monitoring príjmu kuchynskej soli

Odpočet: Cieľom úlohy je dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Úloha prebieha v 2 etapách:

I. etapa: február - marec 2016 – boli odobraté 3 vzorky hotových pokrmov (ZSS vyvarujúce: 1 verejné stravovanie, 1 závodné stravovanie, 1 nemocničné stravovanie – zamestnanci) a 3 vzorky potravín (2 vzorky chleba a 1 vzorka pečiva) v ZSS na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli a výsledky spracované v tabuľkovej forme boli odoslané na ÚVZ SR do 30.04.2016.

II. etapa: február - marec 2016 – v rámci zberu údajov bolo oslovených 20 respondentov (veková kategória 19 až 35 rokov a 36 až 54 rokov, muži a ženy – 5 žien a 5 mužov každej vekovej kategórie). Respondenti vyplňali 24 hodinový dotazník spotreby potravín/ pokrmov/ nápojov a dotazník o frekvencii konzumácie potravín s pridanou jedlou soľou. Výsledky monitoringu príjmu kuchynskej soli na základe 24 hod. dotazníka s porovnaním s OVD a dotazníka o frekvencii konzumácie potravín s pridanou jedlou soľou boli spracované do tabuľkovej formy a zaslané na ÚVZ SR do 30.04.2016.

4 Oddelenie hygieny detí a mládeže

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

V rámci priority „Podpora zdravšieho prostredia v školách“ bol priebežne zabezpečovaný efektívny a účinný výkon štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež a vo výdajniach stravy, kontrola hygienických podmienok pri príprave diétného stravovania, kontrola dodržiavania zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky, kontrola dodržiavania pitného režimu pre deti, v predškolských zariadeniach presadzovanie používania pitnej vody a nesladených nápojov v rámci pitného režimu, zisťovanie počtu stravujúcich sa detí a mládeže v školských stravovacích zariadeniach.

V rámci priority „Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení“ sa zamestnanci RÚVZ so sídlom v Žiline zúčastňujú pracovných porád pracovníkov školského stravovania organizovaných okresnými úradmi, odborom školstva a Spoločnými školskými úradmi na okresnej úrovni. V roku 2016 sa zamestnanci RÚVZ so sídlom v Žiline zúčastnili 2 pracovných porád a 3 odborných seminárov pre zamestnancov školských jedální, z toho 2-krát s aktívnou účasťou.

V rámci priority „Podpora pohybových aktivít“ zamestnanci pri výkone ŠZD sledovali využívanie priestorov telocviční na mimoškolské aktivity, dodržiavanie prevádzkových poriadkov telovýchovných zariadení, sledovali využívanie iných športových plôch a zariadení na telovýchovu a šport v rámci výučby žiakov sledovanej školy (plaváreň, športová hala, verejné ihrisko).

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Cieľom projektu je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou. Realizácia prieskumu bude vykonávaná podľa požiadaviek gestora, ktorým je MZ SR, Odbor koordinácie protidrogovej stratégie a monitorovania drog a ÚVZ SR.

4.3 MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t.j. druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti a pod. a porovnanie získaných údajov s výsledkami sledovania s predchádzajúcimi rokmi. V roku 2016 bol vykonaný zber údajov od 60 žiakov vo vekovej skupine 11 – 14 rokov (2 triedy ZŠ v rámci 2. stupňa, z toho 1 mestská a 1 vidiecka). Databáza s údajmi získanými od respondentov bola zaslaná do 30.06.2016 gestorovi projektu.

4.4 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL; VYUŽITIE HODÍN TV

Cieľom projektu je zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb zdravého fyzického a duševného vývinu. V I. etape (rok 2013) bola nadviazaná spolupráca s MŠVVaŠ SR, príprava podkladov k cieľnému výkonu ŠZD telovýchovných zariadení, výber škôl, príprava dotazníkov a následne bol vykonaný monitoring hygienického stavu telovýchovných zariadení. II. etapa – zber údajov bol vykonaný v druhom polroku 2014 podľa požiadaviek gestora projektu. Spolu bolo vyplnených 400 dotazníkov „Dotazník pohybovej aktivity žiaka“ a 20 dotazníkov „Pohybová aktivita detí počas hodiny telesnej výchovy“, ktoré boli nahodené do programu EpiData. Vyplnený formulár bol zaslaný na ďalšie spracovanie na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici v termíne do 31.12.2014. V roku 2015 prebehla tvorba databázy získaných údajov, analýza a vyhodnotenie údajov a záverečné spracovanie. Termín ukončenia projektu bol v roku 2016.

2.Ostatné projekty:

PROJEKT COSI (Childhood Obesity Surveillance Initiative)

Projekt je súčasťou Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025. Realizovaný je MZ SR metodikou WHO a schválený etickou komisiou. Cieľom projektu je podpora zdravia a správneho vývoja detí na Slovensku. Ide o rutinné meranie (telesná hmotnosť, výška, obvod bokov, obvod pása) žiakov základných škôl vo veku od 7 do 7,99 rokov. V roku 2015 prebehli merania žiakov základných škôl a zber údajov. Spolu bolo pomeraných 84 detí v troch základných školách podľa priloženej metodiky. V roku 2016 bolo zrealizované vkladanie údajov v programe Excel a v programe Open Clinica a následné odoslanie údajov do Európskej centrály WHO.

PROJEKT GYTS (Global Youth Tobacco Survey)

Global Youth Tobacco Survey (GYTS) je súčasťou projektu Global Tobacco Surveillance System, ktorý vypracovala a vykonáva Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) v spolupráci s Centers for Disease Control and Prevention v Atlante, USA (CDC). Projekt sa zameriava na monitorovanie užívania tabaku, faktorov s ním asociovaných ako aj odrazu opatrení kontroly tabaku u populácie najmä so zameraním na Rámcovú dohodu o kontrole tabaku vo vybraných cieľových skupinách populácie v jednotlivých krajinách. Ide o dotazníkový anonymný prieskum, ktorý sa vykonáva v školách v ročníkoch s dominanciou 13-15 ročných detí, t.j. na Slovensku 7-9 ročník základných škôl a zodpovedajúci ročník 8 ročných gymnázií, t.j. sekunda až kvarta. V prvom polroku 2016 bol zrealizovaný zber údajov podľa požiadaviek gestora projektu. Spolu bolo vyplnených 153 dotazníkov a 2 dotazníky boli vyplnené riaditeľmi participujúcich škôl.

6 Odbor epidemiológie

6.1 Národný imunizačný program SR - riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Zvýšiť úroveň zaočkovanosti je každoročnou snahou pracovníkov odboru epidemiológie a vykonáva sa formou telefonického konzultácie, osobným kontaktom s klientom resp. lekárom, vzdelávaním zainteresovaných, osvetovou činnosťou pre obyvateľov - internetová stránka úradu, články v médiách, semináre pre lekárov a výkonom štátneho zdravotného dozoru v ambulantných zariadeniach (v zmysle platnej legislatívy v súlade s návrhom záznamu o výkone ŠZD z ÚVZ SR Bratislava). Pre priaznivú epidemiologickú situáciu sme nemuseli prikrčiť k mimoriadnemu očkovaníu.

Problémom pri zabezpečovaní úrovne zaočkovanosti je pre epidemiológa snaha rodičov odmietat' očkovanie dieťaťa. V priebehu sledovaného obdobia sme zaevidovali ďalšie hlásenia zo strany lekárov. V roku 2016 bolo riešených 73 podaní odmietania očkovania, z nich riešených prípadov blokovou pokutou 71 podaní, ktorej súhrnná suma činí 850,0 Eur, po prejednaní boli 2 blokové pokuty odložené. Odložené bez prejednania boli 3 podania. Tento rok bolo hlásených 59 nových odmietnutí očkovania rodičom dieťaťa. Prevažujúci argument zo strany rodičov dieťaťa je tendencia odmietat' živé vakcíny, strach z vedľajších účinkov. Celkový počet prípadov odmietaní očkovania činí 312 prípadov ku dňu 31.12.2016 (agenda od r. 2008).

Kontrola očkovania v SR za posledné sledované obdobie : t.j. obdobie 2015/2016 – vyhodnotenie k 31.08.2016: počet pediatrických obvodov spolu 39, okres Bytča : 6 obvodov, okres Žilina: 33 obvodov. V okrese Žilina sa zaočkovanosť pohybuje od 94,5% pri očkovaní MMR v ročníku nar.2014 do 98,2% pri preočkovaní v 13.roku života v roč. narodenia 2002. V okrese Bytča sa pohybuje zaočkovanosť v rozmedzí od 96,9% pri očkovaní MMR v roč. nar. 2013 do 99,4% pri preočkovaní v roč. nar.2004. Zaočkovanosť pod 95% sme zaznamenali v okrese Žilina v roč. narodenia 2014 pri očkovaní MMR.

6.2 Surveillance infekčných chorôb - riešiteľské pracoviská : RÚVZ v SR

Riešene formou preventívnych programov a aktivít, ktoré zahŕňajú poradenskú činnosť v problematike, napr. AIDS, vírusových hepatítid, v problematike vakcinácie, dezinfekcie, očkovania cestovateľov. Uskutočnenie : telefonicky resp. osobným kontaktom s klientom a lekárom. Počet konzultácií osobne s klientom v problematike HIV/AIDS: 87x, z toho 64x muž, 23 žien, počet vydaných certifikátov: 16x, odber krvi 78 x - anonymný odber: 54 x. Problematika vírusových hepatítid a iných druhov očkovania riešená 36 x (osobný resp. telefonický kontakt s klientom alebo lekárom). Konzultácie v oblasti NN a dezinfekcie, priestorové danosti pre zdravotnícke zariadenia: 116x.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení - riešiteľské pracoviská : RÚVZ v SR:

Vykonáva sa plnením projektu PHARE : Posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení v SR, programom EPIS pri zabezpečení komunikácie so sieťami EÚ a SZO- (prenosné ochorenia). Spolu vykonaných krajských správ: 52x týždenné hlásenia, spracovanie ARO - chorobnosť / týždeň + aktuálne hlásenia pre SRV.

6.4 Nozokomiálne nákazy - riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR :

Surveillance nozokomiálnych nákaz vykonávaná v zmysle Vyhlášky MZ SR č.553/2007, a v súlade s návrhom záznamu o výkone ŠZD/ ÚVZ SR. Problematika NN je riešená podľa aktuálnej situácie, ako aj podľa výsledkov ŠZD - kontroly sterovou metódou práce pre

jednotlivé kontrolované pracoviská telefonicky, následne písomným zhodnotením dodržiavania hygienicko-epidemiologického režimu a výkonu bariérovej ošetrovateľskej techniky. Podľa výsledkov je situácia riešená príslušnými opatreniami. Počet kontrol HER/ŠZD: 22x (FNsP Žilina, polikliniky), z toho 2x / vzorkový systém kontroly na OCS FNsP Žilina. Kontrola fajčenia v ZZ: 26 kontrol. Počet kontrolovaných sterilizačných prístrojov pre zdravotnícke pracoviská spolu: 263x (biologická kontrola), z toho vo FNsP Žilina: 45 prístrojov.

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie - riešiteľské pracoviská : RÚVZ v SR

K problematike sú vypracované havarijné - pandemické plány na úrovni regiónov i kraja aktualizované 1x/rok, resp. v zmysle pokynov WHO alebo ÚVZ SR Bratislava.

V mesiaci máj 30.05.2016 bolo vykonané zaškolenie pracovníkov v zmysle Prílohy č.6 – Usmernenie HH SR „Koordinácia postupov pri zistení VNN v SR. Zaškolení boli v roku 2016 pracovníci KOS ZZS, primári CPO, odd. Urgentného príjmu, lekári príjmových ambulancií, zástupcovia útvarov krízového riadenia a hospodárskej mobilizácie. Školenie bolo organizované v spolupráci RÚVZ Žilina a Samostatný odbor krízového riadenia zdravotníctva Žilinského kraja FNsP Žilina, VÚC Žilinského kraja pre – spádová oblasť Žsk kraj. RÚVZ Žilina pre zaškolenie všeobecných lekárov pre deti a dorast aj všeobecných lekárov pre dospelých v spáde má vypracovanú osnovu riešenia situácie VNN. V mesiaci jún 2016 1x vykonané cvičenie FNsP Žilina/ RÚVZ Žilina - zabezpečenie výkonov ZP FNsP Žilina- príklad pre susp. ochorenie MERS v zmysle usmernenia ÚVZ SR / VNN.

6.6 Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV - prac. RÚVZ v SR

Sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov v odpadových vodách podľa harmonogramu Virologického pracoviska RÚVZ Banská Bystrica sme vykonali 5x odberom vody v ČOV D. Hričov: 2.2.2016,15.3.2016,17.5.2016,19.7.2016,20.9.2016, 15.11.2016 s výsledkom : Pokus o izoláciu enterálnych vírusov z odpad. vody: 6x negatívny.

6.7 Prevencia HIV / AIDS - projekt : _ spolupracujúci pracovníci z poradne zdravia a oddelenia HDM. Interaktívna forma vzdelávania a prevencie, spôsob získavania vedomostí dotknutých študentov v oblasti prevencie HIV. Pre rôzne názory rodičov detí k obrazovej dokumentácii projektu (riešenie situácie v roku 2015) bola v roku 2016, tak ako v roku 2015 zabezpečená aktivita až ku dňu 1.12.2016 pre žiakov strednej odbornej školy mesta Žilina 2 prezentácie, spolu zaškolených 87 žiakov–termíny vykonania:30.11.2016,Obchodná akadémia Žilina : 39 žiakov, I.ročník (31 dievčat, 8 chlapcov), dňa 5.12.2016: Súkromná stredná umelecká škola Žilina: 48 žiakov, I.ročník (42 dievčat, 6 chlapcov). Pri pracovnom výkone je spísaný aj záznam s vyjadrením prítomných pedagógov za dané školské zariadenie k prezentácii projektu. Informovaný súhlas zákonného zástupcu, to zabezpečuje príslušné školské zariadenie.(prípis ÚVZ SR Bratislava, 2015).

6.8 Poradne očkovania – riešiteľské pracoviská : RÚVZ v SR :

Realizačný výstup zahŕňa zvýšenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach, zníženie odmietaní očkovania a zabezpečenie informovanosti.

Na úrade pracuje Poradňa očkovania: informovanosť zabezpečená 73x pri odmietaní očkovania. Konzultácie vo vzťahu k ambulancii sú vykonané telefonicky alebo osobným

kontaktom s klientom - klasické otázky pre očkovanie a cestovnú medicínu boli vykonané 42 x pre lekárov a 28 x pre klientov.

Informovanosť verejnosti o vakcinologickom poradenstve RÚVZ je zabezpečená písomnou informáciou v ambulanciách všeobecných lekárov, gyn.-pôr.ambulanciách, vo vstupnej hale budovy RÚVZ a na webovej stránke úradu.

6.9 Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania :

Vzdelávanie - stredné školy : termín vykonania mesiace máj – jún 2016, koordinátor akcie RÚVZ Komárno : v rámci RÚVZ Žilina spolupracujúce pracoviská odbor epidemiológie, poradňa zdravia, oddelenie HDM informatívnou formou (školské zariadenia).

1. Vzdelávanie bolo realizované na troch stredných školách pre žiakov 3.ročníka : Stredná odborná škola podnikania Žilina, Gymnázium Bytča, Stredná odborná škola poľnohospodárska a služieb na vidieku v Žiline. Spolu v rámci troch výkonov projektu bolo zaškolených 71 žiakov, pred akciou vypísaný Dotazník I., po akcii vypísaný Dotazník II.

2. Prednášky pre SZŠ Žilina – koordinátor RÚVZ Trnava : Projekt vzdelávania študentov SZŠ v oblasti vakcinológie: Vzdelávanie bolo v školskom roku 2015/2016 zamerané na 4.ročník SZŠ Žilina, odbor zdravotnícky asistent, spolu vyškolených 42 žiakov v termíne 4.4.2016 a 25.4.2016, vypísané testy k aktuálnej problematike - témy I.,II., IV., odprednášaná problematika v rámci 4 vyučovacích hodín – praktické vyučovanie.

7 Odbor laboratórnych analýz

1.1 Plnenie Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP IV.)

Meranie imisií hluku v životnom prostredí vzhľadom na záťaž obyvateľstva

Plnenie:

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
53	155	1291

1.3 Ľudský biomonitoring –sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom a pracovnom prostredí

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
7	16	39

3.1 Bezpečnosť kozmetických výrobkov a ochrana spotrebiteľov

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
130	1494	3288

3.6 Monitoring príjmu jódu

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
122	310	310

3.7 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok do potravín a aróm

	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
Konzervačné látky	16	32	64
Syntetické farbivá	62	400	486
Syntetické sladidlá	17	51	142
	95	483	692

3.8 Monitoring príjmu kuchynskej soli

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
73	73	73

7.1 Cyanobaktérie

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
1	1	15

7.2 Legionely a améby v zdravotníckych zariadeniach, nebytových budovách a v oddychových zónach

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
45	45	315

7.10 Peľová informačná služba (PIS) – Monitoring biologických alergénov v ovzduší

Plnenie:

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
259	777	4825

7.13 Monitoring expozície zamestnancov operačných sál narkotizačnými plynmi.

Počet vzoriek	Počet analýz	Počet nevyhovujúcich vzoriek
45	223	11

7.14 Monitoring celkového organického uhlíka v prírodných a umelých kúpaliskách

	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
RÚVZ ZA	66	66	132
RÚVZ KE	18	18	26
UVZ SR BA	67	67	134

9 Oddelenie podpory zdravia

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

- V rámci plnenia úloh NPPZ sme udržiavali spoluprácu s regionálnymi médiami - Žilinský večerník, My – žilinské noviny, s Fakultou nemocnicou s poliklinikou Žilina, Mestským úradom Žilina, Mestskou knižnicou Žilina, [Krajským riaditeľstvom Policajného zboru](#) v Žiline - odbor komunikácie a prevencie, poisťovňami - Union, Všeobecná zdravotná poisťovňa, s Regionálnymi komorami - Komora sestier a pôrodných asistentiek, s organizáciami - Slovenská nadácia srdca, Liga proti rakovine, firmami – Curaprox, GlaxoSmithKline Slovakia s.r.o. Consumer Healthcare, Interpharm a.s. Elmex, VÚC a orgány verejnej správy, MŠ, ZŠ, SŠ, VŠ a iné
- 1x účasť na zasadnutí ÚKROPS
- 1x účasť na porade vedúcich odborov podpory zdravia
- účasť na VII. Odbornej konferencii Surveillance chronických ochorení (aktívna účasť - poster- *Závislosť na alkohole ako sociálny problém*)
- účasť na 39. Dňoch Zdravotnej výchovy I. Stodolu
- 3x účasť na pracovnom stretnutí Pracovnej skupiny pohybovej aktivity, prevencie nadváhy a obezity
- 2x účasť na pracovnom stretnutí Pracovnej skupiny „Prevencia fajčenia“
- 2x účasť na seminári „Podpora zdravia a výchova k zdraviu seniorov“
- účasť na pracovnom stretnutí k projektu „Očkovanie hrou“
- aktívna účasť na pracovnom stretnutí pracovnej skupiny pre akčný plán pohybovej aktivity
- 3x účasť na pracovnom stretnutí Medzirezortnej skupiny na prípravu Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity 2017-2020
- účasť na pracovnom stretnutí k projektu „Viem čo zjem“
- realizácia projektu Monitoring Aditívnych látok (20 účastníkov)
- realizácia projektu Spotreby kuchynskej soli (20 účastníkov)
- aktivity v rámci „Svetového dňa proti rakovine“:
 - 2x interaktívna prednáška pre študentov SZŠ Žilina (spolu 30 študentov) – „Prevencia ca prsníka, ako si vyšetovať prsníky“
 - 1x interaktívna prednáška pre študentov VŠZaSP (spolu 23 študentov) - „Prevencia ca hrubého čreva“
 - 2x panel vo vstupnom priestore RÚVZ so sídlom v Žiline („Prevencia ca hrubého čreva“, „Samovyšetrenie prsníkov“)
- 1x informácia na web stránke RÚVZ so sídlom v Žiline („Samovyšetrenie prsníkov“)
- 2x prednáška v rámci realizácie projektu *Hodnota očkovania pre stredné zdravotnícke školy* (odprenášaných 6 rôznych tém, spolu 43 študentov) (spolupráca s Odd. epidemiológie)
- Kampaň „Umývaj si ruky – zachrániš život“
 - prednáška pre žiakov SZŠ (22 žiakov)
 - seminár pre sestry detského oddelenia, ortopedické pediatrické odd. FNŠP Žilina (50 sestier) spojené s názornou ukážkou hygieny rúk ako významnej súčasti bariérovej ošetrovateľskej techniky (spolupráca s Odd. epidemiológie)
 - prednáška princípy bariérového ošetrovateľstva pre študentov VŠZaSP 2 roč. (44 študentov)
- 3x interaktívna prednáška pre študentov stredných škôl ZA okresu v rámci projektu *Zvyšovanie povedomia o očkovaní – Očkovanie hrou* (spolu 71 študentov) (spolupráca s Odd. epidemiológie)

- 5x publikácia v regionálnych novinách informácia k „Týždňu mozgu“, k „Svetovému dňu srdca“, k súťaži „Najlepšia protidrogová nástenka“
- 2x realizácia projektu Hrou proti AIDS pre študentov stredných škôl (87 študentov)
- „Deň ústneho zdravia“ pre zamestnancov RÚVZ ZA v spolupráci s fi Curaprox – prednáška a individuálna inštrukcia dentálnej hygieny (16 zamestnancov)
- aktivity v rámci „Svetového dňa zdravia“
 - o „Dni zdravia“ pre zamestnancov Mestského úradu Žilina (spolu 61 zamestnancov). V rámci primárnej prevencie sme u vyšetovaných merali hladinu celkového cholesterolu, tlak krvi, % telesného tuku a poskytli individuálne poradenstvo,
 - o 1x panel vo vstupnom priestore RÚVZ so sídlom v Žiline zameraný na tému Svetového dňa zdravia pre rok 2016 – diabetes,
 - o 1x informácia na web stránke RÚVZ so sídlom v Žiline zameraný na tému Svetového dňa zdravia pre rok 2016 – diabetici a ich nohy.
- aktivity v rámci „Svetového dňa diabetu“
 - o propagácia Svetového dňa diabetu na web stránke RÚVZ so sídlom v Žiline,
 - o panel k Svetovému dňu diabetu vo vstupnom priestore RÚVZ Žilina,
 - o 3x interaktívna beseda pre študentov Gymnázia na tému Zdravý životný štýl a diabetes (spolu 91 študentov).

9.1.1 SLEDOVANIE a hodnotenie ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATELSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY A ZDRAVOTNÉHO UVEDOMENIA

Odpočet:

Realizácie dotazníkového prieskumu „Zdravotné uvedomenie a správanie sa obyvateľov SR 2016“ - 104 dotazníkov, databáza údajov odoslaná na ÚVZ SR .

9.2 Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015-2025

Odpočet:

realizácia dotazníkového prieskumu k programu „Školské ovocie“ (spolu 184 dotazníkov)
 aktivity k Svetovému dňu „Pohybom ku zdraviu“:

„Športový deň“ pre zamestnancov RÚVZ so sídlom v Žiline - cca 55 zamestnancov

monitoring stavu výživy študentov SOŠ Poľnohospodárska ZA (17 študentov) a individuálne poradenstvo v oblasti výživy (monitoring antropometrických a biochemických ukazovateľov stavu výživy – celkový cholesterol, TK, %tuku v tele, BMI, bazálny metabolizmus, FAT, muscle, viscerálny tuk)

realizácia projektu „Viem čo zjem“ – 21 besied pre žiakov ZŠ (458 žiakov)

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU: Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie

Kampaň je realizovaná 1x za 2 roky a nasledujúci ročník kampane prebehne v roku 2017.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Odpočet:

účasť na VII. Odbornej konferencii Surveillance chronických ochorení (aktívna účasť- poster-
Závislosť na alkohole ako sociálny problém)

1x prednáška „*Ako pôsobia drogy na pamäť a mozog?*“ v rámci festivalu „Dni nádeje“ XXII. ročník celoslovenského protidrogového festivalu (28 študentov)

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA

Odpočet:

individuálne poradenstvo pre poslucháčov Univerzity tretieho veku – „*Výživa, Význam vody a pitný režim*“ (17 ľudí)

prednáška pre poslucháčov Univerzity tretieho veku: „*Ako zvládať stres*“ (spolu 23 ľudí)

v rámci týždňa mozgu ukážka tréningu pamäti pre poslucháčov Jednoty dôchodcov Teplička nad Váhom (30 poslucháčov)

v rámci týždňa mozgu ukážka tréningu pamäti spojená s prednáškou „*Zdravá výživa a jej význam pre mozog*“ (15 seniorov)

prednáška pre poslucháčov Univerzity tretieho veku: „*Imunitný stav populácie, hygienicko-epidemiologický režim zdravotníckych prevádzok*“ (spolu 25 ľudí)

individuálne poradenstvo pre poslucháčov Univerzity tretieho veku – „*Stres*“ (7 ľudí)

v rámci mesiaca „Úcty k starším“:

2x beseda pre seniorov na témy „*Syndróm vyhorenia*“, „*Osteoporóza*“ (25 seniorov)

CSS Straník – edukácia na tému „*Prevenca pádov v staršom veku*“ (zdravotnícky personál, 123 klientov)

DSS Harmónia ZA – monitoring celkového cholesterolu, TK, BMI, poskytnutie odborného poradenstva (31 seniorov), edukácia na tému „*Prevenca pádov v staršom veku*“ (zdravotnícky personál)

1x beseda pre seniorov „*Hypertenzia - tichý zabijak*“, „*Poznaj príznaky AIM a NCMP*“ (34 seniorov)

počas celého mesiaca október - Informácie o očkovaní v zariadeniach DSS ZA kraja so stručnou edukáciou – spolupráca s Odd. epidemiológie (11 zariadení)

počas celého mesiaca október v rámci Metodickéj návštevy v ambulatných zariadeniach pri výkone ŠZD poskytnuté informácie k očkovaní a príprave na chrípkovú sezónu 2016/2017 (45 ambulancií všeobecného lekára) a vo Fakultnej nemocnici s Poliklinikou Žilina (10 oddelení) – spolupráca s Odd. epidemiológie

na web stránke RÚVZ so sídlom v Žiline uverejnené články – 7 x

9.6 EFEKTÍVNA PODPORA KARDIOMETABOLICKÉHO ZDRAVIA V PROSTREDÍ STREDNÝCH ŠKOL V BRATISLAVSKOM SAMOSPRÁVNOM KRAJI

RÚVZ so sídlom v Žiline tento program neplní. Program plní RÚVZ Bratislava.

9.6.1 ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

Odpočet:

- 1x beseda pre MŠ Rajecká Lesná (17 predškolákov, 2 pedagógovia)
- 1x beseda pre CMŠ Dobrého pastiera Žilina (65 detí, 3 pedagógovia)

9.7 CINDI PROGRAM SR

Odpočet:

realizácia „Dni zdravia“ (spolupráca s poisťovňami Union, VŠZP):

- fi. AZET ZA – monitoring Hgb, celkového cholesterolu, kyseliny močovej, % telesného tuku, TK, hmotnosť, výška, BMI – individuálne poradenstvo (43 účastníkov)
- 2x Mestský úrad Žilina - monitoring cholesterol, % telesného tuku, TK, hmotnosť, výška, BMI – individuálne poradenstvo (61 účastníkov)
- 2x Kinex a.s. - monitoring cholesterol, Hgb, kyselina močová, % telesného tuku, TK, hmotnosť, výška, BMI- individuálne poradenstvo (88 účastníkov)
- fi. Telekom ZA– monitoring cholesterol, Hgb, kyselina močová, % telesného tuku, TK, hmotnosť, výška, BMI – individuálne poradenstvo (spolu 40 účastníkov)
- fi. Stredoslovenské elektrárne - monitoring cholesterol, Hgb, kyselina močová, % telesného tuku, TK, hmotnosť, výška, BMI – individuálne poradenstvo (spolu 71 účastníkov)
- fi. Matador - monitoring celkový cholesterol, Hgb, kyselina močová, % telesného tuku, TK, hmotnosť, výška, BMI – individuálne poradenstvo (spolu 39 účastníkov)
- fi. KIA - monitoring celkového cholesterolu, % telesného tuku, TK, hmotnosť, výška, BMI – individuálne poradenstvo (spolu 99 meraní) v základnej poradni vyšetrených 36 prvovýšetrených, 87 opakovane vyšetrených v teréne vyšetrených 547 klientov
- „Žilinské dni zdravia“ – monitoring cholesterolu, cukru, % telesného tuku, TK, hm., výška- BMI (51 účastníkov)
- „Svetový deň srdca“ – organizovanie v Krajskej knižnici ZA – monitoring cholesterolu, % telesného tuku, TK, hm., výška – BMI – individuálne poradenstvo (54 účastníkov), spolupráca so SZŠ
- web stránka RÚVZ ZA - 17x článok: „Cholesterol“, „Čo robiť ak je zvýšený krvný cholesterol?“, „Rýchly zásah môže zachrániť život“, „Aké mám riziko KVS ochorení?“, „Pyramída výživy“, „Peľové alergie“, „Osteoporóza“, „Duševné zdravie“, „Hepatitídy“, „Čo robiť počas horúčav“, „CHOCHP“, „Diabetici a ich nohy“, „Alzheimerova choroba“, „Ako sa chrániť pred kliešťom? – deti a verejnosť“, „Riziká pasívneho fajčenia“, „Onkologické ochorenia spôsobené fajčením“
- 8x panel vo vstupnom priestranstve RÚVZ ZA: „Varixy dolných končatín“, „Čo robiť počas horúčav“, „Melanóm kože“, „Hypertenzia- tichý zabijak“, „Ako si správne merať tlak krvi?“, „Ako sa chrániť pred kliešťom? – deti a verejnosť“, „Vysoký cholesterol- čo s tým?“

9.8 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2013-2016

Odpočet:

- interaktívna prednáška v spolupráci s Krajským riaditeľstvom Policajného zboru v Žiline pre študentov Bilingválneho gymnázia na tému „Drogová problematika – legálne a nelegálne drogy“ (48 študentov)

individuálne poradenstvo pre študentov SOŠ Poľnohospodárska spojená s meraním CO vo vydychovanom vzduchu a hodnotením stupňa závislosti na nikotíne (25 študentov)
v rámci anti-fajčiarskeho dňa pre fi. Sungwo Hitech ZA monitoring CO vo vydychovanom vzduchu a mieru závislosti na nikotíne (64 účastníkov)
poskytovanie telefonického poradenstva na odvykanie od fajčenia (17 klientov)
2x panel vo vstupnom priestranstve RÚVZ ZA „*Legálne drogy*“, „*Pasívne fajčenie*“
realizácia celoslovenskej súťaže pod názvom „*Najlepšia protidrogová nástenka*“ – 2x publikácia v regionálnych novinách, informácia na web stránke RÚVZ ZA, 1x informačný panel, poskytnutie informácie o súťaži všetkým ZŠ v ZA okrese.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Žiari nad Hronom**

1 ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ Žiar nad Hronom

Cieľ

Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami.

Anotácia

Od roku 1997 prebiehajú v Slovenskej republike aktivity zamerané na zlepšenie zdravotných ukazovateľov populácie poukazujúce na negatívny vplyv zložiek a faktorov životného prostredia na zdravie ľudí. SR je zapojená do celoeurópskeho procesu, v rámci ktorého sa vyvíja veľké úsilie na redukciiu resp. predchádzanie ochoreniam, ktoré priamo alebo nepriamo súvisia s podmienkami života populácie. Na 5. ministerskej konferencii o životnom prostredí a zdraví v Parme v marci 2010 bolo konštatované, že napriek tomu že sa v oblasti environmentálneho zdravia dosiahli pozitívne výsledky, neustále sa objavujú nové hrozby zo životného prostredia, ktorým je európska populácia vystavovaná (nanotechnológie, klimatické zmeny, chemické disruptory a pod.). Na základe nových vedeckých dôkazov sú identifikované nové oblasti, ktorým je potrebné venovať pozornosť zo strany odborných inštitúcií a odborníkov verejného zdravotníctva. Identifikácia a prioritizácia takýchto hrozieb pre populáciu v SR na národnej úrovni (SR) je predmetom súčasného Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky (NEHAP IV.).

Etapy riešenia

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom v rámci svojich možností vykonáva aktivity na plnenie cieľov NEHAP IV. Participuje na plnení regionálneho prioritného cieľa I a to vykonávaním monitoringu kvality pitnej vody na spotrebiskách verejných vodovodov, výkonom štátneho zdravotného dozoru nad hromadným zásobovaním obyvateľov pitnou vodou, sledovaním vlastných vodných zdrojov u obyvateľov, ktorí o laboratórnu analýzu požiadajú a vykonávaním monitoringu kvality vôd určených na kúpanie. V individuálnych vodných zdrojoch, pokiaľ sa v rodine žiadateľa o laboratórny rozbor nachádzajú malé deti, dôsledne sleduje výskyt dusičnanov v pitnej vode. Ďalej je to participácia, v rámci svojich možností, na plnení regionálneho prioritného cieľa III: Zameranie sa na prevenciu a zníženie respiračných ochorení spôsobených znečisteným vzduchom vo vnútri aj vonku, čím sa prispeje k zníženiu frekvencie výskytu astmatických záchvatov a k životu detí v prostredí s čistým ovzduším. Ochrana zdravia obyvateľstva cestou eliminácie alebo redukcie na minimum tých zložiek prostredia obytných budov, ktoré sú známe ako ohrozujúce zdravie človeka, tvorba zdravých budov, ktoré redukujú vznik ochorení súvisiacich s pobytom v budove, alergických reakcií, astmatických atakov zapríčinených chemickými látkami, peľmi, plesňami, prachom a inými škodlivinami, zvyšovanie uvedomenia obyvateľstva o významnosti a dôležitosti zdravého prostredia budov: vykonávanie dozoru nad dodržiavaním podmienok (tepelno – vlhkosťná mikroklíma, vetranie a vykurovanie, osvetlenie, preslnenie) v pobytových priestoroch ľudí v zariadeniach podliehajúcich výkonu ŠZD a spolupráca s orgánmi miestnej samosprávy a s inými organizáciami štátnej správy pri riešení problémov bývania. Najväčším

a najškodlivejším znečisťovateľom vnútorného ovzdušia je fajčenie. V roku 2016 vykonali pracovníci odd. HŽPZ 87 kontrol na ochranu nefajčiarov v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo, v telovýchovných zariadeniach a zariadeniach DD a DSS. V týchto zariadeniach nebolo zistené porušenie zákazu fajčenia. Regionálny prioritný cieľ IV: Zameranie na zníženie rizika ochorenia a poškodenia zdravia v dôsledku účinku nebezpečných chemických látok (napr. ťažkých kovov), fyzikálnych javov (napr. nadmerný hluk, radiácia) a biologických látok: odd. HŽPZ posudzuje možnú expozíciu obyvateľstva hluku pri navrhovaní všetkých druhov stavieb v rámci vydania záväzného stanoviska pre územné plány a na územné konanie stavby (obytná zóna, zberný dvor, pristávacia plocha), prerokováva konanie rôznych hromadných akcií aj v súvislosti s ochranou obyvateľstva pred hlukom (1 pokuta uložená obci za prekračujúce hodnoty hluku z hudobnej produkcie v obytnom prostredí pri konaní kultúrno – spoločenských podujatí) a vyžaduje v odôvodnených prípadoch zhodnotenie radónového rizika stavebných pozemkov.

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská
RÚVZ v Žiari nad Hronom

Cieľ

Cieľom tohto programu je plniť zaktualizované národné ciele vládou schváleného materiálu *Protokol o vode a zdraví k Dohovoru o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992 – Národné ciele SR III*, ktoré boli nastavené v spolupráci s rezortom životného prostredia a to v súlade s medzinárodným dokumentom *Protokol o vode a zdraví*.

Anotácia

Slovenská republika ratifikovala *Protokol o vode a zdraví* v roku 2001 v nadväznosti na *Dohovor Európskej hospodárskej komisie Organizácie spojených národov o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992*, s cieľom podporiť a zlepšiť využívanie vody, zdokonaľiť prístup k informáciám a posilniť komunikáciu s verejnosťou. Podstatou plnenia Protokolu je prijatie legislatívnych a účelových opatrení, ktoré sa osvedčili pri zabezpečovaní potrieb spoločnosti v súvislosti so zdravotne bezpečnou pitnou vodou a sanitáciou. Prijatím opatrení sa vytvoria predpoklady pre zabezpečenie dostatku pitnej vody a sanitácie v potrebnom množstve, kvalite, v požadovanom čase a na požadovanom mieste.

Ustanovenia Protokolu v Slovenskej republike sa týkajú povrchových a podzemných vôd, uzavretých vodných útvarov, vôd na kúpanie, zásobovania pitnou vodou, odkanalizovania a čistenia odpadových vôd.

Slovenská republika nastavila v roku 2014 nové národné ciele *Protokolu o vode a zdraví* a v roku 2016 bude pokračovať v ich plnení. Plnenie národných cieľov by malo zabezpečiť efektívnejšie využívanie a ochranu vôd a vodných ekosystémov, zachovanie biodiverzity a zníženie výskytu ochorení prenášaných vodou.

Etapy riešenia

Cieľom tohto programu je nastaviť nové národné ciele medzinárodného dokumentu *Protokol o vode a zdraví*, a to v rámci podpory trvalo udržateľného rozvoja na všetkých relevantných úrovniach v národnom i medzinárodnom kontexte ochrany ľudského zdravia a blahobytu na individuálnej i kolektívnej úrovni, ktoré budú uskutočňované prostredníctvom lepšieho využívania vody a ktoré budú zahŕňať ochranu vodných ekosystémov, prevenciu, kontrolu a znižovanie výskytu ochorení súvisiacich s vodou.

Vyhodnotenie

V spádovom území RÚVZ v Žiari nad Hronom – okres Žiar nad Hronom, Banská Štiavnica a Žarnovica je veľmi dobrá zásobovanosť obyvateľov pitnou vodou z verejných vodovodov. Počet zásobovaných obyvateľov z verejných vodovodov v okrese Žiar nad Hronom je 43 894, čo je 91,15 %, v okrese Banská Štiavnica je 15 686, čo je 94,95 % a v okrese Žarnovica je 24 268, čo je 89,88 %. V spádovom území RÚVZ Žiar nad Hronom sa závažnejšie nedostatky v kvalite vody z verejných vodovodov za rok 2016 nevyskytli. Dlhodobejšie pretrvávajú problémy v kvalite vody v ukazovateli dusičnany v obci Dolná Ždaňa, vodovod je v správe obce. V obci Janova Lehota a Lovčica – Trubín pretrvávajú problémy v ukazovateli absorbancia a zákal. V meste Banská Štiavnica je mimo prevádzky vodárenská nádrž Rozgrund z dôvodu zhoršenia senzorických vlastností vody.

V rámci ŠZD bolo v roku 2016 vykonaných 43 kontrol verejných vodovodov. Za rok 2016 bolo odobratých 238 vzoriek pitných vôd z verejných vodovodov, z toho v okrese Žiar nad Hronom bolo odobratých 125 vzoriek, v okrese Žarnovica 65 vzoriek a v okrese Banská Štiavnica 48 vzoriek vôd. RÚVZ vydal 5 opatrení rozhodnutím zabezpečiť dostatočné množstvo zdravotne bezpečnej pitnej vody vo verejnom vodovode pre StVPS a. s., závod 06 Zvolen, Žiar nad Hronom a obce Kunešov a Krahule. RÚVZ vydal 26 podnetov na odstránenie nedostatkov zistených v kvalite vody z verejných vodovodov pre StVPS a. s., závod 06 Zvolen, Žiar nad Hronom a obce Dolná Ždaňa, Horná Ždaňa, Pitelová, Prestavky a Vysoká. Za opakovane nevyhovujúcu kvalitu vody v ukazovateli dusičnany bola uložená náhrada nákladov Obci Dolná Ždaňa. Ďalej bolo v rámci expertíznej činnosti na objednávky odobratých 33 vzoriek pitných vôd z verejných vodovodov pre prevádzkovateľov verejných vodovodov, 7 vzoriek bolo odobratých z vlastných vodných zdrojov v rekreačných zariadeniach, 2 vzorky v zariadení sociálnej starostlivosti a 1 vzorka zo zariadenia starostlivosti o ľudské telo. Na základe objednávky boli odobraté 2 vzorky vody na kúpanie z ochladzovacieho bazéna, nachádzajúceho sa pri saune v ubytovacom zariadení. Ďalších 8 vzoriek pitných vôd bolo odobratých na základe objednávok súkromných osôb. Spolu bolo v rámci expertíznej činnosti odobratých 53 vzoriek vôd.

V rámci monitoringu kvality vody určenej na kúpanie za rok 2016 bolo odobratých 21 vzoriek vôd z Vindšachtského, Počúvadlianskeho a Veľkého Kolpašského jazera. Kvalita vody bola vyhovujúca. Dolno Hodrušské jazero a Veľká Richnava sú po rekonštrukcii a naplňajú sa vodou. Vody určené na kúpanie nemajú prevádzkovateľov, kvalitu vody počas kúpaciej sezóny monitoruje RÚVZ v Žiari nad Hronom.

RÚVZ v Žiari nad Hronom, odd. HŽPZ pravidelne pracuje v Informačnom systéme Vody na kúpanie, ktorý je funkčný od roku 2007. V roku 2010 sme začali pracovať aj v Informačnom systéme Pitná voda, do ktorého boli vložené výsledky monitoringu kvality pitnej vody z verejných vodovodov za roky 2008 až rok 2016. Od roku 2013 bol do IS Pitná voda doplnený nový vodovod Dolná Ždaňa, bytový dom č. 253, 257 a od roku 2016 bol do IS doplnený aj vodovod bytový dom č. 259 a vodovod v správe StVPS, a. s., závod 06 Zvolen, Žiar nad Hronom v obci Horná Ždaňa. Na webovej stránke úradu sú uverejňované výsledky monitoringu kvality pitnej vody vo verejných vodovodoch v spádovom území RÚVZ Žiar nad

Hronom. Cez IS Vody na kúpanie sú spracovávané aj správy o pripravenosti prírodných a umelých kúpalísk na kúpaciu sezónu, o vyhodnotení priebehu KS na jej konci a týždenná aktualizácia údajov o priebehu kúpacjej sezóny na prírodných a umelých kúpaliskách. Cez informačné systémy sú spracované výročné správy o pitnej vode a vode na kúpanie za každý rok. Pracovníci oddelenia v spolupráci so zástupcami obcí, v katastri ktorých sa nachádza 5 lokalít vôd určených na kúpanie, ktoré nemajú prevádzkovateľa, zabezpečili zhotovenie a umiestnenie tabúľ s plážovým profilom vody určenej na kúpanie.

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTOK V PITNÝCH VODÁCH

RÚVZ v Žiari nad Hronom nebol vybraný na plnenie uvedenej úlohy.

2 ODELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Gestor

ÚVZ SR (úlohy č. 2.1.1, 2.1.3, 2.1.4)

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici (úlohy č. 2.1.2, 2.1.3)

RÚVZ so sídlom Prievidzi (úloha č.2.1.4)

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v Žiari nad Hronom

Cieľ

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ďalej ŠZD) vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, zisťovať rizikové faktory práce a výskyt zdravotných problémov u zamestnancov pri podozrení na výskyt choroby z povolania na danom pracovisku. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Vyhodnotenie

Evidenciu rizikových prác o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v dozorujúcich subjektoch spádového územia okresov Žiaru nad Hronom, Žarnovica a Banskej Štiavnice vedie Regionálny úrad verejného zdravotníctva (ďalej len RÚVZ) v Žiari nad Hronom. Podľa štandardných výstupov programu ASTR sme k 31.12.2016 evidovali 2933 osôb v riziku, z toho 469 žien. V tretej kategórii rizikových prác 2475 osôb z toho 464 žien a v štvrtej kategórii rizikových prác 458 osôb z toho 5 žien. Evidenciu rizikových prác prehodnocujeme podľa vyhlášky MZ SR č.98/2016 Z.z. ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MZ SR č.448/2007 Z.z. Priebežne aktualizujeme vydané rozhodnutia o určení rizikových prác. Celkom bolo vydaných 16 rozhodnutí o určení rizikových prác, z toho dve rozhodnutia boli vydané v zmysle prehodnotenia rizikovej práce na pracovisku (zmena technológie, zníženie výroby). Tri prevádzky z vyhlásenými rizikovými prácami boli zrušené (ukončenie činnosti). V jedenástich prevádzkach, kde bola vyhlásená riziková práca kategórie IV. boli tieto práce prehodnotené, posúdené a na základe predložených posudkov o riziku boli práce zaradené do kategórií. Jeden nový subjekt bol vyhlásený s rizikovými prácami a to spoločnosť evALex Aluminium, s.r.o. v Žiari nad Hronom. Dva subjekty po objektivizácii pracovného prostredia požiadali prehodnotenie rizikovej práce a následne o vydanie rozhodnutia na zaradenie pracovných činností do 3. kategórie rizikových prác. V rámci ŠZD sme v roku 2016 vykonali 44 kontrol u tých zamestnávateľov, kde sú vyhlásené rizikové práce. Úloha sa naďalej plní priebežne.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V rámci ŠZD sme sa zamerali na kontrolu zabezpečenia ochrany zdravia pri skladovaní, predaji a manipulácii s veľmi toxickými látkami a zmesami. Bolo vykonaných 82 kontrol na zabezpečenie ochrany zdravia pri skladovaní, predaji a manipulácii s toxickými látkami a prípravkami a veľmi toxickými látkami a prípravkami vrátane práce s azbestom a to najmä a to najmä vo výrobných spoločnostiach. Ďalej boli kontrolované lekárne a existujúce poľnohospodárske spoločnosti.

Pre spádovú oblasť Žiar nad Hronom bolo do 31.12.2016 vydaných päť osvedčení o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami a s jedovatými látkami a prípravkami s neobmedzenou platnosťou. Osvedčenia vydáva RÚVZ Banská Bystrica. Osvedčenie o absolvovaní akreditovaného vzdelávacieho programu pre prácu s toxickými látkami predložilo celkom 11 osôb.

Súčasťou štátneho zdravotného dozoru vo výrobných spoločnostiach, ktoré majú vlastné chemické laboratóriá bola aj kontrola informovanosti zamestnancov prostredníctvom Dotazníkov informovanosti zamestnancov „C“, ktoré vyplnilo 80 respondentov, pričom sa zistilo, že zamestnanci majú dobrú znalosť v problematike ochrany zdravia pri práci s chemickými faktormi, vedia s akými látkami pracujú, pravidelne sa zúčastňujú školení, zamestnávateľia poskytujú zamestnancom osobné ochranné pracovné prostriedky a vykonávajú potrebné preventívne opatrenia na ochranu zdravia zamestnancov na pracoviskách.

Do 31.12. 2016 sme sa spolu s SIŽP zúčastnili na troch spoločných previerkach podľa zákona och.261/2002 Z.z. o prevencii závažných priemyselných havárií a to v spoločnosti CMK s.r.o. Žarnovica, v Slovaft a.s. Terminál Hronský Beňadik a v Slovalco a.s. Žiar nad Hronom.

Bolo podaných 15 oznámení o začatí regulácie živočíšnych škodcov. V oznámeniach boli všetky požadované informácie podľa zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narušajúcich endokrinný systém

V sledovanom období sme vydali 28 rozhodnutí na likvidáciu azbestu, pričom 12 rozhodnutí bolo vydaných pre práce v interiéroch - odstraňovanie a opravy odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v bytových jadrách. Spoločnosti, ktoré likvidovali AZC materiály predložili osvedčenie ÚVZ SR na uvedené práce a ich zamestnanci, ktorí tieto práce vykonávajú boli do pracovného procesu zaradení na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou. Bolo vyplnených 19 kontrolných listov „Dotazníky informovanosti zamestnancov A“. V rámci ŠZD sme kontrolovali najmä označenie kontrolovaného pásma, hygienické slučky, šatne, dodržiavanie zákazu fajčenia na pracovisku, používanie OOPP, dodržiavanie prestávok počas práce, výskyt mimoriadnych situácií počas sanácie AZC materiálov. Vykonali sme 22 kontrol, týkali sa odstraňovania AZC materiálov v bytových domoch a zo stiech rodinných domov, ktoré sme podrobne zaznamenali v záznamoch ŠZD a z kontrol sme si robili a uchováваме identifikačnú fotodokumentáciu.

Podľa štandardných výstupov programu ASTR sme k 31.12.2016 evidovali v procese chemickej karcinogenity 104 osôb v riziku, z toho 5 žien. V tretej kategórii rizikových prác 73 osôb z toho 5 žien a v štvrtej kategórii rizikových prác 31 osôb z toho 0 žien.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská
RÚVZ v Žiari nad Hronom

Cieľ

Napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieľným poradenstvom prezamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

Špecifické ciele

- navrhovať a usmerňovať realizovanie intervenčných aktivít zameraných na znižovanie zdravotných rizík zo životného štýlu, z práce a z pracovného prostredia,
- navrhovať a usmerňovať zlepšovanie pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov v spolupráci so zamestnávateľmi, SZČO a PZS (prostredníctvom poradní zdravia pri RÚVZ v SR, projektu Zdravé pracoviská, a i.),
- zapájať sa do európskych informačných kampaní, vedených európskymi inštitúciami, zameraných na informovanie o povinnostiach zamestnávateľov v ochrane zdravia pri práci, odkomunikovanie zdravotných rizík z faktorov práce a pracovného prostredia, hľadanie efektívnych spôsobov ochrany a podpory zdravia pri práci a realizáciu vhodných preventívnych opatrení,
- realizovať regionálne aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi,
- zvyšovať odbornú a technickú vybavenosť pracovísk na poskytovanie odborného poradenstva a vykonávanie objektívnych zisťovaní,
- zabezpečiť informovanie verejnosti, zamestnávateľov a zamestnancov o kombinovanom pôsobení faktorov z práce, pracovného prostredia a faktorov životného štýlu, a o možnosti zosilňovania až znásobenia ich negatívnych účinkov na zdravie,
- zabezpečiť informovanie verejnosti, zamestnávateľov a zamestnancov prostredníctvom médií o možnostiach ochrany a podpory zdravia pri práci a pri zmene návykov v spôsobe života.

2.2.1 Zdravé pracovitá

Anotácia

Prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu zamestnancov prostredníctvom aktivít poradní zdravia, propagovať u zamestnávateľov intervenčné programy. Zamerať sa na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu. Osobitne poskytovať poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO).

Programy a projekty úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike na rok 2016 a na ďalšie roky

Realizovať regionálne aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi. Vychádza sa z poznatku, že zamestnanec, ktorý je informovaný a vzdelaný o spôsobe a miere rizika, sa správa tak, že miera jeho zdravotného rizika sa významne zníži. Usmerňovať PZS v SR.

Pokračovaním projektu Zdravé pracoviská sa dopĺňajú a analyzujú rizikové faktory, sledujeme zdravotný stav zamestnancov rizikových profesií. V spolupráci so zamestnávateľom hodnotíme výsledky objektívnych meraní faktorov práce a pracovného prostredia. Zamestnanci vyplnili 190 dotazníkov informovanosti.

Vyhodnotenie

Pracovníci oddelenia v spolupráci s „Poradňou zdravia“ realizovali výjazd priamo v spoločnosti Slovalco, a.s., v Žiari nad Hronom. Zamestnancom boli poskytnuté skriningové vyšetrenia rizikových faktorov životného štýlu s následným odborným vyšetrením, pričom celkom bolo vyšetrených cca 15 zamestnancov. Klientom bolo poskytnuté spektrum vyšetrení (celkový cholesterol, HDL cholesterol, TG, GLU, meranie krvného tlaku, antropometrické vyšetrenie, OA, RA), ktoré orientačne určili hladinu individuálneho rizika kardiovaskulárnych chorôb klienta a poradenstvo v oblasti životného štýlu. V prípade potreby bola klientom v zmysle štandardných diagnostických postupov odporučená návšteva ošetrojúceho lekára a ďalšie potrebné vyšetrenia. Pre každého klienta spoločnosti Slovalco boli vytlačené výstupy z programu Test zdravého srdca, ktoré im boli doručené v zalepených obálkach každému osobitne. Úloha sa plní priebežne.

2.3 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v Žiari nad Hronom

Cieľ

Chránená dielňa a chránené pracovisko sú pracoviská zriadené právnickou osobou alebo fyzickou osobou, v ktorých pracuje najmenej 50 % občanov so zdravotným postihnutím, ktorí nie sú schopní nájsť si zamestnanie na otvorenom trhu práce. Ďalej sú to pracoviská, na ktorých sa občania so zdravotným postihnutím zaškoľujú alebo pripravujú na prácu a v ktorých sú pracovné podmienky vrátane nárokov na pracovný výkon prispôsobené zdravotnému stavu občanov so zdravotným postihnutím (§ 55 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

Projekt bol zaradený do Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2013 - 2017 (2020), opatrenie č. 11 Zamestnávanie.

V rámci štátneho zdravotného dozoru je potrebné vykonať kontrolu pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov chránených dielní a chránených pracovísk podľa metodického usmernenia ÚVZ SR na výkon štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách; pri zistení nedostatkov nariadiť opatrenia.

Anotácia

Každý RÚVZ vykoná štátny zdravotný dozor najmenej v piatich chránených dielňach alebo na chránených pracoviskách. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sa použije metodický postup na výkon ŠZD doplnený o údaje o zamestnancoch na chránených pracoviskách z hľadiska ich zdravotných obmedzení a uplatnenia potrebných úprav pracovných podmienok; použijú sa aj kontrolné listy informovanosti zamestnancov.

Vyhodnotenie

Na chránených pracoviskách sme v rámci ŠZD vykonali 33 kontrol. Na základe žiadosti v roku 2016 bolo do užívania posúdených 9 chránených dielní alebo pracovísk. Zaznamenali sme jednu žiadosť o rozšírenie chráneného pracoviska o 1 zamestnanca a jednu žiadosť o rozšírenie pôvodnej činnosti. V rámci novo vytvorených chránených pracovísk vzniklo 11 pracovných miest. Všetci zamestnanci so zdravotným obmedzením absolvovali LPP (odporúčenie príslušného obvodného lekára na prácu v chránenom pracovisku). Podľa druhu (skupiny) postihnutia uvádzaných podľa MKCH bolo najviac z posudzovaných pozícií cca 54% poškodenie pohybového aparátu (M) a duševné poruchy cca 27% (F). Prevažovali prevádzky charakteru SZČO, s počtom zamestnancov – jeden, ako samo zamestnávateľ.

Pri výkone ŠZD bolo zistené, že k 31.12.2016 ukončilo činnosť v rámci spádového územia RÚVZ Žiar nad Hronom 16 chránených pracovísk alebo chránených dielní. Ďalej bolo zistené, že jedna prevádzka funguje, ale už bez štatútu chránenej dielne a jedna prevádzka znížila počet zamestnancov z štyroch na jedného, ako dôvod uvádzali zložitú administratívnu činnosť na zabezpečenie chodu chránenej dielne. Pri posudzovaní priestorov prevádzok, boli žiadatelia upozornení na menšie nedostatky, ktoré boli odstránené obratom. Posudzované priestory spĺňali požiadavky na ochranu zdravia, podľa NV SR č. 391/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko s ohľadom na charakter pracoviska a vykonávanú činnosť (s dôrazom na ergonómiu, vetranie a osvetlenie). Pracovné podmienky sú prispôbené zamestnancom podľa možností a charakteru vykonávanej činnosti (napr. rôzny pracovný čas v jednozmennej prevádzke v rozpätí 6 až 8 hodín). Ani jedna pracovná činnosť nie je odmeňovaná úkolom. Zamestnanci majú možnosť si voľiť vlastné pracovné tempo a aj pracovnú polohu (napr. v sede, alebo práca v stoji). Počas zmeny môžu mať podľa potrieb aj viac prestávok na oddych, môžu používať oddychovú miestnosť. Pracoviská sú zariadené v súlade s ergonomickými požiadavkami práce (napr. vhodné a nastaviteľné pracovné stoličky).

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru na chránených pracoviskách neboli zistené závažné nedostatky, ktoré by vyžadovali vykonať nápravné opatrenia, alebo by boli v rozpore s platnou legislatívou.

Z 29 zamestnancov so ZPS na posudzovaných pozíciách bolo vyplnených 6 kontrolných listov, z toho 2 pre prácu so zobrazovacou jednotkou a 4 kontrolné listy vyplnili zamestnanci, ktorých pri práci môže obťažovať hluk, tak ako je uvedené v priloženej tabuľke

Vyhodnotenie úlohy ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH - rok 2016

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZPS na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy *	Zistené nedostatky	Uložené opatrenia	Poznámky
	rozhodnutí	stanov.				(aké, koľko)	(aké, koľko)	(aké, koľko)	
Žiar nad Hronom	5	4	33/16*	33	29	Z-2 H-4	nie	žiadne	vid'. textová časť

Pozn. 1:

Kontrolné listy:

A – azbest, B – biologické faktory, C – chemické faktory, H – hluk, K – karcinogénne a mutagénne faktory,
N – neionizujúce žiarenie, P – psychická pracovná záťaž, R – bremená, V – vibrácie, Z – zobrazovacie jednotky

Pozn. 2:

Vykonávaná činnosť za jednotlivé pracoviská:

- 1.) administratíva činnosť – stávková kancelária
- 2.) výroba dekoračných predmetov
- 3.) krajčírstvo, kozmetický salón, pedikúra
- 4.) pomocná sila v bare

* 16 pracovísk chránených dielní bolo zrušených

3 ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY

3.1 BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV A OCHRANA SPOTREBITEĽOV

Cieľ

1. kontrola dodržania legislatívnych obmedzení látok
2. kontrola povinného označenia výrobkov a spoločných kritérií na tvrdenia používaných v súvislosti s kozmetickým výrobkom
3. vzdelávanie spotrebiteľov - „Hlásenie závažných nežiaducich účinkov kozmetických výrobkov“.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Kontrola vybraných regulovaných látok v kozmetických výrobkoch, kontrola povinného označenia výrobkov, kontrola spoločných kritérií na tvrdenia a požiadavka hlásenia vzniku nežiaducich účinkov vychádza z nových právnych predpisov pre kozmetické výrobky, platných v EÚ od 11.7.2013. Súčasťou programu bude kampaň pre spotrebiteľov ako ohlasovať závažné nežiaduce účinky.

Etapy riešenia

- I. etapa: 2014 - 2015 - odber a analýza vzoriek
2014 - mediálna kampaň na ochranu spotrebiteľa
- II. etapa: 2015 - hlásenie závažných nežiaducich účinkov kozmetických výrobkov
- III. etapa: marec 2016 ukončenie programu (správa)

Vyhodnotenie

V roku 2016 boli podľa odborného usmernenia ÚVZ SR na zabezpečenie jednotného výkonu štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými prostriedkami odbornými zamestnancami RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom odobraté a na laboratórny rozbor zaslané vzorky kozmetických výrobkov:

- 2 vzorky kozmetických výrobkov pre deti – šampóny, výrobky na sprchovanie a do kúpeľa;
- 3 vzorky výrobkov pre dospelých deklarujúcich prítomnosť UV filtrov;
- 2 vzorky výrobkov pre dospelých – výrobky na čistenie pokožky;
- 3 vzorky výrobkov pre dospelých – tónovacie podklady (krémy, púdre).

Odobraté vzorky výrobkov boli zaslané na laboratórne vyšetrenie do Regionálneho úradu verejného zdravotníctva Bratislava hlavné mesto so sídlom v Bratislave, Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Žiline a Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade. V odobratých vzorkách boli laboratórne vyšetrované konzervačné látky, vonné látky, UV filtre, ťažké kovy a u niektorých výrobkov bol uskutočnený laboratórny rozbor zameraný na mikrobiológiu, resp. záťažový test.

Laboratórnymi rozbormi odobratých vzoriek výrobkov bolo preukázané, že vyhovujú požiadavkám platnej legislatívy, nedostatky pri kontrole označovania odobratých kozmetických výrobkov neboli zistené. U jedného výrobku bola uskutočnená kontrola na tvrdenie, nedostatky zistené neboli.

Zároveň bola uskutočnená kontrola tvrdení týkajúcich sa dvoch kozmetických výrobkov v reklame uvedenej v časopisoch, resp. letákoch, nedostatky zistené neboli.

Výstupy

Zistené výsledky sa uplatnia ako podklad pri odhade rizika pri príprave plánu dozoru v nasledujúcich rokoch.

3.6 MONITORING PRÍJMU JÓDU

Cieľ

Monitorovanie príjmu jódu s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu prostredníctvom:

1. kontroly obsahu jódu v jodidovanej kuchynskej soli (potravín).

Gestor

ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Monitoring obsahu jódu v kuchynskej soli prebieha v SR od roku 1992 prostredníctvom pracovísk hygieny výživy RÚVZ v SR. Zavedenie povinnej fortifikácie kuchynskej soli jódom v SR bolo prijaté koncom 50 – tých rokov, z dôvodu nedostatočného prísunu jódu do organizmu a ťažkých poškodení zdravia obyvateľov SR. Monitorovanie obsahu jódu v kuchynskej soli je jedným z hlavných kritérií pre zabezpečenie kontinuálneho príjmu jódu do organizmu. Sledovanie vylučovania jódu v moči je jedným z ukazovateľov pre posúdenie jeho príjmu (WHO, 2011).

Úloha je ako súčasť realizácie preventívnych programov verejného zdravotníctva PVV na r. 2012 – 2016 v oblasti aktualizovaného Programu ozdravenia výživy obyvateľov SR.

Etapy riešenia

- I. etapa – odber vzoriek kuchynskej soli (vrátane morskej soli) a jej laboratórne vyšetrenie na množstvo KJ, KJO₃
- časové obdobie: január - december 2016
- II. etapa – správa a výstupy 15. január 2017

Vyhodnotenie

V spádovom území Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Žiari nad Hronom bolo odobratých 24 vzoriek kuchynskej soli pochádzajúcich z krajín Európskej únie. Všetky vzorky boli odoslané na laboratórne vyšetrenie, za účelom stanovenia obsahu jodidu draselného, jodičnanu draselného a ferokyanidu draselného.

Podľa požiadaviek Vyhlášky MP a rozvoja vidieka SR č. 309/2015 Z. z. obsah jodidu draselného a jodičnanu draselného po prepočte na jodid draselný v kuchynskej soli je stanovený na 15 – 35 mg/kg. Limit pre obsah jodidu draselného a jodičnanu draselného v kuchynskej soli v európskej legislatíve nie je stanovený. Podľa požiadaviek Nariadenia EP

a Rady (ES) č. 1333/2008 o prídavných látkach v potravinách v znení neskorších predpisov je stanovené v kuchynskej soli najvyššie prípustné množstvo ferokyanidu v množstve 20 mg/kg.

Pri kontrole označovania bolo zistené, že u jednej vzorky soli bol zistený vyšší obsah jodidu draselného a jodičnanu draselného, vyjadreného ako jodid draselný, ako bolo uvedené na obale výrobku. U ostatných vzoriek kuchynskej soli obsah jodidu draselného a jodičnanu draselného bol v súlade s označením uvedeným na obaloch výrobkov.

Údaje o odobratých vzorkách boli spracované v tabuľkách.

Prehľad o obsahu KI (KI a KIO₃) vo vzorkách jedlej soli

Okres	Počet vyšetrených vzoriek	Hodnoty (mg/kg)					
		< 15		> = 15 ~ < = 35		> 35	
		počet	%	počet	%	počet	%
Žiar nad Hronom	12	0	0,00	11	91,67	1	8,33
Žarnovica	8	0	0,00	8	100,00	0	0,00
Banská Štiavnica	4	0	0,00	4	100,00	0	0,00
SPOLU	24	0	0,00	23	95,83	1	4,17

Hodnotenie obsahu FeCN₆ vo vyšetrených vzorkách jedlej soli

Okres	Počet vyšetrených vzoriek	Hodnoty (mg/kg)			
		< 20		> 20	
		počet	%	počet	%
Žiar nad Hronom	12	12	100,00	0	0,00
Žarnovica	8	8	100,00	0	0,00
Banská Štiavnica	4	4	100,00	0	0,00
SPOLU	24	24	100,00	0	0,00

Realizačné výstupy

Trend vývoja za obdobie posledných 10 rokov v oblasti fortifikácie kuchynskej soli.

Pokračovanie v úlohe

Rok 2016 a ďalšie roky

3.7 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK A ARÓM V POTRAVINÁCH

Cieľ

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm u dospelých a detskej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm je základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období. Monitorovanie spotreby, ako preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení. Monitorovanie spotreby prídavných látok prebieha súčasne na základe požiadavky platnej európskej legislatívy s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm v danom členskom štáte.

Etapy riešenia

I. etapa: február 2016 – november 2016: odborne metodická príprava monitoringu; zber údajov a analýza vzoriek

II. etapa: december 2016 – 1. štvrt'rok 2017 – vyhodnotenie monitoringu – záverečná správa.

Vyhodnotenie

Opis postupov riešenia (metodika): dotazníková forma získavania údajov o respondentoch - 24 hodinový dotazník spotreby potravín/pokrmov/nápojov.

Každý klient obdržal 24 hodinový jedálny lístok. Z jedálnych lístkov bola zisťovaná spotreba vybraných prídavných látok (E 104 chinolínová žltá, E 951 aspartam a E 960 glykozidy steviolu).

V roku 2016 bolo odovzdaných 10 dotazníkov od žien a 10 dotazníkov od mužov. Respondenti boli vo vekovej kategórii 19 až 35 rokov a 36 až 54 rokov, muži a ženy ľahko, resp. stredne pracujúci. Projekt bol ukončený 21.11.2016 a zaslaný ÚVZ SR.

Údaje z jedálnych lístkov boli spracované v programe excel do tabuliek. Sumár výsledkov respondentov o predpokladanom množstve skonzumovanej prídavnej látky bol spracovaný v predpísaných tabuľkách.

Na základe údajov získaných z 24 hodinových dotazníkov respondentov sme mali vytypovať 1 - 2 vzorky pre každú prídavnú látku. Z výsledkov získaných z 24 hodinových dotazníkov respondentov sme zistili, že chinolínová žltá sa môže nachádzať v jednom druhu alkoholického nápoja: NICOLAUS likér s citrónovou príchuťou s obj. 15% alkoholu, aspartám v jednom druhu nealkoholického nápoja: SAMA sýtený nealkoholický nápoj s arómou pomaranč a prídavná látka: glykozidy steviolu v jednom druhu cukrovínok: MILK BALANCE mliečna čokoláda so sladidlami glykozidy steviolu bez pridaného cukru. Uvedené vzorky boli odobraté a zaslané na laboratórne vyšetrenie do laboratória RÚVZ v Banskej Bystrici a ÚVZ SR so sídlom v Bratislave. Laboratórnym vyšetrením bolo v alkoholickom nápoji zistené množstvo E 104 chinolínovej žltej 1,43 mg/kg, množstvo E 951 aspartámu v nealkoholickom nápoji 52,4 mg/kg a v cukrovinke bol laboratórne zistený obsah prídavnej látky E 960 glykozidy steviolu v množstve 33,4 mg/kg. Maximálne množstvá uvedených prídavných látok stanovené v Nariadení Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1333/2008 o prídavných látkach v potravinách neboli prekročené.

Výstupy

Záverečná správa obsahujúca údaje o úrovni spotreby vybraných prídavných látok do potravín a aróm u dospelaj a detskej populácie.

3.8 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v Žiari nad Hronom

Cieľ

Dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Anotácia

Sol' je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch (napr. WHO, Akčný plán pre výživu a potraviny 2016 – 2020, Viedenská deklarácia pre výživu). V oblasti predchádzajúceho Programu ozdravenia výživy pre obyvateľov SR bol prijatý cieľ dosiahnuť postupne zníženie príjmu soli 5 g na deň u dospelaj populácie a tento cieľ bude rovnako posunutý do Akčného plánu pre potraviny a výživu na r. 2016 – 2025, ktorý bude predložený na schválenie vláde SR do 28.2.2016. Od 1.decembra 2015 vstúpil do platnosti výnos MZ SR na regulovanie pridávania kuchynskej soli do potravín, ktorý oproti predchádzajúceму výnosu znižuje obsah pridávanej kuchynskej soli v hotových pokrmoch na 13 000 mg/kg a v chlebe a pekárskech výrobkoch na 18 000 mg/kg.

Etapy riešenia

I. Etapa:

1. Každé RÚVZ v sídle kraja odobrať 3 vzorky hotových pokrmov (polievka alebo hlavný pokrm) a 3 vzorky chleba alebo pekárskech výrobkov (od výrobcov SR) v ZSS na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli, pod koordináciou KO v HV.

T: február - marec 2016

Z: RÚVZ v sídle kraja

2. Výsledky spracované podľa komodity v tabuľkovej forme zaslať na ÚVZ SR v termíne do 30. 4. 2016

Z: KO v HV

II. Etapa:

1. Každé RÚVZ v sídle kraja zabezpečí monitoring príjmu kuchynskej soli na základe 24 hod dotazníka u spolu 20 klientov (dospelá populácia muži/ženy v dvoch vekových kategóriách 19 r. - 35r. a 36. r. – 54.r. – v každej kategórii klientov); porovnanie príjmu s OVD (9.revízia – percentuálny podiel) – pod koordináciou KO v HV.

T: február - marec 2016

Z: RÚVZ v sídle kraja

2. Výsledky monitoringu príjmu na úrovni kraja spracujú KO v HV v termíne do 30.4.2016 a zašlú ich ÚVZ SR v tabuľkovej forme za každé RÚVZ.

Z: KO v HV

Vyhodnotenie:

V rámci riešenia úlohy boli odobraté a laboratórne vyšetrené 2 vzorky chleba, 1 vzorka pečiva a 3 vzorky hotových jedál pozostávajúcich z kompletného menu. Laboratórnymi rozbormi bolo zistené, že obsah soli v odobratých vzorkách chleba, pečiva a jedál (troch kompletných menu) vyhovuje požiadavkám platnej legislatívy. Zároveň bolo zistené, že v niektorých receptúrach k vyrábaným pokrmom množstvo soli prekračuje najvyššie prípustné množstvo stanovené vo výnose MZ SR. RÚVZ v Žiari nad Hronom zabezpečil vyplnenie dotazníkov o monitoringu príjmu soli. Údaje z jedálnych lístkov boli spracované v programe Alimenta. Zo vzorky sledovaných nameraných hodnôt vyplýva, že energetická hodnota stravy u 70 % respondentov nespĺňa odporúčané výživové dávky pre jednotlivé vekové skupiny, z toho u 60 % respondentov sa jednalo o nízky príjem energie a u 10 % respondentov o vysoký príjem energie. Ďalej bol zistený nízky príjem sacharidov v sledovaných skupinách mužov a žien oboch vekových kategórií a to u 85 % respondentov. Príjem celkových bielkovín u 40 % respondentov naplnil odporúčané výživové dávky a u 50 % respondentov bol príjem bielkovín prekročený. U 30 % respondentov bol zistený vysoký príjem tukov a u 70 % respondentov vysoký príjem soli v porovnaní s odporúčanými výživovými dávkami pre jednotlivé vekové skupiny. Výsledky laboratórných rozborov a údaje z dotazníkov boli spracované v predpísaných tabuľkách a v stanovenom termíne boli zaslané do RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Získané údaje tvoria podklad pre ďalšie štatistické spracovanie v rámci ÚVZ SR.

Výstupy

Záverečnú správu spracovalo ÚVZ SR v termíne do 30.5.2016. Bude podkladom pre ďalšie aktivity v rámci intervencie v príjme soli a odborné podklady pre PRES SK

4 ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNEHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská
RÚVZ v Žiari nad Hronom

Cieľ

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

Anotácia

V súvislosti s epidemickým nárastom prevalencie obezity v celosvetovom meradle vláda Slovenskej republiky schválila Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025, ktorého súčasťou sú úlohy a aktivity, zamerané na zníženie výskytu obezity detskej a dorastovej populácie. Zlé stravovacie návyky a nízka fyzická inaktivita predstavujú významné faktory obezity u dospelých, rovnako ako aj u detí a mladých ľudí. Uvedené faktory vedú k nadhmotnosti a obezite a v dôsledku toho sa môžu uplatniť nezávislé rizikové faktory chronických neprenosných ochorení.

a) Podpora zdravého štartu do života

- zamerať sa v rámci poradní zdravia na matky s deťmi na materskej dovolenke. Výchovné aktivity zamerané na poradenskú a konzultačnú činnosť v oblasti zdravého životného štýlu, prevencie obezity realizovať v zariadeniach kde sa stretávajú matky s deťmi napr. materské centrá, rodičovské centrá.

Vyhodnotenie

S pracovníkmi materských centier sa nepodarilo nadviazať aktívnu spoluprácu. O prednášky, alebo zdravotno-výchovný materiál oddelenia podpory zdravia, zatiaľ neprejavili záujem. Prednáškovú činnosť majú na našom spádovom území zabezpečenú prostredníctvom praktických lekárov pre deti a dorast, odborných zdravotníkov a stomatólogov.

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

- zabezpečiť kontrolu predávaného sortimentu a kontrolu dodacích listov u predajcov s cieľom zistiť, aké je percentuálne zastúpenie ponúkaných zdravých druhov potravín a potravín s množstvom prebytočnej energie, resp. potravín s vysokým obsahom soli, ktoré nezabezpečujú zdravý vývoj dieťaťa a prispievajú k riziku vzniku nadhmotnosti až obezity.

Vyhodnotenie:

Evidujeme 13 odsúhlasených školských bufetov, kde je poskytované doplnkové stravovanie a sortiment je doplnený aj o potraviny s množstvom prebytočnej energie, resp. potravín s vysokým obsahom soli; vizuálne odhadujeme pomer týchto potravín na 50:50.

Školské bufety prevádzkujú fyzické osoby oprávnené na podnikanie a jedna škola (vlastné pracovisko praktického vyučovania v SOŠ OaS), poskytujú doplnkové stravovanie pre deti

v základných a stredných školách. V rámci výkonu ŠZD sme odobrali 10 vzoriek obložených pekárenských výrobkov, pripravovaných priamo v bufete a vykonali sme 22 kontrol, zamerali sme sa aj na sortiment, ktorý nesmie obsahovať alkoholické nápoje, nápoje s obsahom kofeínu a chinínu a tabakové výrobky. Sortiment by mal byť v súlade s odporúčaniami racionálnej výživy s cieľom znižovať riziká výskytu chronických neprenosných ochorení, vrátane obezity. Pri previerkach zisťujeme, že prevádzkovatelia napriek veľkej snahe a pestrej ponuke nedokážu predávať hlavne sortiment zdravej výživy, deti naďalej uprednostňujú bagety z bielej múky (šunkové, syrové, zeleninové), hot-dogy, obložené žemle, sladké pečivo, langoše, párky, balené šaláty, cukrovinky, chipsy, sladké nápoje (ochutené minerálne vody, džúsy, ľadový čaj), hoci v ponukovom sortimente sú celozrnné obložené výrobky, mliečne výrobky aj ovocie a neochutené minerálne vody, o tieto produkty zo strany detí pretrvávajú stále výrazne menší záujem.

Z odobratých 10 vzoriek bagiet 8 bagiet vyhovovalo, 2 vzorky bagiet nevyhovovali mikrobiologickým požiadavkám uvedeným v štvrtej hlave druhej časti Potravinového kódexu SR – Výnosu MP SR a MZ SR č. 06267/2006-SL pre zvýšený nález E. coli a kvasiniek .

- **podporovať poskytovanie desiat vyrábaných a podávaných zo školskej kuchyne**
Vyhodnotenie

Pri výkone ŠZD sa zameriavame aj na desiaty, ktoré sú poskytujú školské stravovacie zariadenia. Vykonali sme 30 kontrol školských jedální pri základných a stredných školách. V 16 školských jedálňach sa, podľa záujmu detí, pripravujú a podávajú desiaty v pestrom sortimente.

- **zabezpečiť edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí, mliečného programu pre deti, programu školské ovocie**

Vyhodnotenie

Pracovníci oddelenia výchovy k zdraviu realizovali na školách 37 hodín prednášok, zameraných na zásady správnej výživy. K programu Školské ovocie, RÚVZ Žiar nad Hronom - oddelenie výchovy ku zdraviu, vo vlastnej edícii vydalo 1083 vlastných letákov, 26 plagátov a 100 omaľovánok.

- **zabezpečiť efektívny a účinný výkon štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež a vo výdajniach stravy,**

Z celkového počtu 103 zariadení školského stravovania, bol vykonaný ŠZD v 62 stravovacích prevádzkach určených pre deti a mládež a 4 previerky výdajných školských kuchýň. Závažné zdravotno-hygienické nedostatky neboli zistené.

- **kontrolovať hygienické podmienky pri príprave diétného stravovania,**
Vyhodnotenie

V územnej pôsobnosti RÚVZ Žiar nad Hronom sa v jednej školskej jedálni pripravuje diétno stravovanie – dva druhy diét pre celkom 13 detí, ktorým bolo diétno stravovanie indikované lekárom. Vykonaná bola 1 kontrola, hygienické podmienky pri príprave stravy zodpovedali daným požiadavkám.

- **kontrolovať dodržiavanie pitného režimu pre deti, v predškolských zariadeniach presadzovať pri realizácii pitného režimu detí používanie pitnej vody a nesladených nápojov,**

Vyhodnotenie

Vo všetkých sledovaných zariadeniach je zabezpečovaný pitný režim rôzne čaje, sirupová voda a pitná voda v MŠ je k dispozícii v triedach počas celého dňa.

V ZŠ a SŠ býva pravidelne nápoj za obedom, nezriedka sa podáva aj pitná voda, alebo je možnosť zakúpiť džúsy, stolové, ochutené a neochutené minerálne vody, ktoré sú v sortimente každého školského bufetu.

- **zistiť počet stravujúcich sa detí a mládeže v školských stravovacích zariadeniach,**

Vyhodnotenie

V školských stravovacích zariadeniach, v posledných rokoch, registrujeme každoročne pozvoľný nárast počtu stravujúcich detí a mládeže.

- **posudzovať energetickú a biologickú hodnotu stravy,**

-

Vyhodnotenie

Vzorky stravy na zisťovanie energetickej a biologickej hodnoty stravy neboli odobraté.

- **kontrolovať pestrosť stravy,**

Vyhodnotenie

Kontrola pestrosti stravy je nedeliteľnou súčasťou každého výkonu ŠZD v školskej jedálni, nedostatky neboli zistené.

- **kontrolovať dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky**

Vyhodnotenie

Pri výkone ŠZD konštatujeme, že vedúce školských stravovní striktne dodržiavajú zásady zostavovania jedálnych lístkov, v súlade s vyhláškou MŠ SR č.330/2009Z.z. o zariadení školského stravovania v súlade s VOD.

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

- v spolupráci s odborními školstva na krajskej úrovni /Okresný úrad BB/ a Spoločnými školskými úradmi na okresnej/mestskej/ úrovni zrealizovať školenie pracovníkov školského stravovania

Vyhodnotenie

Vedúca oddelenia sa zúčastnila odborného seminára, zameraného na špecifiká stravovania mladej generácie, ktorý bol organizovaný pod záštitou ministra školstva, vedy výskumu a športu SR prof. Ing. P. Plavčana CSc., v spolupráci s OÚ odbor školstva v B. Bystrici.

Metodik pre školské stravovanie v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Žiar nad Hronom organizuje 5x do roka, pracovné porady pre vedúce školských jedální, na ktoré je prizývaná vedúca oddelenia HDM / 2x s aktívnou účasťou/.

d) Podpora pohybových aktivít

- realizovať monitoring TV podmienok žiakov základných a stredných škôl, vrátane

- vonkajších telovýchovných plôch z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy (priestorové usporiadanie, vybavenie, tepelno-vlhkostná mikroklíma a pod.)
- v rámci výkonu ŠZD sledovať využívanie priestorov telocviční na mimoškolské aktivity, dodržiavanie prevádzkových poriadkov telovýchovných zariadení,
- sledovať využívanie iných športových plôch a zariadení na telovýchovu a šport
- v rámci výučby žiakov sledovanej školy (plaváreň, športová hala, verejné ihrisko),
- sledovať realizáciu malých foriem telesnej výchovy v školách, napr. využívanie telovýchovných chvíľok, možnosti aktívneho odpočinku počas prestávok a pod.
- monitorovať využitie hodín TV v rámci hygieny pedagogického procesu: počet hodín TV do týždňa, zaraďovanie hodín TV do rozvrhu hodín, percento cvičiacich žiakov a študentov na hodinách TV, poskytovanie LTV – zdravotné cvičenia pre žiakov,
- v pravidelných intervaloch (1x za 3 roky) sledovať počty a zdravotné indikácie u žiakov a študentov, ktorí sú úplne alebo čiastočne oslobodení od TV
- zisťovať možnosti telesnej aktivity detí oslobodených od cvičenia na hodinách TV.

Vyhodnotenie

Monitoring telovýchovných podmienok a telovýchovných aktivít žiakov základných a stredných škôl bol realizovaný v roku 2014.

Realizačné výstupy

- počet edukovaných matiek v oblasti zdravého stravovania a pohybovej aktivity detí
- počet zariadení s vytvorenými optimálnymi podmienkami pre vytvorenie zdravšieho prostredia
- počet škôl s obmedzením automatov so sladenými nápojmi
- počet škôl umožňujúcich odbornému personálu ZŠS vzdelávanie vo výžive
- počet škôl s vytvorenými optimálnymi podmienkami pre realizáciu telovýchovných aktivít
- vypracovanie sumárnej správy projektu bude slúžiť ako podklad pre odpočet aktivít plnenia Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025

4.3 MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská:

Všetky RÚVZ v SR

Cieľ:

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t. j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti a pod. a porovnanie získaných výsledkov s výsledkami sledovania s predchádzajúcimi rokmi. Na základe získaných údajov sa overí účinnosť intervenčných opatrení, zameraných na zníženie počtu úrazov u detí, ako aj ich vážnych zdravotných následkov v rámci predchádzajúceho prieskumu.

Vzhľadom na to, že v Slovenskej republike dodnes nie je k dispozícii komplexná štatistika resp. evidencia detských úrazov, výstupy z projektu by mali do istej miery poskytnúť prehľad

o situácii v tejto oblasti.

Etapy riešenia

V decembri 2016 sme vykonali dotazníkový prieskum o zmapovaní úrazovosti u spolu 60 detí vo vekovej skupine 11-14 ročných, 30 detí z vidieckej základnej školy a 30 detí z mestskej základnej školy. Získané údaje boli vložené do masky v programe excel a dňa 20.12.2016 zaslané gestorovi úlohy - ÚVZ SR v Bratislave na ďalšie spracovanie.

Realizačné výstupy:

- záverečná správa z projektu
- získané údaje budú slúžiť ako podklady pre zhodnotenie činnosti v rámci riešenia projektu
- NEHAP/CEHAP a nie pre účely vytvorenia registra detských úrazov v rámci SR
- dodržiavanie intervenčných opatrení, ktoré by mali viesť k zníženiu výskytu detských úrazov
- v rámci Slovenska
-

Vyhodnotenie

Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku bol realizovaný dotazníkovým prieskumom –spolu 60 detí školského veku, určenej vekovej kategórie žiakov v mestskej a vidieckej základnej škole. Vložená databáza získaných údajov bola odoslaná gestorovi úlohy na ÚVZ SR dňa 20.12.2016.

6 ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program SR

Cieľ

1. Rozvoj a zlepšenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, monitorovania situácie v oblasti imunizácie;
2. príprava stratégií a opatrení pre NIP SR a odporúčaní na ich vykonávanie;
3. zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním;
4. zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie;
5. odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v ťažko dostupných marginálnych skupinách obyvateľstva (rómske komunity, migranti);
6. surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO, (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy);
7. aktivity zamerané na udržanie vysokej zaočkovanosti detskej i dospeljej populácie prostredníctvom výchovy odborných pracovníkov na všetkých úrovniach, laickej verejnosti, najmä mladých rodičov a médií;
8. aktívna činnosť „Poradní očkovania“;
9. príprava registra očkovaných osôb - 7.modul EPIS.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Pravidelné povinné očkovanie sa v Slovenskej republike vykonáva proti desiatim prenosným ochoreniam a to proti detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, ružienke, mumpsu a pneumokokovým invazívnym infekciám. Očkovacie schémy sú súčasťou očkovacieho kalendára na rok 2016, vypracovaného v súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a s kategorizáciou očkovacích látok, určených na povinné očkovanie detí. Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia až eliminácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním, a tým zlepšenie kvality života pri dosiahnutí minimálne 95 % zaočkovanosti na celoslovenskej, krajskej a okresnej úrovni.

VYHODNOTENIE

V roku 2016 bolo hlásených deväť ochorení na pertussis, diagnóza bola potvrdená klinicky a sérologicky. Ochorelo 6 dospelých a 3 deti, deti neboli zaočkované, rodičia odmietajú všetky povinné očkovania. V 2 prípadoch u dospelých chýbala zdravotná dokumentácia, vzhľadom k zmene ošetrojúceho lekára a prepisu zdravotných záznamov, v dôsledku čoho chýbali údaje o očkovaní v detskom veku. Hlásené boli 2 septikémie vyvolané Streptococcus pneumoniae u polymorbídnych pacientov nezaočkovaných proti pneumokokom.

V apríli 2016 boli všeobecní lekári pre deti a dorast a gynekológovia ambulantnej a lôžkovej zložky spádových okresov Banská Štiavnica, Žarnovica a Žiar nad Hronom informovaní prostredníctvom mailovej pošty a osobnými návštevami o príprave a obsahu aktivít „Európskeho imunizačného týždňa“ (EIT) a boli vyzvaní k spolupráci pri vykonávaní aktivít kampane. Článok pod názvom „Európsky imunizačný týždeň 2016“ bol odoslaný 8

regionálnym printovým médiám a zverejnený bol vo všetkých spádových okresoch Banská Štiavnica, Žarnovica a Žiar nad Hronom. Informačná vývesná tabuľa v budove RÚVZ v Žiari nad Hronom informovala o význame a princípoch očkovania a bezpečnosti očkovania a o všetkých aktivitách tejto kampane.

Na webovej stránke RÚVZ v Žiari nad Hronom boli zverejnené informácie o EIT a upozorňoval na naš aktívny pútač. V tomto týždni sa dvaja rodičia informovali o povinnom očkovaní.

Všeobecní lekári boli včas a priebežne informovaní o platnom očkovačom kalendári na rok 2016.

V rámci plnenia projektu 6.9. pracovníci oddelenia epidemiológie v spolupráci s oddelením OVkZ a HDM realizovali aktivity zamerané na zvýšenie povedomia budúcich rodičov o význame očkovania (89 študentov z 3 stredných škôl).

Na RÚVZ ZH je zriadená poradňa očkovania – podrobne viď 6.8.

V januári 2016 SEVS a SLS usporiadali VII. Vakcinologický kongres na Štrbskom Plese, na ktorom sa zúčastnila pracovníčka oddelenia.

Etapy riešenia a realizačné výstupy

- informovanosť lekárov prvého kontaktu ako aj ostatných zdravotníckych pracovníkov o platnom očkovačom kalendári a o zmenách v očkovaní podľa usmernení ÚVZ SR a o dosiahnutej zaočkovanosti v spádových okresoch RÚVZ a v celej SR
- priebežná kontrola uskladnenie zásob očkovacích látok v ambulanciách všeobecných lekárov pre deti a dorast a vybraných ambulanciách všeobecných lekárov pre dospelých
- administratívna kontrola očkovania zo zdravotnej dokumentácie očkovaných podliehajúcich kontrole v ambulanciách praktických lekárov podľa usmernenia ÚVZ SR k 31.08.2016
- spracovanie výsledkov kontroly a vyhodnotenie zaočkovanosti v spádových okresoch a vypracovanie správy z kontroly očkovania
- informovanie laickej verejnosti o význame očkovania a dosiahnutej zaočkovanosti prostredníctvom regionálnej tlače a regionálnej televízie

6.2 Surveillance infekčných chorôb

Cieľ

1. znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života;
2. skvalitnenie surveillance prenosných ochorení;
3. edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení;

Dosiahnutie cieľa si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný, odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a epidemiologický informačný systém.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Infekčné ochorenia sú závažným problémom zdravotným, ekonomickým i sociálnym. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 – 2020) je potrebné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany pred infekčnými chorobami s dodržaním etických hodnôt a neporušovaním existujúcich kódexov správania. Veľkú pozornosť si vyžaduje možné ohrozenie zdravia našich obyvateľov zvonku, teda importovanými nákazami prostredníctvom prisťahovalcov a zvyšujúcim sa cestovným ruchom, ako aj hrozba ochorení vyvolaných novými alebo „staronovými“ patogénnymi mikroorganizmami. Skvalitnenie epidemiologického dohľadu, zhromažďovania údajov, monitorovania, kontroly a hlásenia prenosných ochorení, zlepšenie laboratórnej spolupráce a monitorovanie rezistencie na ATB sú dôležité pre ochranu našich občanov a zvyšujú schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami. Ochrana pred infekčnými chorobami musí byť zabezpečená na všetkých úrovniach za účasti národných, regionálnych a miestnych orgánov v súlade s vnútroštátnymi predpismi. Pre rozvoj verejného zdravotníctva v oblasti infekčných ochorení je potrebné zlepšiť informovanosť verejnosti a odstrániť všetky rozdiely, aby mali občania SR rovnaký prístup k zdravotníckej starostlivosti bez ohľadu na pohlavie, vek, etnický pôvod, vzdelanie alebo miesto bydliska.

VYHODNOTENIE

Analýza epidemiologickej situácie vo výskyte infekčných ochorení v roku 2016 a porovnanie s výskytom v roku 2015.

V roku 2016 bolo vykázaných celkovo 1480 prenosných ochorení, vrátane nozokomiálnych nákaz (z nich 107 NN), v roku 2015 to bolo 1360, z nich 96 nozokomiálnych nákaz. Nárast bol zaznamenaný hlavne v počte hlásených ochorení na varicellu, kampylobakteriálnu enteritídu, enterokolitídu spôsobenú *Clostridium difficile*.

V skupine alimentárnych nákaz sa vyskytlo v spádových okresoch RÚVZ 104 ochorení na salmonelovú enteritídu a 8 vylučovaní salmonel bez klinických príznakov, čo je takmer na rovnakej úrovni ako v roku 2015 (106 ochorení a 6 vylučovaní).

Epidémia na salmonelózu o 2 a viac chorých bola zaznamenaná v 9 prípadoch, z toho v 1 prípade išlo o epidémiu, v ktorej bolo zaznamenaných 15 ochorení a v 1 prípade o ochorenie u 3 členov rodiny.

Ochorenie na bacilárnu dyzentériu bolo hlásené v 1 prípade, v roku 2015 - 9 ochorení a 2 vylučovania.

Výskyt infekcií enteropatogénnymi *E. coli* bol zaznamenaný v 21 prípadoch (v roku 2015 - 23 ochorení).

Zaznamenali sme 145 prípadov kampylobakteriálnej enteritídy, čo je nárast o 35 ochorení oproti roku 2015 (110 prípadov).

Epidémia na kampylobakteriázu o 2 a viac chorých bola zaznamenaná v 6 prípadoch, jednalo sa o rodinné výskyty, rovnako ako v roku 2015.

Enteritída *Y. enterocolitica* sa vyskytla v 5 prípadoch (2015-12), v 24 prípadoch enterokolitída spôsobená *Clostridium difficile* (z toho 21 ako NN), v roku 2015 bolo 14 ochorení (5xNN).

Výskyt rotavírusovej enteritídy bol zaznamenaný u 53 chorých, v minulom roku 75 chorých, v rámci 4 rodinných výskytov bol diagnostikovaný rotavírus u max. 3 rodinných príslušníkov v 2 prípadoch.

V 7 prípadoch boli zaznamenané ochorenia na gastroenteritídu spôsobenú adenovírusom (2015 – 17) a v 25 prípadoch Norwalkvírusom (2015 – 37).

Hlásených bolo 45 prípadov hnačky a gastroenteritídy pravdepodobne infekčného pôvodu (32 ochorení v rámci epidémie u stredoškôľakov), minulý rok to bolo 50 ochorení (41 v rámci epidémie u účastníkov ŠvP).

Bakteriálne otravy potravinami sa nevyskytli.

V skupine **vírusových hepatítid** bola zaznamenaná v 4 prípadoch VHA, 2 x akútna VHB, 10 x chronická VHB (2015 – 5), v 10 prípadoch nosičstvo HBsAg (2015-7). Chronická hepatitída typu C bola hlásená v 4 prípadoch (2015-10). V 1 prípade bola hlásená akútna VHE. U priamych kontaktov VHB bolo zahájené očkovanie proti VHB. Vírusová hepatitída typu A, B a C sa u zdravotníkov nevyskytla.

V skupine **respiračných nákaz** bolo vykazovaných 9 ochorení na pertussis (2015 -0), pneumónia inými organizmami bola hlásená v 2 prípadoch, RSV bronchitída v 1 prípade, zaznamenané bolo ochorenie na pľúcnu tuberkulózu v 2 prípadoch (2015-0), v 1 prípade pľúcna mykobakteriôza.

Na varicellu bolo hlásených 744 ochorení (rok 2015 - 615 ochorení), na herpes zoster 11 ochorení (2015-18).

Zo streptokokových nákaz bolo zaznamenaných 11 ochorení na streptokokovú septikémiu (2x strept. sk.A, 2x strept. sk B, 2x Streptococcus pneumoniae, 2x iná strept. septikémia, jedno ochorenie na erysipelas, 2x šarlach).

Ochorenia na chrípku a chrípke podobné ochorenia sú hlásené pravidelne v týždenných intervaloch. V chrípkovej sezóne, alebo pri podozrení na chrípkové ochorenie aj mimo sezóny, sentineloví lekári odoberajú biologický materiál na verifikáciu chrípky. Oddelením lekárskej mikrobiológie v Banskej Bystrici bolo potvrdených RT PCR vyšetrením 7 prípadov. **SARI** - v roku 2016 nebolo hlásené (2015 – 3).

V skupine **neuroinfekcií** boli zaznamenané dve ochorenia na nešpecifikovanú vírusovú meningitídu (2015- 1x CJCH, 1x GB syndróm, 2x nešpecifikovaná bakteriálna meningitída).

V skupine **zoonóz a nákaz s prírodnou ohniskovosťou** boli zaznamenané 3 ochorenia vo včasnom lokalizovanom štádiu lymeskej borreliózy (2015 – 4), 5 ochorení na artritídu pri LB (2015- 3), 4x polyneuropatia pri LB (2015-3), 6 x kontakt alebo ohrozenie besnotou (2015 - 4). Ochorenie na toxoplazmózu bolo hlásené v 3 prípadoch(2015-3), v roku 2016 boli hlásené 3 ochorenia na stredoeurópsku kliešťovú encefalitídu (2015-0) a v 1 prípade hlásená listériová septikémia.

V skupine **nákaz kože a slizníc** sa nevyskytlo žiadne ochorenie na tetanus a plynovú flegmónu, svrab bol zaznamenaný v 12 prípadoch (2015-14).

V skupine **pohlavných ochorení** vykazovaných 9 chlamýdiových infekcií dolných častí močovo-pohlavnej sústavy (rok 2015-8), 1x sekundárny syfilis kože a slizníc, 2 x nešpecifikovaný syfilis, 3 gonokokovú infekciu (2015-1x) a 1 x urogenitálnu trichomonádu (2015-1x).

V skupine **iných infekcií** – nezaradených bolo hlásených 6 ochorení na infekčnú mononukleózu, v roku 2015 bolo vykazovaných 9 ochorení.

Pacienti s ochorením vyžadujúcim izoláciu boli hospitalizovaní prevažne na detskom, internom a infekčnom oddelení, postexpozičná vakcinácia proti besnote bola vykonaná ambulantne v infektologickej ambulancii prevažne v Banskej Bystrici a vo Zvolene.

V roku 2016 bolo pre výkon epidemiologickej závažnej činnosti vydané rozhodnutím regionálneho hygienika 20 karanténnych opatrení pri črevných nákazách (9 kontaktom s chorými na kamylobakteriálnu enteritídu a 11 na salmonelózu).

V 29 prípadoch bol rozhodnutím regionálneho hygienika nariadený lekársky dohľad osobám, ktoré boli v kontakte s osobou pozitívnou na VHA.

Bolo vydané 1 rozhodnutie kontaktu z chirurgickej kliniky v Bratislave s pacientom pozitívnym na Klebsiellu pneumoniae carbapenemáza.

Jednej osobe bol pred cestou do zahraničia na požiadanie vystavený certifikát o negativite protilátok HIV (po predchádzajúcom odbere a vyšetrení krvi).

Poradňu HIV/AIDS spojenú s poradenstvom a anonymným odberom krvi navštívilo 33 klientov. 14 klientov využilo poradenstvo formou e-mailovej komunikácie bez návštevy poradne a 10 klienti formou telefonického konzultácie.

Etapy riešenia:

- aktívna spolupráca s oddeleniami klinickej mikrobiológie a klinickej biochémie je priebežná, v spolupráci s týmito oddeleniami je vykonávané aktívne vyhľadávanie infekčných ochorení
- úzka spolupráca s lekármi primárneho kontaktu, infektológmi, odborníkmi pre tuberkulózu
- denné využívanie SRV na okamžité hlásenie mimoriadnej epidemiologickej situácie a informovanosti
- informovanie zdravotníckej aj laickej verejnosti v oblasti infekčných ochorení, zvyšovanie edukácie obyvateľstva prostredníctvom regionálnych médií

Realizačné výstupy

- články v regionálnej tlači o aktuálnej situácii ako aj pri epidemickom výskyte prenosných ochorení – priebežne sa plní
- vykonanie analýzy prenosných ochorení za polrok 2016
- porovnanie výskytu polroku 2016 s polrokom 2015
- monitorovanie a kontrola prenosných ochorení
- monitorovanie rezistencie mikroorganizmov na ATB v spolupráci s klinickými pracoviskami – priebežne sa vykonáva
- zabezpečenie včasnosti hlásenia prenosných ochorení
- cestou informovanosti populácie o prenosných ochoreniach zlepšiť ich prevenciu – priebežne sa vykonáva osobne a prostredníctvom médií

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

Cieľ

1. posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení,
2. začlenenie surveillance infekčných ochorení v SR do siete EÚ,
3. dopracovanie modulu hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie,
4. návrh 7. modulu EPIS: Register očkovaných osôb.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení na Slovensku používaním epidemiologického informačného systému EPIS pripraveného v roku 2006 a využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje - centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnej databázy prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne, centrálnej databázy vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu, systému rýchleho varovania. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 – 2020) je potrebné zabezpečiť systematický zber, sumarizáciu a analýzu údajov o infekčných ochoreniach a monitorovaní zdravia obyvateľov, nájsť vhodný spôsob a mechanizmy podávania správ o epidemiologickej situácii na Slovensku a informovanosťou obyvateľov znižovať riziko vzniku infekčných ochorení.

VYHODNOTENIE

Za rok 2016 bolo spracovaných a do systému vložených:

- 1480 prípadov, z nich 648 bolo potvrdených, 790 možných a 42 pravdepodobných
- 451 spracovaných ohnisk
- 24 epidémií
- 4 hlásenia do SRV – 2xVHA, A09,A02.0

Vykonalé opatrenia :

➤ v ohniskách:

- dezinfekcia 448 x
- zdravotná výchova 448 x
- vyhľadanie podozrivých z nákazy 1487
- vyhľadanie podozrivých z ochorenia 0
- informovanie zainteresovaných 64 x
- vyšetrenie zvierat 0 x

➤ u kontaktov:

- lekársky dohľad 30 x
- zvýšený zdravotný dozor 20x
- odporúčané očkovanie 36 x
- profylaxia ATB 0 x

6.4 Nozokomiálne nákazy

Cieľ

1. zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach;
2. rozšírenie prevencie NN na princípe dobrovoľnosti a anonymity so spätnou väzbou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti;
3. ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN;
4. získanie výsledkov jednotnou metodikou ako v iných krajinách EU s cieľom možnosti porovnania s inými krajinami a v rámci nemocníc;
5. posilniť edukáciu epidemiológov a klinických zdravotníckych pracovníkov v problematike surveillance nozokomiálnych nákaz, hlavne v oblasti intervenčnej epidemiológie pri výskyte NN vyvolaných závažnými nemocničnými patogénmi.

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup, dobrú medzi odborovú spoluprácu odborníkov verejného zdravotníctva a zdravotníckej starostlivosti, zdokonalenie a rozpracovanie legislatívy v oblasti nemocničnej epidemiológie zdravotníckych zariadení, vytvorenie štandardných pracovných postupov pre výkon štátneho zdravotného dozoru v zdravotníckych zariadeniach, zintenzívnenie edukačných pregraduálnych a postgraduálnych programov.

Gestor

RÚVZ so sídlom v Trenčíne a v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Požiadavky na posilnenie surveillance a kontroly závažných nozokomiálnych nákaz na rizikových lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení (chirurgické smery, OAIM, JIS), realizácia výstupov prevalenčných sledovaní NN v zdravotníckych zariadeniach sú v súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 – 2020) a odporúčaním Rady Európy o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií vzniknutých v súvislosti so zdravotnou starostlivosťou (2009/C 151/01). Skvalitnením surveillance a kontroly NN, kontroly hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky, manažmentu závažných NN a spätnej väzby k ošetrovateľom, ako poskytovateľom údajov o NN, môžeme významne ovplyvniť výskyt NN a zvýšiť bezpečnosť pacientov. Sledovanie mikrobiálnej rezistencie na ATB a biocídy, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi, aplikácia správnych režimových opatrení, zlepšenie laboratórnej spolupráce, využitie existujúcich programov EÚ a edukácia odborníkov na kontrolu nemocničných infekcií sú neoddeliteľnou súčasťou všetkých programov zaoberajúcich sa zlepšením bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach.

VYHODNOTENIE

Od februára tohto roku boli dočasne pozastavené povolenia na prevádzkovanie interného oddelenia, gynekologicko – pôrodnického, OAIM vo Všeobecnej nemocnici v Banskej Štiavnici. Pozastavenie bolo vydané Banskobystrickým samosprávnym krajom.

ŠZD s mikrobiálnym monitoringom bol v roku 2016 vykonaný v lôžkovej časti Svet zdravia, a.s., Všeobecnej nemocnice v Žiari nad Hronom na internom oddelení JIS a na internom oddelení B. Mikrobiálny monitoring bol vykonaný na chirurgických operačných sálach, chirurgickom oddelení, chirurgickom oddelení JIS, detskom oddelení, internom oddelení A, OAIM, neurologickom oddelení, gynekologicko-pôrodnickom oddelení, gynekologickej operačnej sále, pôrodnej sále, ODCH Všeobecná nemocnica Banská Štiavnica a na dialyzačnom stredisku NOVAMED, s.r.o. ŠZD bez mikrobiálneho monitoringu bol vykonaný na detskom oddelení Svet zdravia a.s. ZH a v 12 zdravotníckych zariadeniach (neštátne zariadenia ambulantného typu) - v 4 ambulanciách praktického lekára a v 8 pediatrických ambulanciách. Pri previerkach zdravotníckych zariadení bolo odobratých 290 sterov z prostredia, 19 z rúk zdravotníckeho personálu na kontrolu dezinfekcie a 43 sterov a odberov materiálov na kontrolu sterility. Pri kontrolách sa sledovali postupy BOT, hlavne pri invazívnych zákrokoch, zásobovanie dezinfekčných prostriedkov (DP), postup dekontaminácie, výkon dezinfekcie – škála použitých DP, riedenie a ich účinnosť, harmonogram striedania DP, výkon sterilizácie, vedenie evidencie vykonávanej sterilizácie a manipulácia so sterilným materiálom, zber, skladovanie a likvidácia nebezpečného odpadu.

Pri kontrolách bol kladený dôraz na dezinfekciu rúk zdravotníckych pracovníkov, ako aj na používanie jednorázových gumených rukavíc pri odbere biologického materiálu a manipulácii s pacientami.

Na odstránenie zistených nedostatkov v hygienicko – epidemiologickom režime boli uložené opatrenia na mieste, ktorých termín splnenia bol prerokovaný s vedeniami nemocnice.

Účinnosť sterilizačnej techniky bola prekontrolovaná u 142 sterilizačných prístrojov lôžkových a ambulantných zdravotníckych zariadeniach (91 STE a 51 AUT). Kontrola bola uskutočnená v termínoch ustanovujúcich vyhláškou MZ SR 553/2007 pri ŠZD sterilizačnej techniky.

V spolupráci s pracovníčkou HŽP bol vykonaný ŠZD v zdravotníckych zariadeniach (neštátne zdravotnícke zariadenia ambulantného typu) na základe žiadostí o vydanie rozhodnutia na uvedenie priestorov zdravotníckych zariadení do prevádzky a to v 16 prípadoch. Zároveň boli schválené aj prevádzkové poriadky. Schválenie prevádzkového poriadku na základe žiadosti bolo vydané pre dve zubné ambulancie.

Zdravotnícki pracovníci v lôžkových aj ambulantných zdravotníckych zariadeniach boli vedení v problematike nozokomiálnych nákaz, sterility a dezinfekcie predmetov a prostredia. Komisia pre nozokomiálne nákazy vo Všeobecnej nemocnici v Žiari nad Hronom v roku 2016 zasadala jeden krát.

Všeobecná nemocnica v Žiari nad Hronom pokračovala v hlásení NN aj elektronickou formou. Aj napriek tomu nezodpovedala skutočnému stavu. Pri týchto nozokomiálnych nákazách sú sledované jednotlivé etiologické agensy, polyrezistentné kmene a ich rezistencia na antibiotiká.

V roku 2016 bolo hlásených zo spádových nemocníc 107 nozokomiálnych nákaz (minulý rok 96) a to, 21 enteritíd vyvolaných *Clostridium difficile*, 52 x septikémie, 15 infekcia HDC, 7 x infekcia DDC, 2 x infekcia močovej sústavy, 1x v infekcia v mieste chirurgického výkonu, 2x flebitída a 7 x iné lokálne infekcie kože.

Aj v roku 2016 boli lôžkové oddelenia zapojené do Kampane „Umývaj si ruky, zachrániš život“. V rámci tejto kampane bol vykonaný mikrobiálny monitoring rúk vybraných zdravotníckych pracovníkov na chirurgickom oddelení a odborný seminár venovaný tejto problematike určený pre všetkých zamestnancov.

V roku 2016 boli plnené 3 štúdie (projekty):

- v rámci programu HELICS - na surveillance NN, konkrétne infekcie chirurgických rán po cholecystektómii, vykonal zber povinných údajov na chirurgickom oddelení, po vložení dát bol odoslaný gestorovi – 54 pacientov (RÚVZ Trenčín).
- pri plnení prevalenčného sledovania „Infekcie súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti v európskych zariadeniach dlhodobej starostlivosti (HALT -3)“ boli navštívené 2 zariadenia (DSS Ladomerská Vieska, DDaDSS Žiar nad Hronom). Zistené údaje od 193 klientov boli spracované a zaslané gestorovi štúdie (RÚVZ TN).
- v rámci plnenia štúdie – „Európska surveillance infekcií *Clostridium difficile*“ bolo počas sledovaného obdobia od 1.10. do 31.12.2016 spracovaných a zaslaných gestorovi (RÚVZ TN) 12 enteritíd vyvolaných *Clostridium difficile* nozokomiálneho charakteru a 1 enteritída CDI nie NN charakteru podľa stanoveného manuálu.

Etapy riešenia

- spolupráca s lekármi zodpovednými za hlásenie NN
- spolupráca s oddelením klinickej mikrobiológie, hlásenie polyrezistentných kmeňov a nebezpečných nozokomiálnych kmeňov
- spolupráca s manažérom ošetrovateľskej kvality pri a zdravotníckymi pracovníkmi pri kontrolách štandardných postupov HER oddelení a BOT

- mikrobiálny monitoring bol vykonávaný podľa harmonogramu v spolupráci s RÚVZ v Banskej Bystrici
- pokračovanie surveillance NN v programe HELICS, konkrétne infekcie chirurgických rán po cholecystektómii aj v roku 2016
- zdravotnícki pracovníci boli vedení v problematike NN pri kontrolách jednotlivých oddelení, ale aj na prevádzkových zasadnutiach
- ŠZD v lôžkových a ambulantných zariadeniach v spádových ZZ bol vykonávaný podľa harmonogramu
- priebežné monitorovanie a aktívne vyhľadávanie závažných nozokomiálnych nákaz
- participácia na projekte ECDC zameraného na surveillance infekcií *C. difficile*

Realizačné výstupy

- analýza výskytu nozokomiálnych nákaz za I. polrok 2016
- analýza NN (infekcie chirurgických rán po cholecystektómii) v programe HELICS
- monitorovanie a kontrola NN
- zlepšenie hlásnej služby
- kontrola štandardných postupov pri ošetrovaní pacientov a HER
- realizácia projektu ECDC v mesiacoch október – december 2016

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie, vrátane bioterorizmu

Cieľ

1. ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami;
2. zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh;
3. podporovať medzirezortnú spoluprácu;
4. skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a ďalších vysokovirulentných nákaz (Ebola, MeRsCoV, vtáčia chrípka, SARS, mor, atď.),
5. rozvíjať stratégiu spoločnej krízovej komunikácie.

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, komunikáciu na národnej a medzinárodnej úrovni.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Rýchla a koordinovaná reakcia na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie (ktoré môžu vzniknúť v súvislosti s vypustením biologických látok týkajúcich sa prenosných ochorení) alebo v súvislosti s očakávanou pandémiou chrípky, si vyžaduje dostatočné kapacity v oblasti ľudských zdrojov, materiálneho zabezpečenia a vedomostného potenciálu. Na úrovni EÚ, ale aj na národnej, krajských a okresných úrovniach, svoju nezastupiteľnú úlohu zohrávajú stratégie spoločnej krízovej komunikácie, pripravenosť zdravotníctva, medzirezortná spolupráca, risk assesment a risk manažment. Prioritami sú plány na podporu všeobecnej pripravenosti a vhodnej reakcie na ohrozenie zdravia v prípade

potreby. V oblasti verejného zdravotníctva dôležitú úlohu zohráva aj informovanosť obyvateľov. Všetky činnosti na ochranu pred zdravotnými ohrozeniami obyvateľov SR sú koordinované s ECDC a EK.

VYHODNOTENIE

Rýchla a koordinovaná reakcia na zdravotné hrozby:

V roku 2016 pravidelne mesačne boli mailom doručované na RÚVZ rozpisy služobnej pohotovosti zamestnancov odboru krízového riadenia jednotlivých okresných úradov a boli aktualizované kontakty Štábov krízového riadenia v spádových okresoch.

V spádových regiónoch nebolo potrebné v prvom polroku riešiť mimoriadnu situáciu hrozby úmyselného vypustenia biologických a chemických látok.

Denne sa sleduje a podľa potreby využíva hlásenie v systéme rýchleho varovania.

Kapacity na zvládnutie pandémie chrípky a riešenie osobitných zdravotných hrozieb

V máji 2016 sa uskutočnil seminár vo Všeobecnej nemocnici v Žiari nad Hronom „Koordinácia postupov pri zistení vysoko nebezpečnej nákazy v Slovenskej republike“ a v júni 2016 bol na RÚVZ v Žiari nad Hronom obsahovo rovnaký seminár uskutočnený pre všeobecných lekárov spádových okresov. Usmernenie hlavného hygienika SR v súvislosti s vírusom ZIKA bolo zverejnené na našej webovej stránke a odoslané mailovou poštou lekárom prvého kontaktu.

Témy „Koordinácia postupov pri zistení vysoko nebezpečnej nákazy v Slovenskej republike“ a „Usmernenie hlavného hygienika SR v súvislosti s vírusom ZIKA“ boli prezentované na 2 vnútroúradných seminároch pre zamestnancov RÚVZ.

Etapy riešenia a realizácia

- *aktualizácia kontaktov v Usmernení HH SR a pre KOS ZZS*
- vypracovanie aktuálneho stavu pripravenosti na vysoko nebezpečné nákazy vrátane OOPP
- v prípade mimoriadnej situácie zvolenie zasadnutia RPK
- priebežná spolupráca s krízovým štábov CO, v prípade potreby iniciovanie a zvolania, aktualizácia kontaktov
- kontinuálne monitorovanie a hlásenie akútnych respiračných ochorení so zameraním na chrípku a chrípke podobné ochorenia
- v chrípkovej sezóne zabezpečiť informovanosť zdravotníckej aj laickej verejnosti o epidemiologických opatreniach a samotnej chorobnosti
- školenie všeobecných lekárov o postupoch pri zistení osoby podozrivej z ochorenia na vysoko nebezpečnú nákazu – jún 2016
- školenie nemocničných lekárov o postupoch pri zistení osoby podozrivej z ochorenia na vysoko nebezpečnú nákazu – máj 2016

6.6 Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV v SR

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Gestor

ÚVZ SR, NRC pre poliomyelitídu

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých aktivitách surveillance poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetřovania odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov a iných enterovírusov vo vonkajšom prostredí. Sledovanie cirkulácie poliomyelitických vírusov a iných enterovírusov vyšetřovaním odpadových vôd sa začalo v rámci surveillance poliomyelitídy vykonávať vo vybraných lokalitách Slovenska v roku 1970.

Environmentálna surveillance spočíva vo virologickom vyšetřovaní odpadových vôd vykonávanom celoslovensky podľa nariadenia hlavného hygienika Slovenskej republiky. Vzorky sa odoberajú systematicky najmä vo väčších mestách a v utečeneckých táboroch a to v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

VYHODNOTENIE

V roku 2016, tak ako po minulé roky, bol vykonaný odber odpadovej vody z odberovej lokality v Žiari nad Hronom v mieste vyústenia odpadovej vody do čističky odpadových vôd podľa časového harmonogramu vypracovaného RÚVZ v Banskej Bystrici. Odpadová voda bola doručená po odbere do laboratórií RÚVZ Banská Bystrica. Všetky výsledky vyšetření boli negatívne.

V roku 2016 nebolo zaznamenané ani jedno ochorenie na akútnu chabú obrnu.

Etapy riešenia

- odbery odpadovej vody podľa časového harmonogramu
- monitorovanie výskytu ochorení ACHO, prípadne ich aktívne vyhľadávanie

Realizačné výstupy

Plnenie úlohy je zamerané na udržanie certifikácie eradikácie poliomyelitídy v SR

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Cieľ

V Slovenskej republike sú najohrozenejšou skupinou mladí ľudia, ktorí v súčasnosti dospievajú skôr, začínajú skôr pohlavne žiť, ale nemajú ešte upevnené väzby zodpovednosti voči sebe samým i okoliu. Správajú sa riskantnejšie a sú náchylnejší k akvizovaniu pohlavne prenosných ochorení, vrátane AIDS, ako dospelí ľudia.

Cieľom projektu je, aby mladí ľudia, predovšetkým žiaci 9. ročníkov základných škôl a stredných škôl diskutovali o týchto problémoch a netradičným spôsobom (hrou), účasťou na tomto projekte, získali a osvojili si čo najviac vedomostí o problematike HIV/AIDS, iných pohlavne prenosných ochorení, antikoncepcii, sexuálnom správaní, až po formovanie humánneho prístupu a podpore sociálneho cítenia k ľuďom HIV pozitívnym a chorým na

AIDS. Dôslednou realizáciou projektu očakávame zmenu postojov a správania sa mladých ľudí.

Anotácia

Projekt vychádza z prijatých programov a aktivít HIV/AIDS v SR a z interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“, predlohou ktorého bol projekt nemeckej Spolkovej centrály pre zdravotnú osvetu BZgA, nazvaný „Mitmach - Parcours zu AIDS, Liebe und Sexualität“.

I napriek dostupnosti informácií, ktoré sú v dnešnej dobe k dispozícii, sa počet HIV pozitívnych stále zvyšuje. Prevencia je prevažne založená na báze pasívneho prijímania informácií. Pokiaľ nie je vytvorený priestor pre diskusiu a hlbšie pochopenie, základné fakty bývajú väčšinou čiastočne známe, ale neakceptované. Preto v rámci projektu sa na školách budú organizovať stretnutia so študentmi, kde získajú potrebné vedomosti a informácie v danej problematike netradičnými metódami. Súčasťou projektu bude aj zisťovanie vedomostnej úrovne a zmeny postojov študentov pred účasťou a po účasti na stretnutí, ktoré sa uskutoční formou dotazníkov.

VYHODNOTENIE

V roku 2016 sa neuskutočnil ani jeden cyklus, na RÚVZ nebola doručená ani jedna žiadosť zo školy.

V rámci plnenia úlohy č. 6.7. zamestnankyne oddelenia výchovy k zdraviu sa podieľali na rôznych aktivitách s cieľom zážitkovou formou upevniť charaktery mladých ľudí vo vzťahu k prevencii HIV/ AIDS a sexuálne prenosných ochorení.

Aktivity na školách počas roku:

Formou 24 interaktívnych prednášok bolo hravou formou informovaných o prevencii HIV/AIDS spolu 354 účastníkov – len téme HIV/AIDS v rámci svetového dňa bolo venovaných 5 prednášok pre 92 žiakov (Gymnázium Banská Štiavnica, SZŠ Žarnovica, SOŠOaS Žiar nad Hronom, SOŠpN Kremnica), problematike HIV/AIDS sa venovala pozornosť i v rámci prednášok pod názvom Dospievanie (13 prednášok pre 175 žiakov), antikoncepcia a plánované rodičovstvo (4 prednášky pre 44 žiakov), pohlavné choroby – 2 prednášky pre 18 účastníkov), sexuálna výchova (1 prednáška pre 25 účastníkov).

Aktivity v rámci svetového dňa :

- Gymnázium Banská Štiavnica, 1 prednáška - 29 účastníkov, distribúcia zdravotne výchovného materiálu – 25 ks
- Špeciálna základná škola Žarnovica, 1 prednáška – 20 účastníkov distribúcia zdravotne výchovného materiálu – 15 ks
- Stredná odborná škola obchodu a služieb Žiar nad Hronom 2 prednášky – 31 študentov - distribúcia zdravotne výchovného materiálu – 25 ks
- Stredná odborná škola pre nepočujúcich Kremnica – 1 prednáška – 12 študentov - distribúcia zdravotne výchovného materiálu - 10 ks

Tabuľka č. 1

Edukačné aktivity v rámci projektu „Hrou proti AIDS“ realizované RÚVZ v SR a iné edukačné aktivity:

RÚVZ	Hrou proti AIDS			Besedy/prednášky (.....xZŠ/.....osôb,xSŠ/.....osôb)	Iné aktivity (.....x panely, média, letáky.....)
	Počet aktivít/ počet edukov- ných	ZŠ/ poč. žiacov	SŠ/poč. štud.		
Žiar nad Hronom	0	0	0	Gymn. BŠ - 1 (29), ŠZŠ Žarnovica - 1(20) SOŠOaS ZH – 2(31) SOŠpN-1(12)	ZVmateriál-75ks
Spolu				5 (92)	75

Poznámka – v zátvorkách sú uvádzané počty účastníkov a prednášky len s témou HIV/AIDS

Okrem týchto aktivít aj v roku 2016 prebiehalo individuálne poradenstvo prevencie HIV. Poradňu HIV/AIDS, zriadenú v RÚVZ, pre poradenstvo, anonymný odber a vyšetrenie krvi navštívilo 33 klientov. 14 klientov využilo poradenstvo formou e-mailovej komunikácie bez návštevy poradne a 10 klienti formou telefonickú konzultácie. Jednému klientovi bol vystavený certifikát.

Dňa 15.12.2016 bolo vyhodnotenie tohto projektu zaslané samostatne gestorovi RÚVZ Košice.

6.8 Poradne v očkovania

Cieľ

Posilnenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ Bratislava – hlavné mesto, RÚVZ so sídlom v Trnave

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Očkovanie patrí k významným a účinným spôsobom prevencie infekčných chorôb. Tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. V krajinách, kde je zaočkovanosť nízka, t. j. nie je dostatočná kolektívna imunita, dochádza k epidemickým výskytom mnohých, očkovaním preventabilných ochorení. ÚVZ SR a regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike zaznamenávajú nárast antivakcinačných aktivít. Správna informovanosť o očkovaní má jednoznačne pozitívny vplyv na podporu zaočkovanosťi populácie.

VYHODNOTENIE

Poradňa očkovania je určená pre všetkých záujemcov o informácie v oblasti povinného pravidelného a odporúčaného očkovania, očkovania pred cestou do zahraničia a komplexné

poradenstvo súvisiacich s technikou aplikácie vakcín, zložení vakcín, nežiadúcich účinkoch a platnou legislatívou v tejto oblasti.

O poradenstvo v problematike povinného pravidelného očkovania v detskom veku sa zaujímali štyria rodičia a 14 klientov pred cestou do zahraničia. V 6 prípadoch boli zákonní zástupcovia 10 detí predvolaní do poradne očkovania s cieľom prehodnotenia ich postojov k očkovaniu. Z dôvodu, že nedošlo k žiadnej zmene v troch prípadoch a deti neboli očkované, bolo prístupné k priestupkovým konaniam (2x pokarhanie, 1x bloková pokuta).

V roku 2016 boli VLPDD hlásené odmietnutia očkovania písomnou formou z 10 detských ambulancií od 66 detí – u 42 detí kompletne odmietnutie, v 16 prípadoch základné očkovanie MMR a v šiestich prípadoch preočkovanie proti MMR a jedno preočkovanie Infanrix Poliom v 6. rokoch dieťaťa a v jednom prípade Boostrix Polio v 13. roku života dieťaťa.

Riešenie

Poskytovanie informácií o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní – povinnom, odporúčanom, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín či nežiaducich reakciách so zameraním aj nabaďúce matky.

Časové obdobie

Realizačné výstupy

- zvýšenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach,
- zníženie odmietaní očkovania,
- informovanie verejnosti o vakcinologickom poradenstve RÚVZ

6.9 Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania

Cieľ

Hlavným cieľom projektu je zvýšenie vedomostí budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním.

Gestor

RÚVZ so sídlom v Komárne

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Projekt je zameraný na realizáciu intervencie, ktorá vyplynula z výsledkov výskumu realizovaného v rámci Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v rokoch 2013 – 2014 pod názvom „Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu.“

Cieľom projektu je jednoduchým a interaktívnym spôsobom edukácie zvýšiť povedomie najmä budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním, o rizikách súvisiacich s ich priebehom, možnými komplikáciami a následkami, o možnostiach a význame účinnej prevencie očkovaním. Cieľovou skupinou budú najmä žiačky vyšších ročníkov stredných škôl. Pozornosť sa zameria aj na vybudovanie kritického postoja účastníkov k rôznym zdrojom informácií súvisiacich s očkovaním. Súčasťou edukácie bude aj ukážka

manipulatívnych a zavádzajúcich techník používaných odporcami očkovania. Medzi hlavné 4 tematické okruhy bude patriť:

- problematika povinného očkovania,
- zdroje informácií o očkovaní, kritický pohľad na internet (okruhy s názvami: „Pridavné látky“, „Prečo toľko vakcín“, Nežiaduce účinky po očkovaní“, „Prečo stále očkujeme“
- kvalita života očkovanej a neočkovanej osoby
- význam individuálnej a kolektívnej imunity.

Efekt intervencie sa plánuje zisťovať formou dotazníka.

VYHODNOTENIE

Projekt sa uskutočnil v mesiaci jún na 3 stredných školách v meste Žiar nad Hronom a to na Gymnáziu (61 študentov), Strednej odbornej škole obchodu a služieb (19 študentov) a Súkromnej strednej odbornej škole obchodnej (9 študentov). Celkove sa ho zúčastnilo 89 z toho 28 mužov a 61 žien.

Študenti vyplňali dotazník pred edukáciou a po nej. Po ukončení akcií na školách boli dotazníky v mesiaci jún odoslané na RÚVZ v Komárne, ktoré boli vyhodnotené v októbri 2016. Bola sledovaná úroveň vedomostí ako aj postoje k očkovaniu z obidvoch dotazníkov a následne vykonané zhodnotenie úspešnosti edukácie. V našom regióne podobne ako v celkovom hodnotení sa odzrkadlili novonadobudnuté vedomosti u študentov zvýšením počtu správnych odpovedí.

9 ODDELENIE VÝCHOVY K ZDRAVIU

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Medziodborová úloha – plnia odbor podpory zdravia, odbor epidemiológie, odbor hygieny životného prostredia, odbor preventívneho pracovného lekárstva a odbor hygieny výživy.

Cieľ

Vytváranie partnerstiev medzi jednotlivými zložkami spoločnosti s cieľom podporovať a rozvíjať verejné zdravie tak, aby sa dosiahlo trvalé zlepšenie zdravia obyvateľstva.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Vláda SR sa vo svojom Programovom vyhlásení na roky 2010 – 2014 na úseku verejného zdravotníctva zaviazala posilniť prevenciu a motiváciu k nej aj prostredníctvom aktualizácie NPPZ, ktorého realizácia je vo významnej miere úlohou regionálnych úradov verejného zdravotníctva, a to predovšetkým odborov/oddelení podpory zdravia.

Realizácia cieľov Národného programu podpory zdravia (NPPZ) zabezpečuje intervenciu v širokom zmysle slova – od hospodárskej, sociálnej, zdravotnej politiky štátu, až po intervenčné projekty na všetkých úrovniach spoločnosti. NPPZ sa opiera o výsledky monitorovania zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a tiež o projekty a programy, ktoré mapujú výskyt rizikových faktorov chronických neinfekčných ochorení u obyvateľov Slovenska. Aktualizovaný program je prioritne zameraný na ovplyvňovanie determinantov zdravia, znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva a na zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti. Hlavným cieľom aktualizovaného programu podpory zdravia ostáva dlhodobé zlepšovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky - elimináciou výskytu porúch zdravia, ktoré znižujú kvalitu života a ohrozujú človeka predčasnou smrťou. Člení sa na tieto oblasti:

1) Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení,

- A) Výživa a stravovacie zvyklosti,
- B) Fyzická inaktivita, dôležitosť podporovania fyzickej aktivity
- C) Tabak, alkohol, drogy,
- D) Zdravé pracovné a životné podmienky,
 - pracovné prostredie,
 - životné prostredie,

II. Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia

- 1. Kardiovaskulárne ochorenia (ďalej len „KVO“),
- 2. Diabetes mellitus (ďalej len „DM“),
- 3. Vybrané nádorové ochorenia.

2) Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení.

VYHODNOTENIE

1) Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení

A) *Výživa a stravovacie zvyklosti*

Pracovníci oddelenia podpory zdravia (oddelenia výchovy k zdraviu)

Výživa a stravovacie zvyklosti patria k prioritným oblastiam, ktorým oddelenie výchovy k zdraviu venuje zvýšenú pozornosť. Okrem odborného poradenstva v poradenskom centre podpory zdravia sa venovali pracovníci oddelenia predmetnej téme na školách a iných organizáciách.

Pracovníci OVkZ v rámci aktivít na školách zameraných na zásady správnej výživy, správneho životného štýlu zdôrazňujú význam dodržiavania zásad pitného režimu. Súčasťou aktivít na školách a pre dospelých je aj distribúcia zdravotno-výchovného materiálu.

Realizovaných bolo 81 interaktívnych prednášok a besied pre 960 detí a 14 pre 58 dospelých, z toho 25 prednášok o výžive pre 453 mladých účastníkov (10 pre 40 dospelých), 2 o poruchách výživy pre 37 mladých účastníkov, 3 o DM pre 79 mladých účastníkov (2 pre 10 dospelých), 8 o obezite a pohybe pre 79 mladých účastníkov a 2 pre 8 dospelých a 16 prednášok pre 279 mladých poslucháčov v oblasti zdravého životného štýlu. Z celkového počtu vyšetrení v PZ (193), v rámci ktorých bol vyhodnotený BMI index v počte 186 jeho zvýšené hodnoty zaznamenané v 98 prípadoch čo je 52,69%. Z počtu 46 vyšetrení u mužov malo BMI vyšší 67,39% a z počtu 140 vyšetrených žien malo zvýšený BMI 47,86%. Všetkým bolo poskytnuté odborné poradenstvo zamerané na úpravu stravovacích návykov, zdravú výživu a zvýšenie pohybovej aktivity. Klientom bola odporučená možnosť návštevy nadstavbových poradniach (poradňa zdravej výživy a znižovania nadváhy, poradňa pre optimalizáciu pohybovej aktivity).

Oddelenie OVkZ pripravilo spoločne s Územnou radou Mládeže SČK a Územným spolkom SČK v Žiari nad Hronom aktivity v rámci Svetového dňa Červeného kríža. Pripravili zaujímavé aktivity pre šiestakov základných škôl 9. mája 2016 na námestí v Žiari nad Hronom. OVkZ bolo pozvané na akciu a prezentovalo sa zdravotno-výchovným programom, zameraným na zdravú výživu. Žiaci skladali pyramídu zdravej výživy, zopakovali si vedomosti o vitamínoch, dve družstvá po dvoch členoch riešili labyrint o mede na čas, vyplňali tajničku a doplňovačky.

Plnil sa rojekt »Školské ovocie« Gestorovi projektu bolo zaslaných 194 vyplnených dotazníkov v programe Excel zo zariadení materských škôl a základných škôl. V tomto roku oddelenie nezaznamenalo žiadnu materskú škôlku, ktorá by nebola zapojená do projektu.

Distribuovaných bolo 19 titulov zdravotno-výchovného materiálu v počte 908 ks týkajúcich sa zdravej výživy a 3 tituly v počte 57 ks len s problematikou pitného režimu.

Pracovníci oddelenia hygieny výživy:

Okrem výkonu ŠZD a iných úloh plnili 3 programy a projekty ÚVZ SR s problematikou zdravej a bezpečnej výživy z pohľadu jej bezpečnosti pre zdravie - 3.6, „Monitoring príjmu jódu“ - 3.7 Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm a 3.8 „Monitoring príjmu kuchynskej soli“.

Pracovníci oddelenia hygieny výživy zabezpečili vyplnenie dotazníkov o monitoringu príjmu soli. Zo vzorky sledovaných nameraných hodnôt vyplýva, že bol zaznamenaný u 70 % respondentov vysoký príjem soli v porovnaní s odporúčanými výživovými dávkami pre

jednotlivé vekové skupiny. Okrem toho bolo zaznamenané, že energetická hodnota stravy u 70 % respondentov nespĺňa odporúčané výživové dávky pre jednotlivé vekové skupiny, z toho u 60 % respondentov sa jednalo o nízky príjem energie a u 10 % respondentov o vysoký príjem energie. Ďalej bol zistený nízky príjem sacharidov v sledovaných skupinách mužov a žien oboch vekových kategórií a to u 85 % respondentov. Príjem celkových bielkovín u 40 % respondentov naplnil odporúčané výživové dávky a u 50 % respondentov bol príjem bielkovín prekročený. U 30 % respondentov bol zistený vysoký príjem tukov.

Pracovníci oddelenia hygieny detí a mládeže::

v oblasti zdravej výživy plnili 2 projekty: „Monitoring výskytu chronických neprenosných ochorení u detí a adolescentov, ktoré si vyžadujú osobitný spôsob stravovania“ a projekt „COSI“(Childhood Obesity Suireillance Initiative), ktorý je súčasťou národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015-2025 realizovaný MZ SR metodikou WHO. Do projektu boli zapojené 2 vidiecke a jedna mestská základná škola.

B) Fyzická inaktivita, dôležitosť podporovania fyzickej aktivity

Pohybovej aktivite sa pracovníci OVkZ venujú formou prednášok a iných aktivít na školách, na aktivitách pre verejnosť a formou odborného poradenstva v poradenských centrách podpory zdravia či už v základnej poradni alebo nadstavbových poradniach. Pre skupinovú formu bolo zabezpečené poskytnutie priestorov školskej telocvične pre 38 cvičeníek. Otázka zvyšovania pohybovej aktivity je neodlučiteľnou súčasťou všetkých oblastí zameraných na prevenciu srdcovo-cievnych ochorení, znižovanie nadváhy a obezity.

V rámci „Svetového dňa - Pohybom ku zdraviu“ pracovníčky oddelenia sa zúčastnili dňa 31. mája 2016 „Dňa žiarskych škôl“ čo býva každoročná akcia pre všetkých žiakov základných škôl a žiakov 8-ročného gymnázia Žiar nad Hronom. V tomto roku sa na námestí moderovalo, tancovalo, spievalo, maľovalo na tvár, kreatívne tvorilo, ochutnávalo a súťažilo. Pracovníčky OVkZ pozvalo na túto akciu CVČ. Tematicky bol deň zameraný na pohyb, pre žiakov boli pripravené pohybové súťaže, vedomostné súťaže. Kto sa aktívne zapojil dostal odmenu. Okrem toho záujemcom pracovníčky zmerali krvný tlak a telesný tuk.

V poradni zdravia bolo poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti optimalizácie fyzickej aktivity 83 klientom, z toho 24 mužov a 59 žien. Z analýzy dynamiky zistených parametrov u klientov opakovane vyšetrených v sledovanom polroku vyplýva pozitívny trend vo zvýšení pohybovej aktivity a to podľa 39% nárastu hodnôt HDL-cholesterolu (u žien 42,3%ný nárast, 33,3% u mužov)

C) Tabak, alkohol, drogy

Tabak, alkohol a drogy sú v súčasnej dobe najpálčivejšie problémy našej mládeže a preto je tejto téme venovaných mnoho aktivít a stal sa aj jednou z regionálnych priorít „Droga ľahko zmení chcem na musím, berie všetko a zanechá len púšť“. V oblasti prevencie fajčenia a drogových závislostí bolo poskytnutých 70 meraní prístrojom Smokerlyzer a 118 prístrojom Spirometer.

V oblasti predchádzania fajčenia, abúzu alkoholu a drog pracovníčky oddelenia vykonali 58 interaktívnych prednášok pre 968 mladých poslucháčov a 1 prednášku pre 23 dospelých poslucháčov. V priebehu celého roka bolo téme drogových závislostí venovaných spolu 5 prednášok pre 87 účastníkov. Okrem týchto prednášok bolo téme fajčenia venovaných 32 prednášok pre 541 mladých účastníkov. Realizovaných bolo 21 prednášok s témou alkohol pre 340 detí.

31.5. sa niesol pod heslom „Tabak - smrteľný v každej podobe“ V mesiaci máj školy zvyšujú záujem o besedy ako chrániť deti a mládež nielen pred aktívnym, ale aj pasívnym

fajčením. Tohto roku pracovníčky oddelenia realizovali aktivity na besede v Špeciálnej základnej škole v Žarnovici.

Ako efektívnu a na veľmi dobrej úrovni možno hodnotiť spoluprácu s mestom Žiar nad Hronom v rámci plnenia projektu „Kalendár aktivít zameraných na prevenciu drogových závislostí a iných sociálne patologických javov“, do ktorého sú okrem RÚVZ ZH zapojené mnohé ďalšie subjekty – CPPPaP, OR PZ, odbor školstva, CVČ, Mestská polícia a i.

Spolupráca Centra voľného času v Žiari nad Hronom s RÚVZ - oddelením výchovy k zdraviu pokračovala aj v roku 2016 pri realizácii súťaže a záverečnom vyhodnotení súťaže „Viem kto som, viem čo chcem“, pokračovali v aktívnej spolupráci na projekte CPPPaP - „Prevenčné dni na ZŠ“, aktivity sa zúčastnilo 145 účastníkov. V rámci akcie boli rozdane informačné materiály.

Pracovníčky oddelenia počas aktivít distribuovali 4 druhy zdravotno-výchovných materiálov s tematikou fajčenia, drog a alkoholu v počte 127 kusov.

Oddelenie HDM plnilo projekt: “Global Youth Tobacco Survey 2016 na Slovensku (GYTS)”-

celosvetový projekt zameraný na dotazníkový prieskum sledovania výskytu fajčenia tabaku a faktorov s ním spojených. Do sledovania bolo v Základnej škole na Ul. M.R.Štefánika v Žiari nad Hronom zaradených podľa metodiky, 6 vybraných tried, kde sa dotazníkového prieskumu zúčastnilo 103 žiakov.

D) Zdravé pracovné a životné podmienky,

➤ pracovné prostredie

Pracovníci OPPL pri ochrane a podpore zdravých pracovných podmienok a pracovného prostredia plnili programy a projekty :

- 2.1. „Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce“ so zameraním na 2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce), 2.1.2.Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí a 2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém.Plnilí úlohu 2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci, 2.2.1 Zdravé pracoviská v spolupráci so základnou poradňou zdravia

V rámci projektu Zdravé pracoviská sa analyzovali rizikové faktory, sledoval sa zdravotný stav zamestnancov rizikových profesií. V spolupráci so zamestnávateľom (PZS) hodnotili výsledky objektívnych meraní faktorov práce a pracovného prostredia.

Individuálnym výjazdom základnej poradne zdravia (pracovníci OVkZ), priamo v spoločnosti Slovalco, a.s. a Neuman v Žarnovici boli poskytnuté skriningové vyšetrenia rizikových faktorov životného štýlu. Štandardnou metodikou práce zPZ bolo vyšetrených spolu 36 zamestnancov, z toho boli 22 žien. Klientom bolo poskytnuté spektrum vyšetrení (celkový cholesterol, HDL cholesterol, TG, GLU, v podniku Neuman z ich nákladov GPT a UA, meranie krvného tlaku, antropometrické vyšetrenie), ktoré orientačne určili hladinu individuálneho rizika na vznik kardiovaskulárnych chorôb klienta a poradenstvo v oblasti životného štýlu. V prípade potreby bola klientom v zmysle štandardných diagnostických postupov odporúčaná návšteva ošetrojúceho lekára a ďalšie potrebné vyšetrenia.

Ďalej plnili úlohu 2.4 Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách.

➤ životné prostredie

Pracovníci odd. HŽPZ v roku 2016 plnili 2 programy a projekty - 1.1 Plnenie akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky (NEHAP IV.) RÚVZ ZH

participuje na plnení regionálneho prioritného cieľa a to vykonávaním monitoringu kvality pitnej vody na spotrebiskách verejných vodovodov, výkonom ŠZD nad hromadným zásobovaním obyvateľov pitnou vodou, sledovaním vlastných vodných zdrojov u obyvateľov, ktorí o laboratórnu analýzu požiadajú a vykonávaním monitoringu kvality vôd na kúpanie. V individuálnych vodných zdrojoch, dôsledne sleduje výskyt dusičnanov v pitnej vode. Ďalej je to participácia v rámci svojich možností na plnení regionálneho prioritného cieľa III: Zameranie sa na prevenciu a zníženie respiračných ochorení spôsobených znečisteným vzduchom vo vnútri aj vonku, čím sa prispeje k zníženiu frekvencie výskytu astmatických záchvatov a k životu detí v prostredí s čistým ovzduším. Plnili regionálny prioritný cieľ IV: Zameranie na zníženie rizika ochorení a poškodenia zdravia v dôsledku účinku nebezpečných chemických látok (napr. ťažkých kovov), fyzikálnych javov (napr. nadmerný hluk, radiácia) a biologických látok. Plnili úlohu 1.2 Protokol o vode a zdraví – nastavenie a plnenie nových národných cieľov

Cieľom tohto programu je nastaviť nové národné ciele medzinárodného dokumentu *Protokol o vode a zdraví*. Na webovej stránke úradu sú priebežne uverejňované výsledky monitoringu kvality pitnej vody vo verejných vodovodoch v spádovom území RÚVZ Žiar nad Hronom. Cez IS Vody na kúpanie sú spracovávané aj správy o pripravenosti prírodných a umelých kúpalísk na kúpaciu sezónu, o vyhodnotení priebehu KS na jej konci a týždenná aktualizácia údajov o jej priebehu na prírodných a umelých kúpaliskách. Cez informačné systémy sú spracované výročné správy o pitnej vode a vode na kúpanie za každý rok.

II. Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia

- 1. Kardiovaskulárne ochorenia (ďalej len „KVO“),
- 2. Diabetes mellitus (ďalej len „DM“),
- 3. Vybrané nádorové ochorenia.

Ad 1) Najefektívnejším špecifickým nástrojom na zníženie mortality a morbidity na KVO je plnenie programu CINDI v jeho dlhodobých, strednodobých a krátkodobých cieľoch, ktoré sú plne v súlade s cieľmi a zameraniami Národného programu prevencie ochorenia srdca a ciev. Plnil sa formou odborného individuálneho poradenstva prostredníctvom činnosti poradenských centier podpory zdravia a činnosťou oddelenia výchovy k zdraviu, ktoré je zamerané svojimi aktivitami na skupiny mládeže a dospelých a verejnosť. Podrobne spracované v úlohe v 9.7.

Ad 2) Problematika ochorení na DM v posledných rokoch sa stáva jednou z prioritných celospoločenských problémov spoločnosti. Tohtoročný 7. Apríl – Svetový deň zdravia sa niesol pod heslom : **“Porazme cukrovku.“ (Beat diabetes)**. K tejto téme boli vydané letáky, článok do regionálnych novín a na webovú stránku úradu. Téma diabetes boli venované 2 prednášky pre 10 dospelých a 3 prednášky pre 79 mladých účastníkov. Distribuovaných bolo 10 titulov v počte 114 ks. Problematike DM sa venovali aj pracovníčky základnej poradne zdravia. V zPZ zaznamenali 37 klientov s vyššími hodnotami cukru. Z analýzy dynamiky glukózy počas sledovania v PZ došlo u 26,7% klientov k poklesu hladiny glukózy (14,3% u mužov a 37,3% u žien).

Ad 3) Podobne ako DM aj mortalita a morbidita na nádorové ochorenia má stúpajúci trend. Prevencii onkologických ochorení je venovaná zvýšená pozornosť v poradenskom centre podpory zdravia ako ja pri zdravotno-výchovných aktivitách oddelenia. Oddelenie sa zapojilo do aktivít v rámci Svetového dňa proti rakovine propagáciou na webovej stránke úradu. Do 7 regionálnych novín bol zaslaný článok pripravený pracovníkmi OVkZ. Bola vyhotovená nástienka vo vstupných priestoroch úradu. Pracovníci oddelenia vyhotovili letáky s názvom „Prevencia rakoviny hrubého čreva a konečníka - 4.február 2016 – Svetový deň boja proti rakovine“, z ktorých bolo distribuovaných 20 ks.

2) Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení.

Pracovníci oddelenia epidemiológie plnili úlohu **6.1. Národný imunizačný program SR.** Sledovali výskyt ochorení preventabilných očkovaním. V apríli 2016 boli všeobecní lekári pre deti a dorast a gynekológovia ambulantnej a lôžkovej zložky spádových okresov informovaní prostredníctvom e-mailovej pošty a osobnými návštevami o príprave a obsahu aktivít „Európskeho imunizačného týždňa“ (EIT). Článok pod názvom „Európsky imunizačný týždeň 2016“ bol odoslaný 8 regionálnym printovým médiám. Informačná vývesná tabuľa v budove RÚVZ v Žiari nad Hronom informovala o význame a princípoch očkovania a bezpečnosti očkovania a o všetkých aktivitách tejto kampane. Na webovej stránke RÚVZ v Žiari nad Hronom boli zverejnené informácie o EIT a celý týždeň bol aktívny pútač, ktorý informoval o prebiehajúcom týždni. Zabezpečovali poradňu očkovania a riešili problematiku odmietania povinného očkovania s rodičmi detí. Všeobecní lekári boli včas a priebežne informovaní o platnom očkovačom kalendári na rok 2016.

Pracovníci oddelenia epidemiológie plnili úlohu **6.2 „Surveillance infekčných chorôb“** a **6.3 Informačný systém prenosných ochorení** - zabezpečovali zber, sledovanie, opatrenia, sumarizáciu a hlásenie (do epidemiologického informačného systému EPIS) prenosných ochorení vrátane nozokomiálnych

V rámci prevencie proti nozokomiálnym nákazám - **6.4 Nozokomiálne nákazy**, pracovníci vykonávali ŠZD spolu s mikrobiálnym monitoringom.

V spolupráci s pracovníčkou HŽPZ bol vykonaný ŠZD v zdravotníckych zariadeniach (neštátne zdravotnícke zariadenia ambulantného typu) na základe žiadostí o vydanie rozhodnutia na uvedenie priestorov zdravotníckych zariadení do prevádzky. Zároveň boli schválené aj prevádzkové poriadky. Aj v roku 2016 boli lôžkové oddelenia zapojené do Kampane „Umývaj si ruky, zachrániš život“. V rámci tejto kampane bol vykonaný mikrobiálny monitoring rúk vybraných zdravotníckych pracovníkov na chirurgickom oddelení a odborný seminár venovaný tejto problematike určený pre všetkých zamestnancov.

Bol vykonaný zber povinných údajov na chirurgickom oddelení pre program HELICS na surveillance NN, konkrétne infekcie chirurgických rán po cholecystektómii.

V rámci plnenia úlohy **6.5. Mimoriadne epidemiologické situácie, vrátane bioterorizmu** na zabezpečenie rýchlej a koordinovanej reakcie na zdravotné hrozby boli pravidelne mesačne e-mailom doručované na RÚVZ rozpisy služobnej pohotovosti zamestnancov odboru krízového riadenia jednotlivých okresných úradov a boli aktualizované kontakty Štábov krízového riadenia v spádových okresoch.

V máji 2016 sa uskutočnil seminár v nemocnici Svet zdravia v Žiari nad Hronom „Koordinácia postupov pri zistení vysoko nebezpečnej nákazy v Slovenskej republike“ a v júni 2016 bol na RÚVZ v Žiari nad Hronom obsahovo rovnaký seminár uskutočnený pre všeobecných lekárov spádových okresov. Usmernenie hlavného hygienika SR v súvislosti s vírusom ZIKA bolo zverejnené na webovej stránke úradu a odoslané mailovou poštou lekárom prvého kontaktu. **6.6. Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV v SR**

V roku 2016, tak ako po minulé roky, bol vykonaný odber odpadovej vody z odberovej lokality v Žiari nad Hronom v mieste vyústenia odpadovej vody do čističky odpadových vôd podľa časového harmonogramu vypracovaného RÚVZ v Banskej Bystrici. Odpadová voda bola doručená po odbere do laboratórií RÚVZ Banská Bystrica. Všetky výsledky vyšetrení boli negatívne a nebolo zaznamenané ochorenie na akútnu chabú obrnu.

V rámci plnenia úlohy č. **6.7. Prevencia HIV/AIDS** Pracovníci oddelenia epidemiológie zabezpečovali individuálne poradenstvo prevencie HIV. Poradenstvo pre HIV/AIDS využilo 57 klientov, z nich 14 prostredníctvom e mailu, 10 telefonicky a 33 osobne (s anonymným odberom krvi na vyšetrenie protilátok) a 1 osobe bol pred cestou do zahraničia na požiadanie vystavený certifikát o negativite protilátok HIV (po predchádzajúcom odbere a vyšetrení

krvi). V jednom prípade bol výsledok laboratórneho vyšetrenia krvi (Alfa Medical) u anonymného klienta zo západoslovenského kraja reaktívny, klient bol ďalej riešený v NRC.

Pracovníčky oddelenia epidemiológie a výchovy k zdraviu realizujú aktivity v prevencii ochorení HIV/AIDS aj plnením projektu „Hrou proti AIDS“ a interaktívnymi prednáškami, o ktoré v roku 2016, nepožiadala žiadna škola.

Pracovníci oddelenia zabezpečujú prevádzku **Poradne v očkovaní (úloha 6.8)**.

V spolupráci s oddelením OVkZ plnili úlohu **6.9. „Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovaní“** kde na 5.stretnutiach na 3

stredných školách hravou formou („Očkovanie hrou“) edukovali 89 študentov, ktorí zároveň vyplnili vstupné a výstupné dotazníky zisťujúce úroveň ich vedomostí o očkovaní.

9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY A ZDRAVOTNÉHO UVEDOMENIA

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Cieľ

Na základe sledovania a hodnotenia zdravotného stavu obyvateľov Slovenskej republiky smerovať aktivity, edukácie a činnosti zamerané na preventívne opatrenia vedúce k zlepšeniu zdravotného stavu a zvýšeniu zdravotného povedomia.

Anotácia

Správa o zdravotnom stave obyvateľstva Slovenskej republiky sa predkladá na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky každé tri roky, naposledy v roku 2012, kedy bola 5.septembra 2012 uznesením č. 438 schválená vládou Slovenskej republiky.

Programy a projekty Úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike na rok 2016 a na ďalšie roky

Na základe tohto uznesenia bola predložená Správa o zdravotnom stave obyvateľstva SR za roky 2012 - 2014 na rokovanie vlády do 30. septembra 2015.

Správa o zdravotnom stave obyvateľstva SR vychádza zo základných údajov demografického vývoja obyvateľstva Slovenskej republiky, ktoré tvoria jej úvodnú časť. Opisuje epidemiologickú situáciu vo vývoji vybraných skupín ochorení chronických neinfekčných i infekčných za dané obdobie. Popisuje vývoj najzávažnejších chronických ochorení a iných závažných skupín chorôb z pohľadu úmrtnosti, chorobnosti, práceneschopnosti, invalidizácie. Správa hodnotí vývoj najmä tých chronických ochorení, ktoré sú najčastejšie príčinou negatívnych zmien zdravotného stavu obyvateľov Slovenskej republiky a zároveň hodnotí vývoj úmrtnosti aj v európskom kontexte. Poukazuje tiež na hlavné, základné rizikové faktory, ich výskyt a monitoring, ktoré súvisia s najčastejšími chronickými ochoreniami, urýchľujú ich vznik a výskyt. Uvádza ich výskyt a prevalenciu v populácii.

Realizácia úlohy a výstupy

1. Naďalej sledovať vývoj zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a v roku 2021 pripraviť záverečnú správu o zdravotnom stave obyvateľstva SR za roky 2015 – 2020

Časový harmonogram zberu dát na rok 2016:

máj – august: vyplnenie dotazníkov respondentmi

september – október: zadanie dotazníkov do počítača

VYHODNOTENIE

V roku 2016 pracovníci realizovali dotazníkový prieskum a zabezpečovali vyplnenie dotazníkov, ktorých je stanovený počet na 104. Vyplnené dotazníky sa priebežne vkladali do programu Excel, ktorého masku zaslal gestor – „Zdravotné uvedomenie obyvateľov SR 2016_maska“ a kompletne vyplnený súbor bol zaslaný na ÚVZ SR v stanovenom termíne do 30.10.2016.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025

Gestor

MZ SR, ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Cieľ

Zámerom Národného programu prevencie obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii, a eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení. Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 bol schválený vládou SR 2. septembra 2015.

Anotácia

Obezita sa stala celosvetovou pandémiou a v súčasnosti sa považuje za hlavnú hrozbu zdravotného problému. Obezita je zodpovedná za 2 – 8 % všetkých výdavkov na zdravotníctvo a 10 – 13 % úmrtí v rôznych častiach európskeho regiónu a počet tých, ktorí sú postihnutí kontinuálne narastá do alarmujúcich rozmerov. Na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 10 z 9. januára 2008 ÚVZ SR vypracoval a dňa 20. decembra 2010 na rokovanie vlády predložil „Správu o plnení Národného programu prevencie obezity v Slovenskej republike za roky 2008 - 2010“. Oblasti realizovaných aktivít: *Spoločná oblasť* (výchova a vzdelávanie, médiá a komunikácia, zdravotníctvo, socioekonomické faktory prostredia. *Pohybová oblasť* (budovanie športovísk, dopravná infraštruktúra), *Výživa*: poľnohospodárska politika, trh a marketingové stratégie.

Výstupy

Napĺňanie jednotlivých cieľov si každý subjekt realizuje sám v rámci svojich finančných možností. (Pilotné projekty, tlačové besedy, programy pre deti a seniorov, Svetové dni zdravia, Svetové dni pohybu, edukácia na školách).

VYHODNOTENIE

Prostredníctvom RÚVZ Žiar nad Hronom sa plnil cieľ zabezpečenia primeranej úrovne fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb zdravého fyzického a duševného vývoja. V spolupráci s vedeniami predškolských a školských zariadení, strednými školami boli pracovníkmi realizované zdravotno-výchovné aktivity zamerané na zásady zdravého životného štýlu, na zdravé výživové návyky. Zvýšená pozornosť bola venovaná pohybovej aktivite, ktorá má významnú úlohu v prevencii nadváhy a obezity u detí a mládeže. Boli realizované interaktívne prednášky a besedy venované zdravotno-výchovnému vzdelávaniu v oblasti správnej výživy, ako významného faktora v prevencii a redukcii nadváhy a obezity. Zdravotno-výchovné akcie na prehĺbenie vedomostí detí a mládeže v oblasti zdravej výživy vykonávali pracovníci oddelenia výchovy k zdraviu (ďalej OVkZ).

Realizovaných spolu bolo 172 interaktívnych prednášok a besied pre 2911 detí a 18 pre 111 dospelých, z toho 62 prednášok pre 1039 mladých účastníkov (8 prednášok Režim dňa pre 112 poslucháčov, 2 prednášky o poruchách výživy pre 37 účastníkov, 16 prednášok o zdravom životnom štýle pre 279 účastníkov, 25 o zdravej výžive pre 453 účastníkov, 3 o DM pre 79 účastníkov a 8 o obezite a výžive pre 79 účastníkov). U dospelých boli realizovaných 10 prednášok o výžive pre 40 poslucháčov, 2 prednášky o obezite a výžive pre 8 poslucháčov a 2 prednášky o DM pre 10 poslucháčov.

Tohtoročný 7. Apríl – Svetový deň zdravia sa niesol pod heslom : **“Porazme cukrovku.“ (Beat diabetes).** K tejto téme boli vydané letáky, článok do regionálnych novín a na webovú stránku úradu. Téma diabetes boli venované 2 prednášky pre 10 dospelých 3 prednášky pre 79 mladých poslucháčov.

V rámci „Svetového dňa - Pohybom ku zdraviu“ pracovníčky oddelenia sa zúčastnili dňa 31. mája 2016 „Dňa žiarskych škôl“ čo býva každoročná akcia pre všetkých žiakov základných škôl a žiakov 8-ročného gymnázia Žiar nad Hronom. V tomto roku sa na námestí moderovalo, tancovalo, spievalo, maľovalo na tvár, kreatívne tvorilo, ochutnávalo a súťažilo. Oddelenie výchovy k zdraviu RÚVZ Žiar nad Hronom pozvalo na túto akciu CVČ. Tematicky bol deň zameraný na pohyb, pre žiakov boli pripravené pohybové súťaže, vedomostné súťaže. Kto sa aktívne zapojil dostal odmenu. Okrem toho záujemcom pracovníčky zmerali krvný tlak a telesný tuk.

V roku 2016 pracovníčky oddelenia spolupracovali s CVČ na projekte (súťaži) **Viem kto som, viem čo chcem.** V priebehu druhého školského polroka 2016 mali žiaci všetkých 6.ročníkov základných škôl v meste cyklus prednášok, z ktorých bola jedna na tému »Sú energetik a čipsy lepšie ako ovocie a spánok?«

Plnil sa projekt »**Školské ovocie**« Gestorovi projektu bolo zaslaných 194 vyplnených dotazníkov v programe Excel zo zariadení materských škôl a základných škôl.

Oddelenie OVkZ pripravilo spoločne s Územnou radou Mládeže SČK a Územným spolkom SČK v Žiari nad Hronom aktivity v rámci Svetového dňa Červeného kríža. Pripravili zaujímavé aktivity pre šiestakov základných škôl 9. mája 2016 na námestí v Žiari nad Hronom. Oddelenie výchovy k zdraviu RÚVZ bolo pozvané na akciu a prezentovalo sa zdravotno-výchovným programom, zameraným na zdravú výživu. Žiaci skladali pyramídu zdravej výživy, „oprášili“ si vedomosti o vitamínoch, dve družstvá po dvoch členoch riešili labyrint o mede na čas, vyplňali tajničku a doplňovačky.

Obyvateľom ale aj školákovi boli poskytnuté aj iné služby – meranie tlaku, tuku, BMI, zdravotno-výchovné poradenstvo a zdravotno-výchovný materiál.

Poradenské centrum ochrany a podpory zdravia realizovalo 7 výjazdových aktivít poradne zdravia - Klub dôchodcov Horná Ves a Kremnica (46 klientov) a SZŠ v Kremnici (14 klientov), ZŠ Žarnovica (20 učiteľov), Gymnázium Banská Štiavnica (29 študentov) a Slovalco (15 zamestnancov) a Neumann (21 zamestnancov)..

Z celkového počtu vyšetrení v PZ (193), v rámci ktorých bol vyhodnotený BMI index v počte 186 jeho zvýšené hodnoty zaznamenané v 98 prípadoch čo je 52,69%. Z počtu 46 vyšetrení u mužov malo BMI vyššie 67,39% a z počtu 140 vyšetrených žien malo zvýšený BMI 47,86%. Všetkým bolo poskytnuté odborné poradenstvo zamerané na úpravu stravovacích návykov, zdravú výživu a zvýšenie pohybovej aktivity. Klientom bola odporučená možnosť návštevy nadstavbových poradniach (poradňa zdravej výživy a znižovania nadváhy, poradňa pre optimalizáciu pohybovej aktivity).

Súčasťou poradenského centra podpory zdravia pri RÚVZ ZH je POPA – skupinová forma činnosti tejto poradne bola vykonávaná v priestoroch telocvične II. ZŠ Štefánika 17

a pravidelne ju v roku 2016 navštívilo 38 cvičeníek. Cvičenie prebieha 2x týždenne pod vedením kvalifikovanej cvičiteľky.

V základnej poradni zdravia bolo evidovaných 192 klientov (47 mužov a 145 žien), z tohto počtu 98 vyšetrených opakovane. V základnej poradni zdravia sa poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu poskytuje paušálne každému klientovi s vyšším akcentom u klientov, u ktorých boli objektívne zistené prítomné rizikové faktory. Z analýzy dynamiky zistených parametrov u klientov opakovane vyšetrených v sledovanom polroku vyplýva pozitívny trend vo zvýšení pohybovej aktivity a to podľa 39% nárastu hodnôt HDL-cholesterolu (u žien 42,3% nárast, 33,3% u mužov) i napriek tomu však v dynamike hodnôt BMI a WHR ako po ostatné roky neboli zaznamenané podstatné zmeny.

Nadstavbovú poradňu zdravej výživy navštívili dve klientky.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Cieľ

Národný akčný plán pre problémy s alkoholom na roky 2013 – 2020 bol schválený vládou Slovenskej republiky 3.7.2013 uznesením č.341/2013. Hlavným zámerom národného akčného plánu je v prvom rade zvýšiť zdravotné uvedomenie vo vzťahu k podpore zodpovedného, kultúrneho a kontrolovaného užívania alkoholu. Dôležitou oblasťou je prevencia vo vzťahu k zvyšovaniu povedomia a informovanosti o nepriaznivých zdravotných a sociálnych dôsledkoch. Ďalším významným cieľom je oblasť kontroly predaja alkoholických nápojov, kontroly veku kupujúceho, kontroly požívania alkoholu na pracoviskách a v doprave. Akčný plán definuje konkrétne úlohy jednotlivých orgánov štátnej správy. Na tvorbe akčného plánu spolupracovala medzirezortná pracovná skupina.

Anotácia

Európsky akčný plán znižovania škodlivých účinkov alkoholu 2012 - 2020 bol schválený počas 61. zasadnutia Regionálneho výboru WHO pre Európu (Baku, 12-15. 9. 2011).

Slovenská delegácia vo vystúpení podporila prijatie tohto dokumentu v súlade s pozíciou EÚ. Európsky akčný plán vychádza z Globálnej stratégie znižovania škodlivých účinkov alkoholu prijatej v rámci zasadnutia WHA 17-21. 5. 2010. Zámerom Európskeho akčného plánu je poskytnúť krajinám usmernenie v podobe konkrétnych návrhov aktivít a v ich úsilí znižovať negatívne následky spôsobené užívaním alkoholu. Odporúča krajinám európskeho regiónu WHO formulovať, respektíve revidovať vlastné národné politiky v tejto oblasti. Ponecháva však samotným krajinám na zváženie, ktoré z navrhovaných opatrení najlepšie zodpovedajú ich potrebám.

VYHODNOTENIE

Prevencia zneužívania alkoholu patrí pri zdravotno-výchovných aktivitách oddelenia medzi prioritné problémy mládeže súčasnej doby. Na regionálnej úrovni bolo realizovaných spolu 21 interaktívnych prednášok pre 340 mladých poslucháčov. Interaktívnou formou bola deťom vysvetlená problematika vzniku závislosti na alkohol a jeho nebezpečenstvo najmä pre mladý organizmus. Potom deti zábavnou formou riešili úlohy k danej téme.

Distribuuovaný bol zdravotno-výchovný materiál s témou alkoholu v počte 98 ks.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA

Anotácia

Demografický vývoj vo svete i na Slovensku je charakterizovaný starnutím populácie ako dôsledok poklesu pôrodnosti a postupného posunu silných populačných ročníkov do dôchodkového veku. V Slovenskej republike je 13,95 % obyvateľov vo veku nad 65 rokov, priemerný vek obyvateľstva je u mužov 38,24 a u žien 41,43 rokov. Stredná dĺžka života pri narodení dosiahla v roku 2014 u mužov 73,19 rokov, u žien 80,00 rokov. Starnutie je aj priamym výsledkom zdravého životného štýlu. Hoci starnutie predstavuje prirodzenú súčasť životného cyklu človeka, v rámci spoločnosti je potrebné riešiť priamy dosah očakávaných demografických zmien. Súčasná mladá generácia by mala byť na túto situáciu pripravená, mala by vedieť, že staroba je súčasťou nášho života, ktorú treba akceptovať a pripravovať sa na ňu od mladosti.

Cieľ

Zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí a eliminovať tak sociálnu izoláciu, ktorá má negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí. Demografický vývoj vo svete i na Slovensku je charakterizovaný starnutím populácie ako dôsledok poklesu pôrodnosti a postupného posunu silných populačných ročníkov do dôchodkového veku. V Slovenskej republike je 13,13 % obyvateľov vo veku nad 65 rokov, priemerný vek obyvateľstva je u mužov 37,68 a u žien 40,87 rokov. Stredná dĺžka života pri narodení dosiahla u mužov 72,47 rokov, u žien 79,45 rokov. Starnutie je aj priamym výsledkom zdravého životného štýlu. Hoci starnutie predstavuje prirodzenú súčasť životného cyklu človeka, v rámci spoločnosti je potrebné riešiť priamy dosah očakávaných demografických zmien. Súčasná mladá generácia by mala byť na túto situáciu pripravená, mala by vedieť, že staroba je súčasťou nášho života, ktorú treba akceptovať a pripraviť sa na ňu od mladosti. Súčasná mladá generácia by mala byť na túto situáciu pripravená, mala by vedieť, že staroba je súčasťou nášho života, ktorú treba akceptovať a pripravovať sa na ňu od mladosti.

VYHODNOTENIE

V rámci Týždňa mozgu v prípravnej fáze boli informované školy a kluby dôchodcov, na webovej stránke banner, vyhotovená bola nástenka vo vstupnej hale úradu, pripravené pracovné listy a prednášky podľa cieľových skupín. Realizovaných bolo 6 prednášok pre 130 mladých účastníkov (ZŠ Župkov, ZŠ Vyhne, ZŠ A. Kmeťa Žarnovica, ŠZŠI Kremnica, Domov dôchodcov Nová Baňa, KD Horná Ves). Prednášok sa zúčastnilo 130 žiakov a 43 seniorov.

Distribuovaných bolo 490 pracovných listov. V nadväznosti na prednášku bol premietnutý DVD – „Bol raz jeden život“ – časť o mozgu.

Pri aktivitách so seniormi prednášky a práca s pracovnými listami, meranie TK, spirometria a Smokerlyzer.

V mesiaci október bola zrealizovaná 1 prednáška v Klube dôchodcov v Kremnici s témou „Úrazy v staršom veku“ pre 16 dôchodcov. Všetci dostali zdravotno-výchovný materiál poskytnutý ÚVZ SR a z vlastnej edície a výjazd poradne zdravia do Klubu dôchodcov v Kremnici, kde bolo vyšetrených kompletne podľa metodiky základnej poradne zdravia 21 klientov.

V rámci „Svetového dňa diabetu“ okrem propagácie na webovej stránke úradu a na úradnej nástenke bolia realizovaná 1 prednáška v Klube dôchodcov - Cukrovka a pohyb pre 10 účastníkov.

Bol realizovaný výjazd základnej poradne zdravia do klubu dôchodcov v Hornej Vsi, kde bolo vyšetrených 25 klientov.

Základnú poradňu zdravia navštívilo 91 klientov vo veku nad 55 rokov.

9.7 CINDI PROGRAM SR

Gestor

RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Cieľ

Dlhodobý, strednodobý a krátkodobý cieľ je plne v súlade s cieľmi a zameraniami Národného programu prevencie ochorenia srdca a ciev. Tým pri plnení programu CINDI v SR sa v partiálnych cieľoch zároveň realizujú aj niektoré úlohy tohto programu.

Anotácia

Vytvorenie integrovanej stratégie na trvalé ovplyvnenie determinantov chronických ochorení v populácii SR na národnej a regionálnych úrovniach. Zahŕňa tri kľúčové funkcie verejného zdravotníctva / podpory zdravia na všetkých úrovniach riadenia.

Súčasťou je vývoj, testovanie a vyhodnocovanie systémov determinantov a indikátorov zdravia, dotváranie a vylepšovanie programu Test zdravé srdce, vyhodnocovanie efektivity intervencií, tvorba metodík a vzdelávacích programov, budovanie partnerstiev a tvorba koordinačných nástrojov, tvarovanie sociálnych vzťahov, mestského plánovania, dlhodobé spoločenské plánovanie. Významnou stratégiou je spolupráca v rámci rezortu a snaha o zapojenie všetkých zdravotníkov do primárno-preventívnych aktivít, ako aj intersektorálna spolupráca (zdravé školy, zdravé pracoviská, zdravé mestá a i.).

Realizácia úlohy a výstupy: Intervencia v rámci programu CINDI:

Populačná stratégia (zameraná na populačné riziko) zahŕňa skupinové intervenčné aktivity (kurzy, prednášky, besedy, zážitkové podujatia, hry, tvorivé dielne), mediálne kampane (TV, rozhlas, tlač, veľkoplošné panely, plagáty, internet) a súťaže (Prestaň a vyhraj, Vyzvi srdce k pohybu).

Programy a projekty Úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike na rok 2016 a na ďalšie roky. Individuálna stratégia (zameraná na individuálne riziko) zahŕňa vyhľadávanie zdravých osôb v riziku a chorých, nepodchytených v kuratíve, vyšetrenie a anamnéza, identifikácia individuálneho rizika, poradenstvo spojené s nefarmakologickou intervenciou v oblasti zmeny životného štýlu, manažment klienta v poradniach zdravia, v špecializovaných nadstavbových poradniach, zameraných na elimináciu jednotlivých rizikových faktorov, počas výjazdových akcií poradní zdravia do obcí, na pracoviská, školy, úrady a účasťou na výstavách, hromadných podujatiach.

VYHODNOTENIE

Poradenské centrum podpory zdravia

Základná poradňa zdravia

V základnej poradni zdravia bolo vykonaných 193 vyšetrení z toho 47 mužov a 146 žien. Z uvedeného počtu išlo o základné prvé vyšetrenie v 94 prípadoch (20 mužov, 74 žien), počet kontrolných vyšetrení 99 (27 mužov, 72 žien) z počtu 98 opakovane vyšetrených klientov (27 mužov a 71 žien).

Spolu bolo vyšetrených **192 klientov** – 47 mužov a 145 žien.

Realizovaných bolo 7 výjazdových aktivít základnej poradne zdravia – 2x podnik – Slovalco v Žiari nad Hronom, Neuman v Žarnovici, zamestnanci 2 škôl (ZŠ Žarnovica, ŠZŠ Kremnica), študenti Gymnázia v Banskej Štiavnici, 2 KD – Horná Ves a Kremnica. Spolu bolo výjazdovou formou vyšetrených 145 klientov, čo je 75,52% klientely PZ.

Test zdravého srdca je paušálne robený všetkým klientom, či pri stabilnej alebo mobilnej PZ, vrátane opakovaných návštev.

Počet biochemických vyšetrení a meraní: 191 celkový cholesterol, 178 cukor, 189 triglyceridy, 191 HDL-cholesterol (spolu bolo realizovaných 749 štandardných biochemických vyšetrení). 176 x bol meraný celkový tuk prístrojom OMRON, 185 antropometrických meraní, 186 meraní TK. Podnik Neuman zakúpil pre zamestnancov nadštandardné prúžky – UA (21 meraní) a GPT – 21 meraní.

V základnej poradni zdravia bola odporučená návšteva LPS v 5 prípadoch pre novozistené alebo vysoké nefyziologické hodnoty sledovaných rizikových faktorov.

Nadstavbové poradne

POPA – vykonáva skupinovú formou v priestoroch telocvične II. ZŠ Štefánika 17 a pravidelne ju navštívilo 38 cvičeníek. Cvičenie prebieha 2x týždenne pod vedením kvalifikovanej cvičiteľky.

POFA – o individuálne poradenstvo neprejavil záujem žiadny klient.

Poradňu nefarmakologického ovplyvňovania krvného tlaku- navštívilo 12 klientov, počet meraní krvného tlaku 77. V 4 prípadoch boli klienti odporučení LPS.

Poradňu zdravej výživy: 2 klienti, 2 sedenia.

Poradňa HIV/AIDS -Poradenstvo pre HIV/AIDS využilo 57 klientov, z nich 14 prostredníctvom e mailu, 10 telefonicky a 33 osobne (s anonymným odberom krvi na vyšetrenie protilátok) a 1 osobe bol pred cestou do zahraničia na požiadanie vystavený certifikát o negativite protilátok HIV (po predchádzajúcom odbere a vyšetrení krvi). V jednom prípade bol výsledok laboratórneho vyšetrenia krvi (Alfa Medical) u anonymného klienta zo západoslovenského kraja reaktívny, klient bol ďalej riešený v NRC.

Aktivity OVkZ pre verejnosť:

V rámci „Týždňa mozgu“ bolo pracovníkmi oddelenia vykonaných 6 interaktívnych prednášok pre 43 dospelých a 138 mladých poslucháčov. v ZŠ Župkov, ZŠ Vyhne, ZŠ A. Kmeťa Žarnovica, SZŠI Kremnica, Domov dôchodcov Nová Baňa a KD Horná Ves.

Distribúovaných bolo 490 pracovných listov. V nadväznosti na prednášku bol premietnutý DVD – „Bol raz jeden život“ – časť o mozgu. Pri aktivitách so seniormi súčasťou prednášok bola práca s pracovnými listami, meranie TK, spirometria a Smokerlyzer.

Svetový deň boja proti rakovine bol propagovaný na webovej stránke úradu. Do 7 regionálnych novín bol zaslaný článok pripravený pracovníkmi OVkZ. Bola vyhotovená nástienka vo vstupných priestoroch úradu. Pracovníci oddelenia vyhotovili letáky s názvom „Prevencia rakoviny hrubého čreva a konečníka“ - 4. február 2016 a Svetový deň boja proti rakovine“, z ktorých bolo distribuovaných 20 ks.

V rámci „Svetového dňa - Pohybom ku zdraviu“ sa pracovníčky oddelenia zúčastnili „Dňa žiarskych škôl“ čo býva každoročná akcia pre všetkých žiakov základných škôl a žiakov 8-ročného gymnázia Žiar nad Hronom. V tomto roku sa na námestí moderovalo, tancovalo, spievalo, maľovalo na tvár, kreatívne tvorilo, ochutnávalo a súťažilo.

Aktivity Oddelenia výchovy k zdraviu zamerané na zlepšenie informovanosti o nepriaznivých následkoch fajčenia v mladom veku prebiehajú počas celého roka.

31.5. sa niesol pod heslom „Tabak - smrteľný v každej podobe“ V mesiaci máj školy zvyšujú záujem o besedy ako chrániť deti a mládež nielen pred aktívnym, ale aj pasívnym fajčením. Tohto roku pracovníčky oddelenia realizovali aktivity na besede v Špeciálnej základnej škole v Žarnovici.

Aj tento rok aktívne pokračovala spolupráca RÚVZ - OVkZ a Centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencii v Žiari nad Hronom. Aktivity prebiehali v žiarskych základných školách: ZŠ s MŠ Š. Moyses, ZŠ Ul. Dr. Janského 2, ZŠ Ul. Jilemnického 2 a ZŠ Ul. M. R. Štefánika č.17.

Aktivity boli určené pre žiakov 1. aj 2. stupňa. Triedy a témy boli zvolené podľa požiadaviek škôl. Témy prednášok a besied:

OVkZ - Dospievanie, Puberta, Zdravý životný štýl

CPPPaP - Násilie a šikana, Ako sa správne učiť, Poznaj svoj kariérový typ a Pozitíva a negatíva práce s PC (*zamerané na problematiku facebooku*).

Aktivít sa zúčastnilo 145 účastníkov. V rámci akcie boli rozdane informačné materiály.

Spolupráca Centra voľného času v Žiari nad Hronom s RÚVZ - oddelením výchovy k zdraviu pokračovala aj v roku 2016 pri realizácii súťaže a záverečnom vyhodnotení súťaže „**Viem kto som, viem čo chcem**“. Začalo sa interaktívnou besedou v januári na tému: ZDRAVIE SI CHRÁŇ – NAUČ SA POVEDAŤ NIE LEGÁLNYM DROGÁM, pre žiakov 6. ročníka všetkých základných škôl v meste. V priebehu druhého školského polroka mali besedy na témy: Škodlivé účinky nelegálnych návykových látok. (Mestská polícia Žiar nad Hronom), Sú „energeták“ a čipsy lepšie ako ovocie a spánok? (Oddelenie výchovy k zdraviu ZH) a Nadmerné vysedávanie pri PC a problém násilia. (CVC ŽH). Pri tejto téme sa využíval hrací koberec.

Aj tohto roku si oddelenie OVkZ pripomenulo spoločne s Územnou radou Mládeže SČK a Územným spolkom SČK v Žiari nad Hronom Svetový deň Červeného kríža. Pripravili zaujímavé aktivity pre šiestakov základných škôl dňa 9. mája 2016 na námestí v Žiari nad Hronom. Oddelenie výchovy k zdraviu RÚVZ bolo pozvané na akciu a prezentovalo sa zdravotno-výchovným programom, zameraným na zdravú výživu. Žiaci skladali pyramídu zdravej výživy, „oprášili“ si vedomosti o vitamínoch, dve družstvá po dvoch členoch riešili labyrint o mede na čas, vyplňali tajničku a doplňovačky. Obyvateľom ale aj školákovi boli poskytnuté meranie tlaku, tuku, BMI, zdravotno-výchovné poradenstvo a zdravotno-výchovný materiál.

Pracovníčky OVkZ sa zúčastnili s oddelením „**Motýliky**“ ŠKD pri II. ZŠ dňa interaktívneho vzdelávania s témou „Režim dňa“. Počas interaktívneho vzdelávania sa snažili o vysvetlenie pojmov: časti dňa, správne určovať čas, viesť deti k uvedomenému striedaniu práce a odpočinku. Nadobudnuté vedomosti si mohli žiaci vyskúšať riešením pracovných listov.

Aj v roku 2016 pokračovala spolupráca OVkZ s terénno sociálnymi a komunitnými pracovníčkami mesta Žiar nad Hronom. Vo februári sa v priestoroch Komunitného centra konala prednáška pre dievčatá z II. stupňa Špeciálnej základnej školy v Žiari nad Hronom na tému plánované rodičovstvo a intímna hygiena. Prednáška dievčatá zaujala, a v besede sa pýtali na riešenia rôznych problémov. Všetky účastníčky na záver dostali hygienické balíčky financované z Kalendára prevenčných aktivít. V máji prebehla ďalšia prednáška s besedou na tému „Pohlavné choroby“. Zúčastnila sa jej rovnaká skupina dievčat. Poskytnuté im boli aj informácie, ako si majú chrániť svoje zdravie v letných mesiacoch a odpovedali sme na ich otázky.

Pracovníčky OVkZ sa spoločne s CVČ zúčastnili projektu „Zdravý úsmev“, ktorý tohto roku prekonal rekord v účasti školákov aj obyvateľov (nad 1000 osôb) na námestí mesta. Všetci si naraz umývali zuby. Zubné kefky im rozdávalo CVČ. Tohtoročným cieľom bola ukážka a vyskúšanie správnej techniky umývania zubov. Pracovníčky k predmetnej aktivite pripravili informácie na web a zdravotno-výchovný materiál zameraný na ústnu hygienu.

Dňa 29.9.2016 pracovníčky oddelenia výchovy k zdraviu RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom realizovali aktivity v rámci Kampane „**MOST**“ – „Deň srdca“ pre verejnosť v priestoroch HM Tesco ZH Akcii predchádzala medializácia v mestskom rozhlase, na webovej stránke RÚVZ, regionálnej TV. Obyvateľom mesta a okolia boli ponúknuté merania cholesterolu a cukru prístrojmi Accutrend a Accu-check Performa, meranie TK a odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu. Akcia prebiehala v spolupráci s VŠZP a klientom sme mohli poskytnúť okrem materiálov poskytnutých SNS aj náramky pre hypertonikov. Cholesterol malo **vyšetrených 50 klientov a 50 klientov glukózu**.

V rámci **Svetového dňa diabetu 2016** prebehla propagácia Svetového dňa diabetu na webovej stránke úradu a na úradnej nástenke Bolo realizovaných 5 prednášok pre 108 účastníkov (2 stredné školy, 1 klub dôchodcov, 1 v organizácii pre skupinu účastníkov v produktívnom veku), distribuovaných bolo 112 ks letákov.

Program „Školské ovocie“ - zaslaných bolo 194 vyplnených dotazníkov v programe excel zo zariadení materských škôl – predškolský vek, základných škôl – 3. ročníky podľa stanovenej metodiky.

Pracovníčky OVkZ zabezpečovali počas dvoch týždňov telefonickú linku Pomoci na odvykanie od fajčenia. Počas tohto obdobia bolo zaznamenaných 178 volaní, z toho opodstatnených 95. Rozloženie volajúcich podľa pohlavia: mužov 81, 14 žien, podľa vekového rozloženia bolo nasledovné:

0-14	. 0
15-19	- 12 (M 10, 2 Ž)
20-24	- 8 (M 7, 1 Ž)
25-34	- 36 (M 32, 4 Ž)
35-44	- 25 (M 20, 5 Ž)
45-54	- 2 (M 1, 1 Ž)
55-64	- 11 (M 6, 5 Ž)
65+	- 1 (1 M)

V roku 2016 bolo realizovaných spolu 172 prednášok pre 2 911 detí a mládeže a 18 prednášok pre 111 dospelých. Distribuovaných bolo 4 145 ks zdravotno - výchovných materiálov, z toho 2496 ks vlastného zv materiálu (letáky, omaľovánky, kartičky a záložky).

Pracovníci oddelenia v teréne a v PCZPZ vykonali 417 meraní TK, 403 meraní celkového telesného tuku, 118 meraní spirometrom a 70 meraní Smokerlyzerom.

9.8 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2013 – 2016

Vláda Slovenskej republiky uznesením č. 380 z 10. júla 2013 k návrhu Národnej protidrogovej stratégie Slovenskej republiky na obdobie rokov 2013 – v bode B.1 uložila Ministerstvu zdravotníctva Slovenskej republiky úlohu „rozpracovať stratégiu formou dvoch po sebe nasledujúcich akčných plánov podľa priorit vrátane vecného, časového a finančného zabezpečenia úloh a predložiť ich Rade vlády SR pre protidrogovú politiku“ do 31. Decembra 2013 a do 31. augusta 2017. V zmysle predmetného uznesenia vlády SR, MZ SR vypracovalo

„Akčný plán realizácie Národnej protidrogovej stratégie Slovenskej republiky na obdobie rokov 2013 – 2016 v rezorte zdravotníctva“.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Cieľom uvedených priorít je zabezpečiť dostupnosť zdravotnej starostlivosti u osôb s drogovou závislosťou s poskytovaním dostatočného rozsahu terapeutických programov formou ambulantnou, ústavnou i stacionárnou, rozvíjať a **realizovať preventívne programy** výchovou predovšetkým detí a mládeže k zdravému životnému štýlu a to formou náukových didaktických sedení v rámci zdravotnej osvety v oblasti drogovej problematiky a užívania psychoaktívnych látok. **V rámci vecnej pôsobnosti odborov podpory zdravia ÚVZ SR a RÚVZ v SR** plnia úlohu v prioritě II. Preventívne programy:

a) Zabezpečenie univerzálnej prevencie – výchovou predovšetkým detí a mládeže k zdravému životnému štýlu, zdravotnou osvetou v oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych i ilegálnych návykových látok (alkohol, tabak, ilegálne drogy) Predpokladaný prínos je zníženie incidencie užívania a najmä vzniku závislostí od ilegálnych drog, hlavne u mladej populácie v Slovenskej republike. Ukazovateľ je počet a druh realizovaných prevenčných aktivít.

Etapy riešenia - priebežne.

Realizačné výstupy

1. Realizácia prednášok v oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych i ilegálnych návykových látok (alkohol, tabak, ilegálne drogy).
2. Realizácia celoslovenskej súťaže „Najlepšia protidrogová nástenka“ pre žiakov 6. a 7. ročníkov základných škôl na Slovensku (aktivita bude predložená MZ SR ako žiadosť o poskytnutie dotácie na podporu protidrogových aktivít na rok 2016).
3. Realizácia celoslovenskej súťaže „Trojboj maturantov proti drogám“ pre žiakov stredných škôl a gymnázií na Slovensku (aktivita bude predložená MZ SR ako žiadosť o poskytnutie dotácie na podporu protidrogových aktivít na rok 2016).

VYHODNOTENIE

Jedným z prioritných problémov regiónu RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom je nepriaznivá situácia vo výskyte závislostí, predovšetkým na návykových látkach u mládeže. Pri svojej intervenčnej činnosti v prevencii drogových a iných závislostí preto pracovníčky oddelenia výchovy k zdraviu (ďalej OVkZ) venovali tejto problematike zvýšenú pozornosť formou interaktívnych prednášok, besied a iných aktivít na školách a aj pre dospelých. Pri plnení regionálnej priority **„Droga ľahko zmení chcem na musím, berie všetko a zanechá len púšť“**

aktívne spolupracovali aj s inými subjektmi.

Ako efektívnu a na veľmi dobrej úrovni možno hodnotiť spoluprácu s mestom Žiar nad Hronom v rámci plnenia projektu „Kalendár aktivít zameraných na prevenciu drogových závislostí a iných sociálne patologických javov“, do ktorého sú okrem RÚVZ ZH zapojené mnohé ďalšie subjekty – CPPPpP, OR PZ, odbor školstva, CVČ, Mestská polícia a i.

Spolupráca Centra voľného času v Žiari nad Hronom s RÚVZ - oddelením výchovy k zdraviu pokračovala aj v roku 2016 pri realizácii súťaže a záverečnom vyhodnotení súťaže **„Viem kto som, viem čo chcem“**. Začalo sa interaktívnou besedou v januári na tému: **ZDRAVIE SI CHRÁŇ – NAUČ SA POVEDAŤ NIE LEGÁLNYM DROGÁM**, pre žiakov 6. ročníka všetkých základných škôl v meste. V priebehu druhého školského polroka mali

besedy na témy: Škodlivé účinky nelegálnych návykových látok. (Mestská polícia Žiar nad Hronom), Sú „energeták“ a čipsy lepšie ako ovocie a spánok? (Oddelenie výchovy k zdraviu ZH) a Nadmerné vysedávanie pri PC a problém násilia. (CVČ ZH). Pri tejto téme sa využíval hrací koberec.

Po besedách prebehli školské kolá v jednotlivých základných školách na hracej podložke, kde štvorčlenné tímy postupovali po hracích políčkach a ťahali si otázky z tém, ktoré počuli na prednáškach. Dva najlepšie tímy zo školy postúpili do mestského kola, ktoré sa uskutočnilo v CVČ Žiar nad Hronom 17.5.2016

Pokračovali v aktívnej spolupráci na projekte CPPPpP - „Prevenčné dni na ZŠ“, Aktivity prebiehali v žiarskych základných školách: ZŠ s MŠ Š. Moyses, ZŠ Ul. Dr. Janského 2, ZŠ Ul. Jilemnického 2 a ZŠ Ul. M. R. Štefánika č. 17.

Aktivity boli určené pre žiakov 1. aj 2. stupňa. Triedy a témy boli zvolené podľa požiadaviek škôl. Témy prednášok a besied:

OVkZ - Dospievanie, Puberta, Zdravý životný štýl

CPPPPpP - Násilie a šikana, Ako sa správne učiť, Poznaj svoj kariérový typ a Pozitíva a negatíva práce s PC (*zamerané na problematiku facebooku*)

Aktivít sa zúčastnilo 145 účastníkov. V rámci akcie boli rozdane informačné materiály.

V oblasti predchádzania fajčenia, abúzu alkoholu a drog pracovníčky oddelenia vykonali 58 interaktívnych prednášok pre 968 mladých poslucháčov. V priebehu celého roka bolo téme drogových závislostí venovaných spolu 5 prednášok pre 87 účastníkov. Okrem týchto prednášok bolo téme fajčenia venovaných 32 prednášok pre 541 mladých účastníkov. Realizovaných bolo 21 prednášok s témou alkohol pre 340 detí.

Pracovníčky oddelenia vykonali v rámci svojich aktivít 70 meraní prístrojom Smokerlyzer a 118 meraní prístrojom Spirometer.

Pracovníčky oddelenia počas aktivít distribuovali 4 druhy zdravotno-výchovných materiálov a s problematikou fajčenia, drog a alkoholu v počte 127 kusov.